

Bible

Bible

Překlad 21. století
včetně Deuterokanonických knih

KATALOGIZACE V KNIZE – NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Bible. Česky

Bible : překlad 21. století včetně Deuterokanonických knih / vedoucí projektu: Alexandr Flek ; překlad Deuterokanonických knih: Jiří Pavlík ; odborná spolupráce: Jiří Hedánek (hebrejštiny, aramejštiny), Pavel Hoffman (řečtiny), Zdeněk Sýkora (textová kritika). – 2. opravené vydání, včetně DTK. – Praha : Biblion, 2015. – 1840 stran
Přeloženo z hebrejštiny, aramejštiny, řečtiny
ISBN 978-80-87282-20-5 (vázáno : lamino). – ISBN 978-80-87282-21-2 (vázáno : v kůži)

27-232/-236 * 26-23

- Bible
- biblické texty
- texty

2-23/-27 – Bible. Biblistika [5]

Bible, překlad 21. století

2. opravené vydání, včetně DTK

Vydal © BIBLION, o. s., 2015

Všechna práva vyhrazena.

ISBN 978-80-87282-20-5 (pevná vazba)

ISBN 978-80-87282-21-2 (kůže)

OBSAH

STARÝ ZÁKON

Genesis	1	Kazatel	834
Exodus	63	Píseň písní	847
Leviticus	113	Izaiáš	858
Numeri	146	Jeremiáš	969
Deuteronomium	199	Pláč	1065
Jozue	244	Ezechiel	1079
Soudců	274	Daniel	1143
Rút	303	Ozeáš	1162
1. Samuelova	308	Joel	1180
2. Samuelova	345	Amos	1187
1. Královská	379	Abdiáš	1201
2. Královská	417	Jonáš	1204
1. Letopisů	453	Micheáš	1207
2. Letopisů	493	Nahum	1218
Ezdráš	534	Abakuk	1223
Nehemiáš	547	Sofoniáš	1228
Ester	566	Ageus	1234
Job	575	Zachariáš	1236
Žalmy	628	Malachiáš	1248
Přísluví	780		

DEUTEROKANONICKÉ KNIHY

Tobiáš	1255	Judita	1386
Baruch	1272	Moudrost Šalomounova	1404
Ester	1283	1. Makabejská	1433
Přídavky k Danielovi	1296	2. Makabejská	1471
Sirachovec	1304		

NOVÝ ZÁKON

Matouš	1501	1. Timoteovi	1743
Marek	1540	2. Timoteovi	1748
Lukáš	1565	Titovi	1751
Jan	1607	Filemonovi	1753
Skutky apoštolů	1637	Židům	1754
Římanům	1675	Jakub	1768
1. Korinským	1692	1. Petr	1772
2. Korinským	1707	2. Petr	1777
Galatským	1717	1. Jan	1780
Efeským	1723	2. Jan	1785
Filipským	1729	3. Jan	1786
Koloským	1733	Juda	1787
1. Tesalonickým	1737	Zjevení	1789
2. Tesalonickým	1741		

SLOVO ÚVODEM

Každá civilizace je formována příběhem, ke kterému se odkazuje a na němž staví svůj obraz světa, svůj koncept dobra a zla, svou představu o dějinách, o smyslu života. Příběh Bible má v našem světě takovouto určující roli již celá tisíciletí.

Ať už jde o filosofii, literaturu, výtvarné umění, hudbu, architekturu, právo či politiku, naše civilizace zjevně či skrytě čerpá z biblického poselství a vede s ním stálý dialog. Bez osobní znalosti tohoto rámce, bez schopnosti rozumět všudypřítomným odkazům na biblické postavy, příběhy a výroky bychom se ocitli v prázdnu a naše vlastní kultura, náš vlastní svět by se nám staly cizími.

Bible má proto i v dnešní době svou nezastupitelnou roli. Není to jen dávná literární památka či pouhý předmět odborného studia badatelů. Je to stále živá kniha, kterou dnes aktivně čtou více než dvě miliardy lidí po celém světě. Překlad, který právě otevíráte, vznikl z touhy po tom, aby se s poselstvím této Knihy knih mohla nově a bezprostředně setkat i současná generace českých čtenářů.

Mezi českými překlady minulosti patří jistě nejčestnější místo *Bibli kralické*. Čeští bratři v letech 1577–1594 jako první u nás překládali z původních jazyků; do té doby se vycházelo pouze z latiny. Dílo vznikalo ve skromných podmínkách, tajně uprostřed náboženského pronásledování, ale tento „první český samizdat“ je pro své kvality vděčně používán dodnes. Způsob, jakým se kralickým bratřím podařilo skloubit věrnost originálu s jazykovou vytržbeností a zvukomalbou řeči zůstává u nás nepřekonán.

Vzhledem k pohnutým historickým událostem, jež následovaly, nebyla Bible kralická po svém posledním vydání z r. 1613 dlouhou dobu téměř nijak upravována a revidována. Zakonzervoval se tak čím dál archaičtější a pro běžného člověka odtazitější způsob „biblické mluvy“. Průlom přinesl v minulém století až *Český ekumenický překlad* (1961–1979). Po dlouhé době šlo o první Bibli v moderní češtině, překladatelé navíc do své práce promítli novější poznatky biblických věd. Překlad získal velkou popularitu a v době komunistické normalizace byl dokladem živé spolupráce křesťanských církví u nás.

Naše mateřština se ovšem dál nezadržitelně vyvíjí. Významné společenské změny posledních dvaceti let, nástup informačních technologií a celkové otevíření naší země, to vše má nesporný vliv na podobu a požadavky současného živého jazyka. Od posledního kompletního překladu Bible uběhlo právě třicet let a vyrostla celá nová generace, která má jistě stejné právo slyšet Boží slovo „svou vlastní řečí“ jako naši předkové v dobách minulých.

Především s ohledem na tuto generaci čtenářů vznikl *Překlad 21. století*. Jeho hlavním smyslem je představit biblický text v dnešní srozumitelné češtině. Po vzoru našich vynikajících předchůdců jsme se při překládání snažili držet pomyslného středu mezi topornou doslovností na jedné straně a volnou parafrází na straně druhé. Přistupovali jsme k Bibli jako k nesmírně hodnotné literatuře, v níž je neoddelitelně propojen obsah s formou, pravda s krásou a nadčasovost s aktuálností.

Překlad Bible je nekončícím úkolem. Nikdy není možné obsáhnout všechny její významové a formální roviny, tóny a odstíny. Naše vědomosti i schopnosti se tváří v tvář takovému úkolu vždy ukážou jako omezené a nedostatečné. Do jaké míry se nám podařilo přetlumočit něco z bohatství biblického odkazu dnešní generaci, ukáže čas. Naší nadějí a modlitbou je, aby v naší zemi i v 21. století platilo, že

Boží slovo je živé, mocné a ostřejší než každý dvojsečný meč. Proniká až k rozhraní duše a ducha, až do morku a kloubů, až do srdce... (Žid 4:12)

Za překladatelský a realizační tým
Alexandr Flek

Praha, leden 2009

PŘEDMLUVA K DRUHÉMU VYDÁNÍ

Máme nesmírnou radost, že šest let po prvním vydání *Bible 21* můžeme náš překlad představit čtenářům v nové podobě. V roce 2009 jsme byli překvapeni nečekanou odezvou, kterou nové znění v moderní češtině vyvolalo. Nikdo z nás si nepředstavoval, že se o Bibli bude týdný a měsíce diskutovat v médiích a že se nového překladu během krátké doby prodá více než 100 000 výtisků. Upřímně za to děkujeme Bohu, všem podporovatelům a samozřejmě čtenářům!

Ohlasům odborné i laické veřejnosti vděčíme za řadu připomínek a návrhů k úpravám a opravám. Jako překladatelé jsme se textu nadále věnovali, především s ohledem na přesnost i srozumitelnost. Výsledkem je několik set (veskrze drobných) změn oproti prvnímu vydání.

Část čtenářů, stejně jako česká překladatelská tradice, si rovněž žádala, aby-
chom po vydání Bible v užším, tzv. palestinském kánonu, do budoucna překlad rozšířili také o spisy alexandrijského kánonu, tedy *Deuterokanonické knihy*. Proto i my nyní ve druhém vydání předkládáme čtenářům Písmo v tomto širším rozsahu, ve kterém původně vyšla *Bible kralická* a který je v současnosti dostupný též v *Českém ekumenickém překladu* a v *Jeruzalémské Bibli*.

Zároveň bychom tímto počinem rádi přispěli k letošním připomínkám 600. výročí upálení Mistra Jana Husa, který českou Bibli používal, biblickou zvěstí žil, zprostředkoval ji svým současníkům a pro věrnost jejímu pochopení nakonec položil život.

S pokorou a vděčností tedy čtenářům představujeme toto vydání *Bible 21* jako druhé, opravené, rozšířené a jubilejní. Prejeme čtenářům a jistě i sobě, aby i pro nás v 21. století platilo, co před šesti staletími uvedl Jan Hus ve své Postile:

„Boží Písmo jest zákon nad jiné zákony, v němž spravedlivý člověk má mysliti i v noci i ve dne.“

Překladatelé

Praha, květen 2015

VÝCHOZÍ TEXT

Předlohou pro překlad Starého zákona byla standardní edice masoretského textu *Biblia Hebraica Stuttgartensia* (5. rev. vyd., Stuttgart 1997). V některých případech, kde se hebrejský (nebo aramejský) text jeví jako porušený, jsme se řídili doporučeními poznámkového aparátu BHS a překládali v souladu se zněním kumránských rukopisů a starověkých překladů, jež jsou někdy až o tisíc let starší než dochovaný masoretský text. Tyto zdroje jsou vždy uvedeny v poznámkách pod čarou spolu s doslovným zněním masoretského textu.

Na celkem sedmnácti místech označených v poznámce jako „rekonstruované znění“^a uvádíme v souladu s výsledky soudobé textové kritiky pravděpodobné znění originálu, které však není podepřeno dochovanými textovými dokumenty. Jedná se o opravy běžných písarských chyb, jako je záměna písmena za jiné, záměna pořadí písmen, opakování písmene (dittografie) či jeho vynechávka (haplografie). Někdy jde pouze o jiné rozdělení hebrejského souhláskového textu na slova, příp. o jeho jinou vokalizaci.

V šesti případech překlad zohledňuje hebrejskou písarskou tradici, tzv. *tiq-qune soferim*.^b Jedná se o místa, kde židovští učenci zamezili záměrnou změnu textu předchozími opisovači a zaznamenali pravděpodobnější původní znění. V jednom případě^c je písarská tradice uvedena jako alternativa v poznámce pod čarou.

Boží jméno *JHVH* v překladu nahrazujeme titulem Hospodin, jak je to v českých biblických překladech již po staletí zavedeno. Tímto archaičtějším synonymem slova „Pán“ nám čeština umožňuje reflektovat starodávnou praxi židovské zbožnosti, kdy se Boží jméno z úcty k němu nevyslovuje a při čtení je nahrazováno hebrejským *Adonaj*, tj. Pán, Panovník.^d

Překlad Nového zákona vychází z kritického vydání *Novum Testamentum Graece* (Nestle-Aland, 27. rev. vyd., Stuttgart 1998). Tam, kde svědectví jednotlivých řeckých pramenů není jednoznačné, jsme se zpravidla řídili doporučeními komise Spojených biblických společností, jak je uvádí Bruce Metzger v příručce *A Textual Commentary on the Greek New Testament* (2. vyd., Stuttgart, 1994). Důležité rukopisné varianty vždy uvádíme v poznámce pod čarou.

Číslo kapitol a veršů nejsou součástí původních biblických dokumentů. Pro snazší vyhledávání a srovnávání textů bylo číslování kapitol zavedeno ve 13. stol. n. l., číslování veršů pak v 16. stol. Číslování v tomto překladu vychází z výše uvedené hebrejské a řecké edice, místy se proto liší od některých starších českých překladů Bible.

Nadpisy částí knih a jednotlivých perikop jsou k původnímu textu rovněž přidány a slouží pouze jako pomůcka pro snadnější orientaci čtenářů. Totéž platí i pro členění knih na odstavce, které v původních textech není graficky vyznačeno.

^aNum 26:13; Soud 7:3; 16:2; 2.Sam 20:14; 1.Let 2:42; Žalm 22:16; 106:7; Iza 43:14; Jer 18:14; Eze 3:12; 32:27; Oze 4:4, 5; 9:7; Mich 2:8; 6:9; Sof 3:18 ^bSoud 18:30; 1.Sam 3:13; 2.Sam 12:14; Job 7:20; Oze 4:7; Abk 1:12 ^cJob 32:3 ^dK významu jména *JHVH* viz Exod 3:14–15.

POZNÁMKOVÝ APARÁT

Tam, kde text obsahuje zřejmou citaci nebo narážku na jinou pasáž Bible, případně na některý mimobiblický dokument,^a uvádíme odkaz v poznámce pod čarou. V jiných případech slouží odkaz jako vysvětlivka k objasnění kontextu či okolnosti, která dnešnímu čtenáři nemusí být automaticky zřejmá. V několika případech upozorňujeme na textovou shodu mezi některými pasážemi.^b V poznámkách však neuvádíme odkazy na četná paralelní místa, tzv. křížové reference.

V překladu zachováváme původní míry a váhy ve starověkých jednotkách. Převody na metrické ekvivalenty (které jsou někdy jen orientační) uvádíme v poznámkách. Některé údaje, např. o množství obilí, se v textu objevují v původních jednotkách objemu, v poznámkách je však uvádíme přepočítané na jednotky hmotnosti, jak je to dnes běžné.^c

Tam, kde text obsahuje časový údaj, který lze datovat i podle mimobiblických historických dokumentů, uvádíme v poznámce datum v souladu s dnešním běžným kalendářem.^d Údaje o hodinách a denních dobách převádíme zpravidla přímo v textu na údaje dnes obvyklé. Například v Mat 20:3 je tak výraz „okolo deváté hodiny“ převodem původního „okolo třetí hodiny“, neboť dobové počítání času začínalo od šesté hodiny ranní. Pouhý doslovný překlad by tedy na podobných místech byl zavádějící.

POUŽITÉ ZKRATKY

hebr.	hebrejsky, hebrejský, hebrejšтина
Kum	kumránské rukopisy
LXX	řecká Septuaginta
MT	hebrejský masoretský text
řec.	řecky, řecký
Sam	samaritánský Pentateuch
Syr	syřská Pešita
Tg	aramejské targumy
Vul	latinská Vulgata

^a Viz Skut 17:28; 1.Kor 15:33; Juda 15. ^b Viz např. 1.Let 16:7, 23, 34; Neh 7:5. ^c Shodný objem dvou odlišných druhů obilí se pak v poznámkách může objevit jako dvě rozdílné hmotnosti, viz např. 2.Let 2:9; 27:5. ^d Viz např. 2.Král 25:1; Ezd 3:1; Iza 15:28; Eze 1:2; Ageus 2:1 aj.

MÍRY A VÁHY

Uvedené metrické ekvivalenty jsou přibližné a zaokrouhlené. Hodnota jednotek se v různých obdobích a na různých místech starověkého Předního východu poněkud lišila. Konkrétní převody jednotek jsou většinou uvedeny na příslušných místech textu v poznámkách pod čarou.

Délka

dlaň	7,5 cm	
píd'	22,5 cm	3 dlaně
loket	45 cm	2 pídě
hon (řec. <i>stadion</i>)	185 m	

Hmotnost

gera	0,6 g	1/20 šekelu
beka	5,8 g	1/2 šekelu
šekel	11,5 g	
hřivna (hebr. <i>mina</i>)	0,6 kg	50 šekelů
talent (hebr. <i>kikar</i>)	34 kg	60 hřiven

Objem

sypké látky

omer	2,2l	1/10 efy
míra (hebr. <i>sea</i>)	7,3l	1/3 efy
efa/bat	22l	
chomer	220l	10 ef

tekuté látky

mírka (hebr. <i>log</i>)	0,3l	1/72 batů
hin	3,6l	1/6 batů
bat	22l	
kor	220l	10 batů

STARÝ ZÁKON

GENESIS

NA POČÁTKU

Příběh nebe a země

NA POČÁTKU Bůh stvořil nebe a zemi. ²Země pak byla pustá a prázdná, nad propastí byla tma a nad vodami se vznášel Boží Duch.

³Bůh řekl: „Ať je světlo!“ – a bylo světlo. ⁴Bůh viděl, že světlo je dobré, a Bůh oddělil světlo od tmy. ⁵Bůh nazval světlo „den“ a tmu nazval „noc“. Byl večer a bylo ráno, den první.

⁶Bůh řekl: „Ať je uprostřed vod obloha, aby oddělovala vody od vod!“ ⁷Bůh učinil oblohu a oddělil vody pod oblohou od vod nad oblohou – a stalo se. ⁸Bůh nazval oblohu „nebe“ a byl večer a bylo ráno, den druhý.

⁹Bůh řekl: „Ať se vody pod nebem shromáždí na jedno místo a ať se ukáže souš!“ – a stalo se. ¹⁰Bůh nazval souš „země“ a shromáždění vod nazval „moře“. A Bůh viděl, že je to dobré.

¹¹Tehdy Bůh řekl: „Ať země zplodí zeleň: byliny nesoucí semeno a různé druhy plodných stromů nesoucích ovoce, v němž je jejich semeno na zemi!“ – a stalo se. ¹²Země vydala zeleň: různé druhy bylin nesoucích semeno a různé druhy stromů nesoucích ovoce, v němž je jejich semeno. A Bůh viděl, že je to dobré. ¹³Byl večer a bylo ráno, den třetí.

¹⁴Bůh řekl: „Ať jsou na nebeské obloze svítilny, aby oddělovaly den od noci; budou znameními k určování období, dnů a let; ¹⁵budou na nebeské obloze svítilnami k osvětlování země!“ – a stalo se. ¹⁶Bůh učinil dvě veliké svítilny: větší, aby vládla dni, a menší, aby vládla noci; učinil rovněž hvězdy. ¹⁷Bůh je umístil na nebeské obloze, aby osvětlovaly zemi, ¹⁸aby panovaly nade dnem a nocí a aby oddělovaly světlo od tmy. A Bůh viděl, že je to dobré. ¹⁹Byl večer a bylo ráno, den čtvrtý.

²⁰Bůh řekl: „Ať se vody zahemží množstvím živočichů a nad zemí pod nebeskou oblohou ať létají ptáci!“ ²¹Bůh tedy stvořil velké mořské obludy a všemožné druhy čilých živočichů, jimiž se zahemžily vody, i všemožné druhy okřídlených ptáků. A Bůh viděl, že je to dobré. ²²Bůh jim požehnal a řekl: „Plodte a množte se a naplňte vody v mořích; také ptáci ať se rozmnožují na zemi.“ ²³Byl večer a bylo ráno, den pátý.

²⁴Bůh řekl: „Ať země vydá různé druhy živočichů: různé druhy dobytka, drobné havěti i polní zvěře!“ – a stalo se. ²⁵Bůh učinil různé druhy polní zvěře a dobytka i všemožné druhy zemské havěti. A Bůh viděl, že je to dobré.

²⁶Tehdy Bůh řekl: „Učiňme člověka k našemu obrazu, podle naší podoby! Ať panují nad mořskými rybami, nad nebeským ptactvem, nad dobytkem, nade vší zemí i nad veškerou havětí lezoucí po zemi.“

²⁷Bůh stvořil člověka ke svému obrazu,
k obrazu Božímu stvořil jej:
jako muže a ženu stvořil je.

²⁸A Bůh jim požehnal. Bůh jim řekl: „Plodte a množte se, naplňte zem, podmaňte si ji a panujte nad mořskými rybami, nad nebeským ptactvem i nad každým živočichem lezoucím po zemi.“

²⁹Bůh také řekl: „Hle, dal jsem vám všechny byliny vydávající semeno na celém povrchu země i každý strom, na němž je ovoce vydávající semeno. To vám bude za pokrm. ³⁰Také veškeré polní zvěři, všem nebeským ptákům i všemu, co leze po zemi, zkrátka všemu, co má v sobě život, jsem dal za pokrm všechny zelené byliny“ – a stalo se. ³¹Bůh viděl všechno, co učinil, a hle, bylo to velmi dobré! Byl večer a bylo ráno, den šestý.

2 Tak bylo dokončeno nebe a země s veškerou jejich rozmanitostí. ²Sedmého dne Bůh dokončil dílo, na němž pracoval; sedmého dne odpočinul od veškeré práce, kterou dělal. ³Bůh sedmý den požehnal a posvětil jej, neboť v něm Bůh odpočinul od všeho díla, jež vykonal, když tvořil.

⁴To je příběh nebe a země, o jejich stvoření.

V Boží zahradě

Tenkrát, když Hospodin Bůh učinil zemi a nebe, ⁵na zemi ještě nebylo žádné polní křoví a nerostly žádné polní byliny. Hospodin Bůh na zem ještě neselal déšť a nebyl ani člověk, který by obdělával půdu. ⁶Ze země však vystupovala pára a zavlažovala celý zemský povrch.

⁷Hospodin Bůh pak z prachu zformoval člověka^a a do jeho chřípí vdechl dech života. Tak se člověk stal živou bytostí.

⁸Hospodin Bůh vysázel v Edenu^b na východě zahradu a do ní postavil člověka, jehož zformoval. ⁹Hospodin Bůh nechal ze země vyrůst všelijaké stromy lákavé na pohled a dobré k jídlu, včetně stromu života uprostřed zahrady a stromu poznání dobra i zla.

¹⁰Z Edenu vycházela řeka, aby zavlažovala zahradu, a odtud se rozdělávala do čtyř hlavních toků. ¹¹První se jmenuje Píšon. Obtéká celou zemi Chavílu, kde je zlato, ¹²a zlato té země je výborné. Je tam i vonná pryskyřice bdelium a kámen onyx. ¹³Druhá řeka se jmenuje Gíchon; ta obtéká celou zemi Habeš. ¹⁴Třetí řeka se jmenuje Tigris a teče na východ od Asýrie. A čtvrtá řeka je Eufrat.

¹⁵Hospodin Bůh tedy vzal člověka a usadil ho do zahrady Eden, aby ji obdělával a střežil. ¹⁶Hospodin Bůh člověku přikázal: „Z každého stromu v zahradě můžeš svobodně jíst, ¹⁷kromě stromu poznání dobra i zla. Z toho nejez, neboť v den, kdy bys z něj jedl, jistě zemřeš.“

¹⁸Hospodin Bůh také řekl: „Není dobré, aby byl člověk sám; opatřím mu rovnocennou oporu.“

^a7 hebr. *adam* zní jako *adama* (země); označuje člověka, lidstvo nebo je použito jako vlastní jméno (v. 19 aj.) ^b8 hebr. *Rozkoš*

¹⁹(Hospodin Bůh totiž zformoval ze země všechnu polní zvěř i všechno nebeské ptactvo a přivedl je k Adamovi, aby viděl, jak je pojmenuje. Jakkoli pak Adam nazval kterého živočicha, tak se jmenoval. ²⁰Adam tedy pojmenoval všechn dobytek, nebeské ptactvo i všechnu polní zvěř. Pro Adama se ale nenašla rovnocenná opora.)

²¹Hospodin Bůh tedy na Adama přivedl hluboký spánek. Když usnul, vzal jedno z jeho žeber a zaplnil to místo tělem. ²²Z onoho žebra, které vzal z Adama, pak Hospodin Bůh vytvořil ženu a přivedl ji k Adamovi.

²³Adam tenkrát řekl:

„To je konečně ona:
kost z mých kostí,
tělo z mého těla!
Bude se nazývat manželkou,
neboť je vzata z manžela!“

²⁴To proto muž opouští otce i matku – aby přilnul ke své manželce a stali se jedním tělem. ²⁵Oba dva, muž i jeho žena, byli nazí a nestyděli se.

První hřích

3 Nejchytřejší ze všech polních zvířat, která Hospodin Bůh učinil, byl had. Ten řekl ženě: „Opravdu vám Bůh zakázal jíst ze všech stromů v zahradě?“

²„Ovoce stromů v zahradě jíst smíme,“ odpověděla žena hadovi. ³„Ale o ovoci stromu uprostřed zahrady Bůh řekl: ‚Nejezte z něj, ani se ho nedotýkejte, jinak zemřete.‘“^a

⁴Na to had ženě řekl: „Určitě nezemřete! ⁵Bůh ale ví, že jakmile pojíte z toho stromu, otevrou se vám oči a budete jako Bůh: budete znát dobro i zlo.“

⁶Když tedy žena viděla, že onen strom je dobrý k jídlu a lákavý na pohled, strom slibující porozumění, vzala z jeho ovoce a jedla. Dala i svému muži, který byl s ní, a také on jedl. ⁷Tehdy se jim oběma otevřely oči a poznali, že jsou nazí. Svázali tedy fíkové listí a udělali si zástěrky.

⁸Vtom ale uslyšeli hlas Hospodina Boha procházejícího se zahradou za denního vánku. Tehdy se Adam a jeho žena skryli před Hospodinem Bohem uprostřed stromů zahrady.

⁹„Kde jsi?“ volal Hospodin Bůh na Adama.

¹⁰Ten odpověděl: „Slyšel jsem v zahradě tvůj hlas a dostal jsem strach, protože jsem nahý. Proto jsem se skryl.“

¹¹„Kdo ti řekl, že jsi nahý?“ tázal se Bůh. „Nejedl jsi z toho stromu, z něhož jsem ti zakázal jíst?“

¹²Adam odpověděl: „Žena, kterou jsi mi dal, aby byla se mnou, ta mi dala z toho stromu, a tak jsem jedl.“

¹³„Cos to udělala?“ řekl Hospodin Bůh ženě.

„Had mě podvedl, a tak jsem jedla,“ odpověděla.

¹⁴Hospodin Bůh tehdy řekl hadovi:

„Za to, cos udělal, budeš zlořečený
mezi vším dobytkem i divokými zvířaty.“

Po všechny dny svého života polezeš po břiše
a žrát budeš prach.
¹⁵ Rozpoutám také nepřátelství mezi tebou a ženou
i mezi tvým a jejím potomkem.
On ti rozdrtí hlavu
a ty mu rozdrtíš patu.“

¹⁶Ženě řekl:

„Rozmnožím útrapy tvého těhotenství,
své děti budeš rodit v bolestech.
Po muži budeš dychtivě toužit,
on ti však bude poroučet.“

¹⁷Adamovi řekl:

„Protožeš poslechl svou ženu
a jedl ze zakázaného stromu,
země bude kvůli tobě zlořečená!
Po všechny dny svého života
z ní budeš jíst v útrapách;
¹⁸ bude ti plodit trní a bodláčí
a ty budeš jíst polní byliny.
¹⁹ V potu tváře budeš jíst svůj chléb,
dokud se nevrátíš do země,
neboť z ní pocházíš:
Prach jsi a v prach se obrátíš!“

²⁰Adam pak dal své ženě jméno Eva (to jest *Živa*), neboť ona byla matkou všech živých.

²¹Hospodin Bůh udělal Adamovi a jeho ženě kožený oděv a oblékl je.
²²Hospodin Bůh si tehdy řekl: „Hle, člověk se stal jakoby jedním z nás, neboť zná dobro i zlo. Nyní se tedy postarám, aby nevztáhl ruku, nevzal také ze stromu života a nežil navěky.“ ²³Proto Hospodin Bůh člověka vyhnal ze zahrady Eden, aby obdělával zemi, z níž byl vzat. ²⁴Vyhostil člověka a na východní straně zahrady Eden umístil cheruby s míhajícím se plamenem mečem, aby střežili cestu ke stromu života.

Kain a Abel

4 Adam se miloval se svou ženou Evou a ta počala a porodila Kaina. Tehdy řekla: „Získala jsem od Hospodina muže!“^a ²Porodila také Ábela, jeho bratra. Ábel se pak stal pastýřem ovcí, ale Kain obdělával půdu.

³Po nějaké době se stalo, že Kain přinesl Hospodinu oběť z plodů země, ⁴zatímco Ábel ji přinesl z prvorozených ovcí svého stáda a z jejich tuku. Hospodin našel zalíbení v Ábelovi a v jeho oběti, ⁵ale v Kainovi a jeho oběti zalíbení nenašel. Kaina to rozlítlo, až se mu zkřivila tvář.

⁶Hospodin tedy Kainovi řekl: „Proč se zlobíš? Proč máš zkřivenou tvář?
⁷Copak tě nepřijmu, když budeš jednat dobře? Když ale nebudeš jednat dobře,

^a1 jméno *Kain* v hebr. zní podobně jako *Zisk*

pak ve dveřích číhá hřích a dychtí po tobě. Ty ale máš nad ním panovat.“

⁸Kain svému bratru řekl: „Pojďme na pole!“^a A když byli na poli, Kain se na svého bratra Ábela vrhl a zabil ho.

⁹„Kde je tvůj bratr Ábel?“ zeptal se Kaina Hospodin.

¹⁰„Nevím,“ odpověděl. „Jsem snad strážcem svého bratra?“

¹¹„Cos to udělal?“ řekl mu Bůh. „Slyš, krev tvého bratra ke mně volá ze země! ¹²Teď budeš zlořečenější než země, která otevřela ústa, aby vpila krev tvého bratra, kterou jsi prolil! ¹³Když budeš obdělávat zem, už ti nedá svoji sílu. Budeš na zemi tulákem a štvancem.“

¹⁴„Můj trest je větší, než lze unést,“ odpověděl Kain Hospodinu. ¹⁵„Pohleď, dnes mě vyháníš ze vsí úrodné země a budu se před tebou muset skrývat. Budu na zemi tulákem a štvancem a kdokoli mě najde, ten mě zabije!“

¹⁶Hospodin mu řekl: „Kdokoli zabije Kaina, ponese sedminásobnou pomstu.“ Hospodin pak na Kaina vložil znamení, aby ho nikdo, kdo ho najde, nezabil. ¹⁷Kain tedy odešel od Hospodinovy tváře a usadil se v zemi Nód^b na východ od Eden.

¹⁸Kain se miloval se svou ženou a ta počala a porodila Chanocha. Postavil město a pojmenoval ho po svém synovi Chanoch. ¹⁹Chanochovi se pak narodil Irad, Irad zplodil Mechujaele, Mechujael zplodil Metušaale a Metušael zplodil Lámecha.

²⁰Lámech si vzal dvě ženy: jedna se jmenovala Ada, druhá Cila. ²¹Ada porodila Jábala, jenž se stal otcem těch, kdo žijí ve stanech a pasou stáda. ²²Jeho bratr jménem Jubal se stal otcem všech, kdo hrají na citory a píšely. ²³Cila také porodila, a to Tubal-kaina, mistra všech kovářů bronzu a železa. A Tubal-kainova sestra byla Naama.

²⁴Lámech řekl svým ženám:

„Ado a Cilo, poslouchejte mě,
ženy Lámechovy, slyšte mou řeč:
Zabil jsem muže za ránu, kterou mi zasadil,
zabil jsem mladíka za zranění, jež mi způsobil.“

²⁵Bude-li Kain mstěn sedmkrát,
Lámech bude mstěn sedmasedmdesátkrát!“

²⁶Adam se znovu miloval se svou ženou a ta porodila syna a dala mu jméno Set (to jest *Náhrada*). Řekla si totiž: „Bůh mi dal jiného potomka náhradou za Ábela, kterého zabil Kain.“ ²⁷Také Setovi se pak narodil syn a dostal jméno Enóš, *Člověk*.

Tehdy začalo vzývání Hospodinova jména.

Adamovo potomstvo

5 Toto je kniha Adamova příběhu.

Tenkrát, když Bůh stvořil člověka, učinil jej podle své podoby.^c ²Stvořil je jako muže a ženu, požehnal jim a v den, kdy byli stvořeni, jim dal jméno Adam, *Člověk*.

³Když bylo Adamovi 130 let, zplodil syna podle své podoby, ke svému obrazu, a dal mu jméno Set. ⁴Po zplodění Seta žil Adam ještě 800 let a plodil syny a dcery. ⁵Adam žil celkem 930 let a potom zemřel.

^a8 podle Sam, LXX, Syr, Vul (slova „Pojďme na pole“ v MT chybí)
^b16 hebr. *Bloudění, Toulání* (srov. v. 12 a 14)

^c1 Gen 1:26–27

^b16 hebr. *Bloudění,*

⁶Když bylo Setovi 105 let, zplodil Enóše. ⁷Po zplození Enóše žil Set ještě 807 let a plodil syny a dcery. ⁸Set žil celkem 912 let a potom zemřel.

⁹Když bylo Enóšovi 90 let, zplodil Kénana. ¹⁰Po zplození Kénana žil Enóš ještě 815 let a plodil syny a dcery. ¹¹Enóš žil celkem 905 let a potom zemřel.

¹²Když bylo Kénanovi 70 let, zplodil Mahalalela. ¹³Po zplození Mahalalela žil Kénan ještě 840 let a plodil syny a dcery. ¹⁴Kénan žil celkem 910 let a potom zemřel.

¹⁵Když bylo Mahalalelovi 65 let, zplodil Járeda. ¹⁶Po zplození Járeda žil Mahalalel ještě 830 let a plodil syny a dcery. ¹⁷Mahalalel žil celkem 895 let a potom zemřel.

¹⁸Když bylo Járedovi 162 let, zplodil Enocha. ¹⁹Po zplození Enocha žil Járed ještě 800 let a plodil syny a dcery. ²⁰Járed žil celkem 962 let a potom zemřel.

²¹Když bylo Enochovi 65 let, zplodil Metuzaléma. ²²Po zplození Metuzaléma žil Enoch s Bohem ještě 300 let a plodil syny a dcery. ²³Enoch žil celkem 365 let. ²⁴Enoch žil s Bohem, až jednou zmizel, neboť ho Bůh vzal.

²⁵Když bylo Metuzalémovi 187 let, zplodil Lámecha. ²⁶Po zplození Lámecha žil Metuzalém 782 let a plodil syny a dcery. ²⁷Metuzalém žil celkem 969 let a potom zemřel.

²⁸Když bylo Lámechovi 182 let, zplodil syna ²⁹a dal mu jméno Noe, *Úleva*, neboť řekl: „Ten nám přinese úlevu od těžké dřiny našich rukou, kterou máme se zemí, již Hospodin zlořečil.“ ³⁰Po zplození Noema žil Lámech 595 let a plodil syny a dcery. ³¹Lámech žil celkem 777 let a potom zemřel.

³²A když bylo Noemovi 500 let, zplodil Sema, Cháma a Jáfeta.

Zkažená země

6 Když se lidstvo na zemi začalo množit a rodily se jim dcery, ²Boží synové viděli, jak jsou lidské dcery krásné, a brali si za ženy všechny, jichž se jim zachtělo. ³Tehdy si Hospodin řekl: „Můj Duch nezůstane v člověku navěky – je to koneckonců smrtelník! Ať jeho život trvá jen sto dvacet let.“

⁴(V oněch dnech, a také později, se na zemi vyskytovali zrůdní obři. Boží synové totiž přicházeli k lidským dcerám a ty jim je rodily. To jsou ti dávní hrdinové, ti muži slavné pověsti.)

⁵Hospodin viděl, jak se na zemi množí lidské zlo a že všechny myšlenky, jež sprádají v srdcích, jsou den co den jen zlé. ⁶Hospodin litoval, že vůbec učinil člověka, a trápil se v srdci. ⁷Tehdy si řekl: „Člověka, jehož jsem stvořil, smetu z povrchu země a s ním i dobytek, drobnou havěť a nebeské ptactvo! Je mi líto, že jsem je učinil.“

⁸Noe však u Hospodina nalezl milost.

Postav si archu

⁹Toto je Noemův příběh.

Noe byl mezi svými současníky spravedlivý a poctivý člověk. Noe žil s Bohem. ¹⁰Noe zplodil tři syny: Sema, Cháma a Jáfeta.

¹¹Země však byla v Božích očích zkažená a plná násilí. ¹²Bůh pohlédl na zemi a hle, byla zkažená! Každý smrtelník na zemi žil zkaženě.

¹³Bůh Noemovi řekl: „Se všemi smrtelníky je konec. Země je plná jejich násilí, a tak je zničím i se zemí. ¹⁴Postav si archu z cypřišového dřeva.

Archu propleteš rákosím a zevnitř i zvenčí ji vymažeš smolou. ¹⁵Uděláš ji takto: archa bude 300 loktů dlouhá, 50 loktů široká a 30 loktů vysoká.^a ¹⁶V arše necháš průzor a o loket výše ji zastřešíš; do boku archy také vsadíš dveře. Uděláš v ní spodní, druhé a třetí patro. ¹⁷Hle, já sám způsobím na zemi záplavu vody, jež zničí všechny živé tvory pod nebem. Vše, co je na zemi, zahyne. ¹⁸S tebou však uzavřu smlouvu, a tak vejdeš do archy – ty a s tebou tví synové, tvá žena a ženy tvých synů. ¹⁹Ze všeho živého, z veškerého tvorstva, přivedeš do archy po páru od každého druhu, aby přežili s tebou. Bude to samec a samice ²⁰z různých druhů ptáků, z různých druhů dobytka i z všemožných druhů zemské havěti. Z toho všeho k tobě přijde po páru, abys je zachoval naživu. ²¹Proto si opatři veškerou potravu, která se jí, a připrav zásoby jídla pro sebe i pro ně.“

²²Noe tak učinil; učinil všechno přesně tak, jak mu Bůh přikázal.

7 Hospodin potom Noemovi řekl: „Vejdi s celou svou domácností do archy. Viděl jsem totiž, že jsi přede mnou v tomto pokolení jediný spravedlivý. ²Ze všech čistých zvířat vezmeš k sobě po sedmi párech, vždy samce a samici; ze všech nečistých zvířat však jen po páru, samce a samici. ³Také z nebeského ptactva vezmeš po sedmi párech, vždy samce a samici, pro zachování jejich semene na zemi. ⁴Už za sedm dní totiž na zem sešlu déšť, jenž potrvá čtyřicet dní a čtyřicet nocí. Vše, co jsem učinil, smetu z povrchu země.“

⁵A Noe učinil všechno tak, jak mu Hospodin přikázal.

Potopa

⁶Země byla zaplavena vodou, když bylo Noemovi šest set let. ⁷Kvůli té vodní záplavě vešel Noe do archy a s ním jeho synové, jeho žena a ženy jeho synů. ⁸Ze všech čistých i nečistých zvířat, ze všech ptáků i ze všeho, co leze po zemi, ⁹vešli k Noemovi do archy vždy dva a dva, samec a samice, jak to Noemovi přikázal Bůh.

¹⁰Po sedmi dnech pak byla země zaplavena vodou. ¹¹Stalo se to šestistého roku Noemova života, sedmnáctého dne druhého měsíce. Ten den vytryskly všechny prameny veliké propasti a nebeské průduchy se otevřely. ¹²Průtrž vod trvala na zemi čtyřicet dní a čtyřicet nocí.

¹³Noe, jeho synové Sem, Chám a Jáfet, Noemova žena a tři ženy jeho synů vešli onoho dne do archy. ¹⁴Oni i všemožné druhy zvířet, dobytka, havěti lezoucí po zemi i ptactva, všichni ptáci a okřídlení ¹⁵přišli k Noemovi do archy. Ze všeho, v čem je duch života, přišli po jednom páru. ¹⁶Z veškerého tvorstva přišel samec a samice, jak jim Bůh přikázal. A Hospodin za ním zavřel.

¹⁷Na zemi pak během čtyřiceti dní nastala potopa. Vody přibývalo, až nadnesla archu, takže se zvedla od země. ¹⁸Voda se na zemi mohutně vzdouvala, rychle jí přibývalo a archa plula po vodní hladině. ¹⁹Voda se na zemi vzdouvala stále mohutněji, až přikryla všechny vysoké hory pode vším nebem. ²⁰A když byly hory přikryty, vzdemula se voda ještě o patnáct loktů.^b

²¹Veškeré tvorstvo na zemi, vše, co se hýbe, zahynulo – ptactvo i dobytek, zvíř i veškerá havěť hemžící se po zemi, i všichni lidé. ²²Vše, co mělo v chřípí dech života, vše, co žilo na souši, pomřelo. ²³Bůh smetl všechny

^a15 asi 138 × 23 × 14 m (1 loket = asi 46 cm) ^b20 asi 7 m

živé tvory z povrchu země. Vše od člověka až po dobytek, drobnou havěť i nebeské ptactvo bylo smeteno ze země. Zůstal jen Noe a ti, kdo s ním byli v arše.

²⁴Voda se na zemi vzdouvala sto padesát dní.

Nový začátek

8 Bůh však pamatoval na Noema i na všechnu zvěř a dobytek, který s ním byl v arše. Nechal nad zemí vát vítr a voda se utišila. ²Prameny propasti i nebeské průduchy se zavřely a průtrž z nebe přestala. ³Voda začala ze země zvolna ustupovat a po sto padesáti dnech konečně opadla.

⁴Sedmnáctého dne sedmého měsíce archa spočinula na pohoří Ararat.

⁵Voda zvolna opadala až do desátého měsíce. Prvního dne desátého měsíce se ukázaly vrcholky hor.

⁶Po čtyřiceti dnech Noe otevřel okno, jež v arše udělal, ⁷a vypustil havrana. Ten vylétal a zase se vracel, dokud voda na zemi nevyschla. ⁸Potom vypustil holubici, kterou měl s sebou, aby zjistil, zda voda ustoupila z povrchu země. ⁹Holubice však nenašla místo, kde by mohla nohama spočinout, a vrátila se k němu do archy, neboť voda ještě pokrývala celý povrch země. Noe tedy vystrčil ruku, chytil ji a vzal ji k sobě do archy. ¹⁰Počkal ještě sedm dní a znovu vypustil holubici z archy. ¹¹Večer se k němu holubice vrátila a hle, v zobáku měla čerstvý olivový lístek! Tak Noe poznal, že voda ustoupila ze země. ¹²Počkal tedy dalších sedm dní, vypustil holubici znovu a už se k němu nevrátila.

¹³Šestistého prvního roku Noemova života, prvního dne prvního měsíce, začala voda na zemi vysychat. Noe tedy odsunul příklop archy, podíval se ven a hle, zemský povrch osychal. ¹⁴Dvacátého sedmého dne druhého měsíce byla země suchá.

¹⁵Tehdy Bůh k Noemovi promluvil: ¹⁶„Vyjdi z archy – ty a s tebou tví synové, tvá žena a ženy tvých synů. ¹⁷Vyveď s sebou všechno živé, co máš u sebe – veškeré tvory z ptactva, dobytka i havěti lezoucí po zemi. Ať se hemží na zemi a ať se na zemi plodí a množí.“

¹⁸Noe tedy vyšel ven a s ním i jeho synové, jeho žena a ženy jeho synů.

¹⁹Všechna zvěř, všechna havěť, každý pták, všechno, co se hýbe po zemi, vyšlo z archy podle svých čeledí.

²⁰Noe tehdy postavil Hospodinu oltář a vzal ze všech čistých zvířat a ze všeho čistého ptactva a obětoval na oltáři zápalné oběti. ²¹Když Hospodin ucítil příjemnou vůni, řekl si v srdci: „Už nikdy kvůli člověku neprokleji zem, i když jsou myšlenky lidského srdce už od mládí zlé. Nikdy už nepobiji vše živé, jako jsem to učinil.“

²²Dokud bude trvat země,
nikdy nepřestane setba a žně,
chlad a horko, léto, zima
ani noc a den.“

Boží smlouva se stvořením

9 Bůh tehdy Noemovi i jeho synům požehnal a řekl jim: „Plodte a množte se, naplňte zem. ²Ať z vás má strach a hrůzu všechna plní zvěř,

všechno nebeské ptactvo, všechno, co se hýbe po zemi, i všechny mořské ryby: jsou vám vydáni do rukou. ³Všechno živé, co se hýbe, vám bude za pokrm; to všechno vám dávám tak jako dříve zelené byliny.

⁴Nesmíte však jíst maso, dokud je v něm život, totiž krev. ⁵Krev vašeho života budu rozhodně mstít. Každé zvíře i člověka za ni budu volat k odpovědnosti. Za lidský život budu volat k odpovědnosti každého jeho bratra.

⁶Kdo prolíje krev člověka,
toho krev bude člověkem prolita,
neboť k obrazu Božímu
učinil Bůh člověka.

⁷Plodte se tedy a množte se,
ať se vámi jen hemží zem,
takto se na ní rozmnožte!“

⁸Potom Bůh k Noemovi a jeho synům promluvil: ⁹„Hle, já uzavírám smlouvu s vámi, s vaším budoucím semenem ¹⁰i s každou živou bytostí, jež je s vámi – s ptactvem, dobyt看em i se vši polní zvěří – se vším živým, co vyšlo z archy. ¹¹Uzavírám s vámi tuto smlouvu: Veškeré tvorstvo už nikdy nebude vyhubeno záplavou vody. Už nikdy nenastane potopa, jež by zničila zemi.“

¹²Tehdy Bůh řekl: „Toto je znamení smlouvy, kterou uzavírám s vámi i s každou živou bytostí, jež je s vámi, pro všechna příští pokolení: ¹³Na oblak pokládám duhu, aby byla znamením smlouvy mezi mnou a zemí. ¹⁴Kdykoli zahalím zemi oblaky a v oblacích se ukáže duha, ¹⁵připomenu si svou smlouvu s vámi i s každou živou bytostí, a už nikdy nepřijde záplava vody, aby vyhubila veškeré tvorstvo. ¹⁶Když se v oblacích ukáže duha, pohlednu na ni, abych si připomněl věčnou smlouvu mezi Bohem a každou živou bytostí na zemi.“

¹⁷Bůh Noemovi řekl: „Toto je znamení smlouvy, kterou jsem učinil s veškerým tvorstvem na zemi.“

Sem, Cham a Jáfet

¹⁸Noemovi synové, kteří vyšli z archy, byli Sem, Chám a Jáfet (onen Chám byl otcem Kanaána). ¹⁹Tito tři byli Noemovi synové; z nich se zalidnila celá země.

²⁰Zemědělec Noe byl první, kdo vysadil vinici. ²¹Napil se vína, opil se a ležel obnažen ve svém stanu. ²²Chám, otec Kanaána, spatřil nahotu svého otce a pověděl o tom oběma svým bratrům venku. ²³Sem a Jáfet tedy vzali plášť a oba si ho dali na ramena. Pak šli pozpátku a přikryli nahotu svého otce. Byli obráceni čelem nazpátek, a tak nahotu svého otce nespátřili.

²⁴Když se Noe probral z opilosti a dozvěděl se, co mu jeho nejmladší syn provedl, ²⁵řekl:

„Zlořečený buď Kanaán;
ať je pro své bratry
otrokem všech otroků!“

²⁶Řekl také:

„Požehnán buď Hospodin, Bůh Semův,
jemuž bude Kanaán otročit!

²⁷Kéž Bůh rozšíří Jáfeta,
ať bydlí ve stanech Semových,
jemuž bude Kanaán otročit!“

²⁸Po potopě žil Noe ještě 350 let. ²⁹Noe žil celkem 950 let a potom zemřel.

Původ národů země

10 Toto jsou rody Noemových synů Sema, Cháma a Jáfeta. Po potopě se jim narodili synové.

²Synové Jáfetovi jsou: Gomer, Magog, Madaj, Javan, Tubal, Mešek a Tiras.

³Synové Gomerovi: Aškenáz, Rifat a Togarma.

⁴Synové Javanovi: Eliša a Taršiš, Kitejští a Rodanští.^a ⁵Z nich se rozdělily přímořské národy podle svých zemí, jazyků, rodů a národností.

⁶Synové Chámovi jsou: Habeš,^b Egypt, Put a Kanaán.

⁷Synové Habeše: Seba, Chavíla, Sabta, Raema a Sabteka.

Synové Raemovi: Šeba a Dedan.

⁸Habeš také zplodil Nimroda, jenž se stal prvním bojovníkem na zemi.

⁹Byl to před Hospodinem udatný lovec, a proto se říká: „Jako Nimrod, udatný lovec před Hospodinem.“ ¹⁰Hlavními městy v jeho království byly Bábel, Uruk, Akkad a Kalne v zemi Šineár.^c ¹¹Z té země pak šel do Asýrie, kde vystavěl Ninive, Rechobot-ír, Kelach ¹²a Resen, jež leží mezi Ninive a Kelachem, oním velkým městem.

¹³Egypt zplodil Ludské, Anamské, Lehabské, Naftuchské, ¹⁴Patruské, Kasluchské (z nichž pocházejí Filištíni) a Kaftorské.

¹⁵Kanaán zplodil Sidona, svého prvorozeného, dále Cheta, ¹⁶Jebusejce, Emorejce, Girgašejce, ¹⁷Hivejce, Arkejce, Sinejce, ¹⁸Arvadejce, Semarejce a Chamatejce. Kanaánské rody se později rozšířily, ¹⁹takže hranice Kanaánu vedly od Sidonu směrem přes Gerar až ke Gaze a směrem přes Sodomu, Gomoru, Admu a Cebojim až k Leše.

²⁰To jsou synové Chámovi podle svých rodů, jazyků, zemí a národností.

²¹Semovi, otci všech Heberových synů, bratru staršího Jáfeta, se také rodili potomci.

²²Semovi synové jsou: Elam, Ašur, Arpakšad, Lud a Aram.

²³Synové Aramovi: Úc, Chul, Geter a Mešek.^d

²⁴Arpakšad zplodil Šelacha a Šelach zplodil Hebera.

²⁵Heberovi se narodili dva synové: jeden se jmenoval Peleg, *Rozdělení*, neboť za jeho dnů byla země rozdělena, a jeho bratr se jmenoval Joktan.

²⁶Joktan zplodil Almodada, Šelefa, Chasarmaveta, Jeracha, ²⁷Hadorama, Uzala, Diklu, ²⁸Obala, Abimaele, Šebu, ²⁹Ofira, Chavílu a Jobaba; všichni

^a4 podle Sam, LXX a někt. hebr. rukopisů (MT: *Dodanští*); srov. 1.Let 1:7 ^b6 hebr.

Kúš, označení Etiopie (Nubie) ^c10 starodávný název pro území pozdější Babylonie

^d23 podle LXX (MT: *Maš*); 1.Let 1:17

tito jsou synové Joktanovi. ³⁰Jejich bydliště se prostíralo od Mešy směrem k hoře Sefar na východě.

³¹To jsou synové Semovi podle svých rodů, jazyků, zemí a národností.

³²To jsou rody Noemových synů podle svých pokolení a národností; z nich se po potopě rozdělily národy země.

Bábel

11 Celá země mluvila jednou řečí, jedněmi slovy. ²Když lidé putovali na východ, našli planinu v zemi Šineár^a a usadili se na ní.

³Tehdy si spolu řekli: „Pojďme, udělejme cihly a vypalme je v ohni.“ A tak měli cihly místo kamene a asphalt místo malty. ⁴Řekli si totiž: „Pojďme, postavme si město a věž, jejíž vrchol dosáhne až k nebi. Tak si uděláme jméno, abychom nebyli rozptýleni po celé zemi!“

⁵Hospodin však sestoupil, aby spatřil to město a tu věž, kterou lidští synové stavěli. ⁶Hospodin si řekl: „Hle, lid je zajedno a všichni mají jednu řeč. A toto je jen začátek jejich díla. Nic jim už nezabrání vykonat, cokoli si předsevzali. ⁷Nuže, sestoupíme a zmateme tam jejich řeč, aby jeden nerozuměl řeči druhého.“

⁸Hospodin je odtud rozptýlil po celé zemi, a tak to město přestali stavět. ⁹Proto se to město jmenuje Bábel, *Zmatek*, neboť tam Hospodin zmátl řeč všech obyvatel země. Hospodin je odtud rozptýlil po celé zemi.

Semovo potomstvo

¹⁰Toto je Semův rod.

Dva roky po potopě zplodil Sem ve věku 100 let Arpakšada. ¹¹Sem žil po zplodění Arpakšada ještě 500 let a plodil syny a dcery.

¹²Arpakšad ve věku 35 let zplodil Šelacha. ¹³Po zplodění Šelacha žil Arpakšad ještě 403 let a plodil syny a dcery.

¹⁴Šelach ve věku 30 let zplodil Hebera. ¹⁵Po zplodění Hebera žil Šelach ještě 403 let a plodil syny a dcery.

¹⁶Heber ve věku 34 let zplodil Pelega. ¹⁷Po zplodění Pelega žil Heber ještě 430 let a plodil syny a dcery.

¹⁸Peleg ve věku 30 let zplodil Reúa. ¹⁹Po zplodění Reúa žil Peleg ještě 209 let a plodil syny a dcery.

²⁰Reú ve věku 32 let zplodil Seruga. ²¹Po zplodění Seruga žil Reú ještě 207 let a plodil syny a dcery.

²²Serug ve věku 30 let zplodil Náchora. ²³Po zplodění Náchora žil Serug ještě 200 let a plodil syny a dcery.

²⁴Náchor ve věku 29 let zplodil Teracha. ²⁵Po zplodění Teracha žil Náchor ještě 119 let a plodil syny a dcery.

²⁶Terach ve věku 70 let zplodil Abrama, Náchora a Hárana.

Terachovo potomstvo

²⁷Toto je Terachův rod.

Terach zplodil Abrama, Náchora a Hárana; Háran pak zplodil Lota. ²⁸Háran však zemřel ve své vlasti, v chaldejském Uru, dříve než jeho otec Terach. ²⁹Abram a Náchor se oženili. Abramova žena se jmenovala Saraj

^a2 viz pozn. u Gen 10:10

a Náchorova žena Milka, dcera Hárana, otce Milky a Jisky. ³⁰Saraj však byla neplodná, neměla děti.

³¹Terach vzal svého syna Abrama, Háranova syna Lota a svou snachu Saraj, ženu svého syna Abrama, a vydali se spolu na cestu z chaldejského Uru do kanaánské země. Když však přišli do Cháranu, usadili se tam.

³²Terach žil 205 let a zemřel v Cháranu.

PRAOTCOVÉ

Odejdi ze své země

12 Hospodin Bůh řekl Abramovi: „Odejdi ze své země, ze svého příbuzenstva a ze svého otcovského domu do země, kterou ti ukážu.

²Učiním z tebe veliký národ
a požehnám ti.

Zjednám ti veliké jméno
a budeš požehnáním.

³Požehnám těm, kdo ti žehnají,
a toho, kdo ti zlořečí, proklejí.

Všechny rodiny země
dojdou požehnání v tobě.“

⁴Abram tedy šel, jak mu řekl Hospodin, a šel s ním i Lot. Když odešel z Cháranu, bylo Abramovi sedmdesát pět let. ⁵Abram s sebou vzal svou ženu Saraj, svého synovce Lota a všechnen majetek, jehož nabyli, i čeledě, kterou získali v Cháranu. Vydali se na cestu do kanaánské země a přišli do ní.

⁶Abram procházel tou zemí až k místu zvanému Šechem, až k dubu More. (V zemi tenkrát žili Kanaánci.) ⁷Tedy se Abramovi ukázal Hospodin a řekl: „Tuto zem dám tvému semeni.“ Abram tam proto postavil oltář Hospodinu, jenž se mu ukázal.

⁸Odtud se přesunul k horám na východ od Bet-elu. Vztyčil svůj stan mezi Bet-elem na západě a Ajem na východě, postavil tam oltář Hospodinu a vzýval Hospodinovo jméno.

⁹Potom Abram pokračoval v cestě a putoval na jih, k Negevu.

Abram v Egyptě

¹⁰V zemi pak nastal hlad, a tak se Abram vydal dolů do Egypta. Chtěl tam nějakou dobu pobýt, neboť v zemi panoval krutý hlad. ¹¹Cestou, když se blížil k Egyptu, řekl své ženě Saraj: „Pohleď, vím, jak překrásná jsi žena. ¹²Až tě Egyptané uvidí, řeknou: ‚To je jeho žena!‘ a zabijí mě, ale tebe nechají naživu. ¹³Říkej prosím, že jsi má sestra, aby se mi díky tobě vedlo dobře a abych díky tobě zůstal naživu.“

¹⁴Abram tedy přišel do Egypta a Egyptané viděli, jak je ta žena velmi krásná. ¹⁵A když ji uviděli faraonovi hodnostáři, vychválili ji před faraonem tak, že byla vzata do faraonova domu. ¹⁶Abramovi se díky ní vedlo velmi dobře – měl brav, skot i osly, otroky, otrokyně, oslice a velbloudy.

¹⁷Hospodin však kvůli Abramově manželce Saraj bil faraona a jeho dům velikými ranami. ¹⁸Farao si proto Abrama zavolaal. „Cos mi to udělal?“ řekl mu. „Proč jsi mi zatajil, že je to tvá manželka?“ ¹⁹Proč jsi říkal: „Je to má sestra?“ Vždyť jsem si ji vzal za ženu! Zde máš svou manželku, vezmi si ji a jdi!“ ²⁰Farao pak o něm svým mužům přikázal, aby ho vyhostili i s manželkou a se vším, co měl.

Rozchod s Lotem

13 Abram tedy se svou manželkou a se vším, co měl, i s Lotem odešel z Egypta vzhůru do Negevu. ²(Abram byl velmi bohatý ve stádech, ve stříbře i ve zlatě.) ³A šel po svých starých cestách od Negevu až k Bet-elu, k místu, kde zpočátku stával jeho stan mezi Bet-elem a Ajem, ⁴k místu oltáře, který tam předtím postavil. Tam Abram vyzýval Hospodinovo jméno.

⁵Také Lot, který šel s Abramem, měl brav, skot a stany. ⁶Země jim však nemohla stačit, aby bydleli spolu. Jejich jmění bylo totiž tak rozsáhlé, že nemohli bydlet pohromadě. ⁷Proto došlo mezi pastýři Abramova stáda a pastýři Lotova stáda k rozepři. (V zemi tenkrát bydleli Kanaánci a Perizejci.)

⁸Abram tehdy Lotovi řekl: „Prosím, ať mezi mnou a tebou a mezi mými a tvými pastýři není rozepře – jsme přece bratři. ⁹Neleží snad před tebou celá země? Odděl se ode mě, prosím. Půjdeš-li vlevo, já půjdu vpravo; půjdeš-li vpravo, půjdu vlevo.“

¹⁰Lot pozvedl oči a viděl, že celá jordánská rovina je až k Coaru bohatě zavlažována jako Hospodinova zahrada, jako egyptská země (– bylo to předtím, než Hospodin zničil Sodomu a Gomoru). ¹¹Lot si tedy vybral celou jordánskou rovinu a vydal se na východ. Tak se jeden od druhého oddělili. ¹²Abram bydlel v kanaánské zemi, ale Lot bydlel ve městech jordánské roviny a postavil své stany až k Sodomě. ¹³Sodomští lidé však byli zlí a velmi hřešili proti Hospodinu.

¹⁴Poté, co se od něho Lot oddělil, řekl Hospodin Abramovi: „Pozvedni oči z místa, na němž jsi, a rozhlédni se na sever, na jih, na východ i na západ. ¹⁵Všechnu zemi, kterou vidíš, dám tobě a tvému semeni až navěky. ¹⁶Způsobím, že tvého semene bude jako prachu země: bude-li možné sečíst zemský prach, půjde sečíst i tvé símě. ¹⁷Vstaň, projdi tu zemi nadél i našíf, neboť tobě ji dám.“

¹⁸Abram tedy přesunul svůj stan a usadil se u háje Mamre, který je v Hebronu, a postavil tam oltář Hospodinu.

Lotovo vysvobození

14 V oněch dnech šineárský král Amrafel, elasarský král Arioch, elamský král Kedor-laomer a král národů Tidal ²válčili proti Berovi, králi Sodomy, Biršovi, králi Gomory, Šineábovi, králi Admy, Šemeberovi, králi Cebojim, a proti králi Bely (to jest Coaru). ³Ti se spojili v údolí Sidim (což je teď Mrtvé moře). ⁴Dvanáct let sloužili Kedor-laomerovi, ale třináctého roku se vzbouřili.

⁵Čtrnáctého roku tedy Kedor-laomer přitáhl s králi, kteří byli s ním, a pobili Refajce v Ašerot-karnajim, Zuzejce v Hamu, Emejce na pláni

Kiriatajim ⁶a Chorejce na jejich pohoří Seír až k El-paranu, který je nad pouští. ⁷Potom obchvatem přitáhli k En-mišpatu (což je Kádeš) a udeřili na celý kraj Amalekovců a také na Emorejce bydlící v Chasason-tamaru.

⁸Králové Sodomy, Gomory, Admy, Cebojim a Bely (to jest Coaru) tedy vytáhli a seřadili se v údolí Sidim k bitvě proti nim: ⁹proti elamskému králi Kedor-laomerovi, králi národů Tidalovi, šineárskému králi Amrafelovi a elasarskému králi Ariochovi – čtyři králové proti pěti.

¹⁰Údolí Sidim je ovšem plné ložisek asfaltu. Sodomský a gomorský král do nich při útěku zapadli; ostatní utekli do hor. ¹¹Vítězové pobrali všechnu majetek Sodomy a Gomory i všechny jejich potraviny a odtáhli. ¹²Vzali také Abramova synovce Lota (neboť bydlel v Sodomě) i jeho majetek a odjeli.

¹³Jeden uprchlík přišel a vyprávěl to Hebreji Abramovi. Ten se mezitím usadil u háje Emorejce Mamreho, příbuzného Eškola a Anera, což byli Abramovi spojenci. ¹⁴Když Abram uslyšel, že jeho příbuzný byl zajat, vypravil 318 vycvičených služebníků, narozených v jeho domě, a sledoval ty krále až k Danu. ¹⁵Abram a jeho služebníci se rozdělili, v noci je přepadli a pronásledovali je až k Chobě (jež leží na sever od Damašku). ¹⁶A tak dobytý zpět všechnu majetek. Přivedl i svého příbuzného Lota a jeho majetek a také ženy a lid.

Melchisedech

¹⁷Když se pak vracel od porážky Kedor-laomera a králů, kteří byli s ním, vyšel mu král Sodomy naproti do údolí Šave (což je Královské údolí).

¹⁸Melchisedech, král Sálemu, který byl knězem Nejvyššího Boha, přinesl chléb a víno ¹⁹a požehnal mu těmito slovy:

„Požehnan buď Abram od Nejvyššího Boha,
Stvořitele nebe i země!

²⁰Požehnan buď Nejvyšší Bůh,
jenž ti tvé nepřátele vydal do rukou!“

Abram mu tehdy ze všeho dal desátek.

²¹Král Sodomy mu řekl: „Dej mi lidi. Majetek si nech.“

²²Abram mu ale odpověděl: „Přísahám před Hospodinem, Nejvyšším Bohem, Stvořitelem nebe i země, ²³že ze všeho, co ti patří, si nevezmu nic – ani nitku, ani sandálový řemínek – abys neřekl: ‚Já jsem obohatil Abrama.‘

²⁴Nechám si jen to, co snědli služebníci, a podíl mužů, kteří šli se mnou. Aner, Eškol a Mamre si vezmou svůj podíl.“

Boží smlouva s Abramem

15 Po nějaké době měl Abram vidění, ve kterém dostal Hospodinovo slovo: „Neboj se, Abrame, já jsem tvůj štít, tvá nesmírná odměna.“

²Abram odpověděl: „Hospodine, Pane můj, co mi chceš dát? Chodím životem bezdětný a svůj dům zanechám Eliezerovi z Damašku. ³Pohleď, nedal jsi mi potomka,“ pokračoval Abram, „a tak mým dědicem bude můj čeledín!“

⁴Vtom dostal Hospodinovo slovo: „Ten tvým dědicem nebude; tvůj dědic vyjde z tvých vlastních beder!“ ⁵Vyvedl jej ven a řekl: „Pohlédni k nebi

a spočítej hvězdy, budeš-li je moci spočítat.“ Pak dodal: „Tolik bude tvého semene.“

⁶Abram tehdy uvěřil Hospodinu a ten mu to počítal za spravedlnost.

⁷Řekl mu také: „Já jsem Hospodin, jenž tě vyvedl z chaldejského Uru, abych ti dal za dědictví tuto zem.“

⁸Abram se zeptal: „Hospodine, Pane můj, podle čeho poznám, že ji zdědím?“

⁹On mu odpověděl: „Přines mi tříletou jalovici, tříletou kozu, tříletého berana, také hrdličku a holoubě.“

¹⁰Abram mu všechna ta zvířata přinesl, rozřal je napůl a položil jednu část proti druhé; ptáky však neroztínal. ¹¹K mrtvým tělům se snášeli dravci, ale Abram je odháněl. ¹²Když pak slunce začalo zapadat, přišel na Abrama hluboký spánek. Náhle jej sevřela hluboká, děsivá tma.

¹³Tehdy Hospodin Abramovi řekl: „Buď si jist, že tví potomci budou přistěhovalci v zemi, jež nebude jejich; tam budou zotročeni a utiskováni po čtyři sta let. ¹⁴Já však také budu soudit národ, jemuž budou otročit, a tak odtud potom vyjdou s velikým jméním. ¹⁵Ty sám se odebereš ke svým otcům v pokoji a budeš pohřben ve šťastném stáří. ¹⁶Sem se ale vrátí až čtvrté pokolení, neboť nepravost Emorejců ještě není dovršena.“

¹⁷Když slunce zapadlo a nastala tma, objevila se kouřící pec a mezi těmi díly zvířat prošla ohnivá pochodeň. ¹⁸V ten den Hospodin vstoupil s Abramem do smlouvy. Řekl: „Tuto zem dávám tvému semeni; od Egyptské řeky až po tu velikou řeku, řeku Eufrat: ¹⁹Kenijce, Kenizejce a Kadmonce, ²⁰Chetejce, Perizejce, Refajce, ²¹Emorejce, Kanaánce, Girgašejece a Jebusejce.“

Izmael

16 Saraj, Abramova manželka, mu nerodila děti; měla však egyptskou otrokyni jménem Hagar. ²Proto Saraj Abramovi řekla: „Pohled, Hospodin mi nedopřál, abych rodila. Spi tedy s mou otrokyní – snad získám syny skrze ni.“ A Abram ji poslechl.

³Deset let poté, co se Abram usadil v kanaánské zemi, vzala Abramova manželka Saraj svou otrokyni, Egyptanku Hagar, a dala ji svému muži Abramovi za ženu. ⁴Spal tedy s Hagar a ona počala. A když uviděla, že je těhotná, začala svou paní pohrdat.

⁵Saraj pak Abramovi řekla: „Za mé příkoří můžeš ty! Sama jsem ti dala svou otrokyni do náručí, ale když uviděla, že je těhotná, začala mnou pohrdat. Ať mě s tebou rozsoudí Hospodin!“

⁶Abram Saraj odpověděl: „Pohled, je to tvá otrokyně, je ve tvé moci. Udělej s ní, co chceš.“ Saraj ji tedy pokořovala, až od ní Hagar utekla.

⁷U pramene vody v poušti, u onoho pramene při cestě do Šuru, ji našel Hospodinův anděl. ⁸Řekl: „Hagar, Sarajina otrokyně, odkud jsi přišla? Kam jdeš?“

Odpověděla: „Utíkám od své paní Saraj.“

⁹Hospodinův anděl jí řekl: „Vrať se ke své paní a pokoř se pod její ruku.“

¹⁰Hospodinův anděl jí řekl: „Nesmírně rozmnožím tvé símě. Bude ho tolik, že nepůjde sečíst.“

¹¹Hospodinův anděl jí řekl:

„Hle, jsi těhotná a porodíš syna.

Dáš mu jméno Izmael, *Bůh slyší*,
neboť Hospodin slyšel tvé trápení.

¹²Bude jak divoký hřebec:

on proti všem, všichni proti němu;
v neshodě se všemi bratry bude žít.“

¹³Hospodina, jenž k ní promluvil, pak nazvala „Ty jsi Bůh, který mne vidí!“ Řekla totiž: „Právě zde jsem pohlédla k Tomu, který mne vidí.“ ¹⁴A tak ta studna dostala jméno „Beer-lachai-roi, *Studnice Živého, který mne vidí*.“ Jak známo, leží mezi Kádešem a Beredem.

¹⁵Hagar pak Abramovi porodila syna. Abram dal svému synovi narozenému z Hagar jméno Izmael, *Bůh slyší*. ¹⁶Když mu Hagar porodila Izmaele, bylo Abramovi osmdesát šest let.

Potvrzení smlouvy

17 Když bylo Abramovi devadesát devět let, ukázal se mu Hospodin a řekl mu: „Já jsem Všemohoucí Bůh. Choď stále přede mnou a buď poctivý. ²Splním svou smlouvu s tebou a nesmírně tě rozmnožím.“

³Abram padl na tvář a Bůh k němu mluvil: ⁴„Hle, já sám s tebou činím smlouvu: budeš otcem mnohých národů. ⁵Nebudeš se už jmenovat Abram, *Vznešený otec*, ale Abraham, *Otec množství*, neboť jsem tě učinil otcem mnohých národů. ⁶Způsobím, aby ses nesmírně rozplodil, a učiním z tebe národy – i králové z tebe vzejdou. ⁷Potvrzuji svou smlouvu s tebou i s tvým budoucím semenem ve všech jejich pokoleních: je to věčná smlouva, že budu tvým Bohem i Bohem tvého budoucího semene. ⁸Tobě a tvému budoucímu semeni dám zem tvého putování, celou kanaánskou zem, do věčného vlastnictví a budu jejich Bohem.“

⁹Bůh Abrahamovi řekl: „Ty budeš zachovávat mou smlouvu – ty i tvé budoucí símě ve všech jejich pokoleních. ¹⁰Toto je má smlouva s vámi a s tvým budoucím semenem, toto budete zachovávat: každý, kdo je u vás mužského pohlaví, bude obřezán. ¹¹Obřezete předkožku svého údu a to vám bude znamením smlouvy, kterou máte se mnou. ¹²Každý, kdo je u vás mužského pohlaví, jak narozený v domě, tak koupený za peníze od kteréhokoli cizince, jenž není ze tvého semene, bude ve vašich pokoleních obřezán, když mu bude osm dní. ¹³Musí být obřezán, ať je narozen ve tvém domě nebo koupen za tvé peníze. Tak bude má smlouva na tvém těle smlouvou věčnou. ¹⁴Neobřezanec mužského pohlaví, jenž by si nenechal předkožku obřezat, bude vyobcován ze svého lidu, neboť porušil mou smlouvu.“

¹⁵Bůh Abrahamovi řekl: „Své manželce Saraj už nebudeš říkat Saraj, *Bojovnice*, ale bude se jmenovat Sára, *Kněžna*. ¹⁶Požehnám ji a dám ti z ní syna. Požehnám ji a budou z ní národy, vzejdou z ní králové národů.“

¹⁷Abraham padl na tvář, zasmál se a pomyslel si: „Copak se stoletému narodí syn? Copak Sára v devadesáti letech porodí?“ ¹⁸Odpověděl tedy Bohu: „Kéž je před tebou živ aspoň Izmael!“

¹⁹Bůh však řekl: „Nikoli! Tvá manželka Sára ti vskutku porodí syna a dáš mu jméno Izák, *Smíšek*. Jemu potvrdím svou smlouvu, aby byla věčnou smlouvou pro jeho budoucí símě. ²⁰Vyslyšel jsem tě i ohledně Izmaele. Hle,

požehnám mu a způsobím, aby se nesmírně rozplodil a rozmnožil; zplodí dvanáctero knížat a učiním z něj veliký národ. ²¹Svou smlouvu však potvrdím Izákovi, jehož ti Sára porodí příští rok touto dobou.“ ²²A když s ním domluvil, vznesl se Bůh od Abrahama.

²³Abraham potom vzal svého syna Izmaele a všechny narozené ve svém domě i všechny koupené za peníze, všechny, kdo byli v Abrahamově domácnosti mužského pohlaví, a ještě téhož dne jim obřezal předkožky, jak mu to řekl Bůh. ²⁴Abrahamovo neobřezané tělo bylo obřezáno, když mu bylo devadesát devět let. ²⁵Neobřezané tělo jeho syna Izmaele bylo obřezáno, když mu bylo třináct let. ²⁶Abraham a jeho syn Izmael byli obřezáni ještě téhož dne ²⁷a všichni jeho domácí, jak narození v domě, tak koupení od cizince za peníze, byli obřezáni s ním.

Tři hosté

18 Hospodin se pak Abrahamovi ukázal u háje Mamre, když seděl v poledním horku u vchodu do stanu. ²Abraham pozvedl oči a hle, stáli před ním tři muži. Jakmile je spatřil, vyběhl jim ze stanového vchodu naproti. Poklonil se až k zemi ³a řekl: „Pane můj, prokaž mi prosím laskavost a zastav se u svého služebníka! ⁴Když dovolíš, nechám přinést trochu vody. Umyjete si nohy a odpočinete si pod stromem. ⁵Přinesu kousek chleba a posilníte se, než půjdete dál. Přišli jste přece ke svému služebníkov.“

„Udělej, jak jsi řekl,“ odpověděli.

⁶Abraham odpěchal do stanu za Sárou a řekl: „Rychle vezmi tři míry^a jemné mouky, zadělej těsto a upeč chleba!“ ⁷Odběhl ke stádu, vzal pěkné útlé tele a dal je služebníkov, který je odpěchal připravit. ⁸Potom vzal máslo, mléko a dobytče, které připravil, a položil to před ně. Sám pak stál u nich pod stromem, zatímco jedli.

⁹„Kde je tvá manželka Sára?“ zeptali se ho.

„Zde ve stanu,“ odpověděl.

¹⁰Na to host řekl: „Za rok touto dobou se k tobě jistě vrátím a hle, tvá manželka Sára bude mít syna!“

Sára však poslouchala vzadu u vchodu do stanu. ¹¹(Abraham i Sára už byli velmi staří a Sára už nebyla v plodném věku.) ¹²Sára se v duchu zasmála: „Teď, když jsem sešla stářím, mám zakusit rozkoš? Navíc, můj pán je stařec!“

¹³Hospodin se Abrahama zeptal: „Proč se Sára smála a říkala: ‚Copak ještě opravdu mohu rodit, když jsem tak stará?‘ ¹⁴Je snad pro Hospodina něco nemožné? V daný čas, za rok touto dobou, se k tobě vrátím a Sára bude mít syna.“

¹⁵Sára to ze strachu zapírala: „Nesmála jsem se.“

On ale řekl: „Ba ne, smála ses!“

Deset spravedlivých

¹⁶Potom ti muži vstali a zamířili odtud k Sodomě. Abraham šel s nimi, aby je vyprovodil.

¹⁷Tehdy si Hospodin řekl: „Zatajím snad před Abrahamem, co se chystám udělat? ¹⁸Vždyť z Abrahama jistě bude věhlasný a mocný národ a v něm

^a6 hebr. 3 sey = asi 16 kg

dojdou požeňání všechny národy země. ¹⁹Vyvolil jsem jej, aby přikázal svým synům a své budoucí rodině, ať zachovávají Hospodinovu cestu konáním spravedlnosti a práva, aby Hospodin Abrahamovi splnil, co mu zaslíbil.“

²⁰Hospodin řekl: „Křik Sodomy a Gomory je velký a jejich hřích velmi těžký. ²¹Proto sestoupím a uvidím: pokud jednali tak, jak nasvědčuje křik, jenž se mi donesl, je s nimi konec; a pokud ne, poznám to.“

²²Ti muži odtud pokračovali k Sodomě, ale Abraham ještě zůstal před Hospodinem. ²³Přistoupil blíž a řekl: „Cožpak smeteš s ničemným také spravedlivého? ²⁴Možná, že je v tom městě padesát spravedlivých. Smeteš je také? Neušetříš to místo kvůli padesáti spravedlivým, kteří tam jsou? ²⁵Takovou věc bys nikdy neudělal – usmrtit s ničemným také spravedlivého! Tak by byl spravedlivý jako ničemný – to bys neudělal! Cožpak Soudec vši země nebude jednat podle práva?“

²⁶Na to Hospodin řekl: „Najdu-li v tom městě, v Sodomě, padesát spravedlivých, ušetřím kvůli nim celé to místo.“

²⁷Abraham odpověděl: „Pohled prosím – odvažuji se mluvit ke svému Pánu, ačkoli jsem prach a popel – ²⁸možná, že bude do těch padesáti spravedlivých pět chybět. Zničíš kvůli těm pěti celé město?“

„Nezničím, najdu-li jich tam čtyřicet pět,“ odpověděl.

²⁹Abraham k němu promluvil znovu: „Co když se jich tam najde jen čtyřicet?“

„Neudělám to kvůli těm čtyřiceti,“ odpověděl.

³⁰„Ať se můj Pán prosím nehněvá, když promluví,“ řekl Abraham. „Co když se jich tam najde jen třicet?“

„Neudělám to, najdu-li jich tam třicet,“ odpověděl.

³¹„Pohled prosím, dovolím si znovu promluvit ke svému Pánu,“ řekl Abraham. „Co když se jich tam najde jen dvacet?“

„Nezničím je kvůli těm dvaceti,“ odpověděl.

³²„Ať se prosím můj Pán nehněvá, když promluví ještě jednou,“ řekl Abraham. „Co když se jich tam najde jen deset?“

„Nezničím je kvůli těm deseti,“ odpověděl Hospodin.

³³Tak dokončil rozmluvu s Abrahamem a odešel. Také Abraham se vrátil domů.

Zkáza Sodomy

19 Večer dorazili ti dva andělé do Sodomy. Lot seděl v sodomské bráně, a jakmile je spatřil, vstal a šel jim naproti. Poklonil se tváří k zemi ²a řekl: „Snažně prosím, páni moji, uchylte se do domu svého služebníka! Umyjte si nohy, přenocujete, a až ráno vstanete, vydáte se znovu na cestu.“

„To ne,“ odpověděli. „Přenocujeme na tomto prostranství.“

³Když však na ně velmi naléhal, uchýlili se k němu a vešli do jeho domu. Vystrojil jim tedy hostinu a napekl nekvašené chleby a oni jedli. ⁴Ale než ulehli, obklíčili dům obyvatelé města, sodomští muži od mladíků až po starce, všechen lid ze všech stran. ⁵„Kde jsou ti muži, co k tobě přišli na noc?“ volali na Lota. „Vyveď je k nám, ať si jich užijeme!“

⁶Lot k nim tedy vyšel do vchodu, zavřel za sebou dveře ⁷a řekl: „Bratři moji, nedělejte prosím nic zlého! ⁸Hle, mám dvě dcery, které ještě nepo-

znaly muže; vyvedu je k vám. Udělejte s nimi, co se vám zlíbí, jen nic nedělejte těm mužům – vešli přece pod ochranu mé střechy.“

⁹Oni však zvolali: „Uhni stranou! Tenhle přistěhovalec nám tu bude dělat soudce? Naložíme s tebou hůř než s nimi!“ Tehdy se na Lota prudce vrhli a chystali se vyломit dveře.

¹⁰Ti dva však vystrčili ruce, vtáhli Lota k sobě do domu a dveře zase zavřeli. ¹¹A ty muže u vchodu do domu, od nejmenších po největší, ranili slepotou, takže marně hledali vchod.

¹²Potom ti dva Lotovi řekli: „Koho tu ještě máš – zetě, syny, dcery? Koho-koli máš ve městě, odveď je odsud, ¹³neboť toto místo zničíme. Jejich křik se před Hospodinem tak rozmohl, že nás Hospodin poslal, abychom je zničili.“

¹⁴Lot tedy šel promluvit se svými zeti, kteří si měli brát jeho dcery: „Vstaňte a pojďte odsud pryč, neboť Hospodin toto město zničí!“ Jeho zetevé si však mysleli, že žertuje.

¹⁵Když začalo svítat, andělé na Lota naléhali: „Vstaň, vezmi svou ženu a své dvě dcery, které tu jsou, aby tě nesmetl trest tohoto města.“

¹⁶Když však otálel, vzali ho ti muži za ruku a také jeho ženu i obě dcery, neboť se nad ním Hospodin smíloval. Odvedli ho ven a teprve za městem ho propustili. ¹⁷Když ho vedli ven, jeden z nich řekl: „Utíkej o život! Neohlížej se a nikde na této rovině se nezastavuj. Uteč do hor, abys nebyl smeten.“

¹⁸Lot jim ale řekl: „Prosím ne, Pane můj! ¹⁹Jsi ke svému služebníku nesmírně laskav. Prokázal jsi mi veliké milosrdenství, když jsi mi zachránil život. Já však nebudu moci utéct do hor, a tak mne to neštěstí postihne a zemřu. ²⁰Pohled prosím, tamto město je dost blízko, abych tam utekl, a je maličké. Nech mě prosím utéct do něj – vždyť je tak malé – a zůstanu naživu.“

²¹On odpověděl: „Hle, i v této věci jsem tě vyslyšel; město, o němž jsi mluvil, nevydám zkáze. ²²Pospěš si! Uteč tam, neboť nebudu moci nic udělat, dokud tam nepřiđeš.“ (A proto se to město jmenuje Coar, *Maličké*.)

²³Když Lot vešel do Coaru, vycházelo nad zemí slunce. ²⁴A Hospodin dštil na Sodomu a Gomoru síru a oheň; bylo to od Hospodina z nebe.

²⁵Ona města s celou okolní rovinou, se všemi obyvateli i se vším, co roste ze země, propadla zkáze. ²⁶Lotova žena se však ohlédla zpět a proměnila se v solný sloup.

²⁷Druhého dne časně zrána Abraham odešel k místu, kde předtím stál před Hospodinem. ²⁸Když se podíval k Sodomě a Gomoře a na celou tu rovinu, viděl, jak ze země stoupá kouř jako z pece.

²⁹Tenkrát, když Bůh ničil města oně roviny, pamatoval na Abrahama a propustil Lota zprostřed zkázy, jež zachvátila města, v nichž Lot bydlel.

Lotovy dcery

³⁰Lot potom z Coaru odešel a bydlel se svými dvěma dcerami v horách, neboť se bál bydlet v Coaru. Bydlel tedy se svými dvěma dcerami v jeskyni.

³¹Prvorozená jednou řekla té mladší: „Náš otec je starý a v celém kraji není nikdo, s kým bychom mohly otěhotnět běžným způsobem. ³²Pojďme, opijme svého otce vínem a spěme s ním, abychom zachovaly sítě našeho

otce.“ ³³A tak té noci opily svého otce vínem. Prvorozená šla spát se svým otcem, který nic nevěděl, ani když ulehla, ani když vstala.

³⁴Druhého dne pak prvorozená řekla té mladší: „Hle, včera v noci jsem spala se svým otcem. Opijme ho vínem také dnešní noc. Potom jdi a spi s ním, abychom zachovaly símě svého otce.“ ³⁵I té noci tedy opily svého otce vínem. Ta mladší s ním šla spát, on však nic nevěděl, ani když ulehla, ani když vstala.

³⁶Tak obě Lotovy dcery otěhotněly ze svého otce. ³⁷Prvorozená pak porodila syna a dala mu jméno Moáb, *Z otce vzešlý*. Ten je otcem Moábských až do dnešního dne. ³⁸I ta mladší porodila syna a dala mu jméno Ben-amí, *Syn mého příbuzného*. Ten je otcem Amonců až do dnešního dne.

Sára mezi Filištíny

20 Abraham se pak odtud vydal na cestu do negevského kraje, aby se usadil mezi Kádešem a Šurem. A když pobýval v Geraru, ²říkal Abraham o své manželce Sáře: „Je to má sestra.“ Gerarský král Abimelech tedy pro Sáru poslal a vzal si ji.

³V noci ale k Abimelechovi ve snu přišel Bůh a řekl mu: „Kvůli ženě, kterou sis vzal, teď zemřeš. Vždyť je vdaná za jiného muže!“

⁴Abimelech s ní ale ještě nic neměl, a tak řekl: „Pane, cožpak zabíjíš i spravedlivé lidi?“ ⁵Cožpak mi sám neřekl: „Je to má sestra?“ I ona sama přece říkala: „Je to můj bratr.“ Udělal jsem to s poctivým úmyslem. Mám čisté ruce!“

⁶Bůh mu ve snu odpověděl: „Jistě, vím, že jsi to udělal s poctivým úmyslem. Proto jsem tě také zadržel, abys proti mně nezhřešil, a nedovolil jsem ti dotknout se jí. ⁷Nyní tu ženu vrať jejímu muži, neboť je to prorok. Bude se za tebe modlit a zůstaneš naživu. Jestliže ji však nevrátíš, věz, že jistě zemřeš – ty i všichni, kdo k tobě patří.“

⁸Abimelech tedy časně ráno vstal a svolal všechny své služebníky. Když jim celou věc vylíčil, dostali ti muži veliký strach. ⁹Abimelech si potom zavolal Abrahama a řekl mu: „Cos nám to udělal? Čím jsem se proti tobě provinil, že jsi na mě a na mé království přivedl tak veliký hřích? To, cos mi udělal, se nedělá!“ ¹⁰Abimelech se Abrahama zeptal: „Co tě to napadlo, udělat takovou věc?“

¹¹Abraham odpověděl: „Pomyslel jsem si: „Na tomto místě určitě chybí Boží bázeň; třeba mě kvůli mé ženě zabijí!“ ¹²Kromě toho, je to opravdu má sestra. Je dcerou mého otce, ale ne mé matky, a tak se stala mou ženou. ¹³A když mne Bůh poslal, abych putoval daleko od domu mého otce, řekl jsem jí: Prokaž mi tuto laskavost. Všude, kam přijdeme, o mně říkej „To je můj bratr.““

¹⁴Abimelech tedy vzal brav, skot, otroky a otrokyně, dal je Abrahamovi a vrátil mu jeho manželku Sáru. ¹⁵Řekl: „Hle, má země je před tebou; bydli, kde se ti zlíbí.“

¹⁶Sáře pak řekl: „Hle, dal jsem tvému bratru tisíc šekelů^a stříbra; to ti bude zadostiučněním přede všemi, kdo jsou s tebou. Tím vším budeš ospravedlněna.“

¹⁷Abraham se pak modlil k Bohu a Bůh uzdravil Abimelecha i jeho ženu a jeho děvečky, aby mohly rodit děti. ¹⁸Hospodin totiž kvůli Abrahamově manželce Sáře pevně zavřel každé lůno v Abimelechově domě.

^a16 asi 11,5 kg

Izák a Izmael

21 Hospodin navštívil Sáru, jak řekl, a Hospodin pro Sáru udělal, co slíbil. ²Sára i přes Abrahamovo stáří počala a v době, kterou mu Bůh předpověděl, porodila syna. ³Abraham dal svému synovi narozenému ze Sáry jméno Izák, *Smíšek*. ⁴Když bylo Izákovi osm dní, Abraham svého syna obřezal, jak mu Bůh přikázal. ⁵Když se mu narodil syn Izák, bylo Abrahamovi sto let.

⁶Sára řekla: „Bůh mi daroval smích! Všichni, kdo o tom uslyší, se budou smát se mnou.“ ⁷Řekla také: „Kdo by byl Abrahamovi řekl, že Sára bude kojit děti? Ale porodila jsem mu syna – i přes jeho stáří!“

⁸Když dítě povyrosto, přestalo se kojit. V den, kdy se Izák přestal kojit, vystrojil Abraham velikou hostinu. ⁹Sára pak viděla, že syn, kterého Abrahamovi porodila Egyptanka Hagar, je posměvač. ¹⁰Řekla tedy Abrahamovi: „Vyžeň tu děvečku i jejího syna. Syn té děvečky přece nebude dědit spolu s mým synem, s Izákem!“

¹¹Abrahama ta slova velmi trápila. Šlo přece o jeho syna. ¹²Bůh ale Abrahamovi řekl: „Netrap se kvůli chlapci ani kvůli své děvečce. Poslechni Sáru ve všem, co ti řekla, protože tvé símě bude povoláno v Izákovi. ¹³I ze syna děvečky však učiním národ, neboť je tvým potomkem.“

¹⁴Abraham vstal časně ráno, vzal chléb a měch s vodou, naložil to Hagar na záda a poslal ji i s dítětem pryč. Odešla tedy a bloudila Beeršebskou pouští.

¹⁵Když jí voda v měchu došla, složila dítě pod jedním keřem ¹⁶a šla si sednout naproti, co by lukem dostřelil, neboť si řekla: „Nemohu se dívat, jak dítě umírá.“ Usedla naproti a dala se do pláče.

¹⁷Bůh uslyšel chlapcův hlas a Boží anděl zavolal na Hagar z nebe: „Co je ti, Hagar? Neboj se, neboť Bůh uslyšel chlapcův hlas tam, kde je. ¹⁸Vstaň, vezmi chlapce a postarej se o něj, protože z něj učiním veliký národ.“

¹⁹Tehdy jí Bůh otevřel oči a uviděla pramen vody. Šla tedy, naplnila měch vodou a dala chlapci napít.

²⁰Bůh pak byl s chlapcem a ten rostl. Bydlel na poušti a stal se z něj velký lučištník. ²¹Bydlel v Paranské poušti a jeho matka mu vybrala ženu z Egypta.

Studna přísahy

²²Někdy v té době Abimelech s velitelem svého vojska Píkolem řekl Abrahamovi: „Bůh je s tebou ve všem, co děláš. ²³Proto mi teď při Bohu odpřisáhni, že neoklameš mne ani mého nástupce a potomka a že se ke mně a k zemi, v níž jsi pobýval, budeš chovat tak přátelsky, jako jsem se zachoval já k tobě.“

²⁴Abraham řekl: „To odpřisáhnu.“

²⁵Abraham si tehdy Abimelechovi stěžoval kvůli studni s vodou, kterou mu Abimelechovi služebníci násilím vzali. ²⁶Abimelech však řekl: „Nevím, kdo by udělal něco takového. Sám jsi mi to neřekl a já jsem o tom až do dneška neslyšel.“

²⁷Abraham pak vzal ovce a voly, dal je Abimelechovi a vstoupili spolu do smlouvy. ²⁸Když Abraham postavil sedm jehňat ze stáda zvlášť, ²⁹zeptal se ho Abimelech: „Co znamená těch sedm jehňat, která jsi postavil zvlášť?“

³⁰„Těch sedm jehňat ode mě dostaneš na svědectví, že jsem tu studnu vykopal já,“ odpověděl mu Abraham.

³¹(A tak to místo dostalo jméno Beer-šeba, *Studna přísahy*, neboť si tam oba přísahali.)

³²Poté, co vstoupili v Beer-šebě do smlouvy, Abimelech vstal a vrátil se s velitelem svého vojska Píkolem do filištínské země. ³³Abraham zasadil v Beer-šebě tamaryšek a vyzýval tam jméno Hospodina, Věčného Boha.

³⁴Abraham potom ještě dlouho bydlel ve filištínské zemi.

Nejtěžší zkouška

22 Po nějaké době se Bůh rozhodl Abrahama vyzkoušet. Zavolal: „Abrahame!“

„Zde jsem,“ odpověděl.

²Bůh řekl: „Vezmi svého syna, svého jediného, svého milovaného Izáka, a jdi do země Moria. Tam ho obětuj jako zápalnou oběť na hoře, kterou ti určím.“

³Druhý den brzy ráno Abraham vstal, osedlal svého osla, vzal s sebou dva služebníky a svého syna Izáka. Nasekal dříví pro zápalnou oběť a vypravil se k místu, jež mu Bůh určil. ⁴Třetího dne Abraham pozvedl oči a spatřil to místo v dálce. ⁵Tedy řekl svým služebníkům: „Zůstaňte tu s oslem. Já a chlapec půjdeme až tam, pokloníme se Bohu a vrátíme se k vám.“

⁶Abraham vzal dříví pro zápalnou oběť a naložil je na svého syna Izáka. Sám nesl v ruce oheň a nůž. A tak šli oba spolu.

⁷„Otče,“ oslovil Izák svého otce Abrahama.

„Ano, můj synu?“ odpověděl mu.

„Vidím oheň a dřevo,“ řekl Izák. „Kde je ale beránek k zápalné oběti?“

⁸„Bůh si opatří beránka k zápalné oběti, můj synu,“ odpověděl Abraham. A tak šli oba spolu.

⁹Když přišli na místo, jež mu Bůh určil, Abraham tam postavil oltář a narovnal dřevo. Pak svázal svého syna Izáka a položil ho na dřevo na oltáři. ¹⁰Abraham vztáhl ruku a vzal nůž, aby svého syna podřízl.

¹¹Vtom na něj z nebe zavolal Hospodinův anděl: „Abrahame! Abrahame!“

„Zde jsem,“ odpověděl.

¹²„Nevztahuj ruku na chlapce!“ řekl on. „Nic mu nedělej! Už jsem poznal, že jsi bohobojný – vždyť jsi kvůli mně neušetřil svého syna, svého jediného.“

¹³Abraham tedy vzhlédl a hle, uviděl za sebou berana uvízlého za rohy v křoví. Abraham tedy šel, vzal toho berana a obětoval ho jako zápalnou oběť místo svého syna. ¹⁴To místo pak Abraham nazval „Hospodin opatří,“ takže se dodnes říká: „Na Hospodinově hoře se opatří.“

¹⁵Hospodinův anděl pak na Abrahama zavolal z nebe podruhé: ¹⁶„Přísahám při sobě samém, praví Hospodin, protože jsi učinil tuto věc a neušetřil jsi svého syna, svého jediného: ¹⁷Nesmírně ti požehnám a nesmírně rozmnožím tvé símě – jako hvězdy na nebi a jako písek na břehu moře. Tvé símě ovládne brány svých nepřátel ¹⁸a ve tvém semeni dojdou požehnání všechny národy země, protože jsi uposlechl můj hlas.“

¹⁹Nato se Abraham vrátil ke svým služebníkům a odešli spolu do Beer-šeby. Abraham potom bydlel v Beer-šebě.

Náchorovo potomstvo

²⁰Po nějaké době bylo Abrahamovi oznámeno: „Hle, také Milka porodila syny tvému bratru Náchorovi: ²¹svého prvorozeného Úce, jeho bratra Búze a Kemuele (otce Aramova), ²²Keseda, Chazoa, Pildaše, Jidlafa a Betuela.“ ²³(A Betuel zplodil Rebeku.) Těchto osm synů porodila Abrahamovu bratru Náchorovi Milka. ²⁴Také jeho družka jménem Reuma rodila děti: Tebacha, Gachama, Tachaše a Maaku.

Pohřebiště v Hebronu

23 Sára žila 127 let; tak dlouhý byl Sárin život. ²Sára zemřela v Kiriatarbě (což je Hebron) v kanaánské zemi a Abraham přišel, aby nad ní truchlil a oplakával ji.

³Když vstal od své mrtvé, promluvil k místním Chetejcům: ⁴„Jsem mezi vámi hostem a přistěhovalcem; dovolte mi u vás vlastnit pozemek pro hrob, abych tam pochoval svou mrtvou.“

⁵Chetejci Abrahamovi odpověděli: ⁶„Poslyš nás, pane: Isi mezi námi Božími knížetem; pochovej svou mrtvou v nejlepší z našich hrobek. Nikdo z nás ti neodepře svou hrobku, abys mohl pochovat svou mrtvou.“

⁷Abraham tedy vstal, poklonil se lidu té země, totiž Chetejcům, ⁸a promluvil k nim takto: „Souhlasíte-li, abych tu pochoval svou mrtvou, poslyšte mne a přimluvte se za mne u Efrona, syna Cocharova, ⁹aby mi dal svou jeskyni Makpela, která je na konci jeho pole. Ať mi ji uprostřed vás poskytné za plnou cenu ve stříbře jako pohřebiště.“

¹⁰Efron Chetejský ovšem seděl mezi ostatními Chetejci. Odpověděl Abrahamovi přede všemi Chetejci vcházejícími do brány jeho města: ¹¹„Nikoli, můj pane. Poslyš mne: To pole ti dávám, dávám ti i jeskyni, která je na něm. Dávám ti je v přítomnosti synů svého lidu; pochovej svou mrtvou.“

¹²Abraham se před lidem té země poklonil a v přítomnosti lidu té země ¹³promluvil k Efronovi: „Kéž bys mne, prosím, raději vyslyšel. Dám ti za to pole peníze. Přijmi je ode mne, ať tam pochovám svou mrtvou.“

¹⁴Efron Abrahamovi odpověděl: ¹⁵„Poslyš pane, můj pane. Ta země stojí 400 šekelů“ stříbra. Co je to pro tebe a pro mě? Pochovej svou mrtvou!“

¹⁶Abraham Efrona vyslechl a odvážil mu množství stříbra, které zmínil před ostatními Chetejci: 400 šekelů stříbra běžných mezi obchodníky.

¹⁷Efronovo pole v Makpele naproti Mamre – pole i s jeskyní stojící na něm, i se všemi stromy rostoucími po obvodu pole – to vše tenkrát přešlo

¹⁸do Abrahamova vlastnictví před očima Chetejců, přede všemi, kdo vcházejí do brány jeho města. ¹⁹Poté Abraham pochoval svou manželku Sáru v jeskyni pole Makpela naproti Mamre (což je Hebron) v kanaánské zemi.

²⁰Tak tedy to pole i s jeskyní, která je na něm, přešlo od Chetejců do Abrahamova vlastnictví jako pohřebiště.

Izákovy ženění

24 Abraham byl už stařec pokročilého věku a Hospodin mu ve všem požehnal. ²Abraham tehdy řekl nejstaršímu služebníkovvi ve svém domě, který spravoval všechny jeho majetek: „Vlož ruku do mého klína, ³abych tě zavázal přísahou při Hospodinu, Bohu nebe a Bohu země, že nevybereš mému synovi manželku z dcer Kanaánců, mezi nimiž bydlím,

^a15 asi 4,6 kg

⁴ale půjdeš do mé země, k mým příbuzným, a tam vybereš manželku pro mého syna Izáka.“

⁵Služebník mu na to řekl: „Kdyby mě snad ta žena nechtěla následovat do této země, mám tvého syna odvést zpět do země, z níž jsi vyšel?“

⁶„Chraň se tam mého syna odvést!“ odpověděl mu Abraham. ⁷„Hospodin, Bůh nebes, který mě vzal z domu mého otce a z mé vlasti, který ke mně mluvil a který mi přísahal: ‚Tuto zem dám tvému semeni,‘^a ten před tebou pošle svého anděla, abys odtamtud mému synovi vybral manželku. ⁸Kdyby tě ta žena nechtěla následovat, budeš této přísahy zproštěn; jen tam mého syna neodváděj zpátky.“

⁹Služebník tedy vložil ruku do klína svého pána Abrahama a odpřisáhl to. ¹⁰Potom vzal ze stáda svého pána deset velbloudů (neboť ho jeho pán na cestu vypravil všelijakými cennostmi) a vyrazil do mezopotamského Aramu k Náchorovu městu.

¹¹Před městem zastavil velbloudy u studny s vodou (bylo to navečer, v době, kdy ženy chodívají pro vodu) ¹²a řekl: „Hospodine, Bože mého pána Abrahama, prosím, dopřej mi dnes setkáni a prokaž mému pánu Abrahamovi své milosrdenství. ¹³Hle, stojím u vodního pramene a dcery zdejších měšťanů vycházejí pro vodu. ¹⁴Když jedné z těch dívek řeknu: ‚Nahni prosím svůj džbán, abych se napil,‘ a ona odpoví: ‚Jen se napij; já zatím napojím tvé velbloudy,‘ pak ať je to ta, kterou jsi určil pro svého služebníka Izáka. Takto poznám, že jsi mému pánovi prokázal milosrdenství.“

¹⁵Vtom, ještě než to dořekl, vyšla z města Rebeka se džbánem na rameni. Ta dívka se narodila Betuelovi, synu Milky a Abrahamova bratra Náchora. ¹⁶Byla to překrásná mladá dívka, která ještě nepoznala muže. Sestoupila k prameni, naplnila si džbán a vydala se zpět.

¹⁷Služebník jí přispěchal naproti a řekl: „Dej mi prosím trochu napít ze svého džbánu.“

¹⁸„Jen se napij, pane,“ odpověděla, rychle spustila džbán na ruku a dala mu napít.

¹⁹Potom mu řekla: „Načerpám vodu také pro tvé velbloudy, ať se pořádně napijí.“ ²⁰Rychle vylila svůj džbán do žlabu, znovu odběhla ke studni pro vodu a čerpala pro všechny jeho velbloudy. ²¹Ten muž ji zatím mlčky pozoroval, aby poznal, zda Hospodin dává jeho cestě zdar, nebo ne.

²²Když velbloudi dopili, vzal ten muž zlatý nosní kroužek vážící půl šekelu^b a dva zlaté náramky pro její ruce, každý o váze deseti šekelů,^c ²³a řekl: „Pověz mi prosím, čím jsi dcera. Bylo by pro nás v domě tvého otce místo k přenocování?“

²⁴„Jsem dcera Betuele, syna Milky a Náchora,“ odpověděla mu. ²⁵Potom dodala: „Slámy a obroku máme dost, i místo k přenocování.“

²⁶Tehdy padl na kolena a klaněl se Hospodinu ²⁷se slovy: „Požehnán buď Hospodin, Bůh mého pána Abrahama, že od mého pána neodňal své milosrdenství a věrnost a že mě vedl po této cestě až k domu příbuzných mého pána!“

²⁸Dívka pak odběhla a vyprávěla to rodině své matky. ²⁹Rebeka měla bratra jménem Lában a ten se rozběhl ven k onomu muži u pramene. ³⁰Uviděl

^a7 Gen 12:7; 15:18

^b22 asi 6 g

^c22 asi 115 g

totiž ten nosí kroužek i náramky na rukou své sestry Rebeky a slyšel její slova, když říkala: „Takto se mnou ten muž mluvil.“ Přišel tedy k onomu muži a hle, ten dosud stál s velbloudy poblíž pramene.

³¹Lában mu řekl: „Pojď, Hospodinův požehnaný! Proč bys stál venku? Už jsem připravil dům i místo pro velbloudy.“

³²Ten muž tedy vešel do domu a odsedlal velbloudy. Lában dal velbloudům slámu a obrok a přinesl vodu, aby si on i muži, kteří ho doprovázeli, umyli nohy. ³³Když mu ale nabídli jídlo, řekl: „Nebudu jíst, dokud nevypovím svou věc.“

„Mluv,“ vybídl ho Lában.

³⁴„Jsem Abrahamův služebník,“ řekl. ³⁵„Hospodin mému pánu velice požehnal, takže se rozmohl – dal mu brav a skot, stříbro a zlato, otroky a otrokyně i velbloudy a osly.“ ³⁶Sára, manželka mého pána, pak ve svém stáří porodila mému pánu syna, jemuž dal všechno, co má. ³⁷Můj pán mě pak zavázal přísahou: „Nevybereš mému synovi manželku z dcer Kanaánců, v jejichž zemi bydlím, ³⁸ale půjdeš do domu mého otce, k mým příbuzným, a tam vybereš manželku pro mého syna.“

³⁹Když jsem svému pánu řekl: „Co kdyby mě ta žena nechtěla následovat?“ ⁴⁰odpověděl mi: „Hospodin, před jehož tváří chodím, pošle s tebou svého anděla, aby dal tvé cestě zdar, abys mému synovi vybral manželku z mého příbuzenstva, z domu mého otce.“ ⁴¹Budeš zproštěn mé přísahy, přijdeš-li k mým příbuzným a nedají ti ji; tehdy budeš mě přísahy zproštěn.“

⁴²Dnes jsem tedy přišel k prameni a řekl jsem: Hospodine, Bože mého pána Abrahama, kéž bys teď dal mé cestě zdar. ⁴³Hle, stojím u vodního pramene. Když řeknu dívce, která vyjde pro vodu: „Dej mi prosím trochu napít ze svého džbánu,“ ⁴⁴a ona mi odpoví: „Jen se napij, já zatím načerpám vodu pro tvé velbloudy,“ pak ať je to ta, kterou Hospodin určil pro syna mého pána.

⁴⁵A vtom, ještě než jsem to v duchu dořekl, vyšla z města Rebeka se džbánem na rameni, sestoupila k prameni a čerpala vodu. Když jsem jí pak řekl: „Dej mi prosím napít,“ ⁴⁶spustila rychle džbán z ramene a řekla: „Jen se napij; já zatím napojím tvé velbloudy.“ A tak jsem pil a ona napájela velbloudy. ⁴⁷Zeptal jsem se jí: „Čí jsi dcera?“ a ona řekla: „Jsem dcera Betuele, syna Milky a Náchora.“ Tehdy jsem jí navlékl na nos kroužek a na ruce náramky, ⁴⁸padl jsem na kolena a klaněl se Hospodinu. Dobrořečil jsem Hospodinu, Bohu svého pána Abrahama, který mě vedl pravou cestou, abych pro syna svého pána vybral dceru jeho příbuzného.

⁴⁹Nyní tedy, chcete-li se k mému pánu zachovat laskavě a věrně, sdělte mi to; a pokud ne, sdělte mi to také, ať se mohu rozhodnout, kam se vydat dál.“

⁵⁰Lában a Betuel mu odpověděli: „Tato věc vyšla od Hospodina; nemáme k tomu co dodat. ⁵¹Hle, zde máš Rebeku, vezmi si ji a jdi. Ať se stane manželkou syna tvého pána, jak řekl Hospodin.“

⁵²Když Abrahamův služebník uslyšel jejich slova, poklonil se Hospodinu až k zemi. ⁵³Potom ten služebník vytáhl stříbrné a zlaté šperky a šaty a dal je Rebece. Také jejímu bratrovi a její matce dal vzácné dary. ⁵⁴A tak jedli a pili, on i muži, kteří ho doprovázeli, a zůstali tam celou noc.

Když pak ráno vstali, řekl: „Propusťte mě k mému pánu.“

⁵⁵Její bratr a matka však odpověděli: „Ať s námi dívka zůstane ještě pár dní, třeba deset; potom může jít.“

⁵⁶On jim ale řekl: „Nezdržujte mě tu. Hospodin přece dal mé cestě zdar. Propusťte mě, ať mohu jít za svým pánem.“

⁵⁷Řekli mu tedy: „Zavoláme ji a zeptáme se, co na to ona.“

⁵⁸Zavolali tedy Rebeku. „Odejdeš s tím mužem?“ zeptali se jí.

„Odejdu,“ řekla.

⁵⁹A tak svou sestru Rebeku i její chůvu propustili s Abrahamovým služebníkem a s jeho muži ⁶⁰a takto Rebece požehnali:

„Sestro naše, staň se matkou
nesčíslných tisíců!
Také tvé símě ať vládne
branami svých nepřátel.“

⁶¹Rebeka a její děvečky pak vstaly, vsedly na velbloudy a následovaly onoho muže. Služebník vzal Rebeku a odjel.

⁶²Izák právě přicházel od Studnice Živého, který mne vidí“ (bydlel totiž v negevském kraji). ⁶³K večeru Izák vyšel na pole, aby přemýšlel. Pozvedl oči a hle, uviděl přicházet velbloudy. ⁶⁴Rebeka také pozvedla oči, a když uviděla Izáka, sesedla z velblouda. ⁶⁵Zeptala se totiž služebníka: „Kdo je ten muž, který nám jde po poli naproti?“

„To je můj pán,“ odpověděl jí služebník. Vzala si tedy závoj a zahalila se.

⁶⁶Služebník pak Izákovi popsal všechno, co vyřídil, ⁶⁷a Izák ji přivedl do stanu své matky Sáry. Vzal si Rebeku a ta se stala jeho ženou a on ji miloval. Tak Izák našel útěchu po smrti své matky.

Abraham umírá

25 Abraham si vzal ještě další ženu jménem Keturá. ²Ta mu porodila Zimrana, Jokšana, Medána, Midiána, Jišbaka a Šuacha. ³Jokšan pak zplodil Šebu a Dedana a Dedanovi synové byli Ašurejci, Letušejci a Leumejci. ⁴Midiánovi synové pak byli Efa, Efer, Chanoch, Abida a Eldaáh. Ti všichni byli synové Ketury.

⁵Abraham však dal všechno, co měl, Izákovi. ⁶Synům svých družek dal Abraham dary a poslal je ještě za svého života na východ, pryč od svého syna Izáka, do východní země.

⁷Abraham žil 175 let. ⁸V utěšeném věku, stár a spokojen pak Abraham vydechl naposled a byl připojen ke svému lidu.

⁹Izák a Izmael, jeho synové, ho pochovali v jeskyni Makpela, která leží naproti Mamre na poli Efrona Chetejského, syna Cocharova, ¹⁰na poli, jež Abraham koupil od Chetejců. Tam je pochován Abraham i jeho žena Sára.

¹¹Po Abrahamově smrti Bůh požehnal jeho synu Izákovi a Izák bydlel u Studnice Živého, který mne vidí.

Izmaelovo potomstvo

¹²Toto je rod Abrahamova syna Izmaele, kterého Abrahamovi porodila Sářina otrokyně, Egyptanka Hagar.

¹³Toto jsou jména Izmaelových synů podle pořadí jejich narození: Izmaelův prvorozený Nebajot, potom Kedar, Adbeel, Mibsam, ¹⁴Mišma, Duma, Massa, ¹⁵Chadađ, Tema, Jetur, Nafiš a Kedma. ¹⁶Toto jsou Izmaelovi synové a tato jsou jejich jména v jejich sídlištích a osadách – dvanáctero knížat jednotlivých kmenů.

¹⁷Izmael se dožil 137 let. Potom vydechl naposled a byl připojen ke svému lidu. ¹⁸Jeho synové se usadili od Chavíly až k Šuru (který leží před Egyptem směrem k Asýrii). A Izmael zemřel v neshodě se všemi příbuznými.

Jákob a Ezau

¹⁹Toto je příběh Abrahamova syna Izáka.

Abraham zplodil Izáka. ²⁰Když bylo Izákovi čtyřicet let, oženil se s Rebekou, dcerou Aramejce Betuela z Padan-aramu, sestrou Aramejce Lášana.

²¹Izák se za svou ženu modlil k Hospodinu, protože byla neplodná. Hospodin ho vyslyšel a Rebeka, jeho žena, počala. ²²Když se však děti v jejím lůně mačkaly, řekla: „Proč se mi tohle děje?“ A tak se šla ptát Hospodina ²³a Hospodin jí řekl:

„Ve tvém lůnu jsou dva národy;
dvojí lid se z tvých útrob rozdělí.
Jeden lid bude silnější než druhý
a starší mladšímu bude služebník.“

²⁴Když se naplnil čas a měla porodit, hle, v jejím lůnu byla dvojčata. ²⁵Ten, který vyšel první, byl celý zrzavý jako plášť z kožešiny, a tak mu dali jméno Ezau, *Chlupáč*. ²⁶Za ním pak vyšel jeho bratr a rukou držel Ezaua za patu. Dostal tedy jméno Jákob, to jest *Bude v patách*.^a Když je Rebeka porodila, bylo Izákovi šedesát let.

²⁷Chlapci vyrostli a Ezau se stal mužem znalým lovu, mužem divočiny, zatímco Jákob byl spořádaný muž a zdržoval se doma. ²⁸Izák si oblíbil Ezaua, neboť mu chutnala zvěřina, ale Rebeka si oblíbila Jákoba.

²⁹Jednou, když Jákob uvařil kaši, přišel Ezau z pole celý vyčerpaný. ³⁰Ezau tehdy Jákobovi řekl: „Dej mi přece hlt toho červeného, tady toho červeného jídla, vždyť jsem vyčerpaný!“ (A proto se mu říká Edom, *Červený*.)

³¹Jákob navrhl: „Prodej mi teď hned své prvorozenství.“

³²„Vidíš, že skoro umírám!“ odpověděl Ezau. „K čemu je mi prvorozenství?“

³³„Hned teď mi to tu odpřisáhní!“ řekl mu Jákob. Ezau mu to odpřisáhl a prodal své prvorozenství Jákobovi. ³⁴Jákob pak dal Ezauovi chléb a čočkovou kaši, ten se najedl a napil a pak vstal a odešel.

Tak Ezau pohrdl prvorozenstvím.

Rebeka mezi Filištíny

26 V zemi pak nastal hlad (podobný hlad jako ten dřívější, který byl za dnů Abrahamových), a tak se Izák vydal do Geraru k filišťánskému králi Abimelechovi. ²Ukázal se mu totiž Hospodin a řekl: „Nesestupuj do Egypta! Usad se v zemi, kterou ti určím. ³Pobývej v této zemi a já budu s tebou a požehnám ti, neboť tobě a tvému semeni dám všechny tyto

^a26 nebo: *Chytí za patu, Podrazí*

země. Tak splním přísahu, kterou jsem složil tvému otci Abrahamovi: ⁴„Tvě símě rozmnožím jako hvězdy na nebi. Tvému semeni dám všechny tyto země a ve tvém semeni dojdou požehnání všechny národy na zemi.“ ⁵To proto, že Abraham uposlechl můj hlas a zachoval, co jsem mu svěřil – má přikázání, má ustanovení a má poučení.“ ⁶A tak se Izák usadil v Geraru.

⁷Když se ho tamější muži vyptávali na jeho ženu, odpověděl: „Je to má sestra.“ Báł se totiž říci: „Je to má žena,“ neboť si pomyslel: „Aby mě snad zdejší muži kvůli Rebece nezabili.“ Byla totiž velmi krásná.

⁸Jednou, když už tam byli dlouho, vyhlížel filištínský král Abimelech z okna a uviděl, jak se Izák mazlí se svou ženou Rebekou. ⁹Abimelech si tedy Izáka zavolał a řekl: „Vida, přece je to tvá žena! Proč jsi tedy říkal: „Je to má sestra“?“

„Myslel jsem si, že bych kvůli ní mohl zemřít,“ odpověděl mu Izák.

¹⁰Abimelech zvolal: „Cos nám to udělal? Někdo z lidu mohl snadno s tvou ženou spát, a tak bys na nás uvedl vinu!“

¹¹Potom Abimelech přikázal všemu lidu: „Kdokoli se dotkne tohoto muže nebo jeho manželky, musí zemřít!“

Zápas o studny

¹²Izák pak v té zemi sel a téhož roku sklídl stonásobek, neboť mu Hospodin požehnal. ¹³A tak se ten muž vzmohl a rozmáhal se stále víc, až se stal velmi zámožným. ¹⁴Měl stáda bravu, stáda skotu a početné služebnictvo. Proto mu Filištiní začali závidět. ¹⁵Všechny studny, které služebníci jeho otce vykopali za dnů jeho otce Abrahama, Filištiní zasypali a naplnili hlínou.

¹⁶Abimelech tehdy Izákovi řekl: „Odejdi od nás! Jsi mnohem mocnější než my.“

¹⁷Izák proto odtud odešel, utábořil se v gerarském údolí a tam bydlel.

¹⁸Izák pak znovu kopal studnice vody vykopané za dnů jeho otce Abrahama, které po Abrahamově smrti Filištiní zasypali, a dal jim stejná jména, jako jim kdysi dal jeho otec.

¹⁹Izákovi služebníci v tom údolí kopali a našli studnici pramenité vody.

²⁰Gerarští pastýři se však začali s Izákovými pastýři o studnu hádat: „Ta voda je naše!“ A tak Izák tu studnu nazval Esek, *Rozepře*, protože se s ním přeli. ²¹Potom vykopali další studnu. I o tu se hádali, a tak ji nazval Sitna, *Nepřátelství*. ²²Přesunul se tedy odtud dál a vykopal další studnu. O tu se už nehádali, a tak ji nazval Rechobot, *Prostranství*. Řekl totiž: „Teď nám Hospodin daroval prostor, abychom se rozplodili na zemi.“

²³Když pak odtud vystoupil do Beer-šeby, ²⁴ukázal se mu téže noci Hospodin a řekl: „Já jsem Bůh tvého otce Abrahama. Neboj se, neboť jsem s tebou. Požehnám ti a rozmnožím tvě símě kvůli Abrahamovi, svému služebníku.“

²⁵Postavil tam tedy oltář a vzýval Hospodinovo jméno. Vztyčil tam svůj stan a Izákovi služebníci tam vykopali studnu.

²⁶Tehdy k němu přišel z Geraru Abimelech se svým pobočníkem Achuzatem a s velitelem svého vojska Píkoem. ²⁷Izák se jich zeptal: „Proč ke mně přicházíte? Vždyť mě nenávidíte a vyhnaní jste mě od vás.“

²⁸Odpověděli: „Jasně jsme poznali, že Hospodin je s tebou, a tak jsme si řekli: Ať je teď mezi námi a tebou přísaha. Chceme s tebou vstoupit do smlouvy, ²⁹že nám neuděláš nic zlého, tak jako jsme se my nedotkli tebe a prokazovali ti pouze dobrodiní a propustili tě v pokoji. Jsi přece Hospodinův požehnaný!“

³⁰Vystrojil jim tedy hostinu a jedli a pili. ³¹Časné ráno pak vstali a vzájemně si přísahali. Potom je Izák propustil, a tak od něj odešli v pokoji.

³²A téhož dne se stalo, že přišli Izákovi služebníci a pověděli mu o studni, kterou kopali: „Našli jsme vodu!“ ³³Nazval ji tedy Šíbea, *Přísaha*, a proto se to město až dodnes jmenuje Beer-šeba, *Studna přísahy*.

Jákob uchvacuje požehnání

³⁴Když bylo Ezauovi čtyřicet let, vzal si za ženu Juditu, dceru Chetejce Beerího, a Basematu, dceru Chetejce Elona. ³⁵Ty působily Izákovi a Rebece hořké trápení.

27 Když potom Izák zestárl a oči mu zeslábly tak, že neviděl, zavolal si svého staršího syna Ezaua a řekl mu: „Synu můj?“

„Zde jsem,“ odpověděl Ezau.

²Tehdy mu řekl: „Pohled, jsem starý a nevím, kdy umřu. ³Vezmi prosím své zbraně, svůj toulec a luk, vyjdi do polí a ulov mi zvěřinu. ⁴Pak mi připrav mou oblíbenou pochoutku a přines mi ji, abych pojedl a s chutí ti požehnal, než umřu.“

⁵Rebeka ale poslouchala, když Izák mluvil se svým synem Ezauem. Jakmile Ezau odešel do polí lovit zvěř, aby ji přinesl Izákovi, ⁶Rebeka řekla svému synu Jákovovi: „Pohled, vyslechla jsem tvého otce, jak říká tvému bratru Ezauovi: ⁷Přines mi zvěřinu a připrav mi pochoutku, abych pojedl a požehnal ti před Hospodinem, než umřu.“ ⁸Poslechni mě tedy, synu můj, a udělej, co ti řeknu: ⁹Jdi ke stádu, vyber mi z něj dvě pěkná kůzlata a já z nich pro tvého otce připravím jeho oblíbenou pochoutku. ¹⁰Tu přineseš svému otci, aby pojedl, a aby ti proto požehnal, než umře.“

¹¹Jákob ale své matce Rebece řekl: „Pohled, můj bratr Ezau je chlupatý, kdežto já jsem holý. ¹²Co když na mě můj otec sáhne? Pak před ním budu vypadat jako podvodník a přivedu na sebe prokletí, a ne požehnání!“

¹³„Tvé prokletí беру na sebe, synu můj,“ odpověděla mu matka. „Jen mě poslechni a jdi mi přinést ta kůzlata.“

¹⁴A tak šel, vzal je a přinesl své matce, která z nich připravila otcovu oblíbenou pochoutku. ¹⁵Potom Rebeka vzala nejlepší šaty svého staršího syna Ezaua, které měla doma, oblékla je svému mladšímu synu Jákovovi ¹⁶a ovinula mu ruce i hladkou část krku kůzlečímí kožkami. ¹⁷Onu pochoutku i chléb, který připravila, pak dala do rukou svému synu Jákovovi.

¹⁸Přišel ke svému otci a řekl: „Otče!“

A ten řekl: „Ano? Který jsi, můj synu?“

¹⁹„Já jsem Ezau, tvůj prvorozený,“ odpověděl Jákob svému otci. „Udělal jsem, co jsi mi přikázal. Vstaň, prosím, posaď se a jez z mého úlovku, abys mi proto s chutí požehnal.“

²⁰Izák ale svému synovi řekl: „Jak to, že jsi tak rychle našel zvěř, můj synu?“

Odpověděl: „Protože ji ke mně přivedl Hospodin, tvůj Bůh.“

²¹Izák ale Jákobovi řekl: „Pojď blíž, ať na tebe sáhnu, můj synu, zda jsi opravdu můj syn Ezau, nebo ne.“

²²Jákob tedy přistoupil ke svému otci Izákovi. Ten na něj sáhl a řekl: „Hlas je Jákobův, ale ruce Ezauovy.“ ²³Nepoznal ho, protože měl ruce chlupaté jako jeho bratr Ezau, a tak mu požehnal. ²⁴Potom se zeptal: „Jsi opravdu můj syn Ezau?“

„Ano,“ odpověděl Jákob.

²⁵Tedy mu řekl: „Podej mi, ať se najím z úlovku svého syna, abych ti s chutí požehnal.“ A tak mu podal pokrm a on jedl; přinesl mu také víno a on pil.

²⁶Potom ho jeho otec Izák vyzval: „Pojď blíž, synu můj, a polib mě.“ ²⁷Přistoupil tedy a políbil ho.

A když Izák ucítil vůni jeho šatů, takto mu požehnal:

„Hle, vůně mého syna –

jak vůně pole,

jemuž Hospodin žehná!

²⁸Ať Hospodin dá ti nebeskou rosu,

úrodnou zem,

obilí i víno v hojnosti.

²⁹Ať lidé slouží ti,

ať se ti klaní národy.

Pánem svých bratří buď,

ať se ti klaní synové matky tvé.

Ať jsou zlořečení, kdo ti zlořečí,

a požehnání, kdo ti žehnají!“^a

³⁰A vtom, jakmile Izák Jákobovi požehnal, právě když Jákob vyšel od svého otce Izáka, vrátil se jeho bratr Ezau z lovu. ³¹Také on připravil pochoutku a přinesl ji svému otci se slovy: „Vstaň, otče, a jez z úlovku svého syna, abys mi proto s chutí požehnal.“

³²Izák, jeho otec, mu však řekl: „Kdo jsi?“

„Já jsem tvůj syn,“ odpověděl. „Tvůj prvorozený, Ezau!“

³³Izák se zhrozil a v nesmírné hrůze zvolal: „A kdo je potom ten, který ulovil zvěřinu a přinesl mi ji? Ještě než jsi přišel, jsem z toho všeho jedl. Požehnal jsem mu, a tak bude požehnaní!“

³⁴Když Ezau uslyšel slova svého otce, dal se do hrozného křiku a s nesmírnou hořkostí žádal otce: „Požehnej mně! Mně také, otče můj!“

³⁵Ten však odpověděl: „Tvůj bratr přišel se lstí a vzal ti požehnání.“

³⁶Tu zvolal: „Tak proto dostal jméno Jákob, *Podrazák*!“^b Vždyť mě už dvakrát podrazil: vzal mi prvorozenství a hle, teď mi vzal i požehnání!“ Potom se zeptal: „Copak ti nezbylo žádné požehnání pro mě?“

³⁷Izák Ezauovi odpověděl: „Hle, učinil jsem ho tvým pánem a všechny jeho bratry jsem mu dal za služebníky. Opatřil jsem ho obilím i vínem. Co bych mohl udělat pro tebe, můj synu?“

³⁸Ezau svému otci řekl: „Copak máš jen jedno požehnání, otče? Požehnej mně! Mně také, otče!“ A Ezau se hlasitě rozplakal.

^a29 Gen 12:3

^b36 Gen 25:26

³⁹Jeho otec Izák mu odpověděl:

„Hle, tvůj příbytek –
daleko od úrodné země,
od nebeské rosy shůry.

⁴⁰Budeš se živit svým mečem
a svému bratru budeš sloužit.
Jen když se staneš tulákem,
tehdy se zbavíš jeho jha.“

⁴¹Kvůli tomu požehnání, jež mu jeho otec udělil, pak Ezau Jákoba začal nenávidět. Tehdy si Ezau v srdci řekl: „Blíží se dny truchlení nad mým otcem. Potom svého bratra Jákoba zabiji!“

⁴²A když byla Rebece oznámena slova jejího staršího syna Ezaua, nechala si zavolat svého mladšího syna Jákoba a řekla mu: „Pohled, tvůj bratr Ezau se těší, že tě zabije! ⁴³Nyní mě tedy, synu můj, poslechni: vstaň a uteč k mému bratru Lábanovi do Cháranu. ⁴⁴Pobuď nějakou chvíli u něj, než pomine zuřivost tvého bratra, ⁴⁵než se od tebe odvrátí jeho hněv a než zapomene, cos mu provedl. Potom pro tebe pošlu a vyzvednu tě odtamtud. Proč bych měla v jeden den ztratit vás oba?“

Ezauovo ženění

⁴⁶Rebeka tenkrát řekla Izákovi: „Kvůli těm Chetejkám se mi zprotivil život. Vezme-li si Jákob za ženu nějakou domorodou Chetejku, jako jsou tyto, proč bych měla žít?“

28 Izák si tedy zavolal Jákoba, požehnal mu a přikázal mu: „Neber si manželku z kanaánských dcer. ²Vstaň a jdi do Padan-aramu, do domu Betuela, otce tvé matky, a tam si vyber manželku z dcer svého strýce Lábanu. ³Kéž ti Všemohoucí Bůh požehná, kéž tě rozplodí a rozmnoží, aby ses stal otcem svazku národů. ⁴Kéž ti dá požehnání Abrahamovo, tobě a s tebou tvému semeni, abys přijal za dědictví zem svého putování, kterou Bůh daroval Abrahamovi.“ ⁵Tak Izák odeslal Jákoba pryč a ten se vydal do Padan-aramu k Lábanovi, synu Aramejce Betuela, bratru Rebeky, matky Jákoba a Ezaua.

⁶Ezau uviděl, že Izák Jákobovi požehnal, když ho posílal do Padan-aramu, aby si odtud vzal manželku, a že když mu žehnal, přikázal mu: „Neber si manželku z kanaánských dcer,“ ⁷a že Jákob poslechl svého otce a matku a odešel do Padan-aramu. ⁸Ezau také viděl, že jeho otec nelibě snáší kanaánské dcery, ⁹a tak šel k Izmaelovi a kromě žen, které už měl, si vzal za manželku Machalat, dceru Abrahamova syna Izmaele, sestru Nebajotovu.

Žebřík do nebe

¹⁰Jákob odešel z Beer-šeby a vydal se k Cháranu. ¹¹Dorazil na jedno místo a zůstal tam přes noc, neboť slunce už zapadlo. Vzal na tom místě jeden z kamenů, položil si ho pod hlavu a ulehl tam ke spánku. ¹²Ve snu pak spatřil žebřík^a sahající od země až k nebi a hle, vystupovali a sestupovali po něm Boží andělé.

^a12 nebo: schodiště (stupně zikkuratu?)

¹³Vtom nad ním stanul Hospodin a řekl: „Já jsem Hospodin, Bůh tvého otce Abrahama a Bůh Izákův. Zemi, na níž ležíš, dám tobě a tvému semeni. ¹⁴Tvého semene bude jako prachu země a rozmůžeš se na západ i na východ, na sever i na jih. Nadto v tobě a ve tvém semeni dojdou požehnání všechny rodiny země. ¹⁵Hle, já jsem s tebou! Budu tě chránit, kamkoli půjdeš, a znovu tě přivedu do této země. Neopustím tě, dokud nevykonám, co jsem ti řekl.“

¹⁶Jáko se probudil a zvolal: „Na tomto místě je opravdu Hospodin – a já jsem to nevěděl!“ ¹⁷V posvátné hrůze pokračoval: „Jak hrozné je toto místo! Není to nic jiného než Boží dům a toto musí být nebeská brána!“

¹⁸Časně ráno pak Jákob vstal, vzal kámen, který měl pod hlavou, vztyčil jej jako památník a polil jeho vrchol olejem. ¹⁹To místo nazval Bet-el, *Boží dům*, ačkoli se tomu městu předtím říkalo Luz.

²⁰Jákob tehdy složil tento slib: „Bude-li Bůh se mnou, ochrání-li mne na mé cestě a dá mi chléb k jídlu a šaty k oblékání, ²¹takže se v pokoji vrátím do svého otcovského domu, bude Hospodin mým Bohem. ²²Tento kámen, který jsem vztyčil jako památník, se stane Božím domem a ze všeho, co mi dáš, ti věrně oddělím desátek.“

Jákovovo ženění

29 Jákob tedy směle vykročil na cestu a přišel do země východních národů. ²Když se rozhlédl, spatřil v poli studnu. Poblíž ležela tři stáda ovcí, neboť ta studna sloužila k napájení stád. V jejím ústí však ležel veliký kámen. ³Pastýři ten kámen z ústí studny odvalovali, teprve když se tam shromáždila všechna stáda, a tehdy napájeli dobytek. Potom kámen vraceli zpět na jeho místo v ústí studny.

⁴Jákob se jich zeptal: „Odkud jste, bratři?“

„Z Cháranu,“ odpověděli.

⁵„A znáte Lábanu, syna Náchorova?“ zeptal se jich.

„Známe,“ odpověděli.

⁶Zeptal se jich: „Daří se mu dobře?“

„Ano,“ odpověděli. „Podívej, jeho dcera Ráchel právě přichází s ovce.“

⁷Na to jim řekl: „Do večera je ještě daleko; teď přece není čas shánět dobytek. Napojte ovce a jděte ještě pást.“

⁸„To nejde,“ odpověděli. „Budeme moci napojit ovce, teprve až se shromáždí všechna stáda a odvalí se kámen z ústí studny.“

⁹A zatímco s nimi mluvil, přišla Ráchel se stádem svého otce. Byla totiž pastýřka. ¹⁰Když Jákob spatřil Ráchel, dceru svého strýce Lábanu, a jeho stádo, přistoupil, odvalil kámen z otvoru studny a dal stádu svého strýce Lábanu napít. ¹¹Nato Ráchel políbil a hlasitě se rozplakal. ¹²A když jí řekl, že je příbuzný jejího otce, že je Rebečin syn, běžela to povědět svému otci.

¹³Jakmile Lában uslyšel zprávu o svém synovci Jákovovi, rozběhl se mu naproti. Objal ho, políbil a přivedl ho do svého domu. Když pak Jákob Lábanovi vyprávěl o všem, co se stalo, ¹⁴Lában mu řekl: „Opravdu jsi má krev a tělo!“

Když pak u něj Jákob zůstal už celý měsíc, ¹⁵Lában mu řekl: „I když jsi můj příbuzný, nebudeš přece u mě sloužit zadarmo. Řekni mi, co chceš za odměnu.“

¹⁶(Onen Lában měl dvě dcery: starší se jmenovala Léa a mladší Ráchel.
¹⁷Léa měla měkké oči, ale Ráchel byla nápadně krásná, překrásná dívka.)
¹⁸Jákob si zamiloval Ráchel, a tak řekl: „Budu ti sloužit sedm let za tvou mladší dceru Ráchel.“

¹⁹Lában odpověděl: „Dám ti ji raději než komukoli jinému. Zůstaň u mě.“
²⁰A tak Jákob sloužil za Ráchel sedm let a zdálo se mu to jako pouhá chvíle, protože ji miloval.

²¹Potom Jákob Lábanovi řekl: „Můj čas se naplnil. Dej mi mou ženu, chci být s ní.“

²²Lában tedy shromáždil všechny místní muže a vystrojil hostinu. ²³Večer pak vzal svou dceru Léu, přivedl ji k Jákobovi a ten s ní spal. ²⁴(A Lában tenkrát své dceři Léee daroval svou otrokyni Zilpu jako děvečku.)

²⁵Přišlo ráno a hle – byla to Léa! „Cos mi to udělal?“ ptal se Jákob Lábana. „Copak jsem ti nesloužil za Ráchel? Proč jsi mě obelstil?“

²⁶„V našem kraji není zvykem vdávat mladší dříve než prvorozenou,“ odpověděl mu Lában. ²⁷„Až s ní strávíš svatební týden, dáme ti i tu druhou – za to, že mi budeš sloužit dalších sedm let.“

²⁸Jákob tedy souhlasil. Strávil svatební týden s Leou a Lában mu pak dal za ženu svoji dceru Ráchel. ²⁹(Také jí Lában daroval děvečku – svou otrokyni Bilhu.) ³⁰Jákob tedy spal i s Ráchel. Miloval ji ovšem více než Léu. Sloužil pak u Lábana ještě dalších sedm let.

Jákovovy děti

³¹Když Hospodin viděl, že Léa je nemilovaná, otevřel její lůno. Ráchel však byla neplodná. ³²Léa počala a porodila syna. Dala mu jméno Ruben (*Hleďte, syn!*), neboť řekla: „Hospodin pohlédl na mé trápení.“ Teď už mě můj manžel bude milovat.“

³³Potom počala znovu, a když porodila syna, řekla: „Hospodin slyšel, že jsem nemilovaná, a tak mi dal i tohoto.“ Dala mu tedy jméno Šimeon, *Vyslyšení*.

³⁴Potom počala znovu, a když porodila syna, řekla: „Tentokrát se ke mně můj muž připojí – vždyť jsem mu porodila tři syny!“ A proto dostal jméno Levi, *Spojení*.

³⁵Potom počala znovu, a když porodila syna, řekla: „Teď budu chválit Hospodina!“ Proto mu dala jméno Juda, *Chvála*. Tehdy přestala rodit.

30 Když Ráchel viděla, že Jákobovi nerodí děti, záviděla své sestře a řekla Jákobovi: „Dej mi syny, nebo umřu!“

²Jákob se však na Ráchel rozhněval: „Máš mě snad za Boha, který ti nedopřál plod života?“

³„Zde je má děvečka Bilha,“ řekla mu. „Spi s ní, ať rodí na můj klín. Tak získám syny skrze ni.“

⁴A tak mu dala svou otrokyni Bilhu za ženu. Jákob s ní spal ⁵a Bilha počala a porodila mu syna. ⁶Tehdy Ráchel řekla: „Bůh mne rozsoudil – vyslyšel můj hlas a dal mi syna!“ Proto mu dala jméno Dan, *Soudce*.

⁷Ráchelina otrokyně Bilha pak počala znovu a porodila Jákobovi druhého syna. ⁸Tehdy Ráchel řekla: „Vedla jsem se sestrou Boží boje a zvítězila jsem!“ A tak mu dala jméno Neftalí, *Můj boj*.

³² Ruben zní v hebr. podobně jako *Pohlédl na mé trápení*.

⁹Když Léa viděla, že přestala rodit, vzala svou otrokyni Zilpu a dala ji Jákobovi za ženu. ¹⁰Její otrokyně Zilpa potom Jákobovi porodila syna. ¹¹Léa řekla: „Přišlo mé štěstí!“ a dala mu jméno Gád, *Štěstí*.“

¹²A když Léina otrokyně Zilpa porodila Jákobovi druhého syna, ¹³Léa řekla: „To je pro mě blaho! Ženy mi budou blahopřát!“ Dala mu tedy jméno Ašer, *Blazený*.

¹⁴Jednou, v době pšeničné sklizně, vyšel Ruben na pole, nalezl milostná jablíčka mandragory a přinesl je své matce Léee. Ráchel tehdy Léee řekla: „Dej mi prosím trochu těch milostných jablíček, co našel tvůj syn.“

¹⁵Ta jí však odpověděla: „Nestačí, žes mi vzala manžela? Teď mi chceš vzít ještě milostná jablíčka, která mám od syna?“

„Tak dobře,“ odvětila Ráchel. „Nechám ho dnes v noci spát s tebou výměnou za milostná jablíčka od tvého syna.“

¹⁶Když se pak Jákob večer vracel z pole, vyšla mu Léa naproti se slovy: „Musíš spát se mnou! Dostala jsem tě odměnou za mandragoru od svého syna.“ A tak té noci spal s ní.

¹⁷A Bůh Léu vyslyšel: počala a porodila Jákobovi pátého syna. ¹⁸Tehdy řekla: „Bůh mě odměnil za to, že jsem svému muži dala svou otrokyni!“ A tak mu dala jméno Isachar, *Odměna*.

¹⁹Potom Léa počala znovu a porodila Jákobovi šestého syna. ²⁰Tehdy řekla: „Bůh mne obdařil vzácným darem! Konečně mě můj manžel bude mít v úctě, vždyť jsem mu porodila šest synů!“ Dala mu tedy jméno Zabulon, *Úcta*.

²¹Potom porodila dceru a dala jí jméno Dína, *Spravedlnost*.

²²Bůh však pamatoval i na Ráchel; vyslyšel ji a otevřel její lůno. ²³Počala tedy, a když porodila syna, řekla: „Bůh mě zbavil mé hanby!“ ²⁴A tak mu dala jméno Josef, *Přídavek*, neboť řekla: „Kéž mi Hospodin přidá dalšího syna!“

Jákobovo zbohatnutí

²⁵Když Ráchel Jákobovi porodila Josefa, řekl Jákob Lábanovi: „Propusť mě, ať se vrátím domů do své země. ²⁶Dej mi mé ženy a mé děti, za něž jsem ti sloužil, a nech mě odejít. Víš přece, jakou službu jsem ti odvedl.“

²⁷Lában mu odpověděl: „Laskavě prosím, zůstaň se mnou. Zjistil jsem, že mi Hospodin kvůli tobě požehnal.“ ²⁸A dodal: „Dám ti odměnu, o jakou si řekneš.“

²⁹Jákob mu na to odpověděl: „Sám víš, jak jsem ti sloužil a jak se tvému dobytku se mnou dařilo. ³⁰To málo, co jsi měl, než jsem přišel, se nesmírně rozrostlo, protože ti po mém příchodu Hospodin požehnal. Kdy se už budu moci starat také o svůj vlastní dům?“

³¹Lában řekl: „Co ti mám dát?“

„Nedávej mi nic,“ odpověděl Jákob. „Budu znovu pást a střežit tvá stáda, uděláš-li pro mě toto: ³²Projdu dnes všechn tvůj dobytek a vyřadím z něj každé skvrnitě a strakaté mládě, každé načernalé jehně a každé strakaté a skvrnitě kůzle. To bude má odměna. ³³Má poctivost se v budoucnu prokáže takto: Až přijdeš přehlédnout mou odměnu, ať se mi každé kůzle, jež nebude skvrnitě nebo strakaté, a každé jehně, jež nebude načernalé, počítá za krádež.“

^{a11} jméno *Gád* může také znamenat *Množství*, *Horda* (viz Gen 49:19)

³⁴Lában tedy řekl: „Dobrá, ať je po tvém.“ ³⁵Ještě téhož dne však vyřadil pruhované a strakaté kozly, všechny skvrnité a strakaté kozy, všechno, co mělo bílé skvrny, i všechna načernalá jehňata, svěřil je do rukou svých synů ³⁶a vzdálil se od Jáкова na tři dny cesty daleko. A tak Jákob pásł zbytek Lábanova dobytka.

³⁷Jákob si tenkrát vzal čerstvé topolové, mandloňové a platanové pruty, oloupal z nich proužky kůry, a tak odkryl bílé jádro prutů. ³⁸Potom ty oloupané pruty kladl před dobytek do žlabů, totiž do koryt na vodu, k nimž zvířata přicházela pít a kde se pářila. ³⁹Zvířata, jež se pářila před těmi pruty pak vrhala pruhovaná, skvrnitá a strakatá mláďata. ⁴⁰Jákob ta jehňata odděloval a v Lábanově stádě obracel dobytek směrem k pruhovaným i všem načernalým kusům. Tak si Jákob pořídil svá vlastní stáda a ta nestavěl k Lábanovým zvířatům. ⁴¹A kdykoli se pářily statné kusy, Jákob jim před oči do žlabů kladl ty pruty, aby se pářily před pruty. ⁴²Když však byla zvířata neduživá, pruty nekladl. A tak byl Lábanův dobytek neduživý, ale Jákobův statný. ⁴³Takto se ten muž nesmírně rozmohl, takže měl množství stád, otrokyň, otroků, velbloudů i oslů.

Útěk od Lábara

31 Jednou Jákob zaslechl, jak Lábanovi synové říkají: „Jákob obral našeho otce o všechno! Všechno to bohatství si pořídil na úkor našeho otce!“ ²A když se Jákob podíval na Lábara, viděl, že už mu není nakloněn jako dříve.

³Tehdy Hospodin Jákobovi řekl: „Vrať se do země svých otců a ke svému příbuzenstvu, a já budu s tebou.“

⁴Jákob si tedy nechal zavolat Ráchel a Léu na pole ke svému stádu ⁵a řekl jim: „Vidím na vašem otci, že už mi není nakloněn jako dříve. Bůh mého otce však je se mnou. ⁶Samy víte, že jsem vašemu otci sloužil ze všech sil, ⁷ale váš otec mě šidil. Desetkrát změnil mou odměnu, ale Bůh mu nedovolil, aby mi ublížil. ⁸Když řekl: ‚Dostaneš za odměnu, co bude skvrnité,‘ všechnen dobytek vrhal skvrnitá mláďata. Když řekl: ‚Dostaneš za odměnu, co bude pruhované,‘ vrhal všechnen dobytek pruhovaná mláďata. ⁹Tak Bůh odebral stádo vašemu otci a dal je mně.

¹⁰Jednou, v době páření dobytka, jsem ve snu pozvedl oči a uviděl berany připouštěné ke stádu. Byli pruhovaní, skvrnití a strakatí. ¹¹Tehdy mě v tom snu oslovil Boží anděl: ‚Jákobe!‘ A když jsem odpověděl: ‚Zde jsem,‘ ¹²řekl: ‚Pozvedni oči a pohled: Všichni beraní připouštění ke stádu jsou pruhovaní, skvrnití a strakatí, neboť jsem viděl vše, co ti Lában dělá. ¹³Já jsem Bůh Bet-elu, kde jsi pomazal památný kámen a kde jsi mi složil slib. Nyní vstaň, odejdi z této země a vrať se do své vlasti.‘“

¹⁴Ráchel a Léa mu odpověděly: „Copak máme v domě našeho otce ještě nějaký podíl nebo dědictví? ¹⁵Copak nás nemá za cizí? Vždyť nás prodal a všechny peníze shrábl! ¹⁶Všechno bohatství, které Bůh vytrhl z rukou našeho otce, je proto naše a našich dětí! Udělej, cokoli ti Bůh řekl.“

¹⁷A tak Jákob vstal, naložil své děti a ženy na velbloudy ¹⁸a shromáždil všechna svá stáda. Se vším majetkem, jehož nabyl, s dobyt看 vlastního chovu, který získal v Padan-aramu, se vydal ke svému otci Izákovi do kanaánské země.

¹⁹(Když předtím Lában odešel stříhat své stádo, Ráchel svému otci ukradla jeho domácí būžky.) ²⁰Jákob opustil Aramejce Lábanu pokradmu, vůbec mu neoznámil, že odchází. ²¹Utekl se vším, co měl; vstal, překročil řeku Eufrat a vydal se směrem ke gileádským horám.

Mohyla svědectví

²²Lában se o Jákobově útěku dozvěděl až třetího dne. ²³Vzal tedy s sebou své druhy a hnál se za ním sedm dní, než ho dostihl v gileádských horách. ²⁴Té noci však Aramejce Lábanu navštívil ve snu Bůh a řekl mu: „Neodvažuj se Jákobovi něco vytýkat!“

²⁵Lában tedy Jákoba dostihl. (Jákob si v tom pohoří postavil stan a i Lában se svými druhy se utábořili v gileádských horách.) ²⁶Lában Jákobovi řekl: „Cos to udělal? Odkradl ses ode mě a odvedl mé dcery, jako bys je zajał mečem! ²⁷Proč jsi tajně utekl? Zmizels pokradmu a nic jsi mi neřekl! Vyprovodil bych tě s veselím a písněmi, s tamburínou a citerou. ²⁸Nenechal jsi mě ani políbit mé syny a dcery – zachoval ses jako hlupák! ²⁹Mohl jsem vám býval ublížit, ale Bůh vašeho otce ke mně minulé noci promluvil a řekl: „Neodvažuj se Jákobovi něco vytýkat!“ ³⁰Takže ty jsi musel odejít, protože ses roztoužil po otcovském domě. Proč jsi ale ukradl mé bohy?“

³¹Jákob Lábanovi odpověděl: „Utekl jsem, protože jsem se bál; myslel jsem si, že bys mi chtěl své dcery vzít násilím. ³²Jestli ale u někoho najdeš své bohy, ať zemře! Prohledej mé věci před našimi druhy a vezmi si, co ti patří.“ (Jákob totiž nevěděl, že je Ráchel ukradla.)

³³Lában tedy šel do Jákobova stanu, do stanu Léy i do stanů obou dčveček, ale nic nenašel. Vyšel tedy z Léina stanu a šel do stanu Ráchel. ³⁴Ráchel mezitím ty būžky strčila pod velbloudí sedlo a posadila se na ně. Lában prohledal celý stan, ale nic nenašel.

³⁵Ráchel svému otci řekla: „Nehněvej se, můj pane, že před tebou nemohu vstát. Mám měsíčky.“ A tak hledal, ale būžky nenašel.

³⁶Tedy se Jákob rozhněval a začal Lábanu hubovat. Řekl mu: „Čím jsem se provinil? Co jsem spáchal, že mě tak zuřivě stíháš? ³⁷Prošťáral jsi všechny mé věci, a cos našel z celého svého domu? Polož to zde před mě i své druhy, ať nás dva rozsoudí!“

³⁸Byl jsem u tebe celých dvacet let. Tvé ovce ani kozy nikdy nepotratily. Berany z tvého stáda jsem nejedl. ³⁹Co roztrhaly šelmy, jsem ti nepřinášel, ale sám jsem nahrazoval škodu. Vymáhal jsi ode mne, co bylo ukradeno ve dne i co bylo ukradeno v noci. ⁴⁰Ve dne mě stravoval žár a v noci mráz, až mi i spánek zmizel z očí. ⁴¹Tak mi bylo ve tvém domě oněch dvacet let. Čtrnáct let jsem ti sloužil za tvé dvě dcery a šest let za tvůj dobytek, ale ty jsi mou odměnu desetkrát změnil. ⁴²Kdyby Bůh mého otce, Bůh Abrahama – mův a Strach Izákův, nebyl se mnou, určitě bys mě teď propustil s prázdnou! Bůh ale viděl mé trápení a dřinu mých rukou a minulou noc vyřkl svůj soud.“

⁴³Lában na to Jákobovi odpověděl: „Tyto dcery jsou mé dcery, tyto děti jsou mé děti a tento dobytek je můj dobytek. Všechno, co vidíš, je moje. Co bych ale dnes neudělal pro své dcery a pro děti, jež se jim narodily?“

⁴⁴Proto nyní pojď, vstupme do smlouvy – já a ty – ať je to pro mne a pro tebe svědectvím.“

⁴⁵Jákob tedy vzal kámen a vztyčil jej jako památník. ⁴⁶Potom řekl svým druhům: „Nasbírejte kamení!“ A tak nanosili kamení, vytvořili mohylu a na té mohyle pojedli. ⁴⁷Lában ji pojmenoval aramejsky Jegar-sahaduta, *Mohyla svědectví*, a Jákob jí dal stejné jméno hebrejsky, totiž Gal-ed.

⁴⁸Lában řekl: „Tato mohyla ať je ode dneška mým i tvým svědkem.“ A proto dostala jméno Gal-ed, *Mohyla svědectví*, ⁴⁹a také Micpa, *Stráž*, neboť řekl: „Až se rozejdeme, ať Hospodin nade mnou i tebou drží stráž. ⁵⁰Budeš-li mým dcerám ubližovat nebo vezmeš-li si kromě mých dcer další ženy – ačkoli s námi není žádný člověk, hle, Bůh je mým i tvým svědkem!“

⁵¹Lában Jákobovi ještě řekl: „Pohleď na tuto mohylu a pohleď na ten památný kámen, který jsem mezi sebou a tebou umístil. ⁵²Tato mohyla i ten památník jsou svědky, že se k tobě nepřiblížím za tuto mohylu a že ani ty se ke mně za tuto mohylu a za tento památník nepřiblížíš se zlým úmyslem. ⁵³Bůh Abrahamův a Bůh Náchorův, Bůh jejich otce nechť je naším soudcem!“

Jákob tedy přísahal při Strachu svého otce Izáka. ⁵⁴Potom na oné hoře obětoval dobytče a svolal své druhy, aby hodovali. A tak hodovali a zůstali na té hoře celou noc.

Dvojitý tábor

32 Časně ráno Lában vstal, políbil své vnuky i dcery a požehnal jim. Potom odešel a vrátil se domů.

²Také Jákob odešel svou cestou a vtom se s ním setkali Boží andělé. ³Jákobmile je Jákob uviděl, zvolal: „To je Boží tábor!“ A tak to místo nazval Machanajim, *Dvojitý tábor*.

⁴Jákob pak před sebou vypravil posly do země Seír, na edomskou planinu, ke svému bratru Ezauovi ⁵a přikázal jim: „Povězte mému pánu Ezauovi: „Toto praví tvůj služebník Jákob: Pobýval jsem u Lábanu; tam jsem se až dosud zdržoval. ⁶Mám voly, osly, brav, otroky i otrokyně a vypravil jsem posly, abych se ohlásil svému pánu, doufaje ve tvou laskavost.““

⁷Poslové se pak vrátili k Jákobovi se slovy: „Šli jsme k tvému bratru Ezauovi, ale už ti jde naproti a je s ním čtyři sta mužů!“

⁸Na Jákoba padl veliký strach a úzkost. Rozdělil své lidi, brav, skot i velbloudy do dvou táborů, ⁹neboť si pomyslel: „Přijde-li Ezau k jednomu táboru a pobije ho, bude se ten druhý tábor moci zachránit.“

¹⁰Jákob zvolal: „Bože mého otce Abrahama, Bože mého otce Izáka, Hospodine, který jsi mi řekl: „Vrať se do své země a ke svému příbuzenstvu, a já způsobím, aby se ti vedlo dobře,“ ¹¹a nejsem hoden všeho milosrdenství a věrnosti, kterou jsi svému služebníkovi prokázal – vždyť jsem tento Jordán překročil pouze s holí, a teď jsou ze mne dva tábory! ¹²Vytrhni mě prosím z ruky mého bratra, z ruky Ezaua, neboť se bojím, že přijde a pobije mě i matky s dětmi. ¹³Řekl jsi přece: „Jistě způsobím, aby se ti vedlo dobře, a učiním, že tvého semene bude jako mořského písku, nespočetného pro své množství.““^b

¹⁴A když na tom místě strávil noc, vybral z toho, co získal, dar pro svého bratra Ezaua: ¹⁵200 koz a 20 kozlů, 200 ovcí a 20 beranů, ¹⁶30 kojících velbloudic s mláďaty, 40 krav a 10 býků, 20 oslic a 10 oslů. ¹⁷Svěřil je svým

^a10 Gen 31:3,13

^b13 Gen 28:13–15

služebníkům, každé stádo zvlášť, a řekl jim: „Jděte přede mnou a mezi jednotlivými stády nechte odstoup.“

¹⁸Tomu vepředu poručil: „Když se s tebou setká můj bratr Ezau a zeptá se tě: ‚Komu patříš a kam jdeš? A čím je to stádo před tebou?‘ ¹⁹odpovíš: ‚Tvého služebníka Jáкова. Posílá to jako dar mému pánu Ezauovi a hle, sám jde za námi.‘“

²⁰Také druhému, třetímu i všem ostatním, kteří hnali ta stáda, přikázal: „Takovým způsobem mluve k Ezauovi, až ho najdete: ²¹Hle, tvůj služebník Jákov jde za námi.“ (Pomyslel si totiž: „Usmírím ho darem, který mě předchází. Když se s ním potom setkám, snad mě přijme.“) ²²A tak šel dar před ním a on zůstal na noc v táboře.

Tvé jméno bude Izrael

²³V noci pak vstal a vzal své dvě ženy, své dvě otrokyně a svých jedenáct synů a přebrodiv potok Jabok. ²⁴Vzal je a převedl je přes potok; převedl všechno, co měl. ²⁵Tehdy Jákov zůstal sám.

Někdo s ním ale zápasil, až dokud nezačalo svítat. ²⁶Když viděl, že ho nepřemůže, udeřil ho do kyčelního kloubu, takže se Jákovovi při tom zápasu vymkl kyčel. ²⁷Tehdy řekl: „Pusť mě, začíná svítat!“

„Nepustím tě, dokud mi nepožehnáš!“ odpověděl Jákov.

²⁸„Jak se jmenuješ?“ zeptal se ho.

„Jákov,“ odpověděl.

²⁹Na to mu řekl: „Tvé jméno už nebude znít Jákov, ale Izrael, *Boží bojovník*, neboť jsi zápasil s Bohem i s lidmi a zvítězil jsi!“

³⁰Jákov ho žádal: „Pověz mi prosím své jméno.“

On však odpověděl: „Proč se mě ptáš na jméno?“ A požehnal mu tam.

³¹Jákov pak to místo nazval Penuel, *Boží tvář*, neboť řekl: „Viděl jsem Boha tváří v tvář a byl jsem zachráněn!“

³²A když minul Penuel, zazářilo mu slunce; a kulhal kvůli té kyčli. ³³(Proto synové Izraele až do dnešního dne nejedí sedací šlachy u kyčelního kloubu, protože Jáкова udeřil do kyčelního kloubu u sedací šlachy.)

Setkání s Ezauem

33 Když potom Jákov pozvedl oči, hle, spatřil přicházet Ezaua a s ním čtyři sta mužů. Rozdělil tedy děti mezi Léu, Ráchel a ty dvě otrokyně ²a postavil otrokyně s jejich dětmi dopředu, Léu s jejími dětmi za ně a Ráchel s Josefem dozadu. ³Sám pak šel před nimi a sedmkrát se poklonil až k zemi, než došel ke svému bratru.

⁴Ezau mu vyběhl naproti, objal ho, padl mu kolem krku a líbal ho. Oba plakali. ⁵Když potom pozvedl oči, spatřil ženy s dětmi a řekl: „Kdo je to s tebou?“

Jákov odpověděl: „To jsou děti, kterými Bůh obdaroval tvého služebníka.“

⁶Mezitím se přiblížily otrokyně se svými dětmi a poklonily se. ⁷Potom se přiblížila také Léa se svými dětmi a poklonily se. Nakonec se přiblížili Josef a Ráchel a i oni se poklonili.

⁸Ezau se zeptal: „K čemu je celý ten průvod, který jsem potkal?“

On odpověděl: „Chtěl jsem si tě příznivě naklonit, můj pane.“

⁹Ezau řekl: „Mám dostatek, bratře, nech si, co ti patří.“

¹⁰Jáko b však odpovéděl: „Prosím, nikoli! Přijmi laskavě ode mě tento dar. Když vidím tvou tvář, je přívětivá jako tvář Boží. ¹¹Přijmi prosím z mého požehnání, co jsem ti přinesl, neboť Bůh ke mně byl milostivý a mám všeho dostatek.“ A naléhal na něj, až Ezau přijal.

¹²Ten potom řekl: „Vydejme se na cestu, půjdu s tebou.“

¹³Jáko b mu však odpověděl: „Můj pán ví, že tu jsou malé děti. Navíc mám s sebou březí ovce a krávy; budou-li hnány po celý den, všechen dobytek pomře. ¹⁴Nechť prosím můj pán jde před svým služebníkem napřed. Já pak budu pokračovat zvolna, jak bude moci stačit stádo, které mám před sebou, a jak budou moci stačit děti, dokud nedojdu ke svému pánu do Seíru.“

¹⁵Ezau řekl: „Nechám tedy s tebou některé ze svých lidí.“

Jáko b však odpověděl: „K čemu to, můj pane? Kéž mi jen zachováš svou přízeň.“

¹⁶A tak se Ezau téhož dne vrátil svou cestou do Seíru, ¹⁷zatímco Jáko b se vydal k Sukotu. Tam si postavil dům a pro svůj dobytek zhotovil přístřešky. Proto se to místo jmenuje Sukot, *Přístřešky*.

Dína mezi Šechemskými

¹⁸Jáko b pak na cestě z Padan-aramu pokojně dorazil do města Šechem v kanaánské zemi a utábořil se před městem. ¹⁹Díl pole, na němž vztyčil svůj stan, koupil od synů Šechemova otce Chamora za sto stříbrných. ²⁰Postavil tam oltář a nazval ho „Bůh je Bohem Izraele.“

34 Dína, dcera, kterou Jáko bovi porodila Léa, si jednou vyšla navštívit domorodé dívky. ²Když ji uviděl kníže té země, Šechem, syn Hivejce Chamora, zmocnil se jí a spal s ní – znásilnil ji. ³Přilnul ale k Jáko bově dceři Díně celou duší, zamiloval si ji a mluvil s ní laskavě. ⁴Potom Šechem přemlouval svého otce Chamora: „Vezmi mi tu dívku za ženu!“

⁵Když Jáko b uslyšel, že Šechem poskrvnil jeho dceru Dínu, jeho synové byly právě se stádem na poli. Až do jejich příchodu tedy mlčel.

⁶Šechemův otec Chamor se mezitím vypravil k Jáko bovi, aby s ním promluvil. ⁷Vtom přišli Jáko bovi synové z pole, a když to uslyšeli, zasáhlo je to tak, že se velmi rozlítili. Spáchal přece v Izraeli hanebnost, když spal s Jáko bovou dcerou – to se přece nesmí!

⁸Chamor s nimi začal vyjednávat: „Můj syn Šechem prahne po vaší dceři celou duší; dejte mu ji, prosím, za ženu. ⁹Spřízněte se s námi – dávejte nám své dcery a berte si naše. ¹⁰Když budete bydlet u nás, bude celá země před vámi. Bydlete v ní, obchodujte a mějte ji za svou!“

¹¹Šechem pak jejím otci a jejím bratrům řekl: „Moc vás prosím; dám vám, cokoli si řeknete! ¹²Uložte mi vysoké věno a mnoho darů a já dám, kolik mi řeknete, jen mi tu dívku dejte za ženu!“

¹³Jáko bovi synové odpověděli Šechemovi a Chamorovi lživě, neboť poskrvnil jejich sestru Dínu. ¹⁴Řekli jim: „Nic takového nemůžeme udělat. Dát svou sestru neobřezanému muži – to by pro nás byla hanba! ¹⁵Vyhovíme vám, jen když budete jako my. Ať se každý z vás, kdo je mužského pohlaví, dá obřezat. ¹⁶Pak vám budeme dávat své dcery a brát si vaše, budeme bydlet s vámi a budeme jeden lid. ¹⁷Pokud nás však neposlechnete a neobřezete se, vezmeme si svou dceru a odejdeme.“

¹⁸Jejich slova se Chamorovi i jeho synu Šechemovi zalíbila ^{19a}ten mládenec neváhal tu věc vykonat, neboť po Jákobově dceři velmi toužil. (Šechem byl z celé rodiny svého otce ten nejváženější.) ²⁰Chamor a jeho syn Šechem tedy přišli k bráně svého města a promluvili k tamním měšťanům: ²¹„Tito muži se k nám chovají pokojně. Ať tedy bydlí v této zemi a obchodují v ní. Hle, země je přece dost prostorná i pro ně; berme si tedy jejich dcery za ženy a své dcery dávejme jim. ²²Vyhoví nám ovšem a budou s námi bydlet jako jeden lid jen s touto podmínkou: každý z nás, kdo je mužského pohlaví, se musí dát obřezat, jako jsou obřezaní oni. ²³Nebudou snad potom jejich stáda, jejich majetek a všechna jejich zvířata naše? Vyhovme jim tedy, ať bydlí u nás!“

²⁴A tak všichni, kdo vycházeli z brány jeho města, poslechli Chamora i jeho syna Šechema a dali se obřezat: každý, kdo byl mužského pohlaví, každý, kdo vycházel z brány toho města.

²⁵Třetího dne, když měli největší bolesti, se dva Jákobovi synové, Dínini bratři Šimeon a Levi, chopili každý svého meče, v bezpečí vešli do města a pobili všechny, kdo byli mužského pohlaví. ²⁶Také Chamora a jeho syna Šechema zabili ostrým mečem. Vzali Dínu z Šechemova domu a odešli. ²⁷Jákobovi synové pak přišli k pobitým a vyplnili město, kde byla poskvrněna jejich sestra. ²⁸Vzali jejich brav, skot i osly, cokoli bylo ve městě i na poli – ²⁹všechno jejich bohatství. Všechny jejich děti a ženy zajali a vše, co bylo v domech, vyplnili.

³⁰Jákob pak Šimeonovi a Levimu vyčetl: „Přivedli jste mě do neštěstí! Zošklivili jste mě obyvatelům země, Kanaáncům i Perizejcům. Mám jen hrstku mužů; spojili se proti mně, zabijí mě a budu vyhlazen – já i můj dům!“

³¹Oni však řekli: „To měl s naší sestrou zacházet jako s nevěstkou?“

Návrat domů

35 Potom Bůh Jákobovi řekl: „Vstaň a vydej se vzhůru do Bet-elu. Bydli tam a postav tam oltář Bohu, jenž se ti ukázal, když jsi utíkal před svým bratrem Ezauem.“

²Jákob tedy řekl své rodině a všem, kdo byli s ním: „Zbavte se cizích bohů, jež máte u sebe, očistěte se a převlečte si šaty! ³Potom vstaňme a pojďme vzhůru do Bet-elu. Tam postavím oltář Bohu, jenž mě vyslyšel v den mé úzkosti a byl se mnou na cestě, kterou jsem šel.“ ⁴Odevzdali tedy Jákobovi všechny cizí bohy, které měli při sobě, i náušnice, jež nosili v uších, a Jákob je zakopal pod tím dubem, který stál u Šechemu.

⁵Potom táhli dál. Boží hrůza padla na města kolem nich, a tak Jákobovi synové nebyli pronásledováni. ⁶Jákob tenkrát přišel do Luzu (to jest do Bet-elu) v kanaánské zemi – on i všichni, kdo byli s ním – ^{7a}postavil tam oltář. Nazval to místo El-betel, *Bůh Bet-elu*, neboť tam se mu ukázal Bůh, když utíkal před svým bratrem.

⁸Tehdy zemřela Rebečina chůva Debora a byla pochována pod oním dubem u Bet-elu. Proto se mu říká Alon-bachut, *Dub nářků*.

⁹Jákobovi se na jeho cestě z Padan-aramu znovu ukázal Bůh a požehnal mu. ¹⁰Bůh mu řekl: „Jmenuješ se Jákob; tvé jméno však už nebude znít Jákob, ale budeš se jmenovat Izrael.“ ^aA tak se mu říká Izrael.

¹¹Bůh mu řekl: „Já jsem Všemohoucí Bůh. Plod se a množ se, a bude z tebe národ, dokonce svazek národů; i králové vyjdou z tvých beder. ¹²Zem, kterou jsem dal Abrahamovi a Izákovi, dám tobě; i tvému budoucímu semeni dám tuto zem.“ ¹³Na místě, kde k němu mluvil, se pak od něj Bůh vznesl.

¹⁴Jákob tedy na místě, kde k němu mluvil, postavil památník, totiž kamenný sloup, vykonal na něm úlitbu a polil jej olejem. ¹⁵Jákob to místo, kde k němu Bůh mluvil, nazval Bet-el, *Boží dům*.

¹⁶Potom z Bet-elu táhli dál. Když už byli nedaleko Efraty, začala Ráchel rodit a měla těžký porod. ¹⁷V nejtěžší chvíli jí porodní bába řekla: „Neboj se, i tentokrát budeš mít syna!“ ¹⁸A když ji opouštěl život (neboť umírala), dala dítěti jméno Ben-oní, *Syn mé bolesti*. Jeho otec ho však pojmenoval Benjamín, *Syn pravice*.

¹⁹Ráchel zemřela a byla pohřbena na cestě k Efratě (což je Betlém). ²⁰Jákob pak nad jejím hrobem postavil památný kámen (a ten sloup je na hrobě Ráchel až dodnes).

²¹Izrael táhl dál a vztyčil svůj stan za Migdal-ederem. ²²A když se Izrael zdržoval v tom kraji, stalo se, že Ruben šel a spal s Bilhou, družkou svého otce, a Izrael se o tom doslechl.

Jákob měl dvanáct synů.

²³Synové Léy:

Ruben, Jákobův prvorozený,
Šimeon, Levi, Juda, Isachar a Zabulon.

²⁴Synové Ráchel:

Josef a Benjamín.

²⁵Synové Bilhy, Rácheliny otrokyně:

Dan a Neftalí.

²⁶Synové Zilpy, Léiny otrokyně:

Gád a Ašer.

To jsou Jákobovi synové, kteří se mu narodili v Padan-aramu.

²⁷Tak přišel Jákob ke svému otci Izákovi do Mamre v Kiriath-arbě (což je Hebron), kde pobýval Abraham i Izák. ²⁸Izák se dožil 180 let. ²⁹Stár a spojojen se životem pak Izák vydechl naposled a byl připojen ke svému lidu. Pochovali ho jeho synové Ezau a Jákob.

Ezauovo potomstvo

36 Toto je Ezauův (totiž Edomův) rod.

²Ezau si vzal manželky z kanaánských dcer: Adu, dceru Chetejce Elona, Oholíbam, dceru Anovu, vnučku Hivejce Cibeona, ³a Izmaelovu dceru Basematu, sestru Nebajotovu.

⁴Ada Ezauovi porodila Elifaze. Basemat porodila Reuele. ⁵Oholíbama porodila Jeuše, Jalama a Koracha. Toto jsou Ezauovi synové, kteří se mu narodili v kanaánské zemi.

⁶Ezau pak vzal své ženy, své syny a dcery a všechny, kdo žili v jeho domě, svůj dobytek a všechna svá zvířata – všechnen svůj majetek, jehož nabyl v kanaánské zemi, a odešel do země Seír, daleko od svého bratra Jákoba.

⁷Jejich majetek byl totiž větší, než aby mohli bydlet spolu, a zem jejich putování jim nemohla kvůli jejich stádům stačit. ⁸Ezau se tedy usadil v pohoří Seír (a ten Ezau je Edom).

⁹Toto je rod Ezaua, otce Edomců v pohoří Seír.

¹⁰Toto jsou jména Ezauových synů:

Elifaz, syn Ezauovy manželky Ady, a Reuel, syn Ezauovy manželky Basematy.

¹¹Synové Elifazovi:

Teman, Omar, Sefo, Gatam a Kenaz. ¹²(Ezauův syn Elifaz měl také družku Timnu, která Elifazovi porodila Amaleka.) To jsou potomci Ezauovy manželky Ady.

¹³Synové Reuelovi:

Nachat, Zerach, Šama a Miza. To jsou potomci Ezauovy manželky Basematy.

¹⁴Synové, jež Ezauovi porodila jeho manželka Oholíbama, dcera Anova, vnučka Cibeonova:

Jeuš, Jalam a Korach.

¹⁵Toto jsou kmeny Ezauových synů.

Synové Elifaze, Ezauova prvorozeného:

kmen Teman, kmen Omar, kmen Sefo, kmen Kenaz, ¹⁶kmen Korach, kmen Gatam a kmen Amalek. To jsou kmeny vzešlé z Elifaze v edomské zemi. Jsou to potomci Ady.

¹⁷Synové Ezauova syna Reuele:

kmen Nachat, kmen Zerach, kmen Šama a kmen Miza. To jsou kmeny vzešlé z Reuele v edomské zemi. Jsou to potomci Ezauovy manželky Basematy.

¹⁸Synové Ezauovy manželky Oholíbamy:

kmen Jeuš, kmen Jalam a kmen Korach. To jsou kmeny vzešlé z Ezauovy manželky Oholíbamy, dcery Anovy.

¹⁹To jsou synové Ezaua (jenž je Edom) a jejich kmeny.

²⁰Toto jsou synové Chorejce Seíra, domorodců v té zemi:

Lotan, Šobal, Cibeon, Ana, ²¹Dišon, Ecer a Dišan. To jsou kmeny Chorejců, Seírovi synové v edomské zemi.

²²Synové Lotanovi:

Chori a Hemam. Lotanova sestra byla Timna.

²³Synové Šobalovi:

Alvan, Manachat, Ebal, Šefo a Onam.

²⁴Synové Cibeonovi:

Aja a Ana (to je ten Ana, který našel na poušti horké prameny, když pásł osly svého otce Cibeona).

²⁵Děti Anovy:

Dišon a Oholíbama, Anova dcera.

²⁶Synové Dišonovi:

Chemdan, Ešban, Jitran a Keran.

²⁷Synové Ecerovi:

Bilhan, Zavan a Akan.

²⁸Synové Dišanovi:

Úc a Aran.

²⁹Toto jsou kmeny Chorejců:

kmen Lotan, kmen Šobal, kmen Cibeon, kmen Ana, ³⁰kmen Dišon, kmen Ecer a kmen Dišan. To je výčet chorejských kmenů v zemi Seír.

³¹Toto jsou králové, kteří vládli v edomské zemi předtím, než synům Izraele vládl král:

³²Králem Edomu byl Bela, syn Beorův, a jeho město se jmenovalo Dinhaba.

³³Když zemřel Bela, kraloval na jeho místě Jobab, syn Zerachův z Bosry.

³⁴Když zemřel Jobab, kraloval na jeho místě Chušam z temanské země.

³⁵Když zemřel Chušam, kraloval na jeho místě Hadad, syn Bedadův, který pobil Midiánce v moábském kraji. Jeho město se jmenovalo Avit.

³⁶Když zemřel Hadad, kraloval na jeho místě Samla z Masrekry.

³⁷Když zemřel Samla, kraloval na jeho místě Šaul z Rechobot-naharu.

³⁸Když zemřel Šaul, kraloval na jeho místě Baal-chanan, syn Akborův.

³⁹Když zemřel Baal-chanan, syn Akborův, kraloval na jeho místě Hadad.^a Jeho město se jmenovalo Pau a jeho žena byla Mehetabel, dcera Matredova, vnučka Me-zahabova.

⁴⁰Toto jsou jména Ezauových kmenů podle jejich rodin a jejich míst, jmenovitě:

kmen Timna, kmen Alva, kmen Jetet, ⁴¹kmen Oholíbama, kmen Ela, kmen Pínon, ⁴²kmen Kenaz, kmen Teman, kmen Mibcar, ⁴³kmen Magdiel a kmen Iram.

To jsou edomské kmeny podle svých sídlišť v jejich vlastní zemi. Tak tomu bylo s Ezauem, otcem Edomců.

37 Jákob však bydlel v zemi putování svého otce, v zemi Kanaán.
²To je Jákobův příběh.

JOSEF A JEHO BRATŘI

Mistr snů

Josef byl sedmnáctiletý mladík. Pásal ovce se svými bratry, syny manželek svého otce, Bilhy a Zilpy. A Josef na ně svému otci chodil žalovat.

³Izrael miloval Josefa víc než všechny své ostatní syny, neboť ho zplodil ve svém stáří. Dokonce mu udělal zdobenou suknicí. ⁴Když ale jeho bratři zjistili, že ho jejich otec miluje víc než je, začali ho nenávidět. Nebyli s ním schopni ani klidně promluvit.

⁵Josef měl sen, ale když ho vyprávěl svým bratrům, nenáviděli ho tím více. ⁶Řekl jim: „Poslechněte si prosím můj sen: ⁷Vázali jsme na poli snopy. Můj snop náhle vstal a zůstal stát a hle, vaše snopy obklopile ten můj a klaněly se mu!“

⁸Jeho bratři mu řekli: „Tak ty bys nad námi chtěl kralovat? Ty bys nám chtěl vládnout?“ A tak ho nenáviděli ještě víc, kvůli jeho snům a jeho slovům.

^a39 podle mnoha hebr. rukopisů, Sam a Syr (MT: *Hadar*); 1.Let 1:50

⁹Josef pak měl ještě další sen a vyprávěl ho svým bratrům: „Měl jsem další sen. Hle, klanělo se mi slunce, měsíc a jedenáct hvězd!“

¹⁰A když to vyprávěl otci a bratrům, otec ho okřikl: „Cos to měl za sen? To se ti já s tvojí matkou a bratry máme klanět k zemi?“ ¹¹Bratři pak na něj žártili, ale jeho otec o tom všem přemýšlel.

¹²Když pak jeho bratři odešli pást ovce svého otce do Šechemu, ¹³řekl Izrael Josefovi: „Nešli tvoji bratři pást do Šechemu? Pojď, pošlu tě za nimi.“

Odpověděl mu: „Jsem připraven.“

¹⁴Izrael mu řekl: „Jdi se prosím podívat, zda jsou tví bratři i ovce v pořádku, a přijď mi to povědět.“ A tak ho vyslal z hebronského údolí.

Když dorazil k Šechemu, ¹⁵potkal ho nějaký muž. Viděl, že bloudí krajínou, a zeptal se ho: „Co hledáš?“

¹⁶„Hledám své bratry,“ odpověděl Josef. „Řekni mi prosím, kde pasou.“

¹⁷Muž odpověděl: „Odešli odsud. Slyšel jsem je říkat: ‚Pojďme k Dotanu.‘“

Josef se tedy vydal za svými bratry a poblíž Dotanu je našel. ¹⁸Spatřili ho už zdálky, a ještě než k nim dorazil, domluvili se, že ho zabijí.

¹⁹Řekli si spolu: „Podívejme, přichází mistr snů! ²⁰Pojďme ho zabít. Hodíme ho do nějaké jámy a řekneme: Sežrala ho divoká zvěř! Uvidíme, co pak bude z jeho snů!“

²¹Když to však uslyšel Ruben, chtěl ho před nimi zachránit, a tak řekl: „Neberme mu život!“ ²²Ruben pokračoval: „Neprolévejme krev; hodme ho do téhle jámy zde v pustině, ale nevztahujme na něj ruku!“ (To řekl, aby ho před nimi zachránil a vrátil ho jeho otci.)

²³A tak se stalo, že když Josef přišel ke svým bratrům, strhli mu suknicí, tu zdobenou suknicí, co nosil, ²⁴popadli ho a hodili do jámy. A ta jáma byla prázdná, bez vody.

²⁵Potom se posadili k jídlu. Pozvedli oči a hle, spatřili od Gileádu přicházet karavanu Izmaelitů. Jejich velbloudi nesli vonnou pryskyřici, balzám a myrhu, aby to dopravili do Egypta.

²⁶Juda svým bratrům navrhl: „Co z toho budeme mít, když svého bratra zabijeme? Jak utajíme jeho vraždu? ²⁷Pojďme ho prodat Izmaelitům a nevztahujme na něj ruce – vždyť je to náš bratr, naše tělo!“ A bratři ho poslechli.

²⁸Když je ti midiánští obchodníci mýjeli, vytáhli Josefa z jámy a prodali ho Izmaelitům za dvacet šekelů^a stříbra. Ti tedy Josefa odvedli do Egypta.

²⁹Ruben se potom vrátil k jámě a hle, Josef nikde! Roztrhl tedy v zoufalství své šaty ³⁰a vrátil se k bratrům se slovy: „Hoch je pryč! Co teď, co si počnu?“

³¹A tak vzali Josefovou suknicí, zabili kozla a namočili ji do krve. ³²Potom tu zdobenou suknicí poslali svému otci. Nechali mu ji donést se slovy: „Tohle jsme našli. Poznáváš v tom suknicí svého syna?“

³³Poznal ji hned: „To je suknicí mého syna! Sežrala ho divá zvěř! Rozsápán, Josef je rozsápán!“

³⁴Jákob v zoufalství roztrhl svůj plášť, přepásal se pytlou a truchlil nad svým synem po mnoho dní. ³⁵Všichni jeho synové i dcery vstali a šli ho utěšit, ale on se nedal utěšit a říkal: „Nikoli! Půjdu za svým synem do hrobu v zármutku!“ A tak ho jeho otec oplakával.

³⁶Midiánci zatím Josefa v Egyptě prodali faraonovu dvořanu Putifarovi, veliteli stráže.

^a28 asi 230 g

Juda a Támar

38 Někdy v té době se Juda oddělil od svých bratrů a uchýlil se k adulamskému muži jménem Chíra. ²Tam Juda uviděl dceru jistého Kanaánce jménem Šua; vzal si ji tedy a spal s ní. ³Ona počala, porodila syna a dala mu jméno Er. ⁴Počala znovu, porodila syna a dala mu jméno Onan. ⁵Potom porodila ještě dalšího syna a dala mu jméno Šela. A když ho porodila, byl Juda v Kezíbu.

⁶Juda pak svému prvorozenému Erovi vybral manželku jménem Támar. ⁷Er, Judův prvorozený, však byl Hospodinu odporný a Hospodin ho nechal zemřít.

⁸Juda tedy řekl Onanovi: „Spi s manželkou svého bratra. Splň švagrovskou povinnost a vzbud' svému bratru potomka.“ ⁹Onan však věděl, že by ten potomek nebyl jeho. Kdykoli proto spal s manželkou svého bratra, vypouštěl semeno na zem, aby svému bratrovi nedal potomka. ¹⁰To, co dělal, však bylo Hospodinu odporné, a tak nechal zemřít i jeho.

¹¹Tehdy Juda řekl své snaše Támar: „Zůstaň jako vdova v domě svého otce, dokud nedospěje můj syn Šela.“ (Řekl si totiž: „Aby snad nezemřel jako jeho bratři.“) Támar tedy odešla a zůstala v domě svého otce.

¹²Po dlouhé době Judova manželka, dcera Šuova, zemřela. Když se Juda po její smrti utěšil, odešel se svým adulamským přítelem Chírou na slavnost stříhání svých ovcí do Timny.

¹³Támar bylo oznámeno: „Hle, tvůj tchán jde vzhůru do Timny stříhat své ovce.“ ¹⁴Odložila tedy své vdovské šaty, vzala si závoj a zahalila se. Potom si sedla u vstupu do Enajim, což je po cestě do Timny. (Viděla totiž, že Šela je dospělý a že za něj nebyla provdána.)

¹⁵A když ji Juda uviděl, považoval ji za nevěstku, neboť měla zahalenou tvář. ¹⁶Uchýlil se tedy cestou k ní a řekl: „Chci se s tebou vyspat.“ (Nevěděl totiž, že je to jeho snacha.)

Zeptala se: „Co mi za to dáš?“

¹⁷Odpověděl: „Pošlu ti kůzle ze svého stáda.“

Ona na to: „Než je pošleš, musíš dát něco do zástavy.“

¹⁸Zeptal se: „Co ti mám dát do zástavy?“

Odpověděla: „Své pečetidlo, šňůru a hůl, co máš v ruce.“ Dal jí to, vyspal se s ní a ona otěhotněla. ¹⁹Potom vstala a odešla, odložila závoj a oblékla si své vdovské šaty.

²⁰Juda poslal to kůzle po svém adulamském příteli. Měl od té ženy vyvednout zástavu, ale nemohl ji najít. ²¹Vypτάval se místních mužů: „Kde je ta prostitutka, co seděla v Enajim u cesty?“

Řekli mu ale: „Tady žádná prostitutka nikdy nebyla.“

²²A tak se vrátil k Judovi se slovy: „Nemohl jsem ji najít. Místní muži mi navíc řekli, že tam žádná prostitutka nikdy nebyla.“

²³Juda odpověděl: „Ať si to tedy nechá, abychom neměli ostudu. To kůzle jsem jí přece poslal, ale tys ji nemohl najít.“

²⁴Asi za tři měsíce bylo Judovi oznámeno: „Tvoje snacha Támar se zachovala jako nevěstka! Dokonce už je z toho smilstva těhotná!“

Juda řekl: „Vyveďte ji ven, ať je upálena!“

²⁵Už ji vedli, když vtom poslala svému tchánovi vzkaz: „Jsem těhotná s mužem, jemuž patří tyto věci!“ Dodala: „Poznej prosím, čím je toto pečtidlo, šňůra a hůl.“

²⁶Když Juda ty věci poznal, zvolal: „Ona je spravedlivější než já – vždyť jsem ji nechtěl prodvat za svého syna Šelu!“ A víckrát s ní už nespál.

²⁷Když pak přišel čas jejího porodu, hle, v jejím lůnu byla dvojčata. ²⁸Během porodu jeden syn vystrčil ruku. Porodní bába ho za ni chytla a uvázala na ni červenou nit se slovy: „Tento vyšel první.“ ²⁹On ji však zase vtáhl zpět a hle, ven vyšel jeho bratr. Řekla tedy: „Jakou trhlinou ses prodral?“ A tak dostal jméno Peres, *Průlom*. ³⁰Když potom vyšel jeho bratr s onou červenou nití na ruce, dostal jméno Zerach, *Červánek*.

Josef v Egyptě

39 Josefa mezitím Izmaelitě odvedli dolů do Egypta. Tam ho od nich koupil jeden Egyptán, faraonův dvořan Putifar, velitel stráže.

²Hospodin však byl s Josefem, a tak se mu všechno dařilo a zůstal v domě svého egyptského pána. ³Když jeho pán viděl, že Hospodin je s ním a že Hospodin působí, aby se vše, k čemu přiloží ruku, dařilo, ⁴oblíbil si Josefa a ten se stal jeho pomocníkem. Nakonec ho Putifar ustanovil správcem svého domu a svěřil mu do rukou všechno, co měl. ⁵Od té chvíle Hospodin domu toho Egyptana požehnal. Díky Josefovi bylo Hospodinovo požehnaní na všem, co měl v domě i na poli, ⁶a tak nechal všechn svůj majetek v Josefově správě. Když měl doma jeho, nestaral se o nic než o své jídlo.

Josef byl nápadně krásný, překrásný muž. ⁷Po nějaké době mohla manželka jeho pána na Josefovi oči nechat. Nakonec řekla: „Spi se mnou!“

⁸On však odmítl. Řekl manželce svého pána: „Když mě můj pán má doma, o nic se nestará. Vše, co mu patří, mi svěřil do rukou. ⁹Nikdo nemá v domě větší pravomoc než já; neodepřel mi nic kromě tebe, poněvadž jsi jeho žena! Jak bych mohl spáchat takovou hanebnost a zhřešit proti Bohu?“ ¹⁰A i když Josefa přemlouvala den za dnem, aby si k ní lehl a pobyl s ní, neposlechl ji.

¹¹Jednoho dne, když přišel dělat svou práci v domě, nebyl nikdo ze služebnictva doma. ¹²Tehdy ho chytla za šaty a řekla: „Spi se mnou!“ On však nechal šaty v její ruce, utekl a běžel ven.

¹³Když uviděla, že jí nechal své šaty v ruce a utekl ven, ¹⁴svolala služebnictvo a řekla jim: „Podívejte se! Přivedl k nám můj muž toho Hebreje, aby si s námi zahrával?! Přišel a chtěl se se mnou vyspat, ale já jsem začala hlasitě křičet. ¹⁵Když uslyšel, jak křičím, nechal své šaty u mě, utekl a běžel ven.“

¹⁶Ty jeho šaty nechala ležet vedle sebe, dokud nepřišel domů jeho pán. ¹⁷Tehdy mu vyprávěla: „Ten hebrejský otrok, jehož jsi k nám přivedl, ke mně přišel a chtěl si se mnou zahrávat!“ ¹⁸Když jsem se ale dala do křiku, nechal své šaty u mě a utekl ven.“

¹⁹Josefův pán naslouchal slovům své ženy, a když řekla: „Takto se ke mně zachoval tvůj otrok,“ vzplanul hněvem. ²⁰A tak ho jeho pán vzal a vsadil do žaláře, na místo, kde byvali drženi královští vězni.

Tak se Josef ocitl v žaláři. ²¹Hospodin však byl s ním. Zahrnul jej svým milosrdenstvím a zjednal mu přízeň u vrchního žalárníka. ²²Vrchní

žalářník nakonec svěřil všechny vězně v žaláři do Josefových rukou. Cokoli tam dělali, měl na starosti on. ²³Vrchní žalářník ani nemusel na nic, co mu svěřil, dohlížet. Hospodin byl totiž s ním a působil, aby se mu všechno dařilo.

Číšník a pekař

40 Po nějaké době se číšník a pekař egyptského krále prohřešili proti svému pánu, králi Egypta. ²Farao se rozhněval na oba své dvořany – na vrchního číšníka i na vrchního pekaře – ³a dal je do vězení v domě velitele stráže, na stejné místo v žaláři, kde byl vězněn Josef. ⁴Velitel stráže je svěřil do Josefovy péče.

Když už byli ve vězení dlouho, ⁵oba dva – číšník i pekař egyptského krále, kteří byli uvězněni v žaláři – měli sen. Každý měl téže noci svůj sen, každý s vlastním významem.

⁶Když k nim Josef ráno přišel, pohlédl na ně a hle, byli smutní. ⁷Zeptal se tedy faraonových dvořanů uvězněných spolu s ním v domě jeho pána: „Proč se dnes tváříte tak nešťastně?“

⁸Odpověděli mu: „Měli jsme sen a není tu, kdo by ho vyložil.“

Josef jim řekl: „Nepatří snad výklady Bohu? Prosim, vyprávějte mi je.“

⁹Vrchní číšník tedy Josefovi vyprávěl svůj sen: „Hle, ve snu jsem před sebou viděl vinný keř ¹⁰a na něm tři výhonky. Na keři vyrazily pupeny, potom květy a nakonec zralé hrozny. ¹¹Měl jsem v ruce faraonův pohár, a tak jsem ty hrozny trhal a vymáčkával je do faraonova poháru. Pak jsem ten pohár podal faraonovi.“

¹²Josef mu řekl: „Toto je výklad toho snu: Ty tři výhonky jsou tři dny. ¹³Už za tři dny tě farao předvolá a vrátí ti tvůj úřad. Budeš faraonovi podávat pohár, jako jsi to dělával, když jsi býval jeho číšníkem. ¹⁴Až se ti však povede dobře, pamatuj na mě. Prokaž mi prosím laskavost, aby ses o mně zmínil faraonovi a dostal mě odsud ven. ¹⁵Byl jsem sprostě unesen ze země Hebrejů a ani zde jsem neudělal nic, za co bych měl být vsazen do jámy!“

¹⁶Když vrchní pekař viděl, jak dobrý to byl výklad, řekl Josefovi: „I já jsem měl sen. Hle, měl jsem na hlavě tři proutěné košíky. ¹⁷V tom, který byl navrchu, bylo nejrůznější pečivo připravené pro faraona, ale ptáci mi je z košíku na hlavě klovali.“

¹⁸Josef odpověděl: „Toto je výklad toho snu: Ty tři koše jsou tři dny. ¹⁹Už za tři dny tě farao připraví o hlavu – pověsí tě na kůl a ptáci z tebe budou klovat maso!“

²⁰Třetího dne pak měl farao narozeniny a vystrojil všem svým služebníkům hostinu. Tehdy před očima svých služebníků předvolal vrchního číšníka i vrchního pekaře. ²¹Vrchnímu číšníkovi vrátil jeho úřad, takže znovu podával pohár faraonovi, ²²ale vrchního pekaře dal pověsit na kůl, jak jim to Josef vyložil.

²³Vrchní číšník ale na Josefa nepamatoval. Úplně na něj zapomněl.

Faraonovy sny

41 Po dvou dlouhých letech měl farao sen: Stál u Nilu ²a hle, z Nilu vystoupilo sedm nápadně krásných a tučných krav a pásly se v mokřině. ³Náhle za nimi z Nilu vystoupilo sedm jiných krav, nápadně

ošklivých a hubených; postavily se k těm prvním kravám na břehu Nilu⁴ a tyto ošklivé a hubené krávy sežraly těch sedm krásných a tučných. Vtom se Farao probudil.

⁵Když znovu usnul, měl další sen: Na jednom stéble vyrostlo sedm bohatých a pěkných klasů. ⁶Náhle za nimi vyrazilo sedm klasů hubených a sežehlých východním větrem ⁷a ty hubené klasy pohltily těch sedm bohatých a pěkných. Vtom se faraó probudil a hle, byl to sen.

⁸Ráno pak byl faraó velmi rozrušen, a tak si dal zavolat všechny věštce a mudrce Egypta a vyprávěl jim své sny. Nikdo je však faraonovi neuměl vyložit.

⁹Tedy k faraonovi promluvil vrchní číšník: „Musím dnes připomenout své prohršky: ¹⁰Faraó se kdysi rozhněval na své služebníky a dal mě do vězení v domě velitele stráže – mě a vrchního pekaře. ¹¹Já i on jsme tam měli ve stejnou noc sen, každý jsme měli sen s vlastním významem. ¹²A byl tam s námi jeden hebrejský mladík, otrok velitele stráže. Vyprávěli jsme mu své sny a on nám je vyložil; každému dal výklad jeho snu. ¹³A jak nám vyložil, tak se stalo: mně byl vrácen můj úřad a pekař byl oběšen.“

¹⁴Faraó si tedy dal Josefa zavolat. Spěšně ho vytáhli z jámy, a když se oholil a převlékl si šaty, přišel k faraonovi.

¹⁵Ten Josefovi řekl: „Měl jsem sen a nikdo ho neumí vyložit. Slyšel jsem však o tobě, že jakmile uslyšíš sen, vyložíš ho.“

¹⁶Josef faraonovi odpověděl: „Ne já, ale Bůh dá faraonovi příznivou odpověď!“

¹⁷Faraó tedy Josefovi řekl: „Měl jsem sen: Stál jsem na břehu Nilu ¹⁸a hle, z Nilu vystoupilo sedm tučných a nápadně krásných krav a pásly se v mokřině. ¹⁹Náhle za nimi vystoupilo sedm jiných krav, churavých, nápadně ošklivých a tak vyhublých, že jsem takovou ošklivost v celé egyptské zemi ještě neviděl. ²⁰Ty vyhublé a ošklivé krávy pak sežraly těch sedm prvních, tučných krav. ²¹A ačkoli je sežraly, nebylo to na nich vůbec znát, neboť byly stejně ošklivé jako předtím. A vtom jsem se probudil.

²²V dalším snu jsem viděl, jak na jednom stéble vyrostlo sedm klasů, bohatých a pěkných. ²³Náhle za nimi vyrazilo sedm klasů planých, hubených a sežehlých východním větrem ²⁴a ty hubené klasy pohltily těch sedm pěkných. Vyprávěl jsem to věstcům, ale nikdo mi to neuměl vysvětlit.“

²⁵Josef tedy faraonovi řekl: „Faraonův sen je jeden a tentýž. Bůh faraonovi oznámil, co se chystá učinit: ²⁶Sedm pěkných krav je sedm let, sedm pěkných klasů je rovněž sedm let – je to jeden a tentýž sen. ²⁷Sedm vyhublých a ošklivých krav vystupujících za nimi je sedm let, stejně jako těch sedm prázdných klasů sežehlých východním větrem. Je to sedm let hladu.

²⁸Jak jsem už řekl, Bůh faraonovi ukázal, co se chystá učinit. ²⁹Hle, na celou egyptskou zemi přichází sedm let veliké hojnosti. ³⁰Po nich však nastane sedm let hladu, kdy se v egyptské zemi na všechnu tu hojnost zapomene. Hlad stráví celou zem. ³¹Tento hlad bude tak krutý, že předcházející hojnost nebude v zemi vůbec znát. ³²A že byl ten sen faraonovi dvakrát zopakován, znamená, že ta věc je u Boha jistá a Bůh ji brzy vykoná.

³³Nechť tedy faraó vybere rozvážného a moudrého muže a ustanoví ho nad egyptskou zemí. ³⁴Nechť faraó začne jednat. Ať ustaví nad zemí úředníky a během těch sedmi let hojnosti vybírá pětinu úrody egyptské země.

³⁵Úředníci ať během těch nadcházejících dobrých let shromažďují všechny potraviny, ať uskladní obilí pod faraonovu pravomoc, uloží potraviny do měst a hlídají je. ³⁶Tak vznikne pro celou zem zásoba jídla na těch sedm let hladu, který v Egyptě nastane, a země se nezhroutí hladem.“

³⁷Faraonovi i všem jeho služebníkům se ten návrh líbil. ³⁸Farao to probíral se svými služebníky: „Cožpak najdeme někoho, v kom by byl Boží Duch jako v něm?“

³⁹Farao tedy oslovil Josefa: „Jelikož ti Bůh dal poznat toto vše, nikdo nebude tak rozvážný a moudrý jako ty! ⁴⁰Ty budeš správcem mého domu a všechen můj lid se podrobí tvým rozkazům. Sám tě budu převyšovat jen trůnem.“

Josef správcem Egypta

⁴¹Potom farao Josefovi řekl: „Hle, ustanovuji tě správcem nad celou egyptskou zemí!“ ⁴²Farao sňal z ruky svůj pečetní prsten a navlékl ho na ruku Josefovi; oblékl mu kmentové roucho a na krk mu pověsil zlatý řetěz. ⁴³Potom ho nechal vozit ve voze jako svého zástupce a provolávat před ním: „Na kolena!“ Tak ho ustanovil správcem nad celou egyptskou zemí.

⁴⁴Farao Josefovi řekl: „Já jsem farao, ale bez tvého svolení nikdo v celém Egyptě nepohne rukou ani nohou!“ ⁴⁵Tehdy dal farao Josefovi jméno Cafnat-paneach a oženil ho s Asenat, dcerou Putifery, kněze z Heliopole. Tak se Josef dostal do čela egyptské země.

⁴⁶Když stanul před faraonem, králem Egypta, bylo Josefovi třicet let. Josef pak vyšel od faraona a procházel celou egyptskou zem. ⁴⁷V sedmi letech hojnosti země vydávala úrodu plnými hrstmi. ⁴⁸Josef tedy po sedm let v egyptské zemi shromažďoval všechny potraviny a ukládal je ve městech. V každém městě ukládal potraviny z okolních polí. ⁴⁹Tak Josef nashromáždil nesmírné množství obilí, jako je mořského písku. Nakonec ho přestal i počítat, neboť ho bylo bezpočtu.

⁵⁰Ještě než přišla léta hladu, se Josefovi narodili dva synové. Porodila mu je Asenat, dcera Putifery, kněze z Heliopole. ⁵¹Josef dal prvorozenému jméno Manases, *Zapomnění*, neboť řekl: „Bůh mi dal zapomenout na všechno mé strádání, na celý můj otcovský dům.“ ⁵²Druhému pak dal jméno Efraim, *Plodnost*, neboť řekl: „Bůh mě v zemi mého trápení učinil plodným.“

⁵³Když pak v Egyptě uplynulo sedm let hojnosti, ⁵⁴přišlo na řadu sedm let hladu, jak Josef předpověděl. Ve všech zemích byl hlad, ale v celém Egyptě byl chléb. ⁵⁵A když začala hladovět i celá egyptská zem a lid volal k faraonovi o chléb, farao řekl všem Egyptanům: „Jděte za Josefem! Udělejte, kolik vám řekne.“

⁵⁶Hlad zachvátil celý svět. Josef tehdy otevřel všechny obilnice a prodával Egyptanům zrní, neboť hlad se rozmáhal i v egyptské zemi. ⁵⁷Celý svět přicházel k Josefovi do Egypta nakupovat zrní, protože se po celém světě rozmohl hlad.

Jste špehové!

42 Když Jákob uviděl, že v Egyptě je zrní, řekl svým synům: „Co se na sebe jen tak díváte? ²Slyšel jsem, že v Egyptě je zrní. Jděte a nějaké tam pro nás nakupte, ať zůstaneme naživu a nezemřeme!“

³A tak šlo deset Josefových bratrů dolů do Egypta nakoupit obilí. ⁴Ale Benjamína, Josefova vlastního bratra, Jákob s bratry neposlal. Řekl si totiž: „Aby se mu snad nepříhodovalo něco zlého.“

⁵Izraelovi synové přišli nakoupit zrní spolu s jinými příchozími, neboť v kanaánské zemi byl hlad. ⁶Protože nejvyšším zemským správcem byl Josef a byl to on, kdo prodával zrní všemu lidu, Josefovi bratři přišli k němu a klaněli se tváří k zemi.

⁷Josef své bratry poznal na první pohled. Choval se k nim však jako cizí a mluvil s nimi tvrdě. „Odkud jste přišli?“ zeptal se jich.

„Z kanaánské země,“ odpověděli, „abychom nakoupili jídlo.“

⁸Josef své bratry poznal, ale oni ho nepoznali. ⁹Josef si pamatoval sny, které o nich měl, a tak jim řekl: „Jste špehové! Přišli jste prozkoumat slabiny země!“

¹⁰Odpověděli mu: „Nikoli, pane, tvoji služebníci přišli nakoupit jídlo!“

¹¹Všichni jsme synové jednoho muže, jsme slušní lidé. Tvoji služebníci nikdy nebyli špehové!“

¹²On však řekl: „Ne! Přišli jste si prohlédnout slabiny země!“

¹³Odpověděli: „Tvoji služebníci jsou bratři. Bývalo nás dvanáct synů jednoho muže v kanaánské zemi; nejmladší je právě doma s naším otcem a jeden – ten už není.“

¹⁴Josef pokračoval: „Jak jsem řekl: Jste špehové! ¹⁵Proto si vás prověřím. Jakože je farao živ, nevyjdete odsud, dokud sem nepřijde váš nejmladší bratr!“

¹⁶Poslete jednoho z vás, aby vašeho bratra vyzvedl. Vy zatím budete uvězněni, aby se ověřila vaše slova a ukázalo se, zda jste říkali pravdu. A pokud ne, jakože je farao živ, jste špehové!“ ¹⁷A tak je nechal na tři dny zavřít do vězení.

¹⁸Třetího dne jim Josef řekl: „Jsem bohobojný člověk. Když uděláte, co říkám, budete žít. ¹⁹Když jste tak slušní, zůstane v tomto vězení jen jeden z vás. Vy ostatní jděte a přineste svým rodinám zrní k zahnání hladu. ²⁰Přiveďte však ke mně svého nejmladšího bratra! Tak se vaše slova ověří a nezemřete.“ S tím souhlasili.

²¹Jeden druhému tehdy začali říkat: „Běda! Provinili jsme se na svém bratru! Viděli jsme ho ve smrtelné úzkosti, když nás prosil o milost, ale nechtěli jsme slyšet. To proto jsme teď v úzkých!“

²²Ruben se ozval: „Copak jsem vám neříkal: Neubližujte tomu dítěti! Jenže jste nechtěli slyšet, a tak teď pykáme za jeho krev!“ ²³Josef s nimi mluvil skrze tlumočníka, a tak nevěděli, že jim rozumí.

²⁴V tu chvíli se od nich odvrátil a rozplakal se. Potom se k nim vrátil, promluvil s nimi, vybral z nich Šimeona a před jejich očima ho spoutal.

²⁵Potom přikázal, ať jim naplní měchy obilím, každému z nich ať do pytle vrátí jeho stříbro a dají jim také jídlo na cestu. Tak se k nim choval.

²⁶Naložili tedy zrní na osly a odešli. ²⁷Když měli cestou nocovat, jeden z nich otevřel svůj pytel, aby dal svému oslu obrok, a vtom uviděl své stříbro: leželo navrchu v jeho vaku! ²⁸„Mé stříbro je zpátky!“ zvolal ke svým bratrům. „Je přímo v mém vaku!“

HRŮZOU se v nich zastavilo srdce. Jeden druhého se rozechvěle ptali: „Co nám to Bůh dělá?“

²⁹Když pak přišli ke svému otci Jákobovi do kanaánské země, vyprávěli mu všechno, co je potkalo: ³⁰„Ten muž, pán té země, s námi mluvil tvrdě.

Považoval nás za špehy, ³¹ale my jsme mu řekli: „Jste slušní lidé, nikdy jsme nebyli špehové!“ ³²Bývalo nás dvanáct bratrů, synů našeho otce. Jeden už není a nejmladší je právě s naším otcem doma v kanaánské zemi.“

³³Ten muž, pán té země, nám však řekl: „Uvidíme, zda jste slušní lidé! Nechte jednoho z vás u mne, vezměte svým rodinám jídlo k zahrnutí hladu a jděte. ³⁴Přiveďte však ke mně svého nejmladšího bratra! Tak se přesvědčím, že nejste špehové, ale slušní lidé. Tehdy vám vrátím vašeho bratra a budete sem moci chodit nakupovat.“

³⁵Začali vyprazdňovat své pytle a hle, každý ve svém pytli našel svůj váček s penězi! Když viděli ty váčky s penězi, dostali strach – oni i jejich otec.

³⁶Jejich otec Jákob zvolal: „Připravili jste mě o syny! Josef není, Šimeon není, a teď mi vezmete Benjamína?! To je pro mě příliš!“

³⁷Ruben svému otci odpověděl: „Jestliže ti ho nepřivedu, zabij mé dva syny! Svěř ho do mých rukou a přiveď ho zpět.“

³⁸On však řekl: „Můj syn s vámi nepůjde! Jeho bratr je mrtev a zůstal jen on sám. Kdyby se mu na vaší cestě přihodilo něco zlého, přivedete mé šediny zármutkem do hrobu!“

Budou jíst se mnou

43 V zemi panoval krutý hlad. ²Když spotřebovali zrní, které přivezli z Egypta, řekl jim jejich otec: „Jděte nám tam znovu koupit něco k jídlu.“

³Juda mu odpověděl: „Ten muž nás přísně varoval: „Nechodte mi na oči bez svého bratra!“ ⁴Pošleš-li s námi našeho bratra, půjdeme ti koupit jídlo. ⁵Nepošleš-li ho, nepůjdeme. Ten muž nám přece řekl: „Nechodte mi na oči bez svého bratra!““

⁶Izrael zvolal: „Proč jste mi tolik ublížili? Proč jste tomu muži řekli, že máte dalšího bratra?“

⁷Odpověděli: „Ten muž se podrobně vyptával na nás i na naši rodinu: „Žije ještě váš otec? Máte ještě dalšího bratra?“ Podle toho jsme mu odpovídali. Jak jsme mohli vědět, že řekne: „Přiveďte svého bratra sem?““

⁸Juda tehdy svému otci Izraelovi navrhl: „Pošli toho chlapce se mnou. Nech nás vstát a jít, ať zůstaneme naživu a nezemřeme my ani ty ani naše děti! ⁹Já se za něj zaručím, ode mě ho vyžaduji! Nepřivedu-li ho k tobě a nepostavím ho před tebou, ať za to před tebou nesu věčnou vinu. ¹⁰Kdybychom neotáleli, určitě bychom se už dvakrát vrátili!“

¹¹Jejich otec Izrael jim nakonec řekl: „Ať se stane, co se musí stát. Udělejte tohle: Naberte do svých měchů nejvybranější plody země a odnese je tomu muži jako dar: něco balzámu, něco medu, vonné pryskyřice a myrhy, také pistácie a mandle. ¹²Vezměte s sebou dvojnásob stříbra, i to vrácené navrh vašich vaků, a odnese to s sebou zpět – snad šlo o omyl. ¹³Vezměte si i svého bratra. Vstaňte a vraťte se k tomu muži. ¹⁴Kéž vám u něj Všemohoucí Bůh dopřeje slitování, aby s vámi propustil vašeho dalšího bratra i Benjamína. A já, mám-li přijít o syny, ať o ně přijdu!“

¹⁵Vzali tedy s sebou kromě daru také dvojnásob stříbra a Benjamína. Vstali, odešli do Egypta a stanuli před Josefem. ¹⁶Když s nimi Josef uviděl Benjamína, řekl správci svého domu: „Odveď ty muže do paláce, poraz dobytče a připrav je. Ti muži dnes budou obědvat se mnou.“

¹⁷Ten učinil, jak Josef řekl, a odvedl je do Josefova paláce. ¹⁸Když ale uviděli, kam je vedou, polekali se a říkali si: „Určitě nás sem dal odvést kvůli tomu stříbru, vrácenému prve do našich vaků. Teď se na nás vrhne, napadne nás a vezme nás do otroctví i s našimi osly!“

¹⁹Ještě na nádvoří tedy přistoupili ke správci Josefova domu a promluvili k němu: ²⁰„Odpusť, pane, opravdu jsme sem prve přišli nakoupit jídlo.

²¹Když jsme cestou zpět měli nocovat, otevřeli jsme své vaky a hle, stříbro každého z nás leželo navrchu v jeho vaku – naše stříbro v plné váze! Proto jsme je teď přinesli s sebou. ²²Přinesli jsme ještě další stříbro na nákup jídla. Nevíme, kdo nám to stříbro dal do vaků!“

²³On však řekl: „Buďte klidní, nebojte se. Ten poklad vám dal do vaků váš Bůh, Bůh vašeho otce. Vaše stříbro jsem dostal v pořádku.“ Načež k nim přivedl Šimeona.

²⁴Poté je uvedl do Josefova paláce, dal jim vodu na umytí nohou a jejich oslům dal obrok. ²⁵Slyšeli, že tam mají obědvat, a tak připravili svůj dar, než Josef v poledne přijde.

²⁶A když Josef přišel domů, předložili mu ten dar, který měli s sebou, a klaněli se mu až k zemi. ²⁷Zeptal se jich, jak se jim daří, a řekl: „Jak se daří vašemu starému otci, o němž jste vyprávěli? Žije ještě?“

²⁸Odpověděli: „Našemu otci, tvému služebníkovi, se daří dobře, ještě žije.“ Tehdy padli na kolena a klaněli se mu.

²⁹On pozvedl oči a spatřil svého bratra Benjamína, syna své matky. Zeptal se: „Je tohle váš nejmladší bratr, o němž jste mi vyprávěli?“ Potom řekl: „Kéž je ti Bůh milostiv, synu!“ ³⁰Nato Josef odspěchal, neboť byl náklonností ke svému bratrovi pohnut až k slzám. Šel do svého pokoje a tam plakal.

³¹Pak si umyl tvář, vyšel ven a s přemáháním řekl: „Podávejte jídlo!“

³²Podávali tedy zvlášť pro něj, zvlášť pro ně a zvlášť pro Egypťany, kteří jedli s ním. (Egypťané totiž nemohou jíst s Hebreji – je to pro ně ohavnost.)

³³Bratři před ním seděli v přesném pořadí, od prvorozeného až po nejmladšího, a s úžasem hleděli jeden na druhého. ³⁴Nechal jim podávat čestné porce ze svého stolu a Benjamínova porce byla pětkrát větší než porce všech ostatních. A tak hodovali a hojně se s ním napili.

Stříbrný pohár

44 Josef potom přikázal správci svého domu: „Napln vaky těch mužů jídlem, kolik jen unesou, a vlož stříbro každého z nich navrch jejich vaků. ²A můj pohár, ten stříbrný pohár, vlož navrch vaku toho nejmladšího spolu se stříbrem zaplaceným za zrní.“ Učinil tedy, jak mu Josef řekl.

³Ráno za úsvitu byli muži i se svými osly propuštěni. ⁴Sotva vyšli kousek za město, Josef řekl správci svého domu: „Vstaň, pronásleduj ty muže, a až je dostihneš, řekni jim: ‚Proč oplácíte dobro zlem? ⁵Z toho poháru přece pije můj pán a používá ho k věštění! Co jste to provedli za špatnost?!‘“

⁶Dostihl je tedy a opakoval jim ta slova. ⁷Odpověděli: „O čem to můj pán mluví? Tvoji služebníci by takovou věc nikdy neudělali! ⁸Vždyť jsme ti z kanaánské země přišli vrátit stříbro, které jsme našli navrchu svých vaků. Proč bychom v domě tvého pána kradli stříbro nebo zlato? ⁹U koho z tvých služebníků se to najde, ať zemře a z nás ať jsou pánovi otroci!“

¹⁰On řekl: „Dobrá. Mým otrokem ale bude jen ten, u koho se to najde. Vy ostatní budete volní.“

¹¹Všichni tedy rychle složili své vaky na zem a rozvázali je. ¹²Začal je prohledávat, počínaje od nejstaršího a konče u nejmladšího. A ten pohár se našel v Benjamínově vaku! ¹³V zoufalství roztrhli své pláště, každý naložil svého osla a vrátili se do města.

¹⁴Josef byl dosud v paláci, když tam Juda se svými bratry dorazil. Padli před ním na zem ¹⁵a Josef jim řekl: „Co jste se to pokoušeli provést? Nevíte snad, že muž jako já dokáže věštit?“

¹⁶Juda řekl: „Co máme říci, pane můj? Není se jak omluvit ani ospravedlnit. Sám Bůh odhalil vinu tvých služebníků. Hle, jsme otroci svého pána – my i ten, u něhož se našel ten pohár!“

¹⁷On však řekl: „To bych nikdy nepřipustil. Mým otrokem bude muž, u kterého se našel ten pohár. Vy ostatní se v pokoji vraťte ke svému otci!“

¹⁸Nato k němu Juda přistoupil se slovy: „Odpusť, pane můj, dovol prosím svému služebníku promluvit slovo k pánovým uším. Nehněvej se prosím na svého služebníka – jsi přece jako sám faraó! ¹⁹Když se můj pán zeptal svých služebníků: ‚Máte otce nebo bratra?‘ ²⁰řekli jsme: ‚Pane, máme starého otce a malého bratra, dítě, jež zplodil ve svém stáří. Jeho bratr je mrtev. Zůstal z dětí své matky sám a otec ho velmi miluje.‘

²¹Tehdy jsi svým služebníkům řekl: ‚Přiveďte ho ke mně, ať ho vidím na vlastní oči.‘ ²²Odpověděli jsme: ‚Pane, ten chlapec nemůže opustit svého otce. Když ho opustí, otec zemře!‘ ²³Ty jsi však svým služebníkům řekl: ‚Nepřijde-li s vámi váš nejmladší bratr, nechodte mi už nikdy na oči!‘

²⁴A tak jsme se vrátili ke tvému služebníku, našemu otci, a vyprávěli mu slova mého pána.

²⁵Když potom náš otec řekl: ‚Jděte nám znovu koupit něco k jídlu,‘ ²⁶odpověděli jsme: ‚Nemůžeme jít! Půjďme, jen když s námi bude náš nejmladší bratr. Když s námi náš nejmladší bratr nebude, nesmíme tomu muži na oči.‘

²⁷Tvůj služebník, náš otec, nám na to řekl: ‚Samí víte, že mi má manželka porodila dva syny. ²⁸Jeden mi odešel. Rozsápán, ach, je rozsápán! naříkal jsem a víckrát jsem ho nespátřil. ²⁹Vezmete-li mi také tohoto a přihodí-li se mu něco zlého, přivedete mé šediny tím neštěstím do hrobu!‘

³⁰Což teď mohu přijít ke tvému služebníku, svému otci, bez chlapce, na němž on lpí celou duší? ³¹Až uvidí, že s námi chlapec není, zemře. Tak přivedeme šediny tvého služebníka, našeho otce, zármutkem do hrobu. ³²Pane můj, osobně jsem se za toho chlapce svému otci zaručil. Řekl jsem: ‚Nepřivedu-li ho k tobě, ať za to před tebou nesu věčnou vinu!‘

³³Prosím, pane můj, ať tu mohu zůstat jako tvůj otrok místo toho chlapce, a chlapec ať prosím odejde se svými bratry! ³⁴Jak bych se mohl ke svému otci vrátit bez chlapce? Což bych se mohl dívat na neštěstí, jež by mého otce postihlo?!“

Já jsem Josef!

45 Tu se už Josef nemohl déle přemáhat. „Všichni ven!“ křikl na svůj doprovod. (A tak s Josefem nikdo nezůstal, když se dával poznat svým bratrům. ²Plakal ale tak hlasitě, že to Egypťané uslyšeli, a doneslo se to až do faraonova paláce.)

³„Já jsem Josef!“ řekl Josef svým bratrům. „Žije ještě můj otec?“ Bratři oněměli hrůzou, jak se ho lekli.

⁴„Pojďte ke mně blíž,“ řekl Josef svým bratrům. A když přišli blíž, řekl: „Já jsem Josef, váš bratr, kterého jste prodali do Egypta. ⁵Netrapte se ale a nehněvejte se na sebe, že jste mě sem prodali. Sám Bůh mě sem poslal před vámi, aby vám zachránil život. ⁶Už dva roky je přece na zemi hlad a přichází ještě pět let, kdy se nebude orat ani sklízet. ⁷Bůh mě poslal před vámi, aby zajistil vaše přežití na zemi a zachránil vám život velikým vysvobozením.

⁸Nebyli jste to tedy vy, kdo mě sem poslal, ale Bůh! To on mě učinil faraonovým otcem,“ pánem celého jeho domu a vládcem nad celou egyptskou zemí. ⁹Pospěšte si tedy, vraťte se k mému otci a řekněte mu: „Toto praví tvůj syn Josef: Bůh mě učinil pánem celého Egypta. Neotálej a přijď ke mně! ¹⁰Budeš bydlet v kraji Gošen, kde mi budeš nablízku – ty, tví synové i synové tvých synů, tvůj bratr, tvůj skot a všechno, co máš. ¹¹Tam se o tebe postarám (neboť přijde ještě pět hladových let), abys netrpěl nouzí ty ani tvůj dům ani nic, co ti patří.“

¹²Vidíte na vlastní oči – i můj bratr Benjamín to vidí – že s vámi mluvím já sám. ¹³Povězte mému otci o vši mé slávě v Egyptě a o všem, co jste viděli. Pospěšte si a přiveďte mého otce sem!“

¹⁴Tehdy padl svému bratru Benjamínovi kolem krku a plakal a Benjamín plakal v jeho objetí. ¹⁵Potom líbal všechny své bratry a plakal nad nimi. Teprve pak na něj jeho bratři byli schopni promluvit.

¹⁶Mezitím se do faraonova paláce donesla zpráva: „Přišli Josefovi bratři!“ Farao i jeho služebníci byli rádi, ¹⁷a tak farao Josefovi řekl: „Vzkaž svým bratrům: Učiňte toto – naložte svá zvířata a vydejte se na cestu. Až dorazíte do kanaánské země, ¹⁸vezměte svého otce i své rodiny a přijďte ke mně. Dám vám to nejlepší z Egypta, abyste sáli tuk země.

¹⁹Dostal jsi příkaz, splňte jej: Vezměte si z Egypta povozy pro své děti a ženy, přijďte a přivezte i svého otce. ²⁰A neohlížejte se s lítostí za svým majetkem – vždyť vám bude patřit to nejlepší z Egypta!“

²¹A Izraelovi synové souhlasili. Josef jim podle faraonova pokynu dal povozy a jídlo na cestu. ²²Všem jim dal také sváteční pláště, ale Benjamínovi dal tři sta šekelů^b stříbra a pět svátečních plášťů. ²³Svému otci pak poslal tyto věci: deset oslů nesoucích nejlepší věci Egypta a deset oslic nesoucích zrní, chléb a potraviny pro jeho otce na cestu. ²⁴A když se loučil s odcházejícími bratry, řekl jim: „Cestou se nehádejte!“

²⁵A tak odešli z Egypta a přišli ke svému otci Jákobovi do Kanaánu. ²⁶Oznámili mu: „Josef žije! Dokonce se stal vládcem celého Egypta!“ Jeho srdce zůstalo zprvu netečné, neboť jim nevěřil. ²⁷Když mu ale vyřídili všechna slova, která po nich Josef vzkázal, a když spatřil povozy, které Josef poslal, aby ho přivezli, tehdy duch jejich otce Jákooba okřál ²⁸a Izrael řekl: „To stačí! Můj syn Josef žije! Půjdu, abych ho spatřil, než umřu!“

Neboj se jít do Egypta

46 A tak se Izrael se vším, co měl, vydal na cestu. Když přišel do Beer-šeby, přinesl oběti Bohu svého otce Izáka.

²Tu noc Bůh Izraelovi dal vidění. Zavolal: „Jákobe! Jákobe!“

„Zde jsem,“ odpověděl.

^a 8 tj. nejvyšším hodnostářem, *velkým vezírem* ^b22 asi 3,5 kg

³„Já jsem Bůh, Bůh tvého otce,“ řekl on. „Neboj se odejít do Egypta, neboť tam z tebe učiním veliký národ. ⁴Já půjdu do Egypta s tebou a já tě odtud znovu přivedu; tvé oči zatlačí svou vlastní rukou Josef.“

⁵Tedy se Jákob odvážil opustit Beer-šebu. Izraelovi synové posadili svého otce Jákoba i své děti a ženy na povozy, které farao poslal, aby je přivezli, ⁶vzali svá stáda i svůj majetek, jehož nabyli v Kanaánu, a přišli do Egypta – Jákob a veškeré jeho potomstvo. ⁷Jeho synové i vnukové přišli s ním, také jeho dcery a vnučky. Přivedl s sebou do Egypta veškeré své potomstvo.

⁸Toto jsou jména Izraelových synů, kteří přišli do Egypta – Jákob a jeho synové:

Ruben, Jákobův prvorozený.

⁹Rubenovi synové:

Chanoch, Palu, Checron a Karmi.

¹⁰Šimeonovi synové:

Jemuel, Jamin, Ohad, Jachin, Cochar a Šaul, syn kanaánské ženy.

¹¹Synové Leviho:

Geršon, Kehat a Merari.

¹²Synové Judy:

Er, Onan, Šela, Peres a Zerach (Er a Onan však v kanaánské zemi zemřeli). Peres měl syny Checrona a Chamula.

¹³Synové Isacharovi:

Tola, Pua, Jašub^a a Šimron.

¹⁴Synové Zabulonovi:

Sered, Elon a Jachleel.

¹⁵To jsou potomci Léy, které Jákobovi porodila v Padan-aramu stejně jako dceru Dínu – celkem 33 synů a dcer.

¹⁶Synové Gádovi:

Cefon, Chagi, Šuni, Esbon, Eri, Arodi a Areli.

¹⁷Synové Ašerovi:

Jimna, Jišva, Jišvi, Beria. Měli také sestru Serach a Beria měl syny Chebera a Malkiela.

¹⁸To jsou potomci Zilpy, kterou Lában daroval své dceři Lée, a ty zplodila Jákobovi – celkem 16 osob.

¹⁹Synové Ráchel, Jákobovy manželky:

Josef a Benjamín. ²⁰Josefovi se v Egyptě narodili synové Manases a Efraim, které mu porodila Asenat, dcera Putifery, kněze z Heliopole.

²¹Synové Benjamínovi:

Bela, Beker, Ašbel, Gera, Naaman, Echi, Roš, Mupim, Chupim a Ard.

²²To jsou potomci, kteří se Jákobovi narodili z Ráchel – celkem 14 osob.

²³Syn Danův:

Chuším.

²⁴Synové Neftalímovi:

Jachceel, Guni, Jecer a Šilem.

^a13 podle Sam, někt. rukopisů LXX (MT: Job); 1.Let 7:1

²⁵To jsou potomci Bilhy, kterou Lában daroval své dceři Ráchel. Ty zplodila Jákobovi – celkem 7 osob.

²⁶Celkový počet těch, kdo vyšli z Jákobových beder a přišli s ním do Egypta (kromě manželék Jákobových synů) – 66 osob. ²⁷Dále pak synové Josefovi, kteří se mu narodili v Egyptě – 2 osoby. Celkem tedy přišlo z Jákobova domu do Egypta 70 osob.

V kraji Gošen

²⁸Juda byl vyslán napřed, aby od Josefa získal pokyny k cestě do Gošenu. A když tam dorazili, ²⁹Josef zapřáhl do svého vozu a vyrazil do Gošenu vstříc svému otci Izraelovi. Jakmile se před ním objevil, padl mu kolem krku a dlouho plakal v jeho objetí.

³⁰Izrael tehdy Josefovi řekl: „Teď mohu zemřít. Vždyť vidím tvou tvář – ty opravdu žiješ!“

³¹Josef pak řekl svým bratrům a celé rodině svého otce: „Půjdu dát faraonovi zprávu, že za mnou z Kanaánu přišli moji bratři a otec s rodinou. Řeknu mu: ³²‘Ti lidé jsou pastevci. Chovají dobytek, a tak s sebou vzali svůj brav, skot a vše, co mají.’ ³³Až si vás potom farao zavolá a zeptá se, jaké máte zaměstnání, ³⁴odpovíte: ‘Tvoji služebníci byli odjakživa chovateli dobytka – jak my, tak naši otcové.’ To proto, aby vás nechal bydlet v kraji Gošen.“ (Egyptané totiž chovají ke všem pastevcům odpor.)

47 Josef tedy přišel a oznámil faraonovi: „Můj otec a bratři přišli z Kanaánu se svým bravem, skotem a se vším, co mají. Hle, jsou v kraji Gošen.“ ²Vzal pět ze svých bratrů a představil je faraonovi.

³„Jaké máte zaměstnání?“ zeptal se jich farao.

„Tvoji služebníci jsou pastevci,“ odpověděli mu. „Jak my, tak naši otcové.“

⁴Načež faraonovi řekli: „Přišli jsme do této země jako přistěhovalci, neboť v Kanaánu panuje krutý hlad a pro stáda tvých služebníků tam není pastva. Prosíme, nech své služebníky bydlet v gošenském kraji.“

⁵Farao pak promluvil s Josefem: „Přišli k tobě tvůj otec a tví bratři.

⁶Nuže, egyptská země leží před tebou! Uсад svého otce a bratry na nejlepším kusu země; ať bydlí v kraji Gošen. A znáš-li mezi nimi zvlášť schopné muže, ustanov je správci mých vlastních stád.“

⁷Potom Josef přivedl svého otce Jákoba. Když ho postavil před faraona, Jákob faraonovi požehnal. ⁸Farao se ho zeptal: „Kolik je ti let?“

⁹„Mé putování trvá sto třicet let,“ odpověděl mu Jákob. „Byl to krátký a těžký život. Zdaleka se nevyrovnal putování mých otců.“ ¹⁰Nato Jákob faraonovi požehnal a odešel od něj.

¹¹Josef podle faraonova rozkazu usadil svého otce a bratry na pozemcích, které jim věnoval v nejlepší části egyptské země, v kraji Rameses. ¹²Tam Josef opatroval svého otce i bratry chlebem; staral se o celou otcovu rodinu až po ty nejmenší.

Egyptský hlad

¹³V celé zemi panoval tak krutý hlad, že nikde nebyl chléb. Egyptská i kanaánská země byla vyčerpána hladem. ¹⁴Josef tenkrát shromáždil všechny peníze, které se jen v Egyptě a Kanaánu našly, neboť za ně kupovali zrní.

Ty peníze Josef odváděl do faraonova domu. ¹⁵A když v Egyptě a Kanaánu došly peníze, přišli všichni Egypťané k Josefovi a řekli: „Dej nám chléb! To máme před tebou umírat, když došly peníze?“

¹⁶Josef odpověděl: „Dejte mi svůj dobytek, a dám vám za něj chléb, když peníze došly.“ ¹⁷Přiváděli tedy k Josefovi svůj dobytek a Josef jim dával chléb za koně, brav, skot i za osly. Za všechnen jejich dobytek je krmil chlebem po celý rok.

¹⁸A když ten rok uplynul, přišli k němu v dalším roce a řekli: „Nebudeme před svým pánem skrývat, že peníze došly. Také stáda dobytka už patří našemu pánu. Jak pán vidí, nezbylo nám nic než naše tělo a naše půda.“ ¹⁹To ti máme i s naší půdou umírat před očima? Kup nás i s naší půdou za chléb, a budeme faraonovými otroky! Dej nám osivo, ať zůstaneme naživu a nezemřeme a naše půda ať nepustne!“

²⁰Tak Josef pro faraona koupil všechnu půdu v Egyptě. Všichni Egypťané totiž prodávali svá pole, neboť na ně doléhal hlad. Všechnu zem tedy získal pro faraona ²¹a lid od jednoho konce Egypta ke druhému podrobil nevolnictví. ^a ²²Pouze kněžskou půdu neskoupil, neboť kněží od faraona pobírali stanovené dávky a z těch dávek od faraona žili. Proto své pozemky neprodávali.

²³Josef tenkrát lidu řekl: „K dnešnímu dni jsem vás i s vaší půdou koupil pro faraona. Zde máte osivo a osejte půdu! ²⁴Až bude úroda, odevzdáte pětinu faraonovi. Čtyři díly si necháte na osivo pro pole a na jídlo pro sebe, své rodiny a své děti.“

²⁵Tehdy zvolali: „Zachránil jsi nám život, pane! Prokazuješ nám laskavost, že smíme být faraonovými otroky!“

²⁶Josef tedy vydal o egyptské půdě ustanovení platné až dodnes: pětina patří faraonovi. Pouze kněžská půda faraonovi nepřipadla.

Nepohřbívej mě v Egyptě

²⁷Tak se tedy Izrael usadil v egyptské zemi, v kraji Gošen. Nabývali tam majetku a velice se rozplodili a rozmnožili.

²⁸Jákob žil v egyptské zemi sedmáct let a dožil se věku 147 let. ²⁹Když se přiblížil čas Izraelovy smrti, přivolal svého syna Josefa a řekl mu: „Prokaž mi prosím laskavost a vlož ruku do mého klína na znamení lásky a věrnosti. Prosím, nepohřbívej mě v Egyptě! ³⁰Až ulehnu ke svým otcům, vynes mě z Egypta a pochovej mě v jejich hrobě.“

„Udělám, co říkáš,“ odpověděl Josef.

³¹On však řekl: „Přísaha!“ A tak mu to odpřisáhl a Izrael se v hlavách svého lůžka^b poklonil Bohu.

Manases a Efraim

48 Po nějaké době Josefovi bylo řečeno: „Hle, tvůj otec je nemocný!“ Vzal tedy s sebou své dva syny, Manasese a Efraima. ²A když bylo Jákovovi řečeno: „Hle, přichází k tobě tvůj syn Josef!“ Izrael se vzchopil a posadil se na lůžku.

³Jákob pak Josefovi řekl: „Všemohoucí Bůh se mi ukázal v Luzu v kanaánské zemi, pozhnal mi ⁴a řekl mi: ‚Hle, způsobím, aby ses rozplodil a rozmnožil. Učiním z tebe svazek národů a tuto zem dám tvému budoucímu semeni do věčného vlastnictví.‘“

^a21 podle Sam, Syr, Vul (MT: *a lid ... přestěhoval do měst*)
koncem své hle (Žid 11:21)

^b31 nebo podle LXX: *nad*

⁴ Gen 35:6–13

⁵Nyní tedy přijímám za své oba tvé syny, kteří se ti zde narodili před mým příchodem do Egypta: Efraim a Manases mi budou jako Ruben a Šimeon. ⁶Potomci, které zplodíš po nich, budou tví. Pokud jde o jejich dědictví, budou uvedeni pod jménem svých bratrů. ⁷Chci to tak proto, že mi Ráchel na cestě z Padanu zemřela. Byli jsme už v kanaánské zemi, zbýval jen kousek cesty do Efraty, a tam jsem ji pohřbil, na cestě k Efratě“ (což je Betlém).

⁸Tedy si Izrael všiml Josefových synů a zeptal se: „Kdo to je?“

⁹Josef svému otci odpověděl: „To jsou moji synové, které mi zde dal Bůh.“

Řekl tedy: „Přiveď je prosím ke mně, ať jim požehnám.“

¹⁰(Izraelovy oči už byly zesláblé stářím, takže sotva viděl.) Josef je k němu přivedl a on je líbal a objímal.

¹¹Tedy Izrael Josefovi řekl: „Ani jsem nedoufal, že ještě uvidím tvou tvář, a hle, Bůh dal, že vidím i tvé potomky!“

¹²Josef pak oba syny odvedl z jeho klína a poklonil se tváří k zemi. ¹³Pravou rukou postavil Efraima k Izraelově levici a levou postavil Manasese k Izraelově pravici. ¹⁴Izrael však zkřížil ruce a položil svou pravici na hlavu Efraima, který byl mladší, a svou levici na hlavu Manasese, ačkoli ten byl prvorozený.

¹⁵A takto Josefovi požehnal:

„Bůh, před jehož tváří chodili
mí otcové Abraham a Izák,
Bůh, jenž byl mým pastýřem
po celý můj život až po dnešní den,
¹⁶Anděl, jenž mě ze všeho zlého vykoupil,
nechť požehná těmto chlapcům.
Nechť mé jméno díky nim dál zní,
tak jako jméno mých otců Abrahama a Izáka,
a nechť se na zemi jak potěr rozmnoží!“

¹⁷Když ale Josef spatřil, že jeho otec položil pravici na Efraimovu hlavu, nelíbilo se mu to. Vzal tedy otcovu ruku, aby ji přenesl z Efraimovy hlavy na Manasesovu, ¹⁸a řekl svému otci: „Tak ne, otče. Tenhle je prvorozený – jemu polož na hlavu svou pravici!“

¹⁹Jeho otec to však odmítl: „Vím, synu, vím. I z něho vzejde lid, i on se rozroste. Jeho mladší bratr se však rozroste víc než on a z jeho semene vzejde celé množství národů.“ ²⁰Toho dne jim požehnal slovy:

„Tvým jménem bude žehnat Izrael:
,Dej Bůh, abys byl jako Efraim a Manases!‘“

A tak dal Izrael přednost Efraimovi před Manasesem.

²¹Potom řekl Josefovi: „Hle, já už umírám, ale Bůh bude s vámi a přivede vás zpět do země vašich otců. ²²Tobě pak odkazuji o jeden díl země víc než tvým bratrům – Šechem, který jsem získal z rukou Emorejců svým mečem a lukem.“

Jákovova závěť

49 Jákob tenkrát svolal své syny:

„Sejděte se, ať vám oznámím,
co vás potká ve dnech budoucích.

² Shromážděte se a slyšte, synové Jákobovi,
naslouchejte svému otci Izraelovi:

³ Rubene, tys můj prvorozený,
mé síly a mého mužství první plod:
přední co do vznešenosti,
přední co do moci.

⁴ Jak voda vzkypěl jsi –
ztratil jsi prvenství!
Do ložnice svého otce vstoupil jsi,
mé lože odvážil ses poskvřnit.

⁵ Šimeon a Levi, to jsou bratři;
jejich meče jsou kruté nářadí.

⁶ Do jejich rady nevstupuj, duše má,
k jejich spolku se nepřidávej, slávo má!
Vždyť pobili muže ve svém hněvu,
zmrzačili býky ve svém rozmaru.

⁷ Zlořečený jejich hněv, že je tak prudký,
a jejich prchlivost, že je tak krutá!
Rozdělím je v Jákobovi,
v Izraeli je rozptýlím.

⁸ Judo, tebe tví bratři budou chválit,^a
tvá ruka na šíji tvých nepřátel!
Synové tvého otce
ať před tebou se sklánějí.

⁹ Mladý lev je Juda;
svou kořistí jsi vzrostl, synu můj!
Schoulil se, jako lev ulehl,
jako lvice – kdo přiměje ho vstát?

¹⁰ Vůdcovská hůl nevzdálí se od Judy,
žezlo v jeho klíně zůstane,
než přijde Ten, jemuž náleží
a jehož budou poslouchat národy.

¹¹ K vinnému keři přiváže oslíka,
k ušlechtilé révě oslátko své.
Ve vinně své roucho vypere,
v krvi hroznů svůj šat.

¹² Jeho oči se nad víno třpytí,
zuby jeho nad mléko bílé jsou.

^a8 Juda znamená *Chvála* (Gen 29:35)

- ¹³ Zabulon u mořského břehu bydlí,
pro lodí bude přístavem,
až k dalekému Sidonu se přivine.
- ¹⁴ Isachar je osel houževnatý,
mezi ohradami ležící.
- ¹⁵ Až uvidí odpočinek, jak dobrý je,
a zemi, jak je líbezná,
hřbet sehne, aby břímě nosil,
stane se nevolníkem, otrokem!
- ¹⁶ Dan soudit bude^a lid svůj
jako jeden z kmenů Izraele.
- ¹⁷ Hadem na cestě bude Dan,
růžkatou zmijí na stezce,
jež koně uštkne do paty
a jezdec se skácí zpět.
- ¹⁸ Ó Hospodine, čekám na tvé spasení!
- ¹⁹ Gád^b – horda se na něj nahrne,
on se však v patách vrhne za ní.
- ²⁰ Ašer bude mít tučný pokrm,
královské lahůdky obstará.
- ²¹ Neftalí je laň vypuštěná,
jež vrhá krásné kolouchy.
- ²² Josef je ratolest plodná,
plodná ratolest nad pramenem,
jejíž výhonky se po zdi pnou.
- ²³ Zraňovali ho, stříleli,
lukostřelci jej stříhali.
- ²⁴ Pevný však zůstal jeho luk,
přijaly sílu paže rukou jeho
z rukou Mocného Jákobova.
Odtud je Pastýř, Kámen Izraelův –
²⁵od Boha tvého otce, jenž ti pomůže.
Všemohoucí kéž požehná tě
požehnáním nebes nahoře,
požehnáním propasti ležící dole,
požehnáním prsou jakož i lůna!
- ²⁶ Požehnání tvého otce překonala
požehnání mých rodičů
až k vrcholům věčných návrší.
Na hlavu Josefovu nechť přijdou,
na temeno vyvoleného z bratrů!

^a16 Dan znamená Soudce (Gen 30:6)
30:11)

^b19 Gád zní v hebr. podobně jako Horda (Gen

²⁷ Benjamín jako dravý vlk
ráno úlovek bude žrát
a večer svou kořist rozdělí.“

²⁸ Toto je všech dvanáct izraelských kmenů a takto k nim jejich otec promluvil, když jim žehnal. Každému z nich udělil požehnání, jaké mu patřilo.

Pochovejte mě k mým otcům

²⁹ Potom jim přikázal: „Až budu připojen ke svému lidu, pochovejte mě k mým otcům do jeskyně na poli Efrona Chetejského, ³⁰ do jeskyně na poli Makpela, která leží v kanaánské zemi naproti Mamre, na poli, jež Abraham koupil od Efrona Chetejského jako své vlastní pohřebiště. ³¹ Tam pochovali Abraham a jeho ženu Sárú, tam pochovali Izáka i jeho ženu Rebeku a tam jsem pochoval Léu. ³² To pole i s jeskyní, která je na něm, je koupeno od Chetových synů!“

³³ A když Jákob dokončil tyto příkazy svým synům, stáhl nohy zpět na lůžko, vydechl naposled a byl připojen ke svému lidu.

50 Josef se vrhl na otcovu tvář, skrápěl ji slzami a líbal ho. ² Potom Josef přikázal lékařům, kteří mu sloužili, aby jeho otce nabalzamovali. Lékaři balzamovali Izraele ³ plných čtyřicet dní (tak dlouho totiž trvá balzamování) a Egyptané za něj drželi smutek po sedmdesát dní.

⁴ Když uplynula doba jeho oplakávání, promluvil Josef k faraonovu dvoru: „Prokažte mi prosím laskavost a předneste faraonovým uším mou prosbu. ⁵ Můj otec mě zavázal přísahou a řekl: ‚Hle, už umírám. Pochovej mě v mé hrobce, kterou jsem si vytesal v kanaánské zemi!‘“ Proto mi prosím dovol odejít. Jakmile svého otce pohřbím, vrátím se zpět.“

⁶ Faraó odpověděl: „Jdi a pohřbi svého otce podle přísahy, jíž tě zavázal.“

⁷ Josef se tedy vydal pohřbít svého otce a doprovázelo jej celé faraonovo služebnictvo, jeho přední dvořané i všichni egyptští hodnostáři. ⁸ Šla také celá Josefova rodina, jeho bratři a rodina jeho otce – jen své děti, svůj brav a skot zanechali v gošenském kraji. ⁹ Jely s nimi i vozy s jezdcí; byl to velkolepý průvod.

¹⁰ Když pak dorazili ke Goren-atadu poblíž Jordánu, dali se do hlubokého a bolestného truchlení. Po sedm dní tam Josef pořádal smuteční slavnost za svého otce. ¹¹ Když obyvatelé kanaánské země viděli tu smuteční slavnost v Goren-atadu, řekli: „To mají Egyptané hluboký smutek!“ A tak to místo poblíž Jordánu dostalo jméno Abel-micrajim, *Smutek Egypta*.

¹² Jákobovi synové s otcem naložili, jak jim přikázal. ¹³ Přinesli ho do kanaánské země a pochovali ho v jeskyni na poli Makpela naproti Mamre, na poli, jež Abraham koupil od Efrona Chetejského jako své vlastní pohřebiště. ¹⁴ Po otcově pohřbu se Josef vrátil do Egypta a s ním i jeho bratři a všichni, kdo s ním šli pochovat jeho otce.

Odpusť nám

¹⁵ Když si pak Josefovi bratři uvědomili, že jejich otec je mrtev, řekli si: „Co když nás Josef stále nenávidí? Určitě se nám pomstí za všechno zlé, co jsme mu provedli!“ ¹⁶ Vzkázali tedy Josefovi: „Tvůj otec nám před smrtí

přikázal: ¹⁷„Toto řekněte Josefovi: Prosím tě, odpusť svým bratrům jejich provinění, jejich hřích a všechno zlé, co ti provedli.“ Prosíme tě tedy, odpusť nám, služebníkům Boha tvého otce, naše provinění.“ Josef se při těch slovech rozplakal.

¹⁸Tehdy jeho bratři šli a padli před ním se slovy: „Hle, jsme tvoji služebníci!“

¹⁹Josef jim však řekl: „Nebojte se, copak mne máte za Boha? ²⁰Zamýšleli jste proti mně zlé věci; Bůh to však zamýšlel k dobrému, aby se stalo, co dnes vidíte – aby byl zachráněn život mnoha lidí. ²¹Už se tedy nebojte, postarám se o vás i o vaše děti!“ Tak je utěšoval a mluvil s nimi laskavě.

Bůh vás odsud vyvede

²²Josef tedy bydlél v Egyptě spolu s rodinou svého otce a dožil se věku 110 let.

²³Viděl Efraimovy syny až do třetího pokolení a syny Manasesova syna Machíra přijal na svůj klín.

²⁴Nakonec Josef řekl svým bratrům: „Já umírám, ale Bůh k vám obrátí zřetel a vyvede vás odsud do země, kterou s přísahou zaslíbil Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi!“ ²⁵Tehdy Josef zavázal syny Izraele přísahou: „Až k vám Bůh obrátí zřetel, vyneste mé kosti odsud!“

²⁶Josef zemřel ve věku 110 let. Nabalzamovali ho a uložili v Egyptě do rakve.

EXODUS

VYSVOBOZENÍ

Soužení Izraele v Egyptě

TOTO JSOU JMÉNA Izraelitů, kteří s Jákobem přišli do Egypta, každý se svou rodinou: ²Ruben, Šimeon, Levi a Juda, ³Isachar, Zabulon a Benjamín, ⁴Dan a Neftalí, Gád a Ašer. ⁵Celkem vyšlo z Jákobových beder sedmdesát osob. Josef už byl v Egyptě.

⁶Josef pak zemřel a také všichni jeho bratři a celé to pokolení. ⁷Synové Izraele však byli plodní a nesmírně se rozrůstali, množili a rozmáhali, takže se jimi naplnila země.

⁸Později ale v Egyptě nastoupil nový král, který nezažil Josefa. ⁹Ten řekl svému lidu: „Izraelský lid je pro nás příliš veliký a mocný! ¹⁰Pojďme si rozmyslet, co s nimi, aby se nerozmnožili ještě více! Kdyby vypukla válka, mohli by se přidat k našim nepřátelům a odejít ze země!“

¹¹Ustanovili tedy nad nimi dozorce, aby je utiskovali robotou, a izraelský lid pro faraona vystavěl zásobovací města Pitom a Rameses. ¹²Čím více jej však utiskovali, tím více rostl a tím více se rozmáhal. Egypťany jímala z Izraelitů hrůza, ¹³a tak je začali nemilosrdně zotročovat. ¹⁴Ztrpčovali jim život těžkou dřinou s hliněnými cihlami i všemožnou dřinou na poli. Do vši té dřiny je nemilosrdně nutili.

¹⁵Egyptský král tehdy řekl hebrejským porodním bábám (z nichž jedna se jmenovala Šifra a druhá Pua): ¹⁶„Až budete Hebrejkám pomáhat při porodu, dávejte pozor, jakého jsou pohlaví: když to bude syn, zabijte ho, když to bude dcera, nechte ji žít.“ ¹⁷Ty porodní báby se ale bály Boha, a tak nejednaly, jak jim řekl egyptský král, a nechávaly chlapce naživu.

¹⁸Egyptský král si ty porodní báby dal předvolat. „Co to provádíte?“ láteřil. „Necháváte chlapce naživu!“

¹⁹Porodní báby faraonovi odpovíděly: „Hebrejky nejsou jako egyptské ženy – kypí životem! Než k nim porodní bába dorazí, už mají po porodu.“

²⁰Bůh pak ty porodní báby odměnil a lid se množil a velmi se rozmáhal.

²¹A že se ty porodní báby bály Boha, dal jim rodiny.

²²Faraon nakonec přikázal všemu svému lidu: „Každého syna, který se Hebrejům narodí, hodte do Nilu; každou dceru můžete nechat žít!“

Mojžíšovo narození

2Jeden muž z rodu Levi se oženil s jednou levitskou dcerou. ²Ta pak počala a porodila syna. Když viděla, jak je krásný, celé tři měsíce ho skrývala. ³A když už ho nemohla skrývat déle, pořídila pro něj třtinovou ošatku, vymazala ji dehtem a smolou a vložila dítě do ní. Ošatku pak vložila do rákosí u břehu Nilu ⁴a chlapcova sestra si stoupla opodál, aby zjistila, co se s ním bude dít.

⁵Vtom se k Nilu přišla koupat faraonova dcera; její služebné zatím kráčely podél řeky. Když mezi rákosím uviděla ošatku, poslala děvečku, ať ji vytáhne. ⁶Otevřela ji a hle, bylo tam děťátko – plačící chlapec! Pohnuta soucitem řekla: „To musí být jedno z hebrejských dětí.“

⁷Tehdy k faraonově dceři přistoupila jeho sestra s otázkou: „Mám ti z hebrejských žen přivést chůvu, aby ti to děťátko odkojila?“

⁸„Ano, přiveď!“ odpověděla jí faraonova dcera. Dívka tedy přivedla matku dítěte. ⁹Faraonova dcera jí řekla: „Vezmi si to děťátko, odkoj mi je, a já ti zaplatím.“ Žena tedy vzala dítě k sobě a kojila je.

¹⁰A když chlapec odrostl, odvedla ho k faraonově dceři a ta ho přijala za syna. Dala mu jméno Mojžíš, neboť řekla: „Vytáhla jsem ho z vody.“^a

Útěk do Midiánu

¹¹Čas plynul a Mojžíš vyrostl. Jednoho dne zašel ke svým bratrům a viděl jejich těžkou dřinu. Viděl také, jak jeden Egypťan bije jednoho Hebreje, jednoho z jeho bratrů. ¹²Rozhlédl se tedy na obě strany, a když viděl, že tam nikdo není, zabil toho Egypťana a zahrabal ho do písku.

¹³Když k nim pak přišel druhého dne, hle, dva Hebrejové se prali. Řekl tedy tomu, kdo začal: „Proč biješ svého druha?“

¹⁴Ten opáčil: „Kdo tě udělal naším vůdcem a soudcem? Chceš mě snad zabít, jako jsi zabil toho Egypťana?“ Mojžíš tedy dostal strach, neboť si pomyslel: „Určitě se o tom už ví!“

¹⁵Když se o tom doslechl farao, chtěl Mojžíše dát zabít, ale Mojžíš před ním utekl do midiánské země. Když tam dorazil, posadil se u studny. ¹⁶Midiánský kněz měl sedm dcer a ty chodily ke studni čerpat vodu. Když ale naplnily žlaby vodou, aby napojily stádo svého otce, ¹⁷přicházeli pastýři a odháněli je. Tentokrát se však za ně postavil Mojžíš. Pomohl jim a napojil jejich ovce.

¹⁸„Co že jste dnes přišly tak brzy?“ zeptal se dívek jejich otec Reuel, když se vrátily.

¹⁹„Jeden Egypťan nás ochránil před pastýři,“ odpověděly. „Také nám ochotně načerpal vodu a napojil ovce!“

²⁰„A kde je?“ ptal se Reuel svých dcer. „Proč jste ho tam nechaly? Pozvěte ho k jídlu!“

²¹Mojžíš svolil, že u něj zůstane. Ten muž mu pak dal svou dceru Siporu.

²²Když porodila syna, dal mu Mojžíš jméno Geršom, *Přistěhovalec*, neboť řekl: „Byl jsem přistěhovalcem v cizí zemi.“

²³Po mnoha letech pak egyptský král zemřel. Synové Izraele kvůli svému zotročení sténali a úpěli a jejich křik o pomoc stoupal z jejich zotročení k Bohu. ²⁴A Bůh uslyšel jejich úpění. Bůh si připomněl svou smlouvu s Abrahamem, Izákem a Jákobem.^b ²⁵Bůh pohlédl na syny Izraele. Bůh rozuměl.

Hořící keř

3 Mojžíš zatím pásł ovce svého tchána, midiánského kněze Jetra. Jednou, když vedl stádo hluboko do pouště, přišel až k Boží hoře Oréb.^c

²Vtom se mu v ohnivém plameni z prostředku keře ukázal Hospodinův

^a10 egyptské jméno znamená *Narozený*, v hebr. však zní podobně jako *Vytažený* (přesněji: *Vytahující*) ^b24 Gen 15:13–14, 18–21; 17:3–8, 19; 28:13–15 ^c1 hebr. *Choréb* (*Pustina*), jiné jméno hory Sínaj

anděl. Mojžíš se podíval a hle, keř planul ohněm, ale nebyl stravován.³ Řekl si tedy: „Musím tam přece jít, abych viděl tu velikou podívanou – jak to, že ten keř neshoří!“

⁴Když Hospodin viděl, že se Mojžíš přichází podívat, zavolal na něj Bůh z prostředku keře: „Mojžíši! Mojžíši!“

„Zde jsem,“ odpověděl Mojžíš.

⁵Na to mu řekl: „Nepřibližuj se! Zuj si obuv z nohou, neboť místo, na němž stojíš, je svatá půda.“ ⁶Potom řekl: „Já jsem Bůh tvého otce, Bůh Abrahamův, Bůh Izákův a Bůh Jákobův.“ Mojžíš si ihned zakryl tvář, neboť se bál pohlédnout na Boha.

⁷Hospodin pokračoval: „Zřetelně jsem viděl trápení svého lidu v Egyptě, slyšel jsem i jejich naříkání na jejich biřice. Ano, znám jejich bolesti. ⁸Proto jsem sestoupil, abych je vytrhl z ruky Egyptanů a abych je z té země vyvedl do země dobré a prostranné, do země oplývající mlékem a medem – do bydliště Kanaánců, Chetejců, Emorejců, Perizejců, Hivejců a Jebusejců.“ ⁹Hle, nárek synů Izraele dolehl ke mně; viděl jsem také útisk, jakým je Egyptané utiskují. ¹⁰Nyní tedy pojď, pošlu tě k faraonovi a ty vyvedeš můj lid, syny Izraele, z Egypta!“

¹¹Mojžíš Bohu namítl: „Kdo jsem já, abych šel k faraonovi a vyvedl syny Izraele z Egypta?“

¹²„Já budu s tebou!“ odpověděl Bůh. „A toto ti bude znamením, že jsem tě poslal já: až vyvedeš lid z Egypta, budete sloužit Bohu na této hoře.“

¹³Mojžíš ale pokračoval: „Hle, přijdu k synům Izraele a řeknu jim: ‚Poslal mě k vám Bůh vašich otců.‘ Co jim odpovím, když se mě zeptají: ‚Jaké má jméno?‘“

¹⁴Tehdy Bůh Mojžíšovi řekl: „JSEM, KTERÝ JSEM.“ A dodal: „Takto promluvíš k synům Izraele: ‚Poslal mě k vám JSEM.‘“

¹⁵Bůh ještě Mojžíšovi řekl: „Takto promluvíš k synům Izraele: ‚Poslal mě k vám Hospodin,^b Bůh vašich otců – Bůh Abrahamův, Bůh Izákův a Bůh Jákobův.‘ To je navěky mé jméno a tak budu připomínán po všechna pokolení.“

¹⁶Jdi, shromáždí izraelské stařešiny a řekni jim: ‚Ukázal se mi Hospodin, Bůh vašich otců – Bůh Abrahamův, Izákův a Jákobův – a řekl: Obrátil jsem zřetel k vám i k tomu, co se vám děje v Egyptě. ¹⁷Prohlašuji, že vás odvedu z egyptského trápení vzhůru do země Kanaánců, Chetejců, Emorejců, Perizejců, Hivejců a Jebusejců – do země oplývající mlékem a medem.‘

¹⁸Uposlechnou tě a tehdy půjdeš s izraelskými stařešiny k egyptskému králi a řekneš mu: ‚Setkal se s námi Hospodin, Bůh Hebrejů. Prosím, dovol nám vydat se na třídní cestu do pouště, abychom tam obětovali Hospodinu, našemu Bohu!‘ ¹⁹Já však vím, že vás egyptský král nenechá odejít jinak než donucen mocnou rukou. ²⁰Vztáhnu tedy svou ruku a udeřím na Egypt všemi divy, které uprostřed něj vykonám. Teprve pak vás propustí.

²¹Zároveň nakloním Egyptany k tomuto lidu tak příznivě, že až půjdete, rozhodně neodejdete s prázdnou. ²²Každá žena požádá svou sousedku i její návštěvu o stříbrné a zlaté šperky a šaty, které obléknete svým synům a dcerám. Dočista Egyptany oberete!“

^a8 Gen 15:18–20 ^b15 hebr. *JHVH* je odvozeno ze stejného kořene jako JSEM (*ehje*); znamená zřejmě *Jsoucí, Způsobující bytí*

Neuvěří mi!

4 Mojžíš se znovu namítl: „Pohleď, neuvěří mi a neposlechnou mě. Určitě řeknou: ‚Žádný Hospodin se ti neukázal!‘“

²Hospodin se ho zeptal: „Co to máš v ruce?“

„Hůl,“ odpověděl.

³Řekl mu: „Hod ji na zem.“ Hodil ji tedy na zem a proměnila se v hada! Mojžíš se před ním dal na útěk, ⁴ale Hospodin ho vyzval: „Natáhni ruku a chyt ho za ocas.“ Mojžíš tedy natáhl ruku, chytil ho a had se mu v ruce proměnil v hůl! ⁵„To aby uvěřili, že se ti ukázal Hospodin, Bůh jejich otců – Bůh Abrahamův, Bůh Izákův a Bůh Jákobův.“

⁶Poté Hospodin řekl: „Vlož si ruku do podpaždí.“ Vložil si tedy ruku do podpaždí, a když ji vytáhl, jeho ruka byla malomocná, bílá jako sníh. ⁷„Vlož si ruku znovu do podpaždí,“ řekl mu potom. Mojžíš si tedy znovu vložil ruku do podpaždí, a když ji odtud vytáhl, byla znovu zdravá jako zbytek jeho těla!

⁸„Když ti neuvěří a neposlechnou první znamení, uvěří druhému znamení. ⁹A pokud neuvěří ani těm dvěma znameními a neposlechnou tě, nabereš vodu z Nilu, vyliješ ji na suchou zem. Ta voda, kterou jsi nabral z Nilu, se pak na zemi promění v krev.“

¹⁰Mojžíš ale Hospodinu odporoval: „Promiň, Pane můj, ale nejsem výřečný člověk – ani dříve, ani teď, když jsi promluvil ke svému služebníku. Vždyť se mi plete jazyk v ústech!“

¹¹„Kdo dal člověku ústa?“ odpověděl mu Hospodin. „Kdo může někoho učinit němým nebo hluchým, vidoucím nebo slepým? Kdo jiný než já, Hospodin? ¹²Nuže, pojď. Já sám budu při tvých ústech a budu tě učit, co máš říkat.“

¹³Mojžíš ale řekl: „Promiň, Pane můj; pošli prosím někoho jiného.“

¹⁴Tehdy se na něj Hospodin rozhněval: „A co tvůj bratr, levita Áron? Mám za to, že je výřečný dost! Podívej se, už ti jde naproti. Až tě uvidí, bude mít velikou radost. ¹⁵Budeš k němu mluvit a vkládat mu slova do úst. Já pak budu při tvých i jeho ústech a naučím vás, co máte dělat. ¹⁶On bude mluvit k lidu za tebe, a tak se stane, že on ti bude za ústa a ty mu budeš za Boha. ¹⁷A tu hůl vezmi s sebou. Budeš s ní konat divy!“

Vrať se do Egypta

¹⁸Mojžíš se tedy vrátil ke svému tchánu Jetrovi a řekl mu: „Chtěl bych jít zpátky za svými bratry do Egypta podívat se, zda ještě žijí.“

„Jdi v pokoji,“ odpověděl mu Jetro.

¹⁹Hospodin totiž Mojžíšovi v Midiánu řekl: „Jdi, vrať se do Egypta, neboť všichni, kdo ti usilovali o život, zemřeli.“ ²⁰Mojžíš tedy vzal manželku a syny, posadil je na osla a vydal se zpátky do Egypta. Mojžíš s sebou vzal také Boží hůl.

²¹Hospodin totiž Mojžíšovi řekl: „Až se vrátíš do Egypta, buď připraven konat před faraonem všechny divy, ke kterým jsem tě zmocnil. Já však posílím jeho hrdost, a tak nenechá lid odejít. ²²Tehdy faraonovi řekneš: ‚Takto praví Hospodin – Izrael je můj syn, můj prvorozený.‘ ²³Řekl jsem ti: ‚Propusť mého syna, aby mi sloužil.‘ Ty jsi ho však odmítl propustit. Hle, nyní zabiji tvého syna, tvého prvorozeného!“

²⁴Na místě, kde cestou nocovali, se s ním střetl Hospodin a chystal se ho zabít. ²⁵Sípota však vzala kamenný nůž, odřízla předkožku svého syna, dotkla se s ní jeho údu a řekla: „Jsi mým pokrevním ženichem!“ ²⁶A tak ho nechal. („Pokrevním ženichem“ ho tenkrát nazvala kvůli obřízce.)^a

²⁷Hospodin zatím řekl Áronovi: „Jdi na poušť vstříc Mojžíšovi.“ Šel tedy, a když se s ním setkal u Boží hory, políbil ho. ²⁸Mojžíš pak Áronovi vyprávěl všechno, co mu Hospodin řekl, a jak ho poslal a jaká všechna znamení mu přikázal konat.

²⁹A tak šel Mojžíš do Egypta s Áronem. Shromáždili všechny izraelské stařešiny ³⁰a Áron jim vyprávěl všechno, co Hospodin řekl Mojžíšovi, a konal znamení před očima lidu. ³¹A lid uvěřil. Když slyšeli, že Hospodin obrátil zřetel k synům Izraele a že viděl jejich trápení, padli na kolena a klaněli se.

Kdo je to ten Hospodin?

5 Mojžíš s Áronem tedy šli k faraonovi a řekli mu: „Takto praví Hospodin, Bůh Izraele: Propuště můj lid, aby mi konali slavnost na poušti!“

²Faraó odpověděl: „Kdo je to ten Hospodin, že bych ho měl poslechnout a propustit Izrael? Žádného Hospodina neznám a Izrael nepropustím!“

³Řekli tedy: „Setkal se s námi Bůh Hebrejů. Prosím, dovol nám vydat se na třídní cestu do pouště, abychom tam obětovali Hospodinu, našemu Bohu, aby nás snad nepostihl morem nebo mečem.“

⁴Egyptský král ale vykřikl: „Mojžíši a Árone, proč odvádíte lid od práce? Zpátky k vašim robotám!“ ⁵Faraó pokračoval: „Jen se podívejte, jak se ta cháska v zemi rozmnožila – a vy je chcete zdržovat od roboty?“

⁶Ještě týž den faraó přikázal biřicům a dozorcům lidu: ⁷„Nedávejte jim už k výrobě cihel slámu jako dosud. Ať si ji jdou sbírat sami!“ ⁸Požadujte ale od nich stejné množství cihel, jako vyráběli dosud. Nic jim neslevujte, vždyť zahálují. To proto vykřikují: ‚Pojďme obětovat našemu Bohu!‘ ⁹Zavalte ty mužské dřinou, ať mají co dělat a přestanou poslouchat báčorky!“

¹⁰Biřici a dozorcí tedy vyšli a řekli lidu: „Tak praví faraó: Nebudu vám dávat slámu. ¹¹Jděte si ji sbírat, kde chcete, ale z práce, kterou musíte odvést, se nic nesleví!“ ¹²A tak se lid rozběhl po celé egyptské zemi, aby na strništích paběrkoval slámu. ¹³Biřici je poháněli: „Odvedte svou práci – stejný denní úkol, jako když byla sláma!“ ¹⁴Izraelští předáci, ustanovení faraonovými biřici, byli bití a vyslýcháni: „Proč jste včera ani dnes nevyrobili stanovené množství cihel jako dříve?“

¹⁵Izraelští předáci tedy přišli a úpěli k faraonovi: „Proč takto nakládáš se svými služebníky? ¹⁶Tvoji služebníci nedostávají slámu, a přitom se nám říká: ‚Dělejte cihly!‘ Pohled, tvoji služebníci jsou bití, ale na vině jsou tví lidé!“

¹⁷Faraó zvolal: „Zahálíte, nemáte co dělat, a tak říkáte: ‚Pojďme obětovat Hospodinu.‘ ¹⁸Hned se vraťte k práci! Sláma se vám dávat nebude, ale odvedete stejný počet cihel!“

¹⁹Izraelští předáci viděli, že je s nimi zle. Museli totiž říkat: „Ať z vašich denních odvodů nechybí ani cihla!“ ²⁰Cestou od faraona potkali Mojžíše a Árona, kteří jim tam přišli naproti. ²¹Předáci jim řekli: „Ať na vás Hospodin

pohlédne a soudí! Zošklivili jste nás faraonovi i jeho dvořanům; dali jste jim do rukou meč, kterým nás zahubí!“

Vyvedu vás z Egypta

²²Mojžíš se obrátil na Hospodina. „Pane můj,“ ptal se, „proč tento lid tak trápíš? Proč jsi mě sem vůbec poslal? ²³Od chvíle, kdy jsem přišel, abych tvým jménem mluvil k faraonovi, se lidu vede ještě hůř, a ty svůj lid vůbec nevysvobozuješ!“

6 Hospodin ale Mojžíšovi řekl: „Teprve teď uvidíš, co s faraonem provedu. Donutím ho, aby je propustil; sám je donutí, aby opustili jeho zem!“

²Bůh promluvil k Mojžíšovi: „Já jsem Hospodin. ³Ukázal jsem se Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi jako Bůh Všemohoucí,^a ačkoli jsem se jim nedal poznat svým jménem Hospodin. ^b ⁴Sám jsem s nimi uzavřel smlouvu, že jim dám kanaánskou zemi, zemi, kterou procházeli jako poutníci. ⁵Slyšel jsem rovněž úpění synů Izraele v egyptském otroctví a připomněl jsem si svou smlouvu.^c

⁶Proto řekni synům Izraele: Já jsem Hospodin. Vyvedu vás z egyptských robot, vysvobodím vás z jejich otroctví a vykoupím vás vztaženou paží a velikými soudy. ⁷Přijmu vás za svůj vlastní lid a budu vaším Bohem a poznáte, že já jsem Hospodin, váš Bůh, jenž vás vyvádí z egyptských robot. ⁸Přivedu vás do země, o níž jsem přísahal, že ji dám Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi, a dám vám ji za dědictví. Já jsem Hospodin.“

⁹Mojžíš to pověděl synům Izraele, ale ti ho kvůli své malomyslnosti a těžké dřině ani neslyšeli.

¹⁰Hospodin tehdy k Mojžíšovi promluvil znovu: ¹¹„Jdi, mluv k egyptskému králi faraonovi, ať propustí syny Izraele ze své země.“

¹²Mojžíš ale Hospodinu řekl: „Pohleď, synové Izraele mě neposlechli – jak by mě tedy poslechl farao? Vždyť mám neobratné rty!“

Mojžíšův a Áronův rodokmen

¹³Hospodin pak mluvil k Mojžíšovi a Áronovi a dal jim příkazy ohledně synů Izraele i ohledně egyptského krále faraona. Řekl jim, ať vyvedou Izraelity z Egypta.

¹⁴A toto jsou vůdcové jejich otcovských rodů:

Synové Rubena, Izraelova prvorozeného: Chanoch, Palu, Checron a Karmi – to jsou Rubenovy rodiny.

¹⁵Synové Šimeonovi: Jemuel, Jamin, Ohad, Jachin, Cochar a Šaul, syn kanaánské ženy – to jsou Šimeonovy rodiny.

¹⁶Toto jsou jména synů Leviho podle pořadí jejich narození: Geršon, Kehat a Merari. Levi se dožil věku 137 let.

¹⁷Synové Geršonovi: Libni a Šimei se svými rodinami.

¹⁸Synové Kehatovi: Amram, Jishar, Hebron a Uziel. Kehat se dožil věku 133 let.

¹⁹Synové Merariho: Machli a Muši.

To jsou levitské rodiny podle svého pořadí.

^a3 hebr. *El Šadaj* (Gen 17:1; 35:11)

^b3 hebr. *JHVH* (viz pozn. Exod 3:15)

^c5 Exod

²⁰Amram si vzal za ženu svou tetu Jochebed a ta mu porodila Árona a Mojžíše. Amram se dožil věku 137 let.

²¹Synové Jisharovi: Korach, Nefeg a Zichri.

²²Synové Uzielovi: Mišael, Elcafan a Sitri.

²³Áron si vzal za ženu Elišebu, dceru Aminadabovu a sestru Nachšonovu, a ta mu porodila Nádaba, Abihua, Eleazara a Itamara.

²⁴Synové Korachovi: Asir, Elkána a Abiasaf – to jsou korachovské rodiny.

²⁵Áronův syn Eleazar si pak vzal za ženu jednu z Putielových dcer a ta mu porodila Pinchase.

To jsou vůdcové levitských rodů po jednotlivých rodinách.

²⁶To je ten Áron a Mojžíš, kterým Hospodin řekl: „Vyvedte syny Izraele z egyptské země houf za houfem.“ ²⁷To oni řekli egyptskému králi faraonovi, že mají vyvést Izraelity z Egypta. To je ten Mojžíš a Áron.

Farao vás neposlechne

²⁸Hospodin tenkrát v Egyptě mluvil k Mojžíšovi. Hospodin Mojžíšovi řekl:

²⁹„Já jsem Hospodin. Řekni egyptskému králi faraonovi vše, co já říkám tobě.“

³⁰Mojžíš ale Hospodinu namítl: „Pohled, vždyť koktám! Copak mě farao bude poslouchat?“

7 Hospodin Mojžíšovi řekl: „Pohled, způsobil jsem, že budeš pro faraona jako Bůh a tvůj bratr Áron bude tvým prorokem. ²Budeš mluvit všechno, co ti přikážu, a tvůj bratr Áron bude mluvit k faraonovi, aby propustil syny Izraele ze své země. ³Já však posílím faraonovu hrdost a budu v egyptské zemi množit svá znamení a divy. ⁴Farao vás neposlechne, a tak na Egypt dolehne má ruka. Své houfy, svůj lid, syny Izraele, vyvedu z egyptské země uprostřed velikých soudů. ⁵Až na Egypt dolehne má ruka a vyvedu syny Izraele z jejich středu, tehdy Egyptané poznají, že já jsem Hospodin.“

⁶Mojžíš a Áron udělali přesně to, co jim Hospodin přikázal. ⁷Když mluvili k faraonovi, bylo Mojžíšovi osmdesát let a Áronovi osmdesát tři.

⁸Hospodin Mojžíšovi a Áronovi řekl: ⁹„Když vás farao vyzve: ‚Prokažte se nějakým divem,‘ řekneš Áronovi: ‚Vezmi svou hůl, hoď ji před faraona a promění se v hada.‘“

¹⁰A tak šel Mojžíš s Áronem k faraonovi a udělali, co jim Hospodin přikázal: Áron hodil svou hůl před faraona a jeho dvořany a proměnila se v hada. ¹¹Farao si ale zavolal mudrce a čaroděje a tito egyptští věštcí dokázali svými čáry totéž. ¹²Hodili své hole na zem a proměnily se v hady. Áronova hůl však jejich hole spolykala. ¹³Farao byl ale neoblomný. Jak Hospodin předpověděl, neposlechl je.“

Krev

¹⁴Hospodin tedy Mojžíšovi řekl: „Farao je neoblomný, odmítá propustit lid. ¹⁵Ráno jdi za ním. Až půjde farao k vodě, půjdeš mu naproti a na břehu

¹³ Exod 4:21; 7:3

Nilu se mu postavíš do cesty. Vezmi s sebou tu hůl, která se proměnila v hada, ¹⁶a řekni mu: ‚Hospodin, Bůh Hebrejů, mě k tobě poslal se slovy: ‚Propusť můj lid, aby mi sloužili na poušti!‘ a hle, až dosud jsi nechtěl uposlechnout. ¹⁷Takto praví Hospodin: ‚Nyní poznáš, že já jsem Hospodin!‘ Pohleď, holí, kterou mám v ruce, udeřím do vody Nilu a ta se obrátí v krev. ¹⁸Ryby, které jsou v Nilu, pomřou a nilská voda bude páchnout tak, že se jí Egyptané budou štítit napít.“

¹⁹Hospodin dále Mojžíšovi řekl: „Řekni Áronovi, ať vezme svou hůl a napráhne ji k egyptským vodám – k jejich průplavům, říčním ramenům i mokřinám, ke všem jejich vodním nádržím – ať se promění v krev! Po celé egyptské zemi bude krev, dokonce i ve džberech a džbánech.“

²⁰Mojžíš s Áronem tedy učinili, jak Hospodin přikázal. Zvedl hůl, a když jí před očima faraona a jeho dvořanů udeřil na vodu v Nilu, obrátila se všechna nilská voda v krev. ²¹Ryby, které byly v Nilu, pomřely a nilská voda páchla tak, že Egyptané nebyli s to se jí napít. Po celé egyptské zemi byla krev.

²²Egyptští věštcí ale svými kouzly dokázali totéž, a tak farao zůstal neoblomný. Jak Hospodin předpověděl, neposlechl je. ²³Farao se otočil a šel domů. Vůbec si to nevzal k srdci. ²⁴Všichni Egyptané ale museli kopat kolem Nilu, aby našli pitnou vodu. Nilskou vodu totiž nebyli s to pít.

Žáby

²⁵Když uplynulo sedm dní poté, co Hospodin udeřil na Nil,

²⁶Hospodin Mojžíšovi řekl: „Jdi k faraonovi a řekni mu: ‚Takto praví Hospodin: Propusť můj lid, aby mi sloužili. ²⁷Pokud je však odmítáš propustit, dávej pozor: Chystám se udeřit na celý tvůj kraj žabami! ²⁸Nil bude plný žab; ty pak vylezou a vniknou do tvého domu, do tvé ložnice i do tvé postele, do domů tvých dvořanů i mezi tvůj lid, do tvých pecí a do tvých díží. ²⁹I po tobě, po tvém lidu a po tvých dvořanech polezou žáby!“

8 Hospodin dále Mojžíšovi řekl: „Řekni Áronovi: ‚Napráhni hůl, kterou máš v ruce, k průplavům, říčním ramenům i mokřinám a na celou egyptskou zem z nich vyveď žáby!“

²A když Áron napráhl ruku k egyptským vodám, vylezly z nich žáby a pokryly celou egyptskou zem. ³Věštcí však dokázali svými kouzly totéž – i oni vyvedli žáby na egyptskou zem.

⁴Farao si tehdy nechal Mojžíše a Árona zavolat. „Modlete se k Hospodinu, ať mě i můj lid zbaví těch žab,“ řekl jim. „Potom lid propustím, aby obětovali Hospodinu.“

⁵Mojžíš mu odvětil: „Sděl mi laskavě, kdy to má být. Budu se za tebe, za tvé dvořany i za tvůj lid modlit, a Hospodin ty žáby od tebe i od tvých domů odejme. Zůstanou jen v Nilu.“

⁶„Zítra,“ odpověděl farao.

Mojžíš tedy řekl: „Abyš poznal, že není nikdo jako Hospodin, náš Bůh, stane se, jak říkáš! ⁷Žáby opustí tebe i tvé domy, dvořany i lid. Zůstanou jen v Nilu.“

⁸Mojžíš s Áronem odešel od faraona a volal k Hospodinu ohledně těch žab, kterými faraona potíhl. ⁹Hospodin splnil Mojžíšovu prosbu a žáby

v domech, dvorech i na polích pošly. ¹⁰Shrabali je na spoustu hromad a zemi naplnil hrozný puch. ¹¹Když ale farao pocítil úlevu, znovu se zatvrdil. Jak Hospodin předpověděl, neposlechl je.

Komáři

¹²Hospodin tedy Mojžíšovi řekl: „Napráhni svou hůl a udeř do prachu, ať se po celé egyptské zemi promění v komáry!“ ¹³A tak to učinili: Áron napráhl hůl, udeřil s ní do prachu, a lidi i dobytek obsypali komáři. Veškerý prach v celé egyptské zemi se proměnil v komáry! ¹⁴Také věštcí se pokoušeli svými kouzly vyvést z prachu komáry, ale nemohli.

Když byli lidé i dobytek pokryti komáry, ¹⁵řekli ti věštcí faraonovi: „To musí být boží prst!“ Farao však zůstal neoblomný. Jak Hospodin předpověděl, neposlechl je.

Mouchy

¹⁶Hospodin tedy Mojžíšovi řekl: „Časně ráno vstaň, a až farao půjde k vodě, postav se před něj se slovy: ‚Takto praví Hospodin – Propusť můj lid, aby mi sloužili.‘ ¹⁷Pokud však můj lid nepropustíš, dávej pozor: Na tebe, na tvé dvořany, na tvůj lid i do tvých domů vypustím mračna much. Domy Egyptanů i zemi pod jejich nohama zaplní mouchy!“

¹⁸V ten den však odliším kraj Gošen, kde bydlí můj lid – tam žádné mouchy nebudou. Abys poznal, že já Hospodin jsem přítomen v této zemi, ¹⁹učiním rozdíl“ mezi svým a tvým lidem. To znamení se stane zítra.“

²⁰A Hospodin tak učinil: Ve faraonově paláci, v domě jeho dvořanů a v celé egyptské zemi se objevila hustá mračna much. Celá země byla zamořena mouchami.

²¹Tehdy si farao nechal Mojžíše a Árona zavolat. „Jděte, obětujte svému Bohu,“ řekl jim, „ale zůstaňte v této zemi!“

²²„To by nebylo vhodné,“ odpověděl Mojžíš. „Oběti Hospodinu, našemu Bohu, se Egyptanům hnusí. Copak by nás neukamenovali, kdybychom jim před očima obětovali, co mají za ohavnost? ²³Vydáme se na třídní cestu do pouště a tam budeme obětovat Hospodinu, našemu Bohu, jak nám přikázal.“

²⁴Farao tedy řekl: „Dobrá, propustím vás, abyste obětovali Hospodinu, vašemu Bohu, na poušti. Nechoďte ale příliš daleko. Modlete se za mě.“

²⁵Mojžíš odpověděl: „Budu se modlit k Hospodinu hned, jak od tebe odejdu. To mračno much opustí faraona, jeho dvořany i jeho lid už zítra. Ať se nás ale farao nepokouší znovu obelstít a nepropustit lid, aby obětoval Hospodinu.“

²⁶Nato Mojžíš odešel od faraona a modlil se k Hospodinu. ²⁷Hospodin splnil Mojžíšovu prosbu a zbavil faraona, jeho dvořany i jeho lid toho mračna much; nezůstala ani jediná. ²⁸I tentokrát se však farao zatvrdil a lid nepropustil.

Dobyččí mor

9 Hospodin tedy Mojžíšovi řekl: „Jdi k faraonovi a řekni mu: ‚Takto praví Hospodin, Bůh Hebrejů: Propusť můj lid, aby mi sloužili.‘ ²Pokud je však odmítáš propustit a chceš je nadále zadržovat, ³dávej pozor: Hospodinova

¹⁹ podle LXX, Vul (MT: *vykoupení*)

ruka dolehne na tvá stáda. Vše, co máš na pastvinách, koně, osly, velbloudy, skot i brav, zasáhne prudký mor! ⁴Hospodin ale odliší izraelská stáda od egyptských – synům Izraele nezajde jediný kus.“

⁵Hospodin určil i dobu, když řekl: „Hospodin to v zemi učiní už zítra.“ ⁶A nazítří to Hospodin učinil. Všechna egyptská stáda posla, ale z izraelských stád nepošel jediný kus. ⁷Farao si to dal zjistit – a vskutku, z izraelských stád nepošel ani kus! Farao však zůstal zatvrdlý a lid nepropustil.

Vředy

⁸Hospodin tedy Mojžíšovi a Áronovi řekl: „Naberte si plné hrsti popela z pece a Mojžíš ať jej vyhodí před faraonovými očima k nebi. ⁹Vznikne poprask, který pokryje celou egyptskou zem a na lidech i dobytku po celém Egyptě se promění v hnisavé vředy neštovic.“

¹⁰A tak vzali popel z pece, postavili se před faraona, a když jej Mojžíš vyhodil k nebi, vypukly na lidech i dobytku vředy hnisavých neštovic. ¹¹Věštci se kvůli těm vředům ani nemohli před Mojžíše postavit! Měli totiž na sobě vředy tak jako všichni Egyptané. ¹²Hospodin však posílil faraonovu hrdost. Jak Hospodin Mojžíšovi předpověděl, neposlechl je.

Krupobití

¹³Tehdy Hospodin Mojžíšovi řekl: „Časně ráno vstaň, postav se před faraona a řekni mu: ‚Takto praví Hospodin, Bůh Hebrejů: Propuť můj lid, aby mi sloužili. ¹⁴Tentokrát tě totiž spolu s tvými dvořany a s celým tvým lidem zasáhnu naplno, a poznáš, že na celé zemi není nikdo jako já! ¹⁵Kdybych teď býval vztáhl ruku, mohl jsem tím morem zasáhnout tebe i tvůj lid tak, že bys zmizel ze země. ¹⁶Přesto jsem tě však zachoval, a to z jediného důvodu – abych ti ukázal svou moc a aby mé jméno bylo rozhlášeno po celé zemi. ¹⁷Stále se povyšuješ nad můj lid a odmítáš je propustit? ¹⁸Dávej tedy pozor: Zítra touto dobou způsobím hrozné krupobití, jaké v Egyptě nebylo ode dne jeho založení až doteď. ¹⁹Rychle nech odvést svá stáda a vše, co máš na poli, pod střechu. Kdokoli zůstane venku, ať člověk nebo zvíře, toho to krupobití utluče!‘“

²⁰Kdo z faraonových dvořanů tedy bral Hospodinova slova vážně, zahnal své otroky a dobytek pod střechu. ²¹Kdo si ale Hospodinovo slovo nevzal k srdci, nechal své otroky i dobytek na poli.

²²Potom Hospodin Mojžíšovi řekl: „Napráhni ruku k nebi, ať se na celou egyptskou zem spustí krupobití – na lidi, dobytek i na každou polní rostlinu v Egyptě.“ ²³Mojžíš napráhl svou hůl k nebi a vtom Hospodin spustil hromy a kroupy a k zemi začaly šlehat blesky. To Hospodin chrлил na egyptskou zem kroupy. ²⁴Nastalo hrozné krupobití a uprostřed toho krupobití se klikatily blesky. Nic takového se v celém Egyptě neudálo ode dne, kdy se stal národem. ²⁵Po celé egyptské zemi potlouklo to krupobití vše, co bylo na poli – jak lidi, tak dobytek. Také všechny polní rostliny to krupobití potlouklo a polámalo všechno polní stromoví. ²⁶Jen v gošenském kraji, kde bydleli synové Izraele, žádné krupobití nebylo.

²⁷Farao si tehdy nechal zavolat Mojžíše a Árona. „Tentokrát přiznávám svou vinu!“ vykřikl. „Hospodin je v právu a já se svým lidem v nepravu!

²⁸Modlete se k Hospodinu. Božích hromů a krupobití už bylo dost! Propustím vás, už se tu nemusíte zdržovat.“

²⁹Mojžíš mu odpověděl: „Jakmile vyjdu z města a vzepnu ruce k Hospodinu, hromy přestanou a krupobití skončí. To abys poznal, že země je Hospodinova.“³⁰Vím ale, že ty ani tví dvořané dosud nemáte bázeň před Hospodinem, naším Bohem.“

³¹(Len a ječmen byl potlučen, neboť ječmen už měl klasy a len pučel.

³²Pšenice a špalda ale potlučeny nebyly, protože raší později.)

³³Mojžíš tedy odešel od faraona ven z města a vzepjal ruce k Hospodinu. Hromy i krupobití rázem skončily a na zem se přestal valit déšť. ³⁴A když farao uviděl, že déšť, krupobití i hromy přestaly, pokračoval zarytě ve svém hříchu, stejně jako jeho dvořané. ³⁵Farao zůstal neoblomný. Jak Hospodin skrze Mojžíše předpověděl, Izraelity nepropustil.

Kobylky

10 Tehdy Hospodin Mojžíšovi řekl: „Jdi k faraonovi. Zatvrdil jsem ho i jeho dvořany proto, abych uprostřed nich konal tato znamení. ²Svým synům a vnukům budeš vyprávět o tom, co jsem Egypťanům provedl, a o znameních, která jsem mezi nimi činil, abyste věděli, že já jsem Hospodin.“

³A tak šel Mojžíš s Áronem k faraonovi a řekli mu: „Takto praví Hospodin, Bůh Hebrejů: ‚Jak dlouho se budeš odmítat přede mnou pokořit? Propust' můj lid, aby mi sloužili. ⁴Pokud však můj lid odmítáš propustit, dávej pozor: Zítřka přivedu na tvůj kraj kobylky. ⁵Pokryjí každý kousek země tak, že země ani nebude vidět! Sežerou zbytek toho, co se zachránilo, vše, co vám zbylo po tom krupobití, ožerou i všechny stromy, které vám raší na poli. ⁶Naplní tvé paláce, domy všech tvých dvořanů i domy všech Egypťanů. Tví otcové ani otcové tvých otců neviděli nic takového ode dne, kdy se ocitli na zemi, až dodnes!‘“ Nato se Mojžíš odvrátil a odešel od faraona.

⁷Dvořané tehdy na faraona naléhali: „Jak dlouho ještě budeme v této pasti? Propust' ty lidi, ať slouží Hospodinu, svému Bohu! Ještě pořád nechápeš, že s Egyptem je konec?“

⁸A tak Mojžíše s Áronem přivedli zpět k faraonovi. Ten jim řekl: „Jděte, služte Hospodinu, svému Bohu. Kdo přesně má jít?“

⁹Mojžíš řekl: „Půjdem se svými mladíky i starci, půjdem se svými syny i dcerami, se svým bravem i skotem, neboť máme Hospodinovu slavnost.“

¹⁰Farao jim odpověděl: „Hospodin by opravdu musel být s vámi, kdybych vás měl nechat odejít i s dětmi! Dejte si pozor, nebo špatně dopadnete! ¹¹To tedy ne! Když po tom tak toužíte, jděte sloužit Hospodinu, ale jen muži!“ A vyhnali je od faraona.

¹²Tehdy Hospodin Mojžíšovi řekl: „Napráhni ruku na egyptskou zem, ať na ni přijdou kobylky a sežerou všechny rostliny v zemi – vše, co zbylo po tom krupobití.“

¹³Mojžíš tedy napráhl svou hůl na egyptskou zem a Hospodin přihnál do země východní vítr, který vál celý ten den a celou noc. Ráno ten východní vítr přinesl kobylky. ¹⁴Kobylky přeletěly nad celým Egyptem a snesly se na celý egyptský kraj. Byla jich taková spousta, že tolik kobylek ještě nikdy nebylo a také už nikdy nebude. ¹⁵Pokryly každý kousek země, až se jimi

černala. Sežraly všechno, co zbylo po krupobití, byliny i ovoce na stro-mech. V celém Egyptě nezůstalo nic zeleného, stromy ani polní byliny.

¹⁶Farao si spěšně zavolal Mojžíše a Árona. „Provinil jsem se proti Hospo-dinu, vašemu Bohu, i proti vám,“ řekl. ¹⁷„Prosím, odpusť mi tentokrát můj hřích. Modlete se za mě k Hospodinu, vašemu Bohu, ať jen ode mě odvrátí tuto smrt!“

¹⁸A tak Mojžíš od faraona odešel a modlil se k Hospodinu. ¹⁹Vtom Hospo-din obrátil k Egyptu velmi silný západní vítr, který ty kobyly odnesl a vmetl je do Rudého moře. V celém egyptském kraji nezůstala ani kobykla!

²⁰Hospodin ale posílil faraonovu hrdost, a tak syny Izraele nepropustil.

Tma

²¹Tehdy Hospodin Mojžíšovi řekl: „Napráhni ruku k nebi, ať na celý Egypt padne tma – taková tma, že se dá nahmatat.“ ²²Mojžíš tedy napráhl ruku k nebi a na celou egyptskou zem padla děsivá tma. Po tři dny, co trvala, ²³lidé neviděli jeden druhého. Po tři dny se nikdo neodvážil pohnout z místa. Synové Izraele, ať bydleli kdekoli, však měli světlo.

²⁴Farao si tedy zavolal Mojžíše. „Jděte a služte Hospodinu!“ řekl. „Zů-stane tu jen váš brav a skot. Smíte vzít s sebou i své děti.“

²⁵Mojžíš odpověděl: „To nám chceš sám poskytnout zvířata k obětem a zápalům? Musíme mít co obětovat Hospodinu, našemu Bohu! ²⁶Náš dobytek půjde s námi – nezůstane tu ani kopyto. Budeme z nich brát, co bude potřeba ke službě Hospodinu, našemu Bohu. Než tam ale dojdeme, nevíme, co bude ke službě Hospodinu potřeba.“

²⁷Hospodin ale posílil faraonovu hrdost, a tak je nebyl ochoten propus-tit. ²⁸Farao mu řekl: „Odejdi ode mne a chraň se mi znovu chodit na oči. V den, kdy mi přijdeš na oči, zemřeš!“

²⁹Mojžíš odpověděl: „Máš pravdu – už se neuvídíme.“

Poslední rána

11 Potom Hospodin Mojžíšovi řekl: „Zasadím faraonovi a Egyptu ještě jednu ránu a potom vás odsud propustí. Propustí vás nadobro, přímo vás odsud vyžene. ²Řekni lidu, ať každý muž požádá svého souseda a každá žena svou sousedku o stříbrné a zlaté šperky.“ ³A Hospodin naklo-nil Egypťany přízní k jeho lidu. Samotný Mojžíš byl v egyptské zemi velmi vážený – v očích faraonových dvořanů i v očích lidu.

⁴Mojžíš pak faraonovi řekl: „Takto praví Hospodin: ‚O půlnoci projdu Egyptem. ⁵Všichni prvorození v egyptské zemi zemřou, od prvorozeného syna faraonova, jenž měl sedět na jeho trůnu, až po prvorozeného syna otrokyně, jež mele ručním mlýnkem. I všechen prvorozený dobytek zemře.‘

⁶Po celém Egyptě propukne hrozný nářek, nesrovnatelný s ničím, co kdy bylo nebo bude. ⁷Na žádného z Izraelitů – na člověka ani na dobytek – však ani pes nezavrčí. Tak poznáte, že Hospodin odlišuje Izrael od Egypta.‘ ⁸Tehdy přijdou všichni tví dvořané za mnou a budou se mi klanět a prosit: ‚Odejdi ty i všechen lid, který tě následuje!‘ Teprve potom odejdu.“ A tak odešel od faraona rozpálen hněvem.

⁹Hospodin Mojžíšovi řekl: „Farao vás neposlechne. Proto mých divů v egyptské zemi ještě přibude.“ ¹⁰Mojžíš a Áron před faraonem vykonali

všechny tyto divy. Hospodin ale posílil faraonovu hrdost, a tak Izraelity ze své země neprotopil.

Hod beránka

12 Hospodin Mojžíšovi a Áronovi v egyptské zemi řekl: ²„Tento měsíc pro vás bude počátkem měsíců, bude pro vás první mezi měsíci roku.

³Mluvte k celé izraelské obci: Desátého dne tohoto měsíce ať každý otec vezme beránka pro svou rodinu. Každá rodina ať má beránka. ⁴Kdyby byla rodina na beránka moc malá, přibere k sobě nejbližšího souseda. Počítejte s beránkem podle počtu osob a podle toho, kolik kdo sní. ⁵Budete mít beránka bez vady, ročního samce; vezmete jej z ovcí nebo koz. ⁶Budete ho mít u sebe až do čtrnáctého dne tohoto měsíce, kdy ho za soumraku celé shromáždění izraelské obce zabije. ⁷Pak vezmou trochu krve a potrou jí obě veřeje i nadpraží domů, v nichž ho budou jíst.

⁸Tu noc budou jíst maso pečené na ohni a nekvašené chleby; budou je jíst s trpkými bylinami. ⁹Nejezte z něj nic syrového nebo vařeného ve vodě – jen pečené na ohni, s hlavou, nohama i vnitřnostmi. ¹⁰Nic z něho nenecháte do rána. Pokud z něj do rána něco zbude, spálíte to v ohni. ¹¹A takto ho budete jíst: budete mít přepásaná bedra, na nohou obuv a v ruce hůl. Jezte ho chvatně, je totiž *Pesach* – Minutí Hospodinovo.

¹²V tuto noc projdu egyptskou zemí a pobiji všechny prvorozené v Egyptě – jak lidi, tak dobytek. Tehdy vykonám soud nad všemi egyptskými bohy: Já jsem Hospodin. ¹³Tu krev budete mít na svých domech jako znamení. Až udeřím na egyptskou zem, spatřím tu krev a ušetřím vás. Tak se vám ta zhoubná rána vyhne.

¹⁴Tento den pro vás bude památný. Budete jej slavit jako Hospodinovu slavnost, budete jej slavit ve všech svých pokoleních – to je věčné ustanovení. ¹⁵Po sedm dní budete jíst nekvašené chleby; hned první den odstraníte ze svých domů kvas. Kdokoli by mezi prvním a sedmým dnem jedl něco kvašeného, bude vyobcován z Izraele. ¹⁶Prvního a stejně tak sedmého dne budete mít svaté shromáždění. V těch dnech se nesmí dělat žádná práce; smíte pouze připravit, co každý potřebuje k jídlu.

¹⁷Budete zachovávat svátek nekvašených chlebů, neboť právě toho dne jsem vyvedl vaše zástupy z Egypta. Tento den budete zachovávat ve všech svých pokoleních – to je věčné ustanovení. ¹⁸Od večera čtrnáctého dne prvního měsíce až do večera jedenadvacátého dne téhož měsíce budete jíst nekvašené chleby. ¹⁹Po sedm dní se ve vašich domech nenajde kvas. Kdokoli by jedl něco kvašeného, bude vyloučen z izraelské obce, ať to bude host anebo domácí. ²⁰Nebudete jíst nic kvašeného; ve všech svých příbytích budete jíst nekvašené chleby.“

²¹Mojžíš tedy svolal všechny stařešiny Izraele a řekl jim: „Jděte, vezměte si ze stáda kus pro své rodiny a zabijte jej pro Hod beránka. ²²Pak vezměte svazek yzopu, namočte jej do misky s krví a tou krví potřete nadpraží i obě veřeje. Nikdo z vás nesmí až do rána vyjít ze dveří svého domu, ²³neboť Hospodin půjde bít Egypt. Když spatří nade dveřmi a na obou veřejích

krev, mine Hospodin ty dveře a nedovolí zhoupci vejít do vašich domů a ranit vás.

²⁴Toto slovo dodržujte, neboť je to věčné ustanovení pro tebe i pro tvé syny. ²⁵Až přijdete do země, kterou vám Hospodin dá, jak zaslíbil, zachovávejte tento obřad. ²⁶Až se vás vaši synové zeptají: „Co pro vás tento obřad znamená?“ ²⁷odpovíte: „*Pesach* je oběť beránka Hospodinu, který v Egyptě ušetřil domy Izraelitů. Udeřil na Egypt, ale naše rodiny zachránil.“

Tedy lid padl na kolena a klaněl se. ²⁸Synové Izraele šli a zachovali se přesně tak, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi.

Veliká noc

²⁹O půlnoci pak Hospodin v egyptské zemi pobil všechny prvorozené – od prvorozeného syna faraonova, jenž měl sedět na jeho trůnu, až po prvorozeného syna vězně v žaláři, dokonce i všechno prvorozené z dobytka. ³⁰Té noci byl farao vzhůru, tak jako všichni jeho dvořané a všichni Egyptané. V Egyptě propukl hrozný nárek, neboť nebylo domu, kde by nebyl mrtvý.

³¹Té noci si dal zavolat Mojžíše a Árona. „Seberte se a jděte pryč od mého lidu – vy i ti vaši Izraelité!“ řekl jim. „Jděte a služte Hospodinu, jak jste žádali! ³²Vezměte si svůj brav i skot, jak jste žádali, jen už jděte! A požeňte i mně.“

³³Egyptané pak lid pobízeli, aby urychlili jeho odchod ze země, neboť si říkali: „Všichni pomřeme!“ ³⁴Lid tedy vzal těsto, ještě než vykynulo, díže zabalil do šatů a nesl je na ramenou. ³⁵Synové Izraele se zachovali podle Mojžíšova slova a požádali Egyptany o stříbrné a zlaté šperky i o šaty. ³⁶Hospodin naklonil Egyptany k lidu tak příznivě, že jim vyhověli. Dočista Egypt obrátil!

³⁷Synové Izraele pak vytáhli z Ramesesu do Sukotu – jen pěších mužů bylo asi 600 000, kromě žen a dětí. ³⁸Vyšlo s nimi také množství přimíšeného lidu a obrovské stádo bravu i skotu. ³⁹Z těsta, které vynesli z Egypta, pak napekli nekvašené chlebové placky, protože ještě nevykynulo. Byli totiž z Egypta vyhnáni a nemohli se zdržovat, takže si ani nepřipravili jídlo na cestu.

⁴⁰Pobyt synů Izraele v Egyptě trval 430 let. ⁴¹Právě toho dne, kdy uplynulo 430 let, vyšly všechny Hospodinovy zástupy z Egypta. ⁴²To je ta noc, kdy Hospodin držel stráž, aby je vyvedl z Egypta. To je ta noc, jež patří Hospodinu, noc, kdy všichni synové Izraele ve svých pokoleních budou držet stráž.

⁴³Hospodin Mojžíšovi a Áronovi řekl: „Toto jsou ustanovení o Hodu beránka:

Nesmí ho jíst žádný cizinec. ⁴⁴Každý otrok koupený za peníze ho smí jíst, bude-li obřezán. ⁴⁵Nesmí ho jíst přistěhovalec ani nádeník.

⁴⁶Musí být sněden v jednom domě – nic z jeho masa nevynesete z domu ven. Nezlámete v něm jedinou kost. ⁴⁷Tak to bude činit celá izraelská obec.

⁴⁸Kdyby chtěl Hospodinův Hod beránka slavit přistěhovalec žijící u tebe, ať je u něj obřezán každý mužského pohlaví. Potom může přistoupit, aby

jej slavil, a bude brán jako domácí. Žádný neobřezanec ho však jíst nesmí.
⁴⁹Pro domácího i hosta žijícího u vás bude platit stejný zákon.“

⁵⁰A všichni synové Izraele se zachovali přesně tak, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi a Áronovi. ⁵¹Právě toho dne vyvedl Hospodin syny Izraele z egyptské země houf za houfem.

Zasvěcení prvorozených

13 Hospodin k Mojžíšovi znovu promluvil: ²„Zasvěť mi všechny prvorozené. Všechno, co mezi Izraelci otvírá lůno, jak z lidí, tak z dobytka, je mé.“

³Mojžíš tedy lidu řekl: „Pamatuj na tento den, v němž jsi vyšel z Egypta, z domu otroctví, neboť Hospodin vás odtud vyvedl silou své ruky. Proto ať se nejjí nic kvašeného. ⁴Dnes vycházíte, v měsíci avivu. ⁵Až tě Hospodin přivede do země Kanaánců, Chetejců, Emorejců, Hivejců a Jebusejců, o níž přísahal tvým otcům, že ti ji dá,“ do země oplývající mlékem a medem, budete v tento měsíc konat tento obřad: ⁶Po sedm dní budeš jíst nekvašené chleby a sedmého dne bude Hospodinova slavnost. ⁷Po sedm dní se budou jíst nekvašené chleby. Nevyskytne se u tebe nic kvašeného, na celém tvém území se nevyskytne kvas.

⁸V ten den řekneš svým dětem: ‚To kvůli tomu, co pro mě udělal Hospodin, když jsem vycházel z Egypta.‘ ⁹A budeš to mít jako znamení na své ruce a jako připomínku mezi svýma očima, aby Hospodinův zákon zůstal ve tvých ústech, neboť Hospodin tě vyvedl z Egypta mocnou rukou. ¹⁰Proto zachovávej toto ustanovení v patřičný čas rok co rok.

¹¹Až tě Hospodin přivede do země Kanaánců, kterou s přísahou zaslíbil tobě a tvým otcům, a až ti ji dá, ¹²tehdy oddělíš vše, co otvírá lůno, pro Hospodina. Samci z každého prvního vrhu tvého dobytka patří Hospodinu. ¹³Každého osla otvírajícího lůno však vyplatíš jehnětem; kdybys ho nemohl vyplatit, zlomíš mu vaz. Rovněž každého prvorozeného ze svých synů vyplatíš.

¹⁴Až se tě v budoucnu tvůj syn zeptá: ‚Co to znamená?‘ odpovíš mu: ‚Hospodin nás vyvedl z Egypta, z domu otroctví, silou své ruky. ¹⁵Když nás farao neústupně odmítal propustit, pobil Hospodin v egyptské zemi všechno prvorozené – od prvorozeného člověka až po prvorozené dobytce. Proto obětuji Hospodinu všechny samce otvírající lůno a každého prvorozeného ze svých synů vyplácím.‘ ¹⁶Bude to jako znamení na tvé ruce a jako pásek na tvém čele, že nás Hospodin vyvedl z Egypta silou své ruky.“

Cesta mořem

¹⁷Když farao konečně lid propustil, Bůh je nevedl cestou přes filištínskou zem, ačkoli byla kratší. Bůh si totiž řekl: „Kdyby lid viděl, že hrozí válka, mohl by litovat a vrátit se do Egypta.“ ¹⁸Bůh je tedy vedl oklikou, cestou přes poušť k Rudému moři.

Synové Izraele vyšli z egyptské země v bojovém šiku. ¹⁹Mojžíš vzal s sebou Josefovy kosti, neboť ten zavázal syny Izraele přísahou: „Až k vám Bůh obrátí zřetel, vyneste odsud mé kosti s sebou!“^b

^a5 Gen 12:7; 13:15; 15:18–20; 17:8; 26:3; 28:13; 35:12; 48:4

^b19 Gen 50:25

²⁰Vytáhli tedy ze Sukotu a utábořili se v Etamu na kraji pouště. ²¹Hospodin je ve dne předcházel v oblakovém sloupu, aby je vedl na cestě, a v noci v ohnivém sloupu, aby jim svítil. Tak mohli jít ve dne i v noci. ²²Oblakový sloup ve dne ani ohnivý sloup v noci se od lidu nikdy nevzdálil.

14 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²„Mluv k synům Izraele, ať se obrátí a utáboří před Pi-chirottem, mezi Migdolem a mořem. Utábořte se u moře naproti Baal-cefonu. ³Farao si o synech Izraele pomyslí: ‚Zabloudili v zemi, sevřela je poušť!‘ ⁴Tehdy posílím faraonovo odhodlání, takže je bude pronásledovat. Tehdy se na faraonovi a celém jeho vojsku oslavím a Egyptané poznají, že já jsem Hospodin.“

A tak se stalo. ⁵Když bylo egyptskému králi oznámeno, že lid uprchl, srdce faraona i jeho dvořanů se obrátilo proti lidu. „Co jsme to udělali? Proč jsme Izraele propustili z otroctví?“ zvolali. ⁶Farao dal zapráhnout do svého vozu a vzal s sebou svůj lid: ⁷vzal šest set vybraných vozů a všechny ostatní vozy Egypta a na každém tři jezdce. ⁸Hospodin posílil odhodlání egyptského krále faraona, aby pronásledoval Izraelity, kteří se opovážili odejít. ⁹Egyptané je pronásledovali – všechny faraonovy vozy, jeho jezdci i celé jeho vojsko – a dostihli je, když tábořili u moře u Pi-chirotu před Baal-cefonem.

¹⁰Když se farao přiblížil, synové Izraele pozvedli oči a hle, táhli na ně Egyptané! Izraelité samým strachem úpěli k Hospodinu. ¹¹Tehdy začali Mojžíšovi vyčítat: „Nebylo snad v Egyptě dost hrobů? Proč jsi nás odtud vyvedl? Abychom zemřeli na poušti? Cos nám to udělal? Proč jsi nás vyváděl z Egypta? ¹²Neříkali jsme ti to už v Egyptě? Říkali jsme: Nech nás být, ať otročíme Egyptu! Otročit Egyptu bylo určitě lepší než zemřít na poušti!“

¹³Mojžíš lidu odpověděl: „Nebojte se! Zůstaňte stát a dívejte se, jak vás dnes Hospodin zachrání. Jak dnes vidíte Egyptany, tak je už nikdy neuvidíte. ¹⁴Hospodin bude bojovat za vás a vy budete mlčet.“

¹⁵Hospodin tehdy Mojžíšovi řekl: „Proč ke mně úpíš? Řekni synům Izraele, ať jdou dál. ¹⁶Zvedni svou hůl, napráhni ruku k moři a rozděl je! Synové Izraele projdou skrz moře suchou nohou. ¹⁷Já sám zatím posílím odhodlání Egyptanů, takže vejdou do moře za vámi. Tehdy se oslavím na faraonovi a celém jeho vojsku, na jeho vozech i jeho jezdcích. ¹⁸Tehdy Egyptané poznají, že já jsem Hospodin – až se oslavím na faraonovi i na jeho vozech a jezdcích.“

¹⁹Vtom se Boží anděl, který kráčel před izraelským táborem, pohnul a šel teď za nimi. Oblakový sloup, který byl před nimi, se totiž pohnul, postavil se za ně ²⁰a vstoupil mezi egyptský a izraelský tábor. Jedněm byl oblakem a tmou, ale druhým osvětloval noc, a tak se jedni k druhým po celou noc nepřiblížili.

²¹Mojžíš pak napráhl ruku nad moře a Hospodin se do moře opřel silným východním větrem. Ten vanul celou noc, až se z moře stala souš. Vody se roztoustily ²²a synové Izraele prošli skrz moře suchou nohou. Vody jim byly stěnou po pravici i levici!

²³Egyptané je pronásledovali – všichni faraonovi koně, jeho vozy i jezdci – a tak za nimi vešli doprostřed moře. ²⁴K ránu pak Hospodin shlédl z ohnivého a oblakového sloupu na tábor Egyptanů a uvrhl egyptský tábor do zmatku.

²⁵Zadrhl^a jejich vozům kola, aby je museli těžce táhnout. Tehdy Egypťané vykřikli: „Utečme před Izraelem! Hospodin za ně bojuje proti Egyptu!“

²⁶Hospodin Mojžíšovi řekl: „Napřáhni ruku nad moře, ať se vody vrátí zpět – na Egypťany, na jejich vozy i jejich jezdce.“ ²⁷Mojžíš tedy napřáhl ruku nad moře. Když nastalo ráno, moře se vrátilo na původní místo a Egypťané utíkali proti němu. Tak Hospodin vmetl Egypťany doprostřed moře. ²⁸Jak se vody vracely, pohřbily vozy i jezdce, celé faraonovo vojsko, jež vešlo za Izraelity do moře. Nezůstal z nich ani jeden.

²⁹Synové Izraele však prošli skrz moře suchou nohou a vody jim byly stěnou po pravici i levici. ³⁰Toho dne Hospodin zachránil Izrael z ruky Egypťanů; Izrael pak viděl egyptské mrtvé na břehu moře. ³¹Izrael viděl velikou moc, kterou Hospodin prokázal na Egypťanech, a tak se lid bál Hospodina a uvěřil Hospodinu i jeho služebníkovi Mojžíšovi.

Mojžíšova píseň

15 Tehdy zpíval Mojžíš se syny Izraele tuto píseň Hospodinu:

„Zaspívám Hospodinu,
slavně se vyvýšil:
Koně i s jezdcem
smetl do moře!

² Má síla, má píseň je Hospodin,
to on se stal mým spasením.
Toto je můj Bůh a já ho chci chválit,
Bůh mého otce, chci ho velebit.

³ Hospodin je udatný bojovník,
jeho jméno zní: Hospodin.

⁴ Faraonovy vozy i s jeho vojskem
do moře svrhl,
nejlepší z jeho jezdců
v Rudém moři ztonuli.

⁵ Propast je pohřbila,
jako kámen klesli do hlubin.

⁶ Tvá pravice, Hospodine,
je velkolepá v moci,
tvá pravice, Hospodine,
nepřítele drtí!

⁷ Svou mohutnou vznešeností
své protivníky ničíš.
Když vypouštíš svůj hněv,
jak strniště je sežehne!

⁸ Dechem tvého chřípí
se vody nakupily,
proudy vod stály jako hromady,
v nitru moře ztuhly propasti.

^a25 podle Sam, LXX, Syr (MT: *Odejmul*)

⁹ Nepřítel řekl: „Stíhat je budu, doženu je,
kořist uchvátím,
svou chtivost jimi nasytím,
vytasím meč, má ruka si je podrobí!“

¹⁰ Svým dechem zavalí jsi,
moře je přikrylo,
jak olovo klesli do mohutných vod.
¹¹ Kdo je jako ty mezi bohy, Hospodine?
Kdo je jako ty – mohutný ve svatosti,
úžasný ve chvalách, konající divy?

¹² Napřáhl pravici,
země je pohltila.

¹³ Lid, jež jsi vykoupil,
však láskou provázíš,
svou silou zvolna vedeš jej
až k příbytku své svatosti.

¹⁴ Národy roztřesou se, až to uslyší,
filištínský lid úzkost zachvátí.

¹⁵ Tehdy se zhrozí kmeny edomské,
moábských siláků se zmocní děs,
všichni obyvatelé Kanaánu už se potácí!

¹⁶ Hrůza a strach je přepadne,
pro velikost paže tvé
zmlknou jak kámen,
než přejde tvůj lid, Hospodine,
než přejde lid, jež sis vytvořil.

¹⁷ Přivedeš je a zasadíš
na hoře, jež je tvým dědictvím,
na místě, jež svým sídlem,
ó Hospodine, učiníš,
ve svatyni, kterou tvé ruce,
ó Pane, upevní!

¹⁸ Hospodin bude kralovat
na věky věků.“

¹⁹ Když faraonovi koně i s vozy a jezdci vešli do moře, Hospodin je zavalil spoustou vod, ale synové Izraele prošli prostředkem moře suchou nohou.

²⁰ Áronova sestra, prorokyně Miriam, tehdy vzala do ruky tamburínu a všechny ženy s tamburínami šly za ní a tančily. ²¹ Miriam jim předzpěvovala:

„Zpívejte Hospodinu,
slavně se vyvýšil:
Koně i s jezdcem
smetl do moře!“

Hořkost

²²Když Mojžíš odvedl Izrael od Rudého moře, vydali se k poušti Šur. Tři dny šli pouští, aniž našli vodu. ²³Když potom přišli do Mary, nemohli místní vodu pít, neboť byla hořká. (A proto se jmenuje Mara, *Hořkost*.) ²⁴Tehdy lid reptal proti Mojžíšovi. „Co máme pít?“ říkali.

²⁵Mojžíš tedy volal k Hospodinu a Hospodin mu ukázal kus dřeva. Když jej hodil do vody, voda zesládla.

Tam dal Hospodin lidu ustanovení a řád a tam jej vyzkoušel. ²⁶Řekl: „Budeš-li opravdu poslouchat Hospodina, svého Boha, činit, co on považuje za správné, řídit se jeho příkázáními a zachovávat všechna jeho ustanovení, pak na tebe nedopustím žádnou nemoc, kterou jsem dopustil na Egypt – neboť já jsem Hospodin, tvůj lékař.“

²⁷A tak přišli do Elimu, kde bylo dvanáct vodních pramenů a sedmdesát palem; tam se utábořili u vody.

Chléb z nebe

16 Potom vytáhl z Elimu. V patnáctý den druhého měsíce po jejich odchodu z Egypta přišla celá izraelská obec na poušť Sin ležící mezi Elimem a Sinajem. ²Na poušti pak celá izraelská obec reptala proti Mojžíšovi a Áronovi. ³Synové Izraele před nimi naříkali: „Proč jsme jen nezemřeli Hospodinovou rukou v Egyptě? Tam jsme sedávali nad hrnci masa a jídali chléb do sytosti! Vy jste nás ale odvedli sem na poušť, jen abyste celé toto shromáždění umožnili hladem!“

⁴Tehdy Hospodin Mojžíšovi řekl: „Hle, nechám na vás pršet chléb z nebe! Lid bude každý den vycházet a sbírat, kolik potřebují na ten den. Vyzkouším, zda budou žít podle mých pokynů, či nikoli. ⁵Až budou šestého dne připravovat, co přinesli, ukáže se, že je toho dvakrát více, než kolik nasbírají každý den.“

⁶Mojžíš a Áron tedy mluvili ke všem synům Izraele: „Večer poznáte, že vás z Egypta vyvedl Hospodin, ⁷a ráno spatříte Hospodinovu slávu, neboť slyšel vaše reptání proti Hospodinu. Vždyť kdo jsme my, že reptáte proti nám?“ ⁸Mojžíš pokračoval: „Až vám Hospodin dá večer k jídlu maso a ráno chléb do sytosti, poznáte, že Hospodin slyšel vaše reptání proti němu. Kdo jsme my? Nereptáte proti nám, ale proti Hospodinu!“

⁹Potom Mojžíš řekl Áronovi: „Řekni celé izraelské obci: ‚Přistupte před Hospodina, neboť slyšel vaše reptání.‘“ ¹⁰A tak Áron mluvil k izraelské obci, a když se obrátili k poušti, hle, v oblaku se tam ukázala Hospodinova sláva.

¹¹Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ¹²„Slyšel jsem reptání synů Izraele. Řekni jim: ‚Za soumraku budete jíst maso a ráno se nasytíte chlebem, abyste poznali, že já jsem Hospodin, váš Bůh.‘“

¹³Když nastal večer, přiletěly křepelky a zasypaly tábor. Ráno pak okolo tábora padala rosa. ¹⁴A když rosa přestala padat, hle, na poušti leželo cosi jako drobné lupínky, cosi jako drobné jíní na zemi. ¹⁵Když to synové Izraele spatřili, říkali jeden druhému: *Man-hu* („Co je to?“). Opravdu nevěděli, co to je.

Mojžíš jim řekl: „To je ten chléb, který vám Hospodin dal za pokrm. ¹⁶Hospodin přikázal toto: ‚Nasbírejte si, kolik kdo potřebuje k jídlu, omer“ na osobu. Vezměte pro každého, koho máte ve stanu.‘“

¹⁶ asi 2,2 l (tak i dále)

¹⁷Synové Izraele tak tedy učinili a nasbírali někdo více, někdo méně. ¹⁸Potom to měřili po omeru. Kdo nasbíral hodně, tomu nepřebylo, a kdo málo, neměl nedostatek. Každý nasbíral, kolik potřeboval k jídlu.

¹⁹Mojžíš jim řekl: „Ať si z toho nikdo nenechává na zítřek!“ ²⁰ale oni Mojžíše neposlechli. Někteří si něco nechali na zítřek, a to jim zčervivělo a zasmrádl. Mojžíš se proto na ně hněval.

²¹A tak to sbírali každé ráno, kolik kdo potřeboval k jídlu (ve slunečním žáru se to totiž rozpouštělo). ²²Šestého dne se pak stalo, že toho pokrmu nasbírali dvakrát více – dva omery na osobu. Všichni vůdcové obce tedy přišli a oznámili to Mojžíšovi. ²³Ten jim řekl: „To je to, o čem Hospodin mluvil. Zítra bude den odpočinku, svatá sobota“ pro Hospodina. Napečte, co se má péci, a uvařte, co se má vařit. Všechno, co zbude, si nechte do zásoby na zítřek.“

²⁴A tak si to nechali na zítřek, jak Mojžíš přikázal, a nezasmrádl to ani v tom nebyli červi. ²⁵Tehdy Mojžíš řekl: „Snězte to dnes, neboť dnes je Hospodinova sobota; dnes na poli nic nenajdete. ²⁶Šest dní budete sbírat, ale sedmého dne, v sobotu, nic nebude.“

²⁷Sedmého dne pak někteří z lidu vyšli sbírat, ale nic nenašli. ²⁸Tehdy Hospodin Mojžíšovi řekl: „Jak dlouho budete odmítat zachovávat má přikázání a mé pokyny? ²⁹Nechápete, že vám sobotu dal Hospodin? Proto vám on sám dává šestého dne chléb na dva dny. Každý zůstaňte, kde jste. V sedmý den ať nikdo nevychází.“ ³⁰A tak lid sedmého dne odpočíval.

³¹Dům Izraele pak ten pokrm nazval *mana*.^b Byl jako semeno koriandru, bílý, a chutnal jako medový koláč.

³²Mojžíš řekl: „Hospodin přikázal toto: Naber toho jeden omer, ať je to uchováno pro všechna vaše pokolení. Ať vidí pokrm, jímž jsem vás krmil na poušti, když jsem vás vyvedl z Egypta.“

³³Áronovi pak Mojžíš řekl: „Vezmi džbán, naplň jej omerem many a postav jej před Hospodina, ať je to uchováno pro všechna vaše pokolení.“ ³⁴A tak jej Áron postavil před Truhlou svědectví, aby to bylo uchováno, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi.

³⁵Synové Izraele jedli manu čtyřicet let, dokud nevešli do země, v níž měli bydlet; tu manu jedli, dokud nepřišli k hranicím kanaánské země.

³⁶(Omer je desetina efy.)

Voda ze skály

17 Celá izraelská obec potom podle Hospodinova rozkazu vytáhla z pouště Sin na další cestu. Když se však utábořili v Refidimu, nebyla tam voda, aby lid mohl pít. ²Začali tedy na Mojžíše dotírat: „Dejte nám vodu, ať máme co pít!“

Mojžíš jim řekl: „Proč na mě dotíráte? Proč pokoušíte Hospodina?“

³A tak tam lid žíznil po vodě a reptal proti Mojžíšovi. „Proč jsi nás vyvedl z Egypta?“ vyčítali mu. „Abys nás i s našimi syny a dobyt看 umořil žízní?!“

⁴Mojžíš tedy volal k Hospodinu: „Co mám s tímto lidem dělat? Za chvíli mě ukamenují!“

⁵Hospodin Mojžíšovi řekl: „Vyjdi před lid a vezmi s sebou některé z izraelských stařešinů. Vezmi s sebou i svou hůl, kterou jsi udeřil do Nilu, a jdi.

^a23 hebr. *šabat* (odpočinek)

^b31 viz v. 15

⁶„Pohleď, já budu stát před tebou tam na té skále, na Orébu. Udeř do skály a vyjde z ní voda, aby lid měl co pít.“ A Mojžíš to před očima izraelských stařešinů učinil.

⁷To místo pak pojmenoval Massa a Meriba, *Pokušení a Svár*, kvůli do-
tírání synů Izraele a proto, že pokoušeli Hospodina slovy: „Je mezi námi
Hospodin, nebo ne?“

Boj s Amalekem

⁸Potom přitáhl Amalek a bojoval v Refidimu s Izraelem. ⁹Mojžíš tenkrát
řekl Jozuovi: „Vyber si muže a vytáhni s nimi do boje proti Amalekovi. Já se
zítra postavím na vrchol pahorku a budu mít v ruce Boží hůl.“

¹⁰Jozue udělal, jak mu Mojžíš řekl, a bojoval s Amalekem. Mojžíš, Áron
a Hur zatím vystoupili na vrchol pahorku. ¹¹A dokud Mojžíš držel ruku
zvednutou, vítězil Izrael, jakmile však ruku nechával klesnout, vítězil
Amalek. ¹²Když pak už Mojžíšovi ztěžkly ruce, vzali kámen, přistrčili ho
pod něj a on si na něj sedl. Áron a Hur mu pak podpírali ruce každý z jedné
strany, takže jeho ruce zůstaly na místě až do západu slunce. ¹³Tak Jozue
porazil Amaleka i jeho lid mečem.

¹⁴Hospodin potom Mojžíšovi řekl: „Zapiš to na památku do knihy a všete-
pu Jozuovi, že Amalekovu památku naprosto vyhladím zpod nebe.“

¹⁵Tehdy Mojžíš postavil oltář a nazval jej „Hospodin je má korouhev.“
¹⁶Řekl totiž: „Ruka nad Hospodinovým trůnem dosvědčuje Hospodinův
boj proti Amalekovi až do posledního pokolení.“

Jetrova rada

18 Mojžíšův tchán, midiánský kněz Jetro, se doslechl o všem, co Bůh
učinil pro Mojžíše a pro svůj lid Izrael, totiž že Hospodin vyvedl
Izrael z Egypta.

²Poté, co Mojžíš odeslal svou ženu Sipuru, vzal ji jeho tchán Jetro k sobě
³spolu s jejími dvěma syny. První se jmenoval Geršom, *Přistěhovalec*, ne-
boť Mojžíš řekl: „Byl jsem přistěhovalcem v cizí zemi.“ ⁴Druhý se jmenoval
Eliezer, *Boží pomoc*, neboť řekl: „Bůh mého otce mi přispěl na pomoc; za-
chránil mě před faraonovým mečem.“

⁵Mojžíšův tchán Jetro tedy přišel s jeho syny a manželkou na poušť, kde
Mojžíš tábořil u Boží hory.“ ⁶Vzkázal Mojžíšovi: „Já, tvůj tchán Jetro, jdu
k tobě s tvojí manželkou a oběma jejími syny.“

⁷Mojžíš vyšel svému tchánovi vstříc, poklonil se a políbil ho. Když se
jeden druhého vptali, jak se jim daří, vešli do stanu. ⁸Tam Mojžíš vyprávěl
svému tchánovi o všem, co Hospodin kvůli Izraeli učinil faraonovi a Eyp-
ťanům, i o všech útrapách, které je potkaly na cestě, a jak je Hospodin
pokaždé vysvobodil.

⁹Jetro se radoval ze všeho dobrodiní, jež Hospodin Izraeli prokázal, když
je vysvobodil z ruky Egyptanů. ¹⁰Jetro tenkrát řekl: „Požehnán buď Hospo-
din, jenž vás vysvobodil z ruky Egyptanů, z ruky faraona! ¹¹Nyní jsem poznal,
že Hospodin je větší než všichni bohové – vždyť vysvobodil svůj lid z moci
Egyptanů,^a kteří je pyšně ponižovali.“ ¹²Mojžíšův tchán Jetro pak přinesl
Bohu zápalnou oběť a připravil obětní hody. Přišel také Áron a všichni izrael-
ští stařešinové a hodovali s Mojžíšovým tchánem před Bohem.

^a5 Exod 3:1; 17:6 ^b11 věta *vždyť vysvobodil svůj lid z moci Egyptanů* je v hebr. textu
na konci v. 10

¹³Druhého dne se Mojžíš posadil, aby soudil lid, a lid stál před ním od rána až do večera. ¹⁴Když Mojžíšův tchán viděl, co všechno Mojžíš dělá pro lid, řekl: „Co to s lidem děláš? Proč ty sám sedíš a všechnen lid stojí od rána do večera před tebou?“

¹⁵Mojžíš mu odpověděl: „Lid se ke mně přichází ptát Boha. ¹⁶Když mají nějakou nesnáz, přijdou ke mně a já soudím mezi stranami a oznamuji Boží ustanovení a pokyny.“

¹⁷Mojžíšův tchán mu řekl: „To, co děláš, není dobré. ¹⁸Úplně se vyčerpáš – ty i tento lid, který je s tebou. Ten úkol je nad tvé síly, sám jej nezvládneš. ¹⁹Proto mě teď poslechni, poradím ti a Bůh bude s tebou: Ty zastupuj lid před Bohem a přinášej k němu nesnadné věci. ²⁰Vysvětluj lidu ustanovení a pokyny a oznamuj jim, kudy mají jít a co mají dělat. ²¹Vyhleďni si také ze všeho lidu schopné a bohabojné muže, věrné muže, kteří nenávidí úplatky. Ty nad nimi ustanov jako správce nad tisíci, nad sty, nad padesáti a deseti. ²²Oni ať běžně soudí lid. Každou větší věc ať přednesou tobě, ale každou menší věc ať soudí sami. Ulehčí si, oni ponesou břemeno s tebou! ²³Uděláš-li to, budeš moci obstát, až ti Bůh dá další příkazy. Také všechnen tento lid dojde na své místo v pokoji.“

²⁴Mojžíš tedy svého tchána poslechl a udělal všechno, co mu řekl. ²⁵Mojžíš vybral schopné muže z celého Izraele a ustanovil je za vůdce lidu, za správce nad tisíci, nad sty, nad padesáti a deseti. ²⁶Ti běžně soudili Izrael; těžší věci přednášeli Mojžíšovi, ale každou menší věc soudili sami.

²⁷Potom Mojžíš svého tchána propustil a ten odešel do své země.

SMLOUVA NA SINAJI

Budete mým lidem

19 Přesně tři měsíce po vyjití z Egypta přišli synové Izraele na poušť Sinaj. ²Když totiž vytáhli z Refidimu, přišli na poušť Sinaj a tam postavili tábor. Izrael se utábořil naproti hoře.

³Mojžíš pak vystoupil k Bohu a Hospodin na něj z té hory zavolal: „Toto promluvíš k domu Jákobovu a oznámíš synům Izraele: ⁴„Sami jste viděli, co jsem učinil Egyptánům a jak jsem vás nesl na orlích křídlech, abych vás přivedl k sobě. ⁵Nyní tedy, budete-li opravdu poslouchat můj hlas a zachovávat mou smlouvu, budete mi zvláštním pokladem jako žádný jiný lid. Ano, celý svět patří mně, ⁶ale vy mi budete královstvím kněží a svatým národem.“ Toto jsou slova, která promluvíš k synům Izraele.“

⁷Mojžíš se vrátil, svolal stařešiny z lidu a předložil jim všechna tato slova, jež mu Hospodin přikázal. ⁸Všechnen lid mu společně odpověděl: „Budeme dělat vše, co Hospodin řekl!“ a Mojžíš vyřídil slova lidu Hospodinovi.

⁹Hospodin Mojžíšovi řekl: „Hle, já k tobě přijdu v hustém oblaku, aby lid slyšel, jak s tebou mluvím, a aby i tobě věřil navěky.“ Mojžíš pak Hospodinu opět vyřídil slova lidu.

¹⁰Hospodin Mojžíšovi řekl: „Jdi k lidu a dnes i zítra je posvěcuj. Ať si vyperou šaty ¹¹a připraví se na třetí den, neboť třetího dne Hospodin sestoupí před očima všeho lidu na horu Sinaj. ¹²Vymezíš lidu hranice ze všech stran

a řekneš: „Neopovažujte se vystoupit na horu nebo se jen dotknout jejího okraje. Každý, kdo se dotkne hory, musí zemřít, ¹³ovšem bez doteku lidské ruky. Bude ukamenován nebo zastřelen šípem. Ať už to bude zvíře nebo člověk, nesmí zůstat naživu.“ Na horu budou smět vystoupit, teprve až zazní dlouhé troubení rohu.“

¹⁴Mojžíš tedy sestoupil z hory k lidu, posvětil je a oni si vyprali šaty. ¹⁵Řekl lidu: „Připravte se na třetí den; vyvarujte se manželského styku.“

¹⁶Ráno třetího dne pak nastalo hřmění a blýskání. Nad horou se objevil těžký oblak a znělo mocné troubení rohu. Všechny lid v táboře se třásl.

¹⁷Mojžíš vyvedl lid z tábora vstříc Bohu a lid se postavil při úpatí hory.

¹⁸Hora Sinaj byla celá zahalena kouřem, neboť na ni Hospodin sestoupil v ohni. Stoupal z ní dým jako z pece a celá hora se mohutně otřásala.

¹⁹Troubení rohu sílilo stále více, Mojžíš mluvil a Bůh mu odpovídal hromovým hlasem.

²⁰Hospodin sestoupil na vrchol hory Sinaj. Hospodin zavolal Mojžíše na vrchol hory a ten tam vystoupil. ²¹Hospodin Mojžíšovi řekl: „Jdi dolů a varuj lid, ať se nepokoušejí proniknout k Hospodinu, aby ho spatřili. Mnoho by jich padlo. ²²Také kněží, kteří přistupují k Hospodinu, ať se posvětí, aby se na ně Hospodin neobořil.“

²³„Lid nemůže vystupovat na horu Sinaj,“ odpověděl Mojžíš Hospodinu. „Sám jsi nás přece varoval slovy: ‚Ohranič horu a posvěť ji.‘“

²⁴„Jdi dolů!“ opakoval Hospodin. „Potom se vrátíš nahoru spolu s Áronem. Kněží ani lid ať se však nepokoušejí proniknout vzhůru k Hospodinu, aby se na ně neobořil.“

²⁵Mojžíš tedy sestoupil k lidu a řekl jim to.

Deset přikázání

20 Bůh promluvil všechna tato slova:

²„Já jsem Hospodin, tvůj Bůh, který tě vyvedl z Egypta, z domu otroctví.

³Neměj žádné bohy kromě mne.

⁴Nevytvářej si modly v podobě čehokoli nahoře na nebi, dole na zemi nebo ve vodách pod zemí. ⁵Neklaň se jim a nesluž jim, neboť já Hospodin, tvůj Bůh, jsem Bůh žárlivě milující. Trestám nepravost otců na synech do třetího i čtvrtého pokolení těch, kdo mě nenávidí, ⁶a prokazují milosrdenství tisícům pokolení těch, kdo mě milují a zachovávají má přikázání.

⁷Neužívej jméno Hospodina, svého Boha, nadarmo, neboť toho, kdo by užil jeho jména nadarmo, Hospodin neponechá bez trestu.

⁸Pamatuj na sobotní den, aby ti byl svatý. ⁹Šest dní budeš pracovat a dělat všechnu svou práci, ¹⁰ale sedmý den je dnem odpočinku, zasvěceným Hospodinu, tvému Bohu. Nebudeš dělat žádnou práci – ty, tvůj syn ani tvá dcera, tvůj otrok ani tvá děvečka, tvé dobytče ani přistěhovalec ve tvých branách. ¹¹V šesti dnech totiž Hospodin učinil nebe i zemi, moře a všechno, co je v nich, ale sedmého dne odpočinul. Proto Hospodin požehnal sobotní den a posvětil jej.“

¹²Cti svého otce i matku, ať jsi dlouho živ na zemi, kterou ti dává Hospodin, tvůj Bůh.

¹³Nezabíjej.

¹⁴Necizolož.

¹⁵Nekraď.

¹⁶Nelži o svém bližním.

¹⁷Nedychti po domě svého bližního. Nedychti po manželce svého bližního, po jeho otroku, jeho děvečce, jeho býku ani jeho oslu – vůbec po ničem, co je tvého bližního.“

¹⁸Když všechen lid viděl a slyšel to hřmění a blýskání, troubení rohu a dýmající horu, třásl se strachy. Přesunuli se opodál ¹⁹a řekli Mojžíšovi: „Mluv s námi ty a budeme poslouchat, ale ať s námi nemluví Bůh, ať nezemřeme!“

²⁰Mojžíš lidu odpověděl: „Nebojte se. Bůh přišel proto, aby vás vyzkoušel a abyste ho měli v úctě, abyste nehřešili.“

²¹Lid tedy zůstal stát opodál, zatímco Mojžíš přistoupil k mračnu, v němž byl Bůh.

Nic mi nepostavíte naroveň

²²Hospodin Mojžíšovi řekl: „Takto promluvíš k synům Izraele: Sami jste viděli, že jsem s vámi mluvil z nebe. ²³Nic mi nepostavíte naroveň: neuděláte si bohy ze stříbra ani bohy ze zlata.

²⁴Uděláš mi pouze hliněný oltář a na něm budeš obětovat své zápalné a pokojné oběti, svůj brav i skot. Na každém místě, kde nechám připomínat své jméno, k tobě přijdu a požehnám ti. ²⁵Jestliže mi uděláš kamenný oltář, nestav jej z tesaných kamenů; dotkneš-li se jej dlátem, znesvětiš jej. ²⁶Také nebudeš k mému oltáři vystupovat po stupních, aby se při tom neodkryla tvá nahota.

21 A toto jsou zákony, které jim předložíš:“

Otroctví a svoboda

²„Když koupíš hebrejského otroka, ať u tebe slouží šest let, ale sedmého roku ať zadarmo odejde na svobodu. ³Jestliže přijde sám, odejde sám; jestliže měl ženu, odejde s ním i jeho žena. ⁴Jestliže mu jeho pán dal ženu a ta mu porodila syny nebo dcery, zůstane žena s dětmi u svého pána a on odejde sám.

⁵Jestliže ale otrok prohlásí: ‚Miluji svého pána, svou ženu a své syny, nechci odejít na svobodu,‘ ⁶pak ho jeho pán přivede před Boha; přivede ho ke dveřím nebo k veřeji, probodne mu ucho šídlem a on zůstane navždy jeho otrokem.

⁷Když někdo prodá svou dceru jako děvečku, ta pak neodejde na svobodu, jako odcházejí otroci. ⁸Jestliže se znelíbí svému pánu, který si ji vybral, nechá ji vykoupit. Nesmí ji však podvést tím, že by ji prodal cizincům. ⁹Jestliže ji vybral pro svého syna, bude se k ní chovat jako k dceři. ¹⁰Jestliže si vezme další ženu, nesmí tu první zkrátit na stravě, oděvu ani na manželském styku. ¹¹Jestliže jí toto trojí nesplní, bude od něj moci odejít zadarmo, bez výkupného.“

Hrdelní zločiny

¹² „Kdo udeří člověka tak, že zemře, musí zemřít. ¹³ Pokud mu však neukládá o život, ale Bůh ho vydal do jeho ruky, určím ti místo, kam bude moci utéct.

¹⁴ Kdo se opovází úkladně zavraždit svého bližního, takového odtrhneš i od mého oltáře, aby zemřel.

¹⁵ Kdo udeří svého otce nebo matku, musí zemřít.

¹⁶ Kdo unese člověka, musí zemřít, ať už byl dotyčný prodán anebo nalezen v jeho držení.

¹⁷ Kdo by zlořečil svému otci nebo matce, musí zemřít.“

Ublížení na těle

¹⁸ „Když při potyčce jeden muž udeří druhého kamenem nebo pěstí a ten nezemře, ale klesne na lůžko ¹⁹ a potom vstane a bude moci chodit venku o holi, bude ten, kdo ho udeřil, zproštěn trestu. Uhradí mu jen ušlý zisk a náklady na léčení.

²⁰ Když někdo udeří svého otroka nebo děvečku holí tak, že mu zemře pod rukou, musí být dotyčný pomstěn. ²¹ Jestliže však zůstane naživu den nebo dva, nebude pomstěn, neboť je jeho majetkem.

²² Když se budou muži prát a uhodí těhotnou ženu tak, že z ní vyjde plod, ale k dalšímu ublížení nedojde, musí pachatel zaplatit pokutu, jakou mu uloží manžel té ženy; zaplatí podle rozhodnutí soudců. ²³ Jestliže však dojde k ublížení, musíš dát život za život, ²⁴ oko za oko, zub za zub, ruku za ruku, nohu za nohu, ²⁵ spáleninu za spáleninu, ránu za ránu, podlitinu za podlitinu.

²⁶ Když někdo udeří svého otroka nebo děvečku do oka tak, že oko poškodí, propustí je za to oko na svobodu. ²⁷ Jestliže vyrazí svému otroku nebo děvečce zub, propustí je na svobodu za ten zub.

²⁸ Když býk potrká muže nebo ženu tak, že zemřou, musí být ten býk ukamenován a jeho maso se nebude jíst; majitel toho býka pak bude bez viny. ²⁹ Jestliže ale byl ten býk trkavý už od dřívějšíka a jeho majitel byl varován, ale nehlídal ho a ten býk zabije muže nebo ženu, bude býk ukamenován a zemře i jeho majitel. ³⁰ Jestliže mu bude uloženo výkupné, dá výplatou za svůj život vše, co mu bude uloženo. ³¹ Ať už býk potrká něčího syna nebo dceru, bude s ním naloženo podle téhož zákona. ³² Jestliže býk potrká otroka nebo děvečku, dá majitel jejich pánu 30 šekelů^a stříbra a býk bude ukamenován.“

Škody a krádeže

³³ „Když někdo odkryje jámu nebo ji vykope a nepřikryje a spadne do ní býk nebo osel, ³⁴ vyrovná se majitel té jámy s jeho majitelem: dá mu peníze a mrtvé zvíře si nechá.

³⁵ Když něčí býk potrká sousedova býka tak, že pojde, prodají živého býka a peníze za něj si rozdělí napůl; také o mrtvé zvíře se rozdělí napůl. ³⁶ Pokud se však vědělo, že býk byl trkavý již od dřívějšíka, ale jeho majitel ho nehlídal, musí nahradit býka za býka a toho mrtvého si nechá.

³⁷ Když někdo ukradne býka nebo beránka a zabije ho nebo prodá, nahradí býka pěti dobytčaty a beránka čtyřmi ovci.

^a32 asi 350 g

22 Jestliže bude zloděj přistižen při vloupání a bude udeřen tak, že zemře, nebude ten, kdo ho udeřil, vinen prolitou krví. ²Jestliže se to však stane za bílého dne, bude prolitou krví vinen.

Zloděj musí nahradit škodu. Jestliže nemá čím, bude za svou krádež prodán. ³Jestliže se u něj to, co ukradl, najde živé – ať býk, osel nebo beránek – nahradí to dvojnásobně.

⁴Když někdo spase pole nebo vinici tím, že nechá svůj dobytek, aby se pásł na cizím poli, nahradí to tím nejlepším ze svého pole a ze své vinice.

⁵Když vypukne oheň a zachvátí křoví, takže shoří stoh nebo stojící obilí nebo celé pole, musí ten, kdo požár způsobil, nahradit škodu.

⁶Když někdo svěří svému bližnímu do úschovy peníze nebo cenné předměty a bude to z domu toho muže ukradeno, jestliže bude zloděj nalezen, nahradí to dvojnásobně. ⁷Jestliže zloděj nalezen nebude, přivedou majitele domu před Boha, aby odpřisáhl, že nevztáhl ruku na majetek svého bližního. ⁸V každé majetkové při, půjde-li o býka, osla nebo beránka, o plášť nebo o jakoukoli ztracenou věc, kterou by někdo označil za svou, ať přijde spor obou stran před Boha. Koho Bůh označí za viníka, ten dá svému bližnímu dvojnásobnou náhradu.

⁹Když někdo svěří svému bližnímu do opatrování osla, býka, beránka nebo jakékoli zvíře a ono beze svědků pojde nebo zchromne nebo bude odehnáno, ¹⁰rozsoudí je přísaha při Hospodinu, že nevztáhl ruku na majetek svého bližního. Majitel přísahu přijme a k náhradě nedojde. ¹¹Jestliže to však bylo ukradeno, majitel dostane náhradu. ¹²Jestliže bylo rozsápáno, ať přinesou důkaz; rozsápané se nahrazovat nebude.

¹³Když si někdo od svého bližního vypůjčí zvíře a ono zchromne nebo pojde, když u toho nebude jeho majitel, musí je nahradit. ¹⁴Jestliže u toho majitel bude, k náhradě nedojde. Jestliže bylo najaté, je to zahrnuto v ceně.

Buďte svatí

¹⁵„Když někdo svede nezasnoubenou pannu a vyspí se s ní, musí za ni zaplatit věno a vzít si ji za ženu. ¹⁶Jestliže mu ji dívčín otec odmítne dát, musí mu svědce odvážit stříbro ve výši panenského věna.

¹⁷Čarodějníci nenech naživu.

¹⁸Kdokoli by obcovoal se zvířetem, musí zemřít.

¹⁹Kdo by obětoval jakýmkoli bohům kromě samotného Hospodina, propadne klatbě.

²⁰Přistěhovalci neubližuj ani ho neutiskuj – vždyť jste sami byli přistěhovalci v Egyptě!

²¹Nikdy neubližuj vdově ani sirotku. ²²Budeš-li jim nelítostně ubližovat, věz, že ke mně budou volat a já jejich volání jistě vyslyším. ²³Vzplanu hněvem a pobiji vás mečem, takže z vašich žen budou vdovy a z vašich dětí sirotci.

²⁴Jestliže půjčíš peníze někomu z mého lidu, chudákovi, který je s tebou, nechovej se k němu jako lichvář, neukládej mu úrok. ²⁵Jestliže vezmeš do zástavy plášť svého bližního, vrať mu ho do západu slunce. ²⁶Vždyť je to jeho jediná příkrývka, tím pláštěm příkryvá svou nahotu! V čem by spal? Až ke mně bude volat, vyslyším jej, neboť jsem milostivý.

²⁷Nerouhej se Bohu a vůdci svého lidu nespílej.

²⁸Neváhej se podělit o úrodu, o víno a olej ze svého lisu.

Svého prvorozeného syna odevzdej mně. ²⁹Právě tak nalož se svým skotem a bravem: sedm dní zůstane u matky, osmého dne jej dáš mně.

³⁰Buďte pro mě svatí. Nejezte maso zvířete rozsápaného na poli. Hoďte je psu.“

Spravedlnost pro všechny

23 „Neroznášej pomluvy. Nepomáhej darebákovi křivým svědectvím.

²Nepříkláněj se k většině v žádné špatnosti. Nevypovídej u soudu pod vlivem většiny. ³Nestraň ani chudákovi v jeho při.

⁴Když narazíš na býka svého nepřítele nebo na jeho osla, který zabloudil, poctivě mu jej přiveď zpátky. ⁵Když uvidíš osla někoho, kdo tě nenávidí, jak leží pod svým břemenem, neopouštěj ho! Ochotně mu jej pomoz vyprostit.

⁶Nepřekrucuj právo v ubožákově při. ⁷Nezabývej se lživým obviněním. Nedopusť smrt nevinného, poctivého člověka a neospravedlňuj darebáka.

⁸Nepřijímej úplatek, neboť úplatek zaslepuje i vidoucí a převrací i slova poctivých.

⁹Neutiskuj přistěhovalce – vy sami jste přece poznali život přistěhovalců, když jste žili v Egyptě!“

Sobota

¹⁰„Šest let osívej svou zem a shromažďuj její úrodu. ¹¹Sedmého roku ji ale nech ležet ladem, aby se najedli ubožáci z tvého lidu. Co zbude po nich, spase polní zvěř. Právě tak nalož se svou vinicí a svým olivovím.

¹²Šest dní dělej svou práci, ale sedmého dne přestaň, aby si tvůj býk i osel odpočinul a tvůj otrok i námezdník nabrali dech.

¹³Dbejte na všechno, co jsem vám řekl. Jména cizích bohů nezmiňujte; ať se ze tvých úst ani neozvou.“

Výroční slavnosti

¹⁴„Třikrát ročně mi budeš slavit slavnost.

¹⁵Zachovávej Slavnost nekvašených chlebů.“^a Po sedm dní jez nekvašené chleby, jak jsem ti přikázal, v určený čas měsíce avivu, neboť v něm jsi vyšel z Egypta.

Nikdo ať se přede mnou neukáže s prázdnou.

¹⁶Zachovávej Slavnost žní,^b kdy sklidiš prvotiny své práce, prvotiny toho, co jsi zasal na poli.

Zachovávej Slavnost dožínek^c na konci roku, když z pole sklidiš plody své práce.

¹⁷Třikrát za rok ať se každý, kdo je u tebe mužského pohlaví, ukáže před Hospodinem, svým Pánem.

¹⁸Neobětuj krev mé oběti s čímkoli kvašeným.

Z tuku mé slavnostní oběti ať do rána nic nezbude.

¹⁹Nejlepší prvotiny své země přines do domu Hospodina, svého Boha.

Nevař kůzle v mléce jeho matky.“

^a15 jiný název pro *Hod beránka* – *Pešach* (Exod 12:1–20), tj. *Velikonoce* (Luk 22:1)

^b16 jiný název pro *Slavnost týdnů* – *Šavuot* (Exod 34:22), tj. *Letnice* (Skut 2:1)

^c16 jiný název pro *Svátek stánků* – *Sukot* (Lev 23:33–36)

Posílám před tebou anděla

²⁰„Hle, posílám před tebou anděla, aby tě opatroval na cestě a přivedl tě na místo, které jsem připravil. ²¹Měj ho ve vážnosti a poslouvej ho, nepopouzej ho. Neodpustí totiž vaše provinění – vždyť v něm přebývá mé jméno! ²²Budeš-li jej však opravdu poslouchat a činit vše, co říkám, budu nepřitelem tvých nepřátel a protivníkem tvých protivníků.

²³Můj anděl půjde před tebou a přivede tě k Emorejčům, Chetejcům, Perizejcům, Kanaáncům, Hivejcům a Jebusejcům. Až je vyhladím, ²⁴nebudeš se klanět jejich bohům, sloužit jim ani se chovat podle jejich zvyklostí, ale naprosto je zničíš a jejich posvátné sloupy roztříštíš na kusy. ²⁵Budete sloužit Hospodinu, svému Bohu, a on požehná tvému chlebu i tvé vodě. Z tvého středu odejmu nemoc. ²⁶Ve tvé zemi nebude ženy, která by potratila nebo byla neplodná. Obdařím tě dlouhým životem.

²⁷Pošlu před tebou svou hrůzu. Každý národ, k němuž přijdeš, rozvrátím. Všechny tvé nepřátele obrátím před tebou na útěk. ²⁸Pošlu před tebou také sršně, aby před tebou vyhnali Hivejce, Kanaánce i Chetejce. ²⁹Nevyženu je před tebou v jednom roce, aby země nezpustla a nerozmnožila se proti tobě divoká zvěř. ³⁰Budu je před tebou vyhánět postupně, dokud se nerozplodíš a nebudeš moci převzít zem do dědictví.

³¹Vytyčím tvé hranice od Rudého moře až ke Středoziemnímu^a moři a od pouště až k řece Eufrat, neboť vydám obyvatele země do vašich rukou, takže je před sebou vyženeš. ³²Nevstupuj s nimi ani s jejich bohy do smlouvy. ³³Nebudou smět bydlet ve tvé zemi, aby tě nesvedli k hříchu proti mně. Kdybys sloužil jejich bohům, octl by ses v pasti.“

Uzavření smlouvy

24 Potom řekl Mojžíšovi: „Vystup k Hospodinu. Ty, Áron, Nádab, Abihu^b a sedmdesát izraelských stařešinů se budete zdálky klanět. ²K Hospodinu však přistoupí jen Mojžíš, oni ať se nepřibližují. Také lid ať nevystupuje spolu s ním.“

³Když pak Mojžíš přišel a přednesl lidu všechna Hospodinova slova a všechny zákony, všechen lid odpověděl jedním hlasem: „Budeme dělat vše, co Hospodin řekl!“

⁴Mojžíš pak všechna Hospodinova slova zapsal. Časně ráno vstal a postavil pod horou oltář a dvanáct památných sloupů podle dvanácti izraelských kmenů. ⁵Izraelské mládence pak poslal, aby přinášeli zápalné oběti a obětovali Hospodinu býčky jako pokojné oběti. ⁶Mojžíš vzal polovinu krve, nalil ji do misek a tou polovinou krve pokropil oltář. ⁷Vzal také Knihu smlouvy a předčítal ji lidu. Ten řekl: „Budeme dělat vše, co Hospodin řekl. Budeme poslušni.“

⁸Mojžíš tedy vzal zbytek krve a pokropil lid slovy: „Hle, krev smlouvy, kterou s vámi Hospodin uzavírá na základě všech těchto slov.“

⁹Mojžíš, Áron, Nádab, Abihu a sedmdesát izraelských stařešinů pak vystoupilo na horu ¹⁰a spatřili Boha Izraele. Pod jeho nohama bylo něco jako safírové dláždění, jasné jako samo nebe. ¹¹Nevztáhl však ruku na přední ze synů Izraele, ačkoli zahlédli Boha. Potom jedli a pili.

^a31 dosl. *Filištínskému*

^b1 Exod 6:23

Vystup ke mně

¹²Hospodin Mojžíšovi řekl: „Vystup ke mně na horu a zůstaň tam. Dám ti kamenné desky – zákon a přikázání – které jsem napsal k jejich vyučování.“

¹³Mojžíš i jeho pomocník Jozue tedy vstali a Mojžíš vystoupil na Boží horu. ¹⁴Stařešinům řekl: „Zůstaňte tu, dokud se k vám nevrátíme. Hle, Áron a Hur budou s vámi. Kdo bude něco potřebovat, ať jde za nimi.“

¹⁵Mojžíš tedy vystoupil na horu a horu přikryl oblak. ¹⁶Hospodinova sláva přebývala na hoře Sinaj a oblak ji přikrýval šest dní. Sedmého dne pak na Mojžíše zprostřed oblaku zavolal. ¹⁷Z pohledu Izraelitů vypadala Hospodinova sláva na vrcholu hory jako stravující oheň. ¹⁸Mojžíš vešel doprostřed oblaku a vystoupil na horu. Mojžíš byl na hoře čtyřicet dní a čtyřicet nocí.

Sbírka na svatyni

25 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²„Řekni synům Izraele, ať pro mne vyberou sbírku. Vyberte pro mne příspěvek od každého člověka, jehož srdce bude ochotné. ³Jako příspěvek od nich vyberte zlato, stříbro, bronz, ⁴modrou, purpurovou a šarlatovou látku, kment, kozí srst, ⁵červeně barvené beraní kůže, odolné usně,^a akáciové dřevo, ⁶olej na svícení, také balzámy na olej pomazání a na vonné kadidlo, ⁷onyxové kameny a kameny pro zasazení do efodu a náprsníku.

⁸Ať mi udělají svatyni, abych přebýval uprostřed nich. ⁹Příbytek a veškeré jeho vybavení uděláte přesně podle vzoru, který ti ukážu.“

Truhla

¹⁰„Ať mi vyrobí truhlu z akáciového dřeva: bude dva a půl lokte dlouhá, jeden a půl lokte široká a jeden a půl lokte vysoká.^b ¹¹Obložíš ji zevnitř i zvenčí čistým zlatem a po jejím obvodu uděláš zlatý věnec. ¹²Uliješ pro ni čtyři zlaté kruhy a připevniš je k jejím čtyřem nohám: dva kruhy po jednom jejím boku a dva kruhy po druhém. ¹³Z akáciového dřeva zhotovíš tyče a obložíš je zlatem; ¹⁴tyče provlékneš skrz kruhy po bocích truhly, aby se na nich truhla dala nosit. ¹⁵Tyče budou zůstat v kruzích truhly, nebudou z nich vytahovány. ¹⁶Do té truhly pak vložíš Svědectví, které ti dám.

¹⁷Vyrobíš k ní také příkrov z čistého zlata, totiž slitovnici: bude dva a půl lokte dlouhá a jeden a půl lokte široká. ¹⁸Vytvoříš také dva cheruby.^c Zhotovíš je z tepaného zlata na obou koncích slitovnice: ¹⁹jednoho cheruba na jednom konci a druhého na druhém konci. Uděláte cheruby tak, aby vystupovali ze slitovnice na obou jejích koncích. ²⁰Cherubové ať mají rozpjatá křídla, jimiž budou zastíňovat slitovnici. Ať jsou obráceni čelem k sobě a tvářemi se sklánějí nad slitovnici. ²¹Slitovnici pak položíš jako příkrov na truhlu, do níž vložíš Svědectví, které ti dám.

²²Tam se s tebou budu setkávat. Z místa mezi oběma cheruby nad slitovnicí, jež přikrývá Truhlu svědectví, s tebou budu mluvit o všem, co ti přikážu ohledně synů Izraele.“

^a5 význam slova je nejistý (snad kůže delfína, sviňuchy či dugonga); tak i dále

^b10 asi 115 × 70 × 70 cm ^c18 Gen 3:24

Stůl

²³„Vyrobiš také stůl z akáciového dřeva: bude dva lokte dlouhý, jeden loket široký a jeden a půl lokte vysoký.^a ²⁴Obložíš jej čistým zlatem a po jeho obvodu uděláš zlatý věnec. ²⁵Uděláš po jeho obvodu také na dlaň^b širokou obrubu a kolem ní další zlatý věnec. ²⁶Zhotovíš k němu také čtyři zlaté kruhy, které připevniš ke čtyřem rohům u jeho čtyř nohou. ²⁷Kruhy budou upevněny těsně pod obrubou jako úchyty pro tyče, aby se stůl dal nosit. ²⁸Tyče uděláš z akáciového dřeva a obložíš je zlatem; na nich se bude stůl nosit.

²⁹Vyrobiš k němu také mísy, pohárky, konvice a číše na úlitby; uděláš je z čistého zlata. ³⁰A na ten stůl budeš přede mne stále klást chleby předložení.“

Svícen

³¹„Dále vyrobíš svícen z čistého zlata. Svícen bude mít tepanou patu i dřík a budou z něj vystupovat pohárky, pupeny a květy. ³²Z jeho boků bude vycházet šest prutů: tři pruty z jedné strany svícnu a tři pruty z druhé. ³³Na jednom prutu budou tři mandlovité pohárky s pupenem a květem, na dalším prutu také tři a tak to bude na všech šesti prutech vycházejících ze svícnu. ³⁴Na dříku pak budou čtyři mandlovité pohárky s pupeny a květy. ³⁵Pod jedním párem prutů, jež z něj vystupují, bude jeden pupen, pod druhým párem další pupen a pod třetím další – takto u všech šesti prutů vycházejících ze svícnu. ³⁶Tyto pupeny i pruty budou vystupovat ze svícnu a všechno to bude vytepáno z jednoho kusu čistého zlata.

³⁷Zhotovíš k němu také sedm kahanů. Kahany se nasadí tak, aby vrhaly světlo dopředu. ³⁸Ke svícnu zhotovíš z čistého zlata také kleště a pánvice na oharky. ³⁹Svícen bude spolu se vším tímto náčiním vyroben z talentu^c čistého zlata.

⁴⁰Hleď, abys vše udělal podle vzoru, jenž ti byl ukázán na hoře.“

Příbytek

26 „Samotný Příbytek pak zhotovíš z deseti pruhů soukaného kmentu a z modré, purpurové a šarlatové látky; necháš na ně umným způsobem vytkat cheruby. ²Jeden pruh bude dvacet osm loket dlouhý a čtyři lokte široký.^d Všechny pruhy budou mít stejné rozměry. ³Pět pruhů ať je spojeno v jeden kus; rovněž tak druhých pět pruhů. ⁴Podél pruhu, jenž bude na konci spojeného kusu, udělej poutka z modré látky. Totéž udělej podél krajního pruhu ve druhém spojeném kusu. ⁵Na první koncový pruh připevni padesát poutek a stejně tak na koncový pruh druhého spojeného kusu; ta poutka ať leží naproti sobě. ⁶Vyrob také padesát zlatých spon, kterými ty pruhy spojíš k sobě. Tak bude Příbytek tvořit jeden celek.

⁷Pro stan nad Příbytkem připravíš houně z kozí srsti; připravíš jedenáct takových houní. ⁸Jedna houně bude třicet loket dlouhá a čtyři lokte široká.^e Všechny jedenáct houní budou mít stejné rozměry. ⁹Spoj zvlášť pět houní a šest houní. Tu šestou houni pak v polovině přehni přes průčelí stanu. ¹⁰Podél první koncové houně připevni padesát poutek; stejně tak podél krajní houně druhého spojeného kusu. ¹¹Vyrob také padesát bronzových spon. Ty spony provlékneš poutky, a tak spojíš stan v jeden celek. ¹²Zbývající

^a23 asi 90 × 45 × 70 cm ^b25 asi 7,5 cm ^c39 hebr. *kikar*, asi 34 kg ^d2 asi 12,9 × 1,8 m ^e8 asi 13,8 × 1,8 m

polovina houně bude splývat přes zadní stranu Příbytku. ¹³Onen loket,^a o který budou stanové houně z jedné i druhé strany delší, bude po obou stranách splývat přes bok Příbytku, a tak jej příkrývat.

¹⁴Navrch stanu ještě zhotovíš pokrývku z červeně barvených beraních kůží a vrchní pokrývku z odolných usnů.

¹⁵Dále pro Příbytek vyrobíš svislé rámy z akáciového dřeva. ¹⁶Každý rám bude deset loktů vysoký a jeden a půl lokte široký^b ¹⁷a každý bude mít dva spojovací čepy. Všechny rámy Příbytku vyrobíš stejně. ¹⁸Pro pravou, jižní stranu Příbytku vyrobíš dvacet ráků. ¹⁹Pod těch dvacet ráků vyrobíš čtyřicet stříbrných patek; dvě patky pod dva čepy jednoho rámu a stejně tak pod každý další rám. ²⁰Také pro druhý bok Příbytku, pro severní stranu, vyrobíš dvacet ráků ²¹a k nim čtyřicet stříbrných patek; dvě patky pod jeden rám a stejně tak pod každý další rám. ²²Pro zadní, západní stranu Příbytku pak vyrobíš šest ráků. ²³Vyrobíš také dva zvláštní rámy pro oba rohy u zadní stěny Příbytku. ²⁴Zespodu budou k sobě přiléhat a shora budou pevně spojeny jedním prstencem. Tak to bude s nimi oběma; budou stát v obou rozích. ²⁵Bude tam tedy osm ráků a jejich šestnáct stříbrných patek; dvě patky pod jedním rámem a stejně tak pod každým dalším rámem.

²⁶Dále zhotovíš svlaky z akáciového dřeva: pět svlaků pro rámy na jednom boku Příbytku, ²⁷pět pro rámy na druhém boku Příbytku a pět svlaků pro rámy na zadní, západní straně Příbytku. ²⁸Prostřední svlak pak bude procházet středem ráků od jednoho konce k druhému. ²⁹Ty rámy obložíš zlatem a připevníš k nim zlaté prstence jako úchyty pro svlaky. Také svlaky obložíš zlatem.

³⁰Pak vztyčíš Příbytek podle vzoru, který ti byl ukázán na hoře.

³¹Vyrobíš také oponu z modré, purpurové a šarlatové látky a ze soukaného kmentu; uděláš ji s umně vetkanými cheruby. ³²Zavěsíš ji na čtyřech sloupech z akáciového dřeva obložených zlatem. Budou mít na sobě zlaté háčky a budou stát na čtyřech stříbrných patkách.

³³Až zavěsíš oponu na spony, vneseš dovnitř za oponu Truhlu svědectví. Opona vám bude oddělovat svatyni od nejsvětější svatyně. ³⁴V nejsvětější svatyni pak na Truhlu svědectví umístíš slitovnici. ³⁵Venku před oponu postavíš stůl; naproti stolu, při jižním boku Příbytku, postavíš svícen a stůl dáš k severnímu boku.

³⁶Pro vchod do stanu zhotovíš vyšívaný závěs z modré, purpurové a šarlatové látky a ze soukaného kmentu. ³⁷K závěsu zhotovíš pět sloupů z akáciového dřeva a obložíš je zlatem. Budou na nich zlaté háčky a uliješ pro ně pět bronzových patek.^c

Oltář pro zápalné oběti

27 „Vyrobíš také čtvercový oltář z akáciového dřeva. Ať má pět loket na délku, pět loket na šířku a tři lokte na výšku.^c ²V jeho čtyřech koutech vytvaruješ rohy, jež budou vystupovat z oltáře, a obložíš je bronzem. ³K oltáři vyrobíš nádoby na vynášení popela, lopaty, obětní misky, vidlice a pánvice na oharky. Veškeré jeho náčiní vyrobíš z bronzu. ⁴Zhotovíš k němu také mřížový rošt z bronzu a na jeho čtyři konce připevníš čtyři bronzové kruhy. ⁵Mříž připevníš pod obrubu oltáře tak,

^a13 asi 46 cm

^b16 asi 4,6 × 0,7 m

^c1 asi 2,3 × 2,3 × 1,4 m

aby byla v polovině výšky oltáře. ⁶K oltáři zhotovíš také tyče z akáciového dřeva a obložíš je bronzem. ⁷Tyče se provléknou skrz kruhy a budou po obou bocích oltáře, aby se dal nosit. ⁸Uděláš jej dutý, z desek.

Ať udělají vše podle toho, jak ti bylo ukázáno na hoře.“

Nádvoří

⁹„Pro Příbytek postavíš nádvoří. Na pravé, jižní straně bude ohraničeno zástěny ze soukaného kmentu v délce 100 loket. ¹⁰Dvacet sloupů s dvaceti patkami na této straně bude z bronzu, sloupové háčky a příčky budou stříbrné. ¹¹Totéž platí pro severní stranu: zástěny budou mít délku 100 loket, jejich dvacet sloupů s dvaceti patkami bude z bronzu, sloupové háčky a příčky budou stříbrné.

¹²Na západní straně bude nádvoří po šířce ohraničeno zástěny na 50 loket, ¹³s deseti sloupy a deseti patkami. ¹⁴Stejně tak přední, východní strana bude široká 50 loket. ¹⁵Bude ji tvořit 15 loket zástěn se třemi sloupy a třemi patkami z jedné strany ¹⁶a 15 loket zástěn se třemi sloupy a třemi patkami z druhé strany.

¹⁷Bránu nádvoří pak bude tvořit vyšívaný závěs z modré, purpurové a šarlatové látky a ze soukaného kmentu, široký 20 loket, ¹⁸a se čtyřmi sloupy a čtyřmi patkami.

¹⁹Všechny sloupy okolo nádvoří budou propojeny stříbrnými příčkami; jejich háčky budou stříbrné a jejich patky z bronzu. ²⁰Nádvoří bude 100 loket dlouhé a po obou stranách 50 loket široké. ²¹Bude mít zástěnu ze soukaného kmentu 5 loket vysokou, ²²s patkami z bronzu.

²³Veškeré náčiní pro veškerou službu v Příbytku včetně všech jeho kolíků a všech kolíků nádvoří bude z bronzu.“

Olej

²⁴„Přikaz synům Izraele, ať k tobě nanosí čistý vytlačený olivový olej ke svícení, aby se mohl stále zapalovat svícen. ²⁵Ve Stanu setkávání, před oponou zastírající Svědectví, ²⁶o něj bude Áron se svými syny pečovat před Hospodinem, aby hořel. To je věčné ustanovení pro všechna pokolení synů Izraele.“

Kněžská roucha

28 „Přived k sobě svého bratra Árona a jeho syny z řad Izraelitů, aby mi konali kněžskou službu – Áron a jeho synové Nádab a Abihu, Eleazar a Itamar.

²Zhotovíš svému bratru Áronovi svatá roucha ke slávě a ozdobě. ³Promluv se všemi nadanými řemeslníky, jimž jsem dal důmyslného ducha, ať Áronovi udělají roucha, v nichž bude posvěcen, aby mi konal kněžskou službu. ⁴Toto jsou roucha, která zhotoví: náprsník, efod, plášť, tkaná suknice, turban a šerpa. Tato svatá roucha zhotoví pro tvého bratra Árona a pro jeho syny, aby mi konali kněžskou službu. ⁵Použijí na ně zlato, modrou, purpurovou a šarlatovou látku a kment.

⁶Ať zhotoví umně tkaný efod ⁷ze zlata, z modré, purpurové a šarlatové látky a ze soukaného kmentu. ⁸Na obou okrajích ať má připojené ramenní

⁹ asi 46 m ¹² asi 23 m ¹⁴ asi 7 m ¹⁶ asi 9 m ¹⁸ asi 46 × 23 m

¹18 asi 2,3 m ²21 Exod 25:16, 21 ³6 zvláštní kněžská vesta

díly, jimiž bude spojen. ⁸Stejně tak tkaný pás obepínající efod bude ze zlata, z modré, purpurové a šarlatové látky a ze soukaného kmentu.

⁹Vezmi dva onyxové kameny a vyryj na ně jména synů Izraele ¹⁰podle pořadí jejich narození: šest jmen na jeden kámen a šest zbývajících na druhý kámen. ¹¹Jako kamenorytec vyrývá pečeť, tak vyryješ na obou těch kamelech jména synů Izraele. Zasadíš je do zlatých obrouček ¹²a oba kameny připevníš k ramenním dílům efodu jako pamětné kameny synů Izraele. Tak bude Áron nosit jejich jména před Hospodinem na obou svých ramenou jako připomínku.

¹³Vyrobíš také zlaté obroučky ¹⁴a dva řetízky z čistého zlata; uděláš je točené na způsob šňůrek a ty stočené řetízky připevníš k těm obroučkám.

¹⁵Dále zhotovíš umně tkaný náprsník Božích rozhodnutí. Zhotovíš jej podobně jako efod: ze zlata, z modré, purpurové a šarlatové látky a ze soukaného kmentu. ¹⁶Bude čtvercový a dvojité, na píd dlouhý a na píd široký.^a ¹⁷Celý jej posázíš čtyřmi řadami drahých kamenů:

- v první řadě rubín, topas a smaragd,
- ¹⁸ v druhé řadě tyrkys, safír a jaspis,
- ¹⁹ ve třetí řadě opál, achát a ametyst,
- ²⁰ ve čtvrté řadě chrysolit, onyx a beryl.

V tomto pořadí ať jsou zasazeny do zlatých obrouček. ²¹Kamenů bude dvanáct, tak jako jmen Izraelových synů. Každý bude mít na sobě jako na pečeti vyryto jméno jednoho ze dvanácti izraelských kmenů.

²²K náprsníku vyrobíš točené řetízky na způsob šňůrek z čistého zlata. ²³Dále k náprsníku vyrobíš dva zlaté kroužky, které připevníš na oba jeho horní okraje. ²⁴Ty dvě zlaté šňůry pak připevníš k oběma kroužkům na okrajích náprsníku. ²⁵Druhé konce obou šňůr připevníš k oněm dvěma obroučkám připevněným zepředu k ramenním dílům efodu. ²⁶Vyrobíš také dva zlaté kroužky, které připevníš ke dvěma dolním okrajům náprsníku, k jeho vnitřní obrubě. ²⁷Dále vyrobíš dva zlaté kroužky, které připevníš zepředu k dolní části obou ramenních dílů efodu, těsně u jeho švu nad tkaným pásem efodu. ²⁸Náprsník pak bude modrou šňůrou přivázán za své kroužky ke kroužkům efodu. Tak bude spočívat na tkaném pásu efodu a nebude od něj odstávat.

²⁹Kdykoli bude Áron vstupovat do svatyně, ponese na náprsníku Božích rozhodnutí na svém srdci jména Izraelových synů jako stálou připomínku před Hospodinem. ³⁰Do náprsníku Božích rozhodnutí vložíš urim a tumim.^b ³¹Kdykoli bude Áron vstupovat před Hospodina, bude je mít na srdci; tak bude Áron stále nosit osud synů Izraele na svém srdci před Hospodinem.

³²K efodu zhotovíš plášť, celý z modré látky. ³³Uprostřed něj bude otvor pro hlavu, jenž bude mít dokola tkanou obrubu, jako má otvor pancíře; plášť se nebude trhat. ³⁴Podél celého jeho spodního lemu udělej granátová jablka z modré, purpurové a šarlatové látky. Ty prostřídej zlatými zvonky: ³⁵zlatý zvonek a granátové jablko, zlatý zvonek a granátové jablko, takto po celém spodním lemu pláště. ³⁶To bude mít Áron při konání služby na sobě.

^a16 asi 23 × 23 cm ^b30 zřejmě losy k dotazování na Boží vůli (Num 27:21; 1.Sam 14:41–42; 28:6; 30:7–8)

Kdykoli bude vstupovat do svatyně před Hospodina a kdykoli bude vycházet, budou znít zvonky, a tak nezemře.

³⁶Vyrobíš také štítek z čistého zlata a jako na pečeť na něj vyryješ: SVATÝ HOSPODINU. ³⁷Modrou šňůrou jej zepředu připevníš na turban. ³⁸Áron jej bude mít na čele a bude snímat nepravosti synů Izraele při svatých obětech, které zasvěcují, při všech jejich svatých darech. Bude ho mít stále na čele, a tak dojdou zalíbení před Hospodinem.

³⁹Utkáš rovněž kmentovou suknicí, zhotovíš kmentový turban a vyšívánou šerpu. ⁴⁰Také Áronovým synům uděláš suknice, šerpy a pokrývky hlavy; zhotovíš jim je ke slávě a ozdobě. ⁴¹Až do nich oblékneš svého bratra Árona a jeho syny, pomazeš je, pověříš a posvětiš, aby mi konali kněžskou službu.

⁴²Uděláš jim také plátěné spodky, aby zakrývaly jejich nahotu: budou jim sahat od beder po stehna. ⁴³Áron a jeho synové je budou nosit, kdykoli budou vcházet do Stanu setkávání nebo přistupovat k oltáři, aby konali službu ve svatyni. Tak neponesou vinu a nezemrou.

To je věčné ustanovení pro Árona a jeho potomky.“

Pověřování kněží

29 „A toto s nimi uděláš, abys je posvětil pro kněžskou službu: Vezmi jednoho mladého býčka a dva berany bez vady, ²dále nekvašený chléb, nekvašené bocháňky zadělané olejem a nekvašené placky pomazané olejem; uděláš je z jemné pšeničné mouky. ³Vložíš je do jednoho koše a v tom koši je budeš obětovat spolu s tím býčkem a oběma berany.

⁴Potom přivedeš Árona a jeho syny ke vchodu do Stanu setkávání a omyješ je vodou. ⁵Vezmeš kněžská roucha a oblékneš Áronovi suknicí, plášť patřící k efodu, efod i náprsník a opášeš ho tkaným pásem efodu. ⁶Na hlavu mu nasadíš turban a na turban připevníš korunu svatosti.“ ⁷Nakonec vezmeš olej pomazání, vyliješ mu jej na hlavu a pomazeš ho.

⁸Přivedeš jeho syny a oblékneš jim suknice. ⁹Přepášeš je šerpami, Árona i jeho syny, a uvážeš jim pokrývky hlavy. Kněžství jim připadne věčným ustanovením. Takto pověříš Árona a jeho syny kněžstvím:

¹⁰Přivedeš před Stan setkávání býčka a Áron a jeho synové mu vloží ruce na hlavu. ¹¹Býčka pak před Hospodinem u vchodu do Stanu setkávání zabiješ. ¹²Vezmeš trochu býčkovy krve a prstem jí potřeš rohy oltáře. Všechnu zbývající krev vyliješ k patě oltáře. ¹³Vezmeš všechn tuk příkrývající vnitřnosti, jaterní lalok, obě ledviny i s tukem, který je na nich, a necháš to dýmat na oltáři. ¹⁴Maso z toho býčka, jeho kůže a výkaly však spálíš na ohni venku za táborem. Je to oběť za hřích.

¹⁵Potom vezmeš prvního berana a Áron a jeho synové mu vloží ruce na hlavu. ¹⁶Berana zabiješ, vezmeš jeho krev a pokropíš jí oltář ze všech stran. ¹⁷Potom berana rozsekáš na díly. Vnitřnosti a nohy omyješ a přiložíš k ostatním dílům a hlavě. ¹⁸Celého berana pak necháš dýmat na oltáři. Je to zápalná oběť Hospodinu, příjemná vůně, ohnivá oběť Hospodinu.

¹⁹Potom vezmeš druhého berana a Áron a jeho synové mu vloží ruce na hlavu. ²⁰Berana zabiješ, vezmeš trochu jeho krve a potřeš jí lalůček Áronova ucha, lalůček pravého ucha jeho synů, palec jejich pravé ruky a palec jejich

pravé nohy. Zbytkem krve pokropíš oltář ze všech stran. ²¹Poté vezmeš trochu krve, která bude na oltáři, a trochu oleje pomazání a postříkáš tím Árona a jeho roucha a s ním i jeho syny a jejich roucha. Tak bude posvěcen on i jeho roucha a s ním i jeho synové a jejich roucha.

²²Potom z berana vezmeš tučné části – ocas, tuk přikrývající vnitřnosti, jaterní lalok, obě ledviny i s tukem, který je na nich – a pravou kýtu, neboť je to beran pověření. ²³Z koše nekvašeného pečiva, který je před Hospodinem, vezmeš jeden pecen chleba, jeden chlebový bochánek zadělaný olejem a jednu placku. ²⁴To všechno vložíš Áronovi a jeho synům do dlaní, aby to zvedáním nabízeli Hospodinu. ²⁵Potom to přijmeš z jejich rukou a necháš to dýmat na oltáři spolu se zápalnou obětí, aby to bylo příjemnou vůní před Hospodinem. Je to ohnivá oběť Hospodinu.

²⁶Z berana Áronova pověření pak vezmeš hrudí a budeš je zvedáním nabízet Hospodinu. To bude tvůj podíl. ²⁷Hrudí pozvedání i kýtu odevzdání posvětiš. To, co se pozvedá a odevzdává z berana pověření, náleží Áronovi a jeho synům. ²⁸Áron a jeho synové to budou věčným ustanovením přijímat od synů Izraele, neboť je to obětní příspěvek. Ten bude mezi syny Izraele vybírán z jejich pokojných obětí jako jejich příspěvek Hospodinu.

²⁹Áronova svatá roucha připadnou po něm jeho synům, aby v nich bývali pomazáni a pověření. ³⁰Syn, který se stane knězem po něm, je bude oblékat po sedm dní, kdy bude vcházet do Stanu setkávání, aby konal službu ve svatyni.

³¹Onoho berana pověření vezmeš a jeho maso uvaříš na svatém místě. ³²Áron a jeho synové budou u vchodu do Stanu setkávání jíst maso z toho berana s chlebem, který je v koši. ³³Budou to jíst jen ti, kdo byli těmito oběťmi očištění, kdo byli pověření a posvěceni. Nepovoláný to jíst nebude, neboť je to svaté. ³⁴Jestliže z masa oběti pověření nebo z toho chleba něco zůstane až do rána, spálíš ty zbytky na ohni. Nebude se to jíst, neboť je to svaté.

³⁵Takto naložíš s Áronem a s jeho syny, přesně jak jsem ti přikázal. Budeš je pověřovat kněžstvím po sedm dní. ³⁶Každý den budeš pro smíření obětovat býčka za hřích. Vykonáš na oltáři obad smíření, abys jej očistil od hříchů, a pomažeš jej, aby byl posvěcen. ³⁷Po sedm dní budeš očišťovat oltář, abys jej posvětil. Tak bude oltář svatosvatý. Cokoli se dotkne oltáře, bude svaté.

³⁸Toto pak budeš každodenně a stále obětovat na oltáři: dva roční beránky. ³⁹Jednoho beránka budeš obětovat ráno a druhého za soumraku. ⁴⁰S prvním beránkem obětuješ také desetinu efy jemné mouky zadělané čtvrtkou hinu vytlačeného oleje a jako úlitbu čtvrtku hinu vína. ⁴¹Druhého beránka budeš obětovat za soumraku spolu s moučnou obětí a úlitbou tak jako ráno. Bude to příjemná vůně, ohnivá oběť Hospodinu.

⁴²Toto ať je po všechna vaše pokolení stálá zápalná oběť před Hospodinem u vchodu do Stanu setkávání. Tam se s vámi budu setkávat, abych tam s tebou mluvil. ⁴³Tam se budu setkávat se syny Izraele, a tak bude to místo posvěceno mou slávou.

⁴⁴Posvětim Stan setkávání i oltář, také Árona a jeho syny posvětim, aby mi konali kněžskou službu. ⁴⁵Budu přebývat uprostřed synů Izraele a budu

⁴⁰ tj. asi 1,6 kg mouky, 1 l oleje a 1 l vína

jejich Bohem. ⁴⁶A poznají, že já jsem Hospodin, jejich Bůh, který je vyvedl z Egypta, abych přebýval uprostřed nich. Já jsem Hospodin, jejich Bůh.“

Kadidlový oltář

30 „Z akáciového dřeva zhotovíš také oltář k pálení kadidla. ²Ať je čtvercový, loket na délku a loket na šířku; na výšku ať má dva lokte“ a ať z něj vystupují rohy. ³Obložíš jej čistým zlatem: jeho vršek, jeho stěny kolem dokola i jeho rohy. Po jeho obvodu uděláš zlatý věnec. ⁴Pod tím věncem k němu na obou bocích připevníš dva zlaté kruhy, a to po obou stranách. Budou to úchyty pro tyče, aby se na nich dal nosit. ⁵Tyče vyrobíš z akáciového dřeva a obložíš je zlatem.

⁶Tento oltář postavíš před oponu zastírající Truhlu svědectví, před slitovnici přikrývající Svědectví, kde se s tebou budu setkávat. ⁷Áron na něm bude pálit vonné kadidlo. Bude je pálit každé ráno, když vyčistí kahany, ⁸a bude je pálit za soumraku, když kahany zapálí. Kadidlo bude před Hospodinem stále, po všechna vaše pokolení. ⁹Nezapálíte na něm nepatřičné kadidlo ani zápalnou ani moučnou oběť, nevylijete na něj ani úlitbu.

¹⁰Jen jednou za rok vykoná Áron na jeho rozích obřad smíření. Po všechna vaše pokolení se na něm bude krví oběti za hřích konat obřad smíření, a to jednou za rok, v Den smíření. Kadidlový oltář bude svatý – svatý Hospodinu.“

Výkupné za život

¹¹Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ¹²„Když budeš sčítáním zjišťovat počet synů Izraele, dá při tom každý z nich Hospodinu výkupné za svůj život, aby mezi ně kvůli tomu sčítání nepřišla zhoubná rána. ¹³Každý, kdo bude zahrnut do sčítání, odevzdá půl šekelu stříbra^b (měřeno podle šekelu svatyně, což je 20 ger). Tento půlšekel je příspěvkem Hospodinu. ¹⁴Ten věnuje Hospodinu každý, kdo bude zahrnut do sčítání, od dvacetiletých výše. ¹⁵Když budete Hospodinu odevzdávat tento příspěvek k vykoupení vašich životů, nedá bohatý více a chudý nedá méně než půl šekelu. ¹⁶Toto výkupné stříbro, které vybereš od synů Izraele, vynaložíš na službu ve Stanu setkávání. Synům Izraele to bude před Hospodinem připomínkou vykoupení vašich životů.“

Umyvadlo

¹⁷Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ¹⁸„Zhotov bronzové umyvadlo s bronzovým podstavcem. Postav je mezi Stanem setkávání a oltářem a nalij do něj vodu. ¹⁹Tou si pak Áron a jeho synové budou omývat ruce a nohy. ²⁰Kdykoli budou vcházet do Stanu setkávání nebo přistupovat k oltáři, aby sloužili Hospodinu dýmáním ohnivé oběti, omýjí se vodou, aby nezemřeli. ²¹Budou si omývat ruce a nohy, aby nezemřeli. To pro ně bude věčné ustanovení – pro Árona i pro jeho símě po všechna jejich pokolení.“

Olej pomazání

²²Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²³„Vezmi nejlepší balzámy: 500 šekelů tekuté myrhy a poloviční množství, totiž 250 šekelů, vonné skořice, dále 250 šekelů vonného puškvorce, ²⁴500 šekelů kasie (vše měřeno podle

^a2 asi 45 × 45 × 90 cm ^b13 asi 6 g

šekelu svatyně) a jeden hin olivového oleje.“²⁵Voňavkářským způsobem pak z toho připravíš olej svatého pomazání jako vonnou mast. To je olej svatého pomazání.

²⁶Pomažeš jím Stan setkávání i Truhlu svědectví,²⁷stůl s veškerým jeho náčiním, svícen s jeho náčiním, kadidlový oltář,²⁸oltář pro zápalné oběti s veškerým jeho náčiním a také umyvadlo s podstavcem.²⁹Tak je posvětiš a budou svatosvaté. Cokoli se jich dotkne, bude svaté.³⁰Pomažeš také Árona s jeho syny a posvětiš je, aby mi konali kněžskou službu.

³¹Synům Izraele řekneš: „Toto bude po všechna vaše pokolení můj olej svatého pomazání.³²Nebude se lít na tělo kteréhokoli člověka a neuděláte žádný olej podobného složení. Je svatý a svatý pro vás zůstane.“³³Každý, kdo namíchá takovou mast nebo ji vylije na nepovolaného, bude vyobcován ze svého lidu.“

Kadidlo

³⁴Hospodin promluvil k Mojžíšovi: „Vezmi vonné látky: tekutou pryskyřici, onychu a galbanum. Tyto vonné látky smíchej stejným dílem s čistým kadidlem³⁵a voňavkářským způsobem z toho připrav kadidlovou směs: osolenou, čistou a svatou.“³⁶Část z ní rozdrtíš na prášek a položíš před Svědectví ve Stanu setkávání, kde se s tebou budu setkávat.

Kadidlo pro vás bude svatosvaté.³⁷Neuděláte si kadidlo stejného složení jako toto. Bude ti svaté; patří Hospodinu.³⁸Každý, kdo takové udělá, aby jím voněl, bude vyobcován ze svého lidu.“

Povolání řemeslníků

31 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²„Pohleď, povolal jsem osobně Becaleela, syna Uriho, syna Hurova z pokolení Juda.³Naplnil jsem ho Božím Duchem – zručností, důvtipem a znalostí každého řemesla,⁴aby vymýšlel plány a prováděl je ve zlatě, stříbře a bronzu,⁵aby opracovával a osazoval drahokamy, opracovával dřevo a ovládal každé řemeslo.⁶Hle, přidal jsem mu také Oholiaba, syna Achisamachova z pokolení Dan. A každého nadaného řemeslníka jsem obdařil důmyslem, aby zhotovili vše, co jsem ti přikázal:

- ⁷Stan setkávání,
Truhlu svědectví i slitovnici ležící na ní,
veškeré náčiní stanu,
- ⁸stůl a jeho náčiní,
svícen z čistého zlata a všechno jeho náčiní,
kadidlový oltář,
- ⁹oltář pro zápalné oběti a všechno jeho náčiní,
umyvadlo i jeho podstavec,
- ¹⁰svatá bohoslužebná roucha kněze Árona,
roucha jeho synů ke konání kněžské služby,
- ¹¹olej pomazání
a vonné kadidlo pro svatyni.

Ať vše udělají přesně tak, jak jsem ti přikázal.“

²⁴ tj. asi 6 kg myrhy, 3 kg skořice, 3 kg puškvorce, 6 kg kasie a 3,5 l oleje

Zachovávejte sobotu

¹²Hospodin Mojžíšovi řekl: ¹³„Promluv k synům Izraele: Zachovávejte mé soboty, neboť to je znamení mezi mnou a vámi po všechna vaše pokolení, abyste věděli, že já jsem Hospodin, váš Posvětitel.

¹⁴Zachovávejte sobotu; ať je vám svatá. Kdo ji znesvětil, musí zemřít. Každý, kdo by v ten den pracoval, bude vyobcován ze svého lidu. ¹⁵Šest dní se bude pracovat, ale sedmého dne je sobota, Hospodinův svatý den odpočinku. Každý, kdo by v sobotní den dělal nějakou práci, musí zemřít.

¹⁶Ať synové Izraele zachovávají sobotu; ať sobotu dodržují jako věčnou smlouvu po všechna svá pokolení. ¹⁷Je to věčné znamení mezi mnou a syny Izraele. V šesti dnech totiž Hospodin učinil nebe i zemi, ale sedmého dne odpočinul a nabral dech.“

¹⁸Když Hospodin k Mojžíšovi na hoře Sinaj domluvil, dal mu dvě Desky svědectví – kamenné desky psané Božím prstem.

VZPOURA A POSLUŠNOST***Zlaté tele***

32 Když lid viděl, že se Mojžíš z hory dlouho nevrací, shromáždili se kolem Árona. „Honem, udělej nám boha, který by nás vedl!“ pobízel ho. „Kdo ví, co je s tím Mojžíšem, který nás vyvedl z Egypta.“

²Áron jim řekl: „Strhejte svým ženám, synům i dcerám zlaté náušnice a přineste je ke mně.“ ³Všechnen lid si tedy strhal zlaté náušnice a přinesli je k Áronovi. ⁴Ten od nich to zlato přijal, vytvaroval formu a odlil z toho sochu telete. Tehdy zvolali: „Toto je tvůj bůh, Izraeli, ten tě vyvedl z Egypta!“

⁵Když to Áron uviděl, postavil před sochou oltář. Potom oznámil: „Zítra bude Hospodinova slavnost!“ ⁶Nazítří pak vstali časně zrána, obětovali zápalné oběti a pořádali obětní hody. Lid se posadil, aby jedl a pil, a pak vstali, aby se povyrazili.

⁷Hospodin promluvil k Mojžíšovi: „Hned sestup dolů! Tvůj lid, který jsi vyvedl z Egypta, spáchal zvrácenost. ⁸Brzy sešli z cesty, kterou jsem jim přikázal. Odlili sochu telete, klaněli se mu, obětovali mu a říkali: ‚Toto je tvůj bůh, Izraeli, ten tě vyvedl z Egypta!‘“

⁹Hospodin Mojžíšovi řekl: „Pozoruji tento lid – ó, jak je tvrdošíjný! ¹⁰Nech mě, ať je zachvátí plamen mého hněvu; vyhladím je, ale z tebe učiním veliký národ!“

¹¹Mojžíš se snažil Hospodina, svého Boha, upokojit: „Hospodine, proč hoříš hněvem proti svému lidu? Vždyť jsi jej vyvedl z Egypta velikou silou a mocnou rukou. ¹²Proč mají Egypťané říkat: ‚Vyvedl je zlomyslně, aby je pobil na horách, aby je vyhladil z povrchu země?‘ Zastav plamen svého hněvu! Upušt' od neštěstí, jež proti svému lidu zamýšlíš! ¹³Vzpomeň na Abrahama, Izáka a Izraele, své služebníky. Vzpomeň, jak jsi jim sám při sobě přísahal: ‚Rozmnožím vaše semeno jako hvězdy na nebi. Celou tuto zem dám vašemu semeni, jak jsem řekl, aby ji zdědili navěky!‘“ ¹⁴A Hospodin upustil od neštěstí, které proti svému lidu zamýšlel.

¹³ Gen 12:7; 15:18–21; 22:15–18; 24:7; 26:3; 48:4

¹⁵Mojžíš se otočil a sestoupil z hory. Měl v ruce dvě Desky svědectví, desky popsané z obou stran, popsané zepředu i zezadu. ¹⁶Ty desky byly Boží dílo a to písmo bylo Boží písmo vyryté na deskách.

¹⁷Když Jozue uslyšel hluk křičícího lidu, řekl Mojžíšovi: „Z tábora zní hluk boje!“

¹⁸Ten však odpověděl:

„To není jásot vítězství,
to není poražených křik –
já slyším prozpěvování!“

¹⁹Jakmile se přiblížil k táboru, spatřil to tele a tance. Mojžíš vzplanul hněvem. Desky, které měl v ruce, zahodil a roztříštil je pod onou horou. ²⁰Pak vzal to tele, které si udělali, roztavil je v ohni, rozdrtil na prach, rozptýlil na hladinu vody a dal pít synům Izraele.

²¹Pak Mojžíš řekl Áronovi: „Co ti tento lid udělal, že jsi je přivedl do takového hříchu?“

²²Áron odpověděl: „Nehněvej se, pane můj. Sám víš, jaké má tento lid sklony ke zlému. ²³Řekli mi: ‚Udělej nám boha, který by nás vedl! Kdo ví, co je s tím Mojžíšem, který nás vyvedl z Egypta.‘ ²⁴Odpověděl jsem jim: ‚Kdo má zlato, strhněte si je!‘ Oni mi je dali, a když jsem to hodil do ohně, vzniklo tohle tele!“

²⁵Mojžíš viděl, jak je lid zdivočelý. (Áron je totiž k posměchu jejich protivníků nechal zdivočet.) ²⁶Postavil se tedy k bráně tábora a zvolal: „Kdo je Hospodinův, ke mně!“ Shromáždili se kolem něj všichni synové Leviho.

²⁷Mojžíš jim řekl: „Takto praví Hospodin, Bůh Izraele: Každý si připásejte k boku meč. Procházejte táborem od brány k bráně a každý pobíjejte i své bratry, přátele a příbuzné!“ ²⁸Leviho synové se zachovali podle Mojžíšova slova, a toho dne padlo z lidu na tři tisíce mužů. ²⁹Mojžíš totiž řekl: „Vstupte dnes do služby Hospodinu, i kdyby měl každý jít proti svému synu nebo bratru. Tak na sebe dnes přivedete pozhébnání.“

³⁰Druhého dne Mojžíš lidu řekl: „Spáchali jste veliký hřích. Nyní však vystoupím k Hospodinu – snad ho ohledně vašeho hříchu usmírím.“

³¹A tak se Mojžíš vrátil k Hospodinu. „Běda!“ zvolal. „Tento lid spáchal veliký hřích; udělali si boha ze zlata! ³²Kéž bys jim ten hřích nyní odpustil... A pokud ne, vymaž mne prosím z knihy, kterou píšeš.“

³³Hospodin Mojžíšovi odpověděl: „Ze své knihy vymažu toho, kdo proti mně zhřešil. ³⁴Nyní však jdi a veď lid, kam jsem ti řekl. Hle, můj anděl půjde před tebou. Až však přijde den zúčtování, potrestám je za jejich hřích.“

³⁵Hospodin pak udeřil na lid za to, že si udělali to tele, to, které udělal Áron.

Ukaž mi svou slávu

33 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: „Jdi, pokračuj odsud dál. Spolu s lidem, který jsi vyvedl z Egypta, jdi do země, kterou jsem zaslíbil Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi s přísahou: ‚Dám ji tvému semeni.‘“ ²Pošlu před tebou svého anděla a vyženu Kanaánce, Emorejce, Chetejce, Perizejce,

Hivejce i Jebusejce. ³Půjdeš do země oplývající mlékem a medem, avšak já s tebou nepůjdu, abych tě cestou nevyhladil, neboť jste tvrdošíjný lid.“

⁴A když lid uslyšel tu zlou zprávu, truchlili a nikdo na sebe nevzal žádnou ozdobu. ⁵Hospodin totiž Mojžíšovi řekl: „Vyříd synům Izraele: Jste tvrdošíjný lid. Kdybych s vámi šel jednou chvíli, musel bych vás vyhladit. Nyní se zbavte ozdob, potom se rozhodnu, co s vámi učiním.“ ⁶Od hory Oréb^a šli tedy synové Izraele bez ozdob.

⁷Mojžíš bral stan a vztyčoval si jej venku za táborem, daleko od tábora. Nazval jej Stan setkávání. Když chtěl kdokoli hledat Hospodina, musel vycházet ke Stanu setkávání, který byl venku za táborem. ⁸Když Mojžíš vycházel ke Stanu, všechen lid vstával. Zůstali stát každý u vchodu do svého stanu a dívali se za Mojžíšem, dokud nevešel do Stanu. ⁹Kdykoli Mojžíš vcházel do Stanu, sestupoval oblakový sloup a stavěl se ke vchodu do Stanu, kde Bůh mluvil s Mojžíšem. ¹⁰Všechen lid tehdy viděl oblakový sloup stojící u vchodu do Stanu a všechen lid vstával a klaněli se, každý u vchodu do svého stanu. ¹¹Hospodin mluvil s Mojžíšem tváří v tvář, jako mluví člověk se svým přítelem. Mojžíš se potom vracel do tábora, ale jeho pomocník, mladý Jozue, Nunův syn, od Stanu neodcházel.

¹²Mojžíš Hospodinu namítl: „Pohled, říkáš mi: ‚Veď tento lid dál,‘ ale neukázal jsi mi, koho se mnou pošleš. Řekl jsi: ‚Znám tě osobně a našel jsem v tobě zalíbení.‘ ¹³Máš-li ve mně zalíbení, dej mi prosím poznat své cesty, abych tě znal a nacházel u tebe milost. Pohled, vždyť tento národ je tvůj lid!“

¹⁴Ten odpověděl: „Má přítomnost půjde s tebou a dám ti odpočinout.“

¹⁵Mojžíš mu řekl: „Nemá-li s námi jít tvá přítomnost, nikam nás odsud nevod! ¹⁶Jak by se jinak poznalo, že máš ve mně a v mém lidu zalíbení, než když půjdeš s námi? Právě to mě i tvůj lid odliší od každého lidu na povrchu země.“

¹⁷Hospodin Mojžíšovi odpověděl: „Splním i tuto tvou prosbu, neboť jsem v tobě našel zalíbení a znám tě osobně.“

¹⁸Mojžíš řekl: „Ukaž mi prosím svou slávu!“

¹⁹Odpověděl: „Nechám před tebou projít všechnu svou dobrotu a vyslovím před tebou jméno Hospodin. Smiluji se, nad kým se smiluji, a slituji se, nad kým se slituji.“ ²⁰Potom dodal: „Nebudeš moci spatřit mou tvář. Žádný člověk mě nemůže spatřit a zůstat naživu.“

²¹Hospodin ještě řekl: „Hle, u mne je místo, kde staneš na skále. ²²Až tudy půjde má sláva, postavím tě do skalní rozsedliny a přikryji tě svou dlaní, dokud nepřejdou. ²³Až potom dlaň odtáhnou, spatříš má záda; mou tvář však nikdo nespatří.“

Obnovení smlouvy

34 Hospodin Mojžíšovi řekl: „Vytesej si dvě kamenné desky podobné těm prvním a já na ně napíšu slova, jež byla na těch prvních deskách, které jsi roztříštil. ²Připrav se na ráno. Ráno vystoupíš na horu Sinaj a tam, na vrcholu hory, staneš u mne. ³Nikdo ať ale nevystupuje s tebou. Na celé hoře se nikdo nesmí ani ukázat. Ani brav a skot ať se před touto horou nepase.“

^a6 jiné jméno hory Sinaj (Exod 3:1)

⁴Mojžíš tedy vytesal dvě kamenné desky podobné těm prvním. Brzy ráno pak vstal, vystoupil na horu Sinaj, jak mu Hospodin přikázal, a v ruce nesl dvě kamenné desky.

⁵Hospodin sestoupil v oblaku a postavil se k němu. Tehdy vyslovil jméno Hospodin. ⁶Hospodin prošel kolem něj a volal:

„Hospodin, Hospodin!
 Bůh soucitný a milostivý,
 nesmírně trpělivý,
 velmi laskavý a věrný,
⁷pamatující na milosrdenství tisícům pokolení,
 odpouštějící nepravost, provinění i hříchy.
 Nezapomíná však trestat,
 ale za nepravost otců volá k odpovědnosti
 syny i vnuky do třetího i čtvrtého pokolení.“

⁸Mojžíš rychle padl k zemi a klaněl se. ⁹Potom řekl: „Pane můj, máš-li ve mně zalíbení, ať prosím jde můj Pán uprostřed nás, ačkoli je to tvrdošíjný lid. Odpušť naši nepravost i hříchy a přijmi nás jako své vlastní!“

¹⁰Hospodin odpověděl: „Hle, vstupuji do této smlouvy: Před celým tvým lidem budu konat divy, jaké se neděly v žádném národě na celé zemi. Všechen lid, uprostřed něhož jsi, uvidí Hospodinovo dílo, neboť to, co s tebou učiním, bude ohromující. ¹¹Zachovávej, co ti dnes prikazuji. Hle, chystám se před tebou vyhnat Emorejce, Kanaánce, Chetejce, Perizejce, Hivejce i Jebusejce.

¹²Měj se však na pozoru, abys nevstoupil do smlouvy s obyvateli země, do které jdeš. Jinak se ti stanou pastí přímo ve tvém středu. ¹³Proto zbořte jejich oltáře, jejich posvátné sloupy roztrháte a jejich posvátné kůly skácejte.

¹⁴Nesmíte se klanět jinému bohu, protože Hospodin, jehož jméno je Žárlivý, je žárlivě milující Bůh.“

¹⁵Měj se na pozoru, abys nevstoupil do smlouvy s obyvateli té země! Když půjdou smilnit za svými bohy a přinášet svým bohům oběti, pozvou tě, abys jedl z jejich obětí. ¹⁶Když pak z jejich dcer vybereš manželky svým synům, půjdou jejich dcery smilnit za svými bohy a svedou tvé syny, aby šli smilnit za jejich bohy.

¹⁷Neodlévej si sochy bohů.

¹⁸Zachovávej Slavnost nekvašených chlebů.^b Po sedm dní jez nekvašené chleby, jak jsem ti přikázal, v určený čas měsíce avivu, neboť v měsíci avivu jsi vyšel z Egypta.

¹⁹Vše, co otvírá lůno, je mé, včetně všech prvorozených samců ze tvého stáda, ať už to bude býk či beran. ²⁰Osla otvírajícího lůno však vyplatíš jehnětem; kdybys ho nemohl vyplatit, zlomíš mu vaz. Každého prvorozeného ze svých synů vyplatíš.

Nikdo ať se přede mnou neukáže s prázdnou.

²¹Šest dní pracuj, ale sedmého dne odpočívej; odpočívej i v době orání či žně.

²²Konej Slavnost týdnů na začátku pšeničné žně a Slavnost dožínek na konci roku.^c ²³Třikrát za rok ať se každý, kdo je u tebe mužského pohlaví,

^a14 Exod 20:5 ^b18 Exod 23:15 ^c22 Exod 23:16

ukáže před svým Pánem Hospodinem, Bohem Izraele. ²⁴Až před tebou vypudím národy a rozšířím tvé hranice, nikdo nezatouží po tvé zemi, když budeš přicházet, aby ses třikrát za rok ukázal před Hospodinem, svým Bohem.

²⁵Neobětuj krev mé oběti s ničím kvašeným.

Z beránka pesachové oběti ať do rána nic nezbude.

²⁶Nejlepší prvotiny své země přines do domu Hospodina, svého Boha.

Nevař kůzle v mléce jeho matky.“

²⁷Potom Hospodin Mojžíšovi řekl: „Tato slova zapiš. Podle těchto slov vstupuji do smlouvy s tebou a s Izraelem.“

²⁸Mojžíš byl s Hospodinem čtyřicet dní a čtyřicet nocí. Byl tam bez chleba a bez vody. Slova smlouvy, totiž Desatero, zapsal na desky.

Zářící tvář

²⁹Cestou z hory Sinaj nesl Mojžíš v rukou dvě Desky svědectví. Mojžíš ale nevěděl, že mu od rozhovoru s Hospodinem září tvář. ³⁰Když pak Áron a všichni Izraelité Mojžíše spatřili, hle, tvář mu zářila tak, že se k němu báli přiblížit. ³¹Mojžíš je však zavolal, a tak se k němu Áron i všichni předáci obce vrátili a Mojžíš s nimi mluvil. ³²Potom přistoupili všichni synové Izraele a on jim vyřídil všechno, o čem s ním Hospodin mluvil na hoře Sinaj.

³³Když k nim Mojžíš domluvil, přikryl si obličej rouškou. ³⁴Kdykoli ale vstupoval před Hospodina, aby s ním mluvil, Mojžíš tu roušku odkládal, dokud odtud nevyšel. Pak vycházel a říkal synům Izraele, co mu bylo přikázáno. ³⁵Tehdy synové Izraele vídali Mojžíšovu zářící tvář. Potom si Mojžíš znovu zakrýval tvář rouškou, dokud nešel mluvit s Hospodinem.

Den odpočinku

35 Když Mojžíš shromáždil celou izraelskou obec, řekl jim: „Tyto věci vám Hospodin přikázal. ²Šest dní se bude pracovat, ale sedmého dne budete mít svatou sobotu, den odpočinku pro Hospodina. Každý, kdo by v ten den dělal nějakou práci, zemře. ³V sobotní den nerozděláte oheň v žádném ze svých příbytků.“

Sbírka na svatyni

⁴Mojžíš celé izraelské obci řekl: „Hospodin přikázal toto: ⁵Vyberte mezi sebou pro Hospodina sbírku; každý, kdo má ochotné srdce, ať přinese Hospodinu příspěvek – zlato, stříbro, bronz, ⁶modrou, purpurovou a šarlatovou látku, kment, kozí srst, ⁷červeně barvené beraní kůže, odolné usně, akáciové dřevo, ⁸olej na svícení, také balzámy na olej pomazání a na vonné kadidlo, ⁹onyxové kameny a kameny pro zasazení do efodu a náprsníku.

¹⁰Přijďte, všichni nadaní řemeslníci, a vyrobte vše, co Hospodin přikázal:

¹¹ Příbytek, jeho stan a pokrývku,
jeho spony, rámy, svlaky, sloupy a patky,

¹² Truhlu, její tyče a slitovnici,
zastírající oponu,

¹³ stůl, jeho tyče a všechno náčiní,

- chleby předložení,
¹⁴ svícen, jeho náčiní a kahany,
 olej ke svícení,
¹⁵ kadidlový oltář a jeho tyče,
 olej pomazání a vonné kadidlo,
 vchodový závěs ke vchodu do Příbytku,
¹⁶ oltář pro zápalné oběti,
 jeho bronzový rošt, tyče a všechno jeho náčiní,
 umyvadlo a jeho podstavec,
¹⁷ zástěny nádvoří, jejich sloupy a patky,
 závěs pro bránu nádvoří,
¹⁸ kolíky Příbytku, kolíky nádvoří a jejich lana,
¹⁹ bohoslužebná roucha pro službu ve svatyni,
 svatá roucha kněze Árona
 i roucha jeho synů ke konání kněžské služby.“

²⁰Nato se celá izraelská obec od Mojžíše rozešla. ²¹Potom přicházeli – každý, kdo měl touhu v srdci, každý, kdo měl ochotného ducha – a přinášeli Hospodinu příspěvek na přípravu Stanu setkávání, na veškerou službu v něm i na svatá roucha. ²²Přicházeli muži i ženy, každý s ochotným srdcem, a přinášeli spínadla, náušnice, prsteny, náramky a všelijaké zlaté předměty. Každý, kdo chtěl Hospodinu poskytnout jako dar zlato, ²³i každý, kdo u sebe měl modrou, purpurovou nebo šarlatovou látku, kment, kozí srst, červeně barvené beraní kůže či odolné usně, přinášel je. ²⁴Každý, kdo chtěl přispět stříbrem nebo bronzem, přinášel tento příspěvek Hospodinu. Přinášel také každý, kdo měl u sebe akáciové dřevo k jakémukoli dílu služby.

²⁵Všechny ženy zručné v tkaní přinášely, co utkaly: modrou, purpurovou a šarlatovou látku a kment. ²⁶Všechny ženy, které cítily nutkání, také zručně spřádaly kozí srst. ²⁷Předáci obce přinášeli onyxové kameny a další drahokamy k posázení efodu a náprsníku, ²⁸také balzám a olej na svícení i na přípravu oleje pomazání a vonného kadidla. ²⁹A tak všichni Izraelité, muži i ženy, kteří měli ochotné srdce, přinášeli Hospodinu dobrovolné dary na veškeré dílo, které Hospodin skrze Mojžíše přikázal udělat.

Povolání řemeslníků

³⁰Mojžíš pak synům Izraele řekl: „Pohleďte, Hospodin povolal osobně Becaleela, syna Uriho, syna Hurova z pokolení Juda. ³¹Naplnil ho Božím Duchem – zručností, důvtipem a znalostí každého řemesla, ³²aby vymýšlel vzory a prováděl je ve zlatě, stříbře a bronzu, ³³aby opracovával a osazoval drahokamy, opracovával dřevo a ovládal každé řemeslo. ³⁴Dal mu také schopnost vyučovat, jemu i Oholiabovi, synu Achisamachovu z pokolení Dan. ³⁵Obdařil je nadáním pro každé řemeslo, od rytectví přes vytkávání a vyšívání modrých, purpurových a šarlatových látek i kmentu až po tkaní. Ovládají každé řemeslo a umí vymýšlet plány.

36 Ať tedy Becaleel a Oholiab spolu s každým nadaným řemeslníkem, jehož Hospodin obdařil zručností a důvtipem k vykonání veškeré potřebné práce na svatyni, udělají vše tak, jak přikázal Hospodin.“

²A tak Mojžíš povolal Becaleela a Oholiaba spolu s každým nadaným řemeslníkem, jehož Hospodin obdařil zručností. Ti všichni cítili nutkání přistoupit k té práci a dát se do ní. ³Převzali tedy od Mojžíše vše, čím synové Izraele přispěli na práci při stavbě svatyně.

Lidé mu ale každé ráno přinášeli stále další dobrovolné dary. ⁴Všichni řemeslníci zapojení do prací na stavbě svatyně tedy jeden po druhém odcházeli od svého díla ⁵a říkali Mojžíšovi: „Lid přináší mnohem více, než je potřeba k dílu, jež nám Hospodin přikázal vykonat.“

⁶Mojžíš tedy nechal v táboře vyhlásit: „Muži, ženy, přestaňte už přispívat na stavbu svatyně!“ Tak bylo lidu zabráněno přinášet více. ⁷Materiálu na veškeré potřebné dílo již bylo dost – dokonce víc než dost!

Příbytek

⁸Nejnadanější z řemeslníků, kteří se účastnili stavby, pak pro Příbytek připravili deset pruhů ze soukaného kmentu a z modré, purpurové a šarlatové látky s umně vetkanými cheruby. ⁹Jeden pruh byl dvacet osm loket dlouhý a čtyři lokte široký.^a Všechny pruhy měly stejné rozměry. ¹⁰Pět pruhů spojili k sobě; rovněž tak druhých pět pruhů. ¹¹Podél pruhu, jenž byl na konci spojeného kusu, udělali poutka z modré látky. Totéž udělali podél krajního pruhu ve druhém spojeném kusu. ¹²Na první koncový pruh připevnili padesát poutek a stejně tak na koncový pruh druhého spojeného kusu; poutka byla přesně proti sobě. ¹³Vyrobili také padesát zlatých spon, kterými ty pruhy spojili k sobě. Tak Příbytek tvořil jeden celek.

¹⁴Pro stan nad Příbytkem pak připravili houně z kozí srsti; připravili jedenáct takových houní. ¹⁵Jedna houně byla třicet loket dlouhá a čtyři lokte široká.^b Všechny jedenáct houní mělo stejné rozměry. ¹⁶Spojili zvlášť pět houní a šest houní. ¹⁷Potom připevnili padesát poutek podél koncové houně spojeného kusu a stejně tolik podél krajní houně druhého spojeného kusu. ¹⁸Vyrobili také padesát bronzových spon ke spojení stanu, aby tvořil jeden celek. ¹⁹Navrch stanu zhotovili pokrývku z červeně barvených beraních kůží a vrchní pokrývku z odolných usní.

²⁰Dále pro Příbytek vyrobili svislé rámy z akáciového dřeva. ²¹Každý rám byl deset loktů vysoký a jeden a půl lokte široký^c ²²a každý měl dva spojovací čepy. Tak vyrobili všechny rámy Příbytku. ²³Pro pravou, jižní stranu Příbytku vyrobili dvacet ráků. ²⁴Pod těch dvacet ráků vyrobili čtyřicet stříbrných patek; dvě patky pod dva čepy jednoho rámu a stejně tak pod každý další rám. ²⁵Také pro druhý bok Příbytku, pro severní stranu, vyrobili dvacet ráků ²⁶a k nim čtyřicet stříbrných patek; dvě patky pod jeden rám a stejně tak pod každý další rám. ²⁷Pro zadní, západní stranu Příbytku pak vyrobili šest ráků. ²⁸Vyrobili také dva zvláštní rámy pro oba rohy u zadní stěny Příbytku. ²⁹Zesponu k sobě přiléhaly a shora byly pevně spojeny jedním prstencem. Tak to udělali s oběma rámy v obou rozích. ³⁰Bylo tam tedy osm ráků a jejich šestnáct stříbrných patek; dvě patky pod každým rámem.

³¹Dále vyrobili svlaky z akáciového dřeva: pět svlaků pro rámy na jednom boku Příbytku, ³²pět pro rámy na druhém boku Příbytku a pět svlaků pro rámy na zadní, západní straně Příbytku. ³³Vyrobili i prostřední svlak, který procházel středem ráků od jednoho konce k druhému. ³⁴Ty rámy

^a9 asi 12,9 × 1,8 m

^b15 asi 13,8 × 1,8 m

^c21 asi 4,6 × 0,7 m

obložili zlatem a připevnili k nim zlaté prstence jako úchyty pro svlaky. Také svlaky obložili zlatem.

³⁵Udělal také oponu z modré, purpurové a šarlatové látky a ze soukaného kmentu; udělali ji s umně vetkanými cheruby. ³⁶K ní udělali čtyři sloupy z akáciového dřeva, obložili je zlatem, udělali k nim zlaté háčky a ulili k nim čtyři stříbrné patky.

³⁷Pro vchod do stanu pak udělali vyšíváný závěs z modré, purpurové a šarlatové látky a ze soukaného kmentu ³⁸a k němu pět sloupů s háčky. Jejich hlavice a příčky obložili zlatem, jejich pět patek však bylo z bronzu.

Truhla

37 Potom Becaleel vyrobil truhlu z akáciového dřeva: byla dva a půl lokte dlouhá, jeden a půl lokte široká a jeden a půl lokte vysoká.^a ²Obložil ji zevnitř i zvenčí čistým zlatem a po jejím obvodu udělal zlatý věnec. ³Ulil pro ni čtyři zlaté kruhy a připevnil je k jejím čtyřem nohám: dva kruhy po jednom jejím boku a dva kruhy po druhém. ⁴Z akáciového dřeva zhotovil rovněž tyče a obložil je zlatem. ⁵Tyče pak provlékl skrz kruhy po bocích truhly, aby se truhla dala nosit.

⁶Vyrobil také příkrov z čistého zlata, totiž slitovnice: byla dva a půl lokte dlouhá a jeden a půl lokte široká. ⁷Vytvořil také dva cheruby. Zhotovil je z tepaného zlata na obou koncích slitovnice: ⁸jednoho cheruba na jednom konci a druhého cheruba na druhém konci. Udělal cheruby tak, aby vystupovali ze slitovnice na obou jejích koncích. ⁹Cherubové měli rozpjatá křídla, jimiž zastíňovali slitovnici. Byli obráceni čelem k sobě a tvářemi se skláněli nad slitovnici.

Stůl

¹⁰Vyrobil také stůl z akáciového dřeva: byl dva lokte dlouhý, jeden loket široký a jeden a půl lokte vysoký.^b ¹¹Obložil jej čistým zlatem a po jeho obvodu udělal zlatý věnec. ¹²Udělal po jeho obvodu také na dlaň širokou obrubu a kolem ní další zlatý věnec. ¹³Ulil k němu také čtyři zlaté kruhy, které připevnil ke čtyřem rohům u jeho čtyř nohou. ¹⁴Kruhy byly upevněny těsně pod obrubou jako úchyty pro tyče, aby se stůl dal nosit. ¹⁵Tyče udělal z akáciového dřeva, aby se stůl dal nosit, a obložil je zlatem. ¹⁶Vyrobil rovněž nádoby patřící na stůl, mísy, pohárky, číše a konvice na úlitby, a to z čistého zlata.

Svícen

¹⁷Vyrobil také svícen z čistého zlata. Svícen měl tepanou patu i dřík a vystupovaly z něj pohárky, pupeny a květy. ¹⁸Z jeho boků vycházelo šest prutů: tři pruty svícnu z jedné strany svícnu a tři pruty z druhé. ¹⁹Na jednom prutu byly tři mandlovité pohárky s pupenem a květem, na dalším prutu také tři a tak to bylo na všech šesti prutech vycházejících ze svícnu. ²⁰Na dříku pak byly čtyři mandlovité pohárky s pupeny a květy. ²¹Pod jedním párem prutů, jež z něj vystupují, byl jeden pupen, pod druhým párem další pupen a pod třetím další – takto u všech šesti prutů vycházejících ze svícnu. ²²Tyto pupeny i pruty vystupovaly ze svícnu a všechno to bylo vytepano z jednoho kusu čistého zlata.

^a1 asi 115 × 70 × 70 cm

^b10 asi 90 × 45 × 70 cm

^c12 asi 7,5 cm

²³Ke svícnu zhotovil z čistého zlata také sedm kahanů, kleště a pánvice na oharky. ²⁴Svícen spolu se vším tímto náčiním vyrobil z talentu^a čistého zlata.

Kadidlový oltář

²⁵Zhotovil také kadidlový oltář z akáciového dřeva. Byl čtvercový, loket na délku a loket na šířku;^b na výšku měl dva lokte a vystupovaly z něj rohy. ²⁶Obložil jej čistým zlatem: jeho vršek, jeho stěny kolem dokola i jeho rohy. Po jeho obvodu udělal zlatý věnec. ²⁷Pod tím věncem k němu na obou bocích připevnil dva zlaté kruhy, a to po obou stranách. Sloužily jako úchyty pro tyče, aby se na nich dal nosit. ²⁸Tyče vyrobil z akáciového dřeva a obložil je zlatem.

²⁹Voňavkářským způsobem pak připravil olej svatého pomazání a čisté kadidlo z vonných látek.

Oltář pro zápalné oběti

38 Z akáciového dřeva zhotovil také čtvercový oltář pro zápalné oběti. Měl pět loket na délku, pět loket na šířku a tři lokte na výšku.^c ²V jeho čtyřech koutech vytvaroval rohy vystupující z oltáře a obložil je bronzem. ³Vyrobil veškeré náčiní k oltáři, hrnce, lopaty, obětní misky, vidlice a pánvice na uhlí; veškeré jeho náčiní vyrobil z bronzu. ⁴K oltáři zhotovil také mřížový rošt z bronzu a připevnil jej zesponu pod obrubu oltáře, do poloviny jeho výšky. ⁵Na čtyřech koncích bronzového roštu ulil čtyři kruhy jako úchyty pro tyče. ⁶Tyče vyrobil z akáciového dřeva a obložil je bronzem. ⁷Pak je provlékl skrz kruhy po bocích oltáře, aby se na nich dal nosit. Udělal jej dutý, z desek.

Umyvadlo

⁸Bronzové umyvadlo a jeho bronzový podstavec vyrobil ze zrcadel žen shromážděných ke konání služby u vchodu do Stanu setkávání.

Nádvoří

⁹Postavil také nádvoří. Na pravé, jižní straně nádvoří byly zástěny ze soukaného kmentu v délce 100 loket.^d ¹⁰Dvacet sloupů s dvaceti patkami na této straně bylo z bronzu, sloupové háčky a příčky byly stříbrné. ¹¹Rovněž na severní straně byly zástěny v délce 100 loket; jejich dvacet sloupů s dvaceti patkami bylo z bronzu, sloupové háčky a příčky byly stříbrné.

¹²Na západní straně byly zástěny v délce 50 loket,^e s deseti sloupy a deseti patkami, sloupové háčky a příčky byly stříbrné. ¹³Rovněž přední, východní strana měřila 50 loket. ¹⁴Tvořilo ji 15 loket^f zástěn se třemi sloupy a třemi patkami z jedné strany ¹⁵a 15 loket zástěn se třemi sloupy a třemi patkami z druhé strany. Uprostřed pak byla brána nádvoří. ¹⁶Všechny zástěny kolem nádvoří byly ze soukaného kmentu. ¹⁷Patky sloupů byly z bronzu, sloupové háčky a příčky byly stříbrné, obložení jejich hlavic bylo stříbrné. Všechny sloupy nádvoří byly propojeny stříbrnými příčkami.

¹⁸Vyšíváný závěs pro bránu nádvoří byl z modré, purpurové a šarlatové látky a ze soukaného kmentu. Byl dlouhý 20 loket^g a v celé šířce vysoký 5 loket,^h tak jako zástěny nádvoří. ¹⁹K němu patřily čtyři sloupy se čtyřmi

^a24 hebr. *kikar*, asi 34 kg
46 m

^b25 asi 45 × 45 × 90 cm
^f14 asi 7 m

^c1 asi 2,3 × 2,3 × 1,4 m
^h18 asi 2,3 m

^d9 asi

bronzovými patkami a stříbrnými háčky; obložení jejich hlavic i jejich příčky byly stříbrné. ²⁰Všechny kolíky okolo Příbytku a nádvoří byly z bronzu.

Soupis materiálu

²¹Toto je soupis Příbytku, totiž Příbytku svědectví, sečtený podle Mojžíšova rozkazu. Je to práce levitů pod vedením Itamara, syna kněze Árona.

²²Becaleel, syn Uriho, syna Hurova z pokolení Juda, udělal všechno, co Hospodin přikázal Mojžíšovi. ²³S ním byl Oholiab, syn Achisamachův z pokolení Dan, zručný v ryteckví, vytkávání a vyšívání na modré, purpurové a šarlatové látky i kmentu.

²⁴Zlata použitého na veškeré dílo svatyně (šlo o zlato poskytnuté jako dar) bylo celkem 29 talentů a 730 šekelů, měřeno šekelem svatyně.^a

²⁵Stříbra od členů obce zahrnutých do sčítání bylo 100 talentů a 1 775 šekelů, podle šekelu svatyně.^b ²⁶Jeden beka z hlavy (to jest půl šekelu svatyně)^c – tolik bylo vybráno od každého, kdo byl zahrnut do sčítání, od dvacetiletých výše, tedy od 603 550 mužů. ²⁷Oněch 100 talentů stříbra připadlo na odlévání patek pro svatyni a pro oponu: 100 patek ze 100 talentů; talent na patku. ²⁸Zbývajících 1 775 šekelů připadlo na výrobu sloupových háčků, obložení jejich hlavic a na spojovací příčky.

²⁹Bronzu poskytnutého jako dar bylo 70 talentů a 2 400 šekelů.^d ³⁰Z něj byly vyrobeny patky ke vchodu do Stanu setkávání, bronzový oltář s jeho bronzovým roštem, veškeré náčiní k oltáří, ³¹patky sloupů kolem nádvoří, patky pro bránu nádvoří a všechny kolíky kolem Příbytku a kolem nádvoří.

Kněžská roucha

39 Z modré, purpurové a šarlatové látky zhotovili bohoslužebná roucha pro službu ve svatyni. Připravili také svatá roucha pro Árona, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi.

²Efod byl zhotoven ze zlata, z modré, purpurové a šarlatové látky a ze soukaného kmentu. ³Vytepali zlaté plíšky a z nich nastříhali nitě, aby je umně vetkali do modré, purpurové a šarlatové látky a do kmentu. ⁴K oběma okrajům efodu připojili ramenní díly, aby byl spojen. ⁵Tkaný pás, který jej obepínal, byl stejně jako efod ze zlata, z modré, purpurové a šarlatové látky a ze soukaného kmentu, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi. ⁶Do zlatých obrouček zasadili onyxové kameny, a jako kamenorytec vyrývá pečeť, tak na nich vyryli jména synů Izraele. ⁷Potom je připevnili k ramenním dílům efodu jako pamětné kameny synů Izraele, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi.

⁸Podobným způsobem jako efod byl zhotoven umně tkaný náprsník: ze zlata, z modré, purpurové a šarlatové látky a ze soukaného kmentu. ⁹Náprsník byl čtvercový; udělali jej dvojitý, po přehnutí byl na píd dlouhý a na píd široký.^e ¹⁰Posázeli jej čtyřmi řadami drahých kamenů:

- v první řadě rubín, topas a smaragd,
- ¹¹ v druhé řadě tyrkys, safír a jaspis,
- ¹² ve třetí řadě opál, achát a ametyst,
- ¹³ ve čtvrté řadě chrysolit, onyx a beryl.

^a24 asi 1 t zlata
23 x 23 cm

^b25 asi 3,4 t stříbra

^c26 asi 6 g

^d29 asi 2,4 t bronzu

^e9 asi

V tomto pořadí byly kameny zasazeny do zlatých obrouček. ¹⁴Kamenů bylo dvanáct, tak jako jmen Izraelových synů. Každý měl na sobě jako na pečeti vyryto jméno jednoho ze dvanácti izraelských kmenů.

¹⁵K náprsníku vyrobili točené řetízky na způsob šňůrek, z čistého zlata. ¹⁶Vyrobili také dvě zlaté obroučky a dva zlaté kroužky. Ty dva kroužky připevnili na oba horní okraje náprsníku. ¹⁷Ty dvě zlaté šňůry pak připevnili k oběma kroužkům na okrajích náprsníku. ¹⁸Druhé konce obou šňůr připevnili k oněm dvěma obroučkám připevněným zepředu k ramenním dílům efodu. ¹⁹Vyrobili také dva zlaté kroužky, které připevnili ke dvěma dolním okrajům náprsníku, k jeho vnitřní obrubě. ²⁰Dále vyrobili dva zlaté kroužky, které připevnili zepředu k dolní části obou ramenních dílů efodu, těsně u jeho švu nad tkaným pásem efodu. ²¹Náprsník pak modrou šňůrou přivázali za jeho kroužky ke kroužkům efodu. Takto spočíval na tkaném pásu efodu a neodstával od efodu, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi.

²²K efodu byl zhotoven také plášť celý utkaný z modré látky. ²³Uprostřed něj byl otvor, jako bývá v pancíři, s tkanou obrubou, aby se netrhal. ²⁴Podél spodního lemu pláště udělali granátová jablka z modré, purpurové a šarlatové látky a ze soukaného kmentu. ²⁵Prostřídali je zvonky z čistého zlata, jež připevnili mezi granátová jablka po celém spodním lemu pláště: ²⁶zvonek a granátové jablko, zvonek a granátové jablko, po celém spodním lemu pláště, v němž se koná služba, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi.

²⁷Pro Árona a jeho syny utkali kmentové suknice, ²⁸kmentový turban, ozdobné kmentové pokrývky hlavy, plátěné spodky ze soukaného kmentu ²⁹a vyšívanou šerpu ze soukaného kmentu a z modré, purpurové a šarlatové látky, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi.

³⁰Vyrobili také štítek z čistého zlata, totiž korunu svatosti, a jako na pečeť na něj vyryli: SVATÝ HOSPODINU. ³¹Připevnili k němu modrou šňůru, aby mohl být přivázán na vrchol turbanu, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi.

Dokončení díla

³²Tak bylo dokončeno veškeré dílo Příbytku, totiž Stanu setkávání. Synové Izraele udělali všechno přesně tak, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi.^a

³³Tehdy přinesli Příbytek k Mojžíšovi:

- Stan a všechno jeho náčiní,
- jeho spony, rámy, svlaky, sloupy a patky,
- ³⁴přikrývku z červeně barvených beraních kůží,
- přikrývku z odolných usnů,
- zastírající oponu,
- ³⁵Truhlu svědectví, její tyče a slitovnici,
- ³⁶stůl a všechno jeho náčiní,
- chleby předložení,
- ³⁷svícen z čistého zlata,
- jeho uspořádané kahany a všechno náčiní,
- olej ke svícení,
- ³⁸zlatý oltář,
- olej pomazání,

^a32 Exod 31:11

vonné kadidlo,
 závěs pro vchod do Stanu,
³⁹bronzový oltář, jeho bronzový rošt, tyče a všechno náčiní,
 umyvadlo a jeho podstavec,
⁴⁰zástěny nádvoří, jejich sloupy a patky,
 závěs do brány nádvoří, jeho lana a kolíky,
 všechno náčiní ke službě v Příbytku, ve Stanu setkávání,
⁴¹bohoslužebná roucha pro službu ve svatyni,
 svatá roucha kněze Árona
 i roucha jeho synů ke konání kněžské služby.

⁴²Synové Izraele udělali všechnu práci přesně tak, jak Hospodin Mojžíšovi přikázal. ⁴³Mojžíš viděl všechno to dílo a hle, udělali je přesně tak, jak Hospodin přikázal. A Mojžíš jim poželal.

Vztyčení Příbytku

40 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²„Prvního dne prvního měsíce vztyčíš Příbytek, Stan setkávání.

³Postavíš tam Truhlu svědectví a zastřeš ji oponou. ⁴Přineseš stůl a uspořádáš vše na něm, přineseš i svícen a zapálíš jeho kahany. ⁵Před Truhlu svědectví postavíš zlatý oltář k pálení kadidla a ve vchodu do Příbytku pověsis závěs. ⁶Před vchodem do Příbytku, do Stanu setkávání, postavíš oltář pro zápalné oběti. ⁷Mezi Stanem setkávání a oltářem postavíš umyvadlo a naliješ do něj vodu. ⁸Kolem dokola vztyčíš zástěny nádvoří a v jeho bráně pověsis závěs.

⁹Potom vezmeš olej pomazání a pomažeš Příbytek i všechno, co je v něm. Tak jej i s veškerým vybavením posvětiš, a bude svatý. ¹⁰Pomažeš také oltář pro zápalné oběti a veškeré jeho náčiní. Tak oltář posvětiš, a bude svatosvatý. ¹¹Pomažeš i umyvadlo a jeho podstavec, a tak je posvětiš.

¹²Potom přivedeš Árona a jeho syny ke vchodu do Stanu setkávání a omyješ je vodou. ¹³Oblékneš Áronovi svatá roucha a pomažeš ho. Tak jej posvětiš, aby mi konal kněžskou službu. ¹⁴Přivedeš také jeho syny, oblékneš jim suknice ¹⁵a pomažeš je, jako jsi pomazal jejich otce, aby mi konali kněžskou službu. Toto pomazání je i všechna jejich pokolení uvede do věčného kněžství.“

¹⁶A Mojžíš udělal všechno přesně tak, jak mu Hospodin přikázal.

¹⁷Prvního dne prvního měsíce druhého roku byl Příbytek vztyčen. ¹⁸Mojžíš vztyčil Příbytek: položil jeho patky, postavil jeho rámy, provlékl jeho sloupy a vztyčil jeho sloupy. ¹⁹Nad Příbytkem roztáhl stan a seshora na něj položil jeho příkryvku, jak Hospodin Mojžíšovi přikázal.

²⁰Potom vzal Svědectví a vložil je do truhly. K truhle připevnil sochory a seshora ji přikryl slitovnicí. ²¹Když vnesl truhlu do Příbytku, pověsil v něm zastírající oponu. Tak zastřel Truhlu svědectví, jak mu Hospodin přikázal.

²²Před oponou, na severní straně Příbytku, pak ve Stanu setkávání postavil stůl ²³a před Hospodinem na něm uspořádal chleby, jak mu Hospodin přikázal.

²⁴Naproti stolu, na jižní straně Příbytku, postavil do Stanu setkávání svícen ²⁵a zapálil před Hospodinem kahany, jak mu Hospodin přikázal.

²⁶Před oponu ve Stanu setkávání postavil také zlatý oltář ²⁷a zapálil na něm vonné kadidlo, jak mu Hospodin přikázal.

²⁸Ve vchodu do Příbytku pověsil závěs. ²⁹Před vchodem do Příbytku, do Stanu setkávání, postavil oltář pro zápalné oběti a obětoval na něm zápalné i moučné oběti, jak mu Hospodin přikázal.

³⁰Mezi Stanem setkávání a oltářem postavil umyvadlo a nalil do něj vodu k omývání, ³¹aby si v něm Mojžíš i Áron a jeho synové omývali ruce a nohy. ³²Kdykoli vcházel do Stanu setkávání nebo přistupovali k oltáři, omývali se, jak mu Hospodin přikázal.

³³Okolo Příbytku a oltáře pak vztyčil zástěny nádvoří a do jeho brány pověsil závěs. Tak Mojžíš to dílo dokončil.

³⁴Tehdy Stan setkávání přikryl oblak a Příbytek naplnila Hospodinova sláva. ³⁵A Mojžíš nemohl vejít do Stanu setkávání, neboť na něm spočíval oblak a Příbytek naplňovala Hospodinova sláva.

³⁶Kdykoli se potom oblak nad Příbytkem vznesl, synové Izraele se vždy vydávali na cesty. ³⁷Pokud se však oblak nevznesl, nevycházeli až do dne, kdy se vznesl. ³⁸Ve dne byl nad Příbytkem Hospodinův oblak a v noci v něm byl oheň, před očima celého domu Izraele, na všech jejich cestách.

LEVITICUS

ZÁKON OBĚTI

Zápalné oběti

HOSPODIN ZAVOLAL Mojžíše a promluvil k němu ze Stanu setkávání: ²„Promluv k synům Izraele takto: Když někdo z vás bude Hospodinu přinášet obětní dar, ať je to dar z dobytka – ze skotu nebo z bravu.

³Přináší-li darem zápalnou oběť^a ze skotu, ať přivede samce bez vady. Přivede jej ke vchodu do Stanu setkávání, aby došel zalíbení před Hospodinem. ⁴Vloží ruku na hlavu zápalné oběti a ta bude přijata jako jeho smířící výkupné. ⁵Potom to dobytče zabije před Hospodinem. Kněží, synové Áronovi, přinesou jeho krev jako oběť a tou krví pokropí ze všech stran oltář, který je u vchodu do Stanu setkávání. ⁶Potom ať zápalnou oběť stáhne z kůže a rozseká ji na díly. ⁷Kněží, synové Áronovi, zapálí na oltáři oheň a narovnají na něj dříví. ⁸Na ně pak rozloží ty díly i s hlavou a tukem. ⁹Vnitřnosti a nohy se však musí omýt vodou. Kněz to vše nechá dýmat na oltáři jako zápalnou oběť, jako ohnivou oběť příjemně vonící Hospodinu.

¹⁰Přináší-li darem zápalnou oběť z bravu – z ovcí nebo koz – ať přivede samce bez vady ¹¹a zabije ho před Hospodinem u severní strany oltáře. Kněží, synové Áronovi, pak tou krví pokropí oltář ze všech stran. ¹²Potom ať rozseká oběť na díly i s hlavou a tukem. Kněz je narovná na dříví, které je na ohni na oltáři. ¹³Vnitřnosti a nohy se však musí omýt vodou. Kněz to všechno přinese jako oběť a nechá to dýmat na oltáři. To je zápalná oběť, ohnivá oběť příjemně vonící Hospodinu.

¹⁴Přináší-li Hospodinu darem zápalnou oběť z ptactva, ať přinese svůj dar z hrdlíček nebo z holoubat. ¹⁵Kněz přinese ptáče k oltáři, nehtem mu poodštípne hlavu a nechá je dýmat na oltáři; jeho krev bude vymáčkuta na stěnu oltáře. ¹⁶Odejme mu také vole i s obsahem a odhodí je poblíž oltáře východním směrem na místo pro popel. ¹⁷Natrhne ptáka u křídel, ale neroztrhne jej. Potom jej kněz nechá dýmat na oltáři, na dříví, které je na ohni. To je zápalná oběť, ohnivá oběť příjemně vonící Hospodinu.“

Moučné oběti

2 „Přináší-li někdo Hospodinu moučnou oběť,^b ať ji daruje z jemné mouky. Tu polije olejem, položí na ni kadidlo ^{2a}a přinese ji k Áronovým synům, kněžím. Kněz pak z toho vezme hrst jemné mouky s olejem a všechno kadidlo. Tento památeční díl nechá dýmat na oltáři jako ohnivou oběť příjemně vonící Hospodinu. ³Zbytek moučné oběti připadne Áronovi a jeho synům jako svatosvatý díl z ohnivých obětí Hospodinu.

⁴Přinášíš-li darem moučnou oběť pečenou v peci, udělej z jemné mouky nekvašené bochánky zadělané olejem nebo nekvašené placky pomazané

^a3 nebo *celooběť* (hebr. *ola*, tj. *vzhůru vystupující oběť*)
(hebr. *mincha*, tj. *dar*)

^b1 nebo *přídavnou oběť*

olejem. ⁵Je-li tvým darem moučná oběť smažená na pánvi, ať je z jemné mouky zadělané olejem, nekvašená. ⁶Rozdrob ji na kousky a polij olejem; je to moučná oběť. ⁷Je-li tvým darem moučná oběť připravená v kotlíku, ať je připravena z jemné mouky s olejem. ⁸Když takto připravenou moučnou oběť přineseš Hospodinu, bude předána knězi. Ten ji donese k oltáři, ⁹odejme z ní památeční díl a nechá jej dýmat na oltáři jako ohnivou oběť příjemně vonící Hospodinu. ¹⁰Zbytek moučné oběti připadne Áronovi a jeho synům jako svatosvatý díl z ohnivých obětí Hospodinu.

¹¹Žádná moučná oběť, kterou přinesete Hospodinu, nesmí být kvašená. Nikdy nedáte dýmat jako ohnivou oběť Hospodinu žádný kvas ani med. ¹²Můžete je Hospodinu přinášet jako dar z prvotín, ale nesmíte je obětovat na oltáři jako příjemnou vůni. ¹³Každý dar moučné oběti ochuť solí; nedopust, aby při tvé moučné oběti chyběla sůl smlouvy tvého Boha. S každým svým darem přines sůl.

¹⁴Přinášíš-li Hospodinu darem moučnou oběť z prvotín, přines k této oběti drcené zrní z čerstvých klasů pražených na ohni. ¹⁵Přidej k ní olej a polož na ni kadidlo; je to moučná oběť. ¹⁶Kněz pak část drceného zrní a oleje a všechno kadidlo nechá dýmat jako památeční díl; je to ohnivá oběť Hospodinu.“

Pokojné oběti

3 „Přináší-li někdo darem pokojnou oběť“ ze skotu, ať přivede před Hospodina samce či samici bez vady. ²Vloží ruku na hlavu své oběti a zabije ji u vchodu do Stanu setkávání; kněží, synové Áronovi, pak pokropí oltář krví ze všech stran. ³Potom ať z této pokojné oběti přinese ohnivou oběť Hospodinu: tuk příkrývající vnitřnosti i všečen tuk kolem vnitřností, ⁴obě ledviny s tukem, který je na nich i na slabinách, a jaterní lalok, který odejme spolu s ledvinami. ⁵Áronovi synové to pak nechají dýmat na oltáři spolu se zápalnou obětí ležící na dříví, jež bude na ohni, jako ohnivou oběť příjemně vonící Hospodinu.

⁶Přináší-li Hospodinu darem pokojnou oběť z bravu, ať přivede samce nebo samici bez vady. ⁷Přináší-li darem jehně, přivede je před Hospodina, ⁸vloží ruku na hlavu své oběti a zabije ji před Stanem setkávání; Áronovi synové pak její krví pokropí oltář ze všech stran. ⁹Potom z pokojné oběti přinese ohnivou oběť Hospodinu: její tuk, totiž celý tučný ocas, který odejme těsně u kostrče, tuk příkrývající vnitřnosti a všečen tuk kolem vnitřností, ¹⁰obě ledviny s tukem, který je na nich i na slabinách, a jaterní lalok, který odejme spolu s ledvinami. ¹¹Kněz to pak nechá dýmat na oltáři jako pokrm ohnivé oběti Hospodinu.

¹²Přináší-li darem kůzle, přivede je před Hospodina, ¹³vloží ruku na jeho hlavu a zabije je před Stanem setkávání; Áronovi synové pak jeho krví pokropí oltář ze všech stran. ¹⁴Potom z něj přinese ohnivou oběť Hospodinu: tuk příkrývající vnitřnosti a všečen tuk kolem vnitřností, ¹⁵obě ledviny s tukem, který je na nich i na slabinách, a jaterní lalok, který odejme spolu s ledvinami. ¹⁶Kněz to pak nechá dýmat na oltáři jako pokrm ohnivé oběti, jako příjemnou vůni. Všečen tuk patří Hospodinu.

¹⁷Toto je věčné ustanovení pro všechna vaše pokolení, ve všech vašich příbytcích: Nesmíte jíst žádný tuk a žádnou krev.“

^{a1} nebo obětní hod pokoje (hebr. *šlamim*)

Oběti za hřích

4 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²„Mluv k synům Izraele: Když se někdo neúmyslně prohřeší proti některému z Hospodinových přikázání a dopustí se něčeho, co se nesmí, učíte toto:

³Prohřeší-li se pomazaný kněz, poskvrní vinou všechen lid. Ať tedy za hřích, jehož se dopustil, obětuje Hospodinu mladého býčka bez vady jako oběť za hřích.“ ⁴Býčka přivede před Hospodina ke vchodu do Stanu setkávání, vloží mu ruku na hlavu a zabije ho před Hospodinem. ⁵Pomazaný kněz pak vezme trochu krve z toho býčka a přinese ji do Stanu setkávání. ⁶Namočí prst v krvi a sedmkrát jí stříkne před Hospodinem, před oponou svatyně. ⁷Trochou krve potře rohy oltáře k pálení vonného kadidla, který stojí před Hospodinem ve Stanu setkávání. Všechnu zbývající krev z býčka pak vylije k patě oltáře pro zápalné oběti, který stojí u vchodu do Stanu setkávání. ⁸Potom z býčka obětovaného za hřích odejme všechen tuk: tuk přikrývající vnitřnosti i všechen tuk kolem vnitřností, ⁹obě ledviny s tukem, který je na nich i na slabinách, a jaterní lalok, který odejme spolu s ledvinami ¹⁰(tak jako se odjímá tuk z dobytčete při pokojné oběti). ^bKněz to pak nechá dýmat na oltáři pro zápalné oběti. ¹¹Celý zbytek býčka – jeho kůže, veškeré maso i s hlavou, nohama, vnitřnostmi a výkaly – ¹²vynese ven za tábor na čisté místo, kam se sype popel, a spálí jej na ohni z dříví. Ať je spálen na místě, kam se sype popel.

¹³Prohřeší-li se neúmyslně celá izraelská obec (neboť si to shromáždění neuvědomí) a překročí některé Hospodinovo přikázání, když se proviní něčím, co se nesmí, učíte toto: ¹⁴Jakmile si uvědomí hřích, jehož se dopustili, přivede shromáždění mladého býčka před Stan setkávání jako oběť za hřích. ¹⁵Stařešिनové obce vloží před Hospodinem ruce na jeho hlavu a býček bude zabít před Hospodinem. ¹⁶Pomazaný kněz přinese trochu jeho krve do Stanu setkávání, ¹⁷namočí prst v krvi a sedmkrát jí stříkne před Hospodinem, před oponou. ¹⁸Trochou krve také potře rohy oltáře, který stojí před Hospodinem ve Stanu setkávání. Všechnu zbývající krev vylije k patě oltáře pro zápalné oběti, který stojí u vchodu do Stanu setkávání. ¹⁹Potom z něj odejme všechen tuk a nechá jej dýmat na oltáři. ²⁰Naloží s tím býčkem přesně tak, jak se nakládá s býčkem oběti za hřích.^c Tak za něj kněz vykoná obřad smíření a bude jim odpuštěno. ²¹Vynese býčka ven za tábor a spálí jej, jako spálil toho prvního býčka. To je oběť za hřích shromáždění.

²²Prohřeší-li se vůdce lidu, když neúmyslně překročí některé přikázání Hospodina, svého Boha, a tak se proviní něčím, co se nesmí, učíte toto: ²³Jakmile si uvědomí hřích, jehož se dopustil, přinese darem kozla, samce bez vady. ²⁴Vloží ruku na jeho hlavu a zabije ho před Hospodinem na místě, kde se zabíjí zápalná oběť; je to oběť za hřích. ²⁵Kněz pak prstem nabere trochu krve z oběti za hřích a potře rohy oltáře pro zápalné oběti; zbytek krve vylije k patě oltáře. ²⁶Všechen tuk nechá dýmat na oltáři tak jako tuk pokojné oběti. Tak za něj kněz kvůli jeho hříchu vykoná obřad smíření a bude mu odpuštěno.

²⁷Prohřeší-li se neúmyslně někdo z prostého lidu, když se proviní překročením jednoho z Hospodinových přikázání něčím, co se nesmí, učíte toto: ²⁸Jakmile si uvědomí hřích, jehož se dopustil, přinese jako oběť za svůj

^a3 nebo oběť očištění od hříchu (hebr. *chatat*)

^b10 Lev 3:3–4

^c20 viz v. 4–12

hřích kozu, samici bez vady. ²⁹Vloží ruku na hlavu této oběti za hřích a zabije ji na místě pro zápalné oběti. ³⁰Kněz pak prstem nabere trochu krve a potře rohy oltáře pro zápalné oběti; všechnu zbývající krev pak vylije k patě oltáře. ³¹Všechn tuk odejme, jako se odnímá tuk pokojné oběti, a kněz jej nechá dýmat na oltáři jako příjemnou vůni Hospodinu. Tak za něj kněz vykoná obřad smíření a bude mu odpuštěno.

³²Chce-li jako oběť za svůj hřích přinést jehně, ať přivede samičku bez vady. ³³Vloží ruku na hlavu této oběti za hřích a zabije ji jako oběť za hřích na místě, kde se zabíjí zápalná oběť. ³⁴Kněz pak prstem nabere trochu krve z oběti za hřích a potře rohy oltáře pro zápalné oběti; všechnu zbývající krev vylije k patě oltáře. ³⁵Všechn tuk odejme (tak jako se z jehněte odnímá tuk při pokojné oběti)^a a kněz jej nechá dýmat na oltáři jako ohnivou oběť Hospodinu. Tak za něj kněz vykoná obřad smíření kvůli hříchu, jehož se dopustil, a bude mu odpuštěno.

5 Člověk se prohřeší v těchto případech: Když něco viděl nebo se to dozvěděl, a ačkoli slyšel přísežnou výzvu ke svědectví, neoznámil to. Takový ponese vinu. ²Také když se někdo dotkne něčeho nečistého, jako je zdechlina nečisté zvíře, nečistého dobytka nebo nečisté drobné havěti, neúmyslně se znečistil, a tak se provinil. ³Také když se dotkne lidské nečistoty – jakékoli nečistoty poskvrňující člověka – a teprve pak si to uvědomí, provinil se. ⁴Také když nerozvážně pronese přísahu, zlou či dobrou – ať už nerozvážně přísahal o čemkoli, aniž si toho byl vědom – a teprve pak si to uvědomí, provinil se. ⁵Když se tedy jednou z těchto věcí proviní, ať vyzná, v čem se prohřešil. ⁶Jako odškodnění za hřích, jehož se dopustil, ať Hospodinu přinese samici z bravu, ovci nebo kozu, jako oběť za hřích. Kněz pak za něj kvůli jeho hříchu vykoná obřad smíření.

⁷Nemůže-li si dovolit jehně, přinese Hospodinu jako odškodnění za svůj prohřešek dvě hrdličky nebo dvě holoubata, jedno k oběti za hřích a druhé k zápalné oběti. ⁸Přinese je ke knězi a ten bude obětovat nejprve to, které je určeno k oběti za hřích. Nehtem mu zespodu poodstřípne hlavu, ale neodtrhne ji. ⁹Trochou krve oběti za hřích stříkne na stěnu oltáře a zbytek krve bude vymáčknut k patě oltáře; je to oběť za hřích. ¹⁰Z druhého pak připraví zápalnou oběť podle pravidel.^b Tak za něj kněz vykoná obřad smíření kvůli hříchu, jehož se dopustil, a bude mu odpuštěno.

¹¹Jsou-li však i dvě hrdličky nebo dvě holoubata nad jeho možnosti, přinese ten, kdo se prohřešil, jako svou oběť za hřích desetinu efy^c jemné mouky. Nepolije ji olejem a nepoloží na ni kadidlo, neboť je to oběť za hřích. ¹²Přinese ji ke knězi a ten z ní vezme hrst jako památeční díl a nechá ji dýmat na oltáři jako ohnivou oběť Hospodinu; to bude oběť za hřích. ¹³Tak za něj kněz vykoná obřad smíření kvůli hříchu, jehož se v kterémkoli z těchto případů dopustil, a bude mu odpuštěno. Zbytek mouky pak připadne knězi tak jako při moučné oběti.^d

Oběti odškodnění

¹⁴Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ¹⁵„Zklame-li někdo a neúmyslně zanedbá, co je svaté Hospodinu, pak ať přivede Hospodinu jako oběť odškodnění^e berana bez vady o patřičné ceně v šekelech stříbra (měřeno podle šekelu

^a35 Lev 3:9–10

^b10 Lev 1

^c11 asi 1,6 kg

^d13 Lev 2:3, 10

^e15 nebo oběť za provi-

nění (hebr. *ašam*)

svatyně).^a To je oběť odškodnění. ¹⁶To, co ze svatých věcí zanedbal, nahradí, přidá k tomu ještě pětinu ceny a dá to knězi. Kněz pak za něj obětováním berana odškodnění vykoná obřad smíření a bude mu odpuštěno.

¹⁷Prohřeší-li se někdo tím, že nevědomě překročí některé Hospodinovo přikázání a udělá něco, co se nesmí, provinil se a ponese vinu. ¹⁸Přivede tedy ke knězi berana bez vady o patřičné ceně jako oběť odškodnění. Kněz za něj vykoná obřad smíření kvůli neúmyslnému hříchu, jehož se dopustil, aniž to věděl, a bude mu odpuštěno. ¹⁹Je to oběť odškodnění, neboť se vskutku provinil proti Hospodinu.“

²⁰Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²¹„Člověk se prohřeší a zklame Hospodina v těchto případech: Když svého bližního podvede ohledně věci svěřené do úschovy či do zástavy nebo když bude svého bližního okrádat či vydírat ²²anebo když najde ztracenou věc a křivopřísežně ji zapře. Čehokoli takového se člověk dopustí, zhřeší. ²³Protože se tedy prohřešil a provinil, musí vše vrátit – ať už to ukradl nebo si to vynutil vydíráním nebo mu to bylo svěřeno do úschovy nebo to byla ztracená věc, kterou našel, ²⁴anebo cokoli, o čem křivě přísahal. Nahradí to v plné výši a přidá k tomu ještě pětinu ceny. V den své oběti odškodnění to odevzdá právoplatnému majiteli. ²⁵Jako odškodnění přivede Hospodinu berana bez vady o patřičné ceně; přivede jej ke knězi jako oběť odškodnění. ²⁶Kněz za něj před Hospodinem vykoná obřad smíření a bude mu odpuštěno, čehokoli se dopustil a čím se provinil.“

Zákon o zápalné oběti

6 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²„Dej Áronovi a jeho synům následující pokyny. Toto je zákon o zápalné oběti: Zápalná oběť ať zůstane celou noc až do rána v ohništi na oltáři, kde bude planout oheň. ³Kněz ať si oblékne plátěné roucho a pod něj plátěné spodky.^b Vybere popel ze zápalné oběti strávené ohněm na oltáři a vysype jej poblíž oltáře. ⁴Potom se převlékne a vynese popel na čisté místo ven za tábor.

⁵Ať na oltáři plane oheň, ať nikdy nezhasne! Na něm kněz každé ráno zapálí dříví, na něm narovná zápalnou oběť a na něm nechá dýmat tuk pokojných obětí. ⁶Ať na oltáři stále plane oheň, ať nikdy nezhasne!“

Zákon o moučné oběti

⁷„Toto je zákon o moučné oběti: Áronovi synové ji přinesou před Hospodina k přední straně oltáře. ⁸Kněz z té oběti vezme hrst jemné mouky s olejem i všechno kadidlo, které je na moučné oběti, a nechá tento památečný díl dýmat na oltáři jako příjemnou vůni Hospodinu. ⁹Áron a jeho synové budou jíst, co z ní zůstane. Budou to jíst nekvašené, a sice na svatém místě, na nádvoří Stanu setkávání. ¹⁰Nebudou to péci s kvasem, neboť jsem jim to dal jako podíl ze svých ohnivých obětí. Je to svatosvaté, tak jako oběť za hřích a oběť odškodnění. ¹¹Každý Áronův mužský potomek smí jíst z ohnivých obětí Hospodinu. To je věčné ustanovení pro všechna vaše pokolení. Cokoli se jich dotkne, bude svaté.“

¹²Hospodin dále promluvil k Mojžíšovi: ¹³„Áron i jeho synové budou v den svého pomazání přinášet Hospodinu tento obětní dar: desetinu efy^c jemné mouky jako stálou moučnou oběť, polovinu ráno a polovinu večer.

^a15 1 šekel = asi 11,5 g

^b3 Exod 28:42–43

^c13 asi 1,6 kg

¹⁴Bude se smažit na plotně. Nasáklou olejem a rozdrobenou na kousky ji pak přineseš, abys ji obětoval jako příjemnou vůni Hospodinu. ¹⁵Áronův syn, který přijme kněžské pomazání po něm, udělá totéž. Věčným ustanovením náleží Hospodinu; nechť se celá obrátí v dým. ¹⁶Každá moučná oběť přinášená knězem ať celá shořít; nebude se jíst.“

Zákon o oběti za hřích

¹⁷Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ¹⁸„Promluv k Áronovi a jeho synům. Toto je zákon o oběti za hřích: Na místě, kde se zabíjí zápalná oběť, se bude před Hospodinem zabíjet i oběť za hřích. Bude svatosvatá. ¹⁹Kněz, který ji obětuje, ji bude jíst; ať je snědena na svatém místě, na nádvoří Stanu setkávání. ²⁰Cokoli se dotkne jejího masa, bude svaté. Kdyby trochu její krve stříklo na roucho, vyper potřísněnou látku na svatém místě. ²¹Hliněná nádoba, v níž se vařilo její maso, ať je rozbita. Pokud se vařilo v mosazné nádobě, ať je vydrhnuta a vypláchnuta vodou. ²²Každý mužského pohlaví v kněžských rodinách ji smí jíst; bude svatosvatá. ²³Nesmí se však jíst žádná oběť za hřích, jejíž krev se vnáší do Stanu setkávání k vykonání obřadu smíření ve svatyni. Ta musí být spálena.“

Zákon o oběti odškodnění

7 „Toto je zákon o oběti odškodnění: Bude svatosvatá. ²Oběť odškodnění bude zabita na místě, kde se zabíjí zápalná oběť. Její krví ať se pokropí oltář ze všech stran. ³Potom bude obětován všechen její tuk: tučný ocas, tuk příkrývající vnitřnosti, ⁴obě ledviny s tukem, který je na nich i na slabinách, a jaterní lalok, který bude odňat spolu s ledvinami. ⁵Kněz to pak nechá dýmat na oltáři jako ohnivou oběť Hospodinu; je to oběť odškodnění. ⁶Každý mužského pohlaví v kněžských rodinách ji smí jíst. Bude se jíst na svatém místě a bude svatosvatá.

⁷Pro oběť za hřích a oběť odškodnění platí tentýž zákon: Případne knězi, který s ní vykonal obřad smíření. ⁸Knězi, který přinese něčí zápalnou oběť, případně kůže ze zápalné oběti, kterou vykonal. ⁹Rovněž každá moučná oběť upečená v peci, připravená na pánvi nebo na plotně případně knězi, který ji vykonal. ¹⁰Každá moučná oběť zadělaná olejem nebo suchá pak případně všem Áronovým synům rovným dílem.“

Zákon o pokojné oběti

¹¹„Toto je zákon o pokojné oběti přinášené Hospodinu:

¹²Přináší-li ji někdo z vděčnosti, ať spolu s ní přinese jako oběť díkůvzdání nekvašené bochánky zadělané olejem, nekvašené placky pomazané olejem a smažené bochánky z jemné mouky zadělané olejem. ¹³Se svou pokojnou obětí díkůvzdání ať přinese darem kromě bochánek také kvašený chléb. ¹⁴Z každého z těchto darů pak poskytne jeden kus jako obětní příspěvek pro Hospodina. Ten případně knězi, který kropil oltář krví pokojné oběti. ¹⁵Maso pokojné oběti díkůvzdání se bude jíst v den jejího obětování; ať z něj nic nezůstane do rána.

¹⁶Přináší-li se tato oběť na základě slibu nebo jako dobrovolný dar, bude se jíst v den jejího obětování. Co z masa oběti zbude, se však smí jíst i nazítří. ¹⁷Co zbude až do třetího dne, bude spáleno. ¹⁸Kdyby se maso

pokojné oběti jedlo i třetího dne, nedojde ten, kdo ji obětoval, zalíbení. Nebude mu počítána, bude ohavností a člověk, který by z ní jedl, ponese vinu.

¹⁹Maso se rovněž nesmí jíst, dotkne-li se čehokoli nečistého; musí být spáleno. Ostatní maso smí jíst každý, kdo je čistý. ²⁰Kdyby však někdo jedl maso Hospodinovy pokojné oběti ve stavu vlastní nečistoty, bude vyobcován ze svého lidu. ²¹Rovněž kdyby se někdo dotkl čehokoli nečistého – ať už lidské nečistoty, nečistého zvířete nebo jakékoli nečisté ohavnosti – a potom jedl něco z masa Hospodinovy pokojné oběti, bude vyobcován ze svého lidu.“

Zákaz tuku a krve

²²Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²³„Mluv k synům Izraele: Nesmíte jíst žádný tuk – ať už z hovězího dobytka nebo z ovce či kozy. ²⁴Tuk zdechlého nebo rozsápaného zvířete se smí užívat k různým účelům, ale jíst jej rozhodně nesmíte. ²⁵Každý, kdo by jedl tuk dobytčete, z něhož přinesl ohnivou oběť Hospodinu, bude vyobcován ze svého lidu.

²⁶V žádném ze svých příbytků nesmíte jíst žádnou krev – ať už z ptactva nebo z dobytka. ²⁷Kdokoli by jedl jakoukoli krev, bude vyobcován ze svého lidu.“

Kněžský podíl

²⁸Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²⁹„Mluv k synům Izraele: Ten, kdo obětuje pokojnou oběť Hospodinu, ať ze své pokojné oběti přinese Hospodinu dar. ³⁰Vlastními rukama ať přinese ohnivé oběti Hospodinu: přinese tuk s hrudím, aby je zvedáním nabídl Hospodinu. ³¹Kněz nechá tuk dýmat na oltáři, ale hruď připadne Áronovi a jeho synům. ³²Pravou kýtu ze svých pokojných obětí odevzdáte jako obětní příspěvek knězi. ³³Podíl pravé kýty připadne tomu z Áronových synů, který bude obětovat krev a tuk z pokojné oběti. ³⁴Hruď pozvedání i kýtu odevzdání jsem totiž synům Izraele odebral z jejich pokojných obětí a dal jsem je knězi Áronovi a jeho synům. Ti je budou věčným ustanovením přijímat od synů Izraele.“

³⁵Toto je podíl z Hospodinových ohnivých obětí, patřící Áronovi a jeho synům ode dne, kdy budou uvedeni do kněžské služby Hospodinu. ³⁶Hospodin přikázal, aby jej dostávali od synů Izraele ode dne svého pomazání. Je to věčné ustanovení pro všechna jejich pokolení.

³⁷Toto je zákon o zápalné oběti, moučné oběti, oběti za hřích, oběti odškodnění, oběti pověření a pokojné oběti. ³⁸Hospodin jej vydal Mojžíšovi na hoře Sinaj v den, kdy přikázal synům Izraele, aby obětovali své dary Hospodinu na Sinajské poušti.

Obřad pověření kněží

8 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ^a ²„Vezmi Árona s jeho syny a jejich roucha, olej pomazání, býčka k oběti za hřích, dva berany a koš nekvašeného pečiva ³a shromáždí celou obec ke vchodu do Stanu setkávání.“ ⁴Mojžíš tedy učinil, jak mu Hospodin přikázal.

⁵Když se obec shromáždila u vchodu do Stanu setkávání, Mojžíš jim řekl: „Toto nám přikázal vykonat Hospodin.“ ⁶Tehdy Mojžíš nechal přistoupit Árona s jeho syny a omyl je vodou. ⁷Navlékl mu suknici, přepásal ho šerpou, oblékl mu plášť, na něj umístil efod, přepásal ho tkaným pásem efodu, a tak mu jej připevnil. ⁸Na něj umístil náprsník a do náprsníku vložil urim a tumim.“ ⁹Na hlavu mu nasadil turban a na turban zepředu připevnil zlatý štítek, totiž korunu svatosti, jak Mojžíšovi přikázal Hospodin.

¹⁰Potom vzal Mojžíš olej pomazání a pomazal Příbytek i všechno, co bylo v něm, aby to posvětil. ¹¹Sedmkrát jím stříkl na oltář a pomazal oltář s veškerým jeho náčiním i umyvadlo s podstavcem, aby je posvětil. ¹²Část oleje pomazání také vylil na Áronovu hlavu a pomazal ho, aby ho posvětil. ¹³Potom Mojžíš nechal přistoupit Áronovy syny, oblékl jim suknice, přepásal je šerpou a uvázal jim pokrývky hlavy, jak Mojžíšovi přikázal Hospodin.

¹⁴Přivedl býčka k oběti za hřích, a když Áron se svými syny vložil ruce na hlavu býčka obětovaného za hřích, ¹⁵Mojžíš jej zabil. Pak vzal jeho krev a prstem potřel rohy oltáře ze všech stran, aby oltář očistil od hříchu. Zbytek krve vylil k patě oltáře. Tak jej posvětil ke konání obřadů smíření. ¹⁶Mojžíš vzal také všechn tuk, který byl kolem vnitřností, jaterní lalok, obě ledviny i jejich tuk a nechal to dýmat na oltáři. ¹⁷Samotného býčka, jeho kůži, maso a výkaly pak spalil na ohni venku za táborem, jak Mojžíšovi přikázal Hospodin.

¹⁸Pak přivedl berana k zápalné oběti, a když Áron se svými syny vložil ruce na hlavu berana, ¹⁹Mojžíš jej zabil. Potom pokropil oltář ze všech stran krví. ²⁰Berana rozsekal na díly a nechal ty díly i s hlavou a tukem dýmat na oltáři. ²¹Jeho vnitřnosti a nohy Mojžíš omyl vodou a celého berana nechal dýmat na oltáři. Byla to příjemně vonící zápalná oběť, byla to ohnivá oběť Hospodinu, jak Mojžíšovi přikázal Hospodin.

²²Pak přivedl druhého berana, berana pověření, a když Áron se svými syny vložil ruce na hlavu berana, ²³zabil jej. Mojžíš pak vzal trochu jeho krve a potřel jí lalůček Áronova pravého ucha, palec jeho pravé ruky a palec jeho pravé nohy. ²⁴Potom nechal přistoupit Áronovy syny a krví jim potřel lalůček pravého ucha, palec pravé ruky a palec pravé nohy. Zbytkem krve pak ze všech stran pokropil oltář. ²⁵Potom vzal tuk (tučný ocas a všechn tuk kolem vnitřností, jaterní lalok i obě ledviny s jejich tukem) a pravou kýtu. ²⁶Z koše nekvašeného pečiva, který je před Hospodinem, vzal jeden nekvašený bochánek, jeden chlebový bochánek zadělaný olejem a jednu placku a položil je na onen tuk a pravou kýtu. ²⁷To vše vložil do Áronových dlaní a do dlaní jeho synů, aby to zvedáním nabízeli Hospodinu. ²⁸Potom to Mojžíš vzal z jejich dlaní a nechal vše dýmat na oltáři spolu se zápalnou obětí. Byla to příjemně vonící oběť pověření, byla to ohnivá oběť Hospodinu. ²⁹Mojžíš vzal také hrudí a zvedáním je nabídl Hospodinu. To byl Mojžíšův podíl z berana pověření, jak Mojžíšovi přikázal Hospodin.

³⁰Potom vzal Mojžíš trochu oleje pomazání a trochu krve, která byla na oltáři, a postříkal tím Árona a jeho roucha a s ním i jeho syny a jejich roucha. Tak posvětil Árona i jeho roucha a s ním i jeho syny a jejich roucha.

³¹Tehdy Mojžíš Áronovi a jeho synům řekl: „Uvařte maso u vchodu do Stanu setkávání a tam ho snězte s chlebem, který je v koši pověření, jak

jsem přikázal: „Áron a jeho synové je budou jíst.“³²Co z masa a chleba zbude, spálíte.³³Po sedm dní neodejdete od vchodu do Stanu setkávání, dokud se nevyplní doba vašeho pověřování. Vaše pověřování potrvá sedm dní.³⁴Hospodin přikázal, aby za vás byl konán obřad smíření tak, jak byl vykonán dnešního dne.³⁵Zůstanete u vchodu do Stanu setkávání dnem i nocí po sedm dní a budete držet Hospodinovu stráž, abyste nezemřeli, neboť tak mi to bylo přikázáno.“³⁶Áron pak se svými syny vykonal vše, co Hospodin skrze Mojžíše přikázal.

Zahájení kněžské služby

9 Osmého dne pak Mojžíš zavolal Árona a jeho syny i stařešiny Izraele^{2a} a řekl Áronovi: „Vezmi si mladé tele k oběti za hřích a berana k zápalné oběti, oba bez vady, a oběťuj je před Hospodinem.“³Synům Izraele pak řekl: „Vezměte kozla k oběti za hřích, tele a beránka k zápalné oběti (oba roční, bez vady),⁴také býka a berana k pokojné oběti, aby byli obětováni před Hospodinem spolu s moučnou obětí zadělanou olejem. Dnes se vám totiž ukáže Hospodin.“

⁵Vzali tedy to, co Mojžíš přikázal, před Stan setkávání a celá obec přistoupila a postavila se před Hospodina.⁶Tedy Mojžíš řekl: „Toto nám přikázal Hospodin. Když to vykonáte, ukáže se vám Hospodinova sláva.“

⁷Potom Mojžíš řekl Áronovi: „Přístup k oltáři, oběťuj svou oběť za hřích a svou zápalnou oběť, a vykonej tak za sebe i za lid obřad smíření. Oběťuj také dar lidu a vykonej za ně obřad smíření, jak přikázal Hospodin.“

⁸Áron tedy přistoupil k oltáři a zabil své tele jako oběť za hřích.⁹Když mu pak jeho synové podali krev, namočil si v ní prst a potřel rohy oltáře. Zbytek krve vylil k patě oltáře.¹⁰Tuk, ledviny a jaterní lalok z oběti za hřích nechal dýmat na oltáři, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi.¹¹Maso a kůži však spálil na ohni venku za táborem.

¹²Poté zabil zápalnou oběť. Jeho synové mu podali krev a on jí pokropil oltář ze všech stran.¹³Podali mu zápalnou oběť rozsekanou na díly a hlavu a on to dal dýmat na oltář.¹⁴Když omyl vnitřnosti a nohy, dal je dýmat na oltáři spolu se zápalnou obětí.

¹⁵Potom obětoval dar lidu. Vzal kozla oběti za hřích lidu, zabil jej a obětoval jej za hřích tak jako předešlou oběť.

¹⁶Nechal přinést také zápalnou oběť a obětoval ji podle pravidel.¹⁷Pak nechal přinést moučnou oběť, vzal z ní hrst a dal ji dýmat na oltáři vedle ranní zápalné oběti.

¹⁸Potom zabil býka a berana pokojné oběti za lid. Jeho synové mu podali krev, již pokropil oltář ze všech stran,¹⁹a tučné kusy z býka i z berana – tučný ocas, tuk pokrývající vnitřnosti, ledviny a jaterní lalok.²⁰Tyto tučné kusy položili na hrudí a on je nechal dýmat na oltáři.²¹Hrudí a pravou kýtu pak Áron zvedáním nabídl Hospodinu, jak Mojžíš přikázal.

²²Potom Áron vztáhl ruce k lidu a žehnal jim. Tak dokončil oběť za hřích, zápalnou i pokojnou oběť a sestoupil z oltáře.

²³Mojžíš s Áronem pak vešli do Stanu setkávání, a když vyšli ven, žehnali lidu. Vtom se všemu lidu ukázala Hospodinova sláva.²⁴Od Hospodina totiž vyšlehl oheň a pohltil zápalnou oběť i tučné kusy na oltáři. A když to všechen lid spatřil, vykřikl a padl na tvář.

Nepatříčný oheň

10 Áronovi synové Nádab a Abihu pak vzali každý svou kadidelnici, dali do nich oheň, položili na něj kadidlo a obětovali před Hospodinem nepatříčný oheň, jaký jim nepřikázal.^a ²Tedy vyšlehl od Hospodina oheň a pohltil je, a tak zemřeli před Hospodinem. ³Mojžíš řekl Áronovi: „To měl Hospodin na mysli, když řekl:

Na těch, kdo ke mně přistupují,
projevím svou svatost;
před tváří všeho lidu
projevím svou slávu.“

A Áron mlčel.

⁴Mojžíš tedy zavolal Mišaele a Elsafana, syny Uziele, Áronova strýce, a řekl jim: „Přistupte a vynesete své bratrance od svatyně ven za tábor!“
⁵Přistoupili tedy a odnesli je v jejich suknicích ven za tábor, jak jim Mojžíš řekl.

⁶Mojžíš řekl Áronovi a jeho zbylým synům Eleazarovi a Itamarovi: „Nerozpouštějte si vlasy na znamení smutku a netrhejte svá roucha, abyste nezemřeli a aby se Bůh nerozhněval na celou obec! Vaši bratři, celý dům Izraele, budou oplakávat ty, jež Hospodin sežehl. ⁷Vy však neodcházejte od vchodu do Stanu setkávání, abyste nezemřeli, neboť je na vás olej Hospodinova pomazání.“ Zachovali se tedy podle Mojžíšova slova.

⁸Hospodin promluvil k Áronovi: ⁹„Když budete vcházet do Stanu setkávání, nebudeš ty ani tví synové pít víno ani jiný kvašený nápoj, abyste nezemřeli. To je věčné ustanovení pro všechna vaše pokolení: ¹⁰Rozlišujte mezi svatým a nesvatým a mezi čistým a nečistým ¹¹a učte syny Izraele všem ustanovením, která jim Hospodin vydal skrze Mojžíše.“

¹²Mojžíš pak Áronovi a jeho zbylým synům Eleazarovi a Itamarovi řekl: „Vezměte mouchou obět, která zbyla z Hospodinových ohnivých obětí, a jezte ji nekvašenou poblíž oltáře, neboť je svatosvatá. ¹³Sníte ji na svatém místě, neboť je to stanovený příděl z Hospodinových ohnivých obětí pro tebe i pro tvé syny. Tak mi to bylo přikázáno. ¹⁴Také hruď pozvedání i kýtu odevzdání budete jíst na čistém místě – ty a s tebou tvoji synové i tvé dcery – neboť jsou tobě i tvým potomkům dány jako stanovený příděl z pokojných obětí synů Izraele. ¹⁵Kýtu odevzdání a hruď pozvedání přinesou spolu s ohnivými oběťmi tuku, aby to zvedáním nabídli Hospodinu. Věčným ustanovením to připadne tobě a tvým synům, jak Hospodin přikázal.“

¹⁶Mojžíš pak zjišťoval, co se stalo s kozlem oběti za hřích, a ukázalo se, že byl spálen. Rozhněval se tedy na Eleazara a Itamara, Áronovy zbývající syny, a řekl: ¹⁷„Proč jste oběť za hřích nesnědli na svatém místě? Vždyť je svatosvatá a byla vám dána, abyste sňali vinu obce, abyste za ně před Hospodinem vykonali obřad smíření! ¹⁸Pohleďte, krev oběti nebyla vnášena dovnitř svatyně. Proto jste ji měli sníst na svatém místě, jak jsem přikázal!“^b

^a1 Exod 30:9

^b18 Lev 6:18–19, 23

¹⁹Áron však Mojžíšovi odpověděl: „Pohleď, dnes obětovali před Hospodinem svou oběť za hřích a svou zápalnou oběť, a mě postihly takové věci! Kdybych dnes jedl oběť za hřích, copak by s tím Hospodín souhlasil?“

²⁰A když to Mojžíš uslyšel, souhlasil.

ZÁKON ČISTOTY

Čisté a nečisté pokrmy

11 Hospodín promluvil k Mojžíšovi a Áronovi: ²„Mluvte k synům Izraele: Ze všech živočichů na zemi smíte jíst tyto: ³Smíte jíst každého přežvýkavého sudokopytníka.

⁴Nesmíte však jíst ty, kteří jsou jen přežvýkavci nebo jen sudokopytníci. Velbloud sice přežvykuje, ale nemá rozdělené kopyto – je tedy pro vás nečistý. ⁵Daman sice přežvykuje, ale nemá rozdělené kopyto – je tedy pro vás nečistý. ⁶Zajíc sice přežvykuje, ale nemá rozdělené kopyto – je tedy pro vás nečistý. ⁷Prase sice má rozdělené kopyto, ale nepřežvykuje – je tedy pro vás nečisté. ⁸Jejich maso nesmíte jíst, jejich zdechliny se nedotknete. Budou pro vás nečistí.

⁹Ze všech vodních živočichů smíte jíst tyto: Smíte jíst všechny sladkovodní i mořské tvory, kteří mají ploutve a šupiny. ¹⁰Všichni mořští i sladkovodní tvorové bez ploutví a šupin (ať už drobná vodní havěť nebo velcí vodní tvorové) však pro vás budou ohavností ¹¹a ohavností pro vás zůstanou. Jejich maso nesmíte jíst, jejich zdechliny se budete štítit. ¹²Cokoli ve vodách nemá ploutve a šupiny, bude pro vás ohavností.

¹³Toto jsou ptáci, jichž se budete štítit. Nesmějí se jíst, jsou ohavní: ^aorel, orlosup, mořský orl, ¹⁴luňák, různé druhy jestřábů, ¹⁵všechny druhy havranů, ¹⁶dále pštros, sova, racek, různé druhy sokolů, ¹⁷sýček, kormorán, výr, ¹⁸ibis, pelikán, sup, ¹⁹čáp, různé druhy volavek a také dudek a netopýr.

²⁰Všechn křídlatý hmyz lezoucí po čtyřech pro vás bude ohavností. ²¹Smíte z něj ale jíst to, co má další členěné nožky ke skákání po zemi, ²²jako jsou různé druhy kobylek, sarančat, cvrčků a koníků. ²³Všechn ostatní křídlatý čtvernohý hmyz pro vás bude ohavností.

²⁴Těmito živočichy byste se poskvřnili. Kdokoli se dotkne jejich zdechliny, bude nečistý až do večera. ²⁵Kdokoli by nesl něco z jejich zdechliny, vypere svůj oděv a bude nečistý až do večera.

²⁶Každý kopytník, který nemá rozdělené kopyto a který nepřežvykuje, pro vás bude nečistý. Kdokoli se ho dotkne, bude nečistý. ²⁷Každý čtyřnohý živočich, který chodí po tlapách, pro vás bude nečistý. Kdokoli se dotkne jejich zdechliny, bude nečistý až do večera. ²⁸Kdokoli by nesl jejich zdechlinu, vypere svůj oděv a bude nečistý až do večera. Jsou pro vás nečistí.

²⁹Z drobné havěti hemžící se po zemi pro vás bude nečisté toto: lasice, krysa, různé druhy ještěřů, ³⁰gekon, varan, ještěrka, mlok a chameleon. ³¹To je pro vás ze vši havěti nečisté. Kdokoli se dotkne jejich mršiny, bude nečistý až do večera. ³²Cokoli, nač jejich mršina upadne, bude nečisté. Ať je to předmět ze dřeva nebo oděv, kůže, pytlovina či jakékoli náradí, položí se to do vody a bude nečisté až do večera; potom to bude čisté. ³³Kdyby

^a13 některé živočišné druhy v následujících výčtech nelze určit s jistotou

taková mršina spadla do nějaké hliněné nádoby, všechno v ní bude nečisté a nádobu musíte rozbít. ³⁴Každý pokrm, který přišel do styku s vodou z té nádoby, bude nečistý. Také každý nápoj v jakékoli takové nádobě bude nečistý. ³⁵Cokoli, nač upadne taková zdechlina, bude nečisté. Pec i krb budou zbořeny – jsou nečisté a nečisté pro vás zůstanou. ³⁶Pramen nebo jímka na vodu ovšem zůstanou čisté. Cokoli se však dotkne takových zdechlin, bude nečisté. ³⁷Když taková zdechlina upadne na jakékoli osivo, zůstane osivo čisté. ³⁸Bylo-li však předtím, než na něj taková zdechlina upadla, namočeno vodou, bude pro vás nečisté.

³⁹Když pojde nějaké zvíře, které smíte jíst, bude ten, kdo se dotkl jeho zdechliny, nečistý až do večera. ⁴⁰Kdo by z té zdechliny něco snědl, vypere svůj oděv a bude nečistý až do večera. Také ten, kdo by tu zdechlinu nesl, vypere svůj oděv a bude nečistý až do večera.

⁴¹Veškerá havěť hemžící se po zemi pro vás bude ohavností, nejzte ji. ⁴²Nesmíte jíst žádnou havěť hemžící se po zemi, ať už se plazí po břiše nebo leze po čtyřech či více nohách. Je to ohavnost. ⁴³Neposkvřňujte se jakoukoli hemžící se havětí. Neposkvřňujte se jimi, abyste se nestali nečistými. ⁴⁴Vždyť já jsem Hospodin, váš Bůh! Posvěťte se a buďte svatí, neboť já jsem svatý, a neposkvřňujte se žádnou havětí plazící se po zemi. ⁴⁵Vždyť já jsem Hospodin, který vás vyvedl z Egypta, abych byl vaším Bohem. Buďte svatí, neboť já jsem svatý.“

⁴⁶Toto je zákon ohledně zvěře, ptactva, všech vodních živočichů i všeho, co se hemží po zemi. ⁴⁷Podle něj se rozlišuje mezi čistým a nečistým a mezi povolenými a zakázanými pokrmy.

Čistota po porodu

12 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: „Mluv k synům Izraele: Když žena počne a porodí chlapce, bude po sedm dní nečistá, stejně jako v době svého pravidelného krvácení. ³Osmého dne bude chlapec obřezán,^a ⁴ale matčino očišťování od krve potrvá ještě třicet tři dny. Dokud se nevyplní doba jejího očišťování, nedotkne se ničeho svatého a nepřijde ke svatyni. ⁵Porodí-li dívku, bude po dva týdny nečistá jako při svém krvácení a její očišťování od krve potrvá ještě šedesát šest dní.

⁶Když uplyne doba jejího očišťování po narození syna nebo dcery, přivede knězi ke vchodu do Stanu setkávání ročního beránka k zápalné oběti a holoubě nebo hrdličku k oběti za hřích. ⁷Kněz je bude obětovat před Hospodinem a vykoná za ni obřad smíření, a tak bude očištěna od svého krvácení.

Toto je zákon o ženě, která porodila chlapce nebo dívku. ⁸Nemůže-li si dovolit jehně, vezme dvě hrdličky nebo dvě holoubata, jedno k zápalné oběti a druhé k oběti za hřích. Kněz za ni vykoná obřad smíření, a tak bude očištěna.“

Čistota pokožky

13 Hospodin promluvil k Mojžíšovi a Áronovi: „Když někdo bude mít na kůži otok, vyrážku nebo světlou skvrnu jevící se jako rána malomocenství,^b ať je přiveden ke knězi Áronovi nebo k jednomu z jeho synů, kněží. ³Kněz pak ránu na kůži prohlédne: Pokud ochlupení na ráně zbělelo

^a3 Gen 17:9–14

^b2 hebr. termín pro řadu kožních chorob (nikoli nezbytně pro lepru) – tak i dále

a rána je napohled hlubší než okolní kůže, je to rána malomocenství. Po prohlídce jej kněz prohlásí za nečistého. ⁴Je-li to však jen bílá skvrna, jež napohled není hlubší než okolní kůže a jejíž ochlupení nezbělelo, kněz postiženého odloučí na sedm dní. ⁵Sedmého dne jej prohlédne: Shledá-li, že se rána zastavila a nešíří se po kůži, odloučí ho na dalších sedm dní. ⁶Sedmého dne jej kněz prohlédne znovu: Je-li rána matná a nešíří se po kůži, prohlásí jej za čistého – je to jen vyrážka. Vypere svůj oděv a bude čistý. ⁷Rozšíří-li se vyrážka poté, co se ukázal knězi a byl prohlášen za čistého, musí se knězi ukázat znovu. ⁸Kněz ho prohlédne: Šíří-li se vyrážka po kůži, kněz jej prohlásí za nečistého – je to malomocenství.

⁹Když se na člověku objeví rána malomocenství, ať je přiveden ke knězi. ¹⁰Kněz ho prohlédne: Je-li na kůži bílý otok, od něhož zbělelo ochlupení, a na otoku je jizva živého masa, ¹¹je to pokročilé malomocenství kůže – kněz jej prohlásí za nečistého. Neodloučí ho, neboť je zjevně nečistý.

¹²Jestliže však malomocenství na kůži propukne tak, že pokryje celou kůži postiženého od hlavy až k patě, kamkoli padne kněžův zrak, ¹³kněz ho prohlédne: Pokrylo-li malomocenství celé jeho tělo, prohlásí postiženého za čistého – jestliže všechno zbělelo, je čistý. ¹⁴Kdykoli by se však na něm ukázalo živé maso, bude nečistý. ¹⁵Jakmile kněz spatří živé maso, prohlásí jej za nečistého. Živé maso je nečisté – je to malomocenství. ¹⁶Jakmile živé maso zmizí a místo zbělá, přijde postižený ke knězi. ¹⁷Kněz ho prohlédne: Pokud postižené místo zbělelo, prohlásí jej za čistého – je čistý.

¹⁸Když bude na kůži vřed, který se zhojil, ¹⁹a na místě toho vředu vznikne bílý otok nebo bělavě narudlá skvrna, musí být ukázán knězi. ²⁰Kněz místo prohlédne: Je-li napohled hlubší než okolní kůže a ochlupení na něm zbělelo, kněz jej prohlásí za nečistého – je to rána malomocenství, vypukla na vředu. ²¹Jestliže však kněz místo prohlédne a uvidí, že ochlupení na něm není bílé, že není hlubší než okolní kůže a je matné, odloučí ho kněz na sedm dní. ²²Pokud se po kůži rozšíří, prohlásí jej kněz za nečistého – je to rána malomocenství. ²³Pokud skvrna zůstane na místě a nerozšíří se, je to jizva po vředu – kněz jej prohlásí za čistého.

²⁴Když bude na kůži spálenina od ohně a na jizvě po ní vznikne bělavě narudlá nebo bílá skvrna, ²⁵kněz ji prohlédne: Pokud ochlupení na skvrně zbělelo a je napohled hlubší než okolní kůže, je to malomocenství, vypuklo na spálenině. Kněz jej prohlásí za nečistého – je to rána malomocenství. ²⁶Jestliže však kněz skvrnu prohlédne a uvidí, že její ochlupení není bílé, není hlubší než okolní kůže a je matné, odloučí ho kněz na sedm dní. ²⁷Sedmého dne jej kněz prohlédne: Pokud se skvrna po kůži rozšíří, prohlásí jej kněz za nečistého – je to rána malomocenství. ²⁸Pokud ale skvrna zůstane na místě, nerozšíří se po kůži a bude matná, je to otok po spálenině – kněz jej prohlásí za čistého, neboť je to jizva po spálenině.

²⁹Když bude nějaký muž nebo žena postižen na hlavě nebo na bradě, ³⁰kněz ránu prohlédne: Bude-li napohled hlubší než okolní kůže a bude-li její ochlupení nažloutlé a tenké, prohlásí jej kněz za nečistého – je to prašivina, druh malomocenství na hlavě nebo na bradě. ³¹Když ale kněz ránu prašiviny prohlédne a ta nebude napohled hlubší než okolní kůže a nebude na ní žádné černé ochlupení, odloučí kněz postiženého prašivinou na sedm dní. ³²Sedmého dne kněz ránu prohlédne znovu: Pokud se

prašivina nešíří, její ochlupení není zažloutlé a není napohled hlubší než okolní kůže, ³³pak ať se postižený oholí; ať však neholí místo zasažené prašivinou. Kněz potom člověka s prašivinou odloučí na dalších sedm dní. ³⁴Sedmého dne kněz prašivinu prohlédne znovu: Pokud se prašivina po kůži nešíří a není napohled hlubší než okolní kůže, prohlásí jej kněz za čistého. Vypere svůj oděv a bude čistý. ³⁵Rozšíří-li se prašivina poté, co byl prohlášen za čistého, ³⁶musí ho prohlédnout kněz: Šíří-li se prašivina po kůži, ať kněz již nehledá zažloutlé ochlupení – postižený je nečistý. ³⁷Shledá-li však, že se prašivina zastavila a že na ní vyrostlo černé ochlupení, prašivina se zhojila – je čistý a kněz jej prohlásí za čistého.

³⁸Když bude mít muž nebo žena na kůži bílé skvrny, ³⁹kněz je prohlédne: Jsou-li skvrny na kůži matně bělavé, je to lišej, který vypukl na kůži – je čistý.

⁴⁰Když někomu vypadají vlasy na temeni, takže má pleš, je čistý. ⁴¹Vypadají-li mu vlasy na skráních, takže má holé čelo, je čistý. ⁴²Když ale na holém čele nebo na pleši vznikne bělavě narudlá rána, je to malomocenství bující na holém čele nebo na pleši. ⁴³Kněz ho prohlédne: Je-li na jeho holém čele nebo na pleši rána s bělavě narudlým otokem, podobná kožnímu malomocenství, ⁴⁴je ten člověk malomocný. Je nečistý – kněz jej musí prohlásit za nečistého, neboť je postižen na hlavě.

⁴⁵Člověk postižený malomocenstvím bude mít roztržený oděv, rozpuštěné vlasy a s rouškou na ústech bude volat: „Nečistý! Nečistý!“ ⁴⁶Po celou dobu svého postižení zůstane nečistý. Jako nečistý musí bydlet o samotě, ve zvláštním příbytku venku za táborem.“

Čistota oděvu

⁴⁷„Když rána malomocenství“ napadne vlněný nebo lněný oděv, ⁴⁸vlněnou nebo lněnou tkaninu, kůži nebo cokoli koženého ⁴⁹a ta rána bude nazeleňalá nebo narudlá, je to rána malomocenství na oděvu, na kůži, na tkanině či na koženém předmětu – musí být ukázána knězi. ⁵⁰Když kněz ránu prohlédne, nechá napadenou věc odloučit na sedm dní. ⁵¹Sedmého dne pak ránu prohlédne znovu. Jestliže se po oděvu, tkanině nebo koženém předmětu šíří, je to rána zhoubného malomocenství – je to nečisté. ⁵²Ať je tedy oděv, vlněná či lněná tkanina i jakýkoli kožený předmět napadený touto ranou spálen, neboť jde o zhoubné malomocenství – musí to být spáleno.

⁵³Pokud kněz ránu prohlédne a uvidí, že se po oděvu, tkanině nebo jakémkoli koženém předmětu nešíří, ⁵⁴přikáže, aby napadenou věc vyprali, a odloučí ji na dalších sedm dní. ⁵⁵Po vyprání kněz ránu prohlédne: Shledá-li, že rána nezměnila barvu (i když se nerozšířila), je to nečisté – spálíš to, ať už je hniloba na lici či na rubu. ⁵⁶Pokud však kněz ránu prohlédne a uvidí, že je po vyprání matná, pak ji od oděvu, kůže či tkaniny odtrhne. ⁵⁷Ukáže-li se rána na oděvu, tkanině či koženém předmětu znovu, je to bující malomocenství – napadenou věc spálíš. ⁵⁸Oděv, tkanina či kožený předmět, z něhož rána po vyprání zmizí, bude vyprán znovu a bude čistý.“

⁵⁹Toto je zákon o ráně malomocenství na vlněném či lněném oděvu, na tkanině i jakémkoli koženém předmětu. Podle něj to bude prohlášeno za čisté, nebo nečisté.

^{a47} viz pozn. u v. 2, zde míněna *plíseň*

Očišťování malomocného

14 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²„Pro malomocného bude v čas jeho očišťování platit tento zákon: Musí být přiveden ke knězi. ³Kněz vyjde ven za tábor a prohlédne ho: Uvidí-li, že se rána malomocenství na postiženém zhojila, ⁴nechá pro toho, kdo chce být očištěn, přinést dva živé čisté ptáky, kus cedrového dřeva, šarlatovou látku a yzop. ⁵Kněz nechá jednoho ptáka zabít nad hliněnou nádobou s pramenitou vodou. ⁶Pak vezme živého ptáka, cedrové dřevo, šarlatovou látku a yzop a namočí to i s tím živým ptákem v krvi ptáka zabitého nad pramenitou vodou. ⁷Sedmkrát tou krví stříkne na člověka očišťovaného od malomocenství a prohlásí jej za čistého. Živého ptáka pak vypustí do kraje.

⁸Ten, kdo se očišťuje, si vypere oděv, oholí si veškeré ochlupení, omyje se vodou a bude čistý. Potom vejde do tábora, ale po sedm dní ještě zůstane mimo svůj stan. ⁹Sedmého dne si znovu oholí veškeré ochlupení: vlasy, vousy, obočí i všechno ostatní ochlupení. Vypere si oděv, omyje si tělo vodou a bude čistý.

¹⁰Osmého dne pak vezme dva beránky bez vady, jednu roční ovečku bez vady, tři desetiny efy^a jemné mouky zadělané olejem jako moučnou oběť a jednu mírku^b oleje. ¹¹Očišťující kněz postaví očišťovaného člověka s tím vším před Hospodina ke vchodu do Stanu setkávání.

¹²Potom kněz vezme jednoho beránka a bude ho obětovat s mírkou oleje jako oběť odškodnění; zvedáním to nabídne Hospodinu. ¹³Beránka zabije na místě, kde se zabíjí oběť za hřích a zápalná oběť, na svatém místě. Jak oběť za hřích, tak oběť odškodnění náleží knězi – je svatostatá. ¹⁴Kněz pak nabere trochu krve z oběti odškodnění a potře očišťovanému lalůček pravého ucha, palec pravé ruky a palec pravé nohy. ¹⁵Vezme také trochu oleje z té mírky, odlije si do levé dlaně, ¹⁶namočí si v tom oleji pravý prst a sedmkrát jím stříkne před Hospodinem. ¹⁷Ze zbytku oleje, který má v dlani, kněz potře očišťovanému lalůček pravého ucha, palec pravé ruky a palec pravé nohy na místech, kde má krev oběti odškodnění. ¹⁸Zbývajícím olejem v dlani kněz potře hlavu toho, kdo se očišťuje, a tak za něj před Hospodinem vykoná obřad smíření.

¹⁹Potom kněz vykoná oběť za hřích, a tak očistí toho, kdo chce být očištěn, od jeho nečistoty. Nakonec kněz zabije zápalnou oběť ²⁰a obětuje ji spolu s moučnou obětí na oltáři. Tak za něj vykoná obřad smíření a bude čistý.

²¹Je-li však ten člověk chudý a je to nad jeho možnosti, poskytne pro obřad smíření jednoho beránka jako oběť odškodnění, desetinu efy^c jemné mouky zadělané olejem jako moučnou oběť, jednu mírku oleje ²²a podle svých možností také dvě hrdličky nebo dvě holoubata: jedno k oběti za hřích a druhé k zápalné oběti.

²³Osmého dne svého očišťování je přinese knězi před Hospodina ke vchodu do Stanu setkávání. ²⁴Kněz vezme beránka oběti odškodnění a mírku oleje a zvedáním to nabídne Hospodinu. ²⁵Potom beránka zabije jako oběť odškodnění, nabere trochu jeho krve a potře očišťovanému lalůček pravého ucha, palec pravé ruky a palec pravé nohy. ²⁶Z oleje si kněz trochu odlije do levé dlaně ²⁷a pravým prstem jím sedmkrát stříkne před Hospodinem. ²⁸Trochou oleje, který má v dlani, pak potře očišťovanému

^a10 asi 5 kg^b10 hebr. log = asi 0,3 l (tak i dále)^c21 asi 1,6 kg

lalůček pravého ucha, palec pravé ruky a palec pravé nohy na místech, kde má krev oběti odškodnění. ²⁹Zbývajícím olejem v dlani kněz potře hlavu očišťovaného, a tak za něj před Hospodinem vykoná obřad smíření. ³⁰Potom podle svých možností připraví jednu hrdličku nebo holoubě. ³¹Podle svých možností přinese jedno jako oběť za hřích a druhé jako zápalnou oběť spolu s moučnou obětí. Takto kněz vykoná před Hospodinem obřad smíření za toho, kdo se očišťuje.“

³²Toto je zákon o člověku, který je postižen malomocenstvím a jehož očišťování je nad jeho možnosti.

Čistota staveb

³³Hospodin promluvil k Mojžíšovi a Áronovi: ³⁴„Až vejdete do kanaánské země, kterou vám dávám do vlastnictví, a já na některý dům v té zemi dopustím ránu malomocenství,“ ³⁵přijde majitel domu a oznámí knězi: „Zdá se, že můj dům je napaden ranou.“ ³⁶Předtím, než kněz přijde ránu prohlédnout, přikáže, aby byl dům vyprázdněn, aby nic z toho domu nebylo nečisté. Teprve potom kněz přijde prohlédnout dům. ³⁷Prohlédne ránu: Je-li na stěnách domu rána, totiž nazelenalé nebo narudlé důlky napohled hlubší než okolní stěna, ³⁸vyjde kněz před vchod domu a na sedm dní dům uzavře. ³⁹Sedmého dne se kněz vrátí a ránu znovu prohlédne: Šíří-li se rána po stěnách domu, ⁴⁰přikáže, aby napadené kameny byly vyňaty a vyhozeny na nečisté místo venku za městem. ⁴¹Vnitřek domu pak nechá na všech stranách oškrábat. Hlínu, kterou seškrabali, vysypou na nečisté místo venku za městem. ⁴²Vyňaté kameny nahradí jinými; vezme se také jiná hlína a dům se znovu vymaže.

⁴³Vrátí-li se však rána a vypukne na domě i po vyjmutí kamenů, vyškra-bání a novém vymazání domu, ⁴⁴přijde kněz a ránu prohlédne: Šíří-li se rána po domě, je na domě zhoubné malomocenství; je nečistý. ⁴⁵Dům se musí zbořit. Kamení, dříví i všechna hlína toho domu se odnesou na nečisté místo venku za městem.

⁴⁶Kdo by do toho domu vešel v době, kdy bude uzavřen, bude nečistý až do večera. ⁴⁷Kdo by v tom domě spal, vypere svůj oděv; také ten, kdo by v tom domě jedl, vypere svůj oděv.

⁴⁸Pokud kněz přijde, ránu prohlédne a uvidí, že se v domě po jeho vymazání nešíří, prohlásí dům za čistý. Rána se zhojila. ⁴⁹Aby dům očistil od hřichu, vezme dva ptáky, kus cedrového dřeva, šarlatovou látku a yzop. ⁵⁰Jednoho ptáka zabije nad hliněnou nádobou s pramenitou vodou. ⁵¹Pak vezme cedrové dřevo, yzop, šarlatovou látku a živého ptáka, namočí to v krvi zabitého ptáka s pramenitou vodou a sedmkrát stříkne na dům. ⁵²Poté, co krví zabitého ptáka, pramenitou vodou, živým ptákem, cedrovým dřevem, yzopem a šarlatovou látkou očistí dům od hřichu, ⁵³vypustí živého ptáka za městem do kraje. Tak za dům vykoná obřad smíření a ten bude čistý.“

⁵⁴Toto je zákon o jakékoli ráně malomocenství – ať jde o prašivinu, ⁵⁵o malomocenství na oděvu či na domě, ⁵⁶otok, vyrážku či světlou skvrnu. ⁵⁷Podle něj se určí, kdy je co nečisté a kdy čisté.

Toto je zákon o malomocenství.

^a34 míněna *plíseň* (viz pozn. Lev 13:2, 47)

Intimní čistota

15 Hospodin promluvil k Mojžíšovi a Áronovi: ²„Mluvte k synům Izraele: Kterýkoli muž by trpěl výtokem ze svého údu, bude pro ten výtok nečistý. ³Pro nečistotu jeho výtoku platí toto: Ať už výtok z jeho těla uniká nebo se v jeho těle zdržuje, bude pro tento výtok nečistý.

⁴Každé lůžko, na němž by ležel trpící výtokem, bude nečisté; cokoli, na čem by seděl, bude nečisté. ⁵Kdokoli se dotkne jeho lůžka, vypere si oděv, omyje se vodou a bude nečistý až do večera. ⁶Kdo by si sedl na něco, na čem seděl trpící výtokem, vypere si oděv, omyje se vodou a bude nečistý až do večera.

⁷Kdo by se dotkl člověka trpícího výtokem, vypere si oděv, omyje se vodou a bude nečistý až do večera.

⁸Kdyby trpící výtokem plivl na čistého, vypere dotýčný svůj oděv, omyje se vodou a bude nečistý až do večera.

⁹Každé sedlo, na němž by jezdil trpící výtokem, bude nečisté. ¹⁰Kdokoli by se dotkl něčeho, co měl trpící výtokem pod sebou, bude nečistý až do večera. Kdo by ty věci nesl, vypere si oděv, omyje se vodou a bude nečistý až do večera.

¹¹Každý, koho by se trpící výtokem dotkl, aniž by si umyl ruce vodou, si vypere oděv, omyje se vodou a bude nečistý až do večera.

¹²Hliněná nádoba, jíž by se trpící výtokem dotkl, musí být rozbita; každý dřevěný předmět musí být omyt vodou.

¹³Když bude ten muž od svého výtoku uzdraven, napočítá po svém uzdravení ještě sedm dní. Vypere si oděv, omyje si tělo pramenitou vodou a bude čistý. ¹⁴Osmého dne si vezme dvě hrdličky nebo dvě holoubata, půjde před Hospodina ke vchodu do Stanu setkávání a dá je knězi. ¹⁵Ten bude obětovat jedno jako oběť za hřích a druhé jako zápalnou oběť; tak za něj před Hospodinem vykoná obřad smíření kvůli jeho výtoku.

¹⁶Muž, který by měl výron semene, si omyje celé tělo vodou a bude nečistý až do večera. ¹⁷Každý oděv i všechno kožené, na čem se výron semene ocitne, budou vyprány vodou a budou nečisté až do večera. ¹⁸Když bude muž spát se ženou a vyjde z něj semeno, oba se omyjí vodou a budou nečistí až do večera.

¹⁹Trpí-li žena výtokem krve z těla, bude kvůli svému krvácení oddělena po sedm dní. Každý, kdo se jí dotkne, bude nečistý až do večera.

²⁰Všechno, na čem by během svého krvácení ležela, bude nečisté; rovněž všechno, na čem by seděla, bude nečisté. ²¹Kdokoli by se dotkl jejího lůžka, vypere si oděv, omyje se vodou a bude nečistý až do večera. ²²Kdokoli by se dotkl něčeho, na čem seděla, vypere si oděv, omyje se vodou a bude nečistý až do večera. ²³Rovněž dotkne-li se něčeho, co bylo na lůžku nebo na tom, na čem seděla, bude nečistý až do večera.

²⁴Jestliže s ní ovšem někdo spal a její krvácení se ocitlo na něm, bude nečistý po sedm dní. Také každé lůžko, na němž by ležel, bude nečisté.

²⁵Trpí-li žena dlouhodobým výtokem krve mimo své pravidelné krvácení nebo když výtok trvá déle než její běžné krvácení, bude po všechny dny svého nečistého výtoku nečistá tak jako v době svého běžného krvácení.

²⁶Každé lůžko, na němž by ležela kterýkoli den svého výtoku, bude jako lůžko jejího běžného krvácení; cokoli, na čem by seděla, bude nečisté

jako při jejím běžném krvácení. ²⁷Kdokoli by se toho dotkl, bude nečistý; vypere si oděv, omyje se vodou a bude nečistý až do večera.

²⁸Když bude od svého výtoku uzdravena, napočítá ještě sedm dní a potom bude čistá. ²⁹Osmého dne si vezme dvě hrdličky nebo dvě holoubata a přinese je knězi ke vchodu do Stanu setkávání. ³⁰Kněz bude obětovat jedno jako oběť za hřích a druhé jako zápalnou oběť; tak za ni před Hospodinem vykoná obřad smíření kvůli nečistotě jejího výtoku.

³¹Tak budete Izraelity oddělovat od jejich nečistot, aby kvůli svým nečistotám nezemřeli, když by poskvrnili můj Příbytek, který je uprostřed nich.“

³²Toto je zákon o tom, kdo trpí výtokem, o muži majícím výron semene, který jej znečišťuje, ³³a o ženě při jejím krvácení. Platí pro každého, kdo trpí nějakým výtokem, ať je to muž nebo žena, a pro muže, který by spal s nečistou.

Den smíření

16 Hospodin k Mojžíšovi promluvil po smrti dvou Áronových synů, kteří zemřeli, když přistoupili před Hospodina. ^a ²Hospodin Mojžíšovi řekl: „Řekni svému bratru Áronovi, ať nepřichází kdykoli do nejsvětější svatyně (totiž za oponu, před slitovnicí ležící na Truhle), aby nezemřel, neboť se budu ukazovat v oblaku nad slitovnicí.“^b

³Takto smí Áron vcházet do svatyně: s mladým býčkem k oběti za hřích a s beranem k zápalné oběti. ⁴Oblékne si svatou plátěnou suknicí a pod ní plátěné spodky, přepáše se plátěnou šerpou a hlavu si ovine plátěným turbanem. Jsou to svatá roucha; než je oblékne, omyje si tělo vodou. ⁵Od izraelské obce Áron přijme dva kozly k oběti za hřích a jednoho berana k zápalné oběti.

⁶Přivede také svého býka k oběti za hřích, aby jím vykonal obřad smíření za sebe a za svůj dům. ⁷Potom Áron vezme oba kozly a postaví je před Hospodina ke vchodu do Stanu setkávání. ⁸Na ty dva kozly vloží losy: jeden los „pro Hospodina“ a druhý „pro Azazela“. ⁹Kozla, na něhož vyšel los „pro Hospodina“, Áron přivede a obětuje ho jako oběť za hřích. ¹⁰Kozla, na něhož vyšel los „pro Azazela“, však postaví živého před Hospodina, aby jím vykonal obřad smíření a aby jej zahnal k Azazelovi na poušť.

¹¹Áron tedy přivede svého býka k oběti za hřích, aby vykonal obřad smíření za sebe a za svůj dům, zabije ho jako oběť za hřích. ¹²Nabere plnou kadidelnici žhavého uhlí, jež bylo na oltáři před Hospodinem, do obou hrstí nabere jemně drcené kadidlo z vonných látek a vnese to dovnitř za oponu. ¹³Před Hospodinem položí kadidlo na oheň, a slitovnici ležící na Truhle svědeckví zakryje oblak z kadidla, aby nezemřel. ¹⁴Vezme také trochu krve z toho býka a stříkne prstem na východní stranu slitovnice; rovněž před slitovnicí sedmkrát stříkne prstem trochu krve.

¹⁵Potom zabije kozla oběti za hřích lidu a jeho krev vnese dovnitř za oponu. Naloží s jeho krví tak, jako naložil s krví býka: stříkne ji na slitovnici a před slitovnicí. ¹⁶Tak očistí nejsvětější svatyni od nečistot synů Izraele, od jejich provinění a všech hříchů. Totéž učiní se Stanem setkávání, který s nimi zůstává uprostřed jejich nečistot. ¹⁷Když vejde do nejsvětější svatyně, aby ji očistil, ať není ve Stanu setkávání žádný člověk, až dokud nevyjde. Tam

^a1 Lev 10:1–2

^b2 Exod 25:22

^c8 slovo nejasného významu, snad *divoký* (nebo *zahnáný*) kozel, patrně vlastní jméno (pouštního démona?)

vykoná obřad smíření za sebe a za svůj dům i za celé izraelské shromáždění.

¹⁸Potom vyjde k oltáři, který je před Hospodinem, a očistí jej: vezme trochu krve z onoho býka a kozla, potře rohy oltáře ze všech stran ¹⁹a trochu krve na něj sedmkrát stříkne prstem. Tak jej očistí a posvěti od nečistot synů Izraele.

²⁰Když tedy dokončí očišťování nejsvětější svatyně, Stanu setkávání a oltáře, přivede toho živého kozla. ²¹Áron vloží obě ruce na hlavu živého kozla a bude nad ním vyznávat všechny viny synů Izraele, všechna jejich provinění a hříchy; tak je vloží na kozlovu hlavu. Potom ho nechá člověkem k tomu připraveným vyhnat na poušť ²²a kozel na sobě odnese všechny jejich viny do odlehlé země. Na poušti pak kozla propustí.

²³Tehdy Áron vejde do Stanu setkávání, svlékne si plátěná roucha, jež si vzal, když měl vejít do nejsvětější svatyně, a nechá je tam. ²⁴Když si na svatém místě omyje tělo vodou, oblékne si svá původní roucha a vyjde, aby vykonal svou zápalnou oběť i zápalnou oběť za lid, a tak aby vykonal obřad smíření za sebe i za lid. ²⁵Tuk oběti za hřích pak nechá dýmat na oltáři.

²⁶Ten, kdo zahnal kozla k Azazelovi, si vypere oděv a omyje si tělo vodou; teprve pak smí vejít do tábora. ²⁷Býka oběti za hřích a kozla oběti za hřích, jejichž krev byla vnesena do nejsvětější svatyně k vykonání obřadu smíření, nechá vynést ven za tábor. Jejich kůže, maso a výkaly tam budou spáleny na ohni. ²⁸Také ten, kdo je spalil, si vypere oděv a omyje si tělo vodou; teprve pak smí vejít do tábora.

²⁹Stane se vám to věčným ustanovením: Desátého dne sedmého měsíce se budete pokorně postit. Nebudete dělat žádnou práci – domácí ani přistěhovalec, který žije u vás. ³⁰V tento den za vás bude vykonáno smíření a budete očištěni; před Hospodinem budete čisti ode všech svých hříchů.

³¹Bude to pro vás sobota všech sobot, ³²kdy se budete pokorně postit – to je věčné ustanovení. ³²Smíření vykoná kněz, který bude pomazán a pověřen ke kněžské službě místo svého otce:

oblékne si svatá plátěná roucha,

³³očistí nejsvětější svatyni i Stan setkávání,

očistí oltář i kněží,

očistí také všechen shromážděný lid.

³⁴Toto se vám stane věčným ustanovením. Jednou za rok budou synové Izraele očišťováni ode všech svých hříchů.“

A stalo se, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi.

ZÁKON SVATOSTI

Posvátnost krve

17 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²„Mluv k Áronovi, k jeho synům a ke všem Izraelitům: Toto přikázal Hospodin: ³Kdokoli z domu Izraele by zabil kus hovězího dobytka, ovci nebo kozu v táboře nebo venku za táborem, ⁴aniž to zvíře přivedl před Hospodinův příbytek ke vchodu

³¹ viz pozn. Exod 16:23

do Stanu setkávání, aby z něj Hospodinu přinesl oběť, takovému člověku se bude počítat vina za prolitou krev: Prolil krev, proto bude vyobcován ze svého lidu. ⁵To proto, aby synové Izraele přinášeli své oběti, jež dosud zabíjeli na poli, aby je nyní přinášeli Hospodinu ke vchodu do Stanu setkávání, ke knězi. Ať je obětují Hospodinu jako pokojné oběti. ⁶Kněz pokropí krví oběti Hospodinův oltář u vchodu do Stanu setkávání a tuk nechá dýmat na oltáři jako příjemnou vůni Hospodinu. ⁷Nebudou již tedy zabíjet své oběti běsům, za nimiž chodili smilnit. Toto bude věčné ustanovení pro všechna vaše pokolení.

⁸Dále jim řekneš: Kdokoli z domu Izraele nebo z přistěhovalců, kteří žijí u vás, by obětoval zápal nebo jinou oběť, ⁹aniž to zvíře přivedl ke vchodu do Stanu setkávání, aby je obětoval Hospodinu, takový člověk bude vyobcován ze svého lidu.

¹⁰Kdokoli z domu Izraele nebo z přistěhovalců, kteří žijí u vás, by jedl jakoukoli krev, proti takovému člověku se postavím. Toho, kdo jí krev, vyvrhnu z jeho lidu. ¹¹Vždyť život těla je v krvi! Proto jsem vám ji určil na oltář, k vykoupení vašich životů. Vždyť krev, ta vykupuje život! ¹²Proto jsem synům Izraele řekl: Nikdo z vás nebude jíst krev. Ani přistěhovalec, který žije u vás, nebude jíst krev.

¹³Kdokoli ze synů Izraele nebo z přistěhovalců, kteří žijí u vás, by ulovil zvíře nebo ptáka, který se smí jíst, musí vycedit jeho krev a přikrýt ji prachem. ¹⁴Vždyť životem každého tvora je krev, právě ta je jeho životem! Proto jsem synům Izraele řekl: Nesmíte jíst krev žádného tvora, neboť životem každého tvora je jeho krev. Každý, kdo by ji jedl, bude vyobcován.

¹⁵Kdokoli, ať už domácí nebo host, by jedl něco zdechlého nebo rozsápaného, vypere si oděv, omyje se vodou a bude nečistý až do večera. Teprve pak bude čistý. ¹⁶Pokud si však oděv nevypere a tělo neomyje, ponese vinu.“

Posvátnost intimních vztahů

18 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²„Mluv k synům Izraele: Já jsem Hospodin, váš Bůh. ³Nechovejte se podle způsobů egyptské země, v níž jste bydleli, nechovejte se ani podle způsobů kanaánské země, do níž vás uvádím; nenásledujte jejich zvyklosti. ⁴Chovejte se podle mých zákonů, zachovávejte má pravidla a řiďte se jimi. Já jsem Hospodin, váš Bůh. ⁵Zachovávejte má pravidla a mé zákony. Ten, kdo je plní, díky nim bude žít. Já jsem Hospodin.

⁶Nikdo nesmí pohlavně obcovat s žádnou svou pokrevní příbuznou. Já jsem Hospodin.

⁷Nezostuzuj svého otce tím, že bys obcoval se svou matkou. Je to tvá matka, nesmíš s ní obcovat!

⁸Neobcuj ani s jinou manželkou svého otce. Zostudil bys tím svého otce!

⁹Neobcuj se svou sestrou. Ať je to dcera tvého otce nebo tvé matky, ať je zplozená ve tvé rodině nebo mimo ni, nesmíš s ní obcovat!

¹⁰Neobcuj se svou vnučkou. Je to dcera tvého syna nebo tvé dcery, nesmíš s ní obcovat. Zostudil bys sám sebe!

¹¹Neobcuj s dcerou manželky svého otce. Je jako zplozená tvým otcem, je tvojí sestrou, nesmíš s ní obcovat!

¹²Neobcuj se sestrou svého otce. Je pokrevní příbuznou tvého otce!

¹³Neobcuj se sestrou své matky. Je přece pokrevní příbuznou tvé matky!

¹⁴Nezostuzuj bratra svého otce tím, že bys obcoval s jeho manželkou. Je to tvá teta!

¹⁵Neobcuj se svou snachou. Je to manželka tvého syna, nesmíš s ní obcovat!

¹⁶Neobcuj s manželkou svého bratra. Zostudil bys svého bratra!

¹⁷Neobcuj se ženou a její dcerou. Neber si ani její vnučku, abys s ní obcoval, ať už je to dcera jejího syna nebo její dcery. Jsou si pokrevně příbuzné, je to zvrhlost!

¹⁸Neber si ženu i s její sestrou. Trápil bys jednu, když bys za jejího života obcoval s tou druhou.

¹⁹Nesmíš pohlavně obcovat se ženou během nečistoty jejího krvácení.

²⁰Nesmíš obcovat s manželkou svého bližního, a tak se s ní poskvřňovat.

²¹Nedovol, aby někdo z tvých potomků byl obětován Molochovi^a – znesvětil bys tak jméno svého Boha. Já jsem Hospodin.

²²Nesmíš obcovat s mužem jako se ženou, je to ohavnost!

²³Nesmíš obcovat se žádným zvířetem, a tak se jím poskvřňovat. Ani žena se nepoddá zvířeti, aby se s ní pářilo. Je to zvrácenost!

²⁴Neposkvřňujte se žádnou z těchto věcí. Tím vším se přece poskvřňují národy, které před vámi vyháním! ²⁵Sama země se jimi poskvřnila; proto ji potrestám za její hříchy a země vyvrhne své obyvatele. ²⁶Vy však zachovávejte má pravidla a zákony a nedopouštějte se žádné z těchto ohavností – domácí ani host, který žije u vás. ²⁷Všechny tyto ohavnosti páchali lidé, kteří byli v té zemi před vámi, a tak se země poskvřnila. ²⁸Pokud tu zem poskvřníte, vyvrhne i vás, tak jako vyvrhla národ, který tam byl před vámi.

²⁹Kdokoli se dopustí kterékoli z těchto ohavností, bude vyobcován ze svého lidu. ³⁰Proto zachovávejte, co jsem vám svědčil, a nechovejte se podle ohavných zvyklostí, jež se dodržovaly před vámi. Neposkvřňujte se jimi. Já jsem Hospodin, váš Bůh.“

Svatost v životě

19 Hospodin dále promluvil k Mojžíšovi: ²„Mluv k celé Izraelské obci: Buďte svatí, neboť já Hospodin, váš Bůh, jsem svatý!

³Každý mějte v úctě svou matku a svého otce a zachovávejte mé soboty. Já jsem Hospodin, váš Bůh.

⁴Neobracejte se k bůžkům a neodlévejte si sochy bohů. Já jsem Hospodin, váš Bůh.

⁵Když budete obětovat pokojnou oběť Hospodinu, oběťujte ji tak, abyste došli zalíbení. ⁶Ať je snědena v den, kdy ji budete obětovat, a v den následující. Co zbude až do třetího dne, ať je spáleno. ⁷Kdyby se jedla i třetího dne, bude to ohavnost, nedojde zalíbení. ⁸Kdo by ji jedl, ponese vinu, neboť znesvětil, co je svaté Hospodinu. Takový člověk bude vyobcován ze svého lidu.

⁹Když budete sklízet obilí své země, nesklízej své pole až do kraje a nepaběrkuj, co po sklizni zůstalo. ¹⁰Ani svou vinici úplně neobírejte a nepaběrkuj,

^a21 dosl. *Molech (Král)*, božstvo Amonců a dalších Semitů, jemuž se páčily lidské oběti (2.Král 23:10; Jer 7:31)

co na vinici upadlo. Nech to chudákovi a přistěhovalci. Já jsem Hospodin, váš Bůh.

¹¹Nesmíte krást ani lhát ani podvádět svého bližního.

¹²Nesmíte v mém jménu křivě přísahat – tak bys znesvětil jméno svého Boha! Já jsem Hospodin.

¹³Nesmíš svého bližního utiskovat ani vykořisťovat. Mzda najatého dělníka se u tebe nesmí zdržet do rána.

¹⁴Nesmíš nadávat hluchému ani podrážet nohy slepému – boj se svého Boha! Já jsem Hospodin.

¹⁵Nesmíte nikomu křivdit u soudu. Neber ohled na chudého a nestraň bohatému; musíš svého bližního soudit po právu.

¹⁶Neobcházej svůj lid jako pomlouvač.

Neohrožuj život svého bližního. Já jsem Hospodin.

¹⁷Nenos v srdci nenávisť ke svému bratru. Svého bližního otevřeně napomeň – jinak jsi jeho spoluvínkem!

¹⁸Nemsti se ani nechovej zášť proti synům svého lidu. Miluj svého bližního jako sám sebe. Já jsem Hospodin.

¹⁹Zachovávejte má pravidla.

Nedávej spolu pářit dvojí druh dobytka.

Neosívej své pole dvojím druhem semene.

Nenos roucho z dvojího druhu tkaniny.

²⁰Kdyby někdo spal s otrokyní určenou pro jiného muže, která však dosud nebyla vyplacena ani propuštěna, bude pokutován. Nezemřou, neboť nebyla svobodná. ²¹Dotyčný přinese Hospodinu ke vchodu do Stanu setkávání svou oběť odškodnění – berana odškodnění. ²²Tím beranem pak za něj kněz vykoná před Hospodinem obřad smíření kvůli jeho hříchu, aby mu byl hřích, jehož se dopustil, odpuštěn.

²³Až přijdete do své země a zasadíte jakýkoli ovocný strom, nechte na něm jeho ovoce jako neobřízku. Po tři roky pro vás bude nepřijatelné tak jako neobřízka – nesmí se jíst. ²⁴Čtvrtého roku ať je všechno jeho ovoce posvěceno k oslavě Hospodina, ²⁵aby vám rozmnožil jeho úrodu. Teprve pátý rok jezte jeho ovoce. Já jsem Hospodin, váš Bůh.

²⁶Nejezte maso s krví.

Nezabývejte se věštěním ani jasnovidectvím.

²⁷Nezastříhujte si vlasy na skráních a nezkracuj si vousy na bradě.

²⁸Nedělejte si na těle smuteční jizvy ani žádné tetování. Já jsem Hospodin.

²⁹Nesmíš znesvětit svou dceru tím, že bys ji nechal smilnit – země by jinak propadla smilstvu a naplnila se zvrhlostí!

³⁰Zachovávejte mé soboty a mou svatyni mějte v úctě. Já jsem Hospodin.

³¹Nebracejte se k vyvolávačům duchů a věštkyním. Nevyhledávejte je a neposkvrňujte se jimi. Já jsem Hospodin, váš Bůh.

³²Před šedinami povstaň, starci prokaž čest a měj v úctě svého Boha. Já jsem Hospodin.

³³Až s tebou bude ve tvé zemi přebývat přistěhovalec, nesmíte mu ubližovat. ³⁴K přistěhovalci žijícímu mezi vámi se budete chovat jako k vlastnímu. Miluj ho jako sám sebe – vždyť jste sami byli přistěhovalci v Egyptě! Já jsem Hospodin, váš Bůh.

³⁵Nedopouštějte se křivdy při soudu ani při měření, vážení či odměřování. ³⁶Mějte poctivé váhy, poctivá závaží, poctivou efu a poctivý hin.^a Já jsem Hospodin, váš Bůh, který vás vyvedl z Egypta.

³⁷Zachovávejte všechna má pravidla a všechny mé zákony plňte. Já jsem Hospodin.“

20 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²„Řekni synům Izraele: Kdokoli, ať už Izraelita nebo přistěhovalec žijící v Izraeli, by daroval své dítě Molochovi,^b musí zemřít. Prostý lid jej ukamenuje. ³Já sám se postavím proti takovému člověku a vyvrhnu jej z jeho lidu. Když daroval své dítě Molochovi, poskrvrnil mou svatyni a znesvětil mé svaté jméno! ⁴Zavře-li prostý lid oči nad člověkem, který daroval své dítě Molochovi, a neusmrtí ho, ⁵já sám se postavím proti takovému člověku i proti jeho rodině. Jeho i všechny, kdo jej v tom smilstvu následovali a smilnili s Molochem, vyvrhnu z jejich lidu.

⁶Kdo by se obrátil k vyvolávačům duchů a věštkyním, aby je následoval v jejich smilstvu, postavím se proti němu a vyvrhnu jej z jeho lidu.

⁷Proto se posvěťte a buďte svatí – vždyť já jsem Hospodin, váš Bůh!

⁸Zachovávejte má pravidla a plňte je. Já jsem Hospodin, váš Posvětitel.

⁹Kdokoli by zlořečil svému otci nebo matce, musí zemřít. Zlořečil svému otci a matce – jeho krev ať padne na něj!

¹⁰Kdokoli by cizoložil s manželkou svého bližního, musí zemřít – jak cizoložník, tak cizoložnice.

¹¹Kdokoli by spal s manželkou svého otce, zostudil svého otce. Oba musejí zemřít – jejich krev ať padne na něj!

¹²Kdokoli by spal se svou snachou, oba musí zemřít. Spáchali zvrácnost – jejich krev ať padne na něj!

¹³Kdokoli by obcoval s mužem jako se ženou, oba spáchali ohavnost. Musejí zemřít – jejich krev ať padne na něj!

¹⁴Kdokoli by si vzal ženu i její matku, je to zvrhlost. Ať ho spolu s nimi upálí – zvrhlost ve všem středu netrpte!

¹⁵Kdokoli by obcoval se zvířetem, musí zemřít. Rovněž to zvíře zabijte.

¹⁶Kdyby žena přistoupila ke zvířeti, aby se s ní pářilo, pak tu ženu i zvíře zabij. Musejí zemřít – jejich krev ať padne na něj!

¹⁷Kdokoli by vzal svou sestru, ať už dceru svého otce nebo své matky, a obcoval s ní a ona s ním, je to hanebnost. Musí být zavrženi před očima synů svého lidu. Obcoval se svou sestrou – ponese za to vinu.

¹⁸Kdokoli by spal se ženou při jejím krvácení a obcoval by s ní, takový obnažil její krvácení a ona to dovolila. Oba ať jsou vyvrženi ze svého lidu.

¹⁹Neobcuj se sestrou své matky nebo otce. Takový zostudil svou pokrevní příbuznou – oba ponesou svou vinu.

²⁰Kdokoli by spal se svou tetou, zostudil svého strýce. Oba ponesou svůj hřích – zemřou bezdětní.

²¹Kdokoli by si vzal manželku svého bratra, je to nepřístojnost. Zostudil svého bratra – budou bezdětní.

²²Zachovávejte všechna má pravidla a zákony. Plňte je, aby vás nevyvrhla země, do níž vás uvádím, abyste v ní bydleli. ²³Neřidte se pravidly národa, který před vámi vyháním, neboť páchali všechny tyto věci, až se

^a36 *efa* = asi 22 l (míra pro sypké materiály), *hin* = asi 3,6 l (míra pro tekutiny)

^b2 Lev 18:21

mi zhnusili. ²⁴Vám jsem však řekl: Jejich zem převezmete vy, já sám vám ji dám, abyste ji obsadili – zem oplývající mlékem a medem.“ Já jsem Hospodin, váš Bůh, který vás oddělil od národů.

²⁵Proto rozlišujte mezi čistými a nečistými zvířaty a mezi čistým a nečistým ptactvem. Neposkvrňujte se zvířaty, ptáky nebo jakýmkoli zemským plazem, které jsem oddělil, aby pro vás byli nečistí. ²⁶Buďte mi svatí, neboť já Hospodin jsem svatý a oddělil jsem vás od národů, abyste byli moji.

²⁷Kdyby nějaký muž nebo žena byl vyvolávačem duchů nebo věštkyní, musí zemřít. Budou ukamenováni – jejich krev ať padne na ně!“

Svatost kněžství

21 Hospodin řekl Mojžíšovi: „Mluv ke kněžím, Áronovým synům: Nikdo z kněží se nesmí poskrvnit kvůli mrtvému ve svém lidu, ²jedině kvůli svému nejbližšímu příbuznému. Smí se poskrvnit jen kvůli matce, otci, synu, dceři a bratru, ³také kvůli své vlastní sestře, panně, která neměla muže. ⁴Nesmí se však poskrvnit kvůli příbuzným své manželky; tím by se znesvětil.

⁵Kněží si nesmí vyholovat lysinu na hlavě, nesmí si zastříhávat vousy na bradě ani si dělat jizvy na těle. ⁶Ať jsou svatí svému Bohu a neznesvěcují jméno svého Boha. Přinášejí Hospodinovy ohnivé oběti, pokrm svého Boha; proto ať jsou svatí.

⁷Nesmí se oženit s nevěstkou ani se zneuctěnou nebo zapuzenou ženou, neboť kněz je svatý svému Bohu. ⁸Měj ho tedy za svatého, neboť přináší pokrm tvého Boha. Bude pro tebe svatý, neboť já Hospodin, váš Posvětitel, jsem svatý.

⁹Když se dcera některého kněze znesvětila smilstvem, znesvětil tak svého otce; ať je upálena.

¹⁰Kněz, který je mezi svými bratry nejvyšší, ten, na jehož hlavu byl vylit olej pomazání a který byl pověřen nosit svatá roucha, si na znamení smutku nesmí rozpustit vlasy ani roztrhnout své roucho. ¹¹Nepřijde k žádnému mrtvému, nesmí se poskrvnit ani kvůli otci nebo matce. ¹²Nesmí vyjít ze svatyně, a znesvětil tak svatyni svého Boha – vždyť je na něm znak zasvěcení, olej pomazání jeho Boha! Já jsem Hospodin.

¹³Ožení se jen s pannou. ¹⁴Nesmí se oženit s žádnou ovdovělou, zapuzenou či zneuctěnou ženou nebo s nevěstkou. Ožení se jen s pannou ze svého lidu, ¹⁵aby neznesvětil své símě ve svém lidu. Vždyť já jsem Hospodin, jeho Posvětitel!“

¹⁶Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ¹⁷„Mluv k Áronovi: Žádný tvůj potomek v budoucích pokoleních, který by měl tělesnou vadu, nesmí přistoupit, aby přinesl pokrm svého Boha. ¹⁸Nepřistoupí nikdo s tělesnou vadou: nikdo slepý či chromý, zohyzdřený či znetvořený, ¹⁹se zmrzačenou nohou či rukou, ²⁰hrbatý či zakrnělý, s oční vadou, se svrabem či lišejem, ani křečtенец. ²¹Nikdo ze semene kněze Árona, kdo by měl tělesnou vadu, se nepřiblíží, aby přinesl ohnivé oběti Hospodinu. Má vadu, a tak se nepřiblíží, aby přinesl pokrm svého Boha. ²²Smí ovšem jíst z pokrmu svého Boha, a to ze svatosvatých i svatých darů. ²³Kvůli své vadě však nesmí vcházet za oponu ani se přiblížit k oltáři – jinak by znesvětil mou svatyni. Vždyť já jsem Hospodin, jejich Posvětitel.“

²⁴Tak Mojžíš promluvil k Áronovi, k jeho synům a ke všem synům Izraele.

Svatost obětí

22 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²„Mluv k Áronovi a jeho synům, ať zacházejí uctivě se svatými dary, jež mi synové Izraele obětují jako svaté – jinak by znesvětili mé svaté jméno. Já jsem Hospodin.

³Řekni jim: Kdokoli z vašich potomků ve všech vašich pokoleních by přistoupil ke svatým darům (jež synové Izraele obětují Hospodinu jako svaté) ve stavu vlastní nečistoty, takový člověk bude vyvržen z mé přítomnosti. Já jsem Hospodin.

⁴Kdokoli z Áronových potomků by byl malomocný nebo by trpěl výtokem, nesmí jíst ze svatých darů, dokud se neočistí. Dotkne-li se něčeho poskvrněného mrtvolou nebo má výron semene ⁵nebo se dotkne nějaké havěti, jež by ho poskvrnila, anebo člověka, který by ho poskvrnil nějakou nečistotou, ⁶každý takový bude nečistý až do večera. Nebude jíst ze svatých darů, pokud si neomyje tělo vodou. ⁷Jakmile zapadne slunce, bude čistý a bude moci jíst ze svatých darů – vždyť je to jeho pokrm. ⁸Nesmí se však poskrvnit tím, že by jedl něco zdechlého nebo rozsápaného. Já jsem Hospodin.

⁹Ať zachovávají, co jsem jim svěřil, aby na sebe neuvalili hřích a kvůli němu nezemřeli, když by to znesvětili. Já jsem Hospodin, jejich Posvětitel.

¹⁰Svaté věci nesmí jíst nikdo nepovolaný. Ani knězův host nebo nádeník nesmí jíst nic svatého. ¹¹Když si ale kněz koupí otroka, ten z toho jíst smí; rovněž otroci narození v jeho domě smí jíst z jeho pokrmu. ¹²Pokud se kněžská dcera provdá za nekněze, nebude již moci jíst ze svatých obětních příspěvků. ¹³Pokud kněžská dcera ovdoví nebo ji její muž zapudí a vrátí se bezdětná do domu svého otce, smí jíst z pokrmu svého otce jako za svého mládí. Žádný nepovolaný to však jíst nesmí.

¹⁴Když někdo nedopatřením sní, co je svaté, musí to knězi nahradit a přidat k tomu ještě pětinu ceny. ¹⁵Svaté dary, jež synové Izraele oddělují pro Hospodina, nesmí být znesvěceny. ¹⁶Kdyby jedli svaté dary, uvalili by na sebe provinění vyžadující obět odškodnění. Já jsem Hospodin, jejich Posvětitel.“

¹⁷Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ¹⁸„Mluv k Áronovi, k jeho synům a ke všem Izraelitům: Kdokoli z domu Izraele nebo z přistěhovalců žijících v Izraeli přinese Hospodinu zápalnou obět, aby splnil svůj slib, nebo jako dobrovolný dar, ¹⁹ať přivede ze skotu, z ovcí nebo koz samce bez vady, abyste došli zalíbení. ²⁰Nepřivedete nic, na čem by byla vada, neboť byste tím nedošli zalíbení. ²¹Kdo přinese Hospodinu pokojnou obět, aby splnil svůj slib, nebo jako dobrovolný dar, ať už ze skotu nebo z bravu, musí ta obět být bez vady, aby došla zalíbení – nesmí na ní být vada. ²²Nesmíte Hospodinu přinést nic slepého, polámaného, zmrzačeného, vředovitého, se svrabem či lišejem. Nic takového nedáte Hospodinu na oltář jako ohnivou obět. ²³Býka nebo berana s pokroucenými nebo zakrslými údy smíš obětovat jako dobrovolný dar, jako slib však nedojde zalíbení. ²⁴Nesmíte Hospodinu přinést zvíře s rozmáčknutými, roztlučenými, utrženými nebo uříznutými varlaty; to ve své zemi dělat nebudete. ²⁵Ani od cizince nepřivedete žádné takové jako pokrm svého Boha, neboť mají na sobě porušení, je na nich vada – nedojdete jim zalíbení.“

²⁶Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²⁷„Když se narodí tele, jehně nebo kůzle, ať zůstane po sedm dní u své matky. Teprve počínaje osmým dnem dojde zalíbení jako dar ohnivě oběti Hospodinu. ²⁸Nezabíjejte krávu ani ovci v tentýž den s jejím mládětem.

²⁹Když budete Hospodinu přinášet oběť díkůvzdání, obětujte ji tak, abyste došli zalíbení. ³⁰Ať je snědena téhož dne, nenechte z ní nic do rána. Já jsem Hospodin.

³¹Zachovávejte má přikázání a plňte je. Já jsem Hospodin. ³²Neznesvěcujte mé svaté jméno; tak budu posvěcen uprostřed synů Izraele. Já jsem Hospodin, váš Posvětitel, ³³který vás vyvedl z Egypta, abych byl vaším Bohem. Já jsem Hospodin.“

Svaté dny

23 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²„Mluv k synům Izraele: Toto jsou Hospodinovy slavnosti, jež budete vyhlašovat jako svatá shromáždění; jsou to mé slavnosti:

³Šest dní se bude pracovat, ale sedmého dne je sobota, den odpočinku, svaté shromáždění: nedělejte žádnou práci. Ve všech vašich příbytcích bude sobota náležet Hospodinu.“

⁴Toto jsou Hospodinovy slavnosti, svatá shromáždění, jež budete vyhlašovat v jejich určený čas:

⁵Za soumraku čtrnáctého dne prvního měsíce bude *Pesach* – Hospodinův Hod beránka. ⁶Patnáctého dne téhož měsíce bude Hospodinův Svátek nekvašených chlebů. Po sedm dní budete jíst nekvašené chleby. ⁷Prvního dne budete mít svaté shromáždění; nebudete dělat žádnou běžnou práci. ⁸Po sedm dní budete Hospodinu přinášet ohnivě oběti. Sedmého dne bude další svaté shromáždění; nebudete dělat žádnou běžnou práci.“^b

⁹Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ¹⁰„Mluv k synům Izraele: Až přijdete do země, kterou vám dávám, a budete sklízet její obilí, přinesete první snop své sklizně ke knězi. ¹¹Kněz pak ten snop pozvedne před Hospodinem, abyste došli zalíbení; pozvedne jej v den následující po sobotě. ¹²V den pozvedání vašeho snopu připravíte Hospodinu jako zápalnou oběť ročního beránka bez vady. ¹³Jako moučnou oběť k němu přidáte dvě desetiny efy^c jemné mouky zadělané olejem. To je příjemně vonící ohnivá oběť Hospodinu. K tomu přidáte čtvrtku hinu^d vína jako úlitbu. ¹⁴Nebudete ze sklizně jíst chléb ani pražené nebo čerstvé zrní, dokud nepřinesete tento dar svému Bohu. To je věčné ustanovení pro všechna vaše pokolení, ve všech vašich příbytcích.

¹⁵Ode dne následujícího po oné sobotě, totiž ode dne, kdy jste přinesli snop pozvedání, si odpočítáte sedm plných týdnů. ¹⁶Do dne následujícího po sedmé sobotě tak napočítáte padesát dní. Tehdy přinesete Hospodinu novou moučnou oběť. ¹⁷Ze svých příbytků přinesete jako prvotiny Hospodinu dva chleby pozvedání; budou ze dvou desetin efy jemné mouky pečené s kvasem. ¹⁸S tím chlebem přinesete sedm ročních beránek bez vady, jednoho mladého býčka a dva berany – to bude zápalná oběť

^a3 Exod 20:8–11

^b8 Exod 12:1–20

^c13 asi 3,2 kg

^d13 asi 1 l

Hospodinu. Spolu s moučnými oběťmi a úlitbami budou ohnivou obětí příjemně vonící Hospodinu. ¹⁹Obětujte rovněž jednoho kozla jako oběť za hřích a dva roční beránky jako pokojnou oběť. ²⁰Kněz je pak spolu s chleby prvotin a se dvěma beránky zvedáním nabídně Hospodinu. Bude to svaté Hospodinu, připadne to knězi. ²¹V ten den vyhlásíte slavnost. ^a Budete mít svaté shromáždění; nebudete dělat žádnou běžnou práci. To je věčné ustanovení pro všechna vaše pokolení ve všech vašich příbytcích.

²²Když budete sklízet obilí své země, nesklízej své pole až do kraje a nepaběrkuj, co po sklizni zůstalo; nechť pro chudáky a přistěhovalce. Já jsem Hospodin, váš Bůh.“

²³Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²⁴„Mluv k synům Izraele: Prvního dne sedmého měsíce budete mít den odpočinku, svaté shromáždění s památným troubením. ^b ²⁵Nebudete dělat žádnou běžnou práci; budete přinášet ohnivé oběti Hospodinu.“

²⁶Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²⁷„Desátého dne téhož sedmého měsíce bude Den smíření. ^c Budete mít svaté shromáždění: budete se pokorně postit a přinášet ohnivé oběti Hospodinu. ²⁸Toho dne nebudete dělat žádnou práci, neboť je to Den smíření, kdy budete smířeni před Hospodinem, vaším Bohem. ²⁹Kdokoli by se toho dne nepostil, bude vyobcován ze svého lidu. ³⁰Kdokoli by toho dne dělal jakoukoli práci, toho vyhubím z jeho lidu. ³¹Nebudete dělat žádnou práci – to je věčné ustanovení pro všechna vaše pokolení, ve všech vašich příbytcích. ³²Bude to pro vás sobota všech sobot. Od večera devátého dne onoho měsíce do následujícího večera se budete postit a zachovávat sobotní odpočinek.“

³³Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ³⁴„Mluv k synům Izraele: Od patnáctého dne téhož sedmého měsíce bude po sedm dní trvat Hospodinův Svátek stánků. ^d ³⁵Prvního dne bude svaté shromáždění; nebudete dělat žádnou běžnou práci. ³⁶Po sedm dní budete Hospodinu přinášet ohnivé oběti. Osmého dne budete mít další svaté shromáždění; budete přinášet ohnivé oběti Hospodinu. Je to svátek; nebudete dělat žádnou běžnou práci.

³⁷Toto jsou Hospodinovy slavnosti, jež budete vyhlášovat jako svatá shromáždění. Při nich budete Hospodinu přinášet ohnivé oběti – zápalnou i moučnou oběť, oběť pokojnou i úlitbu, každou z nich v příslušný den. ³⁸To vše kromě Hospodinových sobot a kromě všech vašich darů, slibů a dobrovolných obětí, jež budete přinášet Hospodinu.

³⁹Patnáctého dne sedmého měsíce, když shromáždíte úrodu země, tedy budete po sedm dní slavit Hospodinovu slavnost. Prvního dne bude den odpočinku, rovněž osmého dne bude den odpočinku. ⁴⁰Prvního dne si vezmete ovoce citrusových stromů, palmové ratolesti, větve myrtových keřů a potočních vrb a po sedm dní se budete radovat před Hospodinem, svým Bohem. ⁴¹Tuto Hospodinovu slavnost budete slavit sedm dní v roce – to je věčné ustanovení pro všechna vaše pokolení. Budete ji slavit v sedmém měsíci. ⁴²Po sedm dní budete bydlet ve stáncích. Všichni narození v Izraeli budou bydlet ve stáncích, ⁴³aby vaši potomci věděli, že když jsem

^a21 Slavnost žní (Exod 23:16) též zvaná Slavnost týdnů (Exod 34:22) ^b24 Den troubení (Num 29:1–6) ^c27 Lev 16:29–34 ^d34 Exod 23:16 (Slavnost dožíněk); Deut 16:13–15

syny Izraele vyváděl z Egypta, nechal jsem je bydlet ve stanech. Já jsem Hospodin, váš Bůh.“

⁴⁴A Mojžíš oznámil Hospodinovy slavnosti synům Izraele.

Olej a chléb pro svatyni

24 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²„Přikaz synům Izraele, ať k tobě nanosí čistý vytlačený olivový olej ke svícení, aby se mohl stále zapalovat svícen. ³Ve Stanu setkávání, před oponou zastírající Svědectví, ať o něj Áron stále pečuje před Hospodinem, aby hořel od večera až do rána. To je věčné ustanovení pro všechna vaše pokolení. ⁴Ať před Hospodinem stále pečuje o kahany na svícnu z čistého zlata.

⁵Vezmi také jemnou mouku a upeč z ní dvanáct bochánek, každý ze dvou desetin efy.“ ⁶Potom je na stole z čistého zlata narovnej před Hospodinem do dvou sloupců, po šesti v každém sloupci. ⁷Na každý sloupec polož čisté kadidlo, aby bylo na chlebu jako památeční díl, jako ohnivá oběť Hospodinu. ⁸Vždy v sobotní den ať jsou narovnány před Hospodinem; věčnou smlouvou mu náleží od synů Izraele. ⁹Chléb pak připadne Áronovi a jeho synům a budou ho jíst na svatém místě. Je to jeho svatosvatý podíl mezi ohnivými oběťmi Hospodinu. Je to věčné ustanovení.“

Případ rouhání

¹⁰Syn jistě izraelské ženy a jednoho Egyptana jednou vyšel mezi syny Izraele a popral se v táboře s jedním Izraelcem. ¹¹Onen syn izraelské ženy se přitom rouhal Božímu jménu a klel, a tak ho přivedli k Mojžíši. (Jeho matka se jmenovala Šelomít, dcera Dibrího z pokolení Dan.) ¹²Nechali jej hlídat, dokud se nevyjasní, co jim Hospodin přikáže.

¹³Hospodin pak promluvil k Mojžíšovi: ¹⁴„Vyveď rouhače ven z tábora. Všichni, kdo to slyšeli, ať vloží ruce na jeho hlavu a celá obec ať ho ukamenuje. ¹⁵Potom promluv k synům Izraele: Kdokoli by zlořečil svému Bohu, ponese svůj hřích. ¹⁶Kdo by se rouhal jménu Hospodina, musí zemřít! Celá obec jej bez milosti ukamenuje. Bude-li se rouhat Božímu jménu, zemře, ať je to host anebo domácí.

¹⁷Když někdo smrtelně udeří kteréhokoli člověka, musí zemřít. ¹⁸Kdo ubije dobytče, nahradí je kus za kus. ¹⁹Když někdo zmrzačí svého bližního, udělají mu, co udělal on: ²⁰zlomeninu za zlomeninu, oko za oko, zub za zub. Jaké zmrzačení způsobil, takové mu bude způsobeno.“ ²¹Kdo ubije dobytče, nahradí je, ale kdo ubije člověka, zemře. ²²Pro hosta i domácího budete mít stejný zákon. Já jsem Hospodin, váš Bůh!“

²³Když Mojžíš takto promluvil k synům Izraele, vyvedli onoho rouhače ven z tábora a ukamenovali ho. Synové Izraele učinili, jak Mojžíšovi přikázal Hospodin.

Svaté roky

25 Hospodin promluvil k Mojžíšovi na hoře Sinaj: ²„Mluv k synům Izraele: Až přijdete do země, kterou vám dávám, bude země zachovávat Hospodinův sobotní odpočinek. ³Šest let osívej své pole, prořezávej svou vinici a shromažďuj její úrodu. ⁴Sedmého roku však ať má země sobotu, čas odpočinku, sobotu pro Hospodina: své pole neosívej a neprořezávej svou

vinici. ⁵To, co se ti samo urodilo, nežni a na své netknuté vinici nepořádej vinobraní: ať má země rok odpočinku. ⁶To, co země v odpočinku urodí, ovšem smíte jíst – jak ty, tak tvůj otrok, tvá děvečka, tvůj nádeník i tvůj host, kteří jsou s tebou. ⁷Také tvůj dobytek a zvěř ve tvé zemi budou jíst její úrodu.

⁸Odpočítáš si též sedm sobotních let, sedmkrát sedm let, takže ti doba sedmi sobotních let vyjde na čtyřicet devět let. ⁹Desátého dne sedmého měsíce pak zatrub na beraní roh. V Den smíření ať celou vaší zemí zní troubení na roh. ¹⁰Padesátý rok pak posvěťte a vyhlase v zemi svobodu všem jejím obyvatelům.^a To bude vaše léto milosti: vrátíte se každý ke svému vlastnictví, každý se vrátíte ke své rodině. ¹¹Tento padesátý rok pro vás bude létem milosti: nebudete sít, ani sklízet, co samo vyrostlo, a na své netknuté vinici nebudete pořádat vinobraní. ¹²Protože je to léto milosti, bude vám svaté. Budete jíst jen to, co se samo urodí na poli.

¹³V tomto létě milosti se vrátíte každý ke svému vlastnictví.

¹⁴Když budeš svému bližnímu prodávat pozemek nebo jej budeš od svého bližního kupovat, nepoškozujte jeden druhého. ¹⁵Podle počtu let od léta milosti nakoupíš od svého bližního; podle počtu let, kdy budeš sklízet úrodu, ti jej prodá. ¹⁶Čím více zbývá let, tím vyšší bude cena. Čím méně zbývá let, tím bude cena nižší – prodává ti přece počet úrod. ¹⁷Nepoškozujte svého bližního, ale každý se boj svého Boha – vždyť já jsem Hospodin, váš Bůh!

¹⁸Plňte má pravidla a mé zákony zachovávejte a plňte; tehdy budete v té zemi bydlet v bezpečí. ¹⁹Země vám bude přinášet své plody, takže budete jíst do sytosti a budete v ní bydlet v bezpečí. ²⁰Řeknete snad: „Co budeme sedmého roku jíst, když nebudeme sít ani shromažďovat úrodu?“ ²¹Šestého roku na vás sešlu takové požehnání, že země vydá úrodu na tři roky! ²²Až budete osmého roku sít, budete ještě moci jíst starou úrodu; ještě devátého roku, než přijde nová úroda, budete moci jíst tu starou.

²³Země se nesmí prodávat natrvalo. Země totiž patří mně a vy jste u mě hosté a přistěhovalci. ²⁴U veškeré půdy, již budete vlastnit, tedy zajistíte právo zpětného vykoupení.

²⁵Zchudl-li jeden z tvých bratří tak, že musel prodat část svého vlastnictví, ať přijde jeho nejbližší příbuzný a vykoupí prodaný pozemek svého bratra. ²⁶Nemá-li někdo vykupitele, ale později se vzmůže a získá, co je potřeba k jeho vykoupení, ²⁷ať spočítá léta od prodeje svého pozemku a zbytek nahradí tomu, komu jej prodal. Tak se vrátí ke svému vlastnictví. ²⁸Nezíská-li však, co je potřeba k jeho navrácení, zůstane prodaný pozemek v rukou kupce až do léta milosti. V létě milosti pak bude vydán, a tak se majitel vrátí ke svému vlastnictví.

²⁹Prodá-li někdo obytný dům v hrazeném městě, bude mít právo k jeho vykoupení, dokud neuplyne rok od jeho prodeje. Právo vykoupit jej bude dočasné. ³⁰Nebude-li vykoupen, než uběhne celý rok, zůstane onen dům v hrazeném městě tomu, kdo jej koupil, i jeho potomkům natrvalo. Nebude vydán ani v létě milosti. ³¹Domy v osadách, jež nejsou obehnány hradbou, se však budou počítat za polní půdu; bude pro ně platit právo vykoupení a v létě milosti budou vydány zpět.

^a10 srov. Exod 21:2

³²V levitských městech ovšem bude právo levitů na vykoupení jejich městských domů trvalé. ³³I kdyby prodaný dům v jejich městě nikdo z levitů nevykoupil, bude v létě milosti vydán zpět. Domy levitů v jejich městech jsou totiž jejich vlastnictvím uprostřed synů Izraele. ³⁴Polnosti přílehlající k jejich městům se nesmí prodávat vůbec, neboť je to jejich trvalé vlastnictví.

³⁵Zchudne-li poblíž tebe jeden z tvých bratrů, takže nebude moci obstat, ujmí se jej jako hosta a přistěhovalce, aby mohl žít u tebe. ³⁶Neber od něj úrok ani přírážku – boj se svého Boha! – aby tvůj bratr mohl žít poblíž tebe. ³⁷Nechť úrok na peníze ani přírážku na jídlo, jež mu poskytneš. ³⁸Já jsem Hospodin, váš Bůh, který vás vyvedl z Egypta, abych vám dal kanaánskou zem, abych byl vaším Bohem.

³⁹Zchudne-li poblíž tebe jeden z tvých bratrů, takže ti sám sebe prodá, nepodrobuj ho otrocké službě. ⁴⁰Ať je u tebe jako nádeník, jako přistěhovalec; bude u tebe sloužit až do léta milosti. ⁴¹Tehdy od tebe odejde – on a s ním i jeho děti – a vrátí se ke své rodině, vrátí se k vlastnictví svých otců. ⁴²(Jsou to přece moji služebníci, které jsem vyvedl z Egypta: nebudou na prodej jako otroci!) ⁴³Nebudeš nad ním krutě panovat – boj se svého Boha!

⁴⁴Tvůj otrok i tvá děvečka, které budeš vlastnit, budou z národů okolo vás; od těch si smíte koupit otroka i děvečku. ⁴⁵Smíte si je koupit také z potomků přistěhovalců, kteří u vás pobývají, i z jejich soukmenovců, kteří jsou u vás a kteří se narodili ve vaší zemi – ti budou vašim vlastnictvím. ⁴⁶Po sobě je smíte odkázat svým synům jako dědičné vlastnictví. Je smíte trvale vlastnit jako otroky, ale své izraelské bratry nikoli. Nad svým bratrem nikdo nesmí krutě panovat.

⁴⁷Když se přistěhovalec žijící u tebe vzdá a tvůj bratr vedle něj zchudne, takže sám sebe prodá tomu přistěhovanci anebo jeho příbuznému, ⁴⁸bude jeho právo na vykoupení trvat i poté, co se prodal. Jeho bratr, ⁴⁹strýc či bratranec nebo jiný pokrevní příbuzný z jeho rodu ho vykoupí anebo se vzdá a vykoupí se sám. ⁵⁰Spolu s tím, kdo jej koupil, spočítá roky od svého prodeje do léta milosti. Jeho výkupní cena ať je úměrná mzdě nádeníka za daný počet let. ⁵¹Zbývá-li ještě mnoho let, zaplatí jako své výkupné odpovídající část z ceny, za niž byl koupen. ⁵²Zbývá-li do léta milosti jen málo let, spočítá cenu svého výkupného podle nich. ⁵³Bude s ním nakládáno jako s nádeníkem najímaným rok po roce. Dohlédni, aby nad ním nikdo krutě nepanoval.

⁵⁴Nebude-li však v těchto letech vykoupen, odejde v létě milosti – on a s ním i jeho děti. ⁵⁵Synové Izraele jsou přece moji služebníci, jsou to mí služebníci, které jsem vyvedl z Egypta! Já jsem Hospodin, váš Bůh.“

Požehnání a prokletí

26 „Nevytvářejte si žádné bůžky. Nevztýčujte si modlu ani posvátný sloup, nestavte ve své zemi ani tvarovaný kámen, abyste se mu klaněli. Vždyť já jsem Hospodin, váš Bůh!

²Zachovávejte mé soboty a mou svatyni mějte v úctě. Já jsem Hospodin.

³Jestliže budete následovat má pravidla a zachovávat má přikázání a plnit je, ⁴dám vám vydatné deště ve správný čas, takže země vydá svou úrodu a stromy v sadu vydají své ovoce. ⁵Vaše mlácení potrvá až do vinobraní

a vinobraní až do setí. Svůj chléb budete jíst do sytosti a budete ve své zemi bydlet v bezpečí.

⁶Způsobím v zemi pokoj, takže budete spát a nikdo vás nevyděsí; odstraním ze země zlou zvěř a vaši zemi neprojde meč. ⁷Požene své nepřátele, takže před vámi padnou mečem. ⁸Pět z vás jich požene sto a sto z vás jich požene deset tisíc, takže vaši nepřátelé před vámi padnou mečem.

⁹Obrátím se k vám a způsobím, abyste se rozplodili a rozmnožili; tak potvrdím svou smlouvu s vámi. ¹⁰Budete moci jíst starou úrodu ze zásob a tu starou budete muset vyklízet kvůli nové. ¹¹Umístím svůj Příbytek mezi vás a nebudu si vás ošklivit. ¹²Budu se mezi vámi procházet, budu vaším Bohem a vy budete mým lidem. ¹³Já jsem Hospodin, váš Bůh, který vás vyvedl z Egypta, abyste už nebyli jejich otroky. Rozlámal jsem vaše jho, abyste mohli chodit vzpřímeně.

¹⁴Jestliže mne však nebudete poslouchat a nebudete plnit všechna tato přikázání, ¹⁵jestliže zavrhnete má pravidla a zošklívíte si mé zákony, takže přestanete plnit všechna má přikázání, pak porušíte mou smlouvu ¹⁶a já vám učiním toto: Uvedu na vás hrůzu, úbytě a zimnici, jež vám pokazí oči a vysají dech. Své zrní budete sít nadarmo, vaši nepřátelé je snědí. ¹⁷Obrátím svou tvář proti vám, takže padnete před svými nepřáteli a ti, kdo vás nenávidí, nad vámi budou panovat. Budete utíkat, i kdyby vás nikdo nehonil.

¹⁸Jestliže mne ani potom nebudete poslouchat, budu vás za vaše hříchy trestat sedmkrát více: ¹⁹Zlomím vaši pyšnou zatvrzelost; způsobím, že nebe nad vámi bude jako železo a země pod vámi jako mosaz. ²⁰Svou sílu spotřebujete nadarmo; země vám nevydá svou úrodu a stromové v zemi nevydá své ovoce.

²¹Jestliže se budete nadále stavět proti mně a nebudete ochotni mě poslouchat, přidám vám kvůli vašim hříchům sedmkrát více ran: ²²Pustím na vás divokou zvěř, jež vás připraví o děti, vyhubí váš dobytek a sníží váš počet tak, že vaše cesty zpustnou.

²³Jestliže se ani tehdy nenecháte ode mne napravit a budete se nadále stavět proti mně, ²⁴postavím se i já proti vám. Já sám vás budu za vaše hříchy bít sedmkrát více: ²⁵Přivedu na vás meč pomsty, aby pomstil moji smlouvu. Když se nahrnete do svých měst, pošlu mezi vás mor, takže budete vydáni do rukou nepříteli. ²⁶Až vás odříznu od chleba, deset žen bude péci chléb v jedné peci a odváží vám jej na příděl. Až budete jíst, nenasytíte se.

²⁷Jestliže mě přesto všechno nebudete poslouchat a budete se nadále stavět proti mně, ²⁸postavím se i já zuřivě proti vám a budu vás trestat za vaše hříchy sedmkrát více: ²⁹Budete jíst maso vlastních synů a maso vlastních dcer! ³⁰Tehdy zruším vaše obětní výšiny, vymýtím vaše kadidlové oltáříky, položím vaše mrtvolky k mrtvolám vašich hnusných model a budu si vás ošklivit. ³¹Vaše města obrátím v sutiny, vaše svatyně zpusťím a k vašim příjemným vůním nepřivoním. ³²Já sám zpusťím zemi tak, že nad ní strnou i vaši nepřátelé, když se v ní přijdou usadit. ³³Rozptýlím vás mezi národy, s taseným mečem vás poženu! Vaše země se stane pustinou a vaše města se obrátí v sutiny. ³⁴Po celou dobu svého zpusťení bude

země konečně užívat svých sobot; vy však budete v zemi svých nepřátel. Tehdy si země odpočine a vynahradí si své soboty.^a ³⁵Po celou dobu svého zpusťování bude země odpočívát, protože během vašich sobot (když jste v ní ještě bydleli) neodpočívala.

³⁶Těm, kdo z vás zbudou, pak v zemích jejich nepřátel přivedu do srdcí takovou ochablost, že je zažene i šelest poletujícího listí. Dají se na útěk jako před mečem a padnou, i kdyby je nikdo nehonil. ³⁷Budou klopýtat jeden přes druhého jako před mečem, i kdyby je nikdo nehonil. Neobstojíte před svými nepřáteli, ³⁸zahynete mezi národy a země vašich nepřátel vás pohltí. ³⁹Ti, kdo z vás zbudou, pak budou skomírat v zemi svých nepřátel. Svou vlastní vinou i vinou svých otců tam budou skomírat.

⁴⁰Potom však vyznají svou vinu i vinu svých otců, že mi byli nevěrní a že se postavili proti mně, ⁴¹takže jsem se i já postavil proti nim a zavedl je do země jejich nepřátel, dokud se jejich neobřezané srdce nepokoří a dokud nepřijmou svůj trest. ⁴²Tehdy si připomenu svou smlouvu s Jákobem, svou smlouvu s Izákem i svou smlouvu s Abrahamem a připomenu si jejich zem. ⁴³Země zatím bude opuštěna, a když bez nich zpustne, bude užívat svých sobot, než si odpykají trest za to, že zavrhlí mé zákony a zošklivili si má pravidla. ⁴⁴Přes to všechno, ačkoli budou v zemi svých nepřátel, je nezavrhnou a nezošklivím si je tak, abych s nimi skoncoval a porušil svou smlouvu s nimi. Vždyť já jsem Hospodin, jejich Bůh! ⁴⁵Vzpomenu si kvůli nim na smlouvu s jejich předky, jež jsem před očima národů vyvedl z Egypta, abych byl jejich Bohem. Já jsem Hospodin.“

⁴⁶Toto jsou pravidla, zákony a pokyny, jež Hospodin skrze Mojžíše vydal na hoře Sinaj, aby byly mezi ním a syny Izraele.

Dary zasvěcené Hospodinu

27 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²„Mluv k synům Izraele: Když někdo zasvětil život zvláštním slibem Hospodinu, smí jej za určenou cenu vyplatit. ³Cena bude určena takto: cena za muže od dvaceti do šedesáti let bude 50 šekelů stříbra (měřeno šekelem svatyně).^b ⁴Bude-li to žena, její cena bude 30 šekelů. ⁵Ve věku od pěti do dvaceti let bude cena za muže 20 šekelů a za ženu 10 šekelů. ⁶Ve věku od jednoho měsíce do pěti let bude cena za chlapce 5 a za dívku 3 šekely stříbra. ⁷Ve věku od šedesáti let výše bude cena za muže 15 a za ženu 10 šekelů. ⁸Bude-li však dotýčný na určenou cenu příliš chudý, postaví zaslíbeného před kněze a ten určí jeho cenu podle možností toho, kdo učinil slib.

⁹Půjde-li o dobytek, z něhož se přináší dar Hospodinu, bude vše, co bylo odevzdáno Hospodinu, svaté. ¹⁰Nelze je nahradit ani vyměnit lepší kus za horší nebo horší za lepší. Kdyby někdo přece jen vyměnil dobyteč za jiný, bude svaté to původní i to, čímž je zaměnil. ¹¹Půjde-li o jakoukoli nečistou zvěř, z níž se dar Hospodinu nepřináší, postaví to zvíře před kněze. ¹²Ten určí jeho cenu, ať už bude lepší nebo horší. Jakou cenu kněz určí, taková bude. ¹³Bude-li majitel chtít zvíře vykoupit, přidá k určené ceně ještě pětinu.

¹⁴Zasvětil-li někdo svůj dům, aby byl svatý Hospodinu, kněz určí jeho cenu, ať už bude lepší nebo horší. Na kolik jej kněz ocení, při tom zůstane. ¹⁵Bude-li jej ten, kdo svůj dům zasvětil, chtít vykoupit, přidá k určené ceně ještě pětinu peněz navíc a dům bude jeho.

^a34 Lev 25:1–4

^b3 1 šekel = asi 11,5 g

¹⁶Zasvětí-li někdo Hospodinu část své dědičné polnosti, bude její cena určena podle jejího osevu: 50 šekelů stříbra za plochu osetou chomerem ječmene. ¹⁷Zasvětí-li své pole hned od léta milosti, zůstane při určené ceně. ¹⁸Zasvětí-li své pole až po léte milosti, spočítá mu kněz cenu podle let zbývajících do léta milosti, takže určenou cenu sníží. ¹⁹Bude-li je ten, kdo pole zasvětil, chtít vykoupit, přidá k určené ceně ještě pětinu peněz navíc, a zůstane mu. ²⁰Nevykoupí-li to pole, ale prodá je někomu jinému, nebude již moci být vykoupeno. ²¹Až bude to pole v léte milosti vydáno, bude svaté Hospodinu jako pole jemu propadlé; stane se majetkem kněze.

²²Zasvětí-li však Hospodinu koupené pole, které není z jeho dědičné polnosti, ²³spočítá mu kněz výši určené ceny až do léta milosti a dotýčný toho dne vyplátí určenou cenu jako svatou Hospodinu. ²⁴V léte milosti bude pole vráceno tomu, od koho bylo koupeno, jemuž náleží jako dědičný pozemek. ²⁵Všechny určené ceny budou v šeklech svatyně. Šekel je 20 ger.

²⁶Prvorozené dobytče, jež patří Hospodinu právem prvorozenství, však nikdo zasvětit nemůže. Ať je ze skotu nebo z bravu, patří již Hospodinu.^a ²⁷Půjde-li o nečisté zvíře, vyplátí je podle určené ceny a přidá k ní ještě pětinu navíc. Nebude-li vykoupeno, prodá se za určenou cenu.

²⁸Zasvětí-li člověk něco ze svého majetku tak, že to propadne Hospodinu – ať už člověka, zvíře nebo část dědičné polnosti – nebude to možné prodat ani vykoupit. Cokoli propadlo Hospodinu, mu svatosvatě patří.

²⁹Žádný člověk, který propadne Hospodinu, nebude moci být vyplacen; musí zemřít.

³⁰Veškeré desátky země, ať už z obilí země nebo z ovoce stromů, patří Hospodinu; jsou svaté Hospodinu. ³¹Bude-li někdo chtít své desátky vykoupit, přidá ještě pětinu navíc. ³²Každý desátek ze skotu i bravu, každý desátý kus procházející pod pastýřskou holí, je svatý Hospodinu. ³³Majitel nebude zjišťovat, zda je lepší, nebo horší; nebude jej moci vyměnit. Kdyby jej však přece vyměnil, bude svatý ten původní i ten, jímž jej zaměnil; nebude jej moci vykoupit.“

³⁴To jsou příkázání, jež Hospodin přikázal Mojžíšovi pro syny Izraele na hoře Sinaj.

^a26 Exod 13:2

NUMERI

SINAJSKÝ TÁBOR

Sčítání Izraele

NA SINAJSKÉ POUŠTI, prvního dne druhého měsíce druhého roku po jejich odchodu z Egypta, promluvil Hospodin k Mojžíšovi ve Stanu setkávání: ²„Sečtete celou izraelskou obec podle jejich rodů a otcovských domů; poříďte jmenný seznam všech mužů. ³Ty a Áron započtete do jejich oddílů všechny bojeschopné Izraelce od dvaceti let výše. ⁴Z každého pokolení vám bude pomáhat jeden muž, který je hlavou svého otcovského domu. ⁵Toto jsou jména mužů, kteří vám budou stát po boku:

- z Rubena: Elicur, syn Šedeutův,
- ⁶ze Šimeona: Šelumiel, syn Curišadajův,
- ⁷z Judy: Nachšon, syn Aminadabův,
- ⁸z Isachara: Netaneel, syn Cuarův,
- ⁹ze Zabulona: Eliab, syn Chelonův,
- ¹⁰z Josefových synů:
 - z Efraima: Elišama, syn Amihudův,
 - z Manasese: Gamaliel, syn Pedacurův,
- ¹¹z Benjamína: Abidan, syn Gideoniho,
- ¹²z Dana: Achiezer, syn Amišadajův,
- ¹³z Ašera: Pagiel, syn Okranův,
- ¹⁴z Gáda: Eljasaf, syn Deuelův,
- ¹⁵z Neftalíma: Achira, syn Enanův.

¹⁶To jsou členové sněmu, vůdcové svých otcovských pokolení, náčelníci izraelských tisíců.“^a

¹⁷Mojžíš s Áronem tedy vzali jmenované muže ¹⁸a prvního dne druhého měsíce shromáždili celou obec ke sčítání podle jejich rodů a otcovských domů. Všichni od dvaceti let výše byli jeden po druhém zahrnuti do jmenového seznamu, ¹⁹jak Mojžíšovi přikázal Hospodin. Takto je na Sinajské poušti sečetl ²⁰a tolik jich bylo:

Synové Rubena, Izraelova prvorozeného, podle jejich pokolení, rodů a otcovských domů, uvedení ve jmenném seznamu všech bojeschopných mužů od dvaceti let výše: ²¹pokolení Ruben čítalo 46 500 mužů.

²²Synové Šimeona podle jejich pokolení, rodů a otcovských domů, uvedení ve jmenném seznamu všech bojeschopných mužů od dvaceti let výše: ²³pokolení Šimeon čítalo 59 300 mužů.

^a16 nebo *klanů, oddílů* (též dále)

²⁴Synové Gáda podle jejich pokolení, rodů a otcovských domů ve jmenném seznamu, všichni bojeschopní od dvaceti let výše: ²⁵pokolení Gád čítalo 45 650 mužů.

²⁶Synové Judy podle jejich pokolení, rodů a otcovských domů ve jmenném seznamu, všichni bojeschopní od dvaceti let výše: ²⁷pokolení Juda čítalo 74 600 mužů.

²⁸Synové Isachara podle jejich pokolení, rodů a otcovských domů ve jmenném seznamu, všichni bojeschopní od dvaceti let výše: ²⁹pokolení Isachar čítalo 54 400 mužů.

³⁰Synové Zabulona podle jejich pokolení, rodů a otcovských domů ve jmenném seznamu, všichni bojeschopní od dvaceti let výše: ³¹pokolení Zabulon čítalo 57 400 mužů.

³²Synové Josefovi:

Synové Efraimovi podle jejich pokolení, rodů a otcovských domů ve jmenném seznamu, všichni bojeschopní od dvaceti let výše: ³³pokolení Efraim čítalo 40 500 mužů.

³⁴Synové Manasesovi podle jejich pokolení, rodů a otcovských domů ve jmenném seznamu, všichni bojeschopní od dvaceti let výše: ³⁵pokolení Manases čítalo 32 200 mužů.

³⁶Synové Benjamínovi podle jejich pokolení, rodů a otcovských domů ve jmenném seznamu, všichni bojeschopní od dvaceti let výše: ³⁷pokolení Benjamín čítalo 35 400 mužů.

³⁸Synové Danovi podle jejich pokolení, rodů a otcovských domů ve jmenném seznamu, všichni bojeschopní od dvaceti let výše: ³⁹pokolení Dan čítalo 62 700 mužů.

⁴⁰Synové Ašerovi podle jejich pokolení, rodů a otcovských domů ve jmenném seznamu, všichni bojeschopní od dvaceti let výše: ⁴¹pokolení Ašer čítalo 41 500 mužů.

⁴²Synové Neftalímovi podle jejich pokolení, rodů a otcovských domů ve jmenném seznamu, všichni bojeschopní od dvaceti let výše: ⁴³pokolení Neftalí čítalo 53 400 mužů.

⁴⁴Toto jsou počty těch, které Mojžíš s Áronem a s dvanácti izraelskými vůdci sečetl, po jednom z každého otcovského domu. ⁴⁵Celkový počet všech bojeschopných Izraelitů od dvaceti let výše, započtených podle jejich otcovských domů: ⁴⁶Úhrnem bylo sečteno 603 550 mužů.

⁴⁷Mezi ně však nebyli podle svých otcovských pokolení započteni levité.

⁴⁸Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ⁴⁹„Pokolení Levi nesčítej, nezahrnuj je do počtu synů Izraele. ⁵⁰Levitům svěříš Příbytek svědectví, veškeré jeho

vybavení i vše, co k němu náleží. Oni budou Příbytek s veškerým jeho vybavením nosit, budou při něm sloužit a kolem Příbytku budou tábořit.⁵¹Když se bude Příbytek chystat na cestu, levité jej složí; když se bude Příbytek chystat k táboření, levité jej vztýčí. Nepovoláný, jenž by se přiblížil, však zemře.⁵²Synové Izraele budou tábořit po svých uskupeních, každý při svém praporu, po svých oddílech.⁵³Levité však budou tábořit kolem Příbytku svědectví, aby obec synů Izraele nestihl hrozný hněv; proto budou levité držet stráž u Příbytku svědectví.“

⁵⁴A synové *Izraele* udělali všechno přesně tak, jak Hospodin Mojžíšovi přikázal.

Uspořádání tábora

2 Hospodin promluvil k Mojžíšovi a Áronovi: ²„Ať synové Izraele táboří každý při svém praporu, pod korouhví svých otcovských domů; ať táboří v povzdálí okolo Stanu setkávání.“

³Vepředu, na východě, táboří po svých oddílech prapor Judova uskupení: vůdce Judových synů Nachšon, syn Aminadabův, ⁴a jeho vojsko o počtu 74 600 mužů.

⁵Vedle něj táboří pokolení Isachar: vůdce Isacharových synů Neta-neel, syn Cuarův, ⁶a jeho vojsko o počtu 54 400 mužů.

⁷Dále pokolení Zabulon: vůdce Zabulonových synů Eliab, syn Che-lonův, ⁸a jeho vojsko o počtu 57 400 mužů.

⁹Celkem v oddílech Judova uskupení: 186 400 mužů. Ti pochodují jako první.

¹⁰Na jihu táboří po svých oddílech prapor Rubenova uskupení: vůdce Rubenových synů Elicur, syn Šedeurův, ¹¹a jeho vojsko o počtu 46 500 mužů.

¹²Vedle něj táboří pokolení Šimeon: vůdce Šimeonových synů Šelumi-el, syn Curi-šadajův, ¹³a jeho vojsko o počtu 59 300 mužů.

¹⁴Dále pokolení Gád: vůdce Gádových synů Eljasaf, syn Deuelův, ¹⁵a jeho vojsko o počtu 45 650 mužů.

¹⁶Celkem v oddílech Rubenova uskupení: 151 450 mužů. Ti pochodují druhí.

¹⁷Uprostřed všech uskupení putuje Stan setkávání s uskupením levitů. Jak táboří, tak pochodují; každý na svém místě při svém praporu.

¹⁸Na západě táboří po svých oddílech prapor Efraimova uskupení: vůdce Efraimových synů Elišama, syn Amihudův, ¹⁹a jeho vojsko o počtu 40 500 mužů.

²⁰Vedle něj táboří pokolení Manases: vůdce Manasesových synů Gamaliel, syn Pedacurův, ²¹a jeho vojsko o počtu 32 200 mužů.

²²Dále pokolení Benjamín: vůdce Benjamínových synů Abidan, syn Gideoniho, ²³a jeho vojsko o počtu 35 400 mužů.

²⁴Celkem v oddílech Efraimova uskupení: 108 100 mužů. Ti pochodují třetí.

¹⁴ podle mnoha hebr. rukopisů, Sam, Vul (MT: *Reuelův*); Num 1:14

²⁵Na severu táboří po svých oddílech prapor Danova uskupení: vůdce Danových synů Achiezer, syn Amišadajův, ²⁶a jeho vojsko o počtu 62 700 mužů.

²⁷Vedle něj táboří pokolení Ašer: vůdce Ašerových synů Pagiel, syn Okranův, ²⁸a jeho vojsko o počtu 41 500 mužů.

²⁹Dále pokolení Neftalí: vůdce Neftalímových synů Achira, syn Enanův, ³⁰a jeho vojsko o počtu 53 400 mužů.

³¹Celkem v oddílech Danova uskupení: 157 600 mužů. Ti pochodují po svých praporech jako poslední.

³²Toto je součet synů Izraele podle jejich otcovských domů. Celkem jich v oddílech všech uskupení bylo 603 550 mužů. ³³Podle Hospodinova příkazu Mojžíšovi však s ostatními Izraelity nebyli sečtení levité.

³⁴Synové Izraele udělali všechno přesně tak, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi: tak tábořili po svých praporech a tak táhli, každý podle svých rodů při domě svých otců.

Levité

3 Toto je příběh Árona a Mojžíše v době, kdy Hospodin mluvil s Mojžíšem na hoře Sinaj.

²A toto jsou jména Áronových synů: prvorozený Nádab, dále Abihu, Eleazar a Itamar; ³to jsou jména Áronových synů, pomazaných kněží pověřených ke kněžské službě. ⁴Nádab a Abihu však bezdětní zemřeli před Hospodinem, když na poušti Sinaj před Hospodinem obětovali nepatřičný oheň. ⁵Proto spolu se svým otcem Áronem konali kněžskou službu Eleazar a Itamar.

⁶Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ⁷„Přiveď pokolení Levi a postav je před kněze Árona, aby mu pomáhali. ⁸Svou službou při Příbytku budou plnit jeho povinnost i povinnost celé obce vůči Stanu setkávání. ⁹Budou také pečovat o veškeré náčiní Stanu setkávání a službou při Příbytku budou plnit povinnost synů Izraele. ¹⁰Odevzdej tedy levity Áronovi a jeho synům, ať mu jsou z řad Izraelitů zcela odevzdáni. ¹¹Árona a jeho syny pověříš, aby zachovávali své kněžství. Nepovolaný, jenž by se přiblížil, však zemře.“

¹²Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ¹³„Hle, já jsem si namísto všech prvorozených, kteří mezi Izraelci otvírají lůno, vybral z řad synů Izraele levity. Levité jsou tedy moji, ¹⁴neboť všichni prvorození jsou moji. V den, kdy jsem pobíl všechny prvorozené v Egyptě, jsem zasvětil všechny prvorozené v Izraeli, jak lidi, tak zvířata, sobě. Jsou moji. ¹⁵Já jsem Hospodin.“

¹⁶Hospodin promluvil k Mojžíšovi na poušti Sinaj: ¹⁷„Sečti Leviho syny podle jejich otcovských domů a rodů; sečti všechny muže od stáří jednoho měsíce.“ ¹⁸Mojžíš je tedy podle Hospodinova rozkazu sečetl, jak mu bylo přikázáno.

¹⁹Toto jsou Leviho synové, jmenovitě: Geršon, Kehat a Merari.

²⁰Toto jsou jména Geršonových synů po jejich rodech: Libni a Šimei.

²¹Kehatovi synové po svých rodech: Amram, Jishar, Hebron a Uziel.

⁴ Lev 10:1–2

¹³ Exod 12:12, 29; 13:2, 15

²⁰Synové Merariho po svých rodech: Machli a Muši.

Toto jsou levitské rody podle svých otcovských domů.

²¹Z Geršona vzešel rod libnijský a šimeiský; to jsou geršonské rody. ²²Podle seznamu čítaly 7 500 mužů starších jednoho měsíce. ²³Geršonské rody tábořily za Příbytkem, na západní straně. ²⁴Vůdcem geršonského otcovského domu byl Eljasaf, syn Laelův. ²⁵Geršonovi synové dostali ve Stanu setkávání do opatrování Příbytek, stan, jeho pokrývku, závěs ke vchodu do Stanu setkávání, ²⁶zástěny nádvoří, závěs pro vchod do nádvoří, které je kolem Příbytku a oltáře, jeho lana, a to se vši příslušnou službou.

²⁷Z Kehata vzešel rod amramský, jisharský, hebronský a uzielský; to jsou kehatské rody. ²⁸Čítaly celkem 8 600 mužů starších jednoho měsíce. Ti měli na starost svatyni. ²⁹Rody Kehatových synů tábořily na jižní straně Příbytku. ³⁰Vůdcem otcovského domu kehatských rodů byl Elicafan, syn Uzielův. ³¹Dostali do opatrování Truhlu, stůl, svícen, oltáře, vybavení svatyně, které používali ke službě, a závěs, a to se vši příslušnou službou. ³²Vůdcem levitských vůdců byl Eleazar, syn kněze Árona; jemu byli svěřeni ti, kdo plní povinnost vůči svatyni.

³³Z Merariho vzešel rod machlijský a mušijský; to jsou merarijské rody. ³⁴Podle seznamu čítaly 6 200 mužů starších jednoho měsíce. ³⁵Vůdcem otcovského domu merarijských rodů byl Curiel, syn Abichailův. Tábořili na severní straně Příbytku. ³⁶Synům Merariho byly do opatrování svěřeny desky Příbytku, jeho svlaky, sloupy, patky a veškeré náčiní k nim, a to se vši příslušnou službou. ³⁷Dále sloupy okolo nádvoří, jejich patky a kolíky s jejich lany.

³⁸Vepředu, na východě, tábořili před Příbytkem, totiž před Stanem setkávání, Mojžíš, Áron a jeho synové. Drželi za syny Izraele stráž před svatyní. Nepovoláný, jenž by se přiblížil, však měl zemřít.

³⁹Levitě, které Mojžíš s Áronem podle Hospodinova rozkazu sečetl po jejich rodech, čítali celkem 22 000 mužů starších jednoho měsíce.

⁴⁰Hospodin řekl Mojžíšovi: „Sečti mezi syny Izraele všechny prvorozené muže starší jednoho měsíce a poříd' jejich jmenný seznam. ⁴¹Namísto všech prvorozených synů Izraele pak pro mne vezmeš levity. Já jsem Hospodin. Namísto všeho prvorozeného dobytka synů Izraele vezmeš dobytek levitů.“

⁴²Mojžíš tedy podle Hospodinova příkazu sečetl všechny prvorozené syny Izraele. ⁴³Všech prvorozených starších jednoho měsíce bylo na jmenném seznamu 22 273.

⁴⁴Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ⁴⁵„Vezmi levity namísto všech prvorozených mezi syny Izraele a dobytek levitů namísto jejich dobytka, neboť levité jsou moji. Já jsem Hospodin. ⁴⁶A jako výplatné za těch 273 prvorozených synů Izraele, kteří převyšují počet levitů, ⁴⁷vybereš po pěti šekelech za hlavu (měřeno podle šekelu svatyně; šekel je 20 ger).“ ⁴⁸To

⁴⁷ 1 šekel = asi 11,5 g

stříbro pak dáš Áronovi a jeho synům jako výplatné za ty, kdo převyšují jejich počet.“

⁴⁹A tak Mojžíš vybral výplatné stříbro za ty, kdo převyšovali počet mužů vykoupených levity. ⁵⁰Vybral za prvorozené syny Izraele 1365 šekelů^a stříbra (měreno podle šekelu svatyně). ⁵¹Podle Hospodinova rozkazu pak Mojžíš předal výplatné stříbro Áronovi a jeho synům, jak mu Hospodin přikázal.

Synové Kehatovi

4 Hospodin promluvil k Mojžíšovi a Áronovi: ²„Sečti Kehatovy syny z řad synů Leviho podle jejich rodů a otcovských domů. ³Započti každého ve věku od třiceti do padesáti let, kdo je schopen služby, aby pracoval na díle při Stanu setkávání.

⁴Toto bude služba Kehatových synů ve Stanu setkávání: nejsvětější věci. ⁵Než tábor potáhne dál, vstoupí Áron se svými syny dovnitř, sejmu zastírající oponu a tou přikryjí Truhlu svědectví. ⁶Na ni pak položí přikrývku z odolných usní^b a navrch rozprostrou přehoz, celý z modré látky, a provléknou tyče.

⁷Potom prostrou přehoz z modré látky na stole chlebě předložený a na něj rozloží mísy, pohárky, číše a konvice pro úlitby; na stole bude zůstat každodenní chléb. ⁸Na to vše pak rozprostrou přehoz z šarlatové látky, přikryjí ho pokrývkou z odolných usní a provléknou tyče.

⁹Potom vezmou přehoz z modré látky, přikryjí svícen k svícení i s jeho kahany, kleštěmi, pánvicemi na uhlí a veškerými nádobami na olej, jichž se užívá k jeho obsluze, ¹⁰zabalí jej i s jeho veškerým náčiním do pokrývky z odolných usní a položí na nosítka.

¹¹Také na zlatý oltář prostrou přehoz z modré látky, přikryjí ho pokrývkou z odolných usní a provléknou tyče.

¹²Potom vezmou veškeré služebné náčiní, které se používá ke službě ve svatyni, zabalí je do přehozu z modré látky, přikryjí je pokrývkou z odolných usní a položí na nosítka.

¹³Pak vyberou z oltáře popel, prostrou na oltáři přehoz z purpurové látky ¹⁴a na něj položí veškeré oltářní náčiní, které používají k jeho obsluze – pánvice na uhlí, vidlice, lopaty a obětní misky – všechno oltářní náčiní. Přes ně rozprostrou přikrývku z odolných usní a provléknou tyče.

¹⁵Poté, co Áron se svými syny dokončí přikrývání svatých věcí a veškerého vybavení svatyně, než tábor potáhne dál, teprve tehdy přijdou Kehatovi synové, aby to nesli. Svatých věcí se nedotknou, aby nezemřeli. Toto je břemeno Kehatových synů při Stanu setkávání.

¹⁶Eleazarovi, synu kněze Árona, pak bude svěřen olej ke svícení, kadidlo z vonných látek, každodenní moučná oběť a olej pomazání. Bude mít dozor nad celým Příbytkem a nade vším, co je v něm – nad svatými věcmi i jejich příslušenstvím.“

¹⁷Hospodin promluvil k Mojžíšovi a Áronovi: ¹⁸„Nedopustíte, aby byl kmen kehatských rodů vyhlazen z řad levitů. ¹⁹Aby zůstali naživu a nezemřeli, když přistupují k nejsvětějším věcem, naložíte s nimi takto: přijde Áron a jeho synové a každému z nich určí jeho službu a jeho břemeno. ²⁰Oni sami však nesmí vejít a zahlédnout, jak jsou baleny svaté věci, aby nezemřeli.“

^a50 asi 16 kg ^b6 viz pozn. Exod 25:5

Synové Geršonovi

²¹Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²²„Sečti také Geršonovy syny podle jejich otcovských domů a rodů. ²³Sečti ve věku od třiceti do padesáti let každého, kdo je schopen nastoupit službu, aby konal práci při Stanu setkávání.

²⁴Toto bude služba geršonských rodů, jejich úkoly a břemena: ²⁵Budou nosit plachty a houně Příbytku, Stan setkávání, jeho pokrývku i pokrývku z odolných usní, která je na ní, dále závěs ke vchodu do Stanu setkávání, ²⁶zástěny nádvoří, závěs pro vchod do brány nádvoří, které je kolem Příbytku a oltáře, jejich lana a veškeré příslušenství k jejich službě. A budou konat službu ve všem, co jim bylo uloženo. ²⁷Veškerá služba Geršonových synů se bude dít podle rozkazů Árona a jeho synů – to platí pro všechna jejich břemena a pro všechnu jejich službu. Všechna jejich břemena svěříte do jejich opatrování. ²⁸To bude služba geršonských rodů při Stanu setkávání a jejich zodpovědnost pod vedením Itamara, syna kněze Árona.“

Synové Merariho

²⁹„Syny Merariho rovněž sečti podle jejich rodů a otcovských domů. ³⁰Sečti ve věku od třiceti do padesáti let každého, kdo je schopen nastoupit službu, aby konal práci při Stanu setkávání.

³¹Při veškeré své službě při Stanu setkávání budou zodpovědni za tato břemena: desky Příbytku, jejich svlaky, sloupy, patky, ³²dále sloupy okolo nádvoří, jejich patky a kolíky s jejich lany a veškerým jejich náčiním, a to se vši příslušnou službou. Každému jmenovitě určíte, jaké břemeno má nosit. ³³To bude služba merarijských rodů při veškeré jejich práci při Stanu setkávání pod vedením Itamara, syna kněze Árona.“

Sčítání levitských rodů

³⁴Mojžíš s Áronem a s představenými obce sečetl Kehatovy syny podle jejich rodů a otcovských domů. ³⁵Započítal ve věku od třiceti do padesáti let každého, kdo byl schopen služby při Stanu setkávání, ³⁶a bylo jich po jejich rodech započteno 2 750. ³⁷Toto je součet kehatských rodů, součet všech sloužících při Stanu setkávání, které Mojžíš s Áronem sečetl podle Hospodinova rozkazu vydaného Mojžíšem.

³⁸Rovněž Geršonovi synové byli sečteni podle svých rodů a otcovských domů: ³⁹Ve věku od třiceti do padesáti let byl započten každý, kdo byl schopen služby při Stanu setkávání. ⁴⁰Jejich součet po jejich rodech a otcovských domech činil 2 630. ⁴¹Toto je součet geršonských rodů, součet všech sloužících při Stanu setkávání, které Mojžíš s Áronem sečetl podle Hospodinova rozkazu.

⁴²Také merarijské rody byly sečteny podle svých rodů a otcovských domů: ⁴³Ve věku od třiceti do padesáti let byl započten každý, kdo byl schopen služby při Stanu setkávání. ⁴⁴Jejich součet po jejich rodech a otcovských domech činil 3 200. ⁴⁵Toto je součet merarijských rodů, které Mojžíš s Áronem sečetl podle Hospodinova rozkazu vydaného Mojžíšem.

⁴⁶Mojžíš s Áronem a s vůdci Izraele sečetl všechny levity podle jejich rodů a otcovských domů, ⁴⁷všech, kdo byli ve věku od třiceti do padesáti let schopni díla služby při Stanu setkávání a díla nošení břemen. ⁴⁸Jejich

celkový počet byl 8 580. ⁴⁹Podle Hospodinova rozkazu vydaného Mojžíšem byla každému z nich určena jeho služba a jeho břemeno.

A tak byli sečtení, jak Hospodin Mojžíšovi přikázal.

Čistota tábora

5 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²„Přikaz synům Izraele, ať z tábora vykážou každého malomocného,^a každého trpícího výtokem^b a každého, kdo se poskrvnil při mrtvém.³ Vykažte jak muže, tak ženu, vykažte je z tábora ven, aby neposkrvnili tábor těch, mezi nimiž přebývám já sám.“⁴ Synové Izraele tak tedy učinili a vykážali je z tábora ven přesně tak, jak Hospodin pověděl Mojžíšovi.

Náhrada škody

⁵Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ⁶„Mluv k synům Izraele: Když se muž nebo žena dopustí kteréhokoli hříchu vůči člověku, a tak se zpronevěří Hospodinu, takový člověk se provinil. ⁷Vyzná tedy svůj hřích, jehož se dopustil, nahradí škodu v plné výši, přidá ještě pětinu navíc a odevzdá to tomu, vůči komu se provinil.“^c ⁸Kdyby po poškozeném nezůstal příbuzný, jemuž by se nahradila škoda, bude odškodnění odevzdáno Hospodinu pro kněze, a to kromě berana, jímž se za něj vykoná obřad smíření.

⁹Ze všech svatých darů, které mu synové Izraele přinesou, připadne vždy obětní příspěvek knězi. ¹⁰Všechny svaté dary patří vždy dárce, ale co kdo dá knězi, patří knězi.“

Zákon žárlivosti

¹¹Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ¹²„Mluv k synům Izraele: Kdyby se od někoho odvrátila manželka a byla mu nevěrná, ¹³kdyby s ní spal jiný muž a kdyby s ní bez vědomí jejího manžela obcoval, takže by se v tajnosti poskrvnila beze svědků a nepřistřižena, učiníte toto: ¹⁴Zmocní-li se muže žárlivost vůči jeho manželce, ať už se skutečně poskrvnila či nikoli, ¹⁵přivede ji ke knězi a přinese za ni jako oběť desetinu efy^d ječné mouky. Nepolije ji však olejem a nepoloží na ni kadidlo,^e neboť je to moučná oběť žárlivosti, moučná oběť připomínky, která má poukázat na vinu.

¹⁶Kněz ji pak vezme a postaví ji před Hospodina. ¹⁷Kněz nabere do hliněné nádoby svatou vodu,^f vezme trochu prachu z podlahy Příbytku a hodí jej do té vody. ¹⁸Když tu ženu postaví před Hospodina, rozpustí jí vlasy a do rukou jí vloží moučnou oběť připomínky, jež je moučnou obětí žárlivosti. Kněz pak bude mít v ruce hořkou vodu prokletí ¹⁹a bude ženu zapřísahat: ‚Jestliže s tebou žádný muž nespal a neodklonila ses od svého manžela k nečistotě, buď zproštěna účinku této hořké vody prokletí. ²⁰Jestliže ses však od svého manžela odvrátila a poskrvnila ses, když s tebou obcoval jiný muž než tvůj manžel‘ – ²¹tehdy kněz bude tu ženu zapřísahat přísезnou kletbou a řekne jí – ‚pak ať tě Hospodin uprostřed tvého lidu učiní kletbou a zlořečením! Ať dopustí, aby tvůj klín zvadl a tvé lůno oteklo! ²²Ať tato hořká voda prokletí vnikne do tvých útrob, aby tvé lůno oteklo a tvůj klín zvadl!‘

A žena odpoví: ‚Amen, ať se tak stane.‘

²³Kněz pak tyto kletby napíše na pergamen a spláchne je do hořké vody.

²⁴Hořkou vodu prokletí dá té ženě vypít, aby se v ní obrátila v hořkost.

^a2 Lev 13 ^b2 Lev 15 ^c7 Lev 5:20–24 ^d15 asi 1,6 kg ^e15 Lev 2:1

^f17 zřejmě voda z umyvadla před svatyní (Exod 30:17–21; 29)

²⁵Potom kněz vezme z její ruky moučnou oběť žárlivosti, nabídne ji Hospodinu a přinese ji k oltáři. ²⁶Vezme z té moučné oběti do hrsti památečný díl a nechá jej dýmat na oltáři. Potom dá ženě vypít tu vodu. ²⁷Pokud se poskvřnila a dopustila se vůči svému manželovi nevěry, voda prokletá v ní zhořkne, její lůno oteče a její klín zvadne, a tak se ta žena stane ve svém lidu kletbou. ²⁸Pokud se však neposkvřnila a je čistá, bude zproštěna nařčení a bude moci počít dítě.

²⁹Toto je zákon žárlivosti. Platí v případech, kdy se žena odvrátila od svého manžela, a tak se poskvřnila, ³⁰nebo když se muž zmocní žárlivosti vůči jeho manželce. Postaví ji před Hospodina a kněz při ní vykoná vše podle tohoto předpisu. ³¹Manžel bude prost viny, žena však svou vinu ponese.“

Zákon o nazírech

6 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²„Mluv k synům Izraele: Když se muž nebo žena rozhodne složit zvláštní nazírský slib,“ aby se zasvětil Hospodinu, ³bude se zdržovat vína i piva; nenapije se vinného octu ani jiného kvašeného nápoje, nenapije se žádné šťávy z hroznů a nebude hrozny ani jíst, ať už čerstvé nebo sušené. ⁴Po celou dobu svého zasvěcení neokusí nic pocházejícího z vinné révy, od zrnka až po slupku.

⁵Po celou dobu jeho nazírského slibu se jeho hlavy nedotkne břitva. Dokud nevyprší doba jeho oddělení pro Hospodina, bude svatý; vlasy na hlavě si nechá volně růst.

⁶Po všechny dny svého zasvěcení Hospodinu se nepřiblíží k mrtvému. ⁷Neposkvřní se ani při svém otci, matce, bratru ani sestře, kdyby zemřeli, neboť má na hlavě znak zasvěcení svému Bohu. ⁸Po všechny dny svého zasvěcení bude svatý Hospodinu.

⁹Když však v jeho blízkosti někdo zemřel náhlou smrtí, a tak poskvřnil znak zasvěcení na jeho hlavě, oholí si hlavu v den svého očišťování; oholí si ji v sedmý den. ¹⁰Osmého dne pak přinese knězi ke vchodu do Stanu setkávání dvě hrdličky nebo dvě holoubata ¹¹a kněz přinese jedno jako oběť za hřích a druhé jako zápalnou oběť. Tak za něj vykoná obřad smíření, neboť se prohřešil při mrtvém. Toho dne znovu posvětit svou hlavu ¹²a všechny dny svého nazírství zasvětit Hospodinu. Přinese ročního beránka jako oběť odškodnění a předchází dny se zruší, neboť poskvřnil své nazírství.

¹³A toto je zákon ohledně nazíra: V den, kdy vyprší doba jeho zasvěcení, bude přiveden ke vchodu do Stanu setkávání ¹⁴a bude obětovat svůj dar Hospodinu: jednoho ročního beránka bez vady jako zápalnou oběť, jednu roční ovečku bez vady jako oběť za hřích a jednoho berana bez vady jako pokojnou oběť, ¹⁵dále koš nekvašeného pečiva z jemné mouky, bochánky zadělané olejem, nekvašené placky pomazané olejem a s nimi patřičné moučné oběti a úlitby.

¹⁶Kněz to přinese před Hospodina a vykoná nazírovou oběť za hřích a jeho zápalnou oběť. ¹⁷Berana pak připraví jako pokojnou oběť Hospodinu spolu s košem nekvašeného pečiva a vykoná jeho moučnou oběť a jeho úlitbu.

¹⁸Nazír si pak u vchodu do Stanu setkávání oholí vlasy, znamená svého nazírského zasvěcení, vezme je a vloží do ohně pod pokojnou oběť.

¹⁹Kněz vezme z onoho berana vařené plece, z koše vezme jeden nekvašený bochánek a jednu nekvašenou placku a poté, co si nazírá oholí znamení svého zasvěcení, vloží to vše do jeho dlaní. ²⁰Kněz to pak zvedáním nabídně Hospodinu. Společně s hrudím pozvedání a kýtou odevzdání jsou tyto věci svatým darem pro kněze. Teprve poté smí nazírat znovu pít víno.

²¹Toto je zákon o nazírovi skládajícím slib. Jeho dar Hospodinu za jeho zasvěcení bude odpovídat slibu, který učinil (kromě toho, co by chtěl přidat podle svých možností).“

Kněžské požehnání

²²Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²³„Mluv k Áronovi a jeho synům: Takto budete žehnat synům Izraele; budete jim říkat:

²⁴„Ať ti Hospodin žehná
a chrání tě!

²⁵Ať Hospodin nad tebou rozjasní svou tvář
a daruje ti přízeň!

²⁶Ať Hospodin k tobě obrátí svou tvář
a obdaří tě pokojem!“

²⁷Tak budou pronášet mé jméno nad syny Izraele, a já jim požehnám.“

Dary izraelských vůdců

7 V den, kdy Mojžíš dokončil stavbu Příbytku,^a pomazal a posvětil jej i veškeré jeho vybavení a rovněž tak oltář a veškeré jeho vybavení. Když to vše pomazal a posvětil, ²přistoupili vůdcové Izraele, náčelníci otcovských rodů, totiž vůdcové pokolení, pověření sčítáním, ³a přivedli jako svůj dar před Hospodina šest krytých vozů a dvanáct býků (vůz za každé dva vůdce a za každého jeden býk). Když je přivedli před Příbytek,

⁴Hospodin řekl Mojžíšovi: ⁵„Přijmi to od nich, ať to slouží ke službě při Stanu setkávání. Rozděľ to levitům, každému v souladu s jeho službou.“

⁶Mojžíš tedy vzal vozy i býky a dal je levitům. ⁷Geršonovým synům dal vzhledem k jejich službě^b dva vozy a čtyři býky. ⁸Synům Merariho dal vzhledem k jejich službě^c pod vedením Itamara, syna kněze Árona, čtyři vozy a osm býků. ⁹Kehatovým synům ale nedal žádné, neboť jim náležel služba při svatých věcech, které se nosí na ramenou.^d

¹⁰V den, kdy byl oltář pomazán, přinesli vůdcové své dary k jeho zasvěcení a položili je před oltář. ¹¹Hospodin Mojžíšovi řekl: „Ať přináší své dary k zasvěcení oltáře jeden vůdce po druhém, každý vůdce v jeden den.“

¹²Prvního dne přinesl svůj dar Nachšon, syn Aminadabův z pokolení Juda.

¹³Jeho darem byla jedna stříbrná mísa o váze 130 šekelů,^e jedna stříbrná obětní miska o 70 šekelech^f (měřeno šekelem svatyně), obě plné jemné mouky zadělané olejem k moučné oběti, ¹⁴jeden zlatý pohárek o 10 šekelech,^g plný kadidla, ¹⁵jeden mladý býček, jeden beran, jeden roční beránek k zápalné oběti, ¹⁶jeden kozel k oběti

^a1 Exod 40:17
1,5 kg (též dále)

^b7 Num 4:24–26

^c8 Num 4:31–33

^d9 Num 4:14–15

^e13 asi

^f13 tj. asi 800 g (též dále)

^g14 asi 115 g (též dále)

za hřích, ¹⁷dva býci, pět beranů, pět kozlů a pět ročních beránků k pokojné oběti. To byl dar Nachšona, syna Aminadabova.

¹⁸Druhého dne svůj dar přinesl Netaneel, syn Cuarův, vůdce pokolení Isachar.

¹⁹Jeho darem byla jedna stříbrná mísa o váze 130 šekelů, jedna stříbrná obětní miska o 70 šekelech (měřeno šekelem svatyně), obě plné jemné mouky zadělané olejem k moučné oběti, ²⁰jeden zlatý pohárek o 10 šekelech, plný kadidla, ²¹jeden mladý býček, jeden beran, jeden roční beránek k zápalné oběti, ²²jeden kozel k oběti za hřích, ²³dva býci, pět beranů, pět kozlů a pět ročních beránků k pokojné oběti. To byl dar Netaneela, syna Cuarova.

²⁴Třetího dne předstoupil vůdce Zabulonových synů Eliab, syn Chelonův.

²⁵Jeho darem byla jedna stříbrná mísa o váze 130 šekelů, jedna stříbrná obětní miska o 70 šekelech (měřeno šekelem svatyně), obě plné jemné mouky zadělané olejem k moučné oběti, ²⁶jeden zlatý pohárek o 10 šekelech, plný kadidla, ²⁷jeden mladý býček, jeden beran, jeden roční beránek k zápalné oběti, ²⁸jeden kozel k oběti za hřích, ²⁹dva býci, pět beranů, pět kozlů a pět ročních beránků k pokojné oběti. To byl dar Eliaba, syna Chelanova.

³⁰Čtvrtého dne předstoupil vůdce Rubenových synů Elicur, syn Šedeurův.

³¹Jeho darem byla jedna stříbrná mísa o váze 130 šekelů, jedna stříbrná obětní miska o 70 šekelech (měřeno šekelem svatyně), obě plné jemné mouky zadělané olejem k moučné oběti, ³²jeden zlatý pohárek o 10 šekelech, plný kadidla, ³³jeden mladý býček, jeden beran, jeden roční beránek k zápalné oběti, ³⁴jeden kozel k oběti za hřích, ³⁵dva býci, pět beranů, pět kozlů a pět ročních beránků k pokojné oběti. To byl dar vůdce Rubenových synů Elicura, syna Šedeurova.

³⁶Pátého dne předstoupil vůdce Šimeonových synů Šelumiel, syn Curišadajův.

³⁷Jeho darem byla jedna stříbrná mísa o váze 130 šekelů, jedna stříbrná obětní miska o 70 šekelech (měřeno šekelem svatyně), obě plné jemné mouky zadělané olejem k moučné oběti, ³⁸jeden zlatý pohárek o 10 šekelech, plný kadidla, ³⁹jeden mladý býček, jeden beran, jeden roční beránek k zápalné oběti, ⁴⁰jeden kozel k oběti za hřích, ⁴¹dva býci, pět beranů, pět kozlů a pět ročních beránků k pokojné oběti. To byl dar Šelumiela, syna Curišadajova.

⁴²Šestého dne předstoupil vůdce Gádových synů Eljasaf, syn Deuelův.

⁴³Jeho darem byla jedna stříbrná mísa o váze 130 šekelů, jedna stříbrná obětní miska o 70 šekelech (měřeno šekelem svatyně), obě plné jemné mouky zadělané olejem k moučné oběti, ⁴⁴jeden zlatý pohárek o 10 šekelech, plný kadidla, ⁴⁵jeden mladý býček, jeden beran, jeden roční beránek k zápalné oběti, ⁴⁶jeden kozel k oběti

za hřích, ⁴⁷dva býci, pět beranů, pět kozlů a pět ročních beránků k pokojné oběti. To byl dar Eljasafa, syna Deuelova.

⁴⁸Sedmého dne předstoupil vůdce Efraimových synů Elišama, syn Amihudův.

⁴⁹Jeho darem byla jedna stříbrná mísa o váze 130 šekelů, jedna stříbrná obětní miska o 70 šekelech (měřeno šekelem svatyně), obě plné jemné mouky zadělané olejem k moučné oběti, ⁵⁰jeden zlatý pohárek o 10 šekelech, plný kadidla, ⁵¹jeden mladý býček, jeden beran, jeden roční beránek k zápalné oběti, ⁵²jeden kozel k oběti za hřích, ⁵³dva býci, pět beranů, pět kozlů a pět ročních beránků k pokojné oběti. To byl dar Elišamy, syna Amihudova.

⁵⁴Osmého dne předstoupil vůdce Manasesových synů Gamaliel, syn Pedacurův.

⁵⁵Jeho darem byla jedna stříbrná mísa o váze 130 šekelů, jedna stříbrná obětní miska o 70 šekelech (měřeno šekelem svatyně), obě plné jemné mouky zadělané olejem k moučné oběti, ⁵⁶jeden zlatý pohárek o 10 šekelech, plný kadidla, ⁵⁷jeden mladý býček, jeden beran, jeden roční beránek k zápalné oběti, ⁵⁸jeden kozel k oběti za hřích, ⁵⁹dva býci, pět beranů, pět kozlů a pět ročních beránků k pokojné oběti. To byl dar Gamaliela, syna Pedacurova.

⁶⁰Devátého dne předstoupil vůdce Benjamínových synů Abidan, syn Gideonih.

⁶¹Jeho darem byla jedna stříbrná mísa o váze 130 šekelů, jedna stříbrná obětní miska o 70 šekelech (měřeno šekelem svatyně), obě plné jemné mouky zadělané olejem k moučné oběti, ⁶²jeden zlatý pohárek o 10 šekelech, plný kadidla, ⁶³jeden mladý býček, jeden beran, jeden roční beránek k zápalné oběti, ⁶⁴jeden kozel k oběti za hřích, ⁶⁵dva býci, pět beranů, pět kozlů a pět ročních beránků k pokojné oběti. To byl dar Abidana, syna Gideonih.

⁶⁶Desátého dne předstoupil vůdce Danových synů Achiezer, syn Amišadajův.

⁶⁷Jeho darem byla jedna stříbrná mísa o váze 130 šekelů, jedna stříbrná obětní miska o 70 šekelech (měřeno šekelem svatyně), obě plné jemné mouky zadělané olejem k moučné oběti, ⁶⁸jeden zlatý pohárek o 10 šekelech, plný kadidla, ⁶⁹jeden mladý býček, jeden beran, jeden roční beránek k zápalné oběti, ⁷⁰jeden kozel k oběti za hřích, ⁷¹dva býci, pět beranů, pět kozlů a pět ročních beránků k pokojné oběti. To byl dar Achiezera, syna Amišadajova.

⁷²Jedenáctého dne předstoupil vůdce Ašerových synů Pagiel, syn Okranův.

⁷³Jeho darem byla jedna stříbrná mísa o váze 130 šekelů, jedna stříbrná obětní miska o 70 šekelech (měřeno šekelem svatyně), obě plné jemné mouky zadělané olejem k moučné oběti, ⁷⁴jeden zlatý

pohárek o 10 šekelech, plný kadidla, ⁷⁵jeden mladý býček, jeden beran, jeden roční beránek k zápalné oběti, ⁷⁶jeden kozel k oběti za hřích, ⁷⁷dva býci, pět beranů, pět kozlů a pět ročních beránků k pokojné oběti. To byl dar Pagiela, syna Okranova.

⁷⁸Dvanáctého dne předstoupil vůdce Neftalímových synů Achira, syn Enanův.

⁷⁹Jeho darem byla jedna stříbrná mísa o váze 130 šekelů, jedna stříbrná obětní miska o 70 šekelech (měřeno šekelem svatyně), obě plné jemné mouky zadělané olejem k moučné oběti, ⁸⁰jeden zlatý pohárek o 10 šekelech, plný kadidla, ⁸¹jeden mladý býček, jeden beran, jeden roční beránek k zápalné oběti, ⁸²jeden kozel k oběti za hřích, ⁸³dva býci, pět beranů, pět kozlů a pět ročních beránků k pokojné oběti. To byl dar Achiry, syna Enanova.

⁸⁴Toto byl dar vůdců Izraele k zasvěcení oltáře v den, kdy byl pomazán:

12 stříbrných mís,
12 stříbrných obětních misek,
12 zlatých pohárků.

⁸⁵Každá stříbrná mísa vážila 130 šekelů a každá obětní miska 70. Stříbrné nádoby vážilo celkem 2 400 šekelů^a svatyně.

⁸⁶Každý z dvanácti zlatých pohárků plných kadidla vážil 10 šekelů. Zlaté pohárky vážily celkem 120 šekelů^b svatyně.

⁸⁷Souhrn dobytka k zápalné oběti (s jejich moučnou obětí):

12 býčků,
12 beranů,
12 ročních beránků.

K oběti za hřích:

12 kozlů.

⁸⁸Souhrn dobytka k pokojné oběti:

24 býčků,
60 beranů,
60 kozlů,
60 ročních beránků.

Toto byl dar k zasvěcení oltáře poté, co byl pomazán.

⁸⁹A když Mojžíš vcházel do Stanu setkávání, aby s ním Bůh mluvil, slyšel hlas, jenž k němu promlouval z místa mezi dvěma cheruby nad slitovnicí ležící na Truhle svědectví; tak k němu promlouval.^c

Rozsvěcování svícnu

8 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²„Řekni Áronovi: Když budeš rozsvěcovat kahany, dbej, ať těch sedm kahanů vrhá světlo dopředu před svícen.“

^a85 asi 28 kg

^b86 asi 1,4 kg

^c89 Exod 25:22

³Áron to tedy učinil; rozsvítil kahany směrem dopředu před svícen, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi. ⁴Samotný svícen byl od dřívku až po květy vytepán ze zlata. Mojžíš zhotovil svícen přesně podle vzoru, který mu Hospodin ukázal na hoře.^a

Očištění levitů

⁵Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ⁶„Vezmi z řad synů Izraele levity a očisti je. ⁷Očistiš je tímto způsobem: pokropíš je vodou rozžřešení a oni si oholí celé tělo břitvou a vyperou si oděv. Tak budou očištění. ⁸Ať vezmou mladého býčka spolu s moučnou obětí z jemné mouky zadělané olejem; ty pak vezmi druhého mladého býčka k oběti za hřích. ⁹Prived' levity před Stan setkávání a shromáždi tam celou izraelskou obec. ¹⁰Když levity přivedeš před Hospodina, synové Izraele na ně vloží ruce ¹¹a Áron levity nabídně Hospodinu jako obětní dar synů Izraele, aby konali službu Hospodinu.

¹²Levitě ať pak vloží ruce na hlavy těch býků. Jednoho obětuj jako oběť za hřích a druhého jako zápalnou oběť Hospodinu k vykoupení levitů. ¹³Potom levity postav před Árona a před jeho syny a nabídni je jako obětní dar Hospodinu. ¹⁴Tak oddělíš levity z řad synů Izraele a levité budou moji.

¹⁵Poté, co je očistiš a nabídneš jako obětní dar, vstoupí levité do služby při Stanu setkávání, ¹⁶neboť jsou mi z řad synů Izraele zcela odevzdání. Vzal jsem si je namísto všech, kteří otvírají lůno, namísto všech prvorozenných synů Izraele, ¹⁷neboť všechno prvorozené mezi syny Izraele, jak z lidí, tak ze zvířat, je mé. V den, kdy jsem pobil všechny prvorozené v Egyptě, jsem je zasvětil sobě, ¹⁸avšak namísto všech prvorozených mezi syny Izraele jsem si vzal levity.^b ¹⁹Tyto levity odevzdané z řad synů Izraele jsem pak dal Áronovi a jeho synům, aby za syny Izraele konali službu při Stanu setkávání a byli za ně výkupným, aby na syny Izraele nepřišla zhoubná rána, když by přistupovali ke svatým věcem.^c

²⁰Mojžíš, Áron a celá obec synů Izraele tedy naložili s levity přesně tak, jak Hospodin Mojžíšovi ohledně levitů přikázal; právě tak s nimi synové Izraele naložili. ²¹Levitě se očistili od hříchu a vyprali si oděv. Áron je nabídl jako obětní dar Hospodinu a vykonal za ně obřad smíření, aby byli očištění. ²²Poté tedy levité vstoupili do své služby při Stanu setkávání před tváří Árona a jeho synů. Jak Hospodin přikázal Mojžíšovi ohledně levitů, tak s nimi naložili.

²³Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²⁴„Toto platí pro levity: Od pětadvaceti let každý z nich nastoupí službu, aby konal práci při Stanu setkávání. ²⁵Od padesáti let se pak z pracovní služby vrátí a nebude už sloužit. ²⁶Bude moci pomáhat svým bratrům plnit povinnosti při Stanu setkávání, ale službu konat nebude. Takto naložíš s levity, pokud jde o jejich povinnosti.“

Slavení Hodu beránka

9 V prvním měsíci druhého roku po vyjití z Egypta promluvil Hospodin k Mojžíšovi na poušti Sinaj: ²„Ať synové Izraele v určený čas slaví Hod beránka. ³Slavte jej v určený čas, čtrnáctého dne tohoto měsíce za soumraku. Budete jej slavit podle všech jeho ustanovení a podle všech jeho pravidel.“^d

^a4 Exod 25:40

^b18 Num 3:12–13

^c19 Num 4:18–20

^d3 Exod 12

⁴Mojžíš řekl synům Izraele, ať slaví Hod beránka, ⁵a tak za soumraku čtrnáctého dne prvního měsíce slavili Hod beránka na poušti Sinaj. Synové Izraele udělali všechno přesně tak, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi.

⁶Vyskytli se však muži, kteří nemohli v onen den slavit Hod beránka, neboť se poskvrnili při mrtvému člověku. Proto přišli toho dne před Mojžíše a Árona. ⁷Řekli: „Poskvrnili jsme se při mrtvému člověku. Proč bychom ale nemohli v určený čas přinést dar Hospodinu spolu se syny Izraele?“

⁸Mojžíš jim odpověděl: „Počkejte, než vyslechnu, co o vás přikáže Hospodin.“

⁹Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ¹⁰„Mluv k synům Izraele: Kdokoli z vás nebo z vašich potomků by se poskvrnil při mrtvém nebo byl na daleké cestě, ať přesto Hospodinu slaví Hod beránka. ¹¹Ať jej slaví za soumraku čtrnáctého dne druhého měsíce. Ať jí beránka s nekvašenými chleby a s trpkými bylinami. ¹²Ať z něj nenechají nic do rána a nezlámou v něm jedinou kost. Ať slaví Hod beránka podle všech jeho ustanovení. ¹³Kdokoli je ovšem čistý a není na cestách, avšak zanedbá slavení Hodu beránka, ať je vyobcován ze svého lidu, neboť v určený čas nepřinesl dar Hospodinu. Takový člověk ponese hřích.

¹⁴Kdyby chtěl Hospodinův Hod beránka slavit přistěhovalec žijící u vás, ať jej slaví podle ustanovení a pravidel pro Hod beránka. Pro domácího i hosta žijícího u vás budou platit stejná pravidla.“

CESTA POUŠTI

Pod Božím vedením

¹⁵V den, kdy byl Příbytek postaven, přikryl Příbytek při Stanu svědectví oblak. Od večera do rána pak spočíval nad Příbytkem v podobě ohně.“

¹⁶Tak tomu bylo stále: Příbytek přikrýval oblak a v noci měl podobu ohně.

¹⁷Kdykoli se oblak od Stanu vznesl, synové Izraele hned vyráželi na cestu. Kdekoli oblak spočinul, tam synové Izraele tábořili. ¹⁸Podle Hospodinova rozkazu vyráželi synové Izraele na cestu a podle Hospodinova rozkazu tábořili. Tábořili tak dlouho, dokud oblak spočíval nad Příbytkem. ¹⁹Někdy oblak prodléval nad Příbytkem mnoho dní; tehdy synové Izraele drželi Hospodinovu stráž a netáhli dál. ²⁰Jindy se oblak nad Příbytkem zdržel jen několik dní; tehdy tábořili podle Hospodinova rozkazu a podle Hospodinova rozkazu pak táhli dál. ²¹Když oblak zůstal jen od večera do rána a ráno se opět vznesl, hned táhli dál. Ať se oblak vznesl ve dne nebo v noci, hned táhli dál. ²²Ať už oblak prodléval nad Příbytkem dva dny, měsíc nebo rok, dokud nad ním přebýval, synové Izraele tábořili a nevydávali se na cestu. Jakmile se však vznesl, táhli dál. ²³Podle Hospodinova rozkazu tábořili a podle Hospodinova rozkazu táhli dál. Podle Hospodinova rozkazu skrze Mojžíše drželi Hospodinovu stráž.

Stříbrné trubky

10 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²„Vyrob dvě stříbrné trubky. Nech je vytepat, aby ti sloužily ke svolávání obce a když se budou oddíly dávat na pochod. ³Když se na ně dlouze zatroubí, sejde se k tobě před

¹⁵ Exod 40:17, 34–38

vchod do Stanu setkávání celá obec. ⁴Zatroubí-li se jen na jednu, sejdou se k tobě jen vůdcové, náčelníci izraelských tisíců. ⁵Když zatroubíte s přefukováním, dají se na pochod oddíly tábořící na východě. ⁶Když zatroubíte s přefukováním podruhé, dají se na pochod oddíly tábořící na jihu. K odchodu se tedy bude troubit s přefukováním, ⁷zatímco ke svolání shromáždění budete troubit dlouze, bez přefukování.

⁸Na trubky budou troubit kněží, Áronovi synové; to pro vás bude věčné ustanovení pro všechna vaše pokolení. ⁹Půjdete-li ve své zemi do války proti útočníku, který by vás napadl, budete na trubky troubit s přefukováním, abyste se připomenuli Hospodinu, svému Bohu, a byli zachráněni od svých nepřátel. ¹⁰Na trubky budete troubit také ve dnech svých oslav, při slavnostech, při začátcích měsíců, při zápalných obětech a při pokojných obětech. Tak se budete připomínat svému Bohu. Já jsem Hospodin, váš Bůh.“

Odchod ze Sinaje

¹¹Dvacátého dne druhého měsíce druhého roku se oblak vznesl od Příbytku svědectví. ¹²Synové Izraele se tedy vydali z pouště Sinaj na svá putování, než oblak spočinul v poušti Paran. ¹³Tak táhli poprvé podle Hospodinova rozkazu vydaného Mojžíšem:

¹⁴Nejprve táhl po svých oddílech prapor Judova uskupení; v jejich čele šel Nachšon, syn Aminadabův. ¹⁵V čele pokolení Isachar šel Netaneel, syn Cuarův, ¹⁶a v čele pokolení Zabulon šel Eliab, syn Chelonův. ¹⁷Po složení Příbytku se s nimi vydali na cestu i synové Geršona a Merariho, kteří Příbytek nosili.

¹⁸Potom táhl po svých oddílech prapor Rubenova uskupení; v jejich čele šel Elicur, syn Sedeurův. ¹⁹V čele pokolení Šimeonových synů šel Šelumiel, syn Curi-šadajův, ²⁰a v čele pokolení Gád Eljasaf, syn Deuelův. ²¹Za nimi táhli Kehatovci, kteří nosili svaté předměty. Než došli na místo, Příbytek býval postaven.

²²Potom táhl po svých oddílech prapor Efraimova uskupení; v jejich čele šel Elišama, syn Amihudův. ²³V čele pokolení Manases šel Gamaliel, syn Pedacurův, ²⁴a v čele pokolení Benjamín Abidan, syn Gideoniho.

²⁵Jako zadní voj všech uskupení táhl po svých oddílech prapor Danova uskupení; v jejich čele šel Achiezer, syn Ami-šadajův. ²⁶V čele pokolení Ašer šel Pagiell, syn Okranův, ²⁷a v čele Neftalímova pokolení Achira, syn Enanův. ²⁸Takto táhli synové Izraele po svých oddílech, když se vydávali na cestu.

²⁹Mojžíš řekl Chobabovi, synu Midiánce Reuela, svého tchána: ^a „Vydáváme se k místu, o němž nám Hospodin řekl: ‚Dám je vám.‘ Pojď s námi a dobře se o tebe postaráme, neboť Hospodin zaslíbil Izraeli dobré věci.“

³⁰On mu však odpověděl: „Nepůjdu. Chci se vrátit do své země a ke svým příbuzným.“

³¹Mojžíš mu řekl: „Neopouštěj nás prosím. Vyznáš se přece na poušti a víš, kde bychom mohli tábořit. Staň se naším průvodcem. ³²Půjdeš-li s námi, podělíme se s tebou o dobrodiní, které nám Hospodin prokáže.“

³³A tak se vydali na cestu. Po tři dny putovali od hory Hospodinovy.^b Ty tři dny putovala Truhla Hospodinovy smlouvy před nimi, aby jim hledala

^a29 Exod 2:18; 18:1

^b33 Exod 3:1; 24:13, 16

místo k odpočinku. ³⁴Během dne, když byli na cestě z tábora, býval nad nimi Hospodinův oblak.

³⁵Kdykoli se Truhla vydávala na cestu, Mojžíš říkával:

„Povstaň, Hospodine,
ať se tví nepřátelé rozprchnou,
a ti, kdo tě nenávidí,
ať utečou před tebou!“

³⁶Kdykoli pak měla spočinout, říkával:

„Navrať se, Hospodine,
k nesčíslným tisícům Izraele.“

Těžkosti

11 Lid si pak před Hospodinem začal stěžovat na těžkosti. Když to Hospodin uslyšel, vzplanul hněvem. Hospodinův oheň vyšlehl proti nim a pohltil okraj tábora. ²Lid tedy volal k Mojžíšovi, a když se Mojžíš modlil k Hospodinu, oheň uhasl. ³To místo nazvali Tabera, *Spáleniště*, neboť tam proti nim vyšlehl Hospodinův oheň.

Vzpoura kvůli masu

⁴Chátry přimíšené k nim se pak zmocnila lačnost. Synové Izraele se k nim připojili a dali se znovu do pláče: „Kdo nás nakrmí masem? ⁵Vzpomínáme na ryby, které jsme v Egyptě jedli zadarmo, na okurky a melouny, na pórek, cibuli a česnek. ⁶Teď máme jen vyprahlé krky a v dohledu nic než ta mana!“^a

⁷Mana byla jako semeno koriandru a barvou připomínala vonnou pryskyřici. ⁸Lid ji vycházel sbírat, potom ji mleli ručním mlýnkem nebo drtili v moždíři, vařili v hrnci nebo z ní pekli chlebové placky. Chuť měla šťavnatou jako čerstvý olej. ⁹Když na tábor v noci padala rosa, mana padala s ní.

¹⁰Mojžíš tedy slyšel, jak lid pláče, každý u vchodu do svého stanu, jeden rod za druhým. Hospodin vzplanul velikým hněvem. Mojžíš byl z toho nešťastný ¹¹a řekl Hospodinu: „Proč jsi na svého služebníka tak zlý? Čím jsem se ti znelíbil, žeš mne obtěžkal celým tímto lidem? ¹²Byl jsem to já, kdo je všechny počal? Byl jsem to já, kdo ten lid zplodil, že mi říkáš: ‚Nes jej v náručí, jako nosí chůva nemluvně?‘ Jak je mám vést do země, kterou jsi s přísahou slíbil jejich otcům? ¹³Kde mám vzít maso pro všechny tento lid? Vždyť na mě s pláčem naléhají: ‚Dej nám maso, chceme jíst!‘ ¹⁴Sám je všechny neunesu, je to nad mé síly! ¹⁵Chceš-li se mnou jednat takto, prokaž mi prosím laskavost a raději mě zabij. Už se nemohu dívat na své neštěstí!“

¹⁶Hospodin Mojžíšovi řekl: „Shromáždí mi z izraelských stařešinů sedmdesát mužů, které znáš jako stařešiny a správce lidu. Vezmi je ke Stanu setkávání, ať se tam postaví s tebou. ¹⁷Já sestoupím a budu tam s tebou mluvit. Tehdy vezmu z Ducha, který je na tobě, a vložím jej na ně, aby nesli břímě lidu s tebou a nemusel jsi je nést sám.

^a6 Exod 16

¹⁸Lidu řekni: Posvěťte se pro zítřek. Budete jíst maso, neboť jste před Hospodinem naříkali: ‚Kdo nám dá najíst masa? To jsme se měli lépe v Egyptě!‘ Hospodin vás tedy nakrmí masem. ¹⁹Nebudete ho jíst jeden nebo dva dny, pět, deset nebo dvacet dní, ²⁰ale celý měsíc. Poleze vám z chřípí a zhnusí se vám, protože jste zavrhlí Hospodina, který je uprostřed vás, a naříkali jste před ním: ‚Proč jsme jen odešli z Egypta?‘“

²¹Mojžíš ale namítl: „Lid kolem mě čítá šest set tisíc pěších, a ty říkáš: ‚Dám jim masa, že budou jíst celý měsíc!‘ ²²Má se snad pro ně pobít všechen brav a skot, aby měli dost? Mají se pro ně vylovit všechny ryby z moře, aby měli dost?“

²³„Je na to snad Hospodinova ruka krátká?“ odpověděl Hospodin Mojžíšovi. „Teď uvidíš, zda se mé slovo při tobě naplní, nebo ne.“

²⁴Mojžíš tedy vyšel ven a vyřídil Hospodinova slova lidu. Shromáždil sedmdesát stařešinů z lidu a postavil je okolo Stanu. ²⁵Tehdy Hospodin sestoupil v oblaku a mluvil s ním. Vzal z Ducha, který byl na Mojžíšovi, a udělil jej těm sedmdesáti stařešinům. Jakmile na nich Duch spočinul, prorokovali, ale pak už nikdy.

²⁶Dva muži ovšem zůstali v táboře; jeden se jmenoval Eldad a druhý Medad. Protože byli na seznamu, spočinul Duch i na nich (ačkoli nevyšli ke Stanu), a tak prorokovali v táboře. ²⁷Jeden mládenec přiběhl a oznámil Mojžíšovi: „Eldad a Medad prorokují v táboře.“

²⁸Jozue, Nunův syn, který byl od mládí Mojžíšovým pomocníkem,“ na to řekl: „Mojžíši, pane můj, zabraň jim v tom!“

²⁹Mojžíš mu odpověděl: „Ty kvůli mně žárlíš? Kéž by všechen Hospodinův lid byli proroci! Kéž by jim Hospodin udělil svého Ducha!“ ³⁰A tak se Mojžíš se stařešiny Izraele vrátil do tábora.

³¹Vtom se zvedl vítr od Hospodina, přivál od moře křepelky a zasypal jimi tábor ze všech stran, na jeden den cesty široko daleko, do výše kolem dvou loktů^b od země. ³²Lid pak byl celý den a celou noc a celý následující den na nohou a sbíral křepelky. Kdo nasbíral nejméně, měl jich deset chomerů,^c takže si je rozprostřeli po celém táboře. ³³Ještě měli maso v zubech, ještě ho ani nerozžvýkali, když Hospodin vzplanul proti lidu hněvem a udeřil na lid přetěžkou ranou. ³⁴To místo pak dostalo jméno Kibrot-hataava, *Hroby lačnosti*, neboť tam pohřbili lidi propadlé lačnosti.

³⁵Z Kibrot-hataavy pak lid vytáhl do Chacerotu a v Chacerotu zůstali.

Vzpoura Mojžíšových sourozenců

12 Miriam pak s Áronem pomlouvala Mojžíše kvůli kúšské ženě, kterou si vzal: „Vzal si za ženu Kúšanku!“^d Říkali také: „Mluví snad Hospodin jen skrze Mojžíše? Nemluví také skrze nás?“ A Hospodin to slyšel.

³(Mojžíš byl velmi pokorný člověk, nejpokornější ze všech lidí na zemi.)

⁴Hospodin ihned Mojžíšovi, Áronovi a Miriam řekl: „Všichni tři jděte ke Stanu setkávání!“ Všichni tři tedy šli. ⁵Hospodin sestoupil v oblakovém sloupu, postavil se u vchodu do Stanu a zvolal: „Árone a Miriam!“ A když ti dva přišli, řekl:

^a28 Exod 33:11 ^b31 přibližně 1 m ^c32 zřejmě okolo 1 500 kg (1 chomer = asi

220 litrů) ^d1 hebr. *Kúš* označuje Habeš, Etiopii (Gen 10:6); mohlo však jít i o *Kúšan* (v Abk 3:7 jiný název pro *Midián*) – pak by byla míněna Mojžíšova midiánská manželka Sipora (Exod 2:16–21)

„Slyšte má slova:

Je-li mezi vámi Hospodinův prorok,
dám se mu poznat skrze vidění,
promluví k němu skrze sen.

⁷ S mým služebníkem Mojžíšem je to však jiné,
jemu byl svěřen můj celý dům!

⁸ S ním rozmlouvám tváří v tvář,
zřetelně, a ne v hádankách,
spatruje Hospodina tak, jak je!

Jak to, že jste se nezalekli

pomluvit mého služebníka Mojžíše?“

⁹ Hospodin proti nim vzplanul hněvem a odešel.

¹⁰ Oblak se vzdálil od Stanu a hle, Miriam byla malomocná,^a bílá jako sníh! Když se Áron otočil k Miriam a spatřil, že je malomocná, ¹¹ řekl Mojžíšovi: „Odpusť, můj pane! Netrestej nás prosím za hřích, který jsme tak pošetile spáchali. ¹² Prosím, ať má sestra není jako mrtvý plod, co vyšel z lůna matky s tělem napůl zetlelým!“

¹³ Mojžíš tedy volal k Hospodinu: „Snažně prosím, Bože, uzdrav ji!“

¹⁴ Hospodin Mojžíšovi odpověděl: „Kdyby jí otec plivl do tváře, nenesla by tu hanbu sedm dní? Ať je tedy na sedm dní vykázána z tábora; teprve pak bude přijata zpět.“ ¹⁵ Miriam tedy byla na sedm dní vykázána z tábora. Lid se nehnul dál, dokud Miriam nebyla přijata zpět.

¹⁶ Potom lid vytáhl z Chacerotu a utábořil se v poušti Paran.

Vzpoura deseti zvědů

13 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ² „Vyšli muži, aby prozkoumali kanaánskou zem, kterou dám synům Izraele. Z každého otcovského pokolení vyšlete po jednom muži. Ať to jsou samí vůdcové.“

³ A tak je Mojžíš vyslal z pouště Paran podle Hospodinova rozkazu. Všichni to byli přední mužové mezi syny Izraele. ⁴ A toto jsou jejich jména:

Šamua, syn Zakurův, z pokolení Ruben,

⁵ Šafat, syn Choriův, z pokolení Šimeon,

⁶ Káleb, syn Jefunův, z pokolení Juda,

⁷ Jigal, syn Josefův, z pokolení Isachar,

⁸ Hošea, syn Nunův, z pokolení Efraim,

⁹ Palti, syn Rafuův, z pokolení Benjamín,

¹⁰ Gadiel, syn Sodiův, z pokolení Zabulon,

¹¹ Gadi, syn Susiův, z pokolení Josefova syna Manasese,

¹² Amiel, syn Gemaliův, z pokolení Dan,

¹³ Setur, syn Mikaelův, z pokolení Ašer,

¹⁴ Nachbi, syn Vofsiův, z pokolení Neftalí,

¹⁵ Geuel, syn Makiův, z pokolení Gád.

¹⁶ To jsou jména mužů, které Mojžíš vyslal prozkoumat zem. Nunova syna jménem Hošea, *Spása*, Mojžíš přejmenoval na Jozue, *Hospodin je spása*.

^a10 viz pozn. Lev 13:2

¹⁷Když je Mojžíš vysílal prozkoumat kanaánskou zem, řekl jim: „Jděte vzhůru do Negevu, potom vystupte do hor ¹⁸a podívejte se, jaká je ta země a jaký lid v ní bydlí. Je silný, nebo slabý? Je jich málo, nebo hodně? ¹⁹Jaká je země, v níž bydlí? Dobrá, nebo špatná? Jaká jsou města, v nichž sídlí? Otevřená, nebo opevněná? ²⁰Jaká je to země? Úrodná, nebo chudá? Jsou v ní stromy, nebo ne? Osmělte se a přineste z té země něco ovoce!“ (Byl totiž právě čas prvních hroznů.)

²¹A tak vyrazili prozkoumat tu zem od pouště Cin až po Rechob u Lebochamátu. ²²Když vystoupili do Negevu, vydali se k Hebronu, kde žili Achiman, Šešaj a Talmaj, potomci Anakovi. (Hebron byl postaven o sedm let dříve než egyptský Soan.) ²³Když došli k údolí Eškol, uřízli tam ratolest s takovým vinným hrozem, že ji museli nést na sochoru dva muži. Vzali také granátová jablka a fíky. ²⁴Podle hroznu, který tam synové Izraele uřízli, se tomu místu říká Nachal Eškol, *Údolí hroznu*. ²⁵Po čtyřiceti dnech se pak z průzkumu země vrátili.

²⁶Vydali se rovnou k Mojžíši a Áronovi a k celé izraelské obci do Kádeše v Paranské poušti. Podali jim všem zprávu a ukázali jim ovoce té země. ²⁷Vypřávlí: „Přišli jsme do země, do níž jsi nás poslal. Skutečně oplývá mlékem a medem“ a toto je její ovoce. ²⁸Jenže lid, který v té zemi bydlí, je silný, města jsou opevněná a velmi veliká, a navíc jsme tam viděli syny Anakovy. ²⁹V negevském kraji žije Amalek; v horách bydlí Chetejci, Jebusejci a Emorejci; při moři a podél Jordánu pak bydlí Kanaánci!“

³⁰Káleb však lid stojící před Mojžíšem uklidňoval: „Pojďme přece vzhůru a obsaďme tu zem. Dokážeme ji ovládnout!“

³¹Muži, kteří šli s ním, ale řekli: „Nemůžeme jít proti tomu lidu. Je silnější než my!“ ³²Zemi, kterou prozkoumali, pak začali synům Izraele pomlouvat: „Země, kterou jsme prošli a prozkoumali, požírá své obyvatele. Všichni lidé, které jsme tam viděli, jsou muži ohromné postavy! ³³Viděli jsme tam i zrůdné obry, mezi něž patří synové Anakovi. Připadali jsme si proti nim jako kobyly a stejně tak jsme připadali i my jim!“

Vzpoura proti Hospodinu

14 V celé obci tehdy nastalo pozdvižení. Lid se dal do křiku a naříkal celou noc. ²Všichni synové Izraele reptali proti Mojžíšovi a Áronovi. Celá obec jim vyčítala: „Ach, proč jsme nezemřeli v Egyptě! Ach, proč jsme nezemřeli na této poušti! ³Proč nás Hospodin vede do té země? Abychom padli mečem? Aby se naše ženy a děti staly kořistí? Není pro nás lepší vrátit se do Egypta?“ ⁴Mezi sebou pak začali říkat: „Určeme si vůdce a vraťme se do Egypta!“

⁵Mojžíš a Áron tehdy před celou shromážděnou izraelskou obcí padli na tvář.

⁶Dva z těch, kdo šli prozkoumat zem – Jozue, syn Nunův, a Káleb, syn Jefunův – roztrhli svá roucha ⁷a promluvili k celé izraelské obci: „Země, kterou jsme prošli a prozkoumali, je velmi, velmi dobrá zem!“ ⁸Budeme-li se Hospodinu líbit, uvede nás do té země a dá nám tu zem oplývající mlékem a medem. ⁹Jenom se nebuřme proti Hospodinu! Lidu té země se nebojte, zhltneme je jako sousto chleba! Jejich záštita je opustila, ale s námi je Hospodin; nebojte se jich!“

^a27 Exod 3:8, 17; Lev 20:24

^b7 Num 13:32

¹⁰Celá obec se už chystala ukamenovat je, když vtom se všem synům Izraele ukázala ve Stanu setkávání Hospodinova sláva. ¹¹Hospodin řekl Mojžíšovi: „Jak dlouho mnou bude tento lid pohrdat? Jak dlouho mi bude odmítat věřit i přes všechna znamení, která jsem uprostřed nich vykonal? ¹²Uděřím na ně morem, zřeknu se jich a z tebe udělám větší a mocnější národ, než jsou oni!“

¹³Mojžíš ale Hospodinu odpověděl: „Egyptáné, z jejichž středu jsi vyvedl tento lid svou silou, se to doslechnou ¹⁴a povědí to obyvatelům této země. Ti už slyšeli, že ty, Hospodine, jsi uprostřed tohoto lidu; že ty, Hospodine, jsi spatřován tváří v tvář, že tvůj oblak stojí nad nimi, že ty sám je předcházíš v oblakovém sloupu ve dne a v ohnivém sloupu v noci. ¹⁵Když tento lid do posledního vybijíš, národy, které o tobě slyšely, řeknou: ¹⁶„Hospodin pobil ten lid na poušti, protože je nedokázal uvést do země, kterou jim s přísahou zaslíbil.“

¹⁷Kéž se teď prosím rozmůže tvá síla, Pane můj. Vždyť jsi sám řekl:

¹⁸Hospodin je nesmírně trpělivý
a velmi laskavý,
odpouštějící nepravost i provinění.
Nezapomíná však trestat;
za nepravost otců volá k odpovědnosti
jejich syny do třetího i čtvrtého pokolení.“^a

¹⁹Prosím, pro své veliké milosrdenství odpusť tomuto lidu jeho nepravost, tak jak jsi jim odpouštěl od Egypta až doposud!“

²⁰Hospodin odpověděl: „Odpouštím, jak jsi řekl. ²¹Avšak, jakože jsem živ a Hospodinova sláva naplňuje celou zem: ²²Nikdo z těch, kdo spatřili mou slávu a má znamení, která jsem konal v Egyptě a na poušti, nikdo z těch, kdo mne už desetkrát pokoušeli a neposlouchali, ²³nespatří zem, kterou jsem s přísahou zaslíbil jejich otcům.“^b Nikdo z těch, kdo mnou pohrdli, ji nespatří! ²⁴Můj služebník Káleb má ale jiného ducha – vydal se mi cele. Jej uvedu do země, do níž vstoupil, a jeho símě jí získá za dědictví. ²⁵Jelikož prý „v nížině bydlí Amalekovci a Kanaánci,“ zítra se obraťte a táhněte pouští zpět k Rudému moři!“

²⁶Hospodin promluvil k Mojžíšovi a Áronovi: ²⁷„Jak dlouho bude proti mně toto zlé srocení reptat? Slyšel jsem reptání synů Izraele, slyšel jsem, jak proti mně reptají! ²⁸Řekni jim: Jakože jsem živ, praví Hospodin, že s vámi naložím tak, jak jste přede mnou sami řekli: ²⁹Vaše mrtvolvy padnou na této poušti. Nikdo z vás všech, kdo byli sečtení, nikdo od dvaceti let výše,^c nikdo z vás, kdo jste proti mně reptali, ³⁰nevejde do země, o níž jsem přísahal, že vás v ní usadím – jedině Káleb, syn Jefunův, a Jozue, syn Nunův. ³¹Vaše děti, o nichž jste říkali, že se stanou kořistí, ty do ní uvedu a poznají tu zem, kterou jste zavrhlí. ³²Vaše mrtvolvy však padnou na této poušti. ³³Vaši synové budou čtyřicet let tuláky v poušti a ponesou následky vašeho smilstva, dokud vaše mrtvolvy až do poslední nepadnou na poušti. ³⁴Po čtyřicet let ponesete svůj trest, podle počtu dní, v nichž jste prozkoumávali zem. Z každého z těch čtyřiceti dní se stane rok, abyste poznali

^a18 Exod 34:6–7 ^b23 Gen 12:7; 13:15; 15:18–20; 17:8; 26:3; 28:13; 35:12; 48:4

^c29 Num 1:3, 45–46

mou nelibost. ³⁵To říkám já, Hospodin. Takto naložím s celým tímto zlým srocením, které se proti mně srotilo: zde na této poušti do posledního pomřou!“

³⁶Muži, které Mojžíš vyslal prozkoumat zem a kteří o ní po svém návratu roznášeli pomluvy (čímž podnítili celou obec k reptání proti Mojžíšovi), ³⁷mezitím zemřeli. Všechny, kdo o té zemi roznesli hanebnou pomluvu, zasáhla před Hospodinem náhlá rána. ³⁸Z těch, kdo šli prozkoumat zem, zůstal naživu jen Káleb, syn Jefunův, a Jozue, syn Nunův.

Marný pokus dobýt Kanaán

³⁹Jakmile Mojžíš všechna ta slova vyřídil synům Izraele, lid se dal do velikého nářku. ⁴⁰Časně ráno pak vstali a vydali se vzhůru k horskému hřebenu se slovy: „Ano, zhřešili jsme, ale teď jsme připraveni! Vyrážíme k místu, které nám Hospodin slíbil.“

⁴¹Mojžíš ale řekl: „Proč znovu přestupujete Hospodinův rozkaz? Nemůžete uspět! ⁴²Nevyražejte, vždyť mezi vámi není Hospodin a vaši nepřátelé vás porazí! ⁴³Amalekovci a Kanaánci se postaví proti vám a padnete mečem, protože jste se odvrátili od Hospodina a přestali jej následovat. Hospodin s vámi nebude.“

⁴⁴Přesto se opovážili vyrazit k horskému hřebenu, ačkoli Truhla Hospodinovy smlouvy ani Mojžíš neopustili tábor. ⁴⁵Amalekovci a Kanaánci, kteří v těch horách bydleli, tedy sestoupili, udeřili na ně a bili je až k Chormě.

Přídavky k obětem

15 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²„Mluv k synům Izraele a řekni jim: Až přijdete do země, kterou vám dávám, abyste ji osídlili, ³a budete chtít Hospodinu přinést ohnivou oběť, abyste Hospodinu připravili příjemnou vůni – ať už zápalnou nebo pokojnou oběť, ať už jako splnění slibu nebo jako dobrovolný dar nebo při vašich slavnostech, ať už ze skotu nebo z bravu, ⁴pak ať ten, kdo přináší Hospodinu takový dar, přinese rovněž moučnou oběť: desetinu efy jemné mouky zadělané čtvrtkou hinu oleje.“ ⁵Při zápalné či pokojné oběti s každým beránkem obětuj čtvrtku hinu vína jako úlitbu.

⁶S beranem pak obětuj dvě desetiny efy jemné mouky zadělané třetinou hinu oleje^b jako moučnou oběť ⁷a třetinu hinu vína jako úlitbu – to vše přineseš Hospodinu jako příjemnou vůni.

⁸Připravíš-li jako zápalnou či pokojnou oběť dobytče, ať už jako splnění slibu nebo jako pokojnou oběť Hospodinu, ⁹přines s tím dobytčem jako moučnou oběť tři desetiny efy jemné mouky zadělané půlkou hinu oleje^c ¹⁰a jako úlitbu půl hinu vína – to je ohnivá oběť příjemně vonící Hospodinu. ¹¹Tak bude naloženo s každým býkem, s každým beranem, beránkem či kůzlem. ¹²Ať jich připravíte jakékoli množství, takto naložíte s každým z nich.

¹³Takto s nimi naloží každý narozený v Izraeli, když bude přinášet ohnivou oběť příjemně vonící Hospodinu. ¹⁴Kdyby v budoucích pokoleních některý přistěhovalec nebo kdokoli u vás bude žít chtěl přinést ohnivou oběť příjemně vonící Hospodinu, musí se při tom zachovat stejně jako vy.

^a tj. asi 1,6 kg mouky a 1 l oleje

^b tj. asi 3,2 kg mouky a 1,3 l oleje

^c tj. asi 5 kg

¹⁵Pro shromáždění i pro přistěhovalce žijícího u vás budou platit stejná pravidla. Toto je věčné ustanovení pro všechna vaše pokolení: před Hospodinem si budete vy i přistěhovalec rovni. ¹⁶Pro vás i pro přistěhovalce žijícího u vás bude platit stejný zákon a stejný řád.“

Prvotiny z těsta

¹⁷Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ¹⁸„Řekni synům Izraele: Až vejдете do země, do níž vás uvádím, ¹⁹a budete jíst její chléb, odevzdávejte z něj obětní příspěvek Hospodinu. ²⁰Jako obětní příspěvek z humna odevzdávejte bochánek ze svého prvního těsta. ²¹Po všechna vaše pokolení odevzdávejte Hospodinu obětní příspěvek ze svého prvního těsta.

Oběť za neúmyslný hřích

²²Jestliže se neúmyslně prohřešíte tím, že nesplníte některé z těchto příkázání, která Hospodin oznámil Mojžíšovi ²³(cokoli vám Hospodin skrze Mojžíše přikázal, ode dne, kdy to Hospodin přikázal, dále, po všechna vaše pokolení), učiníte toto:

²⁴Pokud se to stane neúmyslně nedopatřením celé obce,^a obětuje obec jednoho mladého býčka jako zápalnou oběť příjemně vonící Hospodinu spolu s patřičnou moučnou obětí a úlitbou podle pravidel a rovněž jednoho kozla k oběti za hřích. ²⁵Kněz pak za celou izraelskou obec vykoná obřad smíření, a bude jim odpuštěno. Bylo to nedopatření a oni za své nedopatření přinesli darem ohnivou oběť Hospodinu a rovněž oběť za hřích před Hospodinem. ²⁶Celé izraelské obci bude odpuštěno, stejně jako přistěhovalci žijícímu u vás, neboť se to celé obci přihodilo neúmyslně.

²⁷Pokud neúmyslně zhřeší jednotlivec,^b přinese jako oběť za hřích roční kůzle. ²⁸Kněz pak vykoná obřad smíření za toho, kdo nedopatřením neúmyslně zhřešil před Hospodinem. Vykoná za něj obřad smíření, a bude mu odpuštěno. ²⁹Pro rodilého Izraelitu i pro přistěhovalce žijícího u vás bude platit mít stejný zákon o neúmyslném hříchu.

³⁰Pokud však někdo hřeší opovážlivě, ať je to rodilý Izraelita nebo přistěhovalec, rouhá se Hospodinu; takový bude vyobcován ze svého lidu.

³¹Protože pohrdl Hospodinovým slovem a porušil jeho příkázání, musí být vyobcován; lpí na něm vina.“

Porušení soboty

³²Jednou, když byli synové Izraele na poušti, přistihli muže, jak v sobotní den sbírá dříví. ³³Ti, kdo ho přistihli sbírat dříví, jej přivedli k Mojžíšovi, Áronovi a celé obci ³⁴a nechali jej ve vězení, neboť nebylo jasné, co se s ním má stát.

³⁵Hospodin pak řekl Mojžíšovi: „Ten muž musí zemřít. ^cAť jej celá obec za táborem ukamenuje.“ ³⁶Celá obec ho tedy vyvedla za tábor a kamenovali jej, až zemřel, jak Hospodin Mojžíšovi přikázal.

Třásně

³⁷Hospodin řekl Mojžíšovi: ³⁸„Řekni synům Izraele, ať si po všechna pokolení dělají na cípech svých oděvů třásně. Nad tyto třásně v cípech ať si připevní modrou šňůrku. ^d³⁹Toto budou vaše třásně. Když na ně pohléd-

^a24 Lev 4:13

^b27 Lev 4:2

^c35 Exod 31:14

^d38 Exod 28:28, 37; 39:31

nete, připomenete si všechna Hospodinova přikázání, abyste je plnili. Kdybyste se totiž řídili jen svým srdcem a svými očima, dovedly by vás ke smilstvu. ⁴⁰Takto si budete připomínat všechna moje přikázání a plnit je. Budete svatí svému Bohu. ⁴¹Já jsem Hospodin, váš Bůh, který vás vyvedl z Egypta, abych byl vaším Bohem. Já jsem Hospodin, váš Bůh.“

Vzpoura levity Koracha

16 Levita Korach, syn Jishara, syna Kehatova, přibral Rubenovce Dátana a Abirama, syny Eliabovy, a Óna, syna Peletova, ²a spolu s dalšími dvěma sty padesáti izraelskými muži povstali proti Mojžíšovi. Byli to představení obce, členové sněmu, sami věhlasní muži. ³Srotili se proti Mojžíšovi a Áronovi a řekli jim: „Osobujete si příliš! Celá tato obec, ti všichni jsou svatí a Hospodin je uprostřed nich. Proč se tedy pozdvihujete nad Hospodinovo shromáždění?“

⁴Když to Mojžíš uslyšel, padl na tvář. ⁵Potom promluvil ke Korachovi a celé jeho tlupě: „Ráno Hospodin ukáže, kdo mu patří, kdo je svatý a koho k sobě nechá přistoupit. Přistoupí k němu ten, koho vyvolil. ⁶Udělejte toto: Vezměte si kadidelnice, Korach a celá jeho tlupa. ⁷Zítra do nich dejte žhavé uhlí a na ně před Hospodinem položte kadidlo. Hospodin potom rozhodne, kdo je svatý. Osobujete si příliš, Leviho synové!“

⁸Mojžíš tehdy Korachovi řekl: „Dobře poslouchajte, Leviho synové: ⁹Je vám to málo, že vás Bůh Izraele oddělil od izraelské obce a dovolil vám přistupovat k němu, sloužit u Hospodinova Příbytku, stát před obcí a sloužit jí? ¹⁰Dovolil ti spolu s tvými bratry levity přistupovat k němu, a vy si žádáte ještě kněžství?! ¹¹Ty a celá tvoje tlupa jste se tedy srotili proti Hospodinu – vždyť kdo je Áron, že reptáte proti němu?“

¹²Mojžíš pak nechal zavolat Dátana a Abirama, syny Eliabovy, ale oni řekli: „Nepůjdeme! ¹³Je ti to málo, že jsi nás odvedl ze země oplývající mlékem a medem, abys nás nechal pomřít na poušti? To se ještě musíš dělat naším vůdcem?! ¹⁴Do žádné ‚země oplývající mlékem a medem‘^a jsi nás nedovedl, žádné ‚pole a vinici‘^b jsi nám za dědictví nedal. Chceš snad těm mužům vyloupnout oči? Nepůjdeme!“

¹⁵Mojžíš se tedy velmi rozlítil a řekl Hospodinu: „Nevšímej si jejich obětí! Ani jediného osla jsem si od nich nevzal, ani jedinému z nich jsem neublížil!“

¹⁶Potom Mojžíš řekl Korachovi: „Ty a celá tvoje tlupa buďte zítra před Hospodinem – ty s nimi a také Áron. ¹⁷Každý vezměte svou kadidelnici, dejte do ní kadidlo a každý přineste svou kadidelnici před Hospodina – dvě stě padesát kadidelnic. Také ty a Áron přineste svou kadidelnici.“

¹⁸Každý tedy vzal svou kadidelnici, dali do nich řeřavé uhlí, na ně položili kadidlo a postavili se ke vchodu do Stanu setkávání k Mojžíšovi a Áronovi.

¹⁹Korach proti nim shromáždil ke vchodu do Stanu setkávání celou obec.

Vtom se celé obci ukázala Hospodinova sláva a ²⁰Hospodin promluvil k Mojžíšovi a Áronovi: ²¹„Oddělte se od této obce, neboť je v okamžiku zahubím!“

²²Padli tedy na tvář. „Ó Bože, Bože duchů veškerého tvorstva!“ zvolali. „Jeden muž zhřeší a ty se hněváš na celou obec?“

^a14 Exod 3:17 ^b14 Lev 25:2–4

²³Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²⁴„Řekni obci: Odstupte ze všech stran od Korachova, Dátanova a Abiramova příbytku!“

²⁵Mojžíš vstal a šel k Dátanovi a Abiramovi; izraelští stařešinové šli za ním. ²⁶„Odvraťte se od stanů těch ničemů,“ řekl obci. „Nedotýkejte se ničeho, co jim patří, abyste nebyli smeteni se všemi jejich hříchy.“ ²⁷Vyklidili tedy prostor kolem dokola Korachova, Dátanova a Abiramova příbytku. Dátan a Abiram vyšli a stáli u vchodu do svých stanů se svými ženami, syny i malými dětmi.

²⁸Mojžíš řekl: „Takto poznáte, že mě Hospodin poslal činit všechny tyto skutky a že to nedělám o své vůli: ²⁹Zemřou-li tito muži přirozenou smrtí, přihodí-li se jim, co se lidem běžně stává, pak mě neposlal Hospodin. ³⁰Způsobí-li však Hospodin něco úplně nového a země otevře ústa, aby je pohltila se vším, co mají, takže se zaživa propadnou do podsvětí, pak poznáte, že tito muži pohrdli Hospodinem!“

³¹Sotva Mojžíš dořekl ta slova, země se pod nimi rozestoupila. ³²Země otevřela ústa a pohltila je, jejich rodiny i všechny ty, kdo byli s Korachem, i veškerý jejich majetek. ³³Zaživa se propadli do podsvětí i se vším, co měli. Země se nad nimi zavřela a zmizeli zprostřed shromáždění. ³⁴Celý kolemstojící Izrael se dal před jejich křikem na útěk a volali: „Ať země nepohltí i nás!“

³⁵Od Hospodina pak vyšlehl oheň a těch 250 mužů, kteří přinesli kadidlo, pohltil.

17 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²„Řekni Eleazarovi, synu kněze Árona, ať ze spáleniště posbírá ony kadidelnice, neboť jsou svaté. Uhlí z nich rozmetej do daleka. ³Z kadidelnic těch, kdo pro svůj hřích přišli o život, se udělají tepané pláty k obložení oltáře, neboť je přinesli před Hospodina, a tak jsou posvěceny. Zůstanou pak synům Izraele jako znamení.“

⁴Kněz Eleazar tedy vzal mosazné kadidelnice, které přinesli ti, kdo byli spáleni, a nechal z nich vytepat obložení oltáře. ⁵To se stalo pro syny Izraele připomínkou, aby žádný nepovolaný, který by nebyl z Áronova semene, nepřistupoval a nepálil před Hospodinem kadidlo, aby nedopadl jako Korach a jeho tlupa. Stalo by se mu to, o čem Hospodin mluvil skrze Mojžíše.

⁶Naztíří se celá izraelská obec dala do reptání proti Mojžíšovi a Áronovi: „To vy jste způsobili smrt v Hospodinově lidu!“

⁷Když se však obec srotila proti Mojžíšovi a Áronovi, obrátili se ke Stanu setkávání a hle – přikryl jej oblak a ukázala se tam Hospodinova sláva!

⁸Mojžíš a Áron pak přišli před Stan setkávání ⁹a Hospodin tam k Mojžíšovi promluvil: ¹⁰„Oddělte se od této obce, neboť je v okamžiku zahubím!“ Padli tedy na tvář.

¹¹Mojžíš pak řekl Áronovi: „Vezmi kadidelnici, dej do ní žhavé uhlí z oltáře a na něj kadidlo. Pospěš si k obci a vykonej za ně obřad smíření. Od Hospodina vzešel hrozný hněv a vypukla zhoubná rána!“

¹²Áron tedy vzal kadidelnici, jak mu Mojžíš řekl, a běžel doprostřed shromáždění (a hle, v lidu už vypukla rána). Zapálil kadidlo a vykonal za lid obřad smíření. ¹³Postavil se mezi mrtvé a živé, a rána se zastavila. ¹⁴Těch,

kteří tou ranou zemřeli, bylo 14 700 (kromě těch, kdo zemřeli kvůli Korachovi). ¹⁵A když se rána zastavila, Áron se vrátil k Mojžíšovi ke vchodu do Stanu setkávání.

Áronova hůl

¹⁶Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ¹⁷„Mluv k synům Izraele a vyber od vůdců jejich otcovských rodů dvanáct holí – po jedné holi na každý rod. Každému vyryješ na hůl jeho jméno ¹⁸a na hůl Leviho vyryješ Áronovo jméno; tak připadne na každého rodového vůdce jedna hůl. ¹⁹Necháš je ve Stanu setkávání před Truhlou svědectví, kde se s vámi setkávám, ²⁰a stane se, že hůl toho, jehož jsem vyvolil, vypučí. Tak se zbavím reptání synů Izraele, kteří proti vám stále reptají.“

²¹Mojžíš tedy promluvil k synům Izraele a jejich vůdcové mu dali dvanáct holí – po jedné holi na každý rod. Mezi holemi byla i hůl Áronova. ²²Mojžíš pak ty hole nechal před Hospodinem ve Stanu svědectví.

²³Nazítří Mojžíš vešel do Stanu svědectví a hle, hůl Árona z rodu Leviho vypučela: vyrašila v pupeny, nasadila květy a vydala zralé mandle! ²⁴Mojžíš pak všechny hole vynesl od Hospodina před syny Izraele. Ti je prohlédli a každý si vzal svou hůl.

²⁵Hospodin řekl Mojžíšovi: „Vrať Áronovu hůl před Truhlu svědectví, ať je opatrována jako znamení pro vzbouřence. Tak ukončíš jejich reptání proti mně a nezemřou.“ ²⁶A Mojžíš učinil přesně tak, jak mu Hospodin přikázal.

²⁷Synové Izraele tehdy Mojžíšovi řekli: „Pohleď, umíráme! Hyneme, všichni hyneme! ²⁸Kdokoli se jen přiblíží k Hospodinovu Příbytku, umírá! To snad vymřeme do posledního?“^a

Zodpovědnost kněží a levitů

18 Hospodin řekl Áronovi: „Ty a tvoji synové spolu s celým tvým otcovským domem poneseš zodpovědnost za přestupky vůči svatyni. Za přestupky vůči vašemu kněžství poneseš zodpovědnost jen ty a tvoji synové. ²Když budeš se svými syny sloužit před Stanem svědectví, ber s sebou rovněž své bratry z pokolení Levi, z tvého otcovského kmene, ať se připojí k tobě a slouží ti. ³Budou držet stráž a starat se o tebe i o celý Stan. Nesmí se však přiblížit k vybavení svatyně ani k oltáři – jinak by zemřeli jak oni, tak vy. ⁴Připojí se k tobě, aby se starali o Stan setkávání a o veškerou službu Příbytku. Nikdo nepovoláný se k vám ale nepřiblíží.“

⁵Budete držet stráž při svatyni a při oltáři, aby na syny Izraele už nedolehl hrozný hněv. ⁶Hle, já sám jsem z řad synů Izraele vybral vaše bratry levity. Byli odevzdáni Hospodinu a darováni vám, aby sloužili při Stanu setkávání. ⁷Jen ty a tvoji synové však smíte sloužit jako kněží ve všem, co souvisí s oltářem a se službou uvnitř za oponou. Kněžskou službu vám dávám jako dar. Nepovoláný, jenž by se přiblížil, zemře.“

Kněžské a levitské podíly

⁸Hospodin promluvil k Áronovi: „Hle, já sám jsem ti svěřil do péče své obětní příspěvky se všemi svatými dary od synů Izraele. Věčným ustanovením

^a28 Num 14:33

^b5 Num 17:11

jsem je dal jako kněžský podíl tobě a tvým synům. ⁹Ze svatosvatých darů, z ohnivých obětí, ti připadne toto: Každý jejich dar, který mi přináší jako svatosvatý – každá jejich moučná oběť, oběť za hřích i oběť odškodnění – to připadne tobě a tvým synům. ¹⁰Budeš to jíst jako svatosvaté, smí to jíst každý, kdo je u tebe mužského pohlaví. Co je svaté, připadne tobě.

¹¹Také toto ti připadne: Obětní příspěvek, který synové Izraele darují při všech obětech, které mi nabízejí zvedáním. To jsem dal věčným ustanovením tobě a tvým synům a dcerám. Smí to jíst každý, kdo je ve tvém domě čistý.

¹²Všechn nejlepší olej a všechno nejlepší víno i obilí, jejich prvotiny, které odevzdávají Hospodinu, jsem dal tobě. ¹³Prvotiny všeho, co ve své zemi vypěstují a co přinesou Hospodinu, připadnou tobě. Smí to jíst každý, kdo je ve tvém domě čistý.

¹⁴Cokoli by v Izraeli propadlo Hospodinu, připadne tobě. ¹⁵Vše, co otvírá kterékoli lůno, jak z lidí, tak ze zvířat, se přináší Hospodinu a připadne tobě. Prvorozené z lidí však musíš nechat vyplatit; rovněž tak prvorozené z nečistých zvířat. ¹⁶Od stáří jednoho měsíce se budou moci vyplatit. Necháš je vyplatit za určenou cenu 5 šekelů stříbra^a (měřeno podle šekelu svatyně, což je 20 ger).

¹⁷Prvorozené ze skotu ani bravu ale vyplatit nenecháš, je to svaté. Jejich krví pokropíš oltář a jejich tuk necháš dýmat jako ohnivou oběť, jako přímou vůni Hospodinu. ¹⁸Jejich maso připadne tobě, tak jako ti připadne hruď pozvedání a pravá kýta. ¹⁹Všechny svaté obětní příspěvky, které synové Izraele odevzdávají Hospodinu, jsem dal věčným ustanovením tobě a tvým synům a dcerám. Je to smlouva soli,^b věčně platná před Hospodinem, pro tebe i pro tvé potomstvo.“

²⁰Hospodin řekl Áronovi: „Nezískáš v jejich zemi žádné dědictví; nepřipadne ti mezi nimi podíl. Já jsem tvůj podíl a tvé dědictví uprostřed synů Izraele.

²¹Hle, synům Leviho jsem za jejich službu při Stanu setkávání dal jako dědictví všechny desátky v Izraeli. ²²Ať se synové Izraele už nepřibližují ke Stanu setkávání, aby na sebe neuvalili hřích a nezemřeli. ²³Službu při Stanu setkávání ať konají jen levité, svá provinění ať nesou oni sami. Toto je věčné ustanovení pro všechna vaše pokolení: nebudou mít dědictví mezi syny Izraele. ²⁴Levitům jsem totiž dal za dědictví desátky, které synové Izraele odevzdávají jako příspěvek Hospodinu. To proto jsem o nich řekl: Nebudou mít dědictví mezi syny Izraele.“

²⁵Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²⁶„Řekni levitům: Když od synů Izraele přijmete jejich desátky, které jsem vám dal za dědictví, odevzdáte z nich Hospodinu jako příspěvek desátky z desátků. ²⁷To se vám bude počítat jako obětní příspěvek. Jako se to děje s obilím z humna a s vínem z lisu, ²⁸tak i vy odevzdáte Hospodinu příspěvek ze všech desátků, které přijmete od synů Izraele. Příspěvek Hospodinu z nich dáte knězi Áronovi. ²⁹Ze všeho, co vám bude darováno, vždy odevzdáte příspěvek Hospodinu. Ať je ze všeho posvěcen vždy ten nejlepší díl.

^a16 asi 58 g (Lev 27:6)

^b19 tj. trvanlivá, trvalá, Lev 2:13

³⁰Řekni jim rovněž: Poté, co z desátků odevzdáte nejlepší díl, budou se vám levitům počítat jako úroda z humna a jako víno z lisu. ³¹Budete to moci jíst kdekoli – vy i vaše rodiny – neboť je to vaše mzda za vaši službu při Stanu setkávání. ³²Když z toho odevzdáte nejlepší díl, neuvalíte na sebe hřích; nezneseš svaté dary synů Izraele a nezemfete.“

Očistná voda

19 Hospodin promluvil k Mojžíšovi a Áronovi: ²„Toto je ustanovení zákona, jež přikázal Hospodin: Řekni synům Izraele, ať k tobě přivedou červenou jalovici bez vady, na níž není poskvrny a na níž dosud nebylo vloženo jho. ³Dáte ji knězi Eleazarovi; ten ji odvede ven za tábor, kde bude v jeho přítomnosti zabita. ⁴Kněz Eleazar pak prstem nabere trochu krve a tou krví sedmkrát stříkne směrem ke Stanu setkávání. ⁵Jalovice pak bude před jeho očima spálena; spálí se její kůže, maso, krev i výkaly. ⁶Potom kněz vezme cedrové dřevo, yzop a šarlatovou látku a hodí to do ohně, v němž se pálí ta jalovice. ⁷Kněz si pak vypere oděv, omyje si tělo vodou a teprve potom vejde do tábora. Až do večera však bude nečistý. ⁸Rovněž ten, kdo jalovici spálil, si vypere oděv ve vodě a omyje si tělo vodou. Až do večera však bude nečistý.

⁹Někdo čistý zatím nabere popel té jalovice a uloží jej na čisté místo za táborem; tam bude pro izraelskou obec uchován k přípravě očistné vody. Je to oběť za hřích. ¹⁰Rovněž ten, kdo sbíral popel té jalovice, si vypere oděv. Až do večera však bude nečistý.

Toto bude věčné ustanovení pro syny Izraele i pro přistěhovalce, který žije u nich: ¹¹Kdo by se dotkl mrtvoly kteréhokoli člověka, bude nečistý po sedm dní. ¹²Třetího a sedmého dne se tou vodou bude očišťovat, a bude čistý. Nebude-li se však třetího a sedmého dne očišťovat, pak čistý nebude. ¹³Kdokoli se dotkne těla mrtvého člověka a neočistí se, poskvrnil Hospodinův příbytek. Takový člověk bude vyobcován z Izraele, neboť nebyl pokropen očistnou vodou. Bude nečistý, jeho nečistota zůstane na něm.

¹⁴Toto je zákon o člověku, který by zemřel ve stanu: Kdokoli do toho stanu vejde a kdokoli v něm je, bude nečistý po sedm dní. ¹⁵Rovněž každá otevřená nádoba v tom stanu, která není uzavřena poklicí, bude nečistá.

¹⁶Kdokoli se na poli dotkne člověka zabitého mečem nebo zemřelého nebo jeho kostí nebo hrobu, bude nečistý po sedm dní.

¹⁷Tehdy vezmou trochu popela jalovice spálené jako oběť za hřích a nalijí na něj do nádoby pramenitou vodu. ¹⁸Někdo čistý pak vezme yzop, namočí jej ve vodě a postříká onen stan, všechno nádobí i všechny lidi, kteří tam byli. Stejně tak postříká toho, kdo se dotkl kostí nebo zabitého nebo zemřelého nebo hrobu. ¹⁹Třetího a sedmého dne postříká čistý nečistého, a tak jej sedmého dne očistí. Dotyčný pak vypere svůj oděv, omyje se vodou, a večer bude čistý. ²⁰Kdo by však byl nečistý a neočistil se, takový bude vyobcován ze shromáždění, neboť poskvrnil Hospodinovu svatyni. Nebyl pokropen očistnou vodou; bude nečistý. ²¹Toto pro ně bude věčné ustanovení.

Kdo bude postříkán očistnou vodou, vypere si oděv. Kdokoli se pak dotkne té očistné vody, bude nečistý až do večera. ²²Čehokoli se nečistý dotkne, bude nečistý, a kdokoli se toho dotkne, bude nečistý až do večera.“

Selhání Mojžíše a Árona

20 Celá izraelská obec dorazila v prvním měsíci na poušť Cin. Lid pobýval v Kádeši. Tam zemřela Miriam a tam byla pochována.

²Obci tam ale chyběla voda, a tak se srotili proti Mojžíšovi a Áronovi ³a lid se pustil s Mojžíšem do sváru. „Ó, proč jsme nezemřeli, když naši bratři umírali před Hospodinem!“ ⁴a volali. „Proč jste zavedli Hospodino shromáždění sem do pouště? Abychom tu my i náš dobytek zemřeli?“ ⁵Proč jste nás odvedli z Egypta? Abyste nás přivedli na toto bídné místo? Tohle není místo pro obilí, fíky, víno ani granátová jablka! Není tu ani voda k pití!“

⁶Mojžíš tedy s Áronem odešel od shromáždění ke vchodu do Stanu setkávání. Padli na tvář a vtom se jim ukázala Hospodinova sláva. ⁷Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ⁸„Vezmi hůl a spolu se svým bratrem Áronem shromáždí obec. Před jejich očima řeknete skále, ať vydá vodu. Vyvedeš jim vodu ze skály, aby obec i dobytek měli co pít.“

⁹Mojžíš tedy podle jeho rozkazu vzal hůl, která byla před Hospodinem. ¹⁰Spolu s Áronem pak svolal shromáždění před skálu. Řekl jim: „Nuže, slyšte, vy buřiči – máme vám z této skály vyvést vodu?“ ¹¹Nato se Mojžíš rozpráhl a dvakrát udeřil holí do skály. Vytrysklo z ní tolik vody, že se napila obec i jejich dobytek.

¹²Hospodin ale Mojžíšovi a Áronovi řekl: „Protože jste mi nevěřili a neprokázali před syny Izraele mou svatost, nedovedete toto shromáždění do země, kterou jim dávám!“

¹³To je ta Mej-meriba, *Voda sváru*, kde se synové Izraele svářili s Hospodinem a Hospodin jim prokázal svou svatost.^b

Edomský odpor

¹⁴Mojžíš z Kádeše vyslal posly k edomskému králi se slovy:

„Toto praví tvůj bratr Izrael: Jistě víš o všech útrapách, které nás potkaly. ¹⁵Naši otcové sestoupili do Egypta a v té zemi jsme dlouho bydleli. Egypťané ale s námi a s našimi otci začali nakládat zle. ¹⁶Volali jsme tedy k Hospodinu a vyslyšel nás, poslal svého anděla a vyvedl nás z Egypta.“^c

Hle, nyní jsme ve městě Kádeš u hranic tvého území. ¹⁷Nech nás prosím projít tvou zemí. Nepůjdeme přes pole ani vinice, nebudeme pít vodu ze studní. Půjdeme Královskou cestou^d a neodbočíme napravo ani nalevo, dokud nepřejdeme tvé území.“

¹⁸Edom však řekl: „Neprojdeš mou zem. Jinak proti tobě vytáhnu s mečem!“

¹⁹Synové Izraele mu odpověděli: „Půjdeme po silnici. Kdybychom se my nebo náš dobytek napili tvé vody, zaplatíme ji. Nejde o nic víc, chceme jen pěšky projít.“

²⁰Edom však řekl: „Neprojdeš!“ a vytáhl proti nim s velikým a mocným vojskem. ²¹Edom odepřel Izraeli průchod svým územím, a tak jej Izrael musel obejít.

^{a3} Num 16:35; 17:12–14 ^{b13} Exod 17:1–7; Lev 10:3 ^{c16} Exod 3:2; 14:19; 23:20; 32:34; 33:2 ^{d17} hlavní cesta Zajordáním, vedoucí od Eilatu na jihu k Damašku na severu

Áronova smrt

²²Celá izraelská obec vytáhla z Kádeše a dorazila k hoře Hór. ²³Na hoře Hór u hranic edomské země řekl Hospodin Mojžíšovi a Áronovi: ²⁴„Áron bude připojen ke svému lidu. Nevejde do země, kterou dávám synům Izraele, protože jste se u Mej-meriby vzepřeli mému příkazu.“ ²⁵Vezmi Árona i jeho syna Eleazara a vyveď je na horu Hór. ²⁶Svlékni Áronovi roucho a obleč je jeho synu Eleazarovi. Áron pak bude připojen ke svému lidu – zemře tam.“

²⁷Mojžíš tedy učinil, jak mu Hospodin přikázal; před očima celé obce vystoupili na horu Hór. ²⁸Mojžíš svlékl Áronovi jeho roucho a oblékl je jeho synu Eleazarovi. Tam, na vrcholu hory, pak Áron zemřel a Mojžíš sestoupil z hory s Eleazarem. ²⁹Když celá obec viděla, že Áron zemřel, celý dům Izraele ho oplakával po třicet dní.

První vítězství

21 Když aradský král, Kanaánec sídlící v Negevu, uslyšel, že Izrael přichází atarimskou cestou, napadl Izrael a některé z nich zajal. ²Izrael tehdy složil slib Hospodinu: „Vydáš-li tento lid do našich rukou, zničíme jejich města jako prokletá.“^a

³Hospodin Izrael vyslyšel, vydal mu Kanaánce a Izrael je i s jejich městy vyhladil jako prokleté. To místo pak nazvali Chorma, *Klatba*.

Bronzový had

⁴Aby se vyhnuli edomské zemi, táhli od hory Hór směrem k Rudému moři. Lid ale na cestě ztratil trpělivost ⁵a začal Bohu a Mojžíšovi vyčítat: „Proč jste nás odvedli z Egypta? Abychom zemřeli na poušti? Není tu chléb, není tu voda a ten mizerný pokrm se nám už hnusí!“

⁶Hospodin tedy na lid poslal jedovaté hady. Na jejich uštknutí mnoho lidí v Izraeli zemřelo. ⁷Lid pak přišel k Mojžíši se slovy: „Zhřešili jsme, když jsme mluvili proti Hospodinu a proti tobě. Modli se k Hospodinu, ať nás zbaví těch hadů!“ A tak se Mojžíš za lid modlil.

⁸Hospodin řekl Mojžíšovi: „Udělej si jedovatého hada a připevni ho na kůl. Každý, kdo se na něj podívá, bude žít.“ ⁹Mojžíš tedy udělal bronzového hada a připevnil ho na kůl. Když někoho uštkl had a on se podíval na toho bronzového hada, zůstal naživu.

Cesta Zajordáním

¹⁰Synové Izraele pak táhli dál a utábořili se v Obotu. ¹¹Z Obotu táhli dál a utábořili se v Ije-abarimu na poušti, která na východě sousedí s Moábem. ¹²Odtud táhli dál a utábořili se v údolí Zered. ¹³Odtud táhli dál a utábořili se na druhé straně řeky Arnon, na poušti, která vybíhá z emorejského území. (Arnon totiž tvoří hranici mezi Moábem a Emorejci.)

¹⁴Kniha Hospodinových bojů se o něm zmiňuje:

„Vaheb v Sufě a údolí Arnonu,

¹⁵svahy údolí, jež se táhne ke vsi Ar
a k moábské hranici se přimyká.“

^a2 tj. veškerá kořist propadne Hospodinu (Jozue 6:17–19)

¹⁶Odtud pak táhli do Beéru; to je ta studna, kde Hospodin řekl Mojžíšovi: „Shromáždí lid a dám jim vodu.“

¹⁷Tehdy Izrael zpíval tuto píseň:

„Tryskej, studnice!
Prozpěvujte o ní:

¹⁸Vůdcové kopali studnici,
přední z lidu ji hloubili
žezlem a svými holemi.“

Z pouště pak táhli do Matany, ¹⁹z Matany do Nachalielu, z Nachalielu do Bamotu ²⁰a z Bamotu ke strži v moábském kraji při vrcholu Pisgy tyčící se nad pustinou.

Porážka Sichona a Oga

²¹Izrael vyslal posly k emorejskému králi Sichonovi se slovy:

²²„Chtěl bych projít tvou zemí. Neodbočíme do polí ani do vinic, nebudeme pít vodu ze studní. Půjdemo Královskou cestou, dokud nepřejdeme tvé území.“

²³Sichon ale Izraeli nedovolil projít svým územím. Shromáždil všechny svůj lid a vytáhl proti Izraeli na poušť. Když dorazil do Jahcy, napadl Izrael. ²⁴Ten jej však porazil ostrým mečem a obsadil jeho zem od Arnonu po Jabok, až k území Amonců (hranice Amonců byla totiž opevněná). ²⁵Tak Izrael zabral všechna emorejská města a usadil se v nich, včetně Chešbonu a všech jeho vesnic. ²⁶Chešbon byl městem emorejského krále Sichona, který bojoval s dřívějším králem Moábu a vzal mu všechnu jeho zem až po Arnon.

²⁷Proto vypravěči říkají:

„Jen jděte do Chešbonu, zkuste ho vystavět,
zkuste opevnit město Sichonovo!

²⁸Z Chešbonu totiž vyšlehl oheň,
z města Sichonova plamen,
jenž pohltil Ar Moábský,
obyvatele arnonských návrší.

²⁹Běda tobě, Moábe!
Kemošův^a lide, zahyneš!
Ze svých synů učinil běžence,
ze svých dcer zajatkyně
Sichona, krále Emorejců.

³⁰Svrhli jsme je, zničeno vše
od Chešbonu až k Dibonu;
plenili jsme jej až k Nofachu,
oheň plál až k Medebě.“

^a29 moábské národní božstvo (Soud 11:24; 1.Král 11:7)

³¹Tak se Izrael usadil v zemi Emorejců.

³²Mojžíš poslal vyzvědače do Jaezeru. Dobyli jeho vesnice a vyhnali Emorejce, kteří tam bydleli. ³³Potom se obrátili a vydali se vzhůru směrem k Bášanu. Bášanský král Og však proti nim s celým svým lidem vytáhl a utkal se s nimi u Edrei.

³⁴Hospodin Mojžíšovi řekl: „Neboj se ho! Vydal jsem ho do tvých rukou s celým jeho lidem i s jeho zemí. Naložíš s ním, jako jsi naložil s emorejským králem Sichonem, který bydlel v Chešbonu.“

³⁵A tak jej pobili i s jeho syny a s celým jeho lidem, až z nich nikdo nezůstal naživu, a obsadili jeho zem.

22 Synové Izraele pak táhli dál a utábořili se na moábských pláních za Jordánem naproti Jerichu.

Balák si zve Balaáma

²Balák, syn Ciporův, se dozvěděl o všem, co Izrael provedl Emorejcům.

³Když Moáb viděl, kolik je Izraelitů, děsil se; z toho lidu ho jímala hrůza.

⁴Proto řekl midiánským stařešinům: „Ten dav teď spase všechno kolem, jako vůl spásá trávu!“

Balák, syn Ciporův, byl toho času moábským králem. ⁵Vyslal posly k Balaámovi, synu Beorovu, do Petoru ležícího na řece Eufrat v jeho rodné zemi. Měli ho pozvat těmito slovy:

„Hle, nějaký lid vyšel z Egypta a už pokryl celou zem. Usazuje se přímo přede mnou! ⁶Prosím pojď, proklej mi ten lid – je na mě moc silný. Snad jej pak zvládnou porazit a vyhnat ze země. Víím, že komu požehnáš, je požehnaný, a koho prokleješ, je prokletý.“

⁷Moábští i midiánští stařešinové tedy odešli s věsteckou odměnou v rukách, a když přišli k Balaámovi, vyřídili mu Balákova slova.

⁸On jim řekl: „Zůstaňte tu na noc. Ráno vám sdělím, jakou odpověď mi Hospodin dal.“ A tak moábští hodnostáři zůstali u Balaáma.

⁹Bůh přišel k Balaámovi a řekl: „Kdo jsou ti muži u tebe?“

¹⁰Balaám Bohu odpověděl: „Moábský král Balák, syn Ciporův, pro mě poslal se slovy: ¹¹„Hle, nějaký lid vyšel z Egypta a pokryl celou zem. Pojď a zatrať mi jej – snad s ním pak budu moci bojovat a vyhnat jej.““

¹²Bůh Balaámovi řekl: „Nechoď s nimi. Neproklínej ten lid, neboť je požehnaný!“

¹³Balaám tedy ráno vstal a řekl Balákovým hodnostářům: „Vraťte se do své země. Hospodin mi nedovolil jít s vámi.“

¹⁴Moábští hodnostáři tedy vstali a vrátili se k Balákovi se slovy: „Balaám s námi odmítl jít.“

¹⁵Balák potom vyslal další hodnostáře – bylo jich ještě více a ještě váženějších. ¹⁶Když přišli k Balaámovi, řekli mu:

„Tak praví Balák, syn Ciporův: ‚Prosím, nezdráhej se ke mně přijít. ¹⁷Chci tě zahrnout velikými poctami a udělám, cokoli mi řekneš. Pojď, zatrať mi ten lid.““

¹⁸Balaám však Balákovým služebníkům odpověděl: „I kdyby mi Balák dával svůj dům plný stříbra a zlata, nemohl bych přestoupit rozkaz Hospodina, svého Boha, a udělat cokoli, ať malého či velkého.“¹⁹Zůstaňte tu ale na noc. Já zatím zjistím, co dalšího mi řekne Hospodin.“

²⁰V noci pak Hospodin přišel k Balaámovi a řekl mu: „Když tě ti muži přišli pozvat, vstaň a jdi s nimi. Dělej však jen to, co ti řeknu.“

Balaámova oslice

²¹Balaám tedy ráno vstal, osedlal svou oslici a odjel s moábskými hodnostáři. ²²Bůh ale kvůli jeho odjezdu vzplanul hněvem a Hospodinův anděl vyšel proti němu, aby mu zahradil cestu. Balaám zatím jel na své oslici spolu se dvěma svými služebníky. ²³Když oslice spatřila Hospodinova anděla stojícího v cestě s taseným mečem v ruce, uhnula z cesty a šla polem. Balaám tedy oslici bil, aby ji zavedl zpět na cestu.

²⁴Hospodinův anděl se pak postavil na pěšinu mezi vinicemi, z obou stran lemovanou zídkami. ²⁵Když oslice spatřila Hospodinova anděla, otřela se o zeď, takže otřela o zeď také Balaámovu nohu. Bil ji tedy znovu.

²⁶Hospodinův anděl pak popošel a postavil se do soutěsky, kde nebyla možnost uhnout vpravo ani vlevo. ²⁷Když oslice spatřila Hospodinova anděla, lehla si pod Balaámem. Tehdy Balaám vybuchl hněvem a bil oslici holí. ²⁸Vtom Hospodin rozvázal oslici jazyk. Řekla Balaámovi: „Co jsem ti udělala, že mě už potřeť bíješ?“

²⁹Balaám oslici odpověděl: „Děláš si ze mě blázný! Mít po ruce meč, už bych tě zabil!“

³⁰Oslice mu řekla: „Nejsem snad tvá oslice? Jezdil jsi na mně odjakživa až dodnes. Mám snad ve zvyku chovat se k tobě takhle?“

Odpověděl: „Ne.“

³¹Vtom Hospodin Balaámovi odkryl oči. Když spatřil Hospodinova anděla stojícího v cestě s taseným mečem v ruce, poklonil se a padl na tvář.

³²Hospodinův anděl mu řekl: „Proč jsi už třikrát zbil svou oslici? Hle, to já jsem ti zahradil cestu, neboť se mi vůbec nelíbí.“³³Oslice mě spatřila a už třikrát přede mnou uhnula. Kdyby mi neuhnula, už bych tě zabil, ale ji bych nechal žít!“

³⁴Balaám Hospodinovu andělu odpověděl: „Zhřešil jsem! Nevěděl jsem, že ses mi postavil do cesty. Pokud se ti ta věc nelíbí, vrátím se domů.“

³⁵Hospodinův anděl Balaámovi řekl: „Jdi s těmi muži; mluv ale jen to, co ti řeknu.“ Balaám tedy jel s Balákovými hodnostáři dál.

³⁶Když Balák uslyšel, že Balaám přichází, vyšel mu vstříc k Ír Moábskému^a na samém kraji arnonské hranice. ³⁷Balák uvítal Balaáma slovy: „Cožpak jsem ti neposílal pozvání? Proč jsi ke mně nešel? Že bych tě neuměl náležitě poctit?“

³⁸Balaám Balákovi odpověděl: „Hle, přišel jsem k tobě. Nicméně, nebudu moci říkat jen tak něco. Řeknu jen to, co mi do úst vloží Bůh.“

³⁹A tak šel Balaám s Balákem do Kiriat-chucotu. ⁴⁰Tam Balák obětoval skot a brav a pozval k hostině Balaáma i hodnostáře, kteří ho přivedli.

⁴¹Ráno pak Balák vzal Balaáma a vyvedl ho na Baalovo^b návrší, odkud byl vidět zadní voj lidu.

^a36 zřejmě totožné s Ar Moábským (Num 21:28)

^b41 Baal (tj. Pán, Vlastník, Manžel)
byl nejvyšší fénický a kanaánský bůh, vládce deště a plodnosti

Balaáмова první průpověď

23 Balaám tehdy Balákovi řekl: „Postav mi tu sedm oltářů a přiveď mi sem sedm býků a sedm beranů.“ ²Balák učinil, jak Balaám řekl, a obětoval s Balaámem na každém oltáři býka a berana.

³Balaám Balákovi řekl: „Postůj u své zápalné oběti, já zatím půjdu opodál. Snad se Hospodin se mnou setká; co mi ukáže, to ti oznámím.“ A tak odešel sám.

⁴Bůh se s ním setkal a Balaám mu řekl: „Připravil jsem sedm oltářů a na každém jsem obětoval býka a berana.“

⁵Hospodin vložil Balaámovi do úst slovo. Potom řekl: „Vrať se k Balákovi a mluv takto.“

⁶Vrátil se tedy k němu; stál dosud obklopen všemi moábskými hodnostáři u své zápalné oběti. ⁷Tehdy Balaám pronesl svou průpověď:

„Z Aramu přivedl mě Balák,
z východních hor král moábský.

Řekl: ‚Pojď a proklej mi Jákoba,
pojď a spílej Izraeli!‘

⁸Jak mám zatratit, koho nezatratil Bůh?
Jak spílat, komu Hospodin nespílá?

⁹Z vrcholů skal jej vidím
a z pahorků jej spatřuji:
Hle, lid, jenž o samotě bydlí,
jenž se nepočítá mezi národy.“

¹⁰Kdo sečte prach Jákobův,
kdo oblak Izraele vyčíslí?
Kéž i já zemřu smrtí spravedlivých,
kéž jednou skončím jako oni!“

¹¹„Co mi to děláš?“ řekl Balák Balaámovi. „Přivedl jsem tě, abys mé nepřátele zatratil, a hle, ty jen žehnáš a žehnáš!“

¹²On však odpověděl: „Cožpak nemusím dbát o to, abych říkal, co mi do úst vloží Hospodin?“

Balaáмова druhá průpověď

¹³Balák ho vyzval: „Pojď se na ně se mnou podívat odjinud. Uvidíš jen konec jejich zadního voje, neuvidíš je všechny. Zatrať mi je odtamtud!“

¹⁴A tak ho vzal na pláň Cofim na vrcholu Pisgy, postavil sedm oltářů a na každém obětoval býka a berana.

¹⁵Balaám pak Balákovi řekl: „Postůj zde u své zápalné oběti. Já zatím půjdu tam, vstříc Hospodinu.“

¹⁶Hospodin se s Balámem setkal a vložil mu do úst slovo. Potom řekl: „Vrať se k Balákovi a mluv takto.“

¹⁷Vrátil se tedy k němu; stál dosud u své zápalné oběti, obklopen moábskými hodnostáři. Balák se ho zeptal: „Co pravil Hospodin?“ ¹⁸Tehdy Balaám pronesl svou průpověď:

- „Vstaň, Baláku, a slyš,
naslouchej mi, synu Ciporův!
¹⁹Bůh není člověk, aby lhal,
není lidský syn, aby litoval.
Promluví snad, a nedodrží to,
řekne snad něco, a nesplní?
²⁰Hle, dostal jsem za úkol žehnat;
když on žehná, já to nezvrátím.
²¹Nevidí se trápení v Jákobovi,
nejsou na dohled těžkosti v Izraeli.
Hospodin, jeho Bůh, je s ním,
jsou u něj slyšet královské fanfáry!
²²Bůh, jenž z Egypta vyvedl je,
je pro ně silou rohů buvolích.
²³Není žádné věštby proti Jákobovi,
není zaklínání proti Izraeli.
Vše se včas oznámí Jákobovi,
Izrael se dozví, co chystá Bůh.
²⁴Hle, ten lid vstává jako lvice,
zvedá se jako lev!
Neulehne, než kořist zhltně,
krev skolených než vypije!“

²⁵Balák na to Balaámovi řekl: „Když už ho neztracuješ, aspoň mu ne-
žehnej!“

²⁶Balaám však Balákovi odpověděl: „Copak jsem ti neříkal, že udělám,
cokoli řekne Hospodin?“

Balaámova třetí průpověď

²⁷Balák pak Balaáma vyzval: „Pojď prosím, vezmu tě na jiné místo; snad se
Bohu zalíbí, abys mi je zatratil odtamtud.“ ²⁸A tak vzal Balaáma a vyvedl
ho na vrchol Peoru, čnicího nad pustinou.

²⁹Tehdy Balaám Balákovi řekl: „Postav mi tu sedm oltářů a přiveď mi
sem sedm býků a sedm beranů.“ ³⁰Balák udělal, co mu Balaám řekl, a obě-
toval na každém oltáři býka a berana.

24 Balaám viděl, že se Hospodinu líbí, aby Izraeli žehnal, a tak nešel
vyhledávat věštby jako předešle, ale vydal se k poušti. ²Když pak
Balaám pozvedl oči a spatřil Izrael tábořící podle kmenů, přišel na něj
Boží Duch. ³Tehdy Balaám pronesl svou průpověď:

- „Toto praví Balaám, syn Beorův,
toto praví jasnozřivý muž.
⁴Toto praví ten, jenž slyší Boží řeč,
jenž vidění Všemohoucího spatřuje,
jenž padá na tvář
a jeho oči jsou odkryty:

- ⁵ Jak krásné jsou tvé stany, Jákobe,
tvé příbytky, ó Izraeli!
⁶ Jak palmové háje se prostírají,
jako nad řekou zahrady,
jako aloe, jež sázel Hospodin,
jak cedry u vody.
⁷ Z jeho věder voda poteče,
jeho símě bude mít vody bohatě.

Jeho král bude nad Agaga^a vyvýšen,
jeho království se pozvedne.

- ⁸ Bůh, jenž vyvedl je z Egypta,
je pro ně silou rohů buvolích.
Národy nepřátel svých spolyká,
jejich kosti ohryže,
jejich šípy rozláme.
⁹ Schoulil se, ulehl jako lev,
jako lvice – kdo vstát ho přiměje?

Ať jsou požehnáni, kdo ti žehnají,
a zlořečení, kdo ti zlořečí!^{a b}

¹⁰ Balák na to proti Balaámovi vybuchl hněvem. Spráskl ruce a řekl mu: „Pozval jsem tě, abys mé nepřátele zatratil, a hle, ty jim už potřeť jen žehnáš a žehnáš! ¹¹Hned zmiz, vrať se domů! Říkal jsem: ‚Zahrnu tě poctami,‘ ale Hospodin tě o tu poctu připravil.“

¹² Balaám Balákovi odpověděl: „Copak jsem neříkal už tvým poslům, které jsi za mnou poslal: ¹³ ‚I kdyby mi Balák dával svůj dům plný stříbra a zlata, nemohl bych přestoupit Hospodinův rozkaz a udělat o své vůli cokoli dobrého nebo zlého – řeknu jen to, co řekne Hospodin.‘ ¹⁴ Hned odejdu domů ke svým, ale ještě ti povím, jak ten lid v budoucnu naloží s tvým lidem.“

Balaámova čtvrtá průpověď

¹⁵ Tehdy Balaám pronesl svou průpověď:

- „Toto praví Balaám, syn Beorův,
toto praví jasnozřivý muž.
¹⁶ Toto praví ten, jenž slyší Boží řeč,
jenž má poznání od Nejvyššího,
jenž vidění Všemohoucího spatřuje,
jenž padá na tvář a jeho oči jsou odkryty:

- ¹⁷ Vidím jej, i když to není teď,
hledím na něj, i když ne zblízka:
Vyjde hvězda z Jákoba,
povstane žezlo z Izraele;

^a7 zřejmě dynastické jméno amaleckých králů (1.Sam 15:8, 32–33); LXX a Sam čtou: Goga (Eze 38–39) ^b9 Gen 12:3; 27:29

rozdrtí spánky Moábovy
a temeno všech synů Setových.
¹⁸ Také Edom bude poražen,
poražen bude Seír od svých nepřátel,
Izrael bude slavně vítězit.
¹⁹ Panovat bude, kdo z Jákoaba vzejde,
vyhubí ty, kdo v Íru přežijí.“

Balaámovy závěrečné průpovědi

²⁰ Když pak Balaám spatřil Amaleka, pronesl tuto průpověď:

„První mezi národy je Amalek,
jeho koncem je však věčná záhuba.“

²¹ Když spatřil Kenijce, pronesl tuto průpověď:

„Tvůj příbytek je pevný,
na skále leží hnízdo tvé.
²² Přesto však přijde vniveč, Kaine,
jen co tě Ašur vezme do zajetí.“

²³ Potom pronesl další průpověď:

„Běda! Kdo přežije, až to Bůh udělá?
²⁴ Loďstvo od kyperských břehů
porobí Ašura, porobí Hebera,
i je však čeká věčná záhuba!“

²⁵ Nato Balaám vstal a odešel zpátky domů. Rovněž Balák odešel svou cestou.

Izrael se klaní Baalovi

25 Když Izrael pobýval v Šitimu, začal lid smilnit s místními Moáb-kami. ² Ty je pozvaly k obětním hodům svého božstva a lid jedl a klaněl se jejich božstvu. ³ Tak se Izrael spřáhl s božstvem Baal-peor.“ Hospodin vzplanul proti Izraeli hněvem.

⁴ Hospodin řekl Mojžíšovi: „Vezmi všechny náčelníky lidu a veřejně je kvůli Hospodinu pověš na kůl, aby se Hospodinův planoucí hněv odvrátil od Izraele.“

⁵ Mojžíš pak řekl izraelským soudcům: „Každý pobijte ze svých mužů ty, kdo se spřáhl s Baal-peorem!“

⁶ Zatímco ostatní plakali u vchodu do Stanu setkávání, jeden ze synů Izraele přišel a před očima Mojžíše i celé izraelské obce si přivedl domů Midiánku. ⁷ Když to spatřil Pinchas, syn Eleazara, syna kněze Árona, vzdálil se od ostatních a vzal do ruky kopí. ⁸ Vešel za tím Izraelcem až do vnitřní části stanu a oba je probodl – onoho Izraelce i tu ženu až k jejímu podbřišku. Tehdy se rána mezi syny Izraele zastavila. ⁹ Těch, kdo tou ranou zemřeli, bylo 24 000.

³ místní *Baalův* kult (Num 22:41) na hoře *Peor* (Num 23:28)

¹⁰Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ¹¹„Pinchas, syn Eleazara, syna kněze Árona, odvrátil mou zuřivost od synů Izraele. Rozhorlil se totiž uprostřed nich mou horlivostí, a tak jsem ve svém rozhorlení syny Izraele nezahubil. ¹²Proto mu řekni, že já sám mu daruji svou smlouvu pokoje. ¹³Ta bude pro něj i pro jeho potomstvo smlouvou věčného kněžství, neboť horlil pro svého Boha, a tak pro syny Izraele dosáhl smíření.“

¹⁴Onen izraelský muž, který byl zabit spolu s Midiánkou, se jmenoval Zimri, syn Salův. Byl to vůdce svého otcovského rodu z pokolení Šimeonova. ¹⁵Ona midiánská žena se jmenovala Kozbi, dcera Curova. Ten byl hlavou svého otcovského kmene v Midiánu.

¹⁶Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ¹⁷„Napadněte Midiánce a bijte je, ¹⁸neboť oni lstivě napadli vás. Chtěli vás přelstít pomocí Peora a pomocí své sestry Kozbi, dcery midiánského vůdce, zabité v den té zhoubné rány kvůli Peorovi.“

NOVÁ GENERACE

Nové sčítání

26 Po této ráně Hospodin řekl Mojžíšovi a Eleazarovi, synu kněze Árona: ²„Sečtete celou izraelskou obec. Od dvaceti let výše započtete podle jejich otcovských domů každého, kdo je v Izraeli schopen vycházet do boje.“^a

³Mojžíš s knězem Eleazarem k nim tedy na moábských pláních při Jordánu naproti Jerichu promluvili takto: ⁴„Sečtete lid od dvacetiletých výše, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi.“

Toto jsou synové Izraele, kteří vyšli z Egypta:

⁵Synové Rubena, Izraelova prvorozeného:

Chanoch a z něj rod chanošský,
Palu a z něj rod paluský,

⁶Checron a z něj rod checronský,
Karmi a z něj rod karmijský.

⁷To jsou rubenské rody. Čítaly 43 730 mužů.

⁸Palu měl syna Eliaba ⁹a Eliab měl syny Nemuela, Dátana a Abirama. To byl ten Dátan a Abiram, zástupci obce, kteří s Korachovou tlupou bojovali proti Mojžíšovi a Áronovi při svém odboji proti Hospodinu.^b ¹⁰Tehdy země otevřela ústa a pohltila je i Koracha. Celá ta tlupa pomřela a oněch 250 mužů pohltil oheň, takže se stali výstražným znamením. ¹¹Korachovi synové ale nevmřeli.

¹²Synové Šimeonovi po svých rodech:

Nemuel a z něj rod nemuelský,
Jamin a z něj rod jaminský,
Jachin a z něj rod jachinský,

¹³Cochar a z něj rod cocharský,^c
Šaul a z něj rod šaulský.

¹⁴To jsou šimeonské rody. Čítaly 22 200 mužů.

^a2 Num 1:2–3 ^b9 Num 16 ^c13 rekonstruované znění, srov. Gen 46:10, Exod 6:15 (MT: *Zerach ... zerašský* – tak jako ve v. 20)

¹⁵Synové Gádovi po svých rodech:

Cefon a z něj rod cefonský,

Chagi a z něj rod chagijský,

Šuni a z něj rod šunijský,

¹⁶Ozni a z něj kmen oznijský,

Eri a z něj kmen erijský,

¹⁷Arodi a z něj kmen arodijský,^a

Areli a z něj kmen arelijský.

¹⁸To jsou rody Gádových synů. Čítaly 40 500 mužů.

¹⁹(Er a Onan, Judovi synové, zemřeli v kanaánské zemi.)^b

²⁰Synové Judovi po svých rodech:

Šela a z něj rod šelský,

Peres a z něj rod pereský,

Zerach a z něj rod zerašský.

²¹Synové Peresovi:

z Checrona rod checronský,

z Chamula rod chamulský.

²²To jsou rody Judovy. Čítaly 76 500 mužů.

²³Synové Isacharovi po svých rodech:

Tola a z něj rod tolský,

Pua a z něj rod pujský,^c

²⁴Jašub a z něj rod jašubský,

Šimron a z něj rod šimronský.

²⁵To jsou rody Isacharovy. Čítaly 64 300 mužů.

²⁶Synové Zabulonovi po svých rodech:

Sered a z něj rod seredský,

Elon a z něj rod elonský,

Jachleel a z něj rod jachleelský.

²⁷To jsou zabulonské rody. Čítaly 60 500 mužů.

²⁸Synové Josefovi po svých rodech: Manases a Efraim.

²⁹Synové Manasesovi:

Machir a z něj rod machirský

(a Machir zplodil Gileáda),

Gileád a z něj rod gileádský.

³⁰Synové Gileádovi:

Iezer a z něj rod iezerský,

Chelek a z něj rod chelecký,

³¹Asriel a z něj rod asrielský,

Šechem a z něj rod šechemský,

³²Šemid a z něj rod šemidský,

Chefer a z něj rod cheferský.

³³Celofchad, syn Cheferův, neměl syny, jen samé dcery.

Ty se jmenovaly: Machla, Noa, Chogla, Milka a Tirsá.

³⁴To jsou rody Manasesovy. Čítaly 52 700 mužů.

^a17 podle Sam (MT: *Arod ... arodský*); Gen 46:16
Sam, Syr, Vul (MT: *Puva ... punský*); 1.Let 7:1

^b19 Gen 38:6–10

^c23 podle LXX,

³⁵Synové Efraimovi po svých rodech:

Šutelach a z něj rod šutelašský,
Beker a z něj rod bekerský,
Tachan a z něj rod tachanský.

³⁶Synové Šutelachovi:

Eran a z něj rod eranský.

³⁷To jsou rody synů Efraimových. Čítaly 32 500 mužů.

To jsou synové Josefovi po svých rodech.

³⁸Synové Benjamínovi po svých rodech:

Bela a z něj rod belský,
Ašbel a z něj rod ašbelský,
Achiram a z něj rod achiramský,
³⁹Šufam^a a z něj rod šufamský,
Chufam a z něj rod chufamský.

⁴⁰Synové Belovi: Ard a Naáman:

z Arda^b rod ardský,
z Naámána rod naámanský.

⁴¹To jsou synové Benjamínovi po svých rodech. Čítaly 45 600 mužů.

⁴²Toto jsou synové Danovi po svých rodech:

Šucham a z něj rod šuchamský.

To jsou čeledi Danovy po svých rodech. ⁴³Všechny šuchamské rody čítaly 64 400 mužů.

⁴⁴Synové Ašerovi po svých rodech:

Jimna a z něj rod jimenský,
Jišvi a z něj rod jišvijský,
Berija a z něj rod berijský.

⁴⁵Synové Beriovi:

Cheber a z něj rod cheberský,
Malkiel a z něj kmen malkielský.

⁴⁶Ašerova dcera se jmenovala Serach.

⁴⁷To jsou rody synů Ašerových. Čítaly 53 400 mužů.

⁴⁸Synové Neftalímovi po svých rodech:

Jachceel a z něj rod jachceelský,
Guni a z něj rod gunijský,
⁴⁹Jecer a z něj rod jecerský,
Šilem a z něj rod šilemský.

⁵⁰To jsou čeledi Neftalímovy po svých rodech. Čítaly 45 400 mužů.

⁵¹Toto je celkový součet synů Izraele: 601 730 mužů.^c

⁵²Hospodin promluvil k Mojžíšovi: „⁵³Ať je těmto rodům přiděleno dědičné území podle počtu zapsaných osob. ⁵⁴Většímu rodu přiděl větší dědictví, menšímu menší – každému podle jeho velikosti. ⁵⁵Země bude ovšem rozdělena losem; budou přijímat dědictví podle počtu osob ve svém

^a39 podle někt. hebr. rukopisů, LXX, Sam, Syr, Vul (MT: Šefufam)
Vul (v MT chybi) ^c51 Num 2:32

^b40 podle Sam,

otcovském pokolení. ⁵⁶Dědictví jim bude rozděleno losem, ať už malému či velkému.“

⁵⁷Toto je výčet levitů po jejich rodech:

Geršon a z něj rod geršonský,
Kehat a z něj rod kehatský,
Merari a z něj rod merarijský.

⁵⁸Patří do nich tyto levitské rody:

rod libnijský,
rod hebronský,
rod machlijský,
rod mušijský,
rod korachovský.

Kehat zplodil Amrama. ⁵⁹Amramova žena jménem Jochebed byla levitská dcera narozená Levimu v Egyptě. Ta Amramovi porodila Árona, Mojžíše a jejich sestru Miriam. ⁶⁰Áronovi se narodil Nádab, Abihu, Eleazar a Itamar. ⁶¹Nádab a Abihu však zemřeli, když před Hospodinem obětovali nepatřičný oheň.^a

⁶²Z levitů bylo započteno celkem 23 000 mužů starších jednoho měsíce. Nebyli započteni mezi syny Izraele, neboť jim mezi nimi nepřipadlo žádné dědictví.

⁶³Toto jsou synové Izraele, které sečetl Mojžíš s knězem Eleazarem na moábských pláních při Jordánu naproti Jerichu. ⁶⁴Nebyl mezi nimi nikdo ze synů Izraele, které sečetl Mojžíš s knězem Áronem na poušti Sinaj. ⁶⁵O těch totiž Hospodin řekl: „Musejí zemřít na poušti,“ a nezůstal z nich nikdo než Káleb, syn Jefunův, a Jozue, syn Nunův.^b

Dědictví pro dcery

27 Tehdy přistoupily dcery Celofchada, syna Cheferova, syna Gileádova, syna Machirova, syna Manasesova z rodu Josefova syna Manasese. Jeho dcery se jmenovaly Machla, Noa, Chogla, Milka a Tirsá. ²Postavily se před Mojžíše, před kněze Eleazara, před vůdce a před celou obec ke vchodu do Stanu setkávání a řekly: ³„Náš otec zemřel na poušti, ale nepatřil k té tlupě, která se srotila proti Hospodinu, k tlupě Korachově. Zemřel pro svůj vlastní hřích, aniž měl syny. ⁴Má jméno našeho otce vymizet z jeho rodu jen proto, že neměl syna? Přiděl nám dědičné vlastnictví mezi bratry našeho otce.“

⁵Mojžíš tedy jejich případ přednesl Hospodinu. ⁶Hospodin Mojžíšovi řekl: ⁷„Celofchadovy dcery mluví správně. Bezodkladně jim přiděl dědičné vlastnictví mezi bratry jejich otce; dědictví jejich otce převed' na ně.“

⁸K synům Izraele pak promluv takto: Když někdo zemře, aniž měl syna, převedete jeho dědictví na jeho dceru. ⁹Kdyby neměl ani dceru, přidělíte jeho dědictví jeho bratrům. ¹⁰Kdyby neměl ani bratry, přidělíte jeho dědictví bratrům jeho otce. ¹¹Kdyby ani jeho otec neměl bratry, přidělíte jeho dědictví nejbližšímu příbuznému z jeho rodu a ten je obdrží.“ A to se pro syny Izraele stalo právním ustanovením, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi.

^a61 Lev 10:1–2

^b65 Num 14:28–30

Nový vůdce

¹²Hospodin Mojžíšovi řekl: „Vystup na toto pohoří Abarim a pohleď na zem, kterou dávám synům Izraele. ¹³Až ji spatříš, budeš i ty připojen ke svému lidu, jako byl k němu připojen tvůj bratr Áron. ¹⁴To proto, že jste se vzepřeli mému příkazu na poušti Cin, kde se obec se mnou pustila do sváru, místo abyste před nimi prokázali mou svatost.“ To je ta Mej-meriba, *Voda sváru*, v Kádeši na poušti Cin.^a

¹⁵Mojžíš Hospodinu odpověděl: ¹⁶„Ó Hospodine, Bože duchů veškerého tvorstva! Opatři této obci někoho, ¹⁷kdo by před nimi vycházel i vcházel, kdo by je vyváděl i uváděl, aby Hospodinova obec nebyla jako ovce bez pastýře.“

¹⁸Hospodin Mojžíšovi řekl: „Jozue, syn Nunův, je muž, ve kterém přebývá Duch. Vezmi jej k sobě a vlož na něj ruku. ¹⁹Postav jej před kněze Eleazara a před očima celé obce mu dej pověření. ²⁰Předej mu svou důstojnost, aby jej celá izraelská obec poslouchala. ²¹Ať se postaví před kněze Eleazara. Ten se za něj bude dotazovat na Hospodinova rozhodnutí pomocí urim.^b Na jeho rozkaz budou vycházet a na jeho rozkaz budou vcházet – on a s ním všichni synové Izraele, totiž celá obec.“

²²Mojžíš tedy učinil, jak mu Hospodin přikázal. Vzal Jozua, postavil ho před kněze Eleazara a před celou obec, ²³vložil na něj ruce a dal mu pověření, jak o tom Hospodin promluvil skrze Mojžíše.

Každodenní oběti

28 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²„Přikaž synům Izraele: Dbejte na to, ať mi v určený čas přinášíte mé oběti, můj pokrm, mou ohnivou oběť, mou příjemnou vůni. ³Řekni jim: Toto je ohnivá oběť, kterou budete přinášet Hospodinu každý den: dva roční beránci bez vady ke stálé zápalné oběti. ⁴Jednoho beránka obětuj ráno a druhého za soumraku. ⁵Jako moučnou oběť k němu přidej desetinu efy jemné mouky zadělané čtvrtkou hinu vytlačeného oleje.“ ⁶To je stálá zápalná oběť, ustanovená na hoře Sinaj jako příjemná vůně, ohnivá oběť Hospodinu. ⁷K beránku patří úlitba čtvrtky hinu kvašeného nápoje, kterou pro Hospodina vyliješ ve svatyni. ⁸Druhého beránka obětuj za soumraku. Připrav stejnou moučnou oběť i úlitbu jako ráno. Bude to příjemná vůně, ohnivá oběť Hospodinu.“

Sobotní oběti

⁹„V sobotní den obětuj dva roční beránky bez vady. Jako moučnou oběť k nim přidej dvě desetiny efy^d jemné mouky zadělané olejem s příslušnou úlitbou. ¹⁰To je sobotní zápalná oběť – tu přinášejte kromě stálé zápalné oběti a úlitby každou sobotu.“

Oběti při novoluní

¹¹„Při začátkách vašich měsíců přineste jako zápalnou oběť Hospodinu dva mladé býčky, jednoho berana a sedm ročních beránek bez vady. ¹²Jako moučnou oběť pak přidejte tři desetiny efy^e jemné mouky zadělané olejem ke každému býčku, dvě desetiny k jednomu beranu ¹³a po desetině ke každému beránku. To je zápalná oběť, připravená jako příjemná vůně, ohnivá oběť Hospodinu. ¹⁴K nim náleží tyto úlitby: půl hinu^f vína na býčka,

^a14 Num 20:1–14 ^b21 Exod 28:30 ^c5 tj. asi 1,6 kg mouky a 1 l oleje (též dále)

^d9 asi 3,2 kg (též dále) ^e12 asi 5 kg (též dále) ^f14 asi 2 l

třetina hinu^a na berana a čtvrtina hinu^b na beránka. To je zápalná oběť při novoluní každého měsíce v roce. ¹⁵Kromě stálé zápalné oběti a příslušné úlitby ať je obětován také jeden kozel jako oběť za hřích.“

Oběti při Hodu beránka

¹⁶„Čtrnáctého dne prvního měsíce bude *Pesach* – Hospodinův Hod beránka. ¹⁷Patnáctého dne toho měsíce pak bude slavnost. Po sedm dní jezte nekvašené chleby. ¹⁸Prvního dne mějte svaté shromáždění; nedělejte žádnou běžnou práci. ¹⁹Jako ohnivou oběť přineste Hospodinu k zápalné oběti dva mladé býčky, jednoho berana a sedm ročních beránků; hleďte, ať jsou bez vady. ²⁰Jako moučnou oběť k nim přidejte jemnou mouku zadělanou olejem: tři desetiny efy na býčka, dvě desetiny na berana ²¹a na každého z těch sedmi beránků po desetinu. ²²Dále přines jednoho kozla jako oběť za hřích, aby za vás byl vykonán obřad smíření. ²³Toto vše budete obětovat kromě ranní zápalné oběti, která patří ke stálé zápalné oběti. ²⁴Stejně tak budete po sedm dní každý den obětovat pokrm ohnivé oběti příjemně vonící Hospodinu; ať je obětován kromě stálé zápalné oběti a její úlitby. ²⁵Sedmého dne pak mějte svaté shromáždění; nedělejte žádnou běžnou práci.“

Oběti při Slavnosti týdnů

²⁶„V Den prvotin, až budete o vaší Slavnosti týdnů přinášet Hospodinu novou moučnou oběť, mějte svaté shromáždění; nedělejte žádnou běžnou práci. ²⁷Jako příjemně vonící zápalnou oběť přineste Hospodinu dva mladé býčky, jednoho berana a sedm ročních beránků. ²⁸Jako moučnou oběť k nim přidejte jemnou mouku zadělanou olejem: tři desetiny efy na jednoho býčka, dvě desetiny na jednoho berana ²⁹a na každého z těch sedmi beránků po desetinu. ³⁰Přines také jednoho kozla, aby za vás byl vykonán obřad smíření. ³¹To vše připravíte kromě stálé zápalné oběti a moučné oběti, která k ní náleží; hleďte, ať jsou bez vady. Rovněž tak úlitby, které k nim náleží.“

Oběti při Slavnosti troubení

29 „Prvního dne sedmého měsíce mějte svaté shromáždění; nedělejte žádnou běžnou práci – je to Den troubení. ²Jako příjemně vonící zápalnou oběť přineste Hospodinu jednoho ročního býčka, jednoho berana a sedm ročních beránků bez vady. ³Jako moučnou oběť k nim přidejte jemnou mouku zadělanou olejem: tři desetiny efy^f na býčka, dvě desetiny^g na berana ⁴a jednu desetinu^h na každého z těch sedmi beránků. ⁵Dále jednoho kozla jako oběť za hřích, aby za vás byl vykonán obřad smíření. ⁶To vše (kromě novolunní zápalné oběti s její moučnou obětí, kromě stálé zápalné oběti s její moučnou obětí a kromě patřičných úliteb) připravíte podle příslušných pravidel jako příjemnou vůni, jako ohnivou oběť Hospodinu.“

Oběti v Den smíření

⁷„Desátého dne téhož sedmého měsíce mějte svaté shromáždění, kdy se budete pokorně postit; nedělejte žádnou práci. ⁸Jako příjemně vonící zápalnou oběť přineste Hospodinu jednoho ročního býčka, jednoho berana

^a14 asi 1,3 l ^b14 asi 1 l ^c16 Exod 12; Lev 23:5–8 ^d26 Exod 23:16; 34:22; Lev 23:21 ^e1 Lev 23:24–25 ^f3 asi 5 kg (též dále) ^g3 asi 3,2 kg (též dále) ^h4 asi 1,6 kg (též dále) ⁱ7 Lev 16:29–34; 23:27–28

a sedm ročních beránků; hleďte, ať jsou bez vady. ⁹Jako moučnou oběť k nim přidejte jemnou mouku zadělanou olejem: tři desetiny efy na býčka, dvě desetiny na jednoho berana ¹⁰a na každého z těch sedmi beránků po desetině. ¹¹Dále přineste jednoho kozla jako oběť za hřích (kromě oběti za hřích při obřadu smíření, kromě stálé zápalné oběti s její moučnou obětí a kromě jejich úliteb).“

Oběti při Slavnosti stánků

¹²„Patnáctého dne sedmého měsíce mějte svaté shromáždění; nedělejte žádnou běžnou práci.“ Po sedm dní budete slavit Hospodinovu slavnost:

¹³Jako příjemnou vůni, jako ohnivou oběť přineste Hospodinu k zápalné oběti 13 mladých býčků, 2 berany a 14 ročních beránků; ať jsou bez vady.

¹⁴Jako moučnou oběť k nim přidejte jemnou mouku zadělanou olejem: tři desetiny efy na každého z těch třinácti býčků, dvě desetiny na každého z těch dvou beranů ¹⁵a na každého z těch čtrnácti beránků po desetině.

¹⁶Dále jednoho kozla jako oběť za hřích (kromě stálé zápalné oběti, její moučné oběti a její úlitby).

¹⁷Druhý den slavnosti: 12 býčků, 2 berany a 14 ročních beránků bez vady. ¹⁸K těm býčkům, beranům a beránkům přidejte patřičnou moučnou oběť a úlitby podle pravidel, úměrně jejich počtu. ¹⁹Dále jednoho kozla jako oběť za hřích (kromě stálé zápalné oběti, její moučné oběti a jejich úliteb).

²⁰Třetí den: 11 býčků, 2 berany a 14 ročních beránků bez vady. ²¹K těm býčkům, beranům a beránkům přidejte patřičnou moučnou oběť a úlitby podle pravidel, úměrně jejich počtu. ²²Dále jednoho kozla jako oběť za hřích (kromě stálé zápalné oběti, její moučné oběti a její úlitby).

²³Čtvrtý den: 10 býčků, 2 berany a 14 ročních beránků bez vady. ²⁴K těm býčkům, beranům a beránkům přidejte patřičnou moučnou oběť a úlitby podle pravidel, úměrně jejich počtu. ²⁵Dále jednoho kozla jako oběť za hřích (kromě stálé zápalné oběti, její moučné oběti a její úlitby).

²⁶Pátý den: 9 býčků, 2 berany a 14 ročních beránků bez vady. ²⁷K těm býčkům, beranům a beránkům přidejte patřičnou moučnou oběť a úlitby podle pravidel, úměrně jejich počtu. ²⁸Dále jednoho kozla jako oběť za hřích (kromě stálé zápalné oběti, její moučné oběti a její úlitby).

²⁹Šestý den: 8 býčků, 2 berany a 14 ročních beránků bez vady. ³⁰K těm býčkům, beranům a beránkům přidejte patřičnou moučnou oběť a úlitby podle pravidel, úměrně jejich počtu. ³¹Dále jednoho kozla jako oběť za hřích (kromě stálé zápalné oběti, její moučné oběti a jejich úliteb).

³²Sedmý den: 7 býčků, 2 berany a 14 ročních beránků bez vady. ³³K těm býčkům, beranům a beránkům přidejte patřičnou moučnou oběť a úlitby podle příslušných pravidel, úměrně jejich počtu. ³⁴Dále jednoho kozla jako oběť za hřích (kromě stálé zápalné oběti, její moučné oběti a její úlitby).

³⁵Osmého dne mějte svátek; nedělejte žádnou běžnou práci. ³⁶Jako příjemnou vůni, ohnivou oběť přineste Hospodinu k zápalné oběti jednoho býčka, jednoho berana a sedm ročních beránků bez vady. ³⁷K tomu býčku, beranu a beránkům přidejte patřičnou moučnou oběť a úlitby podle pravidel, úměrně jejich počtu. ³⁸Dále jednoho kozla jako oběť za hřích (kromě stálé zápalné oběti, její moučné oběti a její úlitby).

³⁹Tyto zápalné oběti, moučné oběti, úlitby a pokojné oběti budete přinášet Hospodinu při vašich slavnostech, a to kromě svých slibů a dobrovolných darů.“

30 Mojžíš řekl synům Izraele všechno tak, jak mu Hospodin přikázal.

Sliby manželů a dcer

²Mojžíš promluvil k náčelníkům izraelských pokolení: „Hospodin přikázal toto: ³Když se muž zaváže Hospodinu slibem nebo přísahou, nebude moci své slovo zrušit; učiní přesně to, co slíbil.

⁴Když se mladá žena, dosud žijící v domě svého otce, zaváže Hospodinu nějakým slibem nebo závazkem ⁵a její otec o tom uslyší a nic nenamítne, pak budou všechny sliby a závazky, které na sebe vzala, platit. ⁶Pokud jí to však otec v den, kdy o tom uslyší, zakáže, pak žádný slib ani závazek, který na sebe vzala, neplatí. Hospodin jí slib odpustí, neboť jí zabránil její otec.

⁷Vdá-li se poté, co na sebe vzala slib nebo nějaký nerozvázný závazek, ⁸a její muž proti tomu v den, kdy o tom uslyší, nic nenamítne, pak budou její sliby i závazky platit. ⁹Pokud jí to však manžel v den, kdy o tom uslyší, zakáže, pak tím zrušil jakýkoli její slib i nerozvázný závazek. Hospodin jí slib odpustí.

¹⁰(Každý slib, jímž se zavázala vdova či zapuzená žena ovšem platí.)

¹¹Složí-li žena slib nebo se zaváže přísahou v domě svého muže, ¹²pak, pokud její muž nic nenamítne, až o tom uslyší, a nebude jí bránit, budou všechny její sliby i závazky platit. ¹³Pokud by je však manžel v den, kdy o tom uslyší, zrušil, pak nic ze slibů a závazků, které vyšly z jejích rtů, neplatí. Její muž je zrušil, Hospodin jí je odpustí. ¹⁴Jakýkoli slib nebo přísahný závazek, jímž by se omezovala, potvrdí, anebo zruší její muž. ¹⁵Pokud by však k tomu až do příštího dne nic nenamítal, pak tím potvrdil všechny její sliby i závazky, jimiž je vázána. Potvrdil je, neboť v den, kdy o nich uslyšel, mlčel. ¹⁶Pokud by je zrušil později, ponese vinu.“

¹⁷Toto jsou pravidla, která Hospodin přikázal Mojžíšovi ohledně muže a jeho ženy a ohledně otce a jeho mladé dcery, která ještě žije v jeho domě.

Pomsta nad Midiánci

31 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²„Než budeš připojen ke svému lidu, vykonej pomstu synů Izraele nad Midiánci.“^a

³Mojžíš proto řekl lidu: „Vyzbrojte mezi sebou muže způsobilé k boji. Ať vytáhnou proti Midiánu a vykonají nad ním Hospodinovu pomstu.

⁴Z každého izraelského pokolení vyšlete k boji po tisíci mužů.“ ⁵A tak bylo z izraelských tisíců povoláno po tisíci z každého pokolení, 12 000 mužů vyzbrojených k boji. ⁶Mojžíš je vyslal do boje po tisíci z každého pokolení a s nimi Pinchase, syna kněze Eleazara, se svatým náčiním^b a s trubkami k trubení v ruce.

⁷Vytáhli tedy do boje proti Midiánu, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi, a pobili je do posledního muže. ⁸Zabili také midiánské krále: Eviho, Rekema, Cura, Chura a Rebu – pět midiánských králů. Také Balaáma, syna Beorova, zabili mečem. ⁹Midiánské ženy i jejich děti ale Izraelci zajali.

^a2 Num 25:16–18

^b6 podle Tg šlo o posvátné losy *urim a tumim* (Num 27:21)

Ukořistili také všechny jejich dobytek, stáda a veškeré bohatství. ¹⁰Všechna jejich města, v nichž sídlili, i všechny jejich osady vypálili. ¹¹Zmocnili se veškeré kořisti včetně lidí a dobytka. ¹²Všechnu kořist, jíž se zmocnili, i všechny zajatce pak přivedli k Mojžíšovi, ke knězi Eleazarovi a k izraelské obci do tábora na moábských pláních při Jordánu naproti Jerichu.

¹³Mojžíš, kněz Eleazar a všichni vůdcové obce jim vyšli z tábora naproti. ¹⁴Mojžíš se však na velitele vojska, na vůdce tisíců a stovek, kteří se vraceli z válečného tažení, rozhněval: ¹⁵„Vy jste nechali všechny ty ženy naživu? ¹⁶Vždyť právě ony na Balaámovu radu svedly syny Izraele od Hospodina k Peorovi. Kvůli tomu přišla na Hospodinovu obec ta rána!“ ¹⁷Pobijte tedy všechny chlapce. Pobijte i každou ženu, která už spala s mužem. ¹⁸Všechny dívky, které ještě nepoznaly muže, si nechte živé.

¹⁹Vy sami pak zůstaňte po sedm dní venku za táborem. Všichni, kdo jste někoho zabili, a všichni, kdo jste se dotkli něčeho zabitého, se budete třetího a sedmého dne očišťovat – jak vy, tak vaši zajatci. ²⁰Očistěte také všechny oděvy, všechny kožené předměty, vše vyrobené z kozí srsti i každý předmět ze dřeva.“

²¹Kněz Eleazar pak řekl bojovníkům, kteří byli v té bitvě: „Toto je ustanovení Zákona, jež Hospodin přikázal Mojžíšovi: ²²Zlato, stříbro, bronz, železo, cín a olovo, ²³vše, co snese oheň, přepálíte ohněm, a bude to čisté. Musí se to ale ještě očistit očištnou vodou. Vše, co oheň nesnese, propláchněte vodou. ²⁴Sedmého dne si vyperte roucha, a budete čistí. Teprve potom se vrátíte do tábora.“

Dělení kořisti

²⁵Hospodin Mojžíšovi řekl: ²⁶„Spolu s knězem Eleazarem a s rodovými náčelníky obce poříd soupis sebrané kořisti, jak z lidí, tak z dobytka. ²⁷Rozděľ kořist rovným dílem mezi bojovníky, kteří šli do bitvy, a mezi zbytek obce. ²⁸Od bojovníků, kteří šli do bitvy, vyber příspěvek pro Hospodina. Bude to jeden život z každých pěti set, a to jak z lidí, tak ze skotu, oslů i bravu. ²⁹Tento podíl z jejich poloviny odevzdej knězi Eleazarovi jako příspěvek Hospodinu. ³⁰Z poloviny patřící ostatním synům Izraele vyber po jednom ukořistěném z padesáti, a to jak z lidí, tak ze všeho dobytka (ze skotu, oslů i bravu). Ty odevzdej levitům pečujícím o Hospodinův Příbytek.“ ³¹Mojžíš a kněz Eleazar tedy učinili, jak Hospodin Mojžíšovi přikázal.

³²Zbytek kořisti uchvácené vojskem činil:

675 000 kusů bravu,

³³ 72 000 kusů skotu,

³⁴ 61 000 oslů,

³⁵ 32 000 žen, které ještě nepoznaly muže.

³⁶Polovina podílu těch, kteří vyšli do boje, činila:

337 500 kusů bravu; ³⁷z nich bylo Hospodinu odvedeno 675.

³⁸ 36 000 kusů skotu; z nich bylo Hospodinu odvedeno 72.

³⁹ 30 500 oslů; z nich bylo Hospodinu odvedeno 61.

⁴⁰ 16 000 osob; z nich bylo Hospodinu odvedeno 32.

⁴¹Tento příspěvek Hospodinu předal Mojžíš knězi Eleazarovi, jak mu Hospodin přikázal.

⁴²Druhá polovina, patřící zbytku izraelské obce (polovina, kterou Mojžíš oddělil od té patřící bojovníkům), ⁴³činila:

337 500 kusů bravu,

⁴⁴ 36 000 kusů skotu,

⁴⁵ 30 500 oslů,

⁴⁶ 16 000 osob.

⁴⁷Z této poloviny patřící synům Izraele vybral Mojžíš po jednom z každých padesáti ukořistěných, a to jak z lidí, tak z dobytka. Ty odevzdal levitům pečujícím o Hospodinův Příbytek, jak mu Hospodin přikázal.

⁴⁸Poté k Mojžíšovi přistoupili velitelé vojenských oddílů, vůdcové tisíců a stovek, ⁴⁹a řekli Mojžíšovi: „Tvoji služebníci sečetli bojovníky, jimž Jsme veleli, a ani jeden nám nechybí. ⁵⁰Proto každý z nás přinášíme Hospodinu dar ze získaných zlatých šperků – spony, náramky, prsteny, náušnice a přívěsky – k vykoupení našich životů před Hospodinem.“^a

⁵¹Mojžíš a kněz Eleazar tedy od nich přijali všechny ty mistrovské zlaté šperky. ⁵²Všechno zlato odevzdané Hospodinu vážilo 16 750 šekelů. ^b⁵³(Bojovníci ovšem kořistili každý pro sebe.) ⁵⁴Mojžíš a kněz Eleazar od vůdců tisíců a stovek to zlato přijali a odnesli je do Stanu setkávání jako předmínku synů Izraele před Hospodinem.

Obsazení Zajordání

32 Synové Rubenovi a synové Gádovi měli obrovské množství dobytka. Uviděli jaezerskou a gileádskou zem a hle, bylo to místo vhodné pro dobytek. ²Rubenovi a Gádovi synové tedy přišli a řekli Mojžíšovi, knězi Eleazarovi a vůdcům obce: ³„Atarot, Dibon, Jaezer, Nimra, Chešbon, Eleale, Sebam, Nebó a Beon, ⁴země, kterou Hospodin dobyl pro izraelskou obec, je země vhodná pro dobytek – a tvoji služebníci mají spoustu dobytka.“ ⁵Dále řekli: „Prokaž nám prosím laskavost, ať tato země připadne do vlastnictví nám, tvým služebníkům. Nevod' nás přes Jordán.“

⁶Mojžíš Rubenovým a Gádovým synům odpověděl: „Mají snad vaši bratři jít do boje, zatímco vy zůstanete zde? ⁷Proč chcete syny Izraele odradit od vstupu do země, kterou jim Hospodin dal? ⁸Totéž udělali vaši otcové, když jsem je vyslal z Kádeš-barné, aby prohlédli zem.“ ⁹Došli až k údolí Eškol, prohlédli zem, ale pak syny Izraele odradili od vstupu do země, kterou jim Hospodin dal. ¹⁰Hospodin toho dne vzplanul hněvem a odpřisáhl: ¹¹„Nikdo z těch, kdo vyšli z Egypta, nikdo starší dvaceti let nespátí zem, kterou jsem s přísahou zaslíbil Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi, neboť se mi nevydali cele. ¹²Jen Káleb, syn Jefunův, a Jozue, syn Nunův, se cele vydali Hospodinu.“^d ¹³Hospodin tehdy vzplanul proti Izraeli hněvem a nechal je čtyřicet let bloudit po poušti, dokud to pokolení, které se znelíbilo Hospodinu, do posledního nevymřelo.

¹⁴Hle, nyní jste nastoupili na místo svých otců, vy plemeno hříšníků, abyste ještě více roznítili Hospodinův planoucí hněv proti Izraeli! ¹⁵Jestliže

^a50 Exod 30:12–16

^b52 asi 193 kg

^c8 Num 13

^d12 Num 14:22–30

se od něj odvrátíte, nechá tento lid na poušti ještě déle, a tak je všechny přivedete do záhuby!“

¹⁶Přistoupili tedy k Mojžíšovi blíž a řekli: „Chceme tu postavit ohrady pro svůj dobytek a města pro své děti. ¹⁷Samí pak půjdeme v plné zbroji v čele synů Izraele, dokud je nepřivedeme na jejich místo. Naše děti zatím zůstanou v opevněných městech, chráněny před obyvateli země. ¹⁸My se ale domů nevrátíme, dokud se každý syn Izraele neujme svého dědictví. ¹⁹Nebudeme s nimi zabírat zem za Jordánem ani nikde dále, neboť nám připadlo dědictví na východ od Jordánu.“

²⁰Mojžíš jim odpověděl: „Chcete-li to slovo splnit, připravte se před Hospodinem k boji. ²¹Každý z vašich ozbrojenců půjde před Hospodinem za Jordán, dokud on před vámi nevyžene své nepřátele. ²²Až bude země před Hospodinem podmaněna, budete se moci vrátit a budete zproštěni tohoto závazku k Hospodinu a k Izraeli. Tehdy se před Hospodinem tato země stane vaším vlastnictvím.

²³Pokud se tak nezachováte, hle, zhřešíte proti Hospodinu, a vězte, že váš trest si vás najde. ²⁴Postavte si města pro děti a ohrady pro ovce a kozy; splňte však, co jste slíbili.“

²⁵Rubenovi a Gádovi synové Mojžíšovi odpověděli: „Tvoji služebníci učiní, jak jim náš pán prikazuje. ²⁶Naše děti, naše ženy, náš dobytek a všechna naše zvířata zůstanou v gileádských městech, ²⁷zatímco tvoji služebníci, každý v plné zbroji, přejdou Jordán, aby bojovali před Hospodinem, jak praví náš pán.“

²⁸Mojžíš tedy o nich vydal příkaz knězi Eleazarovi, Jozuovi, synu Nunovu, a náčelníkům izraelských pokolení. ²⁹Mojžíš jim řekl: „Pokud s vámi Gádovi a Rubenovi synové přejdou Jordán, každý vyzbrojen k boji před Hospodinem, pak jim po dobytí země dáte do vlastnictví gileádskou zem. ³⁰Pokud však s vámi nepůjdou jako ozbrojenci, případně jim vlastnictví mezi vámi v kanaánské zemi.“

³¹Gádovi a Rubenovi synové na to řekli: „Uděláme, co Hospodin tvým služebníkům řekl: ³²Přejdeme vyzbrojeni před Hospodinem do země Kanaán a získáme dědičné vlastnictví v Zajordání.“

³³Mojžíš tedy Gádovým a Rubenovým synům a polovině pokolení Manasesova, syna Josefova, přidělil království emorejského krále Sichona a bašanského krále Oga – zemi i s jejími městy včetně území pohraničních měst.

³⁴Synové Gádovi pak vystavěli Dibon, Atarot, Aroer, ³⁵Atarot-šofan, Jaerzer, Jogbehu, ³⁶opevněná města Bet-nimra a Bet-haran a ohrady pro ovce a kozy.

³⁷Synové Rubenovi vystavěli Češbon, Eleale, Kiriatajim, ³⁸Nebó, Baal-meon (jejichž jména byla změněna) a také Sibmu. Města, která vystavěli, přejmenovali.

³⁹Synové Machira, syna Manasesova, šli do Gileádu, dobyli jej a vyhnali Emorejce, kteří tam bydleli. ⁴⁰Mojžíš tedy Gileád přidělil Machirovi, synu Manasesovu, a ten se v ní usadil. ⁴¹Manasesův syn Jair pak vytáhl, dobyl jejich vesnice a nazval je Chavot-jair, *Jairovy vesnice*. ⁴²Také Noba vytáhl, dobyl Kenat i jeho vesnice a nazval je svým jménem: Noba.

Trasa exodu

33 Toto jsou zastávky na cestě synů Izraele, když pod Mojžíšovým a Áronovým vedením táhli po svých oddílech z Egypta. ²Mojžíš během jejich tažení zapisoval, odkud podle Hospodinova rozkazu vycházeli. Toto jsou zastávky na jejich tažení:

³Patnáctého dne prvního měsíce, ráno po Hodu beránka, vytáhli synové Izraele z Ramesesu. Před očima celého Egypta směle vyrazili na cestu. ⁴Egyptané zatím pohřbívali všechny své prvorozené, které mezi nimi Hospodin pobil, když vykonal soud nad jejich bohy.^a

⁵Synové Izraele vyšli z Ramesesu a utábořili se v Sukotu.

⁶Vyšli ze Sukotu a utábořili se v Etamu na kraji pouště.

⁷Vyšli z Etamu, obrátili se zpět k Pi-chirotu naproti Baal-cefonu a utábořili se před Migdolem.

⁸Vyšli z Pi-chirotu, ^bprošli prostředkem moře na poušť, ušli tři dny cesty etamskou pouští a utábořili se v Maře.

⁹Vyšli z Mary a přišli do Elimu. V Elimu bylo dvanáct vodních pramenů a sedmdesát palem; tam se utábořili u vody.

¹⁰Vyšli z Elimu a utábořili se u Rudého moře.

¹¹Vyšli od Rudého moře a utábořili se v poušti Sin.

¹²Vyšli z pouště Sin a utábořili se v Dofce.

¹³Vyšli z Dofky a utábořili se v Aluši.

¹⁴Vyšli z Aluše a utábořili se v Refidimu, kde lid neměl vodu k pití.

¹⁵Vyšli z Refidimu a utábořili se na poušti Sinaj.

¹⁶Vyšli z pouště Sinaj a utábořili se v Kibrot-hataavě.

¹⁷Vyšli z Kibrot-hataavy a utábořili se v Chacerotu.

¹⁸Vyšli z Chacerotu a utábořili se v Ritmě.

¹⁹Vyšli z Ritmy a utábořili se v Rimon-perecu.

²⁰Vyšli z Rimon-perecu a utábořili se v Libně.

²¹Vyšli z Libny a utábořili se v Rise.

²²Vyšli z Risy a utábořili se v Kehelatě.

²³Vyšli z Kehelaty a utábořili se na hoře Šefer.

²⁴Vyšli od hory Šefer a utábořili se v Charadě.

²⁵Vyšli z Charady a utábořili se v Makhelotu.

²⁶Vyšli z Makhelotu a utábořili se v Tachatu.

²⁷Vyšli z Tachatu a utábořili se v Terachu.

²⁸Vyšli z Terachu a utábořili se v Mitce.

²⁹Vyšli z Mitky a utábořili se v Chašmoně.

³⁰Vyšli z Chašmony a utábořili se v Moserotu.

³¹Vyšli z Moserotu a utábořili se v Bne-jaakanu.

³²Vyšli z Bne-jaakanu a utábořili se v Chor-gidgadu.

³³Vyšli z Chor-gidgadu a utábořili se v Jotbatě.

³⁴Vyšli z Jotbaty a utábořili se v Abroně.

³⁵Vyšli z Abrony a utábořili se v Ecjon-geberu.

³⁶Vyšli z Ecjon-geberu a utábořili se v Kádeši na poušti Cin.

³⁷Vyšli z Kádeše a utábořili se u hory Hór na kraji edomské země.

^a4 Exod 12:12

^b8 podle mnoha hebr. rukopisů, Sam, Vul (MT: *Pne-chirotu*); srov. v. 7

³⁸Prvního dne pátého měsíce čtyřicátého roku po vyjití synů Izraele z Egypta vystoupil kněz Áron podle Hospodinova rozkazu na horu Hór a tam zemřel. ³⁹Když Áron zemřel na hoře Hór, bylo mu 123 let.^a

⁴⁰Tenkrát se aradský král, Kanaánek sídlící v Negevu v kanaánské zemi, dozvěděl o příchodu synů Izraele.

⁴¹Vyšli od hory Hór a utábořili se v Calmoně.

⁴²Vyšli z Calmony a utábořili se v Punonu.

⁴³Vyšli z Punonu a utábořili se v Obotu.

⁴⁴Vyšli z Obotu a utábořili se v Ije-abarimu na moábské hranici.

⁴⁵Vyšli z Ijimu a utábořili se v Dibon-gadu.

⁴⁶Vyšli z Dibon-gadu a utábořili se v Almon-diblatajmu.

⁴⁷Vyšli z Almon-diblatajmu a utábořili se v pohoří Abarim proti Nebó.

⁴⁸Vyšli z pohoří Abarim a utábořili se na moábských pláních při Jordánu naproti Jerichu. ⁴⁹Jejich tábor na moábských pláních u Jordánu sahal od Bet-ješimotu až po Abel-šitim.

Příkaz k dobytí Kanaánu

⁵⁰Na moábských pláních, při Jordánu naproti Jerichu, promluvil Hospodin k Mojžíšovi: ⁵¹„Řekni synům Izraele: Až přejdete Jordán a vstoupíte do kanaánské země, ⁵²vyžeňte všechny obyvatele země. Zničte všechny jejich tvarované kameny, zničte všechny jejich lité sochy a zrušte jejich obětní výšiny. ⁵³Podrobte si tu zem a osídlete ji, neboť jsem vám ji dal – obsadte ji! ⁵⁴Rozdělte si tu zemi losem na dědičné podíly podle svých rodů. Většímu rodu přidejte větší dědictví a menšímu menší. Kamkoli padne čí los, to bude jeho. Rozdělte si zem podle otcovských pokolení.

⁵⁵Pokud obyvatele té země nevyženete, pak se vám ti, které tam ponecháte, stanou trním v očích a ostny v bocích. Budou vás trýznit v zemi, v níž budete bydlet. ⁵⁶To, co jsem zamýšlel učinit jim, pak nakonec učiním vám.“

Hranice zaslíbené země

34 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²„Přikaž synům Izraele: Až vejdete do Kanaánu, toto budou hranice země, která vám připadne za dědictví:

³Vaše jižní hranice povede od pouště Cin podél Edomu. Začne od konce Mrtvého^b moře na východě, ⁴stočí se jižně od srázu Akrabim, bude pokračovat k Cinu, až dosáhne na jih od Kádeš-barné. Odtud povede k Chacar-adaru a bude pokračovat k Acmonu, ⁵kde se stočí, a podél Egyptského potoka dosáhne k moři.

⁶Vaši západní hranici bude tvořit Středozemní^c moře. Jeho pobřeží bude vaše západní hranice.

⁷Vaše severní hranice povede takto: od Středozemního moře ji vytyčíte k hoře Hór ⁸a odtud dál k Lebo-chamátu, až dosáhne Cedadu.

⁹Odtud povede k Zifronu, až dosáhne k Chacar-enanu. To bude vaše severní hranice.

¹⁰Svou východní hranici vytyčíte od Chacar-enanu k Šefamu. ¹¹Odtud sestoupí k Rible východně od Ajinu; odtud bude sestupovat dál podél

^a39 Exod 7:7

^b3 dosl. *Solného* (tak i dále)

^c6 dosl. *Velké* (tak i dále)

svahů východně od Galilejského^a jezera. ¹²Odtud hranice sestoupí k Jordánu a dosáhne až k Mrtvému moři. To budou hranice vaší země ze všech stran.“

¹³Mojžíš synům Izraele přikázal: „To je ta země – rozdělte si ji losem! Hospodin přikázal, aby byla přidělena devíti a půl pokolením. ¹⁴Rubenovu a Gádovu pokolení s jejich rodinami se totiž už dostalo dědictví, stejně jako polovině pokolení Manasesova. ¹⁵Tato dvě a půl pokolení už získala dědictví na východní straně Jordánu naproti Jerichu.“

¹⁶Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ¹⁷„Toto jsou jména mužů, kteří vám rozdělí zemi do dědictví: kněz Eleazar a Jozue, syn Nunův. ¹⁸Z každého pokolení určete jednoho vůdce, aby jim pomáhali rozdělovat zem. ¹⁹A toto jsou jména těch mužů:

- Káleb, syn Jefunův, z pokolení Juda,
- ²⁰Šemuel, syn Amihudův, z pokolení Šimeon,
- ²¹Elidad, syn Kisonův, z pokolení Benjamín,
- ²²Buki, syn Jogliův, vůdce pokolení Dan,
- ²³Chaniel, syn Efordův, vůdce pokolení Josefova syna Manasese,
- ²⁴Kemuel, syn Šiftanův, vůdce pokolení Josefova syna Efraima,
- ²⁵Elicafan, syn Parnachův, vůdce pokolení Zabulon,
- ²⁶Paltiel, syn Azanův, vůdce pokolení Isachar,
- ²⁷Achihud, syn Šelomiův, vůdce pokolení Ašer,
- ²⁸Pedahel, syn Amihudův, vůdce pokolení Neftalí.“

²⁹To jsou ti, kterým Hospodin přikázal, aby synům Izraele přidělili dědictví v zemi Kanaán.

Levitská města

35 Na moábských pláních, při Jordánu naproti Jerichu, promluvil Hospodin k Mojžíšovi: ²„Přikaz synům Izraele, ať ze svého dědičného území dají levitům města k bydlení; také pastviny okolo těch měst dejte levitům. ³Ta města jim budou sloužit k bydlení a přilehlé pastviny budou pro jejich dobytek a pro všechna jejich zvířata.

⁴Předměstské pastviny, které dáte levitům, ať obklopují městskou zeď ze všech stran do vzdálenosti tisíce loktů. ⁵Proto vyměřte dva tisíce loktů na východní straně města a stejně tolik na jižní, západní a severní straně města, tak aby město bylo uprostřed. Toto budou jejich předměstské pastviny.“

Útočištná města

⁶„Z měst, která dáte levitům, bude šest měst útočištných. Tam se bude moci uchýlit ten, kdo někoho zabil. ⁷K nim přidáte levitům další čtyřicet dvě města – celkem čtyřicet osm měst s přilehlými pastvinami. ⁸Ta města jim z vlastnictví synů Izraele přidělíte takto: od většího pokolení více, od menšího méně. Každé pokolení dá levitům část měst, odpovídající jeho dědičnému území.“

^a11 dosl. *Kineretského*

^b4 asi 450 m

^c5 asi 900 m

^d6 Exod 21:12–13

⁹Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ¹⁰„Řekni synům Izraele: Až přejdete Jordán a vstoupíte do kanaánské země, ¹¹vyberte si města, která vám budou sloužit jako útočiště. Bude se do nich moci uchýlit ten, kdo někoho neúmyslně zabil. ¹²Ta města vám budou sloužit jako útočiště před mstitelem, aby ten, kdo někoho zabil, nezemřel dříve, než se dostaví k soudu před obcí.

¹³Určete si šest měst, která vám budou sloužit jako útočiště: ¹⁴tři města v Zajordání a tři města v zemi Kanaán. Ta ať slouží jako útočištná města. ¹⁵Těchto šest měst ať synům Izraele, hostům i přistěhovalcům slouží za útočiště, aby se tam uchýlil každý, kdo někoho neúmyslně zabil.

¹⁶Udeří-li někdo někoho železným předmětem tak, že dotyčný zemře, je to vrah a jako vrah musí zemřít. ¹⁷Vezme-li do ruky kámen, kterým lze zabít, a udeří někoho tak, že dotyčný zemře, je to vrah a jako vrah musí zemřít. ¹⁸Vezme-li do ruky dřevěný předmět, kterým lze zabít, a udeří někoho tak, že dotyčný zemře, je to vrah a jako vrah musí zemřít. ¹⁹Vraha zabije krevní mstitel; jakmile ho dopadne, zabije ho. ²⁰Strčí-li někdo do někoho z nenávisti nebo po něm něco úmyslně hodí tak, že dotyčný zemře, ²¹anebo někoho z nepřátelství udeří pěstí tak, že dotyčný zemře, pak musí ten, kdo ho udeřil, zemřít – je to vrah. Vraha zabije krevní mstitel; jakmile ho dopadne, zabije ho.

²²Strčí-li však někdo do někoho náhodou, a ne z nepřátelství, anebo po něm hodí nějaký předmět, ale neúmyslně, ²³anebo na něj z nepozornosti shodí jakýkoli kámen, který může zabít, a dotyčný zemře, ačkoli viník nebyl jeho nepřítelem a nezamýšlel mu nic zlého, ²⁴pak mezi tím, kdo udeřil, a krevním mstitelem rozhodne obec podle těchto soudních pravidel. ²⁵Obec ochrání toho, kdo zabil, před krevním mstitelem a umožní mu návrat do útočištného města, kam se uchýlil. Tam bude bydlet až do smrti nejvyššího kněze pomazaného svatým olejem.

²⁶Pokud se ale ten, kdo někoho zabil, odváží vyjít za hranice svého útočištného města ²⁷a krevní mstitel ho najde mimo jeho hranice a zabije ho, nebude mstitel vinen prolitou krví. ²⁸Ten, kdo někoho zabil, má totiž pobývat ve svém útočištném městě až do smrti nejvyššího kněze. Teprve po jeho smrti se smí vrátit na svůj vlastní pozemek.

²⁹Toto se vám stane právním ustanovením pro všechna budoucí pokolení, kdekoli se usadí.

³⁰Každý vrah, který někoho zabil, bude popraven, ovšem pouze na základě výpovědi svědků. Jediné svědectví k popravě člověka nestačí.

³¹Vrah zaslouží smrt. Za jeho život nepřijímejte výkupné; musí zemřít.

³²Ani za toho, kdo se uchýlil do útočištného města, nepřijímejte výkupné, chtěl-li by se vrátit domů dříve, než zemře nejvyšší kněz.

³³Neposkrvňujte zemi, v níž jste; právě krev totiž zemi poskrvňuje. Země nemůže být očištěna od krve, která na ní byla prolita, jinak než krví toho, kdo ji prolil.^a ³⁴Nesmíš poskrvnit zem, v níž bydlíte. Vždyť uprostřed ní přebývám já sám – já Hospodin bydlím uprostřed synů Izraele!“

Dědičky v Izraeli

36 Tehdy přistoupili rodoví náčelníci z rodu Gileáda, syna Machirova, syna Manasesova z rodů Josefových synů, aby promluvili před Mojžíšem a před izraelskými rodovými náčelníky. ²Řekli: „Hospodin našemu pánu přikázal, aby synům Izraele rozdělil zemi losem na dědičné podíly.“^a Našemu pánu bylo rovněž od Hospodina přikázáno, aby dědictví našeho bratra Celofchada přidělil jeho dcerám.^b ³Vdají-li se však za někoho z jiných izraelských kmenů, pak jejich dědictví ubude z dědictví našich otců a bude přidáno k dědictví kmene, do něhož se vdají. Tak by z našeho dědičného losu ubylo. ⁴Dokonce i když synům Izraele nastane milostivé léto,^c dědictví těchto dcer setrvá v kmeni, do něhož se vdají. Tak by jejich dědictví ubylo z dědictví našeho otcovského kmene.“

⁵Mojžíš pak na Hospodinův rozkaz synům Izraele oznámil: „Kmen Josefových synů mluví správně. ⁶Hospodin ohledně Celofchadových dcer přikazuje toto: Mohou se vdávat, za koho chtějí, ale jen uvnitř svého otcovského rodu a kmene. ⁷Tak nebude izraelské dědictví přecházet z kmene na kmen. Synové Izraele budou spjati každý s dědictvím svého otcovského kmene. ⁸Každá dcera, která má mezi izraelskými kmeny dostat dědictví, ať se vdá za někoho ve svém otcovském rodu a kmeni, aby si všichni synové Izraele udrželi dědictví svých otců. ⁹Tak nebude dědictví přecházet z kmene na kmen. Každý z izraelských kmenů bude spjat se svým dědictvím.“

¹⁰Celofchadovy dcery pak učinily přesně tak, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi. ¹¹Celofchadovy dcery Machla, Tirsá, Chogla, Milka a Noa se vdaly za syny svých strýců. ¹²Vdaly se do rodin synů Manasese, syna Josefova, a jejich dědictví zůstalo v jejich otcovském kmeni a rodu.

¹³To jsou přikázání a zákony, které Hospodin skrze Mojžíše vydal synům Izraele na moábských pláních, při Jordánu naproti Jerichu.

^a2 Num 26:55–56; 33:54^b2 Num 27:1–7^c4 Lev 25:10

DEUTERONOMIUM

POHLED ZPĚT

Odchod ze Sinaje

TOTO JSOU SLOVA, která Mojžíš promluvil k celému Izraeli na poušti v Zajordání, totiž na pláni Arava^a naproti Sufu mezi Paranem, Tofelem, Labanem, Chacerotem a Di-zahabem. ²Přes pohoří Seír trvá cesta od hory Oréb do Kádeš-barné jedenáct dní.^b

³Prvního dne jedenáctého měsíce čtyřicátého roku oznámil Mojžíš synům Izraele všechno, co mu Hospodin pro ně přikázal. ⁴Poté, co porazil emorejského krále Sichona sídlícího v Češbonu a bášanského krále Oga sídlícího v Aštarotu a v Edrei, ⁵začal Mojžíš v moábské zemi v Zajordání vysvětlovat tento Zákon. Řekl:

⁶Hospodin, náš Bůh, k nám promluvil na Orébu takto: „Už jste na této hoře byli dost dlouho. ⁷Obraťte se a jděte dál. Vejděte do pohoří Emorejců a ke všem jejich sousedům v Aravě, na horách, v podhůří, v Negevu i na mořském pobřeží. Vejděte do celé kanaánské země i do Libanonu až po tu velikou řeku, řeku Eufrat. ⁸Pohleď, tu zemi jsem vám dal. Jděte a obsaďte zem, o níž Hospodin přísahal vašim otcům Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi, že ji dá jim a po nich jejich semeni.“^c

Ustanovení vůdců

⁹Tenkrát jsem vám řekl: „Nemohu vás dále nést sám. ¹⁰Hospodin, váš Bůh, vás rozmnožil. Pohleďte, dnes je vás jako hvězd na nebi!^d ¹¹Kéž vás Hospodin, Bůh vašich otců, rozhojní ještě tisíckrát více a kéž vám žehná, jak vám pověděl! ¹²Jak bych však mohl sám nést vaše nesnáze, vaše břemena a rozepře? ¹³Vyberte ve svých kmenech moudré, rozvážné a zkušené muže, abych je učinil vašimi vůdci.“

¹⁴Odpověděli jste mi: „Co navrhuješ, je dobré.“

¹⁵Vzal jsem tedy představitele vašich kmenů, moudré a zkušené muže, a ustanovil jsem je za vaše vůdce, za správce nad tisíci, nad sty, nad padesáti a deseti a za představené vašich kmenů. ¹⁶Vášim soudcům jsem tenkrát přikázal: „Vyslechnete své bratry a budete soudit spravedlivě, ať půjde o při mezi člověkem a jeho druhem nebo mezi ním a přistěhovalcem. ¹⁷Při soudu buďte nestranní. Vyslechněte malého stejně jako velkého; nikoho se nelekejte, neboť soud náleží Bohu. Záležitost, která by pro vás byla příliš nesnadná, vznesete na mě a já ji vyslechnu.“ ¹⁸Tenkrát jsem vám přikázal všechno, co máte dělat.

Vyslání zvědů

¹⁹Potom jsme vytáhli od Orébu a podle příkazu Hospodina, našeho Boha, jsme šli celou touto velikou, hroznou pouští, kterou jste viděli, směrem

^a1 údolí Jordánu a jeho pokračování na jih až k Akabskému zálivu Rudého moře (tak i dále) ² tj. ze Sinaje (Exod 3:1; 33:6) k hranicím zaslíbené země (Num 13:26)

^c8 Gen 12:7; 13:15; 15:18–20; 17:8; 26:3–4; 28:13; 35:12 ^d10 Gen 15:5

k emorejskému pohoří, až jsme dorazili do Kádeš-barné. ²⁰Tehdy jsem vám řekl: „Přišli jste až k pohoří Emorejců – Hospodin, náš Bůh, nám je dává. ²¹Pohled, Hospodin, tvůj Bůh, ti dal celou tu zem; vytáhní a obsadí ji, jak ti Hospodin, Bůh tvých otců, řekl. Neboj se a nestrachuj.“

²²Vy všichni jste však ke mně přišli se slovy: „Pošleme napřed muže, kteří nám tu zem prohlédnou a podají nám zprávu o cestě, kterou se máme vydat, i o městech, do nichž máme vejít.“

²³Ten návrh se mi líbil, a tak jsem z vás vybral dvanáct mužů, po jednom z každého kmene. ²⁴Vypravili se vzhůru do hor a přišli až do údolí Eškol. Když prozkoumali zem, ²⁵vzali s sebou něco z jejího ovoce a přinesli je nám. Poté nám podali zprávu: „Země, kterou nám Hospodin, náš Bůh, dává, je dobrá.“

Vzpoura v Kádeši

²⁶Vy jste však nebyli ochotni vydat se vzhůru a vzepřeli jste se příkazu Hospodina, svého Boha. ²⁷Začali jste ve svých stanech reptat: „Hospodin nás vyvedl z Egypta, protože nás nenáviděl! Vydal nás do rukou Emorejců, aby nás vyhladil! ²⁸Kam to jdeme? Naši bratři nás připravili o odvalu, když řekli: ‚Ten lid je silnější a vyšší než my, města jsou veliká a opevněná až k nebi, a navíc jsme tam viděli Anakovce!‘“

²⁹Odpověděl jsem vám: „Nebojte se, nemějte strach! ³⁰Hospodin, váš Bůh, který jde před vámi, bude před vašimi očima bojovat za vás. Učiní totiž, co s vámi učinil v Egyptě ³¹a na poušti. Tehdy jsi viděl, jak tě Hospodin, tvůj Bůh, nesl, jako nosí člověk svého syna, a to celou cestu, kterou jste šli, než jste dorazili sem.“

³²Ani tenkrát jste však nevěřili Hospodinu, svému Bohu, ³³ačkoli vás předcházel na cestě, hledal vám místo k odpočinku a ukazoval vám cestu, kterou máte jít – za noci ohněm a za dne oblakem.

³⁴Když Hospodin uslyšel vaše slova, rozhněval se a přísahal: ³⁵„Žádný z těchto lidí – nikdo z tohoto zlého pokolení – nespátí tu krásnou zem, o níž jsem přísahal, že ji dám vašim otcům. ³⁶Jedině Káleb, syn Jefunův, ten ji spatří; jemu a jeho synům dám zem, kterou prochodil, neboť se cele vydal Hospodinu.“

³⁷Kvůli vám se Hospodin rozzlobil i na mne. Řekl: „Ani ty tam nevejdeš! ³⁸Jozue, syn Nunův, který ti pomáhá, ten tam vejde. Povzbud' ho, neboť on tu zemi dá za dědictví Izraeli. ³⁹A vaše děti, o nichž jste říkali, že se stanou kořistí – vaši synové, kteří dnes ještě nerozeznají dobré a zlé – ti do ní vejdou. Jim ji dám a oni ji obsadí. ⁴⁰Vy se však obraťte a táhněte pouští zpět k Rudému moři.“

Marný pokus dobýt zem“

⁴¹Tehdy jste mi odpověděli: „Zhřešili jsme proti Hospodinu! Chceme vytáhnout a bojovat, přesně jak nám přikázal Hospodin, náš Bůh.“ Všichni jste si oblékli válečnou zbroj a lehkomyšlně jste se chystali vystoupit do hor.

⁴²Hospodin ale ke mně promluvil: „Řekni jim – Nevydávejte se vzhůru a nepouštějte se do boje, neboť nejsem ve vašem středu. Jinak vás vaši nepřátelé porazí.“

⁴³Řekl jsem vám to, ale neposlechli jste. Vzepřeli jste se Hospodinovu příkazu a opovážlivě jste se vydali do hor. ⁴⁴Emorejci, kteří v těch horách bydleli, vytáhli proti vám, hnali se za vámi jako vosy a rozprášili vás po Seíru až k Chormě. ⁴⁵Když jste se pak vrátili, naříkali jste před Hospodinem, ale Hospodin vás nevyslyšel, nepopřál vám sluchu. ⁴⁶Proto jste museli tak dlouho zůstat v Kádeši.

Čtyřicet let na poušti

2 Potom jsme se obrátili a táhli jsme na poušť směrem k Rudému moři, jak mi Hospodin řekl, a dlouhou dobu jsme obcházeli pohoří Seír.

²Hospodin mi řekl: ³„Už jste to pohoří obcházeli dost dlouho; obraťte se na sever. ⁴Lidu pak přikáž: Procházíte územím svých bratří, synů Ezauových, bydlících na Seíru. Budou se vás bát, ale vy si dávejte dobrý pozor. ⁵Nebojujte s nimi, neboť vám z jejich země nedám ani šlépěj. Pohoří Seír jsem totiž dal do vlastnictví Ezauovi. ⁶Za jídlo, které sníte, i za vodu, kterou vypijete, jim proto zaplatíte stříbrem.“

⁷Hospodin, tvůj Bůh, ti přece žehnal při veškerém tvém počínání. Zná tvé putování touto velikou pouští. Už čtyřicet let je Hospodin, tvůj Bůh, s tebou a nic ti nescházelo.“

⁸A tak jsme obešli své bratry, syny Ezauovy, bydlící na Seíru. Vyhnuli jsme se cestě přes pláň Arava, jež vede od Eilatu a Ecjon-geberu, a vydali se cestou přes moábskou poušť.

⁹Hospodin mi řekl: „Neútoč na Moábské a nebojuj s nimi. V jejich zemi ti nedám žádné vlastnictví, neboť Ar jsem určil do vlastnictví synům Lotovým.“

¹⁰(Původně tam bydleli Emejci, silný a početný lid, vysoký jako Anakovci. ¹¹Stejně jako Anakovci se i oni počítali za Refajce, ale Moábsťi je nazývali Emejci. ¹²Na Seíru zase původně bydleli Chorejci, ale synové Ezauovi je vyhnali, vyhladili je a usadili se na jejich místě, jako to učinil Izrael se svou vlastní zemí, kterou jim dal Hospodin.)

¹³Přikázal: „Vzhůru, překročte potok Zered!“ a tak jsme překročili potok Zered.

¹⁴Naše putování od Kádeš-barné po překročení potoku Zered trvalo třicet osm let. Celé to pokolení bojovníků mezitím v táboře až do posledního vymřelo, jak jim Hospodin přísahal.^a ¹⁵Ruka Hospodinova byla vskutku proti nim a až do posledního je vymýtila z tábora.

¹⁶Všichni bojovníci z lidu až do posledního vymřeli. ¹⁷Hospodin mi řekl: ¹⁸„Dnes procházíš moábským územím u města Ar ¹⁹a blížíš se k Amoncům. Neútoč na ně a nebojuj s nimi. V zemi Amonců ti nedám žádné vlastnictví, neboť jsem ji určil do vlastnictví synům Lotovým.“

²⁰(I toto území bývá počítáno k zemi Refajců. Původně tam bydleli Refajci – Amonci je ovšem nazývali Zamzumci – ²¹mohutný a početný lid, vysoký jako Anakovci. Hospodin je však před nimi vyhladil, takže je vyhnali a usadili se na jejich místě. ²²Totéž učinil pro syny Ezauovy bydlící na Seíru, když před nimi vyhladil Chorejce, takže je vyhnali a usadili se na jejich místě, kde jsou až dodnes. ²³Avíjce, bydlící v osadách v okolí Gazy, zase vyhladili Kaftorští. Ti přišli z Kréty a usadili se na jejich místě.)

^a14 Num 14:21–23

Porážka krále Sichona

²⁴„Vzhůru! Jděte dál a překročte potok Arnon! Pohleď, dal jsem do tvé ruky chešbonského krále, Emorejce Sichona, i jeho zem. Začni ji obsazovat, dej se s ním do boje! ²⁵Dnes začínám na národy pode vším nebem pouštět strach a hrůzu z tebe. Až o tobě uslyší, budou se před tebou třást a chvát se úzkostí.“

²⁶Tedy jsem z pouště Kedemot vyslal k Sichonovi, králi Chešbonu, posly s nabídkou míru: ²⁷„Chtěl bych projít tvou zemí. Půjdu jen a jen po cestě, neuchýlím se od ní napravo ani nalevo. ²⁸Potravu k jídlu i vodu k pití od tebe koupím za peníze. Chtěl bych jen pěšky projít tak, ²⁹jak mi to dovolili synové Ezauovi bydlící na Seíru i Moábšti v Aru. Potom přejdu Jordán do země, kterou nám dává Hospodin, náš Bůh.“ ³⁰Chešbonský král Sichon nás však nenechal projít svým územím. Hospodin, tvůj Bůh, totiž posílil jeho hrdost a odhodlání, aby jej pak vydal do tvé ruky, jak je tomu dodnes.

³¹Hospodin mi řekl: „Pohleď, už to začíná! Vydávám ti Sichona i jeho zem. Začni si ji podmaňovat a obsaď ji.“

³²Sichon se vším svým lidem proti nám vytáhl do boje v Jahce. ³³Hospodin, náš Bůh, nám ho však vydal, takže jsme ho porazili i s jeho syny a se vším jeho lidem. ³⁴Tenkrát jsme dobyli všechna jeho města. Každé z nich jsme vyhladili jako proklaté^a včetně mužů, žen i dětí. Nikoho jsme nenechali naživu. ³⁵Z dobytých měst jsme si rozebrali dobytek a kořist. ³⁶Od Aroeru na břehu potoka Arnon a od města v údolí až po Gileád nebylo tvrze, která by před námi obstála. Hospodin, náš Bůh, nám je všechny dal. ³⁷Nepřiblížil ses ale k zemi Amonců, k okolí potoka Jabok, k městům v horách a vůbec k ničemu, co Hospodin, náš Bůh, zakázal.

Porážka krále Oga

3 Potom jsme se obrátili a vydali se vzhůru cestou k Bášanu. Bášanský král Og proti nám s celým svým lidem vytáhl do boje u Edrei. ²Hospodin mi řekl: „Neboj se ho! Vydal jsem ho s celým jeho lidem i s jeho zemí do tvých rukou. Naložíš s ním, jako jsi naložil s emorejským králem Sichonem, sídlícím v Chešbonu.“

³Hospodin, náš Bůh, tedy vydal do našich rukou i bášanského krále Oga se vším jeho lidem. Bili jsme je, až z nich nezůstal jediný živý. ⁴Všechna jeho města jsme tenkrát dobyli. Nebylo tvrze, kterou bychom jim nevzali – šedesát měst, celý kraj Argob, Ogovo království v Bášanu. ⁵Všechna ta města byla opevněná vysokými hradbami, branami a závorami. Navíc jsme dobyli veliké množství venkovských osad. ⁶Vyhladili jsme je jako proklaté, jako jsme to učinili chešbonskému králi Sichonovi, vyhladili jsme každé město – muže, ženy i děti. ⁷Všechn dobytek a kořist z těch měst jsme si pak rozebrali.

⁸Tenkrát jsme oběma emorejským králům v Zajordání odebrali zem od potoka Arnon až k hoře Hermon. ⁹(Sidonci říkají Hermonu Sirion, kdežto Emorejci mu říkají Senír.) ¹⁰Zmocnili jsme se všech měst náhorní roviny, celého Gileádu a celého Bášanu až po Salchu a Edrei, hlavní města Ogova bášanského království. ¹¹(Bášanský král Og byl jediný, kdo zbyl z přežívajících Refajců. Ano, jeho lože je to železné lože, které je k vidění

^a34 viz pozn. Num 21:2

v Rabě Amonců – devět loket nadél a čtyři lokty našíf,^a měřeno běžným loktem!)

Dělení zajordánského území

¹²Zemi, kterou jsme tenkrát obsadili, jsem dal synům Rubenovým a Gádovým – území od Aroeru na potoce Arnon a polovinu pohoří Gileád s jeho městy. ¹³Zbytek Gileádu s celým Bášanem, totiž Ogovo království, jsem dal polovině kmene Manasesova. (Celému kraji Argob s celým Bášanem se říkávalo Země Refajců. ¹⁴Celého tohoto kraje až po gešurské a maachatské pomezí se zmocnil Manasesův syn Jair. Ten pojmenoval Bášan podle sebe Chavot-jair, *Jairovy vesnice*, a tak se jmenuje až dodnes.) ¹⁵Gileád jsem dal Machirovi. ¹⁶Synům Rubenovým a Gádovým jsem dal území od Gileádu k potoku Arnon (jehož středem vede hranice) a až k potoku Jabok, který tvoří hranici Amonců. ¹⁷Jejich západní hranici tvoří jordánské údolí Arava, a to od Galilejského jezera^b až po Mrtvé^c moře v Aravě pod úbočím Pisgy na východě.

¹⁸Tenkrát jsem vám přikázal: „Hospodin, váš Bůh, vám dal tuto zem za dědictví. Všichni vaši bojovníci však přejdou Jordán v plné zbroji jako předvoj svých bratrů, synů Izraele. ¹⁹Pouze vaše ženy, vaše děti a váš dobytek (vím, že máte množství dobytka) zůstanou ve městech, která jsem vám přidělil. ²⁰Hospodin, váš Bůh, pak dá vašim bratrům odpočinutí stejně jako vám. Až obsadí zem, kterou jim Hospodin, váš Bůh, dává za Jordánem, tehdy se vrátíte každý k vlastnictví, které jsem vám přidělil.“

Možší nepřejde Jordán

²¹Jozuovi jsem tenkrát přikázal: „Na vlastní oči jsi viděl všechno, co Hospodin, váš Bůh, učinil těm dvěma králům. Totéž Hospodin učiní všem královstvím, do nichž se chystáš vejít. ²²Nebojte se jich. Hospodin, váš Bůh, bojuje za vás!“

²³Tenkrát jsem Hospodina úpěnlivě prosil: ²⁴„Hospodine, Pane můj, začal jsi svému služebníkoví ukazovat svou velikost a svou moc. Který bůh na nebi či na zemi by dokázal činy podobné tvým? ²⁵Nech mne prosím přejít Jordán, ať spatřím tu krásnou zem, která je za ním, ty krásné hory a Libanon!“

²⁶Hospodin se ale na mě kvůli vám hněval, a tak mě nevyslyšel. „To stačí!“ řekl mi. „Už o tom se mnou nemluv. ²⁷Vystup na vrchol Pisgy a pozvedni oči na západ, na sever, na jih a na východ. Podívej se dobře, neboť tento Jordán nepřejdeš. ²⁸Pověř však Jozua, posilni a povzbuď ho, neboť on tam v čele tohoto lidu přejde. On jim dá za dědictví zem, kterou spatříš.“

²⁹A tak jsme zůstali v roklině naproti Bet-peoru.

Připomenutí smlouvy

4 Nyní tedy, Izraeli, slyš pravidla a zákony, které vás učím dodržovat, abyste byli živi a vešli do země, kterou vám dává Hospodin, Bůh vašich otců, a obsadili ji. ²Ke slovům, která vám udílím, nic nepřidávejte a nic z nich neubírejte, ale zachovávejte přikázání Hospodina, svého Boha, která vám udílím.

^a11 asi 4 × 1,8 m

^b17 dosl. od Kineretu

^c17 dosl. Solné

³Na vlastní oči jste viděli, co Hospodin učinil v Baal-peoru. Hospodin, tvůj Bůh, vyhladil z tvého středu každého, kdo následoval peorského Baala.^a ⁴Vy, kdo jste se přimkli k Hospodinu, jste však až dodnes všichni naživu.

⁵Pohleď, učím vás pravidla a zákony, které mi Hospodin, můj Bůh, svěřil, abyste je dodržovali v zemi, kterou přicházíte obsadit. ⁶Říďte se jimi, dodržujte je a ostatní národy uvidí vaši moudrost a rozumnost. Až uslyší o všech těchto pravidlech, řeknou: „Jak moudrý a rozumný lid! Jak znamenitý národ!“ ⁷A vskutku – který mocný národ má bohy tak blízké, jako je Hospodin, náš Bůh, kdykoli k němu voláme? ⁸A který mocný národ má pravidla a zákony tak spravedlivé, jako je celý tento Zákon, který vám dnes předkládám?

⁹Stráž se však a dávej dobrý pozor, abys nezapomněl, co jsi na vlastní oči spatřil. Po všechny dny svého života to nenech vymizet ze svého srdce, ale seznamuj s tím své syny a vnuky. ¹⁰Toho dne, kdy jste stáli před Hospodinem, svým Bohem, na Orébu, mi Hospodin řekl: „Shromáždí mi lid. Chci, ať slyší má slova a učí se mne ctít po všechny dny svého života na zemi. Těmuž ať učí i své děti.“ ¹¹A tak jste se přiblížili a stanuli pod horou. Hora plála ohněm až k samému nebi; kolem tma, oblak a mračno. ¹²Tehdy k vám Hospodin promluvil z prostředku ohně. Slyšeli jste slova, ale nerozeznávali žádnou podobu, pouze hlas. ¹³Vyhlásil vám svou smlouvu, kterou vám přikázal plnit, totiž Desatero, jež napsal na dvě kamenné desky. ¹⁴Tenkrát mi Hospodin přikázal, abych vás učil těmto pravidlům a zákonům, abyste je dodržovali v zemi, kterou jdete obsadit.

Zákaz modlářství

¹⁵Toho dne, kdy k vám Hospodin promluvil na Orébu z prostředku ohně, jste přece neviděli žádnou podobu. Mějte se tedy velmi na pozoru, ¹⁶abyste se nezvrhli a nevytvořili si modlu v jakékoli podobě, ať by to byla socha ve tvaru muže či ženy, ¹⁷jakéhokoli zvířete na zemi, jakéhokoli ptáka létajícího po nebi, ¹⁸čehokoli, co leze po zemi, nebo jakékoli ryby ve vodě pod zemí. ¹⁹Když pozvedneš oči k nebi a pohlédneš na slunce, měsíc a hvězdy, na celý nebeský zástup, nenech se strhnout, aby ses jim klaněl a sloužil jim. Hospodin, tvůj Bůh, je věnoval všem národům pod nebem, ²⁰ale vás Hospodin vzal a vyvedl z tavicí pece, z Egypta. Tak jste se jako lid stali jeho dědictvím a tak je tomu dodnes.

²¹Na mě se ale Hospodin kvůli vašim slovům rozhněval. Přísahal, že nepřekročím Jordán a nevejdu do té krásné země, kterou ti Hospodin, tvůj Bůh, dává za dědictví. ²²Ano, zemřu v této zemi. Nepřejdou Jordán, ale vy ho přejdete a obsadíte tu krásnou zem. ²³Mějte se tedy na pozoru, abyste nezapomněli na smlouvu Hospodina, svého Boha, kterou s vámi uzavřel, a nevytvořili si modlu v jakékoli podobě, což ti Hospodin, tvůj Bůh, zakázal. ²⁴Hospodin, tvůj Bůh, je stravující oheň, žárlivě milující Bůh!^b

²⁵V té zemi budeš plodit syny a vnuky a zestárneš. Jestliže se pak zvrhnete a vytvoříte si modlu v jakékoli podobě, spácháte v očích Hospodina, svého Boha, zlou věc a popudíte ho. ²⁶Dosvědčuji vám dnes před nebem a zemí, že pak v zemi, kterou se za Jordánem chystáte obsadit, rychle a naprosto

^a3 viz pozn. Num 25:3

^b24 Exod 20:5; 34:14

vyhynete. Nezůstanete v ní dlouho; budete naprosto vyhlazeni. ²⁷Hospodin vás rozptýlí mezi národy, takže vás uprostřed pohanů, kam vás Hospodin zažene, zůstane jen hrstka. ²⁸Tam budete sloužit bohům vytvořeným lidskýma rukama, bohům ze dřeva a kamene, kteří nevidí ani neslyší, nejedí ani necítí. ²⁹Tam pak začnete hledat Hospodina, svého Boha. Budeš-li jej hledat celým svým srdcem a celou svou duší, najdeš ho.

³⁰Toto vše tě ve tvém trápení postihne, avšak nakonec se vrátíš k Hospodinu, svému Bohu, a budeš jej poslouchat. ³¹Hospodin, tvůj Bůh, je soucitný Bůh^a – nenechá tě a nedopustí tvou záhubu; nezapomene na smlouvu s tvými otci, kterou jim potvrdil přísahou.

Hospodin je Bůh

³²Vypytávej se na staré časy. Ptej se, co bylo před tebou ode dne, kdy Bůh na zemi stvořil člověka. Ptej se od jednoho konce nebe po druhý, zda se kdy stalo něco tak velikého anebo bylo o něčem takovém slycháno. ³³Slyšel kdy nějaký lid hlas Boha mluvícího z prostředku ohně, jak jsi jej slyšel ty, a zůstal živ? ³⁴Zkusil kdy nějaký bůh přijít a za velikých zkoušek, znamení a divů si vzít národ zprostřed jiného národa, a to bojem, mocnou rukou, vztaženou paží a velikými a hroznými činy, jak to vše před vašima očima v Egyptě udělal Hospodin, váš Bůh, pro vás?

³⁵Tobě to však bylo ukázáno, abys poznal, že Hospodin je Bůh; kromě něj není žádný jiný. ³⁶Z nebe ti dal slyšet svůj hlas, aby tě vyučil, a na zemi ti ukázal svůj veliký oheň, abys slyšel jeho slova z prostředku ohně. ³⁷To proto, že miloval tvé otce, vyvolil jejich budoucí símě. Tebe pak osobně vyvedl svou velikou mocí z Egypta, ³⁸aby před tebou vyhnal národy větší a mocnější, než jsi ty, aby tě uvedl do jejich země a dal ti ji za dědictví, jak se to právě dnes děje.

³⁹Dnešního dne tedy věz a vezmi si k srdci, že Hospodin je Bůh; kromě něj žádný není. ⁴⁰Zachovávej tedy jeho pravidla a příkázání, která ti dnes udílím. Pak se tobě i tvým dětem povede šťastně a budeš mít dlouhý život v zemi, kterou ti navždy dává Hospodin, tvůj Bůh.

Útočištná města v Zajordání

⁴¹Mojžíš pak určil tři města na východní straně Jordánu, ⁴²aby se tam směl uchýlit každý, kdo někoho neúmyslně zabil, aniž ho kdy předtím měl v nenávisti. Uchýlí se do jednoho z těch měst a zůstane naživu: ⁴³Becer na pusté náhorní rovině pro pokolení Ruben, Rámot v Gileádu pro pokolení Gád a Golan v Bášanu pro pokolení Manases.

HOSPODINOVA SMLOUVA

⁴⁴Toto je Zákon, který Mojžíš předložil synům Izraele. ⁴⁵Toto jsou svědectví, pravidla a zákony, které Mojžíš přednesl synům Izraele po jejich odchodu z Egypta. ⁴⁶Stalo se to v Zajordání, v roklině naproti Bet-peoru, v zemi emorejského krále Sichona, sídlícího v Češbonu. Toho Mojžíš se syny Izraele po odchodu z Egypta porazil. ⁴⁷Obsadili jeho zem i zem

^a31 Exod 34:6

bášanského krále Oga, tedy zem obou emorejských králů na východním břehu Jordánu: ⁴⁸od Aroeru na břehu potoka Arnon až k hoře Sirion^a (což je Hermon) ⁴⁹a celou východní stranu jordanského údolí Arava až k Mrtvému^b moři pod úbočím Pisgy.

Deset přikázání

5 Mojžíš svolal celý Izrael a řekl jim: Slyš, Izraeli, pravidla a zákony, které vám dnes předkládám k slyšení. Učte se jim a pečlivě je dodržujte. ²Hospodin, náš Bůh, s námi na Orébu uzavřel smlouvu. ³Tuto smlouvu Hospodin neuzavřel s našimi otci, ale s námi, kteří tu dnes jsme, s námi všemi, kteří žijeme. ⁴Hospodin s vámi na oné hoře mluvil z prostředku ohně tváří v tvář. ⁵(Já jsem tenkrát stál mezi Hospodinem a vámi, abych vám oznámil Hospodinovo slovo, protože jste se báli toho ohně a nechtěli jste vystoupit na horu.) Řekl:

⁶„Já jsem Hospodin, tvůj Bůh, který tě vyvedl z Egypta, z domu otroctví.

⁷Neměj žádné bohy kromě mne.

⁸Nevytvářej si modly v podobě čehokoli nahoře na nebi, dole na zemi nebo ve vodách pod zemí. ⁹Neklaň se jim a nesluž jim, neboť já Hospodin, tvůj Bůh, jsem Bůh žárlivě milující. Trestám nepravost otců na synech do třetího i čtvrtého pokolení těch, kdo mě nenávidí, ¹⁰a prokazují milosrdenství tisícům pokolení těch, kdo mě milují a zachovávají má přikázání.

¹¹Neužívej jméno Hospodina, svého Boha, nadarmo, neboť toho, kdo by užil jeho jména nadarmo, Hospodin neponechá bez trestu.

¹²Zachovávej sobotní den, aby ti byl svatý, jak ti přikázal Hospodin, tvůj Bůh. ¹³Šest dní budeš pracovat a dělat všechnu svoji práci, ¹⁴ale sedmý den je dnem odpočinku, zasvěceným Hospodinu, tvému Bohu. Nebudeš dělat žádnou práci – ty, tvůj syn ani tvá dcera, tvůj otrok ani tvá děvečka, tvůj býk ani tvůj osel, žádné z tvých dobytčat. Také přistěhovalec ve tvých branách ať si odpočine spolu s tebou, tvým otrokem a tvou děvečkou. ¹⁵Pamatuj, že jsi byl v egyptské zemi otrokem a Hospodin, tvůj Bůh, tě odtud vyvedl mocnou rukou a vztaženou paží. To proto ti Hospodin, tvůj Bůh, přikázal, abys dodržoval sobotní den.

¹⁶Cti svého otce i matku, jak ti přikázal Hospodin, tvůj Bůh, ať jsi dlouho živ a vede se ti dobře na zemi, kterou ti dává Hospodin, tvůj Bůh.

¹⁷Nezabíjej.

¹⁸Necizolož.

¹⁹Nekraď.

²⁰Nelži o svém bližním.

²¹Nedychti po manželce svého bližního. Nezáviď svému bližnímu jeho dům, jeho pole, otroka, děvečku, býka ani osla – nezáviď svému bližnímu vůbec nic.“

^a48 podle Syr (MT: Sion); Deut 3:9

^b49 dosl. Aravskému

Mojžíš prostředníkem

²²Tato slova promluvil Hospodin k celému vašemu shromáždění na oně hoře. Řekl je mocným hlasem z prostředku ohně, oblaku a mračna a nic k nim nedodal. Napsal je na dvě kamenné desky a dal je mně.

²³Když jste uslyšeli ten hlas z prostředku tmy, zatímco hora plála ohněm, přistoupili jste ke mně – všichni představitelé vašich kmenů a vaši stařešinové – ²⁴a řekli jste: „Hle, Hospodin, náš Bůh, nám ukázal svou slávu a svou velikost; slyšeli jsme jeho hlas z prostředku ohně! Dnešního dne jsme viděli, že Bůh může mluvit s člověkem a ten může zůstat naživu.

²⁵Proč ale máme riskovat smrt? Vždyť nás ten ohromný oheň může pohltnout! Budeme-li nadále muset poslouchat hlas Hospodina, našeho Boha, zemřeme. ²⁶Kdy který smrtelník slyšel hlas živého Boha mluvícího z prostředku ohně a zůstal naživu? ²⁷Přístup k němu sám a vyslechni vše, co Hospodin, náš Bůh, řekne. Potom nám povíš všechno, co Hospodin, náš Bůh, poví tobě a my to poslechneme a vykonáme.“^a

²⁸Když jste se mnou takto mluvili, Hospodin uslyšel vaše slova a řekl mi: „Slyšel jsem slova, která ti tento lid řekl. Dobře to všechno pověděli.

²⁹Kéž by jen měli takové srdce, aby mne po všechny dny ctili a zachovávali všechna má přikázání, aby se jim i jejich dětem navěky vedlo dobře!

³⁰Jdi a řekni jim, ať se vrátí ke svým stanům. ³¹Ty však zůstaň zde u mne. Sdělím ti všechna přikázání, pravidla a zákony, jimž je budeš učit, aby je dodržovali v zemi, kterou jim dávám za dědictví.“

³²Proto pečlivě dodržujte, co vám Hospodin, váš Bůh, přikázal. Neuchylujte se napravo ani nalevo. ³³Vždy jděte po cestě, kterou vám určil Hospodin, váš Bůh. Pak budete mít dlouhý a šťastný život v zemi, kterou se chystáte obsadit.

Slyš, Izraeli

6 A toto jsou ta přikázání, pravidla a zákony. Hospodin, váš Bůh, mi přikázal, ať vás jim učím, abyste je dodržovali v zemi, kterou jdete obsadit. ²Chce, abyste ty i tvůj syn a vnuk po všechny dny svého života ctili Hospodina, svého Boha, a zachovávali všechna jeho pravidla a přikázání, která ti udílím, abys byl dlouho živ. ³Slyš je, Izraeli, a pečlivě je dodržuj. Pak se ti povede dobře a v zemi oplývající mlékem a medem se mocně rozmnožíte, jak ti to řekl Hospodin, Bůh tvých otců.

⁴Slyš, Izraeli: Hospodin je náš Bůh, Hospodin je jediný! ⁵Proto miluj Hospodina, svého Boha, celým svým srdcem, celou svou duší a celou svou silou. ⁶Ať tato slova, která ti dnes svěřuji, zůstanou ve tvém srdci. ⁷Vštěpuj je svým synům a mluv o nich, ať sedíš doma nebo jdeš po cestě, ať uléháš anebo vstáváš. ⁸Přivaž si je jako znamení na ruku a jako pásek na čelo.^b ⁹Napiš je na veřeje svého domu a na své brány.

¹⁰Hospodin, tvůj Bůh, tě přivede do země, kterou s přísahou zaslíbil tvým otcům Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi.^c Dá ti v ní veliká a krásná města, která jsi nestavěl, ¹¹domy plné všeho dobrého, které jsi neplnil, vykopané studny, které jsi nekopal, vinice a olivovníky, které jsi nesázal. Až pak budeš jíst a nasytíš se, ¹²měj se na pozoru, abys nezapomněl na Hospodina, který tě vyvedl z Egypta, z domu otroctví.

^a27 Exod 20:18–19

^b8 Exod 13:9, 16

^c10 Gen 12:7; 13:15; 15:18–20; 17:8; 26:3–4;

28:13; 35:12

¹³Hospodina, svého Boha, budeš ctít, jemu budeš sloužit a při jeho jménu budeš přísahat. ¹⁴Nesmíš následovat cizí bohy, žádné z bohů okolních národů. ¹⁵Vždyť Hospodin, tvůj Bůh, jenž uprostřed tebe přebývá, je žárlivě milující Bůh! Jinak proti tobě vzplane hněv Hospodina, tvého Boha, a vyhladí tě z povrchu země. ¹⁶Nepokoušejte Hospodina, svého Boha, jako jste jej pokoušeli v Masse.^a ¹⁷Pečlivě zachovávejte příkázání Hospodina, svého Boha, i jeho svědectví a pravidla, která ti vydal. ¹⁸Čiň, co je v Hospodinových očích správné a dobré. Pak se ti povede dobře a vejdeš do té krásné země, kterou Hospodin s přísahou zaslíbil tvým otcům, obsadíš ji ¹⁹a zaneš všechny své nepřátele, jak ti to řekl Hospodin.

²⁰Až se tě v budoucnu tvůj syn zeptá: „Co znamenají ta svědectví, pravidla a zákony, jež vám přikázal Hospodin, váš Bůh?“ ²¹odpovíš mu: „V Egyptě jsme byli faraonovými otroky, ale Hospodin nás mocnou rukou z Egypta vyvedl. ²²Před našima očima přivedl Hospodin na Egypt, na faraona i na celý jeho dvůr veliká a hrozná znamení a divy. ²³Nás však odtud vyvedl, aby nás přivedl sem a dal nám zemi, kterou s přísahou zaslíbil našim otcům. ²⁴Tehdy nám Hospodin přikázal, abychom se řídili všemi těmito pravidly a ctili Hospodina, svého Boha. Pak se nám po všechny dny našeho života povede dobře a tak je tomu dnes. ²⁵Naše spravedlnost je v tom, abychom před Hospodinem pečlivě dodržovali všechna tato příkázání, jak nám uložil.“

Vyvolený lid

7 Až tedy Hospodin, tvůj Bůh, uvede do země, kterou přicházíš obsadit, vytlačí před tebou početné národy: Chetejce, Girgašeje, Emorejce, Kanaánce, Perizejce, Hivejce a Jebusejce – sedm národů větších a mocnějších, než jsi ty. ²Hospodin, tvůj Bůh, ti je vydá, abys je pobil, a tak je vyhladíš jako prokleté. Neuzavřeš s nimi smlouvu a nesmiluješ se nad nimi. ³Nesprízníš se s nimi – nedáš svou dceru jejich synovi ani nevezmeš jejich dceru pro svého syna. ⁴To by pak tvé potomky odvrátilo ke službě cizím bohům. Hospodin by proti vám vzplanul hněvem a rychle by tě vyhladil. ⁵Proto s nimi naložte takto: jejich oltáře zbořte, jejich posvátné sloupy roztrástejte, jejich posvátné kůly zporázejte a jejich tesané sochy spalte. ⁶Jsi přece svatý lid Hospodina, svého Boha! Tebe Hospodin, tvůj Bůh, vyvolil, abys byl jeho lidem, jeho zvláštním pokladem jako žádný jiný lid na zemi.^b

⁷Ne proto, že by vás bylo více než jiných národů, k vám Hospodin přilnul a vyvolil si vás – vždyť jste nejnepatrnější z národů! ⁸Avšak proto, že si vás Hospodin zamiloval, a proto, že chtěl splnit přísahu, kterou dal tvým otcům, vyvedl vás Hospodin mocnou rukou a vykoupil tě z domu otroctví, z ruky egyptského krále faraona.

⁹Věz tedy, že Hospodin, tvůj Bůh, je Bůh. Je to věrný Bůh, zachovávající smlouvu a milosrdenství do tisícího pokolení těch, kdo jej milují a dodržují jeho příkázání.

¹⁰Těm, kdo jej nenávidí, však odpálí osobně,
aby je vyhubil.
Nebude váhat – tomu, kdo jej nenávidí,
odplatí osobně.

^a16 Exod 17:1–7

^b6 Exod 19:5–6

¹¹Zachovávej tedy přikázání, pravidla a zákony, jež ti dnes udílím, a dodržuj je.

Hospodin tě bude milovat

¹²Budeš-li tato pravidla poslouchat, zachovávat a dodržovat, pak Hospodin, tvůj Bůh, vůči tobě dodrží svou smlouvu oddané lásky, jak přísahal tvým otcům. ¹³Bude tě milovat, bude ti žehnat a rozmnoží tě. Požehná plodu tvého lůna i plodům tvé půdy – tvému obilí, vínu i oleji, vrhu tvého skotu i mláďatům tvého bravu v zemi, o níž přísahal tvým otcům, že ti ji dá. ¹⁴Budeš požehnaný nade všechny národy. Nevyskytne se u tebe neplodný ani neplodná, ani mezi tvým dobyt看kem. ¹⁵Hospodin od tebe odejme každou nemoc. Nevloží na tebe žádnou ze zlých chorob, které jsi poznal v Egyptě, ale postihne jimi všechny, kdo tě nenávidí. ¹⁶Pohltníš všechny národy, které ti Hospodin, tvůj Bůh, dává. Nebudeš na ně hledět s účástí – tak by ses octl v pasti a nakonec sloužil jejich bohům.

¹⁷Možná si v srdci řekneš: „Tyto národy jsou početnější než já – jak je budu moci vyhnat?“ ¹⁸Neboj se jich! Jen si vzpomeň, jak Hospodin, tvůj Bůh, naložil s faraonem a s celým Egyptem! ¹⁹Vzpomeň si na veliké zkoušky, které jsi viděl na vlastní oči, na znamení a divy, na mocnou ruku a vztaženou paži, jíž tě Hospodin, tvůj Bůh, vyvedl. Takto Hospodin, tvůj Bůh, naloží se všemi národy, jichž se obáváš. ²⁰Hospodin, tvůj Bůh, na ně pošle i sršně, dokud nezahyne i poslední z těch, kdo se před tebou skryli. ²¹Neměj z nich strach, vždyť uprostřed tebe je Hospodin, tvůj Bůh, veliký a hrozný Bůh! ²²Hospodin, tvůj Bůh, před tebou ty národy vytlačí postupně; nebudeš je moci zdolat rychle, aby se proti tobě nerozmnožila divoká zvěř. ²³Hospodin, tvůj Bůh, ti je vydá, a budou žít v naprosté hrůze, dokud nebudou vyhlazeni. ²⁴Vydá do tvých rukou i jejich krále, takže vymažeš jejich jméno pod nebem. Žádný před tebou neobstojí, všechny je vyhladiš.

²⁵Sochy jejich bohů spal. Nedychti po stříbbru ani zlatu, které je na nich. Neber si je, abys neupadl do léčky. Pro Hospodina, tvého Boha, je to ohavnost! ²⁶Nesmíš si tu ohavnost přinést domů, jinak propadneš klatbě jako ona. Budeš se jí štítit a pokládat ji za hnusnou ohavnost, neboť propadla klatbě.

Nezapomeň na Hospodina

8 Pečlivě dodržujte všechna přikázání, která ti dnes udílím, abyste byli živi, rozmnožili se a mohli vejít a obsadit zem, kterou Hospodin s přísahou zaslíbil tvým otcům. ²Pamatuj na celou tu cestu, kterou tě Hospodin, tvůj Bůh, vedl těchto čtyřicet let po poušti, aby tě pokořil a vyzkoušel a aby poznal, co je v tvém srdci – zda budeš zachovávat jeho přikázání, nebo ne. ³Pokořoval tě a dopouštěl na tebe hlad; krmil tě manou, kterou jsi neznal ty ani tví otcové, aby ti dal poznat, že nejen chlebem bude člověk živ, ale vším, co vychází z Hospodinových úst. ⁴Tvůj oděv za těch čtyřicet let nezchátral a tvé nohy neotekly. ⁵Věz tedy ve svém srdci, že jako člověk vychovává svého syna, tak Hospodin, tvůj Bůh, vychovává tebe.

⁶Zachovávej přikázání Hospodina, svého Boha, choď po jeho cestách a cti jej. ⁷Hospodin, tvůj Bůh, tě totiž uvádí do krásné země, do země s potoky a vodními prameny, jež vyvěrají z hlubin v údolích i na horách;

⁸do země pšenice a ječmene, vinné révy, fíků a granátových jablek, do země olivového oleje a medu, ⁹do země, v níž nebudeš jíst chléb poskrovnu a v ničem nebudeš mít nedostatek, do země, jejíž kamení je železo a z jejížž hor budeš těžit měď.

¹⁰Tam budeš jíst do sytosti a budeš dobrořečit Hospodinu, svému Bohu, za tu krásnou zem, kterou ti dal. ¹¹Měj se však na pozor, abys nezapomněl na Hospodina a nepřestal zachovávat jeho přikázání, pravidla a ustanovení, která ti dnes udílím. ¹²Až se najíš do sytosti, až postavíš krásné domy a zabydlíš se v nich, ¹³až se tvůj skot a brav rozmnoží, až budeš mít hojnost stříbra a zlata, až se všechen tvůj majetek bude rozrůstat, ¹⁴pak ať se tvé srdce nepozdvihne, takže bys zapomněl na Hospodina, svého Boha.

To on tě vyvedl z Egypta, z domu otroctví! ¹⁵To on tě provedl velikou a hroznou pouští plnou jedovatých hadů a štírů, tím suchopárem bez vody. To on ti vyvedl vodu z nejtvrdší skály. ¹⁶To on tě na poušti krmil manou, kterou tví otcové neznali, aby tě pokoušel a vyzkoušel, aby se ti v budoucnu vedlo šťastně. ¹⁷Neříkej si proto v srdci: „Díky svým schopnostem a své vlastní síle jsem se takto vzmožil,“ ¹⁸ale pamatuj na Hospodina, svého Boha. Je to přece on, kdo ti dává sílu, aby ses vzmáhal, aby tak potvrdil svou smlouvu, kterou odpřisáhl tvým otcům a která platí dodnes.

¹⁹Pokud bys však skutečně zapomněl na Hospodina, svého Boha, a následoval cizí bohy, sloužil jim a klaněl se jim, pak vás dnes varuji, že zcela vyhynete. ²⁰Jako národy, které před vámi Hospodin vyhubil, tak vyhynete, protože jste neposlouchali Hospodina, svého Boha.

Tvrdošijný lid

9 Slyš, Izraeli, dnes se chystáš přejít Jordán, abys ovládl národy větší a mocnější, než jsi ty: veliká města opevněná až k nebi, ²mohutný a početný lid, Anakovce, o kterých víš a o nichž jsi slyšel: „Kdo obstojí proti synům Anakovým?“ ³Dnešního dne tedy věz, že Hospodin, tvůj Bůh, on sám jde před tebou jako stravující oheň. On sám je vyhladí, on je před tebou pokorí, takže je vyženeš a rychle je vyhubíš, jak ti Hospodin řekl.“

⁴Až je však Hospodin, tvůj Bůh, před tebou zažene, neříkej si v srdci: „To pro mou spravedlnost mě Hospodin dovedl až sem, abych tu zemi obsadil.“ Hospodin ty národy před tebou vyhání pro jejich zkaženost!

⁵Ne pro svou spravedlnost a ne pro ryzost svého srdce vstupuješ do jejich země, abys ji obsadil. Hospodin, tvůj Bůh, ty národy před tebou vyhání pro jejich zkaženost a proto, aby splnil slovo, které odpřisáhl tvým otcům, Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi. ⁶Věz tedy, že Hospodin, tvůj Bůh, ti tu krásnou zem nedává za dědictví pro tvou spravedlnost – jste přece tvrdošijný lid!^b

⁷Vzpomeň si a nezapomínej, jak jsi popouzel Hospodina, svého Boha, na poušti. Ode dne, kdy jsi vyšel z Egypta, až do svého příchodu sem jste se bouřili proti Hospodinu. ⁸Popouzeli jste Hospodina i na Orébu, až se na vás rozhněval tak, že vás chtěl vyhladit. ⁹Když jsem na tu horu vystoupil, abych přijal kamenné desky – desky smlouvy, kterou s vámi Hospodin uzavřel – zůstal jsem na hoře čtyřicet dní a čtyřicet nocí bez chleba a bez vody. ¹⁰Tehdy mi Hospodin dal dvě kamenné desky popsané Božím prstem.

^a3 Exod 23:27; Num 33:51–53

^b6 Exod 32:9; 33:3, 5

Na nich byla všechna slova, která k vám Hospodin promluvil z prostředku ohně na oné hoře v den shromáždění.

¹¹Když uplynulo těch čtyřicet dní a čtyřicet nocí, Hospodin mi dal dvě kamenné desky – desky smlouvy. ¹²Potom mi Hospodin řekl: „Hned sestup dolů! Tvůj lid, který jsi vyvedl z Egypta, spáchal zvrácenost. Brzy sešli z cesty, kterou jsem jim přikázal: odlili si modlu!“

¹³Hospodin mi tehdy řekl: „Pozoruji tento lid – ó, jak je tvrdošíjný! ¹⁴Nech mě, ať je vyhladím a vymažu jejich jméno pod nebem, ale z tebe učiním národ mocnější a početnější, než jsou oni.“

¹⁵Otočil jsem se tedy a se dvěma deskami smlouvy v obou rukou jsem sestoupil z hory. A hora plála ohněm. ¹⁶Tenkrát jsem uviděl, jak jste zhřešili proti Hospodinu, svému Bohu: odlili jste si sochu telete! Brzy jste sešli z cesty, kterou vám přikázal Hospodin, váš Bůh! ¹⁷Vzal jsem ty dvě desky, oběma rukama je zahodil a před vašima očima je roztříštil.

¹⁸Vrhl jsem se na zem a ležel před Hospodinem tak jako předtím – čtyřicet dní a čtyřicet nocí bez chleba a bez vody. To pro všecken váš hřích, jenž jste spáchali, když jste v Hospodinových očích provedli tuto hanebnost a popudili jej. ¹⁹Děsil jsem se toho zuřivého hněvu! Hospodin se proti vám rozlítil tak, že by vás vyhladil. Ale i tenkrát mě Hospodin vyslyšel. ²⁰Hospodin se hněval na Árona tak, že jej chtěl zahubit, a proto jsem se tenkrát modlil i za Árona. ²¹To vaše hříšné dílo, to tele, jsem pak vzal, roztavil v ohni, roztloukl a rozdrtil až na jemný prášek, který jsem vysypal do potoka stékajícího z té hory.

²²Také v Taběře, Masse a Kibrot-hataavě jste popouzeli Hospodina.

²³Když vás pak Hospodin vysílal z Kádeš-barné se slovy: „Vzhůru, obsadte zemi, kterou jsem vám dal,“ vzepřeli jste se příkazu Hospodina, svého Boha. Nevěřili jste mu a neposlechli ho. ²⁴Bouřili jste se proti Hospodinu ode dne, kdy jsem vás poznal!

²⁵Vrhal jsem se před Hospodina, ležel jsem před ním čtyřicet dní a čtyřicet nocí, když řekl, že vás vyhladí. ²⁶A takto jsem se modlil k Hospodinu: „Hospodine, Pane můj, nedopouštěj záhubu na svůj lid, na své dědictví, které jsi ve své velikosti vykoupil a mocnou rukou vyvedl z Egypta. ²⁷Vzpomeň si na své služebníky, na Abrahama, Izáka a Jákoba! Nehleď na zatvrzelost tohoto lidu, na jejich zkaženost a hřích. ²⁸Jinak v zemi, odkud jsi nás vyvedl, řeknou: ‚Hospodin je vyvedl, aby je pozabíjel na poušti, protože je nedokázal uvést do země, kterou jim slíbil, a protože je nenáviděl!‘ ²⁹Oni jsou přece tvůj lid a tvé dědictví. Vyvedl jsi je svou velikou mocí a vztaženou paží!“^a

Desky podobné těm prvním

10 Tenkrát mi Hospodin řekl: „Vytesej si dvě kamenné desky, jako byly ty první, a vystup ke mně na horu. Zhotov také dřevěnou truhlu. ²Já na ty desky napíšu slova, která byla na oněch prvních deskách, jež jsi roztříštil, a ty je uložíš do truhly.“

³Vyrobil jsem tedy truhlu z akáciového dřeva, vytesal dvě kamenné desky podobné těm prvním a s oběma deskami v rukou jsem vystoupil na horu. ⁴On pak na ty desky napsal tentýž nápis jako předtím, totiž Desatero, které

vám Hospodin vyhlásil z prostředku ohně na oné hoře v den shromáždění. A když mi je Hospodin dal, ⁵otočil jsem se a sestoupil z hory. Desky jsem pak uložil do truhly, kterou jsem vyrobil, a jsou v ní, jak mi Hospodin přikázal.

⁶Synové Izraele táhli od studní Bne-jaakan do Mosery. Tam zemřel Áron a tam byl pochován. Na jeho místě pak konal kněžskou službu jeho syn Eleazar. ⁷Odtud táhli do Gudgodu a z Gudgodu do Jotbaty, krajiny potoků plných vody. ⁸Tenkrát Hospodin oddělil kmen Levi, aby nosili Truhlu Hospodinovy smlouvy, aby stáli před Hospodinem, sloužili mu a v jeho jménu aby žehnali, jak to činí až dodnes. ⁹Proto nemá Levi žádný podíl ani dědictví mezi svými bratry – sám Hospodin je jeho dědictvím, jak mu to Hospodin, tvůj Bůh pověděl.^b

¹⁰Já jsem tedy na oné hoře zůstal, tak jako poprvé, čtyřicet dní a čtyřicet nocí. I tenkrát mě Hospodin vyslyšel a svolil, že tě nezahubí. ¹¹Hospodin mi řekl: „Vstaň, vydej se na cestu v čele lidu. Ať vejdou a obsadí tu zem, o níž jsem přísahal jejich otcům, že jim ji dám!“

Co od tebe Bůh žádá

¹²Nyní tedy, Izraeli – co od tebe Hospodin, tvůj Bůh, žádá? Jen to, abys ctil Hospodina, svého Boha, kráčel po všech jeho cestách a miloval jej. Chce, abys sloužil Hospodinu, svému Bohu, celým svým srdcem a celou svou duší ¹³a abys zachovával Hospodinova přikázání a ustanovení, která ti dnes udílím pro tvé dobro.

¹⁴Hle, Hospodinu, tvému Bohu, patří nebe i nebesa nebes, země i vše, co je na ní. ¹⁵Pouze ke tvým otcům však Hospodin přilnul svou láskou. Ze všech národů vyvolil jejich potomstvo, totiž vás, a tak je tomu dodnes. ¹⁶Obřezte tedy svá neobřezaná srdce a nebudte už tvrdošíjní. ¹⁷Hospodin, váš Bůh, je Bůh bohů a Pán pánů, veliký, mocný a hrozný Bůh, nestranný a neúplatný. ¹⁸Zjednává právo sirotku a vdově, miluje přistěhovalce, a tak jej krmí a šatí. ¹⁹Proto milujte přistěhovalce – vždyť jste sami byli přistěhovalci v Egyptě!

²⁰Hospodina, svého Boha, cti a jemu služ, k němu se přimkni a v jeho jménu přísahej. ²¹To on je tvou chloubou, to on je tvůj Bůh! Na vlastní oči jsi viděl, jak veliké a hrozné věci pro tebe vykonal. ²²Tvoji otcové sestoupili do Egypta v počtu sedmdesáti osob,^c ale Hospodin, tvůj Bůh, tě tak rozmnožil, že je vás teď jako hvězd na nebi.^d

Láska a poslušnost

11 Proto miluj Hospodina, svého Boha, a po všechny dny zachovávej, co ti uložil – jeho pravidla, přikázání a zákony. ²Dnešního dne tedy vězte, že to nebyli vaši synové, kdo poznal a zažil ponaučení od Hospodina, vašeho Boha. To vy znáte jeho velikost, jeho mocnou ruku a vztaženou paži, ³jeho znamení a skutky, které uprostřed Egypta vykonal na faraonovi a celé jeho zemi. ⁴Vy víte, co Hospodin udělal s egyptským vojskem, s jeho koni i vozy – jak ty pronásledovatele zaplavil vodami Rudého moře, a tak je vyhubil. Až dodnes si pamatujete, ⁵co s vámi činil na poušti, než jste dorazili sem, ⁶i to, co učinil Dátanovi a Abiramovi, synům Eliaba, syna Rubenova – země otevřela ústa a pohltila je, jejich rodiny,

^a8 Num 6:22–27

^b9 Num 18:20

^c22 Gen 46:8–27

^d22 Gen 15:5; 22:17; 26:4

jejich stany i všechno živé, co šlo za nimi! ⁷Vy sami jste na vlastní oči viděli celé to veliké Hospodinovo dílo, které vykonal.

⁸Proto dodržujte všechna přikázání, která vám dnes udílím. Pak budete mít sílu vejít a obsadit zem, kterou přicházíte obsadit, ⁹a budete užívat dlouhého života v zemi, o níž Hospodin přísahal vašim otcům, že ji dá jim a jejich semení – zem oplývající mlékem a medem. ¹⁰Země, kterou přicházíte obsadit, totiž není jako egyptská zem, z níž jste vyšli, kterou jsi osíval semenem a zavlažoval ji prací svých nohou jako zelinářskou zahradu. ¹¹Země, kterou jdete obsadit, je země hor a údolí, zavlažovaná nebeským deštěm. ¹²Je to země, o níž pečuje Hospodin, tvůj Bůh. Oči Hospodina, tvého Boha, jsou stále obráceny k ní, od počátku roku do jeho konce.

¹³Budete-li opravdu poslouchat přikázání, která vám dnes udílím, totiž abyste milovali Hospodina, svého Boha, a sloužili mu celým srdcem a celou duší, ¹⁴dám vaší zemi déšť v patřičný čas – déšť na podzim i na jaře, abys mohl sklízet své obilí, víno i olej. ¹⁵Na tvých pastvinách dám vyrůst travě pro tvůj dobytek. Budeš moci jíst do sytosti.

¹⁶Mějte se však na pozoru, abyste se v srdcích nedali svést a neodvrátili se k cizím bohům. Kdybyste jim sloužili a klaněli se jim, ¹⁷Hospodin by proti vám vzplanul hněvem, zavřel by nebe, aby nevydalo déšť, a země by nevydala svou úrodu. Tak byste v té krásné zemi, kterou vám Hospodin dává, rychle vymřeli. ¹⁸Uložte si tato má slova v srdci a v duši, přivažte si je jako znamení na ruku a jako pásek na čelo. ¹⁹Vyučujte jim své syny. Mluv o nich, ať sedíš doma nebo jdeš po cestě, ať uléháš anebo vstáváš. ²⁰Napiš je na veřejích svého domu i na svých branách.^a ²¹Pak budete vy i vaši synové žít dlouho v zemi, o níž Hospodin přísahal vašim otcům, že jim ji dá – tak dlouho, dokud bude nebe nad zemí.

²²Budete-li pečlivě dodržovat všechna tato přikázání, která vám udílím, budete-li milovat Hospodina, svého Boha, kráčet po všech jeho cestách a přimknete se k němu, ²³Hospodin před vámi vyžene všechny tyto národy. Budete moci vyhnat národy větší a mocnější, než jste sami. ²⁴Každé místo, na něž stoupne vaše noha, bude vaše. Vaše území bude sahat od pouště až k Libanonu a od té veliké řeky, řeky Eufrat, až ke Středozemnímu^b moři. ²⁵Nikdo před vámi neobstojí; Hospodin, váš Bůh, uvede strach a hrůzu z vás na celou zem, kamkoli šlápnete, jak vám pověděl.^c

²⁶Pohleď, dnes vám předkládám požehnání i prokletí. ²⁷Požehnání – budete-li poslouchat přikázání Hospodina, svého Boha, která vám dnes udílím. ²⁸Prokletí – nebudete-li poslouchat přikázání Hospodina, svého Boha, ale sejdete z cesty, kterou vám dnes přikazuji, a vydáte se za cizími bohy, které jste nepoznali. ²⁹Až tě Hospodin, tvůj Bůh, přivede do země, kterou přicházíte obsadit, budeš pronášet požehnání na hoře Gerizim a prokletí na hoře Ebal. ³⁰(Obě jsou za Jordánem, kus cesty směrem na západ, v zemi Kanaanců bydlících na pláni proti Gilgalu poblíž háje More.)^d ³¹Chystáte se překročit Jordán a obsadit zem, kterou vám dává Hospodin, váš Bůh. Až ji obsadíte a usadíte se v ní, ³²pečlivě dodržujte všechna ustanovení a pravidla, která vám dnes předkládám.

^a20 Deut 6:6–9

^b24 dosl. Západnímu

^c25 Exod 23:27–30; Deut 2:25; 7:24; 9:3

^d30 Gen 12:6

Místo, které si Bůh vyvolí

12 Toto jsou pravidla a zákony, jež budete po všechny dny svého života pečlivě dodržovat v zemi, kterou ti Hospodin, Bůh tvých otců, dal za dědictví. ²Naprosto zničte všechna místa, kde národy, které vyháníte, sloužily svým bohům – ať už na vysokých horách a návrších nebo pod kdejakým košatým stromem. ³Jejich oltáře zbojte, jejich posvátné sloupy roztříštěte, jejich posvátné kůly spalte, sochy jejich bohů zporázejte a jejich jméno odtamtud vyhladte.

⁴Hospodinu, svému Bohu, nic takového nedělejte. ⁵Vyhledávejte místo, které si Hospodin, váš Bůh, uprostřed vašich kmenů vyvolí za příbytek a kde umístí své jméno. Tam chodte ⁶a tam přinášejte své zápalné a pokojné oběti, své desátky, obětní příspěvky z práce svých rukou, své slíbené i dobrovolné oběti a prvorozené ze svého skotu i bravu. ⁷Tam se svými rodinami jezte před Hospodinem, svým Bohem, a radujte se z veškerého díla svých rukou, v němž ti Hospodin, tvůj Bůh, poželhal.

⁸Nebudete jednat, jak tu jednáme dnes – každý tak, jak sám pokládá za správné. ⁹Až dosud jste přece nevstoupili do odpočinkutí, do dědictví, které ti dává Hospodin, tvůj Bůh. ¹⁰Chystáte se však přejít Jordán a usadit se v zemi, kterou vám Hospodin, váš Bůh, dává za dědictví, kde vám dá odpočinout ode všech okolních nepřátel a kde budete přebývat v bezpečí. ¹¹Na místo, které si Hospodin, váš Bůh, vyvolí za příbytek pro své jméno, tehdy přinášejte vše, co jsem vám přikázal – své zápalné a pokojné oběti, své desátky, obětní příspěvky z práce svých rukou a všechny své nejlepší věci, které jste přislíbili Hospodinu. ¹²Tam se před Hospodinem, svým Bohem, radujte se svými syny a dcerami, se svými otroky a děvečkami a také s levitou, který je ve tvém městě, neboť mezi vámi nemá žádný podíl ani dědictví. ¹³Měj se na pozoru, abys neobětoval své zápalné oběti na kterémkoli místě, které by sis sám vyhlédl. ¹⁴Pouze na místě, které si Hospodin vyvolí v jednom z vašich kmenů, tam smíš obětovat své zápalné oběti a budeš dělat vše, co jsem ti přikázal.

¹⁵Porážet dobytek a jíst maso můžeš s požehnáním Hospodina, svého Boha, v kterémkoli svém městě, kdykoli se ti zachce. Smí je jíst čistý i nečistý, tak jako gazelu či jelena. ¹⁶Nesmíte však jíst krev – nech ji vytéci na zem jako vodu. ¹⁷Nesmíš však ve svém městě jíst desátky ze svého obilí, vína a oleje ani prvorozené ze svého skotu a bravu, žádnou ze svých slíbených či dobrovolných obětí ani obětní příspěvky z práce svých rukou. ¹⁸Smíš je jíst pouze před Hospodinem, svým Bohem, na místě, které si Hospodin, tvůj Bůh, vyvolí, a to se svými synem a dcerou, se svým otrokem a děvečkou i s levitou, který je ve tvém městě. Před Hospodinem, svým Bohem, se budeš radovat z veškerého díla svých rukou. ¹⁹Měj se na pozoru, abys po všechny dny, kdy budeš žít ve své zemi, nezanedbával levity.

²⁰Až Hospodin, tvůj Bůh, rozšíří tvé hranice, jak ti pověděl, a ty si řekneš: „Pojedl bych maso“, protože právě dostaneš chuť na maso, smíš je jíst podle své chuti. ²¹I když budeš daleko od místa, které si Hospodin, tvůj Bůh, vyvolí, aby tam umístil své jméno, smíš porážet svůj skot i brav, jež ti Hospodin dal, tak, jak jsem ti přikázal. Smíš je jíst ve svém městě podle své chuti. ²²Smíš je jíst stejně, jako se jí gazela či jelen; smí je jíst nečistý

stejně jako čistý. ²³Jen se utvrd' v tom, abys nejedl krev – vždyť krev, to je život! Nesmíš tedy s masem jíst jeho život. ²⁴Nejez krev, nech ji vytéci na zem jako vodu. ²⁵Nejez ji. Tobě i tvým dětem se povede šťastně, když budeš činit, co je v Hospodinových očích správné.

²⁶Své svaté oběti i slíbené dary však odnášej na místo, které si vyvolí Hospodin, váš Bůh. ²⁷Tam budeš obětovat své zápalné oběti – maso i krev – na oltář Hospodina, svého Boha. U tvých ostatních obětí bude krev vylita na oltář Hospodina, tvého Boha, a maso sníš. ²⁸Dbej, abys poslouchal všechna tato slova, která ti udílím. Tobě i tvým dětem se povede šťastně až navěky, když budeš v očích Hospodina, svého Boha, dělat, co je dobré a správné.

²⁹Hospodin, tvůj Bůh, před tebou vykoření národy, které jdeš vyhnat. Až je vyženeš a usadíš se v jejich zemi, ³⁰měj se na pozor i poté, co budou vyhazeni. Nesmíš je následovat do pasti – nevyhledávej jejich bohy. Neříkej: „Jak asi ty národy sloužily svým bohům? Chtěl bych to zkusit i já.“ ³¹Nic takového Hospodinu, svému Bohu, nedělej! Vždyť pro své bohy dělají vše, co Hospodin, tvůj Bůh, považuje za ohavnost a co nenávidí. Dokonce pro své bohy pálí své syny a dcery v ohni!^a

Výstraha před svůdci

13 Pečlivě dodržujte vše, co vám prikazuji – nic k tomu nepřidávejte ani z toho neubírejte.

²Ve tvém středu by se mohl objevit prorok nebo vykladač snů a nabízet ti nějaké znamení či div ³se slovy: „Pojďme následovat cizí bohy“ (které jsi nepoznal) „a sloužit jim!“ Tehdy, i kdyby se stalo to znamení či div, o kterém ti říkal, ⁴neposlouchej jeho řeči. To vás Hospodin, váš Bůh, zkouší, aby se poznalo, zda milujete Hospodina, svého Boha, celým srdcem a celou duší. ⁵Hospodina, svého Boha, následujte, jeho ctěte, jeho přikázání zachovávejte, jeho poslouchajte, jemu služte a k němu se přimkněte. ⁶Takový prorok nebo vykladač snů ať je popraven, neboť nabádal k odpadnutí od Hospodina, vašeho Boha, který vás vyvedl z Egypta a vykoupil vás z domu otroctví. Odstraň ze svého středu zlo – vždyť tě ten bludař chtěl strhnout z cesty, po níž ti přikázal jít Hospodin, tvůj Bůh!

⁷Mohl by tě tajně ponoukat tvůj vlastní bratr nebo syn, dcera, manželka ve tvém náručí nebo přítel, jehož miluješ jako sebe sama. Mohl by říkat: „Pojďme sloužit cizím bohům“ (které jsi nepoznal ty ani tví otcové, ⁸totiž některému z bohů okolních národů, blízkých či vzdálených, z jednoho konce světa či z druhého). ⁹Nesvoluj a neposlouchej ho! Nesmíš se nad ním slitovat a ušetřit jej. Nesmíš ho křýt, ¹⁰musíš ho popravít. Sám na něj vztáhneš ruku jako první, aby zemřel, a pak se připojí všechen lid. ¹¹Ukamenuj ho k smrti – vždyť tě chtěl odtrhnout od Hospodina, tvého Boha, který tě vyvedl z Egypta, z domu otroctví! ¹²Až o tom uslyší všechen Izrael, přijde na ně bázeň a už nikdy ve tvém středu podobné zlo nespáchají.

¹³Mohl by ses doslechnout o jednom ze svých měst, která ti Hospodin, tvůj Bůh, dá k bydlení, ¹⁴že z vašeho středu vyšli ničemové, aby svedli obyvatele svého města slovy: „Pojďme sloužit cizím bohům“ (které jsi nepoznal). ¹⁵Tehdy to prozkoumej a vyšetři; důkladně se na to vyptej. Pokud se najisto potvrdí, že ve tvém středu byla spáchána taková ohavnost, ¹⁶musíš

^a31 Lev 18:21

obyvatele toho města pobít mečem. To město se vším, co je v něm, musíš vyhladit jako proklaté. I jeho dobytek musíš pobít mečem. ¹⁷Veškerou kořist z něj shromáždíš doprostřed jeho náměstí a spal to město i s jeho kořistí jako zápalnou oběť Hospodinu, svému Bohu. Ať je z něj navěky hromada sutin, ať už nikdy není vystavěno. ¹⁸Nic z toho, co propadlo klatbě, ti nesmí zůstat v rukou. Pak se Hospodin odvrátí od svého planoucívho hněvu, prokáže ti milosrdenství a ve svém smilování tě rozmnoží, jak s přísahou zaslíbil tvým otcům. ¹⁹Proto poslouchej Hospodina, svého Boha, zachovávej všechna jeho přikázání, která ti dnes udílím, a čiň, co je v očích Hospodina, tvého Boha, správné.

Čisté a nečisté pokrmý

14 Jste děti Hospodina, svého Boha. Nedělejte si kvůli mrtvému jizvy ani si neholte hlavu. ²Jsi přece svatý lid Hospodina, svého Boha! Tebe Hospodin vyvolil, abys byl jeho lidem, jeho zvláštním pokladem jako žádný jiný lid na zemi. ^b

³Nejez žádnou ohavnost. ⁴Toto jsou zvířata, která smíte jíst: ^chovězí dobytek, ovce, koza, ⁵jelen, gazela, daněk, kozorožec, kamzík, antilopa a muflon. ⁶Ze zvířat smíte jíst každého přežvýkavého sudokopytníka. ⁷Nesmíte však jíst ty, kteří jsou jen přežvýkavci nebo jen sudokopytníci. Velbloud, zajíc a daman sice přežvykují, ale nemají rozdělené kopyto – budou tedy pro vás nečistí. ⁸Vepř sice má rozdělené kopyto, ale nepřezvykuje – bude tedy pro vás nečistý. Jejich maso nesmíte jíst, jejich zdechliny se nedotknete.

⁹Ze všech vodních živočichů smíte jíst tyto: Smíte jíst všechno, co má ploutve a šupiny. ¹⁰Cokoli nemá ploutve a šupiny, to jíst nesmíte – bude to pro vás nečisté.

¹¹Smíte jíst všechny čisté ptáky. ¹²Tyto však jíst nesmíte: orla, orlosupa, mořského orla, ¹³luňáka, sokola, různé druhy supů, ¹⁴všechny druhy havranů, ¹⁵dále pštrosa, sovu, racka, různé druhy jestřábů, ¹⁶sýčka, výra, ibise, ¹⁷pelikána, mrchožrouta, kormorána, ¹⁸čápa, různé druhy volavek ani dudka a netopýra.

¹⁹Také všechna okřídlená havěť pro vás bude nečistá – nesmí se jíst. ²⁰Všechno čisté ptactvo však jíst smíte.

²¹Nesmíte jíst žádnou zdechlinu. Dej ji přistěhovalci, který žije ve tvých branách, ať ji sní, nebo ji prodej cizinci. Jsi přece svatý lid Hospodina, svého Boha!

Nevař kůzle v mléce jeho matky.

Odděluj desátek

²²Věrně odděluj desátek z veškeré úrody své setby, která každoročně vyrostе na poli. ²³Desátky ze svého obilí, vína a oleje, stejně jako prvorozené ze svého skotu a bravu, budeš jíst před Hospodinem, svým Bohem, na místě, které si vyvolí za příbytek pro své jméno. Tak se budeš po všechny dny učit ctít Hospodina, svého Boha. ²⁴Bude-li však místo, které si Hospodin, tvůj Bůh, vyvolí, aby tam umístil své jméno, od tebe příliš daleko, takže tam nebudeš moci donést desátky z toho, čím ti Hospodin, tvůj Bůh, požehnal, ²⁵můžeš je zpeněžit. Peníze zavaž, vezmi s sebou a vydej se

^a18 Gen 15:5; 16:10; 17:2; 22:17; 26:4, 24; 48:4

^{b2} Exod 19:5–6

^{c4} některé živočišné

druhy v následujících výčtech nelze určit s jistotou

k místu, které si Hospodin, tvůj Bůh, vyvolil. ²⁶Za ty peníze tam poříd vše, nač budeš mít chuť – hovězí, skopové, víno, pivo nebo cokoli budeš chtít. Jez to tam před Hospodinem, svým Bohem, a raduj se s celou svou rodinou. ²⁷Nezanedbávej ovšem levitu, který je ve tvém městě, neboť u tebe nemá žádný podíl ani dědictví.

²⁸Každý třetí rok vezmi všechny desátky z úrody toho roku a slož je ve svém městě. ²⁹Přijde levita (jenž u tebe nemá podíl ani dědictví) a také přistěhovalec, sirotek a vdova, kteří jsou ve tvém městě, a budou jíst do sytosti. Hospodin, tvůj Bůh, pak požehná každou práci, k níž přiložíš ruku.

Rok promíjení dluhů

15 Každý sedmý rok budeš promíjet dluhy. ²Promíjení dluhů se bude dít takto: Každý věřitel promíne svému bližnímu, co mu osobně půjčil. Nebude to od svého bližního, totiž od svého bratra, vymáhat, neboť je vyhlášeno Hospodinovo promíjení dluhů. ³Od cizince dluh vymáhat smíš, ale co máš u svého bratra, to mu osobně promíneš. ⁴Jen ať u tebe nikdo není chudý! Hospodin, tvůj Bůh, ti bohatě požehná v zemi, kterou ti dává za dědictví, abys ji obsadil. ⁵Musíš jen bedlivě poslouchat Hospodina, svého Boha, a pečlivě dodržovat všechna tato přikázání, která ti dnes udílím. ⁶Hospodin, tvůj Bůh, ti pak požehná, jak ti slíbil: budeš moci půjčovat mnohým národům, ale sám si nevypůjčíš a budeš ovládat mnohé národy, ale tebe neovládnou.

⁷Bude-li u tebe někdo chudý (kterýkoli tvůj bratr v kterémkoli městě v zemi, již ti dává Hospodin, tvůj Bůh), pak před svým chudým bratrem nezatvrzuj srdce a neodpírej mu pomoc. ⁸Naopak, ochotně mu nabídní pomoc a půjč mu, co ve své nouzi potřebuje. ⁹Měj se na pozoru, abys v srdci nechoval ničemnou myšlenku: „Blíží se sedmý rok, rok promíjení dluhů...“ Hleděl-li bys na svého bratra lakotně a nic mu nedal, volal by kvůli tobě k Hospodinu a ty bys měl hřích. ¹⁰Dávej ochotně, nepouštěj si do srdce lakotu! Hospodin, tvůj Bůh, pak požehná veškerou tvou práci a vše, k čemu přiložíš ruku. ¹¹A protože v zemi nikdy nepřestanou být chudí, prikazuji ti: „Ochotně nabízej pomoc svému bratru – tomu, kdo je ve tvé zemi chudý a potřebný.“

¹²Když se ti tvůj bratr, ať Hebrej či Hebrejka, prodá do otroctví, odslouží u tebe šest let, ale sedmého roku jej propustíš na svobodu. ¹³Až ho budeš propouštět na svobodu, nenech jej odejít s prázdnou. ¹⁴Štědře ho obdaruj ze svého stáda, humna i lisu. Podělíš se s ním o vše, čím ti Hospodin, tvůj Bůh, požehnal. ¹⁵Pamatuj, že jsi v egyptské zemi sám byl otrokem, ale Hospodin, tvůj Bůh, tě vykoupil. Proto ti to dnes prikazuji.

¹⁶Řekne-li ti však: „Neodejdu od tebe“, protože miluje tebe i tvou rodinu a je mu u tebe dobře, ¹⁷pak vezmeš šídlo, na dveřích mu jím probodneš ucho a zůstane ve službě navždy. Totéž uděláš, půjde-li o tvou děvečku.

¹⁸Ať ti není zatěžko propustit jej na svobodu – vždyť se ti za těch šest let vyplatil dvakrát více nežli nádeník! Hospodin, tvůj Bůh, ti pak požehná ve všem, co děláš.

Zasvěcení prvorozených

¹⁹Každého prvorozeného samce ze svého skotu a bravu zasvěť Hospodinu, svému Bohu. Prvorozeného býčka nepoužívej k práci a prvorozeného beránka nestříhej. ²⁰Každý rok je se svou rodinou sněž před Hospodinem, svým Bohem, na místě, které si Hospodin vyvolí. ²¹Bude-li však na něm nějaká vada – bude-li kulhavý, slepý nebo s jinou vážnou vadou – nesmíš ho obětovat Hospodinu, svému Bohu. ²²Můžeš jej sníst ve svém městě, tak jako gazelu či jelena, ať jsi čistý nebo nečistý. ²³Jen nejez jeho krev – nech ji vytéci na zem jako vodu.

Tři výroční slavnosti

16 Zachovávej měsíc aviv, kdy budeš Hospodinu, svému Bohu, slavit *Pesach*, Hod beránka. ^a Oné noci v měsíci avivu vás přeče Hospodin, váš Bůh, vyvedl z Egypta. ²Na místě, které Hospodin vyvolí za příbytek pro své jméno, přines pro tento hod Hospodinu, svému Bohu, oběť z bravu či skotu. ³Nesmíš k němu jíst nic kvašeného. Po sedm dní jez nekvašený chléb, chléb tísně (neboť jsi z Egypta vyšel ve chvatu). Takto si po celý život připomínej den svého odchodu z Egypta. ⁴Po sedm dní ať se u tebe nevyskytne nic kvašeného. Z masa, které jsi obětoval večer prvního dne, ať nezůstane nic až do rána.

⁵Nesmíš pořádat Hod beránka v kterémkoli z měst, která ti Hospodin, tvůj Bůh, dává. ⁶Hod beránka pořádej pouze na místě, které Hospodin, tvůj Bůh, vyvolí za příbytek pro své jméno, a to večer při západu slunce, v dobu, kdy jsi odcházel z Egypta. ⁷Příprav a sněž jej na místě, které si Hospodin, tvůj Bůh, vyvolí, a ráno se vydej zpátky domů. ⁸Po šest dní budeš jíst nekvašené chleby. Sedmého dne pak bude svátek Hospodina, tvého Boha: nebudeš dělat žádnou práci.

⁹Odpočítej si sedm týdnů. Až napočítáš sedm týdnů od začátku obilné žně, ¹⁰uspořádej Hospodinu, svému Bohu, Slavnost týdnů. ^bPřines dobrovolnou oběť podle své možnosti, podle toho, jak ti Hospodin, tvůj Bůh, požehnal. ¹¹Na místě, které Hospodin, tvůj Bůh, vyvolí za příbytek pro své jméno, se pak před Hospodinem, svým Bohem, raduj se svým synem a dcerou, se svým otrokem a děvečkou, s levitou, který je ve tvém městě, a s přistěhovalcem, sirotkem a vdovou ve tvém středu. ¹²Pamatuj, že jsi sám byl v Egyptě otrokem. Proto pečlivě dodržuj tato ustanovení.

¹³Až shromáždíš úrodu ze svého humna i lisu, uspořádej sedmidenní Slavnost stánků. ^c ¹⁴Při této slavnosti se raduj se svým synem a dcerou, se svým otrokem a děvečkou, s levitou i s přistěhovalcem, sirotkem a vdovou, kteří jsou ve tvém městě. ¹⁵Po sedm dní pořádej pro Hospodina, svého Boha, slavnost na místě, které si Hospodin vyvolí. Hospodin, tvůj Bůh, ti přeče požehnal ve vší tvé úrodě a ve vší tvé práci, a tak to náležitě oslav!

¹⁶Tříkrát za rok ať se každý, kdo je u tebe mužského pohlaví, ukáže před Hospodinem, tvým Bohem, na místě, které si on vyvolil: při Slavnosti nekvašených chlebů, při Slavnosti týdnů a při Slavnosti stánků. Nikdo ať

^a1 Exod 12:1–20; 23:15; 34:18; Lev 23:5–8; Num 28:16–25 ^b10 Exod 23:16; 34:22; Lev 23:15–21; Num 28:26–31 ^c13 Exod 23:16 (*Slavnost dožíněk*); Lev 23:33–36; Num 29:12–38

se před Hospodinem neukáže s prázdnou. ¹⁷Každý ať přinese, co si může dovolit, podle toho, jak mu požehnal Hospodin, tvůj Bůh.

Zákon o soudcích

¹⁸Ve městech, která ti Hospodin, tvůj Bůh, dá, si pro každý svůj kmen ustanovte soudce a správce. Ti ať soudí lid spravedlivým soudem. ¹⁹Ne-překrucuj právo. Buď nestranný a neúplatný, neboť úplatek zaslepuje i oči moudrých a podvrací i rozhodnutí spravedlivých. ²⁰Usiluj o spravedlnost, o skutečnou spravedlnost! Pak teprve budeš žít a ovládneš zem, kterou ti Hospodin, tvůj Bůh, dává.

²¹U oltáře, který postavíš Hospodinu, svému Bohu, si nezasadíš žádný strom ani posvátný kůl. ²²Také si nevztyčíš posvátný sloup – to Hospodin, tvůj Bůh, nenávidí!

17 Neobětuj Hospodinu, svému Bohu, býka ani berana, na němž by byla vada nebo cokoli špatného – pro Hospodina, tvého Boha, je to ohavnost!

²Ve tvém středu, v kterémkoli městě, které ti Hospodin, tvůj Bůh, dá, by se mohl objevit muž nebo žena, kteří by v očích Hospodina, tvého Boha, spáchali tu špatnost, že by přestoupili jeho smlouvu ³a odešli sloužit a klanět se cizím bohům – slunci, měsíci či celému nebeskému zástupu (což jsem nikdy nepřikázal). ⁴Bude-li ti to oznámeno nebo se o tom doslechneš, důkladně to prošetři. Pokud se najisto potvrdí, že v Izraeli byla spáchána taková ohavnost, ⁵vyvedeš muže nebo ženu, kteří tu špatnost spáchali, ke svým branám a ukamenuješ je k smrti. ⁶Ten, kdo má zemřít, ať je popraven na základě výpovědi dvou nebo tří svědků. Nesmí být popraven na základě jediného svědectví. ⁷Svědkové ať na něj vztáhnou ruku jako první, aby zemřel, a potom se přidá všechen lid. Odstraň ze svého středu zlo!

⁸Ve tvém městě by se mohlo stát něco mimořádného, co bys nedovedl rozsoudit. Ať už půjde o vraždu, spor či napadení, v těchto sporných případech vstaň a vydej se na místo, které si Hospodin, tvůj Bůh, vyvolí. ⁹Přijď se dotázat levitských kněží nebo soudce, který tam v oněch dnech bude, a oni ti oznámí soudní výrok. ¹⁰Zachovej se pak podle výroku, který ti oznámí z místa, které si Hospodin vyvolil. Pečlivě dodrž všechny jejich pokyny. ¹¹Zachovej se podle pravidla, o němž tě poučí, a podle rozsudku, který ti řeknou. Od výroku, který ti oznámí, se neuchyluj napravo ani nalevo. ¹²Kdyby se někdo odvážil neuposlechnout kněze, stojícího tam ve službě Hospodinu, tvému Bohu, anebo soudce, pak ať ten člověk zemře. Odstraň z Izraele zlo! ¹³Až o tom všechen lid uslyší, přijde na ně bázeň a nebudou už jednat opovážlivě.

Zákon o králi

¹⁴Až přijdeš do země, kterou ti Hospodin, tvůj Bůh, dává, ovládneš ji a usadíš se v ní. Řekneš-li si: „Ustanovím nad sebou krále, tak jako všechny národy kolem mne“, ¹⁵pak nad sebou ustanov jen takového krále, jehož si

vyvolí Hospodin, tvůj Bůh. Ustanovíš nad sebou krále ze svých bratří; cizince, jenž by nebyl tvým bratrem, si dosadit nesmíš. ¹⁶Ať ale nemá mnoho koní, aby neposílal lid zpátky do Egypta pro další koně. Hospodin vám přece řekl: „Touto cestou se už nikdy nevrátíte.“ ¹⁷Ať nemá mnoho žen, aby snad jeho srdce nezabloudilo. Také ať nemá příliš mnoho zlata a stříbra.

¹⁸Až dosedne na svůj královský trůn, ať si nechá od levitských kněží porýdit opis tohoto Zákona. ¹⁹Tu knihu ať má stále u sebe a čte ji po všechny dny svého života. Tak se bude učit ctít Hospodina, svého Boha, a pečlivě dodržovat všechna slova tohoto Zákona a tato pravidla, ²⁰aby se jeho srdce nepozdvihlo nad jeho bratry a aby se neuchýlil od tohoto přikázání napravo ani nalevo. Pak bude moci dlouho kralovat on i jeho synové uprostřed Izraele.

Zákon o kněžích

18 Levitští kněží, totiž celý kmen Levi, nebudou mít podíl ani dědictví v Izraeli. Budou žít z ohnivých obětí Hospodinu, z jeho dědictví. ²Nebudou mít dědictví mezi svými bratry – sám Hospodin je jejich dědictvím, jak jim pověděl.^b

³Toto budou kněží právoplatně dostávat od lidu: Ti, kdo budou přinášet oběť – ať už ze skotu nebo z bravu – dají knězi plece, obě čelisti a žaludek. ⁴Budeš mu také dávat prvotiny ze svého obilí, vína a oleje a prvotiny z vlny svých ovcí. ⁵Jeho si totiž Hospodin, tvůj Bůh, vyvolil ze všech tvých kmenů, aby po všechny dny stál se svými syny ve službě v Hospodinově jménu.

⁶Kterýkoli levita smí odejít z tvého města (ať už bydlel v Izraeli kdekoli) na místo, které vyvolil Hospodin. Smí odejít, kdykoli se mu zachce. ⁷Bude sloužit ve jménu Hospodina, svého Boha, tak jako jeho ostatní bratři levité, kteří tam stojí před Hospodinem. ⁸Budou jíst stejný podíl bez ohledu na to, co kdo prodal po otcích.

Zákon o prorocích

⁹Až vejdeš do země, kterou ti Hospodin, tvůj Bůh, dává, neuč se jednat podle ohavných způsobů oněch národů. ¹⁰Ať se u tebe nenajde, kdo by svého syna či dceru provedl ohněm!^c Stejně tak žádný věstec, jasnovidce, hadač, čaroděj, ¹¹zaříkávač, vyvolávač duchů, věstkyně ani ten, kdo se radí s mrtvými. ¹²Každý, kdo páchá něco takového, je pro Hospodina ohavný! Právě kvůli takovému ohavnostem je Hospodin, tvůj Bůh, před tebou vyháněn. ¹³Buď cele oddán Hospodinu, svému Bohu.

¹⁴Národy, které ovládneš, totiž poslouchají jasnovidce a věstce, ale tobě to Hospodin, tvůj Bůh, nedopouští. ¹⁵Hospodin, tvůj Bůh, ti zprostřed tvých bratrů vzbudí proroka, jako jsem já – toho poslouvejte. ¹⁶Přesně to jsi žádal od Hospodina, svého Boha, na Orébu v den shromáždění, když jsi říkal: „Ať už neslyším hlas Hospodina, svého Boha, a nevidím ten veliký oheň – jinak zemřu!“^d

¹⁷Tehdy mi Hospodin řekl: „Dobře to pověděli. ¹⁸Zprostřed jejich bratrů jim vzbudím proroka, jako jsi ty. Vložím svá slova do jeho úst a on jim poví vše, co mu přikáží. ¹⁹Kdokoli neposlechne má slova, která promluví mým jménem, s takovým zúčtuji já sám. ²⁰Kdyby se však nějaký prorok opovážil

^a16 Exod 14:13

^b2 Num 18:20; Deut 10:9

^c10 Lev 18:21; Deut 12:31 (2.Král 23:10;

Jer 7:31)

^d16 Exod 20:18–19; Deut 5:23–27

promluvit mým jménem slovo, které jsem mu nesvěřil, takový prorok ať zemře stejně, jako kdyby mluvil jménem cizích bohů.“

²¹Můžeš si říci: „Jak poznáme, že to slovo nemluví Hospodin?“ ²²Nuže, jestliže prorok řekne Hospodinovým jménem něco, co se nestane, pak to slovo nemluvil Hospodin. Onen prorok mluvil opovážlivě. Neboj se ho.

Zákon o útočištných městech

19 Hospodin, tvůj Bůh, před tebou vykoření národy; Hospodin, tvůj Bůh, ti dá jejich zem. Až je vyženeš a usadíš se v jejich městech a v jejich domech, ²odděl si uprostřed země, kterou ti Hospodin, tvůj Bůh, dá za dědictví, tři města. ³V zemi, kterou ti Hospodin, tvůj Bůh, dá za dědictví, rozměř vzdálenosti a rozděl její území na tři díly, aby se každý, kdo někoho zabil, měl kam uchýlit.^a

⁴Když někdo někoho zabije a uteče, aby si zachránil život (v případě, že svého bližního zabil neúmyslně, aniž ho kdy předtím měl v nenávisti), se to bude mít takto: ⁵Když například někdo půjde se svým druhem do lesa na dříví, při kácení stromu se rozmáchne sekerou, železo sklouzne z topůrka a smrtelně zraní jeho druhá, bude se dotýčný moci uchýlit do jednoho z těchto měst a zachránit si život. ⁶Kdyby to bylo příliš daleko, mohl by vraha dostihnout krevní mstitel, jenž by jej pronásledoval, a ve své zuřivosti by jej mohl zabít. On však nebyl hoden smrti, neboť zabitého nikdy předtím neměl v nenávisti. ⁷A proto ti prikazuji: Odděl si tři města.

⁸Až Hospodin, tvůj Bůh, podle přísahy dané tvým otcům rozšíří tvé území a dá ti celou zem, kterou zaslíbil tvým otcům ⁹(budeš-li ovšem pečlivě dodržovat všechna přikázání, která vám dnes udílím, totiž abys miloval Hospodina, svého Boha, a kráčel po jeho cestách po všechny dny), potom k těmto třem městům přidáš ještě další tři. ¹⁰To proto, aby se v zemi, kterou ti Hospodin, tvůj Bůh, dává za dědictví, neprolévala nevinná krev. Ta krev by padla na tebe!

¹¹Pokud by však někdo úkladně napadl svého bližního z nenávisti a poté, co jej smrtelně zranil, by utekl do jednoho z těchto měst, ¹²v takovém případě pro něj stařešinové jeho města pošlou, vezmou ho odtud a vydají jej do rukou krevního mstitele, aby zemřel. ¹³Neslituješ se nad ním. Odstraň z Izraele nevinně prolitou krev, a povede se ti dobře.

¹⁴Neposunuj mezník svého bližního, kterým tví předkové vymezili tvé dědictví v zemi, kterou ti Hospodin, tvůj Bůh, dává do vlastnictví.

Zákon o svědcích

¹⁵Proti nikomu nepostačí jediný svědek, ať už se dotýčný jakkoli provinil či spáchal jakýkoli hřích, jenž se dá spáchat. Výrok musí být potvrzen výpovědí dvou nebo tří svědků.

¹⁶Povstane-li proti někomu zlomyslný svědek, aby jej nařkl z odpadlictví, ¹⁷obě strany sporu se musí postavit před Hospodina – před kněze a soudce, kteří tam v těch dnech budou. ¹⁸Soudci ať věc důkladně prošetří. Ukáže-li se, že to byl křivý svědek, křivě svědčící proti svému bratru, ¹⁹uděláte mu totéž, co chtěl, aby se stalo jeho bratru. Odstraň ze svého středu zlo! ²⁰Až o tom uslyší ostatní, přijde na ně bázeň a tato špatnost se ve tvém středu

^a3 Exod 21:12–13; Num 35:6–15

už nikdy nestane. ²¹Neslituješ se nad ním – život za život, oko za oko, zub za zub, ruka za ruku, noha za nohu.“

Zákon o válce

20 Když vytáhneš do boje proti svým nepřátelům a uvidíš koně, vozy a více lidu, než máš sám, neboj se jich, neboť s tebou je Hospodin, tvůj Bůh, který tě vyvedl z Egypta. ²Než půjdete do bitvy, přistoupí kněz a promluví k lidu: ³„Slyš, Izraeli! Dnes jdete do boje proti svým nepřátelům. Nebudte malomyslní, nebojte se ani neděste – nemějte z nich strach. ⁴Hospodin, váš Bůh, který vás předchází, bude proti vašim nepřátelům bojovat za vás a dá vám vítězství.“

⁵Potom k lidu promluví správcové: „Kdo postavil nový dům a ještě se tam nenastěhoval? Ať se vrátí domů, aby snad nepadl v boji a nenastěhoval se tam někdo jiný. ⁶Kdo vysázal vinici a ještě neokusil její ovoce? Ať se vrátí domů, aby snad nepadl v boji a její ovoce neokusil někdo jiný. ⁷Kdo se zasnoubil se ženou, ale ještě si ji nevzal? Ať se vrátí domů, aby snad nepadl v boji a nevzal si ji někdo jiný.“ ⁸Správcové pak k lidu promluví ještě takto: „Kdo se bojí? Kdo je malomyslný? Ať se vrátí domů, aby jeho bratři neztratili odvahu jako on.“ ⁹Teprve když správcové dokončí svou řeč k lidu, postaví do jeho čela velitele oddílů.

¹⁰Když přitáhneš k městu, abys je dobýval, nejprve mu nabídni mír. ¹¹Pokud nabídnutý mír přijmou a otevrou ti, pak všechny lid, který tam bude, podrob nuceným pracím a budou ti sloužit. ¹²Pokud však svou nabídku nepřijmou a začnou s tebou bojovat, oblehni je, ¹³a až je Hospodin, tvůj Bůh, vydá do tvých rukou, pobij ostřím meče všechny, kdo tam budou mužského pohlaví. ¹⁴Avšak ženy, děti, dobytek a všechnu kořist z toho města si rozeber a užívej kořist svých nepřátel, které ti Hospodin, tvůj Bůh, vydal. ¹⁵Takto nalož se všemi městy, která jsou od tebe velmi vzdálená – s těmi, která nepatří k městům zdejších národů.

¹⁶Z měst patřících národům, které ti Hospodin, tvůj Bůh, dává za dědictví, však nenech nikoho naživu. ¹⁷Chetejce, Emorejce, Kanaánce, Perizejce, Hivejce a Jebusejce totiž musíš vyhladit jako proklaté, jak ti přikázal Hospodin, tvůj Bůh.^b ¹⁸Jinak by vás učili jednat podle svých ohavných způsobů, jimž se oddávají kvůli svým bohům, a vy byste hřešili proti Hospodinu, svému Bohu.

¹⁹Budeš-li ve válce některé město dlouho obléhat, aby ses jej zmocnil, není jeho stromy; nedotkni se jich sekerou. Jistě, můžeš z nich jíst, ale nesmíš je vykácet. Copak je ten polní strom člověk, aby před tebou utekl za hradbu? ²⁰Smíš zničit jen ty stromy, o kterých víš, že nenesou ovoce. Takové smíš kácet a stavět z nich obléhací zařízení, dokud město, které s tebou bojuje, nepadne.

Zákon o neobjasněné vraždě

21 Když se v zemi, kterou ti Hospodin, tvůj Bůh, dává za dědictví, najde někde venku ležet zabitý člověk a nezjistí se, kdo ho zabil, ²vyjdou tvoji stařešinové a soudci, aby změřili vzdálenost od toho zabitého k okolním městům ³a zjistili, které město je k mrtvému nejbližší. Stařešinové toho města ať vezmou jalovici, která ještě nebyla použita k práci

^a21 Exod 21:23–25; Lev 24:20

^b17 Deut 7:1–5

a ještě netahala jho. ⁴Tu jalovici ať stařešinové města odvedou do říčního údolí, na místo, kde se neoralo ani neselo, a tam jí zlomí vaz. ⁵Potom ať přistoupí kněží, Leviho synové (neboť je Hospodin, tvůj Bůh, vyvolil, aby mu sloužili a aby v Hospodinově jménu žehnali.“ ⁶Podle nich se rozhodne každá pře a každé napadení.)

⁶Všichni stařešinové města, které bude k zabitému nejbližší, si pak umyjí ruce nad jalovicí, jíž byl v údolí zlomen vaz, ⁷a prohlásí: „Naše ruce tu krev neprolily, naše oči nic neviděly. ⁸Hospodine, zprošť viny svůj lid Izrael, který jsi vykoupil! Nenech nevinně prolitou krev uprostřed svého lidu Izraele!“ Tehdy budou zproštěni viny za tu krev. ⁹Takto odstraníš nevinně prolitou krev ze svého středu, neboť uděláš, co je v Hospodinových očích správné.

Zákony o rodinném životě

¹⁰Když vytáhneš do boje proti svým nepřítelům a Hospodin ti je vydá do rukou, budeš je moci brát do zajetí. ¹¹Spatíš-li mezi zajatými krásnou ženu a zatoužíš po ní, smíš si ji vzít za ženu. ¹²Až si ji odvedeš domů, oholí si hlavu, ostříhá nehty ¹³a svlékne šaty, v nichž byla zajata. Zůstane ve tvém domě celý měsíc a bude oplakávat svého otce a matku. Teprve poté se s ní spojíš a staneš se jejím mužem a ona tvou ženou. ¹⁴Pokud se ti však znelíbí, propustíš ji na svobodu. Nesmíš ji prodat za peníze ani s ní zacházet jako s otrokyní, neboť jsi ji zneužil.

¹⁵Když někdo bude mít dvě ženy, z nichž jednu bude milovat a druhou ne, a obě mu porodí syny, přičemž prvorozený bude synem té nemilované, ¹⁶otec pak nesmí ve své závěti majetkově upřednostnit syna milované namísto syna nemilované. ¹⁷Ať přizná prvorozenství synu té nemilované a dá mu dvojnásobný díl z celého dědictví. Protože je prvotinou jeho mužství, náleží právo prvorozenství jemu.

¹⁸Když někdo bude mít svéhlavého a vzpurného syna, který neposluhává otce ani matku a neposlechne je, ani když ho trestají, ¹⁹pak ho otec s matkou vezmou a odvedou k bráně jeho města za městskými stařešinými. ²⁰Těm řeknou: „Tento náš syn je svéhlavý a vzpurný. Neposlouchá nás, jen hoduje a pije.“ ²¹Všichni muži toho města ať jej ukamenují k smrti. Odstraň ze svého středu zlo! Uslyší o tom všechen Izrael a přijde na něj bázeň.

Další zákony

²²Když někdo spáchá smrtelný zločin a bude popraven pověšením na kůl, ²³ať jeho tělo nezůstane na kůlu. Musíš je pochovat ještě téhož dne, neboť ten pověšený je před Bohem prokletý. Neposkvrňuj zemi, kterou ti Hospodin, tvůj Bůh, dává za dědictví!

22 Když uvidíš bloudícího býka či ovci svého bratra, neboť lhostejný, ale poctivě je přiveď svému bratru zpět. ²Pokud tvůj bratr nebydlí poblíž anebo ho neznáš, přiveď to zvíře k sobě domů, ať u tebe zůstane, dokud se po něm tvůj bratr nebude ptát. Tehdy mu je vrátíš. ³Totéž uděláš s jeho oslem, s jeho pláštěm a s čímkoli, co se tvému bratru ztratilo. Když to najdeš, nesmíš být lhostejný.

⁴Když uvidíš osla nebo býka svého bratra, jak leží na cestě, neboť lhostejný. Ochotně mu jej pomoz zvednout.

⁵Žena se nesmí oblékat jako muž ani muž jako žena. Kdokoli to dělá, je Hospodinu, tvému Bohu, ohavný!

⁶Když cestou narazíš na ptačí hnízdo (ať už na stromě nebo na zemi) s matkou sedící na ptáčatech či vejcích, neber matku i s mladými. ⁷Mladé si smíš vzít, ale matku musíš pustit, aby se ti vedlo šťastně a byl jsi dlouho živ.

⁸Když budeš stavět nový dům, udělej na střeše zábradlí. Kdyby z ní totiž někdo spadl, uvedl bys na svůj dům krev.

⁹Neosívej svou vinici dalším druhem semene. Jinak to vše propadne svatyni – jak úroda toho semene, tak plody vinice.

¹⁰Neorej volem a oslem zapřaženými spolu.

¹¹Neoblékej si látku z dvojího vlákna, ze směsi vlny a lnu.

¹²Na čtyřech cípech pláště, který nosíš, si udělej trásně.^a

Ochrana panenství

¹³Když si někdo vezme manželku, ale poté, co s ní bude spát, se mu znelíbí, ¹⁴a tak ji začne očerňovat a pomlouvat: „Vzal jsem si tuto ženu, ale když jsem se s ní spojil, zjistil jsem, že není panna“, ¹⁵pak ať otec s matkou té dívky přinesou důkaz jejího panenství ke stařešinům do městské brány.

¹⁶Otec dívky ať stařešinům řekne: „Dal jsem svou dceru za ženu tomuto muži. On si ji ale zprotivil ¹⁷a teď ji očerňuje. Prý: ‚Zjistil jsem, že tvá dcera není panna.‘ Zde je ale důkaz panenství mé dcery!“ A rozestrou její roucho před stařešiny města. ¹⁸Stařešinové města pak onoho muže vezmou a potrestají ho. ¹⁹Za to, že pomlouval izraelskou pannu, mu uloží pokutu sto šekelů^b stříbra a dají je otci té dívky. Ta zůstane jeho manželkou a on ji po celý svůj život nesmí propustit.

²⁰Kdyby však to obvinění bylo pravdivé, kdyby se u té dívky nenašel důkaz panenství, ²¹ať ji vyvedou ke vchodu do domu jejího otce a muži toho města ať ji ukamenují k smrti za to, že spáchala v Izraeli hanebnost, když smilnila v domě svého otce. Odstraň ze svého středu zlo!

²²Když někdo bude přistižen, jak spí s vdanou ženou, ať oba zemřou – muž, který s tou ženou spal, i ta žena. Odstraň z Izraele zlo!

²³Když někdo ve městě potká dívku, pannu zasnoubenou jinému muži, a vyspí se s ní, ²⁴vyveďte oba k městské bráně a ukamenujte je k smrti – dívku proto, že ve městě nekřičela, a muže proto, že zneuctil snoubenku svého bližního. Odstraň ze svého středu zlo!

²⁵Když někdo potká zasnoubenou dívku venku na poli, znásilní ji a vyspí se s ní, pak ať zemře jen ten muž. ²⁶Dívku netrestej, nezaslouží si smrt. Je to, jako když někdo napadne a zavraždí svého bližního. ²⁷Byla přece na poli – zasnoubená dívka křičela, ale nebyl tam nikdo, kdo by ji zachránil.

²⁸Když někdo potká dívku, pannu, která není zasnoubená, znásilní ji a vyspí se s ní, pak, budou-li přistiženi, ²⁹dá ten muž jejímu otci padesát šekelů^c stříbra a ta dívka se stane jeho manželkou. Zneuctil ji, a tak ji po celý svůj život nesmí propustit.

^a12 Num 15:37–40

^b19 asi 1,2kg

^c29 asi 580g

23 Nikdo si nesmí vzít manželku svého otce – tím by zneuctil svého otce.

Ochrana čistoty shromáždění

²Do Hospodinova shromáždění nesmí vejít muž s rozdrceným nebo uříznutým přirozením.

³Do Hospodinova shromáždění nesmí vejít bastard. Ani jeho desáté pokolení nevejde do Hospodinova shromáždění.

⁴Do Hospodinova shromáždění nesmí vejít nikdo z Amonců ani z Moábců. Ani jejich desáté pokolení nikdy nevejde do Hospodinova shromáždění, ⁵protože vám nevyšli naproti s chlebem a vodou, když jste táhli z Egypta. Namísto toho si na tebe najali Beorova syna Balaáma z Petoru v mezopotamském Aramu, aby tě proklel.^a ⁶(Hospodin, tvůj Bůh, ovšem odmítl Balaáma vyslyšet. Z lásky k tobě obrátil Hospodin, tvůj Bůh, kletbu v požehnání.) ⁷Po všechny své dny nikdy nebudeš usilovat o mír s nimi ani o jejich prospěch.

⁸Edomských se však nestraň – vždyť jsou to tvoji příbuzní. Nestraň se ani Egypťanů – vždyť jsi v jejich zemi žil jako přistěhovalec. ⁹Potomci, kteří se jim narodí ve třetím pokolení, smí vejít do Hospodinova shromáždění.

¹⁰Když vojensky vytáhneš proti svým nepřítelům, vyvaruj se každé nepřístojnosti. ¹¹Jestliže se mezi vámi někdo znečistí noční příhodou, ať vyjde ven za tábor. Nesmí vkročit do tábora. ¹²Kvečeru se pak omyje vodou a po západu slunce se vrátí do tábora.

¹³Venku za táborem měj vyhrazené místo, kam budeš chodit na stranu.

¹⁴Ve své výstroji budeš mít kolík. Když si půjdeš ven ulevit, vyhrabeš jím důlek a potom své výkaly přikryješ. ¹⁵Hospodin, tvůj Bůh, totiž kráčí uprostřed tvého tábora, aby tě vysvobozoval a vydal ti tvé nepřátele. Ať je tedy tvůj tábor svatý! Ať u tebe nevidí žádnou nepatřičnost!

Další zákony

¹⁶Otroka, jenž k tobě utekl, nevydávej jeho pánu. ¹⁷Ať bydlí u tebe, kdekoli se mu zalíbí, v kterémkoli městě, které si u vás vybere. Nesmíš jej utiskovat.

¹⁸Mezi dcerami Izraele ať není žádná prostitutka a mezi syny Izraele žádný prostitut. ^b ¹⁹Odměnu té coury ani mzdu toho psa nesmíš přinést do domu Hospodina, svého Boha, k naplnění jakéhokoli slibu. Oba dva jsou před Hospodinem, tvým Bohem, ohavní!

²⁰Svému bratru nepůjčuj na úrok, ať půjde o peníze, potraviny nebo o cokoli, nač se dává úrok. ²¹Cizinci smíš půjčit na úrok, ale svému bratru půjč bez úroku. Hospodin, tvůj Bůh, ti pak požehná ve všem, k čemu přiložíš ruku v zemi, kterou jdeš obsadit.

²²Pokud Hospodinu, svému Bohu, něco slíbíš, neotálej to splnit. Hospodin, tvůj Bůh, to od tebe rozhodně očekává, a tak bys měl hřích. ²³Zdrzet se slibu však není žádný hřích. ²⁴Co vyšlo z tvých úst, to splň. Co jsi vlastními ústy dobrovolně slíbil Hospodinu, svému Bohu, to vykonej.

²⁵Půjdeš-li vinicí svého bližního, můžeš jíst hrozny podle chuti až do sytosti, ale nesmíš je sbírat do nádoby. ²⁶Půjdeš-li obilím svého bližního, můžeš trhat klasy, ale nesmíš na obilí svého bližního vztáhnout srp.

^a5 Num 22–24 ^b18 míněna „posvátná“ prostituce v rámci pohanských kultů plodnosti (1. Král 14:24; 15:12; 22:47; 2. Král 23:7; Oze 4:14)

Zákon o rozluce

24 Může se stát, že se někdo ožení s manželkou, ale ta se mu znelíbí, neboť na ní najde nějakou nepatřičnost. Napíše jí tedy rozlukový list, dá jí ho do ruky a pošle ji pryč z domu. ²Ona se po odchodu z jeho domu vdá za jiného muže, ³ale ten si ji také zprotiví, napíše jí rozlukový list, dá jí ho do ruky a pošle ji z domu. Anebo tento její druhý manžel zemře.

⁴Její původní manžel, který ji poslal pryč, si ji pak už nebude moci vzít zpět za manželku, neboť už byla poskvrněna. Nesváděj k hříchu lid země, kterou ti Hospodin, tvůj Bůh, dává za dědictví!

Další zákony

⁵Kdo se nedávno oženil, ať nechodí do boje a není povoláván k žádné službě. Na jeden rok ať je uvolněn domů pro potěšení ženy, kterou si vzal.

⁶Nikdo nesmí vzít do zástavy domácí mlýnek, ba ani jeho horní kámen – vždyť by vzal do zástavy sám život!

⁷Bude-li někdo přistižen, že unesl jednoho ze svých bratrů, synů Izraele, aby jej zotročil či prodal, pak ať ten únosce zemře. Odstraň ze svého středu zlo!

⁸Pozor! Při ráně malomocenství pečlivě dodržuj všechny pokyny levitských kněží. Pečlivě dodržujte, co jsem jim přikázal. ^a⁹Pamatuj, co Hospodin, tvůj Bůh, udělal Miriam na vaší cestě z Egypta. ^b

¹⁰Když budeš svému bližnímu poskytovat půjčku, nevstupuj do jeho domu, aby sis vybral zástavu. ¹¹Zůstaň venku, než ti věřitel přinese zástavu ven. ¹²Bude-li chudý, nechod spát s pláštěm, který ti dal do zástavy. ¹³Při západu slunce mu zástavu vrať. Když půjde spát ve svém plášti, bude ti žehnat. V tom bude spočívat tvá spravedlnost před Hospodinem, tvým Bohem.

¹⁴Nevykořisťuj nádeníka, chudého a potřebného, ať už je to tvůj bratr anebo se do některého města ve tvé zemi přistěhoval. ¹⁵Každý den ještě před západem slunce mu vyplat' mzdu. Vždyť je chudý, závisí na tom jeho život! Jinak bude kvůli tobě volat k Hospodinu, a budeš mít hřích.

¹⁶Rodiče nemohou platit životem za své děti ani děti za své rodiče. Každý zaplatí životem za svůj vlastní hřích.

¹⁷Nepřekrucuj právo přistěhovalce ani sirotka a nezabavuj roucho vdově.

¹⁸Pamatuj, že jsi byl v Egyptě otrokem a že tě odtud Hospodin, tvůj Bůh, vykoupil. To proto ti přikazují, abys činil tyto věci.

¹⁹Když budeš na svém poli sklízet obilí a zapomeneš na poli snop, nevracej se pro něj. Případně přistěhovalci, sirotku a vdově, aby ti Hospodin, tvůj Bůh, požehnal ve všem, k čemu přiložíš ruku. ²⁰Když budeš strážat své olivy, znovu je po sobě nečeš. Případnou přistěhovalci, sirotku a vdově.

²¹Když budeš sbírat hrozny na své vinici, znovu je po sobě nečeš. Případnou přistěhovalci, sirotku a vdově. ²²Pamatuj, že jsi byl v Egyptě otrokem. To proto ti přikazují, abys činil tyto věci.

25 Když mezi lidmi vznikne spor, ať se jdou nechat rozsoudit k soudci. Soudci ať zjednájí právo tomu, kdo je v právu, a viníka ať odsoudí. ²Zaslouží-li si viník bičování, soudce jej dá položit a zbičovat pod svým dohledem tolika ranami, kolik si zaslouží. ³Nechá mu dát čtyřicet ran, ne

^a8 Lev 13–14^b9 Num 12:10–15

víc. Kdyby totiž tvůj bratr dostal při bičování více ran, byl by před tebou znevážen.

⁴Mlátícímu dobytčeti nedáš náhubek.

Ochrana vdovy

⁵Když budou bratři bydlet pospolu a jeden z nich zemře, aniž by měl syna, neprovádá se žena zesnulého ven z rodiny, za cizího muže. Ať se s ní spojí její švagr; ten ať si ji vezme za ženu, aby splnil švagrovskou povinnost.^a

⁶Prvorozený, jehož mu porodí, pak ponese jméno onoho zesnulého bratra, aby jeho jméno nevymizelo z Izraele.

⁷Když si ten muž nebude chtít svou švagrovou vzít, půjde švagrová ke stařešinům do městské brány a řekne: „Můj švagr odmítá svému bratru vzbudit potomstvo v Izraeli. Nechce vůči mně splnit svou švagrovskou povinnost!“ ⁸Stařešinové města jej tedy předvolají a promluví s ním. Bude-li stát na svém a řekne: „Nechci si ji vzít“, ⁹přistoupí k němu jeho švagrová a před zraky stařešinů mu zuje z nohy sandál, plivne mu do tváře a prohlásí: „To si zaslouží muž, který nechce zbudovat rodinu svého bratra!“ ¹⁰Jeho rodina pak bude v Izraeli známá pod jménem „Rodina vyzutého“.

Další zákony

¹¹Když se budou muži prát, může se stát, že manželka jednoho přistoupí, aby svého muže uchránila před tím, který ho bije. Pokud vztáhne ruku a chytí jej za přirození, ¹²pak jí bez milosti usekni dlaň.

¹³Neměj ve váčku dvojí závaží, jedno těžší a jedno lehčí. ¹⁴Neměj doma dvojí míru, jednu větší a jednu menší. ¹⁵Měj naprosto poctivé závaží a naprosto poctivou míru. Pak budeš dlouho živ na zemi, kterou ti dává Hospodin, tvůj Bůh. ¹⁶Kdokoli totiž činí tyto věci, kdokoli se dopouští křivdy, je před Hospodinem, tvým Bohem, ohavný!

¹⁷Pamatuj, co ti provedl Amalek na vaší cestě z Egypta: ¹⁸Aniž se bál Boha, přepadl tě na cestě, když jsi byl námahou vyčerpán, a pobil tvůj zadní voj, všechny, kdo pro slabost zůstávali pozadu. ¹⁹Až ti Hospodin, tvůj Bůh, dá odpočinout ode všech okolních nepřátel, až obsadíš zemi, kterou ti dává za dědictví, tehdy musíš vyhladit Amalekovu památku pod nebem. Nezapomeň!

Vyznání Izraele

26 Až přijdeš do země, kterou ti Hospodin, tvůj Bůh, dává za dědictví, ovládneš ji a usadíš se v ní, ²odděl prvotiny všech plodů, jež sklídíš v zemi, kterou ti dává Hospodin, tvůj Bůh. Vloží je do nůše a jdi na místo, které si Hospodin, tvůj Bůh, vyvolí za příbytek pro své jméno. ³Až přijdeš ke knězi, který tam v oněch dnech bude, řekneš mu: „Vyznávám dnes Hospodinu, tvému Bohu, že jsem vstoupil do země, o níž přísahal našim otcům, že nám ji dá.“ ⁴Kněz od tebe nůši přijme a postaví ji před oltář Hospodina, tvého Boha.

⁵Tehdy před Hospodinem, svým Bohem, prohlásíš: „Můj otec, kočovný Aramejec,^b sestoupil do Egypta v nepatrném počtu. Tam pobýval a tam se stal národem – velikým, mocným a početným. ⁶Egyptané nás ale trápili,

^a5 Gen 38:8 (Rút 1:11; 3:13; 4:5–10) ^b5 Gen 25:10

utiskovali a drtili těžkou robotou. ⁷Volali jsme tedy k Hospodinu, Bohu našich otců, a Hospodin nás vyslyšel. Viděl naše utrpení, dřinu a porobu ⁸a vyvedl nás z Egypta mocnou rukou a vztaženou paží, ve veliké hrůze, uprostřed znamení a zázraků. ⁹Přivedl nás až sem a dal nám tuto zemi, zemi oplývající mlékem a medem. ¹⁰Proto teď přináším prvotiny, první ovoce země, kterou jsi mi, Hospodine, dal.“ Když to položíš před Hospodina, svého Boha, pokloníš se před ním. ¹¹Spolu s levitou a přistěhovalcem se pak budeš radovat ze všeho dobrého, co ti Hospodin, tvůj Bůh, dal.

¹²Když budeš třetího roku, v roce desátků, dokončovat odvod všech desátků ze své úrody, poskytněš je levitovi, přistěhovalci, sirotku a vdově, aby ve tvém městě jedli do sytosti.

¹³Tedy před Hospodinem, svým Bohem, prohlásíš: „Vynesl jsem z domu, co bylo svaté, a dal jsem to levitovi, přistěhovalci, sirotku a vdově, přesně jak jsi mi přikázal. Nepřestoupil jsem tvé přikázání, nezapomněl jsem ani na jedno. ¹⁴Nic z toho jsem nejedl ve svém truchlení, nic z toho jsem neubral ve své nečistotě,“ nic z toho jsem nevěnoval mrtvému. Poslechl jsem Hospodina, svého Boha; zachoval jsem se přesně, jak jsi mi přikázal. ¹⁵Shlédni tedy ze svého svatého příbytku, z nebe, a požehnej svému lidu Izraeli i zemi, kterou jsi nám dal, jak jsi s přísahou slíbil našim otcům – tu zemi oplývající mlékem a medem!“

¹⁶Dnešního dne ti Hospodin, tvůj Bůh, prikazuje, abys dodržoval tato ustanovení a pravidla. Proto je pečlivě dodržuj celým srdcem a celou duší. ¹⁷Dnes prohlašuješ, že Hospodin bude tvým Bohem, že budeš kráčet po jeho cestách, že budeš zachovávat jeho pravidla, přikázání a zákony a že mu budeš poslušný. ¹⁸Hospodin pak prohlašuje, že budeš jeho lidem, jeho zvláštním pokladem, jak ti zaslíbil. ^b Budeš-li zachovávat všechna jeho přikázání, ¹⁹pak tě vyvýší, abys měl chválu, věhlas a slávu nade všechny národy, které učinil, a tak budeš svatým lidem Hospodina, svého Boha, jak ti zaslíbil.

Vyhlášení smlouvy

27 Mojžíš tehdy se stařešiny Izraele přikázal lidu: Zachovávejte všechna přikázání, která vám dnes udílím.

²V den, kdy přejdeš Jordán do země, kterou ti dává Hospodin, tvůj Bůh, vztyč veliké kameny, které nabíliš vápnem. ³Jakmile překročíš Jordán, napiš na ně všechna slova tohoto Zákona. Pak budeš moci vejít do země, kterou ti dává Hospodin, tvůj Bůh – do země oplývající mlékem a medem, kterou ti zaslíbil Hospodin, Bůh tvých otců. ^c ⁴Dnes vám prikazuji: Až přejdete Jordán, vztyčte tyto kameny na hoře Ebal a nabelte je vápnem. ⁵Postav tam oltář Hospodinu, svému Bohu, oltář z kamenů neopracovaných železem. ⁶Až Hospodinu, svému Bohu, postavíš oltář z netknutých kamenů, přineseš na něm Hospodinu, svému Bohu, zápalné oběti. ⁷Přineseš také pokojné oběti, budeš je tam jíst a radovat se před Hospodinem, svým Bohem. ⁸Na ty kameny pak napíšeš všechna slova tohoto Zákona, a to důkladně a zřetelně.

^a14 Num 19:11, 22

^b18 Exod 19:5–6

^c3 Exod 3:8, 17

⁹Mojžíš s levitskými kněžími pak promluvil k celému Izraeli: Zmlkni a slyš, Izraeli! Dnešního dne se stáváš lidem Hospodina, svého Boha.
¹⁰Proto poslouchej Hospodina, svého Boha, a dodržuj jeho příkázání a pravidla, která ti dnes udílím.

¹¹Toho dne Mojžíš lidu přikázal: ¹²Až přejdete Jordán, ať se Šimeon, Levi, Juda, Isachar, Josef a Benjamín postaví na hoře Gerizim, aby žehnali lidu.
¹³Ruben, Gád, Ašer, Zabulon, Dan a Neftalí se pak postaví na hoře Ebal, aby zlořečili.

¹⁴Levitě tehdy začnou na všechny Izraelity hlasitě volat:

¹⁵„Zlořečený, kdo vytesá či odlije modlu, ohavnost před Hospodinem, výtvar šikovných rukou, i kdyby ji schoval do skrýše!“
A všechen lid odpoví: „Amen!“^a

¹⁶„Zlořečený, kdo zneváží svého otce či matku!“
A všechen lid odpoví: „Amen!“

¹⁷„Zlořečený, kdo posune mezník svého bližního!“
A všechen lid odpoví: „Amen!“

¹⁸„Zlořečený, kdo svede slepého z cesty!“
A všechen lid odpoví: „Amen!“

¹⁹„Zlořečený, kdo překrouť právo přistěhovalce, sirotka či vdovy!“
A všechen lid odpoví: „Amen!“

²⁰„Zlořečený, kdo obcuje s manželkou svého otce – takový zneuctil svého otce!“
A všechen lid odpoví: „Amen!“

²¹„Zlořečený, kdo obcuje s jakýmkoli zvířetem!“
A všechen lid odpoví: „Amen!“

²²„Zlořečený, kdo obcuje se svojí sestrou – dcerou svého otce nebo své matky!“
A všechen lid odpoví: „Amen!“

²³„Zlořečený, kdo obcuje se svou tchyní!“
A všechen lid odpoví: „Amen!“

²⁴„Zlořečený, kdo tajně zabije svého bližního!“
A všechen lid odpoví: „Amen!“

²⁵„Zlořečený, kdo se dá uplatit, aby prolil nevinnou krev!“
A všechen lid odpoví: „Amen!“

²⁶„Zlořečený, kdo by neplnil a nedodržoval slova tohoto Zákona!“
A všechen lid odpoví: „Amen!“

^a15 hebr. *Vskutku, ať se tak stane!*

Požehnání poslušnosti

28 Budeš-li opravdově poslouchat Hospodina, svého Boha, a pečlivě dodržovat všechna jeho přikázání, která ti dnes udílím, Hospodin, tvůj Bůh, tě vyvýší nade všechny národy země. ²Budeš-li poslouchat Hospodina, svého Boha, přijdou na tebe a dostihnou tě všechna tato požehnání:

- ³Požehnaný budeš ve městě,
požehnaný budeš i na poli!
- ⁴Požehnaný plod tvého lůna,
plody tvé půdy,
plod tvého dobytka,
vrh tvého skotu
i mláďata tvého bravu.
- ⁵Požehnaná tvá nůše i tvá díže!
- ⁶Požehnaný budeš při vcházení,
požehnaný budeš i při vycházení.

⁷Hospodin před tebou porazí nepřátele, kteří tě napadnou. Jednou cestou proti tobě vytáhnou, sedmi cestami před tebou utečou.

⁸Hospodin ti sešle požehnání pro tvé sýpky i pro vše, k čemu přiložíš ruku; Hospodin, tvůj Bůh, ti požehná v zemi, kterou ti dává.

⁹Hospodin si tě zbuduje ve svatý lid, jak ti přísahal, budeš-li zachovávat přikázání Hospodina, svého Boha, a kráčet po jeho cestách. ¹⁰Všechny národy země spatří, že neseš Hospodinovo jméno, a budou se tě bát. ¹¹Hospodin ti dá nadbytek všeho dobrého: plodu tvého lůna, plodu tvého dobytka i plodů tvé země, o níž Hospodin přísahal tvým otcům, že ti ji dá.^a

¹²Hospodin ti otevře svůj nádherný poklad – nebesa – aby dal tvé zemi déšť v pravý čas a požehnal všechno tvé počínání, takže budeš půjčovat mnohým národům, ale sám si nevypůjčíš. ¹³Hospodin tě učiní hlavou, nikoli chvostem a budeš vždycky nahoře a nikdy dole, budeš-li poslouchat a pečlivě dodržovat přikázání Hospodina, svého Boha, která ti dnes udílím. ¹⁴Od těchto slov, která vám dnes vydávám, se neuchyluj napravo ani nalevo – nechod' za cizími bohy a nesluž jim!

Prokletí neposlušnosti

¹⁵Nebudeš-li však poslouchat Hospodina, svého Boha, nebudeš-li pečlivě dodržovat všechna jeho přikázání a pravidla, která ti dnes udílím, přijdou na tebe a dostihnou tě všechna tato prokletí:

- ¹⁶Prokletý budeš ve městě,
prokletý budeš i na poli.
- ¹⁷Prokletá tvá nůše i tvá díže.
- ¹⁸Prokletý plod tvého lůna,
plody tvé půdy,
vrh tvého skotu
i mláďata tvého bravu.
- ¹⁹Prokletý budeš při vcházení,
prokletý budeš i při vycházení.

^a11 Gen 12:7; 13:15; 15:18–20; 17:8; 26:3; 28:13; 35:12; 48:4

²⁰Hospodin na tebe pošle prokletí, děs a zmar při veškerém tvém počínání, dokud nebudeš vyhlazen. Kvůli svému zlému jednání rychle zahyneš, protože jsi ho^a opustil. ²¹Hospodin tě postihne morem, dokud s tebou neskoncuje v zemi, kterou jdeš obsadit. ²²Hospodin tě raní úbytěmi, zimnicí a zánětem, palčivým horkem a vyprahlostí, plísni a snětí; to vše tě bude pronásledovat, dokud nezahyneš. ²³Nebe se ti nad hlavou promění v bronz a země pod tebou v železo. ²⁴Hospodin ti pro tvou zem dá místo deště prach; z nebe tě bude zasypávat písek, dokud nebudeš vyhlazen.

²⁵Hospodin nechá tvé nepřátele, ať tě porazí. Jednou cestou vytáhneš proti nim, sedmi cestami utečeš před nimi. Staneš se odstrašujícím příkladem pro všechna království země. ²⁶Na vašich mrtvolách se bude pást veškeré ptactvo i divá zvíř a nebude, kdo by je odháněl. ²⁷Hospodin tě raní egyptskými vředy,^b nádory, svrabem a prašivinou, z nichž se nikdy nevyléčíš. ²⁸Hospodin tě raní šílenstvím, slepotou a pomatením myslí. ²⁹I v poledne budeš tápat jako slepec v temnotách. Tvé snažení nebude mít úspěch, po všechny dny budeš jen utiskován a vykořisťován a nebude, kdo by tě zachránil.

³⁰Zasnoubíš se s ženou a jiný muž ji zneuctí; postavíš si dům, a nebudeš v něm bydlet; vysázíš vinici, a neokusíš její ovoce. ³¹Tvého býka ti porazí před očima, a nebudeš z něj jíst; tvého osla ti vezmou před nosem a nikdy se ti nevrátí; tvé ovce dají tvým nepřítelům a nebude, kdo by tě zachránil. ³²Tvé syny a dcery dají cizím lidem; vlastníma očima tomu budeš přihlížet. Celý den pro ně budeš prolévat slzy, ale budeš bezmocný. ³³Plody tvé země a všechno tvé úsilí zhltně národ, který jsi neznal, a po všechny dny budeš jen utiskován a utlačován. ³⁴Zešílíš z podívané, kterou uvidíš. ³⁵Hospodin tě na kolenou i stehnech raní nejhoršími vředy, z nichž se nikdy nevyléčíš, od hlavy až k patě.

³⁶Hospodin tě odvede i s králem, jehož si ustanovíš, k národu, který jsi neznal ty ani tví otcové. Tam budete sloužit cizím bohům ze dřeva a kamene. ³⁷Všem národům, mezi něž tě Hospodin rozptýlí, budeš za strašáka, pořekadlo a posměšek.

³⁸I když na poli zaseješ spoustu zrní, sklídíš málo; sežerou je kobylky. ³⁹I když vysázíš vinice a budeš je obdělávat, nebudeš mít víno k pití ani skládování; sežerou to červi. ⁴⁰I když budeš mít olivy po celém kraji, nepomažeš se olejem; tvá oliva opadá. ⁴¹I když zplodíš syny a dcery, nezůstanou ti; odejdou do zajetí. ⁴²Všechny tvé stromy a plody tvé země si vezme hmyz.

⁴³Přístěhovelec ve tvém středu tě bude přerůstat výš a výš a ty budeš klest níž a níž. ⁴⁴On bude půjčovat tobě, a ne ty jemu; on bude hlavou a ty ocasem.

⁴⁵Všechna tato prokletí na tebe přijdou, protože jsi neposluchoval Hospodina, svého Boha, a nedodržoval jeho přikázání a pravidla, která jsem ti udělal. Budou tě pronásledovat a stíhat, dokud nebudeš vyhlazen. ⁴⁶Budou na tobě i na tvém semeni znamením a divem až navěky. ⁴⁷Když jsi měl naprostou hojnost, nesloužil jsi s radostným a vděčným srdcem Hospodinu, svému Bohu. ⁴⁸Proto budeš sloužit svým nepřítelům, které na tebe Hospodin pošle, a to v hladu a žízni, v nahotě a naprostém nedostatku. Vloží na tvou šíji železné jho, dokud tě nevyhladí.

^a20 podle někt. rukopisů LXX (MT: mě)

^b27 Exod 9:8–11

⁴⁹Z daleka, až od konce světa, na tebe Hospodin přivede národ, jenž přiletí jako orel, národ, jehož jazyku nerozumíš, ⁵⁰surový národ, jenž nebere ohled na starce a neslituje se nad dítětem. ⁵¹Bude požírat plod tvého dobytka i plody tvé půdy, dokud nebudeš vyhlazen. Nenechá ti obilí, víno ani olej, vrh tvého skotu ani mládata tvého bravu, dokud ti nevyhubí. ⁵²Sevře tě ve tvých všech městech po celé zemi, dokud se nezhroutí tvé vysoké hradby a opevnění, na něž jsi spoléhal. Sevře tě ve všech tvých městech po celé zemi, kterou ti dal Hospodin, tvůj Bůh!

⁵³V tom zoufalém sevření, až tě sevrou tví nepřátelé, budeš požídat svůj vlastní plod – maso vlastních synů a vlastních dcer, které ti dal Hospodin, tvůj Bůh. ⁵⁴Nejcitlivější a nejchoulostivější z vás se bude lakomě ohlížet po svém bratru, po manželce ve svém náručí i po dětech, které mu ještě zbyly. ⁵⁵V tom zoufalém sevření, až tě tví nepřátelé sevrou ve všech tvých městech, nedá nikomu ani kousek masa svých dětí. Bude je požídat, protože mu nic jiného nezbylo. ⁵⁶Nejcitlivější a nejchoulostivější z vás, která se dříve pro samý útlocit a choulostivost sotva dotkla země špičkou nohy, se bude lakomě ohlížet po manželovi ve svém náručí, po svém synu i své dceři, ⁵⁷po plodovém lůžku, které jí vyjde mezi nohama, i po dětátkách, která porodí. V tom naprostém nedostatku a v zoufalém sevření, až tě tví nepřátelé sevrou ve tvých městech, je tajně snít!

⁵⁸Nebudeš-li pečlivě dodržovat všechna slova tohoto Zákona, zapsaná v této knize, nebudeš-li mít úctu k tomu slavnému a hroznému Jménu, k Hospodinu, svému Bohu, ⁵⁹pak Hospodin podivuhodně rozmnoží tvé rány i rány tvého semene – mohutné a vytrvalé rány, hrozná a vytrvalá nemoci! ⁶⁰Obrátí na tebe všechny egyptské choroby, jichž ses děsil, a tak tě postihnou. ⁶¹Hospodin na tebe přivede i všechny nemoci a všechny rány, které nejsou zapsány v knize tohoto Zákona, dokud nebudeš vyhlazen. ⁶²Protože jsi neposluchoval Hospodina, svého Boha, zůstane vás jen nepatrný počet, ačkoli vás bylo jako hvězd na nebi!^b ⁶³Stane se, že tak jako vám Hospodin rád prokazoval dobrodiní a dával vám vzrůst, stejně tak rád vás Hospodin zničí a vyhladí, takže budete vyrváni ze země, kterou přicházíš obsadit.

⁶⁴Hospodin vás rozptýlí mezi všechny národy, od jednoho konce světa po druhý. Tam budete sloužit cizím bohům, které jsi nepoznal ty ani tví otcové, bohům ze dřeva a z kamene. ⁶⁵Mezi těmi národy si však neoddychněš; nenajdeš tam odpočinek ani pro své chodidlo. Hospodin ti tam dá bázlivé srdce, vyhaslé oči a sklíčenou duši. ⁶⁶Tvůj život bude stále viset na vlásku, v noci i ve dne se budeš strachovat, nikdy si nebudeš jistý životem! ⁶⁷Kvůli obavám, kterých se bojíš, a kvůli podívané, kterou uvidíš, budeš ráno vzdychat: „Kéž by byl večer!“ a večer zas: „Kéž by bylo ráno!“ ⁶⁸Hospodin tě vrátí do Egypta! S naříkáním^c půjdeš cestou, o níž jsem ti řekl, že už ji nikdy nespatriš. Tam se budete prodávat svým nepřátelům za otroky a otrokyně, ale nikdo vás ani nebude chtít koupit.

⁶⁹Toto jsou slova smlouvy, o níž Hospodin Mojžíšovi přikázal, aby ji uzavřel se syny Izraele v moábské zemi,^d kromě smlouvy, kterou s nimi uzavřel na Orébu.^e

^a60 Deut 7:15^b62 Deut 1:10; 10:22; 26:5^c68 podle Sam (MT: *na lodích*)^d69 Deut 1:5^e69 Deut 5:2

Závěrečná výzva

29 Možjiš svolal celý Izrael a řekl jim: Sami jste v egyptské zemi viděli vše, co Hospodin před vašima očima udělal s faraonem, se všemi jeho služebníky a s celou jeho zemí. ²Na vlastní oči jsi viděl veliké zkoušky, znamení a ty veliké divy. ³Až do dnešního dne vám však Hospodin nedal srdce k porozumění, oči k vidění ani uši k slyšení. ⁴Čtyřicet let jsem vás vodil po poušti. Vaše oděvy na vás nezchátraly, obuv na vašich nohou nezpuchřela, ⁵chléb jste nejedli a víno ani pivo nepili. To vše proto, abyste poznali, že já jsem Hospodin, váš Bůh.

⁶Když jste došli až sem, vytáhl proti vám do boje chešbonský král Sichon a bášanský král Og, ale porazili jsme je. ⁷Jeich zem jsme zabrali a dali ji za dědictví synům Rubenovým, Gádovým a polovině kmene Manasesova.

⁸Zachovávejte slova této smlouvy. Plňte je, a bude se dařit veškeré vaše počínání. ⁹Vy všichni dnes stojíte před Hospodinem, svým Bohem – vaši kmenový náčelníci, vaši stařešinové a správcové, všichni izraelští muži, ¹⁰vaše děti a ženy i cizinci žijící ve vašem táboře, od dřevařů po nosiče vody – ¹¹abyste vstoupili do přísežné smlouvy Hospodina, svého Boha. Tu s tebou Hospodin, tvůj Bůh, dnes uzavírá, ¹²aby si tě ustavil za lid a stal se tvým Bohem, jak ti slíbil a jak to přísahal tvým otcům Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi. ¹³Tuto přísežnou smlouvu uzavírám nejen s vámi, ¹⁴kdo tu dnes společně stojíte před Hospodinem, naším Bohem, ale i s těmi, kdo tu dnes s námi nejsou.

¹⁵Sami víte, jak jsme žili v Egyptě a jak jsme cestou sem prošli územím různých národů. ¹⁶Viděli jste jejich nechutnosti, jejich hnusné modly – dřevo a kamení, stříbro a zlato, jichž se drží. ¹⁷Ať se mezi vámi nevyskytne muž ani žena, rodina ani kmen, jenž by se dnes v srdci odvrátil od Hospodina, našeho Boha, a šel by sloužit bohům oněch národů. Ať se mezi vámi nevyskytne kořen plodící takový hořký jed!

¹⁸Kdyby takový člověk uslyšel tato přísežná slova, možná by si představoval požehnání a říkal by si: „I když se řídím jen svým zatvrdzeleným srdcem, budu se mít dobře!“ (Jako by počítal zpitého mezi žízňivé.) ¹⁹Hospodin nikomu takovému nikdy neodpustí – naopak, vzplane proti němu Hospodinův vášnivý hněv! Hospodin jej zahrne každou kletbou zapsanou v této knize Zákona a jeho jméno pod nebem vymaže. ²⁰Hospodin jej k jeho zkáze oddělí ode všech kmenů Izraele a naloží s ním podle všech kleteb smlouvy zapsané v této knize Zákona.

²¹Budoucí pokolení, vaši synové, kteří vás nahradí, i cizinec, který přijde z daleké země, pak spatří pohromy, které postihnou tuto zem, a neduhy, jimiž ji Hospodin vyčerpá, a řeknou: ²²„Všechna zem spálená sírou a solí, nic se neseje, nic neraší, ani stéblo trávy na ní neroste – tak přece byla rozvrácena Sodoma a Gomora, Adma a Cebojim, které Hospodin rozvrátil v zuřivém hněvu!“ ²³Všechny národy se budou ptát: „Proč to Hospodin té zemi provedl? Proč takový výbuch hněvu?“

²⁴A dostanou odpověď: „Protože opustili smlouvu Hospodina, Boha svých otců, kterou s nimi uzavřel, když je vyvedl z Egypta. ²⁵Odešli sloužit cizím bohům a klaněli se jim – bohům, které nepoznali a které jim neurčil. ²⁶Proto Hospodin vzplanul vůči této zemi hněvem a přivedl na ni každé prokletí zapsané v této knize. ²⁷Hospodin je v zuřivém hněvu

¹² Gen 17:7–8; Exod 6:7; 26:12

²² Gen 14:8; 19:24–25

a hrozném rozlícení vyrval z jejich země a vyhnal je do jiné země, kde jsou až dodnes.“

²⁸Skryté věci náleží Hospodinu, našemu Bohu. Zjevné věci však navěky náleží nám a našim synům – totiž abychom plnili všechna slova tohoto Zákona.

Vyber si život

30 Všechny tyto věci, požehnání i prokletí, jež ti předkládám, na tebe přijdou. Kdekoli budeš mezi všemi národy, do nichž tě Hospodin, tvůj Bůh, zažene, můžeš si je vzít k srdci ^{2a}a obrátit se zpět k Hospodinu, svému Bohu. Až ho budeš spolu se svými syny poslouchat celým srdcem a celou duší, jak ti to dnes prikazuji, ³potom Hospodin, tvůj Bůh, obrátí tvůj úděl. Slituje se nad tebou, vrátí tě zpět a shromáždí tě ze všech národů, mezi něž tě Hospodin, tvůj Bůh, rozptýlil. ⁴I kdybys byl zahánán na sám konec světa, i odtamtud tě Hospodin, tvůj Bůh, shromáždí, i odtamtud tě posbírání! ⁵Hospodin, tvůj Bůh, tě přivede do země, kterou získali tví otcové, a znovu ji získáš. Způsobí, aby se ti vedlo šťastně, a rozmnoží tě více než tvé otce. ⁶Hospodin obřeže tvé srdce a srdce tvého semene, a budeš milovat Hospodina, svého Boha, celým srdcem a celou duší, a nalezeš život. ⁷Hospodin, tvůj Bůh, pak všechny tyto kletby uvede na tvé nepřátele, kteří tě nenáviděli a kteří tě pronásledovali. ⁸Ty pak budeš znovu poslouchat Hospodina a dodržovat všechna jeho přikázání, která ti dnes udílím. ⁹Hospodin, tvůj Bůh, ti proto vrchovatě požehná ve všem tvém počínání, v plodu tvého lůna, v plodu tvého dobytka i v plodech tvé půdy. Hospodin se bude znovu těšit z tvého blahobytu, jako se těšil z blahobytu tvých otců, ¹⁰když budeš poslouchat Hospodina, svého Boha, a dodržovat jeho přikázání a pravidla zapsaná v této knize Zákona a když se obrátíš k Hospodinu, svému Bohu, celým srdcem a celou duší.

¹¹Přikázání, které ti dnes vydávám, není nad tvé síly, není ti nijak vzdálené! ¹²Není na nebi, abys říkal: „Kdo z nás vystoupí na nebe, aby nám je odtud přinesl a oznámil nám je, abychom je mohli plnit?“ ¹³Není za mořem, abys říkal: „Kdo z nás se vydá za moře, aby nám je odtud přinesl a oznámil nám je, abychom je mohli plnit?“ ¹⁴Naopak, to slovo je ti velmi blízké – je ve tvých ústech a ve tvém srdci. Jen je plň!

¹⁵Pohled, co ti dnes předkládám: Život a blahobyt, nebo smrt a neštěstí.

¹⁶Proto ti dnes prikazuji: Miluj Hospodina, svého Boha, kráčeji po jeho cestách a zachovávej jeho přikázání, pravidla a zákony. Pak budeš žít a růst a Hospodin, tvůj Bůh, ti bude žehnat v zemi, kterou přicházíš obsadit.

¹⁷Pokud se však v srdci odvrátíš a nebudeš poslušný, ale necháš se strhnout, aby ses klaněl cizím bohům a sloužil jim, ¹⁸pak vám dnes oznamuji, že zcela vyhynete; v zemi za Jordánem, kterou jdete obsadit, dlouho ne-zůstanete.

¹⁹Volám si dnes proti vám za svědky nebe a zemi: Dnes jsem vám předložil život a smrt, požehnání a prokletí. Vyber si život, a budeš žít ty i tvé símě.

²⁰Miluj Hospodina, svého Boha, poslouvej ho a přimkni se k němu. Vždyť na tom záleží tvůj život a délka tvých dnů! Pak budeš moci žít v zemi, o níž Hospodin přísahal tvým otcům, Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi, že jim ji dá.

POSLEDNÍ SLOVA

Pověření Jozuy

31 Když Mojžíš domluvil^a tato slova všemu Izraeli, řekl jim: „Je mi už sto dvacet let; nemohu dále vycházet a vcházet před vámi. Navíc mi Hospodin řekl: ‚Tento Jordán nepřejdeš.‘³ Sám Hospodin, váš Bůh, půjde před vámi. On sám před vámi vyhladí ony národy, abyste obsadili jejich zem. Jak Hospodin řekl, půjde před vámi Jozue.⁴ Hospodin s nimi naloží, jako naložil s emorejskými králi Sichonem a Ogem, které vyhladil, i s jejich zemí.⁵ Až ti je Hospodin, tvůj Bůh, vydá, naložte s nimi přesně podle příkazu, který jsem vám dal.⁶ Buďte silní a stateční, nebojte se jich ani nelekejte. Sám Hospodin, váš Bůh, jde přece s vámi; on vás neopustí ani nenechá!“

⁷Nato Mojžíš zavolal Jozua a před očima celého Izraele mu řekl: „Buď silný a statečný, neboť ty vejdeš s tímto lidem do země, o níž Hospodin přísahal našim otcům, že jim ji dá. Právě ty jim ji předáš do dědictví.⁸ Sám Hospodin jde před tebou, on sám bude s tebou. On tě neopustí ani nenechá, neboj se a nestrachuj.“

Pravidelné čtení Zákona

⁹Když Mojžíš sepsal tento Zákon, předal jej levitským kněžím, kteří nosili Truhlu Hospodinovy smlouvy, i všem izraelským stařešinům.¹⁰ Mojžíš jim přikázal: „Každého sedmého roku, v roce určeném k promíjení dluhů, během Slavnosti stánků¹¹ se sejde všechen Izrael, aby se ukázal před Hospodinem, tvým Bohem, na místě, které si on vyvolí. Tehdy budeš celému Izraeli předčítat tento Zákon, tak aby jej slyšeli.¹² Shromážděte lid – muže, ženy, děti i přistěhovalce žijící ve vašich branách – aby jej slyšeli a učili se ctít Hospodina, vašeho Boha, a pečlivě dodržovali všechna slova tohoto Zákona.¹³ Tak to uslyší i jejich synové, kteří toto vše nezažili, a budou se učit ctít Hospodina, vašeho Boha, po všechny dny vašeho života v zemi za Jordánem, kterou jдете obsadit.“

Budoucí neposlušnost Izraele

¹⁴Hospodin Mojžíšovi řekl: „Hle, přiblížil se den tvé smrti. Zavolej Jozua a postavte se do Stanu setkávání, kde mu dám pověření.“ Mojžíš a Jozue tedy šli a postavili se do Stanu setkávání.

¹⁵Hospodin se ve Stanu ukázal v oblakovém sloupu. Oblakový sloup se postavil nad vchodem do Stanu.¹⁶ Hospodin Mojžíšovi řekl: „Hle, brzy ulehneš ke svým otcům. Tento lid pak vstane a půjde smilnit s cizími bohy, mezi nimiž se ocitne v zemi, do níž přichází. Opustí mne a zruší smlouvu, kterou jsem s nimi uzavřel.¹⁷ V ten den proti nim vzplane můj hněv; opustím je a skryji před nimi svou tvář. Tehdy je potkají veliké pohromy a soužení, takže se stanou snadnou kořistí. V ten den si řeknou: ‚Nepotkala nás ta hrozná neštěstí proto, že uprostřed nás není náš Bůh?‘¹⁸ Kvůli všemu zlu, které napáchali, však v ten den zcela skryji svou tvář – vždyť se obrátili k cizím bohům!“

¹⁹Proto teď napište tuto píseň. Nauč ji syny Izraele a vlož jim ji do úst, aby mi ta píseň byla svědkem proti synům Izraele.²⁰ Až je přivedu do země

^a1 podle Kum a LXX (MT: *šel říci*) ^b3 Deut 3:28

oplývající mlékem a medem, kterou jsem s přísahou zaslíbil jejich otcům, budou jíst do sytosti, až k otýlosti. Tehdy se obrátí k cizím bohům a budou jim sloužit; mnou pak pohrdnou a mou smlouvu zruší. ²¹Až je pak potkají hrozné pohromy a soužení, bude tato píseň vypovídat jako svědek proti nim (nebude totiž zapomenuta, ani jejich potomkům nesejde ze rtů). Již dnes přece znám jejich představy i skutky, ještě než je uvedu do země, kterou jsem jim s přísahou zaslíbil.“ ²²Mojžíš tu píseň napsal ještě téhož dne a syny Izraele ji naučil.

²³Nato Hospodin přikázal Jozuovi, synu Nunovu: „Buď silný a statečný! Ty přivedeš syny Izraele do země, kterou jsem jim s přísahou zaslíbil, a já budu s tebou.“

²⁴Když Mojžíš sepsal slova tohoto Zákona od začátku až do konce, ²⁵přikázal levitům nosícím Truhlu Hospodinovy smlouvy: ²⁶„Vezměte tuto knihu Zákona a uložte ji vedle Truhly smlouvy Hospodina, našeho Boha, ať je tam svědkem proti vám.“ ²⁷Znám přece vaši vzpurnost a tvrdošijnost! Hle, bouříte se proti Hospodinu už dnes, když jsem mezi vámi. Čím spíš poté, co umřu? ²⁸Shromážděte ke mně všechny stařešiny svých kmenů a své správce, abych jim přednesl tato slova a dosvědčil je před nebem a zemí. ²⁹Vím, že po mé smrti se zvrhnete a sejdete z cesty, kterou jsem vám přikázal. Budete-li v očích Hospodina, svého Boha, páchat špatnost a popouzet ho svými výtvary, potká vás nakonec neštěstí.“

Mojžíšova píseň

³⁰Mojžíš pak celému izraelskému shromáždění přednesl slova této písně od začátku až do konce:

32 Naslouchejte, nebesa, neboť promluvíím,
poslechni, země, výroky úst mých.

²Kéž se mé naučení lije jako déšť,
kéž se jak rosa snáší moje řeč,
kéž je jak sprška pro zeleň
a jako liják bylině.

³Jméno Hospodinovo totiž provolám –
chvalte velebnost našeho Boha!

⁴On je Skála! Jeho dílo je dokonalé,
všechny jeho cesty pravé jsou.
Věrný je Bůh, každé křivdy vzdálen,
on je spravedlivý a upřímný!

⁵Jeho nesynové se ale zvrhli,
zkažení jsou, zvrácený a zpustlý rod.

⁶Takhle se Hospodinu odplácíte,
lide nerozumný a nemoudrý?
Copak on není tvůj Otec a Stvořitel,
který tě učinil a upevnil?

⁷Na dávné dny si teď vzpomeň,
na léta všech pokolení myslete.

- Svého otce ptej se, poučí tě,
svých stařešinů a poví ti:
⁸ Když Nejvyšší usazoval národy,
lidské syny když rozmístil na zemi,
dle počtu synů Izraele
hranice ostatním lidem vymezil.
⁹ Hospodinův lid je jeho dědictví,
Jákoab je jeho vlastní pozemek.
- ¹⁰ V pouštní krajině ho našel,
v pustině divé, kvílící.
Obklopil jej a pečoval o něj,
jak oko v hlavě chránil jej.
- ¹¹ Jako když orlice bdí nad hnízdem
a vznáší se nad svými mladými,
křídly rozpjatými v pádu chytí je
a dál je nese na svých perutích.
- ¹² Hospodin sám je takto provázel,
žádný cizí bůh nebyl s ním!
- ¹³ Dovedl svůj lid na výšiny země,
úrodou pole aby sytil se.
Medem ze skály je napájel,
olejem ze skály přetvrdé,
¹⁴ smetanou od krav i mlékem koz.
Těmi nejlepšími jehňaty je sytil,
berany i kozly z Bášanu,
pšeničnou moukou nejvybranější;
i víno rudých hroznů směl jsi pít!
- ¹⁵ Ješurun^a ale ztučněl, zbujněl.
Ztučněl jsi, ztloustl, spravil ses!
Opustil Boha, jenž učinil jej,
Skálu své spásy potupil.
- ¹⁶ Cizími bohy popouzeli Boha,
ohavnostmi jej dráždili.
- ¹⁷ Obětovali ďáblům, a ne Bohu,
těm novým bohům, jež nikdy neznali,
těm, co až nedávno se objevili –
vaši otcové je neměli!
- ¹⁸ Zbavil ses Skály, která zplodila tě,
na Boha, svého rodiče, jsi zapomněl.
- ¹⁹ Hospodin to viděl! Odmítl je,
na své syny a dcery dostal zlost.
- ²⁰ Řekl: „Svou tvář před nimi ukryji
a uvidím, jak dopadnou!

^a15 hebr. *Dokonalý, Ušlechtilý* (důvěrné, poetické jméno pro Izrael); Iza 44:2

- Zvrácené pokolení – to jsou oni,
synové, kteří věrnost neznají.
²¹ Nebohem svým vzbudili mé žárlení,
popudili mě svými marnostmi.
Nelidem proto vzbudím jejich žárlení,
nerozumným národem je popudím.
²² Už vzplanul oheň mého hněvu,
už šlehá do hlubin podsvětí.
Pohltí zemi i její úrodu,
zapálí i horské základy!
- ²³ Zavalím je samým neštěstím,
své šípy na ně vystřílím.
²⁴ Hladem až budou vysílani, horečkou stráveni
i morem urputným,
pak na ně pošlu zuby šelem,
v prachu je potká hadí jed!
²⁵ V ulicích bude řádit meč,
v domech zavládne hrůza
nad mládencem i děvčetem,
nad děťátkem i mužem v šedinách!
²⁶ Zamýšlel jsem, že je rozdrtím,
jejich památku že mezi lidmi vyhladím.
²⁷ Děsím se ale zpupnosti nepřítelů,
jak si to jejich protivníci vyloží.
Že řeknou: „To naše ruka přemohla je,
to vůbec neudělal Hospodin!“
- ²⁸ Ten národ úplně ztratil soudnost,
docela cizí je mu rozumnost.
²⁹ S trochou moudrosti by pochopili,
porozuměli by, jak dopadnou.
³⁰ Jak to, že jeden jich honí tisíce
a dva jich obrátí deset tisíc na útěk?
To museli být svou Skálou prodáni,
musel je vydat Hospodin!
- ³¹ Jejich skála přece není jak Skála naše,
to mohou naši nepřátelé dosvědčit!
³² Jejich réva je z révy sodomské,
původem z vinic Gomory.
Jejich hrozny jsou jedovaté,
jejich plody plné hořkosti.
³³ Jejich víno je dračí utrejch,
jed zmijí, ten nejprudší.
- ³⁴ „Což není u mne dobře uloženo,
zapečetěno v mých sklepech vybraných?

- ³⁵ Má je pomsta, já zjednám odplatu!
 Noha jim uklouzne v čas náležitý,
 den jejich pohromy blíží se,
 jejich úděl už je pro ně připraven!“
- ³⁶ Ano, Hospodin bude svůj lid hájit
 a nad svými služebníky se slituje,
 až uvidí, že už je opustily síly,
 s pánem i kmánem že konec je.
- ³⁷ Zeptá se: „Kde jsou ti jejich bohové,
 ta skála, v níž útočiště hledali?
- ³⁸ Kde jsou ti, kdo jedli tuk jejich obětí,
 kdo pili víno jejich úliteb?
 Jen ať vstanou, aby vám pomohli,
 ať se vám stanou úkrytem!
- ³⁹ Prohlédněte – já, jen já jsem jediný
 a není Boha kromě mne.
 Já dávám smrt a život daruji,
 já mohu zranit i uzdravit –
 z mé ruky vás nikdo nevyrvé!
- ⁴⁰ Svou ruku pozvedám k nebi
 a přísahám: Jakože žiji navěky,
- ⁴¹ jakmile čepel svého meče zostřím,
 má ruka právo uchopí!
 Vykonám pomstu nad svými nepřáteli,
 těm, kdo mě nenávidí, odplatím.
- ⁴² Své šípy opiji jejich krví,
 můj meč se jejich masem nasytí,
 krví padlých i zajatých,
 hlavami nepřátel a jejich vůdci.“
- ⁴³ Jásejte, národy, tak jako jeho lid!
 On jistě pomstí krev služebníků svých,
 vykoná pomstu nad svými protivníky,
 od krve očistí svou zem i lid.

⁴⁴Mojžíš šel a přednesl všechna slova této písně lidu. Byl s ním také Hošea,^a syn Nunův. ⁴⁵A když Mojžíš domluvil všechna tato slova celému Izraeli, ⁴⁶řekl jim: „Všechna tato slova, jimiž jsem vás dnes varoval, si vezměte k srdci. Předávejte je svým synům, aby pečlivě dodržovali všechna slova tohoto Zákona. ⁴⁷To slovo pro vás vůbec není plané – vždyť je to váš život! Díky němu budete dlouho živi v zemi, kterou jdete za Jordán obsadit.“

⁴⁸Téhož dne Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ⁴⁹„Vystup na toto pohoří Aba-
 rim, na horu Nebó v moábské zemi naproti Jerichu, a pohleď na kanaánskou
 zem, kterou dám do vlastnictví synům Izraele. ⁵⁰Na hoře, na niž vystoupíš,

^a44 jiná varianta jména *Jozue* (Num 13:8, 16)

pak zemřeš a budeš připojen ke svému lidu stejně, jako zemřel tvůj bratr Áron na hoře Hór a byl připojen ke svému lidu. ⁵¹To proto, že jste mě zradili uprostřed synů Izraele při vodách Meriby v Kádeši na poušti Cin, místo abyste uprostřed synů Izraele prokázali mou svatost.^a ⁵²Ano, spatříš tu zemi před sebou, ale nevejdeš tam. Do země, kterou dávám synům Izraele, nevkočíš.“

Mojžíšova závěť

33 Toto je požehnání, které Boží muž Mojžíš před svou smrtí udělil synům Izraele. ²Řekl:

„Hospodin přišel ze Sinaje,
ze Seíru, jako když slunce vychází,
tak jim z pohoří Paran zazářil.
S nesčíslnými tisíci kráčel od Kádeše,
oheň Zákona vzešel z jeho pravice.

³Ó, jak miluješ lidi!
Všechny své svaté v ruce máš.

Oni se k tvým nohám přivinuli,
aby přijímali slova tvá –

⁴Zákon, jenž Mojžíš vydal nám,
dědictví shromáždění Jákobova.

⁵Ješurunovi^b stal se králem,
vůdcové lidu když sešli se
společně s kmeny Izraele.

⁶Ruben ať žije, ať nikdy nevymře,
ač jeho mužů jen hrstka je!“

⁷O Judovi řekl:

„Vyslychej, Hospodine, hlas Judův,
k jeho lidu jej zpět přiváděj.

Když bojuje svou vlastní rukou,
proti nepřítelům mu pomáhěj.“

⁸O Levim řekl:

„Kéž tvé urim a tumim,^c Hospodine,
připadne muži tobě věrnému!
Zkusils jej onou zkouškou v Masse,
přel ses s ním u vod sváru v Meribě.

⁹O otci i matce řekl: „Nehledím na ně!“
Na vlastní bratry nebral zřetel
a ke svým dětem neznal se.^d

^a51 Num 20:1–14

^b5 Deut 32:15

^c8 losy k dotazování na Boží vůli (viz Exod 28:30)

^d9 Exod 32:25–29

Ano, tvé slovo zachovali,
 tvou smlouvu budou střežit levité.
¹⁰ Jákoba budou tvým pravidlům učit
 a Zákonu tvému Izrael.
 Kadidlo před tebe budou klást,
 zápaly přinášet ti na oltář.
¹¹ Požehnej, Hospodine, jeho síle,
 v díle jeho rukou zalíbení měj.
 Jeho protivníky udeř do slabin,
 aby jeho nepřátelé už nikdy nevstali!“

¹²O Benjamínovi řekl:

„Hospodinův miláček to je –
 kéž zůstává u něj v bezpečí!
 On jej ochraňuje každý den,
 vždyť odpočívá v jeho náručí.“

¹³O Josefovi řekl:

„Jeho zemi ať žehná Hospodin
 nejlepší rosou z nebe nahoře,
 prameny sahajícími dolů do hloubky,
¹⁴nejlepšími dary slunce,
 nejlepší úrodou všech měsíců,
¹⁵největší chloubou hor odvěkých,
 nejlepšími dary věčných pahorků,
¹⁶nejlepším ze země a její plností!
 Přízeň Toho, jenž přebývá v keři,^a
 na hlavě Josefově nechť spočine,
 na temeni vyvoleného z bratrů!
¹⁷ Jak prvorozenému býku čest mu náleží,
 jeho rohy jsou rohy buvolí;
 národy ze všech zemských končin
 on těmi rohy porazí.
 Takové ať jsou desetitisíce Efraimovy,
 takové tisíce Manasesovy!“

¹⁸O Zabulonovi řekl:

„Raduj se, Zabulone, kdykoli vycházíš,
 a ty, Isachare, v stanech svých!
¹⁹ Na horu svolají různé národy,
 tam budou přinášet pravé oběti.
 Budou sytit z mořského bohatství,
 z pokladů v písku ukrytých.“

^a16 Exod 3:1–4

²⁰O Gádovi řekl:

„Požehnán buď Ten, jenž Gáda rozšiřuje!
Gád se uložil jako lvice,
s ramenem i hlavu utrhne!

²¹To nejlepší si nechal pro sebe,
díl, jenž je velitelům vyhrazen.
V čele lidu totiž směle šel
a Hospodinovu spravedlnost prováděl,
jeho rozhodnutí pro celý Izrael.“

²²O Danovi řekl:

„Dan je mladý lev,
z Bášanu vyskakuje!“

²³O Neftalímovi řekl:

„Přízní jsi nasycen, Neftalíme,
požehnání Hospodinova jsi pln,
jezero i s jižní stranou opanuj!“

²⁴O Ašerovi řekl:

„Nad jiné syny požehnán je Ašer,
mezi bratry ať je oblíben,
své nohy ať smáčí olejem!

²⁵Z železa a bronzu ať jsou tvé závory,
po všechny své dny žij v bezpečí.

²⁶Nikdo není jako Bůh, Ješurune!^a
Na pomoc tobě spěchá nebem,
brázdí oblaka ve slávě své!

²⁷Odvěký Bůh je tvým útočištěm,
věčné náručí tě podepře.
Tvé nepřátele před tebou žene
a říká: ‚Vyhlad’ je!‘^b

²⁸Izrael proto bydlí v bezpečí,
Jákobův příbytek^c nikdo neruší
v zemi obilí a vína,
kde z nebe padá rosa.

²⁹Jak jsi, Izraeli, blažený!
Kdo je ti podobný,
lide, ježž Hospodin zachránil!
On je štítem tvé ochrany
a mečem tvého vítězství.

^a26 Deut 32:15; 33:5 ^b27 Exod 23:27–30; Num 33:51–53; Deut 9:3; 11:23–25

^c28 podle LXX (MT: *pramen*)

Ať se tví nepřátelé před tebou krčí
a ty ať jim šlapeš po šíji!“

Mojžíšova smrt

34 Mojžíš pak vystoupil z moábských plání na horu Nebó, na vrchol Pisgy naproti Jerichu, a Hospodin mu ukázal celou tu zem: Gileád a dále, až po Dan, ²celý Neftalímův kraj, zemi Efraima a Manasese, celé území Judy až ke Středozemnímu^a moři, ³Negev i údolní rovinu Palmového města Jericha až po Coar. ⁴Hospodin mu řekl: „Toto je zem, kterou jsem s přísahou zaslíbil Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi se slovy: ‚Dám ji tvému semeni.‘ Dovolil jsem ti ji spatřit na vlastní oči, ale vejít do ní nesmíš.“

⁵Tam, v moábské zemi, pak Hospodinův služebník Mojžíš zemřel, jak Hospodin řekl. ⁶Byl pochován v moábské zemi, v roklině naproti Bet-peoru, ale jeho hrob až dodnes nikdo nezná. ⁷Když Mojžíš zemřel, bylo mu sto dvacet let. Jeho oči nezeslábly a jeho svěžest nevypřehala. ⁸Synové Izraele oplakávali Mojžíše na moábských pláních třicet dní, než uplynula doba pláče a truchlení.

⁹Jozue, syn Nunův, byl naplněn duchem moudrosti, neboť na něj Mojžíš vložil ruce.^b Synové Izraele ho poslouchali a jednali, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi.

¹⁰V Izraeli už ale nepovstal prorok, jako byl Mojžíš, se kterým se Hospodin znal tvář v tvář.^c ¹¹Kolik jen znamení a divů jej Hospodin poslal vykonnat v Egyptě proti faraonovi, všem jeho služebníkům a celé jeho zemi! ¹²Jak mocnou sílu a jak hrozné činy předvedl Mojžíš před očima celého Izraele!

^a2 dosl. Západnímu
12:8

^b9 Num 27:18–23 (Deut 3:28; 31:7–8)

^c10 Exod 33:11; Num

JOZUE

OBSAZENÍ ZEMĚ

Buď silný a statečný

PO SMRTI HOSPODINOVA SLUŽEBNÍKA MOJŽÍŠE promluvil Hospodin k Mojžíšovu pomocníkovi Jozuovi, synu Nunovu: ²„Mojžíš, můj služebník, zemřel. Ty ale teď vstaň a spolu se vším tímto lidem zde přejdi Jordán do země, kterou dávám synům Izraele. ³Každé místo, na něž stoupne vaše noha, jsem vám dal, jak jsem slíbil Mojžíšovi.“ ⁴Vaše území bude sahat od pouště až k Libanonu a od té veliké řeky, řeky Eufrat, podél celé země Chetitů až ke Středozemnímu moři, kde zapadá slunce. ⁵Po všechny dny tvého života před tebou nikdo neobstojí; jako jsem býval s Mojžíšem, budu i s tebou. Ne-nechám tě samotného a neopustím tě. ⁶Buď silný a statečný, neboť ty dáš tomuto lidu za dědictví zem, o níž jsem přísahal jejich otcům, že jim ji dám.^b

⁷Jen buď silný a velmi statečný, abys pečlivě dodržoval celý Zákon, který ti přikázal můj služebník Mojžíš. Neuchyluj se od něj napravo ani nalevo, a bude se ti dařit, kamkoli půjdeš. ⁸Kniha tohoto Zákona ať se nevzdálí od tvých úst, ale přemítěj o něm dnem i nocí, abys pečlivě dodržoval vše, co je v něm psáno. Tehdy budeš mít na svých cestách úspěch a tehdy se ti bude dařit. ⁹Přikazuji ti: Buď silný a statečný, neboj se a nestrachuj, neboť Hospodin, tvůj Bůh, je s tebou, kamkoli půjdeš.“

¹⁰Jozue tedy přikázal správcům lidu: ¹¹„Projděte táborem a přikažte lidu: Připravte si jídlo na cestu, neboť po třech dnech zde překročíte Jordán, abyste obsadili zem, kterou vám Hospodin, váš Bůh, dává za dědictví.“

¹²Pokolení Rubenovu, Gádovu a polovině Manasesova kmene Jozue řekl: ¹³„Pamatujte na to, co vám přikázal Hospodinův služebník Mojžíš – Hospodin, váš Bůh, vám dává odpočinek již zde a věnuje vám tuto zem. ¹⁴Vaše ženy, vaše děti i vaše stáda zůstanou v zemi, kterou vám Mojžíš dal v Zajordání. Vy muži ale musíte jít v bojovém šiku jako udatní hrdinové před svými bratry a pomáhat jim, ¹⁵dokud Hospodin nedá vašim bratrům odpočinek tak jako vám a dokud i oni neobdrží zem, kterou jim dává Hospodin, váš Bůh. Potom se vrátíte na východní břeh Jordánu a ujmete se své země, kterou vám dal Hospodinův služebník Mojžíš.“^c

¹⁶Na to Jozuovi odpověděli: „Vše, co nám přikázal, vykonáme, a kamkoli nás pošleš, půjdeme. ¹⁷Jako jsme poslouchali Mojžíše, budeme poslouchat i tebe. Jen ať je Hospodin, tvůj Bůh, s tebou, jako býval s Mojžíšem! ¹⁸Kdokoli se vzbouří proti tvým rozkazům a neposlechne tvá slova, ať mu přikážeš cokoli, zemře. Jen buď silný a statečný!“

Zvědové a nevěstka

2 Jozue, syn Nunův, pak ze Šitimu tajně vyslal dva muže na výzvědy se slovy: „Jděte prohlédnout tu zem, a zvláště Jericho.“ Šli tedy a vstoupili do domu jedné nevěstky jménem Rachab, kde přespali.

^a3 Deut 11:24
^{32:20–22}

^b6 Gen 12:7; 13:15; 15:18; 17:8; 26:3n; 28:13; 35:12; 48:4

^c15 Num

²Králi Jericha se doneslo: „Dnes večer sem přišli nějaký Izraelci, aby proslídili zem.“ ³Jerišský král proto vzkázal Rachab: „Vydej ty muže, co k tobě přišli, ty, co vstoupili k tobě do domu! Přišli proslídit celou zem!“

⁴Ta žena ale oba muže odvedla a ukryla. Proto odpověděla: „Ano, ti muži ke mně přišli, ale nevím odkud. ⁵Odešli, když se za soumraku měla zavírat brána. Kam se vydali, nevím. Běžte rychle za nimi, ať je doženete!“

⁶(Rachab ale špehy odvedla na střechu a schovala je pod snopky lnu, které tam měla rozložené.) ⁷Pronásledovatelé tedy vyrazili za nimi směrem k Jordánu, kde jsou brody. Jakmile opustili město, brána se ihned zavřela.

⁸Zvědové ještě ani neulehli, když k nim na střechu vystoupila Rachab. ⁹„Vím, že Hospodin vám dal tuto zem,“ řekla jim. „Vždyť jsme kvůli vám strachy bez sebe! Všichni obyvatelé země se před vámi třesou! ¹⁰Slyšeli jsme, jak Hospodin před vámi vysušil vody Rudého moře, když jste vycházeli z Egypta, i co jste provedli oběma emorejským králům v Zajordání, Sichonovi a Ogovi, které jste vyhladili jako proklaté. ¹¹Jak jsme to uslyšeli, vyrazilo nám to dech a všichni jsme před vámi ztratili odvahu. Hospodin, váš Bůh, je přece Bohem nahoře na nebi i dole na zemi! ¹²Proto mi, prosím vás, přísahajte při Hospodinu, že za milosrdenství, které jsem vám prokázala, i vy prokážete milosrdenství rodině mého otce. Dejte mi prosím záruku, ¹³že necháte naživu mého otce a matku, mé bratry a sestry i všechny, kdo k nim patří. Zachraňte nás před smrtí!“

¹⁴„Položíme za vás život!“ odpověděli jí ti muži. „Nesmíte ale naši úmluvu vyzeradit. Až nám Hospodin dá tuto zem, zachováme se k tobě milosrdně a věrně.“

¹⁵Spustila je tedy oknem po provaze; její dům byl totiž v hradební zdi, takže bydlela na hradbách. ¹⁶„Běžte do hor,“ řekla jim, „ať vás pronásledovatelé nenajdou. Skrývejte se tam tři dny, dokud se nevrátí, a pak se vraťte svou cestou.“

¹⁷Muži jí řekli: „Budeme zproštěni přísahy, kterou jsi nás zavázala, ¹⁸jestliže po našem vstupu do země neuvážeš tuto šňůru z karmínových provázků do okna, kterým jsi nás spustila, a neshromáždíš k sobě domů svého otce, matku, sourozence a celou rodinu svého otce. ¹⁹Kdyby někdo vyšel ze dveří tvého domu, jeho krev padne na jeho hlavu, a my budeme bez viny. Kdyby se ale někdo dotkl kohokoli u tebe doma, jeho krev padne na naši hlavu. ²⁰Kdybys ale naši úmluvu vyzeradila, budeme tvé přísahy zproštěni.“

²¹„Ať se stane, jak jste řekli,“ odpověděla jim. Potom se s nimi rozloučila a když odešli, uvázala do okna karmínovou šňůru.

²²Zvědové vyrazili, a když přišli do hor, zůstali tam tři dny, dokud se jejich pronásledovatelé nevrátili. Hledali je totiž po všech cestách, ale nenašli. ²³Oba muži se pak vydali zpět. Sestoupili z hor, přebrodili se, a když přišli k Jozuovi, synu Nunovu, vyprávěli mu všechno, co se jim přihodilo. ²⁴„Opravdu! Hospodin dal celou tu zem do našich rukou,“ řekli Jozuovi. „Všichni její obyvatelé se už před námi třesou!“

Přes Jordán

3 Jozue časně ráno se všemi syny Izraele vytáhl ze Šitimu. Došli až k Jordánu, a než jej překročili, přenocovali tam. ²Ke konci těch tří dnů

prošli táborem správcové ³a přikázali lidu: „Jakmile uvidíte Truhlu smlouvy Hospodina, vašeho Boha, a levitské kněze, jak ji nesou, opustíte svá místa a půjdete za ní. ⁴Mezi vámi a ní ale zůstane odstup asi dvou tisíc loket“ – nesmíte se k ní přiblížit! Půjdete za ní, abyste poznali cestu, kterou máte jít, neboť tou cestou jste nikdy předtím nešli.“

⁵Jozue lidu řekl: „Posvěťte se, neboť zítra mezi vámi Hospodin učiní podivuhodné věci.“

⁶Potom řekl kněžím: „Vezměte Truhlu smlouvy a jděte před lidem.“ Vzali tedy Truhlu smlouvy a šli před lidem.

⁷Hospodin tehdy řekl Jozuovi: „Dnešního dne ti začnu v očích celého Izraele dodávat na vážnosti, aby věděli, že jako jsem býval s Mojžíšem, budu i s tebou. ⁸A ty přikážeš kněžím nesoucím Truhlu smlouvy: ‚Až dojdete ke kraji jordánských vod, zastavte se v Jordánu.‘“

⁹Jozue tedy řekl synům Izraele: „Pojďte sem a slyšte slova Hospodina, vašeho Boha.“ ¹⁰Pak pokračoval: „Podle toho poznáte, že je mezi vámi živý Bůh: dozajista před vámi vyžene Kanaánce, Chetejce, Hivejce, Perizejce, Gírgašeje, Emorejce a Jebusejce. ¹¹Hle, Truhla smlouvy Pána vši země přechází Jordán před vámi. ¹²Proto si z izraelských kmenů vyberte dvanáct mužů, z každého kmene po jednom. ¹³Jakmile kněží nesoucí Truhlu Hospodina, Pána vši země, stanou nohama ve vodách Jordánu, tehdy se jordánské vody rozdělí, takže se voda přitékající shora nahromadí na jednom místě.“

¹⁴Když pak lid vytáhl ze svých stanů, aby přešel Jordán, kněží nesli před lidem Truhlu smlouvy. ¹⁵Jakmile nosiči Truhly došli k Jordánu a kněží nesoucí Truhlu se nohama dotkli okraje vody (Jordán se pokaždé během sklizně všude vylévá z břehů), ¹⁶vtom se vody přitékající shora zastavily. Nahromadily se velmi daleko odtud, u města Adam ležícího u Caretánu, zatímco vody odtékající směrem k Aravskému (neboli Mrtvému)^b moři se dočista vytratily. Tak přešel lid přímo proti Jerichu. ¹⁷Kněží nesoucí Truhlu Hospodinovy smlouvy stáli nepohnutě na suché zemi uprostřed Jordánu, zatímco celý Izrael přecházel po suchu, dokud celý národ nepřešel Jordánem.

Dvanáct kamenů

4 Když pak celý národ překročil Jordán, Hospodin promluvil k Jozuovi: ²„Vyberte si z lidu dvanáct mužů, po jednom z každého kmene, ³a přikážete jim: ‚Odtud, zprostřed Jordánu, kde stály nepohnutě nohy kněží, vynesete dvanáct kamenů, vezměte je s sebou a složte je v táboře, kde se dnes v noci uložíte.‘“

⁴Jozue tedy povolal dvanáct mužů, které ustanovil ze synů Izraele, po jednom z každého kmene, ⁵a řekl jim: „Jděte doprostřed Jordánu před Truhlu Hospodina, vašeho Boha. Každý si zvedne na rameno jeden kámen, podle počtu izraelských kmenů, ⁶aby se pro vás staly znamením. Až se vás v budoucnu děti zeptají: ‚Proč tu máte ty kameny?‘ ⁷řpovíte jim: ‚Protože se vody Jordánu rozdělily před Truhlou Hospodinovy smlouvy. Když přecházela Jordán, vody se rozdělily.‘ Proto budou tyto kameny synům Izraele připomínkou až na věky.“

⁸Synové Izraele tedy udělali, co jim Jozue přikázal. Vynesli zprostřed Jordánu dvanáct kamenů podle počtu izraelských kmenů, jak Jozuovi

^a4 asi 900 m

^b16 dosl. *Solnému* (tak i dále)

uložil Hospodin, a přenesli je s sebou do tábora, kde je složili. ⁹Dalších dvanáct kamenů postavil Jozue uprostřed Jordánu tam, kde stály nohy kněží nesoucích Truhlu smlouvy. Jsou tam až dodnes.

¹⁰Kněží nesoucí Truhlu tehdy stáli uprostřed Jordánu, než byly splněny všechny příkazy, které Hospodin udělil pro lid Jozuovi, přesně jak to Jozuovi přikázal Mojžíš. Lid spěšně přešel řeku, ¹¹a poté, co přešel všechen lid, přešla před jejich zraký také Hospodinova truhla s kněžími. ¹²V čele synů Izraele přešli v bojovém šiku synové Rubenovi, synové Gádovi a polovina kmene Manasesova, jak jim přikázal Mojžíš. ¹³Na čtyřicet tisíc vyzbrojených bojovníků přešlo před Hospodinem na jerišké pláň, aby svedli boj.

¹⁴Toho dne Hospodin v očích celého Izraele dodal Jozuovi na vážnosti, takže ho měli v úctě, jako měli v úctě Mojžíše po celý jeho život.

¹⁵Hospodin řekl Jozuovi: ¹⁶„Přikaz kněžím nesoucím Truhlu svědectví, ať vystoupí z Jordánu.“

¹⁷Jozue tedy kněžím přikázal: „Vystupte z Jordánu.“ ¹⁸A jakmile kněží nesoucí Truhlu smlouvy Hospodinovy vystoupili zprostřed Jordánu a stanuli nohama na souši, vrátily se vody Jordánu na místo a vylývaly se z břehů jako předtím.

¹⁹Lid vystoupil z Jordánu desátého dne prvního měsíce a utábořil se v Gilgalu u východního okraje Jericha. ²⁰Oněch dvanáct kamenů, které vzali z Jordánu, vztyčil Jozue v Gilgalu ²¹a řekl synům Izraele: „Až se vaše děti v budoucnu zeptají svých otců: ‚Proč jsou tu ty kameny?‘ ²²poučíte je: ‚Izrael tu přešel Jordán po suchu.‘ ²³Hospodin, váš Bůh, před vámi vysušil tyto jordánské vody, dokud jste nepřešli, tak jako to Hospodin, váš Bůh, provedl s Rudým mořem, které před námi vysušil, dokud jsme nepřešli. ²⁴To aby všechny národy země poznaly, že ruka Hospodinova je mocná; to abyste ctili Hospodina, vašeho Boha, po všechny dny.“

5 Když potom všichni emorejští králové na západním břehu Jordánu a všichni kanaánští králové u Středozemního moře uslyšeli, že Hospodin před syny Izraele vysušil vody Jordánu, dokud nepřešli, vyrazilo jim to dech a úplně před syny Izraele ztratili odvahu.

Hospodinovo vojsko

²V té době řekl Hospodin Jozuovi: „Vyrobní si kamenné nože a znovu obřež syny Izraele.“ ³Jozue si tedy vyrobil kamenné nože a obřezal syny Izraele u Gibeat-aralot, totiž *Pahorku předkožek*.

⁴Důvod, proč je Jozue obřezal, je tento: Všechn lid mužského pohlaví, který vyšel z Egypta, všichni ti bojovníci, po vyjití z Egypta pomřeli cestou na poušti. ⁵Všechn lid, který vycházel, byl sice obřezán, ale z lidu narozeného po vyjití z Egypta cestou na poušti neobřezali nikoho. ⁶Synové Izraele chodili po poušti čtyřicet let, dokud celý ten národ bojovníků vyšlých z Egypta do posledního nevymřel, protože neposlouchali Hospodina. Hospodin jim odpřisáhl, že jim nedá spatřit tu zem, o níž Hospodin přísahal jejich otcům, že nám ji dá, totiž zem oplývající mlékem a medem. ⁷Místo nich postavil jejich syny. Ty Jozue obřezal, poněvadž byli neobřezaní – cestou je totiž nikdo neobřezával. ⁸Když pak byli všichni v celém národě obřezáni, zůstali na místě v táboře, dokud se nezotavili.

¹² Num 32:20–22; Jozue 1:14

¹⁶ Gen 17:10–14; Exod 12:48

¹⁸ Num 14:21–23, 29–35

⁹Hospodin tehdy Jozuovi řekl: „Dnešního dne jsem z vás odvalil egyptskou pohanu.“ A tak se to místo až dodnes jmenuje Gilgal, *Odvalení*.

¹⁰Synové Izraele tedy tábořili v Gilgalu a navečer čtrnáctého dne onoho měsíce slavili na jerišských pláních Hod beránka. ¹¹Druhého dne jedli ne-
kvašené chleby a téhož dne i pražené zrní z úrody té země. ¹²Toho dne, kdy
jedli z úrody země, také ustala mana. Synové Izraele již pak žádnou manu
neměli, ale toho roku začali jíst ze sklizně kanaánské země.

¹³Jednou, když byl Jozue poblíž Jericha, pozvedl oči a hle – kdosi před
ním stojí s vytaseným mečem v ruce! Jozue šel k němu a oslovil ho: „Patříš
k nám, nebo k našim nepřítelům?“

¹⁴„Nikoli,“ odpověděl on. „Já jsem vůdce Hospodinova vojska. Teď jsem tu.“

Jozue padl tváří k zemi a poklonil se. „Jaké příkazy má můj pán pro
svého služebníka?“ zeptal se.

¹⁵Vůdce Hospodinova vojska na to Jozuovi řekl: „Zuj si obuv z nohou,
neboť místo, na němž stojíš, je svaté.“^a A Jozue to udělal.

Jericho

6 Jericho bylo kvůli synům Izraele úplně uzavřeno. Nikdo nevycházel
ani nevcházel.

²Hospodin ale Jozuovi řekl: „Pohleď, dal jsem ti do rukou Jericho, jeho
krále i udatné hrdiny. ³Vy bojovníci to město všichni obklíčíte a jednou
denně město obejdete dokola. To budeš dělat po šest dní. ⁴Sedm kněží
ať před Truhlou nese sedm trub z beraních rohů. Sedmého dne obejdete
město sedmkrát a kněží ať troubí na trouby. ⁵Jakmile dlouze zatroubí na
beraní roh, jakmile uslyšíte troubení, pak ať všechen lid vyrazí mohutný
pokřik. Městská hradba se zhroutí a lid vnikne do města, každý tam, kde
bude.“

⁶Jozue, syn Nunův, tedy zavolal kněze a řekl jim: „Vezměte Truhlu
smlouvy a sedm kněží ať před Hospodinovou truhlou nosí sedm trub z be-
raních rohů.“ ⁷Lidu pak řekl: „Jděte a obcházejte město. Ozbrojenci ať jdou
před Hospodinovou truhlou.“

⁸Když to Jozue řekl lidu, sedm kněží nesoucích před Hospodinem sedm
trub z beraních rohů vykročilo, začalo troubit na trouby a Truhla Hospo-
dinovy smlouvy se vydala za nimi. ⁹Před kněžími troubícími na trouby
kráčeli ozbrojenci, zatímco zadní voj kráčel za Truhlou za zvuku trub.
¹⁰Jozue lidu přikázal: „Nebudete křičet, nevydáte ani hlásku, nevypustíte
z úst ani slovo až do dne, kdy vám řeknu: „Křičte!“ Tehdy budete křičet.“
¹¹Nato nechal Hospodinovu truhlu obejít město jednou kolem dokola. Pak
odešli do tábora a tam přenocovali.

¹²Jozue pak vstal časně ráno a kněží vynesli Hospodinovu truhlu. ¹³Sedm
kněží neslo před Hospodinovou truhlou sedm trub z beraních rohů a za
pochodu troubilo na trouby. Před nimi kráčeli ozbrojenci, kdežto zadní voj
kráčel za Hospodinovou truhlou za zvuku trub. ¹⁴I druhého dne obešli město
jednou kolem dokola, načež se vrátili do tábora. Tak to dělali šest dní.

¹⁵Sedmého dne ráno vstali už za svítání a stejným způsobem obešli
město, ale sedmkrát. Pouze onoho dne obcházeli město sedmkrát. ¹⁶Když
obcházeli posedmé a kněží zatroubili na trouby, Jozue řekl lidu: „Křičte!
Hospodin vám dal to město! ¹⁷Ať to město propadne Hospodinu i se vším,

^a15 srov. Exod 3:5

co je v něm! Pouze nevěstka Rachab zůstane naživu a s ní i všichni v jejím domě, protože ukryla posly, které jsme vyslali.¹⁸ Jenom se vyvarujte toho, co propadlo klatbě, abyste jí nepropadli i vy. Kdybyste si vzali něco z toho, co propadlo klatbě, přivolali byste na izraelský tábor stejnou klatbu a přivedli jej do neštěstí.¹⁹ Všechno stříbro, zlato i bronzové a železné předměty budou zasvěceny Hospodinu. Přejdou do Hospodinova pokladu.“

²⁰Zazněly trouby a lid začal křičet. Jakmile lid uslyšel troubení a vyrazili mohutný pokřik, hradby se zhroutily a lid vnikl do města, každý tam, kde byl. Tak město dobyli.²¹ Vše, co bylo ve městě, pak vyhladili jako proklaté: muže i ženy, mladé i staré, skot, ovce i osly.

²²Těm dvěma mužům, kteří byli v zemi na výzvědách, ale Jozue řekl: „Jděte do domu té nevěstky a vyveďte ji odtud i se všemi, kdo k ní patří, jak jste jí odpřisáhli.“²³ A tak ti mladí výzvědači šli a vyvedli Rachab, jejího otce i matku, její sourozence i všechny, kdo k ní patřili; vyvedli celé její příbuzenstvo a poskytli jim útočiště za izraelským táborem.

²⁴To město pak vypálili i se vším, co bylo v něm. Pouze stříbro, zlato a bronzové i železné předměty dali do pokladu Hospodinova domu.²⁵ Nevěstku Rachab s rodinou jejího otce a se všemi, kdo k ní patřili, ale Jozue nechal naživu. Zůstala uprostřed Izraele dodnes, neboť ukryla posly, které Jozue vyslal na výzvědy do Jericha.

²⁶Tehdy Jozue přísahal:

„Zlořečený buď před Hospodinem,
kdo povstane, aby stavěl toto město Jericho!
Za cenu svého prvorozeného je založí,
za svého nejmladšího tam bránu osadí.“

²⁷Hospodin pak byl s Jozuem a pověst o něm se šířila po celé zemi.

Achanův hřích

7 Synové Izraele se ale provinili porušením klatby. Achan, syn Karmiho, syna Zimriho,¹ syna Zerachova z pokolení Juda, vzal něco z věcí propadlých klatbě, a Hospodin vzplanul proti synům Izraele hněvem.

²Jozue totiž z Jericha vyslal muže do místa zvaného Aj (jež leží u Bet-avenu východně od Bet-elu) a řekl jim, ať jdou prozkoumat tu zem. Muži tedy šli a prozkoumali Aj.³ Když se vrátili k Jozuovi, řekli mu: „Není potřeba, aby se tam vypravoval všechen lid. Stačí, když vytáhnou dva nebo tři tisíce mužů a obyvatelé Aj pobíjí. Nezatěžuj všechen lid, vždyť je jich tam málo.“

⁴A tak z lidu vytáhlo asi tři tisíce mužů, ale museli se před ajskými dát na útěk.⁵ Ažští muži z nich pobili asi třicet šest; pronásledovali je od brány až k lomům a na stráni je pobíjeli. Lid tehdy ztratil odvahu, rozplynula se jako voda.

⁶Jozue roztrhl svůj plášť, padl před Hospodinovou truhlou tváří na zem, zůstal tak až do večera spolu se stařešiny Izraele a sypali si na hlavu prach.⁷ „Ach, Pane můj, Hospodine!“ řekl Jozue, „Proč jsi vůbec převáděl tento lid přes Jordán? Abys nás vydal do rukou Emorejců? Abys nás zahubil? Mohlo nám přece stačit, abychom se usadili za Jordánem!“⁸ Odpust', Pane můj, ale co mám říci, když se Izrael před svými nepřáteli dal na útěk!⁹ Až to uslyší

¹ podle LXX a 1.Let 2:6 (MT: *Zabdiho*); též ve v. 17, 18

Kanaánci a všichni obyvatelé této země, obklíčí nás a vyhladí naše jméno ze země! Co pro své veliké jméno uděláš pak?”

¹⁰„Vstaň!“ odpověděl Hospodin Jozuovi. „Proč tu ležíš na tváři? ¹¹Izrael zhřešil. Porušili mou smlouvu, kterou jsem jim vydal. Vzali něco z věcí, které propadly klatbě – ukradli to, zatajili a uložili mezi své věci! ¹²Proto synové Izraele nemohou obstát před svými nepřáteli a obrací se před nimi na útěk, protože té klatbě propadli sami. Nebudu už s vámi, pokud to proklaté neodstraníte ze svého středu!

¹³Vstaň, posvět lid a řekni jim: „Posvěťte se pro zítřek. Neboť toto praví Hospodin, Bůh Izraele: Proklaté je ve tvém středu, Izraeli! Nebudeš moci obstát před svými nepřáteli, dokud to proklaté neodstraníte ze svého středu. ¹⁴Proto budete ráno přistupovat po kmenech. Ten kmen, který Hospodin zadrží, bude přistupovat po rodech. Rod, který Hospodin zadrží, bude přistupovat po jednotlivých rodinách. Rodina, kterou Hospodin zadrží, bude přistupovat po mužích. ¹⁵Kdo bude zadržen s věcmi propadlými klatbě, bude upálen se vším, co k němu patří, neboť porušil Hospodinovu smlouvu a spáchal v Izraeli hanebnost.“

¹⁶Časně ráno pak Jozue nechal Izrael předstupovat po kmenech. Los označil kmen Juda. ¹⁷Nechal tedy předstupovat judské rody a označen byl rod Zerachův. Když nechal předstupovat Zerachův rod po rodinách,^a byl označen Zimri. ¹⁸Nechal tedy přistupovat jeho rodinu po mužích a označen byl Achan, syn Karmiho, syna Zimriho, syna Zerachova z pokolení Juda.

¹⁹„Synu můj,“ řekl Jozue Achanovi, „vzdej slávu Hospodinu, Bohu Izraele, a vyznej před ním pravdu. Pověz mi, co jsi provedl; netaj to přede mnou.“

²⁰„Je to pravda. Zhřešil jsem proti Hospodinu, Bohu Izraele,“ odpověděl mu Achan. „Provedl jsem toto: ²¹Mezi kořistí jsem uviděl jeden krásný babylonský^b plášť, dvě stě šekelů stříbra^c a jednu zlatou cihlu o váze padesát šekelů.^d Zatoužil jsem po tom a vzal jsem si to. Tamhle to je, schované v zemi uvnitř mého stanu; stříbro je pod tím.“

²²Jozue vyslal posly, ti se rozeběhli ke stanu a hle – bylo to ukryto u něj ve stanu a stříbro pod tím. ²³Vzali to tedy ze stanu, přinesli k Jozuovi a všem synům Izraele a vysypali vše před Hospodinem.

²⁴Jozue s celým Izraelem pak vzal Achana, syna Zerachova, i to stříbro, plášť a zlatou cihlu a také jeho syny a dcery i jeho skot, osly, ovce a kozy i jeho stan a všechno, co k němu patřilo, a odnesli to všechno do rokle Achor. ²⁵Tam Jozue zvolal: „Proč jsi nás přivedl do neštěstí? Hospodin dnes přivede do neštěstí tebe!“

A celý Izrael ho tam ukamenoval. Spálili je a zaházeli kamením. ²⁶Navršili nad ním velikou hromadu kamení, která je tam až dodnes. Tehdy se Hospodin odvrátil od svého planoucího hněvu, a to místo se proto až dodnes jmenuje Emek-achor, *Rokle neštěstí*.

Dobytí Aje

8 Poté Hospodin řekl Jozuovi: „Neboj se a nestrachuj. Vezmi s sebou všechen bojeschopný lid a vytáhni proti Aji. Pohleď, dal jsem ti do rukou ajského krále a jeho lid i s jejich městem a územím. ²S Ajem i s jeho králem naložíš stejně, jako jsi naložil s Jerichem a s jeho králem. Ukořistěné zboží

^a17 podle Syr (MT: mužích)

^b21 hebr. šineárský (viz Gen 10:10)

^c21 asi 2,3 kg

^d21 asi 580 g

a dobytek si ale můžete nechat pro sebe. Vzadu za městem si proti němu nachystej zálohu.“

³Jozue se tedy se vším bojeschopným lidem přichystal vytáhnout proti Aji. Vybral třicet tisíc udatných bojovníků a vypravil je v noci ⁴s rozkazem: „Dávejte pozor! Budete vzadu za městem číhat v záloze. Nebudte od města moc daleko. Všichni buďte připraveni. ⁵Já a všechen lid, který bude se mnou, se zatím přiblížíme k městu. Vytáhnou proti nám jako prve a my se dáme na útek. ⁶Vydají se za námi, a tak je odlákáme od města. Řeknou si totiž: „Utíkají před námi jako prve.“ Budeme tedy před nimi utíkat ⁷a vy zatím vyrazíte ze zálohy, obsadíte město a Hospodin, váš Bůh, vám je vydá do rukou. ⁸Až se města zmocníte, zapálíte ho; zachováte se podle Hospodina slova. Držte se mých příkazů.“

⁹Vyslání Jozuem se tedy šli ukrýt do zálohy a zaujali místo mezi Bet-elem a Ajem, na západ od Aje. Té noci Jozue zůstal uprostřed lidu.

¹⁰Brzy ráno Jozue sebral lid a spolu se stařešiny Izraele se vydal v jeho čele proti Aji. ¹¹Všechen bojeschopný lid táhl s ním. Když tam dorazili, zamířili přímo před město a utábořili se na sever od Aje. Mezi nimi a Ajem byla rokle. ¹²Jozue vzal asi pět tisíc mužů a umístil je jako zálohu mezi Bet-elem a Ajem, na západ od města. ¹³Hlavní voj lidu tedy stál severně od města, zadní voj pak západně od města. Té noci Jozue sestoupil do údolí.

¹⁴Jakmile to spatřil ajský král, on i všechen lid, obyvatelé toho města, vyrazili brzy ráno na stanoviště před plání Arava, k bitvě proti Izraeli. Král ovšem nevěděl, že na něj za městem číhá záloha. ¹⁵Jozue s celým Izraelem předstírali porážku a utíkali směrem k poušti. ¹⁶Všechen lid ve městě byl zburčován, aby je pronásledovali. Hnali se za Jozuem, a tak se nechali odlákat od města. ¹⁷V Aji a Bet-elu nezůstal nikdo, kdo by nevyrazil za Izraelem. Nechali město otevřené a pronásledovali Izrael.

¹⁸Tehdy Hospodin řekl Jozuovi: „Napráhni šavli, kterou máš v ruce, proti Aji, neboť je dám do tvých rukou.“ Jozue tedy napráhl šavli ve své ruce proti Aji. ¹⁹Jakmile ji napráhl, ti, kdo číhali v záloze, rychle vstali a vyrazili ze svého místa. Vnikli do města, dobyli je a rychle je zapálili.

²⁰Ajští muži se ohlédlí a hle – z města stoupal k nebi dým! Nemohli ovšem utéci ani tam, ani tam, protože lid prchající k poušti se obrátil proti pronásledovatelům. ²¹Když totiž Jozue i všechen lid viděli, že záloha dobyla město a že z města stoupá dým, otočili se nazpět a udeřili na ajské muže. ²²(Ti se totiž z města vydali za nimi, takže je Izrael měl uprostřed.) Pobíjeli je z jedné i druhé strany, až nezůstal, kdo by přežil ani kdo by unikl. ²³Jen ajského krále zajali živého a přivlekli ho k Jozuovi.

²⁴Když byl Izrael hotov s pobíjením všech obyvatel Aje venku na poušti, kam je pronásledovali, dokud všichni do posledního nepadli ostřím meče, vrátil se celý Izrael do Aje a také tam je pobili ostřím meče. ²⁵Všech padlých toho dne bylo dvanáct tisíc mužů i žen – všichni obyvatelé Aje. ²⁶Jozue totiž nespustil ruku s napřaženou šavlí, dokud nebyli všichni obyvatelé Aje vyhlazeni jako prokletí. ²⁷Izrael si pro sebe nechal jen ukořistěný dobytek a zboží z onoho města, jak Hospodin určil Jozuovi.

²⁸Tak Jozue vypálil Aj a natrvalo jej obrátil v pustou hromadu sutin až dodnes. ²⁹Ajského krále pak nechal až do večera viset na kůlu. Když slunce zapadalo, Jozue dal jeho tělo sejmut z kůlu a pohodili je u vchodu

do městské brány. Navršili nad ním velikou hromadu kamení, která je tam až dodnes.

Ebal a Gerizim

³⁰Jozue pak vystavěl Hospodinu, Bohu Izraele, oltář na hoře Ebal, ³¹jak synům Izraele přikázal Hospodinův služebník Mojžíš. Jak je psáno v knize Mojžíšova zákona: „Oltář z netknutých kamenů, neopracovaných železem.“^a Na něm pak přinesli zápalné oběti Hospodinu a obětovali pokojné oběti. ³²Jozue tam napsal na kameny opis Mojžíšova zákona; zapsal jej v přítomnosti synů Izraele.

³³Celý Izrael se svými stařešiny, správci a soudci stál po obou stranách Truhly před levitskými kněžími, kteří nosí Truhlu Hospodinovy smlouvy. Stáli tam spolu cizinci i domácí, polovina proti hoře Gerizim a polovina proti hoře Ebal, jak kdysi přikázal Hospodinův služebník Mojžíš, že se má žehnat lidu Izraele.^b

³⁴Jozue pak předčítal všechna slova Zákona, požehnání i zlořečení, přesně jak je to psáno v knize Zákona. ³⁵Ze všeho, co Mojžíš přikázal, Jozue nevynechal ani slovo. Předčítal je celému shromáždění Izraele včetně žen a dětí i včetně cizinců pobývajících mezi nimi.

Gibeonský podvod

9 Když se to doslechli všichni králové na západním břehu Jordánu, na horách, v podhůří a po celém pobřeží Středozemního moře před Libanonem – král chetejský, emorejský, kanaánský, perizejský, hivejský a jebu-sejský – ²sešli se, aby společně bojovali proti Jozuovi a Izraeli.

³Také obyvatelé Gibeonu se doslechli, jak Jozue naložil s Jerichem a s Ajem. ⁴Vymysleli proto lest: Vypravili se na cestu jako poselstvo; na osly si naložili staré pytle a opotřebované, potřhané, záplatované měchy na víno, ⁵na nohy si vzali ošlapanou, pospravovanou obuv a na sebe chatrné šaty. Všechn chléb, který měli s sebou, byl vyschlý, až se drotil. ⁶Když přišli k Jozuovi do gilgalského tábora, řekli jemu a izraelským mužům: „Přicházíme z daleké země; uzavřete s námi smlouvu.“

⁷Izraelští muži ale těm Hivejcům odpověděli: „A co když bydlíte mezi námi? Jak bychom s vámi mohli uzavřít smlouvu?“

⁸„Jsme tvoji služebníci,“ řekli na to Jozuovi.

Ten se jich ale ptal: „Co jste zač? Odkud jste přišli?“

⁹„Tvoji služebníci přišli z daleké, předaleké země díky pověsti Hospodina, tvého Boha,“ tvrdili mu. „Slyšeli jsme zprávu o něm i o všem, co udělal v Egyptě, ¹⁰a také o všem, co udělal dvěma emorejským králům v Zajordání – chešbonskému králi Sichonovi a bášanskému králi Ogovi v Aštaretu. ¹¹Proto nám naši stařešinové i všichni obyvatelé naší země řekli: Vezměte s sebou jídlo na cestu, jděte jim naproti a řekněte jim: ‚Jsme vaši služebníci; uzavřete s námi smlouvu.‘ ¹²Tohle je náš chléb. Když jsme se za vámi chystali, balili jsme ho doma ještě teplý – a podívejte se: je vyschlý, až se drolí. ¹³Tyto měchy na víno byly nové, když jsme je plnili – a podívejte se: už popraskaly. Toto jsou naše šaty a obuv: tou předlouhou cestou úplně zchátraly.“

^a31 Deut 27:4–5

^b33 Deut 11:29; 27:11–13

¹⁴Izraelští muži dali na jejich zásoby a neptali se na Hospodinův výrok. ¹⁵Jozue jim zaručil pokoj a uzavřel s nimi smlouvu, že je nechá naživu. Také vůdcové obce jim to odpřisáhli.

¹⁶Tři dny poté, co s nimi uzavřeli smlouvu, se ale dozvěděli, že ti lidé jsou z jejich sousedství – že vlastně bydlí uprostřed nich! ¹⁷Synové Izraele totiž postupovali dál a třetího dne došli k jejich městům. Byla to města Gibeon, Kefira, Beerot a Kiriath-jearim. ¹⁸Synové Izraele je ovšem nepobili, poněvadž jim vůdcové obce přísahali při Hospodinu, Bohu Izraele.

Celá obec ale proti vůdcům reptala. ¹⁹Všichni vůdcové jim proto vysvětlovali: „My jsme jim přísahali při Hospodinu, Bohu Izraele! Teď na ně přece nesmíme sáhnout. ²⁰Uděláme s nimi toto: Necháme je naživu, aby na nás nedopadl Boží hněv, kdybychom porušili přísahu, kterou jsme jim dali.“ ²¹Vůdcové tehdy prohlásili: „Ať zůstanou naživu,“ a tak se z nich podle rozhodnutí vůdců stali dřevaři a nosiči vody pro celou obec.

²²Jozue si je potom zavola a řekl jim: „Jak to, že jste nás podvedli? Tvrdili jste: ‚Žijeme od vás velmi daleko.‘ A přitom bydlíte uprostřed nás! ²³Prokletci! Od teď už nikdy nepřestanete otročit: Budou z vás dřevaři a nosiči vody pro dům mého Boha.“

²⁴Na to Jozuovi odpověděli: „Tvým služebníkům bylo spolehlivě oznámeno, co Hospodin, tvůj Bůh, přikázal svému služebníku Mojžíšovi. Prý vám dá celou tuto zem a všechny obyvatele této země před vámi vyhubí. Hrozně jsme se před vámi báli o život, proto jsme to udělali. ²⁵Teď jsme ve tvých rukou. Udělej s námi, co považuješ za dobré a správné.“

²⁶Jozue s nimi tedy naložil takto: Vysvobodil je z rukou synů Izraele, aby je nepobili, ²⁷a téhož dne z nich udělal dřevaře a nosiče vody pro obec a pro Hospodinův oltář na místě, které vyvolí. A tak je tomu až dodnes.

Slunce, zastav se!

10 Potom se doslechl jeruzalémský král Adoni-cedek, že Jozue dobyl Aj a vyhladil je jako proklaté a že stejně, jak naložil s Jerichem a jeho králem, naložil i s Ajem a jeho králem a že obyvatelé Gibeonu s Izraelem uzavřeli mír a zůstávají mezi nimi. ²Tehdy dostali hrozný strach, protože Gibeon bylo veliké město, jako bývají královská sídla, a protože bylo větší než Aj a všichni jeho obyvatelé byli udatní. ³Jeruzalémský král Adoni-cedek proto poslal vzkaz hebronskému králi Hohamovi, k jarmutskému králi Pireamovi, k lachišskému králi Jafiovi a k eglonskému králi Debirovi: ⁴„Pojďte mi na pomoc a udeřme na Gibeon, protože uzavřel mír s Jozuem a se syny Izraele!“

⁵A tak se spojilo pět emorejských králů: král Jeruzaléma, král Hebronu, král Jarmutu, král Lachiše a král Eglonu. Ti vytáhli se všemi svými vojsky, oblehli Gibeon a zaútočili na něj.

⁶Obyvatelé Gibeonu proto poslali vzkaz Jozuovi do gilgalského tábora: „Neodpírej ochranu svým služebníkům. Rychle k nám pospěš a zachraň nás! Pomož nám! Všichni emorejští králové z hor se spojili proti nám!“

⁷Nato Jozue vytáhl z Gilgalu a s ním všechny bojeschopný lid i všichni udatní hrdinové. ⁸Hospodin Jozuovi řekl: „Neboj se jich, neboť jsem ti je vydal do rukou. Nikdo z nich před tebou neobstojí.“

⁹Jozue táhl z Gilgalu celou noc a pak je náhle přepadl. ¹⁰Hospodin je před Izraelem rozpráší a způsobí jim u Gibeonu hroznou porážku. Izrael je

pronásledoval směrem k bet-choronskému svahu a pobíjel je až k Azece a Makedě. ¹¹Když pak před Izraelem prchali po bet-choronské stráni, Hospodin je až do Azeky zasypával z nebe kroupami velkými jako kameny. Tak jich pomřelo více od toho krupobití, než kolik jich synové Izraele pobíli mečem.

¹²Tenkrát mluvil Jozue s Hospodinem. Toho dne, kdy Hospodin synům Izraele vydal Emorejce, Jozue před zraky Izraele řekl:

„Slunce, zastav se v Gibeonu!

Ty, měsíci, v údolí Ajalonu!“

¹³Stanulo slunce, měsíc stál,
než národ nepřátele potrestal.

Právě tak se to píše v Knize Upřímného. Slunce se zastavilo uprostřed nebe a nespěchalo k západu skoro celý den. ¹⁴Takový den nenastal nikdy předtím ani potom, aby Hospodin poslechl něčí hlas. To proto, že Hospodin bojoval za Izrael.

¹⁵Jozue se pak s celým Izraelem vrátil do gilgalského tábora.

Pět králů

¹⁶Oněch pět králů ale uteklo a ukrylo se v jeskyni u Makedy. ¹⁷Když Jozue dostal zprávu, že těch pět králů našli ukryté v jeskyni u Makedy, ¹⁸nařídil: „Přivalte k ústí jeskyně velké balvany a postavte tam stráž. ¹⁹Vy ostatní ale nepřestávejte pronásledovat nepřátele. Vpadněte jim do zad a nedovolte jim vrátit se do jejich měst. Hospodin, váš Bůh, vám je vydal do rukou!“

²⁰Jozue a synové Izraele pak tu velikou, drtivou porážku dovršili a skoncovali s nimi. Ti, kdo z nich přece přežili, utekli do opevněných měst.

²¹Všechn lid se pak v pořádku vrátil k Jozuovi do tábora v Makedě. Nikdo se proti synům Izraele neodvážil ani ozvat.

²²Potom Jozue řekl: „Odkryjte ústí jeskyně a přiveďte z ní těch pět králů ke mně!“ ²³A tak k němu z jeskyně přivedli těch pět králů: krále Jeruzaléma, krále Hebronu, krále Jarmutu, krále Lachiše a krále Eglonu.

²⁴Když ty krále přiváděli, Jozue svolal všechny izraelské muže. Velitele bojovníků, kteří šli s ním, tehdy vyzval: „Pojďte sem, položte si nohu na šíji těch králů!“ Přicházeli tedy a stoupali jim na šíje.

²⁵Jozue jim řekl: „Nebojte se a nestrachujte, buďte silní a stateční. Takto Hospodin naloží se všemi nepřáteli, proti nimž budete bojovat.“ ²⁶Potom je Jozue dal pobít a pověsit na pěti kůlech. Na těch kůlech pak viseli až do večera.

²⁷Když slunce zapadalo, Jozue přikázal, ať je sejmou z kůlů a hodí je do jeskyně, kde se předtím skrývali. K ústí jeskyně pak navršili veliké balvany, které tam jsou až dodnes.

Tažení na jih

²⁸Makedu Jozue dobyl ještě téhož dne. Vyhubil ji ostřím meče i s jejím králem; všechno živé v ní vyhladil jako prokleté. Nikoho nenechal naživu; s králem Makedy naložil stejně, jako naložil s králem Jericha.

²⁹Potom Jozue s celým Izraelem táhl od Makedy k Libně a zaútočil na ni. ³⁰I Libnu a jejího krále vydal Hospodin Izraeli do rukou. Ten ji vyhubil ostřím meče se vším živým, co bylo ve městě. Nikoho tam nenechal naživu; s jejím králem naložil stejně, jako naložil s králem Jericha.

³¹Potom Jozue s celým Izraelem táhl od Libny k Lachiši. Oblehl jej, zaútočil na něj ³²a Hospodin vydal Izraeli do rukou i Lachiš. Dobył jej druhého dne a ostřím meče v něm vyhubil všechno živé stejně, jako to provedl v Libně. ³³Na pomoc Lachiši tehdy přitáhl Horam, král Gezeru. Jozue ho ale i s jeho lidem porazil; nikoho nenechal naživu.

³⁴Potom Jozue s celým Izraelem táhl od Lachiše k Eglonu. Oblehli jej a zaútočili na něj. ³⁵Téhož dne jej dobyli a vyhubili ostřím meče; všechno živé v něm toho dne vyhladil jako proklaté, stejně jako to provedl s Lachišem.

³⁶Potom Jozue s celým Izraelem táhl od Eglonu k Hebronu a zaútočili na něj. ³⁷Dobyli ho a ostřím meče vyhubili i s jeho králem, se všemi vesnicemi i se vším živým, co bylo ve městě. Nikoho nenechal naživu, stejně jako to provedl v Eglonu. Město i všechno živé v něm vyhladil jako proklaté.

³⁸Potom se Jozue s celým Izraelem obrátil k Debiru a zaútočili na něj. ³⁹Dobyli ho i s jeho vesnicemi a jeho krále zajali. Město vyhubili ostřím meče a všechno živé v něm vyhladili jako proklaté. Nikoho nenechal naživu. Jak naložil s Hebronem, tak naložil s Debirem a jeho králem, stejně jak provedl s Libnou a jejím králem.

⁴⁰Tak Jozue dobyl celou tu zem se všemi jejími králi: hory i Negev, podhůří i východní srázy. Nikoho nenechal naživu; vše, co dýchalo, vyhladil jako proklaté, jak přikázal Hospodin, Bůh Izraele.^a ⁴¹Jozue dobyl vše od Kádeš-barné až po Gazu a od celého kraje Gošen až po Gibeon. ⁴²Všech těchto králů i jejich území se Jozue zmocnil jedním rázem, protože Hospodin, Bůh Izraele, bojoval za Izrael.

⁴³Potom se Jozue s celým Izraelem vrátil do gilgalského tábora.

Tažení na sever

11 Když se to doslechl chacorský král Jabín, obeslal madonského krále Jobaba a krále šimronského, krále akšafského² a další krále na severu v horách, v Aravě jižně od Galilejského jezera,^b v podhůří a v Náfot-doru na západě. ³Na východě i na západě byli Kanaánci, v pohořích Emorejci, Chetejci, Perizejci a Jebusejci a pod Hermonem v kraji Micpa byli Hivejci.

⁴Ti vytáhli se všemi svými vojsky – lidí jako písku na mořském břehu a nesmírné množství koní a vozů. ⁵Všichni ti králové se smluvili, přitáhli a utábořili se společně u meromských vod, aby vedli válku proti Izraeli.

⁶Hospodin ale řekl Jozuovi: „Neboj se jich. Způsobím, že zítra touto dobou budou všichni ležet před Izraelem mrtví. Jejich koně ochromíš a jejich vozy spálíš.“

⁷Jozue a všechen bojeschopný lid tedy proti nim ihned vytáhli k meromským vodám, kde na ně zaútočili. ⁸Hospodin je vydal Izraeli do rukou, takže je pobíjeli a pronásledovali až k Velkému Sidonu, k Misrefot-majim a směrem na východ až k údolí Micpe. Pobíjeli je, až nikdo nepřežil. ⁹Jozue s nimi naložil, jak mu řekl Hospodin: ochromil jim koně a jejich vozy spálil.

¹⁰V tu dobu se Jozue vrátil, dobyl Chacor a jeho krále zabil mečem. (Chacor byl předtím hlavou všech těch království.) ¹¹Všechno živé v něm pobili

^a40 Deut 7:1–2; 20:16–17

^b2 dosl. *jižně od Kineretu* (tak i dále)

ostrím meče; vyhladili je jako prokleté, takže nezůstala ani živá duše. Chacor potom vypálil.

¹²Jozue se zmocnil všech těchto královských měst i jejich králů a pobil je ostrím meče. Vyhladil je jako prokleté, jak přikázal Hospodinův služebník Mojžíš.^a ¹³Z měst postavených na dřívějších sutinách ale Izrael nevypálil žádné kromě Chacoru – to město Jozue vypálil. ¹⁴Synové Izraele si mezi sebou rozdělili všechnu kořist i dobytek z těch měst. Všechny lidi ale pobili ostrím meče, úplně je vyhubili. Neušetřili ani živou duši. ¹⁵Jak přikázal Hospodin svému služebníkovi Mojžíšovi, tak přikázal Mojžíš Jozuovi a Jozue tak učinil. Neopomněl jediné slovo ze všeho, co Hospodin přikázal Mojžíšovi.

¹⁶Tak Jozue zabral celou tu zem – hory, celý Negev, celý kraj Gošen, podhůří i pláň Arava – izraelské hory i jejich podhůří, ¹⁷vše od hory Chalak, jež se zvedá k Seíru, až po Baal-gád v Libanonském údolí pod horou Hermon. Zajal všechny jejich krále a nechal je pobít. ¹⁸Se všemi těmito králi vedl Jozue dlouhý boj. ¹⁹Kromě Hivejců bydlících v Gibeonu nebylo města, které by se syny Izraele uzavřelo mír. Vše získali bojem. ²⁰Sám Hospodin totiž zatvrdil jejich srdce, aby válčili proti Izraeli, aby je vyhladil jako prokleté a bez milosti je vyhubil, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi.

²¹V té době Jozue na svém tažení vyhladil Anakovce z hor: z Hebronu, Debiru, Anabu i ze všech judských a izraelských hor. Jozue je vyhladil jako prokleté i s jejich městy. ²²V zemi synů Izraele nikdo z Anakovců nezůstal; přežili jen v Gaze, v Gatu a v Ašdodu.

²³Tak Jozue zabral celou zem, přesně jak Hospodin řekl Mojžíšovi. Jozue ji potom dal Izraeli za dědictví podle jejich kmenových podílů. Země tehdy odpočinula od válek.

Poražení králův

12 Toto jsou králové té země, které synové Izraele pobili a jejichž zem na východní straně Jordánu obsadili od potoka Arnon až k hoře Hermon i s celou východní částí pláně Arava:

²Emorejský král Sichon se sídlem v Češbonu. Ten ovládal území od Aroeru na břehu potoka Arnon, totiž od středu toho potoka přes polovinu Gileádu až k potoku Jabok, tvořícímu hranici Amonců; ³dále pláň Arava až k východnímu okraji Galilejského jezera a také až k východnímu okraji Aravského (neboli Mrtvého) moře směrem k Bet-ješimotu a na jih až pod úbočí Pisgy.

⁴Dále bášanský král Og^b z přežívajících Refajců. Ten sídlil v Aštarotu a v Edrei⁵ a ovládal horu Hermon, Salchu i celý Bášan až po gešurské a maachatské pomezí a také polovinu Gileádu hraničícího se Sichonem, králem Češbonu.

⁶Mojžíš, Hospodinův služebník, je pobil se syny Izraele a Hospodinův služebník Mojžíš dal jejich zem do vlastnictví synům Rubenovým a Gádovým a polovině kmene Manasesova.

⁷A toto jsou králové té země, které pobil Jozue se syny Izraele na západním břehu Jordánu od Baal-gádu v Libanonském údolí až k hoře Chalak, jež se zvedá k Seíru. Tuto zem dal Jozue izraelským kmenům do vlastnictví podle jejich podílů⁸ v podhůří, na pláni Arava i na východních srázích,

^a12 Deut 7:1–2; 20:16–17

^b4 podle LXX (MT: *hranice bášanského krále Oga*)

v poušti i v Negevu – v zemi Chetejců, Emorejců, Kanaánců, Perizejců, Hi-
vejců a Jebusejců:

⁹ Král Jericha	jeden,
král Aje u Bet-elu	jeden,
¹⁰ král Jeruzaléma	jeden,
král Hebronu	jeden,
¹¹ král Jarmutu	jeden,
král Lachiše	jeden,
¹² král Eglonu	jeden,
král Gezeru	jeden,
¹³ král Debiru	jeden,
král Gederu	jeden,
¹⁴ král Chormy	jeden,
král Arađu	jeden,
¹⁵ král Libny	jeden,
král Adulamu	jeden,
¹⁶ král Makedy	jeden,
král Bet-elu	jeden,
¹⁷ král Tapuachu	jeden,
král Cheferu	jeden,
¹⁸ král Afeku	jeden,
král Šáronu	jeden,
¹⁹ král Madonu	jeden,
král Chacoru	jeden,
²⁰ král Šimron-meronu	jeden,
král Achšafu	jeden,
²¹ král Taanachu	jeden,
král Megida	jeden,
²² král Kedeše	jeden,
král Jokneamu u Karmelu	jeden,
²³ král Doru (z Náfot-doru)	jeden,
král Gojim v Galileji ^a	jeden,
²⁴ král Tirsy	jeden,
celkem	jedenatřicet králů.

DĚLENÍ ZEMĚ

Ještě zbývá mnoho země

13 Jozue byl už stařec pokročilého věku. Hospodin mu řekl: „Jsi starý
a sešlý věkem, ale ještě je velmi mnoho země, kterou zbývá obsadit.

²Toto je zbývajcí zem:

Celé území Filištínů a Gešurců ³od řeky Šichor před Egyptem až
k severní hranici u Ekronu (který se přičítá Kanaáncům) – pětice
filištínských států: Gaza, Ašdod, Aškelon, Gat a Ekron.

Dále území Avijců ⁴na jihu.

^a23 podle LXX (MT: v *Gilgalu*)

Dále celé území Kanaánců od sidonské Ary až po Afek u emorejské hranice.

⁵Dále území Gebalských a celý Libanon na východ od Baal-gádu pod horou Hermon až k Lebo-chamátu.

⁶Všechny obyvatelé hor, od Libanonu až k Misrefot-majim, všechny Sidonce já sám před syny Izraele vyženu. Zbývá jen rozdělit tu zem Izraeli losem na dědičné podíly, jak jsem ti přikázal.^a ⁷Proto teď rozděl tuto zemi jako dědictví devíti kmenům a polovině kmene Manasesova.“

Území na východě

⁸Druhá polovina Manasese a synové Rubenovi a Gádovi už své dědictví dostali, neboť jim je dal Mojžíš na východní straně Jordánu. Hospodinův služebník Mojžíš jim přidělil toto území:

⁹Od Aroeru na břehu potoka Arnon, včetně města uprostřed onoho údolí, celou medebskou náhorní rovinu až k Dibonu. ¹⁰Dále všechna města emorejského krále Sichona, který vládl v Češbonu, až k hranicím Amonců. ¹¹Dále Gileád, gešurské i maachatské pomezí, celou horu Hermon a celý Bášan až po Salchu, ¹²totiž celé bášanské království Oga, který patřil k přeživším Refajcům a vládl v Aštarotu a v Edrei. Ty všechny Mojžíš porazil a vyhnal. ¹³Gešurské a Maachatské ale synové Izraele nevyhnali, a tak Gešur a Maachat žijí uprostřed Izraele až dodnes.

¹⁴Kmenu Levi však Mojžíš jako jedinému žádné dědictví nepřidělil. Jejich dědictvím jsou ohnivé oběti Hospodinu, Bohu Izraele, jak jim pověděl.^b

Ruben

¹⁵Toto dal Mojžíš pokolení Ruben pro jejich rody:

¹⁶Území od Aroeru na břehu potoka Arnon, včetně města uprostřed onoho údolí; dále celá náhorní rovina u Medeby, ¹⁷Chešbon i všechna města na náhorní rovině: Dibon, Bamot-baal, Bet-baal-meon, ¹⁸Jahca, Kedemot, Mefaat, ¹⁹Kiriatajim, Sibma, Ceret-šachar na kopci v údolí, ²⁰Bet-peor, úbočí Pisgy a Bet-ješimot ²¹– všechna města té náhorní roviny a celé království emorejského krále Sichona, který vládl v Češbonu. Mojžíš ho porazil stejně jako midiánské prince, Sichonovy vazaly Eviho, Rekema, Cura, Chura a Revu, kteří v té zemi bydlili. ²²Kromě těch, které pobili v boji, synové Izraele zabili mečem také věštce Balaáma, syna Beorova. ²³Hranici synů Rubenových tvořil břeh Jordánu. To je dědictví Rubenových synů pro jejich rody – tato města a přilehlé osady.

^a6 Num 26:56; 33:54

^b14 Num 18:20–21

Gád

²⁴Toto dal Mojžíš pokolení Gád, synům Gádovým pro jejich rody:

²⁵Území Jaezeru a všechna gileádská města, polovina země Amonců až k Aroeru naproti Rabě, ²⁶dále od Chešbonu až k Ramat-micpe a Betonim a od Machanajim až k pomezí Debiru; ²⁷v údolí pak Bet-ram, Bet-nimra, Sukot a Cafon se zbytkem království chešbonského krále Sichona (východní břeh Jordánu až k okraji Galilejského jezera). ²⁸To je dědictví Gádových synů pro jejich rody – tato města a přilehlé osady.

Východní Manases

²⁹Toto dal Mojžíš polovině Manasesova kmene, totiž polovině Manasesova pokolení pro jejich rody:

³⁰Území od Machanajim přes celý Bášan, přes celé království bášanského krále Oga: všech šedesát městeček, jež patří k Chavot-jair v Bášanu; ³¹dále polovina Gileádu a také Aštarot a Edrei, Ogova královská města v Bášanu. To dostali synové Machira, syna Manasesova, pro polovinu Machirových synů podle jejich rodů.

³²Toto jsou dědictví, která Mojžíš udělil na moábských pláních na východní straně Jordánu naproti Jerichu. ³³Kmenu Levi však Mojžíš dědictví nedal. Jejich dědictvím je Hospodin, Bůh Izraele, jak jim pověděl.^a

Území na západě

14 A toto jsou dědictví, která synové Izraele získali v kanaánské zemi, jak jim je přidělil kněz Eleazar a Jozue, syn Nunův, s náčelníky otcovských pokolení Izraele. ²Devět a půl pokolení získalo své dědictví losem, jak to Hospodin přikázal skrze Mojžíše, ³kdežto dvě a půl pokolení už dostala svá dědictví od Mojžíše v Zajordání. Levitům však mezi nimi žádné dědictví nepřipadlo. ⁴Ze synů Josefových vznikla dvě pokolení, Manases a Efraim. Levitům ovšem žádný podíl v zemi nepřipadl, pouze města k bydlení a přilehlé pastviny pro jejich dobytek a stáda. ⁵Synové Izraele udělali, co Hospodin přikázal Mojžíšovi, a rozdělili si zem.

Kálebův podíl

⁶Synové Judovi přišli v Gilgalu za Jozuem a Káleb, syn Kenizejce Jefuna, k němu promluvil: „Ty víš, co Hospodin v Kádeš-barné pověděl Božímu muži Mojžíšovi o mně a o tobě.“^b ⁷Bylo mi čtyřicet let, když mě Hospodinův služebník Mojžíš vyslal z Kádeš-barné, abych prozkoumal tuto zem. Přinesl jsem mu zprávu podle svého nejlepšího svědomí. ⁸Mí bratři, kteří šli se mnou, připravili všechn lid o odvahu, ale já jsem se cele vydal Hospodinu, svému Bohu. ⁹Onoho dne Mojžíš přísahal: „Země, kterou prošly tvé nohy, jistě připadne navěky za dědictví tobě a tvým synům, neboť ses cele vydal Hospodinu, mému Bohu.“^c

¹⁰A hle, Hospodin mě uchoval naživu, jak slíbil. Je tomu čtyřicet pět let od chvíle, kdy to Hospodin řekl Mojžíšovi, když Izrael putoval pouští.

^a33 viz v. 14

^b6 Num 14:29–30

^c9 Deut 1:36

A hle, dnes tu jsem a je mi osmdesát pět let. ¹¹Dodnes jsem ale silný jako tehdy, když mě vyslal Mojžíš. Jakou sílu jsem měl tenkrát, takovou mám i teď, k boji i k životu. ¹²Dej mi ty hory, o nichž onoho dne mluvil Hospodin. Sám jsi tenkrát slyšel, že tam jsou Anakovci a veliká opevněná města. Bude-li Hospodin se mnou, vyženu je, jak Hospodin řekl.“

¹³Jozue tedy Kálebovi, synu Jefunovu, požehnal a dal mu do dědictví Hebron. ¹⁴Proto Hebron až dodnes dědičně patří Kálebovi, synu Kenizejce Jefuna, neboť se cele vydal Hospodinu, Bohu Izraele. ¹⁵(Hebron se dříve jmenoval Kiriát-arba, tedy *Město Arbovo*, podle největšího z Anakovců.)

Země tehdy odpočinula od válek.

Juda

15 Díl, který losem připadl Judovu pokolení pro jejich rody, dosahoval na jihu až k edomské hranici, až k poušti Cin úplně na jihu:

²Jeich jižní hranice vede od zálivu na jižním konci Mrtvého moře, ³vybíhá na jih k průsmyku Akrabim, pokračuje k Cinu, stoupá jižně od Kádeš-barné, prochází Checronem, vystupuje k Adaru, stáčí se ke Karce ⁴a pokračuje k Acmoně. Dál pak hranice vede Egyptským potokem, až dosáhne ke Středozemnímu moři. To je jeich^a jižní hranice.

⁵Východní hranici tvoří Mrtvé moře až po ústí Jordánu.

Severní hranice začíná od zálivu, kde se Jordán vlévá do Mrtvého moře, ⁶odkud pak stoupá k Bet-chogle, prochází severně od Bet-aravy a vystupuje ke kameni Rubenova syna Bohana. ⁷Hranice pak stoupá z údolí Achor k Debiru a dále na sever, kde se stáčí ke Gelilotu^b naproti průsmyku Adumim na jižní straně údolí; dále hranice pokračuje podél vod En-šemeše, až dosáhne k En-rogelu. ⁸Potom se zvedá údolím Ben-hinom jižně od skalního hřebene Jebusejců (což je Jeruzalém) a míří k vrcholu hory, jež se tyčí ze západu nad údolím Hinom na severním konci údolí Refaim. ⁹Od vrcholu té hory vede hranice k vodnímu prameni Neftoach, míří k městům pohoří Efron a dále k Baale (což je Kiriát-jearim). ¹⁰Hranice se pak stáčí okolo Baaly na západ k hoře Seír, pokračuje podél severního svahu hory Jearim (což je Kesalon), dále klesá k Bet-šemeši a prochází Timnou. ¹¹Potom hranice míří k severnímu svahu Ekronu, vede k Šikeronu, přechází horu Baala a pokračuje na Jabneel, než dosáhne k moři.

¹²Západní hranici tvoří Středozemní moře a jeho pobřeží.

To jsou hranice okolo synů Judových podle jejich rodů.

¹³Kálebovi, synu Jefunovu, dal Jozue podle Hospodinova příkazu podíl uprostřed synů Judových – Kiriát-arbu, což je Hebron. (Ten Arba byl otcem Anaka.) ¹⁴Káleb odsud vyhnal trojici Anakových synů: Šešaje, Achimana a Talmaje, potomky Anakovy, ¹⁵a táhl odtud dál proti obyvatelům Debiru (dříve nazývanému Kiriát-sefer).

^a4 podle LXX (MT: *vaše*)

^b7 podle Syr (MT: *ke Gilgalu*); srov. Jozue 18:17

¹⁶Káleb tehdy řekl: „Kdo udeří na Kiriath-sefer a dobude ho, tomu dám za ženu svou dceru Aksu.“ ¹⁷Dobyl ho Otniel, syn Kálebova bratra Kenaze, a tak mu Káleb dal svou dceru Aksu za ženu.

¹⁸Jednou za ním přišla a nabádala ho, ať jejího otce žádá o pole. Když sesedla z osla, Káleb se jí zeptal: „Co bys ráda?“

¹⁹„Dej mi, prosím, dárek,“ odpověděla. „Vždyť jsi mi dal zem v negevské poušti. Kéž bys mi dal studánky s vodou.“ A tak jí dal studánky – Horní i Dolní Gulot.

²⁰Toto je dědictví pokolení Juda pro jejich rody:

²¹V Negevu úplně na jihu dostalo pokolení Juda následující města u edomské hranice: Kabceel, Eder, Jagur, ²²Kina, Dimona, Adada, ²³Kedeš, Chacor, Jitnan, ²⁴Zif, Telem, Bealot, ²⁵Chacor-chadata, Keriot-checron (což je Chacor), ²⁶Amam, Šema, Molada, ²⁷Chacar-gada, Chešmon, Bet-pelet, ²⁸Chacar-šual, Beer-šeba, Biziotia, ²⁹Baala, Ijim, Ecem, ³⁰Eltolad, Kesil, Chorma, ³¹Ciklag, Madmana, Sansana, ³²Levaot, Šilchim, Ajin a Rimon – celkem dvacet devět měst s jejich osadami.

³³V podhůří: Eštaol, Corea, Ašna, ³⁴Zanoach, En-ganim, Tapuach, Enam, ³⁵Jarmut, Adulam, Socho, Azeka, ³⁶Šaaraim, Aditaim, Gedera a Gederotaim – celkem čtrnáct měst s osadami. ³⁷Dále: Cennan, Chadaša, Migdal-gád, ³⁸Dilhan, Micpe, Jokteel, ³⁹Lachiš, Bokat, Eglon, ⁴⁰Kabon, Lachmas, Kitliš, ⁴¹Gederot, Bet-dagon, Naama a Makeda – celkem šestnáct měst s osadami. ⁴²Dále: Libna, Eter, Ašan, ⁴³Jiftach, Ašna, Neciv, ⁴⁴Keila, Achzib a Mareša – celkem devět měst s osadami. ⁴⁵Dále Ekron, jeho vesnice a osady, ⁴⁶na západ od Ekronu celé okolí Ašdodu i s osadami, ⁴⁷také Ašdod s jeho vesnicemi a osadami a Gaza s jejími vesnicemi a osadami až k Egyptskému potoku a k pobřeží Středozemního moře.

⁴⁸Na horách: Šamir, Jatir, Socho, ⁴⁹Dana, Kiriath-sana (což je Debir), ⁵⁰Anav, Eštemo, Anim, ⁵¹Gošen, Cholon a Gilo – celkem jedenáct měst s osadami. ⁵²Dále: Arab, Duma, Ešean, ⁵³Janim, Bet-tapuach, Afeka, ⁵⁴Chumta, Kiriath-arba (což je Hebron) a Cior – celkem devět měst s osadami. ⁵⁵Dále: Maon, Karmel, Zif, Jutta, ⁵⁶Jizreel, Jokdeam, Zanoach, ⁵⁷Kajin, Gibeá a Timna – celkem deset měst s osadami. ⁵⁸Dále: Chalchul, Bet-cur, Gedor, ⁵⁹Maarat, Bet-anot a Eltekon – celkem šest měst s osadami. ⁶⁰Dále: Kiriath-baal (což je Kiriath-jearim) a Raba – dvě města s osadami.

⁶¹Na poušti: Bet-arava, Midin, Sekaka, ⁶²Nibšan, Ir-melach a Engedi – celkem šest měst s osadami.

⁶³Synové Judovi ale nedokázali vyhnat Jebusejce bydlící v Jeruzalémě. Proto Jebusejci zůstali v Jeruzalémě s Judovými syny až dodnes.

Efraim

16 Díl, který losem připadl synům Josefovým, se táhne od Jordánu naproti Jerichu východně od jerišských vod, stoupá pouští od Jericha vzhůru do hor k Bet-elu ²a od Bet-elu (což je Luz)^a pokračuje k území Arkijců do Atarotu. ³Pak sestupuje na západ k území Jafletejců až po oblast Dolního Bet-choronu a dále ke Gezeru, až dosáhne ke Středozemnímu moři.

⁴Toto dědictví získali Josefovi synové Manases a Efraim.

⁵A toto je území, které pro své rody získali synové Efraimovi:

Hranice jejich dědictví vede na východě od Atarot-adaru až k Hornímu Bet-choronu. ⁶Potom hranice vede k moři. Od Michmetatu na severu se hranice stáčí na východ u Taanat-šila a míjí ho východně od Janoachu. ⁷Za Janoachem klesá k Atarotu a Naaratu, dotýká se Jericha a vybíhá k Jordánu. ⁸Západně od Tapuachu vede hranice potokem Kána, než dosáhne k moři. To je dědictví Efraimova pokolení pro jejich rody.

⁹Navíc byla pro Efraimovy syny vyčleněna města uprostřed dědictví synů Manasesových; všechna ta města byla i s osadami.

¹⁰Nevyhnali ale Kanaánce bydlící v Gezeru. Proto Kanaánci zůstali uprostřed Efraima až dodnes a vykonávají nucené práce.

Západní Manases

17 Toto je díl, který losem připadl pokolení Josefova prvorozeného, Manasese. (Gileád a Bášan už připadly Machirovi, Manasesovu prvorozenému a otci Gileáda, protože to byl takový bojovník.) ²Dostalo se i na zbývající Manasesovy syny pro jejich rody, totiž pro syny Abiezery, Chelekovy, Asrielovy, Šechemovy, Cheferovy a Šemidovy. To jsou ostatní mužští potomci Manasese, syna Josefova, podle svých rodů.

³Celofchad, syn Chefera, syna Gileádova, syna Machirova, syna Manasesova, ale neměl syny, jen samé dcery. Jmenovaly se: Machla, Noa, Chogla, Milka a Tirsá. ⁴Ty předstoupily před kněze Eleazara, před Jozua, syna Nunova, a před izraelské vůdce se slovy: „Hospodin přikázal Mojžíšovi, že máme dostat dědictví mezi našimi bratry.“ A tak jim Jozue dal dědictví mezi bratry jejich otce, jak přikázal Hospodin. ⁵Manasesovi tedy připadlo deset přidělů (mimo gileádské a bášanské země v Zajordání), ⁶neboť Manasesovy dcery obdržely dědictví mezi jeho syny. Země Gileád připadla zbývajícím Manasesovým synům.

⁷Manasesova hranice vede od Ašeru k Michmetatu, který leží východně od Šechemu, a pokračuje na jih k obyvatelům En-tapuachu. ⁸Země kolem Tapuachu patří Manasesovi, zatímco samotný Tapuach na Manasesově hranici patří synům Efraimovým. ⁹Hranice potom sestupuje potokem Kána. Zde, mezi Manasesovými městy jižně od potoka, jsou města patřící Efraimovi. Manasesova

^{a2} podle LXX (MT: *od Betelu vede k Luzu*); srov. Jozue 18:13 ^{b4} Num 27:6–7

hranice vede po severní straně potoka, až dosáhne ke Středozemnímu moři. ¹⁰Jižní strana patří Efraimovi a severní strana Manasesovi, jehož hranicí je moře. Na severu hranice dosahuje až k Ašerovi a na východě k Isacharovi.

¹¹Na Isacharově a Ašerově území připadlo Manasesovi toto: Bet-šean a Jibleam s jejich vesnicemi, obyvatelé Doru, En-doru a Taanachu s jejich vesnicemi a obyvatelé Megida s jeho vesnicemi. (Třetí ve výčtu je Náfot.)^a

¹²Synové Manasesovi se ale těchto měst nedokázali zmocnit; Kanaánci totiž byli rozhodnuti v té zemi zůstat. ¹³Když synové Izraele později zesílili, podrobili Kanaánce nuceným pracím, ale úplně se jich nezbavili.

Početný lid

¹⁴Synové Josefovi řekli Jozuovi: „Proč jsi nám dal za dědictví jen jeden los a jediný příděl? Jsme početný lid, neboť nám Hospodin až doposud žehnal.“

¹⁵„Když jste tak početný lid,“ řekl jim na to Jozue, „jděte do lesů. Vykácejte si místo tam, v zemi Perizejců a Refajců, když je vám tak těsno v Efraimských horách.“

¹⁶„Hory nám nestačí,“ odpověděli Josefovi synové. „A navíc, všichni Kanaánci z nížiny, jak z Bet-šeanu a okolí, tak z údolí Jizreel, mají železné vozy!“

¹⁷Jozue na to Efraimovi a Manasesovi z Josefova domu řekl: „Jste početný lid a máte velkou sílu. Nezůstane vám jeden los. ¹⁸Hory jsou vaše. Že je tam les? Vykácíte ho, a kam až sahá, to bude vaše. Ty Kanaánce přece vyženete. Co na tom, že mají železné vozy a že jsou silní?“

Jak dlouho budete otálet

18 Celá izraelská obec se shromáždila v Šílu, kde postavili Stan setkávání. Země už byla podmaněna, ²ale zbývalo ještě sedm izraelských kmenů, které se neužaly svého dědictví.

³Jozue proto synům Izraele řekl: „Jak dlouho ještě budete otálet, než obсадíte zem, kterou vám dal Hospodin, Bůh vašich otců? ⁴Z každého kmene si určete tři muže. Ty vyšlu, aby prošli tu zem a popsali ji podle svých dědictví. Až se potom ke mně vrátí, ⁵rozdělí si ji na sedm podílů. Juda zůstane ve svých hranicích na jihu a dům Josefův zůstane ve svých hranicích na severu. ⁶Až těch sedm podílů země popíšete, přinesete popis sem ke mně a já tu budu za vás losovat před Hospodinem, naším Bohem. ⁷Levitě totiž mezi vámi nemají podíl, neboť jejich dědictvím je Hospodinovo kněžství. A Gád, Ruben a polovina kmene Manasesova už přijali dědictví na východě v Zajordání, kde jim je přidělil Hospodinův služebník Mojžíš.“

⁸Muži se tedy vypravili na cestu, aby popsali tu zem. Jozue těm, kdo měli jít, přikázal: „Vzhůru, projděte zem, popište ji a vraťte se ke mně. Zde v Šílu pak budu za vás losovat před Hospodinem.“ ⁹Muži tedy vyrazili, prošli tu zem a zapsali na svitek, jaká města připadají na sedm podílů. Potom se vrátili k Jozuovi do tábora v Šílu. ¹⁰Jozue pak za ně v Šílu před Hospodinem losoval a přidělil synům Izraele území podle jejich podílů.

^a11 tj. *Náfot-dor*; srov. Jozue 12:23

Benjamín

¹¹První los vyšel na pokolení Benjamín pro jejich rody. Území, které jim losem připadlo, leží mezi syny Judovými a syny Josefovými.

¹²Na severní straně začíná jejich hranice u Jordánu, odkud pokračuje přes severní svah Jericha, směřuje na západ do hor a sahá až k bet-avenské poušti. ¹³Odtud hranice postupuje k jižnímu svahu Luzu (což je Bet-el) a pokračuje dolů k Atarot-adaru přes vrchovinu jižně od Dolního Bet-choronu.

¹⁴Zde na západní straně mění hranice směr, stáčí se na jih od hory ležící jižně od Bet-choronu a sahá až ke Kiriat-baalu (což je Kiriat-jearim, město synů Judových). To je západní strana.

¹⁵Jižní strana začíná na západě okrajem Kiriat-jearimu, odkud hranice postupuje k vodnímu prameni Neftoach. ¹⁶Hranice potom klesá k úpatí hory stojící před údolím Ben-hinom, na severní straně údolí Refaim. Potom sestupuje údolím Hinom ke skalnímu hřebeni Jebusejců na jihu a dolů k En-rogelu. ¹⁷Stáčí se na sever a míří k En-šemeši a dále ke Gelilotu naproti průsmyku Adumim. Sestupuje ke kameni Rubenova syna Bohana, ¹⁸vede ke srázu severně od Bet-aravy,^a kde klesá do Aravy. ¹⁹Dále pokračuje přes severní svah Bet-chogly, než dosáhne k severnímu zálivu Mrtvého moře u jižního konce Jordánu. To je jižní hranice.

²⁰Na východní straně tvoří hranici Jordán.

Toto je dědictví synů Benjamínových, jak je pro jejich rody vymezeno hranicemi kolem dokola.

²¹Pokolení Benjamín připadla pro jejich rody tato města:

Jericho, Bet-chogla, Emek-kecic, ²²Bet-arava, Cemaraim, Bet-el, ²³Avim, Para, Ofra, ²⁴Kfar-amona, Ofni a Geba – celkem dvanáct měst s osadami.

²⁵Dále Gibeon, Ráma, Beerot, ²⁶Micpe, Kefira, Moca, ²⁷Rekem, Jir-peel, Tarala, ²⁸Cela, Elef, Jebus (což je Jeruzalém), Gibeat a Kiriat – celkem čtrnáct měst s osadami.

To je dědictví Benjamínových synů pro jejich rody.

Šimeon

19 Druhý los připadl na Šimeona. Dědictví pokolení Šimeon pro jejich rody leží na území Judy. ²Za dědictví jim připadla:

Beer-šeba (neboli Šeba), Molada, ³Chacar-šual, Bála, Ecem, ⁴El-tolad, Betul, Chorma, ⁵Ciklag, Bet-markabot, Chacar-susa, ⁶Bet-lebaot a Šaruchen – třináct měst i s osadami.

⁷Dále Ajin, Rimon, Eter a Ašan – čtyři města s osadami, ⁸a také všechny osady okolo těchto měst až po Baalat-beer a Ramat-negev.

^a18 podle LXX (MT: *od Aravy*)

To je dědictví pokolení Šimeon pro jejich rody. ⁹Synové Šimeonovi dostali dědictví z Judova podílu, protože území Judových synů pro ně bylo příliš velké. Synové Šimeonovi proto obdrželi dědictví uvnitř jejich území.

Zabulon

¹⁰Třetí los vyšel na syny Zabulonovy pro jejich rody.

Hranice jejich dědictví sahá k Saridu. ¹¹Směrem na západ postupuje k Marale, dotýká se Dabešetu a dosahuje k potoku naproti Jokneamu. ¹²Směrem na východ vede od Saridu zpět k pomezí Kislot-tabor, dále pak k Daberatu a vzhůru k Jafji. ¹³Odtud pokračuje východně od Gat-cheferu a Et-kacinu, směřuje k Rimonu a stáčí se k Neji. ¹⁴Kolem ní se hranice otáčí a probíhá severně od Chana-tonu, až dosáhne údolí Jiftach-el. ¹⁵Patří sem také Katat, Nahalal, Šimron, Jidala a Bet-lechem – celkem dvanáct měst s osadami.

¹⁶To je dědictví Zabulonových synů pro jejich rody – tato města i jejich osady.

Isachar

¹⁷Čtvrtý los připadl na syny Isacharovy pro jejich rody. ¹⁸Jejich hranice zahrnuje:

Jizreel, Kesulot, Šunem, ¹⁹Chafaraim, Šion, Anacharat, ²⁰Rabit, Kišjon, Ebec, ²¹Remet, En-ganim, En-chadu a Bet-pacec. ²²Hranice se dotýká Tábora a vede podél Šachecimy a Bet-šemeše, než dosáhne Jordánu. Je to celkem šestnáct měst s osadami.

²³To je dědictví pokolení Isachar pro jejich rody – tato města a jejich osady.

Ašer

²⁴Pátý los připadl na pokolení Ašer pro jejich rody. ²⁵Jejich hranice zahrnuje:

Chelkat, Cheli, Beten, Achšaf, ²⁶Alamelech, Amead a Mišal. Na západě sahá ke Karmelu a řídce Livnat, ²⁷potom se obrací na východ k Bet-dagonu, dotýká se území Zabulonova a údolí Jiftach-el severně od Bet-emeku a Nei-elu, odkud míří na sever ke Kabulu, ²⁸Abdonu,^a Rechobu, Chamonu, Káně a až k Velkému Sidonu. ²⁹Pak se hranice vrací k Rámě a k opevněnému městu Týr. Dále se vrací k Chose, až dosáhne ke Středozemnímu moři v oblasti Achzíbu. ³⁰Patří sem také Uma, Afek a Rechob – celkem dvacet dva měst s osadami.

³¹To je dědictví pokolení Ašerových synů pro jejich rody – tato města a jejich osady.

^a28 podle někt. hebr. rukopisů (MT: *Ebronu*); srov. Jozue 21:30

Neftalí

³²Šestý los připadl na syny Neftalímovy pro jejich rody:

³³Jejich hranice vede od Chelefu, od dubu v Caananimu přes Adami-nekeb a Jabneel a dále k Lakumu, než dosáhne Jordánu.

³⁴Na západě se hranice obrací k Aznot-taboru a pokračuje odtud na Chukok; na jihu se dotýká Zabulon, na západě Ašera, na východě pak Jordánu.^a ³⁵Patří sem také opevněná města: Cidim, Cer, Chamát, Rakat, Kineret, ³⁶Adama, Ráma, Chacor, ³⁷Kedeš, Edrei, En-chacor, ³⁸Jiron, Migdal-el, Chore, Bet-anat a Bet-šemeš – celkem devatenáct měst s osadami.

³⁹To je dědictví pokolení Neftalímových synů pro jejich rody – tato města a jejich osady.

Dan

⁴⁰Sedmý los připadl na pokolení Dan pro jejich rody. ⁴¹Do hranic jejich dědictví patří:

Corea, Eštaol, Ir-šemeš, ⁴²Šaalabin, Ajalon, Jitla, ⁴³Elon, Timna, Ekron, ⁴⁴Elteke, Gibeton, Baalat, ⁴⁵Jehud, Bene-berak, Gat-rimon, ⁴⁶Me-jarkon a Rakon s územím naproti Jafě.

⁴⁷Synové Danovi ale o své území přišli. Proto vytáhli a zaútočili na Lešem. Když se města zmocnili, vybili je ostřím meče, obsadili je a usadili se v něm. Na počest svého praotce Dana pak Lešem přejmenovali na Dan.

⁴⁸To je dědictví pokolení Dan pro jejich rody – tato města a jejich osady.

Jozuův podíl

⁴⁹Když synové Izraele skončili s rozdělováním země podle jednotlivých území, dali mezi sebou dědictví také Jozuovi, synu Nunovu. ⁵⁰Podle Hospodinova příkazu mu dali město, které si přál – Timnat-serach v Efraimských horách. To město vystavěl a usadil se v něm.

⁵¹Toto jsou dědictví, která kněz Eleazar a Jozue, syn Nunův, s náčelníky otcovských pokolení přidělovali losem synům Izraele v Sílu před Hospodinem u vchodu do Stanu setkávání. Tím skončilo rozdělování země.

SPOČINUTÍ V ZEMI**Útočištná města**

20 Hospodin tehdy promluvil k Jozuovi: ²„Řekni synům Izraele: Určete si útočištná města, jak jsem vám pověděl skrze Mojžíše,^b ³aby se tam uchýlil ten, kdo někoho nedopatřením nechtěně zabil. Budou vám sloužit za útočiště před krevní mstou. ⁴Když se provinilý uteče do jednoho z těchto měst, postaví se ke vchodu do městské brány a přednese svou věc stařešinům města. Ti ho pak přijmou k sobě do města a poskytnou mu místo, aby bydlel u nich. ⁵Když ho bude pronásledovat krevní mstitel,

^a34 podle LXX (MT: *Jordánského Judy*)

^b2 Num 35:9–15; Deut 19:1–10

nevydají mu ho, poněvadž svého bližního zabil nechtěně, aniž ho kdy předtím měl v nenávisti. ⁶Bude v tomto městě bydlet, dokud se nepostaví před obec k soudu, a poté až do smrti toho, kdo bude v té době nejvyšším knězem. Teprve tehdy se ten, kdo zabil, bude moci vrátit zpět domů do města, odkud uprchl.“

⁷Vyčlenili tedy Kedeš v Galileji v pohoří Neftalí, dále Šechem v pohoří Efraim a Kiriát-arbu (což je Hebron) v Judském pohoří. ⁸Na východní straně Jordánu naproti Jerichu vybrali z Rubenova pokolení město Becer na pusté náhorní rovině, z pokolení Gád vybrali Rámot v Gileádu a z Manasesova pokolení Golan v Bášanu. ⁹To jsou města určená všem synům Izraele i cizincům pobývajícím mezi nimi; kdokoli někoho nechtěně zabil, uchýlí se tam, aby nezemřel rukou krevního mstitele, dokud se nepostaví před obec.

Levitská města

21 Vůdcové levitských rodů přišli ke knězi Eleazarovi, k Jozuovi, synu Nunovu, a k rodovým vůdcům izraelských pokolení ^{2v} Šílu v kanaánské zemi a řekli jim: „Hospodin skrze Mojžíše přikázal, abychom dostali města k bydlení a pastviny pro náš dobytek.“^a ³Synové Izraele tedy podle Hospodinova příkazu dali levitům ze svého dědictví tato města a jejich pastviny:

⁴První los připadl na rody Kehatovy. Ti levité, kteří byli potomky kněze Árona, získali losem třináct měst od pokolení Juda, Šimeon a Benjamín.

⁵Ostatní Kehatovi synové získali losem deset měst od pokolení Efraim a Dan a od poloviny pokolení Manases.

⁶Synové Geršonovi získali losem třináct měst od pokolení Isachar, Ašer a Neftalí a od poloviny pokolení Manases v Bášanu.

⁷Synové Merariho obdrželi pro své rody dvanáct měst od pokolení Ruben, Gád a Zabulon.

⁸Tato města i s jejich pastvinami přidělili synové Izraele levitům losem, jak přikázal Hospodin skrze Mojžíše.

⁹Z pokolení Juda a Šimeon byla odevzdána tato jmenovitě uvedená města ¹⁰(připadla Áronovým potomkům, Leviho synům z rodů Kehatových, neboť na ně padl první los):

¹¹V Judském pohoří dostali Kiriát-arbu (to jest Hebron) s okolními pastvinami (Arba byl otcem Anaka). ¹²Pole a osady patřící k tomu městu ale dostal do vlastnictví Káleb, syn Jefunův.

¹³Synové kněze Árona tedy dostali jako útočištné město pro ty, kdo někoho zabili, Hebron a tato města s jejich pastvinami: Libna,

¹⁴Jatir, Eštemóa, ¹⁵Cholon, Debir, ¹⁶Ajin, Jutta a Bet-šemeš – celkem devět měst od těchto dvou kmenů.

¹⁷Od pokolení Benjamín dostali tato města s jejich pastvinami: Gibeon, Geba, ¹⁸Anatot a Almon – celkem čtyři města.

¹⁹Áronovým synům, kněžím, tedy připadlo celkem třináct měst s pastvinami.

²⁰Ostatním levitským rodům ze synů Kehatových los určil tato města:

Od pokolení Efraim ²¹dostali jako útočištné město pro ty, kdo někoho zabili, Šechem v pohoří Efraim a tato města s jejich pastvinami: Gezer, ²²Kibcaim a Bet-choron – celkem čtyři města.

²³Od pokolení Dan dostali tato města s pastvinami: Elteke, Gibe-ton, ²⁴Ajalon a Gat-rimon – celkem čtyři města.

²⁵Od poloviny pokolení Manases dostali tato města s pastvinami: Taanach a Gat-rimon – celkem dvě města.

²⁶Ostatním Kehatovým rodům tedy připadlo celkem deset měst s pastvinami.

²⁷Synové Geršonovi, další z levitských rodů, dostali od poloviny pokolení Manases jako útočištné město pro ty, kdo někoho zabili, Golan v Bášanu i s jeho pastvinami. Dále to byla Beeštera s pastvinami – celkem dvě města.

²⁸Od pokolení Isachar dostali tato města s pastvinami: Kišjon, Daberat, ²⁹Jarmut a En-ganim – celkem čtyři města.

³⁰Od pokolení Ašer dostali tato města s pastvinami: Mišal, Abdon, ³¹Chelkat a Rechob – celkem čtyři města.

³²Od pokolení Neftalí dostali jako útočištné město pro ty, kdo někoho zabili, Kedeš v Galileji a tato města s jejich pastvinami: Chamot-dor a Kartan – celkem tři města.

³³Geršonským rodům tedy připadlo celkem třináct měst s pastvinami.

³⁴Synové Merariho, tedy zbývající levitské rody, dostali toto:

Od pokolení Zabulon tato města s pastvinami: Jokneam, Karta, ³⁵Dimna a Nahalal – celkem čtyři města.

³⁶Od pokolení Ruben dostali tato města s pastvinami: Becer, Jahca, ³⁷Kedemot a Mefaat – celkem čtyři města.

³⁸Od pokolení Gád dostali jako útočištné město pro ty, kdo někoho zabili, Rámot v Gileádu a tato města s jejich pastvinami: Machanajim, ³⁹Chešbon a Jaezer – celkem čtyři města.

⁴⁰Merariho synům, totiž zbytku levitských rodů, tedy losem připadlo celkem dvanáct měst.

⁴¹Tak bylo na izraelském území celkem čtyřicet osm levitských měst s pastvinami. ⁴²Ke každému z těch měst patřily přilehlé pastviny. Tak tomu bylo se všemi těmi městy.

Vše se splnilo

⁴³Hospodin dal Izraeli celou tu zem, o níž přísahal jejich otcům, že jim ji dá. Zmocnili se jí a usadili se v ní. ⁴⁴Hospodin jim dal odpočinout ze všech stran, přesně tak, jak odpřisáhl jejich otcům. ^aZe všech jejich nepřátel před nimi žádný neobstál, všechny nepřátele jim Hospodin vydal do rukou. ⁴⁵Ze všech těch dobrých slov, která Hospodin řekl domu Izraele, ani jediné neselhalo; vše se splnilo.

^a44 Exod 33:14; Deut 3:20

Domů za Jordán

22 Tehdy Jozue svolal pokolení Ruben, Gád a polovinu pokolení Manases ^{2a} a řekl jim: „Dodrželi jste vše, co vám přikázal Hospodinův služebník Mojžíš. I mě jste poslechli ve všem, co jsem vám přikázal.“ ³ Po celý ten dlouhý čas jste až dodnes neopustili své bratry, ale dbali jste na svou povinnost, kterou vám svěřil Hospodin, váš Bůh. ⁴ Teď, když Hospodin, váš Bůh, dal vašim bratrům odpočinutí, jak jim slíbil, vraťte se i vy domů do své vlastní země, kterou vám v Zajordání dal Hospodinův služebník Mojžíš. ⁵ Jen velmi pečlivě dodržujte přikázání a Zákon, jak vám přikázal Hospodinův služebník Mojžíš: Milujte Hospodina, svého Boha, chodte po všech jeho cestách a dodržujte jeho přikázání. Přimknete se k němu a služte mu celým svým srdcem a celou svou duší.“ ^b

⁶ Nato jim Jozue požehnal, propustil je a oni se vydali domů. ⁷ Polovině kmene Manases dal Mojžíš dědictví v Bášanu, druhé polovině pak dal Jozue dědictví s jejich bratry na západním břehu Jordánu. Když je Jozue posílal domů, požehnal jim ^{8a} a řekl: „Vraťte se domů s velikým bohatstvím, s velkým množstvím dobytka, se stříbrem a zlatem, s bronzem a železem a se spoustou vzácných oděvů. Rozdělte se o kořist svých nepřátel se svými příbuznými.“

⁹ Synové Rubenovi, Gádovi a polovina kmene Manasesova se tedy vydali zpět. Odešli od synů Izraele ze Šíla v kanaánské zemi a zamířili do kraje Gileád, do své vlastní země, kterou získali podle Hospodinova rozkazu skrze Mojžíše.

Svědék na hranicích

¹⁰ Ještě v kanaánské zemi, než překročili Jordán, postavili synové Rubenovi, Gádovi a polovina kmene Manasesova u jordánského Gelilotu oltář; byl tak veliký, že ho bylo vidět zdaleka.

¹¹ K Izraelcům se donesla zpráva: „Hle, synové Rubenovi, Gádovi a polovina kmene Manasesova postavili oltář u jordánského Gelilotu na izraelské straně kanaánské hranice!“ ¹² Jakmile to Izraelci uslyšeli, celá izraelská obec se shromáždila v Šílu, aby proti nim vytáhli do boje.

¹³ Izraelci vyslali k synům Rubenovým a Gádovým a k polovině kmene Manasesova do gileádské země Pinchase, syna kněze Eleazara, ^{14a} s ním deset vůdců, po jednom z každého otcovského domu ze všech izraelských pokolení. Každý byl mezi izraelskými tisíci náčelníkem svého otcovského rodu.

¹⁵ Když přišli do gileádské země k synům Rubenovým a Gádovým a k polovině kmene Manasesova, řekli jim: ¹⁶ „Tak praví celá obec Hospodinova: Jak jste mohli takhle zradit Boha Izraele? Odvrátili jste se od Hospodina – postavili jste si oltář, abyste se dnes vzbouřili proti Hospodinu! ¹⁷ To nám nestačil ten hřích u Peoru? Dodnes jsme se od něj neočistili! Jaká rána tehdy dolehla na Hospodinovu obec!“ ^{18a} A vy se dnes odvracíte od Hospodina. K čemu to povede? Vy se dnes bouříte proti Hospodinu, a on se zítra rozhněvá na celou izraelskou obec!

¹⁹ Jestli je vaše země nečistá, pojďte do Hospodinovy země, kde stojí Hospodinův příbytek, a přijměte dědictví mezi námi. Jen se nebuřte proti Hospodinu ani proti nám stavbou jiného oltáře, než je oltář Hospodina,

^{a2} Jozue 1:12–15

^{b5} Deut 6:5; 30:20

^{c17} Num 25:1–9

našeho Boha. ²⁰Když se Achan, syn Zerachův, provinil porušením klatby, Boží hněv dopadl na celou izraelskou obec – i když byl jen jeden, nezahynul kvůli svému hříchu sám!“

²¹Synové Rubenovi a Gádovi s polovinou kmene Manasesova na to odpověděli náčelníkům izraelských tisíců těmito slovy: ²²„Bůh bohů Hospodin! Bůh bohů Hospodin! On to ví a ať to ví i Izrael: Pokud šlo o vzpouru, pokud šlo o zradu na Hospodinu – pak už nám, Bože, nepomáhej! ²³Pokud jsme si postavili oltář, abychom se odvrátili od Hospodina nebo abychom na něm přinášeli zápalné, moučné nebo pokojné oběti, pak ať nás potrestá sám Hospodin!“

²⁴Udělalí jsme to jen z obavy, aby vaši synové v budoucnu neřekli našim synům: „Co vám je do Hospodina, Boha Izraele, ²⁵synové Rubenovi a Gádovi? Hospodin mezi nás a vás položil hranici: tento Jordán. Vy nemáte s Hospodinem co do činění!“ A tak by vaši synové mohli naše syny odvrátit od úcty k Hospodinu.

²⁶Řekli jsme si tedy: Přičiňme se a postavme si oltář. Ne pro zápaly a oběti, ²⁷ale aby byl svědkem mezi námi a vámi i mezi našimi budoucími pokoleními, že sloužíme Hospodinu svými zápaly i pokojnými obětmi před jeho tvář. Vaši synové tak v budoucnu nebudou moci říkat našim synům: „Vy nemáte s Hospodinem co do činění.“

²⁸Řekli jsme si: Kdyby nám nebo našim potomkům něco takového v budoucnu řekli, odpovíme: „Pohleďte na to zpodobení Hospodinova oltáře, jež vytvořili naši otcové – ne pro zápaly a oběti, ale aby byl svědkem mezi námi a vámi.“

²⁹Ale bouřit se proti Hospodinu? To nikdy! Neodvrátili jsme se dnes od Hospodina stavbou oltáře pro zápalné, moučné nebo pokojné oběti. Jediný takový oltář stojí před příbytkem Hospodina, našeho Boha!“

³⁰Když kněz Pinchas, vůdcové obce a s nimi náčelníci izraelských tisíců uslyšeli, co říkali synové Rubenovi, Gádovi a Manasesovi, líbilo se jim to.

³¹Kněz Pinchas, syn Eleazarův, pak Rubenovým, Gádovým a Manasesovým synům odpověděl: „Dnes jsme poznali, že Hospodin je mezi námi. Žádnou zradu proti Hospodinu jste nespáchali. Uchovali jste syny Izraele před Hospodinovým trestem.“

³²Kněz Pinchas, syn Eleazarův, a vůdcové obce se pak vrátili z gileádského kraje od Rubenových a Gádových synů do kanaánské země k synům Izraele a podali jim zprávu. ³³Synům Izraele se to líbilo. Dobrořečili Bohu a přestali říkat, že proti synům Rubenovým a Gádovým vytáhnou do boje a zpusťší zem, ve které bydlí.

³⁴Rubenovi a Gádovi synové pak ten oltář pojmenovali Ed,^a *Svědék*, neboť řekli: „Je svědkem mezi námi, že Hospodin je Bůh.“

Buďte velmi silní

23 Hospodin už dlouho dopřával Izraeli odpočinek ode všech okolních nepřátel. Jozue, stařec pokročilého věku, ²svolal celý Izrael s jeho stařešiny, náčelníky, soudci i správci a řekl jim: „Jsem už stařec pokročilého věku. ³Sami jste viděli, co všechno Hospodin, váš Bůh, provedl se všemi těmi národy před vámi. Sám Hospodin, váš Bůh, bojoval za vás. ⁴Hle, rozdělil jsem vašim kmenům do dědictví území zbývajících národů

^a34 podle Syr (Ed v MT chybí)

i všechna území národů, které jsem vyhladil – od Jordánu až ke Středomoří, kde zapadá slunce. ⁵Sám Hospodin, váš Bůh, je před vámi zažene a vypudí a vy obsadíte jejich zem, jak vám to řekl Hospodin, váš Bůh.^a

⁶Buďte velmi silní, abyste pečlivě dodržovali vše, co je psáno v knize Mojžíšova zákona. Neuchylujte se od něj napravo ani nalevo. ⁷Rozhodně se nesměšujte s národy, které tu s vámi ještě zůstávají. Iména jejich bohů nepřipomínejte ani při nich nepřisahejte, neslužte jim ani se jim neklanějte. ⁸Přimkněte se k Hospodinu, svému Bohu, jak jste to dělali až dodnes.

⁹Hospodin před vámi vyhnal veliké a mocné národy; až dodnes před vámi nikdo neobstál. ¹⁰Jediný z vás jich zažene tisíc – vždyť za vás bojuje Hospodin, jak vám zaslíbil! ¹¹Pečlivě dbejte, abyste milovali Hospodina, vašeho Boha.

¹²Pokud se ale odvrátíte a připojíte se ke zbytku národů, které zůstávají mezi vámi, a budete se s nimi přiznít, mísit se s nimi a oni s vámi, ¹³potom vězte, že Hospodin, váš Bůh, tehdy před vámi přestane ony národy vyhánět. Stanou se vám léčkou a pastí, bičem na vašich bocích a trním v očích, dokud nevymřete z této krásné země, kterou vám Hospodin, váš Bůh, dal.

¹⁴Hle, já dnes odcházím, tak jako všichni lidé. Vězte tedy celým srdcem i duší, že ze všech těch dobrých slov, která vám řekl Hospodin, váš Bůh, ani jediné neselhalo. Všechna se vám splnila – neselhalo ani jediné z těch slov.

¹⁵Ale tak jako se vám splnilo každé dobré slovo, které vám řekl Hospodin, váš Bůh, právě tak na vás Hospodin přivede každé zlé slovo, dokud vás nevyhubí z této krásné země, kterou vám Hospodin, váš Bůh, dal. ¹⁶Jestliže budete porušovat smlouvu, kterou vám vydal Hospodin, váš Bůh, a půjdete sloužit cizím bohům a klanět se jim, vzplane proti vám Hospodinův hněv, takže z této krásné země, kterou vám dal, rychle vymřete.“

Budeme sloužit Hospodinu

24 Tehdy Jozue shromáždil všechny izraelské kmeny do Šechemu. Svolal izraelské stařešiny, náčelníky, soudce i správce, a tak se postavili před Bohem.

²Jozue promluvil ke všemu lidu: „Tak praví Hospodin, Bůh Izraele: „Vaši předkové, jako Terach, otec Abrahamův a Náchorův, bydleli od pradávna za řekou Eufrat, kde sloužili cizím bohům. ³Vašeho otce Abrahama jsem ale vzal zpoza té řeky a provedl jsem ho celou kanaánskou zemí. Dal jsem mu mnoho potomků – dal jsem mu Izáka ⁴a Izákovi jsem dal Jáкова a Ezaua. Ezaua jsem nechal usadit se v pohoří Seír, ale Jákob a jeho synové odešli do Egypta.

⁵Tam jsem poslal Mojžíše a Árona a bil jsem Egypt znameními,^b která jsem mezi nimi konal. Potom jsem vás vyvedl. ⁶Když jsem vaše otce vyvedl z Egypta, přišli jste k Rudému moři, kde vaše otce dostihli Egypťané s vozy a jezdci. ⁷Tehdy jste volali k Hospodinu a on mezi vás a Egypťany položil temnotu, přihnál na ně moře a zatopil je. Na vlastní oči jste viděli, co jsem vykonal v Egyptě.

Po dlouhé době, kterou jste strávili na poušti, ⁸jsem vás přivedl do země Emorejců, bydlících v Zajordání. Bojovali s vámi, ale vydal jsem je do

^a5 Exod 23:27–31; Deut 7:20–24

^b5 podle Syr (*znameními* v MT chybí)

vašich rukou; obsadili jste jejich zem a já jsem je před vámi vyhladil. ⁹Potom povstal moábský král Balák, syn Ciporův, a bojoval s Izraelem: Poslal pozvání Balaámovi, synu Beorovu, aby vás proklínal. ¹⁰Nehodlal jsem ale Balaáma vyslyšet, a tak vám žehnal a žehnal. Tak jsem vás vysvobodil z jeho ruky.

¹¹Potom jste překročili Jordán a přišli k Jerichu. Obyvatelé Jericha, Emorejci, Perizejci, Kanaánci, Chetejci, Girgašejci, Hivejci i Jebusejci proti vám bojovali, ale vydal jsem je do vašich rukou. ¹²Poslal jsem před vámi sršně, kteří před vámi vyhnali ty dva emorejské krále. Nebylo to vašim mečem ani lukem. ¹³Dal jsem vám zem, kterou jste neobdělávali, bydlíte ve městech, která jste nestavěli, a jíte z vinic a olivoví, které jste nesázeli.

¹⁴Proto tedy ctěte Hospodina a služte mu oddaně a věrně. Odvrhněte bohy, kterým sloužili vaši otcové za řekou Eufrat a v Egyptě, a služte Hospodinu. ¹⁵Pokud se vám ale nelíbí sloužit Hospodinu, vyberte si dnes, komu budete sloužit – ať už bohům, kterým sloužili vaši otcové za řekou, anebo bohům Emorejců, v jejichž zemi bydlíte. Já a můj dům však budeme sloužit Hospodinu.

¹⁶Lid mu odpověděl: „Opustit Hospodina a sloužit cizím bohům? Nikdy! ¹⁷Hospodin je náš Bůh! To on nás a naše otce vyvedl z Egypta, z domu otroctví. On před našima očima konal ta veliká znamení a zachovával nás po celou cestu, kterou jsme šli, a mezi všemi národy, mezi nimiž jsme procházeli. ¹⁸Hospodin před námi vyhnal Emorejce a všechny ty národy, které bydlely v zemi. I my tedy budeme sloužit Hospodinu – vždyť on je náš Bůh!“

¹⁹Ale Jozue lidu řekl: „Nebudete moci sloužit Hospodinu; vždyť je to svatý Bůh. Je to žárlivý Bůh; nesnese vaše provinění a hříchy. ²⁰Jestliže Hospodina opustíte a budete sloužit cizím bohům, obrátí se a naloží s vámi zle. Skoncuje s vámi tak, jako vám předtím prokazoval dobro.“

²¹„Nikoli. Budeme sloužit Hospodinu!“ odpověděl lid Jozuovi.

²²„Sami před sebou jste svědkové,“ řekl na to Jozue lidu, „že jste si zvolili Hospodina, abyste sloužili jemu.“

„Ano, jsme svědkové,“ odpověděli.

²³„Tak tedy odvrhněte cizí bohy, které máte mezi sebou,“ pokračoval Jozue, „a nakloňte svá srdce k Hospodinu, Bohu Izraele!“

²⁴„Budeme sloužit Hospodinu, našemu Bohu, a budeme ho poslouchat,“ odpověděl na to lid Jozuovi.

²⁵Jozue toho dne v Šechemu uzavřel s lidem smlouvu a vydal jim ustanovení a řády. ²⁶Tato slova Jozue zapsal do knihy Božího Zákona. Vzal také veliký kámen a vztyčil ho tam pod dubem při Hospodinově svatyni.

²⁷„Hle, tento kámen nám bude svědkem,“ řekl Jozue všemu lidu, „neboť slyšel všechna slova, která nám řekl Hospodin. Bude vám svědkem, abyste neklamali svého Boha.“

²⁸Poté Jozue lid propustil, každého do jeho dědictví.

Jozuova smrt

²⁹Po těchto událostech Jozue, syn Nunův, služebník Hospodinův, zemřel. Bylo mu sto deset let. ³⁰Pohřbili ho na jeho dědičném území v Timnat-serachu v Efraimských horách severně od hory Gaaš.

³¹Izrael sloužil Hospodinu po všechny dny Jozuovy i po všechny dny stařešinů, kteří Jozua přežili a zakusili to všechno, co Hospodin pro Izrael vykonal.

³²Josefovy kosti, jež synové Izraele přinesli z Egypta, pohřbili v Šechemu na tom dílu pole, který Jákob koupil za sto stříbrných od synů Šechemova otce Chamora. Spočinuly tedy v dědictví Josefových synů.

³³Také Eleazar, syn Áronův, zemřel. Pohřbili ho ve městě Gibeat, které připadlo jeho synu Pinchasovi v Efraimských horách.

KNIHA SOUDCŮ

ÚPADEK

Dobývání zbytku země

Po JOZUOVĚ SMRTI se synové Izraele ptali Hospodina: „Kdo z nás má vytáhnout do boje proti Kanaáncům jako první?“

²Hospodin odpověděl: „Ať vytáhne Juda. Hle, dal jsem mu tu zem do rukou.“

³Kmen Juda pak řekl svým bratrům ze Šimeona: „Pojďte s námi do našeho podílu bojovat proti Kanaáncům. My pak zase půjdeme s vámi do vašeho podílu.“ Kmen Šimeon s ním tedy šel.

⁴Juda vytáhl a Hospodin vydal Kanaánce i Perizejce do jejich rukou. Pobili jich v Bezecku 10 000. ⁵Tam také narazili na Adoni-bezeka a bojovali s ním. Kanaánce i Perizejce pobili, ⁶ale Adoni-bezek uprchl. Pronásledovali ho, a když ho dopadli, usekali mu palce na rukou i na nohou. ⁷Adoni-bezek tehdy řekl: „Sedmdesát králů s usekanými palci na rukou i na nohou sbíralo drobtý pod mým stolem. Jak jsem jednal, tak mi Bůh odplatil.“ Odvedli ho do Jeruzaléma a tam zemřel.

⁸Synové Judy zaútočili také na Jeruzalém a dobyli ho. Vybili město ostřím meče a vypálili. ⁹Potom sestoupili, aby bojovali proti Kanaáncům bydlícím v horách, v Negevu a v podhůří. ¹⁰Vytáhli také proti Kanaáncům obývajícím Hebron (dříve nazývaný Kiriath-arba), kde porazili Šešaje, Achimana a Talmaje. ¹¹Odtamtud kmen Juda vytáhl proti obyvatelům Debiru (dříve nazývanému Kiriath-sefer).

¹²Káleb tehdy řekl: „Kdo udeří na Kiriath-sefer a dobude ho, tomu dám za ženu svou dceru Aksu.“ ¹³Dobyl ho Otniel, syn Kálebova mladšího bratra Kenaze, a tak mu dal svou dceru Aksu za ženu.

¹⁴Jednou za ním přišla a nabádala ho, ať jejího otce žádá o pole. Když sesedla z osla, Káleb se jí zeptal: „Co bys ráda?“

¹⁵„Dej mi, prosím, dárek,“ odpověděla. „Vždyť jsi mi dal zem v negevské poušti. Kéž bys mi dal studánky s vodou.“ A tak jí dal studánky – Horní i Dolní Gulot.^a

¹⁶S Judovými syny vytáhli z Palmového města^b do Judské pouště na jih od Aradu také potomci Mojžíšova tchána, Kenijce. Když tam dorazili, usídlili se mezi místními.

¹⁷Juda ale táhl se svým bratrem Šimeonem dál, vybili Kanaánce bydlící v Cefatu a vyhubili je jako proklaté. To město proto dostalo jméno Chorma, *Klatba*.

¹⁸Juda dobýval také Gazu, Aškelon, Ekron a jejich okolí, ¹⁹ale nedokázal obyvatele nížiny vyhnat, protože měli železné vozy. Hospodin však byl s Judou, a tak se mu podařilo zabrat pohoří. ²⁰Hebron dali podle Mojžíšova slova Kálebovi^c a ten odsud vyhnal trojici Anakových synů. ²¹Synové

^a15 Jozue 15:16–19

^b16 tj. Jericho (viz Deut 34:3)

^c20 Jozue 14:6–15

Benjamínovi ale nevyhnali Jebusejce bydlící v Jeruzalémě, a tak Jebusejci žijí v Jeruzalémě spolu s Benjamínci až dodnes.

²²Také Josefovi potomci vytáhli, a to na Bet-el, a Hospodin byl s nimi. ²³Když vyslali muže, aby prozkoumali Bet-el (dříve nazývaný Luz), ²⁴uvídeli zvědové z města vycházejt nějakého muže. „Ukaž nám, prosím, kudy do města,“ řekli mu, „a zachováme se k tobě milosrdně.“ ²⁵Ukázal jim tedy, kudy do města, a oni to město vybili ostřím meče. Toho muže ale i s celou rodinou propustili. ²⁶Odešel pak do země Chetitů, vystavěl město, nazval je Luz a tak se jmenuje až dodnes.

²⁷Kmen Manases ale nebyl s to dobýt Bet-šeana ani Taanach s jejich vesnicemi. Nevyhnali ani obyvatelé Doru, Jibleamu a Megida s jejich vesnicemi. Kanaánci totiž byli rozhodnuti v té zemi zůstat. ²⁸Když Izrael později zesílil, podrobil Kanaánce nuceným pracím, ale úplně se jich nezbavil.

²⁹Efraim nebyl s to vyhnat Kanaánce bydlící v Gezeru, a tak zůstali Kanaánci bydlet mezi nimi.

³⁰Zabulon nebyl s to vyhnat obyvatelé Kitronu ani Nahalolu, a tak zůstali Kanaánci bydlet mezi nimi; byli však podrobeni nuceným pracím.

³¹Ašer nebyl s to vyhnat obyvatelé Akka, Sidonu, Achlabu, Achzibu, Chelby, Afeku ani Rechobu. ³²Ašerovci se tedy usídlili uprostřed kanaánských obyvatel země, protože je nedokázali vyhnat.

³³Neftalí nevyhnal obyvatelé Bet-šemeše ani Bet-anatu, a tak se usídlil uprostřed kanaánských obyvatel země. Později však podrobili obyvatelé Bet-šemeše a Bet-anatu nuceným pracím.

³⁴Syny Danovy zatlačili Emorejci do hor; vůbec je nenechali sestoupit do nížiny. ³⁵Emorejci byli rozhodnuti zůstat v Har-cheresu, v Ajalonu i v Šaalbimu. Teprve když vzrostla moc domu Josefova, byli podrobeni nuceným pracím. ³⁶Emorejská hranice vedla od průsmyku Akrabim, od Sely výše.

Neposlušnost Izraele

2 Z Gilgalu do Bokimu šel Hospodinův anděl a volal: „Vývedl jsem vás z Egypta a přivedl vás do země, kterou jsem s přísahou zaslíbil vašim otcům. Řekl jsem: ‚Svou smlouvu s vámi nikdy nezruším.‘ ²Nesmíte ale uzavřít smlouvu s obyvateli této země – jejich oltáře zbořte!“ ³Vy jste mě ale neposlechli! Co jste to provedli? ⁴Proto jsem také řekl: ‚Nevyženu je před vámi, ale budou vám trnít v bocích a jejich bohové se vám stanou pastí.‘“^b

⁴Když Hospodinův anděl promluvil tato slova ke všem synům Izraele, dal se lid do hlasitého pláče. ⁵To místo tedy nazvali Bokim (to jest *Plačící*) a obětovali tam Hospodinu.

⁶Poté, co Jozue propustil lid, rozešli se synové Izraele každý do svého dědictví obsadit svou zem. ⁷Lid sloužil Hospodinu po všechny dny Jozuovy i po všechny dny stařešinů, kteří Jozua přežili a viděli všechny ty veliké věci, které Hospodin pro Izrael vykonal.

⁸Jozue, syn Nunův, služebník Hospodinův, zemřel ve věku sto deseti let. ⁹Pohřbili ho na jeho dědičném území v Timnat-cheresu^c v Efraimských horách severně od hory Gaaš.

¹⁰Když celé to pokolení zemřelo a připojilo se ke svým otcům, nastoupilo po nich další pokolení, které neznalo Hospodina ani to, co pro Izrael

^a2 Lev 26:44; Deut 7:1–5
-serach (Jozue 24:30)

^b3 Num 33:55; Jozue 23:13

^c9 varianta jména *Timnat-*

vykonal. ¹¹Synové Izraele pak jednali v Hospodinových očích zle a sloužili baalům. ¹²Opustili Hospodina, Boha svých otců, který je vyvedl z Egypta, a následovali cizí bohy okolních národů. Klaněli se jim, a popouzelí tak Hospodina. ¹³Opustili Hospodina, aby sloužili Baalovi a Aštartě. ¹⁴Hospodin proto vzplanul proti Izraeli hněvem a vydal je napospas nájezdníkům, kteří je plenili. Vydal je napospas nepřátelům ze všech stran, takže už proti nim nemohli obstát. ¹⁵Kamkoli se vypravili, Hospodinova ruka byla proti nim a byli poraženi, přesně jak to Hospodin řekl a jak jim odpřisáhl.^a Přišlo na ně veliké soužení.

¹⁶Hospodin jim ale vzbuzoval soudce^b a ti je zachraňovali z ruky nájezdníků. ¹⁷Neposlouchali však ani své soudce. Odcházeli smilnit za cizími bohy a klaněli se jim. Brzy sešli z cesty svých otců, kteří poslouchali Hospodinova přikázání. Oni však nechtěli. ¹⁸Když jim Hospodin vzbuzoval soudce, býval Hospodin s ním a po všechny soudcovy dny je zachraňoval z rukou jejich nepřátel. Byl totiž pohnut lítostí, když úpěli pod svými utlačovateli a trýzniteli. ¹⁹Po smrti soudce se ale znovu zkazili, ještě hůře než jejich otcové, a odcházeli za cizími bohy, aby jim sloužili a klaněli se jim. Svého tvrdošíjného jednání a způsobů se odmítali vzdát.

²⁰Hospodin proto vzplanul proti Izraeli hněvem a řekl: „Tento národ porušil mou smlouvu, kterou jsem vydal jejich otcům. Neposlouchali mě, ²¹a proto už před nimi nevyženu žádný národ, který zůstal po Jozuově smrti. ²²Skrze ně budu Izrael zkoušet, zda usiluje chodit po Hospodinově cestě, jako usilovali jejich otcové, anebo ne.“ ²³Hospodin tam tedy ony národy nechal: nespěchal s jejich vyhnáním, když je nedal do rukou Jozuovi.

3 Toto jsou národy, které Hospodin ponechal, aby jimi zkoušel Izraelce, kteří nezažili žádný z bojů o Kanaán. ²(Udělal to proto, aby izraelská pokolení, která neměla zkušenost s bojem, naučil bojovat.) ³Ponechal tedy pětici fílištínských států a všechny Kanaánce, Sidonce a Hivejce bydlící v libanonském pohoří od hory Baal-hermon až k Lebo-chamátu. ⁴Ti zůstali, aby skrze ně byl Izrael zkoušen, aby se ukázalo, zda budou poslouchat Hospodinova přikázání, která skrze Mojžíše vydal jejich otcům.

⁵Synové Izraele bydleli uprostřed Kanaánců, Chetejců, Emorejců, Perizejců, Hivejců a Jebusejců. ⁶Brali si jejich dcery za manželky, své dcery dávali jejich synům a sloužili jejich bohům.

ZACHRÁNCI

Otniel

⁷Synové Izraele jednali v Hospodinových očích zle. Zapomínali na Hospodina, svého Boha, a sloužili baalům a ašerám. ⁸Hospodin proto vzplanul proti Izraeli hněvem a vydal je napospas králi jménem Kušan Rišatajim z mezopotamského Aramu. Izraelci pak sloužili Kušanovi Rišatajimovi osm let.

⁹Když potom synové Izraele volali k Hospodinu, vzbudil jim zachránce, aby je vysvobodil. Byl to Otniel, syn Kenaze, mladšího bratra Kálebova. ¹⁰Spočinul na něm Duch Hospodinův, a tak se stal v Izraeli soudcem.

^a15 Lev 26:14–17; Deut 28:25; Jozue 23:15–16; 24:20
tak i dále v celé knize

^b16 tj. vůdce (ty, kdo rozhodují);

Vytáhl do boje a Hospodin mu vydal aramejského krále Kušana Rišatajima do rukou, takže ho přemohl. ¹¹Země pak měla mír čtyřicet let, než Otniel, syn Kenazův, zemřel.

Ehud

¹²Potom však synové Izraele znovu jednali v Hospodinových očích zle. A protože v jeho očích páchali zlo, nechal Hospodin moábského krále Eglona, aby přemohl Izrael. ¹³Spojil se s Amonci i Amalekovci, vytáhl a udeřil na Izrael a zabral Palmové město. ¹⁴Izraelci pak sloužili moábskému králi Eglonovi osmnáct let.

¹⁵Když potom synové Izraele volali k Hospodinu, vzbudil jim zachránce. Byl to levák Ehud, syn Benjamínce Gery. Po něm Izraelci poslali svůj povinný dar moábskému králi Eglonovi. ¹⁶Ehud si vyrobil krátký dvojsečný meč, připásal si jej pod oděv k pravému stehnu ¹⁷a přinesl ten dar moábskému králi Eglonovi (který byl veliký tlustoch). ¹⁸Po odevzdání povinného daru Ehud propustil ty, kdo dar přinesli, ¹⁹ale sám se od gilgalského Pesilim vrátil zpět. „Mám pro tebe, králi, něco tajného,“ řekl.

„Tiše!“ zavelel král, načež se všichni kolemstojící vzdálili.

²⁰Eglon seděl o samotě v chládku svého střešního pokoje. Ehud k němu přistoupil a řekl: „Mám pro tebe Boží slovo!“ Král se zvedl z křesla ²¹a vtom Ehud levicí tasil od pravého stehna meč a vrazil mu ho do břicha. ²²Za čepelí vnikla dovnitř i rukojeť a tuk se nad ní zavřel, protože mu ten meč z břicha nevytáhl. Ven vyšel zadem. ²³Ehud vyšel ven záchodem a dveře střešního pokoje za sebou zavřel na zástrčku.

²⁴Po jeho odchodu přišli služebníci, a když viděli, že dveře střešního pokoje jsou zavřené na zástrčku, řekli si: Nejspíš koná v chladné komůrce potřebu. ²⁵Přešlapovali tam, až z toho byli nesví, ale dveře střešního pokoje pořád nikdo neotvíral. Vzali tedy klíč, otevřeli – a hle, jejich pán leží na zemi mrtev!

²⁶Zatímco čekali, Ehud už minul Pesilim a prchal směrem k Seiře. ²⁷Když dorazil, zatroubil v Efraimských horách na beraní roh. Synové Izraele sestoupili z hor s Ehudem v čele.

²⁸„Rychle za mnou!“ zvolal. „Hospodin vydal vašeho nepřítele Moába do vašich rukou.“ Sestoupili za ním, obsadili Moábcům jordánské brody a nedovolili nikomu přecházet. ²⁹Pobili tenkrát asi 10 000 Moábců, samé silné a udatné bojovníky. Nikdo neunikl. ³⁰Moáb se toho dne musel před Izraelem pokorit. Země pak měla mír osmdesát let.

Šamgar

³¹Po něm přišel Šamgar, syn Anatův. Ten pobil šest set Filištinů volským bodcem. Také on zachránil Izrael.

Debora

4 Po Ehudově smrti však synové Izraele znovu jednali v Hospodinových očích zle. ²Hospodin je proto vydal napospas kanaánskému králi Jabinovi, který vládl v Chacoru. Vůdcem jeho vojska byl Sisera, který sídlil v Charošet-hagojimu. ³Synové Izraele volali k Hospodinu, protože Sisera měl devět set železných vozů a po dvacet let syny Izraele krutě utiskoval.

¹³ tj. Jericho (viz Deut 34:3)

⁴V té době soudila^a Izrael prorokyně Debora, manželka Lapidotova. ⁵Sedávala pod Debořinou palmou mezi Rámou a Bet-elem v Efraimských horách a Izraelci si k ní přicházeli pro rozhodnutí. ⁶Ta poslala pro Baráka, syna Abinoamova z neftalímského Kedeše, a vyzvala ho: „Hospodin, Bůh Izraele, ti přikazuje: Jdi, vezmi s sebou deset tisíc mužů z Neftalíma a Zabulona a vytáhni s nimi na horu Tábor. ⁷Já pak přivedu vůdce Jabínova vojska Siseru i s jeho jízdou a s jeho zástupy k potoku Kíšon a vydám ti ho do rukou.“

⁸Barák jí odpověděl: „Půjdeš-li se mnou, půjdu. Nepůjdeš-li se mnou, nepůjdu!“

⁹„Dobrá, půjdu s tebou,“ řekla mu na to, „ale ty se svou cestou neproslaviš. Hospodin totiž vydá Siseru do rukou ženy.“ Potom Debora vstala a odešla s Barákem do Kedeše, ¹⁰kam Barák svolal Zabulona i Neftalíma. Náleželo ho 10 000 mužů a šla s ním i Debora.

¹¹Cheber Kenijský se oddělil od ostatních Kenijců, potomků Mojžíšova švagra Chobaba, a utábořil se u dubu v Caananimu, což je u Kedeše.

¹²Když se Sisera dozvěděl, že Barák, syn Abinoamův, vytáhl na horu Tábor, ¹³povolal z Charošet-hagojimu celou svou jízdu devíti set železných vozů a celé své vojsko k potoku Kíšon.

¹⁴Debora tehdy řekla Barákovi: „Vzhůru! Toto je den, kdy ti Hospodin vydal Siseru do rukou. Vždyť před tebou jde sám Hospodin!“ A tak Barák vyrazil z hory Tábor a za ním 10 000 mužů. ¹⁵Hospodin tehdy před Barákem rozpráší celou Siserovu jízdu a celé jeho vojsko ostrým mečem. Sisera seskočil z vozu a prchal pěšky, ¹⁶zatímco Barák pronásledoval ty vozy a vojsko až k Charošet-hagojimu. Celé Siserovo vojsko padlo ostrým mečem; nezůstal ani jediný.

¹⁷Sisera zatím pěšky prchal ke stanu Jael, ženy Kenijce Chebera. Mezi chacorským králem Jabínem a domem Kenijce Chebera totiž vládl mír.

¹⁸Jael vyšla Siserovi naproti a řekla mu: „Pojď dál, můj pane! Pojď ke mně dál a neboj se.“ Vešel tedy do jejího stanu a ona ho přikryla houní.

¹⁹„Dej mi prosím trochu vody,“ požádal ji. „Mám žízeň.“ Otevřela tedy měch s mlékem, dala mu napít a přikryla ho.

²⁰„Postav se ke vchodu do stanu,“ řekl jí ještě, „a kdyby někdo přišel a vyptával se tě: ‚Není tu někdo?‘ odpověz mu: ‚Není.‘“

²¹Když pak vyčerpáním tvrdě usnul, Cheberova žena Jael vzala stanový kolík, sáhla pro kladivo, přikradla se k němu a vrazila mu ten kolík do spánku, až se zabodl do země. Tak zemřel.

²²Vtom dorazil Barák pronásledující Siseru. Jael mu vyšla naproti se slovy: „Pojď, ukážu ti muže, kterého hledáš.“ Šel s ní tedy dovnitř – a hle, Sisera leží mrtev se stanovým kolíkem ve spánku!

²³Toho dne Hospodin pokořil kanaánského krále Jabína před syny Izraele. ²⁴Izraelci se proti kanaánskému králi Jabínovi vzmáhali víc a víc, až ho nakonec úplně zničili.

^a4 tj. *vedla* (viz pozn. Soud 2:16); pod. dále v celé knize

Debořina píseň

5 Onoho dne zpívala Debora a Barák, syn Abinoamův, tuto píseň:

²Vůdcové když vedou v Izraeli,
když jeho lid je ochotný –
veleben budiž Hospodin!

³Slyšte to, králové, vladaři, naslouchajte,
já Hospodinu zazpívám,
Hospodinu, Bohu Izraele, chci zpívat žalm!

⁴Když vytáhlš, Hospodine, ze Seíru,
z edomské pláně když kráčel jsi,
země se třásla, nebesa dštíla,
z mraků voda padala.

⁵Před Hospodinem se třásly hory,
před Hospodinem ze Sinaje,
před Bohem Izraele.

⁶Za dnů Šamgara, syna Anatova,
za dnů Jaeliných zpustly silnice
a ten, kdo na cesty vydával se,
stezkami klikatými šel.

⁷Opuštění byli sedláci v Izraeli,
opuštění, než jsi, Deboro, povstala,
než matka v Izraeli povstala.

⁸Bůh určil vůdce nové,
když v branách byly boje.
Najde se ale štít nebo kopí
mezi čtyřiceti tisíci v Izraeli?

⁹Srdcem jsem s těmi, kdo velí Izraeli,
s těmi z lidu, kdo jsou ochotní –
veleben budiž Hospodin!

¹⁰Vy jezdci na plavých oslicích,
kteří sedíte v sedlech zdobených,
vy, kdo se ubíráte cestami –
rozvažujte.

¹¹Slyšte hlas pěvců,
co mezi napajedly vyprávějí
o Hospodinových vítězstvích,
o vítězstvích izraelských sedláků.

Tehdy opět lid Hospodinův
k branám sestoupil.

¹²Vzhůru, vzhůru, Deboro,
vzhůru, vzhůru, píseň pěj!
Povstaň, Baráku,
synu Abinoamův, chop se zajatců!

- ¹³ Zbytek vznešených tehdy sestoupil,
Hospodinův lid ke mně sestoupil
proti udatným.
- ¹⁴ Z Efraima ti, kdo Amaleka vykořenili,
tvému lidu byl v patách Benjamín,
z Machira sestoupili ti, kdo velí,
ze Zabulona, kdo nosí velitelskou hůl.
- ¹⁵ Vůdcové z Isachara při Deboře byli,
Isachar držel s Barákem,
když poslán byl tehdy do údolí,
hned za ním šel.
V Rubenových rodech byly velké domluvy.
¹⁶ Pročpak jsi zůstal mezi ohradami?
Abys poslouchal dobytka bučení?
V Rubenových rodech byly velké omluvy.
- ¹⁷ Gileád vězel v Zajordání
a Dan – proč stěhoval se k lodím?
Ašer si zůstal na pobřeží,
u svých přístavů hoví si.
- ¹⁸ Zabulon je lid, jenž pohrdá smrtí,
Neftalí na bojiště vyrazil!
- ¹⁹ Přišli králové, bojovali,
bojovali tehdy králové kanaánští
v Taanachu u megidské vody,
stříbro za kořist však neměli.
- ²⁰ Z nebe se do boje daly hvězdy,
proti Siserovi válčily ze svých drah.
- ²¹ Kíšonský potok ty krále smetl –
valící se proud potoka Kíšonu.
Šíje silných pošlapej!
²² Jaký dusot kopyt koní,
prudký, prudký hřebců trysk!
- ²³ „Proklejte Meroz,“ praví anděl Hospodinův,
„jeho obyvatele vydejte prokletí,
za to, že nepřišli na pomoc Hospodinu,
na pomoc Hospodinu proti udatným!“
- ²⁴ Požehnaná mezi ženami buď Jael,
manželka Kenijce Chebera,
požehnaná buď mezi ženami ve stanech!
- ²⁵ Požádal o vodu, dala mu mléko,
ve vzácné číši přinesla smetanu.
- ²⁶ Levou rukou sáhla po kolíku,
pravíci po těžkém kladivu.
Dala Siserovi ránu, rozbila hlavu,
spánky skrz naskrz probila.

²⁷ K nohám jí klesl, svalil se a ležel,
k nohám jí klesl, svalil se,
tam, kde klesl, svalil se zavražděn.

²⁸ Za oknem vyhlíží matka Siserova,
za okenní mříží naříká:
Proč už tak dlouho jeho vůz nejede?
Proč se zvuk jeho vozů tak dlouho zdržuje?

²⁹ Odpovídají její nejmoudřejší kněžny
to, co si sama opakuje dokola:

³⁰ Jistě jdou po kořisti, jistě se dělí,
jedna dvě ženské pro každého hrdinu!
Barevné látky – kořist pro Siseru,
kořist barevných látek, samá výšivka,
jedna dvě vyšívané látky
co kořist na má ramena.

³¹ Takto ať, Hospodine, zhyne
každý, kdo je tvůj nepřítel!
Ti, kdo tě milují, ať jsou však jako slunce,
když vychází v síle své!

Země pak měla mír čtyřicet let.

Gedeon

6 Synové Izraele však jednali v Hospodinových očích zle, a tak je Hospodin vydal do rukou Midiánu na sedm let. ²Midiánci utlačovali Izrael tak krutě, že si Izraelci před nimi dělali úkryty v horách a jeskyních a opevňovali se na nepřístupných vrcholcích. ³Kdykoli Izrael zasel, přitáhli Midiánci a Amalekovci s východními národy a přepadli jej. ⁴Tábořili v zemi a pustošili úrodu až ke Gaze; nenechali Izraeli žádné živobytí – jedinou ovci, dobytče ani osla. ⁵Přitáhli vždy se svými stády a stany, přicházelo jich jako kobylek, jich a jejich velbloudů bylo bezpočtu. Přicházeli, aby pustošili zem. ⁶Midián Izraelce úplně zbědoval, a tak začali volat k Hospodinu.

⁷Když tehdy synové Izraele kvůli Midiánu volali k Hospodinu, ⁸poslal k nim Hospodin jednoho proroka. Ten jim řekl: „Toto praví Hospodin, Bůh Izraele: Já jsem vás vyvedl z Egypta, vytáhl jsem vás z domu otroctví. ⁹Vytrhl jsem vás z ruky Egyptanů i z rukou všech, kdo vás trápili. Vyhnal jsem je před vámi a jejich zemi jsem dal vám. ¹⁰Tehdy jsem vám řekl: ‚Já jsem Hospodin, váš Bůh. Nesmíte ctít bohy Emorejců, v jejichž zemi bydlíte.‘^a Ale neposlechli jste mě.“

¹¹Hospodinův anděl přišel a posadil se pod dubem v Ofře, patřící Joašovi Abiezerskému. Jeho syn Gedeon právě mlátil pšenici – ve vinném lisu, aby si toho Midiánci nevšimli. ¹²Hospodinův anděl se mu ukázal a řekl mu: „Hospodin s tebou, udatný hrdino!“

¹³Gedeon mu odpověděl: „Promiň, pane, ale jestli je Hospodin s námi, proč nás tohle všechno potkalo? Kde jsou všechny ty jeho divy, o kterých

^a10 Deut 7:1–6

nám vyprávěli naši otcové? Prý: „Hospodin nás přece vyvedl z Egypta“ – jenže teď nás Hospodin opustil a nechal nás v hrsti Midiánců!“

¹⁴Tu se k němu Hospodin obrátil a pravil: „Jdi v této své síle a zachrániš Izrael z hrsti Midiánců. Já sám tě přece posílám!“

¹⁵On však namítl: „Promiň, Pane, ale jak mám zachránit Izrael? Můj rod je v Manasesovi nejubožejší a já sám jsem v rodném domě poslední.“

¹⁶„Ano, ale já budu s tebou, takže pobiješ Midiánce až do posledního,“ řekl mu na to Hospodin.

¹⁷„V tom případě mi prokaž laskavost,“ odpověděl Gedeon. „Dej mi prosím znamení, že se mnou mluvíš ty.“ ¹⁸Neodcházej prosím odsud, dokud se k tobě nevrátím s darem, který ti přinesu.“

On odpověděl: „Počkám, dokud se nevrátíš.“

¹⁹Gedeon šel domů a připravil kůzle a nekvašené chleby z jedné efy^a mouky. Maso vložil do koše, vývar nalil do hrnce, odnesl to pod ten dub a položil to před něj.

²⁰Hospodinův anděl mu řekl: „Vezmi maso a chleby a polož je zde na skálu. Vývar vylij.“ A když to Gedeon udělal, ²¹Hospodinův anděl zvedl hůl, kterou měl v ruce, a dotkl se jejím koncem masa a chlebů. Ze skály vyšlehl oheň a maso i chleby pohltil. Mezitím se mu Hospodinův anděl ztratil z očí.

²²Když si Gedeon uvědomil, že to byl Hospodinův anděl, vykřikl: „Ach, Pane můj, Hospodine! Vždyť já jsem tvář v tvář uviděl Hospodinova anděla!“

²³„Buď klidný,“ řekl mu Hospodin. „Neboj se, nezemřeš.“

²⁴Gedeon tam proto postavil Hospodinu oltář a nazval jej „Hospodin je pokoj“. Ten oltář je v abiezerské Ofře až dodnes.

²⁵Té noci mu Hospodin řekl: „Vezmi býka ze stáda svého otce, toho druhého býka, sedm let starého. Zboř Baalův oltář, jenž patří tvému otci, a ten Ašeřin kůl vedle něj pokácej.“ ²⁶Na vrchu toho kopce pak postav řádný oltář Hospodinu, svému Bohu. Vezmi toho druhého býka a obětuj ho jako zápalnou oběť na dřevě z Ašeřina kůlu, který pokácíš.“

²⁷Gedeon tedy vzal deset mužů ze svých služebníků a udělal, jak mu Hospodin řekl. Kvůli strachu z rodiny i kvůli lidem z města to ovšem neudělal ve dne, ale v noci.

²⁸Ráno lidé ve městě vstali – a hle, Baalův oltář je stržen, Ašeřin kůl u něj pokácen a ten druhý býk spálen na postaveném oltáři!

²⁹„Kdo to udělal?“ ptali se jeden druhého. Pátrali a zjišťovali, až na to přišli: „Udělal to Gedeon, syn Joašův.“

³⁰Lidé z města tedy řekli Joašovi: „Vyveď svého syna ven, ať zemře – za to, že strhl Baalův oltář a skácel Ašeřin kůl vedle něj!“

³¹Joaš ale odpověděl zástupu kolem něj: „Co že vy chcete hájit Baala? Že byste ho vy mohli zachránit? Kdokoli ho bude hájit, do rána zemře! Je-li to bůh, ať se hájí sám, když mu někdo zboří oltář.“ ³²Toho dne tedy Gedeon dostal jméno Jerub-baal, *Ať se Baal hájí*. Říkali totiž: „Ať se Baal proti němu hájí, když mu zboří oltář!“

³³Všichni Midiánci a Amalekovci se spojili s východními národy, překročili Jordán a utábořili se v údolí Jizreel. ³⁴Na Gedeona tehdy sestoupil Duch Hospodinův. Zatroubil na beraní roh a svolal Abiezerské k sobě. ³⁵Rozeslal

^a19 asi 16 kg

posly po celém Manasesovi, aby se k němu přidali. Vyslal také posly k Ašerovi, Zabulonovi a Neftalímovi, aby jim i oni vytáhli vstříc.

³⁶Gedeon pak Boha požádal: „Chceš opravdu skrze mě zachránit Izrael, jak jsi řekl? ³⁷Hle, pokládám zde na mlatu ovčí rouno. Bude-li rosa jen na rounu, a na zemi všude kolem sucho, poznám, že skrze mě zachráníš Izrael, jak jsi řekl.“ ³⁸A tak se stalo. Druhého dne, hned jak ráno vstal, stiskl rouno a vyždímal z něj rosu – plnou číši vody.

³⁹Gedeon pak Bohu řekl: „Nehněvej se na mě, když ještě jednou promluví. Prosím, ať mohu to rouno zkusit ještě jednou. Ať je, prosím, sucho jenom na rounu, a na zemi všude kolem rosa.“ ⁴⁰A Bůh to té noci udělal. Jedině na rounu bylo sucho, ale na zemi všude kolem rosa.

Za Hospodina a Gedeona!

7 Ráno se pak Jerub-baal (totiž Gedeon) s celým svým vojskem utábořil u pramene Charod. Tábor Midiánců ležel severně od nich, v údolí pod vrchem More.

²Hospodin řekl Gedeonovi: „Máš příliš velké vojsko. Nemohu jim vydat Midiánce do rukou, aby se Izrael nechlubil na můj účet a neříkal: ‚Zvítězili jsme díky své síle.‘ ³Proto teď k vojsku provolej: ‚Kdo má obavy nebo strach, ať se vrátí domů a odejde z pohoří Gilboa!‘“ ⁴22 000 mužů se tehdy vrátilo a 10 000 zůstalo.

⁴Hospodin řekl Gedeonovi: „Vojsko je stále příliš velké. Zaveď je dolů k vodě a tam ti je protříbím. O kom řeknu: ‚Půjde s tebou,‘ ten s tebou půjde. O kom řeknu: ‚Nepůjde s tebou,‘ ten nepůjde.“

⁵Odvedl tedy vojsko dolů k vodě. Tam Hospodin Gedeonovi řekl: „Všechny, kdo chlemtají vodu jako pes, odděl od těch, kdo si k pití kleknou.“ ⁶Tři sta mužů chlemtalo vodu z ruky a všichni ostatní si k pití klekli.

⁷Hospodin řekl Gedeonovi: „S těmi třemi sty muži, kteří chlemtali, vás zachráním a vydám ti Midiánce do rukou. Zbytek vojska může jít domů.“

⁸Gedeon tedy poslal zbytek Izraelců domů a ponechal si jen těch tři sta mužů. Ti převzali od zbytku vojska jejich zásoby a beraní rohy. Midiánský tábor ležel dole v údolí.

⁹Té noci Hospodin řekl Gedeonovi: „Vstaň a sejdi do tábora, neboť jsem ti ho vydal do rukou. ¹⁰Bojíš-li se tam jít sám, vezmi si s sebou zbrojnoše Puru. ¹¹Až uslyšíš, co si v táboře říkají, osmělíš se k útoku.“ Sešel tedy se svým zbrojnošem Purou až k ozbrojeným hlídkám na kraji tábora. ¹²Midiánců, Amalekovců a všech východních národů leželo v údolí jako kobylek! I jejich velbloudů bylo bezpočtu, jako je písku na břehu moře.

¹³Jakmile Gedeon přišel, zaslechl, jak jeden voják vypráví druhému svůj sen: „Viš, zdál se mi takový sen: Viděl jsem, jak se na midiánský tábor valil pecen ječného chleba. Dostal se až ke stanu a vrazil do něj tak, že ho převrátil vzhůru nohama a zbořil.“

¹⁴Na to mu ten druhý odpověděl: „To může být jen meč Izraelce Gedeona, syna Joášova. Bůh mu dal do rukou Midiánce a celý tábor!“

¹⁵Když Gedeon uslyšel ten sen i jeho výklad, poklonil se Bohu. Vrátil se do izraelského tábora a zvolal: „Vzhůru! Hospodin vydal midiánský tábor do vašich rukou!“ ¹⁶Těch tři sta mužů rozdělil do tří oddílů, každému dal do rukou beraní roh a prázdný džbán a do toho džbánu pochodeň.

¹⁷Pak jim nařídil: „Sledujte mě a dělejte, co já. Až dojdou k okraji tábora, udělejte přesně to, co já.“ ¹⁸Jakmile se svými muži zatroubím na roh, i vy kolem celého tábora začnete troubit na rohy a křičet: Za Hospodina a Gedeona!“

¹⁹Na začátku půlnoční hlídky, právě když se rozestavěly stráže, došel Gedeon se stovkou mužů k okraji tábora. Vtom zatroubili na rohy a rozbili džbány, které si nesli. ²⁰Všechny tři oddíly zatroubily na rohy a rozbily džbány. V levé ruce drželi pochodně, v pravé beraní rohy a křičeli: „Mečem za Hospodina a Gedeona!“

²¹A jak tam stáli seřazení okolo tábora, celý tábor začal zděšeně pobíhat a s křikem prchat. ²²Jakmile zatroubilo těch tři sta beraních rohů, Hospodin po celém táboře obrátil meč jednoho muže proti druhému. Celé to vojsko se dalo na útěk směrem k Bet-šité, směrem na Cereru, až ke břehu u Abel-mecholy naproti Tabatu.

²³Izraelští muži z Neftalíma, Ašera a z celého Manasese byli povoláni, aby Midiánce pronásledovali. ²⁴Gedeon také rozeslal posly po celém pohorí Efraim s rozkazem: „Sestupte z hor odříznout Midiánce! Obsadte jim jordánské brody až k Bet-baře.“ Všichni Efraimští muži se tedy shromáždili a zabrali jordánské brody až k Bet-baře. ²⁵Pronásledovali Midiánce a zajali dva jejich velitele, Oreba (totiž *Havrana*) a Zeeba (totiž *Vlka*). Oreba popravili u Havraní skály a Zeeba u Vlčího lisu. Orebovu a Zeebovu hlavu pak přinesli Gedeonovi na druhou stranu Jordánu.

Smrt midiánských králů

8 Efraimští muži potom Gedeonovi řekli: „Cos nám to udělal? Proč jsi nás nezavola, když jsi šel bojovat s Midiánci?“ A dali se s ním do ostré hádky.

²On jim však odpověděl: „Co jsem vlastně dokázal ve srovnání s vámi? Není snad efraimské paběrkování lepší než abiezské vinobraní? ³Bůh vydal midiánské velitele Oreba a Zeeba do vašich rukou. Co jsem já zmohl ve srovnání s vámi?“ A po těch slovech se na něj přestali hněvat.

⁴Gedeon pak zamířil k Jordánu a se svými třemi sty muži jej překročil. Protože byli vyčerpaní pronásledováním, ⁵řekl obyvatelům Sukotu: „Prosím, dejte mým mužům nějaké pecny chleba. Pronásleduji midiánské krále Zebacha a Calmunu a mí muži jsou už vyčerpaní.“

⁶Sukotští vůdcové mu ale odpověděli „To už máš Zebacha a Calmunu v hrsti, že máme tvému vojsku dávat chleba?“

⁷„Až mi Hospodin vydá Zebacha a Calmunu do rukou,“ prohlásil Gedeon, „za tohle vás nechám zmrskat pouštním trním a bodlácím!“

⁸Vydal se odtud vzhůru do Penuelu a požádal tam o totéž. Penuelští mu ale odpověděli stejně jako předtím Sukotští. ⁹Gedeon proto Penuelským řekl: „Až se vrátím jako vítěz, zbořím tuhle věž!“

¹⁰Zebach a Calmuna byli se svými vojsky v Karkoru. Z tábora východních národů zbylo jen asi 15 000 mužů; 120 000 bojovníků padlo. ¹¹Gedeon táhl cestou kočovníků na východ od Nobachu a Jogbehy a překvapil jejich tábor nečekaným útokem. ¹²Oba midiánští králové Zebach a Calmuna se dali na útěk, ale on se pustil za nimi, zajal je a celé jejich vojsko rozprášil.

¹³Gedeon, syn Joašův, se vracel z boje přes průsmyk Cheres. ¹⁴Chytil tam jednoho mládence ze Sukotu a ten mu při výslechu vyjmenoval 77 sukotských vůdců a stařešinů. ¹⁵Když potom Gedeon přišel k sukotským mužům, řekl: „Tady je Zebach a Calmuna, kvůli kterým jste se mi vysmívali: ‚To už máš Zebacha a Calmuna v hrsti, že máme tvým vyčerpaným mužům dávat chleba?‘“ ¹⁶Pak ty stařešiny města vzal a dal Sukotským za vyučenou poušt-ním trnín a bodláčím. ¹⁷V Penuelu pak zbořil věž a pobil měšťany.

¹⁸Potom se obrátil k Zebachovi a Calmunovi: „Co to bylo za muže, které jste pobili na hoře Tábor?“

„Byli ti podobní,“ odpověděli. „Každý z nich vypadal jako královský syn.“

¹⁹„To byli mí bratři, synové mé matky!“ zvolal Gedeon. „Jakože je živ Hospodin – kdybyste je nechali naživu, nezabil bych vás!“ ²⁰Načež řekl Jeterovi, svému prvorozenému: „Pojď, zabij je!“ On ale nebyl s to vytasit meč, protože se bál; byl to ještě chlapec.

²¹Zebach a Calmuna řekli Gedeonovi: „Pojď, udělej to sám. Muž se pozná podle síly!“ Přistoupil tedy a oba je zabil. Vzal si také ozdobné půlměsíce z krků jejich velbloudů.

Gedeonův efod

²²Izraelci potom Gedeona vybízeli: „Vládni nám – ty, tvůj syn i syn tvého syna. Vždyť jsi nás zachránil z rukou Midiánců!“

²³Gedeon jim odpověděl: „Nebudu vám vládnout já ani můj syn. Bude vám vládnout Hospodin.“ ²⁴Potom dodal: „Mám na vás jen tuto prosbu: Každý mi ze své kořisti dejte jednu náušnici.“ (Našli u nich totiž zlaté náušnice, neboť to byli Izmaelitě.)

²⁵„Rádi dáme!“ odpověděli mu. Rozprostřeli plášť a každý tam hodil náušnici ze své kořisti. ²⁶Nakonec ty zlaté náušnice, které si vyžádal, vážily 1 700 šekelů, nepočítaje ony půlměsíce a přívěsky a purpurová roucha midiánských králů ani náhrdelníky z krků jejich velbloudů. ²⁷Gedeon z toho pak udělal efod a vystavil ho ve svém městě, v Ofře. Celý Izrael tam za ním chodil modlářsky smilnit, takže se Gedeonovi i jeho domu stal pastí.

²⁸Midián se ale před syny Izraele musel pokořit a hlavu už nezvedl. Za Gedeonových dnů měla země mír po čtyřicet let.

²⁹Jerub-baal, syn Joašův, se pak vrátil domů a bydlel tam. ³⁰Gedeon měl sedmdesát synů, kteří vzešli z jeho beder – měl totiž mnoho žen. ³¹Jedna jeho družka mu v Šechemu porodila syna, kterému dal jméno Abimelech. ³²Gedeon, syn Joašův, zemřel v utěšeném stáří a byl pohřben v hrobě svého otce Joaše v abiezerské Ofře.

³³Po Gedeonově smrti Izraelci znovu odešli smilnit za baaly a přijali Baal-berita za svého boha. ³⁴Synové Izraele nepamatovali na Hospodina, svého Boha, který je vysvobodil z rukou všech jejich okolních nepřátel. ³⁵Neprojevili ani oddanost domu Jerub-baala Gedeona, přes všechno dobrodiní, které Izraeli prokázal.

Abimelech

9 Jerub-baalův syn Abimelech přišel bydlet k bratrům své matky v Šechemu a řekl jim i celému příbuzenstvu své matky: ²„Zeptejte se šechemských měšťanů: ‚Co je pro vás lepší – aby vám vládlo všech sedmdesát

²⁶ asi 20 kg

Jerub-baalových synů, nebo aby vám vládl jeden muž?' Pamatujte, že jsem vaše krev a tělo."

³Bratři jeho matky to všechno o něm pověděli šechemským měšťanům a ti se přiklonili k Abimelechovi. „Je to přece náš příbuzný,“ říkali si. ⁴Dali mu 70 šekelů^a stříbra z Baal-beritova chrámu a Abimelech si za ně najal ničemy a dobrodruhy, kteří mu dělali doprovod. ⁵Pak odešel do domu svého otce v Ofře a na jednom kameni tam povraždil svých sedmdesát nevlastních bratrů, synů Jerub-baalových. Nejmladší syn Jerub-baalův Jotam ale přežil, protože se schoval. ⁶Všichni měšťané Šechemu i všichni z Bet-mila se potom shromáždili a šli k dubu u šechemského sloupu, kde Abimelecha prohlásili za krále.

⁷Když se to dozvěděl Jotam, vystoupil na vrchol hory Gerizim a odtud na ně hlasitě volal: „Slyšte mě, šechemští měšťané! A vás ať slyší Bůh!

⁸Jednou se stromy rozhodly
krále nad sebou si stanovit.

Řekly olivě: Kraluj nám!

⁹Oliva řekla: To snad mám
svůj olej přestat vydávat,
kterým se Bůh i lidé ctí,
a jít kymáčet se nad stromy?

¹⁰Řekly tedy stromy fíku:

Pojď ty, kraluj nám!

¹¹Fíkovník řekl: To snad mám
své plody přestat vydávat,
jež vynikají v sladkosti,
a jít kymáčet se nad stromy?

¹²Řekly tedy stromy révě:

Pojď ty, kraluj nám!

¹³Réva řekla: To snad mám
své víno přestat vydávat,
kterým se Bůh i lidé veselí,
a jít kymáčet se nad stromy?

¹⁴Řekly tedy všechny stromy trní:

Pojď ty, kraluj nám!

¹⁵Trní tenkrát řeklo stromům:
Pokud mě vskutku oddaně
určíte sobě za krále,
pak se do mého stínu uchylte.
Ale pokud ne, z trní oheň vyšlehne,
libanonské cedry sežehne!

¹⁶Nuže, zachovali jste se oddaně a čestně, když jste Abimelecha udělali králem? Zachovali jste se dobře k Jerub-baalovi a jeho domu? Zachovali jste se k němu, jak si zasloužil? ¹⁷Můj otec za vás bojoval, nasadil vlastní

^a4 asi 800 g

život, aby vás vysvobodil z rukou Midiánců. ¹⁸Vy jste ale dnes povstali proti jeho domu, povraždili jste sedmdesát jeho synů na jednom kameni a králem nad Šechemskými jste udělali Abimelecha, syna jeho děvečky – je to přece váš příbuzný! ¹⁹Pokud jste se dnes zachovali k Jerub-baalovi a jeho domu oddaně a čestně, radujte se z Abimelecha a on ať se raduje z vás! ²⁰Ale pokud ne, pak ať z Abimelecha vyšlehne oheň a sežehne šechemské měšťany i Bet-milo! Ať vyšlehne oheň z Šechemských i z Bet-mila a sežehne Abimelecha!“

²¹Pak se dal Jotam na útěk. Uprchl před svým bratrem Abimelechem do Beeru a tam zůstal.

²²Abimelech panoval nad Izraelem tři roky. ²³Bůh ale mezi Abimelecha a šechemské měšťany poslal ducha sváru, a Šechemští Abimelecha zradili. ²⁴To aby krutost spáchaná na sedmdesáti Jerub-baalových synech byla pomstěna a jejich krev dopadla na jejich nevlastního bratra Abimelecha, který je povraždil, i na šechemské měšťany, kteří ho podpořili, aby zabil své bratry. ²⁵Šechemští mu na vrcholcích hor nastražili zálohy a ty přepadaly každého, kdo kolem nich procházel. Abimelech se to však dozvěděl.

²⁶Tenkrát se do Šechemu přistěhoval jistý Gaal, syn Ebedův, se svými bratry a šechemští měšťané mu dali důvěru. ²⁷Vyšli na vinice, sklízeli hrozny, šlapali je v lisu a slavili vinobraní. Přišli do chrámu svého boha, jedli, pili a nadávali na Abimelecha. ²⁸Gaal, syn Ebedův, vykřikoval: „Kdo je Abimelech oproti Šechemu? Proč bychom mu sloužili? Copak to není Jerub-baalův syn? A Zebula tu má jako zástupce! Služte mužům Šechemova otce Chamora. Proč bychom sloužili Abimelechovi? ²⁹Kdybych tak já velel tomuto lidu, hned bych se Abimelecha zbavil! Řekl bych mu: „Abimelechu, sbírej si armádu! Pojď se bít!“

³⁰Když se o těchto řečech Gaala, syna Ebedova, dozvěděl správce města Zebul, vzplanul hněvem. ³¹Tajně poslal k Abimelechovi posly se vzkazem: „Pozor, do Šechemu přišel Gaal, syn Ebedův, se svými bratry. Pozor na ně, podněcují město proti tobě! ³²Proto se v noci se svým vojskem vyprav a ukryj se v polích do zálohy. ³³Brzy ráno za svítání zaútočíš na město. Až Gaal se svými muži vyrazí proti tobě, naložíš s ním, jak budeš moci.“

³⁴Abimelech se tedy v noci se svým vojskem vypravil a ukryli se do zálohy proti Šechemu ve čtyřech oddílech. ³⁵Jakmile Gaal, syn Ebedův, vyšel a zastavil se ve vchodu do městské brány, zvedl se Abimelech se svými muži ze zálohy.

³⁶Když je Gaal uviděl, řekl Zebulovi: „Podívej, z hřebenů hor sestupuje vojsko!“

Zebul mu ale odpověděl: „To ti jen horské stíny připadají jako postavy.“

³⁷Gaal však pokračoval: „Podívej, z Tabur-erecu sestupuje vojsko a další houf se blíží od Věšteckého dubu!“

³⁸Nato mu Zebul řekl: „Kdepak jsou ty tvé řeči? Říkal jsi: „Kdo je Abimelech, abychom mu sloužili? Není to snad to vojsko, kterému ses vysmíval? No tak, vzhůru, bojuj s ním!“

³⁹Gaal tedy vytáhl v čele Šechemských, aby bojoval s Abimelechem.

⁴⁰Abimelech ho ale hnál až k městské bráně, a jak utíkali, padlo mnoho

mrtvých. ⁴¹Abimelech se pak vrátil do Arumy a Zebul vyhnal Gaala a jeho bratry ze Šechemu.

⁴²Druhého dne Šechemští vyšli do polí. Když se to dozvěděl Abimelech, ⁴³vzal své vojsko, rozdělil je na tři oddíly a ukryl do zálohy v polích. Když viděl, že lidé opravdu vycházejí z města, vyrazil proti nim a pobil je. ⁴⁴Zatímco Abimelech se svým oddílem vyrazil a obsadil vchod do městské brány, zbývající dva oddíly přepadly všechny, kdo byli v polích, a pobily je. ⁴⁵Abimelech útočil na město celý den, až je dobyl. Lidi ve městě pozabíjel, město pobořil a posypal solí.

⁴⁶Jakmile o tom uslyšeli měšťané v Šechemské věži, uchýlili se všichni do pevnosti El-beritova chrámu. ⁴⁷Když se Abimelech dozvěděl, že jsou tam všichni pohromadě, ⁴⁸vystoupil s celým svým vojskem na horu Calmon. Vzal sekeru, usekl ze stromu větev, naložil si ji na rameno a řekl svým mužům: „Viděli jste, co dělám? Rychle to udělejte po mně!“ ⁴⁹Každý ve vojsku tedy usekl větev a šli za Abimelechem. Obložili jimi pevnost a zapálili jim ji nad hlavou, takže všichni lidé v Šechemské věži zahynuli – na tisíc mužů a žen.

⁵⁰Potom Abimelech táhl k Tebecu, oblehl jej a dobyl. ⁵¹Uprostřed města byla pevná věž, kam utekli všichni muži a ženy, všichni obyvatelé města. Zavřeli za sebou a vystoupili na střechu věže. ⁵²Abimelech šel až k věži a vzal ji útokem. Když se ale přiblížil ke vchodu do věže, aby ji zapálil, ⁵³nějaká žena mu shodila mlýnský kámen na hlavu a rozbila mu lebku.

⁵⁴Abimelech k sobě rychle zavolal mládence, který mu nosil zbroj: „Vytas meč a zabij mě! Ať se o mně neříká: Žena ho zabila!“ Zbrojnoš ho tedy probodl a on zemřel. ⁵⁵Když Izraelci uviděli, že Abimelech je mrtev, vrátili se každý domů.

⁵⁶Tak Bůh Abimelechovi odplatil zločin, který spáchal na svém otci, když povraždil svých sedmdesát bratrů. ⁵⁷Také všechny zločiny Šechemských obrátil Bůh na jejich hlavy. Přišlo na ně zlořečení Jotama, syna Jerub-baalova.

Tola

10 Po Abimelechovi povstal k záchraně Izraele Tola, syn Puy, syna Doda, muž z pokolení Isachar. Bydlel v Šamiru v Efraimských horách ²a soudil Izrael třiaadvacet let. Pak zemřel a byl pohřben v Šamiru.

Jair

³Po něm povstal Jair Gileádský. Ten soudil Izrael dvaadvacet let. ⁴Měl třicet synů, kteří jezdili na třiceti oslech a patřilo jim třicet měst v Gileádu. Až dodnes se jim říká Chavot-jair, *Jairovy vesnice*. ⁵Jair pak zemřel a byl pohřben v Kamonu.

⁶Synové Izraele znovu jednali v Hospodinových očích zle. Sloužili baalům a aštartám, bohům aramejským a sidonským, bohům moábským, amonským i bohům filištínským. Hospodina opustili a nesloužili mu. ⁷Proto Hospodin vzplanul proti Izraeli hněvem a vydal je napospas Filištinům a Amoncům, ⁸kteří je toho roku porobili. Osmnáct let pak sužovali všechny Izraelce na emorejském území za Jordánem v Gileádu. ⁹Amonci

dokonce překročili Jordán, aby napadli také Judu, Benjamína a dům Efraimův. Na Izrael přišlo veliké soužení.

¹⁰Synové Izraele tehdy volali k Hospodinu: „Zhřešili jsme proti tobě. Ano, opustili jsme svého Boha a sloužili baalům!“

¹¹Hospodin synům Izraele odpověděl: „Když vás sužovali Egypťané, Emorejci, Amonci, Filištiní, ¹²Sidonci, Amalekovci a Maonci, volali jste ke mně, a cožpak jsem vás z jejich ruky nevysvobodil? ¹³Vy jste mě ale opustili a sloužili jste cizím bohům! Proto vás už vysvobozovat nebudu. ¹⁴Jděte si volat k bohům, které jste si zvolili; jen ať vás zachrání v dobách soužení.“

¹⁵Synové Izraele na to Hospodinu řekli: „Zhřešili jsme. Udělej s námi, cokoli uznáš za dobré, ale vysvoboď nás, prosím, ještě tentokrát!“ ¹⁶Pak ze svého středu odstranili cizí bohy a sloužili Hospodinu. A ten už nemohl strádání Izraele dále snášet.

¹⁷Amonci se tehdy sešikovali a utábořili se v Gileádu. Také Izraelci se shromáždili a utábořili se v Micpě. ¹⁸Velitelé gileádského vojska se spolu domluvili: „Kdo půjde jako první do boje s Amonci, ten bude vůdcem všech obyvatel Gileádu.“

Jiftach

11 Byl jeden udatný hrdina, Jiftach Gileádský. Byl to syn jedné nevěstky a jeho otcem byl Gileád. ²Ten měl ovšem syny také se svou manželkou. Když její synové vyrostli, Jiftacha vyhnali: „V domě našeho otce nemáš co dědit!“ řekli mu. „Jsi přece syn cizí ženy!“ ³Jiftach tedy od svých bratrů utekl a bydlel v kraji Tov. Tam se k němu přidali různí ničemové a podnikali s ním výpady.

⁴Po nějaké době, když se Amonci dali do války s Izraelem, ⁵vypravili se gileádští stařešinové pro Jiftacha do kraje Tov. ⁶„Pojď,“ řekli mu, „staň se naším vůdcem v boji proti Amoncům.“

⁷Jiftach ale gileádským stařešinům odpověděl: „Copak jste mě z nenávisťi nevyhnali z domu mého otce? Proč teď jdete za mnou?! Protože jste v úzkých?“

⁸Gileádští stařešinové mu na to řekli: „Ano, ale teď jsme se pro tebe vrátili. Pojď s námi bojovat proti Amoncům. Staň se vůdcem nás všech, kdo bydlíme v Gileádu.“

⁹Jiftach jim odpověděl: „Když se s vámi vrátím, abych bojoval s Amonci, a Hospodin mi je vydá, budu pak opravdu vašim vůdcem?“

¹⁰„Hospodin je náš svědek!“ řekli mu gileádští stařešinové, „Uděláme přesně, co říkáš.“ ¹¹Jiftach tedy šel s nimi a lid si ho ustanovil za vůdce a velitele. Všechny své podmínky pak zopakoval před Hospodinem v Micpě.

¹²Potom Jiftach vyslal k amonskému králi posly se zprávou: „Co proti mně máš, že jsi přitáhl napadnout mou zem?“

¹³Amonsý král jim odpověděl: „To, že Izrael na cestě z Egypta zabral mou zem od Arnonu k Jaboku až po Jordán. Teď ji vrať po dobrém!“

¹⁴Jiftach tedy k amonskému králi znovu vyslal posly ¹⁵se zprávou:

„Toto praví Jiftach: Izrael nezabral zem Moábců ani zem Amonců. ¹⁶Na cestě z Egypta Izrael procházel pouští až k Rudému moři. Když přišli do Kádeše, ¹⁷vyslali posly k edomskému králi se

slovy: „Nech nás prosím projít tvou zemí.“ Edomský král o tom ale nechtěl ani slyšet. Poslali proto k moábskému králi, ale i on je odmítl. Izrael tedy zůstal v Kádeši.

¹⁸Potom se vydali na cestu pouští. Vyhnuili se edomské i moábské zemi, obešli moábskou zem z východu a utábořili se na druhé straně potoka Arnon, aby nevstoupili na moábské území – Arnon totiž tvořil moábskou hranici.”

¹⁹Tehdy Izrael vyslal posly k emorejskému králi Sichonovi sídlícímu v Češbonu. Izrael mu řekl: „Nech nás prosím projít tvou zemí až k nám domů.“ ²⁰Sichon ale Izraeli nevěřil, že jeho územím jen projde, a tak shromáždil celé své vojsko, utábořil se v Jahce a napadl Izrael. ²¹Hospodin, Bůh Izraele, však vydal Sichona i celé jeho vojsko do rukou Izraeli, takže je porazili. Tak Izrael obsadil celou zem Emorejců, kteří tehdy v té zemi bydleli. ²²Obsadil celé emorejské území od Arnonu k Jaboku a od pouště až po Jordán.

²³Hospodin, Bůh Izraele, vyhnal Emorejce před svým lidem Izraelem, a ty chceš vyhnat nás? ²⁴Nedržíš se snad toho, co ti dal tvůj bůh Kemoš? Stejně tak my se držíme toho, co nám dal Hospodin, náš Bůh. ²⁵To jsi o tolik lepší než moábský král Balák, syn Ciporův? Copak se odvážil vzdorovat Izraeli? Copak s ním bojoval? ²⁶Už tři sta let bydlí Izrael v Češbonu a jeho vesnicích, v Aroeru a jeho vesnicích i ve všech městech podél Arnonu. Proč jste je za tu dobu nedobyli zpět? ²⁷Já jsem ti tedy nijak neublížil, ale ty mi křivdiš, když proti mně válčíš. Soudce Hospodin ať dnes rozsoudí mezi syny Izraele a syny Amonovými!“

²⁸Amonský král ale na tato Jiftachova slova vůbec nedbal.

²⁹Na Jiftachovi tehdy spočinul Duch Hospodinův. Táhl Gileádem a Manasesem, prošel gileádskou Micpou a odtud vytáhl proti Amoncům. ³⁰Jiftach dal Hospodinu slib: „Jestli mi vydáš Amonce do rukou ³¹a vrátím se domů jako vítěz, první, co mi vyjde ze vrat naproti, připadne Hospodinu jako má zápalná oběť.“

³²Jiftach vytáhl do boje proti Amoncům a Hospodin mu je vydal do rukou. ³³Zpustošil dvacet měst od Aroeru směrem k Minítu až po Abel-keramim. Kvůli té hrozné porážce se tenkrát Amonci museli před syny Izraele pokorit.

³⁴Jiftach se vracel domů do Micpy a hle, kdo mu vychází naproti – jeho dcera tančící za zvuku tamburín! Byla to jeho jediná. Neměl syna ani dceru kromě ní. ³⁵Jakmile ji spatřil, roztrhl svá roucha: „Ach, má dceru!“ vykřikl. „Taková pohroma! Přivedla jsi mě do neštěstí! Já jsem dal slovo Hospodinu a nemohu je vzít zpět!“

³⁶„Otče můj,“ řekla mu ona, „ty jsi dal slovo Hospodinu? Udělej se mnou, co jsi slíbil – Hospodin ti přece dopřál pomstu nad tvými nepřáteli Amonci.“ ³⁷Potom svého otce požádala: „Prosím jen o jedno: Pusť mě na dva měsíce, ať smím chodit po horách a se svými družkami plakat nad mým panenstvím.“

³⁸„Jdi,“ řekl jí a propustil ji na dva měsíce. Šla tedy se svými družkami do hor a oplakávala své panenství. ³⁹Po dvou měsících se vrátila ke svému otci a ten s ní udělal, co slíbil. Nikdy nepoznala muže.

Tak vznikl v Izraeli ten zvyk, ⁴⁰že izraelské dívky chodí rok co rok na čtyři dny oplakávat dceru Jiftacha Gileádského.

12 Efraimští muži se zatím sešikovali a překročili Jordán směrem k Ca-fonu. „Proč jsi nás nepozval, abychom šli s tebou, když jsi táhl do boje proti Amoncům?“ vyčítali Jiftachovi. „Zapálíme ti dům nad hlavou!“

²Jiftach jim odpověděl: „Já a můj lid jsme měli s Amonci těžkou při. Volal jsem vás, ale nepřišli jste mi proti nim na pomoc. ³Když jsem viděl, že mi nepomůžete, nasadil jsem vlastní život, vytáhl jsem proti Amoncům a Hospodin mi je vydal do rukou. Proč jste dnes za mnou přišli? Bojovat se mnou?“

⁴Jiftach tedy shromáždil všechny gileádské muže a pustil se do boje proti Efraimovi. Gileádští muži na ně udeřili, protože Efraimci říkali: „Vy Gileáďané jste jen uprchlíci z Efraima – uprostřed Efraima a Manasese!“

⁵Gileáďané tehdy Efraimcům obsadili jordánské brody, a kdykoli někdo z efraimských uprchlíků žádal: „Nechte mě přejít,“ Gileáďané se ho ptali: „Nejsi Efraimec?“ Když odpověděl: „Nejsem,“ ⁶vyzvali ho: „Tak řekni: Šibolet.“ Když ale řekl: Šibolet (protože to neuměl vyslovit správně), popadli ho a zamordovali. Tenkrát u těch jordánských brodů padlo 42 000 Efraimců.

⁷Jiftach soudil Izrael šest let. Když Jiftach Gileádský zemřel, byl pohřben ve svém městě v Gileádu.

Ibcan

⁸Po něm byl v Izraeli soudcem Ibcan z Betléma. ⁹Měl třicet synů a třicet dcer. Ty provdal jinak a svým synům přivedl třicet dívek odjinud. Soudil Izrael sedm let. ¹⁰Když Ibcan zemřel, byl pohřben v Betlémě.

Elon

¹¹Po něm byl v Izraeli soudcem Elon Zabulonský. Ten soudil Izrael deset let. ¹²Když Elon Zabulonský zemřel, byl pohřben v Ajalonu v zabulonském kraji.

Abdon

¹³Po něm byl v Izraeli soudcem Abdon, syn Hilela Piratonského. ¹⁴Ten měl čtyřicet synů a třicet vnuků, kteří jezdili na sedmdesáti oslech. Soudil Izrael osm let. ¹⁵Když Abdon, syn Hilela Piratonského, zemřel, byl pohřben v Piratonu v efraimském kraji na Amalekově pohoří.

Narození Samsona

13 Synové Izraele pak znovu jednali v Hospodinových očích zle, a tak je Hospodin vydal na čtyřicet let do rukou Filištinů.

²Byl jeden muž z Coreje, z Danova rodu, a jmenoval se Manoach. Jeho žena byla neplodná a neměla děti. ³Té ženě se ukázal Hospodinův anděl a řekl jí: „Hle, byla jsi neplodná a bezdětná, ale počneš a porodíš syna.

⁴Proto teď dávej pozor, abys nepila víno ani pivo a nejedla nic nečistého.
⁵Hle, počneš a porodíš syna. Jeho hlavy se nesmí dotknout břitva, protože bude už od matčina lůna zasvěcen Bohu jako nazír.“ On začne zachraňovat Izrael z rukou Filištínů.“

⁶Žena šla a vyprávěla svému muži: „Přišel za mnou Boží muž, vypadal jako Boží anděl! Samou hrůzou jsem se nezeptala, odkud je. Neřekl mi ani své jméno, ⁷ale oznámil mi: „Hle, počneš a porodíš syna. Proto teď nepij víno ani pivo a nejz nic nečistého, protože ten chlapec bude od matčina lůna až do své smrti zasvěcen Bohu jako nazír.““

⁸Manoach se tedy modlil k Hospodinu: „Odpusť, Pane můj. Ať nás prosím ten Boží muž, kterého jsi poslal, navštíví znovu a poučí nás, co máme dělat s tím chlapcem, který se má narodit.“

⁹Bůh Manoacha vyslyšel a Boží anděl jeho ženu znovu navštívil, když byla na poli. Její muž Manoach s ní právě nebyl, ¹⁰a tak se dala rychle do běhu, aby mu to oznámila. „Honem,“ řekla mu, „ukázal se mi ten muž, který mě předtím navštívil!“

¹¹Manoach vstal a šel za svou ženou. Když došel k onomu muži, zeptal se ho: „Ty jsi ten muž, který mluvil s mou ženou?“

„Ano,“ odpověděl.

¹²Manoach mu řekl: „Až dojde na tvá slova, jak se máme ohledně toho chlapce zařídit? Jak s ním máme nakládat?“

¹³Hospodinův anděl Manoachovi odpověděl: „Ať se tvá žena zdržuje všeho, o čem jsem jí řekl: ¹⁴Ať neokusí nic pocházejícího z vinné révy, ať nepije víno ani pivo a ať nejí nic nečistého. Ať dodržuje všechno, co jsem jí přikázal.“

¹⁵Manoach na to Hospodinovu andělu řekl: „Prosím, rádi bychom tě tu zdrželi a připravili kůzle.“

¹⁶Hospodinův anděl Manoachovi odpověděl: „I kdybys mě tu zdržel, nejedl bych tvé jídlo. Chceš-li ale připravit zápalnou oběť, obětuj ji Hospodinu.“ (Manoach totiž stále nevěděl, že je to Hospodinův anděl.)

¹⁷Tehdy se Manoach Hospodinova anděla zeptal: „Jaké máš jméno? Rádi bychom tě poctili, až dojde na tvá slova.“

¹⁸Hospodinův anděl však opáčil: „Proč se mě ptáš na jméno? Je podivuhodné!“

¹⁹Manoach tedy vzal kůzle a moučnou oběť a obětoval to na skále Hospodinu. Tu se před zraky Manoacha a jeho ženy stala podivuhodná věc:

²⁰Když se z oltáře vznesl k nebi plamen, vznesl se v tom plameni i Hospodinův anděl, přímo před zraky Manoacha a jeho ženy. Ti ihned padli tváří k zemi. ²¹Manoach ani jeho žena pak už Hospodinova anděla neviděli. Tehdy si Manoach uvědomil, že to byl Hospodinův anděl.

²²„Určitě zemřeme!“ řekl své ženě. „Vždyť jsme viděli Boha!“

²³„Kdyby nás Hospodin chtěl zabít,“ odpověděla mu jeho žena, „nepřijal by od nás zápalnou a moučnou oběť. Neukázal by nám to všechno a neoznámil nám to, co teď.“

²⁴Ta žena potom porodila syna a dala mu jméno Samson. Chlapec rostl a Hospodin mu žehnal. ²⁵V Machane-dan mezi Coreou a Eštaolem ho pak začal podněcovat Duch Hospodinův.

Samsonova svatba

14 Samson sestoupil do Timny a mezi filištínskými dívkami si tam vyhlédl ženu. ²Když se vrátil, oznámil svému otci a matce: „Vyhlédl jsem si v Timně jednu filištínskou dívku. Teď mě s ní ožeňte.“

³Otec a matka mu ale řekli: „Copak se nenajde žena ve tvém příbuzenstvu ani v celém našem lidu? Proč by ses chodil ženit k těm neobřezaným Filištínům?“

„Tuhle chci,“ odpověděl Samson otci, „tahle se mi líbí!“ ⁴(Jeho otec a matka ovšem nevěděli, že to bylo od Hospodina – že hledá proti Filištínům záminku. Filištíni totiž v té době ovládali Izrael.)

⁵Samson tedy šel se svým otcem a matkou dolů do Timny. Když přišli k městským vinicím, náhle na něj s řevem vyskočil mladý lev. ⁶Samsona se ale zmocnil Duch Hospodinův, takže lva roztrhl holýma rukama, jako by trhal kůzle. Svému otci ani matce ale neřekl, co udělal.

⁷Samson šel dál až do Timny, promluvil s tou ženou a líbila se mu. ⁸Po nějaké době tam šel znovu, aby si ji vzal. Odbočil, aby se podíval na mrtvého lva a hle, ve lví zdechlině byl včelí roj a med. ⁹Nabral si ho do hrsti a šel a jedl. Když se vrátil k otci a matce, dal jim ho jíst také. Neřekl jim ale, že ten med nabral ze lví zdechliny.

¹⁰Jeho otec pak zašel za tou ženou, zatímco Samson chystal hostinu, jak se na ženicha sluší. ¹¹Když místní viděli, že je sám, vybrali třicet družbů, aby mu dělali společnost.

¹²„Chci vám dát hádanku,“ řekl jim Samson. „Když mi ji za sedm dní téhle hostiny zodpovíte a uhodnete, dám vám třicet košil a třicately sváteční šaty. ¹³Když mi ale nedokážete odpovědět, dáte vy mně třicet košil a třicately sváteční šaty.“

„Dej nám tu svou hádanku,“ řekli mu na to. „Chceme ji slyšet.“

¹⁴Pověděl jim:

„Kdo se krmí, vydal krmí,
ze siláka sladkost láká.“

Tři dny nedokázali na tu hádanku odpovědět. ¹⁵Čtvrtého^a dne požádali Samsonovu ženu: „Vytáhni ze svého muže řešení té hádanky. Jinak tě i s domem tvého otce upálíme. To jste nás sem pozvali, abyste nás obrali?“

¹⁶Samsonova žena tedy na něj s pláčem dotírala: „Ty mě vůbec nemáš rád! Ty mě nemiluješ. Dal jsi mým lidem hádanku, a mně jsi ji neprozradil.“

„Neprozradil jsem ji ani svému otci a matce,“ řekl jí na to, „a tobě ji mám prozradit?“ ¹⁷Ona však na něj celých sedm dní hostiny s pláčem naléhala. Trápila ho tak, že jí tu hádanku sedmého dne prozradil, a ona ji pak prozradila svým lidem.

¹⁸Sedmého dne před západem slunce mu tedy muži toho města řekli:

„Co sladšího než med,
kdo silnější než lev?“

^a15 podle někt. rukopisů LXX a Syr (MT: *Sedmého*)

Na to jim odpověděl:

„Mou jalovičkou kdybyste neorali,
hádanku mou byste neuhodli!“

¹⁹Tehdy se ho zmocnil Duch Hospodinův. Sešel do Aškelonu, pobil tam třicet mužů, svlékl je a jejich šaty dal těm, kdo zodpověděli hádanku. Rozpálen hněvem se pak vrátil do domu svého otce. ²⁰Samsonovu ženu pak dostal jeden z jeho družbů, který se s ním přátelil.

Samsonova pomsta

15 Za nějaký čas, v době pšeničné sklizně, šel Samson navštívit svou ženu a nesl jí kůzle. „Jdu za svou ženou do ložnice,“ řekl.

Její otec ho tam ale nepustil: ²„Myslel jsem, že se ti znelíbila, tak jsem ji dal tvému družbovi.“ Potom mu navrhl: „A co její mladší sestra, ta je přece hezčí. Vezmi si ji místo ní!“

³Na to Samson odpověděl: „Tentokrát to nebude má vina, když Filištinům ublížím!“ ⁴Potom šel a pochytil tři sta lišek. Svázal je po dvou ocasy k sobě a mezi ocasy jim vždy připevnil pochodeň. ⁵Pochodně pak zapálil a vypustil ty lišky Filištinům do obilí. Tak spálil sklizené i nesklizené obilí, ba i vinice a olivy.

⁶„Kdo to udělal?“ ptali se Filištiní.

„Samson, zeť toho z Timny,“ doslechli se. „Prý za to, že mu vzal ženu a dal ji jeho družbovi.“ A tak Filištiní šli a tu ženu i s jejím otcem upálili.

⁷„Tak vy takhle?“ řekl na to Samson. „Teď tedy nepřestanu, dokud se vám nepomstím!“ ⁸A bil je hlava nehlava; byla to hrozná řež. Potom odešel a usadil se v Etamské jeskyni.

⁹Filištiní pak vytáhli do boje. Utábořili se v Judsku a chystali se zaútočit na Lechi (to jest Čelist). ¹⁰„Proč jste na nás vytáhli?“ ptali se judští muži.

„Přišli jsme spoutat Samsona,“ odpověděli. „Uděláme mu totéž, co udělal nám!“

¹¹Tři tisíce judských mužů se tedy vypravilo dolů k Etamské jeskyni. „Copak nevíš, že nás Filištiní mají v moci? Cos nám to udělal?“ vyčítali Samsonovi.

„Udělal jsem jim totéž, co oni mně,“ odpověděl jim.

¹²„Přišli jsme tě spoutat,“ řekli mu. „Vydáme tě Filištinům.“

„Přisahejte, že mi sami neublížíte,“ odpověděl Samson.

¹³„Neublížíme,“ řekli mu. „Chceme tě jen spoutat a vydat jim. Zabít tě nechceme.“ A tak ho spoutali dvěma novými provazy a odvedli ho ze skal.

¹⁴Když se Samson blížil k Lechi, Filištiní mu s křikem vyrazili naproti. Vtom se ho zmocnil Duch Hospodinův. Provazy na jeho pažích najednou byly jako hořící koudel a pouta mu spadla z rukou. ¹⁵Našel čerstvou oslí čelist, popadl ji a pobil s ní tisíc mužů.

¹⁶Samson tehdy řekl:

„Čelistí osla oslům jsem čelil,
čelistí osla tisíc jich skolil!“

¹⁷Když domluvil, čelist odhodil a nazval to místo Ramat-lechi, *Čelistní vrch*.

¹⁸Samson měl velikou žízeň, a tak volal k Hospodinu: „Po tom skvělém vítězství, které jsi dal svému služebníkovi, teď musím umřít žízní? To mám padnout do rukou těch neobřezanců?“ ¹⁹Bůh tenkrát v Lechi prorazil prohlubeň, ze které vytryskla voda. Samson se napil, pookřál a ožil. Tu studánku proto nazval En-hakore, *Pramen volajícího*, a ten je v Lechi až dodnes.

²⁰Samson soudil Izrael ve filištínských dobách po dvacet let.

Samson a Dalila

16 Samson se jednou vydal do Gazy. Uviděl tam jednu nevěstku a šel k ní. ²Mezi obyvateli Gazy se rozneslo: „Samson je tu!“ Obcházeli tedy kolem a celý den^a na něj číhali v městské bráně. Celou noc ale byli v klidu, protože si říkali: „Zabijeme ho, až se rozední.“

³Samson ale zůstal ležet jen do půlnoci. O půlnoci vstal, popadl vrata městské brány a vytrhl je i s oběma veřejemi a závorou. Naložil si je na záda a vynesl je až na vrchol té hory před Hebronem.

⁴Jednou se pak zamiloval do jedné ženy v údolí Sorek. Jmenovala se Dalila. ⁵Přišli za ní filištínsí vládci a žádali ji: „Sveď ho a zjisti, v čem je ta jeho veliká síla a jak bychom ho mohli přemoci, spoutat a zkrotit. Každý z nás ti dá jedenáct set šekelů^b stříbra.“

⁶Dalila se tedy Samsona vyptávala: „Prozraď mi, prosím, v čem je ta tvoje veliká síla? Čím bys mohl být spoután a zkrocen?“

⁷Samson jí řekl: „Kdyby mě spoutali sedmi novými tětivami, které ještě nevyschly, byl bych slabý jako každý jiný.“

⁸Filištínsí vládci za ní tedy přišli se sedmi novými tětivami, které ještě nevyschly, a ona ho jimi spoutala. ⁹(V pokoji přitom měla ukryté muže.) Vtom na něj zavolala: „Samsone, Filištíni jdou na tebe!“ On ale ty tětivy roztrhal, jako se trhá koudel, když se jí dotkne plamen. Tajemství jeho síly tedy nebylo odhaleno.

¹⁰Dalila pak Samsonovi vyčítala: „Ach, tys mě oklamal, říkal jsi mi lži! Teď už mi ale pověz, čím bys mohl být spoután.“

¹¹Řekl jí tedy: „Kdyby mě pevně spoutali novými provazy, které se ještě na nic nepoužily, byl bych slabý jako každý jiný.“

¹²Dalila pak vzala nové provazy a spoutala ho jimi. Vtom na něj zavolala: „Samsone, Filištíni jdou na tebe!“ (V pokoji přitom měla ukryté muže.) On si ale ty provazy strhal z paží jako nitě.

¹³Dalila pak Samsonovi vyčítala: „Až doteď jsi mě klamal, říkal jsi mi lži! Pověz mi, čím bys mohl být spoután?“

Řekl jí tedy: „Kdybys těch sedm copů, co mám na hlavě, vpletla do osnovy a utáhla kolíkem, byl bych slabý jako každý jiný.“

¹⁴Když pak usnul, Dalila vzala sedm copů na jeho hlavě, vpletla je do osnovy^c a utáhla kolíkem. Vtom na něj zavolala: „Samsone, Filištíni jdou na tebe!“ Probudil se ze spánku a vytrhl kolík i se stavem a osnovou.

¹⁵A tak mu vyčítala: „Jak můžeš říkat, že mě miluješ, když u mě nemáš srdce? Už třikrát jsi mě oklamal! Copak mi nepovíš, v čem je ta tvoje veliká

^a2 rekonstruované znění (MT: *celou noc*)
v. 13–14 chybí *utáhla kolíkem ... do osnovy*)

^b5 asi 13 kg

^c14 podle LXX (v MT ve

síla?“ ¹⁶Těmi řečmi ho mučila den co den, až jednou měl toho dotírání k smrti dost.

¹⁷Tehdy jí všechno prozradil: „Mé hlavy se nedotkla břitva, protože jsem už od matčina lůna zasvěcen Bohu jako nazír. Kdyby mě oholili, má síla by mě opustila a byl bych slabý jako každý jiný.“

¹⁸Dalila poznala, že jí všechno prozradil, a tak poslala pro filištínské vládce: „Přijďte ještě jednou – všechno mi prozradil!“ Filištínští vládci k ní tedy přišli a přinesli s sebou peníze. ¹⁹Potom uspala Samsona na klíně a zavolala někoho, ať mu z hlavy oholí těch sedm copů. Tak ho ovládla a podmanila; jeho síla ho opustila.

²⁰Vtom zavolala: „Samsone, Filištíní jdou na tebe!“

Probudil se ze spánku a řekl si: „Z toho se dostanu jako už tolikrát; setřes to ze sebe.“ Nevěděl, že od něj Hospodin odstoupil.

²¹Filištíní ho popadli a vyloupli mu oči. Potom ho odvedli dolů do Gazy, kde ho spoutali bronzovými řetězy a ve vězení musel otáčet mlýnským kamenem. ²²Vlasy mu ale na oholené hlavě začaly znovu růst.

Samsonova smrt

²³Filištínští vládci se sešli, aby přinesli velkou oběť svému bohu Dágonovi a aby oslavovali. Prohlašovali totiž:

„Do rukou nám bůh náš dal
našeho nepřítele Samsona!“

²⁴Lid při pohledu na něj chválil svého boha:

„Do rukou nám bůh náš dal
našeho nepřítele,
naší země ničitele –
tolik našich zmordoval!“

²⁵A když byli v nejlepším, řekli: „Zavolejte Samsona, ať je zábava!“ Zavolali tedy Samsona z vězení, aby je bavil.

Když ho postavili mezi sloupy, ²⁶Samson požádal chlapce, který ho vedl za ruku: „Nech mě sáhnout na sloupy, které drží tenhle chrám. Chci se o ně opřít.“ ²⁷Chrást byl plný mužů i žen. Byli tam i všichni filištínští vládci. I na střeše bylo kolem tří tisíc mužů a žen, kteří chtěli vidět tu zábavu se Samsonem.

²⁸Tehdy Samson volal k Hospodinu: „Hospodine, Pane můj, rozpomeň se na mě! Ještě jednou mi prosím dej sílu, Bože! Ať se Filištínům najednou pomstím za obě své oči!“ ²⁹Pak nahmatl oba prostřední sloupy, které držely chrám, a opřel se o ně, pravicí o jeden a levicí o druhý. ³⁰„Ať zemřu i s těmi Filištíny“ zvolal Samson a zatlačil vši silou, takže se chrám zřítíl na vládce i na všechny lid uvnitř. Tak jich zabil při své smrti více než za svého života.

³¹Potom tam přišli jeho bratři a celá jeho rodina, aby si ho vzali. Odnesli ho a pohřbili mezi Coreou a Eštaolem v hrobě jeho otce Manoacha. Soudil Izrael dvacet let.

BEZ KRÁLE

Míkova svatyně

17 V Efraimských horách byl jeden muž jménem Míkajáš. ²Ten řekl své matce: „Víš, jak ti někdo vzal těch jedenáct set šekelů stříbra? Slyšel jsem, jak jsi kvůli nim vyslovila kletbu. Nuže, to stříbro mám já. To já je vzal, teď ti je ale vrátím.“^a

„Hospodin ti žehnej, můj synu!“ zvolala jeho matka.

³Jakmile jí těch jedenáct set stříbrných vrátil, prohlásila: „To stříbro slavnostně zasvěcuji Hospodinu za svého syna a nechám z něj odlít modlu.“

⁴Poté, co jí to stříbro vrátil, vzala jeho matka 200 šekelů^b stříbra a dala je kovotepci, který z něj odlil modlu. Tu pak měl Míkajáš v domě.

⁵Tento muž, Míka, měl doma svatyni. Vyrobil také efod a bůžky a pověřil jednoho ze svých synů, aby mu dělal kněze. ⁶Izrael byl tenkrát bez krále. Každý si dělal, co chtěl.

⁷V judském Betléme byl jeden mladý levita, který bydlel v Judově rodu.

⁸Ten muž ale z judského Betléma odešel hledat si jiné místo k bydlení. Přišel do Efraimských hor a doputoval až k Míkovu domu.

⁹„Odkud jdeš?“ zeptal se ho Míka.

„Jsem levita z judského Betléma. Hledám si místo k bydlení,“ on na to.

¹⁰„Zůstaň u mě,“ řekl mu Míka. „Dělej mi otce a kněze za deset šekelů^c stříbra ročně a k tomu ošacení a stravu.“ ¹¹A levita u něj ochotně zůstal; ten mladík pak byl pro Míku jako jeden z jeho synů. ¹²Míka ho pověřil, aby mu dělal kněze, a ten levitský mladík bydlel v jeho domě.

¹³Míka si říkal: „Teď ke mně Hospodin určitě bude dobrotivý – vždyť mám za kněze levitu!“

Danova svatyně

18 Izrael byl tenkrát bez krále. Danův kmen si hledal území, na němž by se usídlil, protože mu do té doby mezi izraelskými kmeny nepřípadl žádný dědičný podíl.^d ²Synové Danovi proto ze svého rodu vyslali pět udatných mužů z Coreje a Eštaolu, aby prozkoumali a obhlédli zem. Řekli jim: „Jděte obhlédnout zem.“

Dorazili až do Efraimských hor, k Míkovu domu, a tak tam přenocovali.

³Když k tomu domu přišli blíž, poznali po hlase toho levitského mladíka. Zašli tedy dovnitř a ptali se ho: „Jak ses sem dostal? Co tu děláš? Proč tu jsi?“

⁴Vyprávěl jim tedy, jak se s ním Míka dohodl: „Najal mě, a tak mu dělám kněze.“

⁵Požádali ho tedy: „Chtěli bychom něco vědět. Zeptej se, prosím, Boha, zda bude naše cesta úspěšná.“

⁶„Jděte v pokoji,“ řekl jim ten kněz. „Nad vaší cestou bdí Hospodin.“

⁷A tak těch pět mužů šlo dál, až přišli do Laiše. Viděli, že tamní lid žije v bezpečí jako Sidonci, v klidu a bezstarostně, a že je nikdo v celém okolí nenapadá a neutiskuje. Od Sidonu byli daleko a s nikým neměli dohodu.

⁸Potom se ti muži vrátili do Coreje a Eštaolu. „Tak co?“ ptali se jich bratři.

⁹„Zvedejte se, pojďme na ně!“ odpověděli. „Viděli jsme tu zem – je výborná! To tu chcete jen tak sedět? Nezdružte se a pojďte, půjdeme tu zem

^a2 věta *teď ti je ale vrátím* přesunuta (v MT na konci v. 3)

^b4 asi 2,3 kg

^c10 asi 115 g

^d1 viz Soud 1:34

obsadit! ¹⁰Bůh vám ji dává do rukou! Až tam přijdete, najdete bezstarostný lid a doširoka otevřenou zem. Tomu místu neschází vůbec nic, co má země mít.“

¹¹A tak z Coreje a Eštaolu vyrazilo šest set mužů z Danova rodu v plné zbroji. ¹²Táhli vzhůru a utábořili se v Kiriát-jearimu v Judsku. (Proto se tomu místu západně od Kiriát-jearimu dodnes říká Machane-dan, *Danův tábor*.) ¹³Odtamtud pak šli do Efraimských hor a dorazili až k Míkovu domu.

¹⁴Vtom se ozvalo těch pět mužů, kteří propátrali kraj Laiš. „Víte, co je tamhle v těch domech?“ řekli svým bratrům. „Efod, bůžkové a odlitá modla! Víte, co teď máte dělat.“ ¹⁵Odbočili tam a vešli do domu toho levitského mladíka (totiž do Míkova domu). Poptali se ho, jak se daří. ¹⁶Šest set ozbrojenců z Danova kmene zůstalo stát u brány ¹⁷a těch pět, kteří propátrali zem, vešlo dovnitř. Vzali tu modlu, efod i bůžky. Kněz zatím stál u brány s šesti sty muži v plné zbroji.

¹⁸Těch pět vešlo do Míkova domu a vzali modlu, efod, bůžky i ten odliitek. „Co to děláte?“ ptal se jich kněz.

¹⁹„Mlč!“ řekli mu. „Zavři pusu a pojď s námi. Budeš dělat otce a kněze nám. Je lepší dělat domácího kněze pro jednoho muže, nebo kmenového kněze pro izraelský rod?“ ²⁰Kněze to upřímně potěšilo. Vzal efod, bůžky i tu modlu a připojil se k nim.

²¹Vydali se tedy na další pochod. Děti a dobytek s majetkem nechali jít v čele. ²²Když už byli od Míkova domu dost daleko, seběhli se Míkovi sousedé a Danovce dostihli. ²³Volali za nimi, až se k nim Danovi synové otočili a řekli Míkovi: „Co ti je? Proč jste se tak sběhli?“

²⁴Ten odpověděl: „Vzali jste mi kněze i bohy, které jsem si udělal, a šli jste pryč. Co mi zbude? Jak se mě můžete ptát: Co ti je?“

²⁵Danovci mu ale řekli: „Radší už na nás nekřič. Prudší povahy by se na vás mohly vrhnout, a přijdeš o život i se svou rodinou!“ ²⁶Danovi synové pak pokračovali svou cestou. Míka viděl, že jsou silnější než on, a tak se otočil a vrátil se domů.

²⁷Tak vzali ten Míkův výtvor i jeho kněze a přitáhli na Laiš, na ten klidný a bezstarostný lid. Pobili je ostřím meče a město vypálili. ²⁸Nikdo je nezachránil; město bylo od Sidonu daleko a s nikým neměli dohodu. Leželo v údolí u Bet-rechobu.

Danovi synové pak to město znovu vystavěli a usídlili se v něm. ²⁹Pojmenovali to město Dan po svém praotci Danovi, který byl Izraelův syn. Předtím se ale to město jmenovalo Laiš. ³⁰Danovci tam vztyčili tu modlu a Jonatan, syn Geršoma, syna Mojžíšova,^a jim se svými syny dělal kmenové kněží až do dne, kdy byli ze země vyhnáni. ³¹Tu modlu, kterou si Míka nechal udělat, tam udržovali celou dobu, kdy stál Boží dům v Šílu.

Gíbejská hanebnost

19 Izrael byl tenkrát bez krále. Hluboko v Efraimských horách bydlel jeden levita. Našel si družku z judského Betléma, ²ale ta se s ním pohádala a odešla od něj do domu svého otce v judském Betléme. Když už tam byla nějaké čtyři měsíce, ³její muž se rozhodl, že půjde za ní, vlídně s ní promluví a přivede ji zpět. Měl s sebou svého mládence a pár oslů. Ta

^a30 podle písařské tradice, někt. rukopisů LXX a Vul (MT: *Manasesova*)

dívka ho pozvala dál, a když ho její otec uviděl, radostně ho uvítal. ⁴Jeho tchán, dívčin otec, ho zdržoval, takže u něj zůstal tři dny. Jedli tam, pili a nocovali.

⁵Čtvrtého dne ráno si přivstali a zeť se zvedal, že už půjde. Dívčin otec mu ale řekl: „Posilni se trochu jídla, než půjdete.“ ⁶A tak se posadili a oba spolu jedli a pili. Potom mu dívčin otec řekl: „Prosím, laskavě tu ještě přespí a pohov si.“ ⁷On už se zvedal, že půjde, ale tchán na něj naléhal, takže tam znovu zůstal na noc.

⁸Ráno pátého dne si přivstal, že půjde. Dívčin otec mu ale řekl: „Prosím, pořádně se posilni.“ A než oba pojedli, zdrželi se až do odpoledne. ⁹Tehdy muž vstal, že se svou družkou a mládcem půjdou. Dívčin otec, jeho tchán, mu ale řekl: „Podívej se, den už se chýlí k večeru. Zůstaňte prosím na noc. Vždyť už se smráká. Přespí tu a pohov si. Zítra si přivstanete, vydáte se na cestu a dorazíte domů.“ ¹⁰On už tam ale nehodlal strávit další noc, a tak se zvedl a se svým párem oslů v postrojích a se svou družkou vyrazil k Jebusu (což je Jeruzalém).

¹¹Když míjeli Jebus, bylo už dost pozdě. Mládenec proto svému pánu řekl: „Pojď, prosím, odbočme do toho jebusejského města a přenocujeme tam.“

¹²Jeho pán mu odpověděl: „Nepůjdeme do cizího města, které nepatří Izraelcům. Budeme pokračovat do Gibeje. ¹³Pojď,“ pobídl mládence, „dojdeme do Gibeje nebo až do Rámy. V jednom z těch měst přespíme.“ ¹⁴A tak šli dál. Když přicházeli k benjamínské Gibeji, slunce už zapadalo, ¹⁵a tak odbočili, aby tam přenocovali. Když levita vešel do Gibeje, posadil se na městském prostranství, ale nikdo je na noc nepozval k sobě domů.

¹⁶A hle, jeden stařík se večer vracel z práce na poli. Pocházel z Efraimských hor a v Gibeji bydlel jako přistěhovalec (místní totiž byli Benjamínci). ¹⁷Když se rozhlédl, uviděl na městském prostranství pocestného. „Kam jdeš a odkud přicházíš?“ zeptal se stařík.

¹⁸„Jsme na cestě z judského Betléma hluboko do Efraimských hor, odkud pocházím,“ odpověděl mu. „Šel jsem do judského Betléma a teď se vracím domů.“ Nikdo mě ale k sobě nepozval. ¹⁹Máme slámu i obrok pro své osly, mám i chléb a víno pro sebe, zde pro tvou služebnici i pro mládence, který tvého služebníka provází. Nic víc nepotřebujeme.“

²⁰„Buď vítán,“ řekl mu stařík. „Postarám se o všechno, co potřebuješ. Jen prosím nenocuj tady venku.“ ²¹Vzal je k sobě domů, nasypal oslům, umyli si nohy a pak jedli a pili.

²²A jak si tak hověli, náhle dům oboustoupili místní ničemové. Začali tlouct do dveří a křičet na starého hospodáře: „Vyveď toho mužského, co přišel k tobě domů, ať si ho užijeme!“

²³Hospodář k nim vyšel ven se slovy: „To ne, bratři! Nedělejte prosím nic zlého! Ten muž je přece mým hostem! Neprovádějte takovou hanebnost.“

²⁴Je tu má dcera, ještě panna, a také jeho družka. Hned je vyvedu! Zneuctěte je, udělejte s nimi, co se vám zlíbí. Jen ale neprovádějte žádnou hanebnost tomu muži!“

²⁵Nemínili ho však poslouchat. Levita nakonec vzal svou družku a vystrčil ji k nim ven. Znásilňovali ji a týrali celou noc až do rána. Pustili ji, až když začalo svítat.

¹⁸ podle LXX (MT: *do domu Hospodinova*); srov. v. 29

²⁶Nad ránem se žena vrátila. Až do rozednění zůstala ležet u dveří domu, kde byl její pán. ²⁷Její pán ráno vstal, otevřel dveře domu, aby vyrazil na cestu, a hle – jeho družka leží u dveří domu s rukama na prahu. ²⁸„Vstávej,“ řekl jí, „jdeme.“ Žádná odpověď. Naložil ji tedy na osla, sebral se a šel domů.

²⁹Když dorazil domů, vzal nůž a rozřezal svou družku i s kostmi na dvanáct kusů. Ty pak rozeslal po všech končinách Izraele. ³⁰Kdokoli to spatřil, říkal: „Něco tak neslýchaného se nestalo ode dne, kdy Izraelci vyšli z Egypta. Přemýšlejte! Poradte se! Udělejte něco!“

Benjamínská válka

20 Nato všichni Izraelci od Danu až po Beer-šebu i ti z gileádského kraje vyrazili jako jeden muž před Hospodina do Micpy, kde se shromáždila celá obec. ²Do shromáždění Božího lidu se dostavili vůdcové všeho lidu ze všech izraelských kmenů – 400 000 pěších bojovníků. ³(To, že se Izraelci sešli v Micpě, se ovšem doslechli také Benjamínci.) Synové Izraele se ptali: „Řekněte, jak se ta hrozná věc stala.“

⁴Onen levita, manžel té zavražděné ženy, odpověděl: „Přišel jsem se svou družkou přenocovat do benjamínské Gibeje. ⁵Gibejští měšťané mě ale tu noc napadli. Obklíčili mě v domě a chtěli mě zavraždit. Mou družku znásilnili tak, že zemřela. ⁶Vzal jsem ji, rozřezal a rozeslal do všech kraňů izraelského dědictví, protože spáchali v Izraeli zvrhlost a hanebnost! ⁷Hle, vy všichni jste synové Izraele. Poradte se a na místě rozhodněte.“

⁸Nato všechny lid povstal jako jeden muž se slovy: „Nikdo z nás nepůjde domů, nikdo se nevrátí do svého příbytku. ⁹S Gibejí naložíme takto: Budeme losovat ¹⁰a ve všech izraelských kmenech vybereme deset mužů ze sta, sto z tisíce a tisíc z desetitisíce, aby zásobovali vojsko. To se vypraví na benjamínskou Gibeu, aby pomstilo tu nevýslovnou hanebnost, kterou spáchali v Izraeli.“ ¹¹Všichni Izraelci se tedy svorně jako jeden muž shromáždili proti tomu městu.

¹²Izraelské kmeny pak do celého kmene Benjamín vyslaly muže se slovy: „Co se to u vás stalo za hroznou věc? ¹³Hned nám ty gibejské ničemy vydejte, ať je zabijeme a vymýtíme zlo z Izraele.“

Benjamínci ale své izraelské bratry nemínili poslechnout. ¹⁴Stáhli se ze svých měst ke Gibeji, aby proti Izraelcům vytáhli do boje. ¹⁵Toho dne se z měst nahlásilo 26 000 benjamínských bojovníků kromě sedmi set znamenitých mužů, kteří se nahlásili z Gibeje. ¹⁶V celém tom vojsku bylo sedm set znamenitých mužů, leváků, z nichž každý střílel z praku navlas přesně a neminul.

¹⁷Z Izraelců (bez Benjamína) se nahlásilo 400 000 bojovníků, samých udatných mužů. ¹⁸Zvedli se a táhli do Bet-elu, aby se dotazovali Boha: „Kdo z nás má vytáhnout do boje proti Benjamíncům jako první?“

Hospodin jim řekl: „První bude Juda.“

¹⁹Izraelci tedy ráno vstali a položili se proti Gibeji. ²⁰Zatímco se ale před Gibeou šikovali k bitvě proti Benjamínovi, ²¹Benjamínci vyrazili z Gibeje a pobili toho dne 22 000 Izraelců.

²²Když se pak izraelské vojsko vzchopilo, sešikovali se znovu k bitvě na stejném místě jako prvního dne. ²³(Izraelci totiž předtím šli a plakali před

Hospodinem až do večera. Ptali se Hospodina: „Máme jít znovu do boje proti našim bratrům Benjamíncům?“ a Hospodin odpověděl: „Jděte proti nim.“

²⁴A tak druhého dne Izraelci zaútočili na Benjamínce. ²⁵Ti jim ale i druhého dne vyrazili z Gibeje naproti a pobili dalších 18 000 Izraelců ozbrojených mečem.

²⁶Všichni Izraelci pak s celým vojskem táhli do Bet-elu. Když tam přišli, seděli toho dne s pláčem před Hospodinem, postili se až do večera a přinášeli Hospodinu zápalné a pokojné oběti. ²⁷Izraelci se tehdy dotazovali Hospodina, neboť tam v té době byla Truhla Boží smlouvy. ²⁸Pinchas, syn Eleazara, syna Áronova, stál před ní a ptal se: „Máme jít znovu do boje proti našim bratrům Benjamíncům, anebo máme přestat?“

„Jděte,“ odpověděl Hospodin. „Zítřka je vydám do vašich rukou.“

²⁹Izrael tehdy rozestavil kolem Gibeje zálohy. ³⁰Třetího dne Izraelci vytáhli proti Benjamíncům a sešikovali se před Gibejí jako už dvakrát předtím. ³¹Benjamínci vyrazili proti nim. Vzdálili se od města a jako už dvakrát předtím začali pobíjet vojáky. Na bitevním poli a na silnicích do Bet-elu a do Gibeje padlo z Izraele asi třicet mužů.

³²„Porážíme je jako předtím!“ říkali si tehdy Benjamínci. Izraelci si ale řekli: „Utíkejme, ať je odlákáme od města až k silnicím.“

³³Hlavní voj Izraelců tedy ustoupil a znovu se sešikoval v Baal-tamaru. Izraelská záloha zatím vyrazila ze svého stanoviště západně od Gibeje.

³⁴Deset tisíc znamenitých mužů z celého Izraele podniklo přímý útok na Gibeu. Strhl se prudký boj. Benjamínci vůbec nevěděli, jaká pohroma se blíží. ³⁵Hospodin tehdy Benjamína před Izraelem porazil. Onoho dne synové Izraele pobili 25 100 benjamínských mužů, samých bojovníků.

³⁶Benjamínovi synové viděli, že jsou poraženi.

Izraelci ustoupili před Benjamínem jen proto, že počítali se zálohou, kterou u Gibeje nastražili. ³⁷Muži ze zálohy rychle vpadli do Gibeje, rozvinuli se a pobili celé město ostřím meče. ³⁸Izraelci měli se zálohou domluveno: „Až začne z města stoupat oblak dýmu, ³⁹Izraelci se v bitvě otočí.“

Benjamínci právě začali Izraelce pobíjet (padlo už asi třicet mužů), a tak si řekli: „Jistě, porážíme je jako v předchozí bitvě!“ ⁴⁰Z města ale začal stoupat oblak dýmu. Benjamínci se otočili a hle – z města stoupá k nebi dým jako ze zápalné oběti! ⁴¹Vtom se hlavní voj Izraelců obrátil. Když Benjamínci viděli, jaká pohroma se blíží, zhrozili se. ⁴²Dali se před Izraelci na útěk směrem k poušti, ale bojovníci z města^a je dostihli, a tak je pobíjeli z obou stran. ⁴³Obklíčili Benjamínce a neúnavně je pronásledovali až na východ od Gibeje, kde je rozdrtili. ⁴⁴Osmnáct tisíc Benjamínců, samých udatných mužů, tam padlo. ⁴⁵Ostatní se dali na útěk do pouště k Rimonské skále, ale Izraelci jich na silnicích dostihli ještě pět tisíc. Hnali je až ke Gidomu, kde z nich dva tisíce pobili.

⁴⁶A tak toho dne nakonec padlo 25 000 benjamínských bojovníků, samých udatných mužů. ⁴⁷Šesti stům mužů se ale podařilo utéct do pouště k Rimonské skále, kde zůstali čtyři měsíce. ⁴⁸Izraelci se pak vrátili a vybíjeli všechna benjamínská města ostřím meče, včetně dobytka a všeho, nač narazili. Všechna města, na něž narazili, vypálili.

^a42 podle LXX (MT: z měst)

Co si počneme?

21 Izraelci v Micpě přísahali: „Nikdo z nás nedá svou dceru za ženu Benjamínci!“

²Potom se odebrali do Bet-elu a seděli tam před Bohem až do večera. S velikým pláčem hlasitě naříkali: ³„Hospodine, Bože izraelský, co se to v Izraeli stalo? Proč dnes má být z Izraele odečten celý kmen?“

⁴Druhého dne časně zrána tam lid postavil oltář a přinášel zápalné a pokojné oběti. ⁵Izraelci se ptali: „Kdo ze všech izraelských kmenů nepřišel do shromáždění k Hospodinu?“ Zavázali se totiž přísahou, že každý, kdo nepřijde k Hospodinu do Micpy, musí zemřít.)

⁶Izraelcům tehdy přišlo jejich bratra Benjamína líto. Říkali: „Dnes byl z Izraele vyhlazen celý kmen! ⁷Co si počneme s těmi, kdo zbyli? Jak jim opatříme ženy? Vždyť jsme přísahali při Hospodinu, že jim nikdo nedáme svou dceru za ženu.“

⁸Potom se ptali: „Kdo z izraelských kmenů nepřišel k Hospodinu do Micpy?“ Ukázalo se, že do tábora na shromáždění nepřišel nikdo z Jábeš-gileádu. ⁹Spočítali totiž lid a hle – z obyvatel Jábeš-gileádu tam nebyl nikdo.

¹⁰Obec tam proto vyslala 12 000 udatných mužů s příkazem: „Jděte a pobijte obyvatele Jábeš-gileádu ostřím meče, včetně žen a dětí. ¹¹Toto je úkol, který splníte: Každého muže i každou ženu, která poznala muže, pobijte.“

¹²Mezi obyvatele Jábeš-gileádu se našlo 400 dívek, netknutých panen, které ještě nepoznaly muže. Ty přivedli do tábora v Šílu v kanaánské zemi.

¹³Obec pak poslala k oněm Benjamíncům na Rimonské skále vzkaz s vyhlášením míru. ¹⁴Benjamín se tenkrát vrátil a Izraelci jim dali ženy, které nechali z Jábeš-gileádu naživu. Nebylo jich ale dost.

¹⁵Lidu bylo Benjamína líto, protože Hospodin dopustil v izraelských kmenech trhlínu. ¹⁶Stařešinové obce říkali: „Co si počneme s těmi, kdo zbyli? Jak jim opatříme ženy? Benjamínské ženy byly přece vyhlazeny.“

¹⁷Říkali také: „Ti, kdo se z Benjamína zachránili, potřebují dědice, aby z Izraele nevymizel celý kmen. ¹⁸Naše dcery jim ale za ženy dát nemůžeme, protože Izraelci přísahali: Zlořečený, kdo by dal ženu Benjamínovi!“

¹⁹Pak si ale řekli: „V Šílu je přece Hospodinova výroční slavnost!“ (Je to severně od Bet-elu, východně od silnice vedoucí z Bet-elu do Šechemu a jižně od Lebony.) ²⁰A tak Benjamíncům poradili: „Jděte se schovat do vinic. ²¹Jakmile uvidíte, že dívky ze Šíla jdou tančit na veselici, vyskočte z vinic, každý si z nich polapte manželku a vraťte se do benjamínského kraje. ²²Kdyby si k nám jejich otcové nebo bratři přišli stěžovat, řekneme jim: Mějte s nimi slitování, vždyť jsme v boji neukořistili dost žen pro všechny! Vy sami jste jim dcery nedali, takže jste nevinní.“

²³A tak to Benjamínci udělali. Každý si z té veselice odvedl manželku, kterou si chytil. Pak šli a vrátili se do svého dědictví. Znovu vystavěli svá města a bydleli v nich.

²⁴Synové Izraele se tenkrát odtamtud rozešli každý ke svému kmeni a ke svému rodu, každý do svého dědictví. ²⁵Izrael byl tenkrát bez krále. Každý si dělal, co chtěl.

RÚT

Kam půjdeš, půjdu

ZA DNŮ, KDY ROZHODOVALI SOUDCOVÉ, nastal v zemi hlad. Jeden muž z judského Betléma proto odešel, aby se svou manželkou a dvěma syny nějaký čas bydlel v moábském kraji. ²Ten muž se jmenoval Elimelech, jeho žena Noemi a jeho dva synové Machlon a Kiljon; byli to Efratejci z judského Betléma. Přišli do moábského kraje a bydleli tam.

³Elimelech, Noemin muž, pak zemřel a ona zůstala sama se dvěma syny. ⁴Ti si vzali moábské ženy; jedna se jmenovala Orpa a druhá Rúť. Když tam bydleli asi deset let, ⁵zemřeli také Machlon a Kiljon. A tak ta žena zůstala sama, bez svých dvou synů a bez muže.

⁶Když se pak v moábském kraji dozvěděla, že Hospodin navštívil svůj lid a dal mu chléb, připravila se s oběma svými snachami k návratu. ⁷Noemi se svými snachami odešla z místa, kde žila, aby se vydala na cestu zpět do judské země.

⁸„Jděte,“ řekla tehdy oběma svým snachám, „vraťte se domů ke svým matkám. Kéž je k vám Hospodin laskav, jako jste vy byly laskavé k našim mrtvým i ke mně. ⁹Kéž vám oběma Hospodin dá nový domov a manžela.“

Políbila je na rozloučenou, ale ony se hlasitě rozplakaly. ¹⁰„Raději půjdeme s tebou k tvému lidu,“ říkaly.

¹¹„Vraťte se, mé dcery,“ opakovala Noemi. „Proč byste chodily se mnou? Copak ještě mohu porodit syny, aby se stali vašimi manžely? ¹²Vraťte se, mé dcery, odejděte. Jsem už stará na vdávání. I kdybych si řekla, že mám ještě naději, i kdybych se ještě tuto noc vdala a porodila syny, ¹³copak byste čekaly, až vyrostou? Copak byste se kvůli tomu zdráhaly vdát? Ne, mé dcery, můj úděl je pro vás příliš trpký. Hospodinova ruka se obrátila proti mně!“

¹⁴Tehdy se rozplakaly ještě více. Orpa nakonec svou tchyni políbila a odešla, ale Rúť se jí stále držela.

¹⁵„Pohled,“ řekla jí Noemi, „tvá švagrová se vrací ke svému lidu a ke svým bohům. Vrať se s ní.“

¹⁶Rúť jí ale odpověděla: „Nenuť mě, abych tě opustila a odvrátila se od tebe.“

Kam půjdeš, půjdu,
kde zůstaneš, tam budu.
Tvůj lid bude mým lidem
a tvůj Bůh mým Bohem.
¹⁷Kde zemřeš, tam zemřu
a klesnu do hrobu.
Toto ať mi učiní a přidá Hospodin:
jen smrt mě s tebou rozdělí!“

¹⁸Když Noemi viděla, že se Rúť pevně rozhodla jít s ní, přestala ji přemlouvat. ¹⁹A tak šly obě spolu, až došly k Betlému.

Když dorazily do Betléma, nastal kvůli nim po celém městě rozruch. „To je přece Noemi!“ říkaly ženy.

²⁰Ona však odpovíděla:

„Neříkejte mi Noemi, *Rozkoš má,*
ale spíš Mara, *Zatrpklá* –
tak trpký úděl mi Všemohoucí dal!

²¹S plnou náručí jsem odcházela,
Hospodin s prázdnou vrátil mě.
Proč říkáte mi Noemi?
Hospodin stojí proti mně,
Všemohoucí mě sužuje!“

²²Tak se tedy Noemi vrátila a s ní z moábského kraje přišla Moábka Rúť, její snacha. Když dorazily do Betléma, začínala právě sklizeň ječmene.

Nečekaná laskavost

2 Noemi měla příbuzného z manželovy strany, znamenitého muže z Elimelechova rodu; jmenoval se Boáz.

²Moábka Rúť se jednou Noemi zeptala: „Mohla bych jít na pole sbírat klasy za někým, kdo mi to dovolí?“

„Jdi, má dcero,“ odpověděla Noemi. ³Šla tedy, a když přišla na pole, paběrkovala za ženci. (A ten díl pole náhodou patřil tomu Boázovi z Elimelechova rodu.)

⁴Vtom z Betléma přišel Boáz. „Hospodin s vámi!“ pozdravil ženu.

„Hospodin ti žehnej!“ odpověděli mu.

⁵„Či je ta dívka?“ zeptal se Boáz svého služebníka, který měl na starosti ženu.

⁶Služebník mu řekl: „To je ta mladá Moábka, která přišla s Noemi z moábského kraje. Ptala se: ‚Mohla bych jít za ženci a paběrkovat mezi snopy?‘ Co přišla, je na nohou, od rána až doteď, jen na chvilku si odpočala.“

⁸Boáz tedy Rúť oslovil: „Poslyš, dcero, nechoď paběrkovat na jiné pole. Neodcházej odsud, ale drž se u mých děveček. ⁹Sleduj, kde budou na poli sklízet, a choď za nimi. Služebníkům přikážu, ať se tě ani nedotknou. Když budeš mít žízeň, jdi k nádobám a napij se vody, kterou služebníci načerpali.“

¹⁰Rúť padla na tvář a poklonila se až k zemi se slovy: „Čemu vděčím za tu laskavost, že se ke mně znáš? Vždyť jsem cizinka.“

¹¹Boáz jí odpověděl: „Slyšel jsem, co všechno jsi po smrti svého muže udělala pro svou tchyni a že jsi opustila svého otce, matku i rodnou zem a odešla k lidu, který jsi předtím neznala. ¹²Kéž ti Hospodin za tvůj skutek odplatí! Kéž tě hojně odmění Hospodin, Bůh Izraele, pod jehož křídla ses přišla skrýt.“

¹³„Jsi ke mně tak laskavý, pane,“ odvětila. „Potěšil jsi mě a mluvil jsi ke své služebnici přívětivě, přestože ani nepatřím k tvým služebným.“

¹⁴Když pak přišel čas k jídlu, řekl jí Boáz: „Pojď sem, vezmi si chleba a namáčeš si sousta ve víně.“^a

Přisedla si tedy k žencům, a když jí podal pražené zrní, jedla do sytosti a ještě jí zbylo. ¹⁵Potom šla znovu paběrkovat a Boáz svým služebníkům prikázal: „Nechte ji sbírat mezi snopy, nebraňte jí. ¹⁶Naopak, vytahujte klasy ze snopů a nechávejte je pro ni. Jen ať sbírá, neokřikujte ji!“

¹⁷A tak na tom poli paběrkovala až do večera. Co nasbírala, potom vymlátila a byla toho celá efa ječmene. ¹⁸Rút si jej odnesla do města a ukázala své tchyni, kolik toho nasbírala. Vzala také, co jí zbylo po jídlu, a nabídla jí.

¹⁹„Kde jsi dnes sbírala?“ zeptala se jí tchyně, „kde jsi to pracovala? Ať je požehnán, kdo se tě ujal!“

„Pracovala jsem dnes u muže jménem Boáz.“ odpověděla Rúť své tchyni.

²⁰Na to Noemi řekla: „Hospodin mu žehnej! Neodmítl prokázat laskavost živým ani mrtvým!“ A dodala: „Ten muž je jeden z našich blízkých příbuzných.“^c

²¹Moábka Rúť vyprávěla dál: „Řekl mi dokonce: ‚Drž se mých služebníků, dokud nesklidí celou moji úrodu.‘“

²²Noemi své snaše Rúť odpověděla: „Dobře, že budeš chodit s jeho děvčkami, dcero. Na jiném poli by ti někdo mohl ublížit.“

²³Rút se tedy držela Boázových děvček a paběrkovala, dokud neskončila sklizeň ječmene a pšenice. A zůstávala dál se svou tchyní.

Pod křídlem pláště

3 Její tchyně Noemi jí pak řekla: „Musím ti najít domov, má dcero, abys byla šťastná. ²Víš, že Boáz, s jehož děvčkami jsi pracovala, je náš příbuzný. Dnes večer bude na mlatě převívat ječmen. ³Vykoupej se, navoň se, vezmi si nejlepší šaty a jdi za ním na mlat. Nedávej mu ale o sobě vědět, dokud se nenají a nenapije. ⁴Až si půjde lehnout, všimni si, kde leží. Potom jdi, odkryj plášť po jeho boku a ulehni. On ti pak poví, co máš dělat.“

⁵„Udělám všechno, co mi říkáš,“ odpověděla Rúť. ⁶Odešla na mlat a udělala všechno, co jí tchyně poradila.

⁷Boáz pojedl, napil se a v dobré náladě si šel lehnout na kraj stohu. Tehdy se prikradla, odkryla plášť po jeho boku a ulehla. ⁸Uprostřed noci pak sebou ten muž trhl, převalil se – a hle, po boku mu leží žena!

⁹„Kdo jsi?“ zeptal se.

„Tvá služebnice Rúť,“ odpověděla. „Přikryj svou služebnici křídlem svého pláště, vždyť jsi náš příbuzný.“

¹⁰„Hospodin ti žehnej, dcero,“ řekl jí na to. „Teď jsi projevila ještě větší oddanost než předtím, neboť jsi nešla za mládenci – za chudými ani bohatými. ¹¹Proto se neboj, dcero. Udělám pro tebe vše, co žádáš. Každý v mém městě přece ví, že jsi znamenitá žena. ¹²Ano, je pravda, že jsem příbuzný; je tu ale ještě bližší příbuzný než já. ¹³Zůstaň tu přes noc. Splní-li ti zítra příbuzenskou povinnost, budiž, ať tě vykoupí. Pokud ji ale nesplní, pak, jakože je živ Hospodin, vykoupím tě já. Spi až do rána.“

¹⁴Spala tedy po jeho boku až do rána. Dříve než by kdo mohl rozeznat druhého, ale vstala, protože Boáz řekl: „Ať se nikdo nedozví, že na mlat přišla žena.“ ¹⁵Řekl jí také: „Nastav pláštěnku a podrž ji.“ A když ji nastavila, odměřil jí šest měr ječmene. Když jí je naložil, odešel do města.

^a14 přesněji: *ve vinném octě*

^b17 asi 13 kg

^c20 dosl. *vykupitelů* (viz Lev 25:25, 47–49)

¹⁶Když se Rúť vrátila ke své tchyni, ta se zeptala: „Jak jsi poříдила, dcero?“

A tak jí vyprávěla všechno, co pro ni ten muž udělal. ¹⁷Nakonec řekla: „Dal mi těchto šest měř ječmene se slovy: „Ať se ke své tchyni nevrátíš s prázdnou.““

¹⁸„Počkej, dcero, uvidíš, jak to dopadne,“ řekla jí na to Noemi. „Ten muž nepoleví, dokud tu věc ještě dnes nedovede do konce!“

Vykupitel

4 Boáz mezitím šel k městské bráně. Posadil se tam a hle – právě tudy šel onen příbuzný, o kterém předtím mluvil. Boáz mu řekl: „Pojď sem, příteli, posad se.“ A tak přišel a posadil se.

²Potom Boáz pozval deset z městských stařešinů a řekl: „Posaďte se tu.“ A když se posadili, ³pověděl tomu příbuznému: „Noemi, která se vrátila z moábského kraje, chce postoupit nárok na díl pole, který patřil našemu bratru Elimelechovi. ⁴Rekl jsem si, že ti to dám vědět a navrhnu ti: Poříd si ho před těmito přísedícími, před stařešiny mého lidu. Chceš-li to pole vykoupit, vykup je. Pokud je nevykoupíš, vyjádří se, ať to vím. Jsi totiž nejbližší příbuzný a já jsem hned po tobě.“

A on řekl: „Vykoupím je.“

⁵Tehdy Boáz dodal: „V den, kdy od Noemi získáš nárok na to pole, získáš i Moábku Rúť, vdovu“ po mrtvém, abys tomu mrtvému vzbudil dědice, který ponese jeho jméno.“^b

⁶Načež ten příbuzný řekl: „Tak to ho vykoupit nemohu – vždyť bych ohrozil vlastní dědictví! Vykup to pole místo mě; já nemohu.“

⁷(Za starodávna byl v Izraeli při výkupu a směně tento obyčej: Ke stvrzení každého jednání si člověk zul sandál a podal ho druhému. Tak se v Izraeli dávalo svědectví.) ⁸Ten příbuzný tedy Boázovi řekl: „Poříd si ho sám,“ a zul si sandál.

⁹Boáz tehdy před stařešiny a vším lidem prohlásil: „Dnes jste svědkové, že jsem od Noemi získal všechno, co patřilo Elimelechovi, i všechno, co patřilo Kiljonovi a Machlonovi. ¹⁰Ano, i Moábku Rúť, ženu po Machlonovi, jsem získal za manželku, abych mrtvému vzbudil dědice, aby jméno mrtvého nezmizelo z kruhu jeho bratrů a z brány jeho města. Dnes jste toho svědkové.“

¹¹Všechnen lid, který byl v bráně, i stařešinové odpověděli: „Jsme svědkové. Kéž Hospodin dá, aby žena přicházející do tvého domu byla jako Ráchel a Léa, které společně zbudovaly dům Izraele! Buď úspěšný v Efratě, získej si jméno v Betlémě! ¹²Kéž ti Hospodin skrze tuto dívku dopřeje potomstvo, aby tvůj dům byl jako dům Perese, jehož porodila Támar Judovi!“

¹³Boáz si tedy Rúť vzal a stala se jeho ženou. Miloval se s ní a Hospodin dal, že počala a porodila syna. ¹⁴Ženy tehdy řekly Noemi: „Požehnan buď Hospodin, který tě ode dneška nenechá bez příbuzného. Ať má v Izraeli jméno! ¹⁵On tě vrátí do života a ve stáří se o tebe postará. Porodila ho přece tvá milující snacha – a ta je ti vzácnější než sedm synů!“

¹⁶Noemi pak vzala dítě, položila si je na klín a byla mu chůvou. ¹⁷Sousedky říkaly: „Noemi se narodil syn!“ a daly mu jméno – pojmenovaly ho Obéd, *Služebník*. Ten se stal otcem Davidova otce Jišaje.

^a5 podle Syr a Vul (MT: *získáš je i od Moábky Rúť, vdovy*)
^šího příbuzného (Deut 25:5–6)

^b5 další povinnost nejbliž-

¹⁸A toto jsou Peresova pokolení:

Peres zplodil Checrona,

¹⁹ Checron zplodil Rama,

Ram zplodil Aminadaba,

²⁰ Aminadab zplodil Nachšona,

Nachšon zplodil Salmona,

²¹ Salmon zplodil Boáze,

Boáz zplodil Obéda,

²² Obéd zplodil Jišaje,

Jišaj zplodil Davida.

PRVNÍ KNIHA
SAMUELOVA

OD SAMUELA K SAULOVÍ

Vyprošené dítě

VRAMATAJIM BYL JEDEN MUŽ z Cufova rodu^a z Efraimských hor. Jmenoval se Elkána, syn Jerochama, syna Elihuova, syna Tochuova, syna Efraimce Cufa. ²Měl dvě ženy; jedna se jmenovala Hana a druhá Penina. Penina měla děti, ale Hana byla bezdětná.

³Tento muž chodil každoročně ze svého města do Šíla, aby se tam klaněl a obětoval Hospodinu zástupů. Hospodinovými kněžími tam byli dva synové Elího, Chofni a Pinchas. ⁴Vždy, když přišel čas oběti, Elkána dal své ženě Penině i všem jejím synům a dcerám porce masa, ⁵ale Haně dával dvojnásobnou porci. Miloval totiž Hanu, ačkoli jí Hospodin nedopřál plodnost. ⁶Její protivnice ji ale nesnesitelně ponižovala a trápila kvůli tomu, že jí Hospodin nedopřál plodnost. ⁷A tak to bývalo rok co rok, kdykoli šla do Hospodinovy svatyně. Jednou ji ponižovala tak, že se rozplakala a nemohla ani jíst. ⁸Její muž Elkána jí řekl: „Proč pláčeš, Hano? Proč nejíš? Proč si to tak bereš k srdci? Nejsem snad pro tebe lepší než deset synů?“

⁹Když potom v Šílu pojedli a popili, Hana vstala. U veřejí Hospodinova svatostánku právě seděl na stolci kněz Elí. ¹⁰Hana se tehdy v hluboké úzkosti modlila k Hospodinu a s velkým pláčem ¹¹složila tento slib: „Hospodine zástupů, kéž bys laskavě shlédl na trápení své služebnice a pomyslel na mě! Nezapomeneš-li na svou služebnici, ale dáš jí syna, pak ho na celý život odevzdám Hospodinu a jeho hlavy se nikdy nedotkne břitva.“^b

¹²Když se tak před Hospodinem modlila, Elí si všiml jejích úst. ¹³Hana totiž promlouvala srdcem, rty se jí chvěly, ale protože její hlas nebylo slyšet, Elí si myslel, že je opilá. ¹⁴Proto jí Elí řekl: „Jak dlouho tu budeš opilá? Prober se!“

¹⁵Hana mu ale odpověděla: „Tak to není, můj pane. Jsem jen zdrcená. Nepila jsem víno ani pivo; jen jsem si vylévala duši před Hospodinem. ¹⁶Nepokládej svou služebnici za ničemnou ženu. Modlila jsem se tu z velkého zármutku a rozrušení.“

¹⁷„Jdi v pokoji,“ řekl jí na to Elí, „a kéž ti Bůh Izraele dá, o co jsi ho úpěnlivě prosila.“

¹⁸„Jsi ke své služebnici tak laskav!“ řekla Hana, a když odešla, pojedla a smutek z její tváře zmizel.

¹⁹Časně ráno vstali, a když se poklonili Hospodinu, vydali se zpátky domů do Rámy. Elkána se pak se svou ženou Hanou miloval a Hospodin na ni nezapomněl. ²⁰Než se rok s rokem sešel, Hana počala a porodila syna. Dala mu jméno Samuel, *Vyslyšel Bůh*, neboť řekla: „Vyprosila jsem ho od Hospodina.“

^a1 podle LXX (MT: *Byl jeden muž z Ramatajim-cofimu*); srov. 1.Let 6:11–12, 18–20

^b11 Num 6:1–5; Soud 13:2–5

²¹Když se pak Elkána znovu vydal s celou svou rodinou předložit Hospodinu výroční oběť a splnit svůj slib, ²²Hana nešla. „Až chlapce odkojím,“ řekla svému muži, „přivedu ho před Hospodina a zůstane tam navždy.“

²³„Dělej, jak myslíš,“ řekl jí na to Elkána. „Zůstaň tu, než ho odkojíš, a kéž Hospodin přivede tvůj^a slib k naplnění.“ A tak ta žena zůstala se svým synkem a pečovala o něj, dokud ho neodkojila.

²⁴A když ho odkojila, vzala tříletého býčka,^b efu mouky^c a džbán vína a odvedla chlapce do Hospodinovy svatyně v Šílu. Bylo to ještě malé dítě.

²⁵Býčka porazili a chlapce přivedli k Elímu. ²⁶„Můj pane,“ řekla Hana, „poslyš prosím. Jakože jsi, můj pane, živ, já jsem ta žena, která tu poblíž tebe stála a modlila se k Hospodinu. ²⁷Za toto dítě jsem se tehdy modlila a Hospodin mi dal, o co jsem ho úpěnlivě prosila. ²⁸Teď ho tedy odevzdávám Hospodinu, aby mu patřil po celý svůj život.“ A poklonili se tam Hospodinu.

V Hospodinu se raduji

2 Hana se tenkrát modlila těmito slovy:

„V Hospodinu se raduji srdcem svým,
v Hospodinu svůj roh pozvedám.
Svým protivníkům se teď zasměji,
mou radostí je spása tvá.

²Není svatého kromě Hospodina,
ne, není nikdo jako ty,
není skály, jako je náš Bůh!

³Přestaňte s těmi pyšnými řečmi,
povýšenost vám proudiv z úst,
Hospodin však je Bůh vševedoucí –
on lidské skutky posoudí.

⁴Luky siláků rozlámaly se,
ti, kdo klopýtali, síly nabyli.

⁵Kdo byli sytí, teď pro chléb nádeníčí,
kdo byli hladoví, lačně přestali.
Neplodné sedm narodí se,
matka mnohých však uvadne.

⁶Hospodin dává smrt i život,
do hrobu i z hrobu uvádí.

⁷Sesílá bídu, dává hojnost,
poníží a rovněž povýší.

⁸Chudáka umí z prachu pozvednout,
ubožáka bere ze smetiště,
mezi knížaty jim dává usednout,
dává jim místo na čestných sedadlech.

^a23 podle Kum, LXX, Syr (MT: *svůj*)

^b24 podle Kum, LXX, Syr (MT: *tři býčky*)

^c24 asi 16 kg

Hospodinu patří sloupy země,
založil na nich celý svět.

⁹Kroky svých věrných opatruje,
darebáci však hynou v tmě.

Svou vlastní silou se nikdo neprosadí,
¹⁰Hospodinovi protivníci budou zničeni.

Nejvyšší z nebe zaburácí,
končiny světa bude soudit Hospodin.

Hospodin silou obdaří svého krále,
roh svého pomazaného pozvedne!¹¹

¹¹Elkána se pak vrátil domů do Rámy, ale chlapec zůstal u kněze Elího, aby sloužil Hospodinu.

Elího synové

¹²Elího synové byli ničemové. Nedbali na Hospodina ¹³ani na pravidla ohledně kněžů a lidu.¹⁴ Kdykoli někdo přinesl zápalnou oběť, přišel kněžský mládenec, a jak se vařilo maso, vzal trojzubou vidlici ¹⁴a vrazil ji do mísy nebo do hrnce, do pánve nebo do kotle. Co vidlice vytáhla, to si kněz nechal. Takto se chovali ke všem Izraelcům, kteří přicházeli do Šíla. ¹⁵Kněžský mládenec navíc přicházel, ještě než se zapálil tuk, a říkal tomu, kdo obětoval: „Odevzdej knězi maso na pečení. Vařené maso od tebe nevezme, jenom syrové.“

¹⁶Když ten člověk namítal: „Nejdříve se přece má zapálit tuk; potom si vezmi, co chceš,“ kněz odpovídal: „Ne. Dej mi to hned. Když nedáš, zabavím to násilím!“

¹⁷Tak se ti mladíci dopouštěli před Hospodinem hrozného hříchu, protože^b znevažovali Hospodinovy oběti.

¹⁸Tehdy před Hospodinem sloužil Samuel, hošík oblečený plátěným efodem. ¹⁹Matka mu dělávala i kabátek a každoročně mu ho přinášela, když přicházela se svým mužem přinést výroční oběť. ²⁰Elí žehnal Elkánovi i jeho ženě se slovy: „Kéž Hospodin dá, abys měl s touto ženou potomky místo toho vyžádaného dítěte, které odevzdala^c Hospodinu.“ A tak se vraceli domů. ²¹Hospodin pak Hanu navštívil svou milostí, takže počala a porodila tři syny a dvě dcery. Mládenec Samuel ale vyrůstal u Hospodina.

²²Elí byl už velmi starý. Slyšával o všem, co prováděli jeho synové celému Izraeli, i o tom, jak spali se ženami sloužícími u vchodu do Stanu setkávání. ²³„Co to provádíte?“ říkal jim. „Ode všech lidí se o vás doslýchám hrozné věci. ²⁴To ne, synové moji! Slyším nedobré zprávy – vždyť svádíte Hospodinův lid! ²⁵Hřeší-li člověk proti člověku, Bůh může zasáhnout. Hřeší-li ale člověk proti Hospodinu, kdo se ho zastane?“ Oni ale na otcova slova vůbec nedali, neboť Hospodinova vůle byla, aby zemřeli.

²⁶Chlapec Samuel však prospíval, rostl a byl milý jak Hospodinu, tak i lidem.

^a13 Lev 7:28–36; Num 18:8–19; Deut 18:3–5

^b17 podle Kum, LXX (MT: *protože lidé*)

^c20 podle Kum (MT: *vyžádala na*)

Prorocství proti Elího domu

²⁷Za Elím přišel Boží muž a řekl mu: „Tak praví Hospodin: Cožpak jsem se neukázal rodu tvého praotce, když ještě byli otroci^a faraonova domu v Egyptě? ²⁸Právě jeho jsem si ze všech izraelských kmenů vyvolil za kněze, aby vystupoval k mému oltáři, aby pátil kadidlo a nosil přede mnou efod.^b Rodu tvého praotce jsem svěřil všechny ohnivé oběti synů Izraele. ²⁹Proč tedy pošlapáváte mé oběti a dary, které jsem určil Přífbytku? Svých synů si vážíš více nežli mě. Vykrmili jste se tím nejlepším z obětních darů mého lidu Izraele!

³⁰Nuže, tak praví Hospodin, Bůh Izraele: Ano, řekl jsem, že tvůj dům a tvůj otcovský rod zůstanou v mé službě navěky. Teď ale Hospodin praví: V žádném případě! Ty, kdo mě ctí, totiž poctím; ty, kdo mě znevažují, však zostudím. ³¹Hle, přicházejí dny, kdy zlomím tvou moc a moc tvého otcovského rodu! Nikdo v tvém domě se nedočká stáří. ³²Uvidíš souzení, jež dolehne na můj Příbytek. Ačkoli se Izraeli přihodí mnoho dobrého, ve tvém rodu se nikdo nedočká stáří. ³³I pokud někoho z vás neodetnu od svého oltáře, oči mu vyhasnou a jeho duše se usouží. Celé to množství tvých potomků zemře předčasně.

³⁴To, co se stane tvým dvěma synům Chofnimu a Pinchasovi, ti bude znamením: oba zemřou v jediný den. ³⁵Já si pak vzbudím věrného kněze, který bude jednat podle mého srdce a podle mé duše. Jemu zbuduji trvalý dům a zůstane ve službě před mým pomazaným navždycky. ³⁶Každý, kdo bude zanechán z tvého domu, se mu pújde poklonit za kousek stříbra, za bochník chleba a řekne: „Zařaď mě, prosím, někam mezi kněží, ať mám alespoň co jíst!“

Tady jsem!

3 Chlapec Samuel sloužil pod Elího dohledem Hospodinu. V oněch dnech bývalo Hospodinovo slovo vzácné. Ani vidění nebylo časté.

²Elí měl v té době už tak slabý zrak, že neviděl. Jednou v noci spal na svém obvyklém místě. ³Boží lampy ještě nezhasla. Samuel spal v Hospodinově svatostánku, kde byla Boží truhla. ⁴Vtom na Samuele zavolal Hospodin.

„Tady jsem,“ odpověděl Samuel ⁵a rozběhl se za Elím. „Tady jsem,“ řekl mu. „Volal jsi mě.“

Elí však odvětil: „Nevolal jsem tě. Jdi zase spát.“ A tak si šel lehnout.

⁶Vtom na něj Hospodin znovu zavolal: „Samueli!“ Vstal tedy a šel za Elím. „Tady jsem, volal jsi mě,“ řekl mu.

„Nevolal jsem tě, synu,“ odpověděl Elí. „Jdi zase spát.“

⁷Samuel totiž ještě Hospodina neznal a Hospodinovo slovo mu ještě nebylo zjeveno.

⁸Hospodin ale Samuele zavolal znovu, potřetí. Vstal tedy a šel za Elím. „Tady jsem, volal jsi mě,“ řekl mu.

Tehdy Elí pochopil, že chlapce volá Hospodin. ⁹Proto Samuelovi řekl: „Jdi spát, a když tě zavolá, řekni: ‚Mluv, Hospodine; tvůj služebník poslouchá.‘“ Samuel si tedy šel lehnout na své místo.

¹⁰Vtom přišel Hospodin, stanul tam a zavolal tak jako předtím: „Samueli! Samueli!“

„Mluv,“ odpověděl Samuel, „tvůj služebník poslouchá.“

^a27 podle Kum, LXX (otroci v MT chybí)

^b28 kněžské roucho (Exod 28:6)

¹¹Tehdy Hospodin Samuelovi řekl: „Hle, chystám se v Izraeli udělat věc, která nikomu, kdo o ní uslyší, nepřestane znít v uších. ¹²Toho dne uvedu na Elího všechno, co jsem vyslovil proti jeho domu, od začátku až do konce.“ ¹³Oznámil jsem mu, že jeho dům navěky odsoudím kvůli provinění, o kterém věděl: Jeho synové se rouhali^b a on jim v tom nezabránil. ¹⁴Proto o Elího domě přísahám: Vina Elího domu nebude nikdy přikryta žádnou obětí ani darem!“

¹⁵Samuel zůstal ležet až do rána, kdy měl jít otevřít dveře Hospodinovy svatyně. Báł se totiž vyprávět to vidění Elímu.

¹⁶Ten si však Samuele zavolał: „Samueli, synu můj!“

„Tady jsem,“ odpověděl Samuel.

¹⁷„Co ti řekl?“ ptal se ho Elí. „Prosím, nic přede mnou netaj. Ať tě Bůh potrestá a ještě ti přidá, jestliže mi zatajíš jediné slovo z toho, co ti řekl!“

¹⁸A tak mu to Samuel všechno pověděl a nezatajil mu vůbec nic. Elí na to řekl: „On je Hospodin; ať učiní, co se mu zlíbí.“

¹⁹Samuel pak rostl a Hospodin byl s ním a nedopustil, aby jediné z jeho slov selhalo. ²⁰Celý Izrael od Danu až po Beer-šebu tak poznal, že Samuel je skutečně Hospodinův prorok. ²¹Hospodin se pak i nadále ukazoval v Šílu, kde se zjevil Samuelovi svým slovem.

4 Samuel měl slovo pro celý Izrael.

Ichabod

Tehdy Izrael vytáhl do boje proti Filištinům. Izraelci se utábořili poblíž Eben-ezeru a Filištiné v Afeku. ²Když se Filištiné proti Izraeli sešikovali, rozpoutal se boj a Filištiné je porazili; pobili v poli asi 4 000 mužů z izraelských řad. ³Když se lid vrátil do tábora, izraelští stařešinové se ptali: „Proč nás dnes Hospodin před Filištiny porazil? Pojdme si ze Šíla přinést Truhlu Hospodinovy smlouvy! Ať přijde mezi nás a vysvobodí nás z ruky našich nepřátel.“

⁴A tak lid poslal do Šíla, aby odtamtud přinesli Truhlu smlouvy Hospodina zástupů trůnícího na cherubech. S Truhlou Boží smlouvy šli oba Elího synové, Chofni a Pinchas. ⁵Když přinášeli Truhlu Hospodinovy smlouvy do tábora, všechen Izrael spustil mohutný pokřik, až duněla země.

⁶Jakmile ten pokřik zaslechli Filištiné, ptali se: „Co je to v hebrejském táboře za pokřik?“ Když se dozvěděli, že do tábora přišla Truhla Hospodinova, ⁷dostali Filištiné strach. Řekli si totiž: „To bůh přišel do jejich tábora! Běda nám!“ Říkali: „Nic takového tu ještě nebylo!“ Běda nám! Kdo nás vysvobodí z ruky těchto mocných bohů? To jsou ti bohové, kteří bili Egypt všemožnými ranami na poušti! ⁹Jen odvahu! Vzmужte se, Filištiné, ať nemusíme sloužit Hebrejům, jako oni sloužili vám. Vzmужte se a bojujte!“

¹⁰A Filištiné bojovali. Izrael byl poražen a rozutekli se každý domů. Byla to hrozná porážka; z Izraele padlo 30 000 pěších ¹¹a Boží truhla padla do zajetí. Oba Elího synové, Chofni a Pinchas, zemřeli.

¹²Nějaký Benjamíнец toho dne zběhl z bitvy a dorazil do Šíla. Roucho měl roztržené a na hlavě hlínu. ¹³Když dorazil, Elí právě seděl na stolci u cesty

^a12 1.Sam 2:27–36

^b13 podle písafské tradice a LXX (MT: *se znevažovali*)

a vyhlížel, plný obav o Boží truhlu. Jakmile ten muž dorazil se zprávou do města, celé město propuklo v nářek.

¹⁴„Co je to za rozruch?“ ptal se Elí, když zaslechl ten hlasitý křik.

Onen muž přispěchal, aby mu to oznámil. ¹⁵(Elímu bylo devadesát osm let a oči už mu nesloužily, takže neviděl.) ¹⁶„Právě jdu z bitvy, vlastně jsem z dnešní bitvy utekl,“ řekl ten muž Elímu.

„Co se stalo, synu?“ ptal se Elí.

¹⁷„Izrael se dal před Filištiny na útěk,“ odpověděl posel. „Lid utrpěl hroznou porážku. Oba tví synové, Chofni a Pinchas, padli. A Boží truhla padla do zajetí.“

¹⁸Jakmile zmínil Boží truhlu, spadl Elí pozpátku ze svého křesla vedle brány, zlomil si vaz a zemřel. Byl totiž starý a těžký. Tento muž soudil^a Izrael čtyřicet let.

¹⁹Jeho snacha, Pinchasova manželka, byla těhotná a měla rodit. Když uslyšela zprávu, že Boží truhla je v zajetí a že její tchán i manžel jsou mrtví, zhroutila se a porodila, neboť ji přemohly bolesti. ²⁰Ženy, které jí pomáhaly, jí ve chvíli, kdy umírala, řekly: „Neboj se, máš syna!“ Ona však neodpovídala, jako by nevnímala. ²¹Chlapce pojmenovala Ichabod, *Ne-sláva*, neboť řekla: „Sláva opustila Izrael.“

To kvůli zajetí Boží truhly a kvůli svému tchánu a manželovi ²²řekla: „Sláva opustila Izrael, Boží truhla je pryč!“

Truhla mezi Filištiny

5 Boží truhly se zmocnili Filištiní a dopravili ji z Eben-ezeru do Ašdodu. ²Pak ji vzali, vnesli ji do Dágonova chrámu a postavili ji vedle Dágona. ³Druhý den Ašdodané vstali a hle – Dágon leží tváří k zemi před Truhlou Hospodinovou! A tak Dágona zvedli a vrátili na místo. ⁴Druhý den ráno vstali a hle – Dágon leží tváří k zemi před Truhlou Hospodinovou a Dágonova hlava i obě ruce leží ulomeny na prahu. Zůstal z něj jenom trup. ⁵(Proto Dágonovi kněží a vůbec všichni, kdo vstupují do Dágonova chrámu v Ašdodu, až dodnes nestoupají na Dágonův práh.)

⁶Na Ašdodany pak těžce dolehla ruka Hospodinova – přinesla pohromu a Ašdod i s okolím ranila nádory. ⁷Když obyvatelé Ašdodu viděli, co se děje, říkali: „Truhla izraelského boha u nás nemůže zůstat. Jeho ruka drtí nás i našeho boha Dágona!“ ⁸Obeslali proto všechny filištínské vládce, shromáždili je k sobě a pravili: „Co máme dělat s truhlou izraelského boha?“

Usnesli se potom, že ji převezme město Gat, a tak tam Truhlu Boha Izraele přestěhovali. ⁹Jakmile ji tam ale přestěhovali, ruka Hospodinova způsobila ve městě nesmírnou hrůzu a ranila tamní obyvatele od nejmenších po největší tak, že se jim vyrazily nádory.

¹⁰A tak Boží truhlu odeslali do Ekronu. Když ale Boží truhla přicházela do Ekronu, dali se Ekronané do křiku: „Stěhují sem truhlu izraelského boha! To nás chtějí s celým naším lidem zahubit?“ ¹¹Obeslali proto a shromáždili všechny filištínské vládce. „Pošlete truhlu izraelského boha pryč,“ žádali. „Ať se vrátí, kam patří, jenom ať nehubí nás a náš lid!“ Po celém městě se totiž rozšířila smrtelná hrůza. Boží ruka na ně dolehla velmi těžce. ¹²Ti, kdo nezemřeli, byli raněni nádory a křik toho města stoupal až k nebi.

^a18 tj. *vedl* (viz pozn. Soud 2:16)

Truhla se vrací

6 Hospodinova truhla zůstala ve filištínském kraji sedm měsíců. ²Filištiní svolali své kněze a věštcy: „Co máme dělat s Hospodinovou truhlou?“ ptali se. „Oznamte nám, jak ji máme poslat, kam patří.“

³Ti odpověděli: „Až budete odesílat truhlu izraelského boha, neodesílejte ji s prázdnou. Rozhodně ji musíte poslat zpátky s odškodněním. Tak se uzdravíte a poznáte, proč se jeho ruka od vás neodvracela.“

⁴„A jaké odškodnění s ní máme poslat zpět?“ otázali se.

„Pět zlatých nádorů a pět zlatých krys podle počtu filištínských vládců,“ zněla odpověď, „neboť tatáž pohroma postihla všechny včetně vašich vládců.“ ⁵Zhotovte podobizny svých nádorů a podobizny krys, které ničí vaši zem, a vzdejte čest bohu Izraele. Snad nadlehčí svou ruku nad vámi, vašimi bohy i vaší zemí. ⁶Proč byste měli zatvrzovat své srdce, jako to udělali Egypťané a farao? Když se s nimi tento bůh vypořádal, nakonec je stejně propustili a oni šli.

⁷Proto teď připravte jeden nový vůz a dvě otelené krávy, na něž nebylo nikdy vloženo jho. Obě krávy zapřáhněte do vozu a jejich telata od nich odveďte domů. ⁸Vezměte Hospodinovu truhlu, naložte ji na vůz, ty zlaté předměty, které s ní vracíte jako odškodnění, přidejte do mošny po straně a pošlete ji pryč. ⁹Pak uvidíte: Zamíří-li do svého kraje směrem k Bet-šemeši, pak nám toto hrozné neštěstí způsobil on. Pokud ne, budete vědět, že nás nezasáhla jeho ruka, ale stalo se nám to náhodou.“

¹⁰A tak to udělali. Vzali dvě otelené krávy, zapřáhli je do vozu a jejich telata zavřeli doma. ¹¹Hospodinovu truhlu naložili na vůz spolu s mošnou, v níž byly ty zlaté krysy a podobizny nádorů. ¹²Krávy zamířily rovnou k Bet-šemeši. Šly stále stejným směrem po těžce silnici. Bučely, ale neuhnuly napravo ani nalevo. Filištinští vládci kráčeli za nimi až k hranici u Bet-šemeše.

¹³Obyvatelé Bet-šemeše právě v údolí sklízeli pšenici. Když pozvedli zrak a spatřili Truhlu, ten pohled je rozradostnil. ¹⁴Vůz dojel až k poli Jošuy Betšemešského a zastavil tam u velkého kamene. Místní pak ten vůz rozštíпали na dříví a krávy přinesli jako zápalnou oběť Hospodinu. ¹⁵Levitě hned složili Truhlu Hospodinovu a s ní i mošnu, ve které byly ony zlaté předměty, a položili je u toho velkého kamene. Obyvatelé Bet-šemeše toho dne přinášeli zápalné oběti a připravili obětní hody Hospodinu. ¹⁶Když to pětice filištínských vládců viděla, vrátili se toho dne zpátky do Ekronu.

¹⁷Toto jsou zlaté nádory, které Filištiní vrátili jako odškodné Hospodinu: jeden za Ašdod, jeden za Gazu, jeden za Aškelon, jeden za Gat a jeden za Ekron. ¹⁸I zlatých krys bylo do počtu podle všech filištínských měst náležejících oněm pěti vladařům od opevněného města až po venkovskou obec. Onen veliký kámen,^a na který složili Hospodinovu truhlu, je toho svědkem až dodnes na poli Jošuy Betšemešského.

¹⁹Hospodin ale srazil ty obyvatele Bet-šemeše, kteří nahlíželi do Truhly Hospodinovy. Ranil sedmdesát mužů (vždy pět mužů z tisíce). Lid pak držel smutek, protože Hospodin ranil lid tou hroznou ranou. ²⁰Proto si obyvatelé Bet-šemeše říkali: „Kdo může obstát před Hospodinem, tak svatým Bohem? A ke komu má zamířit od nás?“

^a18 podle Tg (MT: až po kámen)

²¹Vyslali tedy posly k obyvatelům Kiriat-jearimu: „Filištiní vrátili Truhlu Hospodinovu! Pojdte si ji odnést k sobě.“

7 Kiriat-jearimští přišli a Hospodinovu truhlu si odnesli. Vešli s ní do Abinadabova domu na kopci a posvětili jeho syna Eleazara, aby ji střežil.

Soudce Samuel

²Od chvíle, kdy Truhla spočinula v Kiriat-jearimu, uběhlo mnoho let. Po dvaceti letech, když se celý dům Izraele roztoužil po Hospodinu, ³promluvil Samuel k celému domu Izraele: „Obracíte-li se k Hospodinu celým srdcem, odstraňte ze svého středu cizí bohy i ašarty. Přimkněte se srdcem k Hospodinu a služte jen jemu! Pak vás zachrání z ruky Filištinů.“ ⁴Nato synové Izraele odstranili baaly i ašarty a začali sloužit jen Hospodinu.

⁵Samuel dále pravil: „Shromážděte celý Izrael do Micpy, abych se za vás modlil k Hospodinu.“ ⁶Shromáždili se tedy do Micpy. Čerpali vodu, vylévali ji před Hospodinem, postili se toho dne a prohlašovali tam: „Zhřešili jsme proti Hospodinu.“ Tak se Samuel v Micpě stal izraelským soudcem.“

⁷Když se Filištiní doslechli, že se Izraelci shromáždili do Micpy, vytáhli filištinští vládci proti Izraeli. Jakmile to Izraelci uslyšeli, dostali z Filištinů strach ⁸a říkali Samuelovi: „Teď nesmíš mlčet! Nepřestávej za nás volat k Hospodinu, našemu Bohu, ať nás vysvobodí z ruky Filištinů!“

⁹Samuel tedy vzal jedno ještě neodstavené jehně a přinesl je celé jako zápalnou oběť Hospodinu. Pak volal k Hospodinu za Izrael a Hospodin mu odpověděl.

¹⁰Zatímco Samuel přinášel zápalnou oběť, Filištiní se už chystali k útoku na Izrael. Hospodin ale toho dne nad Filištiny zaburácel mohutným hrotem, takže propadli zmatku a byli před Izraelem poraženi. ¹¹Izraelští muži vyrazili z Micpy, pustili se za Filištiny a pobíjeli je až pod Bet-kar. ¹²Tehdy vzal Samuel jeden kámen, umístil ho mezi Micpu a Šen a nazval ho Eben-ezer, *Kámen pomoci*. Řekl totiž: „Až sem nám pomohl Hospodin.“

¹³Filištiní tedy byli poraženi a přestali útočit na území Izraele. Po všechny Samuelovy dny byla ruka Hospodinova proti Filištinům. ¹⁴Města od Ekronu až po Gat, která Filištiní předtím Izraeli vzali, byla znovu dobyta a Izrael osvobodil z jejich rukou i území v jejich okolí. Také mezi Izraelem a Emorejci vládl mír.

¹⁵Samuel soudil Izrael po všechny dny svého života. ¹⁶Rok co rok se vydával na cestu a obcházel Bet-el, Gilgal i Micpu a na všech těchto místech soudil Izrael. ¹⁷Potom se vracel do Rámy, kde bydlel, a soudil Izrael i tam. Tam také postavil oltář Hospodinu.

Chceme krále!

8 Když potom Samuel zestárl, ustanovil za soudce^b v Izraeli své syny. ²Jeho prvorozený syn se jmenoval Joel, druhý Abiáš a byli soudci v Beer-šebě. ³Nechodili však po cestách svého otce. Šlo jim o zisk, brali úplatky a překrucovali právo.

⁴Všichni stařešinové Izraele se tehdy sešli a vydali se za Samuelem do Rámy. ⁵„Pohleď,“ řekli mu, „ty už jsi starý a tví synové nechodí po tvých

^a6 tj. *vůdcem* (viz pozn. Soud 2:16; 1.Sam 4:18); pod. ve v. 15

^b1 viz pozn. 1.Sam 7:6

cestách. Raději nám tedy ustanov krále, ať nás vede – tak je to přece u všech národů.“

⁶Když ale řekli: „Dej nám krále, ať nás vede,“ Samuelovi se to nelíbilo. Modlil se proto k Hospodinu ⁷a Hospodin Samuelovi řekl: „Poslechni hlas lidu ve všem, co ti říkají. Nepohrdli přece tebou, ale mnou, abych nebyl jejich králem. ⁸Přesně jako se chovali ode dne, kdy jsem je vyvedl z Egypta, až dodnes – když mě opouštěli a sloužili cizím bohům – tak se zachovali i k tobě. ⁹Proto je teď poslechni. Důrazně je ale varuj a vylož jim, jakým způsobem nad nimi bude král vládnout.“

¹⁰Samuel tedy pověděl všechna Hospodinova slova lidu, který se na něm dožadoval krále. ¹¹„Toto je způsob, jakým nad vámi bude král vládnout,“ řekl. „Vezme vám syny, aby mu dělali vozataje a jezdce a aby běhali před jeho vozem. ¹²Některé ustanoví za velitele nad tisíci nebo nad padesáti, jiné nechá orat jeho pole a sklízet jeho sklizeň a další pro něj budou vyrábět válečnou výzbroj a vozovou výstroj. ¹³Vezme vám dcery, aby mu vařily, pekly a připravovaly voňavky. ¹⁴Vezme vám nejlepší pole, vinice i olivy a rozdá je svým dvořanům. ¹⁵Vaši setbu i vaše vinice zdaní desátkem a ten rozdá svým komorníkům a dvořanům. ¹⁶Vezme si vaše služebníky i vaše děvečky, váš nejlepší dobytek^a i vaše osly, aby pracovali pro něj. ¹⁷Vaše ovce a kozy zdaní desátkem. I vy sami nakonec budete jeho otroky. ¹⁸Přijde den, kdy budete naříkat, že jste se rozhodli pro krále, ale Hospodin tehdy vaše volání nevslyší.“

¹⁹Lid ale odmítl Samuele poslechnout. „Ne, ne!“ prohlásili. „Chceme mít nad sebou krále. ²⁰Ať jsme jako všechny národy; ať nám vládne vlastní král, ať nás vede, ať za nás bojuje!“

²¹Samuel tedy vyslechl všechna slova lidu a oznámil je Hospodinu. ²²„Poslechni je,“ odpověděl mu Hospodin; „ustanov jim krále.“

Samuel pak Izraelcům řekl: „Vraťte se všichni domů.“

To je ten muž

9 Byl jeden muž z Benjamína, jmenoval se Kíš, syn Abiele, syna Cero-rova, syna Bechoratova, syna Afiachova. Byl to mezi Benjamínci vynikající muž. ²Ten měl syna jménem Saul, mládence tak pěkného, že mezi syny Izraele nebylo pěknějšího. O hlavu převyšoval všechny ostatní.

³Saulovu otci Kíšovi se jednou zatoulaly oslice. Kíš proto řekl svému synu Saulovi: „Vezmi s sebou jednoho mládence a vyprav se ty oslice hledat.“ ⁴Prošel tedy Efraimské hory, prošel kraj Šališa, ale nenašli nic. Prošli kraj Šaalim a zase nic. Prošel kraj Jemini, a pořád nic nenašli.

⁵Když dorazili až do kraje Cuf, řekl Saul mládenci, kterého měl s sebou: „Pojďme se vrátit, ať se můj otec místo o oslice nezačne bát o nás.“

⁶„Víš co?“ odpověděl mu mládenec. „V tomhle městě bývá Boží muž. Je to vážený člověk; všechno, co řekne, se opravdu stane. Co se tam teď vydat? Třeba nám ukáže cestu, kterou máme jít.“

⁷Saul mu na to řekl: „Co ale tomu muži přineseme, když za ním půjdeme? Jídlo nám už v mošnách došlo. Nemáme pro Božího muže žádnou odměnu. Co u sebe máme?“

⁸„Podívej,“ odpověděl mládenec Saulovi, „mám u sebe čtvrt šekelu stříbra.^b Dám je Božímu muži, aby nám ukázal cestu.“ ⁹(Když se v dávných

^a16 podle LXX (MT: mládence) ^b8 asi 3 g

dobách v Izraeli někdo šel dotázat Boha, říkal: Pojdme, půjdeme za vidoucím. Dnešní prorok byl tehdy nazýván vidoucí.)

¹⁰„Dobrá,“ řekl Saul svému mládenci, „pojdme tedy.“ A tak šli do města, kde byl Boží muž.

¹¹Když pak stoupali nahoru k městu, potkali se s děvečkami, které vyšly pro vodu. „Je tu vidoucí?“ zeptali se jich.

¹²„Ano,“ odpověděly jim, „kousek před tebou. Pospěš si! Přišel dnes do města, protože lidé pořádají na návrší obětní hostinu. ¹³Vyhledejte ho, hned jak přijdete do města, než se vydá k hostině na návrší. Lidé nezačnou jíst, dokud nepřijde, protože on má obětní hod požehnat. Teprve pak se pozvaní dají do jídla. Když vyrazíte hned, zastihnete ho právě včas.“

¹⁴Šli tedy do města. Jakmile vešli do města, hle – proti nim jde Samuel a míří vzhůru na návrší.

¹⁵Den před Saulovým příchodem Hospodin Samuelovi prozradil: ¹⁶„Zítra touto dobou k tobě pošlu muže z kraje Benjamín a ty ho pomazeš za vůdce nad mým lidem Izraelem. On vysvobodí můj lid z ruky Filištinů. Shlédl jsem totiž na svůj lid, neboť ke mně dolehl jejich nářek.“

¹⁷Jakmile Samuel spatřil Saula, Hospodin promluvil: „Hle, to je ten muž, o němž jsem ti řekl, že bude spravovat můj lid.“

¹⁸Saul uprostřed brány přistoupil k Samuelovi a požádal ho: „Ukaž mi, prosím, kde tu bydlí vidoucí.“

¹⁹„Já jsem vidoucí,“ odpověděl mu Samuel. „Pojď přede mnou na návrší; dnes budete jíst se mnou. Než se s tebou ráno rozloučím, povím ti všechno, co máš na srdci. ²⁰A o ty oslice, které se ti před třemi dny ztratily, si nedělej starosti. Už se našly. Vždyť ke komu se upíná touha celého Izraele? Přece k tobě a tvému otcovskému rodu!“

²¹„Cože?“ opáčil Saul. „Já jsem přece Benjamínek, z nejmenšího kmene v Izraeli! A můj rod je navíc ze všech benjamínských rodů ten poslední. Co mi to tu říkáš?“

²²Samuel ale Saula i s jeho mláďencem vzal, přivedl je do síně a dal jim čelní místo mezi pozvanými, kterých bylo asi třicet. ²³Samuel řekl kuchaři: „Přines tu porci, kterou jsem ti dal; tu, o níž jsem ti řekl, ať ji dáš stranou.“

²⁴Kuchař tedy vytáhl kýtu i s tím, co bylo na ní, a položil ji před Saula. „To bylo připraveno pro tebe,“ řekl Samuel. „Přijmi to a jez. Pro tuto chvíli, právě pro tebe to bylo určeno, ještě než jsem pozval ostatní.“ A tak Saul toho dne pojedl se Samuelem.

²⁵Když potom sestoupili z návrší do města, Samuel ještě se Saulem pohovořil na střešní terase. ²⁶Brzy ráno, ještě za rozbřesku, pak Samuel na Saula na střeše zavolal: „Vstávej, ať se s tebou rozloučím.“ Saul tedy vstal a společně se Samuelem vyšli ven. ²⁷Když se blížili k okraji města, Samuel Saulovi řekl: „Pošli toho mládence napřed.“ Když odešel, řekl mu: „Zastav se na chvíli. Uslyšíš ode mě Boží slovo.“

Proměněné srdce

10 Tehdy vzal Samuel nádobku s olejem, vylil mu ji na hlavu a políbil ho. Pak řekl: „Hospodin tě právě pomazal za vůdce nad jeho dědic-tvím. ²Až dnes půjdeš ode mě, u hrobu Ráchel na benjamínském území v Celcachu potkáš dva muže. Řeknou ti: „Ty oslice, které jsi šel hledat, se

našly. Tvůj otec už nemá starost o oslice, ale bojí se o vás. Říká si: Co můj syn? Co si počnu?“

³Potom odtud půjdeš dál, až přijdeš k táboorskému dubu, kde tě potkají tři muži putující za Bohem do Bet-elu. Jeden ponese tři kůzлата, druhý tři pecny chleba a třetí džbán vína. ⁴Pozdraví tě, dají ti dva chleby a ty je od nich přijmeš.

⁵Přijdeš na Gibeat-elohim, *Boží vrch*, kde je filištínská posádka. Jakmile vejdeš do města, potkáš průvod proroků. S citerou, tamburínou, píšťalou a lyrou v čele budou v prorockém vytržení sestupovat z návrší. ⁶Tedy tě uchvátí Duch Hospodinův, začneš prorokovat s nimi a proměníš se v jiného člověka. ⁷Až se ti vyplní tato znamení, dělej, co se ti naskytne, neboť Bůh je s tebou.

⁸Potom jdi přede mnou napřed do Gilgalu. Věď, že jdu za tebou, abych tam obětoval zápalné a pokojné oběti. Budeš ale muset čekat sedm dní, než za tebou přijdu a oznámím ti, co máš dělat.“

⁹Když se pak Saul otočil, aby od Samuele odešel, Bůh proměnil jeho srdce v jiné. Toho dne se také vyplnila všechna ta znamení. ¹⁰Když přišli ke Gibeji, hle – přímo proti nim jde průvod proroků. Vtom se ho zmocnil Duch Hospodinův a on s nimi upadl do prorockého vytržení. ¹¹Když všichni, kdo ho znali z dřívějška, viděli, jak prorokuje s proroky, říkali jeden druhému: „Co se to Kíšovu synovi stalo? To už i Saul patří k prorokům?“

¹²Jeden místní k tomu řekl: „A koho mají za otce?“ Tak vzniklo přísloví: To už i Saul patří k prorokům? ¹³Když ho prorocké vytržení opustilo, odešel domů.“

¹⁴„Kde jste chodili?“ ptal se Saulův strýc Saula a jeho mládence.

„Hledali jsme oslice. Když jsme viděli, že nejsou k nalezení, šli jsme za Samuelem,“ odpověděl Saul.

¹⁵„Tak mi pověz, co vám Samuel řekl,“ ptal se dál Saulův strýc.

¹⁶„Ujistil nás, že se oslice našly,“ odpověděl Saul. To, co Samuel řekl ohledně králování, mu ale neprozradil.

Saul králem

¹⁷Samuel potom svolal lid k Hospodinu do Micpy, ¹⁸kde Izraelcům řekl: „Tak praví Hospodin, Bůh Izraele: Já jsem přivedl Izrael z Egypta a vysvobodil vás z ruky Egypťanů i z ruky všech království, která vás utlačovala.

¹⁹Vy jste ale dnes zavrhlí svého Boha, který vás vysvobozuje ze všech vašich neštěstí a úzkostí. Řekli jste: ‚Ustanov nad námi krále.‘ Teď se tedy podle svých kmenů a rodů postavte před Hospodinem.“

²⁰Samuel pak nechal předstupovat všechny izraelské kmeny. Los označil kmen Benjamín. ²¹Nechal tedy po jednotlivých rodech přistupovat kmen Benjamín a označen byl rod Matri. Nakonec byl označen Saul, syn Kíšův. Hledali ho, ale nenašli. ²²Ptali se proto Hospodina dále: „Přišel už ten muž sem?“

Hospodin odpověděl: „Schovává se tamhle mezi výstrojí.“ ²³Rozběhli se tam pro něj. Když se pak postavil doprostřed lidu, o hlavu převyšoval všechny ostatní.

²⁴„Vidíte, koho vám Hospodin vybral?“ řekl jim Samuel. „V celém lidu mu není rovného.“

Nato všechnen lid zvolal: „Ať žije král!“

¹³ dosl. *odešel na návrší*; srov. v. 26 (Gibea znamená *vrch*)

²⁵Samuel tehdy lidu vysvětlil pravidla kralování,^a zapsal je do knihy a uložil před Hospodinem. Potom Samuel propustil všechny lid domů.

²⁶Také Saul odešel domů do Gibeje, doprovázen oddílem bojovníků, jejichž srdcí se dotkl Bůh. ²⁷Nějací ničemové ale říkali: „Tenhle že nás zachrání?“ Pohrdli jím a nevzdali mu hold. On ale jako by to neslyšel.

Záchrana Jábeše

11 Potom přitáhl Nachaš Amonský a utábořil se proti Jábeš-gileádu. Všichni obyvatelé Jábeše Nachašovi vzkázali: „Uzavři s námi smlouvu a budeme ti sloužit.“

²Nachaš Amonský jim ale odpověděl: „Uzavřu ji s vámi tak, že každému z vás vyloupnu pravé oko, abych potupil celý Izrael.“

³Stařešinové z Jábeše ho požádali: „Dej nám sedm dní, ať rozešleme posly do celého Izraele. Pokud nás nikdo nepřijde zachránit, vzdáme se ti.“

⁴Když pak ti poslové přišli do Gibeje Saulovy a vyprávěli to všechno lidu, dali se všichni do hlasitého pláče. ⁵Saul se právě vracel se svým dobyttem z pole. „Co je lidem, že pláčou?“ ptal se. A tak mu vyprávěli, co říkali obyvatelé Jábeše.

⁶Jakmile Saul ta slova uslyšel, zmocnil se ho Duch Hospodinův a vzplanul nesmírným hněvem. ⁷Vzal jeden pár volů, rozsekal je na kusy a rozeslal po těch poslech do celého Izraele se slovy: „Takhle dopadne dobytek toho, kdo nejde se Saulem a Samuelem!“ Na lid padla hrůza z Hospodina a vytáhli jako jeden muž. ⁸Nechal je nastoupit v Bezeku: Izraelců bylo 300 000 a judských mužů 30 000.

⁹Poslům, kteří za nimi přišli, pak řekli: „Toto vzkazte obyvatelům Jábeš-gileádu: Zítra okolo poledne k vám přijde záchrana.“ Poslové se tedy vrátili a oznámili to obyvatelům Jábeše. Ti se zaradovali ¹⁰a vzkázali Amoncům: „Zítra se vám vzdáme a vy s námi naložíte, jak uznáte za vhodné.“

¹¹Druhého dne Saul rozdělil své muže do tří oddílů. Během poslední hlídky nad ránem vpadli do tábora a pobíjeli Amonce až do poledne. Nějací zbyli, ale ti se rozutekli, takže z nich nezůstali ani dva pospolu.

¹²Lid tehdy řekl Samuelovi: „Kdo že se ptal: ‚To nám bude kralovat Saul?‘ Dej nám ty muže, ať je zabijeme!“

¹³Saul ale prohlásil: „V tento den nebude nikdo zabít; Hospodin dnes přece Izraeli daroval vítězství.“

¹⁴Samuel nato řekl lidu: „Pojďme teď do Gilgalu a potvrdíme tam království.“ ¹⁵A tak se všechny lid vydal do Gilgalu, kde Saula před Hospodinem prohlásili za krále. Obětovali před Hospodinem pokojné oběti a Saul tam se všemi Izraelci pořádal velikou oslavu.

Samuelova korunovační řeč

12 Samuel tehdy promluvil ke všemu Izraeli: „Hleďte, poslechl jsem vás ve všem, co jste mi říkali, a ustanovil jsem nad vámi krále. ²Teď vás tedy povede král. Já už jsem starý a šedivý a moji synové jsou mezi vámi. Vedl jsem vás od svého mládí až dodnes. ³Tady jsem. Odpovězte mi před Hospodinem a před jeho pomazaným: Vzal jsem někomu býka? Vzal jsem někomu osla? Ukřivdil jsem někomu? Ublížil jsem někomu?

Vzal jsem od někoho úplatek, abych nad něčím přimhouřil oko? Pokud ano, nahradím vám to.“

⁴„Nekřivdil jsi nám,“ odpověděli. „Nijak jsi nám neublížil ani jsi od nikoho nic nevzal.“

⁵Na to jim Samuel řekl: „Hospodin je před vámi svědkem a také jeho pomazaný je dnes svědkem, že jste na mně nic nenalezli.“

„Ano, je svědkem,“ odpověděli.

⁶„Ano, Hospodin, který ustanovil Mojžíše a Árona a který vyvedl vaše otce z Egypta,“ řekl na to Samuel lidu. ⁷„Teď předstupte, abych se s vámi před Hospodinem soudil kvůli všem Hospodinovým spravedlivým skutkům, které pro vás a vaše otce vykonal:

⁸Poté, co Jákob odešel do Egypta, vaši otcové volali k Hospodinu a on jim poslal Mojžíše a Árona. Ti vaše otce vyvedli z Egypta a usadili je na tomto místě.

⁹Oni však na Hospodina, svého Boha, zapomněli. Vydal je tedy do rukou Sisery, velitele chacorského vojska, a také do rukou Filištinů a do rukou moábského krále. Ti všichni proti nim bojovali. ¹⁰Tehdy volali k Hospodinu: ‚Zhřešili jsme! Opustili jsme Hospodina a sloužili jsme baalům i aštarám. Teď nás ale zachraň z rukou našich nepřátel a budeme sloužit tobě!‘ ¹¹Hospodin tedy poslal Jerub-baala, ^a Baráka, ^b Jiftacha a Samuele, aby vás zachránil z rukou vašich okolních nepřátel, takže jste bydlili v bezpečí.

¹²Potom jste uviděli, jak proti vám táhne amonský král Nachaš, a řekli jste mi: ‚To ne. Ať nad námi vládne král.‘ ^cVáš králem je ale Hospodin, váš Bůh!

¹³Nuže, zde je král, kterého jste si vybrali a vyžádali. Pohleďte: Hospodin ho nad vámi ustanovil za krále. ¹⁴Budete ctít Hospodina, sloužit mu a poslouchat ho? Nebudete se vzpírat Hospodinovým příkazům a půjdete za Hospodinem, svým Bohem – vy i král, který nad vámi vládne? ¹⁵Jestliže totiž nebudete poslouchat Hospodina a budete se vzpírat jeho příkazům, bude Hospodinova ruka proti vám, tak jako byla proti vašim otcům.

¹⁶Předstupte znovu a pohleďte, jak velikou věc Hospodin způsobí před vašimi očima. ¹⁷Není snad právě sklizeň pšenice? Budu volat k Hospodinu, aby seslal hromobití a déšť. Tehdy jasně pochopíte, jak veliké zlo jste v Hospodinových očích spáchali, když jste si vyžádali krále.“

¹⁸Samuel tedy volal k Hospodinu a Hospodin toho dne seslal hromobití a déšť. Všechn lid pak měl před Hospodinem i před Samuelem velikou bázeň. ¹⁹„Modli se za své služebníky k Hospodinu, svému Bohu, abychom nezemřeli,“ řekl pak všechny lid Samuelovi. „Ke všem svým hříchům jsme přidali ještě tu zlou věc, že jsme si vyžádali krále!“

²⁰„Nebojte se,“ odpověděl jim Samuel. „Provedli jste sice všechno to zlo, jen se ale neodvracejte od Hospodina, ale služte mu celým srdcem. ²¹Neodvracejte se k marnostem, které nemohou nijak prospět ani zachránit – vždyť jsou to marnosti! ²²Hospodin pro své veliké jméno svůj lid neopustí, protože se rozhodl učinit vás svým lidem. ²³Také mne ať ani nenapadne hřešit proti Hospodinu a přestat se za vás modlit. Budu vám ukazovat cestu dobrou a přímou. ²⁴Jen ctěte Hospodina a služte mu věrně celým

^a11 tj. Gedeona (Soud 6:32)

^b11 podle někt. rukopisů LXX, Syr (MT: Bedana)

^c12 1.Sam 8:4–22

srdcem. Považte, jak veliké věci pro vás vykonal. ²⁵Budete-li však přesto jednat zle, budete i se svým králem zničeni.“

Saulovo selhání

13 Saul se stal králem ve třiceti^a letech. Když kraloval nad Izraelem druhým rokem, ²vybral si z Izraele tři tisíce mužů. Dva tisíce jich bylo se Saulem v Michmasu a v betelských horách a tisíc s Jonatanem v benjamínské Gibeji. Zbytek lidu poslal zpátky domů.

³Jonatan pobil filištínskou posádku v Gebě. Filištínci se to dozvěděli, a tak Saul nechal po celé zemi zatroubit na beraní roh se slovy: „Ať to Hebrejové slyší!“ ⁴Když se celý Izrael doslechl, že Saul pobil filištínskou posádku, a poštal tak Filištíncy na Izrael, lid se shromáždil k Saulovi do Gilgalu.

⁵Také Filištínci se shromáždili, aby bojovali s Izraelem – 3 000^b vozů, 6 000 jezdců a lidu jako písku na mořském břehu. Vytáhli a utábořili se v Michmasu na východ od Bet-avenu. ⁶Když Izraelci viděli, že jsou v úzkých a že vojsko je v tísní, poschovávali se v jeskyních, v houštinách, v rozsedlinách, vyhloubeninách a jamách. ⁷Někteří Hebrejové se brodili i přes Jordán do kraje Gád a Gileád.

Saul se stále držel v Gilgalu a všichni jeho muži se třásli strachy. ⁸Čekal sedm dní, než se dostaví Samuel, jenže ten do Gilgalu stále nepřicházel a Saulovo vojsko se začínalo rozprchávat. ⁹Proto řekl: „Přineste ke mně oběť zápalnou i pokojnou.“ A obětoval zápalnou oběť.

¹⁰Jakmile byl s obětí hotov, hle – přichází Samuel! Saul mu vykročil naproti, aby ho přivítal. ¹¹Samuel mu ale řekl: „Cos tu udělal?“

Saul odpověděl: „Když jsem viděl, že se lid rozbíhá a ty v dohodnutý čas nejdeš a že se Filištínci shromažďují v Michmasu, ¹²řekl jsem si: Filištínci mě teď v Gilgalu přepadnou, a já jsem si ještě nenaklonil Hospodina. Proto jsem se odhodlal přinést tu oběť sám.“

¹³„Zachoval ses jako hlupák!“ zvolal Samuel. „Nesplnil jsi rozkaz, který ti dal Hospodin, tvůj Bůh. Vždyť Hospodin by tvé králování nad Izraelem utvrdil na věky! ¹⁴Teď ale tvé králování neobstojí. Hospodin si už našel muže podle svého srdce. Jeho určil za vůdce svého lidu, protože ty jsi nesplnil, co ti Hospodin přikázal.“ ¹⁵Potom Samuel vstal a odešel z Gilgalu do Gibeje Benjamínovy.

Saul spočetl vojsko, které zůstalo při něm – asi 600 mužů. ¹⁶Saul se svým synem Jonatanem a s muži, kteří s ním ještě zůstali, se tedy drželi v Gibeji Benjamínově, zatímco Filištínci tábořili v Michmasu. ¹⁷Z filištínského tábora vyrazily tři oddíly nájezdníků. Jeden oddíl se vydal směrem k Ofře v šualském kraji. ¹⁸Druhý oddíl se vydal směrem k Bet-choronu a třetí směrem k poušti, ke srázu nad údolím Ceboim.

¹⁹V celé izraelské zemi nebyl jediný kovář. Filištínci si totiž řekli: „Aby si ti Hebrejové nemohli dělat meče nebo kopí.“ ²⁰Celý Izrael si tedy chodil k Filištíncům nechat brousit radlice, motyky, sekery i srpy^c. ²¹Broušení radlice nebo motyky stálo dvě třetiny šekelu,^d broušení vidlí, seker nebo ostření bodce pak třetinu šekelu.^e ²²Ve válce tedy všem Saulovým a Jonatanovým mužům scházely meče i kopí. Jen Saul a jeho syn Jonatan je měli.

²³Filištínská hlídka se zatím přesunula k průsmyku Michmas.

^a1 podle někt. rukopisů LXX (*ve třiceti* v MT chybí) ^b5 podle někt. rukopisů LXX, Syr (MT: 30 000) ^c20 podle LXX (MT opakuje *radlice*) ^d21 8 g stříbra (dosl. *jeden píím*) ^e21 4 g stříbra

Statečný Jonatan

14 Jednoho dne řekl Saulův syn Jonatan svému zbrojnošovi: „Pojď, pronikneme k té filištínské hlídce tamhle naproti.“ Svému otci to ale neřekl. ²(Saul se zatím zdržoval na okraji Gibeje pod granátovníkem u Migronu. Jeho vojsko čítalo asi 600 mužů ³větčně Achíaše, který nosil efod.“ Byl to syn Ichabodova bratra Achituba, syna Pinchase, syna Elího, Hospodinova kněze v Šílu.) O Jonatanově odchodu nikdo nevěděl.

⁴Na obou stranách průsmyku, kterým chtěl Jonatan proniknout k filištínské hlídce, byly skalní útesy. Jeden se jmenoval Bocce a druhý Sene; ⁵jeden se tyčil na severu proti Michmasu, druhý proti Gebě.

⁶„Pojď,“ řekl Jonatan svému zbrojnoši, „pronikneme ke hlídce těch neobřezanců. Snad bude Hospodin při nás. Vždyť Hospodinu není zatěžko zvítězit, ať už jich je mnoho nebo málo.“

⁷„Udělej, cokoli máš na srdci,“ odpověděl mu zbrojnoš. „Obrať se, kam chceš – jsem přece s tebou jedno srdce.“

⁸Jonatan mu na to řekl: „Podívej se, pronikneme k těm mužům a ukážeme se jim. ⁹Jestli nám řeknou: ‚Zastavte se, dokud k vám nedorazíme!‘ zůstaneme na místě a nebudeme k nim šplhat. ¹⁰Jestliže řeknou: ‚Vylezte k nám!‘ polezeme, protože to pro nás bude znamením, že nám je Hospodin vydal do rukou.“

¹¹Oba se tedy ukázali filištínské hlídce a Filištiní si řekli: „Podívejme, Hebrejové lezou z děr, do kterých se schovali.“ ¹²Muži z té hlídky pak na Jonatana a jeho zbrojnoše zavolali: „Vylezte k nám a něco vám ukážeme.“

Tehdy Jonatan řekl svému zbrojnoši: „Stoupej za mnou. Hospodin je vydal Izraeli do rukou!“ ¹³Jonatan šplhal po čtyřech a zbrojnoš za ním. Filištiní před Jonatanem padali a jeho zbrojnoš je dobýjel.

¹⁴V této první bitvě pobil Jonatan se svým zbrojnošem asi dvacet mužů na půlakrovém poličku. ¹⁵Nepřátelské vojsko zachvátila hrůza. Jak v táboře, tak na poli, jak mezi hlídkami, tak v oddílech nájezdníků se všichni třáslí strachy. I sama země se chvěla hrůzou z Boha.

¹⁶Saulovi strážní v Gibeji Benjamínově viděli, jak se to vojsko rozbíhá do všech stran. ¹⁷Saul řekl svým mužům: „Nastupte a zjistěte, kdo z našich odešel.“ Počítali a hle – chyběl Jonatan a jeho zbrojnoš.

¹⁸Saul tehdy řekl Achíašovi: „Přines Boží truhlu.“ (Boží truhla totiž tehdy byla mezi Izraelci.) ¹⁹Zatímco ale Saul hovořil s knězem, hluk ve filištínském táboře rostl stále víc. Saul proto řekl knězi: „Nech to být.“

²⁰Saul a jeho muži se shromáždili, vyrazili do bitvy a hle – oni se tam v hrozném zmatku navzájem pobíjeli meči! ²¹Ti Hebrejové, kteří předtím byli s Filištinými a přešli do jejich tábora, se teď přidali k Izraelcům, kteří byli se Saulem a s Jonatanem. ²²Když se všichni Izraelci ukrytí v Efraimských horách doslechli, že Filištiní utíkají, připojili se i oni k pronásledování a bitvě. ²³Tak Hospodin toho dne vysvobodil Izrael.

Můj otec škodí zemi

Boj se pak přesunul do Bet-avenu. ²⁴Izraelští muži byli toho dne už vysíleni, ale Saul zavázal vojsko touto přísahou: „Zlořečený ten, kdo by okusil pokrm před večerem, dokud se nepomstím svým nepřátelům.“ Nikdo z vojska proto nic nejedl.

^{*3} kněžské roucho obsahující losy k dotazování na Boží vůli (Exod 28:30)

²⁵Celé vojsko vstoupilo do lesa, kde na zemi ležel med. ²⁶Když muži přišli do lesa, uviděli med kanoucí z pláství, ale nikdo z vojska se ho ani nedotkl, aby ho ochutnal, protože se báli té přísahy.

²⁷Jonatan ale svého otce neslyšel, když zavázal lid tou přísahou, a tak vztáhl hůl, kterou měl v ruce, a ponořil její konec do plástve medu. Nabral ho, ochutnal a oči se mu rozjasnily. ²⁸Jeden z mužů mu tehdy řekl: „Tvůj otec zavázal vojsko přísahou: ‚Zlořečený ten, kdo by dnes okusil pokrm.‘ Proto jsou muži tak vyčerpaní.“

²⁹„Můj otec tím škodí zemi,“ řekl na to Jonatan. „Jen se podívejte, jak se mi rozjasnily oči, sotva jsem ochutnal trochu medu. ³⁰Co teprve, kdyby se dnes vojsko pořádně najedlo z nepřátelské kořisti? Nebyla by pak porážka Filištinů ještě větší?“

³¹Toho dne pobíjeli Filištiny od Michmasu až po Ajalon a muži byli velmi vyčerpaní. ³²Proto se vrhli na kořist a brali ovce, dobytek i telata, na místě je poráželi a jedli i s krví. ³³Saulovi bylo oznámeno: „Hle, vojsko hřeší proti Hospodinu. Jí maso s krví.“

„To je zrada!“ prohlásil Saul. „Hned ke mně přivalte veliký kámen.“ ³⁴Potom rozkázal: „Rozejděte se do vojska a řekněte jim: Přiveďte každý svého býka nebo ovci ke mně a tady je porážejte a jezte. Nehřešte proti Hospodinu pojídáním masa s krví!“

Každý z vojska tedy té noci přivedl svého býka a porazil ho tam. ³⁵Saul tenkrát postavil oltář Hospodinu; bylo to poprvé, co Hospodinu postavil oltář.

³⁶Potom Saul prohlásil: „Pojďte! V noci vyrazíme za Filištiny a budeme je plenit až do svítání. Ani jednoho z nich nenecháme!“

„Udělej, jak myslíš,“ odpověděli mu.

Kněz ale řekl: „Přistupme sem k Bohu.“

³⁷Saul se tedy ptal Boha: „Mám vyrazit za Filištiny? Vydáš je Izraeli do rukou?“ On mu ale toho dne neodpověděl.

³⁸Saul proto řekl: „Pojďte sem, všichni vůdcové vojska! Zkoumejte a zjištěte, jaký hřích byl dnes spáchán. ³⁹Jakože je živ Hospodin, zachránce Izraele, i kdyby šlo o mého syna Jonatana, musí zemřít!“ Nikdo z mužů mu neodpovídal.

⁴⁰Řekl tedy celému Izraeli: „Vy budete na jedné straně a já se svým synem Jonatanem na druhé.“

„Udělej, jak myslíš,“ odpověděl Saulovi lid.

⁴¹Saul se pak modlil: „Hospodine, Bože Izraele, proč jsi dnes svému služebníku neodpověděl? Je-li vina na mě nebo na mém synu Jonatanovi, ať padne urim; je-li však vina na tvém lidu Izraeli,“ pak ať padne tumim.“^b Los pak označil Jonatana a Saula, kdežto lid vyvázl. ⁴²„Losujte mezi mnou a Jonatanem,“ řekl Saul. A los označil Jonatana.

⁴³„Pověz mi, cos provedl,“ řekl Saul Jonatanovi.

„Ochutnal jsem trochu medu na konci hole, kterou jsem měl v ruce,“ odpověděl Jonatan. „A za to teď mám zemřít.“

⁴⁴Saul prohlásil: „Jestli ne, ať mě Bůh potrestá a ještě mi přidá! Musíš zemřít, Jonatane.“

⁴⁵Lid se ale proti Saulovi ozval: „Jonatan že má zemřít? Ten, který Izraeli získal to veliké vítězství? To tedy ne! Jakože je živ Hospodin, ani vlas mu

^a41 podle LXX (text mezi Izraele a Izraeli v MT chybí)

^b41 viz Exod 28:30; Deut 33:8

z hlavy nespadne. Vždyť mu dnes pomáhal Hospodin!“ A tak lid zachránil Jonatana před smrtí.

⁴⁶Saul pak ukončil pronásledování Filištinů a ti se vrátili, odkud přišli.

⁴⁷Když se Saul ujal králování nad Izraelem, bojoval se všemi okolními nepřáteli: s Moábci, Amonci, Edomci, s králi Cóby i s Filištiny. Kamkoli se obrátil, vítězil.^a ⁴⁸Odvážně napadl Amalekovce a zachránil Izrael z rukou nájezdníků.

⁴⁹Saulovi synové byli Jonatan, Jišvi a Malki-šua. Měl také dvě dcery: prvozenou jménem Merab a mladší Míkal. ⁵⁰Saulova manželka se jmenovala Achinoam, dcera Achimaacova. Velitel jeho vojska se jmenoval Abner; byl to syn Saulova strýce Nera. ⁵¹Saulův otec Kíš a Abnerův otec Ner totiž byli synové Abiele.

⁵²Po celý Saulův život probíhala urputná válka proti Filištinům. Kdykoli Saul viděl někoho schopného a udatného, povolal ho do své služby.

Poslušnost je lepší než oběti

15 Samuel promluvil k Saulovi: „Hospodin mě kdysi poslal, abych tě pomazal za krále nad jeho lidem, Izraelem; proto teď slyš Hospodinova slova. ²Tak praví Hospodin zástupů: Chci potrestat Amaleka za to, co provedl Izraeli – že se proti němu postavil na jejich cestě z Egypta. ³Teď tedy jdi a napadni Amalekovce. Všechny, kdo k nim patří, vyhladte jako prokleté. Nešetři je; pobij muže i ženy, děti i nemluvnata, skot i brav, velbloudy i osly!“

⁴Saul tedy svolal vojsko a nechal je nastoupit v Telaimu: 200 000 pěších a k tomu 10 000 mužů z Judska. ⁵Potom Saul přitáhl až k Amalekovu městu a v údolí ukryl zálohu. ⁶Kenijcům zatím vzkázal: „Odejděte, odstěhujte se, opusťte Amalekovce, abych vás nesmetl s nimi. Vy jste se přece ke všem Izraelcům zachovali laskavě, když vycházeli z Egypta.“ A tak se Kenijci od Amalekovců odstěhovali.

⁷Saul potom Amalekovce pobíjel celou cestu od Chavíly až k Šuru před egyptskou hranicí. ⁸Agaga, krále Amalekovců, dopadli živého, ale všechny lid vyhubili mečem jako prokletý. ⁹Saul se svým vojskem však ušetřil Agaga i nejlepší brav a skot. Chovné ani mladé kusy a vůbec všechno, co bylo dobré, nechtěli vyhladit, ale všechno podřadné a slabé vyhladili jako prokleté.

¹⁰Tehdy Samuel dostal slovo Hospodinovo: ¹¹„Je mi líto, že jsem Saula ustanovil za krále, protože se ode mě odvrátil a nevyplnil mé slovo.“ Samuel vzplanul hněvem a celou noc volal k Hospodinu.

¹²Brzy ráno se vydal za Saulem. Řekli mu ale: „Saul odešel na Karmel. Víš, že si tam staví pomník? Odtud se vydal dolů do Gilgalu.“

¹³Když pak Samuel dorazil za Saulem, ten ho pozdravil: „Hospodin ti žehnej! Vyplnil jsem Hospodinovo slovo.“

¹⁴„A co to bečení ovcí, které ke mně doléhá?“ řekl mu na to Samuel. „Co to bučení dobytka, které slyším?“

¹⁵„Ty přivedli od Amalekovců,“ odpověděl Saul. „Lid ušetřil nejlepší brav a skot, aby je obětovali Hospodinu, tvému Bohu. Všechno ostatní jsme ale vyhladili jako prokleté.“

^a47 podle LXX (MT: *trestal*)

¹⁶ „Přestaň,“ zarazil Samuel Saula. „Povím ti, co mi dnes v noci řekl Hospodin.“

„Pověz,“ řekl Saul.

¹⁷ Samuel tedy promluvil: „Nepřipadal sis kdysi nepatrný? Přesto ses právě ty stal vůdcem izraelských kmenů. Sám Hospodin tě pomazal za krále nad Izraelem. ¹⁸ A Hospodin tě vyslal na cestu s úkolem: ‚Jdi a vyhleď ty hříšné Amalekovce jako proklaté. Bojuj s nimi, dokud s nimi neskončuješ!‘ ¹⁹ Proč jsi tedy Hospodina neposlechl? Proč ses vrhl na kořist a zachoval se v Hospodinových očích zle?“

²⁰ „Vždyť jsem Hospodina poslechl!“ odpověděl Saul. „Vydal jsem se na cestu, na kterou mě Hospodin poslal. Přivedl jsem amaleckého krále Agaga a Amalekovce jsem vyhladil jako proklaté. ²¹ Lid pak vzal z kořisti nejlepší brav a skot propadlý klatbě, aby je v Gilgalu obětovali Hospodinu, tvému Bohu.“

²² Samuel tehdy prohlásil:

„Těší snad Hospodina zápaly a oběti,
jako když ho někdo poslušností ctí?
Poslouchat je lepší nežli obětovat,
věnovat mu pozornost je nad tuk beraní.

²³ Hříchem jak věštění je totiž vzpoura,
zlá jak modlářství je svévole.
Protože odmítl slovo Hospodina,
on tě odmítl za krále!“

²⁴ „Zhřešil jsem!“ řekl mu na to Saul. „Porušil jsem Hospodinův rozkaz i tvé pokyny. Báł jsem se totiž lidu, proto jsem je poslechl. ²⁵ Teď mi už ale prosím odpusť můj hřích. Vrať se se mnou, abych se poklonil Hospodinu.“

²⁶ „Nevrátím se s tebou,“ odpověděl mu Samuel. „Protože jsi odmítl Hospodinovo slovo, i Hospodin odmítl tebe. Nebudeš králem Izraele.“

²⁷ Samuel se tehdy obrátil k odchodu, ale Saul ho chytil za cíp pláště a ten se odtrhl. ²⁸ Samuel mu na to řekl: „Hospodin dnes od tebe odtrhl izraelské království a dal je tvému bližnímu, lepšímu, než jsi ty. ²⁹ Věčný izraelský to rozhodně neodvolá a nebude toho litovat. Není to přece člověk, aby litoval.“^a

³⁰ „Zhřešil jsem,“ opakoval Saul. „Teď mi ale prosím prokaž poctu před stařešiny mého lidu a před Izraelem a vrať se se mnou, abych se poklonil Hospodinu, tvému Bohu.“ ³¹ Samuel se tedy vrátil za Saulem a Saul se poklonil Hospodinu.

³² Potom Samuel přikázal: „Přiveďte ke mně Agaga, krále Amalekovců.“ Agag k němu zvolna vykročil. „Snad už to smrtelné utrpení končí,“ říkal si.

Samuel tehdy prohlásil:

³³ „Za to, že tvůj meč bral ženám děti,
bude tvá matka bezdětná nad jiné ženy!“

A Samuel tam v Gilgalu před Hospodinem rozsekal Agaga na kusy.
³⁴Potom Samuel odešel do Rámy a Saul se vrátil domů do Gibeje Saulovy.

³⁵Samuel pak už Saula do smrti nespátřil, ale truchlil nad ním. A Hospodin litoval, že Saula učinil králem Izraele.

OD SAULA K DAVIDOVI

Bůh se dívá na srdce

16 Hospodin řekl Samuelovi: „Jak dlouho budeš truchlit nad Saulem? Já jsem ho přece jako krále nad Izraelem odmítl. Naplň si roh olejem a jdi. Posílám tě k Jišajovi Betlémskému, neboť jsem si jednoho z jeho synů vybral za krále.“

²„Jak bych mohl jít?“ namítl Samuel. „Až se to dozví Saul, zabije mě.“

Hospodin mu odpověděl: „Vezmeš s sebou jalovici a řekneš: ‚Přišel jsem obětovat Hospodinu.‘ ³Jišaje pozveš k oběti a já ti ukážu, co máš dělat. Pomazeš mi toho, o kterém ti řeknu.“

⁴Samuel tedy udělal, jak mu Hospodin řekl. Když přišel do Betléma, stařešinové města se vylekali a vyšli mu naproti s otázkou: „Přinášíš pokoj?“

⁵„Ano, pokoj,“ odpověděl. „Přišel jsem obětovat Hospodinu. Posvěťte se a přijďte za mnou k oběti.“ Také Jišaje a jeho syny posvětil a pozval je k oběti.

⁶Když přišli, uviděl Eliaba a řekl si: „To jistě bude Hospodinův“ pomazaný.“

⁷Hospodin ale Samuelovi řekl: „Nevšímej si jeho zevnějšku ani jeho výšky, protože jsem ho odmítl. Hospodinův pohled je jiný než lidský. Člověk se dívá na zevnějšek, Hospodin se dívá na srdce.“

⁸Jišaj pak zavolał Abinadaba a přivedl ho před Samuele. On ale řekl: „Ani jeho si Hospodin nevybral.“ ⁹Potom Jišaj přivedl Samu. On ale řekl: „Ani jeho si Hospodin nevybral.“ ¹⁰Tak přivedl Jišaj před Samuele sedm svých synů, ale Samuel řekl Jišajovi: „Hospodin si nikoho z nich nevybral.“

¹¹Samuel se pak Jišaje zeptal: „To už jsou všichni tvoji chlapci?“

„Ještě zbývá nejmladší,“ odpověděl Jišaj. „Pase někde ovce.“

„Pošli pro něj a přiveď ho!“ řekl mu Samuel. „Nebudeme pokračovat, dokud sem nepřijde.“

¹²A tak pro něj poslal a přivedl ho. Byl to zrzek s krásnýma očima a pěkně urostlý. „To je on,“ řekl Hospodin. „Vstaň a pomaz ho.“

¹³Samuel tedy vzal roh s olejem a uprostřed jeho bratrů ho pomazal. Od toho dne se Davida zmocnil Duch Hospodinův. Samuel pak vstal a odešel do Rámy.

¹⁴Duch Hospodinův tehdy opustil Saula a začal ho děsit zlý duch od Hospodina. ¹⁵Saulovi služebníci mu řekli: „To tě děsí zlý duch od Boha. ¹⁶Ať náš pán rozkáže zde svým služebníkům, aby vyhledali někoho, kdo umí hrát na citeru. Zahraje na ni, kdykoli na tebe přijde zlý duch od Boha, a uleví se ti.“

¹⁷Saul tedy svým služebníkům poručil: „Podívejte se mi po někom, kdo umí dobře hrát, a přiveďte mi ho.“

¹⁸ „Já jsem viděl jednoho ze synů Jišaje Betlémského, ten umí hrát,“ promluvil jeden ze sluhů. „Je to schopný a statečný muž, dobře mluví, krásně vypadá a Hospodin je s ním.“

¹⁹ Saul tedy vyslal k Jišajovi posly se vzkazem: „Pošli ke mně svého syna Davida, který pase ovce.“ ²⁰ Jišaj vzal osla, chléb, měch vína a jedno kůzle a po svém synu Davidovi to poslal Saulovi. ²¹ Tak přišel David k Saulovi a vstoupil k němu do služby. Saul si ho velmi oblíbil a David se stal jeho zbrojnošem.

²² Saul potom vzkázal Jišajovi: „Ať u mě David zůstane ve službě, neboť získal mou přízeň.“ ²³ Kdykoli potom na Saula přišel ten duch od Boha, David bral citeru a hrál. Saulovi se pak ulevilo a cítil se lépe, neboť ho ten zlý duch opouštěl.

David a Goliáš

17 Filištíni tehdy spojili svá vojska a vytáhli do boje. Shromáždili se u judského Socha a utábořili se v Efes-danimu mezi Sochem a Aze-kou. ² Také Saul a izraelští muži se shromáždili. Utábořili se v údolí Ela a sešikovali se k bitvě proti Filištinům. ³ Filištíni stáli na jednom kopci, Izraelci na protějším a mezi nimi bylo údolí.

⁴ Z filištínského tábora vystoupil jejich zápasník jménem Goliáš z Gatu. Byl vysoký šest loktů a píd.^a ⁵ Na hlavě měl bronzovou prilbu. Oblečen byl do bronzového šupinatého pancíře o váze 5 000 šekelů.^b ⁶ Na nohou měl bronzové chrániče a na zádech bronzovou šavli. ⁷ Jeho kopí mělo násadu jako tkalcovské vratidlo a železný hrot o váze 600 šekelů.^c Před ním šel štítonoš.

⁸ Goliáš se stavěl před izraelské šiky a volal na ně: „Proč jste sem přišli? Šikujete se do boje? Já jsem přece Filištín a vy jste Saulovi sluhové. Vyberte si někoho, ať přijde sem ke mně. ⁹ Jestli mě v boji přemůže a zabije, budeme vám sloužit. A jestli já přemůžu a zabiju jeho, budete jako naši otroci sloužit vy nám.“ ¹⁰ Potom ten Filištín dodal: „Vyzývám dnes izraelské šiky: Dejte mi někoho, kdo se mnou půjde na souboj!“ ¹¹ Když Saul s celým Izraelem slyšeli slova onoho Filištína, byli zděšeni a hrozně se báli.

¹² David byl synem onoho Efratejce z judského Betléma jménem Jišaj, který měl osm synů. Ten byl v Saulově době už příliš starý, ¹³ ale jeho tři nejstarší synové táhli se Saulem do války. Prvorozený se jmenoval Eliab, druhý Abinadab a třetí Šama – tito tři odešli do války. ¹⁴ David byl ale nejmladší. Tři nejstarší odešli se Saulem, ¹⁵ kdežto David se musel od Saula vrátit do Betléma pást ovce svého otce.

¹⁶ Filištín zatím po čtyřicet dnů každé ráno i večer přicházel a předváděl se.

¹⁷ Jednou řekl Jišaj svému synu Davidovi: „Vezmi pro své bratry tady efu^d praženého zrní a těchto deset chlebů. Běž to odnést do tábora svým bratrům ¹⁸ a tady těch deset kusů syra vezmi pro velitele jejich oddílu. Navštiv své bratry, vyříd jim pozdrav a přines od nich zprávy.“ ¹⁹ Jsou se Saulem a se všemi izraelskými muži v údolí Ela a bojují s Filištiný.“

²⁰ David tedy ráno vstal, svěril ovce hlídači, všechno to vzal a šel, jak mu Jišaj přikázal. Dorazil k okraji tábora, právě když vojsko v šiku vyrazelo s válečným pokřikem. ²¹ Izraelci i Filištíni se seřadili, jeden šik

^a4 téměř 3 m

^b5 asi 60 kg

^c7 asi 7 kg

^d17 asi 16 kg

proti druhému. ²²David nechal své věci u hlídače zásob a běžel k šiku. Když tam dorazil, ptal se bratrů, jak se mají. ²³Ještě s nimi mluvil, když vtom z filištínských řad vystoupil jejich zápasník jménem Goliáš z Gatu. Vykřikoval tak jako předtím a David to slyšel. ²⁴Jakmile Izraelci toho muže spatřili, všichni se před ním v hrozném strachu dali na útěk.

²⁵„Vidíte toho muže, co vystoupil?“ říkali Izraelci. „Jde urážet Izrael. Kdyby ho někdo zabil, král by ho zahrnul spoustou bohatství, dal by mu svou dceru a jeho otcovský rod by v Izraeli osvobodil od daní.“

²⁶David se mužů kolem sebe zeptal: „Cože dostane ten, kdo toho Filištína zabije a zbaví Izrael té ostudy? Kdo je tenhle filištínský neobřezanec, že uráží šiky živého Boha?“ ²⁷Muži mu tedy pověděli stejně jako předtím, co čeká toho, kdo by ho zabil.

²⁸Jeho nejstarší bratr Eliab ale zaslechl, jak s nimi mluví, a hrozně se na Davida rozhněval: „Proč jsi sem vlastně přišel? A komu jsi svěřil těch pár ovcí na poušti? Znáš tu tvou drzost a zlomyslnost! Přišel ses podívat na bitvu, co?“

²⁹„Co jsem zase provedl? To se nemůžu zeptat?“ bránil se David. ³⁰Potom se obrátil na dalšího se stejnou otázkou a muži mu odpovídali právě tak jako předtím.

³¹To, co David říkal, se rozneslo. Ohlásili to i Saulovi a ten si ho dal zavolat. ³²„Ať se toho Filištína nikdo neleká!“ řekl David Saulovi. „Tvůj služebník půjde a bude se s ním bít.“

³³„Nemůžeš se s tím Filištínem bít,“ namítl mu Saul. „Jsi ještě chlapec a on je bojovník už od malička.“

³⁴David mu odpověděl: „Tvůj služebník byl pastýřem ovcí svého otce. Když přišel lev nebo medvěd a vzal ze stáda ovci, ³⁵pustil jsem se za ním, srazil jsem ho a vyrval mu ji z tlamy. A když se vrhl na mě, chytil jsem ho za hřív a tloukl ho, dokud jsem ho nezabil. ³⁶Tvůj služebník už zabil lva i medvěda. A tenhle filištínský neobřezanec dopadne stejně, protože urážel šiky živého Boha.“ ³⁷pokračoval David. „Hospodin, který mě vysvobodil ze spárů lva i medvěda, mě vysvobodí i ze spárů toho Filištína.“

„Tak tedy jdi,“ řekl na to Saul Davidovi. „Kéž je Hospodin s tebou!“

³⁸Saul pak Davida nechal obléci do svých šatů, na hlavu mu nasadil bronzovou přilbu a oblékl mu pancíř. ³⁹David si na ty jeho šaty připásal také jeho meč a chtěl jít, jenže na to nebyl zvyklý, a tak Saulovi řekl: „V tom jít nemůžu. Nejsem na to zvyklý,“ a svlékl to ze sebe. ⁴⁰Pak si vzal svou hůl, vybral si pět oblázků z potoka, vložil je do kapsy ve své pastýřské mošně, do ruky vzal prak a vyrazil na Filištína.

⁴¹Filištín, vpředu se svým štítonošem, vyrazil proti Davidovi. ⁴²Jakmile si ho všiml, pohrdavě si ho prohlédl. Byl to přece ještě chlapec, takový pohledný zrzek. ⁴³„Copak jsem pes, že na mě jdeš s holí?“ křikl Filištín na Davida a začal ho proklínat při svých bozích. ⁴⁴„Pojď ke mně,“ hulákal na Davida, „a nechám tvé tělo ptákům a divoké zvěři!“

⁴⁵David mu ale odpověděl: „Ty proti mně jdeš s mečem, kopím a šavlí, ale já jdu proti tobě ve jménu Hospodina zástupů, Boha izraelských šiků, které jsi urážel. ⁴⁶Dnes tě Hospodin sevře do mé ruky, zabiju tě a useknu ti hlavu. Mrtvolu filištínského vojska dnes nechám ptákům a divoké zvěři, takže celá zem pozná, že Bůh je s Izraelem. ⁴⁷Všichni, kdo se tu shromáždili, poznají,

že ne mečem ani kopím vysvobozuje Hospodin. Toto je Hospodinův boj a on vás vydá do našich rukou!“

⁴⁸Jakmile Filištín vykročil a zamířil k Davidovi, aby ho napadl, David rychle vyběhl z řady proti němu. ⁴⁹Sáhl rukou do mošny, vzal odtud kámen, vystřelil z praku a zasáhl Filištína do čela. Kámen se mu zaryl do čela a on se skácel tváří k zemi.

⁵⁰Tak David přemohl onoho Filištína prakem a kamenem. Zasáhl Filištína a zabil ho, i když neměl žádný meč. ⁵¹Potom David přiběhl a stanul nad Filištínem, chytil jeho meč, vytáhl ho z pochvy a dorazil ho; usekl mu hlavu.

Když Filištiní viděli, že jejich hrdina padl, dali se na útěk. ⁵²Izraelští a judští muži vyrazili za nimi a s pokřikem hnali Filištíny až ke vchodu do Gatu^a a k samým branám Ekronu. Filištinští padlí leželi podél cesty k Šaarimu a také až ke Gatu a Ekronu. ⁵³Když se synové Izraele vrátili z honby za Filištíny, vyplnili jejich tábořiště. ⁵⁴David potom vzal hlavu toho Filištína, přenesl ji do Jeruzaléma a jeho zbroj uložil ve svém stanu.

⁵⁵Když Saul viděl Davida, jak jde na Filištína, zeptal se svého vojevůdce Abnera: „Čí syn je ten chlapec, Abnere?“

„Jakože jsi živ, králi, nevím,“ odpověděl Abner.

⁵⁶„Vyptej se na toho mladíka, čí je syn,“ poručil král.

⁵⁷Jakmile se David po zabití toho Filištína vrátil, Abner ho vzal a přivedl před Saula. Hlavu Filištína ještě držel v ruce.

⁵⁸„Čípak jsi syn, chlapče?“ zeptal se ho Saul.

„Syn tvého služebníka Jišaje Betlémského,“ odpověděl David.

Saulova žárlivost

18 Tak skončil Davidův rozhovor se Saulem. Jonatan tehdy celou duší přilnul k duši Davidově a zamiloval si ho jako sebe sama. ²Toho dne Saul přijal Davida k sobě do služby a už ho nepouštěl domů k otci. ³Jonatan s Davidem uzavřel smlouvu, neboť ho miloval jako sebe sama. ⁴Svlékl si plášť, který nosil, a dal ho Davidovi; rovněž tak svou výstroj, svůj meč, luk i opasek.

⁵David se vydával, kamkoli ho Saul posílal, a na všech taženích si vedl úspěšně. Saul ho proto jmenoval velitelem bojovníků. V celém vojsku i mezi Saulovými dvořany se těšil oblibě. ⁶Když se poté, co David zabil Filištína, vojáci vraceli z boje, ženy ze všech izraelských měst vyšly králi Saulovi naproti se zpěvem a tancem. Vesele hrály na tamburíny a drnkačky ⁷a při tanci popěvovaly:

„Saul pobil své tisíce,
David desetkrát více!“

⁸Saula to velmi rozzlobilo, ten popěvek se mu vůbec nelíbil. Říkal si: „Davidovi přiznali desetkrát více, a mně jen tisíce. Aby mu tak ještě dali království!“ ⁹Od toho dne Saul hleděl na Davida už vždycky podezřavě.

¹⁰Druhý den se Saula zmocnil zlý duch od Boha, takže doma blouznil v prorockém vytržení. David hrál tak jako vždycky, ale Saul vzal kopí ¹¹a mrštil ho po něm. Napadlo ho totiž: „Přibodnu Davida ke zdi!“ David mu ale dvakrát uhnul.

^a52 podle LXX (MT: údolí)

¹²Saul se Davida začal bát, protože s ním byl Hospodin, kdežto od Saula se odvrátil. ¹³Aby se ho zbavil, jmenoval ho velitelem nad tisíci, takže táhl v čele vojska do boje i zpět. ¹⁴David si ale na všech taženích vedl úspěšně a Hospodin byl s ním. ¹⁵Když Saul viděl, jak úspěšně si vede, měl z něj hrůzu. ¹⁶Všichni v Izraeli i v Judovi ale Davida milovali, protože v jejich čele táhl do boje i zpět.

¹⁷Saul jednou Davidovi řekl: „Tady je má starší dcera Merab, dám ti ji za ženu. Jen buď mým jevovůdcem a veď Hospodinovy boje.“ (Saul si totiž říkal: Ať nepadne mou rukou, ale rukou Filištinů.)

¹⁸David na to Saulovi odpověděl: „Kdo jsem já a jaký mám původ – co je můj otcovský rod v Izraeli, abych se měl stát královým zetěm?“ ¹⁹Když pak přišel čas její svatby s Davidem, provdal Saul svou dceru Merab za Adriela Mecholatského.

²⁰Saulova dcera Míkal se ale do Davida zamilovala. Když to sdělili Saulovi, líbilo se mu to. ²¹Pomyslel si totiž: „Dám mu ji. Díky ní se chytí do pasti a padne rukou Filištinů.“ A tak Saul Davidovi řekl: „Teď máš druhou možnost stát se mým zetěm.“

²²Svým dvořanům přikázal: „Říkejte potají Davidovi: Jen se podívej, král tě má rád a všichni jeho dvořané tě milují. Teď se můžeš stát královým zetěm.“ ²³A tak o tom Saulovi dvořané Davida přesvědčovali.

David jim ale odpověděl: „Myslíte, že je to maličkost, stát se královým zetěm? Vždyť jsem jen bezvýznamný chudák.“

²⁴Když dvořané Saulovi sdělili, co David řekl, ²⁵Saul jim odpověděl: „Povězte Davidovi toto: Král nechce žádné věno, jen stovku filištínských předkožek jako pomstu nad královskými nepřáteli.“ (Saul totiž chtěl, aby David padl rukou Filištinů.)

²⁶Dvořané to sdělili Davidovi a jemu se líbilo, že by se mohl stát královým zetěm. Ještě než lhůta uplynula, ²⁷David vyrazil se svými muži, pobil dvě stě Filištinů, přinesl jejich předkožky a odpočítal je před králem, aby se stal jeho zetěm. Saul mu tedy dal svou dceru Míkal za ženu.

²⁸Když si Saul uvědomil, že Hospodin je s Davidem a že ho jeho dcera Míkal miluje, ²⁹bál se Davida ještě více a stal se navždy Davidovým nepřítelem.

³⁰Filištinští vládci stále vyráželi do boje. A kdykoli vyrazili, David byl pokaždé úspěšnější než všichni Saulovi hodnostáři. Tak si David získal slavnou pověst.

Ať zemře!

19 Saul řekl Jonatanovi a všem svým hodnostářům, že chce, aby David zemřel. Saulův syn Jonatan měl ale Davida velmi rád, ²a tak Davida varoval: „Můj otec Saul tě chce zabít. Zítra ráno si prosím dávej pozor. Schovvej se a zůstaň v úkrytu. ³Já půjdu se svým otcem na pole, kde budeš, a promluví s ním o tobě. Potom ti povím, co jsem zjistil.“

⁴Jonatan pak před Saulem Davida chválil. „Ať král neublíží svému služebníkovi Davidovi,“ řekl mu. „Vždyť ti nijak neublížil. Naopak, velmi ti svou službou prospěl. ⁵Nasadil vlastní život, aby zabil toho Filištína, a tak Hospodin daroval celému Izraeli veliké vítězství. Když jsi to viděl, radoval ses. Proč bys ubližoval nevinnému člověku? Proč bys Davida pro nic za nic zabíjel?“

⁶Saul tedy Jonatana poslechl a přísahal: „Jakože je živ Hospodin, nebude zabít!“

⁷Jonatan pak Davida zavolal a všechno mu to vyprávěl. Potom Davida přivedl k Saulovi, aby byl s ním tak jako předtím.

⁸Opět došlo k válce. David vytáhl, bojoval s Filištiny a udeřil na ně tak prudce, že se před ním dali na útěk.

⁹Jednou, když Saul seděl ve svém domě s kopím v ruce, přišel na něj zlý duch od Hospodina. Zatímco mu David hrál, ¹⁰Saul po něm mrštil kopí, aby Davida připíchl ke zdi. Ten ale Saulovi uhnul a kopí se zabodlo do zdi. David se dal na útěk a ještě té noci uprchl.

¹¹Saul poslal k Davidovu domu své muže, aby ho hlídali. Ráno ho chtěl nechat zabít. Davidova žena Míkal ho ale varovala: „Zachraň si život a ještě dnes v noci uteč; jinak budeš zítra mrtev.“ ¹²Míkal pak spustila Davida oknem; ten se dal na útěk a uprchl.

¹³Míkal vzala sochu bůžka, položila ji na lůžko, na místo hlavy dala polštář z kozí srsti a přikryla lůžko pláštěm. ¹⁴Když přišli Saulovi poslové, aby Davida zadrželi, řekla jim: „Je nemocný.“

¹⁵Saul je pak vyslal za Davidem znovu, aby se sami přesvědčili. Řekl jim: „Přineste ho ke mně třeba na lůžku, ať ho zabiju!“ ¹⁶Poslové tedy přišli a hle – na lůžku byla soška a na místě hlavy polštář z kozí srsti!

¹⁷Saul se na Míkal obořil: „Proč jsi mě takhle podvedla? Nechalas uniknout mého nepřítele!“

Míkal mu odpověděla: „On mi vyhrožoval: Nech mě jít, nebo tě zabiju!“

¹⁸David mezitím utíkal pryč, až dorazil k Samuelovi do Rámy. Když mu pověděl o všem, co mu Saul udělal, odešli se Samuelem pryč a bydleli v chýších. ¹⁹Saulovi bylo oznámeno: „David je v chýších v Rámě.“ ²⁰Vyslal tedy posly, aby Davida zajali. Jakmile však uviděli houf proroků v čele se Samuelem, jak ve vytržení prorokují, sestoupil i na Saulovy posly Boží Duch a také oni začali prorokovat. ²¹Když se to Saul dozvěděl, vyslal jiné posly, ale i ti začali prorokovat. A tak vyslal další posly, ale ti také začali prorokovat. ²²Nakonec se tedy do Rámy vypravil sám. Došel až k té veliké studni v Sechu. „Kde je Samuel a David?“ ptal se.

„Tamhle v chýších v Rámě,“ řekli mu.

²³Zamířil tedy k chýším v Rámě, ale i na něj sestoupil Boží Duch, a tak celou cestu prorokoval. Když dorazil k chýším v Rámě, ²⁴hned ze sebe shodil šaty a také on upadl před Samuelem do prorockého vytržení. Ležel tam nahý celý den a celou noc. A proto se říká: To už i Saul patří k prorokům?

Smlouva s Jonatanem

20 David ale z chýší v Rámě uprchl. Přišel k Jonatanovi a ptal se: „Co jsem provedl? Čím jsem se provinil? Jak jsem tvému otci ublížil, že mi chce vzít život?“

²„Nic takového!“ odpověděl Jonatan. „Nemáš zemřít. Můj otec přece nedělá nic velkého ani malého, aniž by se mi svěřil. Proč by právě tohle přede mnou skrýval? Tak to není.“

³David mu to ale odpřisáhl. Řekl mu: „Tvůj otec určitě ví, že sis mě oblíbil. Proto si říká: ‚Raději ať o tom Jonatan neví, aby se netrápil.‘ Ale jakože je živ Hospodin a živ jsi ty, od smrti mě dělí už jen krok!“

⁴Jonatan odpověděl: „Udělám pro tebe, cokoli budeš chtít.“

⁵David tedy Jonatanovi řekl: „Jak víš, zítra je slavnost novoluní a já bych měl sedět s králem u jídla. Nech mě ale odejít a skrýt se venku na poli až do pozítří večer. ⁶Pokud si tvůj otec všimne mé nepřítomnosti, řekneš: ‚David mě prosil o svolení, aby mohl rychle domů do Betléma, protože tam jejich rod koná výroční oběť.‘ ⁷Pokud na to řekne: ‚Dobrá,‘ pak jsem v bezpečí. Pokud se ale rozzuří, pak věz, že se mě rozhodl zabít. ⁸Tedy mě, svému služebníku, prokaž laskavost – vždyť jsi se mnou před Hospodinem vstoupil do smlouvy. Jsem-li vinen, zabij mě sám. Proč bys mě vodil ke svému otci?“

⁹„To nikdy!“ zvolal Jonatan. „Pokud zjistím, že se tě můj otec rozhodl zabít, určitě ti to dám vědět!“

¹⁰„A kdo mi poví, jestli ti tvůj otec odpověděl hrubě?“ zeptal se David Jonatana.

¹¹„Pojd,“ vyzval Jonatan Davida, „půjdeme ven.“

Když pak spolu vyšli ven, ¹²Jonatan Davidovi řekl: „Při Hospodinu, Bohu Izraele, zjistím, co můj otec zamýšlí! Pozítří v určenou dobu ti vzkážu, zda je to s Davidem dobré, nebo ne. Přece bych ti to nezatajil. ¹³Pokud ti ale můj otec bude chtít ublížit, pak ať mě Hospodin potrestá a ještě mi přidá, kdybych ti to zatajil a nepustil tě v pokoji. Ať je Hospodin s tebou, jako býval s mým otcem. ¹⁴Pokud budu živ, i ty mi prokazuj Hospodinovu laskavost. A pokud zemřu, ¹⁵neodvracej nikdy svou laskavost od mého domu. Hospodin ať vyhladí všechny Davidovy nepřátele ze země!“

¹⁶Tak Jonatan uzavřel smlouvu s domem Davidovým: „Hospodin ať zúčtuje s Davidovými nepřáteli!“ ¹⁷Jonatan z lásky k Davidovi zopakoval svou přísahu, neboť ho miloval jako sám sebe.

¹⁸Pak mu Jonatan pověděl: „Zítra je novoluní. Všimnou si tvé nepřítomnosti, protože vědí, kde sedáváš. ¹⁹Pozítří rychle přijď k tomu místu, kde ses ukryl prve, a zůstaň tam u kamene Ezel. ²⁰Já poblíž vystřelím tři šípy, jako bych střílel na terč. ²¹Hned nato pošlu mládence: ‚Běž najít ty šípy.‘ Jestliže tomu chlapci řeknu: ‚Podívej se, šípy jsou za tebou, přines je‘ – pak můžeš přijít, neboť jsi v bezpečí a nic ti nehrozí, jakože je živ Hospodin. ²²Pokud ale tomu chlapci řeknu: ‚Podívej se, šípy jsou daleko před tebou‘ – pak musíš odejít, neboť tě Hospodin posílá pryč. ²³Hospodin ať je svědkem naší úmluvy až navěky.“

²⁴David se tedy ukryl venku. Bylo novoluní a král zasedl k hostině. ²⁵Král zaujal své obvyklé místo u zdi naproti Jonatanovi“ a po Saulově boku zasedl Abner. Davidovo místo zůstalo prázdné. ²⁶Toho dne Saul neříkal nic, myslel si: Něco se mu asi přihodilo, že se poskrnul, a tak je nečistý. ²⁷Nazítří, druhého dne po novoluní, bylo Davidovo místo stále prázdné. Saul se tedy zeptal svého syna Jonatana: „Proč Jišajův syn včera ani dnes nepřišel k jídlu?“

²⁸„David mě prosil o svolení, aby směl do Betléma,“ odpověděl mu Jonatan. ²⁹„Říkal: ‚Propusť mě prosím. Naše rodina koná ve městě oběť a můj bratr mi přikázal, ať přijdu. Buď tedy prosím tak laskav a uvolni mě, ať smím navštívit své bratry.‘ To proto nepřišel ke královskému stolu.“

³⁰„Ty mizerný parchante!“ rozlítil se Saul na Jonatana. „Copak nevím, že ses s tím Jišajovým synem spřáhnul?! Že ti není hanba! Jsi hanba a ostuda

své matky! ³¹Dokud bude Jišajův syn na světě, nebudeš si jist sebou ani svým královstvím! Hned ho nech zajmout, protože musí zemřít!“

³²„A proč má zemřít?“ zeptal se Jonatan svého otce Saula. „Co provedl?“

³³Vtom po něm Saul mrštil kopím, aby ho probodl. Tak Jonatan poznal, že jeho otec je odhodlán Davida zabít. ³⁴Jonatan vstal od stolu, rozpálen hněvem, a toho druhého dne novoluní už nejedl. Trápil se totiž kvůli Davidovi i kvůli tomu, že ho otec tak zostudil.

³⁵Když přišlo ráno, Jonatan vyšel ven, jak se dohodli s Davidem. Měl s sebou malého chlapce ³⁶a tomu řekl: „Běž a hledej šípy, které budu střílet.“ Chlapec se rozběhl a on vystřelil šíp přes něj. ³⁷Když chlapec dorazil blízko Jonatanova šípu, Jonatan na chlapce zavola: „Ten šíp je přece ještě dál!“ ³⁸Potom na chlapce volal: „Rychle, pospěš si, nestůj!“ Jonatanův chlapec pak ten šíp našel a vrátil se ke svému pánovi. ³⁹Ten chlapec nic netušil. Jen Jonatan a David věděli, o co jde. ⁴⁰Jonatan pak dal chlapci, který ho provázel, svou zbraň a řekl mu: „Jdi, odnes to do města.“

⁴¹Jakmile chlapec odešel, od jihu se vynořil David. Padl tváří k zemi a třikrát se poklonil. Políbili se navzájem a společně plakali, hlavně David. ⁴²„Jdi v pokoji,“ řekl mu Jonatan. „Co jsme si v Hospodinově jménu přísahali, toho ať je Hospodin svědkem mezi námi dvěma i mezi naším potomstvem až navěky.“

David prchá k Filištinům

21 David pak vyrazil na cestu, zatímco Jonatan se vrátil do města. ²Přišel do Nobu ke knězi Achimelechovi, ale toho setkání s Davidem vylekalo. „Jak to, že jsi sám?“ ptal se ho. „Proč s tebou nikdo není?“

³David knězi Achimelechovi odpověděl: „Král mi dal jistý úkol a řekl mi: ‚Ať se nikdo nedozví, proč tě posílám a čím jsem tě pověřil.‘ S mláďenci jsem se domluvil, kde se sejdeme. ⁴Takže, co máš po ruce? Dej mi pět chlebů anebo co se najde.“

⁵„Obyčejný chléb nemám,“ odpověděl kněz Davidovi. „Je tu jen svatý chléb – pokud ale mládenci neměli nic se ženami.“^a

⁶David mu odpověděl: „Žen jsme se opravdu ani nedotkli – jako obvykle, když jsem na válečné výpravě. Těla mláďenců jsou svatá i při běžné výpravě, tím spíše tedy dnes.“ ⁷A tak mu kněz dal svatý chléb, protože tam jiný nebyl, pouze chleby předložení odebrané z Hospodinovy přítomnosti, aby byly téhož dne nahrazeny chlebem teplým.

⁸(Byl tam ale i jeden ze Saulových služebníků, který toho dne zůstával před Hospodinem. Jmenoval se Doeg Edomský a byl to Saulův zmocněnec nad jeho pastýři.)

⁹„A nemáš tu po ruce nějaké kopí nebo meč?“ zeptal se ještě David Achimelecha. „Nevzal jsem si totiž s sebou meč ani jinou zbraň, protože králův rozkaz spěchal.“

¹⁰Kněz odpověděl: „Je tu meč Filištína Goliáše, kterého jsi zabil v údolí Ela. Je zabalen v plášti za efodem. Jestli chceš, vezmi si ho. Žádný jiný tu nemám.“

Na to David řekl: „Ten je nejlepší, dej mi ho.“

¹¹Potom David vyrazil a prchal toho dne před Saulem, až dorazil k Achišovi, králi Gatu. ¹²„To je přece David, král země,“ řekli Achišovi jeho dvořané. „To o něm se přece při tancích zpívalo:

„Saul pobil své tisíce,
David desetkrát více!“

¹³David si jejich slova vzal k srdci a velmi se gatského krále Achiše bál. ¹⁴Protože byl v jejich moci, začal před nimi předstírat šílenství. Vyrýval značky na vrata brány a pouštěl sliny po bradě.

¹⁵„Copak nevidíte, že je to blázen?“ řekl Achiš svým dvořanům. „Proč mi ho sem vodíte? ¹⁶Mám tu snad málo bláznů, že jste ho sem přivedli, aby mi tu bláznil? Tenhle mi má vejít do domu?“

Všichni jste se spikli!

22 Tak odtamtud David unikl a ukryl se v jeskyni Adulam. Když se to doslechli jeho bratři, vydali se s celým otcovským rodem za ním. ²Shromáždili se k němu také všichni, kdo byli v nesnázích a kdo byli zadlužení a zatrpklí. Bylo s ním na čtyři sta mužů a on se stal jejich velitelem.

³Odtamtud David odešel do moábské Micpy a požádal moábského krále: „Mohli by můj otec s mou matkou přijít k vám, dokud nepoznám, jak se mnou Bůh naloží?“ ⁴Odvedl je tedy k moábskému králi a zůstali u něj celou dobu, kdy se David zdržoval ve skalní pevnosti.

⁵Prorok Gád pak ale Davidovi řekl: „Nezůstávej v pevnosti, odejdi do judského kraje.“ David proto odešel a dorazil do cheretského lesa.

⁶Saul se doslechl, že se David se svými muži znovu objevil. Seděl právě pod tamaryškem na výšině v Gibeji, v ruce třímal kopí a všichni jeho služebníci stáli před ním. ⁷„Poslouchejte, Benjamínci!“ řekl Saul služebníkům, kteří stáli před ním. „Copak vám Jišajův syn všem rozdává pole a vinice? Copak z vás všech udělá velitele tisíců a stovek? ⁸Vždyť jste se proti mně všichni spikli! Nikdo mi neřekne, když se můj vlastní syn spřáhne s Jišajovým synem. Nikdo mě nelituje. Nikdo mi neřekne, když na mě vlastní syn pošle mého služebníka, aby na mě číhal, tak jako dnes!“

⁹Nato se ozval Doeg Edomský, představený Saulových služebníků: „Viděl jsem Jišajova syna, jak přišel do Nobu k Achimelechovi, synu Achitubovu. ¹⁰Ten se o něm radil s Hospodinem a dal mu jídlo na cestu, dokonce mu dal meč Filištína Goliáše.“

¹¹Král si hned nechal zavolat kněze Achimelecha, syna Achitubova, i celý jeho otcovský rod nobských kněží. Když se všichni dostavili ke králi, ¹²Saul promluvil: „Poslouchej, synu Achitubův.“

„Ano, můj pane?“ odpověděl kněz.

¹³Saul se rozkřičel: „Proč jste se proti mně spikli – ty a Jišajův syn? Jak to, že jsi mu poskytl chléb a meč? Radil ses o něm s Bohem, aby proti mně povstal a číhal na mě, jak se dnes ukazuje!“

¹⁴Achimelech na to králi odpověděl: „Který ze všech tvých služebníků je věrný jako David? Vždyť je to králův zeť, velitel tvé tělesné stráže a požívá úcty tvého domu. ¹⁵Copak jsem se o něm dnes radil s Bohem poprvé?

Jistěže ne. Ať král svého služebníka ani mé příbuzné neobviňuje, neboť tvůj služebník o celé věci nevím vůbec nic.“

¹⁶Král ale prohlásil: „Teď zemřeš, Achimelechu – ty i všichni tví příbuzní!“

¹⁷A hned rozkázal strážím, které stály u něj: „Na ně! Pobijte Hospodinovy kněze, protože i oni drží s Davidem! Věděli, že je na útěku, ale neohlásili mi to.“ Královi služebníci se ale neodvažovali vztáhnout ruku a dotknout se Hospodinových kněží.

¹⁸Král se proto obrátil k Doegovi: „Na ně! Pobij ty kněze!“ A Doeg Edomský se na ně vrhl a pobil je. Toho dne zabil osmdesát pět mužů, kteří nosili plátěný efod. ¹⁹Také kněžské město Nob pobil ostrím meče – muže i ženy, děti i nemluvňata, dobytek, osly i ovce, vše pobil mečem.

²⁰Jeden ze synů Achimelecha, syna Achitubova, jménem Abiatar ale unikl. Upřchl k Davidovi ²¹a oznámil mu, že Saul povraždil Hospodinovy kněze. ²²David na to Abiatarovi řekl: „Už toho dne, kdy tam byl Doeg Edomský, jsem věděl, že to Saulovi určitě řekne. To kvůli mně zemřeli všichni tví příbuzní. ²³Zůstaň se mnou, neboj se. Ten, kdo usiluje o můj život, usiluje i o tvůj, u mě jsi ale v bezpečí.“

V pouštních úkrytech

23 Tehdy bylo Davidovi oznámeno: „Filišťini oblehli Keilu. Už plení obilí na humnech.“ ²David se tedy ptal Hospodina: „Mám jít? Porazím Filišťany?“

„Jdi,“ odpověděl mu Hospodin. „Filišťiny porazíš a Keilu osvobodíš.“

³Davidovi muži ale namítali: „Vždyť se bojíme už tady v Judsku. To máme ještě ke všemu jít do Keily proti filišťánským šikům?“

⁴David se tedy ptal Hospodina znovu a Hospodin mu odpověděl: „Vstaň a táhni na Keilu. Filišťiny ti vydám do rukou.“ ⁵A tak David se svými muži přišel do Keily, pustil se s Filišťiny do boje a na hlavu je porazil. Odehnal jejich stáda a osvobodil obyvatele Keily. ⁶Abiatar, syn Achimelechův, utekl za Davidem do Keily a vzal s sebou efod.“

⁷Když bylo Saulovi oznámeno, že David vstoupil do Keily, řekl si: „Teď mi ho Bůh vydal do rukou! Sám se uvěznil, když vešel do města s vraty a závo-rami.“ ⁸A tak Saul nechal všechny lid svolat k válečnému tažení do Keily, aby oblehl Davida i jeho muže.

⁹David se ale dozvěděl, jakou pohromu na něj Saul chystá, a řekl knězi Abiatarovi: „Přines efod.“ ¹⁰Potom se David ptal: „Hospodine, Bože Izraele, tvůj služebník se dozvěděl, že se Saul chystá dorazit do Keily, aby kvůli mně to město zničil. ¹¹Přitáhne^b Saul, jak tvůj služebník slyšel? Hospodine, Bože Izraele, oznam to prosím svému služebníkov.“

„Ano, přitáhne,“ odpověděl Hospodin.

¹²David se tedy zeptal: „A vydali by Keilští mě a mé muže Saulovi do rukou?“

„Ano, vydali,“ odpověděl Hospodin.

¹³A tak David se svými asi šesti sty muži opustil Keilu a přesunovali se z místa na místo. Když Saulovi bylo oznámeno, že David unikl z Keily, ukončil tažení. ¹⁴David pak pobýval v pouštních úkrytech na horách pouště Zif. Saul ho sice pořád hledal, ale Bůh mu ho nevydal do rukou.

^a viz pozn. 1.Sam 14:3
rukou? Přitáhne...)

^b11 podle Kum; srov. LXX (MT: Vydali by mě Keilští do jeho

¹⁵Když byl David v Choreši na poušti Zif, zjistil, že Saul vytáhl a usiluje mu o život. ¹⁶Saulův syn Jonatan se tehdy vydal za Davidem do Choreše a pomohl mu najít sílu v Bohu. ¹⁷„Neboj se,“ řekl mu, „ruka mého otce Saula tě nenajde. Ty budeš kralovat Izraeli a ve mně budeš mít pobočníka. Však i můj otec Saul to dobře ví.“ ¹⁸Ti dva tehdy spolu před Hospodinem uzavřeli smlouvu. David pak zůstal v Choreši a Jonatan se vrátil domů.

¹⁹K Saulovi do Gibeje se ale vypravili Zifejci a řekli: „David se přece ukrývá u nás! Opevnil se v Choreši na kopci Chakila jižně od Ješimonu. ²⁰Nechť tedy král vytáhne, kdykoli se mu zlíbí, a my se postaráme, aby padl králi do rukou.“

²¹Saul na to řekl: „Hospodin vám žehnej, že jste se mnou cítili. ²²Ještě si to ale jděte přesně ověřit a obhlédněte místo, kde se zdržuje. Kdo ho tam viděl? Bylo mi řečeno, že se chová velmi vychytrale. ²³A tak si obhlédněte a proveďte všechny úkryty, kde by se mohl skrývat. Až si budete jistí, vraťte se ke mně a vypravím se s vámi. Jestliže je v kraji, já ho mezi všemi judskými rody vypátrám!“

²⁴Vydali se tedy před Saulem zpátky do Zifu. David byl se svými muži na poušti Maon v údolí Arava jižně od Ješimonu. ²⁵Saul a jeho muži se pustili do hledání, ale Davidovi to bylo oznámeno, a tak se přesunul do skal na poušti Maon, kde zůstal. Když se to Saul dozvěděl, začal Davida v maonské poušti pronásledovat.

²⁶Saul postupoval po jednom úbočí hory a David se svými muži po druhém. David se snažil před Saulem rychle uniknout, neboť Saul se svými muži už Davida a jeho muže obkličovali, aby je zajali. ²⁷Vtom k Saulovi dorazil posel: „Rychle přijď. Do země vtrhli Filištíni.“ ²⁸Saul tedy přestal pronásledovat Davida a vytáhl proti Filištinům. Proto se tomu místu říká Sela-machleket, *Skála rozdělení*.

Já na tebe nesáhnú

24 Odtud pak odešel a usadil se v pevnosti En-gedi. ²Když se Saul vrátil z tažení proti Filištinům, bylo mu oznámeno: „David je právě v poušti En-gedi.“ ³Saul tedy vzal tři tisíce mužů vybraných z celého Izraele a šel Davida s jeho muži hledat v Kamzičích skalách.

⁴Cestou přišel k ovčím ohradám; byla tam jeskyně a Saul zašel dovnitř, aby si ulevil. V zadních koutech jeskyně ale seděl David se svými muži. ⁵Ti mu zašeptali: „Vidíš – to je ten den, o kterém ti říkal Hospodin: „Hle, vydám ti tvého nepřítele do rukou, abys s ním udělal, co budeš chtít.““ David tedy vstal a nepozorovaně Saulovi uřízl cíp pláště.

⁶Potom ho ale trápilo svědomí, že Saulovi uřízl ten cíp pláště, ⁷a tak svým mužům řekl: „Chraň mě Hospodin, abych svému pánu, Hospodinovu pomazanému, provedl něco takového. Nevztáhnú na něj ruku – vždyť je to Hospodinův pomazaný!“ ⁸Těmi slovy David své muže zarazil a nedovolil jim Saula napadnout. Saul pak vyšel z jeskyně a pokračoval po cestě.

⁹Hned potom vyšel z jeskyně i David a zavolal za Saulem: „Můj pane! Králi!“ Saul se ohlédl. David padl tváří k zemi a poklonil se. ¹⁰Potom Saulovi řekl: „Proč posloucháš lidské řeči, že se ti David snaží ublížit? ¹¹Pohleď, dnes vidíš na vlastní oči, že mi tě v té jeskyni Hospodin vydal do rukou. Říkali mi, ať tě zabiju, ale mně tě bylo líto. Řekl jsem si, že na svého pána

nevztáhnu ruku – vždyť je to Hospodinův pomazaný. ¹²Podívej se, otče, jen se podívej: Mám v ruce cíp tvého pláště. Odřízl jsem ti cíp pláště, ale nezabil jsem tě. Pohleď a uznej, že jsem nespáchal žádný zločin ani zradu. Nijak jsem ti neublížil, ale ty na mě číháš, abys mě připravil o život! ¹³Ať mě s tebou rozsoudí Hospodin. Hospodin ať pomstí křivdu, kterou jsi mi způsobil, ale já na tebe nesáhnou. ¹⁴Staré přísloví říká: ‚Zlo páchají zločinci.‘ Já na tebe nesáhnou.

¹⁵Na koho to vytáhl král Izraele? Koho to pronásleduješ? Mrtvého psa, pouhou blechu! ¹⁶Ať je tedy Hospodin naším soudcem a rozsoudí mě s tebou. Ať pohlédne a ujme se mé pře a obhájí mě před tebou!“

¹⁷Když David domluvil tuto řeč k Saulovi, Saul zvolal: „Je to tvůj hlas, Davide, synu můj?“ a hlasitě se rozplakal. ¹⁸„Jsi spravedlivější než já,“ řekl Davidovi. „Vždyť jsi mi odplácel dobrem, ale já jsem ti odplácel zlem.“ ¹⁹Dnes jsi prokázal, že se mnou jednáš dobře. Hospodin mě vydal do tvých rukou, ale ty jsi mě nezabil. ²⁰Když někdo najde svého nepřítel, copak ho nechá odejít po dobrém? Kéž ti Hospodin odplatí dobrem za to, jak ses ke mně dnes choval. ²¹Teď už vím, že se jistě staneš králem a izraelské království bude v tvých rukou vzkvétat. ²²Proto mi teď přísahej při Hospodinu, že nevyhladiš mé potomstvo, až tu nebudu, a nevymažeš mé jméno z mého otcovského rodu.“

²³David to Saulovi odpřisáhl. Saul pak odešel domů a David se svými muži vystoupil do skalní pevnosti.

Abigail

25 Samuel pak zemřel. Všichni Izraelci se sešli, aby ho oplakávali a pohřbili ho v Rámě, kde bydlel. David se pak rozhodl odejít na poušť Paran.

²V Maonu žil jeden člověk a ten měl hospodářství v Karmelu. Byl to zámožný člověk a patřilo mu 3 000 ovcí a 1 000 koz. Právě v Karmelu stříhal své ovce. ³Tento muž se jmenoval Nábál a jeho žena se jmenovala Abigail. Byla to velmi chytrá a neobyčejně krásná žena, ale její muž byl hrubý a choval se zle. Byl to potomek Kálebův.

⁴Když se David na poušti doslechl, že Nábál stříhá své ovce, ⁵poslal deset mládenců a řekl jim: „Jděte do Karmelu, navštivte Nábala a pozdravte ho mým jménem: ⁶„Buď zdrav. Pokoj tobě, pokoj tvé rodině, pokoj všemu, co máš. ⁷Jak slyším, stříháš právě ovce. Víš, že tví pastýři byli s námi. Chovali jsme se k nim slušně a za celou dobu, co byli v Karmelu, se vůbec nic neztratilo. ⁸Zeptej se svých mládenců a potvrdí ti to. Prokaž tedy mým chlapcům laskavost, přicházíme přece ve šťastnou chvíli. Dej tedy prosím svým služebníkům i svému synu Davidovi, co máš po ruce.“ ⁹Davidovi mládenci tedy šli za Nábalem a promluvili Davidovým jménem přesně, jak jim řekl.

Když se odmlčeli, ¹⁰Nábál se na ně rozkřikl: „Jaký David? Jaký syn Jiša-jův? Všude je teď plno sluhů, kteří utíkají od svých pánů. ¹¹To mám vzít svůj chleba, svou vodu a maso, které jsem připravil pro své stíhače, a dát to lidem, o kterých ani nevím, odkud jsou?“

¹²Davidovi mládenci se tedy otočili a vydali se zpátky. Jakmile dorazili k Davidovi, vyřídili mu všechna Nabalova slova. ¹³David svým mužům

řekl: „Každý si připásejte meč.“ Všichni včetně Davida si tedy připásali meč a asi čtyři sta mužů vyrazilo za Davidem. Dvě stě jich zůstalo u zásob.

¹⁴Jeden z Nábalových mládenců mezitím řekl Nábalově ženě Abigail: „Víš, že David poslal z pouště k našemu pánovi posly s pozdravem, ale on jim vynadal? ¹⁵Ti muži na nás byli velmi hodní, chovali se k nám slušně a po celou dobu, kdy jsme s nimi byli na pastvinách, se nám vůbec nic neztratilo. ¹⁶Ve dne i v noci nás chránili jako hradba, celou tu dobu, kterou jsme s nimi strávili, když jsme pásli stáda. ¹⁷Rozmysli si teď dobře, co bys měla udělat, protože náš pán i celý jeho dům se řítí do neštěstí. Jenže je to takový ničema, že s ním není řeč.“

¹⁸Abigail rychle vzala dvě stě chlebů, dva měchy vína, pět připravených ovcí, pět měř^a praženého zrní, sto sušených hroznů a dvě stě hrud fiků a naložila to na osly. ¹⁹Potom řekla svým mládcům: „Jděte napřed, já jdu za vámi.“ Svému muži Nábalovi ale nic neřekla.

²⁰Vsedla na osla a sjížděla do horské rokle, když tu proti ní přichází David se svými muži. (Než je potkala, ²¹David si právě říkal: „To jsem tedy na poušti hlídal všechn jeho majetek zbytečně – vůbec nic se mu neztratilo, a teď mi za mou dobrotu oplácí zlem. ²²Bůh ať Davida^b potrestá a ještě mu přidá, jestli ze všech, kdo k Nábalovi patří, nechám do rána jediného pacholka!“)

²³Jakmile Abigail uviděla Davida, rychle sesedla z osla, padla před Davidem na tvář a poklonila se až k zemi. ²⁴Padla mu k nohám a zvolala: „Je to jen má vina, pane můj! Ale dovol, prosím, své služebnici promluvit; vyslechni laskavě má slova. ²⁵Kéž si můj pán vůbec nevšímá toho ničemy Nábala. Jak se jmenuje, takový i je – jmenuje se Nábal, *Hlupák*, a hlouposti má dost. Já, tvá služebnice, jsem neviděla ty mládence, které jsi, můj pane, poslal. ²⁶Teď ale, pane můj, jakože je živ Hospodin a živ jsi ty – protože ti Hospodin zabránil prolít krev a vzít pomstu do vlastních rukou, ať tvoji nepřátelé a všichni, kdo mému pánu chtějí ublížit, dopadnou jako Nábal! ²⁷A tento dárek, který tvá služebnice přinesla svému pánu, ať se rozdá mládcům, kteří jdou ve slépějích mého pána.“

²⁸Odpusť prosím provinění své služebnice. Hospodin mému pánu jistě zbuduje trvalý dům, neboť můj pán vede Hospodinovy boje a za celou tu dobu se na tobě nenašlo nic zlého. ²⁹Kdyby se někdo rozhodl tě pronásledovat a usilovat ti o život, tvůj život, můj pane, zůstane pevně ve svazku živých, při Hospodinu, tvém Bohu. Život tvých nepřátel však Bůh jako z praku odmrští. ³⁰A potom, až Hospodin prokáže mému pánu všechno to dobrodiní, které ti zaslíbil, a přikáže ti být vůdcem Izraele, ³¹tehdy, můj pane, nebudeš mít v srdci výčitky, že jsi daremně prolil krev, aby ses pomstil. Až Hospodin prokáže mému pánu dobrodiní, vzpomeň si na svou služebnici.“

³²David řekl Abigail: „Požehnán buď Hospodin, Bůh Izraele, že mi tě dnes poslal vstříc. ³³A požehnána tvá moudrost, ty sama buď požehnána, žes mě dnes zadržela, abych neprolil krev a nevzal pomstu do svých rukou. ³⁴Jakože je živ Hospodin, Bůh Izraele, který mi zabránil ublížit ti, věz, že kdybys mi nepřišla tak rychle vstříc, do rozednění by Nábalovi nezůstal jediný pacholek!“ ³⁵Potom od ní David přijal, co mu přinesla, a řekl jí: „Vrať se v pokoji domů. Uvidíš, že jsem tě poslechl a vyhověl jsem ti.“

^a18 téměř 30 kg

^b22 podle LXX (MT: *Davidovy nepřátelé*)

³⁶Abigail se tedy vrátila k Nabalovi. Ten právě doma pořádal hody. Hodoval jako král, cítil se skvěle a byl úplně opilý. Proto mu až do rozednění neřekla vůbec nic. ³⁷Teprve ráno, když Nabal vystřízlivěl, mu to všechno vyprávěla. V tu chvíli ho ranila mrtvice a on ztuhl jako kámen. ³⁸Asi po deseti dnech Hospodin Nábalu zasáhl tak, že zemřel.

³⁹Když se David doslechl o Nabalově smrti, řekl: „Požehnán buď Hospodin, že se mě zastal proti Nabalovým urážkám! Hospodin svému služebníku zabránil spáchat zlo, ale Nabalovo zlo obrátil zpátky na jeho hlavu.“ Potom David poslal pro Abigail a nabídl jí, že si ji vezme za ženu.

⁴⁰Davidovi služebníci přišli za Abigail do Karmelu a řekli jí: „David nás za tebou posílá, že si tě chce vzít za ženu.“

⁴¹Hned se poklonila tváří k zemi se slovy: „Hle, tvá služebnice bude služkou, jež umývá nohy služebníků svého pána.“ ⁴²Poté Abigail rychle nasedla na osla a provázena svými pěti děvečkami odešla s Davidovými posly a stala se jeho ženou.

⁴³David si vzal také Achinoam z Jizreelu a obě byly jeho manželkami.

⁴⁴Saul ale svou dceru, Davidovu manželku Míkal, provdal za Paltiho, syna Laiše z Galimu.

Nedotknu se pomazaného

26 Za Saulem do Gibeje znovu přišli Zifejci: „David se přece ukrývá na kopci Chakila před Ješimonem.“ ²Saul se tedy se třemi tisíci mužů vybraných z Izraele vypravil na poušť Zif, aby tam Davida hledali. ³Saul se utábořil u cesty na kopci Chakila před Ješimonem.

David se zatím zdržoval v poušti. Když viděl, že za ním Saul přišel na poušť, ⁴vyslal zvědy, aby se o Saulově příchodu dověděl přesně. ⁵Potom se David vypravil k Saulovu tábořišti. Viděl místo, kde se uložil Saul a jeho vojevůdce Abner, syn Nerův. Saul ležel uprostřed tábora obklopen vojskem ze všech stran.

⁶David se pak zeptal Chetejce Achimelecha a Cerujina syna Abišaje, bratra Joábova: „Kdo se mnou půjde k Saulovi do tábora?“

„Já s tebou půjdu,“ odpověděl Abišaj. ⁷David s Abišajem tedy vešli v noci do vojska a hle – Saul spal uprostřed ležení a kopí měl zaražené do země hned u hlavy. Abner a ostatní spali okolo.

⁸„Dnes ti Bůh vydal tvého nepřítele do rukou,“ řekl Abišaj Davidovi. „Dovol, ať ho teď tím kopím probodnu až do země. Stačí jedna rána, druhá nebude potřeba.“

⁹David mu ale odpověděl: „Neubližuj mu. Kdo může beztrestně vztáhnout ruku na Hospodinova pomazaného? ¹⁰Jakože je živ Hospodin,“ pokračoval David, „sám Hospodin ho raní. Buď přijde jeho den a zemře, anebo vytáhne do války a zahyne. ¹¹Mě ale Hospodin chraň, abych vztáhl ruku na Hospodinova pomazaného! Vezmi raději to kopí i džbán na vodu, co má u hlavy, a pojďme pryč.“

¹²A tak David vzal Saulovi od hlavy kopí a džbán vody a šli pryč. Nikdo si jich nevšiml, nikdo nic nevěděl, nikdo se neprobudil. Všichni spali, protože na ně padl tvrdý spánek od Hospodina. ¹³David přešel na druhou stranu a postavil se opodál na vrchol kopce, aby byl od něj dost daleko.

¹⁴„Co je s tebou, Abnere?“ zavolal odtud na vojsko a na Abnera, syna Nerova.

„Kdo mě to volá?“^a odpověděl Abner.

¹⁵„Nejsi snad muž, kterému není v Izraeli rovno?“ volal David na Abnera. „Proč tedy nehlídáš svého krále a pána? Někdo tvému králi a pánu přišel ublížit!“¹⁶Moc ses nevyznamenal. Jakože je živ Hospodin, zasloužíte si zemřít, protože jste neochránili svého pána, Hospodinova pomazaného. Jen se podívej, kde je královo kopí a ten džbán vody, co měl u hlavy!“

¹⁷Vtom Saul poznal Davida po hlase. „Je to tvůj hlas, Davide, synu můj?“ zavolal na něj.

„Ano, můj králi a pane,“ odpověděl David. ¹⁸A pokračoval: „Proč můj pán pronásleduje svého služebníka? Co jsem provedl? Jaký zločin jsem spáchal?“¹⁹Vyslechni teď prosím, můj králi a pane, slova svého služebníka. Pokud tě proti mně podnítil Hospodin, ať tedy přijme předloženou oběť. Pokud to ale byli lidé, pak ať jsou před Hospodinem prokletí, protože mě teď vyhánějí z domova v Hospodinově dědictví. Jako by řekli: „Běž sloužit cizím bohům!“²⁰Kéž má krev neskropí zem daleko od Hospodinovy tváře. Vždyť izraelský král vytáhl hledat pouhou blechu. Jako kdyby po horách pronásledoval koroptev.“

²¹„Zhřešil jsem,“ řekl Saul. „Vrať se, můj synu Davide! Už ti neublížím, neboť sis dnes tolik cenil mého života! Ano, jednal jsem jako hlupák – hrozně jsem se zmýlil!“

²²David na to řekl: „Zde je královo kopí. Ať sem pro něj někdo z mládenců přijde.“²³Hospodin odplatí každému za jeho spravedlnost a věrnost. Hospodin mi tě dnes vydal do rukou, ale já jsem nechtěl vztáhnout ruku na Hospodinova pomazaného. ²⁴Jako jsem si dnes cenil tvého života, kéž je i můj život právě tak cenný v Hospodinových očích a kéž mě vysvobodí z každého soužení.“

²⁵Saul Davidovi odpověděl: „Požehnaný jsi, můj synu Davide. Dokážeš veliké věci a jistě uspěješ.“ David šel potom dál svou cestou a Saul se vrátil domů.

Znovu mezi Filištiny

27 David si ale pomyslel: „Teď mohu kdykoli Saulovou rukou zahynout. Nezbývá mi nic lepšího než utéct do filišťínské země. Pak mě Saul nechá a přestane mě hledat po celém Izraeli. Takhle mu uniknu z rukou.“

²Proto David vyrazil na cestu a se šesti sty svými muži přešel ke gatskému králi Achišovi, synu Maochovu. ³David i jeho muži se tedy usadili u Achiše v Gatu. Každý měl s sebou svoji rodinu, David pak obě své ženy, Achinoam Jizreelskou a Abigail, vdovu po Nabalovi Karmelském. ⁴Když bylo Saulovi oznámeno, že David utekl do Gatu, přestal ho hledat.

⁵David řekl Achišovi: „Mohl bys mi prokázat laskavost? Prosím, ať mi poskytnou místo v některém venkovském městečku, abych se tam usadil. Proč by měl tvůj služebník bydlet s tebou v královském městě?“

⁶Toho dne mu tedy Achiš dal Ciklag. Proto Ciklag patří až dodnes judským králům. ⁷David strávil ve filišťínském kraji celkem rok a čtyři měsíce.

^a14 podle LXX (MT: *Kdo to volá krále?*)

⁸David se svými muži podnikal nájezdy na Gešurejce, Girzejce i Amalekovce. (Ti totiž odpradávní bydleli v tom kraji, který se táhne až k Šuru směrem k egyptské k zemi.) ⁹David útočil na celý ten kraj a nenechával naživu muže ani ženy, zabíral brav i skot, osly, velbloudy i oděvy. Potom se vracel k Achišovi.

¹⁰Když se Achiš ptal: „Na koho jste dnes podnikli nájezd?“ David odpovídal: „Do judského Negevu,“ nebo „do Negevu Jerachmeelců,“ nebo „do kenijského Negevu.“

¹¹David nenechával naživu muže ani ženy, aby je nemusel vodit do Gatu. Říkal si: „Aby na nás nevyzradili, co vlastně David dělá.“ Tak si David počíнал celou dobu, kdy bydlel ve filištínském kraji. ¹²Achiš ale Davidovi věřil; myslel si: „Ten se svému lidu Izraeli nadobro zprotivil. Zůstane mým služebníkem už napořád.“

28 V té době Filištíni shromáždili svá vojska do války proti Izraeli. Achiš oznámil Davidovi: „Musíš počítat s tím, že se mnou do války potáhneš i ty se svými muži.“

²Ten mu odpověděl: „Pak tedy poznáš, co tvůj služebník dovede.“

Achiš na to Davidovi řekl: „Tak to tě jmenuji natrvalo svým osobním strážcem.“

Zítřka budeš se mnou

³Samuel byl mrtev. Všichni Izraelci ho oplakávali a pohřbili ho v Rámě, ve městě, kde bydlel. Saul ze země odstranil všechny věštce a duchaře.

⁴Filištíni se shromáždili, přitáhli a utábořili se v Šunemu. Saul tedy shromáždil celý Izrael a utábořili se v pohoří Gilboa. ⁵Když Saul viděl filištínský tábor, byl naplněn hrůzou, uvnitř se celý chvěl strachy. ⁶Saul se tenkrát ptal Hospodina, ale ten mu neodpovídal ani skrze sny, ani skrze urim,“ ani skrze proroky. ⁷Nakonec tedy řekl svým služebníkům: „Najděte mi nějakou věstkyni. Půjdu za ní a poradím se s ní.“

⁸Jedna věstkyně je tamhle v En-doru,“ odpověděli mu jeho služebníci.

⁹Saul se pak v noci, přestrojen do jiných šatů, vydal se dvěma muži za onou ženou. „Věšti mi prosím skrze duchy,“ požádal ji, „a vyvolej mi, koho ti řeknu.“

⁹„Copak nevíš, co udělal Saul?“ řekla mu na to ta žena. „Vymýtl věštce a duchaře ze země! To mě chceš nachytat a připravit o život?“

¹⁰Saul jí ale přísahal při Hospodinu: „Jakože je živ Hospodin, žádný trest tě za to nečeká.“

¹¹Nakonec se ho tedy zeptala: „Koho ti mám vyvolat?“

¹²„Vyvolej mi Samuela,“ odpověděl.

¹²Když ta žena spatřila Samuela, najednou hlasitě vykřikla: „Proč jsi mě podvedl? Vždyť ty jsi Saul!“

¹³„Neboj se,“ řekl jí král. „Co vidíš?“

„Vidím ze země vystupovat jakési božstvo,“ řekla žena.

¹⁴„Jak vypadá?“ ptal se.

„Zvedá se nějaký stařec zahalený pláštěm,“ odpověděla.

Tedy Saul poznal, že je to Samuel, padl tváří k zemi a poklonil se.

¹⁵Samuel k Saulovi promluvil: „Proč mě rušíš? Proč jsi mě nechal vyvolat?“

„Je mi tak úzko!“ odpověděl Saul. „Filištiní proti mně bojují a Bůh se ode mě odvrátil! Vůbec mi neodpověděl – ani skrze proroky, ani skrze sny. Proto jsem tě zavolaal, abys mi poradil, co mám dělat.“

¹⁶Samuel muna to řekl: „Proč se ptáš mě, když se od tebe Hospodin odvrátil a stal se tvým nepřítelem? ¹⁷Hospodin udělal, co skrze mě předpověděl: Hospodin od tebe odtrhl království a dal je tvému bližnímu, Davidovi!“

¹⁸Protože jsi neposlechl Hospodina a nevykonal jeho planoucí hněv proti Amalekovi, proto s tebou dnes Hospodin naloží takto: ¹⁹Hospodin tě i s Izraelem vydá do rukou Filištinů! Zítřka budeš ty i tví synové se mnou, neboť Hospodin vydá izraelské vojsko do rukou Filištinů.“

²⁰Vtom se Saul, jak byl dlouhý, skácel k zemi. Samuelova slova ho tak vyděsila, že ho opustil zbytek sil. Celý den a noc totiž nic nejedl.

²¹Když ta žena přistoupila k Saulovi a viděla, jak je vyděšený, řekla mu: „Pohleď, tvá služebnice tě poslechla. Nasadila jsem vlastní život, když jsem udělala, o cos mě žádal. ²²Tedy tedý prosím vyslechni ty svou služebnici. Nabídnu ti něco k jídlu a ty se najíš, abys měl sílu. Musíš pokračovat v cestě.“

²³On ale odmítl: „Nebudu jíst!“

Jeho služebníci i ta žena ale naléhali, až je nakonec poslechl, vstal ze země a posadil se na lůžko. ²⁴Žena rychle porazila vykrmené tele, které měla doma, vzala mouku, zadělala a napekla z ní nekvašené chleby. ²⁵Potom to nabídla Saulovi a jeho služebníkům. Pojedli, vstali a ještě té noci odešli.

Nesmí s námi do boje!

29 Filištiní shromáždili všechna svá vojska do Afeku, zatímco Izrael tábořil u pramene v Jizreelu. ²Když filištinští vládci pochodovali se svými stovkami a tisíci, David a jeho muži pochodovali vzadu s Achišem. ³Filištinští velitelé se ptali: „Co to tam je za Hebreje?“

„To je přece David, sluha izraelského krále Saula,“ řekl jim Achiš. „Je se mnou už nejmín rok. Ode dne, kdy od něj odpadl, až dodnes mu nemám co vytknout.“

⁴Filištinští velitelé se ale na něj rozzlobili. „Pošli ho pryč,“ řekli mu, „ať se vrátí, kam mu řekneš. Přece s námi nepůjde do boje! Vždyť by se v bitvě postavil proti nám! Čím by se mohl svému pánu zalíbit více než hlavami těchto mužů? ⁵Vždyť je to přece ten David, o kterém se při tancích zpívalo:

„Saul pobil své tisíce,
David desetkrát více!“

⁶Achiš si tedy Davida zavolaal a řekl mu: „Jakože je živ Hospodin, jsi spolehlivý a líbí se mi, jak si v mém vojsku vedeš. Ode dne, kdy jsi ke mně přišel, až dodnes ti opravdu nemám co vytknout. Vládcům se ale nelíbí. ⁷Vrať se tedy v pokoji, abys filištinské vládce nedráždil.“

⁸„Co jsem provedl?“ odpověděl mu na to David. „Co můžeš svému služebníkovi vytknout ode dne, kdy jsem k tobě přišel, až dodnes? Proč nemohu jít bojovat proti nepřátelům svého krále a pána?“

⁹„Vím, jak jsi dobrý,“ řekl mu Achiš. „Pro mě jsi jako Boží anděl, ale filištínští velitelé řekli: ‚Nesmíš s námi do boje!‘“ ¹⁰Proto zítra brzy vstaň – ty i sluhové tvého pána, kteří přišli s tebou – a hned za rozbřesku odejděte.“
¹¹A tak se David i se svými muži hned ráno vypravil na cestu do filistínské země, zatímco Filištíni táhli na Jizreel.

Davidova kořist

30 Třetího dne pak David se svými muži dorazil do Ciklagu. Amalekovci mezitím podnikli nájezd do Negevu a Ciklagu, který dobyli a vypálili. ²Všechny, kdo tam zůstali, ženy, děti i starce, zajali. Nikoho nezabili, ale odvedli je s sebou pryč.

³Když David se svými muži dorazil do města, hle – bylo vypálené a jejich ženy, synové i dcery odvečeni do zajetí! ⁴David i jeho muži se dali do hlasitého pláče, až už neměli sílu plakat dál. ⁵Byly zajaty i obě Davidovy ženy, Achinoam Jizreelská a Abigail, vdova po Nábalovi Karmelském. ⁶David byl tehdy v úzkých, protože muži začali mluvit o tom, že ho ukamenují. Všichni byli rozhořčení, každý kvůli svým synům a dcerám. David ale našel sílu v Hospodinu, svém Bohu.

⁷Potom David požádal kněze Abiatar, syna Achimelechova: „Přines mi sem efod.“ ⁸A když k němu Abiatar přinesl efod, ⁸David se ptal Hospodina: „Mám tu hordu pronásledovat? Dostihnu je?“

⁹Pronásleduj,“ zněla odpověď. „Jistě je dostihneš a zajatce vysvobodíš.“

¹⁰David tedy vyrazil se šesti sty muži. Když přišel k potoku Besor, část jich tam zůstala. ¹⁰David pak pokračoval v pronásledování se čtyřmi sty muži; dvě stě jich zůstalo u potoka Besor, protože byli příliš vyčerpaní, než aby šli dál.

¹¹Našli venku jakéhosi Egyptana a vzali ho k Davidovi. Dali mu něco k jídlu, vodu k pití, ¹²hroudu fíků a dva trsy rozinek. Když se najedl, poočkal, protože už tři dny a tři noci nic nejedl a nepil.

¹³„Ke komu patříš?“ ptal se ho David. „Odkud jsi?“

„Jsem Egyptan, otrok jednoho Amalekovce,“ odpověděl mladík. „Můj pán mě tu před třemi dny nechal, protože jsem byl nemocný.“ ¹⁴Podnikli jsme nájezd do Negevu Krétanů a také do Negevu Kálebova na judském území. Ciklag jsme vypálili.“

¹⁵„Můžeš mě k té hordě dovést?“ zeptal se ho David.

Odpověděl: „Přísahej mi při Bohu, že mě nezabiješ a nevydáš mě do rukou mého pána, a já tě k nim dovedu.“

¹⁶Dovedl ho tedy k nim a hle – roztáhli se všude po zemi, jedli, pili a slavili, že ve filistínské a judské zemi pobrali takovou spoustu kořisti. ¹⁷David je pobíjel od ranního šera až do večera druhého dne a nikdo z nich neunikl kromě čtyř set mladíků, kteří nasedli na velbloudy a uprchli. ¹⁸Tak David dobyl zpět všechno, co Amalekovci pobrali, a osvobodil i obě své ženy. ¹⁹Neztratili nikoho, mladé ani staré, syny ani dcery, nic z kořisti a ze všeho, co jim vzali. David to všechno získal zpět. ²⁰Pobral také všechno brav a skot. Hnali to stádo před sebou se slovy: „To je Davidova kořist.“

²¹Tak David dorazil k těm dvěma stům mužů, kteří zůstali u potoka Besor, protože byli příliš vyčerpaní, než aby šli dál s Davidem. Vyšli Davidovi a jeho mužům naproti, David k nim přistoupil a pozdravil je. ²²Mezi muži,

⁹ viz pozn. 1.Sam 14:3

kteří šli s Davidem, se ale ozvali všichni zlí a ničemní: „Tihle s námi přece nešli! Nedáme jim nic z kořisti, kterou jsme získali. Ať si každý vezme svou ženu a děti a jdou!“

²³David ale prohlásil: „Bratři, takhle nejednejte s tím, co nám dal Hospodin. On sám nás ochránil a tu hordu, co nás napadla, nám vydal do rukou.

²⁴Kdo by s tou vaší řečí souhlasil? Podíl toho, kdo zůstal u zásob, bude stejný jako podíl toho, kdo šel do bitvy. Všichni se rozdělíme.“ ²⁵A tak to od toho dne až dodnes v Izraeli platí jako závazné ustanovení.

²⁶Když se David vrátil do Ciklagu, poslal něco z té kořisti judským stařešinům, svým přátelům. Vzkázal jim: „Zde je dar pro vás z kořisti od Hospodinových nepřátel.“ ²⁷A rozeslal to stařešinům do Bet-elu, Rámot-negevu, Jatiru, ²⁸Aroeru, Sifmotu, Eštemoy, ²⁹Rachalu, do jerachmeelských a kenijských měst, ³⁰do Chormy, Bor-ašanu, Atachu, ³¹Hebronu – do všech míst, kam David se svými muži chodíval.

Saulova smrt

31 Na Izrael zaútočili Filištíni. Izraelští muži se před nimi dali na útěk a padali mrtví na svazích Gilboa. ²Když se Filištinům podařilo zabít Saulovy syny Jonatana, Abinadaba a Malki-šuu, ³rozhořel se prudký boj proti Saulovi. Našli ho lukostřelci a těžce ho zranili svými střelami.

⁴Saul proto řekl svému zbrojnošovi: „Vytáhni svůj meč a probodni mě. Jinak přijdou ti neobřezanci a vrhnou se na mě!“ Zbrojnoš se ale zdráhal, protože měl veliký strach. Saul tedy vzal meč a nalehl na něj. ⁵Když zbrojnoš viděl, že Saul je mrtev, nalehl i on na svůj meč a zemřel s ním. ⁶Tak zahynul Saul, jeho tři synové i jeho zbrojnoš; společně s ním toho dne padli i všichni jeho muži.

⁷Jakmile Izraelci v tom údolí a za Jordánem spatřili, že izraelské vojsko uteklo a že Saul se svými syny zahynul, opustili svá města a uprchli. Pak přišli Filištíni a obsadili je.

⁸Druhého dne, když Filištíni přišli do pohoří Gilboa obírat pobité, našli tam ležet Saula a jeho syny. ⁹Usekli mu hlavu, svlékli mu zbroj a poslali to po celé filištínské zemi, aby tu zprávu ohlásili v chrámu jejich model i mezi lidem. ¹⁰Jeho výzbroj uložili v Aštartině chrámu a tělo přibili na hradbu Bet-šanu.

¹¹Když se obyvatelé Jábeš-gileádu doslechli, co Filištíni provedli se Saullem, ¹²všichni jejich bojovníci vyrazili a šli celou noc. Šňali Saulovo tělo i těla jeho synů z betšanské hradby, vrátili se do Jábeše a tam je spálili. ¹³Potom vzali jejich ostatky a pohřbili je pod jábešským tamaryškem. Sedm dní se pak postili.

DRUHÁ KNIHA SAMUELOVA

DAVIDŮV VZESTUP

Zpráva o Saulově smrti

SAUL BYL UŽ MRTEV, když se David po porážce Amalekvců vrátil do Ciklagu, kde strávil dva dny. ²Třetího dne dorazil nějaký muž ze Saulova tábora. Měl roztržený oděv a na hlavě hlínu. Přišel k Davidovi, padl na zem a poklonil se.

³„Odkud jdeš?“ zeptal se David.

„Unikl jsem z izraelského tábora,“ zněla odpověď.

⁴„Pověz mi, co se stalo?“ ptal se David.

„Muži utekli z boje. Mnoho jich padlo a zemřelo. Také Saul a jeho syn Jonatan zemřeli,“ odpověděl muž.

⁵„Jak víš, že zemřel Saul a jeho syn Jonatan?“ zeptal se David mladíka, který mu to oznamoval.

⁶Mladík odpověděl: „Náhodou jsem byl v pohoří Gilboa, když vtom jsem uviděl Saula, jak se opírá o kopí. Vozy a jezdci už ho doháněli, ⁷a tak se rozhlédl, a když mě uviděl, zavolal na mě. „Ano, pane?“ odpověděl jsem ⁸a on se mě zeptal: „Kdo jsi?“ Odpověděl jsem: „Amalekovec“ ⁹a on mi řekl: „Pojď sem a dobij mě. Smrt mě má ve spárech, ale život mě ještě neopouští.“ ¹⁰A tak jsem šel k němu a zabil ho. Bylo mi jasné, že své zranění nepřežije. Vzal jsem mu z hlavy korunu a z paže náramek a přinesl jsem ti to sem, můj pane.“

¹¹David vzal své roucho a roztrhl je, stejně jako všichni, kdo byli s ním.

¹²Truchlili, naříkali a postili se až do večera kvůli Saulovi a jeho synu Jonatanovi, kvůli Hospodinovu vojsku a kvůli domu Izraele, že padli mečem.

¹³Potom se David mladíka, který mu přinesl tu zprávu, zeptal: „Odkud že jsi?“

„Jsem syn jednoho amalekovského přistěhovalce,“ odpověděl.

¹⁴„A to ses nebál vztáhnout ruku a zabít Hospodinova pomazaného?!“ řekl mu na to David. ¹⁵Tehdy zavolal na jednoho z mláďenců: „Pojď sem, zabij ho!“ A tak ho udeřil, až zemřel. ¹⁶Ještě předtím mu David řekl: „Tvá krev na tvou hlavu! Vlastními ústy jsi na sebe řekl: To já jsem zabil Hospodinova pomazaného.“

Jak padli hrdinové!

¹⁷David pak nad Saulem a jeho synem Jonatanem zpíval tento žalozpěv

¹⁸a přikázal, aby se synové Judy učili tuto Píseň luku. Takto je zapsána v Knize Upřímného:

¹⁹Ach, Izraeli, tvá ozdoba
zabita leží na tvých výšinách!
Jak padli hrdinové!

²⁰ Ať se to v Gatu nikdo nedozví,
ať to neohlašují v aškelonských ulicích,
ať se neradují filistínské dcery,
ať nejásají dcery neobřezaných!

²¹ Svahy Gilboa, ano, vy –
deště a rosy buďte zbaveny!
Ať už se nenajde pole úrodné
tam, kde štít hrdinů byl pohaněn,
štít Saulův, již nepomazán olejem!

²² Bez krve raněných,
bez tuku udatných
luk Jonatanův se nevracel,
ani meč Saulův, než býval nasycen.

²³ Saule a Jonatane,
v životě druhové milí,
ve smrti nejste rozloučení,
rychlejší než orlí, silnější než lvi!

²⁴ Dcery izraelské,
oplakávejte Saula –
šatil vás vzácným šarlatem
a krášlil šperky ze zlata.

²⁵ Jak padli hrdinové vprostřed boje!
Na tvých výšinách proboden Jonatan!

²⁶ Teskním po tobě, Jonatane, bratře –
jak jsem tě miloval!
Tvá láska ke mně byla úžasná,
vzácnější nežli láska žen.

²⁷ Jak padli hrdinové,
jak zmařena zbroj válečná!

David králem Judy

2 Později se David ptal Hospodina: „Mám jít do některého judského města?“

„Jdi,“ odpověděl Hospodin.

„A kam mám jít?“ zeptal se David.

„Do Hebronu,“ odpověděl mu.

²A tak tam David odešel s oběma svými manželkami, Achinoam Jizreelskou a Abigail, vdovou po Nábalovi Karmelském. ³David vzal s sebou také své muže, každého s jeho rodinou, a usadili se v Hebronu a okolních městech. ⁴Tam za ním potom přišli judští muži, aby Davida pomazali za krále nad domem judským.

Když pak bylo Davidovi oznámeno: „Obyvatelé Jábeš-gileádu pohřbili Saula,“ ⁵poslal k nim posly se slovy: „Kéž vám Hospodin požehná za to, že jste svému pánu Saulovi prokázali tuto laskavost a pohřbili ho. ⁶Kéž i vám

ted Hospodin prokáže laskavost a věrnost. Také já vám prokáži dobrodiní za to, co jste vykonali. ⁷Buďte tedy stateční a silní. Váš pán Saul je mrtev, ale judský dům si za svého krále pomazal mě.“

Iš-bošet králem Izraele

⁸Saulův vojevůdce Abner, syn Nerův, tehdy vzal Saulova syna Iš-bošeta, odvedl ho do Machanajim ⁹a prohlásil ho králem Gileádu, Ašerovců, ¹⁰Jizreele, Efraima, Benjamína a celého Izraele.

¹⁰Iš-bošet, syn Saulův, začal kralovat ve věku čtyřiceti let a kraloval dva roky. Dům Judy ale následoval Davida. ¹¹David kraloval nad domem Judy v Hebronu sedm let a šest měsíců.

¹²Abner, syn Nerův, vytáhl s vojáky Saulova syna Iš-bošeta z Machanajim do Gibeonu. ¹³S Davidovými vojáky pak vytáhl Joáb, syn Ceruji, a setkali se s nimi u Gibeonského rybníka. Jedni zůstali na jedné straně rybníka a druhí na druhé.

¹⁴Abner tehdy promluvil k Joábovi: „Ať raději předstoupí mládenci a ukáží před námi, co dovedou.“

„Budiž, ať předstoupí,“ odpověděl Joáb. ¹⁵Nastoupili tedy, z každé strany ve stejném počtu: dvanáct Benjamínců za Saulova syna Iš-bošeta proti dvanácti Davidovým vojákům. ¹⁶Každý popadl svého protivníka za hlavu a vrazil mu do boku meč, takže padli všichni společně. Proto se tomu místu u Gibeonu říká Chelkat-curim, *Pole břitů*. ¹⁷V urputné bitvě, která se toho dne strhla, pak Davidovi vojáci Abnera a zbytek Izraelců porazili.

¹⁸Byli tam také tři synové Ceruji: Joáb, Abišaj a Asael. Tento Asael uměl běhat jako divoká gazela. ¹⁹Pustil se za Abnerem, neuhnul napravo ani nalevo, jen za ním. ²⁰Abner se obrátil: „To jsi ty, Asaeli?“ zavolal.

„To jsem,“ odpověděl Asael.

²¹„Uhni napravo nebo nalevo,“ přemlouval ho Abner, „chop se jednoho z mých mláďenců a vezmi si jeho výstroj!“ Asael ho ale nechtěl nechat být.

²²Abner tedy na Asaela zavolal ještě jednou: „Nech mě být, jinak tě srazím k zemi! Jak se pak podívám tvému bratru Joábovi do očí?“ ²³Když ho ale stále nechtěl nechat být, Abner ho udeřil zadním koncem svého kopí do břicha. Kopí jím projelo naskrz, takže tam padl a na místě zemřel. Každý, kdo přišel na místo, kde Asael padl a zemřel, se tam zastavil.

²⁴Potom se za Abnerem pustili Joáb s Abišajem. Když už slunce zapadalo, dorazili k pahorku Ama naproti Giachu cestou ke gibeonské poušti. ²⁵Benjamínovci se v jednom šiku shromáždili k Abnerovi na vrchol pahorku. ²⁶Abner pak zavolal na Joába: „To musí meč stále hubit? Copak nevíš, že nakonec zbude jen hořkost? Kdy už konečně řekneš svým mužům, ať přestanou honit své bratry?“

²⁷Joáb mu odpověděl: „Jako že je živ Hospodin, kdybys nepromluvil, mí muži by nepřestali stíhat své bratry až do rána!“ ²⁸Poté Joáb zatroubil na roh a všichni jeho muži přestali Izraelce pronásledovat. Boj skončil.

²⁹Abner pak se svými muži šel celou noc přes pláň Arava, přebrodivi Jordán, šli celé dopoledne, až přišli do Machanajim.

³⁰Joáb přestal pronásledovat Abnera a shromáždil své vojsko; kromě Asaela scházelo z Davidových vojáků 19 mužů. ³¹(Davidovi vojáci ale

pobili 360 Benjamínců, kteří byli s Abnerem.) ³²Potom vzali Asaela a pohřbili ho v hrobě jeho otce v Betlémě. Joáb pak se svými muži šel celou noc, až za svítání dorazili do Hebronu.

3 Boj mezi domem Saulovým a Davidovým byl dlouhý. David byl stále silnější a dům Saulův stále slabší.

²Davidovi se v Hebronu narodili synové:

prvorozený byl Amnon z Achinoam Jizreelské;

³druhý Kileab z Abigail, vdovy po Nábalu Karmelském;

třetí Abšalom, syn Maaky, dcery gešurského krále Talmaje;

⁴čtvrtý Adoniáš, syn Chagity;

pátý Šefatíáš, syn Abitaly;

⁵šestý Jitream, syn Davidovy ženy Egly.

Tito synové se Davidovi narodili v Hebronu.

Abnerův konec

⁶Během boje mezi domem Saulovým a Davidovým získával Abner v Saulově domě stále silnější postavení. ⁷Saul míval konkubínu jménem Ricpa, dcera Ajova. Saulův syn Iš-bošet^a řekl Abnerovi: „Jak to, že jsi spal s konkubínou mého otce?“

⁸Ta slova Abnera rozzuřila. „Copak jsem nějaká judská psí hlava?“ odpověděl. „Doteď jsem domu tvého otce Saula, jeho bratrům i přátelům prokazoval oddanost a nevydal jsem tě do Davidových rukou. A ty mě dnes budeš obviňovat kvůli téhle ženě? ⁹Ať mě Bůh potrestá a ještě mi přidá, jestli se k Davidovi nezachovám podle toho, co mu přísahal Hospodin – ¹⁰že království bude odňato domu Saulovu a Davidův trůn bude nastolen nad Izraelem i Judou od Danu až po Beer-šebu!“^b ¹¹Potom už se Iš-bošet neodvážil říct Abnerovi ani slovo – tak se ho bál.

¹²Abner pak vyslal k Davidovi posly se slovy: „Čí je to země? Uzavři se mnou smlouvu, a já ti pomohu obrátit na tvou stranu celý Izrael!“

¹³„Dobře,“ odpověděl David. „Uzavřu s tebou smlouvu. Mám ale jednu podmínku: Neukážeš se přede mnou, dokud sem nepřivedeš Saulovu dceru Míkal. Teprve poté se budeš moci se mnou setkat.“ ¹⁴David pak vyslal posly k Saulovu synu Iš-bošetovi: „Vrať mi mou ženu Míkal, kterou jsem si zasnoubil za stovku filištínských předkožek.“

¹⁵Iš-bošet ji tedy nechal přivést od jejího manžela Paltiele, syna Lajišova. ¹⁶Její muž ale šel za ní a plakal celou cestu až do Bachurim. Tam mu Abner řekl: „Vrať se zpátky,“ a tak se vrátil.

¹⁷Mezitím Abner oslovil izraelské stařešiny: „Už dávno jste toužili, aby vaším králem byl David. ¹⁸Teď tedy jedněte, neboť Hospodin o Davidovi řekl: „Skrze Davida vysvobodím svůj lid Izrael z rukou Filištinů i všech ostatních nepřátel.““ ¹⁹Abner si také promluvil s Benjamínci. Potom šel do Hebronu, aby s Davidem probral vše, co Izrael a celý dům Benjamínův považoval za správné.

²⁰Když Abner přišel s dvaceti muži za Davidem do Hebronu, David jemu i jeho mužům připravil hostinu. ²¹Abner pak Davidovi řekl: „Dovol mi teď jít a shromáždit pro svého krále a pána celý Izrael, aby s tebou uzavřeli smlouvu. Pak budeš kralovat, kdekoli si budeš přát.“ S tím David Abnera propustil a ten odešel v pokoji.

^a7 podle LXX (Saulův syn Iš-bošet v MT chybí)

^b10 1.Sam 28:17

²²Právě tehdy se Davidovi vojáci s Joábem vrátili z nájezdu se spoustou kořisti. Abner už tehdy nebyl u Davida v Hebronu, protože ho David propustil, a tak odešel v pokoji. ²³Jakmile Joáb se vším svým vojskem dorazil, bylo mu oznámeno: „Za králem přišel Abner, syn Nerův, ale on ho propustil, takže odešel v pokoji.“

²⁴Joáb šel za králem. „Co jsi to provedl?“ řekl mu. „Vždyť za tebou přišel Abner! Jak to, žeš ho propustil a on si jen tak odešel?“ ²⁵Znáš přece Abnera, syna Nerova! Přišel tě oklamat – chtěl vyzvědět, jak si vedeš; chtěl vyzvědět všechno, co děláš!“

²⁶Jakmile Joáb od Davida odešel, vyslal posly za Abnerem. Ti ho přivedli zpět od studny Sira. David o tom ale nevěděl. ²⁷Když byl Abner zpátky v Hebronu, Joáb si ho vzal stranou dovnitř městské brány, aby si s ním promluvil o samotě. Tam ho ale ranou do břicha zabil, aby pomstil krev svého bratra Asaela.

²⁸Když se o tom doslechl David, prohlásil: „Já i mé království jsme před Hospodinem navěky nevinní, pokud jde o krev Abnera, syna Nerova. ²⁹Ať padne na hlavu Joába a na celý jeho otcovský rod! Ať v Joábově domě nikdy nechybí muž trpící výtokem, malomocný, kulhající o holi, padlý mečem nebo nemající na chleba!“

³⁰Tak tedy Joáb a jeho bratr Abišaj zavraždili Abnera za to, že zabil jejich bratra Asaela v bitvě u Gibeonu.

³¹David pak řekl Joábovi a všemu lidu, který byl s ním: „Roztrhněte svá roucha, přepásejte se pytlovinou a nařkejte nad Abnerem.“ Také král David kráčel za márami, ³²a když Abnera v Hebronu pochovávali, král nad Abnerovým hrobem hlasitě plakal. Také všechen lid plakal.

³³Král tehdy nad Abnerem zpíval tento žalozpěv:

„Měl Abner zemřít jako ničema?

³⁴Tvé ruce nebyly spoutány,
na nohou neměls okovy –
ranou zlosynů jsi padl!“

A lidé ho oplakávali o to víc. ³⁵Potom všichni chodili za Davidem, aby se ještě za světla najedl, ale David přísahal: „Ať mě Bůh potrestá a ještě mi přidá, okusím-li chleba nebo cokoli jiného před západem slunce!“ ³⁶Všechen lid si toho všiml a líbilo se jim to, tak jako se jim líbilo všechno, co král dělal. ³⁷Onoho dne celé vojsko a celý Izrael poznali, že zabití Abnera, syna Nerova, nevzešlo od krále.

³⁸Král tehdy řekl svým mužům: „Nerozumíte, že dnes v Izraeli padl vojevůdce a velikan? ³⁹Ale já, pomazaný král, jsem dnes tak bezmocný! Tito muži, synové Ceruji, jsou nad mé síly. Zločinci za jeho zločin odplatí Hospodini!“

Iš-bošetův konec

4 Když se Saulův syn Iš-bošet^a doslechl, že Abner v Hebronu zemřel, ztratil odvahu a také celý Izrael se zhroutil. ²Saulův syn měl tenkrát dva velitele úderných oddílů. Jeden se jmenoval Baana a druhý Rechab; byli to synové Rimona Beerotského ze synů Benjamínových. Také Beerot

^a1 podle LXX (*Iš-bošet* v MT chybí)

se totiž počítá k Benjamínovi; ³Beerotští uprchli do Gitajim a od té doby tam pobývají až dodnes.

⁴(Saulův syn Jonatan měl syna chromého na nohy. Tenkrát, když z Jizreelu dorazila zpráva o Saulovi a Jonatanovi, mu bylo pět let. Jeho chůva ho vzala do náruče a dala se na útěk. Jak ale pospíchala, upustila ho a on zchrochl. Jmenoval se Mefibošet.)

⁵Synové Rimona Beerotského, Rechab a Baana, se vypravili do Iš-bošetova domu. Dorazili tam kolem poledne, v době, kdy kvůli horku odpočíval. ⁶Rechab a jeho bratr Baana vstoupili do domu, jako by si šli pro pšenici, bodli ho do břicha a utekli. ⁷Když totiž vnikli do domu, spal na lůžku ve své ložnici. Ubodali ho k smrti, uřízli mu hlavu a šli s ní celou noc přes pláň Arava, ⁸až ji přinesli k Davidovi do Hebronu. „Zde je hlava Iš-bošeta, syna Saulova, tvého nepřítele, který ti usiloval o život,“ oznámili králi. „Hospodin dnes našemu pánu a králi dopřál pomstu nad Saulem a jeho potomstvem.“

⁹David na to Rechabovi a jeho bratru Baanovi, synům Rimona Beerotského, řekl: „Jakože je živ Hospodin, který mě vykoupil z každého souzení: ¹⁰Muž, který mi v Ciklagu ohlásil, že Saul je mrtev, si myslel, že nese dobré zprávy. Já jsem ho ale za tu zprávu odměnil tak, že jsem ho dal zabít.“ ¹¹Čím spíše když nějací zlosynové zavraždí nevinného člověka v jeho vlastním domě na jeho vlastním lůžku? Nemám snad teď jeho krev žádat po vás a sprovodit vás ze světa?!” ¹²Nato David rozkázal svým mládcům, aby je zabili. Usekali jim ruce i nohy a pověsili je u rybníka v Hebronu. Iš-bošetovu hlavu pak vzali a pohřbili ji v Hebronu do Abnerova hrobu.

David králem celého Izraele

5 Všechny izraelské kmeny přišly za Davidem do Hebronu se slovy: „Hle, jsme tvá krev a tělo! ²Už za časů našeho krále Saula jsi vodíval Izrael do boje a znovu jej přiváděl. Tobě Hospodin řekl: „Ty budeš pastýřem mého lidu Izraele, ty budeš Izraeli vůdcem.““

³Když tehdy za králem do Hebronu přišli všichni stařešinové Izraele, král David s nimi v Hebronu uzavřel smlouvu před Hospodinem a oni Davida pomazali za krále nad Izraelem. ⁴Davidovi bylo třicet let, když se stal králem, a kraloval čtyřicet let. ⁵Sedm let a šest měsíců kraloval v Hebronu nad Judou a dalších třiatřicet let kraloval v Jeruzalémě nad celým Izraelem i Judou.

⁶Král pak se svými muži vytáhl na Jeruzalém, totiž na Jebusejce, kteří v tom kraji bydleli. Ti Davidovi řekli: „Sem se nedostaneš – i slepci a mrzáci tě odrazí!“ Prohlašovali, že se tam David nedostane. ⁷David ale pevnost Sion dobyl. Teď je to Město Davidovo.

⁸David toho dne prohlásil: „Kdo chce zaútočit na Jebusejce, ten ať na ty mrzáky a slepce udeří vodním tunelem!“ Velice totiž Davida popudili. Proto se začalo říkat: „Slepec ani mrzák nesmí do paláce.“ ⁹David se pak v té pevnosti usadil, a tak dostala jméno Město Davidovo. Vystavěl město okolo ní od terasy Milo až k paláci. ¹⁰Tak se David stále více vzdímal a Hospodin, Bůh zástupů, byl s ním.

¹¹Chíram, král Týru, pak vyslal k Davidovi posly s cedrovým dřevem a také tesaře a kameníky, aby Davidovi postavili palác. ¹²Tehdy David poznal, že jej Hospodin potvrdil za krále nad Izraelem a že vyzdvihl jeho království ve prospěch jeho lidu, Izraele.

¹³Když David přišel z Hebronu, vzal si v Jeruzalémě další konkubíny a manželky, a tak se Davidovi narodili další synové a dcery. ¹⁴Toto jsou jména těch, kteří se mu narodili v Jeruzalémě: Šamua, Šobab, Nátan, Šalomoun, ¹⁵Jibchar, Elišua, Nefeg, Jafia, ¹⁶Elišama, Eliada a Elifelet.

¹⁷Jakmile Filištiní uslyšeli, že David byl pomazán za krále nad Izraelem, všichni se ho vypravili hledat. David se o tom doslechl a uchýlil se do pevnosti. ¹⁸Když Filištiní přitáhli a rozložili se v údolí Refaim, ¹⁹David se ptal Hospodina: „Mám na Filištiny zaútočit? Vydáš mi je do rukou?“

²⁰„Zaútoči!“ odpověděl mu Hospodin. „Filištiny ti jistě vydám do rukou.“

²⁰David tedy přitáhl do Baal-peracimu a porazil je tam. Tehdy řekl: „Jako proráží vodní proud, tak přede mnou Hospodin prolomil řady mých nepřátel.“ To místo pak nazval Baal-peracim, *Pán průlomů*. ²¹Filištiní tam nechali své modly a David je se svými muži odnesl.

²²Filištiní později znovu vytáhli a rozložili se v údolí Refaim. ²³David se ptal Hospodina, a ten mu řekl: „Neútoč. Obejdí je zezadu a napadni je od moruší. ²⁴Až v korunách moruší uslyšíš šelest šlépějí, vyrazíš, neboť tehdy před tebou vytáhl Hospodin, aby porazil vojsko Filištinů.“ ²⁵David udělal, co mu Hospodin přikázal, a porážel Filištiny od Gibeonu^a až po Gezer.

Přenesení Truhly do Jeruzaléma

6 David pak opět shromáždil všechny vybrané muže z Izraele – celkem třicet tisíc – ²a s celým tím zástupem se vypravil do Baaly v Judsku, aby odtamtud přivezli Boží truhlu nesoucí jméno Hospodina zástupů trůnícího nad cheruby. ³Naložili Boží truhlu na nový vůz a vyzvedli ji z Abinadabova domu na kopci. Ten nový vůz řídili Abinadabovi synové Uza a Achio, ⁴a když ji odváželi z domu Abinadabova na kopci, Achio kráčel před Truhlou. ⁵David a celý dům Izraele křepčili před Hospodinem ze všech sil a zpívali a hráli^b na lyry a citery, na tamburíny, chřestítka a činely.

⁶Když pak přišli k Náchonovu mlatu, Uza vztáhl ruku k Boží truhle a přidržel ji, protože ji volské spřežení naklonilo. ⁷Vtom Hospodin vzplanul proti Uzovi hněvem. Pro tu opovážlivost ho Bůh na místě zasáhl tak, že tam u Boží truhly zemřel. ⁸Davida hněvalo, že se Hospodin na Uzu tak prudce utrl. Proto se to místo dodnes jmenuje Perek-uza, *Uzova trhlina*.

⁹Toho dne dostal David z Hospodina strach. „Jak by mohla Truhla Hospodinova vejít ke mně!“ řekl si. ¹⁰Proto už nechtěl Hospodinovu truhlu vzít k sobě do Města Davidova, ale odložil ji do domu Obed-edoma Gatského. ¹¹Hospodinova truhla zůstala v domě Obed-edoma Gatského tři měsíce a Hospodin požehnal Obed-edoma i celý jeho dům.

¹²Králi Davidovi pak bylo oznámeno: „Hospodin kvůli Boží truhle požehnal dům Obed-edoma i všechno, co má.“ David tedy radostně vykročil, aby nechal Boží truhlu přenést z Obed-edomova domu do Města Davidova. ¹³Jakmile ti, kdo nesli Truhlu Hospodinovu, ušli šest kroků, obětoval býka a vykrmené dobytče. ¹⁴David přitom křepčil ze všech sil

^a25 podle LXX a 1.Let 14:16 (MT: *od Geby*)
a hráli na všelijaká cypřišová dřívka,

^b5 podle Kum, LXX a 1.Let 13:8 (MT: *sil*

před Hospodinem, oblečen plátěným efodem. ¹⁵Takto David a celý dům Izraele přinášeli Hospodinovu truhlu, s pokřikem a s troubením na roh.

¹⁶Když Hospodinova truhla vcházela do Města Davidova, Saulova dcera Míkal se dívala z okna. Viděla, jak král David poskakuje a křepčí před Hospodinem, a ve svém srdci jím pohrdla.

¹⁷Když Hospodinovu truhlu přinesli, umístili ji doprostřed stanu, který pro ni David postavil. David pak přinesl před Hospodinem zápalné i pokojné oběti. ¹⁸Poté, co David dokončil obětování zápalných a pokojných obětí, požehnal lidu ve jménu Hospodina zástupů. ¹⁹Podělil také všechen lid, všechno množství Izraele, muže i ženy, každého jedním pecnem chleba, jedním datlovým a jedním rozinkovým koláčem. Všechnen lid se pak rozešel, každý k sobě domů.

²⁰Také David se vrátil, aby požehnal svůj dům. Saulova dcera Míkal ale Davida uvítala slovy: „To se dnes izraelský král vyznamenal! Předváděl se dnes před děvečkami svých poddaných, jako se předvádí nějaký ubožák!“

²¹„Bylo to před Hospodinem!“ odpověděl jí David. „Před Hospodinem, který mě vyvolil místo tvého otce a celé tvé rodiny, aby mě postavil za vůdce Hospodinova lidu, Izraele – před ním jsem se radoval! ²²A klidně se znevážím ještě víc, až si budu i sám připadat jako nic, ale u těch – jak říkáš – děveček, u těch budu v úctě!“

²³Saulova dcera Míkal pak celý život až do smrti zůstala bez dětí.

Boží smlouva s Davidem

7 Jednou, když už se král zabydlel ve svém domě a Hospodin mu dal odpočinout ode všech okolních nepřátel, ²řekl král proroku Nátanovi: „Podívej se, já bydlím v cedrovém paláci, a Boží truhla zůstává mezi plachtami.“

³„Jdi a udelej vše, co máš na srdci,“ odpověděl Nátan králi. „Hospodin je s tebou.“

⁴Té noci ale Nátan dostal Boží slovo:

⁵„Jdi a řekni mému služebníku Davidovi: Tak praví Hospodin – Ty mi chceš postavit dům, kde bych bydlel? ⁶Ode dne, kdy jsem vyvedl syny Izraele z Egypta, až dodnes jsem přece nebydlel v domě, ale stěhoval jsem se ve stanu, v Příbytku. ⁷Po celou tu dobu jsem se stěhoval, kamkoli šli všichni synové Izraele. Řekl jsem snad někdy některému vůdci izraelských kmenů, jemuž jsem přikázal pást můj lid Izrael: ‚Proč jste mi nepostavili dům z cedrů?‘“

⁸Řekni mému služebníku Davidovi: Tak praví Hospodin zástupů – Já jsem tě vzal z pastvin, od ovcí, abys byl vůdcem mého lidu Izraele. ⁹Byl jsem s tebou všude, kam ses vydal, a všechny tvé nepřátele jsem před tebou vyhladil. Proslavím tvé jméno jako jméno jednoho z největších mužů na zemi. ¹⁰I svému lidu Izraeli zajistím místo a zasadím jej tak, aby bydlel doma a nikdo ho nerušil. Už jej nebudou utiskovat zlosynové jako dříve, ¹¹za dnů, kdy jsem nad svým izraelským lidem ustanovil soudce. Dopřeji ti odpočinout ode všech tvých nepřátel.

Hospodin ti oznamuje, že on zbuduje dům tobě. ¹²Až se naplní tvé dny a ulehneš ke svým předkům, pozdvihnu tvého potomka, jenž vzejde z tvých beder, a jeho království upevním. ¹³To on postaví dům mému jménu a já navěky upevním trůn jeho království. ¹⁴Já mu budu otcem a on mi bude synem. Když pochybí, potrestám jej holí smrtelníků, lidskými ranami. ¹⁵Svou laskavost ale od něj neodvrátím, jako jsem ji odvrátil od tvého předchůdce. ¹⁶Tvůj dům a tvé království zůstanou přede mnou^a navěky, tvůj trůn se navěky nepohne.“

¹⁷Přesně těmito slovy, přesně podle tohoto vidění promluvil Nátan k Davidovi.

¹⁸Král David pak přišel, posadil se před Hospodinem a řekl:

„Kdo jsem já, Hospodine, Pane můj, a co je můj dům, žes mě dovedl až sem? ¹⁹A i to se ti ještě zdálo málo, Hospodine, Pane můj, takže jsi domu svého služebníka dokonce přislíbil budoucnost. Bývá snad takový úděl člověka, Hospodine, Pane můj? ²⁰Co k tomu David ještě může říci? Ty přece znáš svého služebníka, Hospodine, Pane můj! ²¹Pro své slovo a podle svého srdce jsi svému služebníku zjevil všechny tyto velkolepé věci.

²²Jak jsi veliký, Hospodine, Pane můj! Nikdo není jako ty a není Boha kromě tebe, jak jsme vždy na vlastní uši slyšeli. ²³A kdo je jako tvůj lid Izrael, jediný národ na zemi, který si Bůh přišel vykoupit jako svůj lid, a získal si tak jméno? Vykonal jsi pro ně^b veliké věci, ohromné věci pro svou zem před tváří svého lidu, který sis vykoupil z Egypta, z jeho národů i jeho bohů! ²⁴Svůj lid Izrael jsi navěky ustanovil svým lidem a ty, Hospodine, jsi jejich Bůh.

²⁵Nuže, Hospodine Bože, potvrď navěky slovo, které jsi dal svému služebníkovu a jeho domu. Učiň, jak jsi řekl. ²⁶Kéž se tvé jméno navěky proslaví! Kéž se říká: ‚Hospodin zástupů je Bohem nad Izraelem!‘ Kéž je dům tvého služebníka Davida před tebou upevněn!

²⁷Hospodine zástupů, Bože Izraele, ty jsi svému služebníku prozradil: ‚Zbuduji ti dům.‘ Proto tvůj služebník nalezl odvahu modlit se k tobě tuto modlitbu. ²⁸Ano, Hospodine, Pane můj, ty sám jsi Bůh! Ty jsi svému služebníku zaslíbil toto dobrodiní a tvá slova jsou pravda. ²⁹Kéž se ti zalíbí požehnat domu svého služebníka, aby před tebou trval navěky, jak jsi, Hospodine, Pane můj, sám řekl. Kéž je díky tvému požehnání dům tvého služebníka navěky požehnan!“

Davidova vítězství

8 Po nějaké době David udeřil na Filištíny, porazil je a dobyl Meteg-ama z rukou Filištinů.

²Porazil také Moábce. Nechal je lehnout na zem a odměřoval je šňůrou. Odměřil vždy dvě šňůry k zabítí a jednu celou šňůru k ponechání naživu. Moábci se stali Davidovými poddanými a odváděli povinné dávky.

³David také porazil Hadad-ezera, syna Rechobova, krále Coby, když vytáhl, aby obnovil svou moc u řeky Eufrat. ⁴David vzal do zajetí 1 000 jeho

^a16 podle někt. hebr. rukopisů, LXX (MT: *před tebou*)
^b23 podle někt. hebr. rukopisů, Tg (MT: *pro vás*)

vozů, 7 000 jezdců^a a 20 000 pěšáků. Všechna jeho spřežení ochromil, jen sto si ponechal.

⁵Aramejci z Damašku přitáhli Hadad-ezerovi, králi Cóby, na pomoc, ale David z nich pobil 22 000 mužů. ⁶Potom umístil do aramejského Damašku svoji posádku. Aramejci se stali Davidovými poddanými a odváděli povinné dávky. Hospodin dával Davidovi vítězství, kamkoli se obrátil. ⁷David také vzal zlaté štíty, které nosila Hadad-ezerova stráž, a dopravil je do Jeruzaléma. ⁸Z Hadad-ezerových měst Tebach^b a Berotaj pobral král David veliké množství bronzu.

⁹Když se Toú,^c král Chamátu, doslechl, že David porazil celé Hadad-ezerovo vojsko, ¹⁰vyslal ke králi Davidovi svého syna Jorama s pozdravem a blahopřáním k jeho vítězství nad Hadad-ezerem. Předtím totiž Hadad-ezer a Toú spolu válčili. Joram s sebou přinesl stříbrné, zlaté a bronzové předměty ¹¹a král David je zasvětil Hospodinu stejně jako stříbro a zlato ze všech ostatních národů, které si podmanil: ¹²Edomců,^d Moábců, Amonců, Filištinů a Amalekoců. Rovněž tak zasvětil i kořist od Hadad-ezera, syna Rechobova, krále Cóby.

¹³David si získal proslulost, když se vrátil ze Solného údolí, kde porazil 18 000 Edomců. ¹⁴Umístil mezi Edomci posádky a rozmístil je po celém Edomu. Všichni Edomci se stali Davidovými poddanými. Hospodin dával Davidovi vítězství, kamkoli se obrátil.

¹⁵David kraloval nad celým Izraelem a zjednával právo a spravedlnost všemu svému lidu. ¹⁶Joáb, syn Ceruji, byl vrchním velitelem, Jošafat, syn Achiludův, byl kancléřem, ¹⁷Sádok, syn Achitubův, a Achimelech, syn Abiatarův, byli kněžími, Serajáš byl písařem ¹⁸a Benajáš, syn Jojadův, velel gardě Krétanů a Plétanů. Davidovi synové byli knížata.^e

David a Mefibošet

9 Jednou se David zeptal: „Zůstal ještě někdo ze Saulova domu naživu? Kvůli Jonatanovi bych mu chtěl projevit přízeň.“ ²V Saulově domě sloužíval otrok jménem Cíba, a tak ho zavolali k Davidovi.

„Ty jsi Cíba?“ zeptal se král.

„Tvůj služebník!“ odpověděl.

³„Nezbyl ze Saulova domu ještě někdo?“ zeptal se ho král. „Chtěl bych mu projevit Boží přízeň.“

„Zůstal ještě jeden Jonatanův syn, chromý na nohy,“ odpověděl králi Cíba.

⁴„A kde je?“ ptal se král.

„V domě Machira, syna Amielova, v Lo-debaru,“ odpověděl Cíba.

⁵Král David ho tedy z Lo-debaru, z domu Machira, syna Amielova, nechal přivést. ⁶Když Mefibošet, syn Jonatana, syna Saulova, přišel k Davidovi, padl na tvář a poklonil se.

„Mefibošete,“ oslovil ho David.

„Jsem tvůj služebník!“ odpověděl.

⁷„Neboj se,“ řekl mu David. „Kvůli tvému otci Jonatanovi ti chci projevit přízeň. Vrátím ti všechny pozemky tvého děda Saula a budeš vždy jíst u mého stolu.“

^a4 podle Kum, LXX a 1.Let 18:4 (MT: *do zajetí 1 700 jezdců*) ^b8 podle někt. rukopisů LXX a 1.Let 18:8 (MT: *Betach*) ^c9 podle LXX, Syr a 1.Let 18:9 (MT: *Toí*) ^d12 podle někt. hebr. rukopisů, LXX, Syr a 1.Let 18:11–12 (MT: *Aramejců*); též ve v. 13 ^e18 dosl. *kněží*; srov. však LXX, Tg a 1.Let 18:17

⁸Mefibošet se mu začal klanět. „Co je tvůj služebník?“ říkal. „Proč se obracíš k mrtvému psu, jako jsem já?“

⁹Král pak zavolał Cíbu, někdejšího Saulova sluhu, a řekl mu: „Všechno, co patřilo Saulovi a celému jeho domu, jsem dal vnukovi tvého pána. ¹⁰Ty budeš se svými syny a služebníky obdělávat jeho půdu a sklízet úrodu, aby vnuk tvého pána měl dost potravy. A Mefibošet, vnuk tvého pána, bude vždy jíst u mého stolu.“ (A Cíba měl patnáct synů a dvacet služebníků.)

¹¹„Tvůj služebník udělá, cokoli můj pán a král přikáže,“ odpověděl Cíba králi.

Mefibošet pak jídal u Davidova^a stolu jako jeden z královských synů.

¹²Měl také malého syna jménem Míka. Všichni, kdo patřili k Cíbovu domu, se stali Mefibošetovými služebníky. ¹³Mefibošet ovšem zůstal v Jeruzalémě, neboť vždy jídal u královského stolu. Byl chromý na obě nohy.

Porážka Amonců a Aramejců

10 Po nějaké době zemřel amonský král a na jeho místo nastoupil jeho syn Chanun. ²David si řekl: „Projevím přízeň Nachašovu synu Chanunovi, jako jeho otec projevoval přízeň mně.“ Poslal proto své služebníky, aby mu vyřídili soustrast nad úmrtím jeho otce.

Když Davidovi služebníci přišli do země Amonců, ³amonští vojevůdci řekli svému pánu Chanunovi: „Myslíš, že David měl tvého otce v takové úctě, že ti poslal těšitele? Neposlal za tebou své služebníky spíše proto, aby prohledali a proslídili město, aby je mohli podvrátit?“ ⁴Chanun tedy Davidovy služebníky zajal, oholil jim polovinu brady, roucha jim uřezal v půli až u zadnic a tak je poslal zpátky.

⁵Jakmile se to doneslo Davidovi, poslal jim naproti posly. Protože ti muži byli velmi zostuzeni, král jim vzkázal: „Zůstaňte v Jerichu, dokud vám nenaroste vous. Pak se můžete vrátit.“

⁶Amonci si uvědomili, jak moc Davida popudili, a tak si najali 20 000 aramejských pěšáků z Bet-rechobu a z Coby, 1 000 mužů od maackého krále a 12 000 mužů od Iš-toba. ⁷David se to ale dozvěděl a vyslal tam Joába se všemi nejlepšími bojovníky. ⁸Amonci vyrazili a sešikovali se k boji u brány, zatímco Aramejci z Coby, Rechobu, Iš-toba a Maaky zaujali postavení v poli.

⁹Když Joáb viděl, že musí čelit boji zepředu i zezadu, vybral ty nejlepší z izraelských bojovníků a seřadil je proti Aramejcům. ¹⁰Zbytek vojska svěřil pod velení svého bratra Abišaje, aby je seřadil proti Amoncům. ¹¹Joáb mu řekl: „Budou-li Aramejci nad mé síly, přijdeš mi na pomoc. Budou-li Amonci nad tvé síly, přijdu na pomoc já tobě. ¹²Buď silný! Odvahu! Za náš lid a za města našeho Boha! Ať Hospodin učiní, co se mu zalíbí.“

¹³Nato se Joáb se svým vojskem pustil do boje proti Aramejcům a ti se před nimi dali na útek. ¹⁴Jakmile Amonci uviděli, že Aramejci utekli, dali se i oni na útek před Abišajem a stáhli se do města. Joáb tehdy ukončil boj proti Amoncům a vrátil se do Jeruzaléma.

¹⁵Aramejci viděli, že je Izrael porazil, a tak se přeskupili. ¹⁶Hadad-ezer poslal také pro Aramejce z druhého břehu Eufratu, a když je přivedl, přitáhli do Chelamu v čele s Hadad-ezerovým vojevůdcem Šobachem.

^a11 podle LXX (MT: mého)

¹⁷Když se to David dozvěděl, shromáždil celý Izrael, překročil Jordán a přitáhl k Chelamu. Aramejci se sešikovali proti Davidovi a pustili se s ním do boje. ¹⁸Museli se ale před Izraelem dát na útek. David mezi Aramejci pobil 700 vozatajů a 40 000 pěšáků. ^a Jejich vojevůdce Šobacha zranil tak, že na místě zemřel.

¹⁹Všichni králové, kteří byli Hadad-ezerovými vazaly, viděli, že ho Izrael porazil. Uzavřeli tedy s Izraelci mír a stali se jejich vazaly. Aramejci se pak báli přijít ještě někdy Amoncům na pomoc.”

DAVIDŮV PÁD

David a Batšeba

11 Na jaře, když králové vyrážejí do boje, poslal David Joába, aby se svými vojáký a s celým Izraelem rozdrtil Amonce. Oblehli tedy Rabu, ale David zůstal v Jeruzalémě.

²Jednou pozdě odpoledne, když David vstal z lože a procházel se po střešní terase královského paláce, zahlédl ze střechy nějakou ženu, jak se koupe. Ta žena byla překrásná. ³David někoho poslal, ať zjistí, kdo to je. Dozvěděl se: „Je to Batšeba, dcera Eliamova, manželka Uriáše Chetejského.“ ⁴David si pro ni nechal poslat, a když k němu přišla, vyspal se s ní (právě se totiž očistila od svého krvácení). Potom se vrátila domů. ⁵Když ta žena zjistila, že otěhotněla, poslala Davidovi vzkaz: „Jsem těhotná.“

⁶David vzkázal Joábovi: „Pošli mi Uriáše Chetejského.“ Joáb tedy poslal Uriáše za Davidem. ⁷Když k němu Uriáš přišel, David se vyptával, jak se daří Joábovi, jak se daří lidu a jak se daří v boji. ⁸Potom Uriášovi řekl: „Zajdi domů a dej si koupel.“ Jakmile Uriáš opustil palác, král za ním poslal svůj dar. ⁹Uriáš ale nešel domů. Ulehl mezi služebníky svého pána u vchodu do královského paláce.

¹⁰Davidovi bylo oznámeno, že Uriáš nešel domů. Proto s Uriášem znovu promluvil: „Vrátil ses přece z výpravy. Proč nejdeš domů?“

¹¹Uriáš mu odpověděl: „Boží truhla a Izrael s Judou zůstávají pod stany; také můj pán Joáb táboří v poli s tvými služebníky, pane – a já bych měl jít domů jíst a pít a spát se svou manželkou? Na tvůj život a na tvou duši, něco takového bych neudělal!“

¹²David tedy Uriášovi řekl: „Zůstaň tu ještě jeden den. Odešlu tě až zítra.“ Toho dne tedy Uriáš ještě zůstal v Jeruzalémě. Nazítří ¹³si ho David zavolal a jedl s ním a pil, dokud ho neopil. On ale večer přesto nešel domů. Odešel spát na své lehátko mezi služebníky svého pána.

¹⁴David tedy ráno napsal dopis Joábovi a poslal mu ho po Uriášovi. ¹⁵V dopise psal: „Postavte Uriáše do nejprudšího boje. Pak od něj odstupte, ať je zasažen a zemře.“ ¹⁶Joáb tedy při obléhání města postavil Uriáše na místo, o kterém věděl, že tam jsou zvláště udatní bojovníci. ¹⁷Když pak muži toho města vyrazili do boje proti Joábovi, někteří z Davidových vojáků padli. Jedním z mrtvých byl také Uriáš Chetejský.

¹⁸Joáb pak Davidovi poslal zprávu o celém průběhu bitvy. ¹⁹Poslovi dal tyto pokyny: „Až králi vypovíš celý průběh bitvy, ²⁰možná to krále popudí k hněvu a řekne ti: „Proč jste v boji zašli tak blízko k městu – to nevíte, že se

z hradeb střílí? ²¹Kdo zabil Abimelecha, syna Jerub-baalova?“ Copak nezemřel, když na něj ta žena v Tebecu shodila z hradeb mlýnský kámen? Proč jste šli tak blízko ke hradbám?!“ A tehdy mu řekneš: „Také tvůj služebník Uriáš je mrtev.“

²²Posel tedy vyrazil, a když přišel k Davidovi, vylíčil mu vše, s čím ho Joáb poslal: ²³„Nepřátelé podnikli protiútok, vyrazili za námi do pole, ale my jsme je zatlačili zpět až k bráně. ²⁴Vtom začali z hradeb střílet lučištníci a několik královských služebníků zabili. Také tvůj služebník Uriáš je mrtev.“

²⁵David na to poslu odpověděl: „Vyříd Joábovi: „Už se tím netrap. Meč si jednou vybere toho a jindy onoho. Zaútoč na město ještě silněji a zboj je.“ Tak ho povzbud.“

²⁶Když se Uriášova manželka dozvěděla, že její muž Uriáš je mrtev, oplakávala ho. ²⁷Jakmile jí doba truchlení skončila, David pro ni poslal a nechal si ji přivést domů. Stala se jeho ženou a porodila mu syna. To, co David provedl, ale bylo v Hospodinových očích zlé.

Ten muž jsi ty!

12 Hospodin za Davidem poslal Nátana. Ten k němu přišel a řekl mu: „V jednom městě žili dva muži, jeden bohatý a jeden chudý. ²Bohatý měl velikou spoustu ovcí a dobytka. ³Chudý neměl nic než jednu malou ovečku, kterou koupil a choval. Vyrůstala u něj s jeho dětmi, z jeho skrovného pokrmu jedla, z jeho poháru pila, v jeho klíně spala, jako by byla jeho dcerou. ⁴Jednou k onomu boháči přišel pocestný. Jemu ale bylo líto vzít a připravit pro hosta jednu ze svých ovcí nebo dobytka, a tak vzal ovečku onoho chudáka a tu tomu příchodzímu připravil.“

⁵David se na toho muže hrozně rozhněval. „Jakože je živ Hospodin,“ řekl Nátanovi, „muž, který to spáchal, musí zemřít! ⁶A tu ovečku zaplatí čtyřnásobně – za to, že provedl takovou věc a neměl slitování.“

⁷„Ten muž jsi ty!“ řekl Nátan Davidovi. „Tak praví Hospodin, Bůh Izraele: Já jsem tě pomazal za krále nad Izraelem a já jsem tě vysvobodil ze Saulových rukou. ⁸Dal jsem ti dům tvého pána. I ženy svého pána jsi dostal do klína. Dal jsem ti dům Izraele a Judy. A kdyby ti to bylo málo, přidal bych ti ještě mnohem víc! ⁹Proč jsi pohrdl Hospodinovým slovem? Provedl jsi, co je v jeho očích zlé. Uriáše Chetejského jsi zabil mečem a jeho ženu sis vzal za manželku. Zavraždil jsi ho mečem Amonců! ¹⁰Proto, že jsi mnou pohrdl a vzal sis za ženu manželku Uriáše Chetejského, se od tvého domu od nynějška nikdy neodvrátí meč.“

¹¹Tak praví Hospodin: Hle, vzbudím proti tobě zlo z tvého vlastního domu. Před tvýma očima vezmu tvé ženy a dám je tvému bližnímu, aby s nimi spal všem na očích. ¹²Ty jsi to udělal tajně, ale já to udělám veřejně, před celým Izraelem!“

¹³„Zhřešil jsem proti Hospodinu!“ řekl mu na to David.

„Ano,“ odpověděl mu Nátan, „ale Hospodin z tebe tvůj hřích sňal. Nezemřeš. ¹⁴Protože jsi ale tímto činem znevážil Hospodina, ¹⁵musí zemřít tvůj novorozený syn.“ ¹⁵A po těch slovech se Nátan vrátil domů.

Hospodin pak postihl dítě, které Davidovi porodila Uriášova manželka, a to onemocnělo. ¹⁶David kvůli tomu chlapci hledal Boha. Držel půst

^a21 podle LXX, Syr a Soud 7:1 (MT: *Jerub-bešetova*); jiné jméno Gedeona
písařské tradice (MT: *tímto zavinil, že nepřátelé znevažovali Hospodina*)

¹⁴ podle

a v noci ležel na holé zemi. ¹⁷Stařešinové jeho domu se postavili okolo, aby ho přiměli vstát ze země, ale on nechtěl. Ani pokrm od nich nepřijal.

¹⁸Po sedmi dnech pak dítě zemřelo. Davidovi služebníci se mu chlapcovu smrt báli oznámit. „Když ještě chlapec žil,“ říkali si, „domlouvali jsme mu, ale nechtěl nás poslechnout. Co až mu řekneme: ‚Dítě umřelo?‘ Mohl by provést něco hrozného!“

¹⁹David si ale všiml, že si jeho služebníci šeptají, a pochopil, že chlapec zemřel. „Dítě umřelo?“ zeptal se svých služebníků.

„Ano, umřelo,“ odpověděli.

²⁰Nato David vstal ze země, a když se umyl, pomazal mastí a převlékl, šel se poklonit do Hospodinovy svatyně. Pak se vrátil domů, požádal o pokrm a pojedl.

²¹„Co to děláš?“ řekli mu jeho služebníci. „Dokud chlapec žil, postil ses a plakal, ale jakmile zemřel, vstal jsi a dal ses do jídla!“

²²„Dokud chlapec žil,“ odpověděl jim, „postil jsem se a plakal, protože jsem si říkal: ‚Kdo ví? Třeba se nade mnou Hospodin slituje a nechá ho naživu.‘“ ²³Teď je mrtvý. Proč bych se měl postit? Copak ho mohu přivést zpět? Já půjdu za ním, ale on se ke mně nevrátí.“

²⁴Potom David utěšoval svou manželku Batšebu; přišel k ní a miloval se s ní. Když pak porodila syna, dala mu jméno Šalomoun, *Pokojný*. Hospodin si ho zamiloval ²⁵a skrze proroka Nátana sdělil, že pro Hospodina se bude jmenovat Jedidiáš, *Miláček Hospodinův*.

²⁶Joáb mezitím bojoval proti Rabě Amonců. Když to královské město téměř dobyl, ²⁷vyslal k Davidovi posly se vzkazem: „Zaútočil jsem na Rabu a dobyl jsem městský zdroj vody. ²⁸Vezmi tedy zbytek vojska, oblehni město a dobud' je, abych je nedobyl já a vítězství nebylo připisováno mně.“

²⁹David tedy vzal všechno zbývající vojsko a vytáhl proti Rabě. Zaútočil na ni a dobyl ji. ³⁰Potom snal z Molochovy hlavy^a korunu vážící talent zlata.^b Měla na sobě drahokam, který pak David nosíval na hlavě. Vyvezl z města také veliké množství kořisti. ³¹Jeho obyvatele odvedl a dal k pile, k železným dlátům a sekýrám; některé poslal do cihelny. Tak naložil se všemi městy Amonců. Potom se David se vším vojskem vrátil do Jeruzaléma.

Amnon a Támar

13 Uplynul nějaký čas. Davidův syn Abšalom měl krásnou sestru jménem Támar a jiný Davidův syn, Amnon, se do ní zamiloval. ²Amnon se pro svou sestru Támar tak soužil, až z toho onemocněl. Byla to panna a jemu se zdálo nemožné něčeho u ní dosáhnout.

³Amnon měl jednoho přítele jménem Jonadab. Tento Jonadab, syn Davidova bratra Šimey, byl velmi chytrý člověk. ⁴„Co že tak den za dnem chřadneš, královský synu? Nesvěříš se mi?“ vyptával se ho.

„Miluji Támar, sestru mého bratra Abšaloma,“ prozradil mu Amnon.

⁵„Ulehni na lůžko a dělej, že jsi nemocný,“ poradil mu Jonadab. „Až se na tebe přijde podívat otec, řekneš mu: Kdyby tak mohla přijít má sestra Támar a nakrmila mě. Připravila by jídlo tady u mě, abych se díval, a pak by mě krmila.“

^a30 podle LXX (MT: z hlavy jejich krále); srov. 1.Král 11:5

^b30 asi 34 kg

⁶Amnon si tedy lehl a dělal, že je nemocný. Když se na něj přišel podívat král, Amnon mu řekl: „Kdyby tak mohla přijít má sestra Támar, připravit mi tu pár srdíček a nakrmit mě.“

⁷David poslal k Támar domů vzkaz: „Zajdi prosím do domu svého bratra Amnona a připrav mu jídlo.“ ⁸Támar tedy šla do domu svého bratra Amnona. Zatímco ležel a díval se, vzala těsto, uhnětla z něj srdíčka a upekla je. ⁹Potom mu je z pánve nabídla, ale Amnon odmítl jíst.

„Ať jdou všichni pryč!“ zvolal. Když všichni odešli, ¹⁰požádal Támar: „Přines mi jídlo do ložnice a nakrm mě.“ Támar tedy vzala srdíčka, která připravila, a donesla je Amnonovi do ložnice. ¹¹Když mu je podávala, aby se najedl, zmocnil se jí a začal ji přemlouvat: „Pojď, lehni si se mnou, sestřičko.“

¹²„Bratře, to ne!“ vykřikla. „Nesmíš mě zneuctít! To se přece v Izraeli nedělá! Neprováděj takovou hanebnost! ¹³Co pak bude se mnou? Kam se poděju se svou hanbou? A co ty? Byl bys v Izraeli jako nějaký hanebník. Prosím, promluv raději s králem – tobě mě jistě neodepře!“ ¹⁴On však nedbal, neslyšel. Přemohl ji a znásilnil.

Jakmile se s ní ale vyspal, ¹⁵začal ji nenávidět. Nenávist, kterou k ní cítil, byla ještě větší než láska, kterou ji předtím miloval. „Vstaň! Jdi pryč!“ přikázal jí.

¹⁶„To ne,“ prosila ho. „Vyhnat mě by byla ještě větší špatnost, než co jsi mi už udělal!“ On však nedbal, neslyšel.

¹⁷Zavolal svého sluhu a přikázal: „Tuhle ať odsud vyvedou. A zamkni za ní!“ ¹⁸Sluha ji tedy vyvedl ven a zamkl za ní dveře. Měla na sobě zdobenou suknici; takové šaty totiž nosily královny panenské dcery. ¹⁹Támar si posypala hlavu popelem a tu zdobenou suknici na sobě roztrhla. Zakryla si tvář rukama a plakala, kudy chodila.

²⁰„Že s tebou byl ten tvůj bratr Amnon?“ řekl jí Abšalom, její bratr. „Zatím o tom ale musíš mlčet, má sestro – vždyť je to tvůj bratr. Neber si to tak.“ Támar pak zůstala opuštěná v domě svého bratra Abšaloma.

²¹Když se o tom všem dozvěděl král David, velice se rozhněval. ²²Abšalom pak s Amnonem vůbec nemluvil – ani po dobrém, ani po zlém. Nenáviděl totiž Amnona za to, že zneuctil jeho sestru Támar.

Abšalomova pomsta

²³Dva roky nato pořádal Abšalom v Baal-chacoru poblíž efraimské hranice slavnost střihání ovcí, na kterou sezval všechny královské syny.

²⁴Předtím přišel za králem se slovy: „Mám prosbu. Tvůj služebník slaví střihání ovcí. Chtěl by se král se svou družinou připojit ke svému služebníku?“

²⁵„Raději ne, můj synu,“ odpověděl král Abšalomovi, „nemůžeme jít všichni. Byli bychom ti na obtíž.“ A ačkoli na něj naléhal, nechtěl jít, ale poželal mu.

²⁶„A nemohl by s námi jít alespoň můj bratr Amnon?“ zeptal se Abšalom. „Proč by s tebou chodil?“ řekl král. ²⁷Když ale na něj Abšalom naléhal, poslal s ním Amnona i všechny královské syny.

²⁸Abšalom přikázal svým mládencům: „Dávejte pozor. Až se Amnon po víně rozveselí, zavelím: ‚Na Amnona!‘ a vy ho zabijete. Nebojte se. Je to

přece na můj rozkaz. Buďte silní a stateční!“ ²⁹Abšalomovi mládenci pak s Amnonem naložili, jak jim Abšalom přikázal. Všichni královi synové se hned zvedli, každý nasedl na svého mezka a dali se na útěk.

³⁰Ještě byli na cestě, když se Davidovi doneslo, že prý Abšalom povraždil všechny královské syny a že z nich nezůstal ani jeden. ³¹Tehdy král vstal, roztrhl svá roucha a vrhl se na zem. Všichni jeho služebníci stáli kolem, roucha roztržená. ³²Pak promluvil Jonadab, syn Davidova bratra Šimey: „Ať se můj pán a král nedomnívá, že byli zabiti všichni mladí královští synové. Zemřel jen Amnon! Abšalom byl k tomu odhodlán už ode dne, kdy byla zneuctěna jeho sestra Támar. ³³Ať se můj pán a král vůbec neobává, že by snad zemřeli všichni královští synové. Vždyť zemřel jen Amnon!“

³⁴Abšalom mezitím uprchl.

Když se mladík na stráži rozhlédl do dálky, spatřil, jak od západu z horského úbočí přichází množství lidí.

³⁵„Vidíš,“ řekl Jonadab králi, „to jdou královští synové! Stalo se, jak říkal tvůj služebník.“ ³⁶Sotva to dořekl, opravdu dorazili královští synové s hlasitým pláčem. Tehdy se i král a všichni jeho služebníci dali do velmi hlasitého pláče.

³⁷Abšalom zatím prchal. Zamířil ke gešurskému králi Talmajovi, synu Amihudovu.^a David pak svého syna dlouho oplakával. ³⁸Abšalom našel útočiště v Gešuru, kde zůstal tři roky.

³⁹Když král David konečně Amnonovu smrt oželel, začalo se mu po Abšalomovi stýskat.^b

Příběh tekojské vdovy

14 Joáb, syn Ceruji, poznal, že král myslí na Abšaloma. ²Poslal proto do Tekoje a přivedl odtud jednu moudrou ženu, které řekl: „Budeš dělat, že máš smutek. Oblékni si smuteční šaty, nemaž se masť a chovej se jako žena, která už dlouho truchlí nad mrtvým. ³Půjdeš ke králi a tohle mu povíš.“ A Joáb ji naučil, co má říkat.

⁴A tak ta tekojská žena šla za^c králem. Padla tváří k zemi, poklonila se a zvolala: „Králi, pomoz!“

⁵„Co je ti?“ zeptal se král.

„Jsem vdova,“ odpověděla, „muž mi zemřel. ⁶Tvá služebnice měla dva syny. Ti se ale na poli pohádali; nebyl tam nikdo, kdo by je od sebe odtrhl, a tak jeden druhého udeřil a zabil. ⁷Teď se ale všichni příbuzní obrátili proti tvé služebnici. Říkají: ‚Vydej toho bratrovraha! Zabijeme ho za to, že zavraždil svého bratra.‘ Tak chtějí zahubit^d i dědice. Uhasí i tu jiskřičku, co mi zbývá! Po manželovi mi tu na zemi nezůstané ani jméno, ani potomstvo...“

⁸„Vrať se domů, já o tvé věci rozhodnu,“ přerušil ji král.

⁹Tekojská žena ale králi řekla: „Všechna vina, pane králi, ať padne na mě a na můj dům. Král a jeho trůn ať jsou bez viny.“^e

¹⁰Na to jí král odpověděl: „Kdyby někdo tobě nebo tvému domu vyhrožoval, přiveď ho ke mně. Pak už si na tebe nikdy nedovolí!“

¹¹Tehdy řekla: „Kéž prosím král prohlásí při Hospodinu, svém Bohu, že zabrání krevnímu mstiteli rozmnožit neštěstí zabitím mého syna.“

^a37 2.Sam 3:3 ^b39 podle Kum a někt. rukopisů LXX (MT: ... oželel, přestal Abšalom pronásledovat) ^c4 podle někt. hebr. rukopisů, LXX, Syr, Tg, Vul (MT: promluvila s)

^d7 podle Syr (MT: Tak zahubíme) ^e9 srov. Num 35:29–33; Deut 19:11–13

Na to prohlásil: „Jakože je živ Hospodin, tvému synovi nespadne z hlavy ani vlas!“

¹²„Smí tvá služebnice povědět panu králi ještě něco?“ zeptala se žena.

„Mluv,“ přivolil.

¹³Tedy mu řekla: „Proč ty sám smýšlíš podobně proti Božímu lidu? Když král takto mluví, jako by obvinil sám sebe – vždyť sám nedovolil svému vyhnanci vrátit se domů. ¹⁴Všichni jsme přece smrtelní. Jsme jako voda na zem rozlitá, která se nedá posbírat. Bůh ale nechce brát život. Připravuje způsoby, aby od něj vyhnanec nezůstal zahánán nadobro.

¹⁵Proto jsem přišla; chtěla jsem to panu králi vypovědět, protože mi ti lidé nahnali strach. Tvá služebnice si řekla: Povím to králi. Co když král prosbě své služby vyhoví? ¹⁶Možná král svou služku vyslyší a zachrání ji ze spárů toho, kdo mě chce i s mým synem vyhladit z Božího dědictví. ¹⁷Tvá služebnice si řekla: Kéž slovo pana krále přinese klid. Vždyť pan král rozlišuje dobro a zlo jako Boží anděl. Kéž je Hospodin, tvůj Bůh, s tebou!“

¹⁸„Na něco se tě zeptám,“ přerušil ji král. „Nic přede mnou netaj.“

„Mluv prosím, pane králi,“ odpověděla.

¹⁹„Nemá v tom všem prsty Joáb?“ zeptal se jí.

„Jakože jsi živ, pane králi!“ zvolala. „Před slovy pana krále člověk neunikne napravo ani nalevo. Ano, tvůj služebník Joáb mi to přikázal; to on tvou služebnici naučil všechna tato slova. ²⁰Tvůj služebník Joáb to udělal, aby změnil stav té věci. Můj pán je ale moudrý jako Boží anděl; ví o všem, co se děje na zemi.“

²¹Král pak promluvil s Joábem: „Tak dobře, udělám to. Jdi a přiveď mého chlapce Abšaloma zpátky.“

²²Joáb padl tváří k zemi, klaněl se a děkoval králi: „Dnes tvůj služebník poznal, že jsem u tebe došel přízně, můj pane a králi, neboť král vyhověl prosbě svého služebníka.“ ²³Potom Joáb vstal, odešel do Gešuru a přivedl Abšaloma do Jeruzaléma.

²⁴Král však prohlásil: „Smí jít k sobě domů, ale ať mi nechodí na oči.“ Abšalom se tedy vrátil domů, ale králi na oči nesměl.

Abšalomův převrat

²⁵V celém Izraeli nebyl tak vyhlášený krasavec jako Abšalom. Od hlavy až k patě neměl jedinou vadu. ²⁶Když si stříhal vlasy (nechával si je stříhat vždy jednou za rok, protože ho už tížily), potom je zvážil a bylo to 200 šekelů^a podle královské váhy! ²⁷Abšalomovi se narodili tři synové a jedna dcera jménem Tamar; vyrostla z ní překrásná žena.

²⁸Abšalom už byl v Jeruzalémě dva roky, ale stále ještě nesměl králi na oči.

²⁹Chtěl proto ke králi vyslat Joába, ale když si pro něj poslal, Joáb nechtěl přijít. Poslal pro něj tedy znovu, ale on nechtěl přijít ani podruhé. ³⁰Tedy Abšalom řekl svým služebníkům: „Víte, že Joábovo pole sousedí s mým. Má na něm ječmen; jděte a zapalte mu ho.“ A tak Abšalomovi služebníci to pole vypálili.

³¹Joáb pak hned přišel za Abšalomem domů. „Jak to, že mi tví služebníci vypálili pole?“ ptal se ho.

³²„Víš, že jsem ti vzkazoval, že máš za mnou přijít,“ odpověděl mu Abšalom. „Chci tě poslat za králem, aby ses ho zeptal, proč jsem se vlastně měl

^a26 téměř 2,5 kg

vrátit z Gešuru. Bylo by mi lépe, kdybych tam zůstal! Chci už krále vidět! Jestli na mně zůstává vina, ať mě dá raději zabít.“

³³Joáb tedy šel za králem a vyřídil mu to. Král potom Abšalomovi k sobě pozval, a ten k němu přišel a poklonil se před ním až k zemi. Král pak Abšalomovi políbil.

15 Abšalom si později opatřil vůz, koně a padesát mužů, kteří před ním běhali. ²Od časného rána stával u cesty vedle brány. Zavolal si každého, kdo chtěl přednést králi nějakou věc k rozsouzení. „Z kteréhopak jsi města?“ ptal se. Odpovídali mu: „Tvůj služebník je z toho a toho izraelského kmene.“ ³Abšalom pak říkal: „Víš, tvá žádost je správná a oprávněná, ale u krále se žádného vyslyšení nedočkáš. ⁴Kdybych tak byl soudcem v této zemi já!“ dodával. „Pak by každý mohl přijít se svým sporem nebo žalobou za mnou a já bych mu zjednal právo.“ ⁵A když k němu někdo přistoupil, aby se mu poklonil, Abšalom k němu vztáhl ruku, objal ho a políbil. ⁶Takovým způsobem se choval ke všem Izraelcům, kteří chodili hledat zastání u krále. Tak si získal srdce Izraelců.

⁷Po čtyřech letech pak Abšalom řekl králi: „Dovol mi prosím jít do Hebronu splnit slib, který jsem dal Hospodinu. ⁸Když jsem totiž bydlel v aramejském Gešuru, složil jsem tento slib: Jestli mě Hospodin přivede zpět do Jeruzaléma, budu sloužit Hospodinu.“

⁹Král mu odpověděl: „Jdi v pokoji,“ a tak se Abšalom vypravil do Hebronu.

¹⁰Po všech izraelských kmenech ale rozeslal tajné posly se vzkazem: „Jakmile uslyšíte troubení rohu, zvolte: ‚Abšalom se v Hebronu stal králem!‘“ ¹¹Abšalomem odešlo z Jeruzaléma dvě stě mužů (byli ovšem pozváni, a tak šli bezelstně s ním, protože nic netušili). ¹²Když se Abšalom chystal přinášet oběti, poslal také pro Davidova rádce Achitofela Gilonského, aby přišel ze svého města Gilo. Spiknutí narůstalo a s Abšalomem bylo stále více lidí.

David na útěku

¹³K Davidovi pak dorazil posel se zprávou: „Srdce Izraelců je s Abšalomem.“

¹⁴David řekl všem svým služebníkům, kteří s ním byli v Jeruzalémě: „Musíme ihned utéct! Abšalom by nás už vyvážnout nenechal. Pojďme rychle, jinak nás brzy přepadne, udělá nám to nejhorší a město vybijí mečem.“

¹⁵„Jsme ti k službám,“ odpověděli králi služebníci, „uděláme, cokoli náš pán a král rozhodne.“ ¹⁶A tak král odešel, následován celým svým dvorem. Zanechal tam jen deset konkubín, aby se staraly o dům.

¹⁷Když král s celým tím zástupem odcházel, zastavili se u posledního domu. ¹⁸Všichni jeho služebníci procházeli kolem něj – všichni Krétané a Plétané i všech šest set mužů, kteří ho následovali z Gatu – ti všichni procházeli před králem. ¹⁹Tehdy král řekl Itajovi Gatskému: „Proč bys odcházel s námi? Vrať se a zůstaň u nového krále. Jsi přece cizinec, který už opustil svou vlast. ²⁰Jako bys přišel teprve včera, a dnes bych tě měl zase vláčet s námi někam dál? Já půjdu, kam jen to půjde. Ty se ale i se svými bratry vrať. Kéž ti Hospodin projeví^b milosrdenství a věrnost.“

^a7 podle někt. rukopisů LXX, Syr (MT: čtyřiceti)
projev v MT chybí)

^b20 podle LXX (Kéž ti Hospodin

²¹Itaj ale králi namítl: „Jakože je živ Hospodin a živ je můj pán a král – kdekoli bude můj královský pán, ať mrtev nebo živ, tam bude i tvůj služebník.“

²²David na to Itajovi řekl: „Pojď, pokračuj tedy s námi.“ A tak Itaj Gatský se všemi svými muži i se všemi dětmi, které měli s sebou, pokračovali dál.

²³Celá země hlasitě plakala, když celý ten zástup procházel kolem. Král překročil potok Kidron a se všemi svými lidmi zamířil do pouště.

²⁴Vtom se objevil i Sádok a s ním všichni levité nesoucí Truhlu Boží smlouvy. Postavili Boží truhlu a nechali ji stát, dokud celý zástup nepustil město. Přišel tam i Abiatar. ²⁵Král ale Sádokovi řekl: „Vrať se s Boží truhlou do města. Najdu-li u Hospodina milost, přivede mě zpět a dovolí mi znovu spatřit Truhlu i jeho Příbytek. ²⁶Řekne-li však: ‚Nemám v tobě zalíbení‘ – zde jsem; ať se mnou naloží, jak bude chtít.“

²⁷Král ještě knězi Sádokovi řekl: „Dávej pozor. Vrať se s Abiatarem pokojně do města. Ať jsou s vámi také oba vaši synové – tvůj syn Achimaac a jeho syn Jonatan. ²⁸Počkám totiž v poušti naproti brodu, než od vás dostanu další zprávu.“ ²⁹A tak Sádok s Abiatarem vrátili Boží truhlu do Jeruzaléma a zůstali tam.

³⁰David pak stoupal na Olivetskou horu a celou cestu plakal, hlavu zahalenou a bos. Také všichni, kdo byli s ním, si zahalili hlavu a celou cestu vzhůru plakali. ³¹David se tehdy dozvěděl, že mezi Abšalomovými spiklenci je také Achitofel, a tak se modlil: „Hospodine, obrať prosím Achitofelovu radu vníveč!“

³²Když David dorazil na vrchol hory, kde bylo zvykem klanět se Bohu, hle – naproti mu jde Chušaj Arkijský,^a roucho roztržené a na hlavě hlínu.

³³David mu řekl: „Když půjdeš se mnou, budeš mi břemenem. ³⁴Když se ale vrátíš do města a řekneš Abšalomovi: ‚Jsem ti k službám, králi; dříve jsem sloužil tvému otci, teď ale budu sloužit tobě,‘ pak pro mě budeš moci mařit Achitofelovy rady. ³⁵Budou tam s tebou také kněží Sádok a Abiatar. Cokoli tedy na královském dvoře uslyšíš, to oznámíš kněžím Sádokovi a Abiatarovi. ³⁶Jsou tam s nimi i jejich dva synové, Achimaac Sádokův a Jonatan Abiatarův. Po nich mi vzkážete, cokoli se dozvíte.“

³⁷Davidův důvěrník Chušaj tedy odešel do města, právě když do Jeruzaléma vstupoval Abšalom.

16 Sotva David minul vrchol hory, hle – naproti mu jde Cíba, Mefibošetův sluha, se dvěma osedlanými osly a na nich dvě stě chlebů, sto sušených hroznů, sto kusů letního ovoce a měch vína. ²„Na co to máš?“ zeptal se ho král.

„Osli jsou k jízdě pro královský dům,“ odpověděl Cíba, „chleba s ovocem je k jídlu pro mládence a víno je k pití, až budete na poušti unavení.“

³„A kde je vnuk tvého pána?“ zeptal se král.

„Ten čeká v Jeruzalémě,“ odpověděl Cíba. „Myslí si: ‚Izraelský lid mi dnes navrátí království mého děda.‘“

⁴„Ať tedy všechnen Mefibošetův majetek připadne tobě,“ řekl mu na to král.

„Klaním se, můj pane a králi,“ odpověděl Cíba. „Isi ke mně tak laskav!“

⁵Když se potom král David blížil k Bachurim, hle – vyšel odtud nějaký muž rodem ze Saulova domu. Jmenoval se Šimei, syn Gerův, a jak šel,

zlořečil ⁶a házel po Davidovi i všech jeho služebnících kamení, ačkoli byl král David zprava i zleva obklopen svými lidmi i všemi bojovníky. ⁷Šimei chrлил nadávky: „Táhni, ty vrah! Táhni, ty bída! ⁸Hospodin ti oplatil za všechnu krev Saulova domu. Stal ses králem místo něj, ale Hospodin dal království do rukou tvého syna Abšaloma. To máš za svou špatnost, protože jsi vrah!“

⁹Abišaj, syn Ceruji, tehdy řekl králi: „Proč má tenhle chciplý pes zlořečit mému pánu a králi? Půjdu mu srazit hlavu, ano?“

¹⁰Král však odpověděl: „Co je vám do toho, synové Ceruji, že mi zlořečí? Jestli mu Hospodin přikázal: ‚Zlořeč Davidovi,‘ kdo pak smí říci: ‚Co to děláš?‘“

¹¹David tehdy Abišajovi a všem svým služebníkům řekl: „Vždyť i můj vlastní syn mi usiluje o život, natožpak tento Benjamínek. Nechte ho, ať zlořečí, jestli mu to Hospodin přikázal. ¹²Snad Hospodin pohlédne na mé trápení a odplatí mi za ty dnešní nadávky dobrodiním.“

¹³David tedy se svými muži pokračoval v cestě. Šimei ale šel podél nich po protějším svahu, a jak šel, zlořečil, házel po něm kameny a vířil prach.

¹⁴Utrmácený král i všichni, kdo byli s ním, nakonec dorazili na místo, kde si odpočinuli.

Abšalomovi rádcí

¹⁵Abšalom zatím s celým izraelským vojskem vstoupil do Jeruzaléma. Také Achitofel byl s ním. ¹⁶Tehdy k Abšalomovi přišel i Davidův důvěrník Chušaj Arkijský a zvolal: „Ať žije král! Ať žije král!“

¹⁷„Takhle se odvděčuješ svému příteli?“ řekl mu Abšalom. „Proč jsi nešel s ním?“

¹⁸„To ne,“ odpověděl mu Chušaj. „Koho vyvolil Hospodin a celý tento izraelský lid, s tím jsem a s tím zůstanu. ¹⁹A komu jinému bych měl sloužit než jeho synu? Jako jsem sloužil tvému otci, tak budu sloužit tobě.“

²⁰Abšalom se obrátil na Achitofela: „Poradte, co máme dělat.“

²¹Achitofel mu odpověděl: „Spi s konkubínami svého otce, které tu nech, aby se staraly o dům. Když celý Izrael uslyší, jak ses svému otci zprotvil, posílí to odhodlání všech, kdo jsou s tebou.“ ²²A tak pro Abšaloma roztáhli na střeše baldachýn a Abšalom před zraky všeho Izraele spal s konkubínami svého otce.“

²³Radit se s Achitofelem, který byl tenkrát rádcem, bylo jako doptávat se na Boží slovo. Takto bral všechny jeho rady jak David, tak Abšalom.

17 Achitofel také Abšalomovi řekl: „Dovol prosím, ať vyberu dvanáct tisíc mužů a ještě dnes v noci se vypravím pronásledovat Davida. ²Překvapím ho útokem, dokud je znavený a skleslý. Všichni jeho muži se rozutečou, takže zabiji samotného krále. ³Tak přivedu všechny lid k tobě, jako se přivádí nevěsta k ženichovi. Jde ti přece o život jediného muže^b – všechnu lid může zůstat v pokoji.“ ⁴Abšalomovi i všem izraelským stařešínům se ten návrh líbil.

⁵Abšalom ale přikázal: „Raději ještě zavolej Chušaje Arkijského, ať si vyslechneme také jeho názor.“ ⁶Chušaj tedy přišel k Abšalomovi a ten mu řekl: „Toto navrhuje Achitofel. Máme se řídit jeho výrokem? Pokud ne, promluv ty.“

^a22 2.Sam 12:11 ^b3 podle LXX (MT: k tobě. Všichni ostatní se mohou vrátit; hledáš přece jen jediného muže)

⁷Chušaj Abšalomovi odpověděl: „Achitofelova rada tentokrát není dobrá. ⁸Znáš přece svého otce i jeho muže, jak jsou udatní,“ pokračoval Chušaj. „Jsou rozzuřeni jako medvědice, která v divočině přišla o mládě. A tvůj otec je zkušený válečník; ten nebude nocovat s vojskem. ⁹Určitě se už schoval v nějaké jeskyni nebo někde jinde. Kdyby hned napoprvé některý z našich padli, kdekdo se to doslechne a řekne: ‚Abšalomovo vojsko je poraženo!‘ ¹⁰Každý bojovník, i kdyby měl srdce jako lev, pak ztratí odvalu. Celý Izrael přece ví, jaký je tvůj otec hrdina a jak jsou jeho muži udatní.

¹¹Proto rádím, ať se k tobě shromáždí celý Izrael od Danu až po Beer-šebú; je jich jako písku v moři a ty osobně je povedeš do boje. ¹²Přitáhneme na něj, ať se schovává kdekoli. Snese se na něj jako rosa na zem, a nepřezije on ani žádný z jeho mužů. ¹³Jestli se stáhne někam do města, celý Izrael k tomu městu nanosí provazy a strhneme je do údolí, takže z něj nezůstane ani kamínek!“

¹⁴Nato Abšalom se všemi izraelskými muži prohlásil: „Rada Chušaje Arkijského je lepší než rada Achitofelova.“ (Hospodin se totiž rozhodl zmařit Achitofelovu dobrou radu, aby na Abšaloma přivedl neštěstí.)

¹⁵Chušaj pak oznámil kněžím Sádokovi a Abiatarovi: „Achitofel radil Abšalomovi a izraelským stařešinům tak a tak, kdežto já jsem radil tak a tak. ¹⁶Teď rychle pošlete Davidovi zprávu: ‚Nenocuj v poušti před brodem. Ihned překroč Jordán – jinak je s králem i všemi jeho muži konec!‘“

¹⁷Jonatan a Achimaac zůstávali u pramene En-rogel. Chodívala tam služebná a říkala jim, co mají oznámit králi Davidovi. Nesměli se totiž prozradit chozením do města. ¹⁸Nějaký mládenec je zahlédl a ohlásil to Abšalomovi. Ti dva ale zatím utekli. Dorazili do domu jednoho muže v Bachurim, který měl na dvoře studnu, a spustili se do ní. ¹⁹Jeho žena zakryla otvor studny plachtou a navrch nasypala zrní, takže nebylo nic poznat.

²⁰Abšalomovi služebníci přišli za ženou do domu a ptali se: „Kde je Achimaac a Jonatan?“

„Už za potokem,“ odpověděla jim. Hledali je tedy, ale nenašli, a tak se vrátili do Jeruzaléma.

²¹Když byl pryč, vylezli ti dva ze studny a šli uvědomit krále Davida: „Rychle, musíš se přebrodit. Achitofel proti vám radil tak a tak.“ ²²David se tedy zvedl a se všemi svými lidmi překročil Jordán. Než se rozednilo, nezůstal jediný, kdo by Jordán nepřekročil.

²³Achitofel viděl, že se nestalo podle jeho rady, a tak osedlal osla a vydal se domů do svého města. Pořídil závěť o svém domě a oběsil se. Zemřel a byl pochován v hrobě svého otce.

Abšalomův konec

²⁴David už vstupoval do Machanajim, když Abšalom se všemi izraelskými muži překročil Jordán. ²⁵Abšalom jmenoval namísto Joába vrchním velitelem Amasu. (To byl syn muže jménem Jeter Izmaelský,^a který si vzal Abigail, dceru Nachašovu, sestru Joábovy matky Ceruji.) ²⁶Izrael s Abšalomem v čele se tedy utábořil v gileádsském kraji.

²⁷Když David dorazil do Machanajim, Šobi, syn Nachaše z Raby Amonců, spolu s Machirem, synem Amiela z Lo-debaru, a s Barzilajem Gileádským z Rogelim ²⁸mu tam přinesli lůžka a příkrývky, misky a džbány s pšenicí,

^a25 podle někt. rukopisů LXX a 1.Let 2:17 (MT: *Izraelský*)

ječmenem a moukou, s praženým zrním, fazolemi a čočkou,^a 29s medem, ovčím tvarohem a kravským sýrem. To vše přinesli pro Davida a jeho muže k jídlu. Řekli si totiž: Jistě jsou na poušti hladoví, utrmácení a žízniví.

18 David pak sečetl své vojsko a ustanovil velitele tisíců a velitele stovek.² Třetinu lidu svěřil Joábovi, třetinu jeho bratru Abišajovi, synu Ceruji, a třetinu Itajovi Gatskému. „Také já s vámi půjdu do boje,“ řekl král vojsku.

³Namítlí ale: „Nemůžeš jít s námi! Kdybychom museli utíkat, nebude jim záležet na nás; nebude je zajímat, ani kdyby nás polovina padla. Ty jsi přece cennější než deset tisíc z nás.^b Teď nám lépe pomůžeš, když zůstaneš ve městě.“

⁴„Udělám, co chcete,“ svolil tedy král.

Postavil se k bráně a všechen lid pochodoval ven po stovkách a tisících.⁵ Král tehdy přikázal Joábovi, Abišajovi a Itajovi: „Zacházejte mi s Abšalomem šetrně – vždyť je to můj chlapec!“ Celé vojsko slyšelo, jaké příkazy dal král všem velitelům ohledně Abšaloma.

⁶A tak vytáhli do pole proti Izraeli. K bitvě došlo v Efraimském lese⁷ a Davidovi muži tam izraelské vojsko porazili. V té hrozně řeži onoho dne padlo na 20 000 vojáků.⁸ Boj se rozšířil po celém kraji a les toho dne pohltil více mužů, než kolik jich padlo mečem.

⁹Abšalom znenadání narazil na Davidovy muže, a tak na svém mezku ujížděl pryč. Když ale mezek probíhal pod hustými větvemi velkého dubu, Abšalom v nich uvízl za vlasy. Mezek pod ním běžel dál, ale on zůstal viset mezi nebem a zemí.

¹⁰Jeden z mužů to viděl a oznámil Joábovi: „Právě jsem viděl Abšaloma, jak visí na dubu!“

¹¹„Tak tys ho viděl?“ opáčil Joáb. „A proč jsi ho na místě nesrazil k zemi? Dlužil bych ti pak deset šekelů^c stříbra a jeden pás!“

¹²Ten muž ale Joábovi odpověděl: „Ani kdybych dostal na ruku tisíc šekelů^d stříbra, na králova syna bych ruku nevztáhl! Slyšeli jsme přece na vlastní uši, jaké rozkazy dal král tobě, Abišajovi a Itajovi: ‚Dávejte pozor na mého chlapce Abšaloma.‘¹³Vždyť bych tím ohrozil vlastní život! Před králem se nic neutají. I ty sám by ses postavil proti mně.“

¹⁴„Nebudu se tu s tebou zdržovat,“ řekl Joáb. Vzal tři šípy a vrazil je Abšalomovi do srdce. Protože byl v koruně dubu stále naživu,¹⁵ obstoupilo ho deset Joábových zbrojnošů a ubili Abšaloma k smrti.

¹⁶Joáb potom zatroubil na roh a zastavil vojsko v dalším pronásledování Izraele.¹⁷ Abšalomova vzali, hodili ho v lese do velké jámy a navršili nad ním velkou hromadu kamení. Celý Izrael se tehdy rozutekl, každý tam, odkud přišel.

¹⁸Abšalom si ještě za svého života nechal v Královském údolí postavit památný sloup. Říkal totiž: „Nemám syna, aby připomínal mé jméno.“ Proto ten sloup nazval po sobě. Až dodnes se mu říká Jad-abšalom, *Abšalomův pomník*.

Synáčku můj!

¹⁹Sádokův syn Achimaac tehdy požádal Joába: „Dovol mi běžet a ohlásit králi, že jej Hospodin obhájil před jeho nepřáteli.“

^a28 podle LXX, Syr (MT opakuje s praženým zrním)
LXX a Vul (MT: *Takových jako my je přece deset tisíc.*)

^b3 podle dvou hebr. rukopisů,
^c11 asi 115 g ^d12 asi 11,5 kg

²⁰Ten mu ale namítl: „Dnes bys nebyl vítaným poslem. Můžeš zvěstovat jindy, ale dnes ne – vždyť zemřel královský syn.“

²¹Joáb tedy poručil jednomu Habešanovi: „Běž oznámit králi, co jsi viděl.“ Habešan se Joábovi poklonil a rozběhl se.

²²Sádokův syn Achimaac ale Joába žádal znovu: „Přesto mi dovol běžet za tím Habešanem.“

„Proč bys běžel právě ty, synu? Vždyť nemáš dobré zprávy,“ odpověděl Joáb.

²³„Přesto chci běžet,“ opakoval.

„Tak tedy běž,“ odpověděl Joáb. Achimaac běžel přes jordánskou rovinu a Habešana předběhl.

²⁴David právě seděl mezi vnitřní a vnější branou. Na střechu hradební brány vystoupila hlídka, rozhlédla se a spatřila osamělého běžce. ²⁵Když to hlídka ohlásila králi, řekl na to: „Když běží sám, nese dobré zprávy.“

Ale zatímco se stále blížil, ²⁶hlídka uviděla dalšího běžce. „Další osamělý běžec!“ zavolala na strážného.

„I ten má dobrou zprávu,“ odpověděl král.

²⁷„Vidím, jak běží ten první,“ ohlásila hlídka, „takhle běhá Achimaac, syn Sádokův.“

„To je dobrý muž,“ řekl na to král. „Přichází s dobrou zprávou.“

²⁸„Pokož!“ pozdravil Achimaac krále a poklonil se mu až k zemi. Potom řekl: „Požehnan buď Hospodin, tvůj Bůh, jenž porazil muže, kteří pozvedli ruce proti mému pánu a králi!“

²⁹„Je v pořádku můj chlapec Abšalom?“ zeptal se král.

Achimaac odpověděl: „Když mě, králi, tvůj služebník Joáb posílal, viděl jsem velký rozruch, ale nevím, co to bylo.“

³⁰„Postav se tamhle na stranu,“ řekl mu král. Poodešel tedy a postavil se stranou.

³¹Vtom dorazil Habešan: „Dobrá zpráva pro mého pána a krále! Hospodin tě dnes obhájil přede všemi, kdo proti tobě povstali.“

³²„Je v pořádku můj chlapec Abšalom?“ zeptal se ho král.

Habešan odpověděl: „Ať nepřátelé mého pána a krále i všichni, kdo ti chtějí škodit, dopadnou jako ten mladík!“

19 Král byl otřesen. S pláčem stoupal do horní místnosti brány a cestou naříkal: „Synáčku Abšalome, synáčku můj! Synáčku Abšalome! Proč jsem jen místo tebe neumřel já, Abšalome? Synáčku můj, synáčku můj!“

²Joábovi bylo oznámeno, jak král pláče a naříká pro Abšaloma. ³Když vojsko uslyšelo, jak král truchlí nad svým synem, vítězství toho dne se všem obrátilo v nárek. ⁴Vojáci se toho dne kradli do města, jako se krade vojsko, které s hanbou prchlo z boje. ⁵Král si zakryl tvář a hlasitě bědoval: „Synáčku Abšalome! Abšalome, synáčku můj! Synáčku můj!“

⁶Joáb tehdy šel za králem domů a řekl: „Dnes jsi urazil všechny své muže, kteří dnes tobě, tvým synům a dcerám, tvým manželkám i konkubínám zachránili život. ⁷Miluješ ty, kdo tě nenávidí, a nenávidíš ty, kdo tě milují! Dnes jsi ukázal, že tví velitelé ani vojáci pro tebe nic neznamenaají. Dnes je mi jasné, že kdyby Abšalom žil a my všichni dnes byli mrtví, byl bys spokojen. ⁸Tak se vzbop a jdi povzbudit své muže! Přisahám při Hospodinu,

že jinak s tebou do večera nezůstane jediný z nich. To pro tebe bude horší neštěstí než všechno, co tě potkalo od mládí!“

⁹Král tedy vstal a posadil se do brány. Když se všichni vojáci dozvěděli, že král sedí v bráně, celé vojsko před králem vykonalo přehlídku.

Král se vrací

Ostatní z Izraele se rozutekli, každý odkud přišel. ¹⁰V celém lidu, ve všech izraelských kmenech se dohadovali: „Král nás zachránil z rukou našich nepřátel; vysvobodil nás ze spárů Filištinů. Pak ale uprchl ze země před Abšalomem ¹¹a Abšalom, kterého jsme si pomazali za krále, padl v boji. Na co tedy čekáte? Proč nepřivedeme krále zpět?“

¹²Když se do králova domu doneslo, o čem mluvil celý Izrael, vzkázal král David kněžím Sádokovi a Abiatarovi: „Vyřiďte judským stařešinům: Proč máte být poslední při králově návratu domů? ¹³Jste mí bratři, má krev a tělo – proč máte být při návratu krále poslední? ¹⁴A pokud jde o Amasu, tomu vyřiďte: Nejsi snad má krev a tělo? Ať mě Bůh potrestá a ještě mi přidá, jestli se nestaneš natrvalo mým vojevůdcem namísto Joába.“ ¹⁵Tím si naklonil srdce všech obyvatel Judska. Jednomyslně králi vzkázali: „Pojď se vrátit i se všemi svými muži.“

¹⁶Král se tedy vypravil zpět. Když dorazil k Jordánu, judští muži vyšli králi naproti do Gilgalu, aby ho převedli přes Jordán. ¹⁷Také Šimei, syn Gerův, Benjamínek z Bachurim, si pospíšil a vydal se s judskými muži přivítat krále Davida. ¹⁸Byla s ním i tisícovka mužů z Benjamína a také Cíba, sluha ze Saulova domu, a jeho patnáct synů a dvacet služebníků. Ti před králem vběhli do Jordánu, ¹⁹že se budou brodit tam a zpět, aby přepravili královský dvůr a splnili každé královo přání.

Když už měl král překročit Jordán, Gerův syn Šimei padl před králem k zemi ²⁰se slovy: „Kéž mi to můj pán nepočítá za vinu a kéž zapomene, čím se tvůj služebník provinil onoho dne, kdy můj pán a král opouštěl Jeruzalém; kéž to král nechová v srdci. ²¹Zhřešil jsem – to tvůj služebník ví. Pohled ale, přišel jsem dnes svému pánu a králi naproti jako první z celého domu Josefova.“

²²Abišaj, syn Ceruji, ho přerušil: „Nemá snad Šimei zemřít? Vždyť zlořečil pomazanému Hospodinu!“

²³„Co je vám do toho, synové Ceruji?“ odpověděl mu David. „To mi dnes musíte dělat žalobce? To by dnes měl v Izraeli někdo zemřít? Copak nevím, že jsem dnes opět králem Izraele?“ ²⁴Poté se král obrátil k Šimeimu: „Nezemřeš,“ řekl a potvrdil to královskou přísahou.

²⁵Také Mefibošet, vnuk Saulův, šel přivítat krále. Nedbal o své nohy ani o své vousy a oděv si nebral ode dne králova odchodu až do dne jeho vítězného návratu. ²⁶Když přišel do Jeruzaléma přivítat krále, král se ho zeptal: „Proč jsi nešel se mnou, Mefibošete?“

²⁷Ten odpověděl: „Pane můj, králi, můj sluha mě oklamal! Řekl jsem mu: „Osedlej mi“ osla, nasednu na něj a pojedu s králem!“ Víš přece, že tvůj služebník je chromý. ²⁸Jenže on mě, tvého služebníka, u tebe pomluvil. Můj pán a král je ale jako Boží anděl. Udělej tedy, co pokládáš za dobré. ²⁹Celý můj otcovský dům si přece od tebe zasloužil smrt. Ty jsi ale svému

služebníku dovolil jíst u tvého stolu. Jaké další právo bych ještě měl chtít? Čeho bych se ještě u krále dovolával?”

³⁰„Nech už těch řečí,“ přerušil ho král. „Říkám: To pole si s Cíbou rozdělíte.“

³¹„Ať si klidně vezme všechno,“ řekl na to Mefibošet, „hlavně že se pan král v pořádku vrátil domů!“

³²Také Barzilaj Gileádský se vypravil z Rogelim a provázal krále až k Jordánu, aby se tam s ním rozloučil. ³³Barzilaj byl už velmi starý, bylo mu osmdesát let. To on se o krále staral během jeho pobytu v Machanajim, neboť to byl zámožný člověk. ³⁴Proto král Barzilajovi nabídl: „Pojď se mnou. V Jeruzalémě se postarám já o tebe.“

³⁵Barzilaj ale namítl: „Kolik let života mi ještě zbývá, abych šel s králem vzhůru do Jeruzaléma? ³⁶Je mi už osmdesát let. Copak ještě rozeznám dobré od špatného? Copak by tvůj služebník vůbec věděl, co jí a pije? Slyšel bych ještě hlas zpěváků a zpěvaček? Proč by tvůj služebník ještě měl být mému pánu a králi břemenem? ³⁷Tvůj služebník vyprovodí krále jen kousek cesty, k Jordánu. Proč by se mi král tak štědře odplácel? ³⁸Dovol prosím svému služebníku, aby se vrátil. Ať zemřu ve svém městě, kde je hrob mého otce a matky. Mého pána a krále ale může doprovodit zde tvůj služebník Kimham. K němu se zachovej, jak uznáš za dobré.“

³⁹Na to král řekl: „Ať tedy se mnou jde Kimham, a já pro něj udělám, co uznáš za dobré. Splním ti, cokoli si budeš přát.“

⁴⁰A tak král se všemi svými lidmi přebročil Jordán. Políbil Barzilaje, požeňnal mu a on se vrátil domů. ⁴¹Král pak pokračoval do Gilgalu doprovázen Kimhamem. S králem šlo celé judské vojsko a polovina izraelského vojska.

⁴²Vtom ke králi dorazili také ostatní Izraelci. „Jak to, že si tě ukradli naši judští bratři?“ ptali se. „Jak to, že sami přepravili krále i jeho dvůr a všechny Davidovy muže přes Jordán?“

⁴³„Král je přece náš příbuzný,“ řekli jim na to Judští. „Proč se kvůli tomu zlobíte? Copak jsme krále vyjídali? Nebo nás zahrnul nějakými dary?“

⁴⁴Izraelci jim ale odpověděli: „Máme na krále desetkrát větší nárok – David nám patří víc než vám! Jak jste námi mohli takhle pohrdnout? My jsme přece byli první, kdo začal mluvit o králově návratu!“

A Judští muži pak Izraelcům odpovídali ještě ostřeji.

Šebovo povstání

20 Tehdy se objevil jakýsi ničema jménem Šeba, syn Benjamínce Bichriho. Ten zatroubil na roh prohlásil:

„Co máme společného s Davidem?
S Jišajovým synem mít podíl nebudem!
Jen ať se vrátí domů všechen Izrael!“

²Všichni Izraelci tehdy od Davida odstoupili k Šebovi, synu Bichriho. Judští muži od Jordánu až po Jeruzalém ale stáli při svém králi.

³Když král v Jeruzalémě přišel do svého paláce, vzal těch deset konkubín, které tam předtím nechal, aby se staraly o dům, a dal je hlídat v ústraní.

Postaral se o ně, ale sám s nimi nic neměl. Až do smrti zůstaly v ústraní a žily jako vdovy.

⁴Potom král přikázal Amasovi: „Svolej mi judské muže a do tří dnů se ke mně vrať.“ ⁵Amasa tedy odešel svolávat Judu, ale v určené lhůtě to nestihl.

⁶David proto řekl Abišajovi: „Ten Šeba, syn Bichriho, nám teď může uškodit více než Abšalom. Vezmi služebníky svého pána a pronásleduj ho, než si najde nějaká opevněná města a zmizí nám z očí.“ ⁷A tak za ním vytáhli Joábovi muži, Kréťané a Plétané i všichni válečníci. Vytáhli z Jeruzaléma a pronásledovali Šebu, syna Bichriho.

⁸Právě byli u toho velikého kamene v Gibeonu, když za nimi přišel Amasa. Joáb byl ve vojenské zbroji; přes šaty byl opásán mečem v pochvě. Když vykročil, meč se vysunul.

⁹„Jak se daří, bratře?“ oslovil Joáb Amasu a pravou rukou ho uchopil za vousy, aby ho políbil. ¹⁰Amasa přitom už nesledoval meč v Joábově druhé ruce. Joáb ho jím bodl do břicha, až mu vyhrězly vnitřnosti na zem. Nebylo třeba další rány, aby zemřel.

Joáb se potom se svým bratrem Abišajem pustil za Šebou, synem Bichriho. ¹¹Jeden z Joábových mužů stál nad tím mrtvým tělem a volal: „Kdo má rád Joába a kdo je pro Davida – za Joábem!“ ¹²Amasa zatím ležel v krvi uprostřed cesty. Když ten muž viděl, že se všichni ve vojsku zastavují, odvěkl Amasu z cesty do pole a hodil přes něj plášť. Viděl totiž, že se každý, kdo šel okolo, zastavil. ¹³Jakmile ho odklidil z cesty, pokračovali všichni za Joábem a pronásledovali Šebu, syna Bichriho.

¹⁴Ten prošel všemi izraelskými kmeny až po Abel-bet-maaku. Všichni Bichrijci^a se tam shromáždili a přidali se k němu. ¹⁵Joábovi muži přitáhli a oblehli ho v Abel-bet-maace. Navršili k městu násep, který dosahoval až na ochranný val. Když celé Joábovo vojsko začalo bořit hradbu, ¹⁶jakási moudrá žena z toho města náhle zavolala: „Slyšte! Slyšte! Řekněte Joábovi: Přijď sem, ať s tebou promluví.“

¹⁷„Ty jsi Joáb?“ zeptala se ta žena, když k ní přišel blíž.

„Ano,“ odpověděl.

„Vyslechni, co ti poví tvá služebnice,“ požádala ho.

„Poslouchám,“ odvětil.

¹⁸Pokračovala tedy: „Odpradávná se říká: V Abelu se zeptejte, pak teprve jedněte.“ ¹⁹My jsme pokojní, věrní Izraelci. Ty ale chceš zahubit jedno z hlavních měst v Izraeli. Proč ničíš Hospodinovo dědictví?“

²⁰„To ne, to ne!“ zvolal Joáb. „Nechci ničit ani hubit.“ ²¹Jde o něco jiného: Jeden muž z Efraimských hor jménem Šeba, syn Bichriho, pozvedl ruku proti králi Davidovi. Vydejte mi ho, a já od města odejdu.“

„Dobrá,“ odpověděla žena Joábovi, „hodíme ti jeho hlavu přes hradbu.“

²²Ta žena se ve své moudrosti obrátila na svůj lid. Ti Šebovi, synu Bichriho, usekli hlavu a hodili ji Joábovi. On pak zatroubil na roh a všichni se od města rozešli, odkud přišli. Také Joáb se vrátil do Jeruzaléma ke králi.

²³A tak byl Joáb znovu vrchním velitelem izraelského vojska. Benajáš, syn Jojadův, velel gardě Kréťanů a Plétanů, ²⁴Adoniram^b velel nuceným pracím, Jošafat, syn Achiludův, byl kancléřem, ²⁵Šeja písařem a Sádok a Abiatar kněžími. ²⁶Ira Jaiský pak byl Davidovým knížetem.

^a14 rekonstruované znění; srov. LXX, Vul (MT: *Berejci*)
^b24 podle LXX a 1.Král 4:6; 5:28 (MT: *Adoram*)

EPILOG

Hlad a válka v zemi

21 Za Davidových dnů byl po tři roky za sebou hlad, a tak David hledal Hospodinovu tvář. Hospodin řekl: „Na Saulovi a jeho rodině lpí krev, protože dal zabít Gibeonce.“

²Král si je tedy zavola a promluvil s nimi. (Gibeonci nepocházejí ze synů Izraele, ale ze zbytku Emorejců. Synové Izraele se jim zavázali přísahou,^a ale Saul se je ve své horlivosti pro Izrael a Judu snažil vybit.) ³David se tedy Gibeonců ptal: „Co pro vás mohu udělat? Čím vás usmírím, abyste dobrořečili Hospodinovu dědictví?“

⁴Gibeonci mu odpověděli: „Nemáme právo žádat od Saula a jeho domu stříbro nebo zlato ani nemáme právo někoho v Izraeli zabít.“

„Splním vám, o co si řeknete,“ prohlásil král.

⁵Odpověděli mu: „Za toho muže, který nás chtěl zničit a vyhubit z celého izraelského území, ⁶chceme sedm jeho potomků. Pověsíme je před Hospodinem v Gibeji Saulově, na Hospodinově vrchu.“

„Máte je mít,“ řekl jim na to.

⁷Král ovšem ušetřil Mefibošeta, syna Jonatana, syna Saulova, a to kvůli přísaze, kterou spolu kdysi David a Saulův syn Jonatan uzavřeli v Hospodinově jménu.^b ⁸Král vzal dva syny, které Saulovi porodila Ricpa, dcera Ajova, totiž Armoniho a Mefibošeta, a pět synů, které Merab,^c dcera Saulova, porodila Adrielovi, synu Barzilaje Mecholatského. ⁹Vydal je Gibeoncům a ti je na tom vrchu pověsili před Hospodinem. Tak jich zahynulo sedm naráz. Zemřeli v prvních dnech žní, když se začíná sklízet ječmen.

¹⁰Ricpa, dcera Ajova, vzala pytlou a prostřela si ji na té skále. Od počátku sklizně, až dokud se na ně z nebe nespustil déšť, k nim nepouštěla nebeské ptactvo ve dne ani divokou zvěř v noci. ¹¹Když bylo Davidovi oznámeno, jak se Saulova družka Ricpa, dcera Ajova, zachovala, ¹²šel a vzal si od měšťanů Jábeš-gileádu ostatky Saula a jeho syna Jonatana. (Ti je totiž kdysi ukradli z prostranství v Bet-šan, kde je Filištínci pověsili onoho dne, kdy Saula porazili v pohoří Gilboa.) ¹³David odtud nechal vyzvednout ostatky Saula i jeho syna Jonatana a dal také posbírat ostatky oněch popravených.

¹⁴Ostatky Saula a jeho syna Jonatana pak pochovali do hrobu jeho otce Kíše v Céle v benjamínském kraji. Vykonali všechno, co král přikázal. Teprve potom Bůh vyslyšel modlitby za zemi.

¹⁵Mezi Filištíncy a Izraelem znovu vypukla válka. David šel se svými muži, ale v boji proti Filištíncům se unavil. ¹⁶Išbi-benob, potomek Refajců (který měl bronzové kopí o váze 300 šekelů^d a také novou výzbroj), tehdy prohlásil, že Davida zabije. ¹⁷Abišaj, syn Ceruji, ale Davidovi přispěchal na pomoc; zasáhl toho Filištína a zabil ho. Davidovi muži tehdy Davida zapřísahali: „Už s námi do boje nechoď, ať neuhasíš svíci Izraele!“

¹⁸Později vypukla v Gobu další válka s Filištíncy. Tehdy Sibečaj Chušatský zabil Safa, dalšího potomka Refajců. ¹⁹Když pak v Gobu začala další

^a2 Jozue 9 ^b7 1.Sam 20:12–17, 42 ^c8 podle několika rukopisů LXX a dvou hebr. (MT: *Míkal*); viz 1.Sam 18:19 ^d16 asi 3,5 kg

válka s Filištiny, tehdy Elchanan, syn Jaíra^a Betlémského, zabil bratra^b Goliáše Gatského, jehož kopí mělo násadu jako tkalcovské vratidlo. ²⁰Také v Gatu proběhla válka s Filištiny. Byl tam jeden obr, který měl na rukou i na nohou po šesti prstech, celkem dvacet čtyři. Také on byl potomek Refajců. ²¹Urážel Izrael, ale Jonatan, syn Davidova bratra Šimey, ho zabil.

²²Tak tito čtyři potomci gatských Refajců padli rukou Davida a jeho služebníků.

Davidův žalm

22 V den, kdy Hospodin Davida vysvobodil ze spárů všech jeho nepřátel i z ruky Saulovy, zpíval David Hospodinu tuto píseň:^c

²Hospodin je má skála,
má tvrz a záchrana!

³Můj Bůh je má skála, v něm úkryt nalézám,
můj štít, roh vítězství, můj hrad,
má skrýš, mé vítězství –
před násilím mě ochráníš!

⁴Vzýval jsem Hospodina – je hoden chvály –
od mých nepřátel mě zachránil!

⁵Smrtelné vlny mě obklopily,
svým proudem mě strhla záhuba,

⁶provazy hrobu mě ovinuly,
osidla smrti mě dostihla.

⁷Vzýval jsem Hospodina ve své úzkosti,
ke svému Bohu křičel jsem –
on ve svém chrámu slyšel mé volání,
až k jeho uším dolehl můj křik.

⁸Zem se třásla, zem se chvěla,
základy nebe se pohnuly,
před jeho hněvem se roztrásly.

⁹Dým se valil z jeho chřípí,
stravující oheň z jeho úst,
plamenné blesky z něj vyšlehly.

¹⁰Nebe rozťal, sestupuje,
pod nohama černý mrak!

¹¹Cheruba zapráhl, rozletěl se,
vznesl se^d na křídlech větrných.

¹²Závojem tmy obklopil se,
mrak plný deště byl jeho stan.

¹³Od žáru jeho obličej
roznítily se blesky plamenné,

¹⁴Hospodin v nebi zaburácel,
hlas Nejvyššího zněl!

^a19 podle 1.Let 20:5 (MT: *Jaare-oregima*) ^b19 podle 1.Let 20:5 (*bratra* v MT chybí)

^c1 Žalm 18 ^d11 podle LXX a Žalmu 18:11 (MT: *ukázal se*)

- ¹⁵ Deštěm šípů rozehnal je,
bleskem svým je rozdrtil!
¹⁶ Koryta moří byla obnažena,
základy světa odkryty
před řevem Hospodina,
před jeho dechem zuřivým!
- ¹⁷ Sehnul se z výšin, uchopil mě,
z mohutných vod mě vyprostil,
¹⁸ vyrval mě mocnému nepříteli,
odpůrcům silnějším, než jsem byl.
¹⁹ Přepadli mě v den mé bídy,
Hospodin mě však podpíral,
²⁰ vyvedl mě na svobodu,
uhájil mě, vždyť má mě rád!
- ²¹ Hospodin odplatil mi za moji spravedlnost,
za čistotu mých rukou mě odměnil.
²² Hospodinových cest jsem se pevně držel,
svého Boha jsem nezradil!
²³ Před sebou mám všechny jeho soudy,
od jeho nařízení jsem se nevzdálil,
²⁴ zůstal jsem před ním bez úhony,
varoval jsem se hříchů svých.
²⁵ Hospodin odměnil mě za moji spravedlnost,
za moji čistotu před jeho očima.
- ²⁶ Ty, Pane, s věrným nakládáš věrně,
k oddanému se chováš oddaně,
²⁷ s čistým člověkem čistě naložíš,
od zvráceného se však odvracíš.
²⁸ Ty sám zachraňuješ ubožáky,
povýšené však hledíš ponížít.
²⁹ Ty, Hospodine, jsi přece mou svící,
sám Hospodin mi září v tmách.
³⁰ S tebou vyrazím proti vojsku,
ve svém Bohu hradby překonám!
³¹ Jak dokonalá je cesta Boží,
jak ryzí je, co praví Hospodin –
on je štít všech, kdo v něho doufají!
- ³² Kdo by byl Bohem kromě Hospodina?
Kdo by byl skálou, ne-li náš Bůh?
³³ Tento Bůh mě vyzbrojuje silou,^a
otvírá dokonale cestu mou,
³⁴ Mým nohám udílí hbitost laní,
staví mě na mé výšiny.

^a33 podle Kum, LXX, Syr a Žalmu 18:33 (MT: ... je mi záštitou silnou)

- ³⁵ Mé paže učí, jak obstát v boji,
mé ruce napínají i luk bronzový.
- ³⁶ Podal jsi mi štít své spásy,
sklonil ses, abys mě povýšil!
- ³⁷ Daroval jsi mým krokům volnost,
mé nohy nesklouznou.
- ³⁸ Stíhal jsem nepřátele, dostihl je,
nepřestal jsem, než jsem je porazil.
- ³⁹ Udeřil jsem je, nevstanou znovu,
skáceli se mi pod nohy!
- ⁴⁰ Ty jsi mě vyzbrojil silou k boji,
na kolena srážíš mé soky přede mnou.
- ⁴¹ Šíji mých nepřátel nastavil jsi mi,
se svými protivníky jsem skoncoval.
- ⁴² Volali o pomoc, nikdo je nezachránil,
volali k Hospodinu – žádná odpověď.
- ⁴³ Jako prach na zemi rozdrtil jsem je,
jak bláto na ulici jsem je rozdupal!
- ⁴⁴ Z různic v lidu zachránils mě,
jako vůdce národů jsi mě ochránil,
lid, jež jsem ani neznal, slouží mi!
- ⁴⁵ Cizáci přede mnou už se krčí,
jen co mě uslyší, musí poslechnout.
- ⁴⁶ Cizáci přede mnou už se hroutí,
vrávorají^a ven ze svých nor!
- ⁴⁷ Živ buď Hospodin, má skála buď požehnána,
Bůh buď vyvýšen, má záchrana^b!
- ⁴⁸ Bůh mi dopřává zadostiučinění,
podmaňuje mi národy.
- ⁴⁹ Zprostřed nepřátel mě vyvádíš,
pozvedáš mě nad soky,
před násilníkem zachrániš.
- ⁵⁰ Proto tě budu chválit mezi národy,
tvé jméno, Hospodine, písní oslavím!
- ⁵¹ Svému králi dává mocná vítězství,
svému pomazanému je milostiv –
Davidovi a jeho semeni až navěky!

Poslední slova

23 Toto jsou Davidova poslední slova:

Tak praví David, syn Jišajův,
tak praví povýšený Nejvyšším,

^a46 podle někt. rukopisů LXX a Žalmu 18:46 (MT: *opasují se*)
pisů LXX, Syr a Žalmu 18:47 (MT: *skála mé záchrany*)

^b47 podle někt. ruko-

jehož pomazal Bůh Jákobův,
líbezný pěvec izraelský.

²Promlouvá ze mě Hospodinův Duch,
jeho slovo ve svých ústech mám.

³Toto mi řekl izraelský Bůh,
On, skála Izraele, praví sám:

Kdo lidem spravedlivě vládne,
kdo v Boží bázni panuje,
⁴je jako úsvit za východu slunce,
jak jasné jitro bezmračné;
je jako po dešti vyjasnění,
když tráva raší ze země.

⁵Kdyby můj dům před Bohem tak nestál,
což by mi věčnou smlouvu dal,
cele platnou a stvrzenou?
Všechnu tu spásu, všechno to blaho
by rozkvést nenechal!

⁶Darebák jak trní vyvržen bude,
rukou se takového nikdo nedotkne,
⁷železo a tyč se na něj bere,
oheň ho spálí tam, kde je!

Davidovi hrdinové

⁸Zde jsou jména Davidových hrdinů:

Jošeb-bašebet Tachkemonský, velitel Trojice. Uměl to s kopím tak, že^a jich jednou pobil na osm set.

⁹Další z té trojice hrdinů byl Eleazar, syn Doda, syna Achochieva. Ten byl s Davidem, když se odvážili na Filištíny. Ti se shromáždili k boji, a tak vytáhli také Izraelci; ¹⁰tehdy vstal a pobíjel Filištíny, až mu ruka ztuhla, že nemohl pustit meč. Lid jen postupoval za ním a obíral pobité. Hospodin toho dne způsobil veliké vítězství.

¹¹Po něm byl Šama, syn Agea Hararského. Filištínci se jednou shromáždili u dílu pole osetého čočkou a lid se před nimi dal na útěk. ¹²Šama se ale postavil doprostřed toho pole, uhájil je a Filištíny odrazil. Hospodin tehdy způsobil veliké vítězství.

¹³Tito tři z třicítky velitelů sestoupili o žních k Davidovi do jeskyně Adu-lam, když v údolí Refaim tábořil oddíl Filištínců. ¹⁴David byl tehdy ve skalní pevnosti. Betlém byl obsazen Filištíny. ¹⁵David tenkrát zatoužil: „Kéž bych se mohl napít vody z té betlémské studny u brány.“ ¹⁶A tak se ta trojice hrdinů probíla do filištínského tábora a navázila vodu z betlémské studny u brány. Vzali ji a donesli Davidovi. Ten se jí ale odmítl napít, ale vylil ji jako oběť Hospodinu. ¹⁷„Hospodin chraň,“ zvolal, „vždyť je to krev těch mužů! Šli tam s nasazením života!“ A nechtěl se napít.

Takové činy konala tato trojice hrdinů.

^a8 podle někt. rukopisů LXX a 1.Let 11:11 (MT: *Byl to Adino Ecenský, který*)

¹⁸Velitelem Třicítky^a byl Joábův bratr Abišaj, syn Ceruji. Oháněl se kopím tak, že jich pobil na tři sta, a tak se stal stejně známým jako ona Trojice. ¹⁹Vskutku, mezi Třicítkou byl slavný a byl jejich velitelem, ale Trojici se nevyrovnal.

²⁰Také Benajáš, syn Jojadův z Kabceelu, byl udatný bojovník mocných činů. To on zabil ty dva Moábce, kteří se bili jako lvi. A jednou slezl do jámy a zabil v ní lva, tenkrát, když napadl snůh. ²¹Jindy šel a zabil Egyptana jen s holí v ruce. Egyptan vypadal hrozivě, byl ozbrojen kopím. On mu je ale vytrhl z ruky a zabil ho jím. ²²Takové činy konal Benajáš, syn Jojadův, a tak se stal stejně známým jako Trojice. ²³Mezi Třicítkou byl slavný, ale Trojici se nevyrovnal. David mu svěřil svou tělesnou stráž.

²⁴Ke Třicítce patřili:

Asael, bratr Joábův,
Elchanan, syn Doda Betlémského;

²⁵Šama Charodský;
Elika Charodský;

²⁶Chelec Paltiský;
Ira, syn Ikeše Tekojského;

²⁷Abiezer Anatotský;
Sibečaj^b Chušatský;

²⁸Calmon Achochijský;
Mahraj Netofský;

²⁹Cheled, syn Baany Netofského;
Itaj, syn Ribaje z benjamínské Gibeje;

³⁰Benajáš Piratonský;
Hidaj od potoka Gaaš;

³¹Abi-albon Arbatský;
Azmavet Bachurimský;

³²Eliachba Šaalbonský;
Jašenovi synové

Jonatan, ³³syn^c Šamy Hararského,
Achiam, syn Šarara Hararského;

³⁴Elifelet, syn Achasbaje z Maaky;
Eliam, syn Achitofela Gilonského;

³⁵Checro Karmelský;
Paaraj Arbejský;

³⁶Jigal, syn Natanův z Cóby;
syn Hagriho;^d

³⁷Selek Amonský;
Nachraj Beerotský, zbrojnoš Joába, syna Ceruji;

³⁸Ira Jitrejský;
Gareb Jitrejský;

³⁹a Uriáš Chetejský.

Všech celkem bylo třicet sedm.

^a18 podle dvou hebr. rukopisů, Syr a 1.Let 11:25 (LXX: *Trojice*); též ve v. 19 ^b27 podle někt. rukopisů LXX (MT: *Mebunaj*); srov. 2.Sam 21:18; 1.Let 11:29 ^c33 podle někt. rukopisů LXX a 1.Let 11:34 (*syn* v MT chybí) ^d36 podle někt. rukopisů LXX a 1.Let 11:38 (MT: *Bani Gádský*)

Sčítání lidu a Boží trest

24 Hospodin znovu vzplanul hněvem proti Izraeli. „Jdi, sečti Izrael a Judu,“ podnítl proti nim Davida.

²Král tedy řekl veliteli svého vojska Joábovi: „Obejdi všechny izraelské kmeny od Danu až po Beer-šebu. Sečtete lid – chci znát jeho počet.“

³Joáb ale králi namítl: „Hospodin, tvůj Bůh, kéž rozmnoží lid před zraky mého pána a krále nastokrát! Proč bys ale dělal něco takového?“^a

⁴Proti královskému slovu ale Joáb ani velitelé vojska nic nezmohli, a tak se od krále vydali sčítat lid Izraele. ⁵Překročili Jordán a utábořili se poblíž Aroeru, v údolí jižně od města. Prošli Gád a pokračovali k Jaezeru. ⁶Přišli do Gileádu, do kraje Tachtim-chodši a dále do Dan-jaanu. Obešli Sidon ⁷a pokračovali k týrské pevnosti a ke všem hivejským a kanaánským městům, odkud se vydali na jih k judskému Negevu do Beer-šebu.

⁸Po devíti měsících a dvaceti dnech obešli celou zem a vrátili se do Jeruzaléma. ⁹Joáb předal králi seznam sečteného lidu: Izrael čítal 800 000 udatných mužů schopných boje. Judských mužů bylo 500 000.

¹⁰Po tom sčítání lidu ale Davida začalo trápit svědomí. „Spáchal jsem veliký hřích!“ volal David k Hospodinu. „Prosím tě, Hospodine, odpusť vinu svého služebníka! Zachoval jsem se jako hrozný hlupák.“

¹¹Ráno, když David vstal, dostal Davidův vidoucí,^b prorok Gád, slovo Hospodinovo: ¹²„Jdi a promluv k Davidovi: Tak praví Hospodin – Nabízím ti trojí trest. Vyber si jeden a ten ti dám.“

¹³Gád tedy přišel k Davidovi a řekl mu: „Mají na tvou zem přijít tři roky^c hladu? Nebo chceš být tři měsíce pronásledován a prchat před nepřáteli? Anebo má být ve tvé zemi tři dny mor? Teď se rozmysli a uvaž, jak mám odpovědět Tomu, který mě posílá.“

¹⁴„Je mi tak úzko!“ odpověděl David Gádovi. „Raději ať padneme do rukou Hospodinových, neboť jeho slitování je nesmírné. Jen ať nepadnu do rukou lidem.“

¹⁵Hospodin tedy na Izrael dopustil mor od toho rána až do určeného času. Od Danu po Beer-šebu zemřelo z lidu 70 000 mužů.

¹⁶Když pak anděl vstál ruku, aby hubil Jeruzalém, Hospodina nad tím neštěstím pojala lítost a řekl andělovi hubícímu lid: „Dost už, zadrž!“ Hospodinův anděl byl právě u mlatu Aravny Jebusejského.

David staví oltář

¹⁷Když David viděl, jak anděl pobíjí lid, řekl Hospodinu: „To přece já jsem zhřešil, to já jsem se provinil! Co ale provedly tyto ovečky? Ať tvá ruka dolehne na mě a na mou rodinu!“

¹⁸Ještě téhož dne k Davidovi přišel Gád se slovy: „Jdi a postav Hospodinu oltář na mlatu Aravny Jebusejského.“ ¹⁹David tedy poslechl Gádovo slovo a šel, jak Hospodin přikázal.

²⁰Aravna vyhlédl ven, a když uviděl, že k němu míří král se svou družinou, vyšel z domu a poklonil se králi až k zemi. ²¹„Proč můj pán a král přichází za svým služebníkem?“ zeptal se Aravna.

„Chci od tebe koupit ten mlat,“ odpověděl David. „Postavím na něm oltář Hospodinu, aby se ta rána mezi lidem zastavila.“

^a3 srov. Exod 30:12 ^b11 starší označení proroka (viz 1.Sam 9:9) ^c13 podle LXX a 1.Let 21:12 (MT: *sedm let*)

²²Aravna mu řekl: „Jen ať si můj královský pán vezme a obětuje, co se mu zlíbí. Zde je skot k oběti a zde smyky a jha na dříví. ²³To vše dává Aravna“ králi.“ A dodal: „Kéž Hospodin, tvůj Bůh, ráčí přijmout tvoji oběť.“

²⁴„To ne,“ odpověděl král Aravnovi. „Koupím to od tebe za plnou cenu. Přece Hospodinu, svému Bohu, nepřinesu oběť, která je zadarmo.“

A tak David koupil ten mlat i ten skot za 50 šekelů^b stříbra. ²⁵Potom tam postavil oltář Hospodinu a přinesl zápalné i pokojné oběti. Hospodin vyslyšel modlitby za zemi, a tak se ta rána od Izraele odvrátila.

^a23 podle někt. hebr. rukopisů a LXX (MT: *král Aravna*)

^b24 asi 580 g

PRVNÍ KNIHA KRÁLOVSKÁ

ŠALOMOUN

Boj o trůn

KRÁL DAVID BYL UŽ STAŘEC V pokročilém věku. Nemohl se zahřát, ani když ho přikrývali pláští. ²Jeho dvořané mu navrhli: „Když dovolíš, necháme pro pana krále vyhledat nějakou mladou pannu, aby byla králi k službám a pečovala o něj. Bude léhat ve tvé náruči, aby se pan král zahřál.“ ³A tak po všech izraelských končinách hledali nejkrásnější dívku, až našli Šunemitku Abišag, a přivedli ji ke králi. ⁴Byla to překrásná dívka. Obsluhovala krále, pečovala o něj, ale král s ní nic neměl.

⁵Tehdy se začal pozvedat Chagitin syn Adoniáš. „Kralovat budu já,“ prohlašoval. Opatřil si vozy a jízdu a běhalo před ním padesát mužů. ⁶Jeho otec ho ale nikdy nepokáral, neptal se: „Co to provádíš?“ Adoniáš se narodil hned po Abšalomovi a byl velmi krásný, podobně jako on. ⁷Domlouval se s Joábem, synem Ceruji, a s knězem Abiatarem. Ti Adoniáše podporovali. ⁸Kněz Sádok, Jojadův syn Benajáš, prorok Nátan a Šimei, Rei ani Davidovi přední bojovníci ale za Adoniášem nestáli.

⁹Adoniáš odešel obětovat ovce, býky a vykrmená telata ke kameni Zochelet nedaleko pramene En-rogel a sezval tam všechny své bratry, královské syny, i všechny královské dvořany z kmene Juda. ¹⁰Proroka Nátana, Benajáše, přední bojovníky, ba ani svého bratra Šalomouna ale nepozval.

¹¹Nátan tehdy promluvil s Šalomounovou matkou Batšebou: „Už jsi to slyšela? Chagitin syn Adoniáš kraluje, a náš pán David o tom ani neví! ¹²Pojď tedy, poradím ti, jak zachrániš život sobě i svému synu Šalomounovi. ¹³Jdi hned ke králi Davidovi a řekni: ‚Můj pane a králi, nepřísahal jsi své služebnici: ‚Po mně bude kralovat tvůj syn Šalomoun; na můj trůn usedne on‘? Jak to, že tedy kraluje Adoniáš?‘ ¹⁴Zatímco budeš mluvit s králem, přijdu tam za tebou a tvá slova potvrdím.“

¹⁵Batšeba tedy vešla ke králi do ložnice. Král už byl velmi starý a pečovala o něj Šunemitka Abišag. ¹⁶Batšeba padla na kolena a poklonila se králi.

„Co si přeješ?“ zeptal se.

¹⁷„Pane můj,“ odpověděla mu, „ty jsi své služebnici přísahal při Hospodinu, svém Bohu: ‚Po mně bude králem tvůj syn Šalomoun. Na můj trůn usedne on.‘ ¹⁸A hle, teď kraluje Adoniáš, a ty, můj královský pane, o tom ani nevíš. ¹⁹Obětoval ovce, vykrmená telata a množství skotu a sezval tam všechny královské syny i kněze Abiataru a velitele vojska Joába, ale tvého služebníka Šalomouna nepozval. ²⁰Oči celého Izraele teď vzhlíží k tobě, můj pane a králi, abys jim oznámil, kdo usedne na královský trůn po mém pánovi. ²¹Jinak, až můj královský pán ulehne ke svým otcům, já i můj syn Šalomoun dopadneme jako zločinci.“

²²Ještě hovořila s králem, když vtom přišel prorok Nátan. ²³„Je zde prorok Nátan,“ ohlásili králi.

Když Nátan předstoupil před krále, poklonil se mu tváří k zemi ²⁴a řekl: „Můj pane a králi, prohlásil jsi snad: ‚Po mně bude kralovat Adoniáš; na můj trůn usedne on?‘ ²⁵Dnes totiž odešel obětovat skot, vykrmená telata a množství ovcí a sezval všechny královské syny i vojenské velitele a také kněze Abiataru. Ti s ním hodují, pijí a volají: ‚Ať žije král Adoniáš!‘ ²⁶Mě, tvého služebníka, ani kněze Sádoka, ani Benajáše, syna Jojadova, ba ani tvého služebníka Šalomouna ale nepozval. ²⁷Je to snad nařízení od mého královského pána? Můj pán a král nesdělil svému služebníkově, kdo usedne na trůn po něm.“

Šalomoun králem

²⁸„Zavolejte mi Batšebu,“ odpověděl král David. Když přišla ke králi a postavila se před ním, ²⁹král jí přísahal: „Jakože je živ Hospodin, který vykoupil můj život z každého souzení, ³⁰dnes ti splním, co jsem přísahal při Hospodinu, Bohu Izraele: Po mně bude králem tvůj syn Šalomoun; po mně na můj trůn usedne on.“

³¹Batšeba padla na kolena a poklonila se králi tváří k zemi se slovy: „David, můj pán a král, ať žije navěky!“

³²Král David potom řekl: „Zavolejte mi kněze Sádoka, proroka Nátana a Benajáše, syna Jojadova.“ Když přišli ke králi, ³³řekl jim: „Vezměte s sebou služebníky svého pána, posaďte mého syna Šalomouna na moji mulu a dovezte ho k prameni Gíchon. ³⁴Tam ať ho kněz Sádok a prorok Nátan prohlásí za krále nad Izraelem. Potom trubte na beraní roh a volejte: ‚Ať žije král Šalomoun!‘ ³⁵Pak ho doprovodíte zpět. Až přijde, usedne na můj trůn a bude kralovat místo mě. Jeho určuji za vůdce nad Izraelem i Judou.“

³⁶„Amen,“ odpověděl králi Benajáš, syn Jojadův. „Tak promluvil Hospodin, Bůh mého pána a krále. ³⁷Jako býval Hospodin s mým královským pánem, tak ať je i s Šalomounem. Ať jeho trůn zvelebí ještě více než trůn mého pána, krále Davida!“

³⁸Kněz Sádok, prorok Nátan a Benajáš, syn Jojadův, se tedy vydali s gardou Krétanů a Plétanů na cestu. Šalomouna posadili na mulu krále Davida a odvedli ho ke Gíchonu. ³⁹Kněz Sádok vzal z Hospodinova stánku roh s olejem a pomazal Šalomouna. Pak zatroubili na beraní roh a všichni přítomní zvolali: „Ať žije král Šalomoun!“ ⁴⁰Celý ten zástup ho pak doprovázel zpět, pískali na píšťaly a radovali se tak nadšeně, až se tím hlukem otrásala zem.

⁴¹Zaslechl to Adoniáš i všichni jeho hosté. Právě když končili hostinu, Joáb uslyšel zvuk beraního rohu. „Co je to ve městě za hluk?“ ptal se.

⁴²Ještě to ani nedorěkl, když vtom přišel Jonatan, syn kněze Abiataru. Adoniáš ho vyzval: „Pojd' blíž. Jsi ctihodný muž, jistě neseš dobré zprávy.“

⁴³„Nenesu,“ odpověděl mu Jonatan. „Náš pán, král David, ustanovil za krále Šalomouna. ⁴⁴Poslal s ním kněze Sádoka, proroka Nátana a Benajáše, syna Jojadova, s gardou Krétanů a Plétanů. Posadili ho na královu mulu ⁴⁵a kněz Sádok s prorokem Nátanem ho u Gíchonu pomazali za krále. Vraceli se odtamtud s veselím a celé město teď oslavuje. To byl ten hluk, který jste slyšeli. ⁴⁶Šalomoun usedl na královský trůn. ⁴⁷Královi dvořané přišli našemu pánu a králi Davidovi blahopřát. Říkali: ‚Kež tvůj Bůh zve-

lebí Šalomounovo jméno ještě více než tvé a kéž jeho trůn pozvedne ještě více než tvůj.' Nato se král na loži poklonil ⁴⁸a řekl: 'Požehnán buď Hospodin, Bůh Izraele, který dnes před mýma očima dosadil následníka na můj trůn.'"

⁴⁹Mezi Adoniášovými hosty zavládlo zděšení. Všichni přítomní se zvedli a rozprchlí se každý svou cestou. ⁵⁰Adoniáš vstal a ze strachu před Šalomounem se běžel chytit rohů oltáře. ⁵¹Šalomounovi bylo oznámeno: „Hle, Adoniáš má z krále Šalomouna strach. Drží se rohů oltáře a říká: ‚Ať mi dnes král Šalomoun odpřisáhne, že svého služebníka nenechá popraviti!‘“

⁵²„Ukáže-li se jako čestný muž,“ prohlásil Šalomoun, „nespadne mu z hlavy ani vlásek. Zjistí-li se však na něm něco zlého, zemře.“ ⁵³S tím ho Šalomoun nechal odvést od oltáře. Adoniáš pak přišel a poklonil se Šalomounovi jakožto králi. „Jdi domů,“ řekl mu na to Šalomoun.

Davidova smrt

2 Když se přiblížil čas Davidovy smrti, dal svému synu Šalomounovi tyto pokyny:

²„Já odcházím jako všechno pozemské, ty ale jednej statečně a mužně ³a zachovávej, co ti svěřil Hospodin, tvůj Bůh. Choď po jeho cestách, dodržuj jeho ustanovení, příkázání, pravidla i svědectví zapsaná v Mojžíšově zákoně, aby se ti dařilo vše, co podnikneš, všude, kam se obrátíš.“ ⁴Potom Hospodin splní slovo, které mi dal: ‚Budou-li tví synové dbát na svou cestu a budou-li věrně, z celého srdce a ze vši duše žít přede mnou, pak na izraelském trůnu nikdy nebude chybět tvůj potomek.‘^b

⁵Víš také, co mi provedl Joáb, syn Ceruji – co provedl dvěma izraelským vojevůdcům – Abnerovi, synu Nerovu, a Amasovi, synu Jeterovu. Zavraždil je, prolil jejich krev jako ve válečné řeži, ačkoli byl mír. Prolitou krví potřísnil pás na svých bedrech i obuv na svých nohou. ⁶Zachovej se tedy podle své moudrosti, ale nenech ho v šedinách pokojně ulehnout do hrobu.

⁷Synům Barzilaje Gileádského ale prokaž přízeň – přijmi je mezi své spolustolovníky, neboť se ke mně zachovali jako přátelé, když jsem prchal před tvým bratrem Abšalomem.

⁸Hle, máš u sebe také Šimeiho, syna Gerova, Benjamínce z Bachurim. Tenkrát, když jsem šel do Machanajim, zlořečil mi hroznými kletbami. Potom mi vyšel vstříc k Jordánu a já jsem mu přísahal při Hospodinu, že ho nezapomenu. ⁹Ty ho ale nenech bez trestu. Však jsi moudrý a budeš vědět, jak s ním máš naložit, abys jeho šediny poslal do hrobu v krvi.“

¹⁰Poté David ulehl ke svým předkům a byl pohřben ve Městě Davidově. ¹¹David kraloval nad Izraelem celkem čtyřicet let. Sedm let kraloval v Hebronu a třiatřicet let kraloval v Jeruzalémě. ¹²Na trůn svého otce Davida usedl Šalomoun a vzal královskou vládu pevně do rukou.

Vláda pevné ruky

¹³Za Šalomounovou matkou Batšebou přišel Adoniáš, syn Chagity. „Přicházíš v pokoji?“ otázala se ho.

„Ano,“ odpověděl. ¹⁴„Rád bych s tebou promluvil.“

„Mluv,“ vybídla ho.

¹⁵„Ty víš, že následnictví bylo na mně a celý Izrael očekával, že budu královat. To se ale změnilo a království z Hospodinovy vůle připadlo mému bratrovi. ¹⁶Teď tedy mám k tobě jedinou prosbu, neodmítmi mě.“

„Mluv,“ odpověděla.

¹⁷„Požádej prosím krále Šalomouna – tebe přece neodmítne – ať mi dá za ženu Šunemitku Abišag.“

¹⁸„Dobrá,“ odpověděla Batšeba, „promluvíím o tobě s králem.“

¹⁹Potom šla za králem Šalomounem, aby mu řekla o Adoniášovi. Král vstal a vykročil jí vstříc, poklonil se jí a posadil se na trůn. Také své matce dal král přistavit trůn a ona zasedla po jeho pravici.

²⁰„Chci tě požádat o jednu maličkost,“ řekla. „snad mě neodmítneš.“

„Žádej, matko, tebe neodmítnu,“ odpověděl král.

²¹Tehdy řekla: „Mohl by tvůj bratr Adoniáš dostat za ženu Šunemitku Abišag?“

²²„Proč žádáš pro Adoniáše Šunemitku Abišag?“ odpověděl jí král Šalomoun. „To už pro něj rovnou žádej království! Vždyť je to můj starší bratr a navíc má na své straně kněze Abiatar a Joába, syna Ceruji.“ ²³A král Šalomoun tehdy přísahal při Hospodinu: „Ať mě Bůh potrestá a ještě mi přidá, jestli Adoniáš za ta slova nezaplatí životem!“ ²⁴Jakože je živ Hospodin, který mě pevně usadil na trůnu mého otce Davida a který mi podle svého slova vybudoval dům – Adoniáš zemře ještě dnes!“ ²⁵Král Šalomoun pak poslal Benajáše, syna Jojadova, a ten ho popravil.

²⁶Kněze Abiatar král vykázal do Anatotu. „Odejdi ke svým polím. Zasloužíš si smrt, ale dnes tě nenechám zemřít, protože jsi před mým otcem Davidem nosil Truhlu Panovníka Hospodina a snášel jsi všechna strádání mého otce.“ ²⁷Tak Šalomoun Abiatarovi odebral Hospodinovo kněžství, aby se naplnilo slovo, které Hospodin v Šílu promluvil o domu Eliho.“

²⁸Zpráva o tom se donesla i k Joábovi, který se také přiklonil k Adoniášovi (ačkoli k Abšalomovi se předtím nepřidal). Joáb proto utekl k Hospodinovu stánku a chytil se rohů oltáře. ²⁹Králi Šalomounovi bylo oznámeno, že Joáb utekl k Hospodinovu stánku a že je u oltáře. Šalomoun poslal Benajáše, syna Jojadova, se slovy: „Jdi ho zabít.“

³⁰Benajáš přišel k Hospodinovu stánku a řekl Joábovi: „Král nařizuje: Vyjdi ven!“

On ale odpověděl: „Ne. Raději umřu tady.“

Benajáš tedy vyřídil králi: „Joáb mi odpověděl tak a tak.“

³¹Král na to prohlásil: „Udělej, jak řekl – zabij ho. Pak ho pohřbiš a sejmeš tak ze mě i z domu mého otce krev, kterou Joáb bezdůvodně prolil. ³²Hospodin obrátí jeho krev na jeho hlavu, protože napadl dva muže spravedlivější a lepší, než je sám, a zavraždil je mečem. Můj otec David přece o vraždě izraelského vojevůdce Abnera, syna Nerova, ani o vraždě judského vojevůdce Amasy, syna Jeterova, nevěděl. ³³To krveprolití provždy padne na hlavu Joába a jeho potomků. Na Davida a jeho símě, na jeho dům i jeho trůn ať ale přijde Hospodinův pokoj až navěky.“

³⁴Benajáš, syn Jojadův, tedy šel a popravil ho. Potom ho pohřbili u něj doma na venkově. ³⁵Král místo něj ustanovil vrchním velitelem Benajáše, syna Jojadova, a knězem namísto Abiataru ustanovil Sádoka.

³⁶Potom král poslal pro Šimeiho a řekl mu: „Postav si dům v Jeruzalémě a bydlí v něm. Nebudeš ale odtud nikam odcházet. ³⁷Buď si jist, že v den, kdy bys přece jen odešel a překročil potok Kidron, jistě zemřeš. Tvá krev pak padne na tvou hlavu.“

³⁸Šimei králi odpověděl: „Můj pán a král rozhodl dobře. Tvůj služebník udělá, jak jsi řekl.“ Šimei pak dlouho bydlel v Jeruzalémě.

³⁹Po třech letech utekli dva Šimeiho otroci ke gatskému králi Achišovi, synu Maaky. Šimei dostal zprávu: „Víš, že tví otroci jsou v Gatu?“ ⁴⁰A tak vstal, osedlal osla a vydal se do Gatu k Achišovi hledat své otroky. Když odcházel z Gatu, vedl si otroky s sebou.

⁴¹Když se Šalomoun dozvěděl, že Šimei odešel z Jeruzaléma do Gatu a zase se vrátil, ⁴²dal si ho zavolat a řekl mu: „Nezapřísahal jsem tě při Hospodinu? Nevaroval jsem tě: ‚Buď si jist, že v den, kdy odejdeš a někam se vydáš, jistě zemřeš?‘ Ještě jsi mi na to řekl: ‚Rozhodl jsi dobře. Poslechnu.‘

⁴³Proč jsi tedy nedodržel Hospodinovu přísahu ani můj příkaz?“ ⁴⁴Král tehdy Šimeimu řekl: „Sám v srdci dobře víš, jak zle jsi mému otci Davidovi ublížil. Hospodin tvé zlo obrátil na tvou hlavu! ⁴⁵Král Šalomoun ale bude požehnaný a trůn Davidův bude před Hospodinem pevný navěky.“ ⁴⁶Potom král přikázal Benajášovi, synu Jojadovu, a ten šel a popravil ho.

A tak vzal Šalomoun královskou vládu pevně do rukou.

Dej mi moudrost!

3 Šalomoun se spřiznil s faraonem, vládcem Egypta. Vzal si totiž faraonovu dceru a přivedl si ji do Města Davidova. Tam bydlela, než dostavěl svůj palác, Hospodinův chrám a hradby okolo Jeruzaléma. ²Lid ovšem v té době obětoval na různých výšinách, neboť ještě nebyl postaven chrám jménu Hospodinovu.

³Šalomoun miloval Hospodina a řídil se vším, co mu přikázal jeho otec David, až na to, že obětoval a pátil kadidlo na výšinách. ⁴Král chodil obětovat na výšinu v Gibeonu, která z nich byla nejvýznamnější. Na tamním oltáři Šalomoun obětoval na tisíc zápalných obětí.

⁵Jednou v noci se Šalomounovi v Gibeonu zjevil Hospodin. „Žádej mě o cokoli a dám ti to,“ řekl mu Bůh ve snu.

⁶Šalomoun odpověděl: „Prokázal jsi mému otci Davidovi velikou přízeň, neboť žil před tebou věrně a spravedlivě a s upřímným srdcem stál při tobě. Tuto velikou přízeň jsi mu zachoval, když jsi dal, aby jeho syn seděl na jeho trůnu, jak tomu dnes je. ⁷Hospodine, Bože můj, ty jsi učinil svého služebníka králem po mém otci Davidovi. Já jsem ale velmi mladý a nezkušený ve vedení. ⁸Tvůj služebník je přítom obklopen tvým vyvoleným lidem, lidem tak velikým, že ho nelze sepsat ani spočítat. ⁹Dej tedy svému služebníku chápavé srdce, aby dokázal soudit tvůj lid a rozlišovat dobro od zla. Kdo by jinak mohl soudit tento tvůj nesmírný lid?“

¹⁰Hospodinu se líbilo, že Šalomoun žádal právě o to. ¹¹Bůh mu řekl: „Protože jsi žádal právě o to – nežádal jsi dlouhý život, nežádal jsi bohatství, nežádal jsi ani smrt svých nepřátel, ale žádal jsi rozum schopný soudu – ¹²proto udělám, co jsi řekl. Dám ti moudré a rozumné srdce, takže ti nebude rovného v minulosti ani v budoucnu. ¹³K tomu ti přidám i to, oč jsi nežádal: bohatství a slávu, takže ti po všechny tvé dny nebude mezi králi

rovného. ¹⁴A budeš-li chodit po mých cestách a dbát na mé zákony a nařízení, jako to dělal tvůj otec David, dám ti dlouhý život.“

¹⁵Šalomoun se pak probudil a hle – byl to sen. Přišel tedy do Jeruzaléma a postavil se před Truhlu Panovníkovy smlouvy. Obětoval zápalné a pokojné oběti a všem svým dvořanům vystrojil hostinu.

Šalomounův soud

¹⁶Jednou přišly ke králi dvě nevěstky a postavily se před ním. ¹⁷„Prosím, pane můj!“ promluvila jedna z nich. „Já a tahle žena bydlíme v jednom domě. A když jsme byly spolu doma, porodila jsem.“ ¹⁸Tři dny po mně pak porodila i ona. Byly jsme doma jen my dvě, kromě nás tam nebyl nikdo cizí. ¹⁹V noci ale syn téhle ženy umřel, protože ho zalehla. ²⁰A tak ještě tu noc vstala a vzala mi mého syna, když tvá služebnice spala. Vzala si ho do náručí a toho svého mrtvého syna dala do náručí mně. ²¹Nad ránem vstanu, že svého syna nakojím – a on je mrtvý! Pak jsem se ale na něj podívala v ranním světle a vidím – to není můj syn; tohohle jsem neporodila!“

²²Ta druhá žena ale tvrdila: „Ne, ne! Ten živý syn je můj a ten mrtvý tvůj!“

„Ne, ne,“ bránila se ta první. „Ten mrtvý je tvůj a ten živý můj!“ Tak se před králem hádaly.

²³Král je přerušil: „Takže jedna tvrdí: ‚Ten živý syn je můj a ten mrtvý tvůj,‘ a druhá tvrdí: ‚Ne, ne, ten mrtvý je tvůj a ten živý můj.‘“ ²⁴Tehdy král rozkázal: „Přineste mi meč.“ Přinesli mu tedy meč. ²⁵„Rozsekněte to živé dítě vedví,“ řekl král. „Polovinu dejte jedné a polovinu druhé.“

²⁶Vtom ale žena, které patřil ten živý syn, zvolala ke králi: „Prosím, pane můj! Dejte jí to živé dítě! Jen ho nezapíjejte!“ Srdce se jí totiž sevřelo soucitem nad jejím synem.

Ta druhá ale řekla: „Nebude moje ani tvoje. Sekejte!“

²⁷Král tehdy rozhodl: „Nezapíjejte ho! Dejte to živé dítě té první ženě – to je jeho matka.“

²⁸Když se v celém Izraeli doslechli o rozsudku, který král vynesl, pojala je před králem bázeň. Viděli totiž, že má v sobě Boží moudrost, aby vynášel soud.

Správa království

4 Tak tedy král Šalomoun kraloval nad celým Izraelem.

²Toto jsou jeho hodnostáři:

Azariáš, syn Sádokův, byl knězem;

³Elichoref a Achiáš, synové Šišovi, byli písaři;

Jošafat, syn Achiludův, byl kancléřem;

⁴Benajáš, syn Jojadův, byl velitelem vojska;

Sádok a Abiatar byli kněžími;

⁵Azariáš, syn Nátanův, byl vrchním správcem;

kněz Zábud, syn Nátanův, byl královým důvěrníkem;

⁶Achišar byl správcem paláce;

Adoniram, syn Abdův, velel nuceným pracím.

⁷Šalomoun měl nad celým Izraelem dvanáct správců, kteří zásobovali krále a jeho palác. Každý měsíc v roce se o zásobování staral jeden z nich.
⁸Toto jsou jejich jména:

- Ben-hur spravoval pohoří Efraim;
- ⁹Ben-deker spravoval Makac, Šaalbim, Bet-šemeš, Elon a Bet-chanan;
- ¹⁰Ben-chesed spravoval Arubot, což zahrnovalo Socho a kraj Chefer;
- ¹¹Ben-abinadab (který měl za ženu Šalomounovu dceru Táfat) spravoval celý Náfot-dor;
- ¹²Baana, syn Achiludův, spravoval Taanach, Megido a celý Bet-šeau u Caretánu pod Jizreelem a od Bet-šeau po Abel-mecholu a až za Jokmeam;
- ¹³Ben-geber spravoval Rámot-gileád, což zahrnovalo vesnice Manasesova syna Jaira v Gileádu a argobský kraj v Bášanu – šedesát velikých hrazených měst s bronzovými závorymi;
- ¹⁴Achinadab, syn Idův, spravoval Machanajim;
- ¹⁵Achimaac (který měl za ženu Šalomounovu dceru Basemat) spravoval kraj Neftalí;
- ¹⁶Baana, syn Chušaje, spravoval kraj Ašer a Alot;
- ¹⁷Jošafat, syn Paruachův, spravoval kraj Isachar;
- ¹⁸Šimei, syn Elův, spravoval kraj Benjamín;
- ¹⁹Geber, syn Uriho, spravoval zemi Gileád, zemi emorejského krále Sichona a bášanského krále Oga; celou zemi pak spravoval jeden místodržící.

²⁰Judy a Izraele bylo takové množství, jako je písku v moři, a tak jedli, pili a veselili se.

Šalomounovo bohatství a moudrost

5 Šalomoun vládl nade všemi královstvími od řeky Eufrat po filistínskou zem až k hranici s Egyptem. Ti všichni Šalomounovi přinášeli dary a sloužili mu po celý jeho život.

²Denní dávka potravin pro Šalomounův dvůr představovala:

30 korů jemné mouky,

60 korů hrubé mouky,^a

³ 10 kusů krmného dobytka,

20 kusů dobytka z pastvin,

100 kusů bravu

a mimo to jelení, gazelí a srnčí maso a tu nejlepší drůbež.

⁴Panoval totiž nad celým územím a nad všemi králi na západ od Eufratu od Tífsachu po Gazu a se všemi okolními zeměmi žil v míru. ⁵Po celý Šalomounův život žil Juda a Izrael od Danu až po Beer-šebu v bezpečí, každý ve stínu své révy a svého fíkoví.

⁶Šalomoun měl také 4 000^b stájí pro koně ke svým vozům a 12 000 jezdců.

⁷Správcové se střídali po měsíci v zásobování krále Šalomouna i všech, kdo byli pozváni k jeho stolu, a starali se o to, aby nic nechybělo. ⁸Každý ve svém pořadí také dodávali ječmen a slámu pro tažné a jezdecké koně, kdekoli byli rozmístěni.

^a2 celkem asi 5 tun hladké a 10 tun hrubé mouky ^b6 podle někt. rukopisů LXX a 2.Let 9:25 (MT: 40 000)

⁹Bůh obdařil Šalomouna nesmírnou moudrostí a důvtipem a dal mu tolik rozumu, jako je písku na břehu moře. ¹⁰Šalomounova moudrost převyšovala moudrost všech východních národů i veškerou moudrost Egypta. ¹¹Moudrostí předčil všechny lidi, dokonce i Etana Ezrachejského a Macholovy syny Hemana, Kalkola a Dardu. Jeho jméno proslulo po všech okolních národech. ¹²Složil tři tisíce přísloví a jeho písní bylo tisíc a pět.

¹³Hovořil o rostlinách
od cedru v libanonském pohoří
po yzop u zdi nádvoří.
Hovořil o zvěři a ptácích,
o rybách a také o broucích.

¹⁴Králové všech zemí slyšeli o jeho moudrosti, a tak přicházeli vyslanci ze všech národů, aby si poslechli Šalomounovu moudrost.

Přípravy na stavbu chrámu

¹⁵Také týrský král Chíram poslal své služebníky k Šalomounovi, jakmile uslyšel, že byl pomazán za krále po svém otci. Chíram byl totiž vždy Davidovým přítelem. ¹⁶Šalomoun pak Chíramovi poslal zprávu:

¹⁷„Jak sám víš, můj otec David nemohl postavit chrám jménu Hospodina, svého Boha. Musel bojovat s nepřáteli na všech stranách, dokud mu je Hospodin nepoložil pod nohy. ¹⁸Mně ale Hospodin, můj Bůh, dal odpočinutí ze všech stran. Nezbyl žádný protivník, žádná hrozba. ¹⁹Proto mám teď v úmyslu postavit chrám jménu Hospodina, svého Boha, jak to Hospodin pověděl mému otci Davidovi: „Tvůj syn, jehož dosadím na tvůj trůn po tobě, ten postaví chrám mému jménu.“^a ²⁰Prosím, nech tedy pro mě v Libanonu kácet cedry. Moji služebníci budou pomáhat tvým a mzdu tvých služebníků ti uhradím, jak si řekneš. Jak sám víš, nikdo u nás neumí kácet stromy tak jako Sidonci.“

²¹Když Chíram uslyšel Šalomounova slova, byl velmi potěšen a prohlásil: „Ať je dnes požehnán Hospodin, který dal Davidovi moudrého syna, aby vládl tomuto velikému lidu.“ ²²Potom poslal Šalomounovi tuto odpověď:

„Tvou zprávu jsem dostal. Postarám se o všechno cedrové i cypřišové dříví podle tvého přání. ²³Mí služebníci je z Libanonu svezou ke Středozemnímu moři, kde z něj nadělám vory a přepravím je, kam mi určíš. Tam je dám rozebrat a ty si je vyzvedneš. Jistě také vyhovíš mému přání a postaráš se o stravu pro můj dvůr.“

²⁴Tak tedy Chíram dodal Šalomounovi veškeré cedrové a cypřišové dřevo podle jeho přání. ²⁵Šalomoun dal Chíramovi na oplátku 20 000 korů^b pšenice jako stravu pro jeho dvůr a 20 000 batů^{c,d} panenského oleje. To pak Šalomoun dával Chíramovi rok co rok. ²⁶Hospodin dal Šalomounovi moudrost, jak mu slíbil. Mezi Chíramem a Šalomounem vládl mír a stali se spojenci.

^a19 2.Sam 7:12–13

^b25 asi 3 250 tun

^c25 podle LXX a 2.Let 2:9 (MT: 20 korů)

^d25 asi 440 000 litrů

²⁷Král Šalomoun zavedl v celém Izraeli nucené práce. Nasazených bylo celkem 30 000 ^{28a} do Libanonu jich posílal 10 000 v měsíčních směnách; měsíc bývali v Libanonu, dva měsíce doma. Nuceným pracím velel Adoniram. ²⁹Šalomoun měl v horách 70 000 nosičů a 80 000 lamačů kamene. ³⁰Kromě toho Šalomoun ustanovil 3 300 dozorců, kteří veleli pracím a dohlíželi na dělníky. ³¹Král nechal navězt veliké ušlechtilé kameny, neboť chtěl, aby chrám měl základy z otesaných kvádrů. ³²Šalomounovi kameníci je otesávali spolu s kameníky od Chírama a z Byblosu.

Tak tedy bylo připraveno dřevo i kameny ke stavbě chrámu.

Hospodinův chrám

6 Čtyřstého osmdesátého roku po vyjití synů Izraele z Egypta, v měsíci ziv (což je druhý měsíc),^a totiž čtvrtého roku své vlády nad Izraelem, Šalomoun zahájil stavbu Hospodinova chrámu.

²Chrámu, který král Šalomoun postavil Hospodinovi, byl 60 loktů dlouhý, 20 loktů široký a 30 loktů vysoký.^b ³Před chrámovou lodí stála přes celou šířku chrámu předsíň. Byla 20 loktů široká a vystupovala před chrám na 10 loktů. ⁴Šalomoun nechal v chrámu udělat také zužující se okénka s mřížovím.

⁵Po celém obvodu vnější chrámové stěny, která obepínala chrámovou loď a vnitřní svatyni, vybudoval přístavbu, která měla po celé délce postranní komory. ⁶Její spodní patro bylo široké 5 loktů, prostřední 6 loktů a horní 7 loktů. Podél obvodu vnější chrámové stěny totiž udělal stupňovité římsy, aby nosníky ochozů nezasahovaly do samotných stěn chrámu. ⁷(Chrámu se stavěl z kamenů již opracovaných v lomu, takže se v chrámu během stavby neozývalo kladivo, dláto ani jiné železné nářadí.) ⁸Vstup do spodního^c patra byl z jižní strany chrámu; po točitých schodech se stoupalo do prostředního patra a z něj pak do horního. ⁹Když Šalomoun dokončil stavbu chrámu, zastřešil ho kazetovým stropem připevněným na cedrových trámech. ¹⁰Přístavbu vybudoval okolo celého chrámu; každé její patro bylo 5 loktů vysoké a k chrámu byla připojena cedrovými trámy.

¹¹Tehdy Šalomoun dostal slovo Hospodinovo: ¹²„Pokud jde o chrám, který stavíš: Budeš-li dodržovat mé zákony, vykonávat mé úsudky a věrně plnit mé příkazy, potvrdím ti slovo, které jsem dal tvému otci Davidovi. ¹³Budu přebývat uprostřed synů Izraele a svůj lid Izrael nikdy neopustím.“

¹⁴Když Šalomoun dokončil stavbu chrámu, ¹⁵obložil zdi chrámu zevnitř cedrovými deskami – od podlahy až ke stropu obložil vnitřek chrámu dřevem. Podlahu chrámu pak vyložil cypřišovými deskami. ¹⁶Ve vzdálenosti 20 loktů od zadní strany chrámu postavil od podlahy ke stěnám přepážku z cedrových desek a postavil uvnitř chrámu svatostánek pro nejsvětější svatyni. ¹⁷Přední část chrámu, totiž chrámová loď, tedy měřila 40 loktů. ¹⁸Na vnitřním cedrovém obložení chrámu byla vyřezávaná poupata a rozvité květy – vše bylo z cedru; kámen nebylo vidět.

¹⁹V nejvnitřnější části chrámu Šalomoun zřídil svatostánek pro umísťování Truhly Hospodinovy smlouvy. ²⁰Tento 20 loktů dlouhý, 20 loktů široký a 20 loktů vysoký svatostánek pokryl ryzím zlatem, kterým pokryl také cedrový oltář před ním. ²¹Šalomoun pokryl celý vnitřek chrámu ryzím zlatem. Také svatostánek pokryl zlatem a natáhl před ním zlaté řetězy. ²²Celý

^a1 duben/květen, zřejmě 966 př. n. l. ^b2 asi 27 × 9 × 13,5 m (1 loket = asi 45 cm; tak i dále) ^c8 podle LXX (MT: *prostředního*)

chrám byl tedy úplně pokryt zlatem a stejně tak byl zlatem pokryt i celý oltář před svatostánkem.

²³Pro svatostánek zhotovil dva cheruby z olivového dřeva. Každý byl 10 loktů vysoký. ²⁴Jedno i druhé cherubovo křídlo měřilo 5 loktů, a tak bylo rozpětí jeho křídel celkem 10 loktů. ²⁵Také druhý cherub měl rozpětí křídel 10 loktů. Oba cherubové měli stejný rozměr a stejný tvar. ²⁶Jeden i druhý cherub byl 10 loktů vysoký. ²⁷Tyto cheruby umístil do nejnižší části chrámu. Měli rozprostřená křídla, a tak se křídlo jednoho dotýkalo jedné stěny a křídlo druhého se dotýkalo druhé stěny, zatímco uprostřed chrámu se jejich křídla dotýkala navzájem. ²⁸I tyto cheruby pokryl zlatem.

²⁹Ve vnitřní i vnější části chrámu nechal na všech stěnách kolem dokola vyřezat rytiny cherubů, palm a rozvitých květů. ³⁰Podlahu obou částí chrámu pokryl zlatem.

³¹Do vchodu svatostánku zavěsil dveře z olivového dřeva na pětihranných zárubních. ³²Na tyto dvojité dveře z olivového dřeva vyřezal rytiny cherubů, palm a rozvitých květů a pokryl je zlatem. Zlato nanesl i na cheruby a palmy. ³³Podobně zhotovil čtverhranné zárubně z olivového dřeva pro vchod do chrámové lodi ³⁴a k nim dvojité dveře z cypřišového dřeva. Každé dveře měly dvě křídla, která se otáčela v závěsech. ³⁵Vyřezal na nich cheruby, palmy a rozvité květy a řezbu pokryl po celé ploše zlatem.

³⁶Kolem vnitřního nádvoří pak postavil zeď – po třech vrstvách tesaných kvádrů následovala vrstva cedrových trámů.

³⁷Základy Hospodinova chrámu byly položeny čtvrtého roku v měsíci ziv.^a ³⁸Jedenáctého roku v měsíci bul (což je osmý měsíc)^b byl chrám dokončen se všemi podrobnostmi a podle všech plánů. Šalomoun ho stavěl sedm let.

7 Svůj vlastní palác ovšem stavěl třináct let – tak dlouho mu trvalo dokončit celý palác.

Šalomounův palác

²Vystavěl si palác zvaný Libanonský les. Ten byl 100 loktů dlouhý, 50 loktů široký a 30 loktů vysoký,^c s cedrovými trámy na čtyřech řadách cedrových sloupů. ³Zastřešen byl cedrovým kazetovým stropem připevněným na trámech spočívajících na sloupech – pětáctýřicet trámů, patnáct v každé řadě. ⁴Palác měl tři řady okenic, takže leželo okno proti oknu, třikrát nad sebou. ⁵Všechny vchody i zárubně byly tvořeny čtverhrannými rámy; i zepředu bylo okno proti oknu, třikrát nad sebou.

⁶Postavil také Sloupovou síň, 50 loktů dlouhou a 30 loktů širokou. Před ní byla předsíň a před ní sloupky s římsou.

⁷Dále postavil Trůnní sál, neboli Soudní síň, kde soudil; ta byla od podlahy ke stropu obložená cedrovým dřevem. ⁸Podobně byl postaven i palác, v němž bydlel; ten stál na zvláštním nádvoří za Síní. Podobně jako Sň postavil Šalomoun také palác pro faraonovu dceru, kterou si vzal za ženu.

⁹To vše bylo ze samých ušlechtilých kamenů, na míru otesaných, pilami přičesaných zepředu i zezadu, od základů po střechu, zvenku až po Velké nádvoří. ¹⁰Základy byly z velikých kvádrů ušlechtilého kamene měřících 8 i 10 loktů. ¹¹Nad nimi byly na míru přitesané kusy ušlechtilého kamene

^a37 viz v. 1 ^b38 říjen/listopad, zřejmě 959 př. n. l. ^c2 45 × 22,5 × 13,5 m (1 loket = asi 45 cm; tak i dále)

a cedrové dřevo. ¹²Velké nádvoří bylo kolem dokola obklopeno zdí ze třech řad tesaných kvádrů a jedné vrstvy cedrových trámů tak jako vnitřní nádvoří Hospodinova chrámu s jeho předsíní.

Vybavení chrámu

¹³Král Šalomoun poslal pro Churama^a z Týru. ¹⁴Byl to syn jedné vdovy z pokolení Neftalí a jeho otec byl týrský měditepec. Byl nadán moudrostí, znalostí i dovedností k veškeré práci s mědí. Ten tedy přišel ke králi Šalomounovi a dal se do všeho svěřeného díla.

¹⁵Vytvořil dvojici bronzových sloupů. Jeden sloup měřil 18 loktů na výšku a 12 loktů po obvodu; stejně tak i ten druhý. ¹⁶Na vrch těch sloupů odlil z bronzu dvě hlavice; každá z nich byla vysoká 5 loktů. ¹⁷Hlavice na vrchu sloupů byly ozdobeny proplétaným mřížováním a věnci z řetězů. Na jedné i druhé hlavici jich bylo po sedmi. ¹⁸Udělal sloupy tak, že okolo mřížování pokrývajících hlavici na vrchu sloupu byly dvě řady granátových jablek. Totéž udělal i s druhou hlavicí. ¹⁹Hlavice na vrcholu sloupů stojících v předsíni měly tvar lilí o rozměru čtyř loktů. ²⁰Na hlavicích obou sloupů byly nahoře pod vydutím k mřížování připevněny řady granátových jablek. Těch bylo kolem obou hlavic dohromady dvě stě. ²¹Sloupy postavil v chrámové předsíni. Jeden sloup vztyčil vpravo a druhý vlevo a pojmenoval je Jachin, *Opora*, a Boáz, *Posila*. ²²Vrchol sloupů měl tvar lilie. Tak byla dokončena práce na sloupech.

²³Poté odlil kulatou nádrž zvanou Moře. Napříč od okraje k okraji měřila 10 loktů, na výšku 5 loktů a po obvodu 30 loktů. ²⁴Pod okrajem lemovaly nádrž po celém obvodu dvě řady ozdobných poupat odlitých zároveň s ní. ²⁵Moře spočívalo na dvanácti býcích: tři byli obráceni k severu, tři k západu, tři k jihu a tři k východu. Leželo na nich tak, že je všechny zezadu příkryvalo. ²⁶Bylo na dlaň silné a jeho okraje byly vytvarovány do liliového květu jako okraj poháru. Mohlo pojmout 2000 batů.^b

²⁷Dále vyrobil deset bronzových stojanů na umyvadla. Každý stojan byl 4 lokte dlouhý, 4 lokte široký a 3 lokte vysoký. ²⁸Byl proveden takto: Sestával z postranic, které spojovaly rámy. ²⁹Na postranicích mezi rámy byly rytiny lvů, býků a cherubů a na rámech nad lvy a býky i pod nimi byly zavěšeny věnce. ³⁰Každý stojan měl čtyři bronzová kola na bronzových nápravách. Z jeho čtyř rohových sloupků vybíhala ramena pod umyvadlo. Každé odlité rameno mělo po stranách věnce. ³¹Ze stojanu vyčnívalo na loket vysoké prstencové ústí. Toto ústí bylo kruhové, o průměru jeden a půl lokte. Podobně jako na stojanu, i na ústí byly rytiny. Postranice ovšem nebyly do kruhu, ale do čtverce. ³²Pod postranicemi byla čtyři kola s ojnicemi zapuštěnými do stojanu. Každé kolo bylo jeden a půl lokte vysoké. ³³Kola byla provedením stejná jako kola od vozu: jejich osy, loukotě, paprsky i náboje, vše bylo odlité. ³⁴Ke čtyřem rohům každého stojanu vedla čtyři ramena jednolitá se stojanem. ³⁵Na vrcholu měl stojan kolem dokola půl lokte hlubokou obrubu. K vrcholu stojanu byla připevněna držadla a postranice. ³⁶Plochy držadel i postranic pokryl na každém volném místě rytinami cherubů, lvů a palem a kolem dokola je vroubily věnce. ³⁷Takto vyrobil deset stojanů. Všechny byly stejně odlité, stejných rozměrů a stejného tvaru.

^a13 podle 2.Let 2:12 (MT: *Chítam*); též ve v. 40, 45

^b26 asi 44 000 litrů

³⁸Vyrobil také deset bronzových umyvadel, každé o objemu 40 batů.^a Každé umyvadlo měřilo 4 lokte a spočívalo na jednom z deseti stojanů. ³⁹Pět stojanů postavil po pravé straně chrámu a pět po levé. Moře postavil po pravé straně v jihovýchodním rohu.

⁴⁰Dále Churam vyrobil kotlíky, lopatky a mísy.

Tak Churam završil veškeré dílo, které pro krále Šalomouna konal na Hospodinově chrámu:

- ⁴¹ dva sloupy,
dvě kulovité hlavice na vrcholech sloupů,
dvoje mřížování pokrývající obě kulovité hlavice na vrcholech sloupů,
- ⁴² čtyři sta granátových jablek ke dvěma mřížováním (dvě řady granátových jablek ke každému mřížování pokrývajícím obě kulovité hlavice sloupů),
- ⁴³ deset podstavců,
deset umyvadel na podstavce,
- ⁴⁴ jedno Moře,
dvanáct býků nesoucích Moře,
- ⁴⁵ kotlíky, lopatky a mísy.

Všechny předměty, které Churam zhotovil králi Šalomounovi pro Hospodinův chrám, byly z leštěného bronzu. ⁴⁶Král je nechal odlévat na jordánské rovině v jílovité půdě mezi Sukotem a Caretánem. ⁴⁷Bylo jich dohromady tolik, že je Šalomoun kvůli tomu množství ani nevážil. Váha bronzu nebyla nikdy zjištěna.

⁴⁸Šalomoun také nechal zhotovit veškeré vybavení pro Hospodinův chrám:

- zlatý oltář,
zlatý stůl pro chleby předložení,
- ⁴⁹ pět svícňů z ryzího zlata napravo a pět nalevo před svatostánek,
k nim květy, kahany a kleště ze zlata,
- ⁵⁰ misky, kratiknoty, nádobky, pohárky a pánvice z ryzího zlata
a zlaté panty ke dveřím do nejsvětější svatyně v nejvnitřnější části chrámu i ke dveřím do chrámové lodi.

⁵¹Tak bylo završeno veškeré dílo, které král Šalomoun konal na Hospodinově chrámu. Šalomoun pak přinesl zasvěcenou kořist svého otce Davida,^b totiž stříbro, zlato a další předměty, a uložil je do pokladnice Hospodinova chrámu.

Vnesení Truhly

O Tehdy Šalomoun shromáždil k sobě do Jeruzaléma všechny stařešiny Izraele, kmenové náčelníky a vůdce izraelských rodů, aby přenesli Truhlu Hospodinovy smlouvy ze Sionu, z Města Davidova. ²Všichni izraelští muži se tedy shromáždili ke králi Šalomounovi o svátcích v měsíci etanim,^c což je sedmý měsíc.

^a38 asi 880 litrů ^b51 2.Sam 8:7–12
(Lev 23:33–36; Deut 16:13–15)

^c2 tj. Slavnost stánků v září/říjnu

³Když přišli všichni izraelští stařešinové, kněží zvedli Truhlu Hospodinovu ⁴a vynesli ji i Stan setkávání se vším jeho posvátným vybavením. Zatímco to kněží a levité vynášeli, ⁵král Šalomoun s celým shromážděním Izraele, jež se k němu dostavilo před Truhlu, obětoval tolik bravu i skotu, že nešlo spočítat ani sledovat, kolik ho bylo.

⁶Kněží pak vnesli Truhlu Hospodinovy smlouvy na její místo do chrámového svatostánku, do nejsvětější svatyně pod křídla cherubů. ⁷Cherubové totiž rozprostírali svá křídla nad Truhlou, takže svrchu přikrývali Truhlu i její tyče. ⁸Ty byly tak dlouhé, že jejich konce bylo vidět ze svatyně před svatostánkem. Zvenku je ovšem vidět nebylo. Jsou tam až dodnes. ⁹V Truhle nebylo nic než dvě kamenné desky, které tam uložil Mojžíš na Orébu, když Hospodin se syny Izraele uzavřel smlouvu po jejich odchodu z Egypta.

¹⁰Když potom kněží vycházeli ze svatyně, naplnil Hospodinův chrám oblak. ¹¹Kněží se kvůli tomu oblaku nemohli postavit ke službě, protože Hospodinův chrám naplnila Hospodinova sláva.^a

¹²Tedy Šalomoun prohlásil:

„Zůstávám v mračnu,“ pravil Hospodin.^b

¹³Já jsem ti ale postavil chrám vznešený, místo, kde bys bydlel už navěky!“

¹⁴Potom se král otočil a požehnal celému stojícímu shromáždění Izraele:

¹⁵„Požehnan buď Hospodin, Bůh Izraele, který vlastními ústy mluvil k mému otci Davidovi a vlastní rukou naplnil, co řekl: ¹⁶„Ode dne, kdy jsem svůj lid Izrael vyvedl z Egypta, jsem ze žádného izraelského kmene nevyvolil město k postavení chrámu, v němž by zůstávalo mé jméno. Vyvolil jsem však Davida, aby vedl Izrael.“

¹⁷Můj otec David toužil postavit chrám jménu Hospodina, Boha Izraele. ¹⁸Hospodin mu ale řekl: „Je dobře, že chceš mému jménu postavit chrám. ¹⁹Nepostavíš ho však ty, ale tvůj syn, který vzejde ze tvých beder. Ten vystaví chrám mému jménu.“^d

²⁰A Hospodin dodržel slovo, které dal. Nastoupil jsem po svém otci Davidovi, usedl jsem na izraelský trůn, jak řekl Hospodin, a postavil jsem chrám jménu Hospodina, Boha Izraele. ²¹V něm jsem připravil místo pro Truhlu, v níž je Hospodinova smlouva, kterou uzavřel s našimi otci, když je vyvedl z Egypta.“

Vyslychej na nebi!

²²Poté se Šalomoun postavil před Hospodinův oltář. Před očima celého izraelského shromáždění vztáhl ruce k nebi ²³a řekl:

„Hospodine, Bože Izraele! Nahoře na nebi ani dole na zemi není bůh podobný tobě, jenž by zachovával smlouvu a milosrdenství svým služebníků, kteří před tebou žijí s oddaným srdcem. ²⁴Svému služebníku Davidovi, mému otci, jsi dodržel svůj slib. Vlastními ústy jsi promluvil a vlastní rukou jsi to, jak vidíme, splnil.

^a11 srov. Exod 40:34–35
7:12–13

^b12 Lev 16:2 (Exod 20:21)

^c16 2.Sam 7:6–8

^d19 2.Sam

²⁵Nuže, Hospodine, Bože Izraele, dodrž, co jsi slíbil, když jsi svému služebníku Davidovi, mému otci, řekl: „Postarám se, aby na izraelském trůnu nikdy nechyběl tvůj potomek, budou-li jen tví synové dbát na svou cestu a žít přede mnou, jako jsi přede mnou žil ty.“²⁶Nyní tedy, Bože Izraele, kéž se prosím potvrdí slovo, které jsi dal svému služebníku Davidovi, mému otci.

²⁷Bude snad Bůh opravdu přebývat na zemi? Nebesa, ba ani nebesa nebes tě nemohou obsáhnout – čím méně tento chrám, který jsem postavil! ²⁸Shlédni však na modlitbu svého služebníka a na jeho prosby, Hospodine, Bože můj; vyslyš toto volání a modlitbu, kterou ti tvůj služebník dnes předkládá. ²⁹Kéž jsou tvé oči dnem i nocí upřeny k tomuto chrámu, k místu, o němž jsi řekl: „Tam bude mé jméno.“ Kéž nasloucháš modlitbě, již se tvůj služebník bude modlit směrem k tomuto místu. ³⁰Kéž vyslyšíš prosbu svého služebníka i svého lidu Izraele, kdykoli se budou modlit směrem k tomuto místu. Vyslychej na nebesích, kde přebýváš, vyslychej a odpouštěj.

³¹Kdyby se někdo provinil proti svému bližnímu a měl by se zapřísáhnout slibem, kdyby pak přišel a složil přísahu před tvým oltářem v tomto chrámu, ³²vyslychej na nebesích. Zasáhni a rozsud' své služebníky tak, abys viníka označil za vinného a odplatil mu jeho skutky, a spravedlivého abys ospravedlnil a odplatil mu jeho spravedlnost.

³³Kdyby tvůj lid Izrael hřešil proti tobě, a utrpěl by proto porážku od svých nepřátel, kdyby se pak ale vrátili k tobě, chválili tvé jméno, modlili se a prosili tě v tomto chrámu, ³⁴vyslychej na nebesích. Odpusť hřích svého lidu Izraele a přiveď je zpátky do země, kterou jsi dal jejich otcům.

³⁵Kdyby hřešili proti tobě, a zavřela by se proto nebesa a nebyl déšť, kdyby se pak ale modlili směrem k tomuto místu, chválili tvé jméno a po svém potrestání by se odvrátili od svých hříchů, ³⁶vyslychej na nebesích. Odpusť svým služebníkům, svému lidu Izraeli, jejich hřích. Vyuč je správné cestě, kterou mají jít, a sešli déšť na svou zem, kterou jsi dal svému lidu za dědictví.

³⁷Kdyby v zemi nastal hlad nebo mor, plíseň nebo sněh, kobyly nebo housenky nebo kdyby tvůj lid v zemi až u samých bran utlačoval nepřítel nebo jakákoli rána či nemoc – ³⁸kdyby si pak ale kdokoli ze všeho tvého lidu Izraele připustil, že jde o ránu, a vzepl by ruce k tomuto chrámu, pak každou modlitbu, každou prosbu, kterou by přednesl, ³⁹vyslychej na nebesích, kde přebýváš. Odpusť, zasáhni a odplat' každému jeho skutky, neboť znáš jeho srdce – jen ty sám přece znáš srdce všech lidí – ⁴⁰aby tě měli v úctě po všechny dny svého života v zemi, kterou jsi dal našim otcům.

⁴¹Rovněž kdyby cizinec, ačkoli nepatří k tvému lidu Izraeli, přišel z daleké země kvůli tvému jménu ⁴²(neboť uslyšel o tvém velkém jménu, o tvé mocné ruce a vztažené paži), kdyby přišel a modlil se směrem k tomuto chrámu, ⁴³vyslychej na nebesích, kde přebýváš.

Učiň vše, oč by tě ten cizinec prosil, aby všechny národy země poznaly tvé jméno a měly tě v úctě tak jako tvůj lid Izrael a aby věděly, že tvé jméno je vzýváno nad tímto chrámem, který jsem postavil.

⁴⁴Kdyby tvůj lid vytáhl do války proti nepříteli, kamkoli bys je poslal, a modlili by se k Hospodinu směrem k městu, jež jsi vyvolil, a k chrámu, který jsem postavil tvému jménu, ⁴⁵vyslychej na nebesích jejich modlitbu a prosbu a zjednej jim právo.

⁴⁶Kdyby zhřešili proti tobě – vždyť není člověka, který by nehřešil – a ty by ses na ně rozhněval a vydal je nepříteli a jejich uchvatitelé by je odvedli jako zajatce do nepřátelské země, daleké či blízké, ⁴⁷kdyby si to však potom v zemi svého zajetí vzali k srdci, obrátili by se a prosili tě o milost v zemi svých vězňů se slovy: „Zhřešili jsme, zkazili se, jednali jsme zle!“ ⁴⁸a kdyby se v zemi svých nepřátelských vězňů celým srdcem a celou duší vrátili k tobě a modlili by se k tobě směrem ke své zemi, kterou jsi dal jejich otcům, k městu, které jsi vyvolil, a k chrámu, který jsem postavil tvému jménu, ⁴⁹vyslychej na nebesích, kde přebýváš, jejich modlitbu a prosbu a zjednej jim právo. ⁵⁰Odpusť svému lidu jejich hříchy i všechny jejich vzpoury proti tobě a daruj jim milost u jejich vězňů, aby se nad nimi slitovali. ⁵¹Vždyť jsou tvůj lid, tvé vlastní dědictví! Vyvedl jsi je z Egypta, zprostřed té tavicí pece!

⁵²Kéž tedy jsou tvé oči upřeny k modlitbě tvého služebníka i k modlitbě tvého lidu Izraele, a kdykoli k tobě budou volat, vyslychej. ⁵³Vždyť ty jsi je, Hospodine, Pane můj, oddělil ze všech národů země jako své vlastní dědictví, jak jsi to řekl skrze svého služebníka Mojžíše, když jsi naše otce vyvedl z Egypta.“^a

⁵⁴Jakmile Šalomoun dokončil tuto modlitbu a prosbu k Hospodinu, vstal od Hospodinova oltáře, kde klečel na kolenou s rukama vztaženýma k nebi, ⁵⁵postavil se a mocným hlasem požehnal celému shromáždění Izraele:

⁵⁶„Požehnaná buď Hospodin, který svému lidu Izraeli dopřál odpočinutí, jak zaslíbil. Ani jediné ze všech těch dobrých slov, která promluvil skrze svého služebníka Mojžíše, neselhalo. ⁵⁷Kéž je Hospodin, náš Bůh, s námi, jako byl s našimi otci. Kéž nás neopustí, kéž nás nezanechá, ⁵⁸kéž naklání naše srdce k sobě, abychom chodili po všech jeho cestách a dodržovali jeho přikázání, ustanovení i pravidla, která dal našim otcům. ⁵⁹A tato má slova, jimiž jsem Hospodina prosil o milost, kéž jsou Hospodinu, našemu Bohu, blízká dnem i nocí, aby zjednával právo svému služebníku i svému lidu Izraeli den co den, ⁶⁰aby všechny národy země poznaly, že Hospodin je Bůh a není žádného kromě něj. ⁶¹Kéž vaše srdce cele patří Hospodinu, našemu Bohu, abyste žili podle jeho ustanovení a dodržovali jeho přikázání tak jako dnes.“

Zasvěcení chrámu

⁶²Král a s ním celý Izrael pak před Hospodinem slavili obětní hody. ⁶³Šalomoun obětoval jako pokojnou oběť 22 000 býků a 120 000 ovcí. Takto král a všichni synové Izraele zasvětili Hospodinův chrám.

⁶⁴Toho dne král posvětil střed nádvoří před Hospodinovým chrámem. Tam totiž obětoval zápalnou a moučnou oběť i tuk pokojných obětí, neboť bronzový oltář před Hospodinem byl příliš malý, než aby mohl pojmout onu zápalnou a moučnou oběť i tuk oněch pokojných obětí.

⁶⁵Šalomoun tehdy slavil slavnost^a a s ním všechen Izrael od Lebo-chamátu po Egyptský potok, jedno veliké shromáždění před Hospodinem, naším Bohem, po sedm dní a dalších sedm dní, celkem čtrnáct dní. ⁶⁶Následujícího dne pak lid propustil. Dobrořečili králi a vraceli se domů s veselím a radostí ze všeho dobrodiní, které Hospodin prokázal svému služebníkovi Davidovi a svému lidu Izraeli.

9 Tak Šalomoun dokončil stavbu Hospodinova chrámu i královského paláce a uskutečnil všechno, co si přál. ²Šalomounovi se tehdy znovu ukázal Hospodin, tak jako se mu předtím ukázal v Gibeonu.^b ³Hospodin mu řekl:

„Vyslyšel jsem tvou modlitbu a tvou prosbu, kterou jsi mi předložil. Posvětil jsem tento chrám, který jsi vystavěl, aby tam navěky zůstávalo mé jméno. Mé oči i mé srdce tam zůstávají navždy.

⁴Budeš-li žít přede mnou s ryzím srdcem a poctivě tak jako tvůj otec David a budeš-li konat vše, co jsem ti přikázal, a dodržovat má ustanovení i má pravidla, ⁵potvrdím trůn tvého království nad Izraelem navěky, jak jsem slíbil tvému otci Davidovi: „Na izraelském trůnu nikdy nebude chybět tvůj potomek.“^c

⁶Pokud se však ode mě ty a tvoji synové odvrátíte a nebudete dodržovat má přikázání a ustanovení, jež jsem vám svěřil, ale půjdete sloužit cizím bohům a budete se jim klanět, ⁷pak vyhladím Izrael ze země, kterou jsem jim dal, a z chrámu, který jsem posvětil pro své jméno. Vyženu Izrael ze své přítomnosti, takže bude mezi národy za pořekadlo a posměšek. ⁸A tento chrám, kdysi tak vznešený? Každý, kdo půjde kolem, strne a zašeptá: „Proč to Hospodin této zemi a tomuto chrámu provedl?“ ⁹A dostanou odpověď: „Protože opustili Hospodina, svého Boha, který vyvedl jejich otce z Egypta, a chytili se cizích bohů, jimž se klaněli a jimž sloužili – to proto na ně Hospodin uvedl všechno to zlo!“^d

Šalomounovy úspěchy

¹⁰Šalomoun vystavěl oba domy, Hospodinův chrám i královský palác, během dvaceti let. Po jejich uplynutí ¹¹dal král Šalomoun týrskému králi Chíramovi dvacet měst v galilejském kraji za to, že mu Chíram dodával cedrové i cypřišové dřevo a zlata, kolik si jen přál. ¹²Chíram se tedy vypravil z Týru, aby si ta města, která mu dal Šalomoun, prohlédl. Ale nelíbila se mu. ¹³Řekl: „Cos mi to, bratře, dal za města?“ A tak se ten kraj až dodnes jmenuje Kabul (to jest: *Nanic*). ¹⁴Chíram totiž králi poslal 120 talentů^e zlata.

^a65 viz v. 2

^b2 1.Král 3:5–15

^c5 2.Sam 7:12–16

^d9 Deut 29:23–25

^e14 asi 4 tuny

¹⁵Důvodem, proč král Šalomoun zavedl nucené práce, bylo, aby vystavěl:

Hospodinův chrám,

svůj palác,

terasu Milo,

jeruzalémské hradby,

města Chacor, Megido a Gezer ¹⁶(egyptský vládce farao totiž vytáhl, dobyl Gezer a vypálil ho, pobil jeho kanaánské obyvatele a město dal věnem své dceři, Šalomounově manželce; ¹⁷proto Šalomoun stavěl Gezer),

dále Dolní Bet-choron,

¹⁸Baalat a Tadmor v judské zemi,

¹⁹všechna Šalomounova zásobovací města,

města pro vozy,

města pro jízdu,

a cokoli se Šalomounovi zlíbilo stavět v Jeruzalémě, v Libanonu nebo kdekoli po celé zemi pod jeho vládou.

²⁰Všechno obyvatelstvo pozůstalé z Emorejců, Chetejců, Perizejců, Hivejců a Jebusejců, kteří nepatřili k synům Izraele, ²¹totiž jejich potomky, kteří po nich zůstali v zemi a které synové Izraele nedokázali vyhladit, Šalomoun podrobil nuceným pracím, a tak otročí dodnes. ²²Syny Izraele ovšem Šalomoun nebral do otroctví, ale jako vojáky, úředníky, velitele, pobočníky, vozataje a jezdce. ²³Dozorců, kteří veleli Šalomounovým pracím, bylo 550. Ti měli na starosti veškerou pracovní sílu.

²⁴Jakmile se faraonova dcera přestěhovala z Města Davidova do paláce, který pro ni vystavěl, začal budovat terasu Milo.

²⁵Tříkrát ročně^a přinášel Šalomoun zápalné i pokojné oběti na oltáři, který postavil Hospodinu, a nechal z něj stoupat dým před Hospodinem. Tak završil budování chrámu.

²⁶Král Šalomoun v Ecjon-geberu u Eilatu na pobřeží Rudého moře v edomské zemi vybudoval loďstvo. ²⁷Chíram pak se Šalomounovými služebníky vyslal na lodích také své služebníky, zkušené námořníky. ²⁸Vypravili se do Ofiru, naložili tam 420 talentů^b zlata a přivezli je králi Šalomounovi.

Královna ze Sáby

10 Také královna ze Sáby se doslechla o Šalomounově proslulosti (kte-
rou měl díky jménu Hospodinovu), a tak přijela, aby ho vyzkoušela
v hádankách. ²Když dorazila do Jeruzaléma s početnou družinou a s vel-
bloudy nesoucími vonné balzámy, velké množství zlata i drahokamů,
přišla k Šalomounovi a hovořila s ním o všem, co měla na srdci. ³Šalomoun
všechny její otázky zodpověděl; žádná z nich nebyla pro krále tak těžká,
aby na ni neodpověděl.

⁴Když královna ze Sáby viděla všechnu Šalomounovu moudrost i palác,
který vystavěl, ⁵pokrmu na jeho stole, zasedání jeho dvořanů, práci jeho
služebníků a jejich roucha, jeho číšníky i to, jaké oběti král přináší v Hos-
podinově chrámu, byla naprosto ohromena ⁶a řekla mu: „To, co jsem u nás
slyšela o tvých slovech a o tvé moudrosti, je pravda. ⁷Dokud jsem nepřijela

^a25 Exod 23:14–17; Deut 16:16

^b28 asi 14 tun

a neviděla to na vlastní oči, nevěřila jsem tomu. Teď ale vidím, že mi neřekli ani polovinu! Moudrostí a dobrotou jsi překonal pověst, kterou jsem slyšela. ⁸Blaze tvým mužům, blaze těmto tvým služebníkům, kteří stále stojí před tebou a naslouchají tvé moudrosti. ⁹Požehnan buď Hospodin, tvůj Bůh, který si tě oblíbil a dosadil tě na izraelský trůn! Hospodin miluje Izrael navěky, a tak tě učinil králem, abys zjednával právo a spravedlnost.“

¹⁰Poté darovala králi 120 talentů^a zlata a veliké množství balzámů a drahokamů. Už nikdy se pak nedovezlo tolik vonných balzámů, jako dala králi Šalomounovi královna ze Sáby. ¹¹(K tomu ještě Chíramovo loďstvo, které jelo do Ofiru pro zlato, dovezlo odtud veliké množství santálového dřeva a drahokamů. ¹²Král z toho santálového dřeva vyrobil schody pro Hospodinův chrám i pro královský palác a také lry a citory pro zpěváky. Dodnes se nedovezlo, ba ani nevidělo, tolik santálového dřeva.)

¹³Král Šalomoun pak královně ze Sáby splnil každé přání, které vysloвила, a dal jí mnohem více darů, než králi Šalomounovi přinesla ona. Královna se pak se svým služebnictvem vydala zpět na cestu do vlasti.

Sláva a bohatství

¹⁴Král Šalomoun ročně získával 666 talentů^b zlata, ¹⁵nepočítaje příjmy od pocestných, z obchodování kupců i ode všech arabských králů a krajských hejtmánů.

¹⁶Král Šalomoun nechal zhotovit 200 pavéz z tepaného zlata (na jednu pavézu vynaložil 600 šekelů^c zlata) ¹⁷a 300 štítů z tepaného zlata (na jeden štít vynaložil 3 hřivny^d zlata). Král je umístil v Paláci libanonského lesa.

¹⁸Král také pořídil veliký trůn ze slonoviny a pokryl ho čistým zlatem. ¹⁹K trůnu vedlo šest stupňů. Opěradlo měl okrouhlé, po obou stranách sedadla područky a vedle područek stáli lvi. ²⁰Na šesti stupních po obou stranách stálo dvanáct dalších lvů. Nic takového nebylo vyrobeno v žádném království.

²¹Také všechny nádoby na pití měl král Šalomoun zlaté a stejně tak všechno vybavení Paláce libanonského lesa bylo z ryzího zlata. Nic nebylo ze stříbra – to nebylo v Šalomounových dobách vůbec považováno za cenné. ²²Král totiž měl na moři vedle Chíramova loďstva také zámořské lodě, které připlouvaly jednou za tři roky a přivážely zlato a stříbro, slonovinu, opice a pávy.

²³Král Šalomoun co do bohatství i co do moudrosti předčil všechny krále světa. ²⁴Ti všichni se ucházeli o přijetí u Šalomouna, aby slyšeli jeho moudrost, kterou mu do srdce vložil Bůh. ²⁵Všichni mu přinášeli dary, stříbrné a zlaté předměty, oděvy, zbraně, balzámy, koně i mezky – a tak tomu bylo rok co rok.

²⁶Šalomoun nashromáždil vozy i koně, takže měl 1 400 vozů a 12 000 koní, které umístil do vozových měst i k sobě do Jeruzaléma. ²⁷Za jeho vlády bylo v Jeruzalémě stříbra jako kamení a cedrů jako planých fíků v podhůří. ²⁸Koně si král nechával dovážet z Egypta a Kilikie. Královští obchodníci je v Kilikii nakupovali za dohodnuté ceny. ²⁹Vozy dováželi z Egypta za 600 šekelů^e stříbra a koně za 150.^f Také je vyváželi dál pro všechny chetitské a aramejské krále.

^a10 asi 4 tuny ^b14 asi 23 tun ^c16 asi 7 kg ^d17 necelých 3,5 kg (pokud jsou míněny dvojité hřivny); srov. 2.Let 9:16 ^e29 6,9 kg ^f29 asi 1,7 kg

Šalomounovo odvrácení

11 Král Šalomoun ale kromě faraonovy dcery miloval mnoho dalších cizích žen – Moábky, Amonky, Edomky, Sidoňanky, Chetejky –^{2z} národů, o nichž Hospodin synům Izraele řekl: „Nespojujte se s nimi a oni ať se nespojují s vámi, aby se vaše srdce neobrátilo k jejich bohům.“^a Šalomoun k nim ale přilnul a velmi je miloval. ³Měl sedm set urozených manželek a tři sta konkubín. A jeho ženy mu odvrátily srdce. ⁴Když zestárl, odvrátily mu srdce k cizím bohům. Jeho srdce totiž nepatřilo tak cele Hospodinu, jeho Bohu, jako srdce jeho otce Davida. ⁵Šalomoun chodil za sidonskou bohyní Aštartou a za amonskou ohavností Molochem. ⁶Šalomoun dělal, co bylo v Hospodinových očích zlé, a neoddal se cele Hospodinu jako jeho otec David.

⁷Na hoře východně od Jeruzaléma Šalomoun dokonce postavil obětní výšinu moábské ohavnosti Kemošovi a amonské ohavnosti Molochovi. ⁸Totéž udělal pro všechny své cizí ženy, které uctívaly své bohy kadidlem a oběťmi.

⁹Hospodin se na Šalomouna rozhněval, protože se jeho srdce odvrátilo od Hospodina, Boha Izraele, který se mu dvakrát ukázal. ¹⁰Ačkoli mu výslovně zakázal následovat cizí bohy,^b Šalomoun Hospodinův zákaz nedodržel. ¹¹Proto Hospodin Šalomounovi řekl: „Protože je to s tebou takové, že jsi nedodržel mou smlouvu ani ustanovení, která jsem ti přikázal, odtrhnu od tebe království a dám ho tvému služebníkov! ¹²Kvůli tvému otci Davidovi to ale neudělám za tvého života. Odtrhnu království z ruky tvého syna. ¹³Navíc je neodtrhnu celé. Kvůli svému služebníku Davidovi a kvůli Jeruzalému, který jsem vyvolil, ponechám tvému synovi jeden kmen.“

Královi protivníci

¹⁴Hospodin tehdy Šalomounovi vzbudil protivníka v Hadadovi z edomského královského rodu. ¹⁵Když totiž David kdysi pustošil Edom^c a jeho vojevůdce Joáb vyrazil pohřbít padlé, nechal v Edomu pobít všechny muže.^d ¹⁶Joáb tam s celým izraelským vojskem zůstal šest měsíců, dokud všechny Edomce nevyhladil. ¹⁷Hadad, tehdy ještě chlapec, tenkrát s několika edomskými služebníky svého otce uprchl do Egypta. ¹⁸Přes Midián pokračovali do Paranu, kde přibrali další muže, a dorazili do Egypta k egyptskému vládci faraonovi. Ten mu zajistil dům a stravu a dal mu i pozemky.

¹⁹Farao si Hadada oblíbil natolik, že mu dal za manželku sestru své ženy, sestru Jejého Veličenstva Tachpenes. ²⁰Tachpenesina sestra mu porodila syna Genubata a Tachpenes ho odchovala ve faraonově paláci. Genubat tedy žil ve faraonově paláci mezi faraonovými syny.

²¹Pak ale Hadad v Egyptě uslyšel, že David ulehl ke svým otcům a že zemřel i jeho vojevůdce Joáb. „Propusť mě zpět do mé vlasti,“ požádal tehdy faraona.

²²„Co ti u mě schází, že chceš odejít do své země?“ řekl mu farao.

„Nic mi neschází,“ odpověděl, „ale přesto mě propusť.“

²³Dalšího protivníka Bůh Šalomounovi vzbudil v Rezonovi, synu Elia-dovu, který uprchl od svého pána Hadad-ezera, krále Cóby. ²⁴Když David pobil jejich vojsko, Rezon kolem sebe shromáždil nájezdníky a stal se jejich velitelem. Odešli do Damašku, usídlili se v něm a založili tam Damašské

^a2 Deut 7:3–4; 17:17

^b10 1.Král 9:6–7

^c15 podle LXX, Syr (MT: byl v Edomu)

^d15 2.Sam 8:13

království. ²⁵Vedle zla, které představoval Hadad, byl i on protivníkem Izraele po celý Šalomounův život. Kraloval nad Aramem a nenáviděl Izrael.

Jeroboáмова vzpoura

²⁶Také Jeroboám, syn Nebatův, se vzbouřil proti králi. Byl to jeden z Šalomounových dvořanů, Efraimec z Cereď, jehož matka byla vdova jménem Cerua. ²⁷Důvod, proč se vzbouřil proti králi, byl tento: Šalomoun stavěl terasu Milo a uzavřel mezeru v hradbách města svého otce Davida. ²⁸Jeroboám byl schopný mladík, a když si Šalomoun všiml, jak se má k dílu, svěřil mu všechnu pracovní sílu z domu Josefova.

²⁹Jednou, když byl Jeroboám na cestě z Jeruzaléma, potkal ho prorok Achiáš Šíloský, oblečený do nového pláště. Oba tam venku byli sami. ³⁰Achiáš vzal svůj nový plášť, roztrhal ho na dvanáct kusů ³¹a řekl Jeroboámovi: „Vezmi si deset kusů, neboť tak praví Hospodin, Bůh Izraele: „Hle, odtrhnu království z ruky Šalomounovy a tobě dám deset kmenů. ³²Jemu zůstane jeden kmen kvůli mému služebníkovi Davidovi a kvůli Jeruzalému, městu, které jsem vyvolil ze všech kmenů Izraele. ³³To proto, že mě opustil“ a klaněl se sidonské bohyni Aštartě, moábskému bohu Kemošovi a amonskému bohu Molochovi. Nedržel se mých cest a nedělal, co je v mých očích správné; nedbal na má ustanovení a pravidla, jako to dělal jeho otec David.

³⁴Celé království mu ale z ruky nevezmu. Nechám ho vládnout po celý jeho život kvůli svému služebníkovi Davidovi, kterého jsem vyvolil a který dodržoval má přikázání a ustanovení. ³⁵Království pak vezmu z ruky jeho syna. Deset kmenů dám tobě ³⁶a jeden kmen nechám jeho synovi. Postarám se, aby mému služebníkovi Davidovi po všechny dny zářila svíce v Jeruzalémě, městě, které jsem si vyvolil, aby tam zůstávalo mé jméno.

³⁷Tebe ale vezmu a budeš kralovat, kdekoli si budeš přát, neboť se staneš králem Izraele. ³⁸Budeš-li poslouchat vše, co ti přikážu, chodit po mých cestách, dělat, co je v mých očích správné, a dodržovat má ustanovení a přikázání, jako to dělal můj služebník David, pak budu s tebou a zbuduji ti trvalý dům, jako jsem ho zbuďoval Davidovi, a Izrael dám tobě. ³⁹Tak pokořím Davidovo símě, ale ne natrvalo.“

⁴⁰Šalomoun se pak snažil Jeroboáma zabít. Ten ale uprchl do Egypta k egyptskému vládci Šišakovi a zůstal v Egyptě, dokud Šalomoun nezemřel.

⁴¹Ostatní Šalomounovy skutky – co všechno vykonal a jakou měl moudrost – o tom se, jak známo, píše v Knize skutků Šalomounových. ⁴²Šalomoun kraloval v Jeruzalémě nad celým Izraelem čtyřicet let. ⁴³Potom ulehl ke svým otcům a byl pochován ve městě svého otce Davida. Na jeho místě pak začal kralovat jeho syn Rechoboám.

³³ podle LXX, Syr (MT: *opustili*); tak i u dalších sloves v souvětí

ROZDĚLENÍ

Odrážení severního království

12 Rechoboám se odebral do Šechemu, neboť se tam sešel celý Izrael, aby ho prohlásili králem. ²Jeroboám, syn Nebatův, se o tom dozvěděl ještě v Egyptě, kam uprchl před králem Šalomounem. Vrátil se tedy z Egypta, ³protože pro něj poslali a zvali ho zpět. Jeroboám přišel s celým shromážděním Izraele za Rechoboámem a společně mu řekli: ⁴„Tvůj otec na nás vložil těžké jho. Ulev nám teď od tvrdé služby a od těžkého jha, které nám tvůj otec naložil, a budeme ti sloužit.“

⁵„Jděte a vraťte se ke mně za tři dny,“ odpověděl jim Rechoboám. Lid se tedy rozešel.

⁶Král Rechoboám se pak radil se starci, kteří bývali ve službách jeho otce Šalomouna, dokud ještě žil: „Co mi radíte? Jak mám odpovědět lidu?“

⁷„Pokud se dnes zachováš jako služebník lidu,“ řekli mu, „pokud jim vyhověš a dáš jim laskavou odpověď, budou ti sloužit navždycky.“

⁸On ale odmítl radu, kterou mu dávali starci, a poradil se s mladíky, kteří s ním vyrůstali a teď se ocitli v jeho službách. ⁹„Co radíte vy?“ zeptal se jich. „Jak mám odpovědět těmto lidem, kteří po mně žádají: ‚Ulev nám od jha, které nám naložil tvůj otec?‘“

¹⁰Mladíci, kteří s ním vyrůstali, mu odpověděli: „Lidem, kteří ti říkají: ‚Tvůj otec nám naložil těžké jho, ulev nám od něj,‘ odpověz takhle:

„Já mám silnější malík,

než měl můj otec pupík!

¹¹ Můj otec vám naložil těžké jho?

Já vám ho ještě ztížím!

Můj otec na vás brával bič,

já na vás vezmu karabáč!“

¹²Třetího dne přišel Jeroboám a všechny lid za Rechoboámem. (Řekl jim totiž: „Vraťte se ke mně za tři dny.“) ¹³Král jim odpověděl tvrdě, nedbaje na radu, kterou mu dali starci. ¹⁴Odpověděl jim podle rady mladíků:

„Můj otec vám naložil těžké jho?

Já vám ho ještě ztížím!

Můj otec na vás brával bič,

já na vás vezmu karabáč!“

¹⁵Král tedy nevyslyšel lid, neboť to tak zařídil Hospodin, aby se naplnilo jeho slovo, které promluvil k Jeroboámovi, synu Nebatovu, skrze Achiáše Šíloského.^b

¹⁶Když celý Izrael viděl, že je král nevyslyšel, odpověděli králi těmito slovy:

„Co máme společného s Davidem?

S Jišajovým synem mít podíl nebudem!

^a2 podle LXX (MT: *přebýval v Egyptě*) ^b15 1.Král 11:29–39

Jen ať se vrátí domů Izrael,
ty si hled' svého domu, Davide!“^a

A tak se Izrael rozešel do svých domů. ¹⁷Rechoboám pak kraloval jen nad těmi syny Izraele, kteří bydleli ve městech Judových.

¹⁸Král Rechoboám sice vyslal Adonirama,^b který velel nuceným pracím, ale Izraelci ho společně ukamenovali k smrti. Král Rechoboám sotva stačil naskočit do vozu a ujet do Jeruzaléma. ¹⁹Tak zůstává Izrael ve vzpouře proti domu Davidovu až dodnes.

Jeroboám, král izraelský

²⁰Jakmile všechen Izrael uslyšel, že se vrátil Jeroboám, poslali pro něj a pozvali ho do shromáždění, kde ho prohlásili králem nad celým Izraelem. S domem Davidovým nezůstal nikdo než samotný kmen Juda.

²¹Když Rechoboám dorazil do Jeruzaléma, shromáždil celý dům Judův i kmen Benjamín, 180 000 vybraných bojovníků, aby bojovali s domem Izraele a navrátili království Rechoboámovi, synu Šalomounovu.

²²Šemajáš, Boží muž, tehdy dostal Boží slovo: ²³„Řekni Rechoboámovi, synu Šalomounovu, králi judskému, i celému domu Judovu a Benjamínovu i ostatnímu lidu: ²⁴Tak praví Hospodin – Nebojujte proti svým bratrům, synům Izraele. Vraťte se každý domů, neboť ta věc vzešla ode mě.“ Uposlechli tedy Hospodinovo slovo a zrušili tažení, jak jim řekl Hospodin.

²⁵Jeroboám vystavěl město Šechem v Efraimských horách, kde se usídlil. Odtud se vypravil dál a vystavěl Penuel. ²⁶Potom si pomyslel: „Co kdyby se království navrátilo k domu Davidovu? ²⁷Když bude lid chodit obětovat do Hospodinova chrámu v Jeruzalémě, obrátí se srdce lidu k jejich pánu, judskému králi Rechoboámovi, vrátí se k němu a mě zabijí!“

²⁸Král se tedy poradil a pak nechal zhotovit dvě zlatá telata. „Dost jste se nachodili do Jeruzaléma,“ prohlásil. „Toto je tvůj bůh, Izraeli, ten tě vyvedl z Egypta!“^c ²⁹Jedno tele postavil v Bet-elu a druhé v Danu. ³⁰Způsobil tak veliký hřích. Lidé totiž chodili obětovat jednomu z nich do Bet-elu a druhému^d až do Danu.

³¹Jeroboám vystavěl na výšinách svatostánky a nadělal kněží z kdekoho v lidu, i když to nebyli synové Leviho. ³²V patnáctý den osmého měsíce také zavedl svátek podobný svátku judskému^e a obětoval na oltáři. Tak to provedl i v Bet-elu: obětoval telatům, která zhotovil, a ustanovil kněžstvo pro posvátné výšiny, které vystavěl. ³³V patnáctý den osmého měsíce, onoho měsíce, v němž si usmyslel zavést pro Izraelce svátek, vystoupil k oltáři, který postavil v Bet-elu, aby na něm obětoval.

Prorocství proti betelskému oltáři

13 Právě když Jeroboám stál u oltáře a chystal se na něm obětovat, vtom na Hospodinův rozkaz přišel do Bet-elu Boží muž z Judska. ²„Oltáři, oltáři,“ zvolal k oltáři na Hospodinův rozkaz, „tak praví Hospodin: Hle, domu Davidovu se narodí syn jménem Jošiáš. Ten na tobě bude obětovat kněze posvátných výšin, kteří na tobě přinášejí oběti. I lidské

^a16 2.Sam 20:1 ^b18 podle někt. rukopisů LXX, Syr a 1.Král 4:6; 5:28 (MT: Adorama)

^c28 Exod 32:3–4 ^d30 podle někt. rukopisů LXX (do Bét-elu a druhému v MT chybí)

^e32 míněn Svátek stánků v říjnu/listopadu (Lev 23:33–36)

kosti na tobě budou páleny!“³ Tehdy také určil znamení: „Toto bude znamení, že promluvil Hospodin. Hle, tento oltář se roztrhne a popel na něm se rozsype!“

⁴Jakmile král Jeroboám uslyšel, co Boží muž zvolal k betelskému oltáři, namířil na něj od oltáře rukou a poručil: „Chopte se ho!“ Ruka, kterou na něj ukázal, mu ale odumřela, a už ji nemohl přitáhnout zpět k sobě.⁵ Vtom se oltář roztrhl a popel z něj se rozsypal – přesně podle znamení, které Boží muž na Hospodinův rozkaz určil.

⁶Tehdy se král obrátil na Božího muže: „Přimluv se prosím u Hospodina, svého Boha, a modli se za mě, abych mohl ruku zase přitáhnout k sobě.“ Boží muž se přimluvil u Hospodina, král přitáhl ruku k sobě a byla zase jako dřív.

⁷Poté král Božího muže vyzval: „Pojď ke mně domů, posilni se a já tě obdaruji.“

⁸Boží muž ale králi odpověděl: „I kdybys mi dal polovinu svého domu, nešel bych s tebou. Nic na tomto místě nesním, ani vody se nenapiju.

⁹Hospodin mi dal jasný rozkaz: „Nic nejz ani nepij a nevracej se cestou, kterou jsi přišel.“¹⁰ Odešel tedy jinou cestou, aby se vrátil jinudy, než kudy do Bet-elu přišel.

¹¹V Bet-elu ale bydlel jeden starý prorok. Jeho synové přišli a pověděli mu o všem, co toho dne v Bet-elu udělal ten Boží muž a co řekl králi. Když to svému otci vyprávěli,¹² zeptal se jich: „Kterou cestou šel?“ Synové mu ukázali cestu, kterou ten Boží muž, příchozí z Judska, odešel.¹³ „Osedlejte mi osla,“ řekl nato svým synům. Když mu ho osedlali, nasedl na něj¹⁴ a vypravil se za Božím mužem. Zastihl ho, jak sedí pod dubem. „Ty jsi ten Boží muž, který přišel z Judska?“ zeptal se ho.

„Ano,“ odpověděl.

¹⁵„Pojď ke mně domů a najež se,“ řekl mu.

¹⁶Boží muž ale odpověděl: „Nemohu se s tebou vrátit, nemohu s tebou jít. Nebudu tu s tebou ani nic jíst, ani vody se nenapiju,¹⁷ protože jsem od Hospodina dostal jasný rozkaz: „Nic tam nejz ani nepij a nevracej se cestou, kterou jsi přišel.““

¹⁸„I já jsem prorok jako ty,“ řekl mu na to. „Na Hospodinův rozkaz ke mně promluvil anděl: „Přiveď ho zpátky k sobě domů, ať něco sní a napije se vody.““ (To mu ale lhal.)¹⁹ Boží muž se tedy vrátil s ním, pojedl u něj doma a napil se vody.

²⁰Ještě seděli za stolem, když vtom prorok, který ho přivedl, dostal slovo Hospodinovo²¹ a zvolal na Božího muže, který přišel z Judska: „Tak praví Hospodin: „Vzepřel ses Hospodinovu rozkazu! Nedodržel jsi příkaz, který ti dal Hospodin, tvůj Bůh,²² ale vrátil ses a jedl jsi pokrm a pil jsi vodu na místě, o kterém jsem ti řekl: „Nic tam nejz ani nepij.“ Proto tvé tělo nebude pochováno v hrobě tvých otců!“

²³Když Boží muž dojedl a dopil, osedlal mu ten prorok, který ho přivedl, svého osla²⁴ a on odjel. Na cestě ho ale potkal lev a zabil ho. Jeho tělo pak leželo přes cestu a osel stál u něj. Také lev stál u té mrtvoly.

²⁵Vtom šli okolo nějáci muži a viděli, jak přes cestu leží mrtvola a u ní stojí lev. Přišli do města, kde bydlel ten starý prorok, a vyprávěli to.²⁶ Když

¹¹ podle někt. rukopisů LXX, Syr (MT: *syn přišel a pověděl*)

je ten prorok, který ho odvrátil z cesty, uslyšel, prohlásil: „To byl Boží muž. Protože se vzepřel Hospodinovu rozkazu, Hospodin ho vydal lvu. Ten ho roztrhal a zabil, jak ho Hospodin svým slovem varoval.“

²⁷Potom ten starý prorok řekl svým synům: „Osedlejte mi osla.“ Jakmile ho osedlali, ²⁸vyrázil na cestu, kde našel mrtvolu a osla se lvem, jak stojí u ní. Lev ji nesežral ani neroztrhal osla. ²⁹Prorok zvedl tělo Božího muže, naložil ho na osla a vezl zpět. Dovezl ho do svého města, aby ho oplakal a pohřbil. ³⁰Jeho tělo pochoval do svého hrobu. „Ach, bratře můj!“ naříkali nad ním.

³¹Když ho pohřbil, řekl svým synům: „Až umřu, pochovejte mě do hrobu, kde je pochován Boží muž. Uložte mé kosti k jeho kostem.“ ³²To slovo, které na Hospodinův rozkaz provolal proti oltáři v Bet-elu i proti všem svato-stánkům na výšinách samařských měst, se totiž jistě naplní.“

³³Ani po tom všem se Jeroboám neodvrátil od své zlé cesty. Naopak, z kdekoho nadělal kněze posvátných výšin. Kdokoli chtěl, toho pověřil, aby se na těch výšinách stal knězem. ³⁴Toto byl hřích Jeroboáмова domu, který vedl k jeho pádu a k jeho vyhlazení ze země.

Prorocství proti Jeroboámovi

14 V té době onemocněl Jeroboámov syn Abiáš. ²Jeroboám řekl své ženě: „Jdi, převlékni se, aby nepoznali, že jsi moje žena, a vydej se do Šíla. Tam je totiž prorok Achiaš, který mi předpověděl, že budu králem tohoto lidu. ³Vezmi s sebou deset chlebů, koláče a džbán medu a jdi za ním. On ti oznámí, co bude s chlapcem.“ ⁴Jeroboáмова žena udělala, jak řekl. Vypravila se do Šíla a přišla k Achiašovu domu.

Achiaš už neviděl, oči mu pro stáří nesloužily. ⁵Hospodin mu ale řekl: „Hle, přichází Jeroboáмова žena, aby se u tebe vyptala na svého syna. Je nemocný. Řekneš jí to a to. Až přijde, bude se vydávat za někoho jiného.“

⁶Jakmile pak Achiaš zaslechl zvuk jejích kroků u dveří, řekl: „Pojď dál, ženo Jeroboáмова. Proč se vydáváš za někoho jiného? Mám pro tebe špatnou zprávu. ⁷Jdi a řekni Jeroboámovi: Tak praví Hospodin, Bůh Izraele: „Pozvedl jsem tě z lidu a učinil tě vůdcem svému lidu Izraele. ⁸Odtrhl jsem království od domu Davidova a dal je tobě, ale tys nebyl jako můj služebník David. On dodržoval má přikázání, následoval mě celým srdcem a ko-nal jen to, co je v mých očích správné. ⁹Tys ale jednal hůře než všichni před tebou! Zašels tak daleko, že sis vyrobil cizí bohy, odlitky, jimiž jsi mě popouzel. Protožeš mě zahodil za hlavu, ¹⁰hle, já uvedu na dům Jeroboá-mův zlé věci:

Vyhladím Jeroboámovi v Izraeli pána i kmána
až do posledního pacholka.
Jako se od hnoje zametá brána,
vymetu jeho dům dočista.

¹¹Kdo Jeroboámovi zemře ve městě,
toho psi sežerou;
kdo mu zemře venku na cestě,
toho ptáci rozklovou!
Tak promluvil Hospodin.“

¹²Teď vstaň a jdi domů. Jakmile vkročíš do města, dítě zemře. ¹³Celý Izrael ho bude oplakávat, až ho budou pohřbívat. On bude z Jeroboáмова domu jediný, kdo bude pochován v hrobě, neboť je jediný, na kom Hospodin, Bůh Izraele, nalezl něco dobrého.

¹⁴Hospodin nad Izraelem pozvedne krále, který vyhladí dům Jeroboámovův, a to ještě dnes. Co dnes, právě teď! ¹⁵Hospodin udeří na Izrael, až se rozkýve jako rákosí ve vodě, vyrve Izrael z této krásné země, kterou dal jejich otcům, a rozptýlí je až za Eufrat, protože si nadělali posvátné kůly, a tak popudili Hospodina. ¹⁶Proto se Hospodin Izraele vzdá – kvůli hříchům, které spáchal Jeroboám a ke kterým svedl Izrael.“

¹⁷Jeroboáмова žena tedy vstala a vrátila se do Tirsy. Jakmile vkročila na práh domu, chlapec zemřel. ¹⁸Pohřbili ho a celý Izrael ho oplakával, jak řekl Hospodin skrze svého služebníka, proroka Achíáše.

¹⁹Ostatní Jeroboámovy skutky – jak válčil a kraloval – o tom se píše v Kronice izraelských králů. ²⁰Jeroboám kraloval dvacet dva let. Potom ulehl ke svým otcům a místo něj začal kralovat jeho syn Nádad.

Rechoboám, král judský

²¹V Judsku kraloval Rechoboám, syn Šalomounův. Stal se králem v jedenácti letech a sedmáct let kraloval v Jeruzalémě, ve městě, které Hospodin vyvolil ze všech izraelských kmenů, aby tam zůstávalo jeho jméno. Jeho matka, Amonka, se jmenovala Naama.

²²Juda páchal, co je v Hospodinových očích zlé. Svými hříchy a vším, co páchali, ho popouzel k žárlivosti víc než jejich otcové. ²³Na kdejakém vyšším návrší a pod kdejakým košatým stromem si nastavili obětní výšiny, sloupky a posvátné kůly. ²⁴V zemi se dokonce objevila i modlářská prostituce.^a Dopouštěli se všech ohavností těch národů, které Hospodin před Izraelem vyhnal.

²⁵Pátého roku Rechoboáмова kralování přitáhl k Jeruzalému egyptský vládce Šišak ²⁶a pobral poklady Hospodinova chrámu i poklady královského paláce. Vzal všechno; vzal i všechny zlaté štíty, které zhotovil Šalomoun. ²⁷Místo nich potom král Rechoboám zhotovil bronzové štíty a svěřil je veliteli stráže, která hlídala vchod do královského paláce. ²⁸Kdykoli král chodíval do Hospodinova chrámu, strážce je vynášely a pak opět vracely do strážní komory.

²⁹Ostatní Rechoboámovy skutky – co všechno vykonal – o tom se, jak známo, píše v Kronice judských králů. ³⁰Mezi Rechoboámem a Jeroboámem po celou tu dobu trvala válka. ³¹Rechoboám pak ulehl ke svým otcům a byl pohřben mezi svými předky ve Městě Davidově. Jeho amonská matka se jmenovala Naama. Na jeho místě začal kralovat jeho syn Abiáš.^b

Abiáš, král judský

15 Osmnáctého roku vlády Jeroboáma, syna Nebatova, začal nad Judou kralovat Abiáš. ²Kraloval v Jeruzalémě tři roky. Jeho matka se jmenovala Maaka, dcera Abšalomova.

³Pokračoval ve všech hříších, které před ním páchal jeho otec. Jeho srdce nepatřilo tak cele Hospodinu, jeho Bohu, jako srdce jeho otce Davida. ⁴Kvůli Davidovi však Hospodin, jeho Bůh, nechal v Jeruzalémě zářit jeho

^a24 srov. Deut 23:18
tak i dále

^b31 podle někt. hebr. rukopisů, LXX a 2.Let 12:16 (MT: *Abijam*);

svíce; vzbudil po něm jeho syna a upevnil Jeruzalém. ⁵David totiž dělal, co je v Hospodinových očích správné, a po celý svůj život se neodchýlil od žádného přikázání – kromě onoho případu s Uriášem Chetejským.

⁶Mezi Abiášem^a a Jeroboámem po celou tu dobu trvala válka. ⁷Ostatní Abiášovy skutky – co všechno vykonal – o tom se, jak známo, píše v Kronice judských králů. Mezi Abiášem a Jeroboámem trvala válka. ⁸Abiáš ulehл ke svým otcům a pohřbili ho ve Městě Davidově. Místo něj začal kralovat jeho syn Asa.

Asa, král judský

⁹Dvacátého roku izraelského krále Jeroboáma začal nad Judou kralovat Asa. ¹⁰Kraloval v Jeruzalémě čtyřicet jedna let. Jeho babička se jmenovala Maaka, dcera Abšalomova.

¹¹Asa dělal, co bylo v Hospodinových očích správné, tak jako jeho otec David. ¹²Vymýtil ze země modlářskou prostituci a odstranil všechny hnusné modly, které si vyrobili jeho otcové. ¹³Dokonce svou babičku Maaku zbavil postavení královny matky kvůli té zrůdnosti, kterou nechala vyrobit pro Ašeru. Asa tu zrůdnou modlu rozsekal a spálil u potoka Kidron. ¹⁴Obětní výšiny sice nebyly odstraněny, ale Asovo srdce bylo po celý jeho život oddáno Hospodinu. ¹⁵Vnesl do Hospodinova chrámu svaté dary svého otce i vlastní svaté dary, stříbro, zlato a různé předměty.

¹⁶Mezi Asou a izraelským králem Baašou trvala neustálá válka. ¹⁷Izraelský král Baaša vytáhl proti Judsku. Vystavěl Rámu, takže od krále Asy nemohl nikdo odejít ani tam přijít. ¹⁸Asa proto vzal všechno stříbro i zlato, které zbylo v pokladnicích Hospodinova chrámu a v pokladnicích královského paláce, svěřil je svým služebníkům a poslal je k aramejskému králi Ben-hadadovi, synu Tabrimonovu, synu Chezionovu, sídlícímu v Damašku. Vzkázal mu:

¹⁹„Pojďme spolu uzavřít smlouvu tak jako naši otcové. Hle, posílám ti darem stříbro a zlato. Zruš svou smlouvu s izraelským králem Baašou, ať ode mě odtáhne.“

²⁰Ben-hadad králi Asovi vyhověl a vyslal do izraelských měst své vojevůdce. Dobyl Ijon, Dan, Abel-bet-maaku, celý Kineret a celý kraj Neftalí. ²¹Jakmile se to Baaša doslechl, přestal stavět Rámu a stáhl se do Tirsy. ²²Potom král Asa dal provolat po celém Judsku, aby všichni bez výjimky odnášeli kamení a dřevo z Rámy, kterou chtěl Baaša vystavět. Král Asa z toho vystavěl Gebu Benjamínovu a Micpu.

²³Všechny ostatní Asovy skutky – jak byl udatný, co všechno vykonal a jaká města vystavěl – o tom se, jak známo, píše v Kronice judských králů. K stáru byl ale nemocný na nohy. ²⁴Potom Asa ulehл ke svým otcům a byl pohřben mezi svými předky ve městě svého otce Davida. Místo něj začal kralovat jeho syn Jošafat.

Nádab, král izraelský

²⁵Druhého roku judského krále Asy začal kralovat nad Izraelem Nádab, syn Jeroboámův. Kraloval Izraeli dva roky ²⁶a páchal, co je v Hospodinových

^a6 podle někt. hebr. rukopisů, Syr a 2.Let 13:2 (MT: *Rechoboámem*)

očíh zlé. Držel se cesty svého otce a jeho hříchu, kterým svedl celý Izrael.

²⁷Baaša, syn Achiášův, z domu Isacharova proti němu zosnoval spiknutí a porazil ho u filištínského Gibetonu. Když Nádab s celým izraelským vojskem obléhal Gibeton, ²⁸Baaša ho zabil a začal ve třetím roce judského krále Asy kralovat místo něj.

²⁹Jakmile se stal králem, vyhubil celý dům Jeroboámův. Neponechal z Jeroboáma živou duši, vyhladil je úplně všechny, jak to Hospodin řekl skrze svého služebníka Achiáše Šíloského.^a ³⁰To vše kvůli hříchům, které Jeroboám spáchal a ke kterým svedl celý Izrael, čímž popudil Hospodina, Boha Izraele.

³¹Ostatní Nádabovy skutky – co všechno vykonal – o tom se, jak známo, píše v Kronice izraelských králů. ³²Mezi Asou a izraelským králem Baašou trvala neustálá válka.

Baaša, král izraelský

³³Třetího roku judského krále Asy začal v Tirse kralovat nad Izraelem Baaša, syn Achiášův. Kraloval dvacet čtyři let ³⁴a páchal, co je v Hospodinových očích zlé. Držel se cesty Jeroboámovy a jeho hříchu, kterým svedl celý Izrael.

16 Jehu, syn Chananiho, tehdy pro Baašu dostal slovo Hospodinovo: ²„Pozvedl jsem tě z prachu a učinil vůdcem mého lidu, Izraele. Ty ses ale držel cesty Jeroboámovy a svedl jsi můj lid Izrael, aby mě popouzeli svými hříchy. ³Proto smetu Baašu i jeho dům, takže dopadne jako dům Jeroboáma, syna Nebatova:

⁴Kdo Baašovi zemře ve městě,
toho psi sežerou,
kdo mu zemře venku na cestě,
toho ptáci rozklovou!“^b

⁵Ostatní Baašovy skutky – co všechno vykonal a jak byl udatný – o tom se, jak známo, píše v Kronice izraelských králů. ⁶Když Baaša ulehl ke svým otcům, pohřbili ho v Tirse a místo něj začal kralovat jeho syn Ela.

⁷Prorok Jehu, syn Chananiho, dostal slovo Hospodinovo proti Baašovi i proti jeho domu, že dopadne jako dům Jeroboámův, který sám vybil, a to kvůli všemu tomu zlu, které v Hospodinových očích napáchal, když ho popouzel výtvary svých rukou.

Ela, král izraelský

⁸Šestadvacátého roku judského krále Asy začal v Tirse kralovat nad Izraelem Ela, syn Baašův, a kraloval dva roky.

⁹Jeho dvořan Zimri, velitel poloviny vozů, proti němu zosnoval spiknutí. Ela se právě opjel v Tirse, v domě Arcy, správce tirskeho paláce. ¹⁰Vtom přišel Zimri, udeřil ho a zabil a začal v sedmadvacátém roce judského krále Asy kralovat místo něj.

¹¹Jakmile dosedl na královský trůn, vyhubil celý Baašův dům. Neponechal mu jediného pacholka, žádného příbuzného ani přítele. ¹²Tak Zimri vyhladil celý Baašův dům, jak to Hospodin Baašovi uložil skrze proroka

^a29 1.Král 14:10–14

^b4 1.Král. 14:10–11

Jehua,^a ¹³a to kvůli všem hříchům, které páchal Baaša i jeho syn Ela a ke kterým svedli celý Izrael, když svými marnostmi popouzeli Hospodina, Boha Izraele.

¹⁴Ostatní Elovvy skutky – co všechno vykonal – o tom se, jak známo, píše v Kronice izraelských králů.

Zimri, král izraelský

¹⁵Sedmadvacátého roku judského krále Asy začal v Tirse kralovat Zimri a kraloval sedm dní. Vojsko tehdy obléhalo filištínský Gibeton. ¹⁶Jakmile se v táboře doslechli: „Zimri zosnoval spiknutí a zabil krále,“ ještě téhož dne na místě prohlásili izraelským králem svého vojevůdce Omriho. ¹⁷Omri pak s celým izraelským vojskem vytáhl od Gibetonu a oblehli Tirsu. ¹⁸Když Zimri viděl, že město je dobyto, vešel do opevnění královského paláce a zapálil ho nad sebou. Tak zemřel ¹⁹za svůj hřích, že se držel cesty Jeroboámovy a dělal, co je v Hospodinových očích zlé, a za svůj další hřích, že svedl celý Izrael.

²⁰Ostatní Zimriho skutky – včetně spiknutí, které zosnoval – o tom se, jak známo, píše v Kronice izraelských králů.

Omri, král izraelský

²¹Izraelský lid se tenkrát rozdělil na dva tábory. Polovina lidu stála za Tibnim, synem Ginatovým, a chtěli ho prohlásit za krále, zatímco druhá polovina stála za Omrim. ²²Omriho stoupenci ale přemohli stoupence Tibního, syna Ginatova, a tak Tibni zemřel a Omri se stal králem.

²³Omri začal nad Izraelem kralovat v jedenatřicátém roce judského krále Asy a kraloval dvanáct let. Prvních šest let kraloval v Tirse, ²⁴pak ale koupil od Šemera za dva talenty^b stříbra kopec Šomron. Na tom kopci postavil město a nazval je Šomron (čili Samaří) podle pána té hory Šemera.

²⁵Omri dělal, co je v Hospodinových očích zlé, a to ještě horší věci než všichni před ním. ²⁶Ve všem se držel cesty Jeroboáma, syna Nebatova, a jeho hříchů, kterými svedl celý Izrael, aby svými marnostmi popouzeli Hospodina, Boha Izraele.

²⁷Ostatní skutky Omriho – co všechno vykonal a jak byl udatný – o tom všem se, jak známo, píše v Kronice izraelských králů. ²⁸Omri pak ulehl ke svým otcům a byl pohřben v Samaří. Místo něj kraloval jeho syn Achab.

Achab, král izraelský

²⁹Osmatřicátého roku judského krále Asy začal kralovat Achab, syn Omriho. Kraloval v Samaří nad Izraelem dvacet dva let ³⁰a páchal v Hospodinových očích horší zlo než všichni před ním. ³¹Jako by mu nestačilo držet se hříchů Jeroboáma, syna Nebatova, vzal si za ženu Jezábel, dceru sidonského krále Et-baala. Odešel sloužit Baalovi a klanět se mu. ³²V Samaří postavil Baalův chrám a v něm Baalův oltář. ³³Kromě toho také vztyčil Ašeřin posvátný kůl. Takto Achab svými skutky popouzel Hospodina, Boha Izraele, více než všichni izraelští králové před ním.

³⁴Chiel Betelský v jeho době vystavěl Jericho. Založil ho za cenu svého prvorozeného Abirama a za cenu svého nejmladšího Seguba tam osadil bránu – přesně jak řekl Hospodin skrze Jozua, syna Nunova.^c

^a12 v. 1–4

^b24 asi 68 kg

^c34 Jozue 6:26

ELIÁŠ

Boží muž

17 Eliáš Tišbejský, přistěhovalec z Gileádu, řekl Achabovi: „Jakože je živ Hospodin, Bůh Izraele, před jehož tvářím stojím, v těchto letech nebude rosa ani déšť – jediné na mé slovo.“

²Potom dostal slovo Hospodinovo: ³„Odejdi odsud, obrať se na východ a skryj se u potoka Kerít na protější straně Jordánu. ⁴Z toho potoka budeš pít a havranům jsem přikázal, aby tě tam živili.“ ⁵Odešel tedy a zachoval se podle Hospodinova slova: šel a usadil se u potoka Kerít na protější straně Jordánu. ⁶Havrani mu ráno i večer nosili chléb a maso a z potoka pil.

⁷Po nějaké době ale potok vyschl, protože v zemi nepršelo. ⁸Tedy dostal slovo Hospodinovo: ⁹„Vstaň, jdi do Sarepty Sidonské a zůstaň tam. Hle, přikázal jsem jedné tamější vdově, aby tě živila.“ ¹⁰Vstal tedy a vydal se do Sarepty.

Přišel k městské bráně a hle, jakási vdova tam právě sbírala dříví. „Přinesla bys mi trochu vody ve džbánu?“ zavolal na ni. „Chtěl bych se napít.“ ¹¹A když vykročila, že ji přinese, zavolal za ní: „Přines mi prosím také kousek chleba.“

¹²Na to mu odpověděla: „Jakože je živ Hospodin, tvůj Bůh, nemám ani kousek. Mouky je ve džbánu jen tak na dlaň a v láhvi jen troška oleje. Nasbírám teď trochu dříví a půjdu to připravit sobě a synovi. Sníme to a umřeme.“

¹³„Neboj se,“ řekl jí Eliáš. „Jdi, udělej, cos řekla, ale nejdřív mi z toho připrav chlebovou placku a dones mi ji. Potom připravíš jídlo sobě a synovi. ¹⁴Neboť toto praví Hospodin, Bůh Izraele: „Mouka z toho džbánu nedojde a oleje z láhve neubude až do dne, kdy Hospodin sešle na zem déšť.““

¹⁵Šla tedy a udělala, jak Eliáš řekl. Ona i její dům pak měli dlouho co jíst. ¹⁶Mouka ve džbánu nedocházela a olej v láhvi neubýval, přesně jak řekl Hospodin skrze proroka Eliáše.

¹⁷Po nějaké době syn té ženy, paní domu, onemocněl. Byl tak těžce nemocný, že nakonec přestal dýchat. ¹⁸„Co proti mně máš, Boží muži?“ vyčetla Eliášovi. „To jsi mi přišel připomenout můj hřích a zabít mi syna?“

¹⁹„Podej mi svého syna,“ řekl jí. Vzal jí ho z náruče, vynesl ho do horní místnosti, kde bydlel, a položil ho na své lůžko. ²⁰Pak volal k Hospodinu: „Hospodine, Bože můj, to budeš i s tou vdovou, u které bydlím, nakládat tak zle? To jí chceš zabít syna?“ ²¹Potom se třikrát za sebou položil na chlapce a volal k Hospodinu: „Prosím, Hospodine, Bože můj, ať se do toho dítěte vrátí duše!“

²²A Hospodin Eliáše vyslyšel. Do chlapce se vrátila duše, a on ožil. ²³Eliáš ho vzal, snesl ho z horní místnosti dolů do domu a předal ho matce. „Podívej se, tvůj syn žije,“ řekl jí.

²⁴„Teď vím, že jsi Boží muž,“ odpověděla žena Eliášovi. „Opravdu máš v ústech slovo Hospodinovo!“

Baal, nebo Hospodin?

18 Po dlouhé době, ve třetím roce sucha, dostal Eliáš slovo Hospodino: „Jdi, ukaž se Achabovi. Hodlám na zemi seslat déšť.“ ²Eliáš se tedy šel ukázat Achabovi.

V Samaří panoval velký hlad. ³Achab si tehdy zavola Obadiáše, správce paláce. (Obadiáš hluboce ctil Hospodina. ⁴Když Jezábel vraždila Hospodinovy proroky, Obadiáš jich sto vzal, ukryl je po padesáti ve dvou jeskyních a obstarával jim jídlo a vodu.) ⁵Achab Obadiášovi řekl: „Pojďme ke všem vodním pramenům a ke všem potokům v zemi – snad se někde ještě najde čerstvá tráva, abychom zachovali naživu koně i mezky a nepřišli o dobytek.“ ⁶Rozdělili si tedy zem, že ji projdou. Achab vyrazil jedním směrem a Obadiáš druhým.

⁷Obadiáš šel svou cestou a hle – naproti mu jde Eliáš! Jakmile ho Obadiáš poznal, padl před ním na tvář: „Jsi to ty, můj pane, Eliáš?“ zvolal.

⁸„Ano,“ odpověděl mu. „Jdi oznámit svému pánovi: ‚Eliáš je tu.‘“

⁹„Co jsem komu udělal?“ zvolal Obadiáš. „Proč vydáváš svého služebníka do rukou Achabovi? Vždyť mě zabije! ¹⁰Jakože je živ Hospodin, tvůj Bůh, není národ ani království, kde tě můj pán nedal hledat. A když řekli: ‚Není tu,‘ muselo se v tom království nebo národě přísahat, že tě nenašli. ¹¹A ty teď říkáš: ‚Jdi oznámit svému pánovi – Eliáš je tu!‘ ¹²Jakmile od tebe odejdu, Hospodinův Duch tě odnese kdoví kam. Já s tou zprávou přijdu k Achabovi, a když tě nenajde, zabije mě. Přitom tvůj služebník od mládí hluboce ctí Hospodina. ¹³Neví snad můj pán, co jsem udělal, když Jezábel vraždila Hospodinovy proroky? Ukryl jsem sto Hospodinových proroků po padesáti ve dvou jeskyních a obstarával jim chléb a vodu. ¹⁴A ty teď říkáš: ‚Jdi oznámit svému pánovi – Eliáš je tu.‘ Vždyť mě zabije!“

¹⁵Eliáš mu odpověděl: „Jakože je živ Hospodin zástupů, před jehož tváří stojím, dnes se mu ukážu.“ ¹⁶Obadiáš se tedy vydal za Achabem, aby mu to oznámil.

Achab ihned vyrazil Eliášovi naproti. ¹⁷„To jsi ty, ten škůdce Izraele?!“ zavola na něj, jakmile ho uviděl.

¹⁸„Já Izraeli neškodím,“ odpověděl mu Eliáš. „To děláš ty a dům tvého otce, protože opouštíte Hospodinovy příkazy a ty následuješ baaly. ¹⁹Svolej ke mně na horu Karmel všechen izraelský lid a také těch čtyři sta padesát Baalových proroků a čtyři sta proroků Ašery, kteří jedí z Jezábelina stolu.“

²⁰Achab obeslal všechny Izraelce a shromáždil je na horu Karmel. ²¹Eliáš předstoupil před lid. „Jak dlouho se budete kývat na obě strany?“ řekl jim. „Je-li Hospodin Bohem, následujte ho! Je-li jím Baal, následujte jeho!“

Lid mu na to neodpověděl ani slovo.

²²„Já sám jsem zbyl jako jediný prorok Hospodinův,“ řekl Eliáš lidu, „ale Baalových proroků je čtyři sta padesát. ²³Dejte nám dva býky. Ať si z nich jednoho vyberou, rozporcují ho a položí na dříví, ale ať je nezapalují. Já připravím toho druhého býka a také ho položím na dříví a nezapálím. ²⁴Budete vzývat jméno svých bohů a já budu vzývat jméno Hospodinovo. Bůh, který odpoví ohněm, ten je Bůh.“

Na to všechen lid odpověděl: „Ano, správně!“

²⁵ „Vyberte si jednoho býka,“ řekl pak Eliáš Baalovým prorokům, „a připravte ho jako první, protože vás je víc. Vzápějte jméno svých bohů, ale oheň nezapalujte.“

²⁶ Vzápěli tedy býka, jak jim navrhl, připravili ho a vzápěli jméno Baalovo od rána až do poledne: „Baali, vyslyš nás!“ Neozval se ani hlásek, žádná odpověď. Jen poskakovali kolem oltáře, který udělali.

²⁷ Kolem poledne se jim Eliáš začal posmívat: „Křičte hlasitěji, vždyť je to bůh! Třeba se zapovídá nebo si šel ulevit. Možná není doma anebo spí – tak ať se probudí!“ ²⁸ Křičeli, co mohli, a podle svého zvyku se bodali noží a oštěpy, až z nich crčela krev. ²⁹ Minulo poledne a oni stále pokračovali ve svém křepčení až do doby večerní moučné oběti. Neozval se ani hlásek, žádná odpověď, žádná odezva.

³⁰ Tehdy Eliáš vyzval lid: „Pojďte ke mně.“ Když k němu všichni přistoupili, Eliáš opravil zbořený Hospodinův oltář. ³¹ Vzápěl dvanáct kamenů podle počtu kmenů, jež vzešly z Jákoba, který dostal slovo Hospodinovo: „Budeš se jmenovat Izrael.“ ³² Eliáš z těch kamenů postavil v Hospodinově jménu oltář a kolem něj udělal strouhu, do níž by se vešly dvě míry^b zrní.

³³ Narovnal dřevo, rozporcoval býka, položil na dřevo ³⁴ a řekl: „Naplňte čtyři džbery vodou a polijte oběť i dřevo.“ Pak řekl: „Znovu.“ Když to udělali znovu, řekl: „Ještě potřetí.“ Když to udělali potřetí, ³⁵ voda se roztékala kolem oltáře a zaplnila i strouhu.

³⁶ Potom, v čas večerní oběti, přistoupil prorok Eliáš a pravil: „Hospodine, Bože Abrahamův, Izákův a Izraelův, dnes se pozná, že ty jsi Bůh Izraele a já jsem tvůj služebník a že jsem toto vše udělal na tvůj příkaz. ³⁷ Odpověz mi, Hospodine, odpověz mi. Ať tento lid pozná, že ty, Hospodine, jsi Bůh, a že jejich srdce obrátíš zpět.“

³⁸ Vtom spadl Hospodinův oheň a pohltil oběť i dřevo, ba i ty kameny a hlínu, dokonce i vodu ve strouze vypil.

³⁹ Jakmile to lid spatřil, všichni padli na tvář a volali: „Hospodin je Bůh! Hospodin je Bůh!“

⁴⁰ Eliáš jim přikázal: „Zajměte Baalovy proroky! Žádný ať neunikne.“ A když je zajali, Eliáš je odvedl k potoku Kíšon a tam je pobil.

⁴¹ Potom řekl Achabovi: „Vzhůru, jez a pij! Už je slyšet hukot deště.“

⁴² Achab se tedy odešel najíst a napít.

Eliáš vystoupil na vrchol Karmelu a schoulil se na zemi, hlavu mezi koleny. ⁴³ Pak řekl svému mláďenci: „Vzhůru, jdi se podívat na moře.“

Vyšel se tedy rozhlédnout. „Nic tam není,“ řekl.

„Udělej to sedmkrát,“ odpověděl Eliáš.

⁴⁴ Teprve posedmé mláďenec zvolal: „Vidím, jak od moře stoupá obláček, ne větší než dlaň.“

Tehdy mu Eliáš řekl: „Jdi vyřídit Achabovi: Zapřáhni a jeď, než tě zastaví liják!“

⁴⁵ Mezitím nebe zčernalo mračny, zvedl se vítr a spustil se liják. Achab zapřáhl a vyrazil do Jizreelu. ⁴⁶ S Eliášem ale byla ruka Hospodinova, takže si podkasal oděv a doběhl do Jizreelu dříve než on.

^a31 Gen 32:29; 35:10

^b32 asi 11 kg

Tichý, jemný hlas

19 Achab pověděl Jezábel o všem, co Eliáš udělal, a jak pobil všechny proroky mečem. ²Jezábel pak za Eliášem poslala vzkaz: „Ať mě bohové potrestají a ještě mi přidají, jestli s tebou zítra touto dobou neskončuji tak jako ty s nimi!“

³Eliáš dostal strach a utíkal o život. Dorazil do Beer-šeby v Judsku, kde nechal svého mládence, ⁴a sám pokračoval celý den cesty do pouště. Když už nemohl dál, sedl si pod jeden jalovec a přál si umřít: „Už dost, Hospodine! Vezmi si můj život. Nejsem o nic lepší než moji otcové.“ ⁵Pak si pod tím jalovcem lehl a usnul.

Vtom se ho dotkl anděl a řekl mu: „Vstaň a jezi!“ ⁶Rozhlédl se tedy a hle – u hlavy má chlebové placky a džbán vody. Najedl se, napil a znovu ulehl.

⁷Hospodinův anděl se ale vrátil a dotkl se ho podruhé. „Vstaň a jezi!“ řekl mu. „Máš před sebou dlouhou cestu.“ ⁸Vstal tedy, najedl se a napil a v síle toho pokrmu pak šel čtyřicet dní a čtyřicet nocí až k Boží hoře Oréb. ⁹Tam vešel do jeskyně a přenocoval.

Vtom dostal slovo Hospodinovo: „Co tu chceš, Eliáš?“

¹⁰Odpověděl: „Velmi jsem horlil pro Hospodina, Boha zástupů, ale synové Izraele opustili tvou smlouvu, zbořili tvé oltáře a tvé proroky popravili. Zůstal jsem jen já, ale i mě teď chtějí připravit o život.“

¹¹On mu řekl: „Vystup na horu a postav se před Hospodina, neboť tudy projde Hospodin.“

Vtom se strhl mohutný a prudký víchř, který rval hory a tříštil skály před Hospodinem. V tom víchřu ale nebyl Hospodin. Po víchřu přišlo zemětřesení, ale ani v něm nebyl Hospodin. ¹²Po zemětřesení přišel oheň, ale ani v něm nebyl Hospodin. A po ohni – tichý, jemný hlas. ¹³Jakmile ho Eliáš uslyšel, zahalil si tvář pláštěm, vyšel a postavil se u vchodu do jeskyně.

Vtom k němu ten hlas promluvil: „Co tu chceš, Eliáš?“

¹⁴Odpověděl: „Velmi jsem horlil pro Hospodina, Boha zástupů, ale synové Izraele opustili tvou smlouvu, zbořili tvé oltáře a tvé proroky popravili. Zůstal jsem jen já, ale i mě teď chtějí připravit o život.“

¹⁵„Vrať se, odkud jsi přišel,“ řekl mu Hospodin, „apokračuj dál k Damašské poušti. Až tam dojdeš, pomažeš Chazaela za krále nad Aramem. ¹⁶Pak pomažeš Jehua, syna Nimšiho, za krále nad Izraelem a Elišu, syna Šafatova z Abel-mecholy, pomažeš za proroka místo sebe. ¹⁷Kdo unikne před mečem Chazaela, toho zabije Jehu, a kdo unikne před mečem Jehua, toho zabije Eliáš. ¹⁸Ponechám si ale v Izraeli sedm tisíc mužů – všechny, kdo neklekali před Baalem a nelíbili ho.“

¹⁹Eliáš tedy odešel a nalezl Elišu, syna Šafatova, jak oře s dvanácti páry dobytka. Jedenáct párů bylo před ním a on byl u dvanáctého. Když ho Eliáš mýjel, přehodil přes něj svůj plášť.

²⁰Eliáš tam nechal dobytek a běžel za Eliášem. „Jenom políbím otce a matku,“ volal za ním, „a hned půjdu za tebou!“

Eliáš mu řekl: „Vrať se a považ, co jsem ti udělal.“

²¹Eliáš se obrátil, vzal volské spřežení, porazil je, uvařil jejich maso na dříví z pluhu a dal je jíst svým lidem. Potom vstal a následoval Eliáše jako jeho služebník.

Válka s Aramejci

20 Aramejský král Ben-hadad shromáždil celé své vojsko a vytáhl společně s dvaatřiceti králi s koni a vozy, oblehl Samaří a dobýval je. ²Vyslal do města k izraelskému králi Achabovi posly ³se vzkazem: „Takto praví Ben-hadad: Tvé stříbro i zlato patří mně. Také tvé ženy a nejlepší děti patří mně.“

⁴Izraelský král mu odpověděl: „Jak pravíš, můj pane a králi. Patřím ti já i vše, co mám.“

⁵Potom přišli poslové znovu se slovy: „Takto praví Ben-hadad: Vzkázal jsem ti: ‚Dáš mi své stříbro a zlato i své ženy a děti.‘“ ⁶Zítřka touto dobou k tobě navíc pošlu své služebníky, aby prohledali tvůj dům i domy tvých služebníků a zabavili a odnesli, cokoli se jim zalíbí.“

⁷Izraelský král svolal všechny stařešiny země a řekl jim: „Sami vidíte, že ten člověk chce jen škodit. Když si ke mně poslal pro mé ženy a děti i pro mé stříbro a zlato, neodmítl jsem mu to.“

⁸„Neposlechni ho!“ radili mu stařešinové i všichni ostatní. „Nepodvoluj se!“

⁹A tak Ben-hadadovým poslům odpověděl: „Vyřídte mému pánu a králi: Splním všechno, co jsi svému služebníku vzkázal prve. Toto ale splnit nemohu.“ S touto odpovědí pak poslové odešli.

¹⁰Ben-hadad mu na to vzkázal: „Ať mě bohové potrestají a ještě mi přidají, jestli v Samaří bude dost prachu, aby každý z mých mužů nabral aspoň trochu!“

¹¹Izraelský král mu nechal vyřídít: „Ať se ten, kdo zbroj obléká, nechlubí jako ten, kdo už ji svléká!“

¹²Ben-hadad právě ve stanech popíjel se svými králi. Jakmile uslyšel ten vzkaz, rozkázal svým mužům: „Nástup!“ a tak nastoupili proti městu.

¹³Mezitím přišel k izraelskému králi Achabovi jeden prorok se slovy: „Tak praví Hospodin: Vidíš to ohromné množství vojska? Hle, dnes ti je vydám do rukou, abys poznal, že já jsem Hospodin.“

¹⁴„Jak se to stane?“ zeptal se Achab.

„Tak praví Hospodin: Skrze mladíky sloužící u krajských hejtmanů,“ odpověděl prorok.

„Kdo zahájí útok?“ zeptal se ještě.

„Ty,“ odpověděl prorok.

¹⁵Nechal tedy nastoupit mladíky od krajských hejtmanů a bylo jich 232. Po nich nechal nastoupit celé izraelské vojsko a bylo jich 7 000. ¹⁶Vytáhli v poledne. (Ben-hadad se právě opíjel ve stanech se svými dvaatřiceti královskými spojenci.) ¹⁷Nejprve vyrazili mladíci od krajských hejtmanů.

Ben-hadad vyslal průzkumníky, protože dostal hlášení, že ze Samaří vyrazili nějací muži. ¹⁸„Zajměte je živé,“ rozkázal, „ať už jdou vyjednávat nebo bojovat!“

¹⁹Za mladíky od krajských hejtmanů ale z města vytáhlo celé izraelské vojsko. ²⁰Každý z nich zabil jednoho muže, a tak se Aramejci obrátili na útěk a Izrael za nimi. Aramejský král Ben-hadad uprchl na koni spolu s jízdou. ²¹Izraelský král vyrazil vpřed, zaútočil na koně i vozy a způsobil Aramejcům hroznou porážku.

²²K izraelskému králi tehdy přistoupil ten prorok a řekl mu: „Jdi, opatři si posily a dobře rozvaž, co máš dělat. Aramejský král totiž proti tobě za rok na jaře vytáhne znovu.“

²³Aramejští hodnostáři mezitím řekli svému králi: „Jejich bůh je bohem hor, proto nás přemohli. Kdybychom se s nimi utkali na rovině, porazíme je!“ ²⁴Provedl to takhle: Králů se zbav a místo nich jmenuj hejtmany. ²⁵Postav si vojsko jako to, které jsi ztratil, s takovou jízdou a vozy, a utkejme se s nimi na rovině. Uvidíš, že je porazíme.“ Ben-hadad je poslechl a zařídil se tak.

²⁶Po roce pak nechal nastoupit Aramejce a vytáhl k Afeku, aby bojoval proti Izraeli. ²⁷Také synové Izraele nastoupili, nabrali si zásoby a vyrazili jim vstříc. Izraelci proti nim tábořili jako dva houfy koziček; Aramejci zaplavili celý kraj.

²⁸Vtom k izraelskému králi přišel Boží muž a řekl: „Tak praví Hospodin: Protože Aramejci tvrdili, že Hospodin je bohem hor, a nikoli bohem nížin, vydám ti celé to ohromné vojsko do rukou, abyste poznali, že já jsem Hospodin.“

²⁹Celý týden tábořili proti sobě a sedmého dne se strhla bitva. Izraelci za jediný den pobili na 100 000 aramejských pěšáků. ³⁰Ti, kdo zbyli, utekli do města Afek, ale tam se na těch zbývajících 27 000 mužů zřítily hradby.

Ben-hadad ale uprchl^a a schoval se v nejzazším pokojíku. ³¹Jeho služebníci mu řekli: „Slyšeli jsme, že králové domu Izraele bývají milosrdní. Nuže, opášíme se pytlou, hlavy si ovážeme provazem a vzdáme se izraelskému králi. Snad tě ponechá naživu.“

³²A tak opásání pytlou a s hlavami ovázanými provazem přišli k izraelskému králi a řekli mu: „Tvůj služebník Ben-hadad prosí: Daruj mi život!“

„On ještě žije?“ podivil se Achab. „Vždyť je to můj spojenec!“

³³Ti muži to pochopili jako dobré znamení a rychle ho vzali za slovo: „Ano, Ben-hadad je tvůj spojenec!“

„Jděte pro něj,“ řekl na to král. Ben-hadad k němu tedy vyšel a on ho pozval k sobě do vozu.

³⁴Ben-hadad mu tehdy nabídl: „Vrátím ti města, která můj otec vzal tvému otci. A v Damašku si můžeš zřídit trhy, jako si je zřídil můj otec v Samaří.“

„Za těchto podmínek tě propustím,“ odpověděl Achab. A tak s ním uzavřel smlouvu a propustil ho.

Prorocství proti Achabovi

³⁵Jeden z prorockých učedníků na Hospodinův rozkaz řekl svému příteli: „Zbij mě!“ On ale odmítl, ³⁶a tak mu řekl: „Protože jsi neposlechl Hospodina, až půjdeš ode mě, zabije tě lev.“ A když pak šel od něj, potkal ho lev a zabil ho.

³⁷Vyhledal tedy jiného muže a řekl mu: „Zbij mě!“ A on ho zbil a poranil.

³⁸Prorok si pak zakryl oči páskou, aby ho nepoznali, a odešel k cestě čekat na krále. ³⁹Když ho král míjel, zavolal na něj: „Tvůj služebník šel do bitvy. Někdo tam ke mně přivedl zajatce a řekl mi: ‚Hlídej ho. Jestli se ztratí, zaplatíš za něj svým životem anebo dáš talent^b stříbra.‘“ ⁴⁰Tvůj služebník se pak zabýval tím a oním, a ten muž se ztratil.“

^a30 podle LXX (MT: *uprchl do města*)

^b39 asi 34 kg

Izraelský král mu odpověděl: „Nuže, sám jsi nad sebou vyřkl rozsudek!“

⁴¹Vtom si ten muž strhl pásku z očí a izraelský král poznal, že patří k pro-
rokům. ⁴²Poté mu řekl: „Tak praví Hospodin: Protože jsi nechal odejít mého
odsouzence, zaplatíš za něj svým životem a svůj lid dáš za jeho.“

⁴³Izraelský král pak jel domů a dorazil do Samaří mrzutý a nevrlý.

Nábotova vinice

21 Později došlo k následující události: Palác samařského krále Acha-
ba v Jizreelu sousedil s vinicí jistého Nábota Jizreelského. ²Achab
Nábotu přemlouval: „Dej mi tu svou vinici. Udělám si z ní zelinářskou
zahradu – vždyť sousedí s mým palácem! Dám ti místo ní jinou vinici,
lepší, anebo jestli chceš, zaplatím ti její cenu ve stříbře.“

³Nábot ale Achabovi odpověděl: „Hospodin mě chraň! Nemůžu ti dát
své otcovské dědictví.“

⁴Achab se vrátil domů mrzutý a nevrlý, protože mu Nábot Jizreelský řekl:
„Své otcovské dědictví ti nedám!“ Lehl si do postele, otočil se ke zdi a ne-
chtěl ani jíst. ⁵Když za ním přišla jeho žena Jezábel, ptala se ho: „Co že jsi
tak mrzutý? Ani jsi nic nesnědl.“

⁶Vyprávěl jí tedy: „Ale, mluvil jsem s Nábodem Jizreelským. Říkám mu:
„Prodej mi svou vinici za stříbro, anebo jestli chceš, dám ti za ni jinou.“
Jenže on na to: „Tu vinici ti nedám!““

⁷Jeho žena Jezábel mu řekla: „No tak, jsi přece král Izraele. Vstaň, něco
sněz a rozvesel se. Já ti tu vinici Nábota Jizreelského obstarám.“

⁸Potom napsala dopisy Achabovým jménem, zapečetila jeho pečeti
a rozaslala je stařešinům a urozeným mužům ve městě, kde Nábot bydlel.

⁹V těch dopisech psala:

„Vyhlaste půst a posadte Nábota do čela lidu. ¹⁰Naproti němu
posadte nějaké dva ničemy, ať dosvědčí, že zlořečil Bohu i králi.
Pak ho vyveďte a ukamenujte k smrti.“

¹¹Stařešinové a urození muži z města, kde Nábot bydlel, tedy udělali, co
jim Jezábel nařídila v dopisech, které jim poslala. ¹²Vyhlásili půst a posadili
Nábota do čela lidu. ¹³Pak přišli dva ničemové, posadili se naproti němu
a veřejně Nábota obvinili: „Nábot zlořečil Bohu i králi!“ Vyvedli ho tedy za
město a ukamenovali k smrti. ¹⁴Potom poslali Jezábel zprávu: „Nábot byl
ukamenován a je mrtev.“

¹⁵Jakmile Jezábel slyšela, že Nábot byl ukamenován a je mrtev, řekla
Achabovi: „Vstávej. Tu vinici Nábota Jizreelského, kterou ti odmítal prodat,
už můžeš zabrat. Nábot není naživu, zemřel.“ ¹⁶Když Achab uslyšel, že
Nábot zemřel, vstal a šel tu vinici Nábota Jizreelského zabrat.

¹⁷Eliáš Tišbejský tehdy dostal slovo Hospodinovo: ¹⁸„Vstaň, jdi do Samaří
vstříc izraelskému králi Achabovi. Hle, je na vinici, kterou přišel zabrat.
¹⁹Řekni mu: „Toto praví Hospodin: Vraždil jsi a teď ještě zabíráš?“ A dodej:
„Toto praví Hospodin: Tam, kde psi chlemtali krev Nábotovu, budou
chlemtat i tvou.““

²⁰„Tak jsi mě našel, můj nepříteli?“ oslovil Achab Eliáše.

„Ano,“ odpověděl, „protože ses zaprodal, abys páchal, co je v Hospodinových očích zlé. ²¹Vzkazuje ti: ‚Hle, uvedu na tebe zlé věci. Vymetu za tebou tak, že Achabovy potomky dočista vyhladím z Izraele – pána i kmána až do posledního pacholka! ²²Naložím s tvým domem jako s domem Jeroboáma, syna Nebatova, a jako s domem Baašy, syna Achiašova, protože jsi mě popouzel a svedl jsi Izrael k hříchu.‘

²³A ohledně Jezábel Hospodin praví: ‚Jezábel budou žrát psi z celého jizreelského okolí.‘^a

²⁴Kdo Achabovi zemře ve městě,
toho psi sežerou,
kdo mu zemře venku na cestě,
toho ptáci rozklovou!“^b

²⁵(Vskutku nebyl nikdo jako Achab, kdo by se tak zaprodal, aby páchal, co je v Hospodinových očích zlé, jak ho k tomu ponoukala jeho žena Jezábel. ²⁶Páchal hrozně ohavnosti. Následoval hnusné modly přesně tak, jako to dělali Emorejci, které Hospodin vyhnal před syny Izraele.)

²⁷Jakmile Achab uslyšel ta slova, roztrhl své roucho, vzal na sebe pytlou, postil se, spával v pytlčině a choval se pokorně.

²⁸Eliáš Tišbejský tehdy dostal slovo Hospodinovo: ²⁹„Vidíš, jak se přede mnou Achab pokořil? Protože se přede mnou tak pokořil, nepřivedu to neštěstí na jeho dům už za jeho dnů, ale až za dnů jeho syna.“

Lživý duch

22 Po tři roky se mezi Aramem a Izraelem neválčilo. ²Třetího roku přijel izraelského krále navštívit judský král Jošafat. ³Izraelský král řekl svým dvořanům: „Víte přece, že Rámot-gileád patří nám. Proč nic neděláme, abychom ho dobyli z rukou aramejského krále?“

⁴Potom se zeptal Jošafata: „Půjdeš se mnou do války o Rámot-gileád?“

„Uděláš to, co ty,“ odpověděl mu Jošafat. „Můj lid je jako tvůj, mí koně jako tví!“ ⁵Jošafat ale izraelského krále ještě požádal: „Nejdříve se vyptej na slovo Hospodinovo.“

⁶Izraelský král tedy shromáždil na čtyři sta proroků a ptal se jich: „Mám jít do války o Rámot-gileád, nebo ne?“

„Jdi,“ odpovídali, „a Pán je vydá králi do rukou!“

⁷Jošafat ale naléhal: „To už tu není žádný Hospodinův prorok, abychom se zeptali jeho?“

⁸„Vlastně tu jeden takový je,“ řekl izraelský král. „Skrze něj se lze ptát Hospodina, ale já ho nesnáším, protože mi neprorokuje nic dobrého, jen samé neštěstí. Je to Michajáš, syn Jimlův.“

„Tak by král neměl mluvit,“ odpověděl Jošafat.

⁹Izraelský král tedy zavolał jednoho komorníka a rozkázal: „Rychle, Michajáše, syna Jimlova!“

¹⁰Král Izraele a Jošafat, král Judy, seděli ve slavnostním rouchu na svých trůnech na prostranství u vchodu do samařské brány a všichni ti proroci prorokovali před nimi. ¹¹Cidkiáš, syn Kenaanův, si zhotovil železné rohy a prohlásil: „Toto praví Hospodin: Takhle utrkáš Aramejce k smrti!“

^a23 podle někt. hebr. rukopisů, Syr, Vul a 2.Král 9:10, 36 (MT: *psi u jizreelské zdi*)

^b24 1.Král 14:10–11; 16:3–4

¹²A všichni ti proroci prorokovali podobně: „Jdi na Rámot-gileád! Čeká tě úspěch! Hospodin ho králi vydá do rukou!“

¹³Posel, který šel pro Michajáše, mu tedy radil: „Podívej se, všichni proroci jako jeden muž předpovídají králi dobré věci. Raději mluv jako oni. Řekni mu něco dobrého.“

¹⁴„Jakože je živ Hospodin,“ odpověděl Michajáš, „budu mluvit jen to, co mi řekne Hospodin.“ ¹⁵A tak přišel ke králi.

Ten se ho zeptal: „Michajáš, máme jít do války o Rámot-gileád, nebo ne?“

„Jdi,“ odpověděl. „Čeká tě úspěch. Hospodin je králi vydá do rukou.“

¹⁶Král ho však přerušil: „Kolikrát tě mám zapřísahat, abys mi v Hospodinově jménu neřikal nic než pravdu!“

¹⁷Michajáš mu tedy řekl:

„Viděl jsem všechny Izrael
jak ovce po horách rozptýlen,
jak ovce bez svého pastýře.
Hospodin řekl mi: Pány nemají,
ať vrátí se domů každý v pokoji!“

¹⁸„Vždyť jsem ti to říkal,“ obrátil se izraelský král k Jošafatovi. „Neprorokuje mi nic dobrého, jen samé neštěstí.“

¹⁹Michajáš ale pokračoval: „Nuže, slyš slovo Hospodinovo. Viděl jsem Hospodina sedícího na trůnu a všechen nebeský zástup po jeho pravici a levici. ²⁰Hospodin se ptal: ‚Kdo svede Achaba, aby vytáhl a padl u Rámot-gileádu?‘ Ten říkal to a ten zas ono. ²¹Vtom vyšel duch, stanul před Hospodinem a řekl: ‚Já ho svedu.‘ Hospodin se zeptal: ‚Jak?‘ ²²a on odpověděl: ‚Vyjdu a budu lživým duchem v ústech všech jeho proroků.‘ Na to Hospodin řekl: ‚Ano, podaří se ti to; svedeš ho. Jdi a proved to.‘

²³Nuže, pohleď – do úst všech těchto tvých proroků vložil Hospodin lživého ducha. Hospodin ti ale předpovídá neštěstí.“

²⁴Vtom vykročil Cidkiáš, syn Kenaanův, a udeřil Michajáše do tváře se slovy: „Kudy asi přešel Hospodinův Duch ode mě, aby mluvil k tobě?“

²⁵„To uvidíš v den, kdy se ukryješ v nejzazším pokojíku!“ odpověděl mu Michajáš.

²⁶Nato izraelský král rozkázal: „Seberte Michajáše a odvedte ho k veliteli města Amonovi a princovi Joášovi. ²⁷Řeknete: ‚Tak praví král: Tohoto muže vsaďte do vězení a odměřujte mu chleba a vodu, dokud se v pořádku nevrátím.‘“

²⁸Michajáš ale řekl: „Jestli se vrátíš v pořádku, nemluvil skrze mě Hospodin.“ A dodal: „Slyšte to, všichni lidé!“

²⁹Izraelský král pak s judským králem Jošafatem táhli na Rámot-gileád.

³⁰Izraelský král Jošafatovi řekl: „Já půjdu do bitvy v přestrojení, ty ale zůstaň v královském rouchu.“ A tak se král Izraele před bitvou přestrojil.

³¹Aramejský král rozkázal svým dvaatřiceti vozatajům: „Nebojujte s malým ani velkým, jediňte s králem Izraele!“ ³²Když potom vozatajové uviděli Jošafata, řekli si: „To je určitě izraelský král.“ Obrátili se tedy, aby ho napadli. Když ale Jošafat vykřikl, ³³vozatajové poznali, že to není izraelský král, a nechali ho být.

³⁴Někdo tehdy náhodně vystřelil z luku a zasáhl izraelského krále mezi pláty a pancíř. „Zpátky!“ rozkázal král svému vozatajovi. „Odvez mě z boje! Jsem raněn!“ ³⁵Bitva ale zuřila celý den, a tak král musel zůstat před Aramejci podepřen na svém voze. Krev crčící z jeho rány plnila vůz, dokud večer nezemřel. ³⁶Při západu slunce se nad bojištěm neslo volání: „Všichni domů, každý do své vlasti!“

³⁷Král byl mrtev. Přivezli ho do Samaří, kde ho pohřbili. ³⁸Když myli jeho vůz v samařském rybníku, kde se koupou nevěstky, jeho krev chlemtali psi, přesně tak, jak řekl Hospodin.^a

³⁹Ostatní Achabovy skutky – co všechno vykonal, jaký postavil palác vykládaný slonovinou a jaká všechna města vystavěl – o tom se, jak známo, píše v Kronice izraelských králů. ⁴⁰Tak Achab ulehl ke svým otcům a místo něj začal kralovat Achaziáš.

Jošafat, král judský

⁴¹Jošafat, syn Asův, začal kralovat nad Judou ve čtvrtém roce izraelského krále Achaba. ⁴²Jošafat se ujal království v pětatřiceti letech a kraloval v Jeruzalémě dvacet pět let. Jeho matka se jmenovala Azuba, dcera Šilchiho. ⁴³Plně se držel cesty svého otce Asy a nepřestával dělat, co je v Hospodinových očích správné. ⁴⁴Pouze obětní výšiny nebyly odstraněny, a tak lid nadále obětoval a pátil kadidlo na výšinách.

⁴⁵Jošafat uzavřel mír s izraelským králem. ⁴⁶Ostatní Jošafatovy skutky – jak byl udatný a jak bojoval – o tom se, jak známo, píše v Kronice judských králů. ⁴⁷Vymýtil ze země zbytky modlářské prostituce, které přetrvaly vládu jeho otce Asy.

⁴⁸V Edomu tehdy neměli krále, vládl tam místodržitel. ⁴⁹Jošafat vybudoval zámořské loďstvo, aby se vydalo do Ofiru pro zlato. Z cesty ale sešlo, protože lodě ztroskotaly v Ecjon-geberu.

⁵⁰Achaziáš, syn Achabův, nabídl Jošafatovi: „Ať spolu s tvými služebníky jedou na lodích i mí služebníci.“ Jošafat ale nechtěl.

⁵¹Potom Jošafat ulehl ke svým otcům a byl pochován ke svým předkům ve městě svého otce Davida. Místo něj pak začal kralovat jeho syn Jehoram.

Achaziáš, král izraelský

⁵²V sedmnáctém roce judského krále Jošafata začal nad Izraelem kralovat Achaziáš, syn Achabův. Kraloval nad Izraelem v Samaří dva roky. ⁵³Páchal, co je v Hospodinových očích zlé, a držel se cesty svého otce a své matky i cesty Jeroboáma, syna Nebatova, který svedl Izrael k hříchu. ⁵⁴Sloužil Baalovi, klaněl se mu a popouzel Hospodina, Boha Izraele, přesně jako jeho otec.

^a38 1.Král 21:19

DRUHÁ KNIHA KRÁLOVSKÁ

ELIÁŠ

Baal-zebub

PO ACHABOVĚ SMRTI se Moáb vzbouřil proti Izraeli.

²Achaziáš v Samaří propadl mříží své střešní terasy a zranil se. Vyslal posly a řekl jim: „Jděte se vyptat Baal-zebuba, božstva Ekronu, jestli se z toho uzdravím.“

³Hospodinův anděl ale promluvil k Eliášovi Tišbejskému: „Vstaň, vyjdi poslům samařského krále naproti a řekni jim: ‚Copak už není Bůh v Izraeli, že se jdete vyptávat Baal-zebuba, božstva Ekronu?‘ ⁴Nuže, toto praví Hospodin: Nejenže nevstaneš z lože, na něž jsi ulehl, ale zemřeš!“ Pak Eliáš odešel.

⁵Když se poslové vrátili zpět, král se jich ptal: „Proč jste se vrátili?“

⁶„Vyšel nám naproti jeden muž,“ odpověděli, „a řekl nám: ‚Vraťte se ke králi, který vás poslal, a vyřiďte mu: Tak praví Hospodin: Copak už není Bůh v Izraeli, že se necháváš ptát Baal-zebuba, božstva Ekronu? Proto nejenže nevstaneš z lože, na něž jsi ulehl, ale zemřeš!‘“

⁷„Jak vypadal ten muž, který vám s těmi slovy vyšel naproti?“ ptal se král.

⁸„Měl plášť z kožešiny,“ odpověděli, „a kolem boků kožený pás.“

„To je Eliáš Tišbejský!“ řekl král.

⁹Poslal tedy na něj velitele s padesáti vojáky. Eliáš seděl na vrcholu hory, a tak velitel hned vylezl za ním a přikázal mu: „Boží muži, král praví: Sestup dolů!“

¹⁰„Jestli jsem Boží muž,“ odpověděl Eliáš veliteli, „tak ať z nebe sestoupí oheň a pohltní tě i těch tvých padesát.“ Vtom z nebe sestoupil oheň a pohltil velitele i s jeho padesáti.

¹¹Král tedy na něj poslal dalšího velitele s padesáti vojáky. Ten za ním vylezl a přikázal mu: „Boží muži, tak praví král: Ihned sestup!“

¹²„Jestli jsem Boží muž,“ odpověděl Eliáš, „tak ať z nebe sestoupí oheň a pohltní tě i těch tvých padesát.“ Vtom z nebe sestoupil Boží oheň a pohltil velitele i s jeho padesáti.

¹³Král tedy poslal ještě třetího velitele s padesáti muži. Když ale ten třetí velitel padesáti mužů vystoupal k Eliášovi, padl před ním na kolena a prosil ho: „Boží muži, prosím ušetři život můj i těchto tvých padesáti služebníků.“

¹⁴Hle, z nebe sestoupil oheň a pohltil oba první velitele i s jejich padesáti muži, můj život ale prosím ušetři!“

¹⁵Hospodinův anděl tehdy promluvil k Eliášovi: „Sestup s ním, neboj se ho.“

A tak vstal a šel s ním ke králi. ¹⁶Řekl mu: „Tak praví Hospodin: Copak už není Bůh v Izraeli, aby ses tázal na jeho slova? Ty jsi ale vyslal posly, aby se vyptávali Baal-zebuba, božstva Ekronu. Proto nejenže nevstaneš z lože, na něž jsi ulehl, ale zemřeš!“

¹⁷Achaziáš pak zemřel, jak Hospodin řekl skrze Eliáše. Neměl syna, a tak na jeho místě začal druhého roku judského krále Jehorama, syna Jošafatova, kralovat Joram. ¹⁸O ostatních Achaziášových skutcích, které vykonal, se, jak známo, píše v Kronice izraelských králů.

Kde je Bůh Eliášův?

2 Hospodin se pak chystal vzít Eliáše ve vichru do nebe. Ten byl právě s Elíšou na cestě z Gilgalu. ²„Zůstaň tu,“ řekl Eliáš Elíšovi. „Hospodin mě posílá do Bet-elu.“

Elíša ale odpověděl: „Jakože je živ Hospodin a živ jsi ty, neopustím tě!“ A tak šli do Bet-elu.

³Z Bet-elu přišli za Elíšou proroctí učedníci. „Víš, že Hospodin ti dnes vezme tvého pána?“ řekli mu.

„Já vím, mlčte,“ odpověděl.

⁴Potom mu Eliáš řekl: „Zůstaň tu. Hospodin mě posílá do Jericha.“

On ale odpověděl: „Jakože je živ Hospodin a živ jsi ty, neopustím tě!“ A tak šli do Jericha.

⁵Proroctí učedníci z Jericha přišli za Elíšou a řekli mu: „Víš, že Hospodin ti dnes vezme tvého pána?“

„Já vím, mlčte,“ odpověděl.

⁶Potom mu Eliáš řekl: „Zůstaň tu. Hospodin mě posílá k Jordánu.“

On ale odpověděl: „Jakože je živ Hospodin a živ jsi ty, neopustím tě!“ A tak šli dál spolu.

⁷Padesát prorockých učedníků šlo za nimi. Zastavili se opodál, na dohled od místa, kde se u Jordánu zastavili ti dva. ⁸Eliáš vzal svůj plášť, svínil ho a udeřil jím do vody. Ta se rozestoupila a oba přešli po suchu na druhou stranu.

⁹Když přešli, Eliáš Elíšu vyzval: „Řekni, co pro tebe mám udělat, než budu od tebe vzat.“

„Prosím, ať mi případnou dva díly tvého ducha!“ odpověděl Elíša.

¹⁰„Žádáš o nelehkou věc,“ řekl mu Eliáš. „Pokud ale uvidíš, jak jsem od tebe vzat, tvá žádost se splní. Pokud ne, nesplní se.“

¹¹Šli tedy spolu dál a rozmlouvali, když vtom je náhle rozdělil ohnivý vůz s ohnivými koni – Eliáš ve vichru vystoupil do nebe! ¹²Když to Elíša uviděl, vykřikl: „Otče můj, otče můj! Jízdo izraelská!“ A víckrát už ho neviděl.

Elíša vzal své roucho a roztrhl je na dva kusy. ¹³Pak zvedl plášť, který spadl z Eliáše, a šel zpátky. Když stanul na břehu Jordánu, ¹⁴vzal Eliášův plášť a udeřil jím do vody. „Kde je Hospodin, Bůh Eliášův?“ zvolal. „Kde je on sám?!“ A jakmile jím udeřil do vody, rozestoupila se a Elíša přešel na druhou stranu.

¹⁵„Duch Eliášův spočinul na Elíšovi!“ řekli proroctí učedníci z Jericha, kteří stáli opodál. Vyrázili mu naproti a klaněli se mu až k zemi ¹⁶se slovy: „Jsme tví služebníci!“ Potom řekli: „Pohled, máme tu padesát schopných mužů. Když dovolíš, pošleme je hledat tvého pána. Třeba ho Duch Hospodinův vzal a upustil na některou horu nebo do některého údolí.“

„Nikam je neposílejte!“ řekl jim Elíša.

¹⁷Když ale na něj naléhali, až z toho byl nespokojen, svolil: „Dobrá, pošlete je.“ Poslali tedy těch padesát mužů a ti ho hledali tři dny, ale nenašli. ¹⁸Když se pak vrátili do Jericha za Elišou, řekl jim: „Copak jsem vám neřikal: Nechodte?“

Elišovy první zázraky

¹⁹Tamější muži Elišovi řekli: „Pohleď, prosím, pane. V tomto městě se dobře bydlí, jak sám vidíš, ale voda je špatná a zem neúrodná.“

²⁰Odpověděl jim: „Přineste mi novou mísu a dejte do ní sůl.“ Když mu to přinesli, ²¹šel k vodnímu prameni a vhodil do něj sůl se slovy: „Tak praví Hospodin: Uzdravuji tyto vody. Už odsud nevzejde smrt ani neplodnost!“

²²A ty vody jsou zdravé až dodnes, přesně jak Eliša řekl.

²³Potom se odtud vydal vzhůru do Bet-elu. Když stoupal po cestě, vyšli z města nějakí výrostci, posmívali se mu a pokřikovali na něj: „Táhni, plešouně! Táhni, plešouně!“ ²⁴On se otočil, podíval se na ně a zlořečil jim v Hospodinově jménu. Vtom z lesa vyběhly dvě medvědice a dvaatřicet z těch výrostků rozsápaly. ²⁵Eliša se pak odebral na horu Karmel a odtud se vrátil do Samaří.

Joram, král izraelský

3 Osmnáctého roku judského krále Jošafata se izraelským králem stal Joram, syn Achabův, a kraloval v Samaří dvanáct let. ²Páchal, co je v Hospodinových očích zlé, ačkoli ne tolik jako jeho otec a jeho matka – odstranil alespoň Baalův sloup, který nechal vztyčit jeho otec. ³Zůstával ale v hříších Jeroboáma, syna Nebatova, který svedl Izrael k hříchu, a neodvrátil se od nich.

⁴Moábský král Měša choval ovce. Odváděl izraelskému králi sto tisíc jehňat a sto tisíc beranů na vlnu. ⁵Po Achabově smrti se ale moábský král proti izraelskému králi vzbouřil. ⁶Král Joram proto ihned vytáhl ze Samaří a svolal do boje celý Izrael. ⁷Tehdy vzkázal také judskému králi Jošafatovi: „Moábský král se proti mně vzbouřil. Potáhneš se mnou do války s Moábem?“

„Udělám to, co ty,“ odpověděl Jošafat. „Můj lid je jako tvůj, mí koně jako tví! ⁸Kudy potáhneme?“ zeptal se pak ještě.

„Pouštní cestou přes Edom,“ odpověděl Joram.

⁹Král Izraele tedy vytáhl spolu s králem Judy a s králem Edomu. Po sedmi-denní cestě oklikou už ale vojsko nemělo vodu pro sebe ani pro svá zvířata.

¹⁰Izraelský král si povzdechl: „Ach, copak nás tři krále Hospodin svolal proto, aby nás vydal do rukou Moábcům?“

¹¹Jošafat ale řekl: „To už tu není žádný Hospodinův prorok, abychom se skrze něj zeptali Hospodina?“

Jeden ze služebníků izraelského krále se ozval: „Je tu Eliša, syn Šafatův, který líval vodu na ruce Eliášovy.“

¹²„Ten má slovo Hospodinovo,“ odpověděl Jošafat. Vydali se tedy spolu s izraelským a edomským králem za ním.

¹³Eliša ale izraelskému králi řekl: „Co je mi do tebe? Jdi si za proroky svého otce nebo své matky!“

„To ne,“ odpověděl mu izraelský král. „Byl to Hospodin, kdo nás tři krále svolal, aby nás vydal do rukou Moábcům.“

¹⁴Elíša mu na to řekl: „Jakože je živ Hospodin zástupů, před jehož tváří stojím – kdybych si nevážil judského krále Jošafata, nevěnoval bych ti jediný pohled! ¹⁵Nuže, přiveďte mi tedy hudebníka.“

Když pak hudebník začal hrát, nad Elíšou byla ruka Hospodinova. ¹⁶„Tak praví Hospodin,“ řekl. „Prohlubně v tomto vyschlém říčním korytu budou plné vody! ¹⁷Ano, tak praví Hospodin: Nespatříte vítr ani déšť, ale koryto se naplní vodou, tak že se napijete vy, váš dobytek i všechna vaše zvířata. ¹⁸To by ale v Hospodinových očích bylo málo. Proto vám také vydá do rukou Moábce. ¹⁹V všechna hrazená města, všechna větší města dobudete, všechny ovocné stromy pokácíte, všechny vodní prameny zasypete a všechny dobré pozemky zaházíte kamením!“

²⁰Druhý den ráno, v době, kdy se přináší moučná oběť, se náhle od Edomu přivalila spousta vody, která zaplavila celé okolí.

²¹Všichni Moábcí slyšeli, že proti nim vytáhli do boje titi králové, a tak povolali všechny, kdo unesli zbroj, staré i mladé. Pak se rozestavěli na hranici. ²²Když ráno vstali, vycházející slunce ozářilo vodu. Moábcům ta voda z druhého břehu připadala rudá jako krev. ²³„To je krev!“ zvolali. „Ti králové se na sebe museli vrhnout a navzájem se povraždít. Nuže, Moábe, vzhůru za kořistí!“

²⁴Když ale došli k izraelskému táboru, Izraelci vyrazili a bili je, až se Moábcí před nimi dali na útěk. Oni je ale dostihli a pobili je. ²⁵Jejich města rozbořili, všechny dobré pozemky úplně zaházeli kamením, všechny vodní prameny zasypali, všechny ovocné stromy pokáceli. Jedině kamenné hradby v Kircharesetu zůstaly stát, a tak to město obklíčili prakovníci a dobývali je.

²⁶Moábský král viděl, že boj je nad jeho síly, a tak si vzal 700 mužů ozbrojených mečem, aby se probil k edomskému králi, ale nedokázal to. ²⁷Tedy vzal svého prvorozeného syna, který měl kralovat po něm, a obětoval ho jako zápalnou oběť na hradbách. Izraelci byli tak zděšeni, že od nich od táhli a vrátili se do vlasti.

Olej ve džbánech

4 Jedna z manželek prorockých učedníků před Elíšou úpěnlivě naříkala: „Tvůj služebník, můj muž, umřel. Sám víš, jak tvůj služebník ctil Hospodina. Teď ale přišel věřitel a chce si oba mé chlapce odvést jako otroky!“

²„Co pro tebe mohu udělat?“ ptal se jí Elíša. „Pověz mi, co máš doma?“

„Tvá služebnice nemá doma nic než lahvičku oleje,“ odpověděla.

³„Jdi ven,“ řekl, „a vypůjči si od všech sousedů prázdné džbány. Ať jich není málo! Pak se vrať, zavři za sebou i za svými syny dveře a lij do všech těch džbánů olej. Plné dávej stranou.“

⁵A tak šla ven. Potom za sebou a za svými syny zavřela dveře, oni jí podávali džbány a ona nalávala.

⁶Když byly džbány plné, řekla synovi: „Podej mi další.“

„Další nemáme,“ řekl a vtom olej došel.

⁷Šla to povědět Božímu muži a ten jí řekl: „Jdi ten olej prodat a vyrovnej svůj dluh. Z toho, co zbude, pak budeš se svými syny žít.“

Šunemitka a její syn

⁸Když jednou Eliša procházel Šunemem, jedna místní zámožná žena ho pozvala k jídlu. Od té doby se pokaždé, když tudy procházel, zastavil u ní na jídlo. ⁹Ta žena řekla svému manželovi: „Podívej se, ten muž, co tudy často chodí, je určitě Boží světec. ¹⁰Pojďme mu na střeše postavit pokojík. Dáme mu tam postel, stůl, židli a svícen, ať má kde odpočívat, když k nám přijde.“

¹¹Jednoho dne si tam tedy Eliša přišel odpočinout. Lehl si ve svém pokojíku ¹²a svému mládenci Gehazimu řekl: „Zavolej tu Šunemitku.“ Ten ji zavolal, a když stanula před ním, ¹³Eliša mládenci řekl: „Pověz jí: Zahrnu-las nás všemožnou péčí. Co pro tebe mohu udělat? Mám se o tobě zmínit u krále nebo u velitele vojska?“

Ona mu však odpověděla: „Žiju si spokojeně mezi svými.“

¹⁴„Co bych jen pro ni mohl udělat?“ ptal se potom Eliša.

„Vlastně nemá syna a její muž je starý,“ odpověděl Gehazi.

¹⁵„Zavolej ji,“ řekl mu. A tak ji zavolal, a když stanula ve dveřích, ¹⁶Eliša jí řekl: „Za rok touto dobou budeš chovat syna.“

„To ne, můj pane,“ zvolala. „Jsi Boží muž, nepodváděj svou služebnici!“

¹⁷Ta žena pak ale opravdu počala a za rok tou dobou porodila syna, přesně jak jí Eliša řekl.

¹⁸Když chlapec povyrostl, jednoho dne o žních šel za otcem na pole.

¹⁹Tam ale začal naříkat: „Moje hlava! Moje hlava!“

„Odnes ho k matce,“ řekl otec mládenci, ²⁰a tak ho vzal a přinesl matce. Okolo poledne jí umřel v náručí. ²¹Vynesla ho nahoru a položila na lůžko Božího muže, zavřela za sebou a odešla.

²²Potom zavolala manžela: „Pošli mi jednoho z mláďenců a oslici. Mu-sím rychle za Božím mužem. Hned se vrátím.“

²³„Proč bys za ním dnes chodila?“ namítl jí. „Není přece novoluní ani sobota.“

„Buď klidný,“ řekla mu. ²⁴Osedlala oslici a svému mládenci řekla: „Jen ji žeň! Kvůli mně nezpomaluj, dokud ti neřeknu.“ ²⁵A tak jela, až dorazila k Božímu muži na horu Karmel.

Když Boží muž uviděl, jak k němu míří, řekl svému mládenci Gehazimu: „Podívej, to je ta Šunemitka. ²⁶Utíkej jí naproti a zeptej se: Jak se ti daří? Jak se daří manželovi? Jak se daří dítěti?“

„Dobře,“ odpověděla.

²⁷Když ale došla až nahoru k Božímu muži, vrhla se k zemi a objala mu nohy. Gehazi hned přistoupil, aby ji odstrčil, ale Boží muž mu řekl: „Nech ji, má v duši hořkost. Hospodin mi to ale zatajil a nic mi o tom neřekl.“

²⁸„Pane,“ řekla pak ta žena, „chtěla jsem snad od tebe syna? Neříkala jsem ti, ať mě nepodvádíš!“

²⁹Na to Eliša řekl Gehazimu: „Přepásej se, vezmi si tuto hůl a běž! Cestou nikoho nezdrav a ani na pozdrav neodpovídej. Mou hůl pak polož chlapci na tvář.“

³⁰Chlapcova matka ale prohlásila: „Jakože je živ Hospodin a živ jsi ty, nepustím se tě!“ A tak vstal a šel s ní.

³¹Gehazi vyrazil napřed. Položil chlapci hůl na tvář, ale ten ani nehlesl, ani se nepohnul. Vrátil se tedy Elíšovi naproti a řekl mu: „Chlapec se nevbudil.“

³²Když Elíša vešel do domu, chlapec ležel mrtvý na lůžku. ³³Elíša šel dovnitř, zavřel se s ním o samotě a začal se modlit k Hospodinu. ³⁴Potom vstal a šel k chlapci. Položil se na něj, ústa na ústa, oči na oči, dlaně na dlaně. Jak na něm ležel, chlapcovo tělo se zahřálo. ³⁵Potom se zvedl a přecházel po domě sem a tam. Opět k němu přistoupil a položil se na něj. Tu chlapec kýchl, pak znovu, celkem sedmkrát a nakonec otevřel oči. ³⁶Elíša přivolal Gehaziho: „Zavolej Šunemitku!“ Zavolał ji tedy, a když přišla, Elíša jí řekl: „Tady máš svého syna.“ ³⁷Vešla dovnitř, padla mu k nohám a klaněla se mu až k zemi. Pak vzala syna a odešla.

At' se najedí

³⁸Elíša se vrátil do Gilgalu. V zemi byl hlad. Jednou, když před ním seděli proroctví učedníci, řekl svému mládenci: „Přistav ten velký hrnec a uvař jim polévku.“

³⁹Jeden z nich šel ven pro nějakou zeleninu. Našel ale divoké tykve a nabíral si jich plnou zástěru. Vrátil se, a aniž si toho kdo všiml, nakrájel je do hrnce s tou polévkou. ⁴⁰Tu pak všem rozlévali k jídlu. Jakmile ji ale okusili, začali křičet: „Boží muži! V hrnci je smrt!“ Nedalo se to jíst.

⁴¹„Přineste mouku,“ řekl Elíša. Nasypal ji do hrnce a řekl: „Rozlévejte všem, ať se najedí.“ A v hrnci už nic špatného nebylo.

⁴²Jeden muž přišel z Baal-šališy a přinesl Božímu muži prvotiny své úrody – dvacet ječných chlebů a snopek obilí. Elíša řekl: „Dej to lidem, ať se najedí.“

⁴³„Cože?“ namítl jeho pomocník. „Tohle mám nabídnout stovce mužů?“

On ale opakoval: „Dej to lidem, ať se najedí. Neboť tak praví Hospodin: Najedí se a ještě zbude.“ ⁴⁴A opravdu – když jim to nabídl, najedli se a ještě zbylo, přesně jak řekl Hospodin.

Malomocný Námán

5 Námán byl vojevůdce aramejského krále. Byl to muž důležitý a velmi vážený v očích svého pána, neboť skrze něj Hospodin Aramejcům daroval vítězství. Tento udatný válečník ale onemocněl malomocenstvím.^a

²Při jednom ze svých nájezdů na izraelské území si odtud Aramejci přivedli mladou dívku, která pak sloužila u Námánovy manželky. ³Jednou řekla své paní: „Kdyby se tak můj pán dostal k prorokovi, který žije v Samari. Ten by ho jistě malomocenství zbavil.“

⁴Námán pak šel za svým pánem a vyprávěl mu, co ta dívka z izraelské země říkala. ⁵„Vydej se na cestu!“ odpověděl aramejský král. „Já zatím pošlu list izraelskému králi.“ Námán se tedy vypravil na cestu. Vzal s sebou deset talentů^b stříbra, šest tisíc šekelů zlata^c a desatero slavnostních šatů. ⁶Izraelskému králi doručil list tohoto znění: „Posílám ti tento list po svém služebníkovi Námánovi. Zbav ho malomocenství.“

⁷Jakmile si izraelský král ten list přečetl, roztrhl své roucho a zvolal: „Copak jsem Bůh, který bere nebo dává život? Tak on mi vzkazuje, ať

^a1 hebr. termín pro řadu kožních chorob (nikoli nezbytně pro lepru); viz pozn. Lev 13:1

^b5 asi 340 kg ^c5 asi 70 kg

někoho zbavím malomocenství! Posuďte sami – zjevně si proti mně hledá záminku!“

⁸Když Boží muž Elíša uslyšel, že izraelský král roztrhl své roucho, vzkázal mu: „Proč jsi roztrhl své roucho? Pošli ho za mnou, ať pozná, že v Izraeli je prorok.“

⁹Když pak Náman dorazil se svým vozem a spřežením a zastavil se u vchodu do Elíšova domu, ¹⁰Elíša mu po svém poslu vzkázal: „Jdi a sedmkrát se omyj v Jordánu. Tak se tvé tělo uzdraví a budeš čistý.“

¹¹Námana to tak popudilo, že šel pryč. „Myslel jsem, že ke mně aspoň vyjde ven!“ rozčiloval se. „Myslel jsem, že bude vzývat jméno svého Boha Hospodina a mávat rukou nad nemocným místem, aby malomocenství odehnal. ¹²Copak nejsou damašské řeky Amana a Parpar lepší než všechna voda v Izraeli? Copak jsem se nemohl umýt v nich, abych byl očištěn?“ S tím se otočil a rozčilil odjel.

¹³Jeho služebníci ale přistoupili a řekli mu: „Otče, kdyby ti prorok uložil něco těžkého, neudělal bys to? Čím spíše tedy, když ti řekl: Omyj se, a budeš čistý.“ ¹⁴A tak sestoupil a sedmkrát se ponořil v Jordánu, jak mu Boží muž řekl, a jeho tělo se uzdravilo – bylo čisté jako tělo malého chlapce!

¹⁵Hned se tedy s celým svým doprovodem vydal zpátky k Božímu muži. Předstoupil před něj a řekl: „Hle, teď jsem poznal, že na celém světě není Bůh jako v Izraeli. Zde, prosím, přijmi od svého služebníka tyto dary.“

¹⁶Elíša ale odpověděl: „Jakože je živ Hospodin, před jehož tvářím stojím, nic si nevezmu!“ A i když ho Náman přemlouval, ať si něco vezme, odmítl.

¹⁷„Když jinak nedáš, pane,“ řekl potom Náman, „dovol prosím, ať si tvůj služebník alespoň naloží dva mezky zdejší půdou. Tvůj služebník už totiž nechce přinášet zápaly ani oběti žádným bohům kromě Hospodina. ¹⁸Jednu věc ale kéž Hospodin tvému služebníkovi odpustí: Když můj pán vchází do Rimónova chrámu, aby se tam klaněl, opírá se o mé rámě, takže i já se musím v Rimónově chrámu poklonit. Když se tedy budu klanět v Rimónově chrámu, kéž to Hospodin tvému služebníkovi odpustí.“

¹⁹„Jdi v pokoji,“ odpověděl mu Elíša.

Ještě ani nebyl daleko, ²⁰když si Gehazi, mládenec Božího muže Elíši, řekl: „Tak vida, můj pán si odmítl vzít, co ten Aramejec Náman přinesl. Jakože je živ Hospodin, poběžím za ním a něco si od něj vezmu!“ ²¹A tak se Gehazi rozeběhl za Námanem.

Jakmile si Náman všiml, že za ním běží, vystoupil z vozu a šel mu vstříc. „Je všechno v pořádku?“ ptal se.

²²„Ano, v pořádku,“ odpověděl Gehazi. „Můj pán mě jen posílá se vzkazem: Teď právě ke mně přišli dva mládenci od prorockých učedníků z Efraimských hor. Dej jim, prosím, talent“ stříbra a dvojce slavnostní šaty.“

²³„Ale jistě!“ odpověděl Náman a přemlouval ho: „Vezmi si prosím dva talenty.“ Zavázal tedy dva talenty stříbra do dvou pytlů, přidal k tomu dvojce slavnostní šaty a všechno to svěřil dvěma svým mládcům, aby to nesli před Gehazim. ²⁴Když ale došli k návrší, Gehazi to od nich převzal a schoval to tam v jednom domě. S muži se rozloučil a oni odešli.

²⁵Také on odešel a vrátil se ke svému pánu. „Kde jsi byl, Gehazi?“ zeptal se Elíša.

„Tvůj služebník nešel celkem nikam.“

²⁶„Copak jsem tam v duchu nebyl, když ten muž vystoupil z vozu a šel ti vstříci?“ řekl mu na to Elíša. „Copak je teď vhodná chvíle brát stříbro a šaty, háje a vinice, brav a skot, sluhy a služby? ²⁷Námanovo malomocenství proto navěky ulpí na tobě a na tvých potomcích!“

A Gehazi od něj odešel malomocný – bílý jako sníh!

Ztracená sekera

6 Proroctví učedníci řekli Elíšovi: „Podívej se, místo, kde s tebou bydlíme, je nám příliš těsné. ²Pojďme k Jordánu; každý odtamtud vezme jeden trám a postavíme si tam místo k bydlení.“

Odpověděl jim: „Můžete jít.“

³„A nechtěl bys jít se svými služebníky?“ řekl jeden z nich.

„Dobrá, půjdu,“ odpověděl Elíša ⁴a šel s nimi.

Přišli k Jordánu a začali kácet stromy. ⁵Jednomu z nich při tom náhle sklouzla sekera z topůrka a spadla do vody. „Ach, pane!“ vykřikl, „byla vypůjčená!“

⁶„Kam spadla?“ zeptal se Boží muž. Když mu to místo ukázal, Elíša usekl kus dřeva, hodil ho tam a sekera vyplavala. ⁷„Vytáhni si ji,“ řekl a on natáhl ruku a vzal si ji.

S námi jich je víc

⁸Když aramejský král válčil s Izraelem, poradil se se svými služebníky a řekl: „Položím svůj tábor tam a tam.“

⁹Boží muž ale vzkázal izraelskému králi: „Dej pozor, ať neprocházíš tímto místem; skrývají se tam Aramejci.“ ¹⁰Izraelský král pak na to místo, o kterém mu Boží muž řekl, poslal varování, ať si tam dávají pozor. Tak se to dělo znovu a znovu.

¹¹Aramejského krále to přivádělo k nepřítetnosti. „Tak řeknete mi už,“ křičel na své služebníky, „kdo z nás tady donáší izraelskému králi?“

¹²Jeden z jeho služebníků se ozval: „Nikdo, pane můj, králi. To Elíša, ten prorok v Izraeli, prozradí izraelskému králi i to, co říkáš v ložnici.“

¹³Král tedy rozkázal: „Jděte zjistit, kde je! Nechám ho tam zajmout.“ Když pak přišla zpráva: „Je právě v Dotanu,“ ¹⁴hned tam poslal koně, vozy a množství vojáků. Dorazili tam v noci a město obklíčili.

¹⁵Ráno sluha Božího muže vstal, vyšel ven a hle – kolem celého města vojsko, koně a vozy!

„Ach, můj pane,“ řekl mládenec Elíšovi, „co si počneme?“

¹⁶„Neboj se,“ odpověděl mu. „S námi jich je víc než s nimi.“ ¹⁷Pak se Elíša modlil: „Hospodine, otevři mu oči, ať vidí.“ Hospodin mládenci otevřel oči a hle – uviděl kolem Elíši horu ohnivých koní a vozů!

¹⁸Když se k němu Aramejci začali stahovat, Elíša se modlil k Hospodinu: „Prosím, oslep ten zástup!“ A on je naráz oslepil, jak Elíša řekl. ¹⁹Elíša pak na ně zavolal: „To není ta cesta! To není to město! Pojďte za mnou a dovedu vás k muži, kterého hledáte.“ A dovedl je do Samaří. ²⁰Jakmile vešli do Samaří, Elíša řekl: „Hospodine, otevři jim oči, ať vidí.“ Hospodin jim otevřel oči a hle – uviděli, že jsou uprostřed Samaří!

²¹Vtom je spatřil izraelský král. „Mám je pobít, otče? Mám je pobít?“ ptal se Elíši.

²²„Ne!“ odpověděl. „Nezajal jsi je vlastním mečem a lukem, a teď bys je chtěl pobíjet? Dej jim jídlo a vodu, ať se najedí a napijí a pak ať se vrátí ke svému pánu.“ ²³Král jim tedy vystrojil velikou hostinu, a když se najedli a napili, propustil je. Vrátili se ke svému pánu a od té doby aramejské nájezdy na izraelské území přestaly.

Hlad v Samaří

²⁴Později ale aramejský král Ben-hadad znovu shromáždil celé své vojsko, vytáhl proti Samaří a oblehl je. ²⁵V Samaří nastal veliký hlad. Obléhání pokračovalo, až byla oslí hlava za osmdesát šekelů^a stříbra a čtvrt dížky „holubího trusu“ za pět šekelů stříbra.^b

²⁶Jednou, když izraelský král obcházel hradby, nějaká žena na něj vykřikla: „Pomoz, pane můj, králi!“

²⁷„Když ti nepomáhá Hospodin, jak ti mám pomoci já? Je libo obilí z mlatu nebo víno z lisu?“ odpověděl jí král. ²⁸Potom se zeptal: „Tak co chceš?“

Začala mu vyprávět: „Tahle žena mi řekla: ‚Dej sem svého syna. Dnes ho sníme a zítra sníme zase mého.‘ ²⁹A tak jsme mého syna uvařily a snědly. Druhý den jí povídám: ‚Dej sem svého syna, ať ho sníme.‘ Jenže ona svého syna schovala!“

³⁰Když král uslyšel slova té ženy, roztrhl své roucho. Jak obcházel hradby, lidé si všimli, že má na holém těle pytlou. ³¹„Ať mě Bůh potrestá a ještě mi přidá,“ zvolal král, „jestli ten Eliša, syn Šafatův, ještě dnes nepřijde o hlavu!“ ³²Pak poslal pro Elišu.

Ten zatím seděl doma se stařešiny Izraele. Ještě než k němu královský posel dorazil, řekl jim: „Vidíte, ten vrahoun už někoho poslal, aby mě připravil o hlavu. Dávejte pozor; až ten posel přijde, zavřete za ním dveře a pevně je držte. Slyším, jak mu jde v patách jeho pán.“

³³Sotva to dořekl, přišel posel se vzkazem: „Za to neštěstí může Hospodin! Proč bych v něj ještě doufal?“

7 „Slyšte slovo Hospodinovo,“ řekl na to Eliša. „Tak praví Hospodin: Zítra touto dobou se v samařské bráně bude prodávat míra jemné mouky za šekel a stejně tak dvě míry ječmene!“^c

²Královův pobočník, jeho pravá ruka, Božímu muži namítl: „Hospodin sice otevírá nebeské průduchy, ale copak se může stát něco takového?“

„Uvidíš to na vlastní oči, ale neokusíš to!“ odpověděl Eliša.

Hluk velikého vojska

³U vrat brány seděli čtyři malomocní. Řekli si: „Co tu tak sedíme a čekáme na smrt? ⁴Máme snad jít do města, když je ve městě hlad? Tam bychom zemřeli. Když tu zůstaneme sedět, zemřeme zrovna tak. Přeběhněme raději do aramejského tábora. Když nás nechají naživu, přežijeme. Když nás zabijí, beztak zemřeme.“

⁵Ještě za šera se tedy zvedli, že půjdou do tábora Aramejců. Došli až k jeho okraji a hle – nikde nikdo! ⁶Hospodin způsobil, že Aramejci v táboře slyšeli huk vozů, huk koní, huk velikého vojska a řekli si: „Podívejte! Izraelský král si proti nám najal chetitské a egyptské krále! Už táhnou na nás!“ ⁷A tak se zvedli a ještě za tmy se dali na úprk. Nechali tam své stany, koně, osly i tábor tak, jak byl, a utíkali o život.

^a25 asi 920 g ^b25 asi 0,31 „holubího trusu“ (zřejmě lusky nebo cibulky polních rostlin) za 58 g stříbra ^c1 asi 5,5 kg hladké mouky nebo 9 kg ječmene za 11,5 g stříbra

⁸Potom dorazili k táboru ti malomocní. Vešli do jednoho stanu a dali se do jídla a pití. Nabrali si odtud stříbro, zlato a oděvy a odběhli si to schovat. Pak se vrátili, šli do jiného stanu, nabrali si i odtud a znovu si to odběhli schovat. ⁹Potom si ale řekli: „Neděláme dobře. Dnes je den dobrých zpráv, a my mlčíme! Bylo by trestuhodné čekat až do rána. Pojďme to raději hned oznámit v královském paláci.“

¹⁰Když dorazili k městské bráně, zavolali stráž a řekli: „Přišli jsme k aramejskému táboru a hle – nikde nikdo! Po nikom ani vidu ani slechu. Na místě zůstali kromě stanů jen uvázaní koně a osli.“ ¹¹Strážní tu zprávu předali dál, až se dostala do královského paláce.

¹²Král ještě v noci vstal a řekl svým služebníkům: „Já vám povím, co na nás Aramejci uchystali. Vědí, že hladovíme, a tak opustili tábor a skryli se v poli. Říkají si: „Až vyjdou z města, zajmeme je živé a vpadneme dovnitř!““

¹³Na to mu jeden z jeho dvořanů odpověděl: „Co kdybychom vyslali několik mužů na průzkum; ať si vezmou těch pět koní, co ve městě zbývají. Budou na tom stejně jako všichni Izraelci, co tu ještě zbyli. Všechny Izraelce přece stejně čeká smrt.“

¹⁴A tak vzali dvě koňská spřežení a král je vyslal za aramejským vojskem: „Jeďte na průzkum!“ ¹⁵Vyrazili tedy po jejich stopě až k Jordánu a hle – po celé cestě viděli plno výstroje a výzbroje, kterou Aramejci na úprku odhazovali! A tak se poslové vrátili a podali zprávu králi.

¹⁶Lid tehdy vyrazil a vyplenil aramejský tábor. Míra jemné mouky náhle stála pouhý šekel a stejně tak dvě míry ječmene, přesně jak řekl Hospodin.

¹⁷Král tehdy odvelel svého pobočníka, svou pravou ruku, k bráně. Dav ho tam ale ušlapal k smrti, přesně jak Boží muž řekl, když za ním onen posel^a přišel.

¹⁸Tak se stalo, co Boží muž předpověděl: „Zítřa touto dobou se v samařské bráně budou prodávat dvě míry ječmene za šekel a stejně tak míra jemné mouky.“ ¹⁹Kráľův pobočník mu tehdy namítl: „Hospodin otevírá nebeské průduchy, ale copak se může stát něco takového?“ a Boží muž mu odpověděl: „Uvidíš to na vlastní oči, ale neokusíš to.“ ²⁰A tak se stalo: dav ho v bráně ušlapal k smrti.

To je ta žena!

8 Elíša řekl té ženě, jejíhož syna vzkřísil: „Ihned se s celou rodinou odstěhuj a nějaký čas zůstaň, kde to půjde. Hospodin do této země přivolal hlad a ten potrvá sedm let.“ ²Žena se zařídila, jak Boží muž řekl. Odstěhovala se s celou rodinou pryč a strávila sedm let ve filištínském zemi.

³Když těch sedm let uplynulo, vrátila se odtud a přišla ke králi, aby se domohla svého domu a pozemků. ⁴Král právě říkal sluhovi Božího muže, Gehazimu: „Vyprávěj mi prosím o všech těch velikých věcech, které Elíša vykonal!“ ⁵Gehazi právě líčil králi, jak Elíša vzkřísil mrtvého, když vtom vešla ta žena, jejíhož syna vzkřísil, a domáhala se u krále svého domu a pozemků.

„Pane můj, králi!“ zvolal Gehazi. „To je ta žena a to je ten syn, kterého Elíša vzkřísil!“ ⁶Král se jí hned začal vyptávat a ona mu vše vyprávěla.

Potom jí přidělil jednoho ze svých dvořanů a přikázal: „Zaříd, ať dostane zpátky všechnen majetek včetně všech polních výnosů ode dne, kdy odešla ze země, až dodnes!“

Nový král v Damašku

⁷Elíša se vypravil do Damašku. Aramejský král Ben-hadad byl totiž nemocen. Když mu oznámili, že přichází Boží muž, ⁸poručil král Chazaelovi: „Vezmi s sebou dary a jdi Božímu muži naproti. Vyptej se u něj Hospodina, jestli se uzdravím.“

⁹Chazael se mu tedy vydal naproti a vzal s sebou dary – čtyřicet velbloudů naložil tím nejlepším, co v Damašku bylo. Když přišel, zastavil se před ním a řekl: „Posílá mě za tebou tvůj syn, aramejský král Ben-hadad, a ptá se: Uzdravím se?“

¹⁰„Ano, jdi mu říct, že se uzdraví,“ odpověděl Elíša. „Hospodin mi ale ukázal, že přesto zemře.“ ¹¹Potom se na něj upřeně zadíval; jeho tvář se ani nepohnula, až z toho byl Chazael nesvůj. Tehdy se Boží muž rozplakal.

¹²„Proč pláčeš, pane můj?“ ptal se ho Chazael.

„Protože vím,“ odpověděl, „jakého zla se dopustíš na synech Izraele. Jejich opevněná města vypálíš, chlapce pobiješ, nemluvnata utlučeš a těhotné rozpářeš.“

¹³„Co je tvůj služebník?“ řekl na to Chazael. „Pouhý pes! Jak by mohl dokázat něco takového?“

„Hospodin mi tě ukázal jako krále nad Aramem,“^a odpověděl mu Elíša.

¹⁴Chazael se pak od něj vrátil za svým pánem.

Ten se ho zeptal: „Co ti říkal Elíša?“

„Říkal mi, že se určitě uzdravíš,“ odpověděl Chazael.

¹⁵Druhého dne pak vzal pokrývku, namočil ji do vody a držel mu ji na tváři, dokud nezemřel. Tak se Chazael stal králem místo něj.

PÁD IZRAELE

Jehoram, král judský

¹⁶Pátého roku vlády izraelského krále Jorama, syna Achabova, ještě za vlády judského krále Jošafata, začal nad Judou kralovat Jehoram, syn Jošafatův. ¹⁷Stal se králem ve dvaatřiceti letech a kraloval v Jeruzalémě osm let. ¹⁸Řídil se ale způsoby izraelských králů, tak jako to dělali v domě Achabově,^b neboť se oženil s Achabovou dcerou. Páchal, co je v Hospodinových očích zlé. ¹⁹Kvůli svému služebníkovi Davidovi ale Hospodin nechtěl Judu zničit, neboť mu slíbil, že jeho synům po všechny dny nechá zářit svíci.^c

²⁰V jeho dobách se Edom vzbouřil proti judské nadvládě a ustanovil si krále. ²¹Jehoram proto vytáhl se všemi svými vozy do Caíru. Edomci ho i s jeho veliteli vozů obklopili ze všech stran, ale on v noci vstal a obklíčení prolomil. Vojsko se mu pak rozuteklo domů. ²²Edom tedy zůstává ve vzpouře proti Judovi až dodnes. V téže době se vzbouřila i Libna.

²³Ostatní Jehoramovy skutky – co všechno vykonal – o tom se, jak známo, píše v Kronice judských králů. ²⁴Jehoram pak ulehl ke svým otcům

^a13 1.Král 19:15

^b18 1.Král 16:29–33

^c19 2.Sam 7:12–16; 1.Král 11:36

a byl pochován mezi svými předky ve Městě Davidově. Na jeho místě pak kraloval jeho syn Achaziáš.

Achaziáš, král judský

²⁵Dvanáctého roku izraelského krále Jorama, syna Achabova, začal nad Judou kralovat Achaziáš, syn Jehoramův. ²⁶Stal se králem ve dvaaadvaceti letech a kraloval v Jeruzalémě jeden rok. Jeho matka se jmenovala Atalia, vnučka izraelského krále Omriho. ²⁷Také on se řídil způsoby domu Achabova a páchal, co je v Hospodinových očích zlé, tak jako dům Achabův. Vždyť se do Achabova domu přizienil!

²⁸Spolu s Achabovým synem Joramem vytáhl proti aramejskému králi Chazaelovi do války o Rámot-gileád. Aramejci ale Jorama porazili. ²⁹Král Joram se vrátil do Jizreelu, aby se léčil z ran, které utržil, když v Rámotu bojoval s aramejským králem Chazaelem. Judský král Achaziáš, syn Jehoramův, pak přijel do Jizreelu, aby zraněného Jorama, syna Achabova, navštívil.

Jehu, král izraelský

9 Prorok Elíša zavolal jednoho z prorockých učedníků a řekl mu: „Přepásej se, vezmi s sebou tuhle nádobku s olejem a jdi do Rámot-gileádu. ²Až tam přijdeš, vyhledej Jehua, syna Jošafatova, syna Nimšiho. Jdi za ním, odveď ho od jeho druhů a vezmi ho do nejzazšího pokojíku. ³Tam vezmi nádobku s olejem, vylij mu ji na hlavu a řekni: ‚Tak praví Hospodin: Pomazal jsem tě za krále nad Izraelem.‘“ ⁴Pak otevři dveře a uteč. Na nic nečekej!“

⁴A tak ten mládenec, ten mladý prorok, odešel do Rámot-gileádu. ⁵Když tam dorazil, probíhala právě porada vojevůdců. „Mám pro tebe slovo, veliteli,“ řekl mládenec.

„Pro kterého z nás?“ zeptal se Jehu.

„Pro tebe, veliteli!“ řekl mu.

⁶A tak vstal a šel s ním dovnitř. On mu tam polil hlavu olejem a řekl mu: „Tak praví Hospodin, Bůh Izraele: Pomazal jsem tě za krále nad Hospodinovým lidem Izraelem. ⁷Vyhleď dům svého pána Achaba, a tak pomstím krev svých služebníků proroků i krev všech Hospodinových služebníků, prolitou rukama Jezábel. ⁸Celý dům Achabův zahyne. Achabovy potomky dočista vyhladím z Izraele – pána i kmána až do posledního pacholka! ⁹Naložím s domem Achabovým jako s domem Jeroboáma, syna Nebatova, a jako s domem Baašy, syna Achiášova. ¹⁰A Jezábel budou žrát psi z celého jizreelského okolí a nikdo ji nepohřbí!“ Pak otevřel dveře a utekl.

¹¹Jehu se vrátil mezi vojevůdce svého pána. „Všechno v pořádku? Co ti ten blázen chtěl?“ vyzvídal jeden z nich.

„Sami víte, jak takoví lidé blábolí,“ odpověděl jim.

¹²„Nelži,“ oni na to. „Pěkně nám to řekni!“

A tak jim vyprávěl: „Mluvil se mnou tak a tak. Že prý: ‚Tak praví Hospodin: Pomazal jsem tě za krále nad Izraelem.‘“

¹³A oni hned vzali každý svůj plášť, prostřeli ho pod ním na schody, troubili na beraní roh a volali: „Jehu je král!“

Smrt Jorama a Achaziáše

¹⁴Tak Jehu, syn Jošafata, syna Nimšiho, zahájil spiknutí proti Joramovi. (Joram zatím v čele izraelského vojska hájil Rámot-gileád před aramejským králem Chazaelem. ¹⁵Pak se ale král Joram vrátil do Jizreelu, aby se léčil z ran, které v boji s aramejským králem Chazaelem utržil.) Jehu prohlásil: „Jestli mě opravdu chcete za krále, nedovolte nikomu uniknout z města a prozradit to v Jizreelu.“ ¹⁶Jehu pak nasedl do vozu a jel do Jizreelu, kam Jorama k jeho lůžku přijel navštívit judský král Achaziáš.

¹⁷Když strážný na jizreelské věži uviděl, jak se blíží Jehuův houf, zvolal: „Vidím nějaký houf!“

Joram na to řekl: „Vyber jezdce a pošli jim ho vstříc, ať se zeptá, zda přináší pokoj.“

¹⁸Jezdec jim tedy vyrazil naproti: „Král se ptá – přinášíš pokoj?“

„Co se staráš o pokoj?“ opáčil Jehu. „Zařaď se za mě!“

Strážný tedy ohlásil: „Posel dojel až k nim, ale nevrací se.“

¹⁹Král jim tedy vyslal naproti dalšího jezdce: „Král se ptá – přinášíš pokoj?“

„Co se staráš o pokoj?“ opáčil Jehu. „Zařaď se za mě!“

²⁰Strážný pak ohlásil: „Dojel až k nim, ale nevrací se. Podle jízdy je to Jehu, syn Nimšiho; jede jako šílený.“

²¹„Zapřahej!“ rozkázal na to Joram. Zapřáhl mu tedy vůz a izraelský král Joram vyrazil. Také judský král Achaziáš vyjel; každý se vydal ve svém voze naproti Jehuovi. Setkali se na pozemku Nábota Jizreelského. ²²Když Joram uviděl Jehua, zeptal se: „Jehu, je pokoj?“

„Jak může být pokoj,“ zvolal Jehu, „dokud je tu všude kolem smilstvo a čarodějnictví tvé matky Jezábel!“

²³Nato Joram prudce obrátil vůz a ujížděl pryč. Ještě stačil křiknout na Achaziáše: „Achaziáši, zrada!“

²⁴Vtom ale Jehu napjal luk a zasáhl Jorama mezi lopatky, takže mu šíp pronikl srdcem a on se zhroutil na podlahu svého vozu. ²⁵„Vezmi ho a pohoď na poli Nábota Jizreelského,“ řekl pak Jehu svému pobočníku Bidkarovi. „Jen si vzpomeň, jak jsme spolu jeli na vozech za jeho otcem Achabem, když nad ním Hospodin vynesl ortel: ²⁶Za krev Nábota a jeho synů, kterou jsem tu včera viděl prolévat, mi zaplatíš zde na tomto poli, praví Hospodin.“ Takže ho vezmi a pohoď na tom poli, jak řekl Hospodin.“^a

²⁷Jakmile judský král Achaziáš viděl, co se děje, ujížděl pryč k Bet-haganu. Jehu se ale pustil za ním a křičel: „Toho taky!“ Zasáhli ho ve voze na svahu Gur poblíž Jibleamu. Dojel ale až do Megida, kde zemřel. ²⁸Jeho služebníci ho převezli do Jeruzaléma a pochovali ho k jeho otcům do jeho hrobu ve Městě Davidově.

²⁹Achaziáš kraloval nad Judou od jedenáctého roku Achabova syna Jorama.

Smrt Jezábel

³⁰Jehu pak dorazil do Jizreelu. Když to Jezábel uslyšela, nalíčila si oči, upravila si účes a vyhlédla z okna. ³¹Jehu právě vjížděl do brány. „Přinášíš pokoj, ty Zimri, vrahu svého pána?“^b zavolala.

^a26 1.Král 21:19

^b31 1.Král 16:9–10

³²On se podíval směrem k oknu a vykřikl: „Kdo je se mnou? Kdo?“ Vyhlédli dva nebo tři komorníci. ³³„Shodte ji dolů,“ zavolal, a tak ji shodili. Krev vystříkla na zeď i na koně, kteří ji udupali.

³⁴Jehu vešel dovnitř, pojedl, popil a potom řekl: „Postarejte se o tu proklatou a pohřbete ji. Přece jen to byla královská dcera.“ ³⁵Šli ji tedy pohřbít, ale našli z ní už jen lebku, nohy a ruce. ³⁶Když se vrátili a oznámili mu to, odpověděl: „Tak znělo slovo Hospodinovo skrze jeho služebníka Eliáše Tišbejského: „Tělo Jezabel budou žrát psi z celého jizreelského okolí. ³⁷Mrtvola Jezabel zůstane jako hnůj na jizreelském poli, aby nikdo nemohl říci: To byla Jezabel.““^a

Vyhlazení Achabova domu

10 Achab měl v Samaří sedmdesát synů. Jehu proto do Samaří poslal listy jizreelským velmožům, stařešinům města a vychovatelům Achabových synů. Napsal jim: ²„Máte syny svého pána, máte vozy a koně, opevněné město a zbraně. Nuže, jakmile dostanete tento list, ³vyberte ze synů svého pána toho nejlepšího a nejschopnějšího, dosadte ho na trůn jeho otce a bojujte za dům svého pána!“

⁴Oni ale dostali hrozný strach. Řekli si: „Když před ním neobstáli dva králové, jak obstojíme my?“ ⁵Správce paláce i správce města se stařešiny a vychovateli proto Jehuovi vzkázali: „Jsme tvoji služebníci! Uděláme, cokoli nám řekneš. Nikoho za krále nedosadíme. Uděláme, co budeš chtít.“

⁶Napsal jim tedy druhý list: „Jestli jste se mnou a chcete mě poslouchat, vezměte hlavy všech synů svého pána a přijďte zítra touto dobou za mnou do Jizreelu.“

Oněch sedmdesát královských synů vyrůstalo u předních mužů města, kteří se o ně starali. ⁷Jakmile ten list dostali, vzali královské syny a všech sedmdesát jich povraždili. Jejich hlavy naskládali do košů, které pak odeslali do Jizreelu.

⁸K Jehuovi přišel posel a oznamoval: „Přinesli hlavy královských synů.“

„Složte je u brány na dvě hromady a nechte je tam do rána!“ odpověděl.

⁹Ráno pak vyšel ven, postavil se před lid a promluvil k nim: „Tak vy jste spravedliví. Ano, já jsem zosnoval spiknutí proti svému pánu a zabil jsem ho. Kdo ale povraždil všechny tyhle?! ¹⁰Proto vězte, že ani jediné slovo, které Hospodin vyřkl proti domu Achabovu, neselže. Hospodin vykonal, co řekl skrze svého služebníka Eliáše!“ ¹¹Pak Jehu v Jizreelu pobil všechny pozůstalé z Achabova domu a také všechny jeho přední muže, přátele i kněze. Nikoho nenechal naživu.

¹²Poté se Jehu vypravil do Samaří. Když projížděl Bet-ekedem pastýřů,

¹³narazil tam na příbuzné judského krále Achaziáše. „Kdo jste?“ zeptal se.

„Jsme Achaziášovi příbuzní. Jdeme pozdravit syny krále a syny královny matky.“

¹⁴„Zajměte je živé!“ rozkázal Jehu. Zajali je tedy živé a všech dvačtyřicet jich pak pobili u bet-ekedské nádrže. Nikoho neušetřil.

¹⁵Cestou odtud narazil na Jonadaba, syna Rechabova, který ho přicházel pozdravit. „Jsi mi oddaný tak jako já tobě?“ zeptal se ho.

„Ano, jistěže ano,“ odvětil Jonadab.

„Tak mi podej ruku,“ vyzval ho. Když mu Jonadab podal ruku, vytáhl ho k sobě na vůz ¹⁶a řekl: „Pojed' se mnou a sleduj mou horlivost pro Hospodina!“ A tak jeli spolu v jeho voze. ¹⁷Jakmile přijel do Samaří, pobil tam všechny Achabovy příbuzné, kteří ještě zbyli. Úplně je vyhladil, přesně jak Hospodin řekl skrze Eliáše.“

Vyhlazení ctitelů Baala

¹⁸Pak Jehu shromáždil všechny lid a promluvil k nim: „Achab sloužil Baalovi málo. Jehu mu bude sloužit víc. ¹⁹Proto teď ke mně svolujte všechny Baalovy proroky, všechny jeho ctitele a všechny jeho kněze. Nikdo ať nechybí, protože chci uspořádat velikou oběť Baalovi. Kdokoli bude chybět, nezůstane naživu!“ (Byla to ovšem Jehuova lest, aby mohl vyhubit Baalovy ctitele.)

²⁰„Zasvěťte slavnost Baalovi,“ přikázal Jehu, a tak to rozhlásili. ²¹Jehu nechal obeslat celý Izrael, a tak přišli všichni Baalovi ctitelé. Nebyl jediný, který by nepřišel. Vešli do Baalova chrámu a naplnili ho od jednoho konce k druhému. ²²„Vydávej roucha všem Baalovým ctitelům!“ přikázal Jehu správci rouch a ten jim rozdál roucha.

²³Nakonec do Baalova chrámu přišel Jehu s Jonadabem, synem Rechabovým, a řekl Baalovým ctitelům: „Přesvědčte se, jestli mezi vámi nejsou nějakí ctitelé Hospodina. Dohlédněte, aby tu byli jen ctitelé Baalovi.“

²⁴Poté přistoupili k obětním hodům a zápalným obětem. Jehu zatím venku rozestavěl osmdesát mužů a varoval je: „Za ty lidi mi ručíte. Kdo nechá jediného z nich uniknout, zaplatí za něj životem!“

²⁵Když byli hotovi s přípravou zápalné oběti, Jehu přikázal svým strážcům a pobočníkům: „Jděte a bijte je. Nikdo ať neunikne!“ Pobili je tedy ostřím meče a nechali je tam ležet. Strážci a pobočníci pronikli až do vnitřní svatyně Baalova chrámu. ²⁶Pak z Baalova chrámu vynesli posvátný sloup a spálili ho. ²⁷Strhli Baalův sloup, strhli Baalův chrám a zřídili tam veřejné záchody, které tam jsou dodnes.

²⁸Tak Jehu vymýtil Baala z Izraele. ²⁹Jehu se ale neodvrátil od hříchů Jeroboáma, syna Nebatova, který svedl celý Izrael, totiž od těch zlatých telat v Bet-elu a Danu.^b

³⁰Hospodin Jehuovi řekl: „Dobře jsi vykonal, co je v mých očích správné. Udělal jsi s Achabovým domem všechno, co jsem chtěl, a proto budou na izraelském trůnu sedět čtyři tví potomci.“

³¹Jehu se ale nesnažil dodržovat Zákon Hospodina, Boha Izraele, celým svým srdcem a neodvrátil se od hříchů Jeroboáma, který svedl celý Izrael.

³²Hospodin v té době začal Izrael ořezávat. Chazael na ně zaútočil po celé hranici ³³východně od Jordánu. Zabral celou zemi Gileád, totiž území Gáda, Rubena a Manasese od Aroeru na potoce Arnon přes Gileád až k Bášanu.

³⁴Ostatní Jehuovy skutky – co všechno vykonal, a jak byl udatný – o tom všem se, jak známo, píše v Kronice izraelských králů. ³⁵Jehu pak ulehl ke svým otcům a byl pochován v Samaří. Na jeho místě se stal králem jeho syn Joachaz. ³⁶Jehu kraloval v Samaří nad Izraelem celkem dvacet osm let.

^a17 1.Král 21:21

^b29 1.Král 12:28–30

Atalia, královna judská

11 Když Achaziášova matka Atalia viděla, že její syn je mrtev, rychle vyhladila všechny, kdo měli královský původ. ²Achaziášově sestře Jošebě, dceři krále Jehorama, se ale podařilo unést Achaziášova syna Joaše zprostřed královských synů, kteří měli zemřít, a spolu s jeho kojnou ho před Ataliou ukryla v ložnici. Díky tomu nebyl zabit. ³Ukryval se s ní v Hospodinově chrámu šest let, dokud v zemi vládla Atalia.

⁴Sedmého roku kněz Jojada obeslal setníky, palácovou gardu i strážě a pozval je k sobě do Hospodinova chrámu. Tam s nimi pod přísahou uzavřel smlouvu a ukázal jim královského syna. ⁵Potom jim nařídil: „Provedete to takhle: Třetina z vás, kteří máte v sobotu nastoupit službu, bude hlídat u královského paláce, ⁶další třetina u brány Sur a další u brány za strážnicí. Tak budete držet stráž kolem chrámu ze všech stran. ⁷Vy ze dvou zbývajících oddílů, kteří máte v sobotu odejít, zůstanete na stráží Hospodinova chrámu při králi. ⁸Obklopíte krále, každý se zbraní v ruce. Kdokoli se přiblíží k vašim řadám, zemře. Musíte zůstat při králi, kamkoli se pohne.“

⁹Setníci to provedli přesně, jak jim kněz Jojada nařídil. Každý vzal své muže, jak ty, kteří v sobotu nastupovali, tak ty, kteří právě odcházeli, a přišli ke knězi Jojádovi. ¹⁰Ten rozdál setníkům kopí a Davidovy štíty uložené v Hospodinově chrámu. ¹¹Strážní se rozestavěli, aby všichni se zbraní v ruce obklopili krále od pravé strany chrámu až k jeho levé straně, u oltáře před chrámem.

¹²Potom k nim Jojada přivedl králova syna, vložil mu na hlavu korunu, dali mu opis smlouvy a prohlásili ho za krále. Když ho pomazali, začali tleskat a volat: „Ať žije král!“

¹³Jak se všichni sbíhali, Atalia zaslechla hluk. Vešla za nimi do Hospodinova chrámu, ¹⁴a hle – u sloupu stojí právoplatný král s veliteli a trubači po boku! Všechn lid země se radoval a troubil na trubky. Atalia roztrhla své roucho a vykřikla: „Spiknutí! Spiknutí!“

¹⁵Kněz Jojada za ní poslal setníky velící vojsku. Prikázal jim: „Odvedte ji mezi oddíly. Kdo bude s ní, toho popravte.“ (Kněz totiž nechtěl, aby byla zabita u Hospodinova chrámu.) ¹⁶Chopili se jí, a když vešla Koňskou bránou do královského paláce, zabili ji.

¹⁷Jojada zavázal krále i lid Hospodinovou smlouvou, že budou Hospodinův lid. Uzavřel také smlouvu mezi králem a lidem. ¹⁸Všechn lid země pak vyrazil k Baalovu chrámu a zbořili ho. Jeho oltáře a sochy rozbili napadrt a Baalova kněze Matana zabili před těmi oltáři.

Kněz Jojada pak ustanovil dohled nad Hospodinovým chrámem. ¹⁹Vzal setníky, palácovou gardu i strážě a spolu se vším lidem země vedli krále z Hospodinova chrámu Bránou strážců do královského paláce. Tam dosedl na královský trůn. ²⁰Všechn lid země se radoval a ve městě zavládl klid, protože Atalia byla u královského paláce popravena.

Joaš, král judský

12 Joaš se stal králem v sedmi letech. ²Začal kralovat sedmého roku Jehuova a kraloval v Jeruzalémě čtyřicet let. Jeho matka se jmenovala Cibia z Beer-šeby. ³Po celou dobu, kdy Joaše učil kněz Jojada, dělal, co

je v Hospodinových očích správné. ⁴Obětní výšiny ale nebyly odstraněny, a tak lid nadále obětoval a pátil kadidlo na výšinách.

⁵Joaš řekl kněžím: „Shromážděte všechno zasvěcené stříbro, které se přináší do Hospodinova chrámu – stříbro vybírané při sčítání, stříbro věnované při osobních slibech a všechno stříbro, které se přináší do Hospodinova chrámu jako dobrovolný dar. ⁶Každý kněz ať vezme stříbro od jednoho z pokladníků a opraví za něj jakoukoli škodu, která se na chrámu najde.“

⁷Kněží ale ještě ani třiadvacátého roku krále Joaše škody na chrámu neopravili. ⁸Král Joaš si proto zavolal kněze Jojadu i ostatní kněze a otázal se: „Proč neopravujete škody na chrámu? Neberte od pokladníků už žádné další stříbro, ale věnujte ho na opravy chrámu.“ ⁹Kněží tedy souhlasili, že už od lidí nebudou vybírat stříbro a že nebudou opravovat chrám sami.

¹⁰Kněz Jojada pak vzal jednu truhlici, udělal v jejím víku otvor a postavil ji vedle oltáře vpravo od brány k Hospodinovu chrámu. Kněží, strážci prahu, pak do ní dávali všechno stříbro, které se přinášelo do Hospodinova chrámu. ¹¹Když viděli, že je v truhlici už hodně stříbra, přišel královský písař s nejvyšším knězem a stříbro přinesené do Hospodinova chrámu spočítali a zabalili. ¹²Odměřené stříbro pak předávali mistrům zodpovědným za práci na Hospodinově chrámu. Ti na obnovu Hospodinova chrámu najímali tesaře a stavitele, ¹³zedníky a kameníky. Platili také za dřevo a tesaný kámen na opravu Hospodinova chrámu a za všechny ostatní výdaje při opravě chrámu.

¹⁴Stříbro přinesené do Hospodinova chrámu se nepoužívalo k výrobě stříbrných kalichů, kratiknotů, misek, trub ani žádného jiného vybavení Hospodinova chrámu, ať zlatého či stříbrného. ¹⁵Používalo se totiž na platy dělníků, kteří za ně opravovali Hospodinův chrám. ¹⁶Mistři, kterým se vydávalo stříbro na výplaty dělníků, jednali tak svědomitě, že se od nich ani nežádalo vyúčtování. ¹⁷Stříbro z obětí odškodnění a z obětí za hřích se ovšem na Hospodinův chrám neodevzdávalo; to patřilo kněžím.

¹⁸Tehdy vytáhl aramejský král Chazael, zaútočil na Gat a dobyl ho. Potom se Chazael rozhodl, že potáhne na Jeruzalém. ¹⁹Judský král Joaš proto vzal všechny zasvěcené dary svých předků, judských králů Jošafata, Jehorama a Achaziáše, i vlastní zasvěcené dary a všechno zlato, které se našlo v pokladnicích Hospodinova chrámu i královského paláce, a poslal to aramejskému králi Chazaelovi. Ten pak od Jeruzaléma odtáhl.

²⁰Ostatní Joašovy skutky – o všem, co vykonal – se, jak známo, píše v Kronice judských králů. ²¹Proti Joašovi se spikli jeho vlastní dvořané a zabili ho poblíž Bet-mila na cestě do Síly. ²²Dvořané, kteří ho zavraždili, byli Jozabad, syn Šimeatův, a Jehozabad, syn Šomerův. Joaš byl pochován ke svým otcům ve Městě Davidově. Na jeho místě pak kraloval jeho syn Amaciáš.

Joachaz, král izraelský

13 Třiadvacátého roku judského krále Joaše, syna Achaziášova, se izraelským králem stal Joachaz, syn Jehuův. Kraloval v Samaří sedmáct let ²a páchal, co je v Hospodinových očích zlé. Následoval hříchy Jeroboáma, syna Nebatova, který svedl celý Izrael, a neodvrátil se od nich.

³Hospodin proto vzplanul proti Izraeli hněvem a nadlouho je vydal do rukou aramejského krále Chazaela i jeho syna Ben-hadada.

⁴Joachaz ale prosil Hospodina o milost a Hospodin ho vyslyšel. Viděl totiž trápení, kterým aramejský král Izrael sužoval. ⁵Hospodin tehdy Izraeli dal zachránce, takže se synové Izraele z moci Aramu vymanili a mohli žít ve svém vlastním tak jako kdysi. ⁶Neodvrátili se ale od hříchů domu Jeroboáмова, který svedl celý Izrael, a pokračovali v nich. V Samaří dokonce stál Ašeřin posvátný kůl. ⁷Proto z Joachazova vojska nezbylo více než 50 jezdců, 10 vozů a 10 000 pěšáků. Tak je aramejský král zničil. Rozdrtil je na prach.

⁸Ostatní Joachazovy skutky – co všechno vykonal a jak byl udatný – o tom se, jak známo, píše v Kronice izraelských králů. ⁹Potom Joachaz ulehл ke svým otcům a byl pochován v Samaří. Na jeho místě pak kraloval jeho syn Jehoáš.

Jehoáš, král izraelský

¹⁰Sedmatřicátého roku judského krále Joaše se izraelským králem stal Jehoáš, syn Joachazův. Kraloval šestnáct let ¹¹a páchal, co je v Hospodinových očích zlé. Neodvrátil se od žádných hříchů Jeroboáma, syna Nebatova, který svedl celý Izrael, ale pokračoval v nich.

¹²Ostatní Jehoášovy skutky – co všechno vykonal a jak udatně bojoval s judským králem Amaciášem – o tom se, jak známo, píše v Kronice izraelských králů. ¹³Potom Jehoáš ulehл ke svým otcům a na jeho trůn dosedl Jeroboám. Jehoáš byl pochován v Samaří mezi izraelskými králi.

Elíšova smrt

¹⁴Když Elíša na smrt onemocněl, izraelský král Jehoáš ho navštívil, plakal nad ním a volal: „Otče můj, otče můj! Jízdo izraelská!“^a

¹⁵Elíša mu řekl: „Přines luk a šípy.“ Když je přinesl, ¹⁶Elíša mu řekl: „Polož ruku na luk.“ A když to udělal, Elíša položil své ruce na ruce královy. ¹⁷„Otevři okno na východ,“ řekl mu Elíša, a když je otevřel, řekl mu: „Střel!“ Jakmile vystřelil, Elíša zvolal: „Šíp Hospodinova vítězství! Šíp vítězství nad Aramem! Udeříš na Arama v Afeku a úplně ho rozdrtíš.“

¹⁸Potom řekl: „Vezmi šípy.“ Když je vzal, Elíša mu řekl: „Udeř jimi o zem! Izraelský král udeřil třikrát a přestal. ¹⁹Tehdy se na něj Boží muž rozhněval: „Měl jsi udeřit pětkrát nebo šestkrát – pak bys Arama úplně rozdrtil! Teď ho ale porazíš jen třikrát.“

²⁰Elíša pak zemřel a byl pochován.

Příští jaro do země vtrhli moábští nájezdníci. ²¹Izraelci právě kohosi pohřbívali, když vtom uviděli nájezdníky. Hodili ho tedy do Elíšova hrobu a utekli. Jakmile ten muž dopadl na Elíšovy kosti, ožil a postavil se na nohy.

²²Aramejský král Chazael trápil Izrael po celou dobu Joachazovy vlády. ²³Hospodin se ale nad nimi smiloval. Slítoval se a shlédl na ně kvůli své smlouvě s Abrahamem, Izákem a Jákobem. Nechtěl dopustit jejich zkázu a dosud je nevyhnal ze své blízkosti.

²⁴Aramejský král Chazael pak zemřel a na jeho místě začal kralovat jeho syn Ben-hadad. ²⁵Jehoáš, syn Joachazův, tehdy na Ben-hadadovi, synu

^a14 srov. 2.Král 2:12

Chazaelovu, znovu dobyl města, která Chazael ve válce vzal jeho otci Joachazovi. Jehoáš ho třikrát porazil a dobyl ta izraelská města zpět.

Amaciáš, král judský

14 Druhého roku izraelského krále Jehoáše, syna Joachazova, začal kralovat Amaciáš, syn Joaše, krále judského. ²Stal se králem v pětadvaceti letech a kraloval v Jeruzalémě dvacet devět let. Jeho matka se jmenovala Joadan a byla z Jeruzaléma. ³Dělal, co je v Hospodinových očích správné, ale ne tak jako jeho otec David. Ve všem se řídil příkladem svého otce Joaše. ⁴Obětní výšiny ale nebyly odstraněny, a tak lid nadále obětoval a páčil kadidlo na výšinách.

⁵Jakmile měl Amaciáš království pevně v rukou, nechal pobít ty své dvořany, kteří zabili jeho královského otce. ⁶Syny těch vrahů ale nepopravil, neboť v knize Mojžíšova zákona je psáno, že Hospodin přikázal: „Rodiče nemohou platit životem za své děti ani děti za své rodiče. Každý zaplatí životem za svůj vlastní hřích.“^a

⁷To on porazil 10 000 Edomců v Solném údolí. V oné bitvě dobyl Selu, přejmenoval ji na Jokteel a tak se jmenuje dodnes.

⁸Amaciáš tenkrát vzkázal izraelskému králi Jehoášovi, synu Joachaze, syna Jehuova: „Pojďme se utkat!“

⁹Izraelský král Jehoáš ale judskému králi Amaciášovi vzkázal:

„Jeden bodlák v Libanonu vzkázal cedru v Libanonu:
Dej svou dceru mému synu za ženu!
Jedno zvíře v Libanonu šlo okolo
a ten bodlák pošlapalo.

¹⁰Porazil jsi Edoma, srdce se ti dme. Jen se chlub, ale raději zůstaň doma. Proč si říkáš o neštěstí? Chceš padnout a strhnout s sebou i Judu?“

¹¹Amaciáš ale neposlechl. Izraelský král Jehoáš tedy vytáhl a utkal se s judským králem Amaciášem u judského Bet-šemeše. ¹²Juda byl Izraelem poražen a celé jeho vojsko se rozuteklo domů. ¹³Izraelský král Jehoáš zajal judského krále Amaciáše, syna Joašova, syna Achaziášova, u Bet-šemeše, odkud se vypravil na Jeruzalém. Od Efraimské brány až k Nárožní bráně proboural v jeruzalémských hradbách trhlínu na 400 loktů^b širokou. ¹⁴Pobral všechno zlato a stříbro i všechny nádoby, které se našly v Hospodinově chrámu i v pokladnicích královského paláce. Potom se s rukojmími vrátil do Samaří.

¹⁵Ostatní Jehoášovy skutky – co všechno vykonal a jak udatně bojoval s judským králem Amaciášem – o tom se, jak známo, píše v Kronice izraelských králů. ¹⁶Potom Jehoáš ulehl ke svým otcům a byl pochován v Samaří mezi izraelskými králi. Na jeho místě pak začal kralovat jeho syn Jeroboám.

¹⁷Judský král Amaciáš, syn Joašův, žil po smrti izraelského krále Jehoáše, syna Joachazova, ještě patnáct let. ¹⁸Ostatní Amaciášovy skutky jsou, jak známo, sepsány v Kronice judských králů. ¹⁹V Jeruzalémě proti němu zosnovali spiknutí. Utekl sice do Lachiše, ale i tam za ním poslali vrahy,

^a6 Deut 24:16 ^b13 asi 180 m

kterí ho zabili. ²⁰Převezli ho na koni a pochovali ho v Jeruzalémě, ve Městě Davidově, k jeho předkům.

²¹Všechny judský lid pak vzal Azariáše, ^a kterému bylo šestnáct let, a prohlásili ho za krále na místě jeho otce Amaciáše. ²²To on vybudoval Eilat a vrátil ho Judovi poté, co král Amaciáš ulehł ke svým otcům.

Jeroboám II., král izraelský

²³Patnáctého roku judského krále Amaciáše, syna Joašova, se stal izraelským králem Jeroboám, syn Jehoášův. Kraloval v Samaří čtyřicet jedna let ²⁴a páchal, co je v Hospodinových očích zlé. Neodvrátil se od žádných hříchů Jeroboáma, syna Nebatova, který svedl celý Izrael. ²⁵To on obnovil hranice Izraele od Lebo-chamátu až k Mrtvému moři v Aravě, jak to Hospodin, Bůh Izraele, řekl ústy svého služebníka Jonáše, syna Amitajova, proroka z Gat-cheferu.^b

²⁶Hospodin viděl trpké trápení Izraele, že je konec s pánem i kmánem a že Izrael nemá, kdo by mu pomohl. ²⁷A protože se Hospodin rozhodl, že nevyhladí jméno Izraele pod nebem, zachránil je skrze Jeroboáma, syna Jehoášova.

²⁸Ostatní Jeroboámovy skutky – co všechno vykonal a jak udatně bojoval, když Izraeli navrátil Damašek i judský Chamát – o tom se, jak známo, píše v Kronice izraelských králů. ²⁹Potom Jeroboám ulehł ke svým otcům a byl pochován mezi izraelskými králi. Na jeho místě pak začal kralovat jeho syn Zachariáš.

Azariáš, král judský

15 Sedmadvacátého roku izraelského krále Jeroboáma začal nad Judou kralovat Azariáš,^c syn Amaciáše. ²Stal se králem v šestnácti letech a kraloval v Jeruzalémě padesát dva let. Jeho matka se jmenovala Jecholia a byla z Jeruzaléma. ³Dělal, co je správné v Hospodinových očích, přesně jako jeho otec Amaciáš. ⁴Obětní výšiny ale nebyly odstraněny, a tak lid nadále obětoval a páčil kadidlo na výšinách. ⁵Hospodin tohoto krále rasil malomocenstvím, takže až do dne své smrti bydlel v odděleném domě. Královský palác tehdy spravoval jeho syn Jotam, který také vládl lidu.

⁶Ostatní Azariášovy skutky – co všechno vykonal – o tom se, jak známo, píše v Kronice judských králů. ⁷Když Azariáš ulehł ke svým otcům, pochovali ho mezi jeho předky ve Městě Davidově. Na jeho místě pak začal kralovat jeho syn Jotam.

Zachariáš, král izraelský

⁸Osmatřicátého roku judského krále Azariáše se izraelským králem stal Zachariáš, syn Jeroboámův. Kraloval v Samaří šest měsíců ^aa páchal, co je v Hospodinových očích zlé, tak jako jeho otcové. Neodvrátil se od hříchů Jeroboáma, syna Nebatova, který svedl celý Izrael.

¹⁰Šalum, syn Jábešův, proti němu zosnoval spiknutí a před lidmi ho napadl. Poté, co ho zavraždil, se stal králem místo něj.

¹¹Ostatní Zachariášovy skutky jsou, jak známo, sepsány v Kronice izraelských králů. ¹²Hospodin kdysi dal Jehuovi slovo: „Na izraelském trůnu budou sedět čtyři tví potomci.“^d A tak se také stalo.

^a21 jiným jménem *Uziáš* (2.Král 15:1; 2.Let 26:1)
Uziáš (2.Let 26:1)

^b25 Jon 1:1

^c1 jiným jménem

^d12 2.Král 10:30

Šalum, král izraelský

¹³Devětatřicátého roku judského krále Uziáš se v Samaří stal králem Šalum, syn Jábešův. Kraloval jeden měsíc. ¹⁴Z Tirsy totiž vytáhl Menachem, syn Gadiho, dorazil k Samaří a tam Šalum, syna Jábešova, napadl. Poté, co ho zavraždil, se stal králem místo něj.

¹⁵Ostatní Šalumovy skutky – včetně spiknutí, které zosnoval – jsou sepsány v Kronice izraelských králů.

¹⁶Menachem tenkrát vytáhl z Tirsy, přepadl Tipsach, a když mu odmítli otevřít, vybil celé to město i okolí a všechny těhotné tam rozpáral.

Menachem, král izraelský

¹⁷Devětatřicátého roku judského krále Uziáš se izraelským králem stal Menachem, syn Gadiho. Kraloval v Samaří deset let ¹⁸a páchal, co je v Hospodinových očích zlé. Za celou tu dobu se neodvrátil od žádného z hříchů Jeroboáma, syna Nebatova, který svedl celý Izrael.

¹⁹Do země pak přitáhl asyrský král Pul^a a Menachem mu odevzdal 1 000 talentů stříbra,^b aby získal jeho podporu a udržel si královskou moc.

²⁰Menachem to stříbro vymohl od Izraelců. Každý zámožný člověk musel králi odevzdat 50 šekelů stříbra,^c aby měl Menachem co dát asyrskému králi. Ten se pak ale obrátil zpět a v zemi se nezdržel.

²¹Ostatní Menachemovy skutky – co všechno vykonal – o tom se, jak známo, píše v Kronice izraelských králů. ²²Když Menachem ulehл ke svým otcům, na jeho místě začal kralovat jeho syn Pekachiaš.

Pekachiaš, král izraelský

²³Padesátého roku judského krále Azariáš se izraelským králem stal Pekachiaš, syn Menachemův. Kraloval v Samaří dva roky ²⁴a páchal, co je v Hospodinových očích zlé. Neodvrátil se od hříchů Jeroboáma, syna Nebatova, který svedl celý Izrael. ²⁵Pekach, syn Remaliášův, jeho pobočník, proti němu zosnoval spiknutí. Vzal s sebou padesát mužů z Gileádu a zavraždil ho v královském paláci v Samaří a s ním i Argoba a Aria. Poté, co ho zavraždil, se stal králem místo něj.

²⁶Ostatní Pekachiašovy skutky – co všechno vykonal – o tom se píše v Kronice izraelských králů.

Pekach, král izraelský

²⁷Dvaapadesátého roku judského krále Azariáš se izraelským králem stal Pekach, syn Remaliášův. Kraloval v Samaří dvacet let ²⁸a páchal, co je v Hospodinových očích zlé. Neodvrátil se od hříchů Jeroboáma, syna Nebatova, který svedl celý Izrael.

²⁹Za vlády izraelského krále Pekacha přitáhl asyrský král Tiglat-pileasar^d a dobyl Ijon, Abel-bet-maaku, Janoach, Kedeš a Chacor. Zabral Gileád, Galileu i celý kraj Neftalí a lid odvedl do Asýrie. ³⁰Hoše, syn Ely, pak proti Pekachovi, synu Remaliášovu, zosnoval spiknutí. Napadl ho a zavraždil, a tak se dvacátého roku Jotama, syna Uziášova, stal králem místo něj.

³¹Ostatní Pekachovy skutky – co všechno vykonal – o tom se píše v Kronice izraelských králů.

^a19 tj. Tiglat-pileasar III. (744–727 př. n. l.)

^b19 asi 34 tun

^c20 asi 580 g

^d29 tentýž jako Pul (v. 19)

Jotam, král judský

³²Druhého roku izraelského krále Pekacha, syna Remaliášova, začal nad Judou kralovat Jotam, syn Uziášův. ³³Stal se králem v pětadvaceti letech a kraloval v Jeruzalémě šestnáct let. Jeho matka se jmenovala Jeruša, dcera Sádokova. ³⁴Dělal, co je správné v Hospodinových očích, přesně jako jeho otec Uziáš. ³⁵Obětní výšiny ale nebyly odstraněny, a tak lid nadále obětoval a pátil kadidlo na výšinách. To on vystavěl Horní bránu Hospodinova chrámu.

³⁶Ostatní Jotamovy skutky – co všechno vykonal – o tom se, jak známo, píše v Kronice judských králů. ³⁷(V té době začal Hospodin proti Judovi podněcovat aramejského krále Recina a Pekacha, syna Remaliášova.) ³⁸Jotam pak ulehl ke svým otcům a byl pochován mezi svými předky ve městě svého otce Davida. Na jeho místě pak kraloval jeho syn Achaz.

Achaz, král judský

16 Sedmnáctého roku Pekacha, syna Remaliášova, začal nad Judou kralovat Achaz, syn Jotamův. ²Stal se králem ve dvaceti letech a kraloval v Jeruzalémě šestnáct let. Nedělal však, co je v Hospodinových očích správné, jako kdysi jeho otec David, ³ale řídil se způsoby izraelských králů. Vlastního syna dokonce nechal provést ohněm podle ohavných zvyklostí národů, které Hospodin vyhnal před syny Izraele. ⁴Obětoval a pátil kadidlo na posvátných výšinách, návrších a pod kdejakým košatým stromem.

⁵Aramejský král Recin tehdy s izraelským králem Pekachem, synem Remaliášovým, vytáhl do boje proti Jeruzalému. Oblehli Achaze, ale nedokázali ho porazit. ⁶V té době aramejský král Recin vyhnal Judejce z Eilatu a dobyl ho pro Aramejce. Potom se do Eilatu nastěhovali Edomci a bydlí tam až dodnes.

⁷Achaz proto vyslal k asyrskému králi Tiglat-pileasrovi posly s prosbou: „Jsem tvůj služebník, tvůj syn! Přijď mě prosím vysvobodit z rukou aramejského a izraelského krále, kteří mě napadli.“ ⁸Achaz tehdy pobral stříbro a zlato, které se našlo v Hospodinově chrámu i v pokladnicích královského paláce, a poslal to asyrskému králi jako úplatu. ⁹Asyrský král ho vyslyšel. Přitáhl k Damašku, dobyl ho, obyvatele odvedl do Kíru a Recina popravil.

¹⁰Král Achaz se pak vypravil vstříc asyrskému králi Tiglat-pileasrovi do Damašku. Když spatřil damašský oltář, poslal knězi Uriášovi jeho nákres a podrobný popis jeho provedení. ¹¹Kněz Uriáš pak postavil oltář přesně podle údajů, které poslal král Achaz z Damašku. Stihl to ještě předtím, než se král Achaz odtamtud vrátil. ¹²Když král dorazil z Damašku, prohlédl si oltář, přistoupil k němu a obětoval na něm. ¹³Zažehl svou zápalnou i moučnou obět, přinesl úlitbu a skropil oltář krví své pokojné oběti. ¹⁴Bronzový oltář, který stával před Hospodinem, ale nechal odnést z průčelí chrámu, z místa mezi novým oltářem a Hospodinovým chrámem, a postavil ho stranou onoho oltáře směrem na sever.

¹⁵Potom král Achaz přikázal knězi Uriášovi: „Na tomto velkém novém oltáři obětuj ranní zápaly, večerní moučné oběti – zápalnou a moučnou obět za krále i zápalnou a moučnou obět s úlitbou za všechny lid země.

Skrápěj ho krví zápalů a obětí. Co dělat s tím bronzovým oltářem, si ještě rozmyslím.“¹⁶ A kněz Uriáš udělal všechno přesně tak, jak mu Achaz přikázal.

¹⁷Král Achaz pak osekala postranice z bronzových stojanů a sejmula z nich umyvadla.^a Moře sňal z bronzových býků, na nichž spočívalo,^b a položil je na kamenné dláždění.¹⁸ Aby se zalíbil asyrskému králi, nechal z chrámu odstranit podstavec trůnu,^c který tam předtím postavili, a zrušil vnější královský vchod do Hospodinova chrámu.

¹⁹Ostatní Achazovy skutky – co všechno vykonal – o tom se, jak známo, píše v Kronice judských králů.²⁰ Achaz ulehl ke svým otcům a byl pochován mezi svými předky ve Městě Davidově. Na jeho místě pak začal královat jeho syn Ezechiáš.

Hoše, poslední král izraelský

17 Dvanáctého roku judského krále Achaze se izraelským králem stal Hoše, syn Ely. Kraloval v Samaří devět let^{2a} a páchal, co je v Hospodinových očích zlé, i když ne tak jako izraelští králové před ním.

³Napadl ho asyrský král Šalman-assar.^d Hoše byl totiž jeho vazalem a odváděl mu dávky,⁴ ale asyrský král odhalil jeho zradu: Hoše poslal vyslance k egyptskému vládci do Soa a přestal asyrskému králi odvádět každoroční daň. Proto ho asyrský král zajal a v poutech vsadil do vězení.⁵ Asyrský král vtrhl do celé země, přitáhl až k Samaří a tři roky město obléhal.⁶ Devátého roku Hošeoovy vlády konečně Samaří dobyl a Izraelece odvedl do Asýrie. Usídlil je v Chalachu a Chaboru na řece Gozan a v mědských městech.

⁷Stalo se to proto, že synové Izraele hřešili proti Hospodinu, svému Bohu, který je vyvedl z Egypta, z moci egyptského vládce faraona. Uctívali cizí bohy⁸ a řídili se zvyklostmi národů, které před nimi Hospodin vyhnal, a zvyklostmi izraelských králů.⁹ Synové Izraele prováděli špatnosti proti Hospodinu, svému Bohu. Ve všech svých městech – od hlídkových věží až po pevnosti – si nastavili obětní výšiny.¹⁰ Na kdejakém vyšším návrší a pod kdejakým košatým stromem si nadělali posvátné sloupce a Ašeřiny kůly.¹¹ Na všech těch výšinách pálili kadidlo, jako to dělali pohané, které před nimi Hospodin vyhnal. Prováděli zlé věci a popouzeli Hospodina.¹² Sloužili hnusným modlám, ačkoli jim Hospodin řekl: „To nesmíte!“^e

¹³Hospodin varoval Izrael i Judu skrze všechny své proroky a vidoucí: „Odvráťte se od svých zlých cest a dodržujte má přikázání a ustanovení! Tak to stojí v celém Zákoně, který jsem svěřil vašim otcům a který jsem vám předal skrze své služebníky proroky.“¹⁴ Oni však neposlechli a zatvrdili se. Byli tvrdší než jakýsi kámen jako jejich otcové, kteří nevěřili v Hospodina, svého Boha.^f¹⁵ Zavrhl jeho pravidla, jeho smlouvu, kterou uzavřel s jejich otci, i jeho výstrahy, jimiž je varoval. Marnost následovali a marností se stali. Následovali národy ve svém okolí, ačkoli jim Hospodin řekl: „To nesmíte!“^g¹⁶ Opustili všechna přikázání Hospodina, svého Boha, a odlili si dvě telata. Vyrobili si také posvátné kůly, klaněli se všem nebeským zástupům a sloužili Baalovi.¹⁷ Své syny a dcery prováděli ohněm a zabývali se

^a17 1.Král 7:27–29 ^b17 1.Král 7:25 ^c18 podle LXX (MT: *sobotní baldachýn?*)

^d3 Šalman-assar V. (726–722 př. n. l.), syn Tiglat-pileasa III. (2.Král 15:29) ^e12 Exod

20:4–5 ^f14 Exod 32:9; 33:5; Deut 31:27 ^g15 Deut 12:29–31

čarováním a věštěním. Zaprodali se, páchali, co je v Hospodinových očích zlé, a popouzeli ho.

¹⁸Hospodin se na Izrael nesmírně rozhněval a vyhnal je ze své blízkosti. Ponechal tam jen samotný kmen Juda. ¹⁹Ani Juda však nedodržoval příkázání Hospodina, svého Boha. Řídili se zvyklostmi Izraele, jednali jako oni. ²⁰Hospodin pak celé pokolení Izraele zavrhl. Ponížil je, vydával je do rukou nájezdníků, až je nakonec zapudil ze své blízkosti. ²¹Když odtrhl Izrael od domu Davidova, udělali si králem Jeroboáma, syna Nebatova. Jeroboám ale Izrael odvrátil od Hospodina a svedl je k velikému hříchu. ²²Synové Izraele pak pokračovali ve všech hříších, které páchal Jeroboám, a neodvrátili se od nich. ²³Nakonec tedy Hospodin vyhnal Izrael ze své blízkosti, jak je varoval skrze všechny své služebníky proroky. Izrael je proto až dodnes vystěhován ze své země do Asýrie.

Pohané v Samaří

²⁴Asyrský král pak přivedl pohany z Babylonu, Kúty, Avy, Chamátu a Sefarvaimu a usídlil je v samařských městech namísto synů Izraele. Tak ovládli Samaří a zabydleli se v izraelských městech. ²⁵Když tam začali žít, nesloužili Hospodinu, a tak na ně poslal lvy, kteří je zabíjeli. ²⁶Asyrský král tehdy dostal zprávu: „Národy, které jsi vystěhoval a přesídlil do samařských měst, neznají způsoby Boha té země, a tak na ně poslal lvy, kteří je zabíjejí. Je to proto, že neznají způsoby Boha té země.“

²⁷Asyrský král proto vydal rozkaz: „Doveďte tam jednoho z kněží, které jste odtud vyhnali. Smí“ se tam vrátit a žít tam, aby je vyučoval způsobům Boha té země.“ ²⁸Jeden z kněží odvěčených ze Samaří tedy přišel, usadil se v Bet-elu a učil je, jak uctívat Hospodina.

²⁹Každý z těch národů si ale ve městě, kam přišel bydlet, nadělal vlastní bohy a vystavili si je ve svatyních, které Samaritáni postavili na svých obětních výšinách. ³⁰Babylóňané si udělali Sukot-benot, obyvatelé Kútu si udělali Nergala, Chamátané si udělali Ašima, ³¹Avijci si udělali Nibchaza a Tartaka. Obyvatelé Sefarvaimu spalovali své děti v ohni sefarvaimským božstvům Adramelechovi a Anamelechovi. ³²K tomu pak ještě uctívali Hospodina; zřídili si ale své vlastní kněze posvátných výšin, kteří za ně obětovali ve svatyních na výšinách. ³³Uctívali sice Hospodina, ale sloužili také svým vlastním bohům podle zvyklostí těch národů, z nichž byli vystěhováni.

³⁴Až dodnes se řídí podle svých starých zvyků. Nebojí se Hospodina a neřídí se podle jeho ustanovení a práv ani podle Zákona a příkázání, která Hospodin svezl synům Jákoba, jemuž dal jméno Izrael. ³⁵S těmi Hospodin kdysi uzavřel smlouvu a přikázal jim: „Neuctívejte cizí bohy, nekleňte se jim, neslužte jim ani jim neobětujte! ³⁶Pouze Hospodina, který vás vyvedl z Egypta velikou silou a vztaženou paží, jeho jediného ctěte, jemu se klanějte a jemu obětujte. ³⁷Po všechny dny pečlivě dodržujte ustanovení, práva, Zákon a příkázání, která vám napsal. Neuctívejte cizí bohy. ³⁸Nezapomínejte na smlouvu, kterou jsem s vámi uzavřel, a neuctívejte cizí bohy. ³⁹Ctěte jen Hospodina, svého Boha. On vás zachrání z rukou všech vašich nepřátel!“ ⁴⁰Oni však neposlechli a řídili se podle svých starých zvyků.

⁴¹Tyto národy sice začaly uctívat Hospodina, ale nadále sloužily svým modlám. Také jejich synové a synové jejich synů až dodnes jednají tak jako předtím jejich otcové.

PÁD JUDY

Ezechiáš, král judský

18 Třetího roku izraelského krále Hošey, syna Elova, začal nad Judou kralovat Ezechiáš, syn Achazův. ²Stal se králem v pětadvaceti letech a kraloval v Jeruzalémě dvacet devět let. Jeho matka se jmenovala Abija, ⁴dcera Zachariášova. ³Dělal, co je v Hospodinových očích správné, přesně jako kdysi jeho otec David. ⁴To on odstranil obětní výšiny, rozbil posvátné sloupy a rozřezal Ašeřiny kůly. Roztloukl i bronzového hada, kterého kdysi zhotovil Mojžíš; až do té doby mu totiž synové Izraele pálili kadidlo. Říkalo se mu Nechuštan, *Bronzovec*.^b

⁵Ezechiáš spoléhal na Hospodina, Boha Izraele. Mezi všemi judskými králi před ním ani po něm nebyl nikdo jako on. ⁶Lnul k Hospodinu a neuchyloval se od něj. Dodržoval přikázání, která Hospodin vydal Mojžíšovi, ⁷a Hospodin byl s ním. Ve všem, co podnikl, se mu dařilo. Vzbouřil se proti asyrskému králi a přestal mu sloužit. ⁸Také porazil Filištiny až po Gazu a okolí, od hlídkových věží až po pevnosti.

⁹Čtvrtého roku Ezechiášovy vlády (což byl sedmý rok izraelského krále Hošey, syna Elova,) vytáhl asyrský král Šalman-assar^c proti Samaří a oblehl je. ¹⁰Teprve po třech letech je dobyl. Samaří padlo v šestém roce Ezechiášovy vlády, což byl devátý rok izraelského krále Hošey. ¹¹Asyrský král odvedl Izrael do Asýrie a usadil je v Chalachu a Chaboru na řece Gozan a v médských městech. ¹²Stalo se to proto, že neposlouchali Hospodina, svého Boha, ale porušovali jeho smlouvu. Neposlouchali a neřídili se ničím z toho, co přikázal Hospodinův služebník Mojžíš.

Asyrská hrozba

¹³Čtrnáctého roku^d krále Ezechiáše vytáhl asyrský král Senacherib^e proti všem judským opevněným městům a dobyl je. ¹⁴Judský král Ezechiáš vzkázal asyrskému králi do Lachiše: „Pochybil jsem. Jakékoli břímě mi uložíš, to ponesu, jen ode mě prosím odtáhni.“ Asyrský král tedy judskému králi Ezechiášovi uložil zaplatit 300 talentů^f stříbra a 30 talentů^g zlata. ¹⁵Ezechiáš mu odevzdal všechno stříbro, které se našlo v Hospodinově chrámu a v pokladnicích královského paláce. ¹⁶Judský král Ezechiáš tenkrát oloupal dveře i sloupy Hospodinova chrámu, které předtím sám nechal pokrýt zlatem, a odevzdal to asyrskému králi.

¹⁷Asyrský král vyslal z Lachiše do Jeruzaléma ke králi Ezechiášovi svého vrchního velitele, nejvyššího správce a nejvyššího komořího s mocným vojskem. Vytáhli a zamířili k Jeruzalému, vystoupali vzhůru, a když dorazili, postavili se u strouhy Horního rybníka, u silnice k Valchářovu poli. ¹⁸Volali krále, ale vyšel k nim správce paláce Eliakim, syn Chilkíášův, písař Šebna a kancléř Joach, syn Asafův.

^{a2} podle 2.Let 29:1 (MT: *Abi*; jiná varianta téhož jména) ^{b4} Num 21:8–9 ^{c9} Šalman-assar V. (726–722 př. n. l.) ^{d13} 701 př. n. l. ^{e13} nejmnocnější z asyrských vládců (704–681 př. n. l.), nazývaný *Král světa* či *Král králů* ^{f14} asi 10 tun ^{g14} asi 1 tuna

¹⁹Nejvyšší komoří k nim promluvil:

„Vyřiďte Ezechiášovi: Tak praví velkokrál, král Asýrie: V co to doufáš? ²⁰To si myslíš, že pouhá slova nahradí válečné umění a sílu? Na koho to spoléháš, že se mi protiviš? ²¹Spolehl ses na Egypt, na ten nalomený rákos? Kdo se o něj opře, tomu probodne dlaň! Takový je egyptský vládce farao ke všem, kdo na něj spolehnou. ²²Možná mi řeknete: ‚Spoléháme na Hospodina, svého Boha.‘ Není to snad ten, jehož obětní výšiny a oltáře Ezechiáš sám odstranil? Judovi a Jeruzalému pak nařídil: ‚Před tímto oltářem v Jeruzalémě se budete klanět!‘

²³Pojď se teď vsadit s mým pánem, asyrským králem: Dám ti dva tisíce koní, jestli si na ně najdeš jezdce! ²⁴Jak se chceš postavit hejtmanu poslední provincie mého pána, když se spoléháš na vozy a jezdce z Egypta? ²⁵A navíc, cožpak jsem vytáhl toto místo zničit bez Hospodina? To Hospodin mi řekl: ‚Vytáhni proti té zemi a znič ji!‘“

²⁶Eliakim, syn Chilkiášův, Šebna a Joach nejvyššího komořího požádali: „Mluv prosím ke svým služebníkům aramejsky, vždyť rozumíme. Nemluv s námi hebrejsky. Lid na hradbách to slyší.“

²⁷Nejvyšší komoří jim odpověděl: „Copak mě můj pán s těmito slovy poslal za tvým pánem a za tebou? Poslal mě právě za těmi muži na hradbách! Budou žrát svoje lejna a pít svou moč tak jako vy!“

²⁸Pak se nejvyšší komoří postavil a začal hlasitě volat v hebrejštině:

„Slyšte slovo velkokrále, krále Asýrie! ²⁹Tak praví král: Nenechte se od Ezechiáše klamat. Z mé ruky vás vysvobodit nemůže! ³⁰Nenechte se od Ezechiáše navádět k důvěře v Hospodina, když vám tvrdí: ‚Hospodin nás vysvobodí; toto město nepadne asyrskému králi do rukou.‘

³¹Neposlouchejte Ezechiáše! Takto praví král Asýrie: Uzavřete se mnou mír, vyjděte ke mně. Každý pak budete sklízet svou vinici a své fíky, každý budete pít ze své studny, ³²než přijdu a vezmu vás do země podobné té vaší, do země obilí a moštu, země chleba a vinic, země oliv a medu. Žijte, neumírejte!

Neposlouchejte Ezechiáše! Jenom vás podvádí, když tvrdí: ‚Hospodin nás vysvobodí.‘ ³³Vysvobodili snad bohové všech národů své země z rukou asyrského krále? ³⁴Kde jsou bohové Chamátu a Arpádu? Kde jsou bohové Sefarvaimu, Heny a Ivy? Vysvobodili snad z mé ruky Samaří? ³⁵Kdo z bohů všech těch zemí vysvobodil svou zemi z mých rukou? Jak by tedy Hospodin z mé ruky vysvobodil Jeruzalém?“

³⁶Lid mlčel. Neodpověděli mu ani slovo. Královský rozkaz totiž zněl: „Neodpovídejte mu!“ ³⁷Správce paláce Eliakim, syn Chilkiášův, písař Šebna a kancléř Joach, syn Asafův, pak přišli k Ezechiášovi, roucha roztržená, a ohlásili mu, co říkal nejvyšší komoří.

Dnes je den soužení

19 Když to král Ezechiáš uslyšel, roztrhl své roucho a zahalen pytlouinou vešel do Hospodinova chrámu. ²Správce paláce Eliakima, písaře Šebnu a starší kněze, zahalené pytlouinou, poslal k proroku Izaiášovi, synu Amosovu, ³aby mu řekli: „Tak praví Ezechiáš: Dnes je den soužení, trestání a ponížení. Porod už začal, ale není dost sil. ⁴Kéž by Hospodin, tvůj Bůh, slyšel, co všechno řekl nejvyšší komoří vyslaný svým pánem, asyrským králem, aby urážel živého Boha. Kéž by je ztrestal za ta slova, která Hospodin, tvůj Bůh, slyšel. Modli se proto za tu hrstku, která tu z nás ještě zůstala.“

⁵Služebníci krále Ezechiáše tedy přišli k Izaiášovi. ⁶Izaiáš jim odpověděl: „Vyřídte svému pánu: Tak praví Hospodin – Neboj se slov, která jsi slyšel, když se proti mně rouhali sluhové asyrského krále. ⁷Hle, zavanu na něj duchem, zaslechne zvěst, vrátí se do své země a v jeho zemi ho nechám padnout mečem.“

⁸Mezitím se nejvyšší komoří doslechl, že asyrský král opustil Lachiš. Stáhl se tedy za ním a zastihl ho při obléhání Libny. ⁹Vtom se král dozvěděl o Tirhakovi: „Habešský král vytáhl proti tobě do boje.“ Obratem proto vyslal posly k Ezechiášovi se slovy: ¹⁰„Vyřídte judskému králi Ezechiášovi:

Nedej se klamat svým Bohem, na něhož spoléháš. Říkáš si, že Jeruzalém nepadne do rukou asyrského krále. ¹¹Slyšel jsi ale, jak asyrští králové naložili se všemi zeměmi – vyhubili je! A ty bys měl uniknout? ¹²Copak jiní bohové vysvobodili své národy? Mí předkové je vyhladili! Jak dopadl Gozan, Charan, Recef a lid Edenu v Tel-asaru? ¹³Kde je král Chamátu, král Arpádu, král města Sefarvaim, Heny a Ivy?“

¹⁴Král Ezechiáš převzal list od poslů a přečetl ho. Potom šel do Hospodinova chrámu a rozložil ho před Hospodinem. ¹⁵Ezechiáš se tehdy k Hospodinu modlil: „Hospodine, Bože Izraele, jenž trůníš na cherubech, ty jsi jediný Bůh všech království země! To ty jsi učinil nebesa i zem! ¹⁶Nakloň, Hospodine, své ucho a slyš, otevři své oči a viz. Slyšel jsi, co vzkázal Senacherib, jak urážel živého Boha?“

¹⁷Je to tak, Hospodine, asyrští králové ty národy i jejich země zpustošili ¹⁸a jejich bohy naházeli do ohně. Nejsou to přece žádní bohové, ale jen dílo lidských rukou, dřevo a kámen – to proto je zničili. ¹⁹Teď ale prosím, Hospodine, Bože náš, vysvobď nás z jeho rukou, ať všechna království země poznají, že ty, Hospodine, jsi jediný Bůh!“

Kohos to urážel?

²⁰Izaiáš, syn Amosův, tehdy Ezechiášovi vzkázal: „Tak praví Hospodin, Bůh Izraele: Tvou modlitbu ohledně asyrského krále Senacheriba jsem vyslyšel. ²¹Toto je slovo, které o něm vyřkl Hospodin:

Posmívá se ti, pohrdá tebou
panna, Dcera sionská;
pošklebuje se nad tebou
Dcera jeruzalémská!

²² Kohos to urážel, komu ses rouhal,
proti komu jsi zvedl hlas?
Koho sis pyšně měřil očima?
Svatého Izraelova!

²³ Urážels Pána ústy svých poslů,
prý: „Já mám přece tolik vozů!
Všemi svahy Libanonu
vystoupal jsem k hřebenům,
vykácel tam cedry, bory,
dosáh jsem až na vrcholy,
do lesů a do hvozdů.

²⁴ Kopal jsem a vypil vodu cizincům,
nohama jsem rozdupal
všechny řeky Egypta!

²⁵ Neslyšel jsi ve svých dálkách?
To já jsem to ustanovil,
rozhodl jsem odedávna!
Nyní jsem to tedy splnil:
města dobře opevněná
proměníš v hromady suti!

²⁶ Kdo v nich bydlí, vysílení,
vyděšení, zahanbení,
jak bylina polní byli,
jako tráva zelená,
jako plevel na střeších –
uschne dřív, než uzrává!

²⁷ Ať sedíš, chodíš sem a tam,
ať na mě běsníš, já tě znám.

²⁸ Tvé běsnění a tvá pýcha
ke mně dolehla.
Udidlo dám na tvá ústa,
do nosu zabodnu ti hák,
odvedu tě, kudys přišel,
stejnou cestou půjdeš zpět!

²⁹ A toto budeš mít jako znamení, Ezechiáši: Letos budete jíst, co samo vyroste. I napřesrok jen to, co se samo urodí. Třetího roku ale sejte a sklízejte, sázejte vinice a jezte z úrody. ³⁰ Pozůstatek z domu Judy hluboce zakoření, vypučí vzhůru a přinese ovoce. ³¹ Z Jeruzaléma vzejde pozůstatek a z hory Sion ti, kdo se zachrání. Horlivost Hospodina zástupů to učiní!

³² Nuže, toto praví Hospodin o asyrském králi:

Nevstoupí do tohoto města,
nevystřelí sem ani šíp,
násep proti němu nenavrší
a nikdo nenastaví štít.

- ³³Odejde, kudy přivedla ho cesta,
do tohoto města nevstoupí, praví Hospodin.
³⁴To město budu hájit,
já sám je zachráním,
pro sebe učiním to
a pro Davida, jenž byl můj služebník!“

³⁵Téže noci pak vyšel Hospodinův anděl a pobil v asyrském táboře 185 000 mužů. Ráno vstali a hle – všude samé mrtvoly! ³⁶Asyrský král Senacherib se sebral, odtáhl pryč a zůstal v Ninive. ³⁷Jednou, když se klaněl v chrámu svého boha Nisrocha, ho jeho synové Adramelech a Sarecer probodli mečem. Uprchli pak do země Ararat a na jeho místě kraloval jeho syn Esar-chadon.

Ezechiášova nemoc

20 V té době Ezechiáš na smrt onemocněl. Prorok Izaiáš, syn Amosův, ho navštívil a řekl mu: „Toto praví Hospodin: Dej své věci do pořádku, protože umřeš; neuzdravíš se.“

²Ezechiáš se obrátil tvář ke zdi a modlil se k Hospodinu: ³„Ach Hospodine, pamatuj prosím, že jsem před tebou žil oddaně a s upřímným srdcem a že jsem dělal, co je v tvých očích správné.“ A Ezechiáš plakal a plakal.

⁴Izaiáš ještě ani nevyšel z prostředního nádvoří, když dostal slovo Hospodinovo: ⁵„Vrať se a řekni Ezechiášovi, vůdci mého lidu: Toto praví Hospodin, Bůh tvého otce Davida: Slyšel jsem tvou modlitbu a viděl jsem tvé slzy. Hle, uzdravuji tě! Třetího dne vejdeš do Hospodinova chrámu. ⁶Přidám ti patnáct let života. Kromě toho vysvobodím tebe i toto město z rukou asyrského krále a budu to město bránit. Udělám to pro sebe a pro svého služebníka Davida.“

⁷Izaiáš tenkrát řekl: „Přineste hroudu fíků.“ Přinesli je, přiložili na vřed a Ezechiáš byl uzdraven.

⁸Ezechiáš se Izaiáše ptal: „Jaké dostanu znamení, že mě Hospodin uzdraví a že třetího dne vejdu do Hospodinova chrámu?“

⁹Izaiáš odpověděl: „Toto je znamení od Hospodina, že vykoná, co ti slíbil: Má stín postoupit o deset stupňů, nebo se má o deset stupňů vrátit?“

¹⁰Ezechiáš řekl: „Je snadnější, aby stín o deset stupňů postoupil. Ať se tedy raději o deset stupňů vrátí.“

¹¹Prorok Izaiáš pak volal k Hospodinu a ten vrátil stín sestupující po Achazově schodišti o deset stupňů zpět.

Poslové z Babylonu

¹²V té době babylonský král Marduk-bal-adan, syn Bal-adanův, poslal Ezechiášovi list a dar, neboť slyšel, že Ezechiáš je nemocný. ¹³Ezechiáš posly přijal a ukázal jim celou svou klenotnici, stříbro, zlato, balzámy a výborný olej. Ukázal jim i zbrojnici a všechno, co se jen našlo v jeho pokladnicích. V celém jeho paláci a v celém jeho panství nebylo nic, co by jim Ezechiáš neukázal.

¹⁴Pak za králem Ezechiášem přišel prorok Izaiáš a ptal se: „Co říkali ti muži? Odkud přišli?“

„Přišli z veliké dálky, až z Babylonu,“ odpověděl Ezechiáš.

¹⁵„Co ve tvém paláci viděli?“ ptal se dál.

„Viděli všechno, co v paláci mám,“ odvětil Ezechiáš. „Není nic, co bych jim ze svých pokladů neukázal.“

¹⁶Izaiáš na to Ezechiášovi řekl: „Slyš slovo Hospodinovo: ¹⁷Hle, přicházejí dny, kdy všechno, co máš v paláci, všechno, co až dodnes nashromáždili tví předkové, bude odneseno do Babylonu. Nezůstane nic, praví Hospodin. ¹⁸I tvoji synové, tví vlastní potomci, budou zajati a stanou se eunuchy v paláci babylonského krále.“

¹⁹„Slovo Hospodinovo, které jsi řekl, je dobré,“ odpověděl Ezechiáš. Pomyslel si totiž: „Za mých dnů přece bude pokoj a bezpečí.“

²⁰Ostatní Ezechiášovy skutky – všechny jeho udatné činy i to, jak udělal rybník a vodovod, kterým do města přivedl vodu – o tom se, jak známo, píše v Kronice judských králů. ²¹Ezechiáš pak ulehл ke svým otcům a na jeho místě začal kralovat jeho syn Menaše.

Menaše, král judský

21 Menaše se stal králem ve dvanácti letech a kraloval v Jeruzalémě padesát pět let. Jeho matka se jmenovala Chefciba. ²Páchal, co je v Hospodinových očích zlé, podle ohavných způsobů těch národů, které Hospodin vyhnal před syny Izraele.

³Znovu vystavěl obětní výšiny, které jeho otec Ezechiáš zničil. Postavil také oltáře Baalovi a vztyčil Ašeřin kůl, jako to dělal izraelský král Achab. Klaněl se všem nebeským zástupům a sloužil jim. ⁴Nastavěl oltáře v Hospodinově chrámu, o kterém Hospodin prohlásil: „Svému jménu dám spočinout v Jeruzalémě.“ ⁵Na obou nádvořích Hospodinova chrámu nastavěl oltáře všem nebeským zástupům.

⁶Dokonce provedl vlastního syna ohněm. Věštil, čaroval, zabýval se jasnovídectvím a vyvolával mrtvé. Napáchal v Hospodinových očích spoustu zla a popouzel ho k hněvu. ⁷Nechal vyrobit modlu Ašery a vztyčil ji v chrámu, o kterém Hospodin Davidovi a jeho synu Šalomounovi řekl: „V tomto domě, v Jeruzalémě, který jsem vyvolil ze všech kmenů Izraele, dám navždy spočinout svému jménu. ⁸Bude-li se Izrael pečlivě řídit vším, co jsem jim přikázal, a plnit celý Zákon, který jim svěřil můj služebník Mojžíš, nikdy nedopustím, aby museli prchat ze země, kterou jsem dal jejich předkům.“

⁹Oni však neposlechli. Menaše je svedl, aby prováděli ještě horší věci než národy, které Hospodin před syny Izraele vyhubil.

¹⁰Hospodin proto mluvil skrze své služebníky proroky: ¹¹„Judský král Menaše napáchal ještě horší ohavnosti, než jaké před ním páchali Emořejci, a svými hnusnými modlami svedl Judu k hříchu. ¹²Nuže, tak praví Hospodin, Bůh Izraele: Hle, dopustím na Jeruzalém a Judu takové neštěstí, že to nikomu, kdo o tom uslyší, nepřestane znít v obou uších.“ ¹³Přeměřím Jeruzalém touž mírou jako Samaří a touž olovnicí jako dům Achabův. ¹⁴Co zbylo z mého dědictví, to opustím a vydám je do rukou jejich nepřátel. Stanou se lupem a kořistí všech svých nepřátel, ¹⁵protože páchali, co je v mých očích zlé, a uráželi mě ode dne, kdy jejich otcové vyšli z Egypta, až dodnes.“

^a12 Jer 19:3

^b13 Amos 7:7–8

¹⁶Menaše prolil tolik nevinné krve, že jí naplnil Jeruzalém od okraje po okraj – jako by nebylo dost na tom, že svedl Judu k hříchu, aby páchali, co je v Hospodinových očích zlé.

¹⁷Ostatní Menašemovy skutky – co všechno vykonal a jaký hřích spáchal – o tom se, jak známo, píše v Kronice judských králů. ¹⁸Pak Menaše ulehkl ke svým otcům a byl pochován v Uzově zahradě svého paláce. Na jeho místě pak začal kralovat jeho syn Amon.

Amon, král judský

¹⁹Amon se stal králem v dvaadvaceti letech a kraloval v Jeruzalémě dva roky. Jeho matka se jmenovala Mešulemet, dcera Charuce z Jotby. ²⁰I on páchal, co je v Hospodinových očích zlé, tak jako jeho otec Menaše. ²¹Ve všem se držel cest svého otce: sloužil hnusným modlám, kterým sloužil jeho otec, a klaněl se jim. ²²Opustil Hospodina, Boha svých otců, a nedržel se Hospodinových cest. ²³Amonovi dvořané se proti němu spikli a zabili krále v jeho vlastním domě. ²⁴Lid země ale všechny spiklence proti králi Amonovi pobil a na jeho místě prohlásili za krále jeho syna Jošiáše.

²⁵Ostatní Amonovy skutky – co všechno vykonal – o tom se, jak známo, píše v Kronice judských králů. ²⁶Pochovali ho do jeho hrobu v Uzově zahradě a na jeho místě začal kralovat jeho syn Jošiáš.

Jošiáš, král judský

22 Jošiáš se stal králem v osmi letech a kraloval v Jeruzalémě třicet jedna let. Jeho matka se jmenovala Jedida, dcera Adajáše z Boskatu. ²Dělal, co je v Hospodinových očích správné. Ve všem se držel cest svého otce Davida a neuchýlil se napravo ani nalevo.

³V osmnáctém roce své vlády poslal Jošiáš písaře Šafana, syna Acaliášova, syna Mešulamova, do Hospodinova chrámu s pokynem: ⁴„Jdi k nejvyššímu knězi, ať spočítá stříbro přinesené do Hospodinova chrámu, které od lidu vybrali strážci prahu. ⁵Svěří je mistrům odpovědným za práci na Hospodinově chrámu, aby je vypláceli dělníkům pracujícím na opravě škod v Hospodinově chrámu. ⁶Ať je dávají tesařům, stavitelům i zedníkům a nakupují za ně dřevo a tesaný kámen na opravu chrámu. ⁷Za vyplacené stříbro od nich není třeba žádat vyúčtování, protože jednají svědomitě.“

⁸Velekněz Chilkiáš tehdy ohlásil písaři Šafanovi: „Našel jsem v Hospodinově chrámu knihu Zákona.“ Předal knihu Šafanovi a ten si v ní četl.

⁹Písař Šafan pak šel ke králi a podal mu zprávu: „Tví služebníci vysypali stříbro uložené v chrámu a svěřili je mistrům odpovědným za práci na Hospodinově chrámu.“ ¹⁰Dále písař Šafan králi ohlásil: „Velekněz Chilkiáš mi dal jistou knihu,“ a začal z ní králi číst.

¹¹Jakmile král uslyšel slova Knihy Zákona, roztrhl své roucho ¹²a přikázal knězi Chilkiášovi, Achikamovi, synu Šafanovu, Achborovi, synu Michajášovu, písaři Šafanovi a královskému služebníku Asajášovi: ¹³„Jděte se za mě, za lid a za celé Judsko dotazovat Hospodina ohledně slov této nalezené knihy. Hospodin proti nám plane velikým hněvem, neboť naši otcové neposlouchali slova této knihy a neřídili se vším, co je v ní o nás psáno.“

¹⁴Kněz Chilkiáš, Achikam, Achbor, Šafan i Asajáš tedy šli za prorokyní Chuldou, ženou Šaluma, syna Tikvy, syna Charchasova, strážce rouch.

Bydlela v jeruzalémském Novém městě. Když s ní o tom promluvili, ¹⁵odpověděla: „Tak praví Hospodin, Bůh Izraele: ‚Povězte muži, který vás ke mně poslal: ¹⁶Tak praví Hospodin – Hle, na toto místo i na jeho obyvatele dopustím všechna neštěstí, všechna slova té knihy, kterou judský král četl. ¹⁷Protože mě opustili, pálili kadidlo cizím bohům a popouzeli mě veškerým dílem svých rukou, vzplanul proti tomuto místu můj neutuchající hněv!‘

¹⁸Odpovězte judskému králi, který vás poslal dotazovat se Hospodina: ‚Tak praví Hospodin, Bůh Izraele ohledně slov, která jsi slyšel: ¹⁹Když jsi uslyšel, jak jsem o tomto místu a jeho obyvatelích prohlásil, že na ně přijde zkáza a prokletí, nezatvrdil jsi své srdce, ale ponížil ses před Hospodinem; roztrhl jsi své roucho a plakals přede mnou. Proto jsem tě také vyslyšel, praví Hospodin. ²⁰Hle, připojím tě k tvým předkům a budeš uložen do hrobu v pokoji. Tvé oči nespattí nic z toho neštěstí, které na toto místo dopustím.‘“

S touto zprávou se tedy vrátili ke králi.

Jošiášovy reformy

23 Nato král nechal svolat všechny stařešiny Judy a Jeruzaléma. ²Král vešel do Hospodinova chrámu a s ním všechen judský lid, obyvatelé Jeruzaléma, kněží i proroci – všechen lid od nejmenších po největší. Král jim předčítal všechna slova Knihy smlouvy, nalezené v Hospodinově chrámu. ³Pak se postavil ke sloupu a zavázal se před Hospodinem smlouvou, že bude celým srdcem i duší následovat Hospodina a poslouchat jeho příkazy, svědectví a ustanovení a plnit tak slova této smlouvy, zapsaná v této knize. Také všechen lid se k té smlouvě připojil.

⁴Král přikázal nejvyššímu knězi Chilkiašovi a dalším kněžím i strážcům prahu, aby z Hospodinovy svatyně vynesli všechny věci vyrobené pro Baala, pro Ašeru a pro všechny nebeské zástupy. Spálil je venku za Jeruzalémem u potoka Kidron a jejich popel odnesl do Bet-elu. ⁵Skoncoval také s modlářským kněžstvem, které si ustanovili judští králové, aby po judských městech i v okolí Jeruzaléma pálili kadidlo na výšinách (pálili totiž kadidlo Baalovi, slunci, měsíci, souhvězdím a všem nebeským zástupům). ⁶Také sochu Ašery vynesl z Hospodinova chrámu ven za Jeruzalém k potoku Kidron, kde ji spálil. Rozemlel ji na prach a ten pak vysypal na veřejném hřbitově. ⁷Dále zbořil stánky modlářské prostituce v Hospodinově chrámu, kde ženy tkaly roucha pro Ašeru.

⁸Dal také přivést všechny kněze z judských měst a od Geby až po Beeršebu znesvětil obětní výšiny, na nichž kněží pálili kadidlo. Zničil také Výšinu bran, umístěnou u vchodu do brány městského správce Jošuy (když se šlo bránou do města, stála vlevo). ⁹Kněží oněch výšin nesloužili u Hospodinova oltáře v Jeruzalémě, přesto však směli jíst nekvašený chléb se svými kněžskými bratry.

¹⁰Jošiáš znesvětil i Tofet v údolí Ben-hinom, aby tam už nikdo neprovedl svého syna nebo dceru ohněm jako oběť Molochovi. ¹¹Od vchodu do Hospodinova chrámu odstranil koně, které judští králové zasvětili slunci (byli poblíž místnosti komořího Netan-melecha ve sloupopadí), a spálil sluneční vozy.

¹²Rozbořil oltáře, které si judští králové zřídili na střešní terase poblíž Achazovy komnaty, stejně jako oltáře, které postavil Menaše na obou nádvořích Hospodinova chrámu. Jejich prach odtud urychleně vyhodil do potoka Kidron. ¹³Král také znesvětil obětní výšiny před Jeruzalémem jižně pod Horu zkázy,^a které vystavěl izraelský král Šalomoun pro sidonskou ohavnost Aštartu, pro moábskou ohavnost Kemoše a pro amonskou odpornost Molocha. ¹⁴Jošiáš roztříštil posvátné sloupy, zporázel Ašeřiny kůly a místa po nich naplnil lidskými kostmi.

¹⁵Dokonce i ten oltář v Bet-elu – tu obětní výšinu, kterou vystavěl Jero-boám, syn Nebatův, když svedl Izrael k hříchu – i tento oltář Jošiáš rozbořil, tu výšinu spálil a rozdrtil na prach. Spálil také Ašeřin kůl. ¹⁶Když se Jošiáš rozhlédl, všiml si na tom svahu nějakých hrobů. Poslal z nich tedy vyzvednout kosti a ty na tom oltáři spálil, aby ho znesvětil. Tak došlo na Hospodinova slova, jak je vykřikl Boží muž, který to všechno předpověděl.^b

¹⁷Král se zeptal: „Čí je ten náhrobek, který tu vidím?“

Místní mu odpověděli: „To je hrob Božího muže, který přišel z Judska a vykřikl proti betelskému oltáři všechno to, co jsi s ním právě udělal.“

¹⁸„Nechte ho odpočívát,“ řekl na to král. „Jeho kostmi ať nikdo nehýbá.“ Ušetřili tedy jeho kosti i kosti proroka, který přišel ze Samaří.

¹⁹A právě tak, jako to udělal v Bet-elu, stejně odstranil i všechny svatyně na výšinách, které si izraelští králové postavili v samařských městech a popouzeli jimi Hospodina. ²⁰Všechny kněze těch výšin pobil na jejich oltářích a páčil na nich lidské kosti. Teprve pak se vrátil do Jeruzaléma.

²¹Král tenkrát přikázal všemu lidu: „Slavte Hod beránka Hospodinu, svému Bohu, jak je psáno v této Knize smlouvy.“^c ²²Takový Hod beránka se nekonal už od dob soudců, kteří kdysi vedli Izrael, ani za celou dobu izraelských a judských králů. ²³Osmnáctého roku krále Jošiáše se ale v Jeruzalémě slavil tento Hospodinův Hod beránka.

²⁴Jošiáš vymýtl věštce a duchaře stejně jako bůžky, hnusné modly a všechny ty ohavnosti, které bývaly vidět v judské zemi i v Jeruzalémě. Tak naplnil slova Zákona, zapsaná v knize, kterou kněz Chilkiáš našel v Hospodinově chrámu. ²⁵Nikdy předtím ani potom nebyl žádný král jako Jošiáš, který by se obrátil k Hospodinu celým svým srdcem, celou svou duší i celou svou silou a řídil by se celým Zákonem Mojžišovým.

²⁶Hospodin se ale přesto neodvrátil od rozhorlení svého velikého hněvu, kterým vzplál proti Judovi kvůli všem těm urážkám, jimiž ho popouzel Menaše. ²⁷Hospodin prohlásil: „Jako jsem ze své blízkosti vyhnal Izrael, tak vyženu i Judu. Zavrhnou Jeruzalém, toto město, které jsem si vyvolil, i chrám, o němž jsem řekl, že tam bude zůstat mé jméno.“

²⁸Ostatní Jošiášovy skutky – co všechno vykonal – o tom se, jak známo, píše v Kronice judských králů. ²⁹Za jeho dnů vytáhl egyptský vládce, farao Nekó, proti asyrskému králi k řece Eufrat. Král Jošiáš vytáhl proti němu, ale on ho zabil v Megidu, jakmile se tam objevil. ³⁰Jeho služebníci převezli jeho tělo na voze z Megida do Jeruzaléma, kde ho pochovali. Lid země pak vzal Jošiášova syna Joachaze, pomazali ho a prohlásili ho za krále namísto jeho otce.

^a13 nejspíše míněna Hora olivetská

^b16 1.Král 13:1–2

^c21 Deut 16:1–8

Joachaz, král judský

³¹Joachaz se stal králem ve třiaadvaceti letech a kraloval v Jeruzalémě tři měsíce. Jeho matka se jmenovala Chamutal, dcera Jeremiáše z Libny. ³²Páchal, co je v Hospodinových očích zlé, přesně jako to dělali jeho otcové. ³³Farao Nekó ho uvěznil v Rible v chamátské zemi, aby nemohl kralovat v Jeruzalémě, a uložil zemi povinný odvod sto talentů^a stříbra a talentů^b zlata.

Joakim, král judský

³⁴Namísto jeho otce Jošiáše pak farao Nekó jmenoval králem Jošiášova syna Eliakima, kterého přejmenoval na Joakima. Joachaze nechal odvésti do Egypta, kde zemřel. ³⁵Protože Joakim odváděl faraonovi stříbro a zlato, musel zemi zdanit. Kvůli faraonovu příkazu tedy každý platil stříbro, jak mu bylo vyměřeno. Joakim to stříbro a zlato vymáhal od lidu země, aby ho mohl odevzdat faraonu Nekóovi.

³⁶Joakim se stal králem v pětadvaceti letech a kraloval v Jeruzalémě jedenáct let. Jeho matka se jmenovala Zebuda, dcera Pedaje z Romy. ³⁷Páchal, co bylo v očích Hospodina, jeho Boha, zlé, přesně jako to dělali jeho otcové.

24 Za jeho dnů přitáhl babylonský král Nabukadnezar^c a Joakim se stal jeho vazalem. Po třech letech se ale proti němu vzbouřil. ²Hospodin však na něj posílal chaldejské, aramejské, moábské a amonské nájezdníky. Ty posílal na Judu, aby ho hubili, jak Hospodin Judu varoval skrze své služebníky proroky. ³Tyto věci se pak Judovi opravdu staly, jak Hospodin předpověděl. Vyhnal je ze své blízkosti kvůli všem hříchům, které Menaše napáchal, ⁴a kvůli krvi nevinných, kterou proléval, až byl Jeruzalém té krve plný. Hospodin už to nehodlal promíjet.

⁵Ostatní Joakimovy skutky – co všechno vykonal – o tom se, jak známo, píše v Kronice judských králů. ⁶Joakim pak uleh ke svým otcům a místo něj se stal králem jeho syn Joakin. ⁷Egyptský vládce pak už nikdy nevytáhl ze své země. Babylonský král totiž zabral všechno, co předtím patřilo vládci Egypta, od Egyptského potoka až po řeku Eufrat.

Joakin, král judský

⁸Joakin se stal králem v osmnácti letech a kraloval v Jeruzalémě tři měsíce. Jeho matka se jmenovala Nechušta, dcera Elnátana z Jeruzaléma. ⁹Páchal, co je v Hospodinových očích zlé, přesně jako jeho otec.

¹⁰V té době vytáhli na Jeruzalém služebníci babylonského krále Nabukadnezara a začali město obléhat. ¹¹Během obléhání dorazil k městu i samotný babylonský král. ¹²Judský král Joakin se pak se svou matkou, svými služebníky, svými veliteli a svými komorníky babylonskému králi vzdal.

Babylonský král ho tedy v osmém roce své vlády zajal.^d ¹³Přesně jak řekl Hospodin, odnesl si všechny poklady Hospodinova chrámu i královského paláce.^e Všechny zlaté předměty, které dal zhotovit izraelský král Šalomoun v Hospodinově chrámu, Nabukadnezar osekal. ¹⁴Z celého Jeruzaléma odvekl 10 000 vyhnanců – všechny hodnostáře, všechny bojovníky a také všechny řemeslníky a kováře, takže nezůstal nikdo než ti nejchudší z lidu.

^a33 3,4 tuny ^b33 34 kg

^c1 Nabukadnezar II. (604–562 př. n. l.)

^d12 597 př. n. l.

^e13 2. Král 20:16–18

¹⁵Odvlekl Joakina do Babylonu spolu s královnou matkou, s jeho ženami, komorníky a s mocnými země. Ty všechny odvedl z Jeruzaléma do vyhnanství v Babylonu. ¹⁶Babylonský král odvedl do zajetí v Babylonu celkem 7 000 udatných bojovníků a k tomu 1 000 řemeslníků a kovářů, samé bojeschopné muže. ¹⁷Namísto Joakina jmenoval králem jeho strýce Mata-niáše, kterého přejmenoval na Cidkiáše.

Cidkiáš, poslední král judský

¹⁸Cidkiáš se stal králem v jednadvaceti letech a kraloval v Jeruzalémě jedenáct let. Jeho matka se jmenovala Chamutal, dcera Jeremiáše z Libny.

¹⁹Páchal, co je v Hospodinových očích zlé, přesně jako to dělal Joakim.

²⁰Hospodin se proto na Jeruzalém a na Judu tak rozhněval, že je nakonec vyhnal ze své blízkosti.

Cidkiáš se vzbouřil proti babylonskému králi.

Zkáza Jeruzaléma

25 Desátého dne desátého měsíce v devátém roce^a Cidkiášovy vlády proto k Jeruzalému přitáhl babylonský král Nabukadnezar s celým svým vojskem. Utábořili se před městem a začali kolem něj stavět obléhací val. ²Město zůstalo obleženo až do jedenáctého roku krále Cidkiáše.

³Devátého dne čtvrtého^b měsíce^c ve městě vládl takový hlad, že lidé neměli co jíst. ⁴Tehdy byla městská hradba prolomena a všichni vojáci v noci utekli brankou mezi zdmi u královské zahrady, ačkoli Babyloňané^d drželi město v obležení. Král prchal k pláni Arava, ⁵ale babylonské vojsko se pustilo za ním. Když ho pak na jerišské pláni dostihli, všichni jeho vojáci se mu rozutekli. ⁶Král byl zajat a odveden k babylonskému králi do Ribly. Tam byl nad ním vynesena rozsudek: ⁷Cidkiášovi před očima popravili jeho syny, pak mu vyloupli oči, spoutali ho bronzovými řetězy a odvěkli do Babylonu.

⁸Sedmého dne pátého měsíce v devatenáctém roce^e vlády babylonského krále Nabukadnezara přitáhl do Jeruzaléma zmocněnec babylonského krále, velitel gardistů Nebuzaradan. ⁹Vypálil Hospodinův chrám i královský palác; vypálil v Jeruzalémě všechny paláce i všechny velké domy. ¹⁰Všichni babylonští vojáci, kteří přišli s velitelem gardistů, pak rozbořili hradby okolo Jeruzaléma. ¹¹Zbytek lidí, kteří zůstali ve městě, odvěkl velitel gardistů Nebuzaradan stejně jako ty, kteří přeběhli k babylonskému králi, a jako ostatní obyvatelstvo. ¹²Jen ty nejchudší z lidu tam velitel gardistů nechal, aby se někdo staral o vinice a orál pole.

¹³Bronzové sloupy Hospodinova chrámu, stojany i bronzové Moře, které bylo v Hospodinově chrámu, rozbili Babyloňané na kusy a bronz z nich odvezli do Babylonu. ¹⁴Vzali s sebou i hrnce, lopaty, kratiknoty, pohárky a všechno do Babylonu bohoslužebné náčiní. ¹⁵Velitel gardistů pobral pánvice, mísy a vše, co bylo z ryzího zlata a stříbra.

¹⁶Dva sloupy, jedno Moře, stojany, které pro Hospodinův chrám zhotovil Šalomoun – bronz ze všech těch věcí se ani nedal zvážit. ¹⁷Jeden sloup byl vysoký 18 loktů,^f na něm byla bronzová hlavice vysoká 3 lokty^g s mřížováním a granátovými jablky kolem dokola, to vše z bronzu. Právě takový byl i druhý sloup, včetně mřížování.

^a 15. ledna 588 př. n. l.

^b 3 doplněno podle Jer 52:6 (čtvrtého v MT chybí)

^c 3 18. července 586 př. n. l.

^d 4 dosl. Chaldejci (tak i dále)

^e 8 14. srpna 586 př. n. l.

^f 17 asi 8,1 m

^g 17 asi 1,4 m

¹⁸Velitel gardistů zajal nejvyššího kněze Serajáše, zástupce nejvyššího kněze Cefaniáše a tři strážce prahu. ¹⁹Ve městě zajal komořího, který velel vojákům, a pět členů královské rady. Dále ve městě našli písaře, který velel při odvozech mužstva a šedesát prostých lidí, kteří se nacházeli ve městě. ²⁰Velitel gardistů Nebuzaradan je zajal a odvedl do Ribly k babylonskému králi. ²¹Ten je tam v Rible v chamátské zemi nechal popravit.

Takto byl Juda vyhnán ze své vlasti.

²²Babylonský král Nabukadnezar pak jmenoval Gedaliáše, syna Achikama, syna Šafanova, správcem lidu, který směl zůstat v Judsku. ²³Když všichni velitelé se svými muži uslyšeli, že babylonský král jmenoval Gedaliáše správcem, přišli za ním do Micpy – Išmael, syn Netaniášův, Jochanan, syn Kareachův, Serajáš, syn Tanchumeta Netofského, a Jaazaniáš, syn Maachatského – ti všichni i se svými muži. ²⁴Gedaliáš je tehdy i s jejich muži zapřísahal: „Nebojte se sloužit Babyloňanům. Zůstaňte v zemi, služte babylonskému králi a povede se vám dobře.“

²⁵V sedmém měsíci^a ale přišel Išmael, syn Netaniáše, syna Elišamova, z královského rodu a s deseti dalšími muži Gedaliáše zavraždil. Kromě něj zabili i všechny Židy a Babyloňany, kteří s ním byli v Micpě. ²⁶Všichni od nejmenšího po největšího, včetně velitelů vojsk, se pak sebrali a odešli do Egypta, protože se báli Babyloňanů.

²⁷V sedmatřicátém roce vyhnanství judského krále Joakina nastoupil na babylonský trůn král Evil-merodach^b. Ten ještě téhož roku, sedmadvacátého dne dvanáctého měsíce,^c omilostnil judského krále Joakina a propustil ho z vězení. ²⁸Jednal s ním laskavě a udělil mu čestné křeslo, vyšší než měli ostatní králové, kteří byli u něj v Babylonu. ²⁹Směl odložit vězeňský oděv a po všechny dny svého života směl vždy jíst u králova stolu. ³⁰Vše, co potřeboval, dostával od krále pravidelně den co den po všechny dny svého života.

^a25 říjen/listopad 586 př. n. l.

^b27 akkadsky *Amel-marduk* (562–560 př. n. l.)

^c27 2. dubna 561 př. n. l.

PRVNÍ KNIHA LETOPISŮ

LETOPIS IZRAELE

Rod Adamův

A^{DAM},
Set,
Enoš,
²Kénan,
Mahalalel,
Járed,
³Enoch,
Metuzalém,
Lámech,
⁴Noe,
Sem, Chám a Jáfet.

⁵Synové^a Jáfetovi: Gomer, Magog, Madaj, Javan, Tubal, Mešek a Tiras.

⁶Synové Gomerovi: Aškenáz, Rifat^b a Togarma.

⁷Synové Javanovi: Eliša a Taršiš, Kitejšťí a Rodanšťí.

⁸Synové Chámovi: Habeš, Egypt, Put a Kanaán.

⁹Synové Habešovi: Seba, Chavíla, Sabta, Raema a Sabteka.

Synové Raemovi: Šeba a Dedan.

¹⁰Habeš zplodil Nimroda, který se stal prvním hrdinou země.

¹¹Egypt zplodil Ludské, Anamské, Lehabské, Naftuchské, ¹²Patrusské, Kasluchské (z nichž pocházejí Filištíni spolu s Kaftorskými).

¹³Kanaán zplodil svého prvorozeného Sidona, potom Cheta, ¹⁴Jebusejce, Emorejce, Girgašejce, ¹⁵Hivejce, Arkejce, Sinejce, ¹⁶Arvadejce, Semarejce a Chamatejce.

¹⁷Synové Semovi: Elam, Ašur, Arpakšad, Lud a Aram.

Synové Aramovi:^c Úc, Chul, Geter a Mešek.

¹⁸Arpakšad zplodil Šelacha a Šelach zplodil Hebera.

¹⁹Heberovi se narodili dva synové; jeden se jmenoval Peleg, *Rozdělení*, neboť za jeho dnů byla země rozdělena, a jeho bratr se jmenoval Joktan.

²⁰Joktan zplodil Almodada, Šelefa, Chasarmaveta, Jeracha, ²¹Hadorama, Uzala, Diklu, ²²Obala, Abimaela, Šebu, ²³Ofira, Chavílu a Jobaba. Ti všichni jsou synové Joktanovi.

^{a5} tj. *potomci* v nejširším smyslu; tak i dále ^{b6} Zde a u některých dalších jmen v kap. 1–3 bylo znění MT opraveno podle hebr. rukopisů a verzí tak, aby se jejich podoba shodovala s jejich dalšími výskyty v Bibli; tyto drobné opravy nejsou jednotlivě uváděny.

^{c17} podle někt. rukopisů LXX a Gen 10:23 (*Synové Aramovi* v MT chybí)

Rod Semův

- ²⁴Sem,
Arpakšad,
Šelach,
²⁵Heber,
Peleg,
Reu,
²⁶Serug,
Náchor,
Terach,
²⁷Abram, totiž Abraham.

²⁸Synové Abrahamovi: Izák a Izmael. ²⁹Zde jsou jejich rodopisy: Izmaelův prvorozený Nebajot, potom Kedar, Adbeel, Mibsam, ³⁰Mišma, Duma, Massa, Chadad, Tema, ³¹Jetur, Nafiš a Kedma. To jsou Izmaelovi synové.

³²Synové Ketury, družky Abrahamovy: Porodila Zimrana, Jokšana, Medána, Midiána, Jišbaka a Šuacha. Synové Jokšanovi byli Šeba a Dedan. ³³Synové Midiánovi byli Efa, Efer, Chanoch, Abida a Eldáa. Ti všichni byli synové Ketury.

³⁴Abraham zplodil Izáka. Synové Izákovi byli Ezau a Izrael.

³⁵Synové Ezauovi: Elifaz, Reuel, Jeuš, Jalam a Korach.

³⁶Synové Elifazovi: Teman, Omar, Sefo, Gatam, Kenaz, Timna a Amalek.

³⁷Synové Reuelovi: Nachat, Zerach, Šama a Miza.

³⁸Synové Seírovi: Lotan, Šobal, Cibeon, Ana, Dišon, Ecer a Dišan.

³⁹Synové Lotanovi: Chori a Homam. Lotanova sestra byla Timna.

⁴⁰Synové Šobalovi: Alvan, Manachat, Ebal, Šefi a Onam.

Synové Cibeonovi: Aja a Ana.

⁴¹Syn Anův: Dišon.

Synové Dišonovi: Chamran, Ešban, Jitran a Keran.

⁴²Synové Ecerovi: Bilhan, Zavan, Jakan.

Synové Dišanovi: Úc a Aran.

⁴³Toto jsou králové, kteří vládli v edomské zemi předtím, než synům Izraele vládl král:

Bela, syn Beorův, a jeho město se jmenovalo Dinhaba.

⁴⁴Když zemřel Bela, kraloval na jeho místě Jobab, syn Zerachův z Bosry.

⁴⁵Když zemřel Jobab, kraloval na jeho místě Chušam z temanské země.

⁴⁶Když zemřel Chušam, kraloval na jeho místě Hadad, syn Bedadův, který pobil Midiánce v moábském kraji. Jeho město se jmenovalo Avit.

⁴⁷Když zemřel Hadad, kraloval na jeho místě Samla z Masrekry.

⁴⁸Když zemřel Samla, kraloval na jeho místě Šaul z Rechobot-naharu.

⁴⁹Když zemřel Šaul, kraloval na jeho místě Baal-chanan, syn Akborův.

⁵⁰Když zemřel Baal-chanan, syn Akborův, kraloval na jeho místě Hadad. Jeho město se jmenovalo Pau a jeho žena byla Mehetabel, dcera Matredova, vnučka Me-zahabova. ⁵¹Také Hadad zemřel.

Edomské kmeny byly tyto: kmen Timna, kmen Alva, kmen Jetet, ⁵²kmen Oholíbama, kmen Ela, kmen Pínon, ⁵³kmen Kenaz, kmen Teman, kmen Mibcar, ⁵⁴kmen Magdiel, kmen Iram. To byly edomské kmeny.

Rod Izraelův

2 Toto jsou synové Izraele:

Ruben,
Šimeon,
Levi,
Juda,
Isachar,
Zabulon,
²Dan,
Josef,
Benjamín,
Neftalí,
Gád,
Ašer.

Rod Judův

³Synové Judovi: Er, Onan a Šela – tito tři se mu narodili z dcery Šuy Kanaánského. Er, Judův prvorozený, byl ale Hospodinu odporný, a tak ho nechal zemřít. ⁴Jeho snacha Támar mu pak porodila Perese a Zeracha. Judových synů tedy bylo celkem pět.

⁵Synové Peresovi: Checron a Chamul.

⁶Synové Zerachovi: Zimri, Etan, Heman, Kalkol a Darda, celkem pět.

⁷Syn Karmiho: Achar,^a který přivedl Izrael do neštěstí, když zpronevěřil, co propadlo klatbě.

⁸Syn Etanův: Azariáš.

⁹Synové, kteří se narodili Checronovi: Jerachmeel, Ram a Káleb.

¹⁰Ram zplodil Aminadaba, Aminadab zplodil judského vůdce Nachšona. ¹¹Nachšon zplodil Salmona a Salmon zplodil Boáze. ¹²Boáz zplodil Obéda a Obéd zplodil Jišaje.

¹³Jišaj pak zplodil svého prvorozeného Eliaba, druhého Abinadaba, třetího Šimeu, ¹⁴čtvrtého Natanaela, pátého Radaje, ¹⁵šestého Ocema a sedmého Davida. ¹⁶Ti měli sestry Ceruju a Abigail. Ceruja měla tři syny: Abišaje, Joába a Asaela. ¹⁷Abigail porodila Amasu. Amasův otec byl Jeter Izmaelský.

¹⁸Káleb, syn Checronův, se svou ženou Azubou zplodil Jeriot. Toto jsou její synové: Jeter, Šobab a Ardon. ¹⁹Když Azuba zemřela,

^a7 tj. *Neštěstí*; upravené jméno Achana (viz Jozue 7)

- Káleb si vzal Efratu a ta mu porodila Chura. ²⁰Chur zplodil Uriho a Uri zplodil Becaleela.
- ²¹Checron si potom ve svých šedesáti letech vzal dceru Machira, otce Gileádova. Miloval se s ní a ona mu porodila Seguba. ²²Segub zplodil Jaira, toho, který měl v gileádské zemi třiadvacet měst. ²³(Chavot-jair a Kenat s jeho vesnicemi jim ale vzali Gešurejci a Aramejci, celkem šedesát městeček.) To vše byli synové Machira, otce Gileádova.
- ²⁴Po Checronově smrti se Káleb spojil se ženou svého otce Efratou,^a a ta mu porodila Aščura, otce^b Tekoy.
- ²⁵Synové Checronova prvorozeného Jerachmeela byli: prvorozený Ram, dále Buna, Oren, Ocem, Achiáš ²⁶a Onam, kterého měl Jerachmeel se svojí druhou manželkou jménem Atara.
- ²⁷Synové Jerachmeelova prvorozeného Rama byli: Mahac, Jamin a Eker.
- ²⁸Synové Onamovi byli: Šamaj a Jada. Šamajovi synové: Nádab a Abi-šur.
- ²⁹Abišurova manželka se jmenovala Abihajil a porodila mu Achbana a Molida.
- ³⁰Synové Nádabovi byli: Seled a Apajim. Seled však zemřel bezdětný.
- ³¹Syn Apajimův: Jiši. Syn Jišiho: Šešan. Syn Šešanův: Achlaj.
- ³²Synové Šamajova bratra Jady: Jeter a Jonatan. Jeter zemřel bezdětný.
- ³³Synové Jonatanovi: Pelet a Zaza. To byli potomci Jerachmeelovi.
- ³⁴Šešan neměl syny, ale dcery. Měl však egyptského otroka jménem Jarcha ³⁵a tomu dal Šešan svou dceru za ženu. Ta mu pak porodila Ataje.
- ³⁶Ataj zplodil Nátana a Nátan zplodil Zabada. ³⁷Zabad zplodil Eflala a Eflal zplodil Obéda. ³⁸Obéd zplodil Jehua a Jehu zplodil Azariáš. ³⁹Azariáš zplodil Chelece a Chelec zplodil Elasu. ⁴⁰Elasa zplodil Sismaje a Sismaj zplodil Šaluma. ⁴¹Šalum zplodil Jekamiáš a Jekamiáš zplodil Elišamu.
- ⁴²Synové Jerachmeelova bratra Káleba: prvorozený Meša, otec Zifův, a druhorozený Mareša,^c otec Hebronu.
- ⁴³Synové Hebronovi: Korach, Tapuach, Rekem a Šema. ⁴⁴Šema zplodil Rachama, otce Jorkoamova, a Rekem zplodil Šamaje. ⁴⁵Šamajovým synem byl Maon, otec Bet-curu.
- ⁴⁶Kálebova družka Efa porodila Chárana, Mocu a Gazeza. Cháran zplodil Gazeza.
- ⁴⁷Synové Jahdajovi: Regem, Jotam, Gešan, Pelet, Efa a Šaaf.
- ⁴⁸Kálebova družka Maaka porodila Šebera a Tirchanu. ⁴⁹Dále porodila Šaafa, otce Madmany, a Ševu, otce Makbeny a Gibeje, a také Kálebovu dceru Aksu. ⁵⁰To byli synové Kálebovi.
- Synové Efratina prvorozeného Chura: Šobal, otec Kiriati-jearimu,
- ⁵¹Salma, otec Betléma, a Charef, otec Bet-gaderu.

^a24 podle LXX a Vulg (MT: *Po Checronově smrti v Káleb-efratě, a Checronova žena byla Abija*) ^b24 tj. *zakladatel*; rovněž ve v. 42, 45, 49–52 ^c42 rekonstruované znění (MT: *a synové Mareši*)

⁵²K synům Šobala, otce Kiriat-jearimu, patří Roe, tedy polovina Manachatských, ⁵³a kiriat-jearimské rody Jitrejců, Putejců, Šumatejců a Mišraejců, z nichž pocházejí Corejšťi a Eštaolšťi.

⁵⁴Synové Salmovi jsou: Betlémšťi, Netofšťi, Atrot-bet-joábšťi, druhá polovina Manachatských, dále Coršťi ⁵⁵a písařské rody bydlící v Jábecu: Tirhatšťi, Šimhatšťi a Sukatšťi. Jsou to Kenijci pocházející z Bet-rechabova otce Chamáta.

Rod Davidův

3 Toto jsou synové Davidovi, kteří se mu narodili v Hebronu:

prvorozený Amnon z Achinoam Jizreelské;

druhý Daniel z Abigail Karmelské;

²třetí Abšalom, syn Maaky, dcery gešurského krále Talmaje;

čtvrtý Adoniáš, syn Chagity;

³pátý Šefatiáš, syn Abitaly;

šestý Jitream, syn jeho ženy Egly.

⁴Těchto šest se mu narodilo v Hebronu, kde kraloval sedm let a šest měsíců.

Dalších třiatřicet let kraloval v Jeruzalémě. ⁵Tam se mu narodili:

Šamua, Šobab, Nátan a Šalomoun. Matkou těchto čtyř byla Batšeba, dcera Amielova.

⁶Narodilo se mu tam ještě dalších devět: Jibchar, Elišua, Elpelet,

⁷Nogah, Nefeg, Jafia, ⁸Elišama, Eliada a Elifelet.

⁹To všechno byli Davidovi synové. Kromě nich měl David ještě jejich sestru Támar a další syny od svých konkubín.

¹⁰Šalomoun měl syna Rechoboáma, ten měl syna Abiáše, ten měl syna Asu, ten měl syna Jošafata, ¹¹ten měl syna Jehorama, ten měl syna Achaziáše, ten měl syna Joaše, ¹²ten měl syna Amaciáše, ten měl syna Azariáše, ten měl syna Jotama, ¹³ten měl syna Achaze, ten měl syna Ezechiáše, ten měl syna Menašema, ¹⁴ten měl syna Amona a ten měl syna Jošiáše. ¹⁵Jošiáš měl tyto syny: prvorozeného Jochanana, druhého Joakima, třetího Cidkiáše a čtvrtého Šaluma. ¹⁶Joakim měl syny Jekoniáše^a a Cidkiáše.

¹⁷Toto jsou synové Jekoniáše, který byl odveden do zajetí:

Šealtiel, ¹⁸Malkiram, Pedajáš, Šenacar, Jekamiáš, Hošam a Neda-biáš.

¹⁹Synové Pedajášovi:

Zerubábel a Šimei.

Synové Zerubábelovi:

Mešulam, Chananiáš a jejich sestra Šelomít

²⁰a dalších pět:

Chašuba, Ohel, Berechiáš, Chasadiáš a Jušab-chesed.

²¹Synové Chananiášovi:

Pelatiáš a Ješajáš, jeho syn^b Refajáš, jeho syn Arnan, jeho syn Obadiáš a jeho syn Šekaniáš.

^a16 jiná varianta jména *Joakin* (2.Král 24:8)
i dále ve verši

^b21 podle LXX, Syr (MT: *synové*); tak

²²Synové Šekaniášovi:

Šemajáš a jeho synové: Chatuš, Jigeal, Bariach, Neariáš a Šafat, celkem šest.

²³Synové Neariášovi:

Eljoenaj, Ezechiáš a Azrikam, celkem tři.

²⁴Synové Eljoenajovi:

Hodaviáš, Eliašib, Pelajáš, Akub, Jochanan, Delajáš a Anani, celkem sedm.

Rod Judův – pokračování

4 Synové Judovi:

Peres, Checron, Karmi, Chur a Šobal. ²Šobalův syn Reajáš zpłodil Jachata. Jachat zpłodil Achumaje a Lahada. To jsou corejské rody.

³Toto jsou synové otce Etama: Jizreel, Jišma a Jidbaš (jejich sestře se říkalo Haclepni), ⁴dále Penuel, otec Gedorův, a Ezer, otec Chušův. To jsou synové Efratina prvorozeného Chura, otce^a Betléma.

⁵Ašchur, otec Tekoje, měl dvě manželky: Chelu a Naaru. ⁶Naara mu porodila Achuzama, Chefera, Temniho a Achaštariho – ti všichni jsou synové Naary. ⁷Chela mu porodila Cereta, Jicchara a Etnana. ⁸Koc zpłodil Anuba, Cobebu a rody Acharchela, syna Harumova.

⁹Jábec byl slavnější než jeho bratři. Jeho matka ho pojmenovala Jábec, *Trápení*, neboť řekla: „Porodila jsem ho s trápením.“ ¹⁰Jábec volal k Bohu Izraele: „Kéž bys mi požehnal a rozšířil mé území! Kéž by tvá ruka byla se mnou a chránila mě od zlého, abych neměl trápení!“ A Bůh mu dal, oč žádal.

¹¹Kelub, bratr Šuchův, zpłodil Mechira, který je otcem Eštona. ¹²Ešton zpłodil Bet-rafu, Paseacha a Techinu, otce Ir-nachaše. To jsou muži Rechabovi.

¹³Synové Kenazovi: Otniel a Serajáš.

Synové Otnielovi: Chatat ¹⁴a Meonotaj, otec Ofry.

Serajáš zpłodil Joába, otce řemeslníků žijících v Ge-charašim.

¹⁵Synové Káleba, syna Jefunova: Iru, Ela a Naam.

Syn Elův: Kenaz.

¹⁶Synové Jehalelelovi: Zif, Zifa, Tirja a Asarel.

¹⁷Synové Ezry: Jeter, Mered, Efer a Jalon. Meredova žena Bitja mu porodila Mirjama, Šamaje a Jišbacha, otce Eštemoy. ¹⁸(Jeho judská žena porodila Jereda, otce Gedoru, Hebera, otce Socha, a Jekutiela, otce Zanoachu.) To jsou synové faraonovy dcery Bitji, kterou si Mered vzal.

¹⁹Synové Hodiášovy ženy, sestry Nachama, byli otcové garmijské Keily a maachatské Eštemoy.

²⁰Synové Šimonovi: Amnon, Rina, Ben-chanan a Tilon.

Synové Jišiho: Zochet a Ben-zochet.

^a4 tj. zakladatel; rovněž ve v. 12, 14, 17, 18, příp. i jinde

²¹ Synové Šely, syna Judova; Er, otec Lechy; Laada, otec Mareši a rodu tkalců kmentu v Bet-ašbeji, ²² dále Jokim, obyvatelé Kozeby, dále Joaš a Saraf, kteří ovládali Moáb, a Jašubi-lechem. (Jsou to pradávnné záznamy.) ²³ Byli to hrnčíři žijící v Netaimu a Gedeře, kde pracovali pro krále.

Rod Šimeonův

²⁴ Synové Šimeonovi: Nemuel, Jamin, Jarib, Zerach a Šaul. ²⁵ Jeho syn byl Šalum, jeho syn Mibšam a jeho syn Mišma.

²⁶ Mišmovi synové: jeho syn Chamuel, jeho syn Zakur a jeho syn Šimei.

²⁷ Šimei měl šestnáct synů a šest dcer, ale jeho bratři neměli tolik synů, takže se jejich rody nerozmnožily tolik jako synové Judovi. ²⁸ Bydleli v Beer-šebě, Moladě, Chacar-šualu, ²⁹ v Bilze, Ecemu, Toladu, ³⁰ Betuelu, Chormě, Ciklagu, ³¹ v Bet-markabotu, Chacar-susimu, Bet-bireji a Šaarajimu. To byla jejich města až do kralování Davidova. ³² Jejich vesnice byly: Etam, Ajin Rimon, Tochen, Ašan, to bylo pět městeček ³³ a v okolí těchto městeček byly všechny jejich vesnice až do Baalaty.^a To jsou jejich usedlosti a tak je měli zaznamenány.

³⁴ Dále Mešobab, Jamlech, Joša, syn Amaciášův, ³⁵ Joel, Jehu, syn Jošibíáše, syna Serajášova, syna Asielova; ³⁶ také Eljoenaj, Jahkoba, Ješochajáš, Asajáš, Adiel, Jesimiel a Benajáš; ³⁷ i Ziza, syn Šifhiův, syna Alonova, syna Jedajášova, syna Šimrího, syna Šemajášova.

³⁸ Výše jmenovaní byli vůdcové svých rodů a jejich otcovské domy se hojně rozrostly. ³⁹ Proto se vydali hledat pastvu pro své ovce a kozy až ke Gedorskému průsmyku na východní straně údolí. ⁴⁰ Nalezli vydatné a dobré pastviny a prostranný, tichý a klidný kraj. Jeho předchozí obyvatelé byli potomci Chámovi.

⁴¹ Tito jmenovitě zapsaní muži za dnů judského krále Ezechiáše přišli a zaútočili na jejich příbytky i na Meunity, kteří tam žili. Vyhledali je jako proklaté (jak je tomu dodnes) a usadili se tam místo nich, neboť tam byla pastva pro jejich ovce a kozy. ⁴² Někteří ze synů Šimeonových došli až k hoře Seír. Bylo to pět set mužů v čele s Jišihy syny Pelatiášem, Neriášem, Refajášem a Uzilem. ⁴³ Pobili poslední pozůstatky Amalekovců a sídlí tam až dodnes.

Rod Rubenův

5 Synové Izraelova prvorozeného, Rubena. (Ten byl sice prvorozený, ale protože poskvnil lože svého otce, prvorozenství bylo dáno synům Izraelova syna Josefa; proto není v rodopisu zaznamenán jako prvorozený. ² Nejmocnější mezi svými bratry byl Juda – a také z něj vzešel vládce – ale prvorozenství patří Josefovi). ³ Nuže, synové Izraelova prvorozeného, Rubena:

Chanoch, Palu, Checron a Karmi.

⁴ Synové Joelovi: jeho syn Šemajáš, jeho syn Gog, jeho syn Šimei, ⁵ jeho syn Míka, jeho syn Reajáš, jeho syn Baal ⁶ a jeho syn Beera,

^a33 podle někt. rukopisů LXX (MT: *Baal*); srov. Jozue 19:6

kterého asyrský král Tiglat-pilešar^a odvedl do vyhnanství. Beera byl v Rubenově rodu vůdcem.

⁷Jeho bratři podle svých rodin, jak jsou uvedeni ve svých rodopisech: Jehiel (jejich vůdce), Zachariáš, ⁸Bela, syn Azaze, syna Šemy, syna Joelova. Bydleli od Aroeru až k Nebó a Baal-meonu. ⁹A protože se jejich stáda v gileádské zemi velmi rozmnožila, rozšířili se na východ až k okraji pouště sahající k řece Eufrat.

¹⁰Za Saulových dnů vedli válku s Hagrity, přemohli je a obydleli všechny jejich obce na východ od Gileádu.

Rod Gádův

¹¹Synové Gádovi bydleli naproti nim v bášanském kraji až po Salchu:

¹²Jejich vůdce Joel, druhý po něm Šafam a potom Janaj, soudce v Bášanu.

¹³Jejich bratři podle svých otcovských rodů: Michael, Mešulam, Šeba, Joraj, Jakan, Zia a Eber, celkem sedm. ¹⁴Byli to synové Abichaila, syna Churiho, syna Jaroachova, syna Gileádova, syna Michaelelova, syna Ješišaje, syna Jachdoova, syna Búzova. ¹⁵Vůdcem jejich otcovského rodu byl Achi, syn Abdiela, syna Guniho.

¹⁶Bydleli v Gileádu, v Bášanu a tamních vesnicích i na všech šárónských pastvinách, kam až sahají. ¹⁷Ti všichni byli zapsáni do rodových seznamů za dnů judského krále Jotama a za dnů izraelského krále Jeroboáma.

Rody usazené za Jordánem

¹⁸Synové Rubenovi, Gádovi a polovina kmene Manasesova měli 44 760 bojeschopných mužů vyzbrojených štítem a mečem, vládnoucích lukem a vycvičených k boji. ¹⁹Ti vedli válku s Hagrity, s Jeturem, Nafišem a Nodabem. ²⁰Během té války volali k Bohu a on vyslyšel jejich prosby, neboť v něj doufali. Dostalo se jim pomoci, a tak jim Hagrité i se všemi svými spojenci padli do rukou. ²¹Zajali jejich stáda: 50 000 velbloudů, 250 000 koz a ovcí, 2 000 oslů a 100 000 zajatců. ²²Mnoho dalších padlo zabitých, neboť Bůh bojoval za ně. Bydleli tam pak místo nich až do svého vystěhování.

²³Synové poloviny kmene Manasesova bydleli na území od Bášanu až po Baal-hermon čili Senír (což je hora Hermon). Bylo jich totiž mnoho.

²⁴Toto jsou vůdcové jejich otcovských rodů: Efer, Jiši, Eliel, Azriel, Jirmeáš, Hodaviáš a Jachdiel, udatní bojovníci, proslulí muži, vůdcové otcovských rodů.

²⁵Zradili však Boha svých otců a odešli smilnit za bohy národů té země, které před nimi Bůh vyhubil. ²⁶Proto Bůh Izraele podnítil ducha asyrského krále Pula (totiž Tiglat-pilešara, krále Asýrie), aby vystěhoval pokolení Ruben, Gád a polovinu kmene Manasesova do vyhnanství. Odvedl je do Chalachu, Chaboru, Hary a k řece Gozanu, kde zůstávají až dodnes.

Rod Leviho

²⁷Synové Leviho:

Geršon, Kehat a Merari.

²⁸Synové Kehatovi:

Amram, Jishar, Hebron a Uziel.

^a6 Tiglat-pilešar III. (744–727 př. n. l.)

²⁹Děti Amramovy:
Áron, Mojžíš a Miriam.

Synové Áronovi:

Nádab, Abihu, Eleazar a Itamar.

³⁰Eleazar zplodil Pinchase,

Pinchas zplodil Abišuu,

³¹Abišua zplodil Bukiho,

Buki zplodil Uziho,

³²Uzi zplodil Zerachíše,

Zerachíš zplodil Merajota,

³³Merajot zplodil Amariáše,

Amariáš zplodil Achituba,

³⁴Achitub zplodil Sádoka,

Sádok zplodil Achimaace,

³⁵Achimaac zplodil Azariáše,

Azariáš zplodil Jochanana,

³⁶Jochanan zplodil Azariáše (který byl knězem, když Šalomoun postavil v Jeruzalémě chrám),

³⁷Azariáš zplodil Amariáše,

Amariáš zplodil Achituba,

³⁸Achitub zplodil Sádoka,

Sádok zplodil Šaluma,

³⁹Šalum zplodil Chilkiáše,

Chilkiáš zplodil Azariáše,

⁴⁰Azariáš zplodil Serajáše,

Serajáš zplodil Jocadaka ⁴¹(a ten odešel do zajetí, když Hospodin nechal Nabukadnezara vystěhovat Judu a Jeruzalém).

6 Synové Leviho:

Geršom, Kehat a Merari.

²Synové Geršomovi se jmenovali:

Libni a Šimei.

³Synové Kehatovi:

Amram, Jishar, Hebron a Uziel.

⁴Synové Merariho:

Machli a Muši.

To jsou levitské rody podle jejich otců.

⁵Geršomovi patří jeho syn Libni, jeho syn Jachat, jeho syn Zima, jeho syn Joach, jeho syn Ido, jeho syn Zerach a jeho syn Jeotraj.

⁷Synové Kehatovi: jeho syn Aminadab, jeho syn Korach, jeho syn Asir, ⁸jeho syn Elkána, jeho syn Ebiasaf, jeho syn Asir, ⁹jeho syn Tachat, jeho syn Uriel, jeho syn Uziáš a jeho syn Šaul. ¹⁰Synové Elkánovi: Amasaj, Achimot, ¹¹jeho syn Elkána, ^a jeho syn Cofaj, jeho syn Nachat, ¹²jeho syn Eliab, jeho syn Jerocham, jeho syn Elkána a jeho syn Samuel. ^b ¹³Synové Samuelovi: prvorozený Joel^c a druhý Abiáš.

^a11 podle někt. rukopisů LXX, Syr (MT: *a Elkána. Synové Elkánovi*); ^b12 podle někt. rukopisů LXX (*a jeho syn Samuel* v MT chybí); srov. 1.Sam 1:19–20; 1.Let 6:18–19

^c13 podle někt. rukopisů LXX, Syr (*Joel* v MT chybí); srov. 1.Sam 8:2; 1.Let 6:18

¹⁴Synové Merariho: Machli, jeho syn Libni, jeho syn Šimei, jeho syn Uza, ¹⁵jeho syn Šimea, jeho syn Chagiáš a jeho syn Asajáš.

¹⁶Toto jsou muži, které David pověřil zpěvem v domě Hospodinově, když tam spocínala Truhla. ¹⁷Předtím než Šalomoun v Jeruzalémě postavil Hospodinův chrám, sloužili zpěvem před Příbytkem, před Stanem setkávání. Ke službě nastupovali podle svého pořádku. ¹⁸Nastupovali společně se svými syny:

Ze synů Kehatových:

zpěvák Heman,

syn Joele, syna Samuelova,

¹⁹syna Elkánova, syna Jerochamova,

syna Elielova, syna Toachova,

²⁰syna Cufova, syna Elkánova,

syna Machatova, syna Amasajova,

²¹syna Elkánova, syna Joelova,

syna Azariášova, syna Cefaniášova,

²²syna Tachatova, syna Asirova,

syna Ebiasafova, syna Korachova,

²³syna Jisharova, syna Kehatova,

syna Leviho, syna Izraelova.

²⁴Po pravici mu stál jeho bratr Asaf,

syn Berechiáše, syna Šimeova,

²⁵syna Michaelova, syna Baaseášova,

syna Malkiášova, ²⁶syna Etniho,

syna Zerachova, syna Adajášova,

²⁷syna Etanova, syna Zimova,

syna Šimeiho, ²⁸syna Jachatova,

syna Geršomova, syna Leviho.

²⁹Nalevo stál z jejich bratrů, synů Merariho:

Etan, syn Kišiho,

syna Abdiho, syna Maluchova,

³⁰syna Chašabiášova, syna Amaciášova,

syna Chilkiášova, ³¹syna Amciho,

syna Baniho, syna Šemerova,

³²syna Machliho, syna Mušiho,

syna Merariho, syna Leviho.

³³Jich bratrům levitům byla svěřena veškerá služba Příbytku, totiž Hospodinova domu. ³⁴Áron a jeho bratři se však věnovali obětem na zápalném a kadidlovém oltáři, veškeré službě nejsvětější svatyně a očišťování Izraele podle všech příkazů Božího služebníka Mojžíše.

³⁵Toto jsou synové Áronovi:

jeho syn Eleazar, jeho syn Pinchas,

jeho syn Abišua, ³⁶jeho syn Buki,

jeho syn Uzi, jeho syn Zerachiáš,

³⁷jeho syn Merajot, jeho syn Amariáš,

jeho syn Achitub, ³⁸jeho syn Sádok
a jeho syn Achimaac.

³⁹Toto jsou sídliště a osady na jejich územích:

Synům Áronovým z rodu Kehatovců připadl tento los: ⁴⁰V judské zemi dostali Hebron a přilehlé pastviny v okolí. ⁴¹Pole u města s přilehlými osadami dostal Káleb, syn Jefunův. ⁴²Synové Áronovi dostali útočištné město Hebron a dále Libnu, Jatir, Eštemou, ⁴³Chilen, Debir, ⁴⁴Ašan, Jutu^a a Bet-šemeš s jejich pastvinami. ⁴⁵Z území kmene Benjamín dostali Gibeon, ^bGebu, Alemet a Anatot s jejich pastvinami. Celkem tedy jejich rodům připadlo třináct měst. ⁴⁶Ostatním synům Kehatovým připadlo losem deset měst z poloviny kmene Manases.

⁴⁷Synům Geršomovým připadlo pro jejich rody třináct měst z kmene Isachar, z kmene Ašer, z kmene Neftalí a z kmene Manases v Bášanu.

⁴⁸Synům Merariho bylo pro jejich rody vylosováno dvanáct měst z kmene Ruben, z kmene Gád a z kmene Zabulon. ⁴⁹Synové Izraele dali tato města i s jejich pastvinami levitům. ⁵⁰Losem jim přidělili tato vyjmenovaná města z kmene Juda, Šimeon a Benjamín.

⁵¹Části rodu Kehatovců připadla města na území kmene Efraim. ⁵²V Efraimských horách dostali útočištné město Šechem a dále Gezer. ⁵³Jokmeam, Bet-choron, ⁵⁴Ajalon a Gat-rimon s jejich pastvinami. ⁵⁵Ostatním rodům ze synů Kehatových přidělili na území poloviny kmene Manasesova Aner a Bileám s jejich pastvinami.

⁵⁶Rody synů Geršomových dostaly z území poloviny kmene Manasesova Golan v Bášanu a Aštarot s jejich pastvinami. ⁵⁷Z kmene Isachar dostaly Kedeš, Dobrat, ⁵⁸Rámot a Anem s jejich pastvinami. ⁵⁹Z kmene Ašer dostaly Mašal, Abdon, ⁶⁰Chukok a Rechob s jejich pastvinami. ⁶¹Z kmene Neftalí dostaly galilejský Kedeš, Chamon a Kiriatajim s jejich pastvinami.

⁶²Zbývajícím synům Merariho přidělili z kmene Zabulon Jokneam, Kartu, ^cRimon a Tábor s jejich pastvinami. ⁶³Na východním břehu Jordánu naproti Jerichu dostali z kmene Ruben pouštní Becer, Jahcu, ⁶⁴Kedemot a Mefaat s jejich pastvinami. ⁶⁵Z kmene Gádova dostali Rámot v Gileádu, Machanajim, ⁶⁶Chešbon a Jaazer s jejich pastvinami.

Rod Isacharův

7 Synové Isacharovi:
Tola, Pua, Jašub a Šimron – celkem čtyři.

²Synové Tolovi:

Uzi, Refajáš, Jeriel, Jachmaj, Jibsam a Samuel, vůdcové svých otcovských rodů. Za dnů Davidových byli Tolovi potomci zapsáni v rodopisech v počtu 22 600 udatných bojovníků.

³Syn Uzihovi:

Jizrachíáš.

^a44 podle Syr (*Jutu* v MT chybí); Jozue 21:16 ^b45 doplněno podle Jozue 21:17 (*Gibeon* v MT chybí) ^c62 podle LXX (*Jokneam* a *Kartu* v MT chybí) srov. Jozue 21:34

Synové Jizrachiáše:

Michael, Obadiáš, Joel, Jišiáš. Všech pět byli vůdcové. ⁴Podle jejich rodopisů měl jejich otcovský rod 36 000 vojáků ve zbrani, neboť měli mnoho žen a synů.

⁵Také jejich bratři z ostatních Isacharových rodů byli udatní bojovníci. Celkem jich bylo v rodových seznamech zaznamenáno 87 000.

Rod Benjamínův

⁶Synové Benjamínovi:

Bela, Becher a Jediael, celkem tři.

⁷Synové Belovi:

Ecbon, Uzi, Uziel, Jerimot a Iri, pět vůdců otcovského rodu. V rodovém seznamu jich je zaznamenáno 22 034 bojovníků.

⁸Synové Becherovi:

Zemira, Joaš, Eliezer, Eljoenaj, Omri, Jeremot, Abiáš, Anatot a Alemet. Ti všichni byli synové Becherovi. ⁹V jejich rodovém seznamu je kromě vůdců jejich otcovských rodů zaznamenáno 22 200 bojovníků.

¹⁰Syn Jediaelův:

Bilhan.

Synové Bilhanovi:

Jeuš, Benjamín, Ehud, Kenaana, Zetan, Taršiš a Achišachar. ¹¹Tito všichni synové Jediaela byli udatní muži, vůdcové svých otcovských rodů, které čítaly 17 200 bojovníků připravených k bitvě.

¹²Synové Irovi:

Šupim a Chupim.

Rod Danův a Neftalímův

Syn Danův:^a

Chuším.

¹³Synové Neftalímovi:

Jachaciel, Guni, Jecer a Šilem.

To jsou potomci Bilhy.

Rod Manasesův

¹⁴Synové Manasesovi:

Asriel, jehož mu porodila jeho aramejská družka. Porodila také Machira, otce Gileádova. ¹⁵Machir si vzal ženu jménem Maaka, sestru Šupima a Chupima.

Manasesův druhorozený se jmenoval Celofchad a ten měl samé dcery.

¹⁶Machirova žena Maaka porodila syna, jehož pojmenovala Pereš.

Jeho bratr se jmenoval Šereš a jeho synové byli Ulam a Rekem.

¹⁷Syn Ulamův:

Bedan.

^a12 podle Gen 46:23 (MT: *Synové Acherovi*)

To jsou synové Gileáda, syna Machirova, syna Manasesova. ¹⁸Jeho sestra Molechet porodila Išhoda, Abiezera a Machlu.

¹⁹Synové Šemidovi:

Achian, Šechem, Likchi a Aniam.

Rod Efraimův

²⁰Synové Efraimovi:

Šutelach, jeho syn Bered,
jeho syn Tachat, jeho syn Eleada,
jeho syn Tachat, ²¹jeho syn Zabab
a jeho syn Šutelach.

Ezera a Eleada zabili domorodci z Gatu, když jim přišli pobrat dobytek. ²²Jejich otec Efraim je dlouho oplakával a jejich sourozenci ho přišli utěšovat. ²³Potom se miloval se svou ženou, ta počala, porodila syna a on mu dal jméno Beria, *Neštěstí*, protože do jeho domu přišlo neštěstí.

²⁴Jeho dcera Šeera vystavěla Dolní i Horní Bet-choron a Uzen-šeeru.

²⁵Jeho synové byli Refach a Rešef;

jeho syn byl Telach, jeho syn Tachan,

²⁶jeho syn Ladan, jeho syn Amihud,

jeho syn Elišama, ²⁷jeho syn Nun

a jeho syn Jozue.

²⁸Jejich vlastnictvím a bydlištěm byl Bet-el s okolními vesnicemi, od Naranu na východě po Gezer a jeho vesnice na západě, dále Šechem a jeho vesnice až k Aji a jeho vesnicím. ²⁹Podél hranic se syny Manasesovými pak Bet-šeán, Taanach, Megido a Dor s jejich vesnicemi. Tam všude bydleli synové Josefa, syna Izraelova.

Rod Ašerův

³⁰Synové Ašerovi:

Jimna, Jišva, Jišvi, Beria a jejich sestra Serach.

³¹Synové Beriovi:

Cheber a Malkiel, což je otec Birzaitův.

³²Cheber zplodil Jafleta, Šomera, Chotama a jejich sestru Šúu.

³³Synové Jafletovi:

Pasach, Bimhal a Ašvat – to jsou Jafletovi synové.

³⁴Synové Šemerovi:

Achi, Rohga, Jechuba a Aram.

³⁵Synové jeho bratra Chelema:

Cofach, Jimna, Šeleš a Amal.

³⁶Synové Cofachovi:

Suach, Charnefer, Šual, Beri, Jimra, ³⁷Becer, Hod, Šama, Šilša, Jitran a Beera.

³⁸Synové Jeterovi:

Jefune, Pispá a Ara.

³⁹Synové Ulovi:

Arach, Chaniel a Ricja.

⁴⁰Ti všichni jsou synové Ašerovi, náčelníci svých otcovských rodů, vybraní udatní bojovníci, přední vůdcové. V jejich rodovém seznamu je zapsáno 26 000 bojeschopných mužů.

Rod Benjamínův – pokračování

8 Benjamín zplodil prvorozeného Belu, druhého Ašbela, třetího Achirama, ²čtvrtého Nocha, pátého Rafu. ³Bela měl syny Adara, Geru, otce Ehudova, ⁴Abišuu, Naamana, Achoacha, ⁵Geru, Šefufana a Churama.

⁶Toto jsou synové Ehudovi, rodoví vůdcové obyvatel Geby, kteří byli vystěhováni do Manachatu: ⁷Naaman, Achiáš a Gera, který je přestěhoval a který zplodil Uzu a Achichuda.

⁸Poté, co Šachrajim zapudil své ženy Chušimu a Baaru, narodili se mu v moábském kraji synové. ⁹Se svou ženou Chodeš zplodil Jobaba, Cibju, Mešu, Malkama, ¹⁰Jeuca, Sakiáše a Mirmu. To byli jeho synové, vůdcové rodů. ¹¹S Chušimou zplodil Abituba a Elpaala. ¹²Synové Elpaalovi: Eber, Mišeam a Šemed (který vystavěl Ono a Lod s okolními vesnicemi).

¹³Beria a Šema byli vůdcové otcovských rodů obývajících Ajalon (ti zahnali obyvatele Gat). ¹⁴Jejich bratři byli Šašak a Jeremot. ¹⁵Zebadiáš, Arad, Eder, ¹⁶Michael, Jišpa a Jocha byli synové Beriovi. ¹⁷Zebadiáš, Mešulam, Chizki, Cheber, ¹⁸Jišmeraj, Jizlia a Jobab byli synové Elpaalovi. ¹⁹Jakim, Zichri, Zabdi, ²⁰Elienaj, Ciletaj, Eliel, ²¹Adajáš, Berajáš a Šimrat byli synové Šimeiho. ²²Jišpan, Eber, Eliel, ²³Abdon, Zichri, Chanan, ²⁴Chananiáš, Elam, Antotiaš, ²⁵Jifdeáš a Penuel byli synové Šašakovi. ²⁶Šamšeraj, Šechariáš, Ataliáš, ²⁷Jaarešiáš, Eliáš a Zichri byli synové Jerochamovi. ²⁸To byli vůdcové otcovských rodů, vůdcové zaznamenaní v rodopisech. Ti všichni bydleli v Jeruzalémě.

²⁹V Gibeonu bydlel otec^a Gibeonu Jehiel^b se svojí ženou jménem Maaka. ³⁰Jejich prvorozený byl Abdon, dále Cur, Kíš, Baal, Ner,^c Nádab, ³¹Gedor, Achio, Zecher a Miklot. ³²Miklot zplodil Šimeu. Ti ovšem narozdíl od svých bratrů bydleli se svými příbuznými v Jeruzalémě.

³³Ner zplodil Kíše. Kíš zplodil Saula. Saul zplodil Jonatana, Malki-šuu, Abinadaba a Eš-baala.^d ³⁴Jonatan měl syna Merib-baala.^e Merib-baal zplodil Míku. ³⁵Synové Míkovi: Piton, Melech, Tarea a Achaz. ³⁶Achaz zplodil Jehoada. Jehoada zplodil Alemeta, Azmaveta a Zimriho. Zimri zplodil Mocu. ³⁷Moca zplodil Bineu. Jeho syn byl Rafa, jeho syn Elasa a jeho syn Acel. ³⁸Acel měl šest synů. Jmenovali se: Azrikam, Bochr, Jišmael, Šeariáš, Obadiáš a Chanan – ti všichni byli synové Acelovi. ³⁹Synové jeho bratra Ešeka: prvorozený Ulam, druhý Jeuš a třetí Elifelet. ⁴⁰Ulamovi synové byli udatní bojovníci; vládli lukem a měli mnoho dětí a vnuků – na sto padesát. To všechno byli Benjamínci.

^a29 tj. *zakladatel* ^b29 podle někt. rukopisů LXX (*Jehiel* v MT chybí); srov. 1.Let 9:35

^c30 podle někt. rukopisů LXX (*Ner* v MT chybí); srov. 1.Let 9:36 ^d33 týž jako *Iš-bošet*

(2.Sam 2:8) ^e34 týž jako *Mefibošet* (2.Sam 9:6)

9 Tak byli všichni Izraelci zahrnuti do rodových seznamů, které jsou zapsány v Knize izraelských a judských králů. Za svoji nevěrnost pak byli vystěhováni do Babylonu.

Navrátilci do Jeruzaléma

²Nejprve se Izraelci, kněží, levité a chrámoví sluhové vrátili bydlet do svých původních měst. ³Někteří ze synů Judových, Benjamínových, Efraimových a Manasesových ale přišli bydlet do Jeruzaléma:

⁴Ze synů Judova syna Perese to byl Utaj, syn Amihuda, syna Omriho, syna Imriho, syna Baniho. ⁵Z rodu Šelova: prvorozený Asajáš a jeho synové. ⁶Z rodu Zerachova: Jehuel. Jejich příbuzných bylo celkem 690.

⁷Ze synů Benjamínových to byl Salu, syn Mešulama, syna Hodaviáše, syna Hasenuova; ⁸Jibneáš, syn Jerochamův; Ela, syn Uziho, syna Michriho; Mešulam, syn Šefatiáše, syna Reuela, syna Jibniášova. ⁹Jejich bratři podle záznamů v jejich rodopisech čítali 956 mužů – sami vůdcové otcovských rodů.

¹⁰Z kněží to byl Jedajáš, Jojarib, Jachin, ¹¹dále Azariáš, syn Chilkiáše, syna Mešulama, syna Sádoka, syna Merajota, syna Aчитubova, zodpovědného za Boží dům; ¹²Adajáš, syn Jerochama, syna Pašchura, syna Malkiášova; Maesaj, syn Adielův, syna Jachzerova, syna Mešulamova, syna Mešilemitova, syna Imerova. ¹³Jejich bratři, vůdcové svých otcovských rodů, čítali 1 760 udatných mužů zodpovědných za službu v Božím domě.

¹⁴Z levitů Šemajáš, syn Chašuba, syna Azrikama, syna Chašabiášova ze synů Merariho; ¹⁵Bakbakar, Chereš, Galal, Mataniáš, syn Míky, syna Zikriho, syna Asafova; ¹⁶Obadiáš, syn Šemajáše, syna Galalova, syna Jedutunova, a Berechiáš, syn Asy, syna Elkanova, který bydlel v netofských osadách.

¹⁷Strážci bran byli: Šalum, Akub, Talmon, Achiman a jejich bratři; jejich vůdcem byl Šalum. ¹⁸Ti až dosud stráží Královskou bránu na východní straně. Byli to strážní z tábora synů Leviho. ¹⁹Šalum, syn Koreho, syna Ebiasafa, syna Korachova, a jeho bratři Korachovci z jeho otcovského rodu zodpovídali za stráž prahů Stánku, tak jako jejich otcové bývali strážci vchodu do tábora Hospodinova. ²⁰Jejich vůdcem kdysi býval Pinchas, syn Eleazarův – Hospodin s ním! ²¹Zachariáš, syn Mešelemiášův, byl strážcem u vstupu do Stanu setkávání.

²²Všech, kdo byli vybráni za strážce prahů, bylo 212. Takto byli zapsáni podle svých rodokmenů ve svých osadách. David a vidoucí Samuel je kdysi pověřil touto zodpovědnou službou, ²³aby spolu se svými syny drželi stráž u bran Hospodinova domu, u svatostánku. ²⁴Tam stáli na stráži ze čtyř stran: na východě, na západě, na severu i na jihu. ²⁵Jejich bratři přicházeli ze svých osad a v pravidelných týdenních směnách se k nim připojovali. ²⁶Čtyřem levitským velitelům stráží byly pro jejich věrnost svěřeny komory a pokladnice Božího domu. ²⁷V noci zůstávali okolo Božího domu; měli za úkol ho hlídat a ráno co ráno otevírat.

^{a22} starší označení proroka (viz 1.Sam 9:9)

²⁸Někteří z nich měli na starosti služebné náčiní, a tak je přepočítané vnášeli a přepočítané vynášeli. ²⁹Někteří byli přiděleni k nádobám a veškerému posvátnému náčiní a také k jemné mouce, vínu, oleji, kadidlu a balzámu. ³⁰Někteří z kněžských synů připravovali masti z vonných látek. ³¹Jednomu z levitů, Matitiášovi, prvorozenému Korachovce Šaluma, byla svěřena příprava obětních placek. ³²Někteří jejich bratři ze synů Legatových dbali o chleby předložení, připravované na každou sobotu.

³³Další byli zpěváci, vůdcové levitských otcovských rodů. Bydleli v chrámových komůrkách osvobozeni od jiných povinností, neboť byli ve službě dnem i nocí.

³⁴To jsou vůdcové levitských otcovských domů, vůdcové svých rodů, kteří bydleli v Jeruzalémě.

Rod Saulův

³⁵V Gibeonu bydlel otec^a Gibeonu Jehiel, jeho žena jménem Maaka, ³⁶jeho prvorozený Abdon a dále Cur, Kíš, Baal, Ner, Nádad, ³⁷Gedor, Achio, Zachariáš a Miklot. ³⁸Miklot zplodil Šimeama. Ti ovšem narozdíl od svých bratrů bydleli se svými příbuznými v Jeruzalémě.

³⁹Ner zplodil Kíše. Kíš zplodil Saula. Saul zplodil Jonatana, Malki-šuu, Abinadaba a Eš-baala.^b

⁴⁰Jonatan měl syna Merib-baala.^c Merib-baal zplodil Míku. ⁴¹Synové Míkovi: Piton, Melech, Tachrea a Achaz.^d

⁴²Achaz zplodil Jada.^e Jada zplodil Alemeta, Azmaveta a Zimriho. Zimri zplodil Mocu. ⁴³Moca zplodil Bineu. Jeho syn byl Refaja, jeho syn Elasa a jeho syn Acel.

⁴⁴Acel měl šest synů. Jmenovali se: Azrikam, Bochrú, Jišmael, Šeariáš, Obadiáš a Chanan. To jsou synové Acelovi.

LETOPIS DAVIDŮV

Saulova smrt

10 Na Izrael zaútočili Filištiní. Izraelští muži se před nimi dali na útěk a padali pobiti na svazích Gilboa. ²Filištiní pronásledovali Saula a jeho syny. Když se jim podařilo zabít Saulovy syny Jonatana, Abinadaba a Malki-šuu, ³rozhořel se prudký boj proti Saulovi. Našli ho lukostřelci a těžce ho zranili svými střelami.

⁴Saul proto řekl svému zbrojnošovi: „Vytáhni svůj meč a probodni mě. Jinak přijdou ti neobřezanci a vrhnou se na mě!“ Zbrojnoš se ale zdráhal, protože měl veliký strach. Saul tedy vzal meč a nalehl na něj. ⁵Když zbrojnoš viděl, že Saul je mrtev, nalehl i on na meč a zemřel. ⁶Tak zahynul Saul, jeho tři synové i celý jeho dům; zemřeli společně.

⁷Jakmile všichni Izraelci v údolí spatřili, že izraelské vojsko uteklo a že Saul se svými syny zahynul, opustili svá města a uprchli. Pak přišli Filištiní a obsadili je.

^a35 tj. *zakladatel* ^b39 týž jako *Iš-bošet* (2.Sam 2:8) ^c40 týž jako *Mefibošet* (2.Sam

9:6) ^d41 podle Syr, Vul (*a Achaz* v MT chybí); srov. 1.Let 8:35 ^e42 podle někt.

hebr. rukopisů a LXX (MT: *Jaru*); srov. 1.Let 8:36

⁸Druhého dne, když Filištiní přišli do pohoří Gilboa obírat pobité, našli tam ležet Saula a jeho tři syny. ⁹Obrali ho, odnesli jeho hlavu i zbroj a poslali to po celé filištínské zemi, aby tu zprávu ohlásili svým modlám i lidu. ¹⁰Jeho výzbroj uložili v chrámu svých bohů a jeho lebku přibili v chrámu Dáгона.

¹¹Když se obyvatelé Jábeš-gileádu doslechli, co všechno Filištiní provedli se Saulem, ¹²všichni jejich bojovníci vyrazili na cestu. Šnali Saulovo tělo i těla jeho synů, přinesli je zpět do Jábeše a pohřbili jejich ostatky pod jábešským dubem. Sedm dní se pak postili.

¹³Tak zemřel Saul, protože zradil Hospodina. Nedbal totiž na jeho slovo a zašel dokonce tak daleko, že se radil s věsteckým duchem, ¹⁴místo aby se radil s Hospodinem. Ten ho proto zahubil a království předal Davidovi, synu Jišajovu.

David králem Izraele

11 Celý Izrael se shromáždil k Davidovi do Hebronu. „Hle, jsme tvá krev a tělo!“ prohlásili. ²„Už za časů krále Saula jsi vodíval Izrael do boje a znovu jej přiváděl. Tobě Hospodin, tvůj Bůh, řekl: „Ty budeš pastýřem mého lidu Izraele, ty budeš mému lidu Izraeli vůdcem.““

³Když tehdy za králem do Hebronu přišli všichni stařešinové Izraele, David s nimi v Hebronu uzavřel smlouvu před Hospodinem a oni Davida pomazali za krále nad Izraelem podle Hospodinova slova skrze Samuele.“

⁴David pak s celým Izraelem vytáhl na Jeruzalém, což býval Jebus, protože tam v tom kraji bydleli Jebusejci. ⁵„Sem se nedostaneš!“ řekli obyvatelé Jebusu Davidovi. David ale pevnost Sion dobyl. Teď je to Město Davidovo.

⁶David tehdy prohlásil: „Kdo zaútočí na Jebusejce jako první, stane se vrchním velitelem.“ Jako první vyrazil Joáb, syn Ceruji, a tak se ujal velení. ⁷David se pak v té pevnosti usadil, a tak dostala jméno Město Davidovo. ⁸Vybudoval to město okolo ní od terasy Milo až k obvodové zdi a zbytek města obnovil Joáb. ⁹Tak se David stále více vzmáhal a Hospodin zástupů byl s ním.

Davidovi hrdinové

¹⁰Toto jsou vůdcové Davidových hrdinů, kteří mu s celým Izraelem pomohli stát se králem podle Hospodinova slova o Izraeli a byli mu v jeho kralování pevnou oporou. ¹¹Toto je výčet Davidových hrdinů:

Jašobeám Chakemonský, velitel Trojice. Oháněl se kopím tak, že jich jednou pobil na tři sta.

¹²Další z té trojice hrdinů byl Eleazar, syn Doda Achochijského. ¹³Ten byl s Davidem v Pas-damimu, kde se Filištiní shromáždili k boji. Na tom dílu pole, který byl osetý ječmenem, se vojsko před Filištiny dalo na útek. ¹⁴Oni se ale postavili doprostřed pole, uhájili ho a Filištiny pobili. Tak jim Hospodin daroval veliké vítězství.

¹⁵Tři ze třicátky velitelů sestoupili k Davidovi na útes do jeskyně Adulam, když v údolí Refaim tábořil oddíl Filištinů. ¹⁶David byl tehdy ve skalní pevnosti. Betlém byl obsazen Filištiny. ¹⁷David tenkrát zatoužil: „Kéž bych se mohl napít vody z té betlémské studny u brány.“ ¹⁸A tak se ta Trojice pobila

do filištínského tábora a navázila vodu z betlémské studny u brány. Vzali ji a donesli Davidovi. Ten se jí však odmítl napít, ale vylil ji jako oběť Hospodinu. ¹⁹„Chraň Bůh,“ zvolal. „To mám pít krev těchto mužů, kteří nasadili život? Vždyť tu vodu přinesli s nasazením života!“ A nechtěl se napít.

Takové činy konala tato trojice hrdinů.

²⁰Velitelem Trícítky^a byl Joábův bratr Abišaj. Oháněl se kopím tak, že jich pobil na tři sta, a tak se stal stejně známým jako Trojice. ²¹Mezi Trícítkou byl dvojnásob slavný a byl jejich velitelem, ale Trojici se nevyrovnal.

²²Také Benajáš, syn Joadův z Kabceelu, byl udatný bojovník mocných činů. To on zabil ty dva Moábce, kteří se bili jako lvi. A jednou slezl do jámy a zabil v ní lva, tenkrát, když napadl sních. ²³Srazil také toho egyptského obra pět loktů^b vysokého. Egypťan měl v ruce kopí jako tkalcovské vrátidlo, ale on k němu přišel s holí, vytrhl mu to kopí a zabil ho jím.

²⁴Takové činy konal Benajáš, syn Joadův, a tak se stal stejně známým jako Trojice. ²⁵Mezi Trícítkou byl slavný, ale Trojici se nevyrovnal. Jemu David svěřil svou tělesnou stráž.

²⁶Další udatní hrdinové byli:

Asael, bratr Joábův;

Elchanan, syn Doda Betlémského;

²⁷Šamot Charodský;

Chelec Pelonský;

²⁸Ira, syn Ikeše Tekojského;

Abiezer Anatotský;

²⁹Sibechaj Chušatský;

Ilaj Achochijský;

³⁰Mahraj Netofský;

Cheled, syn Baany Netofského;

³¹Itaj, syn Ribaje z benjamínské Gibeje;

Benajáš Piratonský;

³²Churaj od potoka Gaaš;

Abiel Arbatský;

³³Azmavet Bachurimský;

Eliachba Šaalbonský;

³⁴synové Hašema Gizonského

Jonatan, syn Šaga Hararského,

³⁵Achiam, syn Šachara Hararského;

Elifal, syn Urův;

³⁶Chefer Mekeratský;

Achiáš Pelonský;

³⁷Checro Karmelský;

Naaraj, syn Ezbajův;

³⁸Joel, bratr Nátanův;

Mibchar, syn Hagriho;

³⁹Selek Amonsý;

Nachraj Beerotský, zbrojnoš Joába, syna Ceruji;

⁴⁰Ira Jitrejský;

^a20 podle někt. rukopisů LXX, Syr a 2.Sam 23:8 (MT: *Trojice*); tak i ve v. 21

^b23 asi 225 cm

- Gareb Jitrejský;
⁴¹ Uriáš Chetejský;
 Zabad, syn Achlajův;
⁴² Adina, syn Rubenovce Šizy, rubenský velitel Trícítky;
⁴³ Chanan, syn Maakův;
 Jošafat Mitnejský;
⁴⁴ Uziáš Ašteratský;
 Šama a Jehiel, synové Chotama Aroerského;
⁴⁵ Jediael, syn Šimriho,
 jeho bratr Jocha Ticejský;
⁴⁶ Eliel Machvimský;
 Jeribaj a Jošaviáš, synové Elnaamovi;
 Jitma Moábský;
⁴⁷ Eliel, Obéd a Jaasiel Mecobajští.

Davidovo vojsko

12 Toto jsou ti, kdo přišli za Davidem do Ciklagu, když se ještě skrýval před Saulem, synem Kíšovým. Tito muži patří k hrdinům, kteří mu pomáhali v boji. ²Byli vyzbrojeni luky a uměli střílet šípy nebo metat kamení pravicí i levicí. Pocházeli z pokolení Benjamín tak jako jejich bratr Saul:

³V čele byl Achiezer a Joáš, synové Šemaje Gibeatského, Jeziel a Pelet, synové Azmavetovi, Beracha, Jehu Anetotský, ⁴Jišmajáš Gibeonský, hrdina z oně Trícítky a její velitel, ⁵Jirmeáš, Jachaziel, Jochanan, Jozabad Geder-ský, ⁶Eluzaj, Jerimot, Bealiáš, Šemariáš, Šefatiáš Charufský, ⁷Elkána, Jišiáš, Azarel, Joezer, Jašobeám, Korachovci, ⁸Joela a Zebadiáš, synové Jerochama z Gedoru.

⁹Z pokolení Gád přešli k Davidovi do pevnosti v poušti tito udatní hrdinové; byli to zkušení bojovníci vládoucí pavézou a kopím, s tváří lvů a hbitostí horských gazel:

¹⁰V čele byl Ezer, druhý Obadiáš, třetí Eliab, ¹¹čtvrtý Mišmana, pátý Jirmeáš, ¹²šestý Ataj, sedmý Eliel, ¹³osmý Jochanan, devátý Elzabad, ¹⁴desátý Jirmejáh a jedenáctý Machbanaj.

¹⁵Tito Gádovi synové veleli vojsku; menší z nich stovce a větší tisícovce.

¹⁶To oni překročili Jordán v prvním měsíci, kdy se řeka všude vylévá z břehů, a zahnali všechny obyvatele údolí k východu i k západu.

¹⁷Také někteří z Benjamína a Judy přišli za Davidem k jeho pevnosti. ¹⁸David jim vyšel vstříc se slovy: „Pokud ke mně přicházíte v pokoji, abyste mi pomáhali, spojím se s vámi celým srdcem. Pokud mě ale chcete vyzradit mým nepřátelům, ačkoli jsem nevinný, ať to Bůh našich otců vidí a soudí!“

¹⁹Tenkrát sestoupil Duch na velitele Trícítky, Amasaje:

„Patříme tobě, Davide,
 jsme na tvé straně, synu Jišaje!
 Pokoj, pokoj buď tobě
 i tvým pomocníkům pokoj buď –
 vždyť ti pomáhá sám tvůj Bůh!“

A tak je David přijal a jmenoval je veliteli nájezdníků.

²⁰Další z pokolení Manases se přidali k Davidovi, když táhl s Filištiny do boje proti Saulovi. (Nakonec ale Filištinům nepomohli. Jejich vládci se ho totiž po poradě rozhodli propustit. Řekli si: „Pokud přeběhne ke svému pánu Saulovi, bude nás to stát hlavy.“) ²¹Když potom táhl do Ciklagu, přidali se k němu tito muži z pokolení Manases: Adnach, Jozabad, Jediael, Michael, Jozabad, Elihu, Ciletaj, velitelé Manasesových houfů. ²²Pomáhali pak Davidovi proti nájezdníkům, protože to byli samí udatní hrdinové, a tak se ve vojsku stali veliteli. ²³Den co den tehdy přicházeli k Davidovi další pomocníci, až z nich bylo veliké vojsko jako vojsko Boží.

²⁴Toto je výčet ozbrojených bojovníků, kteří přišli k Davidovi do Hebronu, aby podle Hospodinova slova přenesli Saulovo království na Davida:

²⁵Z Judy 6 800 bojeschopných mužů vyzbrojených pavézou a kopím.

²⁶Ze Simeona 7 100 udatných hrdinů připravených k boji.

²⁷Z Leviho 4 600 mužů ²⁸včetně vůdce Áronova rodu Jojady s 3 700 muži ²⁹a mladého válečníka Sádoka s 22 veliteli z jeho otcovského rodu.

³⁰Z Benjamína 3 000 Saulových bratrů, z nichž mnozí byli do té doby ve službách Saulova domu.

³¹Z Efraima 20 800 udatných hrdinů, proslulých ve svém otcovském rodu.

³²Z poloviny kmene Manases 18 000 mužů, kteří byli jmenovitě určeni, aby šli učinit Davida králem.

³³Z Isachara 200 vůdců a všichni bratři pod jejich velením – muži, kteří pochopili dobu a věděli, jak se má Izrael zachovat.

³⁴Ze Zabulona vytáhlo 50 000 zkušených bojovníků v plné zbroji, odhodlaných bez váhání pomoci.

³⁵Z Neftalíma 1 000 velitelů a za nimi 37 000 mužů s pavézami a kopími.

³⁶Z Dana 28 600 připravených k boji.

³⁷Z Ašera 40 000 zkušených bojovníků připravených k boji.

³⁸Z Rubena, Gáda a poloviny kmene Manases v Zajordání 120 000 mužů v plné zbroji.

³⁹Všichni tito bojovníci připravení nastoupit do bitvy přišli s odhodlaným srdcem do Hebronu, aby Davida učinili králem celého Izraele. Také všichni ostatní Izraelci byli v srdci zajedno, že Davida učiní králem. ⁴⁰Zůstali u Davida a tři dny tam jedli a pili, protože jim jejich bratři dali zásoby. ⁴¹Jeich přibuzní dokonce až z Isachara, Zabulona a Neftalíma přivázeli jídlo na oslech, velbloudech, mezcích a volech: zásoby mouky, hroudy fíků, trsy rozinek, víno, olej i hojnost bravu a skotu. Izrael se tehdy radoval.

Stěhování Hospodinovy truhly

13 David se poradil se všemi vůdci, s veliteli tisíců i stovek, ²a před celým izraelským shromážděním pak prohlásil: „Jestliže to schvalujete a chce-li to Hospodin, náš Bůh, vkažme našim ostatním bratrům po celé izraelské zemi včetně kněží a levitů v jejich městech a předměstích, ať se

k nám přidají, ³a přeneseme k nám Truhlu našeho Boha – vždyť jsme ji za Saulových dnů nevyhledávali.“ ⁴Celé shromáždění s tím souhlasilo, všechen lid to schvaloval.

⁵David tedy shromáždil celý Izrael od egyptské řeky Šichor až k Lebochamátu, aby přinesli Boží truhlu z Kiriath-jearimu. ⁶Potom David s celým Izraelem táhl do Baaly (což je Kiriath-jearim) v Judsku, aby odtamtud vyzvedli Truhlu nesoucí jméno Hospodina, Boha trůnícího nad cheruby. ⁷Boží truhlu pak odváželi z Abinadabova domu na novém vozu, který řídili Uza s Achiem. ⁸David a celý Izrael křepčili před Bohem ze všech sil a zpívali a hráli na liry a citery, na tamburíny, činely a trubky.

⁹Když pak přišli ke Kidonovu mlatu, Uza vztáhl ruku, aby Truhlu přidržel, protože ji volské spřežení naklonilo. ¹⁰Vtom Hospodin vzplanul proti Uzovi hněvem, protože vztáhl ruku na Truhlu, a zasáhl ho tak, že na místě zemřel před Bohem. ¹¹David byl nešťastný, že se Hospodin na Uzu tak prudce utrl. Proto se to místo dodnes jmenuje Perek-uz, *Uzova trhlina*.

¹²Toho dne dostal David z Boha strach. „Jak bych mohl Boží truhlu přestěhovat k sobě!“ řekl si. ¹³Proto nevzal Truhlu k sobě do Města Davidova, ale odložil ji do domu Obed-edoma Gatského. ¹⁴Boží truhla zůstala v domě Obed-edoma u jeho rodiny tři měsíce a Hospodin požehnal dům Obed-edomův i všechno, co měl.

Království upevněno

14 Chíram, král Týru, pak vyslal k Davidovi posly s cedrovým dřevem a také zedníky a tesaře, aby mu postavili palác. ²Tehdy David poznal, že ho Hospodin potvrdil za krále nad Izraelem a že jeho království bylo pozvednuto ve prospěch jeho lidu, Izraele.

³V Jeruzalémě si vzal další ženy a zplodil další syny a dcery. ⁴Toto jsou jména těch, kteří se mu narodili v Jeruzalémě: Šamua, Šobab, Nátan, Šalomoun, ⁵Jibchar, Elišua, Elpelet, ⁶Nogah, Nefeg, Jafia, ⁷Elišama, Baaljada a Elifelet.

⁸Jakmile Filištíni uslyšeli, že David byl pomazán za krále nad celým Izraelem, všichni se ho vypravili hledat. David se o tom doslechl a vytáhl jim naproti. ⁹Když Filištíni přitáhli a vpadli do údolí Refaim, ¹⁰David se ptal Boha: „Mám na Filištíny zaútočit? Vydáš mi je do rukou?“

„Zaútoč!“ odpověděl mu Hospodin. „Vydám ti je do rukou.“

¹¹Vytáhli tedy do Baal-peracimu, kde je David porazil. Potom David řekl: „Jako proráží vodní proud, tak Bůh mou rukou prolomil řady mých nepřátel.“ Proto nazvali to místo Baal-peracim, *Pán průlomů*. ¹²Filištíni tam zanechali své bůžky a David je přikázal naházet do ohně.

¹³Filištíni později znovu vytáhli a vpadli do toho údolí. ¹⁴David se znovu ptal Boha a Bůh mu řekl: „Neútoč. Obejdi je ze zadu a vytáhni proti nim od moruší. ¹⁵Až uslyšíš v korunách moruší šelest kroků, vytáhneš do boje, neboť před tebou vytáhl Bůh, aby porazil vojsko Filištinů.“ ¹⁶David učinil, jak mu Bůh přikázal, a tak poráželi filištínské vojsko od Gibeonu až po Gezer.

¹⁷Davidova pověst se šířila po všech zemích a Hospodin způsobil, že se ho bály všechny národy.

Přenesení Truhly do Jeruzaléma

15 Když si vystavěl paláce ve Městě Davidově, připravil místo i pro Boží truhlu a vztyčil pro ni stan. ²Tentokrát David přikázal: „Boží truhlu nesmí nést nikdo kromě levitů, neboť je Hospodin vyvolil, aby nosili Truhlu Hospodinovu a sloužili mu navěky.“^a

³Potom David shromáždil celý Izrael do Jeruzaléma, aby Hospodinovu truhlu přenesli na místo, které pro ni připravil. ⁴Shromáždil syny Áronovy a levity:

⁵Ze synů Kehatových vůdce Uriel a 120 jeho bratrů.

⁶Ze synů Merariho vůdce Asajáš a 220 jeho bratrů.

⁷Ze synů Geršomových vůdce Joel a 130 jeho bratrů.

⁸Ze synů Elicafanových vůdce Šemajáš a 200 jeho bratrů.

⁹Ze synů Hebronových vůdce Eliel a 80 jeho bratrů.

¹⁰Ze synů Uzielových vůdce Aminadab a 112 jeho bratrů.

¹¹David povolal kněží Sádoka a Abiatar a také levity Uriela, Asajáše, Joela, Šemajáše, Eliela i Aminadaba. ¹²„Vy jste vůdcové levitských otcovských rodů,“ řekl jim. „Posvěťte sebe i své bratry a přenesete Truhlu Hospodina, Boha Izraele, na místo, které jsem pro ni připravil. ¹³Hospodin, náš Bůh, se na nás prve obořil, protože jste ji nenesli vy. Nehledali jsme totiž jeho vůli, jak náleží.“ ¹⁴Kněží a levité se tedy posvětili, aby přenesli Truhlu Hospodina, Boha Izraele. ¹⁵Synové Leviho pak nesli Boží truhlu tak, jak přikázal Mojžíš slovem Hospodinovým: pomocí tyčí na vlastních ramenou.^b

¹⁶David také řekl levitským vůdcům, ať ustanoví své bratry zpěváky, kteří by hlasitě a radostně zpívali za doprovodu hudebních nástrojů, citer, lyr a činelů. ¹⁷Levitě tedy ustanovili Hemana, syna Joelova, a z jeho bratrů Asafa, syna Berechiášova, a z jejich bratrů, synů Merariho, Etana, syna Kušajášova, ¹⁸a spolu s nimi jejich bratry, aby stáli za nimi: Zachariáše,^c Jaaziela, Šemiramota, Jechiela, Uniho, Eliaba, Benajáše, Maasejáše, Matitiáš, Elifleáše, Miknejáše, Obed-edoma a Jehiela, strážné.

¹⁹Zpěváci Heman, Asaf a Etan měli hrát na bronzové činely, ²⁰Zachariáš, Jaaziel, Šemiramot, Jechiel, Uni, Eliab, Maasejáš a Benajáš vysokým hlasem na citery, ²¹zatímco Matitiáš, Elifleáš, Mikneáš, Obed-edom, Jehiel i Azaziáš měli udávat rytmus hlubokým hlasem na liry. ²²Levitský vedoucí Kenaniáš byl pro své znalosti vybrán jako sbormistr.

²³Berechiáš a Elkána byli stráže u Truhly. ²⁴Kněží Šebaniáš, Jošafat, Natanael, Amasaj, Zachariáš, Benajáš a Eliezer troubili před Boží truhlou na trubky. Také Obed-edom a Jechiáš byli stráže u Truhly.

²⁵Potom David, izraelský stařešinové a velitelé tisíců radostně vykročili, aby nechali přenést Truhlu Hospodinovy smlouvy z Obed-edomova domu. ²⁶Levitům nesoucím Truhlu Hospodinovy smlouvy tehdy pomáhal Bůh; proto obětovali sedm býčků a sedm beranů. ²⁷David byl oblečen kmentovým pláštěm stejně jako všichni levité nesoucí Truhlu, zpěváci a sbormistr Kenaniáš. David měl na sobě také plátěný efod. ²⁸Celý Izrael doprovázel Truhlu Hospodinovy smlouvy s jásotem, za zvuku beraního rohu a trubek, za zvuku činelů, lyr a citer.

^a2 Num 1:50; Deut 10:8

^b15 Exod 25:14; Num 7:9

^c18 podle někt. hebr. rukopisů

a LXX (MT přidává: *Bena.*); srov. v. 20 a 1. Let 16:5

²⁹Když Truhla Hospodinovy smlouvy vcházela do Města Davidova, Saulova dcera Míkal se dívala z okna. Viděla, jak král David poskakuje a křepčí, a ve svém srdci jím pohrdla.

16 Když Boží truhlu přinesli, postavili ji na její místo uprostřed stanu, který pro ni David postavil. Pak před Bohem přinášeli zápalné i pokojné oběti. ²Poté, co David dokončil obětování zápalných a pokojných obětí, požehnal lidu v Hospodinově jménu. ³Podělil také všechny Izraelce, muže i ženy, každého bochníkem chleba, datlovým a rozinkovým koláčem.

⁴Určil také levity, kteří měli sloužit před Hospodinovou truhlou uctíváním, díkůvzdáním a chvalozpěvy Hospodinu, Bohu Izraele. ⁵Vedl je Asaf a za ním byl Zachariáš, Jaazel, ^a Šemiramot, Jechiel, Matitiáš, Eliab, Benajáš, Obed-edom a Jehiel, kteří hráli na lry a citory, a Asaf na činely, ⁶zatímco kněží Benajáš a Jachaziel před Truhlou Boží smlouvy pravidelně troubili na trubky.

Davidův chvalozpěv

⁷Toho dne David poprvé pověřil Asafa a jeho bratry, aby takto chválili Hospodina:^b

⁸Oslavujte Hospodina, jeho jméno vzývejte,
jeho činy rozhlašujte mezi národy!

⁹Zpívejte mu, hrajte mu,
rozvažujte o všech jeho zázracích!

¹⁰Jeho svatým jménem chlubte se,
ze srdce ať se radují, kdo Hospodina hledají!

¹¹Po Hospodinu se ptejte, po jeho síle,
jeho tvář vždycky hledejte.

¹²Pamatujte, jaké divy provedl,
jaké zázraky, a co rozhodl.

¹³Vy, símě Izraele, jeho služebníka,
jste jeho vyvolení, děti Jákoba.

¹⁴On je Hospodin, Bůh náš,
celá zem jeho soudu podléhá!

¹⁵Na jeho smlouvu pamatujte věčně,
na slovo tisíce pokolení svěřené,

¹⁶na smlouvu, již uzavřel s Abrahamem,
na přísahu, již složil před Izákem.

¹⁷Jákovovi ten výrok potvrdil
za věčnou smlouvu pro Izrael:

¹⁸„Tobě dám kanaánskou zem,
bude tvým dědičným údělem!“

¹⁹Přitom vás tehdy bylo jen trochu,
byli jste tam jen hrstkou cizinců.

^a5 podle 1.Let 15:18, 20 (MT: *Jeiel*, zřejmě jiná forma téhož jména)
105:1–15

^b7 v. 8–22 = Žalm

²⁰ Z národu do národu když bloudili,
od jednoho k jinému království,
²¹ nikoho nenechal jim ublížit.

I krále kvůli nim varoval:

²² „Mé pomazané nechte být!
Mým prorokům nepůsobte žal!“

²³ Zpívej Hospodinu, celá zem,^a
zvěstujte jeho spásu každý den!

²⁴ O jeho slávě národům vyprávějte,
o jeho divech řekněte lidem všem!

²⁵ Veliký je Hospodin, vší chvály hodný,
nad všechny bohy ohromný!

²⁶ Bohové národů jsou samé modly,
Hospodin ale stvořil nebesa.

²⁷ Sláva a nádhera je v jeho přítomnosti,
síla a radost je tam, kde přebývá.

²⁸ Vzdejte Hospodinu, lidské plémě,
vzdejte Hospodinu slávu i moc.

²⁹ Vzdejte Hospodinu slávu, jež náleží mu,
přineste dary, před něj přistupte,
Klaňte se Hospodinu v jeho svaté kráse,
³⁰ před ním se rozechvěj, celá zem!

Pevně je postaven svět, nic jím neotřese,
³¹ jásejte, nebesa, země ať raduje se,
národům řekněte: „Hospodin kraluje!“

³² Moře ať burácí se vším, co je v něm,
celý světa kraj ať se raduje.

³³ Před Hospodinem ať zvučí stromy v lese:
„Přichází, aby soudil zem!“

³⁴ Oslavujte Hospodina – je tak dobrý!^b
Jeho láska trvá navěky!

³⁵ Řekněte: „Zachraň nás, Bože naší spásy!
Vysvobod' nás a z národů posbírej!
Tvé svaté jméno ať oslavíme,
tvou chválou ať se chlubíme!“

³⁶ Ať je požehnán Hospodin, Bůh izraelský,
od věků až na věky!

A všechen lid odpověděl: „Amen. Chvála Hospodinu!“

³⁷ David pak nechal Asafa a jeho bratry před Truhlou Hospodinovy smlouvy, aby před ní pravidelně každý den sloužili podle denního rozvrhu

^a23 v. 23–33 = Žalm 96

^b34 v. 34–36 = Žalm 106:1, 47–48

³⁸spolu s Obed-edomem a jeho osmašedesáti bratry. (Obed-edom, syn Jedutunův, a Chosa veleli strážím.)

³⁹Kněze Sádoka i jeho kněžské bratry ponechal před Hospodinovým příbytkem na výšině v Gibeonu, ⁴⁰aby na zápalném oltáři pravidelně přinášeli Hospodinu zápalné oběti ráno i večer přesně tak, jak je psáno v Zákoně, který Hospodin světil Izraeli.^a ⁴¹S nimi ponechal Hemana, Jedutuna a ostatní jmenovitě vybrané, aby chválili Hospodina písní: „Jeho láska trvá navěky.“^b ⁴²Heman a Jedutun měli na starosti trubky, činely a další nástroje Boží hudby. Jedutunovi synové stáli u brány.

⁴³Všechn lid se pak rozešel, každý k sobě domů. Také David se vrátil, aby požehnal svůj dům.

Boží smlouva s Davidem

17 Jednou, když už se zabydlel ve svém domě, řekl David proroku Nátanovi: „Podívej se, já bydlím v cedrovém paláci, a Truhla Hospodiny smlouvy zůstává pod plachtami.“

²„Udělej vše, co máš na srdci,“ odpověděl mu Nátan. „Bůh je s tebou.“

³Té noci ale Nátan dostal Boží slovo:

⁴„Jdi a řekni mému služebníku Davidovi: ‚Tak praví Hospodin – Ty mi nepostavíš dům, kde bych bydlel. ⁵Ode dne, kdy jsem vyvedl Izrael, až dodnes jsem přece nebydlel v domě, ale putoval jsem s Příbytkem z jednoho stanoviště na druhé. ⁶Po celou tu dobu jsem se stěhoval, kamkoli šli všichni synové Izraele. Řekl jsem snad někdy některému izraelskému soudci, ^cjemuž jsem přikázal pást můj lid: Proč jste mi nepostavili cedrový dům?‘

⁷Řekni mému služebníku Davidovi: ‚Tak praví Hospodin zástupů – Já jsem tě vzal z pastvin, od ovčí, abys vedl můj lid Izrael. ⁸Byl jsem s tebou všude, kam ses vydal, a všechny tvé nepřátele jsem před tebou vyhladil. Proslavím tvé jméno jako jméno jednoho z největších mužů na zemi. ⁹I svému lidu Izraeli zajistím místo a zasadím jej tak, aby bydlel doma a nikdo ho nerušil. Už ho nebudou utlačovat zlosynové jako dříve, ¹⁰za dnů, kdy jsem nad svým izraelským lidem ustanovil soudce. Všechny tvé nepřátele pokořím.

Oznamuji ti, že Hospodin postaví dům tobě. ¹¹Až se naplní tvé dny a odejdeš ke svým předkům, pozdvihnu tvého potomka, jednoho z tvých synů, a jeho království upevním. ¹²To on mi postaví dům a já navěky upevním jeho trůn. ¹³Já mu budu otcem a on mi bude synem. Svou laskavost od něj neodvrátím, jako jsem ji odvrátil od tvého předchůdce. ¹⁴Ustanovím ho ve svém domě a ve svém království navěky, jeho trůn se navěky nepohne.“

¹⁵Přesně těmito slovy, přesně podle tohoto vidění promluvil Nátan k Davidovi.

¹⁶Král David pak přišel, posadil se před Hospodinem a řekl:

„Kdo jsem já, Hospodine Bože, a co je můj dům, žes mě dovedl až sem? ¹⁷A i to se ti zdálo málo, Bože, takže jsi domu svého služebníka

^a40 Exod 29:38–41; Num 28:3–8

^b41 viz v. 34; Žalm 118:1–4, 29; Žalm 136

^c6 tj. *vůdci*; viz pozn. Soud 2:16

přislíbil budoucnost! Pohlédl jsi na mě, Hospodine Bože, jako kdybych byl někdo vznešený. ¹⁸Co k tomu David ještě může dodat, když jsi svého služebníka zahrnul takovou ctí? Ty přece znáš svého služebníka, ¹⁹Hospodine! Pro dobro svého služebníka a podle svého srdce jsi projevil svou velkorysost, když jsi zjevil všechny tyto velkolepé věci.

²⁰Hospodine, nikdo není jako ty a není Boha kromě tebe, jak jsme vždy na vlastní uši slyšeli. ²¹A kdo je jako tvůj lid Izrael, jediný národ na zemi, který si Bůh přišel vykoupit jako svůj lid! Získal sis jméno velikými a ohromnými divy, když jsi vypudil národy před svým lidem, který sis vykoupil z Egypta! ²²Svůj lid Izrael jsi navěky učinil svým lidem a ty, Hospodine, jsi jejich Bůh.

²³Nuže, Hospodine, kéž se navěky potvrdí slovo, které jsi dal svému služebníkovu a jeho domu. Učiň, jak jsi řekl; ²⁴kéž se to potvrdí a tvé jméno se navěky proslaví! Kéž se říká: „Hospodin zástupů, Bůh Izraele, je Izraeli Bohem.“ Kéž je dům Davida, tvého služebníka, před tebou upevněn!

²⁵Bože můj, ty jsi svému služebníku prozradil, že mu zbuduješ dům. To proto tvůj služebník našel odvahu modlit se před tebou.

²⁶Ano, Hospodine, ty sám jsi Bůh a ty jsi svému služebníku zaslíbil toto dobrodiní. ²⁷Zalíbilo se ti požehnat domu svého služebníka, aby před tebou trval navěky. Díky tvému požehnání, Hospodine, bude navěky požehnan!“

Davidova vítězství

18 Po nějaké době David udeřil na Filištíny a porazil je, a tak dobyl Gat s jeho vesnicemi z rukou Filištinů.

²Porazil také Moábece a ti se stali Davidovými poddanými a odváděli povinné dávky.

³David také u Chamátu porazil Hadad-ezera, krále Cóby, když vytáhl, aby upevnil svou moc u řeky Eufrat. ⁴David vzal do zajetí 1 000 jeho vozů, 7 000 jezdců a 20 000 pěšáků. Všechna jeho spřežení ochromil, jen sto si ponechal.

⁵Aramejci z Damašku přitáhli Hadad-ezerovi, králi Cóby, na pomoc, ale David z nich pobil dvaadvacet tisíc mužů. ⁶Potom umístil do aramejského Damašku svoji posádku. Aramejci se stali Davidovými poddanými a odváděli povinné dávky. Hospodin dával Davidovi vítězství, kamkoli se obrátil. ⁷David vzal také zlaté štíty, které nosila Hadad-ezerova stráž, a dopravil je do Jeruzaléma. ⁸Z Hadad-ezerových měst Tebach^a a Kun pobral David veliké množství bronzu. Z toho pak Šalomoun vyrobil bronzové moře, sloupy a bronzové nádoby.

⁹Když se Toú, král Chamátu, dozvěděl, že David porazil celé vojsko Hadad-ezera, krále Cóby, ¹⁰vyslal ke králi Davidovi svého syna Hadorama s pozdravem a blahopřáním k jeho vítězství nad Hadad-ezerem. Předtím totiž Hadad-ezer a Toú spolu válčili. Hadoram s sebou přinesl zlaté, stříbrné a bronzové předměty ¹¹a král David je zasvětil Hospodinu stejně jako stříbro a zlato, které ukořistil všem ostatním národům: Edomcům, Moábcům, Amoncům, Filištinům a Amalekovcům.

^a8 podle Syr (MT: *Tibcha*)

¹²Abišaj, syn Ceruji, porazil osmnáct tisíc Edomců v Solném údolí. ¹³Umístil v Edomu posádky a všichni Edomci se stali Davidovými poddanými. Hospodin dával Davidovi vítězství, kamkoli se obrátil.

¹⁴David kraloval nad celým Izraelem a zjednával právo a spravedlnost všemu svému lidu. ¹⁵Joáb, syn Ceruji, byl velitelem vojska, Jošafat, syn Achiludův, byl kancléřem, ¹⁶Sádok, syn Achitubův, a Achimelech,^a syn Abiatarův, byli kněžími, Šavša byl písařem ¹⁷a Benajáš, syn Jojadův, velel gardě Krétanů a Plétanů. Davidovi synové byli královými nejbližšími pobočníky.

Porážka Amonců a Aramejců

19 Po nějaké době zemřel amonský král Nachaš a na jeho místo nastoupil jeho syn. ²David si řekl: „Projevím přízeň Nachašovu synu Chanunovi, jako jeho otec projevoval přízeň mně.“ Poslal proto své vyslance, aby mu vyřídili soustrast nad úmrtím jeho otce.

Když Davidovi služebníci přišli do země Amonců, aby Chanunovi vyjádřili soustrast, ³amonští vojevůdci řekli Chanunovi: „Myslíš, že David měl tvého otce v takové úctě, že ti poslal těšitele? Neposlal za tebou své služebníky spíše proto, aby prohledali, podvrátili a proslídili zem?“ ⁴Chanun tedy Davidovy služebníky zajal, oholil je, roucha jim uřezal v půli až u zadnic a tak je poslal zpátky.

⁵Jakmile se Davidovi donesla zpráva o těch mužích, poslal jim naproti posly. Protože ti muži byli velmi zostuzeni, král jim vzkázal: „Zůstaňte v Jerichu, dokud vám nenaroste vous. Pak se můžete vrátit.“

⁶Amonci si uvědomili, jak moc Davida popudili, a tak společně s Chanunem poslali tisíc talentů^b stříbra a najali si vozy a jezdce z mezopotamského Aramu, z Maaky a z Cóby. ⁷Najali si dvaatřicet tisíc vozů a k tomu i maackého krále, který se svým vojskem přitáhl a utábořil se před Medebou. Také Amonci se shromáždili ze svých měst a vytáhli do boje.

⁸Když se to David dozvěděl, vyslal tam Joába se všemi nejlepšími bojovníky. ⁹Amonci vyrazili a sešikovali se k boji u městské brány, zatímco králové, kteří přišli s nimi, zaujali postavení v poli.

¹⁰Joáb viděl, že musí čelit boji zepředu i zezadu, a tak vybral ty nejlepší z izraelských bojovníků, aby nastoupili proti Aramejcům. ¹¹Zbytek vojska svěřil pod velení svého bratra Abišaje, aby nastoupili proti Amoncům. ¹²Joáb mu řekl: „Budou-li Aramejci nad mé síly, přijdeš mi na pomoc. Budou-li Amonci nad tvé síly, pomohu já tobě. ¹³Buď silný! Odvahu! Za náš lid a za města našeho Boha! Ať Hospodin učiní, co se mu zlíbí.“

¹⁴Nato se Joáb se svým vojskem pustil do boje s Aramejci a ti se před nimi dali na útěk. ¹⁵Jakmile Amonci uviděli, že Aramejci utekli, dali se i oni na útěk před Joábovým bratrem Abišajem a stáhli se do města. Joáb se pak vrátil do Jeruzaléma.

¹⁶Aramejci viděli, že je Izrael porazil, a tak vyslali posly a přivedli si také Aramejce z druhého břehu Eufratu. V jejich čele stál Hadad-ezerův vojevůdce Šofach.

¹⁷Když se to David dozvěděl, shromáždil celý Izrael, překročil Jordán, přitáhl k nim a sešikoval vojsko proti nim. Jakmile David sešikoval vojsko, pustili se s ním Aramejci do boje. ¹⁸Museli se ale před Izraelem dát na útěk.

^a16 podle někt. hebr. rukopisů, Syr, Vul (MT: *Abimelech*); srov. 2.Sam 8:17

^b6 asi 34 tun

David mezi Aramejci pobil 7 000 jezdců a 40 000 pěšáků. Zabil i jejich voje-vůdce Šofacha.

¹⁹Když Hadad-ezerovi vazalové viděli, že je Izrael porazil, uzavřeli s Davidem mír a poddali se mu. Aramejci pak už nikdy nechtěli přijít Amoncům na pomoc.

Další porážky Amonců a Filištínů

20 Na jaře, když králové vyrazí do boje, vedl Joáb válečnou výpravu. Vyplenil zemi Amonců, přitáhl k Rabě a oblehl ji. David zatím zůstal v Jeruzalémě. Joáb Rabu dobyl a zbořil ji.

²David pak sňal korunu z Molochovy hlavy^a a ukázalo se, že vážila talent^b zlata. Měla na sobě drahokam, který pak David nosíval na hlavě. Vyvezl z města také veliké množství kořisti. ³Jeho obyvatelé odvedl a dal k pile, k železným dlátům a sekyrám. Tak David naložil se všemi městy Amonců. Potom se David se vším vojskem vrátil do Jeruzaléma.

⁴Později vypukla v Gezeru válka s Filištiny. Tehdy Sibečaj Chušatský zabil Sipaje, potomka Refajců, a tak se podrobili. ⁵Elchanan, syn Jaíruv, v jiné bitvě s Filištiny zabil Lachmiho, bratra Goliáše Gatského. Jeho kopí mělo násadu jako tkalcovské vratidlo. ⁶K další bitvě došlo v Gat, kde byl jeden obr, který měl po šesti prstech, celkem dvacet čtyři. I on byl potomek Refajců. ⁷Urážel Izrael, ale Jonatan, syn Davidova bratra Šimey, ho zabil. ⁸Tak tito potomci gatských Refajců padli rukou Davida a jeho služebníků.

Sčítání lidu a Boží trest

21 Proti Izraeli pak povstal satan^c a podnítil Davida, aby sečetl Izrael. ²David tehdy řekl Joábovi a velitelům vojska: „Jděte, sečtěte Izrael od Beer-šeby až po Dan. Potom se vraťte a sdělte mi jejich počet.“

³Joáb ale namítl: „Hospodin kéž rozmnoží svůj lid nastokrát! Můj pane a králi, nejsou to snad všechno tvoji poddaní? Proč to chce můj pán udělat? Proč má být na Izrael uvalena vina?“^d ⁴Proti královskému slovu ale Joáb ani velitelé vojska nic nezmohli, a tak se vydali projít celý Izrael.

Když se vrátil do Jeruzaléma, ⁵předal Davidovi seznam lidu: Celý Izrael čítal 1 100 000 bojeschopných mužů; Juda čítal 470 000 bojeschopných mužů. ⁶Joáb ale mezi ně nezapočítal Leviho a Benjamína, protože se mu králův rozkaz přičil. ⁷Ani Bohu se ten rozkaz nelíbil, a tak udeřil na Izrael.

⁸„Spáchal jsem veliký hřích!“ volal pak David k Bohu. „Prosím tě ale, odpusť vinu svého služebníka! Zachoval jsem se jako hrozný hlupák.“

⁹Hospodin tehdy promluvil k Davidovu vidoucímu^e Gádovi: ¹⁰„Jdi a promluv k Davidovi: „Tak praví Hospodin – Nabízím ti trojí trest. Vyber si jeden a ten ti dám.““

¹¹Gád tedy přišel k Davidovi a řekl mu: „Tak praví Hospodin – Vyber si: ¹²tři roky hladu, tři měsíce drancování, kdy tě bude stíhat meč tvých nepřátel, anebo tři dny meče Hospodinova, kdy bude v zemi řídit mor a Hospodinův anděl bude rozsévat zhoubu po celé izraelské zemi.“ Teď uvaž, jak mám odpovědět Tomu, který mě posílá.“

¹³„Je mi tak úzko!“ odpověděl David Gádovi. „Ať raději padneme do rukou Hospodinu – je přece velmi milosrdný. Jen ať nepadnu do rukou lidem.“

^a2 podle LXX (MT: z hlavy jejich krále); srov. 1.Král 11:5
^b2 asi 34 kg
^c1 hebr. protivník, žalobce (Job 1:6; Zach 3:1)
^d3 srov. Exod 30:12
^e9 starší označení proroka (viz 1.Sam 9:9)

^b2 asi 34 kg
^c1 hebr. protivník, žalobce (Job 1:6; Zach 3:1)
^d3 srov. Exod 30:12
^e9 starší označení proroka (viz 1.Sam 9:9)

¹⁴Hospodin tedy na Izrael dopustil mor. V Izraeli padlo 70 000 mužů
¹⁵a Bůh poslal anděla, aby hubil Jeruzalém.

Když pak Hospodin viděl tu zhoubu, pojala ho nad tím neštěstím lítost a řekl andělovi hubícímu lid: „Dost už, zadrž!“ Hospodinův anděl právě stál u mlatu Aravny^a Jebusejského.

David staví oltář

¹⁶David vzhlédl a spatřil Hospodinova anděla, jak stojí mezi nebem a zemí s taseným mečem namířeným proti Jeruzalému. David i stařešinové, oblečení pytlou, tehdy padli na tvář ¹⁷a David řekl Bohu: „To přece já jsem nechal sečíst lid. Já jsem ten, kdo zhřešil, já jsem spáchal zlo! Co ale provedly tyto ovečky? Hospodine, Bože můj, ať tvá ruka dolehne na mě a na mou rodinu! Jen ať ta rána nepadá na tvůj lid!“

¹⁸Hospodinův anděl promluvil ke Gádovi: „Řekni Davidovi, ať jde a postaví Hospodinu oltář na mlatu Aravny Jebusejského.“ ¹⁹David poslechl, co mu Gád v Hospodinově jménu vyřídil, a šel.

²⁰Aravna, který zatím mlátil pšenici, se ohlédl a spatřil anděla. Jeho čtyři synové, kteří tam byli s ním, se schovali. ²¹Právě tehdy k Aravnovi přicházel David. Když Aravna vzhlédl a uviděl ho, vyšel z mlatu a poklonil se Davidovi až k zemi.

²²„Přenech mi ten mlat,“ řekl David Aravnovi. „Postavím na něm oltář Hospodinu, aby se ta rána mezi lidem zastavila. Prodej mi ho za plnou cenu.“

²³„Vezmi si ho,“ odpověděl mu Aravna. „Jen ať můj královský pán udělá, co se mu zlíbí. Pohled, přidám býčky k zápalným obětem, smyky jako dříví a pšenici pro moučnou oběť – to vše daruji.“

²⁴„To ne,“ řekl na to král Aravnovi. „Koupím ho za plnou cenu. Nevezmu pro Hospodina nic tvého. Přece mu nepřinesu oběť, která je zadarmo.“

²⁵A tak David Aravnovi za ten pozemek odvážil 600 šekelů^b zlata. ²⁶Potom tam postavil oltář Hospodinu a přinesl zápalné i pokojné oběti. Vzával Hospodina a on mu odpověděl – na zápalný oltář padl oheň z nebe. ²⁷Hospodin pak řekl andělu, ať vrátí svůj meč do pochvy.

²⁸Když David tenkrát viděl, že ho Hospodin na mlatu Aravny Jebusejského vyslyšel, začal tam obětovat. ²⁹(Hospodinův příbytek, který zhotovil Mojžíš na poušti, stával v té době i se zápalným oltářem na výšině v Gibeonu. ³⁰David tam ale nebyl s to chodit hledat Boha, protože ho děsil meč Hospodinova anděla.)

22 David tehdy řekl: „Zde bude stát dům Hospodina Boha. Zde bude oltář pro izraelské oběti.“

Přípravy pro stavbu chrámu

²Potom David nechal shromáždit cizince žijící v izraelské zemi a vybral z nich lamače a kameníky pro přípravu kamenů ke stavbě Božího chrámu.

³Opatřil také spoustu železa na hřeby a vzpěry do křídel jeho brány. Opatřil tolik bronzu, že ani nešel zvážít; ⁴cedrového dřeva nepočítaně (Sidonští a Týrstí totiž Davidovi přiváželi spoustu cedrového dřeva). ⁵David si řekl: „Můj syn Šalomoun je mladý a nezkušený, a ten dům, který se má vystavět Hospodinu, má být veliký, vysoký, nádherný a proslulý po všech zemích.

^a15 podle 2.Sam 24:16 (MT: *Ornan*; jiná varianta téhož jména); tak i dále

^b25 necelých 7 kg

Musím mu připravit, co bude třeba.“ Proto David ještě před smrtí vykonal mnoho příprav.

⁶Potom si svého syna Šalomouna zavolal a přikázal mu, aby vystavěl dům Hospodinu, Bohu Izraele. ⁷David Šalomounovi řekl: „Můj synu, měl jsem na srdci postavit dům jménu Hospodina, svého Boha. ⁸Dostal jsem ale slovo Hospodinovo: „Prolil jsi mnoho krve a svedl mnoho bitev. Protože jsi přede mnou na zemi prolil tolik krve, nemůžeš stavět dům mému jménu. ⁹Narodí se ti ale syn a ten bude mužem pokoje, neboť mu dám zakusit pokoj ode všech nepřátel kolem dokola. Bude se jmenovat Šalomoun, *Pokojný*, neboť za jeho dnů dám Izraeli pokoj a mír. ¹⁰To on postaví dům mému jménu. Bude mi synem a já mu budu otcem. Trůn jeho království nad Izraelem upevním navěky.“^a

¹¹Nuže, synu můj, Hospodin buď s tebou. Kéž se ti daří a kéž vystavíš dům Hospodinu, svému Bohu, jak to o tobě řekl. ¹²Hlavně ať tě Hospodin, až ti dá velet Izraeli, obdaří rozumností a prozíravostí, abys dodržoval Zákon Hospodina, svého Boha. ¹³Tehdy se ti bude dařit, když budeš pečlivě dodržovat ustanovení a řády, které Hospodin Mojžíšovi svěřil pro Izrael. Buď silný a statečný. Neboj se a nestrachuj.

¹⁴Hle, připravil jsem pro Hospodinův dům, co jsem mohl: sto tisíc talentů^b zlata a milion talentů stříbra,^c bronzu a železa tolik, že ani nejde zvážít, a také dřevo a kamení. Ty to ještě rozmnožíš. ¹⁵Máš k ruce dělníky, lamače, kameníky, tesaře a všechny zkušené řemeslníky. ¹⁶Zlata, stříbra, bronzu i železa je bezpočet. Dej se tedy do práce. Hospodin buď s tebou.“

¹⁷David také přikázal všem izraelským vůdcům, aby jeho synu Šalomounovi byli ku pomoci: ¹⁸„Není snad Hospodin, váš Bůh, s vámi? Dal vám odpočínutí ze všech stran. Vydal mi do rukou obyvatele této země, a tak je země podmaněna Hospodinu a jeho lidu. ¹⁹Teď tedy srdcem i duší oddaně hledejte Hospodina, svého Boha, a dejte se do stavby svatyně Hospodina, svého Boha! Truhlu Hospodinovy smlouvy i Boží svaté náčiní pak vnesete do chrámu, který postavíte jménu Hospodinovu.“

Uspořádání levitské služby

23 Když David zestárl a naplnil svůj čas, ustanovil za krále nad Izraelem svého syna Šalomouna.

²Shromáždil všechny vůdce Izraele spolu s kněžími a levity. ³Nechal spočítat levity od třicetiletých výše a jejich počet činil 38 000 mužů. ⁴Z nich 24 000 mělo na starosti dílo Hospodinova domu, 6 000 dělalo úředníky a soudce, ⁵4 000 bylo strážných a 4 000 oslavovali Hospodina na nástrojích, které^d k tomu nechal zhotovit. ⁶David levity rozdělil na oddíly podle příslušnosti k Leviho synům Geršonovi, Kehatovi a Merarimu.

⁷Ke Geršonovcům patřili Ladan a Šimei.

⁸Synové Ladanovi: vůdce Jechiel, Zetam a Joel, celkem tři.

⁹Synové Šimeiho: Šelomit, Chaziel a Haran, tři vůdcové otcovských rodů Ladanových.

¹⁰Synové Šimeiho: Jachat, Ziza,^e Jeuš a Beria, čtyři synové Šimeiho.

¹¹Jachat byl vůdce, Ziza byl druhý, ale Jeuš ani Beria neměli mnoho synů, a proto se počítali za jediný otcovský rod.

^a10 1.Let 17:11–14 ^b14 3 400 tun ^c14 34 000 tun ^{d5} podle LXX (MT: *kteřé jsem*)

^e10 podle LXX, Vul a v. 11 (MT: *Zina*)

¹²Synové Kehatovi: Amram, Jishar, Hebron a Uziel, celkem čtyři.

¹³Synové Amramovi: Áron a Mojžíš.

Áron a jeho synové byli odděleni, aby navěky posvěcovali nejsvětější věci, aby dýmali před Hospodinem, sloužili mu a žehnali v jeho jménu navěky.

¹⁴Synové Božího muže Mojžíše se počítali za součást levitského kmene. ¹⁵Synové Mojžíšovi byli Geršom a Eliezer.

¹⁶Synové Geršomovi: vůdce Šebuel.

¹⁷Synové Eliezerovi: vůdce Rechabiáš. Eliezer neměl další syny, ale Rechabiášovi synové se velmi rozmnožili.

¹⁸Synové Jisharovi: vůdce Šelomit.

¹⁹Synové Hebronovi: vůdce Jeriáš, druhý Amariáš, třetí Jachaziel, čtvrtý Jekameam.

²⁰Synové Uzielovi: vůdce Míka a druhý Jišiáš.

²¹Synové Merariho: Machli a Muši.

Synové Machliho: Eleazar a Kíš. ²²Eleazar zemřel, aniž zanechal syny. Měl jen dcery, které si vzali jejich příbuzní, synové Kíšovi.

²³Synové Mušiho: Machli, Eder a Jeremot, celkem tři.

²⁴Toto jsou synové Leviho podle svých otcovských rodů, rodoví vůdcové, jednotlivě zaznamenání ve výčtu jmen, konající dílo služby Hospodinova domu od dvacetiletých výše. ²⁵David totiž řekl: „Hospodin, Bůh Izraele, dal svému lidu odpočinutí a bude navěky přebývat v Jeruzalémě, ²⁶a tak už levité nebudou nosit příbytek ani veškeré jeho služebné náčiní.“ ²⁷Podle těchto Davidových posledních slov byli Leviho synové sečtení od dvacetiletých výše.

²⁸Jejich úkolem bylo pomáhat synům Áronovým při službě u Hospodinova domu na nádvořích, v síních, při očišťování všech svatých věcí a při plnění povinností u Božího domu. ²⁹Měli se starat o chleby předložené, o jemnou mouku pro mouché oběti, o nekvašené placky, smažené bochánky a o veškeré vážení a odměřování. ³⁰Každé ráno a večer měli stát před Hospodinem a vzdávat mu díky a chválu ³¹stejně jako při všech zápalných obětech Hospodinu o sobotách, novoluních a slavnostech. Takto měli v patřičném počtu a předepsaným způsobem pravidelně sloužit před Hospodinem.

³²Takto levité plnili své povinnosti vůči Stanu setkávání, vůči svatyni, vůči svým bratrům, synům Áronovým; takto sloužili při Božím domě.

Uspořádání kněžské služby

24 Áronovi synové byli uspořádáni do oddílů.

Synové Áronovi: Nádab, Abihu, Eleazar a Itamar. ²Nádab a Abihu ale zemřeli bezdětní dříve než jejich otec; kněžství proto vykonávali Eleazar a Itamar.

³Spolu se Sádokem ze synů Eleazarových a Achimelechem ze synů Itamarových je David rozdělil do oddílů, aby konali službu podle určeného pořadí. ⁴Ukázalo se, že synové Eleazarovi mají více předních mužů než synové Itamarovi, a tak podle počtu jejich otcovských rodů rozdělili syny Eleazarovy do šestnácti oddílů a syny Itamarovy do osmi.

⁵Rozdělili je losem, jednoho jako druhého, protože synové Eleazarovi i synové Itamarovi byli hodnostáři svatyně, hodnostáři Boží. ⁶Levitský písař Šemajáš, syn Natanaelův, pořídil jejich seznam v přítomnosti krále, hodnostářů, kněží Sádoka i Achimelecha, syna Abiatarova, a vůdců kněžských i levitských otcovských rodů. Jednou vždy vyšla řada na Eleazarův otcovský rod a potom na Itamarův.

⁷Výsledky losování:

první:	Jojarib,
druhý:	Jedajáš,
⁸ třetí:	Charim,
čtvrtý:	Seorim,
⁹ pátý:	Malkiáš,
šestý:	Mijamin,
¹⁰ sedmý:	Hakoc,
osmý:	Abiáš,
¹¹ devátý:	Ješua,
desátý:	Šechaniáš,
¹² jedenáctý:	Eliašib,
dvanáctý:	Jakim,
¹³ třináctý:	Chupa,
čtrnáctý:	Ješebeab,
¹⁴ patnáctý:	Bilga,
šestnáctý:	Imer,
¹⁵ sedmnáctý:	Chezir,
osmnáctý:	Hapicec,
¹⁶ devatenáctý:	Petachiáš,
dvacátý:	Jechezkel,
¹⁷ jednadvacátý:	Jachin,
dvaadvacátý:	Gamul,
¹⁸ třiaadvacátý:	Delajáš,
čtyřiaadvacátý:	Maaziáš.

¹⁹To je pořadí, v němž měli vstupovat do Hospodinova domu, aby v něm konali službu podle nařízení svého otce Árona, jak mu je vydal Hospodin, Bůh Izraele.

Ostatní levité

²⁰K ostatním Leviho synům patřili:

Ze synů Amramových: Šubael.

Ze synů Šubaelových: Jechdeáš.

²¹Ze synů Rechabiášových: vůdce Jišiáš.

²²Ze synů Jisharových: Šelomot.

Ze synů Šelomotových: Jachat.

²³Ze synů Hebronových:^a Jeriáš, druhý Amariáš, třetí Jachaziel, čtvrtý Jekameam.

²⁴Ze synů Uziele: Míka.

Ze synů Míky: Šamir ²⁵a Míkův bratr Jišiáš.

^a23 podle někt. hebr. a LXX rukopisů (*Hebronových* v MT chybí); srov. 1.Let 23:19

Ze synů Jišíášových: Zachariáš.

²⁶ Ze synů Merariho: Machli a Muši.

Ze synů Jaaziášových: Beno.

²⁷ Ze synů Merariho skrze Jaaziáše: Beno, Šoham, Zakur a Ibri.

²⁸ Ze synů Machliho: Eleazar, který neměl syny.

²⁹ Ze synů Kíše: Jerachmeel, syn Kíšův.

³⁰ Ze synů Mušiho: Machli, Eder, Jerimot.

To jsou levitští synové podle svých otcovských rodů. ³¹Také oni losovali, stejně jako jejich příbuzní, synové Áronovi, v přítomnosti krále Davida jakož i Sádoka a Achimelecha a vůdců kněžských i levitských otcovských rodů. S rody starších bratrů bylo nakládáno stejně jako s rody mladších.

Chrámoví hudebníci

25 David a hlavní hodnostáři vyčlenili některé z Asafových, Hemanových a Jedutunových synů ke službě prorokování za zvuku citer, lyr a činelů. Zde je výčet mužů, kteří konali tuto službu:

²Z Asafových synů:

Zakur, Josef, Netaniáš a Asarela, synové Asafovi pod vedením Asafa, který prorokoval na králův pokyn.

³Z Jedutunových synů:

Gedaliáš, Ceri, Ješajáš, Šimei,^a Chašabiáš a Matitiáš – těchto šest pod vedením svého otce Jedutuna, který za zvuku citery prorokoval ke chvále a oslavě Hospodina.

⁴Z Hemanových synů:

Bukiáš, Mataniáš, Uziel, Šubael, Jerimot, Chananiáš, Chanani, Eliata, Gidalti, Romamti-ezer, Jošbekaša, Maloti, Hotir a Machaziot. ⁵Ti všichni byli synové králova vidoucího^b Hemana. Bůh mu zaslíbil, že pozdvihne jeho roh, a tak mu dal čtrnáct synů a tři dcery.

⁶Ti všichni se v Hospodinově domě pod vedením svého otce věnovali hudbě na činely, liry a citery; to byla jejich služba při Božím domě. (Asaf, Jedutun a Heman zodpovídali přímo králi.) ⁷Spolu s jejich příbuznými, vyškolenými v Hospodinově hudbě, jich bylo 288, samí mistři. ⁸Služby si rozvrhli losem, mladí stejně jako starší, mistři spolu s žáky.

⁹Výsledky losování:

první:	Josef z Asafova rodu a jeho bratři a synové	12
druhý:	Gedaliáš a jeho bratři a synové	12 ^c
¹⁰ třetí:	Zakur a jeho bratři a synové	12
¹¹ čtvrtý:	Jicri ^d a jeho bratři a synové	12
¹² pátý:	Netaniáš a jeho bratři a synové	12
¹³ šestý:	Bukiáš a jeho bratři a synové	12
¹⁴ sedmý:	Jesarela ^e a jeho bratři a synové	12
¹⁵ osmý:	Ješajáš a jeho bratři a synové	12

^a3 podle někt. rukopisů LXX (Šimei v MT chybí); srov. v. 17 ^b5 starší označení proroka (viz 1.Sam 9:9) ^c9 podle LXX (MT pouze *druhý: Gedaliáš*); srov. součet ve v. 7

^d11 týž jako Ceri (v. 3)

^e14 týž jako Asarela (v. 2)

¹⁶ devátý:	Mataniáš a jeho bratři a synové	12
¹⁷ desátý:	Šimeí a jeho bratři a synové	12
¹⁸ jedenáctý:	Azarel ^a a jeho bratři a synové	12
¹⁹ dvanáctý:	Čašabiáš a jeho bratři a synové	12
²⁰ třináctý:	Šubael a jeho bratři a synové	12
²¹ čtrnáctý:	Matitiáš a jeho bratři a synové	12
²² patnáctý:	Jeremot a jeho bratři a synové	12
²³ šestnáctý:	Chananiáš a jeho bratři a synové	12
²⁴ sedmnáctý:	Jošbekaša a jeho bratři a synové	12
²⁵ osmnáctý:	Chanani a jeho bratři a synové	12
²⁶ devatenáctý:	Maloti a jeho bratři a synové	12
²⁷ dvacátý:	Eliata a jeho bratři a synové	12
²⁸ jednadvacátý:	Hotir a jeho bratři a synové	12
²⁹ dvadvacátý:	Gidalti a jeho bratři a synové	12
³⁰ třiadvacátý:	Machaziot a jeho bratři a synové	12
³¹ čtyřiadvacátý:	Romamti-ezer a jeho bratři a synové	12.

Chrámová stráž

26 Toto jsou oddíly strážných:

Synové Korachovi: Mešelemiáš, syn Koreho ze synů Asafových; ²Synové Mešelemiášovi: prvorozený Zachariáš, druhý Jediael, třetí Zebadiáš, čtvrtý Jatniel, ³pátý Elam, šestý Jochanan a sedmý Eljoenaj.

⁴Synové Obed-edomovi: Prvorozený Šemajáš, druhý Jozabad, třetí Joach, čtvrtý Sachar, pátý Natanael, ⁵šestý Amiel, sedmý Isachar, osmý Peuletaj. (Bůh mu totiž požehnal.)

⁶Jeho synu Šemajášovi se narodili synové, kteří vládli otcovskému rodu, neboť to byli udatní bojovníci. ⁷Synové Šemajášovi: Otni, Refael, Obed, Elzabad a jeho udatní bratři Elihu a Semacháš. ⁸Ti všichni jsou potomky Obed-edoma; oni, jejich synové i jejich bratři. Obed-edom měl šedesát dva bojovníků schopných služby.

⁹Mešelemiášových udatných synů a bratrů bylo osmnáct.

¹⁰Chosa ze synů Merariho měl tyto syny: vůdce Šimriho (který nebyl prvorozený, ale jeho otec ho učinil vůdcem), ¹¹druhého Chilkiáše, třetího Tebaliáše a čtvrtého Zachariáše. Chosových synů a bratrů bylo celkem třináct.

¹²Tyto oddíly strážných pod vedením svých vůdců plnily své povinnosti vůči Hospodinovu domu stejně jako jejich bratři. ¹³Jak mladí, tak staří losovali podle otcovských rodů o každou jednotlivou bránu:

¹⁴Východní bránu si vylosoval Šelemiáš.^b

Jeho syn, moudrý rádce Zachariáš, si vylosoval Severní bránu.

¹⁵Obed-edom si vylosoval Jižní bránu a jeho synům připadly sklady.

^a18 týž jako Uziel (v. 4)

^b14 týž jako Mešelemiáš (v. 1)

¹⁶Šupim a Chosa si vylosovali Západní bránu, k níž vede vyvýšená silnice.

Hlídka stála vedle hlídky: ¹⁷na východě jich bylo denně^a šest, na severu denně čtyři, na jihu denně čtyři, při skladech dvě a dvě, ¹⁸ve dvoře na západě čtyři pro silnici a dva pro dvůr. ¹⁹Toto jsou oddíly strážných ze synů Korachových a synů Merariho.

Pokladníci a úředníci

²⁰Ostatním levitům, jejich bratrům,^b připadla starost o pokladnice Božího domu a pokladnice svatých věcí. ²¹Vůdcové geršonských otcovských rodů byli synové Geršonovce Ladana, totiž Jechielovci. ²²Jechielovi synové Zetam a jeho bratr Joel zodpovídali za pokladnice domu Hospodinova.

²³Z Amramovců, Jisharovců, Hebronovců a Ozielovců to byli:

²⁴Šebuel, syn Geršoma, syna Mojžíšova, byl hlavním pokladníkem.

²⁵Jeho bratr Eliezer měl syny Rechabiáše, Ješajáše, Jorama, Zichriho a Šelomita. ²⁶Tento Šelomit se svými bratry zodpovídal za všechny pokladnice svatých věcí, které zasvětil král David a vůdcové otcovských rodů, velitelé tisíců a stovek i ostatní velitelé vojska. ²⁷Šlo o dary z bojové kořisti, které zasvětili na opravu Hospodinova domu, ²⁸a vše, co zasvětil vidoucí^c Samuel a také Saul, syn Kišův, Abner, syn Nerův, a Joáb, syn Ceruji. Vše, co se zasvěcovalo, měl na starosti Šelomit a jeho bratři.

²⁹Kenaniáš a jeho synové z rodu Jisharovců působili mimo chrám jako úředníci a soudci nad Izraelem.

³⁰Čašabiáš a jeho bratři z rodu Hebronovců – 1 700 znamenitých mužů – řídili izraelskou správu na západním břehu Jordánu ve všem, co se týkalo služby Hospodinu a prací pro krále. ³¹Podle Hebronských otcovských rodopisů byl jejich vůdcem Jeriáš. Ve čtyřicátém roce Davidova králování se mezi nimi hledalo a byli nalezeni vynikající muži v gileádském Jaezeru. ³²Jeho bratry – 2 700 znamenitých mužů, vůdců otcovských rodů – potom král David ustanovil nad Rubenovým a Gádovým kmenem a nad polovinou kmene Manasesova ve všech záležitostech Božích i královských.

Vojenská a civilní správa

27 Toto je výčet synů Izraele, náčelníků otcovských rodů, vůdců nad tisíci a stovkami i správců, kteří sloužili králi ve všech záležitostech vojenských oddílů. Oddíly se střídaly měsíc co měsíc po celý rok. Každý oddíl čítal 24 000 mužů.

²První měsíc sloužil první oddíl. Jeho velitelem byl Jašobeam, syn Zabdielův, a jeho oddíl čítal 24 000 mužů. ³Pocházel ze synů Peresových a v prvním měsíci byl vrchním velitelem celého vojska.

⁴Druhý měsíc byl velitelem oddílu Dodaj Achochijský (jeho oddílu potom velel Milot). Jeho oddíl čítal 24 000 mužů.

^a17 podle LXX (MT: *levitů*)
proroka (viz 1.Sam 9:9)

^b20 podle LXX (MT: *Achiášovi*)

^c28 starší označení

⁵Třetí měsíc byl velitelem třetího vojska Benajáš, syn velekněze Jojady. Jeho oddíl čítal 24 000 mužů. ⁶Benajáš patřil ke třicítce hrdinů a byl její velitel. (Jeho oddílu potom velel jeho syn Amizabad.)

⁷Čtvrtý měsíc byl jako čtvrtý Asael, bratr Joábův (a po něm jeho syn Zebadiáš). Jeho oddíl čítal 24 000 mužů.

⁸Pátý měsíc byl pátým velitelem Šamhut Izrašský. Jeho oddíl čítal 24 000 mužů.

⁹Šestý měsíc byl jako šestý Ira, syn Ikeše Tekojského. Jeho oddíl čítal 24 000 mužů.

¹⁰Sedmý měsíc byl jako sedmý Chelec Pelonský ze synů Efraimových. Jeho oddíl čítal 24 000 mužů.

¹¹Osmý měsíc byl jako osmý Sibečaj Chušatský ze zerašských. Jeho oddíl čítal 24 000 mužů.

¹²Devátý měsíc byl jako devátý Abiezer Anatotský z benjamínských. Jeho oddíl čítal 24 000 mužů.

¹³Desátý měsíc byl jako desátý Mahraj Netofský ze zerašských. Jeho oddíl čítal 24 000 mužů.

¹⁴Jedenáctý měsíc byl jako jedenáctý Benajáš Piratonský ze synů Efraimových. Jeho oddíl čítal 24 000 mužů.

¹⁵Dvanáctý měsíc byl jako dvanáctý Cheldaj Netofský z Otniela. Jeho oddíl čítal 24 000 mužů.

¹⁶Tito muži odpovídali za izraelské kmeny:

za Rubena Eliezer, syn Zichriho,

za Šimeona Šefatiáš, syn Maaky,

¹⁷za Leviho Chašabiáš, syn Kemuelův,

za Árona Sádok,

¹⁸za Judu Elihu z Davidových bratrů,

za Isachara Amri, syn Michaelův,

¹⁹za Zabulona Jišmajáš, syn Obadiášův,

za Neftalího Jerimot, syn Azrielův,

²⁰za syny Efraimovy Hošea, syn Azaziášův,

za polovinu kmene Manasesova Joel, syn Pedajášův,

²¹za gileádskou polovinu Manasesovu Jido, syn Zachariášův,

za Benjamína Jaasiel, syn Abnerův,

²²za Dana Azarel, syn Jerochamův.

To byli vůdcové izraelských kmenů.

²³Dvacetileté a mladší David do sčítání ani nezahrnul, neboť Hospodin řekl, že rozmnoží Izrael jako hvězdy na nebi. ²⁴Joáb, syn Ceruji, se sčítáním začal, ale nedokončil je, protože kvůli tomu postihl Izrael Boží hněv. Proto také onen počet není uveden v Kronice krále Davida.

²⁵Za královské příjmy odpovídal Azmavet, syn Adielův;

za příjmy z polí, měst, vesnic a tvrzí odpovídal Jonatan, syn Uziášův;

- ²⁶ za zemědělské práce na polích Ezri, syn Kelubův;
- ²⁷ za vinice Šimei Rámatský;
za výnosy vinic a vinné sklepy Zabdi Šifmiský;
- ²⁸ za olivy a plané fíky v podhůří Baal-chanan Gederský;
za příjmy z oleje Joaš;
- ²⁹ za skot pasoucí se v Šáronu Šitraj Šáronský;
za skot v údolích Šafat, syn Adlajův;
- ³⁰ za velbloudy Obil Izmaelský;
za oslice Jechdeáš Meronotský;
- ³¹ za brav Jaziz Hagrejský.

To všechno byli vedoucí majetkové správy krále Davida.

³²Davidův strýc Jonatan jakožto znalý člověk a písař byl rádcem. Spolu s Jechielem, synem Chakmoniho, měl na starosti královské syny. ³³Dalším královým rádcem byl Achitofel. Královým důvěrníkem byl Chušaj Arkij-ský. ³⁴Po Achitofelovi nastoupil Jojada, syn Benajášův, a Abiatar. Velitelem královského vojska byl Joáb.

Dej se do díla!

28 David shromáždil všechny vůdce Izraele, vůdce kmenů, vůdce od-dílů sloužících králi, vůdce tisíců i stovek, správce všeho majetku a stád krále i jeho synů spolu s komořimi, s hrdiny a se všemi bojovníky do Jeruzaléma.

²Potom král David vstal a promluvil: „Slyšte mě, bratři, lide můj! Měl jsem na srdci vybudovat chrám, kde by spočinula Truhla Hospodinovy smlouvy – chrám, který by byl podnoží nohám našeho Boha. Připravil jsem stavbu, ³ale Bůh mi řekl: ‚Nepostavíš dům mému jménu, neboť jsi vedl války a proléval jsi krev.‘“^a

⁴Hospodin, Bůh Izraele, vyvolil z celého mého otcovského rodu mě, abych byl králem Izraele navěky. Judu vybral jako vůdce, v judském rodu pak můj otcovský dům a ze synů mého otce ráčil vybrat za krále nad celým Izraelem právě mě. ⁵Ze všech mých synů – a Hospodin mi jich dal mnoho – pak vyvolil mého syna Šalomouna, aby usedl na trůn Hospodinova království nad Izraelem. ⁶Řekl mi: ‚Tvůj syn Šalomoun, ten mi vybuduje chrám i nádvoří. Jeho jsem si vyvolil za syna a já mu budu otcem. ⁷Jeho království upevním až navěky, bude-li spolehlivě plnit má přikázání a zákony, jak se to děje dnes.‘“^b

⁸Před zraky celého Izraele, před shromážděním Hospodinovým, vás teď proto vyzývám a náš Bůh to slyší: Dodržujte a vyhledávejte všechna přikázání Hospodina, vašeho Boha, abyste mohli užívat tuto krásnou zem a zanechali ji svým synům jako věčné dědictví.

⁹A ty, Šalomoune, synu můj, poznávej Boha svého otce a služ mu celým srdcem a z duše rád. Neboť Hospodin zkoumá všechna srdce a všechna hnutí mysli rozpozná. Budeš-li ho hledat, dá se ti nalézt. Opustíš-li ho, navždy tě odvrhne. ¹⁰Pohled – Hospodin tě vyvolil, abys postavil chrám pro jeho svatyni. Buď silný a jednej!“

¹¹Potom David předal svému synu Šalomounovi předlohu předsíně, jednotlivých budov, pokladnic, střešních komor a vnitřních místností

^a3 1.Let 17:4; 22:7–8

^b7 1.Let 17:12–14; 22:9–10

i prostoru pro slitovnici ¹²jakož i předlohy pro všechno ostatní, co měl na mysli:

- pro nádvoří Hospodinova domu i všechny okolní síně,
- pro pokladnice Božího domu i pokladnice svatých věcí,
- ¹³pro kněžské a levitské oddíly,
- pro konání veškeré služby Hospodinova domu,
- pro všechno náčiní služby Hospodinova domu,
- ¹⁴pro zlato určil váhy zlatého náčiní pro každou jednotlivou službu,
- pro veškeré stříbrné náčiní určil váhu všeho potřebného k různé službě,
- ¹⁵pro zlaté svícny a jejich zlaté lampy určil váhu každého svícnu a jeho lamp,
- pro stříbrné svícny určil váhy svícňů a jejich lamp, kolik bylo na který svícen potřeba,
- ¹⁶pro každý jednotlivý stůl předložení určil váhu zlata,
- pro stříbrné stoly stříbro,
- ¹⁷pro vidlice, misky a konvice ryzí zlato,
- pro zlaté mísy určil váhu každé jednotlivé mísy,
- pro stříbrné mísy určil váhu každé jednotlivé mísy,
- ¹⁸pro kadidlový oltář určil váhu přetaveného zlata.

Předal mu také předlohu Trůnu, totiž zlatých cherubů s rozpjatými křídly zastihujícími Truhlu Hospodinovy smlouvy.

¹⁹„Celý tento soupis mám od Hospodina, který mi objasnil každou část oné předlohy,“ ²⁰řekl David svému synu Šalomounovi.

„Buď silný a statečný; dej se do díla! Neboj se a nestrachuj, neboť Hospodin Bůh, můj Bůh, bude s tebou. Neopustí tě a nenechá, dokud se nedokončí veškerá práce na Hospodinově chrámu. ²¹Pohled, oddíly kněží a levitů jsou připraveny k veškeré službě při Božím domě. Také všichni, kdo jsou zruční v jakémkoli řemesle, ti budou ochotně pomáhat s veškerou prací. Hodnostáři i všechen lid čekají na tvé rozkazy.“

Dary na chrám

29 Král David pak řekl celému shromáždění: „Můj syn Šalomoun, jehož jediného Bůh vyvolil, je mladý a nezkušený, a toto je velké dílo. Nejde o palác pro lidi, ale pro Hospodina Boha. ²Připravil jsem pro chrám svého Boha, co jsem mohl: zlato pro věci zlaté, stříbro pro stříbrné, bronz pro bronzové, železo pro železné a dřevo pro dřevěné, onyx a jiné ozdobné a pestré kameny k obkládání, nejrůznější drahokamy i množství alabastru. ³A protože chrám mého Boha je mým potěšením, přidávám také svůj osobní zlatý a stříbrný poklad. Dávám jej na chrám svého Boha kromě všeho toho, co jsem pro ten svatý chrám už připravil: ⁴3 000 talentů^a ofírského zlata, 7 000 talentů^b přetaveného stříbra na pokrytí stěn příbytků, ⁵zlato pro věci zlaté, stříbro pro stříbrné a pro vše, co mají vyrobit kovotepci. Nuže, co kdo dnes nabídně k zasvěcení Hospodinu?“

^a4 přes 100 tun

^b4 asi 240 tun

⁶Nato se nabídli vůdcové otcovských rodů, vůdcové izraelských kmenů i vůdcové tisíců a stovek jakož i vůdcové královského díla ⁷a věnovali na službu Božího domu 5 000 talentů^a zlata, 10 000 dareiků,^b 10 000 talentů^c stříbra, 18 000 talentů^d bronzu a 100 000 talentů^e železa. ⁸Kdokoli měl drahokamy, věnoval je do pokladnice Hospodinova domu pod správu Jechiela Geršonského. ⁹Lid se z jejich ochoty radoval, neboť to věnovali Hospodinu celým srdcem. Také král David se nesmírně radoval.

Davidova modlitba

¹⁰David tehdy před zraky celého shromáždění dobrořečil Hospodinu:

- „Hospodine, Bože našeho otce Izraele,
požehnaný jsi od věků až na věky!
¹¹Tvá je, Hospodine, velikost a síla,
nádhra, velebnost a majestát!
Vše na nebi i na zemi je, Hospodine, tvé panství
a ty jsi hlava, jež převyšuje vše!
¹²Od tebe pochází bohatství a sláva,
jenom ty sám vládneš nade vším.
Ve tvé ruce je síla i moc,
svou rukou posiluješ a dáváš velikost.
¹³Tobě, Bože náš, vzdáváme díky,
tvé slavné jméno chválíme!

¹⁴Kdo jsem ale já a co je můj lid, abychom mohli přinést tak štědrý dar? To od tebe pochází všechno – to, co jsme dali, bylo z tvé ruky! ¹⁵Před tebou jsme jen poutníci a hosté tak jako všichni naši otcové; naše dny na zemi jsou prchavý stín. ¹⁶Hospodine, Bože náš, zde je všechna ta hojnost. Připravili jsme ji ke stavbě domu pro tvé svaté jméno – vše je to ale z tvé ruky a tobě to náleží! ¹⁷Vím, Bože můj, že zkoumáš srdce a miluješ upřímnost. Z upřímného srdce jsem daroval toto vše a teď vidím, jak tvůj lid, zde přítomný, přináší své dary s radostí. ¹⁸Hospodine, Bože našich otců Abrahama, Izáka a Izraele, zachovej navěky tu touhu v srdci svého lidu! Ať jsou jejich srdce vždy pevně u tebe! ¹⁹Mému synu Šalomounovi pak dej oddané srdce, aby dbal na tvá přikázání, svědectví a pokyny, aby vše vykonal a postavil ten palác, pro který jsem vykonal tyto přípravy.“

Předání trůnu

²⁰Potom David vyzval celé shromáždění: „Dobrořečte Hospodinu, svému Bohu!“ a všechno shromáždění dobrořečilo Hospodinu, Bohu jejich otců, padli na kolena a klaněli se před Hospodinem a před králem.

²¹Druhého dne přinášeli Hospodinu oběti a zápaly – 1 000 býčků, 1 000 beranů a 1 000 jehňat s příslušnými úlitbami a s hojnými oběťmi za celý Izrael. ²²Jedli a pili před Hospodinem s velikou radostí, neboť onoho dne znovu prohlásili Davidova syna Šalomouna králem.^f Pomazali ho před Hospodinem za vůdce a Sádoka za kněze.

²³Tak Šalomoun dosedl na Hospodinův královský trůn namísto svého otce Davida. Vše se mu dařilo a celý Izrael ho poslouchal. ²⁴Také všichni

^a7 asi 170 tun ^b7 asi 85 kg zlatých perských mincí ^c7 asi 340 tun ^d7 přes 610 tun ^e7 asi 3 400 tun ^f22 srov. 1.Let 23:1

hodnostáři a hrdinové jakož i všichni synové krále Davida se poddali králi Šalomounovi. ²⁵Hospodin dal Šalomounovi v očích celého Izraele nebyvalou vážnost. Obdařil ho takovou královskou vznešeností, jakou před ním neměl žádný izraelský král.

²⁶David, syn Jišajův, kraloval celému Izraeli a ²⁷jeho vláda nad Izraelem trvala čtyřicet let. Sedm let kraloval v Hebronu a třiatřicet let v Jeruzalémě. ²⁸Zemřel v utěšeném věku, nasycen životem, bohatstvím i slávou a na jeho místě začal kralovat jeho syn Šalomoun.

²⁹Skutky krále Davida jsou od počátku až do konce popsány ve Slovech vidoucího^a Samuele, ve Slovech proroka Nátana a ve Slovech vidoucího Gáda, ³⁰stejně jako celá jeho vláda, jeho hrdinství i vše, co se přihodilo jemu, Izraeli a všem královstvím země.

^a29 starší označení proroka (viz 1.Sam 9:9)

DRUHÁ KNIHA LETOPISŮ

LETOPIS ŠALOMOUNŮV

Nový král

DAVIDŮV SYN ŠALOMOUN se pevně chopil královské vlády. Hospodin, jeho Bůh, byl s ním a obdařil ho velkolepou mocí.

²Šalomoun sezval celý Izrael, velitele tisíců a stovek, soudce i všechny vznešené vůdce izraelských otcovských rodů. ³Celé to shromáždění se s Šalomounem ubíralo na výšinu do Gibeonu, neboť tam stál Boží Stan setkávání, který Hospodinův služebník Mojžíš zhotovil na poušti. ⁴(David sice nechal Boží truhlu přenést z Kiriath-jearimu do Jeruzaléma, kde pro ni připravil stan, ⁵ale bronzový oltář, který zhotovil Becaleel, syn Uriho, syna Hurova, dosud stál před Příbytkem). Šalomoun tam s celým shromážděním hledal Hospodina ⁶a na tom bronzovém oltáři u Stanu setkávání obětoval před Hospodinem na tisíc zápalných obětí.

⁷Té noci se Šalomounovi zjevil Bůh a řekl mu: „Žádej mě o cokoli a dám ti to.“

⁸Šalomoun Bohu odpověděl: „Prokázal jsi mému otci Davidovi velkou přízeň a mě jsi učinil králem po něm. ⁹Nuže, Hospodine Bože, kéž se potvrdí slovo, které jsi dal mému otci Davidovi. Vždyť jsi mě učinil králem lidu početného jako zemský prach. ¹⁰Dej mi tedy moudrost a poznání, abych dovedl vycházet i přicházet v čele tohoto lidu. Vždyť kdo by dokázal spravovat tento tvůj nesmírný lid?“

¹¹Bůh Šalomounovi řekl: „Protože jsi chtěl právě toto – nežádal jsi poklady, slávu ani smrt svých nepřátel, ba ani dlouhý život sis nežádal, ale chtěl jsi moudrost a poznání, abys dokázal spravovat můj lid, nad nímž jsem tě učinil králem – ¹²proto tu moudrost i poznání dostaneš. K tomu ti přidám bohatství, poklady a slávu, takže ti nebude rovného mezi králi v minulosti ani v budoucnu.“

¹³Šalomoun se pak od Stanu setkávání na gibeonské výšině odebral do Jeruzaléma a kraloval nad Izraelem.

¹⁴Šalomoun nashromáždil vozy i koně, takže měl 1 400 vozů a 12 000 koní, které umístil do vozových měst i k sobě do Jeruzaléma. ¹⁵Za jeho vlády bylo v Jeruzalémě stříbra i zlata jako kamení a cedrů jako planých fíků v podhůří. ¹⁶Koně si král nechával dovážet z Egypta a Kilikie. Královští obchodníci je v Kilikii nakupovali za dohodnuté ceny. ¹⁷Vozy dováželi z Egypta za 600 šekelů^a stříbra a koně za 150 šekelů.^b Také je vyváželi dál pro všechny chetitské a aramejské krále.

Přípravy na stavbu chrámu

¹⁸Šalomoun se rozhodl postavit chrám Hospodinovu jménu a sobě královský palác.

^a17 necelých 7 kg ^b17 asi 1,7 kg

2 Povolal 70 000 mužů do hor jako nosiče a 80 000 mužů jako lamače kamene. Dozíralo na ně 3 600 předáků. ²Šalomoun pak poslal zprávu týrskému králi Chíramovi:^a

„Kdysi jsi posílal mému otci Davidovi cedrové dřevo na stavbu jeho paláce, když si stavěl svůj palác. ³Nuže, já stavím chrám jménu Hospodina, svého Boha. Chci ho zasvětit k pálení vonného kadidla před jeho tváří, k ustavičnému předkládání chlebů a k zápalným obětem ráno i večer, o sobotách a novoluních a při slavnostech Hospodina, našeho Boha, jak bylo Izraeli navěky uloženo. ⁴Chrást, který chci postavit, má být veliký, neboť náš Bůh je veliký nade všechny bohy.

⁵Kdo by však dokázal postavit dům Tomu, jehož nemohou obsáhnout nebesa, ba ani nebesa nebes? A kdo jsem já, abych mu směl stavět dům, byť jen pro pálení kadidla před jeho tváří? ⁶Proto mi prosím pošli dovedného muže, který by uměl pracovat se zlatem, stříbrem, bronzem a železem, se šarlatem, karmínem a modří a také dobře znal řezbářské umění. Připojí se k mým umělcům v Judsku a v Jeruzalémě, které shromáždil už můj otec David.

⁷Posli prosím také cedrové, cypřišové a santálové dřevo z Libanonu. Vždyť vím, jak tvoji služebníci dovedou kácet libanonské stromy. Tvým služebníkům budou zajisté pomáhat mí služebníci, ^aaby mi připravili dostatek dřeva, neboť chrám, který chci stavět, má být veliký a podivuhodný. ⁹Tvým dřevorubcům dodám 20 000 korů drcené pšenice, ^b 20 000 korů ječmene, ^c 20 000 batů vína ^da 20 000 batů oleje.^d“

¹⁰Týrský král Chíram odpověděl dopisem, ve kterém Šalomounovi vzkázal:

„Hospodin jistě miluje svůj lid, když jim dal krále, jako jsi ty.“

¹¹Dopis dále pokračoval:

„Požehnán buď Hospodin, Bůh Izraele, který učinil nebesa i zem a který dal králi Davidovi syna tak moudrého, znalého, rozumného a rozvážného, který jistě vybuduje Hospodinův chrám i královský palác.

¹²Posílám ti nesmírně zručného a zkušeného člověka, Churamabiho, ¹³syna jedné ženy z pokolení Dan. Jeho otec byl z Týru. Umí pracovat se zlatem, stříbrem, bronzem i železem, s kamením i dřevem, se šarlatem, modří, kmentem i karmínem. Dokonale zná řezbářské umění a dovede uskutečnit jakýkoli návrh. Ten se připojí ke tvým umělcům a k umělcům mého pána, tvého otce Davida.

¹⁴Nuže, nechť můj pán pošle svým služebníkům pšenici a ječmen, olej a víno, jak řekl. ¹⁵My pokácíme v Libanonu tolik stromů, kolik jen budeš potřebovat. Uděláme z nich vory a pošleme ti je po moři do Jafy, odkud je budeš moci dopravit do Jeruzaléma.“

^a2 podle někt. hebr. rukopisů, LXX, Syr, Vul a 1. Let 14:1 (MT: Chíram); též ve v. 10–11

^b9 asi 3 300 tun ^c9 asi 2 700 tun ^d9 asi 440 000 litrů

¹⁶Šalomoun také nechal v izraelské zemi sečíst všechny cizince mužského pohlaví, tak jako předtím jeho otec David.^a Bylo jich napočítáno 153 600. ¹⁷Z nich určil 70 000 za nosiče, 80 000 za lamače kamene v horách a 3 600 za předáky, aby dohlíželi nad dělníky.

Hospodinův chrám

3 Šalomoun pak v Jeruzalémě začal stavět Hospodinův chrám na hoře Moria, kde se Hospodin ukázal jeho otci Davidovi – na místě, které David připravil, na mlatu Aravny^b Jebusejského. ²Stavbu zahájil druhého dne druhého měsíce čtvrtého roku své vlády.

³Základy, které Šalomoun položil pro Hospodinův chrám, měřily 60 loktů na délku a 20 loktů na šířku^c (měřeno podle staré míry). ⁴Před chrámovou lodí bylo přes celou šířku 20 loktů kryté sloupoví, 20 loktů^d vysoké. Vnitřek pokryl čistým zlatem. ⁵Chrámovou loď obložil cypřišovým dřevem, pokryl ryzím zlatem a povrch ozdobil palmami a řetízky. ⁶Chrám ozdobil drahokamy a ke zlacení použil parvaimské zlato. ⁷Zlatem potáhl trámy, prahy, stěny i dveře chrámu a na stěnách vyřezal cheruby.

⁸Přes celou šířku chrámu postavil místnost pro nejsvětější svatyni, 20 loktů na délku a 20 loktů na šířku. Potáhl ji šesti sty talenty^e ryzího zlata; ⁹jen zlato na hřebecch vážilo padesát šekelů.^f Zlatem potáhl i stropy.

¹⁰Do místnosti nejsvětější svatyně zhotovil dva odlévané cheruby a i je pokryl zlatem. ¹¹Křídla cherubů měřila na délku celkem 20 loktů. První cherub se jedním pětiloktovým^g křídlem dotýkal jedné stěny místnosti; druhým pětiloktovým křídlem se dotýkal křídla druhého cheruba. ¹²Také druhý cherub se jedním pětiloktovým křídlem dotýkal stěny chrámu; druhým pětiloktovým křídlem se dotýkal křídla protějšího cheruba. ¹³Takto měli cherubové křídla roztažená přes celých 20 loktů, zatímco stáli na nohou, tvářemi do síně. ¹⁴Zhotovil také kmentovou modro-purpurovo-karmínovou oponu a i na ni dal vyšívat cheruby.

¹⁵Před chrám postavil dvojici sloupů. Byly od sebe 35 loktů^h daleko a navrchu měly hlavice 5 loktů vysoké. ¹⁶Zhotovil také řetězy podobné těm ve svatostánku a umístil je na hlavice sloupů. Na řetězy připevnil po stovce granátových jablek. ¹⁷Potom sloupy vztyčil před chrámem, jeden napravo, druhý nalevo. Ten pravý nazval Jachin, *Opora*, a levý Boáz, *Posila*.

Vybavení chrámu

4 Vyrobil také bronzový oltář 20 loktů dlouhý, 20 loktů široký a 10 loktů vysoký.ⁱ

²Poté odlil kulatou nádrž zvanou Moře. Napříč od okraje po okraj měřila 10 loktů, na výšku 5 loktů^j a po obvodu 30 loktů.^k ³Pod okrajem ji po celém obvodu lemovaly dvě řady ozdob ve tvaru býků (vždy deset na loket), jednolitých s nádrží. ⁴Moře spočívalo na dvanácti býcích: tři byli obráceni k severu, tři k západu, tři k jihu a tři k východu. Leželo na nich tak, že je všechny zezadu přikrývalo. ⁵Bylo na dlaň^l silné a jeho okraje byly vytvářeny do liliového květu jako okraj poháru. Zcela naplněné mohlo pojímat až 3 000 batů.^m

^a16 1.Let 21:2 ^b1 podle 2.Sam 24:16 (MT: *Ornana*; jiná varianta téhož jména)

^c3 asi 27 × 9 m (1 loket = asi 0,45 m; tak i dále) ^d4 podle někt. rukopisů LXX, Syr (MT: 120 loktů) ^e8 asi 20 tun ^f9 asi 580 g ^g11 asi 2,3 m ^h15 asi 16 m

ⁱ1 9 × 9 × 4,5 m ^j2 asi 2,3 m ^k2 asi 13,5 m ^l5 asi 7,5 cm ^m5 asi 66 000 litrů

⁶Dále vyrobil deset umyvadel; pět umístil napravo, pět nalevo. V nich omývali, co se připravovalo k zápalné oběti, zatímco v Moři se omývali kněží. ⁷Podle příslušného popisu vyrobil také deset zlatých svícňů a umístil je do chrámu, pět napravo a pět nalevo. ⁸Vyrobil rovněž deset stolů a postavil je do chrámu, pět napravo a pět nalevo. Zlatých mis vyrobil sto.

⁹Potom vybudoval Kněžské nádvoří a Velké nádvoří, před nádvořím postavil vrata a ta okoval bronzem. ¹⁰Moře postavil napravo v jihovýchodním rohu. ¹¹Nakonec Churam vyrobil kotlíky, lopatky a mísy.

Tak završil dílo, které pro krále Šalomouna konal na Božím chrámu:

- ¹² dva sloupy,
dvě kulovité hlavice na vrcholech sloupů,
dvoje mřížování pokrývající obě kulovité hlavice na vrcholech sloupů,
- ¹³ čtyři sta granátových jablek ke dvěma mřížováním (dvě řady granátových jablek ke každému mřížování přikrývajícimu obě kulovité hlavice sloupů),
- ¹⁴ vyrobil podstavce,
vyrobil umyvadla na podstavce,
- ¹⁵ jedno Moře,
dvanáct býků nesoucích Moře,
- ¹⁶ kotlíky, lopatky a vidlice.

Všechny předměty, které Churam-abi zhotovil králi Šalomounovi pro Hospodinův chrám, byly z leštěného bronzu. ¹⁷Král je nechal odlévat na jordánské rovině v jílovité půdě mezi Sukotem a Caretánem.^a ¹⁸Všeho vybavení, které Šalomoun nechal zhotovit, bylo tolik, že váha bronzu ani nebyla nikdy zjištěna.

¹⁹Šalomoun nechal zhotovit veškeré vybavení pro Boží chrám:

- zlatý oltář,
stoly pro chleby předložení,
- ²⁰ svícny s kahánky z ryzího zlata ke svícení před svatostánkem,
jak náleží,
- ²¹ k nim květy, kahany a kleště ze zlata (bylo to nejčistší zlato),
- ²² dále kratiknoty, nádobky, pohárky a pánvice z ryzího zlata
a vchod do chrámu – vnitřní dveře nejsvětější svatyně i dveře chrámové lodi – to vše bylo ze zlata.

5 Tak bylo završeno veškeré dílo, které král Šalomoun konal na Hospodinově chrámu. Šalomoun pak přinesl zasvěcenou kořist svého otce Davida,^b totiž stříbro, zlato a další předměty, a uložil je do pokladnice Božího chrámu.

Vnesení Truhly

²Tedy Šalomoun shromáždil do Jeruzaléma všechny stařešiny Izraele a kmenové náčelníky a vůdce izraelských rodů, aby přenesli Truhlu Hos-

^a17 podle 1.Král 7:46 (MT: *Ceredou*; jiná varianta téhož jména) ^b1 2.Sam 8:7–12

podinovy smlouvy ze Sionu, z Města Davidova. ³Všichni izraelští muži se tedy shromáždili ke králi o svátcích, jež připadají na sedmý měsíc.^a

⁴Když přišli všichni izraelští stařešinové, levité zvedli Truhlu ⁵a vynesli ji i Stan setkávání se vším jeho posvátným vybavením. Zatímco to kněží a levité vynášeli, ⁶král Šalomoun s celým shromážděním Izraele, jež se k němu dostavilo před Truhlu, obětoval tolik ovcí, koz a býčků, že nešlo počítat ani sledovat, kolik toho bylo.

⁷Kněží pak vnesli Truhlu Hospodinovy smlouvy na její místo do chrámového svatostánku, do nejsvětější svatyně pod křídla cherubů. ⁸Cherubové totiž rozprostírali svá křídla nad Truhlou, takže svrchu přikrývali Truhlu i její tyče. ⁹Ty byly tak dlouhé, že jejich konce čnící od Truhly bylo vidět před svatostánkem. Zvenku je ovšem vidět nebylo. Jsou tam až dodnes. ¹⁰V Truhle nebylo nic než dvě desky, které tam uložil Mojžíš na Orébu, když Hospodin se syny Izraele uzavřel smlouvu po jejich odchodu z Egypta.

¹¹Když potom kněží vycházeli ze svatyně (všichni přítomní kněží bez ohledu na příslušnost k oddílům se totiž posvětili), ¹²levitští zpěváci – synové Asafovi, Hemanovi i Jedutunovi se svými syny a bratry stáli oblečení kmentem východně od oltáře s činely, lyrami a citerami. Sto dvacet kněží k tomu troubilo na trubky. ¹³Troubili a zpívali tenkrát jedním hlasem. Jedním hlasem chválili a oslavovali Hospodina. Jakmile zazněly trubky, činely a další nástroje, zpěváci začali hlasitě chválit Hospodina písní:

„Je tak dobrý!
Jeho láska trvá navěky!“^b

V tu chvíli ten dům, totiž Hospodinův chrám, naplnil oblak. ¹⁴Kněží se kvůli tomu oblaku nemohli postavit ke službě, protože Hospodinův chrám naplnila Boží sláva.^c

6 Tehdy Šalomoun prohlásil:

„Zůstávám v mračnu,“ pravil Hospodin.^d
²Já jsem ti ale postavil chrám vznešený,
místo, kde bys bydlel už navěky!“

³Potom se král otočil a požehnal celému stojícímu shromáždění Izraele: ⁴„Požehnan buď Hospodin, Bůh Izraele, jenž vlastními ústy mluvil k mému otci Davidovi a vlastní rukou naplnil, co řekl: ⁵Ode dne, kdy jsem svůj lid vyvedl z Egypta, jsem ze žádného izraelského kmene nevyvolil město k postavení domu, v němž by zůstávalo mé jméno, ani jsem nevyvolil nikoho, aby se stal vůdcem mého lidu Izraele. ⁶Vyvolil jsem však Jeruzalém, aby v něm zůstávalo mé jméno, a vyvolil jsem Davida, aby vedl můj lid Izrael.“^e

⁷Můj otec David toužil postavit chrám jménu Hospodina, Boha Izraele. ⁸Hospodin mu ale řekl: ‚Je dobře, že chceš mému jménu postavit chrám. ⁹Nepostavíš ho však ty, ale tvůj syn, který vzejde ze tvých beder. Ten vystaví chrám mému jménu.‘ ¹⁰A Hospodin dodržel slovo, které dal. Nastoupil jsem po svém otci Davidovi, usedl jsem na izraelský trůn, jak

^a3 Slavnost stánků v září/říjnu (Lev 23:33–36; Deut 16:13–15) ^b13 1.Let 16:34, 41; Žalm 118:1–4, 29; 136 ^c14 Exod 40:34–35 ^d1 Lev 16:2 (Exod 20:21) ^e6 2.Sam 7:6–9

řekl Hospodin, a postavil jsem chrám jménu Hospodina, Boha Izraele.
¹¹V něm jsem postavil Truhlu, v níž je Hospodinova smlouva, kterou uzavřel se syny Izraele.“

Vyslychej z nebe

¹²Poté se postavil před Hospodinův oltář a před očima celého izraelského shromáždění vzepjal ruce. ¹³Šalomoun si totiž nechal vyrobit 5 loktů dlouhé, 5 loktů široké a 3 lokty vysoké bronzové podium,^a které dal umístit doprostřed prostranství. Postavil se na ně, před celým izraelským shromážděním poklekl na kolena, vztáhl ruce k nebi a řekl:

¹⁴„Hospodine, Bože Izraele! Nahoře na nebi ani dole na zemi není Boha podobného tobě, jenž by zachovával smlouvu a milosrdenství svým služebníkům, kteří před tebou žijí s oddaným srdcem. ¹⁵Svému služebníku Davidovi, mému otci, jsi dodržel svůj slib. Vlastními ústy jsi promluvil a vlastní rukou jsi to, jak vidíme, splnil.

¹⁶Nuže, Hospodine, Bože Izraele, dodrž, co jsi slíbil, když jsi svému služebníku Davidovi, mému otci, řekl: „Postarám se, aby na izraelském trůnu nikdy nechyběl tvůj potomek, budou-li jen tví synové dbát na svou cestu a žít podle tvého Zákona, jako jsi přede mnou žil ty.“^b ¹⁷Nyní tedy, Hospodine, Bože Izraele, kéž se prosím potvrdí slovo, které jsi dal svému služebníku Davidovi.

¹⁸Bude snad Bůh opravdu přebývat s člověkem na zemi? Nebesa, ba ani nebesa nebes tě nemohou obsáhnout – čím méně tento chrám, který jsem postavil! ¹⁹Shlédni však na modlitbu svého služebníka a na jeho prosby, Hospodine, Bože můj; vyslyš toto volání a modlitbu, kterou ti tvůj služebník předkládá. ²⁰Kéž jsou tvé oči dnem i nocí upřeny k tomuto chrámu, k místu, o němž jsi řekl, že tam spočine tvé jméno. Kéž nasloucháš modlitbě, již se tvůj služebník bude modlit směrem k tomuto místu. ²¹Kéž vyslyšíš prosby svého služebníka i svého lidu Izraele, kdykoli se budou modlit směrem k tomuto místu. Vyslychej z nebe, kde přebýváš, vyslychej a odpouštěj.

²²Kdyby se někdo provinil proti svému bližnímu a měl by se zapřísáhnout slibem, kdyby pak přišel a složil přísahu před tvým oltářem v tomto chrámu, ²³vyslychej z nebe. Zasáhni a rozsud své služebníky tak, abys odplatil viníkovi, co zaslouží za své skutky, a spravedlivého abys ospravedlnil a odplatil mu za jeho spravedlnost.

²⁴Kdyby tvůj lid Izrael hřešil proti tobě, a utrpěl by proto porážku od svých nepřátel, kdyby se pak ale vrátili k tobě, chválili tvé jméno, modlili se a prosili tě v tomto chrámu, ²⁵vyslychej z nebe. Odpusť hřích svého lidu Izraele a přiveď je zpět do země, kterou jsi dal jim a jejich otcům.

²⁶Kdyby hřešili proti tobě, a zavřela by se proto nebesa a nebyl déšť, kdyby se pak ale modlili směrem k tomuto místu, chválili tvé jméno a po svém potrestání se odvrátili od svých hříchů, ²⁷vyslychej na nebesích. Odpusť svým služebníkům, svému lidu Izraeli, jejich

^a13 asi 2,3×2,3×1,4 m

^b16 2.Sam 7:12–16; 1.Král 2:4

hřích. Vyuč je správné cestě, kterou mají jít, a sešli déšť na svou zem, kterou jsi dal svému lidu za dědictví.

²⁸Kdyby v zemi nastal hlad nebo mor, plíseň nebo sněť, kobylky nebo housenky nebo kdyby tvůj lid v zemi až u samých bran utlačoval nepřítel nebo jakákoli rána či nemoc – ²⁹kdyby si pak ale kdokoli ze všeho tvého lidu Izraele připustil, že jde o bolestnou ránu, a vzepl by ruce k tomuto chrámu, ³⁰vyslyšej z nebe, kde přebýváš. Opuď a odplať každému jeho skutky, neboť znáš jeho srdce – jen ty sám přece znáš srdce lidí – ³¹aby tě měli v úctě a chodili po tvých cestách po všechny dny svého života v zemi, kterou jsi dal našim otcům.

³²Rovněž kdyby cizinec, ačkoli nepatří k tvému lidu Izraeli, přišel z daleké země kvůli tvému velikému jménu, tvé mocné ruce a vztažené paži – kdyby přišli se směřem k tomuto chrámu, ³³i tehdy vyslyšej z nebe, kde přebýváš. Učiň vše, oč by tě ten cizinec prosil, aby všechny národy země poznaly tvé jméno a měly tě v úctě tak jako tvůj lid Izrael a aby věděly, že tvé jméno je vzýváno nad tímto chrámem, který jsem postavil.

³⁴Kdyby tvůj lid vytáhl do války, kamkoli bys je poslal, a modlili by se k tobě směrem k tomuto městu, jež jsi vyvolil, a ke chrámu, který jsem postavil tvému jménu, ³⁵vyslyšej z nebe jejich modlitbu a prosbu a zjednej jim právo.

³⁶Kdyby zhřešili proti tobě – vždyť není člověka, který by nehřešil – a ty by ses na ně rozhněval a vydal je nepříteli a jejich uchvatitelé by je odvedli jako zajatce do země daleké či blízké, ³⁷kdyby si to však potom v zemi svého zajetí vzali k srdci, obrátili by se a prosili tě o milost v zemi svých vězňů se slovy: „Zhřešili jsme, zkazili se, jednali jsme zle!“ ³⁸a kdyby se ve vyhnanství v zemi svých vězňů celým srdcem a celou duší obrátili a modlili by se směrem ke své zemi, kterou jsi dal jejich otcům, k městu, které jsi vyvolil, a ke chrámu, který jsem postavil tvému jménu, ³⁹vyslyšej z nebe, kde přebýváš, jejich modlitbu a jejich prosby. Zjednej jim právo a odpusť svému lidu to, čím proti tobě zhřešili.

⁴⁰Nyní tedy, Bože můj, kéž jsou tvé oči upřeny a tvé uši nakloněny k modlitbě na tomto místě.

⁴¹Již povstaň, Hospodine Bože, ke svému spočinutí společně s Truhlou síly své!^a

Tví kněží, Hospodine Bože, ať jsou spásou oblečení, tví věrní ať se radují z tvé dobroty.

⁴²Neodvracej, Hospodine Bože, svoji tvář od toho, kohos pomazal – pamatuj na oddanost svého služebníka Davida!^{a b}

Zasvěcení chrámu

7 Jakmile Šalomoun dokončil tuto modlitbu, z nebe sestoupil oheň a pohltil zápalnou oběť i ostatní oběti. Chrám naplnila sláva Hospodina, ²takže kněží nemohli vstoupit do Hospodinova chrámu, protože

^a41 Num 10:35

^b42 Žalm 132:8–10

Hospodinův chrám naplnila Hospodinova sláva. ³Všichni synové Izraele viděli, jak sestupuje oheň. Když spatřili Hospodinovu slávu nad chrámem, poklekli na dlažbu tváří k zemi, klaněli se a dobrořečili Hospodinu:

„Je tak dobrý!
Jeho láska trvá navěky!“

⁴Král i všechny lid pak před Hospodinem slavili obětní hody. ⁵Král Šalomoun obětoval 22 000 býků a 120 000 ovcí. Takto král a všechny lid zasvětili Boží chrám. ⁶Kněží stáli na svých místech, naproti nim levité s hudebními nástroji, které k oslavě Hospodina zhotovil král David, a oslavovali Hospodina Davidovou písní: „Jeho láska trvá na věky!“ Kněží troubili naproti levitům před celým nastoupeným Izraelem.

⁷Šalomoun tehdy posvětil střed nádvoří před Hospodinovým chrámem. Tam totiž obětoval zápalnou oběť i tuk pokojných obětí, protože bronzový oltář, který Šalomoun zhotovil, nemohl pojmout všechny ty zápalné a moučné oběti a obětní tuk.

⁸Tak Šalomoun slavil sedmidenní slavnost^a a s ním všechny Izrael od Lebo-chamátu po Egyptský potok. Bylo to jedno veliké shromáždění. ⁹Slavnost zahájili osmého dne; sedm dní totiž zasvěcovali oltář a dalších sedm dní slavili. ¹⁰Třiadvacátého dne sedmého měsíce pak Šalomoun lid propustil. Vraceli se domů s veselím a radostí ze všeho dobrodiní, které Hospodin prokázal Davidovi, Šalomounovi a svému lidu Izraeli.

¹¹Tak Šalomoun dokončil Hospodinův chrám i královský palác. Vše, co chtěl uskutečnit, ať už šlo o Hospodinův chrám nebo o jeho palác, se zdařilo. ¹²Tehdy se Šalomounovi v noci ukázal Hospodin a řekl mu:

„Vyslyšel jsem tvou modlitbu. Vyvolil jsem si toto místo za dům oběti. ¹³Může se stát, že zavřu nebe, aby nepršelo; že přikážu kobylkám, aby sežraly zemi; že sešlu na svůj lid mor. ¹⁴Jestliže se pak můj lid, který se nazývá mým jménem, pokoří a bude se modlit, bude hledat mou tvář a odvrátí se od svých zlých cest, potom je vyslyším z nebe, odpustím jejich hřích a uzdravím jejich zem. ¹⁵Ano, mé oči budou otevřené a mé uši nakloněné k modlitbě z tohoto místa. ¹⁶Nyní jsem tento dům vyvolil a posvětil, aby v něm mé jméno zůstalo navěky. Mé oči i mé srdce tam zůstanou navždy.

¹⁷Budeš-li žít přede mnou jako tvůj otec David a konat vše, co jsem ti přikázal, a dodržovat má ustanovení i má pravidla, ¹⁸potvrdím trůn tvého království, jak jsem slíbil tvému otci Davidovi: „Izrael nikdy nebude bez vlády tvého potomka.“^b

¹⁹Pokud se však odvrátíte a opustíte ustanovení a přikázání, jež jsem vám svěřil, a půjdete sloužit cizím bohům a budete se jim klanět, ²⁰potom vás vyrvu ze své země, kterou jsem vám dal, a z tohoto chrámu, který jsem posvětil pro své jméno. Vyženu Izrael ze své přítomnosti, takže bude mezi národy za pořekadlo a posměšek. ²¹A tento chrám, kdysi tak vznešený? Každý, kdo půjde kolem, strne a řekne: „Proč tak Hospodin naložil s tou zemí a s tím chrámem?“

^a8 viz 2.Let 5:3

^b18 2.Sam 7:12–16

²²A dostanou odpověď: „To proto, že opustili Hospodina, Boha svých předků, který je vyvedl z Egypta, a přijali cizí bohy, jimž se klaněli a jimž sloužili – to proto na ně uvedl všechno to zlo!“^a

Šalomounovy úspěchy

8 Šalomoun vystavěl Hospodinův chrám i královský palác během dvaceti let. Po jejich uplynutí ²stavěl města, která Šalomounovi dal Chíram,^b a osídlil je Izraelci. ³Šalomoun táhl na Chamát-cobu a dobyl ji. ⁴Na poušti vystavěl také Tadmor a v Chamátu vybudoval všechna města skladů. ⁵Postavil také Horní a Dolní Bet-choron, města opevněná hradbami, branami a závorami; ⁶dále Baalat a všechna Šalomounova zásobovací města, města pro vozy a města pro jízdu; zkrátka cokoli se Šalomounovi zachtělo, co se mu zlíbilo postavit, ať v Jeruzalémě, v Libanonu anebo kdekoli v celé své říši.

⁷Všechno obyvatelstvo pozůstalé z Chetejců, Emorejců, Perizejců, Hivajců a Jebusejců, kteří nepatřili k Izraeli, ⁸totiž jejich potomky, kteří po nich zůstali v zemi a které synové Izraele nedokázali vyhladit, Šalomoun podrobil nuceným pracím, a tak otročí dodnes. ⁹Syny Izraele ovšem nebral do otroctví, ale jako vojáky, pobočníky, vozataje a jezdce. ¹⁰Král Šalomoun měl 250 správců, kteří dohlíželi na lid.

¹¹Přestěhoval také faraonovu dceru z Města Davidova do paláce, který pro ni postavil. Prohlásil totiž: „Má žena nemůže bydlet v domě izraelského krále Davida, neboť místa, kam vešla Truhla Hospodinova, jsou svatá.“

¹²Na Hospodinově oltáři, který postavil před chrámovou předsíní, přinášel Šalomoun Hospodinu zápalné oběti, ¹³jak to Mojžíš určil pro každý den, pro soboty, novoluní a pro tři výroční slavnosti – Svátek nekvašených chlebů, Svátek týdnů a Svátek stánků.^c

¹⁴Podle pořádku svého otce Davida ustanovil oddíly kněží, aby sloužili, a levitů, aby střežili, chválili a přisluhovali kněžím, jak bylo určeno pro každý den, a také oddíly stráží pro každou bránu, jak to přikázal David, muž Boží. ¹⁵Neuchýlili se od králova příkazu pro kněží a levity v ničem, ani ve správě pokladnic.^d

¹⁶Všechno Šalomounovo dílo bylo provedeno, ode dne položení základů Hospodinova chrámu až do jeho dokončení. Tak se završila stavba Hospodinova chrámu.

¹⁷Tenkrát se Šalomoun vypravil do Ecjon-geberu a Eilatu na mořském pobřeží v edomské zemi. ¹⁸Chíram mu po svých zkušených námořnících poslal lodě a jeho služebníci se pak spolu s Šalomounovými služebníky vydali do Ofiru. Přivezli odtud 450 talentů^e zlata, které dopravili králi Šalomounovi.

Královna ze Sáby

9 Také královna ze Sáby se doslechla o Šalomounově proslulosti, a tak přijela do Jeruzaléma, aby Šalomouna vyzkoušela v hádankách. Když dorazila do Jeruzaléma s početnou družinou a s velbloudy nesoucími vonné balzámy, velké množství zlata i drahokamů, přišla k Šalomounovi a hovořila s ním o všem, co měla na srdci. ²Šalomoun všechny její otázky

^a22 Deut 29:23–27 ^b2 podle někt. hebr. rukopisů, LXX, Syr, Vul (MT: *Churam*); srov. 1.Let 14:1 ^c13 Num 28–29 ^d15 1.Let 23–26 ^e18 asi 15 tun

zodpověděl; žádná z nich nebyla pro krále tak těžká, aby na ni neodpověděl.

³Když královna ze Sáby viděla Šalomounovu moudrost i palác, který vystavěl, ⁴pokrmý na jeho stole, zasedání jeho dvořanů, práci jeho služebníků a jejich roucha, jeho číšníky a jejich roucha i to, jaké oběti král přináší v Hospodinově chrámu, byla naprosto ohromena ⁵a řekla mu: „To, co jsem u nás slyšela o tvých slovech a o tvé moudrosti, je pravda. ⁶Dokud jsem nepřijela a neuviděla to na vlastní oči, nevěřila jsem tomu. Teď ale vidím, že mi o tvé veliké moudrosti neřekli ani polovinu! Překonal jsi pověst, kterou jsem slyšela. ⁷Blaze tvým mužům, blaze těmto tvým služebníkům, kteří stále stojí před tebou a naslouchají tvé moudrosti. ⁸Požehnan buď Hospodin, tvůj Bůh, jenž si tě oblíbil a dosadil tě na svůj trůn, abys byl králem pro Hospodina, svého Boha! Tvůj Bůh miluje Izrael a navěky ho upevňuje, a tak tě učinil jejich králem, abys zjednával právo a spravedlnost.“

⁹Poté darovala králi 120 talentů^a zlata a veliké množství balzámů a drahokamů. Takové vonné balzámy, jako dala králi Šalomounovi královna ze Sáby, se ještě nikdy neobjevily. ¹⁰(K tomu také Chíramovi a Šalomounovi služebníci, kteří jeli do Ofiru pro zlato, dovezli santálové dřevo a drahokamy. ¹¹Král z toho santálového dřeva vyrobil schody pro Hospodinův chrám i pro královský palác a také lyry a citory pro zpěváky. Nic takového se předtím v Judsku neobjevilo.)

¹²Král Šalomoun pak královně ze Sáby splnil každé přání, které vysloвила, a dal jí mnohem více darů, než králi přinesla ona. Královna se pak se svým služebnictvem vydala zpět na cestu do vlasti.

Sláva a bohatství

¹³Král Šalomoun ročně získával 666 talentů^b zlata, ¹⁴nepočítaje příjmy od pocestných, kupců a obchodníků i ode všech arabských králů a krajských hejtmánů, kteří Šalomounovi odváděli zlato a stříbro.

¹⁵Král Šalomoun nechal zhotovit 200 pavéz z tepaného zlata (na jednu pavězu vynaložil 600 šekelů^c tepaného zlata) ¹⁶a 300 štítů z tepaného zlata (na jeden štít vynaložil 300 šekelů^d zlata). Král je umístil v Paláci Libanonského lesa.

¹⁷Král také pořídil veliký trůn ze slonoviny a pokryl ho ryzím zlatem. ¹⁸K trůnu vedlo šest stupňů, které byly spolu se zlatou podnoží připojeny k trůnu. Sedadlo mělo po obou stranách područky a vedle područek stáli lvi. ¹⁹Na šesti stupních po obou stranách stálo dvanáct dalších lvů. Nic takového nebylo vyrobeno v žádném království.

²⁰Také všechny nádoby na pití měl král Šalomoun zlaté a stejně tak všechno vybavení Paláce libanonského lesa bylo z ryzího zlata. Nic nebylo ze stříbra – to nebylo v Šalomounových dobách vůbec považováno za cenné. ²¹Král totiž měl na moři také lodě se služebníky Chíramovými,^e plující do zámoří. Byly to nákladní lodě, které připlouvaly jednou za tři roky a přivážely zlato a stříbro, slonovinu, opice a pávy.

²²Král Šalomoun co do bohatství i co do moudrosti předčil všechny krále světa. ²³Ti všichni se ucházeli o přijetí u Šalomouna, aby slyšeli jeho moudrost, kterou mu do srdce vložil Bůh. ²⁴Všichni mu přinášeli dary,

^a9 asi 4 tuny

^b13 asi 23 tun

^c15 téměř 7 kg

^d16 asi 3,5 kg

^e21 viz pozn.

stříbrné a zlaté předměty, oděvy, zbraně, balzámy, koně i mezky – a tak tomu bylo rok co rok.

²⁵Šalomoun měl 4 000 stájí pro koně a vozy a 12 000 koní, které umístil do vozových měst i k sobě do Jeruzaléma. ²⁶Vládl všem králům od řeky Eufrat po filistiňskou zem až k hranici s Egyptem. ²⁷Za jeho vlády bylo v Jeruzalémě stříbra jako kamení a cedrů jako planých fíků v podhůří. ²⁸Koně si Šalomoun nechal dovážet z Egypta i ze všech ostatních zemí.

²⁹Ostatní Šalomounovy skutky jsou, jak známo, od počátku až do konce sepsány ve Slovech proroka Nátana, v Proroctví Achiáše Šíloského a ve Vidění vidoucího^a Ida o Jeroboámovi, synu Nebatovu. ³⁰Šalomoun kraloval v Jeruzalémě nad celým Izraelem čtyřicet let. ³¹Potom ulehl ke svým otcům a byl pochován ve městě svého otce Davida. Na jeho místě pak začal kralovat jeho syn Rechoboám.

LETOPIS JUDSKÝCH KRÁLŮ

Održení severního království

10 Rechoboám se odebral do Šechemu, neboť se tam sešel celý Izrael, aby ho prohlásili králem. ²Jeroboám, syn Nebatův, se o tom dověděl v Egyptě, kam uprchl před králem Šalomounem. Vrátil se tedy z Egypta, ³protože pro něj poslali a zvali ho zpět. Jeroboám přišel s celým Izraelem za Rechoboámem a společně mu řekli: ⁴„Tvůj otec na nás vložil těžké jho. Ulev nám teď od tvrdé služby a od těžkého jha, které nám tvůj otec naložil, a budeme ti sloužit.“

⁵„Vraťte se ke mně za tři dny,“ odpověděl jim Rechoboám. Lid se tedy rozešel.

⁶Král Rechoboám se radil se starci, kteří bývali ve službách jeho otce Šalomouna, dokud ještě žil. „Co mi radíte? Jak mám odpovědět lidu?“

⁷„Pokud se k lidu zachováš dobrotivě,“ řekli mu, „pokud k nim budeš přívětivý a dáš jim laskavou odpověď, budou ti sloužit navždycky.“

⁸On ale odmítl radu, kterou mu dávali starci, a poradil se s mladíky, kteří s ním vyrůstali a teď se ocitli v jeho službách. ⁹„Co radíte vy?“ zeptal se jich. „Jak mám odpovědět těmto lidem, kteří po mně žádají: ‚Ulev nám od jha, které nám naložil tvůj otec‘?“

¹⁰Mladíci, kteří s ním vyrůstali, mu odpověděli: „Lidem, kteří ti říkají: ‚Tvůj otec nám naložil těžké jho, ty nám od něj ulev,‘ odpověz takhle:

Já mám silnější malík,
než měl můj otec pupík!

¹¹Můj otec vám naložil těžké jho?
Já vám ho ještě ztížím!
Můj otec na vás brával bič,
já na vás vezmu karabáč!“

¹²Třetího dne přišel Jeroboám a všechen lid za Rechoboámem. (Řekl jim totiž: „Vraťte se ke mně za tři dny.“) ¹³Král jim odpověděl tvrdě. Rechoboám totiž nedbal na radu starců, ¹⁴ale odpověděl jim podle rady mladíků:

^a29 starší označení proroka (viz 1.Sam 9:9)

„Můj otec vám naložil těžké jho?
 Já vám ho ještě ztížím!
 Můj otec na vás brával bič,
 já na vás vezmu karabáč!“

¹⁵Král tedy nevyslyšel lid, neboť to tak Bůh zařídil, aby se naplnilo Hospodinovo slovo, které promluvil k Jeroboámovi, synu Nebatovu, skrze Achiáše Šiloského.^a

¹⁶Když celý Izrael viděl, že je král nevyslyšel, odpověděli králi takto:

„Co máme společného s Davidem?
 S Jišajovým synem mít podíl nebudem!
 Jen ať se vrátí domů Izrael,
 ty si hled' svého domu, Davide!“^b

A tak se celý Izrael rozešel do svých domů.

¹⁷Rechoboám pak kraloval jen nad těmi syny Izraele, kteří bydleli ve městech Judových. ¹⁸Král Rechoboám sice vyslal Adonirama,^c který velel nuceným pracím, ale Izraelci ho společně ukamenovali k smrti. Král Rechoboám sotva stačil naskočit do vozu a ujet do Jeruzaléma. ¹⁹Tak zůstává Izrael ve vzpouře proti domu Davidovu až dodnes.

Rechoboám, král judský

11 Když Rechoboám dorazil do Jeruzaléma, shromáždil dům Judův a Benjamínův, 180 000 vybraných bojovníků, aby bojovali s Izraelem a navrátili království Rechoboámovi.

²Šemajáš, Boží muž, tehdy dostal slovo Hospodinovo: ³„Řekni Rechoboámovi, synu Šalomounovu, králi judskému, i všem Izraelcům z Judy a Benjamína: ⁴Tak praví Hospodin – Nebojujte proti svým bratrům. Vraťte se každý domů, neboť ta věc vzešla ode mě.“ Uposlechli tedy Hospodinova slova a zrušili tažení proti Jeroboámovi.

⁵Rechoboám sídlil v Jeruzalémě a po celém Judsku budoval opevněná města. ⁶Vystavěl Betlém, Etam, Tekou, ⁷Bet-cur, Socho, Adulam, ⁸Gat, Marešu, Zif, ⁹Adorajim, Lachiš, Azeku, ¹⁰Coreu, Ajalon a Hebron – všechna tato opevněná města v Judovi a Benjamínovi. ¹¹Zesílil jejich opevnění a dodal jim velitele, zásoby potravin, oleje a vína ¹²a také štíty a kopí. Všechna ta města tím nesmírně posílil, a zajistil si tak Judu i Benjamína.

¹³Také kněží a levité ze všech krajů se přidali k němu. ¹⁴Levitě opustili své pastviny a majetky a vydali se do Judska a do Jeruzaléma. Jeroboám totiž jim i jejich synům upěl Hospodinovo kněžství ¹⁵a ustanovil si vlastní kněžstvo pro obětní výšiny, pro ty běsy a telata, jež vyrobil. ¹⁶Ze všech izraelských kmenů se k nim připojili ti, kdo toužili hledat Hospodina, Boha Izraele. Přicházeli do Jeruzaléma a obětovali Hospodinu, Bohu svých otců. ¹⁷Tím upevňovali judské království a po tři roky posilovali Rechoboáma, syna Šalomounova. Po ty tři roky totiž chodil^d cestou Davidovou a Šalomounovou.

^a15 1.Král 11:29–39 ^b16 2.Sam 20:1 ^c18 podle někt. rukopisů LXX, Syr (MT: Adorama); srov. 1.Král 4:6; 5:28 ^d17 podle LXX (MT: chodili)

¹⁸Rechoboám se oženil s Machalatou, dcerou Jerimota, syna Davidova, a Abihaily, dcery Eliaba, syna Jišajova. ¹⁹Ta mu porodila Jeuše, Šemariáše a Zahama.

²⁰Po ní si vzal Maaku, dceru Abšalomovu. Ta mu porodila Abiáše, Ataje, Zizu a Šelomita. ²¹Rechoboám miloval Maaku více než všechny ostatní manželky a konkubíny (manželek měl osmnáct, konkubín šedesát a zplo-
dil osmadvacet synů a šedesát dcer). ²²Proto upřednostnil Abiáše, syna Maaky, aby byl mezi svými bratry přední, a tak ho mohl prohlásit králem. ²³Ostatní své syny chytře rozmístil po všech judských a benjamínských krajích do opevněných měst, kde jim poskytl štědrou podporu a obstaral pro ně mnoho žen.

Egyptský vpád

12 Když ale Rechoboám pevně uchopil královskou moc a stal se silným, opustil Hospodinův zákon a celý Izrael^a ho následoval.

²Protože zradili Hospodina, v pátém roce Rechoboáмова kralování vy-
táhl proti Jeruzalému egyptský vládce Šišak. ³Měl 1 200 vozů, 60 000 jezdců a nescíslné vojsko, které s ním táhlo z Egypta: Libyjci, Sukité a Habešané.

⁴Dobyl opevněná města v Judsku a pronikl až k Jeruzalému.

⁵Rechoboáma i judské velitele, kteří se před Šišakem stáhli do Jeruza-
léma, navštívil prorok Šemajáš a oznámil jim: „Tak praví Hospodin: Vy jste zanechali mě, i já tedy zanechávám vás v ruku Šišakových.“

⁶Izraelští vůdcové i král se tehdy pokořili a řekli: „Hospodin je spraved-
livý!“

⁷Hospodin viděl, že se pokořili. Šemajáš proto dostal slovo Hospodi-
novu: „Pokořili se, a tak je nezničím. Nevyliji skrze Šišaka svůj hněv na Jeruzalém, nechám je o vlásek uniknout. ⁸Stanou se ale jeho služebníky, aby poznali, jaké je to sloužit mně a jaké sloužit královstvím světa.“

⁹Egyptský vládce Šišak potom přitáhl k Jeruzalému a pobral poklady Hospodinova chrámu i poklady královského paláce. Vzal všechno; vzal i všechny zlaté štíty, které zhotovil Šalomoun. ¹⁰Místo nich potom král Re-
choboám zhotovil bronzové štíty a svěřil je velitelům stráže, která hlídala
vchod do královského paláce. ¹¹Kdykoli král chodíval do Hospodinova
chrámu, šly s ním stráže, vynášely ty štíty a pak je opět vracely do strážní
komory.

¹²Protože se však pokořil, Hospodinův hněv se od něj odvrátil a nezničil
je úplně. V Judsku se totiž našlo i leccos dobrého.

¹³Král Rechoboám vládl v Jeruzalémě pevnou rukou. Stal se králem v je-
denačtyřiceti letech a sedmnáct let kraloval v Jeruzalémě, ve městě, které
Hospodin vyvolil ze všech izraelských kmenů, aby tam zůstávalo jeho
jméno. Rechoboáмова matka, Amonka, se jmenovala Naama. ¹⁴Jednal zle
a nijak netoužil hledat Hospodina.

¹⁵Rechoboámovy skutky jsou, jak známo, od počátku až do konce se-
psány spolu s rodokmeny ve Slovech proroka Šemajáše a vidoucího^b Ida.
Mezi Rechoboámem a Jeroboámem trvala neustálá válka. ¹⁶Rechoboám
pak ulehl ke svým otcům a byl pochován ve Městě Davidově. Na jeho
místě začal kralovat jeho syn Abiáš.

^a1 míněn *Juda* (pod. i. jinde v 2.Let)

^b15 starší označení proroka (viz 1.Sam 9:9)

Abiáš, král judský

13 Osmnáctého roku Jeroboámovy vlády se stal judským králem Abiáš. ²Kraloval v Jeruzalémě tři roky. Jeho matka se jmenovala Mataka,^a dcera^b Uriela z Gibeje.

Mezi Abiášem a Jeroboámem trvala válka. ³Abiáš se vypravil do boje s vojskem čítajícím 400 000 vybraných bojovníků. Jeroboám se vypravil s vojskem čítajícím 800 000 vybraných bojovníků.

⁴Abiáš se postavil na horu Cemaraim v Efraimském pohoří a prohlásil: „Jeroboáme a všechen Izraeli, poslouchejte! ⁵Copak nevíte, že Hospodin, Bůh Izraele, uzavřel s Davidem a jeho syny trvalou smlouvu, že budou vládnout Izraeli navěky? ⁶Pak ale povstal Jeroboám, syn Nebatův, služebník Davidova syna Šalomouna, a vzbouřil se proti svému pánovi. ⁷K němu se shromáždila ničemná a zlotřilá cháska a vzepřela se Šalomounovu synu Rechoboámovi, protože Rechoboám byl ještě mladý a nezkušený a nedokázal se jim postavit.

⁸Copak si myslíte, že teď můžete obstát proti Hospodinovu království, které je v rukou Davidových synů? Snad proto, že je vás tolik? Nebo proto, že s sebou máte jako bohy zlatá telata, která vám Jeroboám vyrobil? ⁹Copak jste nevyhnali Hospodinovy kněze, syny Áronovy, i levity? Copak jste si sami nepořídili kněze, jako to dělají pohané v cizích zemích? Kdokoli si s mladým býčkem a sedmi berany přijde pro vysvěcení, už je z něj kněz těch vašich nebohů. ¹⁰Naším Bohem je ale Hospodin! My jsme ho neopustili! Kněží, kteří u nás slouží Hospodinu, jsou synové Áronovi, kterým pomáhají levité. ¹¹Ráno co ráno a večer co večer přinášejí Hospodinu dým zápalných obětí a vonného kadidla. Předkládají mu chleby na neposkrvněném stole a večer co večer zažehují zlatý svícen se svítilnami. My zachováváme Hospodinovu službu, ale vy jste ho opustili. ¹²Bůh je s námi! Stojí nám v čele! Jeho kněží zatroubí proti vám, synové Izraele! Nebojujte s Hospodinem, Bohem našich otců! Neuspějete!“

¹³Jeroboám ale mezitím vyslal obchvatem zálohu, aby je napadla zezadu, takže je Judští měli zepředu i zezadu. ¹⁴Jakmile zjistili, že se bojuje vepředu i vzadu, začali volat k Hospodinu. Kněží troubili na trubky ¹⁵a všichni judští muži vyrazili pokřik. Jakmile zazněl jejich pokřik, Bůh před Abiášem a Judskými porazil Jeroboáma a celý Izrael. ¹⁶Synové Izraele se dali před Judou na útěk, ale Bůh jim je vydal do rukou, ¹⁷takže je Abiáš se svým vojskem úplně rozdrtil. Na izraelské straně padlo 500 000 vybraných bojovníků. ¹⁸Synové Izraele byli tenkrát pokořeni, kdežto synové Judy zvítězili, protože se spolehli na Hospodina, Boha svých otců.

¹⁹Abiáš pronásledoval Jeroboáma a dobyl města Bet-el, Ješanu a Efron i s jejich vesnicemi. ²⁰Jeroboám se za celou dobu Abiášovy vlády už nevzpamatoval. Bůh ho ranil tak, že zemřel. ²¹Abiáš ale sílil. Vzal si čtrnáct manželek a zplodil dvaadvacet synů a šestnáct dcer.

²²Ostatní Abiášovy skutky – jeho slova i činy – jsou sepsány ve Výkladu proroka Ida. ²³Abiáš pak ulehl ke svým otcům a byl pochován ve Městě Davidově. Na jeho místě začal kralovat jeho syn Asa. V jeho době země zažívala deset let míru.

^a2 podle LXX, Syr (MT: *Michaja*); srov. 1.Král 15:2; 2.Let 11:20

^b2 nebo *vnučka*

Asa, král judský

14 Asa dělal, co je správné a dobré v očích Hospodina, jeho Boha. ²Odstranil cizí oltáře a obětní výšiny, zničil posvátné sloupky a pokácel Ašeřiny kůly. ³Přikázal Judovi, aby hledal Hospodina, Boha svých otců, a dodržoval jeho Zákon i přikázání. ⁴Ze všech judských měst odstranil obětní výšiny a kadidlové oltáříky. Království v jeho době zažívalo mír.

⁵Země žila v míru, a tak mohl Asa v Judsku budovat opevněná města. Nikdo proti němu v těch letech neválčil, neboť mu Hospodin dopřál odpočinutí. ⁶„Vybudujme ta města!“ vybídl Asa Judu. „Opevníme je hradbami s věžemi, branami a závorami. Země zůstala nám, protože jsme hledali Hospodina, svého Boha. Hledali jsme ho a on nám dopřál odpočinutí ze všech stran!“ Stavěli tedy a dařilo se jim.

⁷Asovo vojsko čítalo 300 000 judských mužů s pavézami a oštěpy a 280 000 Benjamínců vládoucích štítem a lukem, samé statečné bojovníky.

⁸Tehdy proti němu vytáhl Habešan Zerach s milionovou armádou a třemi sty vozy a pronikl až k Mareše. ⁹Asa mu vytáhl naproti. Když se sšikovali k bitvě v údolí Cefata u Marešy, ¹⁰Asa volal k Hospodinu, svému Bohu: „Hospodine, nikdo jiný nemůže pomoci slabému proti takové přesile. Pomoz nám, Hospodine, Bože náš! Na tebe spoléháme a ve tvém jménu čelíme této přesile. Hospodine, ty jsi náš Bůh; přece proti tobě neobstojí smrtelník!“

¹¹Hospodin tenkrát ty Habešany před Asou a judskými muži porazil, takže se dali na útěk. ¹²Asa je se svým vojskem pronásledoval až ke Geraru. Habešanů padlo tolik, že se už nevzchopili, protože je stihla drtivá porážka před Hospodinem a jeho táborem. Judští si pak odnesli velkou spoustu kořisti. ¹³Na všechna města v okolí Geraru padla hrůza z Hospodina. Zaútočili na ně a všechna ta města vyplenili; bylo v nich opravdu nesmírné množství kořisti. ¹⁴Napadli tábory pastevců a pobrali spoustu ovcí, koz a velbloudů. Potom se vrátili do Jeruzaléma.

Smlouva s Hospodinem

15 Boží Duch spočinul na Azariášovi, synu Odedovu. ²Vyšel Asovi vstříc se slovy: „Slyš mě, Aso i všechen Judo a Benjamíne! Hospodin bude s vámi, když budete s ním. Když ho budete hledat, dá se vám najít. Když ho opustíte, opustí vás. ³Izrael byl už dlouho bez pravého Boha, bez kněze, který by je učil, a bez Zákona. ⁴Když se ale ve svém soužení navrátí k Hospodinu, Bohu Izraele, on se jim dá najít. ⁵V těchto dnech není bezpečné cestovat tam ani zpět. Mezi obyvateli všech zemí vládne nepokoj. ⁶Národy i města se drtí navzájem, neboť je Bůh stíhá všemožným soužením. ⁷Vy se však vzchopte a nepolevujte, vždyť vaše námaha má odplatu.“

⁸Když Asa uslyšel tato slova, proroctví z úst Azariáše, syna Odedova, vzchopil se a odstranil ohavnosti z celé judské a benjamínské země i z měst, která zabral v Efraimských horách. Obnovil také Hospodinův oltář stojící naproti předsíni Hospodinova chrámu.

⁹Poté shromáždil celého Judu a Benjamína i všechny přistěhovalce z Efraima, Manase a Šimeona. Mnozí z Izraele se totiž přidali k Judovi, když viděli, že Hospodin, jeho Bůh, je s ním.

¹⁰Třetího měsíce^b patnáctého roku Asova kralování se shromáždili v Jeruzalémě ¹¹a toho dne obětovali Hospodinu dary z kořisti. Přihnali

^a8 podle Syr, Vul (MT: z úst Odedových); srov. v. 1

^b10 květen/červen

700 kusů dobytka a 7 000 ovcí a koz. ¹²Zavázali se smlouvou, že budou hledat Hospodina, Boha svých otců, celým srdcem a celou duší. ¹³Kdokoli by nehledal Hospodina, Boha Izraele, měl zemřít, ať byl malý nebo velký, ať to byl muž nebo žena. ¹⁴S hlasitým voláním to přísahali Hospodinu za zvuku trubek a beraních rohů. ¹⁵Všechni judský lid se z té přísahy radoval, protože přísahali celým srdcem. Hledali ho s veškerou horlivostí, a Hospodin se jim dal najít a dopřál jim odpočinutí ze všech stran.

¹⁶Král Asa zbavil svou babičku Maaku postavení královny matky kvůli té zřůdnosti, kterou nechala vyrobit pro Ašeru. Asa tu zřůdnou modlu rozbil na kusy a spálil u potoka Kidron. ¹⁷Asa sice z Izraele neodstranil obětní výšiny, ale po celý svůj život měl srdce oddané Hospodinu. ¹⁸Vnesl do Božího chrámu zasvěcenou kořist svého otce i svou vlastní, stříbro a zlato a další předměty.

¹⁹Až do pětaticátého roku Asovy vlády nebyla žádná další válka.

Smlouva s Aramejci

16 V šestatřicátém roce Asova kralování ale proti Judsku vytáhl izraelský král Baaša. Vystavěl Rámu, takže od krále Asy nemohl nikdo odejít ani tam přijít.

²Asa proto vynesl stříbro a zlato z pokladnic Hospodinova chrámu i královského paláce a poslal je k aramejskému králi Ben-hadadovi, sídlícímu v Damašku. Vzkázal mu: ³„Pojďme spolu uzavřít smlouvu tak jako naši otcové. Hle, posílám ti stříbro a zlato. Zruš svou smlouvu s izraelským králem Baašou, ať ode mě odtáhne.“

⁴Ben-hadad králi Asovi vyhověl a vyslal do izraelských měst své vojevůdce. Dobyli Ijon, Dan, Abel-majim a všechny zásobovací sklady měst v kraji Neftalí. ⁵Jakmile se to Baaša doslechl, přestal stavět Rámu a práce tam ukončil. ⁶Král Asa pak svolal celého Judu, aby odnášeli kamení a dřevo z Rámy, kterou chtěl Baaša vystavět. Král Asa z toho vystavěl Gebu a Micpu.

⁷V té době k judskému králi Asovi přišel vidoucí^a Chanani a řekl mu: „Protože ses spolehl na aramejského krále, a ne na Hospodina, svého Boha, vojsko aramejského krále ti uniklo z rukou. ⁸Neměli snad Habešané a Libyjci ohromné vojsko s obrovským množstvím vozů a jezdců? Tenkrát ses ale spolehl na Hospodina, a tak ti je vydal do rukou. ⁹Hospodinovy oči procházejí celou zemí, aby posiloval ty, kdo jsou mu oddáni celým srdcem. Ty ses teď ale zachoval jako hlupák, a tak budeš od nynějška čelit válkám.“

¹⁰Asa se na vidoucího rozhněval. Rozzuřil se tak, že ho dal ve vězení vsadit do klády. Tehdy se také k některým z lidu dopustil velikých krutostí.

¹¹Asovy skutky jsou od počátku až do konce zapsány v Knize judských a izraelských králů. ¹²V devětatřicátém roce své vlády Asa onemocněl na nohy. Byl vážně nemocný, ve své nemoci však nehledal Hospodina, ale lékaře. ¹³V jednačtyřicátém roce svého kralování pak Asa zemřel a ulehl ke svým otcům. ¹⁴Pochovali ho v jeho hrobce, kterou si nechal vytesat ve Městě Davidově. Uložili ho na márnách pokrytých vonnými balzámy a směsí rozmanitých masť a k jeho poctě zažehli nesmírně veliký pohřební oheň.

^a7 starší označení proroka (viz 1.Sam 9:9)

Jošafat, král judský

17 Na Asově místě začal kralovat jeho syn Jošafat, který posílil Judu proti Izraeli. ²Do všech opevněných judských měst umístil vojsko a po celé judské zemi i v efraimských městech, která zabral jeho otec Asa, rozmístil posádky.

³Hospodin byl s Jošafatem, neboť chodil po starých cestách svého otce Davida a nevyhledával baaly. ⁴Namísto toho hledal Boha svého otce a narozdíl od Izraele se řídil jeho příkazy. ⁵Hospodin mu dal království pevně do rukou a celé Judsko přinášelo Jošafatovi dary, takže měl nesmírné bohatství a slávu. ⁶Srdcem se natolik upnul k Hospodinovým cestám, že z Judska odstranil obětní výšiny i posvátné kůly.

⁷Ve třetím roce své vlády vyslal své hodnostáře Ben-chaila, Obadiáše, Zachariáše, Natanaela a Michajáše, aby učili v judských městech. ⁸Poslal s nimi také levity Šemajáše, Netaniáše, Zebadiáše, Asaela, Šemiramota, Jonatana, Adoniáše, Tobjáše a Tob-adoniáše a s nimi také kněze Elišamu a Jorama. ⁹Ti vyučovali v Judsku. Měli s sebou knihu Zákona Hospodínova, obcházeli všechna judská města a vyučovali lid.

¹⁰Všechna království okolo Judska tehdy měla hrůzu z Hospodina, takže s Jošafatem nikdo nebojoval. ¹¹Dokonce i Filištíni přinášeli Jošafatovi předepsanou daň ve stříbre. Arabové mu přiváděli stáda: 7 700 beranů a 7 700 kozlů.

¹²Jošafatova moc neustále rostla. V Judsku vystavěl pevnosti a zásobovací města ¹³a v judských městech hromadil veliké zásoby. V Jeruzalémě pak měl vojsko udatných bojovníků. ¹⁴Toto je jejich výčet podle otcovských domů:

Velitelé tisíců z Judy:

velitel Adna a jeho 300 000 udatných bojovníků,

¹⁵ po něm velitel Jochanan a jeho 280 000 mužů,

¹⁶ po něm Amasiáš, syn Zichriho, dobrovolník Hospodinův, a jeho 200 000 bojovníků.

¹⁷Z Benjamína:

bojovník Eliada a jeho 200 000 mužů vyzbrojených luky a štíty,

¹⁸ po něm Jozabad a jeho 180 000 ozbrojenců.

¹⁹Ti sloužili králi a další král rozmístil v opevněných městech po celém Judsku.

Spojenectví s Achabem

18 Když Jošafat dosáhl velikého bohatství a slávy, uzavřel sňatkem svého syna spojenectví s Achabem. ²Po několika letech Achaba navštívil v Samaří a ten pro něj a pro jeho doprovod porazil spoustu ovcí, koz a telat. Potom ho začal podněcovat k tažení proti Rámot-gileádu. ³„Potáhneš se mnou na Rámot-gileád?“ ptal se izraelský král Achab judského krále Jošafata.

„Udělám to, co ty,“ odpověděl mu Jošafat. „Můj lid je jako tvůj, mí koně jako tví! Půjdu do boje s tebou.“ ⁴Jošafat ale izraelského krále požádal: „Vyptej se dnes prosím na slovo Hospodinovo.“

⁵Izraelský král tedy shromáždil na čtyři sta proroků a ptal se jich: „Máme jít do války o Rámot-gileád, nebo ne?“

„Jdi,“ odpovídali, „a Bůh je vydá králi do rukou!“

⁶Jošafat ale naléhal: „To už tu není žádný Hospodinův prorok, abychom se zeptali jeho?“

⁷„Vlastně tu jeden takový je,“ řekl izraelský král. „Skrze něj se lze ptát Hospodina, ale já ho nesnáším, protože mi neprorokuje nic dobrého, jen samé neštěstí. Je to Michajáš, syn Jimlův.“

„Tak by král neměl mluvit,“ odpověděl Jošafat.

⁸Izraelský král tedy zavolał jednoho komorníka a rozkázal: „Rychle, Michajáše, syna Jimlova!“

⁹Král Izraele a Jošafat, král Judy, seděli ve slavnostním rouchu na svých trůnech na prostranství u vchodu do samařské brány a všichni ti proroci prorokovali před nimi. ¹⁰Cidkiáš, syn Kenaanův, si zhotovil železné rohy a prohlásil: „Toto praví Hospodin: Takhle utrkáš Aramejce k smrti!“

¹¹A všichni ti proroci prorokovali podobně: „Jdi na Rámot-gileád! Čeká tě úspěch! Hospodin ho králi vydá do rukou!“

¹²Posel, který šel pro Michajáše, mu říkal: „Podívej se, všichni proroci jako jeden muž předpovídají králi dobré věci. Raději mluv jako oni. Řekni mu něco dobrého.“

¹³„Jakože je živ Hospodin,“ odpověděl Michajáš, „budu mluvit jen to, co řekne můj Bůh.“ ¹⁴A tak přišel ke králi.

Ten se ho zeptal: „Michajáši, máme jít do války o Rámot-gileád, nebo ne?“

„Jděte,“ odpověděl. „Čeká vás úspěch. Padnou vám do rukou.“

¹⁵Král ho však přerušil: „Kolikrát tě mám zapřísahat, abys mi ve jménu Hospodinově neřikal nic než pravdu!“

¹⁶Michajáš mu tedy řekl:

„Viděl jsem všechen Izrael
jak ovce po horách rozptýlen,
jak ovce bez svého pastýře.
Hospodin řekl mi: Pány nemají,
ať vrátí se domů každý v pokoji!“

¹⁷„Vždyť jsem ti to říkal,“ obrátil se izraelský král k Jošafatovi. „Neprorokuje mi nic dobrého, jen samé neštěstí.“

¹⁸Michajáš ale pokračoval: „Nuže, slyšte slovo Hospodinovo. Viděl jsem Hospodina sedícího na trůnu a všechen nebeský zástup po jeho pravici a levici. ¹⁹Hospodin se ptal: ‚Kdo svede izraelského krále Achaba, aby vytáhl a padl u Rámot-gileádu?‘ Ten říkal to a ten zas ono. ²⁰Vtom vyšel duch, stanul před Hospodinem a řekl: ‚Já ho svedu.‘ Hospodin se zeptal: ‚Jak?‘

²¹a on odpověděl: ‚Vyjdu a budu lživým duchem v ústech všech jeho proroků.‘ Nato Hospodin řekl: ‚Ano, podaří se ti to; svedeš ho. Jdi a proved to.‘

²²Nuže, pohled – do úst všech těchto tvých proroků vložil Hospodin lživého ducha. Hospodin ti ale předpovídá neštěstí.“

²³Vtom vykročil Cidkiáš, syn Kenaanův, a udeřil Michajáše do tváře se slovy: „Kudy asi přešel Hospodinův Duch ode mě, aby mluvil k tobě?“

²⁴„To uvidíš v den, kdy se ukryješ v nejzazším pokojíku!“ odpověděl mu Michajáš.

²⁵Nato izraelský král rozkázal: „Seberte Michajáše a odvedte ho k veliteli města Amonovi a královskému synu Joašovi. ²⁶Řeknete: ‚Takto praví král: Tohoto muže vsaďte do vězení a odměřujte mu chleba a vodu, dokud se v pořádku nenavráťím.‘“

²⁷Michajáš ale řekl: „Jestli se vrátíš v pořádku, nemluvil skrze mě Hospodin.“ A dodal: „Slyšte to, všichni lidé!“

²⁸Izraelský král pak s judským králem Jošafatem táhli na Rámot-gileád.

²⁹Izraelský král Jošafatovi řekl: „Já půjdu do bitvy v přestrojení, ty ale zůstaň ve svém rouchu.“ A tak se král Izraele před bitvou přestrojil.

³⁰Aramejský král rozkázal svým vozatajům: „Nebojujte s malým ani s velkým, jedině s králem izraelským!“ ³¹Když potom vozatajové uviděli Jošafata, řekli si: „To je izraelský král.“ Obklíčili ho tedy, aby ho napadli. Když ale Jošafat vykřikl, Hospodin mu pomohl. Bůh je od něj odlákal.

³²Vozatajové poznali, že to není izraelský král, a nechali ho být.

³³Někdo tehdy náhodně vystřelil z luku a zasáhl izraelského krále mezi pláty a pancíř. „Zpátky!“ rozkázal král svému vozatajovi. „Odvez mě z boje! Jsem raněn!“ ³⁴Bitva ale zuřila celý den, a tak izraelský král musel zůstat před Aramejci podepřen na svém voze až do večera. Zemřel při západu slunce.

19 Judský král Jošafat se vracel domů do Jeruzaléma v pokoji. ²Vyšel mu ale vstříc vidoucí Jehu, syn Chananiho, a oslovil ho: „Měl jsi pomáhat ničemovi? Měl ses přátelit s Hospodinovými nepřáteli? Kvůli tomu na tebe přijde Hospodinův hněv. ³Našlo se ale na tobě i leccos dobrého, neboť jsi v celé zemi spálil posvátné kůly a v srdci jsi odhodlán hledat Boha.“

Soudní reforma

⁴Jošafat bydlel v Jeruzalémě, ale opakovaně se vydával mezi lid od Beeršeby po Efraimské hory a navracel je k Hospodinu, Bohu jejich otců. ⁵Po celé zemi ustanovil v každém opevněném městě soudce. ⁶Těmto soudcům nařídil: „Dávejte pozor, jak jednáte. Nesoudíte přece jen pro člověka, ale pro Hospodina. Když vynášíte soud, on je s vámi. ⁷Ať vás tedy provází hrůza z Hospodina. Jednejte svědomitě, neboť Hospodin, náš Bůh, nestrpí nespravedlnost, podjatost ani úplatky!“^b

⁸V Jeruzalémě pak Jošafat ustanovil některé levity, kněze a vůdce izraelských kmenů, aby uplatňovali Hospodinův soud, a tak bylo možno odvolávat se do Jeruzaléma. ⁹Přikázal jim: „Tak jednejte – s úctou k Hospodinu, věrně a s upřímným srdcem. ¹⁰U každého sporu, který k vám přijde od vašich bratrů z jiných měst, ať už se bude týkat prolití krve nebo otázek Zákona, přikázání, ustanovení a pravidel, je musíte poučit, ať nehřeší proti Hospodinu. Jinak by Boží hněv padl nejen na vaše bratry, ale i na vás. Tak jednejte a buďte bezúhonní.

¹¹Nejvyšší kněz Amariáš vám bude nadřízen ve všech záležitostech Hospodinových a Zebadiáš, syn Izmaelův, představený domu Judova, ve všech záležitostech královských. Levité vám budou sloužit jako úředníci. Buďte stateční a pusťte se do práce. Hospodin bude na straně dobrých!“

^{a2} starší označení proroka (viz 1.Sam 9:9)

^{b7} Deut 16:18–20

Ten boj není váš

20 Po nějaké době přitáhli Moábci spolu s Amonci a některými Meunity,^a aby proti Jošafatovi vedli válku. ²Jošafatovi bylo oznámeno: „Přitáhla proti tobě ohromná spousta z protějšího břehu Mrtvého moře, z Edomu,^b a už jsou v Chasason-tamaru!“ (To je En-gedi.) ³Jošafat se bál a rozhodl se hledat Hospodina. V celém Judsku proto vyhlásil půst ⁴a judský lid se shromáždil, aby hledali pomoc od Hospodina. Přišli hledat Hospodina opravdu ze všech judských měst.

⁵Jošafat se spolu se shromážděným Judou a Jeruzalémem postavil před novým nádvořím v Hospodinově chrámu ⁶a promluvil:

„Hospodine, Bože našich otců, ty jsi přece Bůh na nebesích! To ty vládneš královstvím všech národů a ve tvé ruce je síla i moc. Nikdo nemůže obstát před tebou! ⁷Byl jsi to přece ty, Bože náš, kdo před svým lidem Izraelem vyhnal obyvatele této země a dal ji potomkům svého přítele Abrahama na věky. ⁸Poté, co ji osídlili, postavili v ní svatyni pro tvé jméno a řekli: ⁹Přijde-li na nás neštěstí, ať už meč, soud, mor či hlad, postavíme se před tento chrám a před tebe samého – vždyť v tomto domě přebývá tvé jméno – a budeme z našich úzkostí volat k tobě a ty nás uslyšíš a vysvobodíš.“^c

¹⁰Nuže, pohleď – jsou tu Amonci, Moábci a obyvatelé pohoří Seír! Když naši otcové vycházeli z Egypta, nenechal jsi tudy Izrael ani projít, takže se jim vyhnuli a nevyhladili je. ¹¹A podívej se, jak nám odplácejí! Přicházejí nás vyhnat z tvého dědictví, které jsi nám odkázal. ¹²Copak je nebudeš soudit, Bože náš? Nemáme sílu na tu ohromnou přesilu, která táhne proti nám. Nevíme, co máme dělat, ale naše oči hledí k tobě!“

¹³Celý Juda stál i s nemluvňaty, ženami a dětmi před Hospodinem.

¹⁴Vtom uprostřed shromáždění sestoupil Duch Hospodinův na Jachziela, syna Zachariášova, syna Benajášova, syna Jehielova, syna Mataniášova, levitu ze synů Asafových. ¹⁵Řekl: „Všechno Judo a obyvatelé Jeruzaléma i ty, králi Jošafate, poslouchejte. Toto vám praví Hospodin: Nebojte se ani se nelekejte té ohromné přesily. Ten boj není váš, ale Boží.

¹⁶Zítra vytáhněte proti nim. Uvidíte, jak stoupají do svahu Cic, a střetnete se s nimi na konci strže před pouští Jeruel. ¹⁷Boj ale nebude na vás. Stůjte na svých místech a uvidíte, jakou záchranu vám Hospodin přichystal. Nebojte se ani se nelekejte, Judo a Jeruzaléme! Zítra vytáhněte proti nim a Hospodin bude s vámi!“

¹⁸Nato se Jošafat sklonil tvář k zemi a celý Juda i obyvatelé Jeruzaléma padli před Hospodinem a klaněli se mu. ¹⁹Levité ze synů Kehatových a Korachových pak vstali, aby oslavovali Hospodina, Boha Izraele, hlasitým zpěvem.

²⁰Brzy ráno vytáhli na Tekojskou poušť. Když vycházeli, Jošafat se před ně postavil a prohlásil: „Slyšte mě, Judo a všichni Jeruzalémští! Věřte Hospodinu, svému Bohu, a obstojíte. Věřte jeho prorokům, a uspějete!“ ²¹Poté,

^a1 podle někt. rukopisů LXX (MT: Amonci); srov. 2.Let 26:7
rukopisu (MT: Aramu) ^c9 1.Král 8:33–40; 2.Let 6:28–31

^b2 podle jednoho hebr.

co se poradil s lidem, postavil do čela vojska Hospodinovy zpěváky, aby při pochodu oslavovali nádheru jeho svatosti:

„Chvála Hospodinu!
Jeho láska trvá na věky!“

²²Ve chvíli, kdy začali zpívat a oslavovat, Hospodin proti Amoncům, Moábům a obyvatelům hory Seír, kteří útočili na Judu, obrátil jejich zálohy, takže se pustili jedni do druhých. ²³Amonci a Moábci napadli obyvatele pohoří Seír a pobili je do posledního muže. Poté, co skoncovali s obyvateli Seíru, pomohli k záhubě jeden druhému. ²⁴Když Judští dorazili k místu, odkud je vidět daleko do pouště, rozhlíželi se po tom ohromném vojsku a hle – země byla poseta mrtvými! Nikdo nevyvázl.

²⁵Jošafat pak se svým vojskem začal sbírat kořist. Našli u nich takové množství výzbroje, šatů^a a dalších cenností, že to ani nemohli pobrat. Kořisti nakonec bylo tolik, že jim trvalo tři dny, než ji posbírali. ²⁶Čtvrtého dne se shromáždili do údolí Beracha (to je: *Dobrořečení*), aby tam dobrořečili Hospodinu. Proto se to místo dodnes nazývá Emek-beracha, totiž *Údolí dobrořečení*.

²⁷Všichni judští a jeruzalémští muži se pak v čele s Jošafatem radostně vrátili do Jeruzaléma, protože jim Hospodin dal radost z porážky jejich nepřátel. ²⁸Přišli do Jeruzaléma a s lyrami, citerami a trubkami zamířili do Hospodinova chrámu.

²⁹Když se všechna okolní království doslechla, jak Hospodin bojoval proti nepřítelům Izraele, padla na ně hrůza z Boha. ³⁰Jošafatovo království pak žilo v míru, protože jeho Bůh mu dopřál odpočinutí ze všech stran.

Závěr Jošafatovy vlády

³¹Jošafat se stal judským králem v pětaticeti letech a kraloval v Jeruzalémě dvacet pět let. Jeho matka se jmenovala Azuba, dcera Šilchiho. ³²Držel se cesty svého otce Asy a nepřestával dělat, co je v Hospodinových očích správné. ³³Pouze obětní výšiny nebyly odstraněny, a tak se lid stále neodhodlal odevzdat své srdce Bohu svých otců.

³⁴Ostatní Jošafatovy skutky jsou od počátku až do konce zapsány ve Slovech Jehua, syna Chananiho, která jsou součástí Knihy izraelských králů.

³⁵Judský král Jošafat se v pozdějších letech spolčil s izraelským králem Achaziášem, což byl velmi špatný čin. ³⁶Spolčil se s ním, aby si pořídil zámořské loďstvo. Když ty lodě v Ecjon-geberu postavili, ³⁷Eliezer, syn Dodavahův z Marešy, pak Jošafatovi prorokoval: „Protože ses spolčil s Achaziášem, Hospodin tvé dílo zničí!“ Lodě ztroskotaly, a tak z plavby do zámoří sešlo.

21 Potom Jošafat ulehl ke svým otcům, a když byl pochován ke svým předkům ve Městě Davidově, na jeho místě začal kralovat jeho syn Jehoram. ²Jeho bratři, synové Jošafatovi, byli: Azariáš, Jechiel, Zachariáš, Azarjáh, Michael a Šefatiáš. Ti všichni byli synové izraelského^b krále Jošafata. ³Jejich otec je bohatě obdaroval stříbrem, zlatem a cennostmi. Svěřil jim judská opevněná města, ale království svěřil Jehoramovi, svému prvorozenému.

^a25 podle někt. hebr. rukopisů a LXX (MT: *mrtvol*)

^b2 tj. *judského* (pod. i jinde v 2.Let)

Jehoram, král judský

⁴Jehoram se tedy ujal království svého otce. Jakmile upevnil svou moc, povraždil mečem všechny své bratry i některé z izraelských vůdců. ⁵Jehoram se stal králem ve dvaatřiceti letech a kraloval v Jeruzalémě osm let.

⁶Řídil se ale způsobem izraelských králů, jako to dělali v domě Achabově,^a neboť se oženil s Achabovou dcerou. Páchal, co je v Hospodinových očích zlé. ⁷Kvůli smlouvě, kterou s Davidem uzavřel, ale Hospodin nechtěl zničit dům Davidův, neboť slíbil, že Davidovi i jeho synům po všechny dny nechá zářit svíci.^b

⁸V jeho dobách se Edom vzbouřil proti judské nadvládě a ustanovil si krále. ⁹Jehoram proto vytáhl se svými veliteli a se všemi svými vozy do boje. Edomci ho i s jeho veliteli vozů obklopili ze všech stran, ale on v noci vstal a obklíčení prolomil. ¹⁰Edom tedy zůstává ve vzpouře proti Judovi až dodnes.

V téže době se vzbouřila i Libna. Jehoram totiž opustil Hospodina, Boha svých otců, ¹¹a nadělal na judských horách obětní výšiny. Tak svedl ke smilstvu obyvatele Jeruzaléma a spolu s nimi strhl i Judu.

¹²Od proroka Eliáše mu proto přišel dopis:

„Tak praví Hospodin, Bůh tvého otce Davida: Nekráčel jsi cestami svého otce Jošafata ani cestami judského krále Asy, ¹³ale vydal ses cestou králů izraelských. Judu i obyvatele Jeruzaléma jsi svedl ke smilstvu, tak jako to dělal dům Achabův. Dokonce jsi povraždil vlastní rodinu – své bratry, kteří byli lepší než ty. ¹⁴Nuže, pohled: Hospodin zasáhne tvůj lid, tvé syny, ženy i všechno tvé jmění velikou ranou. ¹⁵Ty sám těžce onemocníš střevní chorobou – bude se zhoršovat den ode dne, až ti nakonec střeva vyhřeznou!“

¹⁶Hospodin proti Jehoramovi podnítil Filištiny i Araby sousedící s Habešany. ¹⁷Vytáhli proti Judsku, pronikli obranou a pobrali všechno jmění, které našli v králově paláci, stejně jako jeho syny a ženy. Jediný, kdo mu zůstal, byl nejmladší syn Achaziáš.^c

¹⁸Po tom všem ho ještě Hospodin ranil nevyлéčitelnou střevní chorobou. ¹⁹Po dlouhé době, téměř po dvou letech, mu kvůli té nemoci vyhřezla střeva, takže zemřel v hrozných bolestech. Jeho lid k jeho poctě ani nezažehl pohřební oheň, jako to udělal jeho otcí. ²⁰Stal se králem ve dvaatřiceti letech a kraloval v Jeruzalémě osm let. Když odešel, nikdo ho nelitoval. Pochovali ho ve Městě Davidově, ale ne na královském pohřebišti.

Achaziáš, král judský

22 Na jeho místě si obyvatele Jeruzaléma určili za krále jeho nejmladšího syna Achaziáše. Všechny starší syny totiž v táboře povraždila horda arabských nájezdníků. Tak se Achaziáš, syn Jehoramův, stal judským králem. ²Stal se králem ve dvaadvaceti^d letech a kraloval v Jeruzalémě jeden rok. Jeho matka se jmenovala Atalia, vnučka Omriho.

³Také on se řídil způsoby domu Achabova, neboť ho matka naváděla k hanebnosti. ⁴Páchal, co je v Hospodinových očích zlé, tak jako dům

^a6 1.Král 16:29–33 ^b7 2.Sam 7:12–16; 1.Král 11:36 ^c17 podle 2.Let 22:1 (MT:

Joachaz; jiná varianta téhož jména) ^d2 podle někt. rukopisů LXX, Syr a 2.Král 8:26 (MT: *dvaatřiceti*)

Achabův. Po smrti svého otce si totiž k vlastní záhubě pozval rádce z Achabova domu.

⁵Na jejich radu se rozhodl vytáhnout spolu s izraelským králem, Achabovým synem Joramem, do války o Rámot-gileád. Aramejci ale Jorama se svým králem Chazaelem porazili. ⁶Ten se pak vrátil do Jizreelu, aby se léčil z ran, které utřžil, když v Rámotu bojoval s aramejským králem Chazaelem. Judský král Achaziáš,^a syn Jehoramův, pak přijel do Jizreelu, aby zraněného Jorama, syna Achabova, navštívil.

⁷Při té návštěvě Bůh přivodil jeho pád. Když Achaziáš dorazil k Joramovi, šel s ním za Jehuem, synem Nimšiho, jehož Hospodin pomazal, aby vyhladil dům Achabův.^b ⁸Když Jehu konal Boží soud nad domem Achabovým, narazil i na judské hodnostáře, totiž Achaziášovy příbuzné,^c kteří byli v jeho službách, a pobil i je. ⁹Poté nechal hledat Achaziáše. Skrýval se v Samaří, ale tam ho zajali, přivedli ho k Jehuovi a zabili. Potom ho pohřbili, neboť si řekli: „Byl to syn Jošafatův a ten hledal Hospodina celým srdcem.“

V Achaziášově domě tak nezůstal nikdo, kdo by mohl vládnout.

Atalia, královna judská

¹⁰Když Achaziášova matka Atalia viděla, že její syn je mrtev, rychle vyhladila z Judova domu všechny, kdo měli královský původ. ¹¹Královské dceři Jošebě se ale podařilo unést Achaziášova syna Joaše zprostřed královských synů, kteří měli zemřít, a spolu s jeho kojnou ho ukryla v ložnici. Tak tedy Achaziášova sestra Jošeba,^d manželka kněze Jojady a dcera krále Jehorama, schovala Joaše před Atalií, aby ho nezabila. ¹²Ukryval se u nich v Hospodinově chrámu šest let, dokud v zemi vládla Atalia.

23 Sedmého roku Jojada sebral odvahu a uzavřel smlouvu se setníky Azariášem, synem Joramovým, Izmaelem, synem Jochananovým, Azariášem, synem Obedovým, Maasejášem, synem Adajášovým, a Elišafatem, synem Zichriho. ²Ti obešli Judsko, ze všech judských měst shromáždili levity a vůdce izraelských otcovských rodů a vrátili se do Jeruzaléma.

³Celé to shromáždění pak v Božím chrámu uzavřelo smlouvu s králem. Jojada jim řekl: „Hle, podle Hospodinova slova o synech Davidových bude kralovat králův syn.“ ⁴Provedete to takhle: Třetina z vás kněží a levitů, kteří v sobotu nastoupíte službu, bude hlídat u dveří, ⁵další třetina u královského paláce a další u Brány základů. Všichni ostatní zatím budou na nádvořích Hospodinova chrámu. ⁶Ať do Hospodinova chrámu nevchází nikdo kromě kněží a sloužících levitů, kteří smí vstoupit, protože jsou svatí. Ať všechen lid dodržuje Hospodinův řád. ⁷Levitě obklopí krále, každý se zbraní v ruce. Kdokoli se přiblíží k chrámu, zemře. Musíte zůstat při králi, kamkoli se pohne.“

⁸Levitě i všichni Judští to provedli přesně, jak jim kněz Jojada určil. Každý vzal své muže, jak ty, kteří v sobotu nastupovali, tak ty, kteří právě odcházeli. Kněz Jojada totiž nechtěl o žádný z jejich oddílů přijít. ⁹Rozdal setníkům kopí, pavézy a štíty krále Davida, uložené v Hospodinově chrámu. ¹⁰Potom všechny muže rozestavěl, aby všichni se zbraní v ruce obklopili krále od pravé strany chrámu až k jeho levé straně, u oltáře před chrámem.

^a6 podle někt. hebr. rukopisů, LXX, Syr, Vul (MT: *Azariáš*); srov. 2.Král 8:29

^b7 1.Král 19:16–17; 2.Král 10:1–17 ^c8 podle LXX a 2.Král 10:13 (MT: *syny příbuzných*)

^d11 podle 2.Král 11:2 (MT: *Jošabat*; jiná varianta téhož jména) ^e3 2.Sam 7:12–16

¹¹Jojada a jeho synové pak přivedli králova syna, vložili mu na hlavu korunu, dali mu opis smlouvy a prohlásili ho za krále. Když ho pomazali, začali volat: „Ať žije král!“

¹²Jak se všichni sbíhali a oslavovali krále, Atalia zaslechla hluk. Přišla za nimi do Hospodinova chrámu, ¹³a hle – u svého sloupu vedle vchodu stojí král s veliteli a trubači po boku! Všechn lid země se radoval, troubil na trubky a zpěváci a hudebníci vedli chvály. Atalia roztrhla své roucho a vykřikla: „Spiknutí! Spiknutí!“

¹⁴Kněz Jojada za ní poslal setníky velící vojsku. Přikázal jim: „Odvedte ji mezi oddíly. Kdo bude s ní, toho popravte.“ (Kněz totiž nechtěl, aby byla zabita u Hospodinova chrámu.) ¹⁵Chopili se jí, když prošla Koňskou bránou do královského paláce, zabili ji.

¹⁶Jojada uzavřel se vším lidem a s králem smlouvu, že budou Hospodinův lid. ¹⁷Všichni pak vyrazili k Baalovu chrámu a zbořili ho. Rozbili jeho oltáře i sochy a Baalova kněze Matana zabili před těmi oltáři.

¹⁸Jojada pak svěřil dohled nad Hospodinovým chrámem kněžím a levitům, aby se podle Davidových pokynů s veselím a zpěvem starali o Hospodinův dům a přinášeli Hospodinu zápalné oběti, jak je psáno v Zákoně Mojžíšově. ¹⁹K branám Hospodinova chrámu postavil stráže, aby nemohl vstoupit nikdo jakkoli nečistý.

²⁰Vzal setníky, hodnostáře i vůdce lidu a spolu se vším lidem země vedli krále z Hospodinova chrámu Horní bránou do královského paláce. Tam krále usadili na královský trůn. ²¹Všechn lid země se radoval a ve městě zavládl klid, protože Atalia byla popravena.

Joaš, král judský

24 Joaš se stal králem v sedmi letech a kraloval v Jeruzalémě čtyřicet let. Jeho matka se jmenovala Cibia a byla z Beer-šeby. ²Po celý život kněze Jojady dělal Joaš, co je v Hospodinových očích správné. ³Jojada mu našel dvě manželky a on s nimi měl syny a dcery.

⁴Po nějaké době se Joaš rozhodl obnovit Hospodinův chrám. ⁵Shromáždil tedy kněze a levity a řekl jim: „Rozejděte se do judských měst a vybírejte od celého Izraele každoroční obnos stříbra na opravu chrámu našeho Boha. Pospěšte si s tím.“ Levité ale nespěchali.

⁶Král si tedy zavolal představeného Jojadu a otázal se: „Proč ses nepostaral, aby levité přinesli z Judska a z Jeruzaléma daň předepsanou Hospodinovým služebníkem Mojžíšem, totiž daň izraelského shromáždění pro Stan svědectví?“ ⁷(Stoupenci té hanebné Atalie totiž pronikli do Božího chrámu a ze všech posvátných předmětů Hospodinova chrámu nadělali baaly.)

⁸Na králův rozkaz pak vyrobili truhlici, kterou postavili před bránu do Hospodinova chrámu. ⁹V Judsku i v Jeruzalémě dali svolat, ať všichni přinesou daň, kterou Boží služebník Mojžíš předepsal Izraeli na poušti. ¹⁰Všichni vůdcové i všichni lid ji pak s radostí přinášeli a házeli do truhly, až ji naplnili. ¹¹Levité truhlici pravidelně odnášeli do královského úřadu, kde královský písař se zástupcem nejvyššího kněze zjistili množství stříbra. Když truhlici vyprázdnili, znovu ji odnesli a postavili na místo. Tak to dělali den co den a vybrali veliké množství stříbra. ¹²Král s Jojadou je

^a6 Exod 30:11–16; 2.Král 12:5

předávali mistrům zodpovědným za práci na Hospodinově chrámu. Ti na obnovu Hospodinova chrámu najímali kameníky, tesaře spolu s kováři železa i bronz, aby opravovali Hospodinův chrám. ¹³Mistři byli pilní, takže jim dlo rostlo pod rukama. Obnovili Boží chrám do původního stavu a ještě ho zpevnili.

¹⁴Když byli hotovi, přinesli zbylé stříbro před krále a před Jojadu. Ten z něj nechal zhotovit vybavení Hospodinova chrámu: náčiní pro službu i pro oběti, nádobí a další předměty ze zlata a stříbra. Po celý Jojadův život se v Hospodinově chrámu konaly pravidelné oběti.

¹⁵Když Jojada zestárl a naplnil svůj čas, ve věku sto třiceti let zemřel.

¹⁶Pochovali ho ve Městě Davidově mezi králi, protože v Izraeli vykonal tolik dobrého pro Hospodina a jeho dům.

¹⁷Po Jojadově smrti přišli někdejší judští hodnostáři a klaněli se králi. A král jim začal naslouchat. ¹⁸Tehdy opustili dům Hospodina, Boha svých otců, a začali sloužit Ašeřiným kůlům a modlám. Tímto proviněním si Juda i Jeruzalém zasloužil Boží hněv. ¹⁹Hospodin k nim posílal proroky, aby je navrátili k němu. Varovali je, ale oni neposlouchali.

²⁰Tenkrát sestoupil Boží Duch na Zachariáše, syna kněze Jojady. Postavil se před lid a prohlásil: „Tak praví Bůh: Proč přestupujete Hospodinova příkázání? Neuspějete. Opustili jste Hospodina, a on opustí vás!“

²¹Oni se ale proti němu spikli a na králův rozkaz ho na nádvoří Hospodinova chrámu ukamenovali. ²²Král Joáš nepamatoval na oddanost, kterou mu prokazoval Zachariášův otec Jojada, a zavraždil jeho syna. Ten, když umíral, řekl: „Hospodin to vidí a zúčtuje.“

²³Než se rok s rokem sešel, vytáhlo proti Joášovi aramejské vojsko. Vtrhli do Judska i do Jeruzaléma a pobili všechny jejich velitele. Veškerou kořist odeslali damašskému králi. ²⁴Aramejské vojsko sice přitáhlo v malém počtu, ale Hospodin jim vydal do rukou vojsko mnohem větší, protože Juda opustil Hospodina, Boha svých otců. Když Joáše jaksepatří potrestali, ²⁵odtáhli pryč a zanechali ho těžce zraněného.

Tehdy se jeho dvořané proti němu spikli, protože prolil krev syna kněze Jojady, a zabili ho na lůžku. Když zemřel, pochovali ho ve Městě Davidově, ale ne na královském pohřebišti. ²⁶Spiklenci proti němu byli Zabab, syn Amonky Šimeat, a Jehozabad, syn Moábky Šimrít.

²⁷O jeho synech, o mnoha proroctvích vznesených proti němu i o přestavbě Božího chrámu se píše ve Výkladu ke Knize králů. Na jeho místě pak začal kralovat jeho syn Amaciáš.

Amaciáš, král judský

25 Amaciáš se stal králem v pětadvaceti letech a kraloval v Jeruzalémě dvacet devět let. Jeho matka se jmenovala Joadan a byla z Jeruzaléma. ²Dělal, co je v Hospodinových očích správné, ale ne z celého srdce.

³Jakmile měl království pevně v moci, nechal popravit ty své dvořany, kteří zabili jeho královského otce. ⁴Jejich syny ale nepopravil, neboť v Knize Mojžíšově, totiž v Zákoně, je psáno, že Hospodin přikázal: „Rodiče nemohou platit životem za své děti ani děti za své rodiče. Každý zaplatí životem za svůj vlastní hřích.“^a

^a4 Deut 24:16

⁵Amaciáš shromáždil Judu, seřadil je podle otcovských rodů a celé ho Judu i Benjamína přidělil velitelům tisíců a setnin. Sečetl všechny od dvaceti let výše a zjistil, že má 300 000 bojeschopných mužů, vládnoucích kopím a štítem. ⁶Za sto talentů stříbra pak najal ještě 100 000 bojovníků z Izraele.

⁷Přišel však za ním Boží muž a řekl: „Králi, neber s sebou izraelské vojsko. Bůh není s Izraelem, není s nikým z Efraima.“ ⁸„Pokud vytáhneš, můžeš si v boji vést jakkoli statečně, Bůh tě ale před nepřítelem srazí. Bůh přece dokáže pomoci, ale i srazit!“

⁹„A co těch sto talentů, které jsem zaplatil za izraelské oddíly?“ namítl Amaciáš Božímu muži.

„Hospodin ti může dát mnohem víc,“ odpověděl mu.

¹⁰Amaciáš tedy žoldnéře z Efraima oddělil a poslal je domů. Ti se tehdy na Judské velmi rozhněvali a vraceli se domů plní vzteku.

¹¹Amaciáš sebral odvahu a odvedl vlastní vojsko do Solného údolí, kde pobí 10 000 obyvatel Seíru. ¹²Dalších 10 000 zajali judští vojáci živých a odvedli je na vrchol skály, odkud je svrhli dolů a všechny roztřístili.

¹³Žoldnéři, které Amaciáš nepustil se svým vojskem do války, mezitím napadali judská města od Samaří až po Bet-choron. Pobili v nich na 3 000 obyvatel a pobrali spoustu kořisti.

¹⁴Když se Amaciáš vrátil z vítězství nad Edomci, přinesl si s sebou seírské bůžky. Přijal je za své bohy, klaněl se jim a páčil jim kadidlo. ¹⁵Hospodin tehdy proti Amaciášovi vzplanul hněvem. Poslal k němu proroka, který mu řekl: „Proč uctíváš bohy, kteří nedokázali svůj národ vysvobodit z tvých rukou?“

¹⁶Král mu na to odpověděl: „Že bychom tě jmenovali královským rádcem? Jestli je ti život milý, přestaň!“

Prorok tedy přestal mluvit, jen ještě dodal: „Vím, že Bůh už si s tebou poradil a zahladí tě, protože si vedeš svou a na moji radu nedbáš.“

¹⁷Judský král Amaciáš se pak poradil a vzkázal izraelskému králi Jehoášovi, synu Joachaze, syna Jehuova: „Pojďme se utkat!“

¹⁸Izraelský král Jehoáš mu ale vzkázal:

„Jeden bodlák v Libanonu vzkázal cedru v Libanonu:

Dej svou dceru mému synu za ženu!

Jedno zvíře v Libanonu šlo okolo

a ten bodlák pošlapalo.

¹⁹Říkáš si: Vida, porazil jsem Edoma! Srdce se ti dme chloubou. Raději ale zůstaň doma! Proč si říkáš o neštěstí? Chceš padnout a strhnout s sebou i Judu?“

²⁰Amaciáš ale neposlechl, neboť Bůh se rozhodl, že Judu vydá do jejich rukou, protože uctívali edomské bohy. ²¹Izraelský král Jehoáš tedy vytáhl a utkal se s judským králem Amaciášem u judského Bet-šemeše. ²²Juda byl Izraelem poražen a celé jeho vojsko se rozuteklo domů. ²³Izraelský král Jehoáš zajal judského krále Amaciáše, syna Joášova, syna Achaziášova,^b u Bet-šemeše, odkud ho přivedl do Jeruzaléma. Od Efraimské brány až

^a7 původně kmenové jméno, později synonymum pro severní izraelské království

^b23 podle 2.Král 14:13; 2.Let 22:1 (MT: *Joachazova*; jiná varianta téhož jména)

k Nárožní bráně proboural v jeruzalémských hradbách trhlínu na 400 loktů^a širokou. ²⁴Pobral všechno zlato a stříbro i všechny nádoby, které se našly v Hospodinově chrámu u Obed-edoma i v pokladnicích královského paláce. Potom se s rukojmími vrátil do Samaří.

²⁵Judský král Amaciáš, syn Joašův, přežil izraelského krále Jehoáše, syna Joachazova, o patnáct let. ²⁶Ostatní Amaciášovy skutky jsou od počátku až do konce sepsány v Knize judských a izraelských králů. ²⁷Od dob, kdy Amaciáš přestal následovat Hospodina, se proti němu v Jeruzalémě chystalo spiknutí. Utekl sice do Lachiše, ale i tam za ním poslali vrahy, kteří ho zabili. ²⁸Převezli ho na koni a pochovali ho ve Městě Davidově^b k jeho předkům.

Uziáš, král judský

26 Všechn judský lid pak vzal Uziáše,^c kterému bylo šestnáct let, a prohlásili ho za krále na místě jeho otce Amaciáše. ²To on vybudoval Eilat a vrátil ho Judovi poté, co Amaciáš spočinul u svých předků.

³Uziáš se stal králem v šestnácti letech a kraloval v Jeruzalémě padesát dva let. Jeho matka se jmenovala Jecholia a byla z Jeruzaléma. ⁴Dělal, co je správné v Hospodinových očích, přesně jako jeho otec Amaciáš. ⁵Hledal Boha za dnů Zachariáše, který ho učil Boží bázni,^d a dokud ho hledal, Bůh mu dopřával úspěch.

⁶Vytáhl do boje proti Filištinům, zbořil hradby Gatu, Jabné i Ašdodu a vystavěl v okolí Ašdodu i jinde na filištínském území města. ⁷Bůh mu pomáhal proti Filištinům i proti Arabům žijícím v Gur-baalu a proti Meunitům. ⁸Také Amonci odevzdávali Uziášovi daň a jeho jméno se rozneslo až k samému Egyptu, neboť velice rozšířil svůj vliv.

⁹V Jeruzalémě Uziáš postavil a opevnil věže nad Nárožní a Údolní branou a také v rohu hradeb. ¹⁰Rovněž na poušti postavil věže a vykopal mnoho nádrží, neboť měl množství stád v podhůří i v nížině a oráče i vinaře na horách, a kdekoli se dalo něco pěstovat. Miloval totiž půdu.

¹¹Uziáš měl vycvičené vojsko, připravené k boji po jednotlivých oddílech, sečtených kancléřem Jehielem a správcem Maasejášem pod velením Chananiáše, jednoho z královských vojevůdců. ¹²Vůdců otcovských rodů bylo celkem 2 600 – samí hrdinové. ¹³Pod jejich velením bylo vojsko čítající 307 500 mužů připravených vyjít králi na pomoc do boje proti nepříteli. ¹⁴Uziáš celé vojsko vyzbrojil štíty, kopími, přilbami, pancíři, luky a praky na vrhání kamenů. ¹⁵V Jeruzalémě vyrobil důmyslná zařízení k metání střel a balvanů z věží a bašt. Jeho pověst se rozšířila do daleka, neboť získal neobyčejnou pomoc, až získal značný vliv.

¹⁶Když ale takto zesílil, k vlastní záhubě zpychl. Zradil Hospodina, svého Boha, a vstoupil dovnitř Hospodinova chrámu, aby na kadidlovém oltáři pálił kadidlo. ¹⁷Kněz Azariáš a osmdesát statečných Hospodinových kněží tam šli za ním. ¹⁸Postavili se proti králi Uziášovi a řekli mu: „Uziáši, nenáleží ti páliť kadidlo Hospodinu. Pouze kněží, synové Áronovi, jsou posvěceni k jeho pálení. Opusť svatyni, neboť ses dopustil přestoupení. Takto slávu od Hospodina Boha nezískáš.“

¹⁹Uziáš zuřil, kadidelnici připravenou k pálení kadidla stále v ruce. Zatímco spílal kněžím, na čele se mu před jejich zraky v Hospodinově chrámu

^a23 asi 180 m ^b28 podle někt. hebr. rukopisů, LXX, Syr, Vul (MT: *Judově*); srov.

2.Král 14:20 ^c1 týž jako Azariáš (2.Král 14:21) ^d5 podle mnoha hebr. rukopisů, LXX a Syr (MT: *Božím viděním*)

u kadidlového oltáře vyrazilo malomocenství. ²⁰Nejvyšší kněz Azariáš s ostatními kněžími se na něj podíval a hle – na čele měl malomocenství! Spěšně ho odtud vyvedli, ba on sám spěchal ven kvůli tomu, jak ho Hospodin ranil.

²¹Král Uziáš pak byl až do dne své smrti malomocný a jako takový bydlel v odděleném domě, protože byl vyloučen z domu Hospodinova. Královský palác tehdy spravoval jeho syn Jotam, který také vládl lidu.

²²Ostatní Uziášovy skutky od počátku až do konce sepsal prorok Izaiáš, syn Amosův. ²³Když Uziáš spočinul u svých předků, pochovali ho poblíž jeho otců na poli u královské hrobky. Řekli si totiž: „Byl přece malomocný!“ Na jeho místě pak kraloval jeho syn Jotam.

Jotam, král judský

27 Jotam se stal králem v pětadvaceti letech a kraloval v Jeruzalémě šestnáct let. Jeho matka se jmenovala Jeruša, dcera Sádokova. ²Dělal, co je správné v Hospodinových očích, přesně jako jeho otec Uziáš (na rozdíl od něj ale nevstoupil dovnitř Hospodinova chrámu). Lid ale i nadále jednal zvráceně.

³To on postavil Horní bránu Hospodinova chrámu a odvedl hodně práce na hradbě Ofelu. ⁴Vybudoval také města v Judském pohoří a v lesích vystavěl pevnosti a věže.

⁵Bojoval s amonským králem a zvítězil. Amonci mu toho roku museli odvést 100 talentů^a stříbra, 10 000 korů pšenice^b a 10 000 korů ječmene.^c Totéž mu odváděli i druhý a třetí rok. ⁶Tak Jotam upevnil svou moc, neboť žil důsledně před Hospodinem, svým Bohem.

⁷Ostatní Jotamovy skutky i všechny jeho války a cesty jsou sepsány v Knize izraelských a judských králů. ⁸Stal se králem v pětadvaceti letech a kraloval v Jeruzalémě šestnáct let. ⁹Když pak Jotam spočinul u svých předků, pochovali ho ve Městě Davidově. Na jeho místě pak kraloval jeho syn Achaz.

Achaz, král judský

28 Achaz se stal králem ve dvaceti letech a kraloval v Jeruzalémě šestnáct let. Nedělal však, co je v Hospodinových očích správné, jako kdysi jeho otec David, ²ale řídil se způsoby izraelských králů. Nechal dokonce odlít sochy baalů, ³sám páčil kadidlo v údolí Ben-hinom a vlastní syny prováděl^d ohněm podle ohavných zvyklostí národů, které Hospodin vyhnal před syny Izraele. ⁴Obětoval a páčil kadidlo na posvátných výšinách, návrších a pod kdekjakým košatým stromem.

⁵Proto ho Hospodin, jeho Bůh, vydal do rukou aramejského krále. Aramejci ho porazili, zajali mnoho zajatců a odvedli je do Damašku.

Právě tak padl do rukou izraelskému králi, a ten mu způsobil hroznou porážku. ⁶Pekach, syn Remaliášův, pobil za jediný den 120 000 judských mužů, samých udatných bojovníků, protože opustili Hospodina, Boha svých otců. ⁷Efraimský bojovník Zichri zabil králova syna Maasejáše, správce paláce Azrikama i králova pobočníka Elkánu. ⁸Synové Izraele zajali svým bratrům 200 000 žen a dětí a pobrali jim spoustu kořisti, kterou si odnesli do Samaří.

^a asi 3,4 tuny
16:3 (MT: *pálil*)

^b asi 1 600 tun

^c asi 1 350 tun

^d3 podle LXX, Syr, Tg a 2. Král

⁹Tam ale byl jeden Hospodinův prorok jménem Oded. Když se vojsko vracelo do Samaří, vyšel jim naproti. „Hleďte,“ řekl jim. „Hospodin, Bůh vašich otců, se hněval na Judu, a tak vám je vydal do rukou. Zuřivost, s jakou jste je povraždili, ale volá do nebe! ¹⁰A k tomu si ještě chcete zotročit judské a jeruzalémské děti jako své sluhy a služby? Copak sami nemáte před Hospodinem, svým Bohem, žádný hřích? ¹¹Proto mě teď poslechněte a vraťte ty zajatce zpátky svým bratrům. Jinak proti vám vzplane Hospodinův hněv!“

¹²Tehdy povstali někteří efraimští vůdcové – Azariáš, syn Jochananův, Berechiáš, syn Mešilemotův, Jezechiáš, syn Šalumův, a Amasa, syn Chadlajův – a vystoupili proti těm, kdo se vraceli z boje. ¹³„Nevoďte sem ty zajatce!“ řekli jim. „Chcete snad, abychom se provinili proti Hospodinu, tak aby se naše hříchy a viny ještě rozmnožily? Už jsme se přece provinili dost na to, aby na Izraeli spočíval Boží hněv!“

¹⁴Vojáci se tedy před veliteli a celým shromážděním vzdali zajatců i kořisti. ¹⁵Jmenovitě ustanovení muži se pak zajatců ujali a z kořisti oblékli všechny nahé. Oblékli je a obuli, dali jim najíst a napít, ošetřili je, všechny vyčerpané naložili na osly a přivedli je k jejich bratrům do Palmového města Jericha. Potom se vrátili do Samaří.

¹⁶V té době poslal král Achaz k asyrskému králi^a žádost o pomoc. ¹⁷Edomci totiž znovu přitáhli, zaútočili na Judu a odváděli zajatce. ¹⁸Do měst v podhůří a do judského Negevu navíc vpadli Filištiní a dobyli Bet-šemeš, Ajalon, Gederot a také Socho, Timnu a Gimzo s jejich vesnicemi a usadili se tam. ¹⁹Tak Hospodin pokořil Judu kvůli izraelskému^b králi Achazovi, protože sváděl Judu na scestí a zcela zradil Hospodina. ²⁰Asyrský král Tiglat-pilesar^c sice k němu přitáhl, ale spíše ho sužoval, než aby ho posílil. ²¹Achaz vyplenil Hospodinův chrám, královský palác i domy urozených, aby mohl obdarovat asyrského krále, ale nebylo mu to k ničemu.

²²I během svého soužení zrazoval Hospodina čím dál víc. Takový byl král Achaz. ²³Obětoval damašským bohům, kteří ho porazili, protože si myslel: „Aramejským králům pomáhají jejich bohové. Když jim budu obětovat, pomohou i mně.“ Jenomže oni ho jen sráželi, tak jako celý Izrael. ²⁴Achaz také vzal náčiní Božího chrámu a okleštil jeho zařízení.^d Potom zamkl dveře Hospodinova chrámu a na kdejakém jeruzalémském nároží si zřídil oltáře. ²⁵V každém z judských měst nadělal obětní výšiny k pálení kadidla cizím bohům. Tak popouzel Hospodina, Boha svých otců.

²⁶Ostatní jeho skutky i všechny jeho způsoby jsou od počátku až do konce sepsány v Knize judských a izraelských králů. ²⁷Když Achaz spočinul u svých předků, pochovali ho ve městě Jeruzalémě, ale na pohřebišťe králů Izraele ho nevnegli. ²⁸Na jeho místě pak kraloval jeho syn Ezechiáš.

Ezechiáš, král judský

29 Ezechiáš se stal králem v pětadvaceti letech a kraloval v Jeruzalémě dvacet devět let. Jeho matka se jmenovala Abija, dcera Zachariášova. ²Dělal, co je v Hospodinových očích správné, přesně jako kdysi jeho otec David.

³Už v prvním měsíci prvního roku své vlády otevřel dveře Hospodinova chrámu a opravil je. ⁴Přivedl kněze a levity, shromáždil je na východním

^a16 podle jednoho hebr. rukopisu, LXX, Syr, Vul (MT: *asyrským králům*); srov. 2.Král

16:7 ^b19 tj. *judskému* (pod. i jinde v 2.Let) ^c20 Tiglat-pilesar III. (744–727 př. n. l.)

^d24 2.Král 16:8

prostranství ^{5a}a řekl jim: „Slyšte mě, levité! Posvěťte se a posvěťte chrám Hospodina, Boha svých otců. Vyneste ze svatyně všechno nečisté! ⁶Naši otcové zradili Hospodina, našeho Boha, a páchali, co je v jeho očích zlé. Opustili ho, odvrátili svou tvář od Hospodinova příbytku a obrátili se k němu zády. ⁷Potom zavřeli dveře předsíně, pozhášeli lampy a už nezažehli kadidlo a nepřinesli zápalnou oběť ve svatyni Boha Izraele. ⁸Proto na Judu a Jeruzalém dolehl Hospodinův hněv a učinil je odstrašujícím příkladem pro výstrahu a výsměch, jak to sami na vlastní oči vidíte. ⁹Hle, proto naši otcové padli mečem a naši synové, dcery a ženy jsou v zajetí. ¹⁰Teď jsem ale rozhodnut uzavřít s Hospodinem, Bohem Izraele, smlouvu, aby od nás odvrátil svůj planoucí hněv. ¹¹Synové moji, neberte to teď na lehkou váhu. Hospodin vás přece vyvolil, abyste stáli před ním a sloužili mu, abyste mu jakožto jeho služebníci pálili kadidlo.“

¹²Levité tedy začali:

ze synů Kehatových Machat, syn Amasajův, a Joel, syn Azariášův;

ze synů Merariho Kiš, syn Abdiho, a Azariáš, syn Jehalelela;

ze synů Geršonových Joach, syn Zimův, a Eden, syn Joachův;

¹³ze synů Elicafanových Šimri a Jehiel;

ze synů Asafových Zachariáš a Mataniáš;

¹⁴ze synů Hemanových Jechiel a Šimei;

ze synů Jedutunových Šemajáš a Uziel.

Očista chrámu

¹⁵Ti shromáždili své bratry a posvětili se. Potom šli podle králova příkazu očistit Hospodinův chrám, jak řekl Hospodin. ¹⁶Kněží vešli dovnitř Hospodinova chrámu, aby ho vyčistili. Veškerou nečistotu, kterou v Hospodinově chrámu našli, vynášeli na chrámové nádvoří, kde se toho chopili další levité a odnášeli to za město k potoku Kidron. ¹⁷S posvěcováním začali hned prvního dne prvního měsíce. Osmého dne téhož měsíce postoupili do předsíně Hospodinova chrámu. Další osm dní posvěcovali Hospodinův chrám a šestnáctého dne prvního měsíce byli hotovi.

¹⁸Šli tedy za králem Ezechiášem a oznámili mu: „Vyčistili jsme celý Hospodinův chrám, zápalný oltář s veškerým náčiním i stůl předložený s veškerým náčiním. ¹⁹Všechny nádoby, kterých se král Achaz během své vlády zrádně zbavil, jsme zhotovili a posvětili. Už jsou před Hospodinovým oltářem.“

²⁰Ezechiáš hned ráno shromáždil městské hodnostáře a vydal se do Hospodinova chrámu. ²¹Za království, za svatyni a za Judu přivedli k oběti za hřích sedm býčků, sedm beranů, sedm jehňat a sedm kozlů. Kněžím z Áronových synů přikázal, ať je obětují na Hospodinově oltáři. ²²Poráželi tedy býčky a kněží chytali jejich krev a kropili s ní oltář. Když poráželi berany, kropili oltář jejich krví, a když poráželi jehňata, kropili oltář jejich krví. ²³Pak přivedli kozly k oběti za hřích před krále a před celé shromáždění, aby na ně vložili ruce. ²⁴Kněží je potom porazili a jejich krví očistili oltář od hříchu. Tak vykonali smírní obřady za Izrael; král totiž za celý Izrael nařídil obětovat zápalý i oběti za hřích.

²⁵Král postavil v Hospodinově chrámu levity s činely, lyrami a citerami podle pokynů Davida, králova vidoucího^a Gáda a proroka Nátana (toto

^a25 starší označení proroka (viz 1.Sam 9:9)

příkázání totiž přišlo od Hospodina skrze jeho proroky).^a ²⁶Když se levité postavili na svá místa s Davidovými nástroji a kněží s trubkami, ²⁷Ezechiáš nechal přinést na oltáři zápalnou oběť. Ve chvíli, kdy začala oběť, začalo se zpívat a troubit Hospodinu za doprovodu hudebních nástrojů izraelského krále Davida. ²⁸Celé shromáždění se klanělo, zpěváci zpívali, trubači troubili a to vše trvalo, dokud zápalná oběť neskončila. ²⁹Jakmile byla zápalná oběť dokonána, Ezechiáš i všichni přítomní poklekli a klaněli se. ³⁰Ezechiáš a jeho hodnostáři uložili levitům, ať oslavují Hospodina písněmi Davida a vidoucího Asafa. Oslavovali ho s velikou radostí, padali na kolena a klaněli se mu.

³¹Potom Ezechiáš promluvil: „Teď jste zasvěceni kněžské službě Hospodinu. Přistupujte do Hospodinova chrámu s pokojnými a děkovnými oběťmi.“

Shromáždění tedy přineslo dary k obětním hodům a děkovné oběti. Každý, kdo měl ochotné srdce, přinesl také zápalné oběti, ³²jejichž počet činil 70 býčků, 100 beranů a 200 jehňat – to vše jako zápalná oběť Hospodinu. ³³Jako oběť také zasvětili 600 býčků a 3 000 ovcí. ³⁴Kněží ale bylo málo, takže to množství zvířat k zápalné oběti nestačili stahovat. Museli jim proto pomáhat jejich bratři levité, dokud to dílo nebylo hotové a dokud se nezasvětili další kněží (levité se totiž posvěcovali svědomitěji než kněží). ³⁵Obětovalo se veliké množství zápalů a také tuku z pokojných obětí a úliteb doprovázejících zápalné oběti.

Tak byla v Hospodinově chrámu obnovena bohoslužba. ³⁶Ezechiáš i všechen lid se radovali z toho, co pro ně Bůh příchystal. Všechno se totiž seběhlo velmi nenadále.

Hod beránka

30 Potom Ezechiáš nechal rozhlásit po celém Izraeli a Judsku (napsal totiž dopisy také do Efraima i Manasese), ať přijdou do Hospodinova chrámu v Jeruzalémě slavit Hospodinu, Bohu Izraele, Hod beránka. ²Král se totiž s hodnostáři a s celou jeruzalémskou obcí dohodl, že oslaví Hod beránka v druhém měsíci, ³protože ho nemohli uspořádat v patřičný čas,^b neboť ještě nebylo posvěceno dost kněží a lid se ještě neshromáždil do Jeruzaléma. ⁴Takové řešení se líbilo králi i celé obci. ⁵Proto rozhodli, že dají provolat po celém Izraeli od Beer-šeby až po Dan, ať přijdou do Jeruzaléma slavit Hospodinu, Bohu Izraele, Hod beránka. Dlouho jej totiž neslavili, jak je předepsáno.

⁶Na králův rozkaz tedy do celého Izraele a Judska vyrazili poslové s tímto dopisem od krále a jeho hodnostářů:

„Synové Izraele, vraťte se k Hospodinu, Bohu Abrahama, Izáka a Izraele! On se pak vrátí k vám, pozůstatkům uniklým z moci asyrských králů. ⁷Nebuďte jako vaši otcové a bratři, kteří zradili Hospodina, Boha vašich otců, a ze kterých udělal odstrašující příklad, jak sami vidíte. ⁸Nebuďte už tvrdošíjní jako vaši otcové. Poddejte se Hospodinu a pojdte do jeho svatyně, kterou posvětil navěky! Služte Hospodinu, svému Bohu, a on od vás odvrátí svůj planoucí hněv. ⁹Pokud se vrátíte k Hospodinu, vaši bratři a synové

^a25 1.Let 25 ^b3 tj. v prvním měsíci (Exod 12:1–3; Lev 23:5–8)

dojdou u svých vězňitelů slitování a vrátí se do této země. Hospodin, váš Bůh, je přece milostivý a soucitný. Pokud se k němu vrátíte, neodmítne vás!“

¹⁰Poslové tedy procházeli celý kraj Efraim a Manases od města k městu až k Zabulon, ale byli jen k posměchu a pohrdání. ¹¹Někteří z Ašera, Manasese a Zabulona se ale pokorili a přišli do Jeruzaléma. ¹²Na Judovi ovšem spočinula Boží ruka, aby jednomyslně splnili, co jim král a hodnostáři podle Hospodinova slova přikázali.

¹³Do Jeruzaléma se shromáždilo množství lidu, aby se ve druhém měsíci zúčastnili Slavnosti nekvašených chlebů. Celé to veliké množství ¹⁴nejdříve zbořilo jeruzalémské oltáře, odstranili také všechny kadidlové oltáříky a naházeli je do potoka Kidron.

¹⁵Čtrnáctý den druhého měsíce porazili velikonočního beránka. Kněží a levité se zastyděli, posvětili se a přinesli do Hospodinova chrámu zápalné oběti. ¹⁶Zaujali svá místa, jak jim to určoval Zákon Božího muže Mojžíše. Kněží kropili oltář krví, kterou jim levité podávali. ¹⁷Mnozí ve shromáždění ale nebyli posvěceni. Za všechny nečisté proto zabíjeli jejich velikonoční beránky levité, aby je posvětili Hospodinu. ¹⁸Mnozí z Efraima, Manasese, Isachara i Zabulona se neočistili, ale přesto jedli velikonočního beránka, ačkoli to nebylo podle předpisů. Ezechiáš se totiž za ně modlil: „Kéž dobrotivý Hospodin očistí ¹⁹každého, kdo se v srdci rozhodl hledat Boha – Hospodina, Boha svých otců – ačkoli nejsou čistí podle předpisů svatyně.“ ²⁰Hospodin pak Ezechiáše vyslyšel a lid uzdravil.

²¹Synové Izraele shromáždění v Jeruzalémě pak s velikou radostí slavili sedmidenní Slavnost nekvašených chlebů. Kněží a levité každý den chválili Hospodina zvučnými nástroji zasvěcenými Hospodinu. ²²Ezechiáš také vyjádřil uznání všem levitům za velikou svědomitost, s jakou sloužili Hospodinu. Po sedm dní jedli své určené podíly, přinášeli pokojné oběti a děkovali Hospodinu, Bohu svých otců.

²³Celé shromáždění se pak shodlo, že budou pokračovat ještě dalších sedm dní, a tak radostně slavili ještě sedm dní. ²⁴Judský král Ezechiáš totiž shromáždění věnoval 1 000 býčků a 7 000 ovcí a koz. Hodnostáři pak věnovali 1 000 býčků a 10 000 ovcí a koz. Posvětilo se veliké množství kněží ²⁵a celé judské shromáždění se radovalo spolu s kněžími a levity, se všemi příchozími z Izraele i se všemi cizinci, ať už dorazili z izraelské země anebo bydleli v Judsku. ²⁶V Jeruzalémě zavládla nesmírná radost, neboť od dob izraelského krále Šalomouna, syna Davidova, město nic podobného nezažilo. ²⁷Kněží a levité nakonec vstali, aby lidu požehnali. Bůh je vyslyšel a jejich modlitba dosáhla nebe, jeho svatého příbytku.

31 Když to celé skončilo, všichni příchozí z Izraele se rozešli. Cestou v judských městech rozbíjeli posvátné sloupy, káceli Ašeriny kůly a bourali obětní výšiny a oltáře všude v Judovi a Benjamínovi, ale i v Efraimovi a Manasesovi, dokud je nevymýtili. Teprve pak se všichni Izraelci vrátili do svých měst, každý do svého kraje.

Příděly kněžím a levitům

²Ezechiáš rozdělil kněží a levity do oddílů, podle kterých pak všichni plnili své kněžské či levitské úkoly, ať už šlo o zápalné a pokojné oběti, o pomocné práce nebo o děkování a chválu v branách Hospodinova tábora. ³Král oddělil část svého majetku jako příspěvek na zápalné oběti jak ranní, tak večerní a také o sobotách, novoluních a slavnostech, jak jsou předepsány v Zákoně Hospodinově. ⁴Obyvatelům Jeruzaléma přikázal odevzdávat podíl kněžím a levitům, aby se mohli plně věnovat Hospodinu zákonu.

⁵Jakmile se ta zpráva rozšířila, synové Izraele začali přinášet množství prvotin z obilí, vína, oleje, medu a z veškeré úrody. Přinesli také štědrý desátek ze všech věcí; ⁶synové Izraele i Judy, kteří bydleli v judských městech, totiž přinesli desátek z ovcí, koz a býčků. Přinášeli také desátky ze své úrody, které zasvětili Hospodinu, svému Bohu, a vršili je na hromady. ⁷Tyto hromady začali vršit ve třetím měsíci a skončili až v sedmém měsíci. ⁸Když přišel Ezechiáš se svými hodnostáři a viděli ty hromady, dobrořečili Hospodinu i jeho lidu Izraeli.

⁹Ezechiáš se na ty hromady vyptával kněží a levitů. ¹⁰Nejvyšší kněz Azariáš z domu Sádokova mu odpověděl: „Od chvíle, kdy lidé začali do Hospodinova chrámu přinášet příspěvky, máme jídla do sytosti a ještě hodně zbývá. Hospodin pozhledl svému lidu tak, že ještě tolik přebývá.“

¹¹Ezechiáš proto nechal v Hospodinově chrámu zřídit komory. Když je připravili, ¹²svědomitě do nich snesli příspěvky, desátky a zasvěcené dary. Dohledem nad nimi byl pověřen levita Konaniáš a jeho zástupcem byl jeho bratr Šimei. ¹³Podle rozhodnutí krále Ezechiáše a správce Božího chrámu Azariáše pak Konaniáš a jeho bratr Šimei k sobě přibrali úředníky Jechiela, Azaziáše, Nachata, Asaela, Jerimota, Jozabada, Eliela, Jismachiáše, Machata a Benajáše.

¹⁴Dobrovolné dary Bohu byly svěřeny Koremu, synu Jimnovu, strážnému Východní brány. Ten měl vydávat Hospodinovy příděly a svatosvaté věci. ¹⁵V kněžských městech měl pomocníky Edena, Minjamina, Ješuu, Šemajáše, Amariáše a Šechaniáše, kteří svědomitě rozdělovali příděly bratřím v jednotlivých kněžských směnách, mladým stejně jako starým. ¹⁶Rozdělovali je všem mužům od tří let výše, kteří byli uvedeni ve jmenných seznamech – všem, kteří přicházeli do Hospodinova chrámu za každodenními povinnostmi podle druhu práce, služebního zařazení a směny. ¹⁷Rozdělovali příděly kněžím, kteří byli uvedeni v seznamech podle svých otcovských rodů, a také levitům od dvaceti let výše podle jejich služebního zařazení a směny. ¹⁸Rodové seznamy zahrnovaly celé rodiny – manželky, nemluvňata, syny i dcery, celé to množství. Ti všichni se museli svědomitě posvěcovat, aby byli svatí. ¹⁹Výše uvedení muži v každém městě rozdělovali příděly kněžím ze synů Áronových, žijícím na obecní půdě na předměstích. Přidělovali je každému knězi mužského pohlaví a každému levitovi, uvedenému na jejich rodovém seznamu.

²⁰Tak to Ezechiáš zařídil po celém Judsku. Jednal dobře, správně a věrně před Hospodinem, svým Bohem. ²¹Ve všem, co si předsevzal, ať už šlo o Boží chrám nebo o Zákon a přikázání, hledal svého Boha a věnoval se tomu celým srdcem. Proto se mu dařilo.

Asyrská hrozba

32 Po všem, co Ezechiáš tak věrně vykonal, přitáhl do Judska asyrský král Senacherib^a a oblehl opevněná města, která chtěl dobýt. ²Když Ezechiáš viděl, že se blíží Senacherib a že je rozhodnut napadnout Jeruzalém, ³svolal poradu svých hodnostářů a velitelů. Navrhl, ať se zasybou vodní prameny mimo město, a oni ho podpořili. ⁴Sešla se spousta lidí, takže zasypali všechny prameny i potok protékající krajem. Říkali si: „Proč by měl asyrský král, až přijde, ^bnajít tolik vody?“

⁵Ezechiáš pak se vši rozhodností opravil všechna pobořená místa v městské hradbě, postavil na ní věže a přidal ještě vnější hradbu. Opravil také terasu Milo ve Městě Davidově a vyrobil množství zbraní a štítů. ⁶Lid svěřil pod správu vojenských velitelů. Shromáždil je k sobě na prostranství u městské brány a povzbuzoval je: ⁷„Buďte silní a stateční! Nebojte se ani se nelekejte asyrského krále ani té spousty, která táhne s ním. S námi je někdo větší nežli s ním! ⁸S ním je jenom lidská síla, ale s námi je Hospodin, náš Bůh, připravený nám pomáhat a vést náš boj.“ A lid se na ta slova judského krále Ezechiáše spolehl.

⁹Když potom asyrský král Senacherib s celou svou armádou dobýval Lachiš, vyslal do Jeruzaléma své služebníky se zprávou pro judského krále Ezechiáše a pro všechny judský lid v Jeruzalémě:

¹⁰„Tak praví Senacherib, král Asýrie: V co to doufáte, že zůstáváte obleženi v Jeruzalémě? ¹¹Když Ezechiáš tvrdí: ‚Hospodin, náš Bůh, nás vysvobodí z rukou asyrského krále,‘ myslíte, že vás nepodvádí? Vede vás na smrt hladem a žízní! ¹²Mluví snad Ezechiáš o tom bohu, jehož obětní výšiny a oltáře sám odstranil? Judovi a Jeruzalému pak nařídil: ‚Před jediným oltářem se budete klanět a na něm pálit oběti!‘

¹³To nevíte, co jsem provedl já i moji otcové všem okolním národům? Dokázali snad jejich bohové vysvobodit své země z mých rukou? ¹⁴Kdo z bohů těch národů, které moji otcové vyhladili, dokázal vysvobodit svůj lid z mých rukou? Jak by tedy váš bůh mohl z mých rukou vysvobodit vás? ¹⁵Nenechte se od Ezechiáše klamat a podvádět! Nevěřte mu! Žádný bůh žádného národa ani království nedokázal vysvobodit svůj lid z mé ruky ani z rukou mých otců. Ani váš bůh nemůže z mé ruky vysvobodit vás!“

¹⁶Jeho služebníci vedli proti Hospodinu Bohu a proti jeho služebníku Ezechiášovi ještě další řeči. ¹⁷Senacherib psal dopisy, jimiž haněl Hospodina, Boha Izraele. Říkal o něm: „Jako bohové okolních národů nevysvobodili svůj lid z mé ruky, tak svůj lid z mé ruky nevysvobodí ani Bůh Ezechiášův!“ ¹⁸Hlasitě křičeli v hebrejštině na jeruzalémský lid na hradbách, aby je zastrašili a vyděsili, aby pak mohli dobýt město. ¹⁹Mluvili o jeruzalémském Bohu jako o bozích okolních národů, vyrobených lidskýma rukama.

²⁰Král Ezechiáš a prorok Izaiáš, syn Amosův, se za to modlili a volali k nebi. ²¹Hospodin tehdy poslal svého anděla a ten pobil všechny bojovníky, velitele i vojevůdce v táboře asyrského krále. Ten pak odtáhl do své

^a1 nejmočnější z asyrských vládců (704–681 př. n. l.), nazývaný *Král světa* či *Král králů*

^b4 podle LXX, Syr (MT: *měli asyrští králové, až přijdou*)

země s ostudou. Když vešel do chrámu svého boha, jeho vlastní synové ho tam srazili mečem.

²²Tak Hospodin Ezechiáš a obyvatele Jeruzaléma zachránil z rukou asyrského krále Senacheriba i z rukou všech ostatních a dopřál jim odpočinutí^a ze všech stran. ²³Mnozí přinášeli do Jeruzaléma dary Hospodinu a vzácné pocty judskému králi Ezechiášovi, protože po tom všem stoupl v očích všech národů.

Ezechiášova nemoc

²⁴V té době Ezechiáš na smrt onemocněl. Modlil se ale k Hospodinu a ten k němu promluvil a udělal pro něj zázrak.^b ²⁵Ezechiáš ale za prokázané dobrodiní nebyl vděčný a zpychl. Tak vzbudil proti sobě i proti Judovi a Jeruzalému Boží hněv. ²⁶Potom se však z té pýchy kál, stejně jako obyvatelé Jeruzaléma, a tak je za Ezechiášových dnů Boží hněv nestihl.

²⁷Ezechiáš měl ohromné bohatství a slávu. Nashromáždil poklady stříbra, zlata, drahokamů, balzámů, štítů a všemožných klenotů. ²⁸Měl sklady obilí, vína i oleje, chlévy pro všemožný dobytek a ohrady pro stáda. ²⁹Vystavěl si města a získal veliká stáda bravu i skotu, protože ho Bůh obdařil nesmírným bohatstvím. ³⁰Právě Ezechiáš dal zasypat horní ústí pramene Gíchon a svedl ho dolů k západní straně Města Davidova. Ezechiášovi se dařilo všechno, co dělal.

³¹Když pak ale za ním babylonští vládcové vypravili posly, aby se vyptali na ten zázrak, který se v zemi odehrál, Bůh ho v té zkoušce nechal, aby se poznalo, co všechno má v srdci.

³²Ostatní Ezechiášovy skutky i jeho oddanost jsou popsány ve Vidění proroka Izaiáše, syna Amosova, které je součástí Knihy judských a izraelských králů. ³³Když Ezechiáš spočinul u svých předků, pochovali ho v horní části pohřebiště synů Davidových. Celý Juda a všichni obyvatelé Jeruzaléma mu při jeho úmrtí vzdali čest. Na jeho místě pak kraloval jeho syn Menaše.

Menaše, král judský

33 Menaše se stal králem ve dvanácti letech a kraloval v Jeruzalémě padesát pět let. ²Páchal, co je v Hospodinových očích zlé, a řídil se ohavnými zvyklostmi národů, které Hospodin vyhnal před syny Izraele.

³Znovu vystavěl obětní výšiny, které zbořil jeho otec Ezechiáš. Postavil také oltáře baalům a vztyčil Ašeřiny kůly. Klaněl se všem nebeským zástupům a sloužil jim. ⁴Nastavěl oltáře v Hospodinově chrámu, o kterém Hospodin prohlásil: „Mé jméno bude v Jeruzalémě navěky.“^c ⁵Na obou nádvorích Hospodinova chrámu nastavěl oltáře všem nebeským zástupům.

⁶Dokonce prováděl vlastní syny ohněm v údolí Ben-hinom. Věstil, čaroval, kouzlil, zabýval se jasnovidectvím a vyvolával mrtvé. Napáchal v Hospodinových očích spoustu zla a popouzel ho k hněvu. ⁷Nechal vyrobit modlářskou sochu a vztyčil ji v Božím chrámu, o kterém Hospodin Davidovi a jeho synu Šalomounovi řekl: „V tomto domě, v Jeruzalémě, dám navždy spočinout svému jménu. ⁸Bude-li Izrael pečlivě dodržovat všechna přikázání, Zákon, ustanovení a předpisy, jež jsem jim vydal skrze Mojžíše,

^a22 podle LXX, Vul (MT: *a vedl je*); srov. 2.Let 15:15; 20:30

^b24 2.Král 20:8–11

^c4 2.Let 6:6; 7:16

nikdy nedopustím, aby museli prchat ze země, kterou jsem dal jejich otcům.“^a ⁹Menaše ale Judu a obyvatele Jeruzaléma svedl, aby prováděli ještě horší věci než národy, které Hospodin před syny Izraele vyhubil.

¹⁰Hospodin k Menašemu a jeho lidu mluvil, ale oni si ho nevšímali. ¹¹Proto na ně Hospodin přivedl armádu asyrského krále, jejíž velitelé Menašeho zajali. Vrazili mu do nosu hák, spoutali ho bronzovými řetězy a odvedli do Babylonu. ¹²Tam pak ve své úzkosti prosil Hospodina, svého Boha, o milost. Velice se pokořil před Bohem svých otců ¹³a modlil se k němu, takže se Hospodin nechal pohnout a vyslyšel jeho prosbu. Přivedl ho zpátky do Jeruzaléma a nechal ho znovu kralovat. Tak Menaše poznal, že jen Hospodin je Bůh.

¹⁴Poté obnovil vnější hradbu Města Davidova západně od pramene Gíchon podél potoka až ke vchodu do Rybné brány a kolem Ofelu. Také ji o hodně zvýšil. Po všech opevněných městech v Judsku rozmístil vojenské velitele. ¹⁵Z Hospodinova chrámu odstranil cizí bohy a sochy. Všechny oltáře, které předtím nastavěl na Chrámové hoře v Jeruzalémě, vyházel na skládku za městem. ¹⁶Opravit Hospodinův oltář a obětoval na něm pokojné a děkovné oběti a vyzval Judu, ať slouží Hospodinu, Bohu Izraele. ¹⁷Lid ovšem nadále obětoval na výšinách, i když pouze Hospodinu, svému Bohu.

¹⁸Ostatní Menašeho skutky, jeho modlitba k Bohu i slova vidoucích,^b kteří k němu mluvili ve jménu Hospodina, Boha Izraele, to vše je uvedeno ve Skutcích izraelských^c králů. ¹⁹Jeho modlitba, která pohnula Hospodina, a také všechny jeho hříchy a zrady, stejně jako místa, kde předtím, než se ponížil, vystavěl obětní výšiny a vztyčil Ašeřiny kůly a sochy – to vše je zapsáno ve Slovech vidoucích.^d ²⁰Když Menaše spočinul u svých předků, pochovali ho u něj doma. Na jeho místě pak začal kralovat jeho syn Amon.

Amon, král judský

²¹Amon se stal králem ve dvaadvaceti letech a kraloval v Jeruzalémě dva roky. ²²I on páchal, co je v Hospodinových očích zlé, tak jako jeho otec Menaše. Amon obětoval všem sochám, které vyrobil jeho otec Menaše, a sloužil jim. ²³Neponižil se však před Hospodinem jako kdysi jeho otec, ale hřešil ještě mnohem víc. ²⁴Jeho dvořané se proti němu spikli a zabili ho v jeho vlastním domě. ²⁵Lid země ale všechny spiklence proti králi Amónovi pobil a na jeho místě prohlásili za krále jeho syna Jošiáše.

Jošiáš, král judský

34 Jošiáš se stal králem v osmi letech a kraloval v Jeruzalémě třicet jedna let. ²Dělal, co je v Hospodinových očích správné. Chodil po cestách svého otce Davida a neuchýlil se napravo ani nalevo.

³V osmém roce své vlády, ještě jako mladík, začal hledat Boha svého otce Davida.

Ve dvanáctém roce začal očišťovat Judsko a Jeruzalém od obětních výšin, Ašeřiných kůlů, soch a odlitků. ⁴Pod jeho dohledem se bořily oltáře baalů a kadidlové oltářníky nad nimi rozsekal na třísky. Ašeřiny kůly, sochy a odlitky rozdrtil a rozházel po hrobech jejich uctíváčů ⁵a kosti kněží spálil

^a8 2.Sam 7:10

^b18 starší označení proroků (viz 1.Sam 9:9); též ve v. 19

^c18 tj.

judských (pod. i jinde v 2.Let)

^d19 podle jednoho hebr. rukopisu a LXX (MT: *Choza-jových*)

na jejich oltářích.⁴ Tak očistil Judsko i Jeruzalém.⁶ Dokonce i ve městech na území Manase, Efraima i Šimeona až po Neftalího bořil jejich chrámy,⁷ porážel oltáře, rozdrtil Ašeřiny kůly a sochy a rozsekal kadidlové oltáříky po celé izraelské zemi. Potom se vrátil do Jeruzaléma.

⁸V osmnáctém roce své vlády, poté co očistil zemi i Boží chrám, pověřil Šafana, syna Acaliášova, se správcem města Maasejášem a kancléřem Joachem, synem Joachazovým, aby opravili Hospodinův chrám.⁹ Ti přišli za veleknězem Chilkiášem a předali mu stříbro, které levitští strážci prahu vybrali od Manase, Efraima a od ostatních Izraelců, kteří je přinášeli do Božího chrámu spolu s Judou, Benjámínem a obyvateli Jeruzaléma.¹⁰ Stříbro bylo svěřeno mistrům odpovědným za práci na Hospodinově chrámu, aby je vypláceli dělníkům pracujícím na opravě a obnově Hospodinova chrámu.¹¹ Dávali je tesařům a stavitelům na nákup opracovaného kamene, trámů a stavebního dřeva na budovy, které judští králové nechali zpuštnout.

¹²Dělníci pracovali svědomitě. Dozor nad nimi konali Jachat a Abdiáš, levité ze synů Merariho, a Zachariáš a Mešulam ze synů Kehatových. Tito levité, samí znamenití hudebníci,¹³ měli na starosti nosiče a dozírali na veškeré dělníky všech řemesel (další levité byli písaři, další úředníci a další tvořili chrámovou stráž).

Kniha Zákona

¹⁴Když vynášeli stříbro věnované na Hospodinův chrám, kněz Chilkiáš našel knihu Hospodinova zákona vydaného skrze Mojžíše.¹⁵ Chilkiáš tedy ohlásil písaři Šafanovi: „Našel jsem v Hospodinově chrámu knihu Zákona.“ A předal knihu Šafanovi.

¹⁶Ten ji přinesl ke králi a podal mu zprávu: „Tví služebníci plní vše, co jim bylo uloženo.¹⁷ Stříbro uložené v Hospodinově chrámu bylo vyplaceno mistrům i dělníkům na stavbě.“¹⁸ Dále písař Šafan králi ohlásil: „Kněz Chilkiáš mi dal jistou knihu,“ a začal z ní králi číst.

¹⁹Jakmile král uslyšel slova Zákona, roztrhl své roucho²⁰ a přikázal Chilkiášovi, Achikamovi, synu Šafanovu, Achborovi, synu Michajášovu,^b písaři Šafanovi a královskému služebníku Asajášovi:²¹ „Jděte se za mě a za zbytek Izraele a Judy dotazovat Hospodina ohledně slov té nalezené knihy. Vždyť je na nás vylit nesmírný Hospodinův hněv! Ten vzplál proti nám, protože naši otcové neposloužali Hospodinovo slovo a nefídili se vším, co je psáno v této knize.“

²²Chilkiáš pak s královými muži šel do jeruzalémského Nového města, kde bydlela prorokyně Chulda, žena Šaluma, syna Tokhatova, syna Chasry, strážce rouch. Když s ní o tom promluvili,²³ odpověděla: „Tak praví Hospodin, Bůh Izraele: ‚Povězte muži, který vás ke mně poslal: ²⁴Tak praví Hospodin – Hle, na toto místo i na jeho obyvatele dopustím neštěstí a všechna zlořečení zapsaná v knize, kterou judský král slyšel číst. ²⁵Protože mě opustili, pálili kadidlo cizím bohům a popouzeli mě veškerým dílem svých rukou, bude na toto místo vylit můj neutuchající hněv!‘

²⁶Odpovězte judskému králi, který vás poslal dotazovat se Hospodina: ‚Tak praví Hospodin, Bůh Izraele, ohledně slov, která jsi slyšel: ²⁷Když jsi uslyšel ta slova proti tomuto místu a jeho obyvatelům, nezatvrdil jsi své

^a5 1.Král 13:1–2; 2.Král 23:16

^b20 podle 2.Král 22:12 (MT: Abdonovi, synu Míkovu)

srdce, ale ponížil ses před Bohem; ponížil ses přede mnou, roztrhl jsi své roucho a plakals přede mnou. Proto jsem tě také vyslyšel, praví Hospodin. ²⁸Hle, připojím tě k tvým předkům a budeš uložen do hrobu v pokoji. Tvé oči nespatří nic z toho neštěstí, které na toto místo i jeho obyvatele dopustím.“

S touto zprávou se tedy vrátili ke králi.

²⁹Nato král nechal svolat všechny stařešiny Judy a Jeruzaléma. ³⁰Král vešel do Hospodinova chrámu a s ním všechen judský lid, obyvatelé Jeruzaléma, kněží i levité – všechen lid od největších po nejmenší. Král jim předčítal všechna slova Knihy smlouvy, jež byla nalezena v Hospodinově chrámu. ³¹Potom se postavil ke sloupu a zavázal se před Hospodinem smlouvou, že bude celým srdcem i duší následovat Hospodina a poslouchat jeho příkazy, svědectví a ustanovení, a plnit tak slova smlouvy, zapsaná v této knize. ³²Všechny, kdo byli v Jeruzalémě a v Benjamínovi, zavázal toutéž smlouvou, aby se obyvatelé Jeruzaléma řídili podle Boží smlouvy, kterou jim vydal Bůh jejich otců.

³³Jošiáš vymýtil všechny ohavnosti ze všech izraelských území. Každého, kdo žil v Izraeli, zavázal ke službě Hospodinu, jejich Bohu. Po celou dobu jeho vlády pak nepřestávali následovat Hospodina, Boha svých otců.

Hod beránka

35 Jošiáš pak v Jeruzalémě slavil Hod beránka Hospodinu. Velikonočního beránka zabijeli čtrnáctého dne prvního měsíce. ²Kněžím svěřil jejich úkoly a povzbudil je ke službě v Hospodinově chrámu. ³Levitům zasvěceným Hospodinu, aby učili celý Izrael, řekl: „Složte Truhlu svatosti v chrámě, který vystavěl izraelský král Šalomoun, syn Davidův. Teď už ji nenosite na svých ramenou, a tak se věnujte službě Hospodinu, svému Bohu, a jeho lidu Izraeli. ⁴Rozdělte se do oddílů po otcovských rodech, jak to předepsal izraelský král David a jeho syn Šalomoun.“ ⁵Postavte se ve svatyni tak, aby každému otcovskému rodu vašich bratrů z lidu odpovídal rodový oddíl levitů. ⁶Posvěťte se, porážejte velikonoční beránky a připravujte je pro své bratry podle slova, jež Hospodin promluvil skrze Mojžíše.“

⁷Král Jošiáš přítomným z lidu věnoval 30 000 beránek a kůzlat pro velikonoční hod a také 3 000 býčků – to vše z vlastního majetku. ⁸Také jeho hodnostáři štědře obdarovali lid, kněží i levity: Chilkiáš, Zachariáš a Jechiel, správce Božího chrámu, věnovali kněžím 2 600 velikonočních beránek a 300 býčků. ⁹Levitští předáci – Konaniáš se svými bratry Šemajášem a Natanaelem a také Chašabiáš, Jehiel a Jozabad – věnovali levitům 5 000 velikonočních beránek a 500 býčků.

¹⁰Když bylo vše připraveno k bohoslužbě, kněží podle králova rozkazu zaujali svá místa, stejně jako levité po svých oddílech. ¹¹Levité pak zabíjeli beránky a podávali krev kněžím, kteří s ní kropili oltář, zatímco levité stahovali zvířata. ¹²Oddělovali, co bylo určeno k zápalné oběti, a rozdávali to lidu rozdělenému podle otcovských rodů, aby obětovali Hospodinu, jak je předepsáno v Knize Mojžíšově. Takto naložili i s býčky. ¹³Beránky pekli na ohni, jak je předepsáno, ale zasvěcené části vařili v hrncích, kotlích a pánvích a ihned roznášeli mezi všechen lid. ¹⁴Teprve potom připravili hod i sobě a kněžím. Kněží, synové Áronovi, totiž obětovali zápal a tuk až

do noci. Proto levité připravovali beránka nejen pro sebe, ale i pro kněží ze synů Áronových. ¹⁵Zpěváci, synové Asafovi, stáli na svých místech podle příkazu Davida, Asafa, Hemana a krále vidoucího^a Jedutuna. Také strážní u každé jednotlivé brány nesměli opouštět službu, a tak jejich bratři levité připravovali beránka i pro ně.

¹⁶Tak byla onoho dne na příkaz krále Jošiášeho vykonána veškerá služba Hospodinu, a to slavením Hodu beránka a obětováním zápalů na Hospodinově oltáři. ¹⁷Přítomní synové Izraele tenkrát slavili Hod beránka i sedmidenní Slavnost nekvašených chlebů. ¹⁸Takovýto Hod beránka se nekonal od dob proroka Samuela. Žádný z izraelských králů neslavil takový Hod beránka, jako slavil Jošiáš s kněžími, levity, obyvateli Jeruzaléma a se všemi přítomnými z Judy i z Izraele. ¹⁹Tento Hod beránka se slavil v osmáctém roce Jošiášova kralování.

Jošiášova smrt

²⁰Po tom, když Jošiáš dokončil obnovu chrámu, vytáhl egyptský vládce Nekó do bitvy u Karkemiše na Eufratu. Jošiáš vytáhl proti němu, ²¹ale on za ním vyslal posly se vzkazem:

„Já s tebou nic nemám, judský králi. Netáhnou dnes proti tobě, ale proti národu, se kterým válčím. A Bůh mi řekl, ať si pospíším. Bůh je se mnou, proto se mu nestav do cesty, aby tě nezničil!“

²²Jošiáš mu ale neustoupil. Převlékl se a šel s ním bojovat. Neposlechl Boží slovo v Nekóových ústech a vyrazil do bitvy na pláň Megido. ²³Tam krále Jošiášeho zasáhli lučištníci. „Odvezte mě!“ řekl Jošiáš svým mužům. „Jsem těžce raněn!“ ²⁴Jeho muži ho tedy odnesli z vozu, naložili ho na jiný vůz a odvezli do Jeruzaléma. Jošiáš pak zemřel a byl pochován na pohřebišti svých otců a všichni v Judsku a v Jeruzalémě ho oplakávali.

²⁵Jeremiáš o něm složil žalozpěvy, jimiž až dodnes všichni zpěváci a pěvkyně truchlí nad Jošiášem, jak se v Izraeli stalo zvykem. Jsou zahrnuty v Knize žalozpěvů.

²⁶Ostatní Jošiášovy skutky, jeho oddanost tomu, co je psáno v Hospodinově zákoně, ²⁷a veškeré jeho počínání je od počátku až do konce popsáno v Knize izraelských a judských králů.

Joachaz, král judský

36 Lid země pak vzal Jošiášova syna Joachaze a prohlásili ho v Jeruzalémě za krále namísto jeho otce.

²Joachaz se stal králem ve třidvaceti letech a kraloval v Jeruzalémě tři měsíce. ³Pak ho egyptský vládce v Jeruzalémě sesadil a uložil zemi povinný odvod sto talentů^b stříbra a talent^c zlata. ⁴Vládce Egypta ustanovil za krále nad Judou a Jeruzalémem jeho bratra Eliakima, kterého přejmenoval na Joakima. Jeho bratra Joachaze dal Nekó odvléci do Egypta.

Joakim, král judský

⁵Joakim se stal králem v pětadvaceti letech a kraloval v Jeruzalémě jedenáct let. Páchal, co je v očích Hospodina, jeho Boha, zlé. ⁶Přítáhl proti

^a15 starší označení proroka (viz 1.Sam 9:9)

^b3 asi 3,4 tuny

^c3 asi 34 kg

němu babylonský král Nabukadnezar^a a spoutal ho bronzovými řetězy, aby ho odvedl do Babylonu. ⁷Nabukadnezar odvezl do Babylonu část vybavení Hospodinova chrámu a uložil je ve svém babylonském chrámu.

⁸Ostatní Joakimovy skutky i to, jaké ohavnosti páchal a čím se provinil, to vše je sepsáno v Knize izraelských a judských králů. Na jeho místě pak kraloval jeho syn Joakin.

Joakin, král judský

⁹Joakin se stal králem v osmnácti^b letech a kraloval v Jeruzalémě tři měsíce a deset dní. Páchal, co je v Hospodinových očích zlé. ¹⁰Na jaře ho pak dal král Nabukadnezar odvést do Babylonu spolu s klenoty Hospodinova chrámu. Králem nad Judou a Jeruzalémem ustanovil Joakimova strýce^c Cidkiáše.

Cidkiáš, poslední král judský

¹¹Cidkiáš se stal králem v jednadvaceti letech a kraloval v Jeruzalémě jedenáct let. ¹²Páchal, co je v očích Hospodina, jeho Boha, zlé a nepokořil se před Hospodinovým slovem v ústech proroka Jeremiáše. ¹³Nakonec se vzbouřil i proti králi Nabukadnezarovi, který ho před Bohem zavázal slibem věrnosti. Byl tvrdošíjný a zatvrzele se odmítal vrátit k Hospodinu, Bohu Izraele. ¹⁴Také všichni hodnostáři, kněží i lid vršili jednu zradu za druhou. Řídili se všemožnými pohanskými ohavnostmi, a poskvrnili tak Hospodinův chrám v Jeruzalémě, který on posvětil.

¹⁵Hospodin, Bůh jejich otců, k nim stále posílal své posly. Posílal je zas a znovu, ze soucitu ke svému lidu a ke svému příbytku. ¹⁶Oni se ale Božím poslům vysmívali a jejich slovy pohrdali. Z jeho proroků si tropili žerty, až Hospodin vzplál hněvem proti svému lidu tak, že už nebylo pomoci. ¹⁷Přivedl na ně babylonského krále, který pobil jejich mladíky mečem přímo ve svatyni. Neušetřil mládence ani panny, starce ani kmety; všichni mu padli do rukou. ¹⁸Všechno vybavení Božího chrámu, velké i malé předměty, poklady Hospodinova chrámu stejně jako poklady krále a jeho velmožů, to vše bylo odvezeno do Babylonu. ¹⁹Boží chrám vypálili, jeruzalémské hradby rozbořili, všechny paláce zapálili a všechny cennosti v nich zničili. ²⁰Zbytek těch, kdo unikli meči, král odvedl do Babylonu, kde pak jemu a jeho synům otročili až do nástupu Perské říše.

²¹Tak se naplnilo Hospodinovo slovo řečené ústy Jeremiáše. Země po celou dobu svého zpustošení konečně užívala svých sobot; odpočívala plných sedmdesát let.^d

Kýrův edikt

²²Prvního roku perského krále Kýra^e se Hospodinovo slovo řečené ústy Jeremiáše splnilo.^d Hospodin podnítil perského krále Kýra, aby po celé své říši dal rozhlásit slovem i písmem:

^a6 Nabukadnezar II. (604–562 př. n. l.) ^b9 podle jednoho hebr., někt. LXX rukopisů, Syr a 2.Král 24:8 (MT: *osmi*) ^c10 podle 2.Král 24:17 (MT: *bratra*, tj. *příbuzného*)

^d21 Lev 26:34–35; Jer 25:11–12; 29:10 ^e22 Kýros II. Veliký (559–530 př. n. l.), zakladatel Perské říše; jeho *první rok* se zde počítá od jeho dobytí Babylonu, tedy 539 př. n. l.

²³ „Tak praví Kýros, král perský: Hospodin, Bůh nebes, jenž mi dal všechna království země, mi uložil, abych mu vystavěl chrám v judském Jeruzalémě. Kdokoli mezi vámi patří k jeho lidu, Hospodin, jeho Bůh, buď s ním. Smíte odejít.“

EZDRÁŠ

NOVÝ ZAČÁTEK

Kýrův edikt

PRVNÍHO ROKU PERSKÉHO KRÁLE KÝRA^a se naplnilo Hospodinovo slovo řečené ústy Jeremiáše.^b Hospodin podnítl ducha perského krále Kýra, aby po celé své říši dal rozhlásit slovem i písmem:

²Tak praví Kýros, král perský: Hospodin, Bůh nebes, jenž mi dal všechna království země, mi uložil, abych mu vystavěl dům v judském Jeruzalémě. ³Kdokoli mezi vámi patří k jeho lidu, Bůh buď s ním. Smíte odejít do Jeruzaléma v Judsku a stavět tam dům Hospodinu, Bohu Izraele, Bohu, který je v Jeruzalémě. ⁴Kdokoli z jeho vyhnanců bude potřebovat pomoc k návratu, nechť jej obyvatelé v místě jeho bydliště podpoří stříbrem i zlatem, zbožím a dobytkem spolu s dobrovolnou obětí pro dům Boha, který je v Jeruzalémě.

⁵Představitelé otcovských rodů Judy a Benjamína, stejně jako kněží a levité i všichni, jejichž ducha Hospodin probudil, se tedy vydali stavět Hospodinův chrám v Jeruzalémě. ⁶Všichni z jejich okolí je vybavili stříbrnými a zlatými předměty, zbožím a dobytkem i drahocennostmi a k tomu přidali své dobrovolné oběti.

⁷Sám král Kýros vydal předměty z Hospodinova domu, které Nabukadnezar přinesl z Jeruzaléma^c a které uložil v chrámu svého boha. ⁸Perský král Kýros je svěřil pokladníku Mitredatovi, který je podle seznamu předal judskému knížeti Šešbacarovi.

⁹Zde je jejich výčet:

nádoby zlaté	30
nádoby stříbrné	1 000
síta	29
¹⁰ mísy zlaté	30
mísy stříbrné dvojité	410
nádoby ostatní	1 000.

¹¹Celkem to bylo 5 400 zlatých a stříbrných předmětů. To vše přinesl Šešbacar s sebou, když se vyhnanci vraceli z Babylonu do Jeruzaléma.

První navrátilci

2 Toto jsou krajané, kteří se vrátili ze zajetí v Babylonu, kam byli jako vyhnanci zavlčeni babylonským králem Nabukadnezarem.^d Vrátili se domů do Jeruzaléma a do ostatních měst v Judsku ²pod vedením Zerubábel, Jošuy, Nehemiáše, Serajáše, Reelajáše, Mordechaje, Bilšana, Mispara, Bigvaje, Rechuma a Baany.

^a1 Kýros II. Veliký (559–530 př. n. l.), jeho *první rok* se zde počítá od jeho dobytí Babylonu 539 př. n. l. ^b1 Jer 25:11–14; 29:10–14 (srov. 2. Let 36:22–23) ^c7 2. Král 25:13–17

^d1 2. Král 25:1–12

Toto je soupis izraelského lidu:

³ synové Parošovi	2 172
⁴ synové Šefatiášovi	372
⁵ synové Arachovi	775
⁶ synové Pachat-moábovi, totiž Ješuovi a Joábovi,	2 812
⁷ synové Elamovi	1 254
⁸ synové Zatuovi	945
⁹ synové Zakajovi	760
¹⁰ synové Baniho	642
¹¹ synové Bebajovi	623
¹² synové Azgadovi	1 222
¹³ synové Adonikamovi	666
¹⁴ synové Bigvajovi	2 056
¹⁵ synové Adinovi	454
¹⁶ synové Aterovi, totiž Chizkiášovi,	98
¹⁷ synové Becajovi	323
¹⁸ synové Jorovi	112
¹⁹ synové Chašumovi	223
²⁰ synové Gibarovi	95
²¹ obyvatelé Betléma	123
²² muži z Netofu	56
²³ muži z Anatotu	128
²⁴ obyvatelé Azmavetu	42
²⁵ obyvatelé Kiriati-jearimu, ^a Kefiry a Beerotu	743
²⁶ obyvatelé Rámy a Geby	621
²⁷ muži z Michmasu	122
²⁸ muži z Bet-elu a Aje	223
²⁹ obyvatelé Nebó	52
³⁰ obyvatelé Magbiše	156
³¹ obyvatelé jiného Elamu	1 254
³² obyvatelé Charimu	320
³³ obyvatelé Lodu, Chadidu a Onu	725
³⁴ obyvatelé Jericha	345
³⁵ obyvatelé Senay	3 630.

³⁶Kněží:

synové Jedajášovi z domu Ješuova	973
³⁷ synové Imerovi	1 052
³⁸ synové Pašchurovi	1 247
³⁹ synové Charimovi	1 017.

⁴⁰Levité:

synové Ješuovi, totiž Kadmielovi, ze synů Hodaviášových	74
⁴¹ zpěváci, synové Asafovi	128
⁴² strážníci, synové Šalumovi, Aterovi, Talmonovi, Akubovi, Chatitovi a Šobajovi, celkem	139.

^a25 podle LXX (MT: *Kiriati-arimu*); srov. Neh 7:29

⁴³Chrámoví sluhové:

- synové Cichovi, synové Chasufovi, synové Tabaotovi,
- ⁴⁴synové Kerosovi, synové Siahovi, synové Padonovi,
- ⁴⁵synové Lebanovi, synové Chagabovi, synové Akubovi,
- ⁴⁶synové Chagabovi, synové Šalmajovi, synové Chananovi,
- ⁴⁷synové Gidelovi, synové Gacharovi, synové Reajášovi,
- ⁴⁸synové Recinovi, synové Nekodovi, synové Gazamovi,
- ⁴⁹synové Uzovi, synové Paseachovi, synové Besajovi,
- ⁵⁰synové Asnovi, synové Meunitů, synové Nefusitů,
- ⁵¹synové Bakbukovi, synové Chakufovi, synové Charchurovi,
- ⁵²synové Baclutovi, synové Mechidovi, synové Charšovi,
- ⁵³synové Barkosovi, synové Siserovi, synové Tamachovi,
- ⁵⁴synové Neciachovi, synové Chatifovi.

⁵⁵Synové Šalomounových služebníků:

- synové Sotajovi, synové Soferetovi, synové Perudovi,
- ⁵⁶synové Jaelovi, synové Darkonovi, synové Gidelovi,
- ⁵⁷synové Šefatiášovi, synové Chatilovi, synové Pochereta Cebajimského, synové Amiho.

⁵⁸Chrámových sluhů a synů Šalomounových služebníků celkem 392.

⁵⁹Další přišli z Tel-melachu, z Tel-charši, z Kerubu, Adanu a Imeru, ale nemohli prokázat, že jsou rodem a původem z Izraele:

⁶⁰Synové Delajášovi, Tobiášovi a Nekodovi: 652.

⁶¹Z kněží to byli:

synové Chobajáše, Koce a Barzilaje (který se oženil s jednou z dcer Barzilaje Gileádského a přijal jeho jméno).

⁶²Snažili se najít svůj rodokmen, ale marně, a tak byli z kněžství odsvěceni. ⁶³Guvernér jim proto zakázal jít ze svatostvých věcí, dokud se kněz nepostaví k urim a tumim.^a

⁶⁴Celé shromáždění dohromady čítalo 42 360 osob. ⁶⁵Bylo s nimi také 7 337 otroků a otrokyň a 200 zpěváků a zpěvaček. ⁶⁶Měli 736 koní, 245 mezků, ⁶⁷435 velbloudů a 6 720 oslů.

⁶⁸Když dorazili k Hospodinovu domu v Jeruzalémě, někteří představitelé otcovských rodů věnovali dobrovolné dary pro obnovu Božího chrámu na jeho původním místě. ⁶⁹Do sbírky na toto dílo dali podle svých možností 61 000 drachem^b zlata, 5 000 hriven^c stříbra a 100 kněžských sukní.

⁷⁰Kněží, levitě, někteří z lidu, zpěváci, strážníci a chrámoví sluhové se usadili ve svých městech a ostatní z Izraele zase ve svých městech.

Obnovení oltáře

3 S příchodem sedmého měsíce^d už byli synové Izraele usazeni ve městech. Jako jeden muž se ale shromáždili k Jeruzalému, ²neboť Jošua, syn Jocadakův, se svými bratry kněžími a Zerubábel, syn Šealtielův, se svými bratry začali stavět oltář Bohu Izraele, aby na něm mohli přinášet zápalné oběti, jak je psáno v Zákoně Božího služebníka Mojžíše.^e ³Obnovili oltář

^a63 losy k dotazování na Boží vůli (Exod 28:30; 1.Sam 14:41–42) ^b69 asi 500 kg

^c69 asi 2 900 kg ^d1 září/říjen 538 nebo říjen/listopad 537 př. n. l. ^e2 Deut 12:5–6

na původních základech. Přestože měli obavy z okolních národů, přinesli na něm zápalné oběti Hospodinu, a sice ranní i večerní zápalné oběti.

⁴Slavili také Svátek stánků, jak je psáno.^a Den co den přinášeli předepsané zápalné oběti ⁵a také stálou zápalnou oběť při novoluních a při všech Hospodinových slavnostech, za každého, kdo dobrovolně přinášel oběť Hospodinu. ⁶Zápalné oběti Hospodinu začali přinášet od prvního dne sedmého měsíce, ačkoli Hospodinův chrám ještě neměl ani základy.

Základy chrámu

⁷Podle povolení od krále Kýra pak dali peníze kameníkům a tesařům a za jídlo, pití a olej najali Sidonské a Týrské, aby po moři přivezli cedrové dřevo z Libanonu do Jafy.

⁸Druhého měsíce druhého roku^b po svém příchodu k Božimu domu do Jeruzaléma zahájili Zerubábel, syn Šealtielův, a Jošua, syn Jocadakův, stavbu. Zbytek lidu (kněží, levité i všichni, kdo se vrátili ze zajetí do Jeruzaléma), se k nim připojil a dohledem nad stavbou Hospodinova chrámu pověřili levity starší dvaceti let. ⁹Rízení prací na Božím domě se ujal Jošua se svými syny a bratry, Kadmiel se svými syny (potomky Hodaviášových)^c a potomci Chenadadovi se svými syny a bratry – samí levité.

¹⁰Když stavitelé pokládali základy Hospodinova chrámu, kněží oblečení do slavnostních rouch stáli na svých místech s trubkami stejně jako levité, synové Asafovi, s činely, aby chválili Hospodina podle pokynů izraelského krále Davida. ¹¹Opěvovali Hospodina a vzdávali mu chválu a díky:

„Je tak dobrý!
Jeho láska k Izraeli trvá navěky!“

Když byl položen základ Hospodinova chrámu, všechen lid hlasitě provolával chválu Hospodinu. ¹²Mnozí ze starších kněží, levitů a rodových vůdců, kteří ještě pamatovali původní chrám, hlasitě plakali, když na vlastní oči viděli položení základů tohoto chrámu. Mnozí jiní ale křičeli radostí, ¹³takže zvuk pláče zanikl v radostném křiku. Lid volal hlasitě, až se to rozléhalo široko daleko.

Protivenství

4 Když nepřátelé Judy a Benjamína uslyšeli, že navrátilci staví chrám Hospodinu, Bohu Izraele, ²přišli za Zerubábelem a za představiteli otcovských rodů s návrhem: „Budeme stavět s vámi! Ctíme vašeho Boha stejně jako vy; obětujeme mu od té doby, co nás sem přesídlil asyrský král Esar-chadon.“

³Zerubábel, Jošua a ostatní představitelé izraelských otcovských rodů jim ale odpověděli: „Nemůžete s námi stavět chrám našemu Bohu. Bude-me stavět Hospodinu, Bohu Izraele, sami, jak nám přikázal perský král Kýros.“

⁴Místní se pak snažili Židy od stavby zastrašit a odradit. ⁵Po celou dobu vlády perského krále Kýra^d až do vlády perského krále Dareia^e podpláceli rádce, aby zmařili jejich úmysl.

^a4 Lev 23:33–36; 39–43 ^b8 duben/květen 536 př. n. l. ^c9 podle Ezd 2:40; Neh 7:43 (MT: *Judovými*; varianta téhož jména) ^d5 viz pozn. Ezd 1:1 ^e5 Dareios I. (521–486 př. n. l.)

⁶Když se pak vlády ujal Xerxes,^a hned v jeho nástupním roce bylo na obyvatele Judy a Jeruzaléma podáno udání. ⁷Také za vlády Artaxerxe napsal Bišlam s Mitredatem, Tabelem a ostatními svými společníky dopis perskému králi Artaxerxovi. Byl napsán aramejským písmem a je uveden aramejsky.^b ⁸Kancléř Rechum a písař Šimšaj pak ohledně Jeruzaléma napsali králi Artaxerxovi následující dopis:

⁹Kancléř Rechum, písař Šimšaj a jejich druhové soudci, zmocněnci a další představitelé perských, uruckých, babylonských, súských (to jest elamských) ¹⁰i všech ostatních národů, které veliký a vznešený Ašurbanipal přistěhoval a usadil ve městě Samaří i jinde za Eufратem.

¹¹(Toto je znění dopisu, který mu poslali:)

Králi Artaxerxovi od tvých služebníků za Eufратem.

¹²Oznamujeme králi, že Židé, kteří od tebe dorazili k nám, se usadili v Jeruzalémě a chtějí to zlé a odbojné město znovu vystavět. Začali budovat hradby a už opravili základy. ¹³Oznamujeme králi, že pokud to město bude vystavěno a jeho hradby dokončeny, přestanou odvádět dávky, daně i poplatky, čímž způsobí škodu královské pokladně. ¹⁴Poněvadž jsme však trvale oddáni paláci, nemohli jsme se déle dívat na toto znevažování krále a posíláme králi toto oznámení. ¹⁵Nechť se hledá v archivech tvých otců. Mezi záznamy nalezněš a zvěš, že to město se bouřilo a škodilo všem králům a říším a že v něm od starodávna vznikají povstání a vzpoury. Právě proto bylo to město zbořeno. ¹⁶Oznamujeme králi, že pokud to město bude vystavěno a jeho hradby dokončeny, ztratíš celé své území za Eufратem.

¹⁷Král pak kancléři Rechumovi, písaři Šimšajovi a jejich společníkům v Samaří i jinde za Eufратem poslal tuto odpověď:

Pokoj.

¹⁸Dopisu, který jste mi poslali, byla věnována pozornost a byl mi doslovně přečten. ¹⁹Na můj příkaz bylo zkoumáno a zjištěno, že dotyčné město je od starodávna proti králům odbojné a že v něm vznikají povstání a vzpoury. ²⁰V Jeruzalémě rovněž sídlili mocní králové, kteří panovali po celém kraji za Eufратem a vybírali dávky, daně i poplatky. ²¹Proto vydejte pokyn k zastavení výstavby města, dokud nerozhodnu jinak. ²²Vyvarujte se při tom každé nedbalosti, aby snad králi nevznikla další škoda.

²³Jakmile byl dopis krále Artaxerxe přečten Rechumovi, písaři Šimšajovi a jejich druhům, vyrazili rychle do Jeruzaléma za Židy a násilím je donutili přestat. ²⁴Práce na Božím chrámu v Jeruzalémě se tehdy zastavila až do druhého roku vlády perského krále Dareia.^c

^a6 hebr. *Achašveroš*, perský král (486–465 př. n. l.)
štině ^c24 520 př. n. l.

^b7 text Ezd 4:8–6:18 je v aramej-

Stavba chrámu

5 Ageus prorok a Zachariáš, syn Idův, tehdy prorokovali Židům v Judsku a v Jeruzalémě ve jménu svrchovaného Boha Izraele.^a ²Zerubábel, syn Šealtielův, a Jošua, syn Jocadakův, pak opět začali stavět Boží chrám v Jeruzalémě a Boží proroci byli s nimi a povzbuzovali je.

³Hned nato za nimi přišel Tatenaj, hejtman zaeufratského kraje, a Štar-boznaj se svými společníky a ptali se jich: „Na čí pokyn stavíte ten dům a shromažďujete ten materiál?“ ⁴Ptali se^b jich také na jména stavitelů chrámu. ⁵Boží oko však bdělo nad židovskými stařešiny, a tak je nechali, dokud o tom nebude zpraven Dareios a dokud od něj nepřijde odpověď.

⁶Toto je znění dopisu, který poslal Tatenaj, hejtman zaeufratského kraje, a Štar-boznaj s dalšími úředníky zaeufratského kraje králi Dareiovi.

⁷Poslali mu následující hlášení:

Králi Dareiovi hojný pokoj.

⁸Oznamujeme králi, že jsme přišli do judské provincie k domu velikého Boha. Staví se z tesaných kvádrů a do zdí se vkládají trámy. Pracují pilně a dílo jim roste pod rukama. ⁹Ptali jsme se jejich stařešinů: „Na čí pokyn stavíte ten dům a shromažďujete ten materiál?“ ¹⁰Ptali jsme se jich také na jména, abychom ti je oznámili a mohli připsat jména mužů, kteří jim stojí v čele.

¹¹Odpověděli nám těmito slovy: „Jsme služebníci Boha nebe i země a stavíme chrám, který tu stával už kdysi před lety a který stavěl a dokončil veliký izraelský král. ¹²Když ale potom naši otcové rozhněvali Boha nebes, vydal je do rukou babylonského krále, Chaldejce Nabukadnezara, který ten chrám zbořil a lid vystěhoval do Babylonu. ¹³Babylonský král Kýros pak v prvním roce své vlády nařídil, aby tento Boží dům byl znovu postaven. ¹⁴Zlaté a stříbrné náčiní Božího domu, které kdysi Nabukadnezar odnesl z jeruzalémského chrámu a zanesl do svého chrámu v Babylonu, král Kýros vynesl z babylonského chrámu a dal je muži jménem Šešbacar, kterého jmenoval správcem. ¹⁵Přikázal mu: ‚Vezmi toto náčiní, jdi a slož je v jeruzalémském chrámu. Nechť je Boží dům vystavěn na svém původním místě!‘ ¹⁶Šešbacar tedy přišel a položil základy Božího domu v Jeruzalémě. Od té doby se až dodnes staví a ještě není dokončen.“

¹⁷Nuže, bude-li král ráčit, ať dá vyhledat v babylonském královském archivu, zda král Kýros skutečně nařídil stavbu Božího domu v Jeruzalémě. Nechť nám král potom laskavě sdělí svou vůli v té věci.

Dareiův edikt

6 Král Dareios tedy nařídil, ať jsou prohledány záznamy uložené v babylonské archivní knihovně. ²Až v Ekbataně, hlavním městě médské provincie, se našel svitek obsahující tento záznam:

³Král Kýros v prvním roce své vlády vydal nařízení o Božím domě v Jeruzalémě: Nechť je ten dům vystavěn na místě, kam se

^a1 Ageus 1:1; Zach 1:1

^b4 podle LXX, Syr (MT: *jsme*)

přinášely oběti, a to na původních základech. Nechť je 30 loktů vysoký, 60 loktů dlouhý a 20 loktů široký.^a ⁴Po třech vrstvách tesařských kvádrů nechť následuje vrstva dřeva. Náklady budou hrazeny z královské pokladny. ⁵Zlaté a stříbrné náčiní Božího domu, které Nabukadnezar odnesl z jeruzalémského chrámu a zanesl do Babylonu, bude vráceno. Nechť je odneseno na své místo do chrámu v Jeruzalémě, kde je složité v Božím domě.

⁶Odpověď zněla:

Tatenajovi, hejtmanu zaeufratského kraje, Štar-boznajovi a ostatním úředníkům za Eufratem: Nevměšujte se! ⁷Nerušte práci na Božím domě. Židovský správce a židovští stařešinové nechť budují Boží dům na původním místě.

⁸Tímto nařizuji, abyste židovským stařešinům byli při stavbě Božího domu nápomocni: Náklady nechť jsou jim bezodkladně propláceny z královského majetku, totiž z daní zaeufratského kraje, aby se práce nezdržovala. ⁹Cokoli dalšího bude potřeba – ať byčci, beraní či jehňata k zápalným obětem Bohu nebes, pšenice, sůl, víno či olej – cokoli si budou jeruzalémští kněží přát, nechť jim je denně bez prodlení dodáváno, ¹⁰aby přinášeli Bohu nebes příjemné oběti a modlili se za život krále a jeho synů.

¹¹Dále nařizuji, aby každému, kdo tento výnos poruší, byl z domu vytržen trám, na němž bude vyzdvižen a zbičován; jeho dům ať se pak stane hnojištěm. ¹²Bůh, jehož jméno přebývá v Jeruzalémě, nechť poníží každého krále i lid, který by vztáhl ruku, aby porušil či poškodil tamější dům Boží.

Já, Dareios, vydávám toto nařízení. Budiž provedeno bezodkladně.

Chrást dokončen

¹³Hejtman zaeufratského kraje Tatenaj, Štar-boznaj i ostatní úředníci se tedy bezodkladně zařídili podle dopisu krále Dareia. ¹⁴Židovští stařešinové stavěli a dílo rostlo, jak prorokoval prorok Ageus a Zachariáš, syn Idův. Na pokyn Boha Izraele a na pokyn perských králů Kýra, Dareia a Artaxerxe nakonec stavbu dokončili. ¹⁵Chrást byl dokončen třetího dne měsíce adaru v šestém roce vlády krále Dareia.^b

¹⁶Synové Izraele, kněží, levité i ostatní navrátilci pak Boží chrám šťastně zasvětili. ¹⁷K zasvěcení Božího domu bylo obětováno 100 býků, 200 beránů a 400 jehňat. Jako oběť za hřích celého Izraele bylo obětováno 12 kozlů podle počtu izraelských kmenů. ¹⁸K Boží službě v Jeruzalémě postavili kněze podle jejich tříd a levity podle jejich oddílů, jak je psáno v Knize Mojžíšově.^c

¹⁹Čtrnáctého dne prvního měsíce^d slavili navrátilci Hod beránka. ²⁰Kněží se proto očišťovali a stejně tak levité. Když byli všichni do jednoho čistí, porazili beránka všem navrátilcům, svým bratřím kněžím i sobě. ²¹Beránka jedli synové Izraele navrácení ze zajetí a s nimi každý, kdo se oddělil od nečistoty okolních národů, aby hledal Hospodina, Boha Izraele. ²²Po

^a3 asi 13,5 × 27 × 9 m; podle Syr a 1.Král 6:2 (MT: *Nechť je 60 loktů vysoký a 60 loktů široký*.)

^b15 12. března 515 př. n. l.

^c18 Num 3:5–10

^d19 21. dubna 515 př. n. l.

sedm dní šťastně slavili Svátek nekvašených chlebů, neboť je Hospodin obšťastnil, když jim naklonil srdce asyrského krále, aby je podpořil v práci na Božím chrámu, na domě Boha Izraele.

EZDRÁŠOVA KRONIKA

Učenec znalý Zákona

7 Později, za vlády perského krále Artaxerxe, přišel Ezdráš, syn Serajáše, syna Azariášova, syna Chilkiášova, ²syna Šalumova, syna Sádokova, syna Achitubova, ³syna Amariášova, syna Azariášova, syna Merajotova, ⁴syna Zachariášova, syna Uziho, syna Bukiho, ⁵syna Abišuova, syna Pinchasova, syna Eleazarova, syna prvního velekněze Árona. ⁶Tento Ezdráš přišel z Babylonu. Byl to učenec znalý Zákona Mojžíšova, vydaného od Hospodina, Boha Izraele. Král mu dal, o cokoli požádal, neboť Hospodin, jeho Bůh, nad ním držel svou ruku. ⁷Sedmého roku krále Artaxerxe s ním do Jeruzaléma odešli také další synové Izraele, kněží, levité, zpěváci, strážníci a chrámoví sluhové.

⁸Do Jeruzaléma dorazil v pátém měsíci králova sedmého roku. ⁹Z Babylonu vyšel prvního dne prvního měsíce^a a do Jeruzaléma dorazil prvního dne pátého měsíce,^b neboť jeho Bůh nad ním držel svou laskavou ruku. ¹⁰Ezdráš zasvětil svůj život tomu, aby zkoumal a plnil Hospodinův zákon a aby učil jeho ustanovení a řády v Izraeli.

Artaxerxův edikt

¹¹Toto je znění dopisu, jímž král Artaxerxes vybavil učeného kněze Ezdráše, znalce Hospodinových přikázání a jeho ustanovení pro Izrael:^c

¹²Artaxerxes, král králů, knězi Ezdrášovi, znalci zákona Boha nebes, dokonaly pokoj.

¹³Tímto nařizuji, že každý, kdo v mé říši patří k izraelskému lidu – včetně kněží a levitů – a touží odejít do Jeruzaléma, smí odejít s tebou. ¹⁴Jsi pověřen králem a jeho sedmi rádci, abys dohlédl na Judsko a Jeruzalém podle zákona svého Boha, jenž ti byl svěřen.

¹⁵Stříbro a zlato, které král a jeho rádcové věnovali Bohu Izraele přebývajcímu v Jeruzalémě, doneseš na místo ¹⁶spolu se stříbrem a zlatem, jež získáš kdekoli v babylonské provincii, stejně jako dary, jež na dům svého Boha v Jeruzalémě věnoval jeho lid a kněží.

¹⁷Za tyto prostředky bezodkladně nakoupíš býčky, berany a jehňata jakož i příslušné dary a úlitby a obětuješ je na oltáři vašeho Boha v Jeruzalémě. ¹⁸Se zbytkem stříbra a zlata naložte, jakkoli se svými bratry uznáte za vhodné podle vůle vašeho Boha. ¹⁹Chrámové bohoslužebné náčiní, jež ti bylo svěřeno, však do posledního vrať jeruzalémskému Bohu. ²⁰Cokoli dalšího budeš potřebovat pro dům svého Boha, uhrad' to z královské pokladny.

²¹Já, král Artaxerxes, nařizuji všem pokladníkům za Eufratem: Cokoli od vás vyžádá kněz Ezdráš, znalec zákona Boha nebes, necht' je bezodkladně vykonáno, ²²a to až do 100 talentů^d stříbra,

^a9 8. dubna 458 př. n. l.

^b9 4. srpna 458 př. n. l.

^c11 text Ezd 7:12–26 je v aramej-

štině ^d22 asi 3,4 tuny

100 korů^a pšenice, 100 batů^b vína, 100 batů oleje a soli bez omezení. ²³Každé nařízení Boha nebes ohledně jeho domu nechť je vyplněno přesně, aby královu říši ani jeho syny nestihl jeho hněv. ²⁴Dále se vám oznamuje, že od kněží, levitů, zpěváků, strážných, chrámových sluhů a všech ostatních služebníků Božího domu nejste oprávněni vybírat dávky, daně ani poplatky.

²⁵Ty, Ezdráš, podle moudrosti, kterou ti svěřil tvůj Bůh, ustanov správců a soudců, kteří budou soudit všechny lid za Eufratem. Ti všichni ať znají zákony tvého Boha. Kdo je nezná, toho poučte. ²⁶Kdokoli by zákon tvého Boha a zákon krále neplnil, bude bezodkladně potrestán smrtí nebo vyhnáním, propadnutím majetku nebo žalářem.

²⁷Požehnaná buď Hospodin, Bůh našich otců, že položil králi na srdce, aby zvelebil Hospodinův chrám v Jeruzalémě! ²⁸Svou milostí mi získal přízeň krále, jeho rádců i všech královských velmožů. Protože nade mnou Hospodin, můj Bůh, držel svou ruku, osmělil jsem se shromáždit vůdce Izraele, aby šli se mnou.

Další navrátilci

8 Toto je seznam rodových vůdců a jejich příbuzných, kteří se mnou za vlády krále Artaxerxe odešli z Babylonu:

²Ze synů Pinchasových: Geršom;

ze synů Itamarových: Daniel;

ze synů Davidových: Chatuš, ³syn Šekaniášův;

ze synů Parošových: Zachariáš a s ním 150 zapsaných mužů;

⁴ze synů Pachat-moábových: Eljoenaj, syn Zerachiasův, a s ním 200 mužů;

⁵ze synů Zatuových: ^cŠekaniáš, syn Jachazielův, a s ním 300 mužů;

⁶ze synů Adinových: Ebed, syn Jonatanův, a s ním 50 mužů;

⁷ze synů Elamových: Ješajáš, syn Atalíasův, a s ním 70 mužů;

⁸ze synů Šefatiasůvých: Zebadiáš, syn Michaelův, a s ním 80 mužů;

⁹ze synů Joábových: Obadiáš, syn Jechielův, a s ním 218 mužů;

¹⁰ze synů Baniho: ^dŠelomit, syn Josifiášův, a s ním 160 mužů;

¹¹ze synů Bebajových: Zachariáš, syn Bebajův, a s ním 28 mužů;

¹²ze synů Azgadových: Jochanan, syn Hakatanův, a s ním 110 mužů;

¹³ze synů Adonikamových jmenovitě: Elifelet, Jehiel, Šemajáš a s nimi dalších 60 mužů;

¹⁴ze synů Bigvajových: Utaj a Zabud a s ním 70 mužů.

¹⁵Shromáždil jsem je u ahavského průplavu, kde jsme po tři dny tábořili. Pátral jsem mezi lidem i mezi kněžími po levitech, ale žádné jsem nenašel. ¹⁶Svolal jsem tedy vůdce Eliezera, Ariela, Šemajáše, Elnatana, Jariba, Elnatana, Nátana, Zachariáše a Mešulama spolu s učeným Jojaribem a Elnátanem ¹⁷a poslal jsem je za Idem, představeným levitů v Kasifii. Poučil jsem je, co řící Idovi a jeho bratrům, chrámovým sluhům v Kasifii:

^a22 asi 10 tun ^b22 2 000 l ^c5 podle LXX (*Zatuových* v MT chybí); srov. apokryfní 3.Ezd 8:32 ^d10 podle LXX (*Baniho* v MT chybí); ; srov. apokryfní 3.Ezd 8:36

Ať nám pošlou služebníky pro dům našeho Boha. ¹⁸Náš Bůh nad námi držel svou dobrotivou ruku. Ze synů Machliho, syna Leviho, syna Izraelova, nám poslali Šerebiáše, velmi schopného muže; s jeho syny a bratry jich bylo osmnáct. ¹⁹Ze synů Merariho poslali Chašabiáše a Ješajáše; s jejich bratry a syny jich bylo 20. ²⁰Poslali také některé chrámové sluhy, které David s knížaty ustanovil, aby pomáhali levitům. Chrámových sluhů bylo 220; všichni jsou na jmenném seznamu.

²¹Tehdy jsem tam u průplavu Ahava vyhlásil půst. Pokořovali jsme se před naším Bohem a žádali ho, aby na cestě chránil nás, naše děti i všechnen náš majetek. ²²Styděl jsem se totiž prosit krále o vojsko a jízdu, aby nás na cestě chránili před nepřáteli. Řekli jsme králi: „Náš Bůh dobrotivě drží svou ruku nade všemi, kdo ho hledají, ale jeho síla a hněv je proti všem, kdo ho opouštějí.“ ²³Postili jsme se tedy a prosili za to svého Boha, a vyslyšel nás.

²⁴Potom jsem vybral dvanáct předních kněží: Šerebiáše, Chašabiáše a dalších deset jejich bratrů. ²⁵Navázil jsem jim stříbro, zlato i náčiní, které jako příspěvek na dům našeho Boha věnoval král, jeho rádci a hodnostáři jakož i všechen přítomný Izrael. ²⁶Navázil jsem tedy a svěřil jim do péče:

650 talentů^a stříbra,
100 talentů^b stříbrného náčiní,
100 talentů zlata,

²⁷ 20 zlatých mis za 1 000 dareiků,^c

2 nádoby z jakostní leštěné mosazi vzácné jako zlato.

²⁸Řekl jsem jim: „Jste svatí Hospodinu a rovněž toto náčiní je svaté. Toto zlato a stříbro je dobrovolný dar Hospodinu, Bohu vašich otců. ²⁹Pečlivě je střezte, dokud je v Jeruzalémě neodvážíte předním kněžím, levitům a představitelům izraelských otcovských rodů do komor Hospodinova chrámu.“ ³⁰Tito kněží a levité tedy přijali zodpovědnost za stříbro, zlato i náčiní, jež měli donést do Jeruzaléma, do domu našeho Boha.

³¹Dvanáctého dne prvního měsíce^d jsme se od průplavu Ahava vydali na cestu do Jeruzaléma. Bůh nad námi držel svou ruku a chránil nás na cestě před nepřáteli a lupiči. ³²Po příchodu do Jeruzaléma jsme tři dny odpočívali.

³³Čtvrtého dne bylo zlato, stříbro i náčiní pro dům našeho Boha odváženo a předáno knězi Meremotovi, synu Uriášovu, a Eleazarovi, synu Pinchasovu, za přítomnosti levitů Jozabada, syna Ješuova, a Noadiáše, syna Binuiho. ³⁴Vše bylo spočítáno, zváženo a všechny váhy byly ihned zapsány.

³⁵Když se vyhnanci vrátili ze zajetí, přinesli Bohu Izraele zápalné oběti:

12 býčků za celý Izrael,
96 beranů,
77 jehňat,
12 kozlů jako oběť za hřích.

^a26 asi 22 tun ^b26 asi 3,4 tuny ^c27 asi 8,5 kg zlatých perských mincí

^d31 19. dubna 458 př. n. l.

To vše přinesli jako zápalnou oběť Hospodinu. ³⁶Královským satrapům a zaeufratským hejtmanům předali královské rozkazy, a ti pak lidu i Božímu domu pomáhali.

Smíšená manželství

9 Po tom všem za mnou přišli někteří z představených se slovy: „Izraelský lid, kněží ani levité se neoddělují od okolních národů – Kanaánců, Chetejců, Perizejců, Jebusejců, Amonců, Moábců, Egyptanů a Emorejců. Přejímají jejich ohavnosti a žení sebe i své syny s jejich dcerami. Svaté símě se mísí s okolními národy a vedoucí hodnostáři jdou v té nevěrnosti příkladem!“

³Jak jsem to uslyšel, roztrhl jsem své roucho i plášť a rval si vlasy i vousy. V naprostém zděšení jsem usedl ⁴a zůstal zděšen sedět až do večerní oběti. Všichni, kdo se třesou před slovy Boha Izraele, se kvůli nevěrnosti těch navrátilců shromáždili kolem mě.

⁵Teprve v čas večerní oběti jsem se ze své trýzně vzpamatoval. Stále ještě v roztrženém rouchu a plášti jsem padl na kolena a vzeplal ruce k Hospodinu, svému Bohu, ⁶se slovy:

„Je mi hanba, Bože můj! Stydím se k tobě zvednout tvář, Bože můj! Naše hříchy nám přerostly přes hlavu, naše vina dosáhla k nebi. ⁷Ode dnů našich praotců až dodnes hromadíme svou vinu, a tak jsme pro své hříchy i se svými králi a kněžými byli vydáváni do rukou okolních králů. Až dodnes jsme zakoušeli meč, zajetí, plenění i zjevné zostuzení.

⁸Ted' nám ale Hospodin, náš Bůh, na okamžik daroval milost, takže hrstka z nás vyvázla a směli jsme zakotvit na jeho svatém místě; náš Bůh nám rozjasnil oči a dal nám v našem zotročení maličko pookrát. ⁹I když jsme byli otroci, náš Bůh nás v otroctví neopustil. Milostivě nám naklonil krále Persie a dal nám pookrát, abychom vystavěli dům našeho Boha, obnovili jeho trosky a našli útočiště v Judsku a v Jeruzalémě.

¹⁰Ted' ale, Bože náš, co máme říci po tom všem? Opustili jsme tvá přikázání, ¹¹jež jsi nám vydal skrze své služebníky proroky, kteří říkali: „Země, kterou jdete obsadit, je poskvrněná nečistotou okolních národů, kteří tu zemi naplnili svými špinavými ohavnostmi od jednoho konce až po druhý. ¹²Nevdávejte proto své dcery za jejich syny a své syny neženěte s jejich dcerami. Nikdy neusilujte o mír s nimi ani o jejich prospěch. Jedině tak budete moci užívat darů této země a zanecháte ji svým synům jako věčné dědictví.“^a

¹³Po tom všem, co nás potkalo za naše veliké zločiny a provinění, víme, Bože náš, že jsi nás netrestal, jak bychom za své hříchy zasloužili, ale nechal jsi nás vyvážnout. ¹⁴Jak bychom mohli znovu porušovat tvá přikázání a příznit se s těmito národy páchajícími ohavností? Což by ses na nás nerozhněval a nevyhladil nás do posledního, takže by nikdo nevyvázl a nepřežil?! ¹⁵Hospodine, Bože Izraele, ty jsi spravedlivý. Je nás tu dnes jen hrstka těch, kdo

^a12 Lev 18:24–30; Deut 7:1–6; 23:7; 1.Let 28:8

vyvázli. Stojíme před tebou ve svých vinách, s vědomím, že nic takového před tebou neobstojí.“

Náprava

10 Když Ezdráš ležel před Božím chrámem, modlil se a s pláčem vyznával hříchy, sešlo se k němu veliké množství Izraelců, mužů, žen i dětí a všichni usedavě plakali. ²Tu k Ezdrášovi promluvil Šechaniáš, syn Jechielův ze synů Elamových: „Zradili jsme svého Boha, když jsme se ženili s cizinkami z okolních národů. Přesto však má Izrael ještě naději. ³Zavážeme se teď před naším Bohem, že všechny ty ženy i s jejich dětmi propustíme. Zachováme se, jak nám radíš, pane, ty i ti, kdo se třesou před příkázáním našeho Boha. Ať se stane podle Zákona. ⁴Vstaň a splň svůj úkol, jsme s tebou. Buď silný a jednej!“

⁵Ezdráš tedy vstal a přísahou zavázal přední kněze, levity i všecken Izrael, že se tak zachovají. Teprve když to odpřisáhli, ⁶Ezdráš odešel od Božího chrámu do komory Jochanana, syna Eliašibova. Jak tam odešel, nic nejedl ani nepil, neboť truchlil nad nevěrností navrátilců. ⁷Mezitím rozhlásili po Judsku a v Jeruzalémě, ať se všichni navrátilci shromáždí v Jeruzalémě. ⁸Kdo nepřijde do tří dnů, tomu podle rozhodnutí představených a stařešinů propadne všecken majetek a bude vyloučen se shromáždění navrátilců.

⁹Během tří dnů se všichni muži z Judy a Benjamína sešli do Jeruzaléma. Dvacátého dne devátého měsíce^a všichni seděli na prostranství před Božím chrámem a chvěli se – kvůli té věci i kvůli dešti. ¹⁰Tu povstal kněz Ezdráš a promluvil k nim: „Sňatkem s cizinkami jste se zpronevěřili a rozmnožili jste vinu Izraele. ¹¹Proto teď Hospodinu, Bohu svých otců, přiznejte pravdu. Splňte jeho vůli a oddělte se od okolních národů i od těch cizinek.“

¹²Celé shromáždění odpovědělo hlasitým voláním: „Ano! Musíme udělat, co říkáš. ¹³Je nás tu ale mnoho a je období dešťů. Nemůžeme stát venku. Nedá se to zvládnout za den nebo dva. Té věci se dopustilo příliš mnoho z nás. ¹⁴Ať tedy celé shromáždění zastoupí naši vůdcové. Kdokoli se v našich městech oženil s cizinkami, ať se sem v určený čas dostaví se stařešiny a správci příslušného města, aby se od nás odvrátil hněv našeho Boha, který kvůli této věci vzplál.“

¹⁵Proti byl pouze Jonatan, syn Asaelův, a Jachziáš, syn Tikvy, za podpory levitů Mešulama a Šabataje. ¹⁶Ostatní navrátilci však byli pro. Kněz Ezdráš vybral^b za každý rod představitele otcovských domů, každého jmenovitě, a prvního dne desátého měsíce^c zasedli, aby tu věc vyšetřili. ¹⁷Sňatky všech mužů s cizinkami řešili až do prvního dne prvního měsíce.^d

¹⁸Bylo zjištěno, že s cizinkami se oženili tito muži:

Kněží:

Ze synů Jošuy, syna Jocadakova, a jeho bratrů:

Maasejáš, Eliezer, Jarib, Gedaliáš. ¹⁹(Ti všichni slíbili, že své ženy propustí a na odškodnění své viny obětují berana.)

²⁰Ze synů Imerových: Chanani, Zebadiáš.

^a9 19. prosince 458 př. n. l.

^b16 podle LXX a Syr (MT: *byl vybrán*)

^c16 29. prosince

458 př. n. l. ^d17 27. března 457 př. n. l.

²¹ Ze synů Charimových: Maasejáš, Eliáš, Šemajáš, Jechiel, Uziáš.

²² Ze synů Pašchurových: Eljoenaj, Maasejáš, Izmael, Netanel, Jozabad, Elasa.

²³ Levité:

Jozabad, Šimei, Kelajáš (čili Kelíta), Petachíáš, Juda, Eliezer.

²⁴ Zpěváci: Eliašib.

Chrámová stráž: Šalum, Telem, Uri.

²⁵ Ostatní Izrael:

Ze synů Parošových: Ramiáš, Jiziáš, Malkiáš, Mijamin, Eleazar, Malkiáš, Benajáš.

²⁶ Ze synů Elamových: Mataniáš, Zachariáš, Jechiel, Abdi, Jeremot, Eliáš.

²⁷ Ze synů Zatuových: Eljoenaj, Eliašib, Mataniáš, Jeremot, Zabad, Aziza.

²⁸ Ze synů Bebaiových: Jochanan, Chananiáš, Zabaj, Atlaj.

²⁹ Ze synů Baniho: Mešulam, Maluch, Adajáš, Jašub, Šeal, Jeramot.

³⁰ Ze synů Pachat-moábových: Adna, Kelal, Benajáš, Maasejáš, Mataniáš, Becaleel, Binui, Menaše.

³¹ Ze synů Charimových: Eliezer, Jišiáš, Malkiáš, Šemajáš, Šimeon, ³²Benjamín, Maluch, Šemariáš.

³³ Ze synů Chašumových: Matenaj, Matata, Zabad, Elifelet, Jeremaj, Menaše, Šimei.

³⁴ Ze synů Baniho: Maadaj, Abram, Uel, ³⁵Benajáš, Bediáš, Keluhu, ³⁶Vaniáš, Meremot, Eliašib, ³⁷Mataniáš, Matenaj, Jaasaj.

³⁸ Ze synů Binuiho: ^aŠimei, ³⁹Šelemiáš, Nátan, Adajáš, ⁴⁰Machnad-baj, Šasaj, Šaraj, ⁴¹Azarel, Šelemiáš, Šemariáš, ⁴²Šalum, Amariáš, Josef.

⁴³ Ze synů Nebových: Jehiel, Matitiáš, Zabad, Zebina, Jadaj, Joel, Benajáš.

⁴⁴ Ti všichni se oženili s cizinkami a někteří s nimi měli i děti.

^a38 podle LXX (MT: *Bani a Binui*)

NEHEMIÁŠ

OBNOVA JERUZALÉMA

Modlitba královského číšníka

SLOVA NEHEMIÁŠE, syna Chakaliášova.

¹V měsíci kislev dvacátého roku^a jsem byl v královském paláci v Súsách. ²Tehdy přišel Chanani, jeden z mých bratří, s dalšími muži z Judska, a tak jsem se zeptal na pozůstatek Židů, kteří unikli vystěhování, a na Jeruzalém. ³Odpověděli mi: „Pozůstali, kteří unikli vystěhování, jsou v tom kraji ve veliké bídě a potupě. Hradby Jeruzaléma jsou pobořeny a brány spáleny.“

⁴Jakmile jsem ta slova uslyšel, usedl jsem a celé dny plakal a naříkal. Postil jsem se a modlil se k Bohu nebes ⁵těmito slovy:

„Ach, Bože nebes, Bože veliký a hrozný, jenž zachovááš smlouvu a milosrdenství těm, kdo tě milují a dodržují tvá přikázání, ⁶nakloň mi prosím své ucho! Upři své oči k modlitbě svého služebníka, kterou se před tebou modlím dnem i nocí za tvé služebníky, syny Izraele! Vyznávám hříchy synů Izraele, jimiž jsme proti tobě zhřešili; i já a můj otcovský dům jsme zhřešili! ⁷Zachovali jsme se k tobě hrozně – nedodrželi jsme přikázání, pravidla a zákony, jež jsi vydal svému služebníku Mojžíšovi.

⁸Vzpomeň si prosím na slovo, jež jsi dal svému služebníku Mojžíšovi: „Budete-li mi nevěrní, rozptýlím vás mezi národy. ⁹Pokud se ale ke mně navrátíte a budete zachovávat a plnit má přikázání, pak i kdybyste byli zahrnání na sám konec světa, i odtamtud vás shromáždím a přivedu na místo, jež jsem si vyvolil za příbytek pro své jméno.“¹⁰Vždyť to jsou tví služebníci, tvůj lid, který jsi vykoupil svou velikou mocí a silnou paží!

¹¹Ach, Pane, nakloň prosím své ucho k modlitbě svého služebníka i k modlitbě svých služebníků, kteří s potěšením ctí tvé jméno. Dej, ať tvůj služebník dnes uspěje a dojde slitování u toho člověka.“

Byl jsem totiž královským číšníkem.

Vyslán do Jeruzaléma

2 V měsíci nisanu dvacátého roku Artaxerxova^c jsem obsluhoval krále. Když jsem králi nosil víno, nikdy jsem před ním nebyval zasmušilý. ²Proto se mě král zeptal: „Proč se tváříš ztrápeně? Nejsi přece nemocný. Asi tě něco tíží.“

Ve velikém úleku ³jsem králi odpověděl: „Král nechť žije navěky! Jak nemám mít ztrápenou tvář, když město, v němž jsou hroby mých předků, je rozbořeno a jeho brány zničil oheň.“

⁴„Co tedy žádáš?“ zeptal se král.

^a1 začátek zimy 446 př. n. l. (20. rok vlády Artaxerxe I.)
4:25–29; 28:64; 30:1–5

^c1 jaro 445 př. n. l.

^b9 Lev 26:33–45; Deut

Modlil jsem se tedy k Bohu nebes⁵ a odpověděl jsem králi takto: „Kdyby král ráčil a prokázal svému služebníku laskavost, pošli mě do Judska, do města, v němž jsou hroby mých předků, abych ho znovu vystavěl.“

⁶Král, po boku s chotí, se mě zeptal: „Jak dlouho tvá cesta potrvá? Kdy se vrátíš?“ Když jsem mu udal dobu, král se rozhodl, že mě vyšle.

⁷„Kdyby král ráčil,“ řekl jsem ještě králi, „mohl bych dostat doporučující listy pro místodržící za Eufратem, aby mi zajistili bezpečný průchod do Judska? ⁸Mohl bych dostat také dopis pro Asafa, královského lesmistra, aby mi poskytl trámové dříví na brány chrámové pevnosti, na městské hradby a na dům, kde bych bydlel?“ A král svolil, neboť můj Bůh nade mnou držel svou laskavou ruku.

⁹Když jsem přišel k zaeufratským místodržícím, předal jsem jim královské listy. Král se mnou poslal vojenské velitele a jízdu. ¹⁰Jakmile se to doslechli Sanbalat Choronský a úředník Tobiaš Amonsý, popadla je strašná zlost, že přišli lidé, kteří se snaží o dobro synů Izraele.

Pojďme stavět

¹¹Tak jsem dorazil do Jeruzaléma. Když jsem tam pobyl tři dny, ¹²vstal jsem v noci a vzal s sebou jen několik mužů. Nikomu jsem neřekl, co mi můj Bůh položil na srdce, abych vykonal pro Jeruzalém. Ani zvířata jsem nevzal kromě toho, na němž jsem jel sám. ¹³Tu noc jsem se vydal Údolní branou kolem Dračího pramene a k Hnojné bráně. Přitom jsem prohlížel pobožené jeruzalémské hradby a brány poničené ohněm. ¹⁴Došel jsem ke Studniční bráně a až ke Královskému rybníku, tam už ale zvíře pode mnou nemělo kudy projít. ¹⁵Pokračoval jsem tedy vzhůru do noci podél potoka a prohlížel hradby. Pak jsem se obrátil zpět, prošel Údolní branou a vrátil se.

¹⁶Hodnostáři netušili, kde jsem byl a co jsem dělal, neboť jsem do té doby Židům nic neprozradil, a to ani kněžím, knížatům, hodnostářům ani jiným úředníkům. ¹⁷Teď jsem jim ale řekl: „Samí vidíte, jak bídne na tom jsme. Jeruzalém je zpustošený a jeho brány spálené. Pojďme znovu vystavět jeruzalémské hradby, ať skončí naše potupa!“ ¹⁸Potom jsem jim vyprávěl, jak nade mnou můj Bůh držel svou laskavou ruku a jaká slova ke mně pronesl král.

„Pojďme stavět!“ řekli na to a sebrali odvahu k tomu dobrému dílu.

¹⁹Když se to doslechli Sanbalat Choronský, úředník Tobiaš Amonsý a Gešem Arabský, začali se nám posmívat. Uráželi nás: „Co to tam provádíte za věci? Chcete se protivit králi?“

²⁰„Bůh nebes nám pomůže,“ odpověděl jsem jim na to. „My jsme jeho služebníci a začali jsme stavět. Vy ale v Jeruzalémě nemáte žádný podíl, právo ani nárok!“

Obnova hradeb

3 Velekněz Eliašib se svými bratry kněžími se dal do práce a postavili Ovčí bránu. Upevnili trámy a osadili vrata. Pokračovali dál k věži Mea, a když ji zasvětili, postupovali až k věži Chananel. ²Vedle nich stavěli muži z Jericha a vedle nich Zakur, syn Imriho.

³Rybnou bránu stavěli synové Senaovi. Upevnili trámy a osadili vrata, zámky a závory. ⁴Vedle nich opravoval Meremot, syn Uriáše, syna Kocova. Vedle nich opravoval Mešulam, syn Berechiáše, syna Mešežabelova. Vedle nich opravoval Sádok, syn Baanův. ⁵Vedle nich opravovali muži z Tekoje, urození mezi nimi ale nesklonili šíji k práci pro svého Pána.

⁶Ješanskou bránu opravovali Jojada, syn Paseachův, a Mešulam, syn Besodiášův. Upevnili trámy a osadili vrata, zámky a závory. ⁷Vedle nich opravoval Melatiáš Gibeonský a Jadon Meronotský, muži z Gibeonu a z Micpy, kde bylo sídlo zaeufratského místodržitele. ⁸Vedle něj opravoval zlatník Uziel, syn Charhajášův, a vedle něj mastičkář Chananiáš. Opevňovali Jeruzalém až k Široké hradbě. ⁹Vedle nich opravoval Refajáš, syn Churův, správce poloviny jeruzalémského okresu. ¹⁰Vedle nich opravoval Jedajáš, syn Charumafův, naproti svému domu. Vedle něj opravoval Chatuš, syn Chašabnejášův. ¹¹Další část včetně Pecné věže opravoval Malkiáš, syn Charimův, a Chašub, syn Pachat-moábův. ¹²Vedle nich opravoval se svými dcerami Šalum, syn Lochešův, správce poloviny jeruzalémského okresu.

¹³Údolní bránu opravoval Chanun a obyvatelé Zanoachu. Když ji vystavěli, osadili vrata, zámky a závory; opravili také na tisíc loktů^a hradby až k Hnojné bráně.

¹⁴Hnojnou bránu opravil Malkiáš, syn Rechabův, správce okresu Betkerem. Když ji vystavěl, osadil vrata, zámky a závory.

¹⁵Studniční bránu opravoval Šalun, syn Kol-chozeho, správce okresu Micpa. Když ji postavil a zastřešil, osadil vrata, zámky a závory. Opravil také hradbu u rybníka Šelach poblíž Královské zahrady až ke schodům dolů z Města Davidova. ¹⁶Za ním opravoval Nehemiáš, syn Azbukův, správce poloviny okresu Bet-cur; skončil naproti Davidovu hřbitovu až u vodní nádrže a Domu hrdinů.

¹⁷Za ním opravovali levité: Rechum, syn Baniho; vedle něj opravoval za svůj okres Chašabiáš, správce poloviny okresu Keíla; ¹⁸za nimi opravovali jejich bratři vedení Binuim,^b synem Chenadadovým, správcem poloviny okresu Keíla. ¹⁹Vedle něj Ezer, syn Ješuův, správce Micpy, opravoval další část od stupňů ke zbrojnici až do rohu hradby. ²⁰Za ním Baruch, syn Zabajův, horlivě opravoval další část od rohu hradby ke vchodu do domu nejvyššího kněze Eliašiba. ²¹Za ním Meremot, syn Uriáše, syna Kocova, opravoval další část od vchodu do Eliašibova domu až po místo, kde dům končil.

²²Za ním opravovali kněží z blízkého okolí. ²³Za nimi opravovali naproti svým domům Benjamín a Chašub. Za nimi opravoval u svého domu Azariáš, syn Maasejáše, syna Ananiášova. ²⁴Za ním opravoval další část Binui, syn Chenadadův, od Azariášova domu až k baště v rohu hradby. ²⁵Palal, syn Uzajův, opravoval naproti rohové baště a horní věži vysunuté před královským palácem u strážního nádvoří. Za ním opravoval Pedajáš, syn

^a13 asi 450 m ^b18 podle dvou hebr. rukopisů, LXX, Syr (MT: *Bavajem*); srov. v. 24

Parošův. ²⁶Chrámoví sluhové bydlící na Ofelu opravovali na východě naproti Vodní bráně a předsunuté věži. ²⁷Další část za ním opravovali Tekojští naproti velké předsunuté věži až ke zdi Ofelu.

²⁸Od Koňské brány vzhůru opravovali zeď kněží, každý naproti svému domu. ²⁹Za nimi opravoval naproti svému domu Sádok, syn Imerův. Za ním opravoval Šemajáš, syn Šekaniášův, strážce východní brány. ³⁰Další část za ním opravoval Chananiáš, syn Šelemiášův, a Chanun, šestý syn Calafův. Za ním opravoval Mešulam, syn Berechiášův. ³¹Za ním opravoval naproti své komoře zlatník Malkiáš až k budově chrámových sluhů a kupců naproti Strážné bráně a až k rohové terase. ³²Od rohové terasy k Ovčí bráně opravovali zlatníci a kupci.

Nepřátelské úklady

³³Jakmile se Sanbalat doslechl, že stavíme hradby, rozhněval se, přímo zuřil, a začal Židy urážet. ³⁴„Co to ti bídní Židé provádějí?“ vykřikoval před svými soukmenovci a před samařským vojskem. „Chtějí opevňovat?! Chtějí obětovat? Chtějí to dnes dodělat? Chtějí křísit z prachu ty ohořelé sutiny?“

³⁵Tobiáš Amonský, který mu stál po boku, řekl: „Jen ať klidně stavějí. Ta jejich kamenná zeď spadne, jen co po ní liška přeběhne!“

³⁶Slyš, Bože náš, jak námi pohrdají, a obrať tu pohanu na jejich hlavu! Ať se sami stanou kořistí v zemi vyhnanství. ³⁷Nepřikrývej jejich hanebnosti, jejich hříchy ať nejsou před tebou smazány, neboť brojili proti stavitelům.

³⁸A tak jsme stavěli hradby. Už byly z poloviny zaceleny a lid pracoval celým srdcem.

4 Když se Sanbalat a Tobiáš spolu s Araby, Amonci a Ašdoďany doslechli, že obnovené hradby Jeruzaléma rostou do výšky a že to, co bylo po-bořeno, se začíná zacelovat, nesmírně je to rozhněvalo. ²Ti všichni se společně spikli, že vytáhnou do boje proti Jeruzalému a vyvolají nepokoj. ³Modlili jsme se tedy ke svému Bohu a na obranu proti nim jsme ve dne i v noci stavěli stráž.

⁴Tehdy se v Judsku začalo říkat: „Ubývá síla nosit, sutin je příliš; ty hradby nezvládneme postavit.“ ⁵Naši nepřatelé si říkali: „Než si něčeho všimnou, než se rozhlédnou, vpadneme mezi ně. Pobijeme je a dílo se zastaví.“ ⁶Kdykoli přicházeli Židé bydlící v jejich sousedství, desetkrát nám vykládali: „Kam se obrátíte, odevšad jdou na vás.“

⁷Proto jsem dole za hradbami a na otevřená místa rozestavil lid podle jejich rodů s meči, kopími a luky. ⁸Po obhlídce jsem knížatům, hodnostářům a ostatním z lidu řekl: „Nebojte se jich! Pamatujte na Pána velikého a hrozného. Bojujte za své bratry, syny a dcery, za své ženy a své domy!“

⁹Když se naši nepřatelé dozvěděli, že o jejich plánech víme a že je Bůh zmařil, mohli jsme se všichni vrátit ke hradbám, každý ke svému dílu. ¹⁰Od toho dne polovina mých mužů pracovala na díle a druhá polovina

byla ve zbroji. Velitelé s kopími, štíty, luky a pancíři střežili celý rod Judův, ¹¹který stavěl hradby. Nosiči jednou rukou přenášeli stavební náklad a druhou svírali zbraň. ¹²Všichni, kdo pracovali na stavbě, byli po boku opásáni mečem a vedle mě stál trubač na beraní roh.

¹³Řekl jsem totiž knížatům, hodnostářům a ostatním z lidu: „Dílo je veliké a rozsáhlé a my jsme na hradbách od sebe daleko. ¹⁴Kdekoli uslyšíte troubení rohu, tam se sebehněte. Bůh bude bojovat za nás!“

¹⁵Pracovali jsme tedy na díle a polovina třímala kopí od svítání, až dokud nevyšly hvězdy. ¹⁶Tehdy jsem řekl lidu: „Všichni ať přespávají se svými mládenci v Jeruzalémě, aby mohli v noci hlídat a ve dne pracovat.“ ¹⁷Já ani mí bratři a mládenci a strážníci, kteří mě provázeli, jsme se nesvlékali a neodkládali zbraň ani u vody.

Odíráte své bratry!

5 Prostí lidé a zvláště ženy tehdy velmi naříkali na své židovské bratry. ²Jedni říkali: „Máme tolik synů a dcer, že za ně pořizujeme obilí, abychom měli co jíst a přežili.“ ³Jiní říkali: „Musíme svá pole, vinice i domy dávat do zástavy, abychom v tom hladu pořídili obilí.“ ⁴Další říkali: „Musíme si půjčovat peníze na královskou daň z našich polí a vinic. ⁵Nejsme snad stejní jako naši bratři? Nejsou naše děti jako jejich děti?! Vždyť budeme muset prodat své syny a dcery do otroctví! Některé z našich dcer už jsou v porobě a my jsme bezmocní; vždyť naše pole a vinice už nám nepatří.“

⁶Když jsem uslyšel jejich křik a jejich slova, velmi mě to rozhněvalo. ⁷Rozhodl jsem se, že to knížatům a hodnostářům vytknu. „Vy všichni odíráte své bratry!“ řekl jsem jim a svolal kvůli nim veřejné shromáždění. ⁸Tam jsem jim řekl: „Kdykoli jsme mohli, vykoupili jsme své židovské bratry, kteří se museli prodat pohanům. A vy jim teď své bratry prodáváte, aby je zase prodali nám?!“ Nato zmlkli a neměli co říci.

⁹„Co děláte, není správné,“ pokračoval jsem. „Nemáte raději žít v bázni před naším Bohem, aby nás nepřátelské národy neměly proč hanět? ¹⁰I já se svými bratry a mládenci jsem jim půjčil peníze a obilí. Nechme už toho odírání! ¹¹Vraťte jim ještě dnes jejich pole, vinice, olivy a domy a také úrok z peněz, z obilí, vína i oleje, za který jim půjčujete!“

¹²„Všechno vrátíme,“ odpověděli na to. „Už od nich nebudeme nic požadovat. Uděláme, jak říkáš.“

Svolal jsem tedy kněze a zavázal knížata i hodnostáře přísahou, že se tak zachovají. ¹³Pak jsem vytřásl kapsu svého pláště a prohlásil: „Každého, kdo nedodrží své slovo, ať Bůh takto vytřeše z jeho domu i z jeho vlastnictví. Takto ať zůstane vytřesen a prázdný.“

Celé shromáždění na to odpovědělo: „Amen,“ a chválili Hospodina. Lid se pak zachoval podle tohoto slova.

¹⁴Celých těch dvanáct let ode dne, kdy jsem byl jmenován místodržícím v Judsku, od dvacátého do dvaatřicátého roku krále Artaxerxe, jsem se svými bratry nepobíral místodržitelské dávky. ¹⁵Všichni místodržící přede mnou přitom od lidu vymáhali denní dávku 40 šekelů stříbra^b na jídlo a víno. Také jejich mládenci lid utiskovali. Já jsem ale z úcty k Bohu nic takového nedělal. ¹⁶Osobně jsem pomáhal s opravou hradeb. Neskupovali

^a14 445–433 př. n. l.

^b15 asi 460 g

jsme pozemky, naopak, všichni mí muži se zapojili do díla. ¹⁷U mého stolu sedávalo 150 židovských hodnostářů a k tomu všichni návštěvníci z okolních národů. ¹⁸Každý den se na můj účet podával jeden býk, šest vybraných ovcí a množství drůbeže. Každých deset dní se podávala hojnost veškerého vína. Přesto jsem ale nepožadoval místodržitelské dávky, protože lid tížily jiné povinnosti.

¹⁹Pamatuj na mě, Bože můj, v dobrém. Pamatuj na vše, co jsem pro tento lid vykonal.

Další úklady

6 Když se Sanbalat, Tobiaš, Arab Gešem a ostatní naši nepřátelé dozvěděli, že jsme dostavěli hradby a že v nich nezůstala jediná trhlina (ačkoli tou dobou jsem ještě brány neosadil vraty), ²tehdy mi Sanbalat s Gešemem poslali vzkaz: „Pojď, setkáme se v některé vesnici na pláni Ono.“ Zamýšleli mi totiž provést něco zlého.

³Vyslal jsem k nim posly s odpovědí: „Pracuji na velikém díle. Nemohu se uvolnit. Proč bych měl to dílo zpozdit, když bych ho opustil a sešel k vám?“

⁴Podobné vzkazy mi posílali čtyřikrát a já jsem jim podobně odpovídal.

⁵Když mi Sanbalat posílal takový vzkaz popáté, jeho služebník měl s sebou otevřený dopis. ⁶V něm stálo:

„Mezi národy se proslýchá a Gešem to potvrzuje, že s Židy plánuješ vzpouru. Proto stavíš ty hradby. Podle těch zpráv prý chceš být jejich králem. ⁷Dokonce jsi ustanovil proroky, aby o tobě v Jeruzalémě hlásali: ‚Judsko má krále!‘ Král se o tom všem určitě dozví, proto přijď a poradíme se spolu.“

⁸Vzkázal jsem mu toto: „Nic z toho, o čem mluvíš, se neděje. Jen sis to vymyslel.“ ⁹Ti všichni se nás snažili zastrašit. Mysleli si, že ochabneme a necháme dílo nedokončené, ale já jsem se modlil: „Dej mi sílu!“

¹⁰Když jsem vešel do domu Šemajáše, syna Delajáše, syna Mehetabelova, byl zaražený a řekl mi: „Pojďme se sejít v Božím domě, uvnitř v chrámě. Chrámové dveře musíme zavřít. Chtějí tě totiž zavraždit. V noci tě přijdou zavraždit!“

¹¹„Člověk jako já by měl utíkat?“ řekl jsem na to. „A copak někdo jako já může jít do svatyně a přežít? Nepůjdu tam.“ ¹²Poznal jsem totiž, že ho neposlal Bůh. Takhle mi prorokoval, protože mu zaplatil Tobiaš a Sanbalat. ¹³Zaplatili mu, abych se polekal, poslechl ho a zhřešil. Tak bych jim dal příležitost k pomlouvám, aby očernili mé jméno.

¹⁴Pamatuj, Bože můj, na Tobiaše a Sanbalata i na jejich činy. Pamatuj také na prorokyni Noadiu a na další proroky, kteří mě chtěli zastrašit.

Hradby dokončeny

¹⁵Hradby byly dokončeny během dvaapadesáti dnů, pětadvacátého dne měsíce elul.^a ¹⁶Když se to doslechli všichni naši nepřatelé ve všech okolních národech, byli zděšeni a zdceni. Poznali, že to dílo pochází od našeho Boha.

¹⁷Mezi judskou šlechtou a Tobíášem celou tu dobu odcházelo a přicházelo množství dopisů. ¹⁸Mnozí v Judsku s ním byli spojeni přísahou, protože byl zetěm Šekaniáše, syna Arachova, a jeho syn Jochanan si vzal dceru Mešulama, syna Berechiášova. ¹⁹Vychvalovali ho přede mnou a donášeli mu na mě. Tobíáš pak psal dopisy, aby mě zastrašil.

7 Když byly hradby dostavěny a osadil jsem vrata, byli ustanoveni strážní, zpěváci a levité. ²Velení nad Jeruzalémem jsem svěřil svému bratru Chananimu a veliteli pevnosti Chananiášovi, což byl důvěryhodný muž, jenž měl více Boží bázně než kdo jiný. ³Řekl jsem jim: „Ať jeruzalémské brány nezůstávají během poledního odpočinku otevřené. Ti, kdo konají službu, ať vrata zavřou a zajistí. Obyvatelé Jeruzaléma pak ať drží hlídky; každý ať hlídá naproti svému domu.“

Osídlení Jeruzaléma

⁴Město bylo prostorné a veliké, ale obyvatel v něm bylo málo a chyběly obnovené domy. ⁵Můj Bůh mi proto položil na srdce, abych shromáždil urozené, hodnostáře i prostý lid k rodovému soupisu. Nalezl jsem rodopis prvních navrátilců a v něm bylo zapsáno následující:^b

⁶Toto jsou krajané, kteří se vrátili ze zajetí, kam byli jako vyhnanci zavlčeni babylonským králem Nabukadnezarem.^c Vrátili se domů do Jeruzaléma a do ostatních měst v Judsku ⁷pod vedením Zerubábel, Jošuy, Nehemiáše, Azariáše, Raamiáše, Nachmaniho, Mordechaje, Bilšana, Mispereta, Bigvaje, Nechuma a Baany.

Toto je soupis izraelského lidu:

⁸ synové Parošovi	2 172
⁹ synové Šefatiášovi	372
¹⁰ synové Arachovi	652
¹¹ synové Pachat-moábovi, totiž Ješuovi a Joábovi,	2 818
¹² synové Elamovi	1 254
¹³ synové Zatuovi	845
¹⁴ synové Zakajovi	760
¹⁵ synové Binuiho	648
¹⁶ synové Bebahovi	628
¹⁷ synové Azgadovi	2 322
¹⁸ synové Adonikamovi	667
¹⁹ synové Bigvajovi	2 067
²⁰ synové Adinovi	655
²¹ synové Aterovi, totiž Chizkiášovi,	98
²² synové Chašumovi	328
²³ synové Becajovi	324
²⁴ synové Charifovi	112

^a15 2. října 445 př. n. l.

^b5 Neh 7:6–73 = Ezd 2:1–70

^c6 2. Král 25:1–12

²⁵ obyvatelé Gibeonu	95
²⁶ muži z Betléma a Netofu	188
²⁷ muži z Anatotu	128
²⁸ muži z Bet-azmavetu	42
²⁹ muži z Kiriát-jearimu, Kefiry a Beerotu	743
³⁰ muži z Rámy a Geby	621
³¹ muži z Michmasu	122
³² muži z Bet-elu a Aje	123
³³ muži z Nebó ^a	52
³⁴ obyvatelé jiného Elamu	1 254
³⁵ obyvatelé Charimu	320
³⁶ obyvatelé Jericha	345
³⁷ obyvatelé Lodu, Chadidu a Onu	721
³⁸ obyvatelé Senay	3 930.
 ³⁹ Kněží:	
synové Jedajášovi z domu Ješuova	973
⁴⁰ synové Imerovi	1 052
⁴¹ synové Pašchurovi	1 247
⁴² synové Charimovi	1 017.
 ⁴³ Levité:	
synové Ješuovi, totiž Kadmielovi, ze synů Hodevjášových	74
⁴⁴ zpěváci, synové Asafovi	148
⁴⁵ strážníci, synové Šalumovi, Aterovi, Talmonovi, Akubovi, Chatitovi a Šobajovi	138.
 ⁴⁶ Chrámoví sluhové:	
synové Cichovi, synové Chasufovi, synové Tabaotovi,	
⁴⁷ synové Kerosovi, synové Siaovi, synové Fadonovi,	
⁴⁸ synové Lebanovi, synové Chagabovi, synové Šalmajovi,	
⁴⁹ synové Chananovi, synové Gidelovi, synové Gacharovi,	
⁵⁰ synové Reajovi, synové Recinovi, synové Nekodovi,	
⁵¹ synové Gazamovi, synové Uzovi, synové Paseachovi,	
⁵² synové Besajovi, synové Meunitů, synové Nefuššitů,	
⁵³ synové Bakkukovi, synové Chakufovi, synové Charchurovi,	
⁵⁴ synové Baclitovi, synové Mechidovi, synové Charšovi,	
⁵⁵ synové Barkosovi, synové Siseroi, synové Tamachovi,	
⁵⁶ synové Neciachovi, synové Chatifovi.	
 ⁵⁷ Synové Šalomounových služebníků:	
synové Sotajovi, synové Soferetovi, synové Peridovi,	
⁵⁸ synové Jaelovi, synové Darkonovi, synové Gidelovi,	
⁵⁹ synové Šefatiášovi, synové Chatilovi,	
synové Pochereta Cebajimského, synové Amona;	
⁶⁰ Chrámových sluhů a potomků Šalomounových služebníků bylo celkem	392.

^a33 podle LXX, Syr a Ezd 2:29 (MT: *jiného Nebó*)

⁶¹Další přišli z Tel-melachu, z Tel-charši, z Kerubu, Adonu a Imeru, ale nemohli prokázat, že jsou rodem a původem z Izraele:

⁶²Synové Delajášovi, Tobiášovi a Nekodovi: 642.

⁶³Z kněží pak:

synové Chobajáše, Koce a Barzilaje (který se oženil s jednou z dcer Barzilaje Gileádského a přijal jejich jméno).

⁶⁴Snažili se najít svůj rodokmen, ale marně, a tak byli z kněžství odsvěceni. ⁶⁵Guvernér jim proto zakázal jíst ze svatých věcí, dokud se kněz nepostaví k urim a tumim.^a

⁶⁶Celé shromáždění dohromady čítalo 42 360 osob. ⁶⁷Bylo s nimi také 7 337 otroků a otrokyň a 245 zpěváků a zpěvaček. ⁶⁸Měli 736 koní, 245 mezků, ^b ⁶⁹435 velbloudů a 6 720 oslů.

⁷⁰Někteří vůdcové otcovských rodů přispěli na dílo. Guvernér daroval do pokladnice 1 000 drachem^c zlata, 50 mis a 530 kněžských sukní. ⁷¹Ostatní vůdcové otcovských rodů darovali do pokladnice díla 20 000 drachem^d zlata a 2 200 hřiven^e stříbra. ⁷²Zbytek lidu daroval 20 000 drachem zlata, 2 000 hřiven^f stříbra a 67 kněžských sukní.

⁷³Kněží, levité, strážníci, zpěváci, někteří z lidu, chrámoví sluhové a všichni Izrael se usadili ve svých městech.

OBNOVA BOHOSLUŽBY

Čtení Zákona

S příchodem sedmého měsíce už synové Izraele bydleli ve svých městech. **8** Tehdy se všichni lidé jako jeden muž shromáždili na prostranství před Vodní bránou a žádali učeného Ezdráše, aby přinesl Knihu Mojžíšova zákona, který Hospodin přikázal Izraeli.

²Tohoto prvního dne sedmého měsíce^g tedy kněz Ezdráš přinesl Zákon před shromážděné muže, ženy a vůbec každého, kdo mohl slyšenému rozumět. ³Četl z něj na prostranství u Vodní brány od svítání až do poledne všem mužům i ženám, každému, kdo mohl rozumět. Všichni lidé pozorně naslouchali Knize Zákona.

⁴Učenec Ezdráš stál na dřevěném podiu zvlášť k tomu zhotoveném. Vpravo od něj stál Matitiáš, Šema, Anajáš, Uriáš, Chilkiáš, Maasejáš, vlevo Pedajáš, Mišael, Malkiáš, Chašum, Chašbadana, Zachariáš a Mešulam. ⁵Ezdráš otevřel knihu před očima všech (stál totiž výše než všichni lidé), a jakmile ji otevřel, všichni lidé povstali. ⁶Ezdráš pak dobrořečil Hospodinu, velikému Bohu, a všichni lidé zvedli ruce a odpovídali: „Amen, amen!“ Padli před Hospodinem na kolena a klaněli se mu tváří k zemi.

⁷Když se lid znovu postavil, levité Ješua, Bani, Šerebiáš, Jamin, Akub, Šabetaj, Hodiáš, Maasejáš, Kelita, Azariáš, Jozabad, Chanan a Pelajáš vysvětlovali lidu Zákon. ⁸Četli v Knize Božího zákona, vykládali a objasňovali smysl, aby tomu, co se čte, bylo rozumět.

^a65 losy k dotazování na Boží vůli (Exod 28:30; 1.Sam 14:41–42) ^b68 podle někt.

hebr. rukopisů a Ezd 2:66 (v MT verš chybí) ^c70 asi 8,5 kg ^d71 asi 170 kg (též ve v. 72) ^e71 asi 1,2 tuny ^f72 asi 1,1 tuny ^g2. 8. října 445 př. n. l.

⁹Když lid uslyšel slova Zákona, všichni plakali. Guvernér Nehemiáš jim proto s učeným knězem Ezdrášem a s levity, kteří vyučovali lid, říkal: „Netruchlete a neplačte, vždyť dnes je svátek Hospodina, vašeho Boha!“
¹⁰Jděte,“ řekl jim, „jezte a pijte lahodné věci a dělte se s těmi, kdo nemají nic připraveno. Dnes je svátek našeho Pána. Netrapte se, vždyť Hospodinova radost je vaše síla!“

¹¹Podobně lid těšili také levité: „Přestaňte. Dnes je svátek, netrapte se.“

¹²A tak šli všichni jíst a pít a dělit se s ostatními. Nesmírně se radovali, protože porozuměli slovům, která slyšeli číst.

¹³Druhého dne se všichni rodoví vůdcové lidu s kněžími a levity shromáždili k učenému Ezdrášovi, aby lépe porozuměli slovům Zákona.

¹⁴V Zákoně, který Hospodin přikázal skrze Mojžíše, našli zapsáno, že synové Izraele mají sedmého měsíce slavit Svátek stánků a bydlet v přístřeškách.
¹⁵Proto po všech svých městech i v Jeruzalémě rozhlásili tuto zprávu: „Vyjděte do hor a přineste ratolesti z ušlechtilých i planých oliv, z myrt, palem a listnatých stromů a postavte si přístřešky, jak je předepsáno.“^b

¹⁶Lidé tedy šli, přinesli větve a všichni si postavili přístřešky – na střechách, na dvorcích, na nádvořích Božího chrámu i na prostranstvích u Vodné a Efraimské brány.
¹⁷Celé shromáždění navrátilců ze zajetí si postavilo stánky a bydlelo v nich. Do toho dne synové Izraele nic takového nedělali už od dob Jozuy, syna Nunova. Byla to obrovská radost.
¹⁸Každý den od začátku slavnosti až do konce se četlo z Knihy Božího zákona. Sedm dní slavili svátek a osmý den měli sváteční shromáždění, jak je předepsáno.^c

Kající modlitba

9 Čtyřiačtyřicátého dne téhož měsíce^d se synové Izraele shromáždili k postu, zahalení pytlovinou a posypání hlínou.
²Ti, kdo byli izraelského původu, se tehdy oddělili ode všech cizozemců. Stáli a vyznávali své hříchy i nepravosti svých předků.
³Čtvrt dne četli vestoje z Knihy zákona Hospodina, svého Boha, a dalšího čtvrt dne vyznávali a klaněli se Hospodinu, svému Bohu.
⁴Na levitských stupních stál Ješua, Binui,^e Kadmiel, Šebaniáš, Buni, Šerebiáš, Bani a Kenani a hlasitě volali k Hospodinu, svému Bohu.

⁵Levitě Ješua, Kadmiel, Bani, Chašabnejáš, Šerebiáš, Hodiáš, Šebaniáš a Petachiáš pak zvolali: „Vstaňte a dobrořečte Hospodinu, svému Bohu:

Požehnaný jsi, Hospodine, Bože náš,^f od věků až na věky! Tvé slavné jméno ať je požehnané, nad všechno požehnání i chválu vyvýšené.
⁶Ty sám jsi Hospodin, ty jsi nebe učinil, nebesa nebes i všechny jejich zástupy, zemi i se vším, co je na ní, všechna moře i se vším, co je v nich. Ty sám všemu dáváš život, tobě se klaní zástup nebeský!

⁷Ty jsi Hospodin, Bůh, který vybral Abrama, z chaldejského Uru jej vyvedl a dal mu jméno Abraham.
⁸Když jsi poznal, že je ti v srdci věrný, uzavřel jsi s ním smlouvu o zemi Kanaánců, Chetejců,

^a9 míněn *Den troubení* (Lev 23:24; Num 29:1) ^b15 Lev 23:39–43; Deut 16:13–15

^c18 Num 29:12–38 ^d1 31. října 445 př. n. l. (po skončení *Slavnosti stánků*)

^e4 podle Neh 10:10 (MT: *Bani*) ^f5 část věty v MT chybí; doplněno podle 1. Let 16:36; 29:10; Žalm 41:14; 106:48

Emorejců, Perizejců, Jebusejců a Girgašejců a sice, že tu zemi dáš jeho semeni. A své slovo jsi splnil, neboť jsi spravedlivý.

⁹Viděl jsi trápení našich otců v Egyptě, u Rudého moře jsi slyšel jejich křik. ¹⁰Seslal jsi divy a zázraky na faraona, na jeho dvořany i na všechny jeho lid, neboť jsi věděl, jak je krutě trápili. Získal sis jméno, jaké dodnes máš. ¹¹Moře jsi před nimi rozdělil, prostředkem moře prošli po souši. Jejich pronásledovatele jsi však smetl do hlubin; jako kámen v těch mocných vodách zmizeli! ¹²Ve dne jsi je vodil sloupem oblakovým, v noci pak sloupem ohnivým svítils jim na cestu, po které měli jít.

¹³Na horu Sinaj jsi sestoupil, z nebe jsi s nimi promlouval. Dal jsi jim poutivá pravidla a spravedlivé zákony, dobrá nařízení a příkazy. ¹⁴Dal jsi jim poznat svou svatou sobotu, skrze svého služebníka Mojžíše jsi jim vydal příkazy, nařízení a zákony. ¹⁵Chléb z nebe jsi jim dal, když hladověli, a když žíznil, vyvedl jsi vodu ze skály. Řekl jsi jim, ať jdou obsadit zemi, o níž jsi přísahal, že jim ji dáš.

¹⁶Oni však se svými otci pyšně zatvrdili šíji a odmítli poslouchat tvé příkazy. ¹⁷Odmítli poslouchat, nepomysleli na divy, které jsi pro ně vykonal. Zatvrdili šíji, zvolili si vůdce, aby se ve vzpouře vrátili do poroby! Ty jsi ale Bůh odpuštění, milostivý a soucitný, nesmírně trpělivý a velmi laskavý.^a Neopustil jsi je, ¹⁸když si odlili tele a řekli: ‚To je tvůj Bůh, který tě vyvedl z Egypta.‘ Jak velice se rouhali!

¹⁹Ty jsi je ale ve svém nesmírném slitování nenechal samotné tehdy na poušti. Oblakový sloup je nikdy neopouštěl, ve dne je vodil po cestě; ohnivý sloup byl s nimi v noci, svítil jim na cestu, po které měli jít. ²⁰Svého laskavého Ducha jsi jim udělil, aby je učil. Jejich ústům jsi neodepřel svou manu, dal jsi jim vodu, když žíznil. ²¹Čtyřicet let ses o ně na poušti staral; nic jim nechybělo, oděv nechátral, nohy neotekly.

²²Vydal jsi jim království a národy, každý kout jsi jim přidělil. Získali zemi Sichona, krále Chešbonu, i zemi Oga, krále Bášanu. ²³Rozmnožil jsi jejich syny jako hvězdy na nebi a uvedl jsi je do země, o níž jsi řekl jejich otcům, ať ji obsadí. ²⁴Synové pak do té země vešli a obsadili ji; Kanaánce, kteří tam bydleli, jsi před nimi porazil. Do rukou jsi jim vydal krále i národy země, takže s nimi naložili podle libosti. ²⁵Dobyli hrazená města i úrodnou zemi, obsadili domy plné cenností, už vykopané studny, vinice, olivy i ovocné sady. Jedli až do sytosti, tukem se obalili, s rozkoší užívali tvé velké dobroty.

²⁶Tehdy se vzbouřili, tobě se postavili, tvůj Zákon zahodili za hlavu! Tvé proroky vraždili, když je vyzývali, aby se k tobě vrátili.

^a17 Exod 34:6–7

Jak velice se rouhali! ²⁷Vydával jsi je proto krutým nepřátelům, a tehdy k tobě volali v dobách soužení. Tys je pak vyslyšel z nebe v nesmírném slitování, dával jsi jim zachránce z rukou nepřátel. ²⁸Když si však vydechli, znovu tě popouzeli, a proto jsi je nechával v područí nepřátel. Když potom k tobě volali znovu, tys je vyslyšel z nebe v nesmírném slitování a vždy znovu jsi je zachránil.

²⁹Varoval jsi je, ať se vrátí k tvému Zákonu, oni však zpychli a nechtěli poslouchat tvé příkazy. Provinili se proti tvým řádům, z nichž ten, kdo je plní, bude žít. Zády se obraceli, zatvrzovali šíji, slyšet nechtěli. ³⁰Tolik let ses s nimi trpělivě vláčel! Svým Duchem jsi je varoval skrze proroky, když ale přesto odmítali slyšet, vydal jsi je národům světa do rukou. ³¹V nesmírném slitování jsi ale s nimi neskoncoval, neopustil jsi je, neboť jsi Bůh milostivý a soucitný.

³²A tak, Bože náš, Bože veliký, mocný a hrozný, zachovávající smlouvu a milosrdenství, nepovažuj za nicotné všechny ty útrapy, které nás potkaly – naše krále i hodnostáře, naše kněze i proroky, naše otce i všechen lid. Od doby asyrských králů až dodnes ³³jsi byl spravedlivý ve všem, co nás postihlo. Ty jednáš věrně, to my jsme se provinili ³⁴i naši králové, hodnostáři, kněží a otcové. Tvůj Zákon neplnili, nedbali na tvé příkazy ani na výstrahy, jimiž jsi je varoval. ³⁵Když ještě měli své království a hojnost tvé dobroty, kterou jsi jim prokazoval, když ještě měli tu širou, úrodnou zemi, kterou jsi jim dal, nesloužili ti a od svých zlých skutků se nechtěli odvrátit.

³⁶A hle, dnes jsme otroci v zemi, kterou jsi daroval našim otcům, aby jedli její plody a užívali její dobroty – v té zemi jsme dnes otroci! ³⁷Její hojná úroda připadá králům, jimž jsi nás pro naše hříchy podmanil. S námi i s naším dobytkem dělají, co se jim zlíbí – ocitli jsme se ve velkém soužení!“

Smlouva poslušnosti

10 „Kvůli tomu všemu teď sepisujeme závaznou smlouvu stvrzenou pečeti našich hodnostářů, levitů a kněží.“

²Svou pečeť připojili:

Guvernér Nehemiáš, syn Chakaliášův.

Cidkiáš, ³Serajáš, Azariáš, Jeremiáš,

⁴Pašchur, Amariáš, Malkiáš,

⁵Chatuš, Šebaniáš, Maluk,

⁶Charim, Meremot, Obadiáš,

⁷Daniel, Gineton, Baruch,

⁸Mešulam, Abiáš, Mijamin,

⁹Maaziáš, Bilgaj a Šemajáš.

To byli kněží.

¹⁰Levité:

Ješua, syn Azaniášův, Binui ze synů Chenadadových, Kadmiel

¹¹a jejich bratři:

Šebaniáš, Hodiáš, Kelíta, Pelajáš, Chanan,

¹²Míka, Rechob, Chašabiáš,

¹³Zakur, Šerebiáš, Šebaniáš,

¹⁴Hodiáš, Bani a Beninu.

¹⁵Vůdcové lidu:

Paroš, Pachat-moáb, Elam, Zatu, Bani,

¹⁶Buni, Azgad, Bebaj,

¹⁷Adoniáš, Bigvaj, Adin,

¹⁸Ater, Chizkiáš, Azur,

¹⁹Hodiáš, Chašum, Becaj,

²⁰Charif, Anatot, Nebaj,

²¹Magpiaš, Mešulam, Chezir,

²²Mešezabel, Sádok, Jadua,

²³Pelatiáš, Chanan, Anajáš,

²⁴Hošea, Chananiáš, Chašub,

²⁵Haločeš, Pilcha, Šobek,

²⁶Rechum, Chašabna, Maasejáš,

²⁷Achiáš, Chanan, Anan,

²⁸Maluk, Charim a Baana.

²⁹Také ostatní z lidu, kněží, levité, strážníci, zpěváci, chrámoví sluhové a každý, kdo se oddělil od okolních národů pro Boží zákon, jejich ženy, synové a dcery, každý, kdo byl schopen rozumět, ³⁰ti všichni se připojovali ke svým urozeným bratrům a skládali přísězný slib, že budou žít podle Božího zákona, vydaného skrze Božího služebníka Mojžíše. Slibovali, že budou dodržovat a plnit všechna přikázání Hospodina, našeho Pána, i jeho zákony a pravidla:

³¹„Nebudeme vdávat své dcery do cizích národů a s jejich dcerami nebudeme ženit své syny.

³²Když k nám z okolních národů přivezou zboží nebo obilí, aby je prodávali v den odpočinku, nebudeme je kupovat v sobotu ani ve svátek. Sedmého roku ustaneme a zrušíme každý dluh.

³³Zavazujeme se odevzdávat třetinu šekelu^a ročně na dílo Božího domu: ³⁴na chleby předložení, na pravidelné oběti moučné i zápalné o sobotách, novoluních a slavnostech, na svaté dary, na smírní oběti za hříchy Izraele a na veškeré dílo při domě našeho Boha.

³⁵Dávky dřeva pro chrám našeho Boha si rozdělujeme losem. Kněží, levité i lid je budou přinášet každoročně podle svých otcovských rodů v určený čas, aby na oltáři Hospodina, našeho Boha, plál oheň, jak je psáno v Zákoně.^b

^a33 asi 4 g ^b35 Lev 6:5

³⁶Zavazujeme se každoročně přinášet do Hospodinova domu své prvotiny z půdy a z veškerého ovoce všech stromů. ³⁷Jak je psáno v Zákoně, budeme přinášet prvorozené ze svých synů i ze svého dobytka, ze svého skotu i bravu do domu našeho Boha ke kněžím sloužícím v jeho domě.^a ³⁸Prvotiny ze svého těsta a ze svých obět-ních příspěvků, z ovoce všech stromů, z vína i oleje budeme přiná-
šet kněžím do komor v domě našeho Boha.

Levitům budeme přinášet desátek ze svých pozemků a oni bu-
dou vybírat desátky ve všech městech, kde pracujeme. ³⁹Při vybí-
rání desátků s nimi bude kněz, syn Áronův, a levité pak přinesou
desátek z desátků do domu našeho Boha, do komor ve skladu.

⁴⁰Synové Izraele včetně synů Leviho budou přinášet tyto obět-ní
příspěvky z obilí, vína a oleje do komor, kde je uloženo náčiní sva-
tiny a kde jsou i sloužící kněží, strážní a zpěváci.

Dům svého Boha nebudeme zanedbávat.“

Osídlování Jeruzaléma

11 Vůdcové lidu se usadili v Jeruzalémě. Ostatní lid losoval: každého
desátého vybrali, aby bydlel ve svatém městě Jeruzalémě, a zbylých
devět zůstalo v ostatních městech. ²Lidé žehnali všem, kdo se sami na-
bídli, že budou bydlet v Jeruzalémě.

³Toto jsou přední obyvatelé provincie, kteří se usadili v Jeruzalémě.
V judských městech přebýval každý na svém majetku, ve vlastních mės-
tečkách, Izrael, kněží, levité, chrámoví sluhové i synové služebníků
Šalomounových. ⁴Někteří ze synů Judy a Benjamína se ale usadili v Jeru-
zalémě.

Ze synů Judy:

Atajáš, syn Uziáš, syna Zachariáše, syna Amariáše, syna Šefa-
tiáše, syna Mahlalelova ze synů Perecových, ⁵a Maasejáš, syn
Baruka, syna Kol-chozeho, syna Chazajáše, syna Adajáše, syna
Jojariba, syna Zachariáše, syna Šilonského. ⁶Ze synů Perecových
bydlelo v Jeruzalémě celkem 468 udatných mužů.

⁷Ze synů Benjamínových:

Salu, syn Mešulama, syna Joedova, syna Pedajášova, syna Kola-
jášova, syna Maasejášova, syna Itielova, syna Ješajášova. ⁸Po něm
Gabaj a Salaj, tedy 928 mužů. ⁹Jejich velitelem byl Joel, syn Zikriho.
Druhým velitelem města byl Juda, syn Senuy.

¹⁰Z kněží:

Jedajáš, syn Jojaribův, Jakin, ¹¹Sarajáš, syn Chilkiáše, syna Me-
šulamova, syna Sádokova, syna Merajotova, syna Achitubova,
správce Božího chrámu. ¹²Dále 822 jejich bratrů, konajících službu
v chrámu. Dále Adajáš, syn Jerochamův, syna Pelaliášova, syna
Amciho, syna Zachariášova, syna Pašchurova, syna Malkiášova,
¹³a 242 jeho bratrů, vůdců otcovských rodů. Dále Amašaj, syn Aza-
rela, syna Achzajova, syna Mešilemotova, syna Imerova. ¹⁴S ním^b

^a37 Exod 13:2; Lev 27:26–27; Num 18:15–16

^b14 podle LXX (MT: s nimi)

bylo 128 jeho bratrů, udatných hrdinů. Jejich velitelem byl Zabdiel, syn Gedolimův.

¹⁵Z levitů:

Šemajáš, syn Chašuba, syna Azrikamova, syna Chašabiášova, syna Buniho. ¹⁶Dva z předních levitů Šabetaj a Jozabad, zodpovědní za vnější záležitosti Božího chrámu. ¹⁷Vedoucí levita Mataniáš, syn Míky, syna Zabdiho, syna Asafova, který zahajoval chvály modlitbou. Dále Bakbukiáš, druhý po něm, a Abda, syn Šamuy, syna Galalova, syna Jedutunova. ¹⁸Celkem bylo ve svatém městě 284 levitů.

¹⁹Strážní:

Akub, Talmon a 172 jejich bratrů, strážců bran.

²⁰Ostatní Izraelci, kněží a levité bydleli každý na svém vlastnictví ve všech judských městech.

²¹Chrámoví sluhové pod vedením Cichy a Gišpy bydleli na Ofelu.

²²Levitě v Jeruzalémě byli pod vedením Uziho, syna Baniho, syna Chašabiášova, syna Mataniášova, syna Míkova ze synů Asafových, což byli zpěváci zodpovědní za službu Božího chrámu. ²³Platil pro ně královský výnos určující den po dni, co mají zpěváci dělat.

²⁴Petachiáš, syn Mešežabelův ze synů Zeracha, syna Judova, byl k ruce králi ve všech záležitostech lidu.

²⁵Pokud jde o venkovské usedlosti, synové Judovi bydleli v Kiriatarbě a jejich vesnicích, v Dibonu a jeho vesnicích, v Jekabceelu a jeho usedlostech, ²⁶v Ješuovi, Moladě, Bet-peletu, ²⁷Chacaršualu, v Beeršebě a jejich vesnicích, ²⁸v Ciklagu, v Mekoně a jejich vesnicích, ²⁹v Enrimonu, Coreji, Jarmutu, ³⁰Zanoachu, v Adulamu a jeho usedlostech, v Lachiši a jeho polnostech, v Azece a jejich vesnicích. Sídili od Beeršeby až k údolí Hinom.

³¹Synové Benjamínovi byli v Gebě, Michmasu, Aji, v Betelu a jeho vesnicích, ³²v Anatotu, Nobu, Ananji, ³³v Chacoru, Rámě, Gitajimu, ³⁴v Chadidu, Ceboimu, Nebalatu, ³⁵v Lodu, Onu a v údolí řemeslníků. ³⁶K Benjamínovi byly přičleněny také některé levitské oddíly z Judy.

Kněží a levité

12 Toto jsou kněží a levité, kteří se navrátili se Zerubábelem, synem Šealtielovým a s Jošuou:^a

Serajáš, Jeremiáš, Ezdráš, ²Amariáš, Maluk, Chatuš, ³Šekaniáš, Rechum, Meremot, ⁴Ido, Gineton, ^bAbiáš, ⁵Mijamin, Mahadiáš, Bilga, ⁶Šemajáš a Jojarib, Jedajáš, ⁷Salu, Amok, Chilkiáš, Jedajáš – to jsou přední kněží a jejich bratři za dnů Jošuoých.

⁸Dále levité: Ješua, Binui, Kadmiel, Šerebiáš, Juda, Mataniáš. Ten se svými bratry odpovídal za písňě díkůvzdání. ⁹Jejich bratři Bakbukiáš a Uni během služeb stáli naproti nim.

^a1 Ezd 2:1–2

^b4 podle řady hebr. rukopisů a Vul (MT: *Ginetoy*); srov. v. 16

- ¹⁰ Jošua zplodil Joakima,
Joakim zplodil Eliašiba,
Eliašib zplodil Jojadu,
¹¹ Jojada zplodil Jonatana,
Jonatan zplodil Jaduu.

¹²Toto byli vůdcové kněžských otcovských rodů za dnů Joakimových:

- v Serajášově rodu Merajáš,
v Jeremiášově rodu Chananiáš,
¹³ v Ezdrášově rodu Mešulam,
v Amariášově rodu Jochanan,
¹⁴ v Melukiho rodu Jonatan,
v Šekaniášově^a rodu Josef,
¹⁵ v Charimově rodu Adna,
v Meremotově^b rodu Chelkaj,
¹⁶ v Idoově rodu Zachariáš,
v Ginetonově rodu Mešulam,
¹⁷ v Abiášově rodu Zikri,
v Minjaminově rodu,^c
v Moadiášově rodu Piltaj,
¹⁸ v Bilgově rodu Šamua,
v Šemajášově rodu Jonatan,
¹⁹ v Jojaribově rodu Matenaj,
v Jedahiašově rodu Uzi,
²⁰ v Salajově rodu Kalaj,
v Amokově rodu Eber,
²¹ v Chilkiašově rodu Chašabiáš,
v Jedahiašově rodu Netanel.

²²Levitě za dnů Eliašiba, Jojady, Jochanana a Jaduy v čele otcovských rodů jakož i kněží byli zapsáni během kralování Dareia Perského. ²³Vůdcové levitských otcovských rodů jsou zapsáni v Knize letopisů až do doby Jochanana, syna Eliašibova.

²⁴Přední levitě: Chašabiáš, Šerebiáš, Ješua, syn Kadmielův, a jejich bratři, kteří podle příkazu Davida, muže Božího, měli chválit a vzdávat díky naproti nim střídavě sbor po sboru.

²⁵Mataniáš i Bakbukiáš, Obadiáš, Mešulam, Talmon i Akub drželi stráž při branách a hlídky při skladech v branách. ²⁶Ti působili za dnů Joakima, syna Jošua, syna Jocadakova, a za dnů místodržitele Nehemiáše a učeního kněze Ezdráše.

Zasvěcení hradeb

²⁷Když se posvěcovaly hradby Jeruzaléma, byli vyhledáni levitě ze všech míst, kde bydleli, a byli přivedeni do Jeruzaléma, aby radostně oslavovali zasvěcení hradeb zpěvy díky a hraním na činely, lry a citery. ²⁸Zpěváci byli shromážděni ze širokého okolí Jeruzaléma – z netofských usedlostí, ²⁹z Bet-gilgalu a z okolí Geby a Azmavetu. Zpěváci si totiž vystavěli usedlosti v okolí Jeruzaléma. ³⁰Kněží a levitě se očistili a očistili také lid, brány a hradby.

^a14 podle řady hebr. rukopisů, někt. rukopisů LXX, Syr (MT: *Šebaniášově*); srov. v. 3

^b15 podle někt. rukopisů LXX (MT: *Merajotově*); srov. v. 3 ^c17 jméno vůdce v textu chybí

³¹Judské hodnostáře jsem vyvedl na hradby a postavil dva velké děkovné průvody. Průvod na jih mířil po hradbách ke Hnojné bráně. ³²Šel s nimi Hošajáš a polovina judských hodnostářů, ³³Azariáš, Ezdráš a Mešulam, ³⁴Juda, Benjamín, Šemajáš a Jeremiáš. ³⁵Z kněžských synů s trubkami tu byl Zachariáš, syn Jonatana, syna Šemajášova, syna Mataniášova, syna Mikajášova, syna Zakurova, syna Asafova; ³⁶a rovněž jeho bratři Šemajáš, Azarel, Milalaj, Gilalaj, Mahaj, Netanel, Juda a Chanani s hudebními nástroji Davida, muže Božího. V čele průvodu šel učenec Ezdráš. ³⁷Prošli Studniční bránou naproti nim, stoupali po schodech Města Davidova vzhůru ke hradbám, podél Davidova paláce a na východ k Vodní bráně.

³⁸Druhý děkovný průvod šel opačným směrem. Šel jsem s ním i já s polovinou lidu: po hradbě směrem k Pecné věži a až k Široké hradbě, ³⁹podél Efraimovy brány přes Ješanskou bránu, přes Rybnou bránu, věž Chananel, věž Mea až k Ovčí bráně. Zastavili jsme u Strážní brány.

⁴⁰Oba děkovné průvody stanuly na nádvoří Božího chrámu, také já a se mnou polovina hodnostářů ⁴¹a rovněž kněží: Eliakim, Maasejáš, Minjamín, Míka, Eljoenaj, Zachariáš a Chananiáš s trubkami, ⁴²dále Maasejáš, Šemajáš, Eleazar, Uzi, Jochanan, Malkiáš, Elam a Ezer. Zpěváci pozvedli hlas, vedení Jizrachiašem. ⁴³Toho dne se obětovaly velké oběti a všichni se radovali, neboť je Bůh rozveselil velikou radostí. Radovaly se i ženy a děti a jeruzalémské veselí se rozléhalo široko daleko.

Chrámové odvody

⁴⁴Toho dne byli ustanoveni muži zodpovědní za komory, pokladnice, obětiny, prvotiny a desátky, aby shromažďovali zákonné příděly obecních polností pro kněze a levity. Všechn Juda se radoval z toho, že kněží a levité byli postaveni do služby. ⁴⁵Ti konali službu svému Bohu a dbali na očišťování podle příkazů Davida a jeho syna Šalomouna stejně jako zpěváci a strážní. ⁴⁶(Již dávno, za dnů Davidových a Asafových, totiž byli ustanoveni vedoucí zpěváků, chval a díkůvzdání Bohu.) ⁴⁷Všechn Izrael tedy za dnů Zerubábel a Nehemiáše odevzdával příspěvky na zpěváky a strážné, jak bylo stanoveno den po dni. Také levitům zasvěcovali odvody a levité zasvěcovali odvody synům Áronovým.

13 Onoho dne se veřejně předčítalo z Knihy Mojžíšovy. Našlo se tam zapsáno: „Do Božího shromáždění nesmí vejít nikdo z Amonců ani z Moábců, ²protože synům Izraele nevyšli naproti s chlebem a vodou. Namísto toho si najali Balaáma, aby je proklel. Náš Bůh ale obrátil kletbu v požehnání.“ ³Jakmile ten zákon uslyšeli, vyloučili z Izraele všechny, kdo se mezi ně přimísili.

⁴Ještě předtím se ale kněz Eliašib, přidělený ke komorám chrámu našeho Boha, spřiznil s Tobiašem ⁵a poskytl mu velikou komoru, kde předtím ukládali obětiny, kadidlo, nádoby a desátky z obilí, vína i oleje, předepsaného pro levity, zpěváky a strážné, jakož i obětiny pro kněze.

⁶V té době jsem nebyl v Jeruzalémě, protože jsem ve dvaatřicátém roce^b babylonského krále Artaxerxe musel odcestovat ke králi. Potom jsem krále znovu požádal o svolení ⁷a vrátil se do Jeruzaléma. Tehdy jsem se dozvěděl, jakou špatnost Eliašib provedl, když Tobiašovi poskytl komoru na nádvoří

^a2 Deut 23:4–6 ^b6 433 př. n. l.

Božího chrámu. ⁸Nesmírně rozhněván jsem všechny Tobiašovy rodinné věci vyházel ven z komory. ⁹Pak jsem nařídil komory očistit a nechal tam nanosit věci Božího domu, obětiny a kadidlo.

¹⁰Také jsem zjistil, že se neodváděly příděly pro levity, takže se všichni levité i zpěváci konající bohoslužbu uchýlili ke svým polím. ¹¹Vytkl jsem to hodnostářům. „Jak to že je zanedbáván Boží dům?“ ptal jsem se. Povolal jsem je tedy zpět a poslal je na jejich místa. ¹²Všechnen judský lid pak přinášel do pokladnic desátky z obilí, vína i oleje.

¹³Pokladnice jsem svěřil knězi Šelemiášovi, písaři Sádokovi a levitovi Pedajášovi a k ruce jsem jim dal Chanana, syna Zakurova, syna Mataniášova. Byli spolehliví lidé, a tak dostali za úkol rozdělovat příděly svým bratřím.

¹⁴Pamatuj za to na mě, Bože můj, a nevymaž mou oddanost, kterou jsem prokazoval domu svého Boha a jeho službám!

Další reformy

¹⁵V těch dnech jsem v Judsku viděl, jak v sobotu šlapou vinný lis, jak snášejí obilí na hromady, nakládají na osly a převážejí do Jeruzaléma víno, hrozny, fíky a všemožné náklady. Ještě téhož sobotního dne, kdy ty potraviny prodávali, jsem je varoval. ¹⁶Zdržovali se tam také Tyrané a přivázeli ryby a všemožné zboží, které v sobotu prodávali Židům přímo v Jeruzalémě.

¹⁷Vytýkal jsem to judské šlechtě. „Co to děláte za špatnost?!“ ptal jsem se jich. „Vždyť znesvěcujete sobotu! ¹⁸Právě tohle dělali vaši otcové, a náš Bůh pak na nás a na toto město dopustil všechno to zlo! Když poskvřínujete sobotu, znovu rozněcujete jeho hněv proti Izraeli!“ ¹⁹Když se tedy v jeruzalémských branách začínalo šerit před sobotou, přikázal jsem, ať zavrou vrata. Zakázal jsem je otevírat, dokud neskončí sobota. Do bran jsem postavil některé ze svých mužů, aby se v sobotu nemohl přivážet náklad. ²⁰Jednou nebo dvakrát museli obchodníci a prodavači veškerého zboží přenocovat venku před Jeruzalémem. ²¹Já jsem je ale varoval. „Co tady nocujete před hradbami?“ říkal jsem jim. „Ještě jednou, a vztáhnou na vás ruku!“ Od té doby už v sobotu nechodili. ²²Levitům jsem nařídil, aby se očistili a přišli hlídat brány, aby sobotní den zůstal svatý.

I za to na mě pamatuj, Bože můj, a ve své veliké lásce se slituj nade mnou.

²³V té době jsem také viděl, jak si Židé berou ženy z Ašdodu a také Amonky a Moábky. ²⁴Jejich děti místo židovsky mluvily napůl ašdodsky anebo jazyky ostatních národů.

²⁵Vytýkal jsem jim to, zlořečil jim, některé muže jsem i bil a rval jim vlasy. Zapřísahal jsem je při Bohu: „Nedávejte své dcery jejich synům a nežeňte své syny ani sebe s jejich dcerami!“ ²⁶Copak právě kvůli nim nezhrěšil izraelský král Šalomoun?! Mezi tolika národy nebylo krále jako on – Boží miláček, jehož Bůh učinil králem celého Izraele. I jeho zavedly cizí ženy do hříchu.“ ²⁷Co teprve vás? Je neslýchané, abyste prováděli takovou hanebnost, zrazovali našeho Boha a ženili se s cizinkami!“

²⁸Jeden ze synů Jojady, syna velekněze Eliašiba, byl zetěm Sanbalata Choronského. Proto jsem ho vykázal ze své blízkosti.

²⁹Pamatuj na ně, Bože můj, že poskvrnili kněžství a smlouvu kněžskou i levitskou.

³⁰Tak jsem je očistil ode všeho cizího. Stanovil jsem kněžské i levitské služby, každému jeho úkol. ³¹Určil jsem také pravidelné dávky dřeva a prvotin.

Pamatuj na mě, Bože můj, v dobrém.

ESTER

Králova slavnost

STALO SE TO ZA DNŮ KRÁLE XERXE,^a toho Xerxe, jenž kraloval nad sto sedmadvaceti provinciemi od Indie až po Habeš. ²Xerxes toho času trůnil v královském sídelním paláci v Súsách. ³Tehdy, třetího roku své vlády, uspořádal slavnost pro všechny své velmože a dvořany, mocné Peršany a Médy jakož i přítomné hodnostáře a představitele provincií. ⁴Po dlouhých sto osmdesát dnů vystavoval na odív bohatství a slávu své říše, přepych a nádheru svého majestátu.

⁵Na závěr král vystrojil sedmidenní hostinu na nádvoří královské zámecké zahrady a pozval všechny vznešené i prosté, co jich jen bylo v královském sídle v Súsách. ⁶Toho plátna bílého a modrého, na stříbrných tyčích šňůrami z kmentu a purpuru vázaného, těch sloupů z bělostného mramoru, těch lůžek zlatých i stříbrných na dláždění z porfyru, bělostného mramoru i perleti a drahých kamenů! ⁷Královské víno teklo královsky štědře do zlatých číší, jedna číše za druhou a každá jiná. ⁸Dle nařízení se pilo bez omezení; král nařídil všem dvorním služebníkům, ať každého obsluhují, co hrdlo ráčí.

⁹Královna Vašti zatím v Xerxově královském paláci uspořádala hostinu pro ženy.

¹⁰Sedmého dne si král Xerxes, rozjařen vínem, zavolal Mehumana, Bizta, Charbona, Bigta, Abagta, Zetara a Karkasa. Těmto sedmi eunuchům, kteří ho obsluhovali, ¹¹nařídil, ať před něj přivedou královnu Vašti v královské koruně, aby lidu i velmožům předvedl její krásu. A že to byla krasavice! ¹²Když jí ale eunuchové vyřídili královský rozkaz, královna Vašti přijít odmítla.

Král se rozlítil, že hněvem jen hořel. ¹³Poradil se však s mudrci znalými postupů (královské záležitosti se totiž řešily se všemi znalci práv a řádů; ¹⁴nejblíže mu byli Karšena, Šetar, Admata, Taršiš, Meres, Marsena a Memuchan – sedm perských a médských velmožů, kteří měli přístup k samému králi a zaujíмали přední místa v říši): ¹⁵„Jak se má podle práva naložit s královnou Vašti za to, že neuposlechla Xerxův královský rozkaz, když za ní poslal eunuchy?“

¹⁶Slova se před králem a velmoži ujal Memuchan: „Královna Vašti se neprovinila jen proti králi, ale i proti všem velmožům a všem národům ve všech provinciích krále Xerxe. ¹⁷Když se ta zpráva o královně donese všem ženám, přestanou si vážit svých manželů! Budou říkat: ‚Král Xerxes poslal pro královnu Vašti, a nepřišla!‘ ¹⁸Ještě dnes se manželky perských a médských velmožů doslechnou zprávu o královně a začnou všem královským velmožům odmlouvat! Jako by nebylo dost nevážnosti a hádek! ¹⁹Nechť král ráčí vydat královské slovo, jež bude zapsáno mezi práva perská a médská jako nepomíjivé, a sice že Vašti už nesmí přijít před krále

^a1 hebr. *Achašveroš*, perský král (486–465 př. n. l.)

Xerxe. Král si pak bude moci vybrat za královnu jinou, lepší. ²⁰A nechť král vydá výnos, který bude rozhlášen po celé jeho veliké říši: Všechny manželky ať ctí své manžely, vznešené i prosté!“

²¹Ta rada se králi i velmožům líbila. Král se zařídil podle Memuchanovy rady ²²a rozeslal listy do všech říšských provincií. Do každé jedné provincie vzkázal jejich vlastním písmem, každému národu jejich jazykem: „Každý muž ať je doma pánem a ať se mluví jeho jazykem!“

Ester a Mordechaj

2 Když bylo po všem a hněv krále Xerxe opadl, vzpomněl si na Vašti, na to, co provedla a jak se proti ní zakročilo. ²Právě ho obsluhovali královští panoši a ti mu poradili: „Nechť se pro krále dají vyhledat krásné mladé panny. ³Král nechť ve všech provinciích své říše ustanoví úředníky, kteří shromáždí všechny krásné mladé panny do harému paláce v Súsách, kde o ně bude pečovat královský eunuch Hegaj, strážce žen, a nechá je krášlit. ⁴Dívka, která se králi zalíbí, nechť se pak stane královnou namísto Vašti.“ To se králi zalíbilo a učinil tak.

⁵V paláci v Súsách byl jeden Žid. Jmenoval se Mordechaj, syn Jaira, syna Šimeiho, syna Kišova z pokolení Benjamínova. ⁶Ten byl spolu s dalšími vyhnanci vystěhován z Jeruzaléma s judským králem Jekoniášem,^a kterého odvedl do zajetí babylonský král Nabukadnezar. ⁷Mordechaj se staral o dceru svého strýce Hadasu zvanou Ester, protože neměla otce ani matku. Byla to velmi krásná, překrásná dívka. Po smrti jejího otce i matky ji Mordechaj přijal za vlastní.

⁸Když bylo vyhlášeno královské nařízení, začalo se do paláce v Súsách do Hegajovy péče shromažďovat množství dívek. Také Ester tehdy vzali do královských komnat pod dohled strážce žen Hegaje. ⁹Ta dívka se mu líbila a získala si jeho přízeň. Hned ji dal krášlit, obstaral jí přednostní přiděly a zařídil, aby se jí věnovalo sedm děvčat z králova domu. Navíc ji i s děvčaty přemístil do lepší části harému. ¹⁰Ester neprozradila nic o své národnosti a původu, protože jí Mordechaj přikázal, aby o tom mlčela. ¹¹Mordechaj se denně procházel před nádvořím harému, aby zjistil, jak se Ester daří a co se s ní děje.

¹²Dívky přicházely před krále Xerxe ve svém pořadí po uplynutí dvanácti měsíců, předepsaných ženám. Po šest měsíců byly denně ošetřovány myrhovým olejem a dalších šest měsíců balzámy a ženskými mastmi. ¹³Když měla jít dívka ke králi, mohla si z harému vzít s sebou do králových komnat, cokoli chtěla, a bylo jí vyhověno. ¹⁴Večer odcházela a ráno se vracela zpět do harému pod dohled královského eunucha Šaasgaze, strážce konkubín. Ke králi už nevcházela, ledaže by si ji král oblíbil a byla zavolána jménem.

¹⁵Jednoho dne přišla na řadu Ester, dcera Abichaila, strýce Mordechajova, jenž ji přijal za vlastní. Když měla vstoupit ke králi, nežádala nic než to, co řekl králův eunuch Hegaj, strážce žen. Každý, kdo Ester viděl, si ji oblíbil. ¹⁶Sedmého roku vlády krále Xerxe, desátého měsíce zvaného tebet,^b byla Ester uvedena do královských komnat. ¹⁷Král si Ester zamiloval nade všechny ženy; ze všech panen získala jeho přízeň a lásku právě ona. Nasadil jí královskou korunu a učinil ji královnou namísto Vašti. ¹⁸Král

^a6 varianta jména *Joakin* (viz 2.Král 24:12–17)

^b16 prosinec 479 př. n. l.

pak na počest Ester uspořádal velikou slavnost pro všechny své velmože a dvořany. V provinciích vyhlásil svátek a rozdával královské dary.

¹⁹Při dalším výběru panen zaujímal Mordechaj místo v královském kancléřství. ²⁰Ester stále ještě neprozradila svůj původ a národnost, jak jí Mordechaj přikázal. Poslouchala ho na slovo, tak jako kdysi, dokud byl jejím pěstounem.

²¹V době, kdy Mordechaj zastával svůj úřad v kancléřství, chystali se dva nespokojenci vztáhnout ruku na krále Xerxe. Byli to Bigtan a Tereš, královští eunuchové ze strážců prahu. ²²Když se o tom doslechl Mordechaj, pověděl to královně Ester, která to Mordechajovým jménem oznámila králi. ²³Věc se vyšetřila a potvrdila. Oba pachatele pověsili na kůl a na královův pokyn to bylo zapsáno do říšské kroniky.

Hamanův edikt

3 Po nějaké době král Xerxes poctil Hamana, syna Hamedaty Agagovce. Povýšil jej a jeho křeslo vyzvedl nade všechny ostatní velmože. ²Všichni dvořané v královském paláci před Hamanem klekali a klaněli se, neboť tak znělo královské nařízení. Jen Mordechaj neklekal a neklaněl se.

³Dvořané z královského paláce Mordechajovi říkali: „Proč porušuješ královské nařízení?“ ⁴Říkali mu to den co den, ale když neposlušoval, pověděli to Hamanovi. Chtěli vidět, zda to Mordechajovi projde; řekl jim totiž, že je Žid.

⁵Samotný Haman si pak všiml, že Mordechaj před ním nekleká ani se neklaní. Hamana to tak rozlítlo, ⁶že mu připadalo málo vztáhnout ruku jen na Mordechaje. Když se dozvěděl Mordechajovu národnost, usmyslel si, že vyhladí všechny Židy v celé Xerxově říši, všechnen ten mordechajský národ.

⁷Prvního měsíce zvaného nísan, dvanáctého roku^a krále Xerxe, nechal Haman házet *pur* (totiž los), aby vybral vhodný den a měsíc. Los připadl na dvanáctý měsíc zvaný adar.^b

⁸Haman potom řekl králi Xerxovi: „Je tu jeden národ mezi národy všech provincií tvé říše, roztroušený, ale oddělený. Jejich zákony jsou od všech národů odlišné a královské zákony nedodržují. Není v králově zájmu nadále je trpět. ⁹Kdyby král ráčil, může se napsat, ať jsou vyhlazeni. Osobně vyplatím správcům deset tisíc talentů^c stříbra, aby je uložili do králových pokladnic.“

¹⁰Nato si král sňal z ruky pečetní prsten a dal jej tomu židobijci Hamanovi, synu Hamedaty Agagovce. ¹¹„Stříbro je tvé,“ řekl král Hamanovi, „a stejně tak ten lid. Udělej s ním, co chceš.“

¹²Třináctého dne prvního měsíce byli svoláni královští písaři. Přesně podle Hamanových pokynů se napsalo královým satrapům, místodržícím každé jednotlivé provincie a představitelům jednoho každého národa. Do každé provincie se psalo jejich písmem, jednomu každému národu jejich jazykem. Psalo se jménem krále Xerxe a pečtilo se královým prstenem.

¹³Do všech provincií říše byli vysláni poslové s listy:

Všechny Židy, mladé i staré, ženy i nemluvnata, je třeba zničit, pobít a vyhladit, a to v jediný den: třináctého dne dvanáctého

^a 7 duben 474 př. n. l.

^b 7 březen 473 př. n. l. (téměř o rok později)

^c 9 asi 335 tun

měsíce zvaného adar. Co kdo po nich ukořistí, ať si nechá. ¹⁴Tento edikt budiž zařazen mezi zákony v každé jednotlivé provincii a vyhlášen ve všech národech, aby se mohli na ten den připravit.

¹⁵Poslové na králův rozkaz neprodleně vyrazili a zákon byl vyhlášen i v súském paláci. Král s Hamanem pak zasedli a popíjeli, ale ve městě Súsách zavládl rozruch.

Zahynu-li, zahynu

4 Když se Mordechaj dozvěděl o všem, co se stalo, roztrhl svůj oděv, oblékl se pytlou, posypal se popelem a s hlasitým a hořkým nářkem vyšel do města. ²Dostal se ale jen ke královské bráně; do paláce totiž nikdo oblečený v pytlou nesměl. ³(V každé jednotlivé provincii, kamkoli dorazilo královské nařízení, nastal u Židů veliký smutek a půst, pláč a nářek. Mnozí si stlali v popelu a pytlou.)

⁴Za Ester přišla její děvčata a eunuchové, aby jí to oznámili. Královna se zděsila. Poslala Mordechajovi šaty, aby se oblékl a odložil pytlou, ale on odmítl. ⁵Ester si tedy zavolala královského eunucha Hatacha, který jí byl osobně přidělen. Přikázala mu, ať od Mordechaje zjistí, co se děje a proč se tak chová.

⁶Hatach tedy vyšel za Mordechajem na náměstí před královský palác. ⁷Mordechaj mu pověděl o všem, co ho potkalo, i kolik přesně stříbra slíbil Haman vyplatit do králových pokladnic za vyhlazení Židů. ⁸Dal mu i opis zákonného ediktu vydaného v Súsách ohledně jejich vyhubení. Ať ho ukáže Ester a všechno jí poví. Ať jí vzkáže, že má jít za králem orodovat u něj za svůj národ a vyprosit jeho milost.

⁹Hatach se vrátil a pověděl Ester, co říkal Mordechaj. ¹⁰Ester pak poslala Hatacha zpět za Mordechajem s odpovědí: ¹¹„Kdokoli, ať muž či žena, se bez pozvání přiblíží ke králi do vnitřní dvorany, zemře! Ten zákon znají všichni královi dvořané i lid v říšských provinciích. Jen ten, na koho by král ukázal zlatým žezlem, smí žít. A já jsem ke králi nebyla pozvána už třicet dní!“

¹²Když byl Mordechajovi doručen vzkaz od Ester, ¹³poslal jí tuto odpověď: „Nemysli si, že v královském domě jako jediná ze všech Židů vyvázneš. ¹⁴Budeš-li v tuto chvíli mlčet, Židům přijde spásná pomoc odjinud, ale ty i s rodinou svého otce zahyneš. Kdo ví? Snad jsi dosáhla království právě pro chvíli, jako je tato.“

¹⁵Ester na to Mordechajovi odpověděla: ¹⁶„Jdi a shromáždi všechny Židy v Súsách. Ať se za mne postí tři dny – ať nejedí ani nepijí ve dne ani v noci. I já a mé dívky se takto budeme postit. Potom půjdu ke králi, ačkoli je to proti zákonu. A zahynu-li, zahynu.“

¹⁷Mordechaj tedy šel a udělal přesně, co mu Ester vzkázala.

Esterina slavnost

5 Třetího dne si Ester oblékla královské roucho a vstoupila do vnitřní dvorany královského paláce přímo před komnatu krále. V královské síni naproti vchodu seděl na svém trůnu král. ²Když spatřil královnu Ester, jak stojí v dvoraně, získala si jeho srdce. Ukázal na ni svým zlatým žezlem, Ester přistoupila a dotkla se jeho konce.

³„Copak chceš, královno Ester? Žádej půl říše a bude ti vyhověno,“ řekl jí král.

⁴„Kdyby král ráčil, mohl by prosím král dnes přijít s Hamanem na hostinu, kterou jsem pro něj připravila?“ odpověděla Ester.

⁵„Hned jděte pro Hamana,“ král na to, „ať se Ester splní, co žádá!“

Král i Haman pak přišli na hostinu, kterou Ester připravila. ⁶Nad pohárem vína se král Ester otázal: „Tak jaké máš přání? Bude ti splněno. Žádej půl říše a stane se.“

⁷„Mé přání?“ odvětila Ester. „Co žádám? ⁸Ráčí-li král laskavě vyhovět mému přání a splnit mou žádost, nechť král přijde s Hamanem na hostinu, kterou jim zítra vystrojím. Tehdy králi odpovím na jeho otázku.“

⁹Toho dne Haman odcházel veselý a v dobrém rozmaru. V paláci ale potkal Mordechaje a ten před ním nevstal, ani se nepohnul. Haman se na Mordechaje rozlítil, ¹⁰ale ovládl se a šel domů.

Sezval své přátele, také svou ženu Zereš, ¹¹a vykládal jim, jaký je proslulý boháč a kolik má synů a čím vším ho král poctil a vůbec jak ho král povýšil nad velmože i královské dvořany. ¹²„Dokonce,“ povídá Haman, „královna Ester vystrojila hostinu, na kterou nepozvala kromě krále už nikoho, jenom mě! Dokonce jsem k ní spolu s králem pozván i na zítra! ¹³Jenže to všechno je mi na nic, když se musím dívat, jak si ten Žid Mordechaj sedí na královském dvoře!“

¹⁴Jeho žena i všichni přátelé mu tedy poradili: „Nech postavit kůl na padesát loktů“ vysoký a hned ráno řekni králi, ať na něj Mordechaje pověsí. Pak můžeš jít s králem vesele na hostinu.“ Ta rada se Hamanovi zalíbila, a tak dal postavit ten kůl.

Královské vyznamenání

6 Té noci král nemohl spát. Rozkázal tedy, ať mu přinesou kroniku říšských záznamů. Když z ní králi předčítali, ²narazili na zápis o tom, jak jistý Mordechaj odhalil Bigtana a Tereše, dva královské eunuchy ze strážců prahu, kteří se chystali vztáhnout ruku na krále Xerxe. ³Král se otázal: „Jak za to byl Mordechaj vyznamenán a povýšen?“

„Vůbec nijak,“ odpověděli panoši obsluhující krále.

⁴„Je někdo v předsáli?“ zeptal se král. (Do vnějšího předsáli královských komnat právě přišel Haman, aby promluvil s králem, že je záhodno Mordechaje pověsit na kůl, který pro něj připravil.)

⁵„Ano, v předsáli čeká Haman,“ odpověděli panošové králi.

„Ať vejde,“ řekl král.

⁶Když Haman vešel, král se ho zeptal: „Co se má udělat, když král chce někoho vyznamenat?“

Haman si pomyslel: „Koho jiného by král mohl chtít vyznamenat než mě?“ ⁷a tak tedy králi odpověděl: „Chce-li král někoho vyznamenat, ⁸ať přinesou královské roucho, které nosívá král, a přivedou koně, na kterém jezdí král, s královskou korunou na hlavě. ⁹To roucho i koně ať svěří některému z králových nejvznešenějších velmožů. Ať je to roucho oblečeno tomu, koho král chce vyznamenat; ať je na tom koni proveden po náměstí a ať se před ním volá: ‚Takto se děje tomu, koho chce král vyznamenat!‘“

¹⁰ „Rychle vezmi to roucho i koně!“ odpověděl král Hamanovi. „To, co jsi řekl, uděláš pro Žida Mordechaje z královského kancléřství. Dej pozor, ať nic z toho, co jsi řekl, nevynecháš.“

¹¹ A tak Haman vzal to roucho a koně, oblékl Mordechaje, provezl ho po náměstí a volal před ním: „Takto se děje tomu, koho chce král vyznamenat.“ ¹² Mordechaj se pak vrátil do královského paláce, ale Haman spěchal domů sklíčený a s hlavou zahalenou.

¹³ Když Haman vypravoval své ženě Zereš a všem přátelům, co všechno ho postihlo, odvětili mu ti mudrcové i jeho žena Zereš: „Jestli je ten Mordechaj opravdu Žid, pak tvůj pád teprve začal! Nikdy ho nepřemůžeš; padneš před ním úplně.“ ¹⁴ Ještě to ani nedořekli, když vtom dorazili královi eunuchové a spěšně Hamana odvedli na hostinu, kterou vystrojila Ester.

Daruj mi život!

7 Král i Haman přišli na hostinu ke královně Ester. ² Král se nad pohárem vína stejně jako včera Ester otázal: „Tak jaké máš přání, královno Ester? Bude ti splněno. Žádej půl říše a stane se.“

³ „Ráčíš-li mi, králi, prokázat laskavost,“ odpověděla královna Ester, „daruj mi prosím život – to je mé přání! Ušetři i můj lid – to je má žádost. ⁴ Já i můj lid jsme vydáni z káze, k pobití a vyhlazení! Kdybychom byli jen prodáni do otroctví, mlčela bych, neboť ten padouch nestojí za to, aby byl král obtěžován.“

⁵ „Kdo to je?“ přerušil ji král Xerxes. „Kde je ten, kdo by se odvážil provést něco takového?“ ptal se královny Ester.

⁶ „Ten zavilý padouch,“ řekla Ester, „je tenhle zlosyn Haman!“

Haman zůstal před králem a královnou jako omráčený. ⁷ Král v návalu hněvu vstal od vína a vyšel ven do zámecké zahrady. Haman zůstal, aby královnu Ester prosil o život. Bylo mu jasné, že u krále už nemá naději.

⁸ Vtom se král vrací ze zámecké zahrady do vinného pavilonku a vidí Hamana zhrouceného na Esterině lehátku. „Tak on se ještě u mě doma bude vrhat na královnu?“ zvolal král.

Jakmile to král vyřkl, eunuchové zakryli Hamanovi tvář. ⁹ Charbona, jeden z nich, před králem poznamenal: „A co s tím kůlem, který Haman postavil pro toho Mordechaje, jehož slovo zachránilo krále? Stojí u Hamanova domu, vysoký na padesát loktů.“

„Pověste ho na něj!“ rozkázal král. ¹⁰ A tak Hamana pověsili na kůl, který postavil pro Mordechaje. Teprve tehdy králův hněv opadl.

Mordehajův edikt

8 Téhož dne král Xerxes daroval majetek židobijce Hamana královně Ester a Mordechaj získal přístup k samému králi. Ester totiž prozradila, kým pro ni je. ² Nato si král snal z ruky pečetní prsten (který odebral Hamanovi) a dal ho Mordechajovi. Ester pak Mordechaje učinila správcem Hamanova majetku.

³ Ester pak znovu promluvila před králem. Padla mu k nohám a s pláčem ho prosila, aby odvrátil tu pohromu, kterou Haman Agagovec zosnoval proti Židům. ⁴ Král na ni ukázal zlatým žezlem, ať vstane. Ester se postavila před králem ⁵ a řekla: „Ráčí-li mi král prokázat laskavost a uzná-li to

král za vhodné, jestliže mu na mně záleží, ať nechá napsat, že se odvolávají ty listy, které vymyslel a sepsal Haman, syn Hamedaty Agagovce, aby vyhladil Židy ve všech provinciích říše. ⁶Jak bych se mohla dívat na pohromu, která má potkat můj lid? Jak bych se mohla dívat na záhubu svých blízkých?“

⁷Král Xerxes královně Ester a Židu Mordechajovi odpověděl: „Hamana jsem nechal pověsit na kůl a jeho majetek jsem dal Ester, protože vztáhl ruku na Židy. ⁸Edikt psaný královým jménem a zapečetěný královým prstenem ovšem odvolat nelze. Smíte však Židům napsat, co uznáte za vhodné; pište královým jménem a zapečetejte to královým prstenem.“

⁹Hned tehdy, triadvacátého dne třetího měsíce zvaného sivan,^a byli svoláni královští písaři. Přesně podle Mordechajových pokynů se napsalo jak Židům, tak satrapům, místodržícím a představitelům sto sedmadvaceti provincií od Indie až po Habeš. Do každé provincie se psalo jejich písmem, jednomu každému národu jejich jazykem a Židům také jejich písmem a jejich jazykem. ¹⁰Po jízdách poslech na rychlých koních z říšského hřebčince rozeslal Mordechaj listy napsané jménem krále Xerxe a zapečetěné královským prstenem:

¹¹Židům v každém jednotlivém městě král povoluje shromáždit se a bránit své životy. Smějí zničit, pobít a vyhladit jakékoli ozbrojence z kteréhokoli národa či provincie, kteří by napadli je nebo jejich ženy a děti. Co kdo po nich ukořistí, ať si ponechá. ¹²Tak se staň ve všech provinciích krále Xerxe, a to v jediný den: třináctého dne dvanáctého měsíce zvaného adar.^b ¹³Tento edikt budiž zařazen mezi zákony v každé jednotlivé provincii a vyhlášen ve všech národech, aby Židé mohli být v ten den připraveni k odplatě proti svým nepřítelům.

¹⁴Jízdní poslové na koních z říšského hřebčince na králův příkaz neprodleně vyrazili a zákon byl vyhlášen i v súském paláci.

¹⁵Mordechaj vyšel od krále oděn královsky v modré a bílé, s velkou zlatou čelenkou a v hávu z kmentu a purpuru. Ve městě Súsách zavládlo bujaré veselí. ¹⁶Židům vzešlo světlo a radost, jásot a sláva. ¹⁷V každé jedné provincii, v každickém městě, kam dorazilo královské nařízení, nastalo u Židů veselí a jásot, hody a svátky. Mnozí z ostatních národů se tehdy požídivštili, protože na ně padl strach z Židů.

Vše se obrátilo

9 Třináctého dne dvanáctého měsíce zvaného adar se mělo naplnit královské nařízení. Nepřátelé čekali, že toho dne Židy přemohou, ale vše se obrátilo: Židé přemohli své protivníky. ²Ve všech provinciích krále Xerxe se Židé ve svých městech shromážдили, aby bránili své životy proti těm, kdo jim chystali pohromu. Nikdo před nimi neobstál; strach z nich padl na všechny národy. ³Také všichni představitelé provincií, satrapové, místodržící a královští správci podporovali Židy, neboť na ně padl strach z Mordechaje. ⁴Mordechaj měl totiž v královském paláci významné

^a9 25. června 474 př. n. l.

^b12 7. března 473 př. n. l.

postavení. Jeho pověst se šířila po všech provinciích a Mordechajův vliv rostl stále víc.

⁵Židé udeřili na všechny své nepřátele mečem. Při té řeži a zhoubě naložili se svými protivníky, jak se jim zachtělo. ⁶V samotném sídelním městě Súsách Židé pobili a zahubili pět set mužů. ⁷Mezi nimi byli:

Paršandata,	Dalfon,
Aspata,	⁸ Porata,
Adalia,	Aridata,
⁹ Parmašta,	Arisaj,
Aridaj,	Vajzata,

¹⁰deset synů židobijce Hamana, syna Hamedatova. Pobili je, kořisti se však ani nedotkli.

¹¹Téhož dne se počet zabitých v sídelním městě Súsách donesl až ke králi. ¹²„V samotných Súsách,“ řekl král královně Ester, „Židé pobili a zahubili pět set mužů a deset Hamanových synů. Co asi udělali v ostatních provinciích říše? Tak jaké máš přání? Bude ti splněno. Žádej cokoli dalšího a stane se.“

¹³„Kdyby král ráčil,“ odpověděla Ester, „nechť je Židům dovoleno, aby v Súsách mohli podle zákona pro dnešek jednat ještě zítra. A těch deset Hamanových synů nechť pověsí na kůly.“

¹⁴Král přikázal, ať se tak stane. V Súsách byl vydán příslušný zákon a deset Hamanových synů bylo pověšeno. ¹⁵Židé v Súsách se shromáždili ještě čtrnáctého dne měsíce adaru. Pobili v Súsách tři sta mužů, kořisti se však ani nedotkli.

¹⁶Také ostatní Židé v říšských provinciích se shromáždili, aby bránili své životy a zjednali si klid od nepřátel. Pobili pětasedmdesát tisíc protivníků, kořisti se však ani nedotkli. ¹⁷To se stalo třináctého dne měsíce adaru. Následujícího čtrnáctého dne už měli klid, a tak toho dne pořádali hody a veselice. ¹⁸Židé v Súsách se ale shromáždili třináctého a ještě čtrnáctého dne téhož měsíce. Klid měli až patnáctého, a tak pořádali hody a veselice teprve toho dne.

¹⁹A proto venkovští Židé, kteří nebydlí v hrazených městech, pořádají veselice, hody a oslavy čtrnáctého dne měsíce adaru a navzájem si posílají výslužku.

Purim

²⁰Mordechaj všechny tyto věci sepsal a všem Židům ve všech provinciích krále Xerxe, blízkým i vzdáleným, rozeslal listy, ²¹aby jim uložil každoročně zachovávat čtrnáctý a patnáctý den měsíce adaru. ²²V tyto dny si Židé zjednali klid od svých nepřátel; v tomto měsíci se jejich žal proměnil v radost a smutek ve svátek. Proto mají v tyto dny pořádát hody a veselice, navzájem si posílat výslužku a dávat dárky chudým.

²³Tak Židé přijali svátek, který tehdy začali slavit a o kterém jim napsal Mordechaj:

²⁴Onen arcizhídobijce Haman, syn Hamedaty Agagovce, si usmyslel vyhladit Židy. Hodil si *pur* (neboli los), kdy je má zničit a vyhladit. ²⁵Ester ale šla před krále, a ten vydal písemné nařízení, aby se ten zlovolný plán, který Haman zosnoval proti Židům, obrátil zpět na jeho hlavu: on sám i jeho synové skončili na kůlech. ²⁶Proto se těm dnům říká *purim*, od toho slova *pur*.

Kvůli všemu, co je zapsáno v této listině, co sami zažili a co se jim vyprávělo, ²⁷Židé ustanovili tento nepomíjivý svátek pro sebe, pro své potomky a pro všechny, kdo se k nim připojí. Přijali, že budou každoročně zachovávat oba ty dny předepsaným způsobem a ve stanovený čas. ²⁸Tyto dny se budou připomínat a slavit v každém následujícím pokolení, v každé rodině, každé provincii a každém městě. Tyto dny *purim* v Židovstvu nepominou a jejich památka mezi jejich potomky nevymizí.

²⁹Tuto druhou listinu psala spolu s Židem Mordechajem také královna Ester, dcera Abichailova, aby *purim* potvrdila s veškerou vážností. ³⁰On pak ty listy rozeslal Židům do sta sedmadvaceti provincií Xerxovy říše. Přál jim pokoj a bezpečí, ³¹a ať se dny těchto svátků *purim* dodržují ve stanovený čas. Tak jim to uložil Žid Mordechaj s královnou Ester a tak to přijali pro sebe i pro své potomstvo na paměť svého půstu a naříkání. ³²Slova ohledně *purim* stvrdil i rozkaz královny Ester, a tak to bylo zaneseno do knihy.

Závěr

10 Král Xerxes podrobil povinným odvodům celé vnitrozemí i mořské ostrovy. ²Veškeré úspěchy jeho vládnutí i jeho moc jakož i podrobnosti o Mordechajově významu a jak ho král vyznamenal, to vše je sepsáno v Kronice králů médských a perských.

³Žid Mordechaj byl druhý hned po králi Xerxovi a mezi Židy nejváženější. Celé to množství jeho bratří ho mělo v oblibě. Pečoval totiž o dobro svého lidu a zasazoval se o rozkvět všeho jejich potomstva.

JOB

PROLOG

VZEMI ŮC ŽIL MUŽ jménem Job. Ten muž byl bezúhonný a poctivý, bohabojný a prostý všeho zla. ²Měl sedm synů a tři dcery, ³jeho stáda čítala 7 000 ovcí, 3 000 velbloudů, 500 párů dobytka a 500 oslic a také služebnictva měl velmi mnoho. Mezi všemi východními národy mu nebylo rovného.

⁴Jeho synové, každý ve svůj den, pořádali ve svých domech hostiny a zvali také své tři sestry, ať přijdou jíst a pít s nimi. ⁵Jakmile dny těch hodů skončily, Job pro ně poslal, aby je posvětil. Od časného rána obětoval za každého z nich zápalné oběti, neboť si říkal: „Co když mé děti zhřešily a v duchu zlořečily Bohu.“ Tak to Job činíval pokaždé.

Všiml sis mého služebníka?

⁶Jednoho dne, když synové Boží^a přišli, aby předstoupili před Hospodina, přišel s nimi i satan.^{b 7} „Odkud jdeš?“ zeptal se Hospodin satana.

„Toulal jsem se po zemi sem a tam,“ odpověděl mu satan.

⁸„A všiml sis mého služebníka Joba?“ řekl mu na to Hospodin. „Na zemi mu není rovného – ten muž je bezúhonný a poctivý, bohabojný a prostý všeho zla.“

⁹„Copak Job ctí Boha zadarmo?“ namítl satan Hospodinu. ¹⁰„Copak jsi kolem něj, kolem jeho domu a kolem všeho, co má, nepostavil hradbu ze všech stran? Všem, co dělá, žehnáš a jeho stáda se množí po kraji. ¹¹Zkus ale vztáhnout ruku a sáhnout mu na všechno, co má – uvidíš, že ti pak bude do očí zlořečit!“

¹²„Tak dobrá,“ řekl Hospodin satanovi. „Všchno, co má, ať je ve tvé moci. Jeho samotného se ale nedotkneš!“

A s tím satan od Hospodina odešel.

¹³Jednoho dne, když Jobovi synové a dcery jedli a popíjeli víno v domě svého prvorozeného bratra, ¹⁴dorazil k Jobovi posel: „Orali jsme s dobyt-kem a vedle se pásly oslice,“ řekl, ¹⁵„když vtom nás přepadli Sabejci, zví-řata ukradli a mládence pobili mečem. Unikl jsem jenom já, abych ti to pověděl!“

¹⁶Ještě to ani nedořekl, když dorazil další: „Boží blesk udeřil z nebe, za-sáhl ovce i mládence a všichni shořeli. Unikl jsem jenom já, abych ti to pověděl!“

¹⁷Ještě to ani nedořekl, když dorazil další: „Chaldejci se ve třech tlupách vrhli na velbloudy, ukradli je a mládence pobili mečem. Unikl jsem jenom já, abych ti to pověděl!“

¹⁸Ještě to ani nedořekl, když dorazil další: „Tví synové a dcery právě jedli a popíjeli víno v domě svého prvorozeného bratra, ¹⁹když vtom se od pouště přihnal mohutný víchř a udeřil na ten dům ze všech stran, takže se na něj zřítil. Tvé děti jsou mrtvé. Unikl jsem jenom já, abych ti to pověděl!“

^a6 tj. andělé, nebeské bytosti (Gen 6:2–4; Žalm 29:1; 89:7–8) ^b6 hebr. *odpůrce*, *pomlouvač* (1.Let 21:1; Zach 3:1)

²⁰Nato Job vstal, roztrhl svůj plášť a oholil si hlavu. Potom padl na zem a klaněl se:

²¹ „Nahý jsem vyšel z lůna své matky,
nahý se k ní zas navrátím.
Hospodin dal, Hospodin vzal.
Ať je požehnáno jméno Hospodin!“

²²V tom ve všem Job nezhřešil a neobvinil Boha z ničeho špatného.

Zlořeč Bohu a zemři!

2 Jednoho dne, když synové Boží přišli, aby předstoupili před Hospodina, přišel s nimi i satan, aby předstoupil před Hospodina. ² „Odkud jdeš?“ zeptal se Hospodin satana.

„Toulal jsem se po zemi sem a tam,“ odpověděl mu satan.

³ „A všiml sis mého služebníka Joba?“ řekl mu na to Hospodin. „Na zemi mu není rovného – ten muž je bezúhonný a poctivý, bohobojný a prostý všeho zla. Až dosud vytrval ve své bezúhonnosti, ačkoli jsi mě podnítil, abych ho bezdůvodně trápil.“

⁴ „Kůži za kůži! Za svůj život člověk dá vše, co má,“ namítl satan Hospodinu. ⁵ „Zkus ale vztáhnout ruku a sáhnout mu na tělo a kosti – uvidíš, že ti pak bude do očí zlořečit!“

⁶ „Tak dobrá,“ řekl Hospodin satanovi. „Ať je ve tvé moci. Musíš ho ale nechat naživu.“

⁷S tím satan od Hospodina odešel a ranil Joba od hlavy až k patě hroznými vředy.

⁸Job seděl v popelu a škrábal se střepem. ⁹ „Ještě se držíš té své bezúhonnosti?“ řekla mu manželka. „Zlořeč Bohu a zemři!“

¹⁰ „Mluvíš jako nějaká hloupá ženská,“ odpověděl jí. „Budeme snad od Boha přijímat jen dobré, a zlé ne?“

V tom ve všem Job ani jediným slovem nezhřešil.

¹¹Když o všem tom neštěstí, jež Joba potkalo, uslyšeli jeho tři přátelé, vypravili se každý ze svého kraje: Elifaz z Temanu, Bildad ze Šuchu a Sofar z Naámy. Shodli se, že ho společně půjdou navštívit, aby ho politovali a potěšili. ¹²Uviděli ho už zdaleka a byl k nepoznání. Dali se do hlasitého pláče, roztrhli své pláště a sypali si na hlavu prach, až létal k obloze. ¹³Sedm dní a sedm nocí s ním proseděli na zemi, a když viděli tu nesmírnou bolest, nikdo mu neřekl ani jedině slovo.

UKRUTNÍ TĚŠITELÉ

Proč jsem nezemřel

3 Nakonec Job otevřel ústa a proklínal den, kdy se narodil. ²Job tehdy řekl:

³ „Zhynout měl den, kdy jsem se narodil,^a
i noc, kdy řekli: Chlapce jsme počali!

⁴ Kéž by se zatměl onen den,
Bůh na nebi kéž by se po něm nesháněl,
kéž vůbec nezačal s úsvitem!

⁵ Kéž by ho pohltila černá tma,
mračno kéž by ho bylo přikrylo,
zatmění kéž by ho přemohlo!

⁶ I tu noc měla zachvátit temnota,
aby se do roku nemohla počítat,
do počtu měsíců aby nevešla!

⁷ Ach ta noc – kéž byla neplodná,
radostný výkřik poznat neměla!

⁸ Zaklínači dnů ji měli proklínat,
ti, kdo jsou připraveni dráždit leviatana.

⁹ Kéž tehdy zhasla její Jitřenka,
nadarmo kéž by na světlo čekala,
paprsky úsvitu vidět neměla!

¹⁰ Své lůno přede mnou měla uzavřít,
mé oči ušetřit všeho trápení.

¹¹ Proč jsem už v lůnu nezhyнул?
Proč jsem nezemřel při porodu?

¹² Proč tu byl klín, jenž mě přitulil?
Proč prsy, z nichž jsem pil?

¹³ Byl bych teď ležel a mlčel bych,
odpočíval bych v pokoji

¹⁴ společně s králi a velmoži,
jejichž stavby jsou už troskami,

¹⁵ anebo s velmoži, kteří oplývali zlatem,
kteří si příbytky naplnili stříbrem!

¹⁶ Proč jsem jak potrat nebyl zahrabán,
jako nemluvně, jež světlo nevidá?

¹⁷ Tam už ničemové nikoho netrápí,
tam si odpočinou všichni zdeptaní.

¹⁸ Také i vězni tam najdou úlevu,
neuslyší tam už pokřik biřiců.

¹⁹ Malí i velcí jsou tam vedle sebe,
otrok je bez pána, na svobodě.

- ²⁰ K čemu je dáno světlo ubohým
a život zatrpklým;
²¹ těm, kteří na smrt marně čekají,
ač ji hledají víc než poklady;
²² těm, kteří jásají radostí,
jakmile hrobu dosáhli?
²³ K čemu je to člověku, jenž cestu nevidí
a jehož Bůh ze všech stran obklíčil?
²⁴ Mým denním chlebem je teď jen sténání,
můj nářek proudí jako potoky.
²⁵ Stalo se mi to, čeho jsem se bál,
potkalo mě to, z čeho jsem měl strach!
²⁶ Nemám pokoj, nemám klid,
nemám odpočinutí. Přišlo trápení.“

Ted' došlo na tebe

4 Elifaz Temanský mu na to řekl:

- ² „Sneseš, když na tebe někdo promluví?
Je těžké neřici vůbec nic.
³ Sám přece dovedls mnohé poučit,
pokleslým rukám jsi uměl dodat síl.
⁴ Tvá slova klopýtajícího zvedala,
posiloval jsi podlomená kolena.
⁵ Ted' došlo na tebe – a neseš to těžce;
tebe to zasáhlo, a děsíš se.
⁶ Už není ti oporou zbožnost tvá?
Tvá bezúhonnost už ti naději nedává?
- ⁷ Zhynul snad někdy nevinný? Vzpomeň si!
Kde byli vyhlazeni poctiví?
⁸ Ti, kdo ořou zlo, pokud vím,
ti, kdo rozsévají trápení, je sklízejí.
⁹ Dechem Božím zahynou,
závanem jeho hněvu se rozplynou.
¹⁰ Lev umí řvát a šelma zavrčí,
i lví tesáky se ale vylomí.
¹¹ Bez kořisti pojde i silný lev,
smečka lvícat se rozprchne.
- ¹² Dostalo se mi tajné sdělení,
ušíma jsem jen šepot pochytil.
¹³ Nočními vidinami byl jsem rozrušen,
když lidi zmáhá těžký sen.
¹⁴ Strach mě přepadl, začal jsem se třást,
do morku kostí děs mnou pronikal.
¹⁵ Duch se mi tehdy mihnul před tváří,
chlupy na těle se mi zježily.

- ¹⁶ Zastavil se, podobu ale nešlo rozeznat,
jen zjev jakýsi před mýma očima,
pak šepot, když zaslechl jsem hlas:
- ¹⁷ Copak je smrtelník v právu před Bohem?
Je člověk čistý před svým Stvořitelem?
- ¹⁸ Ani na své služebníky se Bůh nespolehá,
dokonce i na andělich najde kaz.
- ¹⁹ Co potom s těmi, kdo žijí v domech hliněných,
jež mají v prachu základy?
Rozmáčknot je lze snáze než mola,
²⁰ drcení bývají od rána do večera.
Bez povšimnutí navždy zahynou,
²¹ lano jejich stanu bude strženo,
zemřou a moudří nebudou!

5

- Jen křič – kdo ti však odpoví?
Ke komu z andělů se chceš obrátit?
- ² Hlupáka zahubí rozhořčení,
omezenec umře závistí.
- ³ Viděl jsem hlupáka zapustit kořeny,
jeho dům ale náhle stihlo prokletí:
- ⁴ Jeho děti nepoznají žádné bezpečí,
bez obhájce budou na soudu zdeptáni.
- ⁵ Jeho sklizeň mu spolkně hladový,
i zprostřed trní ji uchvátí,
jeho bohatství zhltnou žízňiví.
- ⁶ Zlo totiž jen tak z prachu nevzchází,
trápení ze země samo nepučí –
- ⁷ to přece člověk plodí trápení,
tak jako jiskry vzhůru létají.
- ⁸ Já bych se raději k Bohu obrátil,
jemu bych předložil svou při.
- ⁹ On koná věci veliké a tajemné,
jeho zázraky jsou nesčetné.
- ¹⁰ Sesílá deště na zemi,
potoky pouští po kraji.
- ¹¹ Ponížené staví na místech vysokých,
truchlícím dává bezpečí.
- ¹² Hatí úmysly prohnáných,
aby neuspěli se svou chytrostí.
- ¹³ On chytá chytráky v jejich vychytralosti,
záměry zvrácených on podvrací.
- ¹⁴ Uprostřed dne tma je zachvátí,
v poledne budou tápat jako za noci.
- ¹⁵ Před mečem jejich úst chudé zachrání,
zachrání je z jejich mocného sevření.

- ¹⁶ Chudák má věru naději,
že bude umlčeno násilí.
- ¹⁷ „Jak blaze je člověku, jehož kárá Bůh!
Trestu Všemohoucího se nezpěčuj!“^a
- ¹⁸ „On udeří, však také ošetří,
zraní, svou rukou však uzdraví.“^b
- ¹⁹ Vysvobodí tě ze šesti soužení,
ani posedmé nestihne tě neštěstí.
- ²⁰ V hladomoru zachrání tě před smrtí
a z moci meče za války.
- ²¹ Před bičem jazyka budeš skryt,
nebudeš se bát, když zhouba přichází.
- ²² Zhoubě i hladu se budeš smát,
ani z divé zvěře nebudeš mít strach.
- ²³ Budeš mít smlouvu i s kamením na poli,
i divá zvěř se s tebou bude přátelit.
- ²⁴ Ve svém příbytku poznáš, co je klid,
přehlédneš své statky – nebude chybět nic.
- ²⁵ Poznáš, co je to mít mnohé potomky:
Tvých ratolestí bude jak trávy na zemi.
- ²⁶ Ke hrobu dojdeš plný sil
jako při sklizni snop obilí.
- ²⁷ Na to jsme přišli a tak to je.
Vyslechni to a pouč se!“

Kéž by mě Bůh zahubil

6 Job na to řekl:

- ² „Kéž by se má muka dala zvážit,
na váhy kéž by se vešla bída má!
- ³ Byla by těžší, než je písek v moři –
to proto slovy se téměř zalykám.
- ⁴ Šípy Všemohoucího se do mě zabodly,
jejich jed se mi vpíjí do ducha,
Boží hrůzy mě obkličují ze všech stran.
- ⁵ Hýká snad osel, když má dost trávy?
Bučí snad vůl, když má krmení?
- ⁶ Copak se jí mdlé jídlo bez soli?
Copak má nějakou chuť sliz?
- ⁷ Tyto věci se mi z duše protiví,
z takového jídla je mi k zvracení!
- ⁸ Kéž by se mé přání konečně splnilo,
kéž by Bůh naplnil mou naději –
- ⁹ že by mě Bůh ráčil rozmáčknot,
mávnutím ruky mě zahubit.

^a17 Přís 3:11–12 ^b18 Deut 32:39

¹⁰ Pak by mi mohlo sloužit k útěše,
i když se svěřím v krutých bolestech,
že slovům Svatého jsem se nevzepřel.

¹¹ Copak mám sílu, abych to vydržel?
Copak mě ještě něco čeká v životě?

¹² Copak je má síla z kamene?
Copak je mé tělo bronzové?

¹³ Copak si mohu nějak pomoci?
Teď, když mě úspěch opustil?

¹⁴ Kdo není oddaný svému příteli,
úctu k Všemohoucímu opouští.

¹⁵ Mí bratři jsou však zrádní jako bystriny,
jak řečiště, jež brzy vymizí.

¹⁶ Když taje led a sníh,
kalným proudem se rozvodní,

¹⁷ v době sucha se však vytratí,
v horku se vypaří a jsou pryč.

¹⁸ Jejich cesty se klikatí,
míří do pustin, kde zmírají.

¹⁹ Karavany z Temy je hledají,
výpravy ze Sáby v ně doufají,

²⁰ jejich důvěra je ale zamrzí –
když k nim dorazí, čeká je zklamání.

²¹ Právě tak k ničemu jste teď vy:
Vidíte hrůzu a jste zděšení.

²² Řekl jsem snad: ‚Dejte mi něco,‘
nebo: ‚Vyplaťte mě ze svého?‘

²³ ‚Vysvobodte mě od nepřítele,‘
nebo: ‚Od tyranů mě zachraňte?‘

²⁴ Poučte mě, a zmlknu hned,
v čem jsem pochybil, mi ukažte.

²⁵ Jak mohou zraňovat slova upřímná!
Co vaše důkazy mohou dokázat?

²⁶ To, co jsem řekl, mi chcete vytýkat?
Copak jen do větru mluví ubožák?

²⁷ Vy byste ale i o sirotka losovali,
vlastního přítele byste prodali!

²⁸ Pohleďte na mě, prosím vás –
copak bych vám do očí lhal?

²⁹ Přestaňte! Nepáchejte křivdu!
Přestaňte! Jsem přece v právu!

³⁰ Copak jsem řekl něco špatného?
Copak nepoznám, co by mě zničilo?

7

Nemá člověk na zemi jen samou robotu?

Den za dnem jak nádeník žije tu.

² Jak otrok touží po stínu,
jak nádeník čeká odměnu.

³ I mně byly dány měsíce prázdnoty,
přiděleny mi byly noci trápení.

⁴ Když uléhám, říkám si: „Kdy budu moci vstát?“
A noc se táhne a já se převaluji sem a tam až do rána.

⁵ Tělo mám červy a strupy pokryté,
rány na kůži mám zhnisané.

⁶ Jak tkalcovský člunek utekly mé dny
a bez naděje skončily.

⁷ Pamatuj, Bože, můj život je pouhý vzdech,
mé oči už nikdy štěstí nespattí.

⁸ Nezahlédne mě oko, které mě vidí teď,
rozhlédneš se po mně, a nebudu tu víc.

⁹ Jako míjejí mraky a ztrácí se,
kdo klesne do hrobu, ten více nevyjde.

¹⁰ Domů se už nikdy nevrátí,
nikdy se neukáže ve svém obydlí.

¹¹ Proto už déle nemohu mlčet,
v soužení ducha musím promluvit,
své hořké duši musím ulevit.

¹² Jsem snad moře, jsem snad drak,
abys nade mnou stavěl stráž?

¹³ Myslím si: „Na lůžku se mi uleví,
spánek ulehčí mému trápení.“

¹⁴ Tehdy mě ale strašíš sny,
tehdy mě děsíš skrze vidění,

¹⁵ že bych se raději oběsil –
radši bych zemřel, než takhle živořil!

¹⁶ Mám toho dost. Nebudu přece žít navěky!
Nech mě být. Jen pouhá pára jsou mé dny!

¹⁷ Co je člověk, že se ti zdá tak významný
a že ti tolik leží na srdci?“

¹⁸ Od samého rána se o něj zajímáš,
každíčkou chvíli ho chceš sledovat.

¹⁹ Kdy už ode mě odvrátíš svůj zrak?
Ani slinu mě polknout nenecháš?

²⁰ Když zhřeším, co ti to udělá,
ty Strážce člověka?!

Proč sis mě vybral za svůj terč?

Jsem ti^b snad břemenem?

²¹ Proč neodpustíš můj hřích,
proč mě mé viny nezbavíš?

Brzy už ulehnu do prachu;
budeš mě hledat, a už tu nebudu!“

Hledej Boha

8 Bildad Šuchský mu na to řekl:

- ² „Jak dlouho budeš takhle mluvit?
Tvé řeči jsou podobné vichřici!
³ Copak Bůh spravedlnost poruší?
Copak Všemohoucí právo převrací?
⁴ Pokud tvé děti proti němu zhřešily,
vydal je moci jejich vin.
⁵ Budeš-li ale pilně hledat Boha
a Všemohoucího prosit o milost,
⁶ budeš-li čistý a poctivý,
hned zase začne nad tebou bdít,
rozkvět tvých statků znovu obnoví.
⁷ Tvé počátky budou nicotné
oproti hojnosti, jež čeká tě.
- ⁸ Předchozích pokolení zeptej se,
na jejich otce dej.
⁹ My jsme jen včerejší, nevíme nic,
naše dny na zemi jsou pouhý stín.
¹⁰ Oni však poučí tě, oni ti povědí,
z hloubi svého srdce ti toto vyjeví:
- ¹¹ Roste papyrus, kde nejsou bažiny?
Daří se rákosí bez vody?
¹² Ještě se zelená, není posekán,
rychleji než tráva však náhle usychá.
¹³ Tak se povede těm, kdo na Boha nemyslí,
takto se vytratí doufání bezbožných.
¹⁴ Chatrnou mají naději,
na pavučinu se spolehli.
¹⁵ Opřít se o ni znamená pád,
kdo se jí drží, ten nezůstane stát.
¹⁶ Jiný však bují na slunci,
po celé zahradě rozpíná výhonky,
¹⁷ kořeny vplétá mezi kameny,
drží se skalnatého podloží.
¹⁸ Když je pak ze svého místa vytržen
a to místo řekne: „Neznám tě,“
¹⁹ vida ho – jemu se šťastně povede,
vždyť jinde z prachu vykvete.
- ²⁰ Bůh se bezúhonných nezříká,
nepodpoří však ruku bídáka.

- ²¹ Tvá ústa smíchem nakonec naplní,
písničku vloží na tvé rty.
²² Tví nepřátelé však budou mít plášť z ostudy,
ze stanu ničemů nezbude vůbec nic.“

Jak bych se obhájl?

9 Job na to řekl:

- ² „Vím, je to tak, jistě máš pravdu.
Může snad člověk být před Bohem v právu?
³ Kdyby s ním někdo snad chtěl jít k soudu,
z tisíce otázek by nezodpověděl jednu.
⁴ Má hlubokou moudrost a nesmírnou sílu –
uspěl snad někdy, kdo stanul proti němu?
- ⁵ On hory přenáší, než se kdo naděje,
poráží je, když hněvá se.
⁶ I zemí z místa pohnout dokáže,
tak že se třesou její pilíře.
⁷ Řekne slunci, a nevyjde,
svou pečetí hvězdy zakryje.
⁸ On sám roztahuje nebesa,
přes moře kráčí po vlnách.
⁹ Učinil Oriona i Velký vůz,
Plejády i souhvězdí na jihu.
¹⁰ On koná věci veliké a tajemné,
jeho zázraky jsou nesčetné.
¹¹ Když projde kolem, já ho nespátřím,
půjde dál, i když to netuším.
¹² Když něco vezme, kdo mu zabrání?
Kdopak mu řekne: „Co to provádíš?“
¹³ Svůj hněv Bůh omezovat nijak nehodlá –
před ním se musí sklonit i pomocníci netvora!
- ¹⁴ Jak bych se tedy já před ním obhájl?
Jak najdu slova, abych ho obvinil?
¹⁵ Neobhájím se, i když jsem nevinný,
u svého Soudce bych musel o milost žadonit.
¹⁶ I kdyby se dostavil, když ho předvolám,
nevěřím, že by mi vůbec naslouchal.
¹⁷ Rozdrtil by mě vichřicí,
pro nic za nic by mé rány rozmnožil.
¹⁸ Nenechal by mě ani nadechnout,
nasytil by mě samou útrapou.
¹⁹ Přemoci ho? Hle – je nejsilnější!
Jít s ním na soud? Kdo ho^a předvolá?
²⁰ I kdybych byl nevinný, má ústa mě odsoudí;
i kdybych byl bezúhonný, řekne, že jsem zvrácený.

^a19 podle LXX (MT: mě)

- ²¹ Jsem bezúhonný, co ale na tom záleží –
už se mi nechce žít!
- ²² Všechno je jedno, proto řekl jsem:
On hubí bezúhonného spolu s bídákem!
- ²³ Když zhoubná rána náhle dopadne,
zoufalství nevinných on se zasměje.
- ²⁴ Když země padne do rukou bídáka,
zrak jejích soudců on sám zakrývá –
a když ne on, kdo pak?
- ²⁵ Rychleji než běžec utekly mé dny,
šťastné nebyly, teď jsou pryč.
- ²⁶ Jak rákosové čluny kolem propluly,
jak orel řítící se za svou kořistí.
- ²⁷ Mohl bych říci: ‚Přestanu s nářkem,
zarmoucenou tvář nahradím úsměvem!‘
- ²⁸ Jenže se děsím všech svých trápení –
neosvobodíš mě, to dobře vím.
- ²⁹ Jsem předem odsouzen –
proč bych se snažil zbytečně?
- ³⁰ I kdybych se ve sněhu vykoupal,
i kdybych si dlaně louhoval,
- ³¹ stejně mne shodíš do žumpy,
že i svému plášti budu odporný.
- ³² On není člověk jako já, abych se mu postavil,
abychom společně k soudu šli.
- ³³ Kéž by mezi nás vstoupil prostředník,
který by na nás oba ruku položil!
- ³⁴ Ten by snad jeho hůl ode mě odvrátil,
abych nebyl zastrašen jeho hrůzami.
- ³⁵ To bych pak promluvil a neměl bych z něj strach,
se mnou to ale není tak!

10

- Už se mi hnusí žít,
proto teď svému nářku povolím,
z hořkosti duše promluví.
- ² Neodsuzuj mě předem – tak Boha oslovím –
z čeho mě obviňuješ, prozrad' mi.
- ³ Dělá ti dobře, že mě sužuješ?
Proč pohrdáš vlastnoručním výtvozem
a záměry ničemu vítáš s úsměvem?
- ⁴ Copak máš oči tělesné?
Pohledem smrtelníka díváš se?
- ⁵ Copak jsou tvé dny lidským podobné,
připomínají tvé roky lidský věk,
- ⁶ že na mně hledáš nějaký přestupek
a po mém hříchu pídíš se?

- ⁷ Víš přece, že jsem nevinný
a že mě z tvé ruky nikdo nevyrvě!
- ⁸ Tvé ruce mne hnětly a tvořily –
teď ses obrátil a chceš mě zahubit?
- ⁹ Vzpomeň si, že jsi mne z hlíny vytvořil –
to mě chceš znovu na prach obrátit?
- ¹⁰ Což jsi mě kdysi jak mléko nenalil,
nenechal jsi mě zhoustnout jako sýr?
- ¹¹ Kůží a masem jsi mě přioděl,
kostmi a šlachami spojils mě.
- ¹² Z lásky jsi mě obdaroval životem,
tvá péče střežila můj každý dech.
- ¹³ Toto však v srdci skrýval jsi,
teď už jsem poznal tvé úmysly:
- ¹⁴ Abys mě hlídal, zda nezhřeším,
abys mi neodpustil žádné přestupky.
- ¹⁵ Pokud jsem vinen, běda mi,
nezvednu ale hlavu, i když jsem nevinný;
přesycen jsem hanbou, zpitý trápením.
- ¹⁶ Kdybych se narovnal, budeš mě honit jako lev,
svou úžasnou sílu na mně znovu prokážeš.
- ¹⁷ Postavíš další svědky proti mně,
tvůj hněv proti mně se ještě rozmůže,
tvá vojska mě zas a znovu vezmou útokem.
- ¹⁸ Proč jsi mě vůbec z lůna vyváděl?
Kéž bych byl zhynul, než mě kdo uviděl!
- ¹⁹ Jako bych nikdy nebyl, tak bych na tom byl,
z klína do hrobu by mě přenesli.
- ²⁰ Copak mi nezbývá už jen pár dnů?
Nech mě být, ať pookřeji aspoň na chvíli,
- ²¹ dříve než bez návratu odejdu
do země příšeří a stínu,
- ²² do země černé jako tma,
kde vládne stín a není rád,
kde i sám rozbřesk je temnota.“

Naprav své srdce

11 Sofar Naámský mu na to řekl:

- ² „Má ta spousta slov zůstat bez odpovědi?
Má se dát za pravdu mluvkovi?
- ³ Myslíš, že svým tlacháním všechny umlčíš?
Že nikdo neztrestá tvé rouhání?
- ⁴ Říkal jsi Bohu: „Mé přesvědčení je ryzí,
jsem před tebou zcela bez vady.“^a

^a4 Job 9:21; 10:7

⁵ Ach, kéž by tak Bůh promluvil,
 kéž by se s tebou dal do rozpravy!
⁶ Kéž by ti prozradil taje moudrosti,
 potřebuješ totiž dvojnásob chápání:
 Věz, že Bůh tě trestá míň, než bys zasloužil!

⁷ Můžeš postihnout Boží hlubiny?
 Meze Všemohoucího pochopit?
⁸ Vyšší jsou nad nebe – jak si poradíš?
 Hlubší než podsvětí – co ty o tom víš?

⁹ Delší než země,
 širší než moře!

¹⁰ Když on zasáhne, když uvězní,
 když svolá soud, kdo mu zabrání?

¹¹ Podvodníky zná a vidí zlo,
 jak by mu mohlo uniknout?

¹² „Rozum dostane hlava dubová,
 až divoká oslice zplodí člověka!“

¹³ Když ale napravíš své srdce
 a k Bohu vzepneš dlaně,

¹⁴ zlo ze svých rukou když daleko odhodíš
 a nestrpíš ve svém stanu bezpráví,

¹⁵ tehdy tvář pozvedneš bez vady,
 budeš stát neochvějně, bez vší obavy.

¹⁶ Tehdy zapomeneš na své trápení,
 jak voda odplyne z tvé paměti.

¹⁷ Tvůj život jak poledne se rozzáří,
 i tma se promění v svítání.

¹⁸ Buď klidný, vždyť je tu naděje –
 rozhlédneš se kolem a v klidu ulehneš.

¹⁹ Budeš spát a nikdo nevyruší tě,
 o tvou přízeň se budou mnozí ucházet.

²⁰ Oči ničemu se ale vysílí,
 jejich útočiště se vytratí;
 zbude jim naděje, že duši vypustí.“

Chci mluvit se Všemohoucím

12 Job na to řekl:

² „Opravdu, vy jste ti praví
 a moudrost vymře s vámi!

³ I já však mám rozum tak jako vy
 a nejsem v ničem za vámi,
 to přece každý ví.

⁴ Jsem ale k smíchu i svému příteli:
 „On volá k Bohu, ať mu prý odpoví!“
 Jsem k smíchu: „Hle, spravedlivý a poctivý!“

- ⁵ Spokojený člověk pohrdá neštěstím:
„Kopanec tomu, kdo se potácí!“
- ⁶ Stany nájezdníků naplňuje klid,
ti, kdo popouzejí Boha, jsou v bezpečí,
jako by Boha v ruce drželi.
- ⁷ Jen se ptej dobytka, ať tě poučí,
ptáci na nebi ti to povědí;
⁸ anebo promluv se zemí, ať tě poučí,
ryby v moři ti to prozradí:
- ⁹ Neví snad jeden každý z nich,
že je svou rukou učinil Hospodin?
- ¹⁰ V jeho ruce je život každého tvora,
je v ní dech každého lidského těla.
- ¹¹ Což neumí ucho rozlišovat slova,
jako umí jazyk pokrm ochutnat?
- ¹² Náleží moudrost jenom kmetům,
patří rozumnost k dlouhému věku?
- ¹³ Bůh – ten má moudrost a také moc,
patří mu prozřetelnost a rozumnost.
- ¹⁴ Co zboří, se nedá postavit,
koho uvězní, nelze propustit.
- ¹⁵ Když zadržuje vody, sucho přichází,
a když je vypustí, zemi pustoší.
- ¹⁶ Jemu patří síla i schopnosti,
jeho je podvedený i podvodník.
- ¹⁷ Velmože svléká donaha,
ze soudců umí blázný udělat.
- ¹⁸ Králům rozpíná opasky,
bedra jim obtáčí provazy.
- ¹⁹ I kněží svléká donaha,
dávne opory strhává.
- ²⁰ Odebírá slovo zkušeným,
starce zbavuje soudnosti.
- ²¹ I přední muže vystavuje hanbě,
odzbrouje i statečné.
- ²² Odkrývá hlubiny temnoty,
na světlo vyvádí, co bylo v příšeří.
- ²³ Rozmnožuje národy a pak je ničí,
dává jim rozmach a pak je rozhání.
- ²⁴ Vůdce lidu on o rozum připravuje,
nechá je bloudit v pustotě bez cíle.
- ²⁵ Bez světla tápají v temnotě,
nechá vrávorat je jako opilce.

- ² Co víte vy, to také vím
a nejsem v ničem za vámi.
³ Teď chci se Všemohoucím promluvit,
s Bohem chci projednat svou při.
⁴ Vy mě jen špiníte samou lží,
všichni jste šarlatáni, a ne lékaři.
⁵ Kdybyste aspoň konečně umkli,
vzbudili byste dojem moudrosti!
- ⁶ Moji námitku teď tedy poslyšte,
věnujte pozornost mým stížnostem.
⁷ To kvůli Bohu mluvíte tak podle?
To kvůli němu řečníte falešně?
⁸ Chcete snad nadržovat jemu?
Chcete snad dělat obhájce Bohu?
⁹ Dopadnete dobře, až vás prozkoumá?
Oklamete ho, jako klamete člověka?
¹⁰ Budete-li někomu tajně nadržovat,
copak vás tvrdě neztrestá?
¹¹ Jeho vznešenosti nebojíte se,
nepadá na vás jeho děs?
¹² Ta vaše moudra jsou splepená z popela,
vaše odpovědi jsou hlína splácaná!
- ¹³ Mlčte, teď promluvit chci já,
pak ať se stane, co má se stát.
¹⁴ Proč kůži na trh nosit chci
a vlastní život nasadit?
¹⁵ I kdyby mě zabil, i kdybych neměl naději,
své cesty chci před ním obhájit.
¹⁶ Jedině tak bych se mohl zachránit –
vždyť před něj nepřijde žádný bezbožník!
¹⁷ Dobře poslouvejte, co tu vypovím,
můj výklad ať vám v uších zní.
¹⁸ Teď jsem připraven vést svou při
vědom si toho, že jsem nevinný.
¹⁹ Kdo se to bude se mnou přít?
Chci zemřít, když mě umlčí!
- ²⁰ Žádám tě, Bože, jenom o dvojí,
ať se před tebou skrývat nemusím:
²¹ Svou ruku ode mě odtáhni,
ať nejsem zastrašen tvými hrůzami.
²² Potom mě vyzvi, ať se obhájím,
anebo začnu mluvit a ty mi odpovíš.
²³ Kolik mám hříchů, kolik vin?
Ukaž mi můj zločin a můj hřích!

- ²⁴ Proč skrýváš svoji tvář?
Proč mě za protivníka pokládáš?
²⁵ List větrem zmítaný chceš vyděsit,
za suchou plevou chceš se hnát,
²⁶ že na mě sepisuješ hořké žaloby
a hříchy mládí že mi přičítáš?
²⁷ Nohy mi svíráš do klády,
na každém kroku na mě dohlížíš,
značíš si moje šlápoty!
- ²⁸ Člověk se rozpadá jak něco shnilého,
jako když roucho žere mol.

14

- Smrtelník z ženy zrozený
má jen pár dnů – a plných trápení.
² Jako květ vzejde a uvadne,
jako stín prchne, nezastaví se.
³ Přesto však z něho oči nespouštíš
a k soudu s tebou ho^a poháníš.
⁴ Kdo umí nečisté v čisté obrátit?
Ani jediný!
⁵ Ty jsi mu spočítal jeho dny,
počet měsíců jsi mu odměřil,
dal jsi mu meze, jež nesmí překročit.
⁶ Odvrát svůj pohled, nech ho být,
ať si užije život jako nádeník!
- ⁷ Strom, ten má aspoň naději:
Když bude poražen, znovu vyraší,
nic nezastaví jeho výhonky.
⁸ I kdyby jeho kořeny v zemi zpuchřely,
i kdyby jeho kmen v prachu tlel,
⁹ jen ucítí vodu, vypučí zase,
jak mladý stromek větve vyžene.
¹⁰ Člověk však zemře a klesne bezvládně,
naposled vydechne – a kam se poděje?
¹¹ Jako se vypařuje voda z jezer,
jako potok vyschne a vyprahne,
¹² právě tak člověk lehne a nevstane;
dokud trvá nebe, neprobudí se,
nic nepřeruší jeho sen.
- ¹³ Kéž bys mě jen schoval v hrobě,
kéž bys mě ukryl, než pomine tvůj hněv,
a určil chvíli, kdy na mě vzpomeneš!
¹⁴ Když člověk zemře, copak ožije?
Po všechny dny své těžké roboty
čekal bych na chvíli té úlevy!

^a3 podle LXX, Vul, Syr (MT: *mě*)

- ¹⁵ Zavolal bys a já se ti ohlásil,
po díle svých rukou by ses roztoužil.
¹⁶ Ačkoli teď mé kroky počítáš,
pak už bys na můj hřích nečíhal.
¹⁷ Do měchu zapečetil bys mé přestupky
a moje viny přikryl bys.
- ¹⁸ Jako se však hora na prach rozdrolí,
jako se balvan z místa odvalí,
¹⁹ jako voda omílá kamení,
jako příval půdu odplaví –
takto ty bereš člověku naději!
²⁰ Když ho napadneš, navždy odchází,
strnou mu rysy a ty ho propouštíš.
²¹ O slávě svých dětí pak neví nic,
nedozví se ani, zda budou nicotní.
²² Jediné, co cítí, je bolest v těle,
v duši oplakává jenom sám sebe.“

Ohrožuješ zbožnost!

15 Elifaz Temanský mu na to řekl:

- ² „Má mudrc hlásat jalové názory,
v nitru se nadouvat větrem východním?
³ Má se hádat slovy bez smyslu
a řečmi bez užitku?
⁴ Ty ale ohrožuješ zbožnost
a bráníš rozjímání před Bohem!
⁵ Tvá ústa totiž vede špatnost
a rozhodl ses mluvit prohnane.
⁶ Tvá ústa – ne já – tě odsoudí,
usvědčují tě vlastní rty!
- ⁷ Copak ses narodil jako první člověk?
Přišel jsi na svět před horami?
⁸ To jsi naslouchal Boží tajné radě?
Veškerá moudrost patří ti?
⁹ Copak víš něco, co my nevíme?
Čemu rozumíš, a my ne?
¹⁰ Na naší straně jsou kmeti šediví,
i tvého otce předčí věkem svým.
¹¹ To ti nestačí ta Boží útěcha,
nelíbí se ti slova laskavá?
¹² Čím ses tak nechal unést v srdci,
co ti tak zatemnilo oči,
¹³ že proti Bohu obracíš svůj hněv
a z úst vypouštíš takovouto řeč?

- ¹⁴ Co je člověk? Může snad být čistý?
Může být v právu, kdo je z ženy zrozený?
- ¹⁵ Ani na své anděly se Bůh nespolehá,
ani nebe není ryzí před jeho očima.
- ¹⁶ Co potom člověk zlý a zkažený,
jenž hřeší, jako by vodu pil!
- ¹⁷ Něco ti povím, poslouchej,
to, co jsem viděl, ti budu vyprávět,
- ¹⁸ to, co hlásají mudrci,
když netají, co od svých předků přijali
- ¹⁹ (země byla dána jenom jim,
nikdo cizí k nim tenkrát nepatřil):
- ²⁰ Darebák trpí bolestí po všechny své dny,
roky tyрана jsou spočteny.
- ²¹ Děsí se toho, co mu v uších zní,
když má klid, napadá ho útočník.
- ²² Nevěří, že by unikl temnotě,
neustále nad ním visí meč.
- ²³ Bloudí tu jako potrava pro supy,
ví, že ho očekává den temnoty.
- ²⁴ Úzkost ho svírá, tíseň děsí ho,
je jako král, jenž čeká na útok.
- ²⁵ To proto, že proti Bohu vztáhl ruku,
proti Všemohoucímu se postavil,
- ²⁶ tvrdošíjně se vrhl proti němu
obrněn svým štítem mohutným.
- ²⁷ Svou tvář sice nechal zarůst tukem,
sádlem si pokryl slabiny,
- ²⁸ bude však bydlet ve zbořených městech,
v domech, v kterých se nebydlí,
které se rozpadají v sutiny.
- ²⁹ Bohatý nezůstane, jeho moc neobstojí,
jeho vliv nebude se šířit po zemi.
- ³⁰ Takový neunikne temnotě,
jeho výhonek plamen sežehne,
dech Božích úst ho odvane.
- ³¹ Ať nikdo marně nespolehá na marnost –
prázdnota bude jeho odplatou!
- ³² Uschne, než přijde jeho čas,
jeho větve se nebudou zelenat.
- ³³ Bude jak réva, jež ztrácí hrozny nezralé,
jako oliva, jež setřásá svůj květ.
- ³⁴ Spolek bezbožných je neplodný,
stany úplatkářů pohltní plameny.

³⁵ Počnou trápení a zlo porodí,
v jejich nitru se lhnou lsti!“

Udělal si ze mě terč

16 Job na to řekl:

² „Už jsem těch věcí slyšel přespříliš –
jako těšitelé jste ukrutní!

³ Prý: ‚Kdy už skončí to mluvení do větru?‘
Nebo: ‚Co tě dráždí ke tvým výlevům?‘

⁴ I já bych uměl mluvit jako vy,
kdybyste na mém místě usedli.
Svémi řečmi bych vás uměl zahrnout,
potřásat nad vámi hlavou svou.

⁵ Svými ústy bych vás ale povzbudil,
slova mých rtů by byla útěchou.

⁶ Mluvím-li, má bolest se nemírní,
mlčím-li, v čem se mi uleví?

⁷ Teď jsi mě, Bože, opravdu vysílil.
Zničilš mě i mé nejbližší!

⁸ Vrásky na mém těle svědčí proti mně,
má vyhublost vstává a obviňuje mě.

⁹ Zuřivě drásá mě Bůh, nenávidí mě,
můj sok proti mně zuby skřípe,
probodává mě pohledem.

¹⁰ Kdekdo si na mě ústa otevře,
s posměchem bijí mě do tváře,
všichni se srotili proti mně.

¹¹ Bůh mě dal napospas ničemům,
předhodil mě zlosynům.

¹² Žil jsem v poklidu – vtom na mě udeřil,
chytil mě za krk a bil a bil!

Udělal si ze mě terč,

¹³ zasypává mě deštěm střel.

Bez milosti mě seká do slabin,
mou žluč nechá stříkat po zemi.

¹⁴ Dává mi jeden úder za druhým,
vrhá se na mě jako válečník.

¹⁵ Zjizvenou kůži pytle zakryl jsem,
svým čelem ryji zem.

¹⁶ Tvář mi od pláče opuchla,
stín smrti mi leží na víčkách.

¹⁷ Já přece nemám na rukou násilí,
má modlitba je bez poskvrny!

- ¹⁸ Země, nepřikryvej moji krev,
můj křik ať odpočinku nedojde!
¹⁹ Mám svědka v nebi právě teď,
tam nahoře mám svého přímluvce.
²⁰ Když se mi vysmívají přátelé,
k Bohu přes slzy dívám se.
²¹ Kéž by se člověk mohl s Bohem přít,
jako se lidé přou s přáteli!

²² Roky mně odměřené se chýlí ke konci,
odcházím na cestu, z níž se nevrátím.

17

- Dech mě opouští,
mé dny skončily,
jen hřbitov zbývá mi.
² Jsou se mnou ale ještě ti posměvači –
kvůli jejich zlobě nezamhouřím oči!

³ Slož za mne záruku, kterou určil jsi –
kdo jiný by se za mě zaručil?
⁴ Jejich srdce jsi zbavil soudnosti,
takovým přece nedáš zvítězit!
⁵ Říká se: ‚Kdo zjištěně zrazuje přátele,
zbavuje vlastní děti vyhlídek.‘

⁶ Bůh ze mě pro všechny udělal přísloví,
kdekdo mi plivne do očí.
⁷ Oči se mi kalí hořkostí,
z mých údů zbývá pouhý stín.
⁸ Při pohledu na mě se děsí poctiví,
nevinní jsou pobouřeni: ‚Vida, bezbožník!‘
⁹ Spravedlivý ale jde svou cestou dál,
kdo má čisté ruce, se zviklat nenechá.
¹⁰ Nuže, vy všichni, zkuste to znovu –
moudrého mezi vámi ale nenajdu!

¹¹ Mé dny uplynuly i s mými úmysly,
touhy mého srdce se zhatily.
¹² Obrátit usilují noc na den,
v temnotě říkají: ‚Světlo blíží se!‘
¹³ Je-li mou nadějí domov ve hrobě,
mám-li si ustlat lože v temnotě,
¹⁴ mám-li nazývat jámu otcem svým
a červy svou matkou a sestrami –
¹⁵ kde potom bude ta má naděje?
Ta má naděje – kdo ji zahlédne?
¹⁶ Sestoupí se mnou do hrobu?
Lehneme si spolu do prachu?“

Světlo darebáka uhasne

18 Bildad Šuchský mu na to řekl:

² „Jak dlouho povedeš takovéhle řeči?

 Promluvíme si, až se zamyslíš.

³ Jak to, že jsme tu za dobytek?^a

 To nás považuješ za tupce?

⁴ Tvá vlastní zuřivost drásá tě!

 Copak se kvůli tobě zboří svět?

 Zhrouť se skály na místě?

⁵ Světlo darebáka uhasne,

 plamen ohně mu zářit nebude.

⁶ Světlo v jeho stanu ve tmě změní se

 a jeho svíce uhasne.^b

⁷ Jeho rázný krok znejistí,

 jeho vlastní záměry ho porazí.

⁸ Nohama zaplete se do sítě,

 do oka v chůzi chytí se.

⁹ Za patu bude lapen do tenat,

 zaklapne se nad ním jeho past.

¹⁰ Při zemi na něj číhá smyčka,

 na stezce na něj čeká léčka.

¹¹ Odevšad ho děsí hrůzy,

 lepí se mu na paty.

¹² Hladoví po něm pohroma,

 neštěstí čeká na jeho pád.

¹³ Jeho kůži šírá choroba,

 jeho údy hltá rána smrtelná.

¹⁴ Vyrván bude z bezpečí svého stanu,

 odveden bude ke králi hrůz.

¹⁵ Plameny zaplaví jeho stan,

 jeho příbytek bude sírou zasypán.

¹⁶ Jeho kořeny uschnou zespoda,

 nahore uvadne jeho koruna.

¹⁷ Na zemi po něm nezbude památky,

 jeho jméno nezazní nikde po kraji.

¹⁸ Ze světla vyženou ho do temna,

 zapuzen bude ze světa.

¹⁹ Nebude mít v lidu nástupce ani potomka,

 ve svém domě nezanechá ani živáčka.

²⁰ Na západě se zhrozí nad jeho osudem

 i všechny na východě pojme děs:

²¹ „Ach, takový je tedy příbytek zlosyna,

 domov neznaboha takhle dopadá!“

*Můj Vykupitel žije***19** Job na to řekl:

- ² „Jak dlouho budete mou duši trápit
a svými řečmi mě ubíjet?
³ Hanobíte mě už aspoň po desáté –
nestydíte se mě urážet?
⁴ Pokud jsem opravdu v něčem pochybil,
do mé chyby vám není nic.
⁵ Pokud se chcete povyšovat nade mne
a moji potupu proti mně obracet,
⁶ pak vězte, že Bůh mi ublížil –
to on na mě hodil svoji síť!
- ⁷ Hle, volám: ‚Násilí!‘ a nikdo se neozve;
křičím o pomoc, a právo nikde.
⁸ Cestu mi zazdil – neprojdou,
na mé stezky vrhl temnotu.
⁹ Mou čest ze mne strhl jako plášť
a korunu mi z hlavy sňal.
¹⁰ Boří mě ze všech stran, dokud nezajdu,
mou naději vyvrací jako strom z kořenů.
¹¹ Svým hněvem srší proti mně
v domnění, že jsem jeho nepřítel.
¹² V jednom šiku útočí jeho armáda,
proti mně vrší dobývací val,
můj stan obléhají kolem dokola.
- ¹³ Mým vlastním bratrům mě odcizil,
moji známí se ke mně neznají.
¹⁴ Příbuzní i přátelé mě nechali,
zapomněli na mě ¹⁵i hosté mí.
I mé služebnice mě mají za cizince,
dívají se na mě jako na vetřelce.
¹⁶ Když zavolám sluhu, vůbec se neozve,
jakkoli úpěnlivě prosím jej.
¹⁷ Můj dech je odporný i mé manželce,
hnusím se své vlastní rodině.
¹⁸ Pohrdají mnou i mládenci –
jen co se objevím, nadávají mi.
¹⁹ Spřízněným duším jsem odporný,
moji milovaní mě zavrhlí.
²⁰ Nejsem nic než kost a kůže,
zbyly mi jen holé dásně.
- ²¹ Smilujte, smilujte se, vy mí přátelé,
vždyť Boží ruka bije mě!

²² Musíte s Bohem na mě pořádat ten hon,
nemáte ještě mého masa dost?

²³ Kéž by má slova byla sepsána,
kéž by jak nápis byla vyryta

²⁴ olovem a rydlem železným,
kéž by je navždy vytesali do skály!

²⁵ Můj Vykupitel žije, to jedno vím,
a že nakonec se nad prachem postaví.

²⁶ I kdyby ze mě kůži sedřeli,
já ve svém těle Boha uvidím.

²⁷ Já ho uvidím vlastníma očima,
ne někdo cizí, ale já –
srdce mi touhou umírá!

²⁸ Jenže vy říkáte: „Jak ho přistihnem?
Příčina věci je přece v něm.“^a

²⁹ Vy sami ale meče bojte se,
vždyť mečem trestá hněv,
a tak soud sami poznáte.“

Hrozný osud ničemů

20 Sofar Naámský mu na to řekl:

² „Na tohle musím odpovědět,
to přece nejde vydržet!

³ Když slyším tolik důtek a urážek,
můj moudrý duch mi vnuká odpověď:

⁴ Víš přece sám, že odjakživa,
už co byl člověk na zem postaven,

⁵ radost ničemů je velmi krátká,
štěstí bezbožných je chvilkové.

⁶ I kdyby jeho hrdost k nebi dosáhla
a hlavou oblaků se dotýkal,

⁷ jak vlastní lejno zmizí napořád –
„Kam se poděl?“ se jeho známí budou ptát.

⁸ Jako sen odletí a bude ten tam,
bude zapuzen jak noční vidina.

⁹ Oko, jež vídalo ho, už ho nespatří,
nebude k nalezení ve svém obydlí.

¹⁰ Jeho děti budou muset odškodnit chudáky,
vlastníma rukama majetek navrátit.

¹¹ Mladická síla, jíž měl plné kosti,
do prachu ulehne spolu s ním.

¹² I když mu zlo chutná v ústech sladce,
i když je chová pod jazykem,

^a28 podle řady hebr. rukopisů, LXX a Vul (MT: *ve mně*)

- ¹³ i když je vychutnává, nemá naspěch,
i když je převaluje na patře,
¹⁴ v útrobách mu ale ten pokrm zhořkne,
promění se mu v hadí jed.
¹⁵ Vše, co spolykal, musí vyzvracet,
Bůh mu to bohatství z břicha vyžene.
¹⁶ Bude nasávat hadí jed,
jazyk zmijí ho zabije.
¹⁷ Nikdy nezažije proudy oleje,
nebude se koupat v medu a smetaně.
¹⁸ To, co ukořistil, vrátí netknuté,
neužije to, co získal obchodem.
¹⁹ To proto, že chudákům bořil chýše
a zabíral domy, které nestavěl.
- ²⁰ Svoji hladovost neuměl utiřit,
a proto neunikne vlastní chtivosti.
²¹ Nebude nic, co by pohltit,
už nepotrvá jeho blahobyť.
²² Uprostřed nadbytku přijde do úzkých,
bída se na něj vrhne ze všech sil.
²³ Zatímco on si břicho cpe,
Bůh na něj sešle vroucí hněv –
zaplaví ho svým deštěm střel!
²⁴ Na útěku před železnou zbraní
zasažen bude lukem bronzovým.
²⁵ Ze zad mu náhle trčí šíp
a jeho špice se žlučí skví.
Kdejaká hrůza ho dostihla,
²⁶ na jeho poklady čeká černá tma.
Pohlť ho oheň, jenž nebyl rozdmýchán,
cokoli zůstalo u něj doma, spolyká.
²⁷ Nebesa odhalí jeho vinu,
země se postaví proti němu.
²⁸ Jeho dům odnese povodeň,
proud ho zachvátí v soudný den.
²⁹ Takový osud dává Bůh ničemům,
takové dědictví jim určil Bůh!“

Ničemové užívají života

21 Job na to řekl:

- ² „Dobře poslouchejte, co tu vypovím –
můžete mě utěšit právě tím.
³ Vydržte, když teď budu mluvit já,
potom se zase smíte posmívat.
⁴ Copak si stěžuji na člověka?
Ztrácím trpělivost jenom tak?“

⁵ Pohledťe na mě a zděste se,
ruku na ústa si položte!

⁶ Vždyť i já, když na to pomyslím,
celý se třesu zděšením.

⁷ Jak to, že ničemové užívají života?
Zatímco stárnou, jejich moc narůstá.

⁸ Jejich potomkům se daří kolem nich,
své ratolesti mají na očích.

⁹ V jejich domech je pokoj bez obav,
Boží hůl na ně nijak nepadá.

¹⁰ Jejich býk je plodný, nikdy neselže,
jejich kráva rodí, o tele nepřijde.

¹¹ Jejich mladí mají volnost jako beránci,
jejich maličci kolem skotačí.

¹² Zpívají při hře tamburíny a citory,
za zvuku píšťaly se veselí.

¹³ Ve štěstí tráví svoje dny,
do hrobu odcházejí v pokoji.

¹⁴ Bohu však říkají: „Nech nás být!

O tvých cestách nechceme vědět nic!

¹⁵ Kdo je to ten Všemohoucí? Proč bychom mu sloužili?
K čemu by nám asi byly nějaké modlitby?“

¹⁶ (Oni však to své štěstí v moci nemají.
Myšlenky ničemů mě míjejí!)

¹⁷ Jak často ale „svíce darebáků zhasíná“?^a
Přichází na ně pohroma?

Naděluje jim bolesti rozhněvaný Bůh?

¹⁸ Bývají jako sláma ve větru,
jako plevy, jež víchr odnesl?

¹⁹ Řeknete: „Bůh jeho trest odkládá pro děti.“^b
– Ať raději odplatí jemu, aby se poučil!

²⁰ Ať vidí svou zkázu vlastníma očima,
hněvání Všemohoucího ať vypije si sám!

²¹ Bude mu snad potom záležet na rodině,
až jeho měsíce dojdou do konce?

²² Chce tu snad někdo Boha poučit?
On přece soudí všechno na nebi!

²³ Jeden umírá v plné síle,
v klidu a zcela spokojen,

²⁴ stehna obalená tukem
a kosti morkem nasáklé.

²⁵ Jiný zas umírá plný hořkosti,
aniž kdy okusil, co je blahobyť.

²⁶ Do prachu však ulehnou jeden jak druhý,
oba dva stejně přikryjí červi.

^a17 Job 18:5–6 (Přís 13:9; 20:20; 24:20) ^b19 Job 5:4; 20:10

- ²⁷ Víte, já znám ty vaše myšlenky –
hledáte způsoby, jak mi ublížit.
²⁸ Říkáte: „Kam se poděly ty jejich paláce?
Stanům darebáků kde konec je?“^a
²⁹ – To jste se nikdy neptali pocestných?
Nepřijímáte jejich svědectví?
³⁰ Vždyť v čase neštěstí je zlosyn ušetřen,
v den rozhněvání vyvázne.
³¹ Kdo mu jeho způsoby vytkne do očí?
Za to, co prováděl, kdo mu odplatí?
³² Ještě mu pohřeb vystrojí,
nad jeho hrobem budou bdít.
³³ Lehká mu bude země pohřební,
vždyť za ním kráčí celé procesí
a předcházejí ho nesčetní.

³⁴ Jak mě chcete těšit těmi nesmysly?
Vaše odpovědi jsou samé lži!“

Tvá vina je bezmezná!

22 Elifaz Temanský mu na to řekl:

- ² „Má snad Bůh nějaký prospěch z člověka?
Že by mu chytrák nějak prospíval?
³ Copak tvá spravedlnost Všemohoucího zajímá?
Žiješ-li bezúhonně, co z toho má?
⁴ Že by se o tvou zbožnost s tebou pohádal?
Proč by měl s tebou k soudu utíkat?
⁵ Tvá špatnost musí být veliká,
tvá vina je bezmezná!

⁶ Od bratří jsi bezdůvodně zástavu vybíral
a nahý svlékals jejich plášť,^b
⁷ žíznivému jsi vodu nedával
a hladovému chleba odpíral.
⁸ „Mocnému přece patří svět,
uznávaní se v něm umějí zabydlet.“
⁹ Vdovy jsi ale s prázdnou pryč posílal
a sirotkům jsi drtil ramena.^c
¹⁰ To proto tě nyní obklíčují osidla
a náhle tě děsí pohroma,
¹¹ proto je kolem tebe neprůhledná tma
a přikrývá tě záplava.

¹² Copak Bůh není tam v nebi nahoře?
Jak vysoko jsou hvězdy – jen se podívej!
¹³ Ty ale říkáš: „Co Bůh ví?
To může soudit přes mraky?“

^a28 Job 15:34; 18:21; 20:28
Deut 24:17–21

^b6 Exod 22:25–27; Deut 24:10–13

^c9 Exod 22:22–24;

- ¹⁴ Oblaka cloní jej, takže nevidí,
když po nebeské klenbě obchází.^a
- ¹⁵ – To se chceš držet té staré stezky,
kterou kráčeli lidé zlí?
- ¹⁶ Ti byli vyrváni, než přišel jejich čas,
jejich základy řeka odnesla.
- ¹⁷ Bohu říkali: „Nech nás být!
Co by nám^a Všemohoucí mohl učinit?“
- ¹⁸ (Přitom jejich domy blahobytem naplnil.
Myšlenky ničemů mě míjejí!)
- ¹⁹ Spravedliví jejich pád vidí s radostí,
nevinní se smějí nad nimi:
- ²⁰ „Hleďme, jejich jmění je to tam,
jejich bohatství oheň spolykal!“
- ²¹ Poddej se Bohu a najdeš klid,
takto ti vzejde blahobyť.
- ²² Z jeho úst přijmi učení,
vezmi si k srdci jeho výroky.
- ²³ K Všemohoucímu když se navrátíš,
on tě obnoví!
Ze svého stanu vyžeň bezpráví,
²⁴ své zlato musíš do prachu zahodit,
ofírské zlato mezi říční balvany.
- ²⁵ Pak bude Všemohoucí zlatem tvým,
hromadou stříbra bude ti.
- ²⁶ Všemohoucí pak bude tvou rozkoší,
až k Bohu tvář svou obrátíš.
- ²⁷ Budeš se k němu modlit a on tě vyslyší,
své sliby tehdy vyplníš.
- ²⁸ Cokoli rozhodneš, obстоjí,
tvé cesty budou světlem zality.
- ²⁹ „Hlavu vzhůru!“ řekneš zkroušeným,
a kdo klopí oči, toho Bůh zachrání.
- ³⁰ Vysvobodí i toho, kdo není bez viny,
vysvobozen bude pro čistotu rukou tvých.“

Má žaloba je plná trpkosti

23 Job na to řekl:

- ² „I dnes je má žaloba plná trpkosti,
jeho^b ruka mě drtí i přes mé sténání.
- ³ Kdybych jen věděl, kde se nachází,
k jeho sídlu bych se vypravil.
- ⁴ Před jeho tváří bych vyložil svou při,
vznesl bych před ním svoje stížnosti.
- ⁵ Dozvěděl bych se, co mi odpoví,
co mi chce říci, bych pochopil.

^a17 podle LXX, Syr (MT: *jim*)

^b2 podle LXX, Syr (MT: *moje*)

⁶Bude se ve své veliké moci se mnou přít?

Nikoli! On mě jistě vyslyší!

⁷Kdyby se s ním poctivý mohl přít,
vyhrál bych svůj soud navždycky.

⁸Jdu-li však na východ, není tam,
ani na západě ho nevnímám.

⁹Působí-li na severu, tam ho nevidím,
míří-li k jihu, já ho nespatřím.

¹⁰Zato on zná mé cesty i mé zastávky;
ukážu se jako zlato, až mě vyzkouší.

¹¹Má noha se přidržela jeho šlépějí,
sledoval jsem jeho cestu, nesešel jsem z ní.

¹²Nevzdálil jsem se příkazům jeho rtů,
v nitru^a jsem uchovával výroky jeho úst.

¹³On je však Jediný – kdo ho zadrží?
Co se mu zachce, to učiní.

¹⁴Co o mně rozhodne, to jistě vykoná,
jak to prokázal už tolikrát.

¹⁵Proto jsem před ním vyděšen,
když na něj myslím, hrozím se!

¹⁶Bůh už mé srdce ochromil,
Všemohoucí mě vyděsil.

¹⁷Ještě jsem ale nezmlkl v temnotách,
i když mi obličej přikryl mrak.

24

Když ,Všemohoucí neodkládá časy odplaty,^b
proč ty dny jeho věrní nikdy nevidíš?

²Jsou takoví, kteří posouvají mezníky
a pasou stáda, která ukradli.

³Sirotkům odvádějí osla pryč
a vdově berou býka do zástavy.

⁴Ubožáky z cesty srážejí,
až se chudí skrývají všude po kraji.

⁵Jiní jsou jak divocí osli na poušti,
vycházejí za prací, jako by kořist hledali;
potravu pro děti shánějí na pláních.

⁶Sklízejí na poli, které jim nepatří,
paběrkují na vinicích lidí zlých.

⁷Nocují nazí, oděv nemají,
v chladu jim chybí přikrývky.

⁸Horské lijáky je smáčejí,
choulí se ke skále, nemají přístřeší.

⁹Jiní zas sirotka od prsu uloupí,
vezmou ho chudákům do zástavy.

^a12 podle LXX (MT: *nad svůj příděl*); srov. Žalm 119:11

^b1 Job 5:12–16; 15:20–24

- ¹⁰ Ti chodí nazí, oděv nemají,
o hladu cizí snopy snášejí.
¹¹ Vytlačují olej mezi kameny,
o žízni šlapou vinný lis.
¹² Sténání umírajících z města zní,
raněné duše o pomoc volají –
copak to Bohu nevadí?!
- ¹³ Jsou také takoví, kteří se světlu vzpírají,
k jeho cestám se neznají
a jeho stezek se nedrží.
¹⁴ Vrah vstává, když se zešeří,
aby zabíjel ubohé chudáky;
jako zloděj se nocí odplíží.
¹⁵ Cizoložné oko soumrak vyhlíží,
,Nikdo mě neuvidí,‘ říká si
a tvář si rouškou zahalí.
¹⁶ Za tmy se do domů vlamují,
ve dne jsou doma zavření;
ke světlu se neznají.
¹⁷ Těm všem je temno svítáním,
přátelí se totiž s hrůzou tmy.
- ¹⁸ Ať voda takové rychle odplaví,
ať jsou prokleté jejich pozemky,
ať nikdo nezamíří k jejich vinicím!
¹⁹ Jako sucho a horko pohltní rozpuštěný sníh,
tak ať hrob pohltní ty, kdo hřešili.
²⁰ Ať na ně zapomene matčin klín,
ať jsou pochoutkou pro červy.
Ať nikdo nevzpomene na ty zlosyny,
ať jsou jak stromy větrem zlomeni.
²¹ Ať obcují s neplodnou, která nerodí,
vdovu ať opustí bez jmění!
- ²² Bůh svojí mocí i silné zachvátí;
i při svém postavení si nejsou jistí životy.
²³ Dává jim pocit bezpečné opory,
jeho oči však jejich cestu sledují.
²⁴ Načas se vyvýší, a hned jsou pryč,
snížení budou a jako všichni sklizeni,
jako klasy budou skoseni.
- ²⁵ Což to tak není? Kdo mě ze lži usvědčí?
Kdo moji výpověď může vyvrátit?“

Kdo může být čistý?

25 Bildad Šuchský mu na to řekl:

- ² „Bohu náleží vláda i úcta,
on působí pokoj na svých výšinách.
³ Dá se snad jeho vojsko spočítat?
Je někdo, nad kým jeho světlo nevstává?
⁴ Může snad člověk být v právu před Bohem?
Může být čistý, kdo z ženy zrodil se?
⁵ Vždyť ani měsíc dost světla nedává,
ani hvězdy nejsou ryzí před jeho očima.
⁶ Co potom pouhý lidský červ,
smrtelník, jenž je larvě podoben?“

Jen šepot o něm slyšíme

26 Job na to řekl:

- ² „Jak pěkně umíš slabému pomoci!
Jak jsi bezmocného přímo zachránil!
³ Jakou radu jsi bláhovému udělil!
Jak hluboké pochopení jsi tu projevil!
⁴ Komu chceš tyhle řeči vykládat?
Jaký duch to z tebe promlouvá?

⁵ Mrtví se před Bohem chvějí v hlubinách,
pod vodou s těmi, kdo prodlévají tam.
⁶ Před ním je nahé samo záhrobí,
neskryje se před ním říše záhuby.
⁷ On prostírá sever nad prázdnem,
zavěšuje zemi na ničem.
⁸ On váže vody do oblak,
mračno pod nimi se však netrhá.
⁹ On zahaluje úplněk,
mrakem ho přikrývá jako závojem.
¹⁰ Vykroužil obzor nad vodní hladinou,
tam, kde je hranice světla s temnotou.
¹¹ Nebeské pilíře třesou se,
děsí se při jeho pohrůžce.
¹² On svojí mocí moře utišil,
netvora rozdrtil svou moudrostí.
¹³ Nebe svým dechem rozjasnil,
slizkého hada svou rukou poranil.
¹⁴ A to jsou z jeho cest pouhé okraje,
jen slabý šepot o něm slyšíme –
burácení jeho moci kdo by rozuměl?“

Trvám na své nevině

27 A Job pokračoval ve své promluvě:

² „Při Bohu živém, který mi upřel právo,
při Všemohoucím, jenž naplnil mě trpkostí,

³ přísahám, že dokud je ve mně život,
dokud mám v chřípí Boží dýchání,

⁴ nevypustím ze rtů žádnou podlost,
nebudu mluvit jazykem falešným.

⁵ V žádném případě vám nedám za pravdu,
své bezúhonnosti se jakživ nezřeknu.

⁶ Trvám na své nevině – té se nepustím,
po celý život mám čisté svědomí!

⁷ Kéž by mí protivníci byli odhaleni jako zlosyni
a ti, kdo mě napadají, jako zločinci!

⁸ Copak má bezbožný nějakou naději,
když ho Bůh zabíjí, obírá o duši?

⁹ Copak Bůh vyslyší jeho volání,
když na něj přijde soužení?

¹⁰ Copak je Všemohoucí jeho rozkoší?
Volá snad k Bohu bez ustání?

¹¹ Poučil jsem vás o Božím jednání,
o Všemohoucím jsem nic netajil.

¹² Vždyť jste to všichni sami viděli –
proč tedy mluvíte takové nesmysly:

¹³ „Takový osud dává Bůh ničemům,
dědictví, jež Všemohoucí svěruje tyranům.“^a

¹⁴ I kdyby měl spoustu dětí, všechny čeká meč,
chlebem jeho ratolesti nenasytí se.

¹⁵ Pozůstalé po něm pohřbí mor,
nebudou oplakávání od svých vdov.

¹⁶ I kdyby stříbra jak prachu nakupil,
i kdyby šatů jak bláta navršil,

¹⁷ spravedlivý oblékne si, co on hromadil,
jeho stříbro po něm zdědí nevinný.

¹⁸ Jak pavouk buduje si svůj dům,
je ale chatrný jak chýše hlídačů.

¹⁹ Ulehne jako boháč, a je to naposled;
když oči otevře, nic mu nezbude.

²⁰ Hrůzy ho postihnou jako povodeň,
uprostřed noci ho víchr odnese.

²¹ Východní vítr ho odnese kdovíkam,
odvane ho daleko z jeho domova.

²² Vrhne se na něj beze vší lítosti,
právě když bude chtít před ním utéci.

^a13 Job 20:29

²³ Posměšně zatleská mu svýma rukama,
s pískotem vyžene ho z jeho domova.“

Píseň o skryté moudrosti

28

- Stříbro má své naleziště,
zlatu má místo, kde čistí se.
- ² Železo lidé těží ze země
a kámen taví v měď.
- ³ Vytlačují tmu za nové hranice,
pronikají každou krajní mez,
po rudě pátrají v černé tmě.
- ⁴ Šachty razí, kam poutník nezavítá,
kam ani nezabloudí noha člověka,
spouští se na laně, kde není živáčka.
- ⁵ Země na povrchu skýtá chleba,
v jejích hlubinách však sálá žár.
- ⁶ Safír se ukrývá v jejích skalách,
blyští se tam zlatý prach.
- ⁷ Stezku tam nezná dravý pták,
nespatřilo ji oko jestřába.
- ⁸ Nekráčí po ní pyšná šelma,
lev nikdy nezavítá tam.
- ⁹ Lidé však na křemen vztahují ruku,
hory vyvracejí z kořenů.
- ¹⁰ Ve skále dokází razit štolu,
oči pátrají po každém klenotu.
- ¹¹ Zahradit umějí prosakující vodu,
skryté poklady vynášejí ke světlu.
- ¹² Kde se však moudrost nalézá?
A rozumnost kde přebývá?
- ¹³ Člověk netuší, kudy k ní;
nenajde ji na zemi mezi živými.
- ¹⁴ Propast praví: „Ve mně není.“
Moře říká: „Nemám ji.“
- ¹⁵ Nedá se porýdit za zlato nejčistší,
její cenu nelze stříbrem vyvážit.^a
- ¹⁶ Nedá se zaplatit zlatem ofirským,
vzácným onyxem ani safíry.
- ¹⁷ Zlato ani křišťál s ní nelze porovnat,
nedá se koupit za šperky ze zlata.
- ¹⁸ Korál či alabastr za zmínku nestojí,
cena moudrosti je nad perly.
- ¹⁹ Nevyrovnají se jí ani africké topasy,
nejryzejším zlatem se nedá zaplatit.

^a15 Přís 3:13–15; 8:10–11

²⁰ Odkud tedy moudrost vyvěrá?
A rozumnost kde přebývá?

²¹ Skrytá je očím všech živých na zemi
i ptákům na nebi je tajemstvím.

²² Záhuba i Smrt praví:
„Samy jsme o ní jen slyšely.“

²³ Jen Bůh rozumí cestě k ní,
to on ví, kde se nachází.

²⁴ On vidí všechny zemské končiny,
všechno pod nebem si prohlíží.

²⁵ Když vítr silou obdařil
a vodu mírou odměřil,

²⁶ když dešti určil cíl
a dráhu mrakům bouřkovým,

²⁷ tehdy ji spatřil a ocenil,
prozkoumal ji a potvrdil.

²⁸ A řekl člověku:
„Moudrost je v tom, ctít Hospodina,
rozum je v tom, varovat se zla.“^a

Jobova závěrečná řeč

29 A Job pokračoval ve své promluvě:

² „Kéž by mi bylo jako za dávných časů,
za dnů, kdy Bůh bděl nade mnou,

³ kdy jeho lampa svítila nad mou hlavou
a v jeho světle jsem chodil tmou!

⁴ Jako tenkrát v mém nejlepším věku,
kdy Bůh byl mému stanu přítelem,

⁵ kdy ještě Všemohoucí býval se mnou
a mé děti všude kolem mě.

⁶ Tenkrát se mé kroky koupaly ve smetaně,
ze skály prýštily mi proudy oleje.

⁷ Když jsem chodíval k městské bráně,
abych své místo na prostranství zaujal,

⁸ mládenci ustupovali, jakmile zahlédli mě,
kmeti vstávali mi na pozdrav,

⁹ přední mužové své řeči přerušili,
ruku si kladli na ústa,

¹⁰ hlasy hodnostářů umlkaly,
jazyk jim přilnul na patra.

¹¹ Kdo mě uslyšel, ten mi blahořečil,
kdo jen mě zahlédl, chválil mě,

- ¹² chudáka v jeho křiku že vysvobozuji
a také sirotka, jenž nemá zastánce.
¹³ Snášela se na mě žehnání umírajících,
vdově jsem vrátil radost do srdce.
¹⁴ Jak šatem jsem se halil spravedlností,
právo mi bylo pláštěm i turbanem.
¹⁵ Byl jsem očima pro slepé
a nohama pro chromé,
¹⁶ otcem jsem býval pro chudé,
zasazoval se o právo cizince.
¹⁷ Zlosynům jsem uměl zuby zvyrazet
z čelistí jsem jim vyrval úlovek.
- ¹⁸ Říkal jsem si: „Umřu v rodinném hnízdě,
až mých dnů bude jak písku u moře.
¹⁹ Mé kořeny budou sahat až k vodě,
rosa bude nocovat v mé koruně.
²⁰ Má sláva stále čerstvá zůstane,
můj luk stále pevný v ruce mé.“
- ²¹ Naslouchali mi napjatě,
tiše očekávali rady mé.
²² Neměli co dodat po mém slově,
má řeč je svlažovala jako krůpěje.
²³ Čekávali na mě jak na déšť,
na jarní vláhu čekali dychtivě.
²⁴ Když jsem se usmál na ně, nemohli uvěřit,
světlo mé tváře nechtěli zaplašit.
²⁵ Sedal jsem v jejich čele a udával jim směr,
žil jsem jako král ve své družině,
jako ten, kdo těší truchlivé.

30

- Teď se mi ale vysmívají
ti, kdo jsou mladší nežli já –
ti, jejichž otcům bych býval nesvěřil
ani ovčáckého psa!
- ² Síla jejich rukou k čemu mi může být?
Jejich zmužilost je dávno pryč.
- ³ Nouzí a hladem vyzáblí
vyprahlou zemí se toulají,
nocí zkázy a pustoty.
- ⁴ Mezi křovím sbírají listy lebedy,
kořínky jalovce se chtějí nasytit.
- ⁵ Lidé je ze svého středu vyhnali,
křičí za nimi jak za zloději.
- ⁶ Ve strmých roklích bydlet musejí,
v děrách do země a v jeskyních.

⁷ Hýkají jako osli ve křoví,
spolu se choulí pod kopřivý –
⁸ hlupáci, kteří ani jméno nemají,
kteří jsou ze země bičem vyhnáni!

⁹ Teď ale o mně skládají písničky,
stal jsem se pro ně příslovím.
¹⁰ Už zdálky jsem jim odporný,
plivat do tváře se mi nestydí.
¹¹ Když Bůh můj provaz potupně povolil,
i oni odhodili všechny zábrany.
¹² Lůza povstává po mé pravici,
nohy mi chtějí podrazit,
připravují cesty, aby mě zničili.
¹³ Mou stezku rozkopali,
na mojí zkáze pracují
a nikdo jim v tom nebrání.
¹⁴ Širokou průrvou pronikají,
jak záplava se valí troskami.
¹⁵ Všechny ty hrůzy se na mě vrhly,
mou důstojnost jako by vichr uchvátil,
jak oblak rozplynulo se mé bezpečí.

¹⁶ Teď už mě ale duše opouští,
zmocňují se mě dny soužení.
¹⁷ Bůh ve mně v noci drtí kosti,
bolest mě sžírá, nedá se utiшит.
¹⁸ Ohromnou silou mě drží za šaty,^a
v límci košile chce mě uškrtit.
¹⁹ Do bláta mě odmrštil,
prachu a popelu jsem podobný.

²⁰ Křičím k tobě, a ty neodpovídáš;
stojím tu, a ty jen přihlížíš.
²¹ Proměnil ses mi v ukrutníka,
veškerou silou na mě útočíš.
²² Vysoko ve větru mě unášíš,
smýkáš mnou v hrozné vichřici.
²³ Vedeš mě na smrt, to jistě vím –
do domu určeného všem živým.

²⁴ Na zhrouceného přece nikdo ruku nevztáhne,
když volá o pomoc ve své pohromě.
²⁵ Copak jsem nad ubožákem neplakal?
Neměl jsem soucit pro chudáka?
²⁶ Když jsem však čekal dobro, přišlo zlo,
namísto světla mě temno přepadlo.

^a18 podle LXX (MT: *se mé šaty mění*)

- ²⁷ Mé nitro bouří, nedá se utížit,
dostihly mě dny soužení.
²⁸ Nevidím slunce, chodím ve chmurách,
přede všemi vstávám a naříkám.
²⁹ Mé vytí připomíná šakaly,
vydávám skřeky se pštrosy.
³⁰ Kůže na těle mi zčernala,
v kostech mi plane horečka.
³¹ Truchlivě zvučí moje citera,
z mé píšťaly se line pláč.

31

- Vstoupil jsem do smlouvy se svými očima,
že se nebudu dívat po dívkách.
² Vždyť jaký úděl Bůh z nebe udílí,
jaké dává Všemohoucí shůry dědictví,
³ ne-li neštěstí pro zlosyna,
ne-li pohromu pachatelům zla?
⁴ Copak Bůh nehledí na mé cesty,
copak nepočítá všechny mé kroky?
- ⁵ Jestli jsem v životě jednal falešně,
jestli jsem kdy pospíchal konat lest –
⁶ pak ať mě Bůh zváží na váze poctivé,
ať se ubezpečí o mé nevině!
⁷ Jestli má noha z cesty zabloudila,
jestli mé srdce odešlo za očima,
jestli mi na rukou špína ulpěla –
⁸ pak ať co zasejí, sní někdo jiný,
ať jsou mé ratolesti vykořeněny!
- ⁹ Jestli jsem se v srdci dal něčí ženou svést,
jestli jsem číhal u dveří přítele –
¹⁰ pak ať má žena pro jiného mele,
ať s ní jdou jiní do postele!
¹¹ Byl by to přece zvrhlý zločin,
byl by to trestuhodný hřích,
¹² byl by to oheň k záhubě spalující,
vykořenil by vše, co pěstuji!
- ¹³ Copak jsem svému služebníku odepřel právo
nebo své služebnici, když měli se mnou spor?
¹⁴ Co bych si pak počal Bohu tváří v tvář?
Co bych mu odpověděl, až se mě bude ptát?
¹⁵ Nestvořil je v břicho Ten, který stvořil mě?
Nezformoval nás jeden a týž v lůně matčině?
- ¹⁶ Copak jsem nevnímal potřeby chudých,
nechal jsem pohasínat oči vdovy?

- ¹⁷ Copak jsem jedl svůj chléb sám
a sirotkům z něj nedával?
¹⁸ Od mého mládí u mě jak u otce vyrůstal,
od svého dětství jsem vdovám pomáhal.
¹⁹ Copak jsem přihlížel, jak někdo zmírá bez šatů,
jak ubožák nemá ani přikrývku?
²⁰ Copak mi takový ze srdce nežehnal,
když se vlnou mých ovcí zahříval?
²¹ Jestli má ruka někdy napadla sirotka,
protože jsem viděl, že soud na mě dá –
²² pak ať mi vyrvou paži z ramena,
ať je má ruka v lokti zlomena!
²³ Božího trestu jsem se přece bál,
před jeho vznešeností bych neobstál!
- ²⁴ Copak jsem snad kdy doufal ve zlato,
nazýval jsem drahý kov svou jistotou?
²⁵ Copak mě těšilo, jak velké jmění mám
a kolik toho svou rukou vydělám?
²⁶ Copak jsem obdivoval zářící slunce
a měsíc putující ve své nádheře,
²⁷ takže bych se v srdci dal tajně svěst
a rukou jim od úst poslal polibek?
²⁸ I to by byl přece trestuhodný hřích,
zrazoval bych tím Boha na nebi!^a
- ²⁹ Copak mě těšilo neštěstí nepřítelé,
copak jsem jásal, když se mu vedlo zle?
³⁰ Svá ústa jsem nikdy nenechal hřešit
tím, že bych na něj svolával kletby.
³¹ Copak si mí domácí museli stěžovat:
„Kéž by nám dal trochu masa; máme hlad“?
³² Vždyť ani cizinec nemusel venku nocovat,
své dveře jsem pocestnému otvíral dokořán.
- ³³ Copak jsem jako Adam skrýval své přestupky?^b
Chtěl jsem svou vinu v srdci utajit?
³⁴ Měl jsem snad strach před hlučícím davem,
bál jsem se posměchu svého kmene,
takže jsem mlčel a ani nevycházel ven?
- ³⁵ Kéž by mi někdo poskytl slyšení!
Zde je můj podpis. Ať mi Všemohoucí odpoví!
Ať můj žalobce předloží svůj spis!
- ³⁶ Rád ho budu nosit na vlastních ramenou,
ozdobím se jím jako korunou!
- ³⁷ Všechny své kroky před ním rád vypovím,
předstoupím před něj jako princ!

³⁸ Jestli má půda křičí proti mně
a její brázdy pláčí společně,
³⁹ jestli jsem její plody jedl bezplatně
a mořil její nájemce –
⁴⁰ pak ať mi vzejde bodláčí místo pšenice
a plevel místo ječmene!^a

⁴¹ Zde Jobova řeč končí.

ELIHU

Ted' promluví já!

32 Ti tři muži už přestali Jobovi odpovídat, protože se stále považoval za spravedlivého. ²Avšak Elihu, syn Barachela Buzského z rodu Ramova, vzplanul proti Jobovi hněvem. Hrozně se rozhněval, že se Job považuje za spravedlivějšího než Bůh. ³Rozhněval se i na jeho tři přátele, že mu neuměli odpovédět tak, aby Joba usvědčili. ^b ⁴Dokud mluvili s Jobem, Elihu čekal, protože byli starší než on. ⁵Když ale viděl, že ti tři muži už nemají co odpovédět, vzplanul hněvem.

⁶Elihu, syn Barachela Buzského tehdy řekl:

„Já jsem jen mladík
a vy jste kmeti,
proto jsem byl dosud nesmělý,
bál jsem se říci vám své mínění.
⁷ Říkal jsem si: „Ať mluví starší,
dříve narození ať učí moudrosti.“
⁸ Vše ale na duchu v člověku záleží,
dech Všemohoucího dává chápání.
⁹ Dříve narození nejsou vždy moudřejší,
starší nemusejí mít nejlepší úsudky.
¹⁰ A proto říkám: Naslouchejte mi,
teď zas já vyslovím své mínění.

¹¹ Dokud jste mluvili, já jsem čekal,
pečlivě jsem naslouchal vašim úvahám.
Dokud jste hledali správná slova,
¹² pozorně jsem vás sledoval.
Joba však nikdo z vás usvědčit neuměl,
nikdo jste pro něj nenašli odpověď.
¹³ Jen neříkejte: „Našli jsme moudré řešení,
Bůh, a ne člověk ať ho usvědčí!“
¹⁴ Jobovy řeči mi nebyly určeny,
já bych však neodpovídal jako vy.

¹⁵ Zaražení jsou, bez odpovědi,
nemají, co by k tomu dodali!

^a40 Gen 3:17–18
Boha.

^b3 nebo (podle písařské tradice): *odpovědět, a tak usvědčovali*

- ¹⁶ To mám čekat dál, když už nic neříkají,
když stojí na místě, odpověď nemají?
- ¹⁷ Je tedy řada na mně, já teď promluvíím,
teď zas já vyslovím své mínění.
- ¹⁸ Jsem totiž přímo přeplněný slovy,
duch mi roztahuje všechny vnitřnosti.
- ¹⁹ Jak víno bez průduchu jsou mé útroby,
jak nové měchy plné k prasknutí.
- ²⁰ Musím promluvit, abych si ulevil,
otevřu ústa a odpovím!
- ²¹ Nikomu jistě nebudu stranit,
nikomu nechci lichotit.
- ²² Lichotit totiž ani neumím –
to by mě můj Stvořitel rychle odstranil!

Bůh převyšuje člověka

33

- Tak tedy, Jobe, slyš mou řeč,
všemu, co říkám, dobře naslouchej.
- ² Pozor, už ústa otvírám,
slova mi začínají proudit z jazyka.
- ³ Z upřímného srdce má řeč pramení,
mé rty vyjevují čisté poznání.
- ⁴ Duch Boží mě přece učinil,
dech Všemohoucího mě oživil.
- ⁵ Odpověz mi, pokud to dokážeš,
předlož mi svou při, postav se!
- ⁶ Hle, jsem ti rovný před Bohem,
i já jsem přece z hlíny uhněten.
- ⁷ Nelekej se mě tedy a neměj strach,
nebudu na tebe silně naléhat.
- ⁸ Na vlastní uši jsem tě slyšel říct,
co jsi v mé přítomnosti prohlásil:
- ⁹ „Jsem zcela ryzí, nijak jsem nechybil,
jsem nevinný a nemám hřích.“
- ¹⁰ Bůh však proti mně hledá záminky –
myslí si, že jsem jeho protivník.
- ¹¹ Nohy mi svírá do klády,
na každém kroku na mě dohlíží!“^a
- ¹² V tom se však mylíš, to ti povídám,
Bůh přece převyšuje člověka!
- ¹³ Proč si tedy na něj stěžuješ,
že nedává na vše odpověď?
- ¹⁴ Bůh totiž mluví jednou i podruhé,
člověk to ale sotva postřehne.

^a11 Job 13:23–27

- ¹⁵ Ve spánku, v noční vidině,
když lidi zmáhá těžký sen,
když na lůžku leží v dřímotě,
¹⁶ tehdy Bůh lidem otevírá uši
a svými hrozbami je děsí.
¹⁷ To aby člověka od skutku odvrátil,
aby mu v jeho pýše zabránil,
¹⁸ aby jeho duši uchránil od jámy,
aby jeho život nepronikl šíp.
- ¹⁹ Anebo ho na lůžku trestá bolestí,
takže má v kostech stálé hlodání,
²⁰ až se mu pokrm k smrti protiví
a ztratí pomyšlení i na pochoutky.
²¹ Hubne tak, že z očí ztrácí se,
dříve skryté kosti vystupují ven.
²² Jeho duše naklání se do jámy,
vykročil poslům smrti vstříc.
- ²³ Bude-li však anděl při tom člověku,
prostředník, jeden z tisíců,
který prohlásí jeho nevinu,
²⁴ smiluje se nad ním a řekne:
„Vysvoboď jej, Bože, ať do jámy neklesne,
nalezl jsem za něj výkupné!“
²⁵ Jeho tělo se pak jako dítě uzdraví,
do dnů svého mládí se náhle navrátí.
²⁶ Bude se modlit k Bohu a on si ho oblíbí,
znovu spatří jeho tvář s jásáním
a Bůh mu navrátí jeho blahobyť.
²⁷ A tehdy vyjde k lidem se slovy:
„Hřešil jsem a právo převrátil,
nedostal jsem však, co jsem zasloužil.
²⁸ Bůh mě vykoupil, abych nešel do jámy,
uvidím světlo a budu žít!“
- ²⁹ Toto vše tedy dělá Bůh
dvakrát i třikrát při člověku,
³⁰ aby jeho duši odvrátil od jámy,
ve světle živých aby mohl žít.
- ³¹ Dej pozor, Jobe, naslouchej mi,
mlč a já promluvím.
³² Máš-li co říci, odpověz mi,
mluv – chtěl bych tě obhájit!
³³ Pokud ne, potom naslouchej mi,
mlč a já tě moudře poučím.“

Bůh nedělá nic zlého**34** A Elihu mluvil dál:

- ² „Slyšte má slova, mudrci,
vy znalci, naslouchejte mi.
³ Vždyť ucho umí rozlišovat slova,
jako umí jazyk pokrm ochutnat.
⁴ Rozhodněme sami, co je správné,
co je dobré, tu spolu posuďme.
- ⁵ Job prohlašuje: „Jsem nevinen,
a Bůh mi právo odepřel.
⁶ I když jsem poctivý, jsem brán za lháře,
mé rány se nehojí, ač jsem nic neproved!“^a
⁷ Je snad Jobovi někdo podobný?
Rouhá se, jako by vodu pil!
⁸ Dává se do spolku se zločinci,
radí se mezi ničemy!
⁹ Vždyť říká: „Člověku není k ničemu
usilovat o Boží oblibu!“^b
- ¹⁰ Ať mě slyší každý, kdo rozum má:
Bůh přece nic zlého nedělá,
Všemohoucímu je křivda vzdálená.
¹¹ Každému ovšem jeho skutky odplácí,
chová se k lidem, jak si kdo zaslouží.
¹² Bůh v žádném případě nebude jednat zle,
Všemohoucí nemůže právo převracet.
¹³ Kdo mu asi svěřil zem?
Kdo mu předal celý svět?
¹⁴ Kdyby ho jen tak napadlo
svůj dech, svého ducha odejmout,
¹⁵ všechno živé by rázem pomřelo,
lidstvo by se bylo do prachu vrátilo!
- ¹⁶ Máš-li tedy rozum, poslouchej,
na moje slova pozor dej:
¹⁷ Jak by mohl vládnout ten, kdo právo nesnáší?
Chceš snad Mocného a Spravedlivého odsoudit?
¹⁸ Vždyť on i králi řekne: „Jsi ničemník!“
a šlechticům: „Vy zločinci!“
¹⁹ On ani knížatům nestraní,
nestaví velmože před nuzáky –
dílo jeho rukou jsou jeden jak druhý!
²⁰ Uprostřed noci náhle umírají,
i mocní se zachvějí a musí pryč,
odstranění jsou bez lidské pomoci.

^a6 Job 13:18; 16:12–14; 27:2^b9 Job 9:22

- ²¹ Očima sleduje cesty všech lidí,
každý jejich krok on dobře vidí.
²² Není temnoty a není příšeří,
kde by se zločinci před ním schovali.
²³ Bůh nemusí shromažďovat další důkazy,
aby se k němu člověk na soud dostavil.
²⁴ Mocné rozdrťí bez ptaní,
jiné pak dosadí místo nich.
²⁵ O jejich skutcích dobře ví,
v noci je svrhne, a jsou zničeni.
²⁶ Ztrestá je za jejich zločiny
veřejně a všem na očích.
²⁷ To proto, že od něj odešli
a na jeho cesty vůbec nedbali.
²⁸ Křik chudých kvůli nim k Bohu vystoupil
a on vyslýchá křik ubohých.
²⁹ Když ale mlčí, kdo ho odsoudí?
Když skryje svou tvář, kdo ho uvidí?
On přitom bdí nad lidmi i národy,
³⁰ tak aby bezbožní vládnout nemohli
a nesváděli lidi do pastí.
- ³¹ Co kdybys tedy Bohu pověděl:
,Zhřešil jsem, už se to nestane;
³² pokud co nevidím, prosím pouč mne,
a pokud jsem křivdil, bylo to naposled.‘
³³ Má snad Bůh odplácet podle tebe,
když se ti to nelíbí podle něj?
Ty sám si vyber, ne já za tebe,
pověz nám, co ses dozvěděl!
- ³⁴ Všichni rozumní mi to potvrdí
i moudří mě slyší a souhlasí:
³⁵ Job vůbec neví, o čem hovoří,
v jeho slovech není špetka soudnosti!
³⁶ Jen ať je Job zkoušen ještě víc,
vždyť tu odpovídá jako hanebník!
³⁷ Vždyť jenom vrší jeden hřích na druhý,
šíří mezi námi pochyby
a mluví proti Bohu víc a víc!“

Bůh tě neslyší

35 A Elihu mluvil dál:

- ² „Myslíš si, že máš právo říkat:
,Jsem spravedlivější než Bůh?‘^a
³ Říkáš totiž, co prý tím získáš:
,Co z toho mám, být bez hříchu?‘^b

^a2 Job 27:2–6

^b3 Job 7:20; 9:22

⁴ Na tyhle řeči ti tedy odpovídám
a s tebou i tvým přátelům:

⁵ Podívej se k nebi, jen pohlédni,
pozoruj mraky – jsou vyšší, než jsi ty.

⁶ Když budeš hřešit, co mu způsobíš?
Když rozmnožíš své viny, jak mu ublížíš?

⁷ Když budeš spravedlivý, jak ho tím obdaříš?
Co by si od tebe mohl vzít?

⁸ Tvá ničemnost škodí člověku jako ty,
tvou spravedlnost pocítí jen smrtelník!

⁹ Lidé úpějí pod hrozným útlakem,
pod vládou mocných křičí o pomoc.

¹⁰ Nikdo však neptá se: „Co Bůh, můj Stvořitel,
který písněmi rozeznívá noc,

¹¹ který nás vyučuje i skrze dobytek
a který nám na ptácích ukazuje moudrost?“

¹² Když tedy volají a on se nehlásí,
je to pro zpupnost těch lidí zlých.

¹³ Je to marné, Bůh je neslyší,
Všemohoucí je pomíjí!

¹⁴ Co teprve, říkáš-li, že ho nikde nevnímáš,
že tvá pře leží u něj a ty na něj čekáš,^a

¹⁵ že prý ve svém hněvu nikdy netrestá
a že se o ničemnost vůbec nestará!^b

¹⁶ Job si tu však otevírá ústa naprázdno –
mluví dál a dál, a přitom neví co!“

Bůh je mocný

36 A Elihu pokračoval dál:

² „Měj se mnou trochu strpení a povím ti,
co lze v Boží prospěch ještě říct.

³ Z veliké dálky přináším poznání,
svého Stvořitele tu obhájím.

⁴ Má slova opravdu nejsou žádné lži,
máš tu člověka skvělých znalostí.

⁵ Hle, Bůh je mocný a není váhavý,
je mocný a v srdci rozhodný.

⁶ Ničemy jistě nenechává žít,
k právu pomáhá ubohým.

^a14 Job 23:2–9; 31:35

^b15 Job 21:7–33

⁷ Neodvrací zrak od poctivých,
na trůn je s králi posadí,
aby je povýšil až navěky.

⁸ Jsou-li však spoutáni řetězy,
v provazech bídy jsou-li chyceni,

⁹ tehdy jim ukazuje, co provedli,
čím se provinili a jak zpyšněli.

¹⁰ Otevírá jim uši, aby je poučil,
říká jim, že se mají od zla odvrátit.

¹¹ Pokud poslechnou a budou mu sloužit,
dožijí své dny ve štěstí,
svá léta v samé radosti.

¹² Pokud však neposlechnou, zahubí je šíp,
zahynou vlastní nevědomostí.

¹³ Bezbožní ve svém srdci hněv si střádají,
o pomoc nevolají ani spoutáni řetězy.

¹⁴ Uprostřed mládí proto zmírají,
končí svůj život mezi smilníky.

¹⁵ Bůh zachraňuje ubohé jejich bídami,
otevírá jim uši souzením.

¹⁶ Ano, i tebe zve zprostřed úzkosti
do nekonečné svobody,
ke stolu obtíženému jídlem nejlepším.

¹⁷ Ty jsi však obtížen soudem ničemných,
soud a spravedlnost se tě zmocňují!

¹⁸ Pozor, ať se nedáš zlákat hojností,
ať tě nesvádějí veliké úplatky.

¹⁹ Myslíš, že ti bohatství pomůže z úzkosti,
ať už se snažíš sebevíc?

²⁰ Nedychti po noci,
kdy lidé mizí ze svých míst.

²¹ Neopovažuj se ke zlu obrátit,
i když se ti líbí víc než strádání!

²² Hle, Bůh je ve své moci vznešený.
Který učitel je mu podobný?

²³ Kdo mu může vytknout jeho způsoby?
Kdo mu smí říci: ‚Pácháš bezpráví‘?

²⁴ Pamatuji, že jeho dílo musíš velebit;
lidé je oslavují svými písněmi.

²⁵ Všichni smrtelníci to dílo spatřují,
člověk je vidí aspoň zpovzdálí.

²⁶ Hle, Bůh je veliký nad naše chápání,
jeho léta nelze ani vypočít!

- ²⁷ On z moře vynáší kapky do výšky,
aby se v jeho mlze na déšť srážely,
²⁸ aby se pak z mraků proudem valily
a skrápěly lidstvo v hojnosti.
²⁹ Což někdo rozumí, jak se mračna stahují
a jak z jeho stanu hřmí?
- ³⁰ Hle, jak kolem sebe šíří blesky,
jak jimi pokrývá mořské hlubiny!
³¹ Takovým způsobem spravuje národy,
takto jim opatřuje pokrm v hojnosti.
³² Ve svých dlaních svírá blesky,
velí jim zasáhnout jejich cíl.
³³ Vypovídá o něm jeho burácení –
on bouří hněvem proti bezpráví!

Bůh je nedosažitelný

37

- Při tom pomyšlení se mé srdce děsí,
jako by mi chtělo z hrudi vyskočit.
² Jen si poslechněte jeho hlas hromový,
dunění, jež z úst mu vychází!
³ Pod celým nebem je nechá znít,
i kraje světa svým bleskem ozáří.
⁴ Vzápětí burácení zní,
hřímá svým hlasem vznešeným;
když zazní jeho hlas, nic ho nezdrží.
⁵ Podivuhodně Bůh svým hlasem hřmí,
působí divy nad naše chápání.
⁶ Sněhu poroučí: ‚Padej k zemi,‘
lijáku velí: ‚Buď průtrž!‘
- ⁷ Všem lidem tehdy ruku zadrží,
aby každý smrtelník znal jeho jednání.
⁸ I zvěř tehdy zalézá do skrýší
a zůstává ležet v peleších.
⁹ Jen vichřice vychází ze své komnaty
a severák s sebou zimu přináší.
¹⁰ Bůh tvoří led svým dechnutím,
na širých vodách mrznou hladiny.
¹¹ Oblaka vláhou obtíží,
mračna rozhání bleskem svým.
¹² Ta krouží sem a tam pod jeho vedením,
aby plnila jeho příkazy kdekoli na zemi.
¹³ Ať už jeho zemi nesou trest či slitování,
on dá, aby nalezla svůj cíl.
- ¹⁴ Naslouchej tomu, Jobe, zastav se,
o Božích divech přemýšlej.

- ¹⁵ Rozumíš, jak Bůh oblaka vede,
jak na nich rozsvěcuje blesk?
- ¹⁶ Rozumíš rovnováže mračen,
všem divům Toho, jenž zná vše?
- ¹⁷ Ty, který ve svých šatech pečeš se,
když pod jižním vánkem ztichne zem,
- ¹⁸ můžeš s ním roztáhnout mraky po obloze
pevné jak zrcadlo z bronzu ulité?
- ¹⁹ Pouč nás tedy, co mu máme říct –
pro tmu si neumíme ani řeč připravit!
- ²⁰ Má se mu oznámit, že chci promluvit?
Chce si někdo říkat o vlastní zničení?
- ²¹ Do slunce přece také nikdo nehledí,
když jasně září na nebi,
poté co vítr mraky rozptýlil.
- ²² Od severu vychází zlatý třpyt,
ohromnou slávou Bůh se obklopil!
- ²³ Všemohoucí je nám nedosažitelný;
v moci a soudu je veliký,
bohatý ve spravedlnosti, nečiní příkoří.
- ²⁴ Toto je důvod, proč jej lidé ctí,
i když ho ani mudrcové nevidí.“

BOHU TVÁŘÍ V TVÁŘ

Kdo to zatemňuje mé záměry?

38 Vtom Hospodin promluvil k Jobovi z vichru:

- ² „Kdo to zatemňuje mé záměry
řečmi, v nichž není poznání?
- ³ Jako muž si teď vyhrň rukávy,
budu se tě ptát a ty mě poučíš:
- ⁴ Kde jsi byl, když jsem zemi založil?
Jen pověz, když tomu rozumíš.
- ⁵ Kdo určil její rozměry? To jistě víš!
Kdopak ji mírou přeměřil?
- ⁶ Do čeho jsou zapuštěny její základy?
Kdo položil její kámen úhelný,
- ⁷ když jitřní hvězdy sborem zpívaly
a všichni Boží synové^a jásali radostí?
- ⁸ Kdo že to dveřmi moře uzavřel,
když se tehdy z lůna vyvalilo ven,

^a7 tj. andělé, nebeské bytosti (Gen 6:2–4; Job 1:6)

⁹ když jsem je přiblížil oblakem,
zahalil mračnem jako do plenek,

¹⁰ když jsem mu vytyčil meze své,
závory osadil na dveře

¹¹ a řekl: „Smíš až sem, a dál už ne,
tvé vzduté vlny se zlomí zde“?

¹² Poručil jsi jitru někdy v životě,
ukázals někdy místo Jitřence,

¹³ aby uchopila zem za okraje
a ničemy z ní hnala ven?

¹⁴ Tehdy se země tvaruje jak jíl pod pečeti,
jak roucho začíná hýřit barvami.

¹⁵ Ničemové tehdy své světlo ztrácejí,
jejich napřažená paže se přerazí.

¹⁶ Pronikls tam, kde moře pramení,
prošel ses po dně propasti?

¹⁷ Odhalily se ti brány smrti?
Spatřil jsi brány temnoty?

¹⁸ Pochopils zemské rozměry?
Jen pověz, když všemu rozumíš!

¹⁹ Kudy vede cesta k příbytku světla?
A kde přebývá temnota?

²⁰ Umíš je dovést na jejich místa?
Znáš stezku do jejich domova?

²¹ Dávno ses narodil, jistě to znáš,
délka tvého života je nesmírná!

²² Dostal ses do sněžných skladišť,
viděl jsi, kde se kroupy skladují,

²³ které uchovávám pro čas soužení,
pro dny bojů a válčení?

²⁴ Kudy vede cesta, kterou se štěpí blesky?
Odkud se východní vítr žene na zemi?

²⁵ Kdo vyryl koryto vodní průtrži
a dráhu pro mrak bouřkový,

²⁶ aby zaléval liduprázdnou zemi
i poušť, kde nikdo nebydlí,

²⁷ aby zavlažil opuštěné trosky
a novou travu nechal vyrašit?

²⁸ Má snad déšť otce?
Kdo počal rosné krůpěje?

²⁹ Z kterého lůna vyšel led?
Kdo rodí jíní nebeské,

- ³⁰ když voda ztvrdne na kámen,
povrch propasti když zamrzne?
- ³¹ Umíš Plejády pouty připoutat
anebo povolit Orionův pás?
- ³² Dáváš v jejich čas vyjít planetám,
vedeš Medvědici a její mláďata?
- ³³ Ovládáš nebeská pravidla?
Zařídíš, aby se jimi země řídila?
- ³⁴ Dokážeš na mrak zavolat,
aby tě vodní průtrž zalila?
- ³⁵ Umíš na cestu blesky vysílat?
Ohlásí se ti: „Zde nás máš“?
- ³⁶ Kdo moudrost ibisovi dal,
kdo vložil rozum do kohouta?
- ³⁷ Kdo má tu moudrost, aby mraky spočítal,
kdo nebeské džbány může vylévat,
- ³⁸ když se prach speče jako slitina,
když hlína pevně drží ve hroudách?
- ³⁹ Umíš ulovit kořist pro lvici,
můžeš hlad lvíčat nasytit,
- ⁴⁰ když se krčí ve svých peleších,
když v úkrytu v houští číhají?
- ⁴¹ Kdo připravuje pokrm krkavci,
když jeho mláďata k Bohu volají,
když bloudí kolem a nemají co jíst?

39

- Víš snad, kdy rodí kamzíci?
Bdíš nad laněmi, když sléhají?
- ² Počítáš měsíce jejich březosti?
Znáš čas, kdy mají porodit?
- ³ Tehdy se skloní a mladé vrhají,
přichází konec jejich bolestí.
- ⁴ Jejich mladí pak venku nabírají sil,
až jednou odběhnou a už se nevrátí.
- ⁵ Kdo divokého osla pustil na svobodu?
Kdo jen to zvíře zbavil postrojů?
- ⁶ Dal jsem mu za domov pustou planinu,
jeho příbytkem je solná poušť.
- ⁷ Může se posmívat hlučícímu městu,
nemusí poslouchat pokřik biřiců.
- ⁸ Co najde v kopcích, to má za pastvu,
hledá si kdejakou zelenou bylinu.

- ⁹ Bude ti buvol ochoten sloužit?
Bude nocovat ve tvé stáji?
- ¹⁰ Můžeš ho provazy udržet u brázdy?
Bude za tebou orat v údolích?
- ¹¹ Spolehneš na něj, když má tolik síly?
Svěříš mu snad své úkoly?
- ¹² Můžeš mu věřit, že ti svezze zrní,
že shromáždí, cos vymlátil?
- ¹³ Pštrosice křídly radostně mává,
jako by měla perutě s peřím čápa.
- ¹⁴ Jenže svá vejce na zemi zanechává,
aby se v písku zahřála.
- ¹⁵ Nedbá, že je rozšlápne něčí noha,
že je divá zvěř může rozdupat.
- ¹⁶ Krutá je k mláďatům, jako by její nebyla;
že zmaří své úsilí, o to se nestará.
- ¹⁷ Bůh ji totiž moudrostí neobdaroval,
ani trochu rozumu jí zdědit nenechal.
- ¹⁸ Když ale vyskočí a do běhu se dá,
koni i s jezdcem se může smát!
- ¹⁹ Jsi to ty, kdo dává sílu koni?
Umíš mu hřívou šíji ozdobit?
- ²⁰ Necháš ho skákat jako luční kobylinky?
Jeho hrdé ržání bázeň nahání!
- ²¹ Rozjařen silou divoce hrabe kopyty,
už už vyrazit zbraním naproti.
- ²² Směje se strachu, vůbec se nebojí,
před mečem nechce o krok ustoupit.
- ²³ Po boku mu chřestí toulec se šípy,
kopí a šavle se blýskají.
- ²⁴ Chvěje se vzrušením, hltá dálky,
když zazní polnice, nic ho nezdrží.
- ²⁵ Při každém zatroubení řehtá: „Ihíí!“
pach bitvy zdálky ucítí,
hřímání velitelů a všechen křik.
- ²⁶ Řídí se sokol tvým rozumem,
když k letu na jih křídla roztře?
- ²⁷ Vznese se orel na tvůj povel,
aby si stavěl hnízdo ve výšce?
- ²⁸ Na skále bydlí, na ní nocuje,
skalní útes mu hradem je.
- ²⁹ Odtud se rozhlíží za pokrmem,
očima hledí do dálek.
- ³⁰ Jeho mláďata chtějí hltat krev;
kde jsou mrtvoly, tam je hned!“

40 Tehdy Hospodin promluvil k Jobovi:

² „Napraví Všemohoucího, kdo se s ním chce přít?
Kdo obviňuje Boha, ať na to odpoví!“

Nemám co dodat

³ Job na to Hospodinu řekl:

⁴ „Jsem příliš nicotný – co ti mám říkat?
Kladu si ruku na ústa.
⁵ Mluvil jsem jednou nebo i dvakrát.
Nemám co odpovědět ani dodávat.“

Máš sílu jako Bůh?

⁶ Tehdy Hospodin promluvil k Jobovi z vichru:

⁷ „Jako muž si teď vyhrň rukávy,
budu se tě ptát a ty mě poučíš:

⁸ Chceš snad mou spravedlnost zpochybnit?
Chceš mě odsoudit, abys byl bez viny?

⁹ Máš sílu jako Bůh ve svém rameni?
Zahřímáš hlasem jemu podobným?

¹⁰ Zkus se ozdobit velebnou vznešeností,
obleč se do slavné nádhery!

¹¹ Svému hroznému hněvu průchod dej,
pohleď na všechny pyšné a poniž je.

¹² Pohleď na všechny pyšné a pokoř je,
rozdrť ty darebáky na místě.

¹³ Naráz je pohřbi do země,
ať mají tváře v hrobě zastřené!

¹⁴ Já sám pak budu chválit tě –
vždyť tě zachraňuje vlastní pravice!

¹⁵ Jen se na behemota^a podívej,
stejně jako tebe jsem stvořil jej;
žíví se trávou jako dobytče.

¹⁶ Jen se podívej, jakou má sílu v bedrech,
jak mocné svaly na břiše!

¹⁷ Ocasem houpe jako cedrem,
šlachy na stehnech pevně spletené.

¹⁸ Kostí má jako bronzové válce,
končetiny jako tyče železné.

¹⁹ On stojí v čele Božích děl,
meč na něj vztáhne jen jeho Stvořitel!

²⁰ Hory mu odvádějí povinný poplatek,
poblíž dovádí všechna polní zvěř.

^a15 hebr. *velevzříř*; nezkontitelná obluda snad podobná hrochu či slonu

- ²¹ Do stínu trnovníků ulehne,
v rákosí bažin skrývá se.
- ²² Trnovníky ho přikrývají stínem,
říčnými vrbami je obklopen.
- ²³ Když řeka vzedme se, on se nelekne,
má klid, i když mu Jordán k tlamě dosáhne.
- ²⁴ Kdopak ho může chytit do sítě?
Vrazí mu někdo kroužek do nozder?
- ²⁵ Vytáhneš leviatana^a udicí,
stáhneš mu jazyk provazy?
- ²⁶ Provlečeš mu smyčku nozdrami,
probodneš mu hákem čelisti?
- ²⁷ Bude tě zkoušet uprosit,
bude se ti snažit vlichotit?
- ²⁸ Bude chtít s tebou smlouvu uzavřít,
aby ti sloužil navždycky?
- ²⁹ Nebo se s ním jak s ptáčkem pomazlíš?
Dáš ho na vodítko dcerkám na hraní?
- ³⁰ Že by ho obchodníci dobře prodali?
Mohli by ho kupci porcovat na kusy?
- ³¹ Pokryješ jeho kůži oštěpy?
Trefíš ho harpunami do hlavy?
- ³² Opovaž se na něj ruku položit!
Pomysli na ten boj a už to nezkusíš!

41

- Nikdo proti němu nemá žádnou naději,
pouhý pohled na něj člověka porazí.
- ² Nikdo se neosmělí, aby ho vydráždil –
kdo by se tedy proti mně postavil?
- ³ Kdo mě chce vyzvat, ať mu zaplatím?
Všechno pod nebem je mým vlastnictvím!
- ⁴ Nechci pomlčet o jeho údech,
o jeho síle a skvělé postavě:
- ⁵ Kdo ho z jeho pláště vysvlékne?
Kdo pronikne jeho dvojité pancíře?^b
- ⁶ Vrata jeho tlamy kdopak rozevře?
Jeho zuby všude kolem šíří děs!
- ⁷ Řady šupin si nese na hřbetě,
jako pečeti jsou pevně spojené.
- ⁸ Jedna přiléhá ke druhé,
ani vzduch mezi nimi neprojde.
- ⁹ Jsou k sobě navzájem těsně semknuté,
drží pohromadě, nic nerozdělí je.
- ¹⁰ Když si odfrkne, jako když třeskne blesk,
úsvit se rozzáří pod jeho pohledem.

^a25 mýtický mořský drak (Žalm 74:13–14; 104:26; Job 3:8; 9:13; 26:12–13)
LXX (MT: *dvojitá udidla*)

^b5 podle

- ¹¹ Z jeho tlamy září pochodeň,
roj jisker létá kolem něj.
¹² Dým se mu valí od nozder,
jako když rákos hoří pod kotlem.
¹³ Svým dechem rozžhaví uhlí řefavé,
jeho tlama šlehá plamenem!
¹⁴ Síly je plná jeho šíje
a předchází ho děs.
¹⁵ Svaly mu pevně drží na těle,
tvrdé jak slitina – nezachvějí se.
¹⁶ Srdce má tvrdé na kámen,
jak spodní žernov tvrdé je.
¹⁷ Když se zvedne, bojí se i bohové,
když sebou trhne, jsou strachy bez sebe.
¹⁸ Zasáhnout ho mečem je zcela zbytečné,
stejně tak kopím, šípem či oštěpem.
¹⁹ Železo je pro něj slámě podobné,
bronz považuje za dřevo trouchnivé.
²⁰ Šípy ho nezaženou na útěk,
kamenů z praku si všímá jako plev.
²¹ Za stébla slámy považuje kyje,
mávání šavlí směje se.
²² Ostré střepy mu rostou na břiše,
stopu nechává jak brány blátem vláčené.
²³ Hlubina kvůli němu jako v kotli vře,
moře pění jak voňavkářův kelímek.
²⁴ Ve vodě za ním brázda třpytí se,
jako by šediny narostly hlubině.
²⁵ Nikdo na zemi mu není podoben –
je stvořen zcela bez bázně.^a
²⁶ Na všechno povýšené svrchu dívá se,
všem pyšným šelmám kraluje!“

Dosud jsem o tobě jen slýchal

42 Job na to Hospodinu řekl:

- ² „Uznávám, že jsi všemocný
a že nic nepřekazí tvé úmysly.
³ Ptal ses: ‚Kdo to zastírá mé záměry,
a přitom nemá poznání?‘^b
Ano, mluvil jsem, o čem jsem neměl ponětí,
o tajemstvích, jež jsou nad mé chápání.
⁴ Řekl jsi: ‚Poslouchej a já promluví,
budu se tě ptát a ty mě poučíš.‘^c
⁵ Dosud jsem o tobě jen slýchal pověsti,
teď tě však na vlastní oči spatřuji.
⁶ Proto se pokořuji –
v prachu a popelu činím pokání!“

^a25 srov. Gen 9:2

^b3 Job 38:2

^c4 Job 38:3; 40:7

EPILOG

⁷Když Hospodin domluvil tato slova k Jobovi, promluvil k Elifazovi Temanskému: „Hořím hněvem proti tobě a tvým dvěma přátelům, protože jste o mně nemluvili pravdivě jako můj služebník Job.“⁸Proto si teď vezměte sedm býků a sedm beranů a jděte za mým služebníkem Jobem. Obětujte za sebe zápalnou oběť a můj služebník Job ať se za vás modlí. Jen proto, že dám na něj, vás hanebně nepotrestám. Nemluvili jste totiž o mně pravdivě jako můj služebník Job.“⁹Elifaz Temanský, Bildad Šuchský a Sofar Naámský tedy šli a udělali, co jim Hospodin řekl. A Hospodin Joba vyslyšel.

¹⁰Když se Job modlil za své přátele, Hospodin obrátil jeho úděl a dal Jobovi dvakrát více, než co měl dřív. ¹¹Všichni jeho bratři a sestry i všichni jeho dřívější známí přišli za ním a hodovali s ním v jeho domě. Litovali ho a těšili kvůli všem těm neštěstím, která na něj Hospodin uvedl. Každý z nich mu dal kousek stříbra a jednu zlatou náušnici.

¹²Hospodin tedy Jobovi nakonec požehnal více než na počátku. Měl totiž 14 000 ovcí, 6 000 velbloudů, 1 000 párů dobytka a 1 000 oslic. ¹³Měl také sedm synů a tři dcery. ¹⁴Jedné dal jméno Jemima, druhé Kesia a třetí Keren-hapuch.^a ¹⁵V celé zemi nebyly tak krásné ženy jako dcery Jobovy. A otec jim dal dědictví mezi jejich bratry.

¹⁶Potom Job žil ještě sto čtyřicet let a viděl své děti a děti svých dětí až do čtvrtého pokolení. ¹⁷Nakonec Job zemřel stár a nasycen životem.

^a14 Hrdlička, Skořice a Řasenka

ŽALMY

PRVNÍ KNIHA

- 1 Blaze člověku,
který nechodí, jak radí ničemní,
na cestě hříšných nestojí,
ve spolku posměvačů nesedí.
- ² Zákon Hospodinův je jeho radostí –
o tomto Zákoně dnem i nocí přemýšlí.
- ³ Bude jako strom
na břehu řeky vsazený,
který své ovoce ve svůj čas přináší,
kterému nikdy neuvadne listí –
cokoli činí, se podaří!
- ⁴ Jinak se ale povede ničemným:
budou jak pleva, již vítr unáší.
- ⁵ Ničemní na soudu neobstojí,
stejně tak hříšní uprostřed poctivých.
- ⁶ Cestu poctivých dobře zná Hospodin,
cesta ničemných se vniveč obrátí.

- 2 Proč vzbouřily se národy
a lidé vymýšlejí marnosti?
- ² Králové světa povstali,
vládcové strojí spiknutí
proti Hospodinu a jeho Pomazanému:
- ³ „Pojďme rozlámat jejich okovy,
shodme ze sebe jejich provazy!“
- ⁴ Směje se Ten, jenž trůní v nebesích,
vysmívá se jím Hospodin.
- ⁵ Jednou k nim ale v hněvu promluví,
ve svém rozlícení je vyděsí:
- ⁶ „Já sám jsem ustanovil svého krále
na Sionu – své svaté hoře!“
- ⁷ Povím, co prohlásil Hospodin.
Řekl mi: „Jsi můj syn,
já jsem ode dneška Otcem tvým!“

- ⁸Požádej mě a já učiním
národy země tvým dědictvím,
nejzazší končiny tvým vlastnictvím.
⁹Železnou holí je rozdrtíš,
roztříštíš je jak hliněné nádoby.“

- ¹⁰Proto, králové, buďte rozumní,
soudcové země, nechte se poučit.
¹¹Služte Hospodinu s posvátnou bázní
a veselte se s třesením.
¹²Líbejte „syna“! Kdyby se rozlítíl,
na cestě byste zhynuli –
jeho hněv může vzplanout ve chvíli!

Blaze všem, kdo v něho doufají.

3 *Žalm Davidův, když utíkal před svým synem Abšalomem.^a*

- ²Kolik jen, Hospodine, je mých nepřátel,
kolik jich povstává proti mně!
³Kolik jich říká o mém životě:
„Od Boha žádnou pomoc nečekej!“ *séla^b*
- ⁴Ty však, Hospodine, jsi okolo mě štít,
ty, Slávo má, mou hlavu povznášíš.
⁵K Hospodinu jsem volal ze všech sil,
ze své svaté hory pak ke mně promluvil. *séla*
- ⁶Uléhám ke spánku, vstanu zas –
Hospodin sám mě podpírá!
⁷Z tisícíhlavých šiků nemám strach,
i když mě svírají ze všech stran.
- ⁸Povstaň, Hospodine!
Zachraň mě, Bože můj!
Rozbij čelisti všech mých nepřátel,
zvyrážej zuby ničemů!
- ⁹Hospodinovo je vítězství,
na tvém lidu tvé požehnání. *séla*

4 *Pro předního zpěváka, na strunné nástroje. Žalm Davidův.*

- ²Odpověz na mé volání,
Bože, má spravedlnosti!

^a1 2.Sam 15 ^b3 zřejmě hudební termín dnes nejasného významu; snad *pomlka, mezihra* (tak i dále)

Uprostřed úzkosti ulev mi,
smiluj se nade mnou, slyš mé modlitby!

³ Jak dlouho, lidé,
budete mou slávou pohrdat,
marnost milovat a lží se zabývat? *séla*

⁴ Vězte, že Hospodin svého věrného vyvolil,
Hospodin vyslyší moje volání!

⁵ Ve svém rozčilení nehřešte,
na lůžku přemítejte a zmlkňte. *séla*

⁶ Spravedlivé oběti přineste,
s důvěrou v Hospodinu spočiňte.

⁷ Mnozí říkají: „Kdo nám dá štěstí okusit?
Svou tvář nad námi, Hospodine, rozjasni!“

⁸ Mé srdce plníš větší radostí,
než když sklízejí zrní a víno v hojnosti.

⁹ Pokojně uléhám, pokojně spím –
ty sám, Hospodine, mě chráníš v bezpečí.

5 *Pro předního zpěváka, na flétny. Žalm Davidův.*

² Vyslyš má slova, Hospodine,
všimni si mého úpění!

³ Vnímej mé volání, můj Králi a Bože –
k tobě se modlím!

⁴ Ráno, Hospodine, kéž můj hlas uslyšíš,
ráno ti s nadějí své prosby předložím.

⁵ Ty přece, Bože, nemáš rád podlost,
nikdo zlý u tebe nesmí být.

⁶ Před tvýma očima neobstojí zpupní,
v nenávisti máš všechny zlosyny.

⁷ Vniveč obracíš všechny lháře –
vrahy a podvodníky si Hospodin oškliví!

⁸ Já ale díky tvé veliké lásce
do tvého domu vejít smím,
abych se klaněl v posvátné úctě
před tebou ve tvém svatém chrámě.

⁹ Kvůli mým nepřátelům, Hospodine,
ve své spravedlnosti mě veď,
svou cestu přede mnou prosím urovnej!

¹⁰ Vždyť v jejich ústech není upřímnosti,
jejich nitro je plné záhuby,
zející hrob je hrdlo jejich,
nástroje klamu jejich jazyky.

¹¹ Odsud je, Bože,
na svoje plány ať doplatí!
Zavrhní je, že mají tolik vin –
vždyť proti tobě povstali!

¹² Doufající v tebe však budou šťastní,
ti všichni budou jásat navěky.
Ty, kdo milují tvé jméno, prosím přikryj,
ať se před tebou mohou veselit!

¹³ Ty přece, Hospodine, žehnáš spravedlivému,
svou přízní jej obklopuješ jako pancířem.

6 *Pro předního zpěváka, na strunné nástroje. Hlubokým hlasem. Žalm Davidův.*

² Nekárej mě, Hospodine, v hněvu svém,
ve svém rozlícení mě netrestej!

³ Smiluj se, Hospodine – jsem vysílen,
uzdrav mě, Hospodine – v kostech mám děs!

⁴ Do hloubi duše jsem vyděšen –
Hospodine, jak dlouho ještě?!

⁵ Obrát se, Hospodine, život mi zachovej,
pro svoji lásku zachraň mě!

⁶ V hrobě už na tebe nikdo nevzpomene –
mezi mrtvými kdo by slavil tě?

⁷ Svým nářkem vyčerpán
na lůžku noci provzlykám,
slzami polštář zalévám!

⁸ Zrak mi vyhasl zármutkem,
zeslábl vinou všech mých nepřátel.

⁹ Odstupte ode mě, všichni zločinci,
hlas mého pláče slyšel Hospodin!

¹⁰ Hospodin vyslyšel moje žádosti,
Hospodin přijímá mé modlitby!

¹¹ Jen ať se stydí a ať se děsí,
všichni mí odpůrci ať ustoupí,
ať jsou zahanbeni ve chvíli!

7 *Píseň nářků, kterou David zpíval Hospodinu kvůli slovům Kúše z pokolení Benjamín.*

²Hospodine, Bože můj, na tebe spoléhám,
zachraň mě, všech pronásledovatelů zbav!

³Jinak mě jako lev rozervou na kusy,
rozsápají mě, nebude mi pomoci!

⁴Hospodine, Bože můj, jestliže jsem se provinil,
jestli mi na rukou lpí bezpráví,

⁵jestli jsem příteli oplatil něčím zlým
(i svého nepřítele jsem však ušetřil!),

⁶pak ať mě honí a chytí protivník,
ať pošlape můj život na zemi,
mou čest ať v prachu vyválí!

séla

⁷Povstaň, Hospodine, v hněvu svém,
postav se zuřivosti mých nepřátel,
probud se, Bože, nastol pořádek!

⁸Shromáždění národů ať tě obklopí,
znovu usedni na trůn nad nimi –
⁹Hospodin bude soudit národy!

Obhaj mě, Hospodine, vždyť jsem nevinný,
jsem bez úhony, můj Nejvyšší!

¹⁰Ukonči podlost ničemných,
spravedlivého však posilni,
spravedlivý Bože,
ty zkoumáš srdce i svědomí!

¹¹Nejvyšší Bůh je můj štít –
on je zachráncem upřímných!

¹²Bůh je spravedlivý soudce,
Bůh plane hněvem každý den.

¹³Pokud se člověk neobráť,
meč svůj naostří,
napne svůj luk a zamíří,

¹⁴smrtelné zbraně na něj připraví,
ohnivé šípy zhotoví.

¹⁵Na toho, jenž plodí proradnost,
jenž těhotný trápením zrodí lež!

¹⁶Ten jámu kopal, až ji vyhloubil,
spadl do pasti, kterou nastražil.

¹⁷Jeho proradnost se k němu navrátí,
na hlavu padne mu jeho násilí!

¹⁸Hospodina budu za jeho spravedlnost chválit,
Hospodinovu jménu zahraji – on je Nejvyšší!

8 *Pro předního zpěváka, na gitejský nástroj. Žalm Davidův.*

²Hospodine, Pane náš,
všude na zemi slavné jméno máš!

Svou slávou jsi pokryl nebesa,
³chválou z úst kojenců a nemluvňat
jsi proti nepřátelům sílu dokázal,
mstivého protivníka abys překonal!

⁴Když vidím tvá nebesa, dílo prstů tvých,
měsíc a hvězdy, kteréš tam umístil –

⁵co je člověk, ptám se, že na něj pamatuješ,
co je lidský tvor, že o něj pečuješ?

⁶O málo nižším než Boha jsi jej stvořil,
slávou a ctí jsi korunoval jej,

⁷nad dílem svých rukou jsi mu vládu svěřil,
k jeho nohám jsi složil vše.

⁸Ovce a kozy, všechen dobytek
i všechnu polní zvěř,

⁹ptáky na obloze i mořské ryby,
vše, co putuje napříč oceány.

¹⁰Hospodine, Pane náš,
všude na zemi slavné jméno máš!

9 *Pro předního zpěváka, na nápěv písně „Zemřel syn“. Žalm Davidův.^a*

²Chválím tě, Hospodine, celým srdcem svým,
vypravovat chci o všech tvých zázracích!

³Z tebe se raduji, pro tebe jáším,
tvému jménu, Nejvyšší, chci zazpívat!

⁴Moji nepřátelé ustoupí a padnou,
před tvou tváří zahynou,

⁵neboť ses ujal mého soudu a mých práv,
jako spravedlivý soudce na trůn usedáš!

⁶Obořil ses na pohany, ničemy zničil jsi,
jejich jméno smazals navždy, navěky!

⁷Konec nepřátel – trvalé trosky!
Zbořils jim města – není památky!

^a1 Žalmy 9–10 zřejmě tvořily jedinou kompozici (viz LXX); každá sloka začíná dalším písmenem hebrejské abecedy.

⁸ Hospodin bude vládnout navěky,
aby nastolil právo, svůj trůn ustavil.

⁹ Sám bude spravedlivě soudit svět,
národy bude spravovat poctivě.

¹⁰ Hospodin je útočištěm utlačených,
útočištěm je v dobách soužení.

¹¹ Ať v tebe doufají, kdo tvé jméno znají,
neopustíš, Hospodine, ty, kdo tě hledají!

¹² Zpívejte Hospodinu, jenž trůní na Sionu,
o jeho skutcích povězte národům:

¹³ Mstítel prolité krve na ně myslí,
nářek ztrápených mu není lhostejný!

¹⁴ Smiluj se, Hospodine, hled' na mé trápení,
z ruky protivníků, z bran smrti mě vytrhni,

¹⁵ abych pak zvěstoval všechny tvé chvály,
v branách Dcery sionské abych tvou spásu oslavil!

¹⁶ Do jámy, kterou vykopali, pohané padli,
v síti, již nastražili, nohama uvízlí.

¹⁷ Hospodin zjevil se! Zjednal právo!
Darebáka vlastní dílo do pasti uvrhlo!

higajon séla^a

¹⁸ Ničemové musí odejít do podsvětí,
všichni ti pohané, jimž je Bůh lhostejný!

¹⁹ Ubožák ale nebude zapomenut navždy,
naděje ponížených nezhyne navěky!

²⁰ Povstaň, Hospodine, proti lidské zvůli,
před tvým soudem ať stanou národy!

²¹ Vyděs je, Hospodine, ať jsou zastrašeni,
ať poznají pohané, že jsou smrtelní!

séla

10 Proč jsi, Hospodine, tak vzdálený?^b
Proč se ukrýváš v dobách soužení?

² Ničemové ve své pýše honí chudáky,
vymýšlejí úklady, aby je lapili!

³ Svým vlastním chtíčem se ničemové chlubí,
chamtivce chválí, Hospodina snižují,

⁴ ve svojí pýše ho vůbec nehledají,
Bůh nemá místo v jejich myšlení.

⁵ Na svých cestách mají stále jen úspěch,
tvé zákony jsou jim vzdáleny,

^a17 zřejmě hudební termíny dnes nejasného významu; snad *tišeji, pomlka*

^b1 viz pozn. Žalm 9:1

ze všech protivníků mají jen posměch,
⁶v srdci si myslí: „Nic mě neohrozí,
 nikdy mě nepotká žádné neštěstí!“

⁷Ústa jim plní kletby, lsti a výhrůžky,
 na jazyku mají zlo a trápení,
⁸za humny číhají ve skrýších,
 aby nevinné zákeřně vraždili.

Bezbranné lidi očima sledují,
⁹jako lvi v houští v záloze číhají,
 číhají na chudáky, aby je lapili,
 už mají chudáka, chytli ho do pasti!

¹⁰K zemi se hrouť chudák zdrcený,
 pod jejich mocí klesá bezbranný,
¹¹v srdci si myslí: „Bůh už zapomenul,
 skrývá svou tvář, nikdy nic nevidí.“

¹²Povstaň, Hospodine, pozvedni ruku!
 Na utlačené se, Bože, rozpomeň!
¹³Proč se má ničema rouhat Bohu,
 v srdci si myslet, že na to nepříjdeš?

¹⁴Ty to však vidíš! Ty vnímáš trápení i žal,
 svou vlastní rukou abys potrestal!
 Na tebe samého bezbranný spoléhá,
 ty jsi pomocníkem sirotka!

¹⁵Zpřerázej paže zlého darebáka,
 jeho zkaženost odhal, aby neobstál!
¹⁶Hospodin kraluje na věčné časy,
 pohané z jeho země vymizí!

¹⁷Hospodin vyslyší tužby ponížených –
 povzbudíš jejich srdce, ucho k nim nakloníš,
¹⁸zjednáš soud sirotkům i všem utlačeným,
 pozemský člověk aby je neděsil!

11 *Pro předního zpěváka. Žalm Davidův.*

Hospodin je můj úkryt – proč mi říkáte:
 „Do hor svých, ptáčku, měl bys uletět!“
²Pohleď, jak ničemové napínají luk,
 na tětivu kladou šípy své,
 z přítmi střílejí na upřímné!

³Když samy základy bortí se,
tehdy spravedlivý nic nezmůže!

⁴Hospodin je v chrámu své svatosti,
Hospodin trůní v nebesích!
Očima prohlíží celý svět,^a
lidské syny zkoumá pohledem!

⁵Spravedlivé i ničemý zkoumá Hospodin,
z duše nenávidí milovníky násilí!

⁶Řeřavé uhlí a síru sešle na ničemý,
z kalicha žhavého vichru budou pít!

⁷Hospodin je spravedlivý, spravedlnost miluje,
upřímní spatří jeho obličej!

12 *Pro předního zpěváka, hlubokým hlasem. Žalm Davidův.*

²Pomoz, Hospodine! Věrných ubývá,
všichni čestní lidé mizí ze světa!

³Každý jen druhému pořád lže,
úlisné rty mají, srdce falešné!

⁴Ať už Hospodin konečně vymytí
všechny lstivé rty a pyšné jazyky!

⁵Prý: „V našem jazyku je naše síla,
máme své rty – kdo je náš pán?!“

⁶Pro útlak chudáků, pro nárek ubožáků
již povstanu, praví Hospodin,
na pomoc přijdu tomu, kdo je posmíván!

⁷Výroky Hospodinovy jsou výroky čisté,
v hliněné peci stříbro tavené, sedmkrát tříbené.

⁸Ty sám, Hospodine, jsi naše stráž,
před tímto pokolením nás navždy chraň!

⁹Ničemy se to hemží ze všech stran,
nezřízenost se mezi lidmi rozmáhá!

13 *Pro předního zpěváka. Žalm Davidův.*

²Jak dlouho ještě, Hospodine?
Zapomeneš na mě navěky?

^a4 podle někt. rukopisů LXX, Syr (celý svět v MT chybí)

- Jak dlouho ještě budeš ukrývat
přede mnou svoji tvář?
³ Jak dlouho mám nosit úzkosti^a v duši,
den co den cítit v srdci zármutek?
 Jak dlouho ještě můj protivník
bude nade mnou vítězit?
- ⁴ Pohleď, odpověz mi, Hospodine, Bože můj!
Rozjasni mé oči, ať jako mrtvý neusnu!
⁵ Ať můj sok neřekne: „Už jsem ho porazil!“
Mí nepřátelé ať neslaví mé selhání.
- ⁶ Na tvoji lásku spoléhám,
nad tvou spásou mé srdce zajásá,
Hospodinu svou píseň zazpívám:
Jak dobrotivě se ke mně zachoval!

14 *Pro předního zpěváka. Žalm Davidův.*

- Blázen myslí, že Bůh není!
Zkažení jsou, ohavnost páchají,
není, kdo dobro konal by!
- ² Hospodin z nebe hledí na lidi:
Nechce někdo porozumět, Bůh nikomu nechybí?
- ³ Všichni zabloudili z cesty, úplně se zkazili,
není, kdo by konal dobro, není ani jediný!
- ⁴ Copak nic nevědí všichni ti zločinci?
Jako by jedli chléb, můj lid hltaří –
proč by k Hospodinu volali?!
- ⁵ Jednou je ale přepadne zděšení –
Bůh je s pokolením poctivých!
- ⁶ Vy pohrdáte úmysly ubohých?
Jejich útočištěm je Hospodin!
- ⁷ Kéž Izraeli vzejde ze Sionu spása,
kéž Hospodin svůj lid obnoví!
Jáko b pak bude radostně jásat,
Izrael se bude veselit!

15 *Žalm Davidův.*

Kdo, Hospodine, ve tvém stanu bude?
Kdo bydlet smí na tvé svaté hoře?

- ²Kdo žije bezúhonně a jedná spravedlivě,
kdo mluví pravdu ze srdce,
³kdo jazykem svým nepomlouvá,
neškodí bližnímu a neoustouzí druhu,
⁴kdo pohrdá těmi, kdo zaslouží zavržení,
ctitelů Hospodina však váží si,
kdo nemění to, co odpřisáhl,
i kdyby na to doplatil,
⁵kdo nepůjčuje na úroky
a proti nevinnému se nedá podplatit.

Kdo takto jedná, nikdy nezakolísá.

16 *Zlatý zpěv Davidův.*

Bože, ochraňuj mě, na tebe spoléhám.

²Hospodinu říkám: Jsi můj Pán,
jediné dobro, které mám!

- ³Říkám o zbožných lidech na zemi:
Jsou tak vznešení, mám je nejradši!
⁴Kdo ale za cizími bohy spěchají,
ti jen rozmnožují svá trápení!
Nezúčastním se jejich krvavé úlitby,
nevstoupí jejich jméno na mé rty!

⁵Můj úděl, můj kalich je Hospodin –
ty přece můj osud z ruky nepustíš!

⁶Vyměřeny jsou mi blažené krajiny,
případlo mi skvělé dědictví!

⁷Hospodina, svého Rádce, velebím,
i v noci mě učí mé svědomí.

⁸Hospodina vidím před sebou napořád,
je po mé pravici, nezakolísám.

⁹Mé srdce je šťastné, můj jazyk^a zpívá,
také mé tělo v bezpečí odpočívá.

¹⁰Nenecháš v hrobě duši mou,
nevydáš jámě svého věrného!

^a9 podle LXX (MT: *má sláva*)

- ¹¹ Stezku života jsi mi ukázal,
ve tvé přítomnosti je plnost radosti,
nekonečné blaho je po tvé pravici!

17 *Modlitba Davidova.*

- Slyš, Hospodine, mou spravedlivou při,
mému volání popřej sluch,
vyslechni moji modlitbu –
vychází ze rtů bezelstných.
- ² Od tebe samého ať vyjde můj soud,
tvé oči na právo ať dohlédnou!
- ³ Zkoumals mé srdce, v noci s' mě prověřil,
třífils mě a nenalezl nic.
Myšlením ani ústy jsem nehřešil,
⁴ tak jak to lidé běžně dělají.
Pro slovo, jež vyšlo ze tvých rtů,
varoval jsem se cest zločinců.
- ⁵ Mé kroky se držely tvých šlépějí,
mé nohy neklesly.
- ⁶ K tobě volám, Bože, ty mi odpovíš,
své ucho nakloň mi, má slova slyš!
- ⁷ Svou lásku, Zachránce, prokaž svou pravici
těm, kdo před útočníky k tobě prchají!
- ⁸ Jak zřítelnici oka mě opatruj,
ve stínu tvých křídel kéž úkryt naleznu
- ⁹ před ničemy, kteří mě chtějí napadnout,
před smrtelnými nepřáteli všude okolo!
- ¹⁰ Svým vlastním tukem zarostli,
svými ústy zpupně mluvili.
- ¹¹ Vystopovali mě, už mě obkličují,
očima pátrají, jak by mě srazili.
- ¹² Jsou jako lev, jenž po kořisti lační,
jak dravý lev, jenž číhá ve skrýši.
- ¹³ Povstaň, Hospodine! Postav se mu tváří!
Sraz ho na kolena – mečem svým
zachraň mi život před ničemy!
- ¹⁴ Před lidmi, Hospodine, svou rukou ochraň mě,
před lidmi, jejichž odplatou je život na světě.
Ať se jim naplní břicha tím, cos jim nashromáždil,
ať jejich děti mají víc, než sní,
na jejich maličké ať zbude v hojnosti!

- ¹⁵ Já se však po právu budu kochat tvou tváří,
nasyčen budu tvou podobou, až se probudím.

18 *Pro předního zpěváka.
Žalm Hospodinova služebníka Davida, který tuto píseň zpíval
Hospodinu v den, kdy jej Hospodin vysvobodil ze spárů všech jeho
nepřátel i z ruky Saulovy.^a*

I.

- ² Miluji tě, Hospodine, sílo má!
³ Hospodin je má skála, tvrz, má záchrana!
Můj Bůh je má skála, v něm úkryt nalézám,
můj štít, roh vítězství, můj hrad.
- ⁴ Vzýval jsem Hospodina – je hoden chvály –
od mých nepřátel mě zachránil!
- ⁵ Provazy smrti mě obklopily,
svým proudem mě strhla záhuba,
⁶ provazy hrobu mě ovinuly,
osidla smrti mě dostihla.
- ⁷ Vzýval jsem Hospodina ve své úzkosti,
ke svému Bohu křičel jsem –
on ve svém chrámu slyšel mé volání,
až k jeho uším dolehl můj křik.
- ⁸ Zem se třásla, zem se chvěla,
základy hor se pohnuly,
před jeho hněvem se roztřáslly.
- ⁹ Dým se valil z jeho chřípí,
stravující oheň z jeho úst,
plamenné blesky z něj vyšlehly.
- ¹⁰ Nebe rozťal, sestupuje,
pod nohama černý mrak!
- ¹¹ Cheruba zapřáhl, rozletěl se,
vznesl se na křídlech větrných.
- ¹² Závojem tmy jak skrýší obklopil se,
mrak temný deštěm byl jeho stan.
- ¹³ Před jeho žárem se rozstoupila mračna,
krupobití a blesky plamenné,
- ¹⁴ Hospodin v nebi zaburácel,
hlas Nejvyššího zněl:
krupobití a blesky plamenné!
- ¹⁵ Deštěm šípů rozehnal je,
množstvím blesků rozdrtil!
- ¹⁶ Koryta řek byla obnažena,
základy světa odkryty

^a1 2.Sam 22

před řevem tvým, Hospodine,
před tvým dechem zuřivým!

- ¹⁷ Sehnul se z výšin, uchopil mě,
z mohutných vod mě vyprostil,
¹⁸ vyrval mě mocnému nepříteli,
odpůrcům silnějším, než jsem byl.
¹⁹ Přepadli mě v den mé bídy,
Hospodin mě však podpíral,
²⁰ vyvedl mě na svobodu,
uhájil mě, vždyť má mě rád!

II.

- ²¹ Hospodin odplatil mi za moji spravedlnost,
za čistotu mých rukou mě odměnil.
²² Hospodinových cest jsem se pevně držel,
svého Boha jsem nezradil!
²³ Před sebou mám všechny jeho soudy,
od jeho nařízení jsem se nevzdálil,
²⁴ zůstal jsem před ním bez úhony,
varoval jsem se hříchů svých.
²⁵ Hospodin odměnil mě za moji spravedlnost,
za čistotu mých rukou před jeho očima.

²⁶ Ty, Pane, s věrným nakládáš věrně,
k oddanému se chováš oddaně,
²⁷ s čistým člověkem čistě naložíš,
od zvráceného se však odvracíš.
²⁸ Ty sám zachraňuješ ubožáky,
pohledy povýšených ale ponížíš.
²⁹ Ty, Hospodine, rozsvěcíš mou svíci,
můj Bůh mi září v tmách.
³⁰ S tebou vyrazím proti vojsku,
ve svém Bohu hradby překonám!
³¹ Jak dokonalá je cesta Boží,
jak ryzí je, co praví Hospodin –
on je štít všech, kdo v něho doufají!

III.

- ³² Kdo by byl Bohem kromě Hospodina?
Kdo by byl skálou, ne-li náš Bůh?
³³ Tento Bůh mě vyzbrojuje silou,
on činí dokonalou cestu mou.
³⁴ Mým nohám udílí hbitost laní,
staví mě na mé výšiny.
³⁵ Mé paže učí, jak obstát v boji,
mé ruce napínají i luk bronzový.

- ³⁶ Podal jsi mi štít své spásy,
podepřel jsi mě svou pravicí,
sklonil ses, abys mě povýšil!
- ³⁷ Daroval jsi mým krokům volnost,
mé nohy nesklouznou.
- ³⁸ Stíhal jsem nepřátele, dostihl je,
nepřestal jsem, než jsem je porazil.
- ³⁹ Udeřil jsem je, nevstanou znovu,
skáceli se mi pod nohy!
- ⁴⁰ Ty jsi mě vyzbrojil silou k boji,
na kolena srážíš mé soky přede mnou.
- ⁴¹ Šíji mých nepřátel nastavil jsi mi,
se svými protivníky jsem skoncoval.
- ⁴² Volali o pomoc, nikdo je nezachránil,
volali k Hospodinu – žádná odpověď.
- ⁴³ Jako prach ve větru rozdrtil jsem je,
jak bláto na ulici jsem je rozdupal!^a
- ⁴⁴ Z různic v lidu zachránils mě,
za vůdce národů jsi mě postavil,
lid, jež jsem ani neznal, slouží mi!
- ⁴⁵ Jen co mě uslyší, ihned poslouchají,
cizáci krčí se přede mnou.
- ⁴⁶ Cizáci přede mnou už se hrouťí,
vrávorají ven ze svých nor!

IV.

- ⁴⁷ Živ buď Hospodin, má skála buď požehnána,
Bůh buď vyvýšen, má záchrana!
- ⁴⁸ Bůh dopřává zadostiučnění,
podmaňuje mi národy,
⁴⁹ zprostřed nepřátel mě vyvádí.
Pozvedáš mě nad mé soky,
před násilníkem zachráníš.
- ⁵⁰ Proto tě budu chválit mezi národy,
tvé jméno, Hospodine, písní oslavím!
- ⁵¹ Svému králi dává mocná vítězství,
svému pomazanému je milostiv –
Davidovi a jeho semeni až navěky!

19 *Pro předního zpěváka. Žalm Davidův.*

- ² Nebesa vyprávějí o Boží slávě,
o díle jeho rukou mluví obloha.

^a43 podle řady hebr. rukopisů, LXX, Syr, Tg (MT: *vysypal*); 2.Sam 22:43

³ Jeden den druhému slovo uděluje,
jedna noc druhé zjevuje poznání.

⁴ Není slov a není řeči,
kde by jejich hlas zůstal neslyšen;

⁵ jejich zvuk^a ozývá se celou zemí,
do krajů světa doléhá jejich zvěst.

Bůh stan postavil slunci v nebesích
⁶a ono jak ženich vychází z komnaty,
jak hrdina dychtící na cestu vyrazit.

⁷ Vychází na jednom konci nebe,
k druhému konci míří obloukem,
před jeho žářem se nikdo neskryje.

⁸ Hospodinův zákon je dokonalý,
život do duše navrací.
Hospodinova svědectví jsou věrná,
i prosté činí moudrými.

⁹ Hospodinova pravidla jsou poctivá,
srdce naplňují radostí.
Hospodinovo přikázání je ryzí,
oči člověku rozzáří.

¹⁰ Úcta k Hospodinu je čistá,
obstojí navěky.
Hospodinova nařízení jsou pravá,
plná spravedlnosti,

¹¹ nad zlato vzácnější,
nad zlato nejčistší,
nad med nejsladší,
nad med z pláství kanoucí.

¹² Poučením jsou pro tvého služebníka,
v jejich dodržování je hojná odplata.

¹³ Kdo ale rozpozná vlastní poblouzení?
Od skrytých hříchů mě očisti!

¹⁴ Zbav svého služebníka i těch úmyslných,
nikdy ať nade mnou nepanují!
Pak budu bezúhonný a nevinný,
své veliké viny zbavený.

¹⁵ Slova v mých ústech, v mém srdci myšlení
kéž se ti, Hospodine, zalíbí –
skálo má, můj Vykupiteli!

^a5 podle LXX, Syr (MT: *šňůra*)

20 *Pro předního zpěváka. Žalm Davidův.*

² Kéž tě Hospodin vyslyší v den soužení,
jméno Boha Jákobova kéž tě ochrání!

³ Kéž ti sešle pomoc ze své svatyně,
ze Sionu kéž tě podepře!

⁴ Kéž si vzpomene na všechny tvé oběti,
tvé zápaly kéž v popel obrátí!

séla

⁵ Kéž ti dá, po čem tvé srdce touží,
všechny tvé úmysly kéž naplní!

⁶ Kéž z tvého vítězství se můžem radovat,
ve jménu našeho Boha prapory nechat vlát!
Kéž ti Hospodin splní všechna tvá přání!

⁷ Teď vím, že Hospodin svého pomazaného zachrání,
ze své svatyně v nebi jej vyslyší,
svou mocnou pravicí dá mu vítězství!

⁸ Jedni ve vozy, jiní zas v koně doufají,
nám je nadějí náš Bůh – má jméno Hospodin!

⁹ Oni klesají a hrouťí se,
my však stojíme pevně a nehnutě.

¹⁰ Hospodine, dej králi vítězství,
kdykoli voláme, nás slyš!

21 *Pro předního zpěváka. Žalm Davidův.*

² Ve tvé síle, Hospodine, raduje se král –
jak jen se veselí díky tvému spasení!

³ Touhu jeho srdce jsi mu daroval,
prosbu jeho rtů neodmítl jsi!

séla

⁴ S hojným požehnáním vstříc mu jdeš,
korunou z ryzího zlata korunuješ jej.

⁵ Dal jsi mu život, o nějž tě prosil,
na věčné časy prodloužil jeho dny!

⁶ Veliká je jeho sláva díky tvému spasení,
věhlas a nádheru ty mu udílíš.

⁷ Stále a stále mu dáváš požehnání,
ve své přítomnosti ho těšíš radostí.

⁸ Na Hospodina jistě spoléhá se král –
díků lásce Nejvyššího nezakolísá!

⁹ Na tvé nepřátele tvá ruka dosáhne,
všechny tvé protivníky najde tvá pravice!

¹⁰ Až přijdeš, spálíš je v rozpálené peci –
ve svém hněvu je zničí Hospodin,
jeho oheň je pohlít!

¹¹ Jejich plemeno ty ze země shladíš,
jejich potomstvo z lidí vymizí!

¹² Ano, chystali na tebe špatnost,
úklady vymýšleli, ale nic nezmohou!

¹³ Ano, ty je obrátíš nazpět,
až na ně namíříš svou tětivou.

¹⁴ Povstaň, Hospodine, ve své moci,
zpívat a hrát chcem o tvém hrdinství!

22 *Pro předního zpěváka, na nápěv písně „Jitřní laň“. Žalm Davidův.*

I.

² Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil?
Proč jsi tak daleko od mé záchrany,
daleko od slov mého sténání?

³ Celé dny volám, Bože můj, ty se však nehlásíš,
ani za noci nemohu najít klid.

⁴ Ty sám jsi svatý,
trůníš uprostřed izraelských chval.

⁵ Naši otcové v tebe doufali,
doufali a tys je vysvobozoval.

⁶ K tobě volali a bývali zachráněni,
doufali v tebe a nebyli zklamáni.

⁷ Já však jsem červ, ani ne člověk,
ostuda lidstva, hanba národa.

⁸ Každý se posmívá při pohledu na mě,
pošklebuje se, hlavou potřásá:

⁹ „Spolehl na Hospodina, tak ať mu pomůže,
jen ať ho zachrání, když ho má tak rád!“

¹⁰ To ty jsi mě vyvedl z lůna mé matky,
u jejích prsů dals mi bezpečí.

¹¹ Na tebe odkázán jsem od svého narození,
od matčina lůna můj Bůh jsi ty!

- ¹² Nevzdaluj se mi – úzkost se blíží,
chybí mi pomocník!
- ¹³ Mohutní býci mě obkličují,
obstupují mě tuři bášanští.
- ¹⁴ Své tlamy na mě otvírají
jak draví řvoucí lvi!
- ¹⁵ Jak voda se roztékám,
všechny kosti mám vymknuté.
Mé srdce se vosku podobá,
rozpustilo se v nitru mém.
- ¹⁶ Patro mám suché^a jako střep,
jazyk mi přilnul k čelistem,
do prachu smrti srazil mě!
- ¹⁷ Smečka psů se na mě sbíhá,
obstupují mě zlosyni.
Ruce i nohy mi probodli,^b
¹⁸ všechny mé kosti se dají spočítat!
Dívají se na mě, zírají,
¹⁹ o moje šaty dělí se,
o moje roucho losují.
- ²⁰ Ty však, Hospodine, nevzdaluj se mi,
ty, sílo má, mi pospěš na pomoc!
- ²¹ Vysvobod' od meče duši mou,
z moci psů tu mou jedinou!
- ²² Zachraň mě prosím před tlamou lva,
vyslyš mě před rohy buvola!

II.

- ²³ Svým bratrům budu zvěstovat tvé jméno,
uprostřed shromáždění tě budu velebit:
- ²⁴ Ctitelé Hospodina, chvalte jej,
všechno símě Jákobovo, slavte jej,
všechno símě Izraele, ctěte jej!
- ²⁵ Jistěže nepohrdá trápením ubožáka,
s odpořem neskrývá před ním tvář –
když k němu volá, on vyslýchá!
- ²⁶ Ve velikém shromáždění se tebou pochlubím,
své sliby splním před jeho ctiteli.
- ²⁷ Jíst budou ponížení a budou nasyceni,
chválit Hospodina budou, kdo jej hledají:
Ať vaše srdce žije navěky!
- ²⁸ Všechny zemské končiny se rozpomenou
a k Hospodinu se navrátí;

^a16 rekonstruované znění (MT: *Síla mi vyschla*)
LXX, Syr (MT: *Mé ruce a nohy jako lev*)

^b17 podle někt. hebr. rukopisů,

- před tvou tvář se klanět budou
všechny rodiny a národy.
²⁹ Vždyť Hospodinovo je království,
on vládne nad národy!
- ³⁰ Všichni bohatí světa se před ním skloní,
všichni do prachu klesající pokleknou –
ti, kdo se při životě udržet nemohou!
- ³¹ Jejich potomci mu budou sloužit,
o Pánu budou vyprávět navěky.
³² Přijdou a jeho spravedlnost rozhlašovat budou
lidu, jenž se teprv narodí, poví, co učinil!

23 *Žalm Davidův.*

- Hospodin je můj pastýř,
nic mi neschází.
² Na zelených loukách mi dává spočinout,
ke klidným vodám mě přivádí,
³ mou duši obcerstňuje,
po stezkách spravedlnosti vodí mě
pro jméno své.
- ⁴ I kdybych měl jít údolím stínu smrti,
ničeho zlého se nebojím,
neboť ty se mnou jsi:
tvůj prut a tvá hůl mě konejší.
- ⁵ Před zraky protivníků
stůl mi prostíráš,
hlavu mi olejem potíráš,
můj kalich přetéká.
- ⁶ Dobro a láska mě budou provázet
po všechny dny mého života,
zůstat budu v domě Hospodinově
po dlouhý, věčný čas.

24 *Žalm Davidův.*

- Hospodinova je země se vším, co je na ní,
celý svět i s jeho obyvateli –
² vždyť ji sám založil nad oceány,
nad vodními proudy ji ustavil!

- ³Kdo vystoupí na horu Hospodinovu,
kdo stane na místě jeho svatosti?
⁴Ten, kdo má nevinné ruce a čisté srdce,
kdo se neoddává marnostem
a nepřísahá falešně.
⁵Takový přijme Hospodinovo požehnání
a spravedlnost od Boha, své spásy.
⁶Takoví jsou ti, kdo se na něj ptají,
kdo hledají tvou tvář, Bože Jákobův.^a

séla

- ⁷Pozvedněte, brány, svá průčelí,
již vzhůru, vrata odvěká,
ať vejde slavný Král!
⁸Kdo je ten slavný Král?
Hospodin, udatný a silný,
Hospodin, udatný bojovník!

⁹Pozvedněte, brány, svá průčelí,
již vzhůru, vrata odvěká,
ať vejde slavný Král!
¹⁰Kdo je ten slavný Král?
Hospodin zástupů,
on je ten slavný Král!

séla

25 *Žalm Davidův.^b*

- K tobě, Hospodine, svou duši pozvedám,
²v tebe, Bože můj, skládám naději.
Dej, ať se zahanbení nedočkám,
ať nade mnou nejásají moji soupeři!
³Žádný, kdo v tebe doufá, se hanby nedočká,
zahanbení však budou zrádci nicotní!

⁴Ukaž mi, Hospodine, cesty své,
svým stezkám nauč mě.
⁵Veď mě a uč mě pravdě své,
vždyť ty jsi Bůh, můj Zachránce,
na tebe spoléhám každý den!

⁶Pamatuj, Hospodine, na soucit svůj
a na svou lásku, která je od věků.
⁷Nepřipomínej hříchy^c mých mladých dnů,
ve své lásce však na mě pamatuj,
Hospodine, pro svoji dobrotu!

⁸Dobrá a přímý je Hospodin,
hříšníkům cestu zjevuje.

^a6 podle dvou hebr. rukopisů, LXX a Syr (MT: *tvář, Jákobe*.) ^b1 Každý verš tohoto žalmu začíná dalším písmenem hebrejské abecedy. ^c7 podle Syr (MT: *hříchy a viny*)

- ⁹ Ke spravedlnosti vede ponížené,
ponížené učí cestě své.
- ¹⁰ Hospodinovy stezky jsou vždy laskavé a věrné
těm, kdo plní jeho smlouvu a jeho zákony.
- ¹¹ Pro jméno své, Hospodine,
mou hroznou vinu odpusť mi!
- ¹² Kterýkoli člověk Hospodina ctí,
tomu ukáže cestu, již má si vyvolit.
- ¹³ Takový prožije svůj život šťastně,
jeho potomstvo zdědí zem.
- ¹⁴ Hospodin důvěřuje těm, kdo jej ctí,
jeho smlouva jim dává poznání.
- ¹⁵ K Hospodinu stále mé oči hledí,
on moje nohy z pasti vyprostí!
- ¹⁶ Smiluj se, prosím, na mě pohlédni,
vždyť jsem tak sám, tak ztrápený!
- ¹⁷ Zbav mě soužení, jež v srdci nosím si,
vysvobod mě z mých úzkostí!
- ¹⁸ Hleď na mou bídu, na mé trápení,
všechny mé hříchy odpusť mi.
- ¹⁹ Pohleď, jak mnoho je mých nepřátel,
jak prudkou nenávistí nenávidí mě!
- ²⁰ Opatruj mou duši, zachraň mě,
k tobě se utíkám, kéž nejsem zahanben!
- ²¹ Poctivost a přímost kéž střeží mě,
vždyť ty, Hospodine,^a jsi má naděje!
- ²² Bože, vykup Izrael ze všech jeho soužení!

26 *Žalm Davidův.*

- Suď mě, Hospodine, vždyť žiji poctivě,
v Hospodina doufám, nedám se odradit.
- ² Zkoumej mě, Hospodine, zkoušej mě,
prověř mé srdce i mé svědomí!
- ³ Tvou lásku stále před sebou vidím,
tvá věrnost mě všude provází.
- ⁴ Nesedám mezi podvodníky
a nestýkám se s pokrytci,
- ⁵ spolek bídáků chovám v nenávisti,
mezi darebáky nesesdím.

^a21 podle LXX (Hospodine v MT chybí)

- ⁶ Ruce si umývám v nevinnosti,
ke tvému oltáři, Hospodine, přicházím,
⁷ abych ti hlasitě vzdával díky,
abych vyprávěl o všech tvých zázracích.
⁸ Miluji, Hospodine, dům, kde přebýváš,
místo, kde zůstává sláva tvá!
- ⁹ Mezi hříšníky mou duši nezahrň,
s vrahy můj život nespojuj!
¹⁰ Ruce mají plně zvrhlosti,
v pravici mají samé úplatky!
- ¹¹ Já ale chci žít poctivě,
smiluj se nade mnou, vykup mě!
¹² Nohama stojím na rovné zemi,
ve velikém shromáždění Hospodina velebím.

27 *Žalm Davidův.*

Hospodin je mé světlo a má spása,
koho bych se měl bát?
Hospodin je síla mého života,
z koho bych měl mít strach?

- ² Když na mě útokem táhnou bídáci,
aby mé tělo zhlтали,
moji nepřátelé a mí protivníci
samí vrávorají a padají.
- ³ I když se proti mně vojsko utáboří,
mé srdce se toho neleká;
i kdyby proti mně vypukla válka,
i tehdy se budu spoléhat.
- ⁴ Žádal jsem Hospodina o jediné,
po tom jsem toužit nikdy nepřestal:
Abych směl zůstávat v jeho domě
po všechny dny svého života,
abych se kochal v Hospodinově kráse
a v jeho chrámě jej hledal.
- ⁵ Neboť mě skryje ve svém příbytku,
když nastane zlý den,
schová mě ve skrýši svého stanu
a na skálu mě vyzdvihne.
- ⁶ Tehdy má hlava bude vyvýšena
nad mé nepřátele ze všech stran;

v jeho stanu budu s jásotem obětovat,
Hospodinu budu zpívat a hrát!

⁷ Slyš mě, Hospodine, hlasitě volám,
smiluj se nade mnou, vyslyš mě.

⁸ O tobě přemítá mé srdce,
že říkáš: „Hledejte mou tvář!“

Tvou tvář tedy hledám, Hospodine,

⁹ neskrývej přede mnou svou tvář!

Svého služebníka v hněvu neodmítej,

býval jsi přece mou pomocí!

Nenechávej mě a neopouštěj,

Bože mé záchrany!

¹⁰ Můj otec i matka mě sice opustili,
Hospodin mě ale k sobě přivine.

¹¹ Ukaž mi, Hospodine, cestu svou,
kvůli mým nepřítelům veď mě

stezkou srovnanou!

¹² Nevydej mě prosím kvůli mých nepřátel –
povstali proti mně lživí svědkové
a krutě obviňují mě!

¹³ Kéž mohu věřit, že na zemi mezi živými
uvidím, jak dobrý je Hospodin!

¹⁴ Spoléhej na Hospodina,
buď statečný a on tě posilní.
Spoléhej na Hospodina!

28 *Žalm Davidův.*

K tobě, Hospodine, volám,
skálo má, přeruš své mlčení!

Jestliže neodpovíš mi,
podobný budu mrtvolám!

² Vyslyš mé prosby, když k tobě volám,
když ruce zvedám k tvé nejsvětější svatyni!

³ Nezahrnuj mě mezi darebáky
a mezi pachatele zla,
mezi ty, kdo s bližními mluví o pokoji,
v srdcích však mají zášť.

⁴ Dej jim odplatu za jejich skutky,
za podlost jejich počínů,
odměň je za dílo jejich rukou,
dej jim zaslouženou odplatu!

- ⁵ Protože nedbají na Hospodinovy činy –
na to, co vykonal svýma rukama –
proto je rozboří a nikdy více
nebude je už budovat.
- ⁶ Požehnán buď Hospodin,
že vyslyšel mé prosby!
- ⁷ Hospodin je má síla a můj štít,
na něj se v srdci spoléhám.
Pomoc jsem dostal, mé srdce jásá,
svou písní chci mu děkovat!
- ⁸ Svému lidu je Hospodin silou,
svému pomazanému je jistou záchranou.
- ⁹ Zachraň, Hospodine, svůj lid,
požehnej svému dědictví,
buď jejich pastýř a nes je navěky!

29 *Žalm Davidův.*

- Vzdejte Hospodinu, synové Boží,
vzdejte Hospodinu slávu a moc.
- ² Vzdejte Hospodinu slávu, jež mu náleží,
klaňte se Hospodinu v kráse svatosti!
- ³ Hlas Hospodinův se nese nad vodami,
Bůh slávy sám hromem burácí –
Hospodin nad vodními spoustami!
- ⁴ Hlas Hospodinův přichází v moci,
hlas Hospodinův je nádherný!
- ⁵ Hlas Hospodinův láme cedry,
libanonské cedry Hospodin poráží.
- ⁶ Jako telátko nechá skákat Libanon,
Sirion^a skáče jak mládě buvolí!
- ⁷ Hlas Hospodinův srší ohněm,
⁸ hlas Hospodinův pouští otrásá –
kádešskou pouští třese Hospodin!
- ⁹ Hlas Hospodinův vyvrací duby a obnažuje lesy,
v jeho chrámě všichni „Sláva!“ volají.
- ¹⁰ Hospodin trůnil nad potopou,
Hospodin bude jako král trůnit navěky.
- ¹¹ Hospodin dává svému lidu sílu,
Hospodin svému lidu žehná pokojem.

^a6 jedno z označení hory Hermon (Deut 3:9; 4:48)

30 *Žalm Davidův. Píseň k posvěcení chrámu.*

² Vyvyšovat tě budu, Hospodine, tys mě pozdvihl,
nenechal jsi mé nepřátele jásat nade mnou!

³ Hospodine, Bože můj,
k tobě jsem volal a tys mě uzdravil.

⁴ Hospodine, duši mou jsi z hrobu vyvedl,
oživil jsi mě, abych do jámy nepadl!

⁵ Zpívejte Hospodinu, jeho věrní,
chvalte památku jeho svatosti!

⁶ Jeho hněv trvá jen pouhou chvílí,
jeho přízeň však celý život provází.
Večerní pláč zůstává přes noc,
ráno jej ale střídá jásání!

⁷ Když se mi dařilo, říkával jsem si:
„Mně se nikdy nic nestane!“

⁸ Ve své přízni, Hospodine,
jsi mě jak horu pevně postavil,
když jsi pak ale svou tvář skryl,
byl jsem vyděšen!

⁹ K tobě, Hospodine, volám,
tebe, Pane můj, prosím o milost.

¹⁰ Čemu prospěje prolítí mé krve?
K čemu to bude, když padnu do jámy?
Bude snad prach tebe oslavovat?
Bude snad vyprávět o tvé věrnosti?

¹¹ Slyš, Hospodine, smiluj se nade mnou,
prosím, Hospodine, buď můj pomocník!

¹² Ty jsi obrátil můj nářek v tanec,
svlékls mi pytlovinu, oděls mě radostí!

¹³ Proto ti ze srdce zpívám bez ustání,
Hospodine, Bože můj, chválím tě navěky!

31 *Pro předního zpěváka. Žalm Davidův.*

I.

² Spoléhám na tebe, Hospodine,
kéž nejsem nikdy zahanben,
pro svoji spravedlnost zachraň mě!

³ Nakloň mi prosím ucho své,
pospěš mi na pomoc,

buď mojí skálou mohutnou,
opevněnou tvrzí, mou záchranou!

⁴Jsi přece má skála a má tvrz,
pro své jméno mě veď a provázej.

⁵Vyveď mě z pasti, kterou mi nastražili,
vždyť jsi mou posilou!

⁶Do tvých rukou svěřuji svého ducha,
Hospodine, věrný Bože, vykup mě!

⁷Nesnesu ctitele marných nicotností,
mou nadějí je Hospodin.

⁸Jásat a radovat se budu z tvé lásky,
že jsi pohlédl na mé trápení,
žeš poznal mou duši uprostřed úzkosti.

⁹Nevydáš mě napospas mému nepříteli,
svobodu daruješ nohám mým!

II.

¹⁰Smiluj se, Hospodine, je mi tak úzko,
zármutkem oči hasnou mi,
rovněž má duše, mé útroby!

¹¹Můj život stravuje trápení,
má léta samé sténání,
má síla slábně strádáním,^a
mé údy ochably.

¹²Všem svým protivníkům jsem pro zábavu,
pro své sousedy jsem pohromou,
i svým přátelům jsem za příšeru,
ti, kdo mě potkají, prchají přede mnou!

¹³Padl jsem v zapomnění tak jako mrtvý,
rozbitému hrnci se podobám.

¹⁴Od tolika lidí slyším pomluvy –
hrůza ze všech stran!
Už se proti mně spolu domlouvají,
chtějí mě zbavit života!

¹⁵Já ale, Hospodine, doufám v tebe,
o tobě říkám: „Můj Bůh jsi ty!“

¹⁶Můj osud v ruce máš, vysvobod mě
z ruky nepřátel, kteří mě stíhají!

¹⁷Rozjasni svou tvář nad svým služebníkem,
pro svoji lásku zachraň mě!

¹⁸Ať nejsem zahanben, Hospodine,
když k tobě zní mé volání!
Ať jsou však zahanbeni oni darebáci,
do hrobu ať klesnou v mlčení!

^a11 podle LXX, Syr (MT: *mou vinou*)

¹⁹ Ať už oněmí ty lživé rty –
o nevinném mluví tak tvrdě,
pyšně a potupně!

III.

²⁰ Jak veliká je tvá dobrota,
kterou jsi zachoval těm, kdo tě ctí!
Dokázals ji těm, kdo v tebe doufají,
všem lidem na odiv!

²¹ Skrýváš je v úkrytu svojí tváře
před lidskou hrubostí,
chováš je v bezpečí svého stanu
před hádavými jazyky.

²² Požehnán buď Hospodin –
svou úžasnou lásku ke mně projevil,
když jsem byl ve městě obklíčen.

²³ Tehdy jsem řekl ve svém rozrušení:
„Od očí tvých jsem zavržen!“
Ty jsi však vyslyšel moje prosby,
když k tobě volal jsem.

²⁴ Milujte Hospodina všichni jeho zbožní,
Hospodin své věrné ochrání!
Bohatě ale odplatí
těm, kdo se pyšně chovají.

²⁵ Buďte silní a v srdci stateční,
všichni, jichž nadějí je Hospodin!

32 *Poučný žalm Davidův.*

Blaze tomu, komu jsou odpuštěny viny
a jehož hříchy jsou přikryty.

² Blaze člověku, jemuž Hospodin
nepočítá provinění
a jehož duch je beze lsti!

³ Dokud jsem mlčel, mé kosti chřadly,
když celé dny jsem naříkal.

⁴ Tvá ruka tížila mě ve dne v noci,
z mé mízy stal se letní suchopár.

séla

⁵ Svůj hřích jsem však potom doznal tobě,
své provinění jsem odhalil.
Řekl jsem: „Vyznám Hospodinu své zločiny!“
a tys mi odpustil mou vinu a hřích.

séla

- ⁶ Ať k tobě modlí se každý věrný,
dokud je čas tě naleznout;
potom k nim nedosáhnou ani
přívaly mocných vod.
⁷ Ty jsi má skrýše, před úzkostí mě chráníš,
vítězným jásotem mě obklopíš!

séla

- ⁸ Teď tě poučím, ukážu ti cestu, po níž jít;
radu ti poskytnu, zrak k tobě obrátím:
⁹ „Nebuďte nerozumní jako kůň a mezek,
co musí být zkroceni uzdou a ohlávkou,
než tě poslechnou.“
¹⁰ Mnoha bolestmi trpí ničemní,
doufajícího v Hospodina však láska obklopí.
¹¹ Radujte se v Hospodinu, jásejte, spravedliví,
vesele prozpěvujte, všichni upřímní!

- 33** Veselte se, spravedliví, v Hospodinu,
upřímným sluší chvalozpěv!
² Oslavujte Hospodina na citeru,
na desetistrunné loutně mu zahrajte.
³ Zazpívejte mu novou píseň,
hrajte krásně a hlasitě!

⁴ Hospodinovo slovo je přímé,
veškeré jeho dílo trvalé.
⁵ Spravedlnost a právo miluje,
Hospodinovy lásky je plná zem!
⁶ Hospodinovým slovem vznikla nebesa,
celý jejich zástup dechem jeho úst.
⁷ Mořské vody shrnul na hromady,
hlubiny uložil do svých pokladnic.

⁸ Měj v úctě Hospodina, celá zem,
všichni obyvatelé světa, ctěte jej!
⁹ On promluvil – a stalo se,
všechno povstalo jeho příkazem.“
¹⁰ Záměry národů Hospodin kazí,
lidské úmysly vniveč obrací.
¹¹ Hospodinův záměr však obstojí navždy,
úmysly jeho srdce od věků navěky!

- ¹² Blaze národu, jehož Bůh je Hospodin,
lidu, jenž vyvolil za své dědictví!
¹³ Hospodin z nebe dívá se,
na všechny lidské syny pohlíží,

¹⁴ z místa, kde trůní, zkoumá pohledem
všechny, kdo bydlí na zemi.

¹⁵ Ten, který stvořil každé srdce,
rozumí všemu, co dělají.

¹⁶ Krále nezachrání veliké vojsko,
hrdinu nevyprostí velká udatnost.

¹⁷ Kůň zklame, když půjde o záchranu,
i když má sílu, nedá vyváznout.

¹⁸ Hospodinův zrak patří těm, kdo ho ctí,
on hledí na ty, kdo v jeho lásku doufají,

¹⁹ aby je vysvobodil od smrti,
aby je živil v dobách hladových.

²⁰ Naše duše po Hospodinu touží –
on je naše pomoc a náš štít!

²¹ On je radostí našeho srdce,
v jeho svaté jméno doufáme.

²² Kéž je s námi tvá láska, Hospodine,
jako je v tobě naše naděje!

34 *Žalm Davidův, když před Abimelechem předstíral šílenství,^a a když jím byl vyhnán, odešel.^b*

² Velebit budu Hospodina v každém čase,
jeho chválu budu mít na rtech navěky!

³ Hospodinem pochlubím se z celé své duše,
ať to slyší ponížení a ať se radují!

⁴ Se mnou Hospodina oslavujte,
jeho jméno spolu vyvyšme!

⁵ Hledal jsem Hospodina a odpověděl mi,
ze všech mých obav mě vytáhl.

⁶ Ti, kdo jej vyhlízejí, budou jen zářit,
nebudou v hanbě skrývat tvář!

⁷ Když chudák volal, Hospodin slyšel,
ze všech úzkostí jej zachránil!

⁸ Hospodinův anděl svůj tábor klade
kolem jeho ctitelů, aby je uhájil.

⁹ Okuste a vizte, jak dobrý je Hospodin,
blaze člověku, jenž doufá v něj!

¹⁰ Ctěte Hospodina, jeho svatí,
vždyť jeho ctitelům nic neschází.

¹¹ I draví lvi někdy strádají a hladovějí,
hledajícím Hospodina však žádné dobro nechybí.

^a1 1.Sam 21:11–16
abecedy.

^b1 Každý verš tohoto žalmu začíná dalším písmenem hebrejské

- ¹² Pojdte, synové, poslouchejte mě,
úctě k Hospodinu vás vyučím:
¹³ Chce někdo prožít šťastný život,
chce někdo okusit dobré dny?
¹⁴ Pak tedy chraň svůj jazyk před zlem,
ve tvých rtech ať není žádná lest.
¹⁵ Odmítej zlo a konej dobro,
usiluj o pokoj a nechej se jím vést.
- ¹⁶ Hospodinovy oči hledí ke spravedlivým,
své uši naklání k jejich volání.
¹⁷ Zločincům se však Hospodin staví tváří,
aby jejich památku ze země vymýtil.
¹⁸ Volání spravedlivých^a Hospodin slyší,
vysvobodí je ze všech úzkostí!
¹⁹ Hospodin je blízko ztrápeným srdcím,
sklíčené v duchu zachrání!
- ²⁰ Mnohá trápení zažívá spravedlivý,
Hospodin jej ale ze všech vyprostí.
²¹ On střeží všechny jeho kosti,
jediná z nich se nezlomí!
²² Ničema zahyne kvůli své zlosti,
nepřátelé spravedlivého budou ztrestáni.
²³ Hospodin vykoupí svoje služebníky,
nebudou odsouzeni, kdo v něho doufají.

35 *Žalm Davidův.*

- Suď, Hospodine, ty, kdo mě soudí;
bojuj proti těm, kdo se mnou bojují.
² Vezmi svou pavězu a svůj štít,
na pomoc povstaň mi!
³ Vytáhni oštěp a kopí proti těm,
kdo táhnou proti mně.
Řekni mi: „Já jsem tvůj zachránce!“
- ⁴ Ať jsou zahanbeni, ať se stydí
ti, kdo mě chtějí o život připravit!
Ať jsou zpět zahnáni, ať se hanbí
ti, kdo vymýšlejí, jak mi uškodit!
⁵ Ať jsou jak větrem hnané plevy,
Hospodinův anděl ať je dohoní!
- ⁶ Jejich cesta ať je temná a kluzká,
Hospodinův anděl ať stíhá je.

^a18 podle LXX, Syr (MT: *jejich*)

⁷ Bez důvodu na mě svoji síť nastražili,
bez důvodu pro mě jámu kopali.

⁸ Neštěstí ať na ně přijde znenadání,
síť, kterou políčili, ať je uloví,
jen ať se zřítí do svého neštěstí!

⁹ Má duše však bude v Hospodinu jásat,
radovat se bude z jeho záchrany.

¹⁰ Všechny mé kosti tehdy řeknou:
„Kdo se ti, Hospodine, vyrovná?“
Zachraňuješ chudáka z moci silnějšího,
chudého ubožáka před tím, kdo ho vydírá!

¹¹ Zákeřní svědkové povstávají,
nevím o ničem, z čeho viní mě.

¹² Za dobrotu mi zlobou odplácejí,
jsem opuštěný jako sirotek!

¹³ Já přece, když oni churavěli,
pytlovinou jsem se odíval,
vlastní duši jsem postem trápil –
modlitba se mi však vrací do klína!

¹⁴ Chodil jsem ve smutku
jak nad přítelem či bratrem;
jako bych oplakával matku
obtěžen zármutkem.

¹⁵ Když jsem však upadl, radostně se sběhli,
seběhli se na mě, aby mě napadli.
Ti, jež jsem ani neznal,
rvali mě na kusy, přestat nechtěli.

¹⁶ Hroznými nadávkami se mi vysmívali,
samou zlostí na mě zuby skřípěli!

¹⁷ Jak dlouho, Pane, se na to budeš dívat?
Ochraň mou duši před jejich ranami,
můj holý život před těmi lvy!

¹⁸ Ve velikém shromáždění tě pak budu chválit,
před početným lidem tě oslavím.

¹⁹ Ať nade mnou nejásají mí zrádní protivníci,
ti, kdo mě bez důvodu mají v nenávisti,
ať oči nemhouří!

²⁰ Nechtějí totiž mluvit o pokoji,
proti mírumilovným vymýšlejí lsti.

²¹ Ústa si na mě otvírají,
volají: „Hohó! Co jsme to viděli!“

²² Vidíš to, Hospodine? Nezůstaň mlčet,
nevzdaluj se mi, Pane můj!

- ²³ Probud' se, Bože můj, k mojí obhajobě,
povstaň, Pane můj, na soudu!
²⁴ Ve své spravedlnosti právo mi zjednej,
Hospodine, Bože můj,
ať nejásají nade mnou!
- ²⁵ Ať si nemyslí: „Hohó! To jsme chtěli!“
Ať neříkají: „Už jsme ho dostali!“
²⁶ Ať jsou zahanbeni a stydí se všichni,
kdo se radují z mého neštěstí!
Studem a hanbou ať jsou oblečeni
ti, kdo se proti mně zvedají!
- ²⁷ Ti, kdo mi ale spravedlnost přejí,
ať prozpěvují zvesela,
ať navždy říkají: „Veliký je Hospodin,
jenž svému služebníku pokoj dopřává!“
²⁸ Můj jazyk ať mluví o tvé spravedlnosti,
ať zpívá tvé chvály po všechny dny!

36 *Pro předního zpěváka. Výrok Hospodinova služebníka Davida.*

- ² Zvrácenost sídlí v srdci ničemy,
na bázeň před Bohem vůbec nehledí!
³ Dle svého mínění si může lichotit,
svou vinu nevnímá, nemá k ní nenávisť.
⁴ Jeho ústa mluví lstivě a ničemně,
konání dobra přestal rozumět.
⁵ I na svém lůžku podlost vymýšlí,
na cestě nekalostí stojí, zla se neštítí.
- ⁶ Tvá láska, Hospodine, dosahuje k nebi,
tvá věrnost sahá k oblakům.
⁷ Tvá spravedlnost je jak mohutné hory,
tvé zákony jsou hloubka nesmírná –
zachraňuješ, Hospodine, lidi i zvířata!
- ⁸ Tvá láska, Bože, je nad cenné poklady,
do stínu tvých křídel se lidé uchýlí!
⁹ Hojností tvého domu bývají nasyceni,
z rajských potoků je napájíš.
¹⁰ Pramen života je přece u tebe
a ve tvém světle světlo vidíme.
- ¹¹ Svou lásku rozestří na ty, kdo tě znají,
svou spravedlnost na v srdci upřímné.

- ¹² Ať už nešlape po mně noha pyšných,
ruka darebáků ať nepronásleduje mě!
¹³ Tam, kde zlosynové padnou,
ležet zůstanou, už nevstanou!

37 *Žalm Davidův.^a*

- Nezlob se kvůli zlosynům,
nezávid' těm, kdo křivdu působí –
² vždyť jako tráva uschnou znenadání,
jak jarní zeleň uvadnou!
- ³ Spoléhej na Hospodina, konej dobro,
obývej zemi a žij v bezpečí.
⁴ V Hospodinu měj svoji rozkoš –
on touhy tvého srdce naplní!
- ⁵ Hospodinu svěř svoji cestu,
doufej v něj a on to učiní:
⁶ vyvede tvou spravedlnost na denní světlo,
tvou nevinu na slunce polední.
- ⁷ Zůstávej v klidu před Hospodinem,
trpělivě na něj vyčkávej.
Nezlob se, když někdo slaví úspěch,
když někdo provádí, co si umane.
- ⁸ Vyhni se hněvu, zanech zášti,
nezlob se, vždyť to jen uškodí.
⁹ Bídáci přece budou vymýceni,
doufající v Hospodina však zemi obdrží.
- ¹⁰ Za malou chvíli ničema zmizí,
ohlédneš se po něm, a už tu nebude.
¹¹ Pokorní ale obdrží zemi,
rozkoš naleznou v hojnosti pokoje.
- ¹² Ničema proti poctivému kuje pikle,
zuby na něj skřípe zuřivě,
¹³ Hospodin se mu ale směje –
vidí, že přichází jeho den!
- ¹⁴ S taseným mečem, s napjatým lukem
ničemové napadají chudáky ubohé,
aby pobili ty, kdo žijí poctivě.
¹⁵ Ten jejich meč je však bodne do srdce,
ten jejich luk se rozláme!

^a1 Každá sloka tohoto žalmu začíná dalším písmenem hebrejské abecedy.

¹⁶ Lepší je málo, co má spravedlivý,
nežli bohatství spousty ničemů.
¹⁷ Paže ničemů budou zpřelámány,
spravedlivým je ale Hospodin podporou.

¹⁸ Hospodin zná dny bezúhonných,
jejich dědictví obstojí navěky.
¹⁹ V zlých dobách nebudou zahanbeni,
v hladových dnech se nasytí.

²⁰ Ničemové však budou zahubeni,
Hospodinovi nepřátelé vymizí,
jako když trávu z pastviny
pohlcuje dým.

²¹ Ničema dluží a nechce platit,
spravedlivý však má soucit a rozdává.

²² Požehnaní od Boha obdrží zemi,
vyhnáni však budou ti, jež proklíná.

²³ Kroky člověka Hospodin potvrzuje,
když jeho cestu schvaluje.

²⁴ I kdyby zakolísal, přece neupadne,
Hospodin za ruku drží jej.

²⁵ Býval jsem mlád a už jsem starý,
nikdy jsem ale nezažil,
že by byl opuštěn spravedlivý
a jeho potomci že by žebrali.

²⁶ Stále má soucit a půjčuje druhým,
požehnáním jsou i jeho potomci.

²⁷ Odmítej zlo a konej dobro,
pak budeš bydlet v zemi navždycky.

²⁸ Hospodin totiž miluje právo,
nikdy se nezřekne věrných svých;
navěky budou zachováni,
potomci ničemů však vymizí.

²⁹ Spravedliví ale obdrží zemi
a budou v ní bydlet navždycky.

³⁰ Ústa spravedlivého moudře mluví,
jazykem pronáší spravedlivý soud,

³¹ Zákon svého Boha si nosí v srdci,
jeho kroky se nezvrtnou.

³² Ničema na spravedlivého číhá,
hledá způsob, jak ho zahubit,

³³ Hospodin ho však nenechá v jeho rukách,
nedá ho odsoudit v jeho při!

³⁴ Spolehej na Hospodina
a drž se jeho cesty.
On tě povýší, abys obdržel zemi,
ničemy ale vymýtí, uvidíš!

³⁵ Viděl jsem ničemu hrozné síly,
jak rozložitý cedr^a se rozprostřel.

³⁶ Pominul ale – hle, už není,
když jsem ho hledal, nic jsem nenašel!

³⁷ Pohleď na poctivé, všímej si upřímných –
budoucnost patří pokojným.

³⁸ Všichni vzpurní však budou vyhlazeni,
ničemové nemají žádné vyhlídky!

³⁹ Od Hospodina je záchrana spravedlivých,
on je jim silou v čase soužení.

⁴⁰ Hospodin je jim pomocí a vysvobozením,
zachrání je před ničemy,
vysvobodí je, vždyť v něho doufají!

38 Památeční žalm Davidův.

² Netrestej mě, Hospodine, ve své prchlivosti,
ve svém rozzuření mě nekárej!

³ Vždyť už jsem probodán tvými šípy,
tvá ruka drtí mě!

⁴ Tvůj hněv na mně nenechal zdravé místo,
můj hřích připravil mé kosti o pokoj.

⁵ Má provinění mi nad hlavu rostou,
těžší, než unesu, je jejich břemeno!

⁶ Mé vlastní bláznovství mi rány zasadilo,
rány, jež páchnou a mokvají.

⁷ Shrbený jsem, plížím se tak nízko,
celý den v zármutku se potácím.

⁸ Mé slabiny jsou v jednom ohni,
jediné zdravé místo mi v těle nezbylo.

⁹ Bezmocný jsem a tolik zdrcen,
úzkostí sténám, křičím ze srdce!

¹⁰ Ty, Pane, víš o každé mé touze,
můj nářek před tebou není utajen.

^a35 podle LXX (MT: domorodý [strom])

- ¹¹ Srdce mi buší, síla se ztrácí
i moje oči už světlo opouští.
¹² Přátelé a drazí se mých ran štítí,
moji příbuzní se drží v povzdálí.
¹³ Ti, jimž jde o můj život, mi kladou léčky,
ti, kdo mi chtějí ublížit, mluví o zkáze,
své lsti vymýšlejí každý den.
- ¹⁴ Já ale jak hluchý neslyším,
jak němý nechci ústa otevřít.
¹⁵ Jsem jako člověk, který neslyší,
z jehož úst nezazní žádné odmluvy.
¹⁶ V tebe, Hospodine, skládám naději –
Pane Bože můj, ty jistě odpovíš!
¹⁷ Ať nade mnou nejásají, říkám si,
jen ať se nepyšní nad mým selháním!
- ¹⁸ Vždyť už jsem přece na pokraji pádu
a stále trpím bolestí,
¹⁹ vyznávám svoje provinění,
trápím se pro svůj hřích!
²⁰ Mých bezdůvodných^a soků je stále více,
množí se počet mých zádných nepřátel.
²¹ Zlobou mi odplácejí za mé dobrodiní,
obviňují mě, když dobra držím se!
- ²² Neopouštěj mě, Hospodine,
nevzdaluj se mi, Bože můj!
²³ Pospěš mi na pomoc,
Pane – má záchrano!

39 *Pro předního zpěváka Jedutuna. Žalm Davidův.*

- ² Řekl jsem: „Dám si pozor na své cesty,
svým jazykem abych nehřešil,
na uzdě svoje ústa podržím,
dokud je se mnou ničemník.“
³ Jako němý jsem zůstal tiše,
nadobro jsem se odmlčel,
svou bolest však jen jitřil jsem.
⁴ Srdce mě pálilo v útrokách,
oheň mi hořel v myšlenkách,
takže můj jazyk začal promlouvat:

^a20 podle Kum (MT: *živých*); srov. Žalm 35:19; 69:5

- ⁵ Můj konec, Hospodine, ukaž mi,
kolik dnů jsi mi odměřil,
ať poznám, jak pomíjím!
⁶ Ach, jen hrstku dnů dals mi,
můj věk je u tebe jako nic,
člověk je pouhá pára, ať stojí jakkoli!

séla

- ⁷ Jak pouhý stín člověk životem kráčí,
marně se trápí, marně hromadí,
nevěda ani, kdo to podědí!
⁸ Na co bych ještě, Pane můj, spoléhal?
Všechna má naděje v tobě spočívá!
⁹ Vyprosti mě ze všech mých provinění,
ať se mi prosím blázni nesmějí!
¹⁰ Zůstanu tiše, neotevřu ústa,
protože tys to způsobil!
¹¹ Odvrát' ode mě svoji metlu,
pod ranami tvé ruky umírám!
¹² Když trestáš člověka za jeho vinu,
jako mol ničíš vše, co měl rád –
člověk je pouhá marnost, přesně tak!

séla

- ¹³ Vyslyš mou modlitbu, Hospodine,
když křičím o pomoc, naslouchej.
Nad mými slzami nezůstaň mlčet,
poutník a host jsem přece u tebe
tak jako všichni moji otcové!
¹⁴ Odvrát' svůj pohled, ať se zotavím,
dříve než odejdu a nebudu tu víc!

40 *Pro předního zpěváka. Žalm Davidův.*

I.

- ² Na Hospodina jsem čekal toužebně
a on se naklonil a uslyšel můj křik.
³ Z vlhké jámy vytáhl mě,
z kalné bažiny,
mé nohy postavil na pevné skále,
mé kroky upevnil.
⁴ Do úst mi vložil novou píseň,
chvalozpěv Bohu našemu;
mnozí to spatří a budou ho mít v úctě,
na Hospodina se spolehnou.

- ⁵ Blaze člověku,
který v Hospodina skládá naději,
který se neobrací k pyšným
ani k těm, kdo se řídí lží.
- ⁶ Kolik jen, Hospodine Bože můj,
kolik jen činíš zázraků!
V úmyslech, které o nás máš,
se tobě nikdo nerovná!
Chtěl bych je vypovědět, o nich promluvit,
je jich však víc, než dá se vypočíst!
- ⁷ Oběti a dary sis neoblíbil,
ale uši jsi mi otevřel:
Nechtěl jsi oběti za hřích ani zápaly!
- ⁸ Tehdy jsem řekl: „Hle, přicházím,
jako je o mně v Knize napsáno.
- ⁹ Mou radostí je konat vůli tvou,
tvůj Zákon, Bože můj, v nitru nosím si.“
- ¹⁰ Ve velikém shromáždění
jsem spravedlnost zvěstoval,
své rty jsem nezdržoval,
to víš, Hospodine, sám.
- ¹¹ Tvoji spravedlnost v srdci neskryl jsem,
o tvé věrnosti jsem mluvil a o spáse,
před velikým shromážděním
jsem tvou lásku a věrnost netajil.

II.

- ¹² Své slitování, Hospodine,
mi prosím neodpírej;
kéž láska a pravda tvá
vždycky nade mnou drží stráž!
- ¹³ Obklopily mě pohromy,
jež nelze vypočíst.
Moje viny mě dostihly,
že přes ně nevidím –
je jich víc, než mám vlasů na hlavě,
všechnu odvahu ztratil jsem!
- ¹⁴ Kéž mě, Hospodine, ráčíš vysvobodit;
na pomoc, Hospodine, pospěš mi!
- ¹⁵ Ať jsou zahanbeni, ať se stydí všichni,
kdo mě o život chtějí připravit!

Ať jsou zpět zahnáni, ať se hanbí,
kdo se kochají mým neštěstím!

¹⁶ Ať jsou zděšeni svou vlastní hanebností
ti, kdo nade mnou „Hohó!“ volají.

¹⁷ Ať se však radují a veselí se v tobě
všichni ti, kdo tě hledají.
Ať navždy říkají: „Veliký je Hospodin!“
ti, kdo milují tvé spasení.

¹⁸ Já sám jsem nuzný a ubohý –
kéž bys na mě, můj Pane, pomyslel!
Má pomoc, má záchrana jsi přece ty,
Bože můj, prosím nemeškej!

41 *Pro předního zpěváka. Žalm Davidův.*

² Blaze tomu, kdo myslí na ubohé,
ve zlý den mu Hospodin pomůže!

³ Hospodin ho uchrání, naživu udrží jej,
šťastným na zemi ho učiní,
nevydá ho zvůli nepřátel.

⁴ Hospodin jej posílí na lůžku nemocných –
z jeho nemoci jej zcela uzdravíš!

⁵ Řekl jsem: „Hospodine, smiluj se nade mnou,
zhřešil jsem proti tobě, uzdrav duši mou!“

⁶ Mí nepřátelé o mně mluví ve zlosti:
„Umře už brzo? Už jeho jméno vymizí?“

⁷ Kdykoli mě navštíví, mluví lži,
podlost si v srdci hromadí, jdou ven a klevetí.

⁸ Všichni mí nepřátelé si o mně šeptají,
přičítají mi pouze neštěstí:

⁹ „Zachvátila ho hrozná věc,
ze svého lůžka nevstane!“

¹⁰ Dokonce i můj přítel, jemuž jsem důvěřoval,
ten, který se mnou jídal chléb,
pozvedl patu proti mně.

¹¹ Ty se však, Hospodine, smiluj nade mnou,
dej, abych vstal a dal jim odplatu!

¹² Takto poznávám, že máš mě rád,
když můj protivník nade mnou nejásá.

¹³ Ty mě podpíráš, neboť jsem nevinný,
do své přítomnosti mě stavíš navěky.

¹⁴ Ať je požehnán Hospodin, Bůh izraelský,
od věků až navěky!

Amen! Amen!

DRUHÁ KNIHA

42 *Pro předního zpěváka.
Poučný žalm synů Korachových.^a*

² Jako laň prahne po proudící vodě,
 má duše prahne, Bože, po tobě!
³ Po Bohu, po živém Bohu, žízní duše má:
 Kdy už půjdu a spatřím Boží tvář?
⁴ Ve dne i v noci jsou mi slzy pokrmem,
 když mi říkají: „Tvůj Bůh? Kde je?!“

⁵ Duše mě opouští,
 když na to vzpomínám,
jak jsem se zástupy chodíval,
 do Božího domu se s nimi ubíral
se zvučným jásotem a písní chval,
 když o svátku se zástup radoval.

⁶ Proč jsi sklíčená, duše má,
 proč jsi ve mně tak ztrápená?
Spolehni na Boha – ještě mu budu děkovat,
 on je můj Bůh, má záchrana!

⁷ Duše má je ve mně sklíčená,
 proto na tebe vzpomínám
v kraji Jordánu a Hermonu,
 na vršku Micaru.

⁸ Hlubina se ozývá hlubíně
 ve hluku tvých peřejí,
všechny tvé vlny a tvé příboje
 se valí přese mě.

⁹ Ve dne kéž Hospodin svou lásku ukáže,
 v noci kéž jeho píseň se mnou zůstane –
 tak zní má modlitba k Bohu mého života!

¹⁰ Zeptám se Boha, skály své:
 Proč jen jsi na mě zapomněl?
Proč kvůli nepřátelským útokům
 mám chodit ve smutku?

¹¹ V kostech mě drtí výsměch nepřátel,
 když mi říkají: „Tvůj Bůh? Kde je?!“

^a1 Žalmy 42–43 zřejmě tvořily jedinou kompozici (viz mnoho hebr. rukopisů).

- ¹² Proč jsi sklíčená, duše má,
 proč jsi ve mně tak ztrápená?
 Spolehni na Boha – ještě mu budu děkovat;
 on je můj Bůh, má záchrana!

43 Zjednej mi právo, Bože,^a
 buď mým obhájcem před bezbožným národem,
 zachraň mě před lstivým a podlým člověkem!

- ² Jsi přece Bůh mé posily –
 Proč jsi mě zapudil?
 Proč kvůli nepřátelským útokům
 mám stále chodit ve smutku?

- ³ Sešli své světlo a věrnost svou –
 ty mě povedou,
 budou mě provázet k hoře tvé svatosti,
 kde bydlíš ty.

- ⁴ Tehdy přistoupím k Božímu oltáři,
 k Bohu, svému štěstí a radosti,
 chválit tě budu na citeře,
 Bože, můj Bože!

- ⁵ Proč jsi sklíčená, duše má,
 proč jsi ve mně tak ztrápená?
 Spolehni na Boha – ještě mu budu děkovat;
 on je můj Bůh, má záchrana!

44 *Pro předního zpěváka.
 Poučný žalm synů Korachových.*

- ² Na vlastní uši jsme, Bože, slyšeli,
 co nám vyprávěli naši otcové –
 o tom, cos konal v jejich dnech,
 v těch starodávných dnech.

- ³ Svou vlastní rukou jsi
 vyhnal pohany, a je jsi usadil;
 rozdrtils národy, a je jsi rozplodil.

- ⁴ Svým vlastním mečem tu zemi neovládl,
 ve vlastní paži neměli vítězství;
 tvá pravice to byla, paže tvá,
 tvář tvá jim zářila – mělš je rád!

- ⁵ Jenom ty, Bože, jsi můj Král,
 ty nech vítězit Jákoba!

- ⁶ S tebou jsme nepřátele drtili,
 tvým jménem po útočnicích šlapali.

^a1 viz pozn. Žalm 42:1

- ⁷ Ve vlastní luk jsem nevěřil,
nebyl to můj meč, kdo dal mi vítězství!
⁸ Tys nám dal nad nepřáteli vítězit,
naše protivníky jsi vždy zahanbil.
⁹ Chlubili jsme se Bohem každý den,
stále jsme slavili jméno tvé! *séla*
- ¹⁰ Teď jsi nás ale zahnal a zahanbil,
nevytáhl jsi s vojsky našimi.
¹¹ Zahnals nás na útěk před našimi nepřáteli,
naši protivníci nás obrali!
¹² Jak ovce na jatka jsi nás nechal jít,
rozehnal jsi nás mezi pohany.
¹³ Za pakatel jsi svůj lid prodal,
o jejich cenu jsi nesmlouval!
- ¹⁴ U našich sousedů vydals nás potupě,
všem okolo jsme k smíchu a zábavě.
¹⁵ Udělal jsi z nás pořekadlo mezi národy,
aby nad námi lidé trásli hlavami.
¹⁶ Denně je přede mnou moje ostuda,
moji tvář hanba pokrývá,
¹⁷ když slyším urážky a nadávky,
když se mi nepřátelé mstí!
- ¹⁸ Když se nám to všechno dělo,
nezapomněli jsme na tebe,
nezradili jsme smlouvu tvou.
¹⁹ Naše srdce se jinam neodvrátilo,
z tvé stezky nesešel náš krok.
²⁰ Ty jsi nás ale drtil v kraji šakalů,
halil jsi nás šerou temnotou!
- ²¹ Jak bychom na jméno svého Boha zapomněli,
jak bychom k cizímu bohu ruce zvedali?
²² Cožpak by na to znalec tajemství srdce,
cožpak by na to Bůh nepřišel?
²³ Pro tebe jsme zabíjeni v kteroukoli chvíli,
mají nás za ovce k zabití!
- ²⁴ Probud' se, Pane, proč ještě spíš?
Procitni, nezaháněj nás navěky!
²⁵ Proč ukrýváš svoji tvář,
nedbáš na naši bídu, na útlak náš?
²⁶ Do prachu naše duše klesají,
naše těla leží na zemi.
²⁷ Povstaň a pomoz nám –
ať nás vykoupí láska tvá!

45 *Pro předního zpěváka, na nápěv „Lilie“. Poučný žalm synů Korachových. Píseň o lásce.*

² Půvabná píseň mi ze srdce plyne,
králi předkládám verše své
jazykem hbitým jak pero písaře:

³ Ze všech lidí jsi nejkrásnější,
milostí kanou tvoje rty –
sám Bůh ti žehná navěky!

⁴ Připevni, hrdino, k boku meč,
ukaž se v lesku a slávě své,

⁵ v té slávě vítězně vyjeď do boje
za pravdy a pokory spravedlivou věc –
tvá pravice zmůže věci úžasné!

⁶ Tvé šípy, králi, ostré jsou,
národy skolí před tebou,
srdce tvých soků zasáhnou!

⁷ Tvůj trůn, Bože, trvá na věčné věky,
žezlo spravedlnosti je žezlo vlády tvé.

⁸ Miluješ spravedlnost a zlo nenávidíš;
to proto tě Bůh, tvůj Bůh, pomazal
olejem radosti nad společníky tvé!

⁹ Myrhou, aloí a kasií voní roucha tvá,
z paláců slonoviny se těšíš harfami.

¹⁰ Dcery králů jsou mezi tvými skvosty,
po pravici ti stojí manželka
ofirským zlatem oděná.

¹¹ Poslyš, dcero, hled' a poslouchej:
Na svůj lid i na dům otce zapomeň,

¹² vždyť po tvé kráse touží král –
před ním se skloň, on je tvůj pán.

¹³ I město Týr ti přinese dary,
velmoži národů se před tebou pokoří!

¹⁴ Královská dcera ve vši slávě čeká v pokoji,
svůj šat má zlatem protkaný.

¹⁵ V barevném rouchu ji vedou ke králi,
za ní jdou panny, družičky – k tobě přichází!

¹⁶ Radostný jásot je provází,
do králova paláce vstupují.

¹⁷ Místo svých otců budeš mít děti;
učiníš je knížaty po celé zemi!

¹⁸ Tvé jméno chci připomínat po všechna pokolení,
ať tě na věky věků chválí národy!

46 *Pro předního zpěváka, vysokým hlasem. Píseň synů Korachových.*

² Bůh je naše útočiště i síla,
pomoc v úzkostech stále přítomná.

³ Proto se nebudeme bát,
i kdyby se země propadla
a hory hroutily se do moře,
⁴ i kdyby řvaly jeho bouřlivé vlny
a hory se bořily pod jeho nápořem!

séla

⁵ Je řeka, jejíž proud blaží město Boží,
kde svatý příbytek má Nejvyšší.

⁶ Bůh je v tom městě, nic jím neotřese,
Bůh je ochrání už v ranním svítání!

⁷ Národy bouří se? Hroutí se říše?
Na jeho povel se země rozplyne!

⁸ S námi je Hospodin zástupů,
naším útočištěm je Bůh Jákobův!

séla

⁹ Pojdte se podívat, co Hospodin umí,
jak hrozné divy činí na zemi!

¹⁰ Ve všech koncích světa boje zastavuje,
láme luky, seká kopí, vozy pálí plamenem.

¹¹ Přestaňte! Vězte, že já jsem Bůh,
svrchovaný jsem mezi národy,
svrchovaný jsem na zemi!

¹² S námi je Hospodin zástupů,
naším útočištěm je Bůh Jákobův!

séla

47 *Pro předního zpěváka. Žalm synů Korachových.*

² Tleskejte Bohu, všechny národy,
vyšlete k němu pokřik radosti!

³ Nejvyšší, hrozivý je Hospodin,
veliký Král je všude na zemi.

⁴ On nám podmaňuje národy,
pod naše nohy položil pohany.

⁵ Naše dědictví nám přídělil –
chloubu Jákoba, jehož si oblíbil.

séla

⁶ Vznáší se Bůh uprostřed jásání,
Hospodin, když troubí se na roh beraní.

⁷ Zpívejte Bohu, zpívejte,
zpívejte našemu Králi, zpívejte!

⁸ Králem je Bůh všude na zemi,
proto zpívejte žalm poučný:

⁹ Kraluje Bůh nad všemi národy,
Bůh sedí na trůnu své svatosti.

¹⁰ Vůdcové národů se scházejí
k Bohu Abrahama – jsou jeho lid!
Štítí země přec Bohu náleží –
jak vysoko se vyvýšil!

48 *Zpívaný žalm synů Korachových.*

² Veliký je Hospodin, vši chvály hodný,
ve městě našeho Boha,
na hoře své svatosti.

³ Vrcholem krásy, potěchou vši země
je hora Sion, město mocného Krále,
na svazích severních.

⁴ Bůh sám je v jeho palácích,
ukázal, že je jim pevností!

⁵ Králové totiž, když se spolčili,
společně k městu přitáhli.

⁶ Když na ně pohlédli, zůstali ohromeni,
vydělili se, náhle utekli.

⁷ Zděšením byli tenkrát přemoženi,
jako rodička se chvělí bolestí

⁸ tak jako lodě na širém moři
zmítané větrem východním.

⁹ O čem jsme slýchali, to jsme uviděli
ve městě Hospodina zástupů,
ve městě našeho Boha –
kež je Bůh upevní až navěky!

séla

¹⁰ Rozjímáme, Bože, o tvé lásce
uprostřed tvé svatyně.

¹¹ Jako tvé jméno, Bože, tak i tvá chvála
do všech končin země dosahá.

Pravice tvá je plná spravedlnosti –
¹² hora Sion ať se veselí!

Jen ať jásají judské dcery
nad soudy Božími!

¹³ Prochodte Sion, kolem jej obejděte,
jeho věže zkuste spočítat,

- ¹⁴ jeho hradby ze srdce obdivujte,
na jeho paláce upřete zrak.
Abyste o tom vyprávět mohli
pokolení, jež přijde za vámi:
¹⁵ Tento Bůh je náš Bůh na věky věků,
on bude naším vůdcem, dokud jsme naživu!

49 *Pro předního zpěváka. Žalm synů Korachových.*

- ² Všechny národy, naslouchajte,
obyvatelé světa, poslyšte,
³ obyčejní lidé tak jako důležití,
ať už jste chudí nebo bohatí.
⁴ Z mých úst teď moudrá slova zazní,
rozumně mé srdce přemýšlí,
⁵ své ucho nakláním k moudré písni,
za zvuků citery tajemství odhalím:
- ⁶ Proč bych se bát měl ve zlých časech,
když jsem obklopen záští nepřátel?
⁷ Oni se spoléhají na vlastní jmění,
chlubí se velikostí svého bohatství.
⁸ Jeden druhého však vykoupit nedokáže,
nevnutí za něj Bohu úplatek.
⁹ Výkupné za život je příliš drahé,
nikdo z nich toto nikdy nesvede!
- ¹⁰ Nikdo nebude naživu věčně,
hrobová jáma nikoho nemine.
¹¹ Jak vidno, i moudrý člověk zemře,
stejně tak hyne tupec a hrubián,
každý své jmění cizím zanechá!
- ¹² Jejich hroby jim budou věčnými domy,^a
na věky věků jim budou obydlím,
třebaže dříve vlastnili pozemky.
¹³ Při vši své nádheře tu lidé nezůstanou,
tak jako zvířata musí zahynout!
- ¹⁴ Takto dopadnou, kdo jsou si sebou jistí,
i ti, kdo obdivují jejich výroky.
- ¹⁵ Do hrobu zahnání budou jak ovce,
smrt bude nakonec jejich pastýřem!
Ráno pak poctiví pošlapají je,
když jejich tělo bude v hrobě hnít
daleko od jejich slavných obydlí.

séla

^a12 podle LXX, Syr, Tg (MT: *Myslí si, že mají věčné domy*)

- ¹⁶ Můj život ale Bůh z hrobu vykoupí,
on mě vytrhne z jeho sevření! *séla*
- ¹⁷ Proto se nestrachuj, když někdo bohatne
ani když jeho dům slavně vzmáhá se.
- ¹⁸ Až zemře, nic s sebou nepobere,
jeho nádhera s ním dolů nepůjde.
- ¹⁹ Za svého života sám sobě dobrořečil:
„Musí se uznat, že máš blahobyť!“
- ²⁰ Musí však odejít za svými předky,
světlo už nikdy nespátí.
- ²¹ Při vši své nádheře když lidé neprohlédnou,
tak jako zvířata musí zahynout.

50 *Žalm Asafův.*

- Hospodin, Bůh bohů, promlouvá,
celou zem svolává
od slunce východu až tam, kde zapadá.
- ² Ze Sionu v plné kráse
sám Bůh skvěje se.
- ³ Přichází náš Bůh, nebude mlčet;
před ním jde oheň, všechno stravuje,
kolem něj prudká vichřice!
- ⁴ Svolává shůry nebesa i zem,
jeho lid aby stanul před soudem:
- ⁵ „Shromážděte mi moje ctitele,
ty, kteří skrze oběť jsou se mnou ve smlouvě!“
- ⁶ Jeho spravedlnost nebesa zvěstují,
vždyť Bůh je soudce – on jediný! *séla*
- ⁷ „Slyš, lide můj, a promluvíím,
slyš, Izraeli, já tě usvědčím:
Já, Bůh, jsem přece Bohem tvým!
- ⁸ Kvůli tvým obětem tě neviním,
tvé zápaly mi nikdy nechybí.
- ⁹ Nechci však býka z chlévů tvých,
nechci kozlíky z tvé ohrady!
- ¹⁰ Všechna zvěř v lese přece patří mi,
také dobytek na horách nesčetných.
- ¹¹ Zním všechny ptáky v nebesích,^a
divoké šelmy jsou mým vlastnictvím.
- ¹² Nepožádám tě, i kdybych hladověl –
mně patří svět i všechno v něm!

^a11 podle LXX, Syr (MT: v horách)

- ¹³ Cožpak se živím masem hovězím,
cožpak ho krví kozlů zapíjím?
¹⁴ Přinášej Bohu oběť vděčnosti,
své sliby plň před Nejvyšším.
¹⁵ Volej mě v den svého soužení,
vysvobodím tě a ty mě oslavíš!“
- ¹⁶ Darebáka však Bůh takto osloví:
„K čemu odříkáváš moje zákony,
mou smlouvu do úst proč bereš si?
¹⁷ Vždyť přece nechceš dát se poučit,
má slova za hlavu jsi zahodil.
¹⁸ Vidíš-li zloděje, přátelíš se s ním,
s cizoložníky ses ztotožnil!
- ¹⁹ Svá ústa poskytuješ slovům zlým,
tvůj jazyk spřádá úskoky.
²⁰ Sedíš si a bratra hanobíš,
syna své matky ostouzíš.
²¹ Kdybych dál mlčel nad tím, co provádíš,
pomyslel by sis, že jsem ti podobný.
Proto tě nyní obviním,
před tvýma očima tě napravím!
- ²² Kdo Boha pomíjíte, toto pochopte:
Když já vás napadnu, kdo vám pomůže?
²³ Kdo přináší oběť vděčnosti, ten mě ctí;
kdo svoje cesty napraví,
tomu ukážu Boží spasení!“

51 *Pro předního zpěváka. Žalm Davidův. ²Poté, co za ním přišel prorok Nátan kvůli jeho poměru s Batšebou.^a*

- ³ Smiluj se nade mnou, Bože, ze své lásky,
v hojném svém soucitu odstraň mé poklesky.
⁴ Důkladně omyj mě od mého provinění,
od mého hříchu mě očisti!
- ⁵ Uznávám všechny své zločiny,
svůj hřích mám stále na mysli.
⁶ Proti tobě, tobě samému, jsem zhřešil,
před tvýma očima jsem se zla dopustil!
Ve svých výrocích jsi proto spravedlivý,
oprávněně jsi mě odsoudit!

⁷ Vždyť nesu vinu už od narození,
hříšný jsem od svého početí.
⁸ Ty však jsi od počátku toužil po věrnosti,
už v lůně matky učils mě moudrosti.

⁹ Yzopem očisti mě a budu zas čistý,
omyj mě a budu bělejší než sníh!
¹⁰ Dej mi zas uslyšet radost a veselí,
mé údy zlámal jsi – kéž znovu tancují!
¹¹ Od mého hříchu kéž svou tvář odvrátíš,
všechny mé viny kéž odstraníš!

¹² Stvoř ve mně, Bože, srdce ryzí,
v mém nitru obnov ducha stálosti.
¹³ Nevyháněj mě ze své přítomnosti,
svého svatého Ducha neber mi!
¹⁴ Navrať mi radost ze své spásy,
ušlechtilým duchem mě posilni.

¹⁵ Tvým cestám pak budu provinilce učit,
aby se hříšníci k tobě vraceli.
¹⁶ Smrtelné viny zbav mě, Bože, Bože mé spásy,
ať můj jazyk zpívá o tvé spravedlnosti!

¹⁷ Pane můj, otevři mé rty,
ať má ústa zvěstují tvé chvály!
¹⁸ V oběti neměl bys zalíbení, kdybych ti ji dal,
moje zápaly bys nepřijal.
¹⁹ Kající duch je Bohu nad oběti –
nepohrdneš, Bože, srdcem kajícím a sklíčeným.

²⁰ Ve své dobrotě smiluj se nad Sionem,
zdi Jeruzaléma znovu vystavěj!
²¹ Tehdy si zalíbíš oběti spravedlnosti –
zápalné oběti bez vady,
tehdy se znovu budou obětovat býci
na tvém oltáři.

52 *Pro předního zpěváka.
Poučný žalm Davidův. ²Poté, co Doeg Edomský přišel za Saulem
a oznámil mu: „David vešel do Achimelechova domu.“^a*

³ Chlubíš se, hrdino, vlastním zlem?
Boží láska je tu každý den!
⁴ Záhubu chystáš svým jazykem,
tou ostrou břitvou pácháš lest.

⁵ Zlé víc než dobré miluješ,
raději než pravdu mluvíš lež. *séla*
⁶ Ve zhoubných řečech si libuješ,
které vypouštíš zrádným jazykem!

⁷ Bůh tě však navždy porazí,
chytne tě, z domova uchvátí,
ze země živých tě vyhladí! *séla*

⁸ Spravedliví užasnou, až to uvidí,
nakonec se ti zasmějí:
⁹ „Pohledte na toho hrdinu,
jenž neměl v Bohu záštitu.
Spoléhal na množství svého majetku,
posílit chtěl se skrze záhubu!“

¹⁰ Já ale budu jako oliva –
v Božím domě budu rozkvétat.
Na Boží lásku totiž spoléhám
stále, napořád.
¹¹ Chválit tě budu, Pane, navěky
za to, cos učinil.
V tvém jménu složím naději,
neboť je vzácné před tvými věrnými!

53 *Pro předního zpěváka, k tanci. Poučný žalm Davidův.*

² Blázen myslí, že Bůh není!
Zkažení jsou, ohavné křivdy páchají,
není, kdo dobro konal by!
³ Bůh z nebe hledí na lidi:
Nechce někdo porozumět, Bůh nikomu nechybí?
⁴ Všichni zabloudili z cesty, dočista se zkazili,
není, kdo by konal dobro, není ani jediný!
⁵ Copak nic nevědí tito zločinci?
Jako by jedli chléb, můj lid hltají –
pročpak by k Bohu volali?!

⁶ Jednou je ale přepadne zděšení,
ačkoli předtím strach neznali.
Kosti těch, kdo napadli tě, Bůh sám rozptýlí
a ty je zahanbíš,
vždyť Bůh je zatratil!

⁷ Kéž Izraeli vzejde ze Sionu spása,
 kéž Bůh konečně svůj lid obnoví!
 Jákob pak bude radostně jásat,
 Izrael se bude veselit!

54 *Pro předního zpěváka, na strunné nástroje.
 Poučný žalm Davidův. ²Poté, co přišli Zifejci a řekli Saulovi:
 „David se ukrývá u nás!“^a*

³ Bože, zachraň mě pro jméno své,
 v moci své buď mi obhájcem!
⁴ Bože, slyš moji modlitbu,
 mým slovům popřej sluch.
⁵ Cizáci povstali proti mně,
 násilníci pasou po mém životě –
 ti, kdo nestavějí Boha před sebe.

séla

⁶ Pohleďte, můj pomocník je Bůh,
 můj Pán mě drží naživu!
⁷ Mým nepřítelům, Pane, odplat' zlo,
 už s nimi skoncuji pro věrnost svou!
⁸ Potom ti budu obětovat ochotně,
 tvé jméno, Hospodine, slavit, že dobré je!
⁹ On mě vysvobodí z každého soužení,
 svým nepřítelům směle pohlédnu do očí!

55 *Pro předního zpěváka, na strunné nástroje.
 Poučný žalm Davidův.*

² Naslouchej, Bože, mé modlitbě,
 před mojí prosbou se neskrývej,
³ popřej mi sluchu a odpověz!
 Zmítám se v nářku a sténání,
⁴ před křikem nepřítele,
 před hrozbou ničemy.
 Svoji hanebností mě chtějí zavalit,
 chovají ke mně krutou nenávist!

⁵ Srdce se ve mně chvěje bolestí,
 obavy ze smrti mě oblehly.
⁶ Hrůza a děs mě svírají
 a přemožen jsem úzkostí.
⁷ Přál bych si mít křídla holubí –
 odlétl bych a našel klid!

- ⁸ Uchýlil bych se někam do dáli,
v pustině bych se usadil. *séla*
- ⁹ Pospíšil bych si do bezpečí
před touto smrští a vichřicí.
- ¹⁰ Pohlť je, Pane, jazyk jim spleť,
ve městě vládne krutost a rozbroje!
- ¹¹ Ve dne i v noci krouží po jeho zdech,
špatnost a trápení bydlí v něm.
- ¹² Střed města patří záhubě,
ulice neopouští křivda a lest!
- ¹³ Kdyby protivník mě urážel,
to bych snes,
kdyby mě napadl nepřítel,
skryl bych se.
- ¹⁴ Ale ty – člověk blízký mně,
můj přítel a můj spřízněnec!
- ¹⁵ Radili jsme se spolu důvěrně,
do Božího domu chodili v zástupech!
- ¹⁶ Kéž by je smrt náhle přepadla,
aby se zaživa zřítili do pekla –
domy i srdce mají plné zla!
- ¹⁷ Já ale k Bohu zavolám,
Hospodin bude má záchrana.
- ¹⁸ Večer i ráno, také v poledne
úpím a sténám – vyslyš mě!
- ¹⁹ Bůh mě vykoupí z tohoto boje,
pokoj mé duši dopřeje,
i když jich tolik je proti mně!
- ²⁰ Bůh mě vyslyší a pokoří je, *séla*
ten, který od věků kraluje!
Bůh, jenž se nikdy nemění,
pokoří ty, kdo se ho nebojí!
- ²¹ Na svoje druhy můj přítel zaútočil,
svoji úmluvu porušil.
- ²² V ústech měl slova nad máslo lahodnější,
v srdci však válku nosil si.
Jak jemný olej hladily jeho řeči,
vskutku však byly dýkami!
- ²³ Své břímě uval na Hospodina,
on se o tebe postará;
on přece nikdy nenechá
pochtivé padnout do bláta.

²⁴ Zákeřné vrahy však ty, Bože, srazíš
do jámy nejhlubší.
Půlky života se takoví nedočkají –
já ale v tebe skládám naději!

56 *Pro předního zpěváka, na nápěv „Tiché holubice v dálavách“. Zlatý zpěv Davidův, když ho Filištiní zajali v Gatu.^a*

² Smiluj se, Bože, lidé mě deptají,
bojovníci na mě každý den útočí.

³ Každý den deptají mě moji protivníci,
tak mnozí proti mně pyšně bojují.

⁴ Kdykoli bojím se,
v tobě mám naději!

⁵ V Bohu, jehož slovo chválím,
v Bohu mám naději.

Proto se nebojím,
co by mi udělal smrtelník!

⁶ Každý den má slova překrucuji,
přemýšlejí stále, jak mi uškodit.

⁷ Číhají tajně, sledují mé kroky,
po mém životě už se sápadí.

⁸ Copak uniknou se svou hanebností?
Svým hněvem, Bože, smeť ty pohany!

⁹ Ty vedeš v patrnosti každý můj útěk,
mé slzy schovej do své lahvice –
ty sám víš nejlépe, kolik jich je!

¹⁰ Nazpátek stáhnou se moji nepřátelé,
když k tobě zavolám – v ten den.
Vím totiž jedno: Bůh se mnou je!

¹¹ V Bohu, jehož slovo chválím,
v Hospodinu, jehož slovo chválím,
¹² v Bohu mám naději.

Proto se nebojím,
co by mi člověk učinil!

¹³ Tobě jsem, Bože, složil sliby,
tobě přinesu vděčné oběti.

¹⁴ Vždyť jsi mě zachránil od smrti,
mé nohy od zvrtnutí,
abych směl před Bohem stále chodit
ve světle, mezi živými!

^a1 1.Sam 21:10–15

57 *Pro předního zpěváka, na nápěv písně „Nevyhlažuj!“ Zlatý zpěv Davidův, když utekl před Saulem do jeskyně.^a*

²Smiluj se nade mnou, Bože, smiluj se,
vždyť jsi mým úkrytem!
Do stínu tvých křídel schovám se,
než zkáza pomine.

³K Bohu, k Nejvyššímu zní mé volání,
on se mnou dokoná své záměry!

⁴Z nebe pošle, aby mě zachránil,
mé pronásledovatele zastaví, *séla*
svou lásku a věrnost Bůh pošle mi!

⁵Jsem nucen bydlet mezi lvy,
mezi lidožravými šelmami.
Jejich zuby jsou šípy, oštěpy,
ostrými meči jsou jejich jazyky.

⁶Zvedni se, Bože, nad nebe,
svou slávou přikryj celou zem!

⁷Nástrahu mým krokům připravili,
mou duši sklíčili.
Jámu přede mnou vykopali,
sami však do ní upadli. *séla*

⁸Mé srdce je, Bože, připraveno,
připraveno je zpívat a hrát.

⁹Probuď se konečně, moje slávo,
probuď se, loutno a citero,
ať vzbudím ranní zář!

¹⁰Chválit tě, Pane, chci mezi lidmi,
chci ti hrát žalmy uprostřed národů:

¹¹Tvá láska sahá k samému nebi,
tvá věrnost vzhůru k oblakům.

¹²Zvedni se, Bože, nad nebe,
svou slávou přikryj celou zem!

58 *Pro předního zpěváka, na nápěv písně „Nevyhlažuj!“ Zlatý zpěv Davidův.*

²Opravdu, mocní, právem rozhodujete,
soudíte lidi podle rovnosti?

^a1 1.Sam 22:1

³Vždyť máte hanebností plné srdce,
po celé zemi šíříte násilí!

⁴Už odmalička se bídáci odcizili,
od narození bloudí, kdo mluví lež.

⁵Jako zlí hadi jsou jedu plní,
jak hluchá zmiže mají uši zacpané,

⁶slova zaklínačů aby neslyšeli,
hlas kouzelníků aby k nim nedoleh.

⁷V ústech jim, Hospodine, rozbij zuby,
tesáky těch lvů, Bože, vylámej!

⁸Ať se rozplynou, ať zmizí jako vody,
šípy, jež vystřelili, ať ztratí se!

⁹Ať jsou jak slimák, co ve slizu se plazí,
jak potracený plod, jenž slunce neviděl!

¹⁰Než z jejich trní vzroste husté křoví,
zaživa je smete prudká vichřice.

¹¹Poctivý pak se šťastně dočká pomsty,
v krvi bídáka si nohy umyje.

¹²A lidé řeknou: „Tak tedy poctiví dojdou odměny,
tak tedy Bůh vskutku soudí zem!“

59 *Pro předního zpěváka, na nápěv písně „Nevyhlazuj!“
Zlatý zpěv Davidův, když Saul nechal hlídat jeho dům, aby ho
mohl zabít.“*

²Zbav mě mých nepřátel, Bože můj,
před útočníky mě ochraňuj.

³Zbav mě těch zlosynů,
zachraň mě od těch vrahounů!

⁴Pohleď, Hospodine – v záloze na mě číhají,
všichni ti siláci se na mě sbírají,
i když jsem bezúhonný, nevinný!

⁵Pro nic za nic se sbíhají, na mě se chystají,
povstaň mi na pomoc, jen pohlédni!

⁶Hospodine Bože zástupů, Bože Izraele, procitni,
potrestej všechny ty pohany,
neměj slitování s podlými zločinci!

séla

⁷Večer se vracejí, štěkají jako psi,
po celém městě běhají.

⁸Pohleď, co ústy prskají!
Svémi rty bodají jako dýkami –
myslí si: „Kdo to uslyší?“

- ⁹Tobě jsou, Hospodine, jen pro smích,
všem těm pohanům se vysmíváš.
¹⁰Ty jsi má síla, tebe vyhlížím,
ty, Bože, jsi můj pevný hrad!
- ¹¹Bůh ve své lásce jde mi naproti,
z nepřátel činí mi pastvu pro oči.
¹²Ještě je nepobíjej, můj lid by zapomněl,
mocně však jimi otřes a poniž je,
Pane můj, vždyť jsi náš štít!
- ¹³Za hříchy jejich úst, za slova jejich rtů
jejich vlastní pýcha kéž by je lapila!
Za všechny jejich kletby, za všechny lži
¹⁴vyhlad' je ve svém hněvu, vyhlad' dočista!
Jen ať se dozví zemské končiny,
že Bůh je vládcem Jákoba!

sěla

- ¹⁵Večer se vracejí, štěkají jako psi,
po celém městě běhají.
¹⁶Sem a tam toulají se, potravu hledají,
o hladu musejí se ke spánku uložit.
¹⁷Já ale budu o tvé síle zpívat,
tvou lásku chci opěvovat od rána.
Vždyť ty ses stal mou pevností,
mým útočištěm v den soužení.
¹⁸Ty jsi má síla, tobě zazpívám,
ty, Bože, jsi můj pevný hrad,
Bože, láska má!

60 *Pro předního zpěváka, na nápěv „Lilie svědectví“.
Zlatý žalm Davidův, pro poučení. ²Když bojoval proti Aramejcům
z Mezopotámie a z Coby a Joáb se vrátil do Solného údolí, kde po-
razil dvanáct tisíc Edomců.^a*

- ³Zavrhl jsi nás v návalu prchlivosti,
teď ale, Bože, vrať se k nám.
⁴Zemí jsi třásl, na kusy tříštil,
její pukliny uzdrav, už se rozpadá!
⁵Vlastní lid nechal jsi okusit hrůzy,
vínem závratí jsi nás napájel.
⁶Svým ctitelům teď ale korouhev dal jsi,
aby ji rozvinuli v pravdě tvé.
⁷Aby tví milovaní byli zachráněni,
pomoz svou pravicí, vyslyš mě!

sěla

- ⁸ Bůh promluvil ve své svatosti:
„Vítězně Šechem rozdělím,
údolí Sukot si rozměřím.
⁹ Můj je Gileád, můj je Manases,
Efraim je má helma, Juda žezlo mé,
¹⁰ Moáb za umyvadlo slouží mi,
na Edom sandál odhodím,
nad Filištíny vítězně zakřičím!“^a
- ¹¹ Kdo mě doprovodí do hrazeného města?
Kdo mě do Edomu povede?
¹² Kdo jiný než ty, Bože, jenž zavrhl nás,
ty, který s našimi šiky netáhneš?
¹³ Pomoz nám prosím proti nepříteli,
záchrana v člověku je přece nicotná.
¹⁴ S Bohem však jistě udatně zvítězíme –
ty, kdo nás nenávidí, rozdupá!

61 *Pro předního zpěváka, na strunný nástroj. Žalm Davidův.*

- ² Moje volání slyš, Bože,
mojí modlitbě naslouchej!
³ Od konce světa volám tě,
srdce mám sevřené:

Ke skále, která mě převyšuje,
prosím doved' mě!

- ⁴ Býval jsi přece mým útočištěm,
baštou před tváří nepřátel.
⁵ V tvém stanu chtěl bych bydlet stále,
ve skrytu tvých křídel schovat se!

séla

- ⁶ Mé sliby, Bože, jistě slyšel jsi,
ctitelům tvého jména dal jsi dědictví.
⁷ Ke dnům krále přidej další dny,
jeho léta ať věky trvají!
⁸ Před Boží tváří ať trůní navždycky,
dej, ať ho provází láska s věrností!
- ⁹ Tvému jménu chci zpívat navěky,
své sliby plnit po všechny dny.

^a10 podle LXX, Syr, Žalm 108:10 (MT: *Filištíni, křičte kvůli mně!*)

62 *Pro předního zpěváka Jedutuna. Žalm Davidův.*

² Jen v Bohu má duše odpočívá,
od něj přichází má záchrana.

³ Jen on je má skála, moje spása,
nepadnu nikdy, on je můj pevný hrad!

⁴ Jak dlouho budete v útoku pokračovat?
To chcete všichni srazit člověka,
který je sám jak zídka nahnutá,
jak plot, který se rozpadá?

⁵ Jen na to myslí, jak by ho strhli,
jak by ho zbavili jeho cti.
Lež mají rádi, ústy dobrořečí,
v srdci však srší kletbami!

séla

⁶ Jen v Bohu, duše má, odpočívej,
od něj přichází moje naděje.

⁷ Jen on je má skála, moje spása,
nepadnu, on je můj pevný hrad!

⁸ V Bohu je má spása, moje sláva;
má pevná skála, v Bohu je skryše má.

⁹ V každý čas na něj, lidé, spoléhejte,
před Bohem, naší skrýší, své srdce vylijte!

séla

¹⁰ Jen pouhé nic jsou přece smrtelníci,
lidští tvorové jsou jako přeludy:
Budou-li spolu na váhu položení,
lehčí se ukážou než pouhé nic!

¹¹ Nespoléhejte na bezpráví,
nedoufejte marně v krádeže,
a kdyby vzrůstalo vaše jmění,
v srdci mu místo nedejte!

¹² Jednou Bůh mluvil, dvakrát jsem to slyšel,
že Bohu síla náleží.

¹³ Tobě náleží také láska, Pane,
ty přece každému jeho skutky odplatíš!

63 *Žalm Davidův, když byl v Judské poušti.^a*

² Ty jsi můj Bůh, tebe hledám, Bože,
má duše žízni po tobě!

^a1 2.Sam 16–17

Po tobě dychtí tělo mé
 jak suchá země prahnoucí po vodě.
³ Kéž bych tě ve svatyni znovu uviděl,
 tvou sílu a tvou slávu kéž bych zakoušel!

⁴ Lepší než život je láska tvá,
 mé rty tě proto budou opěvat.
⁵ Budu tě chválit po dobu života
 a ve tvém jménu ruce pozvedat.
⁶ Mou duši nasytí lahodná hostina,
 hlasitou písní tě slaví ústa má!

⁷ Když ležím na lůžku, na tebe pamatuji,
 při nočním bdění o tobě přemýšlím.
⁸ Vždycky jsi byl mou pomocí –
 zpívám ve stínu křídel tvých!
⁹ K tobě jsem přilnul celou svou duší,
 ty mě podpíráš svou pravicí.

¹⁰ Ti, kdo však usilují o zkázu mé duše,
 sami se propadnou hluboko do země.
¹¹ Každý z nich zahyne ostrím meče,
 pokrmem šakalů stanou se!
¹² Král se však v Bohu zaraduje,
 zajásá každý, kdo přísahá skrze něj,
 ústa lhářů až zavrou se!

64 *Pro předního zpěváka. Žalm Davidův.*

² Slyš, Bože, hlas mého naříkání,
 před hrozbou nepřátel mě ochraňuj.
³ Před úklady zlých mě prosím ukryj,
 před vzpourou tlupy zločinců!

⁴ Jazyky si jak meče naostřili,
 jak šípy míří slovy krutými.
⁵ Nevinného chtějí trefit ze zálohy,
 bez obav na něj náhle vystřelí!

⁶ Ve svých zlých plánech se utvrzují,
 jednají o tom, jak pasti nastražit.
 „Kdo by to viděl?“ říkají si,
⁷ „Kdo by vypátral naše zločiny?“

Vypátrá je Ten, jenž do nitra hledí,
 jenž pátrá v hlubinách srdce člověka!

⁸Bůh po nich tehdy svým šípem střelí,
upadnou náhle, plní ran!

⁹Jazyky svými sami se srazí,
každý, kdo spatří je, se otřeše.

¹⁰Bázeň pak zachvátí všechny lidi,
o Božích skutcích budou vyprávět,
nad jeho dílem přemýšlet!

¹¹Spravedlivý se bude v Hospodinu těšit,
že svěřil se jeho ochraně.
Jásat pak budou spolu všichni,
kdo mají srdce upřímné!

65 *Žalm pro předního zpěváka. Píseň Davidova.*

²Na Sionu ti, Bože, náležejí chvály,
sliby ti dané budou splněny!

³K tobě přichází každý smrtelník,
neboť vyslýcháš naše modlitby.

⁴Když nás přemáhají naše hříchy,
od našich vin nás očistíš!

⁵Blaze vyvoleným, které zveš,
aby stanuli na tvých nádvořích!
Dobrotou tvého domu se sytíme
ve chrámu tvé svatosti.

⁶Svémi divy nám právo zjednáváš,
Bože našeho spasení.
Jsi přece nadějí všech končin světa
i moří dalekých!

⁷Ty, jenž svou silou hory utvrzuješ,
ty, jenž jsi mocí oděný,

⁸ty, jenž dokážeš zkrotit řev moře,
jekot jeho vln, bouřící národy,

⁹svými zázraky ohromuješ celý svět,
od východu k západu jásot působíš!

¹⁰Navštěvuješ zemi a napájíš ji,
zahrnuješ ji bohatstvím.

Boží potok je plný vody,
opatřuješ lidem obilí.

Ty přece zemi zúrodňuješ,

¹¹zaléváš brázdy, hroudy rozdrtíš,

hojnými lijáky ji obměkčuješ
a žehnáš tomu, co roste z ní.

- ¹² Korunuješ rok svou dobrotou,
tvé stopy kanou hojností.
¹³ Zelené louky jsou, kde byla poušť,
pahorky se halí radostí.
¹⁴ Pastviny se stády pokrývají,
údolí se oblékají obilím.
Už křičí radostí!
Ano, už zpívají!

66 *Zpívaný žalm pro předního zpěváka.*

I.

- Ať volá radostně k Bohu celý svět,
²o jeho slavném jménu zpívejte,
jeho chválu slavně hlásejte!
³Řekněte Bohu: Jak ohromné jsou skutky tvé!
Tváří v tvář tvé mohutné síle
tvoji nepřátelé krčí se.
⁴Celý svět se ti bude klanět,
zpívat ti bude,
zpívat o jménu tvém! *séla*
- ⁵Pojďte, na Boží skutky hleďte,
jak ohromný je v tom,
jak k lidem chová se!
⁶V pevninu kdysi obrátil moře
a pěšky přešli přes řeku –
pojdte, radujme se v něm!
⁷Navěky vládne ve své síle,
jeho oči bdí nad národy –
neprosadí se vzbouřenci! *séla*
- ⁸Našemu Bohu, národy, dobrořečte,
hlas jeho chvály nechte znít.
⁹Vždyť naši duši zachoval při životě,
naším nohám nedal klopýtnout!
- ¹⁰Ano, prověřil jsi nás, Bože,
tříbil jsi nás jak stříbro nejčistší.
¹¹Zavedl jsi nás do lovcovy sítě,
na naše bedra jsi vložil trápení.
¹²Člověku nastavil jsi naše hlavy,
ohněm i vodou prošli jsme,
než jsi nás vyvedl ke svobodě.

II.

¹³ Do tvého domu vejdu s oběťmi zápalnými,
sliby, jež dal jsem, splním ti,

¹⁴ sliby, jež pronesl jsem svými rty,
sliby mých úst uprostřed soužení.

¹⁵ Zápalý přinesu ti ze zvířat vykrmených,
berany pro tebe v dým proměním,
býky i kozly ti jako oběť připravím!

sěla

¹⁶ Pojdte a slyšte, ctitelé Boží,
budu vám vyprávět, co pro mě udělal.

¹⁷ Volal jsem k němu z plna hrdla
a chválil ho svým jazykem.

¹⁸ Hanebnost kdybych si v srdci choval,
můj Pán by mě jistě neslyšel.

¹⁹ Bůh mě však vyslyšel
a popřál sluch mé modlitbě!

²⁰ Bůh ať je požehnán –
mou prosbu neodmítl,
svou lásku mi neodňal!

67 *Zpívaný žalm pro předního zpěváka. Na strunné nástroje.*

² Smiluj se nad námi, Bože, požehnej nám,
rozjasni nad námi svoji tvář!^a

sěla

³ Ať je tvá cesta na zemi známa,
mezi všemi lidmi spása tvá!

⁴ Ať tě národy, Bože, slaví,
ať tě oslavují všechny národy!

⁵ Ať všechny národy zpívají štěstím,
že soudíš lidi poctivě,
národy světa že spravuješ!

sěla

⁶ Ať tě národy, Bože, slaví,
ať tě oslavují všechny národy!

⁷ Úrodu svou kéž nám země dává –
Bůh, náš Bůh, kéž nám požehná!

⁸ Bůh kéž nám požehná,
kéž ho ctí každý světa kraj!

68 *Pro předního zpěváka. Zpívaný žalm Davidův.*

² Povstane Bůh, jeho nepřátelé prchnou,
ti, kdo jej nenávidí, před ním utečou!^a

³ Jak oblak dýmu, tak je rozeženeš –
jako vosk taje před ohněm,
ničemové zhynou před Bohem!

⁴ Jásat před Bohem však budou poctiví,
oslavovat budou a tančit radostí!

⁵ Zpívejte Bohu, jeho jménu hrajte,
Jezdci na oblacích^b cestu připravte –
Hospodin je jeho jméno, před ním jásejte!

⁶ Ochránce vdov, otec sirotků
je Bůh ve svém svatém příbytku.

⁷ Osamělým dává Bůh rodinu,
vězně vyvádí na svobodu,
vzpourní však obývají pustinu.

⁸ Když vytáhlš, Bože, před svým lidem,
pustinou když ses ubíral,

séla

⁹ zem se trásla, nebesa dštíla
tam na Sinaji, před Bohem,
ano, před Bohem, Bohem Izraele!^c

¹⁰ Vydatným deštěm, Bože, skrápěl jsi,
osvěžoval jsi své zemdlené dědictví.

¹¹ V něm domov našly tvé zástupy,
svou hojností jsi, Bože, chudé podělil!

¹² Když Pán vyslovil svůj rozkaz,
veliký průvod žen to zvěstoval:

¹³ „Králové s vojsky prchají, prchají,
hospodyně si kořist rozdělí!“

¹⁴ I když vás k zemi skláněla břemena,
křídla mé holubice jsou stříbrem pokrytá,
vaše perutě jsou ze zlata!

¹⁵ Všemohoucí tenkrát krále rozehnal,
jako by temná hora Calmon sněhem zbělala!

¹⁶ Ó hory veliké, hory bášanské,
hory skalnaté, hory bášanské!

¹⁷ Proč závistivě hledíte, hory skalnaté,
na horu, již Bůh zvolil za svůj příbytek?
Hospodin na ní věčně zůstane!

^a2 Num 10:35

^b5 Žalm 18:10–12

^c9 Soud 5:4–5

- ¹⁸ Božích vozů jsou myriády,
jsou jich tisíce a tisíce –
Pán ze Sinaje vchází do své svatyně!^a
¹⁹ Vystoupils do výšin, zaval jsi zajatce,
vzal sis lidi jako dar,
dokonce i ty, kteří se bouří,
že by měl Hospodin Bůh u nás přebývat!

- ²⁰ Požehnán buď Pán,
jenž každý den nás nese,
požehnán buď Bůh, náš Spasitel! *séla*
²¹ Vždyť tento Bůh je Bohem naší spásy,
Panovník Hospodin vyvádí ze smrti!

- ²² Svým sokům Bůh ale rozdrtil lebku,
serve kštici těch, kdo žijí ve hříchu!
²³ Pán praví: „Tvé soky přivedu zpátky z Bášanu,
i z mořské hlubiny přivedu je nazpátek,
²⁴ aby sis omyl nohy v krvi nepřátel,
tví psi aby ji chlemtali jazykem!“

- ²⁵ Spatřili tvůj slavný průvod, Bože,
průvod mého Boha a Krále do svatyně.
²⁶ Vpředu šli zpěváci, vzadu hudebníci,
mezi nimi panny v rytmu tamburín.
²⁷ Velebte Boha ve svých shromážděních,
velebte Hospodina, Izraelovi potomci!
²⁸ Maličký Benjamín v čele si vykračuje,
vůdcové Judy pak se svým zástupem,
vůdcové kmene Zabulon a Neftalí!

- ²⁹ Projev svou sílu, Bože,^b mezi námi,
prokaž svou moc, Bože, tak jako dřív,
³⁰ ze svého chrámu nad Jeruzalémem –
ať ti tam králové dary snášejí!
³¹ Odezeň šelmu, jež v rákosí se skrývá,
to stádo buvolů, býčí národy.
Rozdupej dychtící po kusu stříbra,
rozezeň národy chtivé po boji!
³² Vznešení vyslanci ať přijdou z Egypta,
Habeš ať přispěchá Bohu se vzdát!

- ³³ Zpívejte Bohu, království země,
našemu Pánu žalmy zpívejte, *séla*
³⁴ onomu Jezdci na dávných nebesích –
slyšte, už burácí hlasem mohutným!

^a18 Deut 33:2^b29 podle řady hebr. rukopisů, LXX, Syr (MT: *Tvůj Bůh ti přikázal sílu*)

- ³⁵ Uznejte, že Bohu patří moc,
nad Izraelem je jeho velebnost,
jeho moc sahá do oblak!
- ³⁶ Bože, jak hrozný jsi ve své svatyni!
Bůh Izraele mocí a silou svůj lid obdaří.
Bůh ať je požehnán!

69 *Pro předního zpěváka, na nápěv „Lilie“. Žalm Davidův.*

I.

- ² Bože, pomoz mi,
voda až po krk sahá mi!
- ³ Hluboko klesám do bahna beze dna,
kolem mě vodní hlubina –
ta záplava mě přemáhá!
- ⁴ Křikem jsem vyčerpán,
hrdlo mě pálí, vysychá,
vyhlížím Boha, ztrácím zrak!
- ⁵ Těch, kdo mě bez důvodu nenávidí,
je více, než mám vlasů na hlavě!
Spousta je těch, kteří mě chtějí zničit,
obviňují mě falešně –
to, co jsem neukradl, musím navracet!
- ⁶ Ty, Bože, znáš moje bláznovství,
mé viny před tebou se nikam neskryjí.
- ⁷ Ať se kvůli mně, Hospodine, stydět nemusí
ti, kteří v tebe, Pane zástupů, doufají.
Ať kvůli mně nejsou zahanbeni
ti, kteří tě, Bože Izraele, hledají!
- ⁸ Kvůli tobě přece snáším ponížení,
to kvůli tobě mi hanba halí tvář.
- ⁹ Pro vlastní bratry jsem jako cizí,
pro děti své matky jsem cizincem.
- ¹⁰ Horlivost tvého domu mě totiž stravuje,
padají na mě urážky tobě určené!
- ¹¹ V slzách když jsem se trápil postem,
měli pro mě jen posměšky.
- ¹² Místo šatů když oblékal jsem pytel,
skládali o mně říkanky.
- ¹³ Pomlouvali mě, kdo sedají v bráně,
opilci si o mně zpívali!

II.

- ¹⁴ Já se však budu modlit k tobě,
vždyť je, Hospodine, čas tvé milosti.
Vyslyš mě, Bože, ve své veliké lásce,
zachraň mě ve své věrnosti!
- ¹⁵ Z bahna mě vytáhni, nenech mě utonout,
před těmi, kdo mě nenávidí, dej mi uniknout
jako před vodní hlubinou!
- ¹⁶ Ať mě nepřemůže vodní záplava,
ať mě nepohltní její hlubina,
kdyby se nade mnou propast zavřela!
- ¹⁷ Vyslyš mě, Hospodine, pro dobrotu své lásky,
v hojném svém soucitu na mě pohlédni.
- ¹⁸ Před svým služebníkem svou tvář neskrývej,
je mi tak úzko – pospěš, vyslyš mě!
- ¹⁹ Přiblíž se ke mně, vyprosti mě,
vykup mě z moci nepřátel!
- ²⁰ Ty přece víš o mém ponížení,
o všech těch urážkách a posměscích –
všechny mé nepřátele máš přece na očích!
- ²¹ Srdce mám hanbou zdrčené, je mi zle,
toužil jsem po soucitu, zbytečně,
hledal jsem utěšitele, ale nenašel.
- ²² K jídlu mi dali okusit žluče,
ocet mi dali pít, když žíznul jsem!
- ²³ Jejich stůl ať se jim stane léčkou,
jejich pastí a odplatou.
- ²⁴ Ať se jim v očích zatmí, tak aby neviděli,
jejich bedra sehní navždycky!
- ²⁵ Vylij na ně své rozhněvání,
plamen tvé prchlivosti ať je zachvátí.
- ²⁶ Jejich příbytek ať zůstane pustý,
v jejich stanech ať nikdo nebydlí!
- ²⁷ Koho jsi sám ztrestal, toho pronásleduj,
baví se o bolesti tebou zraněných.
- ²⁸ Jejich viny jim proto všechny sečti,
do tvé spravedlnosti ať nevstoupí.
- ²⁹ Z knihy života ať jsou vymazáni,
mezi spravedlivé ať nejsou počteni!

III.

- ³⁰ Já sám jsem ubohý, trpím bolestí,
tvá spása však, Bože, dá mi bezpečí!

- ³¹ Boží jméno pak písní oslavím,
vyvyšovat je budu s vděčností.
- ³² Ta oběť Hospodina potěší víc než býk,
více než dobytek s rohy a kopyty!
- ³³ Ponížení se rozveselí, až to uvidí –
vám, kdo hledáte Boha, ať srdce ožijí!
- ³⁴ Vždyť přece Hospodin slyší ubožáky,
nepohrdá svým lidem v zajetí.
- ³⁵ Nebesa i země ať jej oslavují,
též moře i všechna havěť v nich!
- ³⁶ Bůh totiž Sionu daruje spásu
a města Judy znovu vystaví,
tak aby bydleli ve svém dědictví.
- ³⁷ Potomci jeho služebníků tu zemi obdrží
a zůstanou v ní, kdo jeho jméno milují!

70 *Pro předního zpěváka. Památeční žalm Davidův.*

- ² Kéž bys mě, Bože, vysvobodil,
pospěš mi, Hospodine, na pomoc!
- ³ Ať jsou zahanbeni, ať se stydí
ti, kdo mi usilují o život!
Ať jsou zpět zahnáni, ať se hanbí,
ti, kdo se kochají mým neštěstím!
- ⁴ Ať jsou zahnáni svou vlastní hanebností
ti, kteří „Hohó!“ volají.
- ⁵ Ať se však radují a veselí se v tobě
všichni ti, kdo tě hledají.
Ať navždy říkají: „Bůh je veliký!“
ti, kdo milují tvé spasení.
- ⁶ Já sám jsem nuzný a ubohý,
ke mně, můj Bože, pospíchej!
Má pomoc, má záchrana jsi ty,
Hospodine, prosím nemeškej!

- ## 71 *Spoléhám na tebe, Hospodine, kéž nejsem nikdy zahanben!*
- ² Pro svou spravedlnost mě vysvobod', zachovej,
nakloň mi ucho své, zachraň mě!
- ³ Mou skálou buď, kde měl bych obydlí,
kam přijít bych mohl kdykoli.

Rozhodls přece, že budu v bezpečí –
ty sám jsi mou skálou a pevností!

⁴ Vysvobod' mě, Bože můj, z ruky ničemy,
ze spárů násilníka, jenž páchá bezpráví!

⁵ Vždyť ty, Hospodine, jsi mou nadějí,
na tebe, Pane můj, spoléhám od mládí!

⁶ Od svého narození se o tebe opírám,
ty jsi mě vyvedl z lůna matčina –
navždycky patří ti chvála má!

⁷ Mnozí mě mají za varovné znamení,
ty jsi však moje pevná skrýš.

⁸ Kéž se má ústa tvou chválou naplní,
abych tě mohl celý den velebit!

⁹ Nezavrhuji mě, když věkem sešlý jsem,
když síly pozbývám, neopouštěj mě!

¹⁰ Vždyť moji nepřátelé mluví proti mně,
ti, kdo mě špehují, spolu radí se.

¹¹ Říkají: „Bůh ho opustil!
Hoňte a chytte ho –
kdo by ho zachránil?!”

¹² Bože, nevzdaluj se mi,
Bože můj, na pomoc pospěš mi!

¹³ Ať jsou zahanbeni, ať už zmizí
ti, kdo proti mně chrlí žaloby!
Hanbou a potupou ať jsou přikryti
ti, kdo usilují o mé neštěstí!

¹⁴ Já zatím budu doufat bez ustání,
chválit tě budu víc a víc.

¹⁵ Vyprávět budu o tvé spravedlnosti,
celý den mluvit o tvém spasení –
ač nevím ani, jak je vypočíst!

¹⁶ Přistoupím s chválou Hospodinova hrdinství,
tvou spravedlnost, Pane, připomínat chci!

¹⁷ Učils mě, Bože, od mládí,
až dosud vyprávím o tvých zázracích.

¹⁸ Neopouštěj mě, Bože, když stárnu a šedivím,
tomuto pokolení než tvou sílu vyjevím,
o tvé moci než zpravím všechny potomky!

¹⁹ Tvá spravedlnost, Bože, sahá do výšin,
ohromné věci provádíš –
kdo je ti, Bože, podobný?

- ²⁰ Dal jsi mi okusit hrozná úzkost,
k životu mě ale znovu navrátíš,
zpět mě vytáhneš z nejhlubších propastí!
- ²¹ Mou vážnost znovu posílíš,
vrátíš se, abys mě utěšil.
- ²² Já tě pak, Bože můj, při lyře oslavím,
zazpívám o tvé věrnosti,
na citeře ti žalmy zahraji,
Svatý izraelský!
- ²³ Radostně ti budou zpívat mé rty
i moje duše, kterou jsi vykoupil.
- ²⁴ Můj jazyk stále bude tvou spravedlnost velebit –
že byli zahanbeni, že se styděli
ti, kdo usilovali o mé neštěstí!

72 *Pro Šalomouna.*

- Obdař, Bože, krále svým soudem,
svou spravedlnost dej synu královu!
- ² Ať soudí tvůj lid spravedlivě,
všechny tvé chudé po právu.
- ³ Ať hory přinesou lidu blahobyť,
pahorky ať spravedlnost skýtají.
- ⁴ Ať chudé v tvém lidu král obhájí,
dětí ubožáka ať ochrání
a jejich utlačovatele rozdrtí!
- ⁵ Ať žije dál^a po všechna pokolení,
dokud slunce a měsíc trvají.
- ⁶ Ať je jak déšť, co na louku se snáší,
a jako liják, jenž zemi napájí.
- ⁷ Ať v jeho dnech vzkvétá spravedlivý
a rozhojní se blahobyť,
až dokud měsíc nezmizí.
- ⁸ Ať panuje od moře až k moři,
od řeky Eufrat po světa kraj.
- ⁹ Ať se mu klaní obyvatelé pouští,
jeho nepřátelé ať lížou prach!
- ¹⁰ Ať mu králové z ostrovů i moří složí pocty,
králové Sáby i Šeby ať mu dary přinesou.
- ¹¹ Ať se mu všichni králové klaní,
všechny národy ať slouží mu!
- ¹² Chudáka v jeho křiku jistě vysvobodí
a také ubožáka, jenž nemá pomoci.

^a5 podle LXX (MT: *Ať jsi obáván*)

¹³ S nebohým chudákem bude mít soucit,
život chudákům zachrání.

¹⁴ Vysvobodí je od křivdy a vydírání,
jejich krev totiž draze cení si!

¹⁵ Ať žije král,
zlatem ze Sáby ať mu dávají!
Ať se za něho stále modlí,
celý den ať mu žehnají!

¹⁶ Ať hojnost obilí je vždy v zemi,
dokonce na horských vrcholcích!
Ať jeho klasy jak Libanon se vlní,
jeho města ať kvetou jak tráva na poli!

¹⁷ Ať jeho jméno trvá navěky,
dlouho jak slunce ať jeho věhlas vydrží!
Ať jsou v něm požehnány všechny národy,^a
za blaženého ať jej prohlásí!

¹⁸ Ať je požehnaný Hospodin Bůh, Bůh izraelský,
ten, který jediný divy působí!

¹⁹ Jeho slavné jméno ať je požehnané navěky,
jeho slávy ať je plná celá zem!

Amen! Amen!

²⁰ Zde končí modlitby Davida, syna Jišajova.

TŘETÍ KNIHA

73 *Žalm Asafův.*

Ano, Bůh je dobrý k Izraeli,
k těm, kdo čisté srdce chovají!

² Mé nohy ale skoro uklouzly,
mé kroky málem zbloudily.

³ Začal jsem totiž závidět pyšným
vida blahobyt ničemných:

⁴ Žádnou bolestí se netrápí,
tělo mají vypasené, bez vady.

⁵ Lidské strádání sami neznají,
běžnými bídami nejsou stíženi.

⁶ Pýchu jak náhrdelník stavějí na odív,
jak šatem se halí vlastní krutostí.

⁷ Oči se jim zalévají tučností,
mají víc, než si lze představit.

^a17 Gen 12:3

- ⁸ Smějí se, když mluví o neštěstí,
ve své povýšenosti hrozí násilím.
- ⁹ Svými ústy po nebi lapají,
jazykem smýkají po zemi.
- ¹⁰ Jeho lid se proto hrne za nimi,
řeči o hojnosti lačně hltají,
- ¹¹ když jim říkají: „Copak Bůh něco ví?
Má snad Nejvyšší o něčem ponětí?“
- ¹² Nuže, takto se mají ničemní –
ve stálém pohodlí kupí bohatství!
- ¹³ Já ale chovám své srdce v čistotě;
ruce si myji v nevinnosti – zbytečně!
- ¹⁴ Stíhán jsem ranami celý den,
ráno mě čeká další trest.
- ¹⁵ Kdybych však mluvil tímto způsobem,
k tvým dětem bych se choval nevěrně!
- ¹⁶ Chtěl jsem to tedy pochopit rozumem,
poznal jsem ale, jak je to nesnadné.
- ¹⁷ Až když jsem vešel do Boží svatyně,
jejich osudu jsem začal rozumět:
- ¹⁸ Na kluzké cesty jsi je postavil,
vydals je napospas hrozné záhubě!
- ¹⁹ V jediném okamžiku budou zahubeni,
hrůzy dočista zničí je!
- ²⁰ Jako sen po probuzení, Pane,
zaženeš jejich přelud, až procitneš!
- ²¹ Když moje srdce hořkost naplnila,
v útrobách když mě bolest bodala,
- ²² nechápavý jsem byl, nic jsem neznal,
jak tupé zvíře jsem ti musel připadat!
- ²³ Vždycky jsem ale s tebou byl,
vždyť jsi mě držel za mou pravici.
- ²⁴ Ty mě povedeš svými záměry
a nakonec mě přijmeš do slávy.
- ²⁵ Koho jiného měl bych na nebi?
S tebou netoužím po ničem na zemi!
- ²⁶ I když mé tělo i srdce strádají,
Bůh je má síla, můj podíl navěky!
- ²⁷ Hle, jistě zahynou ti, kdo tě opouštějí,
skoncuješ se všemi, kdo jsou ti nevěrní.
- ²⁸ Mně je však nejlépe v Boží blízkosti;
v Hospodinu, mém Pánu, mám svou skrýš –
o všech tvých skutcích proto vyprávím!

74 *Poučný žalm Asafův.*

Proč jsi na nás, Bože, tolik zanevřel?

Budeš se na své ovce hněvat bez konce?

² Vzpomeň si na svůj lid, jenž kdysi získal jsi,
na kmen, jenž vykoupils jako své dědictví,
na horu Sion, kde bydlel jsi!

³ Zaveď své kroky k troskám bez konce –
všechno ve svatyni zničil nepřítel!

⁴ Ve tvém stánku zněl nepřátelský řev,
na znamení tam nechali své korouhve.

⁵ Jako dřevorubci se chovali,
sekerami kolem sebe v lese máchali.

⁶ V jediné chvíli všechny rytiny
rozbili sekerami a krumpáči.

⁷ Do základů vypálili tvoji svatyni,
příbytek tvého jména zprznili.

⁸ V srdci si řekli: „Zničme je úplně!“
Všechny Boží stánky vypálili ze země.

⁹ Znamení nevidáme, proroky nemáme,
nikdo z nás neví, jak dlouho to zůstane.

¹⁰ Jak dlouho se, Bože, smí rouhat protivník?
Bude se tvému jménu vysmívat navěky?

¹¹ Proč svoji ruku ještě zdržuješ?
Copak svou pravici z klína nezvedneš?

¹² Ty přece, Bože, jsi dávno mým králem,
ty jsi původcem spásy na zemi!

¹³ Ty jsi svou silou rozdělil moře,
vodním obludám jsi hlavy roztříštil.

¹⁴ Ty jsi rozdrtil hlavy leviatana,^a
nakrmil jsi jím smečku na poušti.

¹⁵ Ty jsi dal průchod pramenným vodám,
mohutné řeky ty jsi vysušil.

¹⁶ Tobě patří den – i noc je tvá,
měsíc^b i slunce ty jsi umístil.

¹⁷ Ty jsi vymezil všechny zemské hranice,
léto i zimu sám jsi vytvořil.

¹⁸ Vzpomeň si, Hospodine, na rouhání nepřítel,
na to, jak národ bláznů tvé jméno urážel!

¹⁹ Nedávej šelmám duši své hrdličky,
nikdy nezapomeň na život chudých svých!

²⁰ Na svoji smlouvu se ohlédni,
země je plná tmy,
stala se doupětem násilí!

^a14 mýtický mořský drak (Job 40:25–41:26)

^b16 dosl. *svítilnu* (srov. Gen 1:14–18)

²¹ Ať už utlačení nejsou zahanbeni,
ať chválí tvé jméno nuzní a ubozí!

²² Povstaň už, Bože, a veď svou při,
vzpomeň, jak se ti blázni denně rouhají!

²³ Nezapomínej na řev svých nepřátel,
křik tvých protivníků stále vzrůstá se!

75 *Pro předního zpěváka, na nápěv písně „Nevyhlažuj!“ Zpívaný žalm Asafův.*

² Oslavujeme tě, Bože, oslavujeme –
tvé divy ukazují, jak blízké je jméno tvé!

³ Ty pravíš: „V čas, který určím sám,
svůj spravedlivý soud vykonám.“

⁴ Země a všichni na ní až se budou třást,
já sám jejím sloupům pevnost dám!

séla

⁵ Nadutce varuji: S pýchou přestaňte!
Ničemům říkám: Nepozvedejte rohy^a své!

⁶ Nepozvedejte své rohy do výše
a tvrdošíjně nemluvte!“

⁷ Z východu, západu ani od pouště
povýšení nikdy nepřijde.

⁸ Jedině Bůh přece soudcem je –
jednoho povyšuje, druhého snižuje.

⁹ Hospodin drží kalich v ruce své,
kořeněné víno je v něm zpěněné!
Všem ničemům země z něho nalije,
vypijí ho až do dna, k sedlině!

¹⁰ Já se však budu navěky radovat,^b
Bohu Jákovovu budu zpívat žalm:

¹¹ „Všem ničemům rohy usekám,
spravedlivý ať své rohy pozvedá!“

76 *Pro předního zpěváka, na strunné nástroje. Zpívaný žalm Asafův.*

² V Judsku se Bůh stal známým,
v Izraeli své jméno oslavil.

³ Sálema^c si za příbytek zvolil,
na Sionu má své obydlí.

⁴ Právě tam zlámal ohnivé šípy,
válečné zbraně, meč i štít.

séla

^a5 symbol síly (též dále) ^b10 podle LXX (MT: *budu zvěstovat*)

^c3 předizraelský název Jeruzaléma (Gen 14:18)

- ⁵ Jak oslnivý jsi,
jak vznešený na horách odvěkých!^a
⁶ Obrání o kořist jsou i nejudatnější,
usnuli spánkem posledním.
Bezmocní byli všichni bojovníci,
rukama pohnout nemohli.
⁷ Bože Jákobův, když tys jim pohrozil,
jezdec i s koněm do mrákot upadli!

- ⁸ Jak hrozný jsi – ano ty –
před tvou tvář kdo obstojí,
když hněvem zahoříš?
⁹ Když z nebe vyhlašuješ svoje rozsudky,
země vždy strachem oněmí.
¹⁰ Když Bůh povstane, aby soudil,
všechny ponížené v zemi zachrání! *séla*
¹¹ Slavit tě musí i lidský hněv
a zbytkem hněvu se opášeš.
¹² Hospodinu, svému Bohu, sliby skládejte a plňte,
vy všichni v okolí, dary Hroznému přineste!
¹³ On přece vladařům bere dech,
králové světa před ním děsí se!

77 *Pro předního zpěváka Jedutuna. Žalm Asafův.*

- ² Hlas můj k Bohu zněl, když volal jsem,
hlas můj k Bohu zněl, aby mě vyslyšel.
³ Pána jsem hledal v den svého soužení,
bez přestání jsem ruce vzpínal po nocích,
má duše se nenechala utěšit.
⁴ Na Boha vzpomínám, trápím se,
při mém přemítání ztrácím dech! *séla*
⁵ Oči zamhouřit nedals mi,
rozrušen jsem, nemohu promluvit.
⁶ Připomínám si dávné dny,
časy, jež dávno minuly.
⁷ Na své písni vzpomínám po nocích,
v srdci přemítám a v duchu zpytuji:
⁸ Copak už nadobro zavrhl Hospodin?
Nebude přívětivý nikdy víc?
⁹ Skončila jeho láska navždycky?
Selhalo zaslíbení navěky?

^a5 podle LXX, Syr (MT: na horách kořisti)

¹⁰ Copak Bůh zapomněl být laskavý?
Hněvá se tak, že soucit potlačil?

séla

¹¹ To je můj konec, říkám si,
kdyby své pravici dal klesnout Nejvyšší!
¹² Budu však vzpomínat, co Hospodin učinil –
ano, připomenu tvé dávné zázraky!
¹³ O všem, co vykonals, přemýšlím,
přemítám o tom, cos učinil.

¹⁴ Tvá cesta, Bože, je cestou svatosti,
kdo z bohů je veliký jako ty?
¹⁵ Ty jsi ten Bůh, jenž koná zázraky,
svou sílu zjevil jsi mezi národy!
¹⁶ Svou paží vykoupil jsi svůj lid –
Jákovy a Josefovy potomky.

séla

¹⁷ Vody tě, Bože, viděly,
vody tě viděly a hned se zachvěly,
otřásly se i mořské hlubiny!
¹⁸ Vody se proudem z mraků valily,
nebesa zněla hřmáním,
tvé střely všemi směry letěly!

¹⁹ Tvým hromobitím zněla vichřice,
blesky ozářily celý svět,
země se třásla, chvěla se!

²⁰ Tvá cesta, Bože, vedla přes moře,
tvá stezka přes vody mohutné.
I když tvé šlépěje nešlo rozeznat,
²¹ vedl jsi lid svůj, ovce své,
rukou Mojžíše a Árona.

78 *Poučný žalm Asafův.*

I.

Naslouchej, lide můj, mému učení,
slov, která mluvím, všímej si.

² V podobenstvích k tobě promluvím,
abych ti odhalil dávná tajemství.

³ Slyšeli jsme a sami víme,
co nám vyprávěli naši otcové.

⁴ Jejich dětem to nezatajíme,
dalšímu pokolení budem vyprávět
o chvále Hospodinově, o jeho síle,
o zázracích, jež učinil.

⁵ Svědectví stvrdil Jákobovi,
Izraeli svěřil učení,
o kterém přikázal otcům našim,
aby je předávali synům svým,
⁶ aby je poznalo budoucí pokolení,
i děti, jež se teprv narodí,
aby zas učily svoje potomky:

⁷ Ať v Bohu skládají svoji naději,
ať nezapomínají, co učinil,
a dodržují jeho příkazy!
⁸ Ať nejsou jako jejich otcové,
pokolení vzpurné a svéhlavé,
pokolení se srdcem nestálým
a s duchem Bohu nevěrným!

II.

⁹ Synové Efraimovi, zdatní lukostřelci,
v den bitvy se dali na útěk.
¹⁰ Nedodrželi smlouvu Boží,
odmítli se řídit jeho Zákonem.
¹¹ Zapomněli na jeho mocné činy,
na zázraky, jež jim projevil.

¹² Před jejich otci konal zázraky,
v Egyptě, na poli soanském.

¹³ Rozdělil moře, převedl je,
vody postavil jako hromady.

¹⁴ Oblakem svým je vodil ve dne,
ohnivým světlem za nocí.

¹⁵ Rozlomil skály v poušti,
jak z hlubin bezedných dal jim pít.

¹⁶ Ze skály nechal potoky proudit,
jež v řeky rozvodnil.

¹⁷ Oni však proti němu stále hřešili,
na poušti Nejvyššího dráždili!

III.

¹⁸ Pokoušeli Boha v srdcích svých,
podle své chuti pokrm žádali.

¹⁹ Mluvili proti Bohu se slovy:
„Copak Bůh prostře stůl na poušti?

²⁰ Udeřil sice do skály,
mohutným potokem vody tryskaly –
chleba nám ale dát jistě neumí,
může snad svému lidu maso opatřit?“

²¹ Hospodin slyšel to a hněval se,
proti Jákobovi vzplanul plamenem,
vykypěl hněvem na Izrael.

²² Ačkoli Bohu nevěřili
a nedoufali v jeho spasení,

²³ přesto dal příkaz oblakům shůry,
otevřel nebeské průduchy.

²⁴ Skrápěl je manou, aby jedli,
dal jim nebeské obilí!

²⁵ Lidé okusili andělský chleba,
poslal jim jídla dosyta!

²⁶ Východní vítr na nebi vát nechal,
vítr od jihu svou mocí hnál.

²⁷ Masem jak prachem zasypal je,
množstvím ptáků, jako je písku u moře.

²⁸ Doprostřed tábora je nechal padat,
na jejich stany kolem dokola.

²⁹ Jedli a hojně se nasýtili,
dal jim to, po čem bažili.

³⁰ Ještě svou lačnost ani neukojili,
ještě měli jídlo v ústech svých,
³¹ když Boží hněv vzkypěl proti nim!
Pobil mezi nimi ty nejvypasenější,
výkvět Izraele porazil!

IV.

³² Oni však hřešili stůj co stůj
a nevěřili jeho zázrakům.

³³ Proto své dny skončili v marnosti,
když jejich léta zkrátil hrůzami.

³⁴ Když je však hubil, pilně ho hledali,
vraceli se a Boha sháněli.

³⁵ Na Boha vzpomněli si, že býval jejich skála,
jejich vykupitel že byl Bůh Nejvyšší.

³⁶ Pochlebování pak měli plná ústa
a na jazyku lži.

³⁷ Upřímní k němu nebyli v srdci,
jeho smlouvě byli nevěrní.

³⁸ On však byl soucitný – nezahladil je
a jejich viny stále odpouštěl.
Svůj hněv často odvracel od nich,
všechnu svou zuřivost nechtěl probouzet.

³⁹ Pamatoval na to, že jsou smrtelní,
vánek, jenž odvane a už se nevrátí.

V.

- ⁴⁰ Kolikrát jen ho v poušti dráždili,
jakou ho v pustině trápili bolestí!
⁴¹ Znovu a znovu Boha pokoušeli,
Svatého izraelského rmoutili!
- ⁴² Na jeho sílu nepamatovali,
na den, kdy je vykoupil ze soužení.
⁴³ Na den, kdy Egyptu dal svá znamení,
na soanském poli když zázraky působil.
⁴⁴ Jejich řeky tehdy ve krev obrátil,
ze svých potoků se napít nemohli!
- ⁴⁵ Mračno much poslal, aby je žraly,
a také žáby, aby je hubily.
⁴⁶ Jejich úrodu housenkám vydal,
plod jejich práce kobyolkám.
⁴⁷ Kroupami jejich révu pobil,
jejich fíkovníky zničil mráz.
⁴⁸ Na jejich stáda dopustil krupobití,
na jejich dobytek palčivý žár.
- ⁴⁹ Planoucí hněv svůj poslal na ně,
prchlivost, zlobu a soužení,
anděly zkázy na ně dopustil!
- ⁵⁰ Otevřel průchod pro svůj hněv,
před samou smrtí je nešetřil,
morové ráně je všechny vystavil.
⁵¹ V Egyptě pobil všechno prvorozené,
ten výkvět mládí ve stanech Chamových.
- ⁵² Svůj lid pak vyvedl tak jako ovce,
jako stádo je v poušti provázel.
⁵³ Vodil je bezpečně, takže se neděsili,
nad jejich nepřáteli se vody zavřely.
⁵⁴ Takto je dovedl až ke své svaté zemi,
k hoře, již dobyl svojí pravicí.
⁵⁵ Pohany vyhnal před jejich tvářmi,
losem jim rozdělil jejich dědictví,
izraelské kmeny doma usídlil.

VI.

- ⁵⁶ Oni však Boha dráždili a pokoušeli,
na svědectví Nejvyššího nedbali.
⁵⁷ Zrádně se odvrátili jako otcové jejich,
tak jako křivý luk minuli cíl.
⁵⁸ Popouzeli ho svými výšinami,
rozzuřili ho svými modlami!

- ⁵⁹ Bůh to vše slyšel a ve svém hněvu
Izrael tehdy zcela zavrhl.
⁶⁰ Tehdy opustil svůj příbytek v Šílu,
stan, v němž mezi lidmi přebýval.
⁶¹ Do zajetí dal padnout svoji sílu,
svou slávu nechal v rukou nepřátel.
⁶² Svůj lid tehdy vydal napospas meči,
na své dědictví se rozhořčil.
- ⁶³ Jejich mladíky pohltil oheň,
jejich pannám nezazněly písně svatební.
⁶⁴ Jejich kněží tehdy padali mečem,
jejich vdovy plakat nemohly.
⁶⁵ Tehdy Pán procitl tak jako ze snu,
jako bojovník, jenž byl vínem rozjařen.
⁶⁶ Tehdy své nepřátele zasáhl vzadu,
vydal je věčné pohaně!

VII.

- ⁶⁷ Zavrhl sice Josefův stan,
Efraimův kmen si nevybral,
⁶⁸ Judův kmen ale vyvolil –
horu Sion, kterou si oblíbil.
⁶⁹ Svatyni jako nebesa si tam postavil
a jako země, již upevnil navěky.
- ⁷⁰ Vyvolil svého služebníka Davida,
vzal ho od ovcí v ohradách.
⁷¹ Povolal ho od ovcí s jehňaty,
aby pásł Jákoba, jeho lid,
totiž Izrael, jeho dědictví.
⁷² On je pak pásł se srdcem oddaným,
vodil je dovedností rukou svých.

79 *Žalm Asafův.*

Pohané vtrhli, Bože, do tvého dědictví,
poskvrnili chrám tvé svatosti,
Jeruzalém obrátili v sutiny!

- ² Mrtvoly tvých služebníků nechali ptákům,
těla tvých věrných dali šelmám žrát.
³ Jejich krev po Jeruzalémě lili jak vodu,
nebylo nikoho, kdo by je pochoval.
⁴ Potupě vydáni jsme u svých sousedů,
pro smích a zábavu jsme všem dokola!

- ⁵ Jak dlouho ještě, Hospodine?
Budeš navěky rozzloben?
Bude tvé horlení hořet plamenem?
- ⁶ Vylíj svůj hněv raději na pohany,
kteří tě uznat nechťejí,
vylíj ho na ta království,
jež jméno tvé nevzývají –
- ⁷ za to, že Jákoba zhlтали,
že zpusťošili jeho obydlí!
- ⁸ Nevzpomínej na naše staré viny,
pospěš k nám se svým soucitem –
ach, jak hluboko klesli jsme!
- ⁹ Pomoz nám, Bože naší spásy
pro slavné jméno své,
vysvobod' nás a odpusť naše hříchy
pro jméno své!
- ¹⁰ Proč mají říkat pohané:
„Jejich Bůh? Kde je?“
Ukaž pohanům před našima očima,
že krev tvých služebníků bude pomstěna!
- ¹¹ Nárek zajatých kéž k tobě dospěje –
odsouzené k smrti svou mocnou paží zachovej!
- ¹² Naším sousedům sedmkrát naplň klín
urážkami, jimiž ti, Pane, spílali!
- ¹³ My pak, tvůj lid, ovce, jež paseš,
navždy tě oslavovat budeme.
Na věky věků, stále dál
tvé chvály chceme zvěstovat!

80 *Pro předního zpěváka, na nápěv „Lilie svědectví“. Žalm Asafův.*

- ² Pastýři Izraele, naslouchej,
jenž vodiš Josefa jako ovce své,
jenž trůníš na cherubech, zaskvěj se!
- ³ Před Efraimem, Benjamínem a Manasesem
probud' svoji moc,
přispěj nám na pomoc!
- ⁴ Bože, navrať nás,
rozjasni nad námi svoji tvář,
buď naše záchrana!

⁵ Hospodine, Bože zástupů, jak dlouho budeš
modlitby svého lidu s hněvem odmítat?

⁶ Nakrmil jsi je chlebem pláče,
kalich slz plný jsi jim vypít dal.

⁷ U našich sousedů vydals nás potupě,^a
každý náš nepřítel se nám vysmívá.

⁸ Bože zástupů, navrať nás,
rozjasni nad námi svoji tvář,
buď naše záchrana!

⁹ Z Egypta přenesl jsi vinné révoví,
vyhnal jsi pohany, abys je zasadil.

¹⁰ Místo jsi pro tu révu připravil,
zarostla celou zem, vpustila kořeny.

¹¹ Vysoké hory přikryl její stín,
ratolestmi zakryla cedry nejvyšší.

¹² Až k moři vyslala svoje výhonky,
její větévky až k Eufratu dosáhly.

¹³ Proč jen jsi rozbořil zídku té vinice,
aby z ní každý kolemjdoucí trhat směl?

¹⁴ Lesní kanci ji rozryli,
polní zvířata ji spásají!

¹⁵ Bože zástupů, navrať se,
pohlédni z nebe, jen se podívej –
o tuto révu se postarej!

¹⁶ Réva, již sázela tvá pravice,
ratolest, kterou sis pěstoval,

¹⁷ posekána, spálena ohněm je,
od tvého hněvu umírá.

¹⁸ Kéž je tvá ruka nad mužem tvé pravice,
nad lidským synem, jehož sis vychoval!

¹⁹ Neopustíme tě už nikdy více;
oživ nás, ať můžeme tvé jméno uctívat!

²⁰ Hospodine Bože zástupů, navrať nás,
rozjasni nad námi svoji tvář,
buď naše záchrana!

81 *Pro předního zpěváka, na gitejský nástroj. Žalm Asafův.*

² Zpívejte Bohu, naší síle,
k Bohu Jákobovu radostně volejte!

^a7 podle Syr (MT: sváru)

³ Ať zazní hudba, zvučí tamburína,
líbezná loutna i citera!

⁴ Zatrubte na roh při novoluní,
při úplňku, v den naší slavnosti!

⁵ Tak zní ustanovení dané Izraeli,
tak to rozhodl Bůh Jákobův.

⁶ Na svědectví to uložil Josefovi,
když vystoupil proti Egyptu.

Slyším hlas mně dosud neznámý:

⁷ „Já jsem tvá záda zbavil břemene
a tvé ruce košů zednických.

⁸ Volal jsi v soužení a zachránil jsem tě,
vyslyšel jsem tě z mraků hromových,
vyzkoušel jsem tě při vodách Meriby.

séla

⁹ Slyš, lide můj, zapřísahám tě,
kéž bys mě, Izraeli, poslouchal!

¹⁰ Nesmíš mít žádného jiného boha,
cizímu bohu se neklaněj.^a

¹¹ Já jsem Hospodin, tvůj Bůh,
který tě vyvedl ze země egyptské –
naplním tvá ústa, jen co je otevřeš!

¹² Můj lid mě ale neposlouchal,
Izrael se mi nepoddal.

¹³ Vydal jsem je tedy jejich zarputilosti,
aby se řídili tím, co si vymyslí.

¹⁴ Kéž by mě můj lid raději poslouchal,
kéž by byl Izrael mé cesty sledoval!

¹⁵ Rychle bych býval jejich soupeře srazil,
na jejich nepřátele bych ruku obrátil.

¹⁶ Odpůrci Hospodina by se museli krčit,
jejich osud by se navěky zpečetil.

¹⁷ Svůj lid bych krmil tou nejlepší z pšeníc,
medem ze skály bych tě nasytil!“

82 *Žalm Asafův.*

Ve shromáždění mocných stanul Bůh,
uprostřed „bohů“ soud vynesl:

² „Jak dlouho budete soudit převráceně,
jak dlouho budete na straně ničemů?

séla

^a10 Exod 20:3–6

³ Chudých a sirotků se zastávejte,
nuzným a ubohým právo zjednejte!

⁴ Chudého ubožáka vysvobozujte,
dejte mu uniknout z ruky ničemů!

⁵ Oni však nechápou, vůbec nerozumí,
v temnotách stále tápají,
bortí se všechny zemské základy!

⁶ Ano, řekl jsem: Vy jste bohové,
všichni jste Nejvyššího synové.

⁷ Jakožto lidé ale zemřete,
tak jako každý vůdce padnete!“

⁸ Povstaň už, Bože, abys soudil zemi –
vždyť tobě patří všechny národy!

83 *Zpívaný žalm Asafův.*

² Bože, nezůstávej tiše,
přeruš své mlčení, Bože,
ze svého klidu probuď se!

³ Pohleď, jak se tví nepřátelé bouří,
ti, kdo tě nenávidí, hlavy zvedají.

⁴ Proti tvému lidu spřádají tajné plány,
radí se proti tvým nejdražším:

⁵ Pojďte, říkají, ten národ vyhladíme,
aby se zapomnělo na jméno Izrael!

⁶ Jednomyslně se spolu uradili,
do smlouvy proti tobě vstoupili:

⁷ tábor Edomců spolu s Izmaelity,
Hagrité spolu s Moábci,

⁸ Gebal i Amon spolu s Amalekovci,
Filištíni spolu s Týrskými,

⁹ dokonce Asyřané spolčili se s nimi –
stali se posilou pro syny Lotovy!

séla

¹⁰ Proved' jim to, co provedls Midiánu,
Siserovi a Jabínovi u potoka Kíšonu.^a

¹¹ Rozprášení byli tenkrát u En-doru,
na zemi leželi jako hnů!

¹² Jejich velmoži ať jsou jak Oreb a Zeeb,^b
všechna jejich knížata jak Zebach a Calmuna,^c

¹³ kteří si mysleli: „Budeme pány
nad Božími příbytky!“

^a10 Soud 4

^b12 Soud 7:25

^c12 Soud 8:10–21

¹⁴ Bože můj, dej, ať jsou jako chmýří,
ať jsou jak stéblo větrem zmítané.
¹⁵ Jako když oheň vypaluje lesy,
jako když plamen hory sežehne,
¹⁶ takto je stíhej svojí bouří,
ať je vyděsí tvá vichřice!

¹⁷ Jejich tvář naplň zahanbením,
tvé jméno, Hospodine, aby hledali.
¹⁸ Na věčné časy ať se stydí a děsí,
samou hanbou ať zmírají.
¹⁹ Tak aby poznali, že ty jediný,
který máš jméno Hospodin,
jsi nade vši zemí Nejvyšší!

84 *Pro předního zpěváka, na gitejský nástroj. Žalm synů Korachových.*

² Hospodine zástupů,
jak překrásně je ve tvém příbytku!
³ Má duše dychtí, toužebně vyhlíží
k Hospodinovým nádvořím.
Mé srdce i tělo volají
živému Bohu vstříc!

⁴ Vždyť i ten vrabec domov má,
hnízdo si našla vlaštovka,
aby vyvedla svá mláďata –
u tvých oltářů, Hospodine zástupů,
Králi můj a Bože můj!

⁵ Blaze těm, kdo ve tvém domě dlí,
oslavovat tě budou navěky!

séla

⁶ Blaze tomu, kdo v tobě sílu nachází –
v srdci je připraven na cestu vyrazit!

⁷ Vyprahlým údolím když poutníci krácejí,
proměňují je v studnici
a první déšť je požehnáním zahalí.

⁸ Od síly k síle putují –
před Bohem na Sionu se všichni ukáží!

⁹ Hospodine, Bože zástupů, slyš mou modlitbu,
popřej mi sluchu, Bože Jákobův!

séla

¹⁰ Štíte náš, Bože, pohlédni,
svého pomazaného zahrň milostí!

- ¹¹ Jeden den ve tvých nádvořích
je lepší než jinde na tisíc!
V domě svého Boha chci postávat u prahu,
než abych bydlel v příbytcích ničemů.
¹² Vždyť Hospodin Bůh je slunce i štít!
Milost i slávu dává Hospodin,
neupře žádné dobro upřímným.
¹³ Hospodine zástupů, blaze člověku,
jenž v tobě skládá důvěru!

85 *Pro předního zpěváka. Žalm synů Korachových.*

- ² Svě zemi jsi, Hospodine, přízeň projevil,
Jákoba přivedl jsi zpátky z vyhnanství.
³ Svůj vlastní lid jsi zbavil vin,
odpustil jsi mu všechny hříchy. *séla*
⁴ Všechn svůj hněv jsi potlačil,
uhasil jsi plamen svého zuření.
⁵ Bože naší spásy, vrať se k nám,
přestaň nevrážet proti nám!
⁶ To budeš navěky rozhněván?
Rozlícen zůstaneš napořád?
⁷ Nechceš nám znovu život darovat,
aby se tvůj lid z tebe radoval?
⁸ Projev nám, Hospodine, lásku svou,
obdaruj nás svou záchranou!
⁹ Poslechnu, co říká Bůh, Hospodin
(on slibuje pokoj svému lidu, věrným svým):
„Jen ať se nevracejí k svému bláznovství!“
¹⁰ Jeho spása je blízko těm, kdo jej ctí,
v naší zemi se sláva zabydlí!
¹¹ Láska a pravda se spolu setkají,
spravedlnost a pokoj se políbí.
¹² Pravda ze země vyraší,
spravedlnost k nám z nebe zamíří!
¹³ Hospodin sám nás štěstím obdaří
a naše země hojně urodí.
¹⁴ Spravedlnost před ním poběží,
připraví cestu jeho šlépějím!

86 *Modlitba Davidova.*

Slyš mě, Hospodine, a odpověz,
vždyť jsem tak nuzný a ubohý!

²Naživu mě prosím zachovej,
vždyť jsem ti oddaný!

Svému služebníku spásu dej –
Bože můj, jsi mou nadějí!

³Smiluj se nade mnou, Hospodine,
vždyť k tobě volám celý den!

⁴Svého služebníka naplň radostí,
vždyť k tobě, Pane, svou duši povznáším.

⁵Ty přece, Pane, jsi dobrý a soucitný,
velice miluješ ty, kdo tě vzývají!

⁶Moji modlitbu, Hospodine, slyš,
mých prosb všímej si.

⁷Vzývám tě v den svého soužení,
neboť mi odpovíš.

⁸Žádný bůh není, Pane, jako ty,
tvým skutkům není podobných!

⁹Všechny národy, kteréš učinil,
přijdou se tobě poklonit,
tvé jméno, Pane, oslaví!

¹⁰Vždyť ty jsi veliký, činíš zázraky,
jediný Bůh jsi ty!

¹¹Svou cestu, Hospodine, ukaž mi,
abych se držel tvé věrnosti.
Mé srdce ať se soustředí,
abych tvé jméno ctil!

¹²Chválím tě, Pane Bože, celým srdcem svým,
tvé jméno chci slavit navěky!

¹³Vždyť ty mě miluješ láskou největší,
zachránil jsi mě z hloubky záhrobí!

¹⁴Nadutci povstali, Bože, proti mně,
tlupa násilníků pase po mém životě –
ti, kdo tě nestavějí před sebe!

¹⁵Ty ale, Pane, jsi Bůh milostivý a soucitný,
nesmírně trpělivý, velmi věrný a laskavý.^a

¹⁶Pohlédni na mě, smiluj se prosím,
svého služebníka posilni,
synu své služebnice daruj spasení!

¹⁷ Dej mi znamení své dobroty,
aby se moji nepřátelé stydět museli,
až uvidí, že jsi byl mou pomocí
a že ty, Hospodine, jsi mě potěšil!

87 *Zpívaný žalm synů Korachových.*

Na svatých horách založil Hospodin
²brány sionské, které miluje
nad všechny Jákobovy příbytky.

³ Jak slavné věci o tobě říkají,
město Boží!

séla

⁴ „Egypt“ a Babylon budu uvádět
jako ty, kdo mě poznali;
právě tak Filištíny, Týrské i Habešské –
každý z nich se tu narodil!“

⁵ O Sionu se pak prohlásí:
„Ten i ten se v něm narodil.
Kéž jej posílí sám Nejvyšší!“

⁶ Hospodin zapíše, až sečte národy:
„I tenhle se tu narodil.“

séla

⁷ Ať proto zpěváci při tanci zpívají:
„Všechno mé z tebe pramení!“

88 *Zpívaný žalm synů Korachových. Pro předního zpěváka, k tanci. Poučná píseň Hemana Ezrachejského.*

² Hospodine, Bože mé spásy,
ve dne i v noci před tebou běduji.

³ Kéž moje modlitba dospěje k tvé tváři,
nakloň své ucho k mému úpění!

⁴ Duši mám plnou trápení,
můj život se k hrobu nachýlil.

⁵ Už patřím k těm, kdo do jámy klesají,
jsem jako bojovník síly zbavený!

⁶ Zanechali mě mezi mrtvými,
jsem jako mrtvoly v hrobě ležící,
na něž si nevzpomeneš nikdy víc –
od tvoji ruky jsou vzdálení!

⁴ hebr. *Rachab* (*Netvor*); zde poetické označení národa

⁷Shodils mě do jámy nejhlubší,
do nejtemnější propasti.

⁸Dolehlo na mě tvé zuření,
svými vlnami jsi mě porazil!

séla

⁹Přátele ode mě zahnal jsi,
způsobil, že si mě oškliví.
Nemohu uniknout ze svého sevření,
¹⁰oči mi hasnou trápením!

Volám tě, Hospodine, každý den,
k tobě vztahuji ruce své.

¹¹Budeš snad konat divy pro mrtvé?
Zvednou se stíny ke tvé oslavě?

séla

¹²Bude se o tvé lásce mluvit ve hrobě
a o tvé věrnosti v záhubě?

¹³Copak se ukáže tvůj zázrak v temnotě
a tvá spravedlnost v zemi bez vzpomínek?

¹⁴Já však, Hospodine, k tobě hlas pozvedám,
naproti jde ti má ranní modlitba.

¹⁵Proč jen mě, Hospodine, odmítáš,
proč skrýváš přede mnou svoji tvář?

¹⁶Ztrápený jsem, umírám od mládí;
snáším tvé hrůzy, jsem bezradný.

¹⁷Tvůj prudký hněv se přese mě valí,
zdrčen jsem tvými hrůzami!

¹⁸Pořád mě obkličují jako voda,
zaplavují mě ze všech stran.

¹⁹Přátele i známé jsi ode mě zahnal,
mým společníkem je temnota!

89 *Poučný žalm Etana Ezrachejského.*

I.

²Hospodine, o tvé lásce chci zpívat napořád,
navěky chci svými ústy tvou věrnost zvěstovat!

³Tvrdím, že tvá láska má věčné základy,
nebesa jsou potvrzením tvé věrnosti!

⁴Ty přece řekl jsi:

„Se svým vyvoleným vstupuji do smlouvy,
svému služebníku Davidovi slibuji:

⁵ Tvé potomstvo ustanovím navěky,
po všechna pokolení tvůj trůn upevním.“^a *séla*

II.

- ⁶ Nebesa, Hospodine, slaví tvé zázraky,
shromáždění svatých tvou věrnost velebí.
⁷ Rovná se Hospodinu někdo v oblacích?
Kdo z Božích synů je jako Hospodin?
⁸ Velikou bázeň Bůh v radě svatých vzbuzuje,
je mnohem hroznější než všichni kolem něj.
⁹ Hospodine Bože zástupů, kdo je jako ty –
mocný Hospodin?
Za všech okolností věrný jsi!
- ¹⁰ Ty sám jsi vládcem nad mořem bouřícím,
vzednutí jeho vln dovedeš ukrotit.
¹¹ Ty jsi netvora jak mrtvolu rozdrtil,
svou mocnou paží jsi soky rozptýlil.
¹² Nebe i země tobě náleží,
svět se vším, co je v něm, ty jsi založil.
¹³ Sever i jih – stvořil jsi obojí,
Tábor i Hermon v tvém jménu jásají.
¹⁴ Mocná je paže tvá, silná ruka tvá,
pravice tvá se pozvedá.
¹⁵ Právo a spravedlnost jsou tvého trůnu opora,
lásky a věrnosti předchází tvoji tvář!
- ¹⁶ Blaze národu, jenž umí Hospodina velebit;
ve světle tvé tváře takoví směji žít.
¹⁷ Ve tvém jménu radují se celé dny,
tvá spravedlnost jim dává vítězství.
¹⁸ Sláva jejich síly jsi přece ty sám,
díky tvé milosti se náš roh pozvedá.
¹⁹ Hospodinu patří naše pavéza,
Svatému izraelskému náš král!

III.

- ²⁰ Ve vidění jsi kdysi promluvil,
tehdy jsi řekl věrným svým:
„Hrdinovi jsem pomoc udělil,
vybraného z lidu jsem vyvýšil.
²¹ Našel jsem svého služebníka Davida,
svým svatým olejem jsem ho pomazal.
²² Má ruka jej bude podpírat,
má paže mu bude síly dodávat.
²³ Nebude jej moci vydírat nepřítel,
nebude přemožen žádným zlosynem.“

- ²⁴ Jeho protivníky před ním rozdrtím,
ty, kdo jej nenávidí, porazím.
- ²⁵ Má věrnost a láska bude s ním,
jeho roh se v mém jménu vyvýší.
- ²⁶ Jeho ruku vložím na moře,
na řekách spočine jeho pravice.
- ²⁷ 'Ty jsi můj Otec' – tak mě osloví –
'ty jsi můj Bůh, skála mé záchrany!'
- ²⁸ A tak jej prvorozeným učiním,
nejvyšším bude z králů na zemi.
- ²⁹ Svou lásku k němu zachovám navěky,
má smlouva s ním se nikdy nezmění.
- ³⁰ Jeho potomstvo ustavím navždycky,
dokud potrvá nebe, jeho trůn obstojí.
- ³¹ Jeho synové když však můj Zákon opustí
a nebudou se řídit mými pravidly,
- ³² má ustanovení jestliže poruší
a nedodrží mé příkazy –
- ³³ holí potrestám jejich poklesky
a jejich provinění ranami.
- ³⁴ Svou lásku však od něj neodvrátím,
svou vlastní věrnost nezhodím,
- ³⁵ svou smlouvu nikdy neporuším,
co vyšlo z mých úst, to nezměním!
- ³⁶ Jednou jsem ve své svatosti přísahal –
copak bych zklamal Davida?
- ³⁷ Jeho potomstvo navěky potrvá,
jeho trůn přede mnou bude jak slunce stát,
- ³⁸ bude jak měsíc upevněn navěky –
ten věrný svědek v oblacích!"

séla

IV.

- ³⁹ Teď jsi jej ale zavrhl, zapudil,
na svého pomazaného ses rozzuřil.
- ⁴⁰ Smlouvu se svým služebníkem zrušil jsi,
jeho korunu jsi na zem zahodil.
- ⁴¹ Všechny jeho hradby jsi prolomil,
jeho opevnění jsi rozbořil.
- ⁴² Všichni kolemjdoucí jej drancují,
svým sousedům je vydán k tupení!
- ⁴³ Zvedl jsi pravici jeho nepřátel,
rozveselil jsi všechny jeho soupeře.
- ⁴⁴ Ostří jeho meče jsi otupil,
nechtěls ho v boji podepřít.

- ⁴⁵ Jeho nádheře jsi konec učinil,
jeho trůn jsi k zemi povalil.
⁴⁶ Dny jeho mládí jsi ukrátil,
zahalil jsi ho pláštěm ostudy! *séla*
- ⁴⁷ Jak dlouho se, Hospodine, budeš ukrývat? Napořád?
Musí tvá zuřivost jak oheň plát?
⁴⁸ Jak krátký je můj život – vzpomeň si!
K jaké marnosti lidstvo stvořil jsi?
⁴⁹ Kdo může žít, smrt nikdy nespátřit?
Kdo zachrání svůj život z moci podsvětí? *séla*
- ⁵⁰ Kam se tvá první láska, Pane, poděla?
Na svoji věrnost jsi Davidovi přísahal!
⁵¹ Pamatuj, Pane, jak je tvůj služebník pohrdán!
Urážky všech těch národů mi padly do klína!
⁵² Jak jen se, Hospodine, tví nepřátelé rouhali!
Tvému pomazanému se rouhali a jeho šlépějím!
- ⁵³ Hospodin ať je požehnán navěky!
- Amen! Amen!

ČTVRTÁ KNIHA

90 *Modlitba Božího muže Mojžíše.*

- Po všechny věky jsi, Pane, byl
vždy naším domovem.
- ² Dřív než se hory zrodily,
dřív než jsi zplodil zem a svět,
od věků navěky Bůh jsi ty!
- ³ Obracíš člověka zpátky v prach,
pravíš: „Vrať se, smrtelníci, zpět!“^a
- ⁴ Před tebou přece tisíc let
uplyne jako včerejšek,
jak noční hodina!
- ⁵ Spláchněš je – jsou pouhý sen,
tráva, jež zítra pomine:
- ⁶ ráno roste a rozkvétá,
večer skosena usychá!
- ⁷ Pro tvé rozlícení hyneme,
tvé zuřivosti se děsíme.

⁸ Naše viny totiž kladeš před sebe,
naše tajnosti na světlo tváře své.

⁹ Naše dny míjejí v hněvu tvém,
svá léta končíme s povzdechem.

¹⁰ Celý náš život trvá sedmdesát let
anebo osmdesát, jsme-li při síle.
Většina z nich^a jsou dřina a potíže,
náhle je konec – a pryč letíme!

¹¹ Sílu tvého hněvu kdo ale zná,
před tvou zuřivostí kdo bázeň má?

¹² Nauč nás počítat naše dny,
abychom v srdci zmoudřeli!

¹³ Navrať se, Hospodine – jak dlouho ještě?
Nad svými služebníky smiluj se!

¹⁴ Hned za svítání svou láskou nasyť nás,
šťěstím ať zpíváme do konce života!

¹⁵ Naše radost ať trvá jak dřívější soužení,
jako ta léta, kdy jsme žili v neštěstí.

¹⁶ Tvým služebníkům ať je zjevné dílo tvé,
jejich děti ať se kochají v tvé nádheře!

¹⁷ Vlídlost našeho Pána Boha ať s námi zůstává,
dílo našich rukou ať mezi námi rozkvétá,
dílo našich rukou ať rozkvétá!

91 Ve skryší Nejvyššího kdo přebývá,
ve stínu Všemohoucího bude spočívat.

² Hospodinu řeknu: „Jsi mé útočiště, můj hrad,
můj Bůh, na něhož spoléhám!“

³ Jistě tě vysvobodí z lovcovy pasti,
z morové rány nejprudší.

⁴ Přikryje tě svými perutěmi,
pod jeho křídly najdeš bezpečí,
štít jeho věrnosti tě obklopí!

⁵ Nezalekneš se noční hrůzy
ani střel, jež ve dne létají,

⁶ morové nákazy, jež tmou se plíží,
ani zhoubné rány v čase poledním.

⁷ Po tvém boku jich padne tisíc
a deset tisíců po tvé pravici,
tebe to ale nechá být.

⁸ Pouze to spatříš na vlastní oči,
uvidíš odplatu ničemných!

^a10 podle LXX (MT: *Jejich pýcha*)

- ⁹ Když Hospodinu řekneš: „Jsi mé útočiště,
 Nejvyššího když zvolíš za svůj příbytek,
¹⁰ žádné neštěstí se ti nepříhoda,
 rána se vyhne tvému obydlí.
¹¹ Vždyť kvůli tobě pověřil anděly,
 na všech tvých cestách aby tě chránili,
¹² na rukou aby tě nosili,
 nohu o kámen aby sis nezranil.
¹³ Přes lvici i zmiji půjdeš dál,
 lva i baziliška pošlapáš!
- ¹⁴ „Přilnul ke mně, a tak ho zachráním,
 poznal mé jméno a já ho vyvýším.
¹⁵ Bude mě volat a já mu odpovím,
 v dobách soužení budu s ním,
 vysvobodím jej a oslavím.
¹⁶ Dlouhým životem ho nasytím –
 ukážu mu své spasení!“

92 *Zpívaný žalm pro sobotní den.*

- ² Krásné je Hospodina velebit,
 tvé jméno opěvovat, Nejvyšší!
³ Vyprávět o tvé lásce za svítání,
 o tvé věrnosti zpívat za noci
⁴ při loutně s deseti strunami,
 za doprovodu citory.
⁵ Svými skutky jsi mě, Pane, obšťastnil,
 proto chci zpívat o díle rukou tvých.
- ⁶ Jak veliké jsou, Hospodine, skutky tvé,
 jak jsou tvé záměry velmi hluboké!
⁷ Tupý člověk o tom neví nic,
 omezenec vůbec netuší,
⁸ že jako tráva rostou ničemní
 a všichni zločinci že vzkvétají,
 aby vyhlazeni byli navždycky.
⁹ Ty však, Hospodine, jsi vyvýšen navěky!
- ¹⁰ Jistěže, Hospodine, nepřátelé tví,
 jistěže nepřátelé tví budou zničení:
 rozprášení budou všichni zločinci!
¹¹ Můj roh však pozvedneš jako roh buvolí,
 čerstvým olejem mě pokropíš.
¹² Uvidím pád těch, kdo mě špehují,
 o zkáze bídáků, kteří mě napadají, uslyším!

- ¹³ Spravedlivý ale jak palma pokvete,
jak cedr v Libanonu poroste.
¹⁴ V Hospodinově domě kdo jsou vsazeni,
v nádvořích našeho Boha vzkvétají.
¹⁵ Ovoce ponesou ještě ve stáří,
čerství zůstanou a plní síl.
¹⁶ Zvěstovat budou Hospodinovu poctivost –
on je má Skála, je každé křivdy prost!

93 Hospodin kraluje, oblék se v majestát, oblék se Hospodin, silou se přepásal!

Pevně je postaven svět, aby se neotřásl,
² tvůj trůn byl založen dříve než čas –
od věčnosti jsi ty sám!

³ Zvedají řeky, Hospodine,
zvedají řeky svůj hlas,
zvedají řeky vlnobítí svá!

⁴ Nad hřmění proudů mohutných,
nad moře mocné bouření
mnohem mocnější je Hospodin!

⁵ Zcela spolehlivá jsou tvá svědectví,
tvému domu svatost náleží,
Hospodine, navždycky!

94 Bože pomsty, Hospodine, Bože pomsty, zaskvěj se.

² Soudce vši země, povstaň již,
dej pyšným, co si zaslouží!

³ Jak dlouho, Hospodine, ničemní,
jak dlouho ničemní budou vítězit?

⁴ Chrlí jen pýchu, kdykoli promluví,
všichni ti zločinci se honosí.

⁵ Tvůj lid, Hospodine, deptají,
utlačují tvé dědictví.

⁶ Mordují vdovy a příchozí,
vraždí sirotky!

⁷ Říkají: „Hospodin to přece nevidí,
Bůh Jákobův se to nedozví!“

⁸ Pochopte to, vy tupci největší,
kdy rozum dostanete, hlupáci?

- ⁹ Ten, který stvořil ucho – copak neslyší?
 Ten, který zformoval oko – copak nevidí?
¹⁰ Ten, který trestá národy – copak nesoudí?
 Učitelí lidstva snad chybí vědění?
¹¹ Hospodin zná lidské úmysly –
 neznamenají vůbec nic!
- ¹² Blaze člověku, jehož, Hospodine, káráš,
 člověku, jehož učíš ze svého Zákona.
¹³ Dáváš mu odpočinout od zlých dnů,
 než bude vykopána jáma ničemům.
¹⁴ Hospodin přece nenechá svůj lid,
 nikdy neopustí své dědictví!
¹⁵ Ke spravedlivým se právo navrátí,
 všichni poctiví dojdou odplaty.
- ¹⁶ Kdo se mě zastane proti bídákům?
 Kdo se mnou postaví se proti zlosynům?
¹⁷ Kdyby mi býval nepomohl Hospodin,
 zakrátko bydlel bych v říši mlčení!
¹⁸ Už jsem si řekl: „Má noha poklesá,“
 tvá láska, Hospodine, mě ale držela!
¹⁹ Když nitro měl jsem plné úzkostí,
 tvé utěšení mi bylo rozkoší!
- ²⁰ Spojí se s tebou vládci zločinní?
 Ti, kteří proti právu plodí trápení?
²¹ Takoví spravedlivého berou útokem,
 na smrt odsuzují nevinné!
²² Hospodin je však mou pevností,
 můj Bůh je skálou, v níž se ukryji.
²³ On jejich zvrácenost na ně obrátí,
 jejich vlastní špatností je vyhladí,
 Hospodin, náš Bůh, je vyhladí!

95 Pojdte, zpívejme Hospodinu s radostí,
 jásejme Skále naší záchrany!
² Do jeho přítomnosti vstupme s vděčností,
 hlasitými žalmy ho pojdme oslavit!

- ³ Veliký Bůh je Hospodin přece,
 veliký Král nad všemi bohy.
⁴ V jeho rukou jsou základy země,
 jemu náleží horské vrcholy.
⁵ Patří mu moře, vždyť učinil je,
 i souš jeho ruce stvořily!

- ⁶Pojďte a klaňme se, před ním padněme,
Hospodin je náš Tvůrce, před ním klekněme!
⁷On je náš Bůh, my lid, jež on pase,
ovce, o které on sám pečuje.

Dnes, když ho uslyšíte mluvit,
⁸nebuďte zatvrzelí jako při vzpouře,
jako v den pokušení tehdy na poušti,
⁹když mě pokoušeli vaši otcové.^a

- Zkusili mě a viděli, co umím,
¹⁰to pokolení jsem si hnusil po čtyřicet let,
až jsem si řekl: „Ten lid má pobloudilé srdce,
mé cesty vůbec neznají!“
¹¹Rozhněván jsem tenkrát odpřisáhl:
„Do mého odpočinku nikdy nevzkročí!“

96 Zpívejte Hospodinu novou píseň,
zpívej Hospodinu, celá zem!
²Zpívejte Hospodinu, jeho jméno chvalte,
jeho spásu zvěstujte den co den.
³O jeho slávě národům vyprávějte,
o jeho divech řekněte lidem všem!

- ⁴Veliký je Hospodin, vší chvály hodný,
nad všechny bohy ohromný.
⁵Bohové národů jsou samé modly,
Hospodin ale stvořil nebesa.
⁶Sláva a nádhera je v jeho přítomnosti,
v jeho svatyni je síla a nádhera.

- ⁷Vzdejte Hospodinu, lidské plémě,
vzdejte Hospodinu slávu a moc!
⁸Vzdejte Hospodinu slávu, jež náleží mu,
do jeho nádvoří s dary předstupte.
⁹Klaňte se Hospodinu v jeho svaté krásě,
před ním se rozechvěj, celá zem!

- ¹⁰Národům řekněte: „Hospodin kraluje!“
Pevně je postaven svět, nic jím neotřese;
on bude soudit lidi poctivě!
¹¹Jásejte, nebesa, země ať raduje se,
moře ať burácí se vším, co je v něm!

- ¹²Celý světa kraj ať se veselí,
ať zvučí všechno lesní stromoví
¹³před Hospodinem, který přichází:

^a9 Exod 17:1–7; Num 20:1–13

„Přichází, aby soudil zem!
On bude spravedlivě soudit svět,
národy bude soudit v pravdě své!“

- 97** Hospodin kraluje, raduj se, země,
množství ostrovů ať zajásá!
²Hustý mrak jej obklopuje,
právo a spravedlnost jeho trůn podpírá.
³Předchází jej prudký plamen,
spaluje protivníky kolem dokola!
⁴Světu svítí jeho blesky,
zem to vidí, chvěje se!
⁵Hory jak vosk před Hospodinem tají,
před Pánem země veškeré.
⁶Nebesa vyprávějí o jeho spravedlnosti,
na jeho slávu hledí všechny národy.
⁷Hanba všem, kdo uctívají bůžky,
těm, kdo se chlubí svými modlami –
všichni bohové se před ním sklánějí!
⁸Sion se veselí, když to slyší,
judské osady se radují,
Hospodine, díky soudům tvým!
⁹Vždyť ty, Hospodine, jsi nad vši zemí Nejvyšší,
nad všemi bohy jsi velmi vznešený!
¹⁰Milovníci Hospodina, mějte zlo v nenávisti,
život svých věrných on přece ochrání,
vysvobodí je z ruky ničemných!
¹¹Poctivým lidem světlo vychází,^a
radost je dána upřímným.
¹²Radujte se v Hospodinu, kdo jste poctiví,
oslavujte památku jeho svatosti!

98 *Žalm.*

- Zpívejte Hospodinu novou píseň,
vždyť přece činí zázraky!
Svojí pravicí, paží své svatosti
vydobył sobě vítězství.
²Hospodin předvedl svoje spasení,
svou spravedlnost zjevil před všemi národy.
³Na svoji lásku se rozpomněl,
na svou věrnost k domu Izraele,

^a11 podle jednoho hebr. rukopisu, LXX, Syr (MT: *je zaseto*)

aby všechny končiny světa viděly
spásu, již náš Bůh připravil!

⁴Jásej Hospodinu, celá zem,
dejte se do zpěvu, žalmy zahrajte!

⁵Zahrajte Hospodinu na citeře,
při citeře mu žalmy zpívejte.

⁶Na trubky a rohy zatrubte,
před králem Hospodinem jásejte!

⁷Moře ať burácí se vším, co je v něm,
stejně tak všichni, kdo žijí na světě!

⁸Řeky, tleskejte radostí,
hory ať k tomu zpívají

⁹před Hospodinem,
jenž přichází soudit zem.
On bude spravedlivě soudit svět,
národy bude soudit poctivě!

99 Hospodin kraluje – národy, chvějte se!
Trůní nad cherubíny – země ať třese se!

²Veliký je na Sionu Hospodin,
vyvýšený nad všemi národy.

³Tvé jméno veliké a hrozné ať velebí:
„On je svatý!“

⁴Král ve své síle právo miluje,
vždyť ty jsi rovnost stanovil,
právo a spravedlnost v Jákobovi konáš ty.

⁵Vyvyšujte Hospodina, Boha našeho,
klaňte se u jeho podnoží:
„On je svatý!“

⁶Mojžíš a Áron jsou mezi jeho kněžími,
Samuel mezi těmi, kdo jeho jméno vzývají;
k Hospodinu volali a on jim odpovídal.

⁷Z oblakového sloupu mluvil k nim;
dbali na svědectví a zákony, které jim uložil.

⁸Hospodine, Bože náš, tys jim odpovídal,
byl jsi jim Bohem, který odpouští,
i když jsi trestal jejich zločiny.

⁹Vyšvyšujte Hospodina, Boha našeho,
klaňte se na hoře jeho svatosti:
„Jistě je svatý náš Bůh, Hospodin!“

100 *Děkovný žalm.*

Jásej Hospodinu, celá zem,
²služte Hospodinu vesele,
 přistupte před něj se zpěvem!

³Hospodin je Bůh, to vězte,
 on je náš Tvůrce, jemu patříme;
 jsme jeho lid – ovce na jeho pastvině!

⁴Do jeho bran vejděte s děkováním,
 do jeho nádvoří s chválami;
 dobrořečte jeho jménu s vděčností!

⁵Hospodin je přece tolik dobrý,
 jeho láska trvá navěky,
 jeho věrnost po všechna pokolení!

101 *Žalm Davidův.*

O lásce a právu zazpívám,
 tobě, Hospodine, chci zpívat žalm.

²Poctivou cestu pečlivě sleduji –
 kdy už mě navštívíš?

Ve vlastním domě chci žít tak,
 jak srdci velí poctivost.

³Nikdy nepřijde před můj zrak
 žádná hanebnost!

Skutky odpadlíků jsou mi odporné,
 nemám s nimi nic společné.

⁴Zvrácené srdce ať je mi vzdálené,
 nechci se vyznat v ničem zlém!

⁵Kdo svého bližního tajně pomlouvá,
 toho umlčím.
 Povýšené oči a srdce nadutá
 nikdy nestrpím!

⁶Věrné si v celé zemi vyhlížím,
 takoví u mne budou žít.
 Poctivou cestou kdo umí jít,
 takový bude můj služebník.

⁷V mém domě však bydlet nebude
 nikdo, kdo páchá lest.

Nikdo, kdo mluví lži,
mi nesmí na oči!

⁸ Každého rána umlčím
všechny ničemy na zemi.
Z Hospodinova města vymýtím
všechny zlosyny!

102 *Modlitba ubožáka, když v zoufalství vylévá před Hospodinem své úzkosti.*

I.

² Naslouchej, Hospodine, mé modlitbě,
můj křik o pomoc kéž k tobě pronikne!

³ Svou tvář přede mnou neskrývej
v den, kdy jsem ohrožen!
Nakloň mi ucho své,
v den, kdy volám tě, pospěš, vyslyš mě!

⁴ Moje dny v dýmu ztrácí se,
mé kosti planou jako pec.

⁵ Mé zbité srdce jak tráva uvadlo,
ani si nevzpomenu na jídlo!

⁶ Od námahy svého kvílení
jsem na kost vyhublý!

⁷ Pelikánu v poušti se podobám,
jsem jako sýček v pustinách.

⁸ Nemohu spát a jsem sám
jak vrabec na střechách.

⁹ Posměchu nepřátel jsem denně vydáván,
za blázna mají mě, jsem pro ně nadávka!

¹⁰ Vždyť jako chleba popel polykám,
do svého nápoje slzy přidávám!

¹¹ To všechno pro tvůj hněv, pro tvé horlení –
pozdvihl jsi mě, abys mě odmrští!

¹² Mých dnů jak stínu ubývá,
jako ta tráva uvadám.

II.

¹³ Ty však, Hospodine, navěky zůstáváš,
po všechna pokolení trvá tvá památka.

¹⁴ Vstaneš, aby ses nad Sionem smíloval,
vždyť už je čas mu přízeň prokázat,
už přišel správný čas!

¹⁵ Vždyť tvoji služebníci milují jeho kamení,
nad jeho prachem jsou hnuti lítostí!

- ¹⁶ Hospodinovo jméno národy ctít budou
a všichni králové světa slávu tvou,
¹⁷ až Hospodin znovu Sion zbuduje,
až se ukáže ve slávě.
¹⁸ Tehdy se obrátí k modlitbě trpícího,
tehdy nepohrdne jejich modlitbou!
- ¹⁹ Ať je to zapsáno pro příští pokolení,
ať slaví Hospodina ti, kteří budou stvořeni,
²⁰ že shlédl dolů ze svých svatých výšin,
Hospodin z nebe že pohleděl na zemi,
²¹ aby vyslyšel nárek uvězněných,
odsouzené k smrti aby propustil!
- ²² Hospodinovo jméno bude na Sionu znít,
Jeruzalém jeho chvála naplní,
²³ národy a království až se shromáždí,
aby Hospodinu sloužili!

III.

- ²⁴ Uprostřed cesty mi síly podlomil,
můj život náhle ukrátil.
²⁵ Řekl jsem: Bože můj, neber mě zprostřed života –
po všechna pokolení trvají léta tvá!
- ²⁶ Za pradávna jsi zemi založil,
dílem tvých rukou jsou nebesa.
²⁷ Ona pomínou, ty budeš vždy,
v všechna se jako šaty obnosí.
Odložíš je jak starý plášť
a budou pryč.
- ²⁸ Ty však jsi tentýž –
tvá léta neskončí.
²⁹ Děti tvých služebníků budou žít dál,
jejich símě před tebou bude rozkvétat!

103 *Žalm Davidův.*

- Dobrořeč, duše má, Hospodinu
a celé nitro mé jeho svatému jménu!
² Dobrořeč, duše má, Hospodinu
a nikdy nezapomeň na jeho odměnu!
- ³ On ti všechny tvé viny odpouští,
on tě uzdravuje ze všech nemocí.
⁴ On tě vykupuje od smrti v propasti,
on tě korunuje láskou a něžností.

⁵ On štědře naplňuje tvé žádosti,^a
mládí ti obnovuje jako orlovi!

⁶ Hospodin spravedlnost zjednává,
všem utlačeným k právu pomáhá.

⁷ Své cesty Mojžíšovi poznat dal,
synům Izraele své skutky ukázal.

⁸ Hospodin je milostivý a soucitný,
nesmírně trpělivý a velmi laskavý.^b

⁹ Nevznáší stále výčitky,
nechová zlobu navěky.

¹⁰ Nenakládá s námi, jak zaslouží náš hřích,
neodplácí nám podle našich vin.

¹¹ Jako je vysoko nebe nad zemí,
tak velkou lásku má k těm, kdo ho ctí.

¹² Jako je od západu východ vzdálený,
tak vzdálil od nás naše přestupky.

¹³ Jako je otec k dětem laskavý,
tak je laskavý Hospodin k těm, kdo ho ctí!

¹⁴ On přece ví, z čeho jsme slozeni,
to, že jsme prach, si nosí v paměti.

¹⁵ Vždyť jako tráva trvá smrtelník,
jak polní kvítí kvete si.

¹⁶ Poryvem větru ale mizí pryč,
nezbude památky, kde dříve byl.

¹⁷ Hospodinova láska trvá odevždy,
navždy zůstane s jeho ctiteli.

Jeho spravedlnost bude i s vnoučaty

¹⁸ těch, kdo jeho smlouvu dodrží,
kdo pamatují plnit jeho příkazy.

¹⁹ Hospodin ustavil svůj trůn na nebi,
svou královskou mocí vládne nade vším!

²⁰ Dobrořečte Hospodinu, jeho andělé,
vy mocní hrdinové, kteří jeho slovo konáte,
vy, kteří jeho slovo plníte poslušně!

²¹ Dobrořečte Hospodinu, všechny jeho zástupy,
vy, jeho služebníci, kteří jste mu po vůli!

²² Dobrořečte Hospodinu, všechna jeho stvoření,
všude tam, kam sahá jeho vládnutí!

Dobrořeč duše má Hospodinu!

104 Dobrořeč duše má Hospodinu!

I.

- Jak jsi veliký, Hospodine, Bože můj –
oděn jsi slávou a nádherou!
- ² Světlem jsi jak pláštěm zahalen,
nebe jsi jako plachtu rozestřel!
- ³ Svoje paláce jsi nad vodou postavil,
jak vozy užíváš husté oblaky,
vznášíš se na křídlech větrných.
- ⁴ Vichry činíš svými posly,
tvými služebníky jsou plameny!
- ⁵ Zemi jsi založil na jejích sloupech,
navěky jí neotřese vůbec nic.
- ⁶ Jak pláštěm přikryl jsi ji oceánem,
vody stály i nad horami.
- ⁷ Před tvojí hrozbou pak rozutekly se,
před tvým burácením prchaly.
- ⁸ Sahaly k horám, stekly však do údolí,
na místo tebou určené.
- ⁹ Hranice dals jim, aby je nepřekročily,
aby už nikdy nepřikryly zem!
- ¹⁰ Ty pouštíš potoky do údolí,
aby proudily mezi horami,
- ¹¹ všechnu polní zvěř aby napájely,
divocí osli aby u nich žízeň zahnali,
- ¹² na jejich březích aby hnízдили ptáci,
jejich zpěv aby zněl mezi větvemi.
- ¹³ Ze svých paláců hory napájíš,
země se sytí ovocem skutků tvých!
- ¹⁴ Trávě pro dobytek dáváš růst
a také rostlinám k lidskému užitku,
aby jim ze země pokrm vyrostl:
- ¹⁵ Víno, jež smrtelníka v srdci oblaží,
olej, po němž se obličej rozzáří,
a chléb, který člověku dodá síl.
- ¹⁶ Hospodin sytí i své stromové –
libanonské cedry, které sám vysadil.
- ¹⁷ Vrabci si na nich hnízda postaví,
čáp si nachází domov na jedli.
- ¹⁸ Vysoké hory patří kamzíkům,
skály jsou útočištěm králíků.^a

^a18 přesněji: *damanů* (Lev 11:5; Deut 14:7)

- ¹⁹ Stvořil jsi měsíc, aby časy určoval,
i samo slunce ví, kdy má zapadat.
²⁰ Přivádíš tmu a noc se rozhostí,
spoustou zvěře se lesy zahemží.
²¹ Po své kořisti řvou tehdy lvi,
aby tak Boha o pokrm žádali.
²² S východem slunce se vrací zpět,
aby ulehli ve svých doupatech.
²³ Za svým úkolem tehdy člověk vyrazí,
pracuje na něm, než se zešeří.

II.

- ²⁴ Kolik je, Hospodine, skutků tvých!
Všechno jsi moudře učinil –
země je plná tvých stvoření!
²⁵ Hle, je tu moře širé a veliké,
havěť bezpočtu se hemží v něm –
maličcí i velcí tvorové!
²⁶ Plují v něm lodě a také leviatan,
jehož jsi stvořil, aby si tam hrál!

²⁷ Ti všichni k tobě vzhlížejí,
abys je krmil v čase potřeby.
²⁸ Dáváš jim a oni sbírají,
když otevřeš ruku, sytí se hojností.
²⁹ Děsí se ale, když svou tvář ukrýváš,
hynou, když dech jim odnímáš –
navracejí se znovu v prach.
³⁰ Svého Ducha když pošleš, bývají stvoření,
abys tvář země znovu obnovil!

³¹ Hospodinova sláva ať trvá věčně,
ze svého díla ať se Hospodin raduje!
³² Pod jeho pohledem země třese se,
hory dýmají pod jeho dotykem!

³³ Zpívat budu Hospodinu celý život svůj,
žalmy zpívat svému Bohu, dokud jsem tu!
³⁴ Kéž se mu líbí moje myšlenky –
Hospodin je přece mojí radostí!
³⁵ Kéž by už hříšníci ze světa zmizeli,
kéž by tu darebáci více nebyli!

Dobrořeč, duše má, Hospodinu!
Haleluja!^a

^a35 hebr. *Chvalte Hospodina!* (tak i dále)

I.

- 105 Oslavujte Hospodina, jeho jméno vzývejte,^a
jeho činy rozhlašujte mezi národy!
- ²Zpívejte mu, hrajte mu,
rozvažujte o všech jeho zázracích!
- ³Jeho svatým jménem chlubte se,
ze srdce ať se radují, kdo Hospodina hledají!
- ⁴Po Hospodinu se ptejte, po jeho síle,
jeho tvář vždycky hledejte.
- ⁵Pamatujte, jaké divy provedl,
jaké zázraky a co rozhodl.
- ⁶Vy, símě Abrahama, jeho služebníka,
jste jeho vyvolení, děti Jákoba.
- ⁷On je Hospodin, Bůh náš,
celá zem jeho soudu podléhá!
- ⁸Na svoji smlouvu pamatuje věčně,
na slovo tisíci pokolení svěřené,
- ⁹na smlouvu, již uzavřel s Abrahamem,
na přísahu, již složil před Izákem.
- ¹⁰Jákovovi ten výrok potvrdil
za věčnou smlouvu pro Izrael:
- ¹¹„Tobě dám kanaánskou zem,
bude tvým dědičným údělem!“^b
- ¹²Přitom jich tenkrát bylo jen trochu,
byli jenom hrstkou cizinců.
- ¹³Z národu do národu když bloudili,
od jednoho k jinému království,
¹⁴nikoho nenechal, aby jim ublížil.
I krále kvůli nim varoval:
- ¹⁵„Mé pomazané nechte být!
Mým prorokům nepůsobte žal!“

II.

- ¹⁶Když potom přivolal na zem hlad
a odřízl je od chleba,
- ¹⁷poslal před nimi jistého Josefa,
jehož prodali jako otroka.
- ¹⁸Nohy měl sevřené v okovech,
hrdlo uvězněné v železech.
- ¹⁹Když se pak splnila jeho předpověď,
když jej protříbila Hospodinova řeč,
- ²⁰král ho pak nechal propustit z okovů,
vládce národů dal mu svobodu.

^a1 v. 1–15 = 1.Let 16:8–22^b11 Gen 13:14–17; 15:18–21

- ²¹ Správcem svého paláce jej učinil –
vládl nade vším jeho bohatstvím!
²² Jeho dvořanům poroučel^a podle libosti,
jeho poradce vedl k moudrosti.
- ²³ Do Egypta tenkrát přišel Izrael,
Jáko b byl hostem v zemi Chámově.
²⁴ Svůj lid tam Hospodin velmi rozplodil,
bylo jich víc, než jejich protivníci unesli!
²⁵ Nechal je nenávidět jeho lid,
na jeho služebníky aby vymýšleli lsti.

III.

- ²⁶ Poslal k nim svého služebníka Mojžíše
se svým vyvoleným, Áronem.
²⁷ Ti jim předváděli jeho znamení,
v Chámově zemi konali zázraky!
- ²⁸ Poslal tm u a přišlo zatmění,
jeho příkazům se totiž vzepřeli.^b
²⁹ Jejich vody ve krev obrátil,
zahubil všechny ryby v nich.
³⁰ Jejich země se hemžila žabami –
byly i v královských ložnicích!
- ³¹ Na jeho rozkaz mouchy přilétly,
po celé říši byli komáři.
³² Místo deště je zasypal kroupami,
nad jejich zemí se blesky míhaly.
³³ Potloukl jejich révu i jejich fíkoví,
po celé jejich říši stromy roztříštil!
- ³⁴ Na jeho rozkaz přilétly koby lky,
nemožné bylo spočítat housenky!
³⁵ Sežraly jim v zemi všechny rostliny,
pohltily vše, co půda urodí.
- ³⁶ Všechno prvorozené pak v té zemi bil,
všechn výkvět mládí jim zahubil.
³⁷ Svůj lid pak vyvedl se stříbrem a zlatem,
v žádném z jeho kmenů nikdo neumdlel!
³⁸ Z jejich odchodu měli radost v Egyptě,
strach z Izraele totiž svíral je!

IV.

- ³⁹ Rozestřel oblak, aby jim dal stín,
noc jim svým ohněm prozářil.

^a22 podle LXX, Syr (MT: *dvořany spoutal*)^b28 podle LXX, Syr (MT: *nevzepřeli*)

⁴⁰ Na jejich žádost dal jim křepelky,
sytil je svým chlebem nebeským.

⁴¹ Otevřel skálu, vody vytryskly,
proudem se valily po poušti!

⁴² Pamatoval na to, co svatě zaslíbil
svému služebníkovi Abrahamovi.^a

⁴³ Svůj lid tehdy vyvedl s veselím,
svoje vyvolené s jásáním!

⁴⁴ Potom jim daroval země pohanů,
dědičně získali úsilí národů,

⁴⁵ aby se řídili jeho pravidly
a dodržovali jeho zákony.

Haleluja!

I.

106 Haleluja!

Oslavujte Hospodina – je tak dobrý!
Jeho láska trvá navěky!

² Kdo jen vylíčí Hospodinovo hrdinství,
kdo jeho chválu plně vypoví?

³ Blaze těm, kteří se drží práva,
kdo žije spravedlivě v každý čas!

⁴ Pamatuj na mě, Hospodine,
až svému lidu přízeň prokážeš,
se svojí spásou navštív mě!

⁵ Štěstí tvých vyvolených dej mi zakusit,
s tvým národem ať se mohu veselit
a chlubit se spolu s těmi, kdo ti náležejí!

II.

⁶ Zhřešili jsme jako už naši otcové,
zkazili jsme se a jednali jsme zle.

⁷ Naši otcové v Egyptě
nepochopili divy tvé!
Na velikost tvé lásky nepamatovali,
u Rudého moře Nejvyššího^b dráždili.

⁸ Zachránil je však pro své jméno,
aby ukázal své hrdinství.

⁹ Rudému moři pohrozil, a vyschlo,
provedl je hlubinami jako po poušti!

^a42 Gen 15:13–14

^b7 rekonstruované znění, srov. Žalm 78:17, 56 (MT opakuje *u moře*)

- ¹⁰ Zachránil je před jejich soky,
vykoupil je ze spárů nepřátel.
¹¹ Voda se zavřela nad jejich trýzniteli,
ani jediný z nich neutek.
¹² Tehdy věřili jeho zaslíbením,
tehdy ho chválili se zpěvem.
- ¹³ Rychle však zapomněli na jeho činy,
nechtěli čekat, jak se rozhodne.
¹⁴ Propadli lačnosti v oné poušti,
Boha pokoušeli v pustině.
¹⁵ Poskytl jim tedy, oč tolik stáli,
dopustil však na ně úbytě.
- ¹⁶ Potom zas v táboře žárlili na Mojžíše
a na Hospodinova svatého, Árona.
¹⁷ Země se otevřela, Dátana pohltila,
Abiramovu hordu pohřbila.
¹⁸ Oheň vyšlehl proti té tlupě,
spálil ty darebáky plamenem!

III.

- ¹⁹ Na Orébu si potom tele udělali
a tomu odlitku se klaněli.
²⁰ Slávu svého Boha tenkrát vyměnili
za sochu býka, co trávu jí!
- ²¹ Zapomněli na Boha, svého spasitele,
jenž konal veliké věci v Egyptě:
²² zázraky činil v zemi Chámově,
u Rudého moře věci předivné.
- ²³ Byl by je vyhladil, jak rozhodl se,
nebýt jeho vyvoleného Mojžíše.
Ten se v té roztržce postavil před něj,
a tak odvrátil jeho zhoubný hněv.
- ²⁴ Potom však pohrdli krásnou zemí,
jeho zaslíbení věřit nechtěli.
²⁵ Ve svých stanech se dali do reptání,
poslouchat Hospodina odmítli.
- ²⁶ Pozvedl tedy ruku k přísaze,
že je nechá padnout na poušti,
²⁷ že jejich símě rozežene po národech,
po cizích zemích že je rozpráší.

²⁸ Potom se s modlou Baal-peor spřáhli,
jedli oběti patřící mršinám.

²⁹ Boha tak popudili svými činy,
že mezi nimi propukla pohroma.

³⁰ Vtom povstal Pinchas, aby zjednal právo,
a Hospodin tu ránu zastavil.

³¹ Početl mu to za spravedlnost
po všechna pokolení, navěky.

³² Při vodách Meriby ho znovu popudili,
až také Mojžíš kvůli nim pochybil.

³³ V duchu ho tehdy tolik rozhořčili,
že se unáhlil svými rty.

IV.

³⁴ Potom nevyhladili národy,
o kterých jim to Hospodin poručil.

³⁵ Promísili se s pohany,
naučili se jejich způsobu!

³⁶ Začali uctívat jejich modly,
do jejich pasti se zapletli.

³⁷ I svoje syny jim obětovali,
své dcery ďáblům dávali!

³⁸ Nevinnou krev tehdy prolévali,
krev synů svých a svých dcer.
Modlám v Kanaánu je obětovali –
tou krví byla poskvrněna zem!

³⁹ Svými skutky takto pošpinili se
a svými činy smilnili.

⁴⁰ Hospodin vzplanul proti svému lidu hněvem,
své dědictví si zošklivil!

⁴¹ Napospas pohanům proto zanechal je,
aby jejich sokové vládli nad nimi.

⁴² Utiskovali je jejich nepřátelé,
sražení byli do jejich područí.

⁴³ Znovu a znovu zachraňoval je,
oni ho ale vědomě dráždili –
ve své špatnosti klesali stále níž!

⁴⁴ On ale viděl jejich tíseň,
kdykoli slyšel jejich křik.

- ⁴⁵ Pamatoval na smlouvu svou s nimi,
ve své velké lásce byl pohnut lítostí.
⁴⁶ Proto k nim nakonec probudil soucit
všech, kdo je drželi v zajetí.

V.

- ⁴⁷ Zachraň nás, Hospodine, náš Bože,
a z národů nás posbírej!
Tvé svaté jméno ať oslavíme,
tvou chválou ať se chlubíme!
- ⁴⁸ Ať je požehnán Hospodin, Bůh izraelský,
od věků až navěky!
Ať všechen lid odpoví: Amen!

Haleluja!

PÁTÁ KNIHA

I.

107 Oslavujte Hospodina – je tak dobrý!
Jeho láska trvá navěky!

- ² Hospodinovi vykoupení ať o tom vyprávějí,
že je z nepřátelské moci vykoupil,
³ že je shromáždil z cizích zemí,
z východu i ze západu, ze severu i zámorí!

⁴ Bloudili pouští po cestách opuštěných,
nemohli najít město k bydlení.

⁵ Hladoví byli a trpěli žízní,
až umdlévali slabostí.

⁶ Volali k Hospodinu tehdy v té tísní,
a on je vysvobodil z jejich úzkostí.

⁷ Vedl je po cestě nejpřímější,
aby dosáhli města k bydlení.

⁸ Sláva Hospodinu za jeho lásku,
za divy, které dělá pro lidi!

⁹ On přece uspokojí duši lačnou,
bohatě nasytí toho, kdo hladoví!

II.

- ¹⁰ Žili v temnotě, ve stínu smrti,
ve svém neštěstí sevřeni železy,

¹¹ neboť se vzpírali výrokům Božím,
záměry Nejvyššího pohrdli.
¹² Proto jim zkrušil srdce útrapami,
klesali a nebylo pomoci.

¹³ Volali k Hospodinu tehdy v té tísní,
a on je zachránil z jejich úzkostí.
¹⁴ Ze tmy je vyvedl, ze stínu smrti,
roztrhal jejich řetězy.

¹⁵ Sláva Hospodinu za jeho lásku,
za divy, které dělá pro lidi!
¹⁶ On přece rozbíjí brány z bronzu,
láme železné závory!

III.

¹⁷ Blázni se vydali cestou zvrácenosti
a za své viny trpěli.
¹⁸ Veškerý pokrm si ošklivili,
až k branám smrti dospěli.

¹⁹ Volali k Hospodinu tehdy v té tísní,
a on je zachránil z jejich úzkostí.
²⁰ Poslal své slovo a byli uzdraveni,
zachránil je od záhuby.

²¹ Sláva Hospodinu za jeho lásku,
za divy, které dělá pro lidi!
²² Jako oběť ať mu přinášejí chválu,
o tom, co učinil, ať zpívají!

IV.

²³ Ti, kdo se vydali na moře v lodích,
na mocné vody za svým řemeslem,
²⁴ takoví viděli skutky Hospodinovy,
jeho zázraky na hlubině.

²⁵ Na jeho slovo se strhla bouře,
vítr vysoko vlny pozvedal.
²⁶ Stoupali k nebi, padali do hloubek,
hrůzou se rozplynula jejich odvaha.
²⁷ Jak vratký opilec potáceli se,
veškerá zkušenost byla ta tam.

²⁸ Volali k Hospodinu tehdy v té tísní,
a on je vyvedl z jejich úzkostí.
²⁹ Proměnil onu bouři v šepot,
mořské^a vlny se zklidnily.

^a29 podle Kum (MT: jejich)

³⁰ Radovali se, když nastalo ticho,
dovedl je k přístavu, po němž toužili.

³¹ Sláva Hospodinu za jeho lásku,
za divy, které dělá pro lidi!

³² Ať je vyvyšován ve shromáždění lidu,
v radě starců ať jej oslaví!

V.

³³ Mohutné řeky obrací v pouště,
vodní prameny v suchopár,
³⁴ úrodnou zemi v solné pláň
pro špatnost těch, kdo žili tam.

³⁵ Pouště zas obrací na jezera,
vyprahlou zemi ve vodní prameny.

³⁶ Usazuje tam ty, kteří hladověli,
aby založili město k bydlení.

³⁷ Oseli pole, vinice vysadili,
které pak vydaly hojný užitek.

³⁸ Žehnal jim tak, že se velmi rozmnožili,
před úbytkem chránil jejich dobytek.

³⁹ Ubývalo jich, když byli poníženi
ukrutnou bídou a trápením.

⁴⁰ I přední muže vystavil hanbě,
nechal je bloudit v pustotě bez cíle.^a

⁴¹ Z trápení ale vyzvedl ubožáky,
jejich rodinu jak ovce rozmnožil.

⁴² Poctiví radují se, když to vidí,
ústa musejí zavřít všichni zlosyni!

⁴³ Kdo je moudrý, ať se tohoto drží,
o Hospodinově lásce ať přemýšlí!

108 *Zpívaný žalm Davidův.*

² Mé srdce je, Bože, připraveno,^b
celou duší chci zpívat a hrát.

³ Probud' se konečně, loutno a citero,
ať vzbudím ranní zář!

⁴ Chválit tě, Hospodine, chci mezi lidmi,
chci ti hrát žalmy uprostřed národů:

^a40 Job 12:21, 24

^b2 v. 2–6 = Žalm 57:8–12

⁵ Tvá láska sahá výše než k nebi,
tvá věrnost vzhůru k oblakům.

⁶ Zvedni se, Bože, nad nebe,
svou slávou přikryj celou zem!

⁷ Ať jsou zachráněni ti, jež miluješ,
pomoz svou pravicí, vyslyš mě!^a

⁸ Bůh promluvil ve své svatosti:
„Vítězně Šechem rozdělím,
údolí Sukot si rozměřím.

⁹ Můj je Gileád, můj je Manases,
Efraim je má helma, Juda žezlo mé,

¹⁰ Moáb za umyvadlo slouží mi,
na Edom sandál odhodím,
nad Filištíny vítězně zakřičím!“

¹¹ Kdo mě doprovodí do hrazeného města?
Kdo mě do Edomu povede?

¹² Kdo jiný než ty, Bože, jenž zavrhl nás,
ty, Bože, jenž s našimi šiky netáhneš?

¹³ Pomoz nám prosím proti nepříteli,
záchrana od člověka je přece nicotná.

¹⁴ S Bohem však jistě udatně zvítězíme –
on naše nepřátele rozdupá!

109 *Pro předního zpěváka. Žalm Davidův.*

I.

Bože, má chloubu, přeruš své mlčení!

² Ústa si na mě otvírají zrádci zlí,
pomlouvají mě lživými jazyky!

³ Nenávistnými slovy mě zasypali,
bezdůvodně proti mně bojují.

⁴ Za moje přátelství mě obviňují,
zatímco přináším své modlitby.

⁵ Zlobou mi za dobrotu odplácejí
a nenávisť za mé přátelství.

II.

⁶ Ustanov nad ním zlého soudce,
po pravici ať mu stojí žalobce!

⁷ Až bude souzen, ať je za zločince,
i jeho modlitba ať hříchem je!

⁸ Ať jeho život trvá jen krátce,
jeho pověření ať jiný převezme!

- ⁹ Ať jeho děti zůstanou sirotky,
jeho žena ať ovdoví!
¹⁰ Ať jeho synové po žebrotě chodí,
vyhnání^a ze svých rozvalin!
¹¹ Ať lichvář zabaví vše, co mu patří,
jeho jmění ať si vezmou cizinci!
¹² Ať nemá nikoho, kdo by ho měl rád,
ať není, kdo by jeho sirotky litoval!
¹³ Ať jeho potomci jsou zcela vymýceni,
jejich jméno ať v příštím pokolení vymizí!
¹⁴ Ať na vinu jeho předků Hospodin pamatuje,
hřích jeho matky ať není zahlazen!
¹⁵ Ať je má Hospodin před sebou vždycky,
ať jejich památku ze země vyhladí!
- ¹⁶ Proto, že na laskavost ani nepomyslel,
nuzného ubožáka štvál jako zvěř,
mordoval toho, kdo bolest v srdci měl!
¹⁷ Miloval prokletí, tak ať ho raní,
nestál o požehnání, tak ať ho opustí!
¹⁸ Jak oděv oblékal si proklínání,
jak voda se mu vsáklo do těla,
vniklo mu do kostí jako mast.
¹⁹ Ať ho to prokletí zahalí jako plášť,
ať ho vždy obepíná jako pás!

III.

- ²⁰ Takto ať Hospodin ztrestá mé žalobce,
ty, kteří o mně mluví tolik zle.
²¹ Hospodine, Pane, ty ale
zastaň se mě pro jméno své!
Jsi tak dobrý ve své lásce –
zachraň mě!
²² Nuzný ubožák, to jsem já,
srdce mě bolí v útrobách.
²³ Jako stín navečer ztrácím se,
jako kobylka jsem větrem unášen.
²⁴ Od postu se mi chvějí kolena,
mé tělo hubne a sesychá.
²⁵ Lidem jsem už jenom pro posměch,
hlavami potřásají, když vidí mě.
²⁶ Pomoz mi, Hospodine, můj Bože,
ve svojí lásce zachraň mě!
²⁷ Takto ať poznají, že je to ruka tvá
a že ty, Hospodine, jsi to vykonal.

^a10 podle LXX (MT: *ať prosí*)

- ²⁸ Žehnej mi, zatímco oni zlořečí,
ať se zastydí ti, kdo mě napadli,
ať se zaraduje tvůj služebník!
- ²⁹ Ať se mí žalobci oblečou do hanby,
ať jsou zahaleni pláštěm ostudy!
- ³⁰ Hospodina svými ústy velmi velebím,
oslavuji jej mezi zástupy.
- ³¹ Po pravici ubožáka se totiž postavil,
aby ho před jeho soudci zachránil!

110 *Žalm Davidův.*

Hospodin řekl mému Pánu:

„Sed po mé pravici,
než ti tvé nepřátele
k nohám položím.“

- ² Mocné žezlo tvé
Hospodin ze Sionu napřáhne:
„Vládni uprostřed svých nepřátel!“
- ³ Tvůj lid se dobrovolně nabídne,
až se tvá síla ukáže
ve svaté nádheře.
Jak rosa z lůna svítání
sejdou se k tobě tvoji mladíci.

- ⁴ Hospodin přísahal
a nebude litovat:
„Jsi knězem navěky
podle řádu Melchisedechova.“

- ⁵ Pán bude po tvé pravici;
až přijde jeho hněv,
králové budou srazeni!

- ⁶ Až bude soudit národy,
všude nakupí mrtvoly –
srazí i hlavy velmocí!

- ⁷ Z potoka se cestou napije,
a proto hlavu pozvedne.

111 *Haleluja!^a*

Hospodina celým srdcem chválit chci
ve shromáždění i v radě poctivých.

^a1 Každý řádek žalmu začíná dalším písmenem hebrejské abecedy.

² Jak veliké jsou skutky Hospodinovy –
všichni, kdo je milují, o nich přemýšlí.

³ Jeho dílo je slavné a nádherné,
jeho spravedlnost navždy zůstane!

⁴ Vykonal památné zázraky,
milostivý a soucitný je Hospodin!

⁵ Potravu dává těm, kdo jej ctí,
svou smlouvu si připomíná navěky!

⁶ Svému lidu své mocné skutky ukázal –
pohanská území jim daroval.

⁷ Věrnost a právo koná svýma rukama,
spolehlivá jsou všechna jeho pravidla!

⁸ Na věčné věky jsou ustanovena,
věrně a upřímně aby byla plněna.

⁹ Vykoupení seslal na svůj lid,
svou smlouvu jim světil navěky.

Jeho jméno je svaté a hrůzu nahání,

¹⁰ úcta k Hospodinu je klíčem k moudrosti!

Všichni, kdo to plní, jsou velmi rozumní –
jeho chvála navždy obstojí!

112 Haleluja!^a

Blaze člověku, který Hospodina ctí
a jeho příkázání si velmi oblíbil!

² Hrdinové země budou jeho potomci,
požehnáno bude pokolení poctivých.

³ V jeho domě je vzácné bohatství,
jeho spravedlnost navždy obstojí.

⁴ Vychází ve tmách světlo poctivým,
spravedlivý je, milostivý a soucitný!

⁵ Dobře je člověku, jenž soucitně půjčuje,
své záležitosti spravedlivě spravuje.

⁶ Takový nebude nikdy ořesen,
spravedlivý navždy v paměti zůstane.

⁷ Ze zlých zpráv nemá strach,
srdce má pevné, na Hospodina spoléhá.

⁸ Srdce má statečné, nemá strach,
nakonec uvidí svých protivníků pád.

^a1 viz pozn. Žalm 111:1

⁹ Rozděluje štědře, chudým rozdává,
jeho spravedlnost navždy zůstává,
jeho roh se slavně pozvedá.

¹⁰ Při pohledu na to zuří ničema,
zuby skřípe a celý vrávorá –
tužba ničemů bude zmařena!

113 Haleluja!

Chvalte, služebníci Hospodinovi,
chvalte jméno Hospodin!

² Ať je velebeno jméno Hospodin
jak nyní, tak i navěky!

³ Od východu slunce až tam, kde zachází,
buď sláva jménu Hospodin!

⁴ Hospodin je vznešený nad všemi národy,
jeho sláva klene se nad nebesy.

⁵ Kdo je jako náš Bůh, Hospodin,
jenž trůní ve výši,

⁶ jenž sklání se a na vše pohlíží,
na vše na nebi i na zemi?

⁷ Chudáka umí z prachu pozvednout,
ubožáka bere ze smetiště,

⁸ mezi knížaty jim dává usednout,
mezi knížaty v lidu svém.^a

⁹ Neplodnou obdařuje rodinou,
matka se z dětí raduje!

Haleluja!

114 Když Izrael vycházel z Egypta, dům Jákobův z lidu cizího jazyka,

² tehdy se Juda stal Boží svatyní,
Izrael stal se jeho královstvím.

³ Moře to vidělo, dalo se na útěk,
Jordán obrátil se nazpátek!

⁴ Hory skákaly jako beránci,
jako jehňata dováděly pahorky!

⁵ Pročpak ses, moře, dalo na útěk?
Proč ses, Jordáne, obrátil nazpátek?

⁶ Proč jste, vy hory, skákaly jak beránci,
proč jste jak jehňata dováděly, pahorky?

^a8 1.Sam 2:8

- ⁷ Třes se, země, před tváří Pána,
před tváří Boha Jákobova!
⁸ On obrací skálu v jezero,
nejtvrdší skálu v pramen vod!

115 Ne nám, ne nám, Hospodine,
ale svému jménu slávu dej
ve své věrnosti a v lásce své!

- ² Proč mají říkat pohané:

„Jejich Bůh? Kde je?“

- ³ Náš Bůh je přece na nebi,
cokoli chce, to učiní!

- ⁴ Stříbro a zlato jsou jejich modly,
výtvary rukou člověčích.

- ⁵ Ústa mají, a nemluví,
oči mají, a nevidí.

- ⁶ Uši mají, a neslyší,
nos mají, a necítí.

- ⁷ Ruce mají, a nehmatají,
nohy mají, a nechodí,
ani nehlesnou hrdlem svým!

- ⁸ Ať jsou jim podobní ti, kdo je dělají,
i všichni, kdo v ně doufají!

- ⁹ Izraeli, na Hospodina spolehni –
pomocník a štít je takových!

- ¹⁰ Dome Áronův, na Hospodina spolehni –
pomocník a štít je takových!

- ¹¹ Každý, kdo Hospodina ctí, na Hospodina spolehni –
pomocník a štít je takových!

- ¹² Vzpomene si na nás Hospodin
a požehnání udělí:

Požehná domu Izraelovu,
požehná domu Áronovu,

- ¹³ požehná těm, kdo Hospodina ctí,
jak malým, tak i velikým!

- ¹⁴ Ať vás Hospodin rozmnoží,
jak vás, tak vaše potomky!

- ¹⁵ Od Hospodina buďte požehnaní –
nebe i zemi on sám učinil!

- ¹⁶ Hospodinu patří nejvyšší nebesa,
zemi však lidem daroval!

- ¹⁷ Mrtví už Hospodina nechválí,
žádní, kdo sestoupili do říše mlčení.
¹⁸ My ale Hospodina budem velebit
jak nyní, tak i navěky!

Haleluja!

116

Miluji Hospodina, protože vyslýchá
můj hlas v mých modlitbách.

- ² Své ucho ke mně naklání,
ať k němu volám kdykoli.
- ³ Provazy smrti mě obklopily,
hrůzy hrobu mě přepadly,
úzkost a trápení mě přemohly!
- ⁴ Tehdy jsem vzýval jméno Hospodin:
„Hospodine, prosím, život zachraň mi!“
- ⁵ Milostivý je Hospodin a spravedlivý,
ano, náš Bůh je soucitný.
- ⁶ Hospodin chrání prostáčky –
byl jsem zoufalý a on mě zachránil!
- ⁷ Znovu odpočívej, duše má,
Hospodin ti dobrodiní prokázal!
- ⁸ Ty jsi mě zachránil od smrti,
mé oči od slz, nohy od zvrtnutí.
- ⁹ Před Hospodinem stále chodit smím
na zemi mezi živými!
- ¹⁰ Uvěřil jsem, a tak jsem mluvil,
i když mě svíral hrozný žal.
- ¹¹ Tehdy jsem řekl ve svém rozrušení:
„Každý člověk je lhář!“
- ¹² Jak se Hospodinu odvděčím
za všechno dobrodiní, jež mi učinil?
- ¹³ Pozvednu kalich spasení,
uctívat budu jméno Hospodin!
- ¹⁴ Své sliby Hospodinu vyplním,
spatří to všechen jeho lid.
- ¹⁵ Drahá je v očích Hospodinových
smrt jeho oddaných!

- ¹⁶ Hospodine, že jsem tvůj služebník,
ano, tvůj služebník, tvé služebnice syn,
ty jsi mi pouta uvolnil!
¹⁷ Tobě přinesu oběť vděčnosti,
uctívat budu jméno Hospodin!

- ¹⁸ Své sliby Hospodinu vyplním,
spatří to všechen jeho lid
¹⁹ v Hospodinově domě, na jeho dvoře,
uprostřed tebe, Jeruzaléme!

Haleluja!

117 Chvalte Hospodina, všechny národy, pojdte ho všichni lidé velebit!

- ² Jeho láska k nám je tak veliká,
Hospodinova věrnost věky přetrvá!

Haleluja!

118 Oslavujte Hospodina – je tak dobrý! Jeho láska trvá navěky!

- ² Izraeli, jen řekni teď:
„Jeho láska trvá navěky!“
³ Dome Áronův, řekni teď:
„Jeho láska trvá navěky!“
⁴ Ctitelé Hospodina, řekněte:
„Jeho láska trvá navěky!“

- ⁵ Ve svém sevření jsem Hospodina volal,
Hospodin vyslyšel a svobodu mi dal.
⁶ Hospodin je se mnou, nebudu se bát,
co by mi mohl člověk udělat!
⁷ Hospodin je se mnou, je můj pomocník,
pád těch, kdo mě nenávidí, uvidím!
⁸ Lepší je doufat v Hospodina,
než spoléhat na člověka.
⁹ Lepší je doufat v Hospodina,
než spoléhat se na mocné.

- ¹⁰ Všichni pohané mě obklíčili –
v Hospodinově jménu jsem je porazil.
¹¹ Znovu a znovu mě obklíčili –
v Hospodinově jménu jsem je porazil.

- ¹² Jak vosy se na mě sesypali,
jak oheň z trní ale uhasli –
v Hospodinově jménu jsem je porazil!
- ¹³ Doráželi na mě, abych pad,
Hospodin je však pomoc má.
- ¹⁴ Má síla, má píseň je Hospodin,
to on se stal mým spasením!^a
- ¹⁵ Ze stanů spravedlivých zní píseň vítězná:
„Hospodinova pravice mocně zasáhla,
¹⁶ Hospodinova pravice je vztyčená,
Hospodinova pravice mocně zasáhla!“
- ¹⁷ Neumřu, ale budu žít,
vyprávět budu, co Hospodin učinil!
- ¹⁸ Hospodin mě přísně potrestal,
smrti mě ale nevydal!
- ¹⁹ Otevřete mi brány spravedlnosti,
ať jimi projdu vzdát Hospodinu dík!
- ²⁰ Toto je brána Hospodinova,
tudy spravedliví projít smí.
- ²¹ Ty jsi mě vyslyšel, tobě děkuji,
vždyť tys mě zachránil!
- ²² Kámen staviteli zavržený
stal se kamenem úhelným.
- ²³ Sám Hospodin to učinil
a v našich očích je to div.
- ²⁴ Co se dnes stalo, učinil Hospodin,
pojdme se z toho radovat a veselit!
- ²⁵ Prosím, Hospodine, zachraň nás,
prosím, Hospodine, dej nám zdar!
- ²⁶ Požehnaný, jenž přichází v Hospodinově jménu!
Žehnáme vám z Hospodinova domu!
- ²⁷ Hospodin je Bůh, on je nám světlem!
Seřaďte průvod s ratolestmi v ruce,
vzhůru se vydejte k rohům oltáře!
- ²⁸ Ty jsi můj Bůh, tobě vzdám díky,
tebe, můj Bože, budu velebit!
- ²⁹ Oslavujte Hospodina – je tak dobrý!
Jeho láska trvá navěky!

^a14 Exod 15:2; Iza 12:2

Ⲱ *Alef^a*

- 119 Blaze těm, kdo žijí bezúhonně,
těm, kdo se řídí Hospodinovým zákonem!
² Blaze těm, kdo jeho svědectví se drží,
těm, kdo jej celým srdcem hledají,
³ těm, kdo se bezpráví nedopouštějí,
neboť po jeho cestách kráčejí!
⁴ Ty jsi vydal svá pravidla,
aby se svědomitě plnila.
⁵ Kéž jsou mé cesty zpevněny,
abych dodržoval tvé zákony!
⁶ Budu-li dbát všech jeho příkazů,
zahanben nikdy nebudu.
⁷ Chválit tě budu se srdcem upřímným,
tvým spravedlivým soudům když se naučím.
⁸ Tvé zákony chci dodržet –
jen prosím neopouštěj mě!

Ⲛ *Bet*

- ⁹ Jak mladík svou stezku udrží v čistotě?
Tak, že tvým slovem řídí se!
¹⁰ Celým svým srdcem hledám tě,
od tvých příkazů zbloudit nenech mě!
¹¹ V srdci si ukládám tvé výroky,
abych proti tobě nehřešil.
¹² Požehnaný jsi, Hospodine,
svým zákonům prosím nauč mě!
¹³ Stále opakuji svými rty
vše, co jsi nařídil.
¹⁴ Raduji se z cesty tvých svědectví
jako z největšího bohatství.
¹⁵ O tvých pravidlech přemítám,
abych na tvoje stezky dbal.
¹⁶ Tvé zákony jsou mi rozkoší –
tvé slovo neztrácím z paměti!

ⲛ *Gimel*

- ¹⁷ Dopřej svému služebníku, abych žil,
tvé slovo abych naplnil!
¹⁸ Mé oči otevři, abych uviděl
úžasné věci ve tvém Zákoně.
¹⁹ Na zemi jsem jen cizincem,
své příkazy mi neskrývej!
²⁰ Mou duši stále stravuje
touha po tvých pokynech.
²¹ Okřikuješ pyšné – jsou prokletí,
od tvých přikázání zbloudili!

^a1 Každý verš ve sloce začíná vždy stejným písmenem. Sloky žalmu tvoří celou hebr. abecedu.

- ²² Zbav mě zahanbení a potupy,
vždyť držím se tvých svědectví!
²³ Vládcové zasedají a pomlouvají mě,
tvůj služebník zatím přemýšlí o tvých zákonech.
²⁴ Tvá svědectví jsou mi rozkoší –
jsou to mí rádci nejbližší!

† Dalet

- ²⁵ Má duše v prachu krčí se,
svým slovem prosím obživ mě!
²⁶ Vylíčil jsem ti cesty své a tys mě vyslyšel;
o svých zákonech pouč mě.
²⁷ Dej mi rozumět cestě svých pravidel,
o tvých zázracích abych přemýšlel.
²⁸ Má duše smutkem hrouť se,
svým slovem prosím zvedni mě!
²⁹ Cestu proradnosti odvrát ode mne
a obdař mě svým Zákonem.
³⁰ Zvolil jsem si cestu věrnosti,
tvé pokyny mám stále na mysli.
³¹ Tvých svědectví, Hospodine, držím se,
nedej, abych byl zahanben!
³² Poběžím cestou tvých příkazů –
do srdce dals mi svobodu!

† He

- ³³ Ukaž mi, Hospodine, cestu svých zákonů,
abych je střežil jako svou odplatu.
³⁴ Dej mi rozum, abych tvůj Zákon dodržel,
ať jsem mu celým srdcem poslušen.
³⁵ Veď mě po stezce přikázání svých,
tu jsem si přece oblíbil.
³⁶ Nakloň mé srdce ke svým svědectvím
namísto lakomství.
³⁷ Odvrát mé oči, ať nehledí k marnostem,
na své cestě prosím obživ mě!
³⁸ Svému služebníkovi potvrď sliby své,
tak, aby lidé ctili tě.
³⁹ Zbav mě potupy, z níž mám strach –
jak dobrá jsou nařízení tvá!
⁴⁰ Jak toužím po tvých pravidlech –
svou spravedlností obživ mě!

† Vav

- ⁴¹ Kéž na mě, Hospodine, tvá láska sestoupí
a tvoje spása, jak jsi zaslíbil!
⁴² Ať mám co odpovědět těm, kdo mě urážejí,
vždyť ve tvém slově skládám naději.

- ⁴³ Nikdy mi neber z úst slova věrnosti,
spoléhám přece na tvé pokyny.
⁴⁴ Tvůj Zákon stále plnit chci,
navždy a navěky!
⁴⁵ Svobodně budu žít stále dál,
neboť jsem vyhledal tvá pravidla.
⁴⁶ Hovořit budu o tvých svědectvích,
nebudu zahanben ani před králi.
⁴⁷ Tvá přikázání jsou mi rozkoší –
vždyť je miluji!
⁴⁸ K milovaným tvým příkazům ruce vztahuji,
zatímco přemýšlím nad tvými zákony.

† *Zajin*

- ⁴⁹ Na slovo svému služebníkovi vzpomeň si,
vždyť jsi mi daroval naději.
⁵⁰ To je mi útěchou v mém trápení,
že mě oživuješ svými výroky.
⁵¹ Pyšní mě zasypali svými posměšky,
od tvého Zákona se však nevzdálím.
⁵² V paměti chovám tvé věčné pokyny,
těmi se, Hospodine, vždycky utěším.
⁵³ Zuřivost mě jímá nad ničemy,
kteří tvůj Zákon odmítli.
⁵⁴ Tvé zákony jsou mými písněmi,
kdekoli putuji.
⁵⁵ Na tvé jméno vzpomínám po nocích,
tvůj Zákon, Hospodine, toužím naplnit.
⁵⁶ Tento úkol mi náleží –
abych se řídil tvými pravidly!

‡ *Chet*

- ⁵⁷ Ty, Hospodine, jsi mým údělem,
tvé slovo plnit slíbil jsem.
⁵⁸ O milost prosím tě celým srdcem svým,
smiluj se nade mnou, jak jsi zaslíbil!
⁵⁹ Když jsem přemýšlel nad svými cestami,
kroky jsem obrátil ke tvým svědectvím.
⁶⁰ Pospíchám, abych se nezpозdil
dodržet chci tvé příkazy.
⁶¹ I když jsem obklopen léčkami ničemů,
nezapomínám na Zákon tvůj.
⁶² O půlnoci vstávám a chválím tě
za spravedlivé soudy tvé.
⁶³ Všem, kdo tě ctí, jsem přítelem,
těm, kdo se drží tvých pravidel.
⁶⁴ Tvé lásky, Hospodine, je plná zem –
pouč mě prosím o svých zákonech!

Tet

- ⁶⁵ Svému služebníku jsi dobro prokázal,
dle slova, jež jsi, Hospodine, dal.
⁶⁶ Uč mě rozumu a dej mi poznání,
vždyť věřím přikázáním tvým!
⁶⁷ Než jsem byl pokořen, bloudil jsem,
tvých výroků teď ale držím se.
⁶⁸ Dobrý jsi a dobro působíš,
nauč mě prosím své zákony.
⁶⁹ I když mě pyšní špiní svojí lží,
celým srdcem se řídím tvými pravidly.
⁷⁰ Srdce jim otupěla, jsou samý tuk,
mou rozkoší je ale Zákon tvůj.
⁷¹ Prospělo mi to, že jsem byl pokořen –
poučil jsem se o tvých zákonech.
⁷² Zákon tvých úst je pro mě vzácnější
než tisíce zlatých a stříbrných!

Jod

- ⁷³ Tvé ruce mě učinily a uhnětly,
dej mi rozum, ať pochopím tvé příkazy.
⁷⁴ Tví ctitelé se zaradují, až mě uvidí,
tvé slovo je mou nadějí.
⁷⁵ Tvé soudy jsou spravedlivé, to, Hospodine, vím,
ve své věrnosti jsi mě pokořil.
⁷⁶ Kéž mě tvá láska prosím potěší,
jak jsi to svému služebníku zaslíbil.
⁷⁷ Kéž mě tvůj soucit navštíví, abych žil,
tvůj Zákon je mi přece rozkoší!
⁷⁸ Kéž jsou zahanbeni pyšní, že zrádně křivdí mi,
zatímco přemýšlím nad tvými příkazy.
⁷⁹ Kéž se tví ctitelé ke mně navrátí,
aby poznali tvá svědectví.
⁸⁰ Kéž je mé srdce tvým zákonům oddané –
tehdy nebudu nikdy zahanben!

Kaf

- ⁸¹ Umírám touhou po tvém spasení,
tvé slovo je mou nadějí.
⁸² Oči mi slábnou, tvé sliby vyhlížím,
ptám se: „Kdy už mě potěšíš?“
⁸³ I když jsem jako měch dýmem svraštělý,
nezapomínám na tvé zákony.
⁸⁴ Jak dlouho bude žít tvůj služebník?
Kdy už mé pronásledovatele odsoudíš?
⁸⁵ Pyšní mi jámy kopají,
ti na tvůj Zákon vůbec nehledí.

- ⁸⁶ Věrné jsou všechny tvé příkazy;
zrádci mě pronásledují, pomoz mi!
⁸⁷ Skoro mě vyhladili ze země,
nepustil jsem se však tvých pravidel.
⁸⁸ Ve své lásce prosím obživ mě –
svědectví tvých úst chci dodržet!

↳ Lamed

- ⁸⁹ Tvé slovo, Hospodine, navěky
ukotveno je v nebesích.
⁹⁰ Po všechna pokolení trvá věrnost tvá,
zemi jsi založil, a tak zůstává.
⁹¹ Vše je tu dodnes, jak jsi nařídil,
vždyť všechny věci slouží ti.
⁹² Kdyby tvůj Zákon nebyl mou rozkoší,
dávno bych zahynul ve svém trápení.
⁹³ Tvá pravidla nikdy neztratím z paměti,
vždyť právě jimi jsi mě obživil!
⁹⁴ Patřím jen tobě, buď spása má,
vždyť vyhledávám tvá pravidla.
⁹⁵ Ničemové na mě číhají, aby mě zabili,
zatímco přemýšlím o tvých svědectvích.
⁹⁶ Vidím, že vše dokonalé má své hranice –
ve tvém přikázání je však svoboda bez konce!

↳ Mem

- ⁹⁷ Jak velmi tvůj Zákon miluji –
celý den o něm přemýšlím!
⁹⁸ Tvé přikázání stále se mnou je,
moudřejším nad mé nepřátele činí mě.
⁹⁹ Nad všechny své učitele jsem nabyl moudrosti,
protože přemýšlím o tvých svědectvích.
¹⁰⁰ Rozumnější jsem dokonce nad starce,
neboť se držím tvých pravidel.
¹⁰¹ Od každé zlé cesty své kroky zdržuji,
abych se řídil slovem tvým.
¹⁰² Od tvých pokynů neodvracím se,
vždyť ty sám jsi můj učitel.
¹⁰³ Jak sladce mi chutnají tvé výroky –
sladší než med jsou ústům mým!
¹⁰⁴ Z tvých pravidel jsem se rozumu naučil,
a proto nenávidím každou cestu lži.

↳ Nun

- ¹⁰⁵ Svíce mým krokům je slovo tvé,
svítí mi na cestě.
¹⁰⁶ Co jsem odpřisáhl, to také splním,
tvé spravedlivé soudy dodržím.

- ¹⁰⁷ Přespříliš jsem byl pokořen,
svým slovem, Hospodine, obživ mě!
¹⁰⁸ Přijmi, Hospodine, vděčné oběti mých rtů
a vyuč mě svým pokynům.
¹⁰⁹ I když můj život stále visí na vlásku,
nezapomínám na Zákon tvůj.
¹¹⁰ I když mi ničemové nastražili past,
neopustil jsem tvá pravidla.
¹¹¹ Tvá svědectví jsou mi věčným dědictvím,
naplňují přece mé srdce radostí.
¹¹² Rozhodl jsem se plnit tvé zákony –
v tom je odplata navěky!

▮ Samek

- ¹¹³ Nesnáším ty, kdo jsou vrtkaví,
tvůj Zákon ale miluji.
¹¹⁴ Ty jsi má skryše a můj štít,
tvé slovo je mou nadějí.
¹¹⁵ Odstupte ode mě, bídáci,
příkazy svého Boha plnit chci!
¹¹⁶ Podpírej mě, jak jsi zaslíbil, abych žil,
nedej, abych byl zklamán ve své naději!
¹¹⁷ Podpoř mě, abych byl zachráněn,
k tvým zákonům abych stále hledět směl.
¹¹⁸ Odmítáš všechny, kdo opouštějí tvé zákony,
vždyť jejich bludy jsou pouhé lži!
¹¹⁹ Jak smetí zavrhuješ všechny ničemy na zemi,
a proto miluji tvá svědectví.
¹²⁰ Tělo se mi chvěje hrůzou před tebou –
v úžasu hledím na tvůj soud!

▮ Ajin

- ¹²¹ Právem a spravedlností řídím se,
nevydej mě těm, kdo vydírají mě!
¹²² Zaruč se ve prospěch svého služebníka,
ať už mě pyšní přestanou vydírat.
¹²³ Oči mi slábnou, tvou spásu vyhlížím
a tvou spravedlnost, kterou jsi zaslíbil.
¹²⁴ Se svým služebníkem nalož laskavě,
pouč mě prosím o svých zákonech!
¹²⁵ Dej mi rozum, vždyť jsem tvůj služebník,
abych rozuměl tvým svědectvím.
¹²⁶ Čas jednat, Hospodine, už je tu –
lidé porušují Zákon tvůj!
¹²⁷ Protože miluji tvé příkazy,
jsou mi nad zlato, i to nejčistší.
¹²⁸ Všech tvých pravidel cením si,
a proto nenávidím každou cestu lži!

Pe

- ¹²⁹ Tvá svědectví jsou úžasná,
to proto je chci zachovat!
¹³⁰ Tvé slovo s sebou světlo přináší,
prostým dodává moudrosti.
¹³¹ S ústy otevřenými vzdychám dychtivě,
protože toužím po tvých příkazech!
¹³² Pohlédni na mě, prosím smiluj se
dle práva těch, kdo milují jméno tvé.
¹³³ Upevni mé kroky ve svých výrocích,
ať mě neovládne žádný hřích!
¹³⁴ Vysvoboď mě z lidského bezpráví,
abych se řídil tvými pravidly.
¹³⁵ Rozjasni svou tvář nad služebníkem svým,
nauč mě prosím svoje zákony.
¹³⁶ Z očí mi slzy proudí potokem –
lidé se neřídí tvým Zákonem!

Cade

- ¹³⁷ Spravedlivý jsi, Hospodine,
a soudy tvé jsou poctivé.
¹³⁸ Svědectví, která jsi svěřil nám,
spravedlivá jsou a zcela pravdivá.
¹³⁹ Až se zalykám samým horlením,
že moji protivníci na tvé slovo nedbají.
¹⁴⁰ Tvé výroky jsou zcela ryzí,
já, tvůj služebník, je miluji!
¹⁴¹ I když jsem nepatrný, i když jsem pohrdán,
nezapomínám na tvá pravidla.
¹⁴² Tvá spravedlnost navždy obstojí,
tvůj Zákon je zcela pravdivý.
¹⁴³ Doléhá na mě úzkost a trápení,
tvá přikázání však jsou mi rozkoší.
¹⁴⁴ Navěky spravedlivá jsou tvá svědectví –
dej mi porozumění, abych žil!

Kof

- ¹⁴⁵ Celým srdcem volám, Hospodine, slyš:
Chci zachovávat tvé zákony!
¹⁴⁶ Volám k tobě, prosím zachraň mě,
abych tvá svědectví mohl dodržet!
¹⁴⁷ Před svítáním vstávám s voláním,
na tvé slovo čekám s nadějí.
¹⁴⁸ Oka nezamhouřím, celé noci bdím,
abych přemýšlel o tvých výrocích.
¹⁴⁹ Prosím vyslyš mě v lásce své,
dle svého práva, Hospodine, obživ mě!
¹⁵⁰ Blíží se ti, kdo běží za zvrhlostí,
od tvého Zákona se ale vzdalují.

- ¹⁵¹ Ty, Hospodine, blízký jsi;
spolehlivé jsou všechny tvé příkazy.
¹⁵² Odedávna vím o tvých svědectvích,
že jsi je potvrdil navěky.

↪ *Reš*

- ¹⁵³ Hleď na mé trápení a dej mi záchranu,
nezapomínám přece na Zákon tvůj.
¹⁵⁴ Veď moji při a buď mi Zastáncem;
jak jsi zaslíbil, prosím obživ mě!
¹⁵⁵ Ničemové jsou daleko od spásy,
neboť se neptají na tvé zákony.
¹⁵⁶ Veliké je, Hospodine, slitování tvé,
dle svého práva prosím obživ mě!
¹⁵⁷ Mnozí mě pronásledují a sužují,
nevzdálím se však od tvých svědectví.
¹⁵⁸ Pohled na zrádce hnusím si,
neboť nedbají na tvé výroky.
¹⁵⁹ Jak miluji tvá pravidla, Hospodine, hleď,
ve své lásce prosím obživ mě!
¹⁶⁰ Úhrnem tvého slova pravda je,
navěky spravedlivé jsou všechny soudy tvé.

↪ *Šin*

- ¹⁶¹ I když mě bezdůvodně honí vládcové,
před tvým slovem v srdci chvěji se.
¹⁶² Ze tvých výroků mám tolik radosti,
jako bych našel poklad nejdražší.
¹⁶³ Lež se mi hnusí, nenávidím ji,
tvůj Zákon ale miluji!
¹⁶⁴ Sedmkrát za den chválím tě
za spravedlivé soudy tvé.
¹⁶⁵ Kdo milují tvůj Zákon, mají hojný mír,
žádné překážky je nesrazí!
¹⁶⁶ Čekám, Hospodine, na tvé spasení
a plním tvé příkazy.
¹⁶⁷ V duši opatruji tvá svědectví –
jak velice je miluji!
¹⁶⁸ Tvých pravidel a svědectví držím se,
ty přece vidíš všechny cesty mé.

↪ *Tav*

- ¹⁶⁹ Kéž se mé volání k tobě, Hospodine, přiblíží,
dle svého slova rozum daruj mi!
¹⁷⁰ Kéž má modlitba k tobě dorazí,
vysvobod' mě, jak jsi zaslíbil!
¹⁷¹ Kéž chvála přetéká z mých rtů –
vždyť ty mě učíš svým zákonům.

- ¹⁷² Kéž jazyk můj zpívá o tvých výrocích,
neboť jsou spravedlivé všechny tvé příkazy.
¹⁷³ Kéž mi pomáhá ruka tvá,
vždyť jsem si zvolil tvá pravidla.
¹⁷⁴ Toužím, Hospodine, po tvém spasení,
tvůj Zákon je mi rozkoší!
¹⁷⁵ Kéž mohu žít, abych tě oslavil,
kéž jsou mi pomocí tvé pokyny.
¹⁷⁶ Jak ovce ztracená jsem zabloudil,
hledej mě – jsem tvůj služebník,
nezapomínám na tvé příkazy!

120 *Poutní píseň.*

- K Hospodinu ve svém soužení
volám a on mi odpoví.
² Mou duši, Hospodine, zachraňuj
od lživých rtů a lstivých jazyků!

³ Jak budeš potrestán a co čeká tě,
ty, který mluvíš lstivým jazykem?
⁴ Šípy bojovníka přeostré,
řeřavé uhlí z jalovce!

⁵ Běda mi, že pobývám v Mešeku,
že bydlím v stanech Kedarců!
⁶ Má duše se už dlouho zdržuje
mezi nepřáteli pokoje.
⁷ Já sám jsem pro pokoj,
když ale promluvím, chtějí boj!

121 *Poutní píseň.*

- K horám své oči obracím –
odkud se dočkám pomoci?
² Má pomoc od Hospodina přichází,
jenž nebe i zemi učinil!

³ On nedá klopýtnout noze tvé,
tvůj ochránce jistě nedříme.
⁴ Jistěže nedříme ani nespí ten,
který ochraňuje Izrael!

⁵ Hospodin je tvůj ochránce,
Hospodin po tvé pravici dá ti stín.

⁶Neublíží ti slunce během dne,
ani měsíc za nocí.

⁷Hospodin tě ochrání před vším zlým,
tvou duši ochrání.

⁸Hospodin ochrání tvé vycházení i vcházení
jak nyní, tak i navěky!

122 *Davidova poutní píseň.*

Raduji se, když slýchávám:
„Pojďme do domu Hospodinoval“

²Naše nohy se brzy postaví,
Jeruzaléme, v branách tvých!

³Jeruzalém je město výstavné,
v jediný celek semknuté.

⁴Do něho stoupají rodiny,
rodiny Hospodinovy,
aby oslavily jméno Hospodin,
jak je v Izraeli svědectvím.

⁵Zde přece zasedá soudní dvůr,
zde zasedá dům Davidův!

⁶Za pokoj Jeruzaléma se modlete:
„Ti, kdo tě milují, ať žijí pokojně!

⁷Pokoj ať vládne ve tvých zdech,
v tvých palácích ať je bezpečně!“

⁸Pro svoje bratry a své přátele
za tvůj pokoj chci modlit se.

⁹Pro dům Hospodina, našeho Boha,
chci o tvé dobro usilovat!

123 *Poutní píseň.*

K tobě své oči obracím,
k tobě, jenž trůníš v nebesích!

²Jako služebníci k svým pánům vzhlízejí,
jako služebnice vzhlíží ke své paní,
tak my k Hospodinu, našemu Bohu, vzhlížíme:
Kéž už se nad námi smiluje!

³Smiluj se nad námi, Hospodine, smiluj se,
už jsme přesyceni posměchem!

⁴Už jsme přesyceni nadměru
urážkami těch, kdo žijí v poklidu,
a posměchem těch nadutců!

124 *Davidova poutní píseň.*

Kdyby s námi nebyl Hospodin –
jen řekni, Izraeli:

²Kdyby s námi nebyl Hospodin
tenkrát, když nás lidé napadli,
³tehdy by nás byli zaživa spolykali
ve svém zuřivém běsnění.

⁴Tehdy by nás byly vody odplavily,
naše životy proud by pohltil.

⁵Tehdy by nás byly pohltily vody
v onom vzedmutí.

⁶Požehnán buď Hospodin, že nás nevydal
jejich tesákům napospas!

⁷Jak ptáče unikli jsme z pasti ptáčníka,
my jsme unikli, léčka selhala!

⁸Naše pomoc je ve jménu Hospodin –
nebe i zemi on sám učinil!

125 *Poutní píseň.*

Ti, kdo v Hospodina doufají,
hoře Sionu jsou podobní,
která nezakolísá, stojí navěky!

²Kolem Jeruzaléma jsou hory,
kolem svého lidu je Hospodin
jak nyní, tak i navěky!

³Jistěže nezůstane žezlo zlých
nad spravedlivých dědictvím,
aby spravedliví ruce nevztáhli
k páchání špatnosti.

⁴K dobrým se, Hospodine, dobře zachovej,
k těm, kteří mají srdce upřímné.

⁵Ty, kdo se obracejí k cestám klikatým,
takové Hospodin zapudí se zločinci!

Pokoj Izraeli!

126 *Poutní píseň.*

Když Hospodin navracel sionské zajatce,
zdálo se nám to jako sen.

²Naše ústa tehdy plnil smích,
naše jazyky jásaly.
Tehdy se říkalo mezi národy:
„Veliké věci jim učinil Hospodin!“

³Veliké věci nám učinil Hospodin,
naplnilo nás veselí.

⁴Navrať nás, Hospodine, z našeho zajetí,
jako když na poušti vytrysknou potoky!

⁵Ti, kteří rozsévali se slzami,
sklidí úrodu s jásáním.

⁶Ten, který s pláčem vychází,
aby drahocenné sítě rozhodil,
ten se s jásotem jednou navrátí,
aby shromáždil své snopy.

127 *Šalomounova poutní píseň.*

Nestaví-li dům Hospodin,
marně se namáhají, kdo jej stavějí.
Nechrání-li město Hospodin,
marně bdí jeho ochránci.

²Marné je, abyste časně vstávali
a zůstávali vzhůru do noci.
Proč byste jedli chléb bolesti?
Bůh svoje milé spánkem obdařil!

³Děti jsou dědictvím od Hospodina,
plod lůna je přece odměna.

⁴Tak jako šípy, jež hrdina třímá,
jsou děti zplozené zamlada.

⁵Blaze člověku, jenž jich má plný toulec –
takový nebude zahanben,
až bude s protivníky jednat před soudem!

128 *Poutní píseň.*

Blaze každému, kdo Hospodina ctí,
tomu, kdo kráčí jeho cestami!

²Prací svých rukou se jistě uživíš,
blažený budeš a úspěšný.

³Tvá manželka jak réva plodící
v srdci tvého domu,
tvé děti jak olivové proutky
kolem tvého stolu!

⁴Hle – takové požehnání bude mít
muž, který Hospodina ctí!

⁵Kéž ti ze Sionu žehná Hospodin,
zdar Jeruzaléma kéž uvidíš
po všechny dny, kdy budeš žít.

⁶Kéž uvidíš i děti dětí svých!

Pokoj Izraeli!

129 *Poutní píseň.*

Tolik mě týrali už od dětství –
jen řekni, Izraeli:

²Tolik mě týrali už od dětství,
nikdy mě ale nezmohli!

³Přes moje záda oráči orali
dlouhými brázdami.

⁴Spravedlivý je však Hospodin –
přesekal provazy lidí zlých!

⁵Ať musí s hanbou táhnout pryč
všichni, kdo k Sionu mají nenávisť!

⁶Ať jsou jak tráva na střechách,
co dřív, než vzroste, usychá!

⁷Ženci se jí ani nedotknou,
vazači snopů ji do náruče nevezmou.

⁸Ať je nepozdraví, kdo tudy jde:
„Hospodin vám své požehnání dej!
V Hospodinově jménu vám žehnáme!“

130 *Poutní píseň.*

Z hlubin, Hospodine, volám tě,

²Pane můj, prosím vyslyš mě,
k mým prosbám nakloň uši své!

³Budeš-li, Pane, připomínat viny,
kdo, Hospodine, obstojí?

⁴Ty jsi však plný odpuštění,
aby tě lidé v úctě chovali!

⁵ Spoléhám na Hospodina,
 spoléhám celou duší,
 v jeho slově skládám naději.

⁶ Má duše Pána vyhlídí
 více než strážní svítání,
 než strážní svítání!

⁷ V Hospodina, Izraeli, skládej naději,
 vždyť plný lásky je Hospodin,
 plný ochoty tě vykoupit.

⁸ On sám Izraele vykoupí
 ze všech jeho vin!

131 *Davidova poutní píseň.*

Nemám, Hospodine, srdce naduté,
 povýšeným zrakem nerozhlížím se.
 Do ničeho přehnaného se nepouštím,
 do ničeho, co je nad mé možnosti.

² Což nejsem spokojený a poklidný,
 jako když matka své dítě nakojí?
 Právě nakojenému se podobá
 ve mně duše má.

³ V Hospodina, Izraeli, skládej naději
 jak nyní, tak i navěky!

132 *Poutní píseň.*

Pamatuj, Hospodine, na Davida
 i na všechno, co podstoupil –

² na to, co Hospodinu přísahal,
 když Mocnému Jákobovu složil slib:

³ „Jistěže nevejdu do svého domu,
 na svoje lůžko nelehnu,

⁴ svým očím nedovolím usnout,
 svým víčkům nedám poklesnout,

⁵ dokud nenajdu domov Hospodinu,
 příbytek Jákobovu Mocnému.“

⁶ O jeho Truhle jsme v Efratě slyšeli,
 našli jsme ji v kraji Jearim.^a

⁷ K jeho příbytku pojďme již,
 klaňme se u jeho podnoží!

^a6 1.Sam 6:21–7:1

- ⁸ „Povstaň, Hospodine, ke svému spočinutí,
společně s Truhlou síly tvé!
⁹ Tví kněží ať jsou spravedlností oblečeni,
tvoji věrní ať jásají!
¹⁰ Pro Davida, služebníka svého,
neodmítej svého pomazaného!“^a
- ¹¹ Hospodin Davidovi věrně přísahal,
co nechce nikdy odvolat:
„Jeden z tvých vlastních potomků
dosedne po tobě na tvůj trůn.
¹² Když tvoji synové mou smlouvu zachovají
a má svědectví, jimž je vyučím,
i jejich synové na věky věků
dosednou na tvůj trůn.“^b
- ¹³ Hospodin si přece Sion zvolil,
oblíbil si jej za svůj příbytek:
¹⁴ „Zde je mé spočinutí na věčné věky,
zde budu přebývat, jak toužil jsem!
¹⁵ Štědře požehnám jeho zásoby,
jeho chudé chlebem nasytím,
¹⁶ jeho kněží obléknu spasením,
jeho věrní budou jásat radostí!
¹⁷ Zde nechám vyrůst roh Davidův,
o svíci svého pomazaného se postarám.
¹⁸ Jeho nepřátele obléknu v hanbu,
na jeho hlavě však zazáří koruna.“^c

133 *Davidova poutní píseň.*

- Jak je to vzácné a jak příjemné,
když bratři žijí spolu v jednotě!
² Jak vzácný olej na hlavě,
stékající po bradě –
po bradě Áronově tekoucí,
po jeho rouchu až po cíp.
³ Jak rosa z hory Hermonu
sestupující na hory Sionu.
Tam přece Hospodin požehnání udílí –
život až navěky!

134 *Poutní píseň.*

- Pojďte Hospodina velebit,
každý, kdo je Hospodinův služebník –

^a10 Num 10:35; 2.Let 6:41–42

^b12 2.Sam 7:12–16

^c18 srov. 1.Král 9:1–5; 2.Let

7:12–18

vy, kteří stojíte za nocí
v domě, kde bydlí Hospodin!
² Zvedejte ruce ve svatyni,
pojdte Hospodina velebit!

³ Kéž ti ze Sionu žehná Hospodin,
jenž nebe i zemi učinil!

135 Haleluja!

Chvalte jméno Hospodin,
chvalte, Hospodinovi sloužící,
² vy, kdo stojíte v domě Hospodinově,
v domě našeho Boha, v jeho nádvořích!

³ Chvalte Hospodina – jak dobrý je Hospodin!
Jeho jméno opěvujte – jak je nádherné!

⁴ Hospodin přece Jákoba vyvolil,
Izrael je jeho zvláštním pokladem!

⁵ Hospodin je veliký – to vím jistě,
nad všechny bohy je náš Panovník.

⁶ Hospodin činí, cokoli se mu zachce,
jak v nebi, tak i na zemi,
v mořích i v každé hlubině!

⁷ On nechá od obzoru stoupat mraky,
k lijáku připojuje blesky,
vypouští vítr ze svých pokladnic.

⁸ On pobil v Egyptě prvorozené,
od lidí až po dobytek.

⁹ Divy a zázraky seslal, Egypte, proti tobě,
na tebe, faraone, na všechny služebníky tvé!

¹⁰ On porazil četné národy
a mocné krále zahubil –

¹¹ emorejského krále Sichona
i Oga, krále Bášanu,
a všechny krále v Kanaánu.

¹² Jejich zemi pak dal za dědictví,
dědictví pro Izrael, svůj lid!

¹³ Tvé jméno, Hospodine, trvá navěky,
tvá památka, Hospodine, po všechna pokolení.

¹⁴ Ano, Hospodin obhájí svůj lid,
se svými služebníky bude lítost mít!

- ¹⁵ Stříbro a zlato jsou pohanské modly,
výtvary rukou člověčích.
¹⁶ Ústa mají, a nemluví,
oči mají, a nevidí.
¹⁷ Uši mají, a neslyší,
v ústech nemají ani vzdech!
¹⁸ Ať jsou jim podobní ti, kdo je dělají,
i všichni, kdo v ně doufají!^a
- ¹⁹ Rodino Izraelova, velebte Hospodina!
Rodino Áronova, velebte Hospodina!
²⁰ Rodino Leviho, velebte Hospodina!
Kdo ctíte Hospodina, velebte Hospodina!
²¹ Ze Sionu ať je Hospodin veleben –
Jeruzalém je jeho domovem!

Haleluja!

136 Haleluja!

- Oslavujte Hospodina, je tak dobrý
– jeho láska trvá navěky!
² Oslavujte Boha bohů
– jeho láska trvá navěky!
³ Oslavujte Pána pánů
– jeho láska trvá navěky!
- ⁴ On jediný veliké divy působí
– jeho láska trvá navěky!
⁵ On ve své moudrosti nebe učinil
– jeho láska trvá navěky!
⁶ On na vodách zemi rozložil
– jeho láska trvá navěky!
⁷ On veliká světla učinil,
– jeho láska trvá navěky!
⁸ Učinil slunce, aby vládlo dni
– jeho láska trvá navěky!
⁹ Měsíc a hvězdy, aby vládly nad nocí
– jeho láska trvá navěky!
- ¹⁰ On pobil prvorozené v Egyptě
– jeho láska trvá navěky!
¹¹ Vyvedl z jejich středu Izrael
– jeho láska trvá navěky!
¹² V mocné ruce a paži vztažené
– jeho láska trvá navěky!

^a18 v. 15–18 = Žalm 115:4–8

- ¹³ On Rudé moře vedví rozdělil
– jeho láska trvá navěky!
- ¹⁴ A jeho středem provedl Izrael
– jeho láska trvá navěky!
- ¹⁵ Faraona s vojskem smetl do moře
– jeho láska trvá navěky!
- ¹⁶ On vedl svůj lid po poušti
– jeho láska trvá navěky!
- ¹⁷ On porazil krále veliké
– jeho láska trvá navěky!
- ¹⁸ A pobil krále věhlasné
– jeho láska trvá navěky!
- ¹⁹ Emorejského krále Sichona
– jeho láska trvá navěky!
- ²⁰ I Oga, krále Bášanu
– jeho láska trvá navěky!
- ²¹ A jejich zemi dal za dědictví
– jeho láska trvá navěky!
- ²² Dědictví Izraeli, svému sluhovi
– jeho láska trvá navěky!
- ²³ On na nás pamatoval v naší porobě
– jeho láska trvá navěky!
- ²⁴ Vytrhl nás z ruky našich nepřátel
– jeho láska trvá navěky!
- ²⁵ On veškeré tvorstvo sytí pokrmem
– jeho láska trvá navěky!
- ²⁶ Oslavujte Boha nebe
– jeho láska trvá navěky!

137 Mezi babylonskými řekami,
tam jsme sedávali a plakali,
když jsme vzpomínali na Sion.

- ² V té zemi jsme odložili citory
a zavěsili je na vrby.
- ³ Naši věznitelé nás tam žádali,
abychom jim prý zpívali;
naši tyrani od nás chtěli veselí:
„Co kdybyste nám zpívali
některou z písní sionských?!“
- ⁴ Jak bychom ale byli zpívali
Hospodinovu píseň mezi cizinci?

- ⁵ Pokud zapomenu, Jeruzaléme, na tebe,
pak ať mi uschne pravice!

⁶ Ať mi i k patru jazyk přiroste,
pokud přestanu myslet na tebe,
pokud mi Jeruzalém nebude nade vše,
nade všechny mé rozkoše!

⁷ Hospodine, jen se rozpomeň
na Edomce v Jeruzalémě v onen den,
kdy vykřikovali: „Rozbořte, rozbořte,
zničte to město v základech!“

⁸ Ó dcero Babylonská,
budeš zničena!
Blaze tomu, kdo ti odplatí
za všechna naše příkoří!

⁹ Blaze tomu, kdo tvé děti uchopí
a o skálu je rozrazí!

138 *Žalm Davidův.*

Z celého srdce chválím tě,
žalmy ti zpívám před mocnými.

² Před tvým svatým chrámem klaním se
a tvému jménu děkuji,
že miluješ a že věrný jsi,
žes i svou pověst převýšil
tím, co jsi zaslíbil.

³ Vyslyšel jsi mě, když k tobě volal jsem –
dodals mi odvahy!

⁴ Ať tě, Hospodine, všichni králové slaví,
až uslyší, co jsi zaslíbil.

⁵ Ať opěvují cesty Hospodinovy:
„Hospodinova sláva je největší!“

⁶ Ač je Hospodin tolik vyvýšený,
ponížených přece všímá si
a zdálky ví o nadutcích.

⁷ I když procházím soužením,
život mi daruješ;
napřáhneš ruku k mým sokům zuřivým,
tvou pravicí budu zachráněn.

⁸ Hospodin dokoná se mnou své záměry;
tvá láska, Hospodine, trvá navěky –
neopouštěj prosím dílo rukou svých!

139

Pro předního zpěváka.

Žalm Davidův.

Ty mě, Hospodine, zkoumáš,
ty mě znáš.

²Ty víš, jak sedám a jak vstávám zas,
už zdálky rozumíš mým myšlenkám!

³Sleduješ, jak chodím i jak uléhám,
všemi mými cestami se zabýváš.

⁴Ještě než mi přijde slovo na jazyk,
ty už to, Hospodine, všechno víš!

⁵Zezadu i zředu jsi mě obklopil,
svou dlaň jsi na mě položil.

⁶Takové poznání je nad mé chápání –
je příliš hluboké, na to nestačím!

⁷Kam bych unikl před Duchem tvým?
Před tvou tváří kam bych se skryl?

⁸Kdybych do nebe vystoupil, tam jsi ty,
kdybych si ustlal v podsvětí – i tam jsi!

⁹Kdybych si oblékl křídla jitřenky,
kdybych se usadil za mořem dalekým,

¹⁰i tam by mě vedla ruka tvá,
tvá pravice by mě držela!

¹¹Kdybych si řekl – Snad pohltí mě tma,
až světlo kolem mě noc vystřídá –

¹²tobě nebude temná ani tma,
noc jako den ti září dá,
tma bude pro tebe světlu podobná!

¹³Mé nitro zformovals ty sám,
v lůně mé matky jsi mě tkal.

¹⁴Chválím tě za tvá díla ohromná,
za to, jak podivuhodně jsem udělán
a že mou duši tak dobře znáš!

¹⁵Jediná z mých kostí ti nebyla ukryta,
když jsem byl vskrytu formován,
když jsem byl hněten v zemských hlubinách!

¹⁶Můj zárodek tvé oči viděly,
všechno jsi zapsal do knihy –
dny, jež mi byly určeny,
než začal první z nich.

¹⁷Jak jsou mi drahé, Bože, tvé myšlenky,
je jich tak mnoho, že nejdou vypočít!

¹⁸Kdybych je počítal, než písku je jich víc;
budu zas s tebou, až se probudím!

- ¹⁹ Kéž bys už, Bože, zabil ty ničemy –
„Odstupte ode mě, vy vrahouni!“ –
²⁰ Když mluví o tobě, je to rouhání,
tvé jméno zneužívají nepřátelé tví!
²¹ Nemám snad, Hospodine, k tvým sokům nenávisť?
Nehnusím si ty, kdo na tebe útočí?
²² Naprostou nenávisť nenávidím je,
mými nepřáteli stali se!

²³ Zkoumej mě, Bože, a poznej srdce mé,
poznej mé myšlenky, jen mě vyzkoušej!
²⁴ Zjisti, zda držím se cesty škodlivé,
a cestou věčnosti mě ved!

140 *Pro předního zpěváka. Žalm Davidův.*

- ² Zachraň mě, Hospodine, od lidí zlých,
braň mě před těmi, kdo páchají násilí!
³ Před těmi, kdo v srdci vymýšlejí zlo,
těmi, kdo každý den rozněcují boj.
⁴ Jako had bodají svými jazyky,
zmijí jed skrývají pod svými rty! *séla*
- ⁵ Chraň mě, Hospodine, od rukou ničemy,
braň mě před těmi, kdo páchají násilí,
před těmi, kdo chtějí mi nohy podrazit!
⁶ Nadutci na mě nastražili léčku,
upletli na mě síť z provazů,
u cesty položili mnohou nástrahu. *séla*
- ⁷ Říkám Hospodinu: Můj Bůh jsi ty.
Vyslyš, Hospodine, moje modlitby!
⁸ Hospodine, Pane, má mocná záchrano,
hlavu mi kryješ, když přijde boj.
⁹ Neplň, Hospodine, tužby ničemů,
jejich zlé plány ať nedojdou úspěchu! *séla*
- ¹⁰ Ti, kdo mě obkličují, hlavy zvedají –
zrádností vlastních rtů ať jsou smetení!
¹¹ Ať na ně prší uhlí řeřavé,
ať padnou do jámy, z níž nikdo nevstane!
¹² Ať pomlouvači ztratí svůj domov na zemi,
násilníky ať dožene a srazí neštěstí!

¹³ Vím to, že Hospodin hájí chudáky
a že prosadí právo ubohých.

¹⁴ Jistěže spravedliví tvé jméno oslaví,
před tvou tvář budou žít poctiví!

141 *Žalm Davidův.*

Volám tě, Hospodine, ke mně pospíchej,
vyslyš můj hlas, když volám tě!

² Kéž je má modlitba před tebou kadidlem,
večerní obětí kéž jsou mé ruce zvednuté!

³ K mým ústům, Hospodine, postav stráž,
bránu mých rtů prosím chraň.

⁴ Nenech mé srdce ke zlu zamířit,
ať se neúčastním skutků ničemných
s lidmi, kteří jsou zločinci –
ať ani neokusím jejich lahůdky!

⁵ Ať mě spravedlivý třeba i bije,
jen ať jsem napomínán přítelem,
ať mi však hlavu nemažou ničemové –
proti jejich zločinům stále modlím se!

⁶ Až jejich vůdcové budou svrženi ze skály,
jak dobře mluvil jsem, všichni poznají.

⁷ Jako když oráč rozčísne brázdu v zemi,
poletí jejich^a kosti do chřtánu podsvětí!

⁸ Já k tobě, Hospodine, Pane, upírám oči,
na tebe spoléhám, nenech mě zahynout!

⁹ Chraň mě před pastí, kterou mi nastražili,
před léčkami těch zločinců!

¹⁰ Ničemové ať padnou do svých vlastních sítí –
já zatím uniknu!

142 *Poučný žalm Davidův. Jeho modlitba, když byl v jeskyni.^b*

² K Hospodinu volám s úpěním,
k Hospodinu volám, žadoním!

³ Vylévám před ním svoje starosti,
své trápení mu svěřuji.

⁴ Na duchu klesám slabostí,
ty ale o mé stezce víš!

Na cestě, kterou se ubírám,
na mě nastražili past.

^a7 podle někt. rukopisů LXX, Syr (MT: *naše*) ^b1 1.Sam 22:1; Žalm 57:1

⁵ Pohleď k mé pravici, všimni si:
nezná se ke mně ani jediný!
Kdybych chtěl utéci, nemám kam,
nikdo se o mě nestará!

⁶ K tobě zní moje volání:
Ty, Hospodine, jsi má skrýš,
můj úděl na zemi mezi živými!

⁷ Vyslechni prosím moje volání –
jsem už úplně zoufalý!

Zachraň mě před těmi, kdo mě stíhají,
jsou příliš silní – na ně nestačím!

⁸ Vyveď mou duši z vězení,
abych tvé jméno mohl oslavit!
Tehdy mě spravedliví obklopí,
až mi své dobrodiní projevíš.

143 *Žalm Davidův.*

Slyš, Hospodine, moji modlitbu,
mé prosbě prosím popřej sluch.
Odpověz mi ve své věrnosti,
ve své spravedlnosti!

² Jsem tvůj služebník, nevod' mě na soud –
nikdo z živých není v právu před tebou!

³ Pronásleduje mě nepřítel,
zašlapat chce mě do země!
Nutí mě bydlet v temnotě
tak jako dávno zemřelé.

⁴ Na duchu klesám slabostí,
srdce mám plné zděšení.

⁵ Vzpomínám na dny, které minuly,
rozjímám o všem, co jsi učinil,
o díle tvých rukou přemýšlím.

⁶ Své ruce k tobě vztahuji,
žízním po tobě jak země bez vody!

séla

⁷ Pospěš, Hospodine, vyslyš mě
dříve, než ztratím dech!
Neskrývej přede mnou svoji tvář,
ať se nepodobám mrtvolám.

⁸ Kéž ráno uslyším o lásce tvé –
jsi má jediná naděje!

Ukaž mi cestu, po níž bych šel –
tobě svou duši svěřil jsem.

⁹ Zbav mě, Hospodine, mých nepřátel,
v tobě hledám svou ochranu.

¹⁰ Plnit tvou vůli prosím nauč mě –
vždyť jsi můj Bůh!
Tvůj laskavý Duch ať vede mě
po zemi srovnané.

¹¹ Obživ mě, Hospodine, pro jméno své,
ve své spravedlnosti z trápení vyveď mě.

¹² Kvůli své lásce kéž mé soky umlčíš,
všechny mé protivníky prosím znič –
vždyť jsem tvůj služebník!

144 *Žalm Davidův.*

Požehnán buď Hospodin, skála má!
On učí mé ruce bojovat,
mé prsty chystá na zápas.

² On je má láska, můj pevný hrad,
mé útočiště, má záchrana.
On je můj štít, na něj spoléhám,
i národy^a mi poddává.

³ Co je, Hospodine, člověk, že o něm víš,
co je lidský tvor, že o něm přemýšlíš?^b

⁴ Člověk je páře podobný,
jeho dny míjejí jako stín.

⁵ Sestup, Hospodine, své nebe rozetni,
dotkni se hor, ať dýmají!

⁶ Zasáhni bleskem, nepřátele rozptyl,
vyšli své šípy, abys je rozdrtil!

⁷ Vztáhni svou ruku z výšiny,
z mohutných vod mě vyprosti,
z ruky cizáků mě vytrhni!

⁸ Ti mají ústa plná lži,
křivě přísahají svou pravici!

⁹ Novou píseň ti pak, Bože, zazpívám,
na desetistrunné loutně zahraju ti žalm.

¹⁰ Ty umíš vítězství králům darovat,
vyprostíš svého služebníka Davida!

^a2 podle řady hebr. rukopisů, Kum, Syr (MT: *můj národ*)

^b3 Žalm 8:5

Od krutého meče ¹¹mě vyprosti,
z ruky cizáků mě vytrhni!
Ti mají ústa plná lži,
křivě přísahají svou pravici!

¹²Naši synové ať jsou ve svém mládí
jak sazenice zdárně rostoucí;
naše dcery ať jsou jako sloupy
stavbu paláce zdobící.

¹³Naše spižírny ať plné jsou,
ať oplývají veškerou potravou;
naše ovce ať rodí tisíce mladých,
desítky tisíc na naše pastviny.

¹⁴Náš dobytek ať je obtěžkaný,
ať nejsou vpády ani vyhnanství,
ať není nářek v našich ulicích.

¹⁵Blaze lidu, jenž toto zakouší,
blaze lidu, jehož Bůh je Hospodin!

145 *Chvalozpěv Davidův.^a*

Bože, můj Králi, tebe velebím,
tvé jméno chválím navždy, navěky.

²Každý den tebe chválit chci,
tvé jméno slavím navždy, navěky.

³Veliký je Hospodin, vši chvály hodný,
jeho velikost nelze nikdy pochopit!

⁴Ať všechna pokolení tvé skutky opěvují,
tvé mocné činy ať zvěstují.

⁵Ať mluví o tvé kráse, slávě a velebnosti,
zatímco přemýšlím o tvých zázracích.

⁶Ať hovoří o tvé ohromující moci,
zatímco o tvé velikosti vyprávím.

⁷Ať hlásají památku tvé hojné dobroty,
o tvé spravedlnosti ať zpívají:

⁸„Hospodin je milostivý a soucitný,
nesmírně trpělivý a velmi laskavý!^b“

⁹Ke všem je dobrotivý Hospodin,
on cítí s každým ze svých stvoření!“

¹⁰Ať tě, Hospodine, všechna stvoření slaví,
ať ti dobrořečí věrní tví.

^a1 Každý verš žalmu začíná dalším písmenem hebrejské abecedy.

^b8 Exod 34:6

- ¹¹ O slávě tvého království ať vyprávějí,
o tvých mocných činech ať hovoří.
¹² Všichni lidé ať se o jeho moci dozví,
o slávě a kráse jeho království.
¹³ Tvé království vládne nad všemi věky,
tvé panování nad všemi pokoleními!

- Hospodin je věrný ve všem, co zaslíbil,
ve všem, co působí, je laskavý.^a
¹⁴ Hospodin podpírá všechny, kdo klesají,
pozvedá všechny, kdo jsou sklíčení.
¹⁵ Oči všech k tobě vzhlížejí,
abys je krmil v čase potřeby.
¹⁶ Otevíráš ruku, abys nasýtil
touhy všech žijících.

- ¹⁷ Hospodin je spravedlivý ve všech cestách svých,
ve všem, co působí, je laskavý.
¹⁸ Hospodin je blízký všem, kdo ho vzývají,
všem, kdo ho vzývají v opravdovosti.
¹⁹ Naplňuje touhy těch, kdo ho ctí,
slyší jejich křik a jde je zachránit.
²⁰ Hospodin chrání všechny, kdo ho milují,
všechny ničemy ale zahubí.

²¹ Hospodinova chvála ať z úst mi zní,
jeho svaté jméno ať chválí každý smrtelník
navždy, navěky!

146 Haleluja!

Chval Hospodina, duše má!

² Chválit budu Hospodina celý život svůj,
žalmy zpívat svému Bohu, dokud jsem tu!^b

- ³ Nespoléhejte na mocné –
smrtelník nikoho spasit nemůže.
⁴ Až ztratí dech, vrátí se do země,
jeho úmysly se rozplynou v ten den.

⁵ Blaze tomu, komu Bůh Jákobův pomáhá,
tomu, kdo na Hospodina, svého Boha, spoléhá!
⁶ On přece nebe i zemi učinil
a také moře i všechno v nich.
Navěky věrný zůstává,
⁷ utlačovaným právo zjednává,
dává chléb těm, kdo mají hlad.

^a13 verš doplněn podle jednoho hebr. rukopisu, Kum, LXX, Syr (v MT věta chybí)

^b2 Žalm 104:33

- Hospodin vězně propouští,
8Hospodin slepým oči otvírá,
Hospodin zvedá sklíčené,
Hospodin miluje poctivé,
9Hospodin chrání příchozí,
podporuje vdovy a sirotky,
cestu ničemných ale podvrací.
- 10Hospodin bude kralovat navěky,
tvůj Bůh, Sione, po všechna pokolení!

Haleluja!

147 Haleluja!

I.

Jak dobré je zpívat našemu Bohu žalm,
jak je to rozkošné – chvála je líbezná!

- 2Hospodin Jeruzalém buduje,
shromažďuje rozehnaný Izrael.
3Uzdravuje v srdci ztrápené
a ovazuje jejich zranění.
4On sám určuje počet hvězd
a jménem volá každou z nich.
- 5Náš Pán je veliký a nesmírně mocný,
jeho moudrost nelze vypočíst!
6Hospodin podporuje ponížené,
ničemy ale k zemi shazuje.
- 7Zpívejte Hospodinu s vděčností,
našemu Bohu hrajte na citory!
8On halí nebe do oblak
a zemi deštěm zalévá,
aby tráva rostla na horách.
9On dává zvířatům dostatek potravy,
i mladým krkavcům, když k němu volají.
- 10On neobdivuje sílu koní,
ve svalech siláků nemá zalíbení.
11Hospodinu se líbí ti, kdo jej ctí,
ti, kdo v jeho lásku doufají!

II.

- 12Oslavuj Hospodina, Jeruzaléme,
chval svého Boha, Sione!

- ¹³ On zpevňuje závory tvých bran,
žehná tvým dětem ve tvých zdech.
¹⁴ Působí pokoj ve tvých končinách,
z nejlepší pšenice sytí tě.
- ¹⁵ Když na zem svůj rozkaz posílá,
jeho slovo rychle šíří se.
¹⁶ Sníh jako vlnu prostírá,
jíním sype jako popelem.
- ¹⁷ Své kroupy jak drobký rozhazuje,
kdo obstojí, když přijde jeho mráz?
¹⁸ Když pošle své slovo, všechno taje,
potoky tečou, když větrem zafouká.
- ¹⁹ Zjevil své slovo Jákobovi,
své zákony a práva Izraeli dal.
²⁰ Žádnému národu to neučinil,
a proto nepoznali jeho pravidla.

Haleluja!

148 Haleluja!

- Chvalte Hospodina, všichni na nebi,
chvalte ho z výšin svých!
² Chvalte ho, všichni jeho andělé,
chvalte ho, všechny jeho zástupy!
³ Chvalte ho, slunce i měsíce,
chvalte ho, všechny hvězdy zářící!
⁴ Chvalte ho, nebesa nejvyšší,
chvalte ho, vody v oblacích!
- ⁵ Ať všichni chválí jméno Hospodin,
jehož příkazem byli stvořeni!
⁶ Na věčné věky je všechny umístil,
jeho ustanovení se nezmění!
- ⁷ Chvalte Hospodina, všichni na zemi,
vodní obludy a všechny hlubiny,
⁸ blesky a kroupy, mlha i sníh,
prudký víchř, plnící jeho rozkazy,
⁹ rovněž tak hory a všechny pahorky,
ovocné stromy a všechno cedroví,
¹⁰ divoká zvěř i všechen dobytek,
drobná havěť i ptáci na křídlech,

¹¹ králové světa a všechny národy,
všichni vůdcové a vládci na zemi,
¹² mladíci spolu s dívkami
a staří s mladými!

¹³ Ať všichni chválí jméno Hospodin,
jen jeho jméno je přece nejvyšší,
jeho sláva je nad nebem i nad zemí!

¹⁴ Roh svého lidu on sám vyvýšil
k věhlasu všech svých oddaných,
synů Izraele, jeho nejbližších!

Haleluja!

149 Haleluja!

Zpívejte Hospodinu novou píseň,
shromáždění věrných ať chválí jej!

² Raduj se, Izraeli, ze svého Tvůrce,
synové Sionu, nad svým Králem jásejte!

³ Jeho jméno chvalte tančením,
hrajte mu na tamburíny a citery!

⁴ Hospodin chová svůj lid v oblibě,
spásou korunuje ubohé!

⁵ Ať věrní v této slávě jásají,
ať si prozpěvují ve svých ložnicích.

⁶ Z plna hrdla ať Boha vyvýší,
dvojsečný meč ať v rukou třímají,

⁷ aby konali pomstu nad pohany,
aby trestali mezi národy,

⁸ jejich krále aby svázali řetězy,
jejich velmože aby sevřeli železy,

⁹ zapsaný rozsudek aby nad nimi vykonali –
to je ctí všech jeho oddaných!

Haleluja!

150 Haleluja!

Chvalte Boha v jeho svatyni,
chvalte ho na obloze za jeho moc!

² Chvalte ho za jeho hrdinství,
chvalte ho za jeho velikou vznešenost!

³ Chvalte ho trubením na rohy,
chvalte ho na loutny a citery!

⁴Chvalte ho tamburínami a tančením,
chvalte ho na struny a píšťaly!

⁵Chvalte ho činely hlasitými,
chvalte ho činely zvučnými!

⁶Všechno, co dýchá, ať chválí Hospodina!
Haleluja!

PŘÍSLOVÍ

CHVÁLA MOUDROSTI

Klíč k poznání

- P**ŘÍSLOVÍ ŠALOMOUNA, syna Davidova,
krále nad Izraelem,
²k nabytí moudrosti a k poučení,
jak rozumět hlubokým výrokům,
³jak si osvojit, co učí rozum,
spravedlnost, právo a poctivost,
⁴jak předat prostoduchým chytrost,
mládeži prozíravost a vědění.
- ⁵Moudrý ať poslouchá a rozmnoží svou znalost,
rozumný ať dá si poradit,
⁶jak porozumět úslovím a jinotajům,
rčením mudrců a jejich hádankám.
- ⁷Klíčem k poznání je úcta k Hospodinu;
moudrostí a poučením jen hlupák pohrdá.

Nenech se zlákat

- ⁸Poslouchej, synu můj, otcovo poučení,
od matčiných pokynů se nevzdaluj.
⁹Půvabným věncem na tvé hlavě budou,
náhrdelníkem budou na hrdle tvém.
- ¹⁰Nenech se zlákat, synu,
když hříšníci tě mámí:
- ¹¹„Pojď s námi, budem ze zálohy vraždit,
někoho nevinného jen tak přepadnem,
¹²jako hrob zaživa je spolknem,
vcelku, jako když padnou do jámy.
- ¹³Všemožné cennosti si snadno pořídíme,
domy si naplníme kořistí.
- ¹⁴Na naši kartu vsaď svůj osud,
společný měšec budem všichni mít!“
- ¹⁵Na cestu s nimi nepouštěj se, synu,
nevydávej se v jejich šlépějích –
¹⁶jejich nohy běží k neštěstí,
k prolití krve spěchají!

- ¹⁷ Líčit síť před očima ptáků
je jistě zcela zbytečné.
¹⁸ Tihle však na sebe smrtelnou léčku strojí,
na vlastní duši číhají.
¹⁹ Tak skončí každý, kdo hledá mrzký zisk –
o vlastní duši ho to připraví.

Moudrost na ulicích volá

- ²⁰ Moudrost venku na ulicích volá,
na náměstích svůj hlas pozvedá,
²¹ na rušných nárožích hlasitě vykřikuje,
v průchodu městské brány proslov má:
- ²² „Kdy omezenců láska k malosti už skončí,
kdy drzounů záliba v drzosti,
kdy tupců nenávisť ke všemu vědění?
²³ Obrátte se, když vás napomínám,
hle, svého ducha na vás vylít chci,
právě vám chci svá slova oznámit!
²⁴ Dosud jsem volala, však nechtěli jste slyšet,
ruku jsem nabízela, nikdo však nevnímal,
²⁵ všechny mé rady zavrhlí jste,
mými domlouvami se nikdo neřídil.
- ²⁶ Vašemu neštěstí já nyní zasměji se
i hrůze, jež vás přepadne. Bavit se budu,
²⁷ až jako bouře zachvátí vás hrůza,
až jako víchř udeří vaše neštěstí,
až soužením a tísní budete sevřeni.
²⁸ Až mě pak volat budou, neozvu se,
budou mě shánět, avšak nenajdou.
- ²⁹ Protože nenáviděli poznání,
úctu k Hospodinu si zvolit nechtěli,
³⁰ mými radami se nikdy neřídili,
mojí domlouvu vždy jen pohrdli,
³¹ proto ať snědí, co si navařili,
vlastními plány ať se nasytí!
- ³² Omezenci zajdou na vlastní umíněnost,
spokojenost tupců je jejich záhuba.
³³ Kdo mě však poslouchá, ten pohodlně žije
v bezpečí před hrozbou všeho zla.“

Přijmi má slova

- 2** Přijmi prosím má slova, synu,
moje příkazy jak poklad opatruj,

- ² své ucho k moudrosti nakloň,
srdce otevři pro rozumnost!
- ³ Ano, po rozumnosti volej,
přivolej k sobě rozvahu.
- ⁴ Když ji jak stříbro vyhledávat budeš,
pátrat po ní jak po pokladech,
- ⁵ účtě k Hospodinu tehdy porozumíš,
k poznání Boha dospěješ.
- ⁶ Jen Hospodin přece dává moudrost,
poznání a rozumnost pramení z jeho úst.
- ⁷ Zdravý úsudek on pro upřímné chová,
štítem je pro ty, kdo žijí poctivě.
- ⁸ Drží stráž nad stezkami práva,
ochraňuje cestu spravedlivých svých.
- ⁹ Spravedlnosti a právu tenkrát porozumíš,
i poctivosti – všem stezkám ke štěstí.
- ¹⁰ Moudrost když do srdce ti vejde,
vědění když tvou duši potěší,
- ¹¹ prozíravost tě bude chránit,
rozumnost nad tebou bude bdít.

Moudrost tě ochrání

- ¹² Před špatnou cestou tě moudrost ochrání,
před každým, kdo mluví zvráceně,
- ¹³ před těmi, kdo se přímým stezkám vyhnou,
kdo kráčejí po cestách temnoty.
- ¹⁴ Před těmi, kdo s radostí zla se dopouštějí,
kdo si v krutých zvrácenostech libují,
- ¹⁵ jejichž stezky jsou různě pokroucené
a jejichž kroky z cesty scházejí.
- ¹⁶ Před cizí ženou moudrost zachrání tě,
před vábivými slovy svůdkyně,
- ¹⁷ jež druha svého mládí opustila,
na smlouvu se svým Bohem nedbajíc.
- ¹⁸ Její dům se chýlí k jisté smrti,
její krok míří do podsvětí.
- ¹⁹ Kdo vejde k ní, už nevyjde více,
na stezky života se nikdy nevrátí.
- ²⁰ Kéž by ses vydal cestou ušlechtilých,
na stezkách spravedlivých kéž bys vytrval!
- ²¹ Poctiví přece budou obývat zemi
a bezúhonní v ní zůstanou.
- ²² Ničemové však budou ze země vymýceni,
proradní z ní budou vyrváni!

Důvěřuj Hospodinu

- 3** Nezapomeň, co jsem tě učil, synu,
v srdci opatruj, co jsem ti přikázal;
² dlouhé dny, léta života ti to přidá,
zajistí ti to klid a mír.
- ³ Láska a věrnost ať tě neopouští,
připoutej si je k hrdlu, vyryj do srdce!
⁴ Přízně a uznání tehdy dojdeš
před zrakem lidí i před Bohem.
- ⁵ Celým svým srdcem důvěřuj Hospodinu,
nespoléhej se na vlastní rozumnost.
⁶ Na každém kroku snaž se jej poznávat,
on sám tvé stezky urovná.
- ⁷ Sám sebe neměj za moudrého,
cti Hospodina a vyvaruj se zla!
⁸ To přinese tvému tělu zdraví,
celé tvé nitro to občerství.
- ⁹ Uctívej Hospodina vším, co ti patří,
tím nejlepším ze vší své úrody.
¹⁰ Tvé stodoly pak budou plné zrní,
tvé sudy budou vínem přetékat.

Moudrost nad zlato

- ¹¹ Hospodinovo poučení, synu, neodmítej,
když tě napravuje, nezoufej;
¹² Hospodin kárá, koho miluje,
jak otec syna, jehož má v oblibě.
- ¹³ Blaze člověku, jenž našel moudrost,
blaze člověku, jenž získal rozvahu!
¹⁴ Přináší lepší zisk než stříbro,
její výnosy jsou nad zlato.
¹⁵ Její cena je nad perly vyšší,
nic, v čem si libuješ, se jí nerovná.
¹⁶ Dlouhověkost ve své pravici třímá,
bohatství a slávu drží v levici.
¹⁷ Její cesty jsou plné potěšení,
její kroky vždy vedou k pokoji.
¹⁸ Stromem života je těm, kdo se jí drží,
blaze je těm, kteří ji uchopí!
- ¹⁹ Moudrostí založil Hospodin zemi,
prozřetelností nebe upevnil.

- ²⁰ Jeho věděním tryskají z hlubin proudy,
oblaka rosu skýtají.
- ²¹ Soudnost a prozíravost ať nesejdou ti z očí,
jak vzácný poklad je, synu, opatruj.
- ²² To ony darují tvé duši život,
právě ony tvé hrdlo okrášlí.
- ²³ Bezpečně pak půjdeš svojí cestou,
tvé nohy nebudou klopýtat.
- ²⁴ Až půjdeš spát, nic nebude tě strašit,
až usneš, tvůj sen bude příjemný.
- ²⁵ Nebudeš se bát náhlého děsu
ani zkázy, jež čeká ničemy.
- ²⁶ Hospodin bude stát po tvém boku,
on sám tvé nohy před pastí ochrání!

Neodpírej dobrodiní

- ²⁷ Neodpírej dobrodiní těm, kdo je potřebují,
když je v tvé moci něco učinit.
- ²⁸ Neříkej bližnímu: „Přiď jindy,“
když právě teď mu můžeš pomoci.
- ²⁹ Nechystej proti bližnímu nic zlého,
když k tobě chová důvěru.
- ³⁰ Nežaluj nikoho pro nic za nic,
když ti neprovedl žádné zlo.
- ³¹ Nezáviď člověku, jenž páchá násilí,
nesdílej žádnou z jeho cest.
- ³² Hospodinu se hnusí každý zvrhlík,
s upřímnými však sdílí svá tajemství.
- ³³ Hospodinovo prokletí stíhá dům darebáka,
obydlí spravedlivých ale požehná.
- ³⁴ Pro posměvače má Hospodin posměch,
pokorným ale přízeň věnuje.
- ³⁵ Moudrým připadne za dědictví sláva,
tupce však čeká potupa.

Otcovské poučení

- 4** Slyšte, synové, otcovské poučení,
dávejte pozor a rozum získáte.
- ² Skvělé poznání vám totiž nabízím;
neopouštějte mé učení.
- ³ Sám jsem byl synem u svého otce,
maličkým jedináčkem u matky své.
- ⁴ Když učival mne otec, říkal:
„Moje slova si vezmi k srdci,
dbej na mé příkazy a budeš žít.“

- ⁵ Získej moudrost, rozumnost získej,
má slova nezapomeň, nezkomol.
⁶ Neopouštěj moudrost – bude tě chránit,
miluj ji – bude o tebe pečovat.
⁷ Moudrost především! Získávej moudrost,
za všechno své jmění získej rozumnost.
⁸ Važ si jí a ona vyvýší tě,
pocítí tě, když ji k sobě přivineš.
⁹ Svým půvabem ověncí tvoji hlavu,
korunuje tě krásou svou!“

- ¹⁰ Slyš, synu můj, mé výroky přijmi,
léta života se ti prodlouží.
¹¹ Cestě moudrosti chci tě učít,
po přímých stezkách tě chci vést.
¹² Půjdeš-li, tvůj krok nic nezastaví,
jestliže poběžíš, nic tě nesrazí.
¹³ Poučení se chop a nepovoluj,
opatruj je, vždyť je tvým životem!

¹⁴ Stezku darebáků se neodvažuj zkoušet,
cestou zlosynů nikdy nekráčeš.
¹⁵ Varuj se jí a nechoď po ní,
odvrať se od ní a jdi pryč!
¹⁶ Neusnou, dokud někomu neublíží,
nemohou spát, než někoho podrazí.
¹⁷ Takoví se chlebem darebáctví živí,
opájejí se vínem násilí!
¹⁸ Stezka spravedlivých jak paprsek světla
víc a víc září, až se rozední.
¹⁹ Cesta darebáků však tone ve tmách,
o co klopýtnou, nikdy netuší.

Chraň své srdce

- ²⁰ Na má slova dej pozor, synu,
k mým výrokům své ucho nakláněj,
²¹ nikdy z nich nespouštěj své oči,
hluboko v srdci si je uchovej.
²² Životem jsou těm, kdo je nacházejí,
celému jejich tělu zdraví dávají:

²³ Především dobře chraň své srdce –
právě z něj všechen život vychází.
²⁴ Zbav se vší převrácené řeči,
ústa, jež mluví zle, zapuď od sebe.
²⁵ Tvé oči ať vždycky hledí přímě,
svým pohledem miř rovnou před sebe.
²⁶ Zvaž, kudy povedou tvé kroky,
všechny tvé cesty pak budou bezpečné.

²⁷ Neuchyluj se vpravo ani vlevo,
své kroky vzdal od všeho zla!

Rty svůdkyně

5 Mé moudrosti dopřej pozornost, synu,
nakloň své ucho k mým úsudkům;

² tak, abys prozíravost opatroval,
tvé rty aby byly strážci vědění:

³ Rty svůdkyně sice oplývají medem,
její ústa jsou jemná nad olej,

⁴ pak ale zhořkne jako pelyněk,
jak dvojsečný meč se zabodne.

⁵ Její nohy míří k hlubinám smrti,
její kroky vedou do pekel.

⁶ O stezku života se nijak nezajímá,
vrtkavým krokem jde, aniž tuší kam.

⁷ Proto mne poslyšte, synové moji,
neuhýbejte od mých výroků!

⁸ Daleko od ní ať vede tvá cesta,
k jejímu vchodu chraň se přiblížit!

⁹ Svou důstojnost jinak necháš druhým,
svá léta ukrutníku odevzdáš.

¹⁰ Z tvého úsilí budou žít jiní,
tvá dřina skončí v domě cizího.

¹¹ Nakonec bolesti řvát budeš,
tvůj život, tvé tělo až bude zmařeno:

¹² „Proč jen jsem nenáviděl poučení,
proč domlouváním pohrdlo srdce mé!

¹³ Proč jsem neposlouchal svoje učitele,
proč jsem vychovatelům sluchu nedopřál!

¹⁴ Jak rychle jsem se octl v nejhorší bídě
na očích všem, uprostřed obce své!“

Pij vodu z vlastní studny

¹⁵ Pij vodu z vlastní nádrže,
vodu prýštící ze tvé studnice.

¹⁶ Mají tvé prameny téci na ulice?
Mají se náměstím řinout řeky tvé?

¹⁷ Tobě ať patří, jen tobě jedinému,
nikomu cizímu je neponech.

¹⁸ Požehnané ať je tvé zřídlo,
v manželce svého mládí potěšení měj!

¹⁹ Ta milostná laň, ta přelíbezná srna!
Jejími nadry se stále opájej,
v jejím milování se věčně utápěj!

²⁰ Proč by ses, synu, utápěl v cizí ženě,
proč bys měl spočívat v náručí svůdkyně?

²¹ Hospodin vidí všechny lidské cesty,
každý jejich krok pozorně sleduje.

²² Darebáka lapí jeho nepravosti,
v provazech vlastního hříchu uvázne.

²³ Nedal se poučit, a tak zemře,
v množství své bláhovosti ztratí se!

Vyvázní jako pták

6 Synu, pokud za někoho ručíš,
cizímu člověku jsi svou ruku dal,
² vlastními slovy jsi nyní svázán,
lapen jsi tím, co jsi prohlásil!
³ Nyní se musíš vyprostit, můj synu
– ten někdo tě totiž v hrsti má –
jdi za ním, poniž se a dotírej!
⁴ Nedopřej svým očím žádný spánek,
tvá víčka ať ani neokusí sen.
⁵ Unikni mu jako srnec lovcí,
vyvázní jako ptáče ze sítě!

Jdi za mravencem

⁶ Jdi za mravencem, pecivále,
pozoruj ho a zmoudříš hned!
⁷ Žádného vůdce mravenec nemá,
dozorce ani vládce jemu netřeba;
⁸ v létě si ale potraviny chystá,
o žních zásoby pilně ukládá.

⁹ Jak dlouho, lenochu, budeš polehávat,
kdy už se konečně ze snu probudíš?
¹⁰ Chvilku si pospíš, chvilku zdřímneš,
na chvilku složíš ruce a spočíneš?
¹¹ Vtom jako tulák bída navštíví tě,
jako loupežník tě nouze přepadne!

Ryzí ohavnost

¹² Ničemný člověk, hanebník
jinak než křivě nemluví.
¹³ Očima pomrkává, mele nohama,
prsty ukazuje sem a tam.
¹⁴ Ve falešném srdci zlé věci chystá,
neustále sváry rozsévá.
¹⁵ Proto, až neštěstí jej náhle potká,
v mžiku jej rozdrtí, nebude pomoci.

- ¹⁶ Těchto šest věcí Hospodin nenávidí
a sedmou má za ryzí ohavnost:
¹⁷ povýšené oči,
prolhaný jazyk,
ruce mordující nevinné,
¹⁸ srdce, jež chystá hanebné plány,
nohy pospíchající páchat zlo,
¹⁹ křivopřísežníka, který klam šíří,
a rozsévače svárů mezi bratřími.

Příkázání je svíce

- ²⁰ Opatruj, synu, otcova příkázání,
od matčiných pokynů se nevzdaluj.
²¹ Navěky připevň si je k srdci,
okolo hrdla si je přivěšuj.
²² Kamkoli půjdeš, moudrost tě doprovodí,
kdykoli ulehneš, bude nad tebou bdít,
jakmile procitneš, s tebou promluví.

²³ Příkázání je svíce a učení světlo,
poučné domluvy jsou cesta k životu.
²⁴ Před špatnou ženou tě budou chránit,
před lichotným jazykem svědkyně.
²⁵ Nedychti v srdci po její kráse,
jejími řasami se nenech polapit.
²⁶ Za nevěstku se platí i bochníkem chleba,
cizoložnice však vzácnou duši uloví!

Oheň v klíně

- ²⁷ Může muž ukrýt oheň v klíně,
aniž by propálil si šat?
²⁸ Může snad chodit po žhavém uhlí,
aniž si spálí chodidla?
²⁹ Stejně tak ten, kdo s ženou bližního spí –
kdo se jí dotkne, trestu neujde!

³⁰ Zloděj nebývá haněn, když krade,
aby nasýtil svůj neodbytný hlad.
³¹ Sedmkrát více vrací, pokud je chycen,
všechno své jmění musí odevzdat.
³² Jenom šílenec ale cizoloží,
kdo činí to, je sebevrah!
³³ Bití a ostuda na něj čeká,
pohanu svou už nikdy nesmaže.
³⁴ Žárlivost rozzuří manžela té ženy,
nelítostný bude v den pomsty své;
³⁵ nevezme ohled na žádné odškodnění,
sebevětší úplatek jím nepohne!

Jako vůl na porážku

- 7** Dbej na mé výroky, můj synu,
příkazy mé jak poklad opatruj.
² Dbej na mé příkazy a najdeš život,
učení mé jak oko v hlavě chraň.
³ Připoutej si je k prstům,
vyryj do srdce.
⁴ Moudrosti řekni: „Buď mi sestrou!“
rozumnost nazvi svou příbuznou.
⁵ Bude tě chránit před cizí ženou,
před svůdnicí a její řečí vábivou.
- ⁶ Jednou jsem z okna svého domu
skrze mřížoví ven vyhlížel.
⁷ Mezi prostáčky, mládeží nezkoušenou,
spatřil jsem mladíka, co zřejmě zešílel.
⁸ Když prošel ulicí kolem jejího rohu,
k jejímu domu náhle vykročil.
⁹ Bylo to večer, po setmění,
když přišla noc a padla tma.
¹⁰ Vtom náhle žena v ústrety mu míří
v nevěstčím hávu, v srdci protřelost.
¹¹ Jak jen je bujná a jak rozpustilá,
její nohy doma stání nemají.
¹² Hned je na ulici, hned zas na náměstí,
za každým rohem číhá na oběť.
- ¹³ Už se ho zmocnila a už ho líbá,
bez uzardění už mu povídá:
¹⁴ „Pořádám hostinu z čerstvého masa,
dnes jsem obětovala, co jsem slíbila.
¹⁵ To proto jsem ti naproti vyšla,
sháněla jsem tě, a už tě mám.
¹⁶ Pokrývkami jsem lože obložila,
pestrými přehozy z vláken egyptských.
¹⁷ Svoji ložnici jsem myrhou provoněla,
aloe je tam, skořice nechybí.
¹⁸ Pojď, opijeme se milováním,
do rána kochejme se laskáním!
¹⁹ Mužský dnes totiž není doma,
na cestu odjel někam daleko;
²⁰ měsíc s penězi odvezl s sebou,
do konce měsíce se nevrátí!“
- ²¹ Proudem těch slov jej nakonec svedla,
úlisnými rty jej zlákala.

²² Jako vůl na porážku šel hned za ní,
jak jelen,^a když se vrhá do pasti,
²³ než padne skolen střelou do slabin.
Jak ptáče do osidla vletěl,
netušil, že mu jde o život!

²⁴ Proto, synové, poslyšte mne,
dávejte pozor na mé výroky.
²⁵ Na její cesty ať nev kročí tvé srdce;
po jejích stezkách se nikdy netoulej.
²⁶ Tak mnozí podlehli jejím ranám,
všech jejích obětí je bezpočet!
²⁷ Cesta do pekel vede jejím domem,
do síní smrti se prudce svažuje!

Na vás, ó lidé, volám

8 Což moudrost nevolá,
nezvedá rozumnost svůj hlas?
² Na vrcholech kopců, u cesty,
u křižovatek postává.
³ Přímo před branami, u vstupu do města,
v průchodu stojí a křičí tam:

⁴ „Na vás, ó lidé, volám,
svůj hlas ke všemu lidstvu obracím.
⁵ Pochopte, prostáčci, prozíravost,
dospějte, tupci, k rozumu!
⁶ Slyšte, řeknu vám něco zásadního,
co vyjde z mých rtů, slova ryzí jsou.
⁷ Má ústa mluví pouze pravdu,
mým rtům se darebáctví oškliví.
⁸ Všechny mé výroky jsou spravedlivé,
křivého, zvráceného v nich není nic.
⁹ Chápavému jsou všechny zřejmé,
jasné jsou těm, kdo došli poznání.
¹⁰ Mé poučení berte raději než stříbro,
mého vědění si važte nad zlato.
¹¹ Daleko nad perly je moudrost nádherná,
nic žádoucího se jí vůbec nerovná!

¹² Já, Moudrost, spolu s rozvážností bydlím,
s prozíravostí já se dobře znám.
¹³ Úcta k Hospodinu je nenávisť ke zlu.
Pýchu a povýšenost, zlé způsoby
a pokrytecká ústa nesnáším.
¹⁴ U mne je rozvaha a jistý úspěch,
já jsem rozumnost a sílu mám!

^a22 podle Syr (MT: blázen)

- ¹⁵ S mojí pomocí vládnou vladaři
a panovníci právo určují.
¹⁶ S mojí pomocí vedou vůdci,
velmoži a všichni, kdo rozhodují na zemi.^a
- ¹⁷ Já miluji ty, kdo milují mne,
ti, kdo mě hledají, mě jistě naleznou.
¹⁸ Bohatství a sláva se nachází u mě,
trvalé jmění a pravý blahobyt.
¹⁹ Mé plody jsou nad zlato nejryzejší,
výnosy mé nad stříbro nejčistší.
²⁰ Stezkou spravedlnosti kráčím,
pěšinami práva se ubírám,
²¹ abych své milovníky obdařila jměním,
jejich pokladnice abych plnila!
- ²² Na počátku své cesty mne Hospodin zplodil,
před všemi svými činy, před časem.
²³ Od věků jsem byla ustavena,
od počátku, dříve než začal svět.
²⁴ Než vznikly propasti, zrodila jsem se,
než vodou naplněny byly prameny.
²⁵ Předtím než byly hory zapuštěny,
dříve než pahorky jsem se zrodila,
²⁶ ještě než učinil zemi a vše kolem,
dříve než světa první prach.
- ²⁷ Byla jsem při tom, když nebesa chystal,
když nad propastí obzor vyměřil,
²⁸ oblaka když ve výšinách věšel,
propastné prameny když vytryskly.
²⁹ Byla jsem tam, když oceán spoutal,
na jeho rozkaz vody poslechly!
Základy země když vyměřoval,
³⁰ po jeho boku věrně stála jsem.
Zůstávám jeho rozkoší den za dnem,
svým hrám se před ním stále oddávám.
³¹ Na jeho zemi, na světě si hraji,
lidští synové jsou mou rozkoší!
- ³² Proto, synové, pošlete mne:
Blaze těm, kdo drží se mých cest!
³³ Slyšte poučení a naberte moudrost,
nebuďte ke mně lhostejní.
³⁴ Blaze tomu, kdo naslouchá mi,
tomu, kdo v mých branách denně bdí,
tomu, kdo čeká u mých veřejí!

^a16 podle někt. hebr. rukopisů, LXX (MT: *kdo spravedlivě soudí*)

- ³⁵ Kdo mě našel, našel život,
Hospodinovou přízní se nechal zahrnout.
³⁶ Kdo však mě mívá, škodí své vlastní duši,
kdo mě nenávidí, je smrti milencem.“

Hostina moudrosti a tuposti

- 9** Moudrost si vystavěla dům,
sedm tesaných sloupů vztyčila.
² Dobytče porazila, víno nalila,
už také prostřela svůj stůl.
³ Děvečky vyslala
a volá na městských výšinách:
⁴ „Kdo je zmatený, ať přijde ke mně!“
Ty, kterým chybí rozum, vyzývá:
⁵ „Pojďte a jezte na mých hodech,
popijte víno, jež jsem nalila.
⁶ Opusťte hloupost a konečně žijte,
cestou rozumnosti se vydejte!“
- ⁷ Kdo poučuje drzouna, říká si o urážku,
kdo kárá darebáka, přijde k úrazu.
⁸ Nekárej drzouna – jen by tě nenáviděl;
pokárej moudrého – bude tě milovat.
⁹ Poděl se s moudrým a ještě zmoudří,
pouč spravedlivého a bude znalejší.
- ¹⁰ Klíčem k moudrosti je úcta k Hospodinu,
v poznání Svatého je rozumnost.
¹¹ Takto^a se tvé dny rozmnoží,
léta života ti přibudou.
¹² Jsi-li moudrý, moudrost vyplatí se ti,
jsi-li drzoun, sám na to doplácíš.
- ¹³ Paní Tupost dělá veliký povyk,
je hloupost sama, neví vůbec nic.
¹⁴ U dveří svého domu vysedává,
na křesle na městských výšinách.
¹⁵ Pokřikuje na ty, kdo po cestě jdou,
kdo po svých stezkách přímě kráčí:
¹⁶ „Kdo je zmatený, ať přijde ke mně!“
Všechny nerozumné vyzývá:
¹⁷ „Kradená voda je tak sladká,
zakázaný pokrm tolik příjemný!“
- ¹⁸ Netuší hňup, že podsvětí jej čeká:
v pekelné jámě jsou ti, jež pozvala!

^a11 podle LXX, Syr, Tg (MT: *Skrze mě*)

ŠALOMOUNOVA PŘÍSLOVÍ

10 Zde jsou přísloví Šalomounova:

Moudrý syn dělá otci radost,
tupec přivádí matku k zoufalství.

² Nekalé poklady člověku neprospějí,
poctivost zachraňuje před smrtí.

³ Hospodin nenechá poctivého lačnět,
rozmary darebáků ale zavrhne.

⁴ Líné dlaně přivedou na mizinu,
pilné ruce přinášejí bohatství.

⁵ Kdo v létě sklízí, je syn zdárný,
kdo prospí žně, je syn k ostudě.

⁶ Na poctivého se snáší požehnání,
v ústech darebáků se skrývá násilí.

⁷ Na poctivého se vzpomíná s požehnáním,
jméno darebáků ale zavání.

⁸ Moudré srdce přijímá příkázání,
žvanivý hlupák špatně dopadne.

⁹ Kdo žije poctivě, v bezpečí žít bude,
kdo pokřivil svou cestu, bude odhalen.

¹⁰ Kdo mhouří oko, způsobí potíže,
kdo otevřeně kárá, pokoj přinese.^a

¹¹ Pramenem života jsou ústa spravedlivých,
v ústech darebáků se skrývá násilí.

¹² Nenávist vyvolává neshody,
lásky všechny viny zahálí.

¹³ Ve rtech rozvážného nalezněš moudrost,
na záda nerozumného patří hůl.

¹⁴ Moudří své vědění dobře střeží,
ústa hlupáka přitahují záhubu.

^a10 podle LXX (MT opakuje v. 8b: *žvanivý hlupák špatně dopadne*)

- ¹⁵ Majetek bohatého je jeho pevnou tvrzí,
nouze chudých je jejich záhubou.
- ¹⁶ Výdělek poctivého prospívá životu,
darebákův zisk vede ke hříchu.
- ¹⁷ Kdo se drží poučení, míří k životu,
zabloudí ale, kdo nedbá na domluvu.
- ¹⁸ Kdo skrývá nenávist, je lhář,
kdo šíří pomluvy, je hňup.
- ¹⁹ Záplava slov se bez hříchu neobejde,
rozumný drží svůj jazyk na uzdě.
- ²⁰ Jazyk spravedlivého je ryzí stříbro,
srdce ničemů za nic nestojí.
- ²¹ Rty spravedlivého nasytí mnohé,
hňupové zemřou na vlastní ztřeštnost.
- ²² Hospodinovo požehnání obohacuje
bez veškerého trápení.
- ²³ Tupec má potěšení ve zvrhlosti,
rozumný zase v moudrosti.
- ²⁴ Obavy darebáků se uskuteční,
touhy spravedlivých se naplní.
- ²⁵ Když přejde vichr, je s darebákem konec,
spravedliví však mají věčné základy.
- ²⁶ Jak ocet v zubech, jako oči plné kouře,
takový je lajdák pro nadřícené své.
- ²⁷ Úcta k Hospodinu prodlužuje život,
roky darebáků však budou zkráceny.
- ²⁸ Doufání spravedlivých končí radostí,
naděje darebáků se vniveč obrátí.
- ²⁹ Hospodinova cesta je oporou poctivého,
pro bídáky je ale záhubou.
- ³⁰ Spravedlivý nebude navěky sražen,
ničemové však na zemi věčně nebudou.

³¹ Ústa spravedlivého plodí moudrost,
proradný jazyk bude vyříznut.

³² Rty spravedlivého znají, co se sluší,
ústa darebáků však jen zvrácenost.

11 Falešné váhy se Hospodinu hnusí,
poctivé závaží jej potěší.

² Pýchu následuje ostuda,
moudrost je tam, kde pokora.

³ Poctivé vodí jejich upřímnost,
proradné zničí jejich falešnost.

⁴ V soudný den majetek nijak neprospěje,
poctivost ale zachraňuje před smrtí.

⁵ Spravedlnost srovná cestu nevinnému,
vlastní ničemnost srazí ničemu.

⁶ Spravedlnost zachrání poctivé,
vlastní lačnost lapí proradné.

⁷ Když zemře ničema, hynou naděje v něj složené,
spoléhání na jeho sílu se rozplyne.

⁸ Spravedlivý bude z trápení vysvobozen,
na jeho místě se octne darebák.

⁹ Ústa bezbožných ubližují bližním,
spravedlivé zachrání jejich vědění.

¹⁰ Když se spravedlivým daří, ve městě je radost,
když hynou darebáci, koná se oslava.

¹¹ Požehnáním poctivých se pozvedá město,
ústy darebáků bývá bořeno.

¹² Kdo nemá rozum, bližním opovrhuje,
rozumný člověk raději pomlčí.

¹³ Mluvká roznáší tajemství, kudy chodí,
zodpovědný člověk je umí zachovat.

¹⁴ Kde schází jasný směr, lid upadá,
ve množství rádců je však záchrana.

- ¹⁵ Se zlou se potáže, kdo za cizího ručí,
slibům se vyhýbat je vždycky jistější.
- ¹⁶ Půvabná žena dosáhne pocty,
hrubiáni dosáhnou bohatství.
- ¹⁷ Laskavý člověk odmění i sám sebe,
surovec ani sám sebe nešetří.
- ¹⁸ Pro klamný výdělek darebák dře se,
kdo seje spravedlnost, má mzdu trvalou.
- ¹⁹ Spravedlnost jistě k životu vede,
honba za špatností ale ke smrti.
- ²⁰ Zvrhlé povahy se Hospodinu hnusí,
kdo žije bezúhonně, ti jej potěší.
- ²¹ Zlý zcela jistě neunikne trestu,
símě spravedlivých však vyvázne.
- ²² Zlatá ozdoba na sviňském rypáku
je krásná žena bez špetky rozumu.
- ²³ Touhy spravedlivých vedou jen k dobru,
z nadějí darebáků zbude vztek.
- ²⁴ Někdo rozdává – a ještě bohatne,
jiný škudlí až běda – k vlastní chudobě!
- ²⁵ Štědrý člověk bude jen vzkvétat,
kdo jiné svlažuje, sám bude zavlážen.
- ²⁶ Kdo zadržuje obilí, toho lid ztrácuje,
požehnání se snáší na toho, kdo je prodává.
- ²⁷ Kdo hledá dobro, nalezne přízeň,
kdo čeká neštěstí, také dočká se.
- ²⁸ Kdo doufá v bohatství, takový padne,
spravedliví ale jak poupě pokvetou.
- ²⁹ Kdo boří vlastní domov, ten zdědí vítr,
hlupák bude sloužit moudrému.
- ³⁰ Z ovoce spravedlivého je strom života,
a kdo je moudrý, ten duše získává.

³¹ Dojdou-li spravedliví na zemi odplaty,
čím spíše ničemové a hříšníci!

12 Milovník poznání miluje poučení,
jen tupý mezek si nedá domluvit.

² Dobrotivého zahrne Hospodin přízní,
lstivého člověka však odsoudí.

³ Darebáctví nikomu jistotu neposkytne,
kořen spravedlivých však nikdo nevyrve.

⁴ Znameníť žena je korunou svého muže,
hanebná je ale jako kostižer.

⁵ Úmysly poctivých jsou spravedlivé,
rady darebáků však zákeřné.

⁶ Slova darebáků jsou smrtelná léčka,
poctivé vysvobodí jejich řeč.

⁷ Když darebáci padnou, je s nimi konec,
dům spravedlivých ale obstojí.

⁸ Čím je kdo rozumnější, tím více bývá ceněn,
muž křivé povahy však bude pohrdnut.

⁹ Lépe být přehlížen, ale mít služebníka,
než tvářit se důležitě a nemít na chleba.

¹⁰ Spravedlivý cítí i s dobytčetem,
srdce darebáků je ale bezcitné.

¹¹ Kdo obdělává pole, nasytí se chlebem,
kdo ztratil rozum, honí vidiny.

¹² Darebák závidí kořist zlosynovi,
kořeny spravedlivých však plody přináší.

¹³ Hříšné rty jsou zlosynovi pastí,
spravedlivý však ujde trápení.

¹⁴ Ovoce svých úst každý hojně sklídí,
vlastní skutek se k člověku navrátí.

¹⁵ Hlupák je přesvědčen, že jde správně,
kdo je však moudrý, dá si poradit.

- ¹⁶ Hlupákův hněv se projeví ihned,
rozvážný člověk snese urážky.
- ¹⁷ Pravdomluvný člověk svědčí o pravdě,
křivopřísežník podvádí.
- ¹⁸ Unáhlené řeči bodají jako meče,
jazyk moudrých je ale jako lék.
- ¹⁹ Pravdomluvné rty obstojí navždy,
prolhaný jazyk jen krátký okamžik.
- ²⁰ Zlomyslní mají v srdci jen faleš,
mírumilovní žijí v radosti.
- ²¹ Spravedlivým nic neublíží,
darebáky stíhá samé neštěstí.
- ²² Prolhané rty se Hospodinu hnusí,
kdo žije v pravdě, ti jej potěší.
- ²³ Rozvážný člověk umí své vědění tajit,
hňup ale z plna hrdla křičí nesmysly.
- ²⁴ Pracovitým rukám bude svěřena vláda,
zahálčivost však vede k porobě.
- ²⁵ Starosti člověka tíží v srdci,
laskavé slovo ale radost navrátí.
- ²⁶ Spravedlivý najde i pro bližního cestu,
cesta darebáků ale končí blouděním.
- ²⁷ Lench si žádný úlovek neupeče,
píle je pro člověka cenný majetek.
- ²⁸ Život je na stezce spravedlnosti,
vyšlapaná cesta vede ke smrti.

13 Moudrý syn přijímá otcovo poučení,
drzoun však neslyší ani na hrozby.

² Ovocem svých úst se každý hojně nají
a duši proradných nasytí násilí.

³ Kdo hlídá svoje ústa, svou duši opatruje,
na povídané rty přijde záhuba.

- ⁴ Dychtí, ale nic nemá duše pecivála,
pracovitý člověk však jenom pokvete.
- ⁵ Spravedlivý nesnese prolhané řeči,
darebák nestydatě šíří puch.
- ⁶ Spravedlnost chrání poctivého,
hříšníka ničí ničemnost.
- ⁷ Někdo nemá nic, a chová se bohatě,
jiný má spoustu peněz, a dělá chudáse.
- ⁸ Boháč za sebe může dát výkupné,
chudák výhrůžky sotva zaslechne.
- ⁹ Světlo spravedlivých svítí vesele,
svíce darebáků uhasne.
- ¹⁰ Pýcha vede jen ke sporům,
moudří však dají na radu.
- ¹¹ Rychle nabyté jmění se rychle rozuteče,
kdo shromažďuje po hrstkách, zbohatne.
- ¹² Dlouhé čekání unavuje srdce,
naplněná touha je stromem života.
- ¹³ Kdo pohrdá Slovem, sám sobě škodí,
kdo příkázání ctí, bude odměněn.
- ¹⁴ Rady moudrého jsou pramen života,
z osidel smrti pomohou uniknout.
- ¹⁵ Zdravý rozum si získá přízeň,
cesta proradných vede k záhubě.^a
- ¹⁶ Rozvážně chová se každý, kdo má rozum,
hňup ale roztrušuje samé nesmysly.
- ¹⁷ Ničemný vyslanec upadne do neštěstí,
spolehlivý posel je jako lék.
- ¹⁸ Bída a hanba tomu, kdo odmítá poučení,
kdo však na domluvy dá, bude vážený.
- ¹⁹ Splněná touha je v duši sladká;
tupcům je odporné varovat se zla.

^a15 podle LXX, Syr, Tg (MT: *je trvalá*)

- ²⁰ Kdo chodí s moudrými, bude moudrý,
kdo kamarádí s tupci, ztroskotá.
- ²¹ Hříšníky stíhá neštěstí,
spravedlivým je štěstí odměnou.
- ²² Dobrý člověk zanechá dědictví vnukům,
hříšníkovo jmění čeká na poctivé.
- ²³ Políčko chudých může vydat hojnost potravy,
bezpráví je ale může o všechno připravit.
- ²⁴ Kdo šetří metlu, nenávidí své dítě,
zavčas je trestá, kdo je miluje.
- ²⁵ Spravedlivý se nají do sytosti,
břicho ničemů zůstane o hladu.

14 Moudrá žena buduje svůj domov, hloupá jej boří svými rukama.

- ² Hospodina ctí, kdo žije v poctivosti,
kdo jedná křivě, ten jím pohrdá.
- ³ Hlupákovi pýcha z pusy vyrazí,
moudré ochrání jejich rty.
- ⁴ Bez dobytka je prázdná ve žlabu,
silný býk zajistí hojnou úrodu.
- ⁵ Čestný svědek nepromluví lživě,
křivopřísežník ale šíří klam.
- ⁶ Drzoun se po moudrosti nadarmo pídí,
rozumnému je poznání snadno přístupné.
- ⁷ Tupci se raději obloukem vyhni,
z jeho rtů se přece nic nedozvíš.
- ⁸ Moudrost rozvážného je vědět kudy kam,
tupost hlupáků je pěstovat sebeklam.
- ⁹ Hlupáci mají legraci z provinění,
poctiví ale hledají smíření.
- ¹⁰ Jen srdce člověka zná vlastní hořkost,
podobně jeho radost druhý necítí.

- ¹¹ Dům darebáků je určen ke zboření,
stan poctivých ale k rozkvětu.
- ¹² Cesta se člověku může zdát správná,
nakonec však bývá cestou ke smrti.
- ¹³ Někdy i při smíchu bolí srdce;
když skončí radost, smutek zůstane.
- ¹⁴ Zvrácený dojde odplaty za své skutky
a dobrý člověk za ty své.
- ¹⁵ Prostáček důvěřuje kdečemu,
rozvážný člověk své kroky zvažuje.
- ¹⁶ Moudrý je opatrný a varuje se zla,
tupec jde bezstarostně dál.
- ¹⁷ Unáhlený člověk dělá hlouposti,
lstivý člověk bývá v nenávisti.
- ¹⁸ Omezenci jsou obdařeni tupostí,
korunou rozvážných je vědění.
- ¹⁹ Zlí lidé se pokloní dobrým,
darebáci u bran spravedlivého.
- ²⁰ Chudšas je na obtíž i svému příteli,
boháče ale všichni milují.
- ²¹ Kdo pohrdá svým bližním, hřeší,
blaze tomu, kdo chudým pomáhá.
- ²² Jistěže bloudí ten, kdo je zlomyslný;
láska a věrnost patří dobrosrdečným.
- ²³ Tvrdá práce vždy vede k zisku,
řečnění však jenom k chudobě.
- ²⁴ Korunou moudrých je jejich bohatství,
tupost hlupáků zůstane tupostí.
- ²⁵ Pravdomluvný svědek může zachránit život,
podvodník ale šíří lež.
- ²⁶ V úctě k Hospodinu je jistota pevná,
jeho děti v něm najdou bezpečí.

- ²⁷ Pramen života je úcta k Hospodinu,
z osidel smrti pomáhá uniknout.
- ²⁸ Mohutné vojsko je ozdobou krále,
úbytek lidu je vládci záhubou.
- ²⁹ Trpělivý člověk oplývá rozumností,
ten, kdo je ukvapený, dělá hlouposti.
- ³⁰ Krotké srdce dodává tělu na životě,
závist je ale jako kostižer.
- ³¹ Kdo utiskuje chudáka, uráží jeho Tvůrce;
ctí jej však ten, kdo nuzným pomáhá.
- ³² Darebáka jednou srazí jeho vlastní zlo,
jistotou spravedlivého je jeho poctivost.^a
- ³³ V srdci rozumného spočívá moudrost;
co skrývá nitro tupců, též vyjde najevo.
- ³⁴ Spravedlnost povznáší národ,
hřích je národům k ostudě.
- ³⁵ Rozumného služebníka zahrne král přízní,
prchlivostí však toho, jenž dělá ostudu.

15 Vlídna odpověď odvrací zlobu, příkrá řeč ale budí hněv.

- ² Jazyk moudrých zpřijemňuje poznání,
tupci z úst chrlí samé nesmysly.
- ³ Hospodinovy oči vidí všude,
vše zlé i dobré pozorně sledují.
- ⁴ Krotký jazyk je stromem života,
je-li však pokřivený, ducha podlomí.
- ⁵ Hlupák pohrdá poučením otce,
chytrý je ten, kdo dá na domluvy.
- ⁶ Dům spravedlivého je velkou pokladnicí,
zisky darebáka nesou jen trápení.
- ⁷ Rty moudrých vědění rozsévají,
srdce tupců však nikoli.

^a32 podle LXX, Syr (MT: *smrt*)

- ⁸ Oběť darebáků se Hospodinu hnusí,
zalíbení má v modlitbě poctivých.
- ⁹ Cesta darebáka se Hospodinu hnusí,
stoupence spravedlnosti miluje.
- ¹⁰ Tvrdý trest tomu, kdo opouští stezku;
kdo nesnese domluvy, ten umírá.
- ¹¹ Hospodin vidí do hrobu i říše záhuby –
do srdce člověka tím spíš!
- ¹² Drzoun nemiluje toho, kdo jej kárá,
a proto za moudrými nechodí.
- ¹³ Radostné srdce dodává tváři krásu,
ztrápené srdce ducha ubíjí.
- ¹⁴ Srdce rozumného touží po vědění,
ústa tupců se krmí tupostí.
- ¹⁵ Každý den chudáka bývá těžký,
dobrotivé srdce však stále hoduje.
- ¹⁶ Lepší je málo s úctou k Hospodinu
než velké poklady s neklidem.
- ¹⁷ Lepší je talíř zeleniny s láskou
než vykrmený býk a s ním nenávist.
- ¹⁸ Vznětlivý člověk vzbuzuje sváry,
trpělivý dovede spory uklidnit.
- ¹⁹ Cesta lenocha trnům zarůstá,
stezka poctivých je ale dlážděná.
- ²⁰ Moudrý syn dělá otci radost,
tupec i vlastní matkou pohrdá.
- ²¹ Nerozumného těší každá hloupost,
rozvážný člověk drží přímý směr.
- ²² Bez porady se plány hroutí,
při množství rádců se však naplní.
- ²³ Výstižná odpověď udělá člověku radost;
jak dobré je slovo v pravý čas!

- ²⁴ Rozumné vede vzhůru cesta života,
aby unikli peklu v hlubinách.
- ²⁵ Hospodin strhne dům pyšných,
mezníky vdovy ale upevní.
- ²⁶ Zlé úmysly se Hospodinu hnusí,
za čistá považuje slova laskavá.
- ²⁷ Kdo se chce obohatit, ten vlastní domov boží,
kdo nenávidí úplatky, ten bude žít.
- ²⁸ Srdce spravedlivého promýšlí odpovědi,
ústa darebáků chrlí hanebnost.
- ²⁹ Darebákům je Hospodin velmi vzdálen,
modlitbu spravedlivých ale vyslyší.
- ³⁰ Zářivý pohled rozveselí srdce,
dobrá novina až do morku osvěží.
- ³¹ Kdo zdravým domlouvám otvírá uši,
ten bude bydlet mezi moudrými.
- ³² Kdo odmítá poučení, pohrdá vlastní duší,
kdo na domluvy dá, ten rozum nabere.
- ³³ Školou moudrosti je úcta k Hospodinu;
slávu předchází pokora.

16 Člověk si může lámat hlavu,
vhodnou odpověď však dává Hospodin.

- ² Člověk má všechny své cesty za čisté,
jeho pohnutky však zkoumá Hospodin.
- ³ Hospodinu svěř všechny své činy,
tvoje úmysly se potom naplní.
- ⁴ Hospodin učinil vše pro svůj záměr,
také i darebáka pro zlý den.
- ⁵ Hospodinu je každý nadutec ohavností,
trestu neujde, buď si jist.
- ⁶ Láskou a věrností se usmířuje vina,
úctou k Hospodinu se vyhneš zlu.

- ⁷ Když se Hospodinu něčí cesty líbí,
i jeho nepřátele s ním nakonec udobří.
- ⁸ Lepší je málo se spravedlností
než ohromné zisky s bezprávím.
- ⁹ Člověk přemítá v srdci o své cestě,
jeho kroky však řídí Hospodin.
- ¹⁰ Prorocký výrok patří na rty krále,
při soudu nesmí jeho ústa pochybit.
- ¹¹ Hospodin má poctivé míry i váhy,
všechna závaží ve váčku pečlivě odměřil.
- ¹² Páchat zlo je pro krále ohavností –
vždyť je to spravedlnost, co drží trůn!
- ¹³ Spravedlivé rty se králům líbí,
milují ty, kdo mluví upřímně.
- ¹⁴ Králova zloba je posel smrti,
moudrý člověk ji ale utiší.
- ¹⁵ Úsměv na tváři krále znamená život,
jeho přízeň – dešťový oblak na jaře!
- ¹⁶ Získat moudrost je nad ryzí zlato,
nad stříbro nejčistší je získat rozumnost.
- ¹⁷ Cesta upřímných vede pryč od zla;
kdo hlídá svou cestu, svou duši uchrání.
- ¹⁸ Pýcha předchází pád
a namyšlenost zkázu.
- ¹⁹ Lepší je sdílet porobu s pokornými
nežli se s pyšnými dělit o kořist.
- ²⁰ Kdo hloubá ve Slově, nachází štěstí,
kdo doufá v Hospodina, je blažený!
- ²¹ Kdo má moudré srdce, je znám svou rozumností,
výřečné rty přesvědčivosti dodají.
- ²² Pramen života má ten, kdo má rozum,
vlastní hloupost je trestem hlupáků.

- ²³ Srdce moudrého dohlíží na jeho ústa,
jeho rtům dodá přesvědčivosti.
- ²⁴ Laskavá slova jsou jako plástev medu,
jak balzám na duši, celému tělu lék.
- ²⁵ Cesta se člověku může zdát správná,
nakonec však bývá cestou ke smrti.
- ²⁶ Člověk nádeničí, protože musí,
jeho vlastní hlad ho pohání.
- ²⁷ Ve špíně se hrabe ničema,
na jeho rtech jako by oheň plál.
- ²⁸ Zvrácený člověk rozsívá sváry,
pomlouvač rozeštve i dobré přátele.
- ²⁹ Násilníci i svoje druhy klamou,
aby je zlákali na cestu nedobrou.
- ³⁰ Kdo mhouří oči, vymýšlí zvrácenosti,
kdo svírá rty, osnuje špinavost.
- ³¹ Korunou krásy jsou šediny –
kdo žije spravedlivě, ti ji obdrží.
- ³² Je lepší být trpělivý než velký silák,
je lepší se ovládat než města dobývat.
- ³³ Člověk si může házet losem do klína,
všechno rozhodování je však od Hospodina.

17 Lepší je suchý kus chleba v klidu
než dům plný masa a sváru.

- ² Chytrý sluha bude pánem nezdárného syna,
s jeho bratry se o dědictví podělí.
- ³ Na stříbro je tyglík a na zlato pec,
lidské srdce však zkoumá Hospodin.
- ⁴ Zlý člověk dá na ničemné řeči,
lhář poslouchá zlé jazyky.
- ⁵ Kdo zesměšňuje chudáka, uráží jeho Tvůrce;
škodolibý člověk trestu neujde.

- ⁶ Korunou starců jsou jejich vnuci,
ozdobou synů otcové.
- ⁷ Hlupáku nesluší vznešená slova,
tím méně urozeným lživá řeč.
- ⁸ Úplatek působí jako zaříkadlo:
úplatkáři se daří, kam se obrátí.
- ⁹ Kdo stojí o lásku, přikrývá všechny viny,
ten, kdo je připomíná, rozeštvé přátele.
- ¹⁰ Na rozumného více zapůsobí výtka,
než kdyby tupci stokrát nařezal.
- ¹¹ Na nic než na vzpouru zlosyn nemyslí,
bude však navštíven poslem ukrutným.
- ¹² Raději narazit na zuřivou medvědici
nežli na hlupáka s jeho tupostí.
- ¹³ Kdo odplacuje zlem za dobro,
jeho dům už nikdy neopustí zlo.
- ¹⁴ Začátek hádky je protržení hráze –
raději přestaň, než spor propukne!
- ¹⁵ Omlouvat ničemu i odsoudit poctivého –
obojí se Hospodinu hnusí nastejno.
- ¹⁶ K čemu jsou peníze v rukou tupce?
Když nemá rozum, moudrost nekoupí!
- ¹⁷ Přítel miluje za všech okolností,
bratr se rodí pro chvíle trápení.
- ¹⁸ Přišel o rozum, kdo rukou upíše se,
kdo za bližního složí záruku.
- ¹⁹ Kdo se rád hádá, ten rád hřeší,
kdo si otvírá ústa, říká si o potíž.
- ²⁰ Kdo má falešné srdce, nenajde štěstí,
kdo má křivý jazyk, špatně dopadne.
- ²¹ Kdo zplodil tupce, má důvod k žalu,
hlupákův otec radost nepozná.

- ²² Radostné srdce – nejlepší lék,
ztrápený duch je kostižer.
- ²³ Darebák přijímá tajné dary,
aby cesty práva podvrátil.
- ²⁴ Rozumný má moudrost přímo před sebou,
oči hlupáka ji v celém světě nenajdou.
- ²⁵ K mrzutosti je otci tupý syn,
svou matku naplňuje hořkostí.
- ²⁶ Pokutovat nevinného jistě není dobré,
natož bít urozené, když jednají poctivě.
- ²⁷ Kdo získal poznání, ten šetří slova,
rozumný člověk se umí ovládat.
- ²⁸ I hlupák, mlčí-li, za moudrého je brán,
rozumně vypadají ústa zavřená.

18 Samotáři jde jen o vlastní choutky, každou rozumnou radou pohrdne.

- ² Tupec nijak nestojí o rozumnost –
chce jen vyklopit, co má na srdci.
- ³ Kam přijde darebák, přijde i pohrdání,
za ním pak hanba a potupa.
- ⁴ Hluboká voda jsou slova úst některých,
zurčící potok, pramen moudrosti.
- ⁵ Stranit darebákovi jistě není dobré,
natožpak nevinného o právo připravit.
- ⁶ Tupcova ústa spěchají k hádkám,
jeho rty po výprasku volají.
- ⁷ Tupci jsou jeho ústa záhubou,
rty jsou mu pastí smrtelnou.
- ⁸ Pomluvy se tváří jako pamlsky,
hluboko do nitra ale padají.
- ⁹ Kdo při své práci lenoší,
od kazisvěta se příliš neliší.

- ¹⁰ Hospodinovo jméno je pevnou věží;
spravedlivý se uchýlí do jeho bezpečí.
- ¹¹ Majetek bohatého je jeho pevnou tvrzí,
nepřekonatelnou zdí je v jeho představách.
- ¹² Pýcha předchází pád,
slávu předchází pokora.
- ¹³ Kdo odpovídá dřív, než vyslechne,
hloupost projevuje k vlastní ostudě.
- ¹⁴ Lidský duch dovede unést nemoc,
ztrápený duch se však nedá vydržet.
- ¹⁵ Rozumné srdce nabývá poznání,
moudré uši prahnou po vědění.
- ¹⁶ Dar otvírá člověku dveře,
i před velikány jej přivede.
- ¹⁷ První, kdo líčí spor, se zdá být v právu,
příchod druhého jej ale prověří.
- ¹⁸ Los dokáže ukončit sváry,
i mocné dovede rozsoudit.
- ¹⁹ Ukřivděný bratr se uzavře jak město,
rozepře působí jako hradní závory.
- ²⁰ Ovocem svých úst si každý naplní břicho,
úrodou vlastních rtů se každý nasytí.
- ²¹ Jazyk má moc nad smrtí i životem,
kdo rád mluví, jí jeho ovoce.
- ²² Kdo našel manželku, ten našel štěstí,
Hospodin jej svou přízní obdařil.
- ²³ Chudák poníženě prosí,
boháč odpovídá hrubostí.
- ²⁴ Jsou tací přátelé, co jsou jen ke škodě;
bližší než bratr je ale ten, který miluje.

19 Lepší chudý poctivec
než prohaný pitomec.

- ² Nadšení bez poznání nestačí,
zbrklý se dopouští mnoha chyb.
- ³ Pro vlastní hloupost člověk padá,
v srdci má ale zlost na Hospodina.
- ⁴ Boháč má přátel habaděj,
chudáš je opuštěn bez přátel.
- ⁵ Křivopřísežník trestu neujde,
neunikne, kdo šíří lež.
- ⁶ Štědrého člověka si mnozí předcházejí,
s tím, kdo rozdává, se každý přátelí.
- ⁷ Chudáse nesnáší ani jeho bratři –
tím spíše se mu vyhnou přátelé!
- Snaží se najít slova, ale zbytečně.
- ⁸ Kdo se má rád, snaží se získat rozum,
kdo rozvahy se drží, štěstí dosáhne.
- ⁹ Křivopřísežník neujde trestu,
kdo šíří klam, ten zahyne.
- ¹⁰ Tupci nesluší žádný přepych,
tím méně otroku vlada nad pány.
- ¹¹ Prozíravost brání člověku se hněvat,
promíjet vinu je jeho ozdoba.
- ¹² Králova zlost – to je lví řev,
jeho přízeň – rosa na trávě.
- ¹³ Tupý syn je neštěstím svého otce,
hašteřivá žena pak crčení bez konce!
- ¹⁴ Dům a majetek bývá po rodičích,
rozumnou ženu však dává Hospodin.
- ¹⁵ Lenost ukolébá člověka k spánku;
kdo je váhavý, zůstane o hladu.
- ¹⁶ Kdo dbá na příkázání, dbá na vlastní duši;
komu je lhostejné, jak žije, zahyne.

¹⁷ Kdo pomáhá chudým, půjčuje Hospodinu;
on sám mu jeho dobrodiní odplatí.

¹⁸ Napravuj syna, dokud máš naději,
jeho smrt nechtěj dopustit.

¹⁹ Vztekoun zasluhuje potrestání;
ušetříš-li ho, zkazíš ho ještě víc.

²⁰ Poslechni radu, přijmi poučení,
abys byl příště moudřejší.

²¹ Člověk má v srdci mnohé plány,
stane se ale, co chce Hospodin.

²² Po člověku se žádá, aby byl laskavý;
lépe je být chudák nežli podvodník.

²³ Úcta k Hospodinu přináší život;
v sytosti a klidu pak člověk může spát.

²⁴ Lench k talíři natáhne ruku,
k ústům ji už ale nezvedne.

²⁵ Nabij drzounovi, a prostáček zmoudří,
pokárej rozumného, a dojde poznání.

²⁶ Napadá otce, vyhání matku
syn hanebný a nestoudný.

²⁷ Přestaň, synu, naslouchat poučení,
a zabloudíš od slov poznání.

²⁸ Ničemný svědek se vysmívá právu,
ústa darebáků hltají hanebnost.

²⁹ Na drzouny čekají soudy,
na hřbety tupců rány.

20 Víno je drzoun a pivo křikloun;
kdo za ním vrávorá, nezmoudří.

² Jako když lev řve, král hrůzu nahání;
svůj život ohrožuje, kdo jej popudí.

³ Upustit od sporu je člověku ke cti,
rozčilovat se umí každý hňup.

- ⁴Na podzim lenoch orat nechce,
o žních bude žebrat zbytečně.
- ⁵Rada v srdci člověka je voda hluboká,
kdo je rozumný, ji umí načerpat.
- ⁶Svou vlastní oddaností se kdekdo holedbá,
věrného muže však aby pohledal.
- ⁷Spravedlivý je, kdo žije v poctivosti;
šťastní budou jeho potomci!
- ⁸Král sedí na trůnu, aby soudil,
všechno zlo svým zrakem rozhání.
- ⁹Kdo může říci: Mám čisté srdce,
od hříchu jsem se oprostil?
- ¹⁰Dvojí metr a dvojí závaží –
Hospodinu se hnusí obojí.
- ¹¹I na dětech se podle chování pozná,
jak čistá a upřímná je jejich povaha.
- ¹²Slyšící ucho, vidoucí oko –
obojí učinil Hospodin.
- ¹³Nemiluj spánek, ať nezchudneš;
otevři oči, ať se nasytíš.
- ¹⁴„Špatné, moc špatné,“ říká, kdo kupuje,
a jen co popojde, už si pochvaluje.
- ¹⁵Někdo má zlato a perel hromady,
nejdražším klenotem jsou moudré rty.
- ¹⁶Vezmi plášť tomu, kdo ručí za cizího,
když ručí za cizinku, vezmi si zástavu.
- ¹⁷Ten, komu pokrm ze lži lahodí,
skončí s ústy plnými kamení.
- ¹⁸Podpoř své úmysly dobrou radou,
nech se poučit, než začneš boj.
- ¹⁹Mluvka roznáší tajemství, kudy chodí;
s tlučhubou neměj co do činění.

- ²⁰ Kdo zlořečí otci nebo matce,
toho svíce zhasne v temnotě.
- ²¹ Rychlé zbohatnutí na začátku,
žádné požehnání na konci.
- ²² Nikdy neříkej: „Tu křivdu pomstím,“
čekej na Hospodina – ten ti pomůže.
- ²³ Dvojí závaží se Hospodinu hnusí;
falešné váhy se mu nelíbí.
- ²⁴ Hospodin řídí lidské kroky;
který člověk své cestě rozumí?
- ²⁵ Je v pasti, kdo něco chvatně prohlásil za svaté
a teprve potom přemýšlel.
- ²⁶ Moudrý král se vypořádá s darebáky:
nechá je drtit pod koly.
- ²⁷ Hospodinovou svící je duch člověka –
vše, co je skryté, prozkoumá.
- ²⁸ Láska a věrnost ať opatrují krále,
jeho trůn ať podpírá laskavost.
- ²⁹ Chloubou mládenců je jejich síla,
ozdobou starců šediny.
- ³⁰ Rány a modřiny uzdravují ze špatnosti,
bití zasahuje hluboké útroby.

21 Královo srdce je v Hospodinově ruce –
jak vodní strouhu je směruje, kam chce.

- ² Člověk má všechny své cesty za správné,
srdce však zpytuje Hospodin.
- ³ Když se děje spravedlnost a právo,
Hospodin to má raději než oběti.
- ⁴ Povýšené oči, naduté srdce,
úsilí ničemů – to vše je hřích.
- ⁵ Plány pracovitých vedou k zisku,
zbrkllost přináší jenom chudobu.

- ⁶ Poklady získané lživými řečmi
jsou pomíjivá marnost, smrtelná past.^a
- ⁷ Darebáci budou smeteni vlastní krutostí;
konat spravedlnost totiž odmítli.
- ⁸ Cesta podvodníka je klikatá,
povaha čistých je upřímná.
- ⁹ Lepší je stěhovat se do kouta na střechu
než s hašteřivou ženou sdílet dům.
- ¹⁰ Darebák tíhne ke zlu celou svou duší,
nebude laskavý ani k příteli.
- ¹¹ Když trestají drzouna, prošťáček zmoudří,
když vzdělávají moudrého, dojde poznání.
- ¹² Spravedlivý se učí na domě darebáka:
darebáci jsou sráženi pro svou zkaženost.
- ¹³ Kdo dělá, že neslyší volání ubožáka,
nebude vyslyšen, až bude volat sám.
- ¹⁴ Tajný dárek dokáže utišit hněv,
postranní úplatek i velkou zuřivost.
- ¹⁵ Poctivému je radostí prosazení práva,
pro bídáky je to však záhuba.
- ¹⁶ Z cesty rozumu kdo ztratil se,
ve shromáždění mrtvých spočine.
- ¹⁷ Milovník radovánek je vlastně chudák;
milovník přepychu a vína nebude bohatý.
- ¹⁸ Darebák bude výkupným za spravedlivého,
na místě poctivých se ocitne podvodník.
- ¹⁹ Lepší je bydlet někde v pustině
než s hašteřivou ženou hádat se.
- ²⁰ Moudrý má doma olej a vzácné poklady,
tupec však všechno rozhází.
- ²¹ Komu jde o spravedlnost a soucit,
nalezne život, spravedlnost a slávu.

^a6 podle někt. hebr. rukopisů, LXX, Vul (MT: *marnost těch, kdo vyhledávají smrt*)

- ²² Do města siláků vnikl moudrý
a zbořil pevnost, na niž se spolehli!
- ²³ Ten, kdo si hlídá ústa a jazyk,
chrání svou duši před trápením.
- ²⁴ Nadutý domýšlivec se drzoun jmenuje,
jeho zpupnost nezná žádnou mez.
- ²⁵ Lenocho umoří jeho vlastní touhy,
jeho rukám práce nevoní.
- ²⁶ Celý den jenom toužebně touží,
spravedlivý však rozdává a neskrblí.
- ²⁷ Sama ohavnost je oběť ničemů,
zvlášť když se obětuje ze zlých úmyslů!
- ²⁸ Falešný svědek bídne zhyne;
poslední slovo má, kdo umí naslouchat.
- ²⁹ Darebák jde a na nic nedbá,
poctivý však svou cestu zvažuje.
- ³⁰ Žádná moudrost, žádná šikovnost,
žádná rada na Hospodina nestačí.
- ³¹ Kůň bývá chystán pro den boje,
Hospodinovo je však vítězství.

22 Jméno je cennější než spousta peněz,
nad stříbro a zlato je být oblíben.

- ² Boháč a chudák mají společné jedno:
Stvořitelem obou je Hospodin.
- ³ Rozvážný vidí hrozbu a vyhne se jí,
proštěnci však jdou dál, až na to doplatí.
- ⁴ Výsledkem pokory a úcty k Hospodinu
je bohatství, sláva a život.
- ⁵ Trnitá a zrádná je cesta zvráceného,
komu je život drahý, drží se daleko.
- ⁶ Zasněvej dítě do jeho cesty –
nesejde z ní, ani když zestárne.
- ⁷ Boháč panuje nad chudáky,
dlužník je věřitelovým otrokem.

- ⁸ Kdo seje bezpráví, sklídí neštěstí;
jeho hrůzovláda pomine.
- ⁹ Požehnaný je ten, kdo je štědrý;
i o chleba se dělí s chudákem.
- ¹⁰ Vyžeň drzouna a zmizí rozepře –
konec hádek i urážek!
- ¹¹ Kdo z čistého srdce miluje,
kdo má ušlechtilost na svých rtech,
bude mít krále za přítele.
- ¹² Hospodin střeží vědění,
úmysly podvodníků ale překazí.
- ¹³ „Venku je lev!“ říká lenoch.
„Na ulici přijdu o život!“
- ¹⁴ Ústa svůdkyně jsou bezedná jáma,
kdo hněvá Hospodina, do ní se propadne.
- ¹⁵ Nerozumnost vězí v srdci dítěte,
trestající metla ji však vyžene.
- ¹⁶ Kdo drtí chudé, aby se obohatil,
a dává bohatým, skončí v chudobě.

SLOVA MUDRCŮ

- ¹⁷ Nakloň své ucho a slova mudrců slyš,
své srdce věnuj mému vědění.
- ¹⁸ Příhodné bude, když zachováš je v nitru,
budou-li pohotově vždy na tvých rtech.
- ¹⁹ Dnes právě tebe mám v úmyslu učít,
abys na Hospodina pevně spoléhal.
- ²⁰ Třicatero rad jsem pro tebe sepsal –
je v nich poučení a vědění,
- ²¹ abys poznal výroky spolehlivé pravdy
a předával ji těm, kdo na ni čekají:
- ²² Neodírej chudáka – je přece chudák;
u soudu neutlačuj ubohé.
- ²³ Sám Hospodin se jejich pře ujme
a vydře duši těm, kdo vydírají je!

²⁴ Neměj za přítele vznětlivého muže,
se vzteklym člověkem se nespolečuj,
²⁵ jinak se přiučíš jeho zvykům,
do pasti uvrhneš duši svou.

²⁶ Nepatří k těm, kdo se upisují,
nezaručuj se za půjčku.

²⁷ Proč bys měl přijít i o vlastní lůžko,
až nebudeš mít čím zaplatit?

²⁸ Neposunuj dávné mezníky,
které tví otcové vztyčili.

²⁹ Hleď – kdo je mistrem svého díla,
v královských službách octne se;
nepatrným lidem sloužit nebude.

23 Když s mocným člověkem k jídlu sedáš si,
dobře si uvědom, co se ti nabízí.

² Neukrotíš-li svoji chuť,
sám si do krku vrazíš nůž.

³ Po jeho lahůdkách nedychti –
ten pokrm je totiž ošidný!

⁴ Nenič se honbou za bohatstvím,
měj rozum a rychle přestaň s tím.

⁵ Jen je zahlédneš, bohatství už tu není,
roztáhne křídla jako orel, k nebi uletí!

⁶ Raději nejez pokrm lakomce,
po jeho lahůdkách nedychti.

⁷ V duchu jen počítá – je už takový,
když říká, „Jez a pij,“ není upřímný.

⁸ Sousta, jež snědl jsi, vyzvracíš,
tvoje lichotky budou zmařeny!

⁹ Cokoli říkat tupci je zbytečné,
moudrostí tvých slov jen pohrdne.

¹⁰ Neposunuj dávné mezníky,
od pole sirotků dej ruce pryč!

¹¹ Jejich Zastánce je totiž mocný –
sám proti tobě povede jejich při.

¹² Veď svoji mysl ke vzdělání,
své uši k řečem poučným.

- ¹³ Své dítě učit kázni neváhej,
dáš-li mu metlou, neumře!
¹⁴ Když mu sám metlou nabiješ,
jeho duši z pekla vytrhneš.
- ¹⁵ Bude-li, synu, tvé srdce moudré,
mé srdce zajásá, to mi věř.
¹⁶ Celé mé nitro se zaraduje,
budou-li tvé rty mluvit poctivě.
- ¹⁷ Závist k hříšníkům v srdci nechovej,
v úctě k Hospodinu žij každý den.
¹⁸ Budoucnost totiž patří tobě –
tvá naděje tě nezklame!
- ¹⁹ Poslouchej, synu, a buď moudrý,
na cestu zaveď srdce své:
²⁰ Nepatří k těm, kdo se opíjejí vínem,
k hltounům masa neřaď se.
²¹ Pijáka i žrouta přece čeká bída,
ospalost člověka do hadrů obléká!
- ²² Poslouchej otce, který tě zplodil,
nepohrdej svou matkou, až zestárne.
²³ Pravdu získej, za nic ji neprodávej,
rovněž tak moudrost, kázeň, rozumnost.
²⁴ Otec spravedlivého je naplněn štěstím,
rodič moudrého má důvod k radosti.
²⁵ Tvůj otec i matka ať tedy mají radost,
tvoji rodičku ať štěstí naplní!
- ²⁶ Věnuj mi, synu můj, své srdce,
nеспouštěj oči z cesty mé:
²⁷ Nevěstka je jak bezedná jáma,
těsnou studnou se stane svůdkyně.
²⁸ Jak lupič ve skrytu na kořist číhá,
řady nevěníků spěchá rozmnožit!
- ²⁹ Čí to „au“ a čí to „oj“?
Čí ten křik a čí ten boj?
Čí boulí bezpočet?
Čí oči zarudlé?
- ³⁰ Těch, kdo u vína vysedávají,
těch, kdo vyhledávají nápoje!
³¹ Do vína nezahleď se –
jak rudé je, jak v poháru jen jiskří,
jak hladce klouže do hrdla!

- ³² Nakonec ale jako zmije uštkne,
dokáže otrávit jako had.
³³ Tvé oči uvidí prapodivně,
tvé srdce bude mluvit spleteně.
³⁴ Bude ti, jako bys usnul na moři,
jako bys ulehl stožáru na špici.
³⁵ Prý: Dostal jsem ránu? Nebolí!
Že zbili mě? Už nevím kdy!
Až se proberu, dám si víc!

24 K zlým lidem nechovej žádnou závist,
po jejich společnosti nedychti.

² V srdcích přemýšlejí o násilí,
svými rty mluví, aby trápili.

³ Moudrost dovede postavit dům,
šikovnost jej umí upevnit.

⁴ Poznání pak jeho pokoje plní
majetkem vzácným a překrásným.

⁵ Moudrý zmůže víc než velký silák,
ten, kdo má znalosti, sílu přemáhá.

⁶ Svůj boj vyhraješ díky dobrým radám,
ve množství rádců je záchrana.

⁷ Hlupák na moudrost nedosáhne,
ve shromáždění obce musí pomlčet.

⁸ Kdo stále vymýšlí, jak by škodil,
toho pojmenují Úskočný.

⁹ Výmysly hlupáků jsou vlastně hřích,
drzoun je každému odporný.

¹⁰ Pokud se budeš v těžký den hroutit,
tvá síla za moc nestojí.

¹¹ Zachraňuj ty, kdo jsou vlečeni k smrti,
ujmi se těch, jež vedou k popravě!

¹² Copak chceš říci: „My jsme to nevěděli“?
Tomu, jenž zkoumá srdce, vše jasné je!
Strážce tvé duše o všem ví,
každému jeho skutky odplatí!

¹³ Jez med, můj synu, vždyť je tak dobrý,
plástek je sladká na patře.

¹⁴ Právě tak zachutná tvé duši moudrost –
najdeš-li ji, budoucnost patří tobě,
tvá naděje tě nezklame!

- ¹⁵ Nečífěj, ničemo, u bytu spravedlivého,
neodvažuj se škodit jeho příbytku!
¹⁶ Spravedlivý vstane, i kdyby sedmkrát padl,
jediné sklouznutí ale zničí ničemu.
- ¹⁷ Neraduj se, když tvůj nepřítel padne,
nejásej v srdci nad jeho klesnutím.
¹⁸ Hospodinu by se nelíbil ten pohled,
mohl by od něj odvrátit svůj hněv.
- ¹⁹ Kvůli zlosynům se nemusíš zlobit,
darebákům nemáš co závidět.
²⁰ Budoucnost nečeká lidi zlé,
svíce darebáků uhasne!
- ²¹ Cti Hospodina, synu, a také krále,
nezačínej si s buřiči.
²² Vždyť jejich zkáza přijde nenadále;
jak budou oba trestat, kdo to ví?

DALŠÍ SLOVA MUDRCŮ

- ²³ Zde jsou další slova mudrců:

- Stranit někomu u soudu
není vůbec dobré.
²⁴ Kdo omilostní darebáka,
bude proklínán lidmi,
takovému budou spílat národy.
²⁵ Žalobci však bývají oblíbeni,
takoví se jen chvály dočkají.
- ²⁶ Upřímná odpověď –
na rty polibek.
- ²⁷ Zvládni svou práci venku,
o své pozemky se postarej,
potom si můžeš stavět dům.
- ²⁸ Nesvědč proti bližnímu pro nic za nic;
chceš snad oklamávat svými rty?
²⁹ Neříkej: „Zachovám se k němu jak on ke mně,
každému jeho skutky oplatím!“
- ³⁰ Jednou jsem šel kolem lenochova pole,
kolem vinice někoho, kdo přišel o rozum –

- ³¹ všechno bylo zarostlé trnům,
všechno pokrývaly kopřivy,
kamenná zídka celá zbořená!
- ³² To, co jsem viděl, jsem si vzal k srdci,
z onoho pohledu jsem se poučil:
- ³³ Chvilku si pospíš, chvilku zdřímneš,
na chvilku složíš ruce a poležíš;
- ³⁴ najednou tě jak tulák navštíví nouze,
bída tě přepadne jako loupežník!

DALŠÍ ŠALOMOUNOVA PŘÍSLOVÍ

25 Zde jsou další Šalomounova přísloví,
shromážděná na dvoře judského krále Ezechiáše:

- ² Slávou Boží je věc tajit,
slávou králů je věc prozkoumat.
- ³ Jak výšku nebe a hlubiny země,
tak srdce králů nelze vystihnout.
- ⁴ Když se od stříbra odloučí struska,
zlatníkovi se ukáže ryzí kov.
- ⁵ Když od krále odloučí darebáka,
spravedlností se zpevní jeho trůn.
- ⁶ Před králem se nedělej důležitým,
mezi významné lidi nestav se.
- ⁷ Je lepší být vyzván: „Pojď výše,“
než být před urozenými ponížen.
- I když něco spatříš na vlastní oči,
⁸ nepouštěj se pro to rychle do sporu.
Co by sis mohl nakonec počít,
kdyby tě tvůj bližní k hanbě přivedl?
- ⁹ Když vyřizuješ spor se svým bližním,
neodhaluj cizí tajemství.
- ¹⁰ Ten, kdo to uslyší, potom potupí tě,
tvá špatná pověst tě už nepustí!
- ¹¹ Zlatá jablka na stříbrných mísách
jsou slova řečená v pravý čas.
- ¹² Zlatá náušnice, klenot z ryzího kovu
je moudrá výtku pro vnímavý sluch.

- ¹³ Chladivým sněhem uprostřed léta
je věrný posel těm, kdo jej vyslali;
duši svých pánů jistě občerství!
- ¹⁴ Oblaka, vítr – a žádný déšť!
Chvástavé sliby – samé chyby!
- ¹⁵ Trpělivostí si i vůdce nakloníš;
jemný jazyk i kosti rozdrtí.
- ¹⁶ Najdeš-li med, jez ho s mírou;
jinak se přesytíš a zvrátíš jej.
- ¹⁷ Navštěvuj svého přítele jen vzácně,
jinak se přesytí a znenávidí tě.
- ¹⁸ Kdo proti bližnímu křivě svědčí,
je jako kyj, jak meč, jak ostrý šíp.
- ¹⁹ Jak vyražený zub, jak vykloubená noha
je důvěra ve zrádce v těžký den.
- ²⁰ Obírat o šaty v chladný den,
nalévat ocet do rány –
totéž je truchlivému zpívat písničky.
- ²¹ Hladoví-li tvůj nepřítel, dej mu jíst,
a pokud žízní, dej mu pít.
- ²² Na hlavu shrneš mu tím žhavé uhlí,
sám Hospodin ti odplatí.
- ²³ Severní vítr s sebou nese liják,
tajné řeči pak zlobné pohledy.
- ²⁴ Lepší je stěhovat se do kouta na střechu
než s hašteřivou ženou sdílet dům.
- ²⁵ Chladivá voda pro hrdlo vyprahlé
je dobrá novina ze země daleké.
- ²⁶ Zakalený je pramen, studna zkažená,
když spravedlivý před ničemou kolísá.
- ²⁷ Jíst mnoho medu nemusí být dobré,
usilovat o slávu může být neslavné.
- ²⁸ Bezbranné město, zborcená hradba
je ten, kdo sám sebe nezvládá.

26 Jako sníh létu, jako sklizni déšť,
asi tak sluší tupci čest.

² Vrabec přeletí, vlaštovka se mihne,
bezdůvodná kletba k cíli nedojde.

³ Na koně je bič, na osla uzda,
na hřbety tupců ale hůl.

⁴ Neodpovídej tupci na jeho tupost,
aby ses mu sám nezačal podobat.

⁵ Odpověz tupci na jeho tupost,
aby si přestal moudrý připadat.

⁶ Uřezává si nohy, pije utrejš,
kdo se zprávou tupce posílá.

⁷ Chabé jak zmrzačené nohy
je přísloví v ústech tupcových.

⁸ Jako do praku nabíjet kámen
je tupci prokazovat čest.

⁹ Jako trn v ruce opilce
je přísloví v ústech pitomce.

¹⁰ Jako lučištník, jenž střílí naslepo,
je ten, kdo najímá tupce jdoucího okolo.

¹¹ Jako se pes vrací k vlastním zvratkům,
tak tupec opakuje vlastní pitomost.

¹² Viděl jsi člověka, co si moudrý připadá?
Více se dá čekat od hlupáka!

¹³ Lench říká: „Šelma je na cestě!
Po ulicích běhá lev!“

¹⁴ Dveře se otáčejí v pantech,
lenoch v peřině.

¹⁵ Lench k talíři ruku natáhne,
zvednout ji k ústům už ale nezvládne.

¹⁶ Lench sám sobě připadá moudrý
nad sedm rádců zkušených.

¹⁷ Tahá za uši rozběhnutého psa,
kdo plete se do sporu, jenž se ho netýká.

¹⁸ Jako šílenec, jenž rozsévá smrt
zápalnými šípy, které vypouští,

¹⁹ takový je, kdo svému bližnímu lže
a potom říká: „Vždyť to byl žert!“

²⁰ Chybí-li dřevo, hasne žár;
chybí-li pomlouvač, tichne svár.

²¹ Uhlí je pro výheň, dřevo pro oheň,
svárlivý člověk pro vzplanutí rozepře.

²² Pomluvy se pamlsky být zdají,
hluboko do nitra ale padají.

²³ Stříbrná glazura na střepu hliněném
jsou vřelé rty na srdci zlém.

²⁴ Ten, kdo nenávidí, se v řeči přetvařuje,
hluboko v nitru ale chová lest.

²⁵ Jeho příjemným řečem vůbec nevěř –
v srdci má sedmerou ohavnost!

²⁶ I když se nenávist za přetvářku skrývá,
přece pak veřejně bývá odhalena.

²⁷ Kdo jámu kopá, sám do ní padá;
kdo valí balvan, toho zavalí.

²⁸ Prolhaný jazyk svou oběť nenávidí,
úlisná ústa zkázu chystají.

27 Nechlub se tím, co bude zítra –
netušíš ani, co bude dnes!

² Ať tě chválí друзі, a ne tvá vlastní ústa,
ať jsou to cizí, a ne tvé vlastní rty.

³ Kámen tlačí a písek tíží,
vydržet s tupcem je těžší než obojí.

⁴ Zloba je krutá a hněv prudký,
kdo však obstojí před závistí?

⁵ Lepší otevřené pokárání
nežli tajené milování.

- ⁶Bezpečnější jsou rány od přítele
než hojné polibky od soka.
- ⁷Sytý i pláství medu pohrdá,
hladovému se každá hořkost sladká zdá.
- ⁸Jako pták vyplašený ze svého hnízda
je člověk prchající z domova.
- ⁹Olej a kadidlo oblažují srdce,
přítel je vítanější než vlastní úsudek.
- ¹⁰Svého ani otcova přítele neopouštěj.
Do domu svého bratra nechoď v nesnázích –
lepší je blízký soused než bratr vzdálený!
- ¹¹Potěš mé srdce, synu, a buď moudrý,
ať mám co odpovědět na cizí urážky.
- ¹²Rozvážný vidí hrozbu a vyhne se jí,
prostáček však jdou dál, až na to doplatí.
- ¹³Vezmi plášť tomu, kdo ručí za cizího,
když ručí za cizinku, vezmi si zástavu.
- ¹⁴Kdo svému příteli halasně žehná už brzy od rána,
za kletbu se mu to počítá.
- ¹⁵Věčnému crčení v období dešťů
se hašteřivá žena podobá.
- ¹⁶Kdo ji chce zkrotit, chce zkrotit vítr,
do pravé ruky chce olej pochyťat.
- ¹⁷Železo se brousí železem,
tak přítel brousí svého přítele.
- ¹⁸Kdo pěstuje fíkovník, bude jíst fíky,
kdo pečuje o pána, vyslouží si díky.
- ¹⁹Hladina zrcadlí lidskou tvář,
člověk zrcadlí srdce člověka.
- ²⁰Hrob a záhuba se nikdy nenasytí,
právě tak nenasytné jsou lidské oči.
- ²¹Na stříbro je tyglík, na zlato pec,
podle své pověsti člověk pozná se.

- ²² I kdybys hňupa v hmoždíři
napadřít rozdrtil palicí,
nezbavil bys ho hlouposti!
- ²³ Své ovce znej na první pohled,
své srdce věnuj svému stádu.
- ²⁴ Bohatství přece netrvá věčně,
netrvá ani koruna králů.
- ²⁵ Tráva však vyroste na posekané louce,
seno se znovu sveze z hor.
- ²⁶ Beránci kdykoli oděv ti poskytnou,
za kozlíky si koupíš pozemek.
- ²⁷ Kozího mléka bude dostatek,
pokrm pro tebe i pro tvou rodinu,
dostatek živobytí i pro tvou čeládku!

28 Darebáci prchají, i když je nikdo nehoní,
spravedliví jsou smělí jako lvi.

- ² Když je v zemi bezpráví, mnozí v ní panují;
vládce znalý a rozumný se dlouho udrží.
- ³ Když nuzný člověk utiskuje chudáky,
je jako průtrž, co zničí obilí!
- ⁴ Ti, kdo opouštějí Zákon, velebí darebáka,
kdo Zákon dodržují, se staví proti nim.
- ⁵ Spravedlnost je nad chápání zlých lidí,
hledací Hospodina ji plně pochopí.
- ⁶ Lepší poctivý chudák
nežli zkažený boháč.
- ⁷ Rozumný syn pečlivě plní Zákon,
přítel hodovníků je otci k ostudě.
- ⁸ Kdo bohatne lichvou a ceny nadsazuje,
hromadí pro toho, kdo myslí na chudé.
- ⁹ Když někdo odvrací ucho, aby neslyšel Zákon,
i jeho modlitba bude ohavná!
- ¹⁰ Do vlastní jámy padne svůdce poctivých,
na bezúhonné čeká skvělé dědictví.
- ¹¹ Boháč sám sobě připadá moudrý,
rozumný chudák ho však odhalí.

- ¹² Když jásají spravedliví, je to veliká sláva,
když mají darebáci navrch, každý se schovává.
- ¹³ Kdo zastírá své viny, nebude úspěšný;
kdo je vyznává a opouští, však dojde milosti.
- ¹⁴ Blaze tomu, kdo je vždy opatrný,
kdo zatvrzuje srdce, špatně dopadne.
- ¹⁵ Jako lev řvoucí, jak medvěd zuřivý
je ničemný panovník nad lidem ubohým.
- ¹⁶ Vůdce, jenž nemyslí, tím více utlačuje;
ten, komu nejde o zisk, tu dlouho zůstane.
- ¹⁷ Člověk obtížený vraždou se řítí do jámy,
od takového ruce pryč!
- ¹⁸ Kdo žije poctivě, ten zachován bude,
kdo jde křivolakou cestou, náhle upadne.
- ¹⁹ Kdo obdělává pole, nasytí se chlebem,
bída se nasytí, kdo honí vidiny.
- ²⁰ Věrného člověka požehnání zahrne,
kdo spěchá zbohatnout, trestu neujde.
- ²¹ Stranit někomu jistě dobré není;
i pro kus chleba se mnohý proviní.
- ²² Lakomec štvě se za majetkem,
neví, že skončí v chudobě.
- ²³ Kdo kárá, nakonec dojde ocenění
spíše než jazyk, který jen lichotí.
- ²⁴ Odírat rodiče prý žádný hřích není –
to může říkat jen vrahův společník!
- ²⁵ Chamtivý člověk podněcuje sváry,
kdo doufá v Hospodina, bude úspěšný.
- ²⁶ Na vlastní rozum spoléhá jen tupec,
kdo ale žije moudře, bude zachráněn.
- ²⁷ Kdo dává chudému, nebude trpět nouzi,
kdo zakrývá si oči, potká ho prokletí.

²⁸ Když mají darebáci navrch, každý se ukrývá,
když na ně přijde záhuba, spravedlivých přibývá.

29 Z často káraného se stane zatvrzelý,
když náhle zhroutí se, nebude pomoci.

² Z rozmachu spravedlivých lid se raduje,
když vládnou darebáci, národ běduje.

³ Kdo miluje moudrost, působí otci radost,
přítel nevěstek však mrhá majetek.

⁴ Spravedlností král posiluje zemi,
kdo ale zvyšuje daně, ten ji pustoší.

⁵ Kdo svému bližnímu lichotí,
prostírá před jeho nohy síť.

⁶ Zlý člověk vězí v pasti hříchu,
spravedlivý je plný radostného smíchu.

⁷ Spravedlivý má zájem o právo ubohých,
darebák o tom nechce vědět nic.

⁸ Drzouni dovedou vzbouřit město,
mudrci dovedou odvrátit hněv.

⁹ S hlupákem když se moudrý dohaduje,
pohrůžky, posměch, nic nikam nevede!

¹⁰ Krvelační poctivce nenávidí,
upřímnému se sápoú po krku.

¹¹ Tupec dá průchod všem svým citům,
moudrý se ale drží zpět.

¹² Panovník, jenž dá na lživé řeči,
bude mít za služebníky samé ničemy.

¹³ Chudák a vyděrač mají jedno společné:
oběma dal Hospodin vidět světlo dne.

¹⁴ Soudí-li král i chudé poctivě,
jeho trůn bude navěky upevněn.

¹⁵ Moudrosti dodává metla a domluva,
rozpustilé dítě je pro matku ostuda.

- ¹⁶ Když přibývá darebáků, hříchu přibývá,
spravedliví však spatří jejich pád.
- ¹⁷ Vychovávej syna, a dá ti odpočinutí,
potěšením tvou duši nasytí.
- ¹⁸ Kde chybí zjevení, lid ztrácí zábrany,
kdo ale plní Zákon, ten je blažený.
- ¹⁹ Netrestej otroka pouhými slovy;
rozumí sice, ale neodpoví!
- ²⁰ Viděl jsi člověka, co v řeči pospíchá?
Více se dá čekat od hlupáka!
- ²¹ Když někdo otroka odmalička hýčká,
bude mít z něho nevděčníka.
- ²² Hněvivý člověk vzbuzuje různice,
kdo je vznětlivý, hřeší velice.
- ²³ Vlastní povýšenost člověka poníží,
kdo je poníženého ducha, dojde uznání.
- ²⁴ Zlodějův společník sám sobě škodí,
když ani pod přísahou nic nepoví.
- ²⁵ Strach z lidí člověka nakonec ochromí,
kdo doufá v Hospodina, však žije v bezpečí.
- ²⁶ Kdekdo si touží mocné naklonit,
soudcem všech lidí je však Hospodin.
- ²⁷ Spravedlivým se hnusí, kdo křivdy páchají,
darebákům se hnusí poctiví.

SLOVA AGUROVA

30 Slova Agura, syna Jákeho z Massy.
Výrok onoho muže k Itielovi,
k Itielovi a Uchalovi:

- ² Nesporně jsem ten nejtupější z lidí
a běžná rozumnost mi zcela uniká.
- ³ Moudrosti jsem se nenaučil,
poznání Svatého jsem nedosáhl.

⁴Kdo vystoupil do nebe, aby se vrátil?
Kdo pobral vítr do dlaní?
Kdo shrnul moře do pláště?
Kdo založil všechny zemské končiny?
Víš, jak se jmenuje? A jak jeho syn?

⁵Veškerá Boží řeč je ryzí,
on je štít těch, kdo v něho doufají.

⁶K jeho slovům nic nepřidávej,
jinak tě pokárá a ze lži usvědčí.

⁷Jen o dvě věci jsem tě žádal,
neodpírej mi je, dokud nezemřu:

⁸Klam a lživá slova ode mne vzdal,
nedávej mi bohatství ani chudobu.

Syť mě pokrmem tak, jak potřebuji,

⁹abych tě přesycen nezradil

a nikdy neřekl: „Kdo je Hospodin?“

Těž abych nekradl, jsa v nouzi,
a Boží jméno netupil.

¹⁰Neosočuj otroka před jeho pánem,
aby ti nezlořečil a abys nepykal!

¹¹Je pokolení, jež zlořečí otci
a svojí matce nežehná.

¹²Je pokolení, jež se sobě zdá čisté,
od svojí špíny však není omyté.

¹³Je pokolení – ó jak povýšeně hledí,
jak vysoko zvedá svoje obočí!

¹⁴Je pokolení s meči místo zubů
a s dýkami namísto řezáků,
aby spolýkali ubožáky země
a všechny chudáky na světě.

¹⁵Pijavice má dvě dcery:
Dej, Dej!

Tři věci se nikdy nenasytí,
čtyři nikdy neříkají Dost:

¹⁶hrob,
neplodné lůno,
nezavlažená země
a nezkrotitelný oheň.

¹⁷Tomu, kdo vysmívá se otci
a poslušností k matce pohrdá,

havrani od potoka vyklovou oči,
spolykají mu je orlí mláďata.

¹⁸ Tři věci ve mně budí úžas,
čtyři jsou nad mé chápání:

¹⁹ cesta orla nebem,
cesta hada skálou,
cesta lodi mořem
a cesta muže s pannou.

²⁰ Taková je cesta cizoložné ženy –
pojí, otře si ústa a řekne:
„Neprovedla jsem nic špatného.“

²¹ Před třemi věcmi se chvěje země
a čtyři nedokáže snést:

²² když služebník začne kralovat,
když se hlupák může jídlem cpát,
²³ když se nepříjemná žena vdá
a když služka svou paní vystřídá.

²⁴ Tito čtyři jsou na zemi nepatrní,
nad mudrce jsou ale moudřejší:

²⁵ mravenci, národ nepříteli silný,
v létě si ale chystají zásoby;
²⁶ králíci,“ národ nepříteli mocný,
ve skále si však staví obydlí;
²⁷ kobyly sice krále nemají,
všechny však v jednom šiku vyráží;
²⁸ pavouka sice chytíš do ruky,
bydlí však v královských palácích.

²⁹ Tito tři mají vznešenou chůzi
a čtyři kráčí nádherně:

³⁰ lev, nejudatnější zvíře, jež nikoho se neleká,
³¹ osedlaný kůň,
kozel
a nepřemožitelný král.

³² Pokud ses bláhově chvástal,
pokud sis vymýšlel – ruku na ústa!

³³ Pod tlakem vzniká z mléka máslo,
pod tlakem vytéká z nosu krev,
pod tlakem hněvu vzniká svár.

SLOVA LEMUELOVA

31 Slova Lemuele, krále z Massy,
výroky, jimž ho matka učila:

² Co říci, synu můj? Co, synu mého lůna?

Co říci, synu zaslíbený?

³ Nemarni s ženami svoji sílu,
nepokaz cestu, jež králům náleží.

⁴ Nenáleží, ó Lemueli, králům,
nenáleží králům víno pít,
vladařům pivo nesluší.

⁵ Kdyby pil, mohl by zapomenout na povinnosti,
mohl by překroutit právo všech soužených.

⁶ Umírajícím dejte pít pivo
a víno těm, kdo hořkost zakouší.

⁷ Když se napijí, na bídu zapomenou,
přestanou myslet na své trápení.

⁸ Otevři ústa za ty, jimž hlas chybí,
a za práva všech bezmocných.

⁹ Otevři ústa, suď spravedlivě,
zastaň se chudých a ubohých!

CHVÁLA ZNAMENITÉ ŽENY

¹⁰ Znameníť žena – ta je k pohledání,^a
mnohem vzácnější je nad perly!

¹¹ Manžel jí důvěřuje ze srdce,
žádný užitek tu chybět nebude.

¹² Je na něj hodná, a ne zlá
po všechny dny svého života.

¹³ Vlnu a len si sama nakoupí,
pracovat rukama je pro ni radostí.

¹⁴ Kupecké lodi se podobá:
přináší pokrmů zdaleka.

¹⁵ Ráno vstává, než se rozední,
celé své rodině jídlo připraví,
také svým služebným rozdělí úkoly.

¹⁶ Posoudí pozemek a sama jej pořídí,
z vlastního výdělku sází vinici.

^a10 Každý verš básně začíná dalším písmenem hebrejské abecedy.

- ¹⁷ Odhodlaně se pouští do díla,
sílu svých paží umí dokázat.
¹⁸ Užitek vlastní píle zakouší,
její svíce září dlouho do noci.
¹⁹ Přeslici bere do rukou,
prsty přidržuje vřetenem.
- ²⁰ Štědře otvírá svou dlaň ubohým,
pomocnou ruku chudým nabízí.
²¹ Nemá strach o rodinu, ani když padá sníh,
celá její domácnost má po dvou oblecích.
²² Kmentové přikrývky sama ušije
a obléká se šarlatem.
²³ Její manžel je v branách uznáván,
kde s představenými země zasedá.
- ²⁴ Prodává košile, které ušila,
zdobené pásy kupcům dodává.
²⁵ Síla a krása jsou jejím oděvem,
s úsměvem vyhlíží další den.
²⁶ Její ústa mluví s moudrostí,
její jazyk učí vlídnosti.
²⁷ Na chod svého domu dohlíží,
nesytí se chlebem zahálky.
- ²⁸ Její synové jí vstoje dobrořečí,
její manžel ji takto velebí:
²⁹ „Je mnoho znamenitých žen,
ty ale všechny převyšuješ je!“
- ³⁰ Klamný je půvab a krása pomíjí;
žena, jež Hospodina ctí, si chválu zaslouží.
³¹ Dejte jí odměnu za její úsilí,
její činy ať ji v branách velebí!

KAZATEL

SLOVA KAZATELE, syna Davidova, krále v Jeruzalémě.

Všechno je marnost

²Marnost nad marnost! řekl Kazatel. Marnost nad marnost, všechno je marnost! ³K čemu je člověku všechno to pachtění, kterým se pachtí pod sluncem?

⁴Jedno pokolení odchází a jiné přichází,
země však nehnutě trvá navěky.

⁵Slunce vychází a znovu zapadá,
aby chvávalo tam, odkud vyjít má.

⁶Severní vítr se mění v jižní,
sem a tam točí se, tam a sem,
kolem dokola stále vrací se.

⁷Veškeré řeky míří do moře,
moře se ale nepřepĺňuje.
Tam, odkud pramení, se řeky vrací,
aby pak odtamtud znovu plynuly.

⁸Jak jen jsou úmorné všechny ty věci,
člověk to ani nemůže vyslovit!
Oko se pohledem nikdy nenasytí,
ucho se nenaplní slyšením!

⁹Co bylo dříve, to zase bude,
to, co se dělo, se bude dít.
Není nic nového pod sluncem.

¹⁰Copak je něco, o čem se dá říci:
Pojď se podívat na něco nového?
Vždyť to tu bylo už celé věky,
bylo to na světě dávno před námi!

¹¹Není památky po našich předcích,
tak jako nebude po našich potomcích:
Ani památky nezbude po nich
mezi těmi, kdo je nahradí.

Bídny úkol

¹²Já Kazatel jsem byl izraelským králem v Jeruzalémě. ¹³Rozhodl jsem se vynaložit svou moudrost, abych vyzkoumal a vyzkoušel vše, co se děje pod nebem – takový bídný úkol totiž dal Bůh lidem, aby se jím zabývali.

¹⁴Viděl jsem vše, co se děje pod sluncem, a hle, všechno je marnost a honba za větrem.

¹⁵ Co je křivé, se narovnat nedá,
co chybí, se nedá nahradit.

¹⁶ Pomyslel jsem si: Hle, nabyt jsem moudrosti a převýšil všechny, kdo vládli Jeruzalému přede mnou. Protože jsem pojal tolik moudrosti a vědění, ¹⁷ rozhodl jsem se okusit moudrost, okusit také hloupost a ztřeštěnost. Poznal jsem ale, že je to honba za větrem.

¹⁸ Čím více moudrosti, tím více mrzutosti;
kdo množí vědění, množí žal.

Nic jsem si neodepřel

2 Pomyslel jsem si: Vzhůru, měl bych vyzkoušet radovánky! Užij si přece blahobyť! A hle – i to je marnost. ² O smíchu jsem řekl: Pomatenost! O radovánkách: K čemu to? ³ Rozhodl jsem se holdovat vínu a osvojit si ztřeštěnost, nadále se však v srdci řídit moudrostí, abych zjistil, v čem spočívá lidské štěstí v těch pár dnech života pod nebem.

⁴ Proto jsem podnikal nemálo věcí:

Vystavěl jsem si paláce,
vysázal jsem si vinice.

⁵ Zakládal jsem parky a zahrady,
plnil je stromy s rozličným ovocem.

⁶ Zbudoval jsem si vodní nádrže,
zavlažoval z nich háje se stromky.

⁷ Pořídil jsem si otrokyně a otroky,
měl jsem dostatek domácí čeledi.

Vlastnil jsem stáda dobytka i ovcí,
měl jsem jich víc než v Jeruzalémě kdo dřív.

⁸ Shromáždil jsem stříbra i zlata hromady,
poklady králů, poklady mnoha krajín.

Opatřil jsem si zpěváky a také zpěvačky,
lidských rozkoší jsem užil s množstvím konkubín.

⁹ Stal jsem se slovuťným a předčil jsem všechny, kdo byli v Jeruzalémě přede mnou; má moudrost mi stále byla po boku. ¹⁰ Nač padlo mé oko, nic jsem si neodepřel, žádné radosti jsem se nevyhnul. Všechno to pachtění mi přinášelo radost – jedinou odměnu za všechno pachtění.

Omrzel mě život

¹¹ Pak jsem se ohlédl na všechno své počínání, na všechno pachtění, jímž jsem se zabýval: Hle, vše je marnost a honba za větrem! Není nic smyslu-
plného pod sluncem!

¹² Zaměřil jsem se na to, abych posoudil moudrost a také hloupost a třeš-
tění. (Co asi zmůže králův následník? Ne více než jeho předchůdci!)

¹³ Viděl jsem, že moudrost je lepší než hloupost, tak jako je světlo lepší než temnota.

¹⁴ „Moudrý má oči otevřené,
hlupák však bloudí v tmách.“

Nyní ale sám poznávám, že stejný osud čeká oba dva! ¹⁵Čeká-li mě i hlupáka týž osud, říkám si, nač je mi vůbec tolik moudrosti? A tak jsem usoudil, že i to je marnost.

¹⁶Po moudrém ani hloupém památka nepotrvá věčně. Vše minulé se v budoucnu zapomene – jak moudrého, tak hlupáka čeká smrt. ¹⁷Proto mě omrzelo tento život; nelíbí se mi vůbec nic pod sluncem. Všechno je marnost a honba za větrem!

¹⁸Omrzelo mě všechno to pachtění, kterým se pachtím pod sluncem a které po mně zdědí můj následník. ¹⁹Kdo ví, zda bude moudrý, anebo bláhový? Tak či tak získá vše, pro co jsem se lopotně pachtil a nač jsem vynaložil svou moudrost pod sluncem. I to je marnost.

²⁰Došel jsem k zoufalství nad vším tím pachtěním, jímž jsem se pachtil pod sluncem! ²¹Někdo se pachtí moudře a zručně, svůj úspěch však odkáže tomu, kdo se s tím nepachtil. I to je marnost a hrozná věc.

²²K čemu je člověku všechno to pachtění, všechno to usilování, kterým se pachtí pod sluncem? ²³Po všechny dny zakouší muka, trápí se při všem, čím se zabývá, takže ani v noci nemá klid. I to je marnost.

²⁴Je snad pro člověka něco lepšího než jíst a pít a při svém pachtění se potěšit? Vidím však, že i to pochází z ruky Boží. ²⁵Vždyť kdo by bez něj^a mohl jíst a všeho užívat? ²⁶Svého oblíbence Bůh obdaří moudrostí, umem a radostí; hříšníku ale svěří úkol hromadit a kupit, co potom musí zanechat Božímu oblíbenci. I to je marnost a honba za větrem.

Vše má svůj čas

3 Vše má svou chvíli, každá věc pod nebem má svůj čas:

- ²Je čas rodit se a čas umírat,
čas sázet a čas sadbu vytrhat,
- ³čas zabíjet a čas uzdravovat,
čas bořit a čas budovat,
- ⁴čas plakat a čas se smát,
čas rmoutit se a čas tancovat,
- ⁵čas házet kamení a čas kamení sbírat,
čas objímat a čas objímání zanechat,
- ⁶čas hledat a čas pozbývat,
čas chovat a čas odmítat,
- ⁷čas trhat a čas sešívat,
čas mlčet a čas povídat,
- ⁸čas milovat a čas nenávidět,
čas boje a čas pokoje.

⁹Co tedy má ten, kdo se snaží, ze všeho svého pachtění? ¹⁰Vypozoroval jsem úkol, který dal Bůh lidem, aby se jím zabývali. ¹¹On sám vše dělá včas a krásně a lidem vložil věčnost do srdce, člověk však nevystihne Boží dílo od počátku až do konce.

^a25 podle LXX, Syr (MT: *kdo jiný než já by*)

¹²Usoudil jsem, že člověk nemá jiné štěstí než radovat se a užívat života.
¹³Může-li kdokoli jíst a pít a uprostřed svého pachtění se potěšit, je to Boží dar!

¹⁴Vím, že vše, co Bůh dělá, trvá navěky; nic k tomu nelze přidat ani z toho nic odejmout. A proč to Bůh dělá? Aby před ním měli bázeň.

¹⁵Co je, už bylo.
 Co bude, už je.
 Co minulo, Bůh vyhledá.

Z prachu do prachu

¹⁶A ještě něco jsem viděl pod sluncem: Namísto práva zlo, namísto spravedlnosti zlo. ¹⁷Pomyslel jsem si: Spravedlivého i zlého Bůh přivede na soud; tam přijde čas na každý skutek i úmysl.

¹⁸Pomyslel jsem si: Tímto způsobem Bůh lidi zkouší, aby se ukázalo, že jsou zvěř. ¹⁹Lidi i zvířata čeká stejný osud – jeden umírá tak jako druhý, všichni dýchají stejný vzduch. Člověk zvířata ničím nepřevyšuje, všechno je marnost! ²⁰Všichni směřují k témuž místu – všichni jsou z prachu, všichni se do prachu zase vrací. ²¹Kdo ví, že lidský duch mífí vzhůru, zatímco duch zvířat mízí pod zemí?

²²Vidím tedy, že člověk nemá jiné štěstí než radovat se z díla, které je jeho údělem. Vždyť kdo mu dá nahlédnout, co chystá budoucnost?

Závidím mrtvým

4 Když jsem se rozhlédl, znovu jsem viděl jen samé bezpráví pod sluncem: Slzy utiskovaných – útěcha nikde. Moc v rukou utiskovatelů – útěcha nikde! ²Proto závidím dávno mrtvým spíše než těm, kdo jsou dosud naživu. ³Nejšťastnější je ale ten, kdo ještě nebyl a neviděl zlo, které se děje pod sluncem!

⁴Shledal jsem také, že všechno pachtění a snaha o úspěch pramení z lidské závisti vůči bližnímu. I to je marnost a honba za větrem!

⁵Hlupák do klína složí ruce
 a potom sžírá se.

⁶Lepší špetka klidu
 než náruč námahy
 a honba za větrem!

Dvěma je lépe

⁷Když jsem se rozhlédl, viděl jsem další marnost pod sluncem: ⁸Někdo je sám a nikoho nemá, je bez dětí a bez příbuzných. Jeho pachtění ale nemá konce, není spokojen se svým bohatstvím. „Pro koho se to vlastně pachtím, proč si odpírám všechno pohodlí?“ I to je marnost a bídné úsilí.

⁹Lépe je dvěma nežli samotnému;
 jejich námaha má štědou odměnu:

¹⁰Padne-li jeden z nich, druhý ho zvedne,
 padne-li osamělý, běda, kdo zvedne jej?!

- ¹¹ Dva lidé spolu spící lépe zahřejí se,
jak ale zahřeje se ten, kdo spí sám?
¹² Je-li napaden jeden, dva spolu odolají;
trojitý provázek se těžko přetrhne!

¹³ Lepší je chudý a moudrý mladík než starý a pošetilý král, který si ani nenechá poradit. ¹⁴ Bývalý vězeň se může stát králem, rozený král zase chudákem. ¹⁵ Viděl jsem, že všichni, kdo žili pod sluncem, drželi s oním mladíkem, který nastoupil po králi. ¹⁶ Stanul v čele nespočetných zástupů, těm, kdo přišli potom, se ale nelíbil. Ano, i to je marnost a honba za větrem.

Nespěchej mluvit

¹⁷ Dej pozor na své kroky, když jdeš do Božího domu. Přicházej raději naslouchat než přinášet oběť hlupáků – ti ani nevědí, jak špatně jednají!

5 Nespěchej mluvit, neukvapuj se, než něco řekneš před Bohem. Bůh je v nebi a ty na zemi, proto si ušetři spoustu slov.

- ² Z množství práce jsou těžké sny,
množstvím slov mluví hlupáci.

³ Když Bohu něco slíbíš, neotálej to splnit;^a hlupáky totiž nemá v oblibě. Cokoli slíbíš, splň! ⁴ Bylo by lepší nic neslibovat, než když jsi slíbil a nesplnil. ⁵ Nedovol svým ústům, aby tě přivedla k hříchu, neříkej Božímu poslu, žeš to tak nemyslel. Proč máš svou řeč hněvat Boha, takže by zničil vše, cos dokázal?

- ⁶ Množství snů je pouhá marnost,
stejně tak spousta slov –
proto se Boha boj!

Peněz se nenasytíš

⁷ Když někde uvidíš, jak je utiskován chudý a jak je lidem odpíráno právo a spravedlnost, nebuď tou věcí nijak překvapen. Vysoce postaveného totiž chrání vyšší a ještě vyšší jsou nad nimi. ⁸ Úrodu země si dělí všichni, na poli přece vydělá i král.

- ⁹ Kdo miluje peníze, peněz se nenasytí;
kdo miluje hojnost, nemá nikdy dost.
I to je marnost.

- ¹⁰ Větší majetek živí víc lidí,
co z něj tedy má jeho majitel?
Je to jen pastva pro oči.

- ¹¹ Kdo pracoval, ten sladce spí,
ať jedl málo nebo moc;
boháč však nespí pro sytost.

^a3 Deut 23:22

Jak přišel, tak odchází

¹²Je hrozná bolest, kterou jsem viděl pod sluncem: Bohatství, které majitel kupí ke svému vlastnímu neštěstí. ¹³Nešťastným obratem může to bohatství ztratit; když zplodí syna, nezanechá mu vůbec nic. ¹⁴Z lůna své matky vyšel nahý a stejně, jak přišel, zase odchází – vůbec nic si s sebou neodnese přes všechno svoje pachtění. ¹⁵To je právě ta hrozná bolest: Stejně, jak člověk přišel, tak zase musí odejít. Co z toho bude mít, že se pachtí za větrem? ¹⁶Všechny své dny strávil ve tmě – v tolika trápeních, v bolesti, ve zlobě!

¹⁷A tak jsem viděl, v čem spočívá štěstí: Je správné jíst a pít a užít potěšení při všem tom lopotném pachtění v těch pár dnech života pod sluncem, které člověku Bůh dal – vždyť to je jeho údělem. ¹⁸Komu Bůh dopřál bohatství a jmění a dovolil mu jich užívat, ať přijme svůj úděl a raduje se uprostřed svého pachtění – vždyť je to Boží dar! ¹⁹Komu Bůh dává do srdce radost, ten sotva pomyslí na krátkost života.

Duše zůstává hladová

6 Je hrozná věc, kterou jsem viděl pod sluncem a která těžce doléhá na lidi: ²Bůh někomu dopřeje bohatství, jmění i slávu, takže mu v životě nechybí nic, nač si vzpomene. Bůh mu však nedovolí těch věcí užít – nechá je užívat někomu cizímu. Jak je to marné a bolestné!

³Kdyby měl člověk třeba sto dětí
a dožil se velké spousty let,
kdyby však v životě nezakusil štěstí
a nakonec neměl ani hrob,
pak říkám, že i potracené dítě
je šťastnější než on!

⁴Přišlo nazmar a ve tmě zmizí,
jeho jméno zůstane skryto v tmách,
⁵nevidí slunce a o ničem neví,
narodí se od něj má ale klid.

⁶Kdyby ten člověk žil dvakrát tisíc let,
kdyby však štěstí nezažil –
což všichni tamtéž nemíří?

⁷Veškeré pachtění má nasytit lidská ústa, duše však přesto zůstává hladová. ⁸Jakou má výhodu moudrý před hlupákem? K čemu je chudákovi, že ví, jak se chovat před lidmi? ⁹Lepší je, co je vidět očima, než to, za čím duše utíká. I to je však marnost a honba za větrem.

¹⁰Vše, co se děje, už bylo pojmenováno, dávno je známo, jak na tom člověk je – s tím, kdo je silnější, nemůže soupeřit. ¹¹Čím více slov, tím větší marnost! Co z toho všeho člověk má? ¹²Kdo ví, v čem spočívá lidské štěstí v těch pár dnech marného života, který pomine jako stín? Kdo člověku poví, co se bude dít pod sluncem, až on tu nebude?

Ve stínu moudrosti

7

Lepší je dobré jméno než nejlepší olej,
den smrti je lepší než den zrození.

²Lepší je vejít do domu smutku
nežli do domu veselí.
Každého člověka čeká konec –
kdo je naživu, ať na to pomyslí!

³Lepší je zármutek nežli smích,
smutná tvář srdce zvelebí.

⁴Srdce moudrých je v domě truchlení,
srdce hlupáků v domě zábavy.

⁵Lepší je vyslechnout výtky mudrců
nežli poslouchat písničky hlupáků.

⁶Jako když pod hrncem zapraští roští,
tak rychle vyhoří hlupákův smích.
I to je marnost!

⁷Nátlak i z moudrého udělá blázna,
úplatek kazí srdce člověka.

⁸Lepší je, když něco končí, než když to začíná;
lepší je trpělivý než ten, kdo se nadýmá.

⁹Nebud' snadno popudlivý k hněvu,
mrzutost odpočívá v klíně hlupáků.

¹⁰Neříkej: Kde jsou ty staré dobré časy?
Takové otázky není moudré klást.

¹¹Moudrost je dobrá jako zděděné jmění,
prospěšná je těm, kdo vidí světlo dne.

¹²Být zaštitěn moudrostí
je jako být zaštitěn penězi,
poznání moudrosti však má výhodu:
ty, kdo ji mají, drží naživu.

¹³Pohled' na Boží dílo – kdo může narovnat, co on pokřivil? ¹⁴V dobrý den užijvej štěstí a ve zlý den si uvědom, že Bůh jej učinil tak jako ten druhý, aby si člověk nikdy nebyl jist, co skrývá budoucnost.

Viděl jsem všechno

¹⁵Za dnů své marnosti jsem viděl všechno: Spravedlivý umírá i se svou spravedlností, zlý žije dlouho i se svou špatností. ¹⁶Nebývej příliš spravedlivý ani přehnaně moudrý. Proč se máš trápit? ¹⁷Nebud' však ani příliš zlý a také nebud' bláhový. Proč máš předčasně umřít? ¹⁸Toho je dobré se držet a tamtoho se nepouštět; kdo je bohabojný, dodrží obojí.

¹⁹Moudrost je moudrému větší silou než deset vládců ve městě.

²⁰Na zemi není jediný spravedlivý, který by konal dobro a nehřešil.

²¹Nestarej se o všechno, co se kde říká, abys neslyšel kletby svého otroka.

²²Ve vlastním srdci přece dobře víš, že i tys druhé často proklínal.

²³V tom všem jsem se snažil najít moudrost. Říkal jsem si, že zmoudřím, moudrost mi ale zůstala vzdálená. ²⁴Vzdálená je, ať už je jakákoli! Kdo jen ji nalezne hluboko v hlubinách?

²⁵Všchno jsem v mysli probral, abych poznal a prozkoumal moudrost a dopátral se smyslu, abych pochopil i zlou tupost a hloupou bezhlavost. ²⁶Tehdy jsem nalezl něco trpčího než smrt – svůdnou ženu, jejíž srdce je past a jejíž paže jsou pouta. Boží oblíbenec před ní unikne, hříšník však bude polapen. ²⁷Pohleď, k čemu jsem došel, praví Kazatel: Jedno jsem porovnával s druhým, abych našel smysl, ²⁸po němž má duše tolik toužila, ale nenašel jsem jej. Mezi tisícem jsem našel jediného muže, ženu jsem ale mezi tolika nenašel. ²⁹Pohleď, došel jsem pouze k jedinému: Bůh stvořil člověka správně, oni však následovali spoustu výmyslů.

Nikdo neovládne vítr

8 Kdo se může poměřovat s moudrým,
kdo umí vyložit každou věc?
Moudrost člověku rozjasňuje tvář,
i jeho tvrdé rysy obměkčí.

²Já ale říkám: Královské rozkazy dodržuj s ohledem na Boží přísahu. ³Neopouštěj ho ukvapeně, nepřipojuj se ke vzpouře – vždyť může učinit, co si zamane! ⁴Za královským slovem je jeho moc. Kdo se ho zeptá: Co to provádíš?

⁵Kdo plní příkázání, neokusí nic zlého, moudrý ví v srdci kdy, jak a co.

⁶Vše má svůj správný čas, jistě. Člověk má ale tu velikou potíž, ⁷že nikdy neví, co se bude dít. Kdo jen mu prozradí, co chystá budoucnost?

⁸Nikdo neovládne vítr, aby jej lapil,
dnem svojí smrti nikdo nevládne.
Nikdo nemá úniku z té bitvy,
zlosyn se nezachrání ani zločinem.

Nikdo nemůže pochopit

⁹To všechno jsem viděl, když jsem uvažoval o všem, co se odehrává pod sluncem v čase, kdy člověk panuje nad člověkem k jeho záhubě. ¹⁰Viděl jsem, jak se strojí pohřby zlosynům, kteří opustili svatyni; na ty, kdo kovali dobro, si ale ve městě nikdo nevzpomněl. I to je marnost!

¹¹Zlé činy nejsou trestány rychle, proto má lidské srdce chuť páchat zlo. ¹²Hříšník páchá zlo třeba nastokrát, žije však stále dál a dál. Ano, vím:

Dobře se povede bohobojným,
neboť žijí v bázni před Bohem.
¹³Zlosynu se však dobře nepovede,
nedlouhý život mu prchne jako stín,
neboť se Boha nebojí.

¹⁴Na zemi se však děje ta marnost, že spravedlivým se vede, jako by páchali zločiny, zatímco zlosynům se vede, jako by jednali spravedlivě. Říkám: I to je marnost. ¹⁵Proto, ať žijí radovánky! Vždyť člověk nemá pod sluncem jiné štěstí než jíst a pít a přitom se radovat. Jen to mu totiž zbývá při jeho pachtění v těch pár dnech života, které mu pod sluncem Bůh dal.

¹⁶Rozhodl jsem se poznat moudrost a ve dne v noci nezamhouřit oka, dokud neprohlédnu dění na zemi. ¹⁷Tehdy jsem viděl: Vše je Boží dílo! Člověk nepochopí, co se děje pod sluncem. Jakkoli se za tím pochopením pachtí, nikdy je ale nemůže postihnout. I kdyby mudrc tvrdil, že to ví, ani on to nemůže nikdy pochopit.

Žij, dokud můžeš

9 Když jsem o tom všem v srdci uvažoval, dospěl jsem k tomuto: Spravedlivé a moudré i s jejich skutky má ve svých rukou Bůh. Ať je to láska anebo zášť, lidé neví o ničem, co leží před nimi. ²Každý pokaždé dopadá stejně: Spravedlivé i zlosyny čeká týž osud – dobré i zlé,^a čisté i nečisté, ty, kteří obětují, i ty, kdo nikoli. Dobrý je na tom tak jako hříšník; kdo skládá přísahu i ten, kdo se jí bojí.

³To je to nejhorší na všem, co se děje pod sluncem – že všechny čeká týž osud. Lidské srdce je navíc plné zloby a hloupost je provází celým životem. Když potom musejí zemřít, ⁴bude snad někdo ušetřen? Všichni živí však mají naději, vždyť: „Živý pes je na tom lépe než mrtvý lev.“ ⁵Živí totiž vědí, že musejí zemřít, mrtví však nevědí vůbec nic. Žádné odplaty se už nedočkají, i pouhá vzpomínka na ně zanikla. ⁶Jak jejich láska, tak jejich zášť, všechna jejich vášeň je dávno pryč. Nikdy už nebudou mít podíl na ničem, co se odehrává pod sluncem.

^a2 podle LXX, Syr, Vul (*i zlé v MT chybí*)

⁷Vzhůru! Jez radostně svůj chléb
a zvesela pij víno své,
vždyť Bůh si tvé skutky dávno oblíbil!
⁸Ať jsou tvé šaty vždycky bílé,
olej na tvé hlavě ať nikdy nechybí.

⁹Užívej život se svou milovanou ženou
po všechny marné dny svého života,
jenž ti byl darován pod sluncem.
Všechny své marné dny si užij –
vždyť to je tvou odměnou, dokud žiješ,
ve všem tom pachtění,
kterým se pachtíš pod sluncem.

¹⁰Čehokoli se chopí tvá ruka,
tomu se věnuj ze všech sil –
vždyť míříš do hrobu, kde není co dělat,
kde chybí smysl, moudrost i vědění!

¹¹Když jsem se rozhlédl pod sluncem, viděl jsem, že běh nezáleží na rychlých a boj na statečných, ba ani živobytí na moudrých, bohatství na šikovných a přízeň na zkušených – o všem rozhoduje chvíle a náhoda.
¹²Člověk nezná svůj čas, podoben rybám, které vyloví krutá síť, anebo ptákům, kteří se chytí do pastí. Právě tak bývají lapeni lidé, když na ně znenadání přichází chvíle neštěstí.

Moudrost je lepší než síla

¹³Viděl jsem pod sluncem také tento příklad moudrosti a připadá mi významný: ¹⁴Bylo jedno malé město a v něm hrstka lidí. Přitáhl na ně mocný král, a když je oblehl, navršil kolem něj mohutný val. ¹⁵V tom městě byl jeden chudý mudrc a ten je svou moudrostí zachránil. Potom si ale na toho chudáka už nikdo nevzpomněl. ¹⁶Souhlasím, že „Moudrost je lepší než síla“. Moudrost chudáka však bývá v opovržení a jeho slova nikdo neslyší.

¹⁷Lepší je slyšet klidná slova moudrých
než povyk vládce hlupáků.

¹⁸Moudrost je lepší než válečné zbraně –
jediný hříšník však zničí mnoho dobrého.

10 Vonná mast zasmrádne mrtvými mouchami,
trocha nerozumu přebije spoustu moudrosti.

²Moudrý má srdce na pravém místě,
hlupák ale na nepravém.

³Hlupáka na cestě poznáš po bezhlavosti;
všem dává najevo svoje hlupáctví.

⁴Před hněvem vladaře se z místa nehýbej,
vždyť krotkost i veliké chyby zmírňuje.

Hloupost na nejvyšších místech

⁵Je hrozná věc, kterou jsem viděl pod sluncem, a sice omyl, jehož se dopouštějí vládci: ⁶Hloupým se nabízejí nejvyšší místa, ušlechtilí však vězí kdesi hluboko. ⁷Viděl jsem otroky sedět na koních a velmože jít pěšky jako otroky.

⁸Kdo jámu kopá, ten do ní padá,^a
kdo boří zeď, toho uštkne had.

⁹Kdo láme kamení, ten se jím zraní,
kdo štípá dříví, ten si tím ublíží.

¹⁰Když nikdo nenabrousí otupené ostří,
je třeba přidat více sil,
moudrost však zmůže mnohem víc.

¹¹Uštkne-li had, než ho kdo uřkne,
slova zaříkavače už nic nezmohou.

¹²Moudrý svou řečí získá přízeň,
tupce však zahubí jeho vlastní rty.

¹³Hloupost je úvodem k jeho řeči,
po ní následují hrozná nesmysly;

¹⁴blázen povídá dál a dál.

Člověk netuší, co se bude dít –
kdo jen mu prozradí, co bude dál?

¹⁵Pachtění hlupáků unavuje,
vždyť ani netrefí do města!

Nezlořeč králi

¹⁶Běda ti, země, když je tvým králem dítě
a tvoji velmoži zrána hodují!

¹⁷Blaze ti, země, když je tvým králem šlechtic
a tvoji velmoži v pravý čas hodují –
pro posílnění, ne pro opití!

¹⁸Pro zahálku se bortí krovy,
pro líné ruce teče do domu.

¹⁹Pro potěšení se pořádají hody,
radost ze života víno přináší –
vše ale záleží na penězích.

²⁰Nezlořeč králi, byť jenom v mysli,
boháci nezlořeč ani v ložnici;
nebeské ptactvo to všechno rozhlašuje,
každé tvé slovo roznese na křídlech.

Neskládej ruce

11

Posílej svůj chléb po vodě –
po čase znovu najdeš jej.

² Rozděl vše na sedm nebo i osm dílů,
vždyť nevíš, co zlého může potkat zem.

³ Když se oblaka naplní vodou,
průtrž se na zemi vylije.
Když spadne strom, zůstane ležet,
ať padl k jihu nebo na sever.

⁴ Kdo čeká vítr, nikdy nezaseje,
kdo hledí na mraky, nikdy nesklidí.

⁵ Tak jako nerozumíš cestě větru
anebo zárodku v lůnu těhotné,
stejně tak nerozumíš dílu Boha,
jenž působí to vše.

⁶ Rozsívej zrána svoje zrno
ani zvečera své ruce neskládej –
vždyť nevíš, zda se zdaří to, či ono,
či zda je stejně dobré obojí.

Raduj se z mládí

⁷ Jak sladké je světlo; vidět slunce je tak příjemné! ⁸ Jakkoli dlouho člověk žije, ze všech těch let ať se raduje – ať ale přitom pamatuje, kolik jej čeká dnů v temnotě. Vše, co přijde, je zmar.

⁹ Raduj se, mladíku, ze svého mládí;
ze srdce vesel se, dokud jsi mlád.
Jdi, kam tě vede tvé vlastní srdce,
za tím, co vidíš svýma očima.
Buď si však vědom, že s tímto vším
před Božím soudem budeš stát.

¹⁰ Zármutek si k srdci nepřipouštěj
a všechny potíže drž si od těla –
vždyť dětství a mládí je marnost prchavá!

Než slunce zhasne

12

Pamatuj na svého Stvořitele,
dokud jsi ještě mlád,
dříve než přijdou zlé dny a roky,
o kterých řekneš: Nemám je rád!

² Dřív než ti slunce zhasne
tak jako světlo měsíce a hvězd

a než se obloha znovu
temnými mraky zatáhne.

³ Strážcové domu se tehdy rozechvějí,
udatní mužové se přikrčí,
prořídnu řady těch, jež v mlýnku mlely,
ty, jež vyhlížely z oken, se do tmy ponoří.

⁴ Tehdy se zavrou dveře do ulice
a mlýnek zvolna umlkne,
budeš se probouzet šveholením ptáků,
všechny písně však budou zastřené.

⁵ Tehdy se člověk začne bát výšek
a každá cesta hrozbu znamená,
mandloň rozkveté bílým květem,
příliš těžká je i kobyłka
a všechna chuť se ztratila.^a

Člověk odchází do věčného domu,
ulicí krouží truchlící.

⁶ Pamatuj na svého Stvořitele,
dřív než se přetrhne stříbrná šňůra
a zlatá mísa než se rozbije,
dřív než se roztrhne džbán nad pramenem
a kolo u studny se rozláme,

⁷ než se prach vrátí do země, kde býval,
a duch se vrátí k Bohu, jenž ho daroval.^b

⁸ Marnost nad marnost, řekl Kazatel, všechno je marnost.

Epilog

⁹ Nejenže byl Kazatel moudrý – svému vědění také učil prostý lid. Vyslechl, zkoumal a také upravil mnohá přísloví. ¹⁰ Kazatel hledal výstižná slova a sepsal poctivé a pravé výroky.

¹¹ Slova mudrců jsou jako bodce,
sbírky výroků jsou hřeby zatlučené –
všechny pocházejí od téhož Pastýře.

¹² Cokoli je navíc, toho se varuj, synu. Píše se tolik knih, že to nebere konce, a přílišné bádání člověka unaví. ¹³ Zde je souhrn všeho, co jsi slyšel: Měj bázeň před Bohem a plň jeho přikázání – vždyť to je pro člověka vším.

¹⁴ Bůh bude soudit vše, co se děje, i to skryté, ať už to bylo dobré anebo zlé.

^a5 dosl. *selhávají kapary* (považované za dráždidlo chuti a afrodisiakum)

^b7 Gen 2:7

PÍSEŇ PÍSNÍ

ŠALOMOUNOVA PÍSEŇ PÍSNÍ.

Ona

² Kéž by mne zlíbal polibky svých úst –
nad víno lahodná jsou milování tvá!

³ Oleje tvé tolik lahodně voní,
jak olej se line jméno tvé –
to proto tě panny milují.

⁴ Vezmi mě s sebou, poběžíme,
do svých pokojů kéž uvede mě král!
Veselit a radovat se budeme z tebe,
nad víno vychutnáme milování tvá –
ach, po právu tě milují!

⁵ Snědá jsem, a jsem líbezná,
dcery jeruzalémské,
tak jako stany Kedarských,
jak baldachýny Šalomounovy.

⁶ Nehleďte na mne, že snědá jsem,
to slunce se do mne opřelo!
Synové matky mé v hněvu proti mně
přikázali mi hlídat vinice,
svou vlastní vinici však nehlídala jsem.

⁷ Pověz mi ty, kterého z duše miluji,
kde paseš stáda svá,
kde o polednách uléháš?
Proč zahalená bloudit mám
kolem tvých druhů a jejich stád?

On

⁸ Nevíš-li sama, ty nejkrásnější z žen,
jen vyjdi v patách ovečkám
a svoje kůzlátka nech pást
tam, kde pastýři mají stan.

⁹ Ke klisně z faraonových spřežení
tě, moje lásko, přirovnám.

¹⁰ Náušnice zdobí líce tvé,
tvé hrdlo korále.

¹¹ Zlaté náušnice uděláme ti
se stříbrnými přívěsky!

Ona

¹² Dokud král na svém lůžku hoduje,
vůni vydává můj nard.

¹³ Svazkem myrhy je mi milý můj,
když na mých prsou spočívá.

¹⁴ Trsem heny je mi milý můj
na vinicích v En-gedi.

On

¹⁵ Ach, jak jsi krásná, láska má,
ach, jak krásná, oči máš jako holubičky!

Ona

¹⁶ Ach, jak jsi krásný, milý můj,
jak jsi líbezný!

On

Naše lože se zelená,
¹⁷ cedrové krovy má náš dům,
naše trámy jsou z cypřišů.

Ona

2 Já jsem ta růže šáronská,
jsem lilie v dolínách.

On

² Jako lilie mezi bodláky,
tak je má milá mezi dívkami.

Ona

³ Jako jabloň mezi stromy lesními,
tak je můj milý mezi mládenci.

V jeho stínu sedím s rozkoší,
jeho ovoce mým ústům lahodí.

⁴ Kéž mě uvede do síně hodovní,
praporem své lásky kéž mě zaštití!

⁵ Osvěžte mě rozinkami,
posilněte mne jablky,
neboť jsem láskou nemocná.

⁶ Jeho levice pod hlavou mou
a pravicí mě objímá.

⁷ Zapřísahám vás, dcery jeruzalémské,
při srnách, při laních divokých:

Neprobouzejte, nerozněcujte lásku,
dříve než sama bude chtít.

⁸ Slyšte – můj milý! Hle – už se blíží,

přes hory skáče, spěchá přes kopce!

⁹ Srnci či kolouchu můj milý podobá se.

Hle, za naší zídrou už se zastavil,

mezerami se dívá, škvírami nahlíží!

¹⁰ Můj milý ozval se a ke mně promluvil:

On

Vstaň, lásko má, má překrásná, a pojď!

¹¹ Hle, zima už skončila,

průtrž přestala a je pryč.

¹² Kvítí se ukazuje po zemi,

čas prozpěvování je tu,

hlas hrdličky zní po kraji.

¹³ Fíkovník nasýtil své plody mízou,

révový květ svou vůni vydává:

Vstaň, lásko má, má překrásná, a pojď!

¹⁴ Holubičko má v rozsedlinách skalních,

ve skryši nad srázem,

dopřej mi spatřit svůj obličej,

svůj hlas mi dopřej uslyšet.

Tvůj hlas je tolik lahodný,

tvůj obličej tak líbezný!

Sbor

¹⁵ Pochyťte nám lišky,

ty lišky maličké,

co na vinicích nám škodí,

když kvetou naše vinice!

Ona

¹⁶ Můj milý je můj a já jsem jeho,

když pase v lilích.

¹⁷ Ještě než s vánkem přijde den

a rozprchnou se stíny,

vrať se, můj milý!

Srnci či kolouchu se podobej

na horách béterských!

3

Na lůžku jsem toužila za nocí

po tom, kterého z duše miluji.

Hledala jsem ho, ale nenašla.

- ² A tak už vstanu a město prochodím,
pátrám po ulicích i náměstích
po tom, kterého z duše miluji.
Hledala jsem ho, ale nenašla.
- ³ Našli mě strážní, co město obcházejí:
– Viděli jste toho, kterého z duše miluji?
- ⁴ Jen jsem je minula, našla jsem
toho, kterého z duše miluji!
Držím se ho pevně, už ho nepustím,
dovedu ho do domu svojí matičky,
ukážu mu svůj rodný pokojík!
- ⁵ Zapřísahám vás, dcery jeruzalémské,
při srnách, při laních divokých:
Neprobouzejte, nerozněcujte lásku,
dříve než sama bude chtít.

Sbor

- ⁶ Kdopak to z pouště přichází,
jako když vzhůru stoupá dým?
Prodchnutá myrhou a kořením,
celičká voní dálkami.

Ona

- ⁷ Hle, jeho lože, lože Šalomounovo!
Šedesát hrdinů okolo stojí,
hrdinů z Izraele největších.
- ⁸ Ti všichni mečem vládnou,
k boji vycvičení jsou,
proti jakékoli hrozbě noční
každý opásán mečem svým.
- ⁹ Král Šalomoun si pořídil nosítka,
ze dříví Libanonu je nechal udělat.
- ¹⁰ Jejich sloupy zhotovil ze stříbra,
k nim pak nebesa ze zlata.
Čalouněná byla purpurem
a vnitřek celý obložen
láskou jeruzalémských dcer.
- ¹¹ Vyjděte a pohleďte, dcery sionské,
na krále Šalomouna v koruně,
jíž jeho matka zdobí jej
v den jeho svatební,
v den, kdy má v srdci veselí!

On

4

Ach, jak jsi krásná, láska má,
ach, jak jsi krásná!

Tvé oči pod závojem jsou jako holubičky,
tvé vlasy jako stádo koz,
jež sbíhá z gileádských hor.

² Tvé zuby jsou jak stádo ovčí skvoucích,
když vycházejí z koupadla:
jak párky dvojčat kráčejí,
ani jediné nechybí.

³ Jako karmínová šňůrka jsou tvé rty,
tvá ústa tolik líbezná!
Jak plátky granátových jablek
jsou pod závojem spánky tvé.

⁴ Jako věž Davidova je tvoje šíje,
jak zbrojnice se tyčící;
na tisíc štítů je na ní zavěšeno,
pavězy všech mužů udatných.

⁵ Dvojice prsů tvých dvojice kolouchů je,
srnčí dvojčátka,
jež pasou se v liliích.

⁶ Ještě než s vánkem přijde den
a rozprchnou se stíny,
na horu myrhy vyjdu si,
na pahorek vonných koření.

⁷ Celá jsi krásná, láska má,
jsi dokonalá, bez vady!

⁸ Se mnou z Libanonu, nevěsto má,
se mnou z Libanonu kéž bys šla!
Z vrcholku Amany by ses rozhlédla,
z vrcholku Seníru, z Hermonu,
z doupat lvů, z těch leopardích hor.

⁹ Srdce mé zajalas, má drahá nevěsto,
srdce mé zajalas jediným pohledem,
řetízkem jediným na hrdle svém.

¹⁰ Ach, jak jsou krásná milování tvá,
má drahá nevěsto!
Nad víno lahodnější jsou milování tvá,
vůně tvých olejů nad všechny balzámy.

¹¹ Tvé rty, má nevěsto, kanou nektarem,
mléko a med máš pod jazykem,
libanonská vůně jak šatem halí tě.

- ¹² Zahrada zamčená jsi, má drahá nevěsto,
studnice zamčená, pramen zapečetěný.
¹³ Tvé údy jsou sadem jabloní granátových
s rozkošným ovocem,
s henou a nardem,
¹⁴ s nardem a šafránem,
s puškvorcem a skořicí,
se všelijakým kořením,
s myrhou a aloí
a nejlepšími balzámy.
¹⁵ Jsi pramen zahradní, studnice živých vod,
bystřina proudící z libanonských hor!

Ona

- ¹⁶ Zvedni se, větríku severní,
ach, jižní vánku, přijď!
Prožeň se mojí zahradou,
její balzámy ať zavanou.
Můj milý ať přijde do své zahrady,
její rozkošné ovoce ať okusí!

On

5

Do zahrady své vcházím, má drahá nevěsto,
sbírám svou myrhu i své koření,
svou plástev među jím,
své víno i mléko popíjím.

Sbor

Jen jezte, přátelé, a pijte,
milováním se opijte!

Ona

- ² Spím, ale mé srdce bdí.
Slyšte – už klepe můj milý!

On

Otevři, má drahá, láska má,
holubičko má, má dokonalá!
Hlavu mám rosou pokrytou,
kadeře plné nočních krůpějí!

Ona

- ³ Košili jsem si už svlékla,
mám se snad oblékat?
Nohy jsem si už myla,
snad špinit si je mám?

- ⁴ Můj milý protáhl ruku otvorem,
mé útroby se pro něj zachvěly.
⁵ Milému svému jsem vstala otevřít,
z mých rukou myrha stékala,
myrha kanula z prstů mých
až na rukojeť závory.
- ⁶ Milému svému jsem otevřela,
můj milý však zmizel, odešel –
duše mě opustila spolu s ním!
Hledala jsem ho, ale nenašla,
volala jsem ho, a on se neozval.
- ⁷ Našli mě strážníci, co město obcházejí,
surově zbili mě a zranili.
Šaty z ramenou mi strhli
ti strážci hradební.
- ⁸ Zapřísahám vás, dcery jeruzalémské,
najdete-li mého milého, co mu povíte?
Že jsem nemocná láskou!

Sbor

- ⁹ Čím je tvůj miláček zvláštní,
ty nejkrásnější z žen?
Čím je tvůj miláček zvláštní,
že nutíš nás k přísaze?

Ona

- ¹⁰ Můj milý září jako rubíny,
vyjímá se mezi tisíci!
- ¹¹ Jeho hlava je zlato nejčistší,
vlnité kadeře jak černí havrani.
- ¹² Jeho oči jsou jako holoubci
mezi vodními potůčky;
v mléce se koupají,
vsazené jako klenoty.
- ¹³ Jeho tváře jsou jak záhon koření,
jak pokladnice voňavek.
Jeho rty jsou jako lilie
myrhou kanoucí.
- ¹⁴ Jeho paže – zlaté pruty
osázené chrysolity.
Jeho břicho – plát slonoviny
pokrytý safíry.
- ¹⁵ Jeho stehna – mramorové sloupy
na zlatých podstavcích.

Jako Libanon je pohledný,
jak cedr ztepilý.
¹⁶ Jeho ústa jsou nejsladší,
celý je tolik žádoucí!

Takový je můj milý, takový můj druh,
dcery jeruzalémské!

Sbor

6

Kam odešel tvůj miláček,
ty nejkrásnější z žen?
Kam se obrátil tvůj miláček,
abychom jej s tebou hledali?

Ona

² Můj milý sešel do své zahrady
k záhonům koření,
aby své stádo pásł v zahradách
a sbíral lilie.
³ Já patřím svému milému a můj milý je můj,
když pase v liliích.

On

⁴ Jak Tirsa jsi krásná, láska má,
jak Jeruzalém líbezná,
jak hvězdné šiky úchvatná!

⁵ Své oči odvrát ode mě,
vždyť už jsem jimi přemožen!
Tvé vlasy jsou jak stádo koz,
jež sbíhá z gileádských hor.
⁶ Tvé zuby jsou jak stádo ovcí březích,
když vycházejí z koupadla:
jak párky dvojčat krácejí,
ani jediné nechybí.
⁷ Jak plátky granátových jablek
jsou pod závojem spánky tvé.

⁸ Byť na šedesát bylo královen,
konkubín osmdesát
a panen bezpočtu,
⁹ jediná je však holubička má, má dokonalá,
své matky dcera jediná,
svoji rodičkou hýčkaná!
Když na ni pohlédnou, dívky jí blahořečí,
královny i konkubíny chválu vzdávají:

Sbor

- ¹⁰ Kdopak to září jako jitřenka?
 Jak luna překrásná,
 čistá jak slunce zář,
 jak hvězdné šiky úchvatná!

On

- ¹¹ Do sadu ořešáků sešel jsem
 spatřit, co raší v údolí,
 zda pučí réva, pohlédnout,
 jabloně granátové zda rozkvetly.
¹² A hle, než nadál jsem se,
 posadila mě do vozů knížecích!

Sbor

7

Dokola, dokola, Šulamitko!
 Dokola, dokola, ať si tě prohlédnem!
 Copak vidíte na Šulamitce,
 když mezi námi tancuje?

On

- ² Jak krásné jsou v sandálech krůčky tvé,
 dcero knížecí!
 Křivky tvých boků jako šperky
 mistrnou rukou tepané.
³ Pupek tvůj – číše okrouhlá,
 kořeněné víno v ní nikdy nechybí!
 Podbřišek tvůj – kupka pšenice
 ztrácející se v liliích.
⁴ Dvojice prsů tvých dvojice kolouchů je,
 srnčí dvojčátka.
⁵ Tvá šíje, věž z kosti slonové.
 Tvé oči – rybníky chešbonské
 při bráně Bat-rabim.
 Tvůj nos jak libanonská věž
 k Damašku hledící.
⁶ Tvá hlava vysoko jak Karmel tyčí se,
 kadeře ti z hlavy jak roucho splývají –
 král je polapen v těch pramíncích!
⁷ Jak krásná jsi, jak půvabná,
 lásko, ve svých rozkoších!
⁸ Tvá postava se palmě podobá,
 tvé prsy hroznům datlovým.
⁹ Dovol mi prosím na palmu šplhat,
 její ovoce vzít do dlaní.

Tvé prsy kéž jsou mi hrozny vína,
tvůj dech ať voní jabloní,
¹⁰tvé polibky ať jsou mi vínem lahodným!

Ona

- K mému milému už to víno proudí,
plyne mi po rtech, po zubech.^a
- ¹¹ Já patřím svému milému
a jeho touha patří mně!
- ¹² Pojď, milý můj, do polí pojďme,
mezi trsy heny budem nocovat!
- ¹³ Ráno si přivstaneme, k vinicím zamíříme,
zda pučí réva, se půjdem podívat,
révové květy zda se již otvírají,
zda kvete granátový sad –
tam ti své milování dám!
- ¹⁴ Milostná jablíčka^b svou vůni vydávají,
na našem prahu všechny rozkoše,
nové i staré, čekají –
pro tebe, milý můj, jsem je šetřila!

8

- Kéž bys mi býval rodným bratrem,
z prsou mé matky kojeným!
To bych tě na setkání směle políbila
a nikdo by se na mě za to nezlobil.
- ² Vést bych tě mohla, odvést si tě
do domu své matky, své rodičky.
Kořeněným vínem opojila bych tě,
moštěm z granátových jablek svých.
- ³ Jeho levice pod hlavou mou
a pravicí by mě objímal.
- ⁴ Zapřísahám vás, dcery jeruzalémské,
neprobouzejte, nerozněcujte lásku,
dříve než sama bude chtít!

Sbor

- ⁵ Kdopak to z pouště přichází,
se svým miláčkem v objetí?

Ona

- Pod jabloní jsem tě vzbudila,
tam, kde tě počala matka tvá,
tam, kde počala tvá rodička.
- ⁶ Jak pečeť na srdce si mě vtiskni,
jak pečeť, co nosíš na paži.

^a10 podle LXX, Syr, Vul (MT: *plyne po rtech spících*)

^b14 *mandragora* (Gen 30:14–16)

Láska je silná jako smrt,
vášeň neúprosná jako hrob.
Její plameny šlehají
žárem nejprudším.^a
⁷ Lásku neuhásí spousty vod,
neodplaví ji říční proud.
Kdo by lásku chtěl za celé jmění pořídit,
jedině by se zesměšnil!

Sbor

⁸ Sestřičku malou máme,
ještě je bez prsou.
Co s naší sestrou uděláme,
až námluvy jí započnou?

⁹ Je-li hradbou,
cimbuří stříbrné na ní postavíme,
je-li však branou,
zatarasíme ji deskou cedrovou!

Ona

¹⁰ Já hradbou jsem
a prsy mé jsou věže.
Očima až na mně spočine,
bude spokojen.

On

¹¹ Vinici měl Šalomoun v Baal-hamonu
a tu vinici pronajal vinařům.
Za její úrodu každý z nich
odvádět musel tisíc stříbrných.
¹² Má vinice je ale jenom má!
Měj si, Šalomoune, ten tisíc svůj –
dvě stě z něj musíš dát hlídačům!

¹³ Ty, jež prodléváš v zahradách,
mí druhové touží uslyšet tvůj hlas.
Kéž ho uslyším právě já!

Ona

¹⁴ Pospěš, můj milý!
Srnci či kolouchu se podobej
na horách koření!

^a6 nebo: *Hospodinovým*

IZAIÁŠ

POZŮSTATEK SE NAVRÁTÍ

VIDĚNÍ O JUDOVÍ A JERUZALÉMĚ, které viděl Izaiáš, syn Amosův, za vlády judských králů Uziáš, Jotama, Achaze a Ezechiáš.^a

Jako Sodoma a Gomora

² Slyšte, nebesa, země, vyslechni,
co praví Hospodin:

Syny jsem hýčkal, vychoval,
oni mě ale zradili.

³ I býk zná svého hospodáře,
osel zná jesle, kde ho krmí pán –
Izrael ale nechce znát,
můj lid si nevšímá!

⁴ Ach, národe hříšníků,
lide obtížený vinami,
plemeno zločinců,
synové zkažení –
Hospodina opustili,
Svatého izraelského zavrhli,
odvrátili se jako cizí!

⁵ Proč máte být bití ještě víc?
Proč se musíte stále protivit?
Hlava je celá pokrytá ranami
a srdce puká bolestí.

⁶ Od chodidel až k temeni
nezůstal kousek netknutý:
jen samé rány, modřiny
a jizvy samý hnis –
nejsou ošetřeny ani obvázány,
olejem nejsou léčeny!

⁷ Vaše země leží v sutinách,
vaše města jsou spálena.
Půdu vám cizáci plení před očima –
je z ní pustina, cizáky zcela zničená.

⁸ Opuštěna zůstala Dcera sionská
jako chýše vprostřed vinice,
jako budka v poli okurek,
jak město, jež se obléhá.

^a1 asi 740–690 př. n. l. (2.Král 15–20; 2.Let 26–32)

⁹ Kdyby z nás Hospodin zástupů
nenechal aspoň hrstku naživu,
už bychom byli jako Sodoma,
dopadli bychom jako Gomora!^a

K čemu jsou mi vaše oběti?

- ¹⁰ Slyšte slovo Hospodina,
vládcové Sodomy,
vyslechni učení našeho Boha,
lide Gomory:
- ¹¹ K čemu jsou mi všechny ty vaše oběti?
praví Hospodin.
Mám už dost beraních zápalů
i sádla tučných dobytčat.
Krev býků, kozlů a beránků
mi není příjemná.
- ¹² Že se mi vůbec chodíte ukazovat!
Kdo si myslíte, že o to stojí,
abyste šlapali po mých nádvořích?
- ¹³ Přestaňte přinášet marné oběti!
Kouř kadidla je mi odporný.
Všechna ta novoluní, soboty, slavnosti –
ta vaše zlá shromáždění nesnáším!
- ¹⁴ Ta vaše novoluní, ty vaše svátky –
jak se mi z duše protiví!
Jsou mi břemenem,
nemohu už je vydržet.
- ¹⁵ Proto když ke mně vzpínáte ruce,
zakrývám si oči před vámi;
když své modlitby hromadíte,
neslyším.

Ruce máte celé od krve –

¹⁶ umyjte se a očistěte!

Odkliděte mi už z očí

zlo, jež jste páchali.

Přestaňte jednat zle –

¹⁷ jednat dobře se naučte!

Prosazujte spravedlnost,

podpořte utlačovaného,

zjednejte sirotkovi právo

a zastaňte se vdov!

¹⁸ Potom to můžeme spolu probrat,

praví Hospodin:

Jsou-li vaše hříchy rudé jak šarlat,

zbělají jako sníh.

Jsou-li jak purpurová látka,
budou jak vlna beránčí.
¹⁹ Jste-li ochotní a poslušní,
budete požívat darů země.
²⁰ Jste-li však vzpurní a odbojní,
budete požíráni mečem.^a
Tak promluvila ústa Hospodinova.

Nevěrné město

²¹ Ach, jak se kdysi věrné město
stalo nevěstkou!
Kdysi je naplňovalo právo
a spravedlnost žila v něm –
teď však jen vrahové.

²² Tvé stříbro se proměnilo v strusku,
tvé víno se vodou zředilo.

²³ Tví vládcové jsou samozvanci
a společníci zlodějů;
všichni si úplatky oblíbili,
záleží jim jen na zisku.
Sirotkům nezjednávají právo,
nemají zájem se zastat vdov.

²⁴ Nuže, toto praví Panovník,
Hospodin zástupů, Mocný izraelský:
Ach, jak si ulevím od svých nepřátel,
svým protivníkům pomstím se!

²⁵ Obrátím proti tobě ruku,
dočista vytavím tvoji strusku,
odstraním z tebe všechnu nečistotu!

²⁶ Vrátím ti soudce tak jako kdysi,
budeš mít rádce jako dřív.
A potom budeš znovu nazýváno:
Město spravedlnosti, Věrné město.

²⁷ Sion tehdy bude vykoupen právem
a jeho kající spravedlností.

²⁸ Zkáza však přijde na vzpurné a hříšné,
zahyne každý, kdo Hospodina opouští.

²⁹ Hanba vám bude za posvátné háje,
které se vám tak líbily;
za ty zahrady se budete stydět,
že jste se pro ně rozhodli.

³⁰ Budete jako dub, jemuž opadává listí,
a jako zahrada bez vody.

^a20 srov. Deut 30:15–19

³¹ Ze siláka se stane koudel
a jiskrou bude jeho čin;
obojí to pak spolu vzplane –
nikdo to nebude moci uhasit!

Na horu Hospodinovu

2 Toto viděl Izaiáš, syn Amosův, o Judovi a Jeruzalémě:

² V posledních dnech se přihodí,
že hora Hospodinova domu bude čnít
nad horské vrcholy,
vysoko nad všechny výšiny.
Pohrnou se k ní všechny národy,
³ zástupy lidí půjdou se slovy:
„Pojďme, vystupme na horu Hospodinovu,
k Bohu Jákobovu – do jeho domu!
Bude nás vyučovat cestám svým
a my budeme chodit jeho stezkami.“

Ze Sionu bude znít Hospodinovo učení,
z Jeruzaléma se jeho slovo rozšíří.

⁴ On bude soudit mezi národy,
zástupy lidí napraví.
Tehdy ze svých mečů ukují pluhy
a ze svých kopí srpy.^a
Národ proti národu nepozvedne meč,
už nikdy se nebudou chystat do boje.

⁵ Dome Jákobův, pojďme,
choďme v Hospodinově světle!

Lidská pýcha bude sražena

⁶ Ty jsi však opustil svůj lid,
dům Jákobův,
neboť je plný kouzel z Východu
a filistínského věštění –
tleskají výplodům cizinců!
⁷ Jejich země je plná stříbra, zlata
a nepřeberných pokladů.
Jejich země je plná koní
a vozů bezpočtu.^b
⁸ Jejich země je plná model;
vlastnímu dílu se klanějí,
tomu, co sami vyrobí.
⁹ Člověk je sražen,
kdekdo se ponižuje –
nepozvedej je!

^a4 Mich 4:1–3; srov. Joel 4:10

^b7 srov. Deut 17:16; 1.Král 5:6; 10:26–29

- ¹⁰ Schovej se do skal, člověče,
zahrab se do země
v hrůze před Hospodinem,
před jeho slavným majestátem!
- ¹¹ Ponížen bude hrdý pohled člověka,
lidská pýcha bude sražena;
jen Hospodin bude vyvýšen
v ten den.
- ¹² Hospodin zástupů totiž chystá den
pro všechny pyšné nadutce,
pro všechny, kdo se povyšují
a budou poníženi –
- ¹³ pro všechny ztepilé libanonské cedry,
pro všechny statné bášanské duby,
- ¹⁴ pro všechny strmé hory,
pro všechny vznešené výšiny,
- ¹⁵ pro všechny hrdé bašty,
pro všechny pevné hradby,
- ¹⁶ pro všechny mořské lodi,
pro všechny skvělé koráby.
- ¹⁷ Ponížena bude hrdost člověka,
lidská pýcha bude sražena;
v ten den bude vyvýšen jen Hospodin
^{18a} a modly zcela vymizí.
- ¹⁹ Lidé se schovají do skalních jeskyní,
do děr pod zemí
v hrůze před Hospodinem,
před jeho slavným majestátem,
až povstane, aby zděsil zem.
- ²⁰ V ten den člověk zahodí
mezi netopýry a potkany
své stříbrné modly, své zlaté modly,
které si vyrobil ke klanění.
- ²¹ Tehdy se schová do skalních slují,
do horských rozsedin
v hrůze před Hospodinem,
před jeho slavným majestátem,
až povstane, aby zděsil zem.
- ²² Přestaňte tedy obdivovat člověka –
vždyť sotva svůj dech popadá!
Za co by asi mohl stát?

Tví vůdci jsou svůdci

3

Nuže, pohleďte – Panovník,
Hospodin zástupů,
z Jeruzaléma a Judy odstraní
zdroj i zásobu:

všechny zásoby potravy
i všechny zásoby vody,

²hrdinu i bojovníka,
soudce i proroka,
věštce i starce,

³velitele i váženého muže,
rádce i mudrce,
věštce i zaříkávače.

⁴Jako vůdce jim nechám chlapce,
bude jim vládnout krutá sběh.

⁵Lidé budou vyhrožovat jeden druhému,
bližní bude ubližovat svému bližnímu,
mladí se vrhnou na staré
a nicotní na ctihodné.

⁶Člověk tehdy popadne svého bratra,
někoho z vlastní rodiny:
„Buď naším vůdcem, máš přece plášť,
udělej něco s těmi troskami.“

⁷On ale v ten den bude přísahat:
„Já přece nemám žádný lék!
Nemám doma chleba ani plášť,
nedělejte mě vůdcem nad lidem!“

⁸Jeruzalém se hrouťí,
Juda se kácí!
Postavili se Hospodinu slovy i skutky,
jeho slávě vzepřeli se do očí.

⁹Výraz jejich tváře svědčí proti nim –
svůj hřích jak Sodoma stavějí na odiv.
Běda jim!
Přivedli na sebe neštěstí.

¹⁰Řekněte spravedlivému: Bude dobře!
Ovoce svých skutků užije.

¹¹Běda však ničemovi: Bude zle!
Odplatu za své dílo dostane.

¹²Ach, můj lid! Odírají ho děti
a ženy nad ním panují.
Ach, můj lide! Tví vůdci jsou svůdci,
zastřeli cestu, po níž měl jsi jít!

- ¹³ Hospodin povstal, aby vedl při,
stojí, aby soudil zástupy.
¹⁴ Hospodin vznáší žalobu
proti stařešinům svého lidu a jeho velmožům:
To vy jste vyplnili moji vinici,
doma si hromadíte kořist ubohých!
¹⁵ Jak to, že utlačujete můj lid,
jak to, že šlapete chudým po tváři?
Tak praví Hospodin, Pán zástupů.

Sionské dcery

- ¹⁶ Hospodin praví:
Sionské dcery jsou namyšlené,
procházejí se s bradou nahoře
a se svůdnými očima
drobně cupitají sem a tam,
řetízky cinkají jim na nohách.
¹⁷ Sionské dcery proto Pán raní
prašivinou na temeni –
Hospodin jejich spánky obnaží!

¹⁸V ten den Pán ty cetky odstraní: řetízky na kotnících, členky, náhrdelníky, ¹⁹přívěsky, náramky, roušky, ²⁰turbany, stužky, šerpy, voňavky, talismany, ²¹prsteny, nosní kroužky, ²²róby, převlečníky, pláštěnky, taštičky, ²³kraječky, košilky, šátky i přehozy.

- ²⁴ Místo balzámu bude hniloba
a místo pásu provaz,
místo účesu bude lysina,
místo roucha pytel
a místo ozdob – cejch!
²⁵ Tví muži, Sione, padnou mečem,
tví hrdinové ve válce.
²⁶ Tvé brány budou truchlit a kvílet,
na zemi jako vdova schoulíš se.

4 Jednoho muže se v ten den
chopí sedm žen:
„Budeme jíst svůj vlastní chléb
a oblékat se vlastním oděvem,
jen ať se jmenujeme po tobě –
pomoz nám ujít potupě!“^a

Hospodinův výhonek

²V ten den bude Hospodinův výhonek^b nádherný a slavný a plod země bude chloubou a ozdobou pro ty z Izraele, kteří vyvážnou. ³Kdo zůstane na Sionu, kdo bude ponechán v Jeruzalémě, bude tehdy nazýván svatým, to-

^a1 srov. Gen 30:23; Iza 54:4

^b2 Iza 11:1; 53:2; Jer 23:5; 33:15; Zach 3:8; 6:12

tiž každý, kdo je zapsán k životu v Jeruzalémě. ⁴Pán tehdy duchem soudu a duchem ohně smyje špinu sionských dcer a umyje Jeruzalém od krve. ⁵Nad celou horou Sion a nad všemi, kdo se tam shromáždí, pak Hospodin stvoří baldachýn – všechnu tu slávu bude ve dne přikrývat oblak dýmu a v noci záře planoucího ohně.^a ⁶Poskytne přístřeší a stín před denním horkem a útočiště a úkryt před bouří a deštěm.

Píseň o vinici

5

Svému milému zpívat chci
milostnou píseň o jeho vinici:

Můj milý míval vinici
na úrodném úbočí.

²Okopal ji a zbavil kamení,
ušlechtilou révu na ní vysadil.

Věž postavil uprostřed ní,
vykopal v ní i vinný lis.

Očekával, že hrozny urodí,
její plody ale zplaněly.

³Nyní, občané Jeruzaléma a lide judský,
rozsudte mezi mnou a mojí vinicí.

⁴Co víc se dalo udělat pro moji vinici,
než co jsem pro ni učinil?

Když jsem očekával, že hrozny urodí,
proč její plody zplaněly?

⁵Nyní vám tedy oznámím,
co udělám se svou vinicí:
Odstráním její plot a bude vypleněna,
zbořím její zeď a bude zdupána.

⁶Nechám ji, aby ladem ležela,
neprořezaná, neokopaná,
trnům a bodláčím celá zarostlá.

Navíc i mrakům poručím,
ať na ni neprší.

⁷Vinice Hospodina zástupů je dům izraelský,
jeho milovaná réva je judský lid.

Očekával právo, a hle – bezpráví,
spravedlnost, a hle – úpění!

Šestkrát běda

⁸Běda vám, kdo skupujete dům za domem
a spojujete pole s polem,
takže už nezbývá místo pro jiné –
copak jste jediní obyvatelé země?!

- ⁹ Hospodin zástupů přede mnou prohlásil:
Jistěže mnohé domy zchátrají,
honosné vily se vylidní.
- ¹⁰ Deset akrů vinice vydá jen jeden džbán,
deset měr osiva jen jednu míru zrna.
- ¹¹ Běda těm, kdo ráno vstávají
a hned se ženou za pitím,
kdo vysedávají dlouho do noci,
než se vínem rozvášní!
- ¹² Citery, loutny, tamburíny, píšely,
vino na jejich hodech nechybí.
Hospodinovy skutky je ale nezajímají,
dílo jeho rukou vůbec nevidí.
- ¹³ A proto můj lid půjde do zajetí,
neboť mu chybí poznání;
jeho urození budou umírat hlady,
obyčejní budou žízni vyprahlí!
- ¹⁴ Záhrobí už proto rozvívá svůj chřtán,
jeho bezedná tlama zeje dokořán;
výkvět i spodina spadne tam,
celý ten rozjařený bujný dav!
- ¹⁵ Člověk bude sražen a každý ponížen,
pohledy pyšných skloní se.
- ¹⁶ Hospodin zástupů se ale soudem vyvýší,
svatý Bůh se ukáže svatým ve spravedlnosti.
- ¹⁷ Ovce se budou pást jako na vlastních loukách,
v troskách boháčů se budou pást kůzlata.^a
- ¹⁸ Běda těm, kdo táhnou vinu za provazy lži,
kdo jak vůz na laně vlečou hřích!
- ¹⁹ Těm, kdo říkají: „Jen ať si pospíší,
ať Bůh neotálí s dílem svým,
abychom si je prohlédli!
Jen ať už přijde s tím,
ať Svatý izraelský svůj záměr naplní,
abychom ho poznali!“
- ²⁰ Běda těm, kdo říkají zlu dobro
a dobrou zlo,
kdo vydávají tmu za světlo
a světlo nazývají tmou,
kdo vydávají hořkost za sladkost
a sladkost za hořkost!
- ²¹ Běda těm, kdo se považují za moudré,
kdo si připadají rozumně!

^a17 podle LXX (MT: budou jíst cizinci)

- ²² Běda hrdinům v pití vína,
zdatným v nalévání nápojů,
²³ kteří za úplatek ospravedlní darebáka
a spravedlivým právo odeprou!

Přispěchá národ zdaleka

- ²⁴ Proto jako oheň polyká strniště
a seno mizí v plamenech,
právě tak ztrouchniví jejich kořeny
a jejich květy vítr rozpráší.
Zákon Hospodina zástupů totiž zavrhlí,
slovy Svatého izraelského pohrdli!
- ²⁵ Hospodin proto vzplál hněvem na svůj lid,
napřáhl proti němu ruku a udeřil,
takže se hory zatřásly –
v ulicích jako smetí leží mrtvoly!
Tím vším ale jeho hněv stále nekončí,
jeho ruka se ještě chystá udeřit.
- ²⁶ Pozvedá korouhev pro národ zdaleka,
od konce světa ho hvízdnutím přivolá,
a hle – hned rychle přispěchá!
- ²⁷ Nikdo z nich se neunaví, neklesne,
nikdo si nezdřímne ani neusne,
neuvolní se jim opasek na bedrech,
nepřetrhne se jim na obuvi řemínek.
- ²⁸ Jejich šípy jsou ostré
a všechny luky napjaté;
kopyta jejich koní jako křemen
a jejich kola jako vichřice.
- ²⁹ Budou řvát jako lev,
jako lvíčata spustí řev;
zavrčí a chytí úlovek,
odvlečou ho pryč a nikdo jim ho nevyrvé.
- ³⁰ V ten den budou vrčet nad svou kořistí,
jako když moře burácí.
Kdo tehdy pohlédne na zemi,
uvidí samou tmu a trápení –
světlo se skryje za mraky!

Svatý, svatý, svatý

6 V roce, kdy zemřel král Uziáš,^a jsem spatřil Pána sedícího na vznešeném a vyvýšeném trůnu a lem jeho roucha naplňoval chrám. ²Nad ním se vznášeli serafové, každý se šesti křídly: dvěma si zakrývali tvář, dvěma si zakrývali nohy a dvěma létali. ³Jeden ke druhému přitom volali:

^a1 jiným jménem *Azariáš* (2.Král 15:1; 2.Let 26:1); zemřel 742 př. n. l.

„Svatý, svatý, svatý je Hospodin zástupů,
jeho sláva naplňuje všechnu zem!“

⁴Hlasem toho volání se chvěly čepy veřejí a chrám se naplnil dýmem.^a

⁵Tehdy jsem zvolal: „Běda mi – teď zahynu! Jsem člověk s nečistými rty, žiji uprostřed lidu s nečistými rty, a přitom jsem na vlastní oči spatřil Krále, Hospodina zástupů!“

⁶Vtom ke mně přiletěl jeden ze serafů, v ruce žhavý uhlík vzatý kleštěmi z oltáře. ⁷Dotkl se mých úst a řekl: „Hle, tento uhlík se dotkl tvých rtů; tvá vina byla odstraněna a tvůj hřích očištěn.“

⁸Potom jsem uslyšel Pánův hlas: „Koho pošlu? Kdo nám půjde?“

„Zde jsem, pošli mě!“ odpověděl jsem.

⁹Tehdy řekl: „Jdi a vyříd' tomuto lidu:

„Slyšte a poslouchajte, ale nerozumějte,
hleďte a dívejte se, ale nevězte!“

¹⁰Zatvrd' srdce tohoto lidu,
zacpi jim uši a zavři oči,
aby očima neviděli, ušima neuslyšeli,
srdcem nepochopili a neobrátili se,
aby nebyli uzdraveni.“

¹¹Zeptal jsem se: „Na jak dlouho, Pane?“ a on odpověděl:

„Dokud se města nestanou troskami,
v nichž se nebydlí,
dokud nebudou domy bez lidí
a země obrácená v sutiny.

¹²Dokud Hospodin nevyžene lidi pryč,
takže tu zemi všichni opustí.

¹³Kdyby v ní zůstala i jen desetina,
musí být znovu vyplněna.
Ale jako dub, jako mocný strom
zanechá pahýl, když je poražen,
tak je svaté símě oním pahýlem.“

Sám Pán vám dá znamení

7 Za vlády judského krále Achaze, syna Jotamova, syna Uziášova, vytáhl aramejský král Recin s izraelským králem Pekachem, synem Remaliášovým, do boje proti Jeruzalému, ale nedokázal jej dobýt.^b ²Když bylo domu Davidovu oznámeno: „Aram se spojil s Efraimem,“^c královo srdce i srdce jeho lidu se rozechvělo, jako se chvějí stromy ve větru.

³Hospodin tehdy řekl Izaiášovi: „Vezmi svého syna Šear-jašuba^d a vyjdi s ním Achazovi naproti. Potkáš ho u konce strouhy Horního rybníka, u silnice k Valchářovu poli, ⁴a řekneš mu: Zůstaň klidný, neboj se! Nenech se děsit těmi dvěma doutnajícími oharky – zuřivým hněvem Aramejce Recina a syna Remaliášova. ⁵Ano, Aram s Efraimem, totiž Remaliášovým

^a4 Exod 40:34–35; 1.Král 8:10–11 ^b1 734 př. n. l. (2.Král 16:5)
vé jméno, později synonymum pro severní izraelské království
se navrátí (srov. Iza 10:21)

^c2 původně kmeno-
^d3 hebr. *Pozůstatek*

synem, chystal svou zkázu a říkal: ⁶„Pojďme napadnout Judsko! Porazíme ho, rozdělíme si ho a králem tam uděláme syna Tabealova.“ ⁷Panovník Hospodin však praví:

„To se nestane,
tak to nebude!

⁸Hlavou Aramu je Damašek
a hlavou Damašku Recin.
Za pětadesát let bude Efraim rozdrčen,
takže už nebude národem.

⁹Hlavou Efraima je Samaří
a hlavou Samaří Remaliášův syn.
Jestliže neuvěříte,
jistěže neobstojíte!“

¹⁰Hospodin pak Achazovi ještě řekl: ¹¹„Požádej Hospodina, svého Boha, o znamení, ať už dole v hlubinách nebo v nebeských výšinách.“ ¹²„Nepožádám,“ odpověděl však Achaz. „Nebudu pokoušet Hospodina.“

¹³„Slyš, dome Davidův!“ řekl na to prorok. „To vám nestačí unavovat lidi, že unavujete i mého Boha? ¹⁴Sám Pán vám proto dá znamení: Hle, panna počne a porodí syna a dá mu jméno Immanuel, *Bůh je s námi*. ¹⁵Než se naučí odmítat zlo a volit dobro, bude jíst smetanu a med. ¹⁶Než se to dítě naučí odmítat zlo a volit dobro, bude země, jejichž dvou králů se děsíš, zpusťována. ¹⁷Na tebe, na tvůj lid a na tvůj otcovský dům pak Hospodin přivede časy, jaké nebyly ode dne, kdy se Efraim odtrhl od Judy – přivede na tebe krále Asýrie!“

Asyrská břitva

¹⁸V ten den Hospodin hvízdne na mouchy v končinách egyptského Nilu a na včely v asyrské krajině. ¹⁹Ti všichni přitáhnou a snesou se na strmé rokle i na skalní průrvy, na všechny houštiny i mokřiny.

²⁰V ten den Pán vezme břitvu najatou za Eufратem, totiž asyrského krále,^a a oholí vám hlavu i chlupy na nohách, ba i bradu vám ostříhá.

²¹V ten den člověku zůstane jen kravka a pár ovcí, ²²nadojí mu však tolik mléka, že bude jíst smetanu. Ano, každý, kdo bude ponechán v zemi, bude jíst med a smetanu.

²³V ten den každá vinice s tisícem keřů za tisíc stříbrných^b zaroste trním a bodlácím. ²⁴Člověk se tam odváží jen s lukem a šípy, neboť celá zem zaroste trním a bodlácím. ²⁵Na žádnou ze strání kdysi obdělávaných motykou se už nevydáš ze strachu z trní a bodlácí. Budou z nich dobytčí pastviny, budou zdupány ovci.

Bůh je s námi

8 Hospodin mi řekl: „Vezmi si velikou tabuli a napiš na ni běžným písmem: Maher-šalal Chaš-baz (to je: *Rychlá kořist, chvatný lup*).“ ²Přizval jsem si k tomu spolehlivé svědky: kněze Uriáše a Zachariáše, syna Jeberechiášova.

^a20 2.Král 16:8–9; 2.Let 28:16–21

^b23 asi 11,5 kg stříbra

³Když jsem se pak doma miloval s prorokyní, počala a porodila syna. Hospodin mi řekl: „Dej mu jméno Maher-šalal Chaš-baz. ⁴Než se to dítě naučí říkat: ‚Tati, mami,‘ bude bohatství Damašku i kořist Samaří odvrčena k asyrskému králi.“

⁵Hospodin mi pak ještě řekl: ⁶„Protože ten lid zavrhl poklidné tekoucí vody Siloe a raduje se z Recina a syna Remaliášova, ⁷hle, Pán na ně proto přivede prudké a mohutné vody Eufratu, totiž asyrského krále se vši jeho slávou. Všude vystoupí ze svého koryta, všude se vylije z břehů. ⁸I Judu zaplaví, rozlije se a rozvodní, takže dosáhne až po bradu. Roztáhne křídla a naplní tvou zemi od obzoru k obzoru.“

Bůh je s námi – *Immanuel!*^a

⁹Spolčete se, národy, a děste se,
všechny daleké země, poslyšte:
Ozbrojte se a děste se,
ozbrojte se a děste se!

¹⁰Zosnujte plán a zhrouť se,
proneste řeč a nenaplní se;
vždyť Bůh je s námi – *Immanuel!*

Kámen úrazu

¹¹Toto mi řekl Hospodin, když mě pevně uchopil svou rukou a varoval mě, abych se nevydával cestou tohoto lidu: ¹²„Nefíkejte zrada všemu, co tento lid nazývá zradou. Čeho se oni bojí, toho se nebojte a nelekejte se. ¹³Jen Hospodin zástupů ať je vám svatý – před ním mějte bázeň, jen z něho mějte strach. ¹⁴On se vám stane svatyní, oběma domům Izraele však bude kamenem úrazu a skálou pádu; obyvatelům Jeruzaléma bude pastí a osídlem. ¹⁵Mnozí se o něj zarazí, padnou a zraní se, chytí se do pastí, v níž uvíznou.“

¹⁶Uzavři svědectví, zapečeť Zákon mezi mými učedníky. ¹⁷Budu čekat na Hospodina, jenž skryl svou tvář před domem Jákobovým; budu na něj čekat s nadějí. ¹⁸Hle – já a děti, které mi dal Hospodin,^b jsme v Izraeli jako divy a znamení od Hospodina zástupů, který přebývá na hoře Sion.

¹⁹Jistě vám řeknou: „Ptejte se věštců a duchařů, kteří šeptají a šveholí.“ To se lid nemá ptát svého Boha? To se má ptát mrtvých na živé? ²⁰K Zákonu a svědectví! Pokud však nechtějí, pak ať si říkají slova, v nichž není žádné světlo. ²¹Lid potom bude bloudit zemí zbědovaný a hladový. Zoufalý hladem pohlédne vzhůru a bude zlořečit svému králi i svému Bohu. ²²Pohlédne na zemi a hle – soužení a tma, děsivé černo a bezvýchodná temnota!

Světlo v temnotách

²³Soužená země však nezůstane v tmách. Tak jako dříve ponížil zemi Zabulon a zemi Neftalí, tak nakonec oslaví při cestě k moři, za Jordánem, Galileu pohanů:

^a8 Iza 7:14

^b18 srov. Iza 7:3, 14; 8:1–4

9

Lid, který chodil v temnotách,
veliké světlo uvidí,
těm, kdo žili v zemi stínu smrti,
světlo zazáří.

² Rozmnožil jsi tento národ,
jeho radost jsi rozhojnil,
a tak se radují před tebou,
jako se radují při sklizni,
jako se veselí vojáci,
když se dělí o kořist.

³ Rozlámeš jho, jež ho tížilo,
prut šlehající jeho rameno
i hůl jeho utiskovatele
jako při midiánské porážce.^a

⁴ Veškerá obuv válečná
i roucha krví zbrocená
budou určena k spálení,
budou pohlcena plameny.

⁵ Vždyť se nám narodilo dítě,
byl nám dán syn;
na jeho ramenou spočine vláda
a bude nazýván:
Podivuhodný rádce, Mocný Bůh,
Otec věčnosti, Kníže pokoje.

⁶ Jeho vláda stále poroste
a jeho pokoj bude bez konce.
Na Davidově trůnu usedne,
aby vládl jeho království,
aby je ustanovil a upevnil
právem a spravedlností
od toho dne až navěky.
Horlivost Hospodina zástupů
to způsobí!

Jeho hněv ještě nekončí

⁷ Pán poslal slovo proti Jákobovi
a dopadlo na Izrael.

⁸ Dozví se o tom všechen lid,
Efraim i ti, kdo bydlí v Samaří,
ti, kteří ve své nadutosti
se zpupným srdcem říkají:

⁹ „Cihly byly zbořeny,
my však budeme stavět z kamení!
Plané fíkovníky byly skáceny,
my je však vyměníme za cedry!“

- ¹⁰ Hospodin proti nim vzbudil Recinovy protivníky,^a
jejich nepřátele poštal proti nim.
¹¹ Zepředu Aramejci, zezadu Filištíni
plnými ústy Izrael hltali.

Tím vším ale jeho hněv stále nekončí,
jeho ruka se ještě chystá udeřit!

- ¹² Lid se však nevrátil k tomu, kdo jej ranil,
Hospodina zástupů hledat nechtěli.
¹³ Proto Hospodin Izraeli odřal hlavu i ocas,
palmový kmen i rákos v jednom dni.
¹⁴ (Tou hlavou je stařec a hodnostář,
ocas je prorok, jenž učí lži.)
¹⁵ Neboť vůdci tohoto lidu jsou svůdci,
a kdo šli za nimi, se dali oklamat.
¹⁶ Proto Pán neušetří^b jejich mladíky,
neslituje se nad jejich sirotky a vdovami,
neboť jsou všichni bezbožní a zlí
a všechna ústa mluví nesmysly.

Tím vším ale jeho hněv stále nekončí,
jeho ruka se ještě chystá udeřit!

- ¹⁷ Zlo totiž vzplálo plameny,
polyká trní i bodláčí,
zapaluje i lesní houštiny,
až se sloupy dýmu zvedají.
¹⁸ Hněvem Hospodina zástupů proto zčerná zem
a tento lid bude plameny pohlcen.
Nikdo nemá slitování ani nad bratry,
¹⁹ každý hltá maso vlastních příbuzných.
Krájel napravo, zůstal hladový,
hltal nalevo, a chce víc.
²⁰ Manases Efraima, Efraim Manasese,
na Judu se pak vrhli společně.

Tím vším ale jeho hněv stále nekončí,
jeho ruka se ještě chystá udeřit!

10

- Běda těm, kdo uzákoňují zlé zákony,
těm, kdo sepisují kruté předpisy,
² aby ovlivnili soudy s chudáky,
ubohým v mém lidu aby právo upřeli,
aby se vdovy staly jejich kořistí,
aby okrádali sirotky!
³ Co si počnete v den odplaty,
až zdálky přiznane se neštěstí?

^a10 tj. Asýrii (srov. Iza 8:6–7)

^b16 podle Kum (MT: *nemá radost nad*)

Koho poběžíte o pomoc poprosit?
 Kde zanecháte své bohatství?
⁴Nezbude vám než se krčit s vězni,
 než padnout mezi mrtvými.

Tím vším ale jeho hněv stále nekončí,
 jeho ruka se ještě chystá udeřit!

Běda Asýrii

⁵Běda Asýrii, metle mého hněvu –
 hůl v jejich ruce je má prchlivost!
⁶Vypravil jsem je proti bezbožnému národu,
 poslal jsem je na lid, jenž ve mně budí zlost,
 aby se vrhli na kořist, aby shrábli lup,
 aby je pošlapali jak bahno v ulicích.

⁷Asyrský král však takto nepřemýšlí,
 jiné záměry nosí na srdci –
 myslí jen na to, jak by hubil,
 jak by vymýtil mnohé národy.

⁸Říká totiž:

„Nejsou mí velitelé samí králové?

⁹Nedopadlo Kalno jako Karkemiš?

Nedopadl Chamát jako Arpád?

Nedopadlo Samaří jako Damašek?

¹⁰Má ruka uchvátila modlářská království,
 jež měla lepší sochy než Jeruzalém a Samaří.

¹¹Co jsem provedl se Samařím a jeho modlami,
 to provedu s Jeruzalémem a jeho sochami!“

¹²Proto, až Pán dokončí vše, co chtěl vykonat proti hoře Sion a Jeruzalému, potrestá asyrského krále za jeho zpupnou pýchu a za to, jak s nadutě povýšeným pohledem ¹³říká:

„Svou vlastní silou jsem to způsobil
 a svou moudrostí – vždyť jsem zkušený!
 Hranice národů jsem odstranil,
 vyplenil jsem jejich poklady,
 zporážel jsem jejich trůny jako býk.

¹⁴Bohatství národů má ruka pobrala,
 jako se hnízdo vybírá;
 jako se sbírají opuštěná vejčička,
 tak jsem já celou zemi vysbíral
 a nikdo ani křídlem nezamával,
 neotevřel zobák, aby zapípal.“

¹⁵ Honosí se sekera nad toho, kdo s ní seká?
 Povyšuje se pila nad svého drvoštěpa?
 Jako by metla mávala tím, kdo ji zvedá,
 a hůl se chlubila, že není dřevěná!

¹⁶ A proto Panovník, Hospodin zástupů,
 sešle na jejich vypasence úbytě
 a pod jejich chloubou zapálí
 plamen nejprudší.

¹⁷ Světlo Izraele se stane ohněm,
 jejich Svatý bude plamenem;
 v jediném dni ten oheň pohltí
 jejich trní i bodláčí.

¹⁸ Jejich krásné lesy i zahrady
 až ke kořenům vypálí,
 jako když choré sklátí choroba.

¹⁹ Z lesů jim zůstane tak málo stromů,
 že by je i dítě mohlo spočítat.

Pozůstatek se navrátí

²⁰V ten den už pozůstatek Izraele a ti, kdo se zachrání z domu Jákovova, nebudou spoléhat na toho, kdo je bije, ale budou opravdově spoléhat na Hospodina, Svatého izraelského. ²¹Pozůstatek se navrátí,^a pozůstatek Já-koba se navrátí k Mocnému Bohu. ²²I kdyby tvého lidu, Izraeli, bylo jako písku v moři,^b jen pozůstatek se navrátí. Záhuba už je rozhodnuta, spravedlnost přijde jako záplava. ²³Pán, Hospodin zástupů, se rozhodl přivést na celou zemi záhubu.

²⁴Nuže, toto praví Pán, Hospodin zástupů: „Můj lide, jenž bydlíš na Si-onu, neboj se Asyřanů, kteří tě bijí metlou a zvedají na tebe hůl tak jako kdysi Egyptští. ²⁵Má prchlivost totiž velmi brzy skončí a můj hněv se obrátí k jejich záhubě.“ ²⁶Hospodin zástupů po nich šlehne bičem, jako když porazil Midiánce u Havraní skály;^c zvedne hůl nad moře tak jako kdysi v Egyptě.^d

²⁷V ten den jejich břemeno spadne z tvého ramene a jejich jho ze tvé šíje – jho se po oleji sesmekne.

²⁸ Přitáhli do Ajatu,
 prošli Migronem,
 v Michmasu zřídili si skladiště.

²⁹ Prošli průsmykem:
 „Přenocujeme v Gebě!“
 Ráma se vyděsila,
 Gibe Saulova se dala na útěk.

³⁰ Galimská dcero, hlasitě naříkej!
 Laišo, poslouchej!
 Anatote, přidej se!

³¹ Madmena se rozutekla,
 obyvatelé Gebimu skryli se.

^a21 viz pozn. Iza 7:3
 14:15–31

^b22 Gen 13:16; 22:17; 32:13

^c26 Soud 7:25

^d26 Exod

³²V Nobu se zastaví ještě dnes,
proti hoře Dcery sionské zvednou pěst,
pohrozí jeruzalémské výšině.

³³Avšak hle, Panovník, Hospodin zástupů,
strašlivou silou ty větve oklestí.
Pokácí ty statné velikány,
sražení budou i nejvyšší.

³⁴Sekerou vymytí ty lesní houštiny,
libanonský les padne před Vznešeným!

Jišajův výhonek

11

Z Jišajova pařezu vyrazí proutek,
výhonek z jeho kořenů přinese ovoce.^a

²Duch Hospodinův na něm spočine –
Duch moudrosti a chápání,
Duch rozhodnutí a odvahy,
Duch poznání a úcty k Hospodinu;
³úctou k Hospodinu bude prostoupen.

Nebude soudit podle zdání svých očí,
nebude se řídit tím, co uslyší.

⁴Spravedlivý soud přinese chudým,
poníženým v zemi právo zajistí.
Holí svých úst bude tlouci zemi,
dechem svých rtů zničí ničemy.

⁵Na bedrech přepáše se spravedlností,
věrnost ponese jako pás na bocích.

⁶Vlk bude bydlet s beránkem,
leopard ulehne vedle kůzlete;
tele se bude pást^b spolu s lvíčetem
a malé dítě je povede.

⁷Kráva a medvědice budou na pastvě,
jejich mláďata si lehnou společně
a lev bude žrát slámu jako dobytče.

⁸Nemluvně si bude hrát nad dírou zmije,
batole sáhne do hadího doupěte.

⁹Už žádná zloba, už žádná záhuba
nikde na celé mé svaté hoře –
země bude plná poznání Hospodina,
tak jako vody naplňují moře!

Pán shromáždí Izrael

¹⁰V ten den bude kořen Jišajův vztyčen jako korouhev pro lidské zástupy
a budou ho vyhledávat národy, neboť jeho odpočinutí bude slavné.

^a1 1.Sam 16:1; Iza 4:2; 53:2; Jer 23:5; 33:15; Zach 3:8; 6:12
a krmný dobytek

^b6 podle Kum (MT: *tele*)

¹¹V ten den Pán podruhé vztáhne ruku,^a aby vykoupil pozůstatek svého lidu z Asýrie, z Dolního i Horního Egypta, z Habeše, Elamu, Babylonie, Chamátu i z mořských ostrovů.

¹²Před národy zvedne korouhev,
shromáždí rozehnaný Izrael;
rozptýleného Judu posbírá
ze čtyř světových stran.

¹³Efraimova^b závist vymizí,
Judova nevraživost bude skončena.
Efraim už nebude závidět Judovi,
Juda přestane Efraima napadat.

¹⁴Vrhnou se na západ, na filistínské svahy,
národy na východě spolu vyplní.
Vztáhnou své ruce na Edom a Moáb,
i Amonci je budou poslouchat.

¹⁵Hospodin vysuší záliv Egyptského moře,
na Eufrat máchne rukou své vichřice
a rozdělí jej na sedm ramen,
aby se dal přejít v sandálech.

¹⁶Tak vznikne cesta pro jeho pozůstatek,
pro lid, jenž bude v Asýrii zanechán,
tak jako kdysi vznikla pro Izrael
toho dne, kdy vyšel z Egypta.

Jásej a zpívej, Sione!

12 V ten den řekneš:

„Chválím tě, Hospodine –
byls na mě rozzloben,
odvrátil jsi však svůj hněv
a potěšil jsi mě.

²Hle, Bůh mě zachránil –
doufám a už se nebojím.
Má síla a píseň je jen Hospodin,
to on se stal mým spasením!“^c

³Budete nabírat vodu s radostí
z pramenů spasení.

⁴V ten den řeknete:

„Oslavujte Hospodina, jeho jméno vzývejte,
jeho činy rozhlašujte mezi národy,^d
jeho jméno prohlašujte jako nejvyšší!

^a11 srov. Exod 6:6
izraelské království

^b13 původně kmenové jméno, později synonymum pro severní
^c2 Exod 15:2; Žalm 118:14

^d4 1.Let 16:8; Žalm 105:1

- ⁵ Zpívejte Hospodinu, zachoval se vznešeně –
ať se to dozví celý svět!
⁶ Jásej a zpívej, sionský lide –
veliký je Svatý izraelský uprostřed tebe!“

Ortel nad Babylonem

13 Ortel nad Babylonem, jak jej viděl Izaiáš, syn Amosův:

- ² Zvedněte korouhev na holém návrší,
hlasitě na ně křikněte,
rukou jim pokyňte,
ať vtrhnou do bran vznešených.^a
³ Svým posvěceným dal jsem příkazy,
povolal jsem své hrdiny,
své rozjařené vítěze,
aby vykonali můj hněv.

⁴ Slyš ten hřmot na horách –
jako když táhne armáda!
Slyš lomoz království a shromážděné národy –
Hospodin zástupů chystá vojsko do války!
⁵ Táhnou ze země daleké,
od konce světa za obzorem –
Hospodin s nástroji svého hněvu,
aby zničili celou zem!

⁶ Kvílejte, neboť je blízko Hospodinův den,
zhouba od Všemohoucího blíží se!
⁷ A proto všechny ruce ochabnou,
všechna srdce se strachy rozplynou.
⁸ Budou zděšení, sevření úzkostí,
bolestí se budou svíjet jako rodičky.
Jeden nad druhým bude ohromen,
tváře jim vzplanou plamenem.

⁹ Hle, Hospodinův den neúprosně přichází
s hněvem horlivým a planoucím,
aby zemi zcela zpustošil
a vyhladil z ní hříšníky.
¹⁰ Nebeské hvězdy a souhvězdí
se nebudou moci rozsvítit;
slunce se zatmí už od svítání
a měsíc nevydá svůj svit.

¹¹ Potrestám svět za jeho zločiny,
všechny ničemy za jejich hřích.
S pýchou nadutců tehdy skoncuji,
pokořím zpupnost ukrutných.

^a2 patrně narážka na jméno Babylonu – akkadsky *Báb-ilim*, Brána boží

- ¹² Způsobím, že člověk bude nad zlato vzácnější,
nad ofírské zlato bude smrtelník.
- ¹³ To proto, že otřesu nebem
a země se pohne v základech
horlením Hospodina zástupů
v den, kdy vzplane jeho hněv.
- ¹⁴ Jako vyplašená gazela,
jako stádo, jež nikdo nesvolá,
každý se vrátí za svým lidem,
každý uteče do své země.
- ¹⁵ Každý nalezený bude proboden,
každý dopadený padne pod mečem.
- ¹⁶ Jejich nemluvnata budou utlučena
před jejich očima,
jejich domy vyloupeny,
jejich ženy znásilněny.
- ¹⁷ Hle, já proti nim poštvu Médy,
kteří si stříbra neváží
a o zlato zájem nemají.
- ¹⁸ Svými luky rozstřílejí mladíky,
nebudou mít soucit ani s kojenci,
neslitují se nad dětmi.
- ¹⁹ Babylon, to věhlasné království,
ta chloub a sláva Chaldejských,
dopadne jako Bohem rozvrácená města –
jako Sodoma a Gomora!
- ²⁰ Nebude se v něm už nikdy žít,
žádné pokolení jej neobydí;
neutáboří se tam beduín,
nezastaví se tam pastýři.
- ²¹ Budou tam uléhat pouštní příšery,
domy se zaplní sovami,
zabydlí se v nich pštrosi,
roztančí se tam běsi.
- ²² Ve věžích budou výt hyeny,
v honosných palácích šakali.
Dny Babylonu jsou sečteny,
jeho čas přichází!

Jaký konec potkal tyrana!

14 Hospodin se totiž slituje nad Jákobem, znovu vyvolí Izrael a dá jim spočinout v jejich vlastní zemi. Přidají se k nim i cizinci a připojí se k domu Jákobovu. ²Národy se jich ujmu a přivedou je zpět domů a dům Izraele si je v Hospodinově zemi podrobí jako otrokyně a otroky; vezmou do zajetí ty, kdo je zajali, a budou vládnout nad svými tyrany.

³V den, kdy ti Hospodin dá odpočinout od tvé bolesti, od tvého trápení a těžké poroby, ve které jsi musel otročit, ⁴si zazpíváš tento posměšek o babylonském králi:

Jaký konec potkal tyrana!
Jeho hrůzovláda^a skončila!

⁵Hospodin rozlámá hůl ničemů,
žezlo vladařů,

⁶jež zuřivě bilo národy
neustálými ranami,
jež vztekle vládlo nad lidmi
nelítostným soužením!

⁷Země užívá klid a mír,
veselý jásot všude zní.

⁸Cypřiše se z tebe radují
i libanonské cedry zpívají:
„Co jsi padl, nepovstal
žádný, kdo by do nás řál!“

⁹V pekle kvůli tobě zavládlo vzrušení,
aby tě přivítalo, jakmile dorazíš.
Už kvůli tobě své mrtvé burcuje,
všechny někdejší zemské vladaře;
už nutí vstát z jejich trůnů
všechny krále národů.

¹⁰Ti všichni hlasem jediným
tě takto osloví:

„Tak už i ty jsi pozbyl sil –
jsi na tom stejně jako my!

¹¹Tvá pýcha klesla do pekla
jako tvá pěkná muzika;
tvou postelí je hniloba
a červi jsou tvá přikrývka!“

¹²Jak jen jsi to spadl z nebe,
ty Zárný,^b synu Jitřenky!
Poražen jsi byl až na zem –
ty, jenž jsi srážel národy!

¹³Říkával sis přece v srdci:
„Vyšplhám se až k nebi,
nad Boží hvězdy svůj trůn vyvýším,
na Hoře setkávání se usadím,
na svazích severních;

¹⁴vyšplhám se až do oblačných výšin,
budu se rovnat s Nejvyšším.“

¹⁵Teď však až do pekla svržen jsi,
do jámy nejhlubší!

^a4 podle Kum, LXX, Syr (MT je nesrozumitelný) ^b12 Vulgáta překládá: *Lucifere*
(srov. Eze 28:13–17; Luk 10:18; 2.Pet 2:4; Zjev 12:7–10)

- ¹⁶ Ti, kdo tě uvidí, neuvěří svým očím,
budou tě zkoumat pohledy:
„To je ten muž, který děsil zemi,
ten, který třásl říšemi?“
- ¹⁷ Ten, kdo pustošil celý svět,
kdo jeho města podvracel
a vězně domů nepouštěl?“
- ¹⁸ Králové národů slavně pohřbeni,
každý ve své hrobce leží si.
- ¹⁹ Ty jsi však bez hrobu jen tak pohozen
jako zavržená ratolest,^a
tak jako roucho zabitých,
mečem zohavených,
jako pošlapaná zdechlina
mezi kamení v jámě hozená.
- ²⁰ Nebudeš mít pohřeb jako ostatní,
neboť jsi svou zemi pustošil
a vraždil jsi svůj vlastní lid.

Ať navěky není památky
po tom zlém plemeni!

- ²¹ Připravte jatka pro jeho syny,
ať jsou poraženi za otcovské viny,
ať už nevstanou, aby ovládali zemi,
ať už po světě svá města nešíří!

²² Povstanu totiž proti nim, praví Hospodin zástupů. Vymýtím jméno Babylonu i jeho pozůstatek, jeho potomka i nástupce, praví Hospodin.
²³ Obrátím jej v hnízdiště sýčků a v bahnitou mokřinu; metlou zkázy jej vymetu! praví Hospodin zástupů.

Ortel nad Asýrií

²⁴ Hospodin zástupů přísahá:

- Co jsem zamýšlel, se stane,
co jsem rozhodl, to bude:
- ²⁵ Ve své zemi rozdrtím Asyřana,
na svých horách ho rozdupám.
Můj lid bude zbaven jeho jha,
jeho břemeno spadne z jejich ramena!
- ²⁶ Toto je rozhodnutí o celé zemi,
ruka vztažená na všechny národy.
- ²⁷ Hospodin zástupů rozhodl –
kdo mu zabrání?
Jeho ruka je vztažená –
kdo ji odvrátí?

^a19 Tg: jako potracený plod

Ortel nad Filištíny

²⁸V roce, kdy zemřel král Achaz,^a zazněl tento ortel:

- ²⁹Neradujte se, vy všichni Filištíni,
že je zlomena hůl toho, kdo vás bil.
Z hadího plemene vzejde bazilišek,
jeho plodem bude jedovatý had.
- ³⁰Nejchudší z chudých pastvu naleznou,
ubozí konečně v bezpečí spočinou,
tvůj kořen ale hladem umořím
a tvé pozůstatky pobiji.
- ³¹Kvílej, bráno, město, křič!
Všichni Filištíni ať se třesou strachy!
Od severu se valí vojsko jako dým,
nikdo nezaostává za jeho řadami.
- ³²Co odpovědět poslům pohanů?
To, že Hospodin Sion založil –
tam jeho ubohý lid najde záchytnou.

Ortel nad Moábem

15 Ortel nad Moábem:

- V jediné noci vypleněn,
Ar Moábský je zahuben!
V jediné noci vypleněn,
Kir Moábský je zahuben!
- ²Dibonští do svého chrámu stoupají,
jdou plakat na své výšiny.
Nad osudem Nebó a Medeby
Moábci kvílejí.
Všechny hlavy oholeny,
všechny brady ostříhány,
- ³v pytlovině chodí v ulicích
a na střechách i náměstích
jen samé kvílení;
slzy se valí po tvářích.
- ⁴Chešbon a Eleale bědují,
jejich nářek zní až do Jahcy.
Moábští bojovníci křičí na poplach,
jejich duše je zděšená.
- ⁵Mé srdce nad Moábem běduje!
K Coaru proudí jeho uprchlíci,
až k Eglat-šelišiji.
Luchitským svahem
s pláčem stoupají,

- cestou k Choronaim
nad zkázou bědují.
⁶ Z nimirských vod zbyla pustina,
tráva je spálená,
bylina uvadla,
zeleň zmizela.
⁷ A proto vše, co mohli zachránit,
odnesli s sebou přes potok Arabim.
⁸ Moábskou zemí obchází jejich křik,
až do Eglaim zní jejich kvílení,
až do Beer-elim zní jejich kvílení!
⁹ Vody Dimonu^a jsou naplněny krví,
já však Dimonu přidám ještě víc –
pošlu lva na ty, kdo z Moábu prchli,
i na ty, kdo v zemi zůstali.

16

- Pošlete beránky vládci země^b
ze Sely u pouště
na horu Dcery sionské.
² Moábské dcery jsou při arnonských brodech
jak vyplašené ptáče z hnízda vyhnané.
³ „Poradte se a rozhodněte –
zastiň nás jako noc v pravé poledne!
Ukryj běžence,
nezrazuj vyhnance!
⁴ Moábští běženci ať pobudou u tebe,
dej jim útočiště před zhoubcem!
Násilí totiž pomine, zhouba přestane
a utlačovatel zmizí ze země.
⁵ Tvůj trůn tehdy bude upevněn láskou
a v Davidově stanu na něm usedne
soudce, jenž bude věrně hledat právo
a spravedlnosti včas dosáhne.“
⁶ Slyšeli jsme o Moábově pýše,
o jeho pýše nezměrné,
o jeho pýše, zpupnosti a zlobě –
jeho chlubení je však falešné!
⁷ Proto ať Moáb kvílí nad Moábem,
ať všichni kvílejí;
nad rozinkami z Kir-charešet
bědujte – ach, tak zdcrceni!
⁸ V Chešbonu totiž pole zvadla
tak jako v Sibmě vinná réva.

^a9 slovní hříčka: název města *Dibon* (srov. v. 2) je zkomolen podle hebr. slova *dam* (krev) ^b1 2.Král 3:4

Vládci národů zdupali její ratolesti,
které až k Jaezeru sahaly,
které se dříve vinuly až k poušti
a jejíž výhonky se množily,
až moře^a objaly.

⁹A proto oplakávám révu Sibmy,
tak jako pláče celý Jaezer;
svými slzami tě smáčím,
Eleale a Chešbone,
vždyť nad tvou sklizní i vinobraním
tvůj výskot umlkne!

¹⁰Zmizelo veselí a jásot v zahradách,
na vinicích přestal zpěv a zábava.
Vino v lisu už nikdo nešlapá
a všechen výskot je ten tam.

¹¹Mé srdce jako loutna nad Moábem lká,
mé nitro pro Kir-cheres^b naříká.

¹²Až se Moáb ukáže na své výšině,
namáhat se bude zbytečně;
půjde se modlit do své svatyně,
ale nic nezmůže.

¹³To je slovo, které Hospodin o Moábu vyřkl už dříve. ¹⁴Nyní však Hospodin praví toto: „Za tři roky, jako by ty roky počítal nádeník, bude sláva Moábu potupena a celý ten ohromný dav se zmenší na nepatrný a ubohý pozůstatek.“

Ortel nad Damaškem

17 Ortel nad Damaškem:

Hle, Damašek přestane být městem,
bude z něj pouhá hromada trosek!

²Jeho města^c budou navěky opuštěna,
stanou se útočištěm pro stáda
a nebude, kdo by je odehnal.

³Efraim přijde o svoji pevnost,
Damašek přestane být královstvím
a pozůstatek Aramu
dopadne jako sláva Izraelců –
tak praví Hospodin zástupů.

⁴V ten den Jákobova sláva uvadne
a jeho vypasené tělo vyhubne.

⁵Bude to, jako když se o žni sklízí obilí,
když se shromažďují klasy v náručí;
bude to, jako když se sbírají klasy
v údolí Refaim.

^a8 zřejmě *Mrtvé moře* ^b11 slovní hříčka: název města *Kir-charešet* (srov. v. 7) je zkomolen podle hebr. slova *cheres* (mlčení) ^c2 podle LXX a Tg (MT: *Města Aroeru*)

⁶Zbudou z něj pouhé paběrky,
jako když se češou olivy:
dvě tři olivky na vrchu koruny,
čtyři pět se jich urodí na větvích –
tak praví Hospodin, Bůh Izraelský.

⁷V ten den člověk vzhledne ke svému Tvůrci, k Svatému izraelskému pohled obrátí. ⁸Nebude už vzhlížet k oltářům, k vlastnoručnímu dílu, přestane obdivovat posvátné kůly a kadidlové oltáříky, jež si sám vyrobil.

⁹V ten den budou jejich mocná města opuštěna, jako když Hivejci a Emorejci^a utekli před syny Izraele – všude samá pustina.

¹⁰Zapomněla jsi na Boha své spásy,
na skálu své síly nemyslíš.
Proto, ač sázíš vzácné rostliny
a pěstuješ si révu z ciziny,
¹¹i kdyby ti vypučely ještě v den sadby,
ještě to ráno kdyby ti rozkvetly,
sklizeň ti ale najednou zmizí
v den choroby a hrozná bolest.

¹²Běda bouřícím davům lidí
jako když bouří moře při bouři!
Běda národům burácejícím
jako burácejí vody v peřejích!

¹³Ač burácejí národy
jako burácením vod mohutných,
až on je okřikne, uprchnou do dáli
jako plevy hnané větrem po kopcích,
jako chmýří ve vichřici.

¹⁴S večerem přicházejí náhlé hrůzy,
než se však rozední, už jsou pryč.
Takový je úděl těch, kdo nás plení,
takový osud těch, kdo nás drancují.

Ortel nad Habeši

18 Běda zemi, v níž bzučí hmyz,
zemi při řekách habešských,

²která posílá posly po řece,
po vodě v rákosových člunech!

Vzhůru, vy rychlí poslové,
k urostlému národu lesklé pleti,
k lidu široko daleko budícímu děs,
k panovačnému národu podivné řeči,
do země protkané řekami.

³Všichni, kdo žijete na světě,
vy, kteří obýváte zem,

^a9 podle LXX (MT: *houštiny a vrcholy*)

vizte na horách zdviženou korouhev,
slyšte, jak troubí polnice!

⁴Toto mi řekl Hospodin:
Ze svého místa se budu dívat bez hnutí
jak žhavé horko v záři sluneční,
jak mlžný opar v horku žní.

⁵Ještě před sklizní, než vyraší pupeny,
než na místě květů hrozny uzrají,
ořeže ratolesti vinařskými noži,
odstraní vinoucí se výhonky.

⁶Všechno to zůstane dravým ptákům z hor
a divokým zvířatům;
dravé ptactvo tam bude přes léto
a všechna divoká zvěř přes zimu.

⁷V onen čas urostlý národ lesklé pleti, lid široko daleko budící děs,
panovačný národ podivné řeči ze země protkané řekami přinese Hospo-
dinu zástupů dary na horu Sion, na místo, kde přebývá jméno Hospodina
zástupů.

Ortel nad Egyptem

19 Ortel nad Egyptem:

Hle – Hospodin žene se na rychlém oblaku,
blíží se k Egyptu!

Egyptské modly před ním třesou se,
srdce Egypta se strachy rozplyne.

²Popudím Egypt proti Egyptu,
aby bojoval bratr proti bratru
a přítel proti příteli,
město proti městu
a království proti království.

³Duch Egypta se zcela vytratí,
na čem se uradí, to překazím.
Budou se radit s modlami a nebožtíky,
s věstci a duchaři,

⁴já ale Egypt vydám nelítostnému vládci,
krutý král bude vládnout nad nimi,
praví Panovník, Hospodin zástupů.

⁵Voda se vypaří, než dorazí k moři,
řeka se ztratí a vysuší.

⁶Z vodních kanálů budou zahnívající stoky,
egyptské řeky se ztenčí a vytratí.

Zvadne všechna třtina i rákosí,
⁷zeleň podél Nilu i při ústí,

- uschne vše zaseté v nilském okolí,
bude to odváto a nezůstane nic.
- ⁸ Bědovat budou nilští rybáři,
splácou ti, kdo loví na udici
i kdo ponořují sítě do vody,
protože přijdou o práci.
- ⁹ Česači lnu budou zoufalí
a tkalci zblednou zděšením.
- ¹⁰ Výrobci látek budou ztrápení
a všichni nádeníci žalem zmoženi.
- ¹¹ Soanští velmoži jsou pouzí pomatenci,
faraonovi mudrci mu radí nesmysly.
Jak můžete říkat faraonovi:
„Jsem pokračovatel moudrých,
jsem dávných králů učedník?“
- ¹² Kam se teď poděli ti tvoji mudrci?
Jen ať ti prozradí, jestli to vědí,
co Hospodin zástupů rozhodl o Egyptu!
- ¹³ Soanští velmoži přišli o rozum,
pomatení jsou velmoži Memfisu;
vůdci Egypta svedli svůj vlastní lid.
- ¹⁴ Hospodin jim nalil ducha závratí,
aby Egypt ve všech jeho skutcích sváděl,
aby se potácel jak opilec ve zvracích.
- ¹⁵ Egypt se na nic nezmůže
ani hlavou ani ocasem,
palmovým kmenem ani rákosem!

¹⁶V ten den budou Egyptané slabí jako ženy – budou se třást strachy před zdviženou rukou Hospodina zástupů, až ji pozvedne proti nim. ¹⁷Judská zem bude v Egyptánech budit hrůzu. Při každé zmínce o ní se budou děsit kvůli rozhodnutí, jež o nich Hospodin zástupů učinil.

¹⁸V ten den bude v Egyptě pět měst mluvit řečí Kanaánu a přísahat při Hospodinu zástupů a jedno z nich se bude nazývat Sluneční město.^a

¹⁹V ten den bude uprostřed Egypta Hospodinův oltář a u hranic té země bude Hospodinův sloup. ²⁰Ten bude v Egyptě znamením a svědectvím o Hospodinu zástupů. A až budou kvůli svým utiskovatelům volat k Hospodinu, pošle jim zachránce a obhájce, aby je vysvobodil. ²¹Hospodin se dá poznat Egyptu a Egyptané v ten den Hospodina poznají. Budou ho uctívat dary a oběťmi, budou Hospodinu skládat sliby a ty dodrží. ²²Hospodin udeří na Egypt – udeří, ale uzdraví. Až se obrátí k Hospodinu, on je vyslyší a uzdraví.

²³V ten den se otevře cesta z Egypta do Asýrie. Asyřané budou chodit do Egypta a Egyptané do Asýrie; Egyptané s Asyřany budou uctívat Boha společně.

^a18 tj. *Heliopolis*; podle Kum, někt. hebr. rukopisů, někt. řec. verzí, Tg a Vul (MT: *Město zkázy*)

²⁴V ten den bude Izrael s Egyptem a Asýrií tvořit trojici a bude požehnáním uprostřed světa, ²⁵Jemuž Hospodin zástupů požehná: „Požehnán buď Egypt, můj lid, Asýrie, dílo rukou mých, a Izrael, mé dědictví!“

Chod nahý a bosý

20 V roce, kdy asyrský král Sargon^a vyslal do Ašdodu svého vrchního velitele a ten jej napadl a dobyl,^b ^{2v} onen čas Hospodin promluvil skrze Izaiáše, syna Amosova. Řekl mu: „Jdi a svleč si pytlou z beder a zuj si obuv z nohou.“ Učinil to tedy a chodil nahý a bosý.

³Potom Hospodin řekl: „Jako můj služebník Izaiáš chodil tři roky nahý a bosý, aby byl divem a znamením proti Egyptu a Habeši, ⁴právě tak požene asyrský král egyptské zajatce a habešské vyhnance, mladíky i starce – nahé a bosé, s holými zadky, k zostuzení Egypta. ⁵Ti, kdo spoléhali na Habeš a chlubili se Egyptem, pak budou zděšení a zoufalí. ⁶V ten den řeknou obyvatelé tohoto pobřeží: „Pohledte, jak dopadli ti, na něž jsme spoléhali a k nimž jsme se obraceli o pomoc, aby nás osvobodili od asyrského krále! Jak potom unikneme my?““

Ortel nad Babylonem

21 Ortel nad Pustinou u moře:^c

Jako se na jihu prohání vichřice,
útočník přijde z pouště, ze země strašlivé.

²Bylo mi zjeveno kruté vidění:
Zrádce zrazuje, zhoubce hubí.
Přitáhni, Elame; Méde, oblehni!
Všemu úpění konec učiním.

³Proto se mi břicho svírá úzkostí,
jako by mě zachvátily porodní bolesti.
Skličuje mě to, co slyším,
to, co vidím, mě děsí!

⁴Srdce se mi chvěje v hrudi,
celý se třesu strachy.
Vytoužený noční klid
proměnil se mi v zděšení!

⁵Plné stoly.
Prostřené ubrusy.
Jídlo. Pití.
– Vstávejte, velitelé!
Chystejte štíty do války!^d

⁶Toto mi řekl Pán:
„Jdi hlídku postavit,
ať ohlásí, co uvidí!“

^a1 Sargon II. (721–705 př. n. l.) ^b1 712/711 př. n. l. (srov. 2.Král 18:17) ^c1 zřejmě zastřené označení Babylonu (jižní Mezopotámie byla pro svou blízkost Perskému zálivu známa jako Přímoří) ^d5 srov. zprávu o dobytí Babylonu v Dan 5

⁷ Spatří-li jezdce,
jak po dvou blíží se,
jezdce na oslech,
jezdce na velbloudech –
ať je sleduje pozorně,
velmi pozorně!“

⁸ A strážný^a zvolal:
„Na stráží, pane, stojím den co den,
každíčkou noc jsem na hlídce.

⁹ Hle, vidím jezdce přijíždět,
dvojice mužů blíží se!“

Pak přišel se zprávou:
„Padl, padl Babylon!
Všechny sochy jeho bohů
leží roztráštěné v prachu!“

¹⁰ Můj lide drcený jako zrno na mlatu,
ohlásil jsem vám, co jsem uslyšel
od Hospodina zástupů,
od Boha Izraele.

Ortel nad Edomem

¹¹Ortel nad Dumou:^b

Ze Seíru slyším volání:
„Strážný, jak dlouho bude noc?
Strážný, jak dlouho bude noc?“

¹² A strážný odpoví:
„Přichází ráno, ale také noc.
Chcete-li se ptát, ptejte se,
vraťte se a přijďte sem!“

Ortel nad Arábií

¹³Ortel nad Arábií:

Vy karavany dedanské,
jež nocujete v arabské pustině,
¹⁴žíznivým vodu přineste!

Vy, kteří žijete v Temě,
vítejte uprchlíky chlebem!

¹⁵ Prchají přece před mečem,
před taseným mečem,
před napjatým lukem,
před ukrutným bojem!

^a8 podle Kum, Syr (MT: lev) ^b11 slovní hříčka: *Duma* (= Říše mlčení, Žalm 94:17; 115:17) zní podobně jako *Edom*

¹⁶Toto mi řekl Pán: „Po roce, jako by ten rok počítal nádeník, všechna sláva Kedaru zanikne ¹⁷a z celého množství hrdinných kedarských lučistníků zbude jen nepatrný pozůstatek.“ Tak promluvil Hospodin, Bůh Izraele.

Ortel nad Jeruzalémem

22 Ortel nad Údolím vidění:^a

- Co je ti,
že jsi celé vystoupilo na střechy,
² město plné křiku a bouření,
město hýření?
Tví mrtví nebyli mečem zabiti,
v boji nepadli.
³ Všichni tví vůdci se rozprchli,
bez výstřelu z luku byli zajati.
Všichni tví utečenci byli spoutáni,
jakkoli daleko utekli.
⁴ A proto říkám: „Nechte mě,
abych se hořce vyplakal.
Utěšit se mě nesnažte –
můj lid stihla záhuba!“
- ⁵ Pán, Hospodin zástupů,
způsobil v Údolí vidění
den hrůzy, porážky a zmatení,
den boření hradeb a křiku mezi horami.
⁶ Elam svůj toulec uchopil,
muži na vozech a na koních,
i Kír ukázal svůj štít!
⁷ Vozy zaplavily tvá krásná údolí,
brány obklopili jezdci na koních –
⁸ Juda byl zbaven ochrany!

V ten den ses ohlížel po zbraních Lesního paláce.^b ⁹ Prohlédli jste mnohé trhliny ve Městě Davidově a shromáždili jste vodu v Dolním rybníce.
¹⁰ Sečetli jste jeruzalémské domy a některé jste zbořili, abyste zpevnili hradby, ¹¹ a mezi obě hradby jste napustili vodu ze Starého rybníka.^c
Neohlíželi jste se však po Tvůrci města; nevšímali jste si Toho, kdo je odedávna budoval!

- ¹² Pán, Hospodin zástupů,
vás volal toho dne:
„Plačte a truchlete,
oholte hlavy, pytle se oblečte!“
¹³ A hle – radost a veselí,
porážení dobytka, zabíjení ovcí,
masné hody, vinné pitky:

^a1 slovní hříčka: Údolí vidění (*Ge-chizajon*) připomíná jméno jeruzalémského údolí *Ge-hinom* ^b8 1.Král 7:2; 10:16–17 ^c11 2.Král 20:20; 2.Let 32:1–5

„Jezme a pijme,
vždyť zítra zemřeme!“

¹⁴Hospodin zástupů mi řekl do uší: „Ten hřích vám nebude odpuštěn až do smrti.“ Tak praví Pán, Hospodin zástupů.

Ortel nad Šebnou a Eliakimem

¹⁵Toto praví Pán, Hospodin zástupů:

Jdi říci tomu sluhovi,
správci paláce Šebnovi:
¹⁶Co tu pohledáváš?
Co myslíš, že tu znamenáš,
že sis tu dokonce i hrobku vytesal?
Vytesal sis hrobku pěkně ve výšce,
místo odpočinku sis vykopal ve skále.
¹⁷Jen se, ty hrdino, podívej,
jak tě Hospodin pevně popadne,
jak prudce s tebou zatřese!
¹⁸Zavine tě do klubíčka jako míč,
zakutálí tě do širé krajiny.
Tam umřeš i s chloubou svých vozů –
domu svého pána jsi dělal ostudu!
¹⁹Z tvého postavení tě vyženu,
budeš zbaven svého úřadu!

²⁰V ten den povolám svého služebníka Eliakima, syna Chilkiášova,
²¹obléknu mu tvé roucho a opášu ho tvou šerpou. Do jeho rukou předám
tvou pravomoc a stane se otcem obyvatel Jeruzaléma a domu Judova.
²²Na jeho rámě vložím klíč domu Davidova; když otevře, nikdo nezavře,
a když zavře, nikdo neotevře. ²³Zapustím ho jako hřeb v pevné zdi a stane
se trůnem chlouby svého otcovského domu. ²⁴Na něm bude viset všechna
váha jeho otcovského domu, jeho ratolestí a výhonků – všemožné drobné
nádobí od pohárků až po džbány.

²⁵V ten den, praví Hospodin zástupů, onen hřeb zapuštěný v pevné zdi
povolí, vylomí se a spadne a náklad na něm visící se roztříští. Tak promluvil
Hospodin.

Ortel nad Fénicií

23

Ortel nad Týrem:

Zámořské lodi, kvílejte –
váš domov zničen je!
Cestou ze země kyperské
poznali, jak to je.

²Zmlkňte, obyvatelé pobřeží,
vy, kupci sidonští,
kteří jste z námořnictví zbohatli!

³ Přes velké vody jste vozili zrna Šíchoru,^a
z úrody Nilu jsi, Týre, tyl,
byl jsi tržištěm národů.

⁴ Zastyď se, Sidone, mořská pevnosti,
neboť moře promluví:
„Nerodím, nemám bolesti,
nevychovávám dívky ani mladíky.“

⁵ Jakmile se o tom dozvědí v Egyptě,
zachváceni budou bolestí nad Týrem.

⁶ Uprchněte někam za moře,^b
obyvatelé pobřeží, kvílejte!

⁷ Tohle že je to vaše město hýření,
jež má tak dávné dějiny,
jež jeho nohy zavedly
osídlit dálné krajiny?

⁸ Kdo takto rozhodl o Týru,
jenž uděloval vládčům korunu,
jehož obchodníci byli velmoži
a kupci slavní všude na zemi?

⁹ Hospodin zástupů to rozhodl,
aby potupil všechnu pyšnou nádheru
a aby ponížil všechny slavné na zemi.

¹⁰ Obdělávej^c svou zem jako Nil, mořská flotila –
vždyť už tu ani molo nezbylo!

¹¹ Hospodin vztáhl ruku na moře,
aby otřásl královstvími;
přikázal ohledně Fénicie,
aby byly zničeny její pevnosti.

¹² Řekl: „Nebudeš se už radovat,
zprzněná panno, Dcero sidonská!“

Vzhůru! Na Kypr vydej se!
Ani tam ale pokoj nenajdeš.

¹³ Jen se podívej na zemi Chaldejských,^d
na lid, jenž byl a není víc.
Asyřané ji zanechali pouštní havěti,
obléhačů věže vztyčili proti ní,
její paláce zbořili,
zbyly hromady rozvalin.

¹⁴ Zámořské lodi, kvílejte –
vaše útočiště je zničené!

^a3 jedno z ramen nilské delty ^b6 hebr. *do Taršiše* (Španělsko?), obecně *zámoří* (srov. Jon 1:3) ^c10 podle Kum a někt. rukopisů LXX (MT: *Přejdi*) ^d13 jméno kmene, který ovládl Babylon, odtud označení pro celou říši (srov. Iza 13:19; Eze 12:13)

¹⁵V ten den se na Týr zapomene na sedmdesát let, na dobu jednoho královského života. Po sedmdesáti letech to s Týrem bude jako v té písničce o nevěstce:

¹⁶Vezmi si loutnu, město obcházej,
zapomenutá nevěstko!
Hraj líbezně, zpívej, zpívej,
ať si na tebe vzpomenou!

¹⁷Po sedmdesáti letech Hospodin znovu navštíví Týr. Ten se však vrátí ke svému řemeslu a bude smilnit se všemi královstvími světa na celém zemském povrchu. ¹⁸Výdělek a zisk Týru však bude zasvěcen Hospodinu. Jeho zisk nebude hromaděn ani ukládán, ale připadne těm, kdo žijí před Hospodinovou tváří, aby mohli jíst do sytosti a nosit krásné šaty.

Zhouba země

24

Hle, Hospodin vyplení zemi,
zcela ji zpusť;
zohaví její vzezření,
její obyvatele rozptýlí.

²Stejně dopadne kněz i kmán,
otrok i jeho pán,
děvečka i její paní,
ti, kdo kupují i kdo prodávají,
věřitelé i dlužníci,
lichváři i jejich oběti.

³Zem bude úplně vypleněna,
o všechno bude oloupena –
takové slovo vyšlo od Hospodina!

⁴Zem chřadne, uvadá,
celý svět vadne vyčerpán,
vyčerpán je i výkvět národa.

⁵Země je poskvrněna svými obyvateli;
neboť překročili zákony,
na ustanovení nedbali
a věčnou smlouvu zrušili.

⁶To proto zemi hltá prokletí
a její obyvatelé pykají;
obyvatelé země mizejí,
zbývají už jen nemnozí.

⁷Nové víno vyschlo, réva uvadá,
namísto radovánek každý naříká.

⁸Umlklo veselé chřestění tamburín,
ztichlo hlučení hýřících,
umlkly radostné zvuky citery.

⁹Už nepijí víno s písněmi,
píjákům zhořkl nápoj opojný.

- ¹⁰ Rozbořeno je město marnosti;
vchody všech domů zataraseny.
¹¹ Že není víno, zní nářek v ulicích,
nastal soumrak všeho veselí,
radost odešla do vyhnanství.
¹² Z města zůstaly pusté trosky,
brána roztržena na kusy.
¹³ Toto se stane na zemi
mezi národy –
jako když se češou olivy,
jako když po vinobraní zbudou paběrky.

Hospodin se oslaví

- ¹⁴ Hlasitě potom vykřiknou radostí,
západ zajásá, až Hospodin se oslaví.
¹⁵ Proto i na východě chvalte Hospodina,
jméno Hospodina, Boha Izraelova,
ať zní na mořských pobřežích.
¹⁶ Slyšíme chvalozpěv z nejzazších krajů:
„Sláva Spravedlivému!“

Já ale říkám:

„Zle je mi, zle je mi!
Běda mi – zrádci zradili,
zrádci zrádně zradili!“

- ¹⁷ Strach a prach a past
na tebe, kdo zemi obýváš!
¹⁸ Kdo uteče, až zazní strašný hlas,
upadne do propasti v prach;
kdo z propasti se vyškrábá,
nad tím se sklapne past.

Nebeské průduchy se otevřou,
zemské základy se otřesou:

- ¹⁹ Země se láme, láme se,
země se hroutí, hroutí se,
země se třese, třese se!
²⁰ Země se motá, motá se jako opilec,
chvěje se jako chýše pod vichrem.
Její provinění na ni těžce dopadne,
zhrouť se a už nevstane.

²¹V ten den Hospodin potrestá mocnosti nahoře na nebi i krále dole na zemi. ²²Budou nahnáni jako vězni do jámy, budou zavřeni v žaláři; po dlouhé době pak budou souzeni. ²³Měsíc zůstane užaslý i samo slunce se zastydí, až se Hospodin zástupů na hoře Sion v Jeruzalémě ujme království a zjeví svou slávu před svými stařešiny.

Hostina národů

25

Hospodine, můj Bůh jsi ty,
tebe vyvyšuji, tvé jméno velebím,
neboť jsi věrně a jistě učinil
divy, které jsi zdávna připravil.

²Ty jsi obrátil město v sutiny,
z pevnosti zbyly hromady rozvalin,
baštu cizáků jsi z města odstranil –
nebude vystavěna znovu navěky!

³Proto ať ti vzdá čest mocný lid,
město krutých pohanů ať tě ctí,

⁴neboť ses pro slabé stal pevností,
pevností ubohých v jejich úzkosti,
jejich útočištěm před bouří
a zastíněním před výhní.

Soptění ukrutných
je jako bouře proti zdi
⁵a jako výheň na poušti.

Povyk cizáků jsi však přerušil,
jako když oblak výheň zastíní –
umlkla píseň ukrutných!

⁶Hospodin zástupů na této hoře vystrojí
bohaté hody pro všechny národy,
hody se zralým vínem a masem šťavnatým,
s vínem vyzrálým a vybraným.

⁷Na této hoře odstraní
závoj všechny lidi halící,
roušku kryjící všechny národy –

⁸samu smrt navždy odstraní!
Panovník Hospodin setře všem slzy z tváří,
na vší zemi zbaví svůj lid potupy.
Tak promluvil Hospodin.

⁹V ten den pak řekneš:

„Hle, toto je náš Bůh,
v něj jsme doufali a on nás zachránil.
Toto je Hospodin, v něj jsme doufali;
jásejme a radujme se z jeho záchrany!“

¹⁰Hospodinova ruka na této hoře spočine,
Moáb však bude dupán v zemi své,
jako bývá zadupána sláma do hnoje.

¹¹Moáb v tom hnoji ruce rozpráhne,
jako se rozprahuje plavec ve vodě;
jeho pýcha ale klesne každým pohybem.

¹²On strhne tvé vysoké nedobytné zdi,
zboří a srazí je do prachu na zemi!

Pevné město

26 V ten den se v judské zemi bude zpívat tato píseň:

- Máme pevné město –
 on sám je jeho spásou,
 jeho valem a hradbou.
² Otevřete brány,
 ať vejde spravedlivý lid,
 který se drží věrnosti.
³ Člověka s pevným postojem
 chráníš dokonalým pokojem,
 vždyť spoléhá se na tebe.
⁴ Doufejte v Hospodina vždycky, navěky –
 skalou věků je jen Hospodin!
⁵ On strhává dolů obyvatele výšin
 a nedobytné město boří;
 boří je až k zemi,
 až do prachu je sráží.
⁶ Bude zašlapáno pod nohy,
 pod nohy ztrápených,
 kroky ubohých.

Tví mrtví ožijí

- ⁷ Cesta spravedlivého je poctivá,
 stezku spravedlivého vyrovnáš.
⁸ Na cestě tvých soudů, Hospodine,
 v tebe doufáme;
 po tvém jménu, po tvé připomínce
 v duši toužíme.
⁹ Má duše v noci touží po tobě,
 můj duch tě hledá s úsvitem.
 Když se tvé soudy dějí na zemi,
 obyvatelé světa se učí spravedlnosti.
¹⁰ Když se však prokazuje vlídnost lumpovi,
 spravedlnosti se neučí;
 v zemi práva pak páchá bezpráví,
 nevidí, jak vznešený je Hospodin.
¹¹ Svou rukou, Hospodine, hrozíš jim,
 oni to ale nevidí.
 Ať vidí, jak horlíš pro svůj lid! Ať se zastydí!
 Ať všechny tvé nepřátele oheň pohltí!
¹² Nám však, Hospodine, pokoj působíš;
 za vše, co jsme udělali, jsi nám odplatil.
¹³ Hospodine, Bože náš,
 jiní krom tebe vládli nám,
 my však jen na tebe chceme spoléhat,
 jen tvoje jméno uctívat.

- ¹⁴ Už jsou však mrtví, neožijí,
nevstanou jejich mrtvoly –
vždyť jsi je ztrestal, vyhladil,
nenechal jsi po nich ani památky.
- ¹⁵ Rozmnožil jsi národ, Hospodine,
rozmnožil jsi národ, oslavil ses,
rozšířil jsi všechny naše hranice!
- ¹⁶ Hospodine, hledali tě ve svém soužení,
když jsi je napomínal, šeptali modlitby.
- ¹⁷ Jako těhotná, když má porodit,
trpí a sténá bolestí,
tak jsme na tom před tebou byli my,
tak jsme, Hospodine, trpěli.
- ¹⁸ Byli jsme těhotní, měli jsme bolesti,
jen pouhý vítr jsme ale rodili:
spásu jsme na zemi nezpůsobili,
obyvatelé světa nepadli.
- ¹⁹ Tví mrtví ale ožijí, vstanou mé mrtvoly.
Probuďte se, prozpěvujte, v prachu pohřbení!
Tvá rosa je jako rosa svítání,
zemí mrtvých s ní zavlážíš!
- ²⁰ Vejdi, můj lide, do svých pokojů,
zavři za sebou dveře.
Schovej se na malou chvíličku,
než přejde jeho hněv.
- ²¹ Hle – Hospodin opouští svůj příbytek,
aby ztrestal viny obyvatel země.
Země odkryje na ní prolitou krev,
přestane přikrývat své zabitě.

27 V ten den ztrestá Hospodin
mečem hrozným, mocným a mohutným
slizkého hada, Leviatana,
svinutého hada, Leviatana.
Zabije toho mořského netvora!^a

Nová píseň o vinici

- ² V ten den zpívejte o vinici
výtečné víno plodící:^b
- ³ Já sám Hospodin střežím ji,
v každé chvíli ji svlažuji.
Ve dne i v noci střežím ji,
aby jí nikdo neškodil.

^a1 Job 26:12; 40:25; Žalm 74:13–14

^b2 srov. Iza 5:1–7

- ⁴ Už se nezlobím.
Objeví-li se trní a bodláčí,
vstoupím s ním do války
a úplně je vypálím.
⁵ Ať už se chopí mé ochrany
a ať se se mnou usmíří;
ať už se se mnou usmíří!

- ⁶ Přicházejí dny,
kdy Jákob vypustí kořeny;
Izrael vypučí a rozkveté,
naplní svět svým ovocem.

Ztracení se navrátí

- ⁷ Bil snad Bůh Izrael
tak jako ty, kdo bili jej?
Copak ho zabíjel,
jako jsou zabiti jeho vrahové?
⁸ Zahnal jsi je do vyhnanství,
vedl jsi s nimi svoji při.
Prudkým vichrem jsi je odvál pryč,
jako když od východu vítr udeří.

- ⁹ Tak tedy budou očištěny Jákobovy viny
a odstranění jeho hříchu přinese ovoce:
všechny kamenné oltáře budou roztlučeny,
jako se na prach drtí vápenec,
nezůstanou stát ani posvátné kůly
ani kadidlové oltáře.

- ¹⁰ Opevněné město zůstalo opuštěné,
jak pustá poušť jsou prázdné příbytky.
Popásá se, polehává tu jen dobytek,
dohola okusuje jeho větvičky.

- ¹¹ Až jeho větve uschnou a upadnou,
ženy je přijdou sbírat na oheň.
A že ten lid nemá špetku rozumu,
jeho Tvůrce se nad ním neslituje,
nesmiluje se nad ním jeho Stvořitel.

¹²V ten den bude Hospodin mlátit obilí od řeky Eufrat až k Egyptskému potoku a vy, synové Izraele, budete sesbírání po jednom.

¹³V ten den se zatroubí na mocný roh a vrátí se ztracení z Asýrie i ti, kdo byli rozptýleni v Egyptě, a budou se klanět Hospodinu na svaté hoře v Jeruzalémě.

Zmámení vůdci

28

Běda koruně chlouby efraimských^a opilců,
květu, který zvadne i přes svou nádheru,
městu ležícímu nad úrodným údolím,
chloubě těch, kteří jsou vínem zmoženi!

² Hle – Pánův silák udatný
jako krupobití a vítr ničivý,
jak vodní průtrž a mocné záplavy
svou pěstí to město k zemi porazí!

³ Koruna chlouby efraimských opilců
bude zašlapána pod nohy.

⁴ Květ, který zvadne i přes svou nádheru,
město ležící nad úrodným údolím
dopadne jako první fíky před sklizní –
jakmile je kdo uvidí,
zhltne je, jak mu přijdou do ruky!

⁵ V ten den bude Hospodin zástupů
ozdobnou korunou a krásnou členkou
pro ty, kdo z jeho lidu zůstanou.

⁶ Duchem práva bude pro soudce
a u brány silou pro obránce.

⁷ Tihle jsou ale vínem zmámení,
potácejí se pivem opilí:
kněz i prorok jsou pivem zmámení,
vínem zmatení,
potácejí se pivem opilí,
blouzní, když mají vidění,
když mají soudit, blábolí.

⁸ Zvratky pokrývají všechny stoly,
lejn leží všude hromady!

⁹ „Koho se to tu snaží poučit?
Komu chce vykládat své poselství?
Sotva odkojeným mrňousům,
právě odstaveným od prsů?

¹⁰ Prý: To a to a tak a tak,
tam a sem a sem a tam –
bla bla bla!“

¹¹ Nuže, koktavou řečí a cizím jazykem
bude Bůh mluvit s tímto národem.^b

¹² Kdysi jim řekl: „Toto je odpočinek,
nechte odpočinout znavené,
toto je chvíle pro oddech!“

^a1 původně kmenové jméno, později synonymum pro severní izraelské království

^b11 Deut 28:49

Oni to ale slyšet nechtěli,
¹³a tak jim Hospodinovo slovo bude znít:
 „To a to a tak a tak,
 tam a sem a sem a tam –
 bla bla bla!“
 Jen ať si jdou – nazpátek upadnou,
 zraní se, chytí se do pastí, v níž uvíznou.“^a

Úhelný kámen

¹⁴Proto slyšte Hospodinovo slovo, vy drzouni,
 vy, kdo ovládáte jeruzalémský lid!
¹⁵Ríkáte: „Uzavřeli jsme smlouvu se smrtí,
 dohodu máme s podsvětím.
 Zhoubná záplava když se přizione,
 nám se nic nestane –
 naším útočištěm je přece lež,
 ukryli jsme se ve zradě.“

¹⁶Nuže, toto praví Panovník Hospodin:

Hle, pokládám na Sionu kámen prubířský,
 kámen ušlechtilý, úhelný,^b
 základ nepohnutelný;
 kdokoli se na něj spolehne,
 neukvapí se.
¹⁷Jako měřítko ustanovím právo,
 za olovnicí vezmu spravedlnost;
 kroupy pak smetou úkryt vašich lží,
 vaši skrýš voda zatopí.
¹⁸Zrušena bude vaše smlouva se smrtí,
 padne ta vaše dohoda s podsvětím.
 Až se přizione zhoubná záplava,
 budete jako hlína zdupaná.
¹⁹Kdykoli se přizione, znovu vás zasáhne –
 ráno za ránem, v noc i den!

Hrůza dočista ochromí
 ty, kdo pochopí toto poselství.
²⁰Postel bude krátká, nepůjde se narovnat,
 příkrývka bude úzká, nepůjde se zachumlat.
²¹Hospodin povstane jako na hoře Peracim,
 rozhorlí se jako tehdy v gibeonském údolí,^c
 aby vykonal své dílo – své neobyčejné dílo,
 aby vyplnil svůj úkol – svůj neobvyklý úkol.
²²A proto přestaňte se svou drzostí,
 ať vaše okovy neztěžknou ještě víc.
 Pán, Hospodin zástupů, mi totiž oznámil,
 že rozhodl o záhubě všude na zemi.

^a13 Iza 8:15

^b16 Žalm 118:22

^c21 2.Sam 5:17–25 (Jozue 10:6–15)

Mláčení netrvá navěky

- ²³ Nastavte uši, slyšte můj hlas;
pozorně slyšte, co říkám vám!
- ²⁴ Copak oráč pořád oře, aniž by kdy sel?
Copak stále ryje brázdy a vláčí pole své?
- ²⁵ Copak jakmile urovná ornici,
nezasívá kopr, nerozhazuje kmín?
Copak do těch brázd neseje pšenici,
ječmen do rádků a špaldu na kraji?
- ²⁶ Tak mu to přece Bůh ukázal,
takový řád mu poznat dal.
- ²⁷ Kopr se okovaným cepem nemlátí,
kmín se nemusí drtit pod koly –
kopr se může vytřást holí,
i pouhý prut stačí na kmín.
- ²⁸ Obilné zrno je třeba vymlátit,
mláčení ale netrvá navěky;
vozovým kolem se přes ně přejíždí,
koně je ale nedrtí.
- ²⁹ Od Hospodina zástupů to všechno pochází –
jak podivuhodné jsou jeho záměry,
jak velkolepý je v moudrosti!

Obklíčený Sion

29

- Běda Arieli, Arieli^a –
městu, v němž se David usídlil!
Pokračujte si rok za rokem,
věnujte se svým slavnostem.
- ² Až ale v obklíčení sevru Ariel,
nastane žal a zármutek
a Ariel mi bude oltářním ohništěm.
- ³ Svým táborem tě obklíčím,
oblehnu tě věžemi,
náspy proti tobě navrším.
- ⁴ Tehdy budeš mluvit vleže na zemi,
z prachu bude znít tvé mumlání;
tvůj hlas bude podobný duchu z podzemí,
z prachu bude znít tvé sípění.
- ⁵ Jak prášek ale odletí horda těch cizáků,
z hordy těch tyranů budou plevy ve větru.
Stane se to náhle, v okamžiku
⁶od Hospodina zástupů.
- On je navštíví hromem a zemětřesením,
mohutným burácením, bouří a vichřicí,
plamenem ohně, který vše pohltí.

^a1 hebr. *Boží lev*; symbolické jméno Jeruzaléma (srov. Gen 49:9); zní stejně jako *oltářní ohniště* (v. 2)

- ⁷ Horda všech národů, jež proti Arieli bojují –
 ti, kdo proti němu vyšli do války,
 všichni, kdo oblehli jeho pevnosti,
 dopadnou jako sen, jak noční vidění.
- ⁸ Jako když lačný sní o tom, jak jí,
 ale probudí se hladový
 a jako když žíznivý sní o pití,
 ale probudí se vyčerpán s hrdlem vyprahlým –
 právě tak dopade horda všech národů,
 jež bojují proti hoře Sionu.

Srdcem jsou vzdálení

- ⁹ Trňte a ustrňte!
 Děláte slepé, slepí zůstaňte!
 Opilí jste, i když ne po víně,
 potácíte se jako po pивě.
- ¹⁰ Hospodin na vás vylil ducha mrákoty,
 zavřel vám oči – vaše proroky,
 zakryl vám hlavy – vaše vidoucí.

¹¹ Toto celé vidění pro vás bude jako slova zapečetěné knihy. Když ji dáte někomu, kdo umí číst, se slovy: „Prosím čti,“ odpoví: „Nemohu, je zapečetěná.“ ¹² A když ji dáte někomu, kdo číst neumí, se slovy: „Prosím čti,“ odpoví: „Neumím číst.“

¹³ Proto Pán praví:

- Tento lid se ke mně přibližuje ústy
 a ctí mne svými rty,
 srdcem jsou mi však vzdálení.
 Když mě uctívají, není to nic víc
 než naučené lidské příkazy.
- ¹⁴ Proto tento lid znovu udivím,
 vykonám s nimi divy divoucí;
 moudrost jejich moudrých vymizí
 a vytratí se rozum rozumných.

Hrnčír a jíl

- ¹⁵ Běda těm, kdo své úmysly
 před Hospodinem v hloubce skrývají,
 kteří své dílo ve tmě konají
 a myslí si: „Kdo nás uvidí? Kdo o nás ví?“
- ¹⁶ Takové nesmysly!
 Má se snad hrnčír pokládat za jíl?
 Říká snad dílo o tvůrci: „On mě netvořil“?
 Říká snad hrnec o hrnčír: „On nic neumí“?

- ¹⁷ Už brzy, za velmi krátký čas
se z Libanonu stane sad
a sad se bude za les počítat.
- ¹⁸ V ten den hluší slova knihy uslyší,
oči slepých prohlédnou z černé tmy.
- ¹⁹ Ponížení se v Hospodinu znovu zarádají,
ve Svatém izraelském budou jásat ubozí.
- ²⁰ Pomine totiž tyran, drzoun už nebude,
každý, kdo si ve zlu libuje, bude odstraněn –
- ²¹ ti, kteří pouhým slovem obviňují člověka,
ti, kteří na obhájce chystají v bráně past,
ti, kdo lží zbavují nevinné jejich práv.

²² A proto Hospodin, jenž vykoupil Abrahama, říká o domu Jákobovu:

- Jákob už nebude dále zahanben,
blednout strachy už více nebude.
- ²³ Až ve svém středu uvidí
své děti, dílo rukou mých,
tehdy mé jméno posvětí,
Svatému Jákobovu svatost přisoudí;
před Bohem Izraele budou bázeň mít.
- ²⁴ Rozum dostanou duchem bloudící
a ti, kdo reptali, se dají poučit.

Vzpourný lid

30

- Běda vzpourným dětem!
praví Hospodin.
Sprádají plány, jež nejsou ze mne,
vstupují do smlouvy ne s mým Duchem,
a tak jen vrší hřích na hřích.
- ² Dolů do Egypta se vydali,
aniž se ptali na mé výroky.
V síle faraona hledají bezpečí,
do stínu Egypta se chtějí uchýlit.
- ³ Faraonovou silou však budete zklamáni,
egyptský stín vás přivede do hanby!
- ⁴ Vaši velmoži sice byli v Soanu,
vaši poslové šli do Chanesu,^a
- ⁵ tím lidem ale budou všichni zklamáni,
neboť jim nebude moci pomoci;
nepřinese vám prospěch ani výhodu,
ale jen hanbu a pohanu.

^a4 města v nilské deltě (srov. Iza 19:11, 13)

⁶Ortel o zvířatech v Negevu:

Zemí nebezpečí a soužení,
kde jsou lvice a řvoucí lvi,
zmije a jedovatí hadi,
na hřbetech oslů vezou bohatství,
na hrbech velbloudů nesou poklady
lidu, který jim nemůže nijak pomoci,
⁷Egyptu, který nezmůže vůbec nic,
a proto ten národ nazývá
„Nehybná obluda“.

⁸Nyní jdi, vyryj to pro ně do tabulky,
zaznamenej to do knihy,
ať je to pro budoucí dny
věčným svědectvím:

⁹Toto je vzpurný lid, synové prolhaní,
synové, kteří neslyší Hospodinovo učení.

¹⁰Říkají vidoucím: „Nemějte vidění!“
a prorokům: „Neprorokujte nám pravdu.
Říkejte nám jen lichotky
a prorokujte lži!

¹¹Sejděte z cesty, odbočte ze stezky,
s tím Svatým izraelským nás nechte být!“

¹²Nuže, toto praví Svatý izraelský:

Protože jste toto slovo zavrhlí
a věřili raději násilí a lsti,
na které jste se spolehli,
¹³proto vám bude tento hřích
jako trhlina zející ve vysoké zdi,
která se náhle zřítí v okamžik.

¹⁴Jak hliněný džbán rozbita bude na kusy,
bez milosti se roztříští,
takže se nenajde mezi úlomky
ani střep na žhavé uhlíky
nebo k nabrání vody ze studny.

¹⁵Toto praví Panovník Hospodin, Svatý izraelský:

V obrácení a spočinutí je vaše bezpečí,
v klidu a spolehnutí vaše vítězství;
vy jste však nechtěli.

¹⁶Řekli jste: „Nikoli, utečeme na koních!“
Nuže, budete muset utíkat.

„Uhánět budem na rychlých vranících!“
Nuže, budou vás rychle pronásledovat.

¹⁷ Tisíc vás uteče, když vás jeden okřikne,
když zakřičí pět, všichni prchnete,^a
až nakonec zůstanete sami
jak vlajkový stožár na vrcholu hory,
jako korouhev na kopci.

To je ta cesta

¹⁸ Hospodin čeká, aby se nad vámi smiloval,
povstane, aby se nad vámi slitoval.
Hospodin je přece Bohem práva –
blaze každému, kdo jej očekává!

¹⁹ Sionský lide, jenž bydlíš v Jeruzalémě, více už plakat nebudeš. Jakmile zazní tvé volání, zahrne tě svou milostí. Jakmile uslyšíš, hned ti odpoví.

²⁰ I když vám Pán dává chléb soužení a vodu poroby, tvůj Učitel však ne-zůstane skryt – svého Učitele na vlastní oči uvidíš! ²¹ Vydáte-li se doprava nebo doleva, vlastníma ušima za sebou uslyšíš: „To je ta cesta, jděte po ní.“

²² Tehdy své postříbřené sochy i pozlacené modly zavrhnete jako nečisté. Zahodíš je jako krví nasáklé hadry a řekneš: „Pryč s tím!“

²³ On také sešle déšť tvému semeni, které rozsíváš na zemi, a pokrm, který země urodí, bude vydatný a bohatý. Tvůj dobytek se bude v ten den pást na širých pastvinách. ²⁴ Býci i osli, kteří obdělávají zemi, se budou krmit pící šťavnatou, čechranou vidlemi a lopatou. ²⁵ Z každé mohutné hory a vysokého návrší potečou potoky vody v onen den veliké porážky, kdy padnou pevnosti. ²⁶ Světlo měsíce bude jako světlo sluneční a světlo slunce bude sedmkrát jasnější – jako světlo sedmi dní – v onen den, kdy Hospodin ováže zranění svého lidu a uzdraví rány, jež jim zasadil.

Hůl na Asýrii

²⁷ Hle, Hospodinovo jméno zdálky přichází,
jeho hněv plane, zvedá se hustý dým.

Jeho rty jsou plné zuření,
jeho jazyk jak oheň šířavý,

²⁸ jeho dech jako řeka v povodni,
která až k bradě vystoupí –
přichází přesít národy sítem marnosti,
sevrít jim čelisti uzdou bloudění.

²⁹ Tehdy vám bude do zpěvu, jako když se v noci zasněží slavnosti; v srdci budete veselí, jako když průvod s píšťalami stoupá na Hospodinovu horu, ke Skále Izraele. ³⁰ Hospodin bude burácet svým majestátním hlasem a ukáže, jak jeho paže doléhá s hrozným hněvem, s plameny šířícího ohně, s průtrží, lijákem a kroupami.

³¹ Hospodin svým hlasem vyděsí Asýrii, svou holí ji bude bít. ³² Ke každému úderu metly, který jí Hospodin zasadí, budou hrát tamburíny a citery – pouhým máchnutím ruky je v bitvě porazí. ³³ Už dávno je připraveno tofetské ohniště,^b dost hluboké a široké i pro krále! Hranice narovnána, ohně i dříví dostatek. Jako proud síry zapálí ji Hospodinův dech!

^a17 Lev 26:36; Deut 28:25; 32:30 ^b33 viz 2. Král 23:10

Egyptané jsou jen lidé

31

Běda těm, kdo hledají pomoc v Egyptě,
 spoléhají se na koně,
 doufají ve vozy, že jich tolik je,
 a jezdců že je bezpočet,
 k Svatému izraelskému ale nehlédí,
 Hospodina hledat nechtějí.

² I on je však moudrý! Způsobí neštěstí,
 svá slova nezmění:
 Povstane proti domu bídáků,
 proti pomocníkům zločinců.

³ Egyptané jsou jen lidé, a ne Bůh,
 jejich koně pouhé tělo, a ne duch.
 Jakmile Hospodin rukou pohrozí,
 zhrouť se pomocník,
 padne i ten, jemuž měl pomoci –
 všichni společně budou zničeni!

⁴ Toto mi řekl Hospodin:

Jako lev vrčící,
 jako král zvírat nad svou kořistí –
 i když se na něj sběhnou pastýři,
 jejich křiku se neděsí
 a jejich hluk ho neplaší –
 právě tak sestoupí Hospodin zástupů,
 aby bojoval o horu Sion a její návrší.

⁵ Jako se ptáci vznášejí nad hnízdem,
 tak Hospodin zástupů zaštití Jeruzalém;
 zaštití jej a vysvobodí,
 ušetří jej a zachrání.

⁶ Synové Izraele, vraťte se k Tomu, od něhož jste tak hrozně odpadli!
⁷ V ten den každý zavrhněte své stříbrné i zlaté modly, které jste si vlastno-
 ručně vyrobili – vždyť je to hřích!

⁸ Asýrie padne, ale ne mečem člověka,
 jiný než lidský meč je spolyká.^a
 Před oním mečem budou utíkat
 a jejich mladíky čeká robota.

⁹ Jejich pevnost se hrůzou rozpustí,
 jejich velitelé se zděsí před mou korouhví,
 praví Hospodin, který má na Sionu oheň
 a v Jeruzalémě pec.

Spravedlivý král

32

- Hle – přichází spravedlivý král,
jehož knížata budou poctivá!
- ² Každý z nich bude jak skryše před větrem
a úkryt před deštěm,
jako potoky vody v pustině
a stín mocné skály v zemi vyprahlé.
- ³ Oči vidoucích už nebudou zavřené,
uši slyšících budou pozorné.
- ⁴ Srdce ustrašených nabude poznání,
jazyk koktavých plynne a jasně promluví.
- ⁵ Hlupák už nebude nazýván šlechetným
a padouchovi přestanou říkat ctihodný.
- ⁶ Hlupák přece říká nesmysly,
zlé věci v srdci vymýšlí –
jak by se dopustil nějaké podlosti,
jak by o Hospodinu scestně promluvil,
jak by hladové o pokrm připravil,
jak by odepřel nápoj žíznivým.
- ⁷ Padouch používá podle podvody,
zamýšlí samé zvrhlosti –
jak by lživou řečí zničil chudáky,
když se dovolávají práva ubozí.
- ⁸ Šlechetný má však ušlechtilé úmysly
a v ušlechtilosti obstojí.

Duch shůry

- ⁹ Ženy bezstarostné,
vstaňte a slyšte mě!^a
Vy dcery, jež si v klidu žijete,
mé řeči ucho nakloňte!
- ¹⁰ Do roka a do dne trást se budete,
vy, jež si v klidu žijete.
Vinobraní totiž přestane
a sklizeň nepřijde.
- ¹¹ Vy bezstarostné, třeště se,
vy sebejisté, chvějte se!
Vysvlečte se a obnažte,
pytlem zahalte se na bedrech!
- ¹² Tlučte se v prsa nad výtečnými poli,
nad úrodnými vinicemi,
- ¹³ nad zemí mého lidu truchlete –
zaroste trním a bodlákem!
Plačte nad všemi domy veselí,
nad tímto městem hýření!

^a9 Iza 3:16–17

- ¹⁴ Palác zůstane opuštěn,
hluk města utichne,
z pevnosti a věže bude pustina,
potěšení oslů, pastvina dobytka.
- ¹⁵ Až se však na nás vylije shůry Duch,
tehdy se z pouště stane sad
a sad se bude za les počítat.
- ¹⁶ Na poušti pak bude právo přebývat
a domovem spravedlnosti bude sad.
- ¹⁷ Ovocem spravedlnosti bude mír,
dílem spravedlnosti bude klid
a bezpečí až navěky.
- ¹⁸ V pokojných příbytcích bude můj lid žít,
v domovech plných bezpečí,
v odpočínutí bez starostí.
- ¹⁹ I kdyby byl les pobit kroupami
a město srovnáno bylo se zemí,
- ²⁰ blaze vám,
kdo sejete při každém potoku,
kdo býka i osla vypouštíte na pastvu!

Ted' povstanu

33

Běda tobě, zhoubce,
který jsi nebyl huben!
Běda tobě, zrádce,
který jsi nebyl zrazen!
Až dokonáš zhoubu, budeš zahuben,
až dovršíš zradu, budeš vyzrazen.

- ² Smiluj se nad námi, Hospodine –
v tebe doufáme!
Buď nám každé ráno posilou
a v čase soužení záchranou.
- ³ Před tvým mocným hlasem národy utečou,
jakmile povstaneš, pohané se rozprchnou.
- ⁴ Jejich kořist zmizí, jako by ji spolklý housenky,
lidé se na ni vyrojí jako kobylky.
- ⁵ Hospodin je vznešený – bydlí v nebesích,
právem a spravedlností Sion naplní.
- ⁶ Bude ti jistotou po všechny tvé dny,
pokladem spásy, moudrosti a vědění –
úcta k Hospodinu je jeho bohatstvím!

- ⁷ Hle – Arielci^a kvílí v ulicích,
hořce pláčou, kdo jednali o mír.

^a7 viz pozn. Iza 29:1

- ⁸ Cesty jsou opuštěné, zmizeli poutníci,
smlouva porušena, svědci^a v opovržení,
člověka si nikdo neváží.
- ⁹ Zem chřadne, uvadá,
Libanon v hanbě usychá;
z Šáronu zbyla pustá pláň,
Bášan i Karmel opadal.
- ¹⁰ Teď povstanu, praví Hospodin,
teď se pozvednu a vyvýším!
- ¹¹ Těhotní senem, slámu rodíte;
ohněm vás pohltí vlastní hněv.
- ¹² Národy budou spáleny na prášek,
vykácené trní oheň sežehne.
- ¹³ Slyšte, dalecí, co jsem vykonal,
poznejte, blízcí, jakou sílu mám!
- ¹⁴ Hříšníci na Sionu děsí se,
zděšení jímá bezbožné:
„Kdo z nás obstojí před šířajícím ohněm?
Kdo z nás obstojí před věčným plamenem?“
- ¹⁵ Ten, kdo žije poctivě
a mluví upřímně,^b
kdo zavrhuje zisk z vydírání
a uhýbá před úplatky,
kdo nechce poslouchat vražedné plány
a odmítá přihlížet neštěstí.
- ¹⁶ Takový bude žít na výšinách
a skálopevný bude jeho hrad,
takový bude mít chleba dostatek
a voda mu nikdy chybět nebude.

Pohled' na Sion

- ¹⁷ Krále v jeho kráse na vlastní oči uvidíš,
spatříš tu zemi, jež prostírá se do dále.
- ¹⁸ Pak budeš přemítat nad přežitými hrůzami:
„Kde je sepisovatel, kde výběřčí daní,
kde ten, kdo sepisoval poklady?“
- ¹⁹ Nikdy už neuvidíš ten drzý lid,
lid podivné řeči, jaká se neslyší,
koktavý jazyk, jež nelze pochopit.^c
- ²⁰ Pohled' na Sion,
to město našich slavností!
Tvé oči Jeruzalém uvidí,
to klidné obydlí,
stan, jenž se nezboří.

^a8 podle Kum (MT: města)

^b15 Žalm 15; 24:3–6; Mal 3:2

^c19 Iza 28:11

Nikdy už se nevytrhnou jeho kolíky,
z jeho provazů nepovolí ani jediný.

²¹ Tam pro nás Hospodin bude Vznešený,
budou tam široké řeky a potoky,
nepřistane tam ale loď s veslaři,
nepoplují tam mocné koráby.

²² Hospodin je přece náš soudce,
Hospodin je náš zákonodárce,
Hospodin je náš král a spasitel!

²³ Ochable visí tvoje lanoví,
stožár se viklá, plachty svěšeny;
jednou si ale rozdělíš spoustu kořisti –
i chromí se toho lupu zúčastní!

²⁴ Nikdo tam žijící neřekne: „Jsem nemocný.“
Lid, který tam bydlí, bude zbaven vin.

Meč nad Edomem

34

Přistupte, národy, ať to slyšíte,
pozorně to, lidé, sledujte!
Ať poslouchá země i všechno v ní,
svět i vše, co na něm vyraší:

² Hospodin se hněvá na všechny národy,
zlobí se na všechny jejich zástupy;
jako proklaté je vyhladí,
vydá je krveprolití.

³ Jejich zabítí budou pohozeni,
zapáchat budou jejich mrtvoly,
hory se jejich krví rozmočí.

⁴ Nebeský zástup se celý rozplyne,
nebe se jako svitek zavine,
všechno jeho zástup popadá,
jako když listí révy opadá
jako z fíkovníku padavka.

⁵ Můj meč na nebi je zbrocený,
na Edom náhle udeří –
na lid, který jsem odsoudil
k naprostému zničení.

⁶ Hospodinův meč se koupe v krvi,
od tuku celý lepkavý,
od krve kozlí a jehněčí,
od tuku ledvin beraních.

Hospodin chystá v Bosře obětní hody,
v Edomu hrozné krveprolití.

⁷ Padnou s nimi i buvoli,
býčci spolu se statnými tury.
Jejich zem celá nasákne krví,
jejich prach bude tukem lepkavý.
⁸ Ano, Hospodin chystá den pomsty,
léto zúčtování ve sporu o Sion!

⁹ Edomské potoky se v dehet obrátí
a tamní půda v síru;
celou tu zemi zachvátí plameny
hořícího dehtu!

¹⁰ Ve dne ani v noci Edom neuhasne,
jeho dým bude stoupat navždycky;
na věky věků z něj zbudou trosky,
nikdo už tudy nikdy neprojde.

¹¹ Tu zemi obsadí pelikán a výr,
sýček a krkavec se v ní uhnízdí;
přeměřena bude šňůrou pustoty
a olovnicí prázdnoty.

¹² Edomští urození už nebudou mít nic,
co by šlo nazvat královstvím;
všichni jejich velmoži vymizí.

¹³ Jejich paláce zarostou hloží,
jejich pevnosti trním a bodláčím;
obrátlí se v doupe šakalí
a v útočiště pro pštrosy.

¹⁴ Setkají se tam příšery a hyeny,
jeden na druhého běsi zavřeští;
noční stvůra se tam usadí
a najde odpočínutí.

¹⁵ Uhnízdí se tam sova, aby vejce nakladla,
vysedí je a ve svém stínu odchová;
také supi se tam shromáždí,
družka k druhovi.

¹⁶ Hledejte v knize Hospodinově a čtěte!

Ani jediný z nich nechybí,
žádný z nich není bez družky.
Jeho ústa dala příkazy
a jeho Duch je shromáždí.

¹⁷ On sám jim losem určí podíly,
svou rukou jim tu zemi rozměří,
aby ji navždy ovládli,
aby v ní žili navěky.

Píseň vykoupěných

35

Ať se raduje poušť a suchopár,
 s jásotem ať kvete pustina!
 Jak z růže květ² ať rozkvete,
 ať rozezní se jásotem!
 Bude jí dána sláva libanonská,
 nádhera karmelská a šáronská –
 ukáže se jim sláva Hospodinova,
 našeho Boha nádhera!

³ Dodejte síly ochabujícím rukám,
 zpevněte podlomená kolena.
⁴ Řekněte těm, kdo mají srdce bázlivé:
 „Nebojte se, vzchopte se!
 Hle – váš Bůh s pomstou přichází,
 se svou odplatou vás jde zachránit!“

⁵ Oči slepých tehdy prohlédnou,
 uši hluchých se otevřou,
⁶ chromý tehdy vyskočí jak laň,
 jazyk němého se rozjásá.

Na poušti vytrysknou vodní prameny,
 pustinou budou proudit potoky,
⁷ kde byl žhavý písek, bude jezero
 a suchopár se stane studánkou.
 Doupata, kde odpočívali šakali,
 zarostou trávou, třtinou, rákosím.

⁸ Povede tudy také stezka,
 která se Svatou cestou bude nazývat.
 Nepůjde po ní nečistý,
 bude určena jen pro poutníky –
 ani hloupí na té cestě nezbloudí.

⁹ Neobjeví se tam žádný lev,
 nepůjde tudy divá zvěř,
 nic takového se tam nenajde.

Půjdou po ní ti, kdo budou vykoupeni;
¹⁰ Hospodinovi zachránění se navrátí
 a na Sion přijdou s jásáním,
 s věčnou radostí na tvářích.
 Tehdy je přemůže radost a veselí;
 zármutek a úpění je opustí.

Asyrská hrozba

36 Čtrnáctého roku^a krále Ezechiáše vytáhl asyrský král Senacherib^b proti všem judským opevněným městům a dobyl je. ²Asyrský král vyslal z Lachiše do Jeruzaléma ke králi Ezechiášovi svého nejvyššího komořího s mocným vojskem. Když se postavil u strouhy Horního rybníka, u silnice k Valchářovu poli, ³vyšel k němu správce paláce Eliakim, syn Chilkiášův, písař Šebna a kancléř Joach, syn Asafův. ⁴Nejvyšší komoří k nim promluvil:

„Vyřiďte Ezechiášovi: Tak praví velkokrál, král Asýrie: V co to doufáš? ⁵To si myslíš, že pouhá slova nahradí válečné umění a sílu? Na koho to spoléháš, že se mi protivíš? ⁶Spolehl ses na Egypt, na ten nalomený rákos? Kdo se o něj opře, tomu probodne dlaň! Takový je egyptský vládce farao ke všem, kdo na něj spolehnou. ⁷Možná mi řeknete: ‚Společáme na Hospodina, svého Boha.‘ Není to snad ten, jehož obětní výšiny a oltáře Ezechiáš sám odstranil? Judovi a Jeruzalému pak nařídil: ‚Před tímto oltářem se budete klanět!‘

⁸Pojď se teď vsadit s mým pánem, asyrským králem: Dám ti dva tisíce koní, jestli si na ně najdeš jezdce! ⁹Jak se chceš postavit hejtmanu poslední provincie mého pána, když se spoléháš na vozy a jezdce z Egypta? ¹⁰A navíc, cožpak jsem vytáhl tuto zemi zničit bez Hospodina? To Hospodin mi řekl: ‚Vytáhni proti té zemi a znič ji!‘“

¹¹Eliakim, Šebna a Joach nejvyššího komořího požádali: „Mluv prosím ke svým služebníkům aramejsky, vždyť rozumíme. Nemluv s námi hebrejsky. Lid na hradbách to slyší.“

¹²Nejvyšší komoří jim odpověděl: „Copak mě můj pán s těmito slovy poslal za tvým pánem a za tebou? Poslal mě právě za těmi muži na hradbách! Budou žrát svoje lejna a pít svou moč tak jako vy!“

¹³Pak se nejvyšší komoří postavil a začal hlasitě křičet v hebrejštině:

„Slyšte slova velkokrále, krále Asýrie! ¹⁴Tak praví král: Nenechte se od Ezechiáše klamat. Nemůže vás vysvobodit! ¹⁵Nenechte se od Ezechiáše navádět k důvěře v Hospodina, když vám tvrdí: ‚Hospodin nás vysvobodí; toto město nepadne asyrskému králi do rukou.‘

¹⁶Neposlouchejte Ezechiáše! Toto praví král Asýrie: Uzavřete se mnou mír, vyjděte ke mně. Každý pak budete sklízet svou vinici a své fíky, každý budete pít ze své studny, ¹⁷než přijdu a vezmu vás do země podobné té vaší, do země obilí a moštu, země chleba a vinnic.

¹⁸Nenechte se od Ezechiáše podvádět, když tvrdí: ‚Hospodin nás vysvobodí.‘ Vysvobodili snad bohové všech národů své země z rukou asyrského krále? ¹⁹Kde jsou bohové Chamátu a Arpádu? Kde jsou bohové Sefarvaimu? Vysvobodili snad z mé ruky Samaří? ²⁰Kdo z bohů všech těch zemí vysvobodil svou zemi z mých rukou? Jak by tedy Hospodin z mé ruky vysvobodil Jeruzalém?“

^a1 701 př. n. l. (2.Král 18:13) ^b1 nejmocnější z asyrských vládců (704–681 př. n. l.), nazývaný *Král světa* či *Král králů*

²¹Oni však mlčeli. Neodpověděli mu ani slovo. Královský rozkaz totiž zněl: „Neodpovídejte mu!“ ²²Správce paláce Eliakim, syn Chilkíášův, písař Šebna a kancléř Joach, syn Asafův, pak přišli k Ezechiášovi, roucha roztržená, a ohlásili mu, co říkal nejvyšší komoří.

Dnes je den soužení

37 Když to král Ezechiáš uslyšel, roztrhl své roucho a zahalen pytlouinou vešel do Hospodinova domu. ²Správce paláce Eliakima, písař Šebnu a starší kněze, zahalené pytlouinou, poslal k proroku Izaiášovi, synu Amosovu, ³aby mu řekli: „Tak praví Ezechiáš: Dnes je den soužení, trestání a ponížení. Porod už začal, ale není dost sil. ⁴Kéž by Hospodin, tvůj Bůh, slyšel, co řekl nejvyšší komoří vyslaný svým pánem, asyrským králem, aby urážel živého Boha. Kéž by je ztrestal za ta slova, která Hospodin, tvůj Bůh, slyšel. Modli se proto za tu hrstku, která tu z nás ještě zůstala.“

⁵Služebníci krále Ezechiáše tedy přišli k Izaiášovi. ⁶Izaiáš jim odpověděl: „Vyřídte svému pánu: Tak praví Hospodin – Neboj se slov, která jsi slyšel, když se proti mně rouhali sluhové asyrského krále. ⁷Hle, zavanu na něj duchem, zaslechne zvěst, vrátí se do své země a v jeho zemi ho nechám padnout mečem.“

⁸Mezitím se nejvyšší komoří doslechl, že asyrský král opustil Lachiš. Stáhl se tedy za ním a zastihl ho při obléhání Libny. ⁹Vtom se král dozvěděl o Tirhakovi: „Habešský král vytáhl proti tobě do boje.“ Jakmile to uslyšel, vyslal posly k Ezechiášovi se slovy: ¹⁰„Vyřídte judskému králi Ezechiášovi:

Nedej se klamat svým Bohem, na něhož spoléháš. Říkáš si, že Jeruzalém nepadne do rukou asyrského krále. ¹¹Slyšel jsi ale, jak asyrští králové naložili se všemi zeměmi – vyhubili je! A ty bys měl uniknout? ¹²Copak jiní bohové vysvobodili své národy? Mí předkové je vyhladili! Jak dopadl Gozan, Charan, Recef a lid Edenu v Tel-asaru? ¹³Kde je král Chamátu, král Arpádu, král města Sefarvaim, Heny a Ivy?“

¹⁴Král Ezechiáš převzal list od poslů a přečetl ho. Potom šel do Hospodinova domu a rozložil ho před Hospodinem. ¹⁵Ezechiáš se tehdy k Hospodinu modlil: ¹⁶„Hospodine zástupů, Bože Izraele, jenž trůníš na cherubech, ty jsi jediný Bůh všech království země! To ty jsi učinil nebesa i zem! ¹⁷Nakloň, Hospodine, své ucho a slyš, otevři své oči a viz. Slyšel jsi, co vzkázal Senacherib, jak urážel živého Boha?

¹⁸Je to tak, Hospodine, asyrští králové ty národy i jejich země zpusťošili ¹⁹a jejich bohy naházeli do ohně. Nejsou to přece žádní bohové, ale jen dílo lidských rukou, dřevo a kámen – to proto je zničili. ²⁰Ted' však prosím, Hospodine, Bože náš, vysvobod' nás z jeho rukou, ať všechna království země poznají, že ty, Hospodine, jsi jediný!“

Kohos to urážel?

²¹Izaiáš, syn Amosův, tehdy Ezechiášovi vzkázal: „Tak praví Hospodin, Bůh Izraele, ke kterému ses modlil ohledně asyrského krále Senacheriba.

²²Toto je slovo, které o něm vyřkl Hospodin:

Posmívá se ti, pohrdá tebou
 panna, Dcera sionská;
 pošklebuje se nad tebou
 Dcera jeruzalémská!
²³ Kohos to urážel, komu ses rouhal,
 proti komu jsi zvedl hlas?
 Koho sis pyšně měřil očima?
 Svatého Izraelova!

²⁴ Urážels Pána ústy svých sluhů,
 prý: „Já mám přece tolik vozů!
 Všemi svahy Libanonu
 vystoupal jsem k hřebenům,
 vykácel tam cedry, bory,
 dosáh jsem až na vrcholy,
 do lesů a do hvozdů.

²⁵ Vykopal jsem, vypil vodu,
 nohama jsem rozdupal
 všechny řeky Egypta!

²⁶ Neslyšel jsi ve svých dálkách?
 To já jsem to ustanovil,
 rozhodl jsem odedávna!^a
 Nyní jsem to tedy splnil:
 města dobře opevněná
 proměníš v hromady suti!

²⁷ Kdo v nich bydlí, vysílení,
 vyděšení, zahanbení,
 jak bylina polní byli,
 jako tráva zelená,
 jako plevel na stěchách –
 uschne^b dřív, než uzrává!

²⁸ Ať sedíš, chodíš sem a tam,
 ať na mě běsníš, já tě znám.

²⁹ Tvé běsnění a tvá pýcha
 ke mně dolehla.
 Udidlo dám na tvá ústa,
 do nosu zabodnu ti hák,
 odvedu tě, kudys přišel,
 stejnou cestou půjdeš zpět!

³⁰ A toto budeš mít jako znamení, Ezechiáši: Letos budete jíst, co samo vyroste. I napřesrok jen to, co se samo urodí. Třetího roku však sejte a sklízte, sázejte vinice a jezte z úrody. ³¹ Pozůstatek z domu Judy hluboce zakoření, vypučí vzhůru a přinese ovoce. ³² Z Jeruzaléma vzejde pozůstatek a z hory Sion ti, kdo se zachrání. Horlivost Hospodina zástupů to učiní!

^a26 srov. Iza 10:5–19
 2. Král 19:26

^b27 podle Kum, někt. hebr. a LXX rukopisů (MT: *a pole*); srov.

³³Nuže, toto praví Hospodin o asyrském králi:

Nevstoupí do tohoto města,
nevystřelí sem ani šíp,
násep proti němu nenavrší
a nikdo nenastaví štít.

³⁴Odejde, kudy přivedla ho cesta,
do tohoto města nevstoupí, praví Hospodin.

³⁵To město budu hájit,
já sám je zachráním,
pro sebe učiním to
a pro Davida, jenž byl můj služebník!“

³⁶Tehdy vyšel Hospodinův anděl a pobil v asyrském táboře 185 000 mužů. Ráno vstali, a hle – všude samé mrtvoly! ³⁷Asyrský král Senacherib se sebral, odtáhl pryč a zůstal v Ninive. ³⁸Jednou, když se klaněl v domě svého boha Nisrocha, ho jeho synové Adramelech a Sarecer probodli mečem. Uprchli pak do země Ararat a na jeho místě kraloval jeho syn Esar-chadon.

Ezechiášova nemoc

38 V té době Ezechiáš na smrt onemocněl. Prorok Izaiáš, syn Amosův, jej navštívil a řekl mu: „Toto praví Hospodin: Dej své věci do pořádku, protože umřeš; neuzdravíš se.“

²Ezechiáš se obrátil tváří ke zdi a modlil se k Hospodinu: ³„Ach Hospodine, pamatuj prosím, že jsem před tebou žil oddaně a s upřímným srdcem a že jsem dělal, co je v tvých očích správné.“ A Ezechiáš plakal a plakal.

⁴Tehdy Izaiáš dostal slovo Hospodinovo: ⁵„Jdi a řekni Ezechiášovi: Toto praví Hospodin, Bůh tvého otce Davida: Slyšel jsem tvou modlitbu a viděl jsem tvé slzy. Hle, přidám ti patnáct let života. ⁶Kromě toho vysvobodím tebe i toto město z rukou asyrského krále a budu to město bránit.

⁷Toto je znamení od Hospodina, že vykoná, co ti slíbil: ⁸Hle, vrátím stín sestupující po Achazově schodišti o deset stupňů zpět.“ A slunce se na schodišti vrátilo o deset stupňů, po kterých předtím sestoupilo dolů.

⁹Toto napsal judský král Ezechiáš poté, co se uzdravil ze své nemoci:

¹⁰Říkal jsem si:
Uprostřed života musím odejít,
svá léta strávím v branách podsvětí!

¹¹Říkal jsem si:
Hospodina už nespatřím
na zemi mezi živými;
neuvidím se s žádným člověkem,
s nikým, kdo žije na světě.

¹²Už je strženo mé obydlí,
jako stan kočovníků stěhuje se pryč;

jako tkadlec jsem svůj život zavinul,
když odstříhlš mě od stavu –
než uplyne den s večerem,
se mnou skončuješ!

¹³ Do rána jsem křičel v bolestech,
drtils mi kosti jako lev –
než uplyne den s večerem,
se mnou skončuješ!

¹⁴ Kvílím jako drozd anebo rorejs,
naříkám jako holubice,
oči mi slábnou, jak vzhůru vyhlížím,
stůj při mně, Pane, jsem sevřen úzkostí!

¹⁵ Co ale mohu říct?
Co o mně řekl, učiní.
Svá léta projdu krokem pomalým
a s duší plnou hořkosti.

¹⁶ Člověk však přesto, Pane, může žít,
pořád mi zůstal život a dýchání –
ty jsi mě uzdravil a oživil!

¹⁷ Hle, ta má hořkost nejprudší
se proměnila ve zdraví!
Vytrhl jsi mě z jámy nicoty,
všechny mé hříchy zahodil jsi pryč.

¹⁸ Není to hrob, kdo tě velebí,
ani smrt tě chválit neumí;
ti, kteří padli do jámy,
nevzhlízejí k tvé věrnosti.

¹⁹ Živý, jen živý tě může velebit
tak jako já v dnešním dni;
otec své děti poučí
o tvé věrnosti.

²⁰ Hospodin je připraven k mé záchraně –
zpívejme a hrajme na strunné nástroje
po všechny dny, kdy žijeme,
v Domě Hospodinově!

²¹(Izaiáš tenkrát řekl: „Přineste hroudu fíků, přiložte ji na vřed, a bude uzdraven.“ ²²Ezechiáš se ptal: „Jaké dostanu znamení, že znovu vejdu do Hospodinova domu?“)^a

Poslové z Babylonu

39 V té době babylonský král Marduk-bal-adan, syn Bal-adanův, poslal Ezechiášovi list a dar, neboť slyšel o jeho nemoci a uzdravení.
²Ezechiáš posly radostně přijal a ukázal jim celou svou klenotnici, stříbro,

^a22 viz v. 7 (2.Král 20:7–8)

zlatu, balzámy a výborný olej. Ukázal jim i celou zbrojnici a všechno, co se jen našlo v jeho pokladnicích. V celém jeho paláci a v celém jeho panství nebylo nic, co by jim Ezechiáš neukázal.

³Pak za králem Ezechiášem přišel prorok Izaiáš a ptal se: „Co říkali ti muži? Odkud přišli?“

„Přišli z veliké dálky, až z Babylonu,“ odpověděl Ezechiáš.

⁴„Co ve tvém paláci viděli?“ ptal se dál.

„Viděli všechno, co v paláci mám,“ odvětil Ezechiáš. „Není nic, co bych jim ze svých pokladů neukázal.“

⁵Izaiáš na to Ezechiášovi řekl: „Slyš slovo Hospodina zástupů: ⁶Hle, přicházejí dny, kdy vše, co máš v paláci, všechno, co až dodnes nashromáždili tví předkové, bude odneseno do Babylonu. Nezůstane nic, praví Hospodin. ⁷I tvoji synové, tví vlastní potomci, budou zajati a stanou se eunuchy v paláci babylonského krále!“

⁸„Slovo Hospodinovo, které jsi řekl, je dobré,“ odpověděl Ezechiáš. Pomyslel si totiž: „Za mých dnů bude pokoj a bezpečí.“

HLE, MŮJ SLUŽEBNÍK

Hlas volajícího

40

Potěšujte, potěšujte lid můj,
praví váš Bůh.

²Mluvte láskyplně k Jeruzalému
a ohlašujte mu,
že už skončila jeho poroba,
že jeho vina je splacena,
že ho svou rukou ztrestal Hospodin
dvojnásob za všečen jeho hřích.

³Hlas volajícího:

„Připravte na poušti cestu Hospodinovu,
vyrovnejte v pustině stezku Bohu našemu!“

⁴Každé údolí ať je vyvýšeno,
každá hora a výšina ať poklesnou;
co je hrbolaté, ať je vyrovnáno,
pahorkatina ať je planinou.

⁵Neboť se zjeví sláva Hospodinova
a všichni lidé naráz uvidí,
že ústa Hospodinova mluvila.“

⁶Hlas říká: „Volej!“

A já se ptám: „Co volat mám?“

Každý člověk je jako tráva,
všečen jeho půvab jako polní květ.

⁷Usychá tráva, kvítí uvadá,
jak na něj zavane Hospodinův dech.
Lidé jsou zajisté ta tráva.

⁸Usychá tráva, kvítí uvadá,
slovo našeho Boha však věky přetrvá.

⁹Na vysokou horu vystup si,
kdo neseš dobré zprávy Sionu;
hlasitě volej ze všech sil,
kdo neseš dobré zprávy Jeruzalému!
Hlasitě volej, nic se nestrachuj,
řekni judským městům: „Hle, váš Bůh!“

¹⁰Hle, Panovník Hospodin v moci přichází
a jeho paže bude vládnout s ním.
Hle, jeho odplata jde s ním,
jeho odměna ho předchází.
¹¹Jako pastýř bude své stádo pásť,
shromáždí do náručí beránky,
bude je nosit na rukách,
zvolna povede březí ovečky.

Ke komu ho chcete přirovnat?

¹²Kdo shrnul vody do hrsti
a nebe prsty rozměřil?
Kdo prach země vsypal do mírky,
kdo vložil hory na váhy
a zvážil je i s pahorky?^a
¹³Kdo Hospodinova Ducha usměrnil
a stal se mu rádcem, aby ho poučil?
¹⁴S kým se radil, aby mu něco vysvětlil,
aby ho stezce práva naučil,
aby mu předal vědění
a seznámil ho s cestou moudrosti?

¹⁵Hle, národy jsou jako kapka do vědra,
neváží víc než smítko na vahách,
on zvedá ostrovy jako prach.
¹⁶Libanon by nevystačil ani na podpal,
k oběti by nestačila jeho zvířena.
¹⁷Všechny národy jsou před ním jako nic,
jsou pro něj nicota a ještě méně!

¹⁸Ke komu chcete Boha přirovnat?
Čemu se podle vás podobá?
¹⁹Odlité modle řemeslníka,
pozlacené od zlatníka,
s řetízky tepanými ze stříbra?
²⁰Anebo obětnímu daru chudáka,
jenž trvanlivé dřevo vybírá

^a12 Job 38:4–5; Přís 30:4

a hledá zručného řemeslníka,
ať postaví modlu, co se nehýbá?

- ²¹ Copak to nevíte?
Copak neslyšíte?
Copak se vám to od počátku neoznamuje?
Copak od založení země nerozumíte?

- ²² On se nad obzorem na trůn usadil,
obyvatelé země jsou pro něj kobylinky.
On prostírá nebe jako baldachýn,
roztahuje je jako stan k bydlení.

- ²³ On panovníky vniveč obrací,
soudcové země jsou pro něj nicotní.

- ²⁴ Sotva jsou zasazeni, sotva zaseti,
sotva zapustí v zemi kořeny,
jak na ně zavane, uschnou hned,
jak plevy odnáší je vichřice.

- ²⁵ Ke komu mě tedy chcete přirovnat?
Svatý říká: Kdo se mi vyrovná?

- ²⁶ Zvedněte oči a pohledte:
Kdo stvořil toto vše?
Kdo koná přehlídku hvězdných zástupů,
kdo je volá jménem, všechny do počtu?
Má nesmírnou sílu, jeho moc je úžasná –
nikdy mu nechybí ani jediná!

- ²⁷ Proč tedy říkáš, Jákobe,
proč si, Izraeli, stěžuješ:
„Má cesta je Hospodinu ukrytá,
můj Bůh si nevšímá mých práv“?

- ²⁸ Copak to nevíš?
Copak neslyšíš?
Hospodin, Bůh věčnosti,
jenž stvořil zemské končiny,
není unaven ani vyčerpán –
jeho moudrost je nezměrná!

- ²⁹ On dává sílu znaveným
a vysílené umí posílit.

- ³⁰ Mladí jsou unavení, zesláblí,
mládenci klopýtají a padají,

- ³¹ kdo ale v Hospodina doufají,
ti nabývají nových sil:
Vznášejí se jako na orlích perutích,
běží a nejsou vyčerpáni,
kráčí a nejsou znavení.

Neboj se

41

Zmlkněte přede mnou, ostrovy!
Ať národy zkusí nabrat síl!
Jen ať se přiblíží a promluví –
pojdme společně k soudu přistoupit.

² Kdo na východě vzbudil vítěze^a
a povolal ho ke službě?
Kdo podmanil mu národy
a dal mu vládnout nad králi?
V prach je svým mečem obrací,
svým lukem je jak stébla rozhání.
³ Žene je, sám ale kráčí v bezpečí
stezkou, na kterou dříve nevstročil.

⁴ Kdo to způsobil a učinil?
Kdo od počátku volá lidská pokolení?
Já Hospodin, ten první,
já budu tentýž i na konci!

⁵ Ostrovy to vidí a bojí se,
končiny země třesou se.
Shromáždili se společně,
⁶ podporují se navzájem,
jeden druhému říká: „Seber se!“
⁷ Řemeslník zlatníkovi dodává odvahy,
kovotepec říká kováři:
„Je to dobře spojené!“
a zpevní modlu hřeby, ať se nepohne.

⁸ Ty však, Izraeli, jsi můj služebník,
tebe, Jákobe, jsem si vyvolil –
jsi símě Abrahama, mého přítele!

⁹ Od končin země jsem tě vychvátil,
povolal jsem tě z krajů nejzazších
se slovy: „Jsi můj služebník,
neodmítl jsem tě, ale vyvolil.“

¹⁰ Neboj se – já jsem s tebou,
nestrachuj se – já jsem tvůj Bůh.
Posilním tě a podpořím,
podepřu tě svou spravedlivou pravicí.

¹¹ Hle, jak ostudně budou zahanbeni
všichni, kdo proti tobě zuřili!
Budou jako nic a zahynou
ti, kteří s tebou vedli boj.

¹² I kdybys je hledal, nenajdeš
ty, kdo útočili na tebe.

^a2 míněn Kýros; viz Iza 44:28–45:4

- Budou jako nic a ještě mñ
ti, kteří s tebou válčili.
- ¹³ Neboť já Hospodin jsem tvůj Bůh,
který tě bere za ruku
a říká: „Neměj strach,
já sám ti pomáhám!“
- ¹⁴ Neboj se, červíčku Jákobův,
hrstko Izraelova!
Já sám ti pomáhám, praví Hospodin,
Svatý izraelský, jenž tě vykoupil.
- ¹⁵ Hle, učiním tě cepem k mlácení,
novým a s hroty ostrými.
Pomlátíš hory, všechny rozdrtíš,
s pahorky naložíš jako s plevami.
- ¹⁶ Rozptýlíš je a vítr je uchvátí,
rozmetání budou vichřicí.
Ty se však budeš v Hospodinu radovat,
Svatý izraelský bude chloubou tvá.
- ¹⁷ Chudí a ubozí marně vodu hledají
s jazykem žízní vyprahlým.
Já Hospodin je vyslyším,
já, Bůh Izraele, je neopustím!
- ¹⁸ Vyvedu řeky na holých návrších,
v údolích nechám tryskat prameny.
Proměním pouště v jezera,
z vyprahlé země bude voda vyvěrat.
- ¹⁹ V poušti vysázím cedry a akáty,
myrty a také olivy.
Pustinu osadím cypřiši
a jilmy spolu s jedlemi,
- ²⁰ ať to všichni vidí a poznají,
ať to uváží a pochopí,
že to svou rukou učinil Hospodin,
Svatý izraelský že to vytvořil.

Modly nejsou nic

- ²¹ Předneste svou při, praví Hospodin.
Kráľ Jákobův říká: Předložte důkazy!
- ²² Pojdte nám, vy modly, oznámit,
co všechno se má přihodit.
Povězte nám aspoň věci minulé,
ať si je k srdci vezmeme
a poznáme, jak to dopadne.
Nebo nám řekněte, co stane se,
²³ o budoucnosti nám povězte,
ať poznáme, že jste bohové!

- Udělejte něco, ať je to dobré nebo zlé,
ať užasneme nad tím pohledem.
- ²⁴ Jenže vy nejste vůbec nic
a vaše skutky jsou ještě míň –
kdo si vás volí, je odporný!
- ²⁵ Ten, jehož vzbudím, od severu blíží se,^a
ten, který na východě vyzývá jméno mé.
Po vládcích dupe jako po blátě,
jako když hrnčír hlínu rozšlape.
- ²⁶ Kdo to říkal od počátku, abychom to věděli,
kdo odedávna, abychom řekli: „On se nemýlil“?
Nikdo nic neoznámil, nikdo nic nezjevil,
od vás neslyšel nikdo nic!
- ²⁷ Já první říkám Sionu: „Hle, už tu jsou!“
Jeruzalému dám posla se zprávou radostnou.
- ²⁸ Dívám se a není ani jediný,
žádný z těch bohů neumí poradit;
kdybych se zeptal, kdo mi odpoví?
- ²⁹ Hle, jak jsou všichni pouhé nic
a jejich skutky jsou ještě míň –
vzduch a nicota jsou jejich odlitky!

Hospodinův služebník

- 42** Hle, můj služebník, jehož podpořím,
můj vyvolený, jehož jsem si oblíbil!
Na něj svého Ducha položím,
aby šel národům právo vyhlásit.
- ² Nebude křičet, nebude se přít,
jeho hlas nebude slyšet v ulicích.
- ³ Nalomenou třtinu nezlomí,
doutnající knot nezhasí,
ale opravdové právo vyhlásí.
- ⁴ Nevzdá se a nepoleví,
dokud nenastolí právo na zemi –
ostrovy spoolehnu na jeho učení!
- ⁵ Tak praví Bůh – Hospodin,
jenž stvořil nebe, které rozložil,
jenž překlenul zemi i co raší z ní,
jenž lidem na ní dává dýchání
a ducha po ní chodícím:
- ⁶ Já Hospodin povolal jsem tě k vítězství
a za ruku tě pevně uchopil;
já tě ochráním.
Svému lidu dám tě do smlouvy,
světlem národů tě učiním,

^a25 viz v. 2

⁷ abys slepé oči otevřel,
abys vyvedl vězně z žaláře
a z vězení ty, kdo sedí v temnotě.

⁸ Já jsem Hospodin – tak se jmenuji,
o svoji slávu se s jiným nedělím,
svou chválu nesdílím se sochami!

⁹ Hle, minulé věci nastaly
a teď vám povím o nových.
Ještě dříve než vyraší,
vám je ohlásím.

Nová píseň

¹⁰ Zpívejte Hospodinu novou píseň,^a
po celém světě chvalte jej –
námořníci, moře i všechno v něm,
ostrovy i jejich obyvatelé!

¹¹ Ať poušť i její města zvolají
i s osadami Kedarských,
obyvatelé Sely ať jásají,
z vrcholků hor ať křičí radostí!

¹² Hospodinu ať vzdají čest,
ať ho chválí na ostrovech.

¹³ Hospodin vyrazí jako bojovník,
jako hrdina se rozhorlí,
válečný pokřik mocně zakřičí,
na své nepřátele se oboří:

¹⁴ Už příliš dlouho mlčel jsem,
zůstával tiše, držel se.
Teď ale vykřiknu jako při porodu,
sténat budu a lapat po dechu!

¹⁵ Zpustoším hory i pahorky,
sežehnu na nich všechny rostliny,
proměním řeky v ostrovy
a jezera vysuším.

¹⁶ Slepé povedu cestou, kterou neznali,
provedu je stezkami, o nichž netuší.
Proměním před nimi tmu ve světlo
a hrbolatá místa budou rovinou.
Učiním pro ně toto vše
a neopustím je.

¹⁷ Ale ti, kdo spoléhali na modly,
ti, kdo svými bohy nazývali odlitky,
takoví budou s hanbou zahnáni.

Hluchý a slepý lid

- ¹⁸ Hluší, poslouchejte,
slepí, prohlédněte, ať vidíte!
- ¹⁹ Kdo je tak slepý jako můj služebník,
hluchý jako posel, jehož jsem pověřil?
Kdo je slepý jako ten, jehož jsem vykoupil –
slepý jako Hospodinův služebník?
- ²⁰ Tolik jsi viděl, ale nedbal jsi,
uši máš otevřené, ale neslyšíš!
- ²¹ Hospodin toužil ve své spravedlnosti
svůj Zákon slavně zvelebit.
- ²² Toto je ale oloupený, ožebračený lid,
všichni jsou v děrách spoutaní,
všichni uvěznění v žalářích.
Stali se kořistí a nebylo zachránce,
uloupeni byli a nikdo neřekl: „Vrať je zpět!“
- ²³ Kdyby tak někdo z vás naslouchal!
Kdyby tak od nynějška pozor dal!
- ²⁴ Kdo to Jáкова vydal v plen?
Kdo lupičům nechal Izrael?
Kdo jiný než Hospodin,
proti němuž jsme hřešili?
- Po jeho cestách chodit nechtěli,
neposlouchali jeho učení,
- ²⁵ a tak na ně vylil svůj hrozný hněv –
válečné vřavě vydal je.
Obklopily je plameny, ale nerozuměli;
hořeli, ale k srdci si to nevzali.

Já jsem s tebou

43

- Teď ale toto praví Hospodin,
ten, kdo tě stvořil, Jákože,
ten, kdo tě, Izraeli, zformoval:
- Neboj se, já jsem tě vykoupil
a povolal tě jménem tvým –
patříš mi!
- ² Půjdeš-li přes vody, já budu s tebou,
půjdeš-li přes řeky, nestrhne tě proud.
Půjdeš-li ohněm, neshoříš,
plamen tě nespálí.
- ³ Já Hospodin jsem přece tvůj Bůh,
já, Svatý izraelský, jsem tvůj spasitel.
Egypt jsem dal za tebe jako zálohu,
Habeš a Sábou vyplatil jsem tě.

⁴ Jsi pro mne tolik drahocenný,
jsi mi tak vzácný, tak tě miluji,
že za tebe vyměním všechny lidi,
za tvůj život dám celé národy.

⁵ Neboj se, já jsem s tebou.
Od východu přivedu tvé potomky,
od západu tě shromáždím.

⁶ Severu řeknu: „Propusť je!“
a jihu: „Nedrž je!“
Přiveď mé syny z daleka,
mé dcery ze světových stran –
⁷ všechny, kdo nesou jméno mé,
ty, jež jsem stvořil k slávě své,
ty, jež jsem udělal a zformoval.

⁸ Vyveď ten slepý lid, který však má oči,
všechny ty hluché, kteří mají uši.

⁹ Všichni lidé ať se shromáždí,
ať se společně sejdou národy.
Kdo z nich nám tohle oznámil,
kdo minulé věci ohlásil?
Ať přivedou své svědky, ať se obhájí,
ať jim dá za pravdu, kdo to uslyší.

¹⁰ Vy jste mí svědkové, praví Hospodin,
a můj služebník, jehož jsem vyvolil,
abyste poznali a uvěřili mi
a porozuměli, že já jsem.^a
Žádný bůh nebyl přede mnou utvořen
a ani po mně nebude.

¹¹ Já, já sám jsem Hospodin
a není spasitele kromě mne.

¹² Já jsem oznámil, já zachránil a ohlásil,
když jste žádné cizí bohy neměli.
Vy jste mí svědkové, praví Hospodin,
že já jsem Bůh.

¹³ Dříve než byl den, já jsem.
Z mé ruky nikdo nevyrvé.
Když konám, kdo to vrátí zpět?

Činím novou věc

¹⁴ Toto praví Hospodin,
váš vykupitel, Svatý izraelský:
Kvůli vám pošlu na Babylon kohosi^b
a srazím všechny závory –
z jásotu Chaldeců bude úpění!^c

^a10 viz Exod 3:14 ^b14 Iza 41:2, 25 ^c14 rekonstruované znění (MT: ... a srazím
všechny uprchlíky – Chaldejce v lodích jejich jásání)

¹⁵ Já jsem Hospodin, váš Svatý,
Stvořitel Izraele, váš Král.

¹⁶ Toto praví Hospodin,
který razí cestu na moři
a stezku mohutnými vodami,

¹⁷ který přivádí vozy s koni
a vojsko i posily
nechává padnout, aby nevstali,
jako knot lampy aby uhasli:

¹⁸ Nevzpomínejte na věci minulé,
o starých neuvažujte!

¹⁹ Hle, já činím novou věc,
a klíčí právě teď – vy to nevíte?
Ano, způsobím cestu na poušti
a na pustinách potoky.

²⁰ Divoká zvěř mě bude ctít,
pštrosi i šakali,
že jsem způsobil vody na poušti
a na pustinách potoky,
abych napojil svůj vyvolený lid,

²¹ lid, který jsem si vytvořil,
aby mou chválu hlásali.

²² Ty jsi mě ale nevzyval, Jákobe,
byl jsem ti, Izraeli, na obtíž!

²³ Nepřivedls mi beránky k oběti zápalné,
obětními hody jsi mě neucitil.
K žádným darům jsem tě nenutil,
neobtěžoval jsem tě kadidly.

²⁴ Nekoupil jsi mi vonné koření,
tukem svých obětí jsi mě nesvlažil.
Zatos mě svými hříchy unavil,
obtížil jsi mě svými vinami!

²⁵ Já, já sám kvůli sobě smažu tvé přestupky
a nevzpomenu na tvůj hřích.

²⁶ Osvěž mi paměť, ať se spolu soudíme,
pověz, čím bys mohl být ospravedlněn.

²⁷ Už tvůj prapředek se prohřešil,
tvoji mluvčí mě zradili.

²⁸ Proto jsem potupil hodnostáře svatyně,
vydal jsem Jákoba klatbě
a Izraele potupě.

Vylíjí vody na žíznivé

44

Teď ale slyš, Jákobe, můj služebníku,
slyš, Izraeli, vyvolený můj!

² Toto praví Hospodin, který tě učinil,
který tě v lůnu utvořil
a který tě podpořil:

Neboj se, můj služebníku Jákobe,
můj vyvolený Ješurune!^a

³ Já vylíjí vody na žíznivé
a potoky na vyschlou zem.

Vylíjí svého Ducha na tvé símě,
své požehnání na tvé potomky,

⁴ takže porostou jako tráva na louce
a jako vrby u řeky.

⁵ Jeden řekne: „Patřím Hospodinu“
a druhý Jákobovo jméno ponese,
další si na ruku napíše „Hospodinův“
a přijme jméno Izrael.

Kdo je jako já?

⁶ Toto praví Hospodin,
král a vykupitel Izraele, Hospodin zástupů:
Já jsem první a já jsem poslední,
kromě mě není žádný Bůh.

⁷ Kdo je jako já? Ať to ohlásí!
Ať mi to oznámí a vyloží!
Odedávna, kdy jsem ustavil svůj lid,
kdo jim oznamuje věci příští a budoucí?

⁸ Neděste se, nezoufejte –
vždyť jsem vám to předem jasně pověděl.

Vy jste mí svědkové!
Je snad nějaký Bůh kromě mě?

Ne, jiná Skála není,
já o žádné nevím!

⁹ Výrobci model jsou zcela nicotní,
to, co obdivují, jim nemůže pomoci.
Sami sobě stojí za svědky, přitom nic nevidí
a nic nevědí, aby se aspoň styděli!

¹⁰ Kdo vyrábí boha a modlu odlévá,
vůbec nic nezíská.

¹¹ Ostuda čeká všechny jeho stoupence –
vždyť i umělec je jen člověkem!
Jen ať se všichni shromáždí, jen ať předstoupí,
aby se děsit a stydět museli!

^a2 hebr. *Dokonalý, Ušlechtilý* (důvěrné, poetické jméno pro Izrael); srov. Deut 32:15; 33:5, 26

- ¹² Kovář si bere nářadí
a pracuje s ním ve výhni;
tvaruje modlu kladivý,
dře se s ní ze všech sil.
Přitom hladoví až k umdlení
ani se nenapije, až se vysílí.
- ¹³ Řezbář tu modlu měří šňůrou
a zakresluje křídou,
opracovává ji dláty,
rýsuje kružítky.
Zhotoví z toho lidský tvar,
skvělou podobiznu člověka,
aby v domě seděla.
- ¹⁴ Předtím však musel cedry pokácet,
vybrat si duby nebo cypřiše;
nechal je slít mezi stromy v lese,
zasadil sosnu a rostla s deštěm.
- ¹⁵ To dřevo je pro člověka palivem –
kus z něho vezme a hřeje se,
kusem zatopí a chleba upeče,
z kusu pak dělá boha, jemuž klaní se,
zhotoví si modlu, před níž poklekne.
- ¹⁶ Půlku dřeva spálí na ohni,
na němž si maso k jídlu připraví,
peče si pečeni a tou se nasytí.
Když se ohřeje, říká: „Výborné!
Je mi teplo, dívám se na oheň.“
- ¹⁷ Ze zbytku dřeva si pak boha udělá,
modlu, před níž se klaní a pokleká,
a říká jí svou modlitbu:
„Zachraň mě! Vždyť jsi můj bůh!“
- ¹⁸ Vůbec nechápou! Vůbec nevědí!
Oči mají zaslepené, takže nevidí,
ničemu nerozumí v srdcích svých.
- ¹⁹ Nikdo se nezastaví, nepřemýšlí,
nemá rozum, nepomyslí si:
„Půlku jsem spálil na ohni,
upekl jsem si chleba na uhlí,
pekl jsem maso a nasytil se jím.
To mám teď ze zbytku dělat ohavnost,
před tímhle špalkem mám teď pokleknout?“
- ²⁰ Takový člověk se krmí popelem,
oklamané srdce svádí jej.
Nezachrání se, neřekne:
„Nedrším v pravici prázdnou lež?“

²¹ Pamatuj na to, Jákobe,
pamatuj, Izraeli, že jsi můj služebník.
Já jsem tě vytvořil, jsi můj služebník,
nezapomenu, Izraeli, na tebe.

²² Jak oblak zaženu viny tvé,
tvé hříchy jak mlhu rozptýlím.
Navrať se ke mně zpět –
vždyť jsem tě vykoupil.

²³ Jásejte, nebesa, Hospodin to učinil;
radostně křičte, zemské hlubiny!
Ať hory zvučně zpívají
i lesy a všechny stromy v nich,
neboť Hospodin Jákoba vykoupil
a v Izraeli se oslaví!

Jeruzalém bude obydlen

²⁴ Toto praví Hospodin, který tě vykoupil,
který tě v lůnu zformoval:

Já jsem Hospodin,
který vše působí,
který sám roztahuje nebesa,
který překlenuje zemi zcela sám,
²⁵ který máří lživá znamení
a věštce v blázný obrací,
který mudrce vrhá v zmatek
a jejich vědění obrací vniveč,
²⁶ který potvrdí, co říká jeho služebník,
a předpověď svých poslů naplní.

Já říkám Jeruzalému: „Budeš obydlen!“
a judským městům: „Vystavěna budete!“
a pozvednu je z trosek.

²⁷ Já říkám hlubině: „Vyschni,
neboť vysuším tvé proudy.“

²⁸ Já říkám Kýrovi:^a „Můj pastýř,
neboť mou vůli zcela naplní.
Řekne Jeruzalému: „Buď vystavěn!“
a chrámu: „Buď znovu založen!“^b

Hospodinův pomazaný

45 Toto praví Hospodin svému pomazanému,
Kýrovi, jehož jsem vzal za pravici,
abych mu podmaňoval národy
a krále před ním odzbrojil,
abych mu otevíral brány
a dveře nezůstaly zavřeny:

^a28 Kýros II. Veliký (559–530 př. n. l.), zakladatel Perské říše
1:1–4

^b28 2.Let 36:22–23; Ezd

- ² Já před tebou půjdu
a srovnám nerovnosti,
rozbiji brány z bronzu,
roztříštím železné závory.
- ³ Vydám ti tajné poklady
a skrytá bohatství,
abys poznal, že já jsem Hospodin,
Bůh izraelský,
který tě volá jménem tvým.
- ⁴ Kvůli svému služebníku Jákobovi,
kvůli svému vyvolenému Izraeli
jsem tě zavolal jménem tvým –
i když mě neznáš, udělil jsem ti tituly.^a
- ⁵ Já jsem Hospodin a žádný jiný není,
kromě mě není žádný Bůh.
I když mě neznáš, já tě vyzbrojím,
⁶ aby od východu k západu všichni poznali,
že kromě mě není ani jediný;
já jsem Hospodin a žádný jiný není!
- ⁷ Já formuji světlo a tvořím tmu,
působím pokoj a tvořím pohromu.
Já Hospodin to všechno působím.
- ⁸ Nebesa, sešlete shůry rosu,
ať spravedlnost prší z oblaků!
Otevři se, země, ať spása vyraší,
spravedlnost ať vzklíčí spolu s ní!
Já Hospodin jsem to vytvořil.
- ⁹ Běda tomu, kdo se hádá se svým Tvůrcem,
ač je střep z hlíny, pouhý střep!
Říká snad hlína hrnčíři: „Co to vyvádíš?“
Říká tvé dílo: „On je bezruký?“
- ¹⁰ Běda tomu, kdo říká otcí: „Cos to zplodil?“
A ženě: „Na cos měla bolesti?“
- ¹¹ Toto praví Hospodin,
Izraelův Svatý, který jej utvořil:
Na budoucnost se mě chcete vyptávat?
O mých dětech, o díle rukou mých
chcete mi dávat rozkazy?
- ¹² Já jsem ten, kdo zemi udělal
a stvořil na ní člověka.
Já jsem ten, kdo svýma rukama roztáhl nebesa
a celý jejich zástup ovládám.
- ¹³ Já ve své spravedlnosti vzbudím Kýra
a všechny jeho cesty vyrovnám.

^a4 Iza 44:28; 45:1

On moje město znovu zbuduje
a propustí mé vyhnance
bez placení a bez darů,
praví Hospodin zástupů.

Jediný spasitel

¹⁴ Toto praví Hospodin:

Egyptské bohatství, habešské zboží
i s urostlými Sabejci
přijdou k tobě a budou tví.

Za tebou půjdou se svými řetězy,
tobě se pokloní a pokorně vyznají:

„Bůh je jen u tebe
a není boha kromě něj!

¹⁵ Vskutku, ty jsi Bůh, který skrývá se,
Bůh Izraele, Spasitel!“

¹⁶ Výrobci model odejdou s ostudou,
všichni společně, s hanbou a potupou.

¹⁷ Izraele však Hospodin zachrání
věčným spasením.
Nebudete zahanbeni ani potupeni
už nikdy, navěky!

¹⁸ Nuže, toto praví stvořitel nebe, Hospodin,
ten Bůh, který zformoval zemi,
který ji učinil a upevnil,
který ji nestvořil, aby prázdná zůstala,
ale k bydlení ji zformoval:

Já jsem Hospodin
a žádný jiný není.

¹⁹ Nemluvil jsem přece skrytě,
v nějakém temném koutě země;
neřekl jsem Jákobovým potomkům:
„Hleďte mě v prázdnotě!“

Já jsem Hospodin, já mluvím pravdu
a říkám, co je poctivé.

²⁰ Shromážděte se a přijďte,
uprchlíci z národů, spolu přistupte!
Nechápou ti, kdo dřevěné modly nosí,
že se modlí k bohu, který nespasí.

²¹ Jen promluvte, předložte důkazy,
můžete se spolu poradit!
Kdo to odedávna předpovídal,
kdo to už kdysi zvěstoval?
Kdo jiný než já, Hospodin?
Kromě mě jiný Bůh není,

spravedlivý Bůh a spasitel –
není tu žádný kromě mne!

²² Obrátte se ke mně, ať jste spaseny,
všechny zemské končiny –
vždyť já jsem Bůh a žádný jiný není.

²³ Při sobě samém přísahám,
ústý pronáším slova pravdivá,
jež nelze odvolat:

Přede mnou každý padne na kolena
a každý jazyk bude při mně přísahat.

²⁴ „Jen v Hospodinu,“ budou o mně říkat,
„je spravedlnost a síla!“

Všichni, kdo proti němu zuřili,
přijdou k němu a budou zahanbeni,

²⁵ ale všichni Izraelovi potomci
dojdou v Hospodinu slávy a vítězství.

Modly se hrouťí

46

Padl Běl,^a Nabú^b se hrouťí,
zvířata vezou jejich sochy pryč;
břemeny, jež jste si nosili,
jsou obtížena k padnutí.

² Hrouťí se, spolu padají,
nemohou to břímě zachránit,
musejí odejít do zajetí.

³ Slyšte mě, dome Jákobův,
všichni, kdo pozůstali domu Izraelovu,
vy, které hýčkám od lůna matky,
vy, které od narození nosím v náručí:

⁴ Až do stáří, až do šedin
já sám, to já vás podpořím;
já jsem vás učinil a já vás nosím,
já vás podpořím a zachráním.

⁵ Ke komu mě tedy chcete přirovnat?
Kdo je podle vás jako já?
S kým mě to chcete srovnávat?
Což se mi někdo podobá?

⁶ Lidé sypou zlato z měšce
a váží stříbro na váze –
najímají zlatníka, aby jim z toho boha udělal,
aby ho mohli v kleče uctívat.

⁷ Nosí ho na ramenou, tahají se s ním,
on potom stojí, kde ho postaví,
na svém místě stojí bez hnutí.

^a1 akkadsky *Pán*; titul hlavního babylonského božstva Marduka ^b1 akk. *Povolaný*;
syn Marduka, bůh písemnictví a moudrosti, považovaný za určovatele osudu

Když k němu volají, neodpoví jim,
nezachrání je z jejich soužení.

⁸ Vzpomeňte si na to a vzmůžte se,
vy zrádci, zamyslete se!

⁹ Vzpomeňte na věci dávno minulé,
vždyť já jsem Bůh a žádný jiný není,
jsem Bůh a není žádný kromě mne.

¹⁰ Já od počátku oznamuji konec
a odedávna, co teprv nastane.
Říkám: „Má vůle stane se,
udělám vše, co se mi chce.“

¹¹ Já zavolám od východu dravce,^a
muže své vůle ze země daleké.
Co jsem řekl, to učiním,
své rozhodnutí naplním.

¹² Slyšte mě, vy v srdci zatvrzelí,
od spravedlnosti tak vzdálení:

¹³ Svou spravedlnost jsem přiblížil,
není vzdálená,
neopozdí se spása má.
Já obdařím Sion spásou
a Izrael svou krásou.

Pád Babylonu

47

Klesni a sed' v prachu,
panno, Dcero babylonská!
Sed' na zemi, a ne na trůnu,
Dcero chaldejská!
Nikdy víc už tě nenazvou
něžnou a hýčkanou.

² Chop se mlýnku a mouku mel,
odlož své závoje.
Vyhrň si sukni, obnaž nohy,
broď se řekami!

³ Ať se ukáže tvá nahota,
tvá hanba ať je odkryta!
Pustím se do pomsty
a nikoho neušetřím.

⁴ Náš vykupitel je Svatý Izraelův,
má jméno Hospodin zástupů.

⁵ Odejdi a sed' mlčky v tmách,
Dcero chaldejská!
Nikdy víc už tě nenazvou
nad královstvími královnou.

^a11 srov. Iza 41:2, 25

⁶ Rozhněval jsem se na svůj lid
a potupil své dědictví;
vydal jsem ti je napospas,
tys ale nad nimi lítost neměla,
svým jhem jsi i starce krutě tížila.

⁷ Říkalas: „Jsem věčná královna,
a nic sis k srdci nebrala,
na konec jsi nepomýšlela.

⁸ Teď tedy slyš, ty milovnice rozkoší,
která si sedíš v bezpečí a v srdci myslíš si:
„Já – a kdo je víc?

Nebudu vdovou, nepřijdu o děti!“
⁹ Přejde to ale na tebe obojí
v jediné chvíli, v jednom dni:
staneš se vdovou a přijdeš o děti.
Všechno to na tebe přijde v plnosti,
spoustě tvých kouzel navzdory,
navzdory moci čarů tvých.

¹⁰ Ve své zlobě ses cítila bezpečná,
říkala sis „Nikdo mě nevidí.“
Svou moudrostí a věděním jsi byla svedena,
takže sis v srdci myslela:
„Já – a kdo je víc?“

¹¹ Proto na tebe přijde pohroma,
kterou nebudeš umět zažehnat.
Dopadne na tebe neštěstí,
které nebudeš moci odvrátit.
Náhle na tebe přijde záhuba –
ani se nenadáš!

¹² Jen se teď postav se svými čáry,
s tím množstvím kouzel svých,
jimiž ses zabývala od mládí.
Třeba ti nějak prospějí,
třeba někoho vystrašíš!

¹³ Vyčerpána jsi všemi těmi radami!

Jen ať se teď tví astrologové postaví,
hvězdopравci se svou předpovědí na měsíc,
ať tě zachrání z toho, co na tebe přichází.

¹⁴ Hle – jsou pouhá sláma, oheň spálí je,
ani sebe nezachrání z moci plamene!
K zahřátí tu nezůstane ani uhlí řeřavé,
žádný oheň, u něhož by se dalo posedět.

¹⁵ Takto ti prospějí ti tvoji kupčíci,
s nimiž ses zabývala od mládí.

Každý se potácí svými cestami,
nezachrání tě nikdo z nich!

Zatvrzelý lid

48

Slyšte to, dome Jákobův,
vy, kdo se nazýváte jménem Izrael,
vy, kdo jste vzešli z Judova semene,
vy, kdo přísaháte Hospodinovým jménem,
vy, kdo Boha Izraele vzýváte,
ale ne v pravdě a ne poctivě,
²vy, kdo se na svaté město odvoláváte,
vy, kdo se opíráte o Boha Izraele,
jehož jméno je Hospodin zástupů:

³Předem jsem oznamoval věci minulé,
vlastními ústy ohlásil jsem je,
náhle jsem jednal a staly se.

⁴Že jsi zatvrzelý, věděl jsem,
svaly tvé šíje že jsou železné
a že máš čelo bronzové.

⁵Proto jsem ti ty věci oznámil předem,
předtím než přišly, ohlásil jsem je,
abys neřekl: „Stalo se to dík mé modle,
má socha to zařídila, můj odlitek!“

⁶Slyšel jsi o tom, teď pohled na to vše –
kdy už to uznáte?

Teď ti však ohlašuji nové věci,
věci tajné, o nichž jsi nevěděl.

⁷Teď byly stvořeny, a ne dřív,
dodneška jsi o nich neslyšel,
abys neřekl: „O tom já přece vím!“

⁸Neslyšel jsi o tom, nic jsi nevěděl,
tvé ucho bylo tehdy zavřené.
Věděl jsem totiž, že jsi zrádce,
že jsi od narození vzbouřenec.

⁹Kvůli svému jménu svůj hněv zdržuji,
kvůli své chvále se k tobě krotím,
abych tě nezničil.

¹⁰Hle – přetavil jsem tě, ač nejsi stříbrný,
vyvolil jsem tě v peci soužení.

¹¹Kvůli sobě, sobě samému to činím –
proč bych se měl nechat hanobit?
O svoji slávu se s jiným nedělím!

Vyjděte z Babylonu

- ¹² Slyš mě, Jákoobe,
ty, Izraeli, můj povoláný:
Já jsem – já jsem ten první
a jsem i poslední.
- ¹³ Má vlastní ruka zemi založila,
moje pravice nebe roztáhla;
kdykoli je zavolám,
v pozoru naráz musí stát.
- ¹⁴ Všichni se shromážděte a poslyšte:
Kterýpak z bohů tohle předpověděl?
Ten, jehož Hospodin miluje,
vykoná jeho vůli s Babylonem,
jeho ruka padne na Chaldejce.^a
- ¹⁵ Já, já sám jsem promluvil,
ano, já jsem ho povolal;
přivedu ho sem
a jeho cesta bude úspěšná.
- ¹⁶ Přistupte ke mně a tohle poslyšte:
Od počátku jsem nikdy nemluvil skrytě
a ve chvíli, kdy se to děje,
já tam jsem.
Teď mě posílá Panovník Hospodin
spolu s Duchem svým.
- ¹⁷ Toto praví Hospodin,
Svatý izraelský, jenž tě vykoupil:
Já jsem Hospodin, tvůj Bůh,
který tě učí úspěchu
a vede tě po cestě,
po níž bys jít měl.
- ¹⁸ Kdybys tak poslouchal mé příkazy,
tvůj pokoj by proudil jako potoky,
jak mořské vlny by byl tvůj blahobyť.
- ¹⁹ Jako písku by bylo tvého semene
a tvých potomků jako zrněk v něm;
jejich jméno by nikdy nevymizelo,
nebylo by vymýceno přede mnou.
- ²⁰ Vyjděte z Babylonu,
unikněte Chaldecům!
Zvěstujte zvučným jásotem,
všude to rozhlase,
vyřídte ve všech zemských končinách:
„Hospodin vykoupil svého služebníka Jákoba!“

^a14 Iza 44:28; 45:1–3; 47:1–15

²¹ Nežíznili, když je vedl pouštěmi,
vyvedl pro ně vodu ze skály;
rozetnul skálu
a vody vytryskly.

²² Hospodin praví: Není pokoje pro ničemy!

Světlo národů

49

Poslouchejte mě, ostrovy,
daleké národy, slyšte mě:
Hospodin mě povolal už od narození,
pojmenoval mě už v lůně matčině.

² Jak ostrý meč má ústa učinil,
v stínu své ruky ukryl mě;
učinil ze mě vybroušený šíp
a schoval si mě do toulce.

³ Řekl mi: „Jsi můj služebník,
Izraeli, v tobě se oslavím.“

⁴ Odpověděl jsem: „Nadarmo jsem se dřel,
vyčerpal jsem se marně a zbytečně.“
Mé právo je však u Hospodina,
u mého Boha je má odměna.

⁵ Teď ale praví Hospodin –
ten, který mě v lůně zformoval,
abych byl jeho služebník
a přivedl k němu nazpět Jákoba,
aby se Izrael k němu shromáždil
(takto jsem poctěn před Hospodinovýmá očima,
neboť můj Bůh je síla má) –
⁶ nuže, on praví:

Málo na tom, abys jako můj služebník
obnovil Jákobovy kmeny
a přivedl nazpět ty,
kdo z Izraele přežili.
Světlem národů proto činím tě,
aby má spása obsáhla celý svět.

⁷ Toto praví Hospodin,
vykupitel Izraele, jeho Svatý,
tomu, jímž lidé pohrdají a národy si ho oškliví,
služebníkú vládnoucích:
Králové povstanou, až tě uvidí,
a velmoži se pokloní
kvůli Hospodinu, který je věrný,
Svatému izraelskému, jenž tě vyvolil.

⁸Toto praví Hospodin:

V čas milosti tě vyslyším,
pomohu ti v den spasení.
Já tě ochráním
a dám tě lidu do smlouvy,
tak abys zemi obnovil
a rozdělil zpustlá dědictví,
⁹abys řekl vězňům: „Vyjděte!“
a těm, kdo jsou ve tmě: „Ukažte se!“

Podél cest se budou moci občerstvit,
naleznou pastvu na všech pustých návrších;
¹⁰nebudou hladovět ani žížeň mít,
žár ani slunce neublíží jim,
neboť je povede Ten, jenž je soucitný,
a doprovodí je mezi vodní studánky.
¹¹Všechny své hory v cestu obrátím
a mé stezky budou zpevněny.
¹²Hle – už přicházejí z dálky,
od severu jedni, od západu další
a jiní z asuánské^a krajiny.

¹³Jásejte, nebesa, země, raduj se,
vy hory, zvučně zpívejte!
Hospodin totiž svůj lid potěšil,
projevil soucit ke svým ubohým!

Nezapomenu na tebe

¹⁴Sion však říká: „Hospodin mě opustil,
zapomněl na mě Panovník.“

¹⁵Zapomene snad žena na své nemluvně?
Nemá snad soucit s vlastním dítětem?
I kdyby však ony zapomněly přece,
já nikdy nezapomenu na tebe!

¹⁶Hle, vyryl jsem si tě do dlaní,
tvé zdi mám stále na očích.

¹⁷Tvoji stavitelé už k tobě spěchají,
ti, kdo tě bořili a ničili, jsou pryč.

¹⁸Pozvedni oči, jen se rozhlédni –
ti všichni se shromáždili, aby k tobě šli.
Jakože jsem živ, praví Hospodin,
všechny si je připneš jako ozdoby,
jako nevěsta se jimi okrášlíš.

¹⁹Ano, tvé trosky a tvé sutiny
a rozvaliny tvé krajiny

^a12 oblast u jižní hranice Egypta; podle Kum (MT: *sinimské*)

budou teď přeplněny obyvateli
 a daleko budou ti, kdo tě hubili.
²⁰ Ještě ti řeknou – sama to uslyšíš –
 synové ve tvé bezdětnosti zplození:
 „Je mi tu těsno, uхни mi,
 ať se tu zabydlím.“
²¹ Tehdy si v srdci pomyslíš:
 „Kdo mi je porodil?
 Byla jsem přece bezdětná a neplodná,
 odstrčená a vyhnaná –
 kdo všechny tyhle vychoval?
 Byla jsem opuštěná v samotě –
 kde všichni tihle vzali se?“

²² Toto praví Panovník Hospodin:

Hle, vztáhnu svou ruku k pohanům,
 zvednu korouhev na znamení národům!
 V náručí tvé syny přinesou,
 tvé dcery ponesou na ramenou;
²³ králové budou tvými pěstouny
 a jejich kněžny tvými chůvami.
 Tváří k zemi se budou klanět před tebou,
 lízat ti budou prach na nohou
 a tehdy poznáš, že já jsem Hospodin
 a že se nezklamou, kdo ve mě doufají.

²⁴ „Lze válečníka obrat o kořist?
 Lze tyrana“ o vězně připravit?“

²⁵ Nuže, toto praví Hospodin:

Ano, válečníci budou o vězně obráni,
 tyrani budou zbaveni kořisti!
 Já sám se postavím tvému odpůrci,
 já sám tvé děti zachráním!
²⁶ Ty, kdo tě utiskovali,
 jejich vlastním masem nakrmím,
 svou vlastní krví se jako vínem opijí.
 A tehdy všichni lidé poznají,
 že já Hospodin jsem tvůj spasitel,
 Bůh Jákobův, tvůj vykupitel.

50 Toto praví Hospodin:

Kde je rozlukový list vaší matky,
 se kterým jsem ji odehnal?

Komu jsem se tak zadlužil,
že bych mu vás musel odprodat?
To svými hříchy jste byli zaprodáni,
vaše matka zahnána je vašimi vinami!

- ² Proč když přicházím, nikdo tu není?
Proč nikdo neodpovídá na mé volání?
Což je má ruka krátká k vykoupení?
Nemám k vysvobození dost sil?
Hle, vysušuji moře pouhým napomenutím
a řeky v pouště obracím;
ryby v nich páchnou, když není dost vody
a žízni lekají.
- ³ Nebesa oblékám do temnoty,
zahaluji je pláštěm pytlovým.

Kdo mě odsoudí?

- ⁴ Panovník Hospodin mi dal jazyk učených,
abych uměl znaveného slovem posílit.
Ráno za ránem mě probouzí,
probouzí mé uši, abych slyšel jako uředník.
- ⁵ Panovník Hospodin mi uši otevřel
a já se nevzpouzel,
neodvracel jsem se zpět.
- ⁶ Nastavil jsem svá záda bijícím
a líce rvoucím za vousy;
tvář jsem si nechránil
před nadávkami a plivanci.
- ⁷ Panovník Hospodin pomáhá mi,
a proto nedojdu potupy;
tvář jako z křemene proto nastavuji,
nebudu zahanben, to vím.
- ⁸ Blízko je Ten, který mě hájí.
Kdo mě chce obvinít?
Pojďme se vedle sebe postavit!
Kdo chce proti mně vznášet žaloby?
Ať ke mně přistoupí!
- ⁹ Hle, Panovník Hospodin pomáhá mi.
Kdo mě odsoudí?
Hle, všichni se obnosí jako šaty,
od molů budou sežráni!
- ¹⁰ Kdo mezi vámi ctí Hospodina
a jeho služebníka poslouchá?
Kdo chodí v tmách
bez paprsku světla,

ten ať v Hospodinově jménu doufá,
 na svého Boha ať spoléhá.
¹¹ Ale vy všichni, kdo rozděláváte oheň
 a pořizujete si pochodně,
 chodte si ve světle vlastního ohně,
 s loučemi, které zapálili jste.
 Z mé ruky se vám toho dostane,
 že ulehnete v bolestech!

Hospodin potěší Sion

51

Poslouchajte mě, kdo jdete za spravedlností,
 vy, kdo Hospodina hledáte:
 Pohledte na skálu, z níž jste vytesáni,
 na hlubokou jámu, z níž vykopáni jste.
² Pohledte na svého otce Abrahama
 a na Sáru, jež vás rodila:
 Když jsem ho povolal, byl jen jediný,
 požehnal jsem ho však a rozmnožil.^a

³ Ano, Hospodin potěší Sion,
 potěší všechny jeho sutiny;
 jeho poušť učiní Edenu podobnou,
 v zahradu Hospodinovu ji obrátí.
 Znovu tam bude radost a veselí,
 zpěv a díkyvzdání tam bude znít.

⁴ Dobře mě, můj lide, poslouchej,
 nastav mi uši, můj národe!
 Učení totiž vzejde ode mě,
 mé právo lidem zasvitne.

⁵ Má spravedlnost blíží se,
 má spása už je na cestě,
 má paže národům právo přinese.
 Ostrovy na mě čekají,
 mou paži vyhlíží s nadějí.

⁶ Jen pozvedněte oči k nebi,
 podívejte se dolů k zemi:
 Nebe se rozplyne jako dým,
 země se jako šaty obnosí,
 její obyvatelé pomřou jako komáři.
 Má spása ale trvá navěky
 a má spravedlnost nikdy neskončí.

⁷ Poslouchajte mě, znalci spravedlnosti,
 lide, který má v srdci mé učení:
 Vůbec se nebojte lidského pohrdání,
 z jejich urážek nemějte obavy.

^a2 Gen 12:1–3; Exod 1:7; Deut 1:10

⁸Vždyť je moli sežerou tak jako šaty,
jako vlna budou červy sežráni.
Má spravedlnost ale trvá navěky,
pro všechny časy je mé spasení.

Já jsem váš Utěšitel

⁹Probud' se, probud', paže Hospodinova,
obleč se silou svou!
Probud' se jako za dávných dnů,
za časů, jež byly od věků!
Nebyls to ty, kdo rozdrtil netvora,
kdo tehdy toho draka udolal?^a

¹⁰Nebyls to ty, kdo moře vysušil,
ty ohromné vodní propasti,
a udělal cestu skrz mořské hlubiny,
aby je vykoupení mohli překročit?

¹¹Hospodinovi zachránění se navrátí
a na Sion přijdou s jásáním,
s věčnou radostí na tvářích.
Tehdy je přemůže radost a veselí;
zármutek a úpění je opustí.

¹²Já jsem váš Utěšitel, já sám.
Co jsi zač, že se bojíš smrtelníka,
člověka, jenž se trávě podobá?

¹³Zapomínáš na Hospodina, svého Tvůrce,
na Toho, jenž nebe rozestřel
a položil základy země.
Denně žiješ v stále hrůze
před hněvem utiskovatele,
který se chystá k záhubě.
Ale hněv utiskovatele –
kde je?

¹⁴Zajatec bude brzy propuštěn;
v té jámě totiž neumře,
chléb mu už scházet nebude.

¹⁵Já jsem Hospodin, tvůj Bůh,
jenž vzdouvá moře, až jeho vlny řvou –
mám jméno Hospodin zástupů.

¹⁶Svá slova vložil jsem do tvých úst,
ve stínu své ruky jsem tě skryl –
já, jenž jsem nebe zasadil
a základy země položil,
říkám Sionu: „Jsi můj lid.“

Kalich hněvu

- ¹⁷ Probud' se, probud' se,
vstávej, Jeruzaléme,
který jsi z ruky Hospodinovy
kalich jeho hněvu pil,
který jsi až do dna vyprázdnil
pohár závratí!
- ¹⁸ (Sionskou dceru žádný nedoprovodil
ze všech synů, které zplodila;
za ruku ji nevzal ani jediný
ze všech synů, které hýčkala.)
- ¹⁹ Dvoji neštěstí přišlo na tebe –
a kdo tě lituje?
Zkáza a zhouba, hlad a meč –
kdopak těší^a tě?
- ²⁰ Tvoji synové leží v mrákotách
na každém rohu jak antilopa lapená,
pod tíhou hněvu Hospodinova,
pod hrozbami tvého Boha.
- ²¹ Proto teď slyš, ty ztrápená,
ty opilá, ne však od vína:
²² Toto praví tvůj Pán a Bůh,
obhájce svého lidu, Hospodin:
Hle, беру ti z ruky
pohár závratí!
Z toho poháru, z kalicha mého hněvu
nebudeš pít už nikdy víc.
- ²³ Dám jej však do ruky tvých trapičů,
kteří ti říkali:
„Sehni se, ať přejdeme!“
a tys jim nastavovala hřbet jako zem,
jako ulici pro chodce.

Pryč, pryč odtud!**52**

- Probud' se, probud' Sione,
svou silou obleč se!
Obleč se rouchem krásy své,
svaté město Jeruzaléme,
neboť už do tebe nikdy nevstoupí
neobřezaný a nečistý.
- ² Otřes se z prachu, Jeruzaléme,
zvedni se, na trůn posad' se!
Strhni okovy ze svého hrdla,
zajatá Dcero sionská!

^a19 podle Kum, LXX, Syr, Vul (MT: *jak potěším*)

³Toto praví Hospodin: Zadarmo jste se prodali, bez peněz budete vykoupeni.^a ⁴Toto praví Panovník Hospodin: Můj lid kdysi odešel bydlet do Egypta a nakonec ho utiskovala Asýrie. ⁵Co tedy mám teď udělat? praví Hospodin. Zadarmo byl odveden můj lid a ti, kdo mu vládnou, se mu smějí,^b praví Hospodin; mé jméno je stále uráženo, celé dny. ⁶Nuže, můj lid pozná jméno mé! V ten den pozná, že já jsem ten, který prohlašuje: „Hle, jsem zde.“

⁷Jak krásné jsou na horách
nohy posla dobrých zpráv,
toho, kdo pokoj zvěstuje,
kdo nese dobrou zvěst,
toho, kdo spásu ohlašuje,
kdo říká Sionu: „Tvůj Bůh kraluje!“

⁸Slyš! Tví strážní volají,
společně křičí radostí,
protože vidí na vlastní oči,
jak se k Sionu vrací Hospodin.

⁹Dejte se spolu do zpěvu radosti,
jeruzalémské sutiny,
vždyť Hospodin potěšil svůj lid –
on Jeruzalém vykoupil!

¹⁰Hospodin svou svatou paží obnažil
všem národům přímo na očích,
aby všechny zemské končiny viděly
spásu, již náš Bůh připravil.

¹¹Pryč, pryč, vyjděte odtud,
nesahejte po ničem nečistém!
Vyjděte zprostřed Babylonu;
kdo nosíte Hospodinovo nádobí, očistěte se!

¹²Nebudete ale odcházet s chvatem,^c
nebudete se dávat na útěk,
protože Hospodin před vámi půjde
a Bůh Izraele vaše řady uzavře.

Naše utrpení vzal na sebe

¹³Hle, můj služebník uspěje;
povstane, zvedne se, vyvýšen bude velice!

¹⁴Jako se nad ním^d mnozí zděsili,
(že nelidsky byl napohled zohaven –
už ani člověku nebyl podoben),

¹⁵tak mnohé národy zase ohromí:
I králové kvůli němu oněmí,
až spatří nevýslovné,
až neslýchané pochopí.

^a3 Iza 45:13; 50:1

^b5 podle Kum a Vul (MT: *kvílejí*)

^c12 srov. Exod 12:11

^d14 podle dvou hebr. rukopisů, Syr, Tg (MT: *tebou*)

53

Kdo uvěřil naší zprávě?

- Komu se zjevila Hospodinova paže?
²Vyrostl před ním jako proutek,
 jako kořínek ze země vyprahlé.
 Nebyl nápadný ani honosný,
 abychom na něj hleděli,
 nebylo na něm vidět nic,
 proč bychom po něm toužili.
³Opovržený a opuštěný lidmi,
 muž utrpení a znalý bolestí,
 jako ten, před kterým tvář si zakrývají,
 opovržený –
 proč bychom si ho všímali?

- ⁴Bolesti, jež nesl, však byly naše,
 naše utrpení vzal na sebe!
 My jsme se ale domnívali,
 že je od Boha trestán, bit a pokořen.
⁵On však byl proboden naším proviněním,
 našimi vinami trýzněn byl;
 pro naše blaho snášel potrestání –
 byli jsme uzdraveni jeho ranami!
⁶My všichni jsme jako ovce zabloudili,
 každý se na svou cestu obrátil,
 Hospodin ale uvalil na něj
 provinění nás všech.

- ⁷Byl zmučen, a přestože trpěl,
 ústa neotevřel.
 Na smrt byl veden jako beránek,
 jak ovce před stříhači oněměl,
 ústa neotevřel.
⁸Vzali jej, aby byl zadržen a souzen;
 kdo z jeho současníků na to pomyslel?
 Byl totiž vyřazen ze země živých,
 proviněním mého lidu raněn byl.
⁹Ač měl být pohřben se zločinci,
 octl se v hrobě^a s bohatcem;
 nikdy se totiž nedopustil křivdy
 a v ústech neměl žádnou lest.

- ¹⁰Hospodinovou vůlí však bylo trýznit jej,
 ranit jej trápením:
 Za vinu když sám sebe obětuje,
 uvidí potomstvo, bude dlouho živ
 a Hospodinova vůle skrze něj
 se zdárně naplní.

^a9 podle Kum (MT *smrti*)

- ¹¹ Po mém utrpení však světlo^a uvidí
a bude nasycen.
Můj spravedlivý služebník mnohé ospravedlní;
jejich viny vezme na sebe.
- ¹² A proto mu dávám podíl s mnohými,
aby se s nesčíslnými dělil o kořist,
protože sám sebe vydal smrti
a počítal se mezi viníky.
On to byl, kdo nesl hřích mnohých
a za viníky se postavil.

Jásej, neplodná

54

- Jásej, neplodná,
která jsi nikdy děti neměla!
Zpívej a křič samou radostí,
která jsi nikdy nerodila!
Opuštěná totiž bude mít děti –
víc dětí nežli provdaná,
praví Hospodin.
- ² Pro svůj stan udělej víc místa,
plachty svých příbytků směle rozestři;
roztáhni také svoje lana
a zatluč kolíky.
- ³ Rozmůžeš se totiž doprava i doleva,
národům budou vládnout tvoji potomci
a zpusťlá města obsadí.
- ⁴ Neboj se, nebudeš zahanbena,
nestyď se, nedojdeš potupy.
Zapomeneš na hanbu svého mládí,
na potupu svého vdovství nevzpomeneš víc.
- ⁵ Tvým manželem je přece tvůj Tvůrce,
Hospodin zástupů – to jméno má;
Svatý izraelský je ti vykupitelem,
Bohem vši země se nazývá.
- ⁶ Hospodin tě totiž zpátky zavolá
jako opuštěnou, ztrápenou manželku,
ženu, jež byla v mládí provdána
a potom zavržena, říká tvůj Bůh.
- ⁷ Opustil jsem tě na kratičku chvílku,
v nesmírném slitování tě však přivinu.
- ⁸ Když mě na chvílku zloba přemohla,
skryl jsem před tebou svoji tvář,
ve věčné lásce se však nad tebou slituji,
říká tvůj vykupitel, Hospodin.

^a11 podle Kum, LXX (*světlo* v MT chybí)

- ⁹ Je to pro mě stejné jako za Noemových dnů,
kdy jsem přísahal,
že už na zem neuvedu Noemovu potopu.
Právě tak nyní přísahám,
že už se na tebe nerozhněvám,
že už tě nebudu přísně hubovat.
- ¹⁰ I kdyby hory někam odešly,
i kdyby se chvěly pahorky,
má láska od tebe nikdy neodejde,
smlouva mého pokoje se nezachvěje,
praví Hospodin, jenž s tebou soucítí.
- ¹¹ Ach ty ztrápená, vichrem zmítaná,
útěchy zbavená,
hle, já tě vybuduji tyrkysovými kameny,
za základ položím ti safíry.
- ¹² Z rubínů vytvořím tvé cimbuří,
tvé brány budou třípytné granáty
a tvé hradby samé vzácné kameny.
- ¹³ Všechny tvé děti budou Hospodinovi učedníci,
budou zakoušet pokoj a blahobyť.
- ¹⁴ Založena budeš na spravedlnosti:
Zbavena násilí bez obav budeš žít,
nepřiblíží se k tobě žádné neštěstí.
- ¹⁵ Kdyby tě snad přesto někdo napadal,
nebudu s ním já;
kdokoli by tě chtěl napadnout,
padne před tebou.
- ¹⁶ Hle, to já jsem stvořil kováře,
jenž dmýchá uhlí ve výhni
a vyrábí zbraně k jejich účelu;
tentýž já jsem stvořil také zhoubce,
aby působil záhubu.
- ¹⁷ Žádná zbraň chystaná na tebe se nezdaří
a každý jazyk, jenž tě obviňuje, usvědčíš.
Toto je dědictví služebníků Hospodinových
a vítězství, jež jim zajistím, praví Hospodin.

Pojďte ke mně

55

Ach, všichni žízniví, pojdte k vodě,
i vy, kdo nemáte žádné peníze!
Pojďte, kupujte a jezte,
pojdte, kupujte bez peněz
víno a mléko bezplatně!

- ² Proč utrácíte peníze nikoli za chléb
a svůj výdělek za to, co nenasycuje?

Poslechněte raději mě a jezte, co je dobré,
potěšte svou duši lahodným pokrmem.

³ Nakloňte ucho a pojdte ke mně,
poslouchajte a živi budete.
Věčnou smlouvu chci s vámi uzavřít,
potvrdit lásku, již jsem Davidovi zaslíbil.^a

⁴ Hle, učinil jsem ho svědkem pro lidi,
aby vedl a učil zástupy.
⁵ Hle, zavolaš národy, které neznal jsi,
a národy, jež tě neznaly, k tobě poběží
kvůli Hospodinu, tvému Bohu,
kvůli Svatému izraelskému, jenž tě oslaví.

⁶ Hleďte Hospodina, dokud je k nalezení,
volejte k němu, dokud blízko je.
⁷ Ničema ať svou cestu opustí
a hříšný člověk své smýšlení.
Ať se vrátí k Hospodinu – slituje se nad ním;
k našemu Bohu, který štědře odpouští.

⁸ Mé smýšlení není vaším smýšlením
a vaše cesty nejsou mými cestami,
praví Hospodin.
⁹ Jako je vysoko nebe nad zemí,
tak jsou mé cesty nad vašimi cestami,
tak je mé smýšlení nad vaším smýšlením.

¹⁰ Jako z nebe padá déšť a sníh
a znovu se tam nevrací,
ale zavláží zemi
a zúrodňuje ji k plození,
aby dávala zrno rozsévači
a chléb tomu, kdo jí –

¹¹ takové je i mé slovo,
jež z mých úst vychází:
nenavráť se ke mně s prázdnou,
ale vykoná, co chci;
úspěšně naplní své poslání.

¹² Ano, vyjdete s radostí,
doprovázení v pokoji.
Hory a pahorky vám budou zpívat vstříc,
tleskat vám budou všechny stromy na polích.

¹³ Místo křoví pak vyrostе cypřiš
a myrta místo kopřivy.
Hospodin si tím jméno způsobí –
věčné znamení, které nezmizí.

NOVÝ JERUZALÉM

*Dům pro všechny národy***56** Toto praví Hospodin:

Dodržujte právo,
jednejte spravedlivě –
vždyť má spása už je blízko,
má spravedlnost zjeví se!

² Blaze člověku, který tak jedná,
lidskému synu, který na to dbá:
Zachovává sobotu, aby ji neznescověoval,
zdržuje svou ruku od všeho zla.

³ Ať tedy neříká žádný cizinec,
který se připojil k Hospodinu:
„Hospodin mě zcela jistě
vyloučí ze svého lidu.“
Ať také neříká žádný kleštěnec:
„Jsem podobný suchému stromu.“^a

⁴ Neboť toto praví Hospodin:
Kleštěncům, kteří zachovávají mé soboty,
kteří se pro mou vůli rozhodli
a drží se mé smlouvy,
⁵ dám ve mém domě a mezi svými zdmi
pomník a jméno nad syny i dcery.
Věčné jméno jim udělím,
jméno, jež nikdy nezmizí.

⁶ Cizince, kteří se k Hospodinu připojí,
aby mu sloužili,
aby Hospodinovo jméno milovali
a byli mu služebníky,
všechny, kdo chrání sobotu před znesvěcením
a drží se mé smlouvy –

⁷ ty všechny přivedu na horu své svatosti
a oblažím je ve mém domě modlitby.
Jejich zápaly a jejich oběti
dojdou zalíbení na mém oltáři
a můj dům bude nazýván domem modlitby
pro všechny národy.

⁸ Tak praví Panovník Hospodin,
který shromažďuje rozehnaný Izrael:
Shromáždím k němu ještě další,
k těm, kdo už byli shromážděni.

^a3 srov. Deut 23:2–9

Nenažraní psi

⁹Všechna polní i lesní zvířata,
pojdte žrát!

¹⁰Strážní Izraele jsou samí slepci,
nevědí vůbec nic;
všichni jsou němí jako psi,
co ani štěkat neumí;
polehávají se svými sny,
svůj spánek milují.

¹¹Jsou to tak nenažraní psi,
že se neumějí nikdy nasytit.
A to jsou pastýři!
Nemají porozumění,
každý se na svou cestu obrátil,
všichni se zajímají jen o svůj zisk.

¹²„Pojďte,“ vykřikují, „víno chci!
Pivem se pojďme zpít!
Zítřek bude právě takový,
jen toho bude ještě víc!“

57

Spravedliví umírají
a nikomu to nevadí;
zbožní lidé navždy odcházejí
a nikdo na to nemyslí,
že spravedliví odcházejí
před neštěstím.

²Odcházejí v pokoji,
odpočívají na loži,
kdo přímou cestou kráčeli.

Plémě nevěstky

³Teď ale přistupte, vy synové čarodějky,
vy plémě nevěrníka a nevěstky!

⁴Komu se to posmíváte?
Komu se pošklebujete,
na koho jazyk vyplazujete?
Copak nejste děti vzpoury,
nejste plémě lži?

⁵Vášnivě smilněte v posvátných hájích
a pod kdejakým stromem košatým;
zabíjíte své děti v roklích
pod skalními útesy!

⁶Mezi balvany v roklích najdeš svůj úděl,
právě ony budou tvým osudem.

Vždyť právě jim vyléváš úlitby,
jim přinášíš své moučné oběti.
Copak mě tyto věci obměkčí?

⁷ Na vysoké a strmé hoře sis lože ustlala,
na ni jsi stoupala, abys tam obětovala.

⁸ Za svými dveřmi, za svými veřejemi
postavila sis památník.
Daleko ode mě ses vysvlékla,
vystoupilas na lože a doširoka odkryla;
smlouvou ses s nimi spojila,
jejich lože milovala, na úd zírala!

⁹ S olejem jsi za Molochem chodila,
byla jsi samá vonná masť;
do dálek jsi své posly vyslala,
sestoupila jsi až do pekla.

¹⁰ Tou spoustou cest ses unavila,
neřekneš ale: „Marná námaha!“
V tom svém údu jsi život nalezla,
a tak jsi nepolevila.

¹¹ Koho ses tolik děsila a bála,
že jsi zradila?
Na mě sis ani nevzpomněla,
vůbec jsi na mě nedbala!
To proto, že jsem tak dlouho mlčel,
přestala jsi mě mít v úctě?

¹² Já sám odhalím spravedlnost tvou
i tvé skutky – a k ničemu ti nebudou.

¹³ Až budeš volat o pomoc,
nech se zachránit tou svou sebrankou!
Všechny ty modly přece vítr odnese,
odvane je už pouhý dech.
Kdo se však ke mně uchýlí,
dostane zemi za dědictví
a obdrží horu mé svatosti.

Pokoj vzdáleným i blízkým

¹⁴ On říká:

Budujte, budujte, cestu připravte,
překážky z cesty mému lidu odkliďte!

¹⁵ Toto praví ten Vznešený a Vyvýšený,
jenž žije ve věčnosti a má jméno Svatý:

Žiji vysoko a ve svatosti,
ale i s tím, kdo je sklíčený a pokorný,
abych oživil ducha pokorných,
abych oživil srdce sklíčených.

¹⁶ Nebudu stále vznášet výčitky,
nebudu se hněvat navěky –
vždyť by se přede mnou každý duch zhroutil,
každá duše, již jsem učinil!

¹⁷ Rozlétl jsem se nad hříchem jejich lakoty,
bil jsem je ve svém hněvu skryt,
oni však stále po svém odcházeli pryč.

¹⁸ Viděl jsem jejich cesty – přesto je uzdravím,
znovu je povedu a útěchu jim navrátím,
¹⁹ ovoce chvály stvořím pro jejich rty.
Pokoj! Pokoj vzdáleným i blízkým,
praví Hospodin. Já je uzdravím.

²⁰ Ničemové však budou jak moře bouřící,
jež nemůže se utišit
a jehož vlny kalným bahnem zmítají.

²¹ Můj Bůh praví: Není pokoje pro ničemy!^a

Půst, který se líbí mně

58

Křič z plna hrdla, ze všech sil,
pozvedni hlas jako polnici.
Ohlas mému lidu jeho provinění,
domu Jákobovu jeho hřích.

² Den co den mě prý hledají,
mé cesty by rádi poznali!
Jako národ, jenž se spravedlivě chová
a neopouští zákony svého Boha,
tak mě žádají o spravedlivé soudy,
rádi by byli v Boží blízkosti!

³ Říkají: „Proč se postíme,^b
když se na to nedíváš?
Pokořujeme se hladem,
a ty si toho nevšímáš?“

Jen se podívejte –
v postní den si děláte, co chcete,
všechny své dělníky ale honíte.

⁴ Vaše pusty působí jen sváry a rozbroje,
vaše krutá pěst dopadá na druhé.

^a21 Iza 48:22 ^b3 Půst byl předepsán na Den smíření (Lev 16:29–31; 23:26–29); vyhlá-
šoval se i při zvláštních příležitostech (Soud 20:26; 1.Sam 7:6; 2.Sam 12:22; 1.Král 21:27;
Ezd 8:23; Neh 1:4; Est 4:16).

- Nemůžete se postit tak jako dnes,
abyste byli vyslyšeni v nebi nahoře!
- ⁵ To že je půst, který se líbí mně?
Den, kdy má člověk hladovět?
Kdy má jak rákos hlavu naklánět
a stlát si pytle a popelem?
Jak můžeš tohle nazývat postem,
dnem, který má Hospodin v oblibě?
- ⁶ Není snad toto půst, který se líbí mě –
uvolnit ty, kdo jsou v krutých okovech,
rozvázat ty, kdo vězí v provazech,
propustit utlačované jako svobodné,
takže každé jho zlomíte?
- ⁷ Nemáš se raději s hladovým o chléb podělit,
ubohým bezdomovcům svůj dům otevřít?
Když vidíš nahého, nemáš jej přiodít,
přestat být netečný k vlastním příbuzným?
- ⁸ Tehdy jak svítání tvé světlo vytryskne
a tvé zdraví rychle rozkveté;
tvá spravedlnost tě bude předcházet
a Hospodinova sláva tvé řady uzavře.
- ⁹ Tehdy zavoláš a Hospodin vyslyší tě;
o pomoc vykřikneš a řekne: Jsem zde!
- Když ze svého středu útlak odvrhneš,
ukazování prstem a řeči zlé,
- ¹⁰ hladovému když se štědře nabídneš
a nasytíš duše ztrápené,
tehdy tvé světlo vzejde v temnotě
a tvá noc bude jako poledne.
- ¹¹ Tehdy tě Hospodin stále povede,
nasytí tvou duši i v zemi vyprahlé
a tvým kostem dodá na síle.
Budeš se podobat zavlažené zahradě,
budeš jako pramen, jehož voda nevyschne.
- ¹² Kdo vzejdou z tebe, zbudují dávné sutiny;
základy minulých pokolení znovu vystavíš.
Budou tě nazývat stavitelem zboření
a obnovitelem cest, aby se dalo žít.
- ¹³ Když se tvá noha vyhne sobotě,
aby sis v můj svatý den nedělal, co chceš,
když budeš sobotu nazývat svým blahem,
Hospodinovým svatým a slavným dnem,

a budeš ji slavit tak, že upustíš od svých cest,
aby sis nedělal, co chceš,
a s řečmi přestaneš,
¹⁴tehdy v Hospodinu rozkoš nalezneš
a já tě dovedu na výšiny země,
abys užíval dědictví svého otce Jákoba.
Tak promluvila ústa Hospodinova.

Vaše viny jsou překážka

59

Hle – ruka Hospodinova není krátká,
aby zachraňovat nemohla,
jeho ucho není zalehlé,
aby neslyšel!

²Vaše viny jsou však překážka
mezi vámi a vaším Bohem,
vaše hříchy vám skryly jeho tvář,
aby neslyšel.

³Vždyť máte dlaně potřísněné krví
a prsty plné vin;
vaše rty mluví samé lži,
váš jazyk mumlá podlosti.

⁴Nikdo nevolá po spravedlnosti,
nezastává se věrnosti.
Doufají v nicotu, mluví lži,
počnou trápení a rodí neštěstí.

⁵Hadí vejce vyseděli,
pavoučí sítě osnují.
Kdo jejich vejce pozře, zemře;
rozmáčkne-li je, zmije vyleze!

⁶Jejich pavučiny se na šat nehodí,
neobléknou se tím, co zhotoví.
Jejich činy jsou zločiny,
na jejich dlaních lpí násilí.

⁷Jejich nohy běží k neštěstí,
spěchají prolévat krev nevinných.^a
Jejich myšlenky jsou jen zlomyslnosti,
zkáza a zhouba jsou jejich průvodci.

⁸Cestu pokoje vůbec neznají,
v jejich stopách je jen bezpráví.
Své stezky pokroutili natolik,
že tudy kráčející pokoj neznají.

Uznáváme své zločiny

⁹Proto je od nás právo daleko,
proto k nám nedosahuje spravedlnost!

- Čekáme na světlo, a hle – tma;
na úsvit, ale kráčíme v temnotách.
- ¹⁰ Jak slepí se plížíme podél zdi,
šmátráme jako bez očí.
O poledni klopýtáme jako v půlnoci,
mezi siláky jsme jako umrlci.
- ¹¹ Všichni mručíme jako medvědi,
tklivě naříkáme jako holubi.
Čekáme na právo, ale žádné není,
na spásu, ale ta je pryč.
- ¹² Mnoho je před tebou našich vin,
svědčí proti nám náš vlastní hřích;
zůstávají nám naše provinění,
uznáváme své zločiny:
- ¹³ Vzpouru a zradu proti Hospodinu,
odvrácení se od Boha,
řeči o násilí a o útlaku,
mumlání lží, jež naše srdce zplodila.
- ¹⁴ Právo je zpátky zahnáno,
spravedlnost zůstala kdesi daleko;
pravda ulicemi klopýtá,
poctivost nesmí do města.
- ¹⁵ Pravda se vytratila
a ten, kdo se straní zla,
je vydáván napospas.

Zastánce a Vykupitel

- Hospodin vidí a nelíbí se mu to,
že právo zmizelo.
- ¹⁶ Když viděl, že tu není žádný zastánce,
že tu není ani jeden, zhrozil se.
Svou vlastní paží proto spásu způsobil,
vlastní spravedlností se posílil.
- ¹⁷ Jako pancířem se oblékl spravedlností,
na hlavu vzal si přilbu spasení.
Jako šaty vzal si roucho pomsty,
pláštěm horlivosti se zahalil.
- ¹⁸ Jak si zasluhují, tak jim odplatí,
hněv má pro protivníky, odplatu pro soky;
i ostrovům odplatí, jak si zaslouží.
- ¹⁹ Na západě budou Hospodinovo jméno ctít
a jeho slávu tam, kde slunce vychází,
neboť se jako prudká řeka přivalí,
hnaná kupředu dechem Hospodinovým.

²⁰ K Sionu přijde Ten, jenž je vykoupí –
k těm, kdo v Jákobovi opouštějí hřích,
praví Hospodin.

²¹ A toto bude má smlouva s nimi, praví Hospodin: Můj Duch, který je na tobě, a má slova, jež jsem vložil do tvých úst, se nevzdálí od tvých úst ani od úst tvých potomků ani od úst potomků tvých potomků, praví Hospodin, od nynějška až navěky.

Město Hospodinovo

60 Vstávej, zaskvěj se, tvé světlo už je tu,
Hospodinova sláva vzešla nad tebou!

² Hle, tma přikryje zemi
a soumrak národy,
nad tebou ale vzejde Hospodin,
jeho sláva nad tebou se objeví.

³ Ke tvému světlu půjdou národy
a králové k jasů tvého svítání.

⁴ Jen zvedni oči, kolem se rozhlédni –
ti všichni se k tobě shromáždí;
tvoji synové přijdou z krajů dalekých,
tvé dcery budou přineseny v náručí.

⁵ Až to uvidíš, celý se rozzáříš,
samým úžasem se ti srdce rozbuší:
obráť se k tobě mořské poklady,
bohatství národů k tobě zamíří.

⁶ Stáda velbloudů tě zaplaví,
dromedáři z Midiánu a z Efy,
přijdou i všichni ze Sábý
se zlatem a vonným kořením,
aby Hospodinovy chvály hlásali.

⁷ Všechny ovce z Kedarů se k tobě shromáždí,
poslouží ti i nabajotští berani;
budou přijati za oběť na mém oltáři,
a tak dům své slávy oslavím.

⁸ Kdo se to slétají jako oblaky,
jako holubi k svému hnízdišti?

⁹ Na mě jistě čekají ostrovy
a mořské lodi jsou mezi prvními,
aby tvé syny z dálky přivezly
a jejich stříbro i zlato s nimi,
kvůli jménu Hospodina, tvého Boha,
Svatého Izraelova, jenž tě oslaví.

- ¹⁰ Cizinci zbudují tvoje zdi
a jejich králové ti poslouží.
Ano, ve mém hněvu jsem tě bil,
ve své přízni se ale nad tebou slituji.
- ¹¹ Tvé brány zůstanou stále otevřeny,
nebudou zavírány ve dne ani v noci,
aby k tobě přišlo bohatství národů
i jejich králové ve vítězném průvodu.
- ¹² Národ a království, jež ti neslouží, zahynou;
takové národy v troskách zaniknou.
- ¹³ Sláva Libanonu k tobě zamíří,
cypřiše a jilmy spolu s jedlemi,
aby ozdobily moji svatyni,
podnož svých nohou abych oslavil.
- ¹⁴ Poníženě k tobě přistoupí
synové těch, kdo tě trápili;
všichni, kdo tebou pohrdli,
se u tvých nohou pokloní
a budou tě nazývat: Město Hospodinovo,
Sion Svatého izraelského.
- ¹⁵ Místo abys byla opuštěná a neoblíbená,
takže by skrz tebe nikdo nechodil,
způsobím, abys věčnou chloubou byla,
všem pokolením budeš radostí.
- ¹⁶ Mléko národů budeš pít,
sát budeš z prsů královských
a poznáš, že já Hospodin jsem tvůj spasitel,
Bůh Jákobův, tvůj vykupitel.
- ¹⁷ Místo bronzu přinesu ti zlato
a místo železa stříbro;
místo dřeva přinesu ti bronz
a místo kamení železo.
Tvým správcem tehdy učiním pokoj,
tvým vládcem bude spravedlnost.
- ¹⁸ Ve tvé zemi už nebude slyšet o násilí,
o zkáze a zhoubě na tvém území.
Své hradby tehdy nazveš Spása
a svoje brány Chvála.
- ¹⁹ Slunce už ti nebude světlem ve dne,
nebude ti svítit ani záře měsíce –
Hospodin bude tvým věčným světlem,
tvůj Bůh ti bude ke slávě!
- ²⁰ Tvé slunce už nikdy nezapadne,
nebude už z tvého měsíce –

Hospodin bude tvým věčným světlem,
dny tvého truchlení skončí se.

²¹ V tvém lidu budou všichni spravedliví
a obdrží zemi navěky.
Oni jsou výhonek, jenž jsem zasadil,
dílo mých rukou, v němž se oslavím.

²² Z toho nejmenšího bude kmen,
nepatrný bude mocným národem.
Já jsem Hospodin;
v pravý čas to rychle učiním.

Léto milosti

61

Duch Panovníka Hospodina na mně spočívá,^a
abych nesl dobré zprávy ubohým.

Poslal mě ovázat srdce ztrápených,
vyhlásit svobodu zajatým
a propuštění spoutaným,

² vyhlásit Hospodinovo léto milosti^b
a den pomsty našeho Boha,
potěšit všechny plačící,

³ posílit na Sionu truchlící,
dát jim věnec místo popela,
olej radosti místo truchlení
a oděv chvály místo skleslosti.

Budou je nazývat: Duby spravedlnosti,
stromy, jež Hospodin zasadil,
aby se na nich oslavil.

⁴ Zbudují dávné sutiny,
trosky minulosti opraví,
zbořená města obnoví,
jež po věky byla troskami.

⁵ Pastýři vašich stád budou cizinci,
vaši oráči a vinaři budou lidé z ciziny.

⁶ Vás ale nazvou: Hospodinovi kněží,
budou vám říkat: Našemu Bohu sloužící.
Bohatstvím národů se budete sytit,
oblečete se do jejich nádhery.

⁷ Místo své hanby
budete mít dvojitý podíl,
místo své potupy
budete jásat nad svým dědictvím.
V jejich zemi získáte dvojitý podíl,
budete obdařeni věčnou radostí.

^a1 Iza 11:2–5

^b2 Lev 25:8–13

- ⁸ Já Hospodin totiž právo miluji
a nenávidím okrádání a příkoří;
proto je odměním ve své věrnosti
a uzavřu s nimi smlouvu navěky.
- ⁹ Jejich símě bude známé mezi národy:
a jejich potomci mezi národy:
Všichni, kdo je uvidí, tehdy uznají,
že jsou símě, kterému žehná Hospodin.

- ¹⁰ V Hospodinu se šťastně raduji,
má duše mého Boha velebí,
neboť mě oblékl rouchem spásy
a pláštěm spravedlnosti mě zahalil
jako ženicha s věncem ozdobným,
jako nevěstu okrášlenou šperky.
- ¹¹ Tak jako země plodí své rostliny
a zahrada dá vzklíčit svému semeni,
tak dá Panovník Hospodin vzklíčit spravedlnosti
a chvále před všemi národy.

Dostaneš nové jméno

62

- Kvůli Sionu nezůstanu mlčet,
kvůli Jeruzalému neutiším se,
dokud jeho spravedlnost nevzejde jak rozbřesk
a jeho spása nevzplane jako pochodeň.
- ² Národy spatří tvoji spravedlnost
i všichni králové slávu tvou
a tehdy dostaneš nové jméno,
jež ti Hospodinova ústa vyberou.
- ³ V Hospodinově ruce budeš slavnou korunou,
v dlani svého Boha královskou čelenkou.
- ⁴ Už nikdy ti nebudou říkat Opuštěná,
tvoji zem nebudou nazývat Pustinou.
Budou ti říkat Oblíbená
a tvoji zem nazvou Provdanou –
ano, Hospodin se bude v tobě kochat,
tvá země znovu bude manželkou!
- ⁵ Jako se mládenec žení s pannou,
tak se tvůj Stavitel ožení s tebou;
ženichovo štěstí nad nevěstou
zakusí tvůj Bůh nad tebou!
- ⁶ Jeruzaléme, na tvých zdech
jsem ustanovil strážné,
kteří celý den a celou noc
nikdy neztichnou.
Vy, kdo Hospodina upomínáte,
nedopřávejte si pokoje

- ⁷ a ani jemu pokoj nedejte,
dokud neobnoví Jeruzalém
a dokud nezpůsobí,
aby byl slavný na zemi.
- ⁸ Hospodin přísahal svou pravicí,
svou mocnou paží přísahal:
Už nikdy nedám tvé obilí
tvým nepřátelům sníst;
už nikdy nevpíjí cizinci
víno, s nímž ses tak namáhal.
- ⁹ Ženci budou jíst obilí
a chválit Hospodina,
česáči budou víno pít
na mých svatých nádvořích.
- ¹⁰ Projděte, projděte branami,
připravte cestu pro můj lid!
Budujte, budujte silnici,
vyberte kamení,
zvedněte korouhev pro národy!

- ¹¹ Hle, Hospodin nechá provolat
do všech konců světa:
„Řekněte Dceři sionské –
hle, tvůj Spasitel už jde!
Hle, jeho odplata jde s ním,
jeho odměna ho předchází!“
- ¹² Tvé syny nazvou: Svatý lid,
Vykoupení Hospodinovi,
a tebe nazvou: Vyhledávané,
Město, jež není opuštěné.

Vinný lis národů

63

Kdo to přichází z Edomu,
z Bosry v rouchu rudě zbarveném?^a
Kdo to v hávu svého majestátu
kráčí vpřed v ohromné síle své?

Já, který spravedlnost vyhlašuji,
já, mocný k vítězství!

- ² Proč jsou tvé šaty rudé krví
jak roucho toho, kdo šlape lis?

- ³ Já sám jsem šlapal vinnou kád' a
nikdo z národů se ke mně nepřidal.

^a1 Iza 34:5–8

Ve svém hněvu jsem je pošlapal,
ve své prchlivosti rozdupal,
až mi jejich krev na šaty stříkala,
všechna má roucha jsou nasáklá.

- ⁴ V srdci jsem toužil po dni pomsty;
konečně přišlo mé léto odplaty.
⁵ Když jsem viděl, že není žádný pomocník,
zhrozil jsem se, že v nikom není opory.
Svou vlastní paží jsem proto spásu způsobil,
vlastní prchlivostí jsem se posílil.
⁶ Ve svém hněvu jsem šlapal národy,
svou prchlivostí jsem je opojil,
jejich krev jsem nechal crčēt na zemi.

Jsou můj lid

- ⁷ Hospodinovu lásku připomínat chci
a činy, za které chválu zaslouží –
za všechno, co pro nás Hospodin učinil,
za to, jak velmi byl k domu Izraele laskavý,
za veliké slitování, které jim projevil,
za jeho velikou lásku k nim.

- ⁸ Prohlásil: „Vždyť jsou můj lid,
moji synové, ti mě nezradí,“
a přinesl jim spasení.

- ⁹ Sám trpěl každým jejich trápením,
posílal svého anděla, aby je zachránil.
Ve své lásce a smilování je sám vykoupil,
zvedal a nosil je po všechny dávné dny.

- ¹⁰ Oni se ale bouřili
a jeho svatého Ducha trápili;^a
a proto se jim v nepříteli obrátil
a sám bojoval proti nim.

- ¹¹ Potom vzpomínali na dávné dny,
na Mojžíše a jeho lid:
Kde je Ten, který je vedl mořem
spolu s pastýřem svých stád?
Kde je Ten, který jim vložil do nitra
svého svatého Ducha;

- ¹² který je vedl svou slavnou paží
po Mojžíšově pravici;
který před nimi vody rozdělil,
aby si získal jméno navěky;

- ¹³ který je vedl skrze hlubiny
bez klopýtnutí jak koně na pláni?

¹⁴ Jako když dobytek schází do údolí,
tak je Hospodinův Duch vedl k odpočinutí.
Takto jsi doprovázel svůj lid,
abys své jméno proslavil.

Ty jsi Otec náš

¹⁵ Pohlédni z nebe, jen se podívej
z příbytku svatosti a slávy své:
Kde je tvá horlivost a síla tvá?
Tvé hluboké slitování se nám vyhýbá!

¹⁶ Vždyť ty jsi přece Otec náš;
i kdyby nás neznal Abraham
a Izrael se o nás nestaral,
ty, Hospodine, jsi Otec náš,
od věků máš jméno Vykupitel náš.

¹⁷ Proč jsi nás, Hospodine, nechal z tvé cesty zabloudit?
Zatvrdil jsi naše srdce, abychom tě nectili?
Vrať se už zpátky kvůli služebníkům svým,
kvůli kmenům svého dědictví!

¹⁸ Nakrátko tvůj lid vlastnil tvou svatyni,
než ji naši nepřátelé celou zdupali.

¹⁹ Jsme jako ti, kterým nevládneš už věky,
jako ti, kteří už tvé jméno nenosí.

Kéž bys tak roztrhl nebe a sestoupil,
aby se před tebou hory roztřáslы!

64

Jako když oheň zapálí roští
a vodu v hrnci uvaří,
tak ať tví nepřátelé tvé jméno poznají,
ať se před tebou třesou národy!

² Jako když jsi konal své nečekané divy –
sestoupils a před tebou se hory roztřáslы!

³ Od věků nikdy nikdo neslyšel,
nikdo svým okem neviděl,
že by nějaký Bůh kromě tebe
tak jednal s těmi, kdo čekají na něj.

⁴ Zastáváš se těch, kdo rádi žijí správně,
kdo na tvých cestách myslí na tebe.

Hle, rozlítil ses, že jsme stále hřešili.
Můžeme snad být spaseni?

⁵ Všichni jsme jako někdo nečistý,
všechna naše spravedlnost
jak hadry té, jež krvácí.^a

^a5 Lev 15:19–27

- Všichni vadneme jako list,
jako vichrem unášeni svými vinami.
- ⁶ Nikdo tvé jméno nevzývá,
nikdo se neprobouzí, po tobě nesahá,
když jsi před námi skryl svou tvář
a našim vinám nás vydal napospas.^a
- ⁷ Ty jsi však, Hospodine, Otec náš,
my hlína jsme a ty Tvůrce náš,
tvá ruka nás všechny uhnětla.
- ⁸ Nehněvej se, Hospodine, přespříliš,
nevzpomínej navěky na náš hřích.
Prosíme tě, už na nás pohlédni –
my všichni jsme tvůj lid!
- ⁹ Tvá svatá města jsou zpustošena,
ze Sionu je pustina,
Jeruzalém leží v sutinách.
- ¹⁰ V tom našem svatém a slavném chrámě
kdysi chválili tě naši otcové –
teď je z něj ale jen spáleniště,
vše, co nám bylo drahé, je zničené!
- ¹¹ Budeš se přes to vše, Hospodine, držet zpět?
Budeš mlčet a pokořovat nás bez konce?

Vyrovnm s nimi úcty

65

- Odpovídal jsem těm, kdo se neptali,
dal jsem se najít těm, kdo o mě nestáli.
Národu, který mé jméno nevzýval,
jsem říkal: „Jsem tu! Jsem tu!“^b
- ² Po celé dny jsem ruce vztahoval
k lidu buřičů,
kteří chodí cestou nedobrou
za vlastní představou.
- ³ Ten lid mě stále dráždí tváří v tvář,
když obětují v zahradách,
kadidlo pálí na cihlách,
- ⁴ vysedávají při hrobkách,
kde v noci drží stráž
a jedí maso podsvinčat –
v jejich hrncích je hnusná polévka!
- ⁵ Přitom říkají: „Zůstaň tam a nechod' blíž,
neboť jsem svatější než ty!“
Takoví mě dráždí jak v nose dým,
jak oheň hořící celé dny.

^a6 podle LXX, Syr, Tg (MT: *v našich vinách jsi nás rozpustil*)

^b1 Iza 52:6; 58:9

⁶Hle, toto stojí psáno přede mnou:
 Nebudu mlčet, ale odplatím,
 vrchovatě naplním jejich klín –
⁷za to, jak jste se provinili i s vašimi otci,
 praví Hospodin.
 Protože na horách kadidlo obětovali,
 protože mě uráželi na návrších,
 za tehdejší skutky s nimi vyrovnam účty,
 naplním jejich klín.

⁸Toto praví Hospodin:

Jako když v hroznu najdou zdravé víno
 a řeknou: „Nenič ho,
 zbylo v něm něco dobrého,“
 tak i já naložím se svými služebníky:
 Všechny je nezničím.
⁹Z Jákobových beder vzbudím potomky,
 z Judy vzejde ten, kdo mé hory obsadí;
 moji vyvolení je obsadí,
 moji služebníci v nich budou žít.
¹⁰Můj lid – ti kdo mě hledají –
 budou mít v Šáronu ovčí pastviny,
 jejich skot odpočine v achorském údolí.
¹¹Ale vás, kdo jste Hospodina opustili,
 vás, kdo jste zapomněli na horu mé svatosti,
 vás, kdo jste Štěstěně stůl prostírali,
 vás, kdo jste Osudu číše plnili –
¹²nuže, vás tedy odsoudím k meči,
 všichni se skloníte a budete pobiti,
 neboť jsem volal, a vy jste neodpovídali,
 mluvil jsem, a vy jste neposlouchali,
 ale páchali jste, co je zlé v mých očích,
 zvolili jste si, co se mi nelíbí.

¹³Nuže, toto praví Panovník Hospodin:

Hle, moji služebníci budou jíst,
 vy však budete hladoví.
 Hle, moji služebníci budou pít,
 vy však budete žížeň mít.
 Hle, moji služebníci se budou veselit,
 vy však budete zklamaní.
¹⁴Hle, moji služebníci budou zpívat štěstím,
 vy však budete křičet bolestí,
 kvílet budete samou úzkostí.

¹⁵ Své jméno zanecháte vyvoleným mým,
aby je používali pro kletby:
„Ať tě Panovník Hospodin zahubí!“
Svým služebníkům však dá jméno jinačí.

¹⁶ Kdo bude na zemi dávat požehnání,
bude to činit při Bohu pravdy;
kdo bude na zemi přísahat,
při Bohu pravdy to udělá.
Minulá soužení budou zapomenuta,
ukryta budou před mýma očima.

Nové stvoření

¹⁷ Hle – já stvořím nové nebe
a novou zem;
na minulé věci se zapomene,
nikdo už nebude o nich přemýšlet.
¹⁸ Nuže, radujte se a buďte šťastní navěky
z mého stvoření:
Hle – já stvořím Jeruzalém ke štěstí
a jeho lid k radosti.
¹⁹ Sám budu šťastný z Jeruzaléma,
ze svého lidu se budu radovat –
vždyť už v něm nebude slyšet pláč,
křik se tam nebude už nikdy rozléhat!

²⁰ Už nikdy tam nebude dítě,
které by zemřelo po pár dnech,
a nebude tam ani stařec,
který by nenaplnil svůj věk.
Ten, kdo zemře ve sto letech,
bude mladíkem,
a ten, kdo sta let nedosáhne,
bude za proklatce.

²¹ Budou si stavět domy a bydlet v nich,
sázet vinice a jejich plody jíst.
²² Nebudou stavět, aby bydleli jiní,
nebudou sázet, aby to jiní zhlтали.
Můj lid bude žít, tak jako žijí stromy,
dílo svých rukou si mí vyvolení užijí.

²³ Už se nebudou marně dřít,
nebudou plodit děti do hrůzy;
jsou přece símě, kterému žehná Hospodin –
oni i jejich potomci!

²⁴ Ještě než zavolají, já jim odpovím;
ještě než domluví, já je vyslyším.

²⁵ Vlk a beránek se budou spolu pást,
lev jako dobytče bude slámu žrát,
pokrmem hada bude prach.
Už žádná zloba, už žádná záhuba
nikde na celé mé svaté hoře,
praví Hospodin.^a

Sami si zvolili své cesty

66 Toto praví Hospodin:

Nebe je můj trůn,
zemí mám u nohou jako podnožku.

Kde mi to chcete stavět dům?
Kde má být místo, kde bych spočinul?^b

² Vždyť jsem to všechno svou rukou učinil,
a tak všechno vzniklo, praví Hospodin.

Všímám si ale ztrápených
a v duchu zkroušených,
kteří se chvějí před slovem mým.

³ Kdo poráží býka, zabíjí člověka,
kdo obětuje beránka, rdousí psa,
kdo nese obětní dar, přináší krev prasat,
kdo pálí kadidlo, modlu uctívá!^c

Oni si sami zvolili své cesty,
ve svých ohavnostech si z duše libují,

⁴ a tak pro ně zvolím kruté zacházení,
přivedu na ně, čeho se strachují!
Volal jsem totiž, ale neodpovídali,
mluvil jsem, ale neposlouchali,
ale páchali, co je zlé v mých očích;
zvolili si, co se mi nelíbí.

⁵ Slyšte slovo Hospodinovo,
vy, kdo se před jeho slovem chvějete:

Vaši bratři, kteří vás nenávidí,
kteří vás pro mé jméno zavrhlí,

říkají: „Ať už se Hospodin oslaví,
ať vidíme to vaše veselí!“^d

– Takoví se však hanby dočkají.

⁶ Z města je slyšet hluk!

Hlas je slyšet z chrámu!

Hlas Hospodinův,

který svým nepřítelům nese odplatu!

^a25 Iza 11:6–9

^b1 2.Sam 7:5; 1.Král 8:27

^c3 srov. Iza 1:11–15

^d5 Iza 5:18–19

Rodící Jeruzalém

⁷ Porodila dřív, než na ni přišly bolesti;
dříve než zasténala, narodil se jí syn!
⁸ Kdo kdy slyšel co takového?
Kdo kdy viděl co podobného?
Vznikne snad země v jednom dni?
Narodí se národ v jeden okamžik?
Jakmile však Dcera sionská rodit začala,
hned svoje děti na svět přivedla!

⁹ Copak já, který otevírám lůno,
nepůsobím i porod? praví Hospodin.
Copak já, který vedu k porodu,
lůno uzavřu? praví tvůj Bůh.

¹⁰ S Dcerou jeruzalémskou se veselte,
všichni, kdo ji milujete, jásejte!
Radujte se, radujte spolu s ní,
všichni, kdo jste nad ní truchlili!

¹¹ Budete sát do sytosti z prsů její útěchy,
zalykat se rozkoší v jejím kyprém náručí!

¹² Neboť toto praví Hospodin:

Hle – jako řekou zaplavím ji pokojem
a slávou národů jako rozvodněným potokem.
Budete se kojit v jejím náručí,
na jejím klíně budete laskáni.

¹³ Jako když matka své dítě konejší,
tak já vás potěším –
v Jeruzalémě dojdete útěchy.

¹⁴ Až to uvidíte, vaše srdce zajásá
a celí rozkvetete jako bylina.
Hospodinovým služebníkům bude zjevná jeho ruka,
na své nepřátele se však rozhněvá.

Hospodin přichází

¹⁵ Hle – Hospodin přichází s ohněm,
jeho vozy jsou jako vichřice!
V zuřivosti vylije svůj hněv,
své hrozby v plamenech.

¹⁶ Hospodin se bude soudit ohněm,
svým mečem s každým člověkem;
Hospodin mnohé pobije.

¹⁷ Ti, kdo se posvěcují a očišťují pro zahrady^a
po vzoru toho, kdo je vprostřed nich,

^a17 Iza 1:29; 65:3

ti, kdo jedí maso prasat, krys a jiné havěti,
zahynou spolu s ním, praví Hospodin.

¹⁸Já však znám^a jejich skutky i jejich smýšlení, a proto přijdu, abych shromáždil všechny národy a jazyky; přijdou a moji slávu uvidí! ¹⁹Vložím na ně znamení a ty, kteří vyvážnou, pošlu mezi národy – do Taršíše, Libye^b a Lydie, k těm slavným lučištníkům, do Tubalu a Řecku, ke vzdáleným ostrovům, kde o mně ještě nikdy neslyšeli a moji slávu nikdy neviděli. Budou zvěstovat mou slávu mezi národy! ²⁰Na koních, vozech a povozech, na mezcích a velbloudech pak přivedou všechny vaše bratry ze všech národů jako dar Hospodinu na moji svatou horu do Jeruzaléma, praví Hospodin. Přivedou je tak, jako když synové Izraele přinášejí svůj dar do Hospodinova domu v čistých nádobách. ²¹A i z nich některé přijmu za kněží a levity, praví Hospodin.

²²Jako to nové nebe a nová zem,
které učiním,^c
zůstanou přede mnou, praví Hospodin,
tak zůstane i vaše jméno a vaši potomci.

²³Od novoluní do novoluní,
od soboty do soboty
přicházet budou všichni lidé,
aby se mi klaněli, praví Hospodin.

²⁴Vyjdou a spatří mrtvoly
těch, kdo se proti mně vzbouřili.
Jejich červ totiž nehyne
a jejich oheň nehasne –
všem lidem budou k výstraze!

^a18 podle LXX, Tg (*znám* v MT chybí)
Libye je *Put* ^c22 Iza 65:17

^b19 podle LXX (MT: *Put*); hebr. označení

JEREMIÁŠ

SOUD NAD JERUZALÉMEM

SLOVA JEREMIÁŠE, syna Chilkiášova, jednoho z kněží v Anatotu v kraji Benjamin. ²Ve třináctém roce vlády judského krále Jošiáše, syna Amonova, dostal slovo Hospodinovo ³a to pokračovalo během vlády judského krále Joakima, syna Jošiášova, a až do konce jedenáctého roku judského krále Cidkiáše, syna Jošiášova, totiž do vystěhování Jeruzaléma v pátém měsíci.^a

Co vidíš?

⁴Dostal jsem slovo Hospodinovo:

⁵ „Než jsem tě zformoval v matčině lůně,
znal jsem tě.
Ještě než jsi přišel na svět,
posvětil jsem tě;
národům učinil jsem tě prorokem.“

⁶ „Ach ne, Hospodine, Pane můj,“ zvolal jsem. „Neumím přece mluvit! Jsem ještě dítě!“

⁷ „Neříkej, že jsi ještě dítě,“ odpověděl mi Hospodin, „ale jdi, kamkoli tě pošlu, a říkej, cokoli ti přikážu. ⁸Neboj se jich – vždyť já jsem s tebou, abych tě vysvobodil, praví Hospodin.“ ⁹Tehdy Hospodin vztáhl ruku, dotkl se mých úst a řekl mi: „Hle, vložil jsem ti do úst svá slova. ¹⁰Pohleď, dnes tě ustanovuji nad národy a královstvími, abys vyvracel a podvracel, ničil a bořil a abys budoval a sázel.“

¹¹Dostal jsem slovo Hospodinovo: „Co vidíš, Jeremiáš?“

„Vidím prut mandloně,“ odpověděl jsem.

¹² „Vidíš dobře,“ řekl mi Hospodin, „neboť já bdím nad svým slovem, abych je vykonal.“^b

¹³Znovu jsem dostal slovo Hospodinovo: „Co vidíš?“

„Vidím vroucí kotel,“ odpověděl jsem, „jak se naklání od severu.“

¹⁴ „Od severu se valí neštěstí na všechny obyvatele země,“ řekl mi Hospodin. ¹⁵ „Hle, svolávám všechny kmeny severních království, praví Hospodin.

Přijdou a postaví své trůny
proti branám Jeruzaléma;
obklíčí dokola jeho hradby
i všechna judská města.

¹⁶ Odsoudím je za všechno jejich zlo,
za to, že mě opustili,

^a3 tj. od r. 627 do srpna 586 př. n. l. (2.Král 22–25; 2.Let 34–36)
(„bdím“) zní jako *šoked* („mandloň“)

^b12 hebr. *šoked*

za to, že cizím bohům pálili kadidlo
a dílu svých rukou se klaněli.

¹⁷Ty si však vyhrň rukávy! Vstaň a řekni jim, cokoli ti přikážu. Neděs se jich, nebo tě před nimi zděším. ¹⁸Hle, dnes jsem tě učinil opevněným městem, železným sloupem a bronzovou hradbou proti celé judské zemi – proti jejím králům, jejím velmožům, jejím kněžím i jejímu lidu. ¹⁹Budou proti tobě bojovat, ale nepřemohou tě – vždyť já jsem s tebou, abych tě vysvobozoval, praví Hospodin.“

Nevěrný lid

2 Dostal jsem slovo Hospodinovo: ²„Jdi a volej, ať to Jeruzalém slyší – Tak praví Hospodin:

Vzpomínám, jak jsi v mládí byla oddaná,
jak jsi milovala jako nevěsta,
jak jsi mě následovala pouští,
v tom nehostinném kraji.

³Izrael býval Hospodinu svatý,
byl prvotinou jeho úrody;
všichni, kdo jej hltali, bývali potrestáni
a přišlo na ně neštěstí, praví Hospodin.“

⁴Slyšte slovo Hospodinovo, dome Jákobův, všechny rodiny Izraelova domu! ⁵Tak praví Hospodin:

„Co na mně vaši otcové našli špatného,
že ode mě odešli tak daleko?
Marnost následovali
a marností se stali.“

⁶Už se neptali: „Kde je Hospodin,
který nás vyvedl z Egypta,
který nás provázal na poušti
zemí pustou a plnou jam,
zemí sucha a stínu smrti,
zemí, kterou se nechodí,
kde není ani živáčka?“

⁷Vedl jsem vás do země krásné jako sad,
abyste požívali dary, které plodila.
Vy jste však přišli a zprznili mou zemi,
zohavili jste mé dědictví!

⁸Ani kněží se neptali:
„Kde je Hospodin?“
Znalci Zákona mě neznali,
pastýři lidu mě zradili,
proroci prorokovali při Baalovi,
následovali nesmysly.

- ⁹ Proto vás znovu obviňuji, praví Hospodin,
a ještě i vaše vnuky obviním.
- ¹⁰ Jeďte se podívat na středomořské ostrovy,
pošlete někoho k beduínům na poušti;
dobře se podívejte a zvažte to:
Kdy se co takového stalo?
- ¹¹ Vyměnil nějaký národ své bohy,
i když to žádní bozi nebyli?
Můj lid ale svou Slávu vyměnil
za nesmysly!
- ¹² Zděste se, nebesa, otřásejte se
hrůzou nad tím, co se stalo, praví Hospodin.
- ¹³ Můj lid totiž spáchal dvojí zlo:
Opustili mne, pramen živých vod,
a vykopali si své rozpukané nádrže,
ze kterých voda vyteče.
- ¹⁴ Copak je Izrael otrok?
Copak se narodil jako čeledín?
Proč se tedy stal kořistí?
- ¹⁵ Vršeli a řvali nad ním lvi;
jeho zem zpustošili, města spálili,
takže v nich nikdo nebydlí.
- ¹⁶ Z Memfisu a Dafné přišli muži,
kteří ti lebku rozbili.
- ¹⁷ Copak si za to nemůžeš sama?
Opustilas Hospodina, svého Boha,
tenkrát, když s tebou putoval.
- ¹⁸ Co z toho máš, chodit do Egypta –
aby ses vody z Nilu^a napila?
Co z toho máš, do Asýrie cestovat –
aby ses napila z řeky Eufnat?
- ¹⁹ Za vyučenou ti dá špatnost tvá,
tvé odvrácení tě vytrestá.
Poznáš a uvidíš, jak zle a trpce chutná,
žes opustila Hospodina, svého Boha,
a bázeň přede mnou jsi ztratila,
praví Hospodin, Pán zástupů.
- ²⁰ Své jho jsi už dávno rozlámala,
své postroje jsi strhala:
,Nebudu sloužit!' říkalas.
Na kdejakém vyšším návrší
a pod kdejakým stromem košatým
se ale válíš jako nevěstka.

^a18 dosl. Šíchoru (jedno z ramen nilské delty)

- ²¹ Já jsem tě sázel jako výbornou révu
z nejušlechtilejších sazenic.
Jak ses mi mohla takhle zvrhnout
v plané křoví, jež mi nepatří?^a
- ²² I kdyby ses mýdlem vydrhla
a louhu přidala sebevíc,
skvrna tvé viny přede mnou zůstává,
praví Panovník Hospodin.
- ²³ Jak můžeš říkat: ‚Jsem bez poskvrny,
nechodila jsem za baaly.‘
Jen se podívej, cos prováděla v Údolí,^b
nad tím, cos páchala, se zamysli!
Jsi velbloudice pádící svými cestami,
²⁴ divoká oslice, zvyklá na poušti.
Jakmile lačně zavětríš,
kdo zadrží tvůj chtíč?
Kdokoli po ní v čas říje zatouží,
najde ji snadno, bez námahy.
- ²⁵ Dej pozor, ať si neuchodíš nohy
a ať se žízní neumोříš.
‚Ne ne,‘ odpovídáš, ‚marné řeči!
Miluji cizí a půjdu za nimi!‘
- ²⁶ Jako má hanbu přistižený zloděj,
tak je hanebný celý dům Izraele
se svými králi a velmoži
i s kněžími a proroky.
- ²⁷ Dřevo oslovují: ‚Otče náš,‘
kamení říkají: ‚Jsi má rodička.‘
Ukazují mi záda, a ne tvář,
jakmile je však stihne bída,
volají: ‚Přijď a zachraň nás!‘
- ²⁸ Kde jsou ti tví bohové, které sis pořídil?
Jen ať tě přijdou z tvé bídy zachránit!
Máš přece tolik bohů, Judo –
jednoho boha na každé město!
- ²⁹ Z čeho mě chcete obvinít?
Všichni jste mě zradili, praví Hospodin.
- ³⁰ Nadarmo jsem bil váš lid,
nedal se poučit.
Své proroky jste mečem hubili
jako nenasytní lvi.“

^a21 Iza 5:1–7^b23 míněno údolí *Ben-hinom* (viz 2.Král 23:10; Jer 7:31–32)

³¹Vy jedno pokolení, pohleďte, co praví Hospodin:

„Jsem snad Izraeli pouští?

Zemí temnoty?

Proč můj lid říká: ‚Jsme volní!

Chodit za tebou? Už nikdy!‘

³²Zapomene snad dívka na svůj šperk?

Zapomene se nevěsta obléci ke svatbě?

Můj lid však na mě zapomněl –

kolik už je to let?

³³Jak jsi šikovná v honbě za milováním!

I nejhorší coury teď můžeš poučit.

³⁴Roucho máš potřísněné krví ubohých,
ne přistižených lupičů, ale nevinných.

A při tom všem ³⁵ještě říkáš:

‚Jsem nevinná. Jeho hněv se mi vyhýbá!‘

Nuže, budu tě soudit za tvá slova,

prý: ‚Já jsem nehřešila.‘

³⁶Proč stále někam chodíš

a stále měníš směr?

Jako ses zklamala v Asýrii,^a

zklameš se Egyptem.

³⁷I odtud odejdeš s hlavou v dlaních.

Hospodin zavrhl ty tvé opory,

žádnou pomoc u nich nenajdeš.“

3 „Řekněme, že někdo propustí manželku, ta od něj odejde a vdá se za jiného. Copak se k ní může zase vrátit? Tím by se země hrozně poskvřnila!^b Tys ale smilnila s tolika milenci, a chceš se ke mně vrátit?“ praví Hospodin.

² „Jen se rozhlédni kolem dokola:

Na kterém holém vršku ses neválela?

Čekalas na milence někde u cesty,

jako beduín vysedává na poušti.

Svým smilstvem a svou zkažeností

jsi poskvřnila zemi!

³Když potom přestal padat liják

a nepřišel ani jarní déšť,

byla jsi zatvrzelá jako coura,

odmítala ses zastydět.

⁴A teď mi ještě říkáš: ‚Otče,

od mládí jsi mě provázel!

⁵Snad se nebudeš hněvat věčně?

Zůstaneš navždy rozzloben?‘

^a36 2.Let 28:16–21

^b1 Deut 24:1–4

Takto mluvíš, a přitom hle –
pácháš zlo, jak jen dovedeš!“

Vraťte se

⁶Za dnů krále Jošiáše mi Hospodin řekl: „Vidíš, co provádí ta poběhlice Izrael? Tahá se na kdejaký vyšší kopec a pod kdejaký košatý strom, aby tam smilnila. ⁷Říkal jsem si, že po všem, co provedla, se vrátí ke mně, ale nevrátila se.

Viděla to její sestra, zrádkyně Juda. ⁸Viděla, ^a že jsem tu poběhlci Izrael kvůli všemu jejímu cizoložství propustil a dal jí rozlukový list. Její sestra, ta zrádkyně Juda, se toho ale nelekla a odešla smilnit i ona. ⁹Svým lehkotvážným smilstvem poskvnila zem, když cizoložila s kamením a dřevem. ¹⁰Ani po tom všem se ale ta její sestra, ta zrádkyně Juda, ke mně nevrátila celým srdcem – pouze falešně, praví Hospodin.“

¹¹Hospodin mi řekl: „I ta poběhlice Izrael vypadá nevinně vedle Judy, té zrádkyně. ¹²Jdi a volej tato slova směrem na sever:

Izraeli, ty poběhlice, vrať se, praví Hospodin;
nebudu už na vás hledět s nevolí.

Jsem přece milosrdný, praví Hospodin,
a nehněvám se navěky.

¹³Jen uznej, že ses provinila,
že byla Hospodinu, svému Bohu, nevěrná,
že jsi stále jen za cizími běhala
pod kdejaký strom košatý,
mě jsi však neposlouchala,
praví Hospodin.

¹⁴Vraťte se, můj odvrácený lide, praví Hospodin, vždyť já jsem vaším manželem. Přijmu vás, po jednom z města, po dvou z rodiny a přivedu vás na Sion. ¹⁵Dám vám pastýře podle svého srdce a ti vás budou pást moudře a rozumně. ¹⁶A tehdy, až se ve své zemi rozmnožíte a rozmůžete, praví Hospodin, v těch dnech už nebude ani zmínky o Truhle Hospodinovy smlouvy. Ani na mysl už nepřijde, nikdo si na ni nevzpomene; nikomu nebude chybět a nebude se znovu vyrábět. ¹⁷V ten čas nazvou Jeruzalém Hospodinovým trůnem a budou se tam scházet všechny národy – k Hospodinovu jménu v Jeruzalémě. Už se nebudou řídit svým zarputilým a zlým srdcem. ¹⁸V těch dnech přijde dům Judy k domu Izraele a vydají se společně ze země na severu do země, kterou jsem dal za dědictví vašim otcům.

¹⁹Říkal jsem si: Jak rád bych tě počítal za svůj lid a dal ti za dědictví tu krásnou zemi, nejcennější skvost mezi národy! Říkal jsem si, že mě budeš nazývat ‚Otče‘ a neodvrátíš se ode mě. ²⁰Vy jste mi ale, dome Izraele, byli nevěrní jako žena nevěrná svému druhovi, praví Hospodin.“

²¹Na holých vrších je slyšet křik –
synové Izraele s pláčem žadoní,

^a8 podle Syr a někt. rukopisů LXX (MT: *viděl jsem*)

protože svou cestu zkřivili
a na Hospodina, svého Boha, nedbali.

²² „Vraťte se, mé odvrácené děti,
já vaše odvrácení uzdravím.“^a

Hle – jdeme k tobě, už jsme tu!
Ty, Hospodine, jsi náš Bůh!

²³ Ano, ten povyk na výšinách
i horách je pouhý klam.
Ano, v Hospodinu, našem Bohu,
je pro Izrael záchrana!

²⁴ Co těžce vydobyli naši otcové,
to nám „Hanba“^b hltala už od mládí.
Přišli jsme o jejich ovce i dobytek
stejně jako o syny a o dcery.

²⁵ Proto teď uléháme v hanbě
a potupou jsme přikryti.
Proti Hospodinu, svému Bohu, jsme hřešili
jak my, tak naši otcové,
od mládí až do dnešního dne
a Hospodina, svého Boha, jsme neposlouchali.

4 „Kéž by ses, Izraeli, vrátil, praví Hospodin,
kéž by ses ke mně navrátil!
Kéž bys mi své nechutnosti odklidil z očí
a víc už nebloudil!

² Kéž bys v pravdě, soudu a spravedlnosti
přísahal: ‚Jakože žije Hospodin!‘
Pak by si jeho jménem žehnaly národy
a jím se chlubily.“

³ Toto praví Hospodin obyvatelům Judy a Jeruzaléma:

„Zorejte zemi ležící ladem
a nesejte už do trní.“^c

⁴ Pro Hospodina se obřežte,
obřežte svá srdce,^d
lide judský a obyvatelé jeruzalémští,
ať můj hněv nevyšlehne plamenem,
ať se nerozpálí vašimi zločiny,
takže by nešel uhasit.“

Zkáza od severu

⁵ „Oznamte to v Judsku,
rozhlaste v Jeruzalémě,

^a22 Oze 14:5

^b24 míněn Baal (Jer 11:13)

^c3 Oze 10:12

^d4 Deut 10:16; 30:6

po celé zemi ať troubí polnice,
volejte ze všech sil a říkejte:
„Shromážděte se!
Prchněme do opevněných měst!“
6 Na Sion namiřte korouhev:
Rychle do bezpečí! Nestůjte!
Od severu totiž přivádím neštěstí,
strašné ničení.

7 Lev vyskočil ze své houštiny,
hubitel národů vyrazil.
Vydal se ze své domoviny,
aby tvou zemi zpustošil.
Z tvých měst zbudou pouhé trosky,
v nichž nikdo nebydlí.

8 Proto se oblečte pytle,
naříkejte a truchlete:
„Hospodinův planoucí hněv
nás nemine!“

9 Toho dne, praví Hospodin,
se zhrouť král i velmoži;
kněží budou tehdy zděšeni
a proroci hrůzou oněmí.“

10 „Ach ne, Hospodine, Pane můj!“ zvolal jsem. „Jak jsi mohl tento lid a Jeruzalém tak podvést? Prý: ‚Budete žít v pokoji,‘ a přitom nám na hrdlo sahá meč!“

11 V ten čas bude tomuto lidu i Jeruzalému řečeno: „Od holých vrchů na poušti se žene žhavý víchř na můj lid. Ne aby převíval zrní a ne aby čistil – 12 na to je příliš silný. Přichází ode mě. To já teď nad nimi vynesu rozsudek.“

13 Už se žene jako mraky,
jeho vozy jako vichřice,
koně rychlejší než orli –
běda, je s námi konec!

14 „Omyj své srdce od zla, Jeruzaléme,
a budeš zachráněn.
Jak dlouho ještě budeš
přemýšlet zvráceně?

15 Hlasatel z Danu už je slyšet,
z pohoří Efraim jde zlá zvěst.

16 Oznamte národům: „Už jsou tu!“
Ohlaste Jeruzalému:
„Zdaleka tě přišli oblehnout,
proti judským městům se rozkřiknou!“

17 Oblíčili Jeruzalém jako hlídači pole,
neboť se vzbouřil proti mně, praví Hospodin.

¹⁸ To ty tvé způsoby a tvé skutky
ti to zavinity.
To je tvé neštěstí, ano tak trpké,
zasáhne tě přímo do srdce!“

¹⁹ Bolí, bolí mě to v břiše!
Bolestí svíjím se!
Srdce mám sevřené,
mé srdce se chvěje –
nemohu zůstat mlčet!
Slyšíš, má duše, hlas polnice?
Troubí na poplach, do boje!

²⁰ Pohromu stíhá pohroma,
celá země je zničena.
Má vlast je náhle v sutinách,
můj domov je ten tam.

²¹ Jak dlouho uvidím válečné prapory?
Jak dlouho uslyším troubit polnici?

²² „Můj lid se musel zbláznit –
už mě neznají.
Jsou jako hloupé děti –
rozum nemají.
Ve zlu jsou velmi šikovní,
konat dobro však neumí.“

²³ Viděl jsem zemi – hle, pustá a prázdná,^a
vzhlédl jsem k nebi – bylo bez světla.

²⁴ Viděl jsem hory – celé se chvěly,
otřásaly se všechny pahorky.

²⁵ Viděl jsem a hle – nikde ani člověk
a všichni ptáci zmizeli.

²⁶ Viděl jsem – a hle, sad se stal poustí,
všechna města padla před Hospodinem,
když vzplanul jeho hněv!

²⁷ Tak praví Hospodin:

„Z celé země zbudou sutiny,
i když ji zcela nezničím.

²⁸ A proto bude země truchlit
i nebe nahoře se do tmy zahalí;
co jsem řekl, totiž nevezmu zpátky,
co jsem rozhodl, to nezměním.“

²⁹ Jakmile zaslechli jezdce a lukostřelce,
každé město se dalo na útěk.

^a23 Gen 1:2 (jediný další výskyt tohoto výrazu v Bibli)

Do houští lezli, na skály šplhali,
každé město je opuštěné,
nezůstal ani človíček.

³⁰ Co si však, nebožačko, počneš ty?
Vezmeš si šarlatové šaty?
Zlatými šperky se ozdobíš?
Budeš si řasenkou líčit oči?
Zbytečné krášlení!
Tví milenci tebou pohrdají,
chystají se tě zavraždit!

³¹ Slyším křik jakoby ženy v bolestech,
jako když matka rodí poprvé –
křik sténající Dcery sionské,
jež vzpíná ruce: „Běda mi!
Život mě opouští před vrahy!“

Jak ti mohu odpustit?

5

„Projděte jeruzalémské ulice,
dívejte se a pátrejte,
prohledejte jeho tržiště.
Najdete-li někoho, kdo dbá na právo
a usiluje o věrnost,
pak Jeruzalému prominu.

² I když říkají: ‚Jakože Hospodin žije,‘
stejně přísahají křivě!“

³ Ty ale, Hospodine, přece jistě
očíma pátráš po věrnosti.
Bil jsi je, ale necítili bolest,
hubils je, ale nedali se poučit.
Tváře zatvrdili víc než kámen,
vrátit se odmítli.

⁴ Řekl jsem si: Jsou to jen chudáci;
chovají se jako blázni,
protože Hospodinovu cestu neznají,
nevědí, co jejich Bůh nařídil.

⁵ Půjdu raději za mocnými
a s nimi promluvíím;
ti přece Hospodinovu cestu znají,
ti vědí, co jejich Bůh nařídil.
Jenže ti také jeden jako druhý
své jho rozlámali,
postroje ze sebe strhali.^a

⁶ Proto se na ně z lesa vrhne lev,
vlk z pustiny je rozsápe,

^a5 Jer 2:20

leopard bude číhat u jejich měst
a roztrhá každého, kdo vyjde ven.
Už bylo příliš jejich vzpour,
jejich nevěry už bylo dost!

- ⁷ „Jak ti to mohu odpustit?
Tví synové mě opustili
a přísahají skrze nebohy.“
Jen co jsem je nasýtil,
odešli cizoložit,
houfem se valí do domu nevěstky.
⁸ Hřebci jedni vykrmení a vilní,
po manželce bližního všichni řehtají.
⁹ Copak je mohu nechat bez trestu?
praví Hospodin.
Copak je nemám stihnout pomstou,
když je ten národ takový?

- ¹⁰ Projděte jejich vinice a pustošte,
ale nezničte je úplně.
Odstraňte jejich výhonky,
protože nejsou Hospodinovy.
¹¹ Proradně mě totiž zradili –
jak dům Izraele, tak dům Judy,
praví Hospodin.“

- ¹² Popírali Hospodina
se slovy: „To není on!
Na nás nepřijde žádná bída,
nepocítíme meč ani hladomor.
¹³ Proroci jen tak do větru žvaní,
nemají žádné poselství –
ať se to stane jim samotným!“

- ¹⁴ Nuže, tak praví Hospodin, Bůh zástupů:

- „Protože říkají takové věci,
hle, já ti dám do úst slova jako oheň,
jenž spálí jako dříví tento lid.
¹⁵ Hle, dome Izraele, přivedu na vás
národ zdaleka, praví Hospodin.
Národ prastarý je to, národ odvěký,
národ, jehož jazyk neznáš,
a nerozumíš, co říkají.
¹⁶ Samí udatní hrdinové,
jejich toulec zeje jako hrob.
¹⁷ Pohltí tvou úrodu i tvůj chléb,
pohltí tvé syny i tvé dcery,

pohltí tvé ovce i tvůj dobytek,
pohltí tvou révu i tvé fíkoví.
Mečem dobude tvá opevněná města,
na která ses tak spoléhal.

¹⁸Ale ani v těch dnech, praví Hospodin, s vámi neskoncuji. ¹⁹Až se budou ptát: ‚Proč nám to všechno Hospodin, náš Bůh, udělal?‘ odpovíš jim: ‚Protože jste mě opustili a sloužili jste ve své zemi cizím bohům, proto budete v jiné zemi sloužit cizákům.‘

²⁰Oznamte to v domě Jákobově,
v Judsku to rozhlase:

²¹Poslouchejte, vy nechápaví hlupáci,
kteří mají oči, ale nevidí,
mají uši, ale neslyší!^a

²²Neměli byste mě mít v úctě? praví Hospodin.
Neměli byste se přede mnou chvět?
Moři jsem pískem vytyčil hranice
nepřekročitelným, věčným zákonem.
Bouří se moře, ale nic nezmůže,
vlny burácejí, ale nevylijí se.

²³Tento lid má však srdce odbojně a zpupné;
odvrátili se a odešli.

²⁴Ani je nenapadlo říci:
‚Mějme Hospodina, svého Boha, v úctě!
On dává podzimní i jarní deště v pravý čas,
zachovává nám týdny určené pro sklizeň.‘

²⁵Vaše viny to ale pokazily,
vaše hříchy vás těch darů zbavily!

²⁶V mém lidu se najdou zločinci,
číhají schovaní jako ptáčníci,
nastražili past, aby lidi lovili.

²⁷Jako je plno ptáků v kleci,
tak jsou jejich domy plné lsti.
Takhle dosáhli moci a bohatství,
²⁸vypasení jsou a otlíli.

Předhánějí se svými zločiny,
o spravedlnost nestojí,
práva sirotků neprosazují,
nehájí chudé v jejich při.

²⁹Copak je mohu nechat bez trestu?
praví Hospodin.
Copak je nemám stihnout pomstou,
když je ten národ takový?

³⁰Co se to v téhle zemi děje?
Hrůza! Děs!

^a21 Iza 6:9–10; Eze 12:2

³¹ Proroci prorokují lživě,
kněží vládnou na vlastní pěst
a můj lid to takhle miluje!
Co si však počnete nakonec?“

Varování Jeruzalému

6 „Synové Benjamínovi, prchněte,
z Jeruzaléma utečte!
V Tekoji na roh zatrubte,
dejte znamení nad Bet-keremem:
Od severu se blíží neštěstí,
strašné ničení!

² Ta přelíbezná pastvina,
Dcera sionská, bude zničena.

³ Přitáhnou k ní pastýři se svými stády,
postaví své stany kolem ní
a každý spase, na co natrefí.

⁴ Připravte se k boji proti ní!
Zaútočíme o poledni!
„Běda, den už se nachýlil,
večer už vrhá dlouhý stín.“

⁵ „Zaútočíme tedy v noci!
Zboříme jejich pevnosti!“

⁶ Tak praví Hospodin zástupů:

„Kácejte les,
proti Jeruzalému násep navršte!
To je to město, které čeká trest –
je naplněné útlakem!

⁷ Jako ze studny tryská voda,
tak z toho města tryská zloba.
Útlak a zhouba se v něm rozléhá,
jeho bolesti a rány mám stále před očima.

⁸ Jeruzaléme, nech se napravit,
jinak se od tebe odvrátím;
jinak tě obrátím v sutiny,
v zemi, jež není k bydlení.“

⁹ Tak praví Hospodin zástupů:

„Proberte pozůstatek Izraele,
jako když se paběrkuje vinice.
Znovu prohrábni její ratolesti,
jako když vinař sbírá hrozny.“

¹⁰ S kým ale mohu mluvit,
koho varovat, aby slyšeli?
Hle, mají neobřezané uši,
vůbec neposlouchají!
Hle, Hospodinovo slovo je uráží,
nelíbí se jim!

¹¹ Jsem plný Hospodinova hněvu,
zadržovat už ho nemohu.

„Vylij ho tedy na děti v ulicích
i tam, kde se baví mládenci.
Vždyť budou zachváćeni muži i s ženami,
ba i starci, kteří dožili své dny.
¹² Jejich domy pak připadnou jiným
spolu s poli a ženami,
až vztáhnu ruku na všechny,
kdo žijí v této zemi, praví Hospodin.

¹³ Vždyť od nejmenších až po největší
každý jen hledá mrzký zisk;
od proroků až po kněží
každý jen podvádí.

¹⁴ Můj těžce poraněný lid
léčí ledabylymi slovy:
„Klid, jen klid“ –
jenže klid není!^a

¹⁵ Copak se za své ohavnosti nestydí?
Ne, oni stud vůbec neznají,
ani se nezačervenají.
Proto padnou mezi padlými,
zhrouť se v čas zúčtování,
praví Hospodin.“

¹⁶ Tak praví Hospodin:

„Zastavte se na cestách, rozhlédněte se,
ptejte se po stezkách pradávných:
Kde je ta dobrá cesta? Po ní jděte
a vaše duše najdou odpočínutí.
Vy jste však řekli: „Nepůjdem!“

¹⁷ Ustanovil jsem nad vámi strážné:
Dávejte pozor na zvuk polnice.
Vy jste však řekli: „Nechceme!“

¹⁸ Proto, národy, slyšte
a buďte svědkové
toho, co se jim stane.

¹⁹ Slyš, země:

Hle, přivádím na tento lid neštěstí,
ovoce toho, jak smýšleli,
neboť má slova neposlouchali
a můj Zákon zavrhli.

²⁰ K čemu je mi to kadidlo ze Saby,
k čemu vonný puškvorec z dálné ciziny?
Nemohu přijmout vaše zápaly,
vaše oběti se mi nelíbí!“

²¹ Nuže, tak praví Hospodin:

„Hle, kladu tomuto lidu překážky,
o které klopýtnou rodiče i děti,
zahynou přátelé i sousedi.“

²² Tak praví Hospodin:

„Hle, ze země na severu vojsko přichází,
od konců světa zvedá se národ mohutný!

²³ Jsou vyzbrojeni luky a šavlemi,
jsou krutí a soucit neznají,
burácejí jak mořské vlny,
ženou se na koních.
Jak jeden muž jsou sšikovaní do boje,
Dcero sionská, proti tobě!“

²⁴ Jakmile jsme o nich slyšeli,
ruce nám ochably.
Jsme přemoženi úzkostí,
jako když na rodičku přijdou bolesti.

²⁵ Nevycházejte na pole!
Na cestu nevyrázejte!
Nepřítel třímá meč!
Hrůza všude kolem!

²⁶ Můj lide, obleč se pytlem,
svíjej se v popelu,
naříkej jako nad jedináčkem
v nejtrpčím smutku –
vždyť na nás táhne zhoubce
a v okamžiku bude tu!

²⁷ „Učinil jsem tě ve svém lidu prubířem,
abys ho zkoumal a vyzkoušel,
abys prověřil ryzost jejich cest.

²⁸ Všichni jsou to zatvrzelí buřiči,
jako by byli z bronzu nebo železa;
pomlouvají, kudy chodí,
všichni jsou zvrhlost sama.

- ²⁹ Měchy dmýchají naplno,
oheň už pohltil všechno olovo,
to přetavování však bylo nadarmo;
zlo se nevyčistilo.
- ³⁰ Odpad po stříbru – tak se jmenují,
protože Hospodin je odhodil.“

Kázání v chrámě

7 Slovo, které Jeremiáš dostal od Hospodina: ² „Postav se do brány Hospodinova chrámu a volej tam tato slova:

Slyšte slovo Hospodinovo, všichni z Judy, kteří se těmito branami přicházíte klanět Hospodinu! ³ Tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: Napravte své cesty a své jednání, a já vás tu nechám žít. ⁴ Přestaňte spoléhat na klamně řeči – prý: „Hospodinův chrám, Hospodinův chrám, Hospodinův chrám!“ ⁵ Jedině pokud napravíte své cesty a své jednání – pokud se mezi sebou budete řídit právem, ⁶ pokud přestanete vykořisťovat přistěhovalce, sirotky a vdovy, pokud přestanete na tomto místě prolévat nevinnou krev a nebudete už k vlastní škodě následovat cizí bohy – ⁷ pak vás tu nechám žít, v té zemi, kterou jsem dal vašim otcům od věků až na věky.

⁸ Jen se podívejte! Vždyť na ty klamně řeči spoléháte marně! ⁹ Copak můžete krást, vraždit, cizoložit, křivě přísahat, pálit kadidlo Baalovi, následovat cizí neznámé bohy ¹⁰ a pak si přijít stoupnout přede mě v tomto domě, který se nazývá mým jménem, a prohlásit: „Jsme spasení?“ To abyste mohli páchat všechny ty ohavnosti? ¹¹ To se podle vás tento dům, který se nazývá mým jménem, stal doupětem lupičů? Jenže já to dobře vidím, praví Hospodin. ¹² Jen si zajděte do Šíla, na místo, kde jsem kdysi nechal přebývat své jméno, a podívejte se, co jsem s ním kvůli zkaženosti svého lidu Izraele udělal!“

¹³ Zatímco jste páchali všechny ty zločiny, praví Hospodin, já jsem k vám mluvil. Znovu a znovu jsem k vám mluvil, ale vy jste neposlouchali. Volal jsem vás, ale vy jste neodpovídali. ¹⁴ S tímto domem, který se nazývá mým jménem a na který se spoléháte, s tímto místem, které jsem dal vám i vašim otcům, proto udělám totéž, co jsem udělal se Šílem. ¹⁵ Vás pak od sebe zapudím, jako jsem zapudil všechny vaše bratry, celé pokolení Efraim!“^b

Falešné náboženství

¹⁶ „Nemodli se za tento lid. Nevysílej za ně prosby a modlitby. Nenaléhej na mě, já tě nevyšlyším. ¹⁷ Copak sám nevidíš, co páchají v judských městech a na jeruzalémských ulicích? ¹⁸ Děti sbírají dříví, otcové zapalují oheň a ženy zadělávají těsto na koláče pro Královnu nebes.“ Také přinášejí úlitby cizím bohům, aby mě uráželi. ¹⁹ Urážejí tím ale mě? praví Hospodin. Neurážejí spíš sami sebe k vlastní ostudě?“

²⁰ Nuže, tak praví Panovník Hospodin: „Hle, na toto místo se vylije můj rozhořčený hněv – na lidi i dobytek, na stromy v sadech i na plody země. Vzplane a už nezhasne!“

^a12 1.Sam 4; Žalm 78:59–62 ^b15 tj. severní izraelské království (viz 2.Král 17:18–23)

^c18 nejvýznamnější mezopotamská bohyně *Ištar*, uctívána v Kanaánu jako *Aštarte* (Soud 10:6; 1.Sam 7:4)

²¹Tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: „Jen si hromadíte zápaly k obětem, jen si to maso snězte! ²²Tehdy, když jsem vaše otce vyvedl z Egypta, nemluvil jsem s nimi proto, abych jim dal příkázání o zápalech a obětech, ²³ale přikázal jsem jim toto: ‚Poslouchejte mě, a budu vaším Bohem a vy budete mým lidem. Chodte vždy po cestě, kterou jsem vám přikázal, a povede se vám dobře.‘“ ²⁴Oni však neposlouchali, vůbec nevnímali. Řídili se záměry svého zarputilého a zlého srdce; ukazovali mi záda, a ne tvář. ²⁵Ode dne, kdy vaši otcové vyšli z Egypta, až dodneška jsem jim dennodenně znovu a znovu posílal všechny své služebníky proroky. ²⁶Oni mě ale neposlouchali, vůbec nevnímali. Zatvrdili své šíje a zkazili se hůř než jejich otcové.

²⁷I když jim řekneš všechna tato slova, nebudou tě poslouchat. I když na ně budeš volat, neodpovědí ti. ²⁸Proto jim řekni: ‚Toto je národ, který neposlouchá Hospodina, svého Boha, a nenechá se poučit. Pravda se ztratila, v ústech ji nemají.‘

²⁹Ostříhej se a zahod' vlasy,
na holých návrších zpívej žalozpěv.
Hospodin zavrhl a opustil pokolení,
které vzbudilo jeho hněv.“

Údolí vraždění

³⁰„Lid Judy před mýma očima páchal zlo, praví Hospodin. V domě, který se nazývá mým jménem, nastavěli své ohavné modly, a tak ho poskvrnili.

³¹Vystavěli také obětiště Tofet v údolí Ben-hinom, aby tam pálili své vlastní syny a dcery v ohni^b – to jsem jim přece nepřikázal, to mi nepřišlo ani na mysl!

³²A proto hle, přicházejí dny, praví Hospodin, kdy se mu už nebude říkat Tofet ani údolí Ben-hinom, ale Údolí vraždění a v Tofetu se bude pohřbívát, až už nebude ani kam. ³³Na mrtvolách tohoto lidu se budou pást ptáci i divá zvířa a nebude, kdo by je odháněl. ³⁴V judských městech a na jeruzalémských ulicích tehdy nechám utichnout hlas radosti a veselí, hlas ženicha a nevěsty, neboť z této země zbudou sutiny.“

8 „V ten čas, praví Hospodin, vyhrabou z hrobů kosti judských králů a jejich velmožů, kosti kněží a proroků i kosti jeruzalémských občanů. ²Vystaví je slunci, měsíci a celému tomu nebeskému zástupu, který tak milovali a kterému sloužili, který následovali, se kterým se radili a kterému se klaněli. Nikdo je neposbírá, nikdo je nepohřbí, zůstanou ležet jako hnůj na zemi. ³A kamkoli zaženu tu hrstku pozůstalých z toho zlého pokolení, tam všude budou chtít raději zemřít, než aby žili, praví Hospodin zástupů.“

Zúčtují s nimi

⁴„Řekni jim – Tak praví Hospodin:

Když někdo padne, copak už nevstane?
Když se odvrátí, nevrátí se zpět?

^a23 Exod 19:5–6; Deut 6:1–3; 28:1–13

^b31 2.Král 23:10; 2.Let 28:3; 33:6

⁵ Proč tedy tento lid zůstává odvrácený?

Proč se Jeruzalém stále odvrací?

Drží se lži,

vrátit se nechtějí.

⁶ Pozorně jsem naslouchal,

ale nikdo se o tom nezmínil.

Nikdo nelituje, co zlého spáchal,

neříká: ‚Co jsem to učinil?‘

Každý se řítí střemhlav dál

jako kuň, když se žene do bitvy.

⁷ I ten čáp na nebi zná svá období,

hrdlička, rorýs i drozd dodržují čas,

kdy se mají stěhovat.

Můj lid ale netuší,

neví, co Hospodin nařídil.

⁸ Jak můžete říkat: ‚My jsme moudří,

my máme Zákon Hospodinův?‘

Jen se podívejte, jak ho komolí

lživé pero učenců!

⁹ Ti mudrci tedy budou zahanbeni

a zachvácení děsem.

Hle, Hospodinovo slovo zavrhli –

to si snad počínali moudře?

¹⁰ Proto dám jejich ženy jiným

a jejich pole uchvatitelům.

Vždyť od nejmenších až po největší

každý jen hledá mrzký zisk,

od proroků až po kněží

každý jen podvádí.

¹¹ Můj těžce poraněný lid

léčí ledabylými slovy:

‚Klid, jen klid‘ –

jenže klid není!^a

¹² Copak se za své ohavnosti nestydí?

Ne, oni stud vůbec neznají,

ani se nezačervenají.

Proto padnou mezi padlými,

zhrouť se, až s nimi zúčtují,

praví Hospodin.

¹³ Nadobro je sklídím, praví Hospodin;

nezbude ani hrozen na vinici,

na stromech ani fík,

jen zvadlé listí.

^a11 Jer 6:14

Čímkoli jsem je obdařil,
to ztratí.“

¹⁴ Na co tu ještě sedíme?
Shromážděte se!
Prchněme do opevněných měst,
ať tam zemřeme!
Ano, Hospodin, náš Bůh, nás odsoudil k smrti,
jedovatou vodu nám dal pít,
neboť jsme proti němu zhřešili.

¹⁵ Vyhlížíme klid,
a nic dobrého není;
čekáme čas uzdravení,
a hle – zděšení!

¹⁶ Od Danu už je slyšet frkot koní,
ržáním hřebců se chvěje celá zem.
Přitáhnou a pohltí zem i všechno na ní,
města i s obyvateli!

¹⁷ „Hle, posílám na vás jedovaté hady,
zmije, na které zaříkání neplatí,
a uštknou vás, praví Hospodin.“

Prorokův nářek

¹⁸ Můj žal se nedá utišit,
mé srdce puká bolestí!
¹⁹ Slyš – můj lid o pomoc křičí
z daleké ciziny:
Copak na Sionu není Hospodin?
Copak tam jeho král není?

„Proč mě uráželi svými modlami,
těmi cizími marnostmi?“

²⁰ Minuly žně, léto je pryč,
a my jsme zachráněni nebyli.

²¹ Zranění mého lidu zraňuje i mě,
truchlím, jsem hrůzou přemožen.

²² Copak už není balzám v Gileádu?
Což tam lékaře nemají?
Tak proč se rána mého lidu
nemůže zacelit?

²³ Kéž by má hlava byla studnicí
a mé oči slzí prameny,
abych oplakával dnem i nocí
ty, kdo v mém lidu zhynuli!

9 Kéž bych měl někde na poušti
místo, kam se poutník uchýlí,
abych mohl opustit svůj lid
a odejít od nich pryč;
vždyť jsou to samí cizoložníci,
je to shromáždění nevěrných!

Neznají mě

² „Ohýbají své jazyky jako luky,
nevládnou v zemi pravdou, ale lží,
ode zla ke zlu stále postupují,
mě ale neznají, praví Hospodin.

³ Před bližním se měj na pozoru,
vlastnímu bratru se nesvěřuj;
všichni ti bratři jsou totiž podrazáci,^a
všichni ti bližní roznášejí pomluvy.

⁴ Jeden druhého podvádějí,
pravdu už vůbec nemluví;
svůj jazyk naučili mluvit lži,
pro zvrácenost by se ztrhali.

⁵ Žiješ uprostřed lsti
a kvůli lsti mě znát odmítli,
praví Hospodin.“

⁶ Nuže, tak praví Hospodin zástupů:

„Hle, budu je přetavovat a tříbit.
Co si mám počít, když je můj lid takový?

⁷ Jejich jazyky jsou smrtící šípy,
svými ústy vykládají lsti;
s bližními mluví o pokoji,
v srdci však léčky osnují.

⁸ Copak je mohu nechat bez trestu?
praví Hospodin.
Copak je nemám stihnout pomstou,
když je ten národ takový?^{a b}

⁹ Pláču a běduji nad horami,
nad stepními pastvinami zpívám žalozpěv,
že jsou vypáleny a nikdo tudy nechodí,
bučení dobytka se tu neozve;
všichni ptáci odsud uletěli,
utekla všechna zvíř.

¹⁰ „Obrátím Jeruzalém v hromady sutin,
kde žijí jen šakali,

^{a3} hebr. *akob Jaakob*; slovní hříčka odkazující na význam jména Jákob (viz Gen 27:36)

^{b8} Jer 5:9, 29

obrátilím judská města v trosky,
kde nikdo nebydlí.“

¹¹Kdo je tak moudrý, aby to pochopil? Ke komu promluvila ústa Hospodínova, aby to vysvětlil? Proč je ta země zničená? Proč je spálená jako poušť, přes kterou se nedá cestovat?

¹²„Protože opustili můj Zákon, který jsem jim předložil, praví Hospodin. Protože mě neposlouchali a neřídili se mým Zákonem. ¹³Řídili se svým zarputilým srdcem a následovali baaly, jak je to naučili jejich otcové. ¹⁴Proto Hospodin zástupů, Bůh Izraele, praví: Hle, nakrmím tento lid pelyňkem a k pití jim dám jed. ¹⁵Rozptýlím je mezi národy, které neznali oni ani jejich otcové, a pošlu za nimi meč, abych je vyhladil.“

Příchází zúčtování

¹⁶Tak praví Hospodin zástupů:

„Pochopte to a zavolejte plačky,
ať přijdou!
Pošlete pro ty nejšikovnější,
ať přijdou!“

¹⁷Ať si pospíší
a bědují nad námi.
Ať se nám z očí řinou slzy,
zpod víček ať nám kanou.

¹⁸Ze Sionu je slyšet bédování:
Jaká zkáza nás to potkala,
jak hrozná ostuda!
Musíme opustit vlastní zemi,
naše příbytky jsou zbořeny!

¹⁹Proto slyšte, ženy, slovo Hospodinovo,
slovům z jeho úst uši otevřete.

Učte své dcery bédování,
jedna druhou učte žalozpěv.

²⁰Vždyť se k nám smrt vyšplhala okny,
vnikla do našich pevností,
aby nám vzala děti z ulic
a mládence z náměstí.

²¹„Řekni – Tak praví Hospodin:

Lidské mrtvoly
leží jako hnůj na poli,
jako za žencem padlé klasy,
jež nikdo nesklidí.“

²²Tak praví Hospodin:

„Ať se mudrc nechlubí svou moudrostí
ani hrdina svým hrdinstvím
ani boháč svým bohatstvím.

²³Kdo se chce chlubit, ať se chlubí tím,
že mě zná a že mi rozumí,
neboť já Hospodin prokazuji milosrdenství,
právo i spravedlnost na zemi;
ano, v tom mám zalíbení,
praví Hospodin.“

²⁴„Hle, přicházejí dny, praví Hospodin, kdy zúčtuji se všemi, kdo jsou obřezáni na těle ²⁵– s Egyptem, Judou, Edomem, s Amonci, Moábem a se všemi obyvateli pouště, kteří si vyholují skráně.“ Všechny ty národy jsou totiž neobřezané a všechen dům Izraele má neobřezané srdce.“

Bůh a modly

10 „Slyšte slovo, které k vám promlouvá Hospodin, dome izraelský. ²Tak praví Hospodin: Pohanským způsobům se neučte a nebeských znamení se neděste, ačkoli se jich děsí pohané. ³To, čím se řídí národy, jsou pouhé nesmysly: dřevo pokácené v lese, výtvar otesaný truhlářem, ⁴ozdobený stříbrem a zlatem, zpevněný hřeby a kladivem, aby se nekácel. ⁵Ty modly jsou jako strašáci v okurkovém poli. Neumějí mluvit a musejí se nosit, protože nechodí. Nebojte se jich, nedokážou nijak ublížit ani pomoci.“

⁶Nikdo není, Hospodine, jako ty!
Jsi veliký
a velikou mocí jsi pověstný.

⁷Kdo by se tě nebál, Králi národů?
Jen ty zasloužíš úctu!
Mezi mudrci všech národů
a ve všech jejich královstvích
není nikdo jako ty.

⁸Do jednoho jsou to nechápaví tupci
a jejich nauky jsou pouhé nesmysly:
dřevo, ⁹tepané stříbro ze zámoří
a zlato dovezené z dálné ciziny.
Ten výtvar truhláře a kovotepce
pak oblékají purpurem a šarlatem –
všechno je to dílo zručného umělce.

¹⁰Ale Hospodin je pravý Bůh,
je živý Bůh a věčný Král!
Země se třese před jeho zlobou,
národy neobstojí, když se rozhněvá.

¹¹Řekněte jim tohle: „Bohové, kteří nestvořili nebe a zemi, taková z země i zpod nebe vymizí!“^a

¹²On ale svou silou stvořil zem,
svou moudrostí vybudoval svět,
nebe rozepjal svým rozumem!

¹³Svým hlasem rozezvučí vody na nebi,
od obzoru nechá stoupat oblaky;
k lijáku připojuje blesky,
vypouští vítr ze svých pokladnic.^b

¹⁴Všichni ti tupci ničemu nerozumí,
všichni kovotepci budou zklamáni svými modlami,
protože jejich odlitky jsou podvod
a ducha v sobě nemají.

¹⁵Jsou to jen nesmysly, směšné výtvary;
až na ně přijde čas zúčtování, budou zničeny.

¹⁶Úděl Jákobův však není jako oni,
neboť je všeho Stvořitel;
kmen Izraele má za své dědictví,
Hospodin zástupů se jmenuje.

Blíží se vřava

¹⁷Lide žijící v obleženém městě, seber si ranec, půjdeš ze země! ¹⁸Neboť toto praví Hospodin: „Hle, tentokrát vymrštím obyvatele této země jako z praku a dopustím na ně soužení, aby byli zajati.“

¹⁹Běda mi, má rána bolí,
mé zranění se nehojí!
Říkal jsem si: Tuhle bolest
jistě vydržím.

²⁰Teď ale je můj stan zničen,
zpřetrhány všechny provazy.
Děti mě opustily a jsou pryč,
už není, kdo by můj stan vztyčil,
kdo by postavil mé přístřeší.

²¹Pastýři, ti tupci,
se Hospodina neptali,
a proto se jim nedaří –
celé stádo se jim rozuteklo pryč.^c

²²Slyš, už přichází zpráva:
Ze severní země se blíží vřava!
Judská města se obrátí v trosky,
kde žijí jen šakali.

^a11 tento verš je zapsán v aramejštině, tehdejšíím mezinárodním jazyce
135:7 ^c21 Eze 34:1–6

^b13 Žalm

- ²³ Hospodine, vím,
že nikdo nemá svou cestu v moci
a že člověk po ní jdoucí
své kroky neřídí.
²⁴ Trestej mě, Hospodine,
ale spravedlivě,
ne ve svém rozhněvání,
ať mě nezdrťíš.
²⁵ Vylíj svou zuřivost raději na národy,
které se k tobě neznají,
vylíj ji na kmeny,
které se k tvému jménu nehlásí.
Vždyť právě oni Jákoba spolykali,
pohltili, zhlтали,
jeho domovinu zničili!

Porušili mou smlouvu

11 Slovo, které Jeremiáš dostal od Hospodina: ²„Slyšte slova této smlouvy! Vyříd' je judským mužům a obyvatelům Jeruzaléma. ³Řekni jim – Tak praví Hospodin, Bůh Izraele: Zlořečený je každý, kdo neposlouchá slova této smlouvy, ⁴kteřou jsem svěřil vašim otcům v den, kdy jsem je vyvedl z Egypta, z té tavicí pece. Řekl jsem: ‚Poslouchejte mě a plňte vše, co vám prikazuji, a budete mým lidem a já budu vaším Bohem. ⁵Tehdy splním přísahu, kterou jsem složil vašim otcům, že jim dám zemi oplývající mlékem a medem‘ – zemi, v níž dnes žijete.“^a
„Amen, Hospodine,“ odpověděl jsem.

⁶Hospodin mi řekl: „Volej v judských městech a v ulicích Jeruzaléma všechna tato slova: Poslouchejte slova této smlouvy a plňte je. ⁷Ode dne, kdy jsem vyvedl vaše otce z Egypta, až dodnes jsem je naléhavě nabádal. Znovu a znovu jsem je nabádal: ‚Poslouchejte mě.‘ ⁸Oni však neposlouchali, vůbec nevnímali a každý se raději řídil svým zarputilým a zlým srdcem. Proto na nich vyplním všechny hrozby uvedené v této smlouvě, kterou jsem přikázal plnit, ale oni ji neplnili.“^b

⁹Hospodin mi řekl: „Judský lid a obyvatelé Jeruzaléma se proti mně spikli. ¹⁰Vrátili se k hříchům svých dávných předků, kteří odmítali poslouchat má slova a odcházeli za cizími bohy, aby jim sloužili. Jak dům Izraele, tak dům Judy porušil mou smlouvu, kterou jsem uzavřel s jejich otci.

¹¹A proto tak praví Hospodin: Hle, přivedu na ně neštěstí, kterému nebudou moci utéci. Tehdy budou volat ke mně, ale já je nevyslyším. ¹²Jen ať si judská města a obyvatelé Jeruzaléma jdou volat k bohům, kterým pálí kadidlo, jestli by je nespasili v čase neštěstí. ¹³Máš přece tolik bohů, Judo – jednoho boha na každé město!^c A kolik je ulic v Jeruzalémě, tolik oltářů jste postavili Hanbě, oltářů k pálení kadidla Baalovi.

¹⁴Nemodli se za tento lid. Nevysílej za ně prosby a modlitby. Až ke mně budou volat kvůli svému neštěstí, neuslyším.“^d

^a5 Exod 3:8, 17; Lev 20:22–24; Deut 6:1–3

^b8 Lev 26:14–38; Deut 28:15–68

^c13 Jer 2:28 ^d14 Jer 7:16

¹⁵ Co vlastně můj milý lid
pohledává v mém domě?
To chce dál s mnoha jinými
kout pikle?
Může snad maso obětí
odvrátit tvé neštěstí,
aby ses znovu veselil?

¹⁶ Košatou olivou tě nazval Hospodin,
krásnou a s pěkným ovocem.
Za hřmění hrozné bouře ji ale zapálí,
její ratolesti zničí oheň!

¹⁷Hospodin zástupů, který tě sázel, vyslovil nad tebou zlý ortel, protože dům Izraele i dům Judy páchal zlé věci: uráželi mě, když pálili kadidlo Baalovi.“

Spiknutí v Anatotu

¹⁸Hospodin mě poučil a já jsem to pochopil, jakmile mi ukázal, co dělají.
¹⁹Byl jsem totiž důvěřivý jako beránek vedený na porážku, netušil jsem, jaké úklady na mě chystají: „Porazme strom i s ovocem, ze země živých ho vytňeme, ať si na jeho jméno už nikdo nevzpomene!“

²⁰Hospodine zástupů, Soudce spravedlivý,
jenž zkoumáš srdce i svědomí,
kéž uvidím tvou pomstu nad nimi –
vždyť jsem ti svěřil svoji při.

²¹Toto praví Hospodin o mužích z Anatotu, kteří ti usilují o život a říkají: „Neprorokuj Hospodinovým jménem, nebo tě zabijeme.“ ²²Nuže, toto praví Hospodin zástupů: „Já s nimi zúčtuji. Jejich mládenci padnou mečem, jejich synové a dcery pomřou hladem. ²³V čase, kdy s nimi zúčtuji, přivedu na muže z Anatotu neštěstí a nepřežije ani jeden z nich.“

12 Hospodine, spravedlivý jsi,
kdykoli si ti stěžuji;
o té spravedlnosti
chci ale s tebou promluvit:
Proč je úspěšná cesta ničemů?
Proč všichni zrádci žijí v poklidu?

²Zasadil jsi je, zakořenili,
rostou a přinášejí plody.
Jejich ústům jsi stále nablízku,
jejich svědomí jsi však vzdálený.

³Ty mě, Hospodine, znáš,
vidíš mě a zkoušíš,
zda jsem ti v srdci oddaný.

- Odvleč je jako ovce na jatka,
odděl je pro den porážky!
- ⁴ Jak dlouho bude země vysychat
a vadnout všechna zeleň na poli?
Jak dlouho bude zvěře i ptáků ubývat,
protože obyvatelé země jsou tak zlí?
Přitom však říkají:
„Do naší budoucnosti mu nic není!“
- ⁵ „Když tě unavuje běžet s pěšími,
jak budeš závodit s koni?
Když máš klid pouze v pokojné zemi,
jak zvládneš jordánské houští?“
- ⁶ Tví vlastní bratři, tvoji příbuzní,
právě oni tě zradili;
křičeli na tebe z plných plic.
Nevěř jim tedy,
i kdyby s tebou pěkně mluvili.“

Opustím svůj lid

- ⁷ „Svůj dům nechám být,
opustím své dědictví,
svůj milovaný lid
vydám nepřátelům do hrsti.
- ⁸ Mé dědictví je mi lvem,
co na mě z lesa řve;
nenávidím je!
- ⁹ Mé dědictví je mi strakatým supem
s hejnem supů kolem něj.
Jděte, sežeňte všechnu divou zvěř,
přiveďte ji, ať se nažere!
- ¹⁰ Mou vinici zničí mnozí pastýři,
mé pole podupou;
mé překrásné pole obrátí
ve zpustošenou poušť.
- ¹¹ Stane se pouhou pustinou,
opuštěná bude plakat přede mnou.
Zpustošena bude celá zem,
a nikdo si to k srdci nevezme.
- ¹² Všechny holé vrchy na poušti
obsadí zhoubci,
neboť Hospodinův meč pohltí
celou zem od hranic k hranicím;
žádný smrtelník nebude mít klid!
- ¹³ Zasejí pšenici a sklídí trní,
bez výsledku se budou dřít.

Tím, co sklídí, budou zahanbeni,
až je prudkým hněvem stihne Hospodin.“

¹⁴Tak praví Hospodin: „Pokud jde o všechny mé zločinné sousedy, kteří se sápoú po dědictví, jež jsem dal svému lidu Izraeli – hle, vykořením je z jejich vlasti. A pokud jde o dům Judy, ten vykořením spolu s nimi. ¹⁵Poté, co je vykořením, se ale nad nimi znovu slituji a přivedu je zpět, každého do jeho dědictví, každého do jeho vlasti. ¹⁶Pokud se totiž naučí cestám mého lidu a začnou přísahat v mém jménu: ‚Jakože žije Hospodin‘ (tak jako předtím sami učili můj lid přísahat při Baalovi), pak budou obnoveni stejně jako můj lid. ¹⁷Pokud však neposlechnou, pak takový národ zcela vyvrátím a vyhubím, praví Hospodin.“

Lněný pás

13 Hospodin ke mně promluvil: „Jdi si koupit lněný pás. Opásej se jím na bedrech, ale ve vodě ho neper.“ ²Koupil jsem si tedy bederní pás, jak Hospodin řekl, a opásal se jím.

³Znovu jsem dostal slovo Hospodinovo: ⁴„Vezmi ten pás, který sis koupil a který nosíš na bedrech, vstaň, jdi k Pratu“ a tam ho schovej ve skalní puklině.“ ⁵Šel jsem tedy a schoval jej u Pratu, jak mi Hospodin přikázal.

⁶Po mnoha dnech mi pak Hospodin řekl: „Vstaň, jdi k Pratu a vezmi odtud onen pás, který jsem ti tam přikázal schovat.“ ⁷Šel jsem tedy k Pratu na místo, kde jsem pás předtím schoval, vyhrabal jsem ho, a hle – pás byl plesnivý a úplně na nic.

⁸Tehdy jsem dostal slovo Hospodinovo: ⁹„Toto praví Hospodin: Právě tak zkazím pýchu Judy a nesmírnou pýchu Jeruzaléma! ¹⁰Tento zlý lid, který odmítá poslouchat má slova, který se řídí svým zarputilým srdcem a odchází za cizími bohy, aby jim sloužil a klaněl se jim, bude jako tento pás – úplně na nic. ¹¹Jako se pás ovíjí kolem lidských beder, tak jsem k sobě přivinul celý dům Izraele a celý dům Judy, praví Hospodin. Chtěl jsem, aby byli mým lidem, mým věhlasem, chválou a ozdobou, oni však neposlouchali.“

Vinné džbány

¹²„Vyříd' jim tato slova. Tak praví Hospodin, Bůh Izraele: Každý džbán se plní vínem. Když ti namítnou: ‚Copak nevíme, že se každý džbán plní vínem?‘ ¹³Řekni jim – Tak praví Hospodin: Hle, já všechny obyvatele této země, krále sedící na Davidově trůnu, kněze, proroky i všechny obyvatele Jeruzaléma, naplním tak, že budou opilí. ¹⁴Roztříštím je jedny o druhé, rodiče i děti, praví Hospodin. Nebudu mít soucit ani slitování, nesmiluji se, dokud je nezničím.“

Půjdete do zajetí

¹⁵Pozorně poslouvejte, odložte pýchu,
vždyť mluvil Hospodin.

¹⁶Vzdejte slávu Hospodinu, svému Bohu,
dříve než tmou vše zahálí,
dříve než vaše nohy zakopnou
v příšeří mezi horami.

⁴ jméno pramene poblíž Anatotu zvukem připomíná řeku Eufrat (hebr. *Frat*)

Vyhlížíte světlo,
 on je však promění v stín smrti,
 obrátí je ve tmu nejhlubší.
¹⁷ Jestliže neposlechnete,
 spláču nad vaší pýchou potají,
 mé oči budou plakat hořce,
 přetékat budou slzami
 nad Hospodinovým stádem
 odvráceným do zajetí.

¹⁸ „Vyříd' králi a královně matce:“ „Sesedněte z trůnů na zem; vaše skvostné koruny vám spadnou z hlav!“ ¹⁹ Města v Negevu budou zavřena, nikdo je nebude moci otvírat. Celý Juda bude vystěhován, vystěhován bude do-
 cela.“

²⁰ Zvedněte oči, pohleďte
 na ty, kdo táhnou od severu!
 Kde máte stádo vám svěřené,
 ovce, jež byly vaší chloubou?
²¹ Co řekneš, až ti určí za vládce
 ty, jež sis pěstovala jako spojence?
 Nepřepadnou tě bolesti
 jako ženu, když rodí?

²² Ptáš-li se sama sebe:
 „Proč mě to potkalo?“ –
 To za množství tvých vin ti zvedli sukně
 a zprznili ti tělo!
²³ Může si Habešan změnit barvu kůže
 anebo leopard své skvrny?
 Pak byste i vy mohli jednat dobře,
 kdo jste si navykli být zlí!

²⁴ „Rozpráším tě jako plevy unášené pouštním vichrem. ²⁵ To bude tvůj úděl, to jsem ti vyměřil, praví Hospodin, protože jsi na mě zapomněla a uvěřila lži. ²⁶ Já sám ti proto zvednu sukně až přes obličej, ať se ukáže tvá hanba, ²⁷ tvé cizoložství, tvůj chtíč i tvé zvrhlé smilnění. Viděl jsem tvé nechutnosti na kopcích i v polích. Běda ti, Jeruzaléme! Jak dlouho ještě budeš nečistý?“

Sucho v zemi

14 Slovo Hospodinovo, které Jeremiáš dostal ohledně sucha:

² „Juda truchlí,
 jeho města chátrají.
 Oplakávají zemi,
 z Jeruzaléma stoupá křik.

³Velmoži své sluhy pro vodu posílají;
chodí k nádržím,
ale ty jsou bez vody.

Vracejí se s prázdnými vědry;
zklamáni a zahanbeni
skrývají hlavu v dlaních.

⁴Půda je rozpukaná,
protože v zemi neprší;
rolníci proto samým zklamáním
skrývají hlavu v dlaních.

⁵I ta laň opouští v kraji mláďata,
protože zeleň zmizela.

⁶Divocí osli stojí na holých návrších
a větří jako šakali;
napínají zrak, až jim selhává,
protože tráva zmizela.“

⁷Naše viny nás, Hospodine, usvědčují,
kvůli svému jménu ale zasáhni!
Mnohokrát jsme se odvrátili,
proti tobě jsme hřešili.

⁸Ach, naděje Izraele,
naš Spasiteli v čase soužení!
Proč se k této zemi chováš jako cizinec,
jako poutník, co se jen na noc zastaví?

⁹Proč se chováš jako zaskočený člověk,
jako bojovník, co nedovede zachránit?
Jsi přece, Hospodine, vprostřed nás!
Tobě patříme!
Neopouštěj nás!

¹⁰Toto praví Hospodin o tomto lidu:

„Tak rádi se toulají,
nohy si vůbec nešetří!
Proto v nich Hospodin nemá zalíbení;
nyní si připomene jejich viny
a ztrestá jejich hřích.“

Nemodli se za tento lid

¹¹Hospodin mi řekl: „Nemodli se za tento lid, za jeho blahobyť.“ ¹²Ani když se budou postit, nevyslyším jejich volání. Ani když přinesou zápalné a moučné oběti, nenajdu v nich zalíbení. Mečem, hladem a morem s nimi skoncuji.“

¹³„Ach ne, Hospodine, Pane můj!“ zvolal jsem. „Proroci jim přece říkají: ‚Nezakusíte meč, hlad na vás nepřijde! Na tomto místě vás jistě obdařím pravým pokojem.‘“

¹⁴„Ti proroci mým jménem prorokují lži,“ řekl mi na to Hospodin. „Já jsem je neposlal, nic jsem jim nesvěřil ani jsem s nimi nemluvil. Prorokují vám lživá vidění, nicotné věštby a vymyšlené podvody.

¹⁵Nuže, toto praví Hospodin o prorocích, kteří prorokují mým jménem, ačkoli jsem je neposlal, a kteří tvrdí, že na tuto zemi nepřijde meč a hlad: Sami ti proroci zajdou mečem a hladem! ¹⁶Lid, kterému prorokují, pak bude ležet v ulicích Jeruzaléma poražen hladem a mečem a nikdo je nepohřbí – je ani jejich ženy, jejich syny ani dcery. Tak na ně vyliji jejich neštěstí.“

Nezavrhuj nás!

¹⁷„Vyříd' jim tato slova:

Dnem i nocí mi z očí kanou slzy,
nejdou zastavit.
Má panenská dcera je těžce zraněná,
bolestná rána můj lid postihla.
¹⁸Jdu-li do kraje, hle – mečem pobití,
vejdu-li do města, hle – vyčerpání hlady!
Proroci i kněží v celé zemi
vedou své řemeslo a nic netuší.“

¹⁹To jsi opravdu Judu zavrhl?
Cítíš takový odpor k Sionu?
Proč jsi nás tolik bil,
že se nemůžeme uzdravit?
Vyhlížíme klid,
a nic dobrého není;
čekáme čas uzdravení,
a hle – zděšení!^a

²⁰Uznáváme, Hospodine, jak jsme zlí;
naši otcové se provinili
a i my jsme proti tobě hřešili.

²¹Kvůli svému jménu nás nezavrhuj,
nepotupuj svůj slavný trůn!
Pamatuj na svou smlouvu s námi,
neruš ji!

²²Umí snad modly národů dávat déšť?
Prší snad z nebe samo od sebe?
Ne, Hospodine, Bože náš, to ty!
V tebe skládáme naději,
jsi to ty, kdo vše působí!

Jsem unaven soucitem

15 Hospodin mi řekl: „I kdyby se přede mě postavili Mojžíš a Samuel, nenechal bych se naklonit k tomuto lidu. Odežeň je ode mě. Ať jdou!

²Až se tě zeptají: „Kam máme jít?“ odpověz jim – Tak praví Hospodin:

^a19 Jer 8:15

Kdo má jít na smrt, zemře,
 kdo pod meč, ten pod meč,
 kdo do hladu, bude hladovět
 a kdo do zajetí, bude odveden.

³Sešlu na ně čtvero trestů, praví Hospodin. Meč, aby zabíjel; psy, aby vládli; ptáky a divou zvěř, aby žrali a hubili. ⁴Kvůli tomu, co judský král Menaše, syn Ezechiášův, páchal v Jeruzalémě, je učiním odstrašujícím příkladem pro všechna království země.^a

⁵Kdo tě, Jeruzaléme, polituje?
 Kdo se nad tebou ustrne?
 Kdo se zastaví zeptat se,
 jak ti je?

⁶Opustil jsi mě, praví Hospodin,
 odešel jsi pryč.
 Vztáhnu na tebe ruku a zničím tě;
 soucitem už jsem unaven!

⁷Budu je převívat vidlemi jako obilí
 ve městech po celé zemi.
 Přípravím je o děti, zahubím svůj lid,
 neboť se od svých cest neodvrátili.

⁸Proto jejich vdovy rozmnožím
 více než písek v mořích.
 V poledne na ně přivedu zhoubce,
 na matky i na mládence;
 znenadání na ně uvalím
 hrůzu a zděšení.

⁹I matka sedmi dětí zchradne
 u konce s dechem,
 za bílého dne jí zajde slunce,
 v hanbě se bude stydět.
 Ty, kdo přežijí, pak vydám meči
 před jejich nepřáteli, praví Hospodin.“

Budeš mými ústy

¹⁰Běda mi, matko, že jsem se ti narodil –
 muž, který má s celou zemí svár a při!
 Nic jsem si nevypůjčil, nikdo mi nedluží,
 a přesto mi všichni zlořečí.

¹¹Hospodin praví: „Pro vaše vlastní dobro vás jistě pošlu pryč; přivedu na vás nepřítel v čase bídy, v čase soužení. ¹²Dá se snad ocel ze severu přerazit železem či bronzem? ¹³Vaše bohatství a vaše poklady nechám bez náhrady padnout za kořist kvůli všem hříchům, jež jste páchali po celém vašem území. ¹⁴Nechám vás otročit vašim nepřátelům v neznámé zemi,^b neboť můj hněv proti vám už hoří – šlehají z něho plameny!“

^a4 2.Král 21:1–9; Deut 28:25 ^b14 podle někt. hebr. rukopisů, LXX a Syr (MT: *Nechám tvé nepřátele projít zemí – to jsi neznal*); srov. Jer 17:4

¹⁵ Hospodine, ty rozumíš,
vzpomeň si na mě, ke mně přijď,
pomsti se za mě
na mých pronásledovatelích!
Ve své trpělivosti mi ještě dovol žít –
považ, jaké kvůli tobě snáším urážky!

¹⁶ Jakmile tvá slova přišla,
ihned jsem je sněd,
tvá slova mě potěšila,
vnesla radost do srdce.
Hospodine, Bože zástupů,
patřím přece tobě!

¹⁷ Nesedávám s těmi, kdo se veselí,
neoslavuji s nimi.
Sedím sám, protože jsi na mě ruku položil
a naplnil mě nevolí.

¹⁸ Proč má bolest nikdy nekončí,
proč se má hrozná rána nechce zahojit?
Stal ses mi zdrojem zklamání –
copak jsi potok bez vody?

¹⁹Nuže, toto praví Hospodin: „Pokud se obrátíš, já tě obnovím, abys stál přede mnou jako můj služebník. Budeš-li rozlišovat mezi vzácným a bezcenným, budeš mými ústy. Ať se oni obrátí k tobě, ty se neobracej k nim. ²⁰Postavil jsem tě proti tomuto lidu jako pevnou bronzovou hradbu. Budou proti tobě bojovat, ale nepřemohou tě – vždyť já jsem s tebou, abych tě zachraňoval a vysvobozoval, praví Hospodin.“ ²¹Z rukou zlých lidí tě vysvobodím a ze spárů tyranů tě vykoupím.“

Jste horší než vaši otcové

16 Dostal jsem slovo Hospodinovo: ²„Neber si ženu a neměj na tomto místě syny ani dcery. ³Neboť toto praví Hospodin o dětech zde narozených a o matkách, které je porodily, a o otcích, kteří je v této zemi zplodili: ⁴Zemřou strašlivou smrtí. Nikdo je neopláče ani nepohřbí, takže zůstanou ležet jako hnůj na zemi. Meč a hlad s nimi skoncuje a na jejich mrtvolách se budou pást ptáci a divá zvěř.“

⁵Tak praví Hospodin: „Nevcházej do domu smutku, nechoď truchlit a neoplakávej je, neboť od tohoto lidu odejmu svůj pokoj, svou lásku i soucit, praví Hospodin. ⁶V této zemi pomřou velcí i malí. Nebudou pohřbeni ani oplakáni, nikdo si kvůli nim nebude dělat smuteční jizvy ani holit hlavy.“ ⁷Nikdo neuspořádá smuteční hostinu k útěše těch, kdo truchlí nad mrtvým; ti, kdo ztratili otce či matku, nedostanou napít z poháru útěchy.

⁸Nevcházej také do domu, kde vystrojili hody. Nesedej si k nim, abys pojechl a popil, ⁹neboť tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: Hle, před

vašima očima a za vašich dnů na tomto místě nechám utichnout hlas radosti a veselí, hlas ženicha a nevěsty.

¹⁰Až tomuto lidu vyřídíš všechna tato slova, namítnou ti: „Proč proti nám Hospodin vyhlásil tak hrozné neštěstí? Čím jsme se provinili? Copak jsme proti Hospodinu, svému Bohu, spáchali nějaký hřích?“ ¹¹Odpověz jim: „Už vaši otcové mě opustili, praví Hospodin. Následovali cizí bohy, sloužili jim a klaněli se jim; mě však opustili a můj Zákon nedodržovali.“ ¹²A vy jste ještě horší než vaši otcové. Hle, každý se řídíte svým zarputilým a zlým srdcem, místo abyste poslouchali mě.“ ¹³Proto vás z této země odvrhnu do země, kterou jste neznali vy ani vaši otcové. Tam budete sloužit cizím bohům dnem i nocí, neboť už se nad vámi neslituji.“

Příslib návratu

¹⁴„Hle, přicházejí dny, praví Hospodin, kdy už se nebude přísahat: ‚Jakože žije Hospodin, který vyvedl syny Izraele z Egypta,‘“ ¹⁵ale: ‚Jakože žije Hospodin, který vyvedl syny Izraele ze země na severu a ze všech zemí, do kterých je rozehnal.‘ Přivedu je totiž zpátky do vlasti, kterou jsem dal jejich otcům.

¹⁶Hle, pošlu mnoho rybářů, praví Hospodin, aby je chytali jako ryby. Potom zas pošlu mnoho lovců, aby je lovili po všech horách a návrších a v puklinách mezi skalami. ¹⁷Všechny jejich cesty mám na očích; přede mnou se neschovají, před mýma očima neskryjí svůj hřích. ¹⁸Nejprve jim tedy dvojnásobně odplatím za jejich vinu a za jejich hřích, protože mou zemi znesvětili mrtvolami svých hnusných model a mé dědictví zaplnili svými ohavnostmi.“

¹⁹ Hospodine, má sílo a má pevnosti,
mé útočiště v den soužení,
od konců světa k tobě přijdou národy
se slovy:
Naši otcové zdělili samé lži,
marnost a holé nesmysly.

²⁰ Copak si člověk může vyrobit bohy?
Žádní bozi to nebyli!

²¹„Hle, tentokrát je to nechám pochopit, ukážu jim svou sílu a hrdinství, aby poznali, že mám jméno Hospodin.“

Judovo odpadlictví

17 „Hřích Judy je vepsán železným rydlem, diamantovým hrotem je vyryt na tabulkách jejich srdcí, na rozích jejich oltářů! ²Jejich synové myslí jen na své oltáře, na své posvátné kůly u košatých stromů na vysokých kopcích ³i na horách v kraji. Vaše bohatství a všechny vaše poklady nechám padnout za kořist i s těmi vašimi výšinami kvůli hříchu páchanému po celém vašem území. ⁴Svou vlastní vinou přijdete o dědictví, které jsem vám dal. Nechám vás otročit vašim nepřátelům v neznámé zemi, neboť jste roznítili plamen mého hněvu – a bude hořet navěky!“

⁵Tak praví Hospodin:

„Zlořečený, kdo spoléhá na člověka,
kdo se o smrtelníka opírá
a v srdci se odvrací od Hospodina.

⁶Je jako křoví někde na poušti –
necítí, když dobro přichází.
Žije ve vyprahlých koutech pustiny,
v solném kraji, kde se nebydlí.

⁷Požehnaný, kdo spoléhá na Hospodina
a jehož nadějí je Hospodin.

⁸Je jako strom zasazený u vody –
zapouští kořeny u řeky.
Nebojí se, když vedro přichází;
jeho listy se vždy zelenají,
v roce sucha nemá obavy
a nepřestává nést plody.“^a

⁹Lidské srdce je ze všeho nejzrádnější,
je nenapravitelné – kdo mu rozumí?

¹⁰„Já Hospodin zpytuji srdce
a zkoumám lidská svědomí,
abych každému odplatil podle jeho cest,
tak jak za své skutky zaslouží.“

¹¹Jako koroptev sedící na vejcích,
která jí nepatří,
tak je ten, kdo si hromadí
nepoctivý zisk.
Opustí je totiž v půlce života
a na konci bude za hlupáka.

¹²Trůn slávy, od počátku vyvýšený,
je místo naší svatyně.

¹³Naděje Izraele, Hospodine,
všichni, kdo tě opouštějí,
propadnou hanbě.
Ti, kdo se od tebe odvracejí,
budou zapsáni v prachu země,
protože Hospodina opustili,
ten pramen vody živé.

¹⁴Uzdrav mě, Hospodine, a budu zdrav,
zachraň mě, a budu zachráněn –
má chvála patří tobě!

- ¹⁵ Hle, říkají mi:
„Co je s tím Hospodinovým slovem?
Tak ať se tedy splní!“
- ¹⁶ Nestál jsem o to, být tvým pastýřem,
nepřál jsem si ten hrozný den.
Ty víš, co mi vyšlo ze rtů,
leží to před tebou.
- ¹⁷ Nebuď mi postrachem –
jsi mé útočiště ve zlý den!
- ¹⁸ Ať jsou zahanbeni, kdo mě pronásledují,
a mně ať se hanba vyhýbá.
Ať jsou to oni, kdo se děsí,
a neděším se já.
Jen na ně přiveď ten zlý den,
dvojnásobnou ranou rozdrť je!

Svěťte sobotu!

¹⁹Hospodin ke mně promluvil: „Jdi a postav se do Brány synů lidu, kterou vcházejí a vycházejí judští králové. Postav se do všech bran Jeruzaléma.
²⁰a řekni jim: Judští králové a všechen Judo, všichni obyvatelé Jeruzaléma, kteří vcházejí těmito branami, slyšte slovo Hospodinovo! ²¹Tak praví Hospodin: Je-li vám život milý, neopovažujte se v sobotní den nosit náklady a přinášet je do jeruzalémských bran. ²²Nevynášejte v sobotu nic ze svých domů a nedělejte žádnou práci, ale svěťte sobotní den, jak jsem to přikázal vašim otcům.“ ²³Oni však neposlouchali, vůbec nevnímali; tvrdošíjně odmítali slyšet a nedali se poučit.

²⁴Pokud mě ale opravdu poslechnete, praví Hospodin, a přestanete v sobotu přinášet do bran tohoto města náklady, pokud budete světit sobotní den a nebudete v něm dělat žádnou práci, ²⁵pak budou branami tohoto města se svými velmoži vcházet králové vládnoucí na Davidově trůnu. Pojedou na vozech a koních se svými velmoži, doprovázeni judskými muži i obyvateli Jeruzaléma, a toto město bude trvat navěky. ²⁶Z judských měst, z okolí Jeruzaléma, z kraje Benjamín, z podhůří, z hor i z Negevu budou přicházet lidé se svými zápaly, obětmi, dary a vonnými kadidly, aby do Hospodinova domu přinesli oběť vděčnosti.

²⁷Pokud mě však neposlechnete a nebudete světit sobotní den, pokud budete v sobotu nosit náklady a vcházet s nimi do bran Jeruzaléma, pak v jeho branách zapálím oheň, který pohltí jeruzalémské paláce a nezhasne!“

Hrnčář a hlína

18 Slovo, které Jeremiáš dostal od Hospodina: ²„Vstaň a jdi do hrnčářova domu. Tam ti oznámím svá slova.“ ³Odešel jsem tedy do hrnčářova domu a hle, právě pracoval na hrnčářském kruhu. ⁴Nádoba, kterou z hlíny tvaroval, se mu ale pod rukama zkazila, a tak začal znovu a dělal z ní jinou nádobu, která by se mu líbila.

⁵Tedy dostal jsem slovo Hospodinovo: ⁶„Nemohu snad s vámi naložit jako tento hrnčář, dome Izraele? praví Hospodin. Hle, jste v mé ruce, jako

²² Exod 20:8–11; 23:12; 31:12–17 (srov. Neh 13:15–22)

je hlína v ruce hrnčíře, dome Izraele. ⁷Kdykoli mohu prohlásit o národu nebo království, že je vyvrátím, podvrátím a zničím;^a ⁸pokud se však ten národ, o kterém jsem mluvil, odvrátí od svého zla, pak i já upustím od zla, jež jsem zamýšlel proti nim. ⁹Jindy zas mohu prohlásit o národu nebo království, že je vybuduji a zasadím; ¹⁰pokud však budou páchat, co je v mých očích zlé, a nebudou mě poslouchat, pak i já upustím od dobra, jež jsem jim slíbil prokázat.

¹¹Tedť tedy řekni lidu Judy a obyvatelům Jeruzaléma: ‚Tak praví Hospodin: Hle, chystám proti vám něco zlého, vymýšlím na vás plán! Odvrátte se proto každý od své zlé cesty; napravte své cesty a své jednání.‘ ¹²Oni však na to řekli: ‚Marné řeči! Budeme žít podle svých vlastních plánů, každý se budeme řídit svým zarputilým a zlým srdcem.‘“

¹³A proto tak praví Hospodin:

„Ptejte se mezi národy –
Kdo kdy co takového slyšel?
Panna izraelská provádí
tu nejohrovnější věc!

¹⁴Mizí snad z pole kamení
nebo z Libanonu sních?
Vysychají snad mezi horami^b
chladné bystřiny?

¹⁵Můj lid však na mě zapomněl,
pálí kadidlo marnostem!
Na svých cestách klopýtli,
na stezkách odvěkých,
a odešli jinou pěšinou,
cestou neupravenou.

¹⁶Jejich země proto bude budit děs,
navždy se nad ní bude syčet úžasem.
Každý, kdo tudy půjde,
se zhrozí a hlavou potřeše.

¹⁷Jakoby větrem východním
je před protivníkem rozpráším.
V den, kdy přijde jejich bída,
ukážu jim záda, a ne tvář.“^c

Spiknutí proti Jeremiášovi

¹⁸Oni však na to řekli: „Pojďme, musíme na Jeremiáše něco vymyslet! Zákon se knězi nikdy neztratí, stejně jako rada mudrci a slovo prorokovi. Pojďme, ubijme ho tedy jazykem a na jeho slova vůbec nedbejme!“

¹⁹Všimni si mě, Hospodine,
slyš hlas mých odpůrců!
²⁰To se má odplácet dobro zlem,
že na mě kopou jámu?

^a7 Jer 1:20
2:27; 7:24

^b14 rekonstruované znění (MT: *Je vykořeněna cizí voda*)

^c17 srov. Jer

Pamatuj, jak jsem se stavěl před tebe
a přimlouval se za ně,
abych od nich odvracel tvůj hněv.

- ²¹ Na jejich děti proto dopusť hlad,
vydej je meči napospas!
Ať jejich ženy ovdoví a přijdou o děti,
jejich muži ať propadnou smrti,
jejich mladíci ať padnou mečem v boji!
²² Z jejich domů ať se nářek ozývá,
až na ně náhle přivedeš útočníka –
vždyť mi vykopali jámu, aby mě lapili,
mé nohy chtěli chytit do pastí.

- ²³ Hospodine, ty sám víš
o všech jejich plánech, aby mě zabili.
Neodpouštěj jim jejich viny,
nepřehlížej jejich hříchy!
Jen ať se před tebou skácejí;
v čase svého hněvu zakroč proti nim!

Rozbitý džbán

19 Hospodin řekl toto: „Jdi a kup od hrnčíře hliněný džbán. Vezmi s sebou několik stařešinů z lidu i z kněží ^{2a} a vyjdi Branou střepů“ do údolí Ben-hinom. Tam volej slova, která ti řeknu. ³Volej: „Slyšte slovo Hospodinovo, králové Judy i obyvatelé Jeruzaléma! Tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: Hle, dopustím na toto místo takové neštěstí, že to nikomu, kdo o tom uslyší, nepřestane znít v uších.“^b

⁴To proto, že mě opustili a toto místo mi odcizili. Pálili zde kadidlo cizím bohům, které neznali sami ani jejich otcové, ba ani judští králové, a naplnili toto místo krví neviných. ⁵Vystavěli také obětiště Baalovi, aby tam spalovali své vlastní děti jako zápalné oběti Baalovi – to jsem jim přece nepřikázal, o tom jsem nemluvil, to mi nepřišlo ani na mysl!

⁶A proto hle, přicházejí dny, praví Hospodin, kdy už se tomuto místu nebude říkat Tofet ani údolí Ben-hinom, ale Údolí vraždění.^c ⁷Na tomto místě zmařím záměry Judských a Jeruzalémských. Nechám je před jejich nepřáteli padnout mečem v ruce těch, kdo pasou po jejich životě. Jejich mrtvolami nakrmím ptáky a divou zvěř. ⁸Nechám toto město budit děs a posměch. Každý, kdo tudy půjde, zhrozí se a užasne nad všemi ranami, jež na něj dopadly. ⁹Nechám je jíst maso jejich vlastních synů a maso jejich vlastních dcer. V tom zoufalém sevržení svých nepřátel, kteří pasou po jejich životě, se budou požírat navzájem.^d

¹⁰Potom onen džbán rozbij před muži, kteří šli s tebou, ^{11a}a řekni jim – „Tak praví Hospodin zástupů: Jako když se rozbije hliněná nádoba a už se nedá opravit, tak rozbij tento lid i toto město. A v Tofetu se bude pohřbívát, protože jinde už k pohřbívání nezbude místo. ¹²Tak naložím s tímto místem, praví Hospodin, i s těmi, kdo tu žijí. Způsobím, že toto město bude vypadat jako Tofet. ¹³Jeruzalémské domy i paláce judských králů budou

^a2 podle Tg totožná s *Hnojnou branou* (Neh 2:13; 12:31); údolí sloužilo jako jeruzalémské smetiště ^b3 2.Král 21:12 ^c6 Jer 7:31–32 ^d9 Lev 26:29; Deut 28:53–57

stejně nečisté jako toto místo, Tofet – všechny domy, na jejichž střeších se páliko kadidlo celému tomu nebeskému zástupu a kde se konaly úlitby cizím bohům.“

Hrůza všude kolem

¹⁴Když se pak Jeremiáš vrátil z Tofetu, kam jej Hospodin poslal prorokovat, postavil se na nádvoří Hospodinova domu a promluvil ke všemu lidu:

¹⁵„Tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele – Hle, přivádím na toto město a na všechna města v okolí veškeré zlo, před kterým jsem je varoval. Jsou totiž tvrdošíjní a nechtějí poslouchat má slova!“

20 Jakmile kněz Pašchur, syn Imerův, který byl vrchním správcem Hospodinova chrámu, uslyšel Jeremiáše prorokovat tyto věci, ²nechal proroka Jeremiáše zbičovat a vsadit do klády v Horní Benjamínské bráně Hospodinova chrámu.

³Když ho Pašchur druhého dne z klády propustil, Jeremiáš mu řekl: „Hospodin tě nenazývá Pašchur, ale Magor-misaviv, *Hrůza všude kolem*.“
⁴Tak praví Hospodin: Hle, vydávám tě hrůze – tebe i všechny tvé přátele, kteří před tvýma očima padnou mečem tvých nepřátel. Všechn lid Judy vydám do rukou babylonského krále, který je odveče do Babylonu a pobije mečem. ⁵Všechno bohatství tohoto města vydám do rukou jejich nepřátel – všechny jeho zisk, všechny cennosti i všechny judské královské poklady. To všechno ukořistí, uloupí a odnese do Babylonu. ⁶A ty, Pašchure, i všichni tvoji domácí půjdete do zajetí. Přijdeš do Babylonu a tam zemřeš; tam budeš pohřben ty i všichni tvoji přátelé, kterým jsi prorokoval lež!“^a

Oheň v kostech

⁷Sváděl jsi mě, Hospodine,
a já se nechal svést.
Zmocnil ses mě
a zdolals mě.

Vysmívají se mi celé dny,
každý má ze mě legraci.

⁸Křičím, kdykoli promluví,
vykřikují: „Zkáza! Násilí!“
Slovo Hospodinovo mi přináší
celé dny hanbu a posměšky.

⁹Říkám si:
„Už se o něm ani nezmíním,
jeho jménem už nepromluví!“
Jeho slovo mi ale hoří v srdci,
je jako oheň v mých kostech zavřený;
nemohu ho v sobě zadržet,
neovládnu se!

- ¹⁰ Od tolika lidí slyším nařčení:
 „Hrůza všude kolem, *Magor-misaviv!*^a
 Udejte ho! Pojdme ho nahlásit!“
 Všichni mí přátelé čekají na můj pád:
 „Třeba se nechá nachytat –
 pak se ho zmocníme,
 pak se mu pomstíme!“
- ¹¹ Hospodin je ale se mnou,
 ten udatný bojovník,
 a tak ti, kteří mě pronásledují,
 padnou a nic nezmohou.
 Pro jejich neúspěch je stihne hanba,
 věčná nezapomenutelná potupa.
- ¹² Hospodine zástupů,
 jenž spravedlivé zkoušíš
 a vidíš do srdce i svědomí,
 kéž uvidím tvou pomstu nad nimi –
 vždyť jsem ti svěřil svoji při.^b
- ¹³ Zpívejte Hospodinu,
 vzdejte mu chválu!
 On zachraňuje život ubohému
 z rukou zločinců.
- ¹⁴ Ať je zlořečený den,
 kdy jsem byl narozen!^c
 Den, kdy mě matka rodila,
 ať není požehnán!
- ¹⁵ Ať je zlořečený ten,
 kdo mému otci oznámil:
 „Narodil se ti chlapec,“
 a naplnil ho radostí.
- ¹⁶ Ať ten muž skončí tak jako města,
 jež Hospodin bez lítosti vyvrátil.
 Ať zrána slyší naříkavý pláč
 a v poledne bojový pokřik!
- ¹⁷ Proč mě nezabil ještě v lůně,
 aby se mi matka stala hrobem
 a břicho jí zůstalo navždy těhotné?
- ¹⁸ Proč jen jsem vyšel z lůna matčina?
 Abych zakoušel jen trápení a žal?
 Aby mi život v hanbě vyprchal?

^a10 v. 3^b12 Jer 11:20^c14 Job 3:3–16; Jer 15:10

Jsem proti vám

21 Slovo, které Jeremiáš dostal od Hospodina, když k němu král Cidkiáš poslal Pašchura, syna Malkiášova, a kněze Cefaniáše, syna Maasejášova, se vzkazem: ²„Vypjtej se prosím na nás u Hospodina, protože na nás zaútočil babylonský král Nabukadnezar. Snad pro nás Hospodin udělá zázrak tak jako tolikrát a Nabukadnezar od nás odtáhne.“

³Jeremiáš jim odpověděl: „Vyřídte Cidkiášovi – ⁴Tak praví Hospodin, Bůh Izraele: Hle, válečné zbraně ve vaší ruce obrátím nazpátek! Zbraně, jimiž venku před hradbami bojujete proti babylonskému králi a proti Chaldejům,⁶ kteří na vás útočí, shromáždím uprostřed tohoto města. ⁵Já sám budu bojovat proti vám vztaženou rukou a mocnou paží ve svém hněvu a rozlícení a v hrozném zuření. ⁶Ty, kdo žijí v tomto městě, jak lidi, tak dobytek, raním těžkým morem, který je zabije. ⁷Potom, praví Hospodin, vydám judského krále Cidkiáše, jeho dvořany i lid (totiž ty, kdo v tomto městě přežijí), mor, meč a hlad) do rukou babylonského krále Nabukadnezara a do rukou jejich nepřátel, kteří pasou po jejich životě. Ten je pobije ostřím meče, bez milosti, bez lítosti, bez slitování.

⁸Tomuto lidu vyříd: Tak praví Hospodin – Hle, předkládám vám cestu života a cestu smrti. ⁹Kdo zůstane v tomto městě, zahyne mečem, hladem nebo morem. Kdo ale vyjde a vzdá se Babyloňanům, kteří na vás útočí, ten přežije a zachrání si život. ¹⁰Rozhodl jsem o tomto městě – avšak ne v dobrém, ale ve zlém, praví Hospodin. Nechám je padnout do rukou babylonského krále a ten je vypálí.

¹¹Judskému královskému domu pak vyříd: Slyšte slovo Hospodinovo!

¹²Tak praví Hospodin, dome Davidův:

Ráno co ráno suďte spravedlivě,
okrádaného zachraňujte
z rukou utlačitele.

Jinak můj hněv vzplane plamenem,
rozhoří se a nezhasne,
protože vaše skutky jsou tak zlé!

¹³Hle, jsem proti tobě, Jeruzaléme,
jenž na náhorní plošině trůníš dolině!
praví Hospodin.

Říkáte: „K nám se nikdo nedostane!
Kdo může napadnout náš příbytek?“

¹⁴Ztrestám vás, praví Hospodin,
jak si vaše skutky zaslouží.
Zapálím oheň ve vašem lese
a ten pohltí vše kolem.“

Slovo judským králům

22 Tak praví Hospodin: „Sestup do paláce judského krále a vyříd tam toto slovo: ²Králi judský, který sedíš na Davidově trůnu, slyš slovo Hospodinovo – ty, tvoji dvořané i tvůj lid, vy, kteří vcházíte těmito branami. ³Tak praví Hospodin: Jednejte poctivě a spravedlivě! Zachraňujte okrádaného z rukou utlačitele! Přistěhovalcům, sirotkům a vdovám neubližujte!

⁴ jméno kmene, který ovládl Babylon, odtud označení Babyloňanů obecně (tak i dále)

Nechovejte se násilně! Neprolévejte na tomto místě nevinnou krev! ⁴Pokud se opravdu zařídíte podle těchto slov, budou branami tohoto paláce vcházet králové vládoucí na Davidově trůnu. Pojedou na vozech a koních a s nimi jejich dvořané i lid. ⁵Pokud však tato slova neposlechnete, pak přisáhám při sobě samém, praví Hospodin, že z tohoto paláce zbudou jen trosky.“

⁶Toto praví Hospodin o domu judského krále:

„Jsi pro mě jako Gileád,
jako libanonský vrcholek.
Zbude z tebe však jen pustina,
města bez obyvatel.
⁷Pošlu proti tobě ničitele,
každého v plné zbroji;
zporáží ty tvé skvělé cedry
a naházejí do ohně!

⁸Až budou lidé z mnoha národů procházet kolem tohoto města, budou se jeden druhého ptát: ‚Proč to Hospodin tomuto velikému městu provedl?‘
⁹A dostanou odpověď: ‚Protože opustili smlouvu Hospodina, svého Boha, klaněli se cizím bohům a sloužili jim.“^a

¹⁰Neplačte nad mrtvým,
nenaříkejte pro něj;
plačte však nad tím,
který odchází,
protože už se nevrátí
a nespátí rodnou zem.

¹¹Toto praví Hospodin o Šalumovi, ^bsynu Jošiášovu, jenž se stal judským králem po svém otci Jošiášovi, ale musel odsud odejít: ‚Už se sem nevrátí.
¹²Zemře tam, kam ho odveklí, a tuto zem už nikdy nespátí.“

¹³„Běda tomu, kdo si staví palác,
ale ne spravedlností;
tomu, kdo buduje horní patra,
ale bezprávím;
tomu, kdo nechá bližního dřít zdarma
a za práci mu neplatí!“^c

¹⁴Říká: ‚Postavím si velký palác
a v něm prostorné komnaty;
prorazím do něj okna,
obložím cedrem a natru červení.‘

¹⁵Copak tě dělá králem,
že máš víc cedru než ostatní?

^{a9} srov. Deut 29:23–25; 1.Král 9:8–9
36:1) ^{c13} Lev 19:13; Deut 24:14–15

^{b11} jiným jménem *Joachaz* (2.Král 23:31; 2.Let

- Copak tvůj otec
neměl co jíst a pít?
Jednal však poctivě a spravedlivě,
a tak se mu vedlo dobře.
¹⁶ Hájl práva chudých a ubohých –
tehdy bývalo dobře!
To totiž znamená znát mě,
praví Hospodin.
¹⁷ Ty ale nemáš oči ani srdce
než pro svůj mrzký zisk;
zajímá tě jen vraždit nevinné,
vydírání a násilí.“

¹⁸Toto praví Hospodin o judském králi Joakimovi, synu Jošiášovu:^a

- „Nebudou ho oplakávat:
„Ach bratře, ach sestro!“
Nebudou ho oplakávat:
„Ach pane, ach veličenstvo!“
¹⁹ Pohřbí ho tak jako osla –
vyvlečou ho ven a pohodí
někam za brány Jeruzaléma.“

²⁰ „Vystoupej na Libanon, dcero, křič,
z Bášanu ať tvůj hlas zní,
z Abarimu vykřikni nad svými milenci,
neboť jsou všichni rozdrceni!
²¹ Mluvil jsem k tobě, dokud jsi měla klid,
říkala jsi ale: „Nechci poslouchat!“
Tak je to s tebou už od mládí,
že neslyšíš můj hlas.
²² Všechny ty tvé pastýře vítr požene,
tví milenci půjdou do zajetí;
tehdy se konečně budeš hanbit a stydět
za všechny své špatnosti.
²³ Uvelebila ses v Libanonu,^b
v hnízdečku mezi cedrovím;
budeš však sténat jako při porodu,
jako rodička se budeš svíjet bolestí!“

²⁴ „Jakože jsem živ, praví Hospodin, i kdybys byl, judský králi Jekoniáš,^c synu Joakimův, pečetním prstenem na mé pravici, i odtud bych tě strhl! ²⁵Vydám tě do rukou těch, kdo pasou po tvém životě, do rukou těch, ze kterých máš děs, do rukou babylonského krále Nabukadnezara a do rukou Babyloňanů. ²⁶Tebe i tvou rodnou matku odvrhnu do cizí země, v níž jste se nenarodili, a tam zemřete. ²⁷Do své vytoužené země se nikdy nevrátíte.“

^a18 2.Král 23:34–37; 2.Let 36:5–8 ^b23 míněn královský palác v Jeruzalémě (1.Král 7:2; 10:17, 21) ^c24 dosl. *Koniáší*, varianta jména *Joakin* (2.Král 24:8); též ve v. 28

- ²⁸ Je snad Jekoniáš nějaký zahozený střep?
 Hrnc, který nikdo nechce?
 Proč jsou tedy zavrženi on i jeho potomci,
 odmrštěni do země, kterou neznali?
²⁹ Ach země, země, země!
 Slyš slovo Hospodinovo!

³⁰ Tak praví Hospodin:

„Zapište ho jako muže bez dětí,
 jako někoho, komu se v životě nedařilo.
 Nikomu z jeho potomků se nezdaří
 usednout na trůn Davidův
 a vládnout nad Judou.“

Spravedlivý Výhonek

23 „Běda pastýřům, kteří hubí a rozhánějí ovce na mé pastvině! praví Hospodin. ²Hospodin, Bůh Izraele, proto prohlašuje o pastýřích pasoucích můj lid: Protože rozháníte a rozptylujete mé ovce a nestaráte se o ně, hle, já s vámi zúčtuji za vaše zločiny, praví Hospodin. ³Zbytky svého stáda pak shromáždím ze všech zemí, kam jsem je rozebral, a přivedu je zpět na jejich pastvinu, kde se rozplodí a rozmnoží. ⁴Ustanovím nad nimi pastýře, kteří o ně budou pečovat, takže už se nebudou bát a strachovat a nebude už chybět ani jediná, praví Hospodin.

⁵Hle, přicházejí dny, praví Hospodin, kdy vzbudím Davidovi spravedlivý Výhonek. ^aTen bude vládnout jako moudrý král a nastolí v zemi právo a spravedlnost. ⁶Za jeho dnů bude Juda zachráněn a Izrael bude žít v bezpečí. A toto je jméno, jímž bude nazýván: HOSPODIN – NAŠE SPRAVEDLNOST. ^b

⁷Hle, přicházejí dny, praví Hospodin, kdy už nebudete říkat: ‚Jakože je živ Hospodin, který vyvedl syny Izraele z Egypta,‘ ^aale: ‚Jakože je živ Hospodin, který vyvedl potomstvo domu Izraele zpět ze severní země a ze všech zemí, do kterých je rozebral.‘ Vrátí se totiž zpátky do vlasti. ^c

Lživí proroci

⁹ O prorocích:

Srdce mám zlomené,
 kosti se ve mně chvějí,
 jsem jako opilec,
 jako muž vínem zmožený –
 to kvůli Hospodinu,
 kvůli jeho svatým slovům!
¹⁰ Země je totiž plná nevěníků,
 pod jejichž kletbou vyprahla,
 pastviny vyschly, zbyla pustina.
 Jejich dráha je totiž zlá,
 jejich moc je nespravedlivá.

^a5 Iza 4:2; 11:1; 53:2; Zach 3:8; 6:12

^b6 Eze 48:35

^c8 Jer 16:14–15

¹¹ „Proroci i kněží jsou bezbožní;
i ve svém chrámě nacházím jejich zločiny,
praví Hospodin.

¹² Jejich cesta proto bude kluzká,
padnou ve tmě, do níž budou vyhnáni,
až na ně dopustím neštěstí
v čase, kdy s nimi zúčtuji,
praví Hospodin.

¹³ U proroků v Samaří jsem viděl nechutnost:
prorokovali při Baalovi
a sváděli Izrael, můj lid.

¹⁴ U proroků v Jeruzalémě jsem viděl úděsnost:
páchání nevěry a život ve lži;
zločincům dodávají odvahy,
aby se nikdo neodvrátil od své špatnosti.
Všichni jsou pro mě jako Sodoma,
všichni v tom městě jsou jako Gomora!“

¹⁵ Nuže, toto praví Hospodin zástupů o těch prorocích:

„Hle, nakrmím je pelyňkem
a k pití jim dám jed,
protože od proroků v Jeruzalémě
se šíří bezbožnost do celé země.“

¹⁶ Toto praví Hospodin zástupů: „Neposlouchejte slova proroků, kteří vám prorokují, aby vás naplnili falešnou nadějí. Vidění, o kterých mluví, si sami vymysleli, nepocházejí z úst Hospodinových. ¹⁷ Těm, kdo mnou pohrdají, stále tvrdí: ‚Hospodin praví: Budete žít v pokoji!‘ Všem, kdo se řídí svým zarputilým srdcem, namlouvají: ‚Nic zlého se vám nestane!‘ ¹⁸ Kdo ale stál v radě Hospodinově, aby viděl a slyšel jeho řeč? Kdo dával pozor, aby jeho slova uslyšel?“

¹⁹ Hle, Hospodinova vichřice –
jeho hněv už zuří!
Na hlavy darebáků snáší se
vichr bouřlivý!

²⁰ Hospodinův hněv se neodvrátí,
dokud neprovede a nesplní,
co ve svém srdci usoudil.
V nadcházejících dnech
tomu jasně porozumíte.

²¹ „Neposlal jsem ty proroky,
a přesto běží;
nemluvil jsem k nim,
a přesto prorokují.

²² Kdyby v mé radě bývali stáli,
můj lid by seznámili s mými slovy;
odvrátili by je od jejich zlé cesty,
od jejich zlého jednání.

²³ Jsem snad Bůh, jen když jsem blízko?
praví Hospodin.

Nejsem snad Bůh i daleko?

²⁴ Může se někdo tak dobře skrýt,
že bych ho neviděl?

praví Hospodin.

Já přece naplňuji nebe i zem!

praví Hospodin.

²⁵ Slyšel jsem, co říkají ti proroci, kteří mým jménem prorokují lži. Prý: „Měl jsem sen! Měl jsem sen!“ ²⁶ Jak dlouho ještě? Není snad v srdci proroků, kteří tak prorokují, samá lež? Prorokují podvody, které si sami vymysleli. ²⁷ Myslí si, že těmi sny, které si jedni druhým vyprávějí, přimějí můj lid zapomenout na mé jméno, tak jako na mé jméno zapomněli jejich otcové kvůli Baalovi.

²⁸ Prorok, jemuž se zdál sen,
ať si ten sen vypráví.

Kdo ale má mé slovo,
ten ať je věrně mluvív.

Co je sláma vedle zrní?
praví Hospodin.

²⁹ Není mé slovo jako oheň?

praví Hospodin.

Jako kladivo skálu drtící?

³⁰ Hle, já jsem proti těm prorokům, praví Hospodin, kteří kradou má slova jedni od druhých. ³¹ Hle, jsem proti těm prorokům, praví Hospodin, kteří melou jazykem a říkají: „Tak praví Hospodin.“ ³² Hle, jsem proti těm, kteří prorokují lživé sny, praví Hospodin; když je vyprávějí, svádějí můj lid svými nehoráznými výmysly. Já jsem je neposlal a nic jsem jim nesvěřil. Nemohou tomuto lidu nijak pomoci, praví Hospodin.“

³³ „Když se tě někdo z lidu nebo z proroků či z kněží zeptá: ‚Jaký je ortel od Hospodina?‘ – odpovíš: ‚Jaký ortel? Odvrhnu vás! praví Hospodin.‘“ ³⁴ Kdo-koli z proroků, kněží či lidu se ohání ‚ortelem od Hospodina‘, s takovým i s jeho domem zúčtuji. ³⁵ Jeden druhého se máte ptát: ‚Co Hospodin odpověděl? Co Hospodin říkal?‘“ ³⁶ Už ale nemáte ani zmiňovat ‚ortel od Hospodina‘, protože za ortel od Hospodina vydává každý svá vlastní slova. Takhle převracíte slova živého Boha, Hospodina zástupů, našeho Boha! ³⁷ Máte se ptát proroka: ‚Co ti Hospodin odpověděl? Co Hospodin říkal?‘“ ³⁸ Protože se však oháníte ‚ortelem od Hospodina‘, nuže toto praví Hospodin: Používáte slova ‚ortel od Hospodina‘, ačkoli jsem vám ta slova

říkat zakázal. ³⁹Proto na vás teď dočista zapomenu a ze své přítomnosti vás odvrhnu i s tím městem, které jsem dal vám a vašim otcům. ⁴⁰Uvalím na vás věčnou pohanu a věčnou potupu, jaká se nedá zapomenout!“

Dva koše fíků

24 Hospodin mi dal vidění: Hle – před Hospodinovým chrámem stály dva koše fíků. (Bylo to poté, co babylonský král Nabukadnezar odvlkl judského krále Jekoniáše,^a syna Joakimova, spolu s judskými velmoži, tesaři a kováři z Jeruzaléma a přivedl je do Babylonu.)^b ²V jednom koši byly velmi krásné fíky, jaké uzrávají mezi prvními. V druhém koši byly velmi špatné fíky, tak špatné, že nešly jíst.

³„Co vidíš, Jeremiáš?“ zeptal se mě Hospodin.

„Fíky,“ odpověděl jsem. „Ty dobré jsou velmi dobré, ale ty špatné jsou tak špatné, že nejdou jíst.“

⁴Tehdy jsem dostal slovo Hospodinovo: ⁵„Tak praví Hospodin, Bůh Izraele: Judští vyhnanci, které jsem odsud poslal do Babylonie,^c jsou jako tyto dobré fíky – považují je za dobré. ⁶Spočinu na nich svým dobrotivým pohledem a přivedu je zpět do této země. Znovu je vybuduji a nezbořím, zasadím je a nevykořením. ⁷Dám jim takové srdce, aby mě znali, aby věděli, že já jsem Hospodin. Budou mým lidem a já budu jejich Bohem, protože se celým srdcem vrátí ke mně.

⁸Ale judského krále Cidkiáše, jeho velmože a ty, kdo zbyli v Jeruzalémě a zůstali v této zemi anebo se usadili v Egyptě, ty všechny pokládám za špatné fíky, praví Hospodin – tak špatné, že nejdou jíst. ⁹Učiním je odstrashujícím příkladem neštěstí pro všechna království země; budou potupným pořekadlem a posměšnou nadávkou všude, kam je zaženu. ¹⁰Pošlu na ně meč, hlad a mor, dokud nebudou do posledního vyhlazeni ze země, kterou jsem dal jim a jejich otcům.“

Sedmdesát let zajetí

25 Slovo, které Jeremiáš dostal o veškerém judském lidu ve čtvrtém roce vlády judského krále Joakima, syna Jošiášova (což byl první rok babylonského krále Nabukadnezara).^d ²Prorok Jeremiáš veškerému judskému lidu a všem obyvatelům Jeruzaléma řekl:

³„Je to už třiadvacet let – od třináctého roku judského krále Jošiáše, syna Amonova, až dodneška – co dostávám slovo Hospodinovo.^e Znovu a znovu jsem k vám mluvil, ale vy jste neposlouchali. ⁴Hospodin k vám znovu a znovu posílal všechny své služebníky proroky, ale vy jste neposlouchali, vůbec jste si jich nevšíмали. ⁵Ríkávali: ‚Odvráťte se každý od své zlé cesty a svého zlého jednání, ať můžete žít v zemi, kterou Hospodin dal vám a vašim otcům od věků až navěky. ⁶Nenásledujte cizí bohy, neslužte jim a neklaňte se jim; nepopouzejte mě svými výtvy, ať na vás nedopustím neštěstí!‘ ⁷Vy jste mě ale neposlouchali, praví Hospodin, a k vlastnímu neštěstí jsme mě popouzeli svými výtvy.

⁸Nuže, toto praví Hospodin zástupů: ‚Protože jste neposlouchali má slova, ⁹hle, povolám a poberu všechny kmeny ze severu, praví Hospodin, a přivedu je i se svým služebníkem, babylonským králem Nabukadnezarem, na tuto zem, na všechny její obyvatele i na všechny národy v okolí.

^a1 varianta jména *Joakin* (2.Král 24:8) ^b1 2.Král 24:10–17 ^c5 dosl. *do země Chaldejců*; viz pozn. u Jer 21:4 ^d1 605 př. n. l. ^e3 od r. 627 př. n. l. (viz Jer 1:2–3)

Vyhladím je jako proklaté, aby vzbuzovali děs a posměch; zbude z nich věčné zbořeníště. ¹⁰Skoncuji s hlasem radosti a veselí, s hlasem ženicha a nevěsty, s hlasem mlýnku i se světlem lampičky. ¹¹Z celé této země zbude hrůzná pustina a tyto národy budou po sedmdesát let otročit babylonskému králi.

¹²Až se těch sedmdesát let naplní, potrestám babylonského krále i jeho národ za jejich vinu, praví Hospodin, a nechám Babylonii zpustnout na věky. ¹³Uvalím na tu zem všechny své hrozby, které jsem o ní vyřkl, všechno, co je zapsáno v této knize, všechno, co Jeremiáš prorokoval o všech těch národech.^a ¹⁴I oni sami budou otročit mocným národům a velikým králům. Odplatím jim za jejich skutky, za to, co vlastnoručně páchali.⁴

Kalich hněvu

¹⁵Hospodin, Bůh Izraele, ke mně promluvil: „Vezmi z mé ruky kalich s vínem hněvu a dej z něj pít všem národům, k nimž tě posílám. ¹⁶Až se napijí, budou se potácet a blouznit kvůli meči, který na ně sesílám.“

¹⁷Vzal jsem tedy kalich z Hospodinovy ruky a napojil jím všechny národy, k nimž mě Hospodin poslal:

¹⁸Jeruzalém a judská města s jejich králi a velmoži, aby z nich zbyly jen trosky budící děs, posměch a nadávky (jak je tomu už dnes);

¹⁹faraona, vládce Egypta, s jeho dvořany a velmoži i se vším jeho lidem ²⁰a všemi přimíšenými cizinci;
všechny krále země Úc;
všechny krále filištínské země, Aškelon, Gazu, Ekron i ty, kdo zbyli v Ašdodu;

²¹Edom, Moáb i Amonce;

²²všechny krále Týru a Sidonu;
krále zámořských břehů;

²³Dedana, Temu a Búze;
všechny, kteří si vyholují skráně;^b

²⁴všechny krále Arábie;
všechny krále směsice národů žijících na poušti;

²⁵všechny krále Zimri;
všechny krále Elamu;
všechny krále Médie;

²⁶všechny krále severu, blízké i vzdálené, jednoho po druhém –
všechna království země, co jich je na světě.
A po nich se napije král Šešak!^c

²⁷„Řekni jim: ‚Tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: Pijte, opijte se, pozvracejte se a padněte, že už nevstanete, protože na vás sesílám meč!‘ ²⁸A kdyby od tebe odmítali ten kalich vzít a napít se, řekni jim – ‚Tak praví Hospodin zástupů: Musíte pít! ²⁹Hle, na město, jež nese mé jméno, začínám přivádět neštěstí, a vy byste měli vyváznout? Nevyváznete! Na všechny obyvatele země už svolávám meč, praví Hospodin zástupů.‘

^a13 Jer 46–51 ^b23 Jer 9:25 ^c26 šifra pro *Babylon*; hebr. písmena ŠŠK (Šešak) jsou ve stejném pořadí od konce abecedy jako písmena BBL (*Bábel*) od začátku abecedy

³⁰Nuže, prorokuj jim všechna tato slova a řekni jim:

,Hospodin řve na výsostech,
burácí z příbytku své svatosti.
Na vlastní stádo řve jako lev,
křičí jako ti, kdo víno lisují,
na všechny, kdo žijí na zemi.
³¹Po celém světě se šíří hluk boje,
neboť Hospodin obžaluje národy;
soudí se s každým smrtelníkem
a ničemy dává napospas meči.
Tak praví Hospodin.'

³²Tak praví Hospodin zástupů:

,Hle, od národu k národu
se šíří neštěstí,
od nejzazších konců světa
se zvedá vichr veliký!''

³³Mrtvoly těch, které Hospodin v onen den pobije, budou rozsety od jednoho konce světa po druhý. Nikdo je neopláče, nikdo je neposbírá ani nepohřbí; zůstanou ležet jako hnůj na zemi.

³⁴Kvílejte, pastýři, naříkejte,
vůdcové stáda, svíjejte se v prachu!
Čas vaší porážky nadešel,
padnete jako krásní berani.^a

³⁵Pastýři nebudou mít kam utéct,
pro vůdce stáda nebude úniku.

³⁶Slyš! To naříkají pastýři,
vůdcové stáda kvílejí –
Hospodin pustoší jejich pastviny!

³⁷Pokojné louky utichnou
před žárem Hospodinova hněvu.

³⁸Jako lev vyjde ze svého příbytku
a jejich zem se stane pustinou
před tím krutým žárem –
před žárem jeho hněvu!

^a34 podle LXX (MT: *roztříštíte se a padnete jako krásná nádoba*)

TRPÍCÍ PROROK

Teď zemřeš!

26 Na počátku vlády judského krále Joakima, syna Jošiášova, přišlo od Hospodina toto slovo: ²„Tak praví Hospodin: Postav se na nádvoří Hospodinova domu a promluv ke všem, kteří se z judských měst přicházejí klanět v Hospodinově domě. Vyříd jim všechno, co ti prikazuji, ani jediné slovo nevynechej. ³Snad poslechnou a odvrátí se každý od své zlé cesty, abych i já upustil od zla, které jsem na ně chtěl dopustit za to, jak zle se chovali.

⁴Řekni jim – „Tak praví Hospodin: Jestliže mě neposlechnete a nebudete se řídit mým Zákonem, který jsem vám dal, ⁵a nebudete poslouchat slova mých služebníků proroků, které k vám znovu a znovu posílám (a vy jste je neposlouchali!), ⁶pak s tímto chrámem naložím jako se svatyní v Šílu“ a z tohoto města učiním nadávku mezi všemi národy na zemi.“

⁷Kněží, proroci i všechen lid poslouchali, jak Jeremiáš mluví tato slova v Hospodinově chrámu. ⁸Jakmile ale Jeremiáš domluvil všechno, co mu Hospodin přikázal říci, vtom ho všechen lid, kněží i proroci chytili a křičeli: „Teď zemřeš! ⁹Jak se opovažuješ prorokovat Hospodinovým jménem, že tento chrám dopadne jako Šílo a že z tohoto města zbude vylištěná pustina?“ A všechen lid se v Hospodinově chrámu sbíhal k Jeremiášovi.

¹⁰Když se o tom doslechli judští velmoži, odebrali se z královského paláce vzhůru do Hospodinova chrámu a zasedli v průchodu Hospodinovy Nové brány. ¹¹Kněží a proroci tehdy velmožům a všemu lidu řekli: „Ten muž zaslouží smrt! Prorokoval přece proti tomuto městu – slyšeli jste to na vlastní uši!“^b

¹²Jeremiáš na to všem velmožům i všemu lidu řekl: „Hospodin mě poslal prorokovat o tomto chrámu a městě všechno to, co jste slyšeli. ¹³Proto teď napravte své cesty a své jednání, poslechněte Hospodina, svého Boha, a Hospodin upustí od zla, kterým vám hrozil. ¹⁴Pokud jde o mě – hle, jsem ve vašich rukou. Udělte se mnou, co uznáte za dobré a správné, ¹⁵ale vězte, že když mě zabijete, uvalíte na sebe i na toto město a jeho obyvatele nevinnou krev. Opravdu mě k vám totiž poslal Hospodin, abych vám vyřídil všechna tato slova.“

¹⁶Velmoži a všechen lid tehdy řekli kněžím a prorokům: „Ten muž nezaslouží smrt. Mluvil k nám přece jménem Hospodina, našeho Boha.“

¹⁷Také někteří stařešinové země vstali a promluvili ke všemu shromážděnému lidu: ¹⁸„Za dnů judského krále Ezechiáše prorokoval Micheáš Morešetský. Ten řekl všemu judskému lidu – „Tak praví Hospodin zástupů:

Sion bude jak pole rozorán,
z Jeruzaléma bude trosek hromada
a z chrámové hory zarostlá vyvýšenina.“^c

¹⁹Nechal ho snad judský král Ezechiáš a všechen Juda zabít? Naopak, ulekl se Hospodina a snažil se ho usmířit, takže Hospodin upustil od zla, kterým jim hrozil. My tu ale sami na sebe přivoláváme smrtelné neštěstí.“

^a6 Jer 7:12–14^b11 Deut 18:20^c18 Mich 3:12

²⁰Hospodinovým jménem prorokoval také jistý Uriáš, syn Šemajášův, z Kiriat-jearim. Prorokoval proti tomuto městu a proti této zemi přesně tak jako Jeremiáš. ²¹Jakmile král Joakim se všemi svými veliteli a velmoži uslyšeli jeho slova, chtěl ho král nechat zabít. Uriáš se o tom ale doslechl a ve strachu utekl do Egypta. ²²Král Joakim tam za ním poslal Elnatana, syna Achborova, a jeho muže, ²³kteří Uriáše z Egypta unesli a přivedli ho ke králi Joakimovi. Ten ho dal popravít mečem a jeho mrtvolu pohodil na veřejném hřbitově.

²⁴Nad Jeremiášem ale držel ruku Achikam, syn Šafanův,^a takže nepadl do rukou lidu, který ho chtěl zabít.

Jho babylonského krále

27 Na počátku vlády judského krále Cidkiáše,^b syna Jošiášova, dostal Jeremiáš slovo od Hospodina. ²Hospodin ke mně promluvil: „Vyrob si dřevěné jho s postroji a připevni si je na šíji.

³Potom pošli vzkaz králům Edomu, Moábu, Amonu, Týru a Sidonu; pošli ho po jejich vyslancích, kteří přišli do Jeruzaléma k judskému králi Cidkiášovi. ⁴Dej jim vzkaz pro jejich pány a řekni jim: „Tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele. Toto vyřídíte svým pánům: ⁵Já jsem svou velikou mocí a vztaženou paží učinil zemi i s lidmi a zvěří na ní a já ji svěřuji, komu se mi zlíbí. ⁶Nuže, teď všechny tyto země svěřuji do rukou svého služebníka, babylonského krále Nabukadnezara. Svěřuji mu do služeb dokonce i polní zvěř. ⁷Všechny národy budou sloužit jemu, jeho synovi i jeho vnukovi, než přijde čas i pro něj a pro jeho zemi – tehdy si ho mocné národy a velcí králové podrobí do služby.

⁸Národ a království, které by se nepoddalo babylonskému králi Nabukadnezarovi a nesklonilo by šíji pod jho babylonského krále, takový národ budu trestat mečem, hladem a morem, praví Hospodin, dokud ho jeho rukou úplně nezničí. ⁹Neposlouchejte proto své proroky a věštce, své vykladače snů, jasnovidece a čaroděje,^c kteří vám říkají, ať se babylonskému králi nepoddáváte. ¹⁰Prorokují vám jen lži, které vás nakonec odloučí od vlasti. Vyženu vás pryč, abyste zahynuli. ¹¹Ale národ, který skloní šíji pod jho babylonského krále a poddá se mu, takový ponechám v jeho zemi, praví Hospodin, aby ji obdělával a bydlel v ní.“

¹²Přesně tak jsem promluvil i k judskému králi Cidkiášovi: „Skloněte svou šíji pod jho babylonského krále, poddejte se mu i jeho lidu a zůstanete naživu! ¹³Proč bys měl i se svým lidem umírat mečem, hladem a morem, jak to Hospodin prohlásil o národu, který se nepoddá babylonskému králi? ¹⁴Neposlouchejte slova proroků, kteří vám říkají, ať se babylonskému králi nepoddáváte. Prorokují vám jen lži! ¹⁵Já jsem je neposlal, praví Hospodin. Prorokují mým jménem lži, abych vás nakonec vyhnal pryč, abyste zahynuli i s těmi svými proroky.“

¹⁶Ke kněžím a celému tomuto lidu jsem promluvil: „Tak praví Hospodin: Neposlouchejte slova svých proroků, kteří vám prorokují: ‚Hle, vzácné předměty Hospodinova domu se teď z Babylonu rychle vrátí zpět.‘ Prorokují vám lež! ¹⁷Neposlouchejte je. Poddejte se babylonskému králi a zůstanete

^a24 2.Král 22:12 ^b1 podle někt. hebr. rukopisů a Syr (MT: *Joakima*); srov. v. 3, 12

^c9 Deut 18:10–14 (srov. 2.Král 21:6; Iza 2:6)

naživu. Proč by se toto město mělo stát zbořeništěm? ¹⁸Jestli jsou to proroci a mají slovo Hospodinovo, pak ať se u Hospodina zástupů přimluví, aby do Babylonu nebyly odneseny i ty cennosti, které v Hospodinově domě, v paláci judského krále a v Jeruzalémě ještě zůstaly!

¹⁹Toto praví Hospodin zástupů o sloupech, o bronzovém moři, o stojanech^a a ostatních cennostech, které v tomto městě ještě zůstaly ²⁰(babylonský král Nabukadnezar je totiž nepobral, když judského krále Jekoniáše,^b syna Joakimova, spolu s veškerou judskou a jeruzalémskou šlechtou odvezl z Jeruzaléma do Babylonu). ²¹Nuže, toto praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele, o cennostech, které ještě zůstaly v Hospodinově domě, v paláci judského krále a v Jeruzalémě: ²²Budou odneseny do Babylonu a tam zůstanou až do dne, kdy si jich znovu povšimnu, praví Hospodin. Tehdy je dám přinést a navrátím je zpět na toto místo.“

Falešný prorok Chananiáš

28 Pátého měsíce téhož roku, totiž čtvrtého roku na počátku vlády judského krále Cidkiáše,^c mi gibeonský prorok Chananiáš, syn Azurův, v Hospodinově domě před kněžími a přede vším lidem řekl: ²„Tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: ‚Jho babylonského krále zlámu!‘ ³Do dvou let vrátím zpět na toto místo všechny cennosti Hospodinova domu, které odsud vzal babylonský král Nabukadnezar a odnesl je do Babylonu. ⁴Také judského krále Jekoniáše,^d syna Joakimova, i všechny judské vyhnance, kteří odešli do Babylonu, vrátím zpět na toto místo, praví Hospodin, neboť jho babylonského krále zlámu!“

⁵Prorok Jeremiáš na to proroku Chananiášovi před kněžími a přede vším lidem, stojícím v Hospodinově domě, odpověděl. ⁶„Amen,“ řekl prorok Jeremiáš. „Kéž to Hospodin učiní. Kéž Hospodin splní slova, která jsi proročkoval, a navrátí vzácné předměty Hospodinova domu i všechny vyhnance z Babylonu zpět na toto místo. ⁷Teď ale poslyš, co mám říci tobě i všemu lidu: ⁸Proroci, kteří bývali odedávna přede mnou i před tebou, proročkovali mnoha zemím i velkým královstvím válku, neštěstí a mor. ⁹Prorok, který prorokuje mír, ale bude uznán za proroka, kterého opravdu poslal Hospodin, jen když se jeho slova naplní.“

¹⁰Nato prorok Chananiáš sejmul jho z šíje proroka Jeremiáše a zlámal ho. ¹¹Prorok Chananiáš pak před očima všeho lidu promluvil: „Tak praví Hospodin: ‚Do dvou let takto zlámu jho babylonského krále Nabukadnezara na šíji všech národů!‘“ Prorok Jeremiáš tehdy odešel pryč.

¹²Poté, co prorok Chananiáš zlámal jho na šíji proroka Jeremiáše, dostal Jeremiáš slovo Hospodinovo: ¹³„Jdi a řekni Chananiášovi – Tak praví Hospodin: Rozlámal jsi jho ze dřeva, ale nahradil jsi ho jhem ze železa! ¹⁴Tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: Na šíji všech těchto národů vložím železné jho, aby sloužili babylonskému králi Nabukadnezarovi. Ti všichni mu budou sloužit stejně jako polní zvěř, kterou mu podrobím.“^e

¹⁵Prorok Jeremiáš tehdy proroku Chananiášovi řekl: „Poslyš, Chananiáši! Hospodin tě neposlal, ale ty jsi tento lid sváděl falešnou nadějí. ¹⁶Nuže, tak praví Hospodin: Hle, posílám tě pryč z povrchu země. Do roka zemřeš, protože jsi o Hospodinu hlásal bludy!“

¹⁷Sedmého měsíce téhož roku pak prorok Chananiáš zemřel.

^a19 1.Král 7:15–37
př. n. l. (2.Král 24:18)

^b20 varianta jména *Joakin* (2.Král 24:8)
^d4 viz pozn. Jer 27:20

^c1 srpen/září 593
^e14 Jer 27:6

Dopis vyhnancům

29 Následují slova dopisu, který prorok Jeremiáš poslal z Jeruzaléma zbytku stařešinů ve vyhnanství a také kněžím, prorokům a všemu lidu, který Nabukadnezar odvedl z Jeruzaléma do Babylonu. ²(Bylo to poté, co král Jekoniáš,^a královna matka, dvořané, judští a jeruzalémští velmoži a také tesaři a kováři museli opustit Jeruzalém.)^b ³Svěřil ten dopis Eleasovi, synu Šafanovu, a Gemariášovi, synu Chilkiášovu, které judský král Cidkiáš vyslal k babylonskému králi Nabukadnezarovi do Babylonu. Stálo v něm:

⁴Tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele, všem vyhnancům, které jsem z Jeruzaléma vystěhoval do Babylonu:

⁵Stavějte domy a žijte v nich, sázejte zahrady a jezte jejich plody.

⁶Berte si ženy a ploďte děti. Vybírejte nevěsty pro své syny a prodávejte své dcery, ať mají děti. Rozrůstajte se, ať vás neubývá. ⁷Usilujte o prospěch města, do něhož jsem vás vystěhoval, a modlete se za ně k Hospodinu, neboť v jeho prospěchu je i váš prospěch.

⁸Tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: Nenechte se podvádět proroky a věštcí, kteří jsou mezi vámi, a nedejte na sny, které se jim^c zdají. ⁹Mým jménem vám prorokují lži! Já jsem je neposlal, praví Hospodin.

¹⁰Tak praví Hospodin: Až se naplní sedmdesát babylonských let, znovu si vás povšimnu a splním vám své zaslíbení, že vás sem znovu navrátím.^d ¹¹Já sám přece vím, jak o vás přemýšlím, praví Hospodin. Mám v úmyslu váš prospěch, a ne neštěstí; chci vám dát budoucnost a naději. ¹²Když budete ke mně volat a přicházet ke mně s modlitbami, já vás vyslyším. ¹³Budete mě hledat a najdete mě, když mě budete hledat celým srdcem. ¹⁴Dám se vám najít, praví Hospodin, a přivedu vás zpět ze zajetí. Shromáždím vás ze všech národů a ze všech míst, kam jsem vás rozptýlil, praví Hospodin, a přivedu vás zpět na místo, odkud jsem vás vyhnal pryč.

¹⁵Prohlašujete: „Hospodin nám v Babylonu vzbudil proroky!“

¹⁶Nuže, toto praví Hospodin o králi sedícím na Davidově trůnu a o veškerém lidu, který zůstal v tomto městě, o vašich bratrech, kteří s vámi nešli do vyhnanství: ¹⁷Tak praví Hospodin zástupů – Hle, sesílám na ně meč, hlad a mor! Naložím s nimi jako se shnilými fíky, jež jsou tak špatné, že nejdou jíst.^e ¹⁸Budu je stíhat mečem, hladem a morem. Učiním je odstrašujícím příkladem pro všechna království země. Budou vzbuzovat kletby a děs, posměch a nadávky u všech národů, kam jsem je rozptýlil, ¹⁹protože neposlouchali má slova, praví Hospodin, když jsem k nim znovu a znovu posílal své služebníky proroky. Ani vy jste ale neposlouchali, praví Hospodin.

²⁰Nuže, slyšte slovo Hospodinovo, všichni vyhnanci, které jsem poslal z Jeruzaléma do Babylonu. ²¹Toto praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele, o Achabovi, synu Kolajášovu, a o Cidkiášovi, synu Maasejášovu, kteří vám mým jménem prorokují lži: Hle, vydám

^a2 varianta jména *Joakin* (2.Král 24:8)

^b2 2.Král 24:10–17; Jer 24:1

^c8 podle

jednoho rukopisu LXX (MT: *vám*) ^d10 Lev 26:40–45; Jer 16:14–15; 23:7–8; 24:4–7;

25:11–12 ^e17 Jer 24:8–10

je do rukou babylonského krále Nabukadnezara, který je před vašimi očima nechá popravít. ²²Odtud vznikne kletba, která se bude používat mezi všemi judskými vyhnanci v Babylonu: „Ať s tebou Hospodin provede to, co s Cidkiášem a Achabem, které babylonský král upálil v plamenech!“ ²³Páchali totiž v Izraeli hanebnosti. Cizoložili s ženami svých bližních a mým jménem říkali lživá slova, která jsem jim nesvěřil.“ Já to vím a já to dosvědčuji, praví Hospodin.

Falešný prorok Šemajáš

²⁴Šemajášovi Nechlamskému řekni: ²⁵„Tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele – Z vlastního popudu jsi všemu lidu v Jeruzalémě a knězi Cefaniášovi, synu Maasejášovu, i ostatním kněžím poslal dopis, ve kterém píšeš: ²⁶„Hospodin tě, Cefaniáši, ustanovil knězem namísto kněze Jojady, abys byl strážcem Hospodinova domu. Každého blázna, který ze sebe dělá proroka, máš vsadit do klády a na pranýř. ²⁷Proč jsi tedy neumlčel Jeremiáše Anatotského, který tam u vás ze sebe dělá proroka? ²⁸Dokonce i k nám do Babylonu poslal vzkaz: Bude to trvat dlouho. Stavějte domy a žijte v nich, sázejte zahrady a jezte jejich plody.““

²⁹Kněz Cefaniáš ale ten dopis přečetl proroku Jeremiášovi. ³⁰Tehdy Jeremiáš dostal slovo Hospodinovo: ³¹„Vyříd' všem vyhnančům – Toto praví Hospodin o Šemajášovi Nechlamském: Šemajáš vám prorokoval, ale já jsem ho neposlal; sváděl vás falešnou nadějí. ³²A proto tak praví Hospodin: Hle, zúčtuji s Šemajášem Nechlamským i s jeho potomky! Protože o Hospodinu hlásal bludy, nebude mít nikoho, kdo by z jeho rodiny v tomto lidu přežil a viděl, co dobrého učiním pro svůj lid, praví Hospodin.“

Tvé rány zhojím

30 Slovo, které Jeremiáš dostal od Hospodina: ²„Tak praví Hospodin, Bůh Izraele: Všechna slova, která jsem k tobě promluvil, zapiš do knihy. ³Hle, přicházejí dny, praví Hospodin, kdy svůj lid Izrael a Judu přivedu zpět ze zajetí a navrátím je do země, kterou jsem dal jejich otcům, aby ji obsadili.“

⁴Toto jsou slova, která Hospodin promluvil o Izraeli a Judovi. ⁵Tak praví Hospodin:

„Slyšíme vyděšený křik –
čirá hrůza, žádný klid!

⁶Rozhlédněte se a ptejte se:
Copak může muž rodit?

Proč tedy vidím všechny muže
s rukama na břicho jako rodičky,
s popelavými tvářemi?

⁷Běda, bude to hrozný den
jako žádný jiný,
čas Jákobova soužení –
bude z něj ale zachráněn.

⁸Toho dne, praví Hospodin zástupů, zlámu jho na jejich šíji a zpřetrhám jejich postroje, takže už nebudou sloužit cizákům, ⁹ale budou sloužit Hospodinu, svému Bohu, a svému králi Davidovi, kterého jim ustanovím.

¹⁰Neboj se, můj služebníku, Jákože,
a ty, Izraeli, neděs se, praví Hospodin.
Hle, zachráním tě z dálné ciziny
a tvé potomky z jejich vyhnanství.
Jákože se vrátí a odpočine v bezpečí
a nikdo už ho nevydělí.

¹¹Vždyť já jsem s tebou, praví Hospodin,
já tě zachráním.
Skoncuji se všemi národy,
do kterých jsem tě rozptáčil.
S tebou však nikdy neskončím,
i když tě ztrestám po právu
a nenechám tě bez trestu.“

¹²Tak praví Hospodin:

„Tvá zranění se nehojí,
tvé rány bolí.

¹³Není, kdo by tě obhájil,
není léku na tvé bolesti,
nikdo tě nedokáže uzdravit!

¹⁴Všichni tví milenci na tebe zapomněli,
žádný z nich o tebe nestojí.
Ranil jsem tě jako nepřítel,
ztrestal tě jako surovec,
protože máš tolik vin
a tvůj hřích se tolik rozmnožil.

¹⁵Proč sténáš nad svým zraněním?
Tvou bolest nejde vyléčit.
To já jsem ti to způsobil,
protože máš tolik vin
a tvůj hřích se tolik rozmnožil!

¹⁶Všichni, kdo tě požírají, však budou sežráni,
všichni, kdo tě sužují, půjdou do zajetí.
Ti, kdo tě plení, budou sami plnění
a všechny, kdo tě olupují, nechám oloupit.

¹⁷Ano, já obnovím tvé zdraví,
tvé rány zhojím, praví Hospodin,
neboť tě nazývali poběhlíci:
„O Sion přece nikdo nestojí!““

¹⁸Tak praví Hospodin:

„Hle, přivedu ze zajetí Jákobovy stany,
nad jeho příbytky se slituji.
Město se vystaví tam, kde byly trosky,
a palác bude tam, kde má být.

¹⁹Rozezní se odtud chvalozpěvy,
zas bude slyšet hlas veselí.
Rozmnožím je, aby jich neubývalo,
oslavím je, a nebude jich málo.

²⁰Budou mít děti tak jako kdysi,
jejich obec přede mnou se znovu ustaví,
se všemi, kdo je utiskují, ale zúčtuji.

²¹Jejich vládcem bude jeden z nich,
z jejich středu vzejde jejich panovník –
přizvu ho blíž a on ke mně přistoupí.
Vždyť kdo by se jinak odvážil
ke mně přistoupit? praví Hospodin.

²²Vy budete mým lidem
a já budu vaším Bohem.“

²³Hle, Hospodinova vichřice –
jeho hněv už zuří!
Na hlavy darebáků snáší se
vichr bouřlivý!

²⁴Hospodinův planoucí hněv se neodvrátí,
dokud neprovede a nesplní,
co ve svém srdci usoudil.
V nadcházejících dnech
tomu porozumíte.

Izrael se vrátí

31 „V ten čas, praví Hospodin, budu Bohem všech rodů Izraele a oni budou mým lidem. ²Tak praví Hospodin:

„Lid, který unikne meči,
nalezne milost na poušti;
přicházím Izraeli dát odpočinutí.“

³Odedávna se mi ukazoval Hospodin:

„Miluji tě láskou, jež trvá navěky,
vztahuji se k tobě v milosrdenství.

⁴Znovu tě zbuduji a budeš stát,
panno izraelská.
Znovu se chopíš tamburíny
a vesele se roztančíš.

- ⁵ Znovu vysadíš vinice na horách v Samaří
a ti, kdo je vysadí, je také sklídí.
⁶ Přijde den, kdy zvolají
strážci v pohoří Efraim:
,Vzhůru, vydejme se k Sionu,
k Hospodinu, našemu Bohu!““

⁷ Tak praví Hospodin:

- „Zpívejte radostí nad Jákobem,
jásejte nad předním mezi národy,
hlasitě oslavujte a říkejte:
,Hospodin zachránil svůj lid,
zachránil pozůstatek Izraele!‘
⁸ Hle, přivedu je ze země severní,
od konců světa je shromáždím.
Mezi nimi i slepce a mrzáky,
těhotné ženy a rodičky –
vrátí se jich sem celé zástupy!
⁹ Budou přicházet s pláčem,
půjdou v modlitbách, až je povedu.
K potokům s vodou je přivedu
přímou cestou, na níž neklesnou.
Jsem přece Izraelův otec,
můj prvorozený je Efraim!“^a

- ¹⁰ Slyšte slovo Hospodinovo, národy,
zvěstujte v krajích daleko za moři:
,Ten, který rozehnal Izrael, jej zase shromáždí,
nad svým stádem bude jako pastýř bdít.‘
¹¹ Ano, Hospodin Jákoba vykoupí,
vysvobodí ho z rukou silnějších!
¹² S jásotem přijdou na vrchol Sionu,
rozzáří se Hospodinovou dobrotou –
všude obilí, víno, olej, mladý brav a skot!
Jejich duše budou zavlažovaná zahradou
a chřádnout už nikdy nebudou.
¹³ Panna se tehdy vesele roztančí
a mládenci i starci spolu s ní.
Jejich truchlení v radost proměním,
utěším je a rozveselím namísto trápení.
¹⁴ Duši kněží obcerstvím hojností
a můj lid se nasytí mými dary,
praví Hospodin.“

^a9 původně kmenové jméno, později synonymum pro severní izraelské království (též dále)

¹⁵Tak praví Hospodin:

„V Rámě je slyšet křik –
nářek, pláč a hořké bědování.
Ráchel tam pláče nad svými dětmi,
nad jejich ztrátou se nedá utěšit!“

¹⁶Tak praví Hospodin:

„Neplač už, zadrž slzy,
neboť tvá námaha dojde odměny,
praví Hospodin:
oni se ti z nepřátelské země vrátí!
¹⁷Je tu naděje pro tvé potomky,
praví Hospodin:
tvé děti se vrátí do vlasti!

¹⁸Jasně jsem slyšel Efraimův nářek:
„Byl jsem nepovolený jako mladý býk,
krotil jsi mě a už jsem zkrocený.
Obrať mě, ať se vrátím zpět,
vždyť ty jsi můj Bůh, Hospodine!

¹⁹Po mém odvrácení činím pokání,
po mém poučení se biji do hrudi.
Stydím se a jsem zahanben,
že nesu potupu svých mladých let.“

²⁰Není snad Efraim můj drahý syn?
Není mé dítě, které miluji?
Kdykoli o něm promluvím,
vždy si ho znovu vybavím
a v nitru cítím pohnutí.
Slituji se nad ním, jistěže se slituji!
praví Hospodin.

²¹Postav si milníky, vyznač ukazatele,
přemýšlej o cestě, kterou jdeš.
Vrať se, izraelská panno, vrať se
zpátky do svých měst!

²²Jak dlouho se ještě budeš toulat,
dcero nevěrná?
Hospodin stvoří na zemi novou věc:
žena se bude ucházet o muže.“

²³Tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: „Až je přivedu zpět ze zajetí,
bude se v judské zemi a v jejích městech znovu říkat: „Požehnej ti Hospo-
din, příbytku spravedlnosti, horo svatosti!“ ²⁴Znovu tam bude žít všechen

lid Judy – měšťané, rolníci i kočovníci se stády. ²⁵Ano, občerstvím duši znavených a duši chřadnoucích nasytím.“

²⁶Nato jsem se probudil a prohlédl. Můj spánek byl sladký.

Nová smlouva

²⁷„Hle, přicházejí dny, praví Hospodin, kdy dům Izraele i dům Judy osejí lidmi i zvířaty. ²⁸Jako jsem nad nimi bděl, abych vyvracel a podvracel, bořil, ničil a pustošil, právě tak nad nimi budu bdít, abych budoval a sázel, praví Hospodin.“ ²⁹V těch dnech už nebudou říkat: ‚Rodiče jedli trpké hrozny a dětem trnou zuby.‘^b ³⁰Každý totiž zemře za vlastní viny; každému, kdo jí trpké hrozny, budou trnout zuby.

³¹Hle, přicházejí dny, praví Hospodin, kdy s domem Izraele a s domem Judy uzavřu novou smlouvu. ³²Ne ovšem takovou smlouvu, jakou jsem uzavřel s jejich otci v den, kdy jsem je vzal za ruku a vyvedl je z Egypta – tuto mou smlouvu totiž porušili, ačkoli jsem byl jejich manželem, praví Hospodin. ³³Nuže, toto je smlouva, kterou po těch dnech uzavřu s domem Izraele, praví Hospodin: Svůj zákon vložím do jejich nitra a napíšu jim ho na srdce. Budu jejich Bohem a oni budou mým lidem. ³⁴Už se nebudou navzájem poučovat a jedni druhé nabádat: ‚Poznejte Hospodina!‘ Všichni mě totiž budou znát, od nejmenších až po největší z nich, praví Hospodin. Odpustím jim jejich viny a už nikdy nevzpomenu na jejich hříchy.“

³⁵Tak praví Hospodin,

jenž nechává slunce ozařovat den
a měsíc s hvězdami za světlo noci určuje,
jenž vzdouvá moře, až jeho vlny řvou,
a jehož jméno je Hospodin zástupů:
³⁶„Přestanou-li u mne platit
tyto zákony, praví Hospodin,
pak také símě Izraele přestane
být u mne navždy národem.“

³⁷Tak praví Hospodin:

„Bude-li změřeno nebe nahoře
a prozkoumány základy země v hlubině,
pak také zavrhnou všechno símě Izraele
za všechno, co provedli, praví Hospodin.“

³⁸„Hle, přicházejí dny, praví Hospodin, kdy bude toto město znovu vystavěno pro Hospodina, od věže Chananel až k Nárožní bráně.“ ³⁹Měřicí šňůra se odtud natáhne až k vrchu Garev a pak se stočí do Goje. ⁴⁰Celé to údolí mrtvol a mastného popela,^d všechna ta pohřebiště až k potoku Kidron, až k rohu Koňské brány na východě, to vše bude zasvěceno Hospodinu a město už nikdy nebude vyvráceno ani zbořeno.“

^a28 Jer 1:10, 12; 18:7–10 ^b29 Eze 18:2; srov. Pláč 5:7 ^c38 srov. 2.Král 14:13

^d40 údolí *Ben-hinom* u Jeruzaléma (Jer 7:31–32; 19:6–13)

Kup si pole v Anatotu

32 Slovo, které Jeremiáš dostal od Hospodina v desátém roce vlády judského krále Cidkiáše (což byl osmnáctý rok Nabukadnezarův).^a ²Vojsko babylonského krále tenkrát obléhalo Jeruzalém a prorok Jeremiáš byl vězněn na strážním nádvoří v paláci judského krále.

³Uvěznil ho tam judský král Cidkiáš. Obvinil ho: „Jak se opovažuješ prorokovat, že prý tak praví Hospodin: ‚Hle, vydávám toto město do rukou babylonského krále a ten je dobude.‘^b ⁴Ani judský král Cidkiáš Babyloňanům^c neunikne, ale jistě padne do rukou babylonského krále, se kterým bude mluvit tváří v tvář a spatří ho vlastníma očima. ⁵Ten odvede Cidkiáše do Babylonu, kde zůstane, dokud si ho znovu nevšimnu, praví Hospodin.‘ Prý: ‚Budete-li bojovat proti Babyloňanům, nezmůžete!‘“

⁶Jeremiáš řekl: „Dostal jsem slovo Hospodinovo: ⁷Hle, přijde za tebou Chanamel, syn tvého strýce Šaluma, a řekne: ‚Kup si mé pole v Anatotu. Jako příbuzný na něj máš předkupní právo.‘“

⁸Potom za mnou na strážní nádvoří podle Hospodinova slova přišel můj bratranec Chanamel a řekl mi: „Koupil bys mé pole v Anatotu v kraji Benjamín? Jako příbuzný na něj máš nárok a předkupní právo. Kup si ho.“^d

Věděl jsem, že je to slovo Hospodinovo, ⁹a tak jsem to pole v Anatotu od svého bratrance Chanamela koupil za 17 šekelů stříbra.^e ¹⁰Podepsal jsem kupní list, zapečetil a před přízvanými svědky jsem na vahách odvážil stříbro. ¹¹Potom jsem ten zapečetěný kupní list s podmínkami a ustanoveními vzal a spolu s jeho nezapečetěným opisem ¹²jsem ho předal Baruchovi, synu Neriáše, syna Machsejášova. Učinil jsem to v přítomnosti svého bratrance Chanamela, v přítomnosti svědků, kteří ten kupní list podepsali, a v přítomnosti všech Židů přisídících na strážním nádvoří.

¹³V jejich přítomnosti jsem Baruchovi uložil: ¹⁴„Tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: ‚Vezmi tyto listiny – zapečetěný kupní list i jeho nezapečetěný opis – a vlož je do hliněné nádoby, aby zůstaly nadlouho zachovány.‘ ¹⁵Neboť tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: ‚V této zemi se znovu budou kupovat domy, pole i vinice!‘“

¹⁶Poté, co jsem ten kupní list předal Baruchovi, synu Neriášovu, modlil jsem se k Hospodinu:

¹⁷„Ach, Hospodine, Pane můj! Ty jsi svou velikou mocí a vztaženou paží učinil nebe i zemi – pro tebe nic není nemožné! ¹⁸Prokazuješ milosrdenství tisícům pokolení, ale vinu otců splácíš i jejich potomkům. ¹⁹Jsi veliký a mocný Bůh; máš jméno Hospodin zástupů. ²⁰Jsi veliký ve svých záměrech a mocný ve svých činech. Nespouštíš oči z cest všech lidí, abys každého odměnil podle jeho jednání, tak jak si za své skutky zaslouží. ²¹Konal jsi znamení a zázraky v Egyptě a konáš je dodnes v Izraeli i mezi všemi lidmi – tak sis získal jméno, které stále máš. ²²Vyvedl jsi svůj lid Izrael z Egypta znameními a zázraky, mocnou rukou, vztaženou paží a uprostřed veliké hrůzy. ²³Dal jsi jim tuto zemi, o níž jsi přísahal jejich otcům,

^a 587 př. n. l. ^b3 Jer 21:3–10 ^c4 dosl. Chaldejcům (viz pozn. Jer 21:4); tak i dále

^d8 Lev 25:23–25; Rút 4:1–4 ^e9 necelých 200 g ^f18 Exod 20:5–6; Deut 5:9–10

že jim ji dáš – zemi oplývající mlékem a medem. ²³Když ale přišli a ovládli ji, neposlušovali tě a neřídili se tvým Zákonem. Nic z toho, co jim přikázal, neplnili, a tak jsi na ně přivedl všechno tohle neštěstí.

²⁴Jen pohleď na ty obléhací náspy! Přitáhli k městu, aby ho dobyli! Město padne mečem, hladem a morem do rukou Babyloňanů, kteří na něj útočí. Naplňuje se to, co jsi řekl – vždyť to sám vidíš!

²⁵Hospodine, Pane, můj, město padá do rukou Babyloňanů, a ty mi přitom říkáš: „Kup si pole a před svědky zaplať za ně stříbrem!“

Změním jejich osud

²⁶Tehdy Jeremiáš dostal slovo Hospodinovo: ²⁷„Hle, já jsem Bůh všeho stvoření. Je snad něco nad mě síly? ²⁸Nuže, tak praví Hospodin: Hle, vydám toto město do rukou Babyloňanů a do rukou babylonského krále Nabukadnezara, který je dobude. ²⁹Babyloňané, kteří na něj útočí, vtrhnou dovnitř a město vypálí; spálí je i s domy, na jejichž střeších mě lidé uráželi, když pálili kadidlo Baalovi a obětovali úlitby pro cizí bohy.

³⁰Synové Izraele i Judy už od mládí jen páchají, co je zlé v mých očích. Ano, synové Izraele mě pořád jen urážejí tím, co vlastníma rukama dělají, praví Hospodin. ³¹Ode dne, kdy bylo vystavěno, až dodnes mi toto město bylo jen k zlosti. Hněvali mě tak, že je musím vyhnat ze své přítomnosti.

³²Synové Izraele i Judy mě uráželi vším tím zlem, které páchali – oni i jejich králové, velmoži, kněží i proroci – všichni Juda i obyvatelé Jeruzaléma.

³³Ukazovali mi záda, a ne tvář. Znovu a znovu jsem je chtěl poučit, ale neposlušovali a poučení nepřijímali. ³⁴V domě, který se nazývá mým jménem, nastavěli své ohavné modly a tak ho poskvrnili. ³⁵V údolí Ben-hinom také vystavěli obětiště Baalovi, aby tam prováděli své syny a dcery ohněm jako oběť Molochovi.“ To jsem jim přece neprikázal, to mi nepřišlo ani na mysl – že budou provádět takovou ohavnost a svádět Judu k hříchu!

³⁶Říkáte: „Město padne mečem, hladem a morem do rukou babylonského krále.“ Toto však praví Hospodin, Bůh Izraele: ³⁷Hle – znovu je shromáždím ze všech zemí, do nichž jsem je ve svém zuřivém hněvu a v hrozném rozlícení rozptýlil. Přivedu je zpět na toto místo a způsobím, aby žili v bezpečí. ³⁸Budou mým lidem a já budu jejich Bohem. ³⁹Dám jim jedno srdce a jednu cestu, aby mě ctili po všechny dny – pak bude dobře jim i jejich potomkům. ⁴⁰Uzavřu s nimi věčnou smlouvu, že je nikdy nezbavím svého dobrodiní. Do srdcí jim vložím, aby mě ctili, aby se ode mě už neodvrátili. ⁴¹S radostí jim budu prokazovat dobrodiní; pevně je zasadím v této zemi, celým svým srdcem a celou duší.

⁴²Ano, tak praví Hospodin: Jako jsem na tento lid uvedl všechno to veliké neštěstí, tak na ně uvedu všechno dobrodiní, které jsem jim zaslíbil.

⁴³A v této zemi, o níž říkáte: „Padla do rukou Babyloňanů, zbyla z ní pustina bez lidí a dobytka,“ nuže v této zemi se znovu budou kupovat pole. ⁴⁴Budou se kupovat za peníze, kupní list se bude potvrzovat podpisem, bude se pečeti a budou zváni svědkové – v kraji Benjamín, v okolí Jeruzaléma, ve městech Judy, ve městech na horách, ve městech podhůří i ve městech Negevu, neboť změním jejich osud, praví Hospodin.“

³⁵ Lev 18:21; 20:1–5; 1.Král 11:5–7; 2.Král 23:10–13; Jer 7:31; 19:5

Obnova země

33 Jeremiáš byl stále ještě držen na strážním nádvoří, když znovu dostal slovo Hospodinovo: ²„Tak praví Hospodin, který učinil zemi, Hospodin, který ji zformoval a upevnil – ten, který má jméno Hospodin: ³Volej ke mně a já ti odpovím; sdělím ti veliká tajemství, o kterých nevíš.

⁴Toto praví Hospodin, Bůh Izraele, o domech v tomto městě a o judských královských palácích, jež byly na obranu před obléhacími náspy a zbraněmi zbořeny ⁵v přípravách na boj s Babyloňany: ⁶„Ty domy se naplní mrtvolami lidí, které ve svém zuřivém hněvu nechám pobít. Kvůli všemu zlu, které páchali, skryji svou tvář před tímto městem.

⁶Hle – potom však ovážu jejich rány, uzdravím je a vyléčím. Dám jim zakusit hojný pokoj a bezpečí. ⁷Osud Judy a Izraele změním a vybuduji je tak jako kdysi. ⁸Očistím je ode všech zločinů, které proti mně spáchali. Všechny ty zločiny, které proti mně spáchali a jimiž se proti mně vzbouřili, jim odpustím. ⁹Jeruzalém mi tak přinese věhlas a stane se mi zdrojem radosti, chvály a slávy přede všemi národy na zemi, až uslyší o všem dobrodiní, které jim prokáži. Zůstanou v úžasu a rozechvění nad vším tím dobrodiním a nad vším pokojem, který svému lidu způsobím.

¹⁰Tak praví Hospodin: Říkáte, že z tohoto místa zbyla pustina bez lidí i dobytka. Nuže, v judských městech a v ulicích Jeruzaléma, nyní opuštěných, vyhlazených, bez obyvatel i dobytka, se jednou znovu bude ozývat ¹¹hlas radosti a veselí, hlas ženicha a nevěsty a hlas těch, kdo ponesou do Hospodinova domu oběti vděčnosti se slovy:

„Hospodinu zástupů vzdejte díky –
Hospodin je přece dobrý
a jeho láska trvá navěky!“

Osud této země totiž změním, a bude taková jako kdysi, praví Hospodin.

¹²Tak praví Hospodin zástupů: Na tomto zpustlém místě bez lidí a dobytka budou znovu ve všech jeho městech pastviny, kde budou odpočívat pastýři se stády. ¹³Ve městech na horách, ve městech podhůří i ve městech Negevu, v kraji Benjamín, v okolí Jeruzaléma i ve městech Judy budou znovu procházet ovce pod rukama počítajícího, praví Hospodin.“

Věčná smlouva

¹⁴„Hle, přicházejí dny, praví Hospodin, kdy toto dobré slovo, jež dávám domu Izraele a domu Judy, splním. ¹⁵V těch dnech a v tom čase nechám z Davidova semene vyrašit spravedlivý Výhonek, jenž v zemi nastolí právo a spravedlnost. ¹⁶V těch dnech bude Juda zachráněn a Jeruzalém bude žít v bezpečí. A takto jej budou nazývat: HOSPODIN – NAŠE SPRAVEDLNOST.^b

¹⁷Tak praví Hospodin: Na trůnu Izraelova domu nikdy nebude chybět Davidův potomek.^c ¹⁸Také mezi levity nikdy nebude chybět kněz, který by

^a5 Iza 22:10

^b16 Jer 23:5–6; Eze 48:35

^c17 2.Sam 7:12–16

předě mnou přinášel zápaly, páčil moučné oběti a připravoval obětní hody po všechny dny.“

¹⁹Jeremiáš dostal slovo Hospodinovo: ²⁰„Tak praví Hospodin: Budete-li moci zrušit moji smlouvu s dnem a moji smlouvu s nocí, takže den ani noc nenastane ve svůj čas, ²¹pak bude zrušena také má smlouva s mým služebníkem Davidem, takže nebude mít syna, který by kraloval na jeho trůnu, a rovněž má smlouva s mými sluhý levitskými kněžími. ²²Jako se nedá sečíst nebeský zástup ani změřit mořský písek,“ tak rozmnožím símě svého služebníka Davida a svých sluhů levitů.“

²³Jeremiáš dostal slovo Hospodinovo: ²⁴„Všiml sis, jak tento lid mluví? Že prý ‚Hospodin zavrhl oba své vyvolené rody.‘ Takhle pohrdají mým lidem, jako by už pro ně ani nebyl národem! ²⁵Tak praví Hospodin: Jestliže nemám smlouvu se dnem i nocí a nestanovil jsem zákony pro nebe i zemi, ²⁶pak také zavrhnou símě Jákoba i svého služebníka Davida a nevyberu z jeho rodu panovníka pro símě Abrahama, Izáka a Jákoba. Ano, změním jejich osud a slituji se nad nimi!“

Slovo pro Cidkiáše

34 Slovo, které Jeremiáš dostal od Hospodina, když babylonský král Nabukadnezar s celým svým vojskem a se všemi královstvími a národy, které ovládal, zaútočil na Jeruzalém a na všechna jeho města: ²„Tak praví Hospodin, Bůh Izraele – Jdi a řekni judskému králi Cidkiášovi: Tak praví Hospodin – Hle, vydávám toto město do rukou babylonského krále a ten je vypálí ohněm. ³Ani ty před ním neunikneš, ale budeš jistě chycen a padneš mu do rukou. Spatříš babylonského krále vlastními očima a bude s tebou mluvit tváří v tvář. Půjdeš do Babylonu! ⁴Slyš ale slovo Hospodinovo, Cidkiáši, králi judský. Hospodin o tobě praví: Nezemřeš mečem; ⁵zemřeš v pokoji. Jako se zažíhal pohřební oheň k počtě tvých předků,^b dávných králů, kteří byli před tebou, tak zažehnou oheň i tobě a budou tě oplakávat: ‚Ach pane!‘ Takové slovo jsem promluvil, praví Hospodin.“

⁶Prorok Jeremiáš oznámil všechna tato slova judskému králi Cidkiášovi v Jeruzalémě. ⁷Vojsko babylonského krále tenkrát útočilo na Jeruzalém a na všechna zbylá judská města – na Lachiš a Azeku. To byla totiž jediná opěvněná města, která v Judsku zbyla.

Vyhlaste svobodu

⁸Slovo, které Jeremiáš dostal od Hospodina, když král Cidkiáš uzavřel s veškerým lidem v Jeruzalémě smlouvu o propuštění otroků. ⁹Každý měl propustit svého hebrejského otroka i svou hebrejskou otrokyni na svobodu; nikdo už neměl zotročovat svého židovského bratra. ¹⁰Všichni velmoži i všechen lid, kteří tu smlouvu přijali, souhlasili, že propustí své otroky a otrokyně na svobodu a že je už nebudou zotročovat. Souhlasili s tím a propustili je. ¹¹Potom si to ale rozmysleli a své otroky a otrokyně, které předtím propustili na svobodu, přivedli zase zpět a zotročili je.

¹²Jeremiáš tehdy od Hospodina dostal toto slovo: ¹³„Tak praví Hospodin, Bůh Izraele. V den, kdy jsem vaše otce vyvedl z Egypta, z domu otroctví,

^a22 Gen 13:16; 15:5; 22:17

^b5 2.Let 16:14

uzavřel jsem s nimi tuto smlouvu: ¹⁴„Sedmého roku každý propustíte svého hebrejského bratra, který se ti prodal do otroctví. Odslouží u tebe šest let, ale potom jej propustíš na svobodu.“^a Vaši otcové mě ovšem neposlechli, vůbec si toho nevšíмали. ¹⁵Vy jste ale nedávno činili pokání a zachovali jste se, jak je v mých očích správné: Každý jste svému bližnímu vyhlásil svobodu – dokonce jste o tom přede mnou uzavřeli smlouvu v domě, který se nazývá mým jménem. ¹⁶Potom jste si to ale rozmysleli a znesvětili jste tak mé jméno. Svého otroka i svou otrokyni, které jste propustili na svobodu, jak toužili, jste každý zase přivedl zpět a zotročili jste je.

¹⁷A proto tak praví Hospodin: Neposlechli jste mě. Nevyhlásili jste svobodu každému svému bratru, svému bližnímu. Hle, já tedy vyhláším, „svobodu“ vám, praví Hospodin – svobodu pro meč, mor a hlad! Učiním vás odstrašujícím příkladem pro všechna království země. ¹⁸S těmi, kdo porušili mou smlouvu a nesplnili slova smlouvy, kterou přede mnou uzavřeli, s těmi naložím jako s teletem, které rozťali vedví, aby prošli mezi jeho polovinami.^b ¹⁹Judské a jeruzalémské velmože, dvořany, kněze i všechen lid země, který prošel mezi díly telete, ²⁰vydám do rukou jejich nepřátel, do rukou těch, kdo pasou po jejich životě. Na jejich mrtvolách se budou pást ptáci a divá zvěř.

²¹Judského krále Cidkiáše i jeho velmože vydám do rukou jejich nepřátel, do rukou těch, kdo pasou po jejich životě – do rukou vojska babylonského krále, které se od vás právě stahuje.^c ²²Hle, vydám rozkazy, praví Hospodin, a přivedu je k tomuto městu zpět. Zaútočí na ně, dobudou je a spálí je. Judská města obrátím v trosky, kde nikdo nebydlí.“

Poslušnost Rechabitů

35 Slovo, které Jeremiáš dostal od Hospodina za dnů judského krále Joakima, syna Jošiášova: ²„Jdi k Rechabitům, pozvi je do jedné ze síní v Hospodinově domě a nabídni jim víno.“

³Pozval jsem tedy Jaazaniáše, syna Jeremiáše, syna Chabaciniášova, i jeho bratry a všechny jeho syny, celý rod Rechabitů, ⁴a přivedl jsem je do Hospodinova domu, do síně učedníků Božího muže Chanana, syna Jigdaliášova. Byla hned vedle síně velmožů, nad síní strážce prahu Maasejáše, syna Šalumova. ⁵Postavil jsem před Rechabity poháry a džbány plné vína a vybídl jsem je: „Napijte se vína.“

⁶„My víno nepijeme,“ odpověděli. „Náš otec Jonadab, syn Rechabův, nám totiž přikázal: „Nikdy nepijte víno, vy ani vaši potomci. ⁷Nestavějte si domy, nesejte semeno, nesázejte vinice a nevlastněte je. Po všechny své dny bydlete ve stanech, abyste byli dlouho živi na zemi, na níž jste poutníky.“⁸Posloucháme svého otce Jonadaba, syna Rechabova, ve všem, co nám přikázal, takže po celý život nepijeme víno my ani naše ženy ani naši synové a dcery. ⁹Nestavíme si obytné domy, nemáme vinice ani pole ani semeno k setí ¹⁰a bydlíme ve stanech. Jsme poslušní našemu otci Jonadabovi a chováme se přesně tak, jak nám přikázal. ¹¹Teprve když do země vtrhl babylonský král Nabukadnezar, řekli jsme si: Pojdme se před babylonským^d a aramejským vojskem schovat do Jeruzaléma. A tak teď bydlíme v Jeruzalémě.“

^a14 Exod 21:2; Deut 15:12
ským (viz pozn. Jer 21:4)

^b18 Gen 15:10, 17–18

^c21 Jer 37:5

^d11 dosl. *chaldejským*

¹²Tehdy Jeremiáš dostal slovo Hospodinovo: ¹³„Tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele – Jdi a řekni lidu Judy a obyvatelům Jeruzaléma: Nenecháte se poučit? Neposlechnete má slova? praví Hospodin. ¹⁴Jonadab, syn Rechabův, svým synům zakázal pít víno a jeho slova se dodržují. Až dodnes nepijí víno, protože poslouchají, co jim přikázal jejich otec. Já k vám ale mluvím znovu a znovu, a vy mě neposloucháte. ¹⁵Znovu a znovu jsem k vám posílal všechny své služebníky proroky se slovy: ‚Odvráťte se každý od své zlé cesty a napravte své jednání. Nenásledujte cizí bohy a neslužte jim, ať můžete žít v zemi, kterou jsem dal vám i vašim otcům.‘“ Vy ale vůbec nevnímáte, vůbec mě neposloucháte. ¹⁶Ano, potomci Jonadaba, syna Rechabova, dodržují, co jim jejich otec přikázal. Mě ale tento lid neposlouchá.

¹⁷A proto tak praví Hospodin, Bůh zástupů, Bůh Izraele: Hle, přivádím na Judu i na všechny obyvatele Jeruzaléma veškeré zlo, před kterým jsem je varoval. Mluvil jsem k nim, ale neposlouchali, volal jsem na ně, ale neodpovídali.“

¹⁸Rodu Rechabitů pak Jeremiáš řekl: „Tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: Poslouchali jste, co vám váš otec Jonadab přikázal; dodržovali jste všechny jeho příkazy a chovali jste se přesně tak, jak vám přikázal. ¹⁹A proto tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: Jonadabovi, synu Rechabovu, nikdy nebude chybět potomek, který by stál přede mnou ve službě.“

Spálený svitek

36 Ve čtvrtém roce vlády judského krále Joakima, syna Jošiášova,^b dostal Jeremiáš slovo od Hospodina: ²„Vezmi si svitek a zapiš do něj všechna slova, která jsem k tobě mluvil o Izraeli a Judovi a o všech národech ode dne, kdy jsem k tobě promluvil za dnů Jošiášových až dodnes. ³Když dům Judy uslyší o všem tom zlu, které na ně chci dopustit, snad se každý z nich odvrátí od své zlé cesty, abych jim odpustil jejich hříchy a zločiny.“

⁴Jeremiáš tedy zavolal Barucha, syna Neriášova, a nadiktoval mu všechno, co mu Hospodin řekl. Baruch ta slova zapsal do svitku. ⁵Potom Jeremiáš Baruchovi řekl: „Mám zákaz vstupu do Hospodinova domu. ⁶Proto tam jdi ty a přečti lidem Hospodinova slova, která jsi zapsal do svitku, jak jsem ti je diktoval. Přečti je všem, kdo budou v postní den přicházet z judských měst do Hospodinova domu. ⁷Snad začnou Hospodina prosit o slitování a každý se odvrátí od své zlé cesty. Vždyť Hospodin tomuto lidu hrozí velikým a zuřivým hněvem!“

⁸Baruch, syn Neriášův, udělal všechno, co mu prorok Jeremiáš řekl, a v Hospodinově chrámu předčítal z oné knihy slova Hospodinova. ⁹V devátém měsíci pátého roku vlády judského krále Joakima, syna Jošiášova,^c byl pro veškerý lid v Jeruzalémě i pro veškerý lid, který do Jeruzaléma přicházel z judských měst, vyhlášen půst před Hospodinem. ¹⁰Tehdy šel Baruch do Hospodinova chrámu, do síně písaře Gemariáše, syna Šafanova, jež stála na horním nádvoří hned vedle vchodu do Nové chrámové brány. Odtud pak všemu lidu předčítal Jeremiášova slova z oné knihy.

¹¹Jakmile Michajáš, syn Gemariáše, syna Šafanova, uslyšel všechna Hospodinova slova z té knihy, ¹²odešel do královského paláce, do písařské síně,

^a15 Jer 25:5

^b1 605 př. n. l.

^c9 prosinec 604 př. n. l.

kde právě zasedali všichni velmoži: písař Elišama, Delajáš, syn Šemajášův, Elnatan, syn Achborův, Gemariáš, syn Šafanův, Cidkiáš, syn Chananiášův a všichni ostatní velmoži. ¹³Michajáš jim oznámil všechno, co slyšel, když Baruch předčítal lidu z oné knihy.

¹⁴Všichni velmoži tedy poslali Jehudiho, syna Netaniáše, syna Šelemiáše, syna Kušiho, ať Baruchovi vyřídí: „Přijď a vezmi s sebou ten svitek, z něhož jsi předčítal lidu.“ Baruch, syn Neriášův, tedy vzal svitek a přišel za nimi. ¹⁵„Posaď se a přečti nám to,“ vyzvali ho.

Baruch jim to tedy přečetl. ¹⁶Když uslyšeli všechna ta slova, vyděšeně se podívali jeden na druhého a řekli Baruchovi: „Musíme to všechno oznámit králi. ¹⁷Pověz nám, jak jsi všechna ta slova sepsal,“ ptali se Barucha. „Diktoval ti to Jeremiáš?“

¹⁸„Ano, on sám mi všechna ta slova diktoval,“ odpověděl jim Baruch, „a já jsem je zapisoval inkoustem do knihy.“

¹⁹„Běžte se s Jeremiášem ukrýt,“ řekli na to velmoži Baruchovi. „Ať nikdo neví, kde jste.“

²⁰Schovali tedy svitek v síni písaře Elišamy, vstoupili do dvorany před krále a všechno mu to oznámili. ²¹Král poslal Jehudiho pro svitek. Jehudi jej přinesl ze síně písaře Elišamy a začal z něj předčítat králi i všem velmožům stojícím kolem. ²²Král seděl v zimním křídle svého paláce – byl totiž devátý měsíc – a před ním stála nádoba se sálajícím řeřavým uhlím. ²³Jakmile Jehudi přečetl tři čtyři sloupce, král je vždy perořízkem odřízl a vhodil do ohně v nádobě. Nakonec v tom ohni skončil celý svitek. ²⁴Když král a všichni jeho dvořané slyšeli všechna ta slova, vůbec se nelekali, natož aby si roztrhli roucha. ²⁵Ani když Elnatan, Delajáš a Gemariáš krále prosili, aby svitek nepálil, nedal na ně. ²⁶Naopak přikázal princí Jerachmeelovi a také Serajášovi, synu Azrielovu, a Šelemiášovi, synu Abdeelovu, aby písaře Barucha i proroka Jeremiáše zatkli. Hospodin je ale skryl.

²⁷Poté, co král spálil svitek slovy, která Baruch zapsal, jak mu je Jeremiáš diktoval, dostal Jeremiáš slovo Hospodinovo: ²⁸„Vezmi si další svitek a znovu do něj zapiš všechna slova, která byla v tom prvním svitku, který judský král Joakim spálil.“ ²⁹O judském králi Joakimovi pak řekni: Tak praví Hospodin: Ty jsi ten svitek spálil. Myslel sis: „Jak se mohl opovážit napsat, že přijde babylonský král a zničí tuhle zem, takže z ní zmizí lidé i dobytek?“ ³⁰A proto tak praví Hospodin o judském králi Joakimovi: Nikdo z jeho potomků nebude sedět na Davidově trůnu. Jeho mrtvola bude pohozena napospas dennímu horku a nočnímu mrazu. ³¹Ztrestám ho, jeho potomky i jeho dvořany za jejich zločiny. Přivedu na ně i na obyvatele Jeruzaléma a na judské muže všechno to zlo, před kterým jsem je varoval, ale nechťeli to poslouchat.“

³²Jeremiáš tedy vzal jiný svitek a dal ho písaři Baruchovi, synu Neriášovu. Ten do něj zapsal, jak mu Jeremiáš diktoval, všechna slova oné knihy, kterou judský král Joakim spálil v ohni. A bylo k nim přidáno ještě mnoho slov jim podobných.

Jeremiáš uvězněn

37 Babylonský král Nabukadnezar později v judské zemi namísto Jekoniáše,^a syna Joakimova, jmenoval králem Cidkiáše, syna Jošiášova.^b ²Ani on však, stejně jako jeho dvořané i prostý lid, neposlušal slova, která Hospodin promlouval skrze proroka Jeremiáše.

³Král Cidkiáš přesto k proroku Jeremiášovi poslal Juchala, syna Šelemiášova, a kněze Sofoniáše, syna Maasejášova, se vzkazem: „Modli se prosím za nás k Hospodinu, našemu Bohu.“ ⁴(Jeremiáš tehdy chodil volně mezi lidmi, ještě totiž nebyl uvězněn. ⁵Z Egypta mezitím vytáhlo faraonovo vojsko, a když se o nich dozvěděli Babyloňané obléhající Jeruzalém, stáhli se od města.)

⁶Prorok Jeremiáš dostal slovo Hospodinovo: ⁷„Tak praví Hospodin, Bůh Izraele: Judskému králi, který vás za mnou poslal s dotazy, odpovězte takto – Hle, faraonovo vojsko, které vám vytáhlo na pomoc, se obrátí domů do Egypta. ⁸Babyloňané se pak obrátí k útoku na toto město; dobudou je a vypálí.

⁹Tak praví Hospodin: Nenalhávejte si, že prý ‚Babyloňané od nás musí odtáhnout.‘ Neodtáhnou! ¹⁰I kdybyste celé babylonské vojsko, jež na vás útočí, pobili, takže by v jejich táboře zůstali jen těžce ranění, přece by se všichni zvedli a toto město vypálili!“

¹¹Poté, co babylonské vojsko odtáhlo kvůli faraonově vojsku od Jeruzaléma, ¹²chtěl se Jeremiáš vydat z Jeruzaléma do kraje Benjamín, aby tam se svými příbuznými vypořádal své dědictví.^c ¹³Jen co však vstoupil do Benjamínské brány, narazil tam na velitele stráží jménem Jiriáše, syna Šelemiáše, syna Chananiášova. Ten proroka Jeremiáše zadržel. „Tak ty chceš přeběhnout k Babyloňanům!“ obořil se na něj.

¹⁴„To není pravda,“ bránil se Jeremiáš, „nejdu k Babyloňanům.“

Jiriáš ho ale vůbec neposlouchal. Jeremiáše zatkl a přivedl ho k hodnostářům. ¹⁵Ti se na Jeremiáše rozzuřili. Nechali ho zbít a uvěznili ho v domě písaře Jonatana, ve kterém zřídili vězení. ¹⁶Tak se Jeremiáš ocitl v klenuté žalářní kobce, kde strávil mnoho dní.

Před Cidkiášem

¹⁷Potom ale pro něj poslal král Cidkiáš. Nechal si ho přivést do svého paláce, kde se ho potají vyptával: „Máš nějaké slovo od Hospodina?“

„Ano,“ odpověděl Jeremiáš. „Padneš do rukou babylonského krále!“

¹⁸Potom Jeremiáš králi Cidkiášovi řekl: „Čím jsem se proti tobě, tvým dvořanům anebo tomuto lidu provinil, že jste mě dali do vězení? ¹⁹A kde jsou ti vaši proroci, kteří vám prorokovali: ‚Babylonský král nepřitáhne proti vám ani proti této zemi?‘ ²⁰Teď mě však prosím vyslechni, můj pane a králi. Pokorně tě žádám o slitování: Neposílej mě zpátky do domu písaře Jonatana, ať tam neumřu.“

²¹Král Cidkiáš tedy přikázal, aby Jeremiáše přemístili na strážní nádvoří. Každý den mu tam dávali z pekařské ulice placku chleba, dokud nedošel všecken chléb ve městě. Tak se Jeremiáš ocitl na strážním nádvoří.

^a1 dosl. *Koniáše*; varianta jména *Joakin* (2.Král 24:8)

^b1 2.Král 24:16–17

^c12 Jer 32:8

V jímce na vodu

38 Šefatiáš, syn Matanův, Gedaliáš, syn Pašchurův, Juchal, syn Šelemiášův a Pašchur, syn Malkiášův, slyšeli, co Jeremiáš říkal všemu lidu: ²„Tak praví Hospodin – Kdo zůstane v tomto městě, zahyne mečem, hladem nebo morem. Kdo ale vyjde a vzdá se Babyloňanům, ten přežije a zachrání si život; takový zůstane naživu. ³Tak praví Hospodin: Toto město jistě padne do rukou vojska babylonského krále, který je dobude.“

⁴Tito velmoži pak řekli králi: „Ať ten muž zemře! Těmi svými řeči jen bere odvahu bojovníkům, kteří ve městě ještě zbyli, i všemu lidu. Ten muž nehledá prospěch tohoto lidu, ale jeho zkázu!“

⁵„Hle, je ve vašich rukou,“ odpověděl jim král Cidkiáš. „Král proti vám nic nezmůže.“

⁶Vzali tedy Jeremiáše a hodili ho do jímky prince Malkiáše, která byla na strážním nádvoří; spustili tam Jeremiáše na provazech. V jímce nebyla voda, jen samé bahno, takže se Jeremiáš topil v bahně.

⁷O tom, že Jeremiáše dali do jímky, se ale doslechl jeden z palácových dvořanů, Habešan Ebed-melech. Král právě zasedal v Benjamínské bráně. ⁸Ebed-melech tedy vyšel z paláce a oslovil krále: ⁹„Můj pane a králi! Ti muži se k proroku Jeremiášovi zachovali naprosto zločinně. Hodili ho do jímky, aby tam dole zemřel hladu; vždyť už ani ve městě není co jíst!“

¹⁰Král na to Habešanu Ebed-melechovi přikázal: „Vezmi si odsud třicet mužů a vytáhni proroka Jeremiáše z jímky, než tam zemře.“

¹¹Ebed-melech tedy vzal ty muže s sebou. Ve sklepe královského paláce našel nějaké staré hadry a roztrhané šaty a spustil je na provazech Jeremiášovi do jímky. ¹²„Podlož si ty staré roztrhané hadry pod provazy v podpaží,“ řekl Habešan Ebed-melech Jeremiášovi. Když to Jeremiáš udělal, ¹³začali ho za ty provazy vytahovat, až ho z té jímky vytáhli. Tak se Jeremiáš vrátil zpět na strážní nádvoří.

Znovu před Cidkiášem

¹⁴Král Cidkiáš si pak nechal proroka Jeremiáše přivést ke třetímu vchodu do Hospodinova chrámu. „Chci od tebe slyšet slováo,“ řekl král Jeremiášovi. „Nic přede mnou netaj.“

¹⁵„Copak bys mě nezabil, kdybych ti to řekl?“ odpověděl Jeremiáš Cidkiášovi. „I kdybych ti poradil, neposlechněš mě.“

¹⁶Cidkiáš ale Jeremiášovi potají odpřisáhl: „Jakože je živ Hospodin, který nám dal život, nezabiji tě ani tě nevydám do rukou těch, kdo tě chtějí zabít.“

¹⁷Nato Jeremiáš Cidkiášovi řekl: „Tak praví Hospodin, Bůh zástupů, Bůh Izraele: Pokud se dobrovolně vzdáš velitelům babylonského krále, zachráníš si život a toto město nebude vypáleno; tak přežiješ i s celou rodinou. ¹⁸Pokud se však velitelům babylonského krále nevzdáš, pak město padne do rukou Babyloňanů. Ti je vypálí a jejich rukám neunikneš ani ty.“

¹⁹Král Cidkiáš Jeremiášovi odpověděl: „Bojím se Židů, kteří přeběhli k Babyloňanům. Kdyby mě Babyloňané vydali do jejich rukou, vrhli by se na mě.“

²⁰„To neudělají,“ řekl Jeremiáš. „Jen poslechni Hospodina, jak ti říkám, a povede se ti dobře a přežiješ. ²¹Pokud se ale vzdát odmítneš, stane se, co mi Hospodin ukázal: ²²Hle, všechny ženy, které zůstaly v paláci judského krále, budou vyvedeny k velitelům babylonského krále a hle, řeknou o tobě:

„Podvedli a přemohli tě
ti tví věrní přátelé.
Když jsi teď uvázl v blátě,
odvrátili se od tebe!“

²³Všechny tvé ženy i tvé děti vyvedou k Babyloňanům a neunikneš jim ani ty. Padneš do rukou babylonského krále a toto město skončí v plame-
nech!“

²⁴Cidkiáš na to Jeremiášovi řekl: „Ať se o těch slovech nikdo nedozví, jinak zemřeš. ²⁵Až se velmoži doslechnou, že jsem s tebou mluvil, přijdou za tebou a budou tě vyslýchat: ‚Pověz nám, co jsi říkal králi a co král tobě. Nic nám netaj, nebo tě zabijeme!‘ ²⁶Odpověz jim: ‚Prosil jsem krále o slitování, aby mě neposlal zpátky do Jonatanova domu, abych tam neumřel.‘“^a

²⁷Všichni velmoži pak přišli za Jeremiášem a vyslýkali ho. On jim ale odpovídal přesně podle králových pokynů, a tak od něj odešli s nepořízenou. Nikdo z nich totiž jeho rozhovor s králem neslyšel. ²⁸Jeremiáš pak zůstal na strážním nádvoří až do dne, kdy byl Jeruzalém dobyt.

Pád Jeruzaléma

39 K dobytí Jeruzaléma došlo takto: ¹V desátém měsíci devátého roku vlády judského krále Cidkiáše^b přitáhl k Jeruzalému babylonský král Nabukadnezar s celým svým vojskem a oblehl jej. ²Devátého dne čtvrtého měsíce jedenáctého roku Cidkiášovy vlády^c pak byla městská hradba prolomena. ³Poté, co pronikli do města, zasedli všichni velmoži babylonského krále v Prostřední bráně: Nergal-šarecer ze Sin-magiru, rab-saris Sar-sechim, rab-mág Nergal-šarecer i všichni ostatní velmoži babylonského krále.

⁴Jakmile je judský král Cidkiáš zahlédl, dal se se všemi vojáky na útěk. Opustili město v noci přes královskou zahradu, brankou mezi zdmi. Prchali k pláni Arava, ⁵ale babylonské vojsko se pustilo za nimi. Na jerišské pláni pak Cidkiáše dostihli, zajali ho a odvedli k babylonskému králi Nabukadnezarovi do Ribly v chamátské zemi. Tam byl nad ním vynesena rozsudek: ⁶Babylonský král v Rible před Cidkiášovýmá očima popravil jeho syny; popravil také veškerou judskou šlechtu. ⁷Cidkiášovi pak vyloupl oči, spoutal ho bronzovými řetězy a odvedl ho do Babylonu.

⁸Královský palác i ostatní domy Babyloňané vypálili a hradby Jeruzaléma zbořili. ⁹Velitel gardistů Nebuzardan odvedl do Babylonu zbytek těch, kdo zůstali ve městě, i ty, kdo k němu přeběhli, a všechen zbývající lid. ¹⁰Jen ty nejchudší z lidu, kteří nic neměli, nechal velitel gardistů Nebuzardan v judské zemi a svěřil jim toho dne vinice a pole.

¹¹Ohledně Jeremiáše však babylonský král Nabukadnezar veliteli gardistů Nebuzardanovi nařídil: ¹²„Vezmi ho k sobě a postarej se o něj, ať se

^a26 Jer 37:15–16; 20

^b1 leden 588 př. n. l. (2.Král 25:1)

^c2 18. července 586 př. n. l.

mu nestane nic zlého. Udělej pro něj, o cokoli tě požádá.“ ¹³Velitel gardistů Nebuzardan, rab-saris Nebušazban, rab-mág Nergal-šarecer i všichni ostatní velmoži babylonského krále tedy poslali ¹⁴pro Jeremiáše a dali ho přivést ze strážního nádvoří. Svěřili ho Gedaliášovi, ^a synu Achikama, syna Šafanova, aby ho vzal domů. Tak Jeremiáš zůstal mezi svým lidem.

¹⁵Když byl Jeremiáš ještě držen na strážním nádvoří, dostal slovo Hospodinovo: ¹⁶„Jdi a řekni Habešanu Ebed-melechovi: ^b Tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: Hle, teď naplním svá slova o tomto městě, avšak ne v dobrém, ale ve zlém. V ten den se ta slova splní před tvýma očima. ¹⁷Tebe však v ten den vysvobodím, praví Hospodin. Nepadneš do rukou těch, kterých se děšíš. ¹⁸Ano, opravdu tě zachráním. Nepadneš mečem, ale přejížeš, neboť jsi spoléhal na mne, praví Hospodin.“

Babylonská správa Judska

40 Slovo, které Jeremiáš dostal od Hospodina poté, co ho velitel gardistů Nebuzardan propustil z Rámy, kde ho našel spoutaného řetězy mezi všemi jeruzalémskými a judskými zajatci, kteří měli být odvezeni do Babylonu.

²Když velitel gardistů Jeremiáše našel, řekl mu: „Hospodin, tvůj Bůh, varoval toto místo před tímhle neštěstím ³a teď svou hrozbu naplnil. Stalo se vám to, protože jste hřešili proti Hospodinu a neposlouchali jste ho. ⁴Teď ale pohleď – dnes tě propouštím z řetězů, které máš na rukou. Pokud chceš jít se mnou do Babylonu, pojď a postarám se o tebe. Pokud nechceš, nechod. Hle, máš před sebou celou zem; můžeš jít, kam uznáš za dobré a vhodné. ⁵Chceš-li se ale vrátit, ^c vrať se ke Gedaliášovi, synu Achikama, syna Šafanova, kterého babylonský král jmenoval správcem judských měst. Bydli u něj mezi svým lidem. Anebo jdi, kamkoli uznáš za vhodné.“

Velitel gardistů mu pak dal jídlo na cestu a s čestným darem jej propustil. ⁶Jeremiáš pak odešel ke Gedaliášovi, synu Achikamovu, do Micpy a bydlel tam u něj mezi lidem, který směl zůstat v zemi.

⁷Když všichni polní velitelé se svými muži uslyšeli, že babylonský král jmenoval Gedaliáše, syna Achikamova, zemským správcem a že mu svěřil muže, ženy a děti ze zemské chudiny, která nebyla odvečena do Babylonu, ⁸přišli za Gedaliášem do Micpy – Išmael, syn Netaniášův, Jochanan a Jonatan, synové Kareachovi, Serajáš, syn Tanchumetův, synové Efaje Netofského a Jaazaniáš, syn Maachatského – ti všichni i se svými muži. ⁹Gedaliáš, syn Achikama, syna Šafanova, je tehdy i s jejich muži zapísal: „Nebojte se poddat Babyloňanům. Zůstaňte v zemi, poddejte se babylonskému králi a povede se vám dobře.“ ¹⁰Hle, já zůstávám zde v Micpě, abych vás zastupoval před Babyloňany, kteří k nám přišli. Vy ale jděte sklízet víno, ovoce a olivy na olej, skladujte je ve džbánech a bydlete ve svých městech, která držíte.“

¹¹Také všichni judští utečenci v Moábu, Amonu, Edomu i ve všech ostatních zemích uslyšeli, že babylonský král nechal v zemi pozůstatek Židů a že jejich správcem jmenoval Gedaliáše, syna Achikama, syna Šafanova.

^a14 2.Král 25:22

^b16 Jer 38:7

^c5 podle Syr (MT: *Ještě než se vrátí*)

^d9 Jer 27:12

¹²Všichni ti Židé se tedy vrátili ze všech míst, kam se rozprchli, a přišli za Gedaliášem do Micpy v judské zemi, kde sklídili spoustu vína a ovoce.

Išmaelovo povstání

¹³Jochanan, syn Kareachův, a také ostatní polní velitelé přišli za Gedaliášem do Micpy ¹⁴a řekli mu: „Víš to, že amonský král Baalis poslal Išmaela, syna Netaniášova, aby tě zabil?“ Ale Gedaliáš, syn Achikamův, jim nevěřil.

¹⁵Jochanan, syn Kareachův, Gedaliášovi v Micpě tajně navrhl: „Když dovolíš, půjdu Išmaela, syna Netaniášova, zabít. Nikdo se to nedozví. Proč by měl zabít on tebe? Všichni Židé, kteří se k tobě shromáždili, by se rozprchli a pozůstatek Judy by byl zničen.“

¹⁶Gedaliáš, syn Achikamův, ale Jochananovi, synu Kareachovu, odpověděl: „Nedělej to! Co říkáš o Išmaelovi, je lež.“

41 V sedmém měsíci^a pak do Micpy za Gedaliášem, synem Achikamovým, přišel Išmael, syn Netaniáše, syna Elišamova, s dalšími deseti muži. Byl z královského rodu a patřil ke královým nejvyšším hodnostářům. Během společné hostiny v Micpě ²pak Išmael, syn Netaniášův, náhle vstal a s těmi deseti muži napadli Gedaliáše, syna Achikama, syna Šafanova, mečem. Tak zavraždili člověka, kterého jmenoval zemským správcem sám babylonský král. ³Išmael tenkrát povraždil i všechny Židy, kteří byli v Micpě s Gedaliášem, a také babylonské vojáky, kteří tam byli.^b

⁴Druhý den po zavraždění Gedaliáše, když o tom ještě nikdo nevěděl, ⁵přišlo ze Šechemu, Šíla a Samaří osmdesát poutníků s oholenými bradami, roztrženými rouchy a se smutečnými jizvami. Měli s sebou moučné oběti a kadidlo, které chtěli přinést do Hospodinova chrámu. ⁶Išmael, syn Netaniášův, jim z Micpy vyšel naproti a celou cestu plakal. Když došel až k nim, vyzval je: „Pojďte za Gedaliášem, synem Achikamovým.“

⁷Jakmile vešli dovnitř města, Išmael, syn Netaniášův, je se svými muži pobil a naházel je do jímky. ⁸Deset z nich ale Išmaelovi řeklo: „Nezabíjej nás! Máme venku schované zásoby pšenice, ječmene, oleje a medu.“ A tak je nechal a nepobil je s ostatními. ⁹Těla všech zavražděných Išmael naházel za Gedaliášem do jímky. Je to ta jímka, kterou nechal zřít král Asa za války s izraelským králem Baašou. Išmael, syn Netaniášův, ji naplnil mrtvolami.

¹⁰Potom Išmael zabil všechny ostatní, kdo byli v Micpě – královské dcery i všechny ostatní, kteří tam zůstali a které velitel gardistů Nebuzardan svěřil Gedaliášovi, synu Achikamovu. Ty všechny Išmael, syn Netaniášův, zabil a chystal se s nimi přejít k Amoncům. ¹¹Když se ale o všech těchto zločinech Išmaele, syna Netaniášova, doslechl Jochanan, syn Kareachův, a všichni velitelé, kteří byli s ním, ¹²vzali všechny své muže a vytáhli proti němu do boje. Dostihli ho u Velkého rybníka v Gibeonu. ¹³Jakmile všecken lid, který měl Išmael s sebou, uviděl Jochanana, syna Kareachova, a s ním všechny velitele, zaradovali se. ¹⁴Všichni ti, které Išmael v Micpě zabil, se tehdy obrátili a přešli k Jochananovi, synu Kareachovu. ¹⁵Išmael, syn Netaniášův, ale Jochananovi s osmi svými muži utekl a dostal se k Amoncům.

^a1 říjen/listopad 586 př. n. l.

^b3 2.Král 25:25–26

Do Egypta

¹⁶Jochanan, syn Kareachův, a všichni velitelé, kteří byli s ním, se pak ujali všech přeživších, které Išmael, syn Netaniášův, odvedl z Micpy poté, co zavraždil Gedaliáše, syna Achikamova. Všechny ty bojovníky, muže, ženy, děti i dvořany přivedli z Gibeonu zpět ¹⁷a vydali se s nimi do Egypta. (Cestou se ještě zastavili v Gerut-kimhamu poblíž Betléma.) ¹⁸Utíkali před Babyloňany – báli se jich, protože Išmael, syn Netaniášův, zavraždil Gedaliáše, syna Achikamova, kterého jmenoval zemským správcem sám babylonský král.

42 Všichni vojenští velitelé včetně Jochanana, syna Kareachova, a Jaazaniáše, syna Hošajášova, i všechen lid, od nejmenších po největší, pak přišli ²a oslovili proroka Jeremiáše: „Vyslyš prosím naši pokornou prosbu. Modli se za nás k Hospodinu, svému Bohu, za celý tento pozůstatek lidu. Sám vidíš, jaká hrstka nás z našeho množství zbyla. ³Kéž nám Hospodin, tvůj Bůh, oznámí, kam máme jít a co máme dělat.“

⁴„Dobrá,“ odpověděl jim prorok Jeremiáš. „Budu se modlit k Hospodinu, vašemu Bohu, jak žádáte. Cokoli vám Hospodin odpoví, to vám oznámím a nic vám nezamlčím.“

⁵Na to Jeremiášovi řekli: „Hospodin je nám pravdivým a věrným svědkem! Přísaháme, že uděláme přesně to, s čím tě za námi Hospodin, tvůj Bůh, pošle. ⁶Ať už nám to bude příjemné, nebo ne, poslechneme Hospodina, svého Boha, k němuž tě posíláme, aby se nám vedlo dobře. Ano, poslechneme Hospodina, svého Boha!“

⁷Po deseti dnech pak Jeremiáš dostal slovo Hospodinovo. ⁸Zavolal tedy Jochanana, syna Kareachova, a všechny velitele, kteří byli s ním, i všechen lid, od nejmenších po největší, ⁹a řekl jim: „Tak praví Hospodin, Bůh Izraele, k němuž jste mě poslali, abych mu předložil vaši prosbu: ¹⁰Jestliže zůstanete v této zemi, vybuduji vás a nezbořím, zasadím vás a nevykořením, neboť upustím od zla, které jsem na vás uvalil. ¹¹Nebojte se babylonského krále, před kterým teď máte bázeň. Nebojte se ho, praví Hospodin – vždyť já jsem s vámi, abych vás zachránil a vysvobodil vás z jeho ruky. ¹²Dopřeji vám milosrdenství, takže se nad vámi smiluje a propustí vás zpět do vlasti.

¹³Jestliže ale neposlechnete Hospodina, svého Boha, a řeknete: ‚V této zemi nezůstaneme! ¹⁴Ne, raději půjdeme do Egypta! Tam neuvidíme boje, neuslyšíme zvuk polnice a nebudeme hladovět; tam chceme bydlet!‘

¹⁵– nuže, pak tedy slyšte slovo Hospodinovo, vy pozůstatky Judy. Tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: Jestliže se rozhodnete jít do Egypta a usadit se tam, ¹⁶pak vás tam v Egyptě stihne meč, jehož se bojíte, a dolehně na vás hlad, jehož se obáváte, takže tam v Egyptě zemřete. ¹⁷Všichni ti, kdo se rozhodli jít do Egypta a usadit se tam, pomřou mečem, hladem a morem. Nepřežije z nich ani jediný; nikdo neunikne neštěstí, jež na ně dopustím. ¹⁸Tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: Jako se vylil můj rozhořčený hněv na obyvatele Jeruzaléma, tak se vylije mé rozhořčení na vás, pokud půjdete do Egypta. Stanete se kletbou a hrozbou, nadávkou a ostudou a toto místo už nikdy nespátíte.

¹⁹Hospodin vám, pozůstatkům Judy, říká: Nechoďte do Egypta! Vezměte na vědomí, že jsem vás dnes varoval. ²⁰Klamali jste totiž sami sebe,

když jste mě posílali za Hospodinem, svým Bohem, se slovy: ‚Modli se za nás k Hospodinu, našemu Bohu. Oznam nám, cokoli Hospodin, náš Bůh, řekne, a my to splníme.‘ ²¹Nuže, dnes jsem vám to tedy oznámil, ale vy jste Hospodina, svého Boha, neposlechli v ničem, s čím mě za vámi poslal. ²²Proto teď vezměte na vědomí, že pomřete mečem, hladem a morem na místě, kam se vám zachtělo jít a usadit se tam!“

43 Tak Jeremiáš dopověděl všemu lidu všechna slova Hospodina, jejich Boha – všechno to, s čím jej Hospodin, jejich Bůh, za nimi poslal. ²Azariáš, syn Hošajášův, Jochanan, syn Kareachův, a všichni ti ostatní nadutci na to Jeremiášovi odpověděli: „Lžeš! Hospodin, náš Bůh, tě neposlal říci: ‚Nechodte bydlet do Egypta.‘“ ³To tě proti nám poštlval Baruch, syn Neriášův, aby nás vydal do rukou Babyloňanů, aby nás zabili anebo odvěkli do Babylonu!“

⁴A tak Jochanan, syn Kareachův, ani žádný z vojenských velitelů ani nikdo z lidu neposlechl Hospodinův příkaz, že mají zůstat v judské zemi. ⁵Jochanan, syn Kareachův, pak s ostatními veliteli odvedl všechny pozůstatky Judy – ty, kteří se vrátili ze všech národů, kam se předtím rozprchli, a znovu se usadili v judské zemi, ⁶i všechny ty, které velitel gardistů Nebuzardan ponechal s Gedaliášem, synem Achikama, syna Šafanova – muže, ženy, děti, královské dcery a také proroka Jeremiáše a Barucha, syna Neriášova. ⁷Šli do Egypta, neboť neposlechli Hospodina. Došli až do Dafné.

Nabukadnezarův útok na Egypt

⁸V Dafné pak Jeremiáš dostal slovo Hospodinovo: ⁹„Vezmi veliké kameny a před očima judských mužů je zapuť do jílu v cihelně poblíž vchodu do faraonova paláce v Dafné. ¹⁰Řekni jim: ‚Tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele – Hle, povolám a přivedu svého služebníka, babylonského krále Nabukadneзара, a jeho trůn postavím nad těmito kameny, které jsem tu zapustil; nad nimi rozprostře svůj baldachýn. ¹¹Přítáhne a zaútočí na Egypt.‘“

Kdo má jít na smrt, zemře,
kdo do zajetí, bude odvěčen
a kdo pod meč, ten pod meč.“^a

¹²V chrámech egyptských bohů založí oheň, vypálí je a pobere. Probere egyptskou zem dočista, jako když si pastýř odvšivuje plášť, a vítězně odtud odejde. ¹³Posvátné obelisky v egyptském Domě slunce^b roztříští na kusy a egyptské chrámy vypálí.“

Modlářství Židů v Egyptě

44 Slovo, které Jeremiáš dostal pro všechny Židy usazené v Dolním Egyptě – v Migdolu, Dafné a Memfisu – i v Horním Egyptě: ²„Tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: Sami jste viděli všechno to neštěstí, které jsem dopustil na Jeruzalém a na všechna judská města. Hle, dnes z nich zbývají jen opuštěné trosky ³kvůli zlu, které páchali. Uráželi mě, když chodili pálit kadidlo a sloužit cizím bohům, které neznali oni ani vy

^a11 Jer 15:2

^b13 tj. Heliopolis

ani vaši otcové. ⁴Znovu a znovu jsem k vám posílal všechny své služebníky proroky se slovy: „Nepáchejte už tu ohavnost; nenávídím to!“ ⁵Oni však neposlouchali, vůbec nevnímali, že se mají odvrátit od svých zločinů a přestat pálit kadidlo cizím bohům. ⁶Proto se na judská města a na ulice Jeruzaléma vylil můj rozhořčený hněv, takže se z nich staly pusté trosky a jsou jimi až dodnes.

⁷Tak praví Hospodin, Bůh zástupů, Bůh Izraele: Proč na sebe přivádíte tak hrozné neštěstí? To chcete z Judy vyhladit muže, ženy, děti i kojence, takže z vás nezůstane ani poslední zbytek? ⁸Proč mě urážíte výtvary svých rukou? Proč pálíte kadidlo cizím bohům v Egyptě, kam jste přišli bydlet? To chcete být vyhlazeni? Chcete být nadávkou a ostudou mezi všemi národy na zemi? ⁹To jste zapomněli na zločiny svých otců, na zločiny judských králů, na zločiny jejich žen i na své vlastní zločiny a zločiny svých žen – na to, co se dělo v judské zemi a v jeruzalémských ulicích? ¹⁰Až dodnes se nepokojili; nemají žádnou bázeň ani se neřídí mým Zákonem a mými pravidly, která jsem vám a vašim otcům uložil.

¹¹A proto tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: Hle, rozhodl jsem o vás ve zlém; celý Juda bude vyhlazen. ¹²Odstráním pozůstatky Judy – ty, kdo se rozhodli jít do Egypta a usadit se tam. Ti všichni v Egyptě zahynou: padnou mečem nebo zemřou hladem. Od nejmenších až po největší zemřou mečem nebo hladem. Stanou se kletbou a hrozbou, nadávkou a ostudou. ¹³Zúčtuji s těmi, kdo se usadili v Egyptě, jako jsem zúctoval s Jeruzalémem – mečem, hladem a morem. ¹⁴Z pozůstatků Judy, kteří se přišli usadit v Egyptě, nikdo neunikne a nepřežije, aby se vrátil do judské země. Ačkoli v duši prahnou, aby se do ní vrátili a žili v ní, kromě pár utečenců se do ní nevrátí!“

¹⁵Nato všichni muži (kteří věděli, že jejich ženy pálí kadidlo cizím bohům) i všechny přítomné ženy – celé to veliké shromáždění, všechen lid usazený v Dolním i Horním Egyptě – ti všichni Jeremiášovi odpovíděli: ¹⁶„Nebudeme poslouchat, co nám říkáš Hospodinovým jménem! ¹⁷Naopak, budeme dělat všechno, k čemu jsme se zavázali: budeme pálit kadidlo Královně nebes“ a přinášet jí úlitby, jak jsme to dělávali my i naši otcové, naši králové i naši velmoži v judských městech a v ulicích Jeruzaléma. Tenkrát jsme měli jídla dosyta, bylo nám dobře a nic zlého se nám nedělo. ¹⁸Ale od té doby, co jsme přestali pálit kadidlo Královně nebes a přinášet jí úlitby, máme všeho nedostatek a hyneme mečem a hladem.“

¹⁹A ženy dodaly: „Jistěže budeme pálit kadidlo Královně nebes a přinášet jí úlitby. Copak jsme pekly ty koláčky s jejím obrazem a přinášely jí úlitby bez vědomí našich manželů?“

²⁰Jeremiáš tedy všemu lidu, všem mužům i ženám, kteří mu takto odmlouvali, řekl: ²¹„A co ty kadidlové oběti, které jste v judských městech a jeruzalémských ulicích přinášeli vy i vaši otcové, vaši králové, vaši velmoži i prostý lid? Copak na to Hospodin nezapomněl? Bylo mu to snad lhostejné? ²²Hospodin už to nemohl déle snést! To kvůli vašim zločinům a kvůli ohavnostem, jež jste páchali, teď z vaší země zbyly jen trosky budící děs a nadávky, kde se až dodnes nebydlí. ²³To proto, že jste pálili kadidlo, že jste hřešili proti Hospodinu a že jste Hospodina neposlouchali

a neřídili jste se jeho Zákonem, jeho pravidly a jeho výstrahami; proto vás postihlo toto neštěstí, které trvá až dodnes.“

²⁴Potom Jeremiáš všemu lidu i všem ženám řekl: „Slyšte slovo Hospodinovo, všichni Židé v Egyptě! ²⁵Tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: Vy a vaše ženy jste dělali, k čemu jste se sami zavázali. Prý: ‚Splníme sliby, jež jsme složili. Budeme pálit kadidlo Královně nebes a přinášet jí úlitby.‘ Nuže, tak si ty své sliby plňte! Tak si je dodržujte!

²⁶Slyšte však slovo Hospodinovo, všichni Židé v Egyptě. Hle, přísahám při mém velikém jménu, praví Hospodin: Mé jméno už nevysloví žádný Žid v celém Egyptě; nikdo z nich už neřekne: ‚Jakože je živ Panovník Hospodin!‘ ²⁷Hle, budu nad nimi bdít, avšak ne v dobrém, ale ve zlém. Všichni Židé v Egyptě do posledního zemřou mečem a hladem. ²⁸Do judské země se pak z Egypta vrátí jen hrstka těch, kdo mezi uniknou. Všichni, kdo pozůstali z Judy, ale odešli bydlet do Egypta, poznají, čím slovo ob stojí – zda mé, anebo jejich. ²⁹A toto vám bude znamením, praví Hospodin: Na tomto místě s vámi zůčtuji. Tak poznáte, že má slova proti vám ob stojí – k vašemu neštěstí.

³⁰Tak praví Hospodin: Hle, faraona Chofru, vládce Egypta, vydám do rukou jeho nepřátel, do rukou těch, kdo pasou po jeho životě, tak jako jsem vydal judského krále Cidkiáše do rukou jeho nepřitele, babylonského krále Nabukadnezara, který pásl po jeho životě.“

Slovo pro Barucha

45 Slovo, které prorok Jeremiáš promluvil k Baruchovi, synu Neriášovu, poté, co ve čtvrtém roce vlády judského krále Joakima, syna Jošiášova, zapsal do knihy tato slova, která mu Jeremiáš diktoval.^{a 2} „Toto ti, Baruchu, říká Hospodin, Bůh Izraele. ³Myslíš si: ‚Běda mi! Hospodin mi k mé bolesti přidal trápení. Už jsem vyčerpán naříkáním a nedocházím úlevy.‘

⁴Hospodin mi řekl, abych ti vyřídil: Tak praví Hospodin – Hle, co jsem vybudoval, bořím, a co jsem zasadil, vykořeňuji – celou tuto zemi! ⁵A ty si žádáš veliké věci? Nežádej. Hle, na všechny smrtelníky dopustím neštěstí, praví Hospodin. Tobě však dám, že kamkoli půjdeš, zachráníš se a přežiješ.“

Soud nad národy

Slovo o Egyptu

46 Slovo Hospodinovo, které dostal prorok Jeremiáš o národech.

²Slovo o Egyptu – o vojsku egyptského vládce, faraona Nekó, když leželo u Karkemiše na řece Eufrat (kde je pak ve čtvrtém roce vlády judského krále Joakima, syna Jošiášova,^b babylonský král Nabukadnezar porazil):

^a1 Jer 36:1–4

^b2 605 př. n. l.

³ „Chystejte štíty, pavézy,
vzhůru do bitvy!

⁴ Zapřahejte koně,
jezdci, do sedel!
Nastupte v přílbách,
kopí vyleštěná,
oblečte pancíře!

⁵ Co to vidím?
V děsu ustupují,
jejich hrdinové srazeni,
zoufale prchají,
bez rozhlížení.
Hrůza všude kolem!
praví Hospodin.

⁶ Ani nejrychlejší nemohou utéci,
neuniknou ani siláci.
Tam na severu, u řeky Eufrat,
vrávorají a padají!

⁷ Kdo se to vzdouvá jako Nil,
jak říční proudy v povodni?

⁸ To Egypt se vzdouvá jako Nil,
jak říční proudy v povodni.
Prý: „Vystoupím z břehů, zaplavím zemi,
zpusťším města i s obyvateli.“

⁹ Koně, vpřed!
Vozy, divoce vyrazte!
Vojáci, vzhůru do boje –
Habešané i Libyjci třímající štíty
spolu s Lydijsi vyzbrojenými luky.

¹⁰ Bude to den Hospodina, Pána zástupů,
den, kdy na svých nepřátelích vykoná odplatu.
Meč bude požírat, než se nasytí,
než jejich krví svou žízeň ukojí.
Hospodin, Pán zástupů, chystá obětní hody
u řeky Eufrat v zemi severní.

¹¹ Vyprav se do Gileádu pro balzám,
panno, dcero egyptská!
Nadarmo si léky hromadíš –
žádný tě nemůže uzdravit.

¹² Národy uslyší o tvém zahanbení,
tvůj nářek zemi naplní.
Hrdinové klopýtnou jedni přes druhé,
až padnou všichni společně.“

¹³Slovo, které Hospodin promluvil k proroku Jeremiášovi, když babylonský král Nabukadnezar přitáhl, aby zaútočil na Egypt:

¹⁴ „Oznamte v Egyptě, v Migdolu ohlaste,
zvěstujte v Memfisu, v Dafné řekněte:

„Nastup a připrav se,
všechny okolo hltá meč!“

¹⁵ Proč tvoji siláci leží pobiti?
Nemohou vstát, sráží je Hospodin.

¹⁶ Budou padat zas a zas,
jeden přes druhého budou klopýtat.
Prý: „Pojďme utéct zpět ke svým lidem,
do rodné země před krutým mečem!“

¹⁷ Tam nazvou faraona, vládce Egypta:
„Rámusil, co propásl svůj čas.“

¹⁸ Jakože jsem živ, praví Král,
který má jméno Hospodin zástupů:
Jako se Tábor vyjímá mezi horami,
jako se Karmel tyčí při moři,
tak jistě přichází útočník.

¹⁹ Sbal si ranec jako vyhnanec,
ty, která bydlíš v Egyptě!
Z Memfisu totiž zbudou sutiny,
spáleniště, kde nikdo nebydlí.

²⁰ Egypt je jalovička překrásná,
od severu ji však ovád napadá.

²¹ Žoldnéři ve službách Egypta
jsou jak vykrmená telata;
i oni se však dají na útěk,
obráť se a prchnou společně.
Neobstojí – přišel den jejich běd,
čas, kdy se s nimi zúčtuje!

²² Jak prchající had Egypt zasyčí,
až na něj přitáhnou se svými oddíly,
až na něj přijdou se svými sekýrami
jako dřevorubci na dříví.

²³ Vykácejí jeho les, praví Hospodin,
jakkoli hustý předtím byl.
Bude jich víc než kobylek,
bude jich bezpočet.

²⁴ Zahanbena bude Dcera egyptská –
padne do rukou severního národa!“

²⁵Hospodin zástupů, Bůh Izraele, praví: „Hle, zúčtuji s Amonem, bohem Théb, s faraonem i s celým Egyptem, s jeho bohy i s jeho vladaři; zúčtuji

s faraonem i s těmi, kdo v něj doufají. ²⁶Vydám je do rukou těch, kdo pasou po jejich životě, do rukou babylonského krále Nabukadnezara a do rukou jeho služebníků. Později však bude znovu osídlen tak jako v dávných dnech, praví Hospodin.

- ²⁷ Neboj se, můj služebníku Jákobe,
a ty, Izraeli, neděs se.
Hle, zachráním tě z dálné ciziny
a tvé potomky z jejich vyhnanství.
Jákob se vrátí a odpočine v bezpečí
a nikdo už ho nevydělí.
- ²⁸ Neboj se, můj služebníku Jákobe,
vždyť já jsem s tebou, praví Hospodin.
Skoncuji se všemi národy,
do kterých jsem tě rozptýlil.
S tebou však nikdy neskončím,
i když tě ztrestám po právu
a nenechám tě bez trestu.“

Slovo o Filištínech

47 Slovo Hospodinovo, které dostal prorok Jeremiáš o Filištínech předtím, než farao dobyl Gazu.

Tak praví Hospodin:

- ² „Hle, od severu stoupá hladina,
řeka vystupuje z koryta!
Zaplaví zemi i všechno na ní,
města i s obyvateli.
Lidé budou kvílet zděšením,
všichni obyvatelé země spustí křik
- ³ před dusotem kopyt koní,
před lomozem jejich vozů,
před rachotem jejich kol.
Rodiče se neotočí na pomoc dětem,
ruce jim budou viset ochable,
- ⁴ neboť už přišel den,
kdy všichni Filištiní budou zničeni.
Týru a Sidonu vyhubí,
co jim ze spojenců ještě zbývá.
Ano, Hospodin zničí Filištíny,
ty pozůstatky z ostrova Kréta.
- ⁵ Gaza si pro smutek hlavu vyholí,
Aškelon bude umlčen.
Vy, kdo jste zbyli na pláni,
dokdy se budete drásat smutkem?

- ⁶ „Ach, meči Hospodinův, kdy už spočíneš?
Vrať se do pochvy, ustaň a zastav se!“
⁷ Jak by však mohl spočinout,
když mu Hospodin poručil?
Poslal jej proti Aškelonu,
namířil jej proti pobřeží!“

Slovo o Moábu

48 Toto praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele, o Moábu:

- „Běda městu Nebó – bude zničeno!
Kiriatajim bude zahanbeno, dobyto,
ta pevnost bude troskou hanebnou.
² Moábu už žádná chloubka nezbyla,
v Chešbonu se na něj chystá pohroma:
„Pojďme je vyhladit, ať nejsou národem!“
I ty, Madmene, budeš umlčen,
už jde po tobě meč!
- ³ Z Choronaim je slyšet křik:
Zkáza, hrozné neštěstí!
⁴ Moáb je rozdrčen,
zní nářek maličkých.
⁵ Luchitským svahem
s pláčem stoupají,
ve stráních u Choronaim
nad tou zkázou křičí úzkostí:
⁶ Utečte! Život si zachraňte!
Přežijte jako křoví v pustině!“
- ⁷ Protože spoléháš na své výtobytky a poklady,
i ty sám budeš dobyt.
Tvůj bůh Kemoš půjde do vyhnanství
a s ním i jeho kněží a velmoži.
⁸ Na každé město přitáhne zhoubce,
neunikne mu žádné z nich.
Celá pláň zahyne, rovina zajde,
jak řekl Hospodin.
- ⁹ Posypte Moáb solí,
vždyť bude obrácen v trosky!“
Z jeho měst zbudou sutiny,
kde nikdo nebydlí.
- ¹⁰ Zlořečený, kdo koná Hospodinovo dílo nedbale!
Zlořečený, kdo zdržuje svůj meč od krve!

¹¹ Moáb si odmalička žil v pohodlí,
jak víno nad sedlinou měl svůj klid.
Z nádoby do nádoby ho nikdo nepřelil,
nemusel odejít do vyhnanství.
A proto chutná tak jako vždy,
jeho vůně se nemění.

¹²Hle, přicházejí dny, praví Hospodin, kdy na něj pošlu přeléváče, kteří
jej vylijí, vyprázdní jeho nádoby a džbány rozbijí. ¹³Moáb se bude stydět za
Kemoše, jako se národ Izrael styděl za Bet-el, tu svoji „naději“.^a

¹⁴ Na co říkáte: „My jsme hrdinové,
muži připravení do boje“?
¹⁵ Moáb bude zahuben,
jeho města vzata útokem.
Výkvět jeho mladých padne při porážce,
praví Král – Hospodin zástupů se jmenuje.

¹⁶ Zkáza Moábu se přiblížila,
řítí se na něj záhuba.

¹⁷ Litujte ho všichni okolo,
všichni, kdo znáte jeho slovutnost:
„Ach, jak mocné žezlo zlomeno,
hůl, jež se skvěla nádherou!“

¹⁸ Dolů ze slávy, v prachu usedni,
trůnící Dcero dibonská!
Zhoubce Moábu na tebe zaútočil,
rozbořil tvé pevnosti.

¹⁹ Postav se na cestě a vyhlížej,
obyvatelko města Aroer.
Ptej se uprchlíků, uprchlic ptej se,
říkej: „Co se to děje?“

²⁰ Moáb se stydí, jak je rozdrčen.
Naříkejte a kvílejte!
Podél Arnonu oznamujte:
Moáb je zahuben!

²¹Na náhorní rovinu přišel soud – na Cholon, Jahcu i Mefaat, ²²na Dibon,
Nebó i Bet-diblataim, ²³na Kiriatajim, Bet-gamut i Bet-meon, ²⁴na Keriot,
Bosru i ostatní moábská města, blízká i vzdálená. ²⁵Moábův roh byl odfat,
jeho paže byla zlomena, praví Hospodin.

²⁶Opijte ho za to, že se vzpínal proti Hospodinu. Ať se Moáb válí ve
zvracích, ať je konečně i on pro smích! ²⁷Copak ses nevysmíval Izraeli?
Copak byl chycen mezi zloději, že se otřásáš opovržením, kdykoli se o něm
zmíníš?

²⁸Opuštěte města, usadte se na skále, Moábci!
Buďte jako holubice nad srázem hnízdící.

^a13 1.Král 12:28–33

²⁹ Slyšeli jsme o Moábově pýše,
o jeho pýše nezměrné,
o tom, jak se chová pyšně a zpupně,
jaké má srdce naduté.

³⁰ Zním, praví Hospodin, jeho vztek;
jeho chlubení je však falešné –
na nic se nezmůže!

³¹ A proto oplakávám Moáb,
pro celý Moáb naříkám,
nad muži z Kir-cheresu lkám.

³² Nad tebou pláču, révo Sibmy,
tak jako pláče Jaezer.
Tvé výhonky až k moři dosahovaly,
k Mrtvému moři, až po Jaezer;
teď ale na tvé zralé hrozny,
na tvé vinobraní vpadl ničíte!

³³ Zmizelo veselí a jásot v zahradách
po celé zemi moábské.
Víno jsem z lisů odebral,
s veselým křikem už se nešlape –
ten křik už není jásotem!

³⁴ Křik z Chešbonu a Eleale bude slyšet až do Jahcy, bude znít od Coaru k Choronaim až k Eglat-šelišiji, neboť vyschnou dokonce i nimrimské potoky. ³⁵ Skoncuji s Moábem, praví Hospodin – s těmi, kdo vystupují na posvátné výšiny a svým bohům pálí oběti.

³⁶ Mé srdce nad Moábem jak flétna naříká,
nad muži z Kir-cheresu jak flétna naříká,
vždyť bude zničeno vše, co vyzískal!

³⁷ Každá hlava oholena,
všechn vous ostříhán,
všechny ruce samá jizva
a pytlovina přes bedra.

³⁸ Na všech moábských střeších,
na náměstích jen samé truchlení.
Roztříštím Moáb jako džbán,
který už nikdo nechce, praví Hospodin.

³⁹ Tolik střepů! Tolik kvílení!
Moáb se v hanbě zády obrací.
Moáb už budí jenom posměšky
k výstražce všemu okolí.

⁴⁰ Tak praví Hospodin:

Hle, orel se vrhá na Moáb,
už nad ním křídla prostírá!

- ⁴¹ Města padnou do zajetí,
pevnosti budou dobytý.
Srdce moábských hrdinů bude v onen den
jako srdce ženy v porodních bolestech.
⁴² Moáb bude zničen, aby už nebyl národem,
neboť se vzpínal proti Hospodinu.
⁴³ Strach a prach a past
na vás, obyvatelé Moábu!
praví Hospodin.
⁴⁴ Kdo před tím strachem bude utíkat,
padne do propasti v prach;
kdo z propasti se vyškrobá,
nad tím se sklapne past.
Přivedu totiž na Moáb
čas zúčtování, praví Hospodin.

⁴⁵ Ve stínu Chešbonu se zastaví
vyčerpaní běženci.
Z Chešbonu ale oheň vyšlehně,
z domu Sichonova plamen,
jenž pohltí skráně Moábu,
lebky těch pyšných křiklounů.
⁴⁶ Běda tobě, Moábe!
Lid Kemošův zahyne.
Tví synové půjdou do zajetí,
tvé dcery pryč do vyhnanství.

⁴⁷ V posledních dnech ale Moábův osud změním, praví Hospodin.“

Zde končí soud nad Moábem.

Slovo o Amonu

49 Toto praví Hospodin o Amoncích:

„Copak Izrael nemá děti?
Copak nemá žádné dědice?
Proč tedy Moloch^a dědí po Gádovi
a jeho lid tam bydlí ve městech?

² Hle, přicházejí dny, praví Hospodin, kdy proti Rabě Amonců zakřičím
do bitvy. Zbude z ní jen hromada sutin, její vesnice budou spáleny a Izrael
vyžene ty, kdo jej vyháněli, praví Hospodin.

³ Kvílej, Chešbone, Aj je vyhuben,
obyvatelky Raby, bědujte,
oblečte pytel a kvílejte,
mezi hradbami sem tam běhejte!

^a 1 amonské božstvo (2.Sam 12:30; 1.Král 11:5, 33; 2.Král 23:13)

Moloch odejde do vyhnanství
 a s ním i jeho kněží a velmoži.
⁴Chlubíš se svými pláněmi?
 Že je tvá pláň tak úrodná,
 dcero nevěrná?
 Spoléháš na své poklady,
 prý: „Kdo by mě napadal?“

⁵Hle, přivedu na tebe hrůzu, praví Hospodin, Pán zástupů, hrůzu z celého tvého okolí. Budete rozehnáni každý na jinou stranu a nikdo už neshromáždí ty, kdo se rozprchli.

⁶Později ale osud Amonců změním, praví Hospodin.“

Slovo o Edomu

⁷Toto praví Hospodin zástupů o Edomu:

„Copak už není moudrost v Temanu?
 Přišli rozvážní o rozum?
 Je jejich moudrost k ničemu?
⁸Obraťte se a utečte!
 Dedanští, skryjte se v dolině!
 Na Ezaua totiž přivedu neštěstí
 v čas, kdy s ním zúčtuji.
⁹Přijdou-li na tvé hrozny česači,
 nechají aspoň paběrky.
 Přepadnou-li tě v noci zloději,
 vezmou jen to, co budou chtít.“
¹⁰Já však Ezaua svléknu donaha,
 odhalím jeho úkryty, už se neschová!
 Jeho děti i příbuzní budou zničeni,
 nezbude mu soused, jenž by ho oslovil:
¹¹„Nech tu své sirotky, já je nechám žít,
 tvé vdovy ať ve mne doufají.“

¹²Tak praví Hospodin: „Hle, ti, kdo neměli pít kalich hněvu, jej teď musí pít – a ty bys měl uniknout bez trestu? Neunikneš, ten kalich vypiješ!
¹³Přisahám při sobě samém, praví Hospodin, že Bosra se stane děsnou pustinou, že bude posměškem a nadávkou a všechna její města zůstanou v troskách na věčnost.“

¹⁴Od Hospodina jsem slyšel zprávu,
 že byl vyslán posel k národům:
 Šikujte se! Vzhůru k útoku!
 Válcete proti Edomu!^b

¹⁵„Hle, činím tě nepatrným mezi národy,
 mezi lidmi budeš v opovržení.“

¹⁶ Klame tě hrůza, kterou vzbuzuješ,
a pýcha tvého srdce.
V rozeklaných skalách sis zřídil obydlí,
obsadils horské vrcholy.
I kdyby ses vysoko jak orel uhnízdil,
i odtamtud tě strhnu, praví Hospodin.

¹⁷ Edom bude budit děs. Každý, kdo tudy půjde, zhrozí se a užasne nad všemi ranami, jež na něj dopadly.

¹⁸ Jako když byla rozvrácena Sodoma a Gomora
i s městy v jejich okolí, praví Hospodin,
ani zde nebude nikdo žít,
neusadí se tu žádný smrtelník.

¹⁹ Jako když lev vyrazí z jordánského houští
na zavraždené pastviny,
stejně tak vyženu Edomce znenadání
z jejich území.
Kdo je ten vyvolený, jehož tím pověřím?
Kdo je jako já? Kdo si mě předvolá?
Kdo je ten pastýř, jenž přede mnou obstojí?“

²⁰ Nuže, slyšte, co Hospodin rozhodl o Edomu a co zamýšlí proti obyvatelům Temanu:

I ti nejmenší ze stáda budou odvedeni
i jejich pastvina se zhrozí nad nimi.
²¹ Rachot jejich pádu otřese zemí,
až k Rudému moři se ponese jejich křik.
²² Hle, orel se zvedá a dolů vrhá se,
nad Bosrou křídla rozestře!
Srdce edomských hrdinů bude v onen den
jako srdce ženy v porodních bolestech.

Slovo o Damašku

²³ O Damašku:

„Chamát i Arpád leží v hanbě,
neboť zlou zprávu slyšeli;
zmítají se hrůzou jako moře,
jež nelze utišit.
²⁴ Damašek slábne,
zachvácen děsem se dává na útěk,
jak rodička je sevřen v bolestech.
²⁵ Ach, jak je opuštěno město slavné pověsti,
to město radosti!

- ²⁶ Ano! Jeho mládenci padnou v ulicích,
všichni bojovníci budou v ten den zabiti,
praví Hospodin zástupů.
²⁷ Zapálím na damašských hradbách oheň,
aby pohltil Ben-hadadovy paláce!“

Slovo o Kedaru a Chasoru

²⁸ Toto praví Hospodin o Kedaru a o královstvích chacorských kmenů
(které pak babylonský král Nabukadnezar porazil):

- „Vzhůru! Do boje proti Kedaru!
Zahubte syny Východu!
²⁹ Stany i stáda jim budou vzaty,
stanové plachty i všechny věci.
Jejich velbloudi budou odvedeni pryč,
„Hrůza všude kolem!“ –
tak na ně lidé zakřičí.

³⁰ Rychle! Dejte se na útěk!
Chacorští, skryjte se v dolině!
praví Hospodin.
Babylonský král Nabukadnezar se chystá proti vám,
už na vás vymýšlí svůj plán.

³¹ Vzhůru! Do boje proti národu,
jenž žije v pohodlí a poklidu!
praví Hospodin.
Nemají vrata ani závory,
žijí o samotě, v bezpečí.
³² Jejich velbloudi jim budou uloupeni,
jejich obrovská stáda budou kořistí.
Ty, kteří si holí skráně,“ rozeženu do všech stran,
praví Hospodin; přivedu na ně zkázu odevšad!
³³ Chacor se stane doupětem šakalů,
věčnou pustinou.
Nebude zde už nikdo žít,
neusadí se tu žádný smrtelník.“

Slovo o Elamu

³⁴ Slovo Hospodinovo, které na počátku vlády judského krále Cidkiáše do-
stal prorok Jeremiáš o Elamu.

- ³⁵ Tak praví Hospodin zástupů:

„Hle, lámu luk Elamu –
jeho hlavní sílu!
³⁶ Přivedu na Elam čtyři vichry
ze čtyř nebeských stran

a těmi vichry ho všude rozmetám,
 takže nezbude ani jeden národ,
 kam elamští utečenci nepřijdou.
³⁷ Vyděsím Elam před jeho nepřáteli,
 před těmi, kdo pasou po jejich životě.
 Uvedu na ně neštěstí,
 svůj planoucí hněv, praví Hospodin.
 Pošlu za nimi meč,
 abych je vyhladil.
³⁸ Ustanovím svůj trůn nad Elamem,
 abych odtud hubil krále i velmože,
 praví Hospodin.

³⁹ V posledních dnech ale osud Elamu změním, praví Hospodin.“

Slovo o Babylonu

50 Slovo, které Hospodin promluvil skrze proroka Jeremiáše o Babylonu, o zemi Chaldeců:

² „Oznamte národům, ohlaste tu zvěst,
 zvedněte korouhev a zvěstujte,
 nenechte si to pro sebe:
 Dobyt je Babylon,
 Běl^a je zostuzen,
 Marduk hroutí se!
 Jeho sochy jsou zostuzeny,
 jeho hnusné modly se zhroutily!
³ Přitáhl na něj národ severní,
 obrátí jeho zemi v spoušť.
 Zůstanou bez obyvatele –
 lidé i zvěř se dají na útěk.

⁴ V těch dnech a v tom čase, praví Hospodin, přijdou synové Izraele spolu se syny Judy; budou přicházet v pláči a budou hledat Hospodina, svého Boha. ⁵ Budou se vyptávat na cestu k Sionu a zamíří k němu. Přijdou a připojí se k Hospodinu věčnou smlouvou, na kterou nikdy nezapomenou.

⁶ Můj lid byl ztracené stádo svedené svými pastýři, kteří je vláčeli mezi horami. Trmáceli se po horách a po kopcích; zapomněli, kde je místo jejich odpočinutí. ⁷ Všichni, kdo je našli, je hltali; jejich nepřátelé si říkali: „Jsme nevinní! To oni zhřešili proti Hospodinu, své pravé pastvině, proti Hospodinu, naději svých otců.“

⁸ Utečte z Babylonu!
 Opusťte zemi Chaldeců!
 Vyrazte jako berani před ovciemi!
⁹ Hle, už probouzím, už vedu proti Babylonu
 sročení mocných národů ze země severní.

^a2 akkadsky *Pán*; titul hlavního babylonského božstva Marduka (viz Iza 46:1)

- Sešikují se proti němu, odtud jej dobudou;
jejich šípy jak zdatní bojovníci
se s prázdnou nevrátí.
- ¹⁰ Babylonie padne za kořist;
všichni její plenitelé se nasytí,
praví Hospodin.
- ¹¹ Jen se radujte, jen jásejte,
vy, kdo drancujete mé dědictví.
Jen poskakujte jako kravka na travě,
řehtejte si jako hřebci mohutní.
- ¹² Vaše matka se ale zastydí,
vaše rodička se bude hanbou červenat.
Hle, bude poslední mezi národy –
pustina, poušť a suchopár!
- ¹³ Nebude obývána kvůli Hospodinovu hněvu,
všichni ji zcela opustí.
Každý, kdo půjde kolem Babylonu,
zhrozí se a užasne nad všemi jeho ranami.
- ¹⁴ Obkliďte Babylon ze všech stran,
všichni, kdo napínáte luk!
Střílejte na něj! Nešetřete šípy,
vždyť hřešil proti Hospodinu!
- ¹⁵ Spusťte pokřik ze všech stran:
Už se vzdal!
Jeho bašty padly!
Hradby zbořeny!

Ano, toto je Hospodinova pomsta.

- Pomstěte se na něm!
Proveďte mu to, co sám prováděl!
- ¹⁶ Vyhladte z Babylonu rozsévače
i žence se srpy v čase žně!
Ať se každý vrátí zpět ke svým lidem,
každý ať do své země uteče
před mečem utlačitele!

¹⁷ Izrael je ztracená ovečka, kterou odehnali lvi. Nejprve ji požíral asyrský král a teď jí drtí kosti babylonský král Nabukadnezar.

¹⁸ A proto tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: Hle, zúčtuji s babylonským králem a jeho zemí, jako jsem zúčtoval s králem asyrským! ¹⁹ Přivedu Izrael zpět na jeho pastvinu, aby se pásł na Karmelu i v Bášanu, aby se nasýtil v efraimských horách i v kraji Gileád.

²⁰V těch dnech a v tom čase, praví Hospodin, se bude na Izraeli hledat vina, ale nebude žádná; budou se hledat hříchy Judy, ale nebudou nalezeny. Těm, které zachovám, totiž odpustím.

²¹Vzhůru na Merataim (tu zemi *Dvojí vzpoury*)!
I na ty, kdo bydlí v Pekodu (tom kraji *Zúčtování*)!

Za nimi! Pobij je jako proklaté, praví Hospodin,
udělej vše, co jsem ti nařídil!

²²Zemí se šíří rachot války,
strašné ničení.

²³Jak je roztlučeno, jak je rozbito
kladivo drtící celou zem!
Jak jen mohl být Babylon
mezi národy tak zpustošen!

²⁴Políčil jsem na tebe a byl jsi lapen –
ani jsi o tom, Babylone, nevěděl.
Byl jsi dopaden a byl jsi chycen,
protože ses s Hospodinem pustil do boje.

²⁵Hospodin otevřel svoji zbrojnici
a zbraně svého hněvu vynesl.
Hospodin, Pán zástupů, má totiž práci
v zemi Chaldejců.

²⁶Přítáhněte na něj zdáli,
zotvírejte jeho sýpky,
shrňte vše na hromady!
Zničte to město jako proklaté,
ať z něj nezůstane ani ostatek!

²⁷Pobijte jim všechny býky,
na jatka je pošlete.
Běda jim! Přišel jejich den,
čas, kdy se s nimi zúčtuje!

²⁸Slyšíš? To uprchlíci vyvázlí z Babylonie na Sionu zvěstují, že Hospodin, náš Bůh, se pomstil, že se pomstil za svůj chrám.

²⁹Svolejte na Babylon střelce,
všechny, kdo napínají luk!
Rozbijte tábor kolem něj,
ať nemá úniku!
Odplaťte mu jeho skutky,
provedte mu vše, co sám prováděl!
Vždyť se k Hospodinu choval drze,
ke Svatému Izraele!

³⁰Proto jeho mládenci padnou v ulicích
a všichni bojovníci budou v ten den zabiti,
praví Hospodin.

- ³¹ Hle, já jsem proti tobě, nadutče!
praví Hospodin, Pán zástupů.
Už totiž nadešel tvůj den,
čas, kdy se s tebou zúčtuje!
³² Nadutec klopýtne a zhroutí se
tak, že ho nikdo nezvedne.
V jeho městech zapálím oheň
a ten pohltí vše kolem.

³³ Tak praví Hospodin zástupů: Synové Izraele jsou utlačováni spolu se syny Judy. Všichni jejich uchvatitelé je drží v sevření a odmítají je propustit. ³⁴ Jejich Vykupitel je ale silný – má jméno Hospodin zástupů! Rázně se ujme jejich pře, dopřeje zemi odpočinek, obyvatele Babylonu však uvrhne ve zmatek.

- ³⁵ Meč na Chaldejce! praví Hospodin,
na obyvatele Babylonu,
na velmože i mudrce!
³⁶ Meč na žvanily, ať zešílí!
Meč na hrdiny, ať se vyděsí!
³⁷ Meč na jejich koně a jejich vozy
i na cizince, kteří se k nim přidali –
ať jsou jako ženy!
Meč na jeho poklady,
ať jsou vypleněny!
³⁸ Meč na jeho řeky,
ať se vysuší!
Vždyť je to země modlářství,
pro ty příšery se zbláznili!
- ³⁹ Proto tam bude žít jen pouštní zvěř,
pštrosi a hyeny.
Už se tam nikdy bydlet nebude,
bude tam prázdná po všechna pokolení.
⁴⁰ Jako když Bůh rozvrátil Sodomu a Gomoru
i s městy v jejich okolí, praví Hospodin,
ani zde nebude nikdo žít,
neusadí se tu žádný smrtelník.
- ⁴¹ Hle, od severu vojsko přichází,
mohutný národ s králi mnohými –
od konců světa už se zvedají!
⁴² Jsou vyzbrojeni luky a šavlemi,
jsou krutí a soucit neznají,
burácejí jako mořské vlny,
ženou se na koních.
Jak jeden muž jsou sšikovaní do boje,
Dcero babylonská, proti tobě!

⁴³ Až o nich babylonský král uslyší,
jeho ruce síla opustí.
Přemožen bude úzkostí,
jako když na rodičku přijdou bolesti.

⁴⁴ Jako když lev vyráží z jordánského houští
na zavraždené pastviny,
stejně tak vyženu Chaldejce znenadání
z jejich území.
Kdo je ten vyvolený, jehož tím pověřím?
Kdo je jako já? Kdo si mě předvolá?
Kdo je ten pastýř, jenž přede mnou obstojí?^a

⁴⁵ Nuže, slyšte, co Hospodin rozhodl o Babylonu a co zamýšlí proti zemi Chaldeců:

I ti nejmenší ze stáda budou odvléčeni
i jejich pastvina se zhrozí nad nimi.
⁴⁶ „Babylon padl!“ –
ten křik otřese zemí,
národy uslyší jeho úpění!

51 Tak praví Hospodin:

„Hle, zvednu proti Babylonu zhoubný vichr,
proti těm, kdo žijí v Leb-kamaji.^b

² Pošlu na Babylon cizince,
ať provanou a vyprázdní jeho zem.
Ano, obklíčí jej všude kolem
v jeho zlý den.

³ Nenechte střelce ani napnout luk,
nenechte je ani pancíř obléknout!
Nešetřete ani jejich mládence,
celé to vojsko vyhladte jako proklaté!

⁴ Ať v zemi Chaldeců padají pobití,
smrtelně ranění ať leží v ulicích!“

⁵ Izraele a Judu však jejich Bůh, Hospodin zástupů, neopustil jako vdovu,
ačkoli se jejich zem tolik naplnila hříchem proti Svatému Izraelovu.

⁶ Utečte z Babylonu!
Prchejte všichni o život!
Nezahyňte pro jeho nepravost!
Toto je čas Hospodinovy pomsty –
odplácí Babylonu, co si zaslouží.

^a44 Jer 49:19 ^b1 hebr. *Srdce mých protivníků* – šifrované označení Babylonie; hebr. písmena LBQMJ (*Leb-kamaj*) jsou ve stejném pořadí od začátku abecedy jako písmena KSDJM (*Chaldejci*) od konce abecedy (viz pozn. Jer 25:26)

⁷ Zlatým kalichem v ruce Hospodinově
byl Babylon – opíjel celý svět.
Národy z něj to víno pily,
až se pomátly.

⁸ Babylon ale náhle padne,
bude rozdrčen.
Kvílejte nad ním,
přineste balzám na jeho rány,
třeba se uzdraví!

⁹ „Léčili jsme Babylon, ale neuzdravil se. Opustíme jej, pojdme každý do své země! Soud nad ním bude sahat do nebe, až k oblakům se rozroste.“

¹⁰ „Hospodin nás obhájil v naší spravedlivé při. Pojdte vyprávět na Sionu, co vykonal Hospodin, náš Bůh!“

¹¹ Ostřete šípy,
uchopte štíty!

Hospodin probouzí ducha médských králů, neboť se chystá zničit Babylon. Ano, toto je Hospodinova pomsta, pomsta za jeho chrám!

¹² Namiřte korouhev proti babylonským hradbám!
Zesilte hlídky, stavte stráž!
Buďte připraveni v zálohách!
Hospodin rozhodl a také vykoná,
co o Babyloňanech zvěstoval.

¹³ Město ležící u mocných řek
a topící se v pokladech,
tvůj konec nadešel,
tvá nit se přetrhne!

¹⁴ Hospodin zástupů přísahá sám při sobě:
„Naplním tě vojskem –
bude jich jako kobylek,
budou nad tebou křičet vítězně!“

¹⁵ On sám svou silou stvořil zem,
svou moudrostí vybudoval svět,
nebe rozepjal svým rozumem!

¹⁶ Svým hlasem rozezvučí vody na nebi,
od obzoru nechá stoupat oblaky;
k lijáku připojuje blesky,
vypouští vítr ze svých pokladnic.

¹⁷ Všichni ti tupci ničemu nerozumí,
všichni kovotepci budou zklamáni svými modlami,

protože jejich odlitky jsou podvod
a ducha v sobě nemají.

¹⁸ Jsou to jen nesmysly, směšné výtvary;
až na ně přijde čas zúčtování, budou zničeny.

¹⁹ Úděl Jákobův však není jako oni,
neboť je všeho Stvořitel;
kmen Izraele má za své dědictví,
Hospodin zástupů se jmenuje.^a

²⁰ „Ty jsi můj kyj,^b
můj nástroj válečný:
tebou drtím národy,
tebou ničím království,
²¹ tebou drtím koně i s jezdcí,
tebou drtím vozy s vozataji,
²² tebou drtím muže i ženy,
tebou drtím starce i mladíky,
tebou drtím mládence i panny,
²³ tebou drtím pastýře s ovce, i
tebou drtím oráče i spřežení,
tebou drtím správce i hejtmany.

²⁴ Před vašima očima však odplatím Babylonu a všem obyvatelům Chal-
deje za všechno zlo, které páchali na Sionu, praví Hospodin.

²⁵ Hle, já jsem proti tobě, horo záhuby,
která hubíš celou zemi, praví Hospodin.
Rozmáchnu se proti tobě, svalím tě ze skal,
obrátil tě v horu popela!
²⁶ Nevezmou z tebe kámen uhelný
ani kámen pro základy.
Ano, zůstaneš pustý navěky,
praví Hospodin.“

²⁷ Zvedněte v zemi korouhev!
Ať mezi národy zazní polnice!
Připravte národy proti němu do boje,
svolejte na něj království Ararat,
Minni a Aškenaz!
Postavte proti němu vojevůdce,
přiveďte koně jak roje kobylek!
²⁸ Připravte národy proti němu do boje,
krále Médie a jejich hejtmany,
správce všech zemí, které ovládli!

²⁹ Země se třese, svíjí se bolestí,
plní se, co Hospodin o Babylonu uložil:

^a19 v. 15–19 = Jer 10:12–16

^b20 míněn Babylon (srov. Jer 50:23)

- Obrátí babylonskou zemi v trosky,
kde nikdo nebydlí.
³⁰ Babylonští hrdinové dobojovali,
zůstali ve svých opevněních.
Síly je opustily,
jsou jako ženy.
Jejich domovy zapáleny,
závory zlomeny.
³¹ Běžec předhání běžce,
posel posla potkává –
babylonskému králi se oznamuje,
že město padlo ze všech stran!
³² Byly obsazeny brody,
v močálech hoří rákosí,
bojovníci jsou zděšení!

³³ Tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele:

- „Dcera babylonská je jako mlat
v čas, kdy se mlátí úroda;
čas její sklizně rychle nastává!“
- ³⁴ „Babylonský král Nabukadnezar mě požíral,
rozdrtil mě na sousta,
udělal ze mě prázdný džbán.
Polykal mě jako drak,
mými pochoutkami si břicho cpal,
vytřel mě jako hrnec dočista.
³⁵ Násilí na mě páchané ať na Babylon dopadne!“
říká obyvatelka Sionu.
„Moje krev na obyvatele Chaldeje!“
říká Jeruzalém.

³⁶ A proto tak praví Hospodin:

- „Hle, ujmu se tvou pře
a pomstím se za tebe.
Vysuším to jeho moře,
nechám vyschnout i jeho pramen.
³⁷ Babylon se obrátí v hromady sutin,
kde žijí jen šakali,
bude vzbuzovat děs a posměch,
zůstane bez obyvatele.

³⁸ Jsou jako řvoucí smečka lvů,
lačně vrčí jak mladí lvi.
³⁹ Až se hladý rozdivočí, připravím jim hostinu,
opiji je, že se budou hlučně veselit.

Pak ale tvrdě usnou navěky
a už se nevzbudí, praví Hospodin.
⁴⁰ Povedu je na porážku jako ovečky,
jako kozly a beránky.

⁴¹ Ach, jak byl ten Šešak^a lapen,
jak chloubu světa dobyli?
Jak mohl být tak zpustošen
Babylon mezi národy!
⁴² Babylon zaplavilo moře,
přival jeho vln jej pohltit.
⁴³ Z jeho měst zbyly kupy trosek,
vyprahlá země bez vody,
země úplně bez obyvatel,
kudy neprojde žádný smrtelník.

⁴⁴ Zúčtuji s Bélem v Babylonu,
vyrvu mu z úst, co pohltit.
Národy už se k němu nepohnou,
padnou babylonské zdi!

⁴⁵ Vyjděte odtud, lide můj!
Prchejte všichni o život,
až vzplane Hospodinova zuřivost!
⁴⁶ Neztrácejte odvahu,
nebojte se zpráv, jež krajem zní.
Jedna zpráva letos, jiná napřesrok –
že v zemi vládne násilí
a vladař stojí proti vladaři.

⁴⁷ Hle, přicházejí dny, kdy zúčtuji s babylonskými modlami! Celá jejich
zem se zastydí, až v ní všude budou ležet mrtvoly. ⁴⁸ Nebe a země i všechno
v nich vykřikne nad Babylonem radostí, až na něj od severu přijdou zhoub-
ci, praví Hospodin.“

⁴⁹ Babylon teď musí padnout
kvůli izraelským padlým,
tak jako kvůli Babylonu
padali mrtví po vší zemi.
⁵⁰ Vy, kteří jste ušli meči,
jděte a nezastavujte!
Pamatujte na Hospodina v té daleké zemi,
myslete na Jeruzalém!

⁵¹ „Zahanbeni jsme a uráženi,
tváře nám přikryl stud,
protože do svatyně Hospodinova domu
vnikli cizáci.“

^a41 šifra pro *Babylon*, viz pozn. Jer 25:26

⁵² „Hle, přicházejí dny, praví Hospodin, kdy zúčtuji s jejich modlami a po celé zemi budou sténat zranění! ⁵³I kdyby se Babylon tyčil až k nebi, i kdyby se až k obloze mocně opevnil, i tehdy na něj ode mne přijdou zhoubci, praví Hospodin.“

⁵⁴ Slyšíš? To stoupá nářek z Babylonu,
hluk hrozné zkázy ze země Chaldejců.

⁵⁵ Hospodin ničí Babylon!
Umlčuje všechn jeho hřmot!
Vlny útočníků hučí jak množství vod,
už burácejí jako hrom!

⁵⁶ Ano, zhoubce přichází na Babylon!
Jeho hrdinové budou zajati
a jejich luky zlámány.
Ano, Hospodin je Bůh odplaty –
vrchovatě jim odplatí!

⁵⁷ „Opiji jejich velmože i mudrce, jejich hejtmany, správce i hrdiny. Pak usnou navěky a už se nevzbudí, praví Král, jenž má jméno Hospodin zástupů.“

⁵⁸ Tak praví Hospodin zástupů:

„Hradba Babylonu, jakkoli široká,
bude do základů zbořena!
Jeho brány, jakkoli vysoké,
lehnou popelem!
Národy se namáhaly zbytečně,
jejich dřina půjde do ohně!“

⁵⁹ Toto je slovo, které prorok Jeremiáš svěřil Serajášovi, synu Neriáše, syna Machsejášova. (Serajáš totiž jako štábní důstojník doprovázel judského krále Cidkiáše, když se ve čtvrtém roce své vlády^b vydal do Babylonu.) ⁶⁰ Jeremiáš zapsal všechna neštěstí, jež měla stihnout Babylon, do jediné knihy – všechna tato slova napsaná proti Babylonu.

⁶¹ „Až přijdeš do Babylonu,“ řekl Jeremiáš Serajášovi, „hleď, abys tam všechna tato slova nahlas přečetl. ⁶² Předtím řekni: ‚Hospodine, ty jsi o tomto místě prohlásil, že je vyhladiš, takže v něm nikdo nezbude – lidé ani dobytek – a zůstane navždy zpustošené!‘ ⁶³ Až tu knihu dočteš, přivaž k ní kámen a hoď ji doprostřed Eufratu. ⁶⁴ Potom řekni: ‚Takto se ponoří Babylon a už se nikdy nezvedne z toho neštěstí, jež na něj dopustím.‘“

Zde končí slova Jeremiášova.

Epilog

52 Cidkiáš se stal králem v jednadvaceti letech a kraloval v Jeruzalémě 11 let. Jeho matka se jmenovala Chamutal, dcera Jeremiáše z Libny. ² Páchal, co je v Hospodinových očích zlé, přesně jako to dělal Joakim.

^a59 nejspíše Baruchův bratr (srov. Jer 32:12) ^b59 594 př. n. l.

³Hospodin se proto na Jeruzalém a Judu tak rozhněval, že je nakonec vyhnal ze své blízkosti.^a

Cidkiáš se vzbouřil proti babylonskému králi. ⁴Desátého dne desátého měsíce v devátém roce^b Cidkiášovy vlády proto k Jeruzalému přitáhl babylonský král Nabukadnezar s celým svým vojskem. Utábořili se před městem a začali kolem něj stavět obléhací val. ⁵Město zůstalo obleženo až do jedenáctého roku vlády krále Cidkiáše.

⁶Devátého dne čtvrtého měsíce^c ve městě vládl takový hlad, že lidé neměli co jíst. ⁷Tehdy byla městská hradba prolomena a všichni vojáci v noci utekli. Dostali se z města brankou mezi zdmi u královské zahrady, ačkoli Babyloňané drželi město v obležení. Prchali k pláni Arava, ⁸ale babylonské vojsko krále pronásledovalo. Když pak Cidkiáše na jerišské pláni dostihli, všichni jeho vojáci se mu rozutekli. ⁹Král byl zajat a odveden k babylonskému králi do Ribly v chamátské zemi. Tam byl nad ním vynesene rozsudek: ¹⁰Babylonský král v Rible před Cidkiášovými očima popravil jeho syny; popravil také všechny judské velmože. ¹¹Cidkiášovi pak babylonský král vyloupil oči, spoutal ho bronzovými řetězy a odvedl ho do Babylonu, kde ho pak věznil až do dne jeho smrti.

¹²Desátého dne pátého měsíce v devatenáctém roce^d vlády babylonského krále Nabukadnezara přitáhl do Jeruzaléma osobní zmocněnec babylonského krále, velitel gardistů Nebuzardan. ¹³Vypálil Hospodinův chrám i královský palác; vypálil v Jeruzalémě všechny paláce i všechny velké domy. ¹⁴Všichni babylonští vojáci, kteří přišli s velitelem gardistů, pak rozbořili hradby okolo celého Jeruzaléma. ¹⁵Velitel gardistů Nebuzardan odvedl část chudiny, zbytek těch, kdo zůstali ve městě, i ty, kdo přeběhli k babylonskému králi, a také zbytek řemeslníků. ¹⁶Zbytek chudiny tam velitel gardistů Nebuzardan zanechal, aby obdělávali vinice a pole.

¹⁷Bronzové sloupy Hospodinova chrámu, stojany i bronzové Moře, které bylo v Hospodinově chrámu, rozbili Babyloňané na kusy a všechen bronz z nich odvezli do Babylonu. ¹⁸Vzali s sebou i hrnce, lopaty, kratiknoty, obětní mísy, pohárky a všechno bronzové bohoslužebné náčiní. ¹⁹Velitel gardistů pobral misky, pánvice, mísy, kotle, svícny, pohárky i číše na ulitby – vše, co bylo z ryzího zlata a stříbra.

²⁰Dva sloupy, jedno Moře, pod ním dvanáct bronzových býků a stojany, které pro Hospodinův chrám zhotovil král Šalomoun – bronz ze všech těch věcí se ani nedal zvážit. ²¹Každý sloup byl vysoký 18 loktů^e a po obvodu měřil 12 loktů;^f byl dutý a stěny měl na 4 prsty^g silné; ²²na sloupu byla bronzová hlavice vysoká 5 loktů^h s mřížováním a granátovými jablky kolem dokola, to vše z bronzu. Právě takový byl i druhý sloup, včetně granátových jablek. ²³Těch bylo po stranách devadesát šest a po celém obvodu bylo na mřížoví vždy sto granátových jablek.

²⁴Velitel gardistů zajal také velekněze Serajáše, jeho zástupce kněze Cefaniáše a tři strážce prahu. ²⁵Ve městě zajal komořího, který velel vojákům, a sedm členů královské rady. Dále ve městě našli písaře, který velel při odvozech mužstva, a šedesát prostých lidí, kteří se nacházeli ve městě. ²⁶Velitel gardistů Nebuzardan je zajal a odvedl do Ribly k babylonskému

^a3 2.Král 24:18–25:26; 2.Let 36:11–20; Jer 39:1–10 ^b4 15. ledna 588 př. n. l.

^c6 18. července 586 př. n. l. ^d12 17. srpna 586 př. n. l. ^e21 asi 8,1 m ^f21 asi 5,4 m

^g21 asi 8 cm ^h22 asi 2,25 m

králi. ²⁷Ten je tam v Riblé v chamátské zemi nechal popravít. Takto byl Juda vyhnán ze své vlasti.

²⁸Toto je množství lidu, které Nabukadnezar odvedl do vyhnanství:

V sedmém roce své vlády ^a	3 023 Židů.
²⁹ V osmnáctém roce své vlády ^b	832 obyvatel Jeruzaléma.
³⁰ Ve třídvacátém roce Nabukadnezarovy vlády ^c	
pak velitel gardistů Nebuzardan odvedl	745 Židů.
Celkem to bylo	4 600 osob.

³¹V sedmatřicátém roce vyhnanství judského krále Joakina nastoupil na babylonský trůn král Avel-marduk. Ten ještě téhož roku, pětadvacátého dne dvanáctého měsíce,^d omilostnil judského krále Joakina a propustil ho z vězení. ³²Jednal s ním laskavě a udělil mu čestné křeslo, vyšší, než měli ostatní králové, kteří byli u něj v Babylonu. ³³Směl odložit vězeňský oděv a po všechny dny svého života směl vždy jíst u králova stolu. ³⁴Vše, co potřeboval, dostával od babylonského krále pravidelně den co den po všechny dny svého života, dokud nezemřel.^e

^a28 597 př. n. l. ^b29 586 př. n. l. ^c30 581 př. n. l. ^d31 31. března 561 př. n. l.
^e34 2.Král 25:27–30

PLÁČ

Opuštěné město

A^{CH},^a JAK ZŮSTALO opuštěno
to město plné lidí!
Jako by bylo ovdovělo
to proslulé mezi národy!
Bývalo kněžnou mezi zeměmi,
a teď je v otroctví.

² Hořce nařiká celou noc,
po tvářích kanou slzy.
Z jejích milenců, kolik jich bylo,
ji žádný nejde utěšit.
Všichni přátelé ji zradili,
obrátili se proti ní!

³ Juda odešel do vyhnanství
ponížen krutou porobou.
Přebývá mezi pohany
a nemá, kde by spočinul.
Všichni, kdo ho pronásledovali,
ho dostihli v jeho sevření.

⁴ Osiřelé jsou cesty na Sion,
nikdo už nejde na slavnost.
Jeho brány pustě zejí,
jeho kněží sténají,
jeho panny mají smutek –
Sionu je tak hořce!

⁵ Jeho protivníci triumfují,
nepřátelé mají zdar.
Hospodin totiž Jeruzalém rasil
kvůli mnoha jeho nevěrám.
Do zajetí šly i děti –
nepřítel si je vzal!

⁶ Dceru sionskou opustila
veškerá nádhera.
Její velmoži jako jeleni
pastvu marně hledají;
zbavení síly prchají
před svými pronásledovateli.

^a1 Každá sloka kapitoly začíná dalším písmenem hebrejské abecedy.

- ⁷Ve dnech trápení a bloudění
Dcera jeruzalémská vzpomíná
na všechny poklady,
jež kdysi mívala.
Když její lid padal rukou soka
a nikdo nešel na pomoc,
nepřítel se tenkrát díval
a smál se nad tou záhubou.
- ⁸Dcera jeruzalémská hrozně hřešila,
stala se nečistou.
Každý ctitel jí teď pohrdá,
když vidí její nahotu,
a ona zatím sténá,
hanbou zakrývá si tvář.
- ⁹Na jejích sukních špína ulpěla,
nestarala se, co bude pak.
Neuvěřitelný byl její pád
a nikde žádná útěcha.
Pohleď, Hospodine, na mé trápení –
nepřítel zvítězil!
- ¹⁰Na vše, co jí bylo drahé,
vztáhl svou ruku nepřítel.
Viděla, jak do její svatyně
vtrhli pohané –
ti, o kterých jsi nařídil:
„Do tvého shromáždění nesmějí!“^a
- ¹¹Všechn její lid sténá
a žebře o chleba.
Své drahé dali za něco k jídlu,
aby se udrželi naživu.
Pohleď, Hospodine, jen se podívej,
v jaké jsem hrozné potupě!
- ¹²Není to pro vás vůbec nic,
všichni, kdo procházíte kolem?
Jen se podívejte, pohleďte,
zda je bolest podobná té, kterou trpím,
kterou mě ranil Hospodin
v den, kdy se rozlétl.
- ¹³On seslal oheň z výšiny
do mých kostí, které zachvátil.
On nastražil mým nohám síť,
obrátil mě zpátky.

^a10 Deut 23:4 (srov. Žalm 79:1)

On způsobil mé zničení,
celé dny ležím v bezmoci!

¹⁴ Z mých hříchů se stalo jho,
jež bylo jeho rukou svázáno.
Zavěsily se mi na hrdlo,
to jho mě síly zbavilo!
Hospodin mě vydal do rukou,
před nimiž obstát nemohu.

¹⁵ Hospodin pohrdl všemi hrdiny,
kteří jsou v mých zdech.
Vojsko proti mně shromáždil,
aby rozdrtil mé mládence.
Hospodin šlapal v lisu
panenskou dceru Judu!

¹⁶ To proto nyní pláči,
z očí mi tečou slzy.
Není nablízku, kdo by mě potěšil,
kdo by mi život navrátil.
Mé děti zůstaly opuštěny –
nepřítel zvítězil.

¹⁷ Sion své ruce vztahuje,
chybí mu těšitel.
Hospodin vzbudil proti Jákobovi
všechny nepřátele z okolí;
Jeruzalém je mezi nimi
jako nečistý.

¹⁸ Hospodin je ale v právu,
vždyť jsem se vzepřela jeho příkazům.
Poslyšte, všechny národy,
pohledte na mé trápení:
Mé panny i mí mládenci
museli jít do zajetí.

¹⁹ Volala jsem své milence,
ti mě však zradili.
Moji kněží i mí stařešinové
ve městě pomřeli,
když žebrale o něco k jídlu,
aby se udrželi naživu.

²⁰ Pohleď, Hospodine, na mé úzkosti,
jak se mi chvějí útroby!

Srdce mi buší v prsou
nad mojí hroznou vzpourou.
Venku meč vraždí děti,
doma umírají hlady!

²¹ Každý slyší mé sténání,
nikdo mě ale netěší.
Všichni mí nepřátelé slyší o mém neštěstí
a jásají nad tím, co jsi dopustil.
Kéž už přivedeš ten vyhlášený den,
kdy je postihne to, co mě!

²² Kéž už všechna jejich zloba
vystoupí před tvou tvář.
Proveď jim, co jsi mi učinil
za všechny mé nevěry.
Je příliš mého sténání,
srdce mi puká bolestí!

Hospodin jednal jako nepřítel

2 Ach,^a jak Hospodin hněvem zahalil
Dceru sionskou!
Z nebe až na zem zahodil
Izraelovu nádheru.
V den svého hněvu nebral ohledy
na podnož svých nohou.

² Hospodin bez milosti pohltil
všechny Jákobovy příbytky.
Ve své prchlivosti rozbořil
opevnění Judské dcery.
Porazil k zemi, zneuctil
království i s jeho velmoži!

³ V zuřivém rozhněvání
uťal Izraeli rohy.
Před tváří nepřítele odvrátil
od něj svou pravici.
Vzplanul proti Jákobovi plamenem
jak oheň, jenž vše spaluje.

⁴ Jako nepřítel napjal luk
s pravicí připravenou k výstřelu.
Jako protivník pobil vše,
co bylo krásné na pohled.
Jak oheň vylil svůj prudký hněv
na stánek Dcery sionské.

^a1 Každá sloka kapitoly začíná dalším písmenem hebrejské abecedy.

⁵ Hospodin jednal jako nepřítel,
pohltil celý Izrael;
pohltil všechny jeho paláce,
rozbořil jeho opevněnou zeď.
Rozmnožil Dceři judské
žal a zármutek.

⁶ Zpustošil svůj příbytek jako zahradu,
svůj svatostánek nechal zaniknout.
Hospodin nechal v zapomnění upadnout
svátky i soboty na Sionu;
krále i kněze zavrhl
ve svém rozhořčeném hněvu.

⁷ Hospodin na svůj oltář zanevřel,
zošklivil si svou svatyni.
Vydal do rukou nepřátel
městské hradby i pevnosti.
V Hospodinově domě byl slyšet křik
jako v den slavnosti.

⁸ Hospodin pojal rozhodnutí,
že zničí hradby Dcery sionské.
Natáhl šňůru, začal měřit,
odvrátit od zkázy už nedal se.
Hradby i bašty proto naříkaly,
klesly společně.

⁹ Brány se k zemi zřítily,
když rozlámal a rozbil závory.
Král i velmoži jsou mezi pohany,
Zákon se vytratil.
Také proroci už nemají
od Hospodina žádné vidění.

¹⁰ Stařešiny Dcery sionské
sedají mlčky na zemi.
Prachem si hlavu pokryli,
oblečení do pytloviny.
Jeruzalémské panny
svěsily hlavy k zemi.

¹¹ Pro slzy už sotva vidím,
mé útroby se chvějí.
Srdce mi puká nad ranami,
jež padly na můj lid;
nad tím, že děti, ba i kojenci
klesají v městských ulicích.

- ¹² Svým matkám říkají:
„Kde je jídlo? Kde je pití?“
Hrouťí se jako zranění
na městských prostranstvích,
pomalu vypouštějí duši
svým matkám v náručí.
- ¹³ K čemu tě přirovnám, Dcero jeruzalémská,
čemu se jenom podobáš?
K čemu tě připodobním, abych tě potěšil,
panenská Dcero sionská?
Tvá rána je hluboká jako oceán,
kdo by tě mohl uzdravit?
- ¹⁴ Tvoji proroci ti prorokovali
lži a nesmysly.
Neodhalovali tvé zločiny,
aby odvrátili tvé vyhnanství.
Prorocství, která ti předkládali,
byly lži a přeludy!
- ¹⁵ Všichni, kdo půjdou okolo,
sprásknou nad tebou ruce.
Hvízdnou a hlavou potřesou
nad Dcerou jeruzalémskou:
„To že je to město, jemuž se říkalo
Dokonalost krásy, Potěcha vši země?“^a
- ¹⁶ Všichni tví nepřátelé
si otvírají ústa na tebe.
Pohvizdují a cení zuby
se slovy: „Konečně jsme je zničili!
Na tenhle den jsme čekali
a dočkali jsme se – už je tady!“
- ¹⁷ Hospodin vykonal to, co plánoval;
to, co řekl, také udělal.
Jak varoval už odedávna,
bořil, aniž se slitoval.
Obveselil nad tebou protivníka,
roh tvých nepřátel nechal triumfovat.
- ¹⁸ Volej k Hospodinu ze srdce –
ach, hradby Dcery sionské!
Ať tvé slzy proudí potokem,
ať už je noc či den!
Odpočinek si nedopřej,
tvé oko ať neusne!

^a15 Žalm 48:3

- ¹⁹ Vstávej a volej za noci
při počátcích hlídek.
Jak vodu své srdce vylévej
před tváří Páně!
Za život svých dětí,
jež umírají hladem
na každém nároží,
pozdvihuj k němu dlaně!
- ²⁰ Pohleď, Hospodine, jen pohlédni,
koho jsi takto ranil!
To mají ženy jíst své děti,
své miláčky, jež právě zrodily?^a
To mají být v Hospodinově svatyni
vraždění kněží i proroci?
- ²¹ Mladí i staří v ulicích
leží na zemi.
Mé panny i mí mládenci
pod mečem padali.
V den svého hněvu jsi je bil,
pobíjel jsi bez milosti!
- ²² Jako ke slavnosti jsi svolal
odevšad ty, jichž se děším.
Nebyl v den hněvu Hospodinova,
kdo by unikl a přežil.
Ty, jež jsem hýčkala, jež jsem vychovala,
můj nepřítel zhubil!

Můj úděl je Hospodin

- 3** Ano,^b i já jsem pocítil,
jak trestá jeho rozzuřený kyj.
- ² Odehnal mě, do tmy zavedl,
a ne ke světlu.
- ³ Zas a znovu, celý den
obrací ruku proti mně!
- ⁴ Tělo i kůži sedřel mi,
rozdrtil kosti na padrtě.
- ⁵ Ohradil mě a obklopil
hořkou útrapou.
- ⁶ Usadil mě do temnoty
jak dávno mrtvého.
- ⁷ Zazdil mě, nemohu pryč,
obtížil mě okovy.

^a20 Lev 26:29; Deut 28:53–57; Jer 19:9 ^b1 Každá sloka kapitoly začíná dalším písmenem hebrejské abecedy, přičemž každý ze tří veršů sloky začíná vždy stejným písmenem.

- ⁸ I když jsem křičel ze všech sil,
on umlčel mé modlitby.
- ⁹ Kamennou zdí mi cesty zahradil
a zamotal mé pěšiny.
- ¹⁰ Číhal na mě jako medvěd,
jako lev ve skrýši.
- ¹¹ Na mé cestě přepadl mě,
rozsápal a zahubil.
- ¹² Napjal svůj luk, přiložil šíp,
udělal si ze mě cíl!
- ¹³ Ve svém toulci našel střely,
prostřílel mi slabiny!
- ¹⁴ Všichni lidé se mi smějí,
zpívají si o mně celé dny.
- ¹⁵ Nakrmil mě hořkým jedem,
k pití mi dal pelyněk!
- ¹⁶ Do zubů mi vemlel štěrk,
nakrmil mě popelem.
- ¹⁷ Má duše nezná pokoje,
na vše dobré jsem zapomněl.
- ¹⁸ To je můj konec, řekl jsem,
u Hospodina pro mě není naděje!
- ¹⁹ Myslím na svou bídu, na své bloudění,
na ten pelyněk a trpké byliny.
- ²⁰ Když o tom stále přemýšlím,
má duše klesá níž a níž.
- ²¹ Toto však k srdci беру si,
toto je mojí nadějí:
- ²² Hospodinova láska nepomíjí,^a
jeho soucit nikdy nekončí.
- ²³ Každé ráno stále nová,
tvá věrnost je tak veliká!
- ²⁴ Můj úděl je Hospodin, říkám si,
v něj složím svoji naději.
- ²⁵ Dobrý je Hospodin k těm, kdo v něj doufají,
ke všem, kteří jej hledají.
- ²⁶ Dobré je trpělivé čekání
na Hospodinovo spasení.
- ²⁷ Dobré je, když člověk nosí
své jho už od mládí.

^a22 podle Syr, Tg (MT: *Díky Hospodinově lásce nepomíjíme*)

- ²⁸ Ať sedá o samotě, tiše
pod uloženým břemenem.
²⁹ Ústy do prachu ať klesne –
snad je naděje!
³⁰ Tvář ať nastaví tomu, kdo jej bije,
potupou ať je nasycen.
- ³¹ Hospodin přece
navěky nezavrhuje!
³² I když zarmoutil, znovu se slituje
ve veliké lásce své.
³³ Netrápí přece zlomyslně,
nechce lidem dávat zármutek.
- ³⁴ Když jsou všichni zajatci v zemi
pod nohama drcení,
³⁵ když se překrucuje právo lidí
přímo před Nejvyšším,
³⁶ když se křivdí lidem v soudní při –
copak to Hospodin nevidí?
- ³⁷ Kdo „promluví, a stane se“?
Kdo než Hospodin to přikáže?
³⁸ Což nepochází pohroma i dobro
přímo z úst Nejvyššího?^a
³⁹ Proč by si tedy člověk stěžoval,
když je za svůj hřích potrestán?
- ⁴⁰ Zpytujme své cesty, zkoumejme je,
k Hospodinu se navraťme!
⁴¹ Nejen své dlaně, ale i srdce
k Bohu na nebesích zvedněme.
⁴² My jsme zhřešili, vzbouřili jsme se –
a ty jsi přestal promíjet.^b
- ⁴³ Zahalen hněvem jsi nás hnál,
pobíjel jsi bez milosti.
⁴⁴ Zahalil ses v oblaka,
nepřístupný pro modlitby.
⁴⁵ Odporným smetím učinil jsi nás
mezi národy.
- ⁴⁶ Otvírají si na nás ústa
všichni, kdo jsou proti nám.
⁴⁷ Zbývá nám jen strach a prach,
zkáza, zmar!
⁴⁸ Z očí mi slzy proudí potokem –
můj lid je rozdrčen!

^a38 Iza 45:7; Amos 3:6 ^b42 2.Král 24:4

- ⁴⁹ Mé oči pláčou bez ustání,
ten proud nemůže přestat,
⁵⁰ dříve než Hospodin shlédne shůry,
než se podívá na nás.
⁵¹ Ach, jak jsem ztrápený, když vidím
dcery svého města!
- ⁵² Nepřátelé mě jak ptáčka lovili,
lovili mě bez příčiny.
⁵³ V jámě chtěli můj život ukončit,
zaházeli mě kamením.
⁵⁴ Nad hlavou se mi vody zavřely,
řekl jsem si: Jsem ztracený!
- ⁵⁵ V té nejhlubší jámě, Hospodine,
jsem ale vzýval jméno tvé.
⁵⁶ Slyšel jsi můj křik: „Neodvracej se,
když k tobě volám po úlevě!“
⁵⁷ Když jsem tě volal, přiblížil ses
a říkal jsi mi: „Neboj se!“
- ⁵⁸ Když mi šlo o život, vedl jsi mou při,
tys mě, Hospodine, vykoupil!
⁵⁹ Mé křivdy, Hospodine, viděl jsi,
pomoz mi k spravedlnosti!
⁶⁰ Viděl jsi, jak se mi pořád mstí,
jak na mě chystají samé úklady.
- ⁶¹ Slyšel jsi, Hospodine, jejich urážky,
všechny úklady, jež na mě chystají,
⁶² řeči těch, kdo na mě útočí,
a co si celý den o mně šeptají.
⁶³ Pohled – ať si sedají nebo vstávají,
prozpěvují si o mně posměšky!
- ⁶⁴ Odplafť jim, Hospodine, jak si zaslouží –
za to, jak se sami chovali!
⁶⁵ Zatvrzelé srdce ponech jim,
ať je stihne tvoje prokletí!
⁶⁶ Pronásleduj je svým hněvem,
vyhlaď je, Hospodine, zpod nebe!

Ztrestaný Sion

4

Ach,^a jak zašlo lesklé zlato,
ryzí kov už se netřpytí!
Drahé kamení rozmetáno
na každém nároží!

^a1 Každá sloka kapitoly začíná dalším písmenem hebrejské abecedy.

² Synové Sionu bývali kdysi
nad zlato vzácnější –
teď jsou však levní jako džbány,
jak nádobí, co hrnčíř vyrobil!

³ I šakalí matky nastavují prsy,
aby své mladé krmily,
můj lid je ale k svým dětem krutý
tak jako pštrosi na poušti.^a

⁴ Kojenci na patro se lepí
jazyk vyprahlý;
o chleba prosí malé děti,
a nikdo se s nimi nedělí.

⁵ Ti, kdo se lahůdkami živilí,
teď živoří v ulicích.
Ti, kdo si šarlat oblékali,
se přehrabují v odpadcích.

⁶ Trest mého lidu je ještě větší,
než co zasloužila Sodoma –
ta byla vyvrácena v jedinou chvíli,
aniž se ruka pohnula!

⁷ Zasvěcení^b tu bývali čistější než sníh,
nad mléko bělejší.
Těla měli ruměná jako rubíny,
jako by byli ze safíru broušení.

⁸ Teď jsou však černější než saze,
k nepoznání jsou v ulicích;
kůže jim přischla ke kostem,
jako dřevo jsou svaštělí.

⁹ Kdo padli mečem, jsou na tom líp
než ti, kdo hladem padají;
ti, kdo vykrváceli na svá zranění,
než ti, kdo nemají co sklidit na poli.

¹⁰ Soucitné ruce žen
vařily vlastní děti^c –
ty byly jejich pokrmem,
když byl rozdrcen můj lid.

¹¹ Hospodin naplno projevil svůj hněv,
dal průchod svému zuření.

^a3 Job 39:13–16

^b7 dosl. *nazíří*; viz Num 6:1–7

^c10 Pláč 2:20

Zapálil na Sionu oheň,
jenž pohltil jeho základy.

¹² Nevěřili by zemští králové
a nikdo z vládců světa,
že vejde zapřísáhlý nepřítel
do bran Jeruzaléma.

¹³ To kvůli hříchům jeho proroků,
kvůli vinám jeho kněží –
těch, kdo prolévali v jeho středu
krev nevinných!

¹⁴ Jak slepí bloudili v ulicích
zbrocení krví prolitou;
nikdo se neodvážil ani
dotknout jejich rouch.

¹⁵ „Z cesty! Nečistý!“ křičeli na ně.
„Z cesty, z cesty! Nedotýkejte se!“
A když teď bloudí tam a sem,
národy říkají: „Už je tu nechceme!“

¹⁶ Hospodin sám je rozptýlil,
už na ně ani nepohlédne;
nikdo nebere ohled na kněží,
nikdo nešetří ani starce.

¹⁷ Oči jsme napínali, až nás bolely,
marně jsme pomoc čekali.
Ze svých věží jsme vyhlíželi lid,
jenž nebyl s to nás zachránit.

¹⁸ Sledovali naše kroky,
nemohli jsme ani vyjít ven.
Přišel náš konec, dny se naplnily,
ano, náš konec nadešel.

¹⁹ Naši pronásledovatelé byli rychlejší
než orli na nebi.
Po horách nás honili,
číhali na nás na poušti.

²⁰ Hospodinův pomazaný,^a náš vlastní dech,
byl v jejich pasti polapen –
a my jsme mysleli, že nám dá stín,
v němž budeme žít mezi národy!

^a20 tj. *judský král* (viz Jer 9:1–7; 52:6–11)

- ²¹ Raduj se a vesel, Dcero edomská,
jež bydlíš v zemi Úc.
I ty se však dočkáš kalicha –
opiješ se a svlékneš donaha!
- ²² Tvůj trest vyprší, Dcero sionská,
už nezůstaneš v zajetí.
Ty, Dcero edomská, však budeš ztrestána,
tvůj hřích se brzy odhalí!

Navrať nás k sobě!

5

- Vzpomeň si, Hospodine, jak jsme dopadli,
dobře se podívej na naši hanbu:
- ² Naše dědictví připadlo cizím,
naše domy patří cizákům!
- ³ Jsme sirotci, přišli jsme o otce,
z našich matek jsou teď vdovy.
- ⁴ Vlastní vodu pijeme za peníze,
za své dříví musíme platit.
- ⁵ S pronásledovateli v zádech
dřeme, zbaveni odpočinku.
- ⁶ Třeseme si rukou s Egyptem
i s Asýrií – kvůli chlebu.
- ⁷ Naši otcové hřešili; jsou pryč
a my neseme jejich trest.
- ⁸ Panují nad námi otroci
a nikdo neuvolní jejich pěst.
- ⁹ Jde nám o život, když přinášíme chléb
ohrožení mečem v pustém kraji.
- ¹⁰ Kůže nám hoří jako pec
horečkou z hladovění.
- ¹¹ Sionské ženy byly znásilněny
tak jako panny ve městech Judových.
- ¹² Naše velmože nám pověsili,
ke starcům úctu neměli!
- ¹³ Mládenci roztácejí mlýn,
chlupci klopýtají pod dřívím.
- ¹⁴ Starci už v branách nesedí,
mládenci dozpívali.
- ¹⁵ Utichlo naše bujaré veselí,
tanec se změnil v truchlení.

¹⁶ Koruna spadla z naší hlavy;
běda nám, že jsme hřešili!

¹⁷ Srdce nám nad tím usedá,
potemněly nám nad tím oči –

¹⁸ že z hory Sion zbyla pustina,
že se tam honí lišky!

¹⁹ Ty, Hospodine, však vládneš navěky,
tvůj trůn trvá po všechny časy.

²⁰ Proč na nás nikdy nepomyslíš?
To nás opustíš navždy?

²¹ Navrať nás k sobě, Hospodine, ať se vrátíme!^a
Obnov naše dny, ať jsou jako dřív!

²² Anebo jsi nás už zavrhl úplně?
Rozhněval ses na nás přespřílíš?

EZECHIEL

SOD NAD JERUZALÉMEM

Vidění Boží slávy

VE TŘICETI LETECH jsem byl mezi vyhnanci u průplavu Kebar. Pátého dne čtvrtého měsíce se otevřela nebesa a já jsem spatřil vidění Boží.

²Ano, čtvrtého dne pátého měsíce toho roku (totiž pátého roku vyhnanství krále Joakina)^a ³dostal Ezechiel, syn kněze Buziho, u průplavu Kebar v babylonské zemi slovo Hospodinovo. Tam na něm spočinula ruka Hospodinova.

⁴Hle – spatřil jsem, jak se od severu žene větrná bouře: obrovitý mrak šlehající blesky, obklopený jasnou září a zprostřed toho žáru jakoby třpyt žhnoucího vzácného kovu. ⁵Zprostřed vystupovaly jakoby čtyři bytosti. Napohled se podobaly člověku, ⁶ale každá z nich měla čtyři tváře a čtyři křídla. ⁷Nohy měly rovné, ale chodidla měly jako býčí kopyta, třpytící se jako vyleštěný bronz. ⁸Ze všech čtyř stran měly pod křídly lidské ruce. Měly čtveřice tváří i křídel ⁹a těmi křídly se dotýkaly navzájem. Všechny se pohybovaly přímo vpřed, cestou se neotáčely.

¹⁰Jeich tváře vypadaly takto: Každá z té čtveřice měla zepředu tvář lidskou, zprava tvář lví, zleva tvář býka a zezadu tvář orla. ¹¹Takové měly tváře. Křídla měly rozpjatá vzhůru; dvěma se všechny dotýkaly navzájem a dvěma si přikrývaly tělo. ¹²Každá se pohybovala přímo vpřed. Kamkoli zamířil Duch, tam šly, cestou se neotáčely. ¹³Napohled se ty bytosti podobaly žhavému uhlí nebo pochodním. Mezi bytostmi planul jasně zářivý plamen, z něhož se blýskalo ¹⁴a ty bytosti se míhaly sem tam jako blesky.

¹⁵Díval jsem se na ně a hle – při každé z těch bytostí se čtyřmi tvářemi stálo na zemi jedno kolo. ¹⁶Jeich vzhled a složení bylo následující: Třpytila se jako chrysolit a všechna čtyři vypadala stejně. Složení měla takové, že napohled bylo jakoby kolo uprostřed kola. ¹⁷Když se pohybovala, mohla jet na všechny čtyři strany, cestou nezatáčela. ¹⁸Loukotě měla ohromné, až z nich šla hrůza, a každá z těch čtyř loukotí byla kolem dokola plná očí.

¹⁹Když se bytosti pohybovaly, hýbala se kola s nimi, a když se bytosti vznášely nad zemí, vznášela se i kola. ²⁰Kamkoli zamířil Duch, tam šly – kamkoli Duch zamířil. Kola se s nimi také vznášela, neboť ta kola měla v sobě ducha života. ²¹Když se bytosti pohybovaly, kola se hýbala; když stály, stála, když se vznášely nad zemí, vznášela se i kola spolu s nimi, neboť ta kola měla v sobě ducha života.

²²Nahoře nad hlavami těch bytostí se prostíralo cosi jako třpytivá křišťálová klenba, budící hrůzu. ²³Pod tou klenbou bytosti vzpínaly křídla k sobě navzájem a každá z nich měla ještě dvě křídla, jimiž si přikrývala tělo. ²⁴Slyšel jsem zvuk jejich křídel jako zvuk mohutných vod, jako hlas

Všemohoucího. Když se pohybovaly, znělo to jako hřmění, jako hluk armády. Když se zastavily, křídla složily.

²⁵Stály tam se spuštěnými křídly, když vtom se nad klenbou nad jejich hlavami ozval hluk. ²⁶Nahoře nad klenbou nad jejich hlavami bylo cosi podobného safírovému trůnu a nahoře na tom trůnu – kdosi podobný člověku. ²⁷Jakoby od jeho pasu vzhůru jsem viděl cosi jako třpyt žhnoucího vzácného kovu; kolem dokola byl obklopen jakýmsi ohněm. Rovněž jakoby od jeho pasu dolů jsem viděl jakýsi oheň, vydávající jasnou zář kolem dokola. ²⁸Jako duha na mracích v deštivý den, tak vypadala ta jasná záře kolem dokola.

Takové bylo zjevení podoby Hospodinovy slávy. Jakmile jsem to spatřil, padl jsem na tvář a tehdy jsem slyšel promluvit hlas.

Posílám tě k Izraelcům

2 „Synu člověčí,“ řekl mi, „postav se na nohy. Chci s tebou mluvit.“ ²Když ke mně promluvil, vstoupil do mě Duch a postavil mě na nohy. Tehdy jsem slyšel, jak ke mně promlouvá.

³„Synu člověčí,“ řekl mi, „posílám tě k Izraelcům, k těm vzpurným poňanům, kteří se bouří proti mně. Stejně jako jejich otcové i oni mě až do dneška stále jen zrazovali. ⁴Synové, k nimž tě posílám, jsou paličatí a zatvrzelí. Proto jim řekni: ‚Tak praví Panovník Hospodin.‘ ⁵Ať už poslechnou nebo ne – vždyť je to banda vzbouřenců – aspoň poznají, že měli mezi sebou proroka. ⁶Ty, synu člověčí, se jich však neboj. Neboj se ani jejich slov, i když jsi obklopen trnům a bodlácím a žiješ mezi štíry. Neboj se jejich slov a nelekej se jejich pohledů – vždyť je to banda vzbouřenců. ⁷Vyříd jim má slova, ať už poslechnou nebo ne – vždyť jsou to vzbouřenci. ⁸Ty, synu člověčí, však poslouchej, co ti řeknu. Nevzpírej se jako ta banda vzbouřenců. Otevři ústa a sněz, co ti dávám.“

⁹Podíval jsem se a hle – proti mně natažená ruka a v ní svitek. ¹⁰Rozvinul ho přede mnou; zepředu i zezadu byl celý popsán slovy nářků, úpění a bédování.

3 „Synu člověčí,“ řekl mi, „sněz, co máš před sebou. Sněz tento svitek. Potom jdi a mluv k domu Izraele.“ ²Otevřel jsem tedy ústa a on mi dal ten svitek sníst.

³„Synu člověčí,“ řekl mi, „tímhle svitkem, který ti dávám, si nasýt žaludek, naplň si jím břicho.“ Snědl jsem jej tedy a v ústech mi chutnal sladce jako med.

⁴„Synu člověčí,“ řekl mi, „jdi teď k domu Izraele a vyříd jim má slova. ⁵Nejsi přece poslán k lidu podivné řeči a těžkého jazyka, ale k domu Izraele – ⁶ne k velikým národům podivné řeči a těžkého jazyka, jejichž slovům bys nerozuměl. Kdybych tě totiž poslal k takovým, poslechli by tě. ⁷Dům Izraele tě ale nebude chtít poslouchat, protože nechtějí poslouchat mě. Celý dům Izraele je tvrdohlavý a zarputilý. ⁸Hle, způsobím, že budeš právě tak neústupný a tvrdý jako oni. ⁹Dávám ti tvář tvrdou jako diamant, tvrdší než křemen. Neboj se jich a jejich pohledů se nelekej – vždyť je to banda vzbouřenců.“

¹⁰„Synu člověčí,“ řekl mi ještě, „každé slovo, které ti řeknu, si vezmi k srdci a dobře je poslouchej. ¹¹Jdi teď ke svým krajanům ve vyhnanství a mluv k nim. Ať už poslechnou nebo ne, řekni jim: ‚Tak praví Panovník Hospodin.‘“

¹²Vtom se mě zmocnil Duch a uslyšel jsem za sebou obrovský hluk. To se Hospodinova sláva zvedala^a ze svého místa. ¹³Ozýval se šelest křidel oněch bytostí, jak se otírala jedno o druhé, a rachot kol, jež se vznášela spolu s nimi – obrovský hluk. ¹⁴Duch se mě zmocnil a vzal mě pryč. Šel jsem roztrpčen a rozhořčen v duchu, ale ruka Hospodinova na mně mocně spočívala. ¹⁵Přišel jsem k vyhnancům usazeným v osadě Tel-aviv u průplavu Kebar a sedm dní jsem tam zůstal sedět otřesen.

Ustanovil jsem tě strážcem

¹⁶Když těch sedm dní uplynulo, dostal jsem slovo Hospodinovo. ¹⁷„Synu člověčí,“ řekl, „ustanovil jsem tě strážcem domu Izraele. Jakmile uslyšíš slovo z mých úst, vyříd' jim mé varování. ¹⁸Když řeknu ničemovi: ‚Musíš zemřít,‘ a ty ho nevaruješ, nepromluvíš, abys tomu ničemovi zachránil život tím, že bys jej varoval před jeho zlou cestou – pak ten ničema zemře za své viny, ale za jeho krev budu volat k odpovědnosti tebe. ¹⁹Pokud jsi však ničemu varoval a on se neodvrátil od své ničemnosti ani od své zlé cesty – pak zemře za své viny, ale ty se zachrániš.“

²⁰Podobně když se spravedlivý odvrátí od své spravedlnosti a bude páchat bezpráví, položím mu do cesty překážku a zemře. Protožeš ho nevaroval, zemře ve svém hříchu a jeho spravedlivé skutky nebudou ani vzpomenuty – za jeho krev ale budu volat k odpovědnosti tebe. ²¹Pokud jsi však toho spravedlivého varoval, aby nehřešil, a on hřešit přestane – pak zůstane živ, protože přijal varování, a i ty se zachrániš.“

²²Tehdy na mně spočinula ruka Hospodinova. „Vstaň a jdi na pláň,“ řekl mi. „Tam k tobě promluví.“ ²³Vstal jsem tedy a šel na pláň. A hle – stála tam Hospodinova sláva! Právě taková sláva, jakou jsem viděl u průplavu Kebar.^b Padl jsem na tvář.

²⁴Vstoupil však do mě Duch a postavil mě na nohy. Tehdy ke mně promluvil. „Jdi a zavři se doma,“ řekl mi. ²⁵„Synu člověčí, vezmou na tebe provazy a svážou tě jimi, takže nebudeš moci vyjít mezi ně. ²⁶Jazyk ti přilepím na patro, takže budeš němý a nebudeš je už kárat – vždyť je to banda vzbouřenců. ²⁷Až k tobě ale promluví, otevři ti ústa a řekneš jim: ‚Tak praví Panovník Hospodin.‘ Kdo chce poslouchat, ať slyší; kdo nechce, ať nechce – vždyť je to banda vzbouřenců.“

Oblehni Jeruzalém

4 „Synu člověčí, vezmi si cihlu, polož ji před sebe a vyryj na ni město Jeruzalém. ²Potom je začni obléhat. Postav proti němu obléhací val, navrš proti němu násep, rozmísti proti němu jednotky a rozestav kolem něj beranidla. ³Potom si vezmi železnou pánev, postav ji jako železnou zeď mezi sebe a to město a upři na ně svůj pohled, ať je obleženo. Oblehni je na znamení pro dům Izraele.

^a12 rekonstruované znění (MT: *Požehnána buď Hospodinova sláva*)

^b23 Eze 1:1

⁴Lehni si na levý bok a vezmi na sebe vinu domu Izraele. Po všechny dny, kdy budeš ležet na boku, poneseš jejich vinu. ⁵Odpočítal jsem ti tolik dnů, kolik let trvaly jejich viny:^a poneseš vinu domu Izraele po 390 dnů.

⁶Až ty dny uplynou, lehneš si zase na pravý bok a po 40 dnů poneseš vinu domu Judy. Odpočítal jsem ti po jednom dnu za každý rok. ⁷Upří svůj zrak na obleženou Jeruzalém a s obnaženou paží prorokuj proti němu. ⁸Já tě tehdy svážu provazy, takže se nebudeš moci převalit z boku na bok, dokud neuplynou dny tvého obléhání.

⁹Vezmi pšenici, ječmen, fazole, čočku, proso a špaldu a všechno to nasyпь do jedné nádoby. Po všechny dny, kdy budeš ležet na boku, si z toho budeš připravovat jídlo: budeš ho jíst 390 dnů. ¹⁰Tvůj denní příděl stravy bude vážit 20 šekelů^b a budeš ho jíst pravidelně ve stejný čas. ¹¹K pití si odměříš šestinu hinu^c vody a budeš ji pít pravidelně ve stejný čas. ¹²Jez to jako ječné placky; před jejich očima si to opékej na lidských lejnech. ¹³Právě tak,“ řekl Hospodin, „budou jíst synové Izraele svůj nečistý pokrm mezi pohany, kam je zaženu!“

¹⁴„Ach ne, Hospodine, Pane můj,“ vykřikl jsem. „V životě jsem se neposkrvnil! Odmalička až doteď jsem nikdy nejedl nic zdechlého ani rozsápaného! Nikdy jsem nevzal do úst žádnou ohavnost!“^d

¹⁵„Budiž,“ odpověděl mi. „Dovoluji ti místo lidských lejn použít kravince. Budeš si dělat jídlo na nich.“

¹⁶„Synu člověčí,“ řekl mi ještě, „odříznu Jeruzalém od chleba. Budou jíst na příděl a v úzkostech. I vodu budou mít odměřenou a pít ji budou v hrůze, ¹⁷protože bude takový nedostatek chleba a vody. Jeden jako druhý budou zděšeni a budou skomírat svými vinami.“^e

Boží břitva

5 „Synu člověčí, vezmi si ostrý meč a jako holičskou břitvou si jím ohol vlasy i vousy. Potom si vezmi váhu a rozděl je na díly. ²Až uplynou dny tvého obléhání, spálíš jich třetinu na ohni uprostřed města, třetinu rozsekáš mečem kolem něj a třetinu rozptýlíš do větru, neboť je poženo s taseným mečem.^f ³Hrstku z nich ale vezmi a schovej do cípu svého pláště. ⁴I z nich pak ještě odeber, hoď je do ohně a nech je tam shořet. Plamen z nich zachvátí celý dům Izraele!

⁵Tak praví Panovník Hospodin: To je Jeruzalém. Postavil jsem ho doprostřed národů a obklopil ho zeměmi. ⁶On se však vzpíral mým zákonům a pravidlům ještě hůř než národy a země v jeho okolí. Zavrhli totiž mé zákony a neřídili se mými pravidly.

⁷A proto tak praví Panovník Hospodin: Bouříte se ještě víc než okolní národy. Neřídíte se mými pravidly, neplníte mé zákony – neřídíte se dokonce ani pravidly národů ve svém okolí!

⁸A proto tak praví Panovník Hospodin: Já, ano já jsem proti tobě, Jeruzaléme! Před očima národů na tobě vykonám své soudy. ⁹Kvůli všem tvým ohavnostem v tobě provedu, co jsem neprovedl nikdy dřív a neprovedu už nikdy víc. ¹⁰Rodiče v tobě budou jíst děti a děti jíst své rodiče!^g Vykonám nad tebou své rozsudky a všechny tvé přeživší rozptýlím na všechny strany. ¹¹Jakože jsem živ, praví Panovník Hospodin, protože jsi poskrvnil

^a5 tj. od Šalomounova odvrácení (1.Král 11:1–10) po pád Jeruzaléma r. 586 př. n. l.

(2.Král 25:1–21)

^b10 asi 230 g

^c11 asi 0,6 l

^d14 Lev 11; 22:8; Deut 14:3–21

^e17 Lev 26:39

^f2 Lev 26:33

^g10 Lev 26:29; Deut 28:53–57; Jer 19:9

mou svatyni všelijakými svými nechutnostmi a ohavnostmi, já sám tě jako břitvou oholím. Neslituji se, neušetřím tě! ¹²Třetina v tobě pomře morem a zajde hladem, třetina kolem tebe padne mečem a třetinu rozptýlím na všechny strany; s taseným mečem je poženu.

¹³Teprve tehdy se můj hněv vybouří, mé rozhořčení proti nim se utiší a dojdou úlevy. Až můj hněv proti nim opadne, poznají, že jsem ve svém horlení promluvil já Hospodin.

¹⁴Obrátím tě v trosky a budeš na posměch okolním národům před očima všech kolemjdoucích. ¹⁵Až nad tebou ve svém hněvu, rozhořčení a trestající zlobě vykonám své rozsudky, staneš se nadávkou a posměškem, varováním a odstrašujícím příkladem pro národy okolo.^a To říkám já Hospodin. ¹⁶Vystřelím na vás kruté šípy smrtelného hladu, vystřelím je k vaší záhubě.^b Naložím vám hladu víc a víc a odříznu vás od chleba. ¹⁷Poslu na vás hladomor a dravou zvěř, která tě připraví o děti. Přejde přes tebe mor a krev a přivedu na tebe meč. To říkám já Hospodin.“

Běda izraelským horám

6 Dostal jsem slovo Hospodinovo: ²„Synu člověčí, obrať se proti izraelským horám a prorokuj proti nim. ³Řekni: Izraelské hory, slyšte slovo Panovníka Hospodina. Toto praví Panovník Hospodin horám a výšinám, stržím a roklínám. Hle, přivádím na vás meč a zničím vaše výšiny! ⁴Vaše oltáře budou zbořeny, vaše kadidlové oltáříky budou rozbity a před vaše hnusné modly naházím vaše mrtvoly.^c ⁵Mrtvoly Izraelců navrším před jejich hnusné modly a vaše kosti rozmetám okolo vašich oltářů. ⁶Kdekoli teď bydlíte, zůstanou zpuštěná města a opuštěné výšiny. Z vašich oltářů zbudou ostudné sutiny, vaše hnusné modly skončí jako trosky, kadidlové oltáříky budou skáceny a vaše výtvořiny budou smeteny. ⁷Až mezi vámi budou padat mrtvoly, poznáte, že já jsem Hospodin.

⁸Některé ale ušetřím. Někteří z vás uniknou meči mezi národy, až budete rozprášeni po zemích. ⁹Vaši utečenci si pak v zajetí mezi národy vzpomenu na mě – na to, jak jsem se trápil nad jejich smilným srdcem, které se odvrátilo ode mě, a nad jejich očima smilně šilhajícíma po hnusných modlách. Tehdy se kvůli všem svým špatnostem a ohavnostem budou ošklivit sami sobě ¹⁰a poznají, že já jsem Hospodin. Ne nadarmo jsem říkal, že na ně dopustím toto neštěstí!

¹¹Toto praví Panovník Hospodin: Spráskni ruce, dupni a vykřikni: „Běda!“ kvůli všem hrozným ohavnostem domu Izraele, neboť padnou mečem, hladem a morem. ¹²Kdo bude daleko, zemře morem, kdo bude blízko, padne mečem, a kdo přežije a bude ušetřen, zajde hladem. Teprve tehdy se můj hněv vybouří ¹³a poznáte, že já jsem Hospodin – až se jejich mrtvoly budou válet mezi hnusnými modlami kolem jejich oltářů na kdejakém vyšším návrší a horském vrcholku, pod kdejakým košatým stromem a rozložitým dubem, kde podkuřovali všem těm svým hnusným modlám. ¹⁴Napřáhnu ruku proti nim a obrátím jejich zemi v pustinu pustější než poušť u Ribly,^d ať už si bydlí kdekoli. Tak poznají, že já jsem Hospodin!“

^a15 Lev 26:31–32; Deut 28:37; 1.Král 9:6–9

^b16 Deut 32:23–24

^c4 Lev 26:30

^d14 podle někt. hebr. rukopisů (MT: *Dibly*)

Je konec!

7 Dostal jsem slovo Hospodinovo: ²„Synu člověčí, toto praví Panovník Hospodin o izraelské zemi:

Konec! Konec je
se čtyřmi kouty země!
³ Už s tebou konec je –
svůj hněv sešlu na tebe.
Budu tě soudit podle tvých cest,
všechny tvé ohavnosti uvalím na tebe.
⁴ Neslituji se,
neušetřím tě!
Ano, uvalím tvé cesty na tebe,
tvá ohavnost ve tvém středu vyvstane
a poznáte, že já jsem Hospodin.

⁵ Toto praví Panovník Hospodin:

Zlo za zlem^a –
hle, už tu je!
⁶ Je konec, konec je,
tvůj konec nadešel –
hle, už tu je!
⁷ Tvůj zánik nadešel,
obyvateli země!
Ten čas už tu je,
blíží se onen den^b –
místo jáso tu je na horách děs!

⁸ Hned teď na tebe vylijí svůj hněv,
mé rozhořčení padne na tebe.
Budu tě soudit podle tvých cest,
všechny tvé ohavnosti uvalím na tebe.
⁹ Neslituji se,
neušetřím tě!
Uvalím tvé cesty na tebe,
tvá ohavnost ve tvém středu vyvstane
a poznáte, že já Hospodin jsem ten,
kdo vás bije.

¹⁰ Hle, ten den –
hle, už tu je!
Zkáza propukla,
hůl rozkvetla,^c
pýcha vypučela,
¹¹krutost vyrostla ve kmen zla.
Nezbude nikdo z nich,
nikdo z jejich množství,

^a5 podle někt. hebr. rukopisů a Syr (MT: *Zlo, zlo jedinečné*)
1:15; Abd 1:15; Sof 1:7, 14

^c10 Num 17:23

^b7 Iza 13:6–9; 22:5; Joel

nic z jejich jmění,
nic z jejich nádhery.

¹² Ten čas už tu je,
už nastal onen den!
Kdo kupuje, nejásej,
kdo prodává, nermuť se –
na celý ten dav totiž padá hněv!
¹³ Kdo prodává, pokud snad přežije,
nezíská, co prodal, nazpátek.
Vidění o tom davu nebude vzato zpět:
Žádný z nich kvůli své vině
naživu neudrží se.

¹⁴ Na trubku troubí se,
vše připraveno je,
nikdo však nejde do boje –
na celý ten dav dopadá můj hněv!
¹⁵ Venku je meč, doma hlad a mor;
kdo je v krajině, mečem zahyne,
kdo ve městě, hlad a mor zhltně jej.

¹⁶ Uniknou-li utečenci, do hor utečou,
všichni však jako holubi v roklích
naříkat budou nad vinou svou.

¹⁷ Každá ruka tehdy ochabne
a každé stehno bude zmáčené.

¹⁸ Jejich oděvem bude pytlovina
a přikryje je hrůza;
každá hlava bude oholena
a na všech tvářích hanba.

¹⁹ Své stříbro vyházejí do ulic,
zlato budou mít za odpadky.
Jejich stříbro ani zlato je nebude moci zachránit
v den Hospodinova zuření.
Nebudou se jím moci nasytit,
nenaplní si jím útroby –
způsobilo jim jenom hřích.

²⁰ Ze vší té nádhery, kterou se chlubili,
si vyrobili své ohavné obrazy.
Udělali z toho své hnusné modly,
a já s tím naložím jako s odpadky.

²¹ Cizincům to vydám za kořist,
ať to uloupí nejhorší lotři na zemi,
jen ať to znesvětlí!

²² Svou tvář od nich odvrátím,
až znesvětlí mou skrýš,

až do ní vpadnou lupiči
a celou ji znesvěťí.

²³ Připrav řetězy!

Protože zemi naplnily popravý
a ve městě je samé násilí,

²⁴ přivedu nejhorší mezi národy,

aby jejich domy zabrali.

S pýchou těch mocných skoncuji

a jejich svatyně budou znesvěceny.

²⁵ Přichází děs!

Budou hledat pokoj – zbytečně!

²⁶ Valí se pohroma za pohromou,

zlá zpráva jedna za druhou.

Od proroka se budou dožadovat vidění

a skončí vyučování od kněží

i rady od starších.

²⁷ Králi nezbude než truchlení,

kníže zahalí se zděšením

a ruce prostých lidí hrůza ochromí.

Podle jejich cest s nimi naložím;

odsoudím je tak, jak sami soudili,

a poznají, že já jsem Hospodin.“

Vidiš, co páchají?

O Pátého dne šestého měsíce šestého roku,^a když jsem seděl doma a judští stařešinové seděli přede mnou, náhle tam na mě dolehla ruka Panovníka Hospodina. ²Podíval jsem se a hle – jakoby lidská^b postava! Od pasu dolů bylo vidět jakoby oheň a od pasu vzhůru jakoby třpyt žhnoucího vzácného kovu. ³Vztáhl cosi jako ruku a vzal mě za vlasy. Duch mě vyzvedl mezi nebe a zemi a v Božím vidění mě přenesl do Jeruzaléma, ke vchodu severní brány vnitřního nádvoří, kde trůnila urážlivá socha budící žárlivý hněv. ⁴A hle – byla tam sláva Boha Izraele jako tehdy, když jsem měl vidění na pláni!^c

⁵„Synu člověčí,“ řekl mi, „podívej se k severu.“ Podíval jsem se tím směrem, a hle – severně od brány vedoucí k oltáři stála přímo v cestě ta urážlivá socha.

⁶„Synu člověčí,“ řekl mi, „vidíš, co páchají? Ty hrozná ohavnosti, které zde dům Izraele provádí, takže mě vyhání z mé svatyně? Uvidíš ale ještě horší ohavnosti.“

⁷Přivedl mě ke vchodu do nádvoří. A hle – spatřil jsem díru ve zdi. ⁸„Synu člověčí,“ řekl mi, „prokopej tu zeď.“ Začal jsem tedy prokopávat zeď a hle – objevil se průchod.

⁹„Vejdí,“ řekl mi, „a podívej se, jaké strašné ohavnosti tu páchají.“ ¹⁰Vešel jsem tedy a rozhlédl se: Kolem dokola byly po stěnách vyryty obrazy všelijaké ohavné havěti a zvěře a všelijaké hnusné modly domu Izraele.

^a1 18. září 592 př. n. l.

^b2 podle LXX (MT: *ohnivá*); srov. Eze 1:26

^c4 Eze 3:22–23

¹¹Před nimi stálo sedmdesát stařešinů domu Izraele a uprostřed nich Jaazaniáš, syn Šafanův. Každý měl v ruce kadidelnici a vzhůru stoupal oblak vonného dýmu.

¹²„Vidíš to, synu člověčí?“ řekl mi. „Toto páchají stařešinové domu Izraele v přítmi, každý ve výklenku své modly. Říkají si totiž: ‚Hospodin nás nevidí; Hospodin zemi opustil.‘“ ¹³Uvidíš ale ještě horší ohavnosti, které páchají.“

¹⁴Přivedl mě ke vchodu severní brány Hospodinova domu, a hle – seděly tam ženy oplakávající boha Tamúze. ¹⁵„Vidíš to, synu člověčí?“ řekl mi. „Uvidíš ale ještě horší ohavnosti než tyto.“

¹⁶Přivedl mě do vnitřního nádvoří Hospodinova domu, a hle – u vchodu do Hospodinova chrámu, mezi předsíní a oltářem, bylo asi pětadvacet mužů. Zády k Hospodinovu chrámu a čelem k východu se klaněli vycházejícím slunci!

¹⁷„Vidíš to, synu člověčí?“ řekl mi. „To snad domu Judy nestačí ohavnosti, které tu páchají, že musejí naplnit násilím celou zem a stále víc mě popouzet? Jen se podívej, jak mi strkají klacek do chřípí! ¹⁸Proto i já projevim svůj hněv! Neslituji se, nešetřím je. I když mi budou hlasitě křičet do uší, já je nevslyším.“

Projděte městem a bijte

9 Potom hlasitě zvolal: „Přistupte vy, kdo ztrestáte město! Každý přineste svou zhoubnou zbraň!“ ²A hle – od Horní brány, obrácené na sever, přišlo šest mužů, každý s ničivou zbraní v ruce, a s nimi jeden v plátěném rouchu a s písářským náčiním po boku. Přišli a stanuli u bronzového oltáře.

³Sláva Boha Izraele se zatím zvedla ze svého místa nad cheruby“ a přenesla se k prahu chrámu. Tehdy zavolal onoho muže oděného plátnem a s písářským náčiním po boku. ⁴„Projdi to město, projdi Jeruzalém,“ řekl mi Hospodin, „a označ znamením na čele ty, kteří sténají a naříkají nad všemi ohavnostmi, které se ve městě páchají.“

⁵Potom jsem ho slyšel říci těm ostatním: „Projděte městem za ním a bijte! Nemějte slitování, nešetřete je. ⁶Staré i mladé, dívky, ženy i děti – všechny pobijte! K žádnému z těch, kdo nesou ono znamení, se ale nepřibližujte. Začněte od mé svatyně.“ Začali tedy od stařešinů před chrámem. ⁷„Poskvrňte chrám!“ řekl jim. „Naplňte nádvoří mrtvolami. Jděte!“ A tak vyšli do města a pobíjeli.

⁸Zatímco pobíjeli, zůstal jsem sám. Padl jsem na tvář a úpěl: „Ach ne, Hospodine, Pane můj! To chceš vyhubit celý pozůstatek Izraele, že vyléváš na Jeruzalém svůj hněv?“

⁹Tehdy mi řekl: „Vina domu Izraele a Judy je veliká, příliš veliká. Země je plná krve a ve městě samá zvrácenost. Říkají si totiž: ‚Hospodin zemi opustil. Hospodin to nevidí.‘“ ¹⁰Proto se neslituji a nebudu je šetřit. Obrátím jim jejich cesty na hlavy.“

¹¹A hle – ten muž oděný plátnem a s psacím náčiním po boku se vrátil se zprávou: „Provedl jsem, cos mi přikázal.“

Sláva odchází

10 Podíval jsem se a hle – nad klenbou nad hlavami cherubů bylo cosi jako safírový trůn.^a ²„Vejdí do soukolí pod cheruby,“ řekl onomu muži oděnému plátnem. „Naber zprostřed cherubů plné hrsti žhavých uhlíků a rozsyp je po městě.“ A on tam před mýma očima vešel.

³Cherubové stáli vpravo od chrámu, a když mezi ně ten muž vešel, vnitřní nádvoří naplnil oblak.^b ⁴Vtom se Hospodinova sláva zvedla ze svého místa nad cheruby a přenesla se k prahu chrámu. Chrám byl naplněn oblakem a i nádvoří zalila záře Hospodinovy slávy. ⁵Šelst cherubích křídel se rozléhal až k vnějšímu nádvoří – znělo to, jako když mluví Všemohoucí Bůh.

⁶Když bylo onomu muži oděnému plátnem přikázáno: „Naber oheň ze soukolí, zprostřed cherubů,“ vešel mezi ně a postavil se ke kolu. ⁷Jeden z cherubů natáhl ruku k ohni mezi cheruby, nabral jej a podal do dlaní muže oděného plátnem. Ten ho vzal a odešel. ⁸(Cherubům byly pod křídly vidět jakoby lidské ruce.)

⁹Podíval jsem se a hle – vedle cherubů byla čtyři kola, u každého cheruba po jednom kole. Napohled se ta kola třpytila jako kámen chrysolit. ¹⁰Všechna čtyři se podobala jedno druhému, jakoby vždy bylo kolo uprostřed kola. ¹¹Když se pohybovala, mohla jet na všechny čtyři strany a cestou nezatačela. Kamkoli se obrátila hlava, tam jela kola a cestou nezatačela. ¹²Celá jejich těla včetně zad, rukou a křídel byla kolem dokola plná očí stejně jako ta čtyři kola. ¹³Zaslechl jsem, že se ta kola nazývají Soukolí. ¹⁴Každý z nich měl čtyři tváře. První byla tvář cheruba, druhá byla tvář lidská, třetí byla tvář lví a čtvrtá byla tvář orlí.

¹⁵Vtom se cherubové zvedli. Byli to tytéž bytosti, které jsem spatřil u průplavu Kebar.^c ¹⁶Když se cherubové pohybovali, hýbala se kola s nimi, a když cherubové zvedli křídla, aby se vznesli nad zem, ani tehdy se od nich kola nevzdálila, ale zůstala u nich. ¹⁷Když stáli, stála, když se zvedali, zvedala se s nimi, neboť v nich byl duch života.

¹⁸Hospodinova sláva se tehdy vzdálila od prahu chrámu a stanula nad cheruby. ¹⁹Cherubové zvedli křídla a před mýma očima se vznesli od země a ta kola s nimi. Zastavili se u vchodu východní brány Hospodinova domu a sláva Boha Izraele byla nad nimi.

²⁰Byly to tytéž bytosti, které jsem spatřil pod Bohem Izraele u průplavu Kebar, a poznal jsem, že to byli cherubové. ²¹Každý z nich měl čtyři tváře a čtyři křídla a pod křídly cosi podobného lidským rukám. ²²Také jejich tváře vypadaly stejně jako ony tváře, které jsem spatřil u průplavu Kebar. Všichni se pohybovali přímo vpřed.

Jako maso v hrnci

11 Vtom se mě zmocnil Duch a přenesl mě k východní bráně Hospodinova domu, k té, která je obrácená na východ. A hle – v průchodu brány stálo pětadvacet mužů. Uprostřed nich jsem uviděl vůdce lidu Jazaniáše, syna Azurova, a Pelatiáše, syna Benajášova.

²„Synu člověčí,“ řekl mi Hospodin, „tito muži plánují hanebnosti a domlouvají zlá rozhodnutí pro město. ³Říkají: ‚Nemají se právě teď stavět

^a1 Eze 1:26^b3 srov. Exod 40:34–35; 1.Král 8:10–11^c15 Eze 1:1–14

domy? Máme se ve městě jako masíčko v hrnci.“⁴Proto prorokuj proti nim. Prorokuj, synu člověčí!“

⁵Tehdy na mě padl Duch Hospodinův. „Mluv!“ řekl mi. „Tak praví Hospodin: Tohle říkáte, dome izraelský; já ale vím i to, co vás v duchu napadá. ⁶Povraždili jste v tomto městě tolik lidí, že ve všech ulicích leží mrtvolý!“

⁷Proto tak praví Panovník Hospodin: Mrtvolý, které jste nechali padnout ve městě, ty jsou to maso a město je ten hrnec; já vás z něj ale vyženu. ⁸Báli jste se meče a já na vás meč uvedu, praví Panovník Hospodin. ⁹Vyženu vás z města ven a vydám vás do rukou cizáků. Tak nad vámi vykonám své rozsudky. ¹⁰Padnete mečem. Budu vás soudit na izraelském území a tehdy poznáte, že já jsem Hospodin. ¹¹Už vám nebude ve městě jako masíčku v hrnci. Budu vás soudit na izraelském území ¹²a tehdy poznáte, že já jsem Hospodin. Neřídíte se totiž mými pravidly a neplníte mé zákony, ale řídíte se pravidly národů ve vašem okolí!“

¹³A zatímco jsem prorokoval, Pelatiáš, syn Benajášův, zemřel. Padl jsem proto na tvář a hlasitě jsem úpěl: „Ach ne, Hospodine, Pane můj! To chceš skoncovat s pozůstatkem Izraele?“

Opět vás shromáždím

¹⁴Dostal jsem slovo Hospodinovo: ¹⁵„Synu člověčí! Obyvatelé Jeruzaléma říkají o tvých bratrech, o tvých vlastních příbuzných a vůbec o celém domu Izraele: Jsou daleko od Hospodina. Země teď patří nám.“

¹⁶Proto řekni: Tak praví Panovník Hospodin – Ano, zahnal jsem je daleko mezi národy, ano, rozprášíl jsem je po zemích. V zemích, kam přišli, se jim ale sám nakrátko stanu svatyní.

¹⁷Proto řekni: Tak praví Panovník Hospodin – Shromáždím vás z národů a posbírám vás ze zemí, do nichž jste byli rozptýleni, a dám vám izraelskou zemi.

¹⁸Až tam přijdou, odstraní odtud všechny ohavnosti a nechutnosti. ¹⁹Dám jim jedno srdce a do nitra jim vložím nového ducha. Vezmu jim z těla srdce z kamene a dám jim srdce z masa,^a ²⁰aby se řídili mými pravidly, dodržovali mé zákony a jednali podle nich. Tehdy budou mým lidem a já budu jejich Bohem. ²¹Ale těm, jejichž srdce tíhne k ohavnostem a nechutnostem, takovým obrátím jejich cesty na hlavy, praví Panovník Hospodin.“

²²Vtom cherubové s koly po bocích a se slávou Boha Izraele nad sebou zvedli křídla. ²³Hospodinova sláva se vznesla zprostřed města a stanula nad horou východně od města. ²⁴Ve vidění, které jsem dostal od Božího Ducha, se mě Duch zmocnil a přenesl mě k vyhnancům v Babylonii. Potom mi to vidění zmizelo ²⁵a já jsem vyhnancům pověděl všechno, co mi Hospodin ukázal.

Do vyhnanství, do zajetí

12 Dostal jsem slovo Hospodinovo: ²„Synu člověčí, bydlíš mezi bandou vzbouřenců. Mají oči k vidění, ale nevidí, mají uši k slyšení, ale neslyší,^b protože je to banda vzbouřenců.“

³Synu člověčí, sbal si ranec jako vyhnanec a před jejich očima odejdi za bílého dne do vyhnanství. Před jejich očima odejdi z domova pryč do vyhnanství. Snad tomu porozumí, i když jsou banda vzbouřenců. ⁴Za bílého

^a19 Jer 24:7; 31:33; 32:39–40; Eze 36:26–27

^b2 Iza 6:9–10

dne, před jejich očima vynes svůj ranec sbalený jako do vyhnanství. K večeru se pak před jejich očima vydej na cestu, jako odcházejí vyhnanci. ⁵Před jejich očima se prokopej zdí a vynes tudy své věci ven. ⁶Vezmi si je na záda a před jejich očima je po setmění odnes pryč. Měj zahalenou tvář, abys neviděl svou zem. Dal jsem tě totiž domu Izraele jako znamení.“

⁷Udělal jsem tedy, co mi bylo přikázáno. Za bílého dne jsem vynesl svůj ranec sbalený jako do vyhnanství, k večeru jsem se vlastníma rukama propokopal zdí a po setmění jsem své věci před jejich očima odnesl na zádech pryč.

⁸Ráno jsem dostal slovo Hospodinovo: ⁹„Synu člověčí, ptal se tě dům Izraele, ta banda vzbouřenců: ‚Co to děláš?‘“ ¹⁰Řekni jim: Tak praví Panovník Hospodin – Tento ortel se týká vládce v Jeruzalémě a celého domu Izraele, který zůstal ve městě. ¹¹Řekni jim: Já jsem znamení pro vás! Předvedl jsem, co se stane jim. Půjdu do vyhnanství, do zajetí!

¹²I jejich vládce si po setmění naloží věci na záda a odejde. Prokopou zeď, aby ho tudy vyvedli. Bude mít zahalenou tvář, takže už neuvidí svou zem. ¹³Nastrážím na něj svoji past a uvázne v mé síti. Odvedu ho do Babylonie, do země Chaldejců, ani tu ale neuvidí a zemře v ní. ¹⁴Všechny, kdo jsou kolem něj, celou jeho družinu i vojsko rozpráším do všech stran a s taseným mečem je poženou.“

¹⁵Tak poznají, že já jsem Hospodin – až je rozptýlím mezi národy a rozpráším je po zemích. ¹⁶Hrstku z nich ušetřím před mečem, hladem i morem, aby mezi národy, kam přijdou, vyprávěli o všech svých ohavnostech. Tehdy poznají, že já jsem Hospodin.“

¹⁷Dostal jsem slovo Hospodinovo: ¹⁸„Synu člověčí! Třes se, když budeš jíst, a chvěj se úzkostí, když budeš pít. ¹⁹Řekni lidu země: Toto praví Panovník Hospodin o obyvatelích Jeruzaléma v izraelské zemi: Svůj chléb budou jíst v úzkostech a svoji vodu pít v hrůze, protože jejich země bude oloupena o všechno kvůli násilí všech jejích obyvatel. ²⁰Obydlená města zůstanou ležet v troskách a země bude zničena. Tehdy poznáte, že já jsem Hospodin.“

Už žádné odklady!

²¹Dostal jsem slovo Hospodinovo: ²²„Synu člověčí, co to máte v izraelské zemi za přísloví? Prý: ‚Dny utíkají, všechna vidění selhávají.‘“

²³Proto jim řekni: Tak praví Panovník Hospodin – S tímto příslovím skončuji! Už ho v Izraeli nikdy nepoužijí. Naopak, řekni jim: Blíží se dny, kdy se všechna vidění naplní. ²⁴Z domu Izraele vymizí všechna falešná vidění i lichotivá věštění, ²⁵neboť já jsem Hospodin. Říkám, co říkám, a to slovo se naplní. Už žádné odklady! Za vašich časů, vy bando vzbouřenců, promluvím a to slovo naplním, praví Panovník Hospodin.“

²⁶Dostal jsem slovo Hospodinovo: ²⁷„Synu člověčí, dům Izraele říká: ‚Ta jeho vidění se splní za dlouhé roky. Prorokuje o vzdálené budoucnosti.‘“

²⁸Proto jim řekni: Tak praví Panovník Hospodin – Žádné z mých slov už nesnese odklady. Cokoli řeknu, se naplní, praví Panovník Hospodin.“

Falešní proroci

13 Dostal jsem slovo Hospodinovo: ²„Synu člověčí, prorokuj proti izraelským prorokům, kteří se věnují prorokování. Řekni těm, kteří prorokují své vlastní představy: Slyšte slovo Hospodinovo. ³Toto praví Panovník Hospodin: Běda zvráceným prorokům, kteří se řídí svým vlastním nutkáním a nevidí vůbec nic! ⁴Tví proroci, Izraeli, jsou jako šakali mezi troskami. ⁵Nepřistoupili jste k trhlinám a neopravili hradbu izraelského domu, tak aby obstál v boji, až přijde Hospodinův den! ⁶Jejich vidění jsou falešná a jejich věštění je lež. Hospodin je neposlal, ale oni říkají: ‚Tak praví Hospodin,‘ a čekají, že se to slovo naplní. ⁷Nejsou ta vaše vidění falešná? Nejsou ty vaše věštby lež? Říkáte: ‚Tak praví Hospodin‘ – já jsem však nemluvil!

⁸Nuže, tak praví Panovník Hospodin: Protože jsou vaše slova falešná a vaše věštění je lež, hle – jsem proti vám, praví Panovník Hospodin! ⁹Má ruka je proti prorokům, kteří mají falešná vidění a kteří věští lži. Přestanou být rádci pro můj lid, v soupisu domu Izraele nebudou zapsáni a na izraelskou půdu nevzkročí. Tehdy poznáte, že já jsem Panovník Hospodin.

¹⁰To všechno proto, že sváděli můj lid, když říkali: ‚Jen klid‘ – jenže klid nebyl!^a Když lidé postaví chatrnou zídku, tihle ji nahazují omítkou. ¹¹Řekni těm omítačům: Spadne to! Přijdou dešťové přívaly, budou padat kroupy jako kameny, strhne se větrná bouře, ¹²a hle – ta zeď spadne! Tehdy se vás nejspíš zeptají: ‚Co zbylo z té vaší omítky?‘

¹³Nuže, tak praví Panovník Hospodin: Ve své zuřivosti rozpoutám větrnou bouři, ve svém hněvu spustím dešťové přívaly a ve své ničivé zuřivosti sešlu kroupy jako kameny. ¹⁴Zbořím zeď, kterou jste nahazovali omítkou, a srovnám ji se zemí, až se obnaží její základy. Spadne a vy skončíte pod ní – tehdy poznáte, že já jsem Hospodin! ¹⁵Až se vybouří můj hněv proti té zdi a proti těm, kdo ji omítali, řeknu vám: Zeď je pryč i s těmi svými omítači, ¹⁶s izraelskými proroky, kteří prorokovali Jeruzalému a mívali o něm vidění: ‚Jen klid.‘ – Žádný klid, praví Panovník Hospodin!

¹⁷A teď, synu člověčí, se obrať proti dcerám svého lidu, které prorokují své vlastní představy, a prorokuj proti nim. ¹⁸Řekni: Tak praví Panovník Hospodin – Běda těm, které šijí pásy pro každé zápěstí a zhotovují čelenky na hlavy všech velikostí, aby lapaly duše do pastí! Myslíte, že můžete hubit můj lid, a svou vlastní duši zachránit? ¹⁹Zneuctíváte mě před mými lidem za hrst ječmene a kus žvance! Lžete mému lidu, který poslouchá vaše lži, a tak zabíjíte ty, kdo neměli zemřít, a držíte naživu ty, kdo neměli žít.

²⁰Nuže, tak praví Panovník Hospodin: Hle, jsem proti těm vašim páskám, jimiž lapáte lidi jako ptáky do pastí. Strhám vám je z paží a propustím ty, které jste lapaly jako ptáky do pastí. ²¹Strhnu vám ty vaše čelenky a svůj lid vysvobodím z vašeho sevření, aby už nebyli vaší kořistí. Tehdy poznáte, že já jsem Hospodin! ²²Protože svou lží rmoutíte srdce spravedlivých, ačkoli já je netrápím, a protože povzbuzujete ničemý, aby se neodvrátili od své zlé cesty a mohli žít, ²³proto už nebudete mít falešná vidění a nebudete pokračovat ve věštění. Vysvobodím svůj lid z vašeho sevření a poznáte, že já jsem Hospodin.“

^a10 Jer 6:14; 8:11

Modly v srdcích

14 Přišli za mnou někteří ze stařešinů Izraele a posadili se přede mnou. ²Dostal jsem slovo Hospodinovo: ³„Synu člověčí! Tito muži chovají v srdci hnusné modly a stavějí si před oči to, co je vede k špatnosti. Mám snad odpovídat na jejich modlitby? ⁴Proto k nim promluv a řekni jim: Tak praví Panovník Hospodin – Kdokoli z domu Izraele by v srdci choval hnusné modly a stavěl si před oči to, co ho vede k špatnosti, a přitom by se vypravil za prorokem, já Hospodin mu odpovím, jak za své hnusné modlářství zaslouží. ⁵Tak přistihnu dům Izraele v jejich smýšlení, v tom, jak se mi všichni odcizili svými hnusnými modlami.

⁶Proto řekni domu Izraele: Toto praví Panovník Hospodin – Obráťte se! Navraťte se od svých hnusných model a odvráťte tvář ode všech svých ohavností!

⁷Ano, kdokoli z domu Izraele nebo z přistěhovalců v Izraeli žijících by se ode mě oddělil, takže by v srdci choval hnusné modly a stavěl si před oči to, co ho vede k špatnosti, a přitom by se vypravil za prorokem, aby se mě dotazoval skrze něj, já Hospodin mu odpovím osobně. ⁸Proti takovému člověku se postavím tváří, udělám z něj výstražné znamení a přísloví a vyvrhnu jej ze svého lidu. Tak poznáte, že já jsem Hospodin.

⁹Pokud by se prorok zesměšnil tím, že by promluvil, zesměšnil jsem ho já Hospodin. Na takového proroka vztáhnou ruku a vyhladím ho ze svého lidu, Izraele. ¹⁰Ponesou svou vinu. Prorok bude vinen právě tak jako ten, kdo se ho přišel ptát. ¹¹Potom už dům Izraele nebude bloudit ode mě pryč a nebudou se už poskvřňovat všemi svými hříchy. Budou mým lidem a já budu jejich Bohem, praví Panovník Hospodin.“

Noe, Daniel a Job

¹²Dostal jsem slovo Hospodinovo: ¹³„Synu člověčí! Kdyby nějaká země proti mně zhřešila a byla by mi nevěrná, vztáhl bych na ni ruku a odřízl ji od chleba, poslal bych na ni hlad a vyhladil z ní lidi i dobytek, ¹⁴pak i kdyby v ní byli tito tři muži: Noe, Daniel^a a Job, zachránili by svou spravedlností pouze sami sebe, praví Panovník Hospodin.

¹⁵Kdybych na tu zemi přivedl dravou zvěř, aby ji hubila, až by z ní byla jen pustina, kterou by kvůli zvěři nikdo nechodil, ¹⁶pak – jakože jsem živ, praví Panovník Hospodin – i kdyby v ní byli tito tři muži, nemohli by zachránit ani vlastní syny nebo dcery. Zachránili by pouze sami sebe, ale z té země by byla pustina.

¹⁷Kdybych na tu zemi přivedl meč a nechal ho tou zemí procházet, takže bych z ní vyhladil lidi i dobytek, ¹⁸pak – jakože jsem živ, praví Panovník Hospodin – i kdyby v ní byli tito tři muži, nemohli by zachránit ani vlastní syny a dcery. Zachránili by pouze sami sebe.

¹⁹Kdybych na tu zemi poslal mor a vylil na ni svůj hněv až do krve, takže bych z ní vyhladil lidi i dobytek, ²⁰pak – jakože jsem živ, praví Panovník Hospodin – i kdyby v ní byli Noe, Daniel a Job, nemohli by zachránit ani vlastního syna nebo dceru. Zachránili by svou spravedlností pouze sami sebe.

²¹Nuže, tak praví Panovník Hospodin: Co teprve, až na Jeruzalém pošlu své čtyři kruté soudy – meč, hlad, dravou zvěř a mor – abych z něj vyhladil

^a14 snad hrdina knihy Daniel (Ezechielův mladší současník), anebo legendární kanaánský král Dan'el (který tak jako Noe a Job nebyl Izraelec); též ve v. 20

lidi i dobytek! ²²Přesto v něm ale zůstane hrstka přeživších, kteří odtud vyvedou své syny a dcery. Hle – už k vám přicházejí! Až uvidíte jejich způsoby a jejich skutky, dojdete útěchy po tom neštěstí, které jsem uvedl na Jeruzalém – po všem tom neštěstí, které jsem na něj uvedl. ²³Až uvidíte jejich způsoby a jejich skutky, dojdete díky nim úlevy, neboť poznáte, že nic z toho, co jsem v tom městě učinil, nebylo bez příčiny, praví Panovník Hospodin.“

Neužitečná réva

15 Dostal jsem slovo Hospodinovo: ²„Synu člověčí! Co je dřevo vinné révy oproti stromům? Co je její ratolest oproti všem lesům? ³Dá se z jejího dřeva něco užitečného vyrobit? Udělají z něj aspoň kolík, na který se dá něco zavěsit? ⁴Hle – hází se do ohně ke spálení. Shoří oba jeho konce a i střed ohoří. K jakému užitku se dá použít? ⁵Hle – ani když bylo celé, nedalo se z něj nic vyrobit. Co teprve, když je ohořelé a spálené! K čemu se ještě dá použít?

⁶Nuže, tak praví Panovník Hospodin: Jako jsem oproti lesním stromům zanechal dřevo vinné révy ohni ke spálení, stejně tak zanechám i obyvatele Jeruzaléma. ⁷Postavím se proti nim tváří. I když se z ohně vynořili, oheň je stráví. Tehdy poznáte, že já jsem Hospodin – až se proti nim postavím tváří. ⁸Tu zemi zpusťoším za to, jak hrozně mi byli nevěrní, praví Panovník Hospodin.“

Nevěrná coura

16 Dostal jsem slovo Hospodinovo: ²„Synu člověčí, ukaž Jeruzalému, jak je ohavný! ³Řekni: Toto praví Panovník Hospodin Jeruzalému – Původem i rodem jsi Kanaánka, tvůj otec byl Emorejce a matka Chetejka. ⁴A tvoje narození? Tenkrát, když ses narodila, tvá pupeční šňůra nebyla odříznuta, nebylas vodou do čista omyta, solí jsi nebyla ošetřena ani plenkami zavinuta jsi nebyla. ⁵Nikdo se nad tebou neslitoval, aby pro tebe jedinou z těch věcí ze soucitu udělal. Tenkrát, když ses narodila, pohodili tě někde ven jako odporný odpaděk.

⁶Šel jsem okolo a uviděl tě, jak se tam zmítáš v krvi. Jak jsi tam ležela ve vlastní krvi, řekl jsem ti: ‚Žij!‘ Jak jsi tam ležela ve vlastní krvi, řekl jsem ti: ‚Žij!‘ ⁷Nechal jsem tě růst jako sazenici v poli, a tak jsi rostla a dospívala, až ses vyvinula do krásy. Narostla ti ňadra, vyrašilo ochlupení, pořád jsi ale byla nahá a bosá.

⁸Znovu jsem šel okolo a uviděl tě, a hle – přišel tvůj čas, čas milování. Tehdy jsem tě zahalil cípem svého pláště“ a přikryl tvoji nahotu. S přísahou jsem se ti zaslíbil, vstoupil jsem s tebou do smlouvy a oddala ses mi, praví Panovník Hospodin.

⁹Umyl jsem tě vodou, opláchl tě od krve a pomazal tě olejem. ¹⁰Oblékl jsem ti vyšívané šaty a obul sandály z jemné kůže, ověncil jsem tě kmenem a zahalil vzácným závojem. ¹¹Ozdobil jsem tě šperky, na ruce ti dal náramky a náhrdelník na šíji. ¹²Navlékl jsem ti nosní kroužek, do uší zavěsil náušnice a korunoval jsem tě skvostnou čelenkou. ¹³Zdobila ses zlatem a stříbrem, nosila šaty z kmentu, vzácných látek a výšivek a jedla pokrmy z jemné mouky s medem a olejem. Stala se z tebe nesmírná krasavice,

opravdová královna! ¹⁴Tvá dokonalá krása proslula mezi národy díky nádehe, kterou jsem tě ozdobil, praví Panovník Hospodin.

¹⁵Ty ses však na tu svou krásu spolehla a ve své proslulosti ses dala do smilstva. Svě smilstvo jsi nabízela každému kolemjdoucímu; oddala ses mu. ¹⁶Vzala jsi svá roucha a vyparádila jimi obětní výšiny a smilnila jsi na nich tak, že to nemá obdoby. ¹⁷Vzala jsi své šperky ze zlata a stříbra, které jsem ti dal, a nadělala sis mužské podobizny, s nimiž jsi smilnila. ¹⁸Vzala jsi svá vyšívaná roucha a oblékla je jimi. Můj olej a mé kadidlo jsi přinášela jim. ¹⁹Pokrm, jímž jsem tě sytil – jemnou mouku s medem a olejem – jsi přinášela jim, aby voněl před nimi. Tak to bylo! praví Panovník Hospodin.

²⁰Vzala jsi dokonce své syny a dcery, které jsi mi porodila, a obětovala jsi jim je ke strávení! To ti nestačilo smilnit? ²¹Musela jsi ještě vraždit mé děti? Odevzdávala jsi je jim, nechávala jsi je projít plameny!^a ²²Při všech těch ohavnostech a smilnění sis ani nevzpomněla na mládí, na dny, kdy jsi byla nahá a bosá a zmítala ses v krvi.

²³Běda! Běda ti! praví Panovník Hospodin. Kromě všech svých zločinů ²⁴sis na každém plácku rozbalila stánek a pořídila svatyňku. ²⁵Postavila sis svatyňku na každém rohu a zprznila svou krásu. Roztahovala jsi nohy každému kolemjdoucímu a smilnila jsi čím dál víc. ²⁶Smilnila jsi s Egypťany, těmi svými sousedy s naběhlými údy, a smilnila jsi čím dál víc, až jsem se rozezlí! ²⁷Hle – vztáhl jsem na tebe ruku a zmenšil jsem tvé území. Vydal jsem tě libovůli tvých nepřátel, filištínských dcer, které jsi zahanbila svou zvrhlostí. ²⁸Smilnila jsi také s Asyřany, neměla jsi totiž dost; smilnila jsi s nimi, ale neměla jsi dost. ²⁹Smilnila jsi tedy čím dál víc, až ses dostala k Babylonii, té zemi kramářů. Pořád jsi ale neměla ještě dost.

³⁰Zuřím proti tobě! praví Panovník Hospodin. Co všechno to jako nestydatá coura provádíš! ³¹Rozbalila sis stánek na každém rohu a na každém plácku sis pořídila svatyňku. Narozdíl od coury si ale za to nechceš nechat zaplatit. ³²Nevěnice! Místo svého manžela k sobě bereš cizí! ³³Všem courám se za to platí, ale svým milencům platíš ty – uplácíš je, aby za tebou chodili smilnit z celého okolí! ³⁴Ve svém smilstvu se tedy lišíš od coury. Lišíš se tím, že o tvé služby nikdo nestojí, a tak neplatí oni tobě, ale ty jim.

³⁵Proto slyš slovo Hospodinovo, ty couro! ³⁶Tak praví Panovník Hospodin: Protože ses celá potřísněná smilstvem obnažovala před všemi svými milenci, před všemi svými ohavnými modlami, a protože jsi obětovala krev svých dětí, ³⁷hle – já shromáždím všechny tvé milence, s nimiž ses těšila, ať už jsi je milovala, anebo nenáviděla. Shromáždím je proti tobě z celého okolí a obnažím tě před nimi, aby tě viděli v celé tvé nahotě. ³⁸Budu tě soudit, jako se soudí cizoložnice a vražedkyně. ^bVydám tě krvavé pomstě vášnivého hněvu. ³⁹Vydám tě do jejich rukou, aby zbořili tvé stánky a zničili tvé svatyně. Strhají z tebe šaty, seberou ti šperky a nechají tě nahou a bosou. ⁴⁰Přivedou na tebe dav, aby tě kamenovali a probodali meči. ⁴¹Tvé domy vypálí a před očima mnoha žen tě popraví. Tak skoncuji s tvým smilněním – už žádní zaplacení milenci! ⁴²Tedy se můj hněv proti tobě vybouří a má žárlivost se utiší; tehdy se uklidním a nechám zuření.

^a21 2.Král 17:17; 23:10

^b38 Lev 20:10; Num 35:16–34

⁴³Protože sis ani nevzpomněla na dny svého mládí a pobuřovala jsi mě tím vším, hle – já ti ty tvé způsoby odplatím, praví Panovník Hospodin! Copak jsi ve všech svých ohavnostech nedospěla k zvrhlosti?

⁴⁴Každý, kdo mluví v příslovích, o tobě prohlásí: „Jaká matka, taková dcera!“ ⁴⁵Jsi dcerou své matky, která nesnáší svého muže i děti. Jsi sestrou svých sester, které nesnášejí své muže i děti. Vaše matka byla Chetejka a váš otec Emorejec. ⁴⁶Tvá starší sestra Samaří bydlela se svými dcerami po tvé levici, po tvé pravici pak tvá mladší sestra Sodoma se svými dcerami. ⁴⁷Copak ses neřídila jejich způsoby? Nepáchala jsi jejich ohavností? Jako by to ale nebylo vůbec nic, zkazila ses v každém ohledu ještě víc než ony! ⁴⁸Jakože jsem živ, praví Panovník Hospodin, ani tvá sestra Sodoma se svými dcerami nepáchala, co pácháš ty se svými dcerami.

⁴⁹Hle, toto byla vina tvé sestry Sodomy: pýcha, sytost a klidné pohodlí, které užívala se svými dcerami, aniž pomohla chudým a ubohým. ⁵⁰Naopak, chovaly se povýšeně a jednaly přede mnou ohavně, a proto jsem je odstranil, jak jsi sama viděla. ⁵¹Samaří přitom nehřešila ani z poloviny jako ty! Ve srovnání s nimi ses chovala tak ohavně, že tvé sestry díky všem tvým ohavnostem vypadají nevinně. ⁵²Styď se – vždyť jsi tím svým sestrám poskytla omluvu! Hřešila jsi mnohem ohavněji než ony, takže teď vypadají vedle tebe nevinně. Styď se a hanbi se, neboť tvé sestry díky tobě vypadají nevinně!

⁵³Změním jejich úděl, úděl Sodomy a jejich dcer a úděl Samaří a jejich dcer. Zároveň ale změním i tvůj úděl, ⁵⁴aby ses musela stydět a hanbit za všechno, co jsi spáchala – vždyť je to pro tvé sestry útěcha! ⁵⁵Tvé sestry, Sodoma se svými dcerami a Samaří se svými dcerami, budou znovu tím, čím bývaly kdysi. Ale i ty se svými dcerami budeš znovu tím, čím jsi byla kdysi. ⁵⁶Copak sis v dobách své pýchy nebrala svou sestru Sodomu do úst jako přísloví, ⁵⁷než došlo k odhalení tvé vlastní špatnosti? Teď se ti ale vysmívají Edomky^a i Filištinky a všechny jejich sousedky – pohrdají tebou všichni v okolí! ⁵⁸Ponešeš následky svých ohavných zvrhlostí, praví Hospodin.

⁵⁹Toto praví Panovník Hospodin: Zachovám se k tobě podle toho, jak ses chovala, neboť jsi pohrdla mou přísahou a smlouvu jsi zrušila. ⁶⁰Budu však pamatovat na svou smlouvu s tebou ze dnů tvého mládí a uzavřu s tebou smlouvu věčnou. ⁶¹Tehdy si vzpomeneš na své způsoby a budeš se stydět, až vezmu^c tvé starší i mladší sestry a dám ti je za dcery, i když to nebylo součástí tvé smlouvy. ⁶²Uzavřu s tebou svoji smlouvu a poznáš, že já jsem Hospodin. ⁶³Tehdy se rozpomeneš a zastydíš a samou hanbou ani neotevřeš ústa, až tě očistím od všeho, co jsi páchala, praví Panovník Hospodin.“

Cedr, réva a dva orlí

17 Dostal jsem slovo Hospodinovo: ²„Synu člověčí, dej domu Izraele hádanku, pověz mu podobenství ³a řekni: Tak praví Panovník Hospodin – Mohutný orel s mohutnými křídly, dlouhými brky a hustým, sytým zbarveným peřím přilétl na Libanon a vzal vrcholek cedru. ⁴Utrhl výhonek z jeho špičky a odnesl do kupecké země, kde ho položil ve městě obchodníků.

^a57 podle řady hebr. rukopisů a Syr (MT: *Aramejky*)
jednoho rukopisu LXX a Syr (MT: *vezmeš*)

^b59 srov. v. 8

^c61 podle

⁵Potom vzal semeno z té země a zasel do úrodné půdy, jak vrbový proutek je zasadil pěkně u vody. ⁶Když potom vzešlo, byla z něj nevysoká vinoucí se réva. Své ratolesti obracela k němu a zapouštěla kořeny. Semínko se tak stalo révou, z níž vyrostly ratolesti a vyrašily výhonky.

⁷Vtom se objevil další mohutný orel s mohutnými křídly a hustým peřím. A hle – ta réva k němu obrátila své kořeny ze záhonů, kde byla zasazena, a natahovala k němu své ratolesti, aby ji zavlážil. ⁸Přitom byla zasazena do dobré půdy pěkně u vody, aby vypouštěla ratolesti, nesla plody a stala se překrásným vínem.

⁹Řekni: „Tak praví Panovník Hospodin – Copak uspěje? Nebude vyrvána i s kořeny? Copak zbavena plodů neuschne? Neuschnou všechny výhonky, které z ní rašily? Nebude třeba velké síly ani mocné armády, aby byla vyrvána i s kořeny. ¹⁰Ano, byla zasazena, ale uspěje? Zasažena východním větrem, neuschne úplně? Na záhonech, kde byla zasazena, tam uschne!“

¹¹Dostal jsem slovo Hospodinovo: ¹²„Řekni té bandě vzbouřenců – Nevíte, co to znamená? Řekni – Do Jeruzaléma přitáhl babylonský král, zajal jeho krále i knížata a odvedl je s sebou do Babylonu. ^a ¹³Potom vzal potomka z královského semene, uzavřel s ním smlouvu a zavázal ho přísahou. Odvedl také přední muže země, ¹⁴aby to království srazil tak, aby se už samo nezvedlo a muselo dodržovat jeho smlouvu, aby obstálo.

¹⁵Ten král se ale proti němu vzbouřil. ^bVyslal své posly do Egypta žádat o koně a o veliké vojsko. Ale copak uspěje? Když provedl toto všechno, unikne odplatě? Když porušil smlouvu, copak unikne? ¹⁶Jakože jsem živ, praví Panovník Hospodin, zemře v Babylonu, v zemi toho krále, který jej ustanovil králem a jehož přísahou pohrdl a jehož smlouvu porušil. ¹⁷Farao mu se svým mocným a početným vojskem nepomůže ve válce, až babylonský král navrší násep a vybuduje valy, aby vyhladil mnoho lidí. ¹⁸Pohrdl přece přísahou, porušil smlouvu! Ano, dal sice ruku, ale provedl toto vše. Neunikne odplatě.

¹⁹Nuže, tak praví Panovník Hospodin: Jakože jsem živ, obrátím na jeho hlavu, že pohrdl mou přísahou a porušil mou smlouvu! ²⁰Nastražím na něj svoji past a uváže v mé síti. Odvedu ho do Babylonu a tam ho budu soudit za to, jak mi byl nevěrný. ²¹Nejlepší vojáci z celého jeho vojska padnou mečem a ti, kdo zůstanou, budou rozeznáni do všech stran. ^cTedy poznáte, že já Hospodin jsem promluvil.

²²Tak praví Panovník Hospodin:

Já vezmu snítku ze samé špičky cedru,
 útlu ratolest vytrhnu z jeho koruny
 a na vysoké strmé hoře si ji zasadím,
²³zasadím ji na vznešené hoře Izraele.
 Vypustí ratolesti, vydá plody
 a bude cedrem překrásným,
 ve kterém se všichni ptáci uhnízdí
 a všichni najdou stín pod jeho větvemi.

^a12 první deportace za Joakina (2.Král 24:10–17)
 2.Let 36:13) ^c21 2.Král 25:4–5; Eze 12:13–14

^b15 míněn Cidkiáš (2.Král 24:20;

²⁴Všechny stromy v kraji tehdy poznají,
že já jsem Hospodin:
Já snižuji strom vysoký
a nízký zvyšuji,
zelený strom nechám usychat
a suchý rozkvétat.
To říkám já Hospodin;
já to učiním.“

Proč máte umírat?

18 Dostal jsem slovo Hospodinovo: ²„Co je to s vámi, že o izraelské zemi říkáte toto přísloví:

„Rodiče jedli trpké hrozny
a dětem trnou zuby“?^a

³Jakože jsem živ, praví Panovník Hospodin, to přísloví už v Izraeli říkat nebudete. ⁴Hle – mně patří všechny životy, jak život rodičů, tak život dětí! Životem zaplatí ten, kdo hřeší.

⁵Někdo je třeba spravedlivý a jedná poctivě a spravedlivě:

⁶Nehoduje v náhorních svatyních,
k modlám izraelského domu nevzhlíží,
manželku svého bližního nezneuctí,
nepřiblíží se k ženě, dokud krvácí,
⁷nikomu nechce ublížit,
vrací dlužníkovi, co zastavil,
nepřivlastňuje si, co mu nepatří,
dělí se o chléb s hladovým
a dává šaty nahým,
⁸nepůjčuje jako lichváři
a nevymáhá úroky,
odvrací ruku od křivdy
a lidi správně rozsoudí,
⁹řídí se mými pravidly
a věrně dodržuje mé zákony.

Takový člověk je spravedlivý, takový jistě bude žít, praví Panovník Hospodin.

¹⁰Zplodí však třeba zločince a vraha, který provádí cokoli z těch věcí,
¹¹kterých se on sám varoval:

Hoduje v náhorních svatyních,
manželku svého bližního zneuctí,
¹²ubližuje chudým a ubohým,
přivlastňuje si, co mu nepatří,

^a2 Jer 31:29; srov. Pláč 5:7

nevrací, co vzal do zástavy,
upírá oči na modly,
páchá ohavnosti,
¹³půjčuje jako lichváři
a vymáhá si úroky.

Takový má snad žít? Nikoli! Za všechny ohavnosti, které prováděl, jistě zemře; jeho krev ulpí na něm.

¹⁴Třeba však zplodí syna, který vidí všechny hříchy, které jeho otec páchá, prohlédne a začne jednat jinak:

¹⁵Nehoduje v náhorních svatyních,
k modlám izraelského domu nevzhlíží,
manželku svého bližního nezneuctí,
¹⁶nikomu nechce ublížit,
nebere nic do zástavy,
nepřivlastňuje si, co mu nepatří,
dělí se o chléb s hladovým
a dává šaty nahým,
¹⁷vyhýbá se tomu, aby chudým ublížil,
nepůjčuje jako lichváři
a nevymáhá úroky,
plní mé zákony
a řídí se mými pravidly.

Takový nezemře za otcovy viny – takový jistě bude žít! ¹⁸Jeho otec však zemře za své viny, protože působil příkoří, okrádal bratra a prováděl mezi svým lidem špatnosti.

¹⁹Vy ale říkáte: ‚Jak to, že syn nenese otcovy viny?‘ – Jestliže ten syn jednal poctivě a spravedlivě, dodržoval má pravidla a plnil je, takový jistě bude žít. ²⁰Životem zaplatí ten, kdo hřeší. Syn neponese otcovy viny a otec neponese viny synovy.“ Spravedlivému se bude počítat jeho spravedlnost a ničemu jeho ničemnost.

²¹Když se však ničema odvrátí ode všech hříchů, jichž se dopustil, bude dodržovat všechna má pravidla a jednat poctivě a spravedlivě – takový nezemře, takový jistě bude žít! ²²Žádné hříchy, jichž se dopustil, mu nebudou připomínány. Protože jednal spravedlivě, bude žít. ²³Mám snad zalíbení ve smrti ničemy? praví Panovník Hospodin. Nechci snad raději, aby se od svých cest odvrátil a žil?

²⁴Když se však spravedlivý odvrátí od své spravedlnosti a bude jako ničema páchat bezpráví a provádět všemožné ohavnosti – má snad žít? Žádné spravedlivé skutky, které konal, nebudou vzpomenuy. Zemře za to, jak byl nevěrný, za hřích, kterého se dopustil.

²⁵Vy ale říkáte: ‚Hospodin je ve svém jednání vrtkavý.‘ Poslyš, dome izraelský: Já že jsem ve svém jednání vrtkavý? Nejste to spíše vy, kdo je vrtkavý ve svém jednání? ²⁶Když se spravedlivý odvrátí od své spravedlnosti a páchá bezpráví, musí zemřít. Zemře kvůli bezpráví, jehož se dopustil. ²⁷Když se ničema odvrátí od své ničemnosti a jedná poctivě a spravedlivě,

zachrání se a bude žít. ²⁸Prohlédl a odvrátil se ode všech hříchů, jichž se dopustil – takový nezemře, takový jistě bude žít. ²⁹Dům Izraele však říká: „Hospodin je ve svém jednání vrtkavý.‘ Já že jsem ve svém jednání vrtkavý, dome izraelský? Nejste to spíše vy, kdo je vrtkavý ve svém jednání?“

³⁰Proto vás budu soudit, dome Izraele, každého podle jeho jednání, praví Panovník Hospodin. Obrátte se! Odvrhněte všechny své hříchy, a získejte nové srdce a nového ducha.“ ^a Proč máte umírat, dome izraelský? ³²Nemám zalíbení ve smrti umírajících, praví Panovník Hospodin. Obrátte se a žijte!“

Žalozpěv nad judským lvem

19 „Zpívej žalozpěv nad izraelskými vládci, ²zpívej:

Kdo byla tvá matka?

Lvice mezi lvy!

Léhala mezi šelmami

se svými lvíčaty.

³ Když odchovala jedno z nich,

dravý lev se z něho stal.

Trhat kořist se naučil,

i lidi požíral!

⁴ Když o něm uslyšeli mezi národy,

ulovili ho do pasti;

za háky ho do Egypta odvěkli.

⁵ Když lvice viděla, že se nedočká,

její naděje že zhynula,

vzala jiné ze svých lvíčat,

udělala z něj dravého lva.

⁶ Vykračoval si mezi šelmami,

dravý lev se z něho stal.

Trhat kořist se naučil,

i lidi požíral!

⁷ Jejich pevnosti bořil^b

a pustošil jejich města.

Země i všichni, kdo žili v ní,

se děsili, když řval.

⁸ Z národů se pak na něj vypravili,

ze zemí v celém okolí.

Roztáhli na něj svoji síť,

ulovili ho do pasti.

⁹ Za háky do klece ho dovlekli,

k babylonskému králi přivedli

a uvrhli do vězení,

aby už neznělo jeho řvaní

nad izraelskými horami.

^a31 Eze 11:19

^b7 podle Tg (MT: *Jejich vdovy znal*)

- ¹⁰ Tvá matka jak réva na tvé vinici^a
zasazená byla u vody,
plodná a s množstvím ratolestí
díků dostatku vody.
- ¹¹ Vyrostly na ní silné větve
vhodné pro žezla vládařů,
tyčila se vysoko nad porostem,
nápadná výškou a hustou korunou.
- ¹² Zuřivě však byla vyvrácena,
k zemi sražena!
Východní vítr ji vysušil,
její plody byly servány,
její silné větve uschly
a pohltily je plameny.
- ¹³ Teď je přesazena do pouště,
do země suché a vyprahlé.
- ¹⁴ Z jejích větví vyšlehl oheň
a její plody pohltit.
Nezůstala jí žádná silná větev
vhodná pro žezlo vladaře.

Toto je žalozpěv a je určen k truchlení.“

Dějiny vzpoury

20 Desátého dne pátého měsíce sedmého roku^b se někteří ze stařešinů Izraele přišli dotazovat Hospodina a posadili se přede mnou.

²Dostal jsem slovo Hospodinovo: ³„Synu člověčí, řekni izraelským stařešinům toto: Tak praví Panovník Hospodin – Vy že se přicházíte se mnou radit? Jakože jsem živ, nebudu odpovídat na vaše modlitby, praví Panovník Hospodin!

⁴Obviň je, synu člověčí, jen je obviň. Pověz jim, jaké ohavnosti páchali jejich otcové. ⁵Řekni jim: Tak praví Panovník Hospodin – V den, kdy jsem vyvolil Izrael, složil jsem přísahu potomstvu Jákobova domu a dal jsem se jim poznat v Egyptě. Přísahal jsem jim se slovy: Já jsem Hospodin, váš Bůh. ⁶V ten den jsem přísahal, že je vyvedu z Egypta do země, kterou jsem pro ně vyhledal, do země oplývající mlékem a medem, do země nejkrásnější ze všech. ⁷Řekl jsem jim: Zahodte každý ty nechutné obrazy, ke kterým upíráte oči, a neposkrvňujte se egyptskými modlami! Já jsem Hospodin, váš Bůh.

⁸Oni se ale proti mně vzbouřili a nechtěli mě poslouchat. Nezahodili ty nechutné obrazy, ke kterým upírali oči, a neopustili egyptské modly. Řekl jsem si tedy, že na ně vyliji svůj hněv, že proti nim vybuchnu rozhořčením v Egyptě. ⁹Kvůli svému jménu jsem je ale z Egypta vyvedl. Udělal jsem to, aby mé jméno nebylo znevaženo v očích národů, mezi nimiž bydleli a před jejichž očima jsem se jim dal poznat. ¹⁰Vyvedl jsem je tedy z Egypta a přivedl je na poušť. ¹¹Dal jsem jim svá pravidla a oznámil jim své zákony (které kdo plní, díky nim bude žít).^c ¹²Dal jsem jim také své soboty, aby byly známením mezi mnou a jimi, aby věděli, že já jsem Hospodin, jejich Posvětitel.^d

^a10 podle dvou hebr. rukopisů (MT: *réva ve tvé krvi*) ^b1 14. srpna 591 př. n. l.

^c11 Lev 18:5 ^d12 Exod 31:13

¹³Dům Izraele se ale na poušti proti mně vzbouřil. Neřídili se mými pravidly, zavrhlí mé zákony (které kdo plní, díky nim bude žít) a velmi znesvěcovali mé soboty. Řekl jsem si tedy, že na ně na poušti vylíji svůj hněv, že s nimi skončuji. ¹⁴Kvůli svému jménu jsem se ale postaral, aby nebylo zneváženo v očích národů, před jejichž očima jsem je vyvedl. ¹⁵Na oné poušti jsem jim však také přísahal, že je nevedu do země, kterou jsem jim dal, do země oplývající mlékem a medem, do země nejkrásnější ze všech, ¹⁶protože zavrhlí mé zákony, neřídili se mými pravidly a znesvěcovali mé soboty, neboť v srdcích následovali své hnusné modly. ¹⁷Přesto mi bylo líto je zničit, a tak jsem s nimi na té poušti neskoncoval. ¹⁸Jejich synům jsem na poušti řekl: Neřídte se pravidly svých otců, nedodržujte jejich zákony a neposkrvňujte se jejich modlami! ¹⁹Já jsem Hospodin, váš Bůh. Říďte se mými pravidly, dodržujte mé zákony a jednejte podle nich. ²⁰Světěte mé soboty, ať jsou znamením mezi mnou a vámi, abyste věděli, že já jsem Hospodin, váš Bůh.

²¹I tito synové se ale proti mně vzbouřili. Neřídili se mými pravidly, nedodržovali mé zákony, nejednali podle nich (ačkoli kdo je plní, díky nim bude žít) a znesvěcovali mé soboty. Řekl jsem si tedy, že na ně na poušti vylíji svůj hněv. ²²Kvůli svému jménu jsem ale svou ruku zadržel, aby mé jméno nebylo zneváženo v očích národů, před jejichž očima jsem je vyvedl. ²³Na oné poušti jsem jim však také přísahal, že je rozptýlím mezi národy a rozpráším je po zemích, ²⁴protože neplnili mé zákony, má pravidla zavrhlí, znesvěcovali mé soboty a upírali oči k modlám svých otců. ²⁵Dal jsem jim tedy nedobrá pravidla a zákony, které jim život nedají. ²⁶Nechal jsem je, aby se poskrvnili svými obětními dary, když nechávali všechny své prvorozené projít plameny.^a To abych je naplnil zděšením, aby poznali, že já jsem Hospodin.

²⁷Proto, synu člověčí, mluv k domu Izraele a řekni jim: Tak praví Panovník Hospodin – Vaši otcové mě dále hanobili tím, jak mi byli nevěrní. ²⁸Přivedl jsem je do země, o níž jsem přísahal, že jim ji dám. Jenže oni, jakmile tam uviděli kdejaké vyšší návrší a kdejaký zelenající se strom, už tam obětovali ty své oběti a přinášeli tam své urážlivé dary, podkuřovali jim vůněmi a vylévali úlitby. ²⁹Ptal jsem se: K jaké výšině to šplháte? (Až dodneška se jí říká Báma, *Výšina*.)

³⁰Proto řekni domu Izraele: Tak praví Panovník Hospodin – Když se poskrvňujete tak jako vaši otcové tím, že smilníte s jejich nechutnými obrazy, ³¹když se až dodnes poskrvňujete tím, že všem těm svým hnusným modlám darujete své děti, které necháváte projít plameny, to mám snad odpovídat na vaše modlitby, dome izraelský? Jakože jsem živ, praví Panovník Hospodin, už vás nevyslyším!“

Budoucí obnova

³²„Říkáte: ‚Chceme být jako jiné národy, jako kmeny všech zemí – chceme uctívat dřevo a kamení.‘ Co jste si usmyslili, se ale nikdy nestane. ³³Jakože jsem živ, praví Panovník Hospodin, budu vám kralovat v kypícím hněvu, pevnou rukou a napřaženou paží. ³⁴V kypícím hněvu vás pevnou rukou a napřaženou paží vyvedu z národů a shromáždím ze zemí, do nichž jste

byli zahnnáni. ³⁵Přivedu vás na poušť národů a budu vás tam soudit tváří v tvář. ³⁶Jako jsem soudil vaše otce na poušti Egypta, tak budu soudit vás, praví Panovník Hospodin. ³⁷Nechám vás procházet pod pastýřskou holí^a a přivedu vás do svazku smlouvy. ³⁸Vzbouřence a zrádce mezi vámi vytřídím; vyvedu je ze země, ve které pobývali, na izraelskou půdu ale nevzkročí. Tak poznáte, že já jsem Hospodin.

³⁹Nuže, dome Izraele, toto vám praví Panovník Hospodin: Jděte si každý uctívat své hnusné modly!^b Ale pak, i když mě odmítáte poslouchat, přestanete znesvěcovat mé svaté jméno svými obětními dary a hnusnými modlami. ⁴⁰Ano, celý dům Izraele mi bude sloužit na mé svaté hoře, na vysoké hoře Izraele, praví Panovník Hospodin. Každý z nich se vrátí zpět do vlasti a tam si je oblíbím. Tam budu stát o vaše oběti a vybrané dary ze všeho, co jste zasvětili. ⁴¹Až vás vyvedu z národů a shromáždím ze zemí, do nichž jste byli zahnnáni, oblíbím si vás jako příjemnou vůni a prokážu na vás svou svatost před očima národů. ⁴²Tehdy poznáte, že já jsem Hospodin – až vás přivedu na půdu Izraele, do země, o níž jsem přísahal, že ji dám vašim otcům. ⁴³Tam si vzpomenete na své způsoby, na všechny skutky, kterými jste se poskvřňovali, a kvůli všemu tomu zlu, které jste páchali, se budete sami sobě ošklivit. ⁴⁴Tehdy poznáte, že já jsem Hospodin – až s vámi kvůli svému jménu naložím ne podle vašich zlých způsobů a zkažených skutků, dome Izraele, praví Panovník Hospodin.“

Prorocství proti Negevu

21 Dostal jsem slovo Hospodinovo: ²„Synu člověčí, obrať se na jih. Kaž proti jihu a prorokuj proti lesnatému kraji v Negevu. ³Řekni negevskému lesu: Slyš slovo Hospodinovo. Tak praví Panovník Hospodin: Hle – zažehnu v tobě oheň a ten v tobě spálí každý strom, ať zelený či suchý. Ten planoucí plamen nezhasne a ožehne všechny tváře od jihu až na sever. ⁴Všichni lidé tehdy uvidí, že jsem ten neuhasitelný oheň zažehl já Hospodin.“

⁵Tehdy jsem zvolal: „Ach ne, Hospodine, Pane můj! Už tak o mně říkají: ‚Vykládá jen samé hádanky.‘“

Boží meč

⁶Dostal jsem slovo Hospodinovo: ⁷„Synu člověčí, obrať se proti Jeruzalému. Kaž proti jeho svatyni a prorokuj proti izraelské zemi. ⁸Řekni izraelské zemi: Tak praví Hospodin. Hle – jsem proti tobě! Vytasím svůj meč z pochvy a vyhladím z tebe spravedlivé i ničemné. ⁹Chci vyhladit spravedlivé i ničemné, a tak vytasím svůj meč z pochvy proti všem od jihu až na sever. ¹⁰Tehdy všichni lidé poznají, že já Hospodin jsem tasil z pochvy meč a nevrátí se zpět.

¹¹Vzdychej, synu člověčí. Vzdychej jim před očima jako člověk zdrcený trpkým zármutkem. ¹²Až se tě zeptají: ‚Nad čím tak vzdycháš?‘ odpovíš: ‚Nad zprávou, která přichází.‘ Tehdy se v každém zastaví srdce, ochabnou všechny ruce, každý člověk ztratí dech a každé stehno bude zmáčené. Hle – už to přichází, už se to děje, praví Panovník Hospodin!“

^a37 Lev 27:32; Jer 33:13

^b39 srov. Jer 44:25; Amos 4:4

¹³Dostal jsem slovo Hospodinovo: ¹⁴„Prorokuj, synu člověčí. Řekni – Tak praví Panovník:

Meč, meč!
Naostřený, jen se leskne,
¹⁵naostřený k porážce,
lesk má jako blesk!

Nejásejme nad žezlem ‚mého syna‘.^a Ten meč se i všem stromům vysmívá.

¹⁶Už je naleštěn
a padne do dlaně,
ostrý a vyleštěný meč –
jen ho podat ruce katově!
¹⁷Kvílej a křič, synu člověčí,
neboť udeří na můj lid
i na všechny, kdo vládnou Izraeli.
Ti budou předhozeni meči
a s nimi i můj lid.
Bij se do hrudi
nad tím neštěstím!

¹⁸Ano, je to zkouška. Co když ale z toho směšného žezla nic nezbude? praví Panovník Hospodin.

¹⁹Prorokuj, synu člověčí,
a tleskni do dlaní:
Ten meč sekne tam a sem
a potřetí,
meč hrozných jatek,
meč vraždění!
Už krouží kolem nich,
²⁰aby plnil srdce zděšením,
aby se mnozí hroutili.
Proti každé z jejich bran
jsem postavil meč na jatka –
ach ne, už je vyleštěn,
nabroušen, aby zabíjel!
²¹Rubej zprava, sekej zleva,
kamkoli se podíváš.
²²Já sám budu takto tleskat do dlaní,
než se můj hněv utiší!
To říkám já Hospodin.“

²³Dostal jsem slovo Hospodinovo: ²⁴„Synu člověčí, vyznač dvě cesty, kterými půjde meč babylonského krále. Obě vyjdou ze stejné země. Vyrob ukazatel a postav ho na rozcestí před městem. ²⁵Vyznač směr, kterým

^a15 srov. Gen 49:10; 2.Sam 7:14

půjde meč: do Raby Amonců anebo do Judska s opevněným Jeruzalémem.

²⁶Babylonský král se totiž zastaví na křižovatce, kde se obě cesty rozdělují, a bude si žádat znamení. Bude třást šípy, ptát se bůžků a věstit z vnitřností.

²⁷Do pravice mu padne los pro Jeruzalém. Tam má postavit beranidla, dát rozkaz k vraždění, spustit válečný pokřik, postavit beranidla proti branám, navršit násep a vybudovat val. ²⁸Jim to bude připadat jako mylná věštba – vždyť se mu zavázali přísahou! On je však usvědčí z jejího porušení a vezme je do zajetí.^a

²⁹Nuže, tak praví Panovník Hospodin: Sami se usvědčujete z viny! Ukažuje se, jak jste nevěrní, a všechny vaše skutky zjevují váš hřích. Sami sebe jste usvědčili, a tak budete mocí zajati.

³⁰Vládce Izraele, ty sprostý lotře, nadešel tvůj den, čas zúčtování s tvým zločinem! ³¹Tak praví Panovník Hospodin: Strhni si turban, sejmi korunu! Nic už nebude jako dřív: Ponížení budou povýšení a povýšení sníženi.

³²Trosky! Trosky! Způsobím trosky jako nikdy dřív, než přijde Ten, jemuž náleží soud a jehož pověřím.^b

³³Prorokuj, synu člověčí. Řekni: Tak praví Panovník Hospodin ohledně Amonců a jejich posměšků –

Meč, meč!

Je tasen, aby porážel,

vyleštěn je k záhubě,

lesk má jako blesk!

³⁴Měli o tobě falešná vidění

a věstili ti lži.

Onen meč dopadne

sprostým lotrům na šíje –

už nadešel jejich den,

čas zúčtování s jejich zločinem!

³⁵Meči, zpět do pochvy!

Na místě, kde tě vyrobili,

v zemi, z níž pocházíš,

tam tě odsoudím.

³⁶Vylíj na tebe své rozhořčení,

zachvátím tě plamenem svého zuření,

vydám tě do rukou lidí ukrutných,

zkušných v díle záhuby.

³⁷Staneš se potravou pro plameny,

tvá krev bude crčet po zemi,

nezůstane po tobě ani památka!

To říkám já Hospodin.“

Hříchy Jeruzaléma

22 Dostal jsem slovo Hospodinovo: ²„Obviň, synu člověčí, obviň to město vraždění! Ukaž mu všechny jeho ohavnosti ³a řekni: Tak praví Panovník Hospodin – Ó město, jež proléváním krve přivolává svůj

^a28 Eze 17:13–18

^b32 Gen 49:10

soudný den! Město, jež se pošpiňuje výrobou hnusných model! ⁴Provinilo ses krví, kterou jsi prolilo, pošpinilo ses modlami, které jsi vyrobilo. Přivolalo jsi svůj soudný den, konec tvých let nadešel. Proto tě vydám potupě mezi pohany a posměchu mezi všemi zeměmi. ⁵Blízkým i vzdáleným budeš k smíchu, slavné svou nečistotou a množstvím hrůz.

⁶Pohled – každý vládce Izraele ve tvých zdech podle svých možností prolévá krev! ⁷Otci a matce se v tobě zlořečí, přistěhovalci ve tvých zdech se děje příkoří a sirotku a vdově se v tobě ubližuje. ⁸Pohrdáš tím, co je mi svaté, a znesvěcuješ mé soboty. ⁹Žijí v tobě krvelační pomlouvači, hodují v tobě na náhorních svatyních a provádějí uprostřed tebe zvrhlosti. ¹⁰Synové v tobě obcují s manželkou svého otce a ženy v době svého krvácení jsou v tobě znásilňovány. ¹¹Kdekdo v tobě páchá ohavnost s manželkou svého bližního, tchán przní vlastní snachu a bratr znásilňuje sestru, dceru vlastního otce. ¹²Berou v tobě úplatek, aby se prolila něčí krev. ¹³Bereš lichvářské úroky a chamtivě ubližuješ svým bližním. Na mě však nemyslíš, praví Hospodin.

¹³Pohled – tlesknou do dlaní nad tvým mrzkým ziskem a nad krví prolitou uprostřed tebe! ¹⁴Zdalipak zůstaneš tak smělé a silné ve dnech, kdy s tebou zúčtují? To říkám já Hospodin; já to učiním. ¹⁵Rozptýlím tě mezi národy, rozpráším tě po zemích a s tvou nečistotou skoncuji. ¹⁶V očích národů budeš v opovržení a tehdy poznáš, že já jsem Hospodin. ¹⁷

¹⁷Dostal jsem slovo Hospodinovo: ¹⁸„Synu člověčí, z domu Izraele se mi stala struska. Všichni jsou odpad mědi, cínu, železa a olova – struska oddělená v peci od stříbra. ¹⁹Nuže, tak praví Panovník Hospodin: Protože se z vás všech stala struska, nahrnu vás teď do Jeruzaléma. ²⁰Jako se stříbro s mědí, železem, olovem a cínem hrne do pece, kde se taví rozdmýchaným plamenem, tak vás ve mém zuřivém hněvu nahrnu dovnitř a tam vás nechám roztavit. ²¹Nahrnu vás na hromadu, rozdmýchám na vás plamen svého hněvu a nechám vás roztavit v jeho středu. ²²Jako se taví stříbro uvnitř pece, tak se roztavíte v Jeruzalémě. Tehdy poznáte, že já Hospodin jsem na vás vyhlídl svůj hněv.“

²³Dostal jsem slovo Hospodinovo: ²⁴„Synu člověčí, řekni té zemi: Jsi nečistá, v den mé prchlivosti nebudeš svlažena! ²⁵Tví vládcí se v tobě chovají jako řvoucí lvi, co trhají kořist na kusy. Požírají lidi, sápo se po majetku a bohatství a rozmnožují v té zemi vdovy. ²⁶Kněží té země znásilňují můj Zákon a znesvěcují, co je mi svaté. Nerozlišují mezi svatým a obyčejným, neukazují rozdíl mezi čistým a nečistým a neohlížejí se na mé soboty. Jsem mezi nimi v opovržení! ²⁷Jejich velmoži trhají kořist jako krvelační vlci; ničí lidské životy pro svůj mrzký zisk. ²⁸Proroci se to pak snaží zabílet omítkou falešných vidění a lživým věštěním. Říkají: ‚Tak praví Panovník Hospodin‘ – Hospodin ale nemluvil! ²⁹Prostý lid zatím podvádí a loupí. Ubližují chudým a ubohým a na přistěhovalcích páchají křivdu a bezpráví.

³⁰Hledal jsem mezi nimi někoho, kdo by opravil hradbu a postavil se přede mě do trhliny za tu zem, abych ji nezničil – ale nikoho jsem nenášel. ³¹Vylíji proto na ně své rozhořčení, pohltním je plamenem svého zuření a jejich cesty jim obrátím na hlavy, praví Panovník Hospodin. ³²

^{a7} Exod 21:17; 22:20–23

^{b11} Lev 18:7–20; 20:10–12, 17–18

^{c12} Exod 23:8

^{d25} podle LXX (MT: *spiklí proroci*)

^{e30} Eze 13:5

Ohola a Oholíba

23 Dostal jsem slovo Hospodinovo: ²„Synu člověčí, byly jednou dvě sestry, dcery jedné matky. ³Žily v Egyptě jako smilnice. Smilnily už od mládí. Nechaly si tam laskat prsa, nechaly si osahávat své dívčí bradavky. ⁴Starší se jmenovala Ohola^a a její sestra Oholíba.^b ⁵Potom se vdaly za mne a rodily mi syny a dcery. Ohola představuje Samařii a Oholíba Jeruzalém.

⁶Ohola mě ale smilně zradila. Roztoužila se po asyrských milencích – po vojevůdcích ⁷oblečených purpurem, po hejtmanech a velitelích – samých krasavcích, co jezdí na koních. ⁸Ve svém smilstvu se dala každému z výkvětu asyrských synů. Poskvrnila se s každým, po kom zatoužila, se všemi jejich hnusnými modlami. ⁹Nepřestala se svým smilstvem, které se naučila v Egyptě, když tam s ní souložili ještě zamlada, když osahávali její dívčí bradavky a vylévali si na ní chtíč.

⁹Vydal jsem ji proto do rukou jejích milenců, do rukou Asyřanů, po kterých tolik toužila. ¹⁰Ti ji vysvlékli donaha, vzali jí syny i dcery a zabili ji mečem. Kvůli té popravě se stala pověstnou mezi všemi ženami.

¹¹Její sestra Oholíba to všechno viděla, ale ve svém chtíči a smilstvu byla ještě horší než její sestra. ¹²I ona se roztoužila po asyrských hejtmanech a velitelích, po vojevůdcích v plné výstroji – samých krasavcích, co jezdí na koních. ¹³Viděl jsem, jak se poskvrnila; chovala se stejně jako ta druhá!

¹⁴Ve svém smilnění ale zašla ještě dál, když uviděla nástěnné reliéfy mužů, jasné rudé obrazy Chaldejců. ¹⁵Byli přepásaní na bedrech, zdobné turbany na hlavě a každý z nich vypadal jako babylonský velitel, rozený Chaldec. ¹⁶Na první pohled se po nich roztoužila a poslala za nimi do chaldejské země vyslance. ¹⁷Tehdy k ní Babyloňané vlezli do postele a poskvrnili ji svým chtíčem. Jakmile se však s nimi poskvrnila, hned se jí znechutili. ¹⁸Smilnila zjevně, obnažená ve své nahotě, až se mi znechutila tak jako předtím její sestra. ¹⁹Smilnila potom čím dál víc. Při vzpomínce na mládí prosmilněné v Egyptě ²⁰se roztoužila po souložnících s údem, jako mají oslové, a s výstřikem jako koně. ²¹Stýskalo se ti po zvrhlostech tvého mládí, kdy ti Egyptané osahávali bradavky a tvá mladá prsa laskali!

²²Proto, Oholíbo, tak praví Panovník Hospodin: Já proti tobě popudím ty tvé milence, kteří se ti znechutili, a přivedu je proti tobě z celého okolí: ²³Babyloňany z celé Chaldeje, Pekodu, Šoy a Koy a s nimi všechny krasavce z Asýrie – samé hejtmany a velitele, samé slavné válečníky, co jezdí na koních. ²⁴Přitáhnou na tebe v plné zbroji, s jízdou a vozy a s vojsky spojenců. Až tě obklíčí svými pavézami, štíty a přilbami, svěřím jim rozsudek, aby tě ztrestali podle svých zvyklostí. ²⁵Až na tebe dopadne můj žárlivý hněv, zachovají se k tobě zběsile: Uřežou ti nos a uši a tvé potomky pobijí meči. Vezmou tvé syny i dcery a spálí tvé potomky v ohni. ²⁶Strhají z tebe šaty a seberou ti šperky. ²⁷Tak skončuji s tvou zvrhlostí a smilstvem, které ses naučila v Egyptě. Tehdy už po nich přestaneš pošilhávat; na Egypt ti nezapomíná.

^a4 hebr. *Její stan*^b4 hebr. *Můj stan je v ní*

²⁸Tak praví Panovník Hospodin: Hle – vydávám tě do rukou těch, které nenávidíš, do rukou těch, kdo se ti znechutíli! ²⁹Vrhnou se na tebe s nenávistí, aby tě obrali o všechnen zisk. Nechají tě svlečenou donaha, aby se ukázala nahota tvého smilstva. Tvá vlastní zvrhlost a sprostota ³⁰ti to způsobila, protože jsi chodila smilnit s pohany a poskvřňovala ses jejich hnusnými modlami. ³¹Dávám ti do rukou kalich tvé sestry, protože ses chovala stejně jako ona.

³²Tak praví Panovník Hospodin:

Kalich své sestry budeš pít,
hluboký a široký.
Je plný výsměchu a opovržení,
plný až k okraji.
³³Opiješ se až k zoufalství
kalichem hrůzy a zděšení,
kalichem své sestry Samaříf.
³⁴Až ho až do dna vyprázdníš,
budeš hryzat jeho střepe
s prsy rozdrásanými.

Ano, tak jsem promluvil, praví Panovník Hospodin.

³⁵Nuže, toto praví Panovník Hospodin: Protože jsi na mě zapomněla a holdila jsi mě za hlavu, poneseš následky své zvrhlosti a svého smilnění.“

³⁶„Synu člověčí,“ řekl mi Hospodin, „obviň Oholu a Oholíbu! Jen jim vymenuj jejich ohavnosti. ³⁷Žily jako cizoložnice a ruce mají od krve. Cizoložily se svými hnusnými modlami a krmily je dětmi, které mi porodily. ³⁸Zároveň mi ještě prováděly to, že poskvřňovaly mou svatyni a znesvěcovaly mé soboty. ³⁹Téhož dne, kdy obětovaly své děti modlám, vcházely do mé svatyně, aby ji znesvětily. Takové věci prováděly přímo v mém domě!

⁴⁰Navíc k sobě zvaly mužské zdaleka, a hle, přicházeli, jakmile si pro ně poslaly. Kvůli nim ses koupala, oči si líčila, šperky se zdobila, ⁴¹na skvělém loži ses usadila za prostřený stůl, na který jsi nakladla můj olej a má kadi-dla. ⁴²Bývala tam spousta lidí, hluk a zábava. K té nejrůznější holotě přiváděli ještě ožralce z pouště, kteří těm ženám navlékali náramky a skvostné členky.

⁴³Tenkrát jsem si o té staré běhně pomyslel: To s ní budou souložit ještě teď? ⁴⁴Souložili s ní jako s courou. Tak souložili s těmi zvrhlicemi Oholou a Oholíbou. ⁴⁵Spravedliví soudci je ale odsoudí jako cizoložnice a vražedkyně. Vždyť jsou to cizoložnice a ruce mají od krve!

⁴⁶Nuže, tak praví Panovník Hospodin: Ať se proti nim sejdou davy! Ať propadnou děsu a plenění! ⁴⁷Ty davy je ukamenují a rozsekají meči, jejich syny a dcery povraždí a jejich domy vypálí. ⁴⁸Tak skoncuji se zvrhlostí v té zemi. Všechny ostatní ženy se tím poučí, aby nebyly zvrhlé jako vy. ⁴⁹Za vaši zvrhlost vás potrestají; ponesete trest za své hříšné modlářství. Tehdy poznáte, že já jsem Panovník Hospodin.“

Hrnc mas

24 Desátého dne desátého měsíce devátého roku“ jsem dostal slovo Hospodinovo: ²„Synu člověčí, tento den si zapiš, přesně tento den. Právě dnes babylonský král oblehl Jeruzalém. ³Pověz té bandě vzbouřenců podobenství a řekni jim – Tak praví Panovník Hospodin!

Postav hrnc na oheň,
postav ho i s vodou v něm.

⁴Nalož do něj kusy masa,
pěkné kýty, krásná plecka.
Napln ho nejlepšími porcemi,
⁵ber nejvybranější jehněčí.

Naskládej pod něj polena
a pak to prudce vař,
ať to i s kostmi kлокotá!^b

⁶Nuže, tak praví Panovník Hospodin: Běda tomu městu vraždění! Běda hrnci plnému spáleniny, spáleniny, která nechce pustit! Vyhazuj z něho kus po kuse, jakkoli se ti namane. ⁷To město je naskrz krvavé! Nechávalo krev na holé skále, neprolévalo ji na hlíně, kde by ji přikryl prach. ⁸Aby se vzedmul hněv, aby vzplála pomsta, nechám tu krev na holé skále, aby nebyla přikryta!

⁹Nuže, tak praví Panovník Hospodin: Běda tomu městu vraždění! Já sám teď navrším hranici. ¹⁰Více dříví, rozdmýchat plameny! Ať se to maso rozvaří na kaši a kosti ať se připálí! ¹¹Prázdný hrnc ať se postaví na žhavé uhlí, ať se rozpálí a jeho měď se rozžhaví, ať se ta nečistota v něm roztaví a ta připálenina zmizí. ¹²Marné snažení. Hrnc je plný spáleniny, která nepouští. Do ohně s tím!

¹³Tvá nečistota je ve zvrhlosti. Snažil jsem se tě očistit, ale ty ses nedala. Proto nebudeš zbavena své nečistoty, dokud se neutiší můj hněv proti tobě. ¹⁴To říkám já Hospodin. Už to přichází, já to učiním. Nenechám to být, neslituji se, nepolevím. Za tvé způsoby a skutky tě odsoudím, praví Panovník Hospodin.“

Nebudete truchlit

¹⁵Dostal jsem slovo Hospodinovo: ¹⁶„Synu člověčí, jedinou ranou tě zbavím potěchy tvých očí. Nesmíš však truchlit ani plakat, neukápne ti ani slza. ¹⁷Jen tiché sténání – nekonej žádné smuteční obřady. Hlavu si pokrývej jako obvykle, na nohou si nech střevice, neměj závoj přes obličej a smuteční chléb nejz.“

¹⁸Ráno jsem o tom říkal lidem – a večer mi zemřela žena. Druhý den jsem udělal, co mi bylo přikázáno.

¹⁹Lidé mi říkali: „Co to děláš? Nepovíš nám, co to má pro nás znamenat?“

²⁰Odpověděl jsem jim: „Dostal jsem slovo Hospodinovo: ²¹Řekni domu Izraele: Tak praví Panovník Hospodin – Hle, znesvětím svoji svatyni, tu pevnost, jíž jste se chlubili, potěchu vašich očí a tužbu vašich duší. Až vaši

synové a dcery, které jste po sobě nechali, padnou za oběť meči, ²²budete dělat to, co já: žádný závoj přes obličej, žádný smuteční chléb, ²³hlavy pokryté jako obvykle a na nohou střevíce. Žádné truchlení, žádný pláč. Budete jen skomírat ve svých vinách a mezi sebou naříkat. ²⁴Ezechiel se vám stane znamením. Přesně co dělá on, budete dělat i vy. Až to přijde, poznáte, že já jsem Panovník Hospodin.

²⁵Poslouchej, synu člověčí. V den, kdy je zbavím jejich pevnosti, jejich radosti a chlouby, potěchy jejich očí a tužby jejich duší, vezmu jim také syny a dcery. ²⁶V ten den za tebou přijde uprchlík, aby ti to oznámil. ²⁷V den, kdy se s ním setkáš, se ti otevrou ústa a budeš s ním moci hovořit. Promluvíš a přestaneš být němý.“ Tak se jim staneš znamením, aby poznali, že já jsem Hospodin.“

Soud nad národy

Proti Amonu

25 Dostal jsem slovo Hospodinovo: ²„Synu člověčí, obrať se proti Amoncům a prorokuj proti nim. ³Řekni: Slyšte, Amonci, slovo Panovníka Hospodina! Tak praví Panovník Hospodin – Protože jsi volal ‚Hohó!‘ nad mou svatyní, když byla znesvěcena, a nad izraelskou zemí, když byla zpustošena, a nad domem Judy, když šli do vyhnanství, ⁴proto tě teď vydám do vlastnictví kmenům z východu. Utáboří se u tebe a postaví si tam příbytky, tvou úrodu ti snědí a mléko vypijí. ⁵Z Raby udělám velbloudí pastviště a z kraje Amonců pastvinu pro ovce. Tehdy poznáte, že já jsem Hospodin.

⁶Tak praví Panovník Hospodin: Protože jsi tleskal a dupal a s takovou chutí se zlomyslně radoval nad izraelskou zemí, ⁷proto teď na tebe vztáhnu ruku a dám tě za kořist národům. Vymýtím tě mezi národy a vyhladím tě mezi zeměmi. Až tě vyhubím, poznáš, že já jsem Hospodin.“

Proti Moábu

⁸„Tak praví Panovník Hospodin: Protože Moáb a Seír říkají: ‚Dům Judy je přece stejný jako všechny národy,‘ ⁹proto teď zpřístupním moábské srázy počínaje chloubou země, hraničními městy Bet-ješimot, Baal-meon a Kiri-atajim. ¹⁰Vydám je spolu s Amonci do vlastnictví kmenům z východu, takže po Amoncích nezbude mezi národy ani památky. ¹¹Až v Moábu vykonám své rozsudky, poznají, že já jsem Hospodin.“

Proti Edomu

¹²„Tak praví Panovník Hospodin: Protože se Edom tolik mstil domu Judy a velice se tou pomstou provinil, ¹³proto tak praví Panovník Hospodin: Vztáhnu svou ruku na Edom, vyhladím z něj lidi i dobytek a obrátím jej v sutiny. Od Temanů až k Dedanu budou padat mečem. ¹⁴Pomstím se na Edomu skrze Izrael, svůj lid, který dá Edomu pocítit můj hněv a rozhořčení. Tehdy poznají mou pomstu, praví Panovník Hospodin.“

Proti Filištinům

¹⁵„Tak praví Panovník Hospodin: Protože se Filištiní tolik mstili, protože se s chutí zlomyslně mstili a s odvěkou nenávisť hubili, ¹⁶proto tak praví Panovník Hospodin: Napřahuji ruku proti Filištinům. Vyhladím ty Kré-fany, vyhubím zbytky obyvatel pobřeží. ¹⁷Strašlivě se na nich pomstím, až je potrestám ve svém rozhořčení. Až jim dám pocítit svoji pomstu, poznají, že já jsem Hospodin.“

Proti Týru

26 Jedenáctého měsíce dvanáctého^a roku, hned prvního dne toho měsíce,^b jsem dostal slovo Hospodinovo: ²„Synu člověčí, protože Týr nad Jeruzalémem volal, ‚Hohó, brána národů je rozražena, otevřela se mi dokořán, zbohatnu na tom, že je zničena,‘ ³proto tak praví Panovník Hospodin: Týře, já jsem proti tobě! Jako moře žene vlny, přizenu na tebe mnohé národy. ⁴Hradby Týru budou zbořeny a jeho věže strženy; vymetu z něj všechnu zeminu a nechám z něj jen holou skálu. ⁵Stane se ostrůvkem v moři, místem k sušení sítí! Ano, tak jsem promluvil, praví Panovník Hospodin. Stane se kořistí pro národy ⁶a jeho osady na pevnině budou vyvražděny mečem. Tehdy poznají, že já jsem Hospodin.

⁷Tak praví Panovník Hospodin: Hle – přivádím na Týr od severu Nabukadnezara, krále Babylonu, krále králů, s koni, vozy, jezdci a s nesčetnými vojsky. ⁸Tvé osady na pevnině vyvraždí mečem, postaví proti tobě obléhací val, navrší k tobě násep a zvedne proti tobě štít. ⁹Udeří na tvé hradby beranidly a tvé bašty zboří svými zbraněmi. ¹⁰Pokryje tě prach zvířený množstvím jeho koní a tvé hradby se budou třást rachotem jeho jízdy, kol a vozů, až přitáhne do tvých bran, jako se táhne do poraženého města. ¹¹Kopyty svých koní zdupá všechny tvé ulice. Vyvraždí tvůj lid mečem a tvé mocné sloupy se zhroutí na zem. ¹²Vyplení tvé bohatství, ukořistí tvé zboží, tvé hradby prolomí, tvé skvostné domy zboří a tvé kamení, dříví i sutiny naházejí do vody. ¹³Tvé zvukné písně umlčím a hlas tvé citery už nikdy nezazní. ¹⁴Nechám z tebe jen holou skálu, staneš se místem, kde se suší sítě. Už nikdy nebudeš vystavěno! To říkám já Hospodin, praví Panovník Hospodin.

¹⁵Tak praví Panovník Hospodin: Týře, celé pobřeží se bude třást rachotem tvého pádu a sténáním tvých zraněných v tom hrozném vraždění. ¹⁶Všichni vládci moří sestoupí ze svých trůnů, odloží pláště, svlečou si zdobné šaty a přikrytí hrůzou usednou na zemi, kde se budou třást bez ustání hrůzou nad tebou. ¹⁷Tehdy ti zazpívají tento žalozpěv:

Ach, jak jsi zhynulo,
obydlí mezi moři,
proslulé město,
kdysi moři vládnoucí!
Se všemi, kdo v tobě bydleli,
jste šířili hrůzu všude v okolí.
¹⁸Ted se však chvěje celé pobřeží
v den tvého zániku,
děs jímá mořské ostrovy –
už nejsi tu!

^a1 podle jednoho rukopisu LXX (měsíce dvanáctého v MT chybí)

^b1 3. února 585 př. n. l.

¹⁹Nuže, tak praví Panovník Hospodin: Až tě učiním městem opuštěným, jako jsou města, kde se nebydlí, až se nad tebou zavře hlubina a mocné vody tě přikryjí, ²⁰tehdy tě srazím jako mrtvolu do jámy k těm, kdo už dávno zesnuli. Nechám tě bydlet hluboko v podsvětí mezi pradávnými troskami spolu s těmi, kdo klesli do jámy. Nebudeš už obydleno, neobstojíš^a na zemi mezi živými! ²¹Učiním tě odstrašujícím znamením a zanikneš. Budou tě hledat, ale nikdo nikdy už tě nenajde, praví Panovník Hospodin.“

Žalozpěv nad Týrem

27 Dostal jsem slovo Hospodinovo: ²„Synu člověčí, zazpívej žalozpěv nad Týrem. ³Řekni té bráně mořských cest, obchodníci s mnoha národy za mořem: Tak praví Panovník Hospodin.

Říkal jsi, Týre:

„Jsem dokonalý v kráse!“

⁴Tvé panství sahá daleko do moře,
dokonale krásně jsi vystavěn.

⁵Tvá prkna vyrobili z hermonských^b cypřišťů,
na tvůj stěžeň vzali cedr z Libanonu,

⁶tvá vesla zhotovili z bášanských dubů,
z kyperských jedlí a slonoviny udělali palubu.

⁷Plachtu máš z pestrého kmentu z Egypta,
slouží ti jako zástava,
purpur a šarlat tě přikrývá
z břehů elišského ostrova.

⁸Sidonci a Arvaďané jsou tví veslaři,
mořští vlci z Týru tví kormidelníci.

⁹Z Byblosu máš zkušené řemeslníky,
aby opravovali tvé trhliny.
Všechny mořské lodi a jejich posádky
kotví u tebe, aby tvé zboží nabrali.

¹⁰Válečníci z Persie, Lydie i Libye
bojují za tebe.

Své štíty a přilby zavěsili na tobě,
aby přispěli ke tvé nádheře.

¹¹Muži z Arvadu a Kilikie
stojí dokola na tvých zdech,
tvé bašty střeží Gamaďané.
Své pavězy zavěsili na tvých zdech
ke tvé dokonalé kráse.

¹²Taršiš^c s tebou vede obchody kvůli množství tvého bohatství; za tvé zboží nabízí stříbro, železo, olovo a cín.

¹³Řecko, Tubal i Mešek s tebou obchodují; za tvé zboží platí otroky a bronzovými nástroji.

¹⁴Bet-togarma nabízí za tvé zboží koně, spřežení a mezky.

^a20 podle LXX (MT: *a vzdám čest*)

^b5 dosl. *senířských* (viz Deut 3:9)

^c12 snad

Španělsko či Kartágo; často v obecném smyslu *zámoří* (srov. Jon 1:3)

¹⁵Rhodští^a muži s tebou obchodují, tvými zákazníky jsou mnohé ostrovy; platí ti ebenovým dřevem a sloními kly.

¹⁶Aram s tebou vede obchody kvůli množství tvého zboží; platí ti tyrkyssem, purpurem, vyšívanými látkami, kmentem, korály a rubíny.

¹⁷Juda a Izrael s tebou obchodují; za tvé zboží platí minítským obilím, prosem, medem, olejem a balzámy.

¹⁸Damašek s tebou vede obchody kvůli množství tvého zboží a všelijakého bohatství; nabízí chelbonské víno, sacharskou vlnu ¹⁹a sudy vína z Uzalů nabízí výměnou za tvé zboží; platí i kovaným železem, kasí a skořicí.

²⁰Dedan s tebou obchoduje sedlovými pokrývkami pro jízdu.

²¹Arabové a všichni kedarští princové jsou tvými zákazníky; platí ti jehňaty, kozly a berany.

²²Kupci ze Sáby a Raemy s tebou obchodují; za tvé zboží platí zlatem, drahokamy a nejvzácnějšími balzámy.

²³Cháran, Kanne, Eden i kupci ze Sáby, Asýrie a Kilmadu s tebou vedou obchody; ²⁴obchodují s tebou vzácnými látkami, purpurovými plášti s výšivkami, pestrými koberci a pevně tkanými šňůrami.

²⁵Zámořské lodi tvé zboží převážejí,
uprostřed moře jsi plně naložen.

²⁶Na hlubinu zavezli tě tvoji veslaři,
uprostřed moře budeš
východním větrem roztráštěn!

²⁷Tvé jmění, zboží i zásoby,
tví lodníci i kormidelníci,
ti, kdo opravují tvé trhliny,
všichni tví obchodníci a vojáci,
všichni ti, kdo k tobě patřili,
se vprostřed moře utopí
v den tvé záhuby.

²⁸I břehy pevniny se zachvějí,
až tví námořníci spustí křik.

²⁹Všichni veslaři své lodě opustí,
lodníci i všichni kormidelníci
stanou na zemi.

³⁰Hlasitě se dají do křiku,
hořce zaúpějí nad tebou,
prachem si hlavu posypou,
svíjet se budou v popelu.

³¹Ve smutku nad tebou si vyholí hlavu
a pytlovinou se oblečou,
s hořkostí budou plakat nad tebou
a trpce se dají do křiku.

³²Spustí nad tebou truchlivý žalozpěv
a zazpívají o tobě:

^a15 podle LXX (MT: *Dedanští*)

„Kdo byl kdy Týru podobný,
zničenému uprostřed moří?“

³³ Když vykládali tvé zboží ze zámoří,
sytil jsi mnohé národy;
množstvím tvého přepychového zboží
králové země bohatli.

³⁴ Teď tvůj vrak leží na dně moří;
tvé zboží i všichni, kdo k tobě patřili,
klesli do hlubin.

³⁵ Všichni obyvatelé pobřeží
jsou z tebe zděšeni,
jejich králové se chvějí strachy
se zkřivenými tvářemi.

³⁶ Obchodníci mezi národy
nad tebou jenom zasyčí.
Budeš odstrašujícím znamením –
zanikneš navěky!“

Žalozpěv nad vládcem Týru

28 Dostal jsem slovo Hospodinovo: ²„Synu člověčí, řekni vládci Týru:
Tak praví Panovník Hospodin –

Ve svojí pýše říkáš si:
„Já jsem bůh!

Zaujímám božský trůn
uprostřed moří.“

Přitom jsi člověk, žádný bůh,
i když si myslíš, jak jsi božský.

³ Zřejmě jsi moudřejší než Daniel“
a žádné tajemství ti není záhadné.

⁴ Moudrostí a poznáním jsi získal bohatství,
zlatem a stříbrem sis truhly naplnil.

⁵ V obchodování jsi byl tak šikovný,
že jsi své jmění rozmnožil,
a kvůli všemu tomu bohatství
zpychl jsi.

⁶ Nuže, tak praví Panovník Hospodin:

Protože si myslíš, jak jsi božský,
⁷hle – přivedu na tebe cizáky,
ty nejukrutnější pohany.

Vytasí meče proti tvé skvělé moudrosti,
tu tvoji nádheru ti znesvěťi.

⁸ Nakonec tě srazí do jámy,
zahyneš hroznou smrtí
uprostřed moří.

- ⁹Budeš pak ještě říkat: ‚Já jsem bůh‘
tváří v tvář svým katům?
Budeš jen člověk, žádný bůh,
až padneš do rukou svých katů.
¹⁰Zahyneš smrtí neobřezanců,
rukama cizáků!

Ano, tak jsem promluvil, praví Panovník Hospodin.“

¹¹Dostal jsem slovo Hospodinovo: ¹²„Synu člověčí, zpívej žalozpěv nad králem Týru a řekni mu – Tak praví Panovník Hospodin:

- Byl jsi pečeti dokonalosti,
plný moudrosti a dokonale krásný.
¹³Byl jsi v Edenu, Boží zahradě,
všemi drahokamy ozdoben –
rubínem, topasem a jaspisem,
chrysolitem, onyxem a berylem,
safírem, tyrkysem a smaragdem^a –
to vše krásně osazené ve zlatě
klenotnickým dílem tepaném,
to vše připravené pro tebe
v den, kdy jsi byl stvořen.
¹⁴Byl jsi pomazaným cherubem,
určil jsem tě za ochránce.
Byl jsi na Boží svaté hoře,
mezi žhoucími kameny ses procházel.
¹⁵Byl jsi dokonalý na cestách svých
ode dne svého stvoření –
než jsi byl shledán zlým.

¹⁶Kvůli množství tvého obchodování
se tvé nitro naplnilo krutostí
a zhřešil jsi.
Proto jsem tě vykázal z Boží hory,
cherube ochránce, tebe jsem zapudil
z tvého místa mezi žhoucími kameny!
¹⁷Kvůli své kráse zpychl jsi,
kvůli své nádheře jsi moudrost zahodil.
Proto jsem tě tedy srazil k zemi,
před očima králů, aby tě viděli.

¹⁸Kvůli tomu, že máš tolik vin,
že jsi vlastní svatyně znesvětil
svými špinavými obchody,
vyvedl jsem z tebe plameny,
aby tě strávily.

^a13 srov. Exod 28:17–20

Nechal jsem z tebe jen popel na zemi,
před očima všech, kdo tě viděli.
¹⁹Všichni, kdo tě znali mezi národy,
jsou z tebe zděšeni.
Jsi odstrašujícím znamením –
zanikl jsi navěky!“

Proti Sidonu

²⁰Dostal jsem slovo Hospodinovo: ²¹„Synu člověčí, obrať se proti Sidonu. Prorokuj proti němu ²²a řekni – Tak praví Panovník Hospodin:

Sidone, já jsem proti tobě
a na tobě se oslavím!
Poznají, že já jsem Hospodin,
až v něm vykonám své rozsudky,
až v něm dostojím své svatosti.
²³Raním to město morem,
na jeho ulicích bude krev,
budou v něm padat mrtvoly,
kolem dokola meč je obklíčí –
a poznají, že já jsem Hospodin!

²⁴Dům Izraele už nebude obklopen zlomyslnými sousedy, kteří jej bo-
dají jako trní a píchají jako bodláčí. Tehdy poznají, že já jsem Panovník
Hospodin.

²⁵Tak praví Panovník Hospodin: Až shromáždím celý dům Izraele z ná-
rodů, mezi něž byli rozptýleni, prokážu na nich svou svatost před očima
pohanů. Tehdy pak budou bydlet ve své zemi, kterou jsem dal svému slu-
žebníku Jákobovi. ²⁶Budou v ní bydlet bezpečně, budou si stavět domy
a sázet vinice. Budou žít v bezpečí, až vykonám své rozsudky nad všemi
zlomyslnými sousedy v jejich okolí. A tehdy poznají, že já jsem jejich Bůh,
Hospodin.“

Proti Egyptu

29 Dvanáctého dne desátého měsíce desátého roku^a jsem dostal slovo
Hospodinovo: ²„Synu člověčí, obrať se proti faraonovi, králi Eryp-
ta, a prorokuj proti němu i celém Egyptu. ³Řekni mu: Tak praví Panovník
Hospodin –

Já jsem proti tobě,
faraone, králi egyptský,
obludný krokodýle
rozvalený u řeky!
Říkáš si: „Mně patří Nil,
pro sebe jsem ho učinil.“

^a1 7. ledna 587 př. n. l.

⁴Já ti však do čelistí vrazím háky
a ty tvé nilské ryby
nechám přichytit na tvé šupiny.
Vytáhnu tě z tvého místa u řeky
i se všemi tvými nilskými rybami,
které se přichytily na tvé šupiny.
⁵Pohodím tě pak na poušti
i se všemi tvými nilskými rybami.
Budeš ležet jen tak na zemi,
neseberou tě, aby tě pohřbili.
Dám tě za potravu divé zvěři
i ptákům na nebi!

⁶Tak všichni obyvatelé Egypta poznají, že já jsem Hospodin.

Pro dům Izraele jsi byl
jen rákosovou holí.
⁷Jakmile se tě rukou chopili,
praskl jsi a bodl je až do podpaží.
Jakmile se o tebe opřeli,
zlomil ses, až jsi jim kyčle vykloubil.^a

⁸Nuže, tak praví Panovník Hospodin: Hle, přivedu na tebe meč a vyhladím z tebe lidi i dobytek. ⁹Až z Egypta zbudou jen pusté trosky, poznají, že já jsem Hospodin.

Říkal jsi: „Mně patří Nil, já jsem ho učinil,“ ¹⁰a proto jsem teď proti tobě i proti té tvé řece. Z Egypta nechám jen pusté trosky, zpustošený kraj od Migdolu po Asuán, až po habešskou hranici. ¹¹Neprojde tudy lidská noha, dokonce ani noha zvířete a nebude se tam bydlet po čtyřicet let. ¹²Udělám z Egypta tu nejpustější ze všech zpustošených zemí a její města budou po čtyřicet let ta nejzbořenější ze všech měst. Rozptýlím Egyptany mezi národy a rozpráším je po zemích.

¹³Avšak toto praví Panovník Hospodin: Až těch čtyřicet let uplyne, shromáždím Egyptany z národů, mezi něž byli rozptýleni. ¹⁴Přivedu Egyptany zpět ze zajetí a navrátím je do Horního Egypta, do země, odkud pocházejí, a stanou se tam bezvýznamným královstvím. ¹⁵Bude bezvýznamnější než ostatní království a nebude se už vyvyšovat nad jiné národy. Udělám je tak nepatrnými, aby už nevládli nad národy. ¹⁶Egypt už nebude pro dům Izraele nadějí, ale připomínkou viny, že se obraceli za nimi. Tehdy poznají, že já jsem Panovník Hospodin.^a

¹⁷Prvního dne prvního měsíce sedmadvacátého roku^b jsem dostal slovo Hospodinovo: ¹⁸„Synu člověčí, babylonský král Nabukadnezar při tažení proti Týru uložil svému vojsku tak těžkou službu, až měli všichni hlavy odřené a rozlámaná ramena. On ani jeho vojsko však za to tažení nezáskali z Týru žádnou odměnu. ¹⁹Proto tak praví Panovník Hospodin: Hle – dávám babylonskému králi Nabukadnezarovi Egypt! Ať si odnese jeho bohatství,

^a7 Iza 36:6

^b17 26. dubna 571 př. n. l.

ať rabuje a plení, aby odměnil své vojáky. ²⁰Odměnou za jeho služby, za to, co pro mě udělali, mu dávám Egypt, praví Panovník Hospodin.

²¹V onen den obdařím dům Izraele silou^a a tobě umožním mluvit mezi nimi otevřeně. Tehdy poznají, že já jsem Hospodin.“

Den Egypta

30 Dostal jsem slovo Hospodinovo: ²„Prorokuj, synu člověčí. Řekni: Tak praví Panovník Hospodin –

Kvílejte:

„Ach ten den!“

³Neboť je blízko onen den,
Hospodinův den blíží se.
Den zahalený oblaky –
přichází čas pro národy!

⁴Na Egypt přijde meč
a úzkost na Habeš.
Až budou v Egyptě padat mrtvoly,
poberou jeho bohatství
a zboží jeho základy.

⁵Habeš i Libye, Lydie i celá Arábie, Kub i lid spojenecké země, ti všichni padnou mečem spolu s Egyptem.

⁶Tak praví Hospodin:

Padnou pomocníci Egypta,
jeho pyšná moc se zhroutí.
Od Migdolu až po Asuán
budou mečem koseni,
praví Panovník Hospodin!

⁷Egypt bude nejpustější ze všech zpusťšených zemí a jeho města budou nejzbořenější ze všech měst. ⁸Tehdy poznají, že já jsem Hospodin, až v Egyptě zapálím oheň a jeho spojenci budou zničeni.

⁹V onen den ode mě vyrazí poslové na lodích, aby vyplašili Habešany z jejich bezpečí. V den Egypta budou sevření úzkostí. Hle – už to přichází!

¹⁰Tak praví Panovník Hospodin: Skrze babylonského krále Nabukadnezara skončuji s egyptskými hordami. ¹¹On a jeho vojsko, nejukrutnější z pohanů, budou poslání vyplnit zemi. Vytasí meče na Egypt a naplní tu zemi padlými. ¹²Tehdy vysuším vody Nilu a prodám tu zemi zloduchům. Tu zemi i všechno v ní zpusťším rukou cizáků. To říkám já Hospodin.

¹³Tak praví Panovník Hospodin: Vymýtím hnusné modly a s memfiskými bůžky skončuji. V Egyptě už nikdy nepovstane vládce a já naplním egyptskou zem strachem. ¹⁴Zpusťším Horní Egypt, vypálím Soan a v Thébách vykonám své rozsudky. ¹⁵Na Pelusium, egyptskou pevnost, vyliji svůj

^a21 dosl. *způsobím, aby domu Izraele vyrostl roh*

hněv a thébské hordy vyhladím. ¹⁶Zažehnu v Egyptě takový oheň, že se Pelusium bude svíjet v bolestech, Théby budou vzaty útokem a Memfis sevrou nepřátelé za bílého dne. ¹⁷Mládenci z Heliopole a Bubastis padnou mečem a dívky půjdou do zajetí. ¹⁸V Dafné nastane temný den, až tam rozlámu egyptské jho a skončí tam jeho pyšná moc. To město tehdy přikryjí mraky a jeho dcery půjdou do zajetí. ¹⁹Vykonám v Egyptě své rozsudky a poznají, že já jsem Hospodin.“

Faraonovy paže

²⁰Sedmého dne prvního měsíce jedenáctého roku^a jsem dostal slovo Hospodinovo: ²¹„Synu člověčí, přerazil jsem paži faraona, krále Egypta. Vidíš? Není ovázána ani léčena, nedostal dlahu ani žádný převaz, aby měl znovu sílu třímát meč.

²²Nuže, tak praví Panovník Hospodin: Hle – jsem proti faraonovi, králi Egypta! Přerazím mu obě paže, tu zdravou i tu zlomenou, a vyrazím mu z ruky meč. ²³Rozptýlím Egyptany mezi národy a rozpráším je po zemích. ²⁴Paže babylonského krále posílím a svůj vlastní meč mu vložím do ruky, ale faraonovy paže zpřerážím, takže před ním bude sténat, jako sténají ranění. ²⁵Paže babylonského krále posílím, ale faraonovy paže budou svěšeny. Tak poznají, že já jsem Hospodin, až vložím svůj meč babylonskému králi do ruky a on jej napřáhne na Egypt. ²⁶Až rozptýlím Egyptany mezi národy a rozpráším je po zemích, poznají, že já jsem Hospodin.“

Pyšný cedr

31 Prvního dne třetího měsíce jedenáctého roku^b jsem dostal slovo Hospodinovo: ²„Synu člověčí, řekni faraonovi, králi Egypta, a jeho hordám:

Kdo se ti může vznešeností vyrovnat?

³Hle, Asýrie byla jak cedr v Libanonu
s krásnými větvemi a stinnou korunou,
cedr neobyčejného vzrůstu
se špicí sahající k oblakům.

⁴Vody mu daly jeho vzrůst,
tyčil se díky hlubokým pramenům
proudícím kolem jeho kořenů
dál k ostatním stromům v okolí.

⁵Takto se tyčil do výšky
nad všechny stromy v okolí.
Měl větví stále víc a víc,
jeho ratolesti rostly do délky,
díky množství vláhy košatil.

⁶Všichni ptáci hnízдили v jeho koruně,
pod jeho větvemi rodila všechna zvěř,
v jeho stínu žily všechny mocné národy.

^a20 29. dubna 587 př. n. l.

^b1 21. června 587 př. n. l.

⁷ Svou velikostí byl nádherný
a svými dlouhými větvemi,
protože zapouštěl kořeny
až k vodám vydatným.

⁸ Ani cedry v Boží zahradě
nebyly jemu naroveň;
jeho větvím se nerovnaly ani cypřiše,
platany nepředčily jeho haluze;
žádný strom v Boží zahradě
mu nebyl krásou podoben.

⁹ Udělal jsem ho nádherně,
tak bohatým na větve;
celý Eden mu mohl závidět –
všechny stromy v Boží zahradě!

¹⁰ Nuže, tak praví Panovník Hospodin: Protože se tyčil tak vysoko a špicí sahal až k oblakům, takže jeho srdce tou výškou zpychlo, ¹¹ vydám jej do rukou vůdce národů, aby s ním naložil, jak si za svou špatnost zaslouží. Zavrhl jsem ho ¹² a cizáci, ti nejukrutnější mezi pohany, jej porazili a nechali ho být. Jeho větve padly na hory i všechna údolí, jeho haluze leží polámané ve všech roklích na zemi. Všechny národy země opustily jeho stín a nechaly ho být. ¹³ Na jeho padlém kmeni hnízdí všelijací ptáci a mezi jeho větvemi je všelijaká zvěř. ¹⁴ To proto, aby se už žádné stromy u vody takto netyčily do výšky, aby svou špicí nesahaly k oblakům a ve své pýše se nestavěly nad ostatní stromy napájené vodami. Jeden jak druhý přece musí umřít – směřují pod zem mezi smrtelníky, kteří sestupují do jámy.

¹⁵ Tak praví Panovník Hospodin: V den, kdy sestoupil do podsvětí, zahalil jsem hlubinu smutkem nad ním; zadržel jsem její prameny, až se ty vydatné vody zastavily. I Libanon jsem kvůli němu zachmuřil a všechny lesní stromy kvůli němu povadly. ¹⁶ Rachotem jeho pádu jsem rozechvěl národy, když jsem ho srazil do podsvětí k těm, kdo klesli do jámy. Pod zemí tehdy došly útěchy všechny stromy Edenu, ty nejlepší ze skvělých stromů napájených v Libanonu. ¹⁷ I ony totiž jako on sestoupily do podsvětí k mečem pobitým, stejně jako jeho spojenci žijící v jeho stínu mezi národy.

¹⁸ Který strom v Edenu se ti mohl slávou a vznešeností vyrovnat? Stejně jako ty edenské stromy však skončíš mezi neobřezanci dole pod zemí, ulehneš k mečem pobitým.

Tak je tomu s faraonem a se všemi jeho hordami, praví Panovník Hospodin.“

Žalozpěv nad faraonem

32 Prvního dne dvanáctého měsíce dvanáctého roku^a jsem dostal slovo Hospodinovo: ² „Synu člověčí, zpívej žalozpěv nad faraonem, králem Egypta, a řekni mu:

^a1 3. března 585 př. n. l.

Považuješ se za lva národů?
Připomínáš spíš mořskou obludu!
Brouzdáš se svými řekami,
nohama plácáš do vody
a čeříš bahno v potocích.^a

³Tak praví Panovník Hospodin:

Roztáhnu na tebe svoji síť
a sejdou se mnohé národy,
aby tě mou sítí vytáhly.

⁴Pohodím tě pak na souši
a budeš ležet jen tak na zemi.
Přivedu na tebe veškeré ptáky
a všechnu zvěř tebou nasytím.

⁵Rozházím tvé maso po kopcích
a tvou zdechlinou zaplním údolí.

⁶Napojím zemi tvou kaluží,
tvá krev dosáhne až k pohořím,
budou tě plné všechny rokliny!

⁷Až zdechneš, nebe zakryji
a hvězdy na něm zatemním;
slunce ukryji za mraky
a měsíc nevydá svůj svit.

⁸Všechna světla, jež září na nebi,
kvůli tobě zatemním
a tvoji zem ponořím do tmy,
praví Panovník Hospodin.

⁹Mnohé národy znepokojím v srdci,
až tvé kusy roznesu mezi pohany,
do zemí, o nichž netušíš.

¹⁰Mnohé národy tebou vyděsím;
jejich králům vstanou hrůzou vlasy,
až jim zamávám mečem před tváří.
Strachy o život se bude třást bez ustání
jeden každý z nich
v den tvé záhuby.

¹¹Tak totiž praví Panovník Hospodin:

Meč babylonského krále
se chystá na tebe!

¹²Nechám tu tvoji hordu padnout
mečem hrdinů –
nejukrutnějších ze všech pohanů,

kteří rozdrtí pýchu Egypta
a celá jeho horda bude zničena.

¹³Vyhubím i všechn jeho dobytek
na březích velkých řek.

Už je nerozčepí noha člověka,
nezkalí je ani zvířecí kopyta.

¹⁴Tehdy ty jejich vody ustálím
a nechám je plynout podobné oleji,
praví Panovník Hospodin.

¹⁵Až Egypt zcela zpustoším
a zbavím tu zemi všeho v ní,
až pobijí všechny, kdo v ní bydleli,
tehdy poznají, že já jsem Hospodin.

¹⁶Toto je žalozpěv určený k truchlení. Ať jej zpívají dcery národů! Ať jej zpívají nad Egyptem a všemi jeho hordami, praví Panovník Hospodin.“

Farao v podsvětí

¹⁷Patnáctého dne téhož měsíce dvanáctého roku^a jsem dostal slovo Hospodinovo: ¹⁸„Synu člověčí, truchli spolu s dcerami vznešených národů nad egyptskými hordami. Pošli je do podsvětí k těm, kdo klesli do jámy:

¹⁹„Jsi snad lepší než ostatní?
Dolů! K neobřezaným ulehni!“

²⁰Padnou uprostřed mečem pobitých. Meč je tasen; Egypt už odvádějí i se všemi jeho hordami. ²¹Mocní hrdinové o něm a jeho spojencích promluví zprostřed záhrobí:

„Už jsou dole!
Ulehli k neobřezancům pobitým mečem!“

²²Bude tam Asýrie a celá její armáda – jejich hroby všude dokola! Ti všichni padli a mečem pobiti ²³pohřbeni byli do jámy nehlubší. Kolem jejího hrobu všude dokola leží její armáda. Ti, kdo šířili hrůzu v zemi živých, padli, mečem pobiti.

²⁴Bude tam Elam a celá jeho horda – kolem jeho hrobu všude dokola! Ti všichni padli a mečem pobiti sestoupili neobřezaní do podsvětí. Ti, kdo šířili hrůzu v zemi živých, teď snášejí hanbu s těmi, kdo klesli do jámy. ²⁵Ustlali mu lůžko mezi padlými – celá jeho horda má hroby všude dokola! Všichni ti neobřezanci byli mečem pobiti, protože šířili hrůzu v zemi živých, a tak teď snášejí hanbu s těmi, kdo klesli do jámy. Jsou uloženi mezi padlými.

²⁶Bude tam i Mešek, Tubal a celá jeho horda – jejich hroby všude dokola! Všichni ti neobřezanci byli mečem pobiti, protože šířili hrůzu v zemi živých. ²⁷Neleží ale mezi dávnými^b hrdiny, kteří sestoupili do podsvětí

^a17 17. března 585 ^b27 podle LXX (MT: *neobřezanými*)

ve válečné zbroji, s hlavou položenou na meči a se štítem,^a jenž přikrýval jejich kosti tenkrát, když se země živých děsila před těmi hrdiny. ²⁸Ty však budeš ležet zmrzačen mezi neobřezanci pobitými mečem.

²⁹Bude tam i Edom se svými králi a knížaty. I přes svou udatnost byli uloženi k mečem pobitým. I oni leží s neobřezanci, s těmi, kdo klesli do jámy.

³⁰Budou tam všichni severní vladaři spolu se všemi Sidonci. Přes hrůzu, již budili svou udatností, sestoupili i oni s hanbou k pobitým. Teď leží neobřezaní mezi mečem padlými a snášejí hanbu s těmi, kdo klesli do jámy.

³¹Až je farao s celým svým vojskem uvidí, dojde útěchy nad všemi svými hordami pobitými mečem, praví Panovník Hospodin. ³²Pustím totiž svou hrůzu do země živých a farao se všemi svými hordami bude položen mezi neobřezance padlé mečem, praví Panovník Hospodin.“

OBNOVA IZRAELE

Odvraťte se od svých cest

33 Dostal jsem slovo Hospodinovo: ²„Synu člověčí, promluv ke svým krajanům a řekni jim: Když přivedu na některou zemi meč, lid té země ze svého středu vybere jednoho muže a ustanoví si ho za strážce. ³Jakmile uvidí, že na tu zem jde meč, zatroubí na polnici a všechny varuje. ⁴Když někdo uslyší zvuk polnice, ale nedá na varování a ten meč přijde a zabije ho, jeho krev padne na jeho hlavu. ⁵Slyšel zvuk polnice, ale nedal na varování – jeho krev padne na něj. Kdyby dal na varování, mohl se zachránit. ⁶Pokud však strážce uvidí, že jde meč, ale nezatroubí na polnici, aby lid varoval, a meč přijde a někoho z nich zabije, pak takový zemře za své viny, ale za jeho krev budu volat k odpovědnosti toho strážce.

⁷Synu člověčí, ustanovil jsem tě strážcem domu Izraele. ⁸Jakmile uslyšíš slovo z mých úst, vyřídí jim mé varování. ⁹Když řeknu ničemovi: ‚Ničemo, musíš zemřít,‘ ale ty nepromluvíš, abys toho ničemu varoval před jeho cestou – pak ten ničema zemře za své viny, ale za jeho krev budu volat k odpovědnosti tebe. ¹⁰Pokud jsi však ničemu varoval, ať se odvrátí od své cesty, ale on se od ní neodvrátil – pak zemře za své viny, ale ty se zachrániš.

¹⁰Synu člověčí, řekni domu Izraele – Mluvíte takto: ‚Naše přestupky a hříchy na nás doléhají a skomíráme kvůli nim. Jak bychom mohli žít?‘ ¹¹Řekni jim: Jakože jsem živ, praví Panovník Hospodin, nemám zalíbení ve smrti ničemy. Chci raději, aby se ničema od své cesty odvrátil a žil! Odvráťte se, odvráťte se od svých zlých cest! Proč máte umírat, dome Izraele?“

¹²Synu člověčí, řekni svým krajanům: Jakmile se spravedlivý vzbouří, jeho spravedlnost ho nezachrání. Jakmile se ničema odvrátí od své ničemnosti, jeho ničemnost ho nezničí. Jakmile spravedlivý začne hřešit, nebude už moci žít ze své spravedlnosti. ¹³Řeknu-li spravedlivému: ‚Jistěže budeš žít,‘ a on začne spoléhat na svou spravedlnost a páchat bezpráví, žádné jeho spravedlivé skutky už nebudou vzpomenu ty. Zemře kvůli

^a27 rekonstruované znění (MT: s *trestem*)

^b7 Eze 3:17

^c11 Eze 18:30–32

bezpráví, jehož se dopustil. ¹⁴Řeknu-li ničemovi: ‚Musíš zemřít,‘ a on se od svého hříchu odvrátí a začne jednat poctivě a spravedlivě, ¹⁵takže ten ničema vrátí, co vzal do zástavy, nahradí, co uloupil, začne se řídit životodárnými pravidly a přestane páchat bezpráví – takový nezemře, takový jistě bude žít. ¹⁶Žádné hříchy, jichž se dopustil, mu nebudou připomínány. Jednal poctivě a spravedlivě – jistěže bude žít.^a

¹⁷Tví krajané ale říkají: ‚Hospodin je ve svém jednání vrtkavý.‘^b Jsou to však oni, kdo je vrtkavý ve svém jednání! ¹⁸Když se spravedlivý odvrátí od své spravedlnosti a páchá bezpráví, musí kvůli tomu zemřít. ¹⁹Když se ničema odvrátí od své ničemnosti a jedná poctivě a spravedlivě, smí díky tomu žít. ²⁰Vy ale říkáte: ‚Hospodin je ve svém jednání vrtkavý.‘ Budu vás soudit, dome Izraele, každého podle jeho jednání!“

Měli mezi sebou proroka

²¹Pátého dne desátého měsíce dvanáctého roku našeho vyhnanství^c ke mně přišel uprchlík z Jeruzaléma se slovy: „Město padlo!“ ²²Večer před jeho příchodem na mně spočinula ruka Hospodinova, a než ke mně ten uprchlík ráno přišel, Hospodin mi otevřel ústa. Má ústa se otevřela a přestal jsem být němý.^d

²³Dostal jsem slovo Hospodinovo: ²⁴„Synu člověčí! Obyvatelé rozvalin v izraelské zemi říkají: ‚Abraham byl sám a získal tuto zemi. Nás je mnoho a ta země nám patří!‘

²⁵Nuže, řekni jim – Tak praví Panovník Hospodin: Jíte maso s krví, vzhlížíte ke svým hnusným modlám, proléváte krev, a ještě chcete vládnout zemi? ²⁶Spoléháte se na svůj meč, pácháte ohavnost, kdekdo przní manželku svého bližního, a ještě chcete vládnout zemi?

²⁷Řekni jim – Tak praví Panovník Hospodin: Jakože jsem živ, ti, kdo jsou v rozvalinách, padnou mečem; ty, kdo jsou na venkově, dám za potravu zvěři a ti, kdo se opevnili ve skalách a jeskyních, pomřou morem. ²⁸Obrátí tu zem v nejpustější pouštinu a její pyšná moc tehdy skončí. Izraelské hory natolik zpustnou, že tudy nikdo ani nepůjde. ²⁹Obrátím tu zem v nejpustější pouštinu kvůli všem ohavnostem, které páchali, a tehdy poznají, že já jsem Hospodin.

³⁰Synu člověčí! Tví krajané si o tobě povídají mezi zdmi i u dveří a jedni druhým říkají: ‚Pojďte, poslechneme si, jaké slovo přišlo od Hospodina.‘

³¹Přichází jich k tobě celé zástupy a sedají si před tebou jako můj lid, aby si poslechli tvá slova, ale nejednají podle nich. Ústa mají plná vroucí lásky, v srdci však následují mrzký zisk. ³²Nejsi pro ně víc než zpěvák milostných písní, co umí krásně zpívat a pěkně hrát; vyslechnou si tvá slova, ale nejednají podle nich. ³³Až to však přijde – a hle, už to přichází – tehdy poznají, že měli mezi sebou proroka.“^e

Vy jste mé ovce

34 Dostal jsem slovo Hospodinovo: ²„Synu člověčí, prorokuj proti pastýřům Izraele. Prorokuj a řekni těm pastýřům – Tak praví Panovník Hospodin: Běda vám, pastýři Izraele, kteří pasete sami sebe! Nemají se

^a16 Eze 18:21–24

^b17 Eze 18:25–29

^c21 8. ledna 585 př. n. l.

^d22 Eze 24:25–27

^e33 Eze 2:5

snad pastýři starat o ovce? ³Tvaroh jíte, vlnou se oblékáte, vykrmené kusy zabíjíte, ale o ovce se nestaráte. ⁴Nemohoucí neposilujete, nemocné neléčíte, zraněné neovazujete, zaběhlé nepřivádíte zpět, ztracené nehledáte, ale surově a krutě nad nimi panujete. ⁵Rozutekly se, protože neměly pastýře, a staly se potravou kdejaké divé zvěře. Rozutekly se – ⁶mé ovce bloudí po všech kopcích, po každém vyšším návrší. Mé ovce jsou rozptýleny po vší zemi a nikdo je nehledá, nikdo nejde za nimi.

⁷Proto, pastýři, slyšte slovo Hospodinovo: ⁸Jakože jsem živ, praví Panovník Hospodin – Protože se mé ovce bez pastýře staly kořistí a potravou kdejaké divé zvěře a protože mí pastýři nehledají mé ovce, ale starají se sami o sebe, a nikoli o mé ovce, ⁹proto, vy pastýři, slyšte slovo Hospodinovo. ¹⁰Tak praví Panovník Hospodin: Hle – jsem proti těm pastýřům! Budu je volat k odpovědnosti za své ovce a už je nenechám dělat pastýře, takže se ti pastýři už nebudou moci starat sami o sebe. Vyrvu jim své ovce ze chřtánu; už se jimi živit nebudou!

¹¹Ano, tak praví Panovník Hospodin: Hle – já sám půjdu hledat své ovce a najdu je. ¹²Jako pastýř shledává své stádo, když se mu ovce zatoulaly, tak vyhledám své ovce a vysvobodím je ze všech míst, kam byly rozptýleny v onen temný a chmurný den. ¹³Vyvedu je z národů, shromáždím je ze zemí a přivedu je zpátky do vlasti. Budu je pást na izraelských horách, při potocích a u všech osad v jejich zemi. ¹⁴Budu je pást na dobrých pastvinách. Na výšinách izraelských hor pro ně bude pastva, tam budou odpočívat na krásných loukách a pást se na vydatných pastvinách v izraelských horách. ¹⁵Své ovce budu pást já sám a nechám je odpočívat, praví Panovník Hospodin. ¹⁶Ztracenou vyhledám, zaběhlou přivedu, zraněnou ovážu, nemocnou posílím, ale tučnou a silnou zahubím. Budu je pást ve spravedlnosti.

¹⁷Vám, svým ovcím, pak Panovník Hospodin praví: Hle – budu soudit mezi jednotlivými ovcemi a mezi kozly a berany. ¹⁸Nestačí vám pást se na dobrých pastvinách? To musíte zbytek pastvin podupat? Nestačí vám pít průzračnou vodu? Musíte tu zbývající kalit nohama? ¹⁹To se mé ovce musí pást na tom, co jste zdupali, a pít, co jste nohama zkalili?

²⁰Nuže, Panovník Hospodin jim praví: Hle – já sám budu soudit mezi vykrmenými a hubenými ovcemi. ²¹Protože se tlačíte boky i rameny a svými rohy trkáte všechny nemohoucí, až jste je odehnali pryč, ²²proto své ovce zachráním, aby už nebyly za kořist. Budu soudit mezi jednotlivými ovcemi.

²³Ustanovím nad nimi jednoho pastýře, který je bude pást – svého služebníka Davida. On bude jejich pastýřem a bude se o ně starat. ²⁴Já Hospodin budu jejich Bohem a můj služebník David bude mezi nimi vůdcem. To říkám já Hospodin.

²⁵Uzavřu s nimi smlouvu pokoje a odstraním z jejich země dravou zvěř, takže budou i na pustině bydlet v bezpečí a spát i po lesích. ²⁶Učiním je i celé okolí své hory požehnáním. V patřičný čas jim sešlu déšť; požehnání bude pršet jako průtrž! ²⁷Stromy v sadu vydají ovoce, země vydá úrodu a budou žít ve své vlasti v bezpečí. Tehdy poznají, že já jsem Hospodin, až rozlámu jejich jho na kusy a vysvobodím je z moci těch, kdo je drželi

v otroctví. ²⁸Už nebudou kořistí pro pohany, nebudou potravou divé zvěři. Budou žít v bezpečí a nikdo je nevyděsí. ²⁹Způsobím, že jejich setba slavně poroste. Nebudou už v té zemi trpět hladem a nebudou už snášet posměch pohanů. ³⁰Tehdy poznají, že já Hospodin, jejich Bůh, jsem s nimi a že oni, dům Izraele, jsou můj lid, praví Panovník Hospodin. ³¹Vy jste mé ovce – lidské ovce na mé pastvině – a já jsem váš Bůh, praví Panovník Hospodin.“

Soud nad Edomem

35 Dostal jsem slovo Hospodinovo: ²„Synu člověčí, obrať se proti pohoří Seír“ a prorokuj proti němu. ³Řekni mu – Tak praví Panovník Hospodin: Hle, já jsem proti tobě, pohoří Seír! Vztáhnou na tebe ruku a obrátím tě ve zpustošenou pustinu. ⁴Tvá města nechám ležet v troskách a zbude z tebe pustina. Tehdy poznáš, že já jsem Hospodin.

⁵Kvůli své dávné nenávisti jsi vydalo syny Izraele napospas meči, když přišel čas jejich neštěstí, čas zúčtování s jejich vinami. ⁶Proto, jakože jsem živ, praví Panovník Hospodin, vydám tě krveprolití a krev se ti bude lepit na paty. Když ti nevadilo krveprolití, bude se ti krev lepit na paty! ⁷Obrátím pohoří Seír ve zpustošenou pustinu a zahubím každého, kdo by tudy šel nebo se tudy navracel. ⁸Naplním tvé hory mrtvolami. Na tvých stránkách, v údolích i ve všech roklich budou padat mečem pobití. ⁹Způsobím, že z tebe zbude věčná pustina; tvá města zůstanou neobydlena. Tehdy poznáte, že já jsem Hospodin.

¹⁰Říkáš: „Oba ty národy mi patří, obě ty země obsadím“ – jenže tam bydlí Hospodin! ¹¹Proto, jakože jsem živ, praví Panovník Hospodin, tvůj nenávislný hněv a závist vůči nim ti odplatím a dám se mezi nimi poznat, až tě budu soudit. ¹²Tehdy poznáš, že já Hospodin jsem slyšel všechny tvé urážky proti izraelským horám. Prý: „Je z nich pustina, můžeme je klidně spolykat!“ ¹³Takovými řečmi jste se chlubili proti mně, chrlili jste svá slova proti mně. Já jsem to ale slyšel.

¹⁴Tak praví Panovník Hospodin: K radosti celého světa tě zpustoším! ¹⁵Tvou radost nad zpustošením dědictví domu Izraele ti odplatím: Budeš zpustošeno, pohoří Seír, i celý Edom se všim všudy! Tehdy poznají, že já jsem Hospodin.“

Izrael se vrátí

36 „Synu člověčí, prorokuj o izraelských horách. Řekni: Izraelské hory, slyšte slovo Hospodinovo. ²Tak praví Panovník Hospodin – Nepřítel nad vámi volal: „Hohó, ty dávné výšiny teď patří nám!“ ³Proto prorokuj a řekni: Tak praví Panovník Hospodin. Protože vás pustošili a drtili ze všech stran, aby si vás zbytek národů mohl rozebrat, a protože vás lidé pomlouvají a očerňují vás, ⁴proto, izraelské hory, slyšte slovo Panovníka Hospodina. Toto praví Panovník Hospodin horám a výšinám, stržím a roklínám, zpustošeným troskám a opuštěným městům, která se stala kořistí zbytku národů a všem dokola jsou jen k posměchu.

⁵Nuže, tak praví Panovník Hospodin: Ano, mluvil jsem v planoucím horlení proti zbytku národů i proti Edomu – proti všem, kdo si s nezřízenou radostí drze přivlastnili mou zemi, aby ukořistili její pastviny. ⁶Proto prorokuj o izraelské zemi a řekni horám a výšinám, stržím a roklínám: Tak

² tj. *Edom* (Gen 36:8–9)

⁵ Abd 1:10–14

¹⁰ míně Izrael a Juda

praví Panovník Hospodin. Hle – mluvím zuřivě rozhorlen, protože se vám posmívali pohané. ⁷Nuže, tak praví Panovník Hospodin: Přísahám, že pohanům kolem vás se také budou posmívat!

⁸Vy, izraelské hory, se však budete jen zelenat a poneseáte ovoce mému lidu, Izraeli, jenž se už brzy vrátí. ⁹Vždyť já jsem přece s vámi! Obrátím k vám svou tvář a budou vás znovu orat a osívat. ¹⁰Rozmnožím vaše obyvatele – celý a úplný dům Izraele – aby znovu obydleli města a vystavěli, co leží v troskách. ¹¹Rozmnožím vaše lidi i zvířata a budou se množit a rozmáhat. Osídlím vás jako za starodávna a budu k vám ještě štedřejší než kdysi. Tak poznáte, že já jsem Hospodin. ¹²Znovu k vám přivedu lidi; Izrael, můj vlastní lid, vás obsadí a budete jejich dědictvím. Už nikdy je nepřipravíte o děti.

¹³Tak praví Panovník Hospodin. Protože o tobě říkají: 'Ta země požírá lidi a připravuje vlastní národ o děti,' ¹⁴proto už nebudeš požírat lidi a nebudeš už připravovat svůj národ o děti, praví Panovník Hospodin. ¹⁵Nechám už tě poslouchat posměch pohanů, nebudeš už muset snášet urážky národů a nikdy už nepřivedeš svůj národ k pádu, praví Panovník Hospodin.“

Dám vám nové srdce

¹⁶Dostal jsem slovo Hospodinovo: ¹⁷„Synu člověčí, když dům Izraele ještě žil ve vlastní zemi, svými způsoby a skutky ji poskrvrnil. Jejich způsoby byly v mých očích nečisté jako ženské krvácení.“ ¹⁸Vylil jsem tedy na ně svůj hněv, neboť v té zemi prolévali krev a poskrvnili ji svými hnusnými modlami. ¹⁹Rozptýlil jsem je mezi národy, takže jsou rozprášeni po zemích. Odsoudil jsem je za jejich způsoby a skutky. ²⁰Kamkoli ale mezi národy přišli, všude mé svaté jméno znesvětili. Říkalo se totiž o nich: 'Jsou Hospodinův lid, ale z jeho země museli odejít.' ²¹Proto jsem byl pohnut lítostí nad svým svatým jménem, které dům Izraele znesvětil mezi národy, kamkoli přišli.

²²Proto řekni domu Izraele – Tak praví Panovník Hospodin: Nedělám to kvůli vám, dome Izraele, ale kvůli svému svatému jménu, které jste znesvětili mezi národy, kamkoli jste přišli. ²³Posvětlím své veliké jméno, znesvěcené mezi národy, jméno, které jste mezi nimi znesvětili. Tehdy národy poznají, že já jsem Hospodin – až na vás před jejich očima prokážu, jak jsem svatý, praví Panovník Hospodin.

²⁴Posbírám vás z pohanů, shromáždím vás ze všech zemí a přivedu vás zpět do vlasti. ²⁵Pokropím vás čistou vodou a budete čistí. Ode vší vaší nečistoty a ode všech vašich hnusných model vás očistím. ²⁶Dám vám nové srdce a do nitra vám vložím nového ducha. Vezmu vám z těla srdce z kamene a dám vám srdce z masa. ²⁷Vložím vám do nitra svého Ducha a způsobím, abyste se řídili mými pravidly, dodržovali mé zákony a jednali podle nich.^b ²⁸Budete bydlet v zemi, kterou jsem dal vašim otcům. Budete mým lidem a já budu vaším Bohem. ²⁹Ode vší vaší nečistoty vás zachráním. Přivolám také obilí a rozmnožím je. Nedopustím už na vás hlad. ³⁰Rozmnožím ovoce na stromech i polní úrodu, abyste už mezi národy nesnášeli hanbu kvůli hladu. ³¹Pak si vzpomenete na své zlé cesty a nesprávné jednání a budete se sami sobě ošklivit kvůli svým vinám a své zvrhlosti. ³²Nedělám to kvůli

^a17 Lev 15:19–27

^b27 Jer 31:33; Eze 11:19–20

vám, praví Panovník Hospodin, toho si buďte vědomi. Vy buďte zahanbeni a styďte se za své způsoby, dome izraelský.

³³Toto praví Panovník Hospodin: V den, kdy vás očistím od všech vin, znovu obydílím vaše města, aby se vystavělo, co leží v troskách. ³⁴Zpustošená země bude obdělána, aby už před očima všech kolemjdoucích neležela pustá. ³⁵Řeknou: „Z té zpustošené země je teď úplná zahrada Eden! A ta rozbořená města, jež ležela opuštěná v troskách, jsou teď opevněná a obydlená.“ ³⁶Tak poznají národy, které zbudou ve vašem okolí, že já Hospodin jsem vystavěl zbořeniny a znovu osázel pustiny. To říkám já Hospodin; já to učiním.

³⁷Tak praví Panovník Hospodin: Znovu odpovím na modlitby domu Izraele^a a toto pro ně učiním: Rozmnožím jejich lid jako stádo ovcí. ³⁸Bude jich jako stád posvěcených ovcí, jako ovcí v Jeruzalémě o svátcích – tak se ta rozbořená města zaplní lidmi jako ovce. Tehdy poznají, že já jsem Hospodin.“

Údolí suchých kostí

37 Spočinula na mně ruka Hospodinova. Hospodin mě svým Duchem odvedl pryč a postavil mě doprostřed údolí plného kostí. ²Prováděl mě mezi nimi kolem dokola a hle – celá ta pláň jimi byla poseta a byly úplně vyschlé. ³„Synu člověčí,“ řekl mi, „mohou ty kosti ožít?“

„Panovníku Hospodine,“ odpověděl jsem, „to víš ty.“

⁴Tehdy mi řekl: „Prorokuj o těchto kostech a řekni jim: Suché kosti, slyšte slovo Hospodinovo! ⁵Toto praví Panovník Hospodin těmto kostem: Hle, já do vás přivedu ducha, abyste ožily. ⁶Dám na vás šlachy a pokryji vás masem, potáhnu vás kůží a vložím do vás ducha, abyste ožily. Tehdy poznáte, že já jsem Hospodin.“

⁷Prorokoval jsem tedy, jak mi bylo přikázáno. A zatímco jsem prorokoval, náhle se ozval hluk: kosti se s rachotem začaly připojovat jedna ke druhé. ⁸Viděl jsem, jak se pokrývají šlachami a masem a jak se svrchu potahují kůží. Ducha však v sobě neměly.

⁹Tehdy mi řekl: „Prorokuj k duchu. Prorokuj, synu člověčí, a řekni mu – Tak praví Panovník Hospodin: Příklad, duchu, ze čtyř stran a dechni do těchto pobitých, ať ožijí!“ ¹⁰A když jsem prorokoval, jak mi přikázal, vstoupil do nich duch a ožili. Postavili se na nohy a byl jich obrovský, nesčíslný šik.

¹¹„Synu člověčí,“ řekl mi potom, „tyto kosti jsou celý dům Izraele. Říkají: „Naše kosti vyschly, nemáme žádnou naději, jsme ztraceni.“ ¹²Nuže, prorokuj a řekni jim – Tak praví Panovník Hospodin: Hle, já otevřu vaše hroby; z těch hrobů vás vyvedu, lide můj, a přivedu vás do izraelské země. ¹³Tehdy poznáte, že já jsem Hospodin – až otevřu vaše hroby a z těch hrobů vás vyvedu, lide můj. ¹⁴Vložím do vás svého Ducha, abyste ožili, a dám vám spočinout ve vaší zemi. Tehdy poznáte, že já jsem Hospodin. Jak jsem řekl, tak učiním, praví Hospodin.“

Jeden národ, jeden král

¹⁵Dostal jsem slovo Hospodinovo: ¹⁶„Synu člověčí, vezmi si kus dřeva a napiš na něj: „Dřevo Judovo a jeho druhů ze synů Izraele“. Pak vezmi jiný

^a37 srov. Eze 20:3, 30–31

kus a napiš na něj: „Dřevo Josefovo (totiž Efraimovo) a jeho druhů z celého domu Izraele.“¹⁷ Pak je spoj jedno s druhým v jediné dřevo, ať jsou v tvé ruce jedno.

¹⁸Až se tě tví krajané zeptají: „Nepovíš nám, co to má podle tebe znamenat?“¹⁹ Řekni jim – Tak praví Panovník Hospodin: „Hle, já vezmu dřevo Josefovo (které je v ruce Efraimově) a jeho druhů z izraelských kmenů a přiložím je ke dřevu Judovu. Spojím je v jediné dřevo a budou v mé ruce jedno.“

²⁰Podrž ta popsaná dřeva před jejich očima²¹ a řekni jim – Tak praví Panovník Hospodin: Hle, já vezmu syny Izraele z národů, kam odešli. Shromáždím je z celého okolí a přivedu je zpátky do vlasti.²² V té zemi, na izraelských horách, je učiním jediným národem a všem jim bude kralovat jeden král. Už to nebudou dva národy, už se nebudou dělit na dvě království.²³ Už se nebudou poskvrňovat svými hnusnými modlami, svými nechutnými obrazy a všemi ostatními hříchy. Zachráním je odevšad, kde žili a hřešili, a očistím je. Budou mým lidem a já budu jejich Bohem.

²⁴Můj služebník David bude jejich králem a všichni budou mít jediného pastýře. Budou se řídit mými zákony, dodržovat má ustanovení a jednat podle nich.²⁵ Budou bydlet v zemi, kterou jsem dal svému služebníku Jákobovi a ve které bydleli jejich otcové. Budou v ní bydlet oni, jejich děti i děti jejich dětí až navěky a vůdcem jim navěky bude můj služebník David.²⁶ Uzavřu s nimi smlouvu pokoje; bude to věčná smlouva s nimi.^a Zasadím je a rozmnožím a uprostřed nich zřídím navěky svou svatyni.²⁷ Můj příbytek bude mezi nimi, já budu jejich Bůh a oni budou můj lid.²⁸ Tehdy národy poznají, že já jsem Hospodin, Posvětitel Izraele, až bude má svatyně navěky uprostřed nich.“

Gog ze země Magog

38 Dostal jsem slovo Hospodinovo: ²„Synu člověčí, obrať se proti Gogovi v zemi Magog,^b proti velevládci Mešek a Tubalu. Prorokuj proti němu³ a řekni – Tak praví Panovník Hospodin: Hle, já jsem proti tobě, Gogu, velevládce Mešek a Tubalu! ⁴Přivedu si tě. Vrazím ti do čelistí háky a přivleču tě s celým tvým vojskem – koně i všechny jezdce v plné výstroji, nesčetný zástup s pavézami a štíty, všechny vyzbrojené meči, ⁵Peršany, Habešany i Libyjce s nimi, všechny se štíty a přilbami, ⁶Gomera se všemi jeho šiky i Bet-togarmu z dálného severu se všemi jeho šiky – všechny ty národy, které se k tobě připojí.

⁷Chystej se! Buď připraven i se všemi zástupy shromážděnými k tobě, neboť budeš jejich velitel. ⁸Po dlouhé době budeš povolán, po mnoha letech přitáhneš do země, která se vzpamatovala z válek a jejíž lid se shromáždil z mnoha národů na izraelské hory, jež byly tak dlouho posety troskami. Poté, co budou vyvedeni z národů, budou všichni bydlet v bezpečí, ⁹když vtom přitáhneš ty. Přizeneš se jako bouře a jako mračno přikryješ zem se všemi svými vojsky, s mnoha národy, které se k tobě připojí.

¹⁰Tak praví Panovník Hospodin: V ten den tě napadnou různé myšlenky a zosnuješ zlý plán. ¹¹Řekneš si: „Zaútočím na zemi s nechráněnými vesnicemi, napadnu ty, kdo žijí v klidu a bezpečí – vždyť její obyvatelé vůbec nemají hradby, brány ani závory!“¹² Vrhneš se na kořist a budeš plnit,

^a26 Gen 17:7–8; Iza 55:3; Jer 32:40; 50:5

^b2 Gen 10:2 (Zjev 20:8)

vztáhneš ruku na osídlené trosky a na lid shromážděný z národů, který se stará o svá stáda a majetek a bydlí v samém středu země. ¹³Šeba a Dedan i zámořští kupci a všichni jejich draví lvi se tě zeptají: „Přicházíš se vrhnout na kořist? Shromáždil jsi vojska, abys plenil? Abys odnesl stříbro se zlatem, pobral stáda i majetek a pobral spoustu kořisti?“

¹⁴Nuže, synu člověčí, prorokuj a řekni Gogovi – Tak praví Panovník Hospodin: V den, kdy bude můj lid Izrael bydlet v bezpečí, si jich povšimneš ¹⁵a přijdeš ze své domoviny na dálném severu se všemi národy, které se k tobě připojí – samí jezdci na koních, nesčetný zástup mocné armády. ¹⁶Přítáhneš na můj lid Izrael jako mračno, jež přikrývá zemi. V budoucnosti tě, Gogu, přivedu proti své zemi, aby mě národy poznaly, až se na tobě před jejich očima posvětim.

¹⁷Tak praví Panovník Hospodin: Ano, jsi to ty, o kom jsem mluvil v dávnych dnech skrze své služebníky, izraelské proroky. Po celá léta tehdy prorokovali, že tě přivedu proti nim. ¹⁸V ten den, praví Panovník Hospodin, v den, kdy Gog zaútočí na izraelskou zem, vzplane můj prudký hněv. ¹⁹Ve svém rozhorlení, v plameni svého zuření prohlašuji: V ten den bude v izraelské zemi veliké zemětřesení! ²⁰Mořské ryby i ptáci na nebi, divoká zvěř i všechna havěť lezoucí po zemi se přede mnou budou trást spolu se všemi lidmi všude na zemi. Sesují se hory, zboří se srázy a každá hradba padne k zemi. ²¹Na všech svých horách povolám proti Gogovi meč, praví Panovník Hospodin, a všichni jeho muži obrátí meč proti sobě navzájem. ²²Budu ho soudit morem a krveprolitím, průtrží mračen a kroupami jako kameny, budu dštít oheň a síru na něj a jeho šiky – na všechny ty národy, které se k němu připojí. ²³Tak projeví svou velikost a svatost a dám se poznat před očima mnoha národů. Tehdy poznají, že já jsem Hospodin.“

Gogova porážka

39 „Synu člověčí, prorokuj proti Gogovi a řekni – Tak praví Panovník Hospodin: Hle, já jsem proti tobě, Gogu, velevládce Mešek a Tubalu! ²Přivedu si tě. Přitáhnu tě a vyvleču z dalekého severu a zavedu tě na hory Izraele, ³kde ti vyrazím luk z levice a šípy ti nechám vypadnout z pravice. ⁴Na izraelských horách padneš se všemi svými vojsky, s národy, které se k tobě připojí. Nakrmím tebou dravé ptáky i divou zvěř. ⁵Zůstaneš ležet venku na poli. Ano, tak jsem promluvil, praví Panovník Hospodin. ⁶Pošlu oheň i proti Magogovi a těm, kdo si žijí v bezpečí na pobřežích. Tehdy poznají, že já jsem Hospodin.

⁷Uprostřed svého lidu Izraele zjeví své svaté jméno a už nikdy nedopustí, aby bylo znesvěceno. Tehdy národy poznají, že já Hospodin jsem Svatý v Izraeli. ⁸Hle – už to přichází, už se to děje, praví Panovník Hospodin! To je ten den, o kterém jsem mluvil.

⁹Obyvatelé izraelských měst vyjdou pálit jejich zbraně – štíty i pavězy, luky i šípy, kyje i kopí. Budou s nimi topit sedm let. ¹⁰Nebudou nosit dříví z polí ani ho kácet v lesích, protože budou topit zbraněmi. Oberou o kořist ty, kdo je obírali, a vyplní ty, kdo je plenili, praví Panovník Hospodin.

¹¹Toho dne určím Gogovi pohřebiště v Izraeli, průsmyk ležící na východ od moře. Tak se ten průsmyk zatarasí, neboť v něm pohřbí Goga se všemi

jeho hordami, a nazvou jej Ge-hamon Gog, *Údolí hordy Gogovy*. ¹²Sedm měsíců je tam dům Izraele bude pohřbívát, aby očistili zem. ¹³Všichni obyvatelé země je budou pohřbívát a získají si tím pověst v den, kdy se oslavím, praví Panovník Hospodin. ¹⁴Muži k tomu určení budou stále procházet zemí a spolu s ostatními budou pohřbívát ostatky ležící na zemi, aby ji očistili. Po sedmi měsících pak zemi znovu prozkoumají. ¹⁵Projdou skrze ni, a jakmile spatří lidskou kost, postaví vedle ní znamení, aby ji hrobaři pohřbili v Ge-hamon Gogu ¹⁶(kde bude město jménem Hamona). Tak bude země očištěna.

¹⁷Synu člověčí, tak praví Hospodin – Řekni všem ptákům a veškeré divé zvěři: Shromážděte se a pojďte sem! Sejděte se ze všech stran k obětní hostině, kterou pro vás připravím, k veliké obětní hostině na horách Izraele. Budete žrát maso a chlemtat krev. ¹⁸Budete žrát maso hrdinů a chlemtat krev světových vládců – samých beranů, jehňat, kozlů a býků vypasených v Bášanu. ¹⁹Na obětní hostině, kterou pro vás připravím, budete žrát tuk, až budete plní, a budete pít krev až k opití. ²⁰U mého stolu se nasytíte koni i jezdcí, hrdiny i všemi válečníky, praví Panovník Hospodin.

²¹Předvedu svou slávu mezi národy. Všechny národy uvidí, jak vykonám svůj soud a jak na ně položím svou ruku. ²²Od toho dne nadále bude dům Izraele vědět, že já jsem Hospodin, jejich Bůh. ²³Tehdy národy poznají, že dům Izraele šel do vyhnanství za své viny. Protože mi byli nevěrní, skryl jsem před nimi svou tvář a vydal je do rukou jejich nepřátel, aby všichni padli mečem. ²⁴Naložil jsem s nimi, jak si za svou nečistotu a za své hříchy zasloužili – skryl jsem svoji tvář před nimi.

²⁵Nuže, tak praví Panovník Hospodin: Teď už přivedu Jákoba ze zajetí! Nad celým domem Izraele se slituji a pro své svaté jméno se rozhorlím. ²⁶Uvědomí si svou hanbu a všechnu tu nevěru, již se vůči mně dopouštěli, když ještě žili v bezpečí ve své zemi a nikdo je neděsil. ²⁷Až je navrátím z národů a shromáždím je ze zemí jejich nepřátel, prokážu na nich svou svatost před očima mnoha národů. ²⁸Tehdy poznají, že já jsem Hospodin, jejich Bůh – ačkoli jsem je vystěhoval mezi národy, znovu je shromáždím do vlasti a žádného z nich už nenechám ve vyhnanství. ²⁹Už před nimi nebudu skrývat svoji tvář, neboť na dům Izraele vyliji svého Ducha,“ praví Panovník Hospodin.“

Vidění chrámového okrsku

40 Desátého dne měsíce po novém roce, v pětadvacátém roce našeho vyhnanství^b a čtrnáctém roce po pádu města, právě toho dne na mně spočinula ruka Hospodinova a přivedl mě tam. ²V Božím vidění mě přivedl do izraelské země a postavil mě na velmi vysokou horu. Na ní se od jihu rýsovalo cosi jako město. ³Přivedl mě tam a hle – v bráně stál kdosi napohled jako z bronzu, v ruce lněnou šňůru a měřicí tyč. ⁴„Synu člověčí,“ řekl mi ten muž, „pozorně se dívej, bedlivě poslouchej a dobře si všímej všeho, co ti ukážu, neboť právě proto jsi sem byl přiveden. Všechno, co vidíš, oznam domu Izraele.“

^a29 Iza 32:15; 44:3; Eze 36:27; 37:14; Joel 3:1
12:2–3)

^b1 28. dubna 573 př. n. l. (srov. Exod

⁵Spatřil jsem chrámový okrsek obehnaný kolem dokola vnější zdí. Tyč v ruce onoho muže byla dlouhá 6 loktů (počítáje lokty o dlaň delší).^a Změřil s ní tu zeď a byla na tyč silná a na tyč vysoká.

⁶Poté přešel k východní bráně. Vystoupil po schodech a změřil její práh: byl na tyč hluboký. ⁷Byly v ní výklenky na tyč široké a na tyč hluboké; výklenky byly 5 loktů od sebe. Také práh vedoucí do síně na vnitřní straně brány byl na tyč hluboký. ⁸Dále změřil síň brány:^b ⁹byla 8 loktů hluboká a měla pilíře 2 lokty silné. Síň byla na vnitřní straně brány. ¹⁰Uvnitř této východní brány byly po jedné i druhé straně tři výklenky a ty tři měly vždy stejné rozměry. Také pilíře po jedné i druhé straně měly vždy stejné rozměry.

¹¹Změřil vchod do brány: byl 10 loktů široký a samotná brána byla 13 loktů široká. ¹²Před výklenky byla po jedné i druhé straně zídka na loket vysoká. Výklenky byly 6 loktů široké a 6 loktů hluboké. ¹³Skrze protilehlé vchody výklenků pak změřil strop: od zadní stěny jednoho výklenku po zadní stěnu druhého byla ta brána 25 loktů široká. ¹⁴Změřil také síň:^c kolem dokola až k pilířům ústícím do nádvoří měřila 60 loktů. ¹⁵Od vstupního průčelí až po průčelí síně na opačné straně byla brána 50 loktů dlouhá. ¹⁶Po stranách brány vedla do výklenků mezi pilíři okénka, která se směrem dovnitř zužovala; stejně tak to bylo i v síni. Po stranách vedla dovnitř okénka a na pilířích byly palmové ornamenty.

¹⁷Poté mě uvedl na vnější nádvoří. Kolem dokola nádvoří jsem uviděl jakési místnosti a dláždění. Po obvodu toho dláždění bylo celkem třicet místností. ¹⁸Dláždění přiléhalo k branám po celé délce jejich boků. To bylo dolní dláždění. ¹⁹Pak změřil vzdálenost od průčelí dolní brány k průčelí vnitřního nádvoří: 100 loktů. Tolik východ; nyní k severu.

²⁰Muž změřil délku i šířku severní brány vnějšího nádvoří. ²¹Její tři výklenky po jedné i druhé straně a rovněž pilíře a síň měly stejné rozměry jako ty v první bráně. Byla 50 loktů dlouhá a 25 loktů široká. ²²Její okénka, síň i palmy měly stejné rozměry jako ve východní bráně. Stoupalo se k ní po sedmi schodech a na protilehlé straně měla síň. ²³Stejně jako východní brána i tato severní stála naproti bráně vedoucí do vnitřního nádvoří. Od brány k bráně naměřil 100 loktů.

²⁴Pak mě odvedl k jihu, kde jsem uviděl jižní bránu. Změřil její pilíře i síň a měly stejné rozměry jako ty předchozí. ²⁵Sama brána i její síň měla po stranách okénka stejně jako ty předchozí. Byla 50 loktů dlouhá a 25 loktů široká. ²⁶Vedlo k ní sedm schodů a na protilehlé straně měla síň. Po jedné i druhé straně měla pilíře s palmovými ornamenty. ²⁷I zde na jižní straně stála ještě další brána vedoucí do vnitřního nádvoří. Od této brány naměřil k vnější jižní bráně 100 loktů.

²⁸Poté mě jižní branou uvedl na vnitřní nádvoří. Změřil tuto jižní bránu a měla stejné rozměry jako předchozí brány. ²⁹Také její výklenky, pilíře a síň měly stejné rozměry jako ty předchozí. Sama brána i její síň měla po stranách okénka a byla 50 loktů dlouhá a 25 loktů široká. ³⁰(Síně bran okolo vnitřního nádvoří byly 25 loktů široké a 5 loktů hluboké.) ³¹Síň byla

^a5 Tyč měřila asi 3,15 m; Ezechielův „dlouhý“ loket (52,5 cm) je základní mírou v celé této pasáži (kap. 40–48). ^b8 podle řady hebr. rukopisů, LXX, Syr, Vul (MT přidává: *na vnitřní straně: jedna tyč*). ^c9 Změřil síň brány

¹⁴ podle LXX (MT: *sloupy*)

obrácená k vnějšímu nádvoří. Měla pilíře s palmovými ornamenty a vedlo k ní osm schodů.

³²Pak mě vnitřním nádvořím vedl na východ. Zde změřil bránu a měla stejné rozměry jako ty předchozí. ³³Také její výklenky, pilíře a síň měly stejné rozměry jako ty předchozí. Sama brána i její síň měla po stranách okénka a byla 50 loktů dlouhá a 25 loktů široká. ³⁴Síň byla obrácená k vnějšímu nádvoří. Měla po jedné i druhé straně pilíře s palmovými ornamenty a vedlo k ní osm schodů.

³⁵Poté mě přivedl k severní bráně. Změřil ji a měla stejné rozměry jako ty předchozí. ³⁶I ona měla výklenky, pilíře, síň a po stranách okénka. Byla 50 loktů dlouhá a 25 loktů široká. ³⁷Síň byla obrácená k vnějšímu nádvoří. Měla po jedné i druhé straně pilíře s palmovými ornamenty a vedlo k ní osm schodů.

³⁸Ze síně brány vedl vchod do postranní místnosti, kde se omývaly zápalné oběti. ³⁹V síni stály po jedné i druhé straně vždy dva stoly, na kterých se porážely zápalné oběti, oběti za hřích i oběti odškodnění. ⁴⁰Také zvenku po stranách severní brány, u schodů k jejímu vchodu, stály po jedné i druhé straně vždy dva stoly. ⁴¹Celkem tam tedy stálo osm stolů na porážení – čtyři z jedné a čtyři z druhé strany. ⁴²Čtyři stoly pro zápalné oběti byly z tesaného kamene; každý byl půldruhého lokte dlouhý, půldruhého lokte široký a na loket vysoký. Na nich ležely nástroje k porážení zápalů a obětí. ⁴³Uvnitř byly kolem dokola připevněny závěsné háky, na dlaň dlouhé. Stoly byly určeny pro maso obětí.

⁴⁴Vedle vnitřní brány stály na vnitřním nádvoří dvě^b místnosti. Jedna přiléhala k severní bráně a byla obrácená k jihu, druhá přiléhala k jižní bráně a byla obrácená k severu. ⁴⁵Onen muž mi řekl: „Tato místnost obrácená k jihu je pro kněze, kteří drží stráž u chrámu. ⁴⁶Místnost obrácená k severu je pro kněze, kteří drží stráž u oltáře. Jsou to synové Sádokovi – jediní z Leviho potomků, kteří smějí přistupovat k Hospodinu, aby mu sloužili.“

⁴⁷Poté změřil nádvoří: byl to 100 loktů dlouhý a 100 loktů široký čtverec. Před chrámem stál oltář.

Nový chrám

⁴⁸Nato mě přivedl k předsíni chrámu a změřil její pilíře po jedné i druhé straně: byly 5 loktů silné. Brána měla šířku 14 loktů a její zárubně^d po jedné i druhé straně 3 lokte. ⁴⁹Předsíň měla šířku 20 loktů, hloubku 12 loktů^e a stoupalo se k ní po deseti^f schodech. U pilířů stál po jedné i druhé straně vždy jeden sloup.

41 Poté mě uvedl do chrámové lodi a změřil její pilíře po jedné i druhé straně: byly 6 loktů silné.^g Vchod měl šířku 10 loktů a jeho zárubně po jedné i druhé straně 5 loktů. Změřil celou loď a byla 40 loktů dlouhá a 20 loktů široká.

³Poté vstoupil do vnitřní místnosti a změřil pilíře jejího vchodu: byly 2 lokty silné. Vchod měl šířku 6 loktů a jeho zárubně po jedné i druhé

^{a37} podle LXX, Vul (MT: *Pilíře byly obrácené*) ^{b44} podle LXX (MT: *zpěváké*)

^{c44} podle LXX (MT: *východní*) ^{d48} podle LXX (14 loktů a její zárubně v MT chybí)

^{e49} podle LXX (MT: 11 loktů) ^{f49} podle LXX (MT: *kterých*) ^{g1} podle jednoho hebr. rukopisu a LXX (MT přidává: *jako šířka stanu*)

straně^a 7 loktů. ⁴Změřil celou tuto místnost v čele chrámové lodi a byla 20 loktů dlouhá a 20 loktů široká. „To je nejsvětější svatyně,“ řekl mi.

⁵Poté změřil stěnu chrámu: byla 6 loktů silná. Celý chrám kolem dokola na šířku 4 loktů obepínaly postranní komory. ⁶Komory stály ve třech patrech nad sebou, vždy po třiceti v patře. Na stěně chrámu byly kolem dokola výstupky pro nosníky komor, tak aby nosníky nezasahovaly do samotné stěny chrámu. ⁷Komory po obvodu chrámu byly v každém dalším patře širší. Přístavba obepínající chrám byla stupňovitá, takže se komory v každém dalším patře rozšiřovaly. Ze spodního patra se stoupalo do horního přes prostřední.^b

⁸Všiml jsem si, že kolem dokola chrámu byla zvýšená plošina tvořící základ přístavby s postranními komorami. Byla vysoká celou tyč neboli 6 loktů. ⁹Vnější stěna postranních komor byla 5 loktů silná. Otevřené prostranství mezi postranními komorami chrámu ¹⁰a místnostmi na nádvoří obklopovalo chrám po stranách na šířku 20 loktů. ¹¹Z prostranství vedly vchody do postranních komor, jeden ze severu a druhý z jihu. Mezi chrámem a tímto prostranstvím byla kolem dokola plošina 5 loktů široká.

¹²Mohutná stavba na západním okraji vyhrazeného prostranství byla 70 loktů dlouhá, 90 loktů široká a ze všech stran měla stěnu 5 loktů silnou.

¹³Poté změřil celý chrám: byl 100 loktů dlouhý. Vyhrazené prostranství včetně oné mohutné stavby a jejích stěn bylo také 100 loktů dlouhé. ¹⁴Právě tak i šířka vyhrazeného prostranství včetně čela chrámu na východě byla 100 loktů. ¹⁵Změřil také onu mohutnou stavbu na zadní straně vyhrazeného prostranství: včetně ochozů po jedné i druhé straně byla 100 loktů široká.

Vnitřek chrámové lodi i předsíně vedoucí do nádvoří ¹⁶stejně jako prahy, zužující se okna i trojitě ochozy – všechno od prahu a dál bylo kolem dokola obloženo dřevem od podlahy až k oknům a okenicím, ¹⁷až po vchod do vnitřní svatyně. Kolem dokola po stěnách vnitřní i vnější části chrámu byli v pravidelných vzdálenostech ¹⁸vyřezáni cherubové a palmy, vždy jedna palma mezi dvěma cheruby. Každý cherub měl dvě tváře: ¹⁹lidskou tvář proti palmě z jedné strany a lví tvář proti palmě z druhé strany. Tak to bylo vyřezáno kolem dokola celého chrámu. ²⁰Řezby cherubů a palem pokrývaly stěny chrámu od podlahy až nad vchod. ²¹Chrámová loď měla čtverhranné veřeje.

Před svatyní stálo cosi jako ²²dřevěný oltář. Byl 3 lokty vysoký, 2 lokty široký^d a 2 lokty dlouhý. Jeho zpevněné rohy, podstavec^e a stěny byly ze dřeva. „To je stůl stojící před Hospodinem,“ řekl mi onen muž.

²³Chrámová loď i svatyně měly dvojité dveře. ²⁴Každé dveře měly po dvou křídlech a obě ta křídla byla otočná; jak první, tak druhé dveře měly po dvou křídlech. ²⁵Na chrámových dveřích byly rytiny cherubů a palem, takové jako na stěnách. Na vnějším průčelí předsíně byla dřevěná římsa. ²⁶Na bočních stěnách předsíně byla zužující se okna s palmami po jedné i druhé straně. Také na postranních komorách chrámu byly římsy.

^a3 podle LXX (MT: *Vchod měřil 6 loktů a jeho šířka byla*) ^{b7} 1.Král 6:5–6, 8

^c8 viz pozn. Eze 40:5 ^d22 podle LXX (2 lokty široký v MT chybí) ^e22 podle LXX (MT: *délka*)

Kněžské místnosti

42 Poté mě odvedl severním směrem na vnější nádvoří, kde mě přivedl k budově s místnostmi, jež stála na severu za vyhrazeným prostranstvím naproti oné mohutné stavbě. ²Podél severního průčelí, kde měla budova vchod, byla 100 loktů dlouhá a široká byla 50 loktů. ³Naproti oněm 20 loktům vnitřního nádvoří a také naproti dláždění vnějšího nádvoří měla ochozy ve třech poschodích nad sebou. ⁴Na severní straně vedla před místnostmi 10 loktů široká a 100 loktů^a dlouhá chodba se vchody do místností. ⁵Horní místnosti byly nejužší, protože ustupovaly ochozu více než spodní a prostřední místnosti budovy. ⁶Místnosti byly ve třech poschodích a neměly sloupy, jaké stály na nádvoří; proto se budova od země stupňovitě zužovala od spodních místností přes ty prostřední. ⁷Venku na vnějším nádvoří stála před místnostmi zeď. Táhl se podél těchto místností v délce 50 loktů, ⁸a protože místnosti na vnějším nádvoří^b měly rovněž délku 50 loktů, dohromady to bylo 100 loktů podél celé stavby. ⁹Před spodními místnostmi tak vedla chodba, do níž se na východě vcházelo z vnějšího nádvoří. ¹⁰Její šířka byla dána zdí, která ji oddělovala od nádvoří.

Směrem na jih^c od vyhrazeného prostranství stála naproti oné mohutné stavbě další budova s místnostmi. ¹¹Také ona měla vepředu chodbu. Všechno v ní vypadalo stejně jako u budovy na severní straně. Měly stejnou délku i šířku a stejné uspořádání všech vchodů a východů. ¹²Ke vchodům do místností jižní budovy tedy vedla chodba podél příslušné zdi a na jejím začátku byl vstup, kterým se do ní na východní straně vcházelo.

¹³Tehdy mi řekl: „Severní i jižní místnosti sousedící s vyhrazeným prostranstvím jsou svaté. Kněží, kteří přistupují k Hospodinu, tam jídají svatostváté věci – moučné oběti, oběti za hřích i oběti odškodnění – a také tam svatostváté věci ukládají, neboť je to svaté místo. ¹⁴Jakmile kněží vejdou dovnitř, nesmějí ze svatého místa vyjít na vnější nádvoří, dokud tam neodloží roucha, ve kterých sloužili; jsou totiž svatá. Než přijdou k místu určenému pro lid, převléknou se do jiných šatů.“

¹⁵Když dokončil měření uvnitř chrámového okrsku, odvedl mě východní branou ven, aby jej přeměřil kolem dokola. ¹⁶Měřicí tyčí nejdříve změřil východní stranu: celkem 500 loktů^d mírou tyče.^e ¹⁷Poté změřil severní stranu: celkem 500 loktů mírou tyče. ¹⁸Poté změřil jižní stranu: 500 loktů mírou tyče. ¹⁹Nakonec se obrátil k západní straně a změřil ji: 500 loktů mírou tyče. ²⁰Tak změřil celý okrsek ze čtyř stran. Kolem dokola byl na délku i na šířku 500 loktů obehnan zdi, která oddělovala svaté od obyčejného.

Sláva se vrací

43 Poté mě přivedl k východní bráně ²a hle – od východu přicházela sláva Boha Izraele! Jeho hlas zněl jako zvuk mohutných vod a jeho slávou se rozzářila země. ³Vidění, které jsem spatřil, bylo podobné tomu, které jsem měl, když přišel^f zničit město, a tomu, které jsem měl u průplavu Kebar.^g Padl jsem na tvář. ⁴Hospodinova sláva vstoupila východní

^a4 podle LXX, Syr (MT: 1 loket) ^b8 Eze 40:17 ^c10 podle LXX (MT: východ)

^e16 podle LXX ve v. 17 (MT: tyčí); tak i dále ve v. 17–20 (srov. Eze 45:20) ^f16 viz pozn.

Eze 40:5 ^g3 podle někt. hebr. rukopisů a Vul (MT: jsem přišel); viz Eze 9 ^h3 Eze 1

branou do chrámu. ⁵Vtom se mě zmocnil Duch, přenesl mě na vnitřní nádvoří a hle – Hospodinova sláva naplnila chrám!^a

⁶Zatímco ten muž stál pořád vedle mě, uslyšel jsem, jak ke mně kdosi promlouvá z chrámu. ⁷„Synu člověčí,“ řekl mi, „zde je místo pro můj trůn, místo pro podnož mých nohou. Zde budu uprostřed synů Izraele přebývat navěky. Dům Izraele ani jeho králové už nebudou znesvěcovat mé svaté jméno svým smilstvem a náhrobky svých zemřelých králů. ⁸Kladli svůj práh vedle mého prahu a své veřeje vedle mých veřejí, takže mezi mnou a jimi zbývala jen zeď. Těmito ohavnostmi, které páchali, poskvřnili mé svaté jméno, a tak jsem je ve svém hněvu zničil. ⁹Teď ale své smilstvo i náhrobky svých králů ode mě odstraní, a tak budu uprostřed nich přebývat navěky.

¹⁰Synu člověčí, popiš domu Izraele tento chrám, aby se zastyděli za své hříchy. Ať si uvědomí dokonalost jeho rozměrů ¹¹a zastydí se za vše, co páchali. Ukaž jim uspořádání chrámu a jeho zařízení, jeho vchody a východy – celé jeho uspořádání a všechny jeho předpisy, celé jeho uspořádání a všechny jeho zákony. Zapiš to vše před jejich očima, aby dodrželi veškeré jeho uspořádání a plnili všechny jeho předpisy.

¹²Toto je zákon chrámu. Vrchol té hory a celé jeho okolí je svatосvaté. Hle – toto je zákon chrámu.“

Oltář

¹³Toto jsou rozměry oltáře v loktech (počítaje lokty o dlaň delší):^b okolo něj je žlab na loket hluboký a na loket široký, lemovaný na dlaň vysokou obrubou. A toto je výška oltáře: ¹⁴od žlabu v zemi k okraji spodního stupně jsou to 2 lokty. Tento stupeň je na loket široký. Od tohoto nižšího stupně k okraji vyššího jsou to 4 lokty. Také tento stupeň je na loket široký. ¹⁵Na něm stojí 4 lokty vysoké ohniště, z něhož se zvedají čtyři rohy. ¹⁶Čtyři strany ohniště tvoří čtverec 12 loktů dlouhý a 12 loktů široký. ¹⁷Také horní stupeň je čtvercový, 14 loktů dlouhý a 14 loktů široký. Okolo oltáře je na loket široký žlab lemovaný půl lokte širokou obrubou. Od východu k němu stoupají schody.

¹⁸„Synu člověčí,“ řekl mi tehdy, „tak praví Panovník Hospodin: Toto jsou předpisy ohledně oltáře. V den, kdy bude postaven, aby se na něm přinášely zápalné oběti a aby byl skrápěn krví, ¹⁹dáš levitským kněžím z rodu Sádokova,^c kteří ke mně přistupují, aby mi sloužili, praví Panovník Hospodin, mladého býčka k oběti za hřích. ²⁰Vezmeš trochu jeho krve a potřeš jí čtyři rohy oltáře, čtyři hrany horního stupně i obrubu kolem dokola. Tak jej očistiš od hříchu a vykonáš za něj smířčí obřady.^d ²¹Pak vezmeš býka oběti za hřích a necháš ho spálit na určeném místě chrámového okrsku mimo svatyni.

²²Druhého dne přineseš k oběti za hřích kozla bez vady, aby jím očistili oltář tak, jako jej předtím očistili býčkem. ²³Až dokončíš očisťování, přiveď mladého býčka bez vady a berana bez vady. ²⁴Položíš je před Hospodinem, kněží je posypou solí a obětují je jako zápalnou oběť Hospodinu.

²⁵Po sedm dní budeš denně obětovat kozla za hřích; také ať se obětuje býk a beran, oba bez vady. ²⁶Po sedm dní se takto budou konat smířčí obřady

^a5 Exod 40:34–35; 1.Král 8:10–11; 2.Let 7:1–2 ^b13 tj. 52,5 cm (viz pozn. Eze 40:5)

^c19 1.Král 2:35; Eze 40:46 ^d20 Exod 29:36; Lev 8:15; 2.Let 29:24

za oltář, aby byl očištěn a zasvěcen. ²⁷Až ty dny uplynou, počínaje osmým dnem budou kněží na oltáři obětovat vaše zápalné i pokojné oběti a já ve vás najdu zalíbení, praví Panovník Hospodin.“

Levitové a kněží

44 Poté mě znovu přivedl k vnější bráně svatyně, obrácené k východu. Byla zavřená. ²„Tato brána zůstane zavřená,“ řekl mi Hospodin. „Nebude se otevírat a nikdo jí nebude procházet. Zůstane zavřená, protože jí prošel Hospodin, Bůh Izraele.“ ³Jedině vládce, a pouze on, v ní smí sedat, aby jedl před Hospodinem. Bude přicházet síní brány a stejnou cestou bude odcházet.“

⁴Poté mě přivedl severní branou před chrám, a hle – spatřil jsem, jak Hospodinův chrám naplnila Hospodinova sláva. Padl jsem na tvář.

⁵„Synu člověčí,“ řekl mi Hospodin, „dobře si všímej, pozorně se dívej a bedlivě poslouchej všechno, co ti řeknu o všech předpisech Hospodinova chrámu a o všech jeho zákonech. Dobře si všímej vchodů do chrámu a všech východů ze svatyně.“

⁶Řekni těm vzbouřencům, domu Izraele: Tak praví Panovník Hospodin – Dost už bylo vašich ohavností, dome Izraele! ⁷Přiváděli jste cizince s neobřezaným srdcem a neobřezaným tělem do mé svatyně, a tak znesvěcovali můj chrám, zatímco jste mi jako pokrm přinášeli tuk a krev. Všemi svými ohavnostmi jste porušovali mou smlouvu. ⁸Nedrželi jste stráž u mých svatých věcí a místo sebe jste na stráž u mé svatyně postavili jiné.

⁹Tak praví Panovník Hospodin: Žádný cizinec s neobřezaným srdcem a neobřezaným tělem nesmí vstoupit do mé svatyně, včetně všech cizinců žijících uprostřed synů Izraele. ¹⁰Ovšem levité, kteří se ode mě vzdálili, když Izrael bloudil, a kteří ode mne zabloudili za svými hnusnými modlami, ti ponесou svou vinu. ¹¹Budou v mé svatyni sloužit jako strážé chrámových bran a budou chrámoví sluhové. Budou pro lid porážet zápaly a oběti a budou jim neustále k službám. ¹²Protože jim sloužili u jejich hnusných model a svedli dům Izraele k hříchu, proto jim přísahám, praví Panovník Hospodin, že ponесou svou vinu. ¹³Nepřiblíží se ke mně, aby mi konali kněžskou službu, nepřiblíží se k žádné z mých svatých ani svatosvatých věcí. Ponесou svou hanbu za hanebnosti, které páchali. ¹⁴Nechám je, aby drželi stráž u chrámu, aby se starali o všechnu jeho službu a o všechnu práci v něm.

¹⁵Avšak levitští kněží, synové Sádokovi, kteří drželi stráž u mé svatyně, když synové Izraele zabloudili ode mne, ti budou přistupovat ke mně, aby mi sloužili. Budou stát přede mnou, aby mi přinášeli tuk a krev, praví Panovník Hospodin. ¹⁶Budou vcházet do mé svatyně, budou přistupovat k mému stolu, aby mi sloužili, a budou u mě držet stráž.

¹⁷Kdykoli vejdou do bran vnitřního nádvoří, obléknou si lněná roucha. Kdykoli budou sloužit v branách vnitřního nádvoří nebo v chrámu, nesmějí na sobě mít nic vlněného. ¹⁸Na hlavách budou mít lněné turbany a kolem beder lněné spodky. Ať nenosí nic, v čem by se potili. ¹⁹Kdykoli budou vycházet na vnější nádvoří, kde je lid, svléknou si roucha, ve kterých

sloužili, odloží je ve svatých místnostech a převléknou se do jiných šatů, aby svými rouchy neposvětili lid.

²⁰Nesměj si holit hlavu ani nosit dlouhé vlasy, ale budou ostříhaní na krátko. ²¹Kdykoli mají vejít do vnitřního nádvoří, nesmí žádný z kněží pít víno. ²²Nesměj se oženit s vdovou ani zapuzenou ženou; mohou si vzít jen pannu rodem z izraelského domu nebo vdovu po knězi.^a

²³Budou učit můj lid o rozdílu mezi svatým a obyčejným a ukazovat jim rozdíl mezi čistým a nečistým. ²⁴Budou rozsuzovat spory a rozhodovat v nich podle mých předpisů. Budou dodržovat mé zákony a má pravidla pro všechny mé slavnosti a budou světit mé soboty.

²⁵Nepřijdou k mrtvému člověku, aby se neposkrvnili. Jedině kvůli otci nebo matce, kvůli synovi nebo dceři a kvůli bratrovi nebo neprovdané sestře se smějí takto poskrvnit. ²⁶Až se očistí, odpočítá se mu ještě sedm dní. ²⁷V den, kdy pak vejde do vnitřního nádvoří svatyně, aby sloužil ve svatyni, ať přinese svou oběť za hřích, praví Panovník Hospodin.

²⁸A toto bude jejich dědictví: jejich dědictví jsem já. Nedáte jim v Izraeli žádné vlastnictví; jejich vlastnictví jsem já. ²⁹Budou jíst moučné oběti, oběti za hřích i oběti odškodnění a připadne jim všechno, co bude v Izraeli zasvěceno Hospodinu. ³⁰To nejlepší ze všech prvotin a každý z vašich obětních příspěvků připadne kněžím. Také ze svého těsta dáte prvotiny knězi, aby na tvém domě spočinulo požehnání. ³¹Kněží nesmějí jíst nic zdechlého ani rozsápaného, ať už z ptactva nebo ze zvěře.“

Svatý díl země

45 „Až si budete rozdělovat zemi na dědičné podíly, odevzdáte ze země svatý díl Hospodinu. Celé toto území o délce 25 000 loktů a šířce 20 000^b loktů bude svaté. ²(Z něj bude pro svatyni vyčleněn čtverec o straně 500 loktů, lemovaný pruhem volné země širokým 50 loktů.)^c ³Z uvedené výměry odměříš svatosvatý díl 25 000 loktů dlouhý a 10 000 loktů široký, v němž bude stát svatyně. ⁴Bude to svatý díl země určený kněžím sloužícím ve svatyni, kteří přistupují k Hospodinu, aby mu sloužili. Zde bude místo pro jejich domy a svaté místo pro svatyni. ⁵Další 25 000 loktů dlouhý a 10 000 loktů široký díl země připadne levitům sloužícím u chrámu. Zde jim budou patřit města k bydlení.^d

⁶Díl země sousedící se svatým podílem dáte do majetku města. Bude 5 000 loktů široký a 25 000 loktů dlouhý a bude patřit celému domu Izraele.

⁷Území po obou stranách svatého podílu a majetku města připadne vládci. Bude se prostírat od jejich západního okraje na západ a od jejich východního okraje na východ. Po délce bude od západní hranice až po východní sousedit vždy s jedním z kmenových podílů. ⁸Toto území bude v Izraeli jeho vlastnictvím. Moji vládci už nebudou utiskovat můj lid; nechají zbytek země jednotlivým kmenům domu Izraele.“

Výběr obětních dávek

⁹Tak praví Panovník Hospodin: „Dost už, izraelští vládci! Zřekněte se útlatu a násilí, řiďte se právem a spravedlností a přestaňte odírat můj lid, praví Panovník Hospodin.

^a22 Lev 21:14 ^b1 podle LXX (MT: 10 000); jednotkou je dlouhý loket (Eze 40:5), území tedy měří asi 13 × 10,5 km ^c2 Eze 42:20 ^d5 podle LXX (MT: dvacet místností)

¹⁰Mějte poctivé váhy,^a poctivou efu a poctivý bat.^b ¹¹Efa i bat ať mají stejnou míru; bat je desetina chomeru a také efa je desetina chomeru. Základní jednotkou ať je chomer.^c ¹²Šekel^d ať váží dvacet ger. Dvacet a pětadvacet a patnáct šekelů ať vám vydá za hřivnu.^e

¹³Toto bude vaše obětní dávka: šestina efy z každého chomeru pšenice a šestina efy z každého chomeru ječmene.^f ¹⁴Předepsaná dávka oleje (měřeno batem) bude desetina batu z každého koru^g (jako deset batů tvoří chomer, tak také deset batů tvoří kor^h). ¹⁵Dále pak jedna z každých dvou set ovcí na svěžích izraelských pastvinách. To vše se použije na moučné, zápalné a pokojné oběti ke smíření za lid, praví Panovník Hospodin.

¹⁶Všechn lid země bude tuto obětní dávku odevzdávat vládci. ¹⁷Vládce pak bude dodávat zápalné i moučné oběti a úlitby o svátcích, novoluních, sobotách a vůbec o všech slavnostech domu Izraele. Postará se o oběti za hřích stejně jako o moučné, zápalné i pokojné oběti ke smíření za dům Izraele.“

Oběti při výročních slavnostech

¹⁸Tak praví Panovník Hospodin: „Prvního dne prvního měsíce vezmeš mladého býčka bez vady a očistíš svatyni od hřichu. ¹⁹Kněz vezme trochu krve z oběti za hřích a potře jí veřeje chrámu, čtyři hrany horního stupně oltáře a veřeje brány vnitřního nádvoří. ²⁰Totéž uděláš i sedmého dne onoho měsíce za každého, kdo zhřešil nechtěně nebo z nevědomosti. Tak očistíte chrám.

²¹Čtrnáctého dne prvního měsíce budete slavit Hod beránka.ⁱ Po sedm dní této slavnosti se budou jíst nekvašené chleby. ²²Toho dne vládce přinese za sebe i za všechny lid země býčka jako oběť za hřích. ²³Po sedm dní této slavnosti bude denně přinášet sedm býků a sedm beranů bez vady jako zápalnou oběť Hospodinu a jednoho kozla denně jako oběť za hřích. ²⁴Jako moučnou oběť přidá ke každému býku a beranu efu mouky a ke každé efě přidá hin^j oleje.

²⁵Totéž bude přinášet po sedm dní slavnosti začínající patnáctého dne sedmého měsíce:^k jak oběti za hřích, tak zápalné i moučné oběti a olej.“

Další předpisy pro vládce a lid

46 Tak praví Panovník Hospodin: „Východní brána vnitřního nádvoří bude po šest pracovních dnů zavřená, ale v sobotní den a v den novoluní se otevře. ²Tehdy do brány zvenku skrze síň vejde vládce a zastaví se u jejích veřejí. Až budou kněží přinášet jeho zápalnou oběť a jeho pokojné oběti, bude se klanět u prahu brány. Poté odejde, ale brána se až do večera nezavře. ³Také lid země se bude o sobotách a novoluních u vchodu té brány klanět Hospodinu.

⁴V sobotní den přinese vládce Hospodinu jako zápalnou oběť šest beránků a jednoho berana, všechny bez vady. ⁵Jako moučnou oběť přidá k beranu efu^l mouky, k beránkům pak podle vlastní vůle. Ke každé efě

^a10 Lev 19:36; Přís 11:1; 20:23 ^b10 1 efa (sympké látky) = 1 bat (tekutiny) = asi 22 l

^c11 1 chomer = asi 220 l ^d12 1 šekel = asi 11,5 g ^e12 1 hřivna = 60 šekelů = 684 g

(běžná hřivna však vážila jen 50 šekelů, tj. 570 g) ^f13 tj. vždy jedna šedesátina

z úrody ^g14 tj. jedna setina z vyprodukovaného oleje ^h14 podle Vul (MT:

chomer) ⁱ21 Exod 12:1–28 ^j24 1 hin = asi 3,6 l ^k25 tj. Slavnost stánků (Lev

23:33–36; 39–43; Num 29:12–38; Deut 16:13–15) ^l5 asi 16 kg (tak i dále)

přidá hin^a oleje. ⁶V den novoluní přinese mladého býčka, šest beránek a jednoho berana, všechny bez vady. ⁷Jako moučnou oběť přidá efu mouky k býčku a efu mouky k beranu, k beránkům pak podle vlastní možnosti. Ke každé efě přidá hin oleje. ⁸Když bude vládce přicházet, vejde do brány skrze síň a stejnou cestou odejde.

⁹Když bude o slavnostech přicházet před Hospodina lid země, ať ten, kdo se přijde klanět severní branou, vyjde branou jižní. Kdo přijde jižní branou, ať vyjde branou severní. Ať se nevrací branou, kterou přišel, ale vyjde branou naproti. ¹⁰Vládce bude uprostřed nich; přijde, když budou přicházet, a odejde, když budou odcházet. ¹¹Jako moučná oběť se o svátcích a slavnostech bude přidávat efa mouky k býčku a efa mouky k beranu, k beránkům pak podle vlastní vůle. Ke každé efě se přidá hin oleje.

¹²Když bude vládce přinášet Hospodinu dobrovolný dar – ať už to bude oběť zápalná nebo pokojná – otevře se mu východní brána, aby přinesl svou zápalnou nebo pokojnou oběť tak jako v sobotní den. Poté odejde a brána se po jeho odchodu zavře.

¹³Každý den, ráno co ráno, přineseš Hospodinu jako zápalnou oběť ročního beránka bez vady. ¹⁴Ráno co ráno k němu jako moučnou oběť přidáš šestinu efy^b mouky a třetinu hinu^c oleje na zalití mouky. Tato moučná oběť Hospodinu je stále a věčné ustanovení. ¹⁵Ráno co ráno budou přinášet beránka, moučnou oběť a olej ke stále zápalné oběti.^d

¹⁶Tak praví Panovník Hospodin: „Když vládce ze svého dědictví obdaruje kteréhokoli ze svých synů, bude to patřit i jeho potomkům a zůstane jim to jako dědičné vlastnictví. ¹⁷Když ale ze svého dědictví obdaruje někoho ze svých služebníků, bude mu to patřit až do léta svobody,^e kdy to bude vráceno vládci. Je to přece dědictví pro jeho syny – musí to zůstat jim. ¹⁸Vládce nesmí brát nic z dědičného podílu lidu, nesmí je vytlačovat z jejich vlastnictví.^f Svým synům dá dědictví z vlastního majetku, aby nikdo z mého lidu nebyl vyháněn ze svého vlastnictví.“

Chrámové kuchyně

¹⁹Poté mě vedl průchodem po straně brány ke svatým místnostem pro kněží, obráceným na sever. A hle – všiml jsem si tam jakéhosi místa na jeho západním konci. ²⁰Tehdy mi řekl: „Toto je místo, kde budou kněží vařit oběti odškodnění a oběti za hřích a kde budou péci moučné oběti, aby je nevynášeli do vnějšího nádvoří, a neposvěcovali tak lid.“

²¹Poté mě odvedl na vnější nádvoří. Zavedl mě do jeho čtyř rohů, a hle – v každém rohu nádvoří byl jakýsi dvorek. ²²Ohrazené dvorky ve čtyřech rozích nádvoří byly 40 loktů dlouhé a 30 loktů široké. Všechny čtyři měly stejné rozměry. ²³Každý z těch čtyř dvorků měl uvnitř kolem dokola kamennou římsu, pod níž byla kolem dokola zřízena ohniště. ²⁴„To jsou kuchyně,“ řekl mi, „kde chrámoví služebníci vaří oběti lidu.“

Řeka života

47 Poté mě přivedl zpět ke vchodu do chrámu. A hle – zpod chrámového prahu směrem na východ proudila voda (chrám byl totiž obrácen k východu). Voda stékala zpod pravé strany chrámu na jih od oltáře. ²Poté

^a5 asi 3,6l (tak i dále) ^b14 asi 2,7 kg ^c14 asi 1,2l ^d17 Lev 25:10–13

^e18 Eze 45:8 (srov. 1.Král 21)

mě odvedl severní branou ven a vedl mě okolo až k východní bráně vnějšího nádvoří. A hle – z její pravé strany se řinula voda.

³Onen muž se zatím s měřicí šňůrou v ruce vydal na východ. Odměřil tisíc loktů^a a provedl mě vodou – sahala po kotníky. ⁴Odměřil dalších tisíc a provedl mě vodou – sahala po kolena. Odměřil dalších tisíc a provedl mě vodou – sahala po pás. ⁵Odměřil dalších tisíc – a byla to řeka, kterou jsem nemohl přebrodit, protože byla tak hluboká, že se v ní muselo plavat a nešla přebrodit. ⁶„Vidíš to, synu člověčí?“ řekl mi.

Poté mě vzal zpět na břeh řeky. ⁷Když jsem se dostal zpátky, hle – na obou březích řeky bylo veliké množství stromů. ⁸„Tato voda teče do východního kraje,“ řekl mi. „Stéká do údolí Arava, vlévá se do Mrtvého moře, a jakmile se vlije do moře, jeho voda se uzdraví. ⁹Kamkoli ta řeka přiteče, zahemží se to živočichy a moře ožije velikou spoustou ryb. Kamkoli ta řeka přiteče, všechno se tam v její vodě uzdraví a ožije. ¹⁰Na březích se objeví rybáři a rozprostřou sítě od En-gedi až po En-egljajim. Budou mít tolik druhů ryb a takové množství jako ve Středozemním moři. ¹¹Jeho bažiny a mokřiny ale nebudou uzdraveny; zůstanou kvůli soli. ¹²Na obou březích porostou nad řekou nejrůznější ovocné stromy. Jejich listí nikdy nezvadne a nepřestanou nést ovoce. Každý měsíc přinesou čerstvé plody, protože k nim proudí voda ze svatyně. Jejich ovoce bude pokrmem a jejich listí lékem.“

Hranice země

¹³Tak praví Panovník Hospodin: „Toto jsou hranice země, kterou si rozdělíte jako dědictví mezi dvanáct izraelských kmenů. Josef dostane dva díly, ¹⁴ale jinak ji rozdělíte stejným dílem pro všechny. O této zemi jsem přísahal, že ji dám vašim otcům, a proto vám připadne za dědictví.“^b

¹⁵Toto jsou hranice země:

Na severu povede hranice od Středozemního moře přes Chetlon a Lebo-chamát^c k Cedadu ¹⁶a dále přes Berotu a Sibraim na pomezí Damašku a Chamátu až po Chacer-tikon na pomezí Chavranu. ¹⁷Hranice tedy půjde od moře až k Chacar-enanu, takže bude na severu zahrnovat území Damašku, na sever od něhož se rozkládá Chamát. To je severní strana.

¹⁸Na východě povede hranice mezi Chavranem a Damaškem a dále podél Jordánu mezi Gileádem a zemí Izraele k Mrtvému moři až po Támar.^d To je východní strana.

¹⁹Na jihu povede hranice od Támar k vodám Meriby v Kádeši a dál podél Egyptského potoka až ke Středozemnímu moři. To je jižní strana.

²⁰Na západě bude hranici tvořit Středozemní moře až k místu na-proti Lebo-chamátu. To je západní strana.

²¹Tuto zem si rozdělíte mezi izraelské kmeny. ²²Rozdělíte si ji na dědičné podíly pro sebe i pro přistěhovalce žijící mezi vámi, kteří u vás zplodili děti. Ti pro vás budou jako rodilí Izraelci.^e Spolu s vámi připadne dědictví

^a3 asi 525 m (viz pozn. Eze 40:5) ^b14 srov. Exod 23:31; Num 34:1–12; Deut 11:24; Joz 1:4

^c15 podle LXX a Eze 48:1 (*Chamát* v MT uveden samostatně na začátku v. 16)

^d18 podle Syr (MT: *k Mrtvému moři naměříte*); srov. v. 19 ^e22 Lev 19:34

mezi kmeny Izraele i jim. ²³Na území kmene, kde přistěhovalec žije, tam mu přidělíte dědictví, praví Panovník Hospodin.“

Dělení země

48 „Toto jsou jména kmenů:

U severní hranice podél chetlonské cesty přes Lebo-chamát až k Chacar-enanu (což je území Damašku, s nímž na severu sousedí Chamát) bude mít od východu až na západ svůj podíl Dan.

²Vedle Danova území bude mít od východu až na západ svůj podíl Ašer.

³Vedle Ašerova území bude mít od východu až na západ svůj podíl Neftalí.

⁴Vedle území Neftalího bude mít od východu až na západ svůj podíl Manases.

⁵Vedle území Manasese bude mít od východu až na západ svůj podíl Efraim.

⁶Vedle Efraimova území bude mít od východu až na západ svůj podíl Ruben.

⁷Vedle Rubenova území bude mít od východu až na západ svůj podíl Juda.

⁸Vedle Judova území bude od východu až na západ podíl, který odevdáte jako dar; bude 25 000 loktů široký a na délku se potáhne stejně jako ostatní od východu až na západ.^a Uprostřed něj bude svatyně.

⁹Díl, který z něj odevdáte Hospodinu, bude 25 000 loktů dlouhý a 10 000 loktů široký. ¹⁰Tento svatý podíl připadne kněžím. Na severu i na jihu bude 25 000 loktů dlouhý, na západě i na východě 10 000 loktů široký. Uprostřed něj bude Hospodinova svatyně. ¹¹Tento díl připadne posvěceným kněžím ze synů Sádokových, kteří drželi mou stráž a nepobloudili tak jako levitě, když synové Izraele upadli do bludu.^b ¹²Proto jim jako zvláštní dar z odevzaného podílu země připadne tento svatosvatý díl vedle území levitů.

¹³Vedle kněžského území bude díl levitů; i ten bude 25 000 loktů dlouhý a 10 000 loktů široký. Celkem to tedy bude 25 000 loktů na délku a 20 000^c loktů na šířku. ¹⁴Nic z této prvotiny země se nesmí prodat, směnit ani na nikoho převést, neboť je svatá Hospodinu.

¹⁵Zbývající díl, 5 000 loktů široký a 25 000 loktů dlouhý, je určen k běžnému užívání městu – pro zástavbu a volnou plochu. Město bude stát uprostřed ¹⁶a bude mít tyto rozměry: 4 500 loktů na severu, 4 500 loktů na jihu, 4 500 loktů na východě a 4 500 loktů na západě. ¹⁷K městu bude přiléhat pruh volné země: 250 loktů na severu, 250 loktů na jihu, 250 loktů na východě a 250 loktů na západě. ¹⁸Zbývající území po obou stranách města se potáhne podél svatého podílu na délku 10 000 loktů na východ a 10 000 loktů na západ. Jeho úroda poskytne obživu pracovníkům města. ¹⁹Budou je obdělávat městští pracovníci ze všech izraelských kmenů. ²⁰Celé toto vyčleněné území tedy bude měřit 25 000 na 25 000 loktů. Tento čtverec vyčleníte jako svatý podíl, a to včetně majetku města.

^a8 viz Eze 45:1–5

^b11 Eze 44:10–16

^c13 podle LXX (MT: 10 000)

²¹Zbývající území po obou stranách svatého podílu a majetku města připadne vládci. Bude se prostírat od 25 000 loktů svatého podílu až k východní hranici a rovněž na západ od těch 25 000 loktů až k západní hranici. Obě tato území sousedící s kmenovými podíly budou patřit vládci a uprostřed nich bude svatý podíl s chrámovou svatyní. ²²Majetek levitů a majetek města tedy budou uprostřed majetku vládce, který se bude rozkládat mezi územími Judy a Benjamína.

²³A nyní zbývající kmeny:

Od východu až na západ bude mít svůj podíl Benjamín.

²⁴Vedle Benjamínova území bude mít od východu až na západ svůj podíl Šimeon.

²⁵Vedle Šimeonova území bude mít od východu až na západ svůj podíl Isachar.

²⁶Vedle Isacharova území bude mít od východu až na západ svůj podíl Zabulon.

²⁷Vedle Zabulonova území bude mít od východu až na západ svůj podíl Gád. ²⁸Na jihu povede hranice podél Gádova území od Támar k vodám Meriby v Kádeši a dál podél Egyptského potoka až ke Středozemnímu moři.

²⁹Toto je země, kterou rozdělíte jako dědictví kmenům Izraele, a toto jsou jejich podíly, praví Panovník Hospodin.“

Nový Jeruzalém

³⁰„Toto jsou vnější hranice města:

Na severní straně měřící 4 500 loktů ³¹budou tři městské brány pojmenované podle izraelských kmenů: brána Rubenova, brána Judova a brána Leviho.

³²Na východní straně měřící 4 500 loktů budou tři brány: brána Josefova, brána Benjamínova a brána Danova.

³³Na jižní straně měřící 4 500 loktů budou tři brány: brána Šimeonova, brána Isacharova a brána Zabulonova.

³⁴Na západní straně měřící 4 500 loktů budou tři brány: brána Gádova, brána Ašerova a brána Neftalíмова.

³⁵Kolem dokola tedy bude měřit 18 000 loktů. Od toho dne se to město bude jmenovat: HOSPODIN JE TAM.“

DANIEL

V KRÁLOVSKÝCH SLUŽBÁCH

Neposkvrníme se

VE TŘETÍM ROCE vlády judského krále Joakima^a přitáhl k Jeruzalému babylonský král Nabukadnezar^b a oblehl jej. ²Hospodin mu vydal judského krále Joakima do rukou a s ním i část vybavení Božího chrámu. Nabukadnezar je s sebou odvezl do chrámu svého boha v Babylonii a uložil je v chrámové pokladnici.

³Jednou král přikázal vrchnímu dvořanu Ašpenazovi, ať mu přivede některé izraelské mladíky z královského rodu a ze šlechty – ⁴zdravé a krásné, v každém ohledu bystré, vzdělané a učenlivé, kteří by mohli sloužit v královském paláci. Takové měl učit babylonskému písemnictví a jazyku. ⁵Král jim určil každodenní přiděl pokrmů a vína z královského stolu. Tři roky měli být takto vychováváni a po jejich uplynutí měli vstoupit do královských služeb. ⁶Mezi vybranými byli i Židé Daniel, Chananiáš, Mišael a Azariáš. ⁷Vrchní dvořan je ale přejmenoval – Danielovi dal jméno Baltazar, Chananiášovi Šadrach, Mišaelovi Mešach a Azariášovi Abednego.

⁸Daniel se však rozhodl, že se neposkvrní pokrmy a vínem z královského stolu. Žádal proto vrchního dvořana, aby se těmi věcmi nemusel poskvrňovat. ⁹Bůh Danielovi u vrchního dvořana daroval přízeň a náklonnost, ¹⁰ale ten mu přesto odpověděl: „Bojím se svého pána. Sám král určil, co máte jíst a pít. Co když uvidí, že vypadáte hůř než vaši vrstevníci? Král by měl kvůli vám připravit o hlavu!“

¹¹Daniel pak tedy požádal komorníka, kterého Danielovi, Chananiášovi, Mišaelovi a Azariášovi přidělil vrchní dvořan: ¹²„Zkus to prosím s námi na deset dní. Ať nám dávají k jídlu jen zeleninu a k pití jen vodu. ¹³Potom porovnáš, jak vypadáme my a jak mladíci, kteří jedí z královského stolu, a ráčíš s námi naložit podle toho, co uvidíš.“ ¹⁴Komorník jim tedy vyhověl a na deset dní to s nimi zkusil.

¹⁵Po deseti dnech vypadali zdravěji a silněji než všichni mladíci, kteří jedli z královského stolu. ¹⁶Komorník tedy odnášel jejich vybrané pokrmy i víno, které měli pít, a nosil jim zeleninu. ¹⁷A Bůh ty čtyři mládence obdařoval znalostí a pochopením veškerého písemnictví a moudrosti. Daniel kromě toho rozuměl všem viděním a snům.

¹⁸Když uplynula králem stanovená lhůta, po níž měli být předvedeni k němu, přivedl je vrchní dvořan před Nabukadnezara. ¹⁹Král s nimi hovořil a zjistil, že se nikdo z nich nevyrovná Danielovi, Chananiášovi, Mišaelovi a Azariášovi. A tak byli přijati do královských služeb. ²⁰Kdykoli od nich král potřeboval moudrou a rozumnou radu, zjistil, že desetkrát převyšují všechny věštce a kouzelníky v celém jeho království.

²¹Daniel tam pak zůstal až do prvního roku krále Kýra.^c

^{a1} 605 př. n. l. (2.Král 24:1; 2.Let 36:5–7) ^{b1} Nabukadnezar II. (604–562 př. n. l.)

^{c21} Kýros II. Veliký (559/530 př. n. l.), zakladatel Perské říše; jeho *první rok* se zde počítá od jeho dobytí Babylonu, tedy 539 př. n. l. (srov. 2.Let 36:22; Ezd 1:1)

Kráľův sen

2 Ve druhém roce své vlády měl Nabukadnezar sen, který ho rozrušil tak, že nemohl spát. ²Kráľ si proto nechal zavolat věštců, kouzelníků, čaroděje a mágy, aby mu pověděli, co se mu zdálo. Když přišli a stanuli před kráľem, ³řekl jim: „Zdál se mi sen, který mě rozrušil. Musím se dozvědět, co znamená.“

⁴Mágové kráľi odpověděli: (aramejsky) ^a „Ať žiješ, kráľi, navěky! Rač nám prosím ten sen vyprávět a my jej vyložíme.“

⁵Kráľ ale mágům řekl: „Tímto prohlašuji: Pokud mi nesdělíte onen sen i jeho výklad, nechám vás rozčtvrtit a vaše domy obrátit v smetiště. ⁶Pokud mi však sen i jeho výklad sdělíte, zahrnu vás dary, odměnami a vysokými poctami. Nuže, povězte mi, co se mi zdálo a co to znamená.“

⁷Znovu tedy kráľi odpověděli: „Nechť nám kráľ prosím vypráví ten sen a my jej vyložíme.“

⁸Kráľ však řekl: „Je mi to jasné! Snažíte se získat čas, protože víte, že jsem prohlásil: ⁹„Pokud mi nepovíte, co se mi zdálo, čeká vás jediný trest.“ Dohodli jste se, že mi budete namlouvat lži a báchorky, dokud mě to nepřejde. Nuže, povězte mi ten sen, ať poznám, že mi ho dovedete i vyložit!“

¹⁰Mágové na to kráľi odpověděli: „Žádný člověk na zemi nedokáže kráľovské Výsosti sdělit, co žádá. Žádný kráľ, jakkoli veliký a mocný, nikdy nic takového od žádného věstce, kouzelníka ani mága nežiadal. ¹¹Kráľ žádá nemožné. Nikdo to jeho Výsosti nedokáže sdělit, kromě bohů, kteří však mezi smrtelníky nebydlí.“

¹²To krále rozhněvalo. Rozlítil se tak, že nařídil popravy všech mudrců v Babylonu. ¹³Jakmile to nařízení vyšlo, začali mudrce popravovat a hledali také Daniela a jeho přátele, aby je popravili.

¹⁴Když Arioch, velitel kráľovské stráže, vyšel pobíjet babylonské mudrce, Daniel s ním promluvil moudře a uvážlivě. ¹⁵Oslovil kráľova zmocněnce Ariocha takto: „Čím to, že kráľ vydal tak přísný rozkaz?“ A když mu Arioch celou věc pověděl, ¹⁶Daniel šel za kráľem a požádal o čas, aby mu mohl sen vyložit.

¹⁷Potom se Daniel vrátil domů a celou věc pověděl svým přátelům Chana-niášovi, Mišaelovi a Azariášovi: ¹⁸Ať prosí Boha nebes o slitování ohledně toho tajemství, aby Daniel a jeho přátelé nebyli popraveni s ostatními babylonskými mudrci. ¹⁹V noci pak Danielovi bylo to tajemství zjeveno ve vidění. Daniel proto chválil Boha nebes ²⁰a řekl:

„Chváleno buď jméno Boží
od věků až na věky –
moudrost a síla jemu náleží!

²¹ On mění časy a období,
sesazuje krále a jiné nastolí.
Mudrce obdařuje moudrostí,
rozumným dává poznání.

²² Zjevuje věci skryté v hlubinách,
on ví, co leží v tmách,
a světlo u něj přebývá.

^a4 následující text až po Dan 7:28 je psán aramejsky

²³ Chválím tě a oslavuji, Bože otců mých –
moudrost a sílu dal jsi mi!
Oznámil jsi mi, zač jsme tě prosili,
oznámil jsi nám sen královský!“

Bůh zjevuje tajemství

²⁴S tím se pak Daniel vydal za Ariochem, kterého král pověřil popravami babylonských mudrců. Přišel za ním a řekl mu: „Nepopravuj babylonské mudrce! Vezmi mě ke králi a já mu ten sen vyložím.“

²⁵Arioch vzal Daniela rychle ke králi a takto ho ohlásil: „Našel jsem mezi judskými vyhnanci muže, který králi vyloží jeho sen.“

²⁶Král se tedy Daniela zvaného Baltazar zeptal: „Ty bys mi uměl sdělit, co jsem viděl ve snu a co to znamená?“

²⁷Daniel králi odpověděl: „Tajemství, na něž se král ptá, mu nedokáže vysvětlit žádný mudrc, kouzelník, věštec ani jasnovidce. ²⁸Na nebi je však Bůh, který zjevuje tajemství. Ten králi Nabukadnezarovi ukázal, co se stane v posledních dnech. Sen a vidění, která jsi v mysli viděl na lůžku, jsou následující:

²⁹Když jsi, králi, ležel na lůžku, přemýšlel jsi o tom, co se bude dít v budoucnu, a Ten, který zjevuje tajemství, ti ukázal, co se stane. ³⁰Mně to tajemství nebylo zjeveno proto, že bych byl moudřejší než všichni ostatní, ale proto, aby se král dozvěděl, co to znamená, a abys porozuměl tomu, o čem jsi přemýšlel.

³¹Nuže, králi, měl jsi vidění a hle, spatřils jakousi velikou sochu. Byla to ohromná socha neobyčejného vzhledu. Tyčila se před tebou a budila hrůzu. ³²Hlava té sochy byla z čistého zlata, hrud a paže ze stříbra, břicho a boky bronzové, ³³stehna železná a nohy zčásti železné a zčásti hliněné. ³⁴Díval ses a hle, ze skály se bez dotyku lidské ruky vylomil kámen, zasáhl sochu do železných a hliněných nohou a rozdrtil je. ³⁵Vtom se všechno to železo, hlína, bronz, stříbro a zlato rozpadlo na kousky – jako plevy, když se v létě mlátí obilí. Vítr je roznesl, že po nich nezbylo památky. Ale ten kámen, který sochu zasáhl, se stal velikou horou a zaplnil celou zem.

³⁶Tolik sen. Teď povíme královské Výsosti jeho výklad. ³⁷Ty, králi, jsi král králů, protože ti Bůh nebes dal království a moc, sílu i slávu. ³⁸Dal ti do rukou celý obydlý svět, všechny lidi, zvěř i ptactvo, a učinil tě vládcem nad tím vším. Ty jsi ta zlatá hlava.

³⁹Po tobě ale povstane jiné království, slabší než to tvé, a po něm třetí království, bronzové, které ovládne celý svět. ⁴⁰Nakonec přijde čtvrté království, silné jako železo. Železo totiž vše rozbíjí a drtí, a jako železo vše rozbíjí, tak bude i ono království vše rozbíjet a ničit. ⁴¹A že jsi viděl nohy a prsty zčásti hliněné a zčásti železné znamená, že to království bude rozdělené. Bude však mít v sobě něco ze síly železa, neboť jsi viděl do té obyčejné hlíny přimíšené železo. ⁴²Prsty nohou zčásti železné a zčásti hliněné znamenají, že to království bude zčásti silné a zčásti křehké. ⁴³A že jsi viděl železo smíšené s obyčejnou hlínou znamená, že se lidská pokolení budou mísit, ale držet spolu nebudou, tak jako železo nedrží s hlínou.

⁴⁴Za dnů těch králů však Bůh nebes nastolí království, které se nikdy nezhroutí, království, které si nepřivlastní žádný lid. To království rozdrť

a ukončí všechna ostatní království, samo pak potrvá navěky. ⁴⁵To je smysl vidění, v němž jsi spatřil, jak se ze skály bez dotyku lidské ruky vylomil kámen a rozdrtil železo, bronz, hlinu, stříbro i zlato. Veliký Bůh ukázal králi, co se bude dít v budoucnu. Ten sen je pravdivý a jeho výklad jistý.“

⁴⁶Král Nabukadnezar padl před Danielelem na tvář a klaněl se mu. Nařídil také, ať se na jeho počest obětují oběti a vonné kadidlo. ⁴⁷Potom král řekl Danielovi: „Váš Bůh je opravdu Bůh bohů, Pán králů a zjevovatel tajemství – vždyť tys mi to tajemství dokázal vyjevit!“

⁴⁸Král pak Daniela povýšil a zahrnul ho množstvím vzácných darů. Jmenoval ho správcem celé provincie Babylon a také nejvyšším ze všech babylonských mudrců. ⁴⁹Na Danielovu žádost pak správou babylonské provincie pověřil Šadracha, Mešacha a Abednega. Sám Daniel ovšem zůstal na královském dvoře.

Klanějte se zlaté soše!

3 Král Nabukadnezar nechal vyrobit zlatou sochu. Byla 60 loktů vysoká a 6 loktů široká. ^aNechal ji postavit na pláni Dura v provincii Babylon. ²Potom dal shromáždit satrapy, hejtmany, místodržící, radní, pokladníky, soudce, hodnostáře a všechny úředníky provincií, aby se dostavili k zasvěcení té sochy, kterou vztyčil král Nabukadnezar.

³Satrapové, hejtmani, místodržící, radní, pokladníci, soudci, hodnostáři a všichni úředníci provincií se tedy shromáždili k zasvěcení té sochy, kterou vztyčil král Nabukadnezar. Když stanuli před sochou, kterou Nabukadnezar vztyčil, ⁴zvolal hlasatel mocným hlasem: „Lidé všech národů a jazyků, přikazuje se vám toto: ⁵Jakmile uslyšíte roh, píšťalu, citeru, harfu, cimbál, buben a všechnu tu hudbu, padněte a klanějte se zlaté soše, kterou vztyčil král Nabukadnezar. ⁶Kdokoli by nepadl a neklaněl se, bude ihned hozen do rozpálené ohnivé pece!“

⁷Jakmile tedy všichni ti lidé ze všech národů a jazyků uslyšeli roh, píšťalu, citeru, harfu, cimbál a všechnu tu hudbu, padali a klaněli se té zlaté soše, kterou vztyčil král Nabukadnezar.

⁸Tehdy ale přišli jistí mágové s obviněním proti Židům. ⁹„Ať žiješ, králi, navěky!“ pozdravili krále Nabukadnezara. ¹⁰„Sám jsi, Výsosti, ráčil vydat nařízení, že každý, kdo uslyší roh, píšťalu, citeru, harfu, cimbál, buben a všechnu tu hudbu, musí padnout a klanět se té zlaté soše, ¹¹a kdokoli by nepadl a neklaněl se, bude hozen do rozpálené ohnivé pece. ¹²Jsou tu ale jistí Židé, které jsi ráčil pověřit správou provincie Babylon – Šadrach, Mešach a Abednego – a tito muži si z tebe, králi, nic nedělají. Tvé bohy nectí a zlaté soše, kterou jsi vztyčil, se neklanějí.“

¹³Nabukadnezar soptil hněvem. Poručil, ať mu Šadracha, Mešacha a Abednega přivedou, a když ty muže ke králi přivedli, ¹⁴Nabukadnezar jim řekl: „Je to pravda, Šadrachu, Mešachu a Abednego, že nectíte mé bohy a neklaníte se zlaté soše, kterou jsem vztyčil? ¹⁵Jste teď připraveni, jakmile uslyšíte roh, píšťalu, citeru, harfu, cimbál, buben a všechnu tu hudbu, padnout a klanět se té soše, kterou jsem vyrobil? Jestli se nepokloníte, budete ihned hozeni do rozpálené ohnivé pece! A který bůh by vás mohl zachránit z mé moci?“

¹⁶„Na to ti, Nabukadnezare, nepotřebujeme sami odpovídat,“ řekli králi Šadrach, Mešach a Abednego. ¹⁷„Jestli nás Bůh, kterého ctíme, bude

chtít zachránit, zachrání nás z rozpálené ohnivé pece i ze tvé moci, králi.
¹⁸A i kdyby ne, vezmi na vědomí, králi, že tvé bohy ctít nebudeme a zlaté soše, kterou jsi vztyčil, se nepokloníme.“

V ohnivé peci

¹⁹Nabukadnezar se na Šadracha, Mešacha a Abednega rozzuřil. S tváří zkřivenou vztekem ihned poručil rozpálit tu pec sedmkrát více, než se rozpalovala obvykle, ²⁰a největším silákům ze svého vojska přikázal, ať Šadracha, Mešacha a Abednega svážou a hodí je do rozpálené ohnivé pece.

²¹A tak ty muže svázali, jak byli – v pláštích, kalhotách i čepicích – a hodili je do rozpálené ohnivé pece. ²²Protože byl králův rozkaz tak přísný, rozpálili pec tak silně, že ty muže, kteří do ní Šadracha, Mešacha a Abednega házeli, sežehl plamen. ²³Tito tři muži, Šadrach, Mešach a Abednego, pak dopadli svázání doprostřed rozpálené ohnivé pece.

²⁴Náhle se král Nabukadnezar zděsil. Vstal a ohromen se ptal svých rádců: „Copak jsme nehodili do plamenů tři svázané muže?“

„Jistě, Výsosti,“ odpověděli.

²⁵„Jenže já vidím čtyři muže,“ on na to, „a rozvázané! Procházejí se v plamenech, vůbec nic jim není a ten čtvrtý vypadá jako boží syn!“^a

²⁶Nabukadnezar přistoupil k otvoru rozpálené ohnivé pece a zvolal: „Šadrachu, Mešachu, Abednego, služebníci Nejvyššího Boha, pojdte ven!“

A tak Šadrach, Mešach a Abednego vyšli z ohně ven. ²⁷Satrapové, hejtmani, místodržící i královští rádcové se shromáždili, aby viděli ty muže, kterým oheň vůbec neublížil. Ani vlasy na hlavě neměli ožehlé, ani na pláštích nebylo nic znát a nebyli ani cítit ohněm.

²⁸Nabukadnezar tehdy prohlásil: „Požehnán buď Bůh Šadrachův, Mešachův a Abednegův, jenž poslal svého anděla a zachránil své služebníky, kteří se na něj spolehli! Vzepřeli se dokonce i královskému rozkazu a raději by položili život, než aby sloužili a klaněli se jinému bohu, než je jejich Bůh. ²⁹Proto nařizují lidem všech národů a jazyků: Kdokoli by se rouhal Bohu Šadrachovu, Mešachovu a Abednegovu, bude rozčtvrcen a jeho dům obrácen v smetiště. Žádný jiný Bůh přece nedokáže zachránit jako tento!“

³⁰Král se pak postaral, aby se Šadrachovi, Mešachovi a Abednegovi v babylonské provincii dobře dařilo.

Další králův sen

³¹Král Nabukadnezar lidem všech národů a jazyků v celém obydleném světě:

Hojný pokoj vám!

³²S potěšením vám dávám na vědomost divy a zázraky, které při mně vykonal Nejvyšší Bůh.

³³Jak nesmírné jsou jeho divy,
 jak mocné jeho zázraky!
 Jeho království trvá navěky,
 jeho vláda nad všemi pokoleními!^b

^a25 nebo: *syn bohů*; tj. andělská bytost (srov. v. 28 a Job 1:6)

^b33 Žalm 145:13

4 Já, Nabukadnezar, jsem žil šťastně a spokojeně doma ve svém paláci. ²Vtom se mi ale zdál hrůzný sen. To, co jsem v mysli viděl na lůžku, mě ohromilo. ³Nařídil jsem proto, ať se ke mně dostaví všichni babylonští mudrci, aby mi ten sen vyložili. ⁴Když se věštcí, kouzelníci, mágové a jasnovidci dostavili, vyprávěl jsem jim ten sen, ale nedokázali mi ho vyložit. ⁵Nakonec přede mne předstoupil Daniel, který se podle mého boha jmenuje Baltazar a přebývá v něm duch svatých bohů.

Vyprávěl jsem mu tedy svůj sen: ⁶„Baltazare, nejvyšší z věstců, vím, že v tobě přebývá duch svatých bohů a že ti žádné tajemství není těžké. Toto jsem viděl ve snu; pověz mi, co to znamená.

⁷Na lůžku jsem měl v mysli toto vidění: Hle, spatřil jsem, jak se uprostřed země tyčí obrovský strom. ⁸Rostl a sílil, až jeho vrchol dosáhl k nebi, a ten strom byl vidět ze všech konců světa. ⁹Měl krásné listí a hojné ovoce, kterým se všichni sytili. Zvěř odpočívala v jeho stínu, ptáci hnízdili v jeho větvích a všem tvorům dával obživu.

¹⁰Vidění, které jsem v mysli spatřil na lůžku, pokračovalo: Hle, z nebe sestoupil svatý posel ¹¹a volal mocným hlasem: „Porazte ten strom a osekejte mu větve, zbavte ho listí a rozházejte ovoce! Ať uteče zvěř, jež byla pod ním, tak jako ptáci z jeho větví! ¹²Pařez i s kořeny mu však ponechte v zemi, v poutech železných a bronzových mezi trávou na poli. Nebeská rosa ať jej napájí a o pastvu ať se dělí se zvěří. ¹³Lidský rozum ať jej opustí a dostane rozum zvířecí, dokud mu neuplyne sedm období. ¹⁴Toto je výrok oznámený posly, rozsudek vydaný svatými, aby všichni živí poznali, že nad lidským královstvím vládne Nejvyšší, a komu chce, je udílí, a že nad ním může postavit i nejnižšího z lidí.“

¹⁵Toto je tedy sen, který jsem já, král Nabukadnezar, viděl. Ty mi jej teď, Baltazare, vylož, neboť mi jej žádný z mudrců mého království vyložit nedokáže. Ty to však dokážeš, neboť v tobě přebývá duch svatých bohů.“

Ten strom jsi ty

¹⁶Daniel zvaný Baltazar tam dlouho stál otřesen. To, co mu přicházelo na mysl, ho děsilo. Král ho však vyzval: „Neboj se, Baltazare, toho snu ani jeho výkladu.“

Baltazar odpověděl: „Kéž by ten sen, můj pane, byl o tvých nepřátelích a jeho výklad o tvých odpůrcích! ¹⁷Ten strom, který jsi viděl růst a sílit, až jeho vrchol dosáhl k nebi, strom, který byl vidět z celého světa, ¹⁸který měl krásné listí a hojné ovoce, jímž se všichni sytili, strom, v jehož stínu odpočívala zvěř a v jehož větvích hnízdili ptáci – ¹⁹ten strom jsi, králi, ty! Vyrostl jsi a zesílil, tvá mohutnost rostla, až dosáhla k nebi, a tvá vláda sahá až na kraj světa.

²⁰Viděl jsi, králi, svatého posla, jak sestupuje z nebe a říká: „Porazte ten strom a zničte jej, pařez i s kořeny mu však ponechte v zemi, v poutech železných a bronzových mezi trávou na poli, ať jej nebeská rosa napájí a o pastvu ať se dělí se zvěří, dokud mu neuplyne sedm období.“

²¹Zde je tedy výklad, Výsosti; zde je výrok Nejvyššího o mém královském pánu: ²²Budeš odehnán pryč od lidí a budeš bydlet mezi zvířaty. Budeš jíst trávu jako býk a nebeskou rosou se napojíš. Tak strávíš sedm období, než poznáš, že nad lidským královstvím vládne Nejvyšší, a komu chce, je udílí. ²³Onen rozkaz, že stromu má být ponechán pařez i s kořeny, pak znamená, že své království znovu dostaneš, až uznáš vládu Nebes. ²⁴Kéž proto královská Výsost ráčí přijmout moji radu: Naprav své hříchy spravedlností a svou vinu laskavostí k trpícím. Kéž bys byl dlouho šťastně živ!“

²⁵To vše se potom králi Nabukadnezarovi stalo. ²⁶Uběhlo dvanáct měsíců. Když se král jednou procházel po terasách babylonského královského paláce, ²⁷zvolal: „Veliký Babylon! Svou vlastní mocí a silou jsem ho vybudoval v královské sídlo ke slávě své velebnosti!“

²⁸Král to ještě ani nedomluvil, když z nebe zazněl hlas: „Slovo pro tebe, králi Nabukadnezare: Ztratil jsi království! ²⁹Budeš odehnán pryč od lidí, budeš bydlet mezi zvířaty a budeš jíst trávu jako býk. Tak strávíš sedm období, než poznáš, že nad lidským královstvím vládne Nejvyšší, a komu chce, je udílí!“

³⁰V tom okamžiku se to slovo o Nabukadnezarovi splnilo. Byl odehnán pryč od lidí, jedl trávu jako býk a tělo měl mokré od rosy, až mu narostly vlasy jako orlí peří a nehty jako ptačí pařáty.

³¹Já, Nabukadnezar, jsem po té době nakonec pozvedl oči k nebi a rozum se mi vrátil. Tehdy jsem dobrořečil Nejvyššímu a chválil jsem a velebil Věčně živého:

Jeho vláda trvá navěky,
jeho království nad všemi pokoleními.

³²Všichni, kdo bydlí na zemi,
jsou před ním zcela nicotní.

Jak se mu zlíbí, zachází s nebeskými zástupy
i s těmi, kdo bydlí na zemi.

Jeho ruku nemůže nikdo zastavit,
nikdo mu neřekne: „Cos to učinil?“

³³Když mi byl navrácen rozum, vrátila se mi také má vznešenost a vzhled příslušný ke královské velebnosti. Tehdy mě našli moji rádcové a velmoži, byl jsem znovu nastolen na královský trůn a dostalo se mi ještě nesmírnější moci než předtím.

³⁴Já, Nabukadnezar, teď proto chválím, velebím a oslavuji Krále nebes. Všechny jeho skutky jsou správné a jeho cesty spravedlivé; on umí pokořit ty, kteří žijí v pyšle!

Mene tekel

5 Král Belšasar^a jednou vystrojil velikou hostinu pro tisíc svých velmožů a v jejich společnosti popíjel víno. ²Napít tím vínem pak Belšasar poručil, ať přinesou zlaté a stříbrné nádoby, které jeho otec^b Nabukadnezar

^a1 princ regent Bel-šar-usur zastupující svého otce Nabonida během jeho nepřítomnosti v Babylonu (asi 553–543 př. n. l.) ^b2 ve smyslu *předek, předchůdce* (též v. 11, 13, 18)

odnesl z jeruzalémského chrámu: „Král z nich bude pít se svými velmoži, manželkami a konkubínami!“³ A tak přinesli ty zlaté nádoby odnesené z Božího chrámu v Jeruzalémě a král se svými velmoži, manželkami a konkubínami z nich pil. ⁴Popíjeli víno a oslavovali bohy ze zlata a stříbra, z bronzu a železa, ze dřeva i kamene.

⁵Vtom se přímo před svícem objevily prsty lidské ruky a začaly psát na omítku královského paláce. Když král spatřil tu písící ruku, ⁶zbledl hrůzou. Kolena se mu roztřásla, že se sotva držel na nohou.

⁷Vykřikl, ať přivedou kouzelníky, mágy a jasnovidce. Potom těm babylonským mudrcům řekl: „Kdokoli ten nápis přečte a vyloží mi ho, bude oblečen purpurem, na krk dostane zlatý řetěz a stane se třetím nejmocnějším v království!“^a

⁸Všichni královští mudrci tedy předstupovali, ale nedovedli králi ten nápis přečíst ani vyložit. ⁹To krále Belšasara vyděsilo ještě víc a byl čím dál bleďší. I jeho velmoži byli zděšení.

¹⁰Když královna matka uslyšela hlasy krále a velmožů, vešla do hodovní síně. „Ať žiješ, králi, navěky!“ řekla. „Neděs se tolik a nebuď bleďý. ¹¹Máš ve svém království muže, v němž přebývá duch svatých bohů. Ten za dnů tvého otce prokázal jasnozřivost, důvtip a moudrost, jakou mívají bohové. Král Nabukadnezar, tvůj otec, jej proto ustanovil nejvyšším z věštců, kouzelníků, mágů a jasnovidců. ¹²Daniel, jemuž král dal jméno Baltazar, totiž prokázal vzácného ducha, rozumnost a důvtip ve vykládání snů, odhalování tajemství a řešení záhad. Nech proto zavolat Daniela – on ti ten nápis vyloží.“

¹³A tak Daniela přivedli před krále. „Ty jsi ten Daniel z židovských vyhnanců, které můj královský otec přivedl z Judska?“ zeptal se ho král. ¹⁴„Slyšel jsem, že je v tobě duch bohů a že jsi prokázal jasnozřivost, důvtip a vzácnou moudrost. ¹⁵Před chvílí ke mně přivedli mudrce a kouzelníky, aby mi přečetli a vyložili tento nápis, ale vůbec to nedokázali. ¹⁶O tobě jsem ale slyšel, že dovedeš vykládat smysl a řešit záhady. Nuže, dokážeš-li ten nápis přečíst a vyložit, budeš oblečen purpurem, na krk dostaneš zlatý řetěz a staneš se třetím nejmocnějším v království.“

¹⁷Daniel na to králi odpověděl: „Nech si své dary. Odměnit můžeš někoho jiného. Ten nápis ale králi přečtu a jeho smysl vyložím.

¹⁸Slyš, králi! Nejvyšší Bůh dal tvému otci Nabukadnezarovi království, velikost, slávu a velebnost. ¹⁹Pro tu velikost, kterou ho obdařil, jej s bázní a chvěním ctili lidé všech národů a jazyků. Koho chtěl, zabil, a koho chtěl, ušetřil. Koho chtěl, povýšil, a koho chtěl, ponížil. ²⁰Když ale zpyšněl v srdci a zatvrdil se v nadutosti, byl ze svého královského trůnu sesazen a o svou slávu připraven. ²¹Byl odehnán pryč od lidí a dostal rozum zvířecí. Žil mezi divokými osly, jedl trávu jako býk a tělo měl mokré od rosy, než poznal, že nad lidským královstvím vládne Bůh Nejvyšší a koho chce, nad ním může postavit.

²²Ale ty, jeho syn^b Belšasar, ses v srdci nepokořil, přestože jsi to všechno věděl. ²³Naopak ses pozvedl proti Pánu nebes. Nechal sis přinést nádoby z jeho chrámu a popíjel jsi z nich se svými velmoži, manželkami a konkubínami. Oslavoval jsi bohy ze stříbra, zlata, bronzu, železa, dřeva i kamene, kteří nevidí, neslyší ani nic nevědí – ale Bohu, který má v moci každý tvůj

^a7 tedy po Belšasarovi, který byl sám „druhý“ po svém otci (viz pozn. v. 1)

^b22 ve smyslu *potomek, nástupce* (srov. pozn. v. 2)

dech a každý tvůj krok, jemu jsi slávu nevzdal! ²⁴To proto poslal onu ruku, která napsala ten nápis.

²⁵Ten nápis zní takto:

MENE MENE TEKEL UFARSIN.

²⁶Smysl těch slov je následující:

Mene – Bůh tvé kralování, 'sečetl' a podtrhl.

²⁷*Tekel* – byl jsi, 'zvážen' na vahách a shledán příliš lehkým.

²⁸*Peres*^a – tvé království je, 'rozpolceno' a dáno Médům a Peršanům!^b

²⁹Belšasar hned na to přikázal, ať Daniela obléknou purpurem, na krk mu dají zlatý řetěz a prohlásí ho třetím nejmocnějším v království. ³⁰Ještě té noci pak byl babylonský král Belšasar zabit.^b

Ve lví jámě

6 Království pak obdržel Darjaveš Médský ve věku dvaadesáti let. ²Darjaveš se rozhodl ustanovit po celém královském území sto dvacet satrapů ³a nad nimi tři vezíry, z nichž jedním byl Daniel. Satrapové se zodpovídali vezírům, aby tím nebyl obtěžován král. ⁴Daniel pak mezi vezíry a satrapy natolik vynikal svým vzácným duchem, že mu král zamýšlel svěřit celé království. ⁵Vezíři a satrapové se proto snažili najít na Danielově vládní službě nějakou chybu. Nemohli ale žádnou chybu ani nedbalost najít, protože byl spolehlivý a žádného pochybení ani nedbalosti se nedopustil. ⁶Nakonec si ti muži řekli: „Na toho Daniela nikdy nic nenajdeme, leda by se to týkalo jeho náboženství.“

⁷A tak se ti vezíři a satrapové nahnuli ke králi a zvolali: „Ať žiješ, králi Darjaveši, navěky! ⁸Všichni královští vezíři, hejtmani, satrapové, rádcí a místodržící se usnesli, že by se mělo vydat královské nařízení potvrzující tento výnos: Každý, kdo by se v příštích třiceti dnech modlil k jakémukoli bohu nebo člověku kromě tebe, králi, bude hosen do lví jámy. ⁹Nuže, králi, potvrď ten edikt svým podpisem, aby podle nepomíjivého zákona Médů a Peršanů nemohl být změněn.“ ¹⁰A tak král Darjaveš ten edikt podepsal.

¹¹Když se Daniel dozvěděl, že byl vydán takový předpis, šel domů, kde měl v horní místnosti okna otevřená směrem k Jeruzalému. Třikrát denně tam poklekal, aby se modlil ke svému Bohu a vzdával mu chválu tak jako předtím.

¹²Vtom se ale dovnitř nahnuli ti muži a přistihli Daniela, jak se modlí k Bohu a prosí ho o pomoc. ¹³Šli tedy za králem a připomněli mu onen královský edikt: „Nepodepsal jsi snad výnos, že každý, kdo by se v příštích třiceti dnech modlil k jakémukoli bohu nebo člověku kromě tebe, králi, bude hosen do lví jámy?“

„To slovo platí,“ přisvědčil král, „podle nepomíjivého zákona Médů a Peršanů.“

¹⁴Na to králi řekli: „Daniel, ten židovský vyhnanec, si z tebe, králi, ani z ediktu, který jsi podepsal, nic nedělá. Třikrát denně se modlí ty své modlitby!“

^a28 *peres* (jedn. č. od *farsin*) zní podobně jako *Persie*
vojsko dobylo Babylon 13. října 539 př. n. l.

^b30 Kýrovo médo-perské

¹⁵Když to král uslyšel, velice se zarmoutil. Rozhodně chtěl Daniela zachránit, a usiloval o jeho záchranu až do západu slunce. ¹⁶Tehdy se ale ke králi znovu nahrnuli ti muži a naléhali na něj: „Pamatuj, králi, že podle zákona Médů a Peršanů nemůže být žádný královský edikt ani rozkaz změněn!“

¹⁷Nakonec tedy král vydal rozkaz, ať Daniela přivedou a hodí ho do lví jámy. Král tehdy Danielovi řekl: „Kéž tě tvůj Bůh, jemuž věrně sloužíš, zachrání!“ ¹⁸Když pak přinesli kamennou desku a přikryli s ní ústí té jámy, král ji zapečetil svým prstenem i prsteny svých velmožů, aby se na Danielově osudu už nedalo nic změnit. ¹⁹Potom se král odebral do paláce. Odmítl jídlo i obvyklé radovánky a celou noc nespál.

²⁰Ráno hned za úsvitu král vstal a spěchal ke lví jámě. ²¹Jakmile se k ní přiblížil, zavolal sevřeným hlasem na Daniela: „Danieli, služebníku živého Boha! Dokázal tě tvůj Bůh, jemuž věrně sloužíš, zachránit před lvy?“

²²„Ať žiješ, králi, navěky!“ odpověděl mu Daniel. ²³„Můj Bůh poslal svého anděla, aby těm lvům zavřel tlamy. Vůbec mi neublížili, neboť jsem byl před Bohem shledán nevinným. A ani tobě, králi, jsem neprovedl nic zlého.“

²⁴Král se velice zaradoval a hned přikázal, ať Daniela vytáhnou z jámy. Když ho z té jámy vytáhli, nenašli na něm ani škrábnutí, protože věřil ve svého Boha. ²⁵Na králův rozkaz pak přivedli ty muže, kteří Daniela napadli, a hodili je do lví jámy i s jejich ženami a dětmi. Ještě než dopadli na dno, lvi se na ně vrhli a roztrhali je na kusy.

²⁶Král Darjaveš pak napsal lidem všech národů a jazyků:

Hojný pokoj vám!

²⁷Tímto nařizuji, aby všude, kam sahá má královská moc, lidé s bázní a chvěním ctili Danielova Boha.

Neboť on je Bůh živý,
on trvá navěky.
Jeho království se nezhroutí
a jeho vláda nikdy neskončí.

²⁸On umí vysvobodit a zachránit,
on koná divy a zázraky
jak na nebi tak i na zemi.
On Daniela zachránil ze spárů lvích!

²⁹A tak se Danielovi za vlády Darjaveše a Kýra^a Perského dobře dařilo.

DANIELOVA VIDĚNÍ

Budoucí království

7 V prvním roce babylonského krále Belšasara měl Daniel ve snu vidění. To, co v mysli spatřil na lůžku, pak sepsal. Zde začíná záznam onoho snu:

^a29 nebo *Darjaveše, totiž Kýra*

²Já Daniel jsem v noci měl toto vidění: Hle, spatřil jsem, jak nad velkým mořem bouří čtyři nebeské větry. ³Vtom se z moře vynořily čtyři obrovské šelmy, každá jiná.

⁴První vypadala jako lev, ale měla orlí křídla. Potom jsem viděl, jak jí ta křídla byla vylomena; byla zvednuta ze země, takže stála na nohách jako člověk, a dostala lidské srdce.

⁵A hle, vtom se objevila druhá šelma, podobná medvědu. Na jedné straně byla vztyčená, v zubech držela tři žebra a bylo jí řečeno: „Vstaň, sežer mnoho těl!“

⁶Díval jsem se dál a hle, objevila se další šelma, podobná pardálu, ale na zádech měla čtyři ptačí křídla. Měla čtyři hlavy a byla jí dána moc.

⁷Potom to noční vidění pokračovalo a hle, spatřil jsem čtvrtou šelmu. Byla děsivá a hrozná a měla strašnou sílu. Svými obrovskými železnými zuby hltala a drtila zbytek roztupávala nohama. Lišila se od všech šelem, které ji předcházely, a měla deset rohů. ⁸Když jsem ty rohy pozoroval, hle, začal mezi nimi růst jiný, malý roh a tři z těch dřívějších rohů byly vyvráceny, aby mu udělaly místo. Na tom rohu jsem spatřil jakoby lidské oči a ústa, jež vedla pyšné řeči.

⁹Díval jsem se dál a uviděl toto:

Byly rozestaveny trůny
a Odvěký se posadil.
Roucho měl bílé jako sníh,
vlasy na hlavě jak vlnu beránčí.
Jeho trůn – žhnoucí plameny
a jeho kola – oheň hořící!
¹⁰ Proud ohnivě řeky od něj vychází,
miliony jsou jeho sloužících
a miliardy před ním stojících.
Soudní dvůr se posadil
a byly otevřeny knihy.

¹¹Díval jsem se dál, neboť jsem slyšel, jaké pyšné řeči vedl onen malý roh. Vtom jsem uviděl, jak ta šelma byla zabita a její tělo vydáno zkáze v plamenech. ¹²Ostatní šelmy směly ještě určitou dobu zůstat naživu, byly však zbaveny své moci.

¹³Potom to noční vidění pokračovalo:

Hle, přichází s nebeskými oblaky
synu člověka podobný.
Před Odvěkého předstoupil,
před jeho tvář ho přivedli.
¹⁴ Byla mu dána vláda, sláva i království,
aby jej ctili všichni lidé, národy i jazyky.
Jeho vláda je věčná – nikdy neskončí,
jeho království se nezhroutí!

¹⁵To, co jsem já Daniel v mysli viděl, mě velmi rozrušilo. ¹⁶Přistoupil jsem tedy k jednomu z těch, kdo tam stáli, a ptal se jej, co to všechno znamená. On mi to tedy pověděl a vyložil: ¹⁷„Ty čtyři obrovské šelmy jsou čtyři králové, kteří povstanou na zemi. ¹⁸Království ale obdrží svatí Nejvyššího a budou jím vládnout na věky a věky věků.“

¹⁹Potom jsem chtěl vědět, co znamená ta čtvrtá šelma, která se lišila od všech ostatních: Byla strašná a děsivá, se železnými zuby a bronzovými drápy, hltala a drtila a zbytek rozdupávala nohama. ²⁰Také jsem chtěl vědět, co znamená těch deset rohů na její hlavě a proč vyrostl další roh a tři vypadly, aby mu udělaly místo, a proč ten roh měl oči a ústa, jež vedla pyšné řeči, a proč vypadal mohutněji než ostatní. ²¹Díval jsem se tedy dál a viděl jsem, jak ten roh vede válku proti svatým a přemáhá je. ²²Vtom ale přišel ten Odvěký a rozhodl ve prospěch svatých Nejvyššího. Tehdy nastal čas, aby se svatí ujali království.

²³Ten, který tam stál, mi tedy odpověděl: „Ta čtvrtá šelma je čtvrté království na zemi, jež bude odlišné ode všech ostatních: Pohltí celou zem, podupe ji a rozdrtí. ²⁴Těch deset rohů je deset králů, kteří povstanou z toho království. Po nich povstane jiný král, odlišný od těch předešlých, a ty tři krále sesadí. ²⁵Povede řeči proti Nejvyššímu, jeho svatým bude činit příkoří a pokusí se změnit i časy a předpisy. Svatí budou vydáni do jeho rukou na čas a časy a půl času.“

²⁶Potom však zasedne soud a zbaví jej moci, aby byl navždy zničen a zahuben. ²⁷Království, moc i sláva všech království pod nebem pak bude odevdána svatému lidu Nejvyššího. Jeho království potrvá věčně a všichni vládcové jej budou ctít a poslouchat.“

²⁸Tím ta řeč skončila. Z toho, co mi přicházelo na mysl, jsem já Daniel zbledl hrůzou. To slovo jsem si ale uchoval v srdci.^b

Otřesná vzpoura

8 Ve třetím roce vlády krále Belšasara jsem já Daniel měl další vidění, jež následovalo po onom předchozím. ²V tomto vidění jsem se viděl v královském sídelním městě Súsách v provincii Elam; stál jsem v tom vidění u řeky Ulaj. ³Zvedl jsem oči a hle, spatřil jsem na břehu jakéhosi berana se dvěma rohy. Oba rohy měl dlouhé, jeden však byl delší než druhý, ačkoli vyrostl později. ⁴Viděl jsem toho berana trkat na západ, na sever i na jih; žádné zvíře nemělo sílu mu odolat a nebylo před ním žádné pomoci. Dělal si, co chtěl, a stále mohutněl.

⁵Zatímco jsem o tom přemýšlel, hle, od západu uháněl přes celou zemi kozel s velkolepým rohem mezi očima, sotva se země dotýkal. ⁶Jakmile se přiblížil k tomu dvourohému beranovi, kterého jsem viděl stát na břehu, zuřivě proti němu vyrazil. ⁷Viděl jsem, jak na berana vztekla útočí, vráží do něj a láme mu oba rohy. Beran neměl sílu mu odolat. Kozel ho srazil k zemi, dupal po něm a beranovi nebylo žádné pomoci.

⁸Kozel mohutněl dál a dál. Když byl ale na vrcholu sil, jeho veliký roh se zlomil a místo něj vyrostly do čtyř světových stran čtyři jiné velkolepé rohy. ⁹Z jednoho z nich potom vyrazil jakýsi nepatrný roh, který se však nesmírně rozmáhal k jihu, k východu i k Nádherné zemi.^c ¹⁰Rozmohl se až k nebeskému zástupu a některé hvězdy toho vojska strhl na zem a pošlapal

^a25 zřejmě rok, dva roky a půl roku ^b28 zde končí aramejský text; zbytek knihy je psán hebrejsky ^c9 Deut 8:7–10; 1.Král 14:15; Jer 3:19; Eze 20:6

je. ¹¹Ve svém rozmachu se postavil dokonce i proti Knížeti nebeského zástupu, když zrušil každodenní oběť a zpusťoval jeho svatyni. ¹²Vojsko i každodenní oběť mu při té vzpouře byly vydány do rukou. Srazil pravdu na zem a dařilo se mu vše, co podnikal.

¹³Potom jsem slyšel mluvit jednoho svatého a jiný svatý se ho zeptal: „Jak dlouho potrvá, co bylo v tom vidění – ta otřesná vzpoura, zrušení každodenní oběti, vydání svatyně a pošlapání vojska?“

¹⁴„Bude to 2 300 večerů a jiter,“ ^a odpověděl mu. ^b „Pak bude svatyně znovu obnovena.“

¹⁵Já Daniel jsem sledoval to vidění a snažil se je pochopit, když vtom přede mnou náhle stanula jakoby mužská postava. ¹⁶Nad Ulajem jsem tehdy uslyšel lidský hlas, jak volá: „Gabrieli, vysvětlí mi to vidění!“

¹⁷Vykročil tedy směrem ke mně, a když se přiblížil, padl jsem v hrůze tváří k zemi. Tehdy mi řekl: „Rozuměj, lidský synu, že to vidění platí pro poslední čas.“

¹⁸Když ke mně mluvil, ležel jsem v mráкотách tváří k zemi. Potom se mě dotkl, postavil mě na nohy ¹⁹a řekl: „Hle, ukážu ti, co se stane v čase posledního hněvu; to vidění totiž platí pro určený poslední čas. ²⁰Ten dvourohý beran, jehož jsi viděl, jsou králové Médie a Persie. ²¹Ten bradatý kozel je král Řecka a veliký roh mezi jeho očima je první řecký král. ²²To, že se zlomil a místo něj povstaly čtyři jiné, znamená, že z jeho národa povstanou čtyři království, ale ne s jeho silou.

²³Ke konci jejich kralování povstane k dovršení vzpoury král nesmírně surový a záludný. ²⁴Získá obrovskou moc, ale ne svou vlastní silou. Způsobí nevidanou zkázu a podaří se mu vše, co podnikne. Bude hubit mocné bojovníky i svatý lid ²⁵a díky jeho chytrosti se bude dařit bludu. Ve své nadutosti znenadání zpusťoval mnohé národy, až se nakonec postaví proti Knížeti knížat, a tehdy bude bez přispění lidské ruky zničen.

²⁶Vidění o večerech a jitrech, které ti bylo sděleno, je pravdivé. Ty ho však zachovej v tajnosti, neboť se týká vzdálené budoucnosti.“

²⁷Já Daniel jsem tehdy klesl vyčerpáním a dlouhé dny jsem stonal, než jsem mohl znovu vstát a věnovat se službě králi. I nadále jsem však byl tím viděním otřesen a nemohl je pochopit.

Zhřešili jsme

9 V prvním roce Darjaveše, syna Ahasverova (původem Méda), jenž byl ustanoven vládcem babylonského království^c ²– nuže v prvním roce jeho vlády jsem já Daniel porozuměl z knih, že podle Hospodinova slova k proroku Jeremiášovi potrvá zkáza Jeruzaléma sedmdesát let.^d ³Tehdy jsem se obrátil k Pánu Bohu, abych jej hledal v modlitbách a prosbách, s postem, v pytlovině a popelu.

⁴Modlil jsem se k Hospodinu, svému Bohu, a toto jsem vyznával:

„Ach Pane Bože veliký a hrozný, zachovávající smlouvu a milosrdenství těm, kdo tě milují a dodržují tvá přikázání! ⁵Zhřešili jsme, zkazili se, jednali jsme zle! ^e Vzbouřili jsme se a odvrátili se

¹⁴ nebo: 2 300 večerních a jitřních obětí (tj. 1 150 dnů) ^b14 podle LXX, Vul, Syr (hebr.: *mi*) ^c1 Dan 6:1 ^d2 Jer 25:11–12; 29:10 ^e5 1.Král 8:47; Žalm 106:6

od tvých přikázání a zákonů. ⁶Neposlouchali jsme tvé služebníky proroky, kteří ve tvém jménu mluvili k našim králům a vůdcům, k našim otcům a všem obyvatelům země.

⁷Tobě, Pane náš, přísluší spravedlnost, nám je ale dnes hanba – nám všem z Judy, Jeruzaléma i z celého Izraele, v zemích blízkých i vzdálených, kamkoli jsi nás vyhnal za všechnu tu nevěru, jíž jsme se vůči tobě dopouštěli. ⁸Hanba nám, Hospodine – nám, našim králům a vůdcům, jakož i našim otcům, neboť jsme zhřešili proti tobě! ⁹Náš Pán Bůh však má soucit a odpuštění, ačkoli jsme se proti němu vzbouřili. ¹⁰Neposlouchali jsme Hospodina, svého Boha, a neřídili se jeho zákony, které nám předkládal skrze své služebníky proroky. ¹¹Celý Izrael přestoupil tvůj Zákon a odvrátil se, aby neslyšeli tvůj hlas.

To proto na nás dopadla zlořečení a kletby zapsané v Zákoně Božího služebníka Mojžíše,“ neboť jsme zhřešili proti tobě. ¹²Naplnil jsi své hrozby, jimiž jsi nás i naše vládce varoval, a dopustil jsi na nás hrozné neštěstí. Nikde pod celým nebem se nestalo nic takového, jako se stalo v Jeruzalémě! ¹³Ani když na nás přišlo všechno to neštěstí popsané v Zákoně Mojžíšově, nesnažili jsme se usmířit Hospodina, svého Boha, tím, že bychom se odvrátili od svých hříchů a uvědomili si jeho pravdu. ¹⁴Hospodin proto neopomněl dopustit na nás to neštěstí. Hospodin, náš Bůh, je totiž spravedlivý ve všech svých skutcích, my jsme ho ale neposlouchali.

¹⁵Ano, Pane Bože náš, ty jsi mocnou rukou vyvedl svůj lid z Egypta a získal sis jméno, které máš až dodnes; my jsme však zhřešili a jednali jsme zle! ¹⁶Ach Pane, který vždy jednáš spravedlivě, odvrát prosím svůj prudký hněv od svého města Jeruzaléma, od své svaté hory. Vždyť kvůli našim hříchům, kvůli nepravostem našich otců se Jeruzalém i tvůj lid staly terčem posměchu pro všechny okolo.

¹⁷Nyní tedy, Bože náš, vyslyš modlitby a prosby svého služebníka. Kvůli sobě samému, Pane, rozjasni svou tvář nad svou zpusťšenou svatyní. ¹⁸Nakloň své ucho, Bože můj, a slyš! Otevři své oči a pohlédni na naše trosky, na město, jež nese tvé jméno! Neprosíme tě pro svou vlastní spravedlnost, ale pro tvůj veliký soucit. ¹⁹Ach Pane, slyš! Ach Pane, odpusť! Ach Pane, naslouchej a jednej! Kvůli sobě samému, Bože můj, neotálej, vždyť tvé město i tvůj lid nese tvé jméno!“

Sedmdesát týdnů

²⁰Ještě když jsem se modlil a vyznával svůj hřích i hřích svého lidu Izraele a prosil jsem Hospodina, svého Boha, o slitování nad jeho svatou horou ²¹– nuže ještě když jsem se modlil, vtom ke mně náhle přiletěl onen Gabriel, jehož jsem předtím spatřil ve vidění, ^ba dotkl se mě. Bylo to v době večerní oběti.

²²„Danieli,“ promluvil ke mně zřetelně, „jsem tu teď proto, abych ti zjevil tajemství. ²³Hned, jakmile ses začal modlit, byla vyslána odpověď a já jsem ti ji přišel vyřídit. Jsi velmi drahocenný. Dobře tedy poslouchej má slova a porozuměj tomu vidění:

^a11 Lev 26:14–39; Deut 28:15–68 ^b21 Dan 8:16

²⁴ Sedmdesát týdnů^a je lhůta určená
tvému lidu i svatému městu,
aby ta vzpoura skončila
a nastal konec hříchu,
aby očištěna byla nepravost
a spravedlnost přišla navěky,
aby se zpečetilo prorocké vidění
a pomazán byl Nejsvětější ze svatých.^b

²⁵ A proto věz a rozuměj:

Od vydání nařízení,
aby byl Jeruzalém obnoven,
až k Mesiáši^c vůdci
sedmero týdnů uplyne
a šedesát dva týdny.
Jeruzalém bude obnoven
i s náměstím a příkopem,
přestože časy budou zlé.

²⁶ Až dvašedesát týdnů uplyne,
Mesiáš bude zabit a opuštěn.
To město i svatyni uvrhne do zkázy
lid vůdce, který přichází.
Jeho konec přijde jako povodeň;
i když boj potrvá až do konce,
je rozhodnuto o zkáze!

²⁷ On potvrdí smlouvu s mnohými
v týdnů posledním.
Až pak ten týden dojde do půli,
obětem i darům konec učiní.
Otřesná ohavnost se v chrámě^d objeví,
než ničitele zachvátí
konec mu určený.“

Byl jsem vyslán za tebou

10 Ve třetím roce perského krále Kýra se Danielovi zvanému Baltazar dostalo zjevení a on je pochopil, když mu byl ve vidění vnuknut jeho výklad. To poselství je pravdivé a týká se velikého boje.

²Já Daniel jsem v té době držel třítýdenní smutek. ³Nejedl jsem žádné vybrané pokrmy, maso ani víno jsem nevzal do úst a nepotíral jsem se žádnou masťou, dokud ty tři týdny neuplynuly.

⁴Čtyřicátého dne prvního měsíce^e jsem stál na břehu velké řeky Tigris. ⁵Zvedl jsem oči a hle, spatřil jsem jakéhosi muže oděného plátnem a přepásaného na bocích pásem z ryzího zlata. ⁶Tělo měl jako z chrysolitu,

^a24 dosl. *sedmic* – termín jinak užívaný pro *týden* zde zřejmě znamená *sedmiletí* (srov. Lev 25:8) ^b24 nebo *pomazána byla nejsvětější svatyně* ^c25 tj. *Pomazanému* (srov. 1.Sam 10:1)

^d27 podle LXX, Vul (MT: *na [chrámovém?] křídle*) ^e4 23. dubna 536 př. n. l.

tvář jako blesk, oči jako hořící pochodně, paže a nohy jako třpyt leštěného bronzu a jeho hlas zněl jako burácení zástupů.

⁷Já Daniel jsem byl jediný, kdo to vidění spatřil. Muži, kteří byli se mnou, je neviděli, ale padla na ně taková hrůza, že se utíkali schovat. ⁸Zůstal jsem tedy sám. Jakmile jsem to veliké vidění spatřil, všechna síla mě opustila, zbledl jsem jako mrtvý a nemohl jsem se vzchopit. ⁹Potom zaburácel jeho hlas, a jakmile jsem ten hlas uslyšel, padl jsem v mrákotách tváří k zemi.

¹⁰Vtom se mě dotkla ruka a zatřásla mnou, takže jsem se zvedl na kolena a dlaně. ¹¹„Danieli drahý,“ oslovil mě, „pečlivě poslouchej, co ti budu říkat, a postav se, neboť jsem byl vyslán za tebou.“ Když ke mně promluvil tato slova, s rozechvěním jsem vstal.

¹²Tehdy pokračoval: „Neboj se, Danieli. Už od prvního dne, kdy ses ke svému Bohu začal modlit za porozumění a pokořovat se před ním v postu, byly tvé prosby vyslyšeny a já přicházím s odpovědí na ně. ¹³Jedenadvacet dnů se ale proti mně stavěl kníže perského království, než mi přišel na pomoc Michael, jeden z předních knížat. Zdržel jsem se tedy u perských králů, ¹⁴ale teď jsem přišel, abych ti vysvětlil, co potká tvůj lid v posledních dnech. To vidění je totiž o budoucích časech.“

¹⁵Když ke mně mluvil, byl jsem skloněn tváří k zemi, neschopen slova. ¹⁶Vtom se kdosi podobný člověku dotkl mých rtů. Otevřel jsem tedy ústa, abych promluvil. „Můj pane,“ řekl jsem té postavě přede mnou, „kvůli tomu vidění jsem přemožen bolestí a nemohu se vzchopit. ¹⁷Copak s tebou, pane, může mluvit někdo, jako jsem já, tvůj služebník? Všechna síla mě opustila a nemohu se ani nadechnout.“

¹⁸Ten kdosi podobný člověku se mě však znovu dotkl a posílil mě. ¹⁹„Neboj se, drahý!“ řekl mi. „Pokoj tobě. Naber sílu a vzchop se!“

Když ke mně mluvil, byl jsem posílen a řekl jsem: „Mluv, pane, neboť jsi mě posílil.“

²⁰Tehdy promluvil: „Víš, proč jsem za tebou přišel? (Brzy se totiž musím vrátit, abych bojoval s knížetem Persie, a potom přijde ještě kníže Řecka.)

²¹Nuže, musím ti oznámit, co je zapsáno v Knize pravdy. (Nikdo však se mnou nespojil síly v boji proti nim, jedině Michael, váš kníže.

11 Proto jsem už v prvním roce Darjaveše Médského povstal,^a abych jej posílil a podpořil.“

Sever proti jihu

²„Teď ti tedy povím pravdu: V Persii povstanou ještě tři králové a po nich přijde čtvrtý, který bude mnohem bohatší než všichni ostatní. Pomocí svého bohatství podnítí všechny proti řecké říši.

³Potom povstane bojovný král, který ovládne obrovskou říši a bude si dělat, co se mu zlíbí. ⁴Na vrcholu moci se ale jeho říše rozpadne a bude rozdělena do čtyř světových stran. Nepřipadne ovšem jeho potomkům a nebude už mít takovou moc jako za něj. Království mu bude odňato a rozděleno jiným.

⁵Jižní král bude mocný, ale jeden z jeho velitelů se vzmůže ještě více, takže ovládne ještě větší říši nežli on. ⁶Po mnoha letech pak obě království uzavřou spojenectví. Dcera jižního krále bude na potvrzení dohody provdána za severního krále, svou moc si však dlouho neudrží a ani on

^a1 srov. Dan 9:1–3, 23; 10:12

nezůstane u moci. V těch dnech totiž bude spolu se svou družinou i se svým otcem a ochráncem zrazena.

⁷Trůnu se pak ujme nástupce z téhož rodu. Zaútočí na vojska severního krále i na jeho pevnosti a podaří se mu nad nimi zvítězit. ⁸Ukořistí také jejich bohy, jejich sochy, vzácné náčiní, stříbro i zlato a odveze je do Egypta. Potom nechá severního krále celé roky na pokoji. ⁹Ten se sice pokusí říši jižního krále napadnout, ale stáhne se zpět na své vlastní území.

¹⁰Synové severního krále potom povstanou k boji a shromáždí obrovské vojsko, jež bude postupovat jako nezadržitelná povodeň, až zaútočí i na jeho pevnost. ¹¹Jižní král tehdy vztekle vytáhne a vrhne se s ním do boje. Severní král proti němu postaví obrovské vojsko, to však bude i přes své množství poraženo. ¹²Po rozprášení toho vojska bude jižní král naplněn pychou, že pobil mnoho tisíc nepřátel, ale vítězství si nakonec neudrží.

¹³Severní král totiž znovu postaví obrovské vojsko, ještě větší než to předešlé, a po několika letech se s mohutnou a vyzbrojenou armádou dá na pochod. ¹⁴(Mnozí tehdy povstanou proti jižnímu králi. I ve tvém lidu se pozvednou bojovní muži, aby naplnili vidění, ale padnou.) ¹⁵Severní král přitáhne k opevněnému městu, navrší k němu násep a dobude je. Jižní vojsko se neubrání, ani ti nejlepší vojáci nebudou moci obstát.

¹⁶Tento útočník si bude dělat, co se mu zlíbí, a nikdo před ním neobstojí. Se svou ničivou mocí stane i v Nádherné zemi. ¹⁷Rozhodne se přitáhnout s celou silou svého království, pak ale s jižním králem uzavře dohodu. Na její stvrzení mu dá svou dceru za ženu, ale jen proto, aby mu skrze ni škodil. To se mu však nepodaří a nesplní. ¹⁸Obrátí tedy pozornost k přímořským zemím a mnohé z nich dobude. Jeden vojevůdce však jeho zpupnost ukončí, dokonce mu tu jeho zpupnost oplátí. ¹⁹Proto se vrátí zpět do pevností ve své vlastní zemi, tam ale klesne, padne a bude pryč.

²⁰Jeho nástupce vyšle výběřčího daní k udržování královské nádhery. Zakrátko pak bude zahuben, nikoli však v litém boji.“

Bezbožný král

²¹„Jeho nástupcem bude opovrženíhodný muž, kterému nepřísluší královský majestát. Znenadání přijde a zmocní se království pokryteckými úskoky. ²²Ohromná vojska před ním budou smetena a zahubena, včetně vůdce smlouvy. ²³Skrze podvodná spojení, která uzavře, vystoupá k moci, ačkoli bude mít jen hrstku stoupenců. ²⁴Znenadání přitáhne do nejbohatších provincií a provede něco, co neprovedl nikdo z jeho otců ani z otců jeho otců. Svým stoupencům rozdělí kořist, lup a bohatství. Bude chystat úklady i proti pevnostem – ale jen načas.

²⁵Sebere sílu a odvahu a vytáhne s mohutným vojskem proti jižnímu králi. Ten proti němu postaví do boje mohutné a nesmírně početné vojsko, ale bude poražen skrze úklady nachystané proti němu. ²⁶Zahubí ho ti, kteří jedí z jeho stolu; jeho vojsko bude smeteno a mnoho mužů padne v boji. ²⁷Oba ti králové pak s proradným srdcem zasednou k jednomu stolu. Budou si navzájem říkat lži, ale nic nezmůžou, neboť v určený čas stejně přijde konec. ²⁸Severní král se s ohromným bohatstvím vydá zpět do své země a cestou projeví své nepřátelství proti svaté smlouvě. Teprve pak se vrátí do své země.

²⁹V určený čas vytáhne znovu na jih, ale toto tažení nedopadne jako to předešlé. ³⁰Postaví se mu totiž středomořské loďstvo, takže se bude muset zkroušeně vrátit. Svůj hněv proto obrátí proti svaté smlouvě a při svém návratu odmění ty, kteří svatou smlouvu opustili. ³¹Jeho vojska obsadí a zne-svěťí chrámovou pevnost, zruší každodenní obět a vztyčí tam otřesnou ohavnost.^a ³²Svou úlisností svede ty, kdo porušují smlouvu; lidé znající svého Boha se mu ale statečně vzepřou.

³³Moudří lidé budou přinášet poučení mnohým, po jistou dobu však budou padat mečem, budou upalováni, zatýkáni a okrádáni. ³⁴V té době se jim dostane nepatrné pomoci, neboť se k nim připojí mnoho pokrytců. ³⁵I někteří z moudrých zakolísají, aby byli tříbeni, čištěni a běleni až do konce, který přijde v určený čas.

³⁶Onen král si bude dělat, co se mu zlíbí. Sám sebe vyvýší a zveličí nade všechny bohy. Povede neslýchané řeči proti Bohu bohů a bude se mu dařit, dokud se nezavřít čas hněvu, neboť se musí naplnit, co bylo rozhodnuto. ³⁷Nebude uznávat boha svých otců ani miláčka žen, ani žádného jiného boha nebude uznávat, protože nade všechny zveličí sám sebe. ³⁸Na místě Nejmocnějšího Boha bude ctít boha, kterého jeho otcové neznali; bude ho ctít zlatem, stříbrem, drahokamy a klenoty. ³⁹S tímto cizím bohem ovládne nejmocnější pevnost. Ty, kdo jej uznají, zahrne počtami, svěří jim moc nad mnohými a za odměnu jim rozdělí zem.“

Poslední bitva

⁴⁰„V posledním čase na něj zaútočí jižní král, ale severní král se proti němu vyřítí s vozy, jezdci a mohutným loďstvem. Jako povodeň vtrhne do mnoha zemí, ⁴¹až přijde i do Nádherné země.^b Mnohé národy tehdy padnou, ale některé se z jeho moci zachrání: Edom, Moáb a přední z Amonců. ⁴²Zmocní se mnoha zemí; ani Egypt mu nebude moci uniknout. ⁴³Ovládne zlaté a stříbrné poklady a veškeré bohatství Egypta, podmaní si Libyjec i Habešany.

⁴⁴Vtom ho však vylekají zprávy z východu a ze severu. S velikou zuřivostí vyrazí, aby pobil a vyhladil mnohé. ⁴⁵Svůj hlavní stan postaví mezi mořem a Nádhernou svatou horou. Tam potká svůj konec a nebude mu pomoci.“

Vytrvej až do konce

12 „V tom čase povstane Michael,
veliký kníže a tvého lidu ochránce.
Čas soužení tehdy nastane,
jaké dosud nebylo od chvíle,
kdy se stali národem.
V tom čase bude tvůj lid zachráněn –
každý, kdo je zapsán ve knize.^c

²Tehdy se probudí mnozí,
kdo v prachu země spí.
Jedni k věčnému životu,
jiní k hanbě, pro věčnou výstrahu.

^a31 Dan 8:11–12; 9:27 ^b41 Dan 8:9; 11:16 ^c1 Exod 32:32–33; Žalm 69:29; 139:16; Mal 3:16 (srov. Luk 10:20; Zjev 20:12–15; 21:27)

³Moudří budou zářit jasem oblohy;
ti, kteří mnohé k spravedlnosti přivádí,
budou jak hvězdy navždy, navěky!

⁴Ty Danieli, však ta slova zachovej v tajnosti a zapečeť tu knihu pro poslední čas. Mnozí budou procházet sem a tam a poznání se rozroste.“

⁵Já Daniel jsem pak spatřil další dva muže – jeden stál na tomto břehu řeky a druhý na protějším. ⁶Ten se zeptal muže oděného plátnem,^a stojícího nad hladinou řeky: „Jak dlouho to potrvá? Kdy už ty hrůzy skončí?“

⁷Tehdy ten muž oděný plátnem, stojící nad hladinou řeky, zvedl svou pravici i levici k nebi a slyšel jsem, jak přísahá při Věčně živém: „Po času a časech a polovině času,^b až se dovrší útlak svatého lidu, tehdy toto vše skončí.“

⁸Já jsem však tomu, co jsem slyšel, nerozuměl. Proto jsem se zeptal: „Jak to všechno dopadne, můj pane?“

⁹„Musíš jít, Danieli,“ odpověděl mi. „Ta slova zůstanou tajemstvím zapečetěným pro poslední čas. ¹⁰Mnozí budou čištění, bělení a tříbení. Zlí lidé budou i nadále zlí a nikdo z nich neporozumí. Moudří však porozumějí. ¹¹Od zrušení každodenní oběti a vztyčení otřesné ohavnosti uplyne 1 290 dnů. ^c ¹²Blaze tomu, kdo trpělivě přečká 1 335 dnů.“

¹³Ty však vytrvej až do konce. Potom odpočineš, ale v poslední den vstaneš, abys přijal odplatu.“

^a6 Dan 10:4–6
9:27; 11:31–32

^b7 zřejmě rok, dva roky a půl roku (Dan 7:25)

^c11 Dan 8:13–14;

OZEÁŠ

SLOVO HOSPODINOVO, které dostal Ozeáš, syn Beériho, za vlády judských králů Uziáš, Jotama, Achaze a Ezechiáš a za vlády izraelského krále Jeroboáma, syna Jehoášova.^a

Děti ze smilstva

²Zde začíná Hospodinova řeč skrze Ozeáše. Hospodin Ozeášovi řekl: „Jdi, vezmi si ženu oddanou smilstvu a budeš s ní mít děti ze smilstva. Tato země totiž opustila Hospodina jako smilná nevěstka.“ ³A tak šel a oženil se s Gomerou, dcerou Diblaimovou. Ta pak počala a porodila mu syna.

⁴Hospodin Ozeášovi řekl: „Dej mu jméno Jizreel, *Boží setba*. Už brzy totiž potrestám Jehuův dům za jizreelské vraždění^b a skoncuji s izraelským královstvím. ⁵Toho dne zlomím luk Izraele v údolí Jizreel.“

⁶Gomer pak počala znovu a porodila dceru. Hospodin Ozeášovi řekl: „Dej jí jméno Lo-ruchama, *Nemilovaná*. Už se totiž nad domem Izraele nesmiluji; víckrát už jim neodpustím. ⁷Nad domem Judy se ale smiluji a zachráním je – nikoli ovšem skrze luk a meč, bitvu, koně či jezdce, ale skrze Hospodina, jejich Boha.“

⁸Jakmile Gomer odkojila Lo-ruchamu, znovu počala a porodila syna. ⁹Hospodin řekl: „Dej mu jméno Lo-ami, *Ne můj lid*. Nejste totiž můj lid a já nejsem váš Bůh.“

2 Přesto však synů Izraele bude jako mořského písku, který se nedá změřit ani spočítat.^c Tam, kde slyšeli: „Nejste můj lid,“ jim budou říkat: „Synové živého Boha.“ ²Synové Judy a synové Izraele se sjednotí pod jedním vůdcem a povstanou ze země. Ano, veliký bude den Jizreele!

³Říkejte svým bratrům: „Ami, *Můj lid*“ a svým sestrám: „Ruchama, *Milovaná*“.

Nevěrná manželka

⁴Žalujte matku svou, žalujte,
neboť mi není manželkou
a já nejsem jejím manželem!
Ať očistí svou tvář od smilstva,
cizoložství ať mezi prsy nechová –

⁵jinak ji svléknu donaha,
abych ji obnaženou ukázal
jako v den, kdy se zrodila,
a obrátím ji v poušť a suchopár,
aby žízní zmírala.

⁶Ani její děti nebudu milovat,
protože jsou to děti ze smilstva.

⁷Jejich matka totiž smilnila,
nestydatá byla jejich rodička.

^a1 asi 760–722 př. n. l. (2.Král 14:23–29; 2.Let 26–32)
13:16; 22:17; 28:14

^b4 2.Král 9:16–10:11

^c1 Gen

Říkala: „Půjdu za svými milenci,
kteří mi jídlo i vodu dávají,
kteří mi dávají vlnu i len,
olej i nápoje.“

⁸ Proto jí zatarasím cestu trním
a zastavím ji zdí,

aby netrefila svými stezkami.

⁹ Za svými milenci se požene, ale nedožene je,
bude je hledat, ale nenajde.

Tehdy si řekne:

„Vrátím se zpátky za svým manželem,
vždyť mi s ním bylo líp než teď!“

¹⁰ Až dosud ale uznat nechtěla,
že jsem jí obilí, víno i olej dával já,
že jsem jí dával hojnost stříbra i zlata,
které utráceli na Baala.

¹¹ Své obilí si proto v čas sklizně vezmu zpět
a v době vinobraní víno své;
strhnu z ní svou vlnu i svůj len,
jimiž se přikrývala ve své nahotě.

¹² Brzy odhalím její sprostotu
před zraky jejích milenců
a nikdo ji nezachrání přede mnou.

¹³ Ukončím veškeré její veselí,
její svátky i její novoluní,
její soboty i všechny její slavnosti.

¹⁴ Zpustoším její vinice i fíkové sady,
o kterých říká: „Tím mi zaplatili moji milenci,“
a proměním je v lesní houštiny,
kde budou požírány divokými zvířaty.

¹⁵ Potrestám ji za ty dny,
ve kterých uctívá baaly kadidly
a ozdobená náušnicemi a sponami
chodí za svými milenci –
na mě však vůbec nemyslí,
praví Hospodin.

Zasnoubím si tě navěky

¹⁶ Pak si ji ale znovu nakloním;
povedu ji po poušti,
kde k ní láskyplně promluvím.

¹⁷ Její vinice jí tehdy navrátím,
Rokle neštěstí^a se jí stane Bránou k naději,
a tehdy mi odpoví jako zamlada,
jako v den, kdy vyšla z Egypta.

^a17 hebr. *Emek-achor* (Jozue 7:24–26)

- ¹⁸ Toho dne, praví Hospodin,
mi budeš říkat: „Manželi“ –
Baalem^a mě nenazveš už nikdy víc.
- ¹⁹ Jména baalů totiž z tvých úst odstraním,
aby už nebyli svým jménem vzývání.
- ²⁰ V ten den uzavřu smlouvu kvůli nim
s divokou zvěří a s ptáky na nebi
i s havěť, co leze po zemi;
luk, meč a válku ze země vymýtím,
všem dám odpočinout v bezpečí.
- ²¹ Zasnoubím si tě navěky,
zasnoubím si tě právem a spravedlností,
láskou a milosrdenstvím.
- ²² Zasnoubím si tě také věrností,
abys poznala, kdo je Hospodin.
- ²³ V ten den odpovím,
praví Hospodin,
odpovím nebi
a to odpoví zemi.
- ²⁴ Země odpoví obilí,
vínu i oleji
a to vše odpoví Jizreeli.^b
- ²⁵ Do země si jej zaseji
a nad Lo-ruchamou se smilují.^c
Lo-amiho oslovím: „Jsi můj lid,“
a on mi odpoví: „Můj Bůh jsi ty!“^d

Zůstaneš se mnou

3 Hospodin mi řekl: „Jdi a znovu miluj svou ženu, která má milence a je ti nevěrná. Právě tak Hospodin miluje syny Izraele, kteří se obracejí k cizím bohům a milují posvátné rozinkové koláče.“^e

² Zaplatil jsem tedy za ni patnáct šekelů^f stříbra a půldruhého chomeru^g ječmene. ³ Potom jsem jí řekl: „Zůstaneš se mnou nadlouho; nebudeš smilnit ani spát s mužem a ani já s tebou.“

⁴ Synové Izraele totiž zůstanou nadlouho bez krále a vůdce, bez oběti a posvátného sloupu, bez efodu a bůžků. ⁵ Potom synové Izraele znovu začnou hledat Hospodina, svého Boha, i svého krále Davida; v posledních časech se s bázní obrátí k Hospodinu a k jeho dobrotě.

Hospodinova žaloba

- 4** Slyšte slovo Hospodinovo, synové Izraele,
Hospodin má žalobu na obyvatele země:
V této zemi není věrnost ani láska
a nikdo nezná Boha.
- ² Jen samé kletby, lži a vraždění,
zlodějství a cizoložení –

^a18 baal znamená pán, majitel, někdy však i manžel (viz pozn. Num 22:41) ^b24 Oze 1:4

^c25 Oze 1:6 ^d25 Oze 1:9 ^e1 viz Jer 7:18 ^f2 asi 170 g ^g2 téměř 200 kg

rozmáhá se to víc a víc,
jedno krveprolití za druhým!
³To proto země uvažá
a každý její obyvatel je vyčerpán;
polní zvěř i ptáci na nebi
hynou společně s mořskými rybami.

⁴Ať si však nikdo nestěžuje,
nikdo ať nikoho neobviňuje –
vždyť jsi to, kněži, právě ty,
na koho tu teď žalují.^a
⁵Potácíš se ve dne jako za noci
a s tebou se potácejí také proroci;
hubíš svůj vlastní lid^b
⁶a můj lid hyne bez špetky poznání.

Protožes odmítl poznání,
i já tě odmítnu od kněžství;
na Zákon svého Boha nedbal jsi,
ani já nebudu dbát na tvé potomky.

⁷Jak se rozmáhali víc a víc,
tím více proti mně hřešili;
svou Slávu nahradili^c mrzkostí.
⁸Živí se obětmi mého lidu za hřích,
dychtivě baží po jejich špatnosti.

⁹Kněz proto dopadne tak jako lid –
budu je trestat za jejich způsoby,
za jejich skutky jim odplatím!
¹⁰Budou jíst, ale nenasytí se,
budou smilnit, ale nerozmnoží se,
protože opustili Hospodina
a pustili se¹¹ do smilstva.

Kvůli vínu, kvůli burčáku
přišli o rozum!
¹²Můj lid se radí se dřevem,
nějaká hůlka jim dává předpověď;
dali se obloudit duchem smilstva,
smilně opustili svého Boha.
¹³Obětují na horských vrcholech,
na pahorcích kouří kadidlem,
pod dubem, topolem, pod mohutným stromem,
v jejichž stínu je tak příjemně.

Ačkoli vaše dcery smilní
a vaše snachy cizoloží,

^a4 rekonstruované znění (MT: *vždyť tvůj lid je jako ti, kteří na kněze žalují*)

^b5 rekonstruované znění (MT: *zahubím tvou matku*) ^c7 podle Tg, Syr a písařské tradice (MT: *jejich slávu nahradím*)

¹⁴ nebudu trestat vaše smilné dcery
ani ty vaše cizoložné snachy –
vždyť jsou to muži, kdo chodí za nevěstkami
a konají oběti s těmi kněžkami.
Špatně dopadne ten tupý lid!

¹⁵ Jestliže, Izraeli, smilníš ty,
ať aspoň Juda nehřeší!
Proto nechoďte do Gilgalu,
neputujte do Bet-avenu,^a
zdržte se přísahy:
„Jakože žije Hospodin!“

¹⁶ Izrael se umíněně vzpírá
jako umíněná kráva.
Jak ho má Hospodin teď nechat pást
svobodně jako beránka?

¹⁷ Efraim^b se spřáhl s modlami –
nech ho být!

¹⁸ Když už je pití vypito,
vrhnou se na smilstvo;
ti, kdo jsou lidu záštitou,
chovají v lásce zkaženost.

¹⁹ Vítr je svými křídly zachvátí,
budou se stydět za své oběti!

Efraim bude rozdrčen

5

Kněží, teď slyšte toto,
lide Izraele, dávej pozor,
královský dome, nakloň ucho!

Tento soud je veden proti vám,
neboť jste v Micpě byli past,
na hoře Tábor jste byli nástraha,
²v Šitimu jáma hloubená.

Já je však všechny potrestám,
³já přece Efraima znám
a Izrael se mi neschová!

Teď ses, Efraime, ke smilstvu obrátil
a Izrael se poskvřnil.

⁴Svých skutků se nevzdají,
aby se ke svému Bohu vrátili;
duch smilstva je totiž v nich,
Hospodina už neznají.

⁵Pýcha Izraele svědčí proti nim;
Izrael, Efraim, se v hříchu potácí
a Juda se potácí spolu s ním.

^a15 hebr. *Dům zla* – hanlivé jméno pro Bet-el (hebr. *Dům Boží*)

^b17 původně kmenové jméno, později synonymum pro celý Izrael, zejm. pro severní království

⁶Se svými ovci a kravami
se za Hospodinem vydají;
budou ho hledat, ale nenajdou,
neboť jim zmizel daleko.

⁷Hospodinu byli nevěrní,
někomu cizímu děti zplodili;
teď je to jejich novoluní pohltí
i s jejich pozemky.

⁸V Gibeji na roh zatrubte,
v Rámě ať zazní polnice,
na poplach v Bet-avenu^a zakřičte:
„Benjámine, jdou na tebe!“

⁹Efraim bude zpuštěn
v ten soudný den.
Pro všechny kmeny Izraele
oznamuji, co jisté je.

¹⁰Vůdcové Judy jsou jako ti,
kdo posunují mezníky;^b
svou prchlivostí je zaplavím
jako povodní.

¹¹Efraim bude poroben,
soudem rozdrčen,
neboť si usmyslel jít za Nesmyslem.

¹²Pro Efraima jsem jako vřed,
pro dům Judy jsem kostižer!

¹³Když Efraim poznal, jak je nemocný,
a Juda uviděl své zranění,
tehdy se Efraim k Asýrii obrátil,
aby se od velkokrále dočkal pomoci.
Ten vás však nebude moci uzdravit,
nemůže vyléčit vaše zranění!

¹⁴Já totiž budu pro Efraima lvem,
pro dům Judy budu lvím samcem.
Já sám rozsápu je na kusy,
odvleču pryč a nebude jim pomoci.

¹⁵Vrátím se zpět do svého doupěte,
dokud jim jejich vina nedojde
a nezačnou znovu hledat mě.
Tehdy pak ve svých úzkostech
mě budou hledat horlivě.

^a8 hanlivé jméno pro *Bet-el* (viz pozn. Oze 4:15)
23:10

^b10 Deut 19:14; 27:17; Přís 22:28;

Láska, ne oběti

6

„Pojďme se vrátit k Hospodinu!

On nás ranil a on uzdraví,
udeřil a také ošetří.²Po dvou dnech nám život navrátí,
třetího dne nás znovu postaví,
abychom před ním mohli žít,³abychom Hospodina znali
a znát ho chtěli stále víc.On se objeví tak jistě jako svítání,
přijde k nám jako průtrž na podzim,
jak jarní déšť, jenž zemi zavlaží.“⁴Co mám s tebou, Efraime, dělat?

Co s tebou, Judo, udělat?

Vaše láska je jako ranní mlha,
jak rosa, jež zrána vyprchá!⁵Proto jsem vás otesával skrze proroky,
ubíjel jsem vás svými výroky,
aby mé^a úsudky jak světlo zářily.⁶Chci totiž lásku, nikoli oběti,
poznání Boha spíš než zápaly.⁷Oni však jako Adam smlouvu zrušili,
ach, jak mi byli nevěrní!⁸Gileád je město lidí zločinných,
plné krvavých šlépějí.⁹Jako loupežníci číhající na lidi,
takto se tlupy kněží spolčují,
aby na cestě do Šechemu vraždili,
aby provozovali zvrhlosti!¹⁰V domě Izraele
vidím hroznou věc:
Efraim se tam zabývá smilstvem,
poskvřňuje se Izrael.¹¹Ale i tebe, Judo, čeká žeň.*Utekli ode mě*

7

Kdykoli úděl svého lidu obrátím,
kdykoli Izraele uzdravím,
tehdy se ukazuje Efraimův hřích
a zločiny Samaří:Zabývají se podvody,
do domů lezou zloději,
tlupy lupičů jsou v ulicích.²Vůbec si v srdci nepřipouštějí,
že si pamatují všechny jejich zločiny;^a5 podle LXX, Syr, Tg (MT: *tvé*)

jejich skutky je teď obklíčily –
vždyť je mám stále na očích!

³ Obšťastňují krále svými zločiny
a velmože svou lží.

⁴ Všichni jsou samí cizoložníci,
rozpálené peci podobní,
ve které pekař ani topit nemusí,
než mu zadělané těsto prokvasí.

⁵ V den královy slavnosti
velmoži vínem rozpálení, zmožení –
a on si třese rukou se zrádci!

⁶ Jejich srdce se podobají peci,
zrádně se k němu lísají;
celou noc doutná jejich rozlícení,
ráno pak vzplane plameny.

⁷ Jako pec jsou všichni rozpálení,
své vlastní vládce sžírají;
jejich králové se všichni hroutí,
ke mně však nevolá žádný z nich.

⁸ Efraim se mísí s národy,
neobrácený pecen je Efraim.

⁹ Jeho sílu stravují cizinci
a on to netuší.
Hlavu mu pokrývají šediny
a on to netuší.

¹⁰ Ačkoli pýcha Izraele svědčí proti němu,
přesto se nevracejí k Hospodinu, svému Bohu,
nehledají ho navzdory tomu všemu.

¹¹ Efraim je jako holub,
hloupý a bláhový:
Jednou volají k Egyptu,
pak zas do Asýrie běhají.

¹² Kamkoli se obrátí,
přehodím přes ně svoji síť.
Pochytám je jak ptáky na nebi;
ztrestám je, když uslyším, jak se slétají.

¹³ Utekli ode mě – běda jim!
Záhuba na ně, že mě zradili!
Já jsem je toužil vykoupit,
oni však o mně mluví lži.

¹⁴ Nevolají ke mně ze srdcí,
když na svých lůžkách kvílejí,
zraňují se^a kvůli vínu a obilí,
ode mě se však odvracejí.

^a14 podle někt. hebr. rukopisů a LXX (MT: *scházejí se*); srov. 1.Král 18:28

- ¹⁵ Já jsem je učil a jejich pažím dával sílu,
oni se ale spikli proti mně.
¹⁶ Obracejí se, ale ne k Nejvyššímu,
jsou jako křivý luk.
Jejich velmoži padnou mečem;
protože sami tak vztekli mluvili,
v Egyptě se jim vysmějí!

Zaseli vítr, sklídí vichřici

8

- Polnici na rty!
Na dům Hospodinův letí orli!
Smlouvu se mnou totiž zrušili,
mému Zákonu se vzepřeli.
² Ano, volají:
„Bože náš, Izrael tě zná!“
³ Izrael ale dobro opustil,
a tak jej bude stíhat protivník.

⁴ Dosazují si krále, ale beze mě;
bez mého vědomí si volí velmože;
vyrábějí si modly stříbrné a zlaté
k vlastní záhubě.
⁵ Zavrhní to své tele, Samaří!
Vzplanul jsem hněvem proti nim.
Jak dlouho ještě budou beztrestní?
⁶ To tele z Izraele pochází,
řemeslník je vyrobil.
To že je Bůh? Nikoli!
Rozbito bude na třísky
to tele v Samaří!

⁷ Protože vítr zasévali,
sklídí vichřici.
Klasy zůstanou bez zrní,
budou bez úrody, bez mouky.
Pokud se něco urodí,
spolykají to cizáci.
⁸ Izrael bude pohlcen –
mezi pohany teď zůstane
jako nepotřebný odpadek.
⁹ Chodili totiž do Asýrie
jako divoký osamělý osel –
Efraim kupoval si milence!
¹⁰ Prodávali se mezi pohany,
já je teď ale shromáždím,
aby už brzy cítit začali
břemeno krále nad velmoži.

- ¹¹ Efraim má tolik oltářů k oběti za hřích –
z těch se mu ale staly oltáře k hřešení!
- ¹² Ve svém Zákoně jsem jim toho napsal tolik –
jim je to ale cizí, jako by nerozuměli!
- ¹³ Když mi přinášejí své oběti,
obětují maso, aby se najedli –
Hospodinu se to nelíbí!
Teď si připomene jejich provinění
a jejich hříchy potrestá:
Půjdou zpátky do Egypta!^a
- ¹⁴ Izrael zapomněl na svého Tvůrce
a nastavěl si paláce;
Juda opevnil spoustu měst.
Já ale sešlu na jejich města oheň –
ten jim ty tvrze sežehne!

Přišly dny zúčtování

9

- Neraduj se, Izraeli,
nejásej jako jiné národy!
Smilně jsi svého Boha opustil
a zamiloval sis mzdu nevěstky
všude tam, kde se mlátí obilí.
- ² Mlat ani lis je však neuživí,
úroda vína přinese zklamání.
- ³ Nezůstanou už v Hospodinově zemi –
zpátky do Egypta půjde Efraim,
v Asýrii budou jíst nečisté pokrmy!
- ⁴ Nebudou už Hospodinu přinášet úlitby,
nepotěší ho svými oběťmi.
Jejich oběti budou jako chléb truchlících –
všichni, kdo ho jedí, se poskvrní.
Takový chléb jim krky nasytí,
do Hospodinova domu však nepatří.
- ⁵ Co si počnete v den sváteční,
v den Hospodinovy slavnosti?
- ⁶ I kdyby zkáze utekli,
Egypt je polapí,
Memfis jim pohřeb vystrojí.
Jejich stříbrné poklady si vezme trní,
v jejich příbytcích bude bodláčí.
- ⁷ Přišly dny zúčtování,
přišly dny odplaty.

Izrael ale vykřikuje:^a

„Prorok je blázen!

„Muž ducha‘ zešíle!“

To proto, že jste tak zkažení,
máte tak velkou nenávisť.

⁸ Prorok je Efraimovi strážným
společně s Bohem svým,
na všech cestách mu ale nastražili pasti,
v domě jeho Boha je nenávisť.

⁹ Hluboko tonou ve své zvrácenosti
tak jako tehdy v Gibeji;^b
Bůh si však vzpomene na jejich viny
a ztrestá jejich hřích.

¹⁰ Když jsem našel Izrael,
byli jako hrozný v pustině.
Když jsem vaše otce uviděl,
byli jak na fíkovníku první ovoce.
Potom však odešli za Baal-peorem
a zasvětili se té obludě.^c
Stali se stejně ohavnými
jako ten jejich miláček!

¹¹ Efraimova sláva jako pták uletí –
žádné porody, těhotenství ani početí!

¹² A i kdyby děti odchovali,
o každé z nich je připravím.
Ach, běda jim,
až se od nich odvrátím!

¹³ Vídal jsem Efraima jako Týr –
zasazený byl mezi loukami,
teď však Efraim odvádí
své děti k vrahovi.

¹⁴ Dej jim, Hospodine –
co jim dáš?
Dej jim lůno neplodné
a prsy bez mléka!

¹⁵ V Gilgalu začaly všechny jejich zločiny –
tam jsem k nim tehdy pojal nenávisť.^d
Kvůli zlu, které páchali,
je ze svého domu vypudím.
Nechci je milovat nikdy víc^e –
jejich vůdcové jsou vzbouřenci!

¹⁶ Efraim bude bit,
takže mu uschnou kořeny,
aby nerodil.

^a7 rekonstruované znění, srov. LXX (MT: *vi*)

^b9 Soud 19

^c10 Num 25:1–3

^d15 1.Sam 11:14–15

^e15 Oze 1:6

I kdyby ale děti zplodili,
ty jejich drahoušky pobiji.

- ¹⁷ Můj Bůh je zavrhně,
neboť ho neposlouchali;
budou z nich tuláci mezi pohany.

Samaří zanikne

10

Izrael býval bujná réva,
která své hrozny plodila.
Čím víc však míval ovoce,
tím víc si stavěl oltáře.
Čím lepší byla jeho zem,
tím líp si zdobil sloupy posvátné.

- ² Jejich srdce je úlisné,
teď už je ale stihne trest:
Hospodin zboří jejich oltáře,
jejich posvátné sloupy roztluče!

- ³ „Nemáme krále,“ řeknou tehdy,
„neboť jsme Hospodina nectili.
I kdybychom však krále měli,
jak by nám mohl pomoci?“

- ⁴ Vedou své řeči,
uzavírají smlouvy lživými sliby
a jejich spory bují jako pelyněk
na poli zoraném.

- ⁵ Strachovat se budou samařští obyvatelé
o to bet-avenské veletele.^a
Jeho lid nad ním bude lkát,
jeho kněží budou naříkat,
že je ta jeho sláva opustila.

- ⁶ I samo tele odnesou do Asýrie
jako dar pro jejich velkokrále.
Efraim tehdy bude zahanben,
vlastní plány zklamou Izrael!

- ⁷ Zanikne Samaří i jeho král
tak jako pěna na vodách.

- ⁸ Zničena budou avenská návrší
– ten izraelský hřích –
a na jejich oltářích vzroste trnů a bodláků.
Tehdy řeknou horám: „Skrýjte nás,“
a pahorkům: „Padněte na nás!“

- ⁹ Hřešíš, Izraeli, už od gibejských dní,
tam jsi se tehdy zastavil.

^a5 Oze 4:15; 8:6

Copak je nepostihl tehdy v Gibeji
 boj proti pachatelům bezpráví?
¹⁰ Potrestám je, kdy budu chtít:
 Národy se spojí proti nim,
 aby je spoutaly za jejich dvojí hřích.

¹¹ Efraim býval povolná jalovička,
 která obilí ráda mlátila.
 Teď ale její krásnou šíji zapřáhnou
 a Efraima poženu:
 Juda bude orat
 a Jákob vláčet.

¹² Spravedlnost sejte
 a lásku sklízujte;
 zorejte ladem ležící zem!^a
 Čas hledat Hospodina je přece zde,
 ať přijde a spravedlností vás zalije.

¹³ Vy jste však pěstovali podlost
 a sklízeli jste zlo,
 živilí jste se přetvářkou!
 Protožes spoléhal na vlastní cestu
 a na množství svých hrdinů,
¹⁴ vypukne proti tvému lidu válka,
 každá tvá pevnost bude zbořena.
 Jako když Šalman v boji zbořil Bet-arbel,
 když matky s dětmi ubíjel,
¹⁵ právě tak v Bet-elu dopadnete –
 vaše zločiny jsou tak zlé!
 Za svítání, než začne den,
 král Izraele bude zahuben.

Copak se tě mohu vzdát?

11 Když byl Izrael ještě dítětem,
 zamiloval jsem si jej;
 tehdy jsem povolal
 svého syna z Egypta.^b
² Čím jsem je ale volal víc,
 tím více ode mě^c odcházeli pryč –
 baalům přinášeli oběti,
 modly uctívali kadidly.
³ Já jsem Efraima učil chodit
 a nosil jsem je v náručí;
 oni však uznat nechtěli,
 že jsem to já, kdo je uzdravil.
⁴ Táhl jsem je provazy lidskosti
 a lany milování.

^a12 Jer 4:3

^b1 Exod 4:21–23

^c2 podle LXX, Syr (MT: *od sebe*)

Byl jsem jim tím, kdo nadnáší
jho, které nosí na šíji;
skláněl jsem se k nim,
abych je nakrmil.

- ⁵ Nevrátí se snad do Egypta?
Asýrie jim bude kralovat!
Protože se odmítli vrátit ke mně,
⁶ v jejich městech bude řádit meč;
roztříští jejich závory,
jejich úmysly pohltí.
⁷ Můj lid se rozhodl ode mě odvrátit;
i když k Nejvyššímu volají,
nepozvedne je vůbec nic.

- ⁸ Copak se tě, Efraime, mohu vzdát?
Mohu tě, Izraeli, vydat napospas?
Copak s tebou jak s Admou naložím?
Zachovám se k tobě jako k Cebojim?^a
Srdce se ve mně obrací,
v nitru jsem pohnut lítostí.
⁹ Nevykonám svůj prudký hněv,
nevydám znovu Efraima záhubě.
Jsem přece Bůh, a ne člověk,
jsem Svatý uprostřed tebe –
nenavštívím tě už děsem.

- ¹⁰ Půjdou za Hospodinem
řvoucím jako lev.
Až zazní jeho řev,
jeho děti rozechvěle přispěchají od moře.
¹¹ Přispěchají z Egypta jako rozechvělí ptáčci,
z asyrské země jako holoubci
a já je k nim domů navrátím,
praví Hospodin.

Navrať se ke svému Bohu

12

- Efraim mě zahrnuje lží
a dům Izraele lstí.
Juda se Bohu stále zpěčuje –
Svatému, který věrný je.
² Větretem se krmí Efraim,
honí se za větrem východním,
celý den rozmnožuje lež a násilí.
S Asýrií smlouvu sjednává,
a přitom nosí olej do Egypta.

^a8 Deut 29:22

- ³ Hospodin má žalobu proti Judovi;
Jákoba potrestá za jeho jednání,
za jeho skutky mu odplatí!
⁴ Už v lůně chytal svého bratra za paty,^a
jako muž potom s Bohem zápasil.^b
⁵ Zápasil s andělem a zvítězil;
s pláčem u něj tehdy o milost žádonil.
Našel jej v Bet-elu^c
a tam s ním^d promluvil –
⁶ Hospodin je Bůh zástupů,
má jméno Hospodin!
⁷ Navrať se proto ke svému Bohu,
pečuj o právo a o lásku
a svému Bohu stále důvěřuj.

- ⁸ Kramář má v ruce falešná závaží,
miluje podvody.
⁹ Efraim říká: „Ach, jak jsem bohatý!
Pomohl jsem si ke jmění.
Mám tolik vyděláno, že jsem bez viny,
nenajdou na mně žádný hřích!“

- ¹⁰ Já jsem Hospodin, tvůj Bůh,
už od vyjití z Egypta;
pošlu tě bydlet zpátky do stanů
jako za dnů, kdy svátek slavíváš!^e
¹¹ Já mluvím skrze proroky,
já sám jim dávám mnohá vidění
a skrze tyto proroky
vás varuji.

- ¹² Gileád je však samý zlořád,
proto je čeká zmar.
Že v Gilgalu obětují býky?
Z jejich oltářů budou kupy kamení
u polích zoraných!

- ¹³ Jákob utekl na pláň Aramu,
Izrael tam sloužil za ženu,
za ženu dělal pastuchu.^f
¹⁴ Skrze proroka Hospodin vyvedl Izrael z Egypta
a skrze proroka o něj pečoval.
¹⁵ Efraim však svého Pána hoře popudil,
a tak na něj uvalí jeho zločiny,
jeho urážky mu odplatí!

^a4 nebo: *podrazil*; oba významy jsou zahrnuty ve jménu *Jákob* (Gen 25:24–26; 27:36)

^b4 Gen 32:25–29 ^c5 Gen 28:10–19; 35:9–15 ^d5 podle LXX, Syr (MT: *s námi*)

^e10 *Svátek stánků* (Lev 23:33–36; 39–43) ^f13 Gen 29:20

Kdo ti pomůže?

13

Efraimova slova bázeň budila,
v Izraeli býval vznešený,
provinil se ale ctěním Baala,
a tak se zahubil.

²A nyní hřeší dál a dál;
odlévají si sochy ze stříbra,
modly, které si sami vymysleli –
všechny je řemeslník vyrobil!
Říkají, že se jim prý obětovat má...
Lidé líbají telata!

³A proto budou jako ranní mlha,
jak rosa, jež zrána vyprchá,
jak z mlatu vichrem unášená pleva,
jako dým z komína.

⁴Já jsem Hospodin, tvůj Bůh,
už od vyjití z Egypta;
Boha kromě mne nikdy nepoznáš,
není jiný Spasitel než já!

⁵Na poušti jsem tě opatroval,^a
v zemi, jež byla suchopár.

⁶Nakrmili se dosyta,
nasytili se a jejich srdce zpyšněla;
zapomněli na mě dočista.

⁷Proto jim budu lvem,
jako leopard budu číhat na cestě;

⁸napadnu je jak zuřivá medvědice,
vyrvu jim z hrudi srdce,
sežeru je tam jako lvíce,
roztrhám je jak divá zvěř!

⁹Izraeli, zničil ses!
Kdo ti pomůže?

¹⁰Kde je tvůj král, tvůj zachránce?
Kde je ve všech tvých městech?
Kde jsou tví vládci, o nichž jsi pověděl:
„Dej mi krále a velmože!“^b

¹¹Rozhněván jsem ti krále dal
a rozzuřen ho odnímám!

¹²Efraimův trest je zpečetěn,
jeho hřích dobře uložen.

¹³Porodní křeče sevrou jej,
on je však dítě nemoudré –
jakmile přijde jeho čas,
opustit lůno se nechystá.

^a5 podle LXX, Syr (MT: *znal*) ^b10 1.Sam 8:4–22

¹⁴Vyplatím je z moci záhrobí,
vykoupím je ze smrti.
Kde jsou teď, smrti, ty tvé hrozby?
Kde je tvá zhouba, záhrobí?^a

Soucít bude mým očím skryt,
¹⁵i když je Efraim neplodnější mezi bratřími.^b
Východní vítr přichází,
vítr Hospodinův se zvedá nad pouští,
aby vysušil jeho potoky,
jeho prameny aby vyprahly;
vyplení jeho poklady,
o vše cenné ho připraví.

14 Samaří bude ztrestáno,
že se proti svému Bohu vzbouřilo.
Pod mečem klesnou,
jejich maličké utlučou,
jejich těhotné rozpárou!

Uzdravím jejich odvrácení

²Vrať se, Izraeli, k Hospodinu, svému Bohu,
neboť jsi padl pro svůj hřích.

³Vraťte se k Hospodinu
a vezměte s sebou slova modlitby:
„Odpusť nám všechnu naši vinu
a laskavě nás přijmi,
ať ti přineseme jako býčky
ovoce svých rtů.“

⁴Asýrie nás nezachrání,
neujedeme na koních.
Nebudeme už nazývat bohy
své vlastní výtvary;
u tebe přece smilování
najdou i sirotci!“

⁵Uzdravím jejich odvrácení,^c
milerád je budu milovat;
můj hněv se od nich odvrátí.

⁶Stanu se Izraeli rosou
a rozkvete jako lilie.
Zapustí kořeny jako cedr v Libanonu,
⁷jeho koruna se rozroste.
Bude nádherný jako oliva,
jeho vůně bude cedrová.

⁸V jeho stínu se lidé znovu zabydlí
a vyraší jako obilí.

^a14 srov. Žalm 16:10; 49:16; 86:13; Iza 25:8; 26:19

^b15 Gen 41:52; 48:17–19

^c5 Jer 3:22

Jak vinná réva rozkvetou
a získají si slávu,
jako má víno z Libanonu.

⁹ Co je mi, Efraime, do model?
Já tě vyslyším, pečuji o tebe.
Jsem stále zeleným cypřišem,
tvá plodnost je ode mne.

¹⁰ Kdo je moudrý, ať tomu porozumí,
kdo je rozumný, ať pochopí,
že jsou poctivé Hospodinovy cesty
a spravedliví po nich krácejí;
vzbouřenci však na nich klesají.

JOEL

SLOVO HOSPODINOVO, které dostal Joel, syn Petuelův.

Zničená země

² Stařešinové, teď toto poslyšte,
všichni obyvatelé země, ucho nakloňte!

Stalo se co takového za vašich dnů
anebo za dnů vašich otců?

³ Svým dětem o tom povězte,
vaše děti zas svým dětem
a jejich děti potom těm,
kdo vystřídají je:

⁴ Co zbylo po housenkách,
sežraly kobylky,
co zbylo po kobylkách,
larvy sežraly,
a co zbylo po larvách,
sežraly ponravý.

⁵ Proberte se, opilci, plakejte,
kvílejte všichni, kdo víno pijete!
O sladký mok jste přišli teď,
od vašich úst byl odtržen.

⁶ Do mé země totiž vpadl lid
mocný a nesčetný,
se zuby, jako mají šelmy,
se lvími tesáky.

⁷ Mou vinnou révu zpustošil
a oklestil mé fíkoví;
zbavil je kůry, kterou odhodil,
zbyly jen bílé větévky.

⁸ Kvílej jako panna pytlém oděná,
když oplakává svého ženicha!

⁹ Z Hospodinova domu zmizela
moučná oběť i úlitba.
Kněží Hospodinu sloužící
se dali do truchlení.

¹⁰ Zpustlo pole,
vyschla země,
zničeno obilí,
víno pryč,
olej dochází.

- ¹¹ Zoufejte, rolníci,
kvílejte, vinaři,
kvůli pšenici a ječmeni –
zničena byla sklizeň na poli!
¹² Vinná réva uschla,
zvadlo fíkoví,
granátovníky i palmy s jabloněmi,
všechny stromy v sadu uvadly –
uvadlo samo lidské veselí.

Vyhlaste půst

- ¹³ Oblečte se pytlem, kněží, truchlete!
Sluhové oltáře, kvílejte!
Pojďte, nocujte v pytlovině,
kdo mému Bohu sloužíte!
Domu vašeho Boha je upřena
moučná oběť i úlitba.
¹⁴ Vyhlaste půst,
svoľte shromáždění,
shromážděte stařešiny
i všechny obyvatele země
do domu Hospodina, svého Boha,
a pojdte volat k Hospodinu!
¹⁵ Ach, ten den!
Hospodinův den blízko je,
zhoubu od Všemohoucího blíží se!^a
¹⁶ Přímo před našima očima
se pokrm vytratil;
z domu našeho Boha
zmizel jásot a veselí.
¹⁷ Zrní se scvrklo pod hroudami,
zpustly stodoly,
sýpky jsou zbořeny,
neboť zvadlo obilí.
¹⁸ I dobytek už nařiká!
Stáda krav bloudí sem a tam,
neboť se nemají kde pást;
i stáda ovčí jsou hladý zmožená.
¹⁹ Volám, Hospodine, k tobě!
Šíré pastviny spolkl oheň
a lesy lehly popelem.
²⁰ Sténá k tobě i divá zvěř,
protože vyschla voda v potoce;
šíré pastviny spolkl oheň!

^a15 Iza 13:6; Eze 30:2–3

Strašlivé vojsko

2

At na Sionu troubí polnice,
na mé svaté hoře poplach vyhlase!
Všichni obyvatelé země ať se třesou,
neboť přichází Hospodinův den!
Ano, blíží se
2temný a chmurný den,
den zahalený soumrakem!

Jako se úsvit rozlévá po horách,
blíží se veliká a mocná armáda,
jaká odpradávná nikdy nebyla
a navěky už nebude žádná podobná:

3Před nimi sžírající oheň,
za nimi plamen plápolá.
Před nimi zem jak zahrada Eden,
za nimi zpustošená pustina –
uniknout není kam!

4Napohled se podobají koním,
řítí se vpřed jak oři váleční.

5Rachotí jako jízda s vozy,
skáčou přes horské vrcholy.
Hučí, jako když slámu hltají plameny,
jako mocné vojsko seřazené do bitvy.

6Před nimi se chvějí národy,
ve tváři blednou zděšením.

7Řítí se vpřed jako vojáci,
jako hrdinové útočí na hradby;
směru se drží každý z nich,
ze své dráhy se neodchýlí.

8Jeden do druhého nevráží,
každý sleduje svůj cíl,
a i když na obranu narazí,
neřídne jejich šik.

9Na město se vrhají,
řítí se na hradby,
šplhají na domy,
vnikají okny jako zloději.

10Před nimi země třese se
i samo nebe se musí chvět;
slunce a měsíc zatmí se
a zmizí záře hvězd.^a

11Hospodin sám pak burácí
v čele své armády;

^a10 Iza 13:10, 13

jeho tábor je obrovský,
připraven plnit jeho rozkazy.

Veliký, vskutku hrozný je Hospodinův den!
Kdo jej může snést?

Roztrhněte svá srdce

¹² A proto ještě teď, praví Hospodin,
vraťte se ke mně celým srdcem svým,
s postem, pláčem a truchlením!

¹³ Roztrhněte svá srdce,
a ne pláště své,
k Hospodinu, svému Bohu, vraťte se;
je přece milostivý a soucitný,
nesmírně trpělivý, velmi laskavý
a který od zla upouští.^a

¹⁴ Kdo ví? Třeba se rozmyslí, pohnut lítostí,
a požehnání nám zanechá,
aby zas byly moučné oběti a úlitby
pro Hospodina, vašeho Boha.

¹⁵ Ať na Sionu troubí polnice,
vyhlase púst,
všechny svolajte!

¹⁶ Shromážděte lid,
posvěťte shromáždění,
sezvěte starce,
shromážděte děti
i malé kojence.

Ženich ať vyjde z ložnice
a nevěsta ze svého pokoje.

¹⁷ Kněží, kteří Hospodinu sloužíte,
plačte mezi síní a oltářem!

Proste: „Ušetři, Hospodine, svůj lid,
nevydávej posměchu své dědictví,
ať nejsou pořekadlem pro pohany!^b

Proč se má říkat mezi národy:
„Jejich Bůh? Co je s ním?““

Hospodin se slituje

¹⁸ Hospodin se pak rozhorlí pro svou zem
a nad svým lidem se slituje.

¹⁹ Hospodin svému lidu odpoví:

„Hle, posílám vám obilí,
víno a olej do sytosti!^c

Nevydám vás už nikdy víc
posměchu mezi pohany.

^a13 Exod 34:6–7

^b17 Deut 28:37; 1.Král 9:7; 2.Let 7:20

^c19 srov. Joel 1:10

²⁰ Severní vojsko od vás vyženu
daleko na vyprahlou pustinu –
jeho přední voj do Moře mrtvého,
zadní pak do Středozevního;
a vzejde z něho smrad a puch.“

Ano, on vykonal věci veliké,

²¹neboj se, země, jásej a raduj se!

Hospodin vykonal věci veliké,

²²ať už se nebojí polní zvěř!

Širé pastviny zas budou zelené,

stromy ponesou své ovoce

a fíkovník s révou vydají užitek.^a

²³ Synové Sionu, jásejte,

v Hospodinu, svém Bohu, se radujte,

neboť vám dá déšť, jak se patří,

vylije na vás liják vydatný,

podzimní i jarní, jako dřív.^b

²⁴ Tvá humna budou plná obilí,

tvé lisy budou tonout ve vínu a oleji.

²⁵ Nahradím vám roky, jež sežraly kobylinky,

larvy, ponravy i housenky –

mé veliké vojsko,

které jsem na vás vypravil.

²⁶ Budete jíst a jíst až do sytosti

a jméno Hospodina, svého Boha, velebit,

toho, jenž pro vás koná zázraky:

Můj lid už navěky nedojde potupy!

²⁷ A tehdy poznáte, že já jsem v Izraeli,

že váš Bůh jsem já, Hospodin,

a žádný jiný není.

Můj lid už navěky nedojde potupy!

Déšť Ducha

3

Na všechny lidi pak vyliji svého Ducha^c

a vaši synové i dcery budou prorokovat;

vaši starci budou mívát sny

a vaši mladíci vídat vidění.

² Ano, i na otroky a otrokyně

vyliji svého Ducha v oněch dnech.

³ Ukážu zázraky na nebi i na zemi,

krev, oheň a stoupající dým.

⁴ Slunce zakryje tma a měsíc krev,

než přijde veliký a hrozný Hospodinův den.

⁵ Každý, kdo vzývá Hospodinovo jméno,

však bude zachráněn.

^a22 srov. Joel 1:11–12; 19–20
44:3; Eze 39:29; Zach 12:10

^b23 Lev 26:3–4; Deut 11:13–14; 28:12

^c1 Iza 32:15;

Na hoře Sion, v Jeruzalémě
vyvázne, jak Hospodin slíbil,
hrstka přeživších,
které povolal Hospodin.^a

Údolí rozsudku

4 Hle, v tom čase a v ty dny,
kdy úděl Judy a Jeruzaléma obrátím,
²shromáždím všechny národy
do Jošafatského^b údolí
a budu se tam s nimi soudit
o Izrael, můj lid a mé dědictví,
které rozptýlili mezi pohany.
Rozdělili si moji zemi
³a losovali o můj lid.
Chlapce za nevěstku nabízeli
a za víno platili dívkami,
aby se napili.

⁴Co vůbec máte proti mně, Týře a Sidone a všechny filištínské kraje?
Za co se mi to mstíte? Jestliže se mi chcete mstít, rychle a rázně vám to
oplatím! ⁵Pobrali jste mé stříbro a zlato, mé vzácné poklady jste odnesli
do svých chrámů. ⁶Judský a jeruzalémský lid jste prodali Řekům, aby je
zahnali daleko od vlasti.

⁷Hle, já je probudím, aby se vrátili z míst, kam jste je prodali, a vaše činy
vám odplatím. ⁸Vaše syny a dcery vydám napospas synům Judy a ti je pro-
dají Sabejským, daleko mezi pohany. Tak praví Hospodin.

⁹Provolejte to mezi národy:

Vyhlaste boj!

Probudte hrdiny!

Do útoku, všichni vojáci!

¹⁰Ukujte ze svých pluhů meče

a ze svých srpů oštěpy;^c

i slaboch ať řekne:

„Jsem udatný!“

¹¹Rychle sem, všechny národy!

Shromážděte se z okolí!

Přiveď tam, Hospodine, svoje hrdiny!

¹²Jen ať se národy probudí

a přitáhnou do Jošafatského^b údolí,

neboť se tam posadím,

abych soudil všechny národy v okolí.

¹³Uchopte srp,

sklizeň dozrála!

Šlapejte hrozny,

lis už je plný,

^a5 2.Král 19:31; Iza 4:2; 37:31–32; Eze 14:21–22; Abd 1:17
znamená *Hospodin soudí* ^c10 srov. Iza 2:4; Mich 4:3

^b2, 12 hebr. *Jehošafat*

kád už přetéká;^a
jejich hanebnost je veliká!

¹⁴ Davy a davy jsou
v Údolí rozsudku!
Hospodinův den blízko je,
v Údolí rozsudku!^b

¹⁵ Slunce a měsíc zatmí se
a zmizí záře hvězd.

¹⁶ Hospodin bude ze Sionu řvát,
burácet bude z Jeruzaléma –
nebe i země se budou třást!^c
Hospodin bude útočištěm pro svůj lid,
pro syny Izraele bude pevností.

Požehnaný Sion

¹⁷ A tehdy poznáte, že já jsem Hospodin, váš Bůh,
jenž bydlí na své svaté hoře Sionu.
Jeruzalém pak znovu bude svatý
a nevpadnou už do něj cizáci.

¹⁸ V ten den budou hory oplývat vínem,
kopce přetékat budou mlékem
a každou judskou roklí voda poteče.
Z Hospodinova domu pramen vyrazí
a zalaví Akátové údolí.^d

¹⁹ Egypt se stane pustinou,
z Edomu bude pustá poušť
kvůli násilí, jež páchali na synech Judy,
když vraždili nevinné v jejich zemi.

²⁰ Juda však bude trvat navěky
a Jeruzalém po všechna pokolení.

²¹ Pomstím jejich krev, kterou jsem nepomstil.
Na Sionu bydlí Hospodin!

^a13 Iza 63:2–6

^b14 viz v. 2, 12

^c16 Amos 1:2

^d18 Eze 47:1–12

AMOS

SLOVA AMOSE, jednoho z tekojských pastevců. Dva roky před zemětřesením, za vlády judského krále Uziáše^a a izraelského krále Jeroboáma, syna Jehoášova,^b měl vidění o Izraeli.

²Ríkal:

Hospodin bude ze Sionu řvát,
burácet bude z Jeruzaléma!^c
Vyprahnou louky pastýřů,
uschne i vrchol Karmelu.

Už toho mám dost!

³Toto praví Hospodin:

Damašek hřešil trojnásob,
čtyřnásob – už toho mám dost!
Za to, že Gileáda mlátili
cepy okovanými,^d

⁴sešlu na Chazaelův dům oheň,
aby pohltil Ben-hadadovy paláce.

⁵Rozlámu závoru Damašku;
odstraním trůnícího v Údolí hříchu,
třímajícího žezlo v Bet-edenu.

Aramejský lid bude vyhnán do Kíru,^e
praví Hospodin.

⁶Toto praví Hospodin:

Gaza hřešila trojnásob,
čtyřnásob – už toho mám dost!
Za to, že vyháněli všechen lid
a prodávali je Edomským,

⁷sešlu na hradby Gazy oheň,
aby pohltil její paláce.

⁸Odstraním toho, kdo trůní v Ašdodu,
kdo třímá žezlo v Aškelonu.

Obrátím svou ruku proti Ekronu
a zbytky Filištínů zahynou,
praví Panovník Hospodin.

^a1 783–742 př. n. l. (2.Král 15:1–7; 2.Let 26)

^b1 786–746 př. n. l. (2.Král 14:23–29)

^c2 Joel 4:16

^d3 2.Král 8:12; 10:32–33

^e5 2.Král 16:6–9

⁹Toto praví Hospodin:

Týr hřešil trojnásob,
čtyřnásob – už toho mám dost!
Za to, že prodávali vyhnance Edomským
a na bratrskou smlouvu ani nevzpomněli,
¹⁰sešlu na hradby Týru oheň,
aby pohltil jeho paláce.

¹¹Toto praví Hospodin:

Edom hřešil trojnásob,
čtyřnásob – už toho mám dost!
Za to, že bratra stíhal mečem
a všechen soucit potlačil,
neustále jen soptil hněvem,
dál a dál ve svém zuření –
¹²za to sešlu na Teman oheň,
aby pohltil paláce v Bosře.

¹³Toto praví Hospodin:

Amonci hřešili trojnásob,
čtyřnásob – už toho mám dost!
Za to, že v Gileádu rozpárali těhotné,
aby rozšiřovali své hranice,
¹⁴zapálím na hradbách Raby oheň,
aby pohltil její paláce
uprostřed vřavy v den boje,
uprostřed bouře v den vichřice.
¹⁵Jejich král půjde do vyhnanství
a jeho velmoži spolu s ním,
praví Hospodin.

2 Toto praví Hospodin:

Moáb hřešil trojnásob,
čtyřnásob – už toho mám dost!
Za to, že kosti edomského krále
spálili na prášek,
²sešlu na Moába oheň,
aby pohltil keriootské paláce.
Moáb zahyne uprostřed vřavy,
válečného křiku a troubení.
³Odstraním z jeho středu soudce,
všechny jeho velmože pobiji spolu s ním,
praví Hospodin.

⁴Toto praví Hospodin:

Juda hřešil trojnásob,
čtyřnásob – už toho mám dost!
Za to, že Hospodinův zákon zavrhli
a neřídili se jeho pravidly,
že se dali svést svými podvody,
za kterými už jejich předci šli,
⁵za to sešlu na Judu oheň,
aby pohltil jeruzalémské paláce.

Hřích Izraele

⁶Toto praví Hospodin:

Izrael hřešil trojnásob,
čtyřnásob – už toho mám dost!
Nevinné prodávají za peníz
a ubohé za dva sandály.^a
⁷Chudé zašlapávají do země
a ponížené krátí na právech.
Za nevěstkou chodí otec i syn,
aby mé svaté jméno prznili.
⁸Při kdejakém oltáři
se na zabavených pláštích^b válejí
a v chrámě svého boha
píjí víno vybrané na pokutách.

⁹Já jsem před nimi Emorejce porazil,
ač byli jako cedry vysokí
a jako duby mohutní.
Zničil jsem je shora od koruny
až dolů po kořeny.
¹⁰Já jsem vás vyvedl z Egypta
a čtyřicet let po poušti vedl vás,
aby vám emorejská země připadla.

¹¹Z vašich synů jsem probouzel proroky
a z vašich mladíků nazíry.^c
Copak to tak není, Izraelci?
praví Hospodin.
¹²Vy jste však nazíry napájeli vínem,
prorokům jste přikazovali: „Neprorokujte!“

¹³Hle, já vás k zemi přitlačím
jako těžký vůz plný obilí.
¹⁴Běžec nebude mít kam utéct,
silákovi síla nezbude,
hrdina nezachrání se.

^a6 srov. Exod 23:6–8; Lev 25:39–43
6:1–7

^b8 Exod 22:25–26; Deut 24:10–13

^c11 Num

- ¹⁵ Neobstojí ani lukostřelec,
rychlonožný posel neunikne,
jezdec na koni nezachrání se.
¹⁶ Nejstatečnější hrdina
v ten den bude nahý utíkat,
praví Hospodin.

Zúčtuji s vámi

3 Slyšte, Izraelci, slovo, jež Hospodin mluví proti vám – proti celé té čeládce, kterou jsem vyvedl z Egypta:

- ² Jedině vás jsem vyvolil
ze všech čeledí na zemi,
a proto s vámi zúčtuji
za všečen váš hřích!
- ³ Mohou snad jít dva společně,
když nejsou ve shodě?
⁴ Řve snad v divočině lev,
když nemá úlovek?
Vrčí snad ve svém doupěti,
když kořist nelapil?
- ⁵ Padne snad do pastí na zem pták,
když chybí návnada?
Sklapne snad někdy past,
aniž by kořist lapila?
- ⁶ Když se ve městě troubí na poplach,
copak lid nemá strach?
Když se ve městě stane neštěstí,
copak to nedopustil Hospodin?^a
- ⁷ Jistě! Panovník Hospodin nepůsobí nic,
aniž sdílí své tajemství
se svými služebníky, proroky.
- ⁸ Lev řve,
kdo by se nebál?
Panovník Hospodin mluví,
kdo by neprorokoval?
- ⁹ Na palácích v Ašdodu zvolajte,
vyhlaste na palácích v Egyptě:
Shromážděte se na hory Samaří –
jen se podívejte na ten zmatek,
na to vykořisťování!
- ¹⁰ Jednat správně jsou neschopní,
praví Hospodin.
To, co hromadí ve svých palácích,
získali násilím a loupeží!

^a6 Iza 45:7; Pláč 3:38

¹¹Nuže, toto praví Panovník Hospodin:

Tuto zem obklíčí protivník,
strhne tvé pevnosti
a tvé paláce vyplení.

¹²Toto praví Hospodin:

Jako když pastýř vyrvе z tlamy lva
jen dvě nohy anebo kus ucha,
tak budou vyrváni Izraelci,
kteří si hoví na divanech v Samaří,
na damaškových polštářích.

¹³Slyšte to a varujte dům Jákobův, praví Panovník Hospodin, Bůh zástupů:

¹⁴V den, kdy s Izraelem zúčtuji
za jeho vzbouření,
zúčtuji také s betelskými oltáři:^a
Rohy oltáře budou odsekány
a popadají k zemi.

¹⁵Udeřím na zimní dům tak jako na letní
a zřítí se domy ze slonoviny;
ty skvělé domy vymizí,
praví Hospodin.

Nevrátili jste se

4 Vy, bášanské krávy, tohle poslyšte,
vy, jež se na samařské hoře pasete,
vy, které utiskujete ubohé,
vy, které chudé drtíte
a manželům říkáte:
„Přines, ať pijeme!“

²Panovník Hospodin
přísahá při své svatosti:
Hle, přijdou na vás dny,
kdy vás potáhnou na hácích
a vaše děti na udicích!

³Jednu za druhou vás odvedou
skrz hradbu zbořenou
a k Harmonu vás poženou,
praví Hospodin.

⁴Jděte si do Bet-elu zahřešit,
v Gilgalu hřešte ještě víc!

Ráno co ráno přinášíte oběti
a každé tři dny desátky.
⁵ Palte kvašené chleby jako oběť vděčnosti
a hlučně pokřikujte o své štědrosti –
tak to přece máte, Izraelci, rádi,
praví Panovník Hospodin.

⁶ Ve všech vašich městech jsem způsobil,
že jste co do úst neměli;
ve všech vašich vesnicích
byl nedostatek potravy.
A přesto jste se ke mně nevrátili,
praví Hospodin.

⁷ Odepřel jsem vám také déšť,
když do žně zbývaly tři měsíce.
Jedno město jsem skrápěl deštěm,
druhému jsem jej však odepřel;
jeden díl země byl zavlažen,
druhý však uschl bez deště.

⁸ Ze dvou tří měst se k dalšímu plahočili,
aby se vody napili,
uhasit žízeň ale nemohli.
A přesto jste se ke mně nevrátili,
praví Hospodin.

⁹ Vaše zahrady a vinice jsem bil
znovu a znovu plísni a snětí;
vaše fíky a olivy žraly housenky.
A přesto jste se ke mně nevrátili,
praví Hospodin.

¹⁰ Poslal jsem na vás mor jako na Egypt,
vaše mladíky jsem mečem bil,
vaše koně byli zajati,
vaše tábory jsem puchem naplnil.
A přesto jste se ke mně nevrátili,
praví Hospodin.

¹¹ Já Bůh jsem mezi vámi působil zkázou,
jako když jsem rozvrátil Sodomu a Gomoru;
byli jste jako oharek vyrvaný z plamenů.
A přesto jste se ke mně nevrátili,
praví Hospodin.

¹² Tak tedy s tebou, Izraeli, naložím,
a protože tak s tebou naložím,
připrav se, Izraeli, setkat s Bohem svým!

¹³ Hle – tvůrce hor a stvořitel větru,
jenž oznamuje člověku své myšlenky,
ten, který tvoří svítání i tmu
a překračuje zemské výšiny,
má jméno Hospodin, Bůh zástupů.

Panna izraelská padne

5 Slyšte slovo, jež pronáším nad vámi – žalozpěv nad domem Izraele:

² Panna izraelská padne
a víckrát nevstane.
Opuštěna bude v zemi své,
nikdo ji nezvedne.

³ Toto praví Panovník Hospodin domu Izraele:

Městu, jež vytáhne s tisícem,
jen sto jich zůstane
a tomu, jež se stem vytáhne,
zůstane jen deset.

⁴ Toto praví Hospodin domu Izraele:

Hledejte mne, ať žijete!

⁵ Nehledejte Bet-el,
do Gilgalu nechoďte,
do Beer-šeby neputujte.
Gilgal totiž bude vysídlen
a z Bet-elu nic nezbude.

⁶ Hledejte Hospodina, ať žijete!
Ať se na dům Josefův nevrhne
jak oheň, který stravuje,
který nikdo v Bet-elu uhasit nemůže!

⁷ Vy ale obracíte právo v pelyněk
a spravedlnost k zemi srážíte.

⁸ Ten, který stvořil Plejády a Orion,
který obrací stín smrti na jitro
a den pak zase stmívá v noc,
ten, který přivolává mořské vody
a vylévá je na zemi,
má jméno Hospodin.

⁹ Do zkázy umí vrhnout mocného,
záhuba přijde i na pevnost!

¹⁰ Vy ale nenávidíte toho, kdo soudí v bráně,
štítíte se toho, kdo mluví pravdivě.

¹¹ Protože dupete po chudácích
a nutíte je odvádět daně z obilí,
nebudete bydlet v těch svých palácích,
které jste si postavili z kamení;
z těch výtečných vinic, co jste sázeli,
nebudete moci víno pít.

¹² Jen já vím, kolik je vašich vin
a jak hrozný je váš hřích.

Nevinné sužujete, berete úplatek,
ubohé v bráně krátíte na právech.

¹³ Rozumný bude v té době mlčet –
ty časy budou zlé.

¹⁴ Hledejte dobré, a ne zlé,
ať žijete!
Hospodin, Bůh zástupů, pak s vámi bude,
jak říkáte.

¹⁵ Zlo nenávidíte a dobro milujete,
u soudu v bráně právo podpořte –
snad se Hospodin, Bůh zástupů, smiluje
nad tím, co z Josefa zůstane.

¹⁶ Nuže, toto praví Panovník Hospodin, Bůh zástupů:

Nárek bude znít na všech prostranstvích,
„Ach, běda!“ bude slyšet na všech ulicích.

Rolníky povolají k oplakávání
a znalce žalozpěvů k truchlení.

¹⁷ Nárek bude znít na všech vinicích,
až projdu mezi vámi,
praví Hospodin.

Nenávidím vaše svátky

¹⁸ Běda těm, kteří touží
po Hospodinově dni!
K čemu vám bude Hospodinův den?
Přijde s tmou, a ne se světlem!

¹⁹ Jako by někdo utíkal před lvem
a potkal by se s medvědem;
jako by se doma opřel rukou o zeď
a byl by uštknut hadem.

²⁰ Hospodinův den nepřinese světlo, ale tmou,
černotu bez jediného paprsku!

²¹ Nenávidím vaše svátky, jsou mi odporné,
vaše shromáždění nemohu vydržet!

- ²² Když mi přinášíte zápalné a moučné oběti,
mně se to nelíbí.
Na pokojné oběti z vašich dobytčat
se nechci ani podívat.
- ²³ S rámusem svých písní mě nechte být,
nechci poslouchat vaše hraní na loutny!
- ²⁴ Ať se valí právo jako mocná řeka,
spravedlnost jako proud, jenž nevysychá!
- ²⁵ Přinášeli jste mi oběti a dary
těch čtyřicet let na poušti,
dome izraelský?
- ²⁶ Nosili jste svého „krále“ Sakúta
a hvězdu svého „boha“ Saturna –
obrazy, jež jste si museli sami udělat?
- ²⁷ Proto vás vystěhuji až za Damašek,
praví Hospodin,
Bůh zástupů – tak se jmenuje.

Bude konec hostinám

6

Běda těm, kdo mají na Sionu klid,
běda sebejistým na hoře Samaří!
Máte se za výkvět prvního mezi národy,
celý dům Izraele chodí za vámi.

- ² Na Kalne se jděte podívat
a odtud na Veliký Chamát
a pak dolů na filistínský Gat.
Jste lepší než tato království?
Mají snad větší území než vy?
- ³ Zlý den byste chtěli odvrátit,
nastolujete však násilí.
- ⁴ Vyleháváte na lůžkách slonových,
povalujete se na svých polštářích.
Cpete se výběrovým skopovým
a nejšťavnatějším telecím.
- ⁵ Vyjete u loutny, jako byste byli David,
loudíte tóny na hudebních nástrojích.
- ⁶ Pijete víno plnými miskami,
mažete se nejjemnějšími oleji
a zkáza Josefa vás vůbec netrápí.
- ⁷ Proto budete vyhnáni mezi prvními,
bude konec vašim hostinám i válení!

Jákovova pýcha

⁸Panovník Hospodin přísahá sám při sobě – Hospodin, Bůh zástupů, prohlašuje:

Z Jákovovy pýchy se mi dělá špatně,
jeho paláce jsou mi odporné.
Proto to město vydám v plen
i se vším, co je v něm!

⁹Zbude-li v jediném domě jen deset lidí, zemřou i ti. ¹⁰Přijde-li příbuzný, aby vynesl a spálil jejich ostatky, a najde někoho, kdo se tam v koutku skryl, zeptá se: „Je s tebou ještě někdo?“ „Nikdo,“ hlesne on. A tehdy řekne: „Tiše! Ať ani nezmníníme Hospodinovo jméno!“

¹¹Hle, Hospodin dává rozkazy –
rozbije veliký dům na kusy
a malý domek na třísky!

¹²Dokážou koně běžet po skále?
Dá se snad s voly orat moře?
Vy jste však dokázali obrátit právo v jed
a ovoce spravedlnosti v pelyněk –

¹³vy, kdo jásáte radostí
nad Lo-debarem nicotným
a říkáte: „Nedobyli jsme svými silami
ten mocný Karnajim?“

¹⁴Hle, dome Izraele, jsem to já,
praví Hospodin, Bůh zástupů,
kdo vzbudí proti vám
národ, který vás bude utlačovat
od Lebo-chamátu až po údolí Arava!

Víckrát je neušetřím

7 Panovník Hospodin mi ukázal toto: Když skončila senoseč pro krále a tráva začínala růst k pozdnímu sečení, hle – nachystal roje kobylek! ²Když sežraly veškerou zeleň na zemi, řekl jsem: „Hospodine, Pane můj, prosím odpusť! Jak to Jákob vydrží? Vždyť je tak maličký!“ ³A Hospodin byl pohnut lítostí. „Nestane se to,“ řekl Hospodin.

⁴Panovník Hospodin mi ukázal toto: Hle – Panovník Hospodin volal, že povede soud ohněm! Když strávil šíř oceán a měl pohltit i zem, ⁵řekl jsem: „Panovníku Hospodine, prosím přestaň! Jak to Jákob vydrží? Vždyť je tak maličký!“ ⁶A Hospodin byl pohnut lítostí. „Nestane se ani toto,“ řekl Panovník Hospodin.

⁷Potom mi ukázal toto: Pán stál na hradbě s olovnicí, s olovnicí v ruce. ⁸„Co vidíš, Amosi?“ zeptal se mě Hospodin. „Olovnici,“ odpověděl jsem.

Tehdy mi Pán řekl: „Hle, spouštím olovnici doprostřed svého lidu, Izraele.“^a Víckrát už je neušetřím.

⁹Izákovy obětní výšiny budou zničeny,
z izraelských svatyní budou sutiny,
až s mečem povstanu
proti Jeroboámovu domu!^{a b}

Izrael bude vyhnán

¹⁰Betelský kněz Amaciáš tehdy vzkázal izraelskému králi Jeroboámovi: „Amos proti tobě osnuje spiknutí v samém srdci Izraele. Země nemůže všechny ty jeho řeči snést. ¹¹Amos totiž říká:

„Jeroboám zahyne mečem!
Izrael bude vyhnán ze země!“

¹²Potom Amaciáš řekl Amosovi: „Seber se, vidoucí,^c a utíkej do Judska! Tam si vydělávej na chleba, prorokuj si tam. ¹³V Bet-elu už ale víckrát ne-prorokuj – vždyť je to králova svatyně, je to chrám království!“

¹⁴Amos na to Amaciášovi odpověděl: „Nebýval jsem prorok ani prorocký učedník – choval jsem dobytek a pěstoval fíky. ¹⁵Hospodin mě ale vzal od ovcí a řekl mi: ‚Jdi, prorokuj mému lidu, Izraeli.‘ ¹⁶Proto teď slyš slovo Hospodinovo. Ty říkáš:

„Neporokuj o Izraeli,
o domu Izákovu neřečni!“

¹⁷Nuže, toto praví Hospodin:

Tvá žena bude smilnit ve městě
a tví synové i dcery padnou mečem.
Tvá země bude rozměřena provazcem
a ty zemřeš v zemi nečisté.
Izrael musí být jistojistě
ze své země vysídlen!“

Zralí pro konec

8 Panovník Hospodin mi ukázal toto: Hle – koš zralého ovoce! ²„Co vidíš, Amosi?“ zeptal se mě. „Koš zralého ovoce,“ odpověděl jsem. Tehdy mi Hospodin řekl: „Můj lid Izrael je zralý pro konec! Víckrát už je neušetřím.

³V ten den se chrámové zpěvy obrátí v kvílení, praví Panovník Hospodin. Všude spousta rozházených mrtvol! Všude ticho.“

⁴Slyšte, vy, kdo šlapete po chudácích,^d
vy, kdo ničíte ubožákyna zemi,
⁵se slovy:

^a8 2.Král 21:13–15
(1.Sam 9:9)

^b9 1.Král 13:33–34; 14:10–11
^d4 Amos 2:7; 4:1; 5:11

^c12 starší označení proroka

„Kdy už skončí svátek novoluní,
 abychom prodávali obilí?
 Kdy už skončí den sobotní,
 abychom zrní nabídli,
 abychom z míry ubrali a k ceně přidali,
 abychom šidili falešnými váhami,^a
⁶ abychom si nuzné koupili za peníz
 a ubohé za dva sandály,
 abychom místo zrní
 prodávali otruby?“

⁷Hospodin přísahá při Pýše Jákobově: „Nikdy nezapomenu na žádný jejich skutek.“

⁸ Copak se kvůli tomu neotřese země,
 nedá se každý její obyvatel do pláče?
 Jako Nil se celá rozlije,
 vzedme se a zase opadne
 jako ta řeka v Egyptě!

⁹ V ten den,
 praví Panovník Hospodin,
 nechám slunce zajít v poledne
 a zatemním zemi vprostřed dne.

¹⁰ Vaše slavnosti obrátím v truchlení
 a všechny vaše písně v kvílení.
 Všechny vás obleču do pytlůviny
 a všechny hlavy budou oholeny.
 Nechám zem truchlit jako nad jednorozeným –
 její poslední den bude nejtrpčí!

¹¹ Hle, přicházejí dny,
 praví Panovník Hospodin,
 kdy na zem pošlu hlad –
 ne hlad po chlebu ani žízeň po vodě,
 ale po slyšení Hospodinových slov.

¹² Od moře k moři se budou plahočit
 a od severu bloudit na východ,
 aby hledali Hospodinovo slovo,
 ale nenajdou.

¹³ V ten den budou omdlávat žízní
 krásné panny i statní mladíci –
¹⁴ ti, kteří přísahají na hřích Samaří.
 Prý: „Jakože je tvůj Bůh, Dane, živ!^b
 Jakože žije pouť do Beer-šeby!“ –
 takoví padnou, aby už nevstali.

^a5 Lev 19:36; Deut 25:13–15; Přís 11:1; 20:23

^b14 1.Král 12:28–30

Nikdo neunikne

9 Spatřil jsem Pána, jak stojí nad oltářem a říká:

„Udeř ty sloupy do hlavic,
ať se zachvějí základy!
Strhni je jim všem na hlavy.
Ty, kdo přežijí, mečem pobij!
Neuteče ani jeden z nich,
neunikne mi ani jediný!

² I kdyby se zakopali do pekla,
má ruka by je odtud vytáhla.
Kdyby snad vystoupili do nebe,
i odtud strhnu je.

³ Kdyby se ukryli na vršku Karmelu,
najdu je a odtud přivedu.
Kdyby se mi schovali na mořském dně,
přikážu hadu, ať je odtud vyštípe.

⁴ Kdyby je nepřátelé do zajetí zahnali,
přikážu meči, aby je tam vyhubil.
Spočinu na nich svým pohledem –
avšak ne v dobrém, ale ve zlém!

⁵ Panovník, Hospodin zástupů,
se dotkne země a ta se roztřeše,
všichni její obyvatelé se dají do pláče.
Jako Nil se celá rozlije
a zase opadne jako ta řeka v Egyptě.

⁶ Ten, který si staví v nebi komnaty
a svoji klenbu založil na zemi,
ten, který přivolává mořské vody
a vylévá je na zemi,
má jméno Hospodin.

⁷ Copak nejste, Izraelci, pro mě
stejní jako Habešané?
praví Hospodin.
Copak jsem Izrael nevyvedl z Egypta
stejně jako Filištíny z Kaftoru^a
a Aramejce z Kíru?

⁸ Hle, oči Panovníka Hospodina utkvěly
na tomto hříšném království!
Vyhladím dům Jákobův ze země,
nevyhladím je však úplně,
praví Hospodin.

⁹ Hle, už dávám rozkazy!^b

- Budu přesívat dům Izraele
přes všechny národy,
tak jako se přesívá sítem,
aby nepropadly žádné kamínky.
¹⁰ Stejně tak zahynou mečem
v mém lidu všichni hříšníci,
kteří říkají: „Nám se nic nestane.
Nepotká nás žádné neštěstí!“

Obnovím svůj lid

- ¹¹ Toho dne obnovím
zbořený stan Davidův.
Opravím jeho trhliny
a jeho trosky obnovím –
vztyčím jej jako za dávných dnů.
¹² Tehdy jim připadne zbytek Edomu
i všechny národy mé jméno nesoucí,
praví Hospodin, který to způsobí.

¹³ Hle, přicházejí dny,
praví Hospodin,
kdy žence dožene oráč
a toho, kdo šlape hrozny, rozséváč.
Hory budou tehdy vínem oplývat
a všechny kopce přímo přetékat.^a

¹⁴ Svůj lid Izrael přivedu zpět ze zajetí.
Vystavějí města, jež museli opustit,
a budou v nich znovu žít.
Budou sázet vinice a jejich víno pít,
zakládat zahrady a ovoce z nich jíst.^b
¹⁵ Zasadím je v jejich zemi,
kterou jsem dal jim,
a z té země nebudou už nikdy vyrváni,
praví Hospodin, tvůj Bůh.

^a13 Joel 4:18

^b14 Iza 65:21

ABDIÁŠ

V IDĚNÍ ABDIÁŠOVO. Toto praví Panovník Hospodin o Edomu.

Trest nad Edomem

Od Hospodina jsme slyšeli zprávu,
že byl vyslán posel k národům:
„Vzhůru! Do útoku!
Válčete proti Edomu!“^a

² Hle, činím tě nepatrným mezi národy,
budeš v největším opovržení!
³ Pýcha tvého srdce tě oklamala,
tebe, jenž bydlíš v rozeklaných skalách.
Myslíš si ve výšce svého obydlí:
„Kdo by mě k zemi porazil?“
⁴ I kdyby ses vznášel jako orel
a postavil sis hnízdo mezi hvězdami,
i odtamtud bych tě srazil,
praví Hospodin.

⁵ Přepadnou-li tě v noci lupiči,
vezmou jen to, co budou chtít.
Přijdou-li na tvé hrozny česáči,
nechají aspoň paběrky.^b
Jaké však bude tvé neštěstí!
⁶ Jak jen Ezaua vyplení!
Jak vyloupí jeho poklady!

⁷ Všichni tví spojenci
tě poženou až k hranicím;
ti, s kterými žiješ v pokoji,
tě podvedou a porazí;
ti, kteří tvůj chléb jídali,
na tebe léčku nastraží –
nebudeš mít ani ponětí!

⁸ Toho dne, praví Hospodin,
vyhubím z Edomu mudrce,
na Ezauově hoře rozum nezbude!

⁹ Tví hrdinové, Temane, zděsí se –
na Ezauově hoře každý zahyne!

Kvůli vraždění, ¹⁰kvůli násilí
na Jákobovi, tvém bratrovi,

^a1 srov. Žalm 137:7; Iza 34:1–15; Jer 49:7–22; Pláč 4:21–22; Eze 35; Amos 1:11–12

^b5 Jer 49:9

- budeš zahalen do ostudy,
vyhlazen budeš navěky!
- ¹¹ V ten den ses stranou postavil –
v den, kdy jeho vojsko zajali cizinci,
kdy do jeho bran vešli barbaři,
kdy o Jeruzalém losem házeli –
tehdy byl jako jeden z nich!
- ¹² Nekochej se nad bratrem svým
v den jeho neštěstí!
Neraduj se nad judskými syny
v den jejich záhuby!
Nevychloubej se tolik
v den soužení!
- ¹³ Nevcházej do brány mého lidu
v den jejich pohromy!
Nekochej se jeho trápením
v den jeho pohromy!
Nesahej po jeho jmění
v den jeho pohromy!
- ¹⁴ Nestav se na rozcestí,
abys hubil ty, kdo utekli!
Nevydávej ty, kdo přežili,
v den soužení!

Hospodinův den

- ¹⁵ Blízko je Hospodinův den
proti všem národům.^a
To, co jsi dělal, se stane tobě,
tvé činy se ti vrátí na hlavu.
- ¹⁶ Jako jste pili na mé svaté hoře,
tak budou věčně pít všechny národy.
Budou pít a pít až k zalknutí,
až zmizí, jako by nebyly.
- ¹⁷ Na hoře Sion však bude záchrana
a ta hora bude svatá.
Dům Jákobův pak získá zpět
svůj dědičný majetek.
- ¹⁸ Dům Jákobův pak bude ohněm
a Josefův dům plamenem,
dům Ezauův však bude strništěm.
Sežehnou ho a stráví jej –
v Ezauově domě nikdo nezbude!
Tak promluvil Hospodin.
- ¹⁹ Obyvatelé Negevu získají Ezauovu horu,
obyvatelé podhůří pak filištínský kraj;

^a15 Iza 13:6–13; Joel 1:15; Eze 30:2–3; Sof 1:7, 14

získají také kraj Efraim a Samaří,
Benjamín pak získá Gileád.

²⁰ Vojsko izraelských vyhnanců
obsadí Kanaán až po Sareptu
a Jeruzalémští vyhnanci v Sefaradu
obsadí města v Negevu.

²¹ Zachránění^a vystoupí na horu Sion,
aby vládli nad Ezauovou horou.

A nastane království Hospodinovo.

^a21 podle LXX, Syr (MT: *Zachránci*)

JONÁŠ

Pryč od Hospodina

JONÁŠ, SYN AMITAJŮV,^a dostal slovo od Hospodina: ²„Vstaň a jdi do Ninive, toho velikého města, a kaž mu, neboť jejich špatnost vystoupila přede mne.“

³Jonáš ale vstal a dal se na útěk za moře, pryč od Hospodina. Sestoupil do Jafy, kde našel loď plující do Taršíše.^b Zaplatil a vstoupil na palubu, aby se s nimi plavil za moře, pryč od Hospodina.

⁴Hospodin však na moře seslal veliký vítr, a na moři se strhla tak veliká bouře, až hrozilo, že loď ztroskotá. ⁵Námořníci strachy volali každý ke svému bohu a vyhazovali náklad z lodi do moře, aby jí odlehčili.

Jonáš zatím sestoupil do podpalubí, kde si lehl a tvrdě usnul. ⁶Když ho tam našel kapitán, obořil se na něj: „Co? Ty tu spíš?! Vstaň a volej ke svému bohu! Třeba si nás všimne a nezahyneme.“

⁷Loďníci se pak domluvili: „Pojďme losovat, ať zjistíme, kvůli komu na nás přišlo to neštěstí.“ Losovali tedy a los padl na Jonáše. ⁸Začali ho vyslýchat: „Teď nám pověz, proč na nás přišlo to neštěstí! Co jsi zač? Odkud cestuješ? Z jaké jsi země? Z jakého národa?“ ⁹Odpověděl jim: „Jsem Hebrej a uctívám Hospodina, Boha nebes, který stvořil moře i pevninu.“ ¹⁰Těch mužů se zmocnila veliká bázeň a říkali mu: „Cos to provedl?“ (Prozradil jim totiž, že utíká pryč od Hospodina.)

¹¹Bouře na moři zuřila stále víc, a tak se ho ptali: „Co s tebou máme udělat, aby se moře utišilo?“ ¹²„Hodte mě do moře,“ odpověděl jim, „tím ho utišíte. Vím, že vás ta veliká bouře přepadla kvůli mně.“

¹³Loďníci se pokoušeli veslovat zpátky k pevnině, ale marně. Moře totiž bouřilo stále silněji. ¹⁴Nakonec tedy volali k Hospodinu: „Prosím, Hospodine, kéž nezahyneme kvůli smrti toho muže. Netrestej nás za prolití nevinné krve! Vždyť ty sám, Hospodine, konáš svou vůli.“ ¹⁵Pak Jonáše hodili do moře, a moře přestalo zuřit.

¹⁶Mužů se zmocnila veliká bázeň před Hospodinem. Obětovali Hospodinu a zavázali se mu sliby.

V břiše ryby

2 Hospodin však zařídil, aby Jonáše spolkla jedna veliká ryba, a Jonáš v jejím břiše strávil tři dny a tři noci. ²V břiše té ryby se Jonáš modlil k Hospodinu, svému Bohu, ³a řekl toto:

„Volal jsem ve své úzkosti
k Hospodinu, ať mi odpoví.
Křičel jsem z útrob záhrobí,
abys vyslyšel mé volání.

^a1 2.Král 14:25
o zámořít

^b3 nejde zřejmě o konkrétní místo (Španělsko?), ale obecně

⁴Uvrhl jsi mě do hlubin,
doprostřed moře mě strhl vír.
Pohřben jsem tvými příboji,
zavalen tvými vlnami.

⁵Myslel jsem, že jsem odehnán,
že na mě nespočineš očima.
Jak bych se ještě mohl podívat
na tvůj svatý chrám?

⁶Voda mě obklopila ze všech stran,
kolem dokola je hlubina,
má hlava tone v chaluhách.

⁷Ke kořenům hor se propadám,
závora země za mnou navždy zapadla.

Tys mě však z propasti vyzvedl,
Hospodine, Bože můj!

⁸Když už mě život opouštěl,
na Hospodina jsem se rozpomněl.
Má modlitba k tobě dolehla,
našla tvůj svatý chrám.

⁹Ti, kdo marné nicotnosti ctí,
sami se zbavují věrnosti.

¹⁰Já ti však s vděčným voláním
přinášet budu oběti.
Co slíbil jsem, to vyplním.
U Hospodina je spasení!“

¹¹Hospodin pak té rybě přikázal, ať Jonáše vyvrhne na pevninu.

Třeba se rozmyslí

3 A Jonáš podruhé dostal slovo od Hospodina: ²„Vstaň a jdi do Ninive, toho velikého města, a kaž mu, co ti sám řeknu.“

³Jonáš tedy vstal a šel do Ninive, jak mu Hospodin řekl. Ninive bylo nesmírně veliké město; projít jej trvalo tři dny. ⁴Jonáš vešel do města a už prvního dne, kdy jím začal procházet a volat: „Ninive bude za čtyřicet dnů zničeno,“ ⁵obyvatelé Ninive uvěřili Bohu. Vyhlásili půst a všichni od nejmenších až po největší oblékli pytlouinu.

⁶Když se ta zpráva donesla ninivskému králi, vstal ze svého trůnu, svlékl si plášť, zahalil se pytlouinou, usedl v popelu ⁷a nechal v Ninive vyhlásit toto:

Výnosem krále a jeho velmožů se nařizuje:

Lidé ani zvířata, skot ani brav ať neokusí žádnou potravu; ať nejedí ani nepijí. ⁸Lidé i zvířata ať se zahalí pytlouinou a volají ze vší síly k Bohu. Každý ať se odvrátí od svých zlých cest a od násilí,

které mu lpí na rukou. ⁹Kdo ví? Třeba se Bůh rozmyslí, slituje se a upustí od svého planoucího hněvu, takže nezhyneme.

¹⁰A když Bůh uviděl, jak se zachovali a jak se odvrátili od svých zlých cest, slitoval se a přestože řekl, že s nimi naloží zle, upustil od toho a neprovedl to.

Zlobíš se právem?

4 Jonáše ale popadla veliká zlost. Rozzlobilo ho to tak, ²že se k Hospodinu modlil: „No prosím, Hospodine, neříkal jsem to ještě doma? Právě proto jsem předtím utíkal za moře: Věděl jsem, že jsi Bůh miloslivý a soucitný, shovívavý, nesmírně trpělivý, velmi laskavý a který od zla upouští.“ ³Radši mě teď, Hospodine, rovnou zabij! To radši zemřu, než abych žil!“

⁴Hospodin mu odpověděl: „Myslíš, že se zlobíš právem?“

⁵Jonáš pak odešel z města a usadil se na východ od něj. Postavil si tam budku a sedl si do jejího stínu, aby vyhlížel, co se s tím městem stane. ⁶Hospodin Bůh zařídil, aby vzešla jedna popínavá rostlina a rozprostřela se Jonášovi nad hlavou. Dávala mu stín, aby se mu ulevilo a nebylo mu zle. Jonáš měl z té rostliny opravdu velikou radost. ⁷Druhého dne za svítání ale Hospodin zařídil, aby tu rostlinu napadl červ, takže uschla. ⁸Když pak vyšlo slunce, Bůh zařídil, aby od východu přivánul horký vítr. Slunce pražilo Jonášovi na hlavu, až omdléval. Bylo mu na umření. Říkal: „Radši zemřu, než abych žil!“

⁹Hospodin Jonášovi odpověděl: „Myslíš, že se zlobíš právem kvůli té rostlině?“ „To bych řekl! Zlobím se k smrti!“ ¹⁰„Tobě je líto té rostliny?“ řekl Hospodin. „Vždyť jsi ji neobdělával a nepěstoval. Přes noc vyrostla, přes noc zašla.“ ¹¹A mně nemá být líto Ninive, toho velikého města? Vždyť v něm žije více než sto dvacet tisíc lidí, kteří ani nerozeznají svou pravici od levice – a k tomu tolik zvířat!“

MICHEÁŠ

SLOVO HOSPODINOVO, které dostal Micheáš Morešetský za vlády judských králů Jotama, Achaze a Ezechiáše^a – to, co přijal ve vidění o Samaří a Jeruzalémě.

² Slyšte, všechny národy,
naslouchej, země i všichni v ní!
Panovník Hospodin teď proti vám svědčí,
Panovník z chrámu své svatosti.

Hospodin přichází

³ Hle – Hospodin opouští svůj příbytek,
už sestupuje, šlape po výšinách země!

⁴ Hory se pod ním rozpouštějí,
rozvírají se rokliny,
podobají se vosku v ohni,
vodě stékající horským úbočím.

⁵ A to vše kvůli Jákobově vzpouře,
kvůli hříchům domu Izraele.

Co je Jákobova vzpoura?

Kdo jiný než Samaří?

Co jsou obětní výšiny Judy?

Jeruzalém – kdo jiný?

⁶ „Proto Samaří obrátím v kupu sutin,
místo vhodné tak pro vinici.

Její kameny svalím do údolí,
obnažím její základy.

⁷ Všechny její modly budou rozbity,
všechny její výtěky ohněm spáleny,
všechny její sochy zpustoším.

Co si vydělala na nevěstčích poplatcích,
tím se znovu bude platit za nevěstky.“

Soud nad Judou

⁸ Proto naříkám a běduji,
vysvlečen chodím, bosý.^b

Jako šakali musím výt
a kvílím jako pštrosi.

⁹ Nezhojitelná rána Samaří
totiž postihla i Judu.

^a1 742–686 př. n. l. (2.Král 15:32–20:21); Jer 26:18

^b8 srov. 2.Sam 15:30; Iza 20:3–4

Až k samé bráně zasáhla můj lid,
až k Jeruzalému!

- ¹⁰ Nemluvte o tom v Gatu,^a
už ani neplakejte.
V Bet-ofře (*v tom Domě prachu*)
se v prachu svíjejte.
- ¹¹ Rozšafní obyvatelé Šafíru,
táhněte v hanbě a nahotě!
Obyvatelé Ceananu nevyjdou více,
útulný Bet-ecel pláče;
oporu v něm už nemáte.
- ¹² Obyvatelé Marotu jen trnou,
čekají, kdy přijde úleva;
Hospodin ale seslal pohromu
k bráně Jeruzaléma.
- ¹³ Do vozů zapřahejte rychle,
obyvatelé Lachiše!
Zde začal hřích Dcery sionské,
zde je zdroj vzpoury Izraele.
- ¹⁴ S Morešet-gatem rozluč se,
jako když otec dává věno nevěstě.
V domech Achzibu, ach, zebe
zklamání králů Izraele!
- ¹⁵ Přivedu na vás dobyvatele,
obyvatelé Mareše!
Urození z Izraele půjdou maršem
do adulamské jeskyně.
- ¹⁶ Ohol si hlavu ve smutku
nad svými hýčkanými syny.
Poříd' si lysinu jako sup –
odejdou ti do vyhnanství!

Běda hrabivcům

- 2** Běda těm, kdo chystají špatnosti,
kdo osnují zlo i v posteli!
Už od svítání je páchají –
vždyť si to mohou dovolit.
- ² Zatouží po poli a už je zabírají,
po domě a už ho mají.
Odírají muže i jejich rodiny,
připravují je o dědictví.

³A proto tak praví Hospodin:

„Hle, já na tu tlupu chystám pohromu –
teď už se nevykrotíte!

^a10 hebr. text v. 10–15 obsahuje četné slovní hříčky se jmény judských měst

Přestanete chodit s hlavou nahoru –
ty časy budou zlé.

⁴ V ten den o vás složí popěvek,
zazpívají vám posměšný žalozpěv:
„To je náš konec –
můj lid přišel o svůj majetek!
Ach, on mi bere, co je mé,
naše pole dělí mezi proradné!“

⁵ A tak vám už nikdo nevyměří podíl
v Hospodinově shromáždění.

Falešní proroci

⁶ „Neprorokovat!“ říkají proroci.

„Takhle se přece neprorokuje;
taková hanba na nás nepříjde!“

⁷ To se má říkat, dome Jákobův:
„Copak Hospodin ztratil trpělivost?
Copak je tohle jeho dílo?“
Nepřinesou snad má slova užitek
těm, kteří žijí poctivě?

⁸ Vy ale jako nepřítel
proti mému lidu stojíte.^a
Strháváte pláště těm,
kdo žijí pokojně,
kdo bezelstně jdou kolem
a nejednají bojovně.

⁹ Ženy v mém lidu vyháníte
z útulných domovů
a jejich děti navždy okrádáte
o moji nádheru.

¹⁰ Seberte se a jděte –
zde odpočinek nenajdete!
Co se poskvnilo, propadne zkáze,
zničeno to bude strašlivě.

¹¹ Kdyby nějaký prolhaný podvodník
přišel se slovy:
„Vino a pivo, tak zní mé proroctví“ –
to by byl prorok pro tento lid!

Pastýř Izraele

¹² „Jistěže vás všechny posbírám, Jákože,
jistěže shromáždím zbytky Izraele.

^a8 rekonstruované znění (MT: *Včera se z mého lidu stali nepřátelé*)

Umístím je pohromadě jak ovce v ohradě,
budou jako stádo na své pastvině –
veliká lidská změť.

¹³ Ten, který jim rází cestu, vyjde před nimi,
a tak projdou branou a ven vyrazí.
Jejich Král půjde před nimi –
v jejich čele bude Hospodin!“

Obvinění izraelských vůdců

3 Řekl jsem:

„Slyšte, vy přední v Jákobovi,
vůdcové domu Izraele:
Nemáte snad znát právo,
²vy, kdo nenávidíte dobro a milujete zlo;
vy, kdo stahujete lidi z kůže
a maso z kostí trháte;
³vy, kdo maso mého lidu hryžete,
odíráte je z kůže a jejich kosti lámete;
vy, kdo je porcujete jako do hrnce
a jako maso do kotle?“

⁴ K Hospodinu pak budou volat,
ale nevyslyší je.
V ten čas před nimi skryje tvář,
protože jednali tak zle.

⁵ Toto praví Hospodin o prorocích,
kteří svádějí můj lid:
„Když dostanou dobře najíst,
hlásají: ‚Blahobyť!‘
Kdo je však nenakrmí,
proti tomu jdou do války.

⁶ A proto na vás přijde noc – už žádná vidění;
temno a žádné věštění.
Slunce zapadne nad těmi proroky,
den se nad nimi zatemní.

⁷ Vidoucí budou zahanbeni,
věštcí se zastydí,
všichni si studem tváře zakryjí,
protože jim Bůh neodpoví.“

⁸ Já jsem však naplněn mocí,
Duchem Hospodinovým,
spravedlností a smělostí,
abych Jákobovi jeho vzpouru oznámil
a Izraeli jeho hřích.

- ⁹ Slyšte to, vy přední v domě Jákobově,
vůdcové domu Izraele,
vy, kdo pohrdáte právem
a všechno rovné křívíte;
¹⁰ vy, kdo budujete Sion krví
a Jeruzalém přikořím:^a
¹¹ Jeho vládci soudí za úplatky,
jeho kněží učí za odměny,
za peníze věští jeho proroci.
Přitom spoléhají na Hospodina se slovy:
„Copak vprostřed nás není Hospodin?
Nepřijde na nás žádné neštěstí!“
¹² Nuže, právě kvůli vám
bude Sion jak pole rozorán!
Z Jeruzaléma bude trosek hromada
a z chrámové hory zarostlá vyvýšenina!^b

Na horu Hospodinovu

4

V posledních dnech se přihodí,
že hora Hospodinova domu bude čnít
nad horské vrcholy,
vysoko nad všechny výšiny.
Pohrnou se k ní lidské zástupy,
² mnohé národy půjdou se slovy:
„Pojďme, vystupme na horu Hospodinovu,
k Bohu Jákobovu – do jeho domu!
Bude nás vyučovat cestám svým
a my budeme chodit jeho stezkami.“

Ze Sionu bude znít Hospodinovo učení,
z Jeruzaléma se jeho slovo rozšíří.

- ³ On bude soudit lidské zástupy,
napraví i daleké mocné národy.
Tehdy ze svých mečů ukují pluhy
a ze svých kopí srpy.
Národ proti národu nepozvedne meč,
už nikdy se nebudou chystat do boje.^c

- ⁴ Každý usedne ve stínu svého révoví,
každý pod svůj fíkovník
a nikdo už je nezděsí –
tak promluvila ústa Hospodina zástupů.

- ⁵ Všechny národy následují
každý jméno svých bohů;
my však následujeme jméno Hospodina,
našeho Boha na věky věků!

^a10 Abk 2:12^b12 Jer 26:18^c3 Iza 2:2–4

Příslib záchrany

⁶V onen den, praví Hospodin,
posbírám kulhavé a zahnané shromáždím –
ty, jež jsem předtím ranil neštěstím.

⁷Kulhavou obdařím potomky,
ze zahnané učiním mocný lid
a Hospodin bude kralovat nad nimi
na hoře Sion od toho dne až navěky.

⁸Migdal-edere, *ty Věži stáda*,
pahorku Dcery sionské,
k tobě se navrátí dávná vláda,
království Dcery jeruzalémské.

⁹Proč tedy teď tak běduješ?
Což s tebou není Král?
Copak zahynul tvůj Rádce,
že máš bolesti jako rodička?

¹⁰Svíjej se, Dcero sionská,
v bolestech jako rodička,
protože musíš odejít z města
a budeš venku nocovat.
Až do Babylonu musíš jít
a tam dojdeš záchrany;
tam tě Hospodin vykoupí
z nepřátelského sevření.

¹¹Teď se proti tobě sbírají
mnohé národy se slovy:
„Jen ať je Sion znesvěcen!
Kochejme se tím pohledem!“

¹²Oni však netuší,
jak smýšlí Hospodin;
nechápu jeho plán,
že je sbírá jak snopy na svůj mlat.

¹³Vstaň a mlať, Dcero sionská,
vždyť ti dám roh ze železa
a z bronzu kopyta!
Rozdrtíš mnohé národy,
zasvětiš Hospodinu jejich zisk
a Pánu vši země jejich bohatství.

¹⁴Teď se šikuj, Dcero šiků,
vždyť jsme v obležení.
Soudce Izraele budou bít
holí do tváří!

Vládce z Betléma

5

„Ty však, Betléme efratský,
maličký mezi judskými knížaty,
právě z tebe mi má vzejít
ten, jenž bude Vládce v Izraeli,
jehož původ je pradávný,
ode dnů věčnosti.“

² (Hospodin je tedy nechá napospas,
jen dokud neporodí rodička.^a
Zbytek jeho bratří se pak vrátí zpět
a připojí se k synům Izraele.)

³ On vstane a bude pást
v síle Hospodinově,
ve jménu Hospodina, svého Boha,
které je vznešené.
Tehdy budou žít v bezpečí,
neboť on bude veliký
až po nejzazší zemské končiny.

⁴ On bude naším pokojem.

Až k nám do země vtrhnou Asyřané,
až budou šlapat po našich palácích,
sedm pastýřů proti nim postavíme,
osm vojevůdců rozených,

⁵ aby Asýrii pásli mečem,
Nimrodovu zemi mečem taseným!

On nás vysvobodí,
až k nám do země vtrhnou Asyřané,
až budou šlapat po našich hranicích.

Vítězný pozůstatek

⁶ Ti, kdo pozůstanou z Jákoba
uprostřed mnohých národů,
budou jak rosa od Hospodina,
jak déšť padající na travu,
jenž ve smrtelníka nedoufá
a nezávisí na člověku.

⁷ Ti, kdo pozůstanou z Jákoba mezi pohany,
uprostřed mnohých národů,
budou jak lev mezi lesní zvěří,
jak mladý lev mezi stády ovcí;
drtí a trhá je, kudy jde,
a nikdo mu je nevyrvé.

⁸ Tvá ruka se zvedne nad tvými nepřáteli,
všichni tví protivníci budou vymýceni!

⁹ „Toho dne, praví Hospodin,
vaše koně mezi vámi vymýtím
a vaše vozy zničím.

¹⁰ Vymýtím města ve vaší zemi
a zbořím všechny vaše pevnosti.

¹¹ Vymýtím kouzla z vaší ruky
a nezbudou vám už žádní věštcí.

¹² Vymýtím mezi vámi ty modly a sloupy,
abyste se vlastnímu dílu klanět přestali.

¹³ Vyvrátím mezi vámi ty posvátné kůly
a vaše města vyhladím.

¹⁴ Vykonám pomstu s hněvem a zuřením
nad neposlušnými národy!“

Hospodinova žaloba

6

Slyšte, co praví Hospodin:
„Vstaň a veď žalobu před horami,
ať pahorky slyší, co prohlásíš!

² Slyšte, hory, Hospodinovu při,
slyšte, odvěké zemské základy!
Hospodin má žalobu na svůj lid,
vznáší obvinění proti Izraeli:

³ Lide můj, co jsem ti udělal?
Čím jsem tě vyčernal?
Odpověz mi!

⁴ Vyvedl jsem tě z Egypta,
vykoupil tě z domu otroctví
a postavil jsem ti do čela
Mojžíše, Árona a Miriam.^a

⁵ Vzpomeň si, lide můj,
co chystal moábský král Balák
a co mu odpověděl Balaám, syn Beorův.^b
Vzpomeň si, co se stalo od Šitimu po Gilgal,^c
abys znal Hospodinovy spravedlivé skutky.“

⁶ Jak mám před Hospodina předstoupit,
jak se poklonit před Bohem nejvyšším?
Mám před něj přijít se zápaly,
s jednoletými telaty?

⁷ Má Hospodin zalíbení v tisíci beranech,
v nesčíslných řekách oleje?
Mám dát svého prvorozeného za svůj přestupek,
vlastního potomka za hřích duše své?

^a4 Exod 6:26–27; 15:20–21; Num 12:1–2

^b5 Num 22–24

^c5 Jozue 3:1; 4:19

⁸ Oznámil ti, člověče, co je dobré
a co od tebe žádá Hospodin:
Abys jednal spravedlivě,
miloval milosrdenství
a kráčel se svým Bohem v pokoře.

Hřích a trest

⁹ Hlas Hospodinův volá na město
(a tvé jméno ctít je moudré):
„Ať to slyší ten váš kmen,
vy, shromáždění ve městě!“
¹⁰ To mám trpět mrzké poklady v domě ničemy
a míry ošizené a mizerné?
¹¹ To mám uznávat nepoctivé váhy
a falešná závaží v mošně?^b
¹² Vaši boháči jsou násilníci
a vaši občané mluví lež;
hovoří zrádným jazykem!

¹³ Právě proto jsem tě ranil trápením,
abych tě zničil za tvůj hřích.
¹⁴ Budeš jíst, ale nenasytíš se,
bude ti kručet v břiše.
Budeš tlačit, ale neporodíš,
a co porodíš, to vydám meči.
¹⁵ Zaseješ, ale nedočkáš se sklizně;
vylisuješ olivy, ale nepomažeš se olejem;
vytlačíš mošt, ale vína se nenapiješ.

¹⁶ Řídíte se Omriho pravidly
a všemi Achabovými způsoby;^c
následujete jejich rady,
a proto vás vydám zpustošení.
Výsměch čeká vaše občany –
budete tupeni, že jste můj lid!“

Zkažený lid

7 Běda mi!
Jsem jako sběrač po vinobraní,
jak ten, kdo paběrkuje po sklizni –
nezůstal ani hrozen k ochutnání,
ani jeden vytoužený zralý fík!
² Zbožní ze země vyhynuli,
jediný člověk není poctivý.
Všichni číhají, jak by vraždili,
každý svého bratra lapá do sítí.
³ Obě ruce mají ke zlu šikovní;
úředník i soudce berou úplatek,

^a9 rekonstruované znění, srov. LXX (MT: *Slyšte hůl a toho, kdo ji ustanovil!*)

^b11 Deut 25:13; Přís 16:11

^c16 1.Král 16:25–26, 29–33

- mocný poroučí, co si zamane,
a všichni kují pikle.
⁴ Nejlepší z nich je jako trn,
pocivtec horší než plot z bodláčí.
Už přichází ten vyhlášený den –
den, kdy se s tebou zúčtuje!
Teď přijde zmatek nad zmatek!
- ⁵ Nespoléhejte na bližní,
nevěřte ani příteli,
chraň se svá ústa otevřít
i před ženou, co máš v náručí!
- ⁶ Syn pohrdá svým otcem,
dcera se staví proti matce,
snacha své tchyni vzdoruje –
člověk má nepřátele ve vlastní rodině.
- ⁷ Já ale Hospodina vyhlížím,
čekám na Boha – on mě zachrání,
můj Bůh mě vyslyší!

Mým světlem je Hospodin

- ⁸ Nejásej, nepříteli, nade mnou –
i když jsem padl, povstanu!
I když teď sedím vprostřed tmy,
mým světlem je Hospodin.
- ⁹ Proti Hospodinu hřešil jsem,
a proto nesu jeho hněv,
dokud se mého sporu neujme
a neobhájí mě.
Vyvede mě znovu na světlo
a spatřím jeho spravedlnost.
- ¹⁰ Až to uvidí můj nepřítel,
hanba ho přikryje –
toho, který mi říkával:
„Kdepak je Hospodin, ten tvůj Bůh?“
Na vlastní oči se podívám,
až ho jak bláto na ulicích rozdupou!
- ¹¹ Bude to den obnovy tvých zdí,
den, kdy se tvé meze rozšíří;
- ¹² den, kdy připutují až k vám
z Asýrie i z měst Egypta,
ze zemí od Egypta až po Eufrat,
od moře k moři a od hor k horám.
- ¹³ Země se však stane pustinou
kvůli svým obyvatelům;
to bude ovoce jejich skutků.

Kdo je jako ty?

¹⁴ Svou holí pas svůj lid,
stádo, jež je tvým dědictvím.
Ať žijí sami v zarostlé krajině,
uprostřed země podobné zahradě.
Ať se pasou v Bášanu i Gileádu
jako za dávných dnů!

¹⁵ „Jako tehdy, když jste opustili Egypt,
ukážu vám své zázraky.“

¹⁶ Ať se národy zastydí, až to uvidí,
ať jsou zbaveni vši odvahy!
Ať si ústa rukou přikryjí,
ať jim ohluchnou uši!

¹⁷ Ať lížou prach jako had,
jako nějaký zeměplaz!
Ať lezou s chvěním ze svých děr
k Hospodinu, našemu Bohu, s děsem,
ať z tebe mají bázeň!

¹⁸ Kdo je Bůh jako ty?
Kdo odpouští viny a hřích promíjí
pozůstatku svého dědictví?
Nezůstáváš rozhněvaný navždycky,
neboť sis milosrdenství oblíbil.

¹⁹ Znovu se nad námi slituješ,
naše provinění pošlapeš,
všechny naše hříchy smeteš hluboko do moře!

²⁰ Projevíš svou věrnost Jákobovi,
své milosrdenství Abrahamovi,
jak jsi přísahal našim otcům
tehdy za starodávných dnů.^a

NAHUM

ORTEL NAD NINIVE. Kniha vidění Nahuma z Elkoše.

Žárlivý mstitel

- ² Žárlivý Bůh a mstitel je Hospodin,
Hospodin se mstí, a to zuřivě!
Hospodin se mstí na protivnících svých,
ke svým nepřátelům chová hněv.
³ Hospodin je trpělivý, však velmi mocný –
neopomíná trest!^a

Jeho cesta vede bouří a vichřicí,
mraky jsou prach od jeho kroků.

- ⁴ Okřikne moře, a to se vysuší,
vysuší i každou řeku.

Bášan i Karmel pak uvadají,
vadne i kvítí Libanonu.

- ⁵ Hory se před ním chvějí,
rozpadají se pahorky.
Před jeho tváří se zmítá země,
svět i všichni, kdo bydlí v něm.

- ⁶ Kdo obstojí před jeho hněvem?
Kdo snese žár jeho zuření?
Jak plamen šlehá jeho vztek,
skály se před ním drolí na kusy!

- ⁷ Hospodin je dobrý,
útočištěm je v den soužení,
zná se k těm, kdo v něj doufají.

- ⁸ S Ninive ale skoncuje
v nezadržitelné záplavě;
své nepřátele do tmy zažene!

- ⁹ Co si to o Hospodinu myslíte?
On udělá rázný konec,
protivník už se nezvedne!

- ¹⁰ Budou zapleteni v trní,
svým vínem budou zpití,
zhlnuti budou jak suché plevy.

- ¹¹ Z tebe, Ninive, vyšel ten,
jenž o Hospodinu smýšlí zle
a spřádá plány zločinné!

¹²Tak praví Hospodin:

„I když mají klid a jsou tak početní,
přece vymizí, až budou skoseni.
I když jsem tě, Judo, pokořil,
nepokořím tě nikdy víc.

¹³Jeho jho na tobě teď rozlomím
a roztrhnu tvé okovy.“

¹⁴O tobě, Ninive, pak velí Hospodin:

„Tvé jméno neponesou žádní potomci!
Z chrámu tvých bohů vyhladím
tesané modly i odlitky.
Chystám ti hrob. Jsi hanebný!“

Je rozhodnuto

2

Hle, už jsou vidět na horách
nohy posla dobrých zpráv –
přichází pokoj zvěstovat.^a

Své svátky teď, Judo, svěť
a naplň sliby své.

Už tě nenapadne ten zločinec –
je bezezbytku vyhlazen!

²Už na tebe, Ninive, táhne ničitel.

Jen tu svou pevnost střež,
na cestu pozor dej,
opásej se na bedrech,
všechnu svou sílu posbírej!

³Hospodin Jákobovi hrdost navrací,
hrdost, jež Izraeli náleží,
ačkoli jej plenitelé plenili
a jeho ratolesti zlámali.

⁴Rudé jsou štíty jeho hrdinů,
bojovníci v šatu z šarlatu.

Vozy se blýskají ocelí
v den, kdy jsou k boji hotoví,
kdy se les kopí zavlní.

⁵Vozy se zběsile ženou v ulicích,
řítí se přes náměstí,
podobají se pochodnám,
jako blesky se míhají.

⁶Ninive svolává své chrabré vojáky,
ti se však cestou potácí,
a když přispěchají na hradby,
kolem nich už je obléhací štít.

^a1 Iza 52:7

- ⁷ Říční stavidla se protrhla!
Palác se rozpadá!
⁸ Je rozhodnuto! Město obnaženo,
do vyhnanství je odvedeno.
Jeho otrokyně jak holubice pláčou,
bijí se do prsou.
- ⁹ Ninive bývalo svěžím jezerem,
teď ale všichni utíkají pryč.
„Stůjte přece! Zastavte se!“
A nikdo se neotočí.
- ¹⁰ Berte stříbro, berte zlato!
Ta nepřeborná zásoba!
Poklady v celých hromadách!
- ¹¹ Zkáza! Zhouba! Záhuba!
Odvahe je ta tam, třesou se kolena.
Úzkost svírá všechna břicha,
bledá je každá tvář!
- ¹² Kde je teď to doupě lví?
Kde se jejich mladí krmili?
Kde to obcházel lev se lvicí a mláďaty,
aniž je kdo mohl vyplašit?
- ¹³ Lev trhal hojnou kořist lvíčatům
a pro své lvice rdousil.
Pelech měl plný úlovků,
v doupěti samou kořist.
- ¹⁴ „Hle, já jsem proti tobě!“
praví Hospodin zástupů.
„Tvé vozy spálím v oblacích kouře,
tvá lvíčata spolkně meč.
Vezmu ti kořist z celé země,
hlas tvých poslů už se neozve!“

Běda Ninive

3

- Běda tomu městu vraždění!
Je plné lží a loupeží
a nepřestává plenit.
- ² Už sviští bič!
Kola rachotí!
Koně se dali v trysk!
Vozy lomozí!
- ³ Jízda útočí!
Mečů blýskání!
Kopí třpyt!
Kolik jen padlých,
mrtvol hromady!

- Všude bezpočtu mrtvých,
až přes ně lidé padají!
⁴ To vše proto, že tolik smilnila
ta smilnice tak vábivá,
mistryně kouzel, která kupčila
s národy skrze smilstva svá
a s pokoleními skrze svá kouzla.
- ⁵ „Hle, já jsem proti tobě!“
praví Hospodin zástupů.
„Vyhrnu ti sukni nad hlavu;
ukážu národům tvou nahotu
a královstvím tvou ostudu.
⁶ Nakydám na tebe ohavnosti
a veřejně tě potupím,
vystavím tě na odiv!
⁷ Kdo tě uvidí, uteče od tebe
a řekne: „Zničeno je Ninive;
copak ho někdo lituje?“
Kde bych ti tedy našel
nějaké těšitele?“
- ⁸ Copak jsi lepší, než byly Théby“
mezi nilskými rameny,
obklopené vodami?
Řeka jim byla opevněním
a vodu měly za hradby.
⁹ Mocný Habeš, Egypt bez hranic,
Put i Libye mezi jejich spojenci.
¹⁰ I Thébané však byli vyhnáni,
museli jít do zajetí.
Jejich děti byly rozráženy
na každém nároží.
O jejich přední muže losovali,
všichni jejich velmoži dostali řetězy.
- ¹¹ Tak i ty budeš jako opilec,
úplně bez sebe.
I ty se budeš potácet
a hledat skryš před nepřítelem.
¹² Všechny tvé pevnosti jsou jako fíkoví –
stačí se do nich opřít,
a zralé fíky padají
do úst tomu, kdo je sní!
¹³ Jen se podívej na své vojáky –
jsou jako ženy!
Brány tvé země jsou nepřátelům otevřeny,
oheň pohltil tvé závory.

- ¹⁴ Čerpej si vodu pro čas obležení,
své pevnosti si opevni!
Šlapej hlínu, mačkej jíl,
chop se formy na cihly!
¹⁵ Stejně tě tam ale zhltnou plameny
a meč tě vyhladí;
zhltně tě jako kobylky!

- Zkus se rozmnožit jako kobylky,
rozmnož se jako žravý hmyz!
¹⁶ I kdyby tvých kupců bylo sebevíc,
ještě víc než hvězd na nebi,
jak kobylky se vylíhnou a uletí.
¹⁷ Tví dvořané jsou jak žravý hmyz,
tví úředníci se hemží v rojích.
V chladný den usedají na zídky,
pak ale vyjde slunce a zas uletí
a nikdo neví, kam se poděli.

- ¹⁸ Asyrský králi, tví pastýři usnuli,
tví hodnostáři ulehli!
Po horách rozptýlen je tvůj lid
a není, kdo by je shromáždil.
¹⁹ Není léku na tvé zranění,
tvá rána už se nezhojí.
Všichni, kdo o tobě uslyší,
zatleskají samou radostí.
Vždyť koho se nedotklo
tvé ustavičné zlo?

ABAKUK

ORTEL, který ve vidění přijal prorok Abakuk.

Jak dlouho ještě?

- ² Jak dlouho mám, Hospodine, volat,
a ty neslyšíš?
Křičím k tobě: „Násilí!“
a ty nezachráníš?
- ³ Proč mě necháváš vidět neštěstí?
Proč bezprávi jen přihlížíš?
Přede mnou jen zkáza a násilí,
rostou hádky a rozpory.
- ⁴ Zákon se zdá být bezmocný
a právo nelze prosadit.
Spravedlivý obklíčen je ničemy,
a tak se právo převrací.

Já konám

- ⁵ „Jen se rozhlédněte po národech,
užasněte a divte se!
Já konám dílo ve vašich dnech,
o kterém neuvěříte,
i kdyby vám to někdo vyprávěl.
- ⁶ Hle – probouzím Babyloňany,
národ krutý a prchlivý,
který se rozejde šírou zemí,
aby obsadil území, jež jim nepatří.
- ⁷ Jsou strašliví a úděsní,
právo a čest si sami určují.
- ⁸ Jejich koně jsou rychlejší než leopard,
divočejší než vlci zvečera.
Jejich jízda uhání střemhlav,
jejich jezdci se ženou zdaleka,
letí jak orel, jako když kořist napadá.
- ⁹ Každý přichází páchat násilí,
kupředu míří každý z nich,
zajatců jak písku sbírají.
- ¹⁰ Králům se jen vysmívají,
k smíchu jsou jim vladaři.
Každé pevnosti se smějí,
navrší násep a dobudou ji.

¹¹ Pak ale jako vítr přeletí a budou pryč –
kdo má svou sílu za boha, se provinil!“

Jak můžeš přihlížet?

¹² Copak tu nejsi, Hospodine, od věků?
Ty neumíráš,^a svatý Bože můj.
Ty jsi jim, Hospodine, svěřil soud,
poslal jsi je, Skálo má, zjednat nápravu.
¹³ Ty máš však čisté oči,
nemůžeš přihlížet trápení
a dívat se na neštěstí.
Proč tedy snášíš proradníky?
Proč mlčíš, když darebák
požírá spravedlivějšího, než je sám?

¹⁴ Učinil jsi lidi jak ryby v moři,
jak drobnou havěť bez vůdce?

¹⁵ Nepřátelé ale všechny loví udicí,
tahají čřenem, chytají do sítí.
Proto se radují a jásají,
¹⁶ proto své síti obětují
a svému čerení pálí oběti.

Vždyť si díky nim užívají do sytosti
ty nejvydatnější pokrmý.

¹⁷ To budou pořád vyprazdňovat svou síť
a bez lítosti vraždit národy?

2

Budu držet svoji stráž,
na baště budu stát a sledovat,
abych poznal, jak ke mně promluví
a jak odpoví na mé výčitky.^b

Spravedlivý bude žít

²A Hospodin mi odpověděl:

„Zapiš to vidění zřetelně na tabulky,
aby je čtenář mohl snadno číst.

³ To vidění ukazuje k době určené,
svědčí o konci a neklame.
Vyčkávej na něj, bude-li otálet;
přijde totiž jistě a neopozdí se.

⁴ Hle – kdo je nadutý,
nemá poctivou duši.
Spravedlivý však bude žít
díky své věrnosti.^c

^a12 podle písářské tradice (MT: *My neumíráme*)
své obvinění) ^c4 srov. Eze 18:9

^b1 podle Syr (MT: *jak odpovím na*

⁵ Zrádné je totiž bohatství;^a
 nadutec nemá chvíli klid.
 Otevírá chřtán jako záhrobí,
 jako smrt nemůže se nasytit,
 i kdyby uchvátil všechny národy
 a všechny lidi si přivlastnil.“

Pětkrát běda

⁶ Copak o něm ti všichni nesloží posměšná přísloví a popěvky? Zanotují si:

Běda tomu, kdo hromadí, co mu nepatří!
 Jak dlouho bude bohatnout tím, co zabavil?

⁷ Znenadání povstanou tvoji dlužníci,
 ti, kdo se před tebou chvějí, se probudí
 a staneš se jejich kořistí!

⁸ Protože jsi plenil mnohé národy,
 ti, kdo zůstanou, zas tebe vyplení –
 za to, že jsi vraždil lidi a znásilňoval zemi
 i město se všemi obyvateli.

⁹ Běda tomu, kdo chtivě shání
 pro svůj dům mrzký zisk,
 aby si na výšině hnízdo postavil,
 unikl z dosahu všech neštěstí!

¹⁰ Vlastnímu domu jsi hanbu připravil,
 když jsi kosil mnohé národy –
 vlastním životem za to zaplatíš.

¹¹ Vždyť bude křičet i kamení ze zdi
 a trámy ze střechy se přidají.

¹² Běda tomu, kdo staví město na krvi,
 kdo zakládá obec příkořím!^b

¹³ Copak Hospodin zástupů neurčil,
 že dřina národů přijde do ohně,
 že se namáhají zbytečně?^c

¹⁴ Celou zemi totiž naplní
 poznání slávy Hospodinovy,
 tak jako vody naplňují moře.^d

¹⁵ Běda tomu, kdo dává pít svému bližnímu,
 kdo jej opíjí z číše svého hněvu,
 aby se díval na jeho nahotu!

¹⁶ Ne slávou, ale hanbou budeš opilý.
 Teď pij ty; ukaž, jak jsi neobřezaný!
 Blíží se k tobě kalich z pravice Hospodinovy;
 ne slávou, ale zvratky budeš pokrytý.

^a5 podle Kum (MT: *vino*)

^b12 Mich 3:10

^c13 Jer 51:58

^d14 Iza 6:3; 11:9

¹⁷ Tvé násilí na Libanonu tě zavalí,
tvé vybíjení zvířat tě bude děsit –
za to, že jsi vraždil lidi a znásilňoval zemi
i město se všemi obyvateli.

¹⁸ Na co je modla, kterou někdo vytesal,
odlitá socha, jež vyučuje klam?
Ve vlastní dílo věří, kdo ji vytvořil,
dělá si bůžky, kteří mluvit neumí.

¹⁹ Běda tomu, kdo říká dřevu: „Vstávej!“
kdo prosí němý kámen: „Probud se!“
Může ta věc být jeho učitel?
Hle, je to obloženo zlatem a stříbrem,
ducha v tom ale nenajdeš.

²⁰ Hospodin je ale ve svém svatém chrámě –
ať před ním zmlkne celá zem!

Abakukova modlitba

3 Modlitba proroka Abakuka. Na nápěv písně nářků.

² Slyšel jsem, Hospodine, tvoji zvěst,
před tvým dílem stojím s úžasem.^a
Oživ je, Hospodine, znovu po letech,
po všech těch letech je znovu zjev,
na slitování se v té vřavě rozpomeň!

³ Z Temanu přichází Bůh,
Svatý přichází z hory Paranu.^b
Jeho sláva halí nebesa,
země je plná jeho chval.

séla^c

⁴ Jeho jas je jako svítání,
z jeho ruky září paprsky –
tam je zdroj jeho sil.

⁵ Před jeho tváří jde Rána morová,
v patách mu kráčí Nákaza!

⁶ Zastavil se a měří zem;
národy se chvějí pod jeho pohledem.
Odvěká pohoří se drolí na kusy,
věčná návrší se sklánějí –
jemu patří stezky věčnosti!

⁷ Kúšanské stany vidím v bolestech,
plachty Midiánu třesou se.

⁸ To se, Hospodine, zlobíš na řeky?
To míří na řeky tvé zuření?

^a2 Abk 1:5 ^b3 Deut 33:2 ^c3 patrně hudební termín dnes nejasného významu;
zřejmě: *pomlka, mezihra*

- To ses tak proti moři rozlítíl,
že jsi na svých ořích vyrazil
a na svých vozech vítězných?
- ⁹ Třímáš svůj obnažený luk,
tvé oštěpy složily bojovou přísahu. *séla*
Rozdělil jsi zemi řekami,
¹⁰ hory tě zahlédly a už se svíjejí.
Už se valí vodní přívaly,
z hlubiny je slyšet hučení,
do výšky se vlny vzdouvají.
- ¹¹ Slunce i měsíc zůstaly ve svém obydlí,
před září tvých šípů utekly,
před blýskáním tvého kopí.
- ¹² Ve svém rozhořčení kráčíš zemí,
ve svém hněvu šlapeš národy.
- ¹³ Vyšel jsi zachránit svůj lid,
svého pomazaného zachránit.
Vůdce zlého domu jsi rozdrtil,
obnažil jsi jej od hlavy až po paty. *séla*
- ¹⁴ Prorazil jsi mu hlavu jeho oštěpy,
když se nás jeho nájezdníci hnali rozprášit,
když už se těšili, jak pohltí
ubožáky ve skrýších.
- ¹⁵ Se svými oři cváláš po moři,
až se mocné vody vzdouvaly.
- ¹⁶ Jak jsem to uslyšel, celý se chvěji,
od toho zvuku se mi třesou rty.
Jako by mi kostižer vlezl do kostí
a nohy pode mnou poklesly.
Budu však čekat na den soužení,
jež stihne lid, který na nás útočí.
- ¹⁷ I kdyby nerozkvetl fíkovník
a hrozny na vinicích nebyly,
i kdyby zklamala plodnost olivy
a pole nedala co jíst,
i kdyby zmizely ovce z ohrady
a dobytek zmizel ze stájí,
- ¹⁸ já se však v Hospodinu budu veselit,
budu šťastný v Bohu, svém Zachránci.
- ¹⁹ Mou silou je můj Pán, Hospodin,
on dává mým nohám hbitost laní,
vodí mě na mé výšiny.“

Pro předního zpěváka, na strunné nástroje.

SOFONIÁŠ

SLOVO HOSPODINOVO, které dostal Sofoniáš, syn Kušiho, syna Gedaliášova, syna Amariášova, syna Ezechiášova, za vlády judského krále Jošiáše, syna Amonova.^a

Přichází Hospodinův den

² „Smetu z povrchu země dočista všechno,
praví Hospodin.

³ Smetu lidi i dobytek,
smetu nebeské ptáky i mořské ryby –
všechna pohoršení spolu s ničemy!
Vyhladím z povrchu země samo lidstvo,
praví Hospodin.

⁴ Vztáhnu ruku i na Judu
a na všechny obyvatele Jeruzaléma.
Na tomto místě vyhladím
zbytky uctívání Baala,
každou připomínku na kněží,
kteří obětovali modlám –

⁵ ty, kdo se na střeších
klanějí nebeskému zástupu;^b
ty, kdo se klanějí a přísahají Hospodinu,
zároveň však i tomu jejich Molochu;^c

⁶ ty, kdo se od Hospodina odvracejí,
kdo Hospodina nehledají
a kdo se po něm neptají.“

⁷ Zmlkňte před Panovníkem Hospodinem,
neboť je blízko Hospodinův den!
Hospodin oběť připravil
a pozvané už posvětil.

⁸ „V den té Hospodinovy oběti
zúčtují s knížaty a princí
i se všemi, kdo se oblékají
rouchy z ciziny.

⁹ V ten den zúčtují
s každým, kdo přeskakuje práh^d
a kdo plní chrám svého Pána
násilím a lstí.

^a1 640–609 př. n. l. (2.Král 22:1–23:30; 2.Let 34–35) ^b5 Deut 4:19; 17:2–7; Jer 44:19

^c5 božstvo Amonců a dalších Semitů, jemuž se pálily lidské oběti (Lev 18:21; 20:2–5; 1.Král 11:5–7; 2.Král 23:10) ^d9 1.Sam 5:5

- ¹⁰ V ten den, praví Hospodin,
zazní od Rybné brány křik,
od Nového města kvílení
a hlučný třeskot od Výšin.
- ¹¹ Kvílejte vy, kdo bydlíte v Kotlině!
Celý dav kramářů bude zahuben,
vyhlazeni budou všichni, kdo počítají peníze!
- ¹² V ten čas prohledám Jeruzalém s lucernami
a zúčtuji s těmi, kdo si hoví jak víno v sedlině,
s těmi, kdo si v duchu říkají:
,Hospodin nic nespraví ani nezkazí.‘
- ¹³ Jejich bohatství se stane kořistí,
jejich domy budou zbořeny.
Stavějí si domy, už je však nezabydlí,
sázejí vinohrady, neokusí však víno z nich.“
- ¹⁴ Blízko je ten veliký Hospodinův den,
blízko je a rychle blíží se!
Slyš! To je Hospodinův den,
hrdina zoufale volá do boje!
- ¹⁵ Ten den bude den zuření,
den úzkosti a sevření,
den zkázy a pohromy,
den chmury a temnoty,
den mračna a setmění,
- ¹⁶ den troubení na roh beraní
proti městům s hradbami
a s vysokými baštami.
- ¹⁷ „Tehdy sevru lidi úzkostí,
aby jak slepci tápali,
protože proti Hospodinu hřešili.
Krev se z nich vyřine jako hlína
a vnitřnosti jak lejna!“
- ¹⁸ Jejich stříbro a zlato je nezachrání
v den Hospodinova zuření,^a
až plamen jeho horlení
pohltní celou zemi.
Ano, skoncuje, a to rychle,
se všemi obyvateli země!

Výzva k pokání

2

- Sesbírejte se, jen se seberte,
vy nestydatý národe,
² dříve než přijde rozsudek
a dnešek jak plevy odvané;

^a18 Eze 7:19

dříve než na vás dopadne
žár Hospodinova hněvu;
dříve než na vás dopadne
den Hospodinova hněvu!
³ Hleďte Hospodina, všichni pokorní země,
kteří se jeho právem řídíte.
Spravedlnost hleďte,
hleďte pokoru –
snad se skryjete
v den Hospodinova hněvu.

Soud nad národy

- ⁴ Gaza opuštěna bude,
Aškelon zpustne,
Ašdod bude vyhnán v poledne,
Ekron vykořeněn.
⁵ Běda, obyvatelé Přímoří,
národe Kréťanů;
slovo Hospodinovo na vás míří,
Kanaáne, země Filištínů:
„Do posledního vás zahladím!“
⁶ Přímoří se stane pastvinou
s chýšemi pastýřů a ovčí ohradou.
⁷ Připadne pozůstalým z Judova domu,
kteří tam najdou pastvu.
Večer pak ulehnou v domech Aškelonu –
Hospodin změní jejich osud!
- ⁸ „Slyšel jsem Moábovy nadávky
i urážky synů Amonových,
kterými častují můj lid
a roztahují se na jeho území.
⁹ Proto, jakože jsem živ,
praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele,
Moáb dopadne jako Sodoma,
Amonovi synové jako Gomora:
hájemství kopřiv a solných jam,
věčná pustina!
Pozůstatek mého lidu je vyrabuje,
zbytek mého národa se zmocní jejich země.“
- ¹⁰ To vše kvůli jejich pýše,
kvůli urážkám a povyšování se
nad lid Hospodina zástupů.
¹¹ Hospodin pro ně bude strašlivý,
až vysílí všechny bohy na zemi;
pak se mu pokloní i vzdálené národy,
každý ze svého území.

¹² „I vás, Habešané,
probodne můj meč!“

¹³ Napřáhne ruku i na sever:
zničí Asýrii, zpustoší Ninive,
že bude podobné poušti vyprahlé.

¹⁴ Stáda pak budou léhat v něm,
všemožná zvěř v celých zástupech.
Pelikán a výr budou hnízdit na sloupech,
z oken se ozve jejich zpěv.
Na prahu jen hromady sutin,
cedrové trámy strženy.

¹⁵ To je to město hýření –
hovělo si v bezpečí a namlouvalo si:
„Já, jen já, a nikdo víc!“
Jak je zpustošeno, jen zvěř tu peleší!
Každý kolemjdoucí nad ním zasychá
a pěstí zahrozí.

Soud nad Jeruzalémem

3

Běda tomu zatvrzelému městu
plnému špíny a útisku!

² Nikoho neposlouchá,
nedá se poučit;
nedoufá v Hospodina,
ke svému Bohu se nechce přiblížit.

³ Jeho velmoži jsou řvoucí lvi,
jeho soudci jak vlci večerní,
po kterých ráno zbývají
jen ohryzané kosti.

⁴ Jeho proroci jsou dobrodruzi,
lidé prosáklí zradou.
Jeho kněží znesvěcují svatyni,
když znásilňují Zákon.

⁵ Hospodin je v tom městě spravedlivý,
nekoná žádné zlo.
Ráno co ráno, denně bez ustání
vynáší na světlo svůj soud;
zlosyn však neví, co je stud!

⁶ „Vyhladil jsem národy,
že jejich bašty zpustly.
Jejich ulice jsem zničil,
že tudy nikdo nechodí.
Z jejich měst zůstaly rozvaliny,
z jejich obyvatel nezbyl jediný.

⁷ Myslel jsem si: „Teď mě snad budeš ctít,
teď se snad necháš poučit!“
Jejich domov by pak nebyl zničen,
nedopadl by na ně žádný trest.
Oni však o to horlivěji
páchají hanebnost při všem, co dělají.

⁸ Proto mě čekejte, praví Hospodin,
v den, kdy povstanu, abych svědčil!^a
Toto je můj soud: Posbírám národy,
shromáždím království
a vylíji na ně svou prchlivost,
všechnu svou rozpálenou zlost.
Ano! Žár mé žárlivosti
pohltí celou zemi!“

Příslib spásy

- ⁹ „Tehdy dám národům čisté rty,
aby všichni vzývali jméno Hospodin
a společně mu sloužili.
- ¹⁰ Ti, kdo mě uctívají za habešskými řekami,
můj rozptýlený lid,
ti mi přinesou mé oběti.
- ¹¹ V ten den už se nebudete muset stydět
za všechny své vzpoury proti mně.
Tehdy z vašeho středu odstraním
ty vaše pyšné chvastouny.
Už nikdy nebudete namyšlení
na hoře mé svatosti.
- ¹² Ponechám ve vašem středu
pokorný a ponížený lid –
ty, kteří v Hospodinově jménu
nacházejí své bezpečí.
- ¹³ Pozůstatek Izraele už nebude jednat zle,
nebudou mluvit lež,
Istivý jazyk se u nich nenajde.
Budou se pást a odpočívat v bezpečí
a nikdo už je nezděsí.“^b
- ¹⁴ Jásej, Dcero sionská!
Prozpěvuj, Izraeli!
Raduj a vesel se celým srdcem,
Dcero jeruzalémská!
- ¹⁵ Hospodin zrušil tvůj rozsudek
a nepřítelé odvrátil.
Hospodin, Král Izraele, je vprostřed tebe –
neboj se už žádné pohromy!

^a8 podle LXX, Syr (MT: *povstanu ke kořisti*)
Mich 4:4

^b13 Lev 26:6; Jer 30:10; 46:27; Eze 34:28;

¹⁶ V ten den řeknou Jeruzalému:

„Neboj se, Sione, nesvěšuj ruce!

¹⁷ Hospodin, tvůj Bůh, je vprostřed tebe –
hrdina, jenž tě zachrání.

Šťastně se bude z tebe veselit,

až tě svou láskou obnoví;^a

zajásá nad tebou samou radostí

¹⁸ jako v den slavnosti.^b

„Odstráním z tebe neštěstí,

abys už nenesl břímě potupy.^c

¹⁹ Hle – v ten čas skoncuji

se všemi, kdo tě trápili!

Zachráním ale kulhavou

a zahnanou zpět přivedu.

Způsobím jim čest a slávu

v každé zemi, kde nesli pohanu.

²⁰ V ten čas vás znovu přivedu,

v ten čas vás shromáždím.

Ano, dám vám čest a slávu

mezi všemi národy na zemi,

až změním váš osud před vašimi zraky,

praví Hospodin.“

^a17 podle LXX (MT: *ve své lásce zmlkne*)
pené kvůli slavnosti)

^b18 podle LXX (MT: *samou radostí. Ztrá-*
pené kvůli slavnosti)
^c18 rekonstruované znění, srov. LXX (MT nesrozumitelný)

AGEUS

Můj chrám je v troskách

V E DRUHÉM ROCE vlády krále Dareia,^a prvního dne šestého měsíce,^b přišlo skrze proroka Agea slovo Hospodinovo k judskému místodržiteli Zerubábelovi, synu Šealtielovu, a k veleknězi Jošuovi, synu Jocadakovu:^c

²„Tak praví Hospodin zástupů – Tento lid říká: ‚Ještě nepřišel ten čas; není čas budovat Hospodinův chrám.‘“

³Proto skrze proroka Agea přišlo slovo Hospodinovo: ⁴„Podle vás je tedy čas, abyste si žili ve svých vyzdobených domech, zatímco tento chrám je v troskách?

⁵Nuže tak praví Hospodin zástupů: Všimněte si, jak se vám vede. ⁶Sejete mnoho, a sklízíte málo. Jíte, a nenajíte se. Pijete, a máte žízeň. Oblékáte se, a vůbec to nehřeje. Kdo něco vydělá, nosí to v měšci děravém.

⁷Tak praví Hospodin zástupů: Všimněte si, jak se vám vede! ⁸Vypravte se do hor, přivezte dřevo a stavte chrám. Já pak v něm najdu zalíbení, a tak se oslavím, praví Hospodin. ⁹Očekáváte mnoho, a je z toho málo. Co přivezete domů, to rozfoukám. A proč? praví Hospodin zástupů. Protože můj chrám je v troskách a vy se staráte každý jen o svůj dům. ¹⁰Proto nad vámi nebe zadrželo rosu a země zadržela svou úrodu. ¹¹Přivolal jsem sucho na tuto zemi i na hory, na obilí, víno, olej i na vše ostatní, co roste ze země, a také na lidi, na dobytek a na všechno, na čem pracujete.“

¹²Zerubábel, syn Šealtielův, velekněz Jošua, syn Jocadakův, i všechen zbývající lid tehdy poslechli hlas Hospodina, svého Boha, totiž slova proroka Agea, neboť ho poslal Hospodin, jejich Bůh. A lid byl naplněn bázní před Hospodinem.

¹³Ageus, Hospodinův posel, pak lidu vyřídil Hospodinovo poselství: „Já jsem s vámi, praví Hospodin.“

¹⁴Hospodin tenkrát roznítil ducha judského místodržitele Zerubábelu, syna Šealtielova, ducha velekněze Jošuy, syna Jocadakova, i ducha všeho zbývajícího lidu. Přišli a dali se do práce na chrámu Hospodina zástupů, svého Boha. ¹⁵Bylo to čtyřicetý pátý dne šestého měsíce.^d

Budoucí sláva

2 Ve druhém roce vlády krále Dareia, ¹jednadvacátého dne sedmého měsíce,^e přišlo skrze proroka Agea slovo Hospodinovo: ²„Promluv k judskému místodržiteli Zerubábelovi, synu Šealtielovu, k veleknězi Jošuovi, synu Jocadakovu, i ke zbývajcímu lidu: ³Zbývá mezi vámi ještě někdo, kdo viděl tento chrám v jeho dřívější slávě? A jak ho vidíte teď? Nepřipadá vám jako nic?

⁴Nuže vzchop se, Zerubábeli! praví Hospodin. Vzchop se, veleknězi Jošuo, synu Jocadakův! Vzchop se, všechen lide této země, praví Hospodin,

^a1 perský král Dareios I. (521–486 př. n. l.)

^b1 29. srpna 520 př. n. l.

^c1 Ezd 5:1–2

^d15 21. září 520 př. n. l. ^e1 17. října 520 př. n. l. – sedmý den Slavnosti stánků (Deut 16:13–15), zároveň 440. výročí zasvěcení Šalomounova chrámu (1.Král 8)

a dejte se do práce. Vždyť já jsem s vámi, praví Hospodin zástupů. ⁵To je slovo, které jsem vám dal, když jste vycházeli z Egypta.“ Můj Duch zůstává vprostřed vás. Nebojte se!

⁶Tak praví Hospodin zástupů: Ještě jednou, a to brzy, otřesu nebem i zemí, mořem i souší. ⁷Otřesu všemi národy, takže přijdou se svými poklady, a já tento chrám naplním slávou, praví Hospodin zástupů. ⁸Mé je stříbro a mé je zlato, praví Hospodin zástupů. ⁹Sláva tohoto nového chrámu bude větší než toho prvního, praví Hospodin zástupů. Na tomto místě daruji pokoj, praví Hospodin zástupů.“

Ode dneška požehnám

¹⁰Čtyřiaadvacátého dne devátého měsíce ve druhém roce Dareiovy vlády^b dostal prorok Ageus slovo Hospodinovo: ¹¹„Tak praví Hospodin zástupů – Zeptej se kněží na zákon: ¹²Kdyby někdo nesl v cípu svého pláště posvěcené maso a tím cípem by se dotkl chleba, kaše, vína, oleje nebo jakéhokoli jídla, posvětit se to?“

„Ne,“ odpověděli kněží.^c

¹³„A kdyby se čehokoli takového dotkl někdo poskvrněný mrtvolou,“ pokračoval Ageus, „poskvrní se to?“

„Ano, poskvrní,“ odpověděli kněží.^d

¹⁴Na to Ageus řekl: „Stejně je to v mých očích s tímto lidem a s tímto národem, praví Hospodin. Stejně je to se vším, co dělají a co tu obětují – je to nečisté!“

¹⁵Všímejte si ale, jak bude ode dneška dál. Jak bylo předtím, než se v Hospodinově chrámu začal pokládat kámen na kámen? ¹⁶Kdo tehdy přišel k hromadě zrní pro dvacet měr, našel tam jen deset. Kdo přišel k vinné kádi pro padesát měr, našel tam jen dvacet. ¹⁷Všechno, na čem jste pracovali, jsem bil plísni, snětí a kroupami, a přesto jste na mě nedbali, praví Hospodin.^e

¹⁸Všímejte si, jak bude ode dneška dál, jak bude od čtyřiaadvacátého dne devátého měsíce – ode dne, kdy byl znovu založen Hospodinův chrám. Všímejte si: ¹⁹Je už v obilnici zrní? Réva, fíkovník, granátovník ani oliva ještě nerodí? Ode dneška vám požehnám.“

Slovo pro Zerubábelu

²⁰Čtyřiaadvacátého dne téhož měsíce^f dostal Ageus podruhé slovo Hospodinovo: ²¹„Řekni judskému místodržiteli Zerubábelovi: Otřesu nebem i zemí. ²²Převrhnou královské trůny a sílu pohanských říší zničím. Převrhnou vozy i s vozataji, takže padnou koně a jejich jezdci se navzájem pobijí.

²³V ten den, praví Hospodin zástupů, tě vezmu, můj služebníku Zerubábeli, synu Šealtielův, praví Hospodin, a učiním tě svým pečetoným prstem, protože tebe jsem si vyvolil, praví Hospodin zástupů.“

^a5 Exod 29:45–46; 33:14 ^b10 18. prosince 520 př. n. l. ^c12 srov. Lev 6:20

^d13 srov. Num 5:2–3; 19:11–16 ^e17 Amos 4:9 ^f20 viz v. 10

ZACHARIÁŠ

Vraťte se ke mně

V OSMÉM MĚSÍCI druhého roku^a Dareiovy^b vlády dostal prorok Zachariáš, syn Berechiáše, syna Idova, slovo Hospodinovo:

²„Hospodin se na vaše otce hrozně rozhněval. ³Proto řekni lidu: Tak praví Hospodin zástupů – Vraťte se ke mně, praví Hospodin zástupů, a já se vrátím k vám, praví Hospodin zástupů. ⁴Nebuďte jako vaši otcové, ke kterým volali dávní proroci: ‚Tak praví Hospodin zástupů: Odvráťte se od svých zlých cest, od svého zlého jednání!‘ Vy jste ale neposlouchali, vůbec jste si jich nevšíмали, praví Hospodin.“

⁵Kde jsou teď vaši otcové? A ti proroci – žijí snad navěky? ⁶Ale má slova a mé výnosy, které jsem svěřil svým služebníkům prorokům, ty přece vaše otce dostihly! Tehdy se obrátili a uznali: ‚Hospodin zástupů se rozhodl s námi naložit, jak si zasloužíme za své cesty a za své jednání.“

Koně v myrtovní

⁷Čtyřicetého dne jedenáctého měsíce, totiž měsíce šebat, ve druhém roce Dareiovy vlády^d dostal prorok Zachariáš, syn Berechiáše, syna Idova, slovo Hospodinovo.

⁸V noci jsem měl vidění – hle, jakýsi jezdec na rudém koni! Stál mezi myrtami v hluboké roklí a za ním koně rudí, zlataví a bílí.

⁹„Co to znamená, pane?“ zeptal jsem se.

„Ukážu ti, co to znamená,“ odpověděl mi anděl, který se mnou mluvil.

¹⁰„To jsou ti, které poslal Hospodin, aby procházeli zemí,“ řekl onen muž stojící v myrtovní.

¹¹Ti pak Hospodinovu andělu stojícímu v myrtovní hlásili: „Prošli jsme zemí a hle – celá zem žije v klidu a pokoji.“

¹²Nato Hospodinův anděl zvolal: „Hospodine zástupů, kdy už se konečně slituješ nad Jeruzalémem a judskými městy? Vždyť už se na ně hněváš sedmdesát let!“ ¹³A Hospodin andělu mluvícímu se mnou odpověděl laskavými slovy plnými útěchy.

¹⁴Anděl mluvící se mnou mi tedy řekl: „Volej – Tak praví Hospodin zástupů: Horlím pro Jeruzalém a Sion velikou horlivostí ¹⁵a hrozně se hněvám na ty sebejisté národy. Když jsem se jen trochu rozzlobil, oni to neštěstí ještě zhoršili. ¹⁶A proto tak praví Hospodin: Vráťm se k Jeruzalému s milosrdenstvím. Můj chrám v něm bude znovu vystavěn, praví Hospodin zástupů, a měřicí šňůra změří Jeruzalém.

¹⁷Volej dál – Tak praví Hospodin zástupů: Má města budou znovu přetékát vším dobrým. Hospodin znovu potěší Sion a znovu vyvolí Jeruzalém.“

Rohy a kováři

2 Zvedl jsem oči a hle – uviděl jsem čtyři rohy.

²„Co to znamená?“ zeptal jsem se anděla mluvícího se mnou.

^a1 říjen/listopad 520 př. n. l. ^b1 perský král Dareios I. (521–486 př. n. l.)

^c4 2. Král 17:13; Jer 18:11–12; 25:3–7; 35:15 ^d7 15. února 519 př. n. l.

„To jsou rohy, které rozprášily Judu, Izrael a Jeruzalém,“ odpověděl mi.

³Pak mi Hospodin ukázal čtyři kováře.

⁴„Co jdou dělat?“ ptal jsem se.

Odpověděl mi: „Tyto rohy rozprášily Judu tak, že nikdo ani nemohl zvednout hlavu. Tihle však přišli, aby jimi otráslí a srazilí rohy národům, které pozvedly roh proti judské zemi a chtěly ji rozprášit.“

Muž s měřicí šňůrou

⁵Zvedl jsem oči a hle – muž s měřicí šňůrou v ruce.

⁶„Kam jdeš?“ zeptal jsem se.

„Změřit Jeruzalém,“ odpověděl mi. „Zjistit, jak je široký a dlouhý.“

⁷Anděl mluvící se mnou pak odešel, ale naproti mu vyšel jiný anděl ⁸se slovy: „Běž a pověz tomu mladíkovi: ‚V Jeruzalémě bude žít tolik lidí a dobytka, že se stane městem bez hradeb. ‘Já sám, praví Hospodin, budu ohnivou hradbou kolem něj a slávou vprostřed něj.“

¹⁰„Pojďte, pojdte! Utečte ze severní země, praví Hospodin, neboť vás rozšířím do čtyř světových stran, praví Hospodin. ¹¹Pojď, Sione! Zachraň se, kdo ses zabydlel u Dcery babylonské!“

¹²Neboť tak praví Hospodin zástupů, který mě pro svou slávu poslal k národům, které vás plenily: „Kdo se vás dotýká, dotýká se zornice mého oka. ¹³Hle, mávnu po nich rukou a stanou se kořistí svých otroků.“ Tehdy poznáte, že mě poslal Hospodin zástupů.

¹⁴„Jásej a vesel se, Dcero sionská! Hle – už přicházím, abych bydlel mezi vámi, praví Hospodin. ¹⁵V onen den se mnohé národy připojí k Hospodinu a budou mým lidem a já budu bydlet mezi vámi.“ Tehdy poznáš, že mě k tobě poslal Hospodin zástupů. ¹⁶Hospodin se ujme Judy jako svého dědictví ve svaté zemi a znovu vyvolí Jeruzalém. ¹⁷Zmlknete před Hospodinem, všichni lidé – vždyť už se probouzí, už vychází ze svého svatého příbytku!

Očištění velekněze

3 Potom mi ukázal velekněze Jošuu, jak stojí před Hospodinovým andělem; po pravici mu stál satan,^a aby ho obviňoval. ²Hospodin však satanovi řekl: „Ztrestěj tě Hospodin, satane! Ztrestěj tě Hospodin, který vyvolil Jeruzalém! Copak to není oharek vyrvaný z ohně?“^b

³Jošua přitom stál před andělem oblečen do špinavých šatů. ⁴Vtom znovu zazněl hlas a promluvil k těm, kdo stáli před ním: „Svlékněte mu ty špinavé šaty!“

Pak řekl Jošuuvi: „Hle, snímám z tebe tvůj hřích a oblékám ti slavnostní roucho.“

⁵Řekl jsem: „Vsadte mu na hlavu čistý turban!“^c Vsadili mu tedy na hlavu čistý turban a oblékli mu roucha. Hospodinův anděl stál u toho.

⁶Potom Hospodinův anděl začal Jošuu nabádat: ⁷„Tak praví Hospodin zástupů: Budeš-li chodit po mých cestách a zachovávat, co jsem ti svěřil, staneš se správcem mého domu a strážcem mých nádvoří a daruji ti přístup mezi ty, kteří tu stojí.“

⁸Slyš tedy, veleknězi Jošuo, ty i tví druhové, kteří sedí před tebou: Tito muži jsou znamením, že už přivádím svého služebníka, Výhonek.^d

^a1 hebr. protivník, žalobce (1.Let 21:1; Job 1:6)
8:9; 16:4 ^d8 Iza 4:2; 11:1; 53:2; Jer 23:5; 33:15

^b2 Amos 4:11

^c5 Exod 29:6; Lev

⁹Hle – kámen, který kladu před Jošuu, a na tom jednom kameni je sedm očí. Já sám na něj vyryji nápis, praví Hospodin, a hřích této země odstráním v jediném dni. ¹⁰Toho dne, praví Hospodin zástupů, budete zvat své druhy k posezení ve stínu révy a fíkoví.“

Zlatý svícen a dvě olivy

4 Potom mě ten anděl mluvící se mnou znovu probudil, jako se probouzí ten, kdo spí.

²„Co vidíš?“ zeptal se mě.

„Vidím svícen,“ odpověděl jsem, „celý ze zlata. Na vrcholu má mísu se sedmi kahany a k těm sedmi kahanům na vrcholu svícnu vede po sedmi hubičích. ³A u něj stojí dvě olivy, jedna vpravo od mísy a druhá vlevo.“

⁴Tehdy jsem se zeptal anděla mluvícího se mnou: „Co to znamená, pane?“

⁵„Ty nevíš, co to znamená?“ řekl mi anděl mluvící se mnou.

„Ne, pane,“ odpověděl jsem.

⁶Řekl mi: „Toto je slovo Hospodinovo k Zerubábelovi: Ne silou ani mocí, ale mým Duchem! praví Hospodin zástupů. ⁷Co jsi, ty veliká horo? Před Zerubábelem jsi rovinou! Osadí totiž vrcholový kámen za hlučného křiku: ‚Milost, milost jemu!‘“

⁸Dostal jsem slovo Hospodinovo: ⁹„Zerubábelovy ruce tento chrám založily a jeho ruce ho dokončí. Tehdy poznáš, že mě k vám poslal Hospodin zástupů. ¹⁰Kdo by pohrdal dnem malých začátků? Takoví se zaradují, až uvidí ten znamenitý kámen v ruce Zerubábelově.“^a

„Těch sedm, to jsou oči Hospodinovy, jež procházejí všechnu zemi.“^b

¹¹Zeptal jsem se ho: „A co znamenají ty dvě olivy vpravo a vlevo od svícnu?“

¹²Zeptal jsem se znovu: „Co znamenají ty dvě olivové ratolesti, ze kterých dvěma zlatými trubicemi proudí zlatý olej?“

¹³„Ty nevíš, co to znamená?“ řekl mi.

„Ne, pane,“ odpověděl jsem.

¹⁴Tehdy mi řekl: „To jsou ti dva pomazaní olejem, kteří slouží Pánu vši země.“

Letící svitek

5 Znovu jsem zvedl oči a hle – jakýsi letící svitek!

²„Co vidíš?“ zeptal se mě anděl.

„Vidím letící svitek, 20 loktů dlouhý a 10 loktů široký.“^c

³„To je kletba vypuštěná na celou zem,“ řekl mi. „Z jedné strany je napsáno: ‚Každý zloděj bude vyhlazen‘ a z druhé strany: ‚Každý krivopřísežník bude vyhlazen.‘ ⁴Tu kletbu vypustím, praví Hospodin zástupů, a přijde na dům zloděje i na dům toho, kdo krivě přísahá mým jménem, a v tom domě zůstane, dokud nebude zničen – jak dřevo, tak i kámen!

^a10 Zach 3:9

^b10 2.Let 16:9

^c2 asi 9 × 4,5 m

Žena v koši

⁵Potom anděl mluvící se mnou přistoupil a řekl mi: „Pozvedni oči a podívej se, co se to objevuje.“

⁶„Co to je?“ zeptal jsem se.

„Koš na měření,“^a odpověděl. „Takhle to vypadá s celou zemí.“

⁷Vtom se zvedlo olověné víko a hle – v tom koši seděla jakási žena! ⁸„To je Ničemnost,“ řekl anděl. Zatlačil ji zpět do koše a jeho otvor zaklopil olověným víkem.

⁹Potom jsem zvedl oči a hle – uviděl jsem, jak se objevují dvě ženy s větrem v křídlech! (Měly totiž křídla jako čápi.) Vzaly ten koš a zvedly ho mezi nebe a zemi.

¹⁰„Kam ten koš nesou?“ zeptal jsem se anděla mluvícího se mnou.

¹¹„Do babylonské země,“ odpověděl. „Vystavěj mu tam dům, a až bude hotov, položí ho v něm na podstavec.“

Čtyři vozy

6 Znovu jsem zvedl oči a hle – mezi dvěma horami se objevily čtyři vozy; a ty hory byly z bronzu. ²První vůz táhli ryzáci, druhý vraníci, ³třetí bělouši a čtvrtý grošáci – samí statní hřebci.

⁴„Co to znamená, pane?“ zeptal jsem se anděla mluvícího se mnou.

⁵„To vyražejí čtyři nebeští duchové, kteří stáli před Pánem vši země,“ odpověděl mi anděl. ⁶„Ten s vraníky vyrazí do země na severu; za nimi vyražejí bělouši, grošáci pak do země na jihu.“

⁷Když ti statní hřebci vyrazili, byli dychtiví projít celou zem. Řekl jim: „Projděte celou zem!“ A tak prochodili zem.

⁸Potom na mě zavolał: „Podívej se! Ti, kteří vyrazili na sever, ulevili mému duchu, pokud jde o severní zem.“

Koruna pro velekněze

⁹Dostal jsem slovo Hospodinovo: ¹⁰„Vyber dary od vyhnanců Cheldaje, Tobiáše a Jedajáše, kteří se vrátili z Babylonu. Téhož dne jdi také do domu Jošiáše, syna Cefaniášova. ¹¹Vyber od nich stříbro a zlato, vyrob korunu a vlož ji na hlavu velekněze Jošuy, syna Jocadakova, ¹²se slovy: ‚Tak praví Hospodin zástupů –

Muž jménem Výhonek^b vyraší zespoda
a vystaví Hospodinův chrám.

¹³To on vystaví Hospodinův chrám
a oblékne se v majestát.

Usedne na svém trůnu jako vládce
a bude na svém trůnu knězem –
a to obojí bude ve shodě.‘

¹⁴Koruna pak zůstane na památku v Hospodinově chrámě, kde bude svěřena Cheldajovi,^c Tobiášovi, Jedajášovi a Chenovi, synu Cefaniášovu.

¹⁵Dokonce i z daleka budou lidé přicházet a stavět Hospodinův chrám a tehdy poznáte, že mě k vám poslal Hospodin zástupů. To se stane, ale jen pokud budete opravdu poslouchat Hospodina, svého Boha.“

^a6 hebr. *efa*, jednotka objemu (asi 22 l); tak i dále (MT: *Chelemovi*); srov. v. 10

^b12 Zach 3:8

^c14 podle Syr

Půst a spravedlnost

7 Čtvrtého dne devátého měsíce (totiž měsíce kislev) ve čtvrtém roce vlády krále Dareia^a dostal Zachariáš slovo Hospodinovo. ²Z Bet-elu totiž poslali Sar-ecera a Regem-melecha s jeho muži, aby prosili Hospodina o přízeň ³a zeptali se kněží v chrámě Hospodina zástupů a rovněž proroků: „Máme v pátém měsíci truchlit a postit se, jak to děláme už tolik let?“^b

⁴Tehdy jsem dostal slovo Hospodina zástupů: ⁵„Řekni všemu lidu této země i kněžím: Už sedmdesát let se vždy v pátém a sedmém^c měsíci postíte a naříkáte – ale copak to děláte pro mě? ⁶A když jíte a pijete, copak to neděláte jen sami pro sebe? ⁷Nevolal snad Hospodin právě takovými slovy skrze dávné proroky, když se ještě v Jeruzalémě žilo v klidu a pokoji a stejně tak ve městech v jeho okolí, v Negevu i v podhůří?“

⁸Zachariáš dostal slovo Hospodinovo: ⁹„Takto promlouval Hospodin zástupů: ‚Prosazujte opravdové právo a jedni druhým projevujte soucit a laskavost. ¹⁰Neutlačujte vdovy a sirotky, přistěhovalce ani chudáky a nevymýšlejte, jak jedni druhým ublížit.‘^d

¹¹Oni to ale odmítli vnímat; vzpurně se otočili zády a zacpali si uši, aby neslyšeli. ¹²V srdci se zatvrdili na křemen, aby neslyšeli Zákon ani slova, která Hospodin zástupů posílal svým Duchem skrze dávné proroky. Tak přišel veliký hněv od Hospodina zástupů.^e

¹³Když jsem volal, neposlouchali; a tak když volali oni, dělal jsem, že neslyším, praví Hospodin zástupů. ¹⁴Rozprášil jsem je vichřicí mezi všechny národy, které ani neznali. Země pak bez nich zpustla tak, že tudy nešlo ani cestovat. Kvůli nim se z té krásné země stala pustina!“

Vrátím se na Sion

8 Dostal jsem slovo Hospodina zástupů: ²„Tak praví Hospodin zástupů: Horlím pro Sion velkou horlivostí; horlivostí pro něj jen hořím!

³Tak praví Hospodin: Vrátím se na Sion a budu bydlet uprostřed Jeruzaléma. Jeruzalém bude nazýván Městem pravdy a hora Hospodina zástupů Horou svatosti.

⁴Tak praví Hospodin zástupů: V ulicích Jeruzaléma budou znovu sedávat starci a stařenky, každý s holí v ruce, jak budou staří. ⁵Ulice toho města budou plné chlapců a děvčat, kteří si tam budou hrát.

⁶Tak praví Hospodin zástupů: Zdá-li se to pozůstatku tohoto lidu v těchto dnech nemožné, musí to být nemožné i pro mě? praví Hospodin zástupů.

⁷Tak praví Hospodin zástupů: Hle, zachráním svůj lid ze země na východě i ze země, kde zapadá slunce. ⁸Přivedu je zpět a budou bydlet v Jeruzalémě; budou mým lidem a já budu jejich Bohem věrně a spravedlivě.

⁹Tak praví Hospodin zástupů: Vzhopte se, ať je chrám dostavěn – vy, kdo v těchto dnech slyšíte tato slova z úst proroků, a to už ode dne, kdy byly položeny základy domu Hospodina zástupů. ¹⁰Ano, lidé i zvířata dosud pracovali bez odměny a kvůli nepřátelům nemohl nikdo v klidu přicházet ani odcházet, neboť jsem posílal všechny proti všem. ¹¹Teď už ale nebudu s pozůstatkem tohoto lidu nakládat tak jako dříve, praví Hospodin zástupů.

^a 7. prosince 518 př. n. l. ^b3 v pátém měsíci – výročí zničení Šalomounova chrámu r. 586 př. n. l. (2.Král 25:8–9) ^c5 v sedmém měsíci – výročí zavraždění judského správce Gedaliáše (2.Král 25:25; Jer 41:1–3)

^d10 Exod 22:20–21; Iza 1:17; Jer 5:28; 7:5–7; 22:3 ^e12 Jer 7:25–26; 26:4–6; 29:18–19; 35:15; 44:4–6

¹²Sethbě se bude dařit, réva vydá své ovoce, země vydá úrodu a nebe vydá rosu. To všechno dám pozůstatku tohoto lidu za dědictví. ¹³Jako jste byli mezi národy kletbou, dome judský a dome izraelský, tak také budete poženáním, až vás zachráním. Nebojte se a vzhopte se!

¹⁴Tak praví Hospodin zástupů: Jako jsem se rozhodl naložit s vámi zle, když mě vaši otcové rozhněvali, a neslitoval jsem se, praví Hospodin zástupů, ¹⁵právě tak jsem v těchto dnech rozhodnut zahrnout Jeruzalém a dům Judy dobrem. Nebojte se. ¹⁶Toto dělejte: Mluvte mezi sebou pravdu a ve svých branách vynášejte soud pravdy a pokoje. ¹⁷Nikdo nevymýšlejte, jak ublížit svým bližním, a nelibujte si v křivé přísaze. To všechno totiž nenávidím, praví Hospodin.“

¹⁸Dostal jsem slovo Hospodina zástupů: ¹⁹„Tak praví Hospodin zástupů: Půst ve čtvrtém, pátém, sedmém i desátém měsíci se pro dům Judy stanou šťastnými slavnostmi radosti a veselí. Jen ale milujte pravdu a pokoj!

²⁰Tak praví Hospodin zástupů: Ještě sem budou přicházet národy a obyvatelé mnoha měst. ²¹Z jednoho města půjdou k druhému se slovy: ‚Pojďme prosit Hospodina o přízeň, pojďme hledat Hospodina zástupů! I já půjdu!‘ ²²Tak budou přicházet veliké kmeny a mocné národy, aby v Jeruzalémě hledaly Hospodina zástupů a prosily Hospodina o přízeň.

²³Tak praví Hospodin zástupů: V těch dnech se deset mužů mluvících jazyky všelijakých národů chytí cípu roucha jednoho Žida se slovy: ‚Půjďme s vámi. Slyšeli jsme, že s vámi je Bůh!‘“

Osud nepřátel

9 Ortel:

Slovo Hospodinovo jde proti zemi Chadraku“
a spočine až v Damašku.

(Vždyť k Hospodinu hledí všichni lidé
i všechny kmeny Izraele!)

²Přijde i k Chamátu při jeho hranicích
i k Týru a Sidonu, ač jsou tak prohnání:

³Týr už se opevnil jako monastýr,
stříbra nakupil jak prachu hromady
a zlata jak bláta v ulicích.

⁴Hle! Panovník ho však vyžene,
jeho hradby strhne do moře
a město zmizí v plamenech!

⁵Spatří to Aškelon, zděsí se,
Gaza se strachy roztřese
a Ekron zklame jeho naděje.

Gaza pak přijde o krále,
Aškelon bude vylidněn,

⁶v Ašdodu budou bydlet bastardi
a s pýchou Filištínů skoncuji:

^a1 severní Aram (Sýrie)

⁷ Vyrvu jim krvavé sousto z úst,
ohavný pokrm ze zubů!
Kdo z nich zůstane, případnou našemu Bohu
a stanou se jedním z judských rodů;
Ekron pak čeká osud Jebusejců.

⁸ Utábořím se při mém domě jako stráž
proti těm, kdo by jej chtěli napadat.
Po mém lidu už nebude šlapat tyran –
teď už z nich nespustím svůj zrak!

Pokorný král

⁹ Jásej vesele, Dcero sionská,
dej se do zpěvu, Dcero jeruzalémská!
Hle, tvůj král k tobě přichází,
spravedlivý a vítězný;
pokorný, sedící na oslu,
na oslíku, osličím hříbátku.

¹⁰ Odstraní vozy z Efraima
i koně z Jeruzaléma,
válečné luky odstraní,
národům řekne: Mír!
Od moře k moři bude panovat,
od řeky Eufrat po světa kraj.^a

¹¹ Pro krev mé smlouvy s tebou propustím
tvé vězně z jámy bez vody.^b

¹² Zpátky do bezpečí! Věžňové, máte naději!
Dnes oznamuji: Všechno ti dvakrát nahradím!

¹³ Já napnu Judu jako luk,
Efraima vložím na tětivu
a tvými syny, Sione, se proti Řekům oženu –
budeš mi mečem hrdinů!

¹⁴ Hospodin se zjeví nad nimi
a jako blesk vyrazí jeho šíp.
Panovník Hospodin zatroubí na polnici
a vyrazí v jižní vichřici.

¹⁵ Hospodin zástupů jim bude záštitou,
takže kamení z praku podupou.
Budou jíst a pít a hlučet jak po víně,
budou plní jak miska ke skrápění rohů oltáře.

¹⁶ Hospodin, jejich Bůh, zachrání v onen den
svůj lid jak stádo ovcí.
Jak drahokamy v čelence
pak zazáří v jeho zemi.

- ¹⁷ Jaká krása! Jaká nádhera!
 Mládenci jako klasy plní sil,
 panny jak víno kypící!

Hospodin navštíví svůj lid

10

- Žádejte od Hospodina déšť,
 když má na jaře pršet.
 Hospodin působí hojnou průtrž mračen,
 každému na poli zeleň dopřeje.
- ² Bůžkové mluví bludy
 a věštcí vidí lži;
 vykládají své marné sny
 a potěšují přeludy.
 Proto lid bloudí jako ovce,
 zubožení, bez pastýře.
- ³ Proti těm pastýřům hněvem hořím,
 s těmi vůdci teď zúčtuji!
 Ano, Hospodin zástupů své stádo navštíví
 a z domu Judy učiní slavného koně do války.
- ⁴ Z něj vzejde kámen úhelný,
 z něj stanový kolík,
 z něj bude luk do bitvy,
 z něj všichni vladaři.
- ⁵ Budou z nich mocní bojovníci,
 rozdupou nepřátele jak bláto v ulicích.
 Budou se bít, neboť Hospodin bude s nimi
 a zahanbí jezdce na koních.
- ⁶ Dům Judy učiním mocným
 a dům Josefův zachráním.
 Přivedu je zpět, vždyť je lituji,
 a budou, jako bych je nebyl zapudil.
 Jsem přece jejich Bůh, Hospodin –
 já je vyslyším.
- ⁷ Efraimci budou jak mocní bojovníci,
 jako po vínu se rozjaří.
 Až to spatří jejich děti, budou se veselit,
 před Hospodinem budou jásat radostí.
- ⁸ Hvízdnu na ně,
 a tak je shromáždím,
 protože jsem je vykoupil;
 bude jich zase tolik jako dřív!
- ⁹ Rozptýlil jsem je mezi národy,
 v té dálce však na mě znovu pomyslí;
 přežijí i se svými dětmi
 a znovu se sem navrátí.

- ¹⁰ Z egyptské země je vrátím zpět,
z Asýrie je shromáždím
zpět do Gileádu a libanonského kraje,
ale ani to jim nepostačí.
- ¹¹ Budou procházet mořem soužení,
mořské vlny však budou sraženy;
vyschne i Nil a jeho hlubiny!
Pýcha Asýrie bude svržena,
žezlo Egypta to tam!
- ¹² Učiním je mocnými v Hospodinu
a budou kráčet v jeho jménu,
praví Hospodin.

- 11** Své brány, Libanone, otevři –
tvé cedry oheň pohltí!
- ² Kvílejte, cypřiše – cedry padly,
velikáni jsou zničení!
Kvílejte, duby bášanské –
ten hustý les je vykácen!
- ³ Slyš, to kvílejí pastýři –
jejich skvělé louky zničeny!
Slyš, to řvou mladí lvi –
jordánské houštiny zničeny!

Ovce a pastýři

⁴Toto mi řekl Hospodin, můj Bůh: „Pas ovce určené na porážku. ⁵Ti, kdo je kupují, je zabíjejí bez výčitek svědomí. Ti, kdo je prodávají, říkají: „Sláva Hospodinu, to jsem bohatý!“ Jejich vlastní pastýři je nešetří. ⁶Proto ani já už nebudu šetřit obyvatele této země, praví Hospodin. Hle, vydám lidi napospas jejich bližním a napospas jejich králi. Rozbijí tu zemi na kusy, ale já je nevysvobodím.“

⁷Pásl jsem tedy ovce určené na porážku pro ty, kdo s nimi kupčili. Vzal jsem si dvě hole; jednu jsem nazval Náklonnost a druhou Jednota.^a Začal jsem pást ty ovce ⁸a za jediný měsíc jsem vyhnal tři pastýře.

Pak mi ale s nimi došla trpělivost a také ovce už mě měly dost. ⁹Proto jsem řekl: „Nebudu vás pást. Co je na umření, ať umře; co se ztratilo, ať je ztraceno; a ty zbývající ať se spolu třeba požerou!“

¹⁰Vzal jsem hůl jménem Náklonnost a zlámal ji, abych zrušil smlouvu, kterou jsem uzavřel se všemi národy. ¹¹Toho dne byla zrušena. Obchodníci s ovce, kteří mě pozorovali, tehdy poznali, že to je slovo od Hospodina.

¹²Řekl jsem jim: „Jestli chcete, vyplaťte mi mzdu. A jestli ne, nevadí.“ Vyplatili mi tedy mzdu – třicet stříbrných.

¹³Tehdy mi Hospodin řekl: „Hod' to hrnčířovi – tu úžasnou cenu, kterou mě ocenili!“ Vzal jsem tedy těch třicet stříbrných a hodil je hrnčířovi u Hospodinova chrámu.

¹⁴Potom jsem zlámal druhou hůl jménem Jednota, abych zrušil bratrství mezi Judou a Izraelem.

^a7 srov. Eze 37:15–19

¹⁵Tedy mi Hospodin řekl: „Převlékni se ještě za ztřeštěného pastýře. ¹⁶Hle, vzbudím totiž v zemi pastýře, který se nebude starat o ztracené, nebude hledat maličké, nebude hojit zraněné, ba ani zdravé krmit nebude. Ty vypasené však bude jíst; bude je rvát i s kopýtky.“^a

¹⁷Běda mému ničemnému pastýři,
který opouští stádo!
Meč na jeho paži,
na jeho pravé oko!
Ať mu ta paže úplně ochrne,
ať mu to pravé oko oslepe!“

Spása Jeruzaléma

12 Ortel slova Hospodinova nad Izraelem.

Hospodin, který prostírá nebesa, zakladatel země a tvůrce ducha v lidském nitru, praví:

²Hle – učiním Jeruzalém číší, po níž se zapotácejí všechny národy v okolí. Jeruzalém totiž bude obléhán a stejně tak i Juda.

³V onen den učiním Jeruzalém přetěžkým balvanem pro všechny národy. Všichni, kdo se jej budou snažit vzepřít, se těžce poraní. Proti Jeruzalému se totiž shromáždí všechny světové národy.

⁴V onen den, praví Hospodin, raním každého koně tak, že se splaší, a jezdce na něm tak, že zešílí. S otevřenýma očima budu bdít nad domem Judy, ale všechny koně národů oslepím. ⁵Vůdcové Judy si tehdy v srdci pomyslí: „Obyvatelé Jeruzaléma mají sílu v Hospodinu zástupců, svém Bohu!“

⁶V onen den učiním vůdce Judy pávní s uhlíky mezi dřívím a hořící pochodní mezi snopy. Budou hltat vpravo vlevo všechny národy v okolí, ale Jeruzalém zůstane na svém místě netknutý. ⁷Hospodin ovšem zachrání nejprve judské příbytky, aby sláva domu Davidova a sláva obyvatel Jeruzaléma nepřevýšila slávu Judy.

⁸V onen den Hospodin zaštlí obyvatelé Jeruzaléma, takže nejslabší mezi nimi bude v onen den jako David a dům Davidův bude jako Bůh, jako anděl Hospodinův jdoucí před nimi.

Pláč nad Probodeným

⁹V onen den budu chtít zničit všechny národy, které přitáhly proti Jeruzalému. ¹⁰Na dům Davidův a na obyvatelé Jeruzaléma ale vylijí Ducha milosti a modliteb a tehdy pohlédnou na mě, jehož probodli.^b Budou ho oplakávat, jako se oplakává jediný syn; budou nad ním hořce truchlit, jako když umře prvorozný.

¹¹V onen den se Jeruzalémem bude rozléhat veliký pláč, jako byl pláč v Hadad-rimonu na pláni u Megida. ¹²Země bude oplakávat rod za rodem, každý rod zvlášť: rod domu Davidova zvlášť a jejich ženy zvlášť; rod Natánova domu zvlášť a jejich ženy zvlášť; ¹³rod domu Levi zvlášť a jejich ženy zvlášť; rod domu Šimei zvlášť a jejich ženy zvlášť ¹⁴i všechny ostatní rody každý zvlášť a jejich ženy zvlášť.

^a16 Eze 34:3–4

^b10 Žalm 22:17; Iza 53:5 (srov. Jan 19:34–37; Zjev 1:7)

Očista od modlářství

13 V onen den vytryskne domu Davidovu a obyvatelům Jeruzaléma pramen k omýtí hříchu a nečistot.

²V onen den, praví Hospodin zástupů, odstraním ze země jména model, takže si na ně už nikdo nevzpomene; odstraním ze země také proroky a ducha nečistoty. ³A kdyby pak ještě někdo prorokoval, řekne mu jeho otec i matka, jeho vlastní rodiče: „Teď zemřeš, protože jsi v Hospodinově jménu lhal!“ A vlastní rodiče, jeho otec s matkou, ho probodnou, protože prorokoval.

⁴V onen den se proroci budou stydět každý za své prorocké vidění. Aby druhé oklamali, přestanou nosit pláště z kožešiny. ⁵„Nejsem prorok,“ řekne takový, „jsem rolník. Od mládí obdělávám zemi jako nevolník.“ ⁶A když se někdo zeptá: „A co ty jizvy, co máš na hrudi?“ odpoví: „To mě zbili doma ti, kdo mě milují!“

⁷Vzhůru, meči, na mého pastýře,
na mého blízkého přítele!
praví Hospodin zástupů.
Bij pastýře, ať se stádo rozprchne!
Obrátím svou ruku na ty maličké!

⁸V celé zemi, praví Hospodin, budou dvě třetiny vyhlazeny a pomřou, takže v ní zůstane jen třetina. ⁹I tu třetinu ale zavedu do ohně. Přetavím je, jako se taví stříbro, protříbím je, jako se tříbí zlato. Budou vzývat mé jméno a já je vyslyším. Řeknu: „To je můj lid!“ a oni odpoví: „Náš Bůh je Hospodin!“^b

Hospodinův den

14 Hle, přichází Hospodinův den! Tvůj majetek padne za kořist přímo ve tvých zdech. ²Shromáždím totiž všechny národy, aby napadly Jeruzalém. Město bude dobyt, domy vypleněny, ženy znásilněny. Polovina města půjde do vyhnanství, zbytek lidu ale zůstane ve městě. ³Tehdy Hospodin vytáhne a bude bojovat s těmi národy – tak, jak on bojuje v den bitvy!

⁴V onen den stanou jeho nohy na Olivetské hoře, ležící východně před Jeruzalémem. Olivetská hora se tehdy rozdělí vedví, takže od východu na západ vznikne širé údolí; polovina hory ustoupí na sever a polovina na jih. ⁵Tímto mým horským údolím budete moci utéci, neboť se potáhne až k Acalu. Budete utíkat, jako jste utíkali před zemětřesením za dnů judského krále Uziáše.^c A tehdy přijde Hospodin, můj Bůh, a všichni svatí s ním.

⁶V onen den nebude horko ani chladná tma. ⁷Bude to nebyvalý den – jen Hospodin ho zná – kdy zmizí rozdíl mezi dnem a nocí, takže bude světlo i v čas večera.

⁸V onen den potečou z Jeruzaléma živé vody,^d polovina k Mrtvému moři na východě a polovina ke Středozemnímu moři na západě. Potečou v létě tak jako v zimě. ⁹A Hospodin bude králem vsí země.

V onen den bude Hospodin jediný a jeho jméno jediné. ¹⁰Celý kraj od Geby na severu až po Rimon jižně od Jeruzaléma se změní v poustou pláš.

^a6 srov. 1.Král 18:28 ^b9 Oze 2:23–25 ^c5 zřejmě roku 760 př. n. l. (srov. Amos 1:1)

^d8 Eze 47:1–12; Joel 4:18; Zach 13:1 (srov. Zjev 22:1)

Jeruzalém však zůstane nepohnutelně stát a bude se tyčit od Benjamínské brány až tam, kde stávala stará brána, k bráně Nárožní a od věže Chana-nel až po Královské lisy. ¹¹Jeruzalém bude obydlen a už nikdy nepropadne klatbě; bude se v něm bydlet bezpečně.

¹²A toto je rána, kterou Hospodin raní všechny národy, které bojovaly proti Jeruzalému: Maso jim shnije vestoje, oči jim shnijí v lebce a jazyk jim shnije v ústech! ¹³V onen den mezi ně Hospodin pošle hrozný zmatek; jeden druhého chytí za ruce a obrátí ruce proti sobě navzájem. ¹⁴(Také Juda bude bojovat v Jeruzalémě. Nashromáždí se bohatství všech národů v okolí, zlato, stříbro a šaty v nepřeberném množství.) ¹⁵Stejná rána postihne i koně, mezky, velbloudy, osly i všechny dobytek v jejich táborech.

¹⁶Všichni, kdo pozůstanou ze všech těch národů, které přitáhly proti Jeruzalému, pak budou každoročně putovat, aby se klaněli Králi, Hospo-dinu zástupů, a slavili Svátek stánků. ¹⁷Pokud některý lid země nepůjde do Jeruzaléma klanět se Králi, Hospodinu zástupů, nedostane se jim děš.

¹⁸A když se na tu pouť nevydá lid Egypta, nebude pršet ani na ně. Takovou ranou Hospodin raní národy, které by neputovaly slavit Svátek stánků.

¹⁹Takový bude trest Egypta a trest všech národů, které by neputovaly slavit Svátek stánků.

²⁰V onen den bude na koňských zvoncích nápis: SVATÝ HOSPODINU.^a Hrnce v Hospodinově chrámu budou stejně svaté jako obětní misky před oltářem. ²¹Právě tak i každý hrnec v Jeruzalémě a Judsku bude svatý Hospodinu zástupů. Všichni obětující budou přicházet, brát si je a vařit v nich.

V onen den už nebude v chrámu Hospodina zástupů nikdo kupčit!

^a20 Exod 28:36; 39:30

MALACHIÁŠ

ORTEL SLOVA HOSPODINOVA nad Izraelem skrze Malachiáše.

Miluji vás

²Miluji vás, praví Hospodin.

„Jak nás miluješ?“ ptáte se.

Neměl snad Jákob bratra Ezaua? praví Hospodin. Jákoba jsem si zamiloval, ³ale Ezaua jsem zavrhl. Hory jsem mu obrátil v pustinu a jeho dědictví jsem nechal pouštním šakalům.^a

⁴Edom^b si může říci: „Byli jsme poraženi, ale znovu vystavíme trosky.“

Hospodin zástupů však praví: Jen ať si stavějí, já budu bořit! Bude se jim říkat „Země zkaženosti“ a „Lid, na nějž se Hospodin hněvá navěky“. ⁵Uvidíte to na vlastní oči a tehdy řeknete: „Hospodin je veliký i mimo izraelské území!“

Pohrdáte mým jménem

⁶Syn má v úctě svého otce a služebník svého pána. Jsem-li tedy otec, kde je úcta ke mně? Jsem-li Pán, kde je bázeň přede mnou? praví Hospodin zástupů vám, kněží, kteří pohrdáte mým jménem.

„Jak pohrdáme tvým jménem?“ ptáte se.

⁷Tak, že na můj oltář přinášíte poskvrněný chléb.

„Jak tě poskvrňujeme?“ ptáte se.

Tak, že říkáte: „Na Hospodinově stole nezáleží.“ ⁸Když k oběti přinášíte slepé zvíře, copak to není špatné? Když přinášíte chromé a churavé, copak to není špatné? Jen to zkus nabídnout svému vladaři, jestli se mu tím zalíbíš a zahrne tě přízní, praví Hospodin zástupů.

⁹Jen si zkoušejte naklonit si Boha, aby se nad vámi slitoval – jenže s tímhle v rukách? Projeví svou přízeň komukoli z vás? praví Hospodin zástupů.

¹⁰Kdyby tak někdo z vás zavřel vrata, aby se můj oltář darmo nezapaľoval! Nelíbíte se mi, praví Hospodin zástupů; o oběti z vašich rukou nestojím! ¹¹Vždyť mé jméno je veliké mezi národy od východu slunce až na západ – tam všude budou mému jménu přinášet kadidlo a čisté oběti. Ano, mé jméno je veliké mezi národy, praví Hospodin zástupů.

¹²Vy ho však znesvěcujete, když říkáte: „Stůl Páně je možné poskvrnit; na pokrmu na něm obětovaném nezáleží.“ ¹³Říkáte také: „Proč se dít!“ a frkáte své posměšky, praví Hospodin zástupů. Přinášíte ukradené, chromé a churavé kusy a nabízíte mi je za oběť – copak to mohu z vašich rukou přijmout? praví Hospodin.

¹⁴Prokletý je pokrytec, který má ve stádu samce, slíbí ho Pánu, ale pak obětuje nějaký pochroumaný kus.^c Vždyť já jsem veliký Král, praví Hospodin zástupů, a mé jméno je obávané mezi národy!

^a3 srov. Gen 25:23; 27:38–40

^b4 národ všešlý z Ezaua, nepřátelský k Izraeli (Gen 25:30; Num 20:14–21; Jer 49:7–22; Eze 25:12–14; Amos 1:11–12; Abd)

^c14 Lev 22:17–25

Varování kněží

2 Teď tedy, kněží, varování pro vás: ²Jestliže neposlechnete a nerozhodnete se vzdávat čest mému jménu, praví Hospodin zástupů, sešlu na vás prokletí a prokleji i vaše žehnání. A už jsem je také proklel, protože jste si to nevzali k srdci.

³Hle, potrestám vaše potomky a vám vmetu lejna do tváří, lejna vašich svátečních obětí, aby vás s nimi vynesli!^a ⁴Tedy poznáte, že jsem vám poslal toto varování, aby byla zachována má smlouva s Levim, praví Hospodin zástupů. ⁵Má smlouva s ním byla smlouvou života a pokoje. Jemu jsem uložil, aby žil v bázni, a on mě ctil a před mým jménem se chvěl strachy. ⁶V jeho ústech byl zákon pravdy, na rtech se mu neobjevilo žádné bezpráví. Žil se mnou v pokoji a v poctivosti a mnohé odvrátil od jejich vin.

⁷Ano, rty kněze mají střežit poznání a z jeho úst se má čerpat poučení, neboť je poslem Hospodina zástupů. ⁸Vy jste však z té cesty sešli a svým učením jste mnohé srazili! Porušili jste Leviho smlouvu, praví Hospodin zástupů. ⁹Proto vás také vydám pohrdání a přede všemi lidmi vás ponížím, protože nedbáte na mé cesty a při výkladu zákona nejste nestranní.

Jste nevěrní

¹⁰Nemáme všichni jednoho Otce? Nestvořil nás jeden Bůh? Proč tedy znešvécujeme smlouvu svých otců, když jsme jedni druhým nevěrní?

¹¹Juda je nevěrný, v Izraeli a v Jeruzalémě se děje ohavnost: Juda poskvřňuje svatyni, kterou Hospodin miluje, a žení se s dcerou cizího boha.^b ¹²Ať Hospodin vyhladí z Jákobových stanů každého, kdo to provádí, ať je to kdokoli – i kdyby Hospodinu zástupů přinášel oběti!

¹³A provádíte ještě něco: Zaléváte Hospodinův oltář slzami, pláčete a naříkáte, že už si nevšímá vašich obětí, že už ho z vašich rukou neteší. ¹⁴Ptáte se: „Proč?“ Protože Hospodin je svědkem mezi tebou a manželkou tvého mládí, které jsi nevěrný. Vždyť je to tvá společnice, tvá manželka podle smlouvy!

¹⁵Neučinil dva jedním?^c Měl přece ducha nazbyt. Proč tedy jedním? Šlo mu o sítě Boží. Chraňte se tedy, abyste nebyli nevěrní manželce svého mládí. ¹⁶Nenávidím rozvod! praví Hospodin, Bůh Izraele. Nenávidím ho jako plášť potřísněný násilím, praví Hospodin zástupů. Chraňte se tedy a nebuďte nevěrní.

Unavujete Hospodina

¹⁷Unavujete Hospodina svými řečmi.

„Jak ho unavujeme?“ ptáte se.

Tak, že říkáte: „Hospodinu se líbí kdejaký zločinec; takové má zřejmě v oblibě!“ Také se ptáte: „Kde je ten Bůh soudu?“

3 Hle, už posílám svého posla, aby připravil cestu přede mnou. Pak náhle přijde do svého chrámu Panovník, po němž se ptáte, a anděl smlouvy, po němž toužíte. Hle, už přichází, praví Hospodin zástupů.

²Kdo ale snese den jeho příchodu? Kdo obстоjí, až se ukáže? Vždyť bude jako ohnivá výheň, jako louh bělice! ³Usedne a jako tavič pročišťuje stříbro, tak pročistí syny Leviho. Přetaví je jako zlato a stříbro, takže budou

^a3 Lev 4:11–12

^b11 srov. 1.Král 11:1–5; Neh 13:23–29

^c15 Gen 2:24

Hospodinu přinášet oběti ve spravedlnosti. ⁴Oběti Judy a Jeruzaléma se pak zalíbí Hospodinu tak jako za dávných dnů.

⁵Přijdu k vám tedy, abych soudil, a rychle usvědčím čaroděje, cizoložníky, křivopřísežníky, utlačovatele nádeníků, vdov a sirotků i ty, kdo činí ústrky přistěhovalcům a nemají bázeň přede mnou, praví Hospodin zástupů.

Okrádáte mě

⁶Já Hospodin se neměním – proto jste, synové Jákobovi, nebyli zničeni. ⁷Už od dob svých otců jste se odvraceli od mých pravidel a nedodržovali jste je. Vraťte se ke mně a já se vrátím k vám, praví Hospodin zástupů.^a

„Jak se máme vrátit?“ ptáte se.

⁸Smí snad člověk okrádat Boha? Vždyť vy mě okrádáte!

„Jak tě okrádáme?“ ptáte se.

Na desátcích a obětech! ⁹Jste naprosto prokletí, že mě okrádáte, vy, celý národe! ¹⁰Sneste všechny desátky do obilnice, ať je v mém chrámě co jíst. Jen mě v tom vyzkoušejte, praví Hospodin zástupů, zda vám nezotvírám nebeské průduchy a nevylijí na vás požehnání, že ho ani nepoberete. ¹¹Zastavím kvůli vám škůdce, aby vám neničil úrodu země, a také réva na vinici vám nezajde, praví Hospodin zástupů. ¹²Všechny národy řeknou: „Blaze vám!“ a vaše země bude nádherná, praví Hospodin zástupů.

Urážíte mě

¹³Hrozně mě urážíte, praví Hospodin.

„Jak tě urážíme?“ ptáte se.

¹⁴Říkáte: „Sloužit Bohu je k ničemu! Co z toho máme, plnit jeho úkoly a chodit před Hospodinem zástupů jako truchlíci? ¹⁵Proto říkáme: Blaze nadutcům! Nejlépe se vede zločincům – pokoušejí Boha, ale trestu uniknou.“

¹⁶Tehdy spolu rozmlouvali ctitelé Hospodina a Hospodin naslouchal a slyšel je. Byla před ním sepsána pamětní kniha^b o těch, kdo ctili Hospodina a jeho jméno měli na mysli.

¹⁷Ti budou v den, který připravuji, mým zvláštním pokladem, praví Hospodin zástupů, a já k nim budu laskavý, jako je laskavý otec k synovi, který mu slouží. ¹⁸Tehdy znovu uvidíte rozdíl mezi spravedlivým a ničemným; mezi tím, kdo slouží Bohu, a tím, kdo mu neslouží.

Hospodinův den

¹⁹Hle, už přichází ten den planoucí jako pec! Všichni nadutci a všichni zločinci budou jako strniště a den, který přichází, je sežehne, praví Hospodin zástupů. Nezůstane z nich kořen ani ratolest!

²⁰Vám, ctitelům mého jména, však vyjde slunce spravedlnosti a v jeho paprscích bude uzdravení. Vyrážíte a budete dovádět jako telátka vypuštěná z maštalé. ²¹Tehdy podupete ničemné – budou pod vašimi nohama jako popel v den, který připravuji, praví Hospodin zástupů.

^a7 Zach 1:3 ^b16 Exod 32:32; Žalm 69:29; 139:16; Dan 12:1 (srov. Luk 10:20; Zjev 20:12–15; 21:27)

²²Pamatujte na Zákon mého služebníka Mojžíše, na pravidla a ustanovení, jež jsem mu svěřil na Orébu pro celý Izrael.

²³Hle, ještě než přijde ten veliký a hrozný Hospodinův den, pošlu k vám proroka Eliáše, ²⁴aby obrátil srdce otců k synům a srdce synů k otcům, abych až přijdu, neranil zemi prokletím.

DEUTEROKANONICKÉ KNIHY

TOBIÁŠ

TOTO JE KNIHA PŘÍBĚHŮ Tobita, syna Tobielova, syna Ananielova, syna Aduelova, syna Gabaelova, syna Rafaelova z pokolení Asielova z kmene Neftalím. ²Ten byl za dnů asyrského krále Šalman-assara^a odveden do zajetí z Tišby, ležící jižně od neftalímského Kedeše v horní Galileji, kousek západně nad Chacorem, severně od Peoru.

Spravedlivý Tobit

³Já, Tobit, jsem po všechny dny svého života chodil po cestách pravdy a spravedlnosti. Svým bratřím a krajanům, kteří byli se mnou odvedeni do Ninive v asyrské zemi, jsem rozdál mnoho almužen.

⁴Když jsem ještě zmlada žil ve své vlasti, v izraelské zemi, celý kmen mého praotce Neftalíma odpadl od domu Davidova.^b Odvrátili se také od města Jeruzaléma, jež bylo z celého Izraele vyvoleno, aby tam všechny izraelské kmeny přinášely oběti. Právě tam byl postaven a posvěcen Chrám – Boží příbytek – pro všechna budoucí pokolení. ⁵Všichni mí bratři ale spolu s celým domem našeho praotce Neftalíma obětovali na kdejakém galilejském pahorku onomu teleti, které postavil v Danu izraelský král Jeroboám.^c

⁶Často jsem tak o svátcích býval jediný, kdo se podle věčného nařízení, závazného pro celý Izrael, vydával do Jeruzaléma.^d Odcházel jsem do Jeruzaléma s prvotinami úrody, s prvorozenými dobytčaty, s desátkou z dobytka a s první vlnou svých ovcí, ⁷abych je odevzdával kněžím, synům Áronovým, pro oltář. Levitům sloužícím v Jeruzalémě jsem dával desátek z obilí, vína a oleje i z granátových jablek, fíků a dalšího ovoce.^e Druhý desátek jsem po šest let^f směňoval na peníze, které jsem každoročně chodil utratit do Jeruzaléma.^g ⁸Třetí desátek jsem pak dával sirotkům, vdovám a přistěhovalcům, kteří se připojili k synům Izraele. Každý třetí rok jsem jim ho přinášel a dělil se s nimi, abychom spolu jedli, jak je to nařízeno v zákoně Mojžíšově^h a jak to požadovala Debora, matka našeho otce Ananiela (můj otec totiž zemřel a zanechal mě jako sirotka).

⁹Jakmile jsem dospěl, vzal jsem si ženu pocházející z našeho rodu. Zplodil jsem s ní syna a dal mu jméno Tobíáš.

Zajatcem v Ninive

¹⁰Když pak přišlo zajetí, byl jsem odveden do Asýrie a dostal jsem se do Ninive. Všichni mí bratři a příbuzní jedli pohanské pokrmy, ¹¹ale já jsem si dával pozor, abych pohanské pokrmy nejedl.ⁱ ¹²A že jsem celou svou duši pamatoval na svého Boha, ¹³dal mi Nejvyšší milost a vážnost u Šalman-assara, takže jsem se stal nákupčím všeho, co král potřeboval. ¹⁴Až do jeho smrti jsem jezdíval do Médie a dovážel mu odtamtud zboží. Tehdy

^{a2} Šalman-assar V. (726–722 př. n. l.), srov. 2.Král 17:3. V řeckém textu je jméno zkomo-leno na *Enemessar* (též dále). ^{b4} 2.Král 17:21 ^{c5} 1.Král 12:28–29 ^{d6} Deut 16:18

^{e7} Num 18:21–24 ^{f7} Sedmého roku totiž měla země odpočívat, viz Lev 25:1–7.

^{g7} Deut 14:22–26 ^{h8} Deut 14:28–29; 26:12 ⁱ¹¹ Srov. Dan 1:8.

jsem si v médské zemi u svého příbuzného Gabaela, syna Gabriova, uložil měšce s penězi – nějakých deset talentů stříbra.^a ¹⁵Když ale Šalman-assar zemřel a po něm začal kralovat jeho syn Senacherib,^b s cestami do Médie byl konec a už jsem se do Médie nedostal.

¹⁶Za dnů Šalman-assara jsem svým bratřím a soukmenovcům rozdál mnoho almužen. ¹⁷Hladovějícím jsem dával chleba a nahým šaty, a když jsem viděl, že někdo z mých krajanů zemřel a pohodili ho za hradbami Ninive, vždycky jsem ho pohřbil.

¹⁸Pohřbil jsem také každého z těch, které dal popravit Senacherib. Když se totiž vrátil poražen z Judska, kde ho Král nebes potrestal za jeho rouhání,^c byl tak rozrušen, že nechal pobít množství Izraelců. Já jsem však jejich těla tajně bral a pohřbíval. Když je pak Senacherib hledal, nemohl je najít. ¹⁹Jeden z obyvatelů Ninive ale šel a udal mě králi, že jsem ty mrtvé pohřbil já. Když jsem se dozvěděl, že o mně král ví a že po mně pátrají, aby mě zabili, ve strachu jsem utekl a skryl se. ²⁰Zabavili mi veškerý majetek, všechno propadlo královské pokladně. Nezůstalo mi nic než má žena Anna a syn Tobiaš.

²¹Ani ne po čtyřiceti dnech krále zavraždili dva z jeho synů a uprchli do hor Araratu.^d Na jeho místě začal kralovat jeho syn Esar-chadon.^e Ten ustanovil Achikara, syna mého bratra Anaela, vrchním pokladníkem svého království a svěřil mu veškerou zemskou správu. ²²Achikar se za mě přimluvil a já se mohl vrátit do Ninive. Achikar byl totiž vrchním královským číšníkem, strážcem pečeti, zemským správcem a pokladníkem už za asyrského krále Senacheriba a Esar-chadon mu tento úřad svěřil znovu. Byl to můj synovec, jeden z mých příbuzných.^f

Slavnost obrácená v truchlení

2 Za vlády krále Esar-chadona jsem se tedy vrátil domů a znovu se shledal se svou ženou Annou a synem Tobiašem. O našem svátku Letnic (což je Svátek týdnů)^g mi pak vystrojili skvělou hostinu. Sedl jsem si k jídlu ^{2a}za prostřený stůl s množstvím nachystaných pokrmů a řekl jsem svému synu Tobiašovi: „Chlapče, jdi a vyhledej mezi našimi bratry v ninivském zajetí nějakého chudáka, který má srdce oddané Hospodinu. Přiveď ho, ať jí spolu se mnou. Počkám tu zatím na tebe, chlapče, dokud nepřijdeš.“

³Tobiaš se tedy vydal hledat nějakého chudáka z našich bratří. Když se vrátil, řekl: „Otče!“

„Ano, synu?“ odpověděl jsem.

Pokračoval tedy: „Otče, představ si, zrovna zavraždili jednoho z našich krajanů! Zardousili ho a nechali ležet na náměstí.“

⁴Hned jsem vyskočil, hostinu tam nechal netknutou a odnesl to tělo z ulice. Uložil jsem ho do jednoho domku, abych ho po západu slunce pohřbil. ⁵Když jsem se vrátil, omyl jsem se^h a v zármutku pojedl trochu chleba. ⁶Vzpomněl jsem si na slova proroka Ámose o Bet-elu:

^a14 tj. asi 340 kg ^b15 Asyrský král (704–681 př. n. l.). Nástupcem Šalman-assara V.

byl ale Sargon II. ^c18 2.Král 18:13–19:36 ^d21 2.Král 19:37 ^e21 V řec. textu je

jméno zkomoleno na *Sacherdonos* (též dále). ^f22 Achikar byl legendární asyrský mudrc z starověkého románu. Autor knihy *Tobiaš* tak zde navazuje na mudroslovnou tradici své doby. ^g1 Exod 34:22; srov. Skut 2:1 ^h5 Srov. Num 19:11–13.

„Vaše slavnosti se obrátí v truchlení
a všechny vaše písně v nářek,“^a

a rozplakal jsem se.

⁷Když slunce zapadlo, šel jsem vykopat hrob a tělo jsem pohřbil. ⁸Sou-
sedé se mi vysmívali. Říkali: „Už mu otrnulo! Přece po něm kvůli tomu
už jednou pátrali a chtěli ho zabít, a to utekl. A podívejte, zas pohřbívá
mrtvé!“

Zakalený zrak

⁹Tu noc jsem se umyl a šel jsem spát na dvůr; lehl jsem si u zdi, a že bylo
horko, nepřikryl jsem si tvář. ¹⁰To jsem ale nevěděl, že na zdi nade mnou
sedí vrabci. Jejich teplý trus mi napadal do očí a udělal se mi na nich jakýsi
zákal. Chodil jsem k lékařům, aby mě vyléčili, ale čím více mastmi mě
mazali, tím více mé oči pod tím zákalem slably, až nakonec osleply úplně.
Čtyři roky jsem vůbec neviděl. Všichni mí bratři se kvůli mně rmoutili
a Achikar mě dva roky živil, než odjel do Elymaidy.

¹¹Má žena Anna v té době vydělávala domácími řemesly. ¹²Posílala vý-
robky zákazníkům a oni jí za ně platili. Sedmého dne měsíce dystru^b do-
končila plátno a poslala je zákazníkům. Ti jí zaplatili plnou cenu a navíc
ještě darovali kůzle pro rodinu. ¹³Když za mnou přišla domů, kozlík začal
mečet.

Hned jsem si ji zavolal. „Odkud je to kůzle?“ ptal jsem se. „Snad není
kradené? Vrať ho majitelům – nesmíme přece jíst nic kradeného!“

¹⁴„Přidali mi ho k ceně jako dárek,“ bránila se. Já jsem jí ale nevěřil.
Opakoval jsem jí, ať ho vrátí majitelům, a velmi jsem se na ni kvůli tomu
zlobil.

Jenže ona mi vyčítala: „Kde jsou teď tvoje almužny? Kde jsou ty tvé spra-
vedlivé skutky? Teď je vidět, jaký doopravdy jsi!“

Tobitova modlitba

3 Hluboce jsem se zarmoutil, nařikal jsem a plakal a ve svém nářku
jsem se začal modlit:

² „Spravedlivý jsi, Hospodine,
a všechny tvé skutky jsou spravedlivé.
Všechny tvé cesty jsou milosrdenství a pravda –
ty soudíš svět.

³ Vzpomeň teď na mě, Hospodine,
a shlédni na mě.
Netrestej mě za mé hříchy a omyly,
jichž jsem se dopustil já i mí otcové.
Když proti tobě hřešili
⁴a neposlouchali tvé příkazy,
vydal jsi nás loupení, zajetí a smrti,
až jsme se stali poříkadlem, nadávkou a posměškem
u všech národů, mezi které jsi nás rozptýlil.“^c

^a6 Amos 8:10
(únor–březen).

^b12 *Dystros* v makedonském kalendáři odpovídá židovskému měsíci *adar*
(únor–březen). ^c4 Srov. Deut 28:37; 1.Král 9:7; 2.Let 7:20; Žalm 44:15; Jer 24:9; Joel 2:17.

⁵Všechny tvé soudy jsou pravdivé,
za své hříchy si je zasloužím –
vždyť jsme neplnili tvá přikázání
a v pravdě před tebou jsme nežili.

⁶Nalož teď se mnou, jak se ti zlíbí,
přikaž, ať jsem zbaven života;
ať zmizím z povrchu země
a obrátím se v prach!
Je pro mě lepší umřít nežli žít
a poslouchat lži a urážky,
které mě tolik rmoutily.
Přikaž, Hospodine, ať jsem zbaven toho trápení,
už mě propušt', Hospodine, tam do věčnosti
a neodvracej ode mne svou tvář.
Je pro mě lepší umřít nežli žít,
než zakoušet tolik trápení
a poslouchat ty urážky!“

Trápení a modlitba Sáry z Ekbatan

⁷Téhož dne si shodou okolností také Sára, dcera Raguela z médských Ekbatan, musela vyslechnout urážky od jedné ze služek svého otce. ⁸Byla totiž sedmkrát provdána za muže, ale zlý démon Asmodaj^a vždycky ženicha zabil, ještě než se s ní spojil jako s manželkou.

Ta služka jí řekla: „To ty jsi své muže zabila! Vždyť už jsi byla provdána za sedm mužů a nemáš jméno ani po jednom. ⁹Proč jsi na nás tak přísná? Proto, že tví manželé zemřeli? Běž za nimi! Ať z tebe navěky nevidíme syna ani dceru!“

¹⁰Sára se toho dne velmi zarmoutila. S pláčem vyšla nahoru do pokoje svého otce a chtěla se oběsit. Pak se ale vzpamatovala a řekla si: „Ještě by to vyčetli mému otci. Řekli by mu: ‚Měl jsi jedinou milovanou dceru, a ta se ti samým neštěstím oběsila!‘ Tak bych přivedla svého staříckého otce zármutkem do hrobu. Než abych se oběsila, raději poprosím Hospodina, ať zemřu a už nikdy v životě nemusím poslouchat urážky.“

¹¹V tu chvíli rozepjala ruce směrem k oknu^b a modlila se:

„Požehnaný jsi, milosrdný Bože,
ať je tvé jméno požehnané navěky,
ať tě všechna tvá díla navždy velebí!

¹²K tobě, Hospodine, teď obracím svou tvář,
k tobě své oči pozvedám.

¹³Přikaž, ať zmizím ze země,
ať už neslyším ty urážky!

¹⁴Ty víš, Panovníku, že jsem nevinná,
že jsem se s mužem nikdy neposkvrnila

^a8 Jméno démona známé také z Talmudu (hebr. *Ašmedai*, tj. *Zhoubce*).
Dan 6:11.

^b11 Srov.

¹⁵ a že jsem zde v zemi svého zajetí
nezneuctila své jméno ani jméno otcovo.
Jsem otcova jediná dcera
a jiné dítě nemá, aby po něm dědilo.
Ani bratra nemá, ani blízkého příbuzného,
abych se měla stát jeho manželkou.^a

Sedm mužů už mi zahynulo –
proč mám ještě žít?
A jestli mě, Hospodine, nechceš nechat umřít,
laskavě na mě pohlédni,
ať už neslyším ty urážky!^b

Rafael – Bůh uzdravuje

¹⁶ V tu chvíli byla modlitba obou dvou před Boží slávou vyslyšena ¹⁷ a byl poslán Rafael, aby oba uzdravil.^c Tobita měl zbavit zákalu na očích, aby znovu viděl světlo Boží, a Sáru, dceru Raguelovu, měl dát za ženu Tobitovu synu Tobiašovi a zbavit ji zlého démona Asmodaje. (Tobiaš měl na ni totiž větší právo než všichni, kteří si ji chtěli vzít.)

V tutéž chvíli se Tobit vrátil ze dvora do svého domu a Sára, dcera Raguelova, sestoupila z horního pokoje.

Tobitova závěť

4 Onoho dne si Tobit vzpomněl na peníze, které si uložil u Gabaela v médských Ragách, ^{2a} a řekl si: „Modlil jsem se, ať zemřu. Měl bych ale před smrtí ještě zavolat svého syna Tobiaše a říci mu o těch penězích.“

³ Zavolal si tedy svého syna Tobiaše, a když za ním přišel, řekl mu: „Pohřbi mě, jak se patří. Matku cti^d a neopouštěj ji po všechny dny jejího života. Dělej jí radost a nikdy ji nezarmucuj. ⁴ Pamatuj, chlapče, co všechno jí hrozilo, když tě ještě nosila v lůně. Až umře, pohřbi ji vedle mě ve stejném hrobě.“

⁵ Po všechny své dny pamatuj, chlapče, na Hospodina: nehřeš a nepřestupuj jeho příkázání. Po všechny dny svého života jednej spravedlivě a nevydávej se cestami nepravosti. ⁶ Vždyť ti, kteří se řídí pravdou, budou mít úspěch v tom, co dělají.^e

⁷ Všem, kteří jednají spravedlivě, dávej ze svého majetku almužny. A když dáváš almužnu, nebuď lakomý. Neodvracej svou tvář od žádného chudáka – Bůh pak jistě neodvrátí svou tvář od tebe. ⁸ Když máš nadbytek, dávej almužnu podle toho, a máš-li málo, neboj se dávat almužnu i z toho mála. ⁹ Ukládáš si tím výborný poklad pro den nouze,^f ¹⁰ neboť almužna vysvobozuje ze smrti a nenechá člověka vejít do temnot. ¹¹ Pro všechny, kdo ji dávají, je almužna výborným darem před tvářmi Nejvyššího.

¹² Dávej si, chlapče, pozor na veškeré smilstvo. Hlavně si vezmi manželku z rodu svých otců; neber si za ženu cizinku, která není z tvého otcovského kmene. Jsme přece synové proroků – Noe, Abraham, Izák a Jákob jsou od věků naši otcové. Pamatuj, chlapče, že ti všichni si brali manželky ze svého

^a15 Num 27:8–11; 36:8 (srov. Rút 3:9–13; 4:1–10)

Syr (delší znění: *poslechni si, jak mě urážejí*).

^c17 Rafael v hebr. znamená *Bůh uzdravil*.

^d3 Exod 20:12

^e4 Následující text (v. 7–19a) v Sinajském kodexu chybí.

Doplněno podle kratšího textu a Vet. Lat.

^f9 Srov. Mat 6:19–21; Luk 12:33–34; 16:9; 18:22; 1.Tim 6:17–19.

příbuzenstva. Byli pak požehnáni ve svých dětech a jejich potomstvo dostane zemi za dědictví.^a ¹³Miluj své bratry, chlapče. Nepovyšuj se v srdci nad své příbuzné – nad syny a dcery svého lidu – tím, že by sis u nich nevybral manželku. Vždyť: ‚Povýšenost plodí zkázu a mnoho neklidu, lenost pak nedostatek a velkou chudobu. Lenost je totiž matkou hladu.‘^b

¹⁴Nikomu, kdo pro tebe bude pracovat, nezadržuj mzdu přes noc, ale vyplat' mu ji hned.^c Budeš-li sloužit Bohu, dostaneš i ty svou odměnu.

Dávej si, chlapče, pozor při všem, co děláš, a chovej se vždy zdvořile. ¹⁵Nikomu nedělej, co sám nemáš rád.^d Nepij víno tak, že by ses opil; ať tě na tvé cestě neprovází opilství. ¹⁶O svůj chléb se rozděl s hladovým a své šaty dávej nahým.^e Čehokoli máš nadbytek, rozdej v almužnách. A když dáváš almužnu, neměj nepřející oko. ¹⁷Nad hrobem spravedlivých nešetři chlebem, hříšníkům ale nedávej.^f

¹⁸Od každého moudrého si nech poradit a žádnou užitečnou radou nepohrdej. ¹⁹V každý čas dobrořeč Hospodinu Bohu a pros ho, ať se tvé cesty vyrovnají a všechny tvé počiny i záměry ať se podaří. Žádný národ si totiž sám neví rady, ale Hospodin jim dobře poradí.

Hospodin ponižuje, kohokoli chce, až do nejhlubšího pekla. Pamatuj tedy, chlapče, na tato přikázání, ať ti nevymizí ze srdce.“

Vyzvedni peníze

²⁰„A teď ti, chlapče, něco prozradím. V médských Ragách jsem si u Gabaela, syna Gabriova, uložil deset talentů stříbra.^g ²¹Neboj se, chlapče, že jsme zchudli. Budeš-li ctít Boha, vyhybat se každému hříchu a dělat, co se líbí Hospodinu, tvému Bohu, budeš mít veliké bohatství.“

5 Tobíáš na to tehdy svému otci Tobitovi řekl: „Otče, udělám všechno, cos mi nařídil. ²Jak ale ty peníze od Gabaela vyzvednu? Vždyť mě nezná a ani já jeho. Čím se mu prokážu, aby mě poznal, uvěřil mi a peníze mi vydal? Navíc ani nevím, kudy se jde do Médie.“

³Tobit na to svému synu Tobíášovi odpověděl: „Podepsali jsme jeden druhému potvrzení. Jedno z nich jsme roztrhli a každý si nechal polovinu; druhý jsem uložil k penězům. Představ si, už je to dvacet let, co jsem tam to stříbro uložil! Teď si, chlapče, najdi někoho spolehlivého, kdo půjde s tebou. Zaplatíme mu za celou dobu až do tvého návratu. Jen od Gabaela vyzvedni ty peníze.“

Spolehlivý průvodce

⁴Tobíáš tedy šel hledat někoho, kdo by znal cestu a doprovodil ho do Médie. Jen co vyšel, narazil na anděla Rafaela, stojícího před ním (nevěděl ale, že je to Boží anděl). ⁵„Odkud jsi, mládenče?“ zeptal se ho Tobíáš.

„Ze synů Izraele, z tvých bratří,“ odpověděl. „Hledám tady práci.“

„A znáš cestu do Médie?“ zeptal se Tobíáš.

⁶„Jistě, byl jsem tam mnohokrát,“ on na to. „Všechny cesty znám velmi dobře. Do Médie jsem šel vícekrát a nocoval jsem u našeho bratra Gabaela, který bydlí v médských Ragách. Cesta z Ekbatan do Rag zabere dobré dva dny, protože leží v horách.“^h

^a12 Exod 6:8 ^b13 Srov. Přís 6:9–11; 10:4; 19:15; 24:30–34. ^c14 Lev 19:13; Deut

24:14–15 ^d15 Srov. Mat 7:12; Luk 6:31. ^e16 Eze 18:7, 16; srov. Mat 25:35–36; Luk 3:11

^f17 Verš 17 je citací starověkého díla o Achikarovi (viz pozn. u Tob 1:22). ^g20 Tob 1:14

^h6 Poslední slovo je v textu porušeno. Sinajský kodex přidává glosu: *Ekbatany leží na*

⁷Tobiáš mu řekl: „Počkej na mě, mládenče. Dojdu o tom povědět otci. Potřebuji, abys šel se mnou. Zaplatím ti za to.“

⁸„Dobře, počkám tu na tebe,“ odpověděl mu, „ale nezdržuj se.“

⁹Tobiáš to tedy šel povědět svému otci Tobitovi: „Právě jsem někoho našel. Je z našich bratří, ze synů Izraele.“

„Tak mi ho zavolej!“ odpověděl otec. „Ať zjistím, z jakého je rodu a kmene a zda je dost spolehlivý, aby mohl jít s tebou, chlapče.“

¹⁰Tobiáš vyšel ven a zavolal ho. Řekl mu: „Otec tě volá, mládenče.“

Rafael s ním tedy šel dovnitř. Tobit ho hned pozdravil a on mu odpověděl: „Přeji mnoho štěstí.“

„Jaké já mám ještě štěstí?“ opáčil Tobit. „Jsem slepý na oči. Nevidím nebeské světlo. Věším ve tmě jako mrtví, kteří už nikdy světlo nespátří. Jsem mrtvý zaživa! Lidský hlas slyším, ale nikoho nevidím.“

„Hlavu vzhůru,“ odpověděl Rafael. „Bůh tě brzy uzdraví, hlavu vzhůru.“

Tobit mu řekl: „Můj syn Tobiáš se chce vydat do Médie. Mohl bys jít s ním a dělat mu průvodce? Zaplatím ti za to, bratře.“

„Můžu s ním jít,“ odpověděl. „Znám všechny cesty. Šel jsem do Médie mnohokrát, prošel jsem všechny její hory i roviny a znám tam všechny cesty.“

¹¹Tobit se ještě zeptal: „Bratře, a z jaké jsi rodiny? Ze kterého kmene? Pověz mi to, bratře.“

¹²„Na co potřebuješ znát můj kmen?“ odpověděl Rafael.

„Chci znát pravdu. Čí jsi, bratře? Jak se jmenuješ?“ naléhal Tobit.

¹³Řekl mu tedy: „Jsem Azariáš, syn velkého Ananiáše z tvých bratří.“^a

¹⁴„Buď zdrav, bratře, vítej!“ odpověděl Tobit. „A nezlob se na mě, že jsem chtěl poznat pravdu o tvé rodině. Jsi bratr a jsi z dobrého a ušlechtilého pokolení. Znal jsem Ananiáše a Nátana, ty dva syny velkého Šemaiáše. Chodívali spolu se mnou do Jeruzaléma, se mnou se tam klaněli a nesešli z cesty. Tví bratři jsou dobří lidé. Jsi z dobrého rodu. Srdečně vítej!“¹⁵Pak ještě dodal: „Zaplatím ti drachmu na den a také na výdaje ti dám stejně jako svému synovi.“¹⁶Jdi s mým synem, a ještě ti pak ke mzdě něco přidám.“

¹⁷„Půjdu s ním,“ odpověděl Rafael. „A neboj se, dojdeme tam ve zdraví a ve zdraví se ti vrátíme, protože cesta je bezpečná.“

„Buď požehnán, bratře!“ řekl mu Tobit.

Pak zavolal svého syna a řekl mu: „Chlapče, připrav si věci na cestu a běž se svým bratrem. Bůh, který je v nebesích, kéž vás cestou ochrání a ve zdraví vás přivede zpátky ke mně. Jeho anděl kéž vás provází svou ochranou, chlapče.“

Tobiáš vyšel ven, a než se vydal na cestu, políbil otce i matku. „Šťastnou cestu,“ řekl mu Tobit.

¹⁸Jeho matka se rozplakala. „Proč jsi mé dítě poslal pryč?“ vyčítala Tobitovi. „Copak není naší oporou? Copak není stále s námi?“¹⁹Peníze, peníze – copak je to smetí cennější než náš syn? ²⁰Stačí nám živobytí, jaké nám Hospodin dopřál!“

rovině. (Ve skutečnosti Ekbatany ležely výše než Ragy a vzdálenost měst byla asi 300 km. Vojsku Alexandra Velikého trvala cesta 10 dní ostrého pochodu.) ¹³ Rafaelova „lež“ předjímá rozuzlení celého příběhu: jméno Azariáš znamená *Hospodin pomohl*, Ananiáš znamená *Hospodin se smíloval*; viz též Tob 3:17.

²¹„Nedělej si starosti,“ řekl jí Tobit. „Náš chlapec ve zdraví odejde a ve zdraví se nám vrátí. Sama ho uvidíš v den, kdy se ti ve zdraví vrátí.“²²Nedělej si starosti, neboj se o něj, ženo^a. Půjde s ním dobrý anděl a jeho cesta se zdaří. Vráť se ve zdraví.“

²³A tak přestala plakat.

Ryba z řeky Tigris

6 Chlapec se vydal na cestu a anděl s ním. Odešel s ním také jeho pes a doprovázel je. Šli spolu, až je zastihla první noc, a utábořili se u řeky Tigris. ²Chlapec si šel opláchnout nohy v řece, když vtom z vody vyskočila veliká ryba a chtěla mu ukousnout nohu. Chlapec začal křičet, ³ale anděl na něj zavolal: „Chyť ji a drž pevně!“ Chlapec rybu přemohl a vynesl na břeh. ⁴„Vyvrhni ji,“ řekl mu anděl. „Vyndež žluč, srdce a játra a schovej si je. Ostatní vnitřnosti vyhoď. Její žluč, srdce a játra se dají použít jako lék.“⁵Chlapec tedy rybu vyvrhl a vyndal žluč, srdce a játra. Kus ryby pak upekl a snědl a kus si nasolil a schoval.

⁶Pak šli oba spolu dál. Když už byli blízko Médie, ⁷chlapec se anděla zeptal: „Bratře Azariáš, co to má být za lék, to rybí srdce, játra a žluč?“

⁸Odpověděl: „Srdce a játra té ryby nech doutnat před mužem nebo ženou, které trápí démon nebo zlý duch, a všechno to trápení zmizí a už se nikdy nevrátí. ⁹A ta žluč, tou se člověku potrou oči, když se mu na nich vytvoří zákal. Pak se na ty zakalené oči dýchne, a budou zdravé.“

Dnes v noci se oženíš

¹⁰Tak přišli do Médie. Když se blížili k Ekbatanům, ¹¹Rafael chlapce oslovil: „Bratře Tobíáš.“

„Copak?“ odpověděl.

„Dnes v noci musíme zůstat u Raguela,“ řekl mu. „Ten člověk je tvůj příbuzný a má dceru jménem Sára. ¹²Žádného mužského dědice nemá, ani jinou dceru kromě Sary. Ty jsi její nejbližší příbuzný, a tak máš přednost přede všemi muži, aby sis ji vzal a právoplatně zdědil majetek jejího otce.“^b Ta dívka je navíc rozumná, statečná a velmi krásná a její otec je dobrý člověk.“ ¹³Rafael pokračoval: „Máš právo si ji vzít. Poslechni mě, bratře. Dnes v noci o ní promluví s jejím otcem, aby ti ji dal za nevěstu. Až se vrátíme z Rag, vystrojíme jí svatbu. Isem si jist, že ti ji Raguel nemůže odepřít ani ji zaslíbít jinému. Jinak podle ustanovení Knihy Mojžíšovy propadne smrti;^c ví přece, že jeho dcera má právoplatně připadnout tobě a nikomu jinému. Takže mě poslechni, bratře. Dnes v noci si s ním o té dívce promluvíme a zasnoubíme ti ji. Až se pak budeme vracet z Rag, vezmeme ji s sebou a odvedeme ji do tvého domu.“

¹⁴Tobíáš ale Rafaelovi namítl: „Bratře Azariáš, slyšel jsem, že už byla vdaná sedmkrát. Každý z těch mužů prý zemřel o svatební noci, jakmile k ní vešel do ložnice! Slyšel jsem, že je zabil nějaký démon, ¹⁵a tak se bojím. Jí prý neublíží, ale kdo by se k ní chtěl přiblížit, toho zabije. Isem jediný syn svého otce. Kdybych umřel, přivedl bych svého otce i matku samým zármutkem do hrobu. A jiného syna nemají, aby je pohřbil.“

¹⁶Rafael mu na to řekl: „Copak si nepamatuješ, co ti otec přikázal? Máš si vzít ženu z příbuzenstva svého otce!“ Takže mě poslechni, bratře. S tím

^a22 dosl. sestro ^b12 Viz odkazy u Tob 3:15. ^c13 O podobném trestu žádný biblický text nemluví. ^d16 Tob 4:12

démonem si nedělej starosti a vezmi si ji. Jsem si jist, že ji dnes v noci dostaneš za ženu. ¹⁷Až vejdeš do nevěstiny ložnice, vezmi trochu jater a srdce té ryby a polož to na žhavý popel v kadidelnici. Jakmile démon ucítí vůni, která z toho vzejde, uteče a nikdy v životě už se u ní neukáže. ¹⁸A až půjdete spolu spát, oba nejdříve vstaňte a pomodlete se; prostě Pána nebes o jeho milosrdenství a spásu. A neboj se, vždyť je ti souzena od věků. Ty ji zachrániš a s tebou odejde. Určitě s ní budeš mít děti a budou pro tebe jako bratři. Tak si nedělej starosti.“

¹⁹Když Tobíáš uslyšel Rafaelova slova a dozvěděl se, že je Sára jeho příbuzná z otcovy strany, velice se do ní zamiloval a v srdci k ní přilnul.

Setkání s Raguelem

7 Když dorazil do Ekbatan, Tobíáš Rafaela požádal: „Bratře Azariáši, zaveď mě rovnou k našemu bratru Raguelovi.“ A tak ho zavedl k Raguelovu domu.

Zastihli Raguela, jak sedí u vchodu do dvora, a hned ho pozdravili. Odpověděl jim: „Srdečně vás zdravím, bratři. Vítejte a buďte zdraví!“ Pak je uvedl dovnitř ²a své ženě Edně řekl: „Ten mladík vypadá úplně jako bratr Tobit.“

³Edna se jich tedy zeptala: „Odkud jste, bratři?“

„Ze synů Neftalíma odvečených do Ninive,“ odpověděli.

⁴„A neznáte našeho bratra Tobita?“ ona na to.

„Toho známe,“ řekli jí.

⁵„A jak se mu daří?“ zeptala se.

„Je živ a zdrav,“ odpověděli, načež Tobíáš dodal: „Je to můj otec.“

⁶Raguel vyskočil a začal ho líbat. Plakal a říkal mu: „Buď požehnán, chlapče! Máš dobrého a ušlechtilého otce. Je to hrozné, že takový spravedlivý a štědrý člověk oslepl!“ Objímal svého bratra Tobíáše a plakal. ⁷Také jeho žena Edna kvůli němu plakala, stejně jako jejich dcera Sára. ⁸Raguel pak porazil berana ze svého stáda a štědre je pohostil.

Manželská smlouva

⁹Vykoupali se, umyli, a jen co usedli k jídlu, Tobíáš Rafaela vyzval: „Bratře Azariáši, řekni Raguelovi, ať mi dá mou sestru Sáru za ženu.“

¹⁰Raguel to uslyšel a řekl chlapci: „Jez, pij a užij si dnešní noc. Nikdo kromě tebe, bratře, nemá právo si mou dceru Sáru vzít. Jinému muži ji ani dát nesmím, protože ty jsi můj nejbližší příbuzný.“ Teď ti ale povím čistou pravdu, chlapče. ¹¹Už jsem ji dal sedmi mužům ze svého příbuzenstva, a každý z nich zemřel v tu noc, kdy k ní vešel. Teď tedy, chlapče, jez a pij. Hospodin se o vás postará.“

¹²Tobíáš ale řekl: „Nic takového. Nebudu už jíst ani pít, dokud mou věc nerozhodneš.“

„Tak dobrá,“ odpověděl Raguel. „Podle ustanovení Knihy Mojžíšovy je tvá. Samo Nebe rozhodlo, že ji dostaneš. Vezmi si svou sestru za ženu. Od teď budete svoji jako bratr a sestra; ode dneška navěky je tvá. Pán nebes kéž vás zdárně provede touto nocí, chlapče, a daruje vám milosrdenství a pokoj.“

¹³Raguel pak zavolał svou dceru Sáru. Když za ním přišla, vzal ji za ruku a předal ji Tobíášovi se slovy: „Vezmi si ji. Podle zákona a podle ustanovení

¹⁰ Viz odkazy u Tob 3:15.

zapsaného v Knize Mojžíšově ti ji dávám za ženu. Přijmi ji a odveď ve zdraví ke svému otci. Bůh nebes kéž vás provází pokojem.“¹⁴ Potom zavolal její matku a řekl jí, ať přinese svitek. Na něj napsal manželskou smlouvu, že mu ji podle ustanovení Mojžíšova zákona dává za ženu, a dali se do jídla a pití.

¹⁵Raguel pak zavolal svou ženu Ednu a řekl jí: „Ženo,“ připrav druhou ložnici a odveď tam Sáru.“¹⁶ A tak šla, ustlala v druhé ložnici, jak jí řekl, a odvedla ji tam. Rozplakala se nad ní, ale pak si utřela slzy a řekla jí: ¹⁷„Hlavu vzhůru, dcero. Pán nebes kéž promění tvůj žal v radost. Hlavu vzhůru, dcero.“ Pak vyšla ven.

Svatební noc

8 Když dojedli a dopili, chtěli už jít spát. Doprovodili tedy mladíka a zavedli ho do ložnice. ²Tobiáš si vzpomněl na Rafaelova slova a vyndal z měšce, který měl u sebe, játra a srdce té ryby a položil je na žhavý popel v kadidelnici. ³Vůně z té ryby démona zapudila, takže uprchl až někam do horního Egypta. Rafael vyrazil za ním a hned ho spoutal na rukou a nohou a uvěznil ho tam.

⁴Když rodiče odešli a zavřeli dveře od pokoje, Tobiaš vstal z lůžka a řekl Sáře: „Vstaň, sestro, pomodlíme se. Poprosíme našeho Pána o milosrdenství a spásu.“⁵ Vstala tedy a začali se modlit a prosit, aby se jim dostalo spásy. Tobiaš začal:

„Požehnaný jsi, Bože našich otců,
a požehnané tvé jméno po všechny věky věků.
Ať tě velebí nebesa
a celé tvé stvoření po všechny věky!

⁶Ty jsi stvořil Adama
a stvořil jsi jeho ženu Evu,
jeho pomoc a oporu,
a z těch dvou vzešel lidský rod.
Ty jsi řekl: „Není dobré, aby byl člověk sám,
stvořme mu pomoc jemu podobnou.“^b

⁷Já si teď tuto svou sestru neberu pro chtíč,
ale z ryzích pohnutek.
Smiluj se proto nade mnou i nad ní,
ať se dožijeme stáří společně.“

⁸Pak oba řekli: „Amen, amen“^a a tu noc šli spát.

Hrob a hostina

¹⁰Raguel ale vstal, zavolal si své služebníky a šli vykopat hrob. Řekl si totiž: „Co kdyby zemřel. Čekal by nás posměch a urážky!“¹¹ Když hrob konečně vykopali, Raguel se vrátil domů a zavolal svou ženu. ¹²„Pošli jednu ze služek, ať se jde podívat, jestli Tobiaš žije,“ řekl jí. „Jestli umřel, pohřbíme ho, ať se to nikdo nedozví.“

^a15 dosl. Sestro ^b6 Gen 2:18

¹³Poslali služku, rozsvítili lampu a otevřeli dveře. Služka vešla dovnitř a našla je, jak tam spolu leží a spí. ¹⁴Pak vyšla ven a pověděla jim, že mladík žije a nic zlého se nestalo. ¹⁵Raguel začal velebit^a Boha nebes:

„Požehnaný jsi, Bože, vším ryzím požehláním,
ať tě všichni velebí po všechny věky!
¹⁶Požehnaný jsi, že jsi mě potěšil –
že se nestalo, čeho jsem se bál,
ale zachoval ses k nám
podle svého velikého milosrdenství.
¹⁷Požehnaný jsi, že ses smiloval
nad těmi dvěma jedináčky.
Daruj jim, Hospodine, milosrdenství a spásu
a dej, ať svůj život dožijí v radosti a milosrdenství.“

¹⁸Pak řekl svým služebníkům, ať zasypou hrob, než začne svítat. ¹⁹Ženě řekl, ať napeče hodně chleba. Došel ke stádu, přivedl dva býky a čtyři berany a nechal je porazit. Tak začali připravovat hostinu. ²⁰Pak zavolal Tobiaše a řekl mu: „Rozhodně teď odsud čtrnáct dní nikam nepůjdeš.^b Zůstaneš tady u mě a budeš jíst a pít a těšit mou dceru, která si toho tolik vytrpěla. ²¹Potom si vezmi polovinu všeho mého majetku a vrať se ve zdraví ke svému otci. Druhá polovina vám připadne, až se ženou oba umřeme. Hlavu vzhůru, chlapče. Já jsem tvůj otec a Edna tvá matka; od teď jsme navždy při tobě a tvé sestře. Hlavu vzhůru, chlapče.“

Setkání s Gabaelem

9 Tobiaš potom zavolal Rafaela a řekl mu: ²„Bratře Azariáš, vezmi s sebou čtyři služebníky a dva velbloudy a pokračuj do Rag. Dojdi ke Gabaelovi, předlož mu úpis^c a vyzvedni ty peníze. Potom Gabaela vezmi s sebou na svatbu. ³Víš přece, že otec bude počítat dny, a pokud se i jediný den zdržím, velmi ho zarmoutím. ⁴Sám jsi viděl, jak mě Raguel zapřísahal. Nemůžu tu přísahu porušit.“

⁵Rafael se tedy vypravil se čtyřmi služebníky a dvěma velbloudy do médských Rag ke Gabaelovi, kde zůstali přes noc. Rafael mu předložil úpis a řekl mu, že Tobitův syn Tobiaš se oženil a zve ho na svatbu. Gabael vstal, odpočítal mu zapečetěné měšce a společně je zkontrolovali.

⁶Časně ráno se spolu vydali na svatbu, a když dorazili do Raguelova domu, zastihli Tobiaše u stolu. Tobiaš vyskočil, aby Gabaela pozdravil, a ten mu s pláčem poželhal: „Dobrý a ušlechtilý muži, synu muže dobrého a ušlechtilého, spravedlivého a milosrdného, kéž ti Hospodin dá nebeské požehnání, i tvé ženě, tvému otci a matce tvé ženy. Chvála Bohu, že jsem v tobě mohl uvidět podobu svého bratrance Tobita!“

Můj chlapec zahynul!

10 Tobit zatím den co den počítal, za kolik dní Tobiaš dojde tam a zase zpět. Když ty dny uplynuly a jeho syn se stále nevracel, ²řekl si: „Co ho tam jen zdržuje? Snad Gabael neumřel, takže mu ty peníze nemá kdo dát.“ ³A začal se rmoutit.

^a15 Podle kratšího textu a Vet. Lat. (delší text: *Začali tedy velebit*). ^b20 Srov. Gen 29:28 a Soud 14:17, kde svatební hostina trvala týden. ^c2 Tob 5:3

⁴Jeho žena Anna si říkala: „Můj chlapec zahynul, už není mezi živými,“ a začala svého syna oplakávat. Naříkala: ⁵„Běda mi, chlapče, světlo mých očí, že jsem tě nechala odejít!“

⁶Tobit jí odpovídal: „Tiše, ženo.“ Nedělej si starosti, určitě je v pořádku, jen tam narazili na nějaké potíže. Ten muž, který šel s ním, je spolehlivý, je to jeden z našich bratří. Nermuť se kvůli Tobiašovi, ženo,^b hned tu bude.“

⁷Ona mu však řekla: „Ty buď tiše! Nech mě být a nelži mi! Můj chlapec zahynul.“ Každé ráno ho běžela vyhlížet k cestě, kterou její syn odešel, a nikdo ji nemohl přesvědčit. Vracela se až po západu slunce a celou noc vůbec nespala, jen naříkala a plakala.

Rozloučení s Raguelem

⁸Mezitím uplynulo čtrnáct dní svatební hostiny, kterou se Raguel zavázal pro svou dceru vystrojít. Tobiaš za ním přišel a žádal ho: „Dovol mi odejít. Jsem si jist, že můj otec a matka už ani nevěří, že mě ještě uvidí. Prosím tě teď, otče, pusť mě, ať se mohu vrátit ke svému otci. Už jsem ti přece vysvětlil, v jakém stavu jsem ho nechal.“

⁹„Jen zůstaň, chlapče,“ odpověděl Raguel Tobiašovi, „zůstaň se mnou. Vyšlu za tvým otcem Tobitem posly, aby mu o tobě dali zprávu.“

„To rozhodně ne,“ řekl on na to. „Prosím tě, dovol mi odsud odejít k mému otci.“

¹⁰Raguel tedy vstal a předal Tobiašovi jeho ženu Sáru a polovinu veškerého svého majetku – otroky a otrokyně, skot i ovce, osly i velbloudy, šatstvo, peníze i nádobí – ¹¹a tak je propustil. Na rozloučenou Tobiaše objal a řekl mu: „Buď zdrav, chlapče, šťastnou cestu. Pán nebes kéž provází tebe i tvou ženu Sáru. Kéž ještě než umřu, uvidím vaše děti.“

¹²Pak řekl své dceři Sáře: „Cti svého tchána a tchyni, dcero.“^d I oni jsou od teď tví rodiče, tak jako my, kteří jsme tě zplodili. Jdi v pokoji, dcero. Kéž o tobě slyším dobré zprávy, dokud budu živ.“ Tak se s nimi rozloučil a propustil je.

¹³Edna Tobiašovi řekla: „Synu a milovaný bratře, kéž tě Hospodin ještě za mého života přivede zpět. Kéž ještě než umřu, uvidím děti, které budeš mít s mou dcerou Sárou. Svěřuji ti před Hospodinem svou dceru do opatrování. Nikdy v celém svém životě ji nezarmucuj. Jdi v pokoji, chlapče. Od teď budu tvou matkou a Sára tvou ženou^e. Kéž se nám všem společně daří po všechny dny našeho života.“ Pak je oba políbila na rozloučenou a propustila je.

¹⁴Tobiaš odešel od Raguela spokojeně a radostně a velebil Pána nebe i země a Krále vesmíru, že dal jeho cestě zdar. S Raguelem a jeho ženou Ednou se rozřehnal slovy: „Kéž je mi dáno, abych vás ctil jako rodiče po všechny dny vašeho života.“^f

Tobitovo uzdravení

11 Když už byli skoro u Kaserinu, který leží poblíž Ninive, řekl Rafael: ²„Víš, v jakém stavu jsme opustili tvého otce. ³Pospěšme si napřed a připravme dům, než dorazí tvá žena s ostatními.“ ⁴Vyrazili tedy spolu

^a6 dosl. *sestro* ^b6 dosl. *sestro* ^c8 Tob 8:20 ^d12 Podle kratšího textu (delší text: *Jdi ke svému tchánovi*). ^e13 dosl. *sestrou* ^f14 Text poslední věty je nesrozumitelný, rekonstruuje částečně podle kratšího textu. (Delší text: *A řekl mu: „Podařilo se ti ctit je po všechny dny jejich života.“*)

a Rafael mu připomněl: „Měj připravenou tu žluč.“ A vzadu za ním a Tobíášem běžel pes.

⁵Anna seděla u cesty, kterou její syn odešel, a vyhlížela ho. ⁶Jakmile ho zahlédla přicházet, řekla jeho otci: „Podívej se, přichází tvůj syn i ten muž, který šel s ním!“

(Ještě než Tobíáš došel ke svému otci, Rafael mu řekl: „Vím, že se jeho oči otevřou. ⁸Vetři mu žluč té ryby do očí, lék zabere a odstraní mu z očí zákal. Tvůj otec znovu prohlédne a uvidí světlo.“)

⁹Anna se rozběhla a padla svému synovi kolem krku. „Zase tě vidím, chlapče! Teď už můžu umřít,“ řekla mu s pláčem. ¹⁰Tobit zatím vstal a klopytavě vyšel ze vrat dvora. ¹¹Tobiáš k němu přistoupil, žluč té ryby v ruce, dýchl mu na oči, objal ho a řekl: „Hlavu vzhůru, otče.“ Potom použil lék. Nanesl mu ho ¹²na oči a oběma rukama mu pak směrem od koutků zákal odstranil. ¹³Tobit mu padl kolem krku a zavzlykal: „Zase tě vidím, chlapče, světlo mých očí!“ ¹⁴Potom řekl:

„Požehnán buď Bůh,
požehnáno jeho veliké jméno
a požehnání všichni jeho svatí andělé!
Kéž se jeho veliké jméno na nás projeví
a všichni andělé ať jsou požehnáni navždy, navěky.
Ano, potrestal mě,
ale nyní zase vidím svého syna Tobíáše.“

¹⁵Tobiáš šel radostně dovnitř a z plných plic velebil Boha. Vyprávěl svému otci, jak se jeho cesta vydařila – že přinesl ty peníze a také že dostal za ženu Raguelovu dceru Sáru, a ta že už přichází a už je skoro u ninivské brány.

¹⁶Tobit vyrazil své snaše k ninivské bráně naproti a cestou radostně velebil Boha. Když ho uviděli lidé v Ninive, jak jde sám a vykračuje si v plné síle, aniž by ho kdo vedl za ruku, žasli. Tobit před nimi vzdával díky Bohu, že se nad ním smíloval a otevřel mu oči. ¹⁷Když přišel až k Sáře, ženě svého syna Tobíáše, požehnal jí: „Srdečně vítej, dcero. Požehnán buď tvůj Bůh, který tě k nám přivedl, dcero. Požehnán buď tvůj otec, požehnán buď můj syn Tobíáš, požehnána buď ty, dcero. Srdečně vítej ve svém domě, dcero – pojď dál s požehnáním a s radostí!“

¹⁸Toho dne se radovali všichni Židé v Ninive. ¹⁹Také Achikar a jeho synovec Nádab^a se přišli radovat s Tobitem.^b

Štědrá odměna

12 Když svatební veselí skončilo, Tobit zavolal svého syna Tobíáše a řekl mu: „Chlapče, nezapomeň zaplatit tomu muži, který šel s tebou, a ještě mu ke mzdě něco přidej.“^c

²On se ho zeptal: „Kolik mu mám zaplatit, otče? Nelitoval bych dát mu polovinu majetku, který se mnou přinesl. ³Přivedl mě zpátky ve zdraví, mou ženu vyléčil, přinesl se mnou ty peníze, vyléčil i tebe – jak mu za to vůbec můžu zaplatit?“

^a19 Podle kratšího textu (delší text: *Achikar a Nádab, jeho synovci*); srov. Tob 1:22 a 14:10.

^b19 Kratší text dodává: *a slavili Tobíášovu svatbu po sedm dní.* ^c1 Tob 5:15–16

⁴„Máš pravdu, chlapče,“ odpověděl mu Tobit, „zaslouží si polovinu všeho, co přinesl.“

⁵Tobiáš tedy zavolal Rafaela a řekl mu: „Přijmi jako mzdu polovinu všeho, co jsi přinesl, a jdi ve zdraví.“

⁶Tedy si je Rafael vzal oba stranou. „Velebte Boha,“ řekl jim. „Hlásejte přede všemi živými, jaké dobrodiní vám prokázal, ať je velebeno a chváleno jeho jméno. Všem lidem s úctou oznamujte Boží slova a neváhejte mu děkovat. ⁷Královo tajemství je správné tajit, ale skutky Boží je třeba s úctou odhalovat a zvěstovat.

Konejte dobro, a zlo vás nepotká. ⁸Dobro je opravdová modlitba^a a spravedlivá almužna, spíše než nespravedlivé bohatství. Dávat almužnu je lepší než hromadit zlato. ⁹Almužna vysvobozuje ze smrti a smývá každý hřích.^b Ti, kdo dávají almužnu, se nasytí dlouhým životem. ¹⁰Ti, kdo páchají hřích a bezpráví, jsou sami proti sobě.“

Já jsem Rafael

¹¹„Teď vám povím celou pravdu a nic vám nezatajím. Jak už jsem vám řekl, královo tajemství je správné zatajit, ale skutky Boží je třeba slavně odhalovat. ¹²Takže když ses, Tobite, modlil – a také Sára – já jsem vaši modlitbu připomínal před Hospodinovou slávou. Stejně tak, když jsi pohřbíval mrtvé. ¹³A když jsi neváhal vstát a zanechat hostiny a šel jsi pohřbít toho mrtvého,^c tehdy jsem byl za tebou poslán, abych tě podrobil zkoušce. ¹⁴Zároveň mě Bůh poslal, abych tě uzdravil – a také tvou snachu Sáru.^d ¹⁵Já jsem Rafael, jeden ze sedmi andělů, kteří stojí před Hospodinem a vcházejí před jeho slávu!“

¹⁶Oba se vyděsili a s bázní padli na tvář. ¹⁷On jim však řekl: „Nebojte se, pokoj vám. Velebte Boha po všechny věky. ¹⁸Když jsem byl s vámi, nebylo to z mé dobroty, ale z vůle Boží. Jeho velebte po všechny dny a jeho oslavujte. ¹⁹Viděli jste mě sice jíst, ale to jste měli vidění, nejedl jsem nic. ²⁰Nyní tedy velebte na zemi Hospodina a vzdávejte díky Bohu. Hle, já vystupuji k Tomu, který mě poslal. Zapište všechno, co se vám přihodilo.“ A vznesl se vzhůru.

²¹Potom vstali, ale vidět už ho nemohli. ²²A tak velebili a chválili Boha a vzdávali mu díky za jeho veliké skutky – vždyť se jim zjevil Boží anděl!

Tobitův chvalo zpěv

13 Tobit řekl:

²„Požehnán buď navěky živý Bůh i jeho království –
on trestá, ale i soucit projeví,
přivádí do podsvětí hluboko pod zemí,
ale i vysvobozuje z hrozné záhuby;
jeho ruce neunikne vůbec nic!

³Chvalte ho, synové Izraele, před národy –
on vás mezi ně rozptýlil,
⁴ale tam vám ukázal, jak je veliký!

^a8 Kratší text: *Modlitba s postem*

^b9 Tob 4:10

^c13 Tob 2:4

^d14 Tob 3:16–17

Vyvyšujte ho před všemi živými,
vždyť on je náš Pán, on je náš Bůh,
on je náš Otec, on je Bůh po všechny věky!

- ⁵ I když vás potrestal za vaše nepravosti,
znovu se nad vámi všemi smiluje
ve všech národech, kam vás rozptýlil.
⁶ Až se k němu obrátíte celým srdcem a celou duší
a budete před ním upřímní,
tehdy se i on k vám obrátí
a už nikdy před vámi svou tvář neskryje.
⁷ Nuže, pohleďte, jak s vámi naložil,
a vzdejte mu díky z plných plic.
Velebte Pána spravedlnosti
a vyvyšujte Krále věků.^a

⁸ Vzdávám mu díky v zemi svého zajetí,
jeho sílu a velikost zvěstuji národu hříšných:
,Obráťte se, hříšníci, a jednejte před ním spravedlivě –
kdo ví, třeba si vás oblíbí a smiluje se nad vámi.‘

- ⁹ Vyvyšuji svého Boha,
má duše se raduje z Krále nebes.
O jeho velikosti ¹⁰ ať mluví všichni,
ať mu vzdávají díky v Jeruzalémě!

Jeruzaléme, ty svaté město,
on tě za skutky tvých synů potrestal,
ale nad syny spravedlivých se opět smiluje.
¹¹ Vzdávej dík Hospodinu, jak se sluší, a veleb Krále věků,
ať se tvůj Stánek radostně znovu zbuduje.
¹² Kéž v tobě Hospodin potěší všechny zajaté,
kéž v tobě vždycky, navěky miluje všechny ubohé!
¹³ Zářivé světlo ozáří všechny zemské kraje;
mnohé národy k tobě přijdou z dalek,
obyvatelé všech konců světa přijdou k tvému svatému jménu,
v rukách dary pro Krále nebes.
Pokolení za pokolením se v tobě bude veselit
a jméno tvého vyvoleného města potrvá
po všechna pokolení navěky.

- ¹⁴ Běda všem, kdo tě slovem urazí,
běda všem, kdo tě ničí a strhávají tvé hradby,
všem, kdo boří tvé věže a zapalují tvé domy!
Ale všichni ti, kteří tě ctí,
budou požehnáni navěky.
¹⁵ Tak už jdi a raduj se ze synů spravedlivých,
neboť se všichni shromáždí a budou velebit Pána věků.

^a7 Následující text až po *Krále věků* ve v. 11 v Sinajském kodexu chybí. Doplněno podle kratšího textu a Vet. Lat.

Blaze těm, kdo tě milují,
 blaze těm, kdo se zaraďují z tvého pokoje.
¹⁶Blaze všem, kdo se trápí tvými tresty,
 neboť se z tebe budou radovat,
 až uvidí všechnu tvou radost navěky.
 Veleb, duše má, Hospodina, toho velikého Krále,
¹⁷protože Jeruzalém bude zbudován
 a v tom městě bude navěky jeho chrám.
 Blaze mně, jestliže pozůstatek mého potomstva
 spatří tvou slávu a vzdá díky Králi nebes.

Brány Jeruzaléma budou vystavěny ze safíru a smaragdu
 a všechny tvé hradby z drahých kamenů.
 Věže Jeruzaléma budou vystavěny ze zlata
 a jejich bašty z ryzího zlata.
 Ulice Jeruzaléma budou vydlážděny rubínem
 a ofirským kamenem.
¹⁸Brány Jeruzaléma budou zpívat radostné písně
 a všechny jeho domy řeknou:
 „Haleluja, požehnán buď Bůh Izraele!“
 A požehnaní budou velebit to svaté jméno
 navěky a navždy.“

14 Zde končí Tobitův chvalozpěv.

Tobitův odkaz

²Tobit zemřel v pokoji ve sto dvanácti letech^a a byl slavnostně pohřben v Ninive. Když přišel o zrak, bylo mu šedesát dva let. Potom, co znovu prohlédl, žil v dostatku, dával almužny a nepřestával velebit Boha a oslavovat jeho velikost.

³Když umíral, zavolal svého syna Tobiaše a přikázal mu: „Chlapče, vezmi své děti ⁴a uteč do Médie. Věřím totiž, že se splní Boží výrok proti Ninive, který vyřkl Nahum.^b Věřím, že se to všechno Ašuru a Ninive stane a splní – že se splní všechno, co řekli izraelští proroci, které poslal Bůh. A také, že se žádný z těch výroků určitě nezmírní, ale všechno se to stane ve svůj čas. V Médii bude bezpečněji než v Asýrii a Babylonu. Jsem si jist a věřím, že všechno, co řekl Bůh, se naplní a stane. Ani jediné z těch slov jistě nezapadne.

Také všichni naši bratři, kteří ještě zůstali v izraelské zemi, budou rozptýleni a odvedeni z té krásné země do zajetí. Celá země Izrael zůstane pustá. Zpustne Samaří i Jeruzalém a Boží chrám bude na čas vypálen a zpustošen.^c ⁵Bůh se však nad nimi znovu smiluje a přivede je zpět do izraelské země. Znovu budou stavět Boží chrám, avšak ne jako ten první, dokud se nenaplní stanovený čas. Potom se vrátí ze zajetí i všichni ostatní a velkolepě vystavějí Jeruzalém a bude v něm vybudován Boží chrám, jak o tom mluvili izraelští proroci.⁶ Všechny národy na celé zemi, všichni se obrátí a budou opravdově ctít Boha. Všichni opustí své modly, které je

^a2 Kratší text (až ve v. 11) uvádí věk 158 let. ^b4 Viz Nah 2:6–11; 3:1–7; 18–19. (Kratší text zde však uvádí proroka Jonáše.) ^c4 Podle kratšího textu (delší text: *na čas v zármutku a vypálen*).

zavádějí do lži a bludu, a budou spravedlivě velebit Boha věků. ⁷Všichni synové Izraele, kteří budou v těch dnech ušetřeni, budou opravdově pamatovat na Boha. Shromáždí se a přijdou do Jeruzaléma a budou navěky žít v bezpečí v zemi Abrahamově, která jim připadne do vlastnictví. Ti, kdo opravdově milují Boha, se budou radovat, ale ti, kdo páchají hřích a bezpráví, takoví z celé té země zmizí.

⁸Děti, příkazují vám teď toto: Služte Bohu opravdově a dělejte, co se mu líbí. Také svým dětem uložte, aby jednaly spravedlivě a dávaly almužny. Ať vždy pamatují na Boha a velebí jeho jméno opravdově a z celé své síly.

⁹A ty teď, chlapče, poslyš: Odejdi z Ninive a nezůstávej tu. V den, kdy vedle mě pohřbíš svou matku, v tentýž den už nenocuj uvnitř města. Vidím totiž, že se v něm děje spousta bezpráví a spousta podvodů a nikdo se ani nestydí.

¹⁰Jen se, chlapče, podívej, co všechno provedl Nádab svému pěstounu Achikarovi. Vždyť ho málem zaživa pohřbil! Bůh mu ale to zneuctění oplatil, a tak se Achikar vrátil na světlo, kdežto Nádab odešel do věčné temnoty za to, že se pokoušel Achikara zabít. Ten díky svým almužnám unikl ze smrtelné léčky, kterou mu Nádab nastražil, a do té smrtelné léčky padl Nádab, a tak zahynul. ¹¹Jen se, děti, podívejte, k čemu vedou almužny a k čemu vede bezpráví. Bezpráví zabíjí. – A hle, má duše už odchází.“

Uložili ho na lůžko a on zemřel a byl slavnostně pohřben.

¹²Když pak zemřela i matka, Tobiaš ji pohřbil vedle otce. On i jeho žena poté odešli do Médie a usadili se v médských Ekbatanech u jeho tchána Raguela. ¹³Tobiaš o tchána i tchyni v jejich stáří s úctou pečoval a potom je v médských Ekbatanech pohřbil. Zdědil dům Raguelův i dům svého otce Tobita ¹⁴a nakonec zemřel ve ctihodném věku sto sedmnácti let. ¹⁵Než zemřel, doslechl se o zkáze Ninive a viděl, jak z něj do Médie odvádějí zajatce, které tam zajal médský král Kyaxares^b. Tobiaš velebil Boha za vše, co udělal synům Ninive a Asýrie. Ještě před smrtí se mohl zaradovat nad osudem Ninive a velebil Hospodina Boha na věky věků.

^a14 Kratší text uvádí věk 127 let.

^b15 Jméno je v textu zkomoleno jako *Achiacharos*. Ninive dobyli r. 612 př. n. l. babylonský král Nabopolasar a médský Kyaxares II. (Kratší text uvádí jména *Nabuchodonosor* a *Asvéros*.)

BARUCH

TOTO JSOU SLOVA KNIHY, kterou v Babylonu napsal Baruch,^a syn Neriáše, syna Machsejášova, syna Cidkiášova, syna Chasadiášova, syna Chilkíášova, ²pátého roku poté, co Chaldejci dobyli Jeruzalém a vypálili ho ohněm, sedmého dne v tom měsíci.^b

Shromáždění vyhnanců v Babylonu

³Baruch přečetl slova této knihy před Jekoniášem, synem judského krále Joakima, a přede vším lidem, který si přišel tu knihu poslechnout – ⁴před velmoži, princí i staršími a vůbec přede vším lidem od nejmenšího až po největšího – přede všemi, kdo žili v Babylonu na řece Sud.

⁵Ti všichni plakali a postili se a modlili se před Hospodinem. ⁶Potom shromáždili peníze, každý podle svých možností, ⁷a poslali je do Jeruzaléma knězi Joakimovi, synu Chilkíáše, syna Šalomova, a kněžím i všemu lidu, který byl v Jeruzalémě s ním. ⁸(Už předtím, desátého dne měsíce sivan,^c Baruch převzal nádoby Hospodinova domu, které byly z chrámu odneseny, aby je dopravil zpět do Judska. Tyto stříbrné nádoby nechal vyrobít judský král Cidkiáš, syn Jošiášův, ⁹poté co babylonský král Nabukadnezar^d odvedl z Jeruzaléma Jekoniáše s předními muži, řemeslníky,^e šlechtou i lidem země a odvedl je do Babylonu.)

¹⁰Napsali jim:

Hle, posíláme vám peníze. Nakupte za ně celopaly, oběti za hřích a kadidlo, připravte pokrm a přineste na oltář Hospodinu, našemu Bohu. ¹¹Modlete se přitom za život babylonského krále Nabukadnezara a za život jeho syna Baltazara, ať jsou jejich dny jako dny nebe na zemi. ¹²A nám ať Hospodin dá sílu a osvití naše oči, abychom žili pod záštitou babylonského krále Nabukadnezara a pod záštitou jeho syna Baltazara, abychom jim sloužili po mnohé dny a našli u nich milost. ¹³Modlete se za nás k Hospodinu, našemu Bohu, protože jsme proti Hospodinu, našemu Bohu, zhřešili a Hospodinův hněv a jeho rozhorlení se od nás dodnes neodvrátily. ¹⁴Přečtěte tuto knihu, kterou vám posíláme, abyste ji veřejně přednesli v Hospodinově domě v den svátku a ve stanovených dnech.

Dnes je nám hanba

¹⁵Rekněte: Hospodinu, našemu Bohu, náleží spravedlnost,^f nám ale – všem Judejcům, obyvatelům Jeruzaléma, ¹⁶naším králům, našim předním mužům, našim kněžím, našim prorokům, našim otcům – nám všem je dnes hanba, ¹⁷neboť jsme zhřešili před Hos-

^a1 Jer 32:11–15; 36:4–32; 43:5–7; 45:1–5 ^b2 Jeruzalém padl v srpnu 586 př. n. l. (2.Král 25:8–11; srov. Zach 7:3). Může ovšem jít i o výročí prvního dobytí Jeruzaléma r. 597 př. n. l. (2.Král 24:10–14). ^c8 Nejspíše červen téhož roku. ^d9 Nabukadnezar II. (604–562 př. n. l.) ^e9 Podle Syr a Jer 24:1 (LXX: *vězně*). ^f15 Srov. paralelu v Dan 9:7–14.

podinem. ¹⁸Neposlechli jsme ho, neslyšeli jsme hlas Hospodina, našeho Boha, že máme žít podle nařízení, která nám Hospodin postavil před oči. ¹⁹Ode dne, kdy Hospodin vyvedl naše otce z Egypta, až dodnes jsme Hospodina, našeho Boha, neposlouchali a jeho hlasu jsme nedbali.

²⁰To proto nás dnes stíhá neštěstí a kletba, kterou Hospodin ohlásil svému služebníku Mojžíšovi v den, kdy vyvedl naše otce z Egypta, aby nám dal zemi oplývající mlékem a medem. ²¹Nezaslechli jsme hlas Hospodina, našeho Boha, ve slovech proroků, které nám posílal, ²²ale každý z nás se řídil záměry svého zlého srdce^a – odešli jsme sloužit jiným bohům a páchali jsme, co je v očích Hospodina, našeho Boha, zlé.

2 Hospodin tedy naplnil svá slova, jimiž nás všechny varoval – naše soudce, kteří soudili Izraelce, naše krále a vladaře i každého Izraelce a Judejce. ²Nikde pod celým nebem se ještě nestalo, co Hospodin dopustil v Jeruzalémě. Jak je psáno v Zákoně Mojžíšově, ³kdekdo z nás jedl maso vlastních synů a maso vlastních dcer!^b ⁴Hospodin nás vydal do rukou všem okolním královstvím, k pohrdání a pustošení všemi národy v okolí, kam nás rozptýlil. ⁵Místo, abychom byli vyvýšeni, jsme byli srazeni,^c neboť jsme zhřešili proti Hospodinu, našemu Bohu, když jsme neposlouchali jeho hlas.

⁶Hospodinu, našemu Bohu, náleží spravedlnost, ale nám a našim otcům je dnes hanba. ⁷Přišla na nás všechna neštěstí, kterými nám Hospodin hrozil, ⁸my jsme se ale nesnažili usmířit Hospodina tím, že bychom se každý odvrátili od myšlenek svého zlého srdce. ⁹Hospodin proto neopomněl přivést na nás ta neštěstí. Hospodin je totiž spravedlivý ve všech skutcích, jež nám přikázal plnit, ¹⁰ale my jsme neposlechli jeho hlas, že máme žít podle nařízení, která nám postavil před oči.

Smiluj se nad námi

¹¹Hospodine, Bože Izraele,^d ty jsi vyvedl svůj lid z Egypta mocnou rukou, znameními a zázraky, velikou mocí a vztaženou paží a získal sis jméno, jaké máš až dodnes;^e ¹²my jsme však, Hospodine, Bože náš, jednali hříšně, bezbožně a zle proti všem tvým příkazům. ¹³Odvrať od nás svůj hněv – vždyť už nás mezi národy, kam jsi nás rozptýlil, zbyla jen hrstka! ¹⁴Vyslyš naši modlitbu a naši prosbu, Hospodine. Vysvoboď nás kvůli sobě samému a dej nám milost před tváří těch, kdo nás odvěkli. ¹⁵Ať celá země pozná, že ty jsi Hospodin, náš Bůh, a že Izrael i jeho potomstvo nese tvé jméno. ¹⁶Shlédni ze svého svatého příbytku, Hospodine, a všimni si nás. Nakloň své ucho, Hospodine, a slyš, ¹⁷otevři své oči, Hospodine, a hled: Mrtví v podsvětí, kterým byl z nitra odňat dech, už Hospodinu slávu a spravedlnost nevzdají.^f ¹⁸Slávu a spravedlnost ti, Hospodine, vzdá člověk živý, jenž kráčí s velikým trápením slabý a sehnutý, oči mu pohasínají a duše hladoví.

^a22 Jer 7:24–26 ^b3 Lev 26:29; Deut 28:53–57 (srov. Jer 19:9; Pláč 2:20; 4:10)

^c5 Srov. Deut 28:13. ^d11 Srov. paralelu v Dan 9:15–19. ^e11 Deut 4:34; Neh 9:10; Iza 63:12; Jer 32:21; Dan 9:15 ^f17 Žalm 6:6; 88:11–13; Iza 38:18–19

¹⁹Hospodine, Bože náš, nemůžeme před tvou tváří prosit o slitování kvůli zásluhám našich otců a králů. ²⁰Vylil jsi na nás svůj hněv a prchlivost, jak jsi to prohlašoval skrze své služebníky proroky: ²¹„Tak praví Hospodin: Skloňte svůj hřbet, služte babylonskému králi,^a a zůstanete v zemi, kterou jsem dal vašim otcům. ²²Pokud však neposlechnete Hospodinův hlas, že máte sloužit babylonskému králi, ²³nechám v judských městech i v Jeruzalémě utichnout hlas radosti a veselí, hlas ženicha a nevěsty a z celé té země bude pustina bez lidí.“^b ²⁴My jsme však ten hlas, že máme sloužit babylonskému králi, neposlechli a ty jsi naplnil svá slova, jimiž jsi nás varoval skrze své služebníky proroky, že „kosti našich králů a kosti našich otců budou vyhrabány z hrobů.“^c ²⁵A opravdu – leží pohozeny na denním žáru a nočním mrazu! Zemřeli v strašných útrapách, hladem a mečem a morem. ²⁶A z chrámu, který byl zasvěcen tvému jménu, jsi kvůli nepravosti domu Izraelova a domu Judova nechal jen to, čím je dnes.

²⁷Hospodine, Bože náš, naložil jsi s námi podle své nesmírné dobroty a svého velikého slitování, ²⁸jak jsi prohlásil skrze svého služebníka Mojžíše v den, kdy jsi mu nařídil napsat pro syny Izraele svůj Zákon: ²⁹„Jestliže neposlechnete můj hlas, přísahám, že tento hlučný a početný zástup se mezi národy, kam ho rozptýlím, ztenčí v malý hlouček. ³⁰Vím, že mě neposlechnou, protože je to tvrdší lid.“^d V zemi svého vyhnanství se ale v srdci obrátili ³¹a poznají, že já jsem Hospodin, jejich Bůh. Dám jim srdce a vnímavé uši,^e ³²a budou mě v zemi svého vyhnanství chválit. Budou připomínat mé jméno ³³a odvrátí se od své zatvrzelosti a od svých zločinů, neboť si uvědomí osud svých otců, kteří hřešili proti Hospodinu. ³⁴Tehdy je navrátím do země, kterou jsem zaslíbil jejich otcům Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi, a budou v ní vládnout. Rozmnožím je a už se nezmenší ³⁵a uzavřu s nimi věčnou smlouvu: Já budu jejich Bůh a oni můj lid. Už nikdy pak svůj lid Izrael nevyženu ze země, kterou jsem jim dal.“^f

3 Všemohoucí Pane, Bože Izraele, se stísněnou duší a skleslým duchem voláme k tobě. ²Vyslyš nás, Hospodine, a smiluj se nad námi, neboť jsme proti tobě zhřešili. ³Ty trůníš navěky, my ale věčně hyneme.

⁴Všemohoucí Pane, Bože Izraele, vyslyš modlitbu nás mrtvých Izraelců, potomků těch, kdo proti tobě hřešili. Oni neposlouchali hlas Hospodina, svého Boha, a nás teď proto stíhá neštěstí. ⁵Nezpomínej v tuto chvíli na nepravosti našich otců, ale pamatuj na svou moc a na své jméno. ⁶Vždyť ty jsi Hospodin, náš Bůh! Tebe, Pane, budeme chválit, ⁷neboť jsi do našich srdcí vložil úctu k tobě, abychom vzývali tvé jméno. Budeme tě chválit ve svém vyhnanství, neboť jsme ze svého srdce vypudili veškerou nepravost svých otců, kteří proti tobě zhřešili. ⁸Pohled dnes na nás v tomto vyhnanství, kam jsi nás rozptýlil, abychom byli potupeni,

^a21 Jer 27:12 ^b23 Jer 7:34; 16:9; 25:10. ^c24 Jer 8:1–2 (srov. Jer 22:19; 36:30)

^d30 Exod 32:9; 33:3–5; Deut 9:6, 13 (srov. Jer 17:23; 19:15) ^e31 Jer 24:7; 32:39; Eze

11:19; 36:26 ^f35 Deut 30:1–10; Jer 31:31–34.

prokleti a potrestáni za všechny nepravosti našich otců, kteří tě opustili, Hospodine, Bože náš!

Chvála moudrosti

- ⁹ Slyš, Izraeli, přikázání života,
naslouchej, ať získáš rozumnost.^a
- ¹⁰ Proč, Izraeli,
pročpak jsi v zemi svých nepřátel –
zestárlý v cizí zemi,
¹¹ poskvrněn s mrtvými
už patříš k těm, kdo jsou v podsvětí?
- ¹² Opustils pramen moudrosti!^b
- ¹³ Kdybys šel cestou Boží,
žil bys navěky v pokoji.
- ¹⁴ Pouč se, kde je rozumnost,
kde síla, kde poznání –
tehdy se dozvíš, kde je dlouhověkost a život,
kde světlo v očích a mír.
- ¹⁵ Kdo našel domov moudrosti,
kdo vstoupil do jejích pokladnic?
- ¹⁶ Kde jsou ti, kdo ovládali národy,
kdo panovali nad zemskými šelmami,
- ¹⁷ kdo se posmívali i ptactvu na nebi,
kdo hromadili stříbro a zlato, v něž lidé doufají,
a jejich majetek byl bezmezný?
- ¹⁸ Kde jsou ti, kdo se zabývali penězi,
ale nezbylo po nich vůbec nic?
- ¹⁹ Zmizeli dole v podsvětí
a místo nich povstali jiní.
- ²⁰ Jejich nástupci spatřili světlo světa a žili na zemi,
ale nepoznali cestu moudrosti,
- ²¹ nechápali její stezky a nedosáhli jí
a jejich synové se jí vzdálili ještě víc.
- ²² Neslyšeli o ní v Kanaánu,
neukázala se v Temanu.
- ²³ Synové Hagarini,
kteří na světě hledají poznání,
obchodníci z Midiánu^c a Temanu,
vypravěči bájí a hledači poznání –
ani ti nepoznali cestu moudrosti
a nevzpomněli si, kudy k ní.
- ²⁴ Jak prostorný je, Izraeli, Boží příbytek,
jak rozsáhlé panství, jež Bůh spravuje!
- ²⁵ Je nesmírné a bez konce,
nezměřitelně se tyčí do výše.

^a9 Přís 4:20–22 (srov. Deut 4:1–2; 30:15–20)

^b12 Žalm 36:10; Přís 14:27; 18:4; Jer 2:13;

17:13 ^c23 V řec. textu zkomoleno na *Meranu*.

- ²⁶ Tam se zrodili dávní obři slavné pověsti,
urostlé postavy a v boji zkušeni.^a
- ²⁷ Nebyli to však oni, koho Bůh vyvolil,
neukázal jim cestu vědění,
- ²⁸ a tak zahynuli, neboť rozum neměli;
zahynuli kvůli své hlouposti.
- ²⁹ Kdo vystoupil do nebe, aby se chopil moudrosti,
kdo ji snesl dolů z oblaků?^b
- ³⁰ Kdo přeplaval moře, aby ji našel,
kdo ji za ryzí zlato nakoupí?
- ³¹ O její cestě nikdo neví,
nikdo netuší, kudy k ní.
- ³² Jen Vševědoucí, ten ji zná,
ten ji svým důvtipem prozkoumal.
On založil zemi navěky
a naplnil ji čtyřnohými zvířaty.
- ³³ On vyslal světlo – a ono šlo,
zavolal je – a s bázní poslechlo.
- ³⁴ Hvězdy se na svých místech zažehly
a začaly se veselit.
- ³⁵ Zavolal je – a řekly: „Tady jsme,“
pro svého Stvořitele rozzářily se vesele.
- ³⁶ Takový je náš Bůh
a nikdo jiný se mu nerovná.
- ³⁷ Prozkoumal celou cestu vědění
a ukázal ji svému služebníku Jákobovi,
svému milovanému Izraeli.
- ³⁸ Potom se moudrost ukázala na zemi
a přišla žít mezi lidmi.^c

4

- Ona je knihou Božích přikázání,
zákonem, jenž trvá navěky.
Všichni, kdo se jí drží, budou žít,
kdo ji však opouští, zahynou.
- ² Obrát se, Jákože, a chop se jí,
její jasné záři vyjdi naproti.
- ³ Nedávej svou slávu jinému
a svou výsadu cizímu národu.
- ⁴ Blaze nám, Izraeli,
že víme, co se Bohu líbí!

Jeruzalém těší své děti

- ⁵ Hlavu vzhůru, lide můj,
vy, kdo jste připomínkou jména Izrael!
- ⁶ Byli jste prodáni národům,
ale ne ke své záhubě.

^a26 Gen 6:4 ^b29 Deut 30:11–14; Job 28:12–28; Přís 30:3–4
Jan 1:14.

^c38 Srov. Přís 8:31;

- Byli jste vydáni svým sokům,
neboť jste vzbudili Boží hněv.
⁷ Popudili jste svého Stvořitele,
když jste místo Bohu obětovali démonům.
⁸ Zapomněli jste na věčného Boha,
který vás vychoval.
Zarmoutili jste i jeruzalémskou zem,
která vás kojila.
⁹ Spatřila totiž Boží hněv,
který na vás přišel, a řekla:
- „Slyšte, sousedky Sionu,
Bůh mi způsobil hrozný žal.
¹⁰ Viděla jsem, co Věčný způsobil –
moji synové a dcery šli do zajetí!
¹¹ Odkojila jsem je s radostí,
ale vyprovodila je s pláčem a truchlením.
¹² Nikdo z vás ať nade mnou nejásá,
nad vdovou opuštěnou ze všech stran.
Kvůli hříchům svých dětí jsem zůstala sama,
neboť se odchýlily od Božího zákona
¹³a jeho ustanovení jim byla neznámá.
Nešly cestami Božích přikázání
a nekráčely stezkami jeho spravedlivé výchovy.
- ¹⁴ Přijďte, sousedky Sionu,
a vzpomeňte, co Věčný způsobil –
moji synové a dcery šli do zajetí!
¹⁵ Přivedl na ně národ zdaleka,
národ surový, mluvící jiným jazykem,
který nebral ohled na starce
a neslitoval se nad dítětem.“
¹⁶ Milované syny vdově odvedli,
nechali ji opuštěnou, obrali ji i o dcery.
- ¹⁷ Jak bych vám já mohla pomoci?
¹⁸ Ten, kdo na vás dopustil toto neštěstí,
on vás zachrání z nepřátelského sevření.^b
¹⁹ Jděte, děti, jenom jděte,
já musím zůstat samotná.
²⁰ Vysvlékla jsem si roucho pokoje,
oblékla pytlouinu úpěnlivých proseb,
a dokud budu žít, budu křičet k Věčnému.
- ²¹ Hlavu vzhůru, děti,
volejte k Bohu a on vás zachrání
z útlatu nepřátel a z jejich sevření.

^a15 Deut 28:49–50; Jer 5:15; 6:22–23^b18 Mich 5:10

- ²² Spolehla jsem na Věčného, že vás zachrání,
a Svatý mě naplnil radostí –
váš věčný Spasitel vás brzy navštíví
svým milosrdenstvím!
- ²³ Vyprovoďla jsem vás s pláčem a truchlením,
Bůh mi vás ale navždy vrátí s radostí a veselím.
- ²⁴ Jako teď sousedky Sionu vidí vaše zjetí,
tak brzy uvidí záchranu od vašeho Boha,
která k vám přijde s velikou slávou
a s nádherou Věčného.
- ²⁵ Děti, sneste trpělivě tento hněv,
jenž na vás přišel od Boha.
Tvůj protivník tě dostihl,
brzy však uvidíš jeho záhubu
a stoupneš mu nohou na šíji.^a
- ²⁶ Moji miláčci odešli hrbolatými cestami,
byli odvedeni, jako když nájezdníci stádo uloupí.
- ²⁷ Hlavu vzhůru, děti,
volejte k Bohu!
Ten, který na vás to vše dopustil,
si na vás vzpomene.
- ²⁸ Tak jako jste se rozhodli Boha opustit,
nyní se k němu vraťte a hledejte ho
s desetinásobným úsilím.
- ²⁹ Vždyť Ten, kdo na vás dopustil toto neštěstí,
vás zachrání a naplní vás věčnou radostí!“

Útěcha Jeruzaléma

- ³⁰ Hlavu vzhůru, Jeruzaléme,
Ten, který ti dal jméno, tě utěší!
- ³¹ Běda těm, kdo ti ublížili,
kdo se radovali nad tvým zničením!
- ³² Běda městům, v kterých tvé děti otročily!
Běda městu, které věznilo tvé syny!
- ³³ Jako se radovalo nad tvým zničením,
jako jávalo nad tvými troskami,
tak se zarmoutí nad vlastním zpustošením.
- ³⁴ Zbavím to město halasu zástupů
a jeho zpučnost se změní v žal.
- ³⁵ Věčný je zachvátí ohněm na dlouhé dny
a na dlouhý čas se v něm usadí démoni.
- ³⁶ Vzhlédni k východu, Jeruzaléme,
a pohleď na radost, jež k tobě přichází od Boha.
- ³⁷ Hle – přicházejí tví synové,
které jsi musel nechat odejít!

^a25 Srov. Joz 10:24; Žalm 110:1.

Přicházejí na rozkaz Svatého,
shromáždění od východu až po západ,
a radují se v Boží slávě.

- 5** Svlékni, Jeruzaléme, roucho žalu a trápení,
ozdob se navěky Boží slávou,
² zahal se pláštěm Boží spravedlnosti,
nasad si korunu slávy Věčného!^a
³ Vždyť tvoji nádheru Bůh ukáže
všem lidem pod nebem
⁴ a tvé jméno od Boha bude znít navěky:
„Pokoj spravedlnosti“ a „Sláva zbožnosti“.^b
- ⁵ Povstaň, Jeruzaléme,
vystup na výšinu a vzhlédni k východu!
Pohleď, jak se tvé děti na rozkaz Svatého
shromáždily od západu až po východ
a radují se, že si Bůh vzpomenu.
- ⁶ Trmácely se od tebe pěšky,
když je nepřátelé odvedli,
Bůh ti je ale přivede slavně zpět –
ponesou se na nosítkách jako králové na trůnech!^c
- ⁷ Bůh totiž přikázal všem vysokým horám
i věčným dunám, aby se snížily,
a roklím, aby se zaplnily zemí do roviny,
aby Izrael mohl bezpečně kráčet v Boží slávě.^d
- ⁸ Na Boží příkaz také lesy i všechny vonné stromy
poskytly Izraeli stín.
- ⁹ Bůh sám totiž povede Izrael s radostí,
ve světle své slávy,
se svým milosrdenstvím a spravedlností.

Jeremiášův list

Následuje opis Jeremiášova listu zajatcům, které se babylonský král chystal odvést do Babylonu. Jeremiáš jim oznámil, co mu Bůh přikázal:^e

- 6** Za hříchy, které jste proti Bohu spáchali, vás babylonský král Nabukadnezar odvede jako zajatce do Babylonu.^{f 2} Až přijdete do Babylonu, zůstanete tam mnoho let – celých sedm generací.^g Teprve potom vás odtud pokojně vyvedu.³ V Babylonu brzy uvidíte bohy ze stříbra, zlata a dřeva, jak se nechávají nosit na ramenou a nahánějí pohanům strach.⁴ Dávejte si pozor, ať se nechováte jako ti cizáci – ať se těch bůžků nezačnete bát i vy!^{h 5} Až uvidíte, jak se jim zepředu i zezadu klaní zástupy, řekněte si v duchu: „Tobě, Pane, se máme klanět.“⁶ Je přece s vámi můj anděl; on bude bdít nad vašimi životy.ⁱ

^{a2} Iza 49:18; 52:1; 61:10 (srov. Bar 4:20) ^{b4} Iza 1:26; 60:14; 62:14; Jer 33:16; Eze 48:35

^{c6} Iza 49:2; 60:4 ^{d7} Iza 40:3–5 ^{e9} Srov. Jer 29:1–23. ^{f1} 2. Král 24:10–16 ^{g2} Srov. Jer 25:11–12; 29:10; Dan 9:2. ^{h4} Jer 10:2–5 ⁱ⁶ Exod 23:20–24

⁷Jazyk těch bohů vybrousil truhlář, dali je pozlatit a postříbřit. Jsou ale falešní a mluvit neumějí. ⁸Lidé berou zlato a dělají z něj koruny pro hlavy svých bohů jako pro nějakou parádivou dívku. ⁹Jejich kněží občas to zlato a stříbro svým bohům ukradnou a utratí podle svého: dají ho třeba i chrámovým prostitutkám.^a ¹⁰Oblékají těm svým stříbrným, zlatým a dřevěným bohům ozdobné šaty jako lidem, oni se ale neumějí bránit ani před rzí a červotočem. ¹¹Jsou nastrojení do purpurových šatů, z tváře se jim však musí utírat prach, který na ně sedá ve vrstvách. ¹²Jeden bůžek třímá žezlo jako vládce nad krajem, kdyby ho ovšem někdo urazil, nezmůže se na to, dát ho popravit. ¹³Druhý svírá v pravici mečik nebo sekýru, ale před válkou a lupiči se neuchrání. ¹⁴Z toho je jasné, že to nejsou žádní bohové; proto se jich nebojte.

¹⁵Jako je polámaný nástroj člověku k ničemu, tak je to i s jejich bohy, co trčí v jejich chrámech. ¹⁶Oči mají plné prachu zvířeného těmi, kdo za nimi chodí. ¹⁷Jako se ze všech stran zamyká člověk odsouzený k smrti za urážku krále, tak kněží opevňují chrámy těch bohů vraty, zámky a závory, aby je neukradli lupiči. ¹⁸Zapalují pro ně více lamp než sami pro sebe, ti bůžci ale žádnou z nich nevidí. ¹⁹Jsou jako trám z chrámové stavby – uvnitř prý trouchniví, oni však necítí, jak je i jejich šaty rozežírá zemský hmyz. ²⁰Tvář mají zčernalou od chrámového dýmu. ²¹Na tělo i hlavu jim sedají netopýři, vlaštovky a jiní ptáci, i kočky po nich lezou. ²²Z toho sami poznáte, že to nejsou žádní bohové; proto se jich nebojte.

²³I když jsou na povrchu zdobeni zlatem, vůbec se nelesknou – jsou zašlí tak, že by se museli vyleštit. Ani když je odlévali, necítili nic! ²⁴Ať už za ně lidé zaplatili cokoliv, ducha v sobě stejně nemají. ²⁵Nemají nohy, takže se musí nosit na ramenou, a tak ukazují před lidmi svou hanbu. I jejich služebníci se hrozí hanby – kdyby jim ti bůžci upadli na zem, museli by je zase postavit. ²⁶Vztyčí-li je někdo, sami od sebe se nepohnou, když je někdo položí, jistě se sami nezvednou; obětní dary se tedy před ně kladou jako před mrtvolky. ²⁷Jejich kněží pak ty oběti prodají, aby se obohatili. Jejich ženy něco z toho také naloží do soli, ale nerozdělí se s chudým ani bezmocným. A těch obětí se dotýkají i ženy, které mají měsíčky, a také šestinedělky!^b ²⁸Z toho poznáte, že to nejsou žádní bohové; nebojte se jich.

²⁹Jak je vůbec může někdo považovat za bohy? Vždyť těm stříbrným, zlatým a dřevěným bohům přinášejí oběti i ženy! ³⁰Kněží v jejich chrámech dřepí v roztržených košilích, vousy a vlasy vyholení, hlavy nepokryté, ³¹a vyjít a skučí před svými bohy, jako se to dělá při pohřební hostině. ³²Kněží těm bůžkům také berou šaty a oblékají do nich své ženy a děti. ³³Ať se k nim člověk chová dobře nebo zle, nedokážou mu to oplatit. Ani krále nedovedou dosadit anebo sesadit. ³⁴Také neumějí dát bohatství, ba ani měďáky. Nesplní-li jim někdo daný slib, nedokáží si ho vynutit. ³⁵Neochrání člověka před smrtí a slabšího nezachrání před silným. ³⁶Slepci zrak nevrátí,

^a9 Chrámová prostituce byla součástí pohanských kultů plodnosti.
12:1–8; 15:19–30.

^b27 Srov. Lev

člověka v nouzi nevysvobodí. ³⁷Nad vdovou se neslitují, nepomohou sirotkovi. ³⁸Tyto pozlacené a postříbřené kusy dřeva jsou něco jako kamení na horách – ti, kdo jim slouží, budou zklamáni. ³⁹Jak je vůbec možné myslet si a tvrdit, že jsou to bohové?!

⁴⁰Znemožňují je dokonce i sami Chaldejci.^a Když uvidí někoho němého, předvedou ho k Bělovi^b a žadoní, aby ten němý promluvil, jako by jim ten bůh mohl rozumět! ⁴¹Samí nemají dost rozumu na to, aby to pochopili a opustili je. ⁴²Jejich ženy sedají na cestách omotané provázky a obětují otruby, ⁴³a když nějaký kolemjdoucí některou z nich odvede a vyspí se s ní, ona pak haní tu, která seděla vedle, že nebyla tak žádaná a nemá přetržený provázek.^c ⁴⁴Všechno kolem těch bůžků je naskrz falešné. Jak je vůbec možné myslet si a tvrdit, že by to mohli být bohové?!

⁴⁵Vyrobili je truhláři a zlatníci a nikdy z nich nebude nic víc, než co ti řemeslníci zamýšleli. ⁴⁶Samí jejich výrobci nebudou nijak dlouho žít. Jaképak bohy tedy asi mohou vyrobit? ⁴⁷Svým potomkům zanechali jen lži a hanebnost. ⁴⁸A když je ohrožuje válka nebo jiné neštěstí, jejich kněží se spolu radí, kam se i s těmi bohy schovají. ⁴⁹Proč je tak nepochopitelné, že to nejsou žádní bohové? Vždyť nedokážou ani sami sebe zachránit před válkou nebo neštěstím! ⁵⁰Jsou to jen pozlacené a postříbřené kusy dřeva – podle toho se pozná, že jsou falešní. Všem národům i králům bude jasné, že to nejsou žádní bohové, ale výrobky lidských rukou, a nic božského v nich nepůsobí. ⁵¹Kdo by nevěděl, že to nejsou žádní bohové?

⁵²Nedosadí v zemi krále a nesešlou lidem déšť. ⁵³Nemohou rozhodnout něčí při, nezachrání ani toho, kdo trpí bezpráví, protože jsou bezmocní jako vrány mezi nebem a zemí. ⁵⁴Když v chrámu těch pozlacených a postříbřených bohů ze dřeva začne hořet, jejich kněží utečou a zachrání se, kdežto oni shoří uvnitř jako trámy. ⁵⁵Nedokážou se postavit proti králi ani proti nepřítelům. ⁵⁶Jak je vůbec možné přijmout a myslet si, že jsou to bohové?

⁵⁷Tihle pozlacení a postříbření bozi ze dřeva se neuchrání ani před zloději a lupiči. Jejich zlato a stříbro jim násilím vezmou a šaty, co měli na sobě, jim odnesou, ale ti bozi se sami na nic nezmohou. ⁵⁸Proto je lepší král, který předvádí svou statečnost, anebo hrnec, který svému majiteli doma dobře slouží, než tihle falešní bozi. Lepší jsou domovní dveře, které chrání, co je uvnitř, než tihle falešní bozi. Lepší je dřevěný sloup v paláci, než tihle falešní bozi! ⁵⁹Slunce, měsíc a hvězdy poslušně svítí a plní tak úkol, který dostaly.^d ⁶⁰Stejně tak blesk je dobře vidět, když uhoří. I vítr vane v každém kraji. ⁶¹A když Bůh nařídí mrakům, aby putovaly přes celý svět, ony ten příkaz plní, a když je shůry seslán oheň, aby strávil hory a lesy, i on ten rozkaz vyplní. ⁶²Tyto modly se ale svým vzhledem ani mocí nemohou s tím vším vůbec poměřit. ⁶³Proto není možné myslet si anebo tvrdit, že to jsou bohové – vždyť nedokážou rozhodnout žádnou při, ani člověku jakkoli pomoci. ⁶⁴Vidíte tedy, že to nejsou žádní bohové; nebojte se jich.

^a40 tj. *Babyloňané* ^b40 Akkadsky *Pán*; titul hlavního babylonského božstva *Marduka* (Iza 46:1; Jer 50:2). ^c43 Zvyky související s posvátnou prostitucí. Srov. Hérodotos *Dějiny* I 199. ^d59 Gen 1:14–18

⁶⁵Nemohou vyřknout kletbu nad králi ani jim dát požehnání.
⁶⁶Neukážou národům znamení na nebi, nesvíí jako slunce, nezáří jako měsíc. ⁶⁷Lepší než oni jsou i zvířata, která dokážou utéct do skrýše a pomoci si sama. ⁶⁸Každopádně je jasné, že to nejsou žádní bohové; proto se jich nebojte.

⁶⁹Ti jejich pozlacení a postříbření bozi ze dřeva jsou jako strašák v okurkovém poli, který nic neuhlídá.^a ⁷⁰Nebo se podobají trnitému křoví, na kterém sedá kdejaký pták, anebo mrtvole pohozené ve tmě. ⁷¹Z tlejícího purpuru a kmentu,^b který mají na sobě, poznáte, že to nejsou žádní bohové. Nakonec shnijí i oni samotní, a budou na ostudu pro celou zemi. ⁷²Proto je lepší být spravedlivým člověkem bez model – takový se ostudě zdaleka vyhne!

^a69 Jer 10:5

^b71 Podle Syr (LXX: *alabastru*).

ESTER

Mordechajův sen

DRUHÉHO ROKU VLÁDY velkokrále Artaxerxe,^a prvního dne měsíce nisanu,^b se Mordechajovi, synu Jaira, syna Šimeiho, syna Kišova z kmene Benjamínova, zdál sen. ^{1b}Mordechaj byl Žid, bydlel v Súsách a byl důležitým mužem sloužícím na královském dvoře. ^{1c}Patřil k potomkům zajatců, které babylonský král Nabukadnezar odvezl z Jeruzaléma s judským králem Jekoniášem.^c

^{1d}Zdalo se mu toto: Najednou bylo slyšet hluk a křik, hromobití a zemětřesení a na zemi zavládl zmatek. ^{1e}Vtom vylezli dva obrovští draci připravení k boji a ozval se jejich hrozný řev. ^{1f}Za zvuku toho řevu se všechny národy začaly chystat do války, aby bojovaly proti národu spravedlivých. ^{1g}Vtom nastal temný a chmurný den, přišla tíseň a úzkost a na zemi zavládlo trápení a veliký zmatek. ^{1h}Celý ten spravedlivý národ se chvěl strachem z nadcházející pohromy. Lidé se připravili na smrt a volali k Bohu. ¹ⁱA z jejich volání jakoby z malého praménku vyrostla mohutná řeka plná vody. ^{1k}Rozlilo se světlo vycházejícího slunce, ponížení byli povýšeni a pohltili slavně.

^{1l}Když se Mordechaj probudil ze svého snu, ve kterém viděl, co se Bůh rozhodl učinit, přemítal o tom až do noci a usilovně se to všechno snažil pochopit.

^{1m}Když jednou Mordechaj odpočíval na dvoře se dvěma královými eunuchy, strážci paláce Gabathou a Tharrou,^d ¹ⁿzaslechl, o čem uvažují, a odhalil jejich plány. Zjistil, že se chystají vztáhnout ruku na krále Artaxerxe, a tak je králi udal. ^{1o}Král vzal ty dva eunuchy k výslechu, a když se přiznali, nechal je popravit. ^{1p}Potom dal ty události zapsat do královské kroniky. Také Mordechaj o nich psal. ^{1q}Král pak Mordechaje pověřil službou u dvora a z vděčnosti ho obdaroval. ^{1r}Královské oblíbě se ale těšil také Bugajec Haman, syn Hamedatův.^e Ten se chystal Mordechajovi a jeho lidu za ony dva královské eunuchy pomstít.

Králova slavnost

¹Stalo se to za dnů Artaxerxe (toho Artaxerxe, který vládl sto sedmadvaceti provinciím od Indie až po Etiopii), ²v době, kdy král Artaxerxes vládl na trůně v Súsách. ³Třetího roku své vlády král uspořádal hostinu pro své dvořany i pro představitele různých národů, pro věhlasné Peršany a Médy a pro vládcy satrapií. ⁴Sto osmdesát dní vystavoval na odiv bohatství své říše a nádheru svého slavnostního veselí.

^a1 Podle hebr. předlohy jde zde i v celé knize o perského krále Xerxe (486–465 př. n. l.). Řecká verze zřejmě chybně rozuměla hebr. podobě jeho jména (*Achašveroš*) a ztotožnila jej s jedním z jeho nástupců (Artaxerxes I., II. nebo III.). ^b1 26. března 484 př. n. l. ^c1c Varianta jména *Joakin* (viz 2. Král 24:12–17). ^d1m Řecký text jména komolí; srov. hebr. znění Est 2:21. ^e1r Řecký text zde i dále v knize jméno komolí; srov. hebr. znění Est 3:1.

⁵Na závěr slavnosti pak král uspořádal sedmidenní hostinu pro představitelé národů, kteří žili ve městě. Konala se na nádvoří královského paláce, ⁶vyzdobeném závěsy z kmentu a plátna, které byly uvázány pomocí zlatých a stříbrných spon kmentovými a purpurovými šňůrami na pilíře z parského mramoru. Na dláždění ze smaragdového kamene, perleti a parského mramoru stála stříbrná a zlatá lehátka a na nich pestře zdobené průsvitné přehozy lemované rozvitými růžemi. ⁷Stály tam zlaté a stříbrné číše a vzácný rubínový pohár v ceně 30 000 talentů. Vína tam byla spousta a bylo to lahodné víno, jaké pije sám král. ⁸Hostina neměla stanovený řád. Tak to chtěl král, který nařídil služebnictvu, aby splnili, cokoli si on nebo jeho hosté budou přát.

⁹Královna Vašti zatím uspořádala v paláci krále Artaxerxe hostinu pro ženy.

Neposlušná Vašti

¹⁰Sedmého dne král Artaxerxes v dobrém rozmaru řekl sedmi eunuchům, kteří mu sloužili, totiž Hamanovi, Bazanovi, Tharrovi, Borazovi, Zatholthovi, Abatazovi a Tharabovi,^a ¹¹ať k němu přivedou královnu. Chtěl ji posadit na trůn, nasadit jí korunu a všem velmožům i představitelům národů předvést její krásu. Byla totiž překrásná. ¹²Královna Vašti ho ale neposlechla a s eunuchy nepřišla.

Král byl rozhořčen, přímo zuřil. ¹³„Vašti mluvila tak a tak,“ řekl svým dvořanům. „Posuďte to podle zákona!“ ¹⁴Přišli tedy k němu perští a médští velmoži Arkesaios, Sarsathaios a Malesear,^b kteří byli králi nejbližší a seděli na čestných místech po jeho boku. ¹⁵Ti mu oznámili, jak má podle zákonů s královnou Vašti naložit kvůli tomu, že nesplnila, co jí král prostřednictvím eunuchů nařídil.

¹⁶Memuchan^c králi a velmožům řekl: „Královna Vašti se neprovinila jen proti králi, ale i proti všem královým velmožům a hodnostářům.“ ¹⁷Pak jim vylíčil královnina slova i to, jak králi odmlouvala, a pokračoval: „Ona odmlouvala králi Artaxerxovi! ¹⁸Až teď vznešené manželky perských a médských velmožů uslyší, jak Vašti odpověděla králi, i ony si pak dovolí podobně urážet své manžely. ¹⁹Jestliže se mnou král souhlasí, nechť vydá královské nařízení a to ať je zapsáno mezi zákony Médů a Peršanů, aby se dodržovalo navždy: Královna už nesmí přijít ke králi a on ať její královskou hodnost udělí nějaké jiné, lepší ženě. ²⁰Až král ten zákon stanoví, nechť jej dá rozhlásit po celém svém království. Všechny manželky pak budou ctít své manžely – ať už jsou chudí, nebo bohatí.“

²¹Ta řeč se králi i velmožům zalíbila, a tak král udělal, jak Memuchan řekl. ²²Rozeslal listy do celého království, do každé země jejich jazykem, aby se mužům doma prokazovala úcta.

Ester a Mordechaj

2 Když bylo po všem, králův hněv nakonec vychladl. Přestal myslet na Vašti a zapomněl už na to, co prohlásil a jak ji odsoudil. ²Královi služebníci tehdy řekli: „Nechť se pro krále dají vyhledat krásné a bezúhonné dívky. ³Král nechť ve všech provinciích své říše ustanoví místní zmocněnce, kteří mu shromáždí všechny krásné panny do harému v Súsách,

^a10 Jména jsou v řečtině oproti hebr. textu (Est 1:10) zkomolena. ^b14 Jména jsou v řečtině oproti hebr. textu (Est 1:14) zkomolena. ^c16 Ve v. 14 jmenován jako Malesear.

kde budou předány královskému eunuchovi, strážci žen, a kde se jim dostane vonných masť a veškeré další péče. ⁴Žena, která se králi zalíbí, se pak stane královnou namísto Vašti.“ To se králi zalíbilo a učinil tak.

⁵V Súsách žil jeden Žid. Jmenoval se Mordechaj, syn Jaira, syna Šimeiho, syna Kišova z kmene Benjamínova. ⁶Byl to jeden z jeruzalémských vyhnanců, které odvedl do zajetí babylonský král Nabukadnezar. ⁷Staral se o jednu dívku. Byla to překrásná dívka, dcera jeho strýce Aminadaba^a a jmenovala se Ester. Když její rodiče zemřeli, přijal ji k sobě do výchovy, aby se stala jeho ženou.

⁸Když bylo vyhlášeno královo nařízení, začali do města Sús do péče Hegaje, strážce žen, shromažďovat mnoho dívek. Také Ester tehdy odvedl k Hegajovi. ⁹Ta dívka se mu zalíbila a získala si jeho přízeň. Hned jí poskytl vonné masti a veškeré příděly, vybral pro ni také sedm děvčat z paláce a zacházel s ní i s jejími služebnými v harému pěkně. ¹⁰Ester však neprozradila svou národnost a svůj původ, protože jí Mordechaj přikázal, aby o tom nemluvila. ¹¹Mordechaj se denně procházel kolem nádvoří harému, aby se dozvěděl, co se s Ester děje.

¹²Vždy po uplynutí dvanácti měsíců nastávala chvíle, kdy dívky přicházely ke králi. Tak dlouho totiž trvala jejich příprava – šest měsíců se natíraly myrhovým olejem a dalších šest měsíců voňavkami a ženskými mastmi. ¹³Každá dívka, která měla jít ke králi, dostala, o cokoli si řekla, a mohla si to vzít z harému s sebou do králových komnat. ¹⁴Šla k němu večer a za rozednění odcházela do druhého harému, kde byl strážcem žen královský eunuch Hagaj. Podruhé už ke králi nešla, pokud ji jmenovitě nepozval.

Ester královnou

¹⁵Když se naplnil čas, kdy měla Ester, dcera Mordechajova strýce Aminadaba, přijít ke králi, nezanedbala nic z toho, co jí eunuch Hagaj, strážce žen, přikázal. Každý, kdo Ester viděl, si ji oblíbil. ¹⁶Tak Ester přišla ke králi Artaxerxovi; bylo to sedmého roku jeho vlády, dvanáctého měsíce^b (což je adar). ¹⁷Král se do Ester zamiloval. Oblíbil si ji více než všechny ostatní panny a korunoval ji jako svou manželku. ¹⁸Poté král na oslavu svého sňatku s Ester uspořádal sedmidenní hostinu pro všechny své dvořany i velmože a v celé své říši vyhlásil amnestii.

¹⁹Mordechaj dál sloužil na královském dvoře ²⁰a Ester svůj původ stále ještě neprozradila. Tak jí to totiž Mordechaj přikázal; a také, aby ctila Boha a plnila jeho přikázání, jako když žila u něj doma. Ester proto na svých způsobech nic nezměnila.

²¹Dva královi eunuchové, velitelé tělesné stráže (kteří těžce nesli Mordechajovo povýšení), se chystali krále Arxtaxerxe zabít. ²²Mordechaj se o tom plánu dozvěděl a ohlásil to Ester, která ty úklady oznámila králi. ²³Král poslal oba eunuchy k výslechu a nakonec je dal pověsit. Poté král nechal pořídit pochvalný záznam o Mordechajově oddanosti a dal jej uložit do královské knihovny.

^a7 Hebr. text (Est 2:15) uvádí jako Esterina otce Abichaila.
uvádí desátý měsíc zvaný tebet.

^b16 Hebr. text (Est 2:16)

Hamanův edikt

3 Po nějaké době král Artaxerxes vyznamenal Bugajce Hamana, syna Hamedatova.^a Povýšil ho a posadil na první místo mezi svými dvořany.² Všichni lidé u dvora se mu klaněli, protože to tak král nařídil. Jen Mordechaj se mu neklaněl.

³Lidé u královského dvora se Mordechaje ptali: „Mordechaji, proč nedbáš královských slov?“⁴ Opakovali mu to každý den, ale on je neposlušal, a tak Hamanovi nahlásili, že Mordechaj odporuje královým slovům. (Mordechaj jim také prozradil, že je Žid.)

⁵Když Haman zjistil, že se mu Mordechaj neklaní, strašně se rozlítil⁶ a usmyslel si, že všechny Židy v Artaxerxově říši vyhladí.⁷ Ve dvanáctém roce vlády krále Artaxerxe pak Haman dospěl k rozhodnutí. Losem zjišťoval dny a měsíce jeden po druhém, aby určil jediný den, v němž hodlal zahubit Mordechajův národ – a los padl na čtrnáctý den měsíce adaru.

⁸Pak řekl králi Artaxerxovi: „Je tu jeden národ rozptýlený mezi všemi národy tvé říše. Svými zákony se liší od všech ostatních národů a královské zákony neposlouchá. Není v králově zájmu nadále je trpět.⁹ Pokud král souhlasí, ať je vydáno rozhodnutí, že mají být vyhlazeni. Já pak odvedu do královské pokladny deset tisíc talentů^b stříbra.“

¹⁰Král si tedy sňal prsten a dal ho do ruky Hamanovi, aby pod výnos proti Židům připojil pečeť.¹¹ „Stříbro si nech,“ řekl král Hamanovi, „a s tím národem udělej, co chceš.“

¹²Třináctého dne prvního měsíce proto byli svoláni královští písaři. Podle Hamanových pokynů napsali jménem krále Artaxerxe prefektům a místodržitelům všech provincií od Indie až po Etiopii. Celkem to bylo sto sedmadvacet provincií a představitelům každého z těch národů se psalo vždy v jejich vlastním jazyce.¹³ Pak byli po celé Artaxerxově říši rozesláni poslové s nařízením, ať v určený den dvanáctého měsíce (což je adar) vyhladí židovský národ a vyplení jejich majetek.

^{13a}Toto je znění onoho listu:

Velkokrál Artaxerxes píše místodržitelům sto sedmadvaceti provincií od Indie až po Etiopii a podřízeným správcům toto:

^{13b}Stal jsem se vládcem mnohých národů a pánem celého světa, avšak rozhodl jsem se, že této své moci nebudu užívat zpupně, nýbrž že budu vládnout s ustavičnou laskavostí a mírností, abych svým poddaným umožnil stálý život bez bouří a zajistil jim ve své říši klid a bezpečné cesty od jednoho konce až po druhý, a tak nastolil všemi lidmi vytoužený mír.

^{13c}Ptal jsem se proto svých rádčů, jak onoho cíle dosáhnou. Haman, který mezi námi vyniká moudrostí a zaujímá čestné místo hned po králi, tehdy osvědčil setrvalou oddanost a spolehlivou věrnost.^{13d} Sdělil nám, že se mezi všechny národy světa vmísil jakýsi nepřátelský lid, jenž je svými zákony v rozporu se všemi ostatními národy a jenž ustavičně opomíjí královská nařízení, čímž je narušováno naše znamenité úsilí o zajištění jednotné vlády.^{13e} Je

^a1 Viz pozn. u 1:1r. ^b9 asi 335 tun

nám tedy zřejmé, že tento národ jako jediný žije v neustálém rozporu s celým lidstvem, zvráceně se řídí svým podivným souborem zákonů, má nepříznivý poměr k naší vládě a tím nejhorším způsobem se staví proti našim zájmům, jimiž jsou klid a stabilita říše.

^{13f}Nařizujeme tedy: Všichni, které vám ve svém výnosu označil Haman (který je těmito našimi záležitostmi pověřen a je našim druhým otcem^a), ať jsou i se ženami a dětmi nemilosrdně a nelitostně až do kořene vyhlazeni nepřátelskými meči, a to čtrnáctého dne dvanáctého měsíce (což je adar) tohoto roku. ^{13g}Tak budou tito naši dávní i nynější nepřátelé v jediný den prudce uvrženi do podsvětí a do budoucna nás nechají vládnout nerušeně a v dokonalém klidu.

¹⁴Opisy těchto listů nechali zveřejnit v každé provincii a všem národům bylo nařízeno, ať se na ten den připraví. ¹⁵Věc byla urychleně vyřízena také v Súsách. Král s Hamanem se pustili do pitky, ve městě však zavládl rozruch.

Zachraň nás!

4 Když se Mordechaj dozvěděl, co se děje, roztrhl své šaty, oblékl se pytlou, posypal se popelem a vyšel do ulic města s hlasitým nářkem: „Chtějí vyhladit národ, který neudělal nic špatného!“ ²Došel ale jen ke královské bráně; nesměl totiž vstoupit do paláce pokrytý pytlou a popelem. ³(V každé provincii, kde byl ten výnos zveřejněn, drželi Židé veliký smutek. S pláčem a nařikáním si stlali v pytlou a popelu.)

⁴Za královnou proto přišly její služebné i její eunuši a oznámili jí to. Když uslyšela, co se stalo, zhrzla se. Poslala Mordechajovi šaty, aby se převlékl a odložil pytlou. On ale odmítl, ⁵a tak Ester zavolala svého eunucha Hatacha, ^bkterý jí byl přidělen, a poslala ho za Mordechajem zjistit, co se přesně děje.^c

⁷Mordechaj mu vylíčil, co se stalo – že Haman králi slíbil odvést do pokladny deset tisíc talentů za vyhlazení Židů. ⁸Dal mu i opis listu zveřejněného v Súsách ohledně jejich vyhlazení. Řekl mu, ať ho ukáže Ester a vyřídí jí, aby se šla za králem přimlouvat a prosit za svůj lid. „Vzpomeň si na svůj nízký původ,“ vzkázal jí, „na dny, kdy jsi vyrůstala u mne. Haman, druhý muž po králi, nad námi totiž vyřkl rozsudek smrti. Vzápětí Hospodina a promluv o nás s králem. Zachraň nás před smrtí!“

⁹Hatach tedy šel a všechno jí to vyřídil. ¹⁰Ester mu odpověděla: „Jdi za Mordechajem a pověz mu: ¹¹Všechny národy v říši vědí, že kdokoli vejde ke králi do vnitřní síně bez pozvání, není pro něj záchrana, ať je to muž či žena. Jen ten, na koho by král ukázal zlatým žezlem, bude ušetřen. A já jsem ke králi nebyla pozvána už třicet dní!“

¹²Když to Hatach Mordechajovi všechno vyřídil, ¹³ten mu odpověděl: „Běž a řekni jí: Ester, nemysli si, že se v královském paláci jako jediná z Židů zachrániš. ¹⁴Budeš-li teď dělat, že neslyšíš, Židům přijde pomoc a ochrana odjinud, ale ty i rodina tvého otce zahynete. Kdo ví? Snad ses stala královnou právě pro tento okamžik.“

^a13f Tj. nejvyšším hodnostářem, *velkým vezírem* (srov. Gen 45:8). ^b5 Řecký text eunuchovo jméno komolí na *Achrataj*; pod. i dále. ^c5 Verš 6 v řecké verzi chybí (hebr.: *Hatach tedy vyšel k Mordechajovi na náměstí před královskou branou*).

¹⁵Ester na to Mordechajovi vzkázala: ¹⁶„Jdi a shromáždi Židy v Súsách. Tři dny se za mne postěte – nejezte a nepijte ve dne ani v noci. I já a mé služebné zůstaneme bez jídla. Potom poruším zákon a vejdu ke králi, i kdybych měla zahynout.“

Mordechajova modlitba

¹⁷Mordechaj šel a udělal všechno, co mu Ester uložila. ^{17a}Vzpomínal na všechny Hospodinovy skutky a modlil se k Hospodinu:

^{17b}„Hospodine, všemohoucí Pane a Králi! Všechno je ve tvé moci a tvou vůli chránit Izrael nikdo nezvrátí. ^{17c}Ty jsi stvořil nebe a zemi i všechny úžasné věci pod nebem. Jsi Pánem všeho – tobě se, Hospodine, nemůže nikdo postavit.

^{17d}Ty znáš všechno. Ty víš, Hospodine, že jsem se tomu pyšnému Hamanovi neodmítl klanět ze zpučnosti, pýchy nebo ješitnosti. Vždyť pro záchranu Izraele bych byl ochoten i líbat mu nohy! ^{17e}Udělal jsem to, abych slávu člověka nenadřadil slávě Boží. Nebudu se klanět nikomu než tobě, svému Pánu. To, co dělám, tedy není z pýchy.

^{17f}Nyní, Hospodine, Bože a Králi, Bože Abrahamův, ušetři svůj lid! Chtějí nás totiž vyhubit, usilují vyhladit tvé dárné dědictví.

^{17g}Nepohrdej svým podílem, který sis pro sebe vykoupil z Egypta!

^{17h}Vyslyš mou prosbu a buď milostiv svému dědictví. Změň náš zármutek na veselí, abychom zůstali naživu a opěvovali tvé jméno, Hospodine. Nezavírej ústa těch, kdo tě chválí!“

¹⁷ⁱPodobně úpěl ze všech sil celý Izrael, protože stáli tváří v tvář smrti.

Esterina modlitba

^{17k}Také královnu Ester zachvátila smrtelná úzkost, a tak hledala útočiště u Hospodina. Odložila své skvostné roucho a oblékla si šaty smutku a truchlení. Místo vzácných voňavek si hlavu pokryla popelem a špínou a pokorovala se přísným půstem. Odložila všechny okázalé ozdoby a zahalena prameny zčuchaných vlasů se takto modlila k Hospodinu, Bohu Izraele:

^{17l}„Pane můj, náš Králi, ty jsi jediný!“ Pomoz mi. Jsem sama, nemám jiného pomocníka než tebe a vydávám se do nebezpečí.

^{17m}Odmalička jsem ve svém rodném domě slýchala, že ty, Hospodine, sis vybral Izrael ze všech národů. Vybral sis naše otce ze všech předků jako věčné dědictví a splnil jsi jim všechno, co jsi řekl. ¹⁷ⁿPak jsme se však proti tobě prohřešili a tys nás vydal do rukou našich nepřátel za to, že jsme uctívali jejich bohy. Jsi spravedlivý, Hospodine. ^{17o}Jim ale naše trpké zotročení nestačí! Přísahali teď na své modly, že zmaří tvé výroky, vyhladí tvé dědictví, zacpou ústa těm, kdo tě chválí, a uhasí tvůj oltář i slávu tvého chrámu, ^{17p}aby pak pohané z plna hrdla chválili své nicotné modly a navěky obdivovali krále, který je pouhý smrtelník.

^{17a}Nepředávej, Hospodine, své žezlo těm, kdo nejsou žádní bohové! Ať se nesmějí našemu zničení! Obrát jejich plány proti nim a toho, kdo na nás zaútočil, ztrestej pro výstrahu ostatním. ^{17r}Rozpomeň se, Hospodine! Dej se poznat ve chvíli našeho soužení! Králi bohů, jenž vládneš nad vši mocí, dodej mi odvahu! ^{17s}Vlož mi před tím lvem do úst vhodná slova a v jeho srdci probuď nenávisť k tomu, kdo se s námi pustil do války. Ať je konec s ním i s těmi, kdo s ním souhlasí!

^{17t}Zachraň nás svou rukou a pomoz mi. Jsem sama a mám jen tebe, Hospodine. ^{17u}Ty znáš všechno. Ty víš, jak pohrdám slávou bezbožných a jak se mi hnusí lože neobřezanců a všech cizáků. ^{17v}Ty víš, k čemu mě tu nutí – jak se mi oškliví členka, již musím nosit na znamení své vznešenosti, kdykoli se mám ukázat před lidmi. Oškliví se mi jako hadry potřísněné krvácením a v soukromí ji nenosím. ^{17x}Tvá služebnice nejedla u Hamanova stolu; neslavila jsem královu hostinu a nepila víno, z něhož obětovali úlitbu. ^{17y}Tvá služebnice ode dne svého povýšení až dodnes neměla jinou radost než tebe, Hospodine, Bože Abrahamův.

^{17z}Bože, jsi silnější než všichni – vyslyš naše zoufalé hlasy! Vysvoď nás z ruky zlosynů a mě osvoboď od mého strachu.“

Dnes pořádám slavnost

5 Třetího dne Ester dokončila modlitbu, odložila kající roucho a oblékla si slavnostní šaty. ^{1a}Když se takto okrášlila, volala Vševidoucího Boha a Zachránce. Potom si k sobě vzala dvě služky – o jednu se zlehka opírala a druhá šla za ní a nesla jí vlečku. ^{1b}Přímo zářila v rozkvětu své krásy, tvář měla šťastnou a vypadala mile, ale srdce se jí svíralo strachy. ^{1c}Prošla všemi dveřmi, až konečně stanula před králem. Seděl na královském trůně, na sobě všechny odznaky svého majestátu, celý ve zlatě a drahokamech a šla z něj nesmírná hrůza. ^{1d}Pozvedl tvář planoucí slávou a vrhl na ni pohled plný hněvu. Královně se podlomila kolena. Zbledla a začala omdlívat, až klesla na rameno služky, která šla před ní. ^{1e}Bůh ale obměkčil královo srdce. S obavou rychle vstal z trůnu, vzal ji do náručí a utěšoval ji mírnými slovy, dokud se nevzchopila: ^{1f}„Co je ti, Ester? Jsem přece tvůj manžel.“^a Buď klidná, nezemřeš. To nařízení se týká jen našich poddaných.^b Pojď blíž.“

²Pak zvedl své zlaté žezlo, položil jí ho na šíji a objal ji. „Pověz, co je s tebou,“ vybídl ji.

Odpověděla: „Viděla jsem tě, pane, jako Božího anděla a srdce se mi zachvělo strachem z tvé slávy. Jsi totiž úžasný, pane, a tvá tvář je plná půvabu.“^{2b}A při těch slovech omdlela.

Král se polekal a všechno služebnictvo ji muselo křísit. ³Potom jí král řekl: „Co si přeješ, Ester? Co si žádáš? Dám ti cokoli, třeba i půl království.“

⁴„Dnes pořádám slavnost,“ odpověděla Ester. „Ráčil by král přijít i s Hamanem na hostinu, kterou dnes připravím?“

⁵„Hned sežeňte Hamana,“ řekl na to král. „Ať Ester splníme její přání!“

A tak oba přišli na hostinu, na kterou je Ester pozvala. ⁶Když potom popíjeli, král Ester vyzval: „Co si přeješ, královno Ester? Cokoli si žádáš, dostaneš.“

^a1f dosl. *bratr*

^b1f Srov. Est 4:11.

⁷„Co si přeji,“ odpověděla, „a co si žádám? ⁸Ráčí-li mi král prokázat laskavost, ať přijde také zítra s Hamanem na hostinu, kterou jim připravím. Zítra připravím totéž co dnes.“

⁹Haman od krále odcházel velmi rozveselen a v dobrém rozmaru. Když však na dvoře uviděl Žida Mordechaje, strašně se rozhněval. ¹⁰Přišel domů, zavolal své přátele a svou ženu Zósaru ¹¹a začal jim vykládat, jak je bohatý a jak ho král slavně poctil, když ho posadil na přední místo a povýšil ho nad přední hodnostáře království. ¹²„Královna nepozvala na večeři s králem nikoho jiného než mne. A mám pozvání i na zítřek,“ vyprávěl Haman. ¹³„Všechnu radost mi ale kazí, když vidím na dvoře toho Žida Mordechaje!“

¹⁴Jeho žena Zósara a přátelé mu tedy poradili: „Nech uříznout kůl padesát loket“ vysoký a ráno řekni králi, ať dá Mordechaje na ten kůl pověsit. Pak můžeš jít s králem vesele na hostinu.“ Ten nápad se Hamanovi zalíbil, a tak dal připravit kůl.

Královská odměna

6 Hospodin té noci nenechal krále spát. Ten proto řekl svému písaři, ať přinese kroniku denních záznamů a předčítá mu z nich. ²Narazil na záznam o tom, jak Mordechaj králi Artaxerxovi ohlásil, že dva eunuši z královny stráže chtěli na krále vztáhnout ruku. ³Král se proto zeptal: „Jakým vyznamenáním nebo dobrodiním jsme se za to Mordechajovi odměnili?“

„Neodměnil jsi ho nijak,“ odpověděli královi sluhové.^b

⁴A zatímco se král vyptával na ten Mordechajův projev oddanosti, najednou se v předsálí objevil Haman. „Kdo je to v předsálí?“ otázal se král. (To přišel Haman králi říct, ať pověsí Mordechaje na kůl, který dal připravit.)

⁵„Hle, v předsálí stojí Haman,“ odpověděli královi služebníci.

„Nechte ho vejít,“ řekl král.

⁶Potom se Hamana otázal: „Co mám udělat, když chci někoho vyznamenat?“

Haman si pomyslel: „Koho jiného by král mohl chtít vyznamenat než mě?“ ⁷A tak králi odpověděl: „Chce-li král někoho vyznamenat, ⁸ať královští sluhové přinesou roucho z jemné látky, jaké nosí král, a přivedou koně, na kterém jezdí král. ⁹Ať to předají někomu z věhlasných králových dvořanů a ten ať toho králova oblíbence ustrojí, vysadí ho na koně a rozhlašuje v ulicích města: „Takto se povede každému, koho chce král vyznamenat.“

¹⁰„Dobrá,“ odpověděl král Hamanovi. „To, co jsi řekl, udělej pro Žida Mordechaje, který slouží u dvora. Ani slůvko z toho, co jsi řekl, nevynechej!“

¹¹A tak Haman vzal to roucho a koně, ustrojil Mordechaje, vysadil ho na koně a pak procházel ulicemi města a rozhlašoval: „Takhle se povede každému, koho chce král vyznamenat.“ ¹²Mordechaj se pak vrátil do paláce, ale Haman šel domů se zármutkem ve tváři.

¹³Když pak Haman vyprávěl své ženě Zósare a přátelům, co se mu přihodilo, přátelé i žena mu řekli: „Jestli ten Mordechaj patří k Židům, pak tvé

^a14 asi 23 m ^b3 Řecký text na tomto místě překládá z hebrejštiny a je nekonzistentní s řeckou pasáží Est 1:1q.

pokoření před ním teprve začalo! Dozajista padneš a neobstojíš před ním, protože s ním je živý Bůh.“ ¹⁴Ještě to ani nedořekli, když přišli eunuši, aby Hamana spěšně odvedli na hostinu, kterou připravila Ester.

Je to Haman!

7 Král i Haman tedy přišli hodovat ke královně. ²Také tento den, při této druhé hostině, se král Ester zeptal: „Tak tedy, královno Ester, co si přeješ? Co si žádáš? Dostaneš cokoli, třeba i půl království!“^a

³Odpověděla: „Ráčí-li mi král prokázat laskavost, ať je mi darován život – to je mé přání! Ať je ušetřen i můj lid – to je má žádost! ⁴Já i můj lid jsme totiž odsouzeni k záhubě. Máme být oloupeni a zotročeni, nás i naše děti mají prodat jako otroky a otrokyně. Náhodou jsem se o tom doslechla. Náš pronásledovatel si ale nezaslouží zůstat u královského dvora.“

⁵„Kdo to je?“ přerušil ji král. „Kdo se to opovážil udělat?“

⁶„Ten padouch,“ odpověděla Ester, „je tenhle zloduch Haman!“

Haman zůstal před králem a královnou otřesen. ⁷Král vstal od hostiny a vyšel do zahrady. Haman se tehdy snažil královnu uprosit, protože viděl, že je s ním zle. ⁸Vtom se král vrátil ze zahrady – Haman právě zhroucen na lehátku žadonil u královně. „Tak ty se mi doma ještě budeš sápat po ženě?!“ vykřikl král.

Jak to Haman uslyšel, oněměl hrůzou.

⁹Bugathan, jeden z eunuchů, tehdy králi řekl: „Představ si, Haman dokonce pro Mordechaje, který se krále zastal, připravil kůl. Je vysoký na padesát loket, stojí u Hamanova domu.“

„Ať ho na něj pověsí!“ rozkázal král. ¹⁰A tak Hamana pověsili na kůl, který připravil Mordechajovi. Teprve tehdy se králův hněv utišil.

Mordehajův edikt

8 Toho dne král Artaxerxes daroval Ester veškerý majetek pronásledovatele Hamana. Pak si dal zavolat Mordechaje. (Ester totiž prozradila, že je to její příbuzný.) ²Král vzal prsten, který odebral Hamanovi, a dal ho Mordechajovi. Ester pak Mordechaje ustanovila správcem veškerého Hamanova majetku.

³Potom šla Ester znovu promluvit s králem. Padla mu k nohám a žádala ho, aby odvrátil tu Hamanovu pohromu, to vše, co nachystal proti Židům. ⁴Král na Ester ukázal svým zlatým žezlem, a tak se zvedla. Postavila se před králem ⁵a řekla: „Ráčíš-li mi prokázat laskavost, ať je vyslán rozkaz, jímž budou odvolány výnosy, které rozeslal Haman, aby vyhubil všechny Židy ve tvé říši. ⁶Vždyť jak bych mohla přihlížet utrpení svého lidu? A jak bych mohla vyvážnout při záhubě svého rodu?“

⁷Král na to Ester odpověděl: „Dal jsem ti všechnen Hamanův majetek. Vyhověl jsem ti a pověsil ho na kůl za to, že vztáhl ruce na Židy. Co chceš víc? ⁸Napište mým jménem, co sami uznáte za vhodné, a zpečetěte to mým prstenem. Ničemu, co se napíše z králova rozkazu a opatří mou pečeti, nelze odporovat.“

⁹Třiadvacátého dne prvního měsíce (což je nisan)^b toho roku tedy byli svoláni písaři. Podle Mordechajových pokynů se napsalo jak Židům,

^a2 Est 5:3, 6

^b9 Hebr. text zde uvádí *třetí měsíc zvaný sivan*.

tak správcům a vládcům provincií ve sto sedmadvaceti satrapiích od Indie až po Etiopii; každému jednotlivému kraji se psalo v jejich jazyce. ¹⁰Výnos psaný královým jménem a zpečetěný jeho prstenem pak rozeslali po poslech. ¹¹Mordechaj v něm Židy vybízel, aby v každém městě zachovávali své zvyky a navzájem si pomáhali. Vyzval je, aby se vypořádali se svými protivníky a odpůrci, jak uznají za vhodné; ^{12a}a to v celé Artaxerxově říši v tentýž den, třináctého dne dvanáctého měsíce (což je adar).

^{12a}Toto je znění onoho listu:

^{12b}Velkokrál Artaxerxes posílá pozdrav místodržitelům sto sedmadvaceti satrapií od Indie až po Etiopii – všem těm, kteří pečují o naše zájmy.

^{12c}Často se stává, že čím více jsou lidé zahrnováni štědrými počty svých ušlechtilých dobrodinců, tím více jsou ctižádostiví. Nejenže se pak snaží škodit našim poddaným, ale neschopní unést svůj vlastní blahobyť, pokoušejí se dokonce spřádat plány proti svým dobrodincům. ^{12d}Nejenže popírají obyčejnou lidskou vděčnost, ale povzbuzeni lichotkami těch, kdo netuší, co je dobro, dokonce věří, že uniknou Bohu, který stále všechno sleduje, a jeho spravedlnosti, která nenávidí špatnost.

^{12e}Často i mnozí z těch, kterým je svěřena moc, podlehnou přemlouvání svých přátel, pověřených správou jednotlivých záležitostí. Nesou pak spoluvinu za prolévání nevinné krve a podílejí se na nenapravitelných škodách, ^{12f}protože ryzí rozvaha vládců byla oklamána podlou a zvrácenou lží.

^{12g}To vše je zřejmé nejen z dávných příběhů, které se nám dochovaly – sami přece kolem sebe vidíte, jaké zhoubné bezbožnosti páchají nehodní lidé, kteří jsou u moci. ^{12h}Do budoucna se proto musíme postarat, aby byl v říši zajištěn klid a mír pro všechny. ¹²ⁱMusíme přistoupit ke změnám, abychom to, co nám bude předneseno, napříště posuzovali náležitě a spravedlivě.

^{12k}Nuže, pobýval u nás jistý Haman Makedonský,^a syn Hamedatův (ve skutečnosti však nebyl perského původu a naše laskavost mu byla zcela cizí). ^{12l}Dostalo se mu přízně, kterou chováme ke všem národům, a to do té míry, že byl dokonce nazván naším „otcem“, ^b takže se mu všichni vždy klaněli jakožto druhé nejdůležitější osobě království. ^{12m}On ale toto své povýšení neunesl a chystal se nás připravit o vládu i o život. ¹²ⁿLstivými a promyšlenými úskoky se dožadoval záhuby našeho zachránce a stálého dobrodince Mordechaje, naší nevinné královské společnice Ester i celého jejich národa. ^{12o}Myslel si, že nás tímto způsobem zaskočí jako bezbranné, aby pak mohl vládu nad Peršany předat Makedoncům.

^{12p}My jsme však zjistili, že Židé, které ten trojnásobný prokletec chtěl dát vyhladit, nejsou žádní zločinci, nýbrž že se řídí těmi nej-spravedlivějšími zákony. ^{12q}Jsou to synové Nejvyššího, nejmocněj-

^a12k Přívlastek Makedonský je doložen shodně všemi rukopisy. Jedná se o anachronismus. Makedonci (Alexandr Veliký) spolu s Řeky dobyli Persii až r. 331 př. n. l. Zde se může jednat o narážku na kulturní tlaky v helénistických říších (ztotožnění pronásledovatele Hamana s prostředníky helenizace). ^b12l Viz pozn. u 3:13f.

šího, živého Boha, díky němuž je také naše království řízeno tím nejlepším způsobem, a to jak za nás, tak za našich předků.

^{12r}Uděláte proto dobře, když se nebudete řídit výnosem, který rozslal Haman, syn Hamedatův. Sám jeho autor i celá jeho rodina byli totiž pověšeni na kůly u brány v Súsách, když mu všemohoucí Bůh rychle vyměřil zasloužený trest.

^{12s}Opis tohoto listu vystavte na všech místech, aby se Židé mohli nadále svobodně řídit svými zákony, a pomáhejte jim v obraně proti těm, kdo na ně zaútočí v čas soužení, totiž třináctého dne dvanáctého měsíce (což je adar). ^{12t}Toho dne totiž všemocný Bůh způsobí svému vyvolenému národu radost namísto záhuby.

^{12u}A vy, Židé, slavte tento slavný den jako jeden ze svých významných svátků mnoha hostinami. Nám i našim přátelům mezi Peršany ať od nynížka připomíná záchranu, a těm, kdo proti nám kuli pikle, ať připomíná jejich záhubu.

^{12x}Každé město a kterákoli provincie, jež se nezachovává podle tohoto výnosu, budou nemilosrdně zpuštěny ohněm a mečem. Na věčné časy pak zůstanou neobyvatelné pro lidi a nepřístupné dokonce i pro divou zvěř a ptáky.

¹³Opisy listu ať jsou vystaveny v celém království lidem na očích, aby Židé mohli být v ten den připraveni k boji proti svým nepřátelům.

¹⁴Jízdní poslové spěšně vyrazili vyplnit králova slova a nařízení bylo vyvěšeno i v Súsách.

¹⁵Mordechaj pak vyšel ven oblečen do královského roucha, se zlatým diadémem a purpurovou čelenkou z kmentu. Když ho v Súsách uviděli, začali se radovat ¹⁶– pro Židy to byl slavný a šťastný den! ¹⁷V každém městě a v každé provincii, kde bylo nařízení vystaveno, kdekoli byl ten výnos zveřejněn, propukli Židé v radost a veselí a pořádali bujaré hostiny. Mnozí z ostatních národů se tehdy požídovali a dali se obřezat, protože dostali z Židů strach.

Vyhlazení nepřátel

9 Třináctého dne dvanáctého měsíce (což je adar), byl již královský výnos znám všude. ²Nepřátelé Židů toho dne propadli záhubě. Dostali takový strach, že se nikdo z nich ani nezmohl na odpor. ³Také vládci satrapií, dvořané a královští písaři měli Židy v úctě, protože na ně padl strach z Mordechaje. ⁴Královo nařízení totiž bylo vyhlášeno v celém království.^a

⁶Ve městě Súsách Židé pobili pět set mužů. ⁷Mezi nimi Farsanestaina, Delfona, Fasgu, ⁸Fardatha, Barea, Sarbacha, ⁹Marmasima, Arufaina, Arsaína a Zabutaitana^{b 10} – deset synů onoho nepřítele Židů, Bugajce Hamana, syna Hamedatova. Zabili je a kořist si odnesli.

¹¹Ještě téhož dne se král dozvěděl, kolik lidí v Súsách zahynulo. ¹²„Jen ve městě Súsách zahubili Židé pět set mužů,“ řekl král Ester. „Jak myslíš, že si vedli ve zbytku říše? Co si ještě přeješ? Všechno ti splním.“

^{a4} Některé rukopisy uvádějí verš 5: *Židé pobili všechny své nepřátele ranou meče a ranou vraždění a záhuby a naložili s těmi, kdo je nenáviděli, tak, jak chtěli oni naložit s nimi.*

^{b9} Jména jsou zkomolená, srov. Est 9:7–9 podle hebr. znění.

¹³Ester králi odpověděla: „Ať je Židům dovoleno jednat podle toho výnosu i zítra. A těch deset Hamanových synů ať mohou pověsit.“

¹⁴Král svolil, ať se tak stane, a vydal těla Hamanových synů místním Židům, aby je pověsili. ¹⁵Židé se tedy shromáždili v Súsách i čtrnáctého adaru a pozabíjeli ještě tři sta mužů. Kořist si ale neodnesli.

¹⁶Také ostatní Židé v království se shromáždili a pomáhali si, aby si zjednali klid od nepřátel. Jen třináctého adaru jich zahubili na patnáct tisíc, kořist si ale neodnesli. ¹⁷Čtrnáctého dne téhož měsíce už měli klid, a tak slavili den klidu s radostí a veselím. ¹⁸Židé ve městě Súsách se však shromáždili ještě čtrnáctého a neodpočívali. Teprve patnáctého slavili s radostí a veselím.

¹⁹A proto tedy Židé rozptýlení všude na venkově pořádají radostné veselice a posílají si navzájem výslužku čtrnáctého adaru, zatímco obyvatelé velkých měst pořádají radostné veselice a posílají si navzájem výslužku patnáctého adaru.

Svátek purim

²⁰Mordechaj tyto věci zapsal do svitku a rozeslal ho všem Židům v Artaxerxově říši, blízkým i vzdáleným, ²¹aby začali slavit tyto svátky čtrnáctého a patnáctého adaru. ²²V těch dnech si Židé zjednali klid od svých nepřátel – jejich zármutek se proměnil v radost a jejich trápení ve svátek, a proto měli celý tento měsíc (totiž adar) pořádat veselé sváteční hody a posílat výslužku přátelům a chudým.

²³Židé tedy přijali, co jim Mordechaj napsal o tom, ²⁴jak proti nim bojoval Haman Makedonský,^a syn Hamedatův – jak dospěl k rozhodnutí, že je vyhladí, jak ohledně toho házel los, ²⁵jak přišel za králem s tím, ať pověsí Mordechaje, a jak všechny ty pohromy, které zamýšlel přivést na Židy, nakonec přišly na něj, takže byl i se svými dětmi pověšen.

²⁶Podle toho losování dostaly ony dny jméno *purim*^b (v jejich řeči se totiž „losy“ řeknou „purim“). Stalo se tak na základě tohoto listu a kvůli všemu, co Židé zakusili a co se jim přihodilo. ²⁷Mordechaj tyto svátky ustanovil a Židé je přijali pro sebe, pro své potomstvo i pro ty, kdo se k nim připojí, a zavázali se, že je budou zachovávat a nikdy nepřestanou. Tyto památné dny se slaví po všechna pokolení ve všech rodinách, ve městě i na venkově.

²⁸Tyto dny *purim* se budou u Židů slavit po všechny časy a jejich památka z jejich domovů nikdy nevymizí.

²⁹Královna Ester, dcera Aminadabova, a Žid Mordechaj pak napsali, co všechno vykonali, a připojili své potvrzení k listu ohledně *purim*.^c ³¹Mordechaj a královna Ester to tehdy ustanovili sami ze svého popudu, ze své blahovůle a ze svého rozhodnutí.^d ³²Ester to ustanovila jako věčný příkaz, a tak to bylo zapsáno do kroniky.

Závěr

10 Král v celém svém království – jak ve vnitrozemí, tak na mořských ostrovech – vypsal daně. ²Jeho síla a udatnost, jakož i bohatství a sláva jeho království jsou zaznamenány v Kronice perských a médských králů.

^a24 Viz pozn. u 8:12k.

^b26 Řecký text slovo komolí na *frúrai*.

^c29 Řecký text oproti hebrejskému vynechává v. 30: *On pak ty listy rozeslal Židům do sta sedmadvaceti provincií Xerxovy říše s přáním pokoje a bezpečí.*

^d31 Řecký text je zde poněkud nejasný.

³Mordechaj byl jakožto zmocněnec krále Artaxerxe mocný v celé říši a vážený mezi Židy. Žil tak, že si získal oblibu celého svého národa.

^{3a}Mordechaj řekl: „Stalo se to působením Božím. ^{3b}Vzpomínám si na sen, který se mi o tom zdál, a ten se do posledního slova naplnil. ^{3c}Byl tam malý pramének, který se stal řekou, bylo tam světlo, slunce a spousta vody. Ta řeka je Ester, kterou si král vzal za manželku a učinil ji královnou. ^{3d}Dva draci, to jsem já a Haman. ^{3e}Národy jsou ti, kdo se shromáždili, aby vyhubili Židy. ^{3f}A můj národ, to jsou Izraelci, kteří volali k Bohu a byli zachráněni. Hospodin zachránil svůj lid, Hospodin nás vysvobodil ze všech těch neštěstí! Bůh učinil veliké divy a zázraky, jaké se mezi národy ještě nestaly. ^{3g}Připravil proto dvojí los – jeden pro lid Boží, druhý pro všechny ostatní národy. ^{3h}Když pak přišel den, hodina a chvíle, kterou Bůh určil, oba ty losy byly vrženy mezi všemi národy. ³ⁱA Bůh si vzpomněl na svůj lid a obhájil své dědictví. ^{3k}Tyto dny měsíce adaru – čtrnáctého a patnáctého – se proto v jeho lidu Izraeli budou slavit v radostném a veselém shromáždění před Bohem po všechna pokolení až navěky.“

^{3l}Čtvrtého roku vlády Ptolemaia a Kleopatry^a přinesl tento list ohledně *purim* jistý Dositheos (který o sobě tvrdil, že je kněz a levita) a jeho syn Ptolemaios. Tvrdili, že list je pravý a že ho přeložil Ptolemaiův syn Lysimachos z Jeruzaléma.

^a3l Zřejmě 114 př. n. l. (v dynastii však bylo více Ptolemaů a Kleopater, může tedy jít také o rok 77 nebo 48 př. n. l.)

PŘÍDAVKY

K DANIELOVI

TŘI MUŽI V ROZPÁLENÉ PECI

Azariášova modlitba

3 ²⁴Procházeli se uprostřed plamenů, chválili Boha a velebili Hospodina. ²⁵Azariáš^a se uprostřed ohně zastavil a začal se hlasitě modlit:

- ²⁶ „Požehnaný a chvályhodný jsi,
Hospodine, Bože našich otců,
tvému jménu patří sláva navěky!
- ²⁷ Spravedlivý jsi ve všem, cos s námi vykonal,
všechna tvá díla jsou pravdivá,
tvé cesty jsou přímé
a všechny tvé soudy pravdivé.
- ²⁸ Vykonal jsi oprávněné rozsudky
ve všem, cos přivodil nám a Jeruzalému,
svatému městu našich otců.
Vším tím, co jsi nám přivodil,
jsi nás spravedlivě soudil za náš hřích.
- ²⁹ Zhřešili jsme a bezbožně od tebe odpadli,
v každém ohledu jsme těžce hřešili
a neposlouchali tvé příkazy.
- ³⁰ Nezachovali jsme a nevykonali,
cos nám k našemu dobru přikázal.
- ³¹ Všechno, co jsi nám přivodil,
všechno, cos s námi vykonal,
jsi spravedlivě usoudil.
- ³² Vydals nás do rukou bezbožných nepřátel,
těm nejodpornějším buřičům,
a nespravedlivému králi,
tomu nejhoršímu na celé zemi.
- ³³ Teď už nesmíme ani ústa otevřít –
hanba a ostuda stihla tvé služebníky,
nás, kdo se ti klanějí.
- ³⁴ Pro své jméno – neopouštěj nás navždy!
Neruš svou smlouvu
³⁵a neber nám své milosrdenství!
Pro svého milovaného Abrahama!
Pro svého služebníka Izáka!
Pro svého svatého Izraele!

^a25 Abednegovo původní hebrejské jméno; viz Dan 1:6–7.

- ³⁶ S nimi jsi hovořil a slíbilš jim,
že jejich símě rozmnožíš jako hvězdy na nebi
a jako písek na mořském břehu.^a
- ³⁷ Dnes jsme však, Panovníku, nejmenší mezi všemi národy
a pro své hříchy jsme poníženi na celé zemi.
- ³⁸ Už nemáme vládce, proroka ani vůdce,
celopaly ani oběti, obětní dary ani kadidlo,
nemáme ani kam ti přinést oběti,
abychom slitování našli.
- ³⁹ Kéž ale přijmeš naši sklíčenou duši a zkroušeného ducha^b
jako celopaly beranů a býků
a jako tisíce tučných beránků.
- ⁴⁰ To ať je dnes před tebou naší obětí,
jež by nás přivedla za tebou –
vždyť nikdy nebudou zahanbeni ti,
kdo v tebe mají důvěru.
- ⁴¹ Teď už tě následujeme celým srdcem,
ctíme tě a hledáme tvou tvář –
nezahanbuj nás!
- ⁴² Nalož s námi podle své dobroty,
ve svém hojném milosrdenství.
- ⁴³ Vysvoboď nás ve své úžasné moci,
oslav své jméno, Hospodine!
- ⁴⁴ Ať se zastydí všichni, kdo tvým služebníkům škodili,
ať jsou zahanbeni a vši moci i vlády zbaveni
a jejich síla ať je zničena.
- ⁴⁵ Ať poznají, že ty jsi, Hospodine Bože, jediný
a že jsi slavný všude na zemi!“

Píseň tří mláďenců

⁴⁶Královi služebníci, kteří je tam hodili, tu pec neustále roztápěli naftou, smolou, koudelí a chrastím, ⁴⁷až plameny šlehalý do výšky devětačtyřiceti loktů^c nad pec. ⁴⁸Náhle vyrazily také do stran a sežehly Chaldejce, kteří stáli blízko pece. ⁴⁹Do pece však spolu s Azariášovými společníky sestoupil také Hospodinův anděl. Vypudil z ní ohnivé plameny ⁵⁰a způsobil, že vnitřkem pece jakoby vanul vlahý vánek. Oheň se jich vůbec nedotkl; nijak jim neublížil ani nevadil.

⁵¹Ti tři pak začali v peci jedním hlasem zpívat ke slávě a chvále Boží:

- ⁵² „Požehnaný jsi, Hospodine, Bože našich otců,
chvályhodný a vyvýšený navěky!
Požehnané je tvé slavné a svaté jméno,
nade vše chvályhodné a vyvýšené navěky!
- ⁵³ Požehnaný jsi v chrámu své svaté slávy,
nade vše opěvovaný a slavný navěky!

^a36 Gen 15:5; 22:17; 26:4

^b39 Žalm 51:17; Iza 57:15; 66:2

^c47 asi 22 m

- ⁵⁴ Požehnaný jsi na svém královském trůně,
nade vše opěvovaný a vyvýšený navěky!
- ⁵⁵ Požehnaný jsi, jenž trůníš nad cheruby a shlížíš do propasti,
chvályhodný a vyvýšený navěky!
- ⁵⁶ Požehnaný jsi na nebeské klenbě,
opěvovaný a oslavovaný navěky!
- ⁵⁷ Dobrořečte Hospodinu, všechna Hospodinova díla,
opěvujte a vyvyšujte ho navěky.
- ⁵⁸ Dobrořečte Hospodinu, Hospodinovi andělé,
opěvujte a vyvyšujte ho navěky.
- ⁵⁹ Dobrořečte Hospodinu, nebesa,
opěvujte a vyvyšujte ho navěky.
- ⁶⁰ Dobrořečte Hospodinu, všechny vody nad nebem,
opěvujte a vyvyšujte ho navěky.
- ⁶¹ Dobrořečte Hospodinu, všechny mocnosti,
opěvujte a vyvyšujte ho navěky.
- ⁶² Dobrořečte Hospodinu, slunce a měsíce,
opěvujte a vyvyšujte ho navěky.
- ⁶³ Dobrořečte Hospodinu, hvězdy na nebi,
opěvujte a vyvyšujte ho navěky!
- ⁶⁴ Dobrořečte Hospodinu, všechny deště a vláhy,
opěvujte a vyvyšujte ho navěky.
- ⁶⁵ Dobrořečte Hospodinu, všechny větry,
opěvujte a vyvyšujte ho navěky.
- ⁶⁶ Dobrořečte Hospodinu, ohni a žáre,
opěvujte a vyvyšujte ho navěky.
- ⁶⁷ Dobrořečte Hospodinu, chladno i horko,
opěvujte a vyvyšujte ho navěky.
- ⁶⁸ Dobrořečte Hospodinu, rosy a jíní,
opěvujte a vyvyšujte ho navěky.
- ⁶⁹ Dobrořečte Hospodinu, mraze a zimo,
opěvujte a vyvyšujte ho navěky.
- ⁷⁰ Dobrořečte Hospodinu, ledy a sněhy,
opěvujte a vyvyšujte ho navěky.
- ⁷¹ Dobrořečte Hospodinu, noci a dni,
opěvujte a vyvyšujte ho navěky.
- ⁷² Dobrořečte Hospodinu, světlo a temnoto,
opěvujte a vyvyšujte ho navěky.
- ⁷³ Dobrořečte Hospodinu, blesky a mraky,
opěvujte a vyvyšujte ho navěky!
- ⁷⁴ Dobrořeč Hospodinu, země,
opěvuj a vyvyšuj ho navěky.
- ⁷⁵ Dobrořečte Hospodinu, hory a výšiny,
opěvujte a vyvyšujte ho navěky.

- ⁷⁶ Dobrořečte Hospodinu, všechny zemské rostliny,
opěvujte a vyvyšujte ho navěky.
- ⁷⁷ Dobrořečte Hospodinu, prameny,
opěvujte a vyvyšujte ho navěky.
- ⁷⁸ Dobrořečte Hospodinu, moře a řeky,
opěvujte a vyvyšujte ho navěky.
- ⁷⁹ Dobrořečte Hospodinu, velryby a všechna vodní havěti,
opěvujte a vyvyšujte ho navěky.
- ⁸⁰ Dobrořečte Hospodinu, všichni ptáci na nebi,
opěvujte a vyvyšujte ho navěky.
- ⁸¹ Dobrořečte Hospodinu, všechna divoká i domácí zvěři,
opěvujte a vyvyšujte ho navěky!
- ⁸² Dobrořečte Hospodinu, všichni lidé,
opěvujte a vyvyšujte ho navěky.
- ⁸³ Dobrořečte Hospodinu, Izraelité,
opěvujte a vyvyšujte ho navěky.
- ⁸⁴ Dobrořečte Hospodinu, jeho kněží,
opěvujte a vyvyšujte ho navěky.
- ⁸⁵ Dobrořečte Hospodinu, jeho služebníci,
opěvujte a vyvyšujte ho navěky.
- ⁸⁶ Dobrořečte Hospodinu, duchové a duše spravedlivých,
opěvujte a vyvyšujte ho navěky.
- ⁸⁷ Dobrořečte Hospodinu, svatí a pokorní v srdci,
opěvujte a vyvyšujte ho navěky!
- ⁸⁸ Dobrořečte Hospodinu, Chananiáši, Azariáši a Mišaeli,^a
opěvujte a vyvyšujte ho navěky –
vždyť nás vysvobodil z podsvětí,
spasil nás ze spárů smrti,
zachránil nás ze žhnoucího ohně v peci,
zachránil nás zprostřed plamenů.
- ⁸⁹ Děkujte Hospodinu – vždyť je tak dobrý
a jeho milosrdenství trvá navěky.
- ⁹⁰ Dobrořečte Hospodinu, Bohu bohů, všichni zbožní,
chvalte ho a děkujte mu –
vždyť jeho milosrdenství trvá navěky!“

ZUZANA

13 V Babylonu bydlel muž jménem Joakim. ²Vzal si za ženu dceru Chilkíášovu, která se jmenovala Zuzana. Byla velice krásná a ctěla Hospodina, ³neboť její rodiče byli spravedliví a dceru vychovali podle Mojžíšova zákona. ⁴Joakim byl velice bohatý a měl u svého domu zahradu. Židé se k němu přicházeli radit, protože byl z nich všech nejváženější.

⁵Onoho roku byli za soudce ustanoveni dva židovští starci, o kterých ale Pán řekl: „Z Babylonu vzešla bezbožnost – od starců a soudců pokládaných

^a88 Viz 3:25 a Dan 1:6–7.

za vůdce lidu.“ ⁶Ti často pobývali v Joakimově domě a všichni, kdo měli nějaké spory, přicházeli za nimi. ⁷Když lidé v poledne odešli, chodívala Zuzana ven a procházela se v zahradě svého manžela. ⁸Ti dva starci se každý den dívali, jak chodí ven a prochází se, a začali po ní toužit. ⁹Ztratili rozum – odvrátili oči od pohledu k nebi a přestali dbát na spravedlnost a slušnost. ¹⁰Oba z ní byli úplně omráčení, ale se svým trápením se navzájem nesvěřili. ¹¹Styděli se totiž přiznat svou žádostivost – že s ní chtěli spát. ¹²Každý den však dychtili po tom, aby ji viděli.

¹³Jednou si řekli: „Je čas jít domů na oběd.“ A tak odešli každý svou cestou. ¹⁴Oklikou se ale vrátili a narazili na sebe. Když jeden po druhém žádal vysvětlení, nakonec se ke své žádostivosti přiznali. A dohodli se, že vyčkají na chvíli, kdy Zuzanu zastihnou o samotě.

¹⁵Když tak vyčkávali na příhodný okamžik, Zuzana si vyšla do zahrady jako obvykle jen se dvěma služkami, a protože bylo horko, chtěla se tam vykoupat. ¹⁶Nikdo jiný tam nebyl, jen ti dva starci ji sledovali z úkrytu. ¹⁷„Přineste mi olej a masti,“ řekla služkám. „A zavřete bránu do zahrady, chci se vykoupat.“ ¹⁸Udělal, jak jim řekla, zavřely bránu do zahrady a odešly vedlejší brankou, aby přinesly, co jim paní přikázala. Starců si nevšimly, protože byli schovaní.

¹⁹Když dívky odešly, oba starci vylezli a rozběhli se k ní. ²⁰„Podívej,“ řekli jí, „brána zahrady je zavřená a nikdo nás nevidí. Chceme tě mít, tak nám vyhov a buď povolná. ²¹Jinak dosvědčíme, že tu s tebou byl nějaký mladík, a proto jsi poslala služky pryč.“

²²„Nemám úniku!“ zasténala Zuzana. „Když to udělám, čeká mě smrt;“ když to neudělám, máte mě v hrsti. ²³Já to však neudělám. Raději padnu do vaší léčky, než abych zhrěšila proti Hospodinu.“ ²⁴A tak Zuzana začala hlasitě volat o pomoc. Oba starci ji ale překřikovali ²⁵a jeden z nich běžel otevřít bránu do zahrady. ²⁶Lidé v domě uslyšeli ze zahrady křik a vyběhli se vedlejší brankou podívat, co se Zuzaně stalo. ²⁷Když starci vyložili tu svou historku, služebníkům bylo velice stydno. Do Zuzany by totiž něco takového nikdy neřekli.

²⁸Nazítrá, když se k jejímu muži Joakimovi opět sešel lid, přišli také ti dva starci se svým zločinným plánem jak vydat Zuzanu na smrt. ²⁹„Zavolejte Joakimovu ženu Zuzanu, dceru Chilkiášovu!“ řekli přede všemi. Zavolali ji tedy ³⁰a ona přišla i se svými rodiči a dětmi a se všemi příbuznými. ³¹Zuzana byla velice půvabná a krásná na pohled. ³²Tvář měla zahalenou, ale ti darebáci jí nařídili, ať závoj odkryje, aby se nabažili její krásy.

³³Ti, kdo byli s ní, i všichni, kdo ji viděli, plakali. ³⁴Oba starci před lidem povstali a položili jí ruce na hlavu. ³⁵(Ona zatím vzhledla s pláčem k nebi, protože v srdci důvěřovala Hospodinu.) ³⁶Starci řekli: „Procházeli jsme se sami po zahradě a vtom přišla ona se dvěma služkami, zavřela bránu do zahrady a poslala služky pryč. ³⁷Pak za ní přišel mladík, který tam byl schovaný, a lehl si k ní. ³⁸My jsme byli právě v rohu zahrady, a když jsme tu nemravnost uviděli, rozběhli jsme se k nim ³⁹a viděli jsme, jak spolu souloží. Jeho jsme chytit nedokázali, protože byl silnější než my – otevřel si bránu a utekl. ⁴⁰Ji jsme však zadrželi. Vyptávali jsme se jí, co to bylo za mladíka, ⁴¹ale nechtěla nám to prozradit. To je naše svědectví.“

Shromáždění jim jakožto židovským stařešinům a soudcům uvěřilo a odsoudili Zuzanu k smrti. ⁴²Zuzana tehdy hlasitě zvolala: „Věčný Bože, ty znáš každé tajemství a víš všechno dřív, než se to stane. ⁴³Ty víš, že proti mně svědčili křivě. A hle, teď mám zemřít, i když jsem neprovedla nic, z čeho mě zlomyslně obvinili!“

⁴⁴A Hospodin ji vyslyšel. ⁴⁵Když ji odváděli na smrt, Bůh probudil svatého ducha v mládenci jménem Daniel. ⁴⁶Ten začal nahlas volat: „Nejsem vinen krví této ženy!“

⁴⁷Všechnen lid se k němu obrátil a ptali se: „Proč to říkáš? Co to znamená?“

⁴⁸Postavil se před ně a řekl jim: „Zbláznili jste se, synové Izraele? Odsoudili jste izraelskou dceru bez vyšetřování a jasného důkazu. ⁴⁹Zpátky k soudu! Ti dva proti ní svědčili křivě.“

⁵⁰Všechnen lid se spěšně vrátil a stařešिनové Daniela vyzvali: „Pojď, posaď se mezi nás a vysvětli nám to, protože Bůh ti daroval moudrost starců.“

⁵¹Daniel jim řekl: „Oddělte ty dva daleko od sebe a já povedu výslech.“

⁵²Když pak byli jeden od druhého odděleni, zavolal jednoho z nich a řekl mu: „Ty starý padouchu! Tvé dávné hříchy tě teď dostihly: ⁵³vynášel jsi nespravedlivé rozsudky, odsuzoval nevinné a propouštěl viníky. Hospodin ale řekl: ‚Nevydáš na smrt nevinného a poctivého.‘“ ⁵⁴Takže – když jsi tu ženu opravdu viděl – pověz mi, pod jakým stromem jsi je viděl spolu obcovat?“

„Pod lískou,“ odpověděl.

⁵⁵„Dobrá,“ řekl na to Daniel. „Ta lež tě bude stát hlavu. Boží anděl už dostal od Boha rozkaz, aby tě k smrti zlískal!“

⁵⁶Pak ho nechal odvést stranou a nařídil přivést druhého. Tomu řekl: „Ty kananejský nežide! Krása tě omámila a žádostivost zkazila tvé srdce. ⁵⁷Takhle jste zacházeli s dcerami izraelskými? Ony se vám ze strachu poddávaly, ale dcera judská vaši bezbožnost nesnesla. ⁵⁸Teď mi tedy pověz, pod jakým stromem jsi je přistihl spolu obcovat?“

„Pod osikou,“ odpověděl.

⁵⁹„Dobrá,“ řekl na to Daniel. „I tebe ta lež bude stát hlavu. Boží anděl už čeká s mečem, aby tě osekal. Zahubí vás oba!“

⁶⁰Tehdy celé shromáždění pozvedlo hlas a velebilo Boha, který zachraňuje ty, kdo v něho doufají. ⁶¹Postavili se těm dvěma starcům, které Daniel jejich vlastními slovy usvědčil z křivého svědectví, a uložili jim stejně krutý trest, jako chtěli oni uložit svému bližnímu: ⁶²usmrtili je podle Mojžíšova zákona.^b Toho dne byl zachráněn nevinný život.

⁶³Chilkiáš a jeho žena chválili Boha za jejich dceru Zuzanu a stejně tak její manžel Joakim a všichni příbuzní, protože se na ní nenašlo nic nepatřičného. ⁶⁴A Daniel se od toho dne stal v očích lidu velikým mužem.

BĚL A DRAK

14 Král Astyages^c byl uložen ke svým otcům a jeho království převzal Peršan Kýros.^d ²Daniel byl členem družiny babylonského krále a byl nejváženější ze všech jeho důvěrníků. ³Babyloňané měli modlu jménem

^a53 Exod 23:7 ^b62 Srov. Deut 19:18–19. ^c1 Poslední král Médské říše (585–550/549 př. n. l.). ^d1 Kýros II. Veliký (559–530 př. n. l.), zakladatel Perské říše. Roku 539 dobyl Babylon.

Bél,⁴ které každý den věnovali dvanáct měřic hladké bílé mouky, čtyřicet ovcí a šest soudků vína. ⁴Král tu modlu uctíval a chodil se jí každodenně klanět, avšak Daniel se klaněl svému Bohu.

⁵Král se ho zeptal: „Proč se neklaníš Bělovi?“

„Protože neuctívám modly zhotovené lidskýma rukama,“ odpověděl Daniel, „ale živého Boha, Stvořitele nebe i země, který má moc nade všemi živými.“

⁶Král namítl: „Tobě se zdá, že Bél není živý bůh? Copak nevidíš, kolik toho každý den sní a vypije?“

⁷Daniel mu odpověděl se smíchem: „Nenech se zmást, králi. Vždyť je to jen zevnitř hlína, zvenku bronz. Nikdy nic nejedl a nepil!“

⁸Král se rozhněval, zavolal Bělovy kněze a řekl jim: „Jestliže mi neřeknete, kdo vždycky tu spoustu jídla sní, zemřete. A jestliže prokážete, že to sní sám Bél, zemře Daniel – za to, že se Bělovi rouhal.“

⁹„At se stane, jak jsi řekl,“ odpověděl Daniel králi.

Bělových kněží bylo sedmdesát, nepočítaje ženy a děti. ¹⁰Když potom král s Danielem vešel do Bělova chrámu, ¹¹Bělovi kněží řekli: „My tedy, králi, jdeme ven. Ty nech nanosit jídlo, namíchat a nalít víno a pak zavři dveře a zapečet je svým prstenem. Když ráno přijdeš a zjistíš, že Bél všechno nesnědl, zemřeme; anebo zemře Daniel za to, že nás lživě obvinil.“ ¹²Byli bez starosti, protože si pod stolem udělali tajný vchod, kterým tam vždycky lezli a jedli ty obětiny. ¹³A tak odešli a král nechal Bělovi předložit jídlo.

¹⁴Daniel pak přikázal svým služebníkům, aby přinesli popel a posypali jím podlahu v celém chrámu, tak aby o tom věděl jen král. Potom vyšli ven, zavřeli dveře, zapečetili je královým prstenem a odešli pryč. ¹⁵V noci přišli jako obvykle kněží se svými ženami a dětmi a všechno snědli a vypili.

¹⁶Časně ráno přišel král s Danielem ¹⁷a zeptal se: „Danieli, jsou pečeti neporušené?“

„Neporušené, králi,“ odpověděl Daniel.

¹⁸Když otevřeli dveře, král se hned podíval na stůl a hlasitě zvolal: „Veliký jsi, Béle, a není v tobě žádný klam!“

¹⁹Daniel se však zasmál, zadržel krále, aby nevstoupil dovnitř, a řekl mu: „Podívej se na podlahu a posuď, čím jsou tyto stopy.“

²⁰„Vidím stopy mužů, žen a dětí,“ řekl král. ²¹Rozzlobil se proto a dal zajmout kněze i jejich ženy a děti a museli mu ukázat tajné dveře, kterými tam chodili ty obětiny jíst. ²²Král je pak nechal popravit a Béla vydal Danielovi, který ho zbořil i s jeho chrámem.

²³Byl tam ještě veliký drak, kterého Babyloňané uctívali. ²⁴Král řekl Danielovi: „Nemůžeš popřít, že tohle je živý bůh, tak se mu pokloň.“

²⁵„Budu se klanět jen Hospodinu, svému Bohu,“ pravil Daniel, „protože jen on je živý Bůh. Když dovolíš, králi, já toho draka zabiju, bez meče a bez kyje.“

²⁶„Dávám ti svolení,“ odvětil král.

²⁷Daniel vzal pryskyřici, sádlo a chlupy, všechno to spolu uvařil, udělal z toho koláče a naházal je drakovi do tlamy. Drak to spolykal a praskl.

„Jen se podívejte, co jste uctívali!“ řekl tehdy Daniel.

⁴³ Akkadsky *Pán*, jeden z titulů babylonského boha *Marduka*.

²⁸Když o tom Babyloňané uslyšeli, velice je to pobouřilo. Shromáždili se proti králi a říkali: „Z krále je Žid! Nechal strhnout Béla, zabít draka, povraždit kněze!“ ²⁹Přišli za ním a řekli mu: „Vydej nám Daniela! Jinak tě zabijeme i s tvou rodinou.“ ³⁰Když král viděl, jak prudce na něj dorážejí, musel jim Daniela vydat.

³¹Shodili ho do lví jámy a byl tam šest dní. ³²V té jámě bylo sedm lvů a každý den jim házeli dva lidi a dvě ovce. Nyní však nedostali nic, aby sežrali Daniela.

³³V Judsku tenkrát žil prorok Abakuk. Ten uvařil kaši, nalámal do košíku chleba a šel to jídlo zanést žencům na pole. ³⁴Hospodinův anděl mu však řekl: „Jídlo, které máš, dones Danielovi do lví jámy v Babylonu.“

³⁵„Pane,“ odpověděl Abakuk, „v Babylonu jsem nikdy nebyl a o žádné jámě nevím.“ ³⁶Hospodinův anděl ho tedy vzal za vlasy a rychlostí větru ho odnesl až do Babylonu, rovnou k té jámě.

³⁷„Danieli! Danieli!“ zvolal Abakuk. „Vezmi si jídlo, které ti poslal Bůh.“

³⁸„Vzpomněl sis na mě, Bože,“ řekl na to Daniel. „Neopustil jsi ty, kdo tě milují.“ ³⁹Pak vstal a najedl se a Boží anděl hned odnesl Abakuka zpátky domů.

⁴⁰Sedmého dne přišel král, aby Daniela oplakával. Přišel k jámě, podíval se dovnitř a co nevidí – Daniel tam klidně sedí. ⁴¹Tehdy hlasitě zvolal: „Veliký jsi, Hospodine, Bože Danielův, a kromě tebe žádný jiný není!“ ⁴²Pak nechal Daniela vytáhnout z jámy ven a shodit do ní ty, kdo mu chystali záhubu. A lvi je ihned před jeho očima sežrali.

⁴¹ Srov. Deut 4:35, 39; Iza 45:5, 6, 14, 18, 21, 22; 46:9; Joel 2:27; Marek 12:32.

KNIHA MOUDROSTI JEŠUY, SYNA SIRACHOVA

zvaná též

SIRACHOVEC

PROLOG

V ZÁKONĚ, PROROCÍCH A OSTATNÍCH SPISECH, jež následují po nich, se nám dostalo mnoha vzácných ponaučení, pro něž si Izrael zaslouží chválu za své vzdělání a moudrost. Ti, kdo je čtou, to ovšem nemají činit jen pro vlastní porozumění, ale jakožto milovníci vědění by měli být slovem i písmem prospěšní i lidem nezasvěceným. Také můj děd Ješua^a se horlivě oddal četbě Zákona, Proroků a ostatních knih našich otců a získal v nich značnou zběhlost. Nabyt proto přesvědčení, že i on by měl sepsat něco sloužícího ke vzdělání a moudrosti, aby ti, kdo dychtí po poučení a přijímají je, pokročili dál v životě podle Zákona.

Prosím vás tedy, abyste četli s příznivou myslí a pozorně. Odpusťte, když se bude zdát, že se nám přes veškeré úsilí nepodařilo některé výrazy přeložit přesně. Když se totiž to, co bylo původně řečeno hebrejsky, převede do jiného jazyka, nemá to už tentýž význam. A to neplatí jen zde – vždyť i sám Zákon a Proroci i ostatní knihy se v překladu nemálo liší od toho, jak zněly původně.

Když jsem v osmatřicátém roce vlády krále Euergeta^b přišel do Egypta a nějakou dobu zde pobyl, setkal jsem se s nemalou potřebou^c vzdělání. Považoval jsem tedy za nutné, abych i já projev pilnosti a pracovitosti, a tak jsem přeložil tuto knihu. Probděl jsem tenkrát mnoho nocí a vynaložil mnoho vědění, abych dovedl překlad do konce a vydal tu knihu zejména pro ty, kdo zde v cizině dychtí po poučení a chtějí přizpůsobit své mravy životu podle Zákona.

^a Řec. *Iésous* (Ježíš), též 50:27. ^b 132 př. n. l. (Ptolemaios VIII. Euergetés II. vládl 170–116 př. n. l.) ^c Nebo: *úroveň* (?); význam je nejistý.

BOŽÍ MOUDROST V LIDSKÉM ŽIVOTĚ

Zdroj moudrosti

- 1** Veškerá moudrost je od Hospodina
a zůstává s ním navěky.
² Kdo spočítá mořský písek,
dešťové kapky, dny věčnosti?
³ Kdo změří výšku nebes, šíří země,
hloubku propastí a moudrosti?
⁴ Moudrost byla stvořena před vším ostatním,^a
rozumné chápání je od věčnosti.^b
⁶ Komu byl odhalen kořen moudrosti?
Kdo poznal její chytré úmysly?^c
⁸ Moudrý je pouze jediný –
velikou bázeň budící,
na trůně kralující Hospodin.
⁹ On sám ji kdysi stvořil;
spatřil moudrost a rozměřil ji,
vylil ji na vše, co učinil –
¹⁰ na všechny lidi ve své štědrosti.
Obdařil jí ty, kdo jej milují.

Úcta k Hospodinu

- ¹¹ Úcta k Hospodinu je slávou a chloubou,
radostí a skvostnou korunou.
¹² Úcta k Hospodinu potěší srdce,
přináší veselí, radost a dlouhověkost.
¹³ Kdo Hospodina ctí, ten dobře skončí,
i v den smrti bude požehnan.
¹⁴ Ctít Hospodina je počátkem moudrosti,^d
věrným se jí dostalo už v matčině lůně.
¹⁵ Usadila se mezi lidmi na věčných základech
a jejich potomků se věrně přidrží.
¹⁶ Ctít Hospodina je vrcholem moudrosti;
její ovoce lidi opojí,
¹⁷ celý jejich dům naplní žádoucími věcmi
a zásobárny svými plody.
¹⁸ Úcta k Hospodinu je korunou moudrosti,
pokoj a zdraví díky ní vzkvétají.
¹⁹ Bůh spatřil moudrost a rozměřil ji,
seslal déšť vědění, rozumu a poznání
a ty, kdo se jich drží, slavně vyvýšil.
²⁰ Ctít Hospodina je kořenem moudrosti
a jejími větvemi dlouhověkost.^e

^a4 Srov. Přís 8:22; Sir 24:9. ^b4 Některé rukopisy dodávají v. 5: *Pramenem moudrosti je Boží slovo na výsostech, cesty k ní jsou věčná příkázání.* ^c6 Některé rukopisy uvádějí v. 7: *Komu byla zjevena znalost moudrosti, její bohatou zkušenost kdo pochopil?* ^d14 Žalm 110:10; Přís 1:7; 9:10 ^e20 Některé rukopisy uvádějí v. 21: *Úcta k Hospodinu odpuzuje hřích, a když vytrvá, odvrátí všechny hněv.*

- ²² Nespravedlivý hněv je neospravedlnitelný,
kdo má sklon k hněvu, toho čeká pád.
- ²³ Trpělivý člověk vydrží, než přijde správný čas,
nakonec se bude znovu radovat.
- ²⁴ Skryje svá slova pro správný čas,
jeho rozumnost pak mnohá ústa dosvědčí.
- ²⁵ V pokladnicích moudrosti leží moudré výroky,
hříšníčkovi se ale zbožnost hnusí.
- ²⁶ Toužíš-li po moudrosti, dodržuj přikázání
a Hospodin tě jí obdaří.
- ²⁷ Úcta k Hospodinu je moudrostí a vzděláním,
jemu se líbí věrnost a mírnost.
- ²⁸ Úctě k Hospodinu se neprotiv
a nepřistupuj k němu s dvojakým srdcem.
- ²⁹ Nemluv před lidmi jako pokrytec,
dávej si pozor na své rty.
- ³⁰ Nevvyšuj se, abys nepadl
a nepřivodil si hanbu.
Hospodin odhalí tvá tajemství
a uprostřed shromáždění tě umlčí,
neboť ses neoddal úctě k Hospodinu
a srdce máš plné lsti.

Na věrné čekají zkoušky

2

- Chystáš-li se, chlapče, sloužit Hospodinu,
připrav svou duši na zkoušky.
- ² Měj přímé srdce a buď trpělivý,
nelekej se v čase potíží.
- ³ Přilni k Hospodinu, nevzdaluj se od něj,
a budeš poctěn ve svůj poslední den.
- ⁴ Všechno, co tě potká, přijímej,
v náhlém ponížení vytrvej.
- ⁵ Zlato se přece zkouší v ohni,
a dobří lidé v peci ponížení.
- ⁶ Věř Hospodinu a ujme se tě,
napřim své cesty a doufej v něj.
- ⁷ Kdo ctíte Hospodina, očekávejte jeho slitování,
a neodvracejte se – jinak padnete.
- ⁸ Kdo ctíte Hospodina, věřte mu,
a vaše odměna vás nemine.
- ⁹ Kdo ctíte Hospodina, doufejte v jeho dobrodiní,
ve věčnou radost a slitování.
- ¹⁰ Pohleďte na dávná pokolení a vizte:
Kdo uvěřil Hospodinu a byl zahanben?
Kdo ho měl vytrvale v úctě a byl opuštěn?
Kdo ho vzýval a zůstal nevyslyšen?

- ¹¹ Neboť Hospodin je soucitný a milosrdný,
odpouští hříchy a zachraňuje v čase soužení.
- ¹² Běda zbabělému srdci a rukám ochablým –
hříšníkov, který kráčí dvěma stezkami!
- ¹³ Běda ochablému srdci, které nevěří –
nedostane se mu proto ochrany!
- ¹⁴ Běda vám, kteří jste vytrvalost ztratili –
co uděláte, až vás navštíví Hospodin?
- ¹⁵ Ti, kdo ctí Hospodina, neodmítnou jeho výroky,
ti, kdo jej milují, se budou držet jeho cest.
- ¹⁶ Ti, kdo ctí Hospodina, se mu budou chtít líbit,
ti, kdo jej milují, se budou sytit Zákonem.
- ¹⁷ Ti, kdo ctí Hospodina, připraví svá srdce,
a své duše před ním pokoří.
- ¹⁸ Padněme raději do rukou Hospodinových,
nikoli ale do lidských –
vždyť jaká je jeho vznešenost,
takové i jeho slitování!

Cti otce i matku

3

- Poslouchejte mě, děti, vždyť jsem váš otec,
jednejte tak, a budete v bezpečí.
- ² Hospodin totiž postavil otce nad děti
a potvrdil matčino právo nad syny.
- ³ Kdo si váží otce, smývá své hříchy.
- ⁴ Kdo ctí svou matku, jako by si strádal poklady.
- ⁵ Kdo si váží otce, bude mít radost ze svých dětí,
a až se bude modlit, bude vyslyšen.
- ⁶ Kdo ctí svého otce, bude dlouho živ,
kdo poslouchá Hospodina, svou matku potěší
⁷ a bude sloužit svým rodičům jako pánům.
- ⁸ Važ si svého otce slovem i činem,
ať se ti dostane jeho požehnání.
- ⁹ Otcovské požehnání totiž upevňuje domy dětí,
matčino prokletí je však ze základů vyvrací.
- ¹⁰ Nechtěj se proslavit zneuctěním svého otce,
vždyť otcovo zneuctění ti k slávě neslouží.
- ¹¹ Slávu má člověk ze cti svého otce
a matčino zahanbení je dětem k ostudě.
- ¹² Ujmi se, chlapče, svého otce ve stáří
a nezarmucuj ho, dokud je naživu.
- ¹³ I když mu slábne rozum, ber na něj ohled
a nepohrdej jím, když sám jsi při síle.

- ¹⁴ Tvůj soucit s otcem ti nebude zapomenut,
započítá se ti jako oběť za hříchy.
¹⁵ Bůh si jej připomene ve tvůj den soužení
a tvé hříchy roztají jak led na slunci.
¹⁶ Kdo nechá otce na holičkách, je jako rouhač,
a toho, kdo zlobí matku, Hospodin prokleje.

Pýcha a pokora

- ¹⁷ Konej svou práci, chlapče, s vlídností
a dobří lidé tě budou milovat.
¹⁸ Čím jsi významnější, tím víc se pokořuj
a dojdeš milosti u Hospodina.^a
²⁰ Hospodinova moc je totiž velká,
ale oslaven je tam, kde je pokora.
²¹ Nevyhledávej, co je pro tebe příliš nesnadné,
co je nad tvé síly, nezkoumej.
²² Mysli na to, co ti bylo svěřeno,
vždyť co je skryté, se tě netýká.
²³ Nepleť se do toho, co ti nepřísluší,
vždyť už jsi přijal víc, než lze pochopit.
²⁴ Namyšlenost už svedla mnohé na scesti,
jejich mysl pokazily špatné domněnky.^b

²⁶ Zatvrzelé srdce špatně dopadne,
kdo miluje nebezpečí, ten v něm zahyne.
²⁷ Zatvrzelé srdce zatíží útrapy,
hříšník bude vršit hřích na hřích.
²⁸ Na potíže pyšného není lék,
zakořenil v něm zlý výhonek.
²⁹ Srdce rozumného přemýšlí o moudrých výrocích,
mudrc touží po pozorném posluchači.

Pomáhej chudým

- ³⁰ Voda uhasí plápolající oheň,
almužna smýt hříchy dovede.
³¹ Kdo oplácí dobrem, myslí na budoucnost,
ve chvíli pádu najde oporu.

4

- Nepřipravuj, chlapče, chudáka o příjem,
potřebného marně čekat nenechej.
² Toho, kdo hladoví, nezarmucuj,
nepoužej člověka v jeho zoufalství.
³ Nepřidávej trápení rozhořčenému srdci,
potřebného nenech čekat na tvůj dar.
⁴ Neodmítej prosebníka, který je v úzkých,
neodvracej tvář od chudého.

^a18 Některé rukopisy uvádějí v. 19: *Mnoho je vznešených a slavných, On však svá tajemství zjevuje laskavým.* ^b24 Některé rukopisy uvádějí v. 25: *Bez očí světlo nespatriš, bez poznání se nechlub moudrostí.*

- ⁵ Neodvracej oči od toho, kdo má nouzi,
nedej mu důvod, aby tě proklínal.
⁶ Kdyby tě totiž ve svém rozhořčení proklet,
jeho Stvořitel by tu prosbu vyslyšel.
- ⁷ Hleď, ať jsi ve shromáždění oblíben,
skláněj hlavu před velmožem.
⁸ Nakloň své ucho k hlasu chudého,
na pozdrav mu odpovídej laskavě.
⁹ Zachraň utlačovaného z rukou utlačovatele,
nebuď zbabělý, když máš vynést soud.
- ¹⁰ Sirotkům buď jako otec
a jejich matce nahraď manžela;
pak budeš jako syn Nejvyššího
a on tě bude milovat víc než tvá matka.

Cesta moudrosti

- ¹¹ Moudrost vychovává své syny,
ujímá se těch, kdo ji hledají.
¹² Kdo ji miluje, miluje život;
ti, kdo ji časně hledají, budou naplnění radostí.
¹³ Kdo se jí drží, zdědí slávu,
a kam vstoupí, tam Hospodin žehná.
¹⁴ Kdo jí slouží, slouží Svatému;
Hospodin miluje ty, kdo ji milují.
¹⁵ Kdo jí naslouchá, bude vládnout národy,
a kdo o ni dbá, bude bydlet v bezpečí.
¹⁶ Spolehne-li se na ni, získá ji
a jeho potomkům zůstane ve vlastnictví.
¹⁷ Nejdřív ho povede po křivolakých cestách,
dopustí na něj strach a zděšení,
svou výchovou ho potrápí,
dokud na něho nebude spolehnutí,
bude ho zkoušet svými příkazy.
¹⁸ Pak se však k němu rychle vrátí, učiní ho šťastným
a odhalí mu svá tajemství.
¹⁹ Zbloudí-li, pak ho opustí
a vydá ho napospas jeho neštěstí.
- ²⁰ Čekej na příležitost a chraň se před zlem –
pak se za sebe stydět nebudeš.
²¹ Je totiž ostuda, která přináší hřích,
a ostuda, která přináší slávu a milost.
²² Nebuď na sebe příliš přísný,
ať tě zahanbení nezničí.
²³ Nezdářej se mluvit,
když je to k užitku;^a

^a23 Některé rukopisy dodávají: *a neskryvej svou moudrost jen pro okrasu.*

- ²⁴ moudrost se přece pozná v řeči
a vzdělání v tom, jak promluvíš.
²⁵ Nikdy neodporuj pravdě,
za svou nevědomost hanbi se.
²⁶ Nestyď se vyznat vlastní hříchy,
nesnaž se přeprat říční proud.
²⁷ Nepodřizuj se hlupákovi
a na mocného neber ohledy.
²⁸ Usiluj o pravdu, i kdybys měl umřít,
a Hospodin Bůh povede tvůj boj.
- ²⁹ Nebuď odvážný ve slovech,
a přitom líný a liknavý v činech.
³⁰ Nedělej ze sebe doma lva,
nemysli, že tě sluhové chtějí obelhat.
³¹ Neměj nataženou ruku, abys bral,
a nezavírej ji, když máš rozdávat.

Neřid' se sám sebou

5

- Nespoléhej se na své bohatství,
neříkej: „Já si vystačím.“
² Neřid' se sám sebou a svou silou,
nežeň se za svým srdcem a jeho touhou.
³ Neříkej: „Kdo mi má co poroučet?“
Hospodin tě totiž jistě potrestá.
- ⁴ Neříkej: „Zhřešil jsem, a nic se mi nestalo“ –
Hospodin má přece času dost.
⁵ Nebuď si tak jist odpuštěním,
že bys klidně vršil hřích na hřích.
⁶ Neříkej: „Jeho slitování je veliké,
množství mých hříchů promine.“
Umí se totiž slitovat i rozhněvat,
jeho hněv na hříšníky dopadá.
⁷ Obrát' se k Hospodinu bez otálení,
neodkládej to z jednoho dne na druhý.
Hospodinův hněv totiž přijde znenadání,
v den účtování tě zahubí.
⁸ Nespoléhej se na nekalé bohatství –
v den pohromy tě nespasí!

Ovládej se

- ⁹ Při každém větru nepřevívej obilí
a nevydávej se všemi cestami,
jako to dělají prolhaní hříšníci.
¹⁰ Buď stálý ve svém přesvědčení,
tvé výroky ať se nemění.

- ¹¹ Buď pohotový k naslouchání,
odpověď si ale v klidu rozmysli.^a
¹² Odpověz bližnímu, máš-li co říct,
jinak si polož ruku na ústa.
¹³ Sláva i hanba pochází z mluvení,
člověka vlastní jazyk zahubí.
¹⁴ Nebuď znám jako pomlouvač,
nechystej jazykem žádnou lest.
Zloděje totiž čeká potupa,
lháře pak tvrdý odsudek.
¹⁵ Ve velkých ani malých věcech nechybuj,
z přítele v nepřítele neměň se.

6

Špatná pověst totiž působí ostudu a hanbu –
to bude dědictví prolhaných hříšníků.

- ² Nenech se unášet svými žádostmi,
jinak tě rozsápají jako býk.
³ Přijdeš o své listí, ztratíš plody
a zůstaneš jako suchý strom.
⁴ Člověka zahubí jeho špatné sklony,
jeho nepřátelé se mu vysmějí.

Pravé přátelství

- ⁵ Vlídna řeč ti přidá přátele,
přívětivý jazyk vzbudí laskavost.
⁶ Mnoho ať je těch, kteří tě zdraví,
tvým rádcem ať je však jen jeden z tisíce.
⁷ Hledáš-li přítele, podrob ho zkoušce,
důvěřovat mu nespěchej.

⁸ Někdo je přítelem, jen když se mu to hodí,
v den tvého soužení tě však opustí.
⁹ Některý přítel se změní v nepřítele,
prozradí váš spor, a tak tě zahanbí.
¹⁰ Některý přítel s tebou sedá u stolu,
v den tvého soužení tě však opustí.
¹¹ Když se ti vede dobře, je s tebou jako stín,
i tvé služebníky vyplísni.
¹² Když ale klesneš, obrátí se proti tobě,
ani potkat tě chtít nebude.
¹³ Nepřátelům se vyhýbej
a dávej si pozor i na přátele.

¹⁴ Věrný přítel je pevná záštita,
kdo ho najde, našel poklad.
¹⁵ Věrný přítel je k nezaplacení,
jeho cenu nevyváží nic.

^a11 Srov. Jak 1:19.

- ¹⁶ Věrný přítel je elixír života –
naleznou ho ti, kdo Hospodina ctí.
¹⁷ Ten, kdo ctí Hospodina, bude mít dobré přátele,
bude si jich hledět jako sám sebe.

Hledání moudrosti

- ¹⁸ Přijímej, chlapče, vzdělání už od mládí,
a až do stáří budeš nacházet moudrost.
¹⁹ Přistupuj k ní jak oráč a rozsévač,
čekej na její dobré plody.
Při jejím pěstování se jen trochu přičiníš
a brzy okusíš její úrody.
²⁰ Pro tupce je ale neúrodná,
zabedněnec u ní nevytrvá.
²¹ Bude pro něj tvrdá jak prubířský kámen,
a tak ji zanedlouho odvrhne.
²² Moudrost totiž ke cti svého jména
je přístupná jen nemnohým.
- ²³ Poslechni, chlapče, a přijmi mou radu,
neodmítej mé poučení:
²⁴ Strč své nohy do jejích okovů,
svůj krk do jejího obojku.
²⁵ Skloň se a nes ji na svých ramenou,
jejím poutům se nezpěčuj.
²⁶ Vykroč k ní z celé duše své,
ze všech sil se drž jejích cest.
²⁷ Sleduj a hledej ji, a dá se ti poznat;
až se jí zmocníš, už ji nepouštěj.
²⁸ Nakonec v ní najdeš odpočinutí,
ona se stane tvou radostí.
²⁹ Její okovy ti budou mocnou záštitou
a její obojek slavnostním rouchem.
³⁰ Její jho^a bude zlatou ozdobou
a její pouta purpurovou šňůrou.
³¹ Oblečeš si ji jako slavnostní roucho
a nasadíš si jako nádhernou korunu.
- ³² Budeš-li chtít, chlapče, dá ti vzdělání,
oddáš-li se jí, budeš rozvázný.
³³ Budeš-li rád naslouchat, pochopíš,
budeš-li dávat pozor, dojdeš moudrosti.
³⁴ Vyhledávej společnost starších,
a kdo je moudrý, k tomu se připoj.
³⁵ Pilně poslouvej každý zbožný výklad,
ať ti neuniknou hluboké výroky!
³⁶ Uvidíš-li rozumného, choď za ním hned zrána,
tvé nohy ať ošlapají jeho práh!

^a30 Podle hebr. znění (LXX: *na ní*).

- ³⁷ Uvažuj o Hospodinových zákonech,
o jeho přikázáních stále přemítej.
On sám pak posílí tvé srdce
a touhou po moudrosti budeš obdařen.

Pravidla zbožného života

7

- Nečiň zlé
a zlo tě nestihne.
² Vyhni se nespravedlnosti
a mine tě.
³ Nezasévej, synu, do brázd zla
a nebudeš je sklízet sedmkrát.
- ⁴ Nežádej od Hospodina vládu
ani čestné místo od krále.
⁵ Nečiň se spravedlivým před Hospodinem,
a nedělej chytrého před králem.
⁶ Nesnaž se stát soudcem,
nemáš-li sílu odstranit křivdy,
aby ses nezalekl velmože
a neztratil svou poctivost.
⁷ Neproviňuj se proti obyvatelům města
a nespouštěj se s lůzou.
- ⁸ Neopakuj jeden hřích dvakrát –
už za ten první budeš potrestán!
⁹ Neříkej: „Bůh vezme v potaz mé četné dary,
Nejvyšší mě přijme pro mé oběti.“
¹⁰ Neochabuj ve svém modlení
a nezapomínej na almužny.
¹¹ Neposmívej se člověku v jeho hořkosti,
vždyť Ten, který poníží, může i povýšit.
¹² Nevymýšlej si na svého bratra lži
a nedělej nic podobného ani přáteli.
¹³ Chraň se lži v každé podobě –
k dobru se nikdy neprolžeš!
¹⁴ Nežvaň ve shromáždění starců
a při modlitbě se neopakuj.^a
- ¹⁵ Neštit' se namáhavé dřiny,
ani zemědělství, jež založil Nejvyšší.^b
¹⁶ Nezařazuj se mezi hříšníky –
pamatuj, že Boží hněv se nezpzdí!
¹⁷ Pokořuj se co nejvíce –
trestem bezbožníka je oheň a červ!^c

^a14 Srov. Kaz 5:1; Mat 6:7.

^b15 Gen 2:5, 8; 3:17–19, 23

^c17 Iza 66:24; Marek 9:48

Pravidla dobrých vztahů

- ¹⁸ Nevyměň přítele za peníze,
vlastního bratra ani za zlato z Ofiru.
- ¹⁹ Nepohrdej moudrou a dobrou ženou –
její přízeň je nad zlato!^a
- ²⁰ Netýrej otroka, který poctivě pracuje,
ani nádeníka, který svědomitě dře.
- ²¹ Rozumného otroka miluj celým srdcem
a neupři mu svobodu.
- ²² Máš dobytek? Starej se o něj,
a je-li užitečný, drž si jej.
- ²³ Máš syny? Vychovávej je –
ohýbej stromek dokud je mladý.
- ²⁴ Máš dcery? Starej se, ať jsou cudné
a nerozmazluj je.
- ²⁵ Provdej dceru a dokonáš veliké dílo,
dej ji rozumnému muži.
- ²⁶ Máš ženu podle svého srdce? Nezapuzuj ji;
je-li ti však protivná, nesvěřuj se jí.
- ²⁷ Z celého srdce si važ svého otce
a nezapomeň na matčiny porodní bolesti.
- ²⁸ Pamatuj, že z nich ses narodil;
čím jim odplatíš vše, co ti dali?
- ²⁹ Z celé své duše cti Hospodina
a važ si jeho kněží.
- ³⁰ Ze všech svých sil miluj svého Stvořitele
a nezanedbávej jeho služebníky.
- ³¹ Měj v úctě Hospodina a važ si kněze;
dej mu jeho podíl, jak je ti přikázáno:
prvotinu úrody, odškodnění za hřích a plece obětín,
oběť zasvěcení a prvotinu z posvátných věcí.^b
- ³² Vztáhni svou ruku k chudému,
abys dostal plnost požehnání.
- ³³ Prokazuj štědrost ke všem živým,
a ani mrtvému neodpřej laskavost.
- ³⁴ Neodvracej se od plačících
a truchli s truchlícími.^c
- ³⁵ Neotálej navštěvovat nemocné –
pro takové skutky budeš oblíben.
- ³⁶ Při všem, co činíš, pamatuj na svůj konec
a nikdy nezhrěšíš.

^a19 Přís 31:10 ^b31 Exod 29:27–28; Lev 7:31–34; Num 18:8–20; Deut 18:1–5^c34 Srov. Řím 12:15.

Buď vždy opatrný**8**

Nebojuj s mocným člověkem,
ať mu nepadneš do rukou.

² Neved' spory s tím, kdo je bohatý –
jeho majetek tě převáží.
Zlato už přece zahubilo mnohé
a svedlo i srdce králů.

³ Nehádej se s užvaněným člověkem,
nepřikládej mu dříví na oheň.

⁴ Neposmívej se tupci,
ať nezačne urážet tvé předky.

⁵ Nezahanbuj člověka, který opouští svůj hřích;
pamatuj, že jsme se provinili všichni.

⁶ Neurážej člověka v jeho stáří,
vždyť i z nás budou jednou starci.

⁷ Neraduj se nad něčí smrtí;
pamatuj, že všichni musíme zemřít.

⁸ Nepřehlížej učení moudrých,
jejich výroky se zabývej.
Z nich totiž získáš poučení,
jak sloužit lidem vznešeným.

⁹ Nepohrdej učení starců,
i oni se přece poučili od svých otců.
Od nich se naučíš, jak být rozumný,
a kdy je pravá chvíle promluvit.

¹⁰ Nerozfoukávej uhlíky hříšníkovy,
ať tě nepohltí jeho plameny.

¹¹ Nenech se vydráždit drzounem –
na tvá slova bude číhat v záloze.

¹² Nepůjčuj člověku silnějšímu než jsi sám,
a půjčíš-li, počítej s tím, že proděláš.

¹³ Nezaručuj se nad své možnosti,
a zaručíš-li se, buď připraven zaplatit.

¹⁴ Nesuď se se soudcem –
rozsudek bude záležet na něm.

¹⁵ Nevydávej se na cestu s dobrodruhem,
aby ti nezpůsobil potíže.
Bude totiž jednat, jak si umane,
a kvůli jeho potrhlosti zahyneš.

¹⁶ Neved' spor se vznětlivým člověkem
a necestuj s ním někde v pustině.
V jeho očích totiž krev nemá cenu,
a tam, kde není pomoci, tě napadne.

- ¹⁷ Neraď se s hlupákem,
neudrží totiž tajemství.
¹⁸ Nedělej nic tajného před cizím,
nevíš totiž, co z toho vyvodí.
¹⁹ Neotvírej každému své srdce
a nenech si od každého projevovat přízeň.

Pozor na ženy

9

- Nežárli na ženu ve svém náručí,
ať ji nenaučíš, jak ti ublížit.
² Neoddávej se ženě celým srdcem,
jinak tě cele ovládne.
³ Nestýkej se s ženou lehkých mravů,
ať neskočíš na její návnadu.
⁴ Netoč se kolem zpěvačky,
ať nejsi lapen jejím uměním.
⁵ Nezírej na pannu,
ať kvůli ní neneseš vinu.
⁶ Nedávej své srdce nevěstkám,
ať nepřijdeš o dědictví.
⁷ Nebloumej po ulicích města,
nepotloukej se po jeho pustých zákoutích.

⁸ Odvrát svůj zrak od ženy pohledné,
na cizí krásu nezírej.
Ženská krása už svedla mnohé;
rozněcuje zamilovanost jako oheň.
⁹ Se vdanou ženou nikdy nesedej,
nikdy s ní nehoduj při víně,
aby ti k ní snad nepřiřostlo srdce
a tvůj duch nesklouzl k záhubě.

Moudrost ve veřejném úřadě

- ¹⁰ Neopouštěj dávného přítele,
vždyť nový se mu sotva vyrovná.
Nový přítel je jak mladé víno:
teprve až zestárne, s potěšením ho vychutnáš.

¹¹ Nežárli na slávu hříšníka,
vždyť nevíš, jaké ho čeká neštěstí.
¹² Neměj zalíbení v zálibách bezbožných –
pamatuj, že se trestu dožijí.

¹³ Drž se dál od člověka, který má moc zabíjet,
a nebudeš stíhán smrtelným strachem.
Přiblížíš-li se mu, varuj se udělat chybný krok,
jinak tě připraví o život.

Uvědom si, že kráčíš mezi pastmi,
že se po městské hradbě procházíš.

¹⁴ Zkoumej bližního podle své možnosti,
a rad se s moudrými.

¹⁵ Rozprávěj s rozumnými
a všechny tvé rozmluvy ať jsou o zákonu Nejvyššího.

¹⁶ Stoluj společně s muži spravedlivými
a tvou chloubou ať je úcta k Hospodinu.

¹⁷ Řemeslník získá chválu za své výtvary,
ale vůdce lidu musí moudře mluvit.

¹⁸ Mluvka je postrachem svého města,
a kdo mluví zbrkle, bude pohrdán.

10

Moudrý soudce bude vychovávat svůj lid,
vláda rozumného bude spořádaná.

² Jaký soudce lidu, takoví i jeho služebníci,
jaký vládce města, takoví i všichni obyvatelé.

³ Hloupý král zahubí svůj lid,
městu se daří, když jsou jeho vůdci rozumní.

⁴ Moc nad zemí je v Hospodinových rukách,
on vzbudí správného vůdce v pravý čas.

⁵ Zdar člověka je v Hospodinových rukách,
on přisoudí slávu znalci Písma.

Pýcha je odporná

⁶ Nezlob se na bližního kvůli kdekaké křivdě
a nikdy nejednej se zpupností.

⁷ Člověku i Hospodinu je pýcha odporná,
křivda se hnusí oběma.

⁸ Nadvláda přechází z národa na národ
pomocí křivd, nestydatosti a bohatství.^a

⁹ Čím se ten prach a popel tolik pyšní?
Vždyť mu už zaživa hníjí vnitřnosti!

¹⁰ Dlouhá nemoc se směje lékaři:
Dnes král, zítra nebožtík!

¹¹ A po smrti člověk podědí
hmyz, havěť a červy.

¹² Počátkem pýchy je opustit Hospodina,
v srdci se od Stvořitele odvrátit.

¹³ Počátkem pýchy je totiž hřích,
a kdo se hříchu drží, bude kypět neřestí.
Takové Hospodin překvapí pohromami,
vyvrátí je až k úplnému zničení.

^{a8} Některé rukopisy dodávají: *Není nic horšího než láska k penězům; člověk je schopen i vlastní duši zaprodat.*

- ¹⁴ Hospodin svrhl vladaře z trůnů
a dosadil místo nich laskavé.^a
¹⁵ Hospodin vyrval národy z kořenů
a zasadil místo nich pokorné.
¹⁶ Hospodin zpusťošil území národů
a vyvrátil je až k základům země.
¹⁷ Vypudil obyvatele, zahubil je
a jejich památku vyhladil ze země.
¹⁸ Pýcha nebyla určena lidem,
prchlivost není pro syny žen.

Hospodin si váží těch, kdo jej ctí

- ¹⁹ Které pokolení je vážené?
Pokolení lidské.
 Které pokolení je vážené?
Ti, kdo Hospodina ctí.
 Které pokolení je bezectné?
Pokolení lidské.
 Které pokolení je bezectné?
Ti, kdo přestupují příkázání.
²⁰ Vůdce je vážený uprostřed svých příbuzných,
Hospodin si váží těch, kdo jej ctí.^b
²² Bohatý, slavný anebo chudý –
jejich chloubou je, že Hospodina ctí.
²³ Není správné ponížovat rozumného chudáka
a není namístě oslavovat hříšníka.
²⁴ Velmož, soudce i hodnostář jsou ve vážnosti,
větší je však ten, kdo Hospodina ctí.
²⁵ Když moudrému otrokovi slouží svobodní,
rozumnému člověku to nevadí.

Chvála skromnosti

- ²⁶ Když něco dokážeš, nedělej chytráka
a nenaparuj se, když nevíš kudy kam.
²⁷ Lepší je pracovat a mít hojnost všeho
než se vychloubat a nemít na jídlo.
²⁸ Ziskej si, chlapče, slávu skromností
a oceňuj sám sebe, jak si zasloužíš.
²⁹ Kdo ospravedlní toho, kdo si sám škodí?
A kdo ocení toho, kdo se sám hanobí?
³⁰ Chloubou chudáka je jeho vědění,
chloubou boháče jeho bohatství.
³¹ Kdo je vážený, když je chudý,
o co více jako bohatý?
 Kdo je v nevážnosti, když je bohatý,
o co více, zchudne-li?

^a14 Srov. Luk 1:52. ^b20 Některé rukopisy uvádějí v. 21: *Úcta k Hospodinu je počátkem přijetí, zatvrzelost a pýcha počátkem zavržení.*

11

- Moudrost poníženého jej povýší
a usadí jej mezi velmoži.
 2 Nechval člověka kvůli jeho kráse
a nikým nepohrdej pro jeho vzhled.
 3 Včela je nepatrný létající hmyz,
její plody jsou ale ze všech nejsladší.
 4 Nechlub se šaty, které nosíš,
a v den, kdy jsi poctěn, nezpychni.
Hospodinova díla jsou totiž mimo chápání
a jeho skutky jsou lidem ukryty.
 5 Mnozí vládci museli usednout na zem
a korunován byl ten, na koho nikdo nemyslel.
 6 Mnozí velmoži se dočkali strašné potupy
a slavní muži padli do rukou jiných.

Dostůj svým závazkům

- 7 Nikoho neobviňuj, dřív než věc vyšetříš,
nejprve přemýšlej, pak teprv kárej.
 8 Nedávej odpověď, dřív než vše vyslechneš,
a neskákej člověku do řeči.
 9 Nehádej se o to, co se tě netýká,
a nepleť se do sporů mezi hříšníky.
 10 Nezabývej se, chlapče, mnoha věcmi –
budeš-li dělat příliš, přijdeš k úhoně.
Poženeš-li se, ničeho nedosáhneš,
dáš-li se na útěk, nezachráníš se.
 11 Někdo se snaží, namáhá a vyčerpává,
ale čím více dělá, tím více strádá.
 12 Jiný je malátný a potřebuje pomoc,
síly má málo a bídy víc než dost,
Hospodin ale na něj milostivě shlédne
a z jeho ponížení ho povznese –
 13 povýší jej tak, že se mnozí podiví.
 14 Štěstí i neštěstí, život i smrt,
chudoba i bohatství, vše pochází od Hospodina.^a
 17 Dar Hospodinův zůstane zbožným
a díky jeho přízni se jim bude dařit navěky.
 18 Někdo bohatne odříkáním a lakotou
a za odměnu dostane tento úděl:
 19 Řekne si: „Konečně klid,
teď si užiji svého majetku,“
nezná však příští okamžik,
kdy zemře a všechno zanechá jiným.^b

^a14 Některé rukopisy uvádějí v. 15 a 16: ¹⁵Moudrost, vědění a znalost Zákona pochází od Hospodina, také láska a dobré skutky jsou od něho. ¹⁶Bloudění a temnota jsou stvořeny pro hříšníky; ti, kdo se chlubí neřestí, zestárnou v neštěstí. ^b19 Srov. Luk 12:16–21.

- ²⁰ Dostůj svým závazkům a žij podle nich,
při svém úkolu zůstaň do stáří.
- ²¹ Neobdivuj skutky hříšníka,
spolehej na Hospodina a své dílo dělej dál,
vždyť je tak snadné v Hospodinových očích,
nechat rychle a náhle zbohatnout chudáka.
- ²² Hospodinovo požehnání odmění zbožné,
jeho požehnání náhle rozkvete.
- ²³ Neříkej: „Co ještě potřebuji?
Co bych si ještě opatřil?“
- ²⁴ Neříkej: „Já si vystačím.“
Co zlého se mi teď může přihodit?“
- ²⁵ V den štěstí se zapomíná na neštěstí
v den neštěstí se nevzpomene na štěstí.
- ²⁶ Neboť pro Hospodina je snadné v den smrti
odplatit člověku podle jeho jednání.
- ²⁷ V hodině útrap se zapomíná na přepych,
když člověk umírá, ukáže se, jaký byl.
- ²⁸ Neblahořeč nikoho před jeho smrtí;
člověk se pozná podle toho, jak skončí.^b

Pozor na zlé lidi

- ²⁹ Nevoď každého k sobě domů,
podvodník zná totiž mnoho lstí.
- ³⁰ Srdce pyšného je jak nastražená koroptev –
vyhlíží tvou zkázu jako zvěd.
- ³¹ Číhá, jak by dobro ve zlo obrátil,
i nejkrásnější věci pohaní.
- ³² Od jiskry se rozhoří oheň v uhlících
a hříšný člověk baží po krvi.
- ³³ Dej pozor na ničemu, chystá neštěstí;
ať tě nepřivede navždy do hanby.
- ³⁴ Otevři domov cizímu a způsobí ti zmatky,
i tvým nejbližším tě odcizí.

Komu prokazovat dobro

- 12** Prokazuješ-li dobro, poznej, komu je prokazuješ,
a on ti za tvou laskavost poděkuje.
- ² Prokazuj dobro zbožnému a on tě odmění;
a když ne on, pak jistě Nejvyšší.
- ³ Žádné dobro nečeká toho, kdo se drží zla,
a také toho, kdo chudým nedává.
- ⁴ Zbožnému dej,
ale hříšnému nepomáhej.
- ⁵ Prokazuj dobro poníženému,
bezbožnému ale nedávej.

^a24 Sir 5:1

^b28 Podle hebr. znění (LXX: ... se pozná podle svých dětí).

- Odepři mu chléb a nedávej mu,
 jinak se posílen vrhne na tebe:
 za všechno dobrodiní, jež jsi mu prokázal,
 bys potom dostal dvojnásobek zla.
⁶ Hříšníky totiž nenávidí i Nejvyšší
 a ztrestá bezbožné, jak si zaslouží.
⁷ Dobrému dej,
 ale hříšnému nepomáhej.

Nikdy nevěř nepříteli

- ⁸ Přítel se nepozná ve štěstí,
 nepřítel se neukryje v neštěstí.
⁹ Má-li se člověk dobře, jeho nepřítelé se trápí,^a
 má-li se špatně, i přítel ho opustí.
- ¹⁰ Nikdy nevěř svému nepříteli –
 jako rez žere kov, tak působí jeho zlost.
¹¹ I když se poníží a půjde shrbený,
 udrž si odstup a chraň se před ním.
 Chovej se k němu, jako bys leštil zrcadlo –
 nakonec vše vyjde najevo.
¹² Nestav ho po svůj bok,
 jinak tě svrhne a zabere tvé místo.
 Neposazuj ho po své pravici –
 zatouží sedět tam, kde ty!
 Nakonec pochopíš má slova,
 s lítostí uznáš, že jsem tě varoval.
- ¹³ Kdo lituje zaklínače, kterého uštkl had,
 nebo všechny, kdo si zahrávají s šelmami?
¹⁴ Stejně dopadne ten, kdo se stýká s hříšníkem –
 do jeho hříchů se zaplete.
¹⁵ Nějakou dobu s tebou zůstane,
 když ale zakolísáš, zradí tě.
- ¹⁶ Na rtech nepřítelů mohou být sladká slova,
 v srdci však přemítá, jak tě srazit do bláta.
 V očích nepřítelů mohou být i slzy,
 když však přijde příležitost, vrhne se po tvé krvi.
¹⁷ Ve tvém neštěstí přispěchá dřív než ty –
 předstírá pomoc, ale chce tě podrazit!
¹⁸ Bude trást hlavou a lomit rukama,
 bude hodně vzdychat, tvář samá přetvářka!

Pozor na mocné a bohaté

13 Kdo sahá na smůlu, ten se ušpiní;
 kdo se stýká s pyšným, bude mu podobný.

^a9 Hebr. znění: *jsou přátelští*.

- ² Nenakládej si břemeno, jenž bys neunes;
s mocnějším a bohatším se nestýkej.
Proč dávat k sobě kotel se džbánem?
Jeden se otluče, druhý rozbije.
- ³ Boháč ubližuje, a ještě chrlí výhrůžky,
chudáku se ublíží, a ještě se má omluvit.
- ⁴ Budeš-li mu užitečný, využije tě,
budeš-li v úzkých, nechá tě.
- ⁵ Máš-li majetek, bude bydlet u tebe,
bez výčitek tě vysaje.
- ⁶ Bude tě vodit za nos, dokud tě potřebuje,
bude se usmívat a povzbuzovat tě,
bude ti lichotit a ptát se:
Co potřebuješ?
- ⁷ Bude tě zahanbovat svým vybraným pokrmem,
nakonec se ti ale vysměje,
až tě dvakrát i třikrát tolik vysaje.
Když tě pak potká, nechá tě být,
hlavou nad tebou jenom zakrouť.
- ⁸ Dej si pozor, ať se nedáš vodit za nos,
ať nejsi ponížěn pro svou pošetilost.
- ⁹ Když tě k sobě pozve velmož, drž se zpátky –
bude tě pak zvát o to víc!
- ¹⁰ Nevnučuj se, ať nejsi odmítnut,
a nestůj opodál, jinak tě přehlédnou.
- ¹¹ Nezkoušej s ním mluvit jako rovný s rovným
a nedůvěřuj mu, když hodně mluví.
Svou dlouhou řečí tě chce jen prověřit,
s úsměvem ve tváři si tě vyzkouší.
- ¹² Nelítostný člověk neuchová tvá tajemství,
neušetří tě trápení a vězení.
- ¹³ Dávej si pozor a buď strašně opatrný,
balancuješ totiž na kraji propasti.^a
- ¹⁵ Každý tvor miluje sobě rovného,
každý člověk svého bližního.
- ¹⁶ Každý hledá svého druha,
člověk lne k tomu, kdo se mu podobá.
- ¹⁷ Proč by se družil vlk s beránkem?
Stejně tak hříšník se zbožným člověkem.
- ¹⁸ Jaký soulad bude mezi hyenou a psem?
Jaký soulad mezi bohatým a chudákem?
- ¹⁹ Oslí na poušti jsou kořisti pro lvy,
stejně tak se na chudácích pasou bohatí.
- ²⁰ Pyšnému je poníženost odporná,
stejně tak se boháč štítí chudáka.

^a13 Některé rukopisy uvádějí v. 14: *Slyšiš-li to ve spánku, probud' se. Miluj Hospodina celým svým životem a vzývej ho, abys byl spasen.*

- ²¹ Když boháč zakolísá, přátelé ho podeprou;
když padne ponížený, přátelé ho odkopnou.
- ²² Když boháč uklouzne, mnozí ho zachytí;
když řekne nehoráznost, rádi ho omluví.
Když uklouzne ponížený, ještě mu to vyčtou;
když promluví rozumně, nedostane prostor.
- ²³ Když promluví bohatý, všichni zmlknou,
jeho řeč pak vynášejí k oblakům.
Když promluví chudý, řeknou: „Kdo to je?“
a když klopýtne, ještě do něj strčí.
- ²⁴ Bohatství je dobré – když na něm nelpí hřích.
Chudoba je zlá – to tvrdí bezbožník.

- ²⁵ Srdce člověka se zračí ve tváři;
jak ve štěstí, tak v neštěstí.
- ²⁶ Veselá tvář odráží šťastné srdce;
vymýšlet přísloví je úmorná práce!

14

- Blaze člověku, který se neprovinil ústy
a nemusí se trápit svými hříchy.
- ² Blaze tomu, koho neobviňuje svědomí
a kdo neztrácí svou naději.

Užitek bohatství

- ³ Skrblíkovi bohatství nijak neprospěje –
k čemu je jmění lakomci?
- ⁴ Co ušetří na sobě, hromadí pro jiné,
jeho majetek druhí prohýří.
- ⁵ Na koho bude hodný ten, kdo je k sobě zlý,
kdo se svým jměním neumí potěšit?
- ⁶ Kdo nepřije ani sobě, je ze všech nejhorší –
sám se tak trestá za své špatnosti!
- ⁷ I když koná dobro, koná ho nevědomky;
nakonec svou špatnost stejně prozradí.
- ⁸ Člověk s nepřejícím pohledem je zlý,^a
odvrací tvář a druhé přehlíží.
- ⁹ Oko hrabivce nemá nikdy dost,
duši mu vysouší zlá nepravost.
- ¹⁰ Zlé oko je nenasytné, i když jde o chleba,
u jeho stolu je ale bída!
- ¹¹ Chlapče, máš-li majetek, užívej si jej
a přinášej Hospodinu náležité oběti.
- ¹² Pamatuj, že smrt nepočká
a ujednání s podsvětím neznáš.
- ¹³ Dokud neumřeš, prokazuj dobro příteli,
štědře rozdávej, co ti síly dovolí.

^a8 Srov. Luk 11:34.

- ¹⁴ Nenech si ujít dobrý den,
ať tě tvůj díl dobrých tužeb nemine.
¹⁵ Nezanecháš snad svůj výdělek jinému?
Nepřipadne plod tvé dřiny dědicům?
- ¹⁶ Dávej a ber a užívej života,
vždyť v podsvětí už není žádné pohodlí.
¹⁷ Všechno živé stárne jako šat,
od věků je ujednáno: Musíš zemřít!
¹⁸ Jako listí na košatém stromě –
jedno opadává, jiné vyraší,
tak jsou i pokolení z masa a krve –
jedno umírá, druhé se narodí.
¹⁹ Každé lidské dílo práchniví a mizí
a kdo je vytvořil, se ztratí s ním.

Užitek moudrosti

- ²⁰ Blaze člověku, který se oddá moudrosti
a který chce s rozumností hovořit.
²¹ Kdo v srdci přemítá o jejích cestách
a promýšlí její tajemství.
²² Vydej se za ní jak ohař po stopě,
na jejích cestách na ni vyčkávej!
²³ Kdo nakukuje do jejího okna,
ten u jejích dveří poslouchá.
²⁴ Kdo u jejího domu táboří,
zatluče kolík do jejích zdí.
²⁵ Kdo postaví svůj stan blízko ní,
spočine ve šťastném obydlí.
²⁶ Kdo svěří své děti do její ochrany,
bude nocovat pod jejími větvemi.
²⁷ V jejím stínu najde úkryt před horkem
a v její slávě spočine.

15

- Kdo ctí Hospodina, ten to dokáže,
kdo plní Zákon, moudrost nalezne.
² Ona mu vyjde vstříc jako matka,
přijme ho jako panenská nevěsta.
³ Chlebem rozumnosti ho nakrmí,
napojí ho vodou moudrosti.
⁴ Opře se o ni a nezakolísá,
spolehne na ni a nebude zahanben.
⁵ Ona ho vyvýší nad jeho druhy,
uprostřed shromáždění mu ústa otevře.
⁶ Přinese mu potěšení a korunu radosti,
věčný věhlas mu dá jako dědictví.

- ⁷ Hňupové ji ale nenajdou,
hříšníci si jí ani nevšimnou.
⁸ Od pýchy je k ní totiž daleko,
lháři si na ni ani nevzpomenou.
⁹ Ústům hříšníka chvála nesluší,
Hospodin ji tam nevložil.
¹⁰ Chvála se přece má vzdávat s moudrostí –
pak ji doprovodí sám Hospodin.

Lidská svoboda a zodpovědnost

- ¹¹ Neříkej: „Za mé pochybení může Hospodin,“
on přece nedělá, co se mu hnusí!
¹² Neříkej: „Svedl mě na scesti,“
vždyť na co by mu byl hříšník!

¹³ Hospodinu se hnusí každá ohavnost
a nelíbí se ani jeho ctitelům.
¹⁴ On na počátku stvořil člověka
a nechal na něm, ať se rozhoduje za sebe.
¹⁵ Budeš-li chtít, dodržuj příkázání –
věrnost záleží na dobré vůli.
¹⁶ Oheň a vodu položil před tebe –
vztáhni ruku po tom, co si vybereš.
¹⁷ Život a smrt leží před člověkem –
v čem najde zalíbení, to dostane!

¹⁸ Hospodinova moudrost je veliká,
on je mocný vládce a vidí vše.
¹⁹ Jeho oči hledí na ty, kdo jej ctí,
on rozpozná každý lidský skutek.
²⁰ Nikomu nepřikázal, ať je bezbožný,
a nikomu neschválil, ať hřeší.

Bůh ztrestá hříšníky

16

- Nepřej si množství nezvedených dětí,
z bezbožných synů se neraduj.
² I kdyby jich bylo mnoho, neraduj se z nich,
nebudou-li mít úctu k Hospodinu.
³ Nesázej na to, že budou dlouho žít,
a nespolehej na jejich množství.^a
Jeden syn přece může být nad tisíc
a lépe umřít bezdětný, než zplodit bezbožníky.
⁴ Jediný rozumný přivede město k rozkvětu,
a pokolení ničemů z něj udělá pustinu.

⁵ Mnoho takového jsem viděl na vlastní oči,
na vlastní uši jsem slyšel i o horším:

^a3 Některé rukopisy dodávají: *Neboť budeš naříkat předčasným truchlením, až se dozvíš o jejich náhlém konci.*

- ⁶ Proti sročení hříšníků vyšlehl oheň,^a
proti odbojnému národu vzplál hněv.^b
⁷ Hospodin neodpustil dávným obrům,^c
když se ve své síle vzbouřili.
⁸ Neušetřil město, kde bydlel Lot;
pro svou pýchu se mu zhnusili.^d
⁹ Nesmiloval se nad prokletými národy,^e
jež byly pro své hříchy vyhnány,^f
¹⁰ ani nad šesti sty tisíci poutníky,^g
kteří se spolčili ve své zatvrzelosti.^h

- ¹¹ I kdyby tu byl jen jeden paličák,
byl by to div, kdyby nebyl potrestán.
Panovník se přece umí hněvat i slitovat,
má moc odpustit, anebo se rozhněvat.
¹² Jeho přísnost je veliká jako jeho slitování,
každého bude soudit podle jeho skutků.
¹³ Hříšník neunikne se svou kořistí,
vytrvalost zbožného dojde odměny.
¹⁴ Hospodin odmění každou almužnu,ⁱ
každý dostane podle svých skutků.^j

¹⁷ Neříkej:

- „Před Hospodinem nejsem vidět.
Kdo si na mě tam nahoře vzpomene?
Mezi tolika lidmi o mě ani neví!
Co jsem já v nekonečném stvoření?
¹⁸ Hle, nebesa i nebesa nebes,
propast i země se chvějí, když přichází.
¹⁹ I samy hory a základy země
se třesou strachy, když na ně pohlíží.
²⁰ Hospodin na mě ani nepomyslí.
Kdo by se zabýval mými cestami?
²¹ Když zhřeším, nikdo mě neuvidí;
když budu tajně nevěrný, kdo se to dozví?^k
²² Kdo mu oznámí mé spravedlivé činy?
Kdo má čekat, až konečně smlouvu naplní?“

- ²³ Kdo takhle přemýšlí, se musel zbláznit,
jen tupý pomatenec má takhle hloupé myšlenky.

^a6 Num 16:35; Žalm 106:18 ^b6 Žalm 78:21 ^c7 Gen 6:4 ^d8 Gen 19:23–25; Eze 16:49–50 ^e9 Obyvatelé Kanaánu (Exod 23:23–33; Deut 7:1–2). ^f9 Některé rukopisy dodávají: *Toto vše učinil zatvrzelým národům a množství svých svatých se nedal usmířit.* ^g10 Počet Izraelitů, kteří vyšli z Egypta (Exod 12:37; Num 11:21).
^h10 Num 11–14 ⁱ14 Podle hebr. znění (LXX: *On dává místo každé almužně*).
^j14 Některé rukopisy uvádějí v. 15 a 16: ¹⁵Hospodin zatvrdil faraona, aby ho neuznal, aby se tak pod nebesy ukázaly jeho skutky. ¹⁶Jeho slitování je zřejmé všemu stvoření, své světlo i tmu mezi lidmi rozdělil. ^k1 Verše 20–21 podle hebr. znění (LXX: *Na to však nikdo ani nepomyslí. Kdo se bude zabývat jeho cestami?* ²¹Jako člověk nevidí vichřici, tak jsou většinou skryty Boží činy.)

Boží moudrost ve stvoření

²⁴ Poslechni mě, chlapče, dosáhni vědění,
celým srdcem na má slova dbej.

²⁵ Vyjevím ti nauku se vši uvážlivostí,
pečlivě ti předám vědění.

²⁶ Na počátku Hospodin stvořil^a svá díla,
a když je dokončil, vymezil jim dráhy.

²⁷ Uspořádal svá díla navěky
a jejich vládu do dalších pokolení.
Nehladoví a neunavují se,
neopouštějí své úkoly.

²⁸ Žádné druhému nepřekáží,
proti jeho slovu se nikdy nebouří.

²⁹ Potom Hospodin shlédl na zemi
a naplnil ji svým dobrodiním.

³⁰ Její povrch pokryl všemožnými tvory
a ti se do ní musí navrátit.

17

Hospodin stvořil lidi z hlíny
a znovu je do ní navrácí.

² Určil jim čas a sečetl jejich dny,
dal jim však moc nade vším, co je na zemi.

³ Oblékl je silou, jakou má on sám,
ke svému obrazu je učinil.

⁴ Všem tvorům vnukl strach z lidí,
aby vládli nad zvěří i ptactvem.^b

⁶ Dal jim dar rozhodování, jazyk, oči a uši
a také srdce, aby přemýšleli.

⁷ Naplnil je rozumem a věděním,
také o dobrou a zlu je poučil.

⁸ Vložil jim své světlo^c do srdcí,
aby jim ukázal velikost svého díla,^d

¹⁰ aby jeho svaté jméno chválili
a líčili velkolepost jeho díla.

¹¹ Předložil jim vědění,
zákon života jim dal za dědictví.

¹² Uzavřel s nimi věčnou smlouvu,
o svých ustanoveních je poučil.

¹³ Spatřili nesmírnou slávu na vlastní oči,
vlastníma ušima slyšeli jeho slavný hlas.

^a26 Podle hebr. znění (LXX: *soudil*). ^b4 Některé rukopisy uvádějí v. 5: *Hospodin je obdařil pěti smysly, jako šestý jim dal rozum a jako sedmý jazyk, který smysly tlumočí.*

^c8 Jiné rukopisy: *svou bázeň* nebo: *své oko*. ^d8 Některé rukopisy uvádějí v. 9: *A dal jim, aby navěky oslavovali jeho divy.*

- ¹⁴ Řekl jim: „Vyvarujte se všeho zla“^a
a přikázal jim, jak se chovat k bližnímu.^b

Obrát se k Hospodinu

- ¹⁵ Lidské cesty leží stále před ním,
před jeho očima se neskrývají.^c
- ¹⁷ Každému národu ustanovil vládce,
Hospodinovým podílem však zůstal Izrael.^d
- ¹⁹ Všechny jejich skutky jsou před ním zjevné jak slunce,
své oči stále k jejich cestám upírá.
- ²⁰ Jejich nepravosti nejsou Hospodinu skryty,
všechny jejich hříchy má před sebou.^e
- ²² Lidská štědrost je pro Hospodina pečeti,
laskavosti člověka si váží jak zřítelnice oka.
- ²³ Nakonec povstane a rozdá odměny,
každému odplatí, jak si zaslouží.
- ²⁴ Kajícím umožňuje, aby se vrátili,
povzbuzuje ty, kdo ztrácejí naději.
- ²⁵ Obrát se k Hospodinu a opusť hříchy,
popros ho osobně a přestaň klopýtat.
- ²⁶ Vrať se k Nejvyššímu, odvrát se od nepravosti,
a velmi si zprotiv si každou ohavnost.
- ²⁷ Kdo bude chválit Nejvyššího v podsvětí?
Nemají mu snad dobrořečit živí?
- ²⁸ Mrtvý mu nevzdá díky, tak jak ten, kdo nikdy nebyl;
Hospodina mohou chválit jen živí a zdraví.
- ²⁹ Jak veliké je Hospodinovo slitování
a odpuštění těm, kdo se k němu vracejí!
- ³⁰ U lidí nic takového možné není,
vždyť lidský tvor je smrtelný.
- ³¹ Co je jasnější než slunce? A i ono mívá zatmění.
Tím spíše tělo a krev myslí na špatnosti.
- ³² Hospodin řídí mocnosti v nebeské výšce,
a všichni lidé jsou prach a popel.

Velikost Božího slitování

- 18** Ten, který je věčně živý, stvořil celý vesmír –
²jedině Hospodin je spravedlivý.^f
- ⁴Nikomu není dáno vylíčit jeho díla.
Kdo vystihne jeho veliké skutky?

^a14 Srov. Job 28:28; Žalm 34:14–15; 37:27; Přís 3:7; 4:27; 1.Tes 5:22. ^b14 Lev 19:11–18

^c15 Některé rukopisy uvádějí v. 16 a začátek v. 17: *Jejich cesty už od mládí vedou ke zlu, místo srdcí z kamene nedokážou mít srdce z masa.* ¹⁷Při dělení národů celé země...

¹⁷ Některé rukopisy uvádějí v. 18: *... jeho prvorozený, kterého živí svou rodičovskou péčí, dává mu světo lásky a neopouští ho.* ²⁰ Některé rukopisy uvádějí v. 21: *Hospodin je však dobrý a zná své stvoření; nenechá je a neopustí, ale slituje se nad nimi.* ²² V některých rukopisech text pokračuje: *... a kromě něj není žádný jiný.* ³²Svou rukou řídí svět a vše poslouchá jeho vůli, neboť on je Králem všeho a svou mocí odděluje svaté věci od světských.

- ⁵ Kdo změří sílu jeho velebnosti?
Kdo plně vyjádří jeho milosrdenství?
⁶ Nelze nic ubrat ani přidat,
Hospodinovy divy nelze pochopit.
⁷ Když člověk dojde na konec, je teprv na začátku,
a když se zastaví, nebude o nic chytřejší.
- ⁸ Co je člověk a k čemu je?
Co je na něm dobré a co zlé?
⁹ Jeho život trvá
nanejvýš stovku let.
¹⁰ Jako kapka v moři anebo zrnko písku,
tak málo je to proti věčnosti.
- ¹¹ Proto je Hospodin k lidem trpělivý,
proto je skrání svým milosrdenstvím.
¹² Vidí a chápe jejich bídný konec,
a tak se slitovává o to víc.
¹³ Člověk má slitování se svým bližním,
Hospodin má slitování se vším živým.
Kárá je, napomíná a učí,
jak pastýř své stádo je nazpět přivádí.
¹⁴ Má slitování s těmi, kdo přijmou jeho napomenutí
a kdo dychtí po jeho ustanoveních.

Dávej bez výčitek

- ¹⁵ Chlapče, ke svému dobrodiní nepřidávej výčitky
a své dary nikdy neprovázej slovy trpkými.
¹⁶ Nemírní snad rosa denní žár?
Stejně tak slovo je víc než dar.
¹⁷ Slovo je opravdu nad krásné dary
a štědrý člověk, ten dává obojí.
¹⁸ Nelaskavý hlupák ale dělá výčitky
a neochotný dar rozpláče oči.

Zpytuj sám sebe

- ¹⁹ Než promluvíš, nech se poučit
a pečuj o sebe dřív, než onemocníš.
²⁰ Zpytuj sám sebe, než přijde soud,
a v hodině zúčtování najdeš shovívavost.
²¹ Pokoř se dřív, než onemocníš,
a když zhřešíš, projev pokání.
- ²² Ať ti nic nezabrání včas splnit slib;
nečekej, že smrt všechno spraví.
²³ Než složíš slib, připrav se ho splnit,
ať nejsi jako ten, kdo Pána pokouší.

- ²⁴ Mysli na Boží hněv v den smrti,
na čas odplaty, kdy odvrátí svou tvář.
- ²⁵ Mysli na čas hladu, když jsi sytý,
na chudobu a nouzi ve dnech bohatství.
- ²⁶ Časy se mění i od rána do večera,
před Hospodinem vše rychle ubíhá.
- ²⁷ Moudrý člověk bude vždy opatrný,
i ve zlých dobách se zdrží chyb.
- ²⁸ Každý rozumný uznává moudrost
a kdo ji najde, toho ona pochválí.
- ²⁹ Ti, kdo znají moudré výroky, též sami zmoudří,
stanou se studnicí trefných přísloví.
- ³⁰ Nenásleduj své žádosti,
drž na uzdě svůj chtíč.
- ³¹ Když si splníš, nač máš chuť,
budeš svým nepřátelům k smíchu.
- ³² Nelibuj si ve velkém přepychu,
jinak tě přivede na mizinu.
- ³³ Nehoduj na dluh, abys nezchudl
a nezůstal s prázdnou kapsou.

19

- Opilec svou prací nezbohatne,
a kdo pohrdá málem, pomalu zchudne.
- ² Váno a ženy zkazí i rozumné muže,
kdo tráví čas s nevěstkami, ztratí zábrany.
- ³ Hniloba a červi se o něj postarají,
člověk bez zábran bude ztracený.

Pozor na pomluvy

- ⁴ Kdo lehko důvěřuje, je lehkomyslný,
a kdo hřeší, sám sobě uškodí.
- ⁵ Kdo je škodolibý, toho čeká odsouzení,^a
⁶ kdo nestrpí pomluvy, vyhne se potíživ.
- ⁷ Nikdy neopakuj, cos někde slyšel –
rozhodně o nic nepřijdeš.
- ⁸ Nevykládej nic příteli ani nepříteli,
a pokud tím nezhřešíš, neodhaluj nic.
- ⁹ Když tě uslyší, začne být ostražitý
a časem k tobě pojme nenávisť.
- ¹⁰ Slyšels něco? Vezmi si to do hrobu.
Buď klidný, nepraskneš!
- ¹¹ Hlupák trpí kvůli tomu, co vyslechl,
jako těhotná při porodu.
- ¹² Pomluva v nitru hlupáka
je jako šíp zabodnutý do stehna.

^a5 Některé rukopisy dodávají: ... *kdo vzdoruje rozkoším, korunuje svou duši*, ⁶*kdo drží svůj jazyk na uzdě, bude žít bez svárů*.

- ¹³ Promluv si s přítelem, možná nic neprovedl,
a pokud provedl, už to víckrát neudělá.
¹⁴ Promluv si s bližním, možná nic neřekl,
a pokud řekl, nebude to opakovat.
¹⁵ Promluv si s přítelem, často je to jen pomluva;
nevěř všemu, co se povídá.
¹⁶ Možná se jen uřekl, nemyslel to zle.
Kdo se nikdy neprovinil ve slově?
¹⁷ Promluv si s bližním, než mu začneš vyhrožovat,
zákonu Nejvyššího podvol se.^a

Pravá a falešná moudrost

- ²⁰ Všechna moudrost je v tom, ctít Hospodina,
všechna moudrost je v plnění Zákona.^b
²² Žádná moudrost však není v tom, znát zlo;
v radě hříšníků není rozumnost.
²³ Něčí chytrost je ohavná
a některý hlupák jen moudrost nepobral.
²⁴ Lepší je ustrašený, který má méně rozumu,
než velký chytrák, který odporuje Zákonu.
²⁵ Někdo je pronikavě chytrý, ale nespravedlivý,
a někdo zneužívá laskavost, aby vyhrál spor.
²⁶ Některý ničema se zachmuřeně hrbí,
uvnitř je ale plný lsti.
²⁷ Zakrývá si tvář, dělá, jako by neslyšel,
a když ho není vidět, vrhne se na tebe.
²⁸ I když se mu k jeho hříchu nedostává síl,
při první příležitosti hned ublíží.
²⁹ Člověk se pozná podle vzezření,
moudrého poznáš při prvním setkání.
³⁰ Jeho oblečení, rozesmátá tvář,
i jeho krok prozrazuje, co je zač.

Pozor na mnohomluvnost

20

- Některé pokárání je nevhodné
a někdo mlčí – to je rozumné.
² Oč lepší je promluvit si než se rozzuřit!
³ Kdo přiznává chybu, vyhne se škodě.
⁴ Jako eunuch, který chce znásilnit pannu,
je ten, kdo chce násilím dopomoci právu.
⁵ Někdo mlčí a mají ho za moudrého
a jiný je protivný pro svou upovídanost.
⁶ Někdo mlčí, že nemá, co by řekl;
někdo mlčí, že čeká na svou chvíli.

^a17 Některé rukopisy dodávají: ... a nehněvej se. ¹⁸Úcta k Hospodinu je počátkem přijetí a moudrost získává jeho lásku. ¹⁹Znalost Hospodinových přikázání vychovává k životu. Ti, kdo dělají, co se mu líbí, okusí plody ze stromu nesmrtnosti. ^b20 Některé rukopisy dodávají: ... a poznání jeho všemohoucnosti. ²¹Když sluha říká svému pánu: „Neudělám, co chceš,“ dráždí svého živitele, i když to potom udělá.

- ⁷ Moudrý člověk mlčí, než přijde jeho chvíle,
tupý tlučhuba svou chvíli mine.
⁸ Kdo je mnohomluvný, ten se zprotiví;
kdo si osobuje moc, ten sklídí nenávisť.

Paradoxy života

- ⁹ Člověku může prospět i neštěstí
a šťastná náhoda může uškodit.
¹⁰ Některý dar ti neprospěje,
jiný vynese^a dvojnásobek.
¹¹ Někomu jeho sláva uškodí,
jiný se pozvedne z ponížení.
¹² Někdo koupí mnoho za málo peněz,
nakonec ale platí sedminásobně.
¹³ Moudrý si pár slovy získá přízeň,
lichotky hlupáků jsou však zbytečné.

¹⁴ Dar od hlupáka ti bude k ničemu,
těší se totiž na velkou odměnu.
¹⁵ Dá málo a přidá hodně výčitek –
bude otvírat ústa jako hlasatel.
Dnes půjčí, zítra bude žádat zpět,
takový člověk se nedá snést.
¹⁶ Hlupák pak řekne: „Nemám přítele,
za moji dobrotu nikdo neděkuje;
¹⁷ i ti, které živím, o mně mluví zle!“
Kolik lidí a jak často se mu vysměje?^b

Nevhodná slova

- ¹⁸ Lepší je uklouznout než se uřeknout;
to proto darebáci padnou tak najednou.
¹⁹ Neomalený člověk je jako nevhodný žert,
který ulpívá na tupých rtech.
²⁰ Moudrost z úst hlupáka nebude přijata,
neboť ji nepronese v pravý čas.

²¹ Někomu brání v hříchu nouze;
aspoň může odpočívat bez výčitek.
²² Někdo si ničí život kvůli studu;
bude se ničít kvůli hlupákům.
²³ Někdo kvůli studu něco slíbí příteli
a zbytečně si ho znepřátelí.

²⁴ Lež je pro člověka hanebná poskvrna,
jež na rtech tupců stále ulpívá.
²⁵ Lepší je zloděj než ustavičný lhář,
oba však čeká záhuba.

^a10 Nebo: ... *tě bude stát.* ^b17 Některé rukopisy dodávají: *To, co má, totiž nezískal poctivě, a co nemá, je pro něj nezajímavé.*

- ²⁶ Zvyky prolhaného vedou do hanby,
bude mít kabát z ostudy.

Užitek moudrosti

- ²⁷ Moudrý se prosadí svými slovy,
rozumný se i mocným zalíbí.
²⁸ Kdo obdělává půdu, sklídí hojnou úrodu,
a kdo se líbí mocným, usmívá křivdu.
²⁹ Hostiny a dary zaslepují oči moudrým^a
a jako roubík brání ústům v kárání.
³⁰ K čemu je moudrost, která je skrytá,
k čemu je zakopaný poklad?
³¹ Lepší je ten, kdo skrývá hloupost,
nežli ten, kdo skrývá moudrost.

Utíkej před hříchem

21

- Zhřešil jsi, chlapče? Nepokračuj dál.
Omluv se za to, cos udělal.
² Utíkej před hříchem jako před hadem;
když se k němu přiblížíš, uštkne tě.
Hřích totiž hryže jako lev,
pase po lidském životě!
³ Každá nepravost je jak dvojsečný meč,
zasadí ránu, na kterou není lék.
⁴ Hrubost a drzost ničí majetek,
stejně tak i dům pyšného bude zpustošen.
⁵ Rovnou k Božím uším jde prosba chudáka,
a jeho soud pak rychle přispěchá.
⁶ Kdo nesnese pokárání, jde cestou hříšníka,
kdo ale ctí Hospodina, bude se v srdci kát.
⁷ Velký řečník je známý v širém okolí,
moudrý však pozná, kdy se mýlí.

⁸ Kdo si za peníze druhých staví dům,
jako by sbíral kamení na svou mohylu.
⁹ Tlupa ničemů je jako chumáč koudele,
najdou svůj konec v ohnivých plamenech.
¹⁰ Cesta hříšníků je hladce dlážděná,
končí však jámou do pekla.

Rozdíl mezi moudrým a hlupákem

- ¹¹ Kdo zachovává Zákon, ovládá své myšlenky,
vrcholem úcty k Hospodinu je moudrost.
¹² Kdo není chytrý, nedá se poučit,
některá chytrost je však plná hořkosti.
¹³ Vědění moudrého se šíří jako povodeň,
jeho rada je životodárným pramenem.

- ¹⁴ Nitro hlupáka je jak prasklý džbán,
veškeré vědění z něj uniká.
- ¹⁵ Slyší-li moudré slovo někdo rozumný,
pochválí je a přidá k němu další.
Slyší-li je hlupák,^a nelíbí se mu,
proto je hodí za hlavu.
- ¹⁶ Řečnění hlupáka je jako břímě na cestě,
naslouchat rozumnému je ale požitek.
- ¹⁷ Výroky rozumného jsou ve shromáždění žádané,
o jeho slovech budou v srdci přemýšlet.
- ¹⁸ Moudrost je pro hlupáka jak rozbořený dům,
vědění hňupa je snůška nesmyslů.
- ¹⁹ Pro tupce je vzdělání jak na nohou okovy,
jako pouta na jeho pravici.
- ²⁰ Na celé kolo se směje hlupák,
rozvážný se jen tiše usmívá.
- ²¹ Rozumnému je vzdělání zlatou broží,
je jako náramek na jeho pravici.
- ²² Hlupák bez okolků vchází do domu,
zkušený člověk uctivě počká venku.
- ²³ Tupec hned ode dveří nahlíží do domu,
vychovaný člověk zůstane venku.
- ²⁴ Poslouchat za dveřmi je nevychovanost,
rozumný člověk by se hanbou propadl.
- ²⁵ Žvanilové tlachají o tom, co se jich netýká,
rozumní odměřují slova na vážkách.
- ²⁶ Hlupáci mají srdce na jazyku,
moudří si drží jazyk v srdci.
- ²⁷ Když bezbožník proklíná satana,
proklíná jen sám sebe.
- ²⁸ Pomlouvač špiní sám sebe,
celé okolí ho bude nenávidět.

Lenoši a hlupáci

22

Lenoch je jako pokálený kámen,
ohavný tak, že si každý odpivne.

² Lenoch je jako hromádka lejna,
kdo na něj sáhne, chce ho z ruky setřást.

³ Zplodit nevychovance je pro otce hanba,
a je-li to dcera, je to obzvlášť škoda.

⁴ Rozumná dcera dostane manžela,
hanebná působí svému otci žal.

^a15 Podle Syr. (LXX: *zhýralec*).

- ⁵ Nestoudná dívka je ostudou otce i manžela,
oba dva jí budou pohrdat.
- ⁶ Nevhodné řeči jsou jak písnička v den truchlení,
rákoska a kázeň jsou ale moudré kdykoli.^a
- ⁹ Kdo učí hlupáka, jako by slepoval střepy,
jako by spáče ze sna probouzel.
- ¹⁰ Mluvit s hlupákem je jako mluvit s usínajícím –
na závěr řekne jen: „Cože?“
- ¹¹ Plač nad mrtvým, protože jeho světlo zhaslo,
plač nad hlupákem, protože přišel o rozum.
Nad mrtvým plač méně, protože došel odpočinku,
život hlupáka je ale horší nežli smrt.
- ¹² Nad mrtvým se truchlí po sedm dní,
nad bezbožným hlupákem ale po všechny jeho dny.
- ¹³ S tupcem nezapřádej dlouhý hovor
a za hňupem nechoď.
Dej si na něj pozor, ať nemáš těžkosti,
ať se neposkvrníš, když na něj narazíš.
Vyhni se mu a najdeš klid
a nebudeš unavován jeho šílenstvím.
- ¹⁴ Co tíží víc než olovo?
Hlupák – co jiného!
- ¹⁵ Písek, sůl i kus železa
uneseš snadněji než hňupa.
- ¹⁶ Vazba trámů v roubení stavby
nepovolí ani zemětřesením.
Stejně tak srdce opřené o rozhodnou vůli
se ve zlé chvíli nebojí.
- ¹⁷ Srdce ukotvené v rozumném rozhodnutí
je jako štukatura na hladké zdi.
- ¹⁸ Ploty stojící na kopci
neodolají větru
a bojácné srdce hlupáka s jeho myšlenkami
neodolá žádnému strachu.

Přátelství je třeba chránit

- ¹⁹ Při ráně do oka se spustí slzy,
při ráně do srdce se projeví city.
- ²⁰ Házíš-li kameny, vyplašíš ptáky,
urážíš-li přítele, ničíš přátelství.
- ²¹ Jestliže jsi na přítele už vytasil meč,
nezoufej, ještě to lze vzít zpět.
- ²² Jestliže sis na přítele otevřel ústa,
neboj se, smíření je možné.

^a6 Některé rukopisy uvádějí v. 7 a 8: *Děti, které vedou dobrý život a mají co jíst, zakryjí neurozenost vlastních rodičů.* ^a7 *Děti, které předvádějí pohrdání a nevychovanost, poskvrňují urozenost své rodiny.*

Ale urážka, povýšenost, prozrazené tajemství a zákeřnost –
takové věci každého přítele zaženou.

²³ Když ti může důvěřovat tvůj bližní v nouzi,
nasytíš se spolu s ním, až ho potká štěstí.

V čase soužení zůstaň s ním,
a budeš mít podíl na jeho dědictví.

²⁴ Než se rozhoří oheň, je v peci kouř a dým,
než dojde na krveprolití, padají urážky.

²⁵ Nebudu se stydět chránit přítele,
nikdy se od něj neodvrátím.

²⁶ Jestli se mi kvůli němu stane něco zlého,
každý, kdo to uslyší, si na něj dá pozor.

Modlitba o zdrženlivost

²⁷ Kdo postaví stráž před má ústa
a přiloží na mé rty pečeť rozvahy,
abych kvůli nim nepadl,
a aby mě můj jazyk nezničil?

23

Hospodine, Otče a Pane mého života,
nenech mě mým slovům napospas,
nedopuť, abych kvůli nim padl!

² Kdo napraví bičem moje smýšlení,
kdo vychová mé srdce k moudrosti?

Ať mi neprocházejí mé omyly,
ať mé hříchy nejsou přehlíženy,

³ ať mé omyly nenarůstají
a mé hříchy ať se nemnoží,
abych nepadl před svými nepřáteli
a nevysmál se mi můj protivník!

⁴ Hospodine, Otče a Bože mého života,
nenech mě povýšeně hledět na druhé
⁵ a všechnu žádostivost odvrát ode mne.

⁶ Ať se mě nezmocní chtíč a smyslnost,
nenech mě propadnout nestydatosti!

Pozor na přísahy a sprosté řeči

⁷ Poslechněte, děti, poučení jak mluvit;
kdo je bude dodržovat, nepadne do pasti.

⁸ Hříšníka dostihnou jeho vlastní rty,
pomlouvač a domýšlivec padnou kvůli nim.

⁹ Neměj ve zvyku brát do úst přísahu,
nezvykej si vyslovovat jméno Svatého.

- ¹⁰ Jako otrok, který je často vyslýchán,
neujde modřinám,
tak ten, kdo stále přísahá v tom Jménu,
nebude nikdy bez hříchu.
- ¹¹ Kdo často přísahá, plní se špatností
a z jeho domu se nevzdálí bič.
Pochybí-li, ulpí na něm hřích,
přísahá-li nedbale, zhřeší dvojnásob,
přísahá-li křivě, nic ho neospravedlní,
jeho dům naplní pohromy.
- ¹² Některé řeči jsou jako smrt –
ať se nikdy neobjeví v Jákobově dědictví!
Něco takového je zbožným lidem cizí,
v takových hříších si nelibují.
- ¹³ Nezvykej si mluvit sprostě a nevychovaně,
takové řeči jsou přece hříšné.
- ¹⁴ Pamatuj na svého otce a matku,
když sedíš mezi mocnými.
Nezapomeň na ně před nimi
a nezačni se chovat jako hlupáci –
jinak si budeš přát, aby ses nikdy nenarodil,
a budeš proklínat den svého zrození.
- ¹⁵ Když si člověk zvykne na sprosté řeči,
po zbytek života se toho nezbaví.

Pozor na smilstvo

- ¹⁶ Dva druhy lidí rozmnožují hříchy
a třetí přivolává hněv.
- ¹⁷ Vášen rozpálená jak planoucí oheň
nezasne – musí vyhořet.
- Člověk oddaný tělesnému smilstvu
neustane, dokud ho ten oheň nespálí.
Smilníkovi chutná každý chléb,
nenechá toho, dokud neumře.
- ¹⁸ Člověk hřešící proti manželskému loži
si v duchu říká: „Kdo mě uvidí?
Kolem je tma, skrývají mě zdi,
nikdo mě nevidí, proč si dělat starosti?
Nejvyšší na mé hříchy ani nepomyslí.“
- ¹⁹ Obává se jenom lidských očí,
nepochopil, že oči Hospodinovy
jsou jasnější než deset tisíc sluncí;
pozorují všechny lidské cesty,
a zkoumají i nejtajnější zákoutí.

- ²⁰ Bůh všechno znal, ještě než to stvořil,
a zná to nadále i po dokončení.
- ²¹ Onen muž bude potrestán před zraky města,
bude chycen ve chvíli, kdy to nečeká!
- ²² Stejně i žena, která opustila manžela
a opatřila mu dědice z cizího muže:
- ²³ Zaprvé neposlechla Zákon Nejvyššího,
zadruhé ublížila svému muži,
zatřetí nestoudně cizoložila
a zplodila děti s cizím mužem.
- ²⁴ Předvedou ji proto před shromáždění
a budou ji vyšetřovat kvůli jejím dětem.
- ²⁵ Její děti nezapustí kořeny
a její ratolesti neponesou plody.
- ²⁶ Její památka bude proklatá
a její potupa nebude nikdy smazána.
- ²⁷ Její pozůstalí poznají,
že není nic lepšího než Hospodina ctít
a nic sladšího než dbát jeho příkázání.

Chvála Moudrosti

24

- Moudrost se může sama sebou chlubit,
může se chválit mezi svými vlastními.
- ² Otevře svá ústa ve shromáždění Nejvyššího,
bude se chlubit před jeho zástupy:
- ³ „Vyšla jsem z úst Nejvyššího
a jak opar jsem zahalila zem.
- ⁴ Přebývala jsem v nebeské výšině,
můj trůn byl v oblakovém sloupu.
- ⁵ Sama jsem kroužila po nebeské klenbě,
procházela se v propastné hloubce.
- ⁶ Vládla jsem mořským vlnám i celé zemi,
každému lidu a všem národům.
- ⁷ Tam všude jsem hledala místo ke spočinutí,
kousek země, kde se usídlit.
- ⁸ Stvořitel všeho mi tehdy dal příkaz,
můj Učinitel vybral místo pro můj stan.
„Usaď se v Jákobovi,“ řekl,
„v Izraeli měj své dědictví.“
- ⁹ Stvořil mě před věky, tehdy na počátku,
a až navěky nezaniknu.“
- ¹⁰ Sloužila jsem před ním ve svatostánku,
a tak jsem se usadila na Sionu.
- ¹¹ Takto mě usídlil v Milovaném městě,
má moc je v Jeruzalémě.

¹² V oslaveném lidu jsem zapustila kořeny,
v Hospodinově podílu a v jeho dědictví.

¹³ Rostu do výše jak libanonský cedr,
jako cypřiš z hory Hermonu.

¹⁴ Rostu do výše jak palma v En-gedi,
jak růžové keře v Jerichu,
jako skvostná oliva dole v údolí
a jako platan u vody.

¹⁵ Vydávám vůni jak skořice a balzám,
voním jako vzácná myrha,
jak vonné galbanum, onycha a pryskyřice,
jako ve svatostánku kadidlový dým.^a

¹⁶ Rozprostírám své větve jako pistácie,
jsou to větve skvostné a líbezné.

¹⁷ Jak vinná réva plodím potěšení,
z mých květů bude hojné a skvostné ovoce.^b

¹⁹ Pojdte ke mně všichni, kdo po mně toužíte,
a nasytte se mým ovocem.^c

²⁰ Vždyť vzpomínka na mě je sladší než med
a mé dědictví je nad včelí plástev.

²¹ Kdo mě jí, dostane ještě větší hlad,
kdo mě pije, bude mít ještě větší žízeň.

²² Kdo mě poslouchá, nebude zahanben,
a kdo se mnou zabývá, ten nezhřeší.^d

Moudrost a Zákon

²³ To vše říká Kniha smlouvy^d Nejvyššího Boha –
Zákon, svěřený nám Mojžíšem
jako dědictví Jákobových shromáždění.^e

²⁵ Oplývá moudrostí jak řeka Píson^f
a jako Tigris v jarních dnech.

²⁶ Přetéká rozumností jako Eufrat
a jako Jordán v čase žně.

²⁷ Třpytí se poučením jako Nil,^g
jako Gíchon ve dnech vinobraní.

²⁸ První člověk nemohl moudrost plně pochopit
a nepostihne ji ani ten poslední.

²⁹ Její myšlenky jsou širší než oceán
a její záměry hlubší než propast.

^{a15} Exod 30:34 ^{b17} Některé rukopisy uvádějí v. 18: *Jsem matkou čisté lásky, úcty, vědění a zbožné naděje. Jakožto věčná jsem dána všem svým dětem, které On povolal.*

^{c19} Srov. Mat 11:28.

^{d23} Exod 24:7; 2.Král 23:2, 21 ^{e23} Některé rukopisy uvádějí v. 24: *Ať vás v Hospodinu neopouštějí síly. Přimkněte se k němu, a on vás posílí. Hospodin Všemohoucí je jediný Bůh, kromě něj není jiný Spasitel.*

^{f25} Názvy této a následujících řek odkazují na Gen 2:10–14. ^{g27} Podle syrské verze (LXX: *světlo*).

- ³⁰ A já jako zavodňovací příkop,
jako strouha vedoucí z řeky k zahradě,
³¹ řekl jsem: „Zavlažím svůj sad,
dám napít svému záhonku.“
A hle, ten můj příkop se změnil v řeku
a ta řeka v moře!
³² Rozžehnu tedy poučení jak ranní úsvit,
nechám ho zářit do dálky.
³³ Nauku budu šířit jako proroctví,
předám ji příštím pokolením navěky.
³⁴ Pohleďte, nenamáhal jsem se jen pro sebe,
ale pro všechny, kdo moudrost hledají.

Dobří a špatní muži

25 Ve třech věcech nacházím zalíbení –
jsou krásné před Hospodinem i před lidmi:
soulad mezi bratry, láska k bližním
a porozumění mezi manžely.

- ² Tři druhy lidí nesnáším,
svým chováním jsou mi strašně odporní:
nadutý chudák, prolhaný boháč
a chlípny stařec, kterému to už nemyslí.

- ³ Co v mládí nenašetříš,
ve stáří nenajdeš.

- ⁴ Šedinám sluší soudnost
a starcům schopnost poradit.

- ⁵ Starcům sluší moudrost
a ctihodným rozvážné myšlení.

- ⁶ Korunou starců je bohatá zkušenost
a jejich chloubou, že Hospodina ctí.

- ⁷ Devíti lidem v srdci blahopřeji,
a desátého chci zmínit především:
ten, kdo se těší ze svých dětí,
a ten, kdo se dožije pádu svých nepřátel.

- ⁸ Blaze tomu, kdo žije s rozumnou ženou,
a tomu, kdo není zapřažen jako býk s oslicí.^a
Blaze tomu, kdo nehřeší slovem,
a tomu, kdo neotročí spodině.

- ⁹ Blaze tomu, kdo našel přítele,^b
a tomu, kdo mluví k pozorným uším.

- ¹⁰ Kdo došel moudrosti, je veliký,
kdo ctí Hospodina, je však největší.

- ¹¹ Úcta k Hospodinu je nade vše;
tomu, kdo ji získal, se nikdo nerovná!^c

^a8 Podle hebr. a syr. znění (v LXX tento řádek chybí); srov. Deut 22:10. ^b9 Podle lat. a syr. znění (LXX: *rozumnost*). ^c11 Některé rukopisy uvádějí v. 12: *Úctou k Hospodinu začíná láska k němu, láskou začíná oddanost*.

Dobré a špatné ženy

- ¹³ Jakoukoli ránu, jen ne ránu do srdce!
 Jakékoli trápení, jen ne trápení od ženy!
- ¹⁴ Jakékoli potíže, jen ne potíže s protivníky!
 Jakýkoli trest, jen ne trest od nepřátel!
- ¹⁵ Není jedu nad jed hadí
 a není hněvu nad hněv ženy.
- ¹⁶ Raději budu žít se lvem a drakem
 než bydlet se zlou ženou.
- ¹⁷ Ženská zloba mění její vzhled –
 tváří se temně jak medvěd!
- ¹⁸ Když její muž sedí se svými přáteli,
 nemůže udržet hořké povzdechy.
- ¹⁹ Proti ženské špatnosti je každá špatnost maličká –
 kéž ji čeká osud hříšníka!
- ²⁰ Co je výstup na písečnou dunu pro starce,
 to je užvaněná žena pro tichého muže.
- ²¹ Nedej se ženskou krásou nachytat
 a nedychti po ní kvůli bohatství.^a
- ²² Hněv, hanba a velká ostuda
 čeká muže, jenž se nechá živit od ženy.
- ²³ Skleslá mysl, zasmušilá tvář,
 rána do srdce – to je žena zlá.
 Ochablé ruce, podlomená kolena^b –
 to je žena netěšící svého manžela.
- ²⁴ Hřích kdysi začal u ženy
 a všichni umíráme kvůli ní.
- ²⁵ Nenechávej vodu volně odtékat,
 ani zlou ženu, aby volně mluvila.
- ²⁶ Nedá-li na to, co jí říkáš,
 odřízni si ji od těla!^c

26

- Blaze muži dobré ženy –
 jeho dny na zemi se zdvojnásobí!
- ² Znamenitá žena je svému muži radostí,^d
 a on prožije své roky v pokoji.
- ³ Dobrá žena je dobrý úděl,
 dostane ji ten, kdo má Hospodina v úctě.
- ⁴ Boháč i chudák bude spokojen,
 každou dobou projde s úsměvem.
- ⁵ Tří věcí se v srdci obávám
 a čtvrté se přímo děším:
 veřejné pomluvy, srocení davů
 a křivého nařčení – to vše je horší nežli smrt.

^a21 Podle hebr. znění (*kvůli bohatství* v LXX chybí).^b23 Iza 35:3, Žid 12:12^c26 Srov. Gen 2:24. ^d2 Přís 31:10–31

⁶ Žárlivá žena působí žal a bolest,
jazykem bičuje všechny kolem.

⁷ Zlá žena je jak nepadnoucí jho,
zvládnout ji je jako chytat štíra.

⁸ Opilá žena budí velkou zlost;
ani neskrývá svou hanebnost!

⁹ Smilná žena vrhá smělé pohledy,
její řasy ji prozradí.

¹⁰ Vrtošivou hlídej velmi přísně,
když najde příležitost, využije ji.

¹¹ Dej pozor na její nestydaté pohledy
a nediv se, když proti tobě zhřeší.

¹² Otevře ústa jak žíznlivý pocestný,
co hltá vodu, kde se namane;
dřepne si na každý kolík,
každému šípů otevře toulec!

¹³ Půvabná žena těší svého manžela,
svým uměním ho osvěží do morku kostí.

¹⁴ Tichá žena je darem od Hospodina,
nic nenahradí její ukázněnou duši.

¹⁵ Cudná žena je vůbec nejpůvabnější,
její zdrženlivost nelze ničím vyvážit.

¹⁶ Jako východ slunce na Hospodinových výšinách
je krása dobré ženy ve spořádaném domě.

¹⁷ Jako světlo zářící na svatém svícnu
je krásná tvář na pohledném těle.

¹⁸ Jako zlaté sloupy se stříbrným podstavcem
jsou pěkné nohy na pevných chodidlech.^a

Tři nepatřičnosti

²⁸ Dvě věci mě rmoutí
a kvůli třetí zuřím:
když bojovník trpí bídu,
když jsou rozumní muži špinění,
a když se spravedlivý vrací k hříchu –
takového vydá Hospodin meči!

^a18 Některé rukopisy dodávají: ¹⁹*Uchovej, chlapče, své mládí ve zdraví a nenechávej svou sílu cizím.* ²⁰*Vyhledej v celém kraji nejúrodnější pole a tam zasej své semeno s hrdostí na svůj dobrý původ.* ²¹*Tvoji potomci pak vyrostou v hrdosti na svůj dobrý původ.* ²²*Prodejná žena stojí jen za plivanec; vdaná žena je cela smrti pro své milence.* ²³*Bezbožnou ženu dostane ničema a zbožnou ten, kdo ctí Hospodina.* ²⁴*Nestydatá žena se ráda chová nemravně, způsobná se chová cudně, i když je s manželem.* ²⁵*Svéhlavé ženy si ceň jako čubky, cudná žena bude Hospodina ctít.* ²⁶*Ženu, která si váží manžela, všichni považují za moudrou; tu, která ho pyšně uráží, mají všichni za bezbožnou. Blaze muži dobré ženy – jeho dny na zemi se zdvojnásobí!* ²⁷*Žena hlučná a žvanivá je jako polnice troubící na poplach; každý muž v podobných poměrech stráví svůj život ve válečné vřavě.*

Nebezpečí ziskuchtivosti

²⁹ Kupec se stěží vyhne provinění,
na kramáři snadno ulpí hřích.

- 27** Kvůli zisku už mnozí zhřešili,
kdo se chce obohatit, oči zamhouří.
² Jako se vráží kolík do škvíry mezi kameny,
tak se mezi koupi a prodej vklíní hřích.
³ Kdo se pevně nedrží úcty k Hospodinu,
tomu se brzy zřítí jeho dům.

Řeč prozrazuje srdce

- ⁴ Když se třese sítem, ukáže se smetí,
stejně tak špína člověka, když mluví.
⁵ Hrnčířovo nádobí prověřuje pec,
člověk se projevuje v rozmluvě.
⁶ Pěstitel se pozná podle ovoce,^a
řeč prozrazuje pohnutky srdce.
⁷ Nechval nikoho dřív, než promluví,
vždyť teprv tím se lidé zkoušejí.

⁸ Jdeš-li za právem, najdeš je,
jak slavnostním rouchem se jím oblečeš.
⁹ Vrána k vráně sedá,
poctivost poctivého hledá.
¹⁰ Lev číhá na kořist,
hřích na ty, kdo činí bezpráví.

¹¹ Zbožný promlouvá vždy moudře,
hňup je proměnlivý jako fáze měsíce.
¹² Neztrácej čas mezi hňupy,
zdržuj se raději mezi moudrými.
¹³ Řeči hlupáků jsou k zlosti,
jejich smích pramení z hříšné chlípnosti.
¹⁴ Nad jejich klením se ježí vlasy,
při jejich hádce si musíš zacpat uši.
¹⁵ Spor pyšných končí krveprolitím,
slyšet jejich urážky je utrpení.

Důvěra a zákeřnost

- ¹⁶ Kdo vyzrazuje tajemství, ztratil důvěru
a nikdy už nenajde blízkého přítele.
¹⁷ Měj rád svého přítele a buď mu věrný;
vyzradíš-li jeho tajemství, nedolézej za ním.
¹⁸ Jako když někdo zabije člověka,
tak jsi zabil přátelství svého druha.
¹⁹ Jako když ti uletí z ruky pták,
tak jsi ztratil druha a už ho nezískáš.

^a6 Srov. Mat 7:16, 20.

- ²⁰ Nedolézej za ním, už se ti odcizil,
unikl jak srna chycená do pasti.
- ²¹ Ránu lze ovázat, po urážkách se smířit,
ale kdo vyzradil tajemství, nemá naději.
- ²² Kdo lstivě pomrkává, vymýšlí špatnosti
a nikdo ho od nich neodvrátí.
- ²³ Kolem pusy ti maže med
a žasne nad každým tvým slovem,
později ovšem změní tón
a bude tě chtít chytit za slovo.
- ²⁴ Nenávidím toho mnoho, ale nic tak jako jeho –
i Hospodin už ho má dost!
- ²⁵ Kdo hází kámen do vzduchu, hází si ho na hlavu;
kdo zákeřně zraňuje, zraní i sám sebe.
- ²⁶ Kdo jámu kopá, sám do ní padá,^a
kdo chystá léčku, sám se nachytá.
- ²⁷ Kdo páchá zlo, obrátí se to proti němu
a nepozná ani, odkud to přišlo.
- ²⁸ Pyšný je plný posměchu a urážek,
pomsta už na něj číhá jako lev.
- ²⁹ Kdo se radují z pádu zbožných, padnou do pasti,
ještě před smrtí je stráví bolesti.

Zlost a odpuštění

- ³⁰ Zlost a prchlivost jsou ohavnost
a hříšník je mistrem obou dvou.

28

- Kdo je mstivý, tomu se pomstí Hospodin,
jeho hříchy má dobře zapsány!
- ² Opuť svému bližnímu, když ti ublížil;
i tvé hříchy budou odpuštěny, když o to poprosíš.^b
- ³ Když se člověk na člověka hněvá,
jak může čekat uzdravení od Hospodina?
- ⁴ Se sobě rovným nemá slitování
a za vlastní hříchy chce prosit?^c
- ⁵ Chová zlost, sám pouhý smrtelník –
a kdo jeho hříchy odpustí?
- ⁶ Pamatuj na svůj konec a zanech nenávisti,
mysli na smrt a zánik a dodržuj přikázání.
- ⁷ Pamatuj na přikázání a nezlob se na bližní,
mysli na smlouvu Nejvyššího a nedbej na chyby.
- ⁸ Zdržuj se hádek a tvých hříchů bude míň,
hádku roznítí jen, kdo je vznětlivý.

^a26 Přís 26:27; Kaz 10:8
18:32–33.

^b2 Srov. Mat 6:12, 14; Marek 11:25; Luk 6:37.

^c4 Srov. Mat

- ⁹ Hříšník vyvolává bouři mezi přáteli,
šíří klepy mezi těmi, kdo žili v pokoji.
¹⁰ Čím více dřeva, tím větší oheň,
čím větší zatvrzelost, tím větší spor.
Čím více síly, tím více zloby,
čím větší bohatství, tím větší vztek.
¹¹ Prudký spor roznítí oheň,
prudká hádka prolití krve.
¹² Dýchneš-li na jiskru, rozhoří se,
plivneš-li na ni, uhasne,
obojí ale vzejde ze tvých úst.

Všetečný jazyk

- ¹³ Pomlouvač a lhář ať je zatracený –
zahubil už mnohé, kdo žili v pokoji!
¹⁴ Všetečný^a jazyk otrásl mnohými,
učinil je běženci mezi národy,
zbořil města opevněná hradbami
a rozvrátil domy vznešených.
¹⁵ Drzý jazyk připravil skvělé ženy o manželství,
obral je o plody jejich námahy.
¹⁶ Kdo na něj dá, neodpočne si,
nikdy si neužije domácí pohody.

¹⁷ Rána bičem dělá podlitiny,
rána jazykem drtí kosti.
¹⁸ Mnoho lidí padlo mečem,
mnohem víc ale jazykem.
¹⁹ Blaze tomu, kdo byl před ním uchráněn,
kdo nebyl vystaven jeho zlobě,
kdo nebyl obtížen jeho jhem
a nebyl spoután jeho řetězem.
²⁰ Jeho jho je totiž ze železa
a jeho řetězy jsou bronzové.
²¹ Zemřít kvůli němu, je smrt nejhorší,
to už je lepší samo podsvětí!

²² Zbožných se ale jistě nezmocní,
ty jeho oheň nespálí.
²³ Propadnou mu ti, kdo opouštějí Hospodina,
mezi nimi vzplane a nezhasne.
Vrhne se na ně jako lev,
jako leopard je roztrhá.

²⁴ Obežen tedy svůj statek trním,
své zlato a stříbro uloží pod zámek.
²⁵ Svá slova odvažuj jemnými vážkami,
svá ústa opatří dveřmi se závorou.

^a14 Dosl. třetí (rovněž ve v. 15); dle Talmudu jazyk, který se přidává jako třetí do hádky, nebo jazyk, kterému padly za oběť tři osoby: pomlouvač, pomluvený a posluchač pomluvy.

- ²⁶ Pozor, ať neuklouzneš jazykem
a nepadneš před protivníkem číhajícím na tebe.

Půjčky a záruky

29

- Milosrdný půjčuje svému bližnímu;
kdo pomáhá, zachovává příkázání.
- ² Půjč bližnímu, když to potřebuje,
a stejně tak bližnímu včas vracej.
- ³ Dodržuj slovo, ať je na tebe spoleh –
potom vždy najdeš, co potřebuješ.
- ⁴ Mnozí pokládají půjčku za dílo štěstěny
a těm, kdo jim pomohli, nadělali starosti.
- ⁵ Dokud něco nedostane, líbá bližnímu ruce
a o jeho penězích mluví pokorně.
Když ale přijde čas platit, dělá průtahy,
nabízí chabé výmluvy,
tvrdí, že se to právě nehodí.
- ⁶ Naléhá-li věřitel, získá zpět sotva polovic
a i to může pokládat za dílo štěstěny.
Jinak ovšem o své peníze přijde
a z dlužníka se mu ještě stane nepřítel.
Bude mu splácet kletbami a nadávkami,
místo, aby ho chválil, ještě ho potupí.
- ⁷ Mnozí se proto zdráhají půjčit – nikoli ze špatnosti,
jen nechtějí bezdůvodně o všechno přijít.
- ⁸ S poníženým však buď velkorysý,
nenech ho čekat na svou almužnu.
- ⁹ Poslušen příkázání pomoz chudákovi,^a
nenech ho v jeho nouzi odejít s prázdnou.
- ¹⁰ Nelituj peněz na bratra či přítele,
nenech je rezivět někde pod kamenem.
- ¹¹ Ulož si poklad^b podle příkázání Nejvyššího,
prospěje ti to víc než zlato.
- ¹² Do svých pokladnic ulož almužny,
a ty tě zachrání před každým neštěstím;
- ¹³ budou za tebe bojovat proti nepříteli
lépe než silný štít a těžké kopí.
- ¹⁴ Dobrý člověk se za bližního zaručí,
jen nestoudník by ho nechal být.
- ¹⁵ Nezapomeň na laskavost svého učitele,
vždyť za tebe ručí svým životem.
- ¹⁶ Hříšník nedbá na majetek svého učitele,
nevděčník zapomene na svého zachránce.
- ¹⁷ Ručení už zničilo mnoho úspěšných lidí,
otřáslo jimi jak mořské vlnobití.

^a9 Deut 15:7–8

^b11 Srov. Tob 4:8–9; Mat 6:19–20; Luk 18:22.

- ¹⁸ Mocné muže vyhnalo z domovů,
museli bloudit u cizích národů.
¹⁹ Když se hříšník vrhne do ručení
a sleduje tím zisk, skončí u soudu.
²⁰ Pomáhej bližnímu podle svých možností
a dávej přitom pozor, aby ses sám nezničil.

Soběstačnost a skromnost

- ²¹ K životu stačí voda, chléb a šaty^a
a dům, který poskytuje soukromí.
²² Lepší je chudý život ve vlastním přístřeší
než skvělé pokrmy u cizích.
²³ Ať máš málo nebo hodně, buď spokojen
a nenech svou domácnost nikým urážet.

²⁴ Je to bídný život, stěhovat se po cizích:
kde jsi na návštěvě, nemůžeš nic říct.
²⁵ Musíš vítat hosty, dávat pít, a ani ti nepoděkují,
a navíc uslyšíš trpké povely:
²⁶ „Pojď sem, cizínče, prostírej,
dej mi najíst, co máš po ruce!“
²⁷ „Uvolni, cizínče, místo váženějšímu,
bratr přijel na návštěvu, potřebuje dům!“
²⁸ Pro rozumného je těžké snášet
výtky domácích a urážky od věřitele.

Výchova se vyplatí

30

- Kdo miluje svého syna, bude ho často trestat,
aby se z něj nakonec mohl radovat.
² Kdo syna vychovává, tomu se to vyplatí,
bude na něj hrdý před svými známými.
³ Kdo syna vyučuje, popudí nepřátele k závisti
a bude jásat mezi přáteli.
⁴ Když otec zemře, jako by žil dál –
vždyť tu nechal syna, jenž se mu podobá!
⁵ V životě se radoval z jeho blízkosti,
nebude se nad ním rmoutit ani ve smrti.
⁶ Svým nepřátelům tu nechá mstitele
a přátelům toho, kdo projevuje vděk.

⁷ Kdo syna rozmazlí, bude obvazovat rány,
při každém výkřiku se mu srdce zastaví.
⁸ Nezkrocený kůň bude jančit,
syn nechaný sám sobě zdivočí.
⁹ Hýčkej dítě a bude tě strašit,
hraj si s ním a pak tě zarmoutí.
¹⁰ Nedováděj s ním, ať kvůli němu netrpíš,
ať jednou neskřípeš zuby v zoufalství.

^a21 Srov. 1.Tim 6:8.

- ¹¹ Nedávej mu v mládí příliš volnosti
a nepřehlížej jeho chyby.^a
¹² Ohýbej mu šíji, dokud je mladý,
dej mu na zadek, dokud nedospěl.
Jinak se zatvrdí, bude neposlušný
a naplní ti srdce bolestí.^b
¹³ Vychovej svého syna, dej si s ním práci,
jinak tě zahanbí svou drzostí.

Zdraví a spokojenost nade vše

- ¹⁴ Lepší je být chudý, ale zdravý a silný,
než bohatý, ale nemocný.
¹⁵ Zdraví a síla je nade všechno zlato
a svěží duch^c nad sebevětší bohatství.
¹⁶ Žádné bohatství není nad tělesné zdraví,
žádný požitek nad radost v srdci.
¹⁷ Lepší je smrt než trpký život
a věčný spánek než vleklá nemoc.
¹⁸ Lahůdky nabízené zavřeným ústům
jsou jako oběti pokládané před modlou.^d
¹⁹ K čemu jsou modle oběti?
Nesní je přece, ani k nim nepřivoní!
Stejně je to s tím, koho stíhá Hospodin:
²⁰ Hledí na to vše a vzdychá,
vzdychá jako eunuch, když objímá pannu.

- ²¹ Nepropadej zármutku
a netrap sám sebe chmurami.
²² Radostné srdce vlévá život do žil,
veselost člověku život prodlouží.
²³ Zabav^e svou duši a potěš srdce,
zármutek zažeň daleko od sebe.
Zármutek už přece zničil mnohé
a není z něj žádný užitek.
²⁴ Závist a hněv zkracují život,
předčasně se stárne kvůli starostem.^f
²⁵ Spokojené srdce přidává chuti,
takový člověk se dobře nají.

Nehoň se za bohatstvím

31

Bezesné noci vedou k vyčerpání,
starost o bohatství spánek zahání.

- ² Starost o živobytí^g nedá člověku spát,
probouzí ho ze sna jako těžká choroba.

^a11 Některé rukopisy vynechávají: *a nepřehlížej jeho chyby*. ^{12a}Ohýbej mu šíji, dokud je mladý ^b12 Některé rukopisy vynechávají: *a naplní ti srdce bolestí*. ¹⁵ Podle hebr. znění (LXX: *statné tělo*). ^d18 Podle hebr. znění (LXX: *pokládané na hrob*).

^c23 Většina rukopisů: Miluj ^f24 Řecká rukopisná tradice před pasáž 30:25–33:16^a řadí text 33:16^b–36:10. Držíme se uspořádání hebrejského textu, dosvědčeného také latinským a syrským překladem. ^g2 Podle hebr. znění (LXX: *Bezesná starost*).

- ³ Boháč dře, aby hromadil peníze,
a když přestane, nabaží se přepychem.
⁴ Chudák dře, aby se sotva uživil,
a když přestane, upadá do bídy.
- ⁵ Kdo miluje zlato, nezůstane spravedlivý,
kdo se žene za penězi, toho svedou na scestí.
⁶ Zlato už zničilo mnohé,
do tváře pohlédli zkáze.
⁷ Je pastí pro ty, kdo po něm dychtí,
každý hlupák se do ní chytí.
- ⁸ Blaze boháči, zůstane-li nevinný
a za zlatem se nehoní.
⁹ Kdo je to? Pojďme ho pochválit,
vždyť vykonal ve svém lidu zázraky.
¹⁰ Kdo se osvědčil jako dokonalý?
Takový ať se tím chlubí!
Kdo mohl zhřešit a nezhřešil,
někomu ublížit a neublížil?
¹¹ Jeho majetek se upevní
a shromáždění bude mluvit o jeho štedrosti.

Chování u stolu

- ¹² Usedl jsi ke vznešenému stolu?
Neotvírej ústa dokořán
a neříkej: „Taková spousta jídla!“
¹³ Pamatuj, že lačné oko je špatnost.
Je na světě vůbec něco horšího?
Vždyť pláče po všem, co vidí okolo!
- ¹⁴ Nenatahuj ruku po všem, co uvidíš,
a netlač se s nikým u misky.
¹⁵ Mysli na bližního jako sám na sebe
v každém ohledu se chovej pozorně.
¹⁶ Jez jako člověk, co ti přinesli,
a nehleť, ať nejsi odporný.
¹⁷ Přestaň jako první, tak jak se sluší,
nebuď nenasytný, abys nepohoršil.
¹⁸ Stoluješ-li s více lidmi,
nenatahuj ruku jako první.
- ¹⁹ Jak málo stačí vychovanému člověku!
Na lůžku pak nemusí lapat po dechu.
²⁰ Kdo je střídmy, ten zdravě spí
a ráno se s čistou hlavou probudí.
Nespavost, nevolnost a břichabol,
to trápi toho, kdo nemá nikdy dost.

- ²¹ Když jsi nucen jíst přesprlíš,
jdi se někam vyzvracet, ať se ti uleví.
²² Poslechni mě, chlapče, nepohrdej mnou,
nakonec zjistíš, že jsem měl pravdu.
Ve všem, co děláš, buď střídmy^a
a nebudeš stížen žádnou nemocí.
- ²³ Skvělého hostitele lidé pochválí,
potvrdí zprávy o jeho štědrosti.
²⁴ Skoupého hostitele celé město pomluví,
potvrdí zprávy o jeho špatnosti.

Pozor na víno

- ²⁵ Nehraj si na hrdinu, když jde o víno,
víno už mnohé zničilo.
²⁶ Kalená ocel se prověřuje v peci,
hádká po víně prověří pýchu v srdci.
- ²⁷ Víno je elixír života, piješ-li ho s mírou.
Co by byl život bez vína?
Vždyť bylo stvořeno lidem pro radost.
²⁸ Víno rozveselí srdce a obšťastní duši,
když se pije střídme a ve správnou chvíli.
²⁹ Víno v duši zhořkne, pije-li se nadmíru,
to vede jen k rozčilení a nesváru.
- ³⁰ Opilý hlupák zuří až k vlastnímu zničení,
pití mu ubírá síly a přidává zranění.
³¹ Při pití vína bližního nekárej
a nepohrdej jím, když je v náladě.
Nedělej mu žádné výčitky,
své požadavky si nech na jindy.

Chování na hostinách

- 32** Byl jsi určen za správce hostiny?^b
Nenaparuj se, chovej se k hostům jako jeden z nich
a postarej se o ně, než se sám posadíš.
² Až splníš své povinnosti, zasedni ke stolu,
aby ses bavil spolu s hosty
a za svou šikovnost získal vavřín chvály.
- ³ Mluv, starče, jak se na tě sluší,
se znalostí věci; ale neruš hudbu.
⁴ Když se zpívá, neplýtvěj slovy
a nemudruj v nevhodnou chvíli.
⁵ Rubínová pečeť zasazená ve zlatě
je ladná hudba při hostině.

^a22 Podle hebr. znění (LXX: *čily*).

^b1 Srov. Jan 2:8.

⁶ Smaragdová pečeť ve zlaté obrubě
je libý zpěv při lahodném víně.

⁷ Mluv, mladíku, je-li potřeba,
nanejvýš dvakrát a jsi-li otázan.

⁸ Buď stručný, řekni mnohé pár slovy –
buď jako ten, kdo ví, a přesto mlčí.

⁹ Nemluv s velmoži, jako bys jim byl rovný,
a nežvaň, když mluví někdo jiný.

¹⁰ Obliba kráčí před skromným člověkem,
jako se před hromem ukazuje blesk.

¹¹ V pravý čas vstaň a neotálej,
pospěš si domů a neloudej se.

¹² Tam se pak bav a dělej, co se ti zlíbí,
jen se neprohřešuj zpupnými slovy.

¹³ Hlavně však dobrořeč svému Stvořiteli,
který tě opájí svým dobrodiním.

Poslušnost Zákona

¹⁴ Kdo ctí Hospodina, přijme poučení,
a kdo časně vstává, dojde u něj chvály.

¹⁵ Kdo studuje Zákon, nasytí se jím,
pokrytce ale Zákon omrzí.

¹⁶ Ti, kdo ctí Hospodina, dosáhnou práva,
jejich dobré skutky budou zářit jako lucerna.^a

¹⁷ Hříšník uhýbá před pokáráním,
vždy si umí najít výmluvy.

¹⁸ Soudný muž dá na rozumné rady,
drzoun^b a nadutec se ale nedá ničím odradit.

¹⁹ Nic nedělej, dokud se neporadíš,
abys ses potom nemusel trápit.

²⁰ Nechoď hrbolatými cestami,
ať nezakopneš o kameny.

²¹ Ani rovnou cestou si nebuď jistý,
²² dávej si pozor i na vlastní děti.

²³ Při všem, co děláš, buď opatrný^c –
i to je způsob, jak plnit příkázání.

²⁴ Kdo věří Zákonu, dbá na příkázání,
kdo spoléhá na Hospodina, nebude zahanben.

33

Toho, kdo ctí Hospodina, nepotká nic zlého,
ve zkouškách se zas a znovu dočká záchrany.

² Moudrému muži se Zákon nezoškliví,
pokrytec je ale jako loď v bouři.

^a16 Srov. Mat 5:16.
(LXX: si věř).

^b18 Podle hebr. znění (LXX: *cizinec*).

^c23 Podle hebr. znění

- ³ Rozumný člověk Zákonu věří,
je pro něj spolehlivý jako prorocství.^a
- ⁴ Připrav si řeč a budeš mít posluchače,
využij své vzdělání předtím, než promluvíš.
- ⁵ Jak kolo od vozu je nitro hlupáka,
myšlenky se mu točí jako náprava.
- ⁶ Přítel vtipálek je jak bujný hřebec,
co řehťá pod každým jezdcem.

Protiklady života

- ⁷ Čím je významnější jeden den než jiný,
když na všechny dny v roce svítí stejné slunce?
- ⁸ To Hospodin je ve své mysli odlišil
a určil různá období a slavnosti.
- ⁹ Některé dny povýšil a posvětil,
jiné ustanovil jako všední.
- ¹⁰ Stejně tak jsou všichni lidé z hlíny,
vždyť Adam byl stvořen ze země.
- ¹¹ Hospodin je však ve své moudrosti odlišil
a vedl každého po jiné cestě.
- ¹² Některé požehnal a povýšil,
posvětil je a přivedl blíž k sobě.
Jiné proklel a ponížil
a odstranil je z jejich míst.
- ¹³ Jako hlína v rukou hrnčíře,
který ji tvaruje, jak se mu zlíbí,
jsou lidé v rukou svého Stvořitele,
který jim oplácí dle své úvahy.
- ¹⁴ Jako dobro stojí proti zlu
a život proti smrti,
tak i hříšník proti zbožnému.
- ¹⁵ Jen pohled na díla Nejvyššího: samý protiklad,
jedno a druhé vždy stojí proti sobě.
- ¹⁶ Já jsem procitl jako poslední,
jako ten, kdo paběrkuje po vinařích.
- ¹⁷ S Hospodinovým požehnáním jsem je však dohonil
a naplnil lis hrozny jako jiní vinaři.
- ¹⁸ Vězte, že jsem se nenamáhal jen pro sebe,
ale pro všechny, kdo hledají poučení.^b
- ¹⁹ Poslechněte mě, vůdci zástupů,
předáci obce, popřejte mi sluchu!

^a3 Dosl. *jako věštba* [posvátnými losy] – viz Exod 28:30; Num 27:21; 1.Sam 14:41–42.

^b18 Srov. začátek a konec Prologu.

Nevydávej se všanc

- ²⁰ Dokud jsi živ, nevydávej se všanc
synu ani manželce, bratru ani příteli.
Nedávej jim své jmění,
abys pak nelitoval a nemusel o ně prosit.
- ²¹ Dokud jsi ještě živ a nevypustils duši,
nenech se nikým nahradit.
- ²² Je přece lepší, aby tě tvé děti prosily,
než abys od svých synů čekal almužny.
- ²³ Ve všem, co děláš, si podrž vedení,
ať na tvé pověsti není poskvrný.
- ²⁴ Až v den, kdy se tvůj život završí,
až v hodině smrti rozděl své dědictví.

Zacházení s otroky

- ²⁵ Krmivo, hůl a náklad je pro osla,
chléb, kázeň a práce pro otroka.
- ²⁶ Dej otrokovi práci a užiješ si klidu;
nech mu volné ruce a bude chtít svobodu.
- ²⁷ Dobytku sehne šíji jho a řemení,
ničemnému otrokovi kláda a mučení.
- ²⁸ Pošli ho do práce, ať nezahálí,
zahálka učí mnohé špatnosti.
- ²⁹ Nalož mu práci, jak se na něj patří,
a bude-li neposlušný, nasaď mu okovy.
- ³⁰ Na nikoho však nebuď příliš přísný
a nikdy nebuď nespravedlivý.
- ³¹ Máš-li otroka, ber ho jako sám sebe,
vždyť jsi za něj zaplatil vlastním životem.^a
- ³² Máš-li otroka, zacházej s ním jako s bratrem,
vždyť ho potřebuješ jako sám sebe.
- ³³ Ublížíš-li mu a on se zvedne a uteče,
kde ho nalezneš?

Nedej na sny

34 Nerozumný chová marné a falešné naděje
a sny dávají křídla hlupákům.

- ² Kdo dá na sny,
jako by chytal stín a hnal se za větrem.
- ³ Ve snu je vidět pouhý odraz v zrcadle –
člověk se dívá jen sám na sebe.
- ⁴ Co čistého vzejde z nečistoty
a co pravdivého ze lži?
- ⁵ Věštby, znamení a sny jsou k ničemu,
jsou jako blouznění rodičky při porodu.
- ⁶ Pokud tě ve snech nenavštívil Nejvyšší,
neber na ně žádné ohledy.

^a31 Dosl. zaplatil krví – metafora pro tvrdě vydělané peníze.

- ⁷ Sny už oklamaly mnoho lidí,
a kdo na ně spoléhali, padli.
⁸ Zákon se naplní bez takovýchto lží
a moudrost je dokonalá v pravdomluvnosti.

Zkušenost a zbožnost

- ⁹ Vzdělaný^a člověk se mnohé dozvěděl,
a kdo je zkušený, bude mluvit rozumně.
¹⁰ Kdo neprošel zkouškami, málo ví,
kdo je zcestovalý, ten je chytřejší.
¹¹ Na svých cestách jsem viděl mnoho věcí
a pochopil jsem víc, než umím vyjádřit.
¹² Mnohokrát jsem byl v nebezpečí smrti
a jen díky tomuto jsem se zachránil.

¹³ Ti, kdo ctí Hospodina, budou žít,
neboť důvěřují svému Zachránci.
¹⁴ Kdo ctí Hospodina, bude bez starostí
a nemusí se bát – vždyť On je jeho nadějí.
¹⁵ Blaze tomu, kdo ctí Hospodina:
ví, koho se drží a o koho se opírá!
¹⁶ Hospodinovy oči hledí na ty, kdo jej milují,
je jejich mocnou záštitou a silnou oporou,
ochranou před horkem a před poledním žárem,
stráží před klopýtnutím a pomocí v pádu.
¹⁷ Hospodin povznáší duši a rozjasňuje oči,
dává zdraví, život a požehnání.

Nespravedlivé oběti

- ¹⁸ Oběť z nespravedlivého zisku je hanebná,
dary ničemu nedojdou zalíbení.
¹⁹ Dary bezbožných se Nejvyššímu nelíbí,
jejich hřích nesmyje sebevíc obětí.
²⁰ Zabíjí syna před otcovými zraky,
kdo přináší oběti z majetku chudých.
²¹ Živobyť chudáků je skrovný chleba,
kdo je o něj obírá, je vrah.
²² Brát bližnímu živobyť je jako zabíjet,
a kdo neplatí nádeníkovi, prolévá krev.

²³ Když jeden staví a druhý boří,
k čemu to je, než aby se nadřeli?
²⁴ Když se jeden modlí a druhý proklíná,
čí hlas vyslyší Pán?
²⁵ Kdo se omyl po dotyku mrtvoly a znovu se jí dotýká,
k čemu to je, že se umýval?
²⁶ Tak i ten, kdo se postí kvůli svým hříchům
a pak jde a provádí je znovu:

^a9 Některé rukopisy: *Zcestovalý*

Kdo vyslyší jeho modlitby
a k čemu to je, že se pokořil?

Spravedlivé oběti

35

Dodržovat Zákon vydá za hojně oběti,
dbát na přikázání je jako pořádat obětní hody.

² Oplácet vděčnost vydá za oběť jemné mouky,
dávat almužnu je jako přinést oběť chvály.

³ Přestat se špatností – to se Hospodinu líbí,
přestat s nespravedlností je jako obřad smíření.

⁴ „Neukazuj se před Hospodinovou tváří s prázdnou;“^a
jistě, vždyť tímto vším splníš přikázání.

⁵ Oběť spravedlivého zalévá oltář tukem
a její vůně stoupá před Nejvyššího.

⁶ Oběť spravedlivého člověka je příjemná
a nebude nikdy zapomenuta.

⁷ Oslavuj Hospodina svou štědrostí,
nešetři na prvotinách ze své úrody.

⁸ Každý dar přinášej s úsměvem,
desátek pro něj odděl radostně.

⁹ Dávej Nejvyššímu, jak on tě obdařil,
kolik jen tvá ruka štědře pobere.

¹⁰ Neboť Hospodin se odvděčuje
a odplatí ti sedminásobně.

Hospodin je spravedlivý

¹¹ Nesnaž se ho ale podplatit, stejně to nepřijme,
na nespravedlivou oběť nespolehej.

¹² Hospodin je přece spravedlivý^b
a nebere na nikoho ohledy.

¹³ Ani chudákovi nestrání,^c
komu se však ukřivdilo, toho vyslyší.

¹⁴ Nepohrdne pokornou prosbou sirotka
ani vdovou, jež před ním vylévá své srdce.

¹⁵ Slzy, jež tečou vdově po tváři,
žalují na toho, kdo je způsobil!

¹⁶ Kdo slouží Bohu ochotně, dojde zalíbení,
jeho prosba vystoupí až k nebi.

¹⁷ Modlitba poníženého proniká oblaky,
a dokud nedojde cíle, nedá se utišit.

¹⁸ Neustane, dokud k ní Nejvyšší neobrátil pozornost,
aby se zastal spravedlivých a zajistil právo.

¹⁹ Hospodin bude jednat bez prodlení
a jako bojovník^d nebude váhavý,

^a4 Exod 23:15; 34:20; 34:16 ^b12 Podle hebr. znění (LXX: *je soudce*).

^c13 Lev 19:15

^d19 Podle hebr. znění (LXX: *vůči nim*).

- ²⁰ dokud nerozdrtí bedra nemilosrdných
a nepotrestá národy,
²¹ dokud nevyhubí zpupné hordy
a nerozdrtí vládu nespravedlivých;
²² dokud člověku neoplatí podle jeho skutků
a neposoudí činy lidí podle jejich úmyslů;
²³ dokud nezjedná svému lidu právo v jejich při
a nepotěší je svým milosrdenstvím.
²⁴ Jak krásné je milosrdenství v době soužení –
jako dešťové mraky v době sucha!

Modlitba za Izrael

36

- Smiluj se nad námi, Pane, Bože všehomíra,
shlédni na nás a sešli na všechny národy svůj strach.
² Vztáhni svou ruku na cizí národy,
ať vidí tvou moc.
³ Jako jsi jim ukázal svou svatost na nás,
tak nám ukaž na nich svoji moc.
⁴ Ať tě poznají, jako jsme poznali i my,
že kromě tebe, Hospodine, jiný Bůh není.

⁵ Dej nová znamení, opakuj divy,
oslav svou paži a svou pravici.
⁶ Vzbud' svůj hněv a vylij vztek,
znič protivníka a nepřítele rozežeň.
⁷ Pospěš si, svůj slib si připomeň,
ať se vypráví o tvých mocných činech.
⁸ Toho, kdo unikne, ať pohltí zuřivý oheň
a trýznitelé tvého lidu ať propadnou záhubě.
⁹ Rozdrť hlavy nepřátelských vládců,
kteří říkají: „My jsme jediní!“

¹⁰ Shromáždí všechny Jákobovy kmeny
a vrať jim dědictví, které kdysi měli.
¹¹ Smiluj se, Hospodine, nad lidem nesoucím tvé jméno,
nad Izraelem, kterého jsi učinil svým prvorozeným.
¹² Slituj se nad svým svatým městem,
nad Jeruzalémem, kde je tvůj příbytek.
¹³ Naplň Sion svým majestátem
a svůj chrám^a svou slávou.

¹⁴ Vydej svědectví těm, které jsi kdysi stvořil,
a vyplň proroctví pronesená v tvém jménu.
¹⁵ Odměň ty, kteří tě očekávají,
ať je tvým prorokům dáno zapravdu.
¹⁶ Vyslyš, Hospodine, modlitbu svých prosebníků
podle požehnání, jež Áron dával tvému lidu.^b

^a13 Podle hebr. a syr. znění (LXX: *lid*).

^b16 Num 6:22–27

- ¹⁷ Všude na světě pak poznají,
že ty jsi Hospodin, Bůh věčnosti.

Výběr manželky

- ¹⁸ Břicho stráví každé jídlo,
některé jídlo je ale lepší než jiné.
¹⁹ Jako ústa rozeznají chuť masa,
tak rozumné srdce lživá slova.
²⁰ Zvrácený člověk druhé zarmoutí,
zkušený ale ví, jak mu oplátit.
- ²¹ Žena si vezme každého manžela,
některá dívka je ale lepší než jiná.
²² Ženská krása rozjasňuje tvář muže,
překonává každou z jeho tužeb.
²³ Mluví-li žena laskavě a jemně,
její muž je ten nejšťastnější člověk.
²⁴ Kdo si bere ženu, získal největší jmění,
pomocníci sobě rovnou a opěrný pilíř.^a
- ²⁵ Kdo nemá plot, toho mohou okrást,
kdo nemá ženu, ten bloudí a vzdychá.
²⁶ Kdo by důvěřoval ozbrojenému lupiči,
který se toulá od vesnice k vesnici?
²⁷ Stejně je na tom muž bez hnízda –
kde se večer octne, tam přespává.

Falešný přítel

- 37** Kdekdo prohlašuje: „Jsem tvým přítelem,“
někdo si tak ale jenom říká.
² Není to až k smrti žalostné,
když se z blízkého přítele stane nepřítel?
³ Odkud se v nás bere ten zlý sklon,
že svět zahalila falešnost?
⁴ Někdo blahopřeje příteli k úspěchu,
v těžké chvíli se ale postaví proti němu.
⁵ Dobrý přítel se tě zastane před protivníkem;
když přijde boj, přikryje tě štítem.^b
⁶ Nezapomínej na přítele v bitvě^c
a mysli na něj, když zbohatneš.

Nerad'se s každým

- ⁷ Každý rádce dává radu,
některý ale k vlastnímu prospěchu.
⁸ Dávej si pozor na rádce,
nejdříve zjisti, co sleduje –
stará se přece hlavně o sebe!

^a24 Gen 2:18; Přís 18:22; 31:10 ^b5 Podle hebr. znění (LXX: *Někdo pomáhá příteli kvůli svému břichu, v boji si ale vezme štít*). ^c6 Podle hebr. znění (LXX: *v duši*).

Mohl by se postavit^a proti tobě,
říkat ti: „Jdeš dobře,
a zpovzdálí sledovat, jak dopadneš.

¹⁰ Neraď se s tím, kdo tě podezřívá,
skrývej své plány před žárlivci.

¹¹ Neraď se se ženou o její sokyni,
se zbabělcem o válce,
s obchodníkem o obchodě,
s kupujícím o prodeji,
s lakomcem o vděčnosti,
se surovcem o vlídnosti,
s lenochem o jakékoli práci,
s nádeníkem o dokončení díla,
s líným otrokem o velkých úkolech.
Na jejich rady nikdy nedej!

¹² Zdržuj se raději se zbožným,
o němž víš, že zachovává přikázání.
Takový smýšlí jako ty,
a zakopneš-li, bude s tebou soucítit.

¹³ Drž se rady svého srdce –
není nic spolehlivějšího nad ně!

¹⁴ Duše člověka někdy lépe varuje
než sedm zvěďů vysoko na hlídce.

¹⁵ Především ale žádej Nejvyššího,
aby tě vedl cestou pravdy.

Zdánlivá a skutečná moudrost

¹⁶ Počátkem každého činu je úvaha,
každému počínání předchází porada.

¹⁷ Veškeré jednání má kořen v srdci,
z nějž raší čtyři ratolesti:^b

¹⁸ Dobro a zlo, život a smrt,
nad všemi ale vždy vládne jazyk.

¹⁹ Někdo je schopen vyučovat mnohé,
sám sobě ovšem prospět nedovede.

²⁰ Někdo je skvělý řečník, ale protivný;
takový bude trpět hladu.

²¹ Od Hospodina totiž nemá obdarování,
a tak mu moudrost zcela chybí.

²² Někdo je moudrý jen sám pro sebe
a co vymyslí, to platí jen v jeho ústech.

²³ Moudrý muž bude vzdělávat svůj lid
a co vymyslí, to platí.

^a8 Podle hebr. znění (LXX: *hodit los*).

^b17 Podle hebr. znění (LXX: *Proměna srdce zanechává stopy, má za následek čtyři věci*).

- ²⁴ Moudrému muži všichni žehnají,
chválí ho všichni, kdo ho uvidí.
²⁵ Život člověka má jen jistý počet dnů,
dnů Izraele je však bezpočtu.
²⁶ Moudrý se ve svém lidu dočká úcty,^a
jeho jméno bude žít navěky.

Bud' střídmý

- ²⁷ Chlapče, zkoumej v životě sám sebe,
zjisti, co ti škodí, a už to nedělej.
²⁸ Všechno přece neprospívá všem
a ne každý všechno schvaluje.^b
²⁹ Nebud' lačný po kdejakém požitku
a nepropadej jídlu.
³⁰ Přejídání přece působí nemoci
a nenasytnost vede k zvracení.
³¹ Na nenasytnost už mnozí zemřeli,
ale kdo je střídmý, bude dlouho živ.

Lékař léčí, Hospodin uzdravuje

38

Važ si lékaře, jak si za své služby zaslouží,
vždyť i jeho stvořil Hospodin.

² Umění léčit má přece od Nejvyššího,
i král se mu za ně dary odvděčí.

³ Lékaře jeho vědění povýší,
získá mu obdiv i před velmoži.

⁴ Hospodin dal ze země vyrůst léčivým bylinám
a rozumný člověk jimi nepohrdá.

⁵ (Nezesládla snad voda od kusu dřeva,
aby se ukázala jeho síla?^c

⁶ Hospodin daroval lidem vědění,
aby ho ctili za jeho divy.)

⁷ Lékař těmi bylinami léčí a odstraňuje bolest,
mastičkář z nich připravuje lék.

⁸ Jeho díla tak nikdy neskončí
a jeho pokoj zavládne všude na zemi.

⁹ Nepřehlížej to, chlapče, když jsi nemocný,
ale modli se k Hospodinu a on tě uzdraví.

¹⁰ Zanech provinění, napřim své ruce
a od každého hříchu očisti své srdce.

¹¹ Obětuj kadidlo s bílou moukou jako památeční díl^d
s nejlepším olejem, jaký si můžeš dovolit.^e

¹² Potom dej prostor lékaři – vždyť i jeho stvořil Hospodin –
nenech ho odejít, vždyť je ti potřebný.

^a26 Podle hebr. znění (LXX: *úcty*).

^b28 Srov. 1.Kor 6:12; 10:23.

^c5 Exod 15:23–25

^d11 Lev 2:1–2

^e11 Podle hebr. znění; řecký text nejasný.

- ¹³ Někdy mají tvůj život v rukou lékaři;
¹⁴ i oni se totiž modlí k Hospodinu,
aby jim pomohl dát nemocným úlevu
a uzdravení, aby mohli žít.
¹⁵ Kdo hřeší před svým Stvořitelem,
ať padne do rukou lékaře!^a

Zármutek nad mrtvým

- ¹⁶ Chlapče, nad mrtvým prolévej slzy,
naříkej jako v hrozně bolesti.
Zaopatři tělo s patřičným obřadem
a nezanedbej jeho pohřeb.
¹⁷ Plakej hořce a vroucně naříkej,
zachovej smutek podle pravidel –
jeden dva dny, ať nepřijdeš do řečí,
potom se ale nechej utěšit.
¹⁸ Zármutek totiž vede ke smrti
a zarmoucené srdce připravuje o síly.
¹⁹ Zármutek zůstává i po neštěstí
a život ubožáka je zoufalý.

²⁰ Npropadej v srdci zármutku,
zažeň jej a pamatuj na vlastní konec.
²¹ Nezapomeň, že není návratu –
mrtvému nepomůžeš, sobě ublížíš.
²² Pamatuj na jeho osud, vždyť i tvůj bude takový –
on včera, a dnes ty!
²³ Ulož s mrtvým k odpočinku také vzpomínky
a už netruchli – jeho duch je pryč.

Úděl řemeslníků

- ²⁴ Znalec Písma pro svou moudrost potřebuje klid;
kdo nemá moc povinností, dosáhne moudrosti.
²⁵ Jak může dojít moudrosti zemědělec,
který se stará jenom o bodec?
Jím žene krávy a stará se jen o ně
a jediné, o čem mluví, je dobytek;
²⁶ své srdce věnuje orání brázd
a spánek obětuje krmení jalovic.

²⁷ Tak i každý umělec a řemeslník,
který pracuje dnem i nocí –
jako ten, kdo vyrývá rytiny do pečeti
a trpělivě vytváří stále nové vzory –
své srdce věnuje zpodobení předlohy
a spánek obětuje, aby dílo dokončil.

^a15 Hebr. znění: *Kdo hřeší před svým Stvořitelem, bude se vzpírat lékaři.*

- ²⁸ Tak i kovář, co stojí u kovadliny
a věnuje se práci s železem –
oheň a kouř mu stravují tělo,
zatímco bojuje s žárem pece,
úder kladiva mu ohlušují sluch,
zatímco sleduje tvar výkovku –
své srdce věnuje dokončení díla
a spánek obětuje konečné úpravě.
- ²⁹ Tak i hrnčíř, co sedí u svého kruhu
a roztáčí ho nohama –
stále má starosti o své dílo,
přemýšlí, kolik by toho mohl udělat,
- ³⁰ rukama dává hlíně tvar
a přemáhá ji nohama –
své srdce věnuje závěrečné glazuře
a spánek obětuje, aby čistil pec.
- ³¹ Ti všichni se spoléhají na své ruce
a každý je mistrem ve svém řemesle;
- ³² bez nich by nemohlo město rozkvétat,
nedalo by se bydlet ani cestovat.
- ³³ V městské radě ale nejsou k nalezení,
neobsazují přední místa ve shromáždění,
na soudném stolci nikdy nesedí,
nerozjímají nad zákony a rozsudky.
- ³⁴ Nevynikají právním vzděláním
a nejsou zběhlí v moudrých výrocích.
Svět ale stojí právě na nich –
když konají svou práci, jako by se modlili!

Úděl znalců Písma

39

Jak jiné je to s tím, kdo se oddá celou duší,
aby rozjímal nad Zákonem Nejvyššího!

- Bude zkoumat moudrost všech předků
a zabývat se prorocstvími.
- ² Bude uchovávat výklady slavných mužů
a pronikat do tajuplných výroků.
- ³ Bude zkoumat skrytý smysl přísloví
a oddá se záhadám v podobenstvích.
- ⁴ Bude sloužit mezi velmoži
a objevovat se před vládci.
Bude cestovat po cizích zemích,
aby zakusil dobro i zlo mezi lidmi.
- ⁵ Bude své srdce obracet už za svítání
k Hospodinu, který ho stvořil,
a bude prosit před Nejvyšším.

Bude se modlit z plných plic
a prosit o odpouštění za své hříchy.

- ⁶ A pokud to veliký Hospodin bude chtít,
naplní ho duchem rozumnosti.
Stane se pramenem moudrých výroků
a v modlitbě bude vzdávat díky Hospodinu.
- ⁷ Rozvine svůj úsudek a vědění
a bude rozjímat o skrytých tajemstvích.
- ⁸ Projeví vzdělání, kterého nabyl,
a jeho chloubou bude Zákon Hospodinovy smlouvy.
- ⁹ Mnozí budou chválit jeho rozumnost
a nikdy na ni nezapomenou.
Vzpomínka na něj nevymizí
a jeho jméno bude žít po všechny věky.
- ¹⁰ O jeho moudrosti si budou vyprávět národy
a shromáždění bude chválit jeho zásluhy.
- ¹¹ Bude-li dlouho živ, bude slavnější než tisíc jiných
a zemře-li, i tak může být spokojený.

Chvalte Hospodina za jeho díla

- ¹² Chci ale vyjádřit ještě víc myšlenek –
jsem jich plný jako úplněk!
- ¹³ Poslechněte mě, zbožní synové, a vzkvětejte
jak růže zasazená v zavlaženém záhoně.
- ¹⁴ Vydejte vůni jako kadidlo
a rozviňte květ jako lilie.
Vyšlete vůni a zpívejte píseň chval,
dobrořečte Hospodinu za všechna jeho díla.
- ¹⁵ Velebte jeho jméno,
opěvujte ho s chválou.
Se zpěvem na rtech a hrou na harfy
ho chvalte touto písní:
- ¹⁶ Všechna díla Hospodinova jsou překrásná,
a každý jeho rozkaz se splní včas.
Neptejte se pořád, co a nač –
vše se ukáže v pravý čas!
- ¹⁷ Na jeho slovo se voda zastaví jak val,
na rozkaz jeho úst se nahromadí vodstva.
- ¹⁸ Všechna jeho vůle se na jeho příkaz vyplní
a jeho spásné dílo nikdo nezastaví.
- ¹⁹ Skutky všech smrtelníků jsou mu na očích
a nic se před ním nedokáže skrýt.^a
- ²⁰ Vidí vše od věků až do věků,
a nic ho nepřivede k údivu.
- ²¹ Neptejte se pořád, co a nač –
vše bylo stvořeno, jak je potřeba!

^a19 Srov. Žid 4:13.

- ²² Jeho požehnání se rozlévá jak řeka
a napájí souši jako záplava.^a
- ²³ Jeho hněv je však údělem národů,
jako když obrátil zavlaženou zemi v solnou tůň.
- ²⁴ Jeho cesty jsou rovné pro zbožné,
pro bezbožné jsou ale plné překážek.
- ²⁵ Dobré věci jsou od počátku stvořeny pro dobré,
ale pro hříšníky věci zlé.
- ²⁶ Základní věci potřebné k životu
jsou voda, oheň, železo a sůl,
mouka, mléko a med,
šťáva z hroznů, olej a oděv.^b
- ²⁷ To vše prospěje zbožným k dobrému,
ale hříšníkům se to zvrátí ke zlému.
- ²⁸ Některé větry Bůh stvořil k trestání,
takže ve své prudkosti hýbou horami.^c
V den zúčtování se rozběsní,
aby se hněv jejich Stvořitele utišil.
- ²⁹ Oheň a krupobití, hlad a choroby,
to všechno Bůh stvořil k trestání;
- ³⁰ zuby šelem, zmije, štíři
i meč pomsty ke zhoubě bezbožných.
- ³¹ Ti všichni s radostí splní jeho příkazy,
připraveni mu sloužit kdekoli na zemi,
a až přijde jejich čas, nepřestoupí rozkaz.
- ³² Tím vším jsem si byl od počátku jist,
a proto jsem to promyslel a zapsal:
- ³³ Všechna Hospodinova díla jsou dobrá
a každé splní svůj účel ve svůj čas.
- ³⁴ Neříkejte proto, co je horší a co lepší –
až přijde čas, osvědčí se každé z nich!
- ³⁵ A nyní ho opěvujte celým srdcem,
Hospodinovu jménu hlasitě dobrořečte!

Bídny úděl člověka

40

- Každého člověka čeká těžká dřina,
na Adamových dětech leží těžké jho
ode dne, kdy vyjdou z matčina lůna,
do dne, kdy se vrátí do země, matky všech.
- ² Jejich srdce plní strach a starosti,
mají předtuchu dne smrti.
- ³ Od toho, kdo sedí na skvostném trůnu,
až po ubožáka v prachu a popelu,
- ⁴ od toho, který nosí purpur a korunu,
až po toho, kdo chodí v pytlavině,

^a22 V hebr. znění „řeka“ = Nil; „záplava“ = Eufrat. ^b26 Srov. Sir 29:21; 1.Tim 6:8.

^c28 Podle hebr. znění (LXX: *ve svém hněvu prudce bičují*).

- všude jen hněv a závist, neklid a zmatek,
strach ze smrti, zlost a svár.
- ⁵ Dokonce i v noci, když leží v posteli,
člověka trápí jeho sny.
- ⁶ Odpočine si jen málo, nebo vůbec ne,
i ve spánku je bdělý jako za bílého dne;
děsí ho představy v jeho mysli,
jako by právě utíkal z bitvy.
- ⁷ V nejvyšší nouzi pak procítá,
překvapen, že se není čeho bát.
- ⁸ Tak je tomu u všech tvorů od člověka po zvíře,
pro hříšníky to však platí sedminásobně:
- ⁹ Smrt a krev, svár a meč,
neštěstí a hlad, zkáza a bič.
- ¹⁰ To vše čeká na bezbožné
a kvůli nim také došlo k potopě.
- ¹¹ Všechno na zemi se vrací do země,
tak jako všechna voda proudí do moře.^a

Klamné a skutečné radosti života

- ¹² Všechny úplatky a křivdy jednou zmizí,
ale věrnost vytrvá navěky.
- ¹³ Nepoctivé bohatství vyschne jako řeka
a odezní jako hrom, co zaburácí v bouři.
- ¹⁴ Štědrý člověk má důvod k radosti,
zločinci ale míří do záhuby.
- ¹⁵ Potomci bezbožných nemají mnoho ratolestí,
jsou jako nečisté kořeny na holé skále,
- ¹⁶ jako rákosí kdekoli u vody na březích řeky,
co usychá^b dřív, než všechny byliny.
- ¹⁷ Dobročinnost je jako rajska zahrada
a almužna zůstává navěky.
- ¹⁸ Samostatnost a pracovitost přináší sladký život,
ale najít poklad je nad to obojí.
- ¹⁹ Mít děti a založit město – tím si člověk dělá jméno,^c
ale najít moudrost je nad to obojí.
- Dobytěk a zahrady činí člověka úspěšným,
ale výtečná žena je nad to obojí.
- ²⁰ Víno a hudba potěšují srdce,
ale láska k moudrosti je nad to obojí.
- ²¹ Flétna a loutna zpřijemňují píseň,
ale příjemný hlas je nad to obojí.

^a11 Hebr. a syr. znění: ... *do země, a co je z nebe, se vrací do nebe.* ^b16 Podle hebr. znění (LXX: *se vytrhá*). ^c19 Následující text až po úspěšným podle hebr. znění (v LXX chybí).

- ²² Oko touží po kráse a půvabu,
ale rašící osení je nad to obojí.
- ²³ Přítel nebo druh přijdou vždycky vhod,
ale žena s rozumem^a je nad to obojí.
- ²⁴ Příbuzní a pomocníci zachrání v těžké chvíli,
ale almužna je nad to obojí.^b
- ²⁵ Zlato a stříbro zajistí dobré postavení,
ale dobrá rada je nad to obojí.
- ²⁶ Bohatství a síla pozvednou sebevědomí,
ale úcta k Hospodinu je nad to obojí.
- Úcta k Hospodinu nepůsobí škodu,
kdo ji má, nemusí hledat oporu.
- ²⁷ Úcta k Hospodinu je jako rajska zahrada –
zaštítí lépe než jakákoli sláva.

Žebrota

- ²⁸ Nežij, chlapče, jako žebrák;
je lepší umřít nežli žebrat!
- ²⁹ Když člověk šilhá po cizím stole,
jeho živoření ani není životem.
Jíst cizí jídlo, to poskvřňuje nitro;
moudrý a vychovaný si dá pozor.
- ³⁰ Žebrota je sladká v ústech nestydy,
v břiše se mu ale jak oheň rozpálí.

Smrt

41

- Ach, smrti, jak trpké je na tebe jen pomyslet,
když člověk pokojně užívá svůj majetek,
když má klid a ve všem se mu daří
a ještě mu chutná jíst!
- ² Ach, smrti, tvůj rozsudek je správný
pro toho, kdo strádá a ubývá mu síla,
kdo je přestárlý a plný starostí,
kdo je popudlivý a ztratil naději.
- ³ Nestarej se, že musíš zemřít,
pomysli na své předky i potomky.
- ⁴ Je to Hospodinův rozsudek nad vším živým –
proč bys odmítal, co chce Nejvyšší?
Ať jsi žil deset, sto, či tisíc let,
v podsvětí ti to nikdo nevyčte.

^a23 Podle hebr. (LXX: s manželem).

^b24 Srov. Sir 16:14; 29:11–13; Tob 4:7–11; 12:8–9.

Úděl bezbožných

- ⁵ Děti hříšníků vyrostou v ohavné lidi,
vždyť vyrůstají uprostřed bezbožných.
- ⁶ Děti hříšníků přijdou o dědictví,
jen hanba zůstane pro jejich potomky.
- ⁷ Děti vyčtou svému bezbožnému otci,
že kvůli němu musí snášet urážky.
- ⁸ Běda vám, bezbožní,
že jste opustili Zákon Nejvyššího Boha!
- ⁹ Když jste se narodili, bylo to k prokletí,
a když zemřete, kletba bude vaším dědictvím.
- ¹⁰ Vše, co vzešlo ze země, se do země navrátí;
stejně tak bezbožní půjdou z kletby do záhuby.
- ¹¹ Lidské tělo je pomíjivé,
ale dobré jméno nikdy nezanikne.^a
- ¹² Starej se o své jméno, neboť ti zůstane
déle než tisíc pokladů ve zlatě.
- ¹³ Dny dobrého života jsou sečteny,
ale dobré jméno trvá navěky.

Správný stud

- ¹⁴ Děti, držte se mých naučení
a žijte v pokoji.
K čemu je moudrost, která je skrytá,
k čemu je zakopaný poklad?
- ¹⁵ Lepší je ten, kdo skrývá hloupost,
nežli ten, kdo skrývá moudrost.^b
- ¹⁶ Nad mými slovy se proto zamyslete,
ne vždy je totiž dobré se stydět
a ne všechno se jistě líbí všem.
- ¹⁷ Před otcem a matkou se styďte za smilstvo,
před vládcem a velmožem za lež,
¹⁸ před soudcem a hodnostářem za přestupek,
před shromážděním lidu za špatnost,
¹⁹ před společníkem a přítelem za křivdu
a před sousedy za krádež.
- ²⁰ Před Boží pravdou a smlouvou styď se,^c
že se opíráš lokty při jídle,
²¹ že jsi nevrlý, když dáváš i dostáváš,
že neodpovídáš na pozdrav,
²² že se díváš na lehkou ženu,
že se od příbuzného odvracíš,
²³ že si přivlastňuješ cizí podíl,

^a11 Podle hebr. znění (LXX: *Lidé truchlí nad tělem mrtvého, ale nedobré jméno hříšníků bude vymazáno*). ^b15 Sir 20:30–31 ^c20 Hebr. znění: *Styď se porušovat slib a ujednání*.

- že pokukuješ po něčí ženě,
²⁴že se pleteš kolem jeho otrokyně (jejímu lůžku se vyhýbej),
²⁵že urážíš své přátele (když přidáváš k daru posměšek),
²⁶že opakuješ, co jsi slyšel,
 a že prozrazuješ tajemství.
²⁷ Tehdy se budeš stydět oprávněně
 a všemi lidmi budeš oblíben.

Nesprávný stud

42

Za následující věci se ale nestyď
 a neohlížej se na lidi, abys nehřešil:

- ² Nestyď se za Zákon a smlouvu Nejvyššího,
 za spravedlivý rozsudek i pro bezbožné,
³ za účty, jež vedeš se společníkem na cestě,
 za dědictví, jež zanecháš pro své přátele,
⁴ za přesnost svých vah a závaží,
 za veliký, anebo malý zisk,
⁵ za peníze vydělané obchodováním,
 za přísnou výchovu svých dětí
 a za pořádný výprask špatnému otrokovi.
- ⁶ Na ničemnou ženu je dobrá pečeť,
 a kde je mnoho rukou, všechno zamykej.
⁷ Vše, co ukládáš, si zvaž a spočítej,
 a každý výdaj i příjem si poznamenej.
⁸ Nestyď se poučit nerozumného hlupáka
 nebo starce, který soupeří s mladými.
 Takto projevíš své dobré vychování
 a získáš uznání všech živých.

Starosti s dcerami

- ⁹ Dcera je skrytý důvod otcovy nespavosti,
 starosti o ni jej okrádají o spaní:
 Dokud je mladá, má strach, co kdyby odkvetla,
 a když je provdaná, co kdyby se znelíbila!
- ¹⁰ Dokud je panna, co kdyby byla svedena
 a ještě v otcově domě byla těhotná!
 Když má manžela, co kdyby ho podvedla,
 a když je provdána, co kdyby byla neplodná!
- ¹¹ Vrtošivou dceru hlídej velmi přísně,^a
 ať se ti tví nepřátelé nesmějí;
 ať po městě nejdou řeči a mezi lidmi pomluvy,
 ať nemáš na veřejnosti kabát z ostudy.
- ¹² Nenech ji předvádět svou krásu před muži
 a nenech ji vysedávat mezi ženami.^b

^a11 Sir 26:10 ^b12 Podle hebr. znění (LXX: *Nehled' na krásu žádného člověka a nevysedávej mezi ženami*).

¹³ Vždyť jako z šatů lezou moli,
tak ženská špatnost z ženy.

¹⁴ Lepší je mužská špatnost nežli ženská dobrota;
od ženy pochází hanba a potupa!

BOŽÍ MOUDROST V PŘÍRODĚ

Sláva Božího stvoření

¹⁵ Nyní připomenu Hospodinova díla,
budu vyprávět, co jsem viděl.
Hospodin stvořil svá díla slovy
a všechno stvoření se řídí jeho vůlí.^a

¹⁶ Žářivé slunce na všechno shlíží
a Hospodinovo dílo je plné jeho slávy.

¹⁷ Hospodin nedal ani svým svatým,
aby vylíčili všechny jeho divy,
i když jim dal, aby stáli
bez úhony v jeho přítomnosti.^b

¹⁸ On zkoumá hloubku propastí i lidských srdcí
a rozpoznává jejich chytré úmysly,
neboť Nejvyšší zná vše, co je k poznání,
už odedávna ví, co přichází.^c

¹⁹ Ohlašuje věci minulé i budoucí,
odhaluje stopy věcí skrytých.

²⁰ Žádná myšlenka ho nemine,
jediné slovo se před ním neskryje.

²¹ Skvěle uspořádal díla své moudrosti –
on, jenž je od věků a bude navěky.
Nebylo co přidat ani co vzít,
nepotřeboval s ničím poradit.^d

²² Všechna jeho díla jsou tak žádoucí –
oslnivá, až oči přechází!

²³ Všechno to žije a trvá navěky,
všechno poslušně plní své úlohy.

²⁴ Všechno je v páru, jedno s druhým,^e
co stvořil, tomu nic nechybí.

²⁵ Jedno doplňuje přednosti druhých –
kdo se dost vynadívá na slávu Boží?

Nebeské úkazy

43 Chlouba výšin je jasná obloha –
jak slavná podívaná jsou nebesa!

^a15 Podle syr. a hebr. znění (v LXX poslední řádek chybí). ^b17 Poslední dva řádky podle hebr. znění (LXX: ... které Všemohoucí Hospodin učinil, aby vesmír stál pevně v jeho slávě). ^c18 Poslední řádek podle hebr. znění (LXX: a znamením věků rozumí). ^d21 Srov. Kaz 3:14; Iza 40:13. ^e24 Sir 33:15

- ² Slunce, když vychází, už za úsvitu hlásá:
dílo Nejvyššího, podivuhodná krása!
- ³ V poledne vysušuje celý kraj –
kdo jeho žáru odolá?
- ⁴ Člověk rozdmýchává pec, aby ji rozžhavl,
slunce však rozpáluje kopce třikrát víc.
Jeho ohnivých dechem se vzduch tetelí,
zář jeho paprsků oslepuje oči.
- ⁵ Veliký je Hospodin, který stvořil slunce,
a to na jeho povel spěchá po své dráze.
- ⁶ Měsíc je všude v pravou chvíli,
ukazuje čas, je věčným znamením.^a
- ⁷ Měsíc vyznačuje doby pravidelných slavností:^b
když dospěje k úplňku, ubývá jeho svit,
- ⁸ a než uplyne „měsíc“ (to proto se tak jmenuje),
zas podivuhodně doroste.
Jako korouhev vojsku vysoko nahoře
září na klenbě nebeské.
- ⁹ Hvězdy svou slávou krásí nebesa,
ozdobně září na Hospodinových výšinách.
- ¹⁰ Na povel Svatého se staví na místa,
nikdy neochabují, když drží stráž.
- ¹¹ Pohled na duhu a jejího Stvořitele chval –
jak nesmírně krásný je její jas!
- ¹² Obloukem své slávy objímá nebesa –
Nejvyšší ji napjal vlastníma rukama!

Divy přírody

- ¹³ Na jeho rozkaz padá sníh,
jeho rozhodnutím blesky šlehaají.
- ¹⁴ Když se otevrou dveře jeho pokladnic,
mraky se odtud jak ptáci rozletí.
- ¹⁵ Svou velikou mocí hromadí mraky
a ty pak rozbíjí v lední tříšť.
- ^{17a} Hlas jeho hromu otřásá zemí,
¹⁶ a když se ukáže, chvějí se hory.
- Na jeho přání se zvedá jižní vítr,
^{17b} stejně i vichřice a prudký severák.^c
- ¹⁸ Sněhové vločky sype jak třepetavé ptáčky,
jako když se snáší hejna kobylek;
bělostně září, až oči přecházejí,
nad jejich chumelením se tají dech!
- ¹⁹ Jinovatkou jako by solil zem,
její střípky se ježí v námraze.

^a6 Gen 1:14
textu.

^b7 Num 28:11–15; Žalm 81:4

^c17b Pořadí veršů upraveno podle hebr.

- ²⁰ Studený severák zaduje
a na vodě ztvdne led –
rozprostře se po každé hladině
a pokryje vodu krunýřem.
- ²¹ Polyká hory a rozpaluje pouště,
svým žárem hubí všechnu zeleň.
- ²² Potom zas mlha vše rychle uzdraví
a rosa po vedru přinese osvěžení.
- ²³ Hospodin svou myšlenkou zkontroloval mořské hlubiny
a zasadil v nich ostrovy.
- ²⁴ Lodníci vyprávějí o nebezpečích na moři
a my jen žasneme nad jejich zprávami:
- ²⁵ Jsou tam zvláštní a divná stvoření,
rozmanití živočichové a mořské obludy.
- ²⁶ Díky Bohu jeho posel k cíli dorazí,
díky jeho slovu vše drží pospolu.

On je všechno

- ²⁷ Dalo by se toho ještě říci mnoho,
a stejně by to nestačilo,
závěrem zbývá říci jen:
On je všechno!
- ²⁸ Kde najdeme sílu, jak ho oslavit?
On přesahuje vše, co učinil!
- ²⁹ Hrozný je Hospodin a nesmírně veliký,
jeho moc budí zděšení.
- ³⁰ Oslavujte Hospodina, vyvyšujte jej, jak umíte,
on to vše ale stejně přesáhne.
Vvyšujte ho bez ustání ze všech sil,
stejně to ale nestačí.
- ³¹ Kdo ho kdy viděl, aby jej vylíčil?^a
Kdo ho umí velebit, jak náleží?
- ³² Ještě je mnoho tajemství a větších než tato,
vždyť z jeho díla jsme zahlédli jen málo.
- ³³ Hospodin stvořil všechno
a zbožným daroval moudrost.

BOŽÍ MOUDROST V DĚJINÁCH

Slavní muži Izraele

44 Nyní chvalme slavné muže,
otce, kteří nás zplodili.

^a31 Srov. Jan 1:18.

- ² Hospodin je obdařil velikou slávou,
svým majestátem od věků.
- ³ Jedni vládli královstvím
a proslavili se svou chrabrostí,
jiní zas moudře radili
a pronášeli prorocství.
- ⁴ Jedni vedli lid svými rozhodnutími
a jako vládci vydávali zákony.
Jiní jako učenci pronášeli moudré výroky
a užívali břitká přísloví.^a
- ⁵ Jiní skládali zvučné melodie
nebo sepišovali eposy.
- ⁶ Jiní byli obdařeni velikým jménem
a žili pokojně ve svých příbytcích.
- ⁷ Ti všichni byli ctěni ve svém pokolení
a jejich současníci se jimi chlubili.
- ⁸ Někteří z nich se tolik proslavili,
že se o nich dosud pějí chvály.
- ⁹ Po jiných nezbylo ani památky;
zašli, jako by nikdy ani nebyli.
Skončili, jako by se vůbec nenarodili,
stejně jako jejich potomci.
- ¹⁰ Jinak je tomu se zbožnými muži,
jejichž dobrodiní neupadlo v zapomenutí.
- ¹¹ Jejich pověst přejde na jejich potomky
a zůstane jim jako cenné dědictví.^b
- ¹² Jejich potomci se drží ustanovení smlouvy
a díky nim též i jejich děti.
- ¹³ Jejich potomstvo přetrvá navěky
a jejich sláva nikdy nezmizí.
- ¹⁴ Jejich těla byla pochována v pokoji,
jejich jméno však žije v dalších pokoleních.
- ¹⁵ Lidé budou vyprávět o jejich moudrosti
a hlásat jejich chválu, kdykoli se shromáždí.

Enoch a Noe

- ¹⁶ Enoch se líbil Hospodinu, a tak ho odsud vzal
jako vzor pokání pro další pokolení.
- ¹⁷ Noe byl shledán poctivým a spravedlivým
a zachoval^c lidský rod, když se Bůh rozhněval.
Díky němu zůstala na zemi alespoň hrstka,
když přišla potopa.
- ¹⁸ Byla s ním uzavřena věčná smlouva,
že potopa už nevyhladí každého tvora.^d

^a4 Poslední řádek verše podle hebr. znění (v LXX chybí). ^b11 Podle hebr. znění (text verše je v LXX nejasný); srov. Vul, Syr. ^c17 Podle hebr. znění (LXX: *se stal výkupným za*).

^d18 Gen 9:8–11

Abraham, Izák a Jákob

¹⁹ Abraham byl veliký otec mnoha národů,^a
kterému se slávou nikdo nerovnal.

²⁰ Zachovával zákon Nejvyššího
a vstoupil s ním do smlouvy.^b
Onu smlouvu potvrdil na svém těle^c
a svou věrnost prokázal ve zkoušce.^d

²¹ Proto mu Hospodin přísahal,
že v jeho jménu najdou národy požehnání,^e
že ho rozmnoží jako prach na zemi,
že jeho potomstvo vyvýší jako hvězdy^f
a dá jim dědictví od moře až k moři
a od řeky Eufrat až ke konci země.^g

²² Kvůli otci Abrahamovi
pak potvrdil přísahu Izákovi.

²³ Smlouvu a požehnání všeho lidstva
nechal spočinout na hlavě Jákobově.
Přiznal mu svá požehnání,
předal mu zemi za dědictví,
které rozdělil na části
a přidělil dvanácti pokolením.

Mojžíš**45**

Z Jákoba pak nechal vzejít zbožného muže,
který našel přízeň všech
a Bohem i lidmi byl milován:
byl to Mojžíš, požehnána buď jeho památka!

² Dal mu slávu, kterou se rovná andělům,^h
a velikost, aby naháněl nepřátelům strach.

³ Na jeho slova Bůh zastavilⁱ zlé znamení
a oslavil ho před králi.

Dal mu přikázání pro svůj lid
a dal mu nahlédnout do své slávy.^j

⁴ Za jeho věrnost a mírnost ho posvětil^k
a vyvolil ho mezi všemi živými.

⁵ Dal mu zaslechnout svůj hlas,
zavedl ho do temného mračna^l
a předal mu přikázání tváří v tvář:
zákon života a vědění,
aby učil Jákoba jeho ustanovením
a Izraele jeho rozhodnutím.

Áron

⁶ Pozdvihl jeho bratra z kmene Levi –
Árona, svatého jako Mojžíš.

^a19 Gen 17:5 ^b20 Gen 15:17–20 ^c20 Gen 17:23–27 ^d20 Gen 22:1–19

^e21 Gen 12:2–3 ^f21 Gen 15:5; 22:17; 26:4 ^g21 Gen 15:19–20; Exod 23:31; Deut 11:24;
Jozue 1:4 ^h2 Exod 34:29 ⁱ3 hebr.: *působil* ^j3 Exod 33:18–23 ^k4 Num 12:3

^l5 Exod 19:16–19; 20:21

- ⁷ Uzavřel s ním věčnou smlouvu
a svěřil mu kněžství uprostřed lidu.
Poctil ho skvostnými ozdobami
a oděl ho slavnými rouchy.
- ⁸ Oblékl ho dokonalou nádherou
a vystrojil ho odznaky moci:
kalhotami, pláštěm a efodem.^a
- ⁹ Šat mu olemoval granátovými jablíčky
a dokola mnoha zlatými zvonky,
aby zvonily při každém jeho kroku,
aby byly slyšet v chrámu
na připomínku synů jeho lidu.
- ¹⁰ Dal mu posvátný oděv
vyšívaný zlatem, purpurem a nachem
a náprsník soudu s losy pravdy,^b
utkaný tkalcem z šarlatové šňůry.
- ¹¹ Dále pak drahokamy s vyrytými jmény
zasazené do zlata jako pečeti,
s vyrytým nápisem od kamenorytce
na připomínku každého z kmenů Izraele.
- ¹² Dále pak turban se zlatou ozdobou
s vyrytým nápisem: SVATOST.
Byla to chlouba úřadu, mistrovské dílo,
nádherná pastva pro oko.
- ¹³ Nic tak nádherného předtím nebylo,
nikdo cizí nebyl oblečen jako on –
jen jeho synové a jeho potomci
navždy a navěky.
- ¹⁴ Jeho zápalné oběti se budou obětovat
bez přestání dvakrát denně.^c
- ¹⁵ Mojžíš ho pověřil jeho úřadem
a pomazal ho svatým olejem.^d
To se stalo věčnou smlouvou pro něj
i pro jeho potomstvo, dokud potrvá nebe,
že budou jako kněží sloužit Hospodinu
a žehnat lidu v jeho jménu.^e
- ¹⁶ Hospodin ho vyvolil mezi všemi živými,
aby mu přinášel oběti –
kadidlo a příjemnou památeční vůni –
a aby konal smíření za lid.^f
- ¹⁷ Udělil mu svá přikázání,
dal mu moc uplatňovat právní předpisy,
aby učil Jáкова Božím svědectvím
a osvětloval Izrael jeho Zákonem.

^a8 Exod 28
8:1–13; 30

^b10 Tj. urim a tumim (Exod 28:30).
^c15 Num 6:22–27

^c14 Num 28:3–4

^d15 Lev

^f16 Lev 16

- ¹⁸ Na poušti se proti němu srotili cizáci,
protože na něj žárlili:
Dátan, Abiram a jejich muži
a Korachova tlupa v prudkém rozlícení.
¹⁹ Hospodin to však viděl a rozhořčil se,
a tak zahynuli jeho prudkým hněvem.
Zasáhl proti nim mocným divem
a strávil je plamenem svého ohně.^a
- ²⁰ Áronovu slávu pak rozmnožil
a daroval mu dědictví:
přidělil mu prvotiny plodin^b
a především chleba do sytosti,
²¹ a tak jedí Hospodinovy oběti,
neboť je určil pro něj a jeho potomky.
²² Nedal mu ale dědictví v zemi
a mezi lidem nemá žádný podíl,
neboť jeho podílem i dědictvím je Hospodin.

Pinchas

- ²³ Pinchas, syn Eleazarův, je třetí v řadě slavných mužů,
neboť horlil v úctě k Hospodinu;
postavil se vzpouře lidu s dobrým a odhodlaným srdcem,
a dosáhl pro Izrael smíření.
²⁴ Proto s ním Hospodin uzavřel smlouvu pokoje,
aby spravoval svatyni a jeho lid
a aby on i jeho potomci
měli vznešené kněžství navěky.^c
²⁵ Podle smlouvy s Davidem, synem Jišajovým z kmene Juda,
přešlo království pouze z otce na syna;
dědictví Áronovo ale přechází
na všechny jeho potomky.
- ²⁶ Chvalte Hospodina, neboť je dobrý
a dal vám korunu své slávy!^d
Kéž vám Hospodin dá moudré srdce,
abyste jeho lid soudili spravedlivě,
aby se jejich blahobyt nikdy neztratil
a jejich sláva přešla na jejich potomky!

Jozue a Káleb

46

Jozue, Nunův syn, byl mocný válečník
a Mojžíšův nástupce v prorockém úřadě.
Skutečně dostal svému jménu^e –
Božím vyvoleným přinesl spásu.
Potrestal nepřátele, kteří povstali proti nim,
aby uvedl Izraele do jeho dědictví.

^a19 Num 16
(v LXX věta chybí).

^b20 Num 18:8–20

^c24 Num 25:1–13

^d26 Podle hebr. znění

^e1 Jméno Jozue (hebr. Jošua) znamená Hospodin zachraňuje.

- ² Jak jen se proslavil, když pozdvihl ruce
a vytasil proti městům meč!
³ Kdo kdy před ním stál tak rozhodně?
On přece vedl Hospodinovy boje!
⁴ Když pokynul rukou, slunce zůstalo stát
a z jednoho dne se staly dva!^a
⁵ Když ho nepřátelé tísnili ze všech stran,
vzýval Nejvyššího Panovníka
a veliký Hospodin ho vyslyšel
a spustil krupobití, prudké a mohutné.^b
⁶ Vrazil do boje proti tomu národu
a pobíjel protivníky na svahu,^c
aby pohané poznali jeho zbraně
a to, že bojuje na Hospodinově straně.
- ⁷ Cele se oddal Panovníkovi,
za Mojžíšových dnů svou zbožnost projevil.
On a Káleb, syn Jefunův,
se postavili proti celé obci,
zabránili lidu v hříchu
a umlčeli jeho zlé reptání.^d
⁸ Jen oni dva se zachránili
ze šesti set tisíc pěších,^e
aby uvedli lid do jejich dědictví,
do země oplývající mlékem a medem.
⁹ Hospodin obdařil Káleba silou
a ta mu zůstala až do stáří,^f
kdy vystoupil na výšiny země,
kterou získali do dědictví jeho potomci,
¹⁰ aby všichni synové Izraele viděli,
jak dobré je jít za Hospodinem.

Soudci a Samuel

- ¹¹ Kéž je požehnána památka soudců,
všech těch mužů slavné pověsti,
kteří nebyli nevěrní v srdci
a neodvrátili se od Hospodina!
¹² Kéž jejich kosti vzkličí z jejich hrobů
a jejich slavné jméno přejde na syny!
- ¹³ Samuel, miláček Hospodinův,
jako Hospodinův prorok zřídil království
a pomazal vládce pro svůj lid.
¹⁴ Soudil shromáždění podle Hospodinova zákona
a Hospodin opatroval Jákoba.
¹⁵ Pro svou věrnost byl uznán za proroka,
pro svá slova byl znám jako pravý vidoucí.

^a4 Jozue 10:12–14^b5 Jozue 10:11^c6 Jozue 10:10^d7 Num 14:5–9^e8 Num 12:21; 14:26–38^f9 Jozue 14:10–12

- ¹⁶ Když ho nepřátelé sevřeli ze všech stran,
vzýval Panovníka Hospodina
a obětoval mladého beránka.
- ¹⁷ Hospodin pak zahřměl z nebe,
rozezněl svůj hlas s velkým rachotem
- ¹⁸ a rozdrtil nepřátelské^a velitele,
všechny filištínské vůdce.
- ¹⁹ Než přišel čas jeho věčného odpočinku,
dosvědčil před Hospodinem a jeho pomazaným:
„Nikomu jsem nevzal majetek, ba ani sandále,“
a nikdo ho také neobvinil.^b
- ²⁰ Prorokoval ještě i poté, co zesnul,
i králi jeho konec oznámil.^c
Pronesl proroctví z hlubin hrobu,
aby ze svého lidu odstranil hříchy.

Nátan a David

47

Po něm povstal Nátan,
aby prorokoval v době Davidově.

- ² Jako se z pokojné oběti odnímá tuk,
tak se vyjímal David mezi syny Izraele.
- ³ Hrál si se lvy jako s kůzlaty
a s medvědy jako s jehňaty.
- ⁴ Nezabil snad ještě v mládí obra
a nesňal z lidu hanbu,
když vymrštil kámen z praku
a zarazil Goliášovu nadutost?
- ⁵ Vzýval totiž Hospodina, Nejvyššího,
a ten dodal jeho pravici sílu,
aby porazil mocného válečníka
a povznesl moc svého lidu.
- ⁶ Proto ho oslavovali za vítězství nad desetitisíci,^d
kvůli Hospodinovu požehnání ho opěvovali
a nasadili mu korunu slávy.
- ⁷ Vždyť rozdrtil nepřátele ze všech stran,
vyhubil své protivníky Filištíny
a navždy zdrtil jejich moc.
- ⁸ Při všem, co činil, chválil
Svatého Nejvyššího oslavnými slovy.
Celým srdcem zpíval žalmy
z lásky ke svému Stvořiteli.
- ⁹ Postavil před oltář zpěváky,
aby mu krásně zpívali.
- ¹⁰ Svátečním dnům dodal na kráse
a dokonale uspořádal výroční slavnosti,

^a18 Podle hebr. znění (LXX: *týrské*).

^b19 1.Sam 12:3–4

^c20 1.Sam 28:11–19

^d6 Srov. 1.Sam 18:7.

- aby ve svatyni zněla už od rána
 chvála Hospodinova svatého jména.
¹¹ Hospodin smazal jeho hříchy^a
 a navěky povznesl jeho moc.
 Uzavřel s ním smlouvu o království
 a dal mu trůn slávy v Izraeli.^b

Šalomoun

- ¹² Po něm nastoupil jeho moudrý syn,
 který žil díky otci v hojnosti.
¹³ Šalomoun kraloval v době pokoje
 a Bůh mu daroval mír ze všech stran,
 aby jeho jménu postavil chrám
 a připravil mu věčnou svatyni.
¹⁴ Jak jsi byl moudrý ve svém mládí –
 přetékal rozumem jako Nil!
¹⁵ Tvá duše obsáhla celou zemi
 a naplnils ji tajemnými výroky.
¹⁶ Tvá pověst pronikla až k vzdáleným ostrovům
 a svou mírumilovností sis získal oblibu.
¹⁷ Tvé písně, přísloví a výroky
 i tvé výklady obdivovaly všechny národy.
¹⁸ Ve jménu Hospodina Boha,
 který se nazývá Bohem Izraele,
 nahromadil jsi zlato jako cín
 a rozmnožil stříbro jak olovo.
¹⁹ Uléhal jsi však po bok ženám
 a stal ses otrokem svého těla.
²⁰ Poskrvrnil jsi svou slávu
 a znesvětil své potomstvo,
 takže jsi na své děti přivedl hněv
 a zármutek kvůli svému nerozumu:
²¹ říše se rozdělila na dvě
 a z Efraima vzniklo království rebelů.
²² Hospodin však neustane ve svém milosrdenství,
 žádné ze svých slov nezruší;
 nevyhladí potomky svého vyvoleného
 a nevyhubí pokolení toho, který jej miloval.
 Proto nechal Jákobovi pozůstatek lidu
 a Davidovi kořen, jenž vzešel z něj.^c

Rechoboám a Jeroboám

- ²³ Šalomoun spočinul u svých otců
 a zanechal nástupce ze svých potomků:

^a11 2.Sam 12:13

^b11 2.Sam 7:8–16

^c22 Iza 11:1 (srov. Zjev 5:5)

největšího z hlupáků, Rechoboáma mdlého rozumu,
který svým rozhodováním vyvolal vzpouru lidu.^a

- ²⁴ Jeroboám, syn Nebatův, svedl Izrael na scestí,^b
zavedl Efraima na cestu hříchu.
Jejich hříchy narůstaly stále víc,
až je Bůh vyhnal z jejich země.
²⁵ Hnali se za kdejakou špatností,
až je dostihl jejich trest.

Eliáš

48

- Pak povstal Eliáš, prorok jak oheň;
jeho slovo plálo jako pochoděň.
² Přivedl na ně hlad
a svou horlivostí snížil jejich počet.
³ Hospodinovým slovem uzavřel nebe
a třikrát přivedl oheň na zem.^c
- ⁴ Jak ses, Eliáši, proslavil svými divy!
Kdo se může chlubit něčím podobným?
⁵ Vzkřísil jsi mrtvého ze spárů smrti,
slovem Nejvyššího vyvedl z podsvětí!
⁶ Uvrhl jsi krále do záhuby,
slavné jsi svrhl z jejich loží.
⁷ Na Sinaji jsi vyslechl Boží hrozbu,
na hoře Oréb trestní rozsudek.
⁸ Pomazal jsi krále k vykonání trestu
a proroka, aby byl tvým nástupcem.
⁹ Byl jsi vzat vzhůru v ohnivém víchru
na voze taženém koňmi z plamenů!
- ¹⁰ V pravý čas přijdeš, jak je o tobě psáno,
utišíš Boží hněv, než se rozběsní,
abys obrátil otcovo srdce k synu
a Jákobovy kmeny znovu ustavil.
¹¹ Blaze těm, kdo tě uvidí,
všem těm, kdo v lásce zemřeli!
Proto i my jistě budeme žít!

Eliáša

- ¹² Eliáše pak uchvátila bouře
a jeho duch naplnil Elišu.
Nikdy v životě se nechvěl před vladařem
a nikdo ho nemohl ovládnout.
¹³ Nebylo nic, co by nedokázal –
jeho tělo prorokovalo ještě po smrti!
¹⁴ Dokud byl naživu, konal divy,
a i když umřel, činil zázraky.^d

^a23 1.Král 12:1–19

^b24 1.Král 12:25–33

^c3 1.Král 18:36–38; 2.Král 1:10, 12

^d14 2.Král 13:20–21

- ¹⁵ I přes to všechno se však lid neobrátil,
se svými hříchy nepřestal,
dokud ho neodvlekli z jeho země
a nerozehnali všude po světě.
¹⁶ Z lidu pak zůstal jen maličký zbytek
a vládce v domě Davida.
Část jich dělala, co je správné,
část ale hřešila pořád dál.

Ezechiáš

- ¹⁷ Ezechiáš opevnil své město
a zavedl do něj vodovod,
krumpáči vykopal tunel ve skále
a zřídil vodní nádrže.^a
¹⁸ Za jeho dnů přitáhl Senacherib
a místo sebe vyslal Rabsaka.^b
Ten začal Sionu hrozit pěstí
a ve své pýše se vychloubal.
¹⁹ Jejich srdce se tehdy chvěla, srdce a ruce se třásly,
trpěli bolestmi jako rodička.
²⁰ Vzývali Hospodina, který je milosrdný,
vzpínali k němu ruce v modlitbách
a Svátý v nebi je brzy vyslyšel
a skrze Izaiáše je zachránil.
²¹ Udeřil na tábor Asyřanů –
jeho anděl je rozdrtil!^c

Izaiáš

- ²² Ano, Ezechiáš dělal, co se líbí Hospodinu,
a stále chodil po cestách svého otce Davida,
jak mu to přikázal prorok Izaiáš,
muž veliký a spolehlivý ve svém vidění.
²³ Za jeho dnů slunce ustoupilo nazpět
a králův život se prodloužil.^d
²⁴ Nezdolným duchem viděl, co přijde,
a těšil ty, kdo na Sionu plakali.
²⁵ Odhalil budoucnost až do konce věků
a věci skryté, ještě než nastaly.

Jošiáš

49

Jošiášova památka je jako vonná směs,
kterou připravil zručný voňavkář.
Všem ústům je libá jako med,
jak hudba, když se koná hodokvas.

^a17 2.Král 20:20; 2.Let 32:1–5, 30 ^b18 Řecký překladatel interpretoval titul *rab šake* (nejvyšší komoří) jako vlastní jméno; srov. 2.Král 18:17–19:8 a Iza 36:2–37:8.

^c21 2.Král 19:20–35 ^d23 2.Král 20:1–11

- ²Trápil se naším odpadlictvím^a
a hnusné ohavnosti odstranil.
³Přilnul k Hospodinu celým srdcem
a prosadil zbožnost v bezbožných časech.^b

Jeremiáš

- ⁴Kromě Davida, Ezechiáše a Jošiáše
všichni hřešili a hřešili.
Protože opustili Zákon Nejvyššího,
judští králové skončili;
⁵svou moc nakonec předali jiným,
svou slávu dali cizákům.
⁶Ti vypálili svaté, vyvolené město
a vyprázdnili jeho ulice,
⁷jak to Jeremiáš pověděl.

Trápili ho, a přitom byl prorok
zasvěcený už v lůně matčině,
aby vyvracel, ničil a bořil,
ale i stavěl a sázel.^c

Ezechiel a dvanáct proroků

- ⁸Ezechiel spatřil vidění Boží slávy,
jež mu byla ukázána nad vozem s cheruby.
⁹Zmínil se také o Jobovi,^d
který vždy chodil spravedlivými cestami.^e

¹⁰Kéž také kosti dvanácti proroků
znovu vzklíčí z hrobů,
neboť utěšovali Jákobův lid
a zachraňovali ho pevnou nadějí!

Zerubábel, Jošua a Nehemiáš

- ¹¹Jak máme vychválit Zerubábelu?
Byl jako pečetní prsten na pravici,
¹²stejně jako Jošua, syn Jocadakův.
Ti dva za svých dnů vystavěli Boží dům
a vztyčili Hospodinu svatý chrám,
vystrojený k jeho věčné slávě.

¹³Také Nehemiášova památka je slavná:
on vztyčil naše stržené hradby,
vystavěl brány a závory
a znovu postavil naše domy.

^a2 Podle hebr. znění (LXX: *Zamířil správně, když vedl lid k obrácení*).

^b3 2.Král

23:1–25

^c6 Jer 1:5, 10

^d9 Ezd 14:14, 20

^e9 Verš přeložen podle hebr. znění; text LXX je nejasný: *Vzpomněl si na nepřátele v bouři a prospěl těm, kdo míří správnými cestami*.

První praotcové

- ¹⁴ Nikdo na světě nebyl jako Enoch –
ten byl přece vzat vzhůru ze země!
¹⁵ Nenarodil se také muž jako Josef^a –
i jeho kostem byla projevena čest.
¹⁶ Sem, Set a Enoš^b byli slavní,
Adam však vévodí všem živým stvořením.

Velekněz Šimon

50

- Velekněz Šimon, syn Oniášův,^c
vůdce svých bratrů a chloubu lidu,^d
za svého života opravil Boží dům;
opevnil chrám za svých dnů.
² Položil základy vysokých dvojitých hradeb,
do výše se tyčící chrámový okrsek.
³ Za jeho dnů byl vyhlouben vodojem,
nádrž rozlehlá jako moře.
⁴ Starostlivě chránil lid před neštěstím
a před obléháním město opevnil.

⁵ Jakou měl slávu, když stál uprostřed lidu,
když vycházel ze svatyně za oponou!^e
⁶ Byl jako jitřenka vprostřed mraků,
jak měsíc v době úplňku,
⁷ jak slunce osvěcující chrám Nejvyššího,
jak duha zářící ve třeptných oblacích,
⁸ jak růže kvetoucí za jarních dnů,
jak lilie u vodních pramenů,
jak libanonský les v letní den,
⁹ jak oheň v kadidelnici s kadidlem,
jak nádoba tepaná z ryzího zlata
všemi drahokamy zdobená,
¹⁰ jak plody obsypaná oliva,
jak cypřiš tyčící se do oblak.

¹¹ Když si bral slavnostní roucho
a oblékl skvostné ozdoby,
když vystupoval k svatému oltáři,
naplnil slávou chrámové nádvoří.

¹² Když přijímal z rukou kněžích části obětí,
a stál u oltářního ohniště
s věncem bratrů kolem sebe,
byl jako mladý libanonský cedr,
obklopený kmeny palem.

^a15 LXX přidává: *vůdce svých bratrů a chloubu lidu* (přesunuto z hebr. 50:1).

^b16 Podle hebr. znění (LXX: *Sem a Set mezi lidmi*). ^c1 Šimon II. (asi 220–195 př. n. l.), syn Oniáše II. (zmíněn v 3. Mak 2:1). ^d1 Viz pozn. u 49:15. ^e5 Tj. v Den smíření (srov. Lev 16).

- ¹³ A když všichni synové Áronovi ve své nádheře
stáli s Hospodinovou obětí v rukou
před celým shromážděním Izraele,
¹⁴ konal bohoslužbu u oltáře,
aby Nejvyššímu, Všemohoucímu vystrojil obět.
¹⁵ Vzal do ruky pohár,
aby vykonal úlitbu z krve hroznů,
a vylil trochu k patě oltáře
jako příjemnou vůni Nejvyššímu, Králi vesmíru.
- ¹⁶ Synové Áronovi přitom pozvedli hlas
a zatroubili na kovové trubky,
aby zazněly hlasité fanfáry
na připomínku před Nejvyšším.
- ¹⁷ Všechn lid přitom společně
padl hned tváří k zemi,
aby se poklonil svému Hospodinu,
Nejvyššímu, Všemohoucímu Bohu.
- ¹⁸ Zpěváci ho začali chválit svým hlasem
a mocně zněla lahodná píseň.
- ¹⁹ Lid začal prosit Hospodina, Nejvyššího,
a modlil se k Milosrdnému,
dokud neskončil Hospodinův obřad
a nebyla dovršena bohoslužba.
- ²⁰ Šimon pak sestoupil a pozvedl ruce
nad celým shromážděním synů Izraele,
aby jim svými rty dal Hospodinovo požehnání
a s hrdostí vyslovil jeho jméno.
- ²¹ Tehdy se lid znovu poklonil,
aby přijal požehnání od Nejvyššího.

EPILOG

Výzva k modlitbě

- ²² A nyní dobrořečte Bohu veškerenstva,
který všude koná divy veliké,
který nás pěstuje už od matčina lůna
a zahrnuje nás svým soucitem.
- ²³ Kéž naplní naše srdce radostí
a daruje Izraeli mír
za našich dnů i navěky.
- ²⁴ Kéž nás provází jeho soucit
a za našich dnů nás vykoupí!

Proti cizincům

- ²⁵ Dva národy jsou mi odporné
a třetí není ani národem:
²⁶ obyvatelé pohoří Seír,^a Filištíni
a tlupa hlupáků, co žijí v Šechemu.

Závěr spisu

- ²⁷ Poučení moudrosti a vědění
zapsal do této knihy Ješua,
syn Siracha, syna Eleazarova z Jeruzaléma,
z jehož srdce moudrost tryskala.
- ²⁸ Blaze tomu, kdo se těmito slovy bude zabývat;
kdo si je vezme k srdci, dojde moudrosti.
- ²⁹ Bude-li podle nich jednat, zvládne všechno,
vždyť jeho stezkou bude Hospodinovo světlo.

Modlitba Ješuy, syna Sirachova

51

Vzdávám ti díky, Hospodine Králi,
chválím tě, Bože, Spasiteli můj!
Tvému jménu vzdávám díky –
²vždyť jsi byl mým ochráncem i oporou!

Zachránils mé tělo ze záhuby,
z léčky pomlouvačného jazyka
a od rtů, jež vymýšlejí lži.
Před zraky protivníků jsi byl mou oporou;
zachránil jsi mě ³svým velikým soucitěm
pro jméno své
před zuby, které mě chtěly pohltit,
před rukou těch, kdo mě chtěli zahubit,
před mnohým trápením, jež jsem zakusil,
⁴před udušením mezi plameny,
před ohněm, jež jsem nezapálil,
⁵před zejícím jícnem podsvětí,
před nečistým jazykem a lživým slovem,
⁶před křivým osočením u krále.

Můj život se k smrti naklonil,
má duše se přiblížila k podsvětí.

- ⁷ Odevšad mě obklíčili, nebylo pomoci,
hledal jsem člověka, jenž by mě podpořil,
nikde však ani jediný.

- ⁸ Vtom jsem si vzpomněl na tvůj soucit, Hospodine,
na tvé milosrdenství, jež trvá od věků;
na to, že vysvobozuješ doufající v tebe
a zachraňuješ je z rukou nepřátel.

^a26 Podle hebr. a lat. znění (LXX: hory Samařf).

- ⁹ Vyslal jsem ze země svou snažnou prosbu,
modlil se za záchranu před smrtí.
¹⁰ Volal jsem: „Hospodine, ty jsi můj Otec,^a
neopouštěj mě ve dnech soužení,
když jsem proti pyšným bezmocný!
Tvé jméno chci chválit bez přestání,
chci ti zpívat písně vděčnosti.“
- ¹¹ A má modlitba byla vyslyšena;
zachránil jsi mě ze záhuby
a vysvobodil mě ve zlé chvíli.
¹² Za to ti budu vzdávat díky a chválu,
dobrořečit budu Hospodinovu jménu!

Cesta k moudrosti

- ¹³ Zamlada, než jsem se vydal na svou pout',
žádal jsem v modlitbách směle o moudrost.
¹⁴ Prosil jsem o ni před chrámem
a budu ji hledat až do konce.
- ¹⁵ Od prvního rozpuku až k plné zralosti
plnila mé srdce radostí.
Mé nohy vykročily přímými cestami,
už od mládí jdu v jejích šlépějích.
- ¹⁶ Sotva jsem naklonil ucho, hned jsem ji obdržel
a našel, co pro mě bylo velmi poučné.
¹⁷ Díky ní jsem začal dělat pokroky –
Toho, jenž mi dává moudrost, proto veleším!
- ¹⁸ Rozhodl jsem se uvádět ji ve skutek,
nadchl jsem se pro dobro a nebudu zahanben.
¹⁹ Zápasil jsem o moudrost celou svou duší,
plnil jsem Zákon se vší přesností,
vzpínal jsem ruce vzhůru k nebi
a litoval, jak málo jí rozumím.
- ²⁰ Zaměřil jsem se na ni celou myslí
a našel ji v čistotě.
Mé srdce od počátku bylo jen její,
a proto nebudu opuštěn.
²¹ Mé nitro se chvělo touhou po ní,
a tak jsem získal cenné jmění:
²² Hospodin mi dal za odměnu jazyk,
a jím ho nyní budu chválit.

^a10 Podle hebr. znění. LXX: *Vzýval jsem Pána, Otce svého Pána* (překladatelská chyba, nebo snad křesťanská reinterpretace).

- ²³ Pojdte ke mně, vy neučení,
a usadte se v domě vědění.
- ²⁴ Proč naříkat, že moudrost chybí,
a jen po ní prahnout celou duší?
- ²⁵ Prohlašuji proto naplno:
Můžete ji získat zadarmo!
- ²⁶ Skloňte svou šíji pod její jho,
svou duši nechte projít výchovou –
moudrost je nadosah, jen se natáhnout!
- ²⁷ Pohledte, s jak malým úsilím
jsem získal tolik pohodlí!
- ²⁸ Získejte vzdělání, i kdyby stálo sebevíc,
vždyť se vám zlatě vyplatí.
- ²⁹ Upřímně se radujte z Božího slitování,
nestyďte se ho chválit.
- ³⁰ Věnujte se svému dílu, dokud je čas,
a v Boží čas vás bude čekat odměna.

JUDITA

Nabukadnezar chystá válku

VE DVANÁCTÉM ROCE VLÁDY asyrského krále Nabukadnezara vládnoucího ve velkém městě Ninive^a vybudoval médský král Arfaxad^b vládnoucí v Ekbatanech^c kolem svého města hradby. Z kamenných kvádrů tři lokte širokých a šest loktů dlouhých^c vystavěl hradby sedmdesát loktů vysoké a padesát loktů široké. ³Nad branami města vztyčil hradební věže do výšky sto loktů se základy šedesát loktů naších. ⁴Městské brány, které vystavěl, byly sedmdesát loktů vysoké a čtyřicet loktů široké, aby jimi mohla vyrazet jeho jízdní vojska^d i sešikovaná pěchota.

⁵V oněch dnech král Nabukadnezar rozpoutal na rozlehlé planině v kraji Ragau proti Arfaxadovi válku. ⁶Na jeho stranu se ale postavili všichni obyvatelé hor a všichni, kdo bydleli podél Eufratu, Tigridu a Hydaspu^e a také v rovinách, kde vládl elymský král Arioch; do řad Cheleudovců^f se tak shromáždilo mnoho národů.

⁷Asyrský král Nabukadnezar proto poslal ke všem obyvatelům Persie a ke všem, kdo žili na západě – k obyvatelům Kilikie, Damašku, Libanonu a Antilibanonu, ke všem, kdo žili podél mořského pobřeží, ⁸k národům na Karmelu, v Gileádu, v Horní Galileji i na velké pláni Esdraelon,^g ke všem obyvatelům Samaří a jeho měst, za Jordán k Jeruzalému, Bataně, Chelúsu, Kádeši a až k egyptské řece – k Dafné a Ramesesu a k celé zemi Gošen ¹⁰až za Soan a Memfis, ke všem obyvatelům Egypta až k hranicím Etiopie.

¹¹Obyvatelé všech těch zemí ale na výzvu asyrského krále Nabukadnezara nedbali a nepřišli válčit po jeho boku, protože se ho nebáli. Nepřikládali mu žádnou váhu a jeho posly poslali s nepořízenou potupně zpět. ¹²Nabukadnezar se tehdy velice rozhněval na celou zemi a přísahal při svém trůnu a při svém království, že se pomstí a že svým mečem vyplní všechny kraje Kilikie, Damašku a Sýrie i obyvatele Moábu a syny Amonovy, celé Judsko i obyvatele Egypta – všechny, kdo žili mezi oběma moři.^h

Vítězství nad Arfaxadem

¹³V sedmnáctém roce vytáhl Nabukadnezar se svým vojskem proti králi Arfaxadovi do bitvy a porazil jej. Celé Arfaxadovo vojsko, celou jeho jízdu i všechny jeho vozy obrátil na útěk, ¹⁴zmocnil se jeho měst a došel až k Ekbatanám. Dobyl hradební věže, vydrancoval ulice města a jeho dřívější slávu obrátil v potupu. ¹⁵V horách Ragau pak zajal Arfaxada, probodala ho kopími a jednou provždy ho zničil. ¹⁶Pak se s vojskem a se všemi, kdo

^a1 Nabukadnezar (604–562 př. n. l.) byl ve skutečnosti babylonský, nikoli asyrský král. Ninive bylo zničeno už roku 612 př. n. l. ^b1 Panovník z jiných pramenů neznámý.

^c2 1 loket = asi 0,5 m; tak i dále. ^d4 Podle textu Sinajského kodexu *vojska jejich vozů*. Ostatní významné kodexy: *vojska jeho velmožů*.

^e6 Řeka Džihlam v severozápadní Indii a Pákistánu. ^f6 Zřejmě mínění Chaldejci.

^g8 Esdraelon je řecká varianta názvu údolí Jizreel (známé též jako pláň Megido).

^h12 Tj. od Středozemního moře po Perský záliv.

se k němu přidali – s celým tím ohromným množstvím válečníků – vrátil do Ninive a tam s celou svou armádou odpočíval a hodoval sto dvacet dní.

Rozhodnutí o pomstě

2 Dvaadvacátého dne prvního měsíce osmnáctého roku se v paláci asyrského krále Nabukadnezara začalo mluvit o pomstě, kterou král předtím vyhlásil celé zemi. ²Tehdy k sobě svolal všechny své dvořany a polhavláry, vyložil před nimi svůj tajný záměr a osobně rozhodl, že všechny ty proradné země budou zpustošeny. ³Schválili pak, že každý, kdo by se tím rozkazem neřídil, bude popraven.

⁴Když asyrský král Nabukadnezar ukončil poradu, zavolal si vrchního velitele své armády Holoferna, který byl ve velení druhý po něm, a řekl mu:

⁵„Tak praví Veliký král, pán vši země: Hle, vydej se na cestu a vezmi s sebou zkušené bojovníky – 120 000 pěších, 12 000 jezdců a množství koní.

⁶Vytáhni proti všem zemím na západě, kde neposlechli můj rozkaz. ⁷Vyříd jim, ať si připraví půdu a vodu,^a protože na ně přitáhnu s hněvem. Celou zemi pokryji nohama svých vojsk a vydám ji za kořist svým vojákům. ⁸Jejich údolí budou plná raněných, každý potok i řeku naplní jejich mrtvol, až se vylijí z koryt, ⁹a jejich zajatce odveču do vyhnanství až na konec světa!

¹⁰Půjdeš tedy napřed a dobudeš pro mne celé jejich území. Když se ti vzdají, uchováš mi je, dokud je nepotrestám. ¹¹S těmi, kdo se vzeprou, však neměj slitování – po celé té zemi je vydej napospas vraždění a loupení.

¹²Přísahám na svůj život a na sílu svého království: Toto jsem řekl a toto svou mocí vykonám! ¹³Nezanedbej žádný z rozkazů svého pána, ale svědomitě vykonej, co jsem ti nařídil, a to bezodkladně.“

Trestná výprava na západ

¹⁴Holofernes se vzdálil od svého panovníka a svolal všechny velmože a velitele a náčelníky asyrské armády. ¹⁵Nashromáždil 120 000 vybraných mužů do bitevních šiků a 12 000 jízdních lukostřelců, jak mu panovník nařídil, ¹⁶a uspořádal je tak, jak se šikuje vojsko do války. ¹⁷Vzal s sebou veliké množství velbloudů, oslů a mezků k přepravě nákladu a bezpočet ovcí, krav a koz k zajištění potravy. ¹⁸Celému mužstvu zajistil hojné přiděly potravin a spoustu zlata a stříbra z královského paláce.

¹⁹S celou tou armádou vyrazil na pochod. Vytáhl před králem Nabukadnezarem a celou západní zemi pokryl válečnými vozy, jezdci a elitní pěchotou. ²⁰Doprovázel je početný a rozmanitý zástup – bylo jich jako kobylek nebo písku na zemi – takové množství, že nešlo ani spočítat.

²¹Po třech dnech pochodu z Ninive dorazili na pláň Bektilet. Za Bektiletem, poblíž hor na sever od Horní Kilikie, se utábořili. ²²Pak vzal Holofernes celou svou armádu, pěchotu, jezdce i vozy, a vydal se odtamtud do hor. ²³Zpustošil kraje Put a Lud a vydrancoval celou zemi synů Rasisových a synů Izmaelových na pomezí pouště jižně od Cheleonu.

²⁴Překročil Eufrat, táhl Mezopotámií a bořil všechna města na výšinách podél potoku Abron, až dorazil k moři. ²⁵Dobyl území Kilikie a vraždil všechny, kdo se mu postavili na odpor. Dorazil až k jižní hranici Jáfetova území, kde sousedí s Arábií. ²⁶Obklíčil všechny Midiánce, vypálil jejich stany a vyplenil jejich ovčince.

^a7 Symbolické vydání půdy a vody Peršanům znamenalo bezpodmínečnou kapitulaci.

²⁷V době sklizně pšenice pak sestoupil na rovinu u Damašku, vypálil jim všechna pole, vyhubil stáda ovcí a skotu, vyraboval města, zpusťoval venkov a všechny mladé muže pobil ostřím meče. ²⁸Na obyvatele Týru a Sidonu při mořském pobřeží padl strach a hrůza, stejně jako na obyvatele Šuru a Okiny a na všechny obyvatele Jamnie. Také obyvatelé Ašdodu a Aškelonu se ho velice báli.

Národy kapitulují

3 Poslali k němu proto posly s žádostí o mír:

²„Hle, jsme otroci velkého krále Nabukadnezara a ležíme u tvých nohou. Nalož s námi podle své libosti. ³Hle, naše statky a celé naše území, všechna pšeničná pole, naše stáda ovcí, náš skot, všechny ohrady i naše stany ti leží u nohou. Nalož s nimi, jak se ti zlíbí. ⁴Hle, i naše města a jejich obyvatelé jsou tvými otroky. Přijď a nalož s nimi, jak se ti zlíbí.“

⁵Poté, co ti muži přišli za Holofernem a přednesli mu své poselství, ⁶sestoupil se svou armádou k mořskému pobřeží. V opevněných městech rozmístil své posádky a tamní vybrané bojovníky odvedl do svých pomocných oddílů. ⁷Lidé ve městech i v celé okolní krajině ho vítali s věnci a tančili s tamburínami. ⁸On ale zpusťoval všechny jejich svatyně^a a vykácel jejich posvátné háje, protože dostal za úkol vyhladit všechny místní bohy, aby všechny národy uctívaly jen samotného Nabukadnezara a aby ho všechny jejich kmeny a všechny jazyky vzývaly jako boha.

⁹Tak dorazil až na okraj pláně Esdraelon, poblíž Dotanu naproti mohutnému Judskému pohoří. ¹⁰Utábořil se mezi Gebou a Skythopolí^b a zdržel se tam celý měsíc, aby doplnil zásoby pro celou svou armádu.

Izrael chystá obranu

4 Když se synové Izraele, žijící v Judsku, doslechli o všem, co vrchní velitel asyrského krále Nabukadnezara Holofernes způsobil těm národům, a o tom, jak vyplenil všechny jejich chrámy a zpusťoval je, ²zmocnil se jich strašlivý strach a začali se obávat o Jeruzalém a o chrám Hospodina, svého Boha. ³(Jen nedlouho předtím se totiž vrátili ze zajetí a teprve nedávno se všichni lid Judska znovu shromáždil, aby znovu zasvětil chrám, oltář i chrámové náčiní poté, co to vše bylo znesvěceno.)^c ⁴Poslali proto rozkazy do celého Samařska, do Kony a Bet-choronu, Abel-majimu a Jericha, do Choby a Aisoru i do údolí Salem. ⁵Rychle obsadili všechny horské vrcholy, opevnili tamní vesnice a připravili válečné zásoby potravin, protože na polích právě skončila sklizeň.

⁶Velekněz Joakim, který byl v těch dnech v Jeruzalémě, pak napsal obyvatelům Betulie a Betomestaimu (které leží naproti Esdraelonu u ústí pláně poblíž Dotanu), ⁷aby obsadili horské průsmyky, jimiž vede jediný přístup do Judska. Zde bylo možné postupující nepřátele snadno zastavit, protože těmi soutěskami mohli najednou projít nanejvýš dva muži.

^a8 Podle Syr. (LXX: *hranice*). ^b10 Město založené řeckými vládci ve 3. – 2. stol. př. n. l. na místě starověkého Bet-šanu. ^c3 Ahistorický odkaz na období po návratu z babylonského zajetí (po r. 538 př. n. l.).

⁹Synové Izraele se tedy zachovali podle rozkazů velekněze Joakima a rady starších celého izraelského lidu, která zasedala v Jeruzalémě.

Modlitba před bitvou

⁹Všichni izraelští muži začali s velikou horlivostí volat k Bohu a pokořovali se před ním přísným postem. ¹⁰Oni i jejich ženy a děti, jejich chovná zvířata i každý host, námezdný dělník a otrok, všichni se opásali pytlovinou.

¹¹Všichni izraelští muži žijící v Jeruzalémě i jejich ženy a děti padli na tvář před chrámem, sypali si hlavy popelem a rozprostírali před Hospodinem svůj šat z pytlaviny. ¹²Dokonce zahalili do pytlaviny i oltář a začali jedním hlasem naléhavě volat k Bohu Izraele, aby nevydal jejich děti za kořist a jejich ženy napospas a aby nenechal zničit jejich dědičná města a znesvětit a zneuctít jejich posvátná místa, pohanům na posměch.

¹³A Hospodin vyslyšel jejich hlas a shlédl na jejich trápení. Po celém Judsku a také v Jeruzalémě před chrámem Všemohoucího Pána se totiž lidé mnoho dní postili. ¹⁴Velekněz Joakim a všichni kněží, kteří stojí před Hospodinem a slouží mu, přinášeli každodenní zápalnou oběť i záslibné a dobrovolné oběti lidu přepásáni pytlavinou. ¹⁵S popelem na svých turbanech volali ze všech sil k Hospodinu, aby se ve své dobrotivosti smiloval nad celým domem Izraele.

Co je to za lid?

5 Když Holofernes, vrchní velitel asyrské armády, dostal zprávu, že se Izraelci připravili k boji – že uzavřeli horské průsmyky, opevnili všechny vysoké vrcholy a na pláních postavili zátarasy – ²velice se rozzuřil. Zavolal si všechny moábské vůdce, amonské velitele i všechny satrapy přímořských oblastí ³a řekl jim: „Vysvětlete mi, Kanaánci, co je to za lid, který bydlí v těch horách? Co je to za města, která obývá? Jak velikou mají armádu a v čem spočívá jejich síla a moc? Co je to za krále, který jim vládne a velí jejich vojsku? ⁴Jak to, že se mi nepřišli vzdát, tak jako všichni obyvatelé západu?“

⁵Achior, vůdce všech Amonců, mu odpověděl:

„Vyslechni, pane můj, řeč svého otroka. Povím ti pravdu o lidu, který bydlí v těchto horách naproti tobě. Z úst tvého otroka nevyjde žádná lež. ⁶Tento lid pochází z Chaldejců. ⁷Kdysi se přestěhovali do Mezopotámie, protože nechtěli následovat bohy svých otců narozených v zemi Chaldejců. ⁸Opustili cestu svých předků a začali uctívat Boha nebes – boha, kterého poznali. Když je proto vyhnali od tváře svých bohů, utekli do Mezopotámie a pobývali tam dlouhý čas. ⁹Jejich bůh jim ale řekl, ať z té cizí země odejdou a vydají se do země Kanaán. Zde se usadili a nahromadili množství zlata, stříbra i dobytka.“

¹⁰Potom odešli do Egypta, protože kanaánskou zemi postihl hlad. Žili tam, dokud měli co jíst, a tak se tam rozmnožili, že jejich potomstvo nešlo ani spočítat. ¹¹Egyptský král se ale postavil proti

nim a Istivě je přinutil vyrábět cihly. Ponižovali je a zotročovali,¹²ale oni volali k svému bohu, a on celou egyptskou zemi zasáhl ranami, proti kterým nebylo léku. Egypťané je proto od sebe vyhnali.¹³Bůh pak před nimi vysušil Rudé moře¹⁴a vyvedl je směrem k Sinaji a Kádeš-barné.

Vyhnali všechny obyvatele pouště,¹⁵usadili se v zemi Emorejců a svou silou vyhladili všechny Chešbonce. Pak přešli Jordán a zabrali celé toto pohoří.¹⁶Vyhnali před sebou Kanaánce, Perizejce, Jebusejce, Šechemské i všechny Girgašeje a žili tam dlouhý čas.

¹⁷Jejich bůh nenávidí nepravost, a tak dokud před ním nehřešili, vedlo se jim dobře.¹⁸Když pak sešli z cesty, kterou jim určil, obrovské množství jich padlo v mnoha válkách a zbytek odvedli do vyhnanství v cizí zemi. Chrám jejich boha byl srovnán se zemí a měst se zmocnili jejich nepřátelé.¹⁹Teď se ale znovu obrátili ke svému bohu a vrátili se zpět z míst, kam byli rozptýleni. Znovu ovládli Jeruzalém, kde stojí jejich svatyně, a usadili se na svých horách, předtím opuštěných.

²⁰Nuže, můj pane a vládce, jestliže ten lid hřeší proti svému bohu, byť i nevědomky, a my se přesvědčíme o jejich poklesku, pak pojďme a vyhlasejme jim válku.²¹Jestliže se ale ten národ neprovinil, pak si jich, můj pane, raději nevšímej. Jinak je jejich pán a bůh zaštití a my budeme celému světu na posměch.“

²²Když Achior dokončil tuto řeč, všechen lid shromážděný kolem velitela stanu začal reptat. Holofernovi pohlaváři i všichni obyvatelé mořského pobřeží a také Moábci Holoferna žádali, aby ho dal rozsekát:²³„Přece se nebudeme bát Izraelců! Jen se podívej – vždyť je to bezmocný lid, na pořádný odpor se nezmůžou.“²⁴Pojďme na ně, Holoferne, pane náš! Tvé mohutné vojsko je zhltné jako nic!“

Holofernova nadutost

6 Když muži okolo poradního shromáždění přestali povykovat, vrchní velitel asyrské armády Holofernes se na Achiora před všemi nastoupenými cizinci i Amonci^a obořil:

²„A ty jsi kdo, Achiore, s těmi svými efraimskými žoldáky, že nám tu prorokuješ? Že prý nemáme válčit proti Izraelcům, že je prý jejich bůh zaštití! Copak je nějaký bůh kromě Nabukadnezara? Až ukáže svou moc, vyhladí je z povrchu země a jejich bůh je nezachrání.³Jsme královští služebníci, porazíme je jako jednoho muže! Neobstojí před silou naší jízdy, kterou je smeteme! Jejich hory se zpijí jejich krví a jejich pláně naplní jejich mrtvoly. Po našem útoku po nich nezbude ani stopy, až do posledního budou zničeni! Tak praví král Nabukadnezar, pán vší země. Tak promluvil a žádné z jeho slov nevyjde naprázdno.

⁵A ty, Achiore, žoldáku amonský, který jsi dnes těmito slovy projevil svou zvrhlost, od této chvíle už neuvidíš mou tvář, dokud tu egyptskou sebranku neztrestám.⁶Až se pak vrátím, meč mého

^a1 Jiné rukopisy: *i před všemi Moábci*

vojska a kopí^a mých služebníků probodne tvé boky a padneš jako jedna z jejich obětí. ⁷Prozatím tě ale mí služebníci odvedou do hor a nechají tě v jednom z měst v těch průsmycích. ⁸Nezahyneš, dokud tě nestihne jejich záhuba. ⁹A netvař se tak sklíčeně – vždyť přece v nitru doufáš, že se těch měst nezmocním. Tak jsem promluvil a žádné z mých slov nepadne nadarmo.“

Achior u Izraelců

¹⁰Holofernes pak nařídil mužům, kteří sloužili v jeho stanu, ať Achiora vezmou, odvedou ho do Betulie a předají do rukou Izraelcům. ¹¹Služebníci se ho tedy chopili, vyvedli ho z tábora na otevřenou pláň a z té pláně ho vlekli do hor, až přišli k pramenům pod Betulií.

¹²Když je muži z města uviděli, ^bvzali zbraně a vyběhli z města na vrchol hory. Ostatní zatím vrhali z praků kameny, aby Holofernovým služebníkům zabránili ve výstupu. ¹³Ti se tedy schovali pod horou, Achiora svázali, nechali ho ležet na úpatí a vrátili se ke svému pánovi.

¹⁴Izraelci pak sestoupili z města až k němu, rozvázali ho a odvedli do Betulie před městské předáky. ¹⁵V oněch dnech to byli Uziáš, syn Míkův z kmene Šimeonova, Chabris, syn Gothonielův, a Charmis, syn Melchielův. ¹⁶Svolali všechny starší města a na shromáždění se seběhli i všichni jejich mladíci a ženy. Postavili Achiora před všechen lid a Uziáš se ho zeptal, co se přihodilo. ¹⁷On jim pak vyprávěl, co se odehrálo před Holofernovou radou – co všechno pověděl asyrským vůdcům a také to, jak pyšně se Holofernes chvástal proti domu Izraele. ¹⁸Nato lid padl k zemi a klaněl se Bohu s voláním:

¹⁹„Hospodine, Bože nebes, pohleď na jejich pýchu! Smiluj se nad naším ponížným národem a shlédni dnes laskavě na ty, kdo se ti zasvětili.“

²⁰Potom Achiora povzbudili a velmi ho chválili. ²¹Uziáš ho po shromáždění vzal k sobě domů, uspořádal tam hostinu pro městské starší a celou tu noc volali k Bohu Izraele o pomoc.

Obléhání Betulie

7 Nazítří pak Holofernes přikázal celé své armádě i všem, kdo se k němu přidali jako spojenci, ať vytáhnou proti Betulii, obsadí horské průsmyky a pustí se do boje proti Izraelcům. ²Toho dne se všichni bojeschopní muži vydali na pochod. Jejich armáda čítala 180 000 pěších a 12 000 jezdců, nepočítáme-li zásobování a nesmírné množství doprovodných pěších jednotek. ³Utábořili se u pramene v údolí poblíž Betulie a jejich ležení sahalo na šířku od Dotanu až k Balbaimu a na délku od Betulie až po Kiamon, který leží naproti Esdraelonu.

⁴Když Izraelci uviděli, kolik jich je, velmi se zhrozili a říkali jeden druhému: „Brzy spolykají celou zem! Vysoké hory, údolí ani návrší neobstojí před jejich náporem.“ ⁵Všichni se pak chopili zbraní, na věžích zapálili hranice a celou noc zůstali na stráži. ⁶Druhého dne vyrazil Holofernes s celou svou jízdou před zraky Izraelců bydlících v Betulii. ⁷Prozkoumal

^a6 Podle Vul, Syr (LXX: lid).

^b12 Někt. rukopisy přidávají: *na vrcholu hory*.

přístupy k městu, vypátral vodní prameny a obsadil je a rozmístil u nich bojové jednotky.

Když se pak vrátil ke svému hlavnímu voji, ⁸přišli za ním všichni edomští náčelníci, moábští vůdci i velitelé od pobřeží a řekli mu:

⁹„Pane náš, vyslechni naši řeč, ať tvoje armáda neutrpí ztráty. ¹⁰Tento lid, synové Izraele, nespolehá na svá kopí, ale na to, že bydlí ve vysokých horách – dostat se k vrcholům jejich hor přece není snadné. ¹¹Proto s nimi, pane, raději nebojuj v běžné bitvě, a z tvého vojska nepadne ani jeden muž. ¹²Zůstaň v táboře a ušetříš každého muže ze svého vojska. Tví služebníci ať mezitím obsadí vodní pramen, který vyvěrá na úpatí hory – ¹³odtud totiž všichni obyvatelé Betulie berou vodu. Až je přemůže žízeň, sami své město vydají.

My se svými muži zatím vystoupíme na nejbližší horské vrcholy, utáboříme se na nich a budeme hlídat, aby z města nevyšel jediný muž. ¹⁴Vyčerpá je hlad, tak jako jejich ženy a děti, a ještě než na ně přijde meč, popadají na ulicích před svými domy. ¹⁵Takto je kruté potrestáš za to, že se vzbouřili a nevyšli ti vstříc s prosbou o mír.“

¹⁶Jeich návrh se Holofernovi i celé jeho družině zalíbil, a tak nařídil, ať se stane, jak řekli. ¹⁷Oddíl Moabců vyrazil spolu s pěti tisíci Asyřanů, utábořili se v údolí a zmocnili se izraelských vodních zdrojů a pramenů. ¹⁸Edomitě a Amonci se zatím vydali vzhůru a utábořili se v horách naproti Dotanu. Část z nich poslali na jih a na východ naproti Egrebelu, který leží poblíž Chusu u potoka Mochmur. Zbytek asyrského vojska tábořil na pláni a pokrýval celý povrch země. Jejich stany a zásoby se táhly do všech stran; bylo jich obrovské množství.

Vzdejme se!

¹⁹Synové Izraele byli zoufalí a začali volat k Hospodinu, svému Bohu. Obklíčili je totiž všichni jejich nepřátelé a nebylo před nimi úniku – ²⁰vždyť je obléhalo celé asyrské vojsko – pěchota, vozy i jezdci. Po čtyřiatřiceti dnech došla obyvatelům Betulie všechna voda v nádobách ²¹a vyprázdnily se i všechny nádrže. Neměli už vodu k pití ani na den (dostávali totiž denní přiděly). ²²Jeich nemluvnata byla malátná, ženy a mladíci umdlávali žízní a padali ve městě na ulicích i v průchodech bran. Už jim došly síly.

²³Všechnen lid, mladíci, ženy i děti, se tehdy shromáždil k Uziášovi a městským předákům a s hlasitým křikem přede všemi staršími prohlásili:

²⁴„Ať nás Bůh s vámi rozsoudí – vždyť jste nám velice ublížili! Nejednali jste s Asyřany o míru, ²⁵a teď už nám není pomoci. Bůh nás vydal do jejich rukou, abychom před nimi padli žízní a úplným vyčerpáním. ²⁶Tak už je zavolejte! Vydejte celou obec napospas Holofernovým mužům a celé jeho armádě. ²⁷Je pro nás přece lepší padnout jim za kořist. Budou z nás otroci, ale přežijeme a nebudeme se muset dívat, jak nám naše nemluvnata umírají před očima a jak naše ženy a děti přicházejí o život. ²⁸Zapřísaháme vás při nebi a zemi, při našem Bohu a Pánu našich otců, který nás

testá za naše hříchy a za prohřešky našich otců – udělejte ještě dnes, jak jsme řekli!“

²⁹Celé shromáždění se pak jako jeden muž dalo do velikého nářku a hlasitě volali k Hospodinu, svému Bohu.

³⁰Uziáš k nim pak promluvil:

„Hlavu vzhůru, bratři! Vydržme ještě pět dní, než nám Hospodin, náš Bůh, znovu prokáže své milosrdenství. Přece nás nadobro neopustí. ³¹Jestliže ty dny uběhnou a nepřijde nám žádná pomoc, pak udělám, jak jste řekli.“

³²S tím rozpustil lid, každého na jeho stanoviště. Muži odešli k městským hradbám a věžím a své ženy a děti poslali domů. V celém městě zavládla veliká sklíčenost.

Zbožná vdova Judita

8 Tehdy se o tom všem doslechla Judita, dcera Merariho, syna Oxova, syna Josefova, syna Uzielova, syna Elkiova, syna Ananiášova, syna Gedeonova, syna Rafainova, syna Achitubova, syna Eliášova, syna Chilkíášova, syna Eliabova, syna Natanaelova, syna Salamielova, syna Sarašadajova,^a syna Izraelova. ²Její muž Manases, pocházející z téhož kmene a rodu, zemřel během sklizně ječmene, ³když na poli dohlížel na vazače snopů a dostal úpal. Doma v Betulii pak ulehl na lůžko a zemřel, a tak ho pohřbili k jeho předkům na poli mezi Dotanem a Balamonem.

⁴Judita žila už tři roky a čtyři měsíce ve svém domě jako vdova. ⁵Na střešní terase si postavila stan, na bedrech se opásala pytlou a nosila vdovské šaty. ⁶Po všechny dny svého vdovství se postila, s výjimkou sobot a dnů před sobotou, novoluní a dnů před novoluním a dalších svátků a slavností Izraelova domu. ⁷Byla to velmi pohledná, překrásná žena. Její muž Manases jí po sobě zanechal zlato a stříbro, služebníky a služebnice, dobytek a pole a ona se o to vše dál starala. ⁸Nikdo proti ní nemohl říct zlého slova, protože byla velmi bohabojná.

Dejme svým bratřím příklad

⁹Judita se doslechla, jak lidé, zoufalí kvůli nedostatku vody, reptali proti svému předákovi. Doslechla se také, jak jim Uziáš odpověděl a jak jim přísahal, že za pět dní vydá město Asyřanům. ¹⁰Poslala proto svou služebnou, správkyni celého svého majetku, a pozvala starší města Uziáše,^b Chabrise a Charmise na návštěvu.

¹¹Přišli za ní a ona jim řekla:

„Poslyšte, předáci lidu Betulie. Nebylo správné, jak jste dnes mluvili před lidem. Dokonce jste před Bohem přísahali, že vydáte město našim nepřátelům, pokud vám Hospodin v těchto dnech nepřijde na pomoc. ¹²Vždyť kdo jste vy, že pokoušíte Boha a stavíte

^a1 Některé řecké rukopisy, stejně jako Vulgáta udávají také jméno Šimeon (srov. Jud 9:2). Šimeon je podle Num 1:6 synem Šelumielovým a Curišadajovým. ^b10 Uziášovo jméno v některých rukopisech chybí (srov. však v. 28 a 35).

se před lidmi nad něj? ¹³Zkoušíte teď Hospodina Všemohoucího – a přitom nic nechápete a nikdy nepochopíte! ¹⁴Když nevidíte do hloubky lidského srdce a nerozumíte pohnutkám lidské mysli, jak potom chcete vystihnout Boha, který to vše stvořil? Jak chcete porozumět jeho myšlení a pochopit jeho uvažování?

Ne, bratři, nehněvejte Hospodina, našeho Boha! ¹⁵Jestliže nám nechce pomoci během pěti dnů, může nás zachránit, kdykoli bude chtít, anebo nás také může před zraky našich nepřátel zahubit. ¹⁶Nekladte Hospodinu, našemu Bohu, podmínky. Bůh není člověk, aby si nechal vyhrožovat, není lidský syn, aby se nechal ovládat. ¹⁷Proto od něj i nadále čekaeme záchranu a volejme k němu o pomoc. Když se mu zlíbí, vyslyší nás. ¹⁸Neklaníme se přece bohům vyrobeným lidskýma rukama – takové věci se děly v dřívějších dobách, ale za našich časů až dodnes se žádný náš kmen, rod, okrsek ani město ničím takovým neprovinili. ¹⁹Naši otcové bývali kvůli tomu vydáni napospas meči a plenění, takže utrpěli hroznou porážku od svých nepřátel. ²⁰My ale neznáme jiného Boha kromě něj, a tak spoléháme, že námi ani nikým z našeho národa nepohrdne.

²¹Vždyť dobudou-li nás, dobudou celé Judsko a vyplní i naši svatyni. Bůh nás za to znesvěcení nechá zaplatit naší vlastní krví! ²²Budou-li naši bratři vyvražděni, půjde-li země do vyhnanství, a bude-li naše dědictví zrušeno, Bůh to obrátí na naši hlavu. Kdekoli mezi národy budeme otročit, tam se pro své pány staneme urážkou a nadávkou. ²³Když se vydáme do otroctví, nezískáme tím žádnou přízeň. Hospodin, náš Bůh, to obrátí k naší potupě.

²⁴Nuže, bratři, dejme teď svým bratřím příklad. Jejich život závisí na nás. Osud svatyně, chrámu i oltáře, spočívá na nás. ²⁵Především ale děkujme Hospodinu, našemu Bohu, že nás zkouší stejně jako naše otce. ²⁶Jen si vzpomeňte, jak naložil s Abrahamem, jak zkoušel Izáka a co se přihodilo Jákobovi, když v syrské Mezopotámii pásl ovce svého strýce Lábara. ²⁷Vždyť jako Hospodin čistil ohněm je, aby vyzkoušel jejich srdce, tak ani nás nebije ze msty, nýbrž pro výstrahu těm, kdo jsou mu blízko.“

²⁸Uziáš jí odpověděl: „Všechno, co jsi řekla, jsi řekla dobře, a tvým slovům nemůže nikdo odporovat. ²⁹Dnes to není poprvé, co se ukázala tvá moudrost. Už od počátku tvého života zná všechen lid tvou rozvážnost a dobrotu tvého srdce. ³⁰Lid měl ale ukrutnou žízeň, a tak nás donutili pronést tu řeč, a zavázat se přísahou, kterou nemůžeme zrušit. ³¹Ty jsi ale zbožná žena; pomodli se za nás, ať Hospodin sešle déšť a naplní naše nádrže, ať s námi ještě není konec.“

³²Na to jim Judita řekla: „Poslyšte, udělám něco, co si potomci našeho rodu budou připomínat z pokolení na pokolení. ³³Vy dnes v noci stůjíte u brány a já se svou služebnou vyjdu ven. A než uplyne lhůta, po níž jste chtěli vydat město našim nepřátelům, Hospodin skrze mě zachrání Izrael. ³⁴Neptejte se ale, co se chystám udělat. Nic vám neřeknu, dokud to nevykonám.“

³⁵Uziáš a ostatní předáci jí řekli: „Jdi v pokoji. A kéž tě předchází Hospodin, náš Bůh, aby potrestal naše nepřátele.“ ³⁶S tím opustili její stan a vrátili se na svá stanoviště.

Juditina modlitba

9 Judita padla na tvář, hlavu posypanou popelem, obnažená až na pytlou na holém těle. Právě ve chvíli, kdy se v Božím chrámě v Jeruzalémě přinášela večerní kadidlová oběť, začala Judita hlasitě volat k Hospodinu:

²„Hospodine, Bože mého praotce Šimeona! Ty jsi mu vložil do ruky meč, aby ztrestal cizince, kteří rozvázali panně pás, aby ji poskvrnili.“⁴ Obnažili její stehna, aby ji zhanobili. Poskvrnili její lůno, aby ji potupili. Ty jsi řekl: „To se nesmí,“ ale oni to udělali!³ Za to jsi nechal povraždit jejich vůdce; jejich lůžko, zahanbené jejich svodem, bylo zbroceno krví, když byli sami svedeni. Pobil jsi otroky i s pány a pány i s jejich trůny.⁴ Jejich ženy jsi vydal za kořist a jejich dcery do zajetí. Všechnu kořist jsi nechal rozdělit svým milovaným synům, kteří horlili tvou horlivostí. Nemohli snést poskvrnění své rodné krve, a tak volali o pomoc k tobě.

Ach Bože, Bože můj, vyslyš také mne, vdovu!⁵ Ty jsi vykonal tyto věci i ty před nimi i ty po nich. Tys určil přítomnost i budoucnost. Co sis usmyslel, se stalo.⁶ Věci, o nichž jsi rozhodl, nastoupily a ohlásily se: „Zde jsme.“ Všechny tvé cesty jsou připraveny a tvůj soud je předem stanoven.

⁷Nuže pohled – jsou tu Asyřané se svou obrovskou armádou. Chlubí se svými koňmi a jezdci, pyšní se silou své pěchoty a spoléhají na štíty a kopí, na luky a praky. Nevědí, že ty jsi Hospodin, který maří války.⁸ Tvé jméno je Hospodin. Rozdrť jejich sílu svou mocí, rozbij svým hněvem jejich panství! Vždyť chtějí znesvětit tvoji svatyni, poskvrnit stánek, kde přebývá tvé slavné jméno, čepelí urazit rohy na tvém oltáři.

⁹Pohled na jejich pýchu, sešli svůj hněv na jejich hlavy a vlož do mé vdovské ruky sílu vykonat, co zamýšlím.¹⁰ Skrže mé svůdné rty znič otroka i s velitelem a velitele i s jeho pomocníkem – rozdrť jejich pýchu rukou ženy!¹¹ Tvá síla přece není v množství a nevládneš díky silným. Ty jsi Bůh ponížených, pomocník nepatrných, zástance slabých, obhájce zavržených a zachránce zoufalých.

¹²Ano, Bože mého otce, Bože Izraelova dědictví, Panovníku nebe a země, Stvořiteli vši vody, Králi veškerého svého stvoření, vyslyš prosím moji modlitbu!¹³ Dej, abych svými svůdnými slovy zasáhla a zranila ty, kdo se krutě spikli proti tvé smlouvě, proti tvému svatému chrámu, proti hoře Sion a proti domovu tvých synů.¹⁴ Dej, ať celý tvůj národ a každý kmen pozná a porozumí, že ty jsi Bůh, Bůh vši moci a síly – že jsi jediný, kdo zaštiťuje izraelský lid.“

Vstříc nepřátelům

10 Takto Judita volala k Bohu Izraele. Když dokončila svou modlitbu, ²vstala, zavolala svou služebnou a sestoupila dovnitř domu, kde bydlela o sobotách a svátcích. ³Svlékla pytlou, kterou měla na sobě, odložila vdovské šaty, umyla si tělo vodou a natřela se vzácným olejem. Rozčesala si vlasy, nasadila si čelenku a oblékla se do svátečních šatů, kterými se strojila, když ještě žil její muž Manases. ⁴Obula si střevice, navlékla si řetízky a náramky, prsteny a náušnice a všechny ostatní ozdoby. Takto se velice nazdobila, aby svedla oči všech mužů, kteří na ni pohlédnou. ⁵Své služebné dala mých vína a džbán oleje, naplnila jí mošnu pečivem z ječné mouky, sušenými fíky a čistými chleby, všechno to zabalila a nechala ji to nést. ⁶Pak se obě vydaly k bráně města Betulie, kde našly na stráži Uziáš s městskými staršími Chabrisem a Charmisem.

⁷Když uviděli, jak se proměnil její vzhled a do jakých šatů se převlékla, nesmírně užasli nad její krásou a řekli jí: ⁸„Kéž ti Bůh našich otců dá milost a kéž naplní tvá předsevzetí ke chloubě synů Izraele a k slávě Jeruzaléma!“

⁹Judita se poklonila Bohu a řekla jim: „Přikažte, ať mi otevřou městskou bránu, a já půjdu a provedu to, o čem jsme spolu mluvili.“

Přikázali tedy mladíkům, ať jí otevřou, jak požádala. ¹⁰Ti poslechli a Judita i se svou služebnou vyšla ven. Muži ji z města pozorovali, dokud neseštopila z hory. Potom prošla údolím a zmizela jim z očí.

Před Holofernem

¹¹Obě ženy šly přímo přes údolí, až je zastavila asyrská předsunutá hlídka.

¹²Chopili se Judity a ptali se jí: „Z jakého jsi národa? Odkud přicházíš a kam jdeš?“

„Jsem dcera Hebrejů,“ odpověděla. „Utíkám ale od nich pryč, protože vám brzy padnou za kořist. ¹³Jdu za vrchním velitelem vaší armády Holofernem, abych mu podala pravdivé zprávy. Ukážu mu, jak ovládnout celé pohoří, aniž by jediný z jeho mužů byl zraněn nebo zabit.“

¹⁴Když ti muži poslouchali její slova, hleděli na její tvář v naprostém úžasu nad její krásou. Nakonec jí řekli: ¹⁵„Zachránila sis život, když sis tak pospíšila k našemu pánu. Pojď hned do jeho stanu. Naši tě doprovodí a předají tě přímo jemu. ¹⁶Až staneš před ním, oznam mu úplně bez obav, cos řekla nám, a zachová se k tobě dobrotivě.“ ¹⁷Pak mezi sebou vybrali sto mužů jako doprovod pro Juditu a její služebnou a ti ji odvedli k Holofernovu stanu.

¹⁸Zpráva o jejím příchodu se rozkřikla po stanech a muži se začali sbíhat z celého tábora. Přicházeli a shlukovali se kolem ní, zatímco stála venku před Holofernovým stanem a čekala, až ji ohlásí. ¹⁹Všichni žasli nad její krásou a díky ní obdivovali také syny Izraele. Říkali si mezi sebou: „Kdo by mohl podceňovat lid, který má mezi sebou takové ženy? Raději z nich nenechme ani jediného muže. Kdyby někteří přežili, jistě by dokázali oklamat celý svět!“

²⁰Vtom vyšla Holofernova tělesná stráž a celá jeho družina, aby Juditu uvedli do stanu. ²¹Holofernes odpočíval na svém lůžku pod purpurovým závěsem vyšívaným zlatem, smaragdy a jinými drahokamy, ²²a když mu

Juditu ohlásili, zamířil v doprovodu stříbrných lamp ke vstupní části stanu. ²³Jakmile předstoupila před Holoferna a jeho družinu, všichni užasli nad její krásnou tváří. Judita se vrhla k zemi, aby se mu klaněla, ale jeho sloužící ji znovu postavili na nohy.

Juditina řeč

11 Holofernes kní promluvil: „Buď klidná, ženo, ničeho se neboj. Nikdy jsem neublížil člověku, který se rozhodl sloužit Nabukadnezarovi, králi vši země. ²Ani proti tvému lidu, bydlícímu v horách, bych nepozvedl kopí, kdyby mnou neopovrhli. Můžou si za to sami. ³Teď mi ale řekni, proč jsi od nich utekla a přešla k nám. Buď klidná, jsi v bezpečí. Budeš žít – dnes v noci i potom. ⁴Nikdo ti neublíží. Naopak, bude se s tebou zacházet doborotivě, jako s každým, kdo slouží mému pánu, králi Nabukadnezarovi.“

⁵Judita mu na to řekla:

„Vyslechni milostivě slova své služebnice a dovol, ať tvá otrokyně před tebou promluví. Dnes v noci před svým pánem“ neřeknu žádnou lež. ⁶Budeš-li se řídit slovy své otrokyně, Bůh tvé počínání zdárně skončí a můj pán neselže v tom, co si předsevzal. ⁷Ať žije Nabukadnezar, král vši země, ať žije jeho moc! On tě poslal uvést na správnou cestu všechny živé tvory. Díky tobě mu budou sloužit nejen lidé, ale dokonce i divoká zvíř, dobytek a nebeští ptáci budou díky tvé síle žít pro Nabukandezara a celý jeho dům. ⁸Doslechli jsme se, jak jsi moudrý a všehoschopný. Po celém světě se šíří zpráva, že právě ty jsi nejlepší v celém království, zkušený a znalý a obdivuhodný ve vojenském umění.

⁹Teď ale k řeči, kterou přednesl na tvé poradě Achior. Slyšeli jsme jeho slova, protože muži z Betulie ho nechali naživu a on jim zopakoval všechno, co pověděl tobě. ¹⁰Nuže, můj pane a vládce, nepodceňuj to, co řekl, ale vezmi si to k srdci, protože je to pravda. Náš národ skutečně nebude potrestán a nepodlehne meči, pokud nezhřeší proti svému Bohu.

¹¹Můj pán však nyní neodejde bez úspěchu a s prázdnou. Čeká je smrt, protože už je ovládl hřích, a jakmile tu nepředloženost spáchají, rozhněvají svého Boha. ¹²Došlo jim totiž jídlo a nemají ani dost vody, a tak se usnesli, že porazí všechny svůj dobytek, a jsou rozhodnutí využít i všechno to, co jim Bůh v jejich zákonech jíst zakázal. ¹³Rozhodli se, že spotřebují také prvotiny obilí a desátky vína a oleje, které předtím zasvětili a oddělili pro kněze, kteří slouží v Jeruzalémě před tváří našeho Boha. Těchto věcí se přitom nesmí nikdo z lidu ani jen rukou dotknout. ¹⁴Obyvatelé Betulie už vyslali poselstvo do Jeruzaléma (kde místní provádějí totéž), aby od rady starších přinesli povolení. ¹⁵Jakmile ho dostanou a provedou to, v ten den ti budou vydáni k záhubě.

¹⁶Když jsem to já, tvá otrokyně, všechno zjistila, utekla jsem od nich. Bůh mě poslal, abych s tebou vykonala věci, které ohromí celý svět, kdekoli o tom lidé uslyší. ¹⁷Tvá otrokyně je totiž bohabojná

^{a5} Slovo „pán“ je tu záměrně dvojznačné (míněn Holofernes, nebo Hospodin?). Celá řeč je prodrchnuta ironií. ^{b12} Tj. zejména tuk a krev (Lev 3:17; 7:22–27; 17:10–14).

a slouží Bohu nebes dnem i nocí. Zůstanu nyní u tebe, můj pane. Tvá otrokyně bude vycházet v noci ven do údolí; tam se budu modlit k Bohu a on mi řekne, až své hříchy spáchají. ¹⁸Pak přijdu a povím ti to. Ty vyrazíš s celou svou armádou a nikdo z nich se ti nepostaví na odpor. ¹⁹Provedu tě celým Judschem až před Jeruzalém a postavím tvůj trůn uprostřed něj. Povedeš je jako ovce, které nemají pastýře, a ani pes na tebe nezavrčí. Toto mi bylo předpovězeno a zjeveno mou jasnozřivostí a byla jsem poslána, abych ti to vyřídila.“

²⁰Juditina slova se Holofernovi a celé jeho družině zalíbila. Žasli nad její moudrostí a říkali: ²¹„Od jednoho konce světa po druhý není žena, která by tak krásně vypadala a tak moudře mluvila!“ ²²Holofernes jí řekl: „Bůh udělal dobře, když tě poslal před tvým lidem, aby nám dal převahu a uvedl zkázu na všechny, kteří opovrhli mým pánem. ²³Opravdu krásně vypadáš a skvěle i mluvíš. Budeš-li jednat tak, jak jsi řekla, tvůj Bůh bude mým bohem a ty budeš bydlet v domě krále Nabukadnezara a budeš slavná po celé zemi.“

Judita v Holofernově stanu

12 Pak nechal Juditu zavést do místnosti, kde už bylo prostřeno jeho stříbrné nádobí, a nařídil, ať ji obslouží jeho vlastním jídlem a dají jí napít jeho vína. ²Judita ale řekla: „Nemohu to jíst, abych se neprohřešila. Vystačím s tím, co jsem si vzala s sebou.“

³Holofernes se jí zeptal: „Ale když ti dojde, co máš s sebou, kde seženeme podobné jídlo? Nemáme tu přece nikoho z tvého národa.“

⁴„Jakože jsi živ, můj pane,“ odpověděla mu Judita, „tvá otrokyně nespořebuje, co má s sebou, dokud Pán mou rukou nevykoná to, co rozhodl.“

⁵Členové Holofernovy družiny pak Juditu zavedli do stanu. Až do půlnoci tam spala, ale za jitřní hlídky vstala ⁶a vzkázala Holofernovi: „Nechť můj pán nařídí, ať jeho otrokyni nechají vyjít ven k modlitbě.“

⁷Holofernes tedy svým strážím nařídil, ať jí nebrání. Takto zůstala v táboře tři dni. Každou noc se vydávala do údolí pod Betulíi a tam se omývala u vodního pramene obsazeného hlídkou. ⁸Po koupeli se vždy modlila k Hospodinu, Bohu Izraele, aby ji vedl k vítězství jejího lidu. ⁹Když se pak očištěná vrátila zpět, zůstávala ve stanu, dokud jí večer nepřinesli její jídlo.

Holofernova hostina

¹⁰Čtvrtého dne uspořádal Holofernes hostinu pouze pro své sloužící; nepozval na ni žádného ze svých velitelů. ¹¹Eunuchovi Bagóovi, správci všech svých osobních záležitostí, řekl: „Jdi za tou Hebrejku, kterou máš na starosti, a přemluv ji, ať s námi přijde popít a popít. ¹²Byla by to přece hanba, nechat takovou ženu jít a ani se s ní nepobavit. Vždyť by se nám vysmála, kdybychom s ní nespali!“

¹³Bagóas se tedy vzdálil od Holoferna, přišel za Juditou a řekl jí: „Takové krásné děvče by se nemělo zdráhat přijít k mému pánovi. Byla by to pocta, být mu nablízku, napít se s námi vína pro obveselení a být dnes jako jedna z Asyřanek, které slouží v Nabukadnezarově paláci.“

¹⁴ „Kdo jsem já, abych směla odporovat svému pánovi?“ odpověděla mu Judita. „Udělám hned vše, co mu uvidím na očích. Bude mi nadosmrti potěšením!“ ¹⁵ Vstala a oblékla si skvostné šaty a všechny ženské ozdoby. Její služebná jí zatím šla prostřít na zem před Holofernem kožešiny, které Judita dostala od Bagóa, aby na nich mohla každodenně odpočívat při jídle. ¹⁶ Poté Judita přišla a ulehla k hostině.

Holofernes z ní byl úplně bez sebe. Vášní se jen chvěl a nesmírně toužil se jí zmocnit. Ode dne, kdy ji uviděl, totiž jen čekal na příležitost, aby ji svedl.

¹⁷ A tak jí Holofernes řekl: „Napij se a poveseš se s námi.“

¹⁸ „Napiju se, pane,“ odpověděla mu Judita, „vždyť dnes je největší den mého života.“ ¹⁹ Pak si vzala, co jí připravila její služebná, a jedla a pila před ním. ²⁰ Holofernes se kvůli ní celý rozjařil a vypil takové množství vína, jaké v jednom dni nevypil za celý svůj život.

Juditin čin

13 Když se připozdilo, Holofernovi sloužící se začali rychle loučit. Bagóas zvenčí zavřel stan a oddělil tak služebnictvo od svého pána. Všichni si šli lehnout, zmožení dlouhou pitkou. ² Judita zůstala ve stanu sama s Holofernem rozvaleným na lůžku, jak byl zpitý vínem. ³ Její služebná čekala venku před ložnicí, protože jí Judita řekla, že se půjde ven modlit jako každou noc. Totéž řekla i Bagóovi.

⁴ Všichni od prvního do posledního tedy od Holoferna odešli a v ložnici nikdo nežulstl. Judita stanula u jeho lůžka a v duchu zašeptala: „Hospodine, všemohoucí Bože, shlédni v tuto hodinu na to, co svýma rukama vykonám k slávě Jeruzaléma! ⁵ Teď je ta chvíle, aby ses ujal svého dědictví a naplnil mé předsevzetí rozdrtit nepřátele, kteří povstali proti nám.“

⁶ Pak přistoupila k záhlaví Holofernova lože, sňala ze sloupku jeho šavli, ⁷ nahnula se nad lůžkem, popadla Holoferna za vlasy a řekla: „Hospodine, Bože Izraele, posilni mě v tento den!“ ⁸ Potom ho dvakrát vši silou sekla do krku a uťala mu hlavu. ⁹ Svalila jeho tělo z lůžka, ze sloupků strhla závěs a hned vyšla ven. Holofernovu hlavu předala své služebné ¹⁰ a ta ji strčila do mošny na jídlo.

Návrat do Betulie

Pak šly obě ven jako vždy, když se spolu chodívaly modlit. Prošly tábořem, obešly údolí a stoupaly po svahu k Betulii. Když se přiblížily k městské bráně, ¹¹ Judita už zdálky na strážné volala: „Otevřete mi, otevřete bránu! Bůh, náš Bůh, je s námi! Ještě stále dokazuje svou sílu v Izraeli a svou moc proti nepřítelům, jak to učinil právě dnes!“

¹² Když ji tamní muži uslyšeli, pospíchali k bráně a svolali starší města. ¹³ Všichni se seběhli, od nejmenšího po největšího, protože nemohli uvěřit, že přišla. Otevřeli bránu a přivítali obě ženy. Pak zapálili oheň, aby bylo světlo, a postavili se kolem nich.

¹⁴ Judita před nimi hlasitě zvolala: „Chvalte Boha! Chvalte ho! Chvalte Boha, který nevzdálil své milosrdenství od Izraelova domu, ale rozdrtil dnes v noci nepřátele mou rukou.“

¹⁵ Potom vytáhla z mošny tu hlavu a ukázala jim ji se slovy: „Pohleďte, hlava Holoferna, vrchního velitele asyrské armády. A zde je závěs, pod

kterým ležel opilý. Hospodin ho zabil rukou ženy. ¹⁶Jakože je živ Hospodin, který mě ochránil na cestě, kterou jsem se vydala, přísahám, že Holoferna svedla a zahubila moje krásu, ale nespáchal se mnou hřích, který by mě poskvřnil a zhanobil.“

¹⁷Všichni byli naprosto ohromeni. Padli tváří k zemi, klaněli se Bohu a volali jako jeden muž: „Požehnaný jsi, Bože náš, že jsi dnes zahubil nepřátele svého lidu!“

¹⁸Uziáš jí potom řekl: „Požehnaná jsi, dcero, od nejvyššího Boha nade všechny ženy na zemi! Požehnaný je Hospodin Bůh, Stvořitel nebe a země, který tě vedl, abys srazila hlavu vůdci našich nepřátel! ¹⁹Ti, kdo si připomínají Boží moc, nikdy nezapomenou na to, jak ses na něj spolehla. ²⁰Kéž tě proto Bůh navěky poctí a zahrne tě dobrodiním, neboť když byl náš národ ponížen, nasadila jsi vlastní život a odvrátila naši záhubu, když jsi před naším Bohem kráčela přímou cestou.“

A všechen lid zvolal: „Amen, amen!“

Plán útoku

14 Judita jim řekla: „Poslyšte, bratři. Vezměte tu hlavu a pověste ji na cimbuří našich hradeb. ²Až se ráno rozední a nad obzorem vyjde slunce, každý se chopte zbraní. Všichni bojeschopní muži ať v čele s veliteli vyrazí z města, jako byste se chystali postupovat na pláň proti asyrské předsunuté hlídce – ale dál nepokračujte. ³Asyřané popadnou zbraně a poběží do svého tábora vzbudit své velitele. Ti se seběhnou k Holofernovu stanu, ale jeho tam nenajdou. Padne na ně strach a dají se před vámi na útek. ⁴Vy se spolu se všemi ostatními Izraelci pustíte za nimi a pobi-
jete je na cestách. ⁵Před tím vším mi ale zavolejte Amonce Achiora, aby viděl a poznal toho, kdo pohrdal domem Izraele a kdo ho k nám poslal na smrt.“

⁶Poslali tedy pro Achiora do Uziášova domu. Když přišel a v ruce jednoho ze shromážděných mužů uviděl Holofernovu hlavu, omdlel a zhroutil se na zem. ⁷Když ho znovu zvedli, padl Juditě k nohám a klaněl se jí se slovy: „Ať ti dobrořečí ve všech judských příbytcích a všechny národy ať se hrozí tvého jména! ⁸Prosím, pověz mi, cos v těchto dnech udělala.“

Judita mu tedy přede všemi vyprávěla, co dělala ode dne, kdy odešla, až do chvíle, kdy s nimi takto hovořila. ⁹Když domluvila, propukl hlasitý jásot a celým městem se nesl radostný křik. ¹⁰Když Achior pochopil, co všechno udělal Bůh Izraele, horlivě v něho uvěřil a nechal se obřezat. Připojil se k domu Izraele a patří k němu až dodnes.^a

Zmatek mezi Asyřany

¹¹Za úsvitu tedy pověsili Holofernovu hlavu na hradby, všichni muži se chopili zbraní a vyrazili po četách k horským průsmykům. ¹²Jakmile je Asyřané spatřili, poslali zprávu svým velitelům. Ti se pak s vojevůdci, setníky a všemi ostatními veliteli ¹³vydali k Holofernovu stanu. „Vzbuď našeho pána!“ řekli jeho osobnímu správci. „Ti otroci sebrali odvahu a vyrazili proti nám do boje, ke své naprosté zkáze.“

¹⁴Bagóas vešel dovnitř a zatleskal v předsíni stanu, neboť měl za to, že jeho pán uvnitř spí s Juditou. ¹⁵Když nikdo neodpovídal, rozhrnul plentu,

^a10 Srov. však Deut 23:4 – Achior jakožto Amonec by nesměl být do izraelské obce přijat.

vstoupil do ložnice a tam ho našel, jak leží na podlaze mrtvý s useknutou hlavou. ¹⁶Hlasitě vykřikl a s velikým nářkem, sténáním a bědováním roztrhl své roucho. ¹⁷Potom vpadl do stanu, kde bydlela Judita. Když ji tam nenašel, vyběhl mezi vojsko a křičel: ¹⁸„Ti otroci nás přelstili! Jediná hebrejská žena zhanobila dům krále Nabukadnezara! Podívejte, Holofernes leží na zemi, a bez hlavy!“

¹⁹Když ta slova uslyšeli asyrští vojevůdci, zmocnila se jich hrůza. Roztrhli své košile a jejich hlasitě kvílení a bědování se rozléhalo celým táborem.

Izraelské vítězství

15 Když to uslyšeli ti, kdo zůstali ve stanech, byli bez sebe ²strachem a hrůzou. Ani jeden z nich nezůstal druhému po boku, ale všichni se svorně ve zmatku rozutekli po všech cestách do údolí i do hor. ³Když se dali na útěk i ti, kteří tábořili v horách kolem Betulie, všichni izraelští válečníci se pustili za nimi.

⁴Uziáš tehdy poslal do Betomestaimu, Beby, Choby a Kony^a a do všech končin Izraele posly, aby rozhlásili, co se událo, a aby se všichni vrhli na nepřátele a zničili je. ⁵Když to synové Izraele uslyšeli, všichni jako jeden muž zaútočili na Asyřany a pobíjeli je až k Chobě. Dorazili i obyvatelé Jeruzaléma a celého pohoří, neboť i oni dostali zprávu, co se stalo v nepřátelském táboře. Muži z Gileádu a Galileje na nepřátele zaútočili z boku a krutě je bili až k damašským hranicím.

⁶Ostatní obyvatelé Betulie pak vtrhli do asyrského tábora, vydrancovali ho a pobrali tam veliké bohatství. ⁷Co zbylo, si po návratu z oné řeže rozdělili izraelští bojovníci a bylo tam toho tak ohromné množství, že spousta kořisti připadla také vesničkám a statkům v horách i na pláni.

Oslavy v Betulii

⁸Z Jeruzaléma pak přicestoval velekněz Joakim s radou izraelských starších, aby viděli to dobrodiní, které Hospodin prokázal Izraeli, a navštívili Juditu a pozdravili ji. ⁹Když k ní přišli, všichni jí jedním hlasem dobrořečili: „Jsi slávou Jeruzaléma a velikou pýchou Izraele, velikou chloubou našeho národa! ¹⁰Toto vše jsi dokázala svou vlastní rukou. Prokázala jsi Izraeli dobrodiní a Bohu jsi udělala radost. Kéž ti Všemohoucí Hospodin žehná na věčné časy.“

A všechen lid na to řekl: „Amen.“

¹¹Tricet dní trvalo, než lid vyplenil tábor. Juditě připadl Holofernov stan a všechno jeho stříbrné nádoby, jeho lehátka, umyvadla i veškerý nábytek. Ona to vzala a naložila na mezky, zapřáhla vozy a navršila je kořistí. ¹²Všechny izraelské ženy se seběhly, aby ji spatřily. Dobrořečily jí a tančily na její počest. Judita natrhala zelené proutky a rozdávala je ženám okolo. ¹³Společně se ověnčily olivovými ratolestmi a všechen lid vyrazil ve slavnostním průvodu. Judita v čele vedla tančící ženy a všichni izraelští muži šli za nimi v plné zbroji s věnci a zpívali oslavné písně.

¹⁴Judita celému Izraeli předzpěvovala tento chvalozpěv a všechen lid se k ní přidal z plných plic.^b

^a4 Opraveno podle 4:4 (LXX: *Kóly*).

^b14 Srov. Exod 15:20–21.

*Juditin chvalo zpěv***16** Judita zpívala:

„Zahrajte mému Bohu na tamburíny,
zpívejte Hospodinu s činely!

Zanotujte mu novou píseň,
jeho jméno vyvyšujte a vzývejte!

²Hospodin je Bůh, který maří války,
uprostřed svého lidu táboří,
vytrhl mě z rukou těch, kdo mě napadli.

³Asyřan přitáhl z hor na severu,
přitáhl se svou nespočetnou armádou.
Jeho mužstvo ucpalo říční koryta,
jeho jízda všechny kopce pokryla.

⁴Prohlásili, že vypálí mé území,
že mečem pobijí mé mladíky,
že mé kojence na zem pohodí,
že mé děti vezmou za kořist,
že mé panny uloupí.

⁵Všemohoucí Hospodin je ale přelstil
– rukou ženy!

⁶Jejich vladař nepadl rukou mladíků,
nesrazili ho synové Titánů,
nepřepadli ho pyšní Giganti,
ale Judita, dcera Merariho,
svou krásou ho zbavila všech sil.

⁷Odložila své vdovské šaty,
aby pozvedla trpící v Izraeli.
Tvář si potřela vonnou mastí,

⁸čelenkou vlasy sepnula,
oblékla jemné lněné šaty,
aby ho svedla.

⁹Oči mu omámila svými střevíci,
duši mu svou krásou ovládla
– a krk mu šavle přetřela!

¹⁰Peršané strnuli nad její odvahou,
Médové se zhrozili její smélostí.

¹¹Můj ponížený lid tehdy spustil křik
a nepřítel se vyděsil.
Moji zesláblí vykřikli
a nepřátelé se zachvěli,
jakmile jen začali křičet,
obrátili je na útěk.

- ¹² Synové otrokyň je probodali,
jako děti zběhů je pobili,
před šiky mého Pána byli zničeni!
- ¹³ Zazpívám svému Bohu novou píseň:
Veliký jsi, Hospodine, a slavný,
podivuhodný v síle a nepřemožitelný.
- ¹⁴ Ať ti slouží celé tvé stvoření,
vždyť jsi jen promluvil, a ono vzniklo;
poslal jsi svého ducha a ten je vytvořil,
vždyť tvému hlasu se nevzepře nikdo!
- ¹⁵ Základy hor se otřesou i s vodami,
skály jak vosk před tvou tváří roztají,
k těm, kdo tě uctívají, však budeš milosrdný.
- ¹⁶ Vždyť všechny vonné oběti neznamenaají skoro nic
a všecken tuk celopalů ještě míň,
ale ten, kdo Hospodina ctí,
bude navěky významný.
- ¹⁷ Běda národům, jež se staví proti mému lidu;
v soudný den je ztrestá Všemohoucí Hospodin!
Jeich tělo vydá ohni a červům
a budou navěky plakat bolestí.“

Juditina sláva

¹⁸Tak dorazili do Jeruzaléma. Klaněli se Bohu, a jakmile se lid očistil, obětovali své celopaly, dobrovolné oběti a dary. ¹⁹Judita Bohu s přísahou zasvětila všechny Holofernovy věci, které dostala od lidu, i onen závěs, který si sama vzala z jeho ložnice. ²⁰Tři měsíce pak lid oslavoval před jeruzalémskou svatyní a Judita s nimi.

²¹Potom se všichni rozešli domů. Také Judita se vrátila do Betulie, aby žila na svém statku. Po zbytek svého života byla slavná po celé zemi. ²²Mnozí po ní toužili, ale ona se neoddala žádnému muži ode dne, kdy zemřel její manžel Manases a byl připojen ke svému lidu, až do konce svého života.

²³Její pověst stále rostla. V domě svého muže se dožila stáří sto pěti let. Své služebné darovala svobodu, a když pak v Betulii zemřela, pochovali ji v hrobce jejího muže Manasese ²⁴a dům Izraele ji oplakával po sedm dní. Svůj majetek ještě před smrtí rozdělila mezi příbuzné svého muže Manasese a své vlastní příbuzné.

²⁵Za Juditinych dnů a ještě dlouho po její smrti už nikdo synům Izraele nenaháněl strach.

MOUDROST ŠALOMOUNOVA

ŽIVOT V MOUDROSTI

Výzva ke spravedlnosti

MILUJTE SPRAVEDLNOST, vládcové země,
smýšlejte o Hospodinu dobře
a hledejte ho upřímným srdcem.
² On se dá najít těm, kdo ho nepokoušejí,
a ukazuje se těm, kdo mu nejsou nevěrní.
³ Křivé myšlenky ale od Boha odlučují
a pokoušená Moc usvědčuje hlupáky.
⁴ Do lstivé duše moudrost nevstoupí,
neusadí se v těle, jemuž vládne hřích.
⁵ Svatý duch poučení prchá před každou lstí,
vyhýbá se nerozumným myšlenkám
a pod tlakem nespravedlnosti umlká.

⁶ Moudrost je lidumilný duch,
rouhače však za jeho slova potrestá,
Bůh je totiž svědkem skrytých myšlenek,
skutečným strážcem srdce člověka
a posluchačem jeho jazyka.

⁷ Hospodinův duch naplňuje svět,
obepíná vše a žádný hlas mu neujde.

⁸ Proto neunikne nikdo, kdo mluví ničemně,
trestající spravedlnost ho nemine!

⁹ Úvahy bezbožníka vyjdou najevo:
k Hospodinu dojde zvuk jeho slov,
aby byla odsouzena jeho nepravost.

¹⁰ Boží žárlivé ucho slyší vše,
ani reptání šepem mu neujde.

¹¹ Proto dejte pozor na marné reptání
a chraňte svůj jazyk od pomluvy,
neboť ani tajné slovo není bez odezvy
a prolhaná ústa zabíjejí duši.

¹² Nechoďte smrti naproti svým bludným životem
a svými skutky se nevystavujte záhubě.

¹³ Bůh totiž neučinil smrt
a záhuba živých ho netěší.

- ¹⁴ Vše stvořil k bytí:
 tvorové světa se zrodili ke spáse
 a není v nich žádný zhoubný jed.
 Podsvětí světu nevládne,
¹⁵ vždyť spravedlnost nikdy nezemře!

Smrtečný omyl bezbožných

- ¹⁶ Bezbožníci ale přivolávají smrt svými skutky i slovy;
 mají ji za přítelkyni, a tak prahnou po ní.
 I smlouvu s ní už uzavřeli,^a
 a tak jí propadnou, jak si zaslouží.

2

Uvažují špatně, když říkají:

- „Náš život je krátký a bolestný,
 na lidskou smrt není lék
 a z podsvětí, jak známo, nikdo nevyšel.
² Jsme tu jen díky náhodě
 a za chvíli jako bychom tu ani nebyli.
 Dech v našem chřípí je pouhá pára
 a myšlenka jen jiskra tlukoucího srdce.
³ Ta když uhasne, tělo se obrátí v popel
 a duch se rozplyne jako řídký vzduch.
⁴ I naše jméno se časem zapomene
 a na naše činy si nikdo nevzpomene.
 Život pomine jak stopy po mracích
 a jako mlha se rozptýlí,
 když ji rozeženou sluneční paprsky
 a slunce ji svým žářem zaplaší.
⁵ Náš čas pomíjí jako stín
 a není návratu ze smrti –
 její pečeť nelze rozlomit.
⁶ Vzhůru tedy, těšme se z přítomných rozkoší,
 s mladickou vervou si užijme stvoření!
⁷ Nasyťme se drahých vín a vzácných vůní,
 ať nám neuteče žádný jarní květ;
⁸ ověnceme se poupaty růží,
 dříve než každá uvadne.
⁹ Nikdo z nás se nedrží stranou hýření,
 zanechme tu všude stopy své zábavy –
 vždyť to je náš úděl a naše poslání.
¹⁰ Utiskujme spravedlivé chudáky,
 nešetřeme vdovy,
 neberme ohled na starce a jejich šediny.

^a16 Iza 28:15

- ¹¹ Za zákon spravedlnosti mějme svoji sílu,
vždyť co je slabé, je nám k ničemu.
- ¹² Spravedlivému pojďme chystat léčku,
vždyť je nám protivný a překáží našim činům.
Vytýká nám provinění proti Zákonu,
kárá nás, že popíráme vlastní výchovu.
- ¹³ Prý zná Boha, tak to aspoň tvrdí,
a říká si ‚Hospodinův služebník‘.^a
- ¹⁴ Stal se obžalobou našich myšlenek,
je nám nepřijemné jen na něj pohledět!
- ¹⁵ Nežije totiž tak jako ostatní
a jeho způsoby se liší od jiných.
- ¹⁶ Považuje nás za mizery
a štítí se našich cest jako nečistých.
Tvrdí, že spravedliví skončí blaze
a chlubí se, že Bůh je jeho otec.
- ¹⁷ Nuže, uvidíme, zda mluvil pravdivě;
přesvědčme se, jak to s ním dopadne!
- ¹⁸ Je-li tenhle spravedlivý Božím synem,
jistě mu pomůže a zachrání ho z rukou nepřátel.
- ¹⁹ Prověřme ho urážkami a mučením,
abychom poznali, jak je laskavý,
a zjistili, co vydrží.
- ²⁰ Pojďme ho odsoudit k potupné smrti,
vždyť má prý shůry zastání!“
- ²¹ Takto uvažují, protože zbloudili
zaslepeni vlastní špatností.
- ²² Neznají Boží tajemství,
nevěří v odměnu zbožnosti
a na odplatu bezúhonných duší nemyslí.
- ²³ Bůh totiž stvořil člověka k neporušitelnosti
a učinil ho obrazem své vlastní podoby,
- ²⁴ z ďáblův závisti však na svět přišla smrt
a ti, kdo k němu patří, ji zakusí.

Odměna spravedlivých a trest bezbožných

3

- Duše spravedlivých jsou však v ruce Boží
a muka smrti je netrápí.
- ² Hlupákům připadá, že jsou mrtví,
a jejich odchod mají za neštěstí;
- ³ myslí, že šli od nás do záhuby,
oni však přebývají v pokoji.
- ⁴ Před zraky lidí mohli být ztrestáni,
došli však nesmrtelnosti, v níž doufali.

^a13 Iza 42:1–4; 49:1–6; 52:13–53:12; Mat 12:18

⁵ Krátce trpěli, ale přijmou veliké dobrodiní,
neboť Bůh je podrobil zkoušce
a shledal, že jsou jej hodni.

⁶ Zkoumal je jako zlato v tavicí peci
a jako zápalnou oběť přijal je.

⁷ Až je Bůh navštíví, tehdy zazáří
a rozletí se jak jiskry po strništi.^a

⁸ Budou soudit lidstvo a vládnout nad národy
a Hospodin jim bude králem navěky.

⁹ Kdo na něj spoléhají, ti pravdu pochopí,
a kdo byli věrní, s ním budou v lásce žít.
Pro své svaté má přece milost a slitování
a nad svými vyvolenými bdí.^b

¹⁰ Bezbožní však budou za své smýšlení ztrestáni,
neboť nedbali o spravedlnost a od Hospodina odpadli.

¹¹ Kdo pohrdá moudrostí a poučením,
je ubohý.
Jejich naděje je planá, námaha zbytečná
a jejich práce daremná.

¹² Jejich ženy jsou hloupé,
děti špatné a jejich pokolení prokleté.

Raději neplodnost než bezbožnost

¹³ Blaze neplodné, která je bez poskvrny
a nepoznala hříšné spojení!
Taková totiž bude plodit,
až nastane soud nad dušemi.

¹⁴ Blaze eunuchu, který se nedopustil špatnosti
a nepojal proti Hospodinu zlé myšlenky!
Za svou věrnost dojde zvláštní milosti,
v Hospodinově chrámu jej čeká skvělé dědictví.

¹⁵ Poctivá námaha totiž přináší krásné plody
a kořen rozumnosti nelze vyvrátit.

¹⁶ Děti cizoložníků však nedospějí,
potomci hříšného spojení vymizí.

¹⁷ Budou-li dlouho živi, nebudou nijak vážení,
dokonce ani ve stáří se nedočkají cti.

¹⁸ Zemřou-li brzy, nebudou mít žádnou naději
ani útěchu v soudný den –

¹⁹ vždyť konce ničemů jsou ukrutné.

^{a7} Srov. Dan 12:3; Abd 18; Zach 12:6.
(srov 4:15).

^{b9} Poslední řádek v někt. rukopisech chybí

4

Lepší je nemít děti, a mít ctnost,
 vždyť v její památce je nesmrtelnost.
 Ctnost má uznání u Boha i u lidí:
²je-li přítomna, lidé ji napodobují
 a touží po ní, když je pryč.
 Triumfálně kráčí věky ozdobená věncem
 jako vítěz v závodech o neposkvrněnou trofej.

- ³Bezbožným je spousta dětí k ničemu:
 jejich plané výhonky nezapustí hluboké kořeny
 a neuchytí se na pevném základu.
⁴I kdyby načas vypustili větve,
 stojí nejistě, vítr jimi kýve
 a vichřice je vyvrve z kořene.
⁵Ratolesti se polámou, ještě než dorostou,
 a jejich plody přijdou vniveč –
 neuzrají k jídlu a budou k ničemu.
⁶Ano, děti zplozené z hříšného styku
 na soudu svědčí o špatnosti rodičů.

Konec spravedlivých a hříšníků

- ⁷Spravedlivý však, i kdyby zemřel předčasně,
 v klidu spočine.
⁸Ctihodnost stáří přece není v dlouhověkosti
 a neměří se počtem let.
⁹Za šediny se počítá rozumnost
 a život bez poskvrny vydá za stáří.
¹⁰Boží oblíbenec se stal jeho miláčkem;
 žil mezi hříšníky, ale byl přenesen.^a
¹¹Bůh ho vzal, aby se v mysli nenakazil zlem
 a v duši se nedal svést žádným úskokem.
¹²Vždyť svědnost neřesti dokáže dobro zastínit
 a nevinnou mysl kazí vír žádosti.
¹³Zakrátko došel zralosti,
 jako by prožil dlouhé roky.
¹⁴Hospodin si oblíbil jeho duši,
 proto ho rychle vzal zprostřed špatnosti.
 Lidé to uviděli, ale nepochopili,
 toto poučení si k srdci nevzali:
¹⁵Pro své vyvolené má Bůh milost a slitování,
 on sám bdí nad svými svatými.
¹⁶Mrtvý spravedlivý odsoudí živé bezbožníky
 a rychle ukončené mládí usvědčí stáří ničemných.
¹⁷Uvidí totiž, jak umírá moudrý,
 ale nepochopí, jaký záměr s ním měl Hospodin
 a proč ho odvedl do bezpečí.

^a10 Gen 5:24; Žid 11:5

- ¹⁸ Uvidí ho a opovrhnou jím,
 Hospodin se jím však vysměje.
¹⁹ Zbudou z nich jen zohavené mrtvoly
 k věčné potupě mezi mrtvými.
 Zůstanou bez hlesu, sražení tváří k zemi
 a vyvrácení v základech.
 Navždy zůstanou suchým úhorem,
 budou trpět v bolestech
 a vzpomínka na ně pomine.
²⁰ Až se budou počítat jejich hříchy,
 přijdou zděšení
 a jejich nepravosti je usvědčí z očí do očí.

Poslední soud

5

- Tehdy se spravedlivý postaví s velkou smělostí
 před ty, kdo ho utiskovali
 a zlehčovali jeho útrapy.
² Až ho uvidí, strašně se vyděsí,
 ohromeni z jeho nenadálé záchrany.
³ Vydechnou samou úzkostí
 a s lítostí spolu zanaříkají:
- ⁴ „To je ten, kterému jsme se smáli,
 ten, kterého jsme my blázni haněli!
 Jeho život nám přišel jako šílenství
 a jeho konec byl potupný.
⁵ Jak to, že byl započítán mezi Boží syny
 a má podíl mezi svatými?
- ⁶ To my jsme zbloudili z cesty pravdy,
 světlo spravedlnosti nám chybělo
 a slunce pro nás nevyšlo.
⁷ Dosyta jsme užili cest neřesti a záhuby,
 trmáceli jsme se nepřístupnými pouštěmi,
 cestu Hospodinovu jsme ale neznali.
⁸ K čemu nám byla ta naše namyšlenost?
 K čemu nám pomohlo bohatství a nadutost?
- ⁹ To všechno přešlo jako stín,
 jak zvěst, co rychle pomíjí.
¹⁰ Jako loď, co brázdí vzduté vody:
 propluje, a není po ní stopy,
 její kýl nezanechá brázdu mezi vlnami.
¹¹ Nebo jako když pták přeletí po nebi:
 po jeho cestě není ani známky –
 údery perutí bičuje řídké ovzduší,
 rozráží je jeho silný svist,

- máváním křídel si cestu proráží,
po jeho letu však nezbude ani památky.
- ¹² Nebo jako když se vystřelí šíp k terči:
prořízne vzduch a ten se za ním hned spojí,
takže jeho dráha už není k rozeznání.
- ¹³ Takto i my jsme se narodili a hned zmizeli,
neprojevili jsme ani náznak ctnosti,
ale vyčerpali jsme se špatností!“
- ¹⁴ Jakou naději má bezbožník?
Je jako pleva, již vítr unáší,^a
jako jemné jíní hnané vichřicí,
jako větrem rozptýlený dým –
mizí jako vzpomínka na hosta,
co se jen na den zastavil.
- ¹⁵ Spravedliví však žijí navěky;
jejich odměna je u Hospodina
a Nejvyššímu na nich záleží.
- ¹⁶ Proto obdrží slavné království
a krásnou korunu z ruky Hospodinovy,
který je ochrání svou pravicí
a svým ramenem je zaštití.
- ¹⁷ Hospodin si obleče zbroj své horlivosti,
jako zbraň ke ztrestání nepřátel uchopí stvoření.
- ¹⁸ Obleče si pancíř spravedlnosti,
poctivý soud si jako přilbu nasadí,
¹⁹ svatost si vezme jako nepřemožitelný štít.^b
- ²⁰ Jako meč nabrousí svůj přísný hněv
a celý svět s ním půjde proti těm bláznům do boje.
- ²¹ Blesky vyšlehnou jako dobře mířené šípy,
vyrazí k cíli z mraků jak z napjatého luku
²² a kroupy plné hněvu vylétnou jako střely z praku.
Rozbouří se proti nim mořské vlny
a řeky je bez milosti zaplaví.
- ²³ Zvedne se proti nim mocný vítr
a rozmetá je jako smršť.
Nepravost zpustoší celou zemi
a ničemnost skácí trůny mocných.

HLEDÁNÍ MOUDROSTI

Výzva mocným

6

- Slyšte, králové, a rozumějte,
poučte se, soudcové zemských končin;
² naslouchejte, vládcové lidu,
pyšní na zástupy svých národů!

^a14 Žalm 1:4; 35:5

^b19 Iza 59:17; Ef 6:13–17; 1.Tes 5:8

- ³ Vaši moc vám totiž dal Hospodin,
vládu vám svěřil Nejvyšší –
on sám prověří vaše skutky
a prozkoumá vaše úmysly.
- ⁴ Ve službách jeho království jste nesoudili správně,
neřídili jste se Zákonem
a nejednali podle Boží vůle.
- ⁵ Proto na vás přijde náhle a hrozivě,
neboť nadřizení budou souzeni zvlášť přísně.^a
- ⁶ Kdo je bezvýznamný, zaslouží slitování,
ale mocní budou tvrdě zkoušeni.
- ⁷ Pán všehomíra se nezalekne nikoho,
nehledí na ničí velikost,
neboť sám stvořil malé i velké
a o všechny stejně pečuje –
⁸ mocné však čeká neúprosný ortel.
- ⁹ Vám, vladaři, platí moje slova,
abyste poznali Moudrost a nepadli.
- ¹⁰ Kdo svatě zachovává svaté příkazy, se stanou svatými,
a kdo v nich najdou poučení, se jimi obhájí.
- ¹¹ Žádejte si proto má slova,
prahněte po nich a dosáhnete poučení.
- ¹² Moudrost je skvostná a nevadnoucí,
kdo ji milují, snadno ji spatřují,
a kdo ji hledají, ji nacházejí.
- ¹³ Těm, kdo touží, aby ji poznali,
sama pospíchá naproti.
- ¹⁴ Kdo ji hledá hned zrána, se neunaví:
najde ji sedět ve dveřích.
- ¹⁵ Přemýšlet o ní je vrcholem rozumnosti,
a kdo kvůli ní nespí, bude brzy bez starosti.
- ¹⁶ Sama vychází hledat ty, kdo jsou jí hodni,
laskavě se jim ukazuje na cestách
a v každé myšlence se s nimi setkává.
- ¹⁷ Počátkem moudrosti je upřímná touha dát se poučit;
v zájmu o poučení je láska k Moudrosti.
- ¹⁸ Láska k ní znamená dodržovat jejich zákony;
v péči o její zákony je záruka neporušitelnosti.
- ¹⁹ Neporušitelnost přivádí do blízkosti Boží
²⁰ a touha po Moudrosti uvádí do království.
- ²¹ Proto, těší-li vás trůny a žezla, vládcové nad lidmi,
važte si moudrosti a budete kralovat navěky.

^a5 Jak 3:1

- ²² Co je Moudrost a jak vznikla, to vám vypovím,
neskryji před vámi její tajemství.
Budu ji stopovat od počátku stvoření,
vyjevím vše, co se o ní ví
a nenechám pravdu bez povšimnutí.
²³ Nepůjdu s tím, kdo se šíří závistí –
ta přece není družkou Moudrosti!
²⁴ Ve množství moudrých je záchrana světa
a rozumný král je opora národa.
²⁵ Přijměte tedy z mých slov poučení –
to se vám vyplatí!

Šalomounova cesta k Moudrosti

- 7** I já jsem jen smrtelník tak jako všichni,
potomek prvního člověka z hlíny.
V matčině lůně jsem byl zformován v tělo,
²po deset měsíců^a jsem houstl v krvi
z mužského semene a rozkoše milostného spojení.
³ Když jsem se narodil, vdechl běžný vzduch,
na stejnou zemi jsem dopadl.
Nejdříve jsem jako všichni spustil křik,
⁴pak mě odchovali v plenkách se vši starostí.
⁵ Žádný z králů přece neměl jiný počátek žití:
⁶všichni přicházejí stejně a stejně i odcházejí.

⁷ Proto jsem se modlil a byl mi dán rozum,
vzýval jsem Boha a dostal ducha Moudrosti.
⁸ Cenil jsem si jí nad žezla a trůny
a bohatství jsem proti ní pokládal za nic.
⁹ Nepřirovnal bych k ní ani žádný drahokam –
vždyť všechno zlato je před ní jak trocha písku
a stříbro se vedle ní podobá blátu.
¹⁰ Miloval jsem ji nad zdraví a krásu,
dal jsem jí přednost i před světlem,
neboť její záře nehasne.

¹¹ Spolu s ní se mi dostalo všeho dobrodiní,
z jejích rukou jsem přijal nezměrné bohatství.
¹² Radoval jsem se, že Moudrost vévodí všemu,
nevěděl jsem však, že to vše od ní pochází.
¹³ Beze lsti jsem se jí učil, nezištně ji předávám,
její bohatství neskrývám.
¹⁴ Ona je pro lidi nevyčerpatelným pokladem
a kdo ji získají, navážou přátelství s Bohem –
dary poučení je totiž k němu dovedou.

^a2 Míněny lunární měsíce (po 28 dnech).

Bůh dárce poznání

- ¹⁵ Kéž mi Bůh dá, abych mluvil rozvážně
a uvažoval přiměřeně darům, jichž se mi dostalo,
neboť on je vůdcem Moudrosti i správcem mudrců.
- ¹⁶ My i naše slova jsme přece v jeho ruce,
těž všechna rozumnost i zručnost v řemeslech.
- ¹⁷ On mi dal pravé poznání skutečnosti,
abych znal řád světa i působení živlů:
- ¹⁸ počátek, konec i prostředek časů
střídání slunovratů a změny ročních dob,
¹⁹ koloběh roků a postavení hvězd;
- ²⁰ povahu živočichů a pudy šelem,
sílu duchů^a i lidské myšlenky,
rozmanitost bylin i působení kořínků.
- ²¹ Poznal jsem vše, co je zjevné i skryté,
neboť mne vyučila Moudrost, ta tvůrkyně všeho.

Božská podstata Moudrosti

- ²² Neboť v ní je duch rozumný a svatý,
jedinečný, mnohotvárný a jemný,
hbitý, čirý a neposkvřený,
jasný, odolný, dobrotitivý a pronikavý,
- ²³ nespoutaný, dobročinný a lidumilný,
pevný, neochvějný a bezstarostný,
všemocný a vševidoucí,
prostupující všechny duchy
rozumné, čisté a velejemné.
- ²⁴ Moudrost je hbitější než nejhbitější pohyb;
vše proniká a prostupuje svou čistotou.
- ²⁵ Je výdechem Boží moci
a ryzím výtryskem slávy Všemohoucího –
proto se do ní nevmísí nic poskvřeného.
- ²⁶ Je odleskem věčného světla,
čistým zrcadlem Božího působení
a obrazem jeho dobroty.
- ²⁷ Je sama jediná, ale může všechno,
zůstává sama v sobě, ale vše obnovuje,
po všechna pokolení vchází do svatých duší
a činí z nich Boží přátele a proroky.
- ²⁸ Neboť Bůh nikoho nemiluje víc
než toho, kdo žije s Moudrostí.
- ²⁹ Ona je nad slunce krásnější,
překonává všechna souhvězdí –
i ve srovnání s denním světlem vítězí!
- ³⁰ Den totiž musí noci ustoupit,
Moudrost však nepodlehne zlu.

^a20 Nebo: větrů

8

Mocně se šíří od kraje ke kraji
a všechno řádně spravuje.

Šalomounova touha po Moudrosti

² Miloval jsem ji a od mládí ji hledal,
toužil jsem vzít si ji jako nevěstu,
stal jsem se milovníkem jejího půvabu.

³ Soužití s Bohem jí dodává urozenosti,
vždyť ji miluje Pán vesmíru!

⁴ Ona je zasvěcena do Božího vědění
a rozhoduje, co On učiní.

⁵ Je-li bohatství v životě něčím žádoucím,
co je bohatší než Moudrost, která vše působí?

⁶ Je-li rozumnost aktivní,
kdo jiný než ona všechno vytváří?

⁷ Miluje-li kdo spravedlnost,
jejím ovocem jsou pak ctnosti;
vždyť učí mírnosti a rozvaze,
spravedlnosti a odvaze –
tomu nejužitečnějšímu v lidském životě.^a

⁸ Touží-li kdo i po množství zkušeností,
ona zná minulost a budoucnost si domyslí;
chápe složité výroky a řeší hádanky,
předvídá znamení a divy
i to, jak se naplní časy a období.

⁹ Rozhodl jsem se tedy pojmout ji za životní družku,
neboť vím, že mi bude dobrou rádkyní
a oporou v starostech a trápení.

¹⁰ Díky ní získám slávu před zástupy
a čest mezi starci, ač jsem dosud mladík.

¹¹ Na soudu se projeví jako bystrý muž
a před velmoži dojdou obdivu.

¹² Budu-li mlčet, počkají,
ozvu-li se, zpozorní
a budu-li dlouze řečnit, sami pomlčí.

¹³ Díky ní dojdou nesmrtelnosti
a svým potomkům zanechám věčnou památku.

¹⁴ Budu vládnout nad lidmi
a národy se mi podřídí –

¹⁵ obávaní tyrani se budou děsit,
jakmile o mně uslyší.
Ve shromáždění lidu budu šlechetný
a ve válce statečný.

¹⁶ Až se vrátím domů, odpočinu si u ní,
neboť ve spojení s ní není hořkosti;

^a7 Jde o čtyři hlavní ctnosti podle řecké filozofické tradice.

soužití s ní totiž není trápením,
ale potěšením a radostí.

- ¹⁷ Rozvažoval jsem a v srdci přemítal,
že nesmrtelnost je příbuzná s Moudrostí,
¹⁸ že pravé potěšení je v jejím přátelství,
v díle jejích rukou pak nepřeborné bohatství,
porozumění v její těsné blízkosti
a sláva v rozhovoru s ní –
a tak jsem chodil sem a tam
a hledal, jak ji pro sebe získat.
¹⁹ Byl jsem nadaný chlapec
a byla mi dána ušlechtilá duše,
²⁰ nebo spíš jsem pro svou ušlechtilost
přišel do neposkvrněného těla.
²¹ Poznal jsem však, že bez Boha moudrost nezískám
(a to už byl znak rozumnosti – vědět, čím je to dar).
Obrátil jsem se proto k Hospodinu v modlitbě
a prosil jej z celého srdce:

Šalomounova modlitba^a

9

- „Bože našich otců, Pane milosrdenství,
ty jsi svým slovem všechno učinil
² a člověka jsi uzpůsobil ve své Moudrosti,
aby panoval nad tvými tvory,
³ aby spravoval svět ve svatosti a spravedlnosti
a konal soud s poctivou myslí.

⁴ Dej mi Moudrost, jež tvému trůnu přisedí,
a nevylučuj mě z počtu svých sloužících.
⁵ Jsem přece tvůj otrok, syn tvé děvečky,
slabý člověk s krátkým životem,
který jen málo chápe právo a zákony.
⁶ Vždyť i kdyby někdo z lidí byl dokonalý,
bez tvé Moudrosti by nebyl nic.
⁷ Tys mě ustanovil králem svého lidu
a soudcem nad svými syny a dcerami.
⁸ Řekls, ať postavím chrám na tvé svaté hoře
a oltář ve městě, kde přebýváš,
aby byl obrazem svatostánku,
který jsi od počátku připravil.

⁹ S tebou je Moudrost, která zná tvá díla
a byla při tom, když jsi tvořil svět.
Ona ví, co se líbí tvým očím
a co je správné podle tvých příkazů.
¹⁰ Sešli ji ze svatého nebe,
od trůnu své slávy ji pošli sem,

^a1 Srov. 1. Král 3:6–9.

- aby mi pomáhala při mém úsilí
a abych poznal, v čem máš zalíbení.
- ¹¹ Ona vše ví a všemu rozumí,
a tak mě moudře povede v mém jednání
a svou slávou mě ochrání.
- ¹² Tehdy ti mé skutky budou příjemné,
tvůj lid budu soudit spravedlivě
a budu hoden trůnu svého otce.
- ¹³ Kdo z lidí pozná Boží plány?
Kdo pochopí, co chce Hospodin?
- ¹⁴ Myšlenky smrtelníků jsou bídné
a naše záměry vrtkavé.
- ¹⁵ Neboť duši zatěžuje pomíjivé tělo
a ustaranou mysl tíží zemský stan.
- ¹⁶ Jen stěží chápeme, co je na zemi,
s námahou nacházíme, co máme na dosah –
kdo tedy prozkoumá, co je na nebi?
- ¹⁷ Kdo pozná tvé plány, dokud ho neobdaříš Moudrostí,
dokud mu nepošleš svého svatého ducha shůry?
- ¹⁸ Jedině tak se cesty pozemšťanů napřímily,
lidé poznali, v čem máš zalíbení,
a byli spaseni tvou Moudrostí.“

PŮSOBNÍ MOUDROSTI V DĚJINÁCH

Moudrost působila od Adama po Mojžíše

- 10** Moudrost chránila prvního člověka,
otce všech lidí, když byl stvořen jako jediný;
chránila jej před pádem
²a dala mu sílu vládnout nade vším.^a
- ³ Nešlechtný člověk se ale od ní v hněvu odvrátil
a v bratrovražedné zášti propadl smrti.^b
- ⁴ Když pak kvůli němu přišla na zem potopa,
Moudrost ji znovu zachránila,
když přepravila spravedlivého
na kusu obyčejného dřeva.^c
- ⁵ Také když kvůli jejich svorné špatnosti
došlo ke zmatení mezi národy,^d
Moudrost poznala, kdo je spravedlivý,
zachovala ho Bohu bez úhony
a obrnila ho, když měl soucit k svému dítěti.^e

- ⁶ Moudrost chránila spravedlivého při záhubě bezbožných,
když prchal před ohněm, jenž padal na Pět měst.^f

^a2 Adam (Gen 2:7, 18–20)

^b3 Kain (Gen 4:8–14)

^c4 Noe (Gen 6–8)

^d5 Bábel

(Gen 11:1–9)

^e5 Abraham (Gen 22)

^f6 Lot (Gen 19:1–29)

- ⁷ Na svědectví jejich špatnosti se z té pustiny ještě kouří,
plody rostlin tam nikdy nezrají
a solný sloup trčí jako pomník nevíry.
- ⁸ Protože pomíjeli Moudrost,
nejen že si znemožnili poznat dobro,
ale zanechali na světě také pomník své hlouposti,
aby nikomu neuniklo, v čem zklamali.
- ⁹ Moudrost zachránila z trápení
ty, kdo jí sloužili.
- ¹⁰ Vedla spravedlivého po přímých cestách,
když prchal před hněvem svého bratra.^a
Ukázala mu Boží království,
obdařila jej poznáním svatých věcí,
dala mu úspěch uprostřed trápení
a rozmnožila plody jeho dřiny.
- ¹¹ Když ho utlačovali chamtivci,
stála při něm a pomohla mu k bohatství.
- ¹² Ochránila ho před nepřáteli,
aby byl v bezpečí před jejich úskoky.
Pomohla mu k vítězství v těžkém boji,
aby poznal, že zbožnost je mocnější než cokoli.
- ¹³ Neopustila spravedlivého, když ho prodali,
ale uchránila ho před hříchem.^b
- ¹⁴ Sestoupila s ním do jámy
a neopustila ho v okovech,
dokud mu nedala královské žezlo
a moc nad těmi, kdo ho týrali.
Ty, kdo ho obviňovali, usvědčila ze lži
a dala mu slávu navěky.

Moudrost vyvedla Izraelity z Egypta

- ¹⁵ Moudrost zachránila svatý a bezúhonný lid
před národem utiskovatelů.
- ¹⁶ Vstoupila do duše Hospodinova sluhy^c
a divy a znamenímí se postavila strašlivým králům.
- ¹⁷ Zbožným se odměnila za jejich námahu,
vedla je podivuhodnou cestou,
ve dne jim poskytovala stín
a v noci jim dala hvězdný svit.
- ¹⁸ Převodila je Rudým mořem,
vedla je vodní hlubinou.
- ¹⁹ Jejich nepřátele nechala utopit,
je však vytrhla ze dna propasti.
- ²⁰ A tak spravedliví obrali bezbožné,
velebili tvé svaté jméno, Hospodine,
a svorně chválili tvou ochrannou ruku.

^a10 Jákob (Gen 27:41–45)

^b13 Josef (Gen 37:39–41)

^c16 Mojžíš (Exod 1–15)

²¹ Neboť Moudrost otevřela ústa němým
a rozvázala jazyk nemluvnat.

Moudrost vedla Izraelity pouští

11

Moudrost dala úspěch jejich konání
prostřednictvím svatého proroka.

² Procházeli neobydlenou pouští
a stavěli si stany na nepřístupných místech.
³ Nepřátelům se postavili na odpor
a protivníky odrazili.

⁴ Ve své žízni tě pak vzývali
a dostali vodu ze strmé skály,
lék proti žízni z tvrdého kamene.^a

⁵ Co bylo pro jejich nepřátele trestem,
jim samým v jejich bídě prospělo.

⁶ Namísto pramene nevysychající řeky
zkalené zkaženou krví^b

⁷ (což byl trest za rozkaz vraždit nemluvnata)
dal jsi jim nenadálou hojnost vody

⁸ a jejich tehdejší žízní jsi ukázal,
jak jsi potrestal jejich odpůrce.

⁹ Když přečkali zkoušky –
jakkoli milosrdná výchova to byla –
poznali, jaká muka zakoušejí bezbožní,
když na ně dopadá tvůj rozhněvaný soud.

¹⁰ Zkoumal jsi je totiž jako kárající otec,
ale bezbožné jsi trestal jako přísný král.

¹¹ Blízci i vzdálení byli trápení stejně –
¹² stihlo je dvojí utrpení
a sténání při vzpomínce na minulost.

¹³ Když se totiž doslechli,
že jejich tresty prospívají spravedlivým,
uznali, že to způsobil Hospodin.

¹⁴ Kdysi ho sice zatratili a s výsměchem se ho zřekli,
ale ke konci událostí nad ním užasli,
když na rozdíl od spravedlivých žízní trpěli.

Hospodinova přísnost a shovívavost

¹⁵ Za jejich hloupé a zlé smýšlení,
které je svedlo, aby uctívali nerozumnou havěť a plazy,
jsi na ně za trest seslal hejno nerozumných tvorů,^c

¹⁶ aby poznali, že čím kdo zachází, tím také schází.

¹⁷ Neboť tvá všemocná ruka,
která stvořila svět z beztvaré látky,
by na ně mohla seslat i houf medvědů či dravé lvy

^a4 Srov. Exod 17:1–6.

^b6 Exod 7:14–21

^c15 Exod 8:1–20; 10:12–15

- ¹⁸ nebo nějaké nově stvořené vztekklé příšery
soptící ohnivým dechem,
s hukotem vyfukující dým
a očima sršící strašlivé jiskry.
- ¹⁹ Ty by je mohly nejen rozdrtit svou ranou,
ale i k smrti vyděsit svým vzezřením.
- ²⁰ Ale i bez nich mohli padnout jediným dechem,
kdyby je stihl rozsudek
a odfoukl tvůj mocný dech,
ty jsi ale vše zařídil mírně,
rozvážně a vyváženě.
- ²¹ Neboť při tobě je stále veliká síla.
Kdo by tvé mocné paži odolal?
- ²² Celý svět je před tebou jak smítko na misce vah
a jako krůpěj rosy, co zrána na zem dopadá.
- ²³ Slitováváš se nade všemi, neboť jsi všemohoucí,
a přehlížíš hříchy lidí, aby mohli činit pokání.
- ²⁴ Miluješ totiž vše, co existuje,
a nic z toho, cos učinil, ti není protivné.
Kdybys to přece nenáviděl,
vůbec bys to býval nestvořil.
- ²⁵ Jak by něco mohlo trvat, kdyby sis to nepřál?
Jak by se mohlo zachovat, co jsi nepovolal ty sám?
- ²⁶ Jsi ke všemu šetrný, protože je to tvé,
Hospodine, který život miluješ!

12

Ve všem je tvůj neporušitelný duch,
a proto jen mírně káráš ty, kdo chybují.
Připomínáš jim, čím hřeší, a napomínáš je,
aby se zbavili špatnosti a tobě, Hospodine, věřili.

Hospodinův trest nad Kanaánci

- ³ Zhnusil sis ty, kdo kdysi bydleli v tvé svaté zemi,
⁴ kvůli ohavnostem, které páchali –
zařkávání a bezbožné obřady,
⁵ nelítostné vraždění dětí
a obětní hody s lidským masem a krví!
A tak ses rozhodl ty zasvěcence tajných obřadů
⁶ a rodiče vraždící bezbranné životy
vyhubit rukama našich otců,
⁷ aby země, která je ti ze všech nejdražší,
mohla být důstojně osídlena Božími dětmi.
⁸ Byl jsi k nim ale shovívavý, protože jsou to lidé,
a poslal jsi sršně jako předvoj své armády,
aby je vyhladili pozvolně.^a

^a8 Exod 23:28; Deut 7:20; Jozue 24:12

- ⁹ Mohls ty bezbožníky porazit před spravedlivými v boji,
naráz je zničit nebezpečnou zvěří nebo přísným slovem,
¹⁰ ale svým pozvolným trestem jsi dával prostor pokání,
i když jsi věděl, že jsou zlé plemeno
a špatnost je jim vrozená
a že nikdy nezmění své smýšlení,
¹¹ neboť to byl rod už od počátku prokletý.
Když jsi tedy netrestal jejich hříchy,
nebylo to proto, že by ses někoho obával.

Hospodinova svrchovanost a spravedlnost

- ¹² Vždyť kdo řekne: „Cos to udělal?“
Kdo se tvému rozhodnutí postaví?
Kdo tě obviní, žeš vyhubil národy, kteréš učinil?
Kdo se s tebou bude přít jako obhájce nespravedlivých?
¹³ Kromě tebe přece není žádný bůh, který by o vše pečoval,
před nímž bys musel ospravedlňovat své soudy,
¹⁴ ani žádný král či vládce, který by se ti mohl postavit
a hájit ty, které jsi potrestal.
- ¹⁵ Jsi spravedlivý, a tak vše spravedlivě řídíš;
odsoudit toho, kdo nezaslouží trest,
pokládáš za neslučitelné se svou mocí.
¹⁶ Neboť tvá síla je počátkem spravedlnosti:
tvá svrchovanost nad všemi v tobě budí shovívavost ke všem.
¹⁷ Projevuješ sílu, když lidé pochybují o tvé dokonalé moci,
a ty, kdo ji znají, usvědčuješ z nerozvážnosti.
¹⁸ I když jsi svrchovaný v síle, soudíš poctivě;
zacházíš s námi velmi shovívavě,
vždyť máš moc přemáhat, kdykoli chceš.
- ¹⁹ Těmito skutky jsi svůj lid naučil,
že spravedlivý má být lidumil,
a dal jsi svým synům dobrou naději,
že z hříchu lze činit pokání.
²⁰ Jestliže jsi nepřátele svých dětí
trestal tak ohleduplně a šetrně,
i když si zasloužili smrt,
a dals jim čas a prostor zbavit se špatnosti –
²¹ s jakou opatrností jsi pak soudil své vlastní syny,
jejichž otcům jsi dal přísahy a smlouvy s tak dobrými přísliby?
²² Káral jsi nás sice,
naše nepřátele jsi ale trestal tisíckrát více,
abychom v roli soudců pamatovali na tvou dobrotu
a v roli souzených očekávali milosrdenství.

Hospodinův trest nad Egyptány

- ²³ Ty, kteří žili hloupě a nespravedlivě,
jsi proto potrápil jejich vlastními ohavnostmi.
²⁴ Na cestách bludu totiž velmi zbloudili,
když za bohy pokládali ta nejhorší a nejohavnější zvířata
a jak hloupá nemluvnata se dali oklamat.
²⁵ Jak malým dětem, jimž chybí rozum,
jsi jim udělil směšný trest.
²⁶ Na koho ale takový směšný trest neplatí,
zakusí Boží soud, jaký si zasloužil.
²⁷ Když se totiž ve svém utrpení zlobili
na tvory, které pokládali za bohy
a skrze které byli trestáni,
uviděli a poznali, že pravý Bůh je Ten,
kterého předtím znát nechtěli;
proto je také stihl ten nejkrutější trest.

Bláhovost uctívání přírody

13

- Všichni, kdo Boha neznali, byli od přírody bláhoví;
z viditelných dobrodiní nedovedli poznat Toho, který je,
a při pohledu na díla, která vytvořil,
nerozpoznali umělce.
² Za bohy, kteří vládnou světu,
pak považovali oheň, vítr či letmý vzduch,
hvězdnou oblohu, dravou vodu či světla na nebi.
³ Jestliže je, okouzlení tou krásou, lidé pokládali za bohy,
pak ať pochopí, jak moc Pán všechny ty věci předčí –
vždyť je sám stvořil: on je Původce té krásy!
⁴ Jestliže je ohromilo jejich mocné působení,
ať z toho poznají, oč mocnější je Ten, kdo je utvořil.
⁵ Vždyť na vznešenosti stvoření a jeho krásě
lze úsudkem vidět jeho Původce.

⁶ Tito lidé však zaslouží jen malé pokárání,
vždyť možná jen zbloudili přitom,
jak hledají Boha a touží jej najít.
⁷ Zabývají se jeho díly a při svém bádání
spoléhají na zrak – na všechnu tu krásu, co je k vidění.
⁸ Ani oni se ale nemohou vymluvit;
⁹ jestliže totiž získali tolik znalostí,
aby probádali celý svět,
proč nemohli svého Pána najít rychleji?^a

Bláhovost uctívání model

- ¹⁰ Ubožáci vkládající naději do mrtvých věcí
a dílo lidských rukou považují za bohy:

^a9 Srov. Řím 1:18–23.

- zlato, stříbro a uměleckou tvorbu,
obrazy živých tvorů
či bezcenný kámen otesaný dávnou rukou.
- ¹¹ Nějaký drvoštěp pokácí vhodný strom,
pilně z něj oškrábe všechnu kůru,
vhodně ho opracuje a vyrobí něco
užitečného pro denní potřebu.
- ¹² Odštěpky z té práce si pak zatopí
a připraví si pokrm, jímž se nasytí.
- ¹³ Jen odpad, který už je úplně na nic –
nějaký zkroucený a sukovitý kus –
vezme a začne jej ořezávat pro zábavu,
zručně ho tvaruje, aby zahnal nudu,
až vytvoří lidskou podobu
¹⁴nebo vyobrazí nějakou sprostou zvěř.
Pak to natře hlinkou, povrch zbarví červeně,
každou skvrnu na tom zamaže,
- ¹⁵ zhotoví tomu náležitý příbytek,
postaví to ke zdi a ukotví železem.
- ¹⁶ Postará se, aby to nespadlo,
protože ví, že si to nepomůže samo –
vždyť je to jen soška, co potřebuje pomoc!
- ¹⁷ Pak se k tomu modlí za majetek, za ženu i za děti –
nestydí se mluvit k věci bez duše!
- ¹⁸ O zdraví prosí chabý předmět,
o život žádá mrtvou věc,
o přispění snažně prosí věc úplně neschopnou,
o radu na cestě žádá to, co neudělá ani krok,
- ¹⁹ o zdar, výdělek a fortel v ruce
žadoní u věci, která sama rukou nepohne.^a

Ohavnost modloslužby

14

- Jiný se chystá k daleké cestě,
hodlá se plavit přes bouřlivé moře –
a vzývá dřevo chatrnější
než loď, která ho poveze!
- ² Tu loď totiž vymyslela touha po zisku
a vyrobilo ji moudré řemeslo,
- ³ řídí ji však, Otče, tvá prozřetelnost,
neboť ty jsi vyznačil cestu po moři
a bezpečnou stezku mezi vlnami.
- ⁴ Tak jsi ukázal, že vždy dokážeš zachránit,
aby se mohl plavit i ten, kdo to neumí.
- ⁵ Chceš, aby tvá moudrá díla nebyla bez užitku,
a tak lidé svěřují život i nepatrnému dřevu
a živi a zdraví proplují bouří na voru.

^a19 Srov. Iza 44:10–17.

⁶Vždyť i na počátku, když hynuli pyšní obři,^a
naděje světa našla útočiště na voru
a řízením tvé ruky zanechala světu
sémě nového rodu.^b

⁷Požehnáno je dřevo, jež slouží spravedlnosti,
⁸prokletá však modla – i ten, kdo ji vytvořil!

On protože ji vyráběl,
ona protože ji, pomíjivou, nazývají bohem.

⁹Bezbožníka i jeho bezbožnost si Bůh oškliví stejně –
¹⁰výtvor i jeho tvůrce proto stihne trest.

¹¹I modly pohanů proto čeká soud,
neboť jsou v Božím stvoření ohavnost;
jsou to pasti lidských duší
a léčky pro nohy nemoudrých.

Počátky a konce modloslužby

¹²Vynález model byl počátkem smilstva,
jejich objev zkázou života;

¹³vždyť zpočátku nebyly a nebudou navěky!

¹⁴Lidskou pomýleností vstoupily na svět,
a proto je čeká rychlý konec.

¹⁵Otec šíraný předčasným zármutkem
si udělal sošku náhle ztraceného dítěte
a kdysi mrtvého člověka začal ctít jako boha.
Pro svou čeleď ustanovil tajné rituály
a zasvěcovací obřady,

¹⁶a když se ten bezbožný zvyk časem ujal,
stal se zákonem a sošky se uctívaly na královský rozkaz.

¹⁷Když se totiž lidé nemohli klanět vladařům,
neboť bydleli daleko,
představili si tam v dálce jejich podobu
a vystavili na odiv sochu ctěného krále,
aby mu mohli, i když byl nepřítomný,
horlivě pochlebovat, jako by tam byl.

¹⁸Umělcova ctižádost pak k šíření kultu
přiměla i ty, kdo toho krále neznali.

¹⁹Nejspíš se chtěl vladaři zavděčit,
a tak jeho podobu šikovně přikrášlil.

²⁰A lid přivábený půvabem jeho díla
začal považovat za předmět nábožné úcty
někoho, kdo ještě před nedávnem
byl ctěn jen jako člověk.

²¹Toto se všem živým stalo pastí,
neboť lidé porobení mocí či neštěstím
připsali ono nevyslovitelné Jméno dřevu a kamení.

- ²² Jako by nestačilo, jak se pletli v poznání Boha,
jejich život je kvůli nevědomosti jeden velký boj
a oni to zlo ještě považují za pokoj.
- ²³ Rituálně vraždí děti, konají tajné obřady
a divoké hostiny s podivnými mravy,
- ²⁴ nedbají na čistotu života ani manželství,
jeden druhého zákeřně vraždí a trápí cizoložením.
- ²⁵ Je toho celá hromada: krvelačnost, vražda, lest a zlodějina,
úplatky, věrolomnost, vzpoura a křivá přísaha,
- ²⁶ projevy nepřátelství vůči nevinným,
a zapomínání na dobrodiní,
prznění duší a střídání pohlaví,
nepořádek v manželství, život v cizoložství a neřesti.
- ²⁷ Tento kult model, jež ani nelze jmenovat,
je počátkem, příčinou i koncem všeho zla.
- ²⁸ Tito lidé třeští v bujarém veselí, prorokují lži,
oddávají se neřesti a lehce skládají křivé přísahy.
- ²⁹ Spoléhají totiž na bezduché modly,
a tak se nebojí, že za ty falešné přísahy budou ztrestáni.
- ³⁰ Za obojí je však stihne spravedlivý trest –
za to, že špatně smýšleli o Bohu a propadli modlářství,
a za to, že pohrdli Svatostí a lstivě skládali křivé přísahy.
- ³¹ Když totiž ti zločinci přísahají na modly,
nečekají je žádné zázraky,
ale spravedlivý trest, který vždy stíhá hříšníky.

Ochrana před modloslužbou

15

- Ty, Bože náš, jsi ale laskavý, věrný a trpělivý
a vše řídíš svým milosrdenstvím.
- ² I když zhřešíme, jsme tví, neboť známe tvoji moc;
hřešit však nebudeme, neboť víme, že ti patříme.
- ³ Znáť tě je přece dokonalá spravedlnost
a vědět o tvé moci je kořenem nesmrtnosti.
- ⁴ Klamavé lidské smyšlenky nás nesvedly,
ani neplodné snažení malířů –
postavy pomazané rozmanitými barvami,
⁵ jejichž vzhled podněcuje žádost hlupáků
a vyvolává touhu po bezduché postavě mrtvé sochy.
- ⁶ Kdo je tvoří a touží po nich a uctívají je,
milují špatnost a zaslouží si takovéto naděje.

Zaslepenost modloslužby

- ⁷ Také hrnčírů pracně hněte jemnou hlínu
a tvoří všechny věci k našim potřebám.
Z téže hlíny však vytvořil úplně stejně
nádoby sloužící k účelům čistým i opačným.^a

^a7 Srov. Řím 9:21.

- Jaké ale bude mít každá užití,
o tom rozhoduje jen hrnčičí.
- ⁸ Z téže hlíny ten ničema tvoří i nicotného boha,
i když byl sám před nedávnem ze země zformován
a zakrátko odejde, odkud byl vzat,
až bude požádán o duši, která mu byla půjčena.
- ⁹ Vůbec se nestará, že musí umřít
a že jeho život je krátký,
ale soupeří se zlatníky a stříbrotepci,
napodobuje slévače
a chlubí se ubohostmi, které vytvoří.
- ¹⁰ Jeho srdce je jak popel,
jeho naděje nicotnější než prach
a jeho život bezcennější než hlína.
- ¹¹ Nepoznal totiž svého Tvůrce,
který mu vdechl čilou duši
a vzbudil v něm dech života.
- ¹² Má za to, že náš život je jen bezvýznamná hra,
naše existence že je výnosná zábava;
třebas i ničemností, hlavně se prý musí vydělat!
- ¹³ Ví totiž líp než všichni ostatní, že hřeší,
když z hlinité látky vyrábí křehké nádoby i modly.

Nesmyslnost egyptské modloslužby

- ¹⁴ Největší hlupáci, ubožejší než malé děti,
jsou ovšem nepřátelé, kteří utiskovali tvůj lid.
- ¹⁵ Pokládají totiž všechny pohanské modly za bohy,
třebaže nemohou používat oči k vidění,
ani nos, aby se nadechli,
ani uši k slyšení,
ani prsty na rukou, aby hmatali,
a jejich nohy chodit neumí.
- ¹⁶ Stvořil je totiž člověk,
vyrobila je bytost s propůjčeným dechem.
Žádný člověk přece nedokáže
vyrobit boha ke své podobě.
- ¹⁷ Smrtelník hříšným rukama tvoří jen mrtvoly;
je na tom líp než jeho bůžci –
on přece žije, ale oni nikoli!

Nesmyslnost uctívání zvířat

- ¹⁸ Oni však uctívají dokonce i nejhnusnější zvířata,
která jsou hloupější než všechna ostatní
- ¹⁹ a ani jako zvířata nejsou nijak krásná,
že by se člověku líbila.
Takto tedy ztratili Boží uznání i jeho požehnání.

16

- Byli proto po zásluze potrestáni takovýmito zvířaty
a potrápeni množstvím havěti.
² Ke svému lidu jsi však namísto trestu byl laskavý,
a abys uspokojil jejich touhu, přichystals jim k jídlu
křepelky jako zvláštní lahůdku.
³ Jedni tedy, i když prahli po pokrmu,
kvůli ohavnosti zvířat na ně poslaných
ztratili sebemenší chuť.
 Druzí zatím, i když dočasně strádali,
okusili dokonce zvláštní lahůdku.
⁴ Na jejich utlačovatele měla přijít neúprosná bída,
a těm druhým se jen mělo ukázat,
jaká muka jejich nepřátele postihla.

Hadi na poušti

- ⁵ Vždyť když je napadla strašlivá divá zvěř
a hynuli uštknutím svíjejících se hadů,
tvůj hněv netrval až do konce –
⁶ pro výstrahu byli vystrašení jenom na chvílku,
protože měli znamení spásy^a
na připomínku příkázání tvého Zákona.
⁷ Kdo se k němu obrátil, nebyl zachráněn tím, co viděl,
ale tebou, Spasitelem všech.
⁸ I tím jsi naše nepřátele přesvědčil,
že ty sám zachraňuješ ze všech neštěstí.
⁹ Neboť je zabíjely štípance od much a kobylek
a nenašel se pro ně lék,
neboť zasluhovali právě tento trest.
¹⁰ Tvé syny však ani zuby jedovatých hadů nepřemohly,
neboť jsi je ve svém milosrdenství uzdravil.
¹¹ Byli bodáni, aby si připomněli tvé výroky,
rychle však byli zachraňováni,
aby neupadali do hlubokého zapomnění
a o tvé dobrodiní nepřišli.
¹² Nevyléčila je bylina ani žádný obklad,
ale tvé slovo, Hospodine, které uzdravuje všechny.
¹³ Vždyť máš moc nad životem i smrtí,
přivádíš k branám podsvětí a také odtud vyvádíš.
¹⁴ Člověk ve své ničemnosti dokáže zabít,
avšak dech, který vyšel, už zpět nevrátí,
tak jako nemůže vysvobodit zajatou duši.

Z nebe přichází zkáza i záchrana

- ¹⁵ Uniknout tvé ruce je nemožné;
¹⁶ když tě bezbožníci odmítali znát,
potrestal jsi je svým silným ramenem:

^a6 Srov. Num 21:4–9.

- stíhaly je neobvyklé deště, kroupy a hrozné bouře
a vybíjel je blesk.
- ¹⁷ Kupodivu ten oheň nejvíce působil
ve vodě, která ho jinak uhasí –
spravedlivým totiž pomáhá celý vesmír!
- ¹⁸ Občas se plamen krotil,
aby nespálil zvířata vyslaná proti bezbožným
a aby oni při pohledu na to chápali,
že je stíhá Boží soud.
- ¹⁹ Jindy zas vzplanul i ve vodě a silněji než běžný oheň,
aby zničil plody nespravedlivé země.
- ²⁰ Svůj lid jsi však naopak živil andělským pokrmem
a dal jsi jim bez práce hotový chléb z nebe
předčící všechny rozkoše a uspokojující všechny chutě.
- ²¹ Tato tvá podpora ukázala tvou náklonnost k tvým dětem
a podle touhy toho, kdo ji přijímal,
se mana měnila v to, co si kdo přál.
- ²² Pokrm podobný sněhu a ledu^a odolal žáru a neroztál,
aby poznali, že oheň planoucí v krupobití
a blýskající v lijících ničí úrodu nepřátel,
- ²³ jindy však nevyužívá své moci,
aby se spravedliví mohli nasytit.
- ²⁴ Stvoření totiž slouží tobě, svému Tvůrci:
rozněcuje se, aby ztrestalo nespravedlivé,
a utiňuje se ve prospěch těch, kdo spoléhají na tebe.
- ²⁵ Proto se i tehdy všemu přizpůsobovalo
a sloužilo tvé štědrosti, která vše živí,
podle přání těch, kdo byli v nouzi.
- ²⁶ Tvoji synové, které, Hospodine, miluješ,
totiž měli pochopit, že člověk nežije díky úrodě,
ale že tvé slovo pečuje o ty, kdo věří v tebe.
- ²⁷ Vždyť co ani oheň nezničil, jednoduše tálo,
když to jen letmo zahřál sluneční paprsek,
- ²⁸ abychom poznali, že máme vstávat před svítáním,
abychom ti vzdali dík
a modlili se k tobě, než se rozední.
- ²⁹ Nevděčnickova naděje roztaje jako zimní led,
jako přebytečná voda odtече.

Egyptany děsí rána tmy

17

- Veliké jsou tvé soudy, Hospodine, a těžko vysvětlitelné;
nepoučené duše proto zbloudily.
- ² Bezbožníci si mysleli, že mají svatý národ v hrsti,
sami však byli vězni temnot a zajatci dlouhé noci,^a

^a22 Num 11:7 v LXX přirovnává manu k ledu.

^b2 Exod 12:12–13; 29–30

- leželi zamčení pod svými střechami,
vypovězeni od věčné prozřetelnosti.
- ³ Domnívali se, že jsou se svými tajnými hříchy skryti
pod temnou rouškou zapomnění,
byli však rozehnáni v strašném zděšení
a lekali se přeludů.
- ⁴ Ani nejskrytější úkryt je před strachem nechránil,
ozývaly se kolem nich děsivé zvuky
a objevovaly se temné přízraky se zachmuřenou tváří.
- ⁵ Sebesilnější oheň nestačil, aby jim dal světlo,
ani zářící pochodně hvězd nedokázaly prozářit
onu hroznou noc.
- ⁶ Svítil jim jen děsuplný samovznícený oheň
a oni v té hrůze pokládali to, co viděli,
za ještě horší než to, co vidět nemohli.
- ⁷ Jejich kouzelnické čáry byly bezmocné
a namyšlený rozum zůstal zahanben.
- ⁸ Neboť ty, kdo slibovali, že vypudí
obavy a neklid z ochořelých duší,
samotné ochromil směšný strach.
- ⁹ I když je neděsilo nic hrozného,
tolik se lekali lezouců havěti a hadího syčení,
- ¹⁰ že umírali hrůzou a neodvážili se ani hledět do vzduchu,
před kterým nelze nikam uniknout.
- ¹¹ Špatnost je totiž zbabělá a odsuzuje sama sebe;
tíživým svědomím si stále přidělavá potíže.
- ¹² Strach přece není nic než odmítnutí pomoci,
kterou rozum nabízí.
- ¹³ Jak v lidském nitru slábne očekávání,
tak roste mučivý strach z neznámé příčiny.
- ¹⁴ Oni však spali všichni stejným spánkem
v noci, jež byla jinak zcela bezmocná,
neboť vzešla z nitra bezmocného pekla.
- ¹⁵ Tu je stíhaly obludné přízraky,
tu zas byli ochromeni malomyslností,
přepadeni náhlým a nečekaným zděšením.
- ¹⁶ A tak se každý z nich zhroutil tam, kde byl,
a byl uvězněn v neuzamčeném žaláři.
- ¹⁷ Ať to byl rolník, pastevec
nebo dělník pachtící se v pustině,
každý byl dostižen neodvratitelným osudem,
spoután v temnotě tímtéž řetězem.

- ¹⁸ Šum větru i libý zpěv ptáků v hustém větroví,
spád mohutného proudu vody
¹⁹ či hrubý rachot padajícího kamení,
nevídaný běh hopsavé zvěře,
ryk nejdravějších šelem
či ozvěna v horských jeskyních –
to vše je ochromovalo strachem.
²⁰ Celý svět byl ozařován zářivým světlem
a setrvával v nerušeném díle,
²¹ jen nad nimi se prostírala tíživá noc,
obraz temnoty, jež je měla pohltit –
oni však sami sebe tížili ještě víc!

Ohnivý sloup provází Izrael

- 18** Tvým svatým ale zářilo to nejjasnější světlo;
Egyptané je slyšeli, ale jejich podobu neviděli,
a tak je blahoslavili, že netrpěli těmi ranami.
² Byli vděční, že se jim nemstí za dřívější krivdy,
a prosili je o odpuštění za předešlé spory.
³ Svému lidu jsi místo temnot dal ohnivý sloup
jako průvodce neznámou cestou
a jako neškodné slunce pro jejich slavnou pouť.
⁴ Ti druzí však o světlo po zásluze přišli
a byli uvězněni v temnotách,
neboť drželi v zajetí tvé syny,
skrže něž měl svět dostat neporušitelné světlo Zákona.

Pobití egyptských prvorozených

- ⁵ Když se Egyptané rozhodli zabít nemluvnata svatých,
takže se zachránilo jen jediné odložené dítě,
za trest jsi jim vzal množství jejich dětí
a velkou vodou jsi zahubil všechny společně.
⁶ O té noci se naši otcové dozvěděli předem,
aby byli dobré mysli,
když jasně poznali, jakým přísahám uvěřili.
⁷ Tvůj lid očekával záchranu spravedlivých
i zkázu nepřátel,
⁸ neboť čím jsi potrestal protivníky,
tím jsi nás k sobě povolal a oslavil.
⁹ Svaté děti ušlechtilých totiž tajně přinášely oběti
a jednomyslně se zavázaly Božím zákonem,
že svatí budou rovným dílem
sdílet tentýž dobrý i zlý úděl.
Už předem zpívali otcovské chvalozpěvy
¹⁰ a ozvěnou jim zněl neladný křik nepřátel,
když se k nim nesl jejich žalostný pláč nad dětmi.

- ¹¹ Stejným trestem byl potrestán otrok i pán
a člověk z lidu trpěl stejně jako král.
- ¹² Všem bez výjimky zemřelo toutéž smrtí
tolik lidí, že to nešlo spočítat.
Živí je nestačili ani pohřbívat,
protože naráz padl nejcennější díl jejich potomstva.
- ¹³ Kvůli svým kouzlům nechtěli ničemu věřit,
až při ztrátě prvorozenců ale uznali,
že tento lid je Boží syn.
- ¹⁴ Když všude vládlo hluboké ticho
a noc ve svém běhu dospěla do půli,
¹⁵ vyrazilo tvé všemohoucí slovo
od královského trůnu z nebe
jako lýtý válečník do země odsouzené k záhubě,
¹⁶ třímající tvůj neodvolatelný rozkaz jako ostrý meč.
Stanulo tam a naplnilo vše smrtí,
stálo na zemi a dotýkalo se nebe.
- ¹⁷ Egyptany náhle vydělaly strašné přízraky ve snách
a dolehl na ně nečekaný strach.
- ¹⁸ Leželi polomrtví jeden tam a jiný tady
a bylo jasně vidět, proč umírají.
- ¹⁹ Ty děsivé sny je předem varovaly,
aby až budou hynout, věděli, proč trpí.

Zkouška na poušti

- ²⁰ Smrtelná zkouška se ovšem dotkla i spravedlivých,
takže jich velmi mnoho padlo na poušti.
Boží hněv ale netrval dlouho,
²¹ neboť do boje přispěchal bezúhonný muž^a
a jako zbroj své služby přinesl
modlitbu a kadidlovou obět smíření.
Postavil se hněvu a učinil přítrž neštěstí,
a tak se prokázal jako tvůj služebník.
- ²² Nepřemohl rozlícení tělesnou silou
ani účinkem zbraní,
ale podmanil si mstitele slovem,
když mu připomněl smlouvy a přísahy dané otcům.
- ²³ Když už se mrtví vršili na hromádách,
postavil se doprostřed, zastavil Boží hněv
a odřízl mu cestu k živým.
- ²⁴ Na jeho splývavém rouchu byl totiž celý svět;
slavná jména otců vyryta na čtyřech řadách kamenů^b
a tvá velebnost na koruně vsazené mu na hlavu.^c
- ²⁵ Před tímto andělem zhouby couvl, toho se polekal,
neboť už pouhá zkouška hněvu stačila.

^a21 Áron (Num 17:7–15)

^b24 Exod 28:15–21

^c24 Exod 28:36–38

Nevídaná pouť Izraelitů

19

Bezbožné však stíhal nelítostný hněv až do konce,
neboť Bůh předem věděl, co budou konat:

²že dovolí lidu odejít a rychle je pošlou pryč,
ale pak si to rozmyslí a budou je pronásledovat.

³Neboť ještě drželi smutek,
ještě truchlili na hrobech zemřelých,
když v tom se hloupě rozhodli jinak
a ty, které sami s prosbami vyhnali,
nyní pronásledovali jako uprchlíky.

⁴K tomuto konci je vlekl spravedlivý osud;
způsobil, že zapomněli, co se stalo,
aby dovršili trest,
který v jejich mukách ještě chyběl.

⁵Tvůj lid tak prožil nevídanou pouť,
oni však našli nebývalou smrt.

⁶Celé stvoření se ve své podstatě znovu přetvářelo
v poslušnosti tvým příkazům,
aby se tvým dětem nestalo nic zlého.

⁷Ukázal se oblak, který zastíňoval tábor,
a tam, kde dříve byla voda, se vynořila souš –
průchodná cesta skrze Rudé moře,
travnatá pláň z divokých vln.

⁸Celý národ tudy prošel pod záštitou tvé ruky
a viděl podivuhodné zázraky.

⁹Vždyť se pásli jako koně, skotačili jako beránci
a chválili tě, Hospodine, žes je vysvobodil.

¹⁰Pamatovali si totiž ještě, co se dělo v jejich vyhnanství:
jak země místo zvířat zplodila komáry
a řeka místo ryb vychrlila samé žáby.

¹¹Později uviděli i nový způsob zrození ptáků,
když si ve své žádostivosti začali žádat lahůdky.

¹²Pro jejich uspokojení
jim totiž z moře vzešly křepelky.

Provinění a trest Egyptanů

¹³Ony tresty však hříšníky nestihly bez varování:
předcházelo je strašné blýskání.
Právem trpěli za vlastní špatnosti,
neboť se chovali k cizincům s nekrutější záští.

¹⁴Jiní totiž neznámé příchozí jen nepřijímali,
tito však zotročili hosty, kteří jim prokazovali dobrodiní.^a

¹⁵Ti první tedy budou souzeni jen za to,
že přijali cizince nepřátelsky;

¹⁶tito však nejprve slavnostně přijali osoby,
které měly stejná práva jako oni,
ale pak je začali trápit ukrutnými robotami.

^a14 Srovnání obyvatel Sodomy (Gen 19:1–9) s Egyptany (Exod 1:8–14).

- ¹⁷ Byli proto zasaženi slepotou
jako tamti u dveří spravedlivého Lota,^a
když je obklopila hluboká temnota
a každý tápal kudy do vlastních dveří.

Živly jsou k službám Hospodinu

- ¹⁸ Jako když tóny loutny tvoří akordy,
přitom však zůstávají samy bez změny,
tak se mezi sebou přeskupují živly.
To vše je zcela zřejmé
při pohledu na minulé děje:
- ¹⁹ Suchozemští tvorové se změnili na vodní,
a ti plovoucí vylezli na zem.
- ²⁰ Oheň ve vodě ještě zesílil svou moc
a voda zapomněla na svou hasivost.^b
- ²¹ Plameny však nesežehly tělo křehkých tvorů,
kteří jimi procházeli,
ani neroztál snadno rozpustný nebeský pokrm,
ledu podobný.
- ²² V tom všem jsi, Hospodine, povýšil a oslavil svůj lid;
neopustils jej, ale vždy a všude jsi jej podpořil!

^a17 Gen 19:11

^b20 Mdr 16:17

1. KNIHA MAKABEJSKÁ

POČÁTEK BOJŮ

Původ Antiocha Epifana

POTÉ, CO ALEXANDR MAKEDONSKÝ,^a syn Filipův, ovládl Řecko, vytáhl ze země Kitejců,^b porazil Dareia,^c krále Peršanů a Médů,^d a stal se králem místo něj. ²Svedl mnoho bitev, zmocnil se pevností a pobil místní krále. ³Pronikl až na kraj světa a pobral kořist mnoha národů. Svět mu ležel u nohou,^e a tak zpyšněl a v srdci propadl nadutosti. ⁴Shromáždil obrovskou armádu a podrobil si země, národy i vladaře, takže mu museli odvádět daň.

⁵Poté však ulehl na lůžko a poznal, že umírá. ⁶Zavolal proto své slovatné velmože, s nimiž od mládí vyrůstal, a ještě za života mezi ně rozdělil své království. ⁷Alexandr kraloval dvanáct let, a když zemřel, ⁸nastoupili k moci jeho velmoži, každý na svém území. ⁹Po jeho smrti si všichni nasadili na hlavy koruny a po nich je mnoho let nosili jejich synové. A po celé zemi šířili jen víc a více neštěstí.

¹⁰Z nich vzešel hříšný výhonek, Antiochos Epifanes,^f syn krále Antiocha. Byl rukojmím v Římě a v roce 137 řeckého království^g se stal králem.

Vyplenění chrámu

¹¹V té době povstali v Izraeli jistí bezbožníci a mnohé přesvědčili slovy: „Pojďme uzavřít smlouvu s pohanskými národy v našem okolí – vždyť od té doby, co se od nich oddělujeme, nás stíhají jen samá neštěstí!“^h ¹²Některým z lidu se ty řeči líbily, ¹³a tak se horlivě vydali ke králi. Ten jim dal povolení řídit se pohanskými zákony, ¹⁴a oni tedy podle pohanského zvyku vybudovali v Jeruzalémě gymnasion,ⁱ ¹⁵odstraňovali si obřízku^j a odpadli od svaté smlouvy. Spřáhli se s pohany a zaprodali se páchání zla.

¹⁶Když Antiochos upevnil svou vládu nad Sýrií, rozhodl se ovládnout také Egypt, aby tak panoval nad oběma říšemi. ¹⁷Vpadl tedy do Egypta s mohutným vojskem, s vozy a slony, s jízdou a velkým loďstvem ¹⁸a svedl bitvu s egyptským králem Ptolemaiem.^k Ptolemaios se obrátil na útěk a zůstalo tam mnoho padlých. ¹⁹Antiochos dobyl egyptská opevněná města a vyplenil Egypt.

^a1 Alexandr I. Veliký (336–323 př. n. l.), makedonský král a dobyvatel. ^b1 Kitejci byli míněni obyvatelé ostrova Kypru (srov. Gen 10:4). Označení se však rozšířilo na další západní kraje. Zde je použito pro Makedonce (srov. 1.Mak 8:5). ^c1 Dareios III. (336–330 př. n. l.), perský král. ^d1 Persie se nazývala říší Peršanů a Médů od dob, kdy si její zakladatel Kýros Veliký (559–530 př. n. l.) podrobil Médii. ^e1 dosl. *před ním ztichl* ^f1 Antiochos IV. Epifanes (175–164 př. n. l.), syn Antiocha III. Velikého, vládce seleukovské říše. ^g1 Tj. 175 př. n. l. Řeckým královstvím je míněna Seleukovská říše s centrem v Sýrii, jejímž úředním jazykem byla řečtina. Letopočet se v 1.Mak počítá od založení syrské Antiochie (312 př. n. l.). ^h1 Srov. Gen 23:32–33. ⁱ1 Typická helénistická instituce; sportoviště, kde se nazí mladíci a muži cvičili v atletice. ^j1 Srov. 1.Kor 7:18. ^k1 Ptolemaios VI. Filometor (180–145 př. n. l.).

²⁰Po porážce Egypta se Antiochos v roce 143^a vydal zpět. Přitáhl do Izraele a s mohutným vojskem vešel do Jeruzaléma. ²¹Pyšně vstoupil do svatyně a sebral zlatý oltář, světelný svícen a všechno jeho náčiní, ²²stůl na chleby předložení, konvice pro úlitby, číše a zlaté kadidelnice, oponu i věnce. Sloupal všechny zlaté ozdoby z průčelí chrámu, ²³pobral stříbro, zlato, vzácné náčiní a také skryté poklady, které našel. ²⁴Všechno to vzal a odtáhl do své země. Prolil mnoho krve a mluvil velmi zpupně. ²⁵Po celém Izraeli tehdy nastalo veliké truchlení.

²⁶Přední mužové a starci kvíleli,
panny i mládenci chřadli a krása žen uvadla.

²⁷Každý ženich propukl v pláč
a nevěsta naříkala v ložnici.

²⁸Země se ustrnula nad svými obyvateli
a celý dům Jákobův se zahalil do hanby.

Obsazení Jeruzaléma

²⁹Po dvou letech král do judských měst poslal vrchního výběrčího daní. Ten přitáhl do Jeruzaléma s mohutným vojskem, ³⁰a protože předstíral pokojné úmysly, místní mu uvěřili. Pak ale město zničehonic napadl, způsobil mu velikou porážku a pobil mnoho Izraelců. ³¹Když město vyplenil, vypálil ho a rozbořil domy i hradební zdi. ³²Nepřátelé odvěkleli ženy a děti do zajetí a zabavili dobytek.

³³Pak znovu vystavěli Město Davidovo a udělali si z něj pevnost s vysokou a mohutnou hradbou a pevnými věžemi. ³⁴Dosadili tam hříšné a bezbožné muže, a ti se tam opevnili. ³⁵Uložili si tam zbraně a potraviny, uskladnili kořist, kterou shromáždili z Jeruzaléma, a stali se velikou hrozbou.

³⁶Byla to pro svaté místo léčka
a pro Izrael napořád zlý nepřítel.

³⁷Prolévali nevinnou krev kolem svatyně
a poskvrnili ji.

³⁸Obyvatelé Jeruzaléma se kvůli nim rozprchli
a stalo se z něj sídlo cizáků.

Město se svým potomkům stalo cizinou,
jeho děti ho opustily.

³⁹Jeho svatyně zpusťla jako poušť,
jeho slavnosti se změnily v truchlení,
jeho soboty se staly potupou
a jeho čest opovržením.

⁴⁰Jak bylo dříve slavné, bylo teď zneuctěno
a jeho vznešenost se změnila v truchlení.

Zavedení pohanského kultu

⁴¹Král pak vydal výnos pro celé království, že všichni mají tvořit jeden lid ⁴²a každý má opustit své vlastní zvyky. Všichni pohané králova slova poslechli, ⁴³a dokonce i mnozí Izraelci s radostí přijali jeho náboženství a začali obětovat modlám a znesvěcovat sobotu.

^a20 Tj. 169 př. n. l. (viz pozn. u v. 10).

⁴⁴Král vyslal do Jeruzaléma a do judských měst posly s rozkazy, ať se ve své zemi začnou řídit cizími zvyky. ⁴⁵Nařídil, ať zruší zápaly, pokojné oběti i úlitby ve svatyni, ať znesvěcují soboty a svátky, ⁴⁶ať poskvrní svatyni i svaté kněží, ⁴⁷ať postaví oltáře, posvátné okrsky a modlářské chrámy, ať obětují vepře a jiná nečistá zvířata, ⁴⁸ať nechávají své syny neobřezané. Měli tak zohavit své duše vším nečistým a znesvěcujícím, ⁴⁹aby zapomněli na Zákon a opustili všechna ustanovení. ⁵⁰Kdokoli by se královým nařízením nepodrobil, měl zemřít.

⁵¹Všechna tato nařízení vydal pro celé království a nade vším lidem ustanovil dozorce. Judským obcím pak přikázal, aby v každé z nich konali oběti. ⁵²Mnozí z lidu – každý, kdo odpadl od Zákona – se přidali. Páchali v zemi zlo ⁵³a zahnali Izrael, aby hledal útočiště v kdejaké skrýši.

⁵⁴Patnáctého dne měsíce kislev 145 roku^a Antiochos vztyčil na chrámovém oltáři Otrěsnou ohavnost.^b V okolních judských městech postavili oltáře ⁵⁵a pálili kadidlo ve dveřích domů a na ulicích. ⁵⁶Knihy Zákona, které našli, roztrhali a spálili, ⁵⁷a u koho se našla Kniha smlouvy nebo kdo žil podle Zákona, toho stihl králův rozsudek smrti. ⁵⁸Měsíc za měsícem se dopouštěli násilí na všech Izraelcích, které přistihli ve městech.

⁵⁹Vždy pětadvacátého dne v měsíci obětovali na oltáříku, který stál na oltáři v chrámu. ⁶⁰Ženy, které nechaly své děti obřezat, podle nařízení popravovali ⁶¹stejně jako jejich příbuzné a ty, kdo obřízku provedli. Novo-rozeňata věšeli na krčích jejich matek. ⁶²Mnozí v Izraeli však zůstali silní a pevně si předsevzali, že nebudou jíst nic nečistého. ⁶³Volili raději smrt, než aby se poskvrnili pokrmem a znesvětili svatou smlouvu; a tak umírali. ⁶⁴Na Izrael tehdy dolehl strašlivý hněv.

Matatiáš truchlí nad Jeruzalémem

2 Matatiáš, syn Jana, syna Šimonova, kněz ze synů Joaribových, v těch dnech odešel z Jeruzaléma a usadil se v Modiinu. ²Měl pět synů: Jana (přezdívaného Gadi), ³Šimona (zvaného Thasi), ⁴Judu (zvaného Makabejský), ⁵Eleazara (zvaného Avaran) a Jonatana (zvaného Apfus). ⁶Když viděl, k jakým rouháním dochází v Judsku a v Jeruzalémě, ⁷zvolal:

„Běda mi –
proč jsem se narodil!
Abych přihlížel zkáze svého lidu
a zkáze svatého města?
Musím tu jen sedět,
když město padlo do rukou nepřátel
a svatyni ovládli cizáci?

⁸Jeho chrám skončil jako muž beze cti,
⁹jeho skvostné nářadí padlo za kořist,
jeho nemluvňata pozabijena v ulicích
a jeho mládenci padli nepřátelskou čepelí.

¹⁰Který národ neuchvátil část jeho království
a nezmocnil se jeho kořisti?

^a54 Tj. prosinec 167 př. n. l. (viz pozn. u 1:10).
Marek 13:14

^b54 Dan 9:27; 11:31; 12:11; Mat 24:15;

¹¹Jeruzalém byl obrán o všechny své ozdoby
a místo svobody se ocitl v otroctví.

¹²Hle, naše svatá místa –
naše krása a sláva – byla zničena!

Pohané je znesvětili,

¹³nač máme ještě žít?!

¹⁴Matatiáš i jeho synové roztrhli svá roucha, oblékli se do pytloviny
a dali se do velikého nářku.

Neopustíme Zákon!

¹⁵Královi lidé, kteří nutili k odpadlictví, přišli také do města Modiin, aby místní přinutili obětovat. ¹⁶Mnozí Izraelci se k nim přidali, ale Matatiáš a jeho synové se drželi pospolu. ¹⁷Královi lidé se obrátili na Matatiáše a řekli: „Jsi vážený a významný představitel tohoto města a máš podporu svých synů i bratrů. ¹⁸Pojď tedy hned jako první a splň královo nařízení, jak to udělaly všechny národy i mužové z Judska a ti, co zůstali v Jeruzalémě! Pak budeš i se svými syny patřit mezi královy přátele a budeš i se svými syny poctěn zlatem, stříbrem a mnoha dary.“

¹⁹Matatiáš jim odpověděl zvuchým hlasem: „I když krále poslouchají všechny národy v říši, i když každý odpadl od náboženství svých otců a dal přednost jeho příkazům, ²⁰já a mí synové a bratři budeme žít podle smlouvy našich otců. ²¹V žádném případě neopustíme Zákon a ustanovení! ²²Královy rozkazy neuposlechneme a od svého náboženství se neuchýlíme napravo ani nalevo.“

²³Sotva to dořekl, jeden Žid před očima všech přistoupil, aby podle králova nařízení obětoval na modiinském oltáři. ²⁴Jak to Matatiáš uviděl, rozhorlil se a pohnut v nitru dal průchod spravedlivému hněvu: přiskočil k němu a na tom oltáři ho podřízl. ²⁵Zároveň zabil králova posla, který je nutil obětovat, a zbořil ten oltář. ²⁶Rozhorlil se pro Zákon jako kdysi Pinchas proti Zimrimu, synu Salovu.“

²⁷Matatiáš začal ve městě hlasitě provolávat: „Každý, kdo horlí pro Zákon a zůstává ve Smlouvě, ať jde za mnou!“ ²⁸On i jeho synové pak utekli do hor. Všechno, co měli, nechali ve městě.

Sobotní boj

²⁹Mnozí, kdo hledali spravedlnost a právo, tehdy odešli do pustiny a usadili se tam ³⁰i se svými dětmi, ženami a dobytkem, protože na ně všechno to zlo těžce doléhalo. ³¹Královým mužům a jednotkám, které byly v Jeruzalémě, ve Městě Davidově, bylo oznámeno, že lidé, kteří mařili výkon králova rozhodnutí, se uchýlili do úkrytů v pustině. ³²Vyrazilo za nimi proto množství vojáků, dostihli je a utábořili se proti nim.

V sobotu se proti nim sešikovali k boji ³³a volali na ně: „Už dost! Odejděte odsud, řiďte se královým nařízením a zůstanete naživu.“

³⁴„Neodejdeme,“ odpověděli. „Královým nařízením se řídit nebudeme a sobotu neznesvětíme.“ ³⁵Vojáci je tedy ihned napadli, ³⁶oni však na to neodpověděli. Nehodili po nich ani kamenem, ani nezatarasili své úkryty,

³⁷ale prohlásili: „Raději všichni zemřeme v nevinnosti. Nebe a země jsou nám svědky, že nás zabijíte nespravedlivě!“ ³⁸Zaútočili na ně v sobotu a oni zemřeli i se svými ženami, dětmi a dobyt看em – na tisíc lidských životů.

³⁹Když se to dozvěděl Matatíáš a jeho synové, velice nad nimi truchlili. ⁴⁰Potom si řekli: „Pokud se všichni zachováme tak jako naši bratři, pokud nebudeme proti pohanům bojovat za svůj život a své zákony, brzy nás ze země vyhladí.“ ⁴¹A tak se onoho dne usnesli: „Napadne-li nás někdo v sobotní den, budeme proti němu bojovat, abychom všichni nezemřeli, jako zemřeli naši bratři ve svých úkrytech.“

⁴²Tehdy se k nim přidala skupina chasidů, udatných bojovníků z Izraele, samých oddaných stoupenců Zákona. ⁴³Připojili se k nim také všichni, kdo byli na útěku před tím zlem, a posílili jejich řady. ⁴⁴Postavili tedy vojsko a pobili hříšníky ve svém hněvu a bezbožníky ve svém rozlícení. Ti, kdo přežili, utekli, aby se zachránili u pohanů. ⁴⁵Matatíáš a jeho druhové pak obcházeli kolem, bořili všechny oltáře, ⁴⁶násilím obřezávali neobřezané chlapce, které na území Izraele našli, ⁴⁷a vyháněli nadutce. Dílo se jim dařilo. ⁴⁸Uchránili Zákon před rukama pohanů a králů a nenechali hříšníka zvítězit.

Matatíášova smrt

⁴⁹Když se přiblížil den jeho smrti, promluvil Matatíáš ke svým synům: „Dnes vládně zpučnost a výsměch; je čas zmaru a zuřivého hněvu. ⁵⁰Nuže, chlapci, rozhorlete se pro Zákon a položte životy za smlouvu našich otců! ⁵¹Vzpomeňte si na skutky otců, které vykonali za svých časů, a přejte si sami velikou slávu a věčné jméno.

⁵²Neprokázal snad Abraham věrnost ve zkoušce a nebylo mu to uznáno za spravedlnost?^a ⁵³Josef zachoval příkázání v čase svého soužení a stal se pánem Egypta.^b ⁵⁴Náš otec Pinchas za svou velikou horlivost získal smlouvu věčného kněžství.^c ⁵⁵Jozue splnil rozkaz a stal se soudcem Izraele. ⁵⁶Káleb vydal svědectví před shromážděním a získal zemi za dědictví.^d ⁵⁷David za svou zbožnost získal královský trůn do věčného dědictví.^e ⁵⁸Eliáš byl za svou velkou horlivost pro Zákon vzat do nebe.^f ⁵⁹Chananiáš, Azariáš a Mišael byli pro svou víru zachráněni z plamenů.^g ⁶⁰Daniel byl pro svou nevinnost vysvobozen ze lvích tlam.^h

⁶¹Vězte, že kdokoli ve všech těch pokoleních spoléhal na Boha, nikdy nepadl. ⁶²Nelekejte se řečí hříšníka, protože jeho sláva skončí v hnoji a červech. ⁶³Dnes se naparuje, zítra se ale po něm slehne zem; obrátí se v prach a z jeho plánů nic nezbude. ⁶⁴Vy, chlapci, ale buďte stateční a silní v Zákoně, neboť skrze něj dosáhnete slávy!

⁶⁵Zde je váš bratr Šimon – vím, že je to rozvážný muž. Vždy ho poslouchejte, on vám bude místo otce. ⁶⁶A Juda Makabejský, udatný bojovník už od mládí, bude vašim vojevůdcem a povede boj proti pohanům. ⁶⁷Shromážděte k sobě všechny, kdo zachovávají Zákon, a vykonejte pomstu za svůj lid. ⁶⁸Dejte pohanům plnou odplatu a držte se předpisů Zákona.“

⁶⁹Pak jim požehnal a byl připojen ke svým otcům. ⁷⁰Zemřel v roce 146.ⁱ Byl pohřben do hrobu svých otců v Modiinu a celý Izrael ho oplakával s hlubokým zármutkem.

^a52 Gen 15:6; Ř 4:3 ^b53 Gen 39–41 ^c54 Num 25:6–13 ^d56 Num 14:24

^e57 2.Sam 7:1–16 ^f58 1.Král 19:10–14; 2.Král 2:11 ^g59 Dan 3:46–90 (LXX)

^h60 Dan 14:30–42 (LXX) ⁱ70 Tj. 166 př. n. l. (viz pozn. u 1:10).

JUDA MAKABEJSKÝ

Judova první vítězství

3 Po něm nastoupil jeho syn Juda, zvaný Makabejský. ²Všichni jeho bratři a všichni, kdo se přidali k jeho otci, mu pomáhali a s radostí bojovali za Izrael.

³Velice proslavil svůj lid;
jak obr oblékl se pancířem,
opásal se válečnou zbrojí a sváděl bitvy,
aby chránil tábor svým mečem.

⁴Ve svých činech byl jako lev,
jak lvíče, co po kořisti řve.

⁵Pátral po bezbožných a stíhal je;
upaloval ty, kdo trápili jeho lid.

⁶Bezbožní se třásli strachem z něj
a všichni zločinci se děsili:
jeho rukama se dařila záchrana.

⁷Ztrpčoval vládu mnoha králům
a svými činy těšil Jáka –
navěky buď pozhnána jeho památka!

⁸Prošel judskými městy,
vyhubil v nich neznabohy,
a tak odvrátil od Izraele hněv.^a

⁹Proslavil se až na kraj země
a přivedl zpět ztracené.

¹⁰Apollonios tehdy shromáždil pohany a mohutné vojsko ze Samaří k boji proti Izraeli. ¹¹Když to Juda zjistil, vytáhl proti němu, porazil ho a zabíjel. Zůstalo mnoho padlých a zbytek utekl. ¹²Rozebrali si tedy kořist a Juda si vzal Apolloniův meč, se kterým pak bojoval po zbytek života.

¹³Když se velitel syrského vojska Seron dozvěděl, že Juda shromáždil hrstku mužů, sbor věrných, připravených jít s ním do boje, ¹⁴prohlásil: „Získám si v království pověst a slávu. Půjdu do boje proti Judovi a jeho mužům, kteří pohrdli královým nařízením!“ ¹⁵Uspořádal tedy další tažení a šlo s ním mohutné vojsko neznabohů, aby mu pomohlo ztrestat Izraelce.

¹⁶Když se dostali až k Bet-choronskému průsmyku, vyšel proti nim Juda s hrstkou bojovníků. ¹⁷Když ale uviděli, jaké proti nim táhne vojsko, řekli Judovi: „Jak můžeme s takovou hrstkou bojovat proti tak velké přesile? Navíc jsme dnes vyčerpaní a ještě jsme nic nejedli.“

¹⁸Juda odpověděl: „Hrстка může snadno přemoci velké množství. Pro Nebesům je jedno, skuteční-li záchranu skrze mnoho, anebo málo mužů. ¹⁹Vítězství v boji nezávisí na velikosti vojska, neboť síla pochází z Nebes. ²⁰Oni jdou proti nám s velikou zpupností a bezbožností, aby nás i naše ženy a děti vyhladili a oloupili. ²¹My však bojujeme za své životy a za své zákony. ²²Bůh je před námi rozdrtí; nebojte se jich!“

^a8 Srov. 1:64.

²³Jakmile to dořekl, vyrazil náhle do útoku. Seron byl se svým vojskem rozdrčen ²⁴a hnali ho od Bet-choronského průsmyku až dolů na pláň. Padlo tam na osm set nepřátel a zbytek utekl do země Filištínů. ²⁵Juda a jeho bratři tehdy začali být obávaní a na pohany v celém okolí padla hrůza. ²⁶Jeho pověst se donesla až ke králi a národy si vyprávěly o Judových šicích.

Antiochos pověřuje Lysia

²⁷Když ta slova uslyšel král Antiochos, strašně se rozzuřil. Nechal shromáždit všechna vojska svého království v jednu obrovskou armádu, ²⁸otevřel svou pokladnici, vyplatil jednotkám roční žold a vyhlásil plnou pohotovost. ²⁹Pak ale zjistil, že v jeho pokladnách není dost peněz. Daňové výnosy totiž poklesly kvůli rozbrojům a pohromám, které v zemi sám způsobil, když zrušil pradávná ustanovení. ³⁰Dělal si starosti, že už nebude mít tolik jako dřív na výdaje a dary, které byl zvyklý rozdávat štedřeji než králové před ním. ³¹V té naprosté bezradnosti se rozhodl, že potáhne do Persie, vybere daně z tamějších provincií a tak nashromáždí spoustu peněz.

³²Pověřil tedy Lysia, váženého muže z královského rodu, aby spravoval království od řeky Eufrat až k hranicím Egypta, ³³a až do svého návratu mu svěřil výchovu svého syna Antiocha. ³⁴Předal mu polovinu vojsk i slony a zplnomocnil ho, aby konal veškerou jeho vůli. Pokud jde o obyvatele Judska a Jeruzaléma, ³⁵měl proti nim poslat armádu, která by vyhladila a zničila sílu Izraele i pozůstatky Jeruzaléma, aby tam po nich nezůstala ani památka. ³⁶Celé jejich území měl osídlit cizinci a přidělit jim tam pozemky. ³⁷V roce 147^a tedy král se zbývajícím polovinou vojsk vyrazil ze svého sídelního města Antiochie, překročil řeku Eufrat a vydal se na cestu horními provinciemi.

Přípravy k boji

³⁸Lysias vybral mezi královými důvěrníky udatné muže, Ptolemaia, syna Dorymena, Nikanora a Gorgia, ³⁹a poslal s nimi 40 000 mužů a 7 000 jezdců, aby vpadli do Judska a podle králova rozkazu ho zpusťovali. ⁴⁰Vyrazili tedy s celou armádou, a když tam dorazili, utábořili se na pláni u Emauz. ⁴¹Připojilo se k nim také vojsko za Sýrie a ze země Filištínů. Když o nich uslyšeli místní obchodníci, vzali obrovské množství stříbra a zlata a také okovy a přišli do tábora, aby si nakoupili Izraelce jako otroky.

⁴²Juda a jeho bratři viděli, že je velmi zle – vojska už tábořila na jejich území. Když se dozvěděli, že král vydal rozkazy k úplnému vyhlazení lidu, ⁴³řekli si mezi sebou: „Pojďme odvrátit záhubu svého lidu. Bojujme za svůj lid a za svatyni!“ ⁴⁴A tak se sešlo shromáždění, aby se připravili k boji a také aby se modlili a prosili Boha o milosrdenství a slitování.

⁴⁵Jeruzalém byl neobydlený jako pustina,
nikdo z jeho synů tam nezůstal.
Svatyně byla pošlapávána cizinci,
z hradu byl útulek pro pohany.
Radost opustila Jáкова,
flétna a harfa utichla.

^a37 Tj. 165 př. n. l. (viz pozn. u 1:10).

⁴⁶Shromáždili se proto a přesunuli se do Micpy naproti Jeruzalému, protože Micpa bývala dříve pro Izrael místem modlitby. ⁴⁷Onoho dne se postili. Oblékli se do pytloviny, hlavu si posypali popelem a roztrhli svá roucha. ⁴⁸Rozvinuli svitek Zákona a zkoumali v něm to, nač se jiné národy dotazují obrazů svých bohů. ⁴⁹Přinesli kněžská roucha, prvotiny a desátky a povolali nazíry,^a kteří dovršili dny svého slibu. ⁵⁰Potom začali volat k Nebesům:

„Co si s nimi počneme?

Kam je vezmeme?

⁵¹Tvá svatyně byla pošlapána a znesvěcena,
tví kněží truchlí ve svém ponížení.

⁵²Hle, pohané se srotili proti nám, aby nás zničili –
ty sám víš, jak s námi chtějí naložit!

⁵³Jak proti nim obstojíme,
pokud nám nepomůžeš?“

⁵⁴Zatroubili na trubky a dali se do hlasitého křiku. ⁵⁵Juda pak ustanovil vůdce lidu – velitele nad tisíci, nad sty, nad padesáti a deseti.^b ⁵⁶Všechny, kdo právě stavěli domy nebo se zasnoubili, vysadili viníci nebo byli bázlivi, vyzval, aby se podle Zákona vrátili do svých domovů.^c ⁵⁷Pak se vojsko dalo do pohybu a utábořilo se jižně od Emauz.

⁵⁸Juda tehdy řekl: „Připravte se a bojujte udatně! Ráno se postavte do boje proti těmto pohanům, kteří se proti nám srotili, aby zničili nás i naši svatyni. ⁵⁹Raději zemřeme v boji, než abychom přihlíželi zkáze našeho národa a naší svatyně! ⁶⁰Ať se však stane, jak si budou přát Nebesa.“

Vítězství u Emauz

4 Gorgias mezitím vzal 5 000 mužů a 1 000 vybraných jezdců a vyrazil s tímto vojskem ještě v noci, ²aby nečekaně přepadl tábor Židů a pobil je. Cestu mu ukazovala hradní posádka. ³Juda se to ale dozvěděl, a tak se svými bojovníky vyrazil, aby napadl královskou armádu u Emauz, ⁴dokud byly ještě Gorgiovy jednotky mimo tábor. ⁵Gorgias tedy v noci vpadl do Judova tábora, a když tam nikoho nenašel, začal je hledat po horách. Řekl si totiž: „Dali se před námi na útěk.“

⁶Za svítání se Juda s třemi tisíci mužů objevil na planině (neměli ale tolik pancířů a mečů, kolik by si přáli). ⁷Když spatřili mohutně opevněný tábor pohanů a kolem jízdu, samé zkušené válečníky, ⁸Juda promluvil ke svým mužům: „Nelekejte se jejich množství; nebojte se jejich útoku! ⁹Vzpomeňte si, jak byli zachráněni naši otcové v Rudém moři, když je se svou armádou pronásledoval farao. ¹⁰Pojďme teď vzývat Nebesa. Bude-li Bůh chtít, vzpomene si na smlouvu s našimi otci a toto vojsko dnes před námi rozdrtí. ¹¹Všechny národy pak poznají, že Izrael má svého vysvoboditele a zachránce!“

¹²Cizáci pozvedli oči, a když viděli, jak se k nim Židé blíží, ¹³vyrazili z tábora do boje. Vtom Judovi muži zatroubili ¹⁴a vyrazili do útoku. Pohané byli poraženi a utíkali na pláň. ¹⁵Všichni, kdo zůstali pozadu, padli mečem. Zbytek pronásledovali až do Gezeru a až k idumejským pláním a k Ašdodu a Jamnii. Padlo z nich asi 3 000 mužů.

^a49 Num 6:1–21

^b55 Srov. Exod 18:21, 25.

^c56 Srov. Deut 20:5–9.

¹⁶Když Juda se svým vojskem ukončil pronásledování a vrátil se, ¹⁷řekl svým mužům: „Zadržte touhu po kořisti; čeká nás ještě další boj. ¹⁸Gorgias a jeho armáda jsou poblíž v horách. Teď se tedy postavte našim nepřátelům a bojujte proti nim! Potom si můžete v klidu rozebrat kořist.“

¹⁹Sotva to dořekl, objevil se oddíl nepřátel a rozhlížel se z horského hřebene. ²⁰Zjistili, že jejich vojsko muselo být poraženo, protože jejich tábor byl vypálen (viděli totiž dým, který prozrazoval, co se stalo). ²¹Ten pohled je nesmírně vyděsil, a když pak ještě spatřili na pláni Judovo vojsko připravené k bitvě, ²²utekli všichni do země Filištínů.

²³Juda se tedy vrátil, aby vyplenil tábor. Pobili tam množství zlata, stříbra, purpurových a nachových látek a spoustu jiných cenností. ²⁴Cestou zpět pak zpívali chvalozpěvy a velebili Nebesa:

„Hospodin je tak dobrý!
Jeho milosrdenství trvá navěky!“

²⁵Toho dne byl Izrael slavně zachráněn.

Porážka Lysiova elitního vojska

²⁶Všichni cizáci, kteří se zachránili, přišli Lysiovi oznámit, co se stalo.

²⁷Když to uslyšel, znejistěl a zmalomyslněl. S Izraelem to nedopadlo tak, jak si přál, a nevydařilo se, co mu král přikázal. ²⁸Následujícího roku proto shromáždil 60 000 vybraných bojovníků a 5 000 jezdců, aby Židy konečně porazil. ²⁹Přitáhl do Idumeje a utábořili se v Bet-curu. Proti nim vytáhl Juda a jeho 10 000 mužů.

³⁰Když uviděl to mohutné vojsko, začal se modlit:

„Požehnaný jsi, Spasiteli Izraele, který jsi porazil mocného válečníka rukou svého služebníka Davida^a a tábor Filištínů jsi vydal do rukou Saulova syna Jonatana a jeho zbrojnoše.“^b ³¹Rozdrť toto vojsko rukou svého lidu Izraele, ať je zahanbena jejich přechota i jezdecko! ³²Zastraš je; podlom jejich důvěru ve vlastní sílu, ať jsou otřeseni svou porážkou! ³³Poraz je mečem těch, kdo tě milují, ať tě všichni, kdo znají tvé jméno, chválí chvalozpěvy!“

³⁴Potom vyrazili proti sobě, a když se střetli, padlo z Lysiova vojska 5 000 mužů. ³⁵Když Lysias viděl ústup svých šiků a odvahu Judových vojáků připravených buď ušlechtilě žít, anebo zemřít, stáhl se do Antiochie. Tam pak najímal žoldněře, aby s ještě větším vojskem znovu vtrhl do Judska.

Očištění chrámu

³⁶Juda a jeho bratři tehdy řekli: „Pohleďte, naši nepřátelé jsou poraženi. Pojďme očistit svatyni a znovu ji zasvětit!“ ³⁷Celé vojsko se tedy shromáždilo a vystoupili na horu Sion. ³⁸Uviděli tam zpustošenou svatyni a znesvěcený oltář, vrata spálená, nádvoří porostlá křovím jako v lese nebo někde v horách a rozbořené postranní komory. ³⁹Roztrhli svá roucha, dali se do velkého nářku a sypali si hlavu popelem. ⁴⁰Padli tváří k zemi, a když na znamení zazněly trubky, začali volat k Nebesům.

^a30 1.Sam 17

^b30 1.Sam 14:1–23

⁴¹Juda tehdy určil muže, kteří měli bojovat s hradní posádkou, dokud on s ostatními neočistí svatyni. ⁴²Vybral bezúhonné kněze oddané Zákonu, ⁴³kteří očistili svatyni a odnesli poskvrněné kameny na nečisté místo. ⁴⁴Když se pak radili, co udělat se znesvěceným oltářem pro zápalné oběti, ⁴⁵došli k závěru, že bude lepší ho zbourat, než aby jim byl potupou – vždyť ho poskvrnili pohané. A tak oltář zbořili ⁴⁶a kameny uložili na vhodné místo na chrámové hoře, dokud nepřijde prorok a nerozhodne o nich. ⁴⁷Pak podle Zákona vzali netknuté kameny^a a postavili nový oltář po vzoru toho dřívějšího. ⁴⁸Stejně tak obnovili svatyni i vnitřek chrámu a posvětili nádvoří. ⁴⁹Vyrobili nové posvátné náčiní a vnesli do chrámu svíce, kadidlový oltář a stůl. ⁵⁰Na oltáři zapálili kadidlo a rozžehli světla na svícnu, aby svítila v chrámu. ⁵¹Na stůl položili chleby, zavěsili opony a dokončili tak veškeré dílo, které konali.

⁵²Ráno za úsvitu pětadvacátého dne devátého měsíce (což je měsíc kislef) roku 148^b přišli ⁵³a na nově postaveném oltáři zápalných obětí přinesli oběť podle Zákona. ⁵⁴Oltář byl znovu zasvěcen s písňemi a citerami, harfami a činely ve stejnou dobu a stejný den, kdy ho národy znesvětily. ⁵⁵Všechn lid padl na tvář. Klaněli se a dobrořečili Nebesům za štěstí, které jim bylo dopřáno.

⁵⁶Posvěcení oltáře slavili po osm dní. Radostně přinášeli zápalné oběti stejně jako oběti vděčnosti a chvály. ⁵⁷Průčelí chrámu ozdobili zlatými věnci a štítky, obnovili brány i postranní komory a osadili je dveřmi. ⁵⁸Mezi lidem zavládla nesmírná radost, že byla odvrácena potupa, kterou způsobili pohané. ⁵⁹Juda a jeho bratři i celé shromáždění Izraele pak stanovili, že se každoročně v danou dobu, po osm dní od pětadvacátého dne měsíce kislef má slavit svátek posvěcení oltáře, a to s veselím a radostí.^c

⁶⁰Tenkrát opevnili horu Sion vysokými hradbami a mohutnými věžemi, aby už nemohli přijít pohané a pošlapat svatá místa tak jako předtím. ⁶¹Juda tam umístil posádku, aby město chránila, a opevnil k jeho ochraně také Bet-cur, aby lid měl nějakou pevnost proti Idumeji.

Boje s okolními národy

5 Když se pohané v okolí doslechli, že byl znovu postaven oltář a svatyně obnovena do dřívější podoby, nesmírně je to rozzuřilo ^{2a} a rozhodli se, že vyhladí Jákobovy potomky, kteří žili mezi nimi. Začali je tedy zabíjet a vyhánět.

³Juda se u Akrabatenu v Idumeji pustil do boje se syny Ezauovými, protože dotírali na Izrael. Způsobil jim těžkou porážku, pokořil je a obral o kořist. ⁴Vzpomněl si také na podlost synů Baianových,^d kteří se pro lid stali pastí a osidlem, neboť je přepadali na cestách. ⁵Zahnal je do jejich pevností, oblehl je a vydal klatbě; ty pevnosti pak vypálil i se všemi, kdo byli uvnitř. ⁶Vytáhl také proti synům Amonovým, kde narazil na silné a početné vojsko pod velením Timotea. ⁷Svedl s nimi mnoho bitev, až je rozdrtil a na hlavu porazil. ⁸Pak se zmocnil Jaezeru s okolními vesnicemi a vrátil se do Judska.

^a47 Deut 27:5–6 ^b52 Tj. 164 př. n. l. (viz pozn. u 1:10).
Jan 10:22). ^d4 Polokočovný kmen loupčů v Judsku.

^c59 Svátek *Chanuka* (srov.

Záchrana bratří v Galileji a Gileádu

⁹Také v Gileádu se pohané srotili proti Izraelcům, kteří žili na jejich území, a chtěli je vyhladit. Ti však utekli do pevnosti Datema, ¹⁰odkud poslali Judovi a jeho bratřím dopis tohoto znění:

„Pohané v okolí se srotili proti nám, aby nás vyhladili. ¹¹Chystají se přitáhnout a zaútočit na pevnost, do níž jsme se uchýlili. Jejich vojsku velí Timoteus. ¹²Pospěš si tedy a vysvobod' nás z jejich rukou! Mnozí z nás už padli; ¹³všechny naše bratry v Tobiašově kraji^a pobili a jejich ženy i s dětmi a čeledí odvěkli do zajetí. Zahynulo tam na tisíc mužů.“

¹⁴Sotva ten dopis dočetli, dorazili jiní poslové, tentokrát z Galileje – roucha roztržená a podobné zprávy: ¹⁵„Obyvatelé Ptolemaidy, Týru a Sidonu se spojili se všemi cizáky v Galileji, aby nás vyhubili!“

¹⁶Jakmile Juda a všechen lid ty zprávy vyslechli, svolali velké shromáždění, aby se poradili, co mají udělat pro své bratry sužované pod náporom nepřátel. ¹⁷Juda řekl svému bratru Šimonovi: „Vyber si muže a jdi zachránit naše bratry v Galileji. Já a můj bratr Jonatan půjdeme do Gileádu.“ ¹⁸V Judsku ovšem nechal Josefa, syna Zachariášova, a vojevůdce Azariáše, aby se zbytkem vojska zůstali na stráž. ¹⁹Přikázal jim: „Stůjte v čele lidu, dokud se nevrátíme. Nepouštějte se ale do boje s pohany.“ ²⁰Šimonovi pak bylo přiděleno 3 000 mužů k tažení do Galileje a Judovi 8 000 mužů do Gileádu.

²¹Šimon se tedy vypravil do Galileje a svedl tam mnoho bitev s pohany. Nakonec byli pohané poraženi ²²a on je pronásledoval až k branám Ptolemaidy. Z pohanů padlo na 3 000 mužů a Šimon je obral o kořist. ²³Potom vzal Židy z Galileje a z Arbatů i dovedl je spolu se ženami a dětmi a vším majetkem s velikou radostí do Judska.

²⁴Juda Makabejský a jeho bratr Jonatan zatím překročili Jordán a vydali se na třídní cestu pouští, ²⁵kde narazili na Nabatejce.^b Ti jim vyšli přátelsky vstříc a vyprávěli jim, co všechno se přihodilo jejich bratřím v Gileádu: ²⁶„Mnozí z nich jsou obklíčeni v Bosře, Beceru, Alemě, Chasfě, Makedu a Karnajimu,“ (což jsou všechno velká opevněná města). ²⁷„Někteří jsou obklíčeni také v ostatních gileádských městech a nepřátelé se připravují zítra na ty pevnosti zaútočit a všechny obyvatele v jediný den pochytat a vyhladit.“

²⁸Juda si proto se svým vojskem pospíšil zpátky přes poušť k Bosře. Zmocnil se města, všechno mužské obyvatelstvo pobil ostřím meče, pobral všechnu kořist a město vypálil. ²⁹Ještě v noci odtud vyrazil a táhl až k pevnosti Datema. ³⁰Za úsvitu pozvedli oči a hle – obrovské vojsko, které ani nešlo spočítat, přistavovalo žebříky a obléhací stroje, aby pevnost dobyli a přepadli Židy uvnitř.

³¹Když Juda viděl, že boj už začal a z města stoupá k nebi veliký křik a troubení, ³²řekl svým bojovníkům: „Bojujte dnes za své bratry!“ ³³Vyrazil k nim se třemi oddíly zezadu, za hlasitého troubení a volání modliteb. ³⁴Timoteovo vojsko podle toho poznalo, že je to Makabejský, a dalo se před ním na útěk. Zasadil jim tenkrát drtivou porážku – onoho dne tam padlo na 8 000 nepřátel.

^a13 Oblast mezi Ammánem a Jordánem ve správě rodu Tobiaše Amonského (Neh 2:10, 4:1, 6:17–19, 13:4–8). ^b25 Arabský kmen.

³⁵Potom se obrátil k Alemě.^a Zaútočil na ni a zmocnil se jí, pobil všechno mužské obyvatelstvo, pobral kořist a město vypálil. ³⁶Odtud pak táhl dál a zmocnil se Chasfy, Makedu a Beceru a ostatních gileádských měst.

³⁷Po nějaké době Timoteus shromáždil jiné vojsko a utábořil se před Rafonem na protějším břehu potoka. ³⁸Juda vyslal zvědy prozkoumat jejich tábor a ti mu oznámili: „Shromáždili se k němu všichni pohané z okolí, obrovské vojsko. ³⁹Najali si na pomoc také Araby. Táboří za potokem a jsou připraveni vytáhnout proti tobě do boje.“ Juda tedy vyrazil proti nim.

⁴⁰Když se Juda se svým vojskem blížil k potoku, Timoteus řekl velitelům svého vojska: „Pokud přebrodí k nám jako první, nedokážeme mu odolat, protože nás jistě přemůže. ⁴¹Pokud se ale bude bát a utáboří se na svém břehu, přebrodíme se k němu a přemůžeme my jeho.“

⁴²Když se Juda přiblížil k potoku, rozeštil na břehu správce vojska a rozkázal jim: „Nikomu nedovolte tábořit. Ať jdou všichni do boje!“ ⁴³Pak se jako první přebrodil naproti a všechny lid za ním. Všichni pohané byli poraženi, takže odhazovali zbraně a utíkali do posvátného okrsku v Karnajimu. ⁴⁴Izraelci ale to město dobyli a posvátný okrsek vypálili i se všemi, kdo se tam ukrývali. Tak bylo dobyto Karnajim; nepřátelé už nemohli před Judou obstát.

⁴⁵Juda potom shromáždil všechny Izraelce z Gileádu, malé i velké, spolu s jejich ženami, dětmi a čeledí (byl jich obrovský zástup), aby se vydali do Judska. ⁴⁶Došli až k Efronu. Toto veliké a mohutné opevněné město jim stálo v cestě. Nemohli se mu vyhnout ani napravo, ani nalevo, ale museli projít skrz ně. ⁴⁷Obyvatelé města je ale odmítli vpustit a zatarasili brány kamením.

⁴⁸Juda jim poslal přátelský vzkaz: „Chceme projít vaší zemí cestou do naší země. Nikdo vám neublíží, jen tudy pěšky projdeme.“ Oni mu ale nechtěli otevřít. ⁴⁹Juda proto nechal ve vojsku rozhlásit, ať se každý připraví k boji tam, kde stojí. ⁵⁰Jeho bojovníci se tedy sešikovali a Juda bojoval proti tomu městu celý den a celou noc, až mu město padlo do rukou. ⁵¹Všechny muže pobil ostřím meče a město srovnal se zemí, pobral v něm kořist a prošel jím přes mrtvolky.

⁵²Pak překročili Jordán a přitáhli na velikou pláň před Bet-šeane. ⁵³Juda přitom celou cestu popoháněl opozdilce a povzbuzoval lid, dokud nepřišli do Judska. ⁵⁴S radostí a veselím pak vystoupili na horu Sion a přinesli zápalné oběti za to, že se šťastně navrátili a nikdo z nich nepadl.

Záchrana Izraele v rukou Matatiášových synů

⁵⁵V době, kdy byl Juda s Jonatanem v Gileádu a jeho bratr Šimon v Galileji před Ptolemaidou, ⁵⁶doslechli se o jejich statečných činech a úspěšných bojích také vojevůdci Josef, syn Zachariášův, a Azariáš. ⁵⁷Řekli si: „Získejme si také slávu; pojďme bojovat proti pohanům v okolí!“ ⁵⁸Vydali tedy rozkazy svým bojovníkům a vytáhli proti Jamnii. ⁵⁹Z města proti nim vyrazil do boje Gorgias se svými muži. ⁶⁰Josef a Azariáš byli poraženi a nepřátelé je pronásledovali až k judským hranicím. Onoho dne padlo z izraelského lidu na 2 000 mužů. ⁶¹Lid utrpěl velikou porážku, protože snili o hrdinských činech a neposlechli Judu a jeho bratry. ⁶²Nepatřili však do rodiny mužů, jejichž rukou měl být Izrael zachráněn.

^a35 Některé rukopisy: *k Micpě*.

⁶³Juda a jeho bratři ale dosáhli veliké slávy v celém Izraeli i u všech národů, k nimž se donesla jejich pověst. ⁶⁴Všichni přicházeli za nimi a blahopřáli jim.

⁶⁵Juda se pak se svými bratry vypravil na jih bojovat proti synům Ezauovým. Dobil Hebron a okolní vesnice, zbořil jeho opevnění a vypálil hradební věže rozmístěné ze všech stran. ⁶⁶Pak podnikl tažení do země Filištínů a procházel Marešou. ⁶⁷Onoho dne padli v bitvě někteří kněží, když chtěli prokázat své hrdinství a zapojili se neuváženě do boje. ⁶⁸Juda se pak obrátil k Ašdodu ve filistínské zemi, zbořil jejich oltáře a spálil sochy jejich bohů, pobral ve městech kořist a vrátil se do Judska.

Porážka a smrt Antiocha Epifana

6 Král Antiochos se při svém tažení horními provinciemi doslechl, že v Persii je město Elymais proslulé bohatstvím stříbra a zlata. ²(Byl tam nesmírně bohatý chrám se zlatými závěsy, pancíři a zbraněmi, které tam zanechal makedonský král Alexandr, syn Filipův, první řecký vladař.) ³Antiochos tedy přitáhl k městu, aby se ho zmocnil a vydrancoval ho, ale nepodařilo se mu to. Obyvatelé města se totiž o jeho záměrech dozvěděli ⁴a vyšli proti němu do boje. Král se dal na útěk a s velkým roztrpčením odtud odtáhl zpět do Babylonu.

⁵Do Persie za ním dorazily zprávy, že armáda, jež táhla do Judska, utrpěla porážku: ⁶Lysias, který stál v čele mohutného vojska, podlehl Židům a ti jsou teď posilněni zbraněmi, zásobami a bohatou kořistí, kterou pobrali pobitým vojskům. ⁷Strhli prý také „ohavnost“, ⁸ kterou král nechal postavit na jeruzalémském oltáři a svoji svatyni znovu obehnali vysokými hradbami, stejně jako královo město Bet-cur. ^b

⁹Jakmile král tu zprávu uslyšel, byl zdrcen a velmi rozrušen. Padl na lůžko a samým roztrpčením onemocněl, neboť mu jeho plány nevyšly. ⁹Zůstal ležet mnoho dní, protože ho to hluboké roztrpčení přepadalo stále znova. Nakonec poznal, že umírá. ¹⁰Zavolal proto všechny své důvěrníky a řekl jim: „Spánek opustil mé oči a srdce mám obtížené starostmi. ¹¹Ríkám si: Do jakého souzení jsem se to dostal, jaká hrozná bouře mnou zmítá? Vždyť jsem byl ve své vládě tak laskavý a oblíbený! ¹²Teď si však vzpomínám, jaké zlo jsem spáchal v Jeruzalémě. Pobral jsem odtud všechno zlaté a stříbrné náčiní a bezdůvodně jsem nechal vyhladit judské obyvatelstvo. ¹³Teď chápu, že právě za to mě potkalo toto neštěstí. Hle, umírám samým roztrpčením v cizí zemi!“

¹⁴Zavolal Filipa, jednoho ze svých důvěrníků, a pověřil ho správou celého království. ¹⁵Svěřil mu korunu, své roucho i pečetní prsten, aby se ujal jeho syna Antiocha a vychoval ho jako budoucího krále. ¹⁶A tak tam tedy v roce 149^c král Antiochos zemřel.

¹⁷Když se o králově smrti dozvěděl Lysias, dosadil mladičkého Antiocha (jehož od dětství vychoval) na trůn a dal mu přídomek Eupator. ^d

Obléhání jeruzalémského hradu

¹⁸Vojáci hradní posádky sužovali Izraelce shromážděné kolem svatyně. Snažili se jim neustále škodit a podporovat pohany. ¹⁹Juda se proto

^{a7} Viz 1:54 a pozn. ^{b7} 4:60–61 ^{c16} Tj. 163 př. n. l. (viz pozn. u 1:10).

^{d17} Tj. „Z dobrého otce“. Antiochos V. Eupator (163–161 př. n. l.) se stal králem v pouhých devíti letech.

rozhodl, že se jich zbaví, a svolal všechny lid, aby je oblehli. ²⁰A tak se v roce 150^a shromáždili, vyrobili střelecké plošiny a obléhací stroje a hrad oblehli.

²¹Někteří z posádky však ze sevření unikli (a připojili se k nim ještě nějakí neznabozi z Izraele). ²²Vypravili se ke králi a řekli mu: „Jak dlouho ještě budeš odkládat spravedlnost? Kdy už pomstíš naše bratry? ²³Dobrovolně jsme se poddali tvému otci, řídili se jeho výroky a poslouchali jeho nařízení. ²⁴Naši soukmenovci na nás kvůli tomu zanevřeli a oblehli nás v pevnosti. Koho z nás pak chytili, toho zabili a vyrabovali naše statky. ²⁵Nevztáhli ovšem ruku jen na nás, ale i na všechny sousední kraje. ²⁶Hle, právě teď obléhají jeruzalémský hrad a chtějí se ho zmocnit; navíc také opevnili svatyni a Bet-cur. ²⁷Pokud jim v tom rychle nezabráníš, napáchají ještě větší škody a už je nebudeš moci zadržet.“

Porážka u Bet-zacharie

²⁸Když to král uslyšel, rozzuřil se a svolal všechny své důvěrníky a velitele pěchoty i jízdy. ²⁹Shromáždily se k němu také zástupy žoldnéřů z jiných království i z mořských ostrovů, ³⁰takže jeho vojsko čítalo 100 000 pěších, 20 000 jezdců a 32 slonů vycvičených k boji. ³¹Prošli Idumeou a utábořili se před Bet-curem. Mnoho dní se jej snažili dobýt pomocí obléhacích strojů, které postavili, ale místní bojovali statečně; podnikali výpady a stroje jim pálili.

³²Juda se tedy přesunul od jeruzalémského hradu a utábořil se naproti královu ležení u Bet-zacharie. ³³Král vstal za svítání a uháněl s vojskem směrem k Bet-zacharii. Tam se za zvuku trubek šikovali do boje. ³⁴Slonům přinesli štávu z hroznů a moruší, aby je rozdráždili k boji. ³⁵Potom zvířata rozdělili mezi bojové šiky. Ke každému slonovi postavili 1 000 mužů s kroužkovým brněním a s bronzovými helmici; kromě toho ke každému zvířeti přidělili 500 vybraných jezdců. ³⁶Kdekoli to zvíře bylo, byli vždy včas i oni, a kamkoli šlo, šli i oni s ním a nevzdalovali se od něj. ³⁷Na každém slonu stály důmyslně připásané dřevěné věže s pevným krytím a na každém byli čtyři vojáci, kteří odtud bojovali, a jeden indický vozataj. ³⁸Zbylou jízdu král rozmístil po obou křídlech vojska, aby doráželi na nepřitele a kryli vlastní šiky. ³⁹Jakmile na jejich zlaté a stříbrné štíty zasvitlo slunce, hory se od nich rozzářily a zasvítily jako hořící pochodně. ⁴⁰Jedna část královských šiků se rozvinula po vysokých svazích, druhá po nížinách. Postupovali pevně a uspořádaně. ⁴¹Všichni, kdo slyšeli hřmot jejich zástupu, pochod vojska a řinčení jejich zbraní, se třáslí strachy. Byla to nesmírně mohutná a silná armáda.

⁴²Juda vyrazil se svým vojskem do útoku a z králova vojska padlo 600 mužů. ⁴³Eleazar zvaný Avaran si všiml, že jeden ze slonů je chráněn pancíři s královským znakem a převyšuje všechna ostatní zvířata. Pomyslel si, že na něm jede král, ⁴⁴a obětoval život, aby zachránil svůj lid a získal si věčnou slávu. ⁴⁵Odvážně se proti zvířeti rozběhl prostředkem šiku a pobíjel nepřátele vpravo vlevo, takže se před ním rozestupovali na obě strany. ⁴⁶Skočil pod slona, bodl ho zespodu a zabil ho. Slon se zhroutil a přilehl ho k zemi, a tak Eleazar zemřel. ⁴⁷Když ale Židé viděli sílu a bojovnost královských vojsk, ustoupili před nimi.

^a20 Tj. 162 př. n. l. (viz pozn. u 1:10).

Obléhání Sionu

⁴⁸Královská vojska pak vytáhla proti Židům do Jeruzaléma a král se s nimi utábořil v Judsku naproti hoře Sion. ⁴⁹Uzavřel mír s obyvateli Bet-curu. Ti opustili město, protože tam neměli dost potravin, aby vydrželi obléhání (země totiž toho roku držela sobotní odpočinek). ^a ⁵⁰Král se tedy Bet-curu zmocnil a zanechal tam posádku, aby město hlídala. ⁵¹Pak se dal do vytrvalého obléhání svatyně. Postavil tam střelecké plošiny a obléhačské stroje: ohňomety, kamenomety, samostřily a praky.

⁵²Židé si proti nim také postavili bojové stroje a vytrvale se bránili. ⁵³Neměli už ale v zásobárnách potravu, protože byl sedmý rok a zbytky zásob snědli ti, kdo se do Judska uchýlili před pohany. ⁵⁴Když je přemohl hlad, trousili se jeden po druhém do svých domovů a u svatyně zůstala jen hrstka mužů.

⁵⁵Tehdy se Lysias doslechl, že Filip (kterého král ještě za svého života pověřil, ať vychová jeho syna Antiocha k nástupu na trůn), ⁵⁶se prý vrátil z Persie a Médie s vojsky, která provázela krále, a usiluje o převzetí vlády. ⁵⁷Dal tedy spěšně povel ke stažení a před králem, vojevůdci i mužstvem prohlásil: „Den ode dne slábneme, potravin nám ubývá, místo, které dobýváme, je silně opevněné a ještě na nás doléhá starost o království. ⁵⁸Nuže, podejme těmto lidem pravici a uzavřeme s nimi i s celým jejich národem mír! ⁵⁹Nechme je žít podle jejich zvyklostí tak jako dříve. Právě proto, že jsme jim zakázali jejich zvyklosti, se totiž vzbouřili a provedli toto vše.“

⁶⁰Ta řeč se králi i velitelům zalíbila, a tak Židům poslali nabídku míru. Ti ji přijali, ⁶¹a když král s veliteli stvrdil dohodu přísahou, vyklidili pevnost. ⁶²Král potom vystoupil na horu Sion, a když viděl, jak mohutná to byla pevnost, porušil složenou přísahu a přikázal strhnout hradby kolem dokola. ⁶³Potom rychle odtáhl zpátky do Antiochie. Když zjistil, že město ovládá Filip, dal se s ním do boje a zmocnil se města silou.

Bakchidovo trestné tažení

7 Roku 151^b unikl Demetrios, syn Seleukův, z Říma,^c vylodil se s hrstkou mužů v přímořském městě,^d kde se nechal prohlásit králem. ²Zatímco vcházel do královského sídla svých otců, jeho vojáci zajali Antiocha a Lysia a chtěli je k němu přivést. ³Když mu to ale oznámili, řekl: „Nechci je vidět!“ ⁴Vojáci je tedy zabili a Demetrios nastoupil na svůj královský trůn.

⁵Poté k němu přišli všichni bezbožníci a neznabozi z Izraele v čele s Alkimem, který chtěl být veleknězem, ⁶a vznesli před králem obvinění proti svému lidu: „Juda a jeho bratři pobili všechny tvé věrné a nás vyhnali z naší země. ⁷Nuže, pošli nějakého spolehlivého muže, ať vidí všechnu tu zkázu, kterou způsobili nám a králově zemi, a ať je potrestá i se všemi jejich přísluhovači!“

⁸Král vybral Bakchida, jednoho ze svých důvěrníků, místodržícího v Zaeufrať; ten měl v říši velký vliv a byl oddaný králi. ⁹Vyslal ho s neznabohem Alkimem, jehož ustanovil za velekněze, a dal mu příkazy, ať Izrael ztrestá. ¹⁰Dali se tedy na pochod, a když s mohutným vojskem přitáhli do Judska,

^a49 Lev 25:1–5 ^b1 Tj. 161 př. n. l. ^c1 Demetrios I. Soter (162–150 př. n. l.), vládce seleukovské říše, syn Seleuka IV. Filopatora, synovec Antiocha IV. Epifana. Byl v Římě držen jako rukojmí. ^d1 Míněna fénická Tripolis (trojměstí Týru, Sidonu a Aradu); srov. 2. Mak 14:1.

vyslali k Judovi a jeho bratrům posly se lstivou nabídkou míru. ¹¹Oni ale na jejich slova nedali, neboť viděli, že přitáhli s mohutným vojskem.

¹²K Alkimovi a Bakchidovi přišla jen skupina znalců Písma, aby hledali spravedlivou dohodu. ¹³Tito chasidé byli první z Izraelců, kteří žádali o mír. ¹⁴Řekli si totiž: „S vojsky přišel kněz z Áronova rodu;“ ten nám jistě neublíží!“ ¹⁵Alkimos s nimi tedy vedl mírová jednání a zavázal se jim přísahou: „Vám ani vašim druhům neuděláme nic zlého.“ ¹⁶A tak mu uvěřili. On ale šedesát z nich zajal a ještě týž den je dal zabít. Jak praví Písmo:

¹⁷„Těla tvých svatých pohodili,
jejich krev rozlili kolem Jeruzaléma
a nebylo nikoho, kdo by je pochoval.“^b

¹⁸Na všechen lid z nich tehdy padl strach a hrůza. Říkali si: „Nejde jim o pravdu ani o spravedlnost. Vždyť porušili dohodu a slib, který nám od-
přisáhli!“

¹⁹Bakchides pak odtáhl od Jeruzaléma a utábořil se v Bet-zaitu. Nechal zajmout mnohé z těch, kdo k němu přeběhli, a spolu s dalšími muži z lidu je dal popravit a naházet do veliké jámy. ²⁰Potom svěřil zemi Alkimovi, vojsko mu nechal na pomoc a sám se vrátil ke králi.

²¹Alkimos usiloval o to, udržet si velekněžský úřad, ²²a všelijací škůdci lidu se k němu přidali. Zmocnili se judské země a přivedli Izrael do veli-
kého neštěstí. ²³Když Juda viděl, že Alkimos se svými stoupenci napáchali mezi Izraelci více zla než pohané, ²⁴obešel všechna judská území, ztrestal všechny přeběhlíky a zabránil jim vycházet do kraje.

²⁵Alkimos viděl, že Juda a jeho stoupenci se vzchopili, a poznal, že před ním nemůže obstát. Obrátil se proto na krále a obvinil je z nejhorších zločinů.

Porážka zpuupného Nikanora

²⁶Král tedy vyslal Nikanora, jednoho ze svých slavných vojevůdců, který z duše nenáviděl Izrael, a přikázal mu, ať ten lid vyhladí. ²⁷Nikanor přitáhl do Jeruzaléma s mohutným vojskem a lstivě vyslal k Judovi a jeho bratrům mírové posly se slovy: ²⁸„Vyhněme se boji! Přijdu jen s několika muži, aby-
chom si v klidu promluvili tváří v tvář.“

²⁹Přišel tedy za Judou a mírumilovně se spolu pozdravili. Nepřátelé však byli připraveni Judu unést. ³⁰Juda poznal, že k němu Nikanor přišel se lstivým úmyslem, a tak si na něj dával pozor a už se s ním nechtěl setkat osobně. ³¹Když Nikanor viděl, že jeho záměr je odhalen, vytáhl proti Judovi do bitvy u Kfar-šalemu. ³²Z Nikanorova vojska tam padlo na 500 mužů a ostatní utekli do Města Davidova.

³³Po nějaké době vystoupil Nikanor na horu Sion. Někteří kněží a starší lidu vyšli z chrámu, aby ho v míru přivítali a ukázali mu zápalnou oběť, kterou přinášeli za krále. ³⁴On se jim však vysmál, tropil si z nich žerty, ponižoval je, mluvil nadutě ³⁵a v záchvatu hněvu přísahal: „Jestli mi ihned nevydáte do rukou Judu a jeho vojsko, vypálím tento dům, jakmile se vrátím s vítězstvím!“ Pak odešel nesmírně rozezlen.

³⁶Kněží se vrátili do vnitřního nádvoří, postavili se před oltářem a před chrámem a dali se do pláče se slovy:

^a14 Alkimos byl pořečtěný Žid, pocházející z Áronova rodu. Řecké jméno Alkimos pou-
žíval místo svého hebrejského jména Joakim. ^b17 Žalm 79:2–3

- ³⁷ „Ty sis tento dům vyvolil,
aby se v něm vzývalo tvé jméno
a aby byl pro tvůj lid
domem modlitby a přímluvy.
³⁸ Potrestej toho člověka i s jeho vojskem;
ať padnou mečem!
Vzpomeň si na jejich rouhání
a nedovol jim žít!“

³⁹Nikanor vytáhl z Jeruzaléma a utábořil se u Bet-choronu, kde se k němu připojilo syrské vojsko. ⁴⁰Juda se s třemi tisíci mužů utábořil v Chadaše a takto se modlil:

⁴¹ „Když se kdysi rouhali vyslanci asyrského krále, vyšel tvůj anděl a pobil jich 185 000.“ ⁴² Stejně tak dnes rozdrť toto vojsko před námi, ať i ostatní poznají, že Nikanor potupil tvou svatyni. Sud' ho, jak si za svou špatnost zaslouží!“

⁴³Vojska se střetla v bitvě třináctého dne měsíce adaru. Nikanorova armáda byla poražena a on sám v boji padl jako první. ⁴⁴Když jeho vojsko vidělo, že Nikanor padl, zahodili zbraně a dali se na útek. ⁴⁵Judovi bojovníci je pronásledovali den cesty od Chadaše až ke Gezeru, troubili přitom na trubky a svolávali všechny do boje.

⁴⁶Židé ze všech okolních vesnic tedy vyrazili, odřízli jim cestu a hnali je proti jejich pronásledovatelům, takže všichni padli mečem; nezůstal z nich ani jediný. ⁴⁷Obrali je o hojnou kořist, Nikanorovi usekli hlavu a také pravou ruku, kterou tak zpupně pozdvihl, odnesli ji k Jeruzalému a vystavili tam. ⁴⁸Lid se nesmírně radoval a slavili ten den jako den veliké radosti. ⁴⁹Také ustanovili, že tento svátek budou slavit každoročně třináctého dne měsíce adar. ⁵⁰V Judsku pak nakrátko zavládl klid.

Chvála Římanů

8 Juda se doslechl o slávě Římanů a o jejich veliké moci, o přízni, kterou prokazují všem, kdo se k nim chtějí připojit, a o přátelství, které uzavírají se všemi, kdo k nim přijdou. ²Vyprávěli mu o jejich válkách a statečných činech, které vykonali proti Galům, a jak si je podrobili a přinutili odvádět daně. ³Slyšel i o všem, co vykonali v Hispánii – jak se zmocnili tamních stříbrných a zlatých dolů ⁴a jak se celé té země zmocnili svou rozvahou a vytrvalostí, i když to byla země od nich velmi vzdálená. Přemohli též krále, kteří na ně zaútočili až od konce světa; drtivě je porazili a ti, kdo přežili, jim musejí odvádět roční daň. ⁵Porazili v boji také makedonské krále Filipa a Persea ^b i další, kteří proti nim povstali, a podrobili si je. ⁶Stejně tak porazili Antiocha Velikého, ^c krále Sýrie, ^d který proti nim vytáhl do války se sto dvaceti slony, s jízdou a vozy a s obrovskou armádou. ⁷Chytili ho živého a uložili mu i jeho nástupcům platit vysokou daň,

^a41 2.Král 18:17–19:35 ^b5 Filip V. (222–179 př. n. l.) byl poražen r. 197 u Kynoskefal, jeho syn Perseus (179–168 př. n. l.) byl poražen r. 168 u Pydny. ^c6 Antiochos III. Veliký (222–187 př. n. l.), otec Seleuka IV. Filopatora a Antiocha IV. Epifana. Poražen Římany r. 189 v bitvě u Magnésie, po níž byl jeho mladší syn Antiochos odveden jako rukojmí do Říma (srov. 1.Mak 1:10). ^d6 Dosl. *Asie*.

dávat rukojmí a postoupit ⁸své nejlepší provincie – Indii, Médii a Lýdii. Ty mu odebrali a svěřili je králi Eumenovi.^a

⁹Řekové měli v úmyslu Římany zničit, ¹⁰ale oni se o tom plánu dozvěděli, poslali proti nim jednoho vojevůdce a zaútočili na ně. Mnoho jich pobili a jejich ženy a děti odvedli do zajetí, jejich zemi vydrancovali a ovládli, jejich pevnosti zbořili a vzali je do otroctví až dodnes.

¹¹Rozdrtili a zotročili také všechna ostatní království i ostrovy, které se jim kdy postavily na odpor. Ke svým spojencům a k těm, kdo se jim svěřili pod ochranu, však zachovali přátelství. ¹²Podrobili si krále blízké i vzdálené, takže všichni, kteří se o nich doslechli, se před nimi třásli. ¹³Komu chtějí pomoci k vládě, ten vládne, a koho chtějí, toho sesadí. Stali se obrovskou velmocí. ¹⁴Přes to všechno se žádný z nich nenechal korunovat ani nechodí v královském purpuru, aby se tím pyšnil, ¹⁵ale ustanovili si senát, kde tři sta dvacet senátorů denně rokuje o tom, jak nejlépe spravovat záležitosti lidu. ¹⁶Jednomu z nich dávají vždy na rok důvěru, aby je vedl a vládl celé jejich zemi, a toho jednoho pak všichni poslouchají bez jakékoli závidosti a žárlivosti.

Spojenecká smlouva

¹⁷Juda vybral Eupolema, syna Janova z rodu Akosova, a Jásona, syna Eleazarova, a poslal je do Říma. Měli tam dojednat přátelství a spojení, ¹⁸díky němuž by se zbavili svého jha. Viděli totiž, jak řecká říše Izrael zotročuje. ¹⁹Po předlouhé cestě dorazili do Říma, vešli do senátu, a když dostali slovo, řekli: ²⁰„Juda Makabejský, jeho bratři a židovský lid nás vyslali k vám, abychom s vámi uzavřeli spojení a mír a byli započtení mezi vaše spojence a přátele.“

²¹Senát návrh schválil. ²²Zde je znění listiny, kterou Římané vyryli na bronzové tabulky a poslali do Jeruzaléma, aby byla Izraelcům dokladem jejich přátelství a spojení:

²³Kéž se Římanům a Židům navěky daří na moři i na souši! Kéž se jim vyhne meč a nepřítel!

²⁴Začne-li válka proti Římu nebo proti komukoli z jeho spojenců po celé jeho říši, ²⁵poskytnou jim Židé ochotnou pomoc, jak budou okolnosti požadovat. ²⁶Nebudou nepřátelům dodávat ani opatrovat obilí, zbraně, peníze, ani lodě. Tak rozhodl Řím. Tyto závazky se budou zachovávat bez dalších nároků.

²⁷Stejně tak začne-li válka proti Židům, poskytnou Římané všemožnou pomoc jim, jak budou okolnosti požadovat. ²⁸a nebudou dodávat nepřátelům obilí, zbraně, peníze ani lodě. Tak rozhodl Řím. Tyto závazky se budou zachovávat beze lsti.

²⁹Za těchto podmínek uzavírají Římané smlouvu s židovským lidem. ³⁰Jestliže se obě strany dodatečně rozhodnou cokoli přidat nebo ubrat, učiní tak podle své vůle a toto přidání či ubrání bude závazné.

³¹Ohledně křivd, kterých se vůči Židům dopustil král Demetrios, jsme mu napsali následovně:

^a8 Eumenes II (197–160 př. n. l.), král Pergamu.

Proč jsi obtížil Židy, naše spojence a přátele, svým jhem? ³²Přijdou-li si na tebe znovu stěžovat, zjednáme jim právo a vyhlásíme ti válku na souši i na moři!

Konec Judy Makabejského

9 Když se Demetrios doslechl, že Nikanor a jeho armáda padli v boji, poslal do Judska podruhé Bakchida a Alkíma a s nimi pravé křídlo vojska. ²Vytáhli směrem na Gilgal, utábořili se před arbelskou Mesalotou, obsadili ji a mnoho obyvatel pobili. ³Prvního měsíce roku 152^a se utábořili před Jeruzalémem. ⁴Pak odtud ale odtáhli a vydali se s 20 000 muži a 2 000 jezdci do Beerotu.^b

⁵Juda zatím tábořil v Elase s oddílem 3 000 vybraných mužů. ⁶Když uviděli to obrovské množství nepřátel, dostali hrozný strach a mnoho se jich z tábora vytratilo, takže tam zůstalo sotva 800 mužů.

⁷Juda viděl, že se mu vojsko rozuteklo, ještě než bitva začala. Srdce se mu sevřelo, protože neměl kdy své muže znovu shromáždit. ⁸Hluboce skleslý pak promluvil k těm, kdo zůstali: „Vzhůru, vyrazme proti svým nepřátelům – třeba proti nim dokážeme bojovat.“

⁹Oni ho ale odrazovali: „To určitě nedokážeme. Pojďme si raději zachránit holý život! Pak se vrátíme se svými bratry a budeme s nimi bojovat. Teď je nás ale málo.“

¹⁰„V žádném případě!“ odpověděl jim Juda. „Utéct před nimi nesmíme. Nastal-li náš čas, raději statečně zemřeme za své bratry, než abychom zpochybnili svou pověst.“

¹¹Nepřátelské vojsko vyrazilo z tábora a postavilo se proti nim. Jízda se rozdělila na dva oddíly, prakovníci a lučištníci se vysunuli před hlavní voj, všichni udatní bojovníci stáli v první linii a Bakchides byl na pravém křídle. ¹²Když zazněly trubky, hlavní voj chráněný oběma křídly se dal do pohybu. Také Judovi muži tedy zatroubili k útoku. ¹³Země se trásla hlukem vojsk a bitva zuřila od rána až do večera.

¹⁴Juda si všiml, že Bakchides je s jádrem svého vojska na pravém křídle. Všichni, kdo měli statečné srdce, se k němu přidali, ¹⁵pravé křídlo nepřátel rozdrtili a pronásledovali je horami směrem k Ašdodu. ¹⁶Když vojáci na levém křídle viděli, že pravé křídlo je poraženo, pustili se za Judou a jeho muži zezadu. ¹⁷Rozpoutala se krutá bitva a na obou stranách zůstalo mnoho padlých. ¹⁸Padl i Juda a ostatní utekli. ¹⁹Jonatan a Šimon odnesli tělo svého bratra Judy a pohřbili ho do hrobu svých otců v Modiinu. ²⁰Celý Izrael ho s velkým nářkem a zármutkem oplakával. Truchlili mnoho dní a naříkali:

²¹ „Ach, jak padl hrdina,^c
zachránce Izraele!“

²²Ostatní Judovy příběhy, jeho boje a statečné činy nebyly přes svou velikost ani zapsány, neboť jich bylo příliš mnoho.

^a3 Tj. 160 př. n. l. (viz pozn. u 1:10).

^b4 Asi 15 km severně od Jeruzaléma (LXX: *Berea*).

^c21 Srov. 2.Sam 1:19–27.

JONATAN

Ty povedeš náš boj!

²³Po Judově smrti se ve všech končinách Izraele vyrojili bezbožníci a všichni zlosynové znovu zvedli hlavu. ²⁴V oněch dnech nastal velmi krutý hlad a celá země přešla na jejich stranu. ²⁵Bakchides vybral největší neznabohy a udělal z nich pány země. ²⁶Ti pak slídili a pátrali po Judových stoupencích a přiváděli je k Bakchidovi, který je mstivě ponižoval. ²⁷V Izraeli nastalo veliké soužení, jaké nebylo od dob posledních proroků.

²⁸Všichni Judovi stoupenci se tedy shromáždili a řekli Jonatanovi: ²⁹„Od smrti tvého bratra Judy tu není nikdo jako on, aby se postavil našim nepřátelům, proti Bakchidovi a všem těm, kdo nenávidí náš národ. ³⁰Proto jsme si dnes zvolili tebe, abys byl místo něho naším vůdcem a velitelem. Ty povedeš náš boj!“ ³¹Jonatan se tedy ujal velení a nastoupil na místo svého bratra Judy.

Pomsta za bratra Jana

³²Když se to dozvěděl Bakchides, hledal způsob, jak ho zabít. ³³Jonatan a jeho bratr Šimon to ale zjistili, utekli se všemi svými druhy do Tekojské pouště a utábořili se u vodní nádrže Asfar. ³⁴(Bakchides se o tom dozvěděl v sobotu a sám s celým svým vojskem přešel na druhý břeh Jordánu.)^a

³⁵Jonatan poslal svého bratra Jana v čele družiny ke spřáteleným Nabatejcům s prosbou, aby si u nich mohli uložit své hojné zásoby. ³⁶Vtom ale přitáhl Jambriho kmen z Medeby, zmocnili se Jana se vším, co měl u sebe, a ujeli.

³⁷Po nějaké době se Jonatanovi a jeho bratru Šimonovi donesla zpráva: „Jambriho kmen pořádá velikou svatbu. Nevěsta je dcera předního kanaánského velmože a přivádějí ji s velkým doprovodem z Nadabatu.“

³⁸Jonatan a Šimon pamatovali na vraždu svého bratra Jana, a tak vyrazili a ukryli se v horské roklině. ³⁹Pak se rozhlédli, a hle – blížil se veliký hlučný průvod s hojnými zásobami. Naproti jim mířil ženich se svými přáteli a bratry, za zvuku tamburín a písní a s mohutnou výzbrojí. ⁴⁰Židé na ně vyrazili ze zálohy a začali je pobíjet, takže zůstalo mnoho padlých a zbytek se rozutekl po horách. Potom pobrali všechnu kořist. ⁴¹A tak se svatba změnila v truchlení a prozpěvování v nářek. ⁴²Takto pomstili vraždu svého bratra a vrátili se do mokřin kolem Jordánu.

Bitva s Bakchidem a Alkimova smrt

⁴³Když se o tom dozvěděl Bakchides, vytáhl v sobotu s mohutným vojskem až k břehům Jordánu. ⁴⁴Jonatan řekl svým vojákům: „Vzhůru, bojujme o život! Dnes je to jiné než včera a předevčírem! ⁴⁵Vidíte, boj nám hrozí zezadu i zpředu. Zde je voda Jordánu, zde zas močál a houštiny. Není kam ustoupit. ⁴⁶Proto teď volejte k Nebesům, ať vyváznete z rukou svých nepřátel!“

⁴⁷Rozpoutal se boj a Jonatan napřáhl ruku, aby zabil Bakchida, ale ten před ním ustoupil zpátky. ⁴⁸Jonatan a jeho muži pak skočili do Jordánu a přeplavali na druhý břeh. Nepřátelé se už za nimi přes řeku nepustili. ⁴⁹Toho dne padlo na Bakchidově straně na tisíc mužů.

^a34 Věta v závorce nejspíše patří k verši 43.

⁵⁰Bakchides se vrátil do Jeruzaléma a dal v Judsku budovat opevněná města – pevnost v Jerichu, dále Emauzy, Bet-choron, Bet-el, Timnu, Piraton a Tefon. Opatřil je vysokými hradbami, branami a závoryami ⁵¹a umístil v nich posádky, aby trápily Izrael. ⁵²Dále opevnil město Bet-cur, Gezer a jeruzalémský hrad a zřídil v nich posádky a zásobárny potravin. ⁵³Syny předních mužů země vzal jako rukojmí a dal je hlídat v jeruzalémském hradu.

⁵⁴Druhého měsíce roku 153^a nařídil Alkimos zbourat zeď vnitřního nádvoří svatyně. Chtěl zničit dílo proroků!^b Jakmile však Alkimos začal s bouráním, ⁵⁵v tu chvíli ho ranila mrtvice a zabránila mu pokračovat v díle. Oněměl a ochrnul, takže už nemohl promluvit ani pořádit závěť. ⁵⁶Alkimos tenkrát zemřel v hrozných bolestech. ⁵⁷Když Bakchides zjistil, že Alkimos zemřel, vrátil se ke králi. V Judsku pak byl dva roky klid.

Konec války

⁵⁸Všichni bezbožníci se potom domluvili: „Podívejte, Jonatan a jeho muži si žijí v klidu a pokoji. Když sem teď přivedeme Bakchida, pochyťte je všechny za jedinou noc.“ ⁵⁹A tak šli a radili se s ním. ⁶⁰Bakchides vytáhl s mohutným vojskem a potají rozeslal dopisy všem svým stoupencům v Judsku, že mají Jonatana a jeho muže zajmout. To se jim ale nepovedlo, protože jejich záměr byl vyzrazen. ⁶¹Jonatanovi muži pak v zemi pochytili na padesát mužů, původců té zrady, a popravili je.

⁶²Jonatan se pak se Šimonem a svými muži stáhl do Bet-basy v poušti, znovu ji vystavěl z trosek a opevnil. ⁶³Když se to Bakchides dozvěděl, shromáždil všechny své jednotky a povolal i své stoupence z Judska. ⁶⁴Přítáhl k Bet-base, utábořil se před ní, postavil obléhací stroje a mnoho dní město dobýval.

⁶⁵Jonatan nechal svého bratra Šimona uvnitř a sám jen s hrstkou mužů vyšel do kraje. ⁶⁶Udeřil na Odomeru a jeho bratry i na Fasironův kmen v jejich stanech a ti se pak přidali k němu a rozšířili jeho bojové jednotky. ⁶⁷Šimon a jeho muži zatím vyrazili z města a spálili nepřátelům obléhací stroje. ⁶⁸Tak bojovali proti Bakchidovi, až ho porazili. Způsobili mu obrovské potíže, neboť jeho plán a postup vyšel naprázdno. ⁶⁹Strašně se proto rozzuřil na ty bezbožníky, kteří mu radili, ať táhne do izraelské země, a mnoho z nich dal zabít. Pak se rozhodl, že odtáhne domů.

⁷⁰Když se to dozvěděl Jonatan, poslal k němu poselstvo, aby s ním uzavřel mír a dojednal navrácení zajatců. ⁷¹Bakchides souhlasil a návrh přijal. Odpřísáhl, že mu neprovede nic zlého, dokud bude živ. ⁷²Vydal zajatce, které předtím odvedl z Judska, vrátil se do své země a už nikdy nevstročil na jejich území. ⁷³Tak si meč v Izraeli oddechl. Jonatan se usadil v Michmasu, stal se soudcem lidu a odstranil z Izraele neznabohy.

Vzpouza Alexandra Epifana

10 V roce 160^c se Alexandr Epifanes, syn Antiochův,^d vylodil u Ptolemaidu a obsadil ji. Místní ho přijali a on se tam prohlásil králem.

²Když se o tom dozvěděl král Demetrios, shromáždil obrovské vojsko a vytáhl proti Alexandrovi do boje. ³Zároveň poslal přátelský dopis Jonatanovi, aby mu polichotil. ⁴Pomyslel si totiž: „Raději se s ním rychle

^a54 Tj. duben/květen 159 př. n. l. ^b54 Ezd 5:1–2 ^c1 Tj. 152 př. n. l. (viz pozn. u 1:10).

^d1 Alexandr I. Balas (152–145 př. n. l.) se za Antiochova syna pouze vydával.

dohodněme na příměří, než se dohodne s Alexandrem proti nám. ⁵Určitě si vzpomene na všechno zlo, které jsme způsobili jemu, jeho bratrům a jeho národu.“ ⁶A tak Jonatanovi jako svému spojenci udělil právo shromažďovat vojsko a opatřovat si zbraně. Dokonce nechal propustit rukojmí držené v jeruzalémském hradu.

⁷Jonatan tedy přišel do Jeruzaléma a veřejně ten dopis přečetl všemu lidu i těm, kdo byli na hradě. ⁸Když uslyšeli, že mu král povolil shromažďovat vojsko, dostali veliký strach. ⁹Hradní posádka vydala Jonatanovi rukojmí a on je vrátil jejich rodičům. ¹⁰Jonatan se tehdy usadil v Jeruzalémě a začal s výstavbou a obnovou města. ¹¹Stavitelům uložil, ať znovu vybudují hradby a opevní horu Sion ze všech stran kamennými kvádry; a tak se stalo. ¹²Cizáci, kteří byli v pevnostech, jež postavil Bakchides, se tehdy rozutekli. ¹³Každý opustil své místo a vrátil se do své země. ¹⁴Pár odpadlíků od Zákona a příkázání zůstalo jen v Bet-curu, kde našli útočiště.

Jonatan se stává veleknězem

¹⁵Když se král Alexandr doslechl o všech slibech, které Demetrios dal Jonatanovi (vyprávěli mu také o bojích a statečných činech, které Jonatan se svými bratry vykonal, a o útrapách, které přechkali), ¹⁶pomyslel si: „Jiného takového nenajdeme. Pojďme si z něj hned udělat přítele a spojence!“ ¹⁷Napsal mu tedy dopis tohoto znění:

¹⁸Král Alexandr zdraví svého bratra Jonatana.

¹⁹Slyšeli jsme o tobě, že jsi znamenitý a schopný muž a zasloužíš si být naším přítelem. ²⁰Proto tě ode dneška jmenujeme veleknězem tvého národa a udělujeme ti titul Králův přítel. Hleď tedy smýšlet jako my a zachovávat naše přátelství.

A s tím dopisem mu poslal také purpurový plášť a zlatý věnec. ²¹Sedmého měsíce roku 160^a o Svátku stánků pak Jonatan oblékl svaté roucho. Zároveň shromáždil vojsko a opatřil množství zbraní.

Demetriovy sliby Židům

²²Když se o tom doslechl Demetrios, byl roztrpčen. Pomyslel si: ²³„Jak jsme to mohli dopustit? Alexandr nás předešel a získal si přátelství a podporu Židů dříve než my!“ ²⁴I já jim napíšu působivý dopis. Slíbím jim pocty a dary, aby se přidali ke mně.“ ²⁵A tak jim poslal dopis tohoto znění:

Král Demetrios zdraví židovský národ.

²⁶S radostí slyšíme, že dodržujete dohody s námi, zůstáváte našimi přáteli a nepřidáváte se k našim nepřítelům. ²⁷Nuže, vytrvejte i nadále a zachovávejte nám věrnost! Vaše jednání bohatě odměníme: ²⁸poskytneme vám velké daňové úlevy a zahrneme vás dary.

²⁹Tímto všechny Židy osvobozuji a zprošťuji je odvodů, poplatků ze soli a peněžních daní koruně. ³⁰Judsku a třem krajům, jež k němu patří ze Samařska a Galileje, ode dneška odpouštím svůj nárok na třetinu výnosu obilí a polovinu ovocné sklizně, a to od dnešního dne navždy. ³¹Jeruzalém se svým okolím, se svými desátky a dáv-

kami budiž svatý a svobodný od daní. ³²Vzdávám se také práva na jeruzalémský hrad a předávám ho veleknězi, aby na hradě zřídil posádku podle svého uvážení. ³³Všechny Židy odvečené z Judska kamkoli do mého království propouštím na svobodu bez dalších nároků a všichni ať jsou zproštěni daní, a to i ze zvířat.

³⁴Všechny svátky, soboty, novoluní a vyhrazené dny, jakož i tři dny před svátkem a po něm nechť jsou pro všechny Židy v mém království osvobozeny od daní. ³⁵Nikdo nebude mít právo od nikoho z nich vymáhat platby nebo je jakkoli obtěžovat.

³⁶Do královských vojsk budou Židé začleněni v počtu 30 000 mužů a dostane se jim žold, jaký přísluší všem královým vojskům. ³⁷Někteří z nich budou přiděleni do nejdůležitějších královských pevností a jiní budou jmenováni do odpovědných funkcí v království. Jejich předáky a veliteli ať jsou jejich krajané a ať se řídí svými zákony podobně, jak to král nařídil i v Judsku.

³⁸Tři okresy připojené k Judsku ze Samařska budou patřit k Judsku. Budou mít jediné velení a nebudou podléhat žádné jiné pravomoci než velekněžově. ³⁹Ptolemaidu a přilehlé území dávám darem jeruzalémské svatyni na pokrytí nákladů spojených s bohoslužbou. ⁴⁰Sám také dám každoročně 15 000 šekelů stříbra z královských příjmů z míst k tomu určených. ⁴¹Všechny přebytky, které úředníci v předešlých letech nevraceli, se budou od nynějška dávat na chrámové služby. ⁴²Dále se odpouští 5 000 šekelů stříbra, které jsem vybíral z ročních příjmů z provozu chrámu, a ponechávají se kněžím konajícím bohoslužbu. ⁴³A kdokoli se kvůli dluhům na královské dani nebo čemukoli jinému uchýlí do jeruzalémského chrámu či do jeho okrsku, ať je osvobozen on i všechno jeho majetek v mém království.

⁴⁴Výstavba a obnova chrámového okrsku bude hrazena z královské pokladny. ⁴⁵Stejně tak bude z královské pokladny hrazena výstavba a opevnění hradeb okolo Jeruzaléma, jakož i výstavba hradeb v Judsku.

⁴⁶Když Jonatan s lidem tyto nabídky vyslechli, neuvěřili jim a nepřijali je, protože si pamatovali, kolik utrpení Demetrios Izraeli způsobil a jak krutě je utlačoval. ⁴⁷Rozhodli se raději pro Alexandra, který s nimi jednal o smíru jako první, a zůstali jeho spojenci po všechny dny.

⁴⁸Král Alexandr potom shromáždil mohutné vojsko a postavil se proti Demetriovi. ⁴⁹Oba králové se utkali v bitvě. Demetriovo vojsko se dalo na útěk, ale Alexandr je pronásledoval a porazil. ⁵⁰Bitva prudce zuřila až do západu slunce a Demetrios toho dne padl.

Alexandrova diplomacie

⁵¹Alexandr pak poslal k egyptskému králi Ptolemaiovi^a vyslance s tímto poselstvím:

⁵²„Když jsem se vrátil do svého království, usedl na trůn svých otců a chopil se vlády, porazil jsem Demetria a ovládl naši zemi.

^a51 Ptolemaios VI. Filometor (180–145 př. n. l.), vládce Egypta.

⁵³Svedl jsem proti němu bitvu, v níž jsme ho i s jeho vojskem porazili, a usedl jsem na jeho královský trůn. ⁵⁴Nuže, pojďme teď spolu uzavřít přátelství! Dej mi svou dceru za ženu, ať se stanu tvým zetěm. Tobě i jí dám náležité dary.“

⁵⁵Král Ptolemaios odpověděl:

„Šťastný to den, kdy ses vrátil do země svých otců a usedl na jejich královský trůn! ⁵⁶Rád vyhovím tvé žádosti, ale vyjeď mi vstříc do Ptolemaidy, abychom se osobně poznali. Potom se stanu tvým tchánem, jak jsi psal.“

⁵⁷A tak se Ptolemaios v roce 162^a vypravil se svou dcerou Kleopatrou z Egypta a dorazil do Ptolemaidy. ⁵⁸Král Alexandr mu vyšel vstříc a on mu dal svou dceru Kleopatru za ženu. Vystrojil jim v Ptolemaidě svatbu s velkou slávou, jak to dělají králové.

⁵⁹Král Alexandr potom napsal Jonatanovi, ať za ním přijede. ⁶⁰Jonatan se tedy s velkou slávou vypravil do Ptolemaidy, kde se setkal s oběma králi. Daroval jim i jejich důvěrníkům stříbro a zlato a mnoho dalších darů a získal si jejich přízeň. ⁶¹Bezbožníci a vyvrhelové z Izraele se tehdy proti němu spojili a stěžovali si na něj u krále, ale ten na ně vůbec nedal. ⁶²Naopak přikázal, aby Jonatanovi svlékli jeho šat a oblékli ho purpurem; a tak se stalo. ⁶³Král ho pak posadil po svém boku a řekl svým hodnostářům: „Vyjděte s ním doprostřed města a vyhlaste, ať si na něj nikdo kvůli ničemu nestěžuje a ať ho nikdo ničím neobtěžuje!“ ⁶⁴Když jeho žalobníci viděli, jaké veřejné pocty se mu dostalo a jak je oblečen purpurem, všichni se rozutekli. ⁶⁵Král ho zahrnul poctami, započítal ho mezi své přední přátele a ustanovil ho místodržícím a vládcem provincie. ⁶⁶Jonatan se pak spokojeně a šťastně vrátil do Jeruzaléma.

Vítězství u Ašdodu

⁶⁷V roce 165^b se Demetrios,^c syn Demetriův, vrátil z Kréty do země svých předků. ⁶⁸Když o tom uslyšel král Alexandr, velice se roztrpčil a vrátil se do Antiochie. ⁶⁹Za správce provincie Velká Sýrie potvrdil Apollonia, který shromáždil mohutné vojsko, utábořil se u Jamnie a poslal veleknězi Jonatanovi tento vzkaz:

⁷⁰Ty jsi jediný, kdo se proti nám bouří! Kvůli tobě musím snášet posměch a urážky. Proč se chceš proti nám držet u moci jen v těch horách? ⁷¹Když tolik důvěřuješ svým vojskům, pojď k nám dolů na pláň a poměříme síly zde!

Na mé straně jsou vojska z měst. ⁷²Poptej se a dozvíš se, kdo jsem já a moji spojenci. Každý ti řekne, že před námi nemůžete obstát – vždyť i tví otcové byli už dvakrát poraženi ve vlastní zemi! ⁷³Ani ty teď neodoláš mé jízdě a tomuto vojsku. Zde na pláni nejsou skály ani balvany, aby ses měl kam skrýt!

^a57 Tj. 150 př. n. l.

^b67 Tj. 147 př. n. l.

^c67 Demetrios II. Nikator (147–138 př. n. l.), syn Demetria I. Sotera.

⁷⁴Apolloniův vzkaz Jonatana hluboce popudil. Vybral tedy 10 000 mužů a vytáhl z Jeruzaléma. Na pomoc mu přišel také jeho bratr Šimon. ⁷⁵Utábořili se u Joppy. Místní před nimi ale zavřeli brány, protože v Joppě byla Apolloniova posádka. Jonatan se Šimonem tedy na město zaútočili ⁷⁶a obyvatelé dostali takový strach, že brány otevřeli. Tak Jonatan ovládl Joppu.

⁷⁷Když se to Apollonios dozvěděl, shromáždil 3 000 jezdců a mohutné vojsko a táhl k Ašdodu, jako by chtěl pokračovat tím směrem. Zároveň ale postupoval i na pláň, protože spoléhal na svoji početnou jízdu. ⁷⁸Jonatan se hnál za ním k Ašdodu a obě vojska se střetla v bitvě. ⁷⁹Jenže Apollonios jim nechal v zádech ukrytou tisícovku jezdců. ⁸⁰Až tehdy Jonatan zjistil, že má v zádech nepřátelskou zálohu. Ta jeho vojsko obklíčila a od rána až do večera je zasypávala šípy. ⁸¹Mužstvo se ale drželo podle Jonatanova rozkazu, dokud se nepřátelští koně neunavili.

⁸²Tehdy dorazil Šimon se svým vojskem, a protože jízda už byla vyčerpáná, zaútočil na pěchotu. Byli poraženi a dali se na útěk ⁸³a také jízda se rozprchla po pláni. Utekli do Ašdodu a vešli do chrámu své modly Dágonu,^a aby se zachránili. ⁸⁴Jonatan ale Ašdod i okolní osady vypálil a vyplnil. Spálil rovněž Dágonův chrám i s těmi, kdo v něm hledali útočiště.

⁸⁵A tak padlo mečem nebo uhořelo na 8 000 nepřátel.

⁸⁶Jonatan odtud táhl dál, a když se utábořil u Aškelonu, obyvatelé města mu vyšli vstříc s velikou slávou. ⁸⁷On i jeho muži se pak vrátili do Jeruzaléma s hojnou kořistí.

⁸⁸Když o tom všem uslyšel král Alexandr, zahrnul Jonatana ještě většími poctami. ⁸⁹Poslal mu zlatou sponu, kterou obvykle bývají vyznamenáni jen královi nejbližší, a daroval mu do vlastnictví Ekron s celým okolím.

Ptolemaiův vpád do Sýrie

11 Egyptský král shromáždil vojsko tak početné, jako je písku na mořském břehu, a také množství lodí. Chtěl se lstivě zmocnit Alexandrova království a připojit je ke své říši, ²a tak přitáhl do Sýrie s příslibem míru. Obyvatelé měst mu otevřeli brány a vycházeli mu vstříc, protože král Alexandr přikázal, ať ho vítají – vždyť to byl jeho tchán. ³Jenže pokaždé, když Ptolemaios vstoupil do nějakého města, nechával v něm posádku svého vojska.

⁴Takto postupoval až k Ašdodu. Tam mu ukázali vypálený Dágonův chrám, trosky Ašdodu i okolních obcí, pohozená těla a zohavené trupy těch, které Jonatan upálil v boji. Podél královny cesty navršili hromady mrtvol ⁵a vyprávěli mu, co Jonatan spáchal, aby ho očernili. Král však mlčel. ⁶Jonatan vyšel s velkou slávou vstříc králi do Joppy, kde se pozdravili a přenocovali. ⁷Potom krále doprovodil až k řece Eleuteros^b a vrátil se zpět do Jeruzaléma.

⁸Král Ptolemaios ovládl pobřežní města až k přímořské Seleukii a spřádal zlé plány proti Alexandrovi. ⁹Odeslal vyslance ke králi Demetriovi se vzkazem:

Pojďme spolu uzavřít smlouvu. Dám ti svou dceru, kterou teď má Alexandr, a budeš vládnout v království svého otce. ¹⁰Lituji totiž, že jsem dal svou dceru jemu, protože se mě pokusil zabít.

^a83 Srov. 1.Sam 5:1–5.

^b7 Řeka Nahr al-Kebir na severu dnešního Libanonu, tvoří hranici se Sýrií.

¹¹Takto Alexandra očerňoval, protože dychtil po jeho království. ¹²Vzal mu pak svoji dceru a dal ji Demetriovi – takto se s Alexandrem rozešel a propuklo mezi nimi otevřené nepřátelství. ¹³Nakonec Ptolemaios vstoupil do Antiochie a nechal se korunovat za krále nad Sýrií.^a Měl tedy na hlavě dvě koruny – egyptskou a syrskou.

¹⁴Král Alexandr byl právě tou dobou v Kilikii, protože tamní obyvatelstvo se proti němu bouřilo. ¹⁵Když se však dozvěděl o Ptolemaiových činech, vyrazil proti němu do boje. Ptolemaios mu vytáhl naproti, prudce na něj zaútočil a zahnal ho na útek. ¹⁶Alexandr se uchýlil do Arábie, aby tam našel útočiště, a Ptolemaios slavil triumf. ¹⁷Arab Zabdiel pak Alexandra sťal a jeho hlavu poslal Ptolemaiovi.

¹⁸Tři dny nato ale král Ptolemaios zemřel a místní obyvatelé pak pobili posádky, které zanechal v pevnostech. ¹⁹Tak se roku 167^b stal králem Demetrios.^c

Jonatanova diplomacie

²⁰V oněch dnech shromáždil Jonatan muže z Judska k útoku na jeruzalémský hrad a postavil proti němu mnoho obléhacích strojů. ²¹Někteří bezbožníci, nepřátelé svého národa, se tehdy vypravili ke králi a oznámili mu, že Jonatan obléhá hrad. ²²Ta zpráva krále rozzuřila. Jakmile ji vyslechl, hned se přesunul do Ptolemaidy a napsal Jonatanovi, ať zastaví obléhání a co nejrychleji se k němu dostaví k rozhovorům.

²³Když to Jonatan uslyšel, dal rozkazy, aby se v obléhání pokračovalo. Vybral si některé ze starších Izraele a kněží a vydal se s nimi do nebezpečí. ²⁴Vzal stříbro, zlato, roucha a mnoho dalších darů, vypravil se za králem do Ptolemaidy a příznivě si ho naklonil. ²⁵Někteří bezbožníci z jeho národa si na něj sice stěžovali, ²⁶ale král se k němu zachoval tak jako jeho předchůdci. Vyznamenal jej před všemi svými důvěrníky, ²⁷potvrdil jeho velekněžství i ostatní předešlé pocty a zařadil ho mezi své přední přátele.

²⁸Jonatan tehdy krále požádal, aby osvobodil Judsko a tři samařské okresy od daní, a slíbil mu za to 300 talentů stříbra.^d ²⁹Král svolil a napsal o tom všem Jonatanovi list tohoto znění:

³⁰Král Demetrios zdraví svého bratra Jonatana a židovský národ.

³¹Zde je opis listu, který jsme ohledně vás napsali ctěnému Lasthenovi.^e Posíláme ho na vědomí i vám:

³²Král Demetrios zdraví velectěného Lasthena.

³³Rozhodli jsme se udělit židovskému národu – našim přátelům a věrným spojencům – jisté výsady za jejich oddanost k nám. ³⁴Potvrzujeme, že jim náleží území Judska, jakož i Efraim, Lod a Ramatajim, tři okresy, jež byly se všemi příslušnými územími připojeny k Judsku od Samaří.

Všechny ty, kdo přinášejí v Jeruzalémě oběti, osvobozujeme od královských dávek, které od nich král dříve každoročně vybíral z polní úrody a z ovocných stromů. ³⁵Dále se od nynějška zříkáme všech právoplatných poplatků z desátků a dalších právoplatných

^a13 Dosl. *nad Asíř*; podobně i dále.

^b19 Tj. 145 př. n. l. (srov. pozn. u 1:10).

^c19 Demetrios II; viz 10:67 a pozn.

^d28 Tj. přes 10 tun.

^e31 Ministr Demetria II.,

původem z Kréty.

odvodů jako je solná daň a peněžní daň koruně. ³⁶Žádná z těchto výsad nebude zrušena od nynějška až navěky.

³⁷Nyní nech vyhotovit opis této listiny. Ten ať je předán Jonatanovi a veřejně vystaven na svatě hoře.

Demetriův nevděk

³⁸Král Demetrios viděl, že v jeho zemi panuje klid a nikdo se mu nestaví na odpor, a tak rozpustil všechna svá vojska a poslal je všechny domů s výjimkou cizineckých jednotek, jež najal u ostrovních národů. Tím si zneprátelil všechna vojska, která sloužila už jeho předkům.

³⁹Jistý Tryfon, dříve jeden z Alexandrových mužů, si všiml, že všechna vojska proti Demetriovi reptají. Vypravil se proto k Arabovi Imalkuovi, který vychovával Alexandrova malého syna Antiocha. ⁴⁰Naléhal na něj, ať mu ho vydá, aby se mohl ujmout vlády místo svého otce. Líčil mu, co všechno Demetrios napáchal a jakou nenávist k němu chovají jeho vojska, a zdržel se tam delší čas.

⁴¹Jonatan mezitím krále Demetria požádal, ať odvolá posádku jeruzalémského hradu a dalších pevností, protože stále vedli válku proti Izraeli.

⁴²Demetrios poslal Jonatanovi tuto odpověď:

Nejenže to pro tebe a pro tvůj národ učiním, ale při první vhodné příležitosti tebe i tvůj národ vysoce poctím. ⁴³Teď ale budu rád, když mi pošleš podpůrné jednotky, protože všechna má vojska se ode mne odvrátila.

⁴⁴Jonatan mu tedy do Antiochie poslal 3 000 zkušených bojovníků. Když dorazili, král se z jejich příchodu zaradoval. ⁴⁵Uprostřed města se pak shromáždilo místní obyvatelstvo, asi 120 000 mužů, a chtěli zabít krále.

⁴⁶Ten utekl do svého paláce, ale místní muži obsadili ulice města a začali útočit. ⁴⁷Král zavolal na pomoc židovské bojovníky a ti mu všichni přišli na pomoc. Rozptýlili se po městě a pobili toho dne na 100 000 mužů. ⁴⁸Město vypálili, pobrali v něm toho dne mnoho kořisti a krále zachránili.

⁴⁹Když místní zjistili, že Židé ovládají město, jak se jim zlíbí, opustila je odvaha a začali krále úpěnlivě prosit: ⁵⁰„Usmířme se! Ať už ti Židé přestanou bojovat proti nám i městu!“ ⁵¹A odhodili zbraně a uzavřeli mír. Takto se Židé proslavili před králem a přede všemi obyvateli jeho království a vrátili se do Jeruzaléma s hojnou kořistí.

⁵²Král Demetrios kraloval na svém trůně a v jeho zemi panoval klid.

⁵³Porušil ale všechny své sliby Jonatanovi a zanevřel na něj. Místo, aby ho odměnil za prokázanou oddanost, začal ho hrozně utiskovat.

Jonatanovy úspěchy

⁵⁴Po nějaké době se Tryfon vrátil s malým chlapcem Antiochem, ⁵⁵ kterého prohlásil králem a nasadil mu korunu. Přidala se k němu všechna vojska, která Demetrios propustil, a dala se do boje proti Demetriovi; ten byl poražen a dal se na útěk. ⁵⁶Tryfon vzal slony a zmocnil se Antiochie.

⁵⁷Mladý Antiochos pak napsal Jonatanovi:

⁵⁴ Antiochos VI. Dionysios (148–142 př. n. l.), syn Alexandra a Kleopatry; jeho prostřednictvím fakticky vládl generál Diodotos Tryfon.

Potvrzují ti velekněžství, ustanovují tě nad těmi čtyřmi okresy a řadí tě mezi královy přátele.

⁵⁸Poslal mu také zlaté stolní nádoby a dal mu právo pít ze zlatých pohárů, oblékat purpur a nosit zlatou sponu. ⁵⁹Jeho bratra Šimona pak jmenoval místodržitelem od Tyrského srázu až k hranicím Egypta.

⁶⁰Jonatan se pak vypravil do Zaeufratí. Procházel tamními městy a celé syrské vojsko se přidalo na jeho stranu. Když dorazil do Aškelonu, obyvatelé města ho přivítali s poctami, ⁶¹když ale odtud zamířil do Gazy, místní obyvatelé před ním zavřeli brány. Obhléhl tedy město a přilehlé obce vypálil a vydrancoval. ⁶²Když ho pak obyvatelé Gazy prosili o mír, Jonatan jim vyhověl. Syny předních měšťanů vzal jako rukojmí a poslal je do Jeruzaléma. Potom procházel zemí dál až do Damašku.

⁶³Později se Jonatan doslechl, že do Kádeše v Galileji přitáhli Demetriovi velitelé s mohutným vojskem a chtějí ho zbavit moci. ⁶⁴Vyrazil tedy proti nim, ale svého bratra Šimona zanechal v Judsku. ⁶⁵Šimon se utábořil u Bet-curu a mnoho dní město obléhal a dobýval. ⁶⁶Nakonec ho prosili o mír a on jim vyhověl. Vyhnal je ale odtud, město zabral a zřídil v něm posádku.

⁶⁷Jonatan zatím se svým vojskem tábořil u Genezaretského jezera. Časně ráno vytáhli na chacorskou pláň, ⁶⁸kde se s nimi utkalo vojsko cizáků. Ti na ně ale v horách nachystali zálohu. Zatímco hlavní voj postupoval přímo proti Jonatanovi, ⁶⁹záložní jednotka vyrazila ze svého místa a pustila se do boje. ⁷⁰Všichni Jonatanovi muži se dali na útěk; v poli nezůstal nikdo kromě velitelů Matatiáše, syna Abšalomova, a Judy, syna Chalfiho.

⁷¹Jonatan tehdy roztrhl své roucho, posypal si hlavu prachem a modlil se. ⁷²Pak se vrátil do boje proti nepřítelům a udeřil na ně tak, že se dali na útěk. ⁷³Když to zjistili Jonatanovi vlastní prchající vojáci, vrátili se a pronásledovali s ním nepřátele až do jejich tábora u Kádeše. Tam se zastavili.

⁷⁴Toho dne padlo na 3 000 cizáků a Jonatan se pak vrátil do Jeruzaléma.

Spojenectví s Římem a Spartou

12 Když Jonatan viděl, že je příhodná chvíle, poslal vybrané vyslance do Říma, aby s Římany obnovil a upevnil přátelství. ²Obdobné listy rozeslal také do Sparty a do dalších míst. ³Poslové se vydali do Říma, vešli do senátu a promluvili: „Velekněz Jonatan a židovský národ nás poslali obnovit naše dřívější přátelství a spojenectví.“ ⁴Senát jim pak vystavil průvodní listy pro příslušné místní úřady k zajištění bezpečného návratu do Judska.

⁵Zde je znění listu, který Jonatan napsal Sparťanům:

⁶Velekněz Jonatan, národní rada starších, kněží a ostatní židovský lid zdraví své bratry Sparťany.

⁷Váš král Areios kdysi poslal našemu veleknězi Oniášovi list, ⁸v němž zmiňuje naše bratrství, jak dokládá přiložený opis. ⁹Oniáš přijal vašeho vyslance s poctami a převzal list, v němž se výslovně mluví o našem spojenectví a přátelství. ¹⁰Nemáme to sice zapotřebí, jelikož nacházíme posilu ve svých svatých knihách, ¹⁰přesto

⁷ Mínen spartský král Areios I. (309–265 př. n. l.) a židovský velekněz Oniáš I.

jsme se ale rozhodli obnovit s vámi tímto listem bratrství a přátelství, abychom se vám neodcizili. Vždyť od doby, kdy jste nám svůj list poslali, už uplynul dlouhý čas.^a

¹¹Vždy a stále na vás pamatujeme při obětech, které přinášíme o svátcích i ostatních stanovených dnech, a také při modlitbách, neboť se sluší a patří pamatovat na bratry. ¹²Radujeme se z vaší slávy, ¹³na nás však ze všech stran dolehla mnohá soužení a četné války, když na nás útočili králové z našeho okolí. ¹⁴Nechtěli jsme ale vás ani ostatní spojence a přátele kvůli těmto válkám obtěžovat. ¹⁵Máme přece nebeskou pomoc, jejímž přispěním jsme byli osvobozeni od nepřátel a naši nepřátelé byli pokořeni.

¹⁶Vybrali jsme proto Numenia, syna Antiochova, a Antipatra, syna Jásonova, a poslali je k Římanům, aby obnovili naše dřívější přátelství a spojenectví s nimi. ¹⁷Uložili jsme jim, aby se vypravili také k vám, vyřídili vám pozdravy a předali vám náš dopis o obnově našeho bratrství. ¹⁸Budeme tedy rádi, když nám na to odpovíte.

¹⁹Zde je znění listu, který kdysi Sparťané poslali Oniášovi:

²⁰Spartský král Areios zdraví velikého kněze Oniáše.

²¹V jednom spisu se našla zmínka, že Sparťané a Židé jsou bratři a že společně pocházíme z rodu Abrahamova.^b ²²Nyní, když jsme se to dozvěděli, budeme rádi, když nám napíšete, jak se vám daří.

²³My vám píšeme toto: vaše stáda a vaše majetky jsou naše a naše zase vaše. Ukládáme svým vyslancům, aby vám toto vyřídili.

Další Jonatanovy a Šimonovy úspěchy

²⁴Jonatan dostal zprávu, že Demetriovi velitelé přitáhli znovu – s ještě větším vojskem než dříve – a chtěli s ním válčit. ²⁵Vyrazil tedy z Jeruzaléma a táhl jim naproti do chamátorského kraje, aby jim zabránil ve vpádu na své území. ²⁶Vyslal do jejich tábora zvědy a ti mu po návratu oznámili, že se ho nepřátelé chystají v noci napadnout. ²⁷Po západu slunce proto Jonatan vydal svým mužům rozkaz, aby bděli ve zbrani a celou noc drželi bojovou pohotovost. Kolem tábora také rozestavěl stráž. ²⁸Když se nepřátelé dozvěděli, že Jonatan je se svými muži připraven k boji, zachvátil je strach a hrůza. Nechali ve svém táboře hořet ohně a vytratili se.^c ²⁹Jonatan a jeho muži o tom až do rána nevěděli, protože viděli hořící ohně. ³⁰Pustili se za nimi, ale už je nedostihli, protože nepřátelé mezitím překročili řeku Eleuteros.^d ³¹Jonatan se tedy obrátil proti arabskému kmeni Zabadejců, porazil je a obral o kořist. ³²Potom táhl dál až do Damašku, odkud procházel celý ten kraj.

³³Šimon mezitím také podnikl tažení. Postoupil až k Aškelonu a okolním pevnostem, načež se obrátil k Joppě a dobyl ji. ³⁴Dozvěděl se totiž, že místní chtějí pevnost vydat Demetriovým mužům. Zřídil tam tedy posádku, aby město hlídala.

³⁵Když se Jonatan vrátil, svolal starší lidu a radil se s nimi, že je potřeba vystavět v Judsku pevnosti, ³⁶zvýšit jeruzalémské hradby a vztyčit vysokou zeď mezi hradem a zbytkem města. Hrad měl být od města oddělen a odloučen, aby jeho posádka nemohla nic nakupovat ani prodávat. ³⁷Sešli

^a10 Okolo 150 let. ^b21 Tato zpráva se opírá o legendu.

^c28 Věta „a vytratili se“ ve většině rukopisů chybí. ^d30 Viz pozn. u 11:7.

^e28 Věta „a vytratili se“ ve většině rukopisů chybí.

se tedy, aby opevnili město, a Jonatan dal u potoka na východní straně opravit zřícenou část hradeb, která se jmenuje Chafenata. ³⁸Šimon pak vystavěl Chadídu v podhůří, opevnil ji a opatřil branami a závorami.

Jonatan zajat

³⁹Tryfon toužil stát se vládcem Sýrie^a a nosit královskou korunu. Chystal se proto vztáhnout ruku na krále Antiocha, ⁴⁰ale bál se, že mu v tom Jonatan zabrání a vyhlásí mu válku. Vypravil se tedy a přitáhl do Bet-šeau, aby ho zajal a zabil. ⁴¹Jonatan mu ale vytáhl k Bet-šeau naproti se 40 000 vybranými bojovníky.

⁴²Když Tryfon uviděl, s jak velikým vojskem dorazil, neodvážil se na něj vztáhnout ruku, ⁴³ale přijal ho s poctami, představil ho všem svým důvěrníkům, předal mu dary a nařídil všem svým pobočníkům i vojsku, ať ho poslouchají jako jeho samého. ⁴⁴Jonatanovi pak řekl: „Proč plýtváš silami celého vojska, když spolu neválčíme?“ ⁴⁵Pošli je hned domů a vezmi si k sobě jen malou družinu, se kterou mě doprovodíš do Ptolemaidy. Chci ti to město i ostatní pevnosti předat včetně zbytku vojska a všech úředníků; potom se hned vrátím domů. Proto tu přece jsem.“

⁴⁶Jonatan mu uvěřil a udělal, co řekl. Rozpustil své jednotky a ty se vrátily do Judska. ⁴⁷Vzal s sebou jen 3 000 mužů, z nichž ještě 2 000 nechal v Galileji, a tak jich s ním šlo jen 1 000. ⁴⁸Jakmile Jonatan vstoupil do Ptolemaidy, místní zavřeli brány, zajali ho a všechny, kdo ho doprovázeli, pobili mečem.

⁴⁹Tryfon zatím poslal vojska a jízdu do Galileje a na Velkou pláň,^b aby pobili všechny ostatní Jonatanovy muže. ⁵⁰Ti usoudili, že Jonatan byl zajat a zahynul spolu se svým doprovodem, a tak si navzájem dodali odvahy a vytáhli v sevřeném šiku do boje. ⁵¹Když pronásledovatelé viděli, že Židé jsou připraveni bojovat o život, raději se vrátili.

⁵²Všichni v pořádku dorazili do Judska a oplakávali Jonatana i jeho muže. Velice se báli a celý Izrael hluboce truchlil. ⁵³Všichni pohané z okolí je chtěli zničit, protože si řekli: „Teď nemají vůdce ani zastánce. Pojďme s nimi bojovat a vyhladit jejich památku ze světa!“

ŠIMON

Zůstal jsem jen já

13 Šimon dostal zprávu, že Tryfon shromáždil veliké vojsko a chystá se vtrhnout do judské země a zpustošit ji. ²Když viděl, jak se lid chvěje strachy, přišel do Jeruzaléma, shromáždil lid ³a takto je povzbudil: „Sami víte, kolik jsme toho já, mí bratři a celý rod mého otce vykonali pro Zákon a svatyni a jaké boje a útrapy jsme zažili. ⁴Všichni mí bratři padli za Izrael, až jsem zůstal jen já sám. ⁵A já abych si teď v tomto čase útlaku chtěl zachovat život? Nikdy! Nezasloužím si přece víc než moji bratři. ⁶Naopak pomstím svůj národ a svatyni i vaše ženy a děti, teď když se všichni pohané z nenávisti spojili, aby nás zničili.“

⁷Jakmile lidé vyslechli ta slova, znovu se v nich probudila odvaha ⁸a začali hlasitě volat: „Ty jsi naším vůdcem namísto svých bratrů Judy a Jonatana! ⁹Veď náš boj! Uděláme všechno, co nám přikážeš!“

^a39 Dosl. *Asie*.

^b49 Tj. *Jizreelské údolí*.

¹⁰A tak shromáždil všechny bojovníky, urychlil dostavbu jeruzalémských hradeb a opevnil město ze všech stran. ¹¹Potom poslal Jonatana, syna Abšalomova, s dost silným vojskem do Joppy. Ten vyhnal místní obyvatele a usadil se tam.

Jonatanova smrt

¹²Tryfon pak vytáhl s mohutným vojskem z Ptolemaid, aby vtrhl do Judska, a vedl s sebou Jonatana jako zajatce. ¹³Šimon se tedy utábořil v Chadídě naproti pláni. ¹⁴Když se Tryfon dozvěděl, že Šimon nastoupil na místo svého bratra Jonatana a chce s ním bojovat, poslal k němu vyslance se vzkazem: ¹⁵„Tvého bratra Jonatana držíme v zajetí kvůli penězům, které dlužil královské pokladně za svá privilegia.“ ¹⁶Pošli tedy 100 talentů stříbra a dva jeho syny jako rukojmí (aby se proti nám po propuštění nezvzbouřil), a propustíme ho.“

¹⁷Šimon pochopil, že to byla lstivá slova, přesto však poslal pro peníze i pro chlapce. Nechtěl totiž u lidu vyvolat bouři nevole, ¹⁸kdyby si řekli: „Jonatan zahynul jen proto, že Šimon neposlal peníze a chlapce.“ ¹⁹A tak oba chlapce i těch 100 talentů poslal, ale Tryfon ho podvedl a Jonatana nepropustil.

²⁰Tryfon se vydal na pochod, aby vtrhl do země a zpustošil ji. Šli ale oklikou přes Adorajim a Šimon je se svým vojskem sledoval po celé trase, kudy šli. ²¹Posádka jeruzalémského hradu vysílala za Tryfonem posly a naléhala, aby k nim co nejrychleji vyrazil přes poušť a poslal jim jídlo. ²²Přichystal tedy všechnu svou jízdu na cestu, ale té noci napadla veliká spousta sněhu. Kvůli tomu sněžení za nimi nemohl vyrazit, a tak odtáhl a zamířil do Gileádu. ²³Když se přiblížil k Baskamě, zabil Jonatana a tam ho pochovali. ²⁴Odtud se pak Tryfon vrátil zpátky do své země.

²⁵Šimon poslal pro ostatky svého bratra Jonatana a pohřbil ho v Modiinu, městě svých otců. ²⁶Celý Izrael ho oplakával s velikým nářkem a truchlili nad ním mnoho dní. ²⁷Šimon pak nad hrobem svého otce a svých bratrů vybudoval pomník z kamene hlazeného zepředu i zezadu a vysoký, aby byl vidět z dálky. ²⁸Postavil také sedm pyramid, jednu proti druhé, pro svého otce a matku a čtyři bratry. ²⁹Kolem nich vztyčil kolonádu s mohutnými sloupy, jež na věčnou památku ozdobil zbrojí. Kromě zbroje tam byly vytesané lodě, aby se jimi mohli kochat všichni mořeplavci. ³⁰Takovou hrobku vybudoval v Modiinu; stojí tam až dodnes.

Spojenectví s Demetriem

³¹Tryfon zacházel s mladičkým králem Antiochem lstivě a nakonec ho dal zabít. ³²Stal se králem místo něj, nasadil si na hlavu syrskou^b korunu a napáchal v zemi mnoho zla. ³³Šimon vybudoval judské pevnosti, obehnal je silnými hradbami s vysokými věžemi, s branami a závorami a uskladnil v pevnostech potraviny. ³⁴Vybral a vyslance a poslal je ke králi Demetriovi, aby dal zemi úlevy, protože Tryfon stále jen loupil. ³⁵Král Demetrios mu na jeho žádost odpověděl a napsal mu dopis tohoto znění:

³⁶Král Demetrios zdraví přítele králů, velekněze Šimona, a celý židovský národ s jeho staršími.

^a15 Srov. 11:28.

^b32 Dosl. asijskou.

³⁷Zlatý věnec a palmovou ratolest, které jste poslali, přijímáme a jsme připraveni uzavřít s vámi trvalý mír. Úředníkům napíšeme, ať vám poskytnou daňové úlevy. ³⁸Všechny výsady, jež jsme vám udělili, zůstávají v platnosti. Pevnosti, které jste vybudovali, vám patří. ³⁹Odpouštíme všechny dosavadní chyby a omyly, jakož i peněžní daň koruně, kterou jste dlužili. Jakékoli další daně se v Jeruzalémě vybíraly, nadále se vybírat přestanou. ⁴⁰A jestliže jsou někteří z vás způsobili k zapsání do naší osobní stráže, nechť se přihlásí. Kéž mezi námi panuje mír!

⁴¹Tak byl roku 170^a Izrael zbaven jha pohanů ⁴²a lidé začali ve svých listinách a smlouvách uvádět: „V prvním roce vlády Šimona, velikého velekněze, vojevůdce a vládce Židů.“

Dobytí Gezeru a jeruzalémského hradu

⁴³V těch dnech se Šimon utábořil před Gezerem, oblehl ho vojsky a začal ho dobývat. Postavil obléhačící věž, přisunul ji k městu, prolomil jednu z hradebních věží a města se zmocnil. ⁴⁴Vojáci z obléhačící věže vyskákali do města a nastal veliký rozruch. ⁴⁵Obyvatelé města vystoupili se ženami a dětmi na hradby, roucha roztržená, a s hlasitým křikem prosili Šimona o mír: ⁴⁶„Nezacházej s námi podle našich špatností, ale podle svého milosrdenství!“

⁴⁷Šimon tedy s nimi uzavřel dohodu a ukončil obléhání. Vyhnal je však z města, dal očistit domy, ve kterých byly modly, a teprve potom vstoupil do města s chvalozpěvy a dobrořečením. ⁴⁸Vymýtil odtamtud všechnu nečistotu a usadil tam muže, kteří žili podle Zákona, posílil opevnění a vybudoval si tam sídlo.

⁴⁹Židé mezitím bránili posádce jeruzalémského hradu vycházet do kraje a cokoli nakupovat nebo prodávat. Na hradě byl hrozný nedostatek jídla a dost z nich hlady pomřelo. ⁵⁰Nakonec začali volat k Šimonovi s prosbou o mír a on jim vyhověl. Vyhnal je ale odtud a očistil hrad od poskvrnění. ⁵¹Třídvacátého dne druhého měsíce roku 171^b vešli do města se zpěvem a palmovými ratolestmi, s harfami, citerami a činely, s písněmi a chvalozpěvy, protože byl z Izraele vypuzen úhlavní nepřítel. ⁵²Šimon stanovil, aby se tento den radostně slavil rok co rok. Zesílil pak opevnění chrámové hory na straně k hradu a usadil se tam se svými muži. ⁵³Když Šimon viděl, že jeho syn Jan dospěl v muže, ustanovil ho velitelem všech vojsk. Jan se pak usadil v Gezeru.

Chvála Šimona Makabejského

14 Roku 172^c shromáždil král Demetrios svá vojska a táhl do Médie, aby tam získal posily pro boj s Tryfonem. ²Když se však Arsakes,^d král Peršanů a Médů, dozvěděl, že Demetrios vnikl na jeho území, poslal jednoho ze svých vojevůdců, aby ho zajal živého. ³Ten vytáhl, Demetrioovo vojsko porazil, krále zajal a přivedl ho k Arsakovi, který ho nechal uvěznit.

^a41 Tj. 142 př. n. l.

^b51 Tj. 141 př. n. l.

^c1 Tj. 140 př. n. l.

^d2 Arsakes VI. neboli Mithridates I. (171–138 př. n. l.), velkokrál parthské říše v Íránu a Mezopotámii.

- ⁴ Po všechny Šimonovy dny
zažívala judská země klid.
Usiloval o prospěch pro svůj lid,
jenž se těšil z jeho slavné vlády po všechny dny.
- ⁵ Ke své slávě navíc dobyl přístav Joppu,
a získal přístup k mořským ostrovům.
- ⁶ Rozšířil území svého lidu
a ovládl celou krajinu.
- ⁷ Spoustu zajatců přivedl zpět domů,
stal se pánem Gezeru, Bet-curu i jeruzalémského hradu.
Odstranil z něj nečistotu
a nikdo neobstál proti němu.
- ⁸ Lidé obdělávali svou zem v míru,
země dávala svou úrodu
a stromy v rovinách nesly ovoce.
- ⁹ Starci sedali na náměstích
a hovořili spolu o štěstí.
Mladíci se odívali krásnými šaty
a válečnou zbrojí.
- ¹⁰ Města zásobil potravinami
udělal z nich pevnosti,
a jeho slavná pověst se šířila
do všech konců světa.
- ¹¹ Zajistil v zemi mír
a Izrael byl plný radosti.
- ¹² Každý usedal pod svou révu a svůj fíkovník
a nikoho se už nebáli.
- ¹³ Všichni, kdo je napadali, zmizeli ze země;
v těch dnech byli poraženi králové!
- ¹⁴ Podpíral ve svém lidu všechny ubohé,
bádal v Zákoně
a vykořenil všechny bezbožné a zlé.
- ¹⁵ Dodal slávu svatyni
a rozmnožil její vybavení.

Obnovené spojenectví s Římem a Spartou

¹⁶O Jonatanově smrti se doslechli i v Římě, a dokonce až ve Spartě, a velmi se zarmoutili. ¹⁷Když se pak dozvěděli, že se po něm stal veleknězem jeho bratr Šimon a že dál vládne zemi i jejím městům, ¹⁸napsali mu na bronzových tabulkách, aby s ním obnovili přátelství a spojenectví, které uzavřeli s jeho bratry Judou a Jonatanem. ¹⁹Tabulky se pak četly před shromážděním v Jeruzalémě. ²⁰Zde je znění listu, který Spartané poslali:

Město Sparta a jeho vládci zdraví své bratry: velikého kněze Šimona, starší, kněžstvo i všechen židovský lid.

²¹Vyslanci, které jste poslali k našemu lidu, nám podali zprávu o vaší slávě a cti. Jejich příchod nás potěšil ²²a zprávu o nich jsme takto zapsali mezi veřejná usnesení:

Židovští vyslanci Numenios, syn Antiochův, a Antipatros, syn Jásonův, k nám přišli obnovit vzájemné přátelství. ²³Lid se usnesl přijmout tyto muže s poctami a uložit zápis jejich slov do veřejného archivu, aby na ně spartský lid vždy pamatoval.

Opis této listiny byl vyhotoven pro velekněze Šimona.

²⁴Šimon pak Numenia poslal také do Říma s velikým zlatým štítem vážícím 1 000 min,^a aby potvrdil spojenectví s Římany.

Pamětní nápis

²⁵Když o tom všem uslyšel lid, řekli si: „Jak se Šimonovi a jeho synům odděčíme? ²⁶On, jeho bratři a celý rod jeho otce přece bojovali jako hrdinové! Zahnali nepřátele Izraele a zajistili nám svobodu.“ A tak zhotovili nápis na bronzových tabulkách a vystavili ho na sloupech na hoře Sion. ²⁷Zde je znění onoho nápisu:

Osmnáctého dne měsíce elul roku 172,^b to jest třetího roku Šimonova slavného velekněžství v Chasar am-Elu,^c ²⁸nám bylo na velikém shromáždění kněží, lidu, vůdců národa a starších země oznámeno toto:

²⁹V zemi se rozpoutalo mnoho válek, a tehdy Šimon, syn Matatášův, kněz ze synů Joaribových, a jeho bratři podstoupili nebezpečí a vzepřeli se nepřátelům svého národa, aby bránili svatyni a Zákon. Tak získali svému národu velikou slávu. ³⁰Jonatan svůj národ sjednotil a stal se jeho veleknězem, než byl připojen ke svému lidu. ³¹Když se pak nepřátelé rozhodli napadnout jejich zem a vztáhnout ruce na svatyni, ³²povstal Šimon a bojoval za svůj národ. Vynaložil značné vlastní prostředky, aby vyzbrojil vojsko svého národa a dal jim žold. ³³Opevnil judská města a také Bet-cur na judských hranicích, kde dříve vládly zbraně nepřátel, a zřídil tam posádku židovských bojovníků. ³⁴Opevnil přímořskou Joppu a Gezer na hranicích Ašdodu, kde dříve žili nepřátelé. Usadil v těch městech Židy a zásobil je vším potřebným k jejich obnově.

³⁵Když lid viděl Šimonovu oddanost i slávu, kterou se rozhodl získat svému národu, ustanovil ho svým vůdcem a veleknězem. Učinili tak pro všechny jeho činy, pro spravedlnost a oddanost, kterou svému národu prokázal, a pro veškerou jeho snahu o povznesení národa. ³⁶Za jeho dnů se mu podařilo vyhnat ze země pohany i ty, kteří přebývali v jeruzalémském Městě Davidově, kde si postavili hrad, ze kterého podnikali výpady a poskvřňovali okolí svatyně a těžce poškozovali její čistotu. ³⁷Šimon tam zřídil židovskou posádku a pro

^a24 Tj. asi 600 kg. ^b27 Tj. 13. září 140 př. n. l.

^c27 LXX zde přepisuje hebrejský výraz pro *Nádvorí Božího lidu*.

bezpečnost země i města hrad opevnil a zvýšil jeruzalémské hradby. ³⁸Pro to vše mu král Demetrios potvrdil velekněžství, ³⁹zařadil ho mezi své přátele a vyznamenal ho velikými poctami. ⁴⁰Doslechl se totiž, že Římané přijali Šimonovy vyslance s veškerou slávou a že Židy označili za své přátele, spojence a bratry.

⁴¹Židé a jejich kněží se usnesli takto: Ať je Šimon natrvalo jejich vůdcem a veleknězem, dokud nepovstane pravý prorok. ⁴²Ať je jejich vojevůdcem a zastáncem svatyně. Ať ustanovuje správce v záležitostech chrámu, země, zbraní a pevností. ⁴³Ať pečuje o svatyni, ať ho všichni poslouchají a všechny listiny v zemi ať jsou vystavovány jeho jménem. Ať se obléká purpurem a zlatem.

⁴⁴Nikdo z lidu ani z kněží nebude smět nic z uvedeného zrušit. Nikdo nebude moci odporovat Šimonovým nařízením, svolávat v zemi shromáždění bez jeho vědomí, odívat se purpurem nebo nosit zlatou sponu. ⁴⁵Kdokoli se těmto ustanovením vzepře nebo něco z toho odmítne, bude potrestán.

⁴⁶Všechny lid se usnesl, že Šimonovi ukládá plnit tyto povinnosti. ⁴⁷Šimon to přijal a svolil, že bude stát v čele všech: že bude veleknězem, vojevůdcem a vládařem Židů i jejich kněží. ⁴⁸Bylo rozhodnuto, že se tento nápis vyryje na bronzové tabulky a vystaví se na viditelném místě v chrámovém okrsku. ⁴⁹Opis pak bude uložen do pokladnice, aby ho Šimon a jeho synové měli po ruce.

Nástup krále Antiocha

15 Antiochos,^a syn krále Demetria, poslal z mořských ostrovů list Šimonovi, knězi a vladaři Židů a celému národu. ²Stálo v něm toto:

Král Antiochos zdraví velikého kněze a vladaře Šimona a celý židovský národ.

³Protože se království našich předků zmocnili jistí ničemové, chci se domoci vlády, abych království uvedl do dřívějšího stavu. Najal jsem si početné vojsko a vypravil válečné lodě ⁴a chci se vyložit na pevnině, abych potrestal ty, kdo zničili naši zem a zpusťovali mnoho měst v mém království.

⁵Proto ti nyní potvrzuji všechny úlevy, které ti poskytl králové přede mnou, a promíjím ti i všechny ostatní dávky, které ti promíjeli. ⁶Dále ti povolují ražbu vlastních mincí pro tvou zemi ⁷a uděluji svobodu Jeruzalému a svatyni. Ponechávám ti všechny zbraně, které sis opatřil, jakož i pevnosti, které jsi postavil a držíš ve své moci. ⁸Odpouští se ti vše, co dlužíš na královské dani, jakož i budoucí dávky od nynějška až navěky.

⁹Jakmile se chopíme království, vyznamenejme tě, tvůj národ i chrám takovými poctami, že vaše sláva bude zjevná po celé zemi.

¹⁰Roku 174^b vtrhl Antiochos do země svých předků. Všechna vojska se připojila k němu, takže Tryfonovi zůstala jen hrstka. ¹¹Když ho Antiochos

^a1 Antiochos VII. Euergetes zvaný též Sidetes (138–129 př. n. l.), syn Demetria I. a bratr Demetria II. ^b10 Tj. 138 př. n. l.

začal pronásledovat, uchýlil se do přímořského Doru, ¹²protože věděl, že je s ním zle a vojska ho opustila. ¹³Antiochos se tedy utábořil u Doru a s ním 120 000 bojovníků a 8 000 jezdců. ¹⁴K obklíčení města se na moři připojily lodě, takže sevřel město z pevniny i z moře a nikomu nedovolil vycházet ani vcházet.

Dopisy z Říma

¹⁵Z Říma dorazil Numenios se svými průvodci a nesl dopis králům a jejich zemím. Stálo v něm toto:

¹⁶Římský konsul Lucius zdraví krále Ptolemaia.

¹⁷Přišli k nám vyslanci Židů, naši přátelé a spojenci, poslaní veleknězem Šimonem a židovským lidem, aby obnovili naše dávné přátelství a spojení. ¹⁸Přinesli zlatý štít vážící tisíc min.^a

¹⁹Usnesli jsme se tedy, že napíšeme králům a jejich zemím, ať se jim nepokoušejí škodit, ať nebojují proti nim, jejich městům ani jejich zemi a ať se nespolečují s těmi, kdo proti nim válčí.

²⁰Rozhodli jsme se od nich ten štít přijmout. ²¹Jestliže nějakí ničemoři uprchli z jejich země k vám, předejte je veleknězi Šimonovi, aby je potrestal podle jejich zákona.

²²Totéž napsal králi Demetriovi, Attalovi, Ariaratovi a Arsakovi^b ²³a do všech zemí – do Sampsy, Sparťanům, na Délos, do Myndu, do Sikyonu, do Karie, na Samos, do Pamfylie, do Lykie, do Halikarnasu, na Rhodos, do Faselidy, na Kós, do Sidy, na Arados, do Gortyny, na Knidos, na Kypr a do Kyrény. ²⁴Jeden opis listu poslali také veleknězi Šimonovi.

Antiochův obrat proti Židům

²⁵Král Antiochos zatím tábořil u Doru. Neustále proti městu vysílal své jednotky, stavěl obléhací stroje a svíral Tryfona tak, že nemohl vycházet ani vcházet. ²⁶Šimon mu poslal na pomoc 2 000 vybraných bojovníků, střelby, zlato a množství vojenského vybavení. ²⁷On to ale nechtěl přijmout. Zrušil dokonce všechny dřívější dohody se Šimonem a zanevřel na něj.

²⁸Poslal k němu Athenobias, jednoho ze svých důvěrníků, aby s ním jednal a vzkázal mu:

„Zmocnili jste se měst mého království, Joppy, Gezeru a jeruzalémského hradu. ²⁹Jejich území jste zpustošili, způsobili jste v zemi veliké škody a ovládli mnoho míst mého království.

³⁰Nyní tedy vraťte města, kterých jste se zmocnili, a odveďte daň z oblastí, které jste ovládli mimo judské území. ³¹Nebo za ně zaplaťte 500 talentů stříbra a dalších 500 talentů za způsobené škody a za neodvedené daně z měst.^c Jinak přitáhneme a budeme s vámi bojovat.“

³²Králův důvěrník Athenobios tedy dorazil do Jeruzaléma, a když viděl nádheru Šimonova dvora, jeho skříň se zlatým a stříbrným nádobím

^a18 Nebo: *v ceně 1 000 min.* ^b22 Attalos II., král Pergamu (159–138 př. n. l.); Ariaratos V., král Kappadokie (162–131 př. n. l.); Arsakes VI., velkokrál parthské říše (171–138 př. n. l.). ^c31 Tj. celkem asi 34 tun.

a ostatní okázalé vybavení, zůstal v úžasu. Vyřídil králova slova ³³a Šimon mu odpověděl:

„Nezabrali jsme cizí zemi ani cizí vlastnictví. Je to dědictví po našich otcích, jehož se na čas neprávem zmocnili naši nepřátelé.

³⁴Jen využíváme příležitosti ujmout se svého dědictví po otcích.

³⁵Co se týče Joppy a Gezeru, které požaduješ, ty způsobily našemu lidu a zemi veliké škody; zaplatíme za ně 100 talentů stříbra.“^a

Athenobios na to neřekl jediné slovo. ³⁶Rozhněván se vrátil ke králi, vylíčil mu ta slova i Šimonovu nádheru a všechno, co viděl, a král se velmi rozlítil.

Vítězství nad Kendebaieim

³⁷Tryfon mezitím nastoupil na loď a uprchl do Orthosie. ³⁸Král pak jmenoval Kendebaia vrchním velitelem přímoří a svěřil mu pěchotu i jízdu. ³⁹Narídl mu, ať se utáboří na judských hranicích, ať opevní Kidron, zesílí jeho brány a bojuje proti lidu. Sám zatím pronásledoval Tryfona.

⁴⁰Kendebaioš přitáhl do Jamnie a začal popouzet lid vpády do Judska, při kterých odváděl lidi do zajetí a vraždil. ⁴¹Opevnil Kidron a umístil tam jezdce i pěchotu, aby odtud podnikali výpady podél judských cest, jak mu král nařídil.

16 Jan se vypravil z Gezeru a oznámil svému otci Šimonovi, co Kendebaioš provádí. ²Šimon tedy zavolal oba své nejstarší syny, Jana i Judu, a řekl jim: „Já, mí bratři a celý rod mého otce jsme od mládí až dodnes bojovali ve válkách za Izrael a mnohokrát se nám podařilo Izrael zachránit. ³Teď už jsem starý, ale vy jste díky Bohu v nejlepších letech. Nastupte po mně a mém bratrovi, jděte a bojujte za náš národ a pomoc Nebes ať je s vámi!“

⁴Potom vybral v zemi 20 000 bojovníků a jezdce a vytáhli proti Kendebaiovi. Přenocovali v Modiinu, ⁵ráno vstali, vytáhli na pláň a hle, proti nim tam stálo obrovské vojsko – pěchota i jízda! Dětilo je od nich jen koryto potoka. ⁶Jan se svým vojskem zaujal postavení proti nim, a když viděl, že vojáci mají strach překročit potok, překročil ho jako první. Když to jeho muži uviděli, vydali se přes potok za ním. ⁷Pak promíchal své jednotky a postavil jezdce mezi pěší, protože nepřátelská jízda byla příliš početná. ⁸Zatroubili do útoku a Kendebaioš se svým vojskem musel utéct. Zůstalo mnoho padlých a zbytek utekl do pevnosti.

⁹Janův bratr Juda byl raněn, ale Jan pronásledoval Kendebaia až do jeho pevnosti Kidron. ¹⁰Někteří utekli do věží v polích u Ašdodu, ale Jan je vypálil; padlo tam na 2 000 mužů. Potom se v pořádku vrátil do Judska.

Šimonova smrt

¹¹Místodržícím jerišké pláně byl jmenován Ptolemaios, syn Abubův. Měl spoustu stříbra a zlata, ¹²neboť byl velekněžovým zetěm. ¹³Jeho srdce ale zpychlo a rozhodl se, že ovládne zemi; přemýšlel tedy, jak by se Šimona a jeho synů lstivě zbavil. ¹⁴Šimon právě objížděl města v zemi a staral se o jejich potřeby.

^a35 Tj. asi 3,4 tun.

V jedenáctém měsíci (což je měsíc šebat) roku 177^a přijel Šimon se svými syny Matatiášem a Judou do Jericha. ¹⁵Syn Abubův je lstivě přijal v pevnůstce zvané Dok, kterou postavil. Uspořádal pro ně velikou hostinu, ale ukryl tam své muže. ¹⁶Když se Šimon a jeho synové opili, Ptolemaios a jeho lidé vstali, chopili se zbraní, vrhli se na Šimona a uprostřed hodování ho zabili i s jeho dvěma syny a několika sluhy. ¹⁷Spáchal tak hroznou zradu a oplatil dobro zlem.

Šimonův nástupce Jan

¹⁸Ptolemaios o tom sepsal zprávu a poslal ji králi. Žádal, ať mu pošle na pomoc vojsko a předá mu města i venkov. ¹⁹Další muže poslal do Gezeru zabít Jana. ^bNapsal také velitelům jednotek, ^cže jim dá stříbro, zlato a dary, přejdou-li na jeho stranu. ²⁰Další muže poslal, aby se zmocnili Jeruzaléma a chrámové hory.

²¹Kdosi je však předběhl a oznámil Janovi v Gezeru, že jeho otec i bratři zahynuli, a dodal: „Král poslal vrahy i na tebe.“ ²²Jan byl tou zprávou naprosto zděšen. Své vrahy pak nechal zajmout a popravit, protože se včas dozvěděl, že ho jdou zabít.

²³Ostatní Janovy příběhy, jeho boje a statečné činy, stavba hradeb, které obnovil, a jeho další skutky ²⁴jsou popsány v kronice jeho velekněžství od doby, kdy se stal veleknězem po svém otci.

^a14 Tj. 134 př. n. l.

^b19 Jan Hyrkán I. (135–104 př. n. l.)

^c19 Dosl. *velitelům tisíců*.

2. KNIHA MAKABEJSKÁ

LISTY ŽIDŮM V EGYPTĚ

První list

Židovským bratřím v Egyptě
posílají pozdrav s přáním dokonalého pokoje
vaši bratři Židé v Jeruzalémě a v judské zemi.

²Kéž vám Bůh prokáže dobrodiní a pamatuje na svou smlouvu se svými věrnými služebníky Abrahamem, Izákem a Jákobem. ³Kéž vám všem dá takové srdce, abyste ho ctili a plnili jeho vůli s oddaností a ochotou. ⁴Kéž vaše srdce otevře svému Zákonu a příkázáním a naplní vás pokojem. ⁵Kéž vyslyší vaše prosby, usmíří se s vámi a neopustí vás ve zlých dobách. ⁶Takto se tu za vás nyní modlíme.

⁷Roku 169^a za vlády krále Demetria,^b jsme vám my Židé psali uprostřed největšího soužení, které u nás v oněch letech nastalo. Jáson^c a jeho stoupenci zradili svatou zemi a království, ⁸podpálili chrámovou bránu a prolili nevinnou krev. My jsme se však modlili k Hospodinu a byli jsme vyslyšeni, a tak jsme znovu přinesli zápalné i moučné oběti, zapálili svícný a předložili chleby. ⁹Nyní tedy slavte i vy Den stánků v měsíci kislevu.^d

Psáno roku 188.^e

Druhý list

¹⁰Obyvatelé Jeruzaléma a Judska, rada starších a Juda^f
posílají pozdrav s přáním pevného zdraví
Aristobulovi,^g potomku pomazaných kněží a učiteli krále Ptole-
maia, jakož i všem Židům v Egyptě.

¹¹Bůh nás zachránil z velikých nebezpečí, a proto mu velice děkujeme, že se postavil na naši stranu proti králi. ¹²On sám totiž zahnal ty, kdo napadli svaté město. ¹³Když vladař přitáhl do Persie, jeho vojsko vypadlo nepřemožitelně, ale byli rozdrceni v Nanájině^h chrámu, kde jim Nanájini kněží nachystali léčku. ¹⁴Antiochos tam se svou družinou přišel, protože si chtěl pod záminkou

^{a7} Tj. 142 př. n. l. Letopočet se v 2. Mak počítá od založení syrské Antiochie (312 př. n. l.).

^{b7} Demetrios II. Nikator (147–138 př. n. l.). ^{c7} Viz 4:7–26. ^{d9} Nejde o *Svátek stánků*, který se slaví v měsíci tišri (Lev 23:34), ale o *Chanuku*, svátek zasvěcení chrámu (1. Mak 4:59; srov. Jan 10:22). ^{e9} Tj. 124 př. n. l. ^{f10} Juda Makabejský, vůdce židovského povstání proti syrské nadvládě (167–160 př. n. l.); srov. 1. Mak 3–9. ^{g10} Aristobulos (1. pol. 2. stol. př. n. l.), alexandrijský Žid, autor nedochovaného komentáře knih Mojžíšových. ^{h13} *Nanája*, mezopotamská bohyně požitkářství a smyslnosti, Řeky ztotožňovaná s Artemidou.

svatby s bohyně přivlastnit chrámové poklady jako její věno. ¹⁵Když Nanájini kněží vyložili poklady, Antiochos jen s několika průvodci vstoupil dovnitř posvátného okrsku, a jakmile tam vešel, kněží chrám uzamkli. ¹⁶Otevřeli skryté dveře ve stropě a začali na ně házet kameny, až vladaře rozdrtili. Pak je rozsekali na kusy, utlali jim hlavy a hodili je k těm, kdo zůstali venku. ¹⁷Za to vše ať je požeňnán náš Bůh, který ty bezbožníky vydal na smrt!

¹⁸Jelikož se pětadvacátého kislevu chystáme slavit očistění chrámu, považujeme za svou povinnost uvědomit vás o tom, abyste i vy mohli slavit Den stánků a Den ohně, který se ukázal, když Nehemiáš vystavěl chrám a oltář a přinesl na něm oběti. ¹⁹Když byli totiž naši otcové odváděni do Persie, tehdejší zbožní kněží vzali z oltáře trochu ohně, tajně ho ukryli uvnitř vyschlé studny a zajistili ho tam tak, aby o tom úkrytu nikdo nevěděl. ²⁰Po mnoha letech se Bohu zalíbilo, aby perský král vypravil Nehemiáše zpět. Ten poslal potomky těch kněží, kteří kdysi oheň ukryli, ať ho najdou. Když nám oznámili, že nenašli oheň, ale nějakou hustou tekutinu, přikázal jim, ať ji naberou a přinesou. ²¹Přinesli pak vše potřebné k oběti a Nehemiáš kněžím přikázal, ať tou tekutinou polijí dříví i obětní dary na něm ležící. ²²Stalo se tak, a když po chvíli vysvitlo slunce, které bylo dosud pod mrakem, vzplál tak velký oheň, že všichni užasli. ²³Zatímco oheň stravoval oběť, kněží se modlili a s kněžími i všichni ostatní. Jonatan předzpěvoval a ostatní s Nehemiášem odpovídali. ²⁴Modlitba zněla takto:

„Hospodine, Pane a Bože, Stvořiteli všeho, strašlivý a silný, spravedlivý a milosrdný, jediný šlechetný králi, ²⁵jediný dobrodinče, jediný spravedlivý, všemohoucí a věčný! Ty, který zachraňuješ Izrael ze všeho zlého, ty, který jsi vyvolil naše otce a posvětil je, ²⁶přijmi tuto oběť za všechny svůj izraelský lid! Ochraňuj a posvěcuj toto své dědictví! ²⁷Shromáždi náš rozptýlený lid, osvoboď ty, kdo otročí mezi pohany, shlédni na opovržené a potupené, ať národy poznají, že ty jsi náš Bůh! ²⁸Ztrestej ty, kdo nás utlačují a urážejí ve své zpupnosti! ²⁹Zasaď svůj lid na svém svatém místě, jak řekl Mojžíš.“^a

³⁰Kněží zpívali chvalozpěvy. ³¹Oheň pohltil obětní dary a Nehemiáš přikázal vylít zbylou tekutinu na veliké kameny. ³²Když se tak stalo, vzplál plamen, ale světlo zářící z oltáře ho pohltilo.

³³Ta věc se roznesla a též perskému králi oznámili, že na místě, kde přesídlení kněží ukryli oheň, se objevila tekutina, jejíž pomocí Nehemiášovi lidé zasvětili obětní dary. ³⁴Když král tu věc ověřil, nechal místo ohradit a prohlásil je za posvátné. ³⁵Značné příjmy, které odtud král získával, pak rozděloval svým oblíbencům. ³⁶Nehemiášovi lidé tu tekutinu nazvali *neftar*, což se překládá jako „očistění“. Většina lidí ji ale nazývá „nafta“.

2 V záznamech jsou zmínky o tom, že to byl prorok Jeremiáš, kdo přikázal přesídlencům vzít trochu ohně, jak bylo řečeno,

^a29 Srov. Exod 15:17; Deut 30:3–5

²a že tento prorok přesídlencům předal Zákon a nařídil jim, aby nezapomínali na Hospodinova přikázání a aby se nedali obloudit pohledem na zlaté a stříbrné sošky a na jejich nádheru. ³A také dalšími podobnými slovy je povzbuzoval, aby se Zákon nevytratil z jejich srdcí.^a

⁴V tom spisu také stálo, že prorok na Boží pokyn přikázal, aby ho doprovázely stánek a truhla, a odešel na horu, na kterou vystoupil Mojžíš a z které spatřil Boží dědictví. ⁵Když tam Jeremiáš přišel, našel prostornou jeskyni. Přinesl tam stánek, truhlu i kadidlový oltář a zatarasil vchod. ⁶Pak přišli někteří z jeho průvodců, aby označili cestu, ale nemohli ji najít. ⁷Když to Jeremiáš zjistil, vyčetl jim to a řekl: „To místo zůstane neznámé, dokud se Bůh nesmiluje a neshromáždí svůj lid. ⁸Tehdy Hospodin ty věci znovu ukáže a zjeví se oblak Hospodinovy slávy, jako se ukazoval v době Mojžíšovy nebo tehdy, když Šalomoun žádal, aby byl velkolepě posvěcen chrám.“

⁹Uvádělo se také, jak Šalomoun ve své moudrosti přinesl oběť při zasvěcení a dokončení chrámu. ¹⁰Jako když se Mojžíš modlil k Hospodinu a z nebe sestoupil oheň a pohltil obětní dary, tak se modlil i Šalomoun a oheň sestoupil a strávil celopaly. ¹¹Mojžíš kdysi řekl: „Oběť za hřích byla pohlčena plamenem proto, že se nesnědla.“^b ¹²Stejně tak slavil osmidenní svátek Šalomoun.^c

¹³Totéž se vypráví i v Nehemiášových spisech a pamětech; také to, jak Nehemiáš zakládal knihovnu a shromáždil tam spisy králů a proroků, spisy Davidovy a královské listiny o darech pro svatyni. ¹⁴Stejně tak i Juda shromáždil všechny spisy poztrácené kvůli válce, jež nás potkala. Teď už je tedy máme u sebe; ¹⁵kdybyste je potřebovali, pošlete si pro ně.

¹⁶Píšeme vám proto, že se chystáme slavit očistění. Byli bychom rádi, kdybyste tyto dny slavili i vy. ¹⁷Bůh, který zachránil všechny svůj lid, navrátil také všem své dědictví, království, kněžství a posvěcení, ¹⁸jak přislíbil v Zákoně. Proto skládáme naději v Boha, že se nad námi brzy smiluje a shromáždí nás ze všech končin pod nebem ke své svatyni. Zachránil nás přece z velikých neštěstí a svůj chrám očistil.

Autorova předmluva

¹⁹Toto je příběh o Judovi Makabejském a jeho bratrech, o očistění velkého chrámu a posvěcení oltáře ²⁰a také o bojích proti Antiochu Epifanovi a jeho synu Eupatorovi ²¹a o nebeských zjeveních hrdým a statečným bojovníkům za judaismus. I když jich byla jen hrstka, dokázali si podrobit celou zem a zahnat na útěk hordy barbarů. ²²Dobyli zpět svůj světoznámý chrám, osvobodili město a znovu zavedli zákony, kterým hrozilo zrušení, neboť Hospodin k nim byl milostivý a velmi laskavý.

²³To vše už vylíčil v pěti knihách Jáson z Kyrény, a tak se to pokusíme shrnout do jednoho spisu. ²⁴Vzhledem k záplavě údajů a k obtížnosti, kterou takové množství látky přináší čtenářům, kteří se chtějí ponořit do dějinných

^a3 Bar 6. ^b11 Srov. Lev 10:16–20. ^c12 1.Král 8:65–66.

příběhů, ²⁵rozhodli jsme se dbát o to, abychom pobavili ty, kdo si rádi počtou, usnadnili práci těm, kdo si ty události chtějí zapamatovat, a všem čtenářům abychom přitom prospěli. ²⁶Pro nás, kdo jsme si předsevzali úkol onen spis zestručnit, to není jednoduchý úkol, nýbrž námaha vyžadující mnoho potu a probdělých nocí. ²⁷Je to podobně nesnadné jako připravovat hostinu a snažit se vyhovět ostatním. Přesto tu dřinu rádi podstoupíme, neboť ji mnozí přijmou s povděkem. ²⁸Podrobné líčení každé jednotlivosti ponecháme dějepisci a sami se vynasnažíme probrat události jen ve stručných obrysech. ²⁹Vždyť jako stavitel nového domu má na starosti celou stavbu, zatímco ten, kdo se věnuje jeho výmalbě a výzdobě, hledá jen vhodné okrasné prostředky, tak podobně je tomu i v našem případě. ³⁰Proniknout do tématu, důkladně je probrat a zabývat se mnoha jednotlivostmi přísluší dějepisci. ³¹Tomu, kdo chce téma jen převyprávět, ovšem musí být dovoleno mluvit stručně a nezabíhat do podrobností. ³²Začněme tedy s vyprávěním a neprotahujme už předmluvu. Bylo by přece hloupé před započetím výkladu hýřit mnoha slovy a samotný výklad potom zkracovat.

HELIODOR A CHRÁMOVÝ POKLAD

Šimonovo křivé udání

3 Svaté město žilo v klidu a míru a díky zbožnosti velekněze Oniáše^a a jeho nenávisti k nepravostem se zákony zachovávaly se vši pečlivostí. ²Tehdy se stávalo, že i samotní králové prokazovali úctu svatyni a dodávali chrámu slávy vzácnými dary, ³takže i syrský^b král Seleukos^c z vlastních příjmů přispíval na veškeré náklady spojené s konáním obětí.

⁴Jistý Šimon z pokolení Benjamin, ustanovený za správce chrámu, se tehdy dostal do sporu s veleknězem kvůli provozu městských tržišť. ⁵Když nemohl Oniáše přemoci, odešel za Apolloniem, synem Tharseovým, který byl v té době místodržitelem v Koilé Sýrii^d a Fénicii. ⁶Oznámil mu, že jeruzalémská pokladnice je plná nevýslovného bohatství; to množství peněz se prý nedá ani spočítat, a přitom vůbec neodpovídá nákladům na oběti; vše by to ale mohlo připadnout do královny moci. ⁷Když se pak Apollonios setkal s králem, pověděl mu, co se dozvěděl o těch penězích. Král vybral svého kancléře Heliodora a poslal ho s rozkazy, aby zmíněné bohatství odnesl. ⁸Heliodor se hned vydal na cestu pod záminkou, že jede na obhlídku měst v Koilé Sýrii a ve Fénicii; ve skutečnosti však jel provést králův záměr.

⁹Když dorazil do Jeruzaléma, velekněz ho přátelsky přijal, stejně jako celé město. Heliodor vyložil, jaké udání dostal, a sdělil, proč přišel. Pak se vyptával, zdali je to doopravdy tak. ¹⁰Velekněz mu vysvětloval, že v pokladně jsou uloženy prostředky pro vdovy a sirotky ¹¹a něco že patří jednomu velmi vysoce postavenému muži, Hyrkánovi, synu Tobiášovu. Celkem že to dělá 400 talentů stříbra a 200 talentů zlata, v rozporu s tím, co klamně udal ten bezbožník Šimon. ¹²Je prý zcela vyloučeno, aby přišli ke škodě ti, kdo spoléhají na svatost tohoto místa a na vznešenost a nedotknutelnost chrámu ctěného po celém světě.

^a Oniáš III., syn Šimona II. (srov. Sir 50:1–21) ^b3 Dosl. *asijský*. ^c3 Seleukos IV. Filopator (187–175 př. n. l.), vládce seleukovské říše zahrnující Sýrii, Mezopotámii a Írán. ^d5 Správní oblast ležící mezi pohořím Libanon a Antilibanon, dnes známá jako *údolí Bekáa*.

Zděšení v Jeruzalémě

¹³Heliodor však trval na tom, že podle rozkazů, které má od krále, musí být prostředky každopádně zabaveny do královské pokladny. ¹⁴V den, který určil, pak vešel do chrámového okrsku, aby pořídil soupis pokladů.

Po celém městě zavládlo nesmírné zděšení. ¹⁵Kněží se ve svých rouchách vrhli před oltář a volali k Nebesům, která stanovila, že se tyto vklady mají vkladatelům zachovat neporušené. ¹⁶Každého, kdo zahlédl veleknězovu tvář, zabolelo srdce, neboť jeho výraz i bledost prozrazovaly vnitřní muka. ¹⁷Polila ho hrůza, a jak se chvěl po celém těle, odhaloval přihlížejícím utrpení svého srdce. ¹⁸Lidé v zástupech vybíhali z domů ke společné modlitbě, protože svatyni hrozila potupa. ¹⁹Ženy vyšly do ulic opásané na prsou pytlou a panny, které byly zavřené doma, přibíhaly ke dveřím nebo ke stěnám domů a jiné se vykláněly z oken. ²⁰Všechny vzpínaly ruce k Nebesům a modlily se. ²¹Byl to žalostný pohled na celý ten zmatený dav lidí na kolenou a na zděšení velekněze zachváceného úzkostí.

Boží zásah

²²Židé vzývali všemohoucího Hospodina, aby těm, kdo svěřili své prostředky chrámu, zachoval vše neporušené a netknuté. ²³Heliodor zatím plnil, co se rozhodlo.

²⁴Když už byl se svými ozbrojenci v pokladnici, Vládce duchů a veškeré moci způsobil tak veliké zjevení, že všichni, kdo se tam s Heliodorem opovážili vstoupit, byli ohromeni Boží mocí a omdlévali hrůzou. ²⁵Ukázal se jim totiž kůň s překrásným postrojem a strašlivým jezdcem v sedle. Prudce se vrhl na Heliodora a dorážel na něj předními kopyty. Jeho jezdec vypadal jako ve zlaté zbroji. ²⁶Zjeví se mu pak také dva mladíci, mimořádně silní, nesmírně krásní a ve skvostných šatech. Postavili se k němu z obou stran a bez ustání ho bičovali, takže mu vysázeli množství ran.

²⁷Heliodor se náhle skácel k zemi a obestřela ho hluboká tma. Vzali ho tedy a položili na nosítka. ²⁸Téhož člověka, který před chvílí do chrámové pokladnice vstoupil s velkým doprovodem a se všemi ozbrojenci, omdleli nyní bezmocného. Tak poznali jasně Boží moc. ²⁹Heliodor zůstal bezhlesně ležet beze vší naděje na záchranu, ³⁰zatímco Židé chválili Hospodina, který oslavil svou svatyni. Chrám, který byl chvíli předtím plný strachu a neklidu, se po zjevení všemohoucího Hospodina naplnil radostí a veselím.

Heliodorovo obrácení

³¹Někteří z Heliodorových druhů hned žádali Oniáše, ať vzývá Nejvyššího, aby mu daroval život, když už má smrt na jazyku. ³²Velekněz dostal strach, aby snad král nepodezíral Židy, že se na Heliodorovi dopustili nějakého zločinu, a tak přinesl oběť za jeho záchranu. ³³Když velekněz konal smírnou oběť, zjeví se Heliodorovi znovu titíž mladíci odění do stejných šatů. Přistoupili k němu a řekli: „Buď velice vděčný veleknězi Oniášovi, neboť díky němu ti Hospodin daroval život. ³⁴Dostal jsi z Nebes za vyučenou, proto všem rozhlašuj velkolepou Boží moc!“ Po těch slovech zmizeli.

³⁵Heliodor tenkrát přinesl oběť Hospodinu a složil veliké sliby Tomu, který ho zachoval naživu. Rozloučil se s Oniášem a odebral se zpět ke

králi. ³⁶Všem pak vydával svědectví o činech velikého Boha, které viděl na vlastní oči. ³⁷Když se ho potom král zeptal, kdo by se hodil k tomu, aby znovu vyřídil jeruzalémské záležitosti, odpověděl mu: ³⁸„Máš-li nějakého nepřítele nebo vlastizrádce, pošli ho tam! Pokud se vůbec zachrání, vrátí se ti vytřesaný, protože kolem toho místa je skutečně jakási Boží moc. ³⁹Ten, který má příbytek na nebi, je totiž strážcem a ochráncem toho místa a bije a hubí ty, kdo přicházejí se zlými úmysly.“

Tak to tedy proběhlo s Heliodorem a zachováním pokladu.

PRONÁSLEDOVÁNÍ ZA ANTIOCHA EPIFANA

Další Šimonovy zločiny

4 Zmíněný Šimon, udavač pokladu a vlasti, začal pomlouvat Oniáše. Prý to byl on, kdo podněcoval Heliodora a způsobil všechna ta neštěstí. ²Opozídal se onoho dobrodince města, ochránce krajanů a horlivého zastávce zákonů nazvat velezrádce! ³Jeho nepřátelství zašlo tak daleko, že kterýsi z Šimonových důvěrníků páchal i vraždy.

⁴Když Oniáš viděl, jak je to soupeření nebezpečné a jak Apollonios, syn Menestheův, místodržitel Koilé Sýrie a Fénicie, Šimonovu proradnost ještě prohlubuje, ⁵odebral se ke králi. Nikoli však jako žalobce svých spoluobčanů, nýbrž se zájmem o veřejný i soukromý prospěch všeho lidu. ⁶Viděl totiž, že Šimon s tím šílenstvím nepřestane a že bez králova zásahu už nebude možné obnovit v obci klid.

Jáson zavádí řecké zvyky

⁷Po smrti Seleuka převzal království Antiochos zvaný Epifanes. ⁸Velekněžský úřad tehdy díky úplatkům získal Oniášův bratr Jáson, ⁹kteří králi při jedné návštěvě nasliboval 360 talentů stříbra a navíc 80 talentů z jakýchsi jiných příjmů. ¹⁰Krom toho se zavázal, že zaplatí ještě dalších 150 talentů, pokud od krále dostane pravomoc zřídit gymnasion ^b a efébie ^c a založit v Jeruzalémě spolek antiochovců. ^d

¹⁰Král to schválil, a jakmile se Jáson ujal úřadu, hned začal u svých krajanů zavádět řecký způsob života. ¹¹Rušil laskavé královské výsady, které pro Židy získal Jan, otec onoho Eupolema, který kdysi šel vyjednat přátelství a spojenectví s Římany. ^e Rušil také řádná občanská práva a zaváděl nové nemravné obyčeje. ¹²S potěšením postavil gymnasion přímo pod jeruzalémským hradem a nejlepší mladé muže přiměl nosit řecké klobouky. ^f ¹³Zvrhlost onoho Jásona neznala mezí (bezbožník to byl, žádný velekněz!). Helenizace a rozmach cizích způsobů dosáhly takového vrcholu, ¹⁴že kněží se už přestali zajímat o službu u oltáře. Chrámem pohrdali, oběti zanedbávali a jen zaznělo znamení gongu, spěchali účastnit se nemravné podívané na zápasišti. ¹⁵Hodnoty svých předků považovali za bezcenné a nejvíc jim záleželo na řeckých počtách. ¹⁶Kvůli tomu také padli do těžkých nesnází, protože ti, jejichž způsoby tolik obdivovali a jimž se

^a7 Antiochos IV. Epifanes (175–164 př. n. l.), bratr Seleuka IV. Filopatora, vládce seleukovské říše. ^b9 Sportoviště, kde se nazí mladíci a muži cvičili v atletice.

^c9 Řecká výchovná a vzdělávací instituce pro mladé muže, původně vlastně vojenská služba. ^d9 Nebo: *udělovat obyvatelům Jeruzaléma antiochijské občanství*.

^e11 Srov. 1.Mak 8:17. ^f12 Srov. 1.Mak 1:11–15.

chtěli ve všem podobat, se stali jejich nepřáteli a katy. ¹⁷Bezbožně odmítat božské zákony se totiž nevyplácí, jak se ještě ukáže.

¹⁸V Týru se pak jako každé čtyři roky konaly hry, jimž byl přítomen také král, ¹⁹a ten mizera Jáson tam jako vyslanec Jeruzaléma poslal antiochovce, aby tam donesli 300 stříbrných drachem na oběť Heraklovi. ²⁰Sami doručitelé ale chápali, že se to nehodí, a tak požádali, aby prostředky nebyly užity na oběť, ale na úhradu jiných nákladů. ²⁰Odesílatel je tedy chtěl věnovat na Heraklovu oběť, díky doručitelům však připadly na vybavení trojveslic.

²¹Když pak byl v Egyptě korunován za krále Filometor, ^b Antiochos tam poslal Apollonia, syna Menestheova, a od něj se dozvěděl, že tento král bude nepřítelem jeho vlády. Snažil se tedy postarat o vlastní bezpečnost a vydal se do Joppy, odkud zamířil do Jeruzaléma. ²²Jáson i celé město ho velkolepě přijali s ovacemi a průvodem pochodní. On pak se svým vojskem pokračoval do Fénicie.

Menelaos se stává veleknězem

²³Po třech letech poslal Jáson Menelaa, bratra zmíněného Šimona, aby králi donesl peníze a vyřídil s ním některé důležité věci. ²⁴Když Menelaa králi představili, začal mu lichotit a tvářil se jako vlivný člověk, a tak pro sebe získal velekněžský úřad, protože nabídl o 300 talentů stříbra více než Jáson. ²⁵Vrátil se tedy s pověřovacími listinami od krále, ale velekněžství si ničím nezasloužil. Naopak měl v sobě zlobu krutého tyрана a zuřivost divoké šelmy. ²⁶A tak Jáson, který předtím získal úřad svého bratra úplatkem, byl sám úplatkem sesazen a skončil jako uprchlík v zemi Amonců.

²⁷Menelaos zastával úřad, ale peníze slíbené králi řádně neplatil, ²⁸i když to požadoval velitel hradu Sostratos, který měl vybírání poplatků za úkol. Král si proto nechal oba předvolat. ²⁹Menelaos se mezitím nechal ve velekněžském úřadě zastupovat svým bratrem Lysimachem a Sostratos velitelem kyperských žoldnéřů Kratetem.

Vražda Oniáše

³⁰V té době došlo ke vzpouře obyvatel Tarsu a Mallu, protože jejich města byla věnována darem králově konkubíně Antiochidě. ³¹Král proto spěchal ty záležitosti urovnat a nechal se zastupovat Andronikem, jedním ze svých hodnostářů. ³²Menelaos tehdy usoudil, že nastala vhodná příležitost, ukradl část zlatého chrámového nádobí a daroval je Andronikovi. Jiné kusy se mu podařilo rozprodat v Týru a okolních městech.

³³Když se o tom dozvěděl Oniáš, veřejně to odsoudil ze svého bezpečného ústraní v Dafně u Antiochie. ³⁴Menelaos proto Andronika tajně přesvědčoval, že Oniáše musí zneškodnit. Ten se tedy vydal za Oniášem, lstí získal jeho důvěru, zavázal se přísahami a stvrdil je stiskem pravice. A ačkoli ho úplně nezbavil podezření, přesto se mu podařilo vylákat ho z jeho bezpečného útočiště. Pak ho hned bez ostychu před spravedlností zabil.

³⁵Nehorázná vražda takového muže pobouřila a popudila už nejen Židy, ale i mnoho pohanů. ³⁶Když se král vrátil z kilikijských krajů, Židé z hlavního města si přišli stěžovat a jejich rozhořčení nad Oniášovou

^a19 Herakles – podle mytologické tradice syn Dia a Alkmény, kterého Zeus po smrti přijal na Olymp a zbožštil. Řekové často na Herakla přejmenovávali mytické hrdiny národů, které ovládli. ^b21 Ptolemaios VI. Filometor (172–145 př. n. l.).

bezdůvodnou vraždou sdíleli i Řekové. ³⁷Antiochos byl hluboce zarmoucen a pohnut lítostí a při vzpomínce na skromnost a příkladný život zesnulého se rozplakal. ³⁸V zápalu hněvu pak Andronikovi ihned odňal purpurový plášť, strhl mu šaty, nechal ho provést celým městem až na místo, kde spáchal ten zločin na Oniášovi, a tam toho vraha sprovodil ze světa. Tak ho Hospodin potrestal, jak si zasloužil.

Vzpoura proti Lysimachovi a soud s Menelaem

³⁹Lysimachos ve městě páchal s Menelaovým vědomím množství svatokrádeží, a když se to proslechlo i na veřejnosti, srotil se proti němu lid (neboť už byla rozkradena spousta zlatých nádob). ⁴⁰Zástupy se bouřily a byly čím dál rozhněvanější. Lysimachos proto vyzbrojil na 3 000 mužů a rozpoutal násilnosti, v jejichž čele stanul jistý Auranos, muž pokročilý jak věkem, tak bezhlavostí. ⁴¹Když lidé upozorovali, že na ně Lysimachos útočí, chopili se jedni kamenů, druhí kusů dřeva a jiní aspoň sbírali popel ležící kolem a porůznu to házeli na Lysimachovy muže. ⁴²Mnoho z nich tak zranili, některé i zabili, a všechny zahnali na útěk. Samotného toho svatokrádezníka pak zneškodnili u pokladnice.

⁴³Poté začal soud s Menelaem. ⁴⁴Král se dostavil do Týru a tři muži, poslaní radou starších, před ním přednesli žalobu. ⁴⁵Když Menelaos viděl, že už je skoro ztracen, slíbil Ptolemaiovi, synu Dorymenovu, veliký úplatek, pokud krále obměkčí. ⁴⁶Ptolemaios tedy vzal krále stranou do sloupopradí, jako by šli jen na vzduch, a tam ho přesvědčil, aby změnil názor. ⁴⁷Král pak Menelaá, viníka všeho toho zla, zprostil obžaloby a ty nebožáky, kterým by i divoši^a přiznali u soudu právo, odsoudil k smrti. ⁴⁸Obhájci města, lidu a posvátného nádobí tak bezodkladně podstoupili nespravedlivý trest. ⁴⁹Samí obyvatelé Týru byli tou křivdou rozhořčeni a pomohli jim vystrojit velkolepý pohřeb. ⁵⁰Menelaos tak díky hrabivosti mocných zůstal v úřadě. Byl to čím dál horší ničema, až se stal nejproradnějším nepřítelem vlastních spoluobčanů.

Jásonův konec

5 V této době Antiochos uspořádal druhé tažení do Egypta. ²Po celém městě se tehdy téměř čtyřicet dní zjevovali jezdci ve zlatých šatech pádící vzduchem, pluky kopiníků v plné zbroji seřazené po četách a s tasenými meči, ³jízdní oddíly nastoupené proti sobě, útoky a nájezdy z obou stran, srážky štítů, množství kopí a déšť šípů, záblesky zlatých postrojů a všelijakých pancířů. ⁴Všichni se proto modlili, aby ten úkaz byl dobrým znamením.

⁵Pak se rozšířila klamná zpráva, že prý Antiochos zahynul. Jáson tehdy vzal nejméně tisíc mužů a neočekávaně zaútočil na Jeruzalém. Obránci hradeb byli zahnáni, a když město konečně padlo, Menelaos hledal útočiště v hradu. ⁶Jáson nemilosrdně pobíjel vlastní spoluobčany, aniž pomyslel, že vítězství nad soukmenovci je tou největší porážkou. Měl za to, že triumfuje nad nepřáteli, nikoli nad krajany. ⁷K moci se ale nedostal. Za své úklady nakonec sklídl jen hanbu a musel se jako uprchlík vrátit zpět do země Amonců, ⁸kde došel bídného konce. Byl obviněn u arabského krále Arety, a tak prchal od města k městu všemi pronásledovaný, nenáviděný

^a47 Dosl. *Skythové* (polokočovní kmeny za hranicemi Římské říše ve stepích dnešního jižního Ruska).

jako zrádce Zákona a odporný jako kat své vlasti a spoluobčanů. Nakonec byl zahnán do Egypta, ⁹odkud odplul do Sparty, aby tam hledal útočiště u svých příbuzných. Ten, který tolik lidí vypudil z vlasti, tedy sám zahynul v cizině. ¹⁰Ten, který nechal tolik mrtvých ležet bez pohřbu, zůstal sám neoplakán, bez obřadu a bez místa odpočinku v rodové hrobce.

Dobytí Jeruzaléma a vyplenění chrámu

¹¹Když se o všech těch událostech dozvěděl král, měl za to, že v Judsku vypuklo povstání. Rozběsněn jako šelma vyrazil z Egypta, město dobyl ¹²a vojákům dal rozkaz, aby nelítostně pobíjeli všechny, kdo jim přijdou pod ruku, a vraždili i ty, kdo utečou do domů. ¹³Nastalo vyhlašování mladých i starých, zabíjení mládenců, žen i dětí a vraždění panen i nemluvňat. ¹⁴Za pouhé tři dny bylo zmařeno 80 000 životů: 40 000 bylo povražděno rukama vojáků a stejný počet byl prodán do otroctví.

¹⁵To však králi nestačilo a v doprovodu Menelaa, toho zrádce zákonů i vlasti, se opovážil vkročit do nejsvětějšího chrámu na celé zemi. ¹⁶Do svých ničemných rukou bral posvátné náčiní a odnášel neposvěcenýma rukama dary, které jiní králové darovali k počtě a k šíření slávy tohoto místa. ¹⁷Antiochos si ve své zpupnosti neuvědomoval, že sám Pán to místo vydal pohrdání, když se nakrátko rozhněval nad hříchy obyvatel města. ¹⁸Kdyby však nebyli zapleteni do tolika hříchů, dopadl by Antiochos jako Heliodor, když ho král Seleukos poslal prověřit chrámovou pokladnici – jen by tam vkročil, hned by dostal za vyučenou a byl své drzosti zbaven. ¹⁹Hospodin si ovšem nevyvolil národ pro svatyni, ale svatyni pro národ. ²⁰Proto i sama svatyně měla účast na neštěstí národa, aby se později podílela i na jeho dobrodiních. Co bylo kvůli hněvu Všemohoucího opuštěno, mělo být po smíření s velikým Pánem se vši slávou znovu obnoveno.

²¹Antiochos pak z chrámu odnesl 1 800 talentů a pospíšil si do Antiochie. Ve své pýše a nadutosti si představoval, že se dokáže plavit po souši a chodit po moři. ²²V zemi zanechal své zástupce, aby ubližovali národu: v Jeruzalémě Filipa, původem z Frygie (který se choval jako ještě větší barbar než ten, kdo ho jmenoval), ²³na hoře Gerizim pak Andronika a k nim ještě Menelaa (který své spoluobčany utiskoval hůře než kdo jiný).

Z nenávisť k židovským občanům ²⁴pak král poslal Apollonia, vládce Mysie, s 22 000 vojáky a s rozkazem všechny dospělé pobít a ženy a mladíky prodat. ²⁵Ten dorazil do Jeruzaléma, tvářil se mírumilovně a vyčkával až do svatého sobotního dne. Když viděl, že Židé odpočívají, uspořádal přehlídku svých vojsk v plné zbraní. ²⁶Všechny, kdo se přišli podívat, ale dal pozabíjet a potom vtrhl se zbraněmi do města a povraždil tam obrovské množství lidí.

²⁷Juda, zvaný též Makabejský, tehdy shromáždil asi deset mužů a uchýlil se s nimi na poušť. Žili tam v horách jako divoká zvěř a jedli jen rostlinnou stravu, aby se neposkvrnili.

Kruté potlačení judaismu

6 Brzy nato král poslal Geronta Athénského,^a aby Židy přinutil přestupovat otcovské zákony a opustit zákony Boží. ²Měli znesvětit jeruzalémský chrám a nazvat ho po Diovi Olympském; chrám na hoře Gerizim

^a1 Nebo: athénskému stařešinovi.

pak měl nést jméno Dia Pohostinného – podle povahy místních obyvatel.

³Byl to trýznivý a téměř nesnesitelný nápor zla.

⁴Pohané naplnili chrám nevázaností, hýřením a zábavou s nevěstkami. V posvátných nádvořích souložili se ženami a zaváděli tam další nemravnosti. ⁵Oltář byl plný nečistých obětí, které předpisy zapovídají. ⁶Nikdo nesměl slavit soboty, zachovávat tradiční svátky nebo se být jen příznat k židovství.

⁷Každý měsíc v den králových narozenin byli Židé surově nuceni účastnit se obětí. Když se slavily dionýsie, nutili je kráčet k počtě Dionýsa v průvodu s břečtanovými věnci. ⁸Na Ptolemaiův podnět^a vyšlo nařízení, že sousední řecká města mají s Židy zacházet stejně a nutit je k účasti na obětech. ⁹Ti, kdo by na řecké obyčeje odmítli přistoupit, měli být popraveni. Bylo tedy zjevné, že nastává pohroma.

¹⁰Dvě ženy odvedli k soudu za to, že daly obřezat své syny. Provedli je veřejně městem s děťátky pověšenými na prsou a pak je svrhli z hradeb.^b

¹¹Jiní se tajně scházeli v nedalekých jeskyních ke slavení soboty, ale kdosi je udal Filipovi, a tak byli upáleni, protože se z úcty ke svátečnímu dni odmítali bránit.

Poučení z pronásledování

¹²Vybízím tedy čtenáře této knihy, aby nad těmi pohromami nezoufali. Raději ať uváží, že takové tresty nejsou našemu národu k záhubě, ale k poučení. ¹³To, že se bezbožníkům nedává mnoho času, ale hned je stíhají tresty, je přece projevem velikého dobrodiní. ¹⁴U ostatních národů totiž Pán s trestem trpělivě vyčkává, dokud se nenaplní míra jejich hříchů. S námi se však rozhodl jednat jinak, ¹⁵aby nás nemusel trestat, až když naše hříchy dosáhnou vrcholu. ¹⁶Nikdy od nás tedy nevzdaluje své slitování. Vychovává svůj lid pohromami, ale neopouští je. ¹⁷Tolik budiž řečeno pro připomínku a po krátké odbočce se vraťme k vyprávění.

Eleazarovo mučednictví

¹⁸Eleazarovi, jednomu z předních znalců Písma, muži pokročilého věku a vznešeného vzhledu, násilím otevřeli ústa a nutili ho pozřít vepřové maso. ¹⁹On však zvolil raději slavnou smrt než poskvrněný život. Dobrovolně šel na mučidla ²⁰a to sousto vyplivl. (A tak by se při vši lásce k životu měli zachovat všichni, kdo vytrvale odmítají pozřít pokrmy, které je zakázáno jíst.)

²¹Ti, kdo měli ony nemravné obětní hody na starosti, si ho vzali stranou, a protože ho znali ještě ze starých dob, domlouvali mu, ať si přinese maso, které jíst smí, sám si je připraví a předstírá, že jí maso z oběti nařízené králem. ²²Tak by se prý vyhnul smrti a díky jejich starému přátelství by se s ním zacházelo vlídně.

²³On však učinil ušlechtilé rozhodnutí hodné svého věku, důstojnosti stáří, ušlechtilosti svých šedin a vzorného života už od dětství, a hlavně v souladu se svatým Božím Zákonem. Bez váhání jim odpověděl, ať ho pošlou na onen svět:

^a8 Jiné rukopisy: *Na podnět obyvatel Ptolemaie.*

^b10 Srov. 1.Mak 1:60–61

²⁴„K našemu věku se nehodí přetvářka. Mnoho mladých by si mohlo pomyslet, že devadesátiletý Eleazar přestoupil k cizáckým způsobům. ²⁵Kdyby kvůli mé přetvářce pro chvíli pomíjivěho žití sami zbloudili, přivolal bych na své stáří jen hanbu a poskvrnu. ²⁶I kdybych teď unikl lidskému trestu, rukám Všemohoucího přece neuniknu, ať živý, či mrtvý. ²⁷Když se teď statečně rozloučím se životem, osvědčím důstojnost stáří ²⁸a mladým zanechám ušlechtilý příklad, jak ochotně a ušlechtilé umřít za vznešené a svaté zákony.“

Jen co to dořekl, hned šel na mučidla. ²⁹A ti, kdo se k němu před chvílí chovali dobrotivě, se teď na něj rozezlili, protože jeho slova pokládali za šílenství. ³⁰Když už pod ranami umíral, zasténal: „Hospodin, který má svéstatek poznání, ví, že i když jsem se mohl vyhnout smrti, snáším na těle kruté bolesti od bičování, ale v nitru z úcty k němu trpím rád.“ ³¹Tak zemřel a svou smrtí zanechal nejen mladým, ale i většině svého národa vzor ušlechtilosti a památku ctnosti.

Mučednictví sedmi bratrů a jejich matky

7 Jindy zas bylo zatčeno sedm bratrů i s matkou. Král je dal trýznit bičí a důtkami, aby je donutil pozřít zakázané vepřové maso. ²Jeden z nich vystoupil jako jejich mluvčí a řekl: „Nač se ptáš a co chceš od nás vědět? Jsme připraveni raději zemřít než přestoupit zákony otců!“

³Král se rozzuřil a nařídil rozpálit pánve a kotle. ⁴Jakmile se rozpálily, rozkázal, ať jejich mluvčímu vyříznou jazyk, stáhnou mu kůži z hlavy a utnou mu končetiny; ostatní bratři s matkou se museli dívat. ⁵Když byl úplně znetvořený, ale ještě dýchal, dal ho král přinést k ohništi a smažit na pánvi. Zatímco se z pánve valil hustý dým, bratři se s matkou vzájemně povzbuzovali k ušlechtilé smrti: ⁶„Pán Bůh to vidí a jistě se nad námi smiluje, jak to výslovně prohlásil Mojžíš ve své písni: ‚Nad svými služebníky se slituje.‘“ ⁷

⁷Když takto zemřel první z bratrů, přivedli s posměchem druhého. Rvali mu z hlavy vlasy i s kůží a ptali se ho: „Budeš to jíst, než tě úd po údu zmučíme?“ ⁸Odpověděl jim jazykem svých otců: „Nikdy!“ A tak i on podstoupil stejné mučení jako ten první. ⁹S posledním vydechnutím řekl: „Ty proklatče, zbavuješ nás přítomného života, ale Král vesmíru, pro jehož zákony umíráme, nás vzbudí k životu věčnému!“

¹⁰Po něm se vysmívali třetímu. Když ho požádali o jazyk, rychle ho vyplázl. Sám statečně nastavil ruce ¹¹a směle řekl: „Tyto údy mi dalo Nebe a kvůli jeho zákonům se jich zříkám v naději, že je od něj dostanu zpět!“ ¹²Sám král se svou družinou zaslí, jak je ten mladík odvážný a z utrpení si nic nedělá.

¹³Když zemřel i ten, mučili a zohavovali stejným způsobem čtvrtého. ¹⁴Před smrtí řekl: „Milerád zemřu rukou lidí v naději, že mě Bůh znovu vzkřísí. Pro tebe ale žádné vzkříšení k životu nebude!“

¹⁵Poté začali zohavovat pátého. ¹⁶Ten pohlédl na krále a řekl: „Máš moc nad lidmi a děláš si, co chceš, ale i ty jsi smrtelný. Jen si nemysli, že Bůh náš národ opustil. ¹⁷Počekaj a uvidíš jeho velkolepou moc, až bude mučit tebe a tvé potomky!“

¹⁸Po něm přivedli šestého. Když už umíral, řekl: „Nic si marně nenamlouvej. Trpíme totiž sami kvůli sobě, neboť jsme zhřešili proti svému Bohu – to proto se dějí tyto hrůzy. ¹⁹Nemysli si ale, že sám unikneš trestu, když ses odvážil bojovat proti Bohu!“

²⁰Obzvlášť obdivuhodná byla jejich matka – čest její památce! V jediný den viděla umírat svých sedm synů, ale snášela to statečně, protože měla pevnou naději v Hospodinu. ²¹Plna ušlechtilé moudrosti rozněcovala svou ženskou mysl mužnou horlivostí a každého z nich povzbuzovala jazykem otců: ²²„Nevím, jak jste vznikli v mém lůně. Nebyla jsem to já, kdo vám daroval dech a život a kdo každého z vás složil z jednotlivých částíček. ²³Sám Stvořitel vesmíru, který formuje vznik člověka a dává původ všem věcem, vám proto ve svém milosrdenství dech i život znovu navrátí, protože se nyní zříkáte sami sebe kvůli jeho zákonům.“

²⁴Antiochos měl za to, že je ponižován, a matčin neuctivý tón se mu nelíbil. Nejmladší syn byl ještě naživu, a tak mu začal domlouvat. Dokonce ho přesvědčoval přísahami, že mu zajistí bohatství a štěstí, že ho učiní svým přítelem a svěří mu úřady, jen když se vzdá otcovských zvyků. ²⁵Mladík ale na to vůbec nedbal, a tak si král zavolal jeho matku a naléhal na ni, aby chlapci poradila, ať se zachrání. ²⁶Naléhal na ni tak dlouho, až souhlasila, že ho přesvědčí. ²⁷Na výsměch onomu krutému tyranu se pak naklonila k synovi a řekla mu jazykem otců: „Synu, měj se mnou slitování. Devět měsíců jsem tě nosila v lůně, tři roky tě kojila, živila tě, vychovávala a starala se o tebe až do tohoto věku. ²⁸Prosím tě, chlapče, rozhlédni se po nebi i po zemi, podívej se na všechno, co je v nich, a pochop, že Bůh to stvořil z ničeho. Právě tak vznikl i lidský rod. ²⁹Neboj se tohoto kata. Ukaž, že jsi hoden svých bratrů, a přijmi smrt, abych z Božího milosrdenství dostala s tvými bratry zpět i tebe.“

³⁰Ještě ani nedomluvila, když mladík zvolal: „Na co čekáte? Králův příkaz neuposlechnu. Poslouchám jen příkázání Zákona, který byl dán našim otcům skrze Mojžíše. ³¹Ty jsi způsobil všechno to zlo, které se děje Hebrejům, a Božím rukám jistě neunikneš. ³²My trpíme kvůli svým hříchům. ³³Jestliže se živý Bůh nakrátko rozhněval, takže nás kárá a trestá, opět se se svými služebníky usmíří. ³⁴Ty však, bezbožníku ze všech lidí nejmizernější, se nevznášeš v marné pýše a v pochybných nadějích! Vztahuješ ruce na služebníky Nebes, ³⁵ale ještě jsi neunikl soudu všemohoucího a vševídoucího Boha. ³⁶Naši bratři teď podstoupili chvilkové utrpení, ale mají s Bohem smlouvu věčného života. Ty však budeš na Božím soudu za svou zpusť spravedlivě potrestán. ³⁷Tak jako mí bratři, i já vydávám své tělo i duši za zákony otců a vyzývám Boha, aby se už brzy smiloval nad svým národem a ty abys musel pod zkouškami a ranami vyznat, že on jediný je Bůh. ³⁸Kéž se hněv Všemohoucího, který spravedlivě dopadl na celý náš národ, zastaví u mne a mých bratrů!“

³⁹Král se rozzuřil a naložil s ním ještě hůře než s ostatními, roztrpčen tím výsměchem. ⁴⁰A tak i on zemřel bez poskvrnění a v plné důvěře k Hospodinu.

⁴¹Jako poslední pak po svých synech zemřela i matka. ⁴²Tolik tedy o těch obětních hodech a o nesmírných mukách.

POVSTÁNÍ JUDY MAKABEJSKÉHO

Počátek odporu

8 Juda, zvaný též Makabejský, a jeho společníci přicházeli potají do vesnic, svolávali soukmenovce a přibírali k sobě ty, kdo zůstávali věrni judaismu. Shromáždili tak na 6 000 mužů. ²Vzývali Hospodina, aby shlédl na svůj všemi utiskovaný lid; aby se slitoval nad chrámem znesvěceným bezbožníky; ³aby se smíloval i nad pustošeným městem, jemuž hrozí, že bude srovnáno se zemí; aby vyslyšel krev, která k němu volá; ⁴aby se rozpomenul na zločinné vraždění nevinných nemluvňátek, pomstil se za rouhání proti svému jménu a ukázal svou nenávisť ke zlu.

⁵Když Makabejský postavil své vojsko, pohané už před ním nemohli obstát, protože Hospodinův hněv se proměnil ve slitování. ⁶Nečekaně vypaloval města i vesnice, dobýval výhodné pozice a nemálo nepřátel zahnal na útek. ⁷Nejraději tyto výpady podnikal pod pláštěm noci a pověst o jeho statečnosti se šířila do všech stran.

⁸Když Filip viděl, že Juda pomalu, ale jistě postupuje stále dál a má stále častější úspěchy, napsal Ptolemaiovi, místodržiteli Koilé Sýrie a Fénicie, aby mu poskytl podporu v hájení králových zájmů. ⁹Ptolemaios okamžitě pověřil Nikanora, syna Patroklova, jednoho z králových předních přátel, přidělit mu nejméně 20 000 mužů ze všemožných národů a poslal ho, aby to židovské pokolení do posledního vyhladil. Po bok mu postavil vojévůdce Gorgia, muže zkušeného v boji. ¹⁰Nikanor se rozhodl, že z prodeje židovských zajatců zaplatí daň ve výši 2 000 talentů, kterou král dlužil Římanům. ¹¹Hned rozeslal do přímořských měst výzvy k nákupu židovských otroků a nabízel devadesát kusů za talent, protože nečekal trest Všemohoucího, který ho měl brzy stihnout.

Porážka Nikanora

¹²Juda se o Nikanorově tažení dozvěděl. Když ale svým mužům sdělil, že se blíží vojsko, ¹³zbabělci a ti, kteří nevěřili v Boží spravedlnost, se rozutekli pryč. ¹⁴Ostatní prodávali vše, co jim zbývalo, a přitom prosili Hospodina, aby je zachránil před bezbožným Nikanorem, který je prodával ještě před bitvou. ¹⁵Ne-li kvůli nim, pak aspoň kvůli smlouvám s jejich otci a kvůli svému vznešenému a velkolepému jménu, které je nad nimi vzýváno. ¹⁶Makabejský pak shromáždil svých 6 000 mužů a povzbuzoval je, ať se nelekaají nepřátel a neobávají se té veliké spousty pohanů, kteří proti nim nespravedlivě vytáhli. Vyzýval je, ať bojují statečně ¹⁷a ať mají před očima bezbožné zneuctění svatyně, znásilnění potupeného města i zrušení pořádků zděděných po otcích. ¹⁸„Oni spoléhají na zbraně a svou odvahu,“ řekl jim, „kdežto my spoléháme na všemohoucího Boha, který může jediným pokývnutím zničit ty, kdo táhnou proti vám, a třeba i celý svět.“

¹⁹Připomínal jim ještě, jak Bůh pomáhal jejich předkům, jak padlo 185 000 Senacheribových mužů ²⁰a jak došlo v Babylonii k bitvě proti Galaťanům, do které společně vytáhlo 8 000 Židů a 4 000 Makedonců, a když se Makedonci dostali do nesnází, těch 8 000 Židů díky pomoci z Nebes zahubilo 120 000 nepřátel a všichni si odnesli bohatou kořist.

¹⁹ Senacherib (704–681 př. n. l.), asyrský král neúspěšně obléhající Jeruzalém; srov. 2. Král 19:35–36.

²¹Takto jim dodal odvahy a připravil je zemřít za zákony a vlast. Pak rozdělil své vojsko na čtyři oddíly. ²²Do jejich čela přibral své bratry Šimona, Josefa, Jonatana, každému přidělil 1 500 mužů ²³a Eleazara pověřil, aby předčítal ze svaté knihy. Pak vydal heslo „S pomocí Boží!“ a sám v čele prvního oddílu vytáhl do boje s Nikanorem.

²⁴Protože měli na své straně Všemohoucího, pobili více než 9 000 nepřátel, většinu Nikanorova vojska zranili nebo zmrzačili a všechny zahnali na útek. ²⁵Těm, kdo přišli nakupovat, vzali peníze a pronásledovali je dost daleko, ale pak se museli vrátit, protože už nezbyval čas. ²⁶Byl totiž den před sobotou, a tak je nemohli pronásledovat dál. ²⁷Posbírali jejich zbraně, svlékli jim zbroj a sobotu slavili vroucím chválením a velebením Hospodina, který je chránil až do tohoto dne, kdy jim znovu začal prokazovat milosrdenství. ²⁸Po sobotě rozdali část kořisti obětem pronásledování, vdovám a sirotkům a zbytek rozdělili sobě a svým dětem. ²⁹Když to provedli, uspořádali veřejnou modlitbu a prosili milosrdného Hospodina, aby se se svými služebníky plně usmířil.

Porážka Timoteje a Bakchida

³⁰V bojích s Timoteovými a Bakchidovými vojsky pak pobili více než 20 000 nepřátel a zmocnili se pevností na vysokých horách. O nesmírné množství kořisti se rozdělili rovnou měrou s oběťmi pronásledování, sirotky, starci a vdovami. ³¹Posbírali všechny zbraně a pečlivě je uložili na vhodná místa. Ostatní kořist odnesli do Jeruzaléma. ³²Zabili také nejhoršího bezbožníka, náčelníka Timoteovy družiny, který Židům způsobil mnoho trápení. ³³Když pak ve svém rodném městě oslavovali vítězství, upálili ty, kdo založili požár v bráně svatyně,^a totiž Kalisthena a ty, kdo se s ním uchýlili do jeho domku. Tak je stihla zasloužená odplata za jejich bezbožnost.

³⁴Nikanor, ten trojnásobný prokletec, který přivedl tisíc kupců, aby jim prodával Židy, ³⁵byl s Hospodinovou pomocí pokořen těmi, které pokládal za nic. Přišel o své vojsko, a tak musel odložit nádherný šat a jako osamělý zběh prchal krajinou, až se s největším štěstím dostal do Antiochie. ³⁶Ten, který dříve sliboval, že vyrovná daň Římanům z prodeje jeruzalémských zajatců, nyní dosvědčoval, že Židé mají jakéhosi Ochránce a že jsou díky němu nepřemožitelní, protože se řídí zákony, které jim stanovil.

Konec Antiocha Epifana

9 V té době se Antiochos s ostudou vracel z Persie. ²Zaútočil totiž na město jménem Persepolis a pokusil se je dobýt a vyloupit jeho chrám. Lid ale povstal na obranu města, chopil se zbraní a útok odrazil. Antiochos tak utrpěl porážku od místních obyvatel a s hanbou odtáhl. ³U Ekbatan ho dostihla zpráva o tom, co se stalo s Nikanorem a s Timoteovým vojskem. ⁴V záchvatu hněvu dostal nápad, že by si na Židech mohl zahojit potupu své porážky. Rozkázal tedy vozatajovi, ať žene bez zastávky až do cíle cesty. To už se ale nad ním vznášel trest Nebes. Ve své zpupnosti totiž prohlásil: „Až přijedu do Jeruzaléma, udělám z něj židovský hromadný hrob!“

⁵Vševědoucí Hospodin, Bůh Izraele, ho tehdy zasáhl nevyčísitelnou a neviditelnou ranou. Jen co ta slova dořekl, postihla ho nesnesitelná bolest v útrokách a prudké křeče vnitřností. ⁶A zcela po právu! Vždyť sám

^a33 Srov. 1:8.

předtím trýznil útroby druhých mnoha neslýchanými mukami. ⁷Přesto ale vůbec neupustil od své zpupnosti, ale dmul se pýchou ještě víc. V zápalu protižidovské zuřivosti poroučel, ať se jede ještě rychleji. A tak se přihodilo, že při té šílené jízdě vypadl z vozu a narazil tak tvrdě, že si hrozně polámal všechny údy v těle. ⁸Ten, který si ještě před chvilkou ve své nadčlověčí pýše představoval, že může rozkazovat mořským vlnám a zvážit na vahách horské vrcholy,⁹ zůstal ležet na zemi, takže ho museli odnést na nosítkách. Tak se stal pro všechny důkazem Boží moci. ⁹Jeho bezbožné tělo se hemžilo červy, v bolestech a utrpení mu zaživa odpadávalo maso a jeho hnilobný zápach byl odporný celému vojsku. ¹⁰Ten, kterému se ještě před chvilkou zdálo, že se dotýká hvězd, teď tak nesnesitelně zapáchal, že s ním nikdo nemohl vydržet.

¹¹To ho zlomilo. Konečně začal od své veliké pýchy upouštět a pod tímto Božím bičem přicházel k sobě; jeho bolesti totiž každým okamžikem rostly. ¹²Když už svůj zápach nemohl snášet ani on sám, prohlásil: „Je správné podřízovat se Bohu; ať si smrtelník nemyslí, že je mu rovný!“

¹³Pak se ten mizera modlil k Pánu (který se nad ním už nehodlal smilovat), a sliboval, ¹⁴že udělí svobodu svatému městu, které předtím spěchal srovnat se zemí a udělat z něj hromadný hrob; ¹⁵že prý postaví všechny Židy na roveň Athéňanům (přitom jim předtím nechtěl dopřát ani pohřeb, ale dával je pohodit i s jejich dětmi na pospas ptákům a zvěři); ¹⁶dále že vyzdobí překrásnými dary svatý chrám (který předtím vyloupil); že mnohonásobně nahradí všechno svaté náčiní; že bude z vlastních příjmů přispívat na oběti ¹⁷a kromě toho všeho že se sám stane Židem, navštíví celý obydlený svět a bude všude rozhlašovat Boží moc.

Antiochův list Židům

¹⁸Když však jeho utrpení nijak nepolevovalo – dopadl totiž na něj spravedlivý Boží soud – nakonec v zoufalství napsal Židům prosebný dopis. Jeho obsah byl takovýto:

¹⁹Vzácným židovským občanům
posílá pozdrav s přáním hojného zdraví a zdaru
král a vojevůdce Antiochos.

²⁰Doufám, že se máte dobře a vaše děti též a vše se vám daří, jak si přejete. Sám pak skládám naději v Nebesa ²¹a s láskou vzpomínám na vaši úctu a náklonnost.

Při návratu z Persie jsem ochořel těžkou nemocí, a pokládám proto za nutné začít se starat o veřejný pořádek. ²²Nepropadám nad svým stavem beznadějí a pevně doufám, že se z té choroby zotavím. ²³Je mi však známo, že i můj otec, když se vypravoval na tažení do horních krajů, jmenoval svého nástupce, ²⁴aby lidé v zemi věděli, komu je svěřena vláda, a nedocházelo k žádným nepokojům, kdyby se snad přihodilo něco nečekaného nebo přišla nějaká nepřijatelná zpráva. ²⁵Navíc pozoruji, že na svou příležitost vyčkávají okolní velmožové a sousedé mého království a čekají, co bude.

⁸ Srov. Iza 40:12; Žalm 65:7–8.

Proto jmenuji králem svého syna Antiocha, jehož jsem mnohým z vás často představoval a doporučoval, když jsem vyrážel do horních satrápií. Jemu posílám níže uvedený dopis.^a

²⁶Žádám vás tedy a prosím, abyste pamatovali na to, jak jsem dbal o vaše veřejné i soukromé blaho, a abyste každý zachovávali do-
savadní přízeň mně i mému synovi. ²⁷Jsem totiž přesvědčen, že se k vám bude chovat vládně a laskavě a následovat tak mého příkladu.

²⁸Tak tedy ten vrah a rouhač skončil svůj život; ve strašných bolestech, jaké sám působil druhým, zemřel tou nejbídnější smrtí v horách cizí země.

²⁹Tělo přivezl jeho důvěrník Filip. Ten se pak z obavy z jeho syna Antiocha uchýlil do Egypta k Ptolemaiu Filometorovi.

Očištění chrámu

10 Makabejský a jeho muži pod Hospodinovým vedením dobyli zpět chrám i město. ²Zbořili oltáře, které cizáci postavili na náměstí, stejně jako posvátné okrsky. ³Očistili chrám a pak postavili nový oltář. Pomocí kamenů vykřesali oheň a po dvouleté přestávce přinesli oběti. Zapálili kadidlo, rozsvítili svícen a předložili chleby. ⁴Když to udělali, padli tváří k zemi a prosili Hospodina, aby už nikdy nedopustil taková neštěstí, a kdyby snad někdy znovu zhřešili, aby je trestal mírněji a nevydával je rouhačským a barbarským pohanům.

⁵Očištění chrámu proběhlo přesně v tentýž den, kdy předtím cizáci chrám znesvětili – pětadvacátého dne téhož měsíce, to jest kislevu. ⁶Po osm dní konali radostné oslavy na způsob Stánků a připomínali si, jak ještě nedávno trávili Svátek stánků na horách a v jeskyních jako divoká zvíř. ⁷Proto se zelenými pruty, rozkvetlými větvíčkami i palmovými rato-
lestmi obětovali chvalozpěvy Tomu, který jim dopřál očistit svoji svatyni. ⁸Poté odhlasovali a veřejným nařízením vyhlásili, že tyto dny má každoročně slavit celý židovský národ.^c

BOJE ZA VLÁDY ANTIOCHA EUPATORA

Nástup Antiocha Eupatora

⁹Takový byl tedy konec Antiocha zvaného Epifanes. ¹⁰Nyní vyložíme události za Antiocha Eupatora,^d což byl syn onoho bezbožníka, a stručně shrneme tehdejší válečné útrapy.

¹¹Jakmile Antiochos převzal království, jmenoval říšským kancléřem a velitelem Koilé Sýrie a Fénicie jistého Lysia. ¹²Ptolemaios zvaný Makron se totiž prve začal chovat k Židům spravedlivě (ve srovnání s bezprávmi, jaké se jim dělo předtím) a snažil se s nimi vycházet v míru. ¹³Královi důvěrníci ho za to u Eupatora obviňovali a také se o něm všeobecně mluvilo jako o zrádci, protože opustil Kypr, který mu svěřil ještě Filometor, a přešel na stranu Antiocha Epifana. A tak, protože nebyl schopen zastávat svůj v úřad se ctí, pozřel jed a vzal si život.

^a25 Tento druhý dopis v knize citován není. ^b6 Srov. 5:27. ^c8 Svátek *Chanuka* (srov. 1. Mak 4:59; Jan 10:22). ^d10 Antiochos V. Eupator (163–161 př. n. l.), vládce seleukovské říše, nastoupil na trůn v pouhých devíti letech (zemi fakticky jako regent řídil generál Lysias).

Výprava do Idumeje

¹⁴Když se velitelem té oblasti stal Gorgias, udržoval žoldnéřské vojsko a při každé příležitosti rozdmýčával válku s Židy. ¹⁵Kromě toho Židy sužovali také Idumejci, kteří ovládali důležité pevnosti, přijímali jeruzalémské zběhy a pokoušeli se rozdmýčávat válku. ¹⁶Makabejský a jeho muži tedy v modlitbách žádali Boha, aby bojoval na jejich straně, a vyrazili proti idumejským pevnostem. ¹⁷Prudce na ta místa zaútočili a dobyli je. Zahnali všechny obránce hradeb a vraždili každého, kdo jim přišel do cesty. Pobili tak ne méně než 20 000 mužů.

¹⁸Dalších nejméně 9 000 nepřátel se uchýlilo do dvou velmi dobře opevněných věží, zásobených vším, co je při obležení potřeba. ¹⁹Makabejský tam proto zanechal Šimona a Josefa a též Zachea s dostatkem svých mužů, aby pokračovali v obléhání, a sám se odebral na potřebnější místa. ²⁰Šimonovi muži však podlehl chamtivosti a nechali se od lidí v těch věžích podplatit. Dostali 70 000 drachem a nechali za to některé z nich uniknout. ²¹Když se to Makabejský dozvěděl, shromáždil vůdce lidu a vznesl obvinění, že tito muži prodali své bratry, protože za peníze propustili jejich nepřátele. ²²Dal je proto popravít jako zrádce a pak obě věže rychle dobyl. ²³A že se mu dařilo, kdykoli se chopil zbraně, pobil také v těchto dvou pevnostech více než 20 000 mužů.

Porážka Timotea

²⁴Timoteus (ten, kterého Židé předtím porazili), nyní sebral obrovské žoldnéřské vojsko, shromáždil nemálo koní ze Sýrie^a a přitáhl, aby se Judska zmocnil bojem. ²⁵Když se blížil, Makabejský a jeho muži se začali modlit. Hlavy si posypali hlínou, bedra opásali pytlouinou, ²⁶padli na schody před oltářem a prosili, aby jim byl Bůh milostiv, aby byl nepřitelem jejich nepřátel a protivníkem jejich protivníků, jak stojí v Zákoně.^b

²⁷Pak vstali od modlitby, chopili se zbraní a táhli daleko od města. Zastavili se, až když se přiblížili k nepřátelům. ²⁸Hned za rozbřesku se obě strany vrhly do útoku. Jedni měli záruku úspěchu a vítězství nejen ve své statečnosti, ale i ve svém spoléhání na Hospodina; druhí si za svého vojévůdce určili zuřivost. ²⁹Boj stále sílil, když vtom se nepřátelům zjevilo z Nebes pět vznešených mužů na koních se zlatými uzdami a postavili se do čela Židů. ³⁰Dva z nich vzali Makabejského mezi sebe, kryli ho svou zbrojí a chránili ho před zraněním. Na nepřátele pak vrhali šípy a blesky, takže se oslepení a zmatení zraňovali sami mezi sebou. ³¹Padlo tenkrát 20 500 mužů a k tomu 600 jezdců.

³²Sám Timoteus uprchl do velmi dobře strážené pevnosti zvané Gezer, kde velel Chaireas. ³³Makabejský a jeho muži tu pevnost čtyři dni s radostí obléhali. ³⁴Lidé uvnitř spoléhali na nedobytnost toho místa, a tak se hrozně rouhali a sprostě jim nadávali. ³⁵Když svítalo na pátý den, dvacet makabejských mladíků už bylo kvůli tomu rouhání vzteky bez sebe. Neohroženě zaútočili na hradbu a s divokou zuřivostí pobíjeli každého, kdo jim přišel do cesty. ³⁶Podobně i ostatní využili zmatku a vrhli se do útoku proti obleženým, podpalovali věže, zažehovali hranice a zaživa ty rouhače upalovali. Jiní prorazili brány, pustili dovnitř zbytek vojska, a tak to město dobyli. ³⁷Timotea, který se skrýval v jakési jámě, zabili, stejně jako jeho bratra Chairea a Apollofana.

^a24 Dosl. z Asie.

^b26 Exod 23:22

³⁸Když to vše vykonali, se zpěvy a díkůvzdáním chválili Hospodina, který prokazuje Izraeli veliká dobrodiní a dává mu vítězství.

Lysiovo tažení

11 Lysias, králův poručník, spřízněnec a říšský kancléř, nesl ty události velmi těžce. V kratičkém okamžiku ²shromáždil na 80 000 pěších a veškerou jízdu a vytáhl proti Židům. Zamýšlel, že z jejich města učiní řecké sídlo, ³z chrámu začne vybírat poplatky (tak jako to dělal s posvátnými okrsky ostatních národů), a úřad velekněze že vždy na rok pronajme. ⁴Vůbec ovšem nepočítal s Boží mocí; pyšně spoléhal na desetitisíce svých pěších, tisíce jezdců a osmdesát slonů.

⁵Vtrhl do Judska, přitáhl k Bet-curu (což je pevnost vzdálená asi pět stadií^a od Jeruzaléma) a začal s obléháním. ⁶Když Makabejský a jeho muži dostali zprávu, že Lysias obléhá pevnosti, s nářkem a slzami spolu prosili Hospodina, aby poslal dobrého anděla k záchraně Izraele. ⁷Makabejský se pak sám jako první chopil zbraní a povzbuzoval ostatní, aby s ním podstoupili nebezpečí a vydali se na pomoc svým bratrům. A tak s ním ochotně vyrazili. ⁸Přímo u Jeruzaléma se v jejich čele zjevil jezdec v bílém rouše máchající zlatou zbraní. ⁹Všichni tedy chválili milosrdného Boha a osmělili se natolik, že byli připraveni napadnout nejen lidi, ale i nejdivočejší zvěř nebo třeba železné hradby. ¹⁰Postupovali v bojovém šiku spolu se svým nebeským spojencem, neboť Hospodin se nad nimi smíloval. ¹¹Vrhli se na nepřátele jako lvi a skolili z nich 11 000 pěších a 1 600 jezdců. Všechny ostatní zahnali na útěk; ¹²většinou vyvázli zranění a beze zbraní.

Mírové dohody

Sám Lysias se zachránil potupným útěkem. ¹³Protože však nebyl hloupý, přemýšlel o porážce, kterou utrpěl, a došlo mu, že Hebrejové jsou nepřemohitelní, jelikož jejich spojencem je mocný Bůh. ¹⁴Poslal k nim proto posly, aby je přemluvili k dohodě o všech spravedlivých podmínkách. Dokonce přý bude i krále přemlouvat a nutit, aby se stal jejich přítelem. ¹⁵Makabejský souhlasil se všemi Lysiovými návrhy, neboť mu ležel na srdci obecný prospěch, a král schválil všechny židovské podmínky, které Makabejský písemně předal Lysiovi.

¹⁶Lysias napsal Židům list tohoto znění:

Lysias zdraví židovský lid.

¹⁷Vaši vyslanci Jan a Abšalom mi předali níže opsanou listinu a žádali o odpověď na návrhy v ní uvedené. ¹⁸Vše, co bylo zapotřebí, jsem přednesl králi, a co bylo přípustné, to schválil. ¹⁹Zachováte-li náklonnost vládě, pokusím se i nadále prosazovat váš prospěch. ²⁰Vaši i mí vyslanci mají ode mne příkaz, aby se s vámi domluvili na podrobnostech. ²¹Buďte zdraví!

Čtyřicátého dne čtvrtého dioskoru roku 148.^b

²²Králův list zněl takto:

^a5 Tj. asi 1 km – ve skutečnosti však přes 30 km, tj. 150 stadií.
pozn. u 1:7).

^b21 Tj. 164 př. n. l. (viz

Král Antiochos zdraví bratra Lysia.

²³Poté, co náš otec odešel k bohům, si přejeme, aby se obyvatelé říše mohli pokojně věnovat svým záležitostem. ²⁴Doslechli jsme se, že Židé nesouhlasí s tím, jak u nich otec zavedl řecké obyčeje, ale dávají přednost vlastnímu způsobu života a žádají, aby jim byly povoleny jejich vlastní zákony.

²⁵Protože si přejeme, aby i tento národ žil bez nepokojů, stanovujeme, aby jim byl navrácen chrám a aby se směli řídit zvyky svých předků. ²⁶Budeme rádi, když k nim vyšleš posly s nabídkou smíru, aby znali naše mínění, byli dobré mysli a s radostí se věnovali svým záležitostem.

²⁷Králův list k národu byl takovýto:

Král Antiochos zdraví židovskou radu starších i ostatní Židy.

²⁸Daří-li se vám dobře, plní se mé přání. Také my jsme zdraví.

²⁹Menelaos nám oznámil, že byste se rádi vrátili z boje domů a věnovali se svým záležitostem. ³⁰Nuže, všem, kdo se vrátí do třicátého xantiku, zaručuji plnou beztravnost.

³¹Židé nechť se řídí svými stravovacími předpisy i dalšími zákony tak jako dříve a nikdo z nich ať není žádným způsobem postihován kvůli přestupkům spáchaným v nevědomosti. ³²Posílám také Menelaa, aby vás povzbudil. ³³Buďte zdraví!

Patnáctého xantiku roku 148.

³⁴Také Římané jim poslali dopis, v němž stálo:

Quintus Memmius a Titus Manilius, římsští legáti, zdraví židovský lid.

³⁵Vše, co vám povolil králův spřízněnec Lysias, schvalujeme i my. ³⁶Zvažte podmínky, o kterých rozhodl, že se mají přednést králi. Potom k nám hned někoho pošlete, abychom navrhli, co pro vás bude přijatelné. Jsme totiž na cestě do Antiochie. ³⁷Pošlete někoho co nejdříve, abychom zjistili váš názor. ³⁸Buďte zdraví!

Patnáctého xantiku roku 148.

Krveprolití v Joppě a Jamni

12 Po uzavření těchto dohod Lysias odjel ke králi a Židé se opět začali věnovat zemědělství. ²Místní velitelé Timoteus a Apollonios, syn Genaiův, dále Hieronymos a Demofon a také velitel kyperských jednotek Nikanor je ale nenechávali žít v klidu a pokoji.

³Obyvatelé Joppy provedli tuto hroznou bezbožnost: Pozvali Židy, kteří u nich bydleli, aby i se ženami a dětmi vyrazili na projíždku na připravených lodích. Zdálo se, že jim nehrozí nic zlého, ⁴protože se na tom shodlo celé město. Židé tedy na to přistoupili, neboť chtěli žít v míru a neměli žádné podezření. Když ale vypluli na širé moře, joppští jich tam nejméně 200 utopili.

⁵Když se Juda dozvěděl o ukrutném osudu svých krajanů, vydal rozkazy svým mužům ⁶a vzýval Boha, spravedlivého soudce. Pak vyrazil proti vrahům svých bratří, v noci vypálil jejich přístav, spálil lodi a povraždil všechny, kdo se tam uchýlili. ⁷Městské brány však zůstaly uzavřeny, a tak odtáhl s tím, že se tam ještě vrátí, aby všechny obyvatele Joppy vyhladil.

⁸Pak ale dostal zprávu, že totéž chtějí provést místním Židům i obyvatelé Jamnie. ⁹I na Jamnii tedy v noci zaútočil a podpálil jim přístav i s loďstvem, takže záři těch plamenů bylo vidět až v Jeruzalémě na vzdálenost 240 stadií.^a

Výprava do Gileádu

¹⁰Odtud se vypravili na tažení proti Timoteovi. Jen co však urazili devět stadií,^b přepadli je Arabové: nejméně 5 000 pěších a 500 jezdců. ¹¹Rozpoutala se prudká bitva a Judovi muži s pomocí Boží zvítězili. Poražení kočovníci pak Judu žádali o smír a slibovali mu stáda i jinou potřebnou pomoc. ¹²Juda usoudil, že opravdu mohou být v mnoha ohledech užiteční, a tak souhlasil, že s nimi uzavře mír. Podali si na to ruku a Arabové se vrátili do svých stanů.

¹³Zaútočil pak také na jedno město ze všech stran opevněné příkopy a hradbami. Žila v něm směsice všelijakých pohanů a jmenovalo se Kaspin. ¹⁴Lidé uvnitř spoléhali na nedobytnost hradeb a zásoby potravin, a tak se k Judovým mužům chovali dosti nevychovaně; nadávali jim, a dokonce se i rouhali a říkali nepřijatelné věci. ¹⁵Judovi muži však vzývali velkého Vládce vesmíru, který za Jozuových časů bez beranidel a obléhacích strojů zbořil Jericho.^c Divoce se vrhli proti hradbám ¹⁶a z Boží vůle město dobyli. Způsobili tam nepopsatelné krveprolití, takže blízké jezero vypadalo, jako by přetévalo krví, ačkoli bylo dvě stadia^d široké.

Výprava proti Timoteovi

¹⁷Odtud táhli dál, a když urazili 750 stadií,^e přišli do Charaku k takzvaným tobiánským Židům.^f ¹⁸Timotea ale v těch končinách nezastihli, protože tehdy už odtud s nepořízenou odtáhl; v jednom místě však zanechal velmi silnou posádku. ¹⁹Makabejští velitelé Dositheos a Sosipater tedy vytáhli proti mužům, které Timoteus v té pevnosti zanechal, a více než 10 000 jich pobili. ²⁰Makabejský rozdělil své vojsko na oddíly, jmenoval jejich velitele a hnal se za Timoteem, který měl s sebou 120 000 pěších a 2 500 jezdců.

²¹Když Timoteus dostal zprávu o Judově útoku, odeslal ženy a děti i čeledě s zásobami napřed do místa zvaného Karnajim (díky úzkým průsmykům, které ho obklopují, totiž bylo téměř nepřístupné a nedobytné). ²²Jako první se objevil Judův oddíl a na nepřítele padl strach a hrůza, protože se jim zjevil Vševidoucí. Rozutekli se střemhlav do všech stran, takže se často zraňovali navzájem a jedni druhým nabíhali na hroty mečů. ²³Juda je neúprosně pronásledoval, probodával ty proklatce a pobil na 30 000 mužů.

²⁴Sám Timoteus padl do rukou Dositheovým a Sosipatrovým oddílům. S velikou prohnaností je žádal, ať ho propustí bez úhony, protože má prý v moci rodiče a bratry mnohých z nich a mohlo by se jim prý něco stát.

^{a9} Tj. asi 45 km (ve skutečnosti asi 60 km).

^{b10} Necelé 2 km.

^{c15} Srov. Joz 6.

^{d16} Téměř 400 m.

^{e17} Tj. asi 140 km.

^{f17} Srov. 1. Mak 5:13.

²⁵Mnoha slovy je tedy přesvědčil, že splní svůj slib a vrátí je živé a zdravé, a tak ho v zájmu záchrany svých bratří propustili.

Další vítězné výpravy

²⁶Juda pak táhl do Karnajimu a tam v Atargatině chrámu povraždil 25 000 lidí.^a

²⁷Po jejich drtivé porážce vytáhl proti opevněnému městu Efron, kde bydlel Lysias a spousta pohanů z nejrůznějších národů. Před hradbami stáli statní mladíci a udatně se bránili, zatímco uvnitř bylo velké množství válečných strojů a střel. ²⁸Židé však vzývali Vládce, který mocně drtí sílu nepřátel, a tak město uchwátily a pobili v něm na 25 000 lidí.

²⁹Odtud pak vytáhli a vrhli se na Skythopoli,^b vzdálenou 600 stadií^c od Jeruzaléma. ³⁰Místní Židé ale dosvědčovali, jakou k nim mají obyvatelé města náklonnost a jak přátelsky se k nim chovali v dobách neštěstí.

³¹Judovi muži jim tedy poděkovali a vyzvali je, ať jejich národu zachovají náklonnost i v budoucnu. Poté se vrátili do Jeruzaléma, protože se blížila Slavnost týdnů.^d

³²Po tomto svátku, zvaném též Letnice, vyrazili proti veliteli Idumeje Gorgiovi, ³³který měl s sebou 3 000 pěších a 400 jezdců. ³⁴V bitvě, která se rozpoutala, padlo také několik Židů. ³⁵Jistý Dositheos, udatný jezdec z Bakenorova oddílu, ale Gorgia zabil. Chytil ho za plášť a násilím ho vlekl stranou, protože chtěl toho proklatce dostat živého, ale jeden z thráckých jezdců se na něj vrhl a usekl mu paži. Gorgiovi se tak podařilo uniknout do Marešy.

³⁶Ezriovi muži už byli dlouhým bojem vyčerpaní. Juda proto začal vyzvat Hospodina, aby se ukázal jako jejich spojenec a vojevůdce. ³⁷Potom jako válečný pokřik spustil chvalozpěv v jazyce otců, vrhl se nečekaně na Gorgiovy muže a obrátil je na útěk.

Modlitba za padlé hříšníky

³⁸Juda pak posbíral své vojsko a vedl je do města Adulam. Právě nastával sedmý den, a tak se podle zvyku očistili a oslavili tam sobotu.

³⁹Následujícího dne, když už to bylo nutné, šli Judovi muži odnést těla padlých a uložit je k jejich příbuzným do otcovských hrobů. ⁴⁰U každého z padlých však pod košilí našli amulety jamnijských božstev, jaké Židům Zákon zakazuje. Všem bylo hned jasné, že to byl důvod, proč padli. ⁴¹Velebili proto společně Hospodina, spravedlivého soudce, který zjevuje, co je skryté. ⁴²Potom se oddali modlitbě a prosili, aby byl spáchaný hřích plně odpuštěn.

Šlechtný Juda pak vyzval lid, aby se varovali hříchu – vždyť na vlastní oči viděli, co se kvůli hříchu stalo těmto padlým. ⁴³Uspořádal mezi mužstvem sbírku, jež vynesla asi 2 000 drachem, a ty poslal do Jeruzaléma, aby byla přinesena oběť za hřích. Zachoval se velmi krásně a ušlechtilé, neboť měl na mysli vzkříšení z mrtvých. ⁴⁴Kdyby totiž neočekával, že padlí vstanou, bylo by zbytečné a hloupé se za ty mrtvé modlit. ⁴⁵Protože však pohlížel k nádherné odměně, jež čeká ty, kdo zemřeli ve zbožnosti,

^a26 Srov. 1. Mak 5:43–44. *Atargatis* byla uctívána jako hlavní syrská bohyně, patronka plodnosti a blahobytu. ^b29 Město založené řeckými vládci ve 3. – 2. stol. př. n. l. na místě starověkého Bet-šanu. ^c29 Tj. asi 110 km. ^d31 Tj. *Šavuot* (Exod 23:16;

34:22; Lev 23:15–21; Num 28:26–31; Deut 16:10)

byla to myšlenka svatá a zbožná. Proto uspořádal smírnou oběť za zesnulé, aby byli zbaveni svého hříchu.

Menelaův konec

13 Roku 149^a se Judovi muži dozvěděli, že do Judska táhne s velikým houfem Antiochos Eupator ²a s ním jeho poručník, říšský kancléř Lysias. Měli s sebou helénské vojsko čítající 110 000 pěších, 5 300 jezdců, 22 slonů a 300 válečných vozů opatřených na kolech kosami.

³Přidal se k nim také Menelaos a s velkou vychytralostí Antiocha povzbuzoval. Nikoli však kvůli záchraně vlasti, ale kvůli naději, že bude znovu dosazen do úřadu. ⁴Jenže Král králů proti tomu proklatci vzbudil Antiochův hněv. Když Lysias připomněl, že to on je viníkem všech neštěstí, nechal ho král odvést do Beroje a popravit tak, jak je v těch končinách zvykem. ⁵(Mají tam totiž padesát loket^b vysokou věž plnou popela, zakončenou kruhovým ochozem, který se svažuje dolů k tomu popelu. ⁶Tam zvednou každého, kdo se provinil svatokrádeží nebo jiným velkým zločinem, a vydají ho záhubě.)

⁷Takovou smrtí tedy zemřel ten bezbožník Menelaos a nebyl ani pohřben. ⁸A zcela po právu! Spáchal totiž mnoho hříchů proti oltáři, jehož oheň a popel je svatý, a proto i sám našel smrt v popelu.

Vítězství Boží!

⁹Král se blížil s barbarským úmyslem, že Židům ukáže ještě horší pohromy než jeho otec. ¹⁰Když se to Juda dozvěděl, vyzval lid, ať všichni ve dne i v noci vzývají Hospodina, aby tak jako dříve přišel i nyní na pomoc těm, kterým hrozí, že budou připraveni o Zákon, vlast i svatý chrám. ¹¹Kéž nedopustí, aby se lid, který teprve nedávno krátce nabral dech, dostal do područí zpropadených pohanů! ¹²Všichni tedy svorně poslechli. Tři dny se bez přestání v slzách postili a na kolenou vzývali milosrdného Hospodina. Juda je potom povzbudil a vyhlásil pohotovost.

¹³Sám se pak po poradě se staršími rozhodl, že vytáhnou a s Boží pomocí věc rozhodnou dříve, než královo vojsko vtrhne do Judska a zmocní se města. ¹⁴Svěřil vše Stvořiteli světa a vyzval své muže, aby statečně bojovali na život a na smrt za Zákon, chrám, město, vlast i její zřízení. Potom se s vojskem utábořil u Modiinu.

¹⁵Svým mužům vydal heslo „Vítězství Boží!“ a s vybranými nejlepšími mladíky v noci zaútočil na královský stan. Pobil v táboře na 2 000 mužů a probodl vůdčího slona i jeho jezdce. ¹⁶Naplnili celý tábor strachem a zmatkem a nakonec se úspěšně stáhli zpět, ¹⁷právě když začalo svítat. Stalo se to díky ochraně a pomoci, kterou Hospodin poskytoval Judovi.

Králova kapitulace

¹⁸Když král poznal odvahu Židů, pokusil se ta místa získat lstí. ¹⁹Přitáhl k mohutné židovské pevnosti Bet-cur, ale narazil na odpor, byl odražen a poražen. ²⁰Juda zásoboval posádku uvnitř vším potřebným. ²¹Židovský voják Rodokos vyzrazoval nepřátelům tajemství, byl však odhalen, dopaden a uvězněn. ²²Král potom znovu vyjednával s obyvateli Bet-curu.

^a1 Tj. 163 př. n. l. (viz pozn. u 1:7).

^b5 Tj. přes 22 m.

Nabídl a přijal podmínky míru, odtáhl, znovu na Judovy muže zaútočil a byl poražen.

²³Potom dostal zprávu, že Filip, kterého pověřil správou království, se v Antiochii vzbouřil. Vyděsil se, svolal Židy, ustoupil jim a odpřisáhl všechny jejich spravedlivé požadavky. Usmířil se s nimi, přinesl oběť, uctil chrám, projevil štědrost svatyni ²⁴a uznal Makabejského. Místodržitelem od Ptolemaidy až po gerarský kraj ustanovil Hegemonida.

²⁵Odešel do Ptolemaidy, ale místní obyvatelé byli kvůli těm dohodám pobouřeni. Byli roztrpčeni a chtěli smlouvu zrušit. ²⁶Lysias vystoupil na řeč-niště a hájil dohodu, jak mohl. Přesvědčil je, utišil je, získal je a pak se vrátil do Antiochie. Tak proběhly události kolem králova tažení a jeho stažení.

BOJE S NIKANOREM ZA KRÁLE DEMETRIA

Alkimovy úklady

14 Po třech letech se Juda a jeho muži dozvěděli, že Demetrios, syn Seleukův,^a se s množstvím vojáků vylodil v tripoliském přístavu,^b ²nechal zabít Antiocha i jeho poručníka Lysia a zmocnil se země.

³Jistý Alkimos, bývalý velekněz, který se však v dobách povstání vědomě poskrvnil, pochopil, že pro něj není žádná záchrana a že už nebude mít přístup ke svatému oltáři. ⁴Někdy v roce 151^c se proto vypravil ke králi Demetriovi, přinesl mu kromě obvyklých olivových větvíček z chrámu také zlatý věnec a palmovou ratolest. Jinak toho dne zůstal zticha. ⁵Příležitost k prosezení svého šíleného záměru ovšem dostal, když ho Demetrios přizval na zasedání rady a zeptal se ho, jaká nálada panuje mezi Židy a jak smýšlejí. Na to odpověděl:

⁶„Ti z Židů, kterým se říká chasidé a které vede Juda Makabejský, rozdmýchávají válku, podněcují vzpuru a brání pokojnému životu v říši. ⁷Právě proto jsem byl oloupen o svou dědičnou hodnost (to jest velekněžství), ale teď jsem zde, ⁸především proto, že mám na srdci zájmy krále, a potom také proto, že myslím na své spoluobčany. Vždyť kvůli nerozvážnosti zmíněných chasidů je teď na tom celý náš národ velmi zle.

⁹Nuže, králi, teď už to všechno víš. Rač se proto postarat o naši zemi i o náš těžce zkoušený národ s vlídnou laskavostí, kterou prokazuješ všem. ¹⁰Dokud je totiž Juda naživu, nebude v říši klid.“

¹¹Když Alkimos takto promluvil, začali Demetria podněcovat další královi rádci, kteří k Judovi chovali zášť. ¹²Král tedy ihned vybral Nikanora, někdejšího velitele slonů, a jmenoval ho místodržitelem Judska. Vyslal ho ¹³s rozkazem odstranit Judu, jeho muže rozpráshit a za velekněze velikého chrámu dosadit Alkima. ¹⁴K Nikanorovi se houfně přidávali pohané, kteří před Judou uprchli z Judska. Mysleli si, že židovská neštěstí a pohromy jim přinesou štěstí.

^a1 Demetrios I. Soter (162–150 př. n. l.), vládce seleukovské říše, syn Seleuka IV. Filopatora, synovec Antiocha IV. Epifana. Byl držen jako rukojmí v Římě. Srov. 1. Mak 7:1.

^b1 Mínená fénická *Tripolis* (trojměstí Týru, Sidonu a Aradu). ^c4 Tj. 161 př. n. l. (viz pozn. u 1:7).

Nikanor zjednává mír

¹⁵Když se Židé dozvěděli o Nikanorově příchodu a vpádu pohanů, sypali si hlavy hlínou a modlili se k Tomu, který ustanovil svůj lid navěky a stále se zjevně ujímá svého dědictví. ¹⁶Na rozkaz velitele pak odtud ihned vyrazili a střetli se s nepřáteli u osady Hadasa. ¹⁷Do boje s Nikanorem se pustil Judův bratr Šimon, ale v boji poněkud podléhal, zaskočen nenadálým útokem.

¹⁸Nikanor se však zdráhal vyřešit věc krveprolitím, protože se doslechl o odvaze Judových mužů a o jejich statečnosti v bojích za vlast. ¹⁹Poslal proto Posidonia, Theodota a Matatiáše, aby nabídli smír a vedli vyjednávání.

²⁰Když byly podmínky důkladně probrány, velitel je sdělil vojákům a ti jednomyslně souhlasili. Dohoda tedy byla schválena ²¹a byl určen den, kdy se velitelé mají sejít o samotě. Z každé strany předjel bojový vůz a byla připravena křesla. ²²Juda ale na vhodných místech rozestavil ozbrojence, aby byli připraveni, kdyby nepřátelé znenadání provedli nějaký úskok. Rozhovory pak proběhly hladce.

²³Nikanor se usadil v Jeruzalémě a neprováděl nic nepatřičného. Nao-pak rozpustil hordy, které se kolem něho předtím srotily. ²⁴Judu měl stále nablízku a upřímně k tomu muži přilnul. ²⁵Pobízел ho, ať se ožení a zplodí děti, a Juda se skutečně oženil, měl se dobře a užíval života.

Nikanorův obrat proti Judovi

²⁶Alkimos si ale jejich vzájemné náklonnosti všiml. Vzal dohodu, kterou spolu ti dva uzavřeli, a vypravil se k Demetriovi. Namluvil mu, že Nikanor pomýšlí na zradu, neboť si prý jako svého nástupce určil nepřítele říše Judu. ²⁷Král pak rozčilen a popuzen pomluvami toho ničemy napsal Nikanorovi, že se mu ta dohoda nelíbí, a nařídil mu, ať Makabejského ihned pošle v poutech do Antiochie.

²⁸Když Nikanor tu zprávu dostal, byl bezradný. Nechtělo se mu rušit dohodu, když se Juda ničím neprovinil, ²⁹ale protože králi nelze odporovat, čekal na vhodnou příležitost, aby jeho rozkaz splnil lstí. ³⁰Makabejský si všiml, že Nikanor k němu začal být odměřený a že se při obvyklých setkáních chová nevlídněji. Pochopil, že ta odměřenost nevěstí nic dobrého, a tak shromáždil velké množství svých mužů a ukryl se.

³¹Když Nikanor poznal, že ho Juda pořádně přelstil, přišel do přesvátého chrámu a kněžím, kteří právě přinášeli obvyklé oběti, rozkázal, ať mu Judu vydají. ³²Ti se však zapřísahali, že nevědí, kde se hledaný muž skrývá. ³³Nikanor tedy vztáhl pravici proti chrámu a přísahal: „Jestli mi Judu nevydáte v poutech, srovnám tuto Boží svatyni se zemí, zbořím oltář a postavím zde slavný chrám Dionýsovi!“

³⁴Po těch slovech odešel. Kněží vztáhli ruce k nebi a vzývali Toho, který byl vždy Ochráncem našeho národa: ³⁵„Hospodine, který nic nepotřebuješ, ty sám jsi rozhodl, že u nás má být chrám, v němž bys přebýval. ³⁶Nyní tedy, svatý Pane všeho posvěcení, zachovej tento nedávno očištěný dům neposkvrněný navěky!“

Razisova hrdinská smrt

³⁷Jistý Razis, člen jeruzalémské rady starších, byl tehdy udán Nikanorovi. Byl to muž velmi dobré pověsti, který miloval všechny své krajany natolik,

že ho pro jeho oddanost nazývali „otcem Židů“. ³⁸Už dříve, v dobách povstání, byl totiž obviněn z judaismu a za judaismus byl se vši horlivostí ochoten nasadit tělo i duši.

³⁹Nikanor chtěl předvést svou nenávist k Židům, a tak poslal více než 500 vojáků, aby Razise zajali ⁴⁰– domníval se totiž, že tím Židům zasadí těžkou ránu. ⁴¹Vojáci se tedy chystali zmocnit věže, kde byl Razis obklíčen. Už se dobývali skrz vnější vrata a poslali pro oheň, aby vrata podpálili, když Razis nalehl na svůj meč. ⁴²Chtěl totiž raději důstojně zemřít než padnout do rukou těm proklatcům a trpět urážky nehodné své důstojnosti.

⁴³Ve spěchu a rozrušení si však nezasadil ránu přesně. Proto, když už se dav hrnul skrz bránu, vyběhl směle na hradbu a statečně se vrhl dolů mezi ně. ⁴⁴Vojáci se rychle rozestoupili a Razis padl na prázdné místo do prostředí. ⁴⁵Byl však ještě živý a hořel odhodláním, a tak se zvedl, a i když mu z hrozných ran crčela krev, prodral se vojskem, postavil se na strmou skálu, ⁴⁶a přestože už ztratil skoro poslední kapku krve, vyrvál si vnitřnosti a oběma rukama je vrhl do davu. Přitom vzýval Pána života i ducha, aby mu je jednou navrátil. Takto zemřel.

Nikanorova zpupnost

15 Když se Nikanor dozvěděl, že Juda je se svými muži v oblasti Samaří, rozhodl se zaútočit na ně pro větší jistotu v den odpočinku. ²Židé, kteří byli donuceni ho doprovázet, však říkali: „Nevyhlazuj je takto krutě a barbarsky. Ucti den, který Vševidoucí posvětil nade všechny ostatní.“ ³Ten trojnásobný proklatec se jich zeptal: „Je snad v nebi nějaký vládce, který nařídil slavit sobotní den?“

⁴„Sám živý Hospodin, Vládce na nebi!“ odpověděli. „To on přikázal zachovávat sedmý den.“

⁵„Já jsem zase vládce na zemi,“ opáčil Nikanor, „a přikazuji vám vzít zbraně a splnit povinnost vůči králi!“ Tento svůj podlý záměr však naplnit nedokázal.

Juda spoléhá na Hospodina

⁶Nikanor se ve své nesmírné zpupnosti a pýše rozhodl, že si postaví veřejný pomník svého vítězství nad Judou a jeho muži. ⁷Makabejský ale stále s plnou důvěrou spoléhal, že mu Hospodin přijde na pomoc. ⁸Povzbuzoval své muže, ať se nebojí vpádu pohanů. Ať si raději připomínají, kolikrát už jim Nebesa pomohla, a i nyní očekávají, že jim Všemohoucí daruje vítězství. ⁹Nabádal je slovy Zákona i Proroků a připomínal jim zápasy, kterými prošli, a tak jim dodal odvahy. ¹⁰Když je vyburcoval k odhodlání, vydal jim rozkazy, přičemž jim líčil pohanskou věrolomnost a porušování přísah. ¹¹Každého z nich vyzbrojil ne toliko ochranou štítů a kopí, jako spíš slovy ušlechtilého povzbuzení. Pak jim ještě vyprávěl svůj přesvědčivý sen a všechny jím nadmíru potěšil.

¹²Měl totiž vidění, jak někdejší velekněz Oniáš (ten dobrý a počestný člověk skromného vystupování a laskavé povahy, který uměl příhodně mluvit a od dětství byl vychován k veškeré ctnosti), rozepjal ruce a modlil se za celé židovské společenství. ¹³Podobně se mu potom zjevil ctihodný stařec v šedinách, zahalený podivuhodným a vznešeným majestátem. ¹⁴Vtom

promluvil Oniáš a řekl: „Tento muž miluje své bratry a velmi se modlí za lid a svaté město; je to Jeremiáš, prorok Boží!“ ¹⁵Jeremiáš pak vztáhl pravici a předal Judovi zlatý meč se slovy: ¹⁶„Přijmi tento svatý meč jako dar od Boha. Jím pobiješ své protivníky.“

¹⁷Povzbuzení Judovými překrásnými slovy, která v nich probouzela odvalu a dodávala mužnost mladíkům, se rozhodli, že nebudou stavět tábor, ale pustí se směle do boje. Chtěli vše raději vyřešit statečným bojem muže proti muži, než aby vydali ohrožení město, svaté zákony a chrám. ¹⁸Obava o ženy a děti, bratry a příbuzné je tolik netížila, neboť jejich největší a hlavní starostí byl posvěcený chrám. ¹⁹Ti, kdo zůstali ve městě, byli neméně znepokojeni obavou o ty, kdo bojovali venku.

²⁰Všichni očekávali nadcházející rozhodnou bitvu. Nepřátelé už přitáhli, vojsko sešikované do boje, sloni na výhodných pozicích a jízda rozestavená na křídlech. ²¹Makabejský pozoroval nastupující vojska a viděl rozmanitost jejich výzbroje i divokost zvírat. Pozvedl ruce k nebi a vzýval Hospodina, který činí divy. Věděl totiž, že vítězství nelze získat zbraněmi, ale že On je dává dle svého uvážení těm, kdo si je zaslouží. ²²Vzýval ho tedy těmito slovy:

„Pane, ty jsi poslal svého anděla k judskému králi Ezechiášovi a pobil v Senacheribově táboře na 185 000 mužů.“ ²³Vládce nebes, pošli svého dobrého anděla také nyní před námi, ať rozsévá strach a hrůzu! ²⁴Svou mocnou paží rozdrť ty, kdo rouhavě útočí na tvůh svatý lid!“

Těmi slovy skončil.

Nikanorův konec

²⁵Nikanorovi muži se blížili s trubením a válečnými zpěvy, ²⁶zatímco Judovi muži šli vstříc nepřátelům s prosbami a modlitbami. ²⁷Rukama bojovali a srdcem se modlili k Bohu; pobili nejméně 35 000 mužů a velice se nad tím projevem Boží moci radovali. ²⁸Po bitvě se vesele vraceli domů, když vtom poznali Nikanora, jak tam leží mrtev v plné zbroji. ²⁹Spustil se křik a rozruch a začali velebit Vládce v jazyce svých otců.

³⁰Juda, který bojoval tělem i duší v první linii za své spoluobčany a od mládí projevoval oddanost svým krajanům, pak přikázal, aby Nikanorovi usekli hlavu a ruku v rameni a přinesli je do Jeruzaléma. ³¹Když tam dorazil, svolal své krajany, postavil kněze před oltář a poslal i pro hradní posádku. ³²Ukázal jim hlavu toho mizery Nikanora i ruku toho rouhače, kterou předtím pyšně vztáhl proti svatému příbytku Všemohoucím. ³³Pak tomu bezbožnému Nikanorovi vyřízl jazyk a dal ho po kouskách naházet ptákům. A ruku toho zlosyna pověsili naproti chrámu.

³⁴Všichni se obrátili k nebi a začali velebit Hospodina, který se tak zjevně projevil: „Požehnaný, který zachoval svou svatyni bez poskvrny!“ ³⁵Nikanorovu useknutou hlavu pak Juda nechal zavěsit na hrad jako viditelné a každému jasné znamení Hospodinovy pomoci. ³⁶Všichni pak veřejným hlasováním rozhodli, že tento den se musí nějak slavit a že třináctý den

dvanáctého měsíce (zvaného aramejsky adar), totiž den před Mordechajovou slavností,^a bude významným svátkem.

Závěr

³⁷Tak to tedy dopadlo s Nikanorem a od těch dob bylo město v moci Hebrejů. Já zde proto své vyprávění skončím. ³⁸Je-li sepsáno krásně a poutavě, odpovídá to mému přání. Je-li nevalné a průměrné, odpovídá to mým schopnostem. ³⁹Neboť jako je škodlivé pít samotné víno, škodí naopak též samotná voda; a jako je víno smíšené s vodou lahodné a působí dobrou náladu, tak i styl vyprávění potěší sluch čtenářů tohoto spisu. Zde je tedy konec.

^a36 Srov. Est 9:20–32.

NOVÝ ZÁKON

EVANGELIUM PODLE
MATOUŠE

Mesiášův rodokmen

KNIHA RODU JEŽÍŠE KRISTA,^a syna Davidova, syna Abrahamova:

- ² Abraham zplodil Izáka,
Izák zplodil Jákoba,
Jákob zplodil Judu a jeho bratry,
³ Juda zplodil Perese a Zeracha z Támar,
Peres zplodil Checrona,
Checron zplodil Rama,
⁴ Ram zplodil Aminadaba,
Aminadab zplodil Nachšona,
Nachšon zplodil Salmona,
⁵ Salmon zplodil Boáze z Rachab,
Boáz zplodil Obéda z Rúť,
Obéd zplodil Jišaje,
⁶ Jišaj pak zplodil krále Davida.

- David zplodil Šalomouna z manželky Uriášovy,
⁷ Šalomoun zplodil Rechoboáma,
Rechoboám zplodil Abiáše,
Abiáš zplodil Asu,
⁸ Asa zplodil Jošafata,
Jošafat zplodil Jehorama,
Jehoram zplodil Uziáše,
⁹ Uziáš zplodil Jotama,
Jotam zplodil Achaze,
Achaz zplodil Ezechiáše,
¹⁰ Ezechiáš zplodil Menašeho,
Menaše zplodil Amona,
Amon zplodil Jošiáše,
¹¹ Jošiáš zplodil Jekoniáše a jeho bratry
a pak přišlo babylonské zajetí.

- ¹² Po odvečzení do Babylonu Jekoniáš zplodil Šealtiela,
Šealtiel zplodil Zerubábela,
¹³ Zerubábel zplodil Abihuda,
Abihud zplodil Eliakima,
Eliakim zplodil Azora,
¹⁴ Azor zplodil Sádoka,
Sádok zplodil Achima,
Achim zplodil Eliuda,
¹⁵ Eliud zplodil Eleazara,

^a1 nebo *Mesiáše* (hebr. *Mašiach* i řec. *Christos* znamenají *Pomazaný* – Jan 1:41); tak i dále

Eleazar zplodil Matana,
 Matan zplodil Jákoba
¹⁶a Jákob zplodil Josefa, muže Marie,
 z níž se narodil Ježíš zvaný Kristus.

¹⁷Celkem tedy bylo čtrnáct pokolení od Abrahama po Davida, čtrnáct pokolení od Davida po babylonské zajetí a čtrnáct pokolení od babylonského zajetí po Krista.

Bůh je s námi

¹⁸Narození Ježíše Krista se událo takto: Jeho matka Marie byla zasnoubena Josefovi, ale předtím, než se vzali, se ukázalo, že je těhotná z Ducha svatého. ¹⁹Její muž Josef byl spravedlivý, a protože ji nechtěl veřejně zostudit, rozhodl se, že se s ní rozejde v tichosti. ²⁰Když však o tom přemýšlel, hle, ve snu se mu ukázal Hospodinův anděl a řekl: „Josefe, synu Davidův, neboj se vzít si Marii za manželku, neboť to, co v ní bylo počato, je z Ducha svatého. ²¹Porodí syna a dáš mu jméno Ježíš,“ neboť on zachrání svůj lid od jejich hříchů.“

²²To vše se stalo, aby se naplnilo, co Hospodin řekl ústy proroka: ²³„Hle, panna počne a porodí syna a dají mu jméno Immanuel,“^b což se překládá: Bůh je s námi.

²⁴Když se Josef probudil, zachoval se, jak mu přikázal Hospodinův anděl, a vzal si Marii za manželku. ²⁵Nespál s ní ale až do doby, kdy porodila syna, jemuž dal jméno Ježíš.

Mudrcové z Východu

2 Ježíš se narodil v judském Betlémě za dnů krále Heroda.^c Tehdy do Jeruzaléma přišli mudrcové z Východu. ²„Kde je ten narozený židovský král?“ ptali se. „Spatřili jsme na Východě jeho hvězdu a přišli jsme se mu poklonit.“

³Když se to doslechl král Herodes, velmi se rozrušil a celý Jeruzalém s ním. ⁴Svolal všechny vrchní kněze a učitele lidu a ptal se jich, kde se má narodit Mesiáš.

⁵„V judském Betlémě,“ odpověděli mu. „Neboť tak je psáno skrze proroka:

⁶„Ty však, Betléme v judské zemi,
 nejsi z judských knížat vůbec nejmenší,
 vždyť právě z tebe vzejde Panovník,
 Pastýř pro Izrael, můj lid.““^d

⁷Tehdy Herodes tajně povolal mudrce a vyptával se jich, kdy přesně se jim ta hvězda ukázala. ⁸Potom je poslal do Betléma se slovy: „Jděte a pečlivě vyhledejte to dítě. Jakmile je najdete, oznamte mi to, abych se mu mohl jít poklonit i já.“

⁹Jakmile vyslechli krále, vyrazili na cestu. A hle, hvězda, kterou viděli na východě, je předcházela, až se zastavila nad místem, kde bylo to dítě. ¹⁰Když tu hvězdu spatřili, zmocnila se jich nesmírná radost. ¹¹Vešli do domu, a když tam uviděli dítě s jeho matkou Marií, padli na kolena a klaněli

^a21 hebr. *Ješua*, tj. *Hospodin zachraňuje*
 král 37–4 př. n. l.

^d6 Mich 5:1, 3

^b23 Iza 7:14

^c1 Herodes Veliký, judský

se mu. Otevřeli své poklady a obětovali mu dary: zlato, kadidlo a myrhu.
¹²Když potom od Boha dostali ve snu pokyn, aby se nevraceli k Herodovi, vrátili se do své země jinudy.

Útěk do Egypta

¹³A hle, po jejich odjezdu se Josefovi ve snu ukázal Hospodinův anděl a řekl: „Vstaň, vezmi dítě i jeho matku, uteč do Egypta a zůstaň tam, dokud ti nepovím. Herodes totiž bude to dítě hledat, aby ho zabil.“

¹⁴Ještě tu noc tedy vstal, vzal dítě i jeho matku a odešel do Egypta, ¹⁵kde zůstal až do Herodovy smrti. Tak se naplnilo, co Hospodin promluvil ústy proroka: „Povolal jsem svého Syna z Egypta.“^a

¹⁶Když Herodes poznal, že ho mudrci oklamali, nesmírně se rozhněval a dal v Betlémě a v celém okolí povraždit všechny chlapce mladší dvou let, podle času, na který se vyptal mudrců. ¹⁷Tehdy se naplnilo slovo proroka Jeremiáše:

¹⁸ „V Rámě je slyšet křik –
 naříkání a mnohé úpění.
 Ráchel tam pláče nad svými dětmi,
 nad jejich ztrátou se nedá utěšit!“^b

¹⁹Když potom Herodes zemřel, hle, Hospodinův anděl se ve snu ukázal Josefovi v Egyptě ²⁰a řekl: „Vstaň, vezmi dítě i jeho matku a jdi do izraelské země. Ti, kdo usilovali o život dítěte, jsou již mrtví.“

²¹Josef tedy vstal, vzal dítě i jeho matku a přišel do izraelské země. ²²Uslyšel ale, že v Judsku místo svého otce Heroda kraluje Archelaos,^c a tak se tam bál jít. Když potom od Boha dostal ve snu pokyn, obrátil se do galilejského kraje. ²³Přišel tam a bydlel ve městě zvaném Nazaret. Tak se naplnila slova proroků, že bude nazýván Nazaretský.^d

Hlas volajícího

3 V těch dnech začal Jan Křtitel kázat v Judské poušti: ²„Čiňte pokání! Nebeské království je blízko!“ ³To je ten, o kterém mluvil prorok Izaiáš, když říkal:

„Hlas volajícího na poušti:
 Připravte Pánovu cestu!
 Urovňte jeho stezky!“^e

⁴Ten Jan nosil oděv z velbloudí srsti, kolem boků měl kožený pás a jeho pokrmem byly kobylinky a lesní med. ⁵Jeruzalém, celé Judsko i celý jordan-
 ský kraj tehdy vycházel k němu, ⁶vyznávali své hříchy a on je křtil v řece Jordán.

⁷Když ale uviděl, že se k němu přichází pokřtít mnoho farizeů a saduceů, řekl jim: „Plemeno zmijí, kdo vám ukázal, jak utéct před přicházejícím hněvem? ⁸Začněte nést ovoce odpovídající vašemu pokání. ⁹A nemyslete, že si můžete říkat: ‚Máme otce Abrahama.‘ Říkám vám, že Bůh je schopen Abrahamovi vzbudit potomky z tohoto kamení! ¹⁰Sekera je už napřažena

^a15 Oze 11:1 ^b18 Jer 31:15 ^c22 nejstarší syn Heroda Velikého; vládl v Judeji 4 př. n. l. – 6 n. l. ^d23 srov. Soud 13:5 ^e3 Iza 40:3

ke koření stromů. Každý strom, který nenese dobré ovoce, bude vyřát a vhozen do ohně.

¹¹Jistě, já vás křtím vodou k pokání, ale ten, který přichází po mně, je silnější než já. Jemu nejsem hoden ani zout sandály. On vás bude křtít Duchem svatým a ohněm. ¹²Už má lopatu v ruce a vyčistí svůj mlat. Svou pšenicí shromáždí do obilnice, ale plevy bude pálit neuhasitelným ohněm!“

Milovaný Syn

¹³Tehdy přišel Ježíš z Galileje za Janem k Jordánu, aby se od něj nechal pokřtít. ¹⁴Jan mu v tom ale velmi bránil: „Já potřebuji být pokřtěn od tebe, a ty přicházíš za mnou?“

¹⁵„Nebraň tomu,“ odpověděl mu Ježíš. „Takto máme naplnit veškerou spravedlnost.“ A tak mu nebránil.

¹⁶Jakmile byl Ježíš pokřtěn, vystoupil hned z vody a hle, otevřela se mu nebesa a spatřil Božího Ducha, jak sestupuje z nebe jako holubice a přichází na něj. ¹⁷Vtom se z nebe ozval hlas: „Toto je můj milovaný Syn, kterého jsem si oblíbil.“^a

Je psáno

4 Tehdy byl Ježíš veden Duchem na poušť, aby tam byl pokoušen od ďábla. ²Postil se čtyřicet dní a čtyřicet nocí, až nakonec vyhladověl. ³Vtom k němu přistoupil Pokušitel a řekl mu: „Jsi-li Boží Syn, řekni tomuto kameni, ať se promění v chleby.“

⁴On však odpověděl: „Je psáno: ‚Nejen chlebem bude člověk živ, ale každým slovem vycházejícím z Božích úst.‘“^b

⁵Tehdy ho ďábel vzal do svatého města a postavil ho na vrcholek chrámu. ⁶„Jsi-li Boží Syn,“ řekl, „vrhni se dolů! Je přece psáno:

„Svým andělům přikáže o tobě
a ponesou tě na rukou,
abys nenarazil nohou na kámen.““^c

⁷Ježíš mu řekl: „Také je psáno: ‚Nepokoušej Hospodina, svého Boha.‘“^d

⁸Poté ho ďábel vzal na velmi vysokou horu a ukázal mu všechna království světa a jejich nádheru. ⁹„To všechno ti dám,“ řekl mu, „když padneš na kolena a pokloníš se mi.“

¹⁰„Odejdi, satane!“ řekl mu na to Ježíš. „Je přece psáno: ‚Hospodinu, svému Bohu, se budeš klanět a jemu jedinému sloužit.‘“^e ¹¹Tenkrát ho ďábel opustil a hle, přistoupili andělé a sloužili mu.

Světlo v Galileji

¹²Když Ježíš uslyšel, že Jan byl uvězněn, vrátil se do Galileje. ¹³Opustil Nazaret a přišel bydlet do pobřežního města Kafarnaum v krajinách Zabulon a Neftalí. ¹⁴Tak se naplnilo slovo proroka Izaiáše:

¹⁵„Země Zabulon a země Neftalí,
při cestě k moři, za Jordánem,
Galilea pohanů:

^a17 Žalm 2:7; Iza 42:1

^b4 Deut 8:3

^c6 Žalm 91:11–12

^d7 Deut 6:16

^e10 Deut

¹⁶Lid, který bydlel v temnotách,
uviděl velké světlo,
obyvatelům krajiny stínu smrti
světlo se zaskvělo.^a

¹⁷Od té doby začal Ježíš kázat: „Čiňte pokání! Nebeské království je blízko!“^b

¹⁸Jednou se procházel podél Galilejského jezera a uviděl dva bratry, jak házejí síť do vody. Byli to rybáři Šimon (později zvaný Petr) a jeho bratr Ondřej. ¹⁹Řekl jim: „Pojďte za mnou a udělám z vás rybáře lidí!“ ²⁰Oni hned opustili síť a šli za ním. ²¹Poodešel dál a uviděl jiné dva bratry – Jakuba Zebedeova a jeho bratra Jana – jak na lodi se svým otcem Zebedeem spravují síť. Zavolal je ²²a oni hned opustili loď i svého otce a šli za ním.

²³Ježíš pak procházel celou Galileu, učil v jejich synagogách, kázal evangelium o Království a uzdravoval každou nemoc a každý neduh mezi lidmi. ²⁴Zpráva o něm se roznesla i po celé Sýrii, a tak k němu přiváděli všechny nemocné, sužované různými neduhy a bolestmi, posedlé, trpící padoucníci i ochrnuté a on je uzdravoval. ²⁵A šly za ním veliké zástupy nejen z Galileje, ale i z Dekapole, Jeruzaléma, Judska a Zajordánska.

Blaze vám

5 Když Ježíš uviděl zástupy, vystoupil na horu. Posadil se, a když k němu přistoupili jeho učedníci, ²začal je učit:

³ „Blaze chudým v duchu,
neboť jim patří nebeské království.

⁴ Blaze plačícím,
neboť budou potěšeni.

⁵ Blaze mírným,
neboť dostanou zemi za dědictví.

⁶ Blaze těm, kdo hladovějí a žízní po spravedlnosti,
neboť budou nasyceni.

⁷ Blaze milosrdným,
neboť dojdou milosrdenství.

⁸ Blaze čistým v srdci,
neboť uvidí Boha.

⁹ Blaze těm, kdo působí pokoj,
neboť budou nazváni Božími dětmi.

¹⁰ Blaze pronásledovaným pro spravedlnost,
neboť jim patří nebeské království.

¹¹Blaze vám, když vám budou zlořečit a pronásledovat vás a šířit o vás všelijaké zlé a lživé řeči kvůli mně. ¹²Radujte se a jásejte, protože vaše odplata v nebesích je veliká. Takto totiž pronásledovali proroky, kteří byli před vámi.

¹³Vy jste sůl země. Kdyby sůl ztratila svou chuť, čím se zas osolí? Nebude už k ničemu, jen se vyhodí ven a lidé ji pošlapou. ¹⁴Vy jste světlo světa. Město ležící na hoře nemůže být skryto. ¹⁵Stejně tak se nerozsvěcí lampa,

^a16 Iza 9:1–2

^b17 Mat 3:2

aby ji postavili pod vědro, ale na svícen, a tehdy svítí všem, kdo jsou v domě. ¹⁶Tak ať vaše světlo září před lidmi, aby viděli vaše dobré skutky a vzdali slávu vašemu Otci v nebesích.“

Naplnění Zákona

¹⁷„Nemyslete si, že jsem přišel zrušit Zákon nebo Proroky. Nepřišel jsem je zrušit, ale naplnit. ¹⁸Amen, říkám vám: Dokud nepomine nebe a země, nepomine ani nejmenší písmenko, ani jediná čárka ze Zákona, než se to všechno naplní. ¹⁹Kdokoli by zrušil jedno z těchto nejmenších přikázání a tak by učil lidi, bude v nebeském království považován za nejmenšího. Ale kdokoli by je plnil a učil, ten bude v nebeském království považován za velkého. ²⁰Říkám vám, že pokud vaše spravedlnost nebude o mnoho převyšovat spravedlnost znalců Písma a farizeů, nikdy nevstoupíte do nebeského království.

²¹Slýchali jste, že předkům bylo řečeno: „Nezabíjej,“^a a kdokoli by někoho zabil, bude vydán soudu. ²²Já vám však říkám, že každý, kdo se hněvá na svého bratra, bude vydán soudu. Kdokoli by svému bratru řekl: „Tupče!“^b bude vydán veleradě, a kdokoli by mu řekl: „Blázne!“ bude vydán pekelnému ohni. ²³Proto když bys přinášel na oltář svůj dar a tam si vzpomněl, že tvůj bratr má něco proti tobě, ²⁴nech svůj dar tam před oltářem a jdi se nejprve smířit se svým bratrem. Teprve potom přijď obětovat svůj dar. ²⁵Se svým odpůrcem se dohodni rychle, dokud jsi s ním na cestě, aby tě tvůj odpůrce nevydal soudci a soudce zřizenci a byl bys vsazen do vězení. ²⁶Amen, říkám ti: Určitě odtamtud nevyjdeš, dokud nevrátíš poslední haléř.

²⁷Slýchali jste, že bylo řečeno: „Necizolož.“^c ²⁸Já vám však říkám, že každý, kdo by se chtivě podíval na ženu, už s ní zcizoložil ve svém srdci. ²⁹Svádí-li tě tvé pravé oko, vyloupni je a zahod' pryč. Je pro tebe lepší, aby zahynul jeden tvůj úd, než aby celé tvé tělo bylo uvrženo do pekla. ³⁰Svádí-li tě tvá pravá ruka, usekni ji a zahod' pryč. Je pro tebe lepší, aby zahynul jeden tvůj úd, než aby celé tvé tělo přišlo do pekla.

³¹Také bylo řečeno: „Kdo chce zapudit svou manželku, musí jí dát rozlukový list.“^d ³²Já vám však říkám, že každý, kdo zapudí svou manželku (kromě případu smilstva), přivádí ji k cizoložství; a každý, kdo si zapuzenou vezme, cizoloží.

³³Slýchali jste také, že předkům bylo řečeno: „Nebudeš krivě přísahat“^e a „Své sliby Hospodinu splň.“^f ³⁴Já vám však říkám, abyste vůbec nepřísahali, ani při nebi, protože to je Boží trůn, ³⁵ani při zemi, protože to je podnož jeho nohou, ani při Jeruzalému, protože to je město toho velkého Krále. ³⁶Nepřísahaj ani na svou hlavu. Nemůžeš přece jediný svůj vlas udelat bílým nebo černým. ³⁷Ať je tedy vaše slovo „Ano“ ano a „Ne“ ne. Co je nad to, je od Zlého.

³⁸Slýchali jste, že bylo řečeno: „Oko za oko, zub za zub.“^g ³⁹Já vám však říkám, abyste neodporovali zlému člověku. Když tě někdo udeří do pravé tváře, nastav mu i druhou. ⁴⁰Když se s tebou někdo chce soudit, aby tě připravil o košili, nech mu i plášť. ⁴¹Když tě někdo nutí jít s ním jednu míli, jdi dvě. ⁴²Tomu, kdo tě prosí, dej a od toho, kdo si od tebe chce půjčit, se neodvracej.

^a21 Exod 20:13; Deut 5:17 ^b22 v řec. textu je aram. slovo *Ráka!* ^c27 Exod 20:14; Deut 5:18 ^d31 Deut 24:1 ^e33 Lev 19:12 ^f33 Num 30:3; Deut 23:22–24

^g38 Exod 21:24; Lev 24:20; Deut 19:21

⁴³Slychali jste, že bylo řečeno: „Miluj svého bližního“ a svého nepřítele měj v nenávisti.“ ⁴⁴Já vám však říkám: Milujte své nepřátele a modlete se za ty, kdo vás pronásledují. ⁴⁵Tak budete synové svého Otce v nebesích. On přece dává svému slunci vycházet na dobré lidi i na zlé a posílá déšť na spravedlivé i nespravedlivé. ⁴⁶Jakou máte odplatu, když milujete jen ty, kdo milují vás? Nedělají snad totéž i výběřčí daní? ⁴⁷A co mimořádného děláte, když zdravíte jen své bratry? Nedělají to snad i pohané? ⁴⁸Budte tedy dokonalí, jako je dokonalý váš nebeský Otec.“

Skrytá zbožnost

6 „Dávejte si pozor, abyste nepředváděli svou spravedlnost lidem na odiv. Neměli byste totiž odměnu u svého Otce v nebesích.

²Když dáváš chudým, nevytrubuj před sebou, jako to dělají pokrytci v synagogách a na ulicích, aby sklízeli chválu od lidí. Amen, říkám vám, že už mají svou odměnu. ³Raději, když dáváš chudým, ať tvá levice neví, co dělá pravice. ⁴Tak tvé dobrodiní zůstane vskrytu a tvůj Otec, který vidí vskrytu, tě odmění.

⁵Také když se modlíte, nebuďte jako pokrytci. Ti totiž při modlitbě rádi postávají v synagogách a na nárožích ulic, aby se ukazovali před lidmi. Amen, říkám vám, že už mají svou odměnu. ⁶Raději, když se modlíš, vejdi do svého pokojíku, zavři dveře a modli se ke svému Otci, který je vskrytu. Tvůj Otec, který vidí vskrytu, tě odmění.

⁷Když se tedy modlíte, neříkejte prázdná slova jako pohané, kteří si myslí, že budou vyslyšeni pro množství svých slov. ⁸Nebuďte jako oni. Váš Otec ví, co potřebujete, ještě předtím, než ho poprosíte. ⁹Proto se modlete takto:

- Otče náš, který jsi v nebesích,
ať se posvěť tvé jméno!
¹⁰Ať přijde tvé království!
Ať se stane tvoje vůle
jako v nebi, tak i na zemi.
¹¹Dej nám i dnes náš denní chléb
¹²a odpusť nám naše viny,
jako i my odpouštíme našim viníkům.
¹³A neuveď nás do pokušení,
ale vysvoboď nás od Zlého.^b

¹⁴Odpusťte-li totiž lidem jejich prohřešky, odpustí také váš nebeský Otec vám. ¹⁵Ale když lidem jejich prohřešky neodpustíte, neodpustí ani váš Otec vaše prohřešky vám.

¹⁶A když se postíte, nebuďte zasmušilí jako pokrytci, kteří hyzdí své tváře, aby ukázali lidem, že se postí. Amen, říkám vám, že už mají svou odměnu. ¹⁷Když se postíš, raději si pomaž hlavu olejem a umyj si tvář, ¹⁸aby tvůj půst nebyl zjevný lidem, ale tvému Otci, který je vskrytu. A tvůj Otec, který vidí vskrytu, tě odmění.“

Bůh, nebo mamon?

¹⁹„Nehromadte si poklady na zemi, kde je ničící mol a rez a kde se zloději vloupávají a kradou. ²⁰Raději si hromadte poklady v nebi, kde je mol a rez

^a43 Lev 19:18

^b13 Někt. rukopisy přidávají *Neboť tvé je království i moc i sláva navěky! Amen.*

neničí a kde se zloději nevloupávají ani nekradou. ²¹Vždyť tam, kde je tvůj poklad, bude i tvé srdce.

²²Oko je lampou těla. Je-li tvé oko štědré, celé tvé tělo bude jasné. ²³Je-li však tvé oko lakomé, celé tvé tělo bude temné. Jestliže je světlo v tobě tmou, jak velika bude sama tma?!

²⁴Nikdo nemůže sloužit dvěma pánům. Buď totiž bude jednoho nenávidět a druhého milovat, nebo se bude toho jednoho držet a tím druhým pohrdne. Nemůžete sloužit Bohu i mamonu.“

Nemějte starosti

²⁵„Proto vám říkám: Nemějte starost o svůj život ani o své tělo – co budete jíst a pít a co si oblečete. Není snad život víc než jídlo a tělo víc než oblečení? ²⁶Podívejte se na ptáky na obloze. Nesejí, nesklízejí, neshromažďují do stodol, ale váš nebeský Otec je živí. Nejste snad vy mnohem dražší?

²⁷Copak si někdo z vás samými starostmi prodlouží život o jediný den?

²⁸A proč si děláte starosti s oblečením? Pomyslete na polní lilie, jak rostou. Nepracují ani nepředou, ²⁹ale říkám vám, že ani Šalomoun ve vši své slávě nebyl oblečen jako jedna z nich. ³⁰Jestliže tedy Bůh takto obléká polní travu, která dnes je a zítra bude hozena do pece, neoblékne snad mnohem spíš vás, vy malověrní?

³¹Nemějte tedy starosti. Neříkejte: ‚Co budeme jíst? Co budeme pít? Co si oblečeme?‘ ³²Všechny ty věci vyhledávají pohané, ale váš nebeský Otec ví, že to všechno potřebujete. ³³Hleďte nejprve Boží království a jeho spravedlnost, a toto vše vám bude přidáno. ³⁴Nemějte starost o zítřek; zítřek bude mít své vlastní starosti. Den má dost svého trápení.“

Jak chcete, aby se chovali k vám...

7 „Nesudte, abyste nebyli souzeni. ²Jakým soudem totiž soudíte, takovým budete souzeni, a jakou mírou měříte, takovou vám bude odměřeno. ³Proč vidíš třísku v oku svého bratra, ale trámu ve vlastním oku si nevšímáš? ⁴Jak můžeš říci svému bratru: ‚Nech mě, ať ti vytáhnou z oka třísku,‘ a přitom máš sám v oku trám! ⁵Pokrytče, vytáhni nejdříve trám z vlastního oka, a tehdy prohlédneš, abys vytáhl třísku z oka svého bratra.

⁶Nedávejte svaté věci psům a neházejte své perly sviním; jinak je zašlapou, otočí se a roztrhají vás.

⁷Proste a bude vám dáno, hleďte a naleznete, tlučte a bude vám otevřeno. ⁸Neboť každý, kdo prosí, dostává; kdo hledá, nalézá, a tomu, kdo tluče, bude otevřeno. ⁹Kdo z vás je takový člověk, že podá svému synu kámen, když tě prosí o chléb? ¹⁰Nebo když prosí o rybu, dáš mu snad hada? ¹¹Jestliže tedy vy, kteří jste zlí, umíte svým dětem dávat dobré dary, čím spíše váš Otec v nebesích dá dobré věci těm, kdo ho prosí?

¹²Chovejte se k lidem přesně tak, jak chcete, aby se oni chovali k vám. Právě v tom spočívá Zákon i Proroci.“

Poznáte je po ovoci

¹³„Vcházejte těsnou branou. Prostorná brána a široká cesta vede do záhuby a kdekdo tudy kráčí. ¹⁴Těsná brána a úzká cesta však vede k životu a málokdo ji nachází.

¹⁵Dávejte si pozor na falešné proroky, kteří k vám přicházejí v ovčím rouše, ale uvnitř jsou to draví vlci. ¹⁶Poznáte je po jejich ovoci. Sklízí se snad hrozny z trní a fíky z bodláků? ¹⁷Tak tedy každý dobrý strom nese dobré ovoce a špatný strom nese zlé ovoce. ¹⁸Dobrý strom nemůže nést zlé ovoce, stejně jako špatný strom nemůže nést dobré ovoce. ¹⁹Každý strom, který nenese dobré ovoce, bývá vyřazen a vhozen do ohně. ²⁰A tak tedy: poznáte je po jejich ovoci.

²¹Ne každý, kdo mi říká ‚Pane, Pane‘, vejde do nebeského království, ale ten, kdo koná vůli mého Otce v nebesích. ²²Mnozí mi v onen den řeknou: ‚Pane, Pane, copak jsme ve tvém jménu neprorokovali? Nevymítali jsme ve tvém jménu demony? Nedělali jsme ve tvém jménu mnoho zázraků?‘ ²³A tehdy jim jasně řeknu: ‚Nikdy jsem vás neznal. Odejděte ode mě vy, kdo pácháte zlo!‘

²⁴Každý, kdo slyší tato má slova a plní je, bude podobný moudrému muži, který postavil svůj dům na skále. ²⁵Pak padl déšť, přišly záplavy, strhly se vichřice a udeřily na ten dům, ale ten nespadl, protože byl založen na skále. ²⁶Každý, kdo slyší tato má slova a neplní je, bude však podobný bláznovi, který svůj dům postavil na písku. ²⁷Pak padl déšť, přišly záplavy, strhly se vichřice a udeřily na ten dům, a ten spadl a jeho pád byl hrozný.“

²⁸Když Ježíš dokončil tuto řeč, zástupy žasly nad jeho učením. ²⁹Učil je totiž jako ten, kdo má zmocnění, a ne jako znalci Písma.

Naše neduhy sňal

8 Když pak sestupoval z hory, šly za ním veliké zástupy. ²Vtom přišel jeden malomocný a klaněl se mu se slovy: „Pane, kdybys jen chtěl, dokážeš mě očistit.“

³On vztáhl ruku a dotkl se ho se slovy: „Já to chci. Buď čistý!“ A jeho malomocenství bylo ihned očištěno. ⁴Potom mu Ježíš řekl: „Dej pozor, abys to nikomu neříkal. Jdi ale, ukaž se knězi a obětuj Bohu dar, který přikázal Mojžíš“ – na svědectví pro ně.“

⁵Když vcházel do Kafarnaum, přistoupil k němu římský setník a prosil ho: „Pane, můj služebník leží doma raněn mrtvicí a strašně trpí.“

⁷Ježíš mu řekl: „Já přijdu a uzdravím ho.“

⁸Setník však odpověděl: „Pane, nezasloužím si, abys vešel pod mou střechu. Řekni jen slovo, a můj služebník bude uzdraven. ⁹Sám jsem přece člověk, který podléhá velení a velí vojákům. Když někomu řeknu ‚Jdi,‘ jde; když řeknu jinému ‚Přiď,‘ přijde; když řeknu svému otroku ‚Udělej to,‘ udělá to.“

¹⁰Ježíš, překvapen tím, co uslyšel, řekl těm, kdo šli za ním: „Amen, říkám vám, takovou víru jsem nikde v Izraeli nenašel! ¹¹Říkám vám, že mnozí přijdou od východu i od západu a budou stolovat s Abrahamem, Izákem a Jákobem v nebeském království, ¹²ale synové království budou vyvrženi do té venkovní tmy. Tam bude pláč a skřípění zubů.“

¹³Tomu setníkovi pak Ježíš řekl: „Jdi. Ať se ti stane, jak jsi uvěřil.“ A v tu chvíli byl jeho služebník uzdraven.

¹⁴Když potom Ježíš přišel do Petrova domu, uviděl tam jeho tchyni, jak leží s horečkou. ¹⁵Dotkl se její ruky, horečka ji opustila a ona vstala a začala ho obsluhovat. ¹⁶Večer k němu přivedli mnoho lidí posedlých demony a on

ty duchy vymítal slovem a všechny nemocné uzdravil. ¹⁷Tak se naplnilo slovo proroka Izaiáše: „Naše neduhy sňal a naše nemoci nesl.“^a

Kdo to vůbec je?

¹⁸Když Ježíš viděl, kolik je kolem něj lidí, přikázal učedníkům, ať se přeplaví na druhý břeh. ¹⁹Tehdy k němu přistoupil jeden znalec Písma se slovy: „Mistře, budu tě následovat, kamkoli půjdeš.“

²⁰Ježíš mu odpověděl: „Lišky mají doupata a ptáci hnízda, ale Syn člověka nemá, kde by hlavu složil.“

²¹Jiný z jeho učedníků mu řekl: „Pane, dovol mi nejdřív odejít a pochovat svého otce.“

²²Ježíš mu odpověděl: „Pojď za mnou a nech mrtvé pochovávat své mrtvé.“

²³Potom nastoupil na loď a jeho učedníci za ním. ²⁴Na jezeře se náhle strhla velká bouře, takže se vlny valily přes loď. On ale spal.

²⁵Přistoupili tedy a vzbudili ho: „Pane, zachraň nás, vždyť umíráme!“

²⁶„Proč se bojíte, malověrní?“ řekl jim Ježíš. Potom vstal, okřikl vítr i vlny, a nastal naprostý klid.

²⁷Učedníci byli ohromeni. „Kdo to vůbec je?“ ptali se. „Vždyť ho poslouchá i vítr a vlny!“

Stádo prasat

²⁸Když se pak přeplavil na druhou stranu do gadarenského^b kraje, střetli se s ním dva posedlí, kteří vyšli z hrobů. Byli tak nebezpeční, že tou cestou ani nemohl nikdo chodit. ²⁹Začali křičet: „Co je ti po nás, Boží Synu? Přišel jsi nás předčasně trýznit?“

³⁰Opoдал se páslo velké stádo prasat. ³¹Démoni ho tedy prosili: „Když nás vymítáš, pošli nás do toho stáda prasat.“

³²„Jděte!“ řekl jim, a tak vyšli, vstoupili do toho stáda prasat a celé to stádo se rozeběhlo ze srázu dolů do jezera, kde utonulo. ³³Pasáci prasat tehdy utekli, a když přišli do města, všechno to o těch posedlých vyprávěli.

³⁴Celé město hned vyšlo Ježíšovi naproti, a jakmile ho uviděli, žádali ho, ať opustí jejich kraj.

Co je snadnější?

9 Nastoupil tedy na loď, přeplavil se a přišel do svého města. ²Vtom k němu přinesli ochrnutého člověka na nošítkách. Když Ježíš uviděl jejich víru, řekl ochrnutému: „Hlavu vzhůru, synu. Tvé hříchy jsou odpuštěny.“

³Někteří znalci Písma si řekli: „Ten člověk se rouhá!“

⁴Ježíš ale znal jejich myšlenky, a tak se jich zeptal: „Proč si hned myslíte něco zlého? ⁵Co je podle vás snadnější říci: ‚Jsou ti odpuštěny hříchy,‘ anebo: ‚Vstaň a chod‘? ⁶Ale abyste věděli, že Syn člověka má na zemi moc odpouštět hříchy“ – tehdy pověděl ochrnutému – „Vstaň, vezmi své lehátko a jdi domů.“

⁷A on vstal a odešel domů. ⁸Když to uviděly zástupy, zmocnil se jich úžas a vzdaly slávu Bohu, který dal lidem takovou moc.

^a17 Iza 53:4
8:26)

^b28 někt. rukopisy *gergesenského* nebo *gerasenského* (Marek 5:1; Luk

Nové víno

⁹Cestou odtud Ježíš uviděl člověka jménem Matouš, jak sedí v celnici. Řekl mu: „Pojď za mnou,“ a on vstal a šel za ním. ¹⁰Když pak Ježíš stoloval v jeho domě, přišlo tam mnoho výběrčích daní a různých hříšníků a stolovali s Ježíšem a jeho učedníky.

¹¹Uviděli to farizeové a řekli jeho učedníkům: „Jak to, že váš mistr jí s výběrčími daní a hříšníky?“

¹²Ježíš to uslyšel a odpověděl jim: „Lékaře nepotřebují zdraví, ale nemocní. ¹³Jděte a přemýšlejte, co znamená: ‚Chci milosrdenství, ne oběti.‘“ Nepřišel jsem volat spravedlivé, ale hříšníky.“

¹⁴Potom k němu přišli učedníci Jana Křtitele. „Jak to, že my a farizeové se postíme často, ale tvoji učedníci se nepostí?“ ptali se.

¹⁵Ježíš jim odpověděl: „Mohou ženichovi přátelé truchlit, dokud je ženich ještě s nimi? Přijdou dny, kdy jim bude ženich vzat, a tehdy se budou postit.“

¹⁶Nikdo nepřišívá na starý plášť záplatu z nové látky. Taková výplň odtrhne i kus roucha a díra bude ještě horší. ¹⁷Také se nelije nové víno do starých měchů. Jinak se měchy roztrhnou, víno se rozlije a měchy se zničí. Nové víno se lije do nových měchů, a tak se obojí zachová.“

Každou nemoc, každý neduh

¹⁸Zatímco k nim takto mluvil, náhle k němu přistoupil představený synagogy a klaněl se mu se slovy: „Moje dcera právě zemřela. Pojď ale, vlož na ni ruku, a bude žít!“

¹⁹Ježíš tedy vstal a šel za ním a jeho učedníci také. ²⁰Náhle se zezadu přiblížila žena, která dvanáct let trpěla krvácením, a dotkla se cípu jeho roucha. ²¹Řekla si totiž: „Jestli se jen dotknu jeho roucha, budu uzdravena.“

²²Ježíš se otočil, a když ji uviděl, řekl: „Hlavu vzhůru, dcero. Tvá víra tě uzdravila.“ A od té chvíle byla zdravá.

²³Když Ježíš dorazil k domu představeného synagogy a uviděl hudebníky a hlučný zástup kvílících, ²⁴řekl: „Odejďte! Ta dívka neumřela, jenom spí.“ Jen se mu ale vysmívali. ²⁵Když byl zástup konečně pryč, Ježíš vešel dovnitř, vzal ji za ruku a ta dívka vstala. ²⁶Zpráva o tom se roznesla po celé zemi.

²⁷Cestou odtud šli za Ježíšem dva slepci a křičeli: „Smiluj se nad námi, synu Davidův!“

²⁸Když došel domů, slepci přišli za ním. „Věříte, že to dokážu?“ zeptal se jich Ježíš.

„Ano, Pane,“ odpověděli.

²⁹Dotkl se tedy jejich očí a řekl: „Ať se vám stane podle vaší víry!“ ³⁰Vtom se jim otevřely oči. Ježíš je přísně napomenul: „Dejte pozor, ať se to nikdo nedozví.“ ³¹Ale oni šli a roznesli zprávu o něm po celé zemi.

³²Sotva odešli, vtom k němu lidé přivedli němého člověka posedlého démonem. ³³Když pak byl ten démon vyhnán a němý začal mluvit, zástupy užasly a říkaly: „Něco takového je v Izraeli nevidáno!“

³⁴Farizeové ale říkali: „Vymítá demony knížetem démonů.“

³⁵Takto Ježíš obcházel všechna města a vesnice, vyučoval v jejich synagogách, kázal evangelium o Království a uzdravoval každou nemoc

a každý neduh. ³⁶Když se díval na zástupy, byl pohnut soucitem k nim, protože byli ztrápení a zmatení jako ovce bez pastýře. ³⁷Tehdy řekl svým učedníkům: „Žeň je obrovská, ale dělníků málo. ³⁸Proste Pána žně, ať vyšle dělníky na svou žeň.“

Jako ovce mezi vlky

10 Potom svolal svých dvanáct učedníků a dal jim moc nad nečistými duchy, aby je vymítali a aby uzdravovali každou nemoc a každý neduh. ²A toto jsou jména dvanácti apoštolů:

Nejprve Šimon zvaný Petr a jeho bratr Ondřej,

Jakub Zebedeův a jeho bratr Jan,

³Filip a Bartoloměj,

Tomáš a výběrčí daní Matouš,

Jakub Alfeův a Tadeáš,

⁴Šimon Horlivec^a a Jidáš Iškariotský, který ho potom zradil.

⁵Těchto dvanáct Ježíš vyslal s těmito pokyny: „Nechodte na cestu pohanů, nevstupujte do města Samaritánů, ⁶ale raději jděte ke ztraceným ovčím z lidu Izraele. ⁷Jděte a ohlašujte: ‚Nebeské království je blízko!‘^b ⁸Nemocné uzdravujte, mrtvé křiste, malomocné očišťujte, demony vymítejte. Zdarma jste dostali, zdarma dejte. ⁹Neberte si s sebou do opasků zlato, stříbro ani peníze ¹⁰ani mošnu ani náhradní košile ani obuv ani hůl – dělník si přece zaslouží svůj pokrm.

¹¹Když přijdete do města nebo vesnice, najděte tam hodného člověka a zůstaňte u něj, dokud neodejdete. ¹²Když budete vcházet do něčího domu, popřejte mu pokoj. ¹³Bude-li toho ten dům hoden, pak ať váš pokoj přejde na něj. Nebude-li hoden, ať se váš pokoj vrátí k vám. ¹⁴Pokud vás někdo nepřijme a nebude poslouchat vaše slova, vyjděte z toho domu nebo města a setřeste si z nohou i jeho prach. ¹⁵Amen, říkám vám, že v soudný den bude sodomskému a gomorskému kraji lehčeji než takovému městu.

¹⁶Posílám vás jako ovce mezi vlky, proto buďte chytří jako hadi a nevinní jako holubice. ¹⁷Dejte si pozor na lidi, protože vás budou vydávat soudům a bičovat vás ve svých shromážděních. ¹⁸Kvůli mně vás povedou i před vládců a krále na svědectví pro ně a pro národy. ¹⁹Když vás jim vydají, nestarejte se, jak a co máte říkat. Co máte říci, vám bude dáno v tu chvíli. ²⁰Nejste to totiž vy, kdo mluví, ale Duch vašeho Otce, který mluví ve vás.

²¹Bratr bratra i otec syna tehdy vydá na smrt, děti povstanou proti svým rodičům a zabijí je. ²²Kvůli mému jménu vás budou všichni nenávidět, ale kdo vytrvá až do konce, bude zachráněn. ²³Když vás budou pronásledovat v jednom městě, utečte do jiného. Amen, říkám vám, že neprojdete izraelská města, než přijde Syn člověka.

²⁴Není učedník nad mistra ani služebník nad svého pána. ²⁵Pro učedníka je dost na tom, když bude jako jeho mistr a služebník jako jeho pán. Jestliže hospodáře nazvali Belzebubem, čím spíše jeho domácí?

²⁶Nebojte se jich. Není totiž nic skrytého, co nebude zjeveno, ani nic tajného, co nebude poznáno. ²⁷Co vám říkám ve tmě, mluve na světle;

^a4 aram. Kananita (řec. Zélot; Luk 6:15; Skut 1:13)

^b7 Mat 3:2; 4:17

co slyšíte šeptat do ucha, hlásejte ze střeš! ²⁸Nebojte se těch, kdo zabíjejí tělo, ale duši zabít nemohou. Raději se bojte Toho, který může duši i tělo zahubit v pekle. ²⁹Neprodávají se snad dva vrabci za haléř? Přitom ani jeden z nich nepadne na zem bez vědomí vašeho Otce. ³⁰Vám jsou ale spočítány i všechny vlasy na hlavě! ³¹Proto se nebojte. Jste dražší než mnoho vrabců.

³²Kdokoli mě vyzná před lidmi, toho i já vyznám před svým Otcem v nebesích. ³³Kdo by mě ale před lidmi zapřel, toho i já zapřu před svým Otcem v nebesích.

³⁴Nemyslete si, že jsem přišel, abych na zem přinesl pokoj. Nepřišel jsem přinést pokoj, ale meč. ³⁵Přišel jsem, abych rozdělil člověka proti jeho otci, dceru proti matce a snachu proti tchyni. ³⁶Člověk bude mít nepřátele ve vlastní rodině.^a

³⁷Kdo má rád otce nebo matku více než mě, není mě hoden. Kdo má rád syna nebo dceru více než mě, není mě hoden. ³⁸Kdo nebere svůj kříž a ne-následuje mě, není mě hoden. ³⁹Kdo nalezne svou duši, ten ji ztratí, a kdo ztratí svou duši kvůli mně, ten ji nalezne.

⁴⁰Kdo vás přijímá, ten přijímá mě, a kdo přijímá mě, přijímá Toho, který mě poslal. ⁴¹Kdo přijímá proroka jakožto proroka, dostane odplatu proroka. Kdo přijímá spravedlivého jakožto spravedlivého, dostane odplatu spravedlivého. ⁴²Kdo by třeba jen podal pohár studené vody jednomu z těchto maličkých, protože je to můj učedník, amen, říkám vám, že nepřijde o svou odplatu.“

11 Když Ježíš dokončil tyto pokyny svým dvanácti učedníkům, odešel odtud, aby učil a kázal v jejich městech.

Více než prorok

²Jan se ve vězení doslechl o Kristových skutcích a poslal za ním své učedníky ³s otázkou: „Jsi Ten, který má přijít, anebo máme čekat jiného?“

⁴Ježíš jim odpověděl: „Jděte a vyprávějte Janovi, co tu slyšíte a vidíte: ⁵slepí vidí, chromí chodí, malomocní jsou čisti, hluší slyší, mrtví se křísí a chudým se káže evangelium. ⁶A blaze tomu, kdo se nade mnou nepohoršuje.“

⁷Když pak ti muži odešli, Ježíš promluvil k zástupům o Janovi: „Co jste si přišli do pouště prohlédnout? Třtinu větrem se klátící? ⁸Na co jste se šli podívat? Na člověka v nádherných šatech? Ti, kdo nosí nádherné šaty, jsou k vidění v královských domech. ⁹Na co jste se tedy šli podívat? Na proroka? Ano, říkám vám, a více než na proroka. ¹⁰Toto je ten, o kterém je psáno:

„Hle, posílám svého posla před tváří tvou,
jenž připraví tvou cestu před tebou.“^b

¹¹Amen, říkám vám, žádné ženě se nenarodil nikdo nad Jana Křtitele, ale kdo je nejmenší v nebeském království, je větší než on. ¹²Ode dnů Jana Křtitele až dosud nebeské království snáší násilí a násilníci je uchvacují. ¹³Až po Jana o tom prorokovali všichni Proroci i Zákon. ¹⁴Jste-li to ochotni přijmout, on je ten Eliáš, který měl přijít. ¹⁵Kdo má uši, slyš!

^a36 Mich 7:6 ^b10 Mal 3:1

¹⁶Ke komu mám ale přirovnat toto pokolení? Podobá se dětem, které sedí na návsi a volají na druhé:

¹⁷„Pískali jsme vám, a netančili jste;
naříkali jsme, a neplakali jste!“

¹⁸Jan totiž přišel, nejedl a nepil a oni říkají: „Je posedlý!“ ¹⁹Přišel Syn člověka, jí a pije – a oni říkají: „Podívejte, žrout a pijan vína, přítel výběřčích daní a hříšníků!“ Moudrost je ale potvrzena svými skutky.“

Pojďte ke mně

²⁰Městům, ve kterých se stalo nejvíce jeho zázraků, tehdy začal vyčítat, že nečinila pokání: ²¹„Běda tobě, Korozaim, běda tobě, Betsaido! Kdyby se zázraky, které se dějí u vás, staly v Týru a Sidonu, dávno by činili pokání v pytlovině a popelu.“ ²²Říkám vám: Týru a Sidonu bude v soudný den lehčeji než vám! ²³A ty, Kafarnaum, budeš snad vyvýšeno až do nebe? Až do pekla se propadneš! Vždyť kdyby se zázraky, které se dějí v tobě, staly v Sodomě, zůstala by stát až dodnes.“ ²⁴Říkám vám: Sodomské zemi bude v soudný den lehčeji než tobě.“

²⁵V té době Ježíš řekl: „Chválím tě, Otče, Pane nebe i země, že jsi tyto věci skryl před moudrými a rozumnými a zjevil jsi je nemluvnatům.“ ²⁶Jistě, Otče, neboť tak se ti zalíbilo.“ ²⁷Všechno je mi dáno od mého Otce a nikdo nezná Syna, jedině Otce, a ani Otce nikdo nezná, jedině Syn a ten, komu by ho Syn chtěl zjevit.

²⁸Pojďte ke mně, všichni upracovaní a obtěžkaní, a já vám dám odpočinout. ²⁹Vezměte na sebe mé jho a učte se ode mě, neboť jsem mírný a pokorný v srdci, a vaše duše najdou odpočinutí. ³⁰Mé jho je totiž příjemné a mé břemeno lehké.“

Pán soboty

12 Jednou v sobotu Ježíš procházel obilím. Jeho učedníci dostali hlad, a tak začali trhat klasy a jíst. ²Když to uviděli farizeové, řekli mu: „Podívej se, tvoji učedníci dělají, co se v sobotu nesmí!“

³On jim však řekl: „Copak jste nečetli, co udělal David, když se svými muži dostal hlad? ⁴Jak vešel do Božího domu a jedl posvátné chleby předložené, které nesměl jíst on ani jeho muži, ale pouze samotný kněz?“ ⁵A nečetli jste v Zákoně ani to, že kněží svou sobotní práci v chrámu znesvěcují sobotu, a jsou nevinní? ⁶Říkám vám ale, že zde je někdo větší nežli chrám. ⁷Kdybyste věděli, co znamená: „Chci milosrdenství, ne oběti,“^a neodsuzovali byste nevinné. ⁸Syn člověka je totiž pánem i nad sobotou.“

⁹Odešel odtud a přišel do jejich synagogy. ¹⁰Byl tu jeden člověk s ochrnutou rukou, a tak se Ježíše vyptávali: „Smí se v sobotu uzdravovat?“ Chtěli ho totiž z něčeho obvinít.

¹¹On jim však řekl: „Je snad mezi vámi takový člověk, že kdyby měl jednu ovci a ta by mu v sobotu spadla do jámy, nevzal by ji a nevytáhl? ¹²O co cennější je člověk než ovce? A proto se v sobotu smí konat dobro.“

¹³Tehdy řekl tomu muži: „Natáhni ruku.“ A když ji natáhl, byla znovu zdravá jako ta druhá. ¹⁴Farizeové se pak odešli radit, jak by ho zničili.

Hle, můj služebník

¹⁵Ježíš se to ale dozvěděl a odešel odtud. Šly za ním veliké zástupy a on je všechny uzdravil. ¹⁶Přísně je však napomínal, aby ho neuváděli ve známost. ¹⁷Tak se naplnilo slovo proroka Izaiáše:

¹⁸ „Hle, můj služebník, jehož jsem vyvolil,
můj milovaný, kterého jsem si oblíbil.

Na něj položím svého Ducha,
on oznámí spravedlnost národům.

¹⁹ Nebude se hádat ani křičet,
jeho hlas na ulicích slyšet nebude.

²⁰ Nalomenou třtinu nedolomí
a doutnající knot nehasí,
dokud nedovede spravedlnost k vítězství.

²¹ A v jeho jménu bude naděje národů.“^a

Ježíš a Belzebub

²²Potom k němu přivedli slepého a němého člověka posedlého démonem a on ho uzdravil, takže mluvil a viděl. ²³Všechny zástupy žasly: „Není snad tohle ten Syn Davidův?“

²⁴Když to uslyšeli farizeové, řekli: „Tenhle nevymítá demony jinak než Belzebubem, knížetem démonů!“

²⁵Ježíš ale znal jejich myšlenky, a tak jim řekl: „Každé království rozdělené samo proti sobě zpusťne a žádné město nebo dům rozdělený proti sobě neobstojí. ²⁶Vymítá-li satan satana, je rozdělen sám proti sobě. Jak tedy obstojí jeho království? ²⁷A pokud já vymítám demony Belzebubem, kým je vymítají vaši synové? Oni proto budou vašimi soudci. ²⁸Vymítám-li však demony Božím Duchem, jistě k vám přišlo Boží království. ²⁹Jak může někdo vejít do silákova domu a uloupit jeho majetek, pokud toho siláka nejdříve nespoutá? Teprve tehdy vyloupí jeho dům. ³⁰Kdo není se mnou, je proti mně; kdo neshromažďuje se mnou, rozptyluje.

³¹Proto vám říkám: Každý hřích i rouhání bude lidem odpuštěno, ale rouhání proti Duchu jim odpuštěno nebude. ³²Kdokoli by řekl slovo proti Synu člověka, bude mu odpuštěno, ale kdokoli by mluvil proti Duchu svatému, tomu nebude odpuštěno ani v tomto věku, ani v budoucím.

³³Šlechtěte strom, a jeho ovoce bude dobré. Nechte strom zplanět, a jeho ovoce bude zlé. Strom se přece pozná po ovoci. ³⁴Plemeno zmijí! Jak byste mohli mluvit dobré věci, když jste zlí? Co na srdci, to na jazyku! ³⁵Dobrý člověk vynáší ze svého dobrého pokladu to dobré, zlý člověk vynáší ze zlého pokladu zlé. ³⁶Říkám vám ale, že z každého prázdného slova, které lidé řeknou, budou skládat účty v soudný den. ³⁷Svémi vlastními slovy budeš ospravedlněn, svými vlastními slovy budeš odsouzen.“

Zlé pokolení

³⁸Tehdy mu někteří ze znalců Písma a farizeů odpověděli: „Mistře, chceme od tebe vidět nějaké znamení.“

³⁹On jim však řekl: „Zlé a cizoložné pokolení vyžaduje znamení, ale žádné znamení nedostane – kromě znamení proroka Jonáše. ⁴⁰Jako byl Jonáš tři

dny a tři noci v břiše velryby,^a tak bude Syn člověka tři dny a tři noci v srdci země. ⁴¹Obyvatelé Ninive povstanou na soudu s tímto pokolením a odsoudí je, neboť po Jonášově kázání činili pokání,^b a hle, zde je někdo víc než Jonáš. ⁴²Královna Jihu povstane na soudu s tímto pokolením a odsoudí je, neboť přijela z kraje světa, aby slyšela Šalomounovu moudrost,^c a hle, zde je někdo víc než Šalomoun.

⁴³Když nečistý duch vyjde z člověka, bloudí po vyprahlých místech a hledá odpočinek, ale nenachází. ⁴⁴Tedy si řekne: 'Vrátím se do svého domu, odkud jsem vyšel.' A když přijde a nalezne ho vymetený a ozdobený, ale prázdný, ⁴⁵jde a přibere k sobě sedm jiných duchů, horších než je sám. Pak vejdou dovnitř, zabydlí se tam a nakonec tomu člověku bude hůře než na začátku. Tak tomu bude i s tímto zlým pokolením."

Ježíšova rodina

⁴⁶A zatímco ještě mluvil k zástupům, hle, jeho matka a bratři stáli venku, neboť s ním chtěli promluvit. ⁴⁷Někdo mu řekl: „Pohleď, tvá matka a tví bratři stojí venku. Chtějí s tebou mluvit.“

⁴⁸On mu však odpověděl: „Kdo je má matka? Kdo jsou mí bratři?“ ⁴⁹Ukázal rukou na své učedníky a řekl: „Pohleď, má matka a mí bratři.“ ⁵⁰Kdokoli plní vůli mého nebeského Otce, to je můj bratr, má sestra, má matka.“

Podobenství o rozsévači

13 Toho dne Ježíš vyšel z domu a posadil se na břehu jezera. ²Sešly se k němu tak veliké zástupy, že nastoupil na loď a posadil se. Celý ten zástup stál na břehu ³a on jim v podobenstvích vyprávěl o mnoha věcech. Řekl: „Hle, vyšel rozsévač, aby rozséval. ⁴A jak rozséval, některá semena padla podél cesty a přiletěli ptáci a sezobali je. ⁵Jiná padla na skalnatá místa, kde neměla dost země, a ihned vzešla, protože země neměla hloubku. ⁶Když pak vyšlo slunce, spálilo je, a protože neměla kořen, uschla. ⁷Jiná zas padla do trní, a když trní vyrostlo, udusilo je. ⁸Ještě jiná však padla na dobrou půdu a vydala úrodu – některé stonásobnou, jiné šedesátinásobnou a jiné třicetinásobnou. ⁹Kdo má uši, slyš!“

¹⁰Tedy k němu přistoupili učedníci a ptali se: „Proč s nimi mluvíš v podobenstvích?“

¹¹„Vám je dáno znát tajemství nebeského království,“ odpověděl jim, „ale jim to dáno není. ¹²Tomu, kdo má, totiž bude dáno a bude mít hojnost, ale tomu, kdo nemá, bude vzato i to, co má. ¹³Proto k nim mluvím v podobenstvích, že vidí, ale nevidí a slyší, ale neslyší ani nerozumějí. ¹⁴Naplňuje se na nich Izaiášovo proroctví:

„Sluchem uslyšíte, ale nepochopíte,
zrakem uvidíte, ale neprohlédnete.

¹⁵Neboť srdce tohoto lidu ztvrdlo;
ušíma ztěžka slyšeli a oči pevně zavřeli,
jen aby očima neviděli, ušíma neuslyšeli,
srdcem nepochopili a neobrátili se,
abych je nemohl uzdravit.“^d

^a40 Jon 2:1

^b41 Jon 3:5

^c42 1.Král 10:1–13; 2.Let 9:1

^d15 Iza 6:9–10

¹⁶Ale blaze vašim očím, že vidí, a vašim uším, že slyší. ¹⁷Amen, říkám vám, že mnozí proroci a spravedliví toužili vidět, co vy vidíte, ale neviděli a slyšet, co vy slyšíte, ale neslyšeli.

¹⁸Poslechněte si tedy význam podobenství o rozséváči: ¹⁹Ke každému, kdo slyší slovo o Království a nerozumí, přichází ten Zlý a uchvacuje to, co bylo zaseto do jeho srdce. To je ten, u koho bylo zaseto podél cesty. ²⁰Na skalnaté zemi je zaseto u toho, kdo slyší Slovo a hned je s radostí přijímá, ²¹ale nemá v sobě kořen a je nestálý. Jakmile kvůli Slovu nastane soužení nebo pronásledování, hned odpadá. ²²Do trní je zaseto u toho, kdo slyší Slovo, ale starosti tohoto světa a oklamání bohatstvím to slovo dusí, a tak se stává neplodným. ²³Do dobré země je zaseto u toho, kdo slyší Slovo a rozumí a který opravdu přináší úrodu: někdo stonásobnou, jiný šedesátinásobnou a jiný třicetinásobnou.“

Jiná podobenství o Království

²⁴Pověděl jim další podobenství: „Nebeské království je, jako když člověk rozsívá na svém poli dobré semeno. ²⁵Ale zatímco lidé spali, přišel jeho nepřítel, naseł mezi pšenici koukol a odešel. ²⁶Když pak vzešla stébła a přinesla úrodu, tehdy se ukázal i koukol. ²⁷Služebníci toho hospodáře tedy přišli a ptali se ho: ‚Pane, naseł jsi na svém poli dobré semeno? Odkud se tedy vzal ten koukol?‘ ²⁸Odpověděl jim: ‚To udělal nepřítel.‘ Služebníci se zeptali: ‚Chceš, abychom ho šli vytrhat?‘ ²⁹Ale on řekl: ‚Nikoli, protože byste při trhání koukolu mohli vytrhnout i pšenici. ³⁰Nechte obojí růst spolu až do žně. V čas žně řeknu žencům: Vytrhejte nejdříve koukol a svažte do snopků ke spálení. Pšenici ale shromážděte do mé obilnice.‘“

³¹Pověděl jim další podobenství: „Nebeské království je jako hořčičné zrnko, které člověk vzal a zasel na svém poli. ³²To zrnko je sice nejmenší ze všech semen, ale když vyrostе, je větší než jiné byliny a je z něj strom, takže ptáci přiletí a uhnízdí se v jeho větvích.“

³³Vyprávěl jim ještě další podobenství: „Nebeské království je jako kvas, který žena vzala a zadělala do tří měřic mouky,“ až nakonec všechno zkvasilo.“

³⁴To všechno Ježíš zástupům vyprávěl v podobenstvích. Jinak než v podobenství k nim vůbec nemluvil. ³⁵Tak se naplnilo slovo proroka:

„Otevřu svá ústa v podobenstvích,
budu vyprávět věci skryté od stvoření světa.“^b

³⁶Tehdy propustil zástupy a šel domů. Tam za ním přišli jeho učedníci a žádali: „Vysvětlí nám to podobenství o koukolu na poli.“

³⁷Odpověděl jim: „Roséváč dobrého semene je Syn člověka, ³⁸pole je tento svět, dobré semeno jsou synové Království a koukol jsou synové toho Zlého. ³⁹Nepřítel, který je rozsívá, je ďábel, žeň je konec tohoto světa a ženci jsou andělé. ⁴⁰Jako se tedy sbírá koukol a spaluje se v ohni, tak to bude na konci světa. ⁴¹Syn člověka pošle své anděly a ti vyberou z jeho království všechno pohoršující, totiž ty, kdo páchají zlo, ⁴²a uvrhnou je do ohnivé

^a33 asi 27 kg

^b35 Žalm 78:2

pece. Tam bude pláč a skřípění zubů. ⁴³Spravedliví tehdy zazáří v království svého Otce jako slunce. Kdo má uši, slyš!

⁴⁴Nebeské království je, jako když člověk najde poklad ukrytý v poli. Znovu ho ukryje a pak jde, s radostí prodá všechno, co má, a koupí to pole.

⁴⁵Nebeské království je, jako když kupec hledající krásné perly ⁴⁶najde jednu velmi vzácnou perlu. Jde, prodá všechno, co má, a koupí ji.

⁴⁷Nebeské království je jako síť spuštěná do moře, která nabírá všechno možné. ⁴⁸Když se naplní, rybáři ji vytáhnou na břeh, sednou si a to, co je dobré, vyberou do kádí; to, co je špatné, ale vyhodí. ⁴⁹Totéž se bude dít na konci světa: Vyjdou andělé, oddělí zlé od spravedlivých ⁵⁰a vhodí je do ohnivě pece. Tam bude pláč a skřípění zubů.

⁵¹Pochopili jste to všechno?“

„Ano,“ odpověděli mu.

⁵²Na to jim řekl: „Každý učitel Písma, který se stal učedníkem nebeského království, je jako hospodář, který vynáší ze svého pokladu nové i staré věci.“

Prorok beze cti

⁵³Když Ježíš dokončil tato podobenství, šel odtud. ⁵⁴Přišel do svého domovského města a učil je v jejich synagoze tak, že žasli a říkali: „Odkud má tenhle takovou moudrost a zázračné schopnosti?“ ⁵⁵Není to snad syn toho tesaře? Nejmenuje se jeho matka Marie a jeho bratři Jakub, Josef, Šimon a Juda? ⁵⁶Nejsou snad všechny jeho sestry u nás? Odkud tedy má všechny tyto věci?“ ⁵⁷A tak se nad ním pohoršovali.

Ježíš jim řekl: „Prorok není beze cti; jediné ve své vlasti a ve svém domě.“

⁵⁸A kvůli jejich nevíře tam nevykonal mnoho zázraků.

Přines mi jeho hlavu!

14 V tu dobu uslyšel zprávu o Ježíši i tetrarcha Herodes.^{a 2} „To je Jan Křtite!“ řekl svým služebníkům. „Vstal z mrtvých, a proto se skrze něj dějí zázraky.“

³Herodes totiž Jana zatkł, spoutal a uvěznil kvůli Herodiadě, manželce svého bratra Filipa, ⁴protože Jan mu říkal: „Tvůj sňatek s ní je nezákonný!“^b

⁵Herodes ho tedy chtěl zabít, ale bál se zástupu, protože ho měli za proroka.

⁶Dcera té Herodiady pak na oslavě Herodových narozenin tančila uprostřed hodovníků a Herodovi se tak zalíbila, ⁷že jí přísahal splnit jakékoli přání. ⁸Předem navedena svou matkou mu tedy řekla: „Přines mi na téhle míse hlavu Jana Křtitele!“ ⁹Králi se to nelíbilo, ale kvůli přísaze a kvůli svým hostům poručil, ať jí to splní. ¹⁰Poslal tedy kata, aby Jana ve vězení stál.

¹¹Když na míse přinesli jeho hlavu, dali ji té dívce a ta ji odnesla matce.

¹²Později přišli Janovi učedníci, vzali tělo a pochovali je. Potom šli a pověděli to Ježíšovi.

Pět chlebů a dvě ryby

¹³Když to Ježíš uslyšel, odplavil se odtud o samotě na pusté místo. Jakmile se to doslechly zástupy, vypravily se za ním pěšky z měst. ¹⁴Když vystoupil z ložky a uviděl veliký zástup lidí, byl naplněn soucitem k nim a uzdravoval jejich nemocné.

^a1 Herodes Antipas, mladší syn Heroda Velikého; vládl v Galileji a Pereji 4 př. n. l. – 39 n. l.

^b4 Lev 18:16; 20:21

¹⁵Večer pak k němu přišli učedníci a řekli: „Tohle místo je pusté a už je dost pozdě. Propusť zástupy, ať si jdou do vesnic koupit něco k jídlu.“

¹⁶„Nemusejí odcházet,“ odpověděl jim Ježíš. „Vy jim dejte najíst.“

¹⁷„Nic tu nemáme,“ namítli, „jen pět chlebů a dvě ryby.“

¹⁸„Přineste mi je,“ řekl jim. ¹⁹Nechal zástup posadit na trávě, vzal těch pět chlebů a dvě ryby, vzhlédl k nebi, požehnal, lámal a dával ty chleby učedníkům a učedníci zástupům. ²⁰A tak se všichni najedli do sytosti. Potom posbírali nalámané kousky, které zbyly: dvanáct plných košů. ²¹Jedlo tam tehdy kolem pěti tisíc mužů kromě žen a dětí.

To jsem já!

²²Hned potom přiměl učedníky, ať nastoupí na loď a jedou napřed na druhou stranu, než on propustí zástupy. ²³Když zástupy propustil, vystoupil o samotě na horu, aby se modlil. Pozdě večer tam zůstal sám. ²⁴Loď už byla daleko od břehu, zmítána vlnami, protože vítr vál proti ní. ²⁵Krátce před svítáním^a se k nim Ježíš vydal pěšky po hladině. ²⁶Když ho učedníci uviděli kráčet po jezeře, vyděsili se a křičeli strachy: „To je přízrak!“

²⁷„Vzchopte se, to jsem já!“ promluvil na ně hned Ježíš. „Nebojte se.“

²⁸„Pane, jestli jsi to ty,“ odpověděl mu Petr, „přikáž, ať k tobě přijdu po vodě.“

²⁹„Pojď!“ řekl mu.

A Petr vystoupil z lodi a kráčet po vodě, aby přišel k Ježíši. ³⁰Když ale viděl, jak silný je vítr, dostal strach a začal se topit. „Pane, zachraň mě!“ vykřikl.

³¹Ježíš ihned vztáhl ruku a chytil ho. „Proč jsi pochyboval, malověrný?“ řekl mu.

³²Jakmile pak nastoupili na loď, vítr se utiřil. ³³Ti, kdo byli na lodi, se mu začali klanět a říkali: „Ty jsi opravdu Boží Syn!“

³⁴Když se přeplavili, přistáli u Genezaretu. ³⁵Místní ho poznali a zezaslali posly po celém okolí. Přinesli k němu všechny nemocné³⁶ a prosili ho, aby se směli aspoň dotknout cípu jeho roucha. A kdokoli se ho dotkl, byl uzdraven.

Co člověka špiní

15 Tehdy k Ježíši přišli znalci Písma a farizeové z Jeruzaléma. ²„Proč tvoji učedníci přestupují tradici starších?“ říkali. „Vždyť si před jídlem neumývají ruce!“

³„A proč vy kvůli své tradici přestupujete Boží přikázání?“ odpověděl jim Ježíš. ⁴„Bůh řekl: ‚Cti otce i matku‘^b a ‚Kdokoli by zlořečil otci nebo matce, musí zemřít.‘^c ⁵Vy ale říkáte, že kdokoli by řekl otci nebo matce: ‚To, čím bych ti měl vypomoci, jsem daroval Bohu,‘^d ten už nemusí svého rodiče nijak uctít. A tak jste kvůli své tradici zrušili Boží slovo. ⁷Pokrytci, Izaiáš o vás správně prorokoval:

⁸„Tento lid mě ctí svými rty,
srdcem je mi však vzdálený.

⁹Nadarmo mě ale uctívají,
když učí lidské nauky a příkazy.“^d

^a25 dosl. *Při čtvrté noční hlídce* (tj. mezi 3–6 hod. ráno) ^b4 Exod 20:12; Lev 19:3; Deut 5:16 ^c4 Exod 21:17; Lev 20:9; Deut 27:16 ^d9 Iza 29:13

¹⁰Pak svolal zástup a řekl jim: „Slyšte a rozumějte. ¹¹Člověka nešpiní to, co mu vchází do úst, ale to, co mu z úst vychází.“

¹²Tehdy k němu přistoupili učedníci a řekli mu: „Víš, že se farizeové urazili, když slyšeli ta slova?“

¹³„Každá sazenice,“ odpověděl, „kterou nesázal můj nebeský Otec, bude vykořeněna. ¹⁴Nechte je, jsou to slepí vůdcové slepých. Povede-li slepý slepého, oba padnou do jámy.“

¹⁵„Vysvětlí nám to podobenství,“ požádal ho Petr.

¹⁶„Vy jste ještě tak nechápaví?“ řekl Ježíš. ¹⁷„Nerozumíte, že všechno, co vchází do úst, jde do břicha a vypouští se do žumpy? ¹⁸Co ale z úst vychází, jde ze srdce a špiní to člověka. ¹⁹Ze srdce totiž vycházejí špatné myšlenky, vraždy, cizoložství, smilnění, krádeže, křivá svědectví, urážky. ²⁰Tyto věci špiní člověka. Ale jíst neumytýma rukama, to člověka nešpiní.“

Víra pohanské ženy

²¹Ježíš pak odtud odešel a odebral se do okolí Týru a Sidonu. ²²Jedna kanaánská žena z toho kraje šla za ním a křičela: „Pane, Synu Davidův, smiluj se nade mnou! Má dcera je hrozně posedlá ďáblem.“ ²³On jí však neodpověděl ani slovo.

Jeho učedníci přistoupili a prosili ho: „Pošli ji pryč, když za námi pořád křičí.“

²⁴Odpověděl jí tedy: „Byl jsem poslán jen ke ztraceným ovcím z lidu Izraele.“

²⁵Ona však přistoupila a klaněla se mu se slovy: „Pane, pomoz mi.“

²⁶„Není správné vzít chléb dětem a hodit ho psům,“ odvětil.

²⁷Ona však řekla: „Ano, Pane, ale i psi jedí zbytky ze stolu svých pánů.“

²⁸„Jak velikou máš víru, ženo!“ odpověděl jí na to Ježíš. „Ať se ti stane, jak toužíš.“ A od té chvíle byla její dcera zdravá.

Sedm chlebů a pár rybek

²⁹Ježíš se pak odtud vrátil ke Galilejskému jezeru, vystoupil na horu a posadil se tam. ³⁰Tehdy k němu přišlo veliké množství lidí. Měli s sebou chromé, slepé, němé, zmrzačené a mnohé jiné. Pokládali mu je k nohám a on je uzdravoval. ³¹Když lidé viděli, jak němí mluví, zmrzačení jsou zdraví, chromí chodí a slepí vidí, užasli a vzdali slávu Bohu Izraele.

³²Potom Ježíš svolal své učedníky a řekl: „Je mi těch lidí líto. Jsou se mnou už tři dny a nemají co jíst. Nechci je poslat pryč hladové, vždyť by cestou padli vyčerpáním.“

³³„Kde v téhle pustině vezmeme tolik chleba?“ namítli učedníci. „Jak bychom mohli nasytit takový zástup?“

³⁴„Kolik máte chlebů?“ zeptal se Ježíš.

„Sedm – a pár malých rybek,“ odpověděli.

³⁵Ježíš tedy nechal zástupy posadit na zem, ³⁶vzal těch sedm chlebů a ty ryby, vzdal díky, lámal a dával učedníkům a učedníci zástupům. ³⁷A tak se všichni najedli do sytosti. Potom posbírali nalámané kousky, které zbyly: sedm plných košů. ³⁸Jedlo tam tehdy čtyři tisíce mužů kromě žen a dětí. ³⁹A když propustil zástupy, nastoupil na loď a připlul do magadanského kraje.

Farizejský a saducejský kvas

16 Potom ho přišli pokoušet farizeové a saduceové. Žádali ho, aby jim ukázal nějaké znamení z nebe. ²Odpověděl jim: „Večer říkáte: ‚Bude hezky, nebe se červená.‘ ³Za svítání ale: ‚Dnes bude ošklivo, nebe se červená mraky.‘ Umíte rozeznat nebeské úkazy, ale znamení těchto časů rozeznat neumíte? ⁴Zlé a cizoložné pokolení vyhledává znamení, ale žádné znamení nedostane – kromě znamení Jonášova.“^a Tehdy je nechal a odešel.

⁵Když se učedníci přeplavili na druhý břeh, zjistili, že zapomněli vzít chleba. ⁶Ježíš jim řekl: „Dejte pozor, varujte se kvasu farizeů a saduceů.“

⁷Dohadovali se tedy mezi sebou: „Vždyť jsme s sebou žádný chleba nevzali.“

⁸Ježíš to ale věděl, a tak řekl: „Proč se spolu dohadujete, vy malověrní, že nemáte chleba? ⁹Copak ještě nechápete? Nevzpomínáte si na těch pět chlebů pro pět tisíc, a kolik jste nasbírali košů? ¹⁰Ani na těch sedm chlebů pro ty čtyři tisíce, a kolik jste nasbírali košů? ¹¹Jak to, že nechápete, že jsem nemluvil o chlebu? Varujte se farizejského a saducejského kvasu!“

¹²Tehdy pochopili, že jim neřekl, aby se vyvarovali chlebového kvasu, ale farizejského a saducejského učení.

Ty jsi Mesiáš

¹³Když Ježíš přišel do okolí Cesareje Filipovy, zeptal se svých učedníků: „Za koho mají lidé Syna člověka?“

¹⁴Odpověděli: „Někteří za Jana Křtitele, jiní za Eliáše, jiní za Jeremiáše nebo za jiného z proroků.“

¹⁵„A za koho mě máte vy?“ zeptal se.

¹⁶„Ty jsi Mesiáš, Syn živého Boha!“ odpověděl mu Šimon Petr.

¹⁷„Blaze tobě, Šimone, synu Jonášův,“ řekl mu na to Ježíš. „Tohle ti totiž nezjevilo tělo a krev^b, ale zjevil ti to můj Otec v nebesích. ¹⁸A já ti říkám, že jsi Petr^c a na té skále^d postavím svou církev a brány pekla ji nepřemohou. ¹⁹Dám ti klíče nebeského království: cokoli svážeš na zemi, bude svázáno v nebi, a cokoli na zemi rozvážeš, bude rozvázáno v nebi.“ ²⁰Tehdy učedníky přísně napomenul, aby nikomu neříkali, že on je Mesiáš.

Vezmi svůj kříž

²¹Od té doby začal Ježíš oznamovat svým učedníkům, že musí jít do Jeruzaléma, mnoho vytrpět od starších, vrchních kněží a znalců Písma, být zabit a třetího dne vstát z mrtvých. ²²Petr ho tehdy vzal stranou a začal ho kárat: „Bůh tě chraň, Pane, to se ti nesmí stát!“

²³On se ale odvrátil a řekl Petrovi: „Odstup ode mě, satane! Svádíš mě, protože nemyslíš na Boží věci, ale na lidské.“

²⁴Potom Ježíš řekl svým učedníkům: „Chce-li někdo jít za mnou, ať se zřekne sám sebe, vezme svůj kříž a následuje mě. ²⁵Kdokoli by si chtěl zachránit život, ztratí jej, ale kdokoli by ztratil svůj život pro mě, ten jej nalezne. ²⁶Co prospěje člověku, kdyby získal celý svět, ale sám sobě uškodil? Co dá člověk na oplátku za svůj život?

²⁷Syn člověka přijde ve slávě svého Otce se svými anděly a tehdy každému odplatí podle jeho skutků. ²⁸Amen, říkám vám, že někteří z těch, kdo

^a4 Mat 12:39–40; Jon 2:1

^b17 tj. žádný člověk

^c18 řec. Petros, tj. Kámen

^d18 řec. petra

tu stojí, jistě nezakusí smrt, dokud nespátří Syna člověka přicházet v jeho království.“

Ježíš, Mojžíš a Eliáš

17 Po šesti dnech Ježíš k sobě vzal Petra, Jakuba a jeho bratra Jana, vedl je o samotě na vysokou horu ^{2a} a proměnil se před nimi. Jeho tvář zazářila jako slunce a jeho šaty zbělely jako světlo. ³A hle, uviděli Mojžíše a Eliáše, jak s ním rozmlouvají.

⁴Petr na to Ježíšovi řekl: „Pane, dobře, že jsme tu! Jestli chceš, uděláme tu tři stánky – jeden tobě, jeden Mojžíšovi a jeden Eliášovi.“

⁵Než to dořekl, náhle je zahalil zářící oblak. Vtom se z oblaku ozval hlas: „Toto je můj milovaný Syn, kterého jsem si oblíbil.“ ^a Jeho poslouchajte.“

⁶Když to učedníci uslyšeli, padli na tvář a hrozně se báli. ⁷Ježíš přistoupil a dotkl se jich se slovy: „Vstaňte, nebojte se.“ ⁸A když zvedli oči, neviděli už nikoho než samotného Ježíše.

⁹Cestou zpět z hory jim Ježíš přikázal: „Nikomu o tom vidění neříkejte, dokud Syn člověka nevstane z mrtvých.“

¹⁰Učedníci se ho zeptali: „Proč tedy znalci Písma říkají, že nejdříve musí přijít Eliáš?“

¹¹„Jistě, přijde Eliáš a všechno napraví.“ ^b odpověděl Ježíš. ¹²„Já vám však říkám, že Eliáš už přišel, ale oni ho nepoznali a udělali s ním, co chtěli. Totéž od nich vytrpí i Syn člověka.“ ¹³Tedy učedníci pochopili, že jim to řekl o Janu Křtiteli.

Víra přenáší hory

¹⁴A když přišli k zástupu, přistoupil k němu jeden člověk, padl před ním na kolena ^{15a} a řekl: „Pane, smiluj se nad mým synem. Má padoucnici a hrozně tím trpí. Často padá do ohně anebo do vody. ¹⁶Přivedl jsem ho ke tvým učedníkům, ale nemohli ho uzdravit.“

¹⁷„Vy nevěříci a zvrácené pokolení!“ zvolal Ježíš. „Jak dlouho ještě budu s vámi? Jak dlouho vás budu snášet? Přiveďte mi ho sem.“ ¹⁸Ježíš pak tomu démonovi pohrozil a on vyšel a chlapec byl v tu chvíli uzdraven.

¹⁹Učedníci později přišli za Ježíšem a v soukromí se ho zeptali: „Proč jsme ho my nemohli vyhnat?“

²⁰ ⁽²¹⁾ „Kvůli své malověrnosti,“ odpověděl jim. „Amen, říkám vám, budete-li mít víru jako zrno hořčice, řeknete téhle hoře: ‚Přejdí odsud tam,‘ a ona přejde a nic pro vás nebude nemožné.“ ^c

Synové jsou svobodní

²²Ještě když se zdržovali v Galileji, Ježíš jim řekl: „Syn člověka bude vydán do lidských rukou. ²³Zabijí ho, ale třetího dne bude vzkříšen.“ Učedníci z toho byli zdrceni.

²⁴Jakmile přišli do Kafarnaum, přistoupili k Petrovi výběrcí chrámové daně. ^d „Váš učitel neplatí daně?“ ptali se.

²⁵„Ale ano,“ odpověděl Petr.

Když pak přišel domů, Ježíš ho předešel otázkou: „Co myslíš, Šimone, od koho vybírají pozemští králové daně a poplatky? Od vlastních synů, anebo od cizích?“

^a Mat 3:17 ^b11 Mal 3:23–24 ^c20 Někt. rukopisy přidávají verš 21 *Tento druh [démonů] nevychází jinak než skrze modlitbu a půst.* (Marek 9:29) ^d24 dosl. *dvou*

²⁶ „Od cizích,“ odpověděl Petr.

„Synové jsou tedy svobodní!“ řekl mu Ježíš. ²⁷ „Ale abychom je neurazili, jdi k jezeru a nahoď udiči. V ústech první chycené ryby najdeš peníz.“ Ten vezmi a dej jim ho za mě i za sebe.“

Nejmenší jsou největší

18 V tu dobu přišli učedníci za Ježíšem s otázkou: „Kdo je v nebeském království největší?“

² Ježíš k sobě zavolal malé dítě a postavil je doprostřed ³ se slovy: „Amen, říkám vám, pokud se neobrátíte a nebudete jako děti, vůbec do nebeského království nepřijdete. ⁴ Kdokoli se poníží a bude jako toto dítě, ten je v nebeském království největší. ⁵ Kdokoli by takové dítě přijal v mém jménu, přijímá mě.

⁶ Kdokoli by ale svedl jednoho z těchto maličkých, kteří ve mne věří, bylo by pro něj lepší, kdyby mu na krk pověsili veliký mlýnský kámen a utopili ho v mořské hlubině. ⁷ Běda světu kvůli pohoršením! Pohoršení sice musejí přicházet, ale běda člověku, skrze kterého pohoršení přichází. ⁸ Svádí-li tě tedy tvá ruka nebo noha, usekni ji a zahod' od sebe. Je pro tebe lepší, abys chromý nebo zmrzačený vstoupil do života, než mít obě ruce nebo obě nohy a být uvržen do věčného ohně. ⁹ A jestliže tě svádí tvé oko, vyloupni je a zahod' od sebe. Je pro tebe lepší vejít do věčného života jednooký, než mít obě oči a být uvržen do pekelného ohně.

¹⁰ ^[11] Dejte si pozor, abyste nepohrdali žádným z těchto maličkých. Říkám vám totiž, že jejich andělé v nebesích neustále hledí na tvář mého nebeského Otce. ^b ¹² Co myslíte, kdyby nějaký člověk měl sto ovcí a jedna z nich by zabloudila, nenechá těch devadesát devět na horách a nepůjde hledat tu bloudící? ¹³ A když ji konečně najde, amen, říkám vám, že se z ní raduje více než z těch devadesáti devíti, které nezabloudily. ¹⁴ Právě tak není vůle vašeho Otce v nebesích, aby zahynul jediný z těchto maličkých.“

Kolikrát mám odpustit?

¹⁵ „Kdyby tvůj bratr proti tobě^c zhřešil, jdi a napomeň ho mezi čtyřma očima. ¹⁶ Jestliže tě poslechne, získal jsi bratra. Pokud tě neposlechne, vezmi s sebou ještě jednoho nebo dva bratry, aby každé slovo bylo potvrzeno výpovědí dvou nebo tří svědků. ^d ¹⁷ Nechce-li však poslechnout ani je, řekni to církvi. A pokud odmítne poslechnout i církev, ať je tedy pro tebe cizí jako pohan a výběřčí daní.

¹⁸ Amen, říkám vám, že cokoli svážete na zemi, bude svázáno v nebi, a cokoli rozvázete na zemi, bude rozvázáno v nebi. ¹⁹ Říkám vám také, že pokud se dva z vás na zemi shodnou ohledně čehokoli, za co by prosili, stane se jim to od mého nebeského Otce. ²⁰ Neboť kdekoli se shromáždí dva nebo tři v mém jménu, tam jsem já uprostřed nich.“

²¹ Tehdy k němu přistoupil Petr a řekl: „Pane, kolikrát proti mně může můj bratr zhřešit a já mu mám odpustit? Sedmkrát?“

²² Ježíš mu odpověděl: „Neříkám ti, že sedmkrát, ale sedmasedmdesátkrát.“^e

drachem, tj. půl šekelu (Exod 30:13–16) ^a ²⁷ dosl. *stater*, peníz v hodnotě 4 drachem

^b ¹⁰ Něk. rukopisy přidávají verš 11 *Neboť Syn člověka přišel, aby zachránil ztracené.*

(Luk 19:10) ^c ¹⁵ *proti tobě* v něk. rukopisech chybí ^d ¹⁶ Deut 19:15 ^e ²² nebo *sedmkrát sedmdesátkrát*

²³Nebeské království se totiž podobá králi, který chtěl se svými služebníky vyrovnat účty. ²⁴A když začal počítat, přivedli mu jednoho, který mu dlužil deset tisíc hřiven.^a ²⁵Když neměl čím zaplatit, poručil jeho pán, aby ho prodali i se ženou, s dětmi a se vším, co měl, a tím aby se zaplatil dluh. ²⁶Služebník padl na kolena a začal se mu klanět se slovy: „Měj se mnou strpení a všechno ti zaplatím!“ ²⁷Pán se tedy nad ním slitoval, odpustil mu dluh a nechal ho jít. ²⁸Když ale ten služebník odešel, našel svého druha, který mu dlužil sto denárů,^b popadl ho a začal ho škrtnit se slovy: „Zaplat, co dlužíš!“ ²⁹Ten padl na kolena a prosil ho: „Měj se mnou strpení a zaplatím ti!“ ³⁰On ale nechťel. Odešel a dal ho do vězení, dokud nezaplatí, co dluží. ³¹Když jeho druhové viděli, co se stalo, byli zdrceni. Šli za svým pánem a pověděli mu všechno, co se stalo. ³²Jeho pán ho tedy zavolal. „Ty zlý služebníku!“ řekl mu. „Odpustil jsem ti celý dluh, protože jsi mě prosil. ³³Neměl ses nad svým druhem slitovat, jako jsem se já slitoval nad tebou?“ ³⁴Jeho pán se rozhněval a vydal ho mučitelům, dokud nezaplatí celý dluh. ³⁵Totéž udělá i můj nebeský Otec vám, pokud každý ze srdce neodpustíte svému bratru.“

Co Bůh spojil

19 Když Ježíš dokončil tuto řeč, odešel z Galileje a přišel do judského kraje za Jordánem. ²Šly za ním veliké zástupy a on je tam uzdravil.

³Tehdy za ním přišli farizeové a pokoušeli ho: „Smí člověk z jakéhokoli důvodu zapudit manželku?“

⁴„Copak jste nečetli,“ odpověděl jim, „že Stvořitel je od počátku učinil jako muže a ženu“^c a řekl: „Proto muž opustí otce i matku, přilne ke své manželce a ti dva budou jedno tělo“^d ⁶A tak už nejsou dva, ale jedno tělo. Co Bůh spojil, člověče nerozděluj.“

⁷Namítli mu: „Proč tedy Mojžíš přikázal, že zapuzená manželka má dostat rozlukový list?“^e

⁸Odpověděl jim: „To kvůli tvrdosti vašeho srdce vám Mojžíš povolil zapudit manželku, ale od počátku to tak nebylo. ⁹Proto vám říkám, že kdo zapudí svou manželku z jiného důvodu než kvůli smilstvu a vezme si jinou, cizoloží.“^f

¹⁰„Jestli je to mezi mužem a ženou takhle, je lepší se neženit!“ řekli mu na to učedníci.

¹¹„Ne všichni přijímají toto slovo,“ odpověděl jim, „ale jen ti, kterým je to dáno. ¹²Jsou eunuchové, kteří se tak narodili z lůna matky, jsou eunuchové, kteří se jimi stali lidským přičiněním, a jsou eunuchové, kteří se jimi stali sami pro nebeské království. Kdo to může přijmout, ať to přijme.“

Kdo vejde do Království

¹³Tehdy k němu přinesli malé děti, aby na ně vkládal ruce a modlil se, ale učedníci je okřikovali. ¹⁴Ježíš však řekl: „Nechte děti a nebraňte jim přicházet ke mně – vždyť právě takovým patří nebeské království!“ ¹⁵Vkládal tedy na ně ruce a pak odtud odešel.

¹⁶Vtom k němu přišel jeden muž s otázkou: „Mistře, co dobrého mám udělat, abych měl věčný život?“

^a24 asi 340 tun stříbra ^b28 asi čtyřměsíční mzda dělníka (Mat 20:2) ^c4 Gen 1:27; 5:2 ^d5 Gen 2:24 ^e7 Deut 24:1 ^f9 Některé rukopisy přidávají *A kdo si zapuzenou vezme, cizoloží.* (Mat 5:32)

¹⁷On mu však řekl: „Proč se mě vyptáváš na dobro? Jen Jediný je dobrý. Chceš-li ale vejít do života, dodržuj přikázání.“

¹⁸„A která?“ zeptal se.

Ježíš odpověděl: „Nezabíjej, necizolož, nekraď, nelži, ¹⁹cti otce i matku“^a a „miluj svého bližního jako sám sebe.“^b

²⁰„To všechno dodržuji,“ řekl mladík. „Co mi ještě schází?“

²¹Ježíš odpověděl: „Chceš-li být dokonalý, jdi, prodej svůj majetek, rozdej ho chudým, a budeš mít poklad v nebi. Pojď a následuj mě.“ ²²Když to ten mladík uslyšel, smutně odešel. Měl totiž mnoho majetku.

²³Tehdy Ježíš řekl svým učedníkům: „Amen, říkám vám, pro boháče je nesnadné vstoupit do nebeského království. ²⁴A říkám vám znovu: To spíše projde velbloud uchem jehly než boháč do Božího království.“

²⁵Když to učedníci uslyšeli, byli naprosto ohromeni. „Kdo tedy může být spasen?“ ptali se.

²⁶Ježíš se na ně podíval a řekl: „U lidí je to nemožné, ale u Boha je možné všechno.“

²⁷„Podívej se,“ ozval se Petr, „my jsme všechno opustili a šli za tebou. Co bude s námi?“

²⁸Ježíš odpověděl: „Amen, říkám vám, kteří jste mě následovali, že při znovuzrození světa, až se Syn člověka posadí na trůnu své slávy, budete i vy sedět na dvanácti trůnech a budete soudit dvanáct pokolení Izraele. ²⁹A každý, kdo pro mé jméno opustil domy nebo bratry nebo sestry nebo otce nebo matku^c nebo děti nebo pole, získá stokrát více a obdrží za dědictví věčný život. ³⁰Mnozí první pak budou poslední a poslední první.“

O dělnících na vinici

20 „Nebeské království je podobné hospodáři, který vyšel za svítání, aby najal dělníky na svou vinici. ²Domluvil se s dělníky na denáru za den a poslal je na svou vinici. ³Když vyšel ven okolo deváté hodiny, uviděl jiné, jak postávají na návsí a zahálují, ⁴a tak jim řekl: ‚Jděte i vy na mou vinici. Dám vám spravedlivou odměnu.‘ ⁵A tak šli. V poledne a kolem třetí odpoledne vyšel znovu a udělal totéž. ⁶Když pak vyšel kolem páté odpoledne, našel jiné, jak tam postávají, a tak jim řekl: ‚Proč tu stojíte a celý den zahálíte?‘ ⁷‚Nikdo nás nenajal,‘ odpověděli mu. Řekl jim tedy: ‚Jděte i vy na mou vinici.‘

⁸Večer řekl pán vinice svému správci: ‚Zavolej dělníky a vyplat jim mzdu, počínaje od posledních až po první.‘ ⁹Přišli tedy ti najatí kolem páté odpoledne a dostali každý po jednom denáru. ¹⁰Když přišli na řadu ti první, mysleli si, že dostanou víc, ale i oni dostali každý po jednom denáru. ¹¹A když ho dostali, začali reptat na hospodáře: ¹²‚Tihle poslední pracovali jednu hodinu a tys je postavil naroveň nám, kteří jsme v tom horku dřeli celý den!‘ ¹³On však jednomu z nich odpověděl: ‚Příteli, já ti nekřivdím. Nedomluvil ses se mnou na denáru?‘ ¹⁴Vezmi si, co ti patří, a běž; já ale chci dát tomuto poslednímu stejně jako tobě. ¹⁵Nesmím si snad na svém dělat, co chci? Anebo snad kvůli mé štědrosti trpíš závistí?‘

¹⁶Takto budou poslední první a první poslední.“

^a19 Exod 20:12–16; Deut 5:16–20

^b19 Lev 19:18

^c29 Některé rukopisy přidávají *nebo ženu*.

Můžete pít můj kalich?

¹⁷Cestou vzhůru do Jeruzaléma si Ježíš vzal dvanáct učedníků stranou a řekl jim: ¹⁸„Hle, blížíme se k Jeruzalému. Tam bude Syn člověka vydán vrchním kněžím a znalcům Písma a ti ho odsoudí k smrti. ¹⁹Vydají ho pohánům, aby se mu vysmívali, zbičovali ho a ukřižovali, ale třetího dne bude vzkříšen.“

²⁰Tehdy k němu přišla matka Zebedeových synů se svými syny, klaněla se mu a o něco ho prosila.

²¹„Co chceš?“ zeptal se jí.

²²Odpověděla: „Řekni, ať tito dva moji synové mohou sedět ve tvém království jeden po tvé pravici a druhý po tvé levici.“

„Nevíte, o co prosíte,“ řekl jí na to Ježíš. „Můžete snad pít kalich, který mám pít?“

„Můžeme,“ odpověděli.

²³Na to jim řekl: „Ano, budete pít můj kalich. Dát vám sedět po mé pravici a levici ovšem nenáleží mně, ale těm, pro které to připravil můj Otec.“

²⁴A když to uslyšelo ostatních deset, rozhořčili se na ty dva bratry. ²⁵Ježíš je však zavolal k sobě a řekl: „Víte, že vládcové národů nad nimi panují a velikáni nad nimi užívají moc. ²⁶Tak to ale mezi vámi nebude. Kdo by mezi vámi chtěl být veliký, ať je vaším služebníkem. ²⁷Kdo by mezi vámi chtěl být první, ať je vaším otrokem. ²⁸Právě tak Syn člověka nepřišel, aby se mu sloužilo, ale aby sloužil a aby dal svůj život jako výkupné za mnohé.“

Dva slepci

²⁹Když pak vycházeli z Jericha, šel za ním veliký zástup. ³⁰U cesty právě seděli dva slepci. Když slyšeli, že tudy jde Ježíš, vykřikl: „Pane, Synu Davidův, smiluj se nad námi!“ ³¹Zástup je napomínal, ať mlčí, ale oni křičeli tím více: „Pane, Synu Davidův, smiluj se nad námi!“

³²Ježíš se zastavil, zavolal je a zeptal se: „Co pro vás mám udělat?“

³³„Pane,“ odpověděli, „ať se nám otevrou oči!“ ³⁴Naplněn soucitem se Ježíš dotkl jejich očí a oni ihned prohlédli a následovali ho.

Král na oslíku

21 Když se přiblížili k Jeruzalému a přišli do Betfagé u Olivetské hory, poslal Ježíš dva učedníky ²a řekl jim: „Jděte do vesnice před vámi. Hned tam najdete přivázanou oslici a u ní oslátko. Odvažte je a přiveďte ke mně. ³Kdyby vám někdo něco namítal, odpovězte: ‚Pán je potřebuje‘ a hned je pošle.“ ⁴To se stalo, aby se naplnilo slovo proroka:

⁵„Povězte Dceři sionské:

Hle, tvůj král přichází k tobě,
mírný, sedící na oslu,
na oslíku, osličím hříbátku.“^a

⁶Učedníci šli a udělali, jak jim Ježíš přikázal. ⁷Přivedli oslici s oslátkem, položili na ně pláště a posadili ho na ně. ⁸Veliký zástup pak prostíral své pláště na cestě a jiní sekali větve ze stromů a stlali je na cestu. ⁹Zástupy, které šly zepředu i zezadu, volaly:

^a5 Zach 9:9

„Hosana,^a Synu Davidův!“

„Požehnaný, jenž přichází v Hospodinově jménu!“^b

„Hosana na výsostech!“

¹⁰Když vjížděl do Jeruzaléma, ve městě zavládlo vzrušení. Všichni se ptali: „Kdo to je?“

¹¹„Ježíš,“ odpovídaly zástupy, „ten prorok z galilejského Nazaretu!“

Doupě lupičů

¹²Ježíš pak vešel do chrámu a vyhnal všechny, kdo tam prodávali a nakupovali. Zpřevracel stoly směnárníků i sedačky prodavačů holubic ¹³se slovy: „Je psáno: ‚Můj dům bude nazýván domem modlitby,‘ ale vy jste z něj udělali doupě lupičů!“^c

¹⁴V chrámě ho obklopili slepí a chromí a on je uzdravil. ¹⁵Když ale vrchní kněží a znalci Písma viděli divy, které konal, a děti, jak v chrámě křičí: „Hosana, Synu Davidův!“ rozhořčili se. ¹⁶„Slyšíš, co říkají?“ ptali se ho.

„Ovšem,“ odpověděl Ježíš. „Copak jste nikdy nečetli: ‚Z úst nemluvnátek a kojenců sis připravil chválu?‘“^d ¹⁷Potom je opustil a odešel z města do Betanie, kde přenocoval.

Usuchlý fíkovník

¹⁸Za svítání cestou zpět do města dostal hlad. ¹⁹Uviděl u cesty jeden fíkovník, šel k němu, ale nenašel na něm nic než listy. Řekl mu tedy: „Ať se z tebe už navěky nerodí ovoce!“ A ten fíkovník hned uschl.

²⁰Když to viděli učedníci, podivili se: „Jak to, že ten fíkovník tak rychle uschl?“

²¹Ježíš jim odpověděl: „Amen, říkám vám, když budete mít víru a nebudete pochybovat, nejenže budete moci tohle udělat fíkovníku, ale i kdybyste řekli této hoře: ‚Zvedni se a vrhni se do moře!‘ stane se to. ²²Když budete věřit, dostanete, o cokoli v modlitbě požádáte.“

Jakým právem

²³Když přišel do chrámu a vyučoval tam, přistoupili k němu vrchní kněží a starší lidu se slovy: „Jakým právem to děláš? Kdo tě k tomu zmocnil?!“

²⁴„Já se vás také na něco zeptám,“ řekl jim na to Ježíš. „Když mi odpovíte, i já vám odpovím, jakým právem to dělám. ²⁵Odkud se vzal Janův křest? Z nebe, nebo z lidí?“

Začali se tedy mezi sebou dohadovat: „Když řekneme, že z nebe, řekne: ‚Tak proč jste mu nevěřili?‘ ²⁶Když řekneme, že z lidí, musíme se bát zástupu, protože všichni mají Jana za proroka.“ ²⁷Nakonec mu řekli: „Nevíme.“

„Ani já vám tedy neřeknu, jakým právem to dělám,“ odpověděl jim Ježíš.

O dvou synech

²⁸„Co myslíte? Jeden člověk měl dva syny. Šel za prvním a řekl: ‚Synu, jdi dnes pracovat na vinici.‘ ²⁹Odpověděl: ‚Nechce se mi,‘ ale pak si to rozmyslel a šel. ³⁰Potom šel za druhým a řekl mu totéž. Ten odpověděl: ‚Ano, pane, půjdu,‘ ale nešel. ³¹Který z těch dvou naplnil otcovu vůli?“

„Ten první,“ řekli.

^a9 hebr. *Zachraň nás*; výraz časem nabyl významu *Sláva spasiteli!*

^b9 Žalm

118:25–26 ^c13 Iza 56:7; Jer 7:11 ^d16 Žalm 8:3

Ježíš jim odpověděl: „Amen, říkám vám, že výběrčí daní a nevěstky jdou do Božího království před vámi. ³²Když k vám Jan přišel cestou spravedlnosti, nevěřili jste mu, ale výběrčí daní a nevěstky mu uvěřili. Ale ani potom, co jste to viděli, jste si nerozmysleli, že mu uvěříte.“

O zlých vinařích

³³„Poslechněte si další podobenství: Jeden hospodář vysadil vinici, oběhnal ji plotem, vykopal v ní lis a postavil věž.^a Pak ji pronajal vinařům a vydal se na cestu. ³⁴Když se přiblížil čas vinobraní, poslal k vinařům své služebníky, aby převzali její úrodu. ³⁵Vinaři se těch služebníků chopili a jednoho ztloukli, jiného zabili a dalšího kamenovali. ³⁶Poslal tedy ještě jiné služebníky, více než předtím, a těm udělali totéž.

³⁷Nakonec k nim poslal svého syna. Řekl si: „Před mým synem se zastydí.“ ³⁸Když ale vinaři toho syna uviděli, řekli si: „Tohle je dědic. Pojďme ho zabít a zmocnit se dědictví!“ ³⁹Chopili se ho, vyvlekli z vinice ven a zabili. ⁴⁰Co tedy pán vinice udělá s oněmi vinaři, až přijde?“

⁴¹Odpověděli mu: „Ty zlosyny zle zahubí a vinici pronajme jiným vinařům, kteří mu budou odevzdávat ovoce v čas sklizně.“

⁴²Ježíš jim řekl: „Nikdy jste nečetli v Písmech?

„Kámen staviteli zavržený
stal se kamenem úhelným.
Sám Hospodin to učinil
a v našich očích je to div.“^b

⁴³Proto vám říkám, že Boží království vám bude vzato a bude dáno lidu, který ponese jeho ovoce. ⁴⁴Kdo upadne na ten kámen, ten se roztříští, a na koho ten kámen padne, toho rozdrtí.“^c

⁴⁵Když vrchní kněží a farizeové slyšeli ta jeho podobenství, pochopili, že mluví o nich, ⁴⁶a chtěli ho zatknout. Báli se ale zástupů, protože lidé ho měli za proroka.

O královské svatbě

22 Ježíš pak pokračoval dalším podobenstvím. Řekl jim: ²„Nebeské království se podobá králi, který svému synu vystrojil svatbu. ³Poslal své služebníky, aby svolali pozvané hosty na svatbu, ale oni nechtěli přijít. ⁴Poslal tedy ještě jiné služebníky a řekl jim: „Povězte pozvaným: Hle, připravil jsem pro vás hostinu. Dal jsem porazit býčky i vykrmená telata, všechno je připraveno; pojďte na svatbu!“ ⁵Ale oni na to nedbali a odešli jeden na svůj statek a jiný za svým obchodem. ⁶Ostatní se pak chopili jeho služebníků, ztýrali je a zabili. ⁷Král se rozhněval. Poslal svá vojska a ty vrahy zahubil a jejich město spálil. ⁸Potom řekl svým služebníkům: „Svatba je sice připravena, ale ti, kdo byli pozváni, nebyli hodni. ⁹Proto jděte na nároží a zvěte na svatbu, kohokoli najdete.“ ¹⁰Služebníci tedy vyšli do ulic a shromáždili všechny, které našli – zlé i dobré, a tak se svatební místnost naplnila hosty.

¹¹Když pak vešel král, aby se podíval na hosty, uviděl tam člověka, který nebyl oblečen do svatebního roucha. ¹²Řekl mu: „Příteli, jak jsi sem mohl

^a33 Iza 5:1–7

^b42 Žalm 118:22–23

^c44 Verš 44 v někt. rukopisech chybí.

vejít bez svatebního roucha?‘ A on oněměl. ¹³Král pak řekl služebníkům: ‚Svažte mu nohy a ruce a vyhodte do té venkovní tmy! Tam bude pláč a skřípění zubů.‘

¹⁴Je totiž mnoho povoláných, ale málo vyvolených.“

Čí je ten obraz?

¹⁵Tehdy farizeové odešli a radili se, jak by ho chytli za slovo. ¹⁶Pak za ním poslali své učedníky s herodiány. „Mistře,“ řekli, „víme, že jsi pravdomluvný, pravdivě učíš Boží cestě a na nikoho nedbáš, neboť se neohlížíš na to, kdo je kdo. ¹⁷Proto nám řekni, co si myslíš: Je správné dávat císaři daň, nebo ne?“

¹⁸Ježíš znal jejich podlost, a tak jim řekl: „Proč mě pokoušíte, pokrytci? ¹⁹Ukažte mi peníz daně.“ Přinesli mu tedy denár. ²⁰„Čí je ten obraz a nápis?“ zeptal se jich.

²¹„Císařův,“ odpověděli.

„Dejte tedy císaři, co je císařovo, a Bohu, co je Boží,“ řekl jim. ²²V úžasu nad tím, co slyšeli, ho nechali být a odešli.

Bůh je Bohem živých

²³Tentýž den k němu přišli saduceové (kteří tvrdí, že není žádné vzkříšení) a zeptali se ho: ²⁴„Mistře, Mojžíš řekl, že když ženatý muž zemře bezdětný, má si jeho ženu vzít jeho bratr, aby svému bratru zplodil potomka.“ ²⁵U nás bylo sedm bratrů. První se oženil, ale zemřel bez potomků, a tak zanechal svou ženu svému bratru. ²⁶Totéž se stalo i s druhým a třetím bratrem až po sedmého. ²⁷Nakonec pak zemřela i ta žena. ²⁸Kdo z těch sedmi ji tedy bude mít za manželku, až přijde vzkříšení? Měli ji přece všichni!“

²⁹Ježíš jim řekl: „Mýlíte se, protože neznáte Písma ani Boží moc. ³⁰Po vzkříšení se lidé nežení ani nevžívají, ale jsou jako andělé v nebi. ³¹Ale pokud jde o vzkříšení z mrtvých – copak jste nečetli, jak vám Bůh řekl: ³²Já jsem Bůh Abrahamův, Bůh Izákův a Bůh Jákobův?“ ³³On není Bohem mrtvých, ale živých!“ ³⁴A když to zástupy uslyšely, žasly nad jeho učením.

Největší přikázání

³⁴Když se farizeové doslechli, že Ježíš umlčel saduceje, sešli se tam. ³⁵Jeden z nich, znalec Zákona, se pak zeptal, aby ho vyzkoušel: ³⁶„Mistře, které je největší přikázání v Zákoně?“

³⁷Ježíš mu řekl: „Miluj Hospodina, svého Boha, celým svým srdcem, celou svou duší a celou svou myslí.“ ³⁸To je první a největší přikázání. ³⁹Druhé je mu podobné: „Miluj svého bližního jako sám sebe.“ ⁴⁰V těchto dvou přikázáních spočívá celý Zákon i Proroci.“

Syn, nebo Pán?

⁴¹A když už se farizeové sešli, Ježíš se jich zeptal: ⁴²„Co si myslíte o Mesiáši? Čí je to syn?“

„Davidův,“ odpověděli.

⁴³Na to jim řekl: „Jak ho tedy David může v Duchu nazývat Pánem? Říká přece:

^a24 Deut 25:5–6

^b32 Exod 3:6

^c37 Deut 6:5

^d39 Lev 19:18; Mat 19:19

⁴⁴ „Hospodin řekl mému Pánu:
Sed po mé pravici,
než ti tvé nepřátele
k nohám položím.“^a

⁴⁵ Když ho tedy David nazývá Pánem, jak to může být jeho syn?“

⁴⁶ A nikdo mu nedokázal odpovědět ani slovo. Od toho dne se ho už nikdo neodvážil na nic zeptat.

Nebudte jako oni

23 Tehdy Ježíš mluvil k zástupům a svým učedníkům. ²Řekl: „Na Mojžíšově místě se posadili znalci Písma a farizeové. ³Proto plňte a zachovávejte všechno, co vám řeknou, ale neříďte se jejich skutky, protože oni mluví, ale nejednají. ⁴Svazují těžká, neúnosná břemena a nakládají je lidem na bedra, ale sami s nimi nechtějí ani pohnout prstem. ⁵Všechno dělají, jen aby se ukázali před lidmi. Rozšiřují své modlitební řemínky a prodlužují si trásně na šatech. ⁶Milují čestná místa na večerích, přední sedadla ve shromážděních, ⁷zdravení na náměstích, a když je lidé oslovují: ‚Rabbi!‘“^b

⁸Vy si ale nenechte říkat ‚rabbi‘, protože máte jediného Učitele, a vy všichni jste bratři. ⁹A nikoho si na zemi nenazývejte ‚otcem‘, protože máte jediného Otce, který je v nebi. ¹⁰Také si nenechte říkat ‚vůdcové‘, protože máte jediného Vůdce, Mesiáše. ¹¹Kdo je z vás největší, ten bude vašim služebníkem. ¹²Kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se poníží, bude povýšen.“

Pokrytci!

¹³ ^[14] „Ale běda vám, znalci Písma a farizeové! Pokrytci, zavíráte nebeské království před lidmi! Sami tam nevcházíte a těm, kdo chtějí vejít, bráníte!“^c

¹⁵Běda vám, znalci Písma a farizeové! Pokrytci, obcházíte moře i souš, abyste jednoho člověka obrátili na víru, a když ho získáte, uděláte z něj dvakrát většího zatracence, než jste sami!

¹⁶Běda vám, slepí vůdcové! Říkáte: ‚Když někdo přísahá na chrám, nic to neznamená, ale kdo přísahá při chrámovém zlatu, ten je zavázán.‘

¹⁷Blázni! Slepci! Co je větší – zlatu, nebo chrám, který to zlatu posvěcuje?

¹⁸Říkáte také: ‚Když někdo přísahá na oltář, nic to neznamená, ale kdo přísahá na dar ležící na něm, ten je zavázán.‘ ¹⁹Slepci! Co je větší – dar, nebo oltář, který ten dar posvěcuje? ²⁰Kdo přísahá na oltář, přísahá na něj i na všechno, co na něm leží. ²¹Kdo přísahá na chrám, přísahá na něj i na Toho, kdo v něm bydlí. ²²Kdo přísahá na nebe, přísahá na Boží trůn i na Toho, kdo na něm sedí!

²³Běda vám, znalci Písma a farizeové! Pokrytci, dáváte desátky z máty, kopru a kmínu, ale vynechali jste to nejdůležitější ze Zákona – spravedlnost, milosrdenství a věrnost! Tomuto jste se měli věnovat a tamto nevynechávat. ²⁴Slepí vůdcové, komára cedíte, ale velblouda polykáte!

²⁵Běda vám, znalci Písma a farizeové! Pokrytci, čistíte kalich a mísu zvenčí, zevnitř jsou ale plné hrabivosti a neřesti. ²⁶Farizeji, ty slepče, nejdříve vyčisti kalich zevnitř, pak bude čistý i navenek!

^a44 Žalm 110:1 ^b7 aram. *Mistře, Učiteli* (dosl. *Veliký*) ^c13 Někt. rukopisy přidávají i v. 14 *Běda vám, znalci Písma a farizeové! Pokrytci, vyjídáte vdovské domy pod zámkou dlouhých modliteb! Čeká vás největší trest!* (Marek 12:40; Luk 20:47)

²⁷Běda vám, znalci Písma a farizeové! Pokrytci, podobáte se nabíleným hrobům! Navenek sice vypadají krásně, ale uvnitř jsou plné mrtvých kostí a všemožné špíny. ²⁸Tak se i vy navenek zdáte lidem spravedliví, ale uvnitř jste plní pokrytectví a nemravnosti!

²⁹Běda vám, znalci Písma a farizeové! Pokrytci, stavíte hroby prorokům, zdobíte náhrobky spravedlivých ³⁰a říkáte: ‚Kdybychom žili za dnů našich otců, neprolévali bychom s nimi krev proroků.‘ ³¹Tím sami sebe usvědčujete jako syny těch, kdo vraždili proroky. ³²Dovršte tedy dílo svých otců! ³³Hadi! Plemeno zmijí! Jak byste mohli uniknout pekelnému trestu?

³⁴Pohledte, proto k vám posílám proroky, mudrce a učitele Písma. Vy některé zabijete a ukřižujete, jiné budete bičovat ve svých shromážděních a pronásledovat je od města k městu. ³⁵Tak na vás padne veškerá spravedlivá krev prolitá na zemi – od krve spravedlivého Ábela až po krev Zachariáše, syna Berechiášova, kterého jste zavraždili mezi svatyní a oltářem. ³⁶Amen, říkám vám, že to všechno padne na toto pokolení!

³⁷Jeruzaléme, Jeruzaléme, který zabíjíš proroky a kamenuješ ty, kdo jsou k tobě posíláni! Kolikrát jsem chtěl shromáždit tvé děti, jako slepice shromažďuje svá kuřata pod křídla, ale nechtěli jste. ³⁸Hle, váš dům vám teď zůstane pustý. ³⁹Říkám vám, že od této chvíle mě neuvidíte, dokud neřeknete: ‚Požehnaný, jenž přichází v Hospodinově jménu!‘“^a

Počátky porodních bolestí

24 Tehdy Ježíš odešel z chrámu. Cestou k němu přistoupili jeho učedníci, aby mu ukázali chrámové stavby. ²On jim ale řekl: „Vidíte to všechno? Amen, říkám vám, že tu nezůstane kámen na kameni. Všechno bude zbořeno.“

³Když se pak posadil na Olivetské hoře, přistoupili k němu učedníci o samotě. „Řekni nám, kdy to bude?“ ptali se. „Jaké bude znamení tvého příchodu a konce světa?“

⁴Ježíš jim odpověděl: „Dávejte pozor, aby vás někdo nesvedl. ⁵Mnozí přijdou pod mým jménem se slovy: ‚Já jsem Mesiáš‘ a svedou mnohé. ⁶Až uslyšíte válečný hluk a zprávy o válkách, hleďte, abyste se nestrachoali. Musí to přijít, ale to ještě nebude konec. ⁷Národ povstane proti národu a království proti království a na různých místech vypuknou hladomory a zemětřesení. ⁸To všechno jsou jen počátky porodních bolestí.

⁹Tehdy vás budou trápit a zabíjet a kvůli mému jménu vás budou nenávidět všechny národy. ¹⁰Tehdy mnozí odpadnou a budou se vzájemně zrazovat a nenávidět ¹¹a povstane mnoho falešných proroků a svedou mnohé. ¹²A protože se rozšíří špatnost, láska mnohých vychladne. ¹³Kdo však vytrvá až do konce, bude zachráněn. ¹⁴Toto evangelium o Království bude kázáno po celém světě na svědectví všem národům. A potom přijde konec.“

Otřesná ohavnost

¹⁵„Až uvidíte na svatém místě stát ‚otřesnou ohavnost‘,^b o níž mluvil prorok Daniel (kdo čte, rozuměj), ¹⁶tehdy ať ti, kdo jsou v Judsku, utečou do hor. ¹⁷Kdo bude na střeše, ať nesestupuje, aby si z domu něco vzal, ¹⁸a kdo

^a39 Žalm 118:26; Mat 21:9

^b15 Dan 9:27; 11:31; 12:11

na poli, ať se nevrací zpátky ani pro plášť. ¹⁹Běda bude v těch dnech těhotným a kojícím. ²⁰Modlete se, abyste nemuseli utíkat v zimě nebo v sobotní den. ²¹Tehdy totiž nastane velké soužení, jaké do té doby nebylo od počátku světa a jaké už nikdy nebude. ²²Kdyby ty dny nebyly zkráceny, nezahlásil by se vůbec nikdo. Kvůli vyvoleným však ty dny budou zkráceny.

²³Kdyby vám tehdy někdo řekl: „Hle, Mesiáš je tu!“ anebo: „Tady je!“ nevěřte. ²⁴Povstanou totiž falešní mesiášové a falešní proroci a budou předvádět veliká znamení a zázraky, takže by svedli (kdyby to bylo možné) i vyvolené. ²⁵Hle, řekl jsem vám to předem.

²⁶Řeknou-li vám: „Pohleďte, je na poušti!“ nevycházejte; anebo: „Hle, je na tajném místě,“ nevěřte. ²⁷Příchod Syna člověka nastane jako blesk – rozzáří oblohu od východu až na západ. ²⁸Kde je mrtvola, tam se slétnou supi. ^{“a}

Příchod Syna člověka

²⁹„Hned po soužení oněch dnů

,slunce se zatmí
a měsíc nevydá světlo,
hvězdy budou padat z nebe
a nebeské mocnosti se zachvějí.“^b

³⁰Tehdy se na nebi objeví znamení Syna člověka a tehdy budou všechna pokolení země kvílet^c a spatří Syna člověka přicházet na nebeských oblacích s velikou slávou a mocí. ^{d 31}A on pošle své anděly s hlasitou polnicí a ti shromáždí jeho vyvolené ze čtyř světových stran, od jednoho konce nebe až po druhý.

³²Poučte se od fíkovníku tímto podobenstvím: Když jeho větve konečně začnou rašit a nasazovat listí, víte, že se blíží léto. ³³Stejně tak, až uvidíte toto vše, vezte, že se už blíží, že už je ve dveřích! ³⁴Amen, říkám vám, že to pokolení nepomine, než se to všechno stane. ³⁵Nebe a země pominou, ale má slova nikdy nepominou.

³⁶Ten den a hodinu však nikdo nezná – ani nebeští andělé, ani Syn^e – jedině sám můj Otec. ³⁷Jak ale bylo za dnů Noemových, tak bude i při příchodu Syna člověka. ³⁸Stejně jako ve dnech před potopou jedli a pili, ženili se a vdávaly se až do dne, kdy Noe vešel do archy, ³⁹a ničeho si nevšimli až do chvíle, kdy přišla potopa a všechny smetla,^f tak to bude i při příchodu Syna člověka.

⁴⁰Tehdy budou dva na poli; jeden bude vzat a druhý zanechán. ⁴¹Dvě budou mlít mlýnským kamenem; jedna bude vzata a druhá zanechána. ⁴²Proto bděte, neboť nevíte, ve které chvíli přijde váš Pán. ⁴³Uvažte – kdyby hospodář věděl, ve kterou noční dobu přijde zloděj, bděl by a nenechal by ho vloupat se do jeho domu. ⁴⁴Proto i vy buďte připraveni, neboť Syn člověka přijde v nečekanou chvíli.

⁴⁵Kdo je tedy věrný a moudrý služebník, kterého pán ustanovil nad svým služebnictvem, aby jim dával pokrm v patřičný čas? ⁴⁶Blaze služebníku, kterého pán při příchodu zastihne, že tak jedná. ⁴⁷Amen, říkám vám, že ho ustanoví nade vším svým majetkem. ⁴⁸Zlý služebník by si v srdci řekl:

^a28 Job 39:30 ^b29 Iza 13:10; 34:4; Joel 2:10; 3:4; 4:15 ^c30 Zach 12:10–14

^d30 Dan 7:13–14 ^e36 ani Syn v někt. rukopisech chybí ^f39 Gen 6–7

„Můj pán je pryč nadlouho,“⁴⁹ a začal by bít své spoluslužebníky a jíst a pít s opilci.⁵⁰ Jeho pán ale přijde v den, kdy to nečeká, a v hodinu, kterou nezná,⁵¹ odhalí ho a vykáže ven mezi pokrytce. Tam bude pláč a skřípění zubů.“

O deseti družičkách

25 „Tehdy bude nebeské království podobné deseti družičkám, které vzaly své lampy a vyšly naproti ženichovi.² Pět z nich bylo rozumných a pět bláhových.³ Ty bláhové si s sebou vzaly lampy, ale žádný olej.⁴ Ty rozumné si kromě lamp vzaly také nádobky s olejem.⁵ Když ženich dlouho nešel, začaly všechny podřimovat a usnuly.

⁶O půlnoci se strhl křik: „Ženich je tu! Jděte mu naproti!“⁷ Všechny družičky vstaly a připravily si lampy.⁸ Tehdy řekly ty bláhové těm rozumným: „Dejte nám trochu svého oleje, naše lampy hasnou.“⁹ Ty rozumné jim ale odpověděly: „Nebude ho dost pro nás všechny. Jděte si raději nakoupit k prodavačům.“¹⁰ Když odešly kupovat olej, přišel ženich a ty, které byly připravené, s ním šly na svatbu. A dveře se zavřely.

¹¹Když potom přišly ty zbylé družičky a říkaly: „Pane, pane, otevři nám!“

¹²odpověděl jim: „Amen, říkám vám, že vás neznám.“

¹³Proto bděte, vždyť neznáte den ani hodinu.“

O hřivnách

¹⁴„Je to, jako když si člověk při odchodu na cestu svolal své služebníky a svěřil jim svůj majetek.¹⁵ Jednomu dal pět hřiven,^a dalšímu dvě a dalšímu jednu, každému podle jeho schopností, a odešel na cestu.¹⁶ Ten, který dostal pět hřiven, ihned šel, nechal je vydělávat a získal jiných pět.¹⁷ Podobně ten, který dostal dvě hřivny, získal jiné dvě.¹⁸ Ten, který dostal jednu, ale šel, zakopal ji v zemi, a tak ukryl peníze svého pána.

¹⁹Po dlouhé době se pán těch služebníků vrátil a účtoval s nimi.²⁰ Když přistoupil ten, který dostal pět hřiven, přinesl dalších pět hřiven a řekl: „Pane, dal jsi mi pět hřiven a podívej, získal jsem pět dalších.“²¹ Jeho pán mu řekl: „Výborně, dobrý a věrný služebníku! Byl jsi věrný v mále, svěřím ti mnoho. Sdílej radost svého pána.“

²²Potom přistoupil ten, který dostal dvě hřivny, a řekl: „Pane, dal jsi mi dvě hřivny a podívej, získal jsem další dvě.“²³ Jeho pán mu řekl: „Výborně, dobrý a věrný služebníku! Byl jsi věrný v mále, svěřím ti mnoho. Sdílej radost svého pána.“

²⁴Potom přistoupil ten, který dostal jednu hřivnu, a řekl: „Pane, věděl jsem, že jsi přísný člověk, že sklízíš, kde jsi nezasel, a sbíráš, kde jsi nerozsypal.“²⁵ A tak jsem odešel a ukryl svou hřivnu v zemi, protože jsem se bál. Podívej, zde máš, co ti patří.“²⁶ Jeho pán mu odpověděl: „Ty zlý a líný služebníku! Věděl jsi, že sklízím, kde jsem nezasel, a sbírám, kde jsem nerozsypal?“²⁷ Měl jsi tedy dát mé peníze směnárníkům a já bych si po návratu vzal, co mi patří, i s úrokem!

²⁸Vezměte mu tu hřivnu a dejte ji tomu, kdo jich má deset.²⁹ Každému, kdo má, totiž bude dáno, a bude mít hojnost, ale tomu, kdo nemá, bude vzato i to, co má.³⁰ A toho neužitečného služebníka vyhoďte do té venkovní tmy. Tam bude pláč a skřípění zubů.“

^a15 viz pozn. Mat 18:24

Ovce a kozli

³¹„Až přijde Syn člověka ve své slávě a s ním všichni andělé, posadí se na trůnu své slávy. ³²Všechny národy budou shromážděny před ním a on je oddělí jedny od druhých, jako pastýř odděluje ovce od kozlů. ³³Ovce postaví po své pravici, ale kozly po levici. ³⁴Král tehdy řekne těm po své pravici: „Pojďte, vy požehnaní mého Otce, přijměte za dědictví Království, které je pro vás připraveno od stvoření světa. ³⁵Neboť jsem hladověl a dali jste mi najíst, měl jsem žízeň a dali jste mi napít, byl jsem cizincem a přijali jste mě, ³⁶byl jsem nahý a oblékli jste mě, byl jsem nemocný a navštívili jste mě, byl jsem ve vězení a přišli jste za mnou.“

³⁷Tehdy mu ti spravedliví odpoví: „Pane, kdy jsme tě viděli hladového a dali ti najíst anebo žíznivého a dali ti napít? ³⁸Kdy jsme tě viděli jako cizince a přijali tě anebo nahého a oblékli tě? ³⁹Kdy jsme tě viděli nemocného anebo v žaláři a přišli jsme k tobě?“ ⁴⁰Král jim odpoví: „Amen, říkám vám, že cokoli jste udělali pro nejmenšího z těchto mých bratrů, to jste udělali pro mě.“

⁴¹Těm po své levici tehdy řekne: „Jděte ode mě, vy prokletí, do věčného ohně, který je připraven pro ďábla a jeho anděly! ⁴²Neboť jsem hladověl, a nedali jste mi najíst, měl jsem žízeň, a nedali jste mi napít. ⁴³Byl jsem cizincem, a nepřijali jste mě, byl jsem nahý, a neoblékli jste mě, nemocný a ve vězení, a nenavštívili jste mě.“

⁴⁴Tehdy mu odpoví: „Pane, kdy jsme tě viděli hladového nebo žíznivého nebo jako cizince nebo nahého nebo nemocného nebo ve vězení, a neposloužili ti?“ ⁴⁵Poví jim: „Amen, říkám vám, že cokoli jste neudělali pro nejmenšího z nich, to jste neudělali pro mě.“ ⁴⁶Takoví tedy půjdou do věčných muk, ale spravedliví do věčného života.“

Poslední pomazání

26 Když Ježíš domluvil všechna tato slova, řekl svým učedníkům: ²„Víte, že za dva dny jsou Velikonoce. Tehdy bude Syn člověka zrazen a ukřižován.“

³Na dvoře velekněze jménem Kaifáš se zatím sešli vrchní kněží se staršími lidu, ⁴aby se poradili, jakou lstí by se mohli Ježíše zmocnit a zabít ho. ⁵Dohodli se jen, že to nebude o svátcích, aby mezi lidmi nevypuklo povstání.

⁶Když pak byl Ježíš v Betanii a stoloval v domě Šimona Malomocného, ⁷přistoupila k němu žena s alabastrovou nádobkou velmi vzácné masti a vylila mu ji na hlavu. ⁸Když to uviděli učedníci, rozhořčili se: „K čemu taková ztráta? ⁹Mohlo se to drazze prodat a rozdat chudým!“

¹⁰Ježíš si toho všiml. „Proč tu ženu trápíte?“ řekl jim. „Udělal pro mě něco krásného. ¹¹Chudé tu budete mít vždycky,“ ale mě vždycky mít nebudete. ¹²Když mi tato žena polila tělo mastí, připravila mě na pohřeb. ¹³Amen, říkám vám, že kdekoli na celém světě bude kázáno toto evangelium, bude se mluvit také o tom, co udělala ona, na její památku.“

¹⁴Jeden z Dvanácti – jmenoval se Jidáš Iškariotský – tehdy odešel k vrchním kněžím. ¹⁵„Co mi dáte, když vám ho zradím?“ zeptal se. Odpočítali mu třicet stříbrných.^b ¹⁶Od té chvíle pak hledal příležitost, aby jim ho vydal.

^a11 Deut 15:11^b15 Zach 11:12

Poslední večeře

¹⁷Prvního dne Svátku nekvašených chlebů přišli za Ježíšem učedníci s otázkou: „Kde ti máme připravit velikonoční večeři?“

¹⁸Odpověděl jim: „Jděte k jistému člověku ve městě a řekněte: ‚Mistr vzkazuje: Můj čas nadešel. U tebe budu se svými učedníky slavit Hod beránka.‘“^a ¹⁹Učedníci tedy udělali, jak jim Ježíš uložil, a připravili beránka.

²⁰Večer, když byl za stolem s Dvanácti, ²¹uprostřed jídla řekl: „Amen, říkám vám, že jeden z vás mě zradí.“

²²Zcela zdrceni se jeden po druhém ptali: „Snad to nejsem já, Pane?“

²³„Zradí mě ten, kdo se mnou smočil ruku v míse,“ odpověděl jim. ²⁴„Syn člověka sice odchází, jak je o něm psáno, ale běda tomu, kdo Syna člověka zrazuje. Bylo by pro něj lepší, kdyby se vůbec nenarodil.“

²⁵Jeho zrádce Jidáš na to řekl: „Jsem to snad já, Rabbi?“

„Sám jsi to řekl,“ odpověděl mu Ježíš.

²⁶Když jedli, Ježíš vzal chléb, požehnal, lámal a dal učedníkům se slovy: „Vezměte a jezte; toto je mé tělo.“ ²⁷Potom vzal kalich, vzdal díky a podal jim ho se slovy: „Pijte z něj všichni; ²⁸toto je má krev nové smlouvy,^b která se prolévá za mnohé na odpuštění hříchů.“ ²⁹Říkám vám, že od této chvíle už neokusím plod vinné révy až do dne, kdy ho s vámi budu pít nový v království svého Otce.“

³⁰A když zazpívali žalm, odešli na Olivetskou horu.

Getsemane

³¹Tehdy jim Ježíš řekl: „V tuto noc ode mě všichni odpadnete. Je přece psáno: ‚Budu bít pastýře a stádo ovcí se rozprchne.‘“^c ³²Až ale vstanu z mrtvých, předejdu vás do Galileje.“

³³„I kdyby od tebe všichni odpadli,“ prohlásil Petr, „já neodpadnu nikdy!“

³⁴Ježíš mu odpověděl: „Amen, říkám ti, že ještě dnes v noci, než zakořhá kohout, mě třikrát zapřeš.“

³⁵Petr se ale dušoval: „I kdybych měl s tebou zemřít, nikdy tě nezapřu!“ A podobně mluvili i všichni ostatní učedníci.

³⁶Když Ježíš s učedníky dorazil na místo zvané Getsemane, řekl jim: „Posaďte se tu. Já se zatím půjdu tamhle modlit.“ ³⁷Vzal s sebou Petra a oba Zebedeovy syny a vtom na něj začala padat úzkost a tíha. ³⁸„Je mi úzko až k smrti,“ řekl jim. „Zůstaňte tu a bděte se mnou!“

³⁹Kousek poodešel, padl na tvář a modlil se: „Otče můj, je-li to možné, ať mě ten kalich mine! Ať se však nestane má vůle, ale tvá.“

⁴⁰Když se vrátil k učedníkům, zjistil, že spí. „Nemohli jste se mnou bdít ani hodinu?“ řekl Petrovi. ⁴¹„Bděte a modlete se, abyste nepodlehli pokušení. Duch je odhodlaný, ale tělo malátné.“

⁴²Odešel podruhé a modlil se: „Otče můj, nemůže-li mě tento kalich minout, ale musím ho vypít, ať se stane tvoje vůle!“

⁴³A když se vrátil, zjistil, že zase spí. Víčka jim ztěžkla únavou. ⁴⁴Nechal je tedy, znovu odešel a potřetí se modlil stejnými slovy.

⁴⁵Potom se vrátil k učedníkům a řekl jim: „Ještě pořád spíte a odpočíváte? Pohlédte, přišla chvíle, kdy je Syn člověka vydáván do rukou hříšníků.“ ⁴⁶Vstávejte, pojďte! Můj zrádce už je blízko.“

^a18 Exod 12

^b28 nově v někt. rukopisech chybí (Luk 22:20)

^c31 Zach 13:7

⁴⁷Ještě to ani nedořekl, když vtom přišel Jidáš, jeden z Dvanácti, a s ním veliký zástup s meči a holemi, poslaný od vrchních kněží a starších lidu. ⁴⁸Jeho zrádce si s nimi domluvil znamení: „Je to ten, kterého políbím. Toho se chopte.“ ⁴⁹Ihned přistoupil k Ježíši a políbil ho slovy: „Buď zdráv, Rabbi!“

⁵⁰Ježíš mu řekl: „Příteli, tak proto jsi přišel?“

Vtom Ježíše obstoupili, vrhli se na něj a zajali ho. ⁵¹Jeden z těch, kdo byli s Ježíšem, náhle vytasil meč, rozmáchl se, zasáhl veleknězova sluhu a usekl mu ucho.

⁵²Ježíš mu ale řekl: „Vrať svůj meč na místo. Všichni, kdo meč berou, mečem padnou.“ ⁵³Myslíš, že nemohu požádat svého Otce, aby mi hned dal aspoň dvanáct legií andělů? ⁵⁴Jak by se pak ale naplnila Písma, že to musí takhle být?“

⁵⁵V oné chvíli řekl Ježíš zástupům: „Jsem snad zločinec, že jste se mě vypravili zatknout s meči a holemi? Když jsem s vámi denně sedával v chrámu a učil vás, nezatkli jste mě. ⁵⁶Ale to všechno se děje, aby se naplnila prorocká Písma.“

Tehdy ho všichni učedníci opustili a utekli.

Před Veleradou

⁵⁷Ti, kdo Ježíše zatkli, ho pak odvedli k veleknězi Kaifášovi, kde se shromáždili znalci Písma a starší. ⁵⁸Petr ho ale zpovzdálí následoval až na veleknězův dvůr. Vešel dovnitř a sedl si mezi sluhu, aby viděl konec.

⁵⁹Vrchní kněží i celá Velerada pak proti Ježíšovi hledali falešné svědectví, aby ho mohli odsoudit k smrti. ⁶⁰Nic ale nenašli, ačkoli předstupovalo mnoho falešných svědků. Nakonec předstoupili dva, ⁶¹kterí řekli: „Tento muž prohlásil: ‚Mohu zbořit Boží chrám a za tři dny ho postavit!‘“

⁶²Tehdy vstal velekněz a tázal se ho: „Nic neodpovíš na svědectví těch mužů?“

⁶³Ježíš ale mlčel.

„Zapřísahám tě při živém Bohu, abys nám řekl, zda jsi Mesiáš, Boží Syn!“ naléhal velekněz.

⁶⁴„Sám jsi to řekl,“ odpověděl mu Ježíš. „Říkám vám ale, že napříště uvidíte Syna člověka sedět po pravici Moci a přicházet na nebeských oblacích.“^a

⁶⁵Tehdy si velekněz roztrhl roucho a zvolal: „Rouhal se! K čemu ještě potřebujeme svědky? Právě jste slyšeli rouhání!“ ⁶⁶Co o tom soudíte?“

„Ať zemře!“ vykřikli.

⁶⁷Pak mu začali plivat do tváře a bít ho pěstmi. Jiní ho tloukli holemi ⁶⁸a říkali: „Prorokuj nám, Mesiáši, kdo tě udeřil?“

Neznám ho!

⁶⁹Petr zatím seděl venku na dvoře. Přistoupila k němu jedna služka a řekla: „Ty jsi byl také s tím Ježíšem z Galileje.“

⁷⁰On to ale přede všemi zapřel: „Nevím, o čem mluvíš!“

⁷¹Zamířil k bráně, ale tam ho uviděla jiná a řekla ostatním: „Tenhle byl také s tím Ježíšem z Nazaretu.“

⁷²Petr ho však znovu zapřel. „Toho člověka neznám!“ dušoval se.

^a64 Žalm 110:1; Dan 7:13

⁷³Po malé chvíli ho obklopili kolemstojící a řekli: „Určitě k nim patříš. I tvé nářečí tě prozrazuje!“

⁷⁴Tehdy se začal zaklínat a přísahat: „Toho člověka neznám!“

A vtom zakokrhá kohout. ⁷⁵Petr si vzpomněl na Ježíšova slova: „Než zakokrhá kohout, třikrát mě zapřeš.“ Vyšel ven a hořce se rozplakal.

Třicet stříbrných

27 Ráno se všichni vrchní kněží a starší lidu usnesli, že Ježíš musí zemřít. ²Spoutali ho, odvedli a vydali ho římskému prokurátoru Pilátovi.

³Když jeho zrádce Jidáš uviděl, že Ježíš byl odsouzen, vyčítal si to a vrátil těch třicet stříbrných vrchním kněžím a starším. ⁴„Zhřešil jsem!“ zvolal. „Zradil jsem nevinnou krev!“

„Co je nám do toho?“ odpověděli. „To je tvoje věc!“

⁵On pak ty peníze zahodil v chrámě, vyběhl ven a šel se oběsit.

⁶Vrchní kněží mince posbírali, ale potom si řekli: „Nemůžeme je dát do pokladny, jsou to přece krvavé peníze.“ ⁷Dohodli se tedy, že za ně koupí Hrnčířské pole, aby sloužilo k pohřbívání cizinců. ⁸Proto se mu až dodnes říká Krvavé pole. ⁹Tehdy se naplnilo slovo proroka Jeremiáše:

„Vzali třicet stříbrných, cenu za Převzácného,
na kterou ho ocenili synové Izraele,
¹⁰a dali je za hrnčířovo pole,
jak mi uložil Hospodin.“^a

Před Pilátem

¹¹Ježíš zatím stanul před prokurátorem. Ten se ho zeptal: „Tak ty jsi židovský král?“

„Sám to říkáš,“ odpověděl mu Ježíš.

¹²Na žaloby vrchních kněží a starších pak ale vůbec neodpovídal. ¹³„Neslyšíš, z čeho všeho tě obviňují?“ zeptal se ho Pilát. ¹⁴Ježíš ale k prokurátoru velikému překvapení vůbec na nic neodpovídal.

¹⁵Prokurátor měl ve zvyku propouštět o svátcích na přání lidu jednoho vězně. ¹⁶Tehdy tam měli významného vězně jménem Barabáš. ¹⁷Když se sešly zástupy, Pilát se jich zeptal: „Koho chcete, abych vám propustil? Barabáše, nebo Ježíše zvaného Mesiáš?“ ¹⁸(Věděl totiž, že mu ho vydali z pouhé zášti.)

¹⁹Zatímco Pilát předsedal soudu, jeho žena mu poslala vzkaz: „Neměj nic do činění s tím spravedlivým! Dnes jsem kvůli němu měla hrozné sny.“

²⁰Vrchní kněží a starší ale navedli dav, aby si vyžádali Barabáše, a Ježíše aby nechali zemřít.

²¹Prokurátor se jich zeptal: „Kterého z těch dvou vám mám propustit?“ „Barabáše!“ zvolali.

²²„A co mám udělat s Ježíšem zvaným Mesiáš?“ ptal se Pilát.

„Ukřižovat!“ zvolali všichni.

²³„Co udělal zlého?“ ptal se dál.

Oni však křičeli ještě víc: „Ukřižovat!“

²⁴Když tedy Pilát viděl, že nic nezmůže a že je stále jen větší a větší ruch, vzal vodu a před zástupem si umyl ruce. „Nejsem vinen krví tohoto muže,“ řekl. „Je to vaše věc!“

^a10 Zach 11:12–13 (Jer 18:1–12; 19:1–13; 32:6–9)
též ve v. 17

^b16 několik rukopisů *Ježíš Barabáš*;

²⁵A všechen lid zvolal: „Jeho krev na nás a na naše děti!“

²⁶Tak jim tedy propustil Barabáš, ale Ježíše nechal zbičovat a vydal ho k ukřižování.

²⁷Prokurátorovi vojáci vzali Ježíše do paláce, kde se k němu sešla celá posádka. ²⁸Svlékli ho a přehodili mu rudý plášť. ²⁹Upletli trnovou korunu, nasadili mu ji na hlavu a do pravé ruky mu dali hůl. Pak před ním klekali a posmívali se mu: „Ať žije židovský král!“ ³⁰Plivali na něj a vzali tu hůl a bili ho do hlavy. ³¹Když se mu dost naposmívali, svlékli mu ten plášť a oblékli mu jeho šaty. Potom ho odvedli k ukřižování.

Golgota

³²Když vyšli, potkali jednoho člověka z Kyrény jménem Šimona a přinutili ho nést mu kříž. ³³Když dorazili na místo zvané Gulgota (což znamená Lebka), ³⁴дали Ježíšovi napít octa smíšeného se žlučí.^a Jakmile to okusil, nechtěl to pít.

³⁵Když ho ukřižovali, losovali o jeho šaty. ³⁶Pak tam seděli a hlídali ho. ³⁷Nad hlavu mu dali nápis s jeho proviněním:

TOTO JE JEŽÍŠ, ŽIDOVSKÝ KRÁL.

³⁸Spolu s ním byli ukřižováni dva zločinci, jeden po pravici a druhý po levici. ³⁹Kolemjdoucí pokyvovali hlavami ⁴⁰a posmívali se mu: „Hej, když umíš zbořit chrám a za tři dny ho postavit, zachraň sám sebe! Jestli jsi Boží Syn, slez z kříže!“

⁴¹Podobně se mu vysmívali i vrchní kněží se znalci Písma a staršími: ⁴²„Jině zachránil, ale sám se zachránit nemůže! Jestli je král Izraele, ať teď sleze z kříže, a uvěříme v něj!“ ⁴³Spoléhal na Boha, tak ať ho teď vysvobodí, jestli o něj stojí!^b Říkal přece: „Jsem Boží Syn!“ ⁴⁴A tak podobně ho hanobili i zločinci, kteří byli ukřižováni s ním.

⁴⁵V poledne se po celé zemi setmělo až do tří hodin.^c ⁴⁶Okolo třetí pak Ježíš hlasitě vykřikl: „Eli, Eli, lama sabachtani?“ to je: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil?“^d

⁴⁷Když to uslyšeli někteří z kolemstojících, říkali: „Ten člověk volá Eliáš!“ ⁴⁸Jeden z nich rychle odběhl, vzal houbu, naplnil ji octem, nabodl na prut a dával mu napít. ⁴⁹Ostatní říkali: „Nech ho, uvidíme, jestli mu přijde na pomoc Eliáš!“

⁵⁰Ježíš znovu hlasitě vykřikl a vypustil duši.

⁵¹V té chvíli se chrámová opona roztrhla vedví odshora až dolů, země se třásla, skály pukaly, ⁵²hroby se otvíraly a těla mnoha zesnulých svatých vstala. ⁵³Ti pak po jeho vzkříšení vyšli z hrobů, přišli do svatého města a ukázali se mnoha lidem. ⁵⁴Když setník a ti, kdo hlídali Ježíše s ním, viděli to zemětřesení a všechno, co se dělo, hrozně se vyděsili a říkali: „Opravdu to byl Boží Syn!“

⁵⁵Zpovzdálí přihlíželo mnoho žen, které Ježíše doprovázely z Galileje a pomáhaly mu. ⁵⁶Mezi nimi také Marie Magdaléna, Marie, matka Jakubova a Josefova, a matka Zebedeových synů.

^a34 Žalm 69:22

^b43 Žalm 22:9

^c45 Amos 8:9

^d46 Žalm 22:2

Hrob ve skále

⁵⁷V podvečer přišel bohatý člověk z Arimatie jménem Josef, který se také stal Ježíšovým učedníkem. ⁵⁸Šel Piláta požádat o Ježíšovo tělo a Pilát mu nechal tělo vydat. ⁵⁹Josef tělo vzal, zavinul do čistého plátna ⁶⁰a pochoval do svého nového hrobu, který si vytesal ve skále. Dveře hrobu zavalil velkým kamenem a odešel. ⁶¹Naproti hrobu seděla Marie Magdaléna a ta druhá Marie.

⁶²Nazítří, po dni příprav, se vrchní kněží a farizeové sešli u Piláta. ⁶³„Pane,“ řekli mu, „vzpomněli jsme si, že když ten bludař ještě žil, řekl: ‚Po třech dnech vstanu.‘ ⁶⁴Naříd' tedy, ať je hrob hlídán až do třetího dne, aby snad nepřišli jeho učedníci, neukradli ho a neřekli lidu: ‚Vstal z mrtvých!‘ To by byl ještě horší blud, než ten první!“

⁶⁵„Máte stráž,“ odpověděl jim Pilát. „Jděte a hlídejte, jak umíte.“ ⁶⁶A tak šli, zapečetili kámen a obsadili hrob strážnými.

Není tu, vstal!

28 Když skončila sobota a svítalo na první den týdne, přišla se Marie Magdaléna a ta druhá Marie podívat na hrob.

²Vtom nastalo veliké zemětřesení, neboť z nebe sestoupil Hospodinův anděl. Přišel, odvalil kámen a posadil se na něm. ³Jeho obličej zářil jako blesk a roucho měl bílé jako sníh. ⁴Strážní se strachem z něj roztráslí a zůstali jako mrtví.

⁵„Nebojte se,“ řekl anděl ženám. „Vím, že hledáte ukřižovaného Ježíše. ⁶Není tu, vstal, jak předpověděl. Pojdte se podívat, kde ležel. ⁷Pospěšte si a řekněte jeho učedníkům, že vstal z mrtvých. Hle, předchází vás do Galileje, tam ho spatříte. To jsem vám měl říci.“

⁸S rozechvěním a s nesmírnou radostí tedy pospíchaly od hrobu a běžely to oznámit jeho učedníkům. ⁹Cestou se s nimi náhle setkal Ježíš. „Buďte zdraví,“ řekl. Padly před ním na kolena, objímaly mu nohy a klaněly se mu. ¹⁰„Nebojte se,“ opakoval jim Ježíš. „Jděte vyřídit mým bratrům, ať jdou do Galileje. Tam mě spatří.“

¹¹Zatímco ženy odcházely, někteří ze strážce dorazili do města a oznámili vrchním kněžím všechno, co se stalo. ¹²Ti se shromáždili a po poradě se staršími dali vojákům spoustu peněz ¹³se slovy: „Mluvte takhle: ‚V noci přišli jeho učedníci a ukradli ho, když jsme spali.‘ ¹⁴Kdyby se o tom došlechl prokurátor, my ho uklidníme a postaráme se, abyste neměli potíže.“

¹⁵Strážní vzali peníze a dělali, jak byli poučeni. A toto vysvětlení je mezi Židy rozšířeno až dodnes.

Já jsem s vámi

¹⁶Jedenáct učedníků pak odešlo do Galileje na horu, kterou jim Ježíš určil.

¹⁷A když ho spatřili, klaněly se mu, i když někteří pochybovali.

¹⁸Ježíš k nim přistoupil a řekl: „Je mi dána veškerá moc na nebi i na zemi.

¹⁹Proto jděte. Získávejte učedníky ze všech národů, křtěte je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého ²⁰a uče je zachovávat všechno, co jsem vám přikázal. A hle, já jsem s vámi po všechny dny až do skonání světa.“

EVANGELIUM PODLE MARKA

Hlas volajícího

POČÁTEK EVANGELIA o Ježíši Kristu,^a Božím Synu.^b ²Jak je psáno u proroka Izaiáše:

„Hle, posílám před tebou svého posla,
aby připravil tvou cestu.“^c

³ „Hlas volajícího na poušti:
Připravte cestu pro Pána!
Vyrovnějte jeho stezky!“^d

⁴Tak přišel Jan, křtil na poušti a kázal křest pokání na odpuštění hříchů. ⁵Vycházela k němu celá judská země i všichni Jeruzalémští, vyznávali své hříchy a on je křtil v řece Jordán. ⁶Jan byl oblečen velbloudí srstí a koženým pásem kolem boků, jedl kobyly a lesní med. ⁷Kázal: „Po mně přichází někdo silnější než já! Nejsem hoden ani sehnout se a rozvázat mu řemínek sandálu. ⁸Já jsem vás křtil vodou, ale on vás bude křtít Duchem svatým.“

⁹V těch dnech přišel Ježíš z galilejského Nazaretu a dal se od Jana pokřtít v Jordánu. ¹⁰Když vystupoval z vody, ihned uviděl protřzená nebesa a Duha sestupujícího na něj jako holubice. ¹¹Z nebe zazněl hlas: „Ty jsi můj milovaný Syn, kterého jsem si oblíbil.“^e

Království je blízko

¹²Duch ho pak ihned vypudil na poušť. ¹³Byl na poušti čtyřicet dní a pokoušel ho satan. Byl tam s divokou zvěří a sloužili mu andělé.

¹⁴Poté, co byl Jan uvězněn, Ježíš přišel do Galileje a kázal Boží evangelium: ¹⁵„Čas se naplnil – Boží království je blízko. Čiňte pokání a věřte evangeliu!“

¹⁶Když se pak procházel podél Galilejského jezera, uviděl Šimona a jeho bratra Ondřeje, jak házejí síť do vody (byli to totiž rybáři). ¹⁷Ježíš jim řekl: „Pojďte za mnou a udělám z vás rybáře lidí!“ ¹⁸ Ihned opustili síť a šli za ním.

¹⁹Poodešel dál a uviděl Jakuba Zebedeova a jeho bratra Jana, jak na lodi spravují síť. ²⁰Ihned je zavolal a oni nechali svého otce Zebedea na lodi s nádeníky a odešli za ním.

Zázraky v Kafarnaum

²¹Když potom přišli do Kafarnaum, vešel hned v sobotu do synagogy a učil. ²²Nad jeho učením tam jen žasli, protože je učil jako ten, kdo má zmocnění, a ne jako znalci Písma. ²³V jejich synagoze byl právě člověk posedlý nečistým duchem. Vykřikl: ²⁴„Ach, co je ti do nás, Ježíši Nazaretský? Přišel jsi nás zničit? Víme, kdo jsi – ten Svatý Boží!“

²⁵„Zmlkni,“ okřikl ho Ježíš, „a vyjdi z něj!“ ²⁶Nečistý duch tím mužem zalomcoval, hlasitě vykřikl a vyšel z něj.

^a1 nebo *Mesiáš* (viz pozn. Mat 1:1); tak i dále ^b1 *Božím Synu* v někt. rukopisech
chybí ^c2 Mal 3:1 (Exod 23:20) ^d3 Iza 40:3 ^e11 Žalm 2:7; Iza 42:1

²⁷Všichni byli tak ohromeni, že se začali ptát jeden druhého: „Co to má znamenat? Co je to za nové učení? Rozkazuje mocně i nečistým duchům a poslouchají ho!“ ²⁸A zpráva o něm se ihned roznesla po celém galilejském kraji.

²⁹Když odešli ze synagogy, hned šli s Jakubem a Janem domů k Šimonovi a Ondřejovi. ³⁰Šimonova tchyně tam ležela v horečce, a tak mu o ní hned řekli. ³¹Přistoupil, vzal ji za ruku a zvedl ji. Horečka ji opustila a ona je začala obsluhovat.

³²Večer po západu slunce k němu přinesli všechny nemocné a posedlé. ³³Celé město se seběhlo ke dveřím ³⁴a on uzdravil množství lidí trápených různými neduhy a vyhnal množství démonů. Démonům nedovoloval mluvit, protože ho znali.

Kdybys jen chtěl

³⁵Ráno vstal dlouho před rozedněním a šel ven. Odešel na opuštěné místo a tam se modlil. ³⁶Šimon a ostatní se ale pustili za ním. ³⁷Když ho našli, řekli mu: „Všichni tě hledají!“

³⁸On jim odpověděl: „Pojďme dál, do okolních městeček, abych kázal i tam. Vždyť proto jsem přišel.“ ³⁹Kázal tedy v jejich synagogách po celé Galileji a vymítal demony.

⁴⁰Přišel k němu jeden malomocný a na kolenou ho prosil: „Kdybys jen chtěl, můžeš mě očistit!“

⁴¹Naplněn soucitem, ^a Ježíš vztáhl ruku a dotkl se ho slovy: „Já to chci. Buď čistý!“ ⁴²Malomocenství ho hned opustilo a byl čistý.

⁴³Ježíš ho pak ihned poslal pryč s přísným varováním: ⁴⁴„Dej pozor, abys nikomu nic neříkal. Jdi se ale ukázat knězi a obětuj za své očistění dar, který přikázal Mojžíš, ^b na svědectví pro ně.“

⁴⁵On ale šel a začal hodně mluvit a rozhlášovat tu věc tak, že Ježíš už nemohl veřejně vejít do města, ale zůstával venku na opuštěných místech. A lidé se k němu scházeli odevšad.

Co je snadnější?

2 Po několika dnech opět přišel do Kafarnaum. Když se proslechlo, že je doma, ²shromáždilo se takové množství lidí, že už se nevešli ani ke dveřím. Zatímco k nim promlouval Slovo, ³přišli k němu čtyři muži a nesli ochrnutého. ⁴Kvůli davu ho ale k němu nemohli přinést, a tak odkryli střechu nad místem, kde byl, probořili ji a nosítka s tím ochrnutým spustili dolů. ⁵Když Ježíš uviděl jejich víru, řekl ochrnutému: „Synu, tvé hříchy jsou odpuštěny.“

⁶Byli tu ale někteří ze znalců Písma. Seděli tam a v srdcích si říkali: ⁷„Jak to mluví? To je rouhání! Kdo může odpouštět hříchy než samotný Bůh?“

⁸Ježíš v duchu ihned poznal, co si pro sebe říkají, a zeptal se jich: „Jak to přemýšlíte? ⁹Co je snadnější? Říci ochrnutému: ‚Tvé hříchy jsou odpuštěny,‘ anebo: ‚Vstaň, vezmi své lehátko a chod?‘“ ¹⁰Ale abyste věděli, že Syn člověka má na zemi moc odpouštět hříchy“ – tehdy pověděl ochrnutému – ¹¹„Říkám ti, vstaň, vezmi své lehátko a jdi domů.“

¹²On hned vstal, přede všemi vzal své lehátko a odešel. Všichni byli ohromeni a oslavovali Boha: „Nic takového jsme nikdy neviděli!“

^a41 někt. rukopisy *hněvem*

^b44 Lev 14:1–10

Nové víno

¹³Ježíš šel znovu na břeh jezera. Všechen zástup tam přicházel k němu a on je vyučoval. ¹⁴Když cestou uviděl Leviho, syna Alfeova, jak sedí v celnici, řekl mu: „Pojď za mnou.“ A on vstal a šel za ním.

¹⁵Ježíš pak stoloval v jeho domě a spolu s Ježíšem a jeho učedníky tehdy stolovali i mnozí výběřčí daní a různí hříšníci. Mnozí takoví ho totiž následovali. ¹⁶Když znalci Písma a farizeové uviděli, že jí s výběřčími daní a hříšníky, říkali jeho učedníkům: „Jak to, že jí s výběřčími daní a hříšníky?“

¹⁷Když to Ježíš uslyšel, řekl jim: „Lékaře nepotřebují zdraví, ale nemocní. Nepřišel jsem volat spravedlivé, ale hříšníky.“

¹⁸Janovi učedníci a farizeové měli ve zvyku se postit. Někteří přišli a ptali se ho: „Proč se Janovi učedníci a učedníci farizeů postí, ale tvoji učedníci se nepostí?“

¹⁹Ježíš jim odpověděl: „Mohou se ženichovi přátelé postit, dokud je ženich ještě s nimi? Dokud mají ženicha u sebe, nemohou se postit. ²⁰Přijdou dny, kdy jim bude ženich vzat, a tehdy, v ten den, se budou postit.

²¹Nikdo nepříšívá záplatu z nové látky na starý plášť. Jinak se ta nová výplň od starého utrhe a díra bude ještě horší. ²²Nikdo nelije nové víno do starých měchů. Jinak víno měchy roztrhne, víno se rozlije a měchy se zničí. Nové víno se lije do nových měchů.“

Pán soboty

²³Jednou v sobotu procházel obilím a jeho učedníci začali cestou trhat klasy. ²⁴Farizeové mu řekli: „Podívej se! Jak to, že dělají, co se v sobotu nesmí?“

²⁵Odpověděl jim: „Copak jste nikdy nečetli, co udělal David, když měl se svými muži nouzi a hlad? ²⁶Jak za velekněze Abiataru vešel do Božího domu a jedl posvátné chleby předložené, které nesmí jíst nikdo kromě kněží, a dal i svým mužům?“

²⁷Potom dodal: „Sobota byla učiněna pro člověka, ne člověk pro sobotu.

²⁸Syn člověka je pánem i nad sobotou.“

3 Když znovu přišel do synagogy, byl tu člověk s ochrnutou rukou. ²Sledovali ho, zda jej uzdraví v sobotu, aby ho mohli obžalovat. ³Ježíš tomu muži s ochrnutou rukou řekl: „Postav se doprostřed.“

⁴Potom se jich zeptal: „Smí se v sobotu konat dobro, nebo zlo? Zachránit život, nebo zničit?“ Oni však mlčeli.

⁵S hněvem se po nich rozhlédl, zarmoucen tvrdostí jejich srdce, a řekl tomu muži: „Natáhni ruku.“ A když ji natáhl, byla znovu zdravá. ⁶Farizeové se pak hned odešli radit s herodiány, jak by ho zničili.

Boží Syn

⁷Ježíš odešel se svými učedníky k jezeru a za ním šla velká spousta lidí z Galileje, z Judska, ⁸z Jeruzaléma i z Idumeje, Zajordánska a z okolí Týru a Sidonu. Když slyšeli, jaké věci dělal, přišla jich k němu velká spousta.

⁹Proto řekl svým učedníkům, aby pro něj kvůli zástupu měli stále připravenou loďku, aby ho neumačkali. ¹⁰Uzdravil jich totiž tolik, že všichni,

kdo měli nějaká trápení, se na něj tlačili, aby se ho dotkli. ¹¹A nečistí duchové, jakmile ho uviděli, před ním padali a křičeli: „Ty jsi Boží Syn!“
¹²Ale on jim velmi hrozil, aby ho neprozrazovali.

Dvanáct apoštolů

¹³Potom vystoupil na horu, povolal k sobě ty, které sám chtěl, a přišli k němu. ¹⁴Ustanovil jich dvanáct,^a aby byli s ním, aby je poslal kázat
¹⁵a aby měli moc vymítat démony. ¹⁶Ustanovil jich dvanáct:

Šimona (kterému dal jméno Petr),

¹⁷Jakuba Zebedeova,

jeho bratra Jana (ty dva pojmenoval Boanerges, „Synové hromu“),

¹⁸Ondřeje,

Filipa,

Bartoloměje,

Matouše,

Tomáše,

Jakuba Alfeova,

Tadeáše,

Šimona Horlivce^b

¹⁹a Jidáše Iškariotského, který ho potom zradil.

Rozdělený dům

²⁰Když se pak vrátil domů, znovu se sešel takový zástup, že se nemohli ani najíst. ²¹Když se to dozvěděli jeho příbuzní, vypravili se, aby si ho vzali, protože lidé říkali, že se pomínul.

²²Znalci Písma, kteří přišli z Jeruzaléma, říkali, že má Belzebuba a že vymítá démony knížetem démonů. ²³Zavolal je tedy a mluvil k nim v podobstvích: „Jak může satan vymítat satana? ²⁴Pokud se království rozdělí samo proti sobě, nemůže obstát. ²⁵Také když se dům rozdělí sám proti sobě, nemůže obstát. ²⁶Jestliže tedy satan povstal sám proti sobě a je rozdělen, nemůže obstát a je s ním konec. ²⁷Nikdo ale nemůže přijít do domu siláka a uloupit jeho majetek, pokud toho siláka nejdříve nespoutá. Teprve tehdy vyloupí jeho dům.

²⁸Amen, říkám vám, že všechny hříchy budou lidským synům odpuštěny, i rouhání, jakkoli by se rouhali. ²⁹Kdo by se ale rouhal proti Duchu svatému, tomu nebude nikdy odpuštěno; takový se provinil věčným hříchem.“ ³⁰(Říkali totiž o něm, že má nečistého ducha.)

Ježíšova rodina

³¹Tehdy dorazili jeho bratři a matka. Zůstali venku a vzkázali mu, že ho volají. ³²Kolem něj seděl zástup lidí; řekli mu: „Pohled, tvá matka a tví bratři jsou venku a hledají tě.“

³³On jim však odpověděl: „Kdo je má matka? Kdo jsou mí bratři?“

³⁴Rozhlédl se po těch, kdo seděli kolem něj, a řekl: „Pohleďte, má matka a mí bratři. ³⁵Kdokoli plní Boží vůli, ten je můj bratr, sestra a matka.“

^a14 Některé rukopisy přidávají *a nazval je apoštoly*. (Luk 6:13)
 (řec. *Zélor*; Luk 6:15; Skut 1:13)

^b18 aram. *Kananita*

Podobenství o rozsevači

4 Znovu pak začal vyučovat u jezera. Shromáždil se k němu tak obrovský zástup, že nastoupil do lodi na jezeře a posadil se. Celý ten zástup byl na břehu ^{2a} a on je v podobenstvích učil o mnoha věcech. Ve svém vyučování jim řekl:

³„Slyšte: Hle, vyšel rozsevač, aby rozseval. ⁴A jak rozseval, některá semena padla podél cesty a přiletěli ptáci a sezobali je. ⁵Jiná padla na skalnatá místa, kde neměla dost země, a ihned vzešla, protože země neměla hloubku. ⁶Když pak vyšlo slunce, spálilo je, a protože neměla kořen, uschla. ⁷Jiná zas padla do trní, a když trní vyrostlo, udusilo je, takže nevydala úrodu. ⁸Ještě jiná však padla na dobrou půdu, vzešla, vzrostla a vydala úrodu – některé dalo třicetnásobek, jiné šedesátinásobek a jiné stonásobek.“ ⁹Potom dodal: „Kdo má uši k slyšení, slyš.“

¹⁰Jakmile byl o samotě, ti, kdo byli s ním, se ho spolu s Dvanácti ptali na ta podobenství. ¹¹„Vám je svěřeno tajemství Božího království,“ odpověděl jim, „ale těm, kdo jsou vně, se to všechno děje v podobenstvích, ¹²aby

,hleděli a hleděli, ale nechápali,
poslouchali a slyšeli, ale nerozuměli,
aby se snad neobrátili
a nebylo jim odpuštěno.“^a

¹³Tehdy jim řekl: „Vy to podobenství nechápete? A jak porozumíte všem ostatním podobenstvím? ¹⁴Rozsevač rozsevá Slovo. ¹⁵Ti, kterým se rozsevá Slovo podél cesty, jsou tito: Jakmile uslyší, ihned přichází satan a bere Slovo, které do nich bylo zaseto. ¹⁶Ti, kterým se seje na skalnatou půdu, jsou pak tito: Jakmile uslyší Slovo, hned je s radostí přijímají, ¹⁷ale nemají v sobě kořen a jsou nestálí. Když potom kvůli Slovu nastane soužení nebo pronásledování, hned odpadají. ¹⁸Další jsou ti, kterým se seje do trní: To jsou ti, kteří slyší Slovo, ¹⁹ale pak přicházejí starosti tohoto světa, oklamání bohatstvím a chtivost po dalších věcech a dusí Slovo, takže se stává neplodným. ²⁰A pak jsou ti, u kterých se seje na dobré půdě: Slyší Slovo, přijímají je a přinášejí úrodu – jeden třicetnásobnou, jiný šedesátinásobnou a jiný stonásobnou.“

Jiná podobenství o Království

²¹Dále jim řekl: „Přináší se snad lampa, aby ji postavili pod vědro nebo pod postel? Nemá se postavit na svícen? ²²Není totiž nic skrytého, co by nemělo být zjeveno, ani nic tak utajeného, aby to nevyšlo najevo. ²³Má-li kdo uši k slyšení, slyš!“

²⁴Řekl jim také: „Dávejte pozor na to, co posloucháte. Jakou mírou měříte, takovou vám bude odměřeno a ještě vám bude přidáno. ²⁵Tomu, kdo má, bude dáno, ale tomu, kdo nemá, bude vzato i to, co má.“

²⁶Potom řekl: „Boží království působí, jako když člověk hodí zrna na zem. ²⁷Spí a vstává ve dne i v noci a to zrna klíčí a roste, a on ani neví jak. ²⁸Země totiž plodí úrodu sama od sebe – nejdříve stéblo, potom klas a potom zralé obilí v klasu. ²⁹A když úroda dozraje, ihned se chopí srpů, protože nastala žeň.“

³⁰Řekl také: „K čemu přirovnáme Boží království? Jakým podobenstvím ho představíme? ³¹Je jako zrnko hořčice, které když je zaseto do země, je nejmenší ze všech semen na zemi. ³²Jakmile je však zaseto, roste, až je větší než všechny byliny, a vyráží mohutné větve, takže i ptáci mohou hnízdit v jeho stínu.“

³³Přinášel jim Slovo v mnoha takových podobenstvích, nakolik byli schopni rozumět. ³⁴Nemluvil k nim jinak než v podobenstvích, ale svým učedníkům všechno v soukromí vysvětloval.

Kdo to vůbec je?

³⁵Večer onoho dne jim řekl: „Přeplavme se na druhou stranu.“ ³⁶Opustili tedy zástup a vzali ho, jak byl, na loďku. Byly s ním i jiné loďky. ³⁷Tehdy se strhla veliká větrná bouře. Vlny se valily na loď a ta se už naplňovala vodou.

³⁸On ale spal na polštáři na lodní zádi. Vzbudili ho tedy: „Mistře, nezajímá tě, že umíráme?“

³⁹Když se probudil, okřikl vítr a přikázal vlnám: „Tiše, klid!“ Vítr se utiřil a nastal naprostý klid.

⁴⁰„Proč se tak bojíte?“ řekl jim pak. „Ještě pořád nemáte víru?“

⁴¹Byli z toho úplně vyděšení. „Kdo to vůbec je?“ ptali se jeden druhého. „Vždyť ho poslouchá i vítr a vlny!“

Legie

5 Tehdy se přeplavili přes jezero do gerasenského^a kraje. ²Jakmile vystoupil z lodi, ihned proti němu z hrobů vyšel člověk posedlý nečistým duchem. ³Bydlel v hrobech a nikdo ho už nemohl ani svázat řetězem. ⁴Předtím býval často spoután okovy a řetězy, ale on ty řetězy vždy roztrhal a okovy rozlámал, takže ho nikdo nemohl zkrotit. ⁵Pořád, ve dne i v noci, byl v hrobkách a na horách, křičel a tloukl se kamením.

⁶Jakmile z dálky uviděl Ježíše, přiběhl a padl před ním na kolena. ⁷Hlasitě vykřikl: „Co je ti do mě, Ježíši, Synu Nejvyššího Boha? Pro Boha tě zapřísahám, netrýzní mě!“ ⁸(Ježíš mu totiž řekl: „Vyjdi z toho člověka, nečistý duchu!“)

⁹„Jak se jmenuješ?“ ptal se ho Ježíš.

„Mé jméno je Legie,“ odpověděl. „Je nás totiž hodně.“ ¹⁰A velice ho prosil, ať je nevyhání z toho kraje.

¹¹Na úbočí hory se tam páslo velké stádo prasat. ¹²Démoni ho proto prosili: „Pusť nás do těch prasat, ať vejdemo do nich!“ ¹³Ježíš jim to povolil, a tak ti nečistí duchové vyšli a vstoupili do prasat. Asi dvoutisícové stádo se jich pak rozběhlo ze srázu dolů do jezera, kde utonulo.

¹⁴Pasáci tehdy utekli a rozhlásili to ve městě i na venkově. Lidé se šli podívat, co se to stalo. ¹⁵Když přišli k Ježíšovi a viděli toho, který býval posedlý tou Legií, jak tam sedí oblečen a při zdravém rozumu, dostali strach. ¹⁶Jakmile jim očití svědkové vylíčili, jak to bylo s tím posedlým a s těmi prasaty, ¹⁷začali ho prosit, ať opustí jejich kraj.

¹⁸Když pak nastupoval na loď, žádal ho ten, který býval posedlý, aby s ním mohl zůstat. ¹⁹On mu to ale nedovolil. Řekl mu: „Jdi domů ke svým a vypravuj jim, jak veliké věci pro tebe udělal Pán a jak se nad tebou

^a1 někt. rukopisy *gadarienského* nebo *gergesenského* (Mat 8:28; Luk 8:26)

slitoval.“ ²⁰Odešel tedy a začal v Dekapoli rozhlašovat, co všechno pro něj Ježíš udělal. Všichni byli ohromeni.

Kdo se mě dotkl?

²¹Když se pak Ježíš přeplavil lodí zpátky na druhý břeh, sešel se k němu u jeze-
ra veliký zástup. ²²Přišel k němu jeden z představených synagogy jménem Jai-
rus, a jakmile ho uviděl, padl mu k nohám. ²³Snažně ho prosil: „Moje dcera
umírá! Pojď, vlož na ni ruce, ať je uzdravená a může žít.“ ²⁴A tak šel s ním.

Veliký zástup šel za ním a tlačili se na něj. ²⁵Byla tam jedna žena, která
už dvanáct let krvácela. ²⁶Mnoho vytrpěla od mnoha lékařů, utratila vše-
chno, co měla, ale nic jí nepomohlo a bylo jí čím dál hůř. ²⁷Když uslyšela
o Ježíši, prošla k němu davem zezadu a dotkla se jeho roucha. ²⁸Řekla si totiž:
„Dotknu-li se aspoň jeho roucha, budu uzdravena.“ ²⁹Její krvácení ihned
přestalo a na těle pocítila, že byla z toho trápení uzdravena.

³⁰Ježíš v nitru ihned pocítil, že z něj vyšla moc. Otočil se v davu a zeptal
se: „Kdo se dotkl mého roucha?“

³¹Jeho učedníci mu řekli: „Vidíš, že se na tebe tlačí dav, a ptáš se: Kdo se
mě dotkl?“

³²On se ale rozhlížel, aby viděl, kdo to udělal. ³³Když ta žena poznala, co
se s ní stalo, přistoupila, v posvátné účtě před ním padla na kolena a pově-
děla mu celou pravdu. ³⁴Ježíš jí odpověděl: „Dcero, tvá víra tě uzdravila. Jdi
v pokoji a buď uzdravena ze svého trápení.“

Talita kum

³⁵Ještě to ani nedořekl, když přišli poslové z domu představeného syna-
gogy se slovy: „Tvá dcera umřela. Proč ještě obtěžovat mistra?“

³⁶Ježíš ale jejich slova neposlouchal. „Neboj se, jenom věř,“ řekl předsta-
venému synagogy.

³⁷Nikomu nedovolil, aby ho doprovázel, kromě Petra, Jakuba a jeho bra-
tra Jana. ³⁸Když přišel k domu představeného synagogy a uviděl veliký
rozruch, všechny plačící a hlasitě naříkající, ³⁹vešel dovnitř a řekl jim: „Proč
ten rozruch a pláč? To dítě neumřelo. Jen spí.“ ⁴⁰Oni se mu ale smáli.

Když všechny vyhnal, vzal otce a matku dítěte i ty, kteří byli s ním, a vešel
do místnosti, kde bylo dítě. ⁴¹Vzal dívku za ruku a řekl jí: „Talitha kum,“ což
se překládá: „Děvčátko, říkám ti, vstávej.“ ⁴²Ta dívka hned vstala a začala
chodit. Bylo jí dvanáct let. Přítomných se zmocnil nesmírný úžas, ⁴³ale on
jim jasně přikázal, ať se o tom nikdo nedozví. Řekl jim také, ať jí dají najíst.

Prorok beze cti

6 Potom odtud odešel a přišel do svého domovského města; jeho učed-
níci šli s ním. ²Když v sobotu začal učit v synagoze, mnozí z posluchačů
žasli. „Odkud to má?“ ptali se. „Co to dostal za moudrost? A jak to, že se
jeho rukama dějí takové zázraky?“ ³Není to snad ten tesař, syn Marie a bratr
Jakuba, Josefa, Judy a Šimona? Nejsou snad jeho sestry tady s námi?“ A tak
se nad ním pohoršovali.

⁴Ježíš jim odpověděl: „Prorok není beze cti; jedině ve své vlasti, u svých
příbuzných a ve vlastním domě.“ ⁵A nemohl tam vykonat žádný zázrak,
jen na několik nemocných vložil ruce a uzdravil je.

⁶Překvapen jejich nevírou pak obcházel okolní vesnice a učil.

Nic si s sebou neberte

⁷Potom k sobě svolal dvanáct učedníků a začal je vysílat po dvou. Dal jim moc nad nečistými duchy ⁸a uložil jim, ať si na cestu neberou nic kromě hole: ani mošnu ani chléb ani peníze do opasku; ⁹ať mají obuté sandály, ale neberou si ani náhradní košile.

¹⁰„Když vejdete do něčího domu,“ řekl jim, „zůstaňte tam, dokud neodejdete.“ ¹¹Kdyby vás ale někde nepřijali a neposlouchali, vyjděte odtud a setřeste z nohou prach na svědectví proti nim.“

¹²A tak šli a vyzývali lidi k pokání. ¹³Vymítali mnoho démonů a mnoho nemocných mazali olejem a uzdravovali.

Smrt Jana Křtitele

¹⁴Jak se jeho pověst šířila, uslyšel o něm i král Herodes.^a Říkalo se:^b „Jan Křtitel vstal z mrtvých! To proto se skrze něj dějí zázraky.“ ¹⁵Jiní říkali: „Je to Eliáš,“ a další: „Je to prorok jako jeden z dávných proroků.“ ¹⁶Když to Herodes uslyšel, řekl: „Je to Jan, kterého jsem nechal stít. Vstal z mrtvých!“

¹⁷Herodes totiž osobně poslal pro Jana, dal ho zatknout, spoutat a uvěznit kvůli Herodiadě, s níž se oženil, ačkoli byla manželkou jeho bratra Filipa. ¹⁸Jan Herodovi říkal: „Tvůj sňatek s bratrovou manželkou je nezákonný!“ ¹⁹Herodias mu to měla za zlé a chtěla ho zabít, ale nemohla. ²⁰Herodes se totiž Jana bál, neboť věděl, že je to spravedlivý a svatý člověk, a tak ho chránil. Když ho slyšel, býval velmi znepokojen, ale přesto mu rád naslouchal.

²¹Příhodný den však přišel, když Herodes na oslavu svých narozenin uspořádal hostinu pro své velmože a velitele a pro přední muže Galileje.

²²Když přišla dcera té Herodiady a zatančila, zalíbila se Herodovi i jeho hostům natolik, že král dívce řekl: „Požádej mě, o co chceš, a dám ti to.“

²³Odpřisáhl: „Splním ti jakékoli přání až do polovice mého království.“

²⁴Šla tedy za svou matkou a ptala se jí: „O co mám žádat?“

„O hlavu Jana Křtitele!“ řekla jí matka.

²⁵A tak hned spěchala za králem a žádala: „Chci, abys mi hned teď přinesl na míse hlavu Jana Křtitele.“

²⁶Krále přepadla úzkost, ale kvůli svým přísahám a svým hostům jí to nechtěl odmítnout. ²⁷Hned poslal kata s příkazem, ať přinese Janovu hlavu. Ten odešel, stál ho ve vězení ²⁸a přinesl jeho hlavu na míse. Dal ji té dívce a ta ji dala své matce. ²⁹Když o tom uslyšeli jeho učedníci, přišli, vzali jeho tělo a pohřbili ho.

Pět chlebů a dvě ryby

³⁰Potom se apoštolové sešli k Ježíšovi a oznámili mu všechno, co dělali a co učili. ³¹Tehdy jim řekl: „Pojďte jen vy sami stranou na opuštěné místo a trochu si odpočiňte.“ Těch, kdo k nim přicházeli a zase odcházeli, bylo totiž tolik, že neměli ani chvíli na jídlo.

³²Odpluli tedy lodí o samotě na pusté místo. ³³Ale když odcházeli, mnozí je uviděli a poznali. Seběhli se tam ze všech měst pěšky a předstihli je.

³⁴Když Ježíš vystoupil, uviděl veliký zástup lidí. Byl naplněn soucitem k nim, protože byli jako ovce bez pastýře. Tehdy je začal učit o mnoha věcech.

^a14 Herodes Antipas, mladší syn Heroda Velikého; vládl v Galileji a Pereji 4 př. n. l. – 39 n. l.

^b14 někt. rukopisy *Říkali*:

³⁵Když se už připozdilo, přišli za ním jeho učedníci. „Tohle místo je pusté a už je moc hodin,“ řekli. ³⁶„Propusť je, ať si jdou do okolních statků a vesnic koupit jídlo. Vždyť nemají co jíst.“

³⁷Odpověděl jim: „Vy jim dejte najíst.“

„To máme jít nakoupit chleba za dvě stě denárů^a a dát jim najíst?“ namítli.

³⁸„Kolik máte chlebů?“ řekl jim. „Jděte se podívat.“

Když to zjistili, řekli: „Pět – a dvě ryby.“

³⁹Tedy jim dal pokyn, aby všechny posadili v hloučcích na zelené trávě.

⁴⁰Když se rozložili ve skupinách po stu a po padesáti, ⁴¹vzal těch pět chlebů a dvě ryby, vzhledl k nebi, požehnal, lámal ty chleby a dával svým učedníkům, aby jim je předkládali. I ty dvě ryby rozdělil všem, ⁴²a tak se všichni najedli do sytosti. ⁴³Potom sebrali dvanáct košů plných kousků chleba a ryb.

⁴⁴A ty chleby jedlo pět tisíc mužů.

To jsem já!

⁴⁵Hned potom přiměl své učedníky, ať nastoupí na loď a jedou napřed na druhou stranu k Betsaidě, než rozpustí zástup. ⁴⁶A když se s nimi rozloučil, odešel na horu, aby se modlil.

⁴⁷Pozdě večer byla loď uprostřed jezera a on sám na zemi. ⁴⁸Uviděl je, jak se drou s veslováním, protože vítr vál proti nim. Krátce před svítáním^b se k nim vydal pěšky po hladině a chtěl je minout. ⁴⁹Když ho uviděli, jak kráčí po jezeře, mysleli, že je to přízrak, a křičeli strachy. ⁵⁰Všichni ho totiž uviděli a vyděsili se.

On ale na ně hned promluvil: „Vzchopte se, to jsem já! Nebojte se.“ ⁵¹Nastoupil k nim do lodi a vítr se utišil. Oni z toho byli úplně omráčení úžasem.

⁵²Nepochopili totiž nic ohledně těch chlebů; jejich srdce bylo tvrdé.

⁵³A když se přeplavili, přistáli u Genezaretu, kde zakotvili. ⁵⁴Jakmile vystoupili z lodi, lidé ho hned poznali. ⁵⁵Zběhali celý ten kraj a začali na nosítkách snášet nemocné tam, kde slyšeli, že je. ⁵⁶Ať přišel do vesnic, do měst nebo na venkov, lidé pokládali nemocné na ulice a prosili ho, aby se mohli dotknout aspoň cípu jeho roucha. A kdokoli se ho dotkl, byl uzdraven.

Co člověka špiní

7 Farizeové a někteří znalci Písma, kteří dorazili z Jeruzaléma, se sešli u Ježíše ²a uviděli některé jeho učedníky jíst chleby ‚nečistýma‘ (to jest neumytýma) rukama. ³Farizeové a všichni Židé totiž nejedí, aniž by si obřadně umyli ruce, a tak dodržují tradici starších. ⁴Když přijdou z trhu, nejedí, dokud se nevykoupu. A je ještě mnoho jiných věcí, které přijali a dodržují, jako očišťování pohárů, džbánů, měděných nádob a lehátek.^c ⁵Farizeové a znalci Písma se ho tedy zeptali: „Proč se tvoji učedníci nechovalí podle tradice starších a jedí chléb nečistýma rukama?“

⁶On jim odpověděl: „Izaiáš o vás pokrytcích prorokoval správně. Jak je psáno:

,Tento lid mě ctí svými rty,
srdcem je mi však vzdálený.

⁷Nadarmo mě ale uctívají,
když učí lidské nauky a příkazy.^d

^a37 mzda dělníka asi za 8 měsíců (Mat 20:2) ^b48 dosl. *Při čtvrté noční hlídce* (tj. mezi 3–6 hod. ráno) ^c4 lehátek v někt. rukopisech chybí ^d7 Iza 29:13

⁸Opustili jste Boží přikázání, ale lidské tradice dodržujete.“

⁹Potom pokračoval: „Opravdu pěkně zavrhuje Boží přikázání, abyste zachovali svou vlastní tradici! ¹⁰Mojžíš řekl: ‚Cti otce i matku‘^a a ‚Kdokoli by zlořečil otci nebo matce, musí zemřít.‘^b ¹¹Vy ale říkáte, že kdyby člověk řekl otci nebo matce: ‚To, čím bych ti měl vypomoci, je korban‘ (to jest dar Bohu), ¹²tak už podle vás nemusí pro svého otce nebo matku nic udělat. ¹³Rušíte Boží slovo svou tradicí, kterou jste ustanovili. A podobných věcí děláte spoustu.“

¹⁴Znovu pak svolal zástup a řekl jim: „Slyšte mě všichni a rozumějte.

¹⁵^[16]Nic, co do člověka vchází zvenku, ho nemůže pošpinit. Člověka špiní to, co z něj vychází!“^c

¹⁷Když pak odešel od zástupu do domu, učedníci se ho vyptávali na to podobenství. ¹⁸On jim odpověděl: „To jste tak nechápaví? Nerozumíte, že cokoliv vchází do člověka zvenku, ho nemůže pošpinit? ¹⁹Nejde to přece do jeho srdce, ale do břicha a odtud do stoky!“ Tak očistil všechny pokrmy.

²⁰Potom řekl: „Člověka špiní to, co z něj vychází. ²¹Z nitra lidského srdce vycházejí zlé myšlenky, smilnění, krádeže, vraždy, ²²cizoložství, chamtivost, ničemnost, lstivost, nestydatost, závist, urážky, pýcha, potrhlost. ²³Všechny tyto zlé věci vycházejí z nitra a špiní člověka.“

Víra pohanů ženy

²⁴Potom vstal a odešel odtud do okolí Týru.^d Vešel do jednoho domu a ačkoli nechtěl, aby se to někdo dozvěděl, nedalo se to utajit. ²⁵Hned se totiž o něm doslechla jedna žena, která měla dcerku s nečistým duchem. Přišla, padla mu k nohám ²⁶a prosila ho, aby z její dcery vyhnal démona.

Ta žena byla Řekyně, rodem Syroféničanka, ²⁷a tak jí řekl: „Napřed nech najíst děti. Není správné vzít chleba dětem a hodit ho psům.“

²⁸Ona však odpověděla: „Ano, Pane, ale i psi pod stolem jedí zbytky po dětech.“

²⁹„Díky tomu, cos řekla, můžeš jít domů,“ odvětil jí na to. „Ten démon už z tvé dcery vyšel.“ ³⁰Když pak přišla domů, zjistila, že dívka leží na lůžku a že démon je pryč.

Efatha!

³¹Ježíš pak odešel z týrského kraje, prošel Sidon a přes území Dekapole dorazil ke Galilejskému jezeru. ³²Tam k němu přivedli hluchoněmého člověka a prosili ho, aby na něj vložil ruku. ³³On si ho vzal stranou od zástupu, vložil mu prsty do uší, plivl a dotkl se jeho jazyka. ³⁴Potom vzhlédl k nebi, vzdychl a řekl mu: „Efatha!“ což znamená: „Otevři se!“ ³⁵Jeho uši se ihned otevřely, pouto jeho jazyka se uvolnilo a začal mluvit správně.

³⁶Ježíš jim zakázal komukoli to říkat, ale čím více jim to zakazoval, tím více to rozhlašovali. ³⁷Lidé byli naprosto ohromeni. Říkali: „Všechno udělal dobře! Dokonce dává hluchým sluch a němým řeč!“

Sedm chlebů a pár rybek

8 V těch dnech se znovu sešlo veliké množství lidí. Když jim pak došlo jídlo, Ježíš svolal své učedníky a řekl jim: ²„Je mi jich líto. Jsou se mnou

^a10 Exod 20:12; Lev 19:3; Deut 5:16 ^b10 Exod 21:17; Lev 20:9; Deut 27:16 ^c15 Některé rukopisy přidávají verš 16 *Má-li kdo uši k slyšení, slyš.* (Marek 4:23) ^d24 Některé rukopisy přidávají *a Sidonu.*

už tři dny a nemají co jíst. ³Když je pošlu domů hladové, padnou na cestě vyčerpáním. A někteří přišli zdaleka.“

⁴„Jak by tu někdo mohl ty lidi nakrmit? namítli učedníci. „Vždyť je tu pustina!“

⁵„Kolik máte chlebů?“ zeptal se jich.

„Sedm,“ odpověděli.

⁶Nechal tedy zástup posadit na zem, vzal těch sedm chlebů, vzdal díky, lámal a dával svým učedníkům, aby je předkládali. Ti je pak předložili zástupu. ⁷Měli také pár malých rybek. Ježíš je požehnal a řekl, ať předkládají i je. ⁸A tak se najedli do sytosti a ještě nasbírali sedm košů nalámaných kousků, které zbyly. ⁹Bylo tam tehdy okolo čtyř tisíc lidí. Když je Ježíš propustil, ¹⁰ihned nastoupil s učedníky na loď a přijel do dalmanutského kraje.

Farizejský kvas

¹¹Tehdy přišli farizeové a začali se s ním hádat a pokoušet ho. Chtěli od něj nějaké znamení z nebe. ¹²„Proč toto pokolení žádá znamení?“ zasténal Ježíš v duchu. „Amen, říkám vám, že toto pokolení žádné znamení nedostane!“ ¹³Opustil je, nastoupil zase do lodi a odplul na druhou stranu.

¹⁴Zapomněli ale vzít chléb a neměli s sebou na lodi víc než jeden bochník. ¹⁵Ježíš jim zdůrazňoval: „Pečlivě se varujte kvasu farizeů a kvasu Herodova.“

¹⁶Začali se tedy mezi sebou dohadovat, že nemají chleba.

¹⁷Ježíš to ale věděl, a tak jim řekl: „Proč se dohadujete, že nemáte chleba? Ještě nechápete a nerozumíte? Ještě máte tvrdé srdce? ¹⁸Máte oči, a nevidíte? Máte uši, a neslyšíte?“ Už si nevzpomínáte? ¹⁹Když jsem nalámal pět chlebů pěti tisícům, kolik plných košů nalámaných kousků jste nasbírali?“

„Dvanáct,“ odpověděli.

²⁰„A co těch sedm chlebů pro čtyři tisíce? Kolik plných košů nalámaných kousků jste nasbírali?“

„Sedm,“ odpověděli.

²¹Na to jim řekl: „Ještě nerozumíte?“

Vidiš něco?

²²Když přišli do Betsaidy, přivedli k němu slepce a prosili ho, aby se ho dotkl. ²³Vzal slepce za ruku a odvedl ho za vesnici. Plivl mu na oči, vložil na něj ruce a ptal se ho: „Vidiš něco?“

²⁴On vzhlédl a řekl: „Rozeznávám lidi – vidím něco jako chodící stromy.“

²⁵Znovu mu vložil ruce na oči, a když vzhlédl, byl uzdraven. Viděl všechno jasně i na dálku. ²⁶Ježíš ho pak poslal domů se slovy: „Do vesnice ale nechoď.“

Ty jsi Mesiáš

²⁷Ježíš a jeho učedníci pak vyšli do vesnic kolem Cesareje Filipovy. Cestou se svých učedníků ptal: „Za koho mě mají lidé?“

²⁸Odpověděli: „Někteří za Jana Křtitele, jiní za Eliáše a jiní za jednoho z proroků.“

²⁹„A za koho mě máte vy?“ zeptal se.

„Ty jsi Mesiáš!“ odpověděl mu Petr.

³⁰On je ale přísně napomenul, aby to o něm nikomu neříkali.

³¹Tehdy je začal učit, že Syn člověka musí mnoho vytrpět a být zavržen staršími, vrchními kněžími i znalci Písma, být zabit a po třech dnech vstát z mrtvých. ³²Protože ty věci říkal otevřeně, Petr ho vzal stranou a začal ho kárat.

³³Ježíš se ale obrátil, podíval se na své učedníky a okřikl Petra: „Odejdi ode mě, satane! Nemyslíš na Boží věci, ale na lidské.“

³⁴Potom svolal zástup se svými učedníky a řekl jim: „Chce-li někdo jít za mnou, ať se zřekne sám sebe, vezme svůj kříž a následuje mě. ³⁵Kdokoli by si chtěl zachránit život, ten jej ztratí, ale kdokoli by ztratil život pro mě a pro evangelium, ten jej zachrání. ³⁶Co prospěje člověku, kdyby získal celý svět, ale sám sobě uškodil? ³⁷Co dá člověk na oplátku za svůj život? ³⁸Kdo by se v tomto cizoložném a hříšném pokolení styděl za mě a za má slova, za toho se bude stydět i Syn člověka, až přijde ve slávě svého Otce se svatými anděly.“

9 A řekl jim: „Amen, říkám vám, že někteří z těch, kdo tu stojí, rozhodně nezakusí smrt, dokud nespatří, jak Boží království přišlo v moci.“

Ježíš, Mojžíš a Eliáš

²Po šesti dnech Ježíš k sobě vzal Petra, Jakuba a Jana, vyvedl je samotné stranou na vysokou horu a proměnil se před nimi. ³Jeho šaty se rozzářily a úplně zbělely, tak jak by je žádný bělič na zemi nemohl vybělit. ⁴A uviděli Eliáše a Mojžíše, jak rozmlouvají s Ježíšem.

⁵Petr na to Ježíšovi řekl: „Rabbi, dobře, že jsme tu! Uděláme tu tři stánky – jeden tobě, jeden Mojžíšovi a jeden Eliášovi.“ ⁶Byli totiž tak vyděšení, že nevěděli, co říct.

⁷Vtom se objevil oblak a zahalil je. Z oblaku zazněl hlas: „Toto je můj milovaný Syn.“ Toho poslouvejte.“ ⁸Hned se rozhlédli, ale neviděli už u sebe nikoho než samotného Ježíše.

⁹Cestou zpět z hory jim přikázal, aby nikomu neříkali, co viděli, dokud Syn člověka nevstane z mrtvých. ¹⁰Nechali si to tedy pro sebe. Jen se dohadovali, co to je ‚vstát z mrtvých‘.

¹¹Potom se ho zeptali: „Proč ale znalci Písma říkají, že nejdříve musí přijít Eliáš?“

¹²On jim odpověděl: „Jistě, nejdříve přijde Eliáš a všechno napraví. Co je ale psáno o Synu člověka? Že musí mnoho vytrpět a být pohrdán.

¹³Říkám vám, že Eliáš už přišel a oni mu udělali, co chtěli, jak je to o něm psáno.“

Pomoz mé nevěře!

¹⁴Když potom přišel k učedníkům, uviděl kolem nich spoustu lidí a znalce Písma, jak se s nimi dohadují. ¹⁵Jakmile ho všichni v zástupu spatřili, byli ohromeni. Běželi k němu a zdravili ho.

¹⁶„Proč se s nimi dohadujete?“ zeptal se jich Ježíš.

¹⁷„Mistře,“ odpověděl mu jeden ze zástupu, „přivedl jsem k tobě svého syna, který má němého ducha.“ ¹⁸Kdykoli se ho zmocní, trhá jím a on má pěnu u úst, skřípe zuby a celý ztuhne. Řekl jsem tvým učedníkům, ať toho ducha vyženou, ale nedokázali to!“

¹⁹„Vy nevěříci pokolení!“ zvolal Ježíš. „Jak dlouho ještě budu s vámi? Jak dlouho vás budu snášet? Přiveďte ho ke mně.“ ²⁰A tak ho k němu přivedli. Jakmile ho chlapec uviděl, hned jím ten duch začal zmítat, až upadl a s pěnou u úst se válel po zemi. ²¹Ježíš se zeptal jeho otce: „Jak dlouho se mu to děje?“

„Od dětství,“ odpověděl. ²²„Často s ním házeli i do ohně a do vody, aby ho zabil. Můžeš-li ale něco udělat, slituj se nad námi a pomoz nám!“

²³„Můžeš-li?“ opáčil Ježíš. „Pro věřícího je možné všechno.“

²⁴„Já věřím!“ zvolal hned chlapcův otec. „Pomoz mé nevěře!“

²⁵Když Ježíš uviděl, že se sbíhá zástup, okřikl nečistého ducha: „Němý a hluchý duchu, já ti prikazuji: vyjdi z něj a už do něj nevcházej!“ ²⁶A tak s křikem a velkým zmítáním vyšel. Chlapec zůstal jako mrtvý, takže mnozí říkali, že zemřel. ²⁷Když ho ale Ježíš vzal za ruku a zvedl ho, vstal.

²⁸Jakmile přišel domů, učedníci se ho v soukromí ptali: „Proč jsme ho my nemohli vyhnat?“

²⁹Odpověděl jim: „Tento druh démonů nemůže vyjít jinak než skrze modlitbu.“^a

Nejmenší jsou největší

³⁰Pak odtud odešli. Procházeli Galilejí, ale on nechtěl, aby o tom někdo věděl. ³¹Učil totiž své učedníky a říkal jim: „Syn člověka bude vydán do lidských rukou, zabijí ho a třetího dne po svém zabití vstane z mrtvých.“

³²Oni ta slova nechápali, ale báli se ho zeptat.

³³Když přišel domů do Kafarnaum, ptal se jich: „O čem jste se to cestou dohadovali?“ ³⁴Oni však mlčeli, neboť se cestou mezi sebou hádali, kdo z nich je největší.

³⁵Posadil se tedy, zavolal těch Dvanáct k sobě a řekl jim: „Chce-li někdo být první, ať je poslední ze všech a služebník všech.“ ³⁶Vzal dítě a postavil je uprostřed. Potom je vzal do náručí se slovy: ³⁷„Kdokoli přijme jedno z takových dětí v mém jménu, přijímá mne, a kdokoli přijme mne, nepřijímá mne, ale Toho, který mě poslal.“

³⁸„Mistře,“ řekl mu na to Jan, „viděli jsme jednoho, který nechodí s námi, jak ve tvém jménu vymítá demony. Snažili jsme se mu v tom zabránit, protože nechodí s námi.“

³⁹„Nebraňte mu!“ odpověděl Ježíš. „Nikdo nemůže vykonat zázrak v mém jménu a hned nato o mně mluvit zle.“ ⁴⁰Kdo není proti nám, je s námi. ⁴¹Kdo by vám podal i jen pohár vody, protože patříte Mesiáši, amen, říkám vám, že nepřijde o svou odplatu.

⁴²Kdokoli by ale svedl jednoho z těchto maličkých, kteří ve mne věří, bylo by pro něj mnohem lepší, kdyby mu na krk pověsili mlýnský kámen a hodili ho do moře. ⁴³^[44]Kdyby tě sváděla tvá ruka, usekni ji. Je pro tebe lepší vejít zmrzačený do života, než jít s oběma rukama do pekla, do toho neuhasitelného ohně. ^b ⁴⁵^[46]A kdyby tě sváděla tvá noha, usekni ji. Je pro tebe lepší vejít chromý do života, než být s oběma nohama uvržen do pekla.^c

^a29 někt. rukopisy *modlitbu a půst* ^b43 Něk. rukopisy přidávají verš 44, totožný s veršem 48. ^c45 Něk. rukopisy přidávají verš 46, totožný s veršem 48.

⁴⁷A kdyby tě svádělo tvé oko, zahod' je. Je pro tebe lepší vejít jednooký do Božího království, než být s oběma očima uvržen do pekla, ⁴⁸kde „jejich červ nehyne a oheň nehasne“.^a

⁴⁹Každý totiž bude solen ohněm.^b ⁵⁰Sůl je dobrá. Kdyby ale sůl přestala být slaná, čím ji osolíte? Mějte v sobě sůl a žijte spolu v pokoji.“

Co Bůh spojil

10 Potom vstal, odešel odtud a přes krajinu za Jordánem přišel do judské země. Tam se k němu znovu sešly zástupy a on je podle svého zvyku opět učil.

²Tehdy k němu přišli farizeové a pokoušeli ho otázkou: „Smí muž zapudit manželku?“

³„Co vám přikázal Mojžíš?“ řekl jim na to.

⁴„Mojžíš nám dovolil napsat rozlukový list a zapudit ji,“^c odpověděli.

⁵„To přikázání vám napsal kvůli tvrdosti vašeho srdce,“ řekl jim na to Ježíš. ⁶„Od počátku stvoření je ale Bůh, učinil jako muže a ženu“.^d ⁷Proto člověk opustí svého otce i matku, přilne ke své manželce^e ⁸a ti dva budou jedno tělo.^f ⁹A tak už nejsou dva, ale jedno tělo. ⁹Co Bůh spojil, ať člověk nerozděluje.“

¹⁰Doma se ho na to učedníci znovu vyptávali. ¹¹Odpověděl jim: „Kdo-koli zapudí svou manželku a vezme si jinou, cizoloží proti ní. ¹²Také žena, která opustí svého muže a vdá se za jiného, cizoloží.“

Kdo vejde do Království

¹³Tehdy k němu přinášeli malé děti, aby se jich dotkl, ale učedníci je okřikovali. ¹⁴Když to Ježíš uviděl, rozhořčil se a řekl jim: „Nechte děti přicházet ke mně a nebráňte jim – vždyť právě takovým patří Boží království! ¹⁵Amen, říkám vám, že kdokoli nepřijme Boží království jako dítě, nikdy do něj nevejde.“ ¹⁶Potom je bral do náručí, vkládal na ně ruce a žehnal jim.

¹⁷Když se znovu vydal na cestu, doběhl je jeden muž, poklekl před ním a ptal se ho: „Dobrý mistře, co mám udělat, abych se stal dědicem věčného života?“

¹⁸„Proč mě nazýváš dobrým?“ opáčil Ježíš. „Nikdo není dobrý, jen jediný – Bůh. ¹⁹Přikázání znáš: Necizolož, nezabíjej, nekraď, nelži, nepodváděj, cti svého otce i matku.“^g

²⁰„Mistře,“ odpověděl, „to všechno jsem dodržoval odmalička.“

²¹Ježíš se na něj zadíval, zamiloval si ho a řekl mu: „Schází ti jen jedno – jdi, prodej všechno, co máš, rozdej to chudým, a budeš mít poklad v nebi. Pojď a následuj mě.“ ²²Ta slova ho ale zarmoutila, a tak smutně odešel. Měl totiž mnoho majetku.

²³Ježíš se ohlédl a řekl svým učedníkům: „Jak nesnadno vejdou do Božího království ti, kdo mají bohatství!“ ²⁴Učedníci byli z jeho slov ohromeni. Ježíš jim tedy zopakoval: „Drazí moji, jak těžké je^h vejít do Božího království! ²⁵To spíše projde velbloud uchem jehly než boháč do Božího království.“

²⁶V naprostém ohromení se jeden druhého ptali: „Kdo tedy může být spasen?“

^a48 Iza 66:24 ^b49 Něk. rukopisy přidávají *a každá oběť bude solena solí*. (Lev 2:13)

^c4 Deut 24:1

^d6 Gen 1:27; 5:2

^e7 *přilne ke své manželce* v něk. rukopisech chybí

^f8 Gen 2:24

^g19 Exod 20:12–16; Deut 5:16–20

^h24 Něk. rukopisy přidávají *pro ty,*

kdo spoléhají na bohatství.

²⁷Ježíš se na ně podíval a řekl: „U lidí je to nemožné, ale ne u Boha. U Boha je možné všechno.“

²⁸„Podívej se,“ ozval se Petr, „my jsme všechno opustili a šli jsme za tebou.“

²⁹Ježíš odpověděl: „Amen, říkám vám, že není nikdo, kdo by opustil dům nebo bratry nebo sestry nebo otce nebo matku nebo děti nebo pole kvůli mně a kvůli evangeliu ³⁰a nepřijal by nyní v tomto čase stokrát tolik domů a bratrů a sester a matek a dětí a polí s pronásledováním a v nadcházejícím věku věčný život. ³¹Mnozí první pak budou poslední a poslední první.“

Můžete pít můj kalich?

³²Byli na cestě vzhůru do Jeruzaléma. Ježíš šel napřed a oni ho ohromeně a se strachem následovali. Tehdy vzal těch Dvanáct znovu k sobě a začal jim opakovat, co se mu má stát: ³³„Hle, blížíme se k Jeruzalému. Tam bude Syn člověka vydán vrchním kněžím a znalcům Písma. Odsoudí ho k smrti, vydají pohanům, ³⁴budou se mu vysmívat, zbičují ho, poplivou a zabijí, ale třetího dne vstane z mrtvých.“

³⁵Tehdy k němu přistoupili Zebedeovi synové Jakub a Jan se slovy: „Mistře, prosíme, abys nám splnil přání.“

³⁶„Co pro vás mám udělat?“ zeptal se jich.

³⁷„Nech nás sedět ve své slávě – jednoho po tvé pravici a druhého po tvé levici.“

³⁸„Nevíte, o co prosíte,“ řekl jim na to Ježíš. „Můžete snad pít kalich, který piji, a podstoupit křest, který podstupuji?“

³⁹„Můžeme,“ odvětili.

Na to jim Ježíš řekl: „Ano, budete pít kalich, který piji, a podstoupíte křest, který podstupuji. ⁴⁰Dát vám sedět po mé pravici nebo levici však není na mně. To místo patří těm, pro něž je připraveno.“

⁴¹A když to uslyšelo ostatních deset, rozhořčili se na Jakuba a Jana.

⁴²Ježíš je ale zavolal k sobě a řekl jim: „Víte, že věhlasní vládcové národů nad nimi panují a jejich velikáni nad nimi užívají moc. ⁴³Tak to ale mezi vámi nebude. Kdo by mezi vámi chtěl být veliký, ať je vašim služebníkem.

⁴⁴Kdo by mezi vámi chtěl být první, ať je otrokem všech. ⁴⁵Ani Syn člověka přece nepřišel, aby se mu sloužilo, ale aby sloužil a aby dal svůj život jako výkupné za mnohé.“

Bartimeus

⁴⁶Přišli do Jericha. Když pak se svými učedníky a s velikým zástupem vycházel z Jericha, u cesty seděl slepý žebrák Bartimeus, syn Timeův.

⁴⁷Jakmile uslyšel, že je to Ježíš Nazaretský, dal se do křiku: „Ježíši, Synu Davidův, smiluj se nade mnou!“ ⁴⁸Mnozí ho okřikovali, ať mlčí, ale on křičel tím více: „Synu Davidův, smiluj se nade mnou!“

⁴⁹Ježíš se zastavil a řekl: „Zavolejte ho.“

A tak toho slepce zavolali. „Hlavu vzhůru!“ říkali mu. „Vstávej, volá tě!“

⁵⁰On odhodil svůj plášť, zvedl se a došel k Ježíšovi.

⁵¹Ježíš se ho zeptal: „Co mám pro tebe udělat?“

„Rabboni, ať vidím!“ odpověděl slepec.

⁵²Ježíš mu řekl: „Jdi, tvá víra tě uzdravila.“ A on hned prohlédl a následoval ho na cestě.

Král na oslúku

11 Když se přiblížili k Jeruzalému – k Betfagé a Betanii u Olivetské hory, poslal dva ze svých učedníků ^{2a} a řekl jim: „Jděte do vesnice před vámi. Hned jak do ní vejdete, najdete přivázané oslátko, na kterém ještě nikdo nikdy nesesedl. Odvažte ho a přiveďte. ³Kdyby se vás někdo ptal: ‚Co to děláte?‘ řekněte: ‚Pán ho potřebuje,‘ a hned ho sem pošle.“

⁴Odešli tedy, a když našli oslátko přivázané u dveří venku na ulici, odvázali je. ⁵Někteří z kolemstojících jim řekli: „Co to děláte? Jak to, že odvazujete oslátko?“ ⁶Když jim ale odpovíděli, jak jim Ježíš řekl, nechali je.

⁷Potom to oslátko přivedli k Ježíši, prikryli je svými plášti a on si na ně sedl. ⁸Mnozí prostírali na cestě své pláště, jiní pak ratolesti, které nařezali v polích. ⁹Ti, kdo šli napřed, i ti, kdo šli za ním, volali:

„Hosana!“^a

„Požehnaný, jenž přichází v Hospodinově jménu!“^b

¹⁰„Požehnané království našeho otce Davida!“

„Hosana na výsostech!“

¹¹Tak dorazil do Jeruzaléma a do chrámu. Když si všechno prohlédl, byl už večer, a tak se Dvanácti odešel do Betanie.

Doupě lupičů

¹²Když druhého dne vycházeli z Betanie, Ježíš dostal hlad. ¹³Zdátky uviděl fíkovník s listím, a tak šel k němu, zda by snad na něm něco nenalezl. Když přišel, nenašel na něm nic než listí, protože nebyl čas fíků. ¹⁴Řekl mu: „Ať už z tebe nikdy nikdo nejí ovoce!“ A jeho učedníci to slyšeli.

¹⁵Tak přišli do Jeruzaléma. Když vešel do chrámu, začal vyhánět ty, kdo v chrámě prodávali i kupovali. Zpřevracel stoly směnárníků i sedačky prodavačů holubic ^{16a} a nikomu nedovoľoval ani přenášet zboží přes chrámové nádvoří. ¹⁷Potom je vyučoval: „Není snad psáno, že ‚Můj dům bude nazýván domem modlitby pro všechny národy‘? Vy jste z něj ale udělali ‚doupě lupičů‘!“^c

¹⁸Když to uslyšeli vrchní kněží a znalci Písma, začali hledat způsob, jak ho zničit, protože se ho báli. Všechn zástup totiž žasl nad jeho učením.

¹⁹Večer pak znovu odešli z města.

Boží víra

²⁰Když pak šli ráno zase kolem toho fíkovníku, uviděli, že od kořenů uschl.

²¹Petr se tehdy rozpomněl a zvolal: „Mistře, podívej se, ten fíkovník, který jsi proklel, uschl!“

²²Ježíš jim na to řekl: „Mějte Boží víru. ²³Amen, říkám vám, že kdokoli by řekl této hoře: ‚Zvedni se a vrhni se do moře,‘ a nepochyboval by v srdci, ale věřil by, že se děje to, co říká, stane se mu to. ²⁴Proto vám říkám: Věřte, že všechno, o co při modlitbě prosíte, jste dostali, a budete to mít. ^{25 [26]}Když se postavíte k modlitbě, odpouštějte, pokud něco proti někomu máte, aby i váš Otec v nebesích odpustil vaše prohřešky vám.“^d

^a9 hebr. *Zachraň nás*; výraz časem nabyl významu *Sláva spasiteli!* ^b9 Žalm

118:25–26 ^c17 Iza 56:7; Jer 7:11 ^d25 Někt. rukopisy přidávají verš 26 *Nebudete-li odpouštět, pak ani váš Otec v nebesích neodpustí vaše prohřešky vám.* (Mat 6:15)

Jakým právem

²⁷Tak znovu přišli do Jeruzaléma. Když se procházel v chrámu, přistoupili k němu vrchní kněží, znalci Písma a starší lidu ²⁸se slovy: „Jakým právem to všechno děláš? Kdo tě k tomu zmocnil?!”

²⁹„Také se vás na něco zeptám,“ řekl jim Ježíš. „Odpovězte mi a já vám pak řeknu, jakým právem to dělám. ³⁰Byl Janův křest z nebe, nebo z lidí? Odpovězte mi.“

³¹Začali se mezi sebou dohadovat: „Když řekneme, že z nebe, řekne nám: ‚Tak proč jste mu nevěřili?‘ ³²Když ale řekneme, že z lidí...“ Báli se totiž zástupů, protože všichni měli Jana za opravdového proroka. ³³Nakonec mu řekli: „Nevíme.“

„Ani já vám tedy nepovím, jakým právem to dělám,“ řekl jim Ježíš.

O zlých vinařích

12 Tehdy jim začal vyprávět podobenství: „Jeden člověk vysadil vinici, obehnal ji plotem, vykopal v ní lis a postavil věž.^a Pak ji pronajal vinařům a vydal se na cestu. ²Když nastal čas vinobraní, poslal k vinařům služebníka, aby od nich převzal díl z úrody vinice. ³Ti se ho však chopili, ztloukli ho a poslali pryč s prázdnou. ⁴Poslal k nim tedy ještě jiného služebníka. Toho poranili na hlavě a zohavili. ⁵A tak poslal ještě dalšího. Toho zabili a stejně tak mnoho jiných. Některé tloukli a jiné zabíjeli.

⁶Nakonec už mu zbýval jen jediný – jeho milovaný syn. Poslal ho tedy k nim, neboť si říkal: ‚Před mým synem se zastydí.‘ ⁷Vinaři si ale řekli: ‚Tohle je dědic. Pojďme ho zabít, a dědictví bude naše!‘ ⁸Chopili se ho, zabili a vyvlekli ho z vinice ven.

⁹Co tedy udělá pán vinice? Přijde, ty vinaře zahubí a vinici dá jiným.

¹⁰Nečetli jste snad Písmo?

„Kámen staviteli zavržený
stal se kamenem úhelným.

¹¹Sám Hospodin to učinil
a v našich očích je to div.“^{a b}

¹²Když pochopili, že to podobenství řekl o nich, chtěli ho zatknout. Báli se ale zástupu, a tak ho nechali a odešli.

Čí je ten obraz?

¹³Potom k němu poslali některé z farizeů a herodiánů, aby ho chytily za slovo. ¹⁴Přišli a řekli mu: „Mistře, víme, že jsi pravdomluvný a na nikoho nedbáš, neboť se neohlížíš na to, kdo je kdo, ale pravdivě učíš Boží cestě. Je správné dávat císaři daň, nebo ne? ¹⁵Máme platit, nebo ne?“

On ale znal jejich pokrytectví, a tak jim řekl: „Proč mě pokoušíte? Přineste mi denár, ať se podívám.“ ¹⁶Když mu ho podali, zeptal se jich: „Čí je ten obraz a nápis?“

„Císařův,“ odpověděli.

¹⁷„Dejte tedy císaři, co je císařovo, a Bohu, co je Boží,“ řekl jim Ježíš. Zůstali nad tím v úžasu.

^a1 Iza 5:1–7

^b11 Žalm 118:22–23

Bůh je Bohem živých

¹⁸Potom k němu přišli saduceové (kteří tvrdí, že není žádné vzkříšení) a ptali se ho: ¹⁹„Mistře, Mojžíš nám napsal, že když ženatý muž zemře bezdětný, má si jeho ženu vzít jeho bratr, aby svému bratru vzbudil potomka.“^a

²⁰Bylo sedm bratrů. První se oženil, zemřel a nezanechal potomka. ²¹Pak si ji vzal druhý, ale také zemřel a nezanechal potomka. Stejně tak třetí.

²²Ani jeden z těch sedmi nezanechal potomka. Nakonec pak zemřela i ta žena. ²³Až tedy při vzkříšení vstanou z mrtvých, kdo z nich ji bude mít za manželku? Vždyť ji mělo všech sedm!“

²⁴Ježíš jim odpověděl: „Nemýlíte se proto, že neznáte Písma ani Boží moc? ²⁵Až lidé vstanou z mrtvých, nebudou se ženit ani vdávat, ale budou jako andělé v nebi. ²⁶A ohledně toho, že mrtví vstávají – copak jste nečetli v Knize Mojžíšově, jak k němu Bůh promluvil z keře: ‚Já jsem Bůh Abrahámův, Bůh Izákův a Bůh Jákobův‘? ²⁷On přece není Bohem mrtvých, ale živých! Velice se mýlíte.“

Největší přikázání

²⁸Jeden ze znalců Písma slyšel jejich rozpravu a viděl, jak dobře jim odpovídal. Přistoupil tedy a zeptal se ho: „Které přikázání je ze všech nejdůležitější?“

²⁹Ježíš mu odpověděl: „Nejdůležitější je: ‚Slyš, Izraeli – Hospodin je náš Bůh, Hospodin je jediný. ³⁰Proto miluj Hospodina, svého Boha, celým svým srdcem, celou svou duší, celou svou myslí a celou svou silou.‘^c ³¹Druhé je toto: ‚Miluj svého bližního jako sám sebe.‘^d Žádné přikázání není důležitější než tato dvě.“

³²Na to mu ten znalec Písma řekl: „Mistře, to jsi opravdu řekl dobře. Ano, Bůh je jediný a není žádný kromě něj. ³³A milovat ho celým srdcem, celým rozumem a ze vši síly a milovat svého bližního jako sám sebe – to je nade všechny zápalý a oběti.“

³⁴Když Ježíš uviděl, jak moudře mu odpověděl, řekl mu: „Nejsi daleko od Božího království.“ A nikdo se ho už neodvažoval na nic zeptat.

Syn, nebo Pán?

³⁵Když potom Ježíš vyučoval v chrámu, zeptal se: „Jak mohou znalci Písma říkat, že Mesiáš je Davidův syn? ³⁶Vždyť sám David řekl v Duchu svatém:

„Hospodin řekl mému Pánu:

Sed po mé pravici,
než ti tvé nepřátele
k nohám položím.“^e

³⁷Sám David ho nazývá Pánem – jak tedy může být Mesiáš jeho syn?“ A veliký zástup ho rád poslouchal.

Dva halěčky

³⁸Ve svém vyučování říkal: „Dejte si pozor na znalce Písma, kteří rádi chodí ve slavnostních pláštích, nechají se zdravít na náměstích, ³⁹sedají na předních sedadlech ve shromážděních a na čestných místech při večerích

^a19 Deut 25:5–6

^b26 Exod 3:6

^c30 Deut 6:4–5

^d31 Lev 19:18

^e36 Žalm 110:1

⁴⁰a kteří vyjídají vdovské domy pod záminkou dlouhých modliteb. Takové čeká nejtěžší trest!“

⁴¹Potom se posadil naproti pokladnici a díval se, jak do ní lidé házejí peníze. A mnoho bohatých tam házelo hodně. ⁴²Když pak přišla jedna chudá vdova, hodila tam dva haléřky (což je jeden čtvrták). ⁴³Tehdy svolal své učedníky a řekl jim: „Amen, říkám vám, že tato chudá vdova dala více než všichni, kdo házeli peníze do pokladnice. ⁴⁴Všichni totiž dávali ze svého nadbytku, ale tato žena dala ze svého nedostatku všechno, co měla, celé své živobytí.“

Počátky porodních bolestí

13 Cestou z chrámu mu jeden z jeho učedníků řekl: „Mistře, pohleď, jaké kameny a jaké stavby!“

²Ježíš mu řekl: „Vidíš ty veliké stavby? Nezůstane tu kámen na kameni. Všechno bude zbořeno.“

³Když se pak posadil na Olivetské hoře naproti chrámu, Petr, Jakub, Jan a Ondřej se ho v soukromí ptali: ⁴„Řekni nám, kdy to bude. Jaké bude znamení času, kdy se to všechno naplní?“

⁵Ježíš jim začal vysvětlovat: „Dávejte pozor, aby vás někdo nesvedl. ⁶Mnozí přijdou pod mým jménem se slovy: ‚Já jsem Mesiáš‘ a svedou mnohé. ⁷Až uslyšíte válečný hluk a zprávy o válkách, nestrachujte se, protože se to musí dít. Ale to ještě nebude konec. ⁸Národ povstane proti národu a království proti království a na různých místech vypuknou zemětřesení a hladomory. To jsou ale jen počátky porodních bolestí.

⁹Dávejte na sebe pozor. Budou vás vydávat soudům a shromážděním. Budete biti a kvůli mně stanete před vládci a králi, abyste jim vydali svědectví. ¹⁰Především ale musí být všem národům kázáno evangelium. ¹¹Když vás budou odvádět a dávat do vězení, nedělejte si předem starosti, co máte říci, ale mluvte, co vám bude dáno v tu chvíli. Nejste to totiž vy, kdo mluví, ale Duch svatý.

¹²Bratr bratra i otec syna vydá na smrt a děti povstanou proti rodičům a zabijí je. ¹³Kvůli mně jménu vás budou všichni nenávidět, ale kdo vytrvá až do konce, bude zachráněn.“

Otrěsná ohavnost

¹⁴„Až uvidíte onu ‚otrěsnou ohavnost‘,“ jak stojí, kde by neměla (kdo čte, rozuměj), tehdy ať ti, kdo jsou v Judsku, utečou do hor. ¹⁵Kdo bude na střeše, ať neschází do domu, aby si odtud něco vzal. ¹⁶Kdo bude na poli, ať se nevrací ani pro plášť. ¹⁷Běda bude v těch dnech těhotným a kojícím. ¹⁸Modlete se, aby to nebylo v zimě. ¹⁹Ty dny totiž budou dny soužení, jaké do této doby nebylo od počátku Božího stvoření a jaké už nikdy nebude. ²⁰Kdyby Hospodin ty dny nezkrátil, nezachránil by se vůbec nikdo. Kvůli svým vyvoleným však ty dny zkrátí.

²¹Kdyby tehdy někdo řekl: ‚Hle, Mesiáš je tu!‘ anebo ‚Pohledte, tam je!‘ nevěřte. ²²Povstanou totiž falešní mesiášové a falešní proroci a budou předvádět znamení a zázraky, aby sváděli (kdyby to bylo možné) dokonce i vyvolené. ²³Dávejte tedy pozor. Všechno jsem vám řekl předem.“

Příchod Syna člověka

²⁴ „Ve dnech po onom soužení

,slunce se zatmí
a měsíc nevydá světlo,
²⁵ hvězdy budou padat z nebe
a nebeské mocnosti se zachvějí.“^a

²⁶ Tehdy spatří Syna člověka, jak přichází v oblacích s velikou mocí a slávou.^b ²⁷ Pošle anděly a shromáždí své vyvolené ze čtyř světových stran, od nejzazšího konce země po nejzazší konec nebe.

²⁸ Poučte se od fíkovníku tímto podobenstvím: Když jeho větve konečně začnou rašit a nasazovat listí, víte, že léto je blízko. ²⁹ Stejně tak, až uvidíte, jak se dějí tyto věci, vězte, že je blízko, že už je ve dveřích! ³⁰ Amen, říkám vám, že toto pokolení nepomine, než se to všechno stane. ³¹ Nebe a země pominou, ale má slova nikdy nepominou.

³² Ten den a hodinu však nikdo nezná – ani andělé v nebi, ani Syn, jedině Otec. ³³ Dávejte pozor, bděte.^c Nevíte totiž, kdy ten čas přijde. ³⁴ Je to, jako když člověk odešel na cestu: opustil svůj dům a svěřil správu svým služebníků. Každému určil jeho práci a vrátnému přikázal, aby bděl. ³⁵ Proto bděte. Nevíte totiž, kdy přijde pán domu – zda večer, o půlnoci, za kuropění, nebo za svítání. ³⁶ Aby vás snad, když znenadání přijde, nenalezl spící. ³⁷ Co říkám vám, říkám všem: Bděte.“

Poslední pomazání

14 Bylo to dva dny před Velikonocemi a Svátkem nekvašených chlebů. Vrchní kněží se znalci Písma hledali způsob, jak by se ho lstí zmocnili a zabili ho. ² Říkali si totiž: „O svátcích ne, aby mezi lidmi nevypuklo povstání.“

³ Když pak byl Ježíš v Betanii a stoloval v domě Šimona Malomocného, přišla žena s alabastrovou nádobkou velmi drahé masti z pravého nardu. A když tu nádobku rozbila a vylila na jeho hlavu, ⁴ někteří se rozhořčili: „K čemu taková ztráta? ⁵ Ta mast se mohla prodat aspoň za tři sta denárů!“ Mohlo se to rozdat chudým!“ A hubovali ji.

⁶ Ježíš jim ale řekl: „Nechte ji. Proč ji trápíte? Udělala pro mě něco krásného. ⁷ Chudé tu budete mít vždycky“ a můžete jim pomáhat, kdykoli budete chtít; mě ale vždycky mít nebudete. ⁸ Ona udělala, co mohla. Předem pomazala mé tělo k pohřbu. ⁹ Amen, říkám vám, že kdekoli na celém světě bude kázáno evangelium, bude se na její památku mluvit také o tom, co udělala ona.“

¹⁰ Jeden z Dvanácti – jmenoval se Jidáš Iškariotský – tehdy odešel k vrchním kněžím, aby jim ho zradil. ¹¹ Když to uslyšeli, zaradovali se a slíbili, že mu dají peníze. Začal tedy hledat příležitost, jak by jim ho vydal.

Poslední večeře

¹² Prvního dne Svátku nekvašených chlebů, kdy se obětuje velikonoční beránek, se ho učedníci zeptali: „Kam ti máme jít připravit k jídlu velikonočního beránka?“

^a25 Iza 13:10; 34:4; Joel 2:10; 3:4; 4:15 ^b26 Dan 7:13–14 ^c33 Některé rukopisy přidávají *a modlete se*. ^d5 zhruba roční plat dělníka (Mat 20:2) ^e7 Deut 15:11

¹³Poslal tedy dva ze svých učedníků a řekl jim: „Jděte do města. Tam vás potká muž nesoucí džbán vody. Jděte za ním. ¹⁴Kam vejde, tam řekněte hospodáři: „Mistr se ptá: Kde je místnost, v níž bych se svými učedníky pojedl beránka?“ ¹⁵On vám ukáže velikou horní místnost, prostřenou a připravenou. Tam nám připravte večeři.“ ¹⁶Učedníci tedy odešli, a když přišli do města, našli všechno tak, jak jim řekl, a připravili beránka.

¹⁷Večer pak přišel Ježíš se Dvanácti. ¹⁸Když byli za stolem, Ježíš uprostřed jídla řekl: „Amen, říkám vám, že jeden z vás, kdo jí se mnou, mě zradí.“

¹⁹Zdrceni se jeden po druhém začali ptát: „Snad ne já?“

²⁰„Je to jeden ze Dvanácti,“ řekl jim, „ten, který se mnou namáčí ruku do mýsy. ²¹Syn člověka sice odchází, jak je o něm psáno, ale běda tomu, kdo Syna člověka zrazuje. Bylo by pro něj lepší, kdyby se vůbec nenarodil.“

²²Když jedli, vzal chléb, požehnal, lámal a dal jim ho se slovy: „Vezměte, to je mé tělo.“ ²³Potom vzal kalich, vzdal díky, podal jim ho a pili z něj všichni.

²⁴Tehdy jim řekl: „To je má krev nové^a smlouvy, která se prolévá za mnohé. ²⁵Amen, říkám vám, že už neokusím plod vinné révy až do dne, kdy ho budu pít nový v Božím království.“ ²⁶A když zazpívali žalm, vyšli na Olivetskou horu.

Getsemane

²⁷Tehdy jim Ježíš řekl: „Všichni ode mě odpadnete. Je přece psáno: „Budu bít pastýře a ovce se rozprchnou.“^b ²⁸Ale až vstanu z mrtvých, předejdu vás do Galileje.“

²⁹„I kdyby všichni odpadli,“ prohlásil Petr, „já nikdy!“

³⁰Ježíš mu odpověděl: „Amen, říkám ti, že ještě dnes v noci, dříve než dvakrát zakokrhá kohout, mě třikrát zapřeš.“

³¹On se ale dušoval: „I kdybych měl s tebou zemřít, nikdy tě nezapřu!“ A podobně mluvili i všichni ostatní.

³²Když pak přišli na místo zvané Getsemane, řekl svým učedníkům: „Posaďte se tu, než se pomodlím.“ ³³Vzal s sebou Petra, Jakuba a Jana a vtom na něj začala padat hrůza a tíha. ³⁴Řekl jim: „Je mi úzko až k smrti. Zůstaňte tu a bděte.“

³⁵Kousek poodešel, padl na zem a modlil se, aby ho, je-li to možné, ta hodina minula. ³⁶Tehdy řekl: „Abba,^c Otče, pro tebe je možné všechno. Odejmi ode mě tento kalich! Ať se však nestane má vůle, ale tvá.“

³⁷Když se pak vrátil, zjistil, že spí. „Šimone, ty spíš?“ řekl Petrovi. „Nemohl jsi bdít ani hodinu? ³⁸Bděte a modlete se, abyste nepodlehli pokušení. Duch je odhodlaný, ale tělo malátné.“

³⁹Znovu odešel a modlil se týmiž slovy. ⁴⁰Když se vrátil, zjistil, že zase spí. Víčka jim ztěžkla únavou. Nevěděli, co mu na to říci.

⁴¹Když se pak vrátil potřetí, řekl jim: „Ještě pořád spíte a odpočíváte? Dost už! Pohleďte, přišla chvíle, kdy je Syn člověka vydáván do rukou hříšníků. ⁴²Vstávejte, pojďte! Můj zrádce už je blízko.“

⁴³Ještě to ani nedořekl, když vtom přišel Jidáš, jeden ze Dvanácti, a s ním zástup s meči a holemi, poslaný od vrchních kněží, znalců Písma a starších. ⁴⁴Jeho zrádce s nimi měl smluvené znamení: „Je to ten, kterého políbím.

^a24 nové v někt. rukopisech chybí (Luk 22:20)

^b27 Zach 13:7

^c36 aram. Otče

Chopte se ho a veďte ho opatrně. ⁴⁵„Jakmile přišel, hned přistoupil k němu a políbil ho se slovy: „Rabbi!“^a

⁴⁶V tu chvíli se na něj vrhli a zajali ho. ⁴⁷Jeden z těch, kdo stáli kolem něj, vytasil meč, zasáhl veleknězova sluhu a usekl mu ucho.

⁴⁸Ježíš jim řekl: „Jsem snad zločinec, že jste se mě vypravili zatknout s meči a holemi? ⁴⁹Když jsem s vámi denně býval v chrámu a učil, nezatkli jste mě. Ať se však naplní Písmo!“

⁵⁰Tehdy ho všichni opustili a utekli. ⁵¹Jeden mladík ho ale následoval oblečen jen kusem plátna na holém těle. Chytili ho, ⁵²ale on tam to plátno nechal a utekl nahý.

Před Veleradou

⁵³Ježíše pak odvedli k veleknězi, kde se sešli všichni vrchní kněží i starší a znalci Písma. ⁵⁴Petr ho ale zpovzdálí následoval až dovnitř na velekně-zův dvůr. Tam si sedl mezi sluhy a ohříval se u ohně.

⁵⁵Vrchní kněží s celou Veleradou pak proti Ježíši hledali svědectví, aby ho mohli odsoudit k smrti, ale nic nenacházeli. ⁵⁶Mnozí sice proti němu křivě svědčili, ale jejich svědectví se neshodovala. ⁵⁷Nějací lidé pak vstali a křivě proti němu svědčili: ⁵⁸„Slyšeli jsme ho říci: „Zbořím tento chrám udělaný rukama a za tři dny postavím jiný, neudělaný rukama.““ ⁵⁹„Ale ani tak se jejich svědectví neshodovala.

⁶⁰Nato se přede všemi postavil velekněz a tázal se Ježíše: „Nic neodpovíš na jejich svědectví?“

⁶¹On ale mlčel a nic neodpovídal.

Nakonec se ho velekněz zeptal: „Jsi Mesiáš, Syn Požehnaného?“

⁶²„Jsem,“ řekl Ježíš. „A vy uvidíte Syna člověka sedět po pravici Moci a přicházet s nebeskými oblaky.“^b

⁶³Tehdy si velekněz roztrhl roucho a zvolal: „K čemu ještě potřebujeme svědky? ⁶⁴Slyšeli jste rouhání! Co o tom soudíte?“

A všichni rozhodli, že zaslouží smrt. ⁶⁵Někteří po něm začali plivat. Zahalili mu tvář, bili ho pěstmi a říkali: „Prorokuj!“ A sluhové ho tloukli holemi.

Neznám ho!

⁶⁶Petr byl zatím dole na dvoře. Přišla tam jedna z veleknězových služek, ⁶⁷a když si všimla Petra, jak se ohřívá, podívala se na něj a řekla: „Ty jsi byl také s tím Ježíšem z Nazaretu.“

⁶⁸On to ale zapřel: „Nerozumím. Nevím, o čem mluvíš!“ Vyšel ven před dvůr a vtom zakokrhál kohout.^c

⁶⁹Potom ho ta služka uviděla znovu a začala říkat kolemstojícím: „Je to jeden z nich!“ ⁷⁰On to ale znovu zapíral.

Po malé chvíli se kolemstojící znovu obrátili na Petra: „Určitě jsi jeden z nich. Vždyť jsi Galilejec!“

⁷¹Tehdy se začal zaklínat a přísahat: „O kom to mluvíte? Neznám ho!“

⁷²A vtom podruhé zakokrhál kohout. Petr si vzpomněl na Ježíšova slova: „Než kohout dvakrát zakokrhá, třikrát mě zapřeš“ a propukl v pláč.

^a45 aram. *Mistře, Učiteli* (dosl. *Veliký*)

^b62 Žalm 110:1; Dan 7:13

^c68 *a vtom*

zakokrhál kohout v někt. rukopisech chybí

Před Pilátem

15 Hned za svítání, když se vrchní kněží poradili se staršími a znalci Písma i s celou Veleradou, svázali Ježíše, odvedli ho a vydali Pilátovi.

²Pilát se ho zeptal: „Tak ty jsi židovský král?“

„Sám to říkáš,“ odpověděl Ježíš.

³Vrchní kněží ho začali obviňovat z mnoha věcí. ⁴Pilát se ho znovu ptal: „Proč nic neodpovídáš? Neslyšíš, z čeho všeho tě obviňují?“ ⁵Ježíš už ale vůbec neodpovídal; to Piláta udivilo.

⁶O svátcích měl ovšem ve zvyku propouštět na jejich žádost jednoho vězně. ⁷Tehdy byl spolu s jinými vzbouřenci, kteří při vzpouře spáchali vraždu, uvězněn jeden muž jménem Barabáš. ⁸Dav přistoupil k Pilátovi a žádal, aby se zachoval jako obvykle. ⁹Pilát se jich zeptal: „Chcete, abych vám propustil židovského krále?“ ¹⁰(Věděl totiž, že mu ho vrchní kněží vydali z pouhé zášti.)

¹¹Vrchní kněží ale vyburcovali dav, ať žádá o propuštění Barabáše.

¹²„A co mám udělat s tím, kterého nazýváte židovským králem?“ ptal se jich Pilát.

¹³„Ukřižuj ho!“ vykřikli všichni.

¹⁴„Co udělal zlého?“ ptal se Pilát.

Oni však křičeli ještě víc: „Ukřižuj ho!“

¹⁵Pilát chtěl vyhovět davu, a tak jim propustil Barabáše, ale Ježíše nechal zbičovat a vydal ho k ukřižování.

¹⁶Vojáci ho odvedli dovnitř na nádvoří paláce zvaného Praetorium a svolali celou posádku. ¹⁷Oblékli mu purpurový plášť a nasadili mu korunu upletenou z trnů. ¹⁸Pak ho začali zdravit: „Ať žije židovský král!“ ¹⁹Bili ho holí do hlavy, plivali na něj, klekali před ním a klaněli se mu. ²⁰Když se mu dost naposmívali, svlékli z něj ten plášť a oblékli mu jeho šaty. Potom ho odvedli k ukřižování.

Golgota

²¹Jistý Šimon Kyrénský (otec Alexandra a Rufa) se právě vracel z pole, a když procházel kolem, přinutili ho nést mu kříž. ²²Tak Ježíše přivedli na místo zvané Golgota (což v překladu znamená Lebka). ²³Podávali mu víno s myrhou, ale on odmítl. ²⁴Zatímco ho křižovali, losovali o jeho šaty, kdo si co vezme.

²⁵Ukřižovali ho v devět hodin ráno. ²⁶Na nápisu s jeho proviněním stálo:

ŽIDOVSKÝ KRÁL.

²⁷^[28]Spolu s ním ukřižovali dva zločince, jednoho po jeho pravici a druhého po levici.^a ²⁹Kolemjdoucí pokyvovali hlavami a posmívali se mu: „Aha! Když umíš zbořit chrám a za tři dny ho postavit, ³⁰zachraň sám sebe! Slez z toho kříže!“

³¹Podobně se vysmívali i vrchní kněží se znalci Písma. Společně říkali: „Jiné zachránil, ale sám se zachránit nemůže! ³²Ať ten Mesiáš, ten král Izraele, teď sleze z kříže, ať to uvidíme a uvěříme.“ A hanobili ho i ti, kdo byli ukřižováni s ním.

^a27 Některé rukopisy přidávají verš 28 *Tak se naplnilo Písmo, které říká: „Byl započten mezi zločince.“* (Iza 53:12; Luk 22:37)

³³V poledne se po celé zemi setmělo až do tří hodin odpoledne. ³⁴Ve tři hodiny Ježíš hlasitě vykřikl: „Eloi, Eloi, lema sabachtani?“ což v překladu znamená: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil?“^a

³⁵Když to uslyšeli někteří z kolemstojících, říkali: „Podívejte, volá Eliáše!“ ³⁶Někdo pak odběhl, naplnil houbu octem, nabodl na prut a dával mu napít se slovy: „Nechte ho. Uvidíme, jestli přijde Eliáš, aby ho odtud dostal!“

³⁷Vtom Ježíš hlasitě vykřikl a vydechl naposled.

³⁸Chrátová opona se roztrhla vedví odshora až dolů. ³⁹Když setník, který stál proti němu, uviděl, jak dodýchal,^b řekl: „Ten člověk byl opravdu Boží Syn!“

⁴⁰Byly tam také ženy, které přihlížely zpovzdálí; mezi nimi i Marie Magdaléna a Marie, matka Jozese a Jakuba Menšího, a Salome. ⁴¹Ty ho následovaly a sloužily mu, když byl ještě v Galileji, a spolu s mnoha dalšími s ním přišly do Jeruzaléma.

Hrob ve skále

⁴²Nadcházel večer dne příprav (to jest dne před sobotou). ⁴³Josef z Arimatie, ctihodný člen Rady, který sám také očekával Boží království, se osmělil, přišel za Pilátem a požádal o Ježíšovo tělo. ⁴⁴Pilát se podivil, že Ježíš už zemřel. Zavolal setníka a ptal se ho, zda už zemřel. ⁴⁵Když se o tom od setníka přesvědčil, daroval tělo Josefovi. ⁴⁶Ten nakoupil plátno, sňal tělo z kříže, ovinul je plátnem a pochoval do hrobu vytesaného ve skále. Ke dveřím hrobu pak přivalil kámen. ⁴⁷Marie Magdaléna a Marie Jozesova se dívaly, kam byl pochován.

Není tu, vstal!

16 Když skončila sobota, Marie Magdaléna, Marie Jakobova a Salome nakoupily vonné masti, aby mohly jít a pomazat Ježíše. ²Za svítání prvního dne v týdnu, jakmile vyšlo slunce, šly k hrobu. ³Říkaly si: „Kdo nám odvalí kámen od vchodu?“

⁴Když ale vzhledly, spatřily, že kámen je odvalen (přestože byl velmi veliký). ⁵Vešly do hrobu, a když vpravo uviděly sedět mladíka oblečeného bílým rouchem, hrozně se vylekaly.

⁶On jim však řekl: „Nelekejte se. Hledáte ukřižovaného Ježíše z Nazaretu. Vstal, není tu. Podívejte se, kam ho položili. ⁷Jděte a řekněte jeho učedníkům i Petrovi, že vás předchází do Galileje. Tam ho spatříte, jak vám řekl.“

⁸A tak vyšly ven a utekly od hrobu strachy bez sebe. A nikomu nic neřekly, protože se bály.^c

Do celého světa

⁹V neděli ráno, když Ježíš vstal z mrtvých, ukázal se nejdříve Marii Magdaléně, z níž kdysi vyhnal sedm démonů. ¹⁰Ta šla a oznámila to těm, kdo bývali s ním a nyní truchlili a plakali. ¹¹Když slyšeli, že žije a že ho viděla, neuvěřili.

^a34 Žalm 22:2 ^b39 někt. rukopisy vykřikl a dodýchal (Mat 27:50) ^c8 Někt. důležité rané rukopisy zde končí; většina pokračuje textem 16:9–20, jiné před něj (nebo místo něj) vkládají: *Krátce však pověděly Petrovi a jeho druhům o všem, co jim bylo řečeno. Ježíš sám potom skrze ně vyslal od východu až na západ svatou a nepomíjející zvěst věčné spásy.*

¹²Potom se dvěma z nich ukázal jiným způsobem na cestě, když šli na venkov. ¹³Šli tedy a oznámili to ostatním. Ani těm neuvěřili.

¹⁴Nakonec se ukázal jedenácti, když byli spolu u stolu. Vyčítal jim jejich nevíru a tvrdost srdce, protože nevěřili těm, kdo ho viděli vzkříšeného.

¹⁵Potom jim řekl: „Jděte do celého světa a kažte evangelium všemu stvoření. ¹⁶Kdo uvěří a dá se pokřtít, bude spasen, ale kdo neuvěří, bude odsouzen. ¹⁷Ty, kdo uvěří, budou provázet tato znamení: v mém jménu budou vymítat démony, budou mluvit v nových jazycích, ¹⁸budou brát hady, a kdyby vypili něco jedovatého, nijak jim to neublíží; budou vkládat ruce na nemocné a ti se uzdraví.“

¹⁹Když k nim Pán Ježíš domluvil, byl vzat vzhůru do nebe a posadil se po Boží pravici. ²⁰Oni vyšli a kázali všude a Pán jim pomáhal a potvrzoval Slovo znameními, která je doprovázela.

EVANGELIUM PODLE LUKÁŠE

UŽ MNOZÍ SE POKUSILI sepsat vyprávění o věcech, které se mezi námi udály, ²tak jak nám je předali ti, kdo byli od počátku očitými svědky a služebníky Slova. ³I já jsem se proto rozhodl po pořádku ti o tom napsat, vznešený Teofile, neboť jsem to všechno znovu pečlivě prozkoumal, ⁴abys poznal, jak spolehlivé je učení, které jsi přijal.

Radostná novina

⁵Za dnů judského krále Heroda^a žil jeden kněz, jménem Zachariáš, z Abiášova kněžského oddílu. Jeho manželka byla z dcer Áronových a jmenovala se Alžběta. ⁶Ačkoli byli oba v Božích očích spravedliví a žili bezúhonně podle všech Hospodinových přikázání a ustanovení, ⁷neměli dítě. Alžběta byla neplodná a oba už byli v pokročilém věku.

⁸Jednou, když přišla řada na jeho oddíl, Zachariáš konal před Bohem kněžskou službu. ⁹Podle zvyku kněžského úřadu na něj padl los, aby vešel do Hospodinova chrámu a obětoval kadidlo. ¹⁰V čase zapalování kadidla se venku sešlo veliké množství lidí k modlitbě.

¹¹Vtom se Zachariášovi ukázal Hospodinův anděl; stál vpravo od kadidlového oltáře. ¹²Když ho Zachariáš spatřil, byl ohromen a přemožen strachem. ¹³Anděl mu však řekl: „Neboj se, Zachariáši! Tvá prosba byla vyslyšena. Tvá manželka Alžběta ti porodí syna a dáš mu jméno Jan. ¹⁴Budeš se z toho radovat a veselit a z jeho narození budou mít radost mnozí, ¹⁵neboť bude v Hospodinových očích veliký. Nebude pít víno ani opojný nápoj a už z lůna své matky bude naplněn Duchem svatým. ¹⁶Mnohé ze synů Izraele obrátí k Hospodinu, jejich Bohu. ¹⁷Před jeho tváří půjde v duchu a moci Eliášově, aby obrátil srdce otců k synům^b a nepovolné k moudrosti spravedlivých, aby přichystal Pánu připravený lid.“

¹⁸„Podle čeho to poznám?“ zeptal se anděla Zachariáš. „Vždyť jsem stařec! I moje manželka je v pokročilém věku.“

¹⁹Anděl mu odpověděl: „Já jsem Gabriel, který stojí před Boží tváří! Byl jsem poslán, abych k tobě promluvil a oznámil ti tu radostnou novinu. ²⁰Protože jsi neuvěřil mým slovům, která se ve svůj čas naplní, hle, budeš němý a nepromluvíš až do dne, kdy se ty věci stanou.“

²¹Lidé zatím čekali na Zachariáše a divili se, že se tak dlouho zdržuje v chrámu. ²²Když konečně vyšel, nemohl s nimi mluvit, a tak poznali, že musel mít v chrámu vidění. Zůstával totiž němý a dorozumíval se s nimi posunky.

²³Po uplynutí své týdenní služby se pak vrátil domů. ²⁴Jeho manželka Alžběta zanedlouho počala, ale pět měsíců to tajila. Říkala si: ²⁵„Takto se ke mně zachoval Hospodin – přišel čas, kdy na mě pohlédl a zbavil mě veřejné pohany!“

^a5 Herodes Veliký, judský král 37–4 př. n. l.

^b17 Mal 4:5–6

Nic není nemožné

²⁶Když byla Alžběta v šestém měsíci, poslal Bůh anděla Gabriela do galilejského města jménem Nazaret ²⁷k panně zasnoubené muži jménem Josef, z domu Davidova. Ta panna se jmenovala Marie. ²⁸Když k ní přišel, řekl: „Zdravím tě, milosti obdařená, Hospodin s tebou!“^a

²⁹Ta slova ji rozrušila. Co to bylo za pozdrav? přemýšlela. ³⁰Anděl jí ale řekl: „Neboj se, Marie, vždyť jsi našla milost u Boha!“³¹Hle, počneš, porodíš syna a dáš mu jméno Ježíš. ³²Bude veliký, bude nazýván Synem Nejvyššího a Hospodin, náš Bůh, mu dá trůn jeho otce Davida. ³³Bude navěky kralovat nad domem Jákobovým a jeho kralování bude bez konce.“

³⁴„Jak se to stane?“ zeptala se Marie anděla. „Vždyť jsem ještě nepoznala muže.“

³⁵„Sestoupí na tebe Duch svatý a zastíní tě moc Nejvyššího,“ odpověděl jí anděl. „To svaté dítě, které se narodí, proto bude nazýváno Syn Boží.“

³⁶A hle, tvá příbuzná Alžběta, o níž se říkalo, že je neplodná, i ona přes své stáří počala syna a je v šestém měsíci. ³⁷U Boha přece není nic nemožné.“

³⁸Marie řekla: „Hle, jsem služebnice Páně. Ať se mi stane podle tvého slova!“ Tehdy od ní anděl odešel.

Má duše velebí Hospodina

³⁹V těch dnech pak Marie vstala a spěšně odešla do hor, do města Judova. ⁴⁰Když vešla do Zachariášova domu, pozdravila Alžbětu, ⁴¹a jakmile Alžběta uslyšela Marii pozdrav, dítětko v jejím lůnu poskočilo. Alžběta byla naplněna Duchem svatým ⁴²a hlasitě zvolala: „Požehnaná jsi mezi ženami a požehnaný plod tvého lůna! ⁴³Jaká čest, že ke mně přišla matka mého Pána!“⁴⁴Hle, jakmile tvůj pozdrav došel k mým uším, dítětko v mém lůnu poskočilo radostí. ⁴⁵Blaze té, která uvěřila, neboť se naplní, co jí Hospodin slíbil.“

⁴⁶Marie na to řekla:

„Má duše velebí Hospodina

⁴⁷a můj duch jása v Bohu, mém Spasiteli,

⁴⁸neboť si všiml ponížení své služebnice.

Hle, od nynějška všechna pokolení

budou vyprávět o mé blaženosti,

⁴⁹neboť mi učinil veliké věci Ten, který je mocný.

Jeho jméno je svaté

⁵⁰a jeho milosrdenství k těm, kdo jej ctí,

trvá od pokolení do pokolení.

⁵¹Svou paží dokázal moc,

rozehnal ty, kdo mají v srdci pyšné myšlenky.

⁵²Mocné svrhl z trůnů

a ponížené povýšil.

⁵³Hladové nasýtil dobrými věcmi

a bohaté propustil s prázdnou.

⁵⁴Ujal se Izraele, svého služebníka;

pamatoval na milosrdenství –

^a28 Některé rukopisy přidávají *Požehnaná jsi mezi ženami*. (srov. verš 42)

⁵⁵jak zaslíbil našim otcům –
vůči Abrahamovi a jeho semeni až navěky.“

⁵⁶Marie pak u ní zůstala asi tři měsíce a potom se vrátila domů.

Janovo narození

⁵⁷Alžbětě se tehdy naplnil čas k porodu a porodila syna. ⁵⁸Když její sousedé a příbuzní uslyšeli, jak jí Hospodin prokázal své veliké milosrdenství, radovali se spolu s ní.

⁵⁹Osmého dne, když přišli dítě obřezat, chtěli ho pojmenovat po otci Zachariáš. ⁶⁰Jeho matka jim na to řekla: „Ne, bude se jmenovat Jan.“

⁶¹Namítli jí: „Vždyť se tak ve tvém příbuzenstvu nikdo nejmenuje!“

⁶²Ptali se tedy posunky jeho otce, jak by ho chtěl pojmenovat. ⁶³Požádal o tabulku a napsal: „Jmenuje se Jan.“ Všichni se podivili ⁶⁴a vtom se mu otevřela ústa, rozvázal se mu jazyk a on dobrořečil Bohu.

⁶⁵Na všechny jejich sousedy přišla bázeň a lidé si o tom všem povídali po celých judských horách. ⁶⁶Všichni, kdo o tom slyšeli, si to uchovávali v srdci a říkali: „Co to bude za dítě?“ A ruka Hospodinova byla s ním.

⁶⁷Jeho otec Zachariáš byl naplněn Duchem svatým a prorokoval:

⁶⁸„Požehnán buď Hospodin, Bůh Izraele,
neboť navštívil a vykoupil svůj lid!

⁶⁹Vyzdvihl nám roh spásy^a
v domě svého služebníka Davida,

⁷⁰jak to sliboval ústy svých svatých proroků,
kteří byli už od věků.

⁷¹Spasil nás od našich nepřátel
a z ruky všech, kdo nás nenávidí.

⁷²Prokázal milosrdenství našim otcům
a vzpomenu na svou svatou smlouvu –

⁷³na přísahu, kterou dal našemu otci Abrahamovi,

⁷⁴že nás vysvobodí z ruky nepřátel,
abychom beze strachu sloužili jemu

⁷⁵ve svatosti a spravedlnosti před jeho tváří
po všechny dny svého života.

⁷⁶A ty, dítě, budeš nazváno prorokem Nejvyššího,
neboť půjdeš před Pánem připravit jeho cesty,

⁷⁷dát jeho lidu poznat spasení
v odpuštění jejich hříchů

⁷⁸pro niterné milosrdenství našeho Boha,
v němž nás navštíví jako Svítání šůry,

⁷⁹aby se ukázal bydlícím v temnotě a stínu smrti^b
a přivedl naše nohy na cestu pokoje.“

⁸⁰Chlapec pak rostl a sílil v duchu a žil na poušti až do dne, kdy vystoupil před Izrael.

^a69 *roh* je symbolem síly (Žalm 75:5–6, 11; 148:14; 2.Sam 22:3), výraz tedy označuje *mocného spasitele* ^b79 Iza 9:1

Ježíšovo narození

2 V těch dnech vydal César Augustus nařízení, aby v celé říši proběhlo sčítání lidu. ²(Toto sčítání proběhlo předtím, než se Quirinius stal správcem Sýrie.) ³Všichni se tedy šli dát zapsat, každý do svého města.

⁴I Josef z Galileje se vydal z města Nazaret do Judska, do města Davidova zvaného Betlém (protože byl z domu a rodu Davidova), ⁵aby se nechal zapsat se svou snoubenkou Marií, která byla těhotná. ⁶Když tam byli, Marii se naplnil čas k porodu ⁷a porodila svého prvorozeného syna. Zavinula ho do plenek a položila do jeslí, protože v hostinci pro ně nebylo místo.

⁸V tom kraji byli pastýři, kteří pobývali pod širým nebem a drželi noční hlídky u svého stáda. ⁹Vtom před nimi stanul Hospodinův anděl a ozářila je Hospodinova sláva. Hrozně se vyděsili, ¹⁰ale anděl jim řekl: „Nebojte se! Hle, zvěstuji vám velikou radost pro všechny lidi. ¹¹Dnes se vám ve městě Davidově narodil Spasitel – váš Mesiáš a Pán. ¹²A toto vám bude znamením: najdete děťátko zavinuté do plenek, ležící v jeslích.“

¹³A s tím andělem se hned objevilo množství nebeských zástupů takto chválících Boha:

¹⁴ „Sláva na výsostech Bohu
pokoj – Boží zalíbení v lidech.“

¹⁵Jakmile od nich andělé odešli do nebe, pastýři si řekli: „Pojďme do Betléma! Podíváme se, jak se stalo, co nám Hospodin oznámil.“ ¹⁶Pospíšili si tedy, a když přišli, našli Marii, Josefa i děťátko ležící v jeslích. ¹⁷Poté, co ho uviděli, začali rozhlašovat, co jim bylo o tom dítěti řečeno, ¹⁸a všichni, kdo to slyšeli, žasli nad tím, co jim pastýři říkali.

¹⁹Marie všechna ta slova uchovávala a zvažovala ve svém srdci. ²⁰A ti pastýři při návratu oslavovali a chválili Boha, že slyšeli a viděli všechno tak, jak jim bylo řečeno.

Zasvěcení v chrámu

²¹Osmého dne, když přišel čas obřízky, mu dali jméno Ježíš, jak ho anděl pojmenoval před jeho početím.

²²Když pak přišel čas jejich očišťování podle Mojžíšova zákona, přinesli ho do Jeruzaléma, aby ho postavili před Hospodinem, ²³jak je psáno v Hospodinově zákoně: „Každý chlapec otvírající lůno bude zasvěcen Hospodinu,“ ^a ²⁴a přinesli oběť, jak říká Hospodinův zákon: „Dvě hrdličky nebo dvě holoubata.“ ^b

²⁵A hle, v Jeruzalémě byl člověk jménem Simeon. Ten člověk byl spravedlivý a zbožný, očekával útěchu Izraele a Duch svatý byl na něm. ²⁶Duchem svatým mu bylo sděleno, že nezakusí smrt, dokud neuvidí Hospodinova Mesiáše. ²⁷Veden Duchem tedy přišel do chrámu. Když rodiče přinesli dítě Ježíše, aby s ním naložili podle zvyklosti Zákona, ²⁸vzal ho do náručí, dobrořečil Bohu a řekl:

²⁹ „Nyní, Hospodine, podle svého slova
propouštíš svého služebníka v pokoji.“

^a23 Exod 13:2

^b24 Lev 12:8

³⁰Neboť mé oči spatřily tvé spasení,
³¹jež jsi připravil před očima všech lidí –
³²světlo ke zjevení národům
 a slávu tvého lidu Izraele.“

³³Ta slova naplnila jeho otce i matku úžasem. ³⁴Simeon jim požehnal a Marii, jeho matce, řekl: „Hle, on je určen k pádu i k pozdvížení mnohých v Izraeli. Stane se znamením, jež bude odmítáno ³⁵(a tvou vlastní duši pronikne meč), aby vyšlo najevo myšlení mnoha srdcí.“

³⁶Byla tam také prorokyně Anna, dcera Fanuelova z pokolení Ašer. Byla ve velmi pokročilém věku. Když se jako dívka vdala, žila sedm let se svým mužem ³⁷a potom byla vdovou až do svých osmdesáti čtyř let. Nevycházela z chrámu a dnem i nocí sloužila Bohu posty a modlitbami. ³⁸Přistoupila ve stejnou chvíli, vzdávala chválu Bohu a říkala o něm všem, kdo v Jeruzalémě očekávali vykoupení.

³⁹Když vykonali všechno podle Hospodinova zákona, vrátili se do svého města Nazaretu v Galileji. ⁴⁰Chlapec pak rostl a sílil, naplňován moudrostí, a Boží milost byla s ním.

Dvanáctiletý Ježíš

⁴¹Jeho rodiče chodívali každý rok slavit Velikonoce do Jeruzaléma. ⁴²Také když mu bylo dvanáct let, putovali na slavnost jako obvykle. ⁴³Když svátky skončily a oni se vraceli domů, chlapec Ježíš zůstal bez vědomí rodičů v Jeruzalémě. ⁴⁴V domnění, že je v karavaně, ušli den cesty, než ho začali hledat mezi příbuznými a známými. ⁴⁵Když ho však nenašli, vrátili se a hledali ho v Jeruzalémě.

⁴⁶Po třech dnech ho našli v chrámu, jak sedí mezi učiteli, naslouchá jim a klade jim otázky. ⁴⁷Všichni, kdo ho slyšeli, žasli nad jeho rozumností a odpověďmi, ⁴⁸ale když ho uviděli rodiče, užasli.

„Cos nám to udělal, synu?“ řekla mu jeho matka. „Pohleď, tvůj otec a já jsme tě zoufale hledali!“

⁴⁹„Proč jste mě hledali?“ odpověděl. „Nevěděli jste, že musím být v domě svého Otce?“ ⁵⁰Oni však nechápali, o čem mluví.

⁵¹Potom se s nimi vrátil do Nazaretu a byl jim poslušný. Jeho matka to všechno uchovávala ve svém srdci. ⁵²Ježíš zatím rostl a byl čím dál moudřejší a milejší Bohu i lidem.

Hlas volajícího

3 Patnáctého roku vlády císaře Tiberia, když Pontius Pilát spravoval Judeu a Herodes^a byl tetrarchou Galileje, jeho bratr Filip tetrarchou na území Itureje a Trachonitidy a Lysaniáš tetrarchou Abilény, ²za velekněze Annáše a Kaifáše, dostal Jan, syn Zachariášův, na poušti Boží slovo. ³Procházel pak celým krajem kolem Jordánu a kázal křest pokání na odpuštění hříchů, ⁴jak je to popsáno v knize výroků proroka Izaiáše:

„Hlas volajícího na poušti:
 Připravte Pánovu cestu!
 Napřímujte jeho stezky!

^a1 Herodes Antipas, mladší syn Heroda Velikého; vládl v Galileji a Pereji 4 př. n. l. – 39 n. l.

- ⁵Každé údolí bude vyplněno
a každá hora a pahorek budou sníženy.
Křivé věci budou přímé,
hrbolaté cesty budou hladké
⁶a veškeré lidstvo uvidí Boží spasení.“^a

⁷Zástupům lidí, kteří se k němu hrnuli, aby se dali pokřtít, říkal: „Plemeno zmijí! Kdo vám ukázal, jak utéci před přicházejícím hněvem? ⁸Raději neste ovoce odpovídající vašemu pokání, než abyste říkali: ‚Máme otce Abrahama.‘ Říkám vám, že Bůh může Abrahamovi vzbudit potomky z tohoto kamení! ⁹Ke kořeni stromů už dopadá sekera. Každý strom, který nenese dobré ovoce, bude poražen a vhozen do ohně!“

¹⁰„Co máme dělat?“ ptaly se ho zástupy.

¹¹„Kdo má dvě košile, ať se rozdělí s tím, kdo nemá žádnou,“ odpověděl jim, „a kdo má jídlo, ať udělá totéž.“

¹²Dokonce i výběrčí daní se přicházeli nechat pokřtít. „Mistře,“ ptali se ho, „co máme dělat?“

¹³„Nevybírejte víc, než máte nařízeno,“ odpověděl jim.

¹⁴„A co máme dělat my?“ ptali se vojáci.

„Nikoho nezastrašujte ani nevydírejte,“ odpověděl jim. „Spokojte se se svým žoldem.“

¹⁵Lid byl plný očekávání a všichni si o Janovi v srdci říkali, jestli to snad není Mesiáš. ¹⁶Jan ale dal všem tuto odpověď: „Jistě, já vás křtím vodou, ale přichází někdo silnější než já. Jemu nejsem hoden ani rozvázat řemínek sandálu. On vás bude křtít Duchem svatým a ohněm. ¹⁷Už drží v ruce lopatu, aby pročistil svůj mlat. Pšenici shromáždí do své obilnice, ale plevy spálí neuhasitelným ohněm.“ ¹⁸Takto i mnoha jinými slovy napomínal lid a ohlašoval radostnou zprávu.

¹⁹Když ale káral tetrarchu Heroda za jeho sňatek s Herodiadou, manželkou jeho bratra, a za všechno zlo, které napáchal, ²⁰Herodes k tomu všemu přidal ještě to, že Jana vsadil do vězení.

Milovaný Syn

²¹Zatímco se křtil všechen lid, byl pokřtěn i Ježíš. Když se modlil, otevřelo se nebe ²²a Duch svatý na něj sestoupil v tělesné podobě jako holubice. Z nebe tehdy zazněl hlas: „Ty jsi můj milovaný Syn, tebe jsem si oblíbil.“^b

²³Když Ježíš začínal své působení, bylo mu asi třicet let. Byl to (jak se myslelo) syn Josefa,

syna Elího, ²⁴syna Matatova,

syna Leviho, syna Melchiova,

syna Janaje, syna Josefova,

²⁵syna Matatiáše, syna Amosova,

syna Nahuma, syna Chesliho,

syna Nogaha, ²⁶syna Machatova,

syna Matatiáše, syna Šimeiho,

syna Josecha, syna Jojadova,

²⁷syna Jochanana, syna Réšy,

^a6 Iza 40:3–5

^b22 Žalm 2:7; Iza 42:1

syna Zerubábel, syna Šealtielova,
 syna Neriho, ²⁸syna Melchiho,
 syna Idova, syna Kosamova,
 syna Elmadamova, syna Erova,
²⁹syna Ješuy, syna Eliezerova,
 syna Jorimova, syna Matatova,
 syna Leviho, ³⁰syna Šimeonova,
 syna Judy, syna Josefova,
 syna Jonamova, syna Eliakimova,
³¹syna Meleova, syna Menamova,
 syna Mataty, syna Nátanova,
 syna Davidova, ³²syna Jišajova,
 syna Obédova, syna Boázova,
 syna Salmonova, syna Nachšonova,
³³syna Aminadaba, syna Ramova, ^a
 syna Checrona, syna Peresova,
 syna Judy, ³⁴syna Jákobova,
 syna Izáka, syna Abrahamova,
 syna Teracha, syna Náchorova,
³⁵syna Seruga, syna Reúova,
 syna Pelega, syna Hebera,
 syna Šelacha, ³⁶syna Kainana,
 syna Arpakšada, syna Semova,
 syna Noemova, syna Lámechova,
³⁷syna Matuzaléma, syna Enochova,
 syna Járeda, syna Mahalalelova,
 syna Kénanova, ³⁸syna Enoše,
 syna Setova, syna Adamova,
 syna Božího.

Je psáno

4 Ježíš se vrátil od Jordánu plný Ducha svatého a Duch jej vedl na poušť. ²Čtyřicet dní tam byl pokoušen ďáblem a v těch dnech nic nejedl. Když ty dny uplynuly, vyhladověl.

³Tehdy mu ďábel řekl: „Jsi-li Boží Syn, řekni tomuto kameni, ať se promění v chleba.“

⁴Ježíš mu odpověděl: „Je psáno: „Nejen chlebem bude člověk živ.““^b

⁵Potom ho ďábel odvedl vzhůru a v jediném okamžiku mu ukázal všechna království světa. ⁶„Dám ti všechnu moc a slávu těchto království,“ řekl mu ďábel, „neboť mi byla předána a mohu ji dát, komu chci. ⁷Když se mi pokloníš, bude to všechno tvoje.“

⁸Ježíš mu odpověděl: „Je psáno: „Hospodinu, svému Bohu, se budeš klanět a jemu jedinému sloužit.““^c

⁹Tehdy ho přivedl do Jeruzaléma, postavil ho na vrcholek chrámu a řekl mu: „Jsi-li Boží Syn, vrhni se odsud dolů. ¹⁰Je přece psáno:

„Svým andělům přikáže o tobě,
 aby tě chránili,

^a33 někt. rukopisy *Aminadaba, syna Adminova, syna Arniho*

^b4 Deut 8:3

^c8 Deut 6:13

¹¹ a ponesou tě na rukou,
abyš nenarazil nohou na kámen.“^a

¹² Ježíš mu odpověděl: „Je řečeno: ‚Nepokoušej Hospodina, svého Boha.‘“^b

¹³ Když ďábel dokončil všechno to pokušení, opustil jej a čekal na další příležitost.

Duch je nade mnou

¹⁴ Ježíš se v moci Ducha vrátil do Galileje a zpráva o něm se roznesla po celém okolí. ¹⁵ Učil v jejich synagogách a všichni ho chválili.

¹⁶ Když přišel do Nazaretu, kde byl vychován, přišel podle svého zvyku v sobotní den do synagogy a vstal, aby četl. ¹⁷ Podali mu knihu proroka Izaiáše, a když ji otevřel, našel místo, kde bylo napsáno:

¹⁸ „Duch Hospodinův je nade mnou,
neboť mě pomazal nést evangelium chudým.
Poslal mě vyhlásit propuštění zajatým
a prohlédnutí slepým,
propustit soužené na svobodu
¹⁹ a vyhlásit léto Hospodinovy milosti.“^c

²⁰ Potom knihu zavřel, vrátil ji sluhovi a posadil se. Oči všech v synagoze byly upřeny na něj. ²¹ Začal jim vysvětlovat: „Dnes se toto Písmo naplnilo, když jste je slyšeli.“

²² Všichni mu přikyvovali a divili se slovům o milosti, jež mu plynula z úst. Říkali také: „Copak to není Josefův syn?“

²³ Na to jim odpověděl: „Asi mi povíte to rčení: ‚Lékaři, uzdrav se sám! Co jsme slyšeli, že se stalo v Kafarnaum, udělej i tady, kde jsi doma.‘“

²⁴ Potom dodal: „Amen, říkám vám, že žádný prorok není doma vážený.“

²⁵ Řeknu vám popravdě, že za Eliášových dnů, když se nebe zavřelo na tři roky a šest měsíců a po celé zemi byl veliký hlad, v Izraeli bylo mnoho vdov, ²⁶ ale Eliáš nebyl poslán k žádné z nich – jen k jedné vdově do sidonské Sarepty.^d ²⁷ A za proroka Elíšy bylo v Izraeli mnoho malomocných, ale žádný z nich nebyl očištěn – jen syrský Náman.“^e

²⁸ Všechny, kdo to v synagoze slyšeli, popadla zuřivost. ²⁹ Vstali a hnali ho ven z města až na okraj hory, na níž bylo jejich město postaveno. Chtěli ho shodit dolů, ³⁰ ale on prošel jejich středem a mířil dál.

Zázraky v Kafarnaum

³¹ Sestoupil do galilejského města Kafarnaum. Když tam v sobotu učil, ³² lidé žasli nad jeho učením, protože jeho slovo mělo moc. ³³ V jejich synagoze byl člověk posedlý nečistým duchem a ten hlasitě vykřikl: ³⁴ „Ach, co je ti do nás, Ježíši Nazaretský? Přišel jsi nás zničit? Víím, kdo jsi – ten Svatý Boží!“

³⁵ „Zmlkni,“ okřikl ho Ježíš, „a vyjdi z něj!“ Démon jím smýkl doprostřed a vyšel z něj, aniž by mu ublížil.

³⁶ Všech se zmocnil úžas a začali se dohadovat: „Co je to za slovo, že v moci a síle přikazuje nečistým duchům a oni vycházejí?“ ³⁷ A zpráva o něm se šířila po celém okolí.

^a11 Žalm 91:11–12

^b12 Deut 6:16

^c19 Iza 61:1–2; Lev 25:10

^d26 1.Král 17:9

^e27 2.Král 5:1–14

³⁸Potom vstal a odešel ze synagogy do Šimonova domu. Šimonova tchyně byla sužována vysokou horečkou, a tak ho za ni poprosili. ³⁹Postavil se nad ni, pohrozil horečce a ta ji opustila. Ona pak hned vstala a začala je obsluhovat.

⁴⁰Všichni, kdo měli nemocné různými neduhy, je k němu při západu slunce přiváděli a on na každého z nich vkládal ruce a uzdravoval je.

⁴¹Z mnohých vycházeli démoni s křikem: „Ty jsi Boží Syn!“ On je ale okřikoval a nenechal je mluvit. Věděli totiž, že je Mesiáš.

⁴²Když se rozednilo, Ježíš odtud odešel na opuštěné místo. Zástupy ho hledaly, a když přišly k němu, chtěly ho zadržet, aby od nich neodcházel.

⁴³On jim však řekl: „Musím ohlašovat Boží království také jiným městům; to je mé poslání.“ ⁴⁴Kázal tedy v judských synagogách.

Jed' na hlubinu

5 Jednou, když stál na břehu Genezaretského jezera a lidé se na něj tlačili, aby slyšeli Boží slovo, ²uviděl poblíž stát dvě lodi. Vystoupili z nich rybáři a prali sítě. ³Do jedné z těch lodí, která patřila Šimonovi, nastoupil a poprosil ho, aby poodjel kousek od břehu. Potom se posadil a učil zástupy z lodi.

⁴Když domluvil, řekl Šimonovi: „Jed' na hlubinu. Tam roztáhněte síť k lovu.“

⁵„Mistře,“ řekl mu na to Šimon, „dřeli jsme celou noc a nic jsme nechytily. Ale když to řikáš ty, spustím síť.“ ⁶Jakmile to udělali, nabrali takové množství ryb, že se jim síť začaly trhat. ⁷Zamávali proto na své společníky na druhé lodi, ať jim jedou na pomoc. A když připluli, naplnili obě lodi, až se ponořovaly.

⁸Když to Šimon Petr uviděl, padl před Ježíšem na kolena. „Odejdi ode mě, Pane!“ zvolal. „Jsem jen hříšný člověk!“ ⁹Spolu s ostatními byl totiž přemožen úžasem nad tím úlovkem ryb; ¹⁰stejně tak i Šimonovi společníci, Zebedeovi synové Jakub a Jan.

Ježíš ale Šimonovi řekl: „Neboj se. Od nynějška budeš lovit lidi.“ ¹¹Jakmile s loděmi přirazili ke břehu, všechno opustili a šli za ním.

Kdybys jen chtěl

¹²Jednou byl v jednom městě a hle, byl tam muž plný malomocenství. Když uviděl Ježíše, padl na tvář a prosil ho: „Pane, kdybys jen chtěl, můžeš mě očistit.“

¹³Ježíš vztáhl ruku, dotkl se ho slovy: „Já to chci. Buď čistý!“ a malomocenství ho hned opustilo.

¹⁴Potom mu nařídil: „Nikomu to neříkej, ale na svědectví pro ně se jdi ukázat knězi a obětuj za své očistění, jak přikázal Mojžíš.“^b

¹⁵Zpráva o něm se ale šířila stále více a lidé se scházeli v ohromných zástupech, aby ho slyšeli a byli od něj uzdraveni ze svých nemocí. ¹⁶On pak odcházel do pustin a modlil se.

Co je snadnější?

¹⁷Jednoho dne, když vyučoval, seděli tam farizeové a vykladači Zákona, kteří se sešli ze všech galilejských i judských vesnic i z Jeruzaléma,

^a44 někt. rukopisy galilejských (Mat 4:23; Marek 1:39)

^b14 Lev 14:1–10

a Hospodinova moc byla přítomna, aby je uzdravoval. ¹⁸A hle, nějací muži nesli na lehátku ochrnutého člověka. Snažili se ho vnést dovnitř a položit před něj, ¹⁹ale když kvůli davu nenašli jinou možnost, vylezli na střechu a spustili ho skrze hliněné tašky i s lehátkem rovnou před Ježíše.

²⁰Když Ježíš uviděl jejich víru, řekl: „Člověče, tvé hříchy jsou ti odpuštěny.“

²¹Znalci Písma a farizeové se ale začali dohadovat: „Co je zač, že se tak rouhá? Kdo jiný může odpustit hříchy než samotný Bůh?“

²²Ježíš poznal, co si myslí, a odpověděl jim: „Jak to přemýšlíte? ²³Co je snadnější? Říci: ‚Tvé hříchy jsou ti odpuštěny,‘ anebo: ‚Vstaň a chod‘? ²⁴Ale abyste věděli, že Syn člověka má na zemi moc odpouštět hříchy“ – tehdy pověděl ochrnutému – „říkám ti, vstaň, vezmi své lehátko a jdi domů.“

²⁵A ten muž před nimi hned vstal, vzal, na čem ležel, odešel domů a cestou chválil Boha. ²⁶Všichni začali v naprostém ohromení oslavovat Boha. Naplnění bázní říkali: „Dnes jsme viděli něco neuvěřitelného!“

Nové víno

²⁷Ježíš šel dál. Když uviděl v celnici sedět výběřčího daní jménem Levi, řekl mu: „Pojď za mnou.“ ²⁸A on všechno opustil, vstal a šel za ním. ²⁹Levi mu pak ve svém domě vystrojl velikou hostinu a byla tam spousta výběřčích daní i jiných hostů. ³⁰Farizeové a jejich znalci Písma si kvůli tomu jeho učedníkům stěžovali: „Jak to, že jíte a pijete s výběřčími daní a hříšníky?“

³¹Ježíš jim odpověděl: „Lékaře nepotřebují zdraví, ale nemocní. ³²Nepřišel jsem volat k pokání spravedlivé, ale hříšné.“

³³Tehdy mu řekli: „Janovi učedníci se často postí a modlí, stejně jako učedníci farizeů, ale tvoji jedí a pijí.“

³⁴Odpověděl jim: „Můžete snad nutit ženichovy přátele k půstu, dokud je ženich ještě s nimi? ³⁵Přijdou dny, kdy jim bude ženich vzat, a tehdy, v těch dnech, se budou postit.“

³⁶Řekl jim ještě další podobenství: „Nikdo nepřišívá záplatu z nového pláště na starý. Musel by trhat nový plášť a záplata z nového se ke starému stejně nehodí. ³⁷Nikdo nelije nové víno do starých měchů. Jinak to nové víno měchy roztrhne, víno se rozlije a nádoby se zničí. ³⁸Nové víno se má lít do nových měchů. ³⁹Nikdo, kdo pil staré, ovšem nechce nové. Říká totiž: ‚Staré je dobré.‘“

Pán soboty

6 V sobotu se přihodilo, že procházel obilným polem. Jeho učedníci trhali klasy, rukama je mnuhli a jedli. ²Někteří z farizeů jim ale řekli: „Jak to, že děláte, co se v sobotu nesmí?“

³Ježíš jim odpověděl: „Copak jste nečetli, co udělal David, když měl se svými muži hlad? ⁴Jak vešel do Božího domu a vzal posvátné chleby předložené, které nesmí jíst nikdo kromě samotných kněží, a jedl a dal i svým mužům?“ ⁵Potom dodal: „Syn člověka je pánem i nad sobotou.“

⁶V jinou sobotu pak vešel do synagogy a učil. Byl tu jeden člověk s ochrnutou pravou rukou. ⁷Znalci Písma a farizeové dávali pozor, zda Ježíš bude v sobotu uzdravovat, aby ho měli za co obžalovat. ⁸On ale znal jejich

myšlenky, a tak tomu muži s uschlou rukou řekl: „Vstaň a postav se doprostřed.“ Vstal tedy a postavil se tam.

⁹„Na něco se vás zeptám,“ řekl jim Ježíš. „Smí se v sobotu konat dobro, nebo zlo? Zachránit život, nebo zničit?“

¹⁰Potom se po nich všech rozhlédl a řekl tomu člověku: „Natáhni ruku.“ A když to udělal, jeho ruka byla uzdravená. ¹¹Vzteky bez sebe se tedy začali domlouvat, co s Ježíšem provést.

Dvanáct apoštolů

¹²V těch dnech pak vystoupil na horu, aby se modlil. Celou noc strávil v modlitbě k Bohu, ¹³a když se rozednilo, zavolal své učedníky. Vybral z nich dvanáct a nazval je apoštoly:

¹⁴Šimona (kterému dal jméno Petr),

Ondřeje (jeho bratra),

Jakuba,

Jana,

Filipa,

Bartoloměje,

¹⁵Matouše,

Tomáše,

Jakuba Alfeova,

Šimona zvaného Zélot,^a

¹⁶Judu Jakubova

a Jidáše Iškariotského, který se stal zrádcem.

Blaze vám, běda vám

¹⁷S těmi sestoupil z hory a stanul na pláni, kde čekalo množství jeho učedníků a velká spousta lidí z celého Judska, z Jeruzaléma i z přímořského Týru a Sidonu. ¹⁸Ti přišli, aby ho slyšeli a nechali se uzdravit ze svých neduhů. Také ti, kdo byli trápeni nečistými duchy, byli uzdravováni. ¹⁹Každý v davu se ho snažil dotknout, neboť z něj vycházela moc a všechny uzdravovala.

²⁰Ježíš se rozhlédl po svých učednících a řekl:

„Blaze vám chudým,

neboť vám patří Boží království.

²¹Blaze vám, kteří teď hladovíte,

neboť budete nasyceni.

Blaze vám, kteří teď pláčete,

neboť se budete smát.

²²Blaze vám, když vás budou lidé nenávidět a když vás vyobcují a potupí a vaše jméno zavrhnou jako zlé kvůli Synu člověka. ²³V ten den se radujte a jásejte, neboť hle, vaše odplata v nebi je velká! Stejně se totiž chovali jejich otcové k prorokům.

²⁴Ale běda vám bohatým,

neboť už máte své potěšení.

^a15 tj. *Horlivec*; viz pozn. Mat 10:4

²⁵Běda vám, kteří jste nasyceni,
neboť budete hladovět.
Běda vám, kteří se teď smějete,
neboť budete truchlit a naříkat.

²⁶Běda vám, když o vás budou všichni lidé mluvit dobře. Stejně se totiž chovali jejich otcové k falešným prorokům.“

Milujte své nepřátele

²⁷„Vám, kteří slyšíte, však říkám: Milujte své nepřátele! Prokazujte dobro těm, kdo vás nenávidí, ²⁸žehnejte těm, kdo vás proklínají, a modlete se za ty, kdo vás pomlouvají. ²⁹Tomu, kdo tě bije do tváře, nastav také druhou a tomu, kdo ti bere plášť, nebraň vzít ani košili. ³⁰Každému, kdo tě prosí, dej a od toho, kdo si bere tvé věci, je nežádej zpět. ³¹Chovejte se k lidem tak, jak chcete, aby se oni chovali k vám.

³²Když milujete ty, kdo milují vás, jaká je to zásluha? I hříšníci přece milují ty, kdo milují je. ³³Chováte-li se dobře k těm, kdo se chovají dobře k vám, jaká je to zásluha? Totéž přece dělají i hříšníci. ³⁴Půjčujete-li těm, od nichž očekáváte, že vám to vrátí, jaká je to zásluha? I hříšníci půjčují hříšníkům, aby totéž dostali zpět. ³⁵Vy však milujte své nepřátele a konejte dobro; půjčujte a neočekávejte nic zpět. Tehdy bude vaše odplata veliká a budete synové Nejvyššího, neboť on je laskavý i k nevděčným a zlým. ³⁶Buďte milosrdní, jako je milosrdný váš Otec.

³⁷Nesuďte a nebudete souzeni. Neodsuzujte a nebudete odsouzeni. Opouštějte a bude vám odpuštěno. ³⁸Dávejte a bude vám dáno. Dobrá míra, natlačená, natřesená a vrchovatá se octne ve vašem náručí. Jakou mírou měříte, takovou vám bude zase odměřeno.“

Strom se pozná po ovoci

³⁹Pověděl jim přirovnání: „Může vést slepý slepého? Nespadnou oba do jámy? ⁴⁰Není učedníka nad mistra; každý, kdo je vyučen, bude jako jeho mistr.

⁴¹Jak to, že vidíš třísku v oku svého bratra, ale trámu ve vlastním oku si nevšímáš? ⁴²Jak můžeš říkat svému bratru: ‚Bratře, nech mě, ať ti vytáhnou z oka třísku,‘ když nevidíš trám ve vlastním oku? Pokrytče, vytáhni nejdříve trám z vlastního oka, a tehdy prohlédneš, abys mohl vytáhnout třísku z oka svého bratra.

⁴³Strom, který nese špatné ovoce, není dobrý a strom, který nese dobré ovoce, není špatný. ⁴⁴Každý strom se přece pozná po vlastním ovoci: z trní se nesbírají fíky a z bodláků se nesklízejí hrozny. ⁴⁵Dobrý člověk vynáší z dobrého pokladu svého srdce to dobré, zlý pak vynáší ze zlého pokladu to zlé. Co má na srdci, to na jazyku!

⁴⁶Proč mi říkáte: ‚Pane, Pane,‘ když neděláte, co říkám? ⁴⁷Ukážu vám, komu se podobá každý, kdo ke mně přichází, slyší mé slovo a plní je: ⁴⁸Je jako člověk, který při stavbě svého domu vykopal základy hluboko ve skále. Když pak přišla povodeň, přivalila se na ten dům řeka, ale nemohla jím otřást, protože byl dobře postaven. ⁴⁹Ale ten, kdo mé slovo slyšel a nenaplnil, je jako člověk, který postavil dům rovnou na zemi, bez

základů. Když se na něj přivalila řeka, hned spadl a zkáza toho domu byla hrozná.“

Řekni jen slovo

7 Když dokončil tuto řeč ke svým posluchačům, přišel do Kafarnaum. ²Jeden setník tam měl na smrt nemocného služebníka, kterého si velmi cenil. ³Když uslyšel o Ježíši, poslal k němu židovské starší s prosbou, aby přišel a jeho služebníka uzdravil. ⁴Přišli tedy za Ježíšem a snažně ho prosili: „Zaslouží si, abys to pro něj udělal. ⁵Vždyť miluje náš národ, i synagogu nám postavil.“ ⁶Ježíš tedy šel s nimi.

Když už byl nedaleko jeho domu, poslal k němu ten setník přátele se vzkazem: „Pane, neobtěžuj se; nezasloužím si, abys vešel pod mou střechu. ⁷Proto jsem se ani neodvážil za tebou přijít. Řekni jen slovo, a můj služebník bude uzdraven. ⁸Sám jsem přece člověk, který podléhá velení a velí vojákům. Když někomu řeknu ‚Jdi,‘ jde; když řeknu jinému ‚Přijď,‘ přijde; když řeknu svému otroku ‚Udělej to,‘ udělá to.“

⁹Když to Ježíš uslyšel, užasl nad ním, obrátil se a řekl zástupu, který jej následoval: „Říkám vám, že takovou víru jsem nenašel ani v Izraeli!“ ¹⁰Po slové se pak vrátili do domu a toho služebníka tam našli uzdraveného.

Chlapče, vstaň!

¹¹Nedlouho poté šel do města jménem Naim doprovázen množstvím svých učedníků a spoustou dalších lidí. ¹²Když se přiblížil k městské bráně, vynášeli právě mrtvého. Byl to jediný syn své matky a ta byla vdova. Doprovázela ji spousta lidí z města. ¹³Jakmile Pán uviděl tu vdovu, byl k ní pohnut soucitem. „Neplač,“ řekl jí.

¹⁴Přistoupil a dotkl se már. Nosiči se zastavili. Tehdy řekl: „Chlapče, říkám ti, vstaň!“ ¹⁵a ten mrtvý se posadil a začal mluvit. Ježíš ho vrátil jeho matce.

¹⁶Všech se zmocnila bázeň a začali oslavovat Boha: „Povstal mezi námi veliký prorok! Bůh navštívil svůj lid!“ ¹⁷A tato zpráva o něm se rozšířila po celém Judsku i okolí.

Více než prorok

¹⁸Janovi učedníci mu o tom všem vyprávěli. Jan tehdy zavolal dva z nich ¹⁹a poslal je za Ježíšem s otázkou: „Jsi Ten, který má přijít, nebo máme čekat jiného?“

²⁰Když k němu ti muži přišli, řekli: „Jan Křtitel nás k tobě poslal s otázkou: Jsi Ten, který má přijít, nebo máme čekat jiného?“

²¹Ježíš (který právě v tu hodinu uzdravil mnoho lidí od neduhů, trápení a zlých duchů a mnoha slepým daroval zrak) ²²jim odpověděl: „Jděte a vyřiďte Janovi, co jste viděli a slyšeli: slepí vidí, chromí chodí, malomocní jsou čistí, hluchí slyší, mrtví vstávají a chudým se káže evangelium. ²³A blaze tomu, kdo se nade mnou nepohoršuje.“

²⁴Když pak Janovi poslové odešli, promluvil k zástupům o Janovi: „Co jste si přišli do pouště prohlédnout? Třtinu větrem se klátící? ²⁵Na co jste se šli podívat? Na člověka v nádherných šatech? Pohleďte, ti, kdo nosí skvostné šaty a žijí v přepychu, jsou k vidění v královských domech. ²⁶Na co

jsste se tedy šli podívat? Na proroka? Ano, říkám vám, a více než na proroka. ²⁷Toto je ten, o kterém je psáno:

„Hle, posílám svého posla před tváří tvou,
který připraví tvou cestu před tebou.“^a

²⁸Říkám vám, že žádné ženě se nenarodil nikdo větší než Jan, ale kdo je nejmenší v Božím království, je větší než on.“

²⁹Všichni jeho posluchači, i výběrčí daní, uznali Boží spravedlnost, když se dali pokřtít Janovým křtem. ³⁰Ale farizeové a znalci Zákona se od něj pokřtít nenechali, a tak odmítli Boží vůli pro sebe.

³¹„Ke komu přirovnám lidi tohoto pokolení? Komu se podobají? ³²Jsou jako děti, které sedí na návsi a volají jedny na druhé:

„Pískali jsme vám, a netančili jste,
naříkali jsme, a neplakali jste!“

³³Jan Křtitel totiž přišel, nejedl chléb a nepil víno a vy říkáte: „Je posedlý!“
³⁴Přišel Syn člověka, jí a pije a vy říkáte: „Podívejte, žrout a pijan vína, přítel výběrčích daní a hříšníků!“ ³⁵Moudrost je ale potvrzena všemi svými dětmi.“

Farizeus a hříšnice

³⁶Jeden z farizeů ho pozval, aby s ním pojedl. Vešel tedy do domu toho farizea a stoloval s ním. ³⁷A hle, jedna městská hříšnice se dozvěděla, že Ježíš stoluje v domě toho farizea. Přinesla alabastrovou nádobku s masť, ³⁸poklekla s pláčem zezadu u jeho nohou, začala mu skrápět nohy slzami a vlastními vlasy je utírala; líbala mu nohy a mazala je masť.

³⁹Když to uviděl farizeus, který ho pozval, řekl si: „Kdyby to byl prorok, věděl by, co je to za ženu, která se ho dotýká. Copak neví, jaká je to hříšnice?!“

⁴⁰„Šimone,“ oslovil ho Ježíš, „chci ti něco říci.“

„Jen mluv, mistře,“ odpověděl farizeus.

⁴¹„Jistý věřitel měl dva dlužníky. Jeden dlužil pět set denárů^b a druhý padesát. ⁴²Když ale neměli čím zaplatit, oběma odpustil. Pověz mi, který z nich ho bude mít raději?“

⁴³„Řekl bych, že ten, kterému víc odpustil,“ odpověděl Šimon.

„Správně,“ řekl Ježíš.

⁴⁴Otočil se k té ženě a zeptal se Šimona: „Vidíš tu ženu? Když jsem přišel do tvého domu, nepodal jsi mi vodu na nohy, ale ona mi skrápěla nohy slzami a utírala je svými vlasy. ⁴⁵Nepolíbil jsi mě, ale ona mi od chvíle, kdy jsem vešel, nepřestala líbat nohy. ⁴⁶Nepomazal jsi mi hlavu olejem, ale ona mi pomazala nohy masť. ⁴⁷Proto ti říkám: Je jí odpuštěno hodně hříchů, proto hodně miluje. Komu se odpouští málo, miluje málo.“

⁴⁸Tehdy jí řekl: „Tvé hříchy jsou odpuštěny.“

⁴⁹Ostatní hosté si mezi sebou začali říkat: „Kdo to vůbec je, že i hříchy odpouští?“

⁵⁰On ale té ženě řekl: „Tvá víra tě zachránila. Jdi v pokoji.“

^a27 Mal 3:1
za 2 měsíce

^b41 mzda dělníka asi za 20 měsíců (Mat 20:2)

^c41 mzda dělníka asi

Podobenství o rozsěvači

8 Potom procházel jednotlivá města a vesnice, kázal a ohlašoval Boží království. Bylo s ním jeho Dvanáct ^{2a} a také některé ženy, které byly uzdraveny od zlých duchů a nemoci: Marie zvaná Magdaléna, z níž vyšlo sedm démonů, ³Johana, manželka Herodova úředníka Chuzy, také Zuzana a mnoho jiných, které ho podporovaly ze svých prostředků.

⁴Když se začal scházet veliký zástup (neboť lidé z jednotlivých měst proudili za ním), promluvil v podobenství: ⁵„Vyšel rozsěvač, aby rozséval své zrna. A jak rozséval, jedno padlo podél cesty, bylo pošlapáno a sezo-bali je ptáci. ⁶Jiné padlo na skálu, a když vzešlo, uschlo, protože nemělo vláhu. ⁷Další padlo mezi trní a to rostlo spolu s ním, až je udusilo. ⁸Jiné však padlo do dobré země, a když vzešlo, přineslo stonásobnou úrodu.“

Když to dořekl, zvolal: „Kdo má uši k slyšení, slyš!“

⁹Učedníci se ho ptali, co je to za podobenství. ¹⁰Řekl jim: „Vám je dáno znát tajemství Božího království, k ostatním ale mluvím v podobenstvích, aby

„hleděli, ale neviděli
a slyšeli, ale nerozuměli.“^a

¹¹Zrno v tom podobenství je Boží slovo. ¹²Ti podél cesty jsou ti, kteří slyší, ale potom přichází ďábel a bere jim Slovo ze srdce, aby neuvěřili a nebyli spaseni. ¹³Ti na skále jsou ti, kteří slyší Slovo a s radostí je přijímají, ale nemají kořeny. Ti věří jen dočasně, v době pokušení odpadají. ¹⁴Zrno, které zapadlo mezi trní, jsou ti, kteří slyšeli, ale pozvolna bývají dušeni starostmi, bohatstvím a rozkošemi tohoto života, takže nedozrají, aby nesli ovoce. ¹⁵Zrno v dobré zemi jsou ale ti, kteří slyší Slovo, chovají je v ušlechtilém a dobrém srdci a vytrvale přinášejí užitek.

¹⁶Nikdo nerozsvítí lampu, aby ji přikryl nádobou nebo postavil pod postel. Postaví ji na svícen, aby přichodí viděli světlo. ¹⁷Není totiž nic tajemného, co nebude zjeveno, ani nic skrytého, co nebude poznáno a vyjde najevo. ¹⁸Proto dávejte pozor na to, jak posloucháte. Tomu, kdo má, totiž bude dáno, ale tomu, kdo nemá, bude vzato i to, co si myslí, že má.“

Ježíšova rodina

¹⁹Tehdy za ním přišla jeho matka a bratři, ale kvůli zástupu se k němu nemohli dostat. ²⁰Oznámili mu: „Tvá matka a tvoji bratři stojí venku a chtějí tě vidět.“

²¹On jim však odpověděl: „Má matka a moji bratři jsou ti, kdo slyší Boží slovo a plní je.“

Kdo to vůbec je?

²²Jednoho dne nastoupil se svými učedníky na loď a řekl jim: „Přeplavme se přes jezero.“ Odrázili od břehu ^{23a} on během plavby usnul. Vtom se na jezero snesla větrná bouře, takže začali nabírat vodu a hrozilo, že utonou.

²⁴Přistoupili tedy a vzbudili ho: „Mistře, mistře, umíráme!“

Vstal, okřikl vítr a vzedmuté vlny, ty rázem přestaly a byl klid. ²⁵„Kde je vaše víra?“ zeptal se jich.

^a10 Iza 6:9

Zděšení a ohromeni se pak ptali jeden druhého: „Kdo to vůbec je, že prikazuje i větru a vodám a poslouchají ho?“

Legie

²⁶Takto se přeplavili do gerasenského^a kraje, který leží naproti Galileji. ²⁷Jakmile vystoupil na zem, setkal se s ním jeden muž z toho města, který byl už dlouho posedlý démony. Nenosal žádné šaty ani nebydlel v domě, ale v hrobkách. ²⁸Když uviděl Ježíše, vykřikl, padl před ním na zem a hlasitě zvolal: „Co je ti do mě, Ježíši, Synu Nejvyššího Boha? Prosím tě, ne-trýzni mě!“ ²⁹Ježíš totiž tomu nečistému duchu přikázal, aby z toho člověka vyšel. (Předtím ho ten démon často popadal, takže ho museli spoutávat řetězy a držet ho v okovech, ale on ta pouta trhal a býval démonem hnán do pouště.)

³⁰„Jak se jmenuješ?“ zeptal se ho Ježíš.

„Legie,“ odpověděl. Vstoupilo totiž do něj množství démonů. ³¹Ti ho teď prosili, aby je nevyháněl do bezedné propasti.

³²Na blízkém kopci se právě páslo veliké stádo prasat, a tak ho démoni prosili, aby jim dovolil vejít do nich. Jakmile jim to dovolil, ³³vyšli z toho člověka a vešli do prasat. Stádo se pak vrhlo ze srázu do jezera a utonulo.

³⁴Když pasáci uviděli, co se stalo, utekli a cestou to vyprávěli ve městě i na venkově. ³⁵Lidé se šli podívat, co se stalo. Když přišli k Ježíši a našli toho muže, z něhož vyšli démoni, jak sedí u Ježíšových nohou oblečen a při zdravém rozumu, dostali strach. ³⁶Očiti svědkové jim pak vyprávěli, jak byl ten, který býval posedlý démony, zachráněn. ³⁷Všichni obyvatelé gadarenského kraje ho potom prosili, aby od nich odešel, neboť byli sevření velikým strachem. Nastoupil tedy do lodi, aby se vrátil.

³⁸Onen muž, ze kterého vyšli démoni, ho prosil, aby mohl zůstat s ním. Ježíš ho ale propustil. ³⁹„Vrať se domů,“ řekl mu, „a vypravuj, jak veliké věci pro tebe udělal Bůh.“ Odešel tedy a rozhlašoval po celém městě, jak veliké věci pro něj Ježíš udělal.

Kdo se mě dotkl?

⁴⁰Při návratu Ježíše vítal dav lidí; všichni už na něj čekali. ⁴¹Vtom přišel muž jménem Jairos, představený synagogy. Padl Ježíši k nohám a prosil ho, aby s ním šel domů. ⁴²Měl totiž jedinou dceru, asi dvanáctiletou, a ta umírala.

Šel tedy za ním a davy ho tiskly ze všech stran. ⁴³Byla tam jedna žena, která už dvanáct let trpěla krvácením. Utratila všechno své živobytí na lékaře,^b ale žádný ji nemohl uzdravit. ⁴⁴Když se ale zezadu přiblížila k Ježíši a dotkla se cípu jeho roucha, její krvácení ihned přestalo.

⁴⁵„Kdo se mě dotkl?“ ptal se Ježíš.

Když se nikdo nepřiznával, ozval se Petr: „Mistře, davy se na tebe mačkají a tlačí...“

⁴⁶Ježíš ale opakoval: „Někdo se mě musel dotknout. Cítil jsem, jak ze mě vyšla moc.“

⁴⁷Žena viděla, že se to neutají. S rozechvěním přistoupila, padla před ním a pověděla mu přede všemi, proč se ho dotkla a jak byla hned uzdravena.

⁴⁸„Dcero,“ odpověděl jí Ježíš, „tvá víra tě uzdravila. Jdi v pokoji.“

^a26 někt. rukopisy *gadarienského* nebo *gergesenského* (Mat 8:28; Marek 5:1) ^b43 Tato věta v někt. rukopisech chybí.

Děvčátko, vstaň!

⁴⁹Než to dořekl, přišel někdo z domu představeného synagogy se slovy: „Tvá dcera umřela. Není třeba obtěžovat mistra.“

⁵⁰Ježíš to však zaslechl a řekl mu: „Neboj se, jenom věř. Bude zachráněna.“

⁵¹Když pak vcházel do toho domu, nepustil dovnitř nikoho kromě Petra, Jakuba, Jana a rodičů děvčátka. ⁵²Všichni nad ní plakali a kvíleli, ale on řekl: „Neplačte! Neumřela, jen spí.“

⁵³Začali se mu vysmívat, protože věděli, že umřela. ⁵⁴On ji ale vzal za ruku a zvolal: „Děvčátko, vstaň!“ ⁵⁵Tehdy se do ní vrátil duch a ihned vstala. Nechal jí tedy přinést něco k jídlu. ⁵⁶Její rodiče byli ohromeni, ale on jim zakázal komukoli říkat, co se stalo.

Nic si s sebou neberte

9 Ježíš pak svolal svých Dvanáct, dal jim sílu a moc vyhánět všechny demony a uzdravovat nemoci ²a poslal je ohlašovat Boží království a uzdravovat nemocné. ³Řekl jim: „Nic si na tu cestu neberte: ani hůl ani mošnu ani chléb ani peníze; neberte si ani náhradní košile. ⁴Do kteréhokoli domu vejdete, zůstaňte tam a odtud zas jděte dál. ⁵Kdekoli by vás nepřijali, vyjděte z toho města a setřeste si prach z nohou na svědectví proti nim.“

⁶A tak vyšli a chodili po okolních vesnicích. Kázali evangelium a všude uzdravovali.

⁷Když se o všem, co se dělo, doslechl i tetrarcha Herodes,^a nevěděl, co si má myslet. Někteří říkali: „Jan vstal z mrtvých,“ ⁸jiní, že prý se zjevil Eliáš, a další, že vstal jeden z dávných proroků. ⁹„Jana jsem stal,“ říkal si Herodes. „Kdo to tedy je, že o něm slyším takové věci?“ A toužil se s ním setkat.

Pět chlebů a dvě ryby

¹⁰Apoštolové se potom vrátili za Ježíšem a vyprávěli mu, co všechno dělali. Tehdy je vzal s sebou a odešel s nimi do ústraní poblíž města jménem Betsaida. ¹¹Jakmile se to dozvěděly zástupy, vydaly se za ním. Přijal je tedy, vyprávěl jim o Božím království a uzdravoval ty, kdo potřebovali uzdravit.

¹²Když se začalo chýlit k večeru, přišlo za ním jeho Dvanáct. „Propust ten zástup,“ řekli mu. „Ať se rozejdou do okolních vesnic a statků a najdou si tam nocleh a stravu, protože tady jsme v pustině.“

¹³Odpověděl jim: „Vy jim dejte najíst.“

„Nemáme víc než pět chlebů a dvě ryby,“ namítli. „Ledaže bychom šli a všem těm lidem jídlo koupili.“ ¹⁴(Jen mužů tam bylo kolem pěti tisíc.)

„Posaďte je ve skupinách asi po padesáti,“ řekl Ježíš učedníkům. ¹⁵Když to udělali a všechny posadili, ¹⁶vzal těch pět chlebů a dvě ryby, vzhledl k nebi, požehnal je, lámal a dával svým učedníkům, aby je předkládali zástupu. ¹⁷Všichni se najedli do sytosti a sebralo se ještě dvanáct košů nalámaných kousků, které jim zbyly.

Boží Mesiáš

¹⁸Jednou, když se odešel modlit do ústraní, zeptal se přítomných učedníků: „Za koho mě mají zástupy?“

^a7 Herodes Antipas, viz Luk 3:1 (tak i dále)

¹⁹„Někteří za Jana Křtitele,“ odpověděli, „jiní za Eliáše a další říkají, že vstal jeden z dávných proroků.“

²⁰„A za koho mě máte vy?“ zeptal se.

„Za Božího Mesiáše!“ odpověděl mu Petr.

²¹Tehdy je přísně napomenul, aby to nikomu neříkali. ²²Pověděl jim: „Syn člověka musí mnoho vytrpět a být zavržen staršími, vrchními kněžími i znalci Písma, být zabit a třetího dne vstát z mrtvých.“

²³Všem pak řekl: „Chce-li někdo jít za mnou, ať se zřekne sám sebe, bere svůj kříž každý den a následuje mne. ²⁴Kdokoli by si chtěl zachránit život, ztratí jej, ale kdokoli by ztratil svůj život pro mě, ten jej zachrání. ²⁵Co je člověku platné, kdyby získal celý svět, ale sám sebe ztratil nebo sám sobě uškodil? ²⁶Kdokoli by se styděl za mě a za má slova, za toho se bude stydět Syn člověka, až přijde ve své slávě a ve slávě Otce a svatých andělů.

²⁷Říkám vám popravdě: Někteří z těch, kdo tu stojí, rozhodně nezakusí smrt, dokud nespatří Boží království.“

Ježíš, Mojžíš a Eliáš

²⁸Asi po týdnů vzal k sobě Petra, Jakuba a Jana a vystoupil na horu, aby se modlil. ²⁹Zatímco se modlil, změnil se vzhled jeho tváře, jeho oděv zbělel a rozzářil se. ³⁰A hle, mluvili s ním dva muži. Byli to Mojžíš a Eliáš, ³¹kteří se ukázali ve slávě a mluvili o jeho odchodu, k němuž mělo dojít v Jeruzalémě.

³²Petr a jeho druhové však byli přemoženi spánkem. Jakmile se probudili, uviděli jeho slávu a ty dva muže po jeho boku. ³³Když se od něj začali vzdalovat, Petr Ježíše oslovil: „Mistře, dobře, že jsme tu! Uděláme tu tři stánky – jeden tobě, jeden Mojžíšovi a jeden Eliášovi.“ Nevěděl ale, co říká.

³⁴Než to dořekl, objevil se oblak a zahalil je. Když se ocitli v tom oblaku, dostali strach. ³⁵Z oblaku se ozval hlas: „Toto je můj Syn, můj Vyvolený.“ Toho poslouvejte. ³⁶Když ten hlas dozněl, našli tam jen samotného Ježíše. Zůstali zticha a v těch dnech nikomu neprozradili, co viděli.

Jak dlouho budu s vámi?

³⁷Když pak druhý den sestoupili z hory, vyšla mu naproti velká spousta lidí. ³⁸Vtom jeden muž z davu vykřikl: „Mistře, prosím tě, smiluj se nad mým synem – mám jenom jeho! ³⁹Náhle ho napadá zlý duch a zničehonic začne křičet. Zmítá jím, až má pěnu u úst. Sotva ho kdy opouští a hrozně ho trápí. ⁴⁰Prosil jsem tvé učedníky, aby ho vyhnali, ale nemohli!“

⁴¹„Vy nevěřící a zvrácené pokolení!“ zvolal Ježíš. „Jak dlouho ještě budu s vámi a budu vás snášet? Přiveď sem svého syna.“

⁴²Než k němu došel, démon ho porazil a začal jím zmítat. Ježíš okřikl nečistého ducha, uzdravil chlapce a vrátil ho jeho otci. ⁴³Všichni byli ohromeni Boží velkolepostí.

Zatímco všichni žasli nad vším, co udělal, Ježíš se obrátil ke svým učedníkům: ⁴⁴„Dobře si pamatujte tato slova: Syn člověka bude vydán do lidských rukou.“ ⁴⁵Oni však ten výrok nepochopili. Jeho smysl jim zůstal skryt, takže mu nerozuměli, ale báli se ho zeptat.

Kdo je největší

⁴⁶Tehdy mezi nimi vyvstala otázka, kdo z nich je největší. ⁴⁷Když Ježíš viděl, jaké myšlenky mají v srdci, vzal dítě, postavil je vedle sebe ⁴⁸a řekl jim: „Kdokoli přijme takové dítě v mém jménu, přijímá mne, a kdokoli přijme mne, přijímá Toho, který mě poslal. Kdo je totiž mezi vámi ze všech nejmenší, ten bude veliký.“

⁴⁹„Mistře,“ řekl mu na to Jan, „viděli jsme někoho, jak ve tvém jménu vymítá demony, a bránili jsme mu, protože nechodí s námi.“

⁵⁰„Nebraňte mu,“ odpověděl Ježíš. „Kdo není proti nám, je s námi.“

Vzhůru do Jeruzaléma

⁵¹Když se začal blížit čas, kdy měl být vzat vzhůru, pevně se rozhodl k cestě do Jeruzaléma. ⁵²Vyslal před sebou posly a ti šli napřed do jedné samařské vesnice, aby pro něj vše připravili. ⁵³Místní ho ale nepřijali, protože byl rozhodnut jít do Jeruzaléma. ⁵⁴Když to viděli učedníci Jakub a Jan, navrhli: „Pane, máme přivolat oheň z nebe, aby je pohltil?“ ⁵⁵Ježíš se však obrátil a okřikl je. ⁵⁶Šli tedy do jiné vesnice.

⁵⁷Cestou mu někdo řekl: „Budu tě následovat, kamkoli půjdeš.“

⁵⁸Ježíš mu odpověděl: „Lišky mají doupata a ptáci hnízda, ale Syn člověka nemá, kde by hlavu složil.“

⁵⁹Jiného vyzval: „Pojď za mnou!“

On ale řekl: „Pane, dovol, ať nejdřív odejdu a pochovám svého otce.“

⁶⁰Ježíš mu odpověděl: „Nech mrtvé, ať pochovávají své mrtvé; ty pojď rozhlašovat Boží království!“

⁶¹Další mu řekl: „Pane, půjdu za tebou, ale dovol, ať se napřed rozloučím se všemi doma.“

⁶²Ježíš mu odpověděl: „Kdo se chopí pluhu a ohlíží se zpátky, nehodí se pro Boží království.“

Beránci mezi vlky

10 Potom Pán určil dalších dvaasedmdesát^a a vyslal je před sebou po dvou do každého města a místa, kam měl sám přijít. ²Řekl jim: „Žeň je obrovská, ale dělníků málo. Proto prostě Pána žně, ať vyše dělníky na svou žeň. ³Jděte. Hle, posílám vás jako beránky mezi vlky. ⁴Neberte s sebou měšec ani mošnu ani obuv a s nikým se po cestě nezdravte.“

⁵Do kteréhokoli domu vejdete, nejdříve řekněte: ‚Pokoj tomuto domu.‘

⁶Bude-li tam přítel pokoje, váš pokoj spočine na něm; a pokud ne, navrátí se k vám. ⁷V tom domě zůstávejte a jezte a pijte, co nabízejí – dělník si přece zaslouží svou mzdu. Nepřecházejte z domu do domu.

⁸V kterémkoli městě vás přijmou, jezte, co vám nabídnou. ⁹Uzdravujte v tom městě nemocné a říkejte jim: ‚Přišlo k vám Boží království.‘ ¹⁰Když ale přijdete do nějakého města a nepřijmou vás, vyjděte na jeho ulice a řekněte: ¹¹‚Setřásáme na vás i ten prach z vašeho města, který nám ulpěl na nohou. Vězte ale, že přišlo Boží království!‘ ¹²Říkám vám, že v onen den bude lehčeji Sodomě než takovému městu.

¹³Běda tobě, Korozaím, běda tobě, Betsaido! Kdyby se zázraky, které se dějí u vás, staly v Týru a Sidonu, dávno by činili pokání v pytlovině a popelu.

^a54 někt. rukopisy jako to udělal Eliáš (2.Král 1:10–12) ^b55–56 někt. rukopisy se slovy: Nevíte, jakého máte ducha! ⁵⁶Syn člověka přece nepřišel zmařit lidské životy, ale spasit je.“ ¹ někt. rukopisy sedmdesát (též ve verši 17)

¹⁴Týru a Sidonu však bude na soudu lehčeji než vám. ¹⁵A ty, Kafarnaum, které jsi až k nebi vyvýšeno, až do pekla budeš svrženo.

¹⁶Kdo vám naslouchá, naslouchá mně. Kdo vás odmítá, odmítá mě. Kdo odmítá mě, odmítá Toho, který mě poslal.“

Vaše jména jsou v nebesích

¹⁷Když se těch dvaasedmdesát vrátilo, radostně mu říkali: „Pane, i démoni se nám poddávají ve tvém jménu!“

¹⁸Odpověděl jim: „Viděl jsem, jak satan spadl z nebe jako blesk. ¹⁹Hle, uděluji vám moc šlapat po hadech a štírech i po veškeré síle nepřítelů a vůbec nic vám neublíží. ²⁰Neradujte se ale z toho, že se vám poddávají duchové; radujte se, že vaše jména jsou zapsána v nebesích.“

²¹V tu chvíli se Ježíš rozveselil v Duchu svatém a řekl: „Chválím tě, Otče, Pane nebe i země, že jsi tyto věci skryl před moudrými a rozumnými a zjevil jsi je nemluvňatům. Jistě, Otče, neboť tak se ti zalíbilo.

²²Všechno je mi dáno od mého Otce a nikdo neví, kdo je Syn, jedině Otec, a kdo je Otec, jedině Syn a ten, komu by ho Syn chtěl zjevit.“

²³V soukromí se pak obrátil k učedníkům a řekl jim: „Blaze očím, které vidí, co vy vidíte. ²⁴Říkám vám, že mnozí proroci a králové chtěli spatřit, co vy vidíte, ale nespátřili, a slyšet, co slyšíte, ale neslyšeli.“

Kdo je můj bližní?

²⁵A hle, jeden znalec Zákona vstal a chtěl ho vyzkoušet: „Mistře, co mám dělat, abych se stal dědicem věčného života?“

²⁶Ježíš mu řekl: „Co je psáno v Zákoně? Jak to tam čteš?“

²⁷Odpověděl: „Miluj Hospodina, svého Boha, celým svým srdcem, celou svou duší, ze vši své síly a celou svou myslí,“ a „Miluj svého bližního jako sám sebe.“^a

²⁸„Správně jsi odpověděl,“ řekl mu Ježíš. „Dělej to a budeš žít.“

²⁹On se ale chtěl nějak ospravedlnit, a tak se Ježíše zeptal: „A kdo je můj bližní?“

³⁰Ježíš mu odpověděl: „Jeden člověk byl na cestě z Jeruzaléma do Jericha přepaden lupiči. Obrali ho, zbili, nechali ho tam ležet polomrtvého a odešli. ³¹Náhodou tudy šel jeden kněz; když ho uviděl, obloukem se mu vyhnul.

³²Podobně to bylo s levitou, který se tam objevil; když ho uviděl, obloukem se mu vyhnul. ³³Potom k němu přišel jeden Samaritán, který tudy cestoval; když ho uviděl, byl pohnut soucitem. ³⁴Přistoupil, ovázal mu rány a polil je olejem a vínem. Naložil ho na svého mezka, dovezl do hostince a postaral se o něj. ³⁵Druhého dne vytáhl dva denáry a dal je hostinskému se slovy: „Postarej se o něj. Cokoli bys vynaložil navíc, to ti zaplatím, až se vrátím.“

³⁶Co myslíš – kdo z těch tří byl tomu přepadenému bližním?“

³⁷„Ten, který mu prokázal milosrdenství,“ odpověděl znalec Zákona.

„Jdi a jednej tak i ty,“ řekl mu Ježíš.

Jen jedno je potřeba

³⁸Cestou přišel do jedné vesnice, kde ho k sobě přijala jistá žena jménem Marta. ³⁹Její sestra Marie se posadila k Pánovým nohám a poslouchala jeho slova. ⁴⁰Marta však byla zaneprázdněna spoustou práce. Nakonec za

^a27 Deut 6:5

^b27 Lev 19:18

ním přišla a řekla: „Pane, tebe nezajímá, že má sestra nechala všechnu práci na mně? Řekni jí přece, ať mi pomůže!“

⁴¹Pán jí odpověděl: „Martó, Martó, staráš se a trápíš se mnoha věcmi. ⁴²Jen jedno je však potřeba. Marie si vybrala správně a to jí nikdo nevezme.“

Proste a bude vám dáno

11 Jednou se na jednom místě modlil, a když přestal, jeden z jeho učedníků mu řekl: „Pane, nauč nás modlit se, jako to Jan učil své učedníky.“

²Pověděl jim: „Když se modlíte, říkejte:

Otče,^a ať se posvětí tvé jméno!

Ať přijde tvé království!^b

³Dávej nám denně náš denní chléb

⁴a odpusť nám naše hříchy –

vždyť i my odpouštíme každému,

kdo se provinuje proti nám.

A neuveď nás do pokušení.^c“

⁵Potom jim řekl: „Někdo z vás třeba půjde o půlnoci za svým přítelem a požádá ho: ‚Příteli, půjč mi tři chleby.‘ ⁶Navštívil mě přítel, který je na cestách, a nemám, co bych mu nabídl.‘ ⁷A on ti zevnitř odpoví: ‚Neobtěžuj mě. Dveře už jsou zamčené a děti jsou se mnou v posteli; nemohu vstát a něco ti dát.‘“ ⁸Říkám vám: I kdyby nevstal a nedal ti to kvůli vašemu přátelství, zvedne se a dá ti, co potřebuješ, kvůli tvé neodbytnosti.

⁹A tak vám říkám: Proste a bude vám dáno, hledejte a naleznete, tlučte a bude vám otevřeno. ¹⁰Každý, kdo prosí, dostává, kdo hledá, nalézá a tomu, kdo tluče, bude otevřeno.

¹¹Který z vás otců podá svému synu^d hada, když tě poprosí o rybu?

¹²A když poprosí o vejce, podáš mu snad štíra? ¹³Jestliže tedy vy, kteří jste zlí, umíte svým dětem dávat dobré dary, čím spíše váš nebeský Otec dá Ducha svatého těm, kteří ho prosí?“

Zlé pokolení

¹⁴Jednou Ježíš vymítal démona němoty. Když démon vyšel a ten němý začal mluvit, zástupy užasly. ¹⁵Někteří ale říkali: „Vymítá demony Belzebubem, knížetem démonů!“ ¹⁶Jiní ho zase pokoušeli tím, že od něj žádali znamení z nebe.

¹⁷On ale znal jejich myšlenky, a tak jim řekl: „Každé království rozdělené samo proti sobě pustne a dům rozdělený proti domu padá. ¹⁸Pokud je i satan rozdělen sám proti sobě, jak obstojí jeho království? Říkáte přece, že vymítám demony Belzebubem. ¹⁹A pokud já vymítám demony Belzebubem, kým je vymítají vaši synové? Oni proto budou vašimi soudci. ²⁰Vymítám-li však demony Božím prstem, jistě k vám přišlo Boží království.

²¹Když silný ozbrojenec hlídá svůj palác, jeho majetek je v klidu. ²²Když ho ale napadne někdo silnější a přemůže ho, vezme mu všechnu výzbroj, na kterou spoléhal, a jeho kořist rozdělí.

^a2 někt. rukopisy *Otče náš, který jsi v nebesích* (Mat 6:9)

Ať se stane tvoje vůle jako v nebi, tak i na zemi. (Mat 6:10)

ale vysvoboď nás od zlého. (Mat 6:13)

^d11 Něk. rukopisy *poprosí o chleba, nebo.* (Mat 7:9)

^b2 Něk. rukopisy přidávají

^c4 Něk. rukopisy přidávají

kámen, když tě

²³Kdo není se mnou, je proti mně; kdo neshromažďuje se mnou, rozptyluje.

²⁴Když nečistý duch vyjde z člověka, bloudí po vyprahlých místech a hledá odpočinek. Když ho nenajde, řekne si: 'Vrátím se do svého domu, odkud jsem vyšel.' ²⁵Když přijde a nalezne jej vymetený a ozdobený, ²⁶jde a přibere sedm jiných duchů, horších, než je sám. Pak vejdou dovnitř, zabydlí se tam a nakonec tomu člověku bude hůře než na začátku."

²⁷Během jeho řeči jedna žena ze zástupu vykřikla: „Blaze lůnu, které tě nosilo, a prsům, jež jsi sál!“

²⁸On na to řekl: „Spíše blaze těm, kdo slyší Boží slovo a dodržují je.“

²⁹Zatímco kolem něj houstly davy, Ježíš pokračoval: „Toto pokolení je zlé. Vyžaduje znamení, ale žádné znamení nedostane, kromě znamení Jonášova. ³⁰Jako se Jonáš stal znamením pro Ninivské, tak bude Syn člověka znamením pro toto pokolení.“ ³¹Královna Jihu povstane na soudu s lidmi tohoto pokolení a odsoudí je, neboť přijela z kraje světa, aby slyšela Šalomounovu moudrost, ^b a hle, zde je někdo víc než Šalomoun. ³²Obyvatelé Ninive povstanou na soudu s tímto pokolením a odsoudí je, neboť po Jonášově kázání činili pokání, ^c a hle, zde je někdo víc než Jonáš.

³³Nikdo nerozsvítí lampu, aby ji postavil do skryše nebo pod nádobu. Staví ji na svícen, aby příchozí viděli světlo. ³⁴Tvé oko je lampou těla. Je-li tvé oko štědré, celé tvé tělo je jasné. Když je však lakomé, je i tvé tělo temné. ³⁵Dej tedy pozor, ať světlo v tobě není tmou. ³⁶Když bude celé tvé tělo jasné a žádná jeho část nebude temná, pak bude celé tak jasné, jako když tě lampa osvětluje svým jasnem.“

Pokrytci!

³⁷Když domluvil, jeden farizeus ho pozval k sobě na oběd. Ježíš přišel a hned zamířil ke stolu. ³⁸Farizeus se podivil, když uviděl, že se před obědem nejdříve neumyl.

³⁹Pán mu na to řekl: „Vy farizeové leštíte pohár a mísu zvenku, ale vaše nitro je plné hrabivosti a podlosti. ⁴⁰Blázni! Copak Ten, který stvořil vnějšek, nestvořil také vnitřek? ⁴¹Dejte chudým, co máte v mísách, a hle – všechno vám bude čisté!

⁴²Běda vám farizeům, že dáváte desátky z máty a routy a z kdekaké byliny, ale spravedlnost a Boží lásku opomínáte. Těmto věcem jste se měli věnovat a tamty nezanedbávat.

⁴³Běda vám farizeům, neboť milujete čestná sedadla na shromážděních a zdrazení na náměstích.

⁴⁴Běda vám, neboť jste jako nezřetelné hroby – lidé po nich chodí, ani to nevědí.“

⁴⁵„Mistře,“ ozval se jeden ze znalců Zákona, „když takhle mluvíš, urážíš i nás.“

⁴⁶„Běda i vám znalcům Zákona!“ odpověděl Ježíš. „Zatěžujete lidi neúnosnými břemeny, ale sami se těch břemen ani prstem nedotknete.“

⁴⁷Běda vám, že stavíte hroby proroků, které zabili vaši otcové! ⁴⁸Tím jen dosvědčujete a schvalujete skutky svých otců. Oni je totiž zabíjeli a vy jim stavíte hroby. ⁴⁹Proto také Moudrost Boží řekla: 'Pošlu k nim proroky a apoštoly; některé z nich zabijí a jiné budou pronásledovat.' ⁵⁰Toto pokolení

^a30 Jon 2:1

^b31 1.Král 10:1–13; 2.Let 9:1

^c32 Jon 3:4–10

se proto bude zodpovídat za krev všech proroků, prolévanou od stvoření světa – ⁵¹od krve Ábelovy až po krev Zachariáše, který zahynul mezi oltářem a chrámem. Ano, říkám vám, toto pokolení se bude zodpovídat.

⁵²Běda vám znalci Zákona, že jste vzali klíč k poznání! Sami jste nevěšeli a těm, kdo vcházel, jste zabránili.“

⁵³Když pak odešel, začali ho znalci Písma a farizeové zle napadat. Stále znovu se vraceli k jeho výrokům ⁵⁴a snažili se vymyslet, jak by ho chytili za slovo.

Nebojte se jich

12 Mezitím se shromáždil mnohatisícový dav, takže lidé po sobě šlapali. Ježíš promluvil především ke svým učedníkům: „Dávejte si pozor na farizejský kvas, jímž je pokrytectví. ²Není totiž nic skrytého, co nebude zjeveno, ani nic tajného, co nebude poznáno. ³Co jste říkali ve tmě, bude slyšet na světle, a co jste ve svých pokojích šeptali do ucha, se bude hlásat ze střeš.

⁴Vám, svým přátelům, říkám: Nebojte se těch, kdo zabíjejí tělo a potom nemají, co by udělali víc. ⁵Ukážu vám, koho se máte bát: Bojte se Toho, který když zabije, má moc uvrhnout do pekla. Ano, říkám vám, Toho se bojte. ⁶Neprodává se snad pět vrabců za dva haléře? Přitom ani jeden z nich není před Bohem zapomenut. ⁷Vám jsou ale spočítány i všechny vlasů na hlavě! Proto se nebojte. Jste dražší než mnoho vrabců.

⁸Říkám vám: Kdokoli mě vyzná před lidmi, toho i Syn člověka vyzná před Božími anděly. ⁹Kdo mě ale před lidmi zapře, ten bude zapřen před Božími anděly. ¹⁰Každému, kdo řekne slovo proti Synu člověka, bude odpuštěno, ale tomu, kdo by se rouhal Duchu svatému, odpuštěno nebude.

¹¹Když vás povedou do shromáždění a před vrchností a vlády, nestarejte se, čím a jak se máte hájit a co říkat. ¹²Duch svatý vás v tu chvíli naučí, co máte říci.“

O bohatém bláznu

¹³Někdo z davu ho požádal: „Mistře, řekni mému bratrovi, ať se se mnou rozdělí o dědictví!“

¹⁴„Človče,“ odpověděl mu Ježíš, „kdo mě ustanovil vaším soudcem nebo rozhodčím?“ ¹⁵Tehdy všem řekl: „Dejte si pozor, varujte se veškeré chamtivosti! Život přece nespočívá v hromadění majetku.“

¹⁶Potom jim vyprávěl podobenství: „Pole jednoho bohatého člověka přineslo hojnou úrodu. ¹⁷Přemýšlel: ‚Co si počnu? Vždyť nemám kam shromáždit úrodu!‘ ¹⁸Pak si řekl: ‚Udělám tohle – zbořím své stodoly, postavím větší a do nich shromáždím všechno své obilí a své zásoby. ¹⁹Pak si budu moci říci: Podívej, máš spoustu zásob na spoustu let. Oddechni si, jez, pij, užívej!‘

²⁰Bůh mu ale řekl: ‚Ty blázne! Dnes v noci umřeš. Čí bude, co sis nachystal?‘

²¹Tak je to, když někdo hromadí pro sebe, ale nebohatne v Bohu.“

Nemějte starosti

²²Potom se obrátil ke svým učedníkům: „Říkám vám, nemějte starost o svůj život ani o své tělo – co budete jíst a co si oblečete. ²³Život je přece víc než jídlo a tělo víc než oblečení. ²⁴Podívejte se na havrany. Nesejí ani nežnou,

nemají spíše ani stodoly, ale Bůh je živí. Čím větší cenu máte vy než ptáci!

²⁵Copak si někdo z vás samými starostmi prodlouží život o jediný den?

²⁶Když nezmůžete ani to nejmenší, proč se staráte o to ostatní?

²⁷Podívejte se na lilie, jak rostou. Nepracují ani nepředou, ale říkám vám, že ani Šalomoun ve vsi své slávě nebyl oblečen jako jedna z nich. ²⁸Když Bůh takto obléká trávu, která je dnes na louce a zítra bude hozena do pece, čím spíše vás, vy malověrní?!

²⁹Nezabývejte se tím, co budete jíst a co pít, ani se tím nezneklidňujte.

³⁰Všechny ty věci vyhledávají pohané tohoto světa, ale váš Otec ví, že je potřebujete. ³¹Hledejte raději jeho království a toto vše vám bude přidáno.

³²Neboj se, malé stádečko. Vašemu Otci se zalíbilo dát vám království.

³³Prodávejte svůj majetek a dávejte chudým. Pořídte si měšce, které nezpuchřejí, nehynoucí poklad v nebi, kam zloděj nepřijde a kde mol neničí.

³⁴Vždyť kde je váš poklad, tam bude i vaše srdce.“

Buďte připraveni

³⁵„Mějte přepásaná bedra a rozsvícené lampy. ³⁶Buďte jako lidé očekávající, kdy se jejich pán vrátí ze svatby, aby mu otevřeli, hned jak přijde a zatluče. ³⁷Blaze služebníkům, které pán při svém příchodu zastihne bdící. Amen, říkám vám, že se opáše zástěrou, posadí je za stůl, přistoupí a bude jim sloužit. ³⁸Přijde-li uprostřed noci nebo před svítáním“ a zastihne je připravené, blaze jim.

³⁹Pochopte, že kdyby hospodář věděl, v jakou hodinu má přijít zloděj, nedovolil by mu vloupat se do domu. ⁴⁰Proto i vy buďte připraveni, neboť Syn člověka přijde v hodinu, o které netušíte.“

⁴¹„Pane,“ zeptal se ho Petr, „říkáš to podobenství jen nám, nebo i všem ostatním?“

⁴²Pán odpověděl: „Kdo je ten věrný a moudrý správce, kterého pán ustanoví nad svým služebnictvem, aby jim v patřičný čas dával vyměřený pokrm? ⁴³Blaze služebníkovi, kterého jeho pán při příchodu zastihne, že tak jedná. ⁴⁴Vpravdě vám říkám, že ho ustanoví nad vším svým majetkem. ⁴⁵Kdyby si ale ten služebník v srdci řekl: ‚Můj pán dlouho nejde‘ a začal by bít sluhy a služby a jíst, pít a opíjet se, ⁴⁶pak jeho pán přijde v den, kdy to nečeká, a v hodinu, kterou nezná, odhalí ho a vykáže ven mezi nevěrné.

⁴⁷Služebník, který znal vůli svého pána, ale nepřipravil se a nejednal podle jeho vůle, bude hodně bit. ⁴⁸Ten, který ji neznal, bude bit méně, i když dělal trestuhodné věci. Komukoli je hodně dáno, od toho bude hodně vyžádáno. Komu svěřili hodně, od toho vyžádají víc.

⁴⁹Přišel jsem na zem založit oheň a jak toužím, aby už hořel! ⁵⁰Mám ale podstoupit křest a jak je mi úzko, dokud se nevykoná! ⁵¹Myslíte si, že jsem přišel, abych na zem přinesl pokoj? Říkám vám, ne pokoj, ale rozdělení! ⁵²Od nynějška jich bude pět rozděleno v jednom domě: tři proti dvěma a dva proti třem. ⁵³Otec bude proti synu a syn proti otci, matka proti dceři a dcera proti matce, tchyně proti snaze a snacha proti tchyni.“^b

Znamení času

⁵⁴Potom se obrátil k zástupům: „Když vidíte od západu přicházet oblak, hned říkáte: ‚Blíží se liják,‘ a je to tak. ⁵⁵Když fouká jižní vítr, říkáte: ‚Bude

horko,‘ a bývá. ⁵⁶Pokrytci! Umíte rozeznat úkazy na zemi i na nebi; jak to, že nerozeznáte, jaký je teď čas?

⁵⁷A proč ani sami nepoznáte, co je správné? ⁵⁸Když jdeš se svým odpůrcem k vrchnosti, snaž se s ním cestou vypořádat. Jinak tě potáhne k soudci, soudce tě vydá biřici a biřic tě vsadí do vězení. ⁵⁹Říkám ti: Nikdy odtud nevyjdeš, dokud nevrátíš poslední halěr.“

O neplodném fíkovníku

13 V tu dobu mu někteří z přítomných vyprávěli o Galilejcích, jejichž krev Pilát smísl s jejich oběťmi. ²Ježíš jim odpověděl: „Myslíte si, že se jim to stalo, protože byli větší hříšníci než všichni ostatní Galilejci? ³Říkám vám, že nikoli. Nebudete-li činit pokání, zahynete podobně všichni. ⁴Myslíte si, že těch osmnáct, na které spadla věž v Siloe a zabila je, byli větší viníci než všichni ostatní obyvatelé Jeruzaléma? ⁵Říkám vám, že nikoli. Nebudete-li činit pokání, zahynete podobně všichni.“

⁶Potom jim vyprávěl toto podobenství: „Jeden člověk vysadil na své vinici fíkovník. Přišel a hledal na něm ovoce, ale marně. ⁷Řekl tedy vinaři: ‚Podívej se, už tři roky přicházím a hledám na tom fíkovníku ovoce, ale marně. Poraz ho. Proč tu má zabírat místo?‘ ⁸Vinař mu odpověděl: ‚Nech ho tu ještě rok, pane. Okopám ho a pohnojím, ⁹snad začne nést ovoce. Pokud ne, porazíš ho pak.“

Uzdravení v sobotu

¹⁰V sobotu pak učil v jedné synagoze. ¹¹A hle, byla tam žena postižená už osmnáct let duchem nemoci; byla sehnutá tak, že se vůbec nemohla narovnat. ¹²Když ji Ježíš uviděl, zavolał ji k sobě. „Ženo, tvá nemoc je pryč,“ řekl jí. ¹³Vložil na ni ruce, a ona se hned narovнала a oslavovala Boha.

¹⁴Představeného synagogy však rozhořčilo, že Ježíš uzdravoval v sobotní den, a tak řekl zástupu: „Je šest dní, kdy se má pracovat. Během nich přicházejte a nechte se uzdravovat, ale ne v sobotu!“

¹⁵„Pokrytče!“ odpověděl mu Pán. „Neodvazuje snad každý z vás v sobotu svého vola nebo osla do žlabu a nevodí ho napájet? ¹⁶A tato dcera Abrahama, kterou satan držel svázanou už osmnáct let, nesměla být v sobotu rozvázána ze svého pouta?“

¹⁷Když to řekl, všichni jeho protivníci se zastyděli, ale všechen zástup se radoval ze všech slavných skutků, které dělal.

O hořčičném zrnku a kvasu

¹⁸Tedy řekl: „Čemu se podobá Boží království? K čemu ho přirovnám? ¹⁹Je podobné zrnku hořčice, které člověk vzal, hodil je do své zahrady a vyrostl z něj strom, v jehož větvích se uhníždili ptáci.“

²⁰„K čemu přirovnám Boží království?“ opakoval. ²¹„Je podobné kvasu, který žena vzala a zadělala do tří měric mouky,“ až nakonec všechno zkvasilo.“

Těsné dveře

²²Na své pouti do Jeruzaléma procházel města i vesnice a učil. ²³Někdo se ho zeptal: „Pane, bude spasen jen málokdo?“

²¹ asi 27 kg

Tedy jim řekl: ²⁴„Snažte se vejít úzkými dveřmi. Říkám vám, že mnozí se budou pokoušet vejít, ale nebudou moci. ²⁵Když hospodář vstane a zavře dveře, zůstanete venku. Budete tlouci na dveře: ‚Pane, otevři nám,‘ ale on vám odpoví: ‚Neznám vás. Nevím, odkud jste.‘ ²⁶Budete říkat: ‚Jedli jsme a pili s tebou. Učil jsi na našich ulicích!‘ ²⁷On však odpoví: ‚Říkám vám, že vás neznám. Nevím, odkud jste. Odejděte ode mě, všichni, kdo pácháte zlo!‘

²⁸Bude tam pláč a skřípění zubů, až uvidíte Abrahama, Izáka a Jákoba se všemi proroky v Božím království, ale sami budete vyhnáni ven. ²⁹Mnozí přijdou od východu i od západu, od severu i od jihu a budou stolovat v Božím království. ³⁰A hle, někteří poslední budou první a někteří první budou poslední.“

Jeruzaléme, Jeruzaléme!

³¹V tu chvíli za ním přišli nějací farizeové. „Odejdí odsud,“ říkali mu. „Jdi pryč, Herodes tě chce zabít!“

³²Odpověděl jim: „Jděte a vyřiďte té lišce: Dnes i zítra budu vymítat demony a uzdravovat; třetího dne skončím. ³³Dnes, zítra i pozítří musím pokračovat v cestě. Kde jinde by měl prorok zemřít než v Jeruzalémě?

³⁴Jeruzaléme, Jeruzaléme, který zabíjíš proroky a kamenuješ ty, kteří jsou k tobě posíláni! Kolikrát jsem chtěl shromáždit tvé děti, jako slepice shromažďuje svá kuřata pod křídla, ale nechtěli jste. ³⁵Hle, váš dům se vám zanechává pustý.“ Říkám vám, že mě už neuvidíte, dokud nepřijde čas, kdy řeknete: ‚Požehnaný, jenž přichází v Hospodinově jménu!‘“^b

Kdo se ponízuje, bude povýšen

14 Jednou, když v sobotu přišel jíst do domu jednoho z předních fari-zeů, pečlivě ho sledovali. ²A hle, přímo před ním seděl člověk postižený vodnatelností. ³Ježíš se přítomných znalců Zákona a farizeů zeptal: „Smí se v sobotu uzdravovat, nebo ne?“ ⁴Mlčeli, a tak ho vzal, uzdravil a propustil.

⁵Potom se jich zeptal: „Kdyby někomu z vás v sobotní den spadl syn^c anebo vůl do studny, copak byste ho hned nevytáhli?“ ⁶Nezmohli se na žádnou odpověď.

⁷Když si všiml, jak si hosté vybírají čestná místa, vyprávěl jim toto podobenství: ⁸„Když jsi pozván na svatbu, nesedej si na čestné místo, neboť mohl být pozván někdo váženější než ty. ⁹Tedy by přišel váš hostitel a řekl ti: ‚Uvolni mu místo.‘ S ostudou by sis pak sedl úplně vzadu. ¹⁰Když jsi pozván, raději si jdi sednout někam dozadu. Tvůj hostitel pak může přijít a říci ti: ‚Pojď dopředu, příteli.‘ Tak budeš poctěn před očima všech hostů. ¹¹Každý, kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se ponízuje, bude povýšen.“

¹²Potom se obrátil ke svému hostiteli: „Když pořádaš oběd nebo večeři, nezvi své přátele, bratry, příbuzné ani bohaté sousedy. Mohli by totiž na oplátku zase pozvat tebe. ¹³Když pořádaš hostinu, raději pozvi chudé, chromé, zmrzačené a slepé. ¹⁴Blaze tobě, neboť ti nemají čím odplatit, ale bude ti odplaceno při vzkříšení spravedlivých.“

^a35 Jer 12:7

^b35 Žalm 118:26

^c5 někt. rukopisy *osel*

Kdo bude hodovat v Království

¹⁵Když to uslyšel jeden z hostů, řekl mu: „Blaze tomu, kdo bude hodovat v Božím království.“

¹⁶Ježíš odpověděl: „Jeden člověk vystrojil velikou večeři a pozval mnoho hostů. ¹⁷V čas večeře pak poslal svého sluhu, aby pozvaným řekl: ‚Pojďte, vše už je připraveno.‘ ¹⁸Všichni se ale jeden jako druhý začali vymlouvat. První řekl: ‚Koupil jsem pole a musím se na ně jít podívat. Prosím tě, omluv mě.‘ ¹⁹Druhý řekl: ‚Koupil jsem pět párů volů a jdu je vyzkoušet. Prosím tě, omluv mě.‘ ²⁰Další řekl: ‚Oženil jsem se, a proto nemohu přijít.‘

²¹Sluha se tedy vrátil a vyřídil to svému pánovi. Hospodář se rozhněval. ‚Vyjdi rychle do ulic a uliček,‘ řekl sluhovi. ‚Přiveď sem chudé, chromé, zmrzačené a slepé.‘ ²²Sluha se vrátil se slovy: ‚Pane, stalo se, jak jsi přikázal, a ještě je místo.‘ ²³Pán tehdy sluhovi poručil: ‚Vyjdi na cesty a mezi ploty a přinuť lidi přijít, ať je můj dům plný.‘ ²⁴Říkám vám, že nikdo z původně pozvaných neokusí mou večeři!“

Spočítej náklad

²⁵Šly s ním veliké zástupy lidí. Ježíš se obrátil a řekl jim: ²⁶„Kdo chce přijít ke mně, ale nepřestane lpět na svém otci a matce, ženě a dětech, bratřech a sestřích, a dokonce na vlastním životě, nemůže být mým učedníkem. ²⁷Kdo není ochoten nést svůj kříž a jít za mnou, nemůže být mým učedníkem.“

²⁸Když někdo z vás bude chtít postavit věž, nesedne si nejdříve, aby spočítal náklad, zda má na její dokončení? ²⁹Jinak, kdyby položil základy, ale nemohl stavbu dokončit, všichni okolo by se mu posmívali: ³⁰„Tehle člověk začal stavět a nemohl to dokončit!“

³¹Anebo když nějaký král potáhne do boje proti jinému, nesedne si nejdříve, aby se poradil, zda může s deseti tisíci čelit tomu, kdo proti němu táhne s dvaceti tisíci? ³²Jinak totiž k němu pošle poselstvo, dokud bude ještě daleko, a bude vyjednávat o míru. ³³Tak tedy žádný z vás, kdo se nežekne všeho, co má, nemůže být mým učedníkem.

³⁴Sůl je dobrá. Kdyby však i sůl ztratila svou chuť, čím se zas osolí? ³⁵Nehodí se do země ani do hnoje; musí se vyhodit. Kdo má uši k slyšení, slyš.“

O ztracené ovci

15 Všichni výběrčí daní a hříšníci ho chodívali poslouchat. ²Farizeové a znalci Písma si ale stěžovali: „On přijímá hříšníky a jí s nimi!“

³Vyprávěl jim tedy toto podobenství: ⁴„Kdyby někdo z vás měl sto ovcí a jednu z nich by ztratil, nenechá těch devadesát devět v pustině a nepůjde za tou ztracenou, dokud ji nenajde? ⁵Jakmile ji najde, s radostí ji vezme na ramena, ⁶přijde domů a svolá přátele i sousedy: ‚Radujte se se mnou, neboť jsem našel svou ztracenou ovci!‘ ⁷Říkám vám, že právě tak bude v nebi větší radost nad jedním hříšníkem, který činí pokání, než nad devadesáti devíti spravedlivými, kteří pokání nepotřebují.“

O ztracené minci

⁸„Kdyby nějaká žena měla deset mincí a jednu minci ztratila, nerozsvítí lampu, nevymete dům a nebude pečlivě hledat, dokud ji nenajde? ⁹Jakmile

⁸ 10 drachem (každá odpovídala asi denní mzdě dělníka)

ji najde, svolá přítelkyně a sousedky: „Radujte se se mnou, neboť jsem našla svou ztracenou minci!“ ¹⁰Říkám vám, že právě tak je radost před Božími anděly nad jedním hříšníkem, který činí pokání.“

O ztraceném synu

¹¹Ježíš pokračoval: „Jeden člověk měl dva syny. ¹²Ten mladší řekl otci: ‚Otče, dej mi díl majetku, který mi náleží.‘ A tak jim rozdělil své jmění.

¹³Za pár dní mladší syn všechno prodal a odešel do daleké země, kde svůj majetek promrhal rozmařilým životem. ¹⁴Když všechno utratil, nastal v té zemi veliký hlad a on začal trpět nouzí. ¹⁵Později se uchytil u jednoho občana té země a ten ho poslal na pole pást prasata. ¹⁶Toužil se najíst aspoň lusků, které žrala ta prasata, ale nedostával ani to.

¹⁷Nakonec přišel k sobě. Řekl si: ‚Kolik nádeníků má u mého otce jídla nazbyt, a já tu umírám hladu! ¹⁸Vstanu, půjdu k otci a řeknu mu: Otče, zhřešil jsem proti nebi i proti tobě! ¹⁹Už si nezasloužím být považován za tvého syna. Udělej mě jedním ze svých nádeníků.‘ ²⁰A tak vstal a vydal se ke svému otci.

Otec ho spatřil už z veliké dálky. Pohnut soucitem přiběhl, padl mu kolem krku a zasypal ho polibky.

²¹‚Otče,‘ řekl syn, ‚zhřešil jsem proti nebi i proti tobě. Už si nezasloužím být považován za tvého syna.‘

²²Otec však nařídil svým služebníkům: ‚Přineste nejlepší šaty a oblečte ho. Navlékněte mu prsten a obujte ho. ²³Přiveďte vykrmené tele a porazte je. Jezme a oslavujme, ²⁴neboť tento můj syn byl mrtev a ožil, byl ztracen a je nalezen!‘ A tak začali oslavovat.

²⁵Starší syn byl zatím na poli. Když se blížil domů, uslyšel hudbu a tanec. ²⁶Zavolal si jednoho ze služebníků a ptal se, co to má být. ²⁷Ten mu řekl: ‚Přišel tvůj bratr. Tvůj otec porazil tučné tele, že ho má zpátky živého a zdravého.‘

²⁸Ale on se rozhněval a ani nechtěl jít dovnitř. Když za ním vyšel jeho otec a prosil ho, ²⁹odpověděl mu: ‚Podívej se, kolik let ti sloužím! Nikdy jsem nezanedbal jediný tvůj příkaz, ale tys mi nikdy nedal ani kůzle, abych se poveseil s přáteli. ³⁰Když ale přišel tenhle tvůj syn, který prožral tvůj majetek s děvkami, porazil jsi pro něj vykrmené tele!‘

³¹‚Synku,‘ řekl otec, ‚ty jsi stále se mnou a všechno, co mám, je tvé. ³²Ale oslavovat a radovat se bylo namístě, neboť tento tvůj bratr byl mrtev a ožil, byl ztracen a je nalezen.‘“

O nepoctivém správci

16 Ježíš řekl učedníkům: „Byl jeden bohatý člověk, který zaměstnával správce. Ten byl před ním obviněn, že mrhá jeho majetkem. ²Zavolal ho tedy a řekl mu: ‚Co to o tobě slyším? Slož účty ze svého počínání, neboť budeš propuštěn.‘

³Správce si řekl: ‚Co budu dělat, až mě můj pán propustí? Kopat nemohu, žebrat se stydím... ⁴Už vím, co udělám, aby mě lidé přijali do svých domů, až budu propuštěn!‘

⁵Jednoho po druhém si pak zavolal všechny dlužníky svého pána. Prvního se zeptal: ‚Kolik dlužíš mému pánu?‘ ⁶‚Sto sudů oleje,‘ odpověděl dlužník. Řekl mu: ‚Zde je tvůj úpis – rychle si sedni a napiš padesát.‘

⁷Dalšího se zeptal: „A kolik dlužíš ty?“ „Sto měr pšenice,“ odpověděl. Řekl mu: „Zde je tvůj úpis – napiš osmdesát.“

⁸A jeho pán ocenil, že si ten nepoctivý správce počínal rozumně! Synové světa totiž bývají ve svých záležitostech rozumnější než synové světa.

⁹Říkám vám tedy: I špinavými penězi,^a které pominou, si můžete dělat přátele, abyste byli přijati do věčných příbytků.^b ¹⁰Kdo je věrný v nejmenším, je věrný i ve velkém. A kdo je nepoctivý v nejmenším, je nepoctivý i ve velkém. ¹¹Když jste nebyli věrní v zacházení se špinavými penězi, kdo vám svěří opravdové bohatství? ¹²A když jste nebyli věrní v cizím, kdo vám dá to, co je vaše?

¹³Žádný sluha nemůže sloužit dvěma pánům. Buď bude jednoho nenávidět a druhého milovat, nebo se bude jednoho držet a tím druhým pohrdne. Nemůžete sloužit Bohu i penězům.“

¹⁴Ale to všechno slyšeli i farizeové. Měli rádi peníze, a tak se mu vysmívali. ¹⁵Ježíš jim ale řekl: „Vy chcete před lidmi vypadat spravedlivě, ale Bůh zná vaše srdce. Co je u lidí vznešené, je v Božích očích ohavnost!

¹⁶Až do Jana tu byl Zákon a Proroci; od té doby se káže Boží království a každý se do něj násilně tlačí. ¹⁷Spíše však pomine nebe a země, než aby přestala platit jediná čárka Zákona!

¹⁸Každý, kdo zapudí svou manželku a vezme si jinou, cizoloží; také ten, kdo si bere zapuzenou, cizoloží.“

O boháči a Lazarovi

¹⁹„Byl jeden bohatý člověk, oblékal se do purpuru a kmentu a každého dne skvěle hodoval. ²⁰Byl také jeden žebrák jménem Lazar, který ležel u jeho vrat plný vředů ²¹a toužil se najíst aspoň tím, co spadlo ze stolu toho boháče. Dokonce i psi přicházeli a lízali mu vředy. ²²Jednoho dne ten žebrák zemřel a andělé ho odnesli do Abrahamova náručí. Zemřel i onen boháč a byl pohřben.

²³Když v pekle pozvedl v mukách oči, spatřil v dálce Abrahama a Lazara v jeho náručí. ²⁴Otče Abrahamo,“ zvolal boháč, „smiluj se nade mnou! Pošli Lazara, ať smočí koneček prstu ve vodě a svaží mi jazyk, vždyť tu v tom plameni hrozně trpím!“

²⁵„Synu,“ odpověděl Abraham, „vzpomeň si, že sis v životě užil dobrých věcí, tak jako Lazar zlých. Teď ho tedy čeká potěšení, ale tebe trápení. ²⁶Navíc mezi námi a vámi zeje veliká propast, aby ti, kdo by si přáli přejít odsud k vám nebo se snažili dostat odtamtud k nám, nemohli.“

²⁷On na to řekl: „Prosím tě, otče, pošli ho tedy do mého otcovského domu. ²⁸Mám pět bratrů – ať je varuje, aby i oni nepřišli do tohoto místa muk!“

²⁹Mají Mojžíše a Proroky,“ řekl Abraham. „Ať poslouchají je!“

³⁰„To ne, otče Abrahamo,“ boháč na to. „Kdyby k nim ale přišel někdo z mrtvých, činili by pokání.“

³¹On mu ale řekl: „Když neposlouchají Mojžíše a Proroky, nepřesvědčí je, ani kdyby někdo vstal z mrtvých.““

Odpuštění, víra, pokora

17 Ježíš řekl svým učedníkům: „Není možné, aby nepřišla pokušení, ale běda tomu, skrze koho přicházejí. ²Bylo by pro něj lepší, kdyby

^a9 aram. *mamon* (též ve verši 11 a 13)

^b9 Luk 12:33; 18:22; 1.Tim 6:18–19

mu na krk pověsili mlýnský kámen a hodili ho do moře, než aby svedl jednoho z těchto maličkých. ³Mějte se na pozoru!

Kdyby tvůj bratr proti tobě zhřešil, pokárej ho, a bude-li toho litovat, odpusť mu. ⁴Kdyby proti tobě zhřešil sedmkrát za den a sedmkrát by se k tobě obrátil se slovy: 'Je mi to líto,' musíš mu odpustit."

⁵Apoštolové Pánu řekli: „Dej nám víc víry.“

⁶„Kdybyste měli víru jako hořčičné zrnko,“ odpověděl Pán, „řekli byste této moruši: 'Vykořeň se a přesaď se do moře!' a poslechla by vás.

⁷Kdo z vás by svému služebníkovvi hned po jeho návratu z orby nebo pastvy řekl: 'Pojď ke stolu'? ⁸Neřekne mu spíše: 'Připrav mi večeři, vezmi si zástěru a obsluhuj mě; až se najím a napiji, můžeš jíst a pít i ty'? ⁹Děkuje snad tomu služebníku, že udělal, co mu bylo nařízeno? ¹⁰Tak i vy, když uděláte všechno, co je vám nařízeno, říkejte: 'Nezasloužíme chválu. Jen jsme jako služebníci splnili svou povinnost.'“

Deset malomocných

¹¹Cestou do Jeruzaléma procházel pomezím Samaří a Galileje. ¹²Když přicházel k jedné vesnici, setkal se s ním deset malomocných. Zůstali stát opodál ¹³a hlasitě volali: „Ježíši, Mistře, smiluj se nad námi!“

¹⁴Když je uviděl, řekl jim: „Jděte se ukázat kněžím.“ ¹⁵A jak šli, byli očištěni.

¹⁵Jakmile jeden z nich uviděl, že je uzdraven, vrátil se a hlasitě chválil Boha. ¹⁶Padl na tvář k jeho nohám a děkoval mu. Ten muž byl Samaritán.

¹⁷„Copak jich nebylo očištěno deset?“ zeptal se Ježíš. „Kde je těch zbylých devět? ¹⁸Nikdo z nich se nevrátil, aby vzdal Bohu slávu, jedině tento cizinec?“ ¹⁹Potom mu řekl: „Vstaň a jdi. Tvá víra tě uzdravila.“

Kdy přijde Království

²⁰Když se ho jednou farizeové zeptali, kdy přijde Boží království, odpověděl jim: „Boží království nepřichází zjevně. ²¹Nebude možné říci: 'Je tu!' anebo: 'Je tam.' Boží království už je přece mezi vámi!“

²²Svým učedníkům řekl: „Přijdou dny, kdy zatoužíte uvidět jeden ze dnů Syna člověka, ale neuvidíte. ²³Když vám tehdy řeknou: 'Je tu,' anebo: 'Je tam,' nikam nechoďte a za nikým se nežeňte. ²⁴Jako když blesk ozáří krajinu od jednoho konce oblohy až po druhý, tak se objeví Syn člověka ve svůj den. ²⁵Nejdříve ale musí mnoho vytrpět a být zavržen tímto pokolením.

²⁶Jak bylo za dnů Noemových, tak bude i za dnů Syna člověka: ²⁷Jedli a pili, ženili se a vdávaly se až do dne, kdy Noe vešel do archy. Pak přišla potopa a všechny zahubila. ²⁸Podobně bylo za dnů Lotových: Jedli a pili, kupovali a prodávali, sázeli a stavěli, ²⁹ale toho dne, kdy Lot vyšel ze Sodomy, přšel z nebe oheň se sírou a všechny zahubil. ³⁰Právě tak to bude v den, kdy se objeví Syn člověka.

³¹Kdo bude v ten den na střeše a jeho věci v domě, ať nesestupuje, aby je pobral; a také kdo bude na poli, ať se nevrací zpět. ³²Pamatujte na Lotovu ženu! ³³Kdokoli by si chtěl zachránit život, ten jej ztratí. Kdokoli by jej ztratil, ten jej zachová. ³⁴Říkám vám: V tu noc budou dva na jednom loži; jeden bude vzat a druhý zanechán. ³⁵^[36]Dvě budou spolu mlít; jedna bude vzata a druhá zanechána.“^c

^a14 Lev 14:2 ^b24 *ve svůj den* v někt. rukopisech chybí ^c35 Někt. rukopisy přidávají verš 36 *Dva budou na poli; jeden bude vzat a druhý zanechán.* (Mat 24:40)

³⁷ „Kde, Pane?“ zeptali se ho.

„Kde je mrtvola, tam se slétnou supi,“ odpověděl.

O vytrvalé vdově

18 Vyprávěl jim také podobenství, jak je potřeba stále se modlit a nevzdávat se: ² „V jednom městě byl jeden soudce, který se Boha nebál a člověka si nevážil. ³ V tom městě byla také jedna vdova. Pořád za ním chodila a říkala: ‚Zjednej mi právo proti mému odpůrci!‘ ⁴ Dlouho se mu nechtělo, ale potom si řekl: ‚Boha se nebojím, člověka si nevážím, ⁵ ale ta vdova na mě tak dotírá, že jí zjednám právo – jinak mě snad už úplně umoří!‘“

⁶ Tehdy Pán řekl: „Slyšeli jste, co řekl ten nespravedlivý soudce?! ⁷ A Bůh snad nezjedná právo svým vyvoleným, kteří k němu volají dnem i nocí? Myslíte, že jim bude otálet pomoci? ⁸ Říkám vám, že jim zjedná právo, a to rychle. Až ale přijde Syn člověka, najde na zemi víru?“

O farizeovi a výběřím daní

⁹ Také některým z těch, kdo spoléhali na svou vlastní spravedlnost a ostatními pohrdali, vyprávěl podobenství: ¹⁰ „Dva lidé se šli do chrámu modlit; jeden byl farizeus a druhý výběřčí daní.

¹¹ Farizeus se postavil a takto se sám pro sebe modlil: ‚Bože, děkuji ti, že nejsem jako ostatní lidé, vydřiduchové, nespravedliví, cizoložníci, třeba jako tenhle výběřčí daní. ¹² Postím se dvakrát do týdne, desátky dávám ze všech svých příjmů...‘

¹³ Výběřčí daní zůstal úplně vzadu. Neodvažoval se ani vzhlednout k nebi, ale bil se do prsou: ‚Bože, smiluj se nad hříšníkem, jako jsem já!‘

¹⁴ Říkám vám, že tento muž, nikoli tamten, odešel domů ospravedlněn. Každý, kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se ponižuje, bude povýšen.“

Kdo vejde do Království

¹⁵ Přinášeli k němu také nemluvnata, aby se jich dotýkal. Když to uviděli učedníci, okřikovali je. ¹⁶ Ježíš si je ale zavolal a řekl: „Nechte děti přicházet ke mně a nebraňte jim – vždyť právě takovým patří Boží království! ¹⁷ Amen, říkám vám, že kdokoli nepřijme Boží království jako dítě, nikdy do něj nevejde.“

¹⁸ Tehdy se ho jeden přední muž zeptal: „Dobrý mistře, co mám udělat, abych se stal dědicem věčného života?“

¹⁹ Ježíš mu ale řekl: „Proč mi říkáš dobrý? Nikdo není dobrý – jen jediný, Bůh. ²⁰ Příkázání znáš: ‚Necizolož, nezabíjej, nekraď, nelži, cti svého otce i matku.‘“^a

²¹ On odpověděl: „To všechno jsem dodržoval odmalička.“

²² „Chybí ti jen jedno,“ řekl mu Ježíš, když to uslyšel. „Prodej všechno, co máš, rozdej to chudým, a budeš mít poklad v nebi. Pojď a následuj mě.“

²³ Jeho však ta slova velice zarmoutila. Byl totiž nesmírně bohatý.

²⁴ Když Ježíš uviděl, jak se velice zarmoutil,^b řekl: „Jak nesnadno vejdou do Božího království ti, kdo mají bohatství! ²⁵ To spíše projde velbloud uchem jehly než boháč do Božího království.“

²⁶ „Kdo tedy může být spasen?“ ptali se ti, kdo to slyšeli.

²⁷ „Co je u lidí nemožné, je možné u Boha,“ odpověděl jim.

^a20 Exod 20:12–16; Deut 5:16–20

^b24 někt. rukopisy *Když to Ježíš uviděl*

²⁸„Pohled,“ ozval se tehdy Petr, „my jsme všechno opustili a šli jsme za tebou.“

²⁹„Amen, říkám vám,“ odpověděl jim Ježíš, „že není nikdo, kdo by opustil dům nebo ženu nebo bratry nebo rodiče nebo děti kvůli Božímu království ³⁰a nepřijal by v tomto čase mnohem více a v nadcházejícím věku věčný život.“

Blížíme se k Jeruzalému

³¹Tehdy vzal k sobě svých Dvanáct a řekl jim: „Hle, blížíme se k Jeruzalému. Tam se naplní všechno, co je o Synu člověka psáno skrze proroky. ³²Bude vydán pohanům, bude zesměšněn, pohaněn a poplíván. ³³Zbičují ho a zabijí, ale třetího dne vstane z mrtvých.“

³⁴Oni však nic z toho nepochopili. Smysl toho výroku jim zůstal skryt, takže nerozuměli, o čem mluví.

Pane, ať vidím!

³⁵Když přicházel k Jerichu, jeden slepec tam seděl u cesty a žebrol. ³⁶Uslyšel procházející zástup a ptal se, co se to děje. ³⁷Když mu pověděli, že tudy jde Ježíš Nazaretský, ³⁸začal křičet: „Ježíši, Synu Davidův, smiluj se nade mnou!“ ³⁹Ti, kdo šli před Ježíšem, ho napomínali, ať mlčí, ale on křičel tím více: „Synu Davidův, smiluj se nade mnou!“

⁴⁰Ježíš se zastavil a nechal ho k sobě přivést. Když přistoupil, Ježíš se ho zeptal: ⁴¹„Co mám pro tebe udělat?“

„Pane, ať vidím!“ zvolal.

⁴²„Prohlédni,“ řekl mu Ježíš. „Tvá víra tě uzdravila.“ ⁴³A on ihned prohlédl. Potom šel za ním, oslavoval Boha a všecken lid, který to viděl, vzdal chválu Bohu.

Zacheus

19 Ježíš přišel do Jericha a procházel jím. ²A hle, byl tam muž jménem Zacheus, hlavní výběrčí daní a veliký boháč. ³Toužil se podívat, kdo je Ježíš, ale kvůli davu nemohl, neboť byl malé postavy. ⁴Běžel tedy napřed a vylezl na planý fíkovník, aby ho uviděl, až tudy půjde.

⁵Když tam Ježíš dorazil, vzhlédl a řekl mu: „Zachee, pojď rychle dolů. Dnes musím zůstat u tebe doma.“

⁶Rychle tedy slezl a radostně ho přijal. ⁷Všichni, kdo to viděli, si ale stěžovali: „To šel na návštěvu k takovému hříšníkovi?“

⁸Zacheus potom vstal a řekl Pánu: „Podívej se! Polovinu svého majetku teď dávám chudým, Pane, a kohokoli jsem nespravedlivě odíral na daních, vrátím mu to čtyřnásobně.“

⁹„Dnes přišlo do tohoto domu spasení,“ řekl mu na to Ježíš. „I on je přece syn Abrahamův!“ ¹⁰Syn člověka totiž přišel hledat a zachránit, co bylo ztracené.“

O hřivnách

¹¹Tehdy vyprávěl svým posluchačům další podobenství, protože se blížil k Jeruzalému a oni si mysleli, že se už nyní má zjevit Boží království. ¹²Řekl jim: „Jeden urozený člověk odešel do daleké země, aby se odtamtud vrátil

jako král. ¹³Předtím si zavolał deset svých služebníků, dal jim deset hřiven^a a řekl jim: ‚Hospodařte s tím, dokud nepřijdu.‘ ¹⁴Jeho krajané ho ale nenáviděli a hned vyslali poselstvo, aby vyřídilo: ‚Nechceme ho za krále!‘

¹⁵Když se pak vrátil jako král, zavolał si služebníky, kterým svěřil peníze, aby zjistil, kolik kdo vydělal. ¹⁶Přišel první a řekl: ‚Pane, tvá hřivna vynesla deset hřiven.‘ ¹⁷Král odpověděl: ‚Výborně, můj dobrý služebníku! Protože jsi byl věrný v tom nejmenším, vládni deseti městům.‘

¹⁸Přišel druhý a řekl: ‚Pane, tvá hřivna vydělala pět hřiven.‘ ¹⁹Odpověděl mu: ‚Ty buď vládcem pěti měst.‘

²⁰Potom přišel další a řekl: ‚Pane, zde máš svou hřivnu. Měl jsem ji uloženu v šátku, ²¹neboť jsem se tě bál. Jsi přísný člověk; vybíráš, co sis neuložil, a sklízíš, co jsi nezasel.‘ ²²Král mu řekl: ‚Soudím tě podle tvých vlastních slov, zlý služebníku. Věděl jsi, že jsem přísný člověk, že vybírám, co jsem neuložil, a sklízím, co jsem nezasel?‘ ²³Proč jsi tedy nedal mé peníze směnárníkům, abych si je po návratu vybral i s úroky?‘ ²⁴Tehdy řekl své družině: ‚Vezměte mu tu hřivnu a dejte ji tomu, který má deset hřiven.‘

²⁵‚Pane,‘ namítli, ‚vždyť už má deset hřiven.‘

²⁶Říkám vám: ‚Každému, kdo má, bude dáno, ale tomu, kdo nemá, bude vzato i to, co má.‘ ²⁷A ty mé nepřátele, kteří nechťeli, abych byl jejich králem, přiveďte sem a pobijte je přede mnou.‘“

Král na oslíku

²⁸Po těch slovech se vydal kupředu, vzhůru k Jeruzalému. ²⁹Když se přiblížil k Betfagé a k Betanii u hory zvané Olivetská, poslal dva ze svých učedníků ³⁰se slovy: ‚Jděte do vesnice před vámi. Jakmile tam přijdete, najdete přivázané oslátko, na kterém ještě nikdy nikdo neseděl. Odvažte ho a přiveďte.‘ ³¹Kdyby se vás někdo ptal, proč ho odvažujete, odpovězte: ‚Pán ho potřebuje.‘“

³²Poslové odešli a našli vše tak, jak jim řekl. ³³Když odvažovali oslátko, majitelé se jich ptali: „Proč to oslátko odvažujete?“

³⁴„Pán ho potřebuje,“ odpověděli.

³⁵Odvedli oslátko k Ježíši, přikryli je svými plášti a Ježíše posadili na ně. ³⁶A jak jel, prostírali své pláště na cestu.

³⁷Když se blížil k hřebeni Olivetské hory, odkud cesta klesá dolů, začalo celé množství učedníků hlasitě a radostně chválit Boha za všechny zázraky, které viděli. ³⁸Volali:

„Požehnaný král,
jenž přichází v Hospodinově jménu!^b
Pokoj na nebi
a sláva na výsostech!“

³⁹V davu byli i někteří farizeové. Řekli mu: „Mistře, napomeň své učedníky!“

⁴⁰Odpověděl jim: „Říkám vám, že kdyby zmlkli, křičelo by kamení!“

Doupě lupičů

⁴¹Když dorazil na hřeben a uviděl město, rozplakal se nad ním: ⁴²„Ó kdybys poznalo aspoň v tento svůj den, co by ti přineslo pokoj! Teď je to ale

^a13 1 hřivna odpovídala asi tříměsíční mzdě ^b38 Žalm 118:26

tvým očím skryto. ⁴³Přijdou na tebe dny, kdy tě tví nepřátelé obklíčí valem a oblehnou tě. Sevřou tě ze všech stran ⁴⁴a srovnají tě se zemí, i tvé děti v tobě. Nenechají v tobě kámen na kameni, protože jsi nepoznalo čas svého navštívení.“

⁴⁵Potom přišel do chrámu a začal z něj vyhánět ty, kdo tam prodávali. ⁴⁶„Je psáno,“ říkal jim, „Můj dům je domem modlitby,“^a ale vy jste z něj udělali ‚doupě lupičů!‘^b

⁴⁷Každý den pak učil v chrámu. Vrchní kněží, znalci Písma a přední muži z lidu zatím hledali způsob, jak ho zničit. ⁴⁸Nevěděli ale, jak to provést, protože všechen lid mu visel na rtech.

Jakým právem

20 Jednoho dne, když učil lid v chrámě a zvěstoval evangelium, přišli vrchní kněží, znalci Písma a starší ²se slovy: „Řekni nám, jakým právem to děláš? Kdo tě k tomu zmocnil?!“

³Odpověděl jim: „Já se vás také na něco zeptám. Povězte mi, ⁴byl Janův křest z nebe, nebo z lidí?“

⁵Začali se spolu dohadovat: „Když řekneme, že z nebe, řekne nám: ‚Tak proč jste mu nevěřili?‘“ ⁶Když řekneme, že z lidí, všechen lid nás ukamenuje, protože jsou přesvědčeni, že Jan je prorok.“ ⁷Nakonec mu řekli: „Nevíme, odkud.“

⁸„Ani já vám tedy neřeknu, jakým právem to dělám,“ odpověděl jim Ježíš.

O zlých vinařích

⁹Tehdy se obrátil k lidem a vyprávěl jim toto podobenství: „Jeden člověk vysadil vinici, pronajal ji vinařům a na dlouho odcestoval. ¹⁰V příslušný čas pak poslal k těm vinařům služebníka, aby mu dali díl z úrody vinice. Vinaři ho však zbili a poslali pryč s prázdnou. ¹¹Poslal tedy dalšího služebníka. I toho však zbili, zohavili a poslali pryč s prázdnou. ¹²Poslal tedy třetího, ale i toho zranili a vyhnali.“

¹³Nakonec si pán vinice řekl: ‚Co mám dělat? Pošlu svého milovaného syna. Snad se před ním zastydí.‘ ¹⁴Když ho ale vinaři uviděli, domluvili se spolu: ‚Tohle je dědic. Zabijme ho, a dědictví bude naše!‘ ¹⁵Pak ho vyvlekli z vinice ven a zabili.“

Co tedy s nimi udělá pán vinice? ¹⁶Přijde, ty vinaře zahubí a vinici dá jiným.“

„To snad ne!“ zvolali, jakmile to uslyšeli.

¹⁷Podíval se na ně a řekl: „Co tedy znamená to, co je psáno:

„Kámen staviteli zavržený
stal se kamenem úhelným“?^c

¹⁸Kdokoli na ten kámen padne, ten se roztříští. Na koho ten kámen padne, toho rozdrtí.“

¹⁹Znalci Písma a vrchní kněží se ho v tu chvíli chtěli chopit, ale báli se lidu. Poznali totiž, že to podobenství vyprávěl o nich.

^a46 Iza 56:7

^b46 Jer 7:11

^c17 Žalm 118:22

Čí je ten obraz?

²⁰Dali ho tedy sledovat. Poslali špehy, kteří se měli tvářit jako spravedliví a snažit se ho chytit za slovo, aby ho mohli vydat vládě a pravomoci římského prokurátora. ²¹Zeptali se ho: „Mistře, víme, že mluvíš i učíš správně a že nikomu nestraníš, ale pravdivě vyučuješ Boží cestě. ²²Je správné dávat císaři daň, nebo ne?“

²³Ježíš poznal jejich záludnost. Řekl jim: ²⁴„Ukažte mi denár. Čí nese obraz a nápis?“

„Císařův,“ odpověděli.

²⁵„Dejte tedy císaři, co je císařovo, a Bohu, co je Boží,“ řekl jim. ²⁶A tak ho nedokázali veřejně chytit za slovo a v úžasu nad jeho odpovědí zmlkli.

Bůh je Bohem živých

²⁷Tehdy k němu přišli někteří ze saduceů (kteří popírají vzkříšení) a zeptali se ho: ²⁸„Mistře, Mojžíš nám napsal, že když ženatý muž zemře bezdětný, má si jeho ženu vzít jeho bratr, aby svému bratru zplodil potomka.“ ²⁹Bylo sedm bratrů. První se oženil a zemřel bezdětný. ³⁰Potom si ji vzal druhý, ³¹třetí a tak dále. Všech sedm jich zemřelo, aniž by zanechali děti. ³²Nakonec pak zemřela i ta žena. ³³Kdo z nich ji tedy bude mít za manželku, až přijde vzkříšení? Vždyť ji mělo všech sedm!“

³⁴Ježíš jim odpověděl: „Synové tohoto věku se žení a vdávají. ³⁵Ti, kdo budou hodni dosáhnout příštího věku a vzkříšení z mrtvých, se už ale ženit a vdávat nebudou. ³⁶Také už nebudou moci zemřít – budou totiž jako andělé. Jsou to synové Boží, poněvadž jsou synové vzkříšení. ³⁷A to, že mrtví vstávají, ukázal už Mojžíš u onoho keře, když Hospodina nazývá Bohem Abrahama, Bohem Izáka a Bohem Jákoba.“ ³⁸On přece není Bohem mrtvých, ale živých – pro něj jsou živí všichni!“

³⁹„Mistře, to jsi řekl dobře,“ poznamenali někteří znalci Písma. ⁴⁰Tamti už se ho totiž neodvažovali na nic ptát.

Syn, nebo Pán?

⁴¹Ježíš se jich zeptal: „Jak mohou říkat, že Mesiáš je Davidův syn? ⁴²Sám David říká v knize Žalmů:

„Hospodin řekl mému Pánu:
Seď po mé pravici,
⁴³než ti tvé nepřátele
k nohám položím.“^c

⁴⁴Když ho tedy David nazývá Pánem, jak to může být jeho syn?“

⁴⁵Přede všemi lidmi pak řekl svým učedníkům: ⁴⁶„Dejte si pozor na znalce Písma, kteří rádi chodí ve slavnostních pláštích, milují zdravení na náměstích, přední sedadla ve shromážděních a čestná místa na večerích ⁴⁷a kteří vyjídají vdovské domy pod záminkou dlouhých modliteb. Takové čeká ještě větší trest!“

^a28 Deut 25:5–6

^b37 Exod 3:6

^c43 Žalm 110:1

Dva halěrky

21 Když se rozhlédl, uviděl, jak bohatí vhazují své dary do chrámové pokladny. ²Uviděl také jednu chudou vdovu, jak tam hází dva halěrky, ³a řekl: „Vpravdě vám říkám, že tato chudá vdova dala ze všech nejvíce. ⁴Všichni totiž přispívali ze svého nadbytku, ale tato žena dala ze svého nedostatku všechno, co měla – celé své živobytí.“

Znamení času

⁵Někteří si povídali, jak je chrám krásný – ty kameny, ty obětní dary! Ježíš na to řekl: ⁶„Přijdou dny, kdy z toho, co vidíte, nezůstane kámen na kameni. Všechno bude zbořeno.“

⁷„Mistře, kdy to bude?“ zeptali se ho. „Jaké bude znamení času, kdy se to má stát?“

⁸„Dávejte pozor, abyste se nenechali svést,“ odpověděl. „Mnozí přijdou pod mým jménem se slovy: ‚Já jsem Mesiáš!‘ a ‚Přišel čas!‘ Nechoďte za nimi. ⁹Až uslyšíte o válkách a nepokojích, neděste se. Musí se to stát, ale to ještě není konec.“

¹⁰Tehdy jim řekl: „Národ povstane proti národu a království proti království. ¹¹Budou veliká zemětřesení, na různých místech bude hlad a mor a přijdou hrůzy a veliká znamení z nebe.

¹²Před tím vším ale vztáhnou ruce na vás a budou vás pronásledovat. Budou vás vydávat do shromáždění a vězení a kvůli mému jménu vás povedou před krále a vládce. ¹³To bude vaše příležitost ke svědectví. ¹⁴Vezměte si k srdci, že si nemáte předem rozmyslet, jak se hájit. ¹⁵Já sám vám dám výřečnost a moudrost, proti níž neodolá a neobstojí žádný z vašich protivníků. ¹⁶Budou vás zrazovat i vlastní rodiče a bratři, příbuzní i přátelé a některé z vás vydají na smrt. ¹⁷Kvůli mému jménu vás budou všichni nenávidět, ¹⁸ale ani vlasek z vaší hlavy se neztratí. ¹⁹Vydržte, a získáte život!“

Zkáza Jeruzaléma

²⁰„Až uvidíte Jeruzalém obležený vojskem, vězte, že přišla jeho zkáza. ²¹Tehdy ať ti, kdo jsou v Judsku, utíkají do hor. Kdo jsou ve městě, ať z něj odejdou, a kdo jsou na venkově, ať nechodí do města. ²²Nastanou totiž dny pomsty, kdy se naplní vše, co je psáno. ²³Běda bude v těch dnech těhotným a kojícím, protože na zemi přijde veliké strádání a hněv proti tomuto lidu. ²⁴Budou padat ostřím meče a budou odvedeni do zajetí mezi všechny národy. Po Jeruzalému budou šlapat pohané, dokud se časy pohanů nenaplní.“

Příchod Syna člověka

²⁵„Na slunci, měsíci a hvězdách se ukážou znamení. Na zemi bude úzkost mezi národy, bezradnými před zuřícím mořským příbojem. ²⁶Lidé budou zmírat strachy v předtuše toho, co má přijít na svět, neboť nebeské mocnosti se budou otřásat. ²⁷Tehdy spatří Syna člověka, jak přichází v oblaku s mocí a velikou slávou.“ ²⁸Až se to všechno začne stát, vzpřimte se a pozvedněte hlavy, protože se blíží vaše vykoupení!“

²⁹Tehdy jim řekl podobenství: „Podívejte se na fíkovník a ostatní stromy. ³⁰Když vidíte, jak pučí, sami víte, že se blíží léto. ³¹Stejně tak, až uvidíte, jak

se dějí tyto věci, vězte, že se blíží Boží království! ³²Amen, říkám vám, že to pokolení nepomine, dokud se to všechno nestane. ³³Nebe a země pomínou, ale má slova nikdy nepominou.

³⁴Dávejte si pozor, aby vaše srdce nebyla obtěžkána hodováním a opilstvím a staráním se o tento život. Ten den by vás pak náhle překvapil ³⁵jako past, neboť zastihne všechny, kdo žijí na zemi. ³⁶Proto vždy bděte a modlete se, abyste byli hodni uniknout všemu, co přijde, a mohli stanout před Synem člověka.“

³⁷Takto ve dne učival v chrámě, ale večer odcházel a nocoval na hoře zvané Olivetská. ³⁸Všechn lid ho chodil už za úsvitu poslouchat do chrámu.

Poslední večeře

22 Blížil se Svátek nekvašených chlebů, zvaný také Velikonoce. ²Vrchní kněží a znalci Písma hledali způsob, jak ho zabít, ale báli se lidu.

³Tehdy vstoupil satan do Jidáše zvaného Iškariotský, který patřil ke Dvanácti. ⁴Odešel a domluvil se s vrchními kněžími a s veliteli chrámové stráže, jak jim ho zradí. ⁵Ti se zaradovali a dohodli se s ním, že mu dají peníze. ⁶Jidáš souhlasil a začal hledat příležitost, aby jim ho zradil někde mimo zástup.

⁷Tak přišel Den nekvašených chlebů, kdy měl být zabit beránek. ⁸Ježíš poslal Petra a Jana se slovy: „Jděte nám připravit beránka k velikonoční večeři.“

⁹„Kde ho máme připravit?“ zeptali se.

¹⁰Odpověděl: „Jen co vejdete do města, potká vás člověk nesoucí džbán vody. Až vejde do domu, jděte za ním. ¹¹Tam řekněte hospodáři: ‚Mistr se ptá: Kde je místnost, v níž bych se svými učedníky pojedl beránka?‘

¹²On vám pak ukáže velikou horní místnost prostřenou k jídlu. Tam připravte večeři.“ ¹³Odešli tedy, našli všechno tak, jak jim řekl, a připravili beránka.

¹⁴Když pak nadešla ta chvíle, posadil se s apoštoly za stůl. ¹⁵Tehdy jim řekl: „Toužebně jsem si přál jíst s vámi tohoto beránka předtím, než budu trpět. ¹⁶Říkám vám, že už ho neokusím, dokud nedojde naplnění v Božím království.“

¹⁷Uchopil kalich, vzdal díky a řekl: „Vezměte jej a rozdělte se spolu. ¹⁸Říkám vám, že už neokusím plod vinné révy, dokud nepřijde Boží království.“ ¹⁹Vzal chléb, vzdal díky, lámal a dal jim ho se slovy: „To je mé tělo,“ které se dává za vás. To čiňte na mou památku.“ ²⁰Právě tak vzal po večeři kalich se slovy: „Tento kalich je nová smlouva v mé krvi, která se prolévá za vás.

²¹Pohledte ale – ruka mého zrádce je na stole vedle mé. ²²Syn člověka sice odchází, jak je určeno, ale běda tomu, kdo jej zraňuje.“ ²³Začali se tedy dohadovat, kdo z nich že se to chystá udělat.

Kdo je největší

²⁴Vznikl mezi nimi také spor, kdo z nich je asi největší. ²⁵On jim na to řekl: „Králové národů nad nimi panují a ti, kdo je ovládají, si nechají říkat dobrodinci. ²⁶Vy to tak ale nedělejte. Naopak, kdo je mezi vámi největší, ať je

¹⁹ Zbytek verše 19 a celý verš 20 v někt. důležitých rukopisech chybí.

jako nejmenší a vedoucí ať je jako sloužící. ²⁷Vždyť kdo je větší – ten, kdo sedí, nebo ten, kdo slouží? Zdali ne ten, který sedí? Já jsem ale mezi vámi jako ten, který slouží.

²⁸Vy jste ti, kdo se mnou zůstali v mých zkouškách, ²⁹a já vám odkazuji království, jako je můj Otec odkázal mně. ³⁰V mém království budete jíst a pít u mého stolu; budete sedět na trůnech a soudit dvanáct pokolení Izraele.

³¹Šimone, Šimone, hle, satan si vyžádal, aby vás tříbil jako pšenici. ³²Prosil jsem ale za tebe, aby tvá víra neselhala. Až se jednou obrátíš, posiluj své bratry.“

³³„Pane,“ zvolal Petr, „s tebou jsem připraven jít i do vězení, i na smrt!“

³⁴On mu však odpověděl: „Říkám ti, Petře, než ráno zakokrhá kohout, třikrát zapřeš, že mě znáš.“

Getsemane

³⁵Zeptal se jich: „Když jsem vás poslal bez měšce, mošny a obuvi, scházelo vám něco?“

„Ne, vůbec nic,“ odpověděli.

³⁶Řekl jim: „Teď ale, kdo má měšec, ať si ho vezme, a také mošnu. Kdo nemá meč, ať prodá plášť a koupí si jej. ³⁷Říkám vám, že se na mně musí naplnit ještě toto Písmo: ‚Byl započten mezi zločince.‘“ ^a Naplňuje se totiž, co je o mně psáno.“

³⁸Řekli mu: „Pane, podívej se, máme dva meče!“

„To stačí,“ odpověděl.

³⁹Vyšel ven a podle svého zvyku se odebral na Olivetskou horu. Učedníci ho následovali. ⁴⁰Když přišel na místo, řekl jim: „Modlete se, abyste nepodlehli pokušení.“

⁴¹Sám se vzdálil, co by kamenem dohodil, padl na kolena a modlil se: ⁴²„Otče, pokud chceš, odejmi ode mě tento kalich. Ať se však nestane má vůle, ale tvá!“ ⁴³Tehdy se mu ukázal anděl z nebe a posiloval ho. ⁴⁴Ve smrtelném zápasu se tedy modlil ještě vroucněji a jeho pot stékal na zem jako krůpěje krve.^b

⁴⁵Když vstal od modlitby a přišel k učedníkům, zjistil, že pod tíhou zármutku usnuli. ⁴⁶„Jak to, že spíte?“ řekl jim. „Vstaňte a modlete se, abyste nepodlehli pokušení.“

⁴⁷Ještě to ani nedomluvil a byl tu houf lidí v čele s Jidášem, jedním z Dvanácti. Přistoupil k Ježíšovi, aby ho políbil, ⁴⁸ale ten mu řekl: „Jidáš, zrazuješ Syna člověka polibkem?“

⁴⁹Jeho druhové pochopili, k čemu se schyluje. „Pane,“ vykřikli, „máme se bít mečem?“ ⁵⁰Jeden z nich zasáhl veleknězova sluhu a usekl mu pravé ucho.

⁵¹„Nechte už toho!“ odpověděl Ježíš. Dotkl se jeho ucha a uzdravil ho.

⁵²Tehdy Ježíš řekl vrchním kněžím, velitelům stráže a starším, kteří na něj přišli: „Jsem snad zločinec, že jste se na mě vypravili s meči a holemi?“

⁵³Denně jsem s vámi býval v chrámu, a ani jste se mě nedotkli. Ale toto je vaše chvíle – vláda temnoty.“

Neznám ho!

⁵⁴Tak ho zatkli a odvedli do domu nejvyššího kněze. Petr ho ale zpovzdálí následoval. ⁵⁵Když uprostřed dvora zapálili oheň a sesedli se okolo, posadil

^a37 Iza 53:12

^b44 verše 43–44 v řadě důležitých rukopisů chybí

se mezi ně i Petr. ⁵⁶Jak seděl tváří k ohni, jedna služka si ho všimla, upřeně se na něj podívala a řekla: „Tenhle byl také s ním.“

⁵⁷On to ale zapřel: „Já ho neznám, ženo!“

⁵⁸Po chvíli se si ho všiml jiný a řekl: „Ty jsi také jeden z nich.“

„Nejsem, člověče!“ opakoval Petr.

⁵⁹Když uplynula asi hodina, začal někdo jiný tvrdit: „Tenhle s ním určitě byl také – vždyť je to Galilejec!“

⁶⁰Petr ale řekl: „Nevím, o čem mluvíš, člověče!“

A vtom, ještě než to dořekl, zakokrhá kohout. ⁶¹Pán se obrátil a podíval se na Petra. Ten si vzpomněl, jak mu Pán říkal: „Dříve než se ozve kohout, třikrát mě zapřeš.“ ⁶²Vyšel ven a hoře se rozplakal.

Před Veleradou

⁶³Ti, kdo Ježíše hlídali, se mu posmívali a tloukli ho. ⁶⁴Zavázali mu oči a ptali se: „Prorokuj, kdo tě udeřil?“ ⁶⁵Přitom ho zasypávali sprostými nadávkami.

⁶⁶Jakmile se rozednilo, sešli se starší lidu, vrchní kněží i znalci Písma a odvedli ho do své Velerady. ⁶⁷Vyzvali ho: „Jestli jsi Mesiáš, řekni nám to!“

„Kdybych vám to řekl, stejně neuvěříte,“ odpověděl Ježíš. ⁶⁸„A kdybych se vás zeptal, stejně mi neodpovíte. ⁶⁹Od této chvíle bude Syn člověka sedět po pravici Boží moci.“^a

⁷⁰„Takže jsi Boží Syn?“ řekli všichni.

„Samí říkáte, že jsem,“ odpověděl Ježíš.

⁷¹Na to zvolali: „K čemu ještě potřebujeme svědectví? Vždyť jsme to sami slyšeli z jeho úst!“

Před Pilátem

23 Celé jejich shromáždění vstalo a odvedli ho k Pilátovi. ²Začali ho obviňovat: „Zjistili jsme, že tento muž rozvrací náš národ. Je proti odvádění daní císaři a nazývá se králem, Mesiášem.“

³Pilát se ho zeptal: „Tak ty jsi židovský král?“

„Sám to říkáš,“ odpověděl Ježíš.

⁴Nato Pilát řekl vrchním kněžím a zástupům: „Podle mě je ten člověk nevinný.“

⁵Oni však naléhali: „Bouří lid! Učí po celém Judsku! Začal v Galileji a došel až sem!“

⁶Jakmile to Pilát uslyšel, zeptal se: „Takže ten člověk je Galilejec?“ ⁷A když se dozvěděl, že je z Herodova panství, poslal ho k Herodovi, který v těch dnech také pobýval v Jeruzalémě.

Před Herodem

⁸Když Herodes uviděl Ježíše, měl velikou radost. Už dávno se s ním toužil setkat, neboť o něm hodně slyšel, a těšil se, že ho uvidí udělat nějaký zážrak. ⁹Kladl mu spoustu otázek, ale Ježíš mu vůbec neodpovídal.

¹⁰Stáli tam však vrchní kněží a znalci Písma a usilovně ho obviňovali.

¹¹A tak jím Herodes se svými vojáky pohrdl. Když se mu dost naposmíval, oblékl ho do skvostného roucha a poslal ho zpátky k Pilátovi. ¹²Toho dne se Herodes s Pilátem spřátelili; předtím totiž k sobě chovali nenávist.

^a69 Žalm 110:1

Ukřižuj ho!

¹³Pilát svolal vrchní kněze, přední muže i lid ¹⁴a řekl jim: „Přivedli jste mi tohoto člověka jako rozvraceče lidu. Hle, vyslechl jsem ho před vámi a neshledal jsem jej vinným v žádném bodě vaší obžaloby. ¹⁵Dokonce ani Herodes ne, neboť jsem vás poslal k němu. Nespáchal nic, za co by zasloužil smrt. ¹⁶^[17]Dám ho zbičovat a propustím ho.“^a

¹⁸Všechn dav ale začal křičet: „Pryč s ním! Propusť nám Barabáš!“

¹⁹(Ten byl uvězněn za nějakou vzpouru ve městě a za vraždu.)

²⁰Pilát k nim znovu promluvil, protože chtěl Ježíše propustit.

²¹Oni ale křičeli: „Ukřižuj, ukřižuj ho!“

²²Promluvil k nim tedy potřetí: „Ale co udělal zlého? Nejistil jsem u něj nic, za co by zasloužil smrt. Dám ho zbičovat a propustím ho!“

²³Oni však naléhali a s velikým křikem se dožadovali, aby byl ukřižován. Jejich hlasy stále sílily, ²⁴až se Pilát rozhodl jejich žádosti vyhovět. ²⁵Toho, který byl uvězněn za vzpouru a vraždu, propustil, jak žádali, ale Ježíše na jejich přání vydal na smrt.

Cesta k popravišti

²⁶Když ho odváděli, chytili jistého Šimona Kyrénského, který se vracel z pole, a naložili mu kříž, aby ho nesl za Ježíšem.

²⁷Šlo za ním velké množství lidu i mnoho žen, které nad ním plakaly a nařikaly. ²⁸Ježíš se k nim obrátil: „Dcery jeruzalémské, neplačte nade mnou, ale nad sebou a nad svými dětmi. ²⁹Hle, přicházejí dny, kdy lidé řeknou: ‚Blaze neplodným, jejichž lůna nerodila a jejichž prsy nekojily!‘

³⁰Tehdy řeknou horám: ‚Padněte na nás,‘
a kopcům: ‚Skrýjte nás!‘^b

³¹Když se toto děje se zeleným stromem, co se stane se suchým?“

Golgota

³²K popravě s ním vedli ještě další dva muže, zločince. ³³Když přišli na místo zvané Lebka, ukřižovali ho tam, i ty zločince – jednoho po pravici a druhého po levici. ³⁴Ježíš tehdy řekl: „Otče, odpusť jim, vždyť nevědí, co dělají!“^c Vojáci zatím losovali o jeho šaty.^d

³⁵Lid stál a díval se. Kromě jiných se mu vysmívali také vůdcové: „Jiné zachránil, tak ať zachrání sám sebe, když je to Mesiáš, ten Boží Vyvolený!“

³⁶Vojáci se mu posmívali také. Přistupovali, nabízeli mu ocet ³⁷a říkali: „Zachraň se, jestli jsi židovský král!“ ³⁸Visel nad ním totiž nápis:

TOTO JE JEŽÍŠ, ŽIDOVSKÝ KRÁL.

³⁹Jeden ze zločinců, kteří tam viseli, se mu vysmíval: „Když jsi Mesiáš, zachraň sebe i nás!“

⁴⁰Ten druhý ho však okřikl: „To se ani Boha nebojíš? Máš stejný trest jako on, ⁴¹ale my dostáváme spravedlivou odplatu za své skutky, kdežto tenhle nic zlého neudělal!“

^a16 Něk. rukopisy přidávají verš 17 *Ve svátek jim totiž musel propouštět jednoho vězně.*

(Mat 27:15; Marek 15:6)

^b30 Oze 10:8

^c34 první polovina verše v řadě důležitých rukopisů chybí

^d34 Žalm 22:19

⁴²Potom řekl Ježíšovi: „Vzpomeň si na mě, až přijdeš do svého království.“

⁴³Ježíš mu odpověděl: „Amen, říkám ti, dnes budeš se mnou v ráji.“

⁴⁴Okolo poledne se po celé zemi setmělo až do tří hodin odpoledne.

⁴⁵Slunce se zatmělo a chrámová opona se roztrhla vpůli. ⁴⁶Ježíš hlasitě zvolal: „Otče, do tvých rukou svěčuji svého ducha!“^a Po těch slovech vydechl naposled.

⁴⁷Když setník uviděl, co se stalo, vzdal slávu Bohu a řekl: „Ten člověk byl jistě spravedlivý!“ ⁴⁸Všichni v zástupu, který se sešel k té podívané, se při pohledu na to, co se stalo, bili do prsou a odcházeli pryč. ⁴⁹Všichni jeho přátelé, i ženy, které ho doprovázely z Galileje, stáli opodál a všechno to viděli.

Hrob ve skále

⁵⁰Jeden člen Rady, dobrý a spravedlivý muž jménem Josef, ⁵¹nesouhlasil s Radou a jejím činem. Byl z judského města Arimatie a také očekával Boží království. ⁵²Šel za Pilátem a vyžádal si Ježíšovo tělo. ⁵³Sňal je, zavinul do plátna a pochoval ho do vytesané hrobky, do níž ještě nebyl nikdo pochován. ⁵⁴Byl den příprav a blížil se začátek soboty.

⁵⁵Přidaly se k němu i ženy, které s Ježíšem přišly z Galileje. Viděly hrob i to, jak bylo tělo pochováno. ⁵⁶Vrátily se domů, připravily vonné oleje a masti, pak ale podle přikázání zachovaly sobotní odpočinek.

Není tu, vstal!

24 Brzy ráno prvního dne v týdnu vzaly připravené vonné masti a vydaly se s dalšími ženami ke hrobu. ²Našly však kámen odvalený od hrobu, ³a když vešly dovnitř, nenašly tělo Pána Ježíše. ⁴Nevěděly, co si o tom myslet, když vtom před nimi stanuli dva muži v zářícím rouchu. ⁵Vylekané ženy sklonily tváře k zemi, ale oni jim řekli: „Proč hledáte živého mezi mrtvými? ⁶Není tu, vstal! Vzpomeňte si, jak vám ještě v Galileji říkal: ⁷Syn člověka musí být vydán do rukou hříšných lidí a být ukřižován, ale třetího dne vstane z mrtvých.“^b

⁸Tehdy si vzpomněly na jeho slova, ⁹a když se vrátily od hrobu, vyprávěly to všechno jedenácti učedníkům i všem ostatním. ¹⁰Byly to Marie Magdaléna, Johana, Marie Jakubova a ostatní, které byly s nimi. Řekly to apoštolům, ¹¹ale oni ta slova považovali za tlachání a nevěřili jim. ¹²Petr však vstal a rozběhl se ke hrobu. Když se naklonil dovnitř, spatřil tam jen plátna. Vrátil se tedy domů v údivu nad tím, co se stalo.

Na cestě do Emauz

¹³Téhož dne se dva z nich vydali do vesnice jménem Emauzy, vzdálené od Jeruzaléma šedesát honů,^c ¹⁴a povídali si o všem, co se stalo. ¹⁵Zatímco si povídali a probírali to, sám Ježíš se přiblížil a připojil se k nim. ¹⁶Něco však bránilo jejich očím, aby ho poznali.

¹⁷Ježíš se jich zeptal: „O čem si to cestou povídáte, že jste tak smutní?“

¹⁸Jeden z nich, jménem Kleofáš, mu odpověděl: „Ty jsi snad jediný nástěvník Jeruzaléma, který neví o tom, co se tam v těchto dnech stalo!“

¹⁹„O čem?“ zeptal se jich.

„O Ježíši Nazaretském,“ odvětili. „Byl to prorok mocný ve skutcích i slovech před Bohem i přede vším lidem. ²⁰Vrchní kněží a naši vůdcové ho

^a46 Žalm 31:6 ^b7 Luk 9:22; 18:31–33 ^c13 asi 11 km

vydali, aby byl odsouzen k smrti, a nechali ho ukřižovat. ²¹My jsme ale doufali, že to je on, kdo má vykoupit Izrael. Navíc je to už třetí den, co se to všechno stalo. ²²Také nás překvapily některé z našich žen. Ráno byly u hrobu ²³a nenašly jeho tělo. Pak přišly a říkaly, že dokonce měly vidění. Andělé jim prý řekli, že žije. ²⁴Někteří z našich šli ke hrobu a našli všechno tak, jak to ženy vyprávěly, ale jeho neviděli.“

²⁵Tehdy jim řekl: „Jak jste nechápaví! Jak je vám zatěžko věřit všemu, co pověděli proroci! ²⁶Copak to všechno nemusel Mesiáš vytrpět, než vejde do své slávy?“ ²⁷Počínaje Mojžíšem a všemi proroky jim pak vykládal, co o něm bylo napsáno ve všech Písmech.

²⁸Když došli k vesnici, do níž mířili, naznačil, že půjde dál. ²⁹Oni ho však přemlouvali: „Zůstaň s námi, už se připozdívá; chýlí se už k večeru.“ Šel tedy dovnitř, že s nimi zůstane. ³⁰Když byli za stolem, vzal chléb, požehnal, lámal a podával jim. ³¹Vtom se jim otevřely oči a poznali ho, ale on jim náhle zmizel.

³²Tehdy jeden druhému řekli: „Copak nám nehořelo srdce, když s námi na cestě mluvil a otvíral nám Písma?“ ³³Ihned vstali a vrátili se do Jeruzaléma.

Tam našli oněch jedenáct shromážděných s ostatními, ³⁴jak říkají: „Pán opravdu vstal z mrtvých. Ukázal se Šimonovi!“ ³⁵Vyprávěli jim tedy, co se jim stalo na cestě a jak se jim dal poznat při lámání chleba.

Dotkněte se mě

³⁶Zatímco o tom mluvili, stanul uprostřed nich Ježíš. „Pokořte se,“ řekl.

³⁷Oni si ale v hrozném úleku mysleli, že vidí ducha.

³⁸Řekl jim tedy: „Proč jste tak vybleklí? Proč jste na pochybách? ³⁹Podívejte se na mé ruce a nohy – jsem to já! Dotkněte se mě a přesvědčte se: duch přece nemá maso a kosti; jak vidíte, já je mám!“

⁴⁰Po těch slovech jim ukázal ruce i nohy. ⁴¹Když stále nemohli samou radostí uvěřit a jen se divili, zeptal se jich: „Máte tu něco k jídlu?“ ⁴²Podali mu tedy kus pečené ryby, ⁴³on si ji vzal a pojedl před nimi.

Jste svědkové

⁴⁴Potom jim řekl: „Právě o tomto jsem mluvil, dokud jsem ještě byl s vámi: Musí se naplnit všechno, co je o mně psáno v Mojžíšově zákoně, v Prorocích a Žalmech.“

⁴⁵Tehdy jim otevřel mysl, aby porozuměli Písmům. ⁴⁶Řekl jim: „Tak je psáno – Mesiáš musel trpět a třetího dne vstát z mrtvých. ⁴⁷Počínaje od Jeruzaléma pak v jeho jménu musí být kázáno pokání a odpuštění hříchů všem národům. ⁴⁸Vy jste toho svědkové. ⁴⁹Hle, já na vás sešlu zaslíbení svého Otce. Zůstaňte ale ve městě, dokud nebudete oblečeni mocí shůry.“

⁵⁰Potom je odvedl až k Betanii. Zvedl ruce, aby jim požehnal, ⁵¹a zatímco jim žehnal, začal se jim vzdalovat, jak byl unášen vzhůru do nebe. ⁵²Klaněli se mu a potom se s velikou radostí vrátili do Jeruzaléma. ⁵³Všechen čas trávili v chrámu, kde oslavovali Boha.

JANA

Prolog

NA POČÁTKU bylo Slovo
a to Slovo bylo u Boha
a to Slovo bylo Bůh.
²To bylo na počátku u Boha.

³Všechno povstalo skrze něj
a bez něj nepovstalo nic, co je.

⁴V něm byl život
a ten život byl světlem lidí.

⁵A to světlo svítí ve tmě
a tma je nepohltila.

⁶Od Boha byl poslán člověk jménem Jan. ⁷Přišel kvůli svědectví, svědčit o tom Světle, aby všichni uvěřili skrze něj. ⁸On nebyl to Světlo, ale přišel, aby o Světle vydal svědectví.

⁹Tento byl to právě Světlo osvěcující každého člověka přicházejícího na svět:

¹⁰Byl na světě
a svět povstal skrze něj,
ale svět ho nepoznal.

¹¹Přišel do svého vlastního,
ale jeho vlastní ho nepřijali.

¹²Ale těm, kteří ho přijali,
dal právo být Božími dětmi –
všem těm, kdo věří v jeho jméno.

¹³Takoví nejsou narozeni z krve,
ani z vůle těla, ani z vůle muže,
ale z Boha.

¹⁴To Slovo se stalo tělem
a přebývalo mezi námi.
Spatřili jsme jeho slávu,
slávu, jakou má od Otce jednorozený Syn,
plný milosti a pravdy.

¹⁵Jan o něm vydával svědectví a volal: „Toto je ten, o němž jsem řekl: Ten, který přichází za mnou, je přede mnou, neboť byl dříve než já.“

- ¹⁶ Z jeho plnosti jsme všichni přijali,
a sice milost za milost.
¹⁷ Zákon byl vydán skrze Mojžíše,
milost a pravda však přišla skrze Mesiáše Ježíše.
¹⁸ Boha nikdy nikdo neviděl;
jedinorozený Syn,^a který je v Otcově náručí,
ten jej vyličil.

Hlas na poušti

¹⁹ Toto je Janovo svědectví, když židovští představení poslali z Jeruzaléma kněze a levity s otázkou: „Kdo jsi?“ ²⁰ Neodmítl jim přímou odpověď. „Já nejsem Mesiáš,“ prohlásil.

²¹ „Kdo tedy jsi?“ zeptali se ho. „Eliáš?“^b

Řekl: „Nejsem.“

„Jsi ten Prorok?“^c

Odpověděl: „Ne.“

²² Řekli mu tedy: „Kdo jsi? Ať můžeme dát odpověď těm, kteří nás poslali. Co o sobě říkáš?“

²³ Odpověděl jim slovy proroka Izaiáše: „Jsem

,hlas volajícího na poušti:

Vyrovnejte Pánovu cestu!“^d

²⁴ Ti vyslanci patřili k farizeům. ²⁵ Zeptali se ho: „Proč tedy křtíš, když nejsi Mesiáš ani Eliáš ani ten Prorok?“

²⁶ „Já křtím vodou,“ odpověděl Jan, „ale mezi vámi už povstal někdo, koho neznáte. ²⁷ To je ten, který přichází po mně. Jemu nejsem hoden ani rozvázat řemínek sandálu.“ ²⁸ Toto se stalo v Betanii za Jordánem, kde Jan křtil.

²⁹ Druhého dne Jan uviděl Ježíše, jak přichází k němu, a řekl: „Hle, Beránek Boží, který snímá hřích světa!“^e ³⁰ To je ten, o němž jsem řekl: Po mně přichází muž, který je přede mnou, neboť byl dříve než já. ³¹ Já jsem ho neznal, ale přišel jsem křtít vodou proto, aby byl zjeven Izraeli.“

³² Jan vydal svědectví: „Viděl jsem Ducha, jak sestoupil z nebe jako holubice a zůstal na něm. ³³ Já jsem ho neznal, ale Ten, který mě poslal křtít vodou, mi řekl: „Na koho spatříš sestoupit Ducha a zůstat na něm, to je ten, který křtí Duchem svatým.“^f ³⁴ Já jsem to viděl a vydávám svědectví, že on je Boží Syn.“

Co hledáte?

³⁵ Druhého dne tam Jan znovu stál se dvěma ze svých učedníků. ³⁶ Když uviděl Ježíše, jak prochází kolem, řekl: „Hle, Beránek Boží!“ ³⁷ Jakmile ti dva učedníci uslyšeli, co říká, odešli za Ježíšem.

³⁸ Ježíš se obrátil a uviděl, jak jdou za ním. „Co hledáte?“ zeptal se jich.

Řekli mu: „Rabbi“ (což se překládá: Učiteli), „kde bydlíš?“

³⁹ „Pojďte se podívat,“ odpověděl jim. A tak se šli podívat, kde bydlí, a toho dne už u něj zůstali. Bylo to kolem čtvrté odpoledne.

⁴⁰ Jeden z těch dvou, kteří to od Jana slyšeli a následovali ho, byl Ondřej, bratr Šimona Petra. ⁴¹ Ten jako první našel svého bratra Šimona. Řekl mu: „Našli jsme Mesiáše!“ (což je v překladu Kristus)^g ⁴² a přivedl ho k Ježíši.

^a18 někt. důležité rukopisy *Jednorozený, sám Bůh*

^b21 Mal 3:23

^c21 Deut 18:15, 18

^d23 Iza 40:3 ^e29 Gen 22:8; Exod 12:3–7; Iza 53:7

^f33 Iza 42:1

^g41 řec. *Pomazaný*

Ježíš se na něj podíval a řekl: „Ty jsi Šimon, syn Janův.“ Budeš se jmenovat Kéfa“ (což se překládá Petr).^b

⁴³Dalšího dne se Ježíš chtěl vydat do Galileje. Našel Filipa a řekl mu: „Pojď za mnou.“ ⁴⁴(Filip byl z Betsaidy, města Ondřejova a Petrova.)

⁴⁵Filip našel Natanaela a řekl mu: „Našli jsme toho, o kterém psal Mojžíš v Zákoně a proroci – Ježíše, syna Josefova z Nazaretu!“

⁴⁶„Co dobrého může být z Nazaretu?“ opáčil Natanael.

„Pojď se podívat,“ řekl mu Filip.

⁴⁷Když Ježíš uviděl Natanaela, jak jde k němu, řekl o něm: „Hle, opravdový Izraelita, v němž není žádná lest!“

⁴⁸„Odkud mě znáš?“ zeptal se Natanael.

„Viděl jsem tě pod fíkovníkem,“ řekl mu Ježíš, „ještě než tě Filip zavolal.“

⁴⁹„Rabbi!“ zvolal Natanael, „Ty jsi Boží Syn, ty jsi král Izraele!“

⁵⁰Ježíš mu odpověděl: „Věříš proto, že jsem ti řekl: Viděl jsem tě pod fíkovníkem? Uvidíš ještě větší věci.“ ⁵¹A dodal: „Amen, amen, říkám vám: Uvidíte otevřené nebe a Boží anděly, jak vystupují a sestupují na Syna člověka.“^c

Nejlepší víno

2 Třetího dne se v Káně Galilejské konala svatba. Byla tam i Ježíšova matka ^{2a}a na svatbu byl pozván také Ježíš a jeho učedníci. ³Když začalo docházet víno, Ježíšova matka mu řekla: „Nemají víno.“

⁴„Ženo, co ode mě chceš?“ odpověděl jí Ježíš. „Má chvíle ještě nepřišla.“

⁵Jeho matka pak řekla služebníkům: „Udělejte, cokoli vám řekne.“

⁶Stálo tam šest kamenných nádob na vodu k židovskému očišťování, každá o obsahu dvou nebo tří měr.^d ⁷Ježíš řekl služebníkům: „Naplňte ty nádoby vodou.“ Když je naplnili až po okraj, ⁸řekl jim: „Teď nalévejte a doneste vrchnímu správci svatby.“ A tak to udělali.

⁹Jakmile vrchní správce svatby okusil tu vodu, z níž se stalo víno (a nevěděl, odkud je, ale služebníci, kteří tu vodu nalévali, věděli), zavolal ten vrchní správce ženicha ^{10a}a řekl mu: „Každý člověk podává nejdříve nejlepší víno, a když jsou hosté opilí, podává to horší. Ty jsi zachoval nejlepší víno až do konce.“

¹¹Tak Ježíš v Káně Galilejské vykonal první ze svých zázračných znamení. Tehdy zjevil svou slávu a jeho učedníci v něj uvěřili. ¹²Potom sestoupil spolu se svou matkou, bratry i učedníky do Kafarnaum, kde se několik dní zdrželi.

Zbořte tento chrám

¹³Blížily se židovské Velikonoce, a tak se Ježíš vydal na cestu do Jeruzaléma. ¹⁴V chrámu nalezl prodáváče volů, ovcí a holubic a směnárníky sedící za stoly. ¹⁵Tehdy si z provazů upletl bič a všechny z chrámu vyhnal i s ovcemi a voly. Směnárníkům rozházel peníze a zpřevracel stoly ^{16a}a prodáváčům holubic řekl: „Odneste to odsud! Nedělejte z domu mého Otce tržiště!“ ¹⁷(Jeho učedníci si tehdy vzpomněli, že je psáno: „Horlivost pro tvůj dům mě pohltil.“)^e

¹⁸Židé mu na to řekli: „Jakým znamením se nám prokážeš, když děláš takové věci?“

¹⁹„Zbořte tento chrám,“ odpověděl Ježíš, „a za tři dny ho postavím.“

^a42 někt. rukopisy *Jonášův* (Mat 16:17)

^b42 řec. *Kámen*

^c51 Gen 28:10–12

^d6 každá asi 75–115 litrů

^e17 Žalm 69:10

²⁰„Ten chrám se stavěl čtyřicet šest let!“ řekli na to Židé. „A ty ho postavíš za tři dny?“ ²¹(On ale mluvil o chrámu svého těla. ²²Když byl potom vzkříšen z mrtvých, jeho učedníci si vzpomněli, že to říkal, a uvěřili Písmu i Ježíšovu slovu.)

²³Když byl o Velikonocích v Jeruzalémě, mnozí během toho svátku uvěřili v jeho jméno, neboť viděli znamení, která konal. ²⁴Ježíš se jim ale nesvěřoval, protože všechny znal. ²⁵Nepotřeboval, aby někdo vydával o člověku svědectví, neboť sám věděl, co je v člověku.

Nikodém

3 Mezi farizeji byl člověk jménem Nikodém, židovský hodnostář. ²Přišel za Ježíšem v noci a řekl mu: „Rabbi, víme, že jsi přišel jako učitel od Boha. Nikdo přece nemůže konat znamení, která konáš ty, není-li Bůh s ním.“

³Ježíš mu odpověděl: „Amen, amen, říkám ti: Pokud se někdo nenarodí znovu, nemůže spatřit Boží království.“

⁴„Jak se může člověk narodit, když je starý?“ řekl na to Nikodém. „Může se snad vrátit do matčina lůna a podruhé se narodit?“

⁵Ježíš mu odpověděl: „Amen, amen, říkám ti: Kdo se nenarodí z vody a z Ducha, nemůže vejít do Božího království. ⁶Co se narodilo z těla, je tělo; co se narodilo z Ducha, je duch. ⁷Nediv se, že jsem ti řekl: Musíte se znovu narodit. ⁸Vítr vane, kam chce, a slyšíš jeho hlas, ale nevíš, odkud přichází a kam jde. Tak je to s každým, kdo se narodil z Ducha.“

⁹„Jak se to může stát?“ zeptal se Nikodém.

¹⁰„Ty jsi učitel Izraele, a nevíš to?“ odpověděl mu Ježíš. ¹¹„Amen, amen, říkám ti, že mluvíme o tom, co známe, a svědčíme o tom, co jsme viděli, ale naše svědectví nepřijímáte. ¹²Jestliže nevěříte, když jsem vám říkal pozemské věci, jak uvěříte, budu-li vám říkat nebeské? ¹³Nikdo nevystoupil do nebe, jedině ten, který sestoupil z nebe, Syn člověka.“ ¹⁴Jako Mojžíš vyzdvihl hada na poušti,^b tak musí být vyzdvižen Syn člověka, ¹⁵aby každý, kdo věří v něj, měl věčný život.“

¹⁶Neboť Bůh tak miloval svět, že dal svého jednorozeného Syna, aby žádný, kdo v něj věří, nezahynul, ale měl věčný život. ¹⁷Bůh neposlal svého Syna na svět, aby svět odsoudil, ale aby svět byl skrze něj spasen. ¹⁸Kdo v něho věří, nebude souzen, ale kdo nevěří, je už odsouzen, protože neuvěřil ve jméno jednorozeného Božího Syna. ¹⁹A toto je ten soud, že světlo přišlo na svět, ale lidé si více než světlo oblíbili tmu, protože jejich skutky byly zlé. ²⁰Každý, kdo koná zlo, nenávidí světlo a nepřichází ke světlu, aby jeho skutky nebyly odhaleny. ²¹Kdo ale koná pravdu, přichází ke světlu, aby se ukázalo, že jeho skutky byly vykonány v Bohu.

On musí růst

²²Potom Ježíš přišel se svými učedníky do judské země a tam s nimi pobýval a křtil. ²³Jan také křtil v Ainonu poblíž Salimu, protože tam bylo hodně vody. A lidé přicházeli a nechávali se křtít. ²⁴(Jan totiž ještě nebyl vsazen do žaláře.)

²⁵Tedy mezi Janovými učedníky a jistým Židem došlo ke sporu ohledně očišťování. ²⁶Přišli tedy k Janovi a řekli mu: „Rabbi, pohled, ten, který byl

^a13 Některé rukopisy přidávají *který je v nebi*.

^b14 Num 21:7–9

s tebou za Jordánem, ten, o němž jsi vydal svědectví, teď křtí a všichni přicházejí k němu!“

²⁷Jan odpověděl: „Člověk nemůže přijmout nic, není-li mu to dáno z nebe. ²⁸Vy sami jste mi svědky, že jsem řekl: Já nejsem Mesiáš, ale jsem poslán před ním. ²⁹Kdo má nevěstu, je ženich, ale přítel ženicha, který stojí a slyší ho, se z ženichova hlasu velmi raduje. Tato má radost se tedy naplnila. ³⁰On musí růst a já se menšit.“

³¹Kdo přichází shůry, je nade všechny; kdo je ze země, je pozemský a mluví pozemské věci. Ten, který přišel z nebe, je nade všechny. ³²Svědčí o tom, co viděl a slyšel, ale jeho svědectví nikdo nepřijímá. ³³Kdo přijímá jeho svědectví, zpečetil to, že Bůh je pravdomluvný. ³⁴Ten, kterého poslal Bůh, mluví Boží slova, neboť Bůh dává Ducha bez omezení. ³⁵Otec miluje Syna a všechno dal do jeho rukou. ³⁶Kdo věří v Syna, má věčný život; kdo Synu nevěří, nespatří život, ale zůstává na něm Boží hněv.

Voda života

4 Když se Ježíš dozvěděl, že farizeové slyšeli: „Ježíš získává a křtí více učedníků než Jan“ ²(ačkoli Ježíš sám nekřtil, ale jeho učedníci), ³opustil Judsko a vrátil se do Galileje. ⁴Musel však projít Samařím.

⁵Dorazil k samařskému městu zvanému Sychar, blízko pozemku, který kdysi dal Jákob svému synu Josefovi. ⁶Dosud tam byla Jákobova studna a Ježíš, unaven cestou, se u ní posadil. Bylo okolo poledne.

⁷Když jedna žena ze Samaří přišla načerpat vodu, Ježíš ji požádal: „Dej mi napít.“ ⁸(Jeho učedníci totiž odešli do města nakoupit jídlo.)

⁹Samařská žena se ho zeptala: „Jak to, že ty, Žid, žádáš mě, Samaritánku, o nápoj?“ (Židé se totiž se Samaritány nestýkají.)

¹⁰Ježíš jí odpověděl: „Kdybys znala ten Boží dar, a kdo je ten, který ti říká: ‚Dej mi napít,‘ žádala bys ty jeho, a dal by ti živou vodu.“

¹¹„Pane, nemáš ani, čím bys čerpal,“ namítla žena, „a studna je hluboká. Odkud vezmeš tu živou vodu? ¹²Jsi snad větší než náš otec Jákob, který nám tu studnu dal? On sám z ní pil, i jeho synové a jeho dobytek.“

¹³„Každý, kdo pije tuto vodu, bude znovu žíznit,“ odpověděl Ježíš. ¹⁴„Kdo se však napije vody, kterou mu dám já, nebude žíznit už nikdy. Voda, kterou mu dám, se v něm stane pramenem vody tryskající k věčnému životu.“

¹⁵„Pane, dej mi tu vodu,“ řekla žena, „ať už nežízním a nemusím sem chodit čerpat.“

¹⁶„Jdi, zavolej svého muže a přijď sem,“ řekl jí Ježíš.

¹⁷„Nemám muže,“ odpověděla žena.

„To jsi řekla pravdu, že nemáš muže,“ řekl jí Ježíš. ¹⁸„Měla jsi totiž pět mužů a ten, kterého máš teď, není tvůj muž. To jsi řekla pravdu.“

¹⁹„Pane, vidím, že jsi prorok,“ odpověděla žena. ²⁰„Naši otcové uctívali Boha na této hoře, vy ale říkáte, že místo, kde se má uctívat, je v Jeruzalémě.“

²¹„Ženo,“ řekl jí Ježíš, „věř mi, že přichází chvíle, kdy nebudete uctívat Otce ani na této hoře, ani v Jeruzalémě. ²²Vy ani nevíte, koho uctíváte; my víme, koho uctíváme, protože spása vyjde z Židů.“ ²³Přichází chvíle, a už je tu, kdy praví ctitelé budou uctívat Otce v duchu a v pravdě. Takové totiž Otec hledá, aby ho uctívali. ²⁴Bůh je Duch a ti, kdo ho uctívají, ho musí uctívat v duchu a v pravdě.“

²⁵Žena odpověděla: „Vím, že přijde Mesiáš“ (který je nazýván Kristus). „Až přijde, vysvětlí nám všechno.“

²⁶„To jsem já,“ řekl jí Ježíš; „ten, kdo s tebou mluví!“

Jeden rozsívá, jiný žne

²⁷Vtom přišli jeho učedníci. Překvapilo je, že mluví se ženou, ale žádný neřekl: „Co jí chceš?“ anebo: „Proč s ní mluvíš?“

²⁸Žena tam nechala svůj džbán, odešla do města a řekla lidem: ²⁹„Pojďte se podívat na člověka, který mi řekl všechno, co jsem udělala. Není to snad Mesiáš?“ ³⁰Vyšli tedy z města a šli k němu.

³¹Mezitím ho učedníci prosili: „Rabbi, najez se!“

³²On jim však řekl: „Mě sytí pokrm, který vy neznáte.“

³³Učedníci se jeden druhého ptali: „Přinesl mu snad někdo jídlo?“

³⁴„Můj pokrm,“ řekl jim Ježíš, „je konat vůli Toho, který mě poslal, a dokončit jeho dílo. ³⁵Neříkáte snad, že do sklizně zbývají ještě čtyři měsíce? Hle, říkám vám: Pozvedněte oči a podívejte se na lány, že se už bělají ke žni! ³⁶Ten, kdo žne, získává odplatu a shromažďuje úrodu k věčnému životu, aby se společně radoval rozséváč i žnec. ³⁷V tom je pravdivé to rčení, že ‚jeden rozsívá a jiný žne‘. ³⁸Já jsem vás poslal sklízet, na čem jste sami nepracovali. Pracovali jiní a vy jste vstoupili do jejich práce.“

³⁹Díky slovům té ženy, která svědčila: „Řekl mi všechno, co jsem udělala,“ v něj mnozí Samaritáni z toho města uvěřili. ⁴⁰Když k němu ti Samaritáni přišli, prosili ho, aby u nich zůstal. Zůstal tam tedy dva dny ⁴¹a díky jeho slovu jich uvěřilo ještě mnohem více.

⁴²Té ženě pak řekli: „Už nevěříme jen díky tvým slovům; sami jsme ho slyšeli a víme, že to je opravdu Spasitel světa.“

Tvůj syn žije

⁴³Po dvou dnech pak odtud odešel do Galileje. ⁴⁴Sám Ježíš měl totiž dosvědčit, že prorok není ve své vlasti v úctě. ⁴⁵Když přišel do Galileje, Galilejci ho vítali, neboť byli o svátcích v Jeruzalémě a viděli všechno, co tam dělal.

⁴⁶Znovu se vrátil do Kány Galilejské, kde proměnil vodu ve víno. Byl tam právě jeden královský úředník, jehož syn byl v Kafarnaum nemocný. ⁴⁷Když uslyšel, že Ježíš přišel z Judska do Galileje, šel k němu a prosil ho, aby šel jeho syna uzdravit, protože už umíral.

⁴⁸„Dokud neuvidíte znamení a zázraky, neuvěříte,“ řekl mu Ježíš.

⁴⁹„Pane, pojd, než mé dítě umře!“ naléhal královský úředník.

⁵⁰Ježíš mu řekl: „Jdi, tvůj syn žije.“

Ten člověk uvěřil slovu, které mu Ježíš řekl, a šel. ⁵¹Na cestě se s ním setkali jeho služebníci a oznamovali mu: „Tvůj syn žije!“ ⁵²Vyptal se jich tedy, odkdy se mu udělalo lépe. Odpověděli: „Horečka ho opustila včera hodinu po poledni.“

⁵³Otec poznal, že to bylo ve chvíli, kdy mu Ježíš řekl: „Tvůj syn žije.“ Tehdy uvěřil on i celý jeho dům. ⁵⁴Tak Ježíš po svém návratu z Judska vykonal v Galileji už druhé znamení.

Vstaň a chod'

5 Potom byl další židovský svátek, a tak se Ježíš vydal do Jeruzaléma. ^{2V} Jeruzalém je u Ovčí brány rybník hebrejsky zvaný Bethesda, ^a u něhož je pět sloupůradí. ³¹⁴¹Ležela tam spousta nemocných, slepých, chromých a ochrnutých. ^b Byl mezi nimi jeden člověk, nemocný už třicet osm let.

⁶ Ježíš viděl, jak tam leží, a poznal, že je už dlouho nemocen. „Chceš být uzdraven?“ zeptal se ho.

⁷ „Pane, nemám nikoho, kdo by mě snesl do rybníka, když se zvíří voda,“ odpověděl mu nemocný. „Když tam zamířím, někdo mě předstihne.“

⁸ „Vstaň, vezmi své lehátko a chod!“ řekl mu Ježíš. ⁹ A ten člověk byl ihned uzdraven, vzal své lehátko a začal chodit.

Ten den však byla sobota. ¹⁰ Židovští představení tedy uzdraveného napomínali: „Je sobota, nesmíš nosit lehátko!“

¹¹ On jim však odpověděl: „Ten, kdo mě uzdravil, mi řekl: ‚Vezmi své lehátko a chod.‘“

¹² „Kdo ti mohl říci: ‚Vezmi své lehátko a chod‘?!“ ptali se ho. ¹³ To ovšem ten uzdravený nevěděl; Ježíš se totiž vmísil do okolního davu.

¹⁴ Potom ho Ježíš našel v chrámě a řekl mu: „Pohleď, jsi uzdraven. Už nehřeš, ať se ti nepříhoda něco horšího.“ ¹⁵ Ten člověk pak odešel a oznámil židovským představeným, že ho uzdravil Ježíš.

Syn dělá to, co Otec

¹⁶ Židovští představení tedy začali Ježíše pronásledovat, protože to udělal v sobotu. ¹⁷ Ježíš jim odpověděl: „Můj Otec pracuje i dnes; proto pracuji i já.“ ¹⁸ A kvůli tomu ho chtěli zabít ještě více, neboť nejenom rušil sobotu, ale ještě nazýval Boha svým vlastním Otcem, a tak se dělal rovným Bohu.

¹⁹ Ježíš jim odpověděl: „Amen, amen, říkám vám: Syn nemůže sám od sebe dělat nic, jediné to, co vidí dělat Otce. Cokoli dělá on, to podobně dělá i Syn. ²⁰ Otec miluje Syna a ukazuje mu všechno, co sám dělá; a ukáže mu ještě větší skutky, abyste jen žasli. ²¹ Neboť jako Otec křísí mrtvé a dává život, tak i Syn dává život těm, kterým chce. ²² Otec nikoho nesoudí, ale svěřil veškerý soud Synu, ²³ aby všichni ctili Syna, jako ctí Otce. Kdo nectí Syna, nectí ani Otce, který ho poslal.“

²⁴ Amen, amen, říkám vám: Kdo slyší mé slovo a věří Tomu, který mě poslal, má věčný život a nepřijde na soud, ale již přešel ze smrti do života.

²⁵ Amen, amen, říkám vám: Přichází chvíle, a už je tu, kdy mrtví uslyší hlas Božího Syna a ti, kteří uslyší, budou žít. ²⁶ Jako má Otec život sám v sobě, tak dal i Synu, aby měl život sám v sobě, ²⁷ a dal mu také pravomoc konat soud, protože je Syn člověka. ²⁸ Nedivte se tomu; přichází totiž chvíle, kdy všichni, kteří jsou v hrobech, uslyší jeho hlas ²⁹ a vyjdou – ti, kdo konali dobro, budou vzkříšeni k životu, ale ti, kdo konali zlo, budou vzkříšeni k soudu.

³⁰ Sám od sebe nemohu dělat nic. Jak slyším, tak soudím a můj soud je spravedlivý, protože nehledám svou vůli, ale vůli Toho, který mě poslal.

³¹ Svědčím-li sám o sobě, mé svědectví není pravé. ³² Svědčím však o mně někdo jiný a vím, že jeho svědectví o mně je pravdivé. ³³ Poslali jste k Janovi

^{a2} někt. rukopisy *Bet-zatha*, jiné *Betsaida* ^{b3} Někt. rukopisy přidávají *a čekali, až se voda pohne*. ⁴ *Do rybníka totiž občas sestupoval anděl a vířil vodu. Kdo po tom zvíření vstoupil do vody první, býval uzdraven, ať měl jakoukoli nemoc.*

a ten vydal svědectví pravdě. ³⁴Já ovšem nepřijímám svědectví od člověka, ale toto říkám pro vaši záchranu. ³⁵On byl hořící a zářící lampou, vy jste se však chtěli v jeho světle poradovat jen na čas. ³⁶Mám ale větší svědectví než Janovo: skutky, které mi dal Otec, abych je vykonal. Samotné skutky, které dělám, o mně svědčí, že mě poslal Otec. ³⁷A sám Otec, který mě poslal, o mně vydal svědectví. Vy jste ale nikdy neslyšeli jeho hlas a neviděli jeho tvář. ³⁸Jeho slovo ve vás nezůstává, neboť nevěříte tomu, kterého on poslal. ³⁹Zkoumáte Písma, neboť se domníváte, že v nich máte věčný život, a ta svědčí o mně. ⁴⁰Nechcete ale ke mně přijít, abyste měli život.

⁴¹Nepřijímám chválu od lidí, ⁴²ale poznal jsem, že v sobě nemáte Boží lásku. ⁴³Já jsem přišel ve jménu svého Otce, a nepřijímáte mě. Kdyby jiný přišel ve svém vlastním jménu, toho přijmete. ⁴⁴Jak byste vůbec mohli uvěřit? Přijímáte chválu jedni od druhých, ale chválu, která je od samotného Boha, nehledáte.

⁴⁵Nemyslete si, že já vás budu žalovat před Otcem. Ten, kdo na vás žaluje, je Mojžíš, v něhož doufáte. ⁴⁶Kdybyste věřili Mojžíšovi, věřili byste i mně, neboť on psal o mně. ⁴⁷Když ale nevěříte jeho spisům, jak uvěříte mým slovům?“

Pět chlebů a dvě ryby

6 Ježíš potom odešel za Galilejské (neboli Tiberiadské) jezero ^{2a}a šel za ním veliký zástup, protože viděli, jaká zázračná znamení konal na nemocných. ³Ježíš vystoupil na horu a posadil se tam se svými učedníky. ⁴Blížily se židovské svátky Velikonoc.

⁵Ježíš pozvedl oči, a když uviděl, že za ním jde takový zástup, zeptal se Filipa: „Kde nakoupíme chleby, aby se ti lidé najedli?“ ⁶(To ovšem řekl, aby ho vyzkoušel, neboť sám věděl, co má udělat.)

⁷Filip mu odpověděl: „Nestačilo by nám chleba ani za dvě stě denárů,“ aby se na každého dostalo aspoň trochu!“

⁸Jeden z jeho učedníků, Ondřej, bratr Šimona Petra, mu řekl: ⁹„Je tu jeden chlapec, který má pět ječných chlebů a dvě rybky. Ale co je to pro tolik lidí?“

¹⁰Ježíš však řekl: „Zařídte, ať se lidé posadí.“ Na tom místě bylo hodně trávy, a tak se posadili v počtu asi pěti tisíc mužů. ¹¹Ježíš vzal ty chleby, vzdal díky a rozdával sedícím; také ryb rozdál, kolik jen chtěli. ¹²Když se nasýtli, řekl svým učedníkům: „Posbírejte zbylé nalámané kousky, ať se nic neztratí.“ ¹³Sebrali je tedy a naplnili dvanáct košů kousky z těch pěti ječných chlebů, které zbyly po těch, kdo jedli.

To jsem já!

¹⁴Když lidé viděli, jaké zázračné znamení vykonal, říkali: „Je to opravdu ten Prorok, který měl přijít na svět!“ ¹⁵Ježíš poznal, že se chystají přijít a vzít ho, aby ho udělali králem, a tak se o samotě vrátil na horu.

¹⁶Večer jeho učedníci sešli dolů k jezeru, ¹⁷nastoupili na loď a plavili se na druhý břeh do Kafarnaum. Ačkoli se už setmělo, Ježíš k nim nepřišel. ¹⁸Jezero se začalo vzdouvat silným větrem. ¹⁹Když odpluli asi pětadvacet nebo třicet honů, ^c spatřili Ježíše, jak kráčí po hladině a blíží se k lodi. Vyděsili se, ²⁰ale on jim řekl: „To jsem já, nebojte se!“ ²¹Tehdy ho ochotně vzali na loď, a ta se hned ocitla u břehu, k němuž pluli.

^{a7} mzda dělníka asi za 8 měsíců (Mat 20:2)

^{b14} Deut 18:15, 18; Mal 3:23–24 (Jan 1:21)

^{c19} asi 5 km

Chléb života

²²Druhého dne si zástup, který zůstal na protějším břehu jezera, uvědomil, že tam byla jen jediná loďka a že Ježíš na ni nenastoupil se svými učedníky, ale ti odpulili sami. ²³(Od Tiberiady ovšem připluly jiné loďky blízko k tomu místu, kde jedli chléb, když Pán vzdal díky.) ²⁴Když tedy zástup uviděl, že tam Ježíš ani jeho učedníci nejsou, nastoupili i oni do loďek a přijeli do Kafarnaum, kde hledali Ježíše.

²⁵Když ho pak našli na druhém břehu jezera, ptali se ho: „Rabbi, kdy ses sem dostal?“

²⁶Ježíš jim odpověděl: „Amen, amen, říkám vám: Nehledáte mě proto, že jste viděli znamení, ale že jste jedli ty chleby a byli jste nasyceni. ²⁷Neusilujte o pomíjející pokrm, ale o pokrm, který zůstává k věčnému životu, který vám dá Syn člověka. Na něj totiž Bůh Otec vtiskl svou pečeť.“

²⁸„Co máme dělat, abychom konali Boží skutky?“ zeptali se ho.

²⁹Ježíš jim odpověděl: „Toto je ten Boží skutek – abyste věřili v toho, kterého on poslal.“

³⁰„Jaké znamení vykonáš, abychom ho viděli a uvěřili ti?“ zeptali se ho. „Co děláš?“ ³¹Naši otcové jedli na poušti manu, jak je psáno: „Dal jim jíst chléb z nebe.“^a

³²Ježíš jim odpověděl: „Amen, amen, říkám vám: Ten chléb z nebe vám nedal Mojžíš. Můj Otec vám dává ten pravý chléb z nebe. ³³Boží chléb je ten, který sestupuje z nebe a dává život světu.“

³⁴„Pane, dávej nám ten chléb vždycky,“ řekli mu.

³⁵Ježíš jim odpověděl: „Já jsem chléb života. Kdo přichází ke mně, nebude nikdy hladovět; kdo věří ve mě, nebude nikdy žíznit. ³⁶Ale jak jsem vám řekl: I když jste mě viděli, nevěříte. ³⁷Všichni, které mi Otec dává, přijdou ke mně; a toho, kdo ke mně přichází, jistě nevyženu ven. ³⁸Sestoupil jsem z nebe, ne abych konal svou vůli, ale vůli Toho, který mě poslal. ³⁹A toto je vůle Toho, který mě poslal – abych nikoho z těch, které mi dal, neztratil, ale vzkřísil je v poslední den. ⁴⁰Neboť toto je vůle mého Otce, který mě poslal – aby každý, kdo vidí Syna a věří v něho, měl věčný život. A já ho vzkřísím v poslední den.“

⁴¹Židé pak na něj reptali, že řekl: „Já jsem ten chléb, který sestoupil z nebe.“ ⁴²Říkali: „Není to snad ten Ježíš, syn Josefovů? Jeho otce i matku známe; jak tedy může říkat: „Sestoupil jsem z nebe“?“

⁴³„Přestaňte spolu reptat!“ odpověděl jim Ježíš. ⁴⁴„Nikdo ke mně nemůže přijít, pokud ho nepřitáhne můj Otec, který mě poslal; já ho pak vzkřísím v poslední den. ⁴⁵V Prorocích je psáno: „A budou všichni vyučeni od Boha.“^b Každý, kdo slyší Otce a učí se od něj, přichází ke mně. ⁴⁶Ne že by někdo viděl Otce; jediný, kdo viděl Otce, je ten, který je od Boha.

⁴⁷Amen, amen, říkám vám: Kdo věří, má věčný život. ⁴⁸Já jsem chléb života. ⁴⁹Vaši otcové jedli na poušti manu, a zemřeli. ⁵⁰Toto je ten chléb sestupující z nebe, aby ten, kdo z něj jí, nezemřel. ⁵¹Já jsem ten živý chléb, který sestoupil z nebe. Kdokoli by ten chléb jedl, bude žít navěky. Chléb, který dám já, je mé tělo, které dám za život světa.“

⁵²Židé se mezi sebou začali hádat: „Jak nám tenhle může dát jíst své tělo?“

⁵³Ježíš jim ale řekl: „Amen, amen, říkám vám: Nebudete-li jíst tělo Syna člověka a pít jeho krev, nemáte v sobě život. ⁵⁴Kdo jí mé tělo a pije mou

^a31 Exod 16:4; Neh 9:15; Žalm 78:24–25

^b45 Iza 54:13

krev, má věčný život a já ho vzkřísím v poslední den. ⁵⁵Mé tělo je opravdu pokrm a má krev je opravdu nápoj. ⁵⁶Kdo jí mé tělo a pije mou krev, zůstává ve mně a já v něm. ⁵⁷Jako mě poslal živý Otec a já žiji skrze Otce, tak ten, kdo jí mne, bude žít skrze mě. ⁵⁸Toto je ten chléb, který sestoupil z nebe. Ne jako když otcové jedli manu, a zemřeli. Kdo jí tento chléb, bude žít navěky.“

⁵⁹Toto vše řekl, když učil v synagoze v Kafarnaum.

Těžká slova

⁶⁰Mnozí z jeho učedníků, kteří to slyšeli, si tehdy řekli: „To jsou těžká slova. Kdo to může poslouchat?“

⁶¹Ježíš v nitru poznal, že jeho učedníci kvůli tomu reptají, a tak jim řekl: „Tohle vás uráží? ⁶²A co kdybyste viděli Syna člověka vystupovat tam, kde byl dříve? ⁶³Duch je ten, kdo dává život; tělo nedokáže nic. Slova, která vám mluvím, jsou Duch a jsou život. ⁶⁴Někteří z vás ale nevěří.“ (Ježíš totiž od počátku věděl, kteří nevěřili a kdo ho zradí.) ⁶⁵Potom dodal: „Proto jsem vám řekl, že ke mně nikdo nemůže přijít, není-li mu to dáno od Otce.“

⁶⁶Mnozí z jeho učedníků kvůli tomu odešli a už s ním nechtěli nic mít.

⁶⁷„Chcete odejít i vy?“ zeptal se Ježíš tehdy svých Dvanácti.

⁶⁸„Pane, ke komu bychom šli?“ odpověděl mu Šimon Petr. „Ty máš slova věčného života ⁶⁹a my jsme uvěřili a poznali, že ty jsi ten Svatý Boží!“

⁷⁰„Vyvolil jsem si vás dvanáct,“ řekl jim na to Ježíš; „jeden z vás je ale ďábel.“ ⁷¹A to řekl o Jidášovi, synu Šimona Iškariotského. Ten ho měl zradit, ačkoli byl jedním z Dvanácti.

Není to Mesiáš?

7 Potom Ježíš chodil po Galileji. Nechtěl se totiž zdržovat v Judsku, protože ho židovští představení chtěli zabít. ²Blížila se židovská Slavnost stánků, ³a tak mu jeho bratři řekli: „Odejdi odsud a vydej se do Judska, ať i tvoji učedníci vidí, jaké skutky děláš.“ ⁴Nikdo, kdo chce být známý, přece nedělá nic v skrytu. Když děláš takové věci, ukaž se světu!“ ⁵Ani jeho bratři v něj totiž nevěřili.

⁶Ježíš jim odpověděl: „Pro vás je vždycky vhodný čas, ale můj čas ještě nepřišel. ⁷Vás nemá svět proč nenávidět, ale mě nenávidí, protože o něm vydávám svědectví, že jeho skutky jsou zlé. ⁸Jděte na slavnost sami. Já tam nejdu; můj čas se ještě nenaplnil.“ ⁹To jim řekl a zůstal v Galileji.

¹⁰Později, když jeho bratři odešli, vydal se na slavnost i on, ale ne zjevně, spíše potají. ¹¹Židovští představení už ho na slavnosti hledali. „Kde je?“ vyptávali se. ¹²V lidu se o něm vedlo mnoho řečí; někteří říkali: „Je dobrý!“ a jiní zas: „Není! Jen oblužuje lidi!“ ¹³Kvůli strachu z představených však o něm nikdo nemluvil otevřeně.

¹⁴Asi v polovině svátku Ježíš vešel do chrámu a začal učit. ¹⁵Židé jen žasli: „Jak to, že zná Písma, když se neučil?“

¹⁶Ježíš jim odpověděl: „Mé učení není mé, ale Toho, který mě poslal. ¹⁷Bude-li někdo chtít konat jeho vůli, pozná, je-li to učení z Boha, nebo zda mluvím sám od sebe. ¹⁸Kdo mluví sám od sebe, hledá svou vlastní slávu. Kdo ale hledá slávu Toho, který ho poslal, ten je pravdomluvný a není

na něm nic špatného. ¹⁹Mojžíš vám dal Zákon, že? Přitom nikdo z vás Zákon neplní. Proč mě chcete zabít?“

²⁰„Jsi posedlý!“ odpověděl mu zástup. „Kdo tě chce zabít?“

²¹Ježíš jim odpověděl: „Udělal jsem jeden skutek a všichni se divíte. ²²Mojžíš vám uložil obřizku (i když ta nepochází od Mojžíše, ale už od praroců) a vy obřezáváte chlapce i v sobotu. ²³Může-li člověk v sobotu přijímat obřizku a neporušovat tím Mojžíšův zákon, proč se na mě zlobíte, že jsem v sobotu uzdravil celého člověka? ²⁴Nesuďte podle zdání, suďte spravedlivým soudem.“

²⁵Někteří z Jeruzalémských začali říkat: „Není to snad ten, kterého chtějí zabít? ²⁶Podívejte se, mluví svobodně a nikdo nic nenamítá. Že by hodnostáři přece jen poznali, že je to Mesiáš? ²⁷Jenže o tomto víme, odkud je, ale až přijde Mesiáš, nikdo nebude vědět, odkud je.“

²⁸Ježíš, který zatím vyučoval v chrámě, tehdy zvolal: „Znáte mě a také víte, odkud jsem. Nepřišel jsem ale sám od sebe. Ten, který mě poslal, je pravdomluvný. Vy ho neznáte, ²⁹ale já ho znám, neboť jsem od něj a on mě poslal.“

³⁰Chtěli ho za to zatknout, ale nikdo na něj nevztáhl ruku, neboť ještě nepřišla jeho chvíle. ³¹Mnozí ze zástupu v něj ale uvěřili. „Až přijde Mesiáš,“ říkali, „vykoná snad více znamení než on?“ ³²Jakmile farizeové uslyšeli, že zástup o něm vede takové řeči, společně s vrchními kněžími na něj poslali chrámovou stráž, aby ho zatkli.

³³Ježíš jim řekl: „Ještě na kratičko jsem s vámi; potom odejdu k Tomu, který mě poslal. ³⁴Budete mě hledat, ale nenajdete. Tam, kde jsem, se nedostanete.“

³⁵„Kam se chystá jít, že ho nenajdeme?“ ptali se Židé mezi sebou. „Půjde snad do řecké diaspory učit Řeky? ³⁶Co tím myslel, když řekl: ‚Budete mě hledat, ale nenajdete. Tam, kde jsem, se nedostanete‘?“

Řeky živé vody

³⁷V poslední den, když svátek vrcholil, Ježíš vstal a zvolal: „Kdo má žízeň, pojď ke mně a pij! ³⁸Kdo věří ve mne, z jeho nitra potečou řeky živé vody, jak praví Písmo.“ ^{a 39}(A to řekl o Duchu, kterého měli přijmout věřící v něho; neboť Duch ještě nebyl dán, protože Ježíš ještě nebyl oslaven.)

⁴⁰Jakmile to uslyšeli, mnozí v zástupu říkali: „Je to opravdu ten Prorok.“ ^{b 41}Někteří říkali: „Je to Mesiáš!“ A další: „Přijde snad Mesiáš z Galileje?“ ⁴²Neríká Písmo, že Mesiáš přijde ze semene Davidova, z Betléma, městečka, kde bydlel David?“ ^{c 43}Zástup se kvůli němu rozdělil na dva tábory. ⁴⁴Někteří se ho chtěli chopit, ale nikdo na něj nevztáhl ruku.

⁴⁵Strážní se tehdy vrátili k farizeům a vrchním kněžím. Ti se ptali: „Jak to, že jste ho nepřivedli?“

⁴⁶Strážní odpověděli: „Takhle nikdy nikdo nemluvil!“

⁴⁷„Snad jste se také nenechali obloudit?“ osopili se na ně farizeové. ⁴⁸„Uvěřil v něj snad někdo z hodnostářů nebo z farizeů? ⁴⁹Jenom ten prokletý dav, co nezná Zákon!“

⁵⁰Jeden z nich, Nikodém (který ho předtím navštívil), jim ale řekl: ⁵¹„Copak náš Zákon někoho soudí, aniž by byl nejdříve vyslechnut a zjistilo se, co udělal?“

^{a 38} Iza 12:3; Eze 47:1–12; Zach 14:8

^{b 40} Jan 6:14

^{c 42} 2.Sam 7:12–14; Mich 5:1

⁵² „Snad nejsi také z Galileje?“ odpověděli mu. „Studuj a uvidíš, že z Galileje žádný prorok nepovstal!“^a

Kdo z vás je bez hříchu

8 ⁵³Každý se pak vrátil domů, ¹ale Ježíš odešel na Olivetskou horu. ²Za úsvitu se pak vrátil do chrámu, kam se k němu scházel všechen lid. Posadil se tedy a učil je. ³Znalci Písma a farizeové tehdy přivedli ženu přistiženou při cizoložství. Postavili ji doprostřed ⁴se slovy: „Mistře, tato žena byla přistižena při činu, když cizoložila. ⁵Mojžíš nám v Zákoně přikázal takové kamenovat. Co říkáš ty?“ ⁶Těmi slovy ho pokoušeli, aby ho mohli obžalovat.

Ježíš se sklonil a psal prstem po zemi. ⁷Když se ho však nepřestávali ptát, zvedl se a řekl jim: „Kdo z vás je bez hříchu, ať po ní první hodí kamenem.“⁸ A opět se sklonil a psal po zemi.

⁹Když to uslyšeli, začali se jeden po druhém vytrácet, počínaje od nejstarších. Nakonec tam Ježíš zůstal sám s tou ženou stojící uprostřed. ¹⁰Ježíš se zvedl a zeptal se jí: „Kde jsou tvoji žalobci, ženo? Nikdo tě neodsoudil?“

¹¹„Nikdo, Pane,“ odpověděla.

„Ani já tě neodsuzuji,“ řekl jí Ježíš. „Jdi a už nehřeš.“

Já jsem

¹²Ježíš k nim pak znovu promluvil: „Já jsem světlo světa. Kdo mě následuje, nebude už chodit v temnotě, ale bude mít světlo života.“

¹³Farizeové mu namítli: „Svědčíš sám o sobě, tvé svědectví neplatí.“

¹⁴Ježíš jim odpověděl: „Ačkoli svědčím sám o sobě, mé svědectví platí, neboť vím, odkud jsem přišel a kam jdu. Vy však nevíte, odkud přicházím ani kam jdu. ¹⁵Vy soudíte tělesně, já nesoudím nikoho. ¹⁶A i kdybych soudil, můj soud je pravdivý, neboť nejsem sám, ale je se mnou Otec, který mě poslal. ¹⁷Ve vašem Zákoně je psáno, že svědectví dvou lidí je pravé. ¹⁸Svědčím sám o sobě a svědčí o mně Otec, který mě poslal.“

¹⁹Ríkali mu tedy: „Kde je ten tvůj otec?“

Ježíš odpověděl: „Neznáte mě ani mého Otce. Kdybyste mě znali, znali byste i mého Otce.“ ²⁰Tato slova říkal u pokladnice, když učil v chrámě, ale nikdo ho nezatk, neboť jeho chvíle ještě nepřišla.

²¹Ježíš k nim znovu promluvil: „Já odcházím. Budete mě hledat, dokud nezemřete ve svém hříchu. Jdu tam, kam vy nemůžete.“

²²Židé na to říkali: „To se snad chce zabít, že říká: ‚Jdu tam, kam vy nemůžete?‘“

²³Odpověděl jim: „Vy jste zdola, já jsem shora. Vy jste z tohoto světa, já nejsem z tohoto světa. ²⁴Proto jsem vám řekl, že zemřete ve svých hříších. Nebudete-li věřit, že ‚já jsem,‘ zemřete ve svých hříších.“

²⁵„A kdo jsi?“ zeptali se ho.

„Říkám vám to už od začátku,“ odpověděl jim Ježíš. ²⁶„Mám o vás mnoho co říci a soudit. Ten, který mě poslal, je ovšem pravdomluvný a já říkám světu, co jsem slyšel od něj.“

²⁷Nepochopili však, že s nimi mluvil o Otci. ²⁸Proto jim Ježíš řekl: „Až vyzdvihnete Syna člověka, tehdy poznáte, kdo jsem. Nic nedělám sám od

^a52 následující text (Jan 7:53–8:11) v nejstarších rukopisech chybí; některé jej umísťují jinam (za Jan 7:36, 7:44, 21:25 nebo za Luk 21:38) ^b17 Deut 17:6; 19:15

sebe, ale mluvím, jak mě naučil Otec. ²⁹Ten, který mě poslal, je se mnou. On mě nenechal samotného, neboť vždycky dělám, co se mu líbí.“ ³⁰A při těch slovech v něj mnozí uvěřili.

Pravda vás vysvobodí

³¹Židům, kteří mu uvěřili, Ježíš řekl: „Když zůstanete v mém slově, budete opravdu mými učedníky. ³²Poznáte pravdu a pravda vás vysvobodí.“

³³„Jsme Abrahamovo símě!“ ohradili se. „Nikdy jsme nikomu neotročili. Jak můžeš říkat: ‚Budete svobodní?‘“

³⁴Ježíš jim odpověděl: „Amen, amen, říkám vám, že každý, kdo hřeší, je otrokem hříchu. ³⁵A otrok nezůstává v domě navždy, navždy zůstává syn. ³⁶Když vás Syn vysvobodí, budete opravdu svobodní. ³⁷Vím, že jste Abrahamovo símě, ale chcete mě zabít, protože mé slovo u vás nemá místo. ³⁸Já mluvím o tom, co jsem viděl u svého Otce; vy zase děláte, co jste slyšeli od svého otce.“

³⁹„Náš otec je Abraham,“ odpověděli mu.

„Kdybyste byli děti Abrahama,“ řekl jim Ježíš, „dělali byste Abrahamovy skutky. ⁴⁰Vy mě ale chcete zabít – člověka, který vám pověděl pravdu, kterou slyšel od Boha. To Abraham nedělal. ⁴¹Vy děláte skutky svého otce.“

„My jsme se nenarodili ze smilstva,“ odpověděli. „Máme jednoho Otce, Boha!“

⁴²Ježíš jim řekl: „Kdyby byl vaším Otcem Bůh, milovali byste mě, protože jsem vyšel z Boha a od něj přicházím. Nepřišel jsem sám od sebe, to on mě poslal. ⁴³Proč nerozumíte mé řeči? Nemůžete mé slovo ani slyšet! ⁴⁴Váš otec je ďábel a vy chcete plnit touhy svého otce. Od počátku to byl vrah a nestál v pravdě, protože v něm pravda není. Když mluví lež, mluví, jak je mu vlastní, neboť je lhář a otec lži. ⁴⁵Ale protože já říkám pravdu, nevěříte mi. ⁴⁶Kdo z vás mě usvědčí z hříchu? A když říkám pravdu, proč mi nevěříte? ⁴⁷Kdo je z Boha, slyší Boží slova. Vy neslyšíte proto, že nejste z Boha.“

⁴⁸Židé mu odpověděli: „Neříkáme správně, že jsi posedlý Samaritán?“

⁴⁹„Nejsem posedlý,“ odpověděl Ježíš. „Jen ctím svého Otce, ale vy mnou pohrdáte. ⁵⁰Já však nehledám svoji slávu; je tu někdo jiný, který ji hledá a soudí. ⁵¹Amen, amen, říkám vám: Kdokoli zachová mé slovo, navěky nespátí smrt.“

⁵²„Teď víme jistě, že jsi posedlý!“ řekli mu Židé. „Abraham zemřel, stejně tak proroci, a ty říkáš: ‚Kdokoli zachová mé slovo, navěky nezakusí smrt.‘“

⁵³Jsi snad větší než náš otec Abraham? Ten zemřel! I proroci zemřeli! Koho ze sebe děláš?“

⁵⁴Ježíš odpověděl: „Chválím-li sám sebe, má chvála nic neznamena. Ten, kdo mě chválí, je můj Otec, kterého vy nazýváte svým Bohem, ⁵⁵ale neznáte ho. Já ho znám. Kdybych řekl, že ho neznám, byl bych podobný vám, lhář. Ale znám ho a zachovávám jeho slovo. ⁵⁶Abraham se těšil, že uvidí můj den; uviděl ho a zaradoval se.“

⁵⁷„Ještě ti není padesát let, a viděl jsi Abrahama?“ řekli mu na to Židé.

⁵⁸Ježíš odpověděl: „Amen, amen, říkám vám: Dříve než byl Abraham, já jsem.“ ⁵⁹Tehdy vzali kamení a chtěli ho ukamenovat. Ježíš se ale skryl a opustil chrám.

Slepota

9 Když procházel kolem, všiml si člověka slepého od narození. ²Jeho učedníci se ho zeptali: „Rabbi, kdo zhřešil: on, nebo jeho rodiče, že se narodil slepý?“

³Ježíš odpověděl: „Nejde o to, zda zhřešil on, nebo jeho rodiče, ale aby na něm byly zjeveny Boží skutky. ⁴Já musím dělat skutky Toho, který mě poslal, dokud je den. Přichází noc, kdy nikdo nebude moci pracovat. ⁵Dokud jsem na světě, jsem světlo světa.“

⁶Když to řekl, plivl na zem, udělal ze sliny bláto a pomazal mu jím oči. ⁷Potom mu řekl: „Jdi se umýt do rybníka Siloe“ (což se překládá Poslaný). Odešel tedy a umyl se, a když přišel, viděl.

⁸Sousedé a ti, kdo ho dříve vídali žebrat, tedy řekli: „Není to snad ten, který tu sedával a žebral?“ ⁹Někteří říkali, že je to on, a jiní, že je mu jen podobný. On ale říkal: „Jsem to já!“

¹⁰„Jak se ti otevřely oči?“ ptali se ho.

¹¹Odpověděl: „Člověk jménem Ježíš udělal bláto, pomazal mi oči a řekl mi: ‚Jdi se umýt k rybníku Siloe.‘ A když jsem odešel a umyl se, prohlédl jsem.“

¹²„Kde ten člověk je?“ ptali se.

„Nevím,“ odpověděl.

¹³A tak toho bývalého slepce přivedli k farizeům. ¹⁴Toho dne, kdy Ježíš udělal bláto a otevřel mu oči, totiž byla sobota. ¹⁵Farizeové ho znovu zpovíдали, jak prohlédl. „Položil mi na oči bláto, umyl jsem se a vidím,“ odpověděl jim.

¹⁶„Ten člověk není od Boha, vždyť nedodrжуje sobotu!“ říkali někteří z farizeů. Jiní zas říkali: „Jak by taková znamení mohl konat hříšník?“ A tak se rozdělili na dva tábory.

¹⁷Pak se toho slepce znovu zeptali: „Kdo to podle tebe je, že ti otevřel oči?“ „Je to prorok,“ odpověděl.

¹⁸Židovští představení mu ale nechtěli věřit, že býval slepý a prohlédl. Proto si zavolali jeho rodiče. ¹⁹„Je tohle váš syn? Tvrdíte, že se narodil slepý?“ ptali se jich. „A jak to, že teď vidí?“

²⁰„Víme, že je to náš syn a že se narodil slepý,“ odpověděli jeho rodiče.

²¹„Jak to, že teď vidí, ale nevíme. Nevíme, kdo mu otevřel oči. Ptejte se jeho, je přece dospělý, může mluvit sám za sebe.“ ²²(Jeho rodiče to řekli, protože se báli židovských představených. Ti se už totiž dohodli, že kdokoli ho vyzná jako Mesiáše, bude vyobcován ze synagogy. ²³Proto jeho rodiče řekli: „Je dospělý, ptejte se jeho.“)

²⁴A tak toho bývalého slepce zavolali podruhé a řekli mu: „Vyznej před Bohem pravdu! Víme, že je to hříšník.“

²⁵„Jestli je to hříšník, nevím,“ odpověděl jim. „Vím jen, že jsem byl slepý a teď vidím.“

²⁶A tak ho vyslyšeli dál: „Co ti udělal? Jak ti otevřel oči?“

²⁷„Už jsem vám to řekl,“ odpověděl jim. „Copak jste to neslyšeli? Proč to chcete slyšet znovu? Chcete se také stát jeho učedníky?“

²⁸Tehdy mu začali spílat: „Sám jsi jeho učedník! My jsme Mojžíšovi učedníci!“ ²⁹Víme, že k Mojžíšovi mluvil Bůh, ale o tomhle nevíme, co je zač.“

³⁰„To je právě divné,“ odpověděl jim ten člověk. „Vy nevíte, co je zač, a přitom mi otevřel oči. ³¹Víme přece, že Bůh hříšníky neslyší; slyší jen toho, kdo Boha ctí a koná jeho vůli. ³²Jaktěživ nikdo neslyšel, že by někdo

otevřel oči slepě narozeného. ³³Kdyby ten člověk nebyl od Boha, nic takového by nedokázal.“

³⁴Odpověděli mu: „Narodil ses plný hříchu, a chceš nás poučovat?“ A s tím ho vyhnali.

³⁵Když se Ježíš doslechl, že ho vyhnali, našel ho a zeptal se: „Věříš v Syna člověka?“

³⁶„Pane,“ odpověděl, „kdo to je, abych v něj mohl věřit?“

³⁷„Už jsi ho viděl,“ řekl mu Ježíš. „Je to ten, který s tebou mluví.“

³⁸„Věřím, Pane!“ zvolal a padl před ním na kolena.

³⁹Tehdy Ježíš řekl: „Přišel jsem na tento svět kvůli soudu: aby slepí viděli a vidoucí oslepli.“

⁴⁰Když to uslyšeli někteří z farizeů stojících poblíž, řekli mu: „Cože? Jsme snad i my slepí?“

⁴¹„Kdybyste byli slepí, neměli byste hřích,“ odpověděl jim Ježíš. „Vy ale říkáte: ‚Vidíme,‘ a tak váš hřích trvá.“

Dobrý pastýř

10 „Amen, amen, říkám vám: Kdo nevchází do ovčince dveřmi, ale vniká jinudy, je zloděj a lupič, ²kdo ale vchází dveřmi, to je pastýř ovcí ³a tomu vrátný otvírá. Ovce slyší jeho hlas a on své ovce volá jménem a vyvádí je. ⁴Když je všechny vypustí, jde před nimi a ovce jdou za ním, neboť znají jeho hlas. ⁵Za cizím nikdy nepůjdou, ale utečou od něj, neboť neznají hlas cizích.“ ⁶Ježíš jim to řekl obrazně, ale oni nepochopili, co jim tím chtěl říci.

⁷Ježíš k nim tedy znovu promluvil: „Amen, amen, říkám vám: Já jsem dveře ovcí. ⁸Všichni, kolik jich přišlo přede mnou, ⁹jsou zloději a lupiči, ale ovce je neposlechly. ¹⁰Já jsem dveře. Kdokoli vejde skrze mne, bude spasen a bude vcházet i vycházet a nalezne pastvu. ¹¹Zloděj přichází, jen aby kradl, zabíjel a ničil; já jsem přišel, aby měly život – život v plnosti.“

¹²Já jsem dobrý pastýř. Dobrý pastýř za ovce pokládá svůj život. ¹³Nádeník ale není pastýř a ovce mu nepatří; když vidí přicházet vlka, opouští ovce a utíká. Když se pak vlk vrhá na ovce a rozhání je, ¹⁴nádeník utíká, protože je nádeník a na ovcích mu nezáleží.

¹⁵Já jsem dobrý pastýř. Zním své ovce a mé ovce znají mě, ¹⁶jako mě zná Otec a já znám Otce; a pokládám svůj život za ovce. ¹⁷Mám však i jiné ovce, které nejsou z tohoto ovčince. I ty musím přivést. Uslyší můj hlas, a tehdy bude jedno stádo a jeden pastýř.

¹⁸Otec mě miluje, protože pokládám svůj život, abych ho zase přijal. ¹⁹Nikdo mi ho nebere, sám ho pokládám. Mám moc ho položit a mám moc ho zase přijmout. Takový příkaz jsem přijal od svého Otce.“

²⁰Kvůli těm slovům se mezi Židy strhla hádka. ²¹Mnozí z nich říkali: „Je posedlý démonem a blázní! Co ho posloucháte?“ ²²Jiní říkali: „Posedlý člověk takhle nemluví. Může snad démon otvírat oči slepým?“

Jsme jedno

²³Přišla zima a v Jeruzalémě se konal svátek Zasvěcení chrámu. ²⁴Ježíš se procházel v chrámě, v Šalomounově sloupoví. ²⁵Tam ho oboustoupili Židé se slovy: „Jak dlouho nás budeš napínat? Jestli jsi Mesiáš, řekni nám to jasně.“

³⁹ Verš 38 a první část verše 39 v někt. rukopisech chybí. ⁴⁰ *přede mnou* v někt. rukopisech chybí ⁴¹ 22 tj. Chanuka

²⁵ „Řekl jsem vám to, a nevěříte,“ odpověděl jim Ježíš. „Skutky, které dělám ve jménu svého Otce, o mně vydávají svědectví. ²⁶ Vy ale nevěříte, protože nejste z mých ovcí. ²⁷ Mé ovce slyší můj hlas a já je znám a následují mě. ²⁸ Já jim dávám věčný život a nezhynou navěky a z mé ruky je nikdo nevyrvé. ²⁹ Můj Otec, který mi je dal, je větší nade všechny“ a nikdo je nemůže vyrvat z ruky mého Otce. ³⁰ Já a Otec jsme jedno.“

³¹ Židé tedy znovu vzali kamení, aby ho ukamenovali. ³² Ježíš jim řekl: „Ukázal jsem vám mnoho dobrých skutků od Otce. Za který z nich mě chcete kamenovat?“

³³ „Nechceme tě kamenovat za dobrý skutek, ale za rouhání,“ odpověděli mu Židé. „Jsi člověk, a děláš ze sebe Boha!“

³⁴ Ježíš odvětil: „Není ve vašem Zákoně psáno: ‚Řekl jsem: Jste bohové?‘^b ³⁵ Jestliže ty, kteří dostali Boží slovo, nazval bohy – a Písmo nemůže být zrušeno – ³⁶ proč mě, kterého Otec posvětil a poslal na svět, obviňujete z rouhání, když jsem řekl: ‚Jsem Boží Syn?‘ ³⁷ Nedělám-li skutky svého Otce, nevěřte mi. ³⁸ Pokud je však dělám, i kdybyste nevěřili mně, věřte těm skutkům, abyste poznali a věděli, že Otec je ve mně a já v něm.“

³⁹ Chtěli ho tedy opět zatknout, ale unikl jim z rukou. ⁴⁰ Vrátil se zpátky za Jordán, na místo, kde dříve křtil Jan, a zůstal tam. ⁴¹ Přicházelo tam za ním mnoho lidí. Říkali: „Jan sice nevykonal žádné znamení, ale všechno, co řekl o tomhle muži, byla pravda.“ ⁴² A mnozí tam v něho uvěřili.

Lazare, pojď ven!

11 Někdy Lazar z Betanie, městečka Marie a její sestry Marty, onemocněl. ² To byla ta Marie, která pomazala Pána masť a vytřela mu nohy svými vlasy; ³ její bratr Lazar byl nemocný. ⁴ Sestry vzkázaly Ježíšovi: „Pane, ten, koho máš tak rád, je nemocný.“

⁵ Když to Ježíš uslyšel, řekl: „Ta nemoc není k smrti, ale k Boží slávě, aby skrze ni byl oslaven Boží Syn.“ ⁶ Ježíš miloval Martu i její sestru i Lazara. ⁷ Když uslyšel, že Lazar onemocněl, zůstal ještě dva dny tam, kde byl.

⁸ Potom řekl svým učedníkům: „Pojďme znovu do Judska.“

⁹ „Rabbi,“ řekli mu učedníci, „Židé tě posledně chtěli ukamenovat! Ty tam chceš jít znovu?“

¹⁰ Ježíš odpověděl: „Nemá den dvanáct hodin? Kdo chodí ve dne, neklopýtá, protože vidí světlo tohoto světa. ¹¹ Kdo ale chodí v noci, klopýtá, protože nemá světlo.“ ¹² A po těch slovech dodal: „Náš přítel Lazar usnul. Půjdu ho probudit.“

¹³ „Spánek mu prospěje, Pane,“ řekli mu na to učedníci. ¹⁴ Ježíš mluvil o jeho smrti, ale oni si mysleli, že mluví o obyčejném spánku.

¹⁵ Proto jim Ježíš řekl jasně: „Lazar zemřel. ¹⁶ Ale kvůli vám jsem rád, že jsem tam nebyl, abyste uvěřili. Ale pojďme k němu.“

¹⁷ Tomáš zvaný Dvojče tehdy ostatním učedníkům řekl: „Pojďme také, ať zemřeme s ním.“

¹⁸ Ježíš dorazil čtyři dny po Lazarově pohřbu. ¹⁹ Betanie byla blízko Jeruzaléma, asi patnáct honů, ²⁰ a mnozí Židé přišli Martu a Marii utěšit ve smutku nad jejich bratrem. ²¹ Jakmile Marta uslyšela, že přichází Ježíš, vyšla mu naproti, ale Marie zůstala doma.

^a29 někt. rukopisy *To, co mi můj Otec dal, je větší nade všechno*

^b34 Žalm 82:6

^c2 Jan 12:3 ^d18 necelé 3 km

²¹ „Pane, kdybys tu byl, můj bratr by nezemřel!“ řekla mu Marta. ²² „I teď ale vím, že o cokoli Boha požádáš, to ti Bůh dá.“

²³ „Tvůj bratr vstane,“ řekl jí Ježíš.

²⁴ „Vím, že vstane – při vzkříšení v poslední den,“ odpověděla Marta.

²⁵ „Já jsem vzkříšení i život,“ řekl jí Ježíš. „Kdo věří ve mě, i kdyby zemřel, bude žít. ²⁶ A každý, kdo žije a věří ve mě, nezemře navěky. Věříš tomu?“

²⁷ „Ano, Pane,“ odpověděla. „Já jsem uvěřila, že ty jsi Mesiáš, Boží Syn, který má přijít na svět.“

²⁸ A když to řekla, odešla a tajně zavolala svou sestru Marii: „Mistr je tu a volá tě.“ ²⁹ Ta, jakmile to uslyšela, rychle vstala a šla k němu. ³⁰ (Ježíš ještě nepřišel do vesnice, ale byl na tom místě, kam mu vyšla naproti Marta.)

³¹ Židé, kteří byli s Marií v domě a utěšovali ji, uviděli, že rychle vstala a šla ven, a tak se k ní přidali. Mysleli si: „Jde plakat k hrobu.“

³² Jakmile Marie přišla na místo, kde byl Ježíš, a spatřila ho, padla mu k nohám se slovy: „Pane, kdybys tu byl, můj bratr by nezemřel.“

³³ Ježíš uviděl, jak pláče a jak pláčou Židé, kteří přišli s ní. Hluboce pohnut v duchu a rozrušen ³⁴ se zeptal: „Kam jste ho položili?“

„Pojď se podívat, Pane,“ řekli mu.

³⁵ Ježíš se rozplakal.

³⁶ „Podívejte, jak ho měl rád!“ řekli Židé. ³⁷ Někteří ale namítli: „Když otevřel oči slepého, nemohl se postarat, aby tenhle člověk nezemřel?“

³⁸ V hlubokém rozrušení přišel Ježíš až k hrobu. Byla to jeskyně zavalená kamenem. ³⁹ „Odvalte ten kámen,“ řekl Ježíš.

„Pane, už zapáchá,“ namítla Marta, sestra mrtvého. „Vždyť je v hrobě čtvrtý den!“

⁴⁰ „Neřekl jsem ti, že když budeš věřit, uvidíš Boží slávu?“ odpověděl jí Ježíš.

⁴¹ Když pak odstranili kámen od hrobu, Ježíš pozvedl oči a řekl: „Otče, děkuji ti, že jsi mě vyslyšel. ⁴² Já vím, že mě vždycky slyšíš, ale říkám to kvůli zástupu, který stojí kolem, aby uvěřili, že jsi mě poslal.“

⁴³ Jakmile to dořekl, hlasitě zvolal: „Lazare, pojď ven!“ ⁴⁴ A ten, který zemřel, vyšel ven. Ruce i nohy měl svázané plátny a tvář měl ovinutou rouškou.

„Rozvažte ho a nechte ho jít,“ řekl jim Ježíš.

Je lepší, aby zemřel

⁴⁵ Mnozí z těch Židů, kteří přišli k Marii a viděli, co Ježíš udělal, v něj tehdy uvěřili. ⁴⁶ Někteří však odešli k farizeům a pověděli jim, co Ježíš udělal.

⁴⁷ Vrchní kněží a farizeové shromáždili Veleradu. „Co budeme dělat?“ říkali. „Ten člověk koná mnoho zázračných znamení! ⁴⁸ Když ho necháme, všichni v něj uvěří! Přijdou Římané a připraví nás o toto posvátné místo i o národ!“

⁴⁹ Jeden z nich, Kaifáš, který byl toho roku veleknězem, jim řekl: „Vy nic nevíte! ⁵⁰ Nechápete, že je pro nás lepší, aby jeden člověk zemřel za lid, než aby celý tento národ zahynul?“ ⁵¹ (To však neřekl sám od sebe, ale protože byl toho roku veleknězem, prorokoval, že Ježíš má zemřít za tento národ. ⁵² A nejen za tento národ, ale také aby shromáždil rozptýlené Boží děti v jedno.)

⁵³Od toho dne tedy byli rozhodnuti, že ho zabijí. ⁵⁴Ježíš proto už nechodil mezi Židy veřejně, ale odešel odtud do kraje poblíž pouště, do města jménem Efraim, a tam pobýval s učedníky.

⁵⁵Blížily se židovské Velikonoce. Mnozí z toho kraje putovali na Velikonoce vzhůru do Jeruzaléma, aby se očistili. ⁵⁶Hledali tam Ježíše, a když stáli v chrámu, povídali si mezi sebou: „Co myslíte? Že by nepřišel na svátek?“ ⁵⁷Vrchní kněží a farizeové však vydali nařízení, že pokud se někdo dozví, kde je, musí to oznámit, aby ho mohli zatknout.

Poslední pomazání

12 Šest dní před Velikonocemi přišel Ježíš do Betanie, kde bydlel Lazar, kterého Ježíš vzkřísil z mrtvých. ²Tam mu připravili večeři. Marta je obsluhovala a Lazar byl jedním z těch, kdo s ním stolovali. ³Marie tehdy vzala libru^a velmi drahé masti z pravého nardu, pomazala Ježíšovy nohy a vytřela je svými vlasy. Dům se naplnil vůní té masti.

⁴Jeden z jeho učedníků, Jidáš Iškariotský, který ho měl zradit, řekl: ⁵„Proč se ta mast neprodala za tři sta denárů?“ ⁶Mohlo se to rozdat chudým!“ ⁷„To však neřekl proto, že by měl starost o chudé, ale že byl zloděj. Měl totiž na starosti společnou pokladnu a z toho, co se do ní dávalo, si bral pro sebe.“

⁸Ježíš odpověděl: „Nech ji, tu mast schovávala pro den mého pohřbu. ⁹Chudé tu budete mít vždycky,^c ale mě vždycky mít nebudete.“

⁹Veliké množství Židů se dozvědělo, že Ježíš je tam, a tak přišli – nejen kvůli němu, ale také aby viděli Lazara, kterého vzkřísil z mrtvých. ¹⁰Vrchní kněží se proto rozhodli zabít i Lazara. ¹¹Mnozí Židé totiž kvůli němu odcházeli a uvěřili v Ježíše.

Král na oslíku

¹²Nazítří onen veliký zástup lidí, kteří přišli na svátky, uslyšel, že Ježíš přichází do Jeruzaléma. ¹³Vzali palmové větve, vyšli mu naproti a volali:

„Hosana!“^d

„Požehnaný, jenž přichází v Hospodinově jménu!“^e

„Ať žije král Izraele!“

¹⁴Ježíš nalezl oslátko a vsedl na ně, jak je psáno:

¹⁵„Neboj se, Dcero sionská!

Hle, tvůj král přichází

sedící na oslátku.“^f

¹⁶Jeho učedníci tomu nejdříve nerozuměli, ale když byl Ježíš oslaven, tehdy si vzpomněli, že to o něm bylo psáno a že se to na něm vyplnilo. ¹⁷Zástup, který byl s ním, vydával svědectví, že zavolal Lazara z hrobu a vzkřísil ho z mrtvých. ¹⁸Když slyšeli, jaké zázračné znamení vykonal, vyšli mu lidé naproti v celých zástupech.

¹⁹Farizeové tehdy jedni druhým říkali: „Vidíte? Nic nezmůžete! Celý svět jde za ním!“

^a3 asi 0,5 litru ^b5 zhruba roční plat dělníka (Mat 20:2) ^c8 Deut 15:11

^d13 původně hebr. *Zachraň nás*; výraz časem nabyl významu: *Sláva spasiteli!*

^e13 Zalm 118:25–26 ^f15 Zach 9:9

Zrno pšenice

²⁰Někteří z těch, kdo se přišli o tom svátku modlit, byli Řekové. ²¹Přišli za Filipem, který byl z galilejské Betsaidy, a prosili ho: „Pane, chtěli bychom vidět Ježíše.“ ²²Filip o tom šel říci Ondřejovi a společně to pak řekli Ježíšovi.

²³Ježíš jim odpověděl: „Přišla chvíle, kdy má být Syn člověka oslaven. ²⁴Amen, amen, říkám vám: Pokud zrno pšenice nepadne do země a nezemře, zůstane samo. Pokud však zemře, přinese hojnou úrodu. ²⁵Kdo lpí na svém životě, ten jej ztratí. Kdo na svém životě v tomto světě nelpí, uchrání jej k věčnému životu. ²⁶Kdo mi chce sloužit, ať mě následuje; tam, kde jsem já, bude i můj služebník. Kdokoli mi slouží, toho Otec pocítí. ²⁷Jsem teď sevržen úzkostí a co mám říci? „Otče, vysvobod' mě z této chvíle?“ Ale proto jsem přišel, pro tuto chvíli. ²⁸Otče, oslav své jméno!“

Tehdy z nebe zazněl hlas: „Oslavil jsem a ještě oslavím.“ ²⁹Zástup, který tam stál a slyšel to, řekl: „Zahřmělo.“ Někteří ale říkali: „Mluvil k němu anděl.“

³⁰Ježíš na to odpověděl: „Ten hlas nezazněl kvůli mně, ale kvůli vám. ³¹Nyní se koná soud nad tímto světem, nyní bude vládce tohoto světa vyvržen ven. ³²A já, až budu vyzdvižen od země, potáhnu všechny k sobě.“

³³(Těmito slovy naznačil, jakou smrtí má zemřít.)

³⁴Zástup mu odpověděl: „My jsme slyšeli ze Zákona, že Mesiáš tu zůstane navěky. Proč tedy říkáš, že Syn člověka musí být vyzdvižen? Kdo je ten Syn člověka?“

³⁵Ježíš jim řekl: „Ještě na kratičko je světlo s vámi. Chodte, dokud máte světlo, ať vás nezachvátí tma. Kdo totiž chodí ve tmě, neví, kam jde. ³⁶Dokud máte světlo, věrte ve světlo, abyste byli syny světla.“ Když to Ježíš pověděl, odešel a skryl se před nimi.

Kdo uvěřil naší zprávě?

³⁷Ačkoli před nimi vykonal tolik znamení, přece v něj neuvěřili. ³⁸Tak se naplnilo slovo proroka Izaiáše:

„Kdo, Hospodine, uvěřil naší zprávě?
Komu se Hospodinova paže zjevíla?“^a

³⁹Proto nemohli věřit, neboť Izaiáš ještě řekl:

⁴⁰„Oslepil jejich oči a zatvrdil jejich srdce,
aby očima neviděli a srdcem nepochopili
a neobrátili se, abych je nemohl uzdravit.“^b

⁴¹To řekl Izaiáš, když zahlédl jeho slávu a mluvil o něm. ⁴²Přesto však v něho uvěřili i mnozí z hodnostářů, ale kvůli farizeům ho nevyznávali, aby nebyli vyobcováni ze synagogy. ⁴³Milovali totiž lidskou slávu více než slávu Boží.

⁴⁴Ježíš volal: „Kdo věří ve mne, věří ne ve mne, ale v Toho, který mě poslal. ⁴⁵Kdo vidí mě, vidí Toho, který mě poslal. ⁴⁶Já, světlo, jsem přišel na svět, aby žádný, kdo ve mne věří, nezůstal ve tmě. ⁴⁷Slyší-li někdo má slova a neplní je, já ho nesoudím; nepřišel jsem totiž, abych soudil svět, ale abych

^a38 Iza 53:1 ^b40 Iza 6:10

svět spasil. ⁴⁸Kdo mě odmítá a nepřijímá moje slova, má, kdo by ho soudil. V poslední den jej bude soudit slovo, které jsem mluvil. ⁴⁹Nemluvil jsem totiž sám od sebe, ale Otec, který mě poslal, ten mi dal přikázání, co mám říkat a co mluvit. ⁵⁰A vím, že jeho přikázání je věčný život. Co mluvím, tedy mluvím tak, jak mi řekl Otec.“

Dal jsem vám příklad

13 Před Velikonočními svátky už Ježíš věděl, že přišla jeho chvíle, aby odešel z tohoto světa k Otci. Miloval své druhy na tomto světě, miloval je až do konce. ²Ještě před večeří ďábel vnukl do srdce Jidáše, syna Šimona Iškariotského, že ho má zradit.

³Ježíš, vědom si toho, že mu Otec dal všechno do rukou a že vyšel od Boha a jde k Bohu, ⁴vstal od večeře, odložil plášť a opásal se ručníkem. ⁵Nalil vodu do umyvadla a začal učedníkům umývat nohy a utírat je ručníkem, jímž byl přepásán.

⁶Když přistoupil k Šimonu Petrovi, ten mu řekl: „Pane, ty mi chceš mýt nohy?!”

⁷„Teď ještě nechápeš, co dělám,“ odpověděl mu Ježíš, „ale později porozumíš.“

⁸„Ty mi přece nemůžeš mýt nohy!“ namítal Petr.

„Když tě neumyji, nebudeš mít se mnou nic společného,“ odpověděl Ježíš.

⁹„Pane!“ zvolal Šimon Petr. „Nemýj mi jen nohy, ale i ruce a hlavu!“

¹⁰Ježíš mu řekl: „Kdo je vykoupán, potřebuje umýt jen nohy, neboť je celý čistý. I vy jste čistí, ale ne všichni.“ ¹¹(Věděl totiž o svém zrádci, proto řekl: „Ne všichni jste čistí.“)

¹²Když jim umyl nohy, znovu se oblékl, posadil se zpět za stůl a řekl jim: „Chápete, co jsem vám udělal? ¹³Nazýváte mě Mistrem a Pánem a máte pravdu, neboť jím jsem. ¹⁴Když jsem však já, váš Pán a Mistr, umyl nohy vám, máte i vy mýt nohy jeden druhému. ¹⁵Dal jsem vám příklad, abyste se chovali, jako jsem se já zachoval k vám. ¹⁶Amen, amen, říkám vám: Služebník není větší než jeho pán a posel není větší než ten, kdo ho poslal. ¹⁷Teď to víte; blaze vám, když se tím budete řídit.

¹⁸Nemluvím o vás všech. Já vím, které jsem vyvolil; ať se ale naplní Písmo: „Ten, který jí se mnou chléb, pozvedl patu proti mně.“ ^a ¹⁹Říkám vám to už teď, předtím než se to stane, abyste, až se to stane, uvěřili, že já jsem. ²⁰Amen, amen, říkám vám: Kdo přijímá mého posla, přijímá mě; a kdo přijímá mě, přijímá Toho, který mě poslal.“

Jeden z vás mě zradí

²¹Po těchto slovech Ježíš hluboce rozrušen prohlásil: „Amen, amen, říkám vám, že jeden z vás mě zradí.“

²²Učedníci se začali rozhlížet jeden po druhém, netušíce, o kom to mluví. ²³Jeden z jeho učedníků, ten, kterého Ježíš miloval, ležel u stolu po Ježíšově boku. ²⁴Šimon Petr mu naznačil, ať se zeptá, o kom to mluvil.

²⁵Onen učedník ho tedy objal a zeptal se: „Pane, kdo to je?“

²⁶„Ten, komu podám namočené sousto,“ odpověděl Ježíš. Namočil sousto a podal je Jidášovi, synu Šimona Iškariotského. ²⁷A hned po tom soustu vešel do Jidáše satan.

^a18 Žalm 41:10

„Co děláš, dělej rychle,“ řekl mu Ježíš. ²⁸Nikdo ze stolujících ale nerozuměl, proč mu to řekl. ²⁹Jidáš měl na starosti pokladnu, a tak si někteří mysleli, že mu Ježíš řekl, ať nakoupí, co je potřeba na svátek, nebo ať dá nějaké peníze chudým.

³⁰Jidáš vzal to sousto a hned vyšel ven. Byla noc.

Nové přikázání

³¹Po jeho odchodu Ježíš řekl: „Syn člověka je teď oslaven a Bůh je oslaven v něm. ³²A protože je Bůh oslaven v něm,“ Bůh ho také oslaví sám v sobě, a to hned. ³³Moji drazí, ještě na kratičko jsem s vámi. Budete mě hledat, ale říkám vám, co jsem už řekl Židům: „Jdu tam, kam vy nemůžete.“^b

³⁴Dávám vám nové přikázání: Milujte jedni druhé. Milujte jedni druhé, jako jsem já miloval vás. ³⁵Podle toho všichni poznají, že jste moji učedníci, když budete mít lásku jedni k druhým.“

³⁶Šimon Petr se ho zeptal: „Pane, kam jdeš?“

„Tam, kam jdu, teď za mnou nemůžeš,“ odpověděl mu Ježíš, „ale přijdeš za mnou později.“

³⁷„Pane, proč za tebou nemohu teď?“ ptal se Petr. „Položím za tebe život!“

³⁸„Položíš za mě život?“ opáčil Ježíš. „Amen, amen, říkám ti: Než zakorháš kohout, třikrát mě zapřeš.“

Cesta, pravda a život

14 „Nermuťte se v srdcích. Věříte v Boha, věřte i ve mne. ²V domě mého Otce je mnoho pokojů. Kdyby to tak nebylo, řekl bych vám to. Jdu, abych vám připravil místo. ³Až odejdu a připravím vám místo, zase přijdu a vezmu vás k sobě, abyste i vy byli tam, kde jsem já. ⁴Víte, kam jdu, a cestu znáte.“

⁵„Pane, nevíme, kam jdeš,“ přerušil ho Tomáš. „A jak můžeme znát cestu?“

⁶„Já jsem ta cesta, pravda a život,“ odpověděl Ježíš. „Nikdo nepřichází k Otci než skrze mne. ⁷Kdybyste mě znali, znali byste i mého Otce.“ Od nynějška už ho znáte a viděli jste ho!“

⁸„Pane,“ řekl mu Filip, „stačí, když nám ukážeš Otce.“

⁹„Filipe,“ odvětil Ježíš, „tak dlouho jsem s vámi a nepoznal jsi mě? Kdo viděl mě, viděl Otce. Jak můžeš říkat: ‚Ukaž nám Otce‘? ¹⁰Nevěříš, že já jsem v Otci a Otec ve mně? Slova, která vám říkám, neříkám sám od sebe. To Otec, který ve mně přebývá, on působí ty skutky. ¹¹Věřte mi, že já jsem v Otci a Otec ve mně, už jen kvůli těm skutkům věřte.

¹²Amen, amen, říkám vám: Kdo věří ve mne, bude dělat skutky, které dělám já. A bude dělat ještě větší skutky, neboť odcházím k Otci. ¹³O cokoli poprosíte v mém jménu, to udělám, aby byl Otec oslaven v Synu. ¹⁴Když mě budete o něco prosit v mém jménu, já to udělám.“

Jiný Utěšitel

¹⁵„Jestliže mě milujete, zachovávejte má přikázání. ¹⁶Já pak požádám Otce a dá vám jiného Utěšitele, aby s vámi zůstal navěky, ¹⁷totiž Ducha pravdy, jehož svět nemůže přijmout, neboť ho nevidí a nezná. Vy ho však znáte, neboť žije u vás a bude ve vás. ¹⁸Nenechám vás jako sirotky, přijdu k vám. ¹⁹Ještě kratičko a svět mě neuvidí, ale vy mě uvidíte. Protože já žiji, budete

^a32 První část verše v někt. rukopisech chybí. ^b33 Jan 7:34; 8:21 ^c7 Někt. rukopisy *Jestliže jste poznali mě, poznáte i mého Otce.*

žít i vy. ²⁰V ten den poznáte, že já jsem ve svém Otci a vy ve mně a já ve vás. ²¹Kdo přijal má přikázání a zachovává je, ten mě miluje. A kdo mě miluje, bude milován mým Otcem a já ho budu milovat a dám se mu poznat.“

²²Juda (ne ten Iškariotský) mu řekl: „Pane, proč se chceš dát poznat nám, a ne světu?“

²³Ježíš mu odpověděl: „Kdo mě miluje, bude zachovávat mé slovo; můj Otec ho bude milovat a přijdeme k němu a zůstaneme u něj. ²⁴Kdo mě nemiluje, nezachová moje slova. A slovo, které slyšíte, není mé, ale Toho, který mě poslal, Otcovo. ²⁵To vše jsem vám říkal, dokud jsem žil u vás. ²⁶Avšak Utěšitel, ten Duch svatý, kterého Otec pošle v mém jménu, ten vás naučí všemu a připomene vám všechno, co jsem vám řekl.

²⁷Odkazuji vám pokoj, svůj pokoj vám dávám; já dávám jinak, než jak dává svět. Nermuťte se v srdcích a nemějte strach. ²⁸Slyšeli jste mě říci: „Odházím a zase k vám přijdu.“^a Kdybyste mě milovali, byli byste rádi, že jdu k Otci, neboť můj Otec je větší než já. ²⁹Řekl jsem vám to teď, předtím než se to stane, abyste, až se to stane, uvěřili.

³⁰Už s vámi nebudu dlouho mluvit, neboť přichází vládce tohoto světa. Nemá na mně nic, ³¹ale přichází, aby svět poznal, že miluji Otce a že jedním, jak mi Otec přikázal. Vstaňte, pojďme odsud.“

Réva a ratolesti

15 „Já jsem ušlechtilá réva a můj Otec je vinař. ²Každou ratolest, která ve mně nenese ovoce, odřezává, a každou, která nese ovoce, čistí, aby nesla více ovoce. ³Vy jste již čistí díky slovu, které jsem k vám mluvil. ⁴Zůstaňte ve mně a já ve vás. Jako ratolest nemůže nést ovoce sama od sebe, pokud nezůstane ve kmeni, tak ani vy, pokud nezůstanete ve mně.

⁵Já jsem vinná réva a vy ratolesti. Kdo zůstává ve mně a já v něm, ten nese mnoho ovoce; beze mě nedokážete nic. ⁶Jestliže někdo nezůstane ve mně, bude odhozen pryč jako ratolest a uschne. Pak budou posbírány, hozeny na oheň a shoří. ⁷Jestliže zůstanete ve mně a má slova zůstanou ve vás, prostě, o cokoli chcete, a stane se vám to. ⁸Když ponesete hojné ovoce, bude tím oslaven můj Otec a budete moji učedníci.

⁹Jako Otec miloval mě, tak jsem i já miloval vás. Zůstaňte v mé lásce. ¹⁰Zachováte-li má přikázání, zůstanete v mé lásce, tak jako jsem já zachoval přikázání svého Otce a zůstávám v jeho lásce. ¹¹Toto jsem vám pověděl, aby má radost byla ve vás a vaše radost aby byla dokonalá. ¹²Toto je mé přikázání: Milujte jedni druhé, jako jsem já miloval vás. ¹³Nikdo nemá větší lásku než ten, kdo položí život za své přátele.

¹⁴Vy jste moji přátelé, děláte-li, co vám přikazuji. ¹⁵Nebudu vás už nazývat služebníky, neboť služebník neví, co dělá jeho pán. Vás jsem ale nazval přáteli, neboť jsem vám předal všechno, co jsem slyšel od svého Otce. ¹⁶Já jsem si vybral vás, ne vy mě. Ustanovil jsem vás, abyste šli a nesli ovoce a vaše ovoce aby zůstalo; aby vám Otec dal, o cokoli ho poprosíte v mém jménu. ¹⁷Toto vám přikazuji: Milujte jedni druhé.“

Svět vás bude nenávidět

¹⁸„Když vás bude svět nenávidět, vězte, že mě nenáviděl dříve než vás. ¹⁹Kdybyste patřili světu, svět by miloval, co je jeho. Vy však světu nepatříte, neboť

jsem vás ze světa vyvolil, a proto vás svět nenávidí. ²⁰Pamatujte na má slova: Služebník není větší než jeho pán.^a Jestliže pronásledovali mě, budou pronásledovat i vás; jestliže zachovali mé slovo, zachovají i vaše. ²¹To všechno vám ale udělají kvůli mému jménu, neboť neznají Toho, který mě poslal. ²²Kdybych nepřišel a nemluvil k nim, neměli by hřích, teď ale pro svůj hřích nemají výmluvu. ²³Kdo nenávidí mě, nenávidí i mého Otce. ²⁴Kdybych mezi nimi nedělal skutky, které neudělal nikdo jiný, neměli by hřích. Teď ale viděli, a nenáviděli – jak mě, tak mého Otce. ²⁵Ale to vše se děje, aby se naplnilo, co je psáno v jejich Zákoně: „Nenáviděli mě bez příčiny.“^b

²⁶Až přijde ten Utěšitel, kterého vám pošlu od Otce, totiž Duch pravdy, který vychází z Otce, ten o mně bude vydávat svědectví. ²⁷A vy také vydávejte svědectví, protože jste od počátku se mnou.

16 Toto jsem vám pověděl, abyste se nenechali svést. ²Vyobcují vás ze shromáždění. Ano, přichází doba, kdy každý, kdo vás bude zabíjet, si bude myslet, že tím slouží Bohu. ³Budou to dělat, protože nepoznali Otce ani mě. ⁴Předpověděl jsem vám to, abyste si v té době vzpomněli, že jsem vám to řekl. Zpočátku jsem vám to neříkal, protože jsem byl s vámi.“

Duch pravdy

⁵„Teď odcházím k Tomu, který mě poslal, a nikdo z vás se mě neptá: ‚Kam jdeš?‘ ⁶Kvůli tomu, co jsem vám řekl, naplnil vaše srdce zármutek. ⁷Říkám vám ale pravdu: Je pro vás lepší, abych odešel. Když neodejdu, nepříjde k vám Utěšitel; když ale odejdu, pošlu ho k vám. ⁸Až přijde, odhalí světu, v čem je hřích, spravedlnost a soud. ⁹Hřích, že nevěří ve mne; ¹⁰spravedlnost, že jdu k Otci a už mě neuvídíte; ¹¹a soud, že vládce tohoto světa je již odsouzen.

¹²Ještě vám mám mnoho co říci, ale teď to nemůžete unést. ¹³Až ale přijde on, Duch pravdy, uvede vás do veškeré pravdy. Nebude totiž mluvit sám od sebe, ale řekne vše, co uslyší – oznámí vám i věci budoucí. ¹⁴On mě oslaví, neboť vám oznámí, co přijme ode mě. ¹⁵Všechno, co má Otec, je mé. Proto jsem řekl, že vám oznámí, co přijme ode mě.

¹⁶Za okamžik mě už neuvídíte a za další okamžik mě znovu spatříte.“

Úzkost se obrátí v radost

¹⁷Někteří z jeho učedníků se začali jeden druhého ptát: „Co tím chce říci? Prý: ‚Za okamžik mě už neuvídíte a za další okamžik mě spatříte‘ a: ‚Odcházím k Otci.‘ ¹⁸Co tím myslí, když říká: ‚Za okamžik?‘ Nevíme, o čem mluví.“

¹⁹Ježíš poznal, že se ho chtěli zeptat, a tak jim řekl: „Dohadujete se o tom, že jsem řekl: ‚Za okamžik mě už neuvídíte a za další okamžik mě spatříte?‘

²⁰Amen, amen, říkám vám, že budete plakat a naříkat, ale svět se bude radovat. Budete se trápit, ale vaše úzkost se obrátí v radost. ²¹Když žena rodí, zakouší úzkost, protože přišla její chvíle. Poté, co porodí dítě, ale na trápení zapomene pro radost, že se na svět narodil člověk. ²²I vy teď zakoušíte úzkost, ale až se znovu uvidíme, vaše srdce bude jásat radostí a tu radost vám nikdo nevezme.

²³V ten den se mě nebudete ptát na nic. Amen, amen, říkám vám, že o cokoli poprosíte Otce v mém jménu, to vám dá. ²⁴Až dosud jste v mém jménu

^a20 Jan 13:16

^b25 Žalm 35:19; 69:5

o nic neprosili. Proste a dostanete, a vaše radost bude dokonalá. ²⁵Dosud jsem k vám mluvil obrazně. Přichází chvíle, kdy k vám už nebudu o Otci mluvit obrazně, ale otevřeně.

²⁶V ten den budete prosit v mém jménu a neříkám, že budu prosit Otce za vás. ²⁷Sám Otec vás totiž miluje, protože jste milovali mě a uvěřili jste, že jsem vyšel od Boha. ²⁸Vyšel jsem od Otce a přišel jsem na svět. Teď zase pouštím svět a jdu k Otci.“

²⁹Jeho učedníci mu řekli: „Hle, teď už nemluvíš obrazně, ale otevřeně! ³⁰Teď víme, že víš všechno a není třeba, aby se tě někdo vypytał. Teď věříme, že jsi vyšel od Boha.“

³¹„Teď věříte?“ opáčil Ježíš. ³²„Hle, přichází chvíle, a už přišla, kdy se rozprchnete každý svou cestou. Necháte mě samotného, ale nejsem sám, protože je se mnou Otec. ³³Toto vše jsem vám pověděl, abyste ve mně našli pokoj. Na světě zakoušíte soužení, ale buďte stateční – já jsem přemohl svět.“

Ať jsou jedno

17 Když to Ježíš pověděl, zvedl oči k nebi a řekl: „Otče, přišla ta chvíle – oslav svého Syna, aby Syn oslavil tebe. ²Dal jsi mu právo na všechny lidi, aby všem, které jsi mu svěřil, daroval věčný život. ³A to je ten věčný život – aby poznali tebe, jediného pravého Boha, a toho, jehož jsi poslal, Ježíše Krista. ⁴Zjevil jsem tvou slávu na zemi; dílo, jež jsi mi svěřil, jsem vykonal. ⁵Nyní mě, Otče, uveď k sobě do slávy, kterou jsem u tebe měl předtím, než byl svět.

⁶Zjevil jsem tvé jméno lidem, které jsi mi dal ze světa. Byli tvoji a dal jsi je mně. Zachovali tvé slovo ⁷a nyní poznali, že všechno, co jsi mi dal, pochází od tebe. ⁸Slova, jež jsi mi svěřil, jsem předal jim a oni je přijali. Skutečně poznali, že jsem vyšel od tebe, a uvěřili, že jsi mě poslal.

⁹Prosím za ně. Neprosím za svět, ale za ty, jež jsi mi dal, neboť jsou tvoji. ¹⁰Všechno mé je tvé a co je tvé, je mé. Má sláva je v nich. ¹¹Já už nejsem na světě, ale oni jsou na světě a já jdu k tobě. Svatý Otče, zachovej je ve svém jménu, které jsi mi dal, aby byli jedno jako my. ¹²Dokud jsem byl s nimi, zachovával jsem je ve tvém jménu, které jsi mi dal. Chránil jsem je a nikdo z nich nezahynul, kromě onoho syna zatracení, aby se naplnilo Písmo.“ ¹³Teď ale jdu k tobě a toto říkám na světě, aby má radost v nich byla dokonalá. ¹⁴Dal jsem jim tvé slovo a svět je začal nenávidět, protože nepatří světu, jako ani já nepatřím světu. ¹⁵Neprosím, abys je vzal ze světa, ale abys je uchránil před Zlým. ¹⁶Nepatří světu, jako ani já nepatřím světu. ¹⁷Posvět je pravdou; tvé slovo je pravda. ¹⁸Jako jsi poslal na svět mě, tak jsem já poslal na svět je. ¹⁹Posvěcuji sám sebe za ně, aby i oni byli posvěceni pravdou.

²⁰Neprosím ale jen za ně. Prosím i za ty, kteří ve mě uvěří skrze jejich slovo. ²¹Ať jsou všichni jedno, jako ty, Otče, ve mně a já v tobě; ať jsou i oni jedno v nás, aby svět věřil, že jsi mě poslal. ²²Dal jsem jim slávu, kterou jsi dal mně, aby byli jedno, jako my jsme jedno. ²³Já v nich a ty ve mně, aby byli dokonale jedno a aby svět poznal, že jsi mě poslal a že jsi je miloval, jako jsi miloval mě.

²⁴Otče, chci, aby ti, jež jsi mi dal, byli se mnou tam, kde jsem já, aby viděli slávu, kterou jsi mi dal, neboť jsi mě miloval před stvořením světa.

²⁵Spravedlivý Otče, svět tě nezná, ale já tě znám. Tihle poznali, že jsi mě poslal, ²⁶a já jsem jim dal poznat tvé jméno a ještě dám, aby láska, kterou jsi mě miloval, byla v nich a já v nich.“

Zatčení v zahradě

18 Když to Ježíš dořekl, odešel se svými učedníky za potok Kedron, kde byla zahrada; do té se svými učedníky vešel. ²To místo však znal i jeho zrádce Jidáš, protože se tam Ježíš s učedníky často scházel. ³Jidáš vzal s sebou oddíl vojáků a chrámovou stráž od vrchních kněží a farizeů a přišli tam s lucernami, pochodněmi a zbraněmi.

⁴Ježíš, vědom si všeho, co jej čekalo, jim vyšel vstříc se slovy: „Koho hledáte?“

⁵„Ježíše Nazaretského!“ odpověděli.

„To jsem já,“ řekl jim (a jeho zrádce Jidáš stál mezi nimi). ⁶Jakmile jim Ježíš řekl: „To jsem já,“ ucouvli a padli k zemi.

⁷„Koho hledáte?“ zeptal se jich znovu.

„Ježíše Nazaretského!“ opakovali.

⁸„Už jsem vám řekl, že to jsem já,“ odpověděl Ježíš. „Když hledáte mě, nechte ostatní odejít.“ ⁹(To řekl, aby splnil své slovo: „Z těch, které jsi mi dal, jsem neztratil nikoho.“)^a

¹⁰Tehdy Šimon Petr vytasil meč, který měl s sebou, zasáhl veleknězova sluhu a usekl mu pravé ucho. Ten sluha se jmenoval Malchus. ¹¹„Vrať ten meč do pochvy,“ řekl Ježíš Petrovi. „Nemám snad pít kalich, který mi dal Otec?“

Před Annášem

¹²Oddíl s velitelem a s židovskou stráží tehdy Ježíše zatkli a spoutali. ¹³Přivedli ho nejdříve k Annášovi. Byl totiž tchánem Kaifáše, který byl toho roku veleknězem. ¹⁴(To byl ten Kaifáš, který židovským představeným poradil, že je lepší, aby jeden člověk zemřel za lid.)^b

¹⁵Petr s dalším učedníkem šli za Ježíšem. Onen učedník se znal s veleknězem, a tak mohl jít za Ježíšem do veleknězova dvora. ¹⁶Petr ale zůstal venku u dveří. Onen druhý učedník, který se znal s veleknězem, tedy vyšel, promluvil s vrátnou a uvedl Petra dovnitř. ¹⁷Vrátná se Petra zeptala: „Nepatříš také k jeho učedníkům?“

„Nepatřím,“ řekl.

¹⁸Protože bylo chladno, otroci a strážníci rozdělali oheň. Stáli okolo a ohřívali se. Petr tam stál a ohříval se s nimi.

¹⁹Velekněz Ježíše vyslyšel ohledně jeho učedníků a jeho učení. ²⁰Ježíš mu odpověděl: „Mluvil jsem ke světu veřejně. Vždycky jsem učil v synagogách nebo v chrámě, kde se scházejí všichni Židé; nic jsem neřikal potají.“ ²¹Proč se ptáš mě? Zeptej se těch, kdo mě slyšeli mluvit. Ti vědí, co jsem říkal.“

²²Když to řekl, jeden z kolemstojících strážných udeřil Ježíše do tváře: „Takhle se odpovídá veleknězi?“

²³„Jestli jsem řekl něco špatného, dokaž to,“ odpověděl mu Ježíš. „Jestli ne, tak proč mě biješ?“

²⁴Annáš ho tedy poslal v poutech k veleknězi Kaifášovi.

²⁵Šimon Petr zatím stál u ohně a ohříval se. Zeptali se ho: „Nepatříš snad k jeho učedníkům?“

^a9 Jan 6:39; 17:12

^b14 Jan 11:49–50

„Nepatřím,“ zapřel Petr.

²⁶Jeden z velekněžových sluhů, příbuzný toho, jemuž Petr usekl ucho, na to řekl: „Copak jsem tě s ním neviděl tam v zahradě?“

²⁷Petr ho však znovu zapřel. Vtom zakokrhal kohout.

Před Pilátem

²⁸Ježíše zatím vedli od Kaifáše do prokurátorova paláce. Právě svítalo. Sami ovšem do paláce nevešli, aby se neposkvřili před Hodem beránka, ²⁹a tak Pilát vyšel k nim. „Z čeho tohoto muže viníte?“ ptal se.

³⁰„Kdyby to nebyl zločinec, nevodili bychom ho k tobě,“ odpověděli.

³¹„Nechte si ho,“ řekl jim Pilát. „Suďte ho podle vlastního zákona.“

„My nesmíme nikoho popravít,“ odpověděli židovští představení. ³²(Tak se naplnila Ježíšova slova, jimiž naznačoval, jakou smrtí má zemřít.)^a

³³Pilát se vrátil do paláce a zavolal si Ježíše. „Tak ty jsi židovský král?“ zeptal se ho.

³⁴Ježíš odpověděl: „Říkáš to sám od sebe, nebo ti to o mně řekli?“

³⁵„Jsem snad Žid?“ řekl Pilát. „Tvůj národ a vrchní kněží mi tě vydali. Co jsi udělal?“

³⁶„Mé království není z tohoto světa,“ odpověděl Ježíš. „Kdyby mé království bylo z tohoto světa, moji služebníci by bojovali, abych nebyl vydán židovským vůdcům. Mé království ale není odsud.“

³⁷„Takže jsi král?“ zeptal se ho Pilát.

„Sám říkáš, že jsem král,“ odpověděl Ježíš. „Narodil jsem se a přišel jsem na svět, abych vydal svědectví pravdě. Každý, kdo patří pravdě, mě poslouchá.“

³⁸„Co je pravda?“ odtušil Pilát.

Po těch slovech vyšel znovu ven k Židům. „Podle mě je nevinný,“ řekl jim. ³⁹„Jak je tu zvykem, měl bych na Velikonoce propustit jednoho vězně. Chcete, abych propustil židovského krále?“

⁴⁰Tehdy začali křičet: „Toho ne! Pusť Barabáše!“ (A ten Barabáš byl zločinec.)

Hle, člověk!

19 Pilát tehdy Ježíše vzal a nechal ho zbičovat. ²Vojáci upletli trnovou korunu a narazili mu ji na hlavu. Navlékli mu purpurový plášť ³a s voláním: „Ať žije židovský král!“ jej tloukli holemi.

⁴Pilát pak znovu vyšel ven. „Hle, vedu ho ven k vám,“ řekl jim. „Vězte, že podle mě je nevinný.“

⁵Ježíš vyšel ven s trnovou korunou a v purpurovém plášti. „Hle, člověk!“ řekl jim Pilát.

⁶„Ukřižovat, ukřižovat!“ vykřikli vrchní kněží a strážníci, jakmile ho uviděli.

„Ukřižujte si ho sami,“ řekl jim Pilát. „Podle mě je nevinný.“

⁷Židé mu odpověděli: „My máme zákon a podle našeho zákona musí zemřít, protože ze sebe dělal Božího Syna.“

⁸Když Pilát uslyšel ta slova, dostal ještě větší strach. ⁹Vrátil se zpět do paláce a ptal se Ježíše: „Odkud jsi?“

Ježíš neodpovídal.

¹⁰ „Nemluvíš se mnou?“ naléhal Pilát. „Nevíš, že mám moc tě ukřižovat, anebo tě propustit?“

¹¹ Tehdy Ježíš odpověděl: „Neměl bys nade mnou žádnou moc, kdyby ti nebyla dána shůry. Ten, kdo mě tobě vydal, má proto větší hřích.“

¹² Pilát se ho pak znovu pokoušel propustit, ale Židé křičeli: „Jestli ho propustíš, nejsi císařův přítel! Kdokoli se dělá králem, protiví se císaři!“

¹³ Když Pilát uslyšel ta slova, vyvedl Ježíše ven a zasedl k soudu na místě zvaném Dlažba, hebrejsky Gabata. ¹⁴ Bylo to v den příprav před svátkem Velikonoc, kolem poledne. „Hle, váš král,“ řekl Pilát Židům.

¹⁵ Ti však začali křičet: „Pryč s ním! Pryč s ním! Ukřižuj ho!“

„Mám ukřižovat vašeho krále?“ ptal se Pilát.

„Nemáme krále kromě císaře!“ odpověděli vrchní kněží.

¹⁶ Tehdy jim Ježíše vydal k ukřižování.

Golgota

Chopili se ho vojáci. ¹⁷ Ježíš nesl svůj kříž až na místo jménem Lebka, hebrejsky zvané Golgota. ¹⁸ Tam ho ukřižovali a s ním dva jiné z obou stran a Ježíše uprostřed.

¹⁹ Pilát dal napsat a připevnit na kříž nápis tohoto znění:

JEŽÍŠ NAZARETSKÝ, ŽIDOVSKÝ KRÁL.

²⁰ Ten nápis četlo mnoho Židů, neboť místo, kde byl Ježíš ukřižován, leželo poblíž města. A bylo to napsáno hebrejsky, řecky a latinsky.

²¹ Židovští vrchní kněží Pilátovi namítali: „Nepiš ‚Židovský král‘, ale ‚Tento říkal: Jsem židovský král.‘“

²² „Co jsem napsal, to jsem napsal,“ odpověděl Pilát.

²³ Když vojáci Ježíše ukřižovali, vzali jeho šaty a rozpárali je na čtyři díly, pro každého vojáka jeden. Vzali mu i košili, a když zjistili, že je beze švů, odshora dolů utkaná vcelku, ²⁴ řekli si spolu: „Netrhme ji, raději losujme, komu připadne.“ Když to ti vojáci udělali, naplnilo se Písmo, jež říká:

„Rozdělili si mé šaty,
o mé roucho házeli los.“^a

²⁵ U Ježíšova kříže stála i jeho matka a sestra jeho matky, Marie Kleofášova a Marie Magdaléna. ²⁶ Když Ježíš uviděl matku a učedníka, kterého miloval,^b jak tam stojí, řekl své matce: „Ženo, hle, tvůj syn.“ ²⁷ Potom řekl tomu učedníkovi: „Hle, tvá matka.“ A ten učedník ji od té chvíle přijal k sobě.

²⁸ Když potom Ježíš věděl, že je již všechno dokonáno, řekl, aby se naplnilo Písmo: „Žízním!“^c ²⁹ Stála tam nádoba plná octa. Naplnili tedy houbu octem, nasadili na yzop a podali mu ji k ústům. ³⁰ Když Ježíš okusil ocet, řekl: „Je dokonáno!“ Sklonil hlavu a odevzdal ducha.

Zahradní hrob

³¹ Bylo to v den příprav na obzvlášť významnou sobotu. Židovští představení nechťeli, aby těla zůstala na křížích až do soboty, a tak požádali

^a24 Žalm 22:19

^b26 Jan 13:23

^c28 Žalm 22:16; 69:22

Piláta, aby odsouzeným nechal zlámat nohy a dal je sejmout z křížů.³²A tak přišli vojáci a zlámali nohy jednomu i druhému, kteří byli ukřižováni s ním.³³Když ale přišli k Ježíši a uviděli, že je již mrtev, nelámali mu nohy.³⁴Jeden z vojáků mu probodl bok kopím a hned vyšla krev a voda.³⁵Ten, který to viděl, vydává svědectví a jeho svědectví je pravdivé. On ví, že říká pravdu, abyste vy uvěřili.³⁶Toto se stalo, aby se naplnilo Písmo: „Nezlámou mu jedinou kost.“^a ³⁷A jiné místo v Písmu říká: „Uvidí, koho probodli.“^b

³⁸Josef z Arimatie (který byl Ježíšův učedník, ale tajný, kvůli strachu z židovských představených) pak požádal Piláta, aby mohl sejmout Ježíšovo tělo z kříže. Pilát svolil, a tak přišel a sňal Ježíšovo tělo.³⁹Přišel i Nikodém (který kdysi přišel za Ježíšem v noci) a přinesl směs myrhy a aloe, okolo sta liber.^c ⁴⁰Vzali Ježíšovo tělo a podle židovského pohřebního zvyku je zavínuli do pláten s těmi vonnými mastmi.⁴¹Poblíž místa jeho ukřižování byla zahrada a v té zahradě nový hrob, v němž ještě nebyl nikdo pochován.⁴²A protože byl židovský den příprav, pochovali Ježíše do toho hrobu, neboť byl blízko.

Proč pláčeš?

20 Ráno prvního dne v týdnu šla Marie Magdaléna ještě za tmy k hrobu. Když uviděla kámen odvalený od hrobu,²běžela k Šimonu Petrovi a k dalšímu učedníkovi, kterého měl Ježíš rád, a řekla jim: „Vzali Pána z hrobu a nevíme, kam ho dali!“

³Petr se zvedl a spolu s tím druhým učedníkem vyrazili k hrobu.⁴Běželi společně, ale ten druhý učedník Petra předběhl a dorazil k hrobu první.⁵Naklonil se dovnitř, spatřil ležící plátina, ale dovnitř nešel.⁶Po něm dorazil Šimon Petr. Vešel do hrobu a spatřil ležící plátina.⁷Rouška, která mu přikrývala hlavu, však nebyla mezi plátny; ležela svinutá zvlášť.⁸Když potom vešel i ten druhý učedník, který dorazil k hrobu jako první, uviděl a uvěřil.⁹(Ještě totiž nerozuměli Písmu, svědčícímu, že musí vstát z mrtvých.)¹⁰A tak se ti učedníci vrátili zpět.

¹¹Marie ale zůstala venku u hrobu a plakala. V pláči se naklonila do hrobu¹²a na místě, kde předtím leželo Ježíšovo tělo, uviděla sedět dva anděly v bílém rouchu, jednoho u hlavy a druhého u nohou.¹³„Proč pláčeš, ženo?“ zeptali se jí.

„Vzali mého Pána a nevím, kam ho dali,“ odpověděla.

¹⁴Po těch slovech se obrátila a uviděla tam stát Ježíše (nevěděla ale, že je to on).¹⁵„Proč pláčeš, ženo?“ zeptal se jí Ježíš. „Koho hledáš?“

V domnění, že je to zahradník, odpověděla: „Pane, jestli jsi ho odnesl ty, řekni mi, kam jsi ho dal, ať si ho mohu odnést.“

¹⁶„Marie!“ řekl jí Ježíš.

Obrátila se a zvolala hebrejsky: „Rabboni!“ (což znamená „Učiteli“).

¹⁷„Nedrž mě,“ řekl jí Ježíš. „Ještě jsem nevystoupil ke svému Otcí. Jdi ale k mým bratrům a vyřiď jim: „Vystupuji ke svému Otcí a k vašemu Otcí, ke svému Bohu a k vašemu Bohu.““

¹⁸Marie Magdaléna pak šla a zvěstovala učedníkům, že viděla Pána a co jí řekl.

^a36 Exod 12:46; Num 9:12; Žalm 34:21

^b37 Zach 12:10

^c39 asi 33 kg

Pokoj vám

¹⁹Večer téhož dne, onoho prvního dne v týdnu, se učedníci kvůli strachu z židovských představených sešli za zavřenými dveřmi. Vtom přišel Ježíš, postavil se doprostřed a řekl jim: „Pokoj vám.“ ²⁰Po těch slovech jim ukázal své ruce i bok. Učedníci byli šťastní, že vidí Pána. ²¹„Pokoj vám,“ opakoval Ježíš. „Jako mě poslal Otec, i já posílám vás.“ ²²Po těch slovech na ně dechl a řekl jim: „Přijměte Ducha svatého. ²³Komu odpustíte hříchy, tomu jsou odpuštěny; komu je zadržíte, tomu jsou zadrženy.“

²⁴Když tehdy mezi ně Ježíš přišel, jeden z Dvanácti, Tomáš zvaný Dvojče, tam nebyl. ²⁵Ostatní učedníci mu říkali: „Viděli jsme Pána!“ „Dokud neuvidím stopu hřebů v jeho rukou,“ odpověděl jim, „dokud prstem nesáhnu tam, kde byly hřeby, dokud nevloším ruku do jeho boku, nikdy neuvěřím.“

²⁶O týden později byli jeho učedníci znovu uvnitř a Tomáš s nimi. Dveře byly zavřené, ale Ježíš přišel a postavil se doprostřed se slovy: „Pokoj vám.“ ²⁷Potom řekl Tomášovi: „Polož sem prst. Podívej se na mé ruce. Natáhni ruku a vlož mi ji do boku. Přestaň být nevěřící a začni věřit.“

²⁸„Můj Pán a můj Bůh!“ zvolal Tomáš.

²⁹„Uvěřil jsi, protože jsi mě viděl,“ řekl mu Ježíš. „Blaze těm, kteří neviděli, a uvěřili.“

³⁰Ježíš ovšem před svými učedníky vykonal i mnoho jiných znamení, která v této knize nejsou zapsána. ³¹Tato jsou ale zapsána, abyste uvěřili, že Ježíš je Mesiáš, Boží Syn, a abyste skrze víru měli život v jeho jménu.

Snídaně u jezera

21 Potom se Ježíš znovu ukázal učedníkům u Tiberiadského jezera.^a Stalo se to takto: ²Šimon Petr, Tomáš zvaný Dvojče, Natanael z Kány Galilejské, synové Zebedeovi a další dva jeho učedníci byli spolu.

³„Jdu na ryby,“ řekl jim Šimon Petr.

„Půjdem s tebou,“ odpověděli. A tak šli a nastoupili na loď. Té noci ale nic nechytili.

⁴Za svítání stál na břehu Ježíš (učedníci ale nevěděli, že je to on). ⁵„Nemáte něco k jídlu, hoši?“ zavolal na ně.

„Nemáme,“ odpověděli.

⁶„Hoďte síť napravo od lodi a něco najdete,“ řekl jim. Hodili tedy síť a už ji ani nemohli utáhnout, kolik v ní bylo ryb.

⁷Učedník, kterého Ježíš miloval,^b tehdy řekl Petrovi: „To je Pán!“ Jakmile Šimon Petr uslyšel, že je to Pán, oblékl si plášť (protože byl svlečený) a vrhl se do vody.

⁸Ostatní učedníci pak připluli s lodí (nebyli totiž daleko od břehu, jen asi dvě stě loket)^c a táhli tu síť s rybami. ⁹Když vystoupili na břeh, uviděli rozdělaný oheň a na něm rybu a chléb.

¹⁰Ježíš jim řekl: „Přineste trochu ryb, které jste teď nalovili.“ ¹¹Šimon Petr tedy šel a vytáhl na břeh plnou síť – 153 velkých ryb! A přestože jich bylo tolik, síť se neroztrhla.

¹²„Pojďte sníst,“ řekl jim Ježíš. Nikdo z učedníků se ho neodvážil zeptat: „Kdo jsi?“ protože věděli, že je to Pán. ¹³Ježíš přistoupil, vzal chléb a podával

^a1 Jan 6:1 ^b7 Jan 13:23; 19:26 ^c8 necelých 100 m

jim ho a podobně i rybu. ¹⁴Tak se Ježíš už potřetí po svém zmrtvýchvstání ukázal učedníkům.

Pas mé ovce

¹⁵Po snídani se Ježíš zeptal Šimona Petra: „Šimone Janův, ^a miluješ mě více než oni?“

„Ano, Pane,“ odpověděl mu. „Ty víš, že tě mám rád.“

Ježíš mu na to řekl: „Pas mé beránky.“

¹⁶Potom se ho zeptal podruhé: „Šimone Janův, miluješ mě?“

„Ano, Pane,“ odpověděl mu. „Ty víš, že tě mám rád.“

Tehdy mu Ježíš řekl: „Pečuj o mé ovce.“

¹⁷Potom se ho zeptal potřetí: „Šimone Janův, máš mě rád?“

Petr se zarmoutil, že se ho Ježíš potřetí zeptal: „Máš mě rád?“ Odpověděl mu: „Pane, ty víš všechno. Ty víš, že tě mám rád.“

Ježíš mu na to řekl: „Pas mé ovce. ¹⁸Amen, amen, říkám ti: Když jsi byl mladší, oblékal ses a chodils, kam jsi chtěl. Až zestárneš, rozpřáhneš ruce, oblékne tě jiný a povede tě, kam nechceš.“ ¹⁹(To řekl, aby mu naznačil, jakou smrtí oslaví Boha.) Po těch slovech mu řekl: „Následuj mě.“

²⁰Petr se otočil a uviděl za sebou jít učedníka, kterého Ježíš miloval. (Byl to ten, který ho tehdy při večeři objal a zeptal se: „Pane, kdo tě zradí?“)^b

²¹Když ho Petr uviděl, zeptal se Ježíše: „Pane, a co on?“

²²Ježíš mu řekl: „Jestli ho tu chci nechat, dokud nepřijdu, co je ti po tom? Ty mě následuj.“ ²³Mezi bratry se pak rozneslo, že ten učedník nezemře. Ježíš mu však neřekl, že nezemře, ale: „Jestli ho tu chci nechat, dokud nepřijdu, co je ti po tom?“

Epilog

²⁴To je ten učedník, který vydává svědectví o těchto věcech a zapsal je; a víme, že jeho svědectví je pravdivé.

²⁵Ježíš ovšem udělal i mnoho jiných věcí. Kdyby měly být všechny jednotlivě vypsány, mám za to, že by bylo napsáno tolik knih, že by se ani nevešly na svět.

^a15 někt. rukopisy *Jonášův* (Mat 16:17); tak i dále

^b20 Jan 13:23–25

SKUTKY

APOŠTOLŮ

Budete mými svědky

PRVNÍ KNIHU jsem sepsal, drahý Teofile,^a o všem, co Ježíš začal dělat a učit až do dne, kdy byl vzat vzhůru poté, co skrze Ducha svatého dal pokyny svým vyvoleným apoštolům. ³Těm také po svém umučení mnoha jistými důkazy prokázal, že je živý, když se jim po čtyřicet dní ukazoval a mluvil o Božím království. ⁴Když se s nimi sešel, přikázal jim: „Neopouštějte Jeruzalém, ale očekávejte Otcovo zaslíbení, o kterém jste mě slyšeli mluvit. ⁵Jan křtil vodou, ale vy budete brzy pokřtěni Duchem svatým.“^b

⁶Ti, kdo s ním byli, se ho zeptali: „Pane, obnovíš už teď království Izraele?“

⁷Odpověděl jim: „Není vaše věc znát časy a doby, které si Otec ponechal ve své pravomoci. ⁸Přijmete ale moc Ducha svatého přicházejícího na vás a budete mými svědky v Jeruzalémě, v celém Judsku, v Samaří a až na konec světa.“

⁹Po těch slovech byl před jejich zraky vzat vzhůru a zmizel jim z očí v oblaku. ¹⁰Zatímco se upřeně dívali, jak odchází do nebe, hle, přistoupili k nim dva muži v bílém rouchu ¹¹a řekli jim: „Co tu stojíte a hledíte k nebi, Galilejci? Tento Ježíš, který od vás byl vzat do nebe, se vrátí právě tak, jak jste ho viděli odcházet.“

V horní místnosti

¹²Tehdy se vrátili do Jeruzaléma od Olivetské hory ležící poblíž města – na vzdálenost sobotní cesty. ^c ¹³Když přišli, vystoupili do horní místnosti domu, kde pobývali:

Petr, Jakub, Jan, Ondřej, Filip, Tomáš, Bartoloměj, Matouš, Jakub (syn Alfeův), Šimon Zélot^d a Juda (syn Jakubův).

¹⁴Ti všichni svorně setrvali v modlitbách společně s ženami i s Ježíšovou matkou Marií a s jeho sourozenci.

Nový apoštol

¹⁵V té době vstal uprostřed shromážděných učedníků^e Petr (bylo jich tam asi sto dvacet) a řekl: ¹⁶„Bratři, muselo se naplnit, co v Písmu Davidovými ústy předpověděl Duch svatý o Jidášovi, který na Ježíše přivedl strážce, ¹⁷ačkoli patřil mezi nás a měl podíl na této službě.“

¹⁸(Jidáš za své špinavé peníze získal pole. Poté, co se oběsil, roztrhl se v půli a vyhřezly mu všechny vnitřnosti. ¹⁹Vědělo se o tom po celém Jeruzalémě, takže to pole dostalo v jejich řeči jméno Chakel-dama, totiž Krvavé pole.)

^a1 Luk 1:3 ^b5 Luk 3:15–16; 24:49

^c12 asi 1 km

^d13 tj. Horlivec; viz pozn. Mat

10:4 ^e15 jiné rukopisy bratrů

²⁰„V knize Žalmů je psáno:

„Jeho příbytek ať zůstane pustý
a ať v něm nikdo nebydlí“^a

a dále:

„Jeho pověření ať přijme jiný.“^b

²¹Jeden z těch, kdo s námi chodili po celý čas, kdy Pán Ježíš pobýval mezi námi, ²²od Janova křtu až do dne, kdy byl od nás vzat vzhůru, se proto musel stát spolu s námi svědkem jeho vzkříšení.“

²³Navrhli dva – Josefa Barnabáše, zvaného také Justus, a Matěje. ²⁴Potom se modlili: „Ty, Pane, znáš srdce všech lidí. Ukaž, kterého z těch dvou jsi vyvolil, ²⁵aby měl podíl na této službě a stal se apoštolem namísto Jidáše, který se odvrátil a odešel, kam patří.“ ²⁶Potom losovali: los padl na Matěje, a tak byl připočten k jedenácti apoštolům.

Den Letnic

2 Když přišel den Letnic,^c byli všichni jednomyslně spolu. ²Náhle se z nebe ozval hukot, jako by se řítíl prudký vítr, a naplnil celý dům, kde seděli. ³Ukázaly se jim jakoby ohnivé jazyky, které se rozdělily a spočinuly na každém z nich. ⁴Všichni byli naplněni Duchem svatým a začali mluvit jinými jazyky, jak jim Duch dával promlouvat.

⁵V Jeruzalémě tehdy pobývali zbožní Židé z každého národa na světě. ⁶Když se ozval ten hukot, sešla se spousta lidí a byli ohromeni, protože je každý slyšel mluvit svou vlastní řečí. ⁷Úžasem bez sebe říkali: „Hleďte, copak ti všichni, kdo tu mluví, nejsou Galilejci? ⁸Jak to, že tedy každý slyšíme svou rodnou řeč? ⁹Parthové, Médové, Elamité a obyvatelé Mezopotámie, Judeje i Kappadokie, Pontu a Asie, ¹⁰Frygie i Pamfylie, Egypta i krajů Libye vedle Kyrény a příchozí z Říma, jak Židé, tak proselyté, ¹¹Kréťané i Arabové – slyšíme je mluvit našimi jazyky o velikých Božích věcech!“ ¹²Všichni žasli a nevěděli, co si o tom myslet. „Co má tohle znamenat?“ ptali se jeden druhého.

¹³Někteří se ale posmívali a říkali: „Opili se novým vínem!“

Bůh ho učinil Mesiášem!

¹⁴Tehdy vstal Petr s ostatními jedenácti a hlasitě k nim promluvil: „Židé a všichni, kdo pobýváte v Jeruzalémě, chci vám něco oznámit. Dobře mě poslouchajte: ¹⁵Tito lidé vůbec nejsou opilí, jak si myslíte – vždyť je teprve devět hodin! ¹⁶Děje se ale, co bylo předpověděno ústy proroka Joela:

¹⁷„V posledních dnech, praví Bůh,
vylíji svého Ducha na všechny lidi.
Vaši synové i vaše dcery budou prorokovat,
vaši mladíci uvidí vidění, vaši starci budou mít sny.
¹⁸Jistěže na své služebníky a služebnice v těch dnech
vylíji svého Ducha a budou prorokovat.“

^a20 Žalm 69:26 ^b20 Žalm 109:8 ^c1 dosl. *Padesátý den* (po Velikonocích, srov. Lev 23:16), tj. *Slavnost týdnů*, hebr. *Šavuot* (Exod 23:16; 34:22)

- ¹⁹ Ukážu zázraky na nebi a znamení na zemi,
krev a oheň a oblaka dýmu.
²⁰ Slunce se obrátí v tmou a měsíc v krev,
než přijde veliký a zjevný Hospodinův den.
²¹ Každý, kdo vzývá Hospodinovo jméno,
však bude zachráněn.^a

²² Slyšte má slova, Izraelité: Bůh vám dokázal, kdo je Ježíš Nazaretský, když skrze něj mezi vámi konal divy, zázraky a znamení, jak sami dobře víte. ²³ Když vám ho Bůh podle své jisté vůle a prozřetelnosti vydal, ukřižovali jste ho rukama bezbožníků. ²⁴ Bůh jej ale vzkřísil a zprostil utrpení smrti, protože nemohl zůstat v její moci. ²⁵ David o něm říká:

- „Hospodina vidím před sebou napořád,
je po mé pravici, nezakolísám.
²⁶ Mé srdce je šťastné, můj jazyk zpívá,
také mé tělo v naději odpočívá.
²⁷ Nenecháš v záhrobí duši mou,
svého svatého nevydáš rozkladu.
²⁸ Cesty života jsi mi oznámil,
ve své přítomnosti mě sytíš radostí!“^b

²⁹ Bratři, o praotci Davidovi vám mohu směle říci, že zemřel a byl pochován – jeho hrob tu máme dodneška! ³⁰ Jako prorok ale věděl, co mu Bůh zaslíbil: přísahal mu, že na jeho trůn posadí jednoho z jeho vlastních potomků. ³¹ Když říkal, že jeho duše nezůstane v záhrobí a jeho tělo nepodlehne rozkladu, předvídal tedy Mesiášovo vzkříšení.

³² A právě Ježíše Bůh vzkřísil – my všichni jsme toho svědkové! ³³ Byl vyvýšen na Boží pravici, přijal od Otce zaslíbení Ducha svatého a to, co teď vidíte a slyšíte, je jeho vyjití. ³⁴ David přece nevystoupil do nebe, ale sám říká:

- „Hospodin řekl mému Pánu:
Seď po mé pravici,
³⁵ než ti tvé nepřátele
k nohám položím.“^c

³⁶ Ať si je všechen lid Izraele jist, že Bůh učinil Pánem a Mesiášem právě Ježíše, kterého jste ukřižovali!“

³⁷ Ta slova je zasáhla do srdce. Začali se Petra a ostatních apoštolů ptát: „Co máme dělat, bratři?“

³⁸ „Čiňte pokání,“ odpověděl Petr, „a každý se nechte pokřtít ve jménu Ježíše Krista, aby vám byly odpuštěny hříchy. I vy přijmete dar Ducha svatého, ³⁹ neboť to zaslíbení platí pro vás a vaše potomky i pro všechny, kdo jsou daleko – kohokoli povolá Hospodin, náš Bůh.“ ⁴⁰ Dosvědčoval to ještě mnoha jinými slovy a vyzýval je: „Zachraňte se z tohoto zvráceného pokolení!“

^a21 Joel 3:1–5

^b28 Žalm 16:8–11

^c35 Žalm 110:1

Měli všechno společně

⁴¹Ti, kdo ochotně přijali jeho slova, se pak dali pokřtít a toho dne se připojilo okolo tří tisíc lidí. ⁴²Zůstávali v apoštolském učení a ve společenství, v lámání chleba a v modlitbách.

⁴³Všechny naplnila posvátná úcta a skrze apoštoly se dělo mnoho zázraků a znamení. ⁴⁴Všichni věřící byli pospolu a měli všechno společně. ⁴⁵Prodávali pozemky a majetky a rozdělovali všem, jak kdo potřeboval. ⁴⁶Denně zůstávali svorně v chrámu a ve svých domech lámali chléb a dělili se o jídlo s radostí a upřímným srdcem. ⁴⁷Chválili Boha a všem lidem byli příjemní. Pán pak denně přidával k jejich společenství další zachráněné.

Co mám, to ti dám

3 Petr a Jan se jednou ve tři hodiny šli účastnit odpoledních modliteb v chrámu. ²Právě tam byl přinesen jeden muž, chromý od narození. Každý den ho pokládali u chrámových vrat zvaných Krásná brána, aby si od těch, kdo vcházel do chrámu, něco vyžebal. ³Když uviděl Petra a Jana, jak se chystají vejít do chrámu, prosil je o almužnu.

⁴Petr mu spolu s Janem pohlédl do očí a řekl: „Podívej se na nás.“ ⁵Když vzhlédl, v očekávání, že od nich něco dostane, ⁶Petr mu řekl: „Stříbro a zlato nemám, ale co mám, to ti dám. Ve jménu Ježíše Krista Nazaretského vstaň a“ chod!“ ⁷Vzal ho za pravou ruku, zvedl ho a do jeho nohou a kloubů se ihned vlila síla. ⁸Vyskočil na nohy a začal chodit. Pak s nimi vešel do chrámu, kde se procházel, poskakoval a chválil Boha.

⁹Všichni ho tam viděli, jak chodí a chválí Boha, ¹⁰a poznali, že je to ten, který sedával a žebrel u Krásné brány. Ohromení tím, co se mu stalo, byli úžasem bez sebe.

Čiňte pokání

¹¹Zatímco se ten uzdravený mrzák držel Petra a Jana, všichni se v ohromení seběhli k nim do Šalomounova sloupoví. ¹²Když to Petr uviděl, promluvil k lidu: „Izraelité, proč se tomu divíte? Proč na nás hledíte, jako bychom svou vlastní mocí nebo zbožností způsobili, že tento muž chodí? ¹³Bůh Abrahama, Izáka a Jáкова, Bůh našich otců, oslavil svého služebníka Ježíše, jehož jste sami vydali a zavrhli před Pilátem, který ho chtěl propustit. ¹⁴Svatého a spravedlivého jste zavrhli a místo něj jste si vyžádali vraha. ¹⁵Dárce života jste zabili, ale Bůh ho vzkřísil z mrtvých a my jsme toho svědky. ¹⁶Bylo to jeho jméno, co na základě víry v něj dalo sílu tomuto muži, kterého vidíte a znáte. Ano, víra, která se opírá o něj, ho před vašima očima úplně uzdravila.

¹⁷Bratři, vím, že jste to udělali z nevědomosti stejně jako vaši vůdcové. ¹⁸Bůh to dopustil, aby se naplnilo, co předpověděl ústy všech svých proroků: že Mesiáš bude trpět. ¹⁹Proto čiňte pokání a obraťte se, aby vaše hříchy byly smazány a od Hospodina přišel čas odpočinutí, ²⁰až k vám pošle ohlášeného Mesiáše – Ježíše, ²¹který zatím musí zůstat v nebi až do času nápravy všech věcí, jak o tom Bůh od věků mluvil ústy všech svých svatých proroků. ²²Už Mojžíš řekl našim otcům: „Hospodin, váš Bůh, vám vzbudí z vašich bratrů Proroka, jako jsem já – toho poslouchajte. ²³Každý, kdo by toho Proroka neposlechl, bude vyobcován z lidu.“^b

^a6 vstaň a v někt. rukopisech chybí

^b23 Deut 18:15, 18–19

²⁴Také Samuel a všichni proroci po něm předpovídali tyto dny. ²⁵Vy jste synové proroků a smlouvy, kterou Bůh uzavřel s našimi otci, když řekl Abrahamovi: „Ve tvém semeni dojdou požehnání všechna pokolení země.“^a ²⁶Když Bůh vzkřísil svého Služebníka,^b poslal ho v první řadě k vám, aby přinesl požehnání každému, kdo se odvrátí od svých špatností.“

Petr a Jan před Veleradou

4 A když takto mluvili k lidu, přišli na ně kněží s velitelem chrámové stráže a se saduceji. ²Nemohli totiž snést, že učí lid a že v souvislosti s Ježíšem hlásají vzkříšení z mrtvých. ³Zatkli je, a protože už byl večer, nechali je do druhého dne ve vězení. ⁴Mnozí, kdo tu řeč slyšeli, však uvěřili, takže jejich počet dosáhl asi pěti tisíc mužů.

⁵Nazítí se v Jeruzalémě sešli židovští hodnostáři, starší a znalci Písma, ⁶velekněz Annáš a také Kaifáš, Jan, Alexandr a ostatní z velekněžského rodu. ⁷Postavili Petra s Janem doprostřed a vyslýchali je: „Jakou mocí a v čím jménu jste to udělali?“

⁸Tehdy jim Petr, naplněn Duchem svatým, řekl: „Vůdcové lidu a starší Izraele, ⁹jste tu dnes vyslýcháni kvůli dobrému skutku, jímž bylo uzdravení nemocného člověka. ¹⁰Proto vám všem i celému izraelskému lidu oznamuji, že tento člověk před vámi stojí zdravý ve jménu Ježíše Krista Nazaretského, jehož jste vy ukřižovali a jehož Bůh vzkřísil z mrtvých. ¹¹To je ten

,kámen vámi staviteli zavržený,
jenž se stal kamenem úhelným.“^c

¹²V nikom jiném není spása – na světě není lidem dáno jiné jméno, v němž bychom mohli být spaseni!“

¹³Když vůdcové viděli Petrovu a Janovu smělost a zjistili, že jsou to neučení a prostí lidé, žasli a poznali na nich, že byli s Ježíšem. ¹⁴Když se podívali na toho uzdraveného muže, jak tam s nimi stojí, neměli co na to říci. ¹⁵Poručili jim, ať odejdou z radní místnosti, a začali se radit: ¹⁶„Co s těmi lidmi uděláme? Celý Jeruzalém ví, že se skrze ně stal zjevný zázrak, a my to nemůžeme popřít. ¹⁷Aby se to ale mezi lidmi přestalo šířit, pohrozme jim, ať už o tom jménu s nikým nemluví.“ ¹⁸A tak je zavolali a přikázali jim, ať už o Ježíšově jménu vůbec nemluví ani neučí.

¹⁹Petr a Jan jim odpověděli: „Myslíte, že je v Božích očích správné, abychom poslouchali vás více než Boha? ²⁰Nemůžeme nemluvit o tom, co jsme viděli a slyšeli.“

²¹Když ale nemohli najít nic, za co by je potrestali, znovu jim pohrozili a s ohledem na lid je propustili. Všichni totiž oslavovali Boha za to, co se stalo – ²²člověk přes čtyřicet let chromý byl zázračně uzdraven!

Dej nám smělost

²³Poté, co byli propuštěni, přišli ke svým a vyprávěli, co jim řekli vrchní kněží a starší. ²⁴Když to bratři uslyšeli, svorně pozvedli hlas k Bohu: „Pane, ty jsi stvořil nebe i zemi, moře i všechno, co je v nich. ²⁵Ty jsi skrze Ducha svatého řekl ústy svého služebníka, našeho otce Davida:

^a25 Gen 22:18; 26:4

^b26 Iza 42:1; 52:13; 53:11

^c11 Žalm 118:22

„Proč se národy vzbouřily
a lidé vymýšleli marnosti?
²⁶Králové země povstali
a vládcové se spřáhli proti Hospodinu
a proti jeho Pomazanému.“^a

²⁷A opravdu, Herodes a Pontius Pilát se spřáhli s pohany a s lidem Izraele proti tvému svatému služebníkovi Ježíši, jehož jsi pomazal, ^{28a}provedli, co tvá ruka a tvá vůle předurčila, že se má stát. ²⁹Pohled nyní na jejich výhrůžky, Hospodine, a dej svým služebníkům, ať mluví tvé slovo se vši smělostí. ³⁰Vztahuj svou ruku k uzdravování a dej, ať se ve jménu tvého svatého služebníka Ježíše dějí znamení a zázraky!“

³¹Místo, na kterém se shromáždili, se po jejich modlitbě zatřásl. Všichni byli naplněni Duchem svatým a začali směle mluvit Boží slovo.

Jedno srdce, jedna duše

³²Celé to množství věřících mělo jedno srdce a jednu duši. Nikdo nic ne nazýval svým vlastním majetkem, ale měli všechno společné. ³³Apoštolové vydávali svědectví o vzkříšení Pána Ježíše s velikou mocí a na všech spočívala veliká milost. ³⁴Nikdo mezi nimi netrpěl nouzi, protože ti, kdo vlastnili pole nebo domy, je prodávali a utržené peníze přinášeli ³⁵k nohám apoštolů. Z toho se pak rozdělovalo každému, jak kdo potřeboval.

³⁶Josef, který od apoštolů dostal jméno Barnabáš (což v překladu znamená Syn potěšení), levita původem z Kypru, ³⁷prodal své pole, přinesl peníze a položil je k nohám apoštolů.

Ananiáš a Zafira

5 Také jeden muž jménem Ananiáš se svou manželkou Zafirou prodal pozemek; ²část utržených peněz ale s vědomím své manželky ukryl. Zbytek přinesl a položil k nohám apoštolů.

³Petr mu na to řekl: „Ananiáši, to tě tak ovládl satan, že jsi lhal Duchu svatému? Proč jsi ukryl část peněz za to pole? ⁴Copak nebylo tvé? Nemusel jsi ho prodávat. A když jsi ho prodal, bylo jen na tobě, co s penězi uděláš. Jak tě mohla taková věc napadnout? Nelhal jsi lidem, ale Bohu!“

⁵Když Ananiáš uslyšel ta slova, skácel se mrtev k zemi. Na všechny, kdo to slyšeli, padla veliká bázeň. ⁶Několik mladíků vstalo, zabalili ho, odnesli ven a pohřbili.

⁷Asi po třech hodinách pak přišla i jeho žena, která nevěděla, co se stalo.

⁸Petr jí řekl: „Pověz mi, prodali jste to pole za tolik peněz?“

„Ano, za tolik,“ odpověděla.

⁹„To jste se domluvili, že budete pokoušet Hospodinova Ducha?“ řekl jí na to Petr. „Poslouchej! Za dveřmi už se blíží kroky těch, kdo pohřbili tvého muže, a vynesou i tebe.“

¹⁰ Ihned se mu skácela mrtvá k nohám. Když mladíci vešli, našli ji mrtvou, a tak ji vynesli a pochovali vedle jejího muže. ¹¹Na celou církev i na všechny, kdo to slyšeli, tehdy padla veliká bázeň.

¹²Rukama apoštolů se mezi lidmi dělo mnoho znamení a zázraků a všichni spolu svorně trávili čas v Šalomounově sloupoví. ¹³Nikdo jiný se

tam k nim neodvažoval připojit, ale lid si jich velmi vážil. ¹⁴Množství mužů i žen se přidávalo k Pánu a věřících stále přibývalo. ¹⁵Dokonce vynášeli nemocné na lůžkách a nosítkách a pokládali je na ulice, aby na některého z nich alespoň padl Petrův stín, až půjde kolem. ¹⁶Množství lidí z okolních měst se scházelo do Jeruzaléma, přinášeli nemocné a trápené nečistými duchy a ti všichni byli uzdravováni.

Znovu před Veleradou

¹⁷Tehdy povstal velekněz a všichni jeho stoupenci, totiž sekta saduceů. Naplnění nenávistí ¹⁸nechali apoštoly zatknout a vsadit do veřejné věznice. ¹⁹Hospodinův anděl ale v noci otevřel dveře vězení a vyvedl je ven. Řekl jim: ²⁰„Jděte, postavte se v chrámu a předneste lidu všechna slova tohoto Života.“ ²¹Poslechl ho a za úsvitu přišli do chrámu a učili.

Velekněz a jeho stoupenci zatím svolali Veleradu (totiž celé staršovstvo synů Izraele) a poslali pro apoštoly do vězení. ²²Když tam ale strážní přišli, ve vězení je nenašli. Vrátili se tedy s hlášením: ²³„Věznici jsme našli bezpečně uzamčenou, u dveří stály stráže, ale když jsme odemkli, uvnitř nikdo nebyl.“ ²⁴Když ta slova uslyšel velitel chrámové stráže s vrchními kněžími, nemohli pochopit, co se to stalo.

²⁵Vtom někdo přišel s hlášením: „Hle, muži, které jste uvěznil, stojí v chrámu a učí lid!“ ²⁶Velitel se stráží pro ně ihned šel a přivedl je bez násilí; báli se totiž, aby je lid neukamenoval.

²⁷Když je přivedli a postavili před Veleradu, velekněz se jich zeptal: ²⁸„Copak jsme vám přísně nezakázali učit o tom jménu? Jenže vy jste svým učením naplnili celý Jeruzalém a chcete nás činit zodpovědnými za krev toho člověka!“

²⁹Petr a apoštolové odpověděli: „Je třeba více poslouchat Boha než lidi. ³⁰Bůh vašich otců vzkřísil Ježíše, kterého jste vy přibili na kříž a zabili. ³¹Právě jeho Bůh vyvýšil na svou pravici jako Vůdce a Spasitele, aby dal Izraeli pokání a odpuštění hříchů. ³²A my jsme svědky těchto věcí a rovněž tak Duch svatý, jehož Bůh udělil těm, kdo ho poslouchají.“

³³Když to uslyšeli, rozzuřili se a začali se radit, jak je zabít. ³⁴Tehdy vstal ve Veleradě jeden farizeus jménem Gamaliel, učitel Zákona ctěný vším lidem. Nechal ty muže na chvíli vyvést ven a ³⁵potom řekl: „Izraelité, rozmyslete si, co s těmi lidmi chcete udělat. ³⁶Před nedávnem povstal Teudas. Prohlašoval se za někoho velikého a připojilo se k němu okolo čtyř set mužů. Když byl zabit, všichni jeho přívrženci se rozutekli a nic z toho nebylo. ³⁷Po něm povstal Juda Galilejský během sčítání lidu a strhl za sebou spoustu lidí. Ale i jeho přívrženci se rozutekli, jakmile zahynul. ³⁸Proto vám říkám: Nechte ty lidi být a propusťte je. Je-li tento úmysl a toto dílo z lidí, nic z toho nebude. ³⁹Je-li však z Boha, nic proti tomu nezmůžete. Nechcete snad bojovat proti Bohu!“

⁴⁰A tak ho poslechl. Zavolali apoštoly, dali je zbičovat, a když jim zakázali mluvit v Ježíšově jménu, propustili je. ⁴¹A tak odešli z Velerady s radostí, že se jim dostalo cti snášet pohrdání pro jeho jméno. ⁴²Každého dne pak nepřestávali v chrámu a po domech učit a prohlašovat Ježíše za Mesiáše.

Sedm služebníků

6 V té době, když se počet učedníků stále rozrůstal, začali si ti, kdo mluvili řecky, stěžovat, že jejich vdovy jsou oproti hebrejským kráceny na denních přidělech jídla. ²Dvanáct apoštolů proto svolalo shromáždění všech učedníků a řeklo: „Není správné, abychom se přestali věnovat Božímu slovu a sloužili u stolů. ³Proto, bratři, vyberte ze svého středu sedm mužů dobré pověsti, plných Ducha a moudrosti, kterým tu práci svěříme. ⁴Samí se pak budeme nadále věnovat modlitbě a službě Slova.“

⁵Celé shromáždění s tím návrhem souhlasilo, a tak vybrali:

Štěpána (muže plného víry a Ducha svatého), Filipa, Prochora, Nikanora, Timona, Parména a Mikuláše (proselytu z Antiochie).

⁶Postavili je před apoštoly a ti na ně po modlitbě vkládali ruce.

⁷Boží slovo se šířilo a počet učedníků v Jeruzalémě se mocně rozrůstal. Také veliké množství kněží přijalo víru.

⁸Štěpán, plný víry a moci, konal mezi lidmi veliké zázraky a znamení. ⁹Tehdy povstali někteří z takzvané synagogy Libertinů (totiž osvobozených otroků z Kyrény, Alexandrie, Kilikie a Asie) a začali Štěpánovi odporovat. ¹⁰Nemohli ale obstát proti moudrosti a Duchu, v jehož moci mluvil. ¹¹Nastrčili proto muže, kteří prohlašovali: „Slyšeli jsme, jak se rouhá proti Mojžíšovi a proti Bohu!“ ¹²Tím pobouřili lid i starší a znalce Písma, takže Štěpána nakonec zatkli a odvedli před Veleradu.

¹³Tam postavili falešné svědky, kteří tvrdili: „Ten člověk neustále mluví proti tomuto svatému místu a proti Zákonu. ¹⁴Slyšeli jsme ho říkat, že Ježíš Nazaretský zničí toto místo a změní ustanovení, která jsme dostali od Mojžíše!“

¹⁵Všichni, kdo seděli ve Veleradě, na něj upřeli pohled a viděli jeho tvář jako tvář anděla.

Štěpánova řeč

7 Velekněz se ho zeptal: „Je to tak?“

²Štěpán odpověděl: „Bratři a otcové, slyšte! Když byl náš otec Abraham ještě v Mezopotámii, předtím než se usadil v Cháranu, ukázal se mu Bůh slávy ³a řekl mu: ‚Odejdi ze své země a ze svého příbuzenstva a pojď do země, kterou ti ukážu.‘“ ⁴Tehdy odešel ze země Chaldeců a usadil se v Cháranu. Když pak jeho otec zemřel, Bůh ho odtud přestěhoval do země, v níž teď bydlíte. ⁵Nedal mu v ní za dědictví ani stopu země, ale slíbil ji dát do vlastnictví jemu a jeho semení po něm. ⁶I když byl ještě bezdětný, ⁶Bůh mu řekl: ‚Tvoji potomci budou žít jako přistěhovalci v cizí zemi. Budou zotročeni a utiskováni po čtyři sta let. ⁷Národ, jemuž budou otročit, ale budu soudit,‘ řekl Bůh. ‚Potom odejdou a budou mi sloužit na tomto místě.‘“ ⁸Tehdy jim vydal smlouvu o obřízce. Když pak Abraham zplodil Izáka, osmého dne ho obřezal a stejně tak Izák Jákoba a Jákob dvanáct patriarchů.

⁹Patriarchové žárlili na Josefa a prodali ho do Egypta, ale Bůh byl s ním.

¹⁰Vysvobodil ho ze všech jeho soužení a dal mu před faraonem, egyptským

³ Gen 12:1

⁵ Gen 12:7

⁷ Gen 15:13–14; Exod 3:12

králem, milost a moudrost, takže ho ustanovil správcem Egypta i celého svého domu.

¹¹Potom nastal po celém Egyptě i Kanaánu hlad a veliké soužení, takže naši otcové neměli co jíst. ¹²Když Jákob uslyšel, že v Egyptě je obilí, poslal tam naše otce. ¹³Když přišli podruhé, Josef se dal svým bratrům poznat, a tak se faraó seznámil s Josefovou rodinou. ¹⁴Josef pak k sobě pozval svého otce Jákoba i celé své příbuzenstvo v počtu sedmdesáti pěti osob. ¹⁵Jákob tedy sestoupil do Egypta, kde zemřel on i naši otcové. ¹⁶Potom byli přeneseni do Šechemu a pochováni v hrobě, který Abraham koupil za stříbro od synů Šechemova otce Chamora.

¹⁷Jak se blížil čas, kdy se mělo naplnit Boží zaslíbení Abrahamovi, náš lid v Egyptě rostl a množil se, ¹⁸dokud nepovstal jiný král, který už o Josefovi nevěděl. ¹⁹Choval se k našemu národu lstivě a nutil naše předky odkládat vlastní novorozence, aby nepřežili.

²⁰V té době se narodil Mojžíš. Byl překrásný. Tři měsíce ho chovali v rodině domě, ²¹a když ho museli odložit, vzala si ho faraonova dcera a vychovala ho jako vlastního syna. ²²Mojžíš byl vyučen veškeré moudrosti Egyptanů a byl mocný ve slovech i skutcích.

²³Když mu bylo čtyřicet let, rozhodl se navštívit své bratry, syny Izraele. ²⁴Uviděl, jak jeden z nich trpí bezpráví; zastal se ho, pomstil toho ubožáka a Egyptana zabil. ²⁵Myslel si, že jeho bratři porozumí, že jim Bůh skrze něho přináší spásu, ale oni nerozuměli. ²⁶Navštívil je i druhého dne a snažil se usmířit jejich potýčku: „Muži, jste bratři! Proč jeden druhému ubližujete?“ ²⁷Ten, který ubližoval svému bližnímu, jej však odstrčil: „Kdo tě ustanovil naším vůdcem a soudcem?“ ²⁸Chceš mě snad zabít, jako jsi včera zabil toho Egyptana?^a ²⁹Kvůli těm slovům pak Mojžíš utekl a žil jako přistěhovalec v midiánské zemi, kde zplodil dva syny.

³⁰Po dalších čtyřiceti letech se mu na poušti u hory Sinaj ukázal anděl v plameni hořícího keře. ³¹Mojžíš se tomu vidění podíval. Když se přiblížil, aby se lépe podíval, zazněl k němu Hospodinův hlas: ³²„Já jsem Bůh tvých otců, Bůh Abrahamův, Bůh Izákův a Bůh Jákobův.“ Mojžíš se roztrásl a neodvažoval se podívat. ³³Hospodin mu řekl: „Zuj si obuv z nohou, protože místo, na němž stojíš, je svatá půda.“ ³⁴Zřetelně jsem viděl trápení svého lidu v Egyptě; slyšel jsem jejich nárek a sestoupil jsem, abych je vysvobodil. Nyní tedy pojď, pošlu tě do Egypta.^b

³⁵Tohoto Mojžíše, kterého zavrhlí, když řekli: „Kdo tě ustanovil vůdcem a soudcem?“, toho Bůh poslal jako vůdce a vysvoboditele, když se mu prostřednictvím anděla ukázal v onom keři. ³⁶Tento Mojžíš je vyvedl na svobodu a konal zázraky a znamení v egyptské zemi, na Rudém moři a po čtyřicet let na poušti.

³⁷Tento Mojžíš řekl synům Izraele: „Bůh vám z vašich bratrů vzbudí Proroka, jako jsem já.“^c

³⁸Tento Mojžíš byl ve shromáždění Božího lidu na poušti. Stál mezi andělem, který k němu mluvil na hoře Sinaj, a našimi otci. To on přijal živá slova, aby je předal nám.

³⁹Naši otcové ho ale nechtěli poslouchat. Zavrhlí ho a v srdcích se obrátili do Egypta. ⁴⁰Řekli Áronovi: Udělej nám bohy, kteří by nás vedli! Kdo ví, co se stalo s tím Mojžíšem, který nás vyvedl z Egypta.^d ⁴¹Tehdy si udělali tele,

^a28 Exod 2:13–14^b34 Exod 3:5–10^c37 Deut 18:15 (Skut 3:22)^d40 Exod 32:1

přinesli té modle oběti a radovali se z výtvaru svých rukou. ⁴²Bůh se od nich odvrátil a nechal je sloužit nebeskému zástupu, jak je psáno v knize proroků:

„Obětovali jste snad mně své oběti a dary
těch čtyřicet let na poušti, dome izraelský?
⁴³Vztyčili jste stánek Molocha
a hvězdu svého boha Remfana,
obrazy, jež jste si udělali, abyste se jim klaněli!
Proto vás vystěhuji až za Babylon.“^a

⁴⁴Naši otcové měli na poušti Stánek svědectví, jak nařídil Ten, který řekl Mojžíšovi, aby ho udělal podle vzoru, který viděl. ^b⁴⁵Tento stánek převzali naši otcové a s Jozuem jej vnesli na území pohanů, které Bůh před našimi otci vyhnal. Tak to bylo až do dnů Davida, ⁴⁶kterého si Bůh oblíbil a který prosil, aby mohl Bohu Jákobovu^c zřídit příbytek. ⁴⁷Šalomoun mu potom postavil dům.

⁴⁸Nejvyšší ale nebydlí v chrámech udělaných rukama. Jak říká prorok:

⁴⁹„Nebe je můj trůn,
zemi mám u nohou jako podnožku.
Jaký mi chcete stavět dům, praví Hospodin,
a jaké místo, kde bych spočinul?
⁵⁰Copak jsem toto vše svou rukou nestvořil?“^d

⁵¹Jak jste jen tvrdošíjní! Chybí vám obřízka srdce a uší! Stále jen vzdorujete Duchu svatému – jak vaši otcové, tak i vy! ⁵²Kterého z proroků vaši otcové nepronásledovali? Zabíjeli ty, kdo předpovídali příchod toho Spravedlivého, a vy jste ho teď zradili a zavraždili. ⁵³Přijali jste Zákon z rukou andělů, ale nezachovali jste ho!“

Ježíšův mučedník

⁵⁴Když to slyšeli, rozzuřili se tak, že na Štěpána začali skřípět zuby. ⁵⁵On však, plný Ducha svatého, upřel pohled k nebi. Uviděl Boží slávu a Ježíše stojícího po Boží pravici ⁵⁶a zvolal: „Hle, vidím otevřené nebe a Syna člověka stojícího po Boží pravici!“

⁵⁷Začali hlasitě křičet, zacpali si uši a svorně se na něj vrhli. ⁵⁸Vyhnali ho ven z města, kde ho kamenovali. Svědkové si tehdy odložili pláště k nohám mladíka jménem Saul.

⁵⁹Zatímco ho kamenovali, Štěpán se modlil: „Pane Ježíši, přijmi mého ducha.“ ⁶⁰Klesl na kolena a hlasitě zvolal: „Nepočítej jim tento hřích, Pane!“ Po těch slovech zesnul.

8 Saul jeho smrt schvaloval.

Evangelium v Samaří

V té době přišlo na církev v Jeruzalémě velké pronásledování, takže se všichni kromě apoštolů rozprchli po judských a samařských krajích.

^a43 Amos 5:25–27

^b44 Exod 25:40

^c46 někt. rané rukopisy domu Jákobovu

^d50 Iza 66:1–2

²Zbožní muži pochovali Štěpána a velmi ho oplakávali. ³Saul zatím pustošil církev. Vcházel do domů, odvlékal muže i ženy a zavíral je do vězení.

⁴Ti, kdo se rozprchli, ovšem kázali Slovo, kamkoli přišli. ⁵Filip vešel do města Samaří a kázal tam Krista. ⁶Lidé svorně naslouchali Filipovým slovům v celých zástupech, protože slyšeli a viděli znamení, která konal. ⁷Nečistí duchové s velkým křikem vycházeli z mnoha posedlých a mnozí ochrnutí a chromí byli uzdraveni. ⁸Celé město zažívalo velikou radost.

⁹V tom městě žil jeden muž jménem Šimon. Už dlouho ohromoval samařský lid svou magií a prohlašoval se za někoho výjimečného. ¹⁰Všichni, od nejmenšího až po největšího, ho dychtivě poslouchali a říkali: „Tohle je jistě ta veliká Boží moc!“ ¹¹Poslouchali ho proto, že je tak dlouho ohromoval svou magií. ¹²Když ale uvěřili Filipovi kázacímu o Božím království a o jménu Ježíše Krista, dávali se muži i ženy pokřtít. ¹³Uvěřil dokonce i sám Šimon a po svém křtu se stále držel Filipa. Když viděl, jak veliká znamení a zázraky se dějí, byl ohromen.

¹⁴Apoštolové v Jeruzalémě uslyšeli, že Samaří přijalo Boží slovo, a tak k nim vyslali Petra a Jana. ¹⁵Ti přišli a modlili se za ně, aby přijali Ducha svatého. ¹⁶(Na nikoho z nich totiž ještě nesestoupil; byli pouze pokřtěni ve jménu Pána Ježíše.) ¹⁷Vkládali tedy na ně ruce a oni přijímali Ducha svatého.

¹⁸Když Šimon uviděl, že se Duch svatý uděluje skrze vkládání rukou apoštolů, přinesl jim peníze ¹⁹se slovy: „Dejte i mně tu moc, aby každý, na koho vložím ruce, přijal Ducha svatého!“

²⁰Petr mu na to řekl: „Ať jsou tvé peníze zatraceny s tebou! To sis myslel, že Boží dar jde koupit za peníze? ²¹Nemáš podíl ani účast na téhle věci, protože tvé srdce není před Bohem upřímné. ²²Čiň pokání ze své špatnosti a modli se – snad ti Bůh ten úmysl tvého srdce odpustí. ²³Vidím, jak jsi plný hořkosti a spoutaný nepravostí.“

²⁴Šimon odpověděl: „Vy se za mě modlete k Pánu, ať se mi nestane nic z toho, co jste říkali!“

²⁵Poté, co vydali svědectví a promluvili Pánovo slovo, vraceli se apoštolové do Jeruzaléma a kázali evangelium v mnoha samařských vesnicích.

Etiopský komoří

²⁶Hospodinův anděl promluvil k Filipovi: „Vstaň a vydej se na jih, k pouštní cestě z Jeruzaléma dolů do Gazy.“ ²⁷Vydal se tedy na cestu a hle, narazil na jednoho Etiopana. Byl to komoří etiopské královny Kandaky, který spravoval všechny její poklady. Ten se přijel do Jeruzaléma poklonit Bohu ²⁸a právě se vracel domů. Seděl na voze a četl proroka Izaiáše. ²⁹Duch řekl Filipovi: „Dohoň ten vůz a jdi vedle něj.“

³⁰Filip ho tedy doběhl a uslyšel ho, jak čte proroka Izaiáše. Zeptal se ho: „Rozumíš tomu, co čteš?“

³¹„Jak bych mohl?“ odpověděl. „Jedině kdyby mi to někdo vyložil.“ A prosil Filipa, aby nastoupil a přisedl k němu. ³²Místo, které v Písmu četl, bylo toto:

„Jak ovce na porážku veden byl,
jako když beránek před stříhačem oněmí,
ústa neotevřel.

³³Ve svém ponížení byl zbaven práva
a kdo vylíčí jeho rod?
Vždyť byl na zemi připraven o život.“^a

³⁴Komoří se Filipa zeptal: „Prosím tě, o kom to prorok mluví? O sobě, nebo o někom jiném?“ ³⁵Filip se ujal slova a počínaje tímto místem Písma mu zvěstoval Ježíše.

³⁶^[37]A jak jeli, cesta vedla kolem nějaké vody. Komoří zvolal: „Pohleď, voda – co brání, abych byl pokřtěn?“^b ³⁸a nechal zastavit vůz. Oba, Filip i komoří, sestoupili do vody a Filip ho pokřtil.

³⁹Když vystoupili z vody, Hospodinův Duch uchvátil Filipa a komoří ho už nespatřil; jel tedy svou cestou a radoval se. ⁴⁰Filip se pak octl v Azotu. Procházel všechna okolní města a kázal evangelium, až přišel do Cesareje.

Proč mě pronásleduješ?

9 Saul stále ještě chrlil smrtelné výhrůžky proti Pánovým učedníkům.^c Šel za veleknězem^{2a} a vyžádal si od něj listy pro synagogy v Damašku, aby tam mohl vyhledat přívržence té Cesty – jak muže, tak ženy – a přivést je v poutech do Jeruzaléma. ³Když už se cestou blížil k Damašku, náhle ho obklopilo světlo z nebe. ⁴Padl na zem a uslyšel hlas: „Saule, Saule, proč mě pronásleduješ?“

⁵Zeptal se: „Kdo jsi, Pane?“

Ten odpověděl: „Já jsem Ježíš, kterého ty pronásleduješ. ⁶Vstaň a jdi do města; tam se dozvíš, co máš dělat.“

⁷Muži v Saulově doprovodu zůstali stát bez hlesu; slyšeli totiž hlas, ale nikoho neviděli. ⁸Když se Saul zvedl ze země, otevřel oči, ale nic neviděl. Museli ho do Damašku odvést za ruku. ⁹Po tři dny neviděl, nejedl ani nepil.

¹⁰V Damašku žil jeden učedník jménem Ananiáš. Pán ho ve vidění oslovil: „Ananiáš!“

Odpověděl: „Zde jsem, Pane.“

¹¹Pán mu řekl: „Vstaň a jdi do ulice zvané Přímá. V Judově domě najdeš Saula z Tarsu – hle, právě se modlí ¹²a ve vidění spatřil muže jménem Ananiáš, jak jde k němu a vkládá na něj ruku, aby prohlédl.“

¹³Ananiáš namítl: „Pane, slyšel jsem od mnoha lidí, kolik zla ten muž napáchal tvým svatým v Jeruzalémě! ¹⁴A teď má i zde od vrchních kněží pověření, aby spoutal všechny, kdo vzývají tvé jméno!“

¹⁵Pán mu však řekl: „Jdi, neboť je to má vyvolená nádoba – bude přinášet mé jméno národům, králům i synům Izraele ¹⁶a já mu ukážu, kolik musí vytrpět pro mé jméno.“

¹⁷Ananiáš tedy šel do určeného domu. Vešel dovnitř, vložil na něj ruce a řekl: „Bratře Saule, Pán Ježíš, který se ti ukázal na cestě, po níž jsi šel, mě poslal, abys prohlédl a byl naplněn Duchem svatým.“ ¹⁸Saul náhle prohlédl, jako by mu z očí spadly šupiny. Potom vstal a dal se pokřtít. ¹⁹Přijal pokrm a posilnil se.

Saul popouzí Židy

Saul pak strávil několik dní s damašskými učedníky ²⁰a hned začal v synagogách kázat, že Ježíš je Boží Syn. ²¹Všichni, kdo ho slyšeli, žasli a říkali:

³³ Iza 53:7–8 ³⁶ Někt. pozdní rukopisy přidávají v. 37 *Filip odpověděl: „Věřš-li celým srdcem, je to možné.“ Komoří na to řekl: „Věřím, že Ježíš Kristus je Boží Syn!“*

„Vždyť to je ten, který v Jeruzalémě hubil vyznavače toho jména! Copak sem nepřišel, aby je v poutech odvedl k vrchním kněžím?“ ²²Saul ale kázal stále mocněji a svými důkazy, že Ježíš je Mesiáš, popouzel damašské Židy.

²³Když už to trvalo dost dlouho, Židé se dohodli, že ho zabijí. ²⁴Saul se ale o jejich úkladech dozvěděl. Brány byly hlídány dnem i nocí, protože ho chtěli zabít, ²⁵a tak ho učedníci v noci vzali a spustili ho v koši přes hradbu.

²⁶Saul se tedy vrátil do Jeruzaléma. Pokoušel se připojit k učedníkům, ale všichni se ho báli. Nevěřili totiž, že je učedník. ²⁷Barnabáš se ho však ujal. Přivedl ho k apoštolům a vyprávěl jim, jak Saul uviděl na cestě Pána a mluvil s ním a také jak v Damašku směle mluvil v Ježíšově jménu. ²⁸A tak s nimi zůstal v Jeruzalémě. ²⁹Hovořil a přel se také s počtenými Židy a ti mu začali ukládat o život. ³⁰Když se to dozvěděli bratři, odvedli ho do Cesareje a poslali do Tarsu.

³¹Církve po celém Judsku, Galileji i Samaří pak zakoušely klid a sílily; žily v Hospodinově bázni a povzbuzovány Duchem svatým se rozrůstaly.

Petrova apoštolská cesta

³²Petr obcházel všechny církve a cestou přišel také ke svatým v Lyddě.

³³Tam našel člověka jménem Eneáš, který byl ochrnutý a už osm let byl upoután na lůžko. ³⁴Petr mu řekl: „Eneáš, Ježíš Kristus tě uzdravuje. Vstaň a ustel si!“ On hned vstal ³⁵a všichni obyvatelé Lyddy a Šáronu, kteří ho viděli, se obrátili k Pánu.

³⁶V Joppě pak žila jedna učednice jménem Tabita (což je v překladu Dorkas),^a která oplývala dobrými skutky a almužnami. ³⁷V těch dnech však onemocněla a zemřela. Omyli ji a položili do horní místnosti. ³⁸Lydda je blízko Joppy, a když se učedníci doslechli, že Petr je v Lyddě, poslali k němu dva muže s prosbou, aby k nim bez meškání přišel.

³⁹Petr vstal a šel s nimi. Když přišel, zavedli ho do horní místnosti, kde ho s pláčem obstoupily všechny vdovy a ukazovaly košile a pláště, které jim Dorkas dělala, dokud byla s nimi. ⁴⁰Petr poslal všechny ven, poklekl a modlil se. Potom se obrátil k jejímu tělu a řekl: „Tabito, vstaň!“^b Otevřela oči, a když uviděla Petra, posadila se. ⁴¹On jí podal ruku a pomohl jí vstát. Potom zavolal svaté i vdovy a ukázal jim ji živou.

⁴²Rozneslo se to po celé Joppě a mnozí uvěřili v Pána. ⁴³Petr pak v Joppě bydlel delší čas u jistého Šimona koželuha.

Co Bůh očistil, neměj za nečisté

10 V Cesareji žil jeden muž jménem Kornelius, setník praporu zvaného Italský. ²Byl zbožný a bohabojný s celým svým domem, dával mnoho almužen lidu a stále se modlil k Bohu. ³Jednou odpoledne kolem třetí hodiny jasně uviděl ve vidění Božího anděla, jak k němu jde a říká: „Kornelie!“

⁴V úleku na něj vytréštil oči a zeptal se: „Co je, Pane?“

Anděl mu řekl: „Tvé modlitby a almužny vzbudily Boží pozornost. ⁵Hned pošli do Joppy a nech zavolat Šimona zvaného Petr. ⁶Je hostem jistého Šimona koželuha, který má dům u moře.“

⁷Když po těch slovech anděl odešel, Kornelius zavolal dva své služebníky a jednoho zbožného vojáka, který patřil k jeho pobočníkům. ⁸Všechno jim vyložil a poslal je do Joppy.

^a 1 Skut 7:58–8:3

^b 36 aram. i řec. jméno znamená *Gazela*

^b 40 srov. Marek

⁹Druhého dne, zatímco se cestou blížili k městu, Petr vystoupil na plochu střechu domu, aby se modlil. Okolo poledne ¹⁰dostal hlad a chtěl jít. Než mu však připravili jídlo, upadl do vytržení. ¹¹Uviděl otevřené nebe a něco jako velikou plachtu, jak se za čtyři cípy spouští na zem. ¹²V ní byla všemožná čtvernohá polní zvířata i šelmy, plazi a ptáci. ¹³Vtom k němu zazněl hlas: „Vstaň, Petře, zabíjej a jez!“

¹⁴Petr odpověděl: „To ne, Pane! Nikdy jsem přece nejedl nic nečistého nebo poskvrněného.“

¹⁵Ale hlas k němu promluvil znovu: „Co Bůh očistil, neměj za nečisté!“

¹⁶Opakovalo se to třikrát, než byla plachta vytažena zpátky do nebe.

¹⁷Zatímco si Petr marně lámal hlavu, co mělo to vidění znamenat, hle, muži posláni Korneliem se doptali na Šimonův dům. Když dorazili ke dveřím, ¹⁸zavolali: „Je tu hostem Šimon zvaný Petr?“

¹⁹Petr zatím přemýšlel o tom vidění. Duch mu řekl: „Hledají tě tři muži.

²⁰Vstaň, sejdi dolů a bez váhání odejdi s nimi, protože jsem je poslal já sám.“

²¹Petr tedy sešel dolů k těm mužům a řekl: „Já jsem ten, koho hledáte. Co vás přivádí?“

²²Odpověděli: „Setník Kornelius, spravedlivý a bohabojný muž, který má dobrou pověst u celého židovského národa, dostal od svatého anděla pokyn, že tě má pozvat k sobě domů, aby vyslechl tvá slova.“ ²³Petr je tedy pozval dovnitř a pohostil.

Bůh nikomu nestraní

Nazítrí vstal a odešel s nimi, doprovázen některými bratry z Joppy. ²⁴Druhého dne dorazili do Cesareje. Kornelius je očekával a svolal své příbuzné a blízké přátele. ²⁵Když Petr chtěl vejít, Kornelius mu vyšel vstříc, padl mu k nohám a poklonil se. ²⁶Petr ho ale zvedl se slovy: „Vstaň, vždyť i já jsem jen člověk!“

²⁷V rozhovoru s ním vešel dovnitř. Když uviděl shromážděné množství lidí, ²⁸řekl jim: „Sami víte, že pro Žida je nepřípustné, aby se stýkal s cizincem nebo ho navštěvoval. Bůh mi však ukázal, abych žádného člověka neměl za nečistého nebo poskvrněného, ²⁹a tak jsem bez námitek přijal vaše pozvání a přišel jsem. Mohu se zeptat, proč jste mě pozvali?“

³⁰Kornelius odpověděl: „Před třemi dny přesně touto dobou, o třetí poledne, jsem se doma modlil. Náhle se přede mnou postavil muž v zářícím rouchu ³¹a řekl: ‚Kornelie, tvá modlitba byla vyslyšena a tvé almužny nezůstaly bez povšimnutí před Bohem. ³²Pošli do Joppy a nech zavolat Šimona zvaného Petr, který je hostem v domě Šimona koželuha u moře.‘ ³³Proto jsem k tobě hned poslal a ty jsi laskavě přišel. Teď jsme tu všichni před Boží tváří, abychom vyslechli, cokoli ti Bůh svěří.“

³⁴Petr se ujal slova a řekl: „Opravdu vidím, že Bůh nikomu nestraní, ³⁵ale v každém národě se mu líbí, kdokoli ho ctí a koná spravedlnost. ³⁶To je to poselství, které Bůh svěří synům Izraele; jím zvěstuje pokoj skrze Ježíše Krista, který je Pánem všech. ³⁷Sami víte, co se dělo po celém Judsku; začalo to v Galileji, po křtu, který kázal Jan. ³⁸Ježíše z Nazaretu Bůh pomazal Duchem svatým a mocí. Kamkoli přišel, konal dobro a uzdravoval všechny soužené od ďábla, protože Bůh byl s ním.

³⁹My jsme svědkové všeho, co dělal v judské zemi a v Jeruzalémě. Oni ho přibili na kříž a popravili, ⁴⁰ale Bůh jej třetího dne vzkřísil a dal, aby se ukázal – ⁴¹ne všemu lidu, ale svědkům, které Bůh předem vyvolil – nám, kteří jsme s ním jedli a pili po jeho zmrtvýchvstání. ⁴²Uložil nám, abychom kázali všemu lidu a dosvědčovali, že on je ten, koho Bůh ustanovil soudcem živých i mrtvých. ⁴³Jemu vydávají svědectví všichni proroci: skrze jeho jméno přijme odpuštění hříchů každý, kdo v něj věří.“

⁴⁴Ještě než to Petr dořekl, Duch svatý sestoupil na všechny, kdo poslouchali jeho řeč. ⁴⁵Obřezaní věřící, kteří přišli s Petrem, užasli, že dar Ducha svatého je vyelit i na pohany. ⁴⁶Slyšeli je totiž, jak mluví v jiných jazycích a velebí Boha.“

Petr tehdy prohlásil: ⁴⁷„Copak jim někdo může odepřít křest vodou, když přijali Ducha svatého jako my?“ ⁴⁸A tak je nechal pokřtít v Pánově jménu. Potom ho pozvali, aby s nimi pobyl ještě několik dní.

Kdo jsem, abych bránil Bohu?

11 Apoštolové a ostatní bratři v Judsku se doslechli, že i pohané přijali Boží slovo. ²Když Petr dorazil do Jeruzaléma, obřezaní věřící mu vytýkali: ³„Šel jsi k neobřezancům a jedl jsi s nimi!“

⁴Petr jim to začal po pořádku vysvětlovat: ⁵„Jednou, když jsem se ve městě Joppe modlil, ve vytržení jsem spatřil vidění: z nebe se za čtyři cípy spouštělo něco jako veliká plachta. Když sestoupila až ke mně, ⁶pozorně jsem se do ní podíval a spatřil jsem čtvernohá polní zvířata i šelmy, plazy a ptáky. ⁷Tehdy jsem uslyšel hlas: ‚Vstaň, Petře, zabíjej a jez!‘

⁸Odpověděl jsem: ‚To ne, Pane! Nikdy jsem nevzal do úst nic nečistého nebo poskvrněného.‘

⁹Ten hlas z nebe ke mně ale promluvil znovu: ‚Co Bůh očistil, neměj za nečisté!‘ ¹⁰Třikrát se to opakovalo, než to bylo všechno vytaženo zpátky do nebe.

¹¹Vtom se před domem, ve kterém jsem byl, objevili tři muži. Byli za mnou posláni z Cesareje ¹²a Duch mi řekl, abych šel bez váhání s nimi. Doprovázelo mě těchto šest bratrů, s nimiž jsme vešli do domu toho muže. ¹³Vyprávěl nám, jak ve svém domě uviděl anděla. Stanul před ním a řekl: ‚Pošli do Joppy a nech zavolat Šimona zvaného Petr. ¹⁴Skrze to, co ti poví, budeš spasen ty i celý tvůj dům!‘

¹⁵A jen, co jsem k nim začal mluvit, sestoupil na ně Duch svatý stejně jako na počátku na nás. ¹⁶Tehdy jsem si vzpomněl na Pánova slova: ‚Jan křtil vodou, ale vy budete pokřtěni Duchem svatým.‘^b ¹⁷Jestliže jim Bůh dal stejný dar jako nám, když uvěřili v Pána Ježíše Krista, kdo jsem byl já, abych bránil Bohu?“

¹⁸Po těch slovech se upokojili a začali chválit Boha: „Tak tedy i pohanům dal Bůh pokání k životu!“

Církev v Antiochii

¹⁹Ti, kdo se rozprchli během pronásledování po Štěpánově smrti, dorazili až do Fénicie, na Kypr a do Antiochie a šířili Boží slovo výhradně mezi Židy. ²⁰Někteří z nich, původem z Kypru a Kyrény, však po příchodu do Antiochie oslovili evangeliem o Pánu Ježíši také Řeky. ²¹Hospodinova ruka byla s nimi a veliké množství jich uvěřilo a obrátilo se k Pánu.

^a46 Skut 2:4–11

^b16 Skut 1:5

²²Zpráva o tom se donesla k církvi v Jeruzalémě, a tak do Antiochie vyslali Barnabáše. ²³Když tam přišel a uviděl tu Boží milost, zaradoval se a všechny povzbuzoval, aby s oddaným srdcem zůstávali věrní Pánu. ²⁴(Byl to dobrý muž, plný Ducha svatého a víry.) A tak se k Pánu přidalo ještě mnoho dalších.

²⁵Barnabáš proto odešel do Tarsu vyhledat Saula, ²⁶a když ho našel, přivedl ho do Antiochie. Strávili v tamější církvi celý rok a učili spoustu lidí. Právě zde v Antiochii byli učedníci poprvé označeni za křesťany.^a

²⁷V té době přišli do Antiochie proroci z Jeruzaléma. ²⁸Jeden z nich jménem Agabos vstal a skrze Ducha oznamoval, že po celé říši bude veliký hlad. (Což se také splnilo za císaře Klaudia.) ²⁹Učedníci tedy rozhodli, že každý podle své možnosti pošle pomoc bratrům v Judsku. ³⁰To také udělali a poslali to starším po Barnabášovi a Saulovi.

Herodův marný boj

12 V té době král Herodes^b krutě napadl některé z těch, kdo patřili k církvi. ²Jakuba, bratra Janova, popravil mečem, ³a když viděl, že se to Židům líbí, rozhodl se zatknout i Petra. (Bylo to během Svátku nekvašených chlebů.)^c ⁴Když se ho zmocnil, dal ho zavřít do vězení a hlídat čtyřmi čtveřicemi vojáků. Po Velikonocích ho totiž chtěl předvést k veřejnému slyšení.

⁵Petr byl takto hlídán ve vězení, ale církev se za něj vroucně modlila k Bohu.

⁶Noc předtím, než ho chtěl Herodes předvést, spal Petr mezi dvěma vojáky, spoután dvěma řetězy, a stráže přede dveřmi hlídaly vězení. ⁷Vtom vedle něj stanul Hospodinův anděl a v cele zazářilo světlo. Udeřil Petra do boku a vzbudil ho: „Rychle vstávej!“ Řetězy mu spadly z rukou ⁸a anděl mu řekl: „Oblékní se a obuj.“ Když to udělal, anděl pokračoval: „Vezmi si plášť a pojď za mnou.“ ⁹Petr ho následoval ven, ale nevěděl, že to s tím andělem je doopravdy; myslel si, že má vidění. ¹⁰Když minuli první i druhou stráž, přišli k železné bráně, která vedla do města, a ta se jim sama od sebe otevřela. Vyšli ven, přešli jednu ulici a vtom jej anděl opustil.

¹¹Když Petr přišel k sobě, řekl si: „Teď vidím, že to bylo doopravdy! Pán poslal svého anděla a vytrhl mě z Herodovy ruky a ze všeho, co židovský lid očekával.“ ¹²Když to pochopil, šel do domu Marie, matky Jana Marka, kam se mnozí sešli k modlitbám.

¹³Petr zatloukl na dveře brány a přišla otevřít služka jménem Rhodé.

¹⁴Když poznala Petrův hlas, samou radostí neotevřela bránu, ale běžela dovnitř se zprávou, že Petr stojí před branou. ¹⁵Říkali jí: „Blázníš?!“ Když ale tvrdila, že je to pravda, řekli: „To musí být jeho anděl.“

¹⁶Petr však nepřestával tlouci. Když konečně otevřeli a spatřili ho, byli ohromeni. ¹⁷Pohybem ruky je utišil a vyprávěl jim, jak ho Pán vyvedl z vězení. Potom řekl: „Povězte to Jakubovi a bratrům.“ Vyšel ven a zamířil jinam.

¹⁸Když se rozednilo, mezi vojáky vypukl nemalý rozruch nad tím, co se stalo s Petrem. ¹⁹Herodes ho marně hledal. Stráže nechal po výslechu popraviti a odebral se z Judska do Cesareje, kde zůstal.

²⁰Herodes se tehdy velmi hněval na Týrské a Sidonské. Proto se za ním svorně vypravili, a když si získali královského komořího Blasta, žádali o smír (jejich kraj byl totiž závislý na dodávkách z králova území). ²¹Ve

^a26 řec. *christianoi* znamená *kristovci* ^b1 Herodes Agrippa I., vnuk Heroda Velikého, syn Archelaův (Mat 2:22); judský král 41–44 n. l. ^c3 viz pozn. Exod 23:15

stanovený den se Herodes v královském rouše posadil na trůn a pronesl k nim řeč. ²²Lid začal volat: „Hlas boží, ne lidský!“ ²³A vtom jej udeřil Hospodinův anděl, protože nevzdal slávu Bohu: vypustil duši rozežrán červy.

²⁴Boží slovo se pak šířilo a rozmáhalo se.

Barnabáš a Saul vyslání na cestu

²⁵Když Barnabáš a Saul splnili svůj úkol, vrátili se z^a Jeruzaléma a vzali s sebou i Jana Marka.

13 V antiochijské církvi byli proroci a učitelé:

Barnabáš,
Šimon zvaný Černý,
Lucius Kyrénský,
Menachem, vychovaný společně s tetrarchou Herodem,
a Saul.

²Jednou, když uctívali Pána a postili se, Duch svatý řekl: „Oddělte mi Saula a Barnabáše pro dílo, k němuž jsem je povolal.“ ³Po půstu a modlitbě na ně tedy vložili ruce a propustili je.

Kypr

⁴Oni pak, vyslání Duchem svatým, přišli do Seleukie, odkud odpluli na Kypr. ⁵Když dorazili do Salaminy, kázali Boží slovo v židovských synagogách; také Jan^b byl s nimi, aby jim pomáhal.

⁶Procestovali ten ostrov až do Páfu, kde narazili na jednoho čaroděje, židovského falešného proroka jménem Bar-Jesus, ⁷který se vetřel do přízně místního prokonzula Sergia Pavla. Tento rozumný muž si Barnabáše a Saula nechal zavolat, protože toužil slyšet Boží slovo. ⁸Onen Elymas (neboli čaroděj, jak se jeho jméno překládá) jim však odporoval a snažil se prokonzulovi zabránit ve víře. ⁹Saula, zvaného také Pavel, naplnil Duch svatý. Podíval se mu zpříma do očí ¹⁰a řekl: „Ty dáblův synu plný přetvářky a podlosti! Ty nepříteli vši spravedlnosti! Nepřestaneš podvracet Hospodinovy přímé cesty? ¹¹Hle, ruka Hospodinova tě teď raní slepotou! Bude to trvat, než zase uvidíš slunce!“

Vtom na Elymase padla temná mlha, takže tápal kolem sebe a hledal, kdo by ho vedl za ruku. ¹²Když prokonzul uviděl, co se stalo, uvěřil, ohromen Pánovým učením.

Antiochie Pisidská

¹³Pavel a jeho společníci pak odpluli z Páfu a dorazili do Perge v Pamfylii. Jan je však opustil a vrátil se do Jeruzaléma. ¹⁴Pokračovali tedy z Perge sami, až dorazili do Antiochie Pisidské. V sobotu šli do synagogy a posadili se. ¹⁵Když skončilo čtení Zákona a Proroků, představení synagogy je vyzvali: „Bratři, pokud máte pro lid nějaké slovo povzbuzení, mluvte.“

¹⁶Pavel vstal, pokynul rukou a řekl: „Izraelité a všichni Boží ctitelé, slyšte: ¹⁷Bůh tohoto lidu, Izraele, vyvolil naše otce. Pozdvihl tento lid, když pobýval v Egyptě, a vyvedl jej odtud svou vztaženou paží. ¹⁸Po čtyřicet

^a25 někt. rukopisy do ^b5 tj. Jan Marek (Skut.12:12, 25)

let snášel jejich způsoby^a na poušti, ¹⁹a když vyhledal sedm národů v zemi Kanaán, rozdělil jim jejich zem losem. ²⁰To vše trvalo asi čtyři sta padesát let. Až do proroka Samuele jim dával soudce. ²¹Když pak žádali o krále, Bůh jim dal Saula, syna Kíšova, muže z pokolení Benjamínova. Po čtyřiceti letech ²²jej však zavrhl a pozdvihl jim za krále Davida, o němž vydal toto svědectví: „Našel jsem Davida, syna Jišajova, muže podle mého srdce; on mi vyplní všechna přání.“^b

²³Z jeho semene Bůh vzbudil Izraeli zaslíbeného Spasitele – Ježíše, ²⁴před jehož příchodem kázal Jan všemu lidu Izraele křest pokání. ²⁵Ke konci své cesty Jan říkal: „Já nejsem ten, za koho mě pokládáte – hle, on přichází po mně! Jemu nejsem hoden ani rozvázat obuv na nohou.“^c

²⁶Bratři, synové rodu Abrahamova, i vy, kdo ctíte Boha spolu s nimi, vám bylo posláno toto slovo spásy. ²⁷Obyvatelé Jeruzaléma ani jejich vůdcové ho však nepoznali. Odsoudili ho, a tak naplnili hlasy Proroků, kteří se čtou každou sobotu. ²⁸Ačkoli nenašli nic, za co by zasloužil smrt, vyžádali si na Pilátovi jeho popravu. ²⁹Když naplnili všechno, co o něm bylo psáno, sňali jej z kříže a položili do hrobu. ³⁰Bůh jej ale vzkřísil z mrtvých! ³¹On se pak po mnoho dní ukazoval těm, kdo s ním přišli z Galileje do Jeruzaléma, a ti teď o něm vydávají svědectví lidem.

³²Přinášíme vám tedy radostnou zprávu: Zaslíbení daná našim otcům ³³Bůh splnil nám, jejich potomkům, když vzkřísil Ježíše. Tak je to popsáno ve druhém Žalmu:

„Ty jsi můj Syn,
já jsem ode dneška Otcem tvým!“^d

³⁴A že ho vzkřísil z mrtvých, aby nikdy nepodlehł zkáze, řekl takto:

„Dám vám svatá zaslíbení
učiněná Davidovi.“^e

³⁵Proto na jiném místě říká:

„Svého svatého nevydáš rozkladu.“^f

³⁶David ve svém pokolení zajisté posloužil Boží vůli. Když však zesnul a byl připojen ke svým otcům, podlehl rozkladu. ³⁷Ten, kterého Bůh vzkřísil, však rozklad nepoznal.

³⁸Bratři, oznamuji vám, že skrze něj se vám zvěstuje odpuštění hříchů. ³⁹Skrze něj je každý věřící ospravedlněn od všeho, od čeho vás Mojžíšův zákon ospravedlnit nemohl. ⁴⁰Dejte si však pozor, aby se vám nestalo, co je psáno v Prorocích:

⁴¹„Pohleďte, pohrdavci,
podívejte se a zhyňte:
Já konám dílo ve vaší době,
dílo, jemuž neuvěříte,
i kdyby vám o něm někdo vyprávěl!“^g

^a18 jiné rukopisy o ně pečoval (Deut 1:31)

^b22 Žalm 89:21; 1.Sam 13:14; Iza 44:28

^c25 Luk 3:16; Jan 1:20–27 ^d33 Žalm 2:7

^e34 Iza 55:3

^f35 Žalm 16:10

⁴²Když pak odcházeli ze synagogy, místní pohané je prosili, aby jim o těch věcech vyprávěli příští sobotu. ⁴³Jakmile bylo shromáždění rozpuštěno, mnozí Židé i zbožní proselyté^a šli za Pavlem a Barnabášem. Ti je pak v rozhovoru nabádali, ať zůstávají v Boží milosti.

⁴⁴Příští sobotu se ke slyšení Božího slova sešlo skoro celé město. ⁴⁵Když Židé uviděli ty davy, naplnila je závist a začali rouhavě popírat, cokoli Pavel řekl.

⁴⁶Pavel a Barnabáš jim směle odpověděli: „Vy jste měli Boží slovo slyšet jako první. Protože ho však odmítáte, a považujete se tak za nehodné věčného života, hle, obracíme se k pohanům! ⁴⁷Tak nám to totiž přikázal Hospodin:

„Učinil jsem tě světlem národů,
abys dal spásu celému světu.“^b

⁴⁸Když to pohané uslyšeli, začali se radovat a oslavovat Pánovo slovo a všichni, kdo byli předurčení k věčnému životu, uvěřili. ⁴⁹Pánovo slovo se pak šířilo po celém kraji.

⁵⁰Židovští vůdci ale poštvali bohabyjné^c a vážené ženy i přední muže města, aby proti Pavlovi a Barnabášovi rozpoutali pronásledování a vyhnali je ze svého kraje. ⁵¹Ti však na ně setřásli prach z nohou^d a přišli do Ikonie. ⁵²Učedníci pak byli plní radosti a Ducha svatého.

Ikonium

14 Také v Ikoniu šli do židovské synagogy a mluvili tak, že uvěřilo veliké množství Židů i Řeků. ²Ti Židé, kteří neuvěřili, ale podnítily pohany a poštvali je proti bratrům. ³Přesto tam strávili dlouhý čas a směle mluvili o Pánu, který potvrzoval poselství o své milosti a působil skrze jejich ruce znamení a zázraky.^e ⁴Obyvatelstvo města se rozdělilo: jedni byli s Židy a druzí s apoštoly.

⁵Když se je však pohané i Židé se svými vůdci rozhodli napadnout a kameňovat, ⁶dozvěděli se to a utekli do lykaonských měst Lystry a Derbe a jejich okolí. ⁷I tam šířili evangelium.

Lystra a Derbe

⁸V Lystře sedával jeden muž. Nemohl na nohy, neboť byl od lůna své matky chromý a nikdy nechodil. ⁹Také on naslouchal Pavlovým slovům. Když se mu Pavel podíval do očí a viděl jeho víru, že bude uzdraven, ¹⁰řekl silným hlasem: „Postav se na nohy a stůj rovně!“ A on vyskočil a začal chodit.

¹¹Když lidé viděli, co Pavel udělal, začali lykaonsky volat: „Bohové sestoupili k nám v lidské podobě!“ ¹²Barnabášovi začali říkat Zeus a Pavlovi Hermes (protože mluvil hlavně on). ¹³Kněz Diova chrámu, který stál před městem, přivedl k branám ověncené býky a chtěl s lidmi začít obětovat.

¹⁴Jakmile to apoštolové Barnabáš a Pavel uslyšeli, roztrhli svá roucha, vběhli do davu a křičeli: ¹⁵„Co to děláte? Vždyť jsme jen lidé jako vy! Přišli jsme vám zvěstovat, abyste se obrátili od těchto marností k živému Bohu, který stvořil nebe, zemi i moře a všechno v nich. ¹⁶V minulých dobách

^a41 Abk 1:5 ^a43 pohané, kteří se obrátili k židovství (též dále)

^b47 Iza 42:6; 49:6

^c50 pohané, kteří uvěřili v Boha, ale nepřijali plně závazky židovství, zejm. obřízku (též dále)

^d51 Mat 10:14; Marek 6:11

^e3 srov. Skut 4:30

nechával všechny národy chodit po jejich cestách, ¹⁷ale nikdy o sobě nepřestal svědčit svým dobrodiním: z nebe nám dává déšť i časy úrody a naše nitro sytí jídlem a radostí.“^a ¹⁸A těmi slovy taktak upokojili davy, aby jim neobtěžovaly.

¹⁹Vtom ale dorazili Židé z Antiochie a Ikonía a strhli davy k tomu, aby Pavla ukamenovali. Když už ho měli za mrtvého, vyvlekli ho za město. ²⁰Když ho však obstoupili učedníci, vstal a vrátil se do města. Druhého dne pak s Barnabášem odešel do Derbe.

Zpáteční cesta

²¹I tomuto městu zvěstovali evangelium. Poté, co tu získali mnoho učedníků, vydali se na zpáteční cestu do Lystry, Ikonía a Antiochie. ²²Posilovali duše učedníků a vyzývali je, aby zůstávali ve víře a že do Božího království musíme vejít skrze mnohá soužení. ²³V každé církvi jim s modlitbou a po stem vybrali starší a svědčili je Pánu, v něhož uvěřili.

²⁴Prošli Pisidii a přišli do Pamfylie. ²⁵Poté, co kázali slovo v Perge, odešli do Attalie ²⁶a odtud vypluli do Antiochie, odkud byli předtím svěření Boží milosti k dílu, které nyní vykonali. ²⁷Když tam dorazili, shromáždili církev a vyprávěli, co všechno Bůh skrze ně učinil a že otevřel dveře víry pohanům. ²⁸Zůstali tam s učedníky po delší čas.

Jeruzalémský sněm

15 Potom přišli někteří z Judska a začali bratry učit: „Pokud se nedáte obřezat podle Mojžíšova způsobu, nemůžete být spaseni.“ ²Pavel a Barnabáš s nimi proto vedli nemalý spor a hádku, a tak bylo rozhodnuto, že Pavel, Barnabáš a někteří další půjdou s touto otázkou za apoštoly a staršími do Jeruzaléma.^b

³Vyslání církví tedy procházeli Fénicií a Samařím a vyprávěli o obrácení pohanů a přinášeli všem bratrům velikou radost. ⁴Když dorazili do Jeruzaléma, byli přijati církví, apoštoly i staršími a vyprávěli jim, co skrze ně Bůh udělal. ⁵Povstali však někteří věřící ze sekty farizeů a říkali, že pohané se musí obřezávat a že se jim má přikázat, ať zachovávají Mojžíšův zákon.

⁶Apoštolové a starší se tedy sešli, aby tu věc zvážili. ⁷Po velikém dohadování vstal Petr a promluvil k nim: „Bratři! Sami víte, že Bůh z nás už dávno vybral mě, aby pohané slyšeli slovo evangelia z mých úst a uvěřili.“^c ⁸Bůh, který zná lidská srdce, jim tehdy vydal svědectví, když jim dal Ducha svatého tak jako nám. ⁹Vírou očistil jejich srdce a neučinil žádný rozdíl mezi námi a jimi. ¹⁰Proč tedy teď pokoušíte Boha? Proč nakládáte učedníkům jho, které nemohli unést ani naši otcové ani my? ¹¹Věříme přece, že jsme stejně jako oni spaseni milostí Pána Ježíše.“

¹²Celé shromáždění zmlklo a poslouchali Barnabáše a Pavla, kteří vyprávěli, jaká znamení a zázraky skrze ně Bůh konal mezi pohany. ¹³Když domluvili, vzal si slovo Jakub: „Poslouchejte mě, bratři. ¹⁴Šimon tu vyprávěl, jak Bůh poprvé navštívil pohany, aby z nich přijal svůj vlastní lid.

¹⁵S tím se plně shodují slova proroků, neboť je psáno:

¹⁶,Znovu se vrátím
a obnovím zbořený stan Davidův.

^a17 Mat 5:45; Jak 1:17

^b2 Gal 2:1–5

^c7 Skut 10

Jeho trosky obnovím
a vztyčím jej,
¹⁷aby ostatní lidé hledali Hospodina –
všichni pohané mé jméno nesoucí,
praví Hospodin, který činí tyto věci,^a
¹⁸věci, které oznamoval už před věky.^b

¹⁹Proto soudím, abychom pohanům, kteří se obracejí k Bohu, nečinili potíže. ²⁰Napišme jim však, ať se vyhýbají modloslužbě, smilstvu, masu zardoušených zvířat a krvi. ²¹Mojžíš má přece odedávna kazatele po všech městech, kde ho čtou v synagogách každou sobotu.“

Dopis věřícím z pohanů

²²Apoštolové a starší se shodli s celou církví, že do Antiochie pošlou s Pavlem a Barnabášem své zástupce. Byli to přední bratři Juda (zvaný také Barsabáš) a Silas. ²³Po nich poslali tento dopis:

Apoštolové, starší a všichni bratři zdraví bratry z pohanů v Antiochii, Sýrii a Kilikii.

²⁴Slyšeli jsme, že vás někteří od nás znepokojili a zmátli, když vám říkali, že se musíte dát obřezat a zachovávat Zákon. K ničemu takovému jsme je nepověřili. ²⁵My shromáždění jsme se svorně shodli, že k vám pošleme své zástupce spolu s našimi milovanými Barnabášem a Pavlem, ²⁶kteří pro jméno našeho Pána Ježíše Krista nasadili své životy. ²⁷Posíláme k vám Judu a Silase, kteří vám to vše ústně potvrdí:

²⁸Shodli jsme se s Duchem svatým, že na vás nebudeme vkládat žádné další břemeno kromě těchto nezbytných věcí: ²⁹vyhýbejte se modloslužbě, krvi, masu zardoušených zvířat a smilstvu. Uchráníte-li se těchto věcí, uděláte dobře. Buďte zdraví.

³⁰Vyslání na cestu přišli do Antiochie, svolali shromáždění a předali dopis. ³¹Bratři ho přečetli a měli z toho povzbuzení radost. ³²Juda se Silasem (kteří byli také proroci) pak mnoha slovy povzbuzovali a posilovali bratry. ³³^[34]A když tam strávili nějaký čas, bratři je v pokoji vyslali zpět k apoštolům.^c ³⁵Pavel a Barnabáš zůstali v Antiochii také a spolu s mnoha dalšími vyučovali a kázali Pánovo slovo.

Pavlova druhá cesta

³⁶Po nějaké době Pavel řekl Barnabášovi: „Pojďme se vrátit a navštívit naše bratry ve všech městech, kde jsme kázali Pánovo slovo, ať zjistíme, jak se mají.“ ³⁷Barnabáš chtěl, aby s sebou vzali i Jana Marka, ³⁸ale Pavlovi se to nezdálo, protože je v Pamfylii opustil a nešel s nimi do díla. ³⁹Vznikl z toho tak ostrý spor, že se spolu rozešli. Barnabáš vzal s sebou Marka a odplul na Kypr, ⁴⁰kdežto Pavel si vybral Silase, a když ho bratři svěřili Boží milosti, vydal se na cestu. ⁴¹Procházel Sýrii a Kilikii a posiloval církev.

^a17 Amos 9:11–12 ^b18 někt. rukopisy *praví Hospodin, který činí toto vše.* ¹⁸Bohu jsou všechny jeho skutky známy od věků ^c33 Někt. rukopisy přidávají v. 34 *Silas se tam ale rozhodl zůstat.*

16 Přišel do Derbe a Lystry a hle, byl tu jeden učedník jménem Timoteus, syn věřící Židovky a řeckého otce. ²Bratři v Lystře a Ikoniu ho velmi chválili, ³a tak se Pavel rozhodl, že ho vezme s sebou na cesty. Vzal ho tedy a kvůli tamějším Židům ho obřezal. (Všichni totiž věděli, že jeho otec byl Řek.) ⁴Když pak procházeli města, předávali jim závazná rozhodnutí, na nichž se usnesli apoštolové a starší v Jeruzalémě. ⁵Církve pak sílily ve více a rostly v počtu každý den.

⁶Procestovali Frygii a Galacii, protože jim Duch svatý zabránil kázat Slovo v Asii. ⁷Když se přiblížili k Mysii, pokoušeli se jít do Bitynie, ale Duch Ježíšův jim to nedovolil. ⁸Obešli tedy Mysii a dorazili do Troady. ⁹Tam měl Pavel v noci vidění. Stál před ním nějaký Makedonec a prosil ho: „Přiď do Makedonie a pomoz nám!“

Filipy

¹⁰Jakmile Pavel přijal to vidění, ihned jsme se rozhodli vyrazit do Makedonie, přesvědčeni, že nás Bůh povolal, abychom jim kázali evangelium. ¹¹Vypluli jsme z Troady, vydali se přímým směrem k Samothráké a příštího dne jsme dorazili do Neapole. ¹²Odtud jsme odešli do Filip, které jsou předním městem té části Makedonie a římskou kolonií.

Poté, co jsme ve městě strávili několik dní, ¹³vyšli jsme v sobotu za město k řece, kde bylo zvykem se modlit. Posadili jsme se tam a mluvili k ženám, které se tam shromáždily. ¹⁴Naslouchala nám také jedna bohabojná žena jménem Lydie, obchodnice s purpurem z města Thyatir. Pán jí otevřel srdce, aby přijala, co Pavel říkal, ¹⁵a tak se i s celou domácností nechala pokřtít. Potom nás prosila: „Pokud mě máte za věrnou Pánu, buďte hosty v mém domě.“ A tak nás přemluvila.

¹⁶Jednou, když jsme se šli modlit, potkala nás jedna otrokyně, která měla všestekého ducha a přinášela svým pánům veliké zisky předpovídáním budoucnosti. ¹⁷Začala za Pavlem a za námi chodit a vykřikovala: „Tito lidé jsou služebníci Nejvyššího Boha! Ohlašují vám cestu spásy!“ ¹⁸Když to trvalo mnoho dní, Pavel to už nemohl snést, a tak se obrátil a řekl tomu duchu: „Přikazuji ti ve jménu Ježíše Krista, vyjdi z ní!“ V tu chvíli byl pryč.

¹⁹Když její páni uviděli, že jejich naděje na další zisk je pryč, chopili se Pavla a Silase a táhli je na náměstí před úřad. ²⁰Přivedli je k městským správcům a řekli: „Tito lidé bouří naše město! Jakožto Židé ²¹hlásají zvyky, které jsou pro nás Římany nepřijatelné a nepřípustné!“

²²A když se proti nim postavil i sročený dav, úředníci jim strhali šaty a nařídili, ať jsou zbiti holemi. ²³Po mnoha ranách je vsadili do vězení a žalárníkovi přikázali, aby je přísně hlídal. ²⁴Ten je podle rozkazu vsadil do nejhlubší cely a nohy jim sevřel kládou.

²⁵Kolem půlnoci se Pavel a Silas modlili a zpívali chvály Bohu a vězňové jim naslouchali. ²⁶Vtom nastalo tak veliké zemětřesení, že se vězení otřáso v základech. Všechny dveře se hned otevřely a všem spadly okovy. ²⁷Žalárník se probudil, a když uviděl dveře vězení otevřené, vytáhl meč a chtěl se zabít v domněnání, že vězňové utekli. ²⁸Pavel však hlasitě vykřikl: „Neubližuj si! Všichni jsme tu!“

²⁹Žalářník si řekl o světlo, vběhl dovnitř a rozechvěn padl před Pavlem a Silasem na kolena. ³⁰Pak je vyvedl ven a ptal se: „Pánové, co mám dělat, abych byl spasen?“

³¹Odpověděli: „Věř v Pána Ježíše, a budeš spasen ty i tvůj dům!“ ³²Potom přinesli Pánovo slovo jemu i všem u něj doma. ³³(Ještě v tu noční hodinu je totiž vzal k sobě, aby jim omyl rány.) Hned nato se dal s celou svou domácností pokřtít. ³⁴Uvedl je do svého domu, prostřel stůl a radoval se, že s celou domácností uvěřil Bohu.

³⁵Když se rozednilo, poslali městští správci biřice se vzkazem: „Propuště ty lidi!“ ³⁶Žalářník tedy Pavlovi řekl: „Správci vzkázali, že máte být propuštěni. Pojdte ven a odejděte v pokoji.“

³⁷Pavel však odpověděl: „Zbili nás veřejně. Potom nás, římské občany, bez soudu vsadili do vězení – a teď nás chtějí vyhnat potají? To tedy ne! Ať přijdou a vyvedou nás sami!“

³⁸Biřicové to šli vyříditi městským správcům. Když uslyšeli, že to jsou římsští občané, polekali se ³⁹a šli je prosit za odpuštění. Vyvedli je ven a prosili je, ať opustí město. ⁴⁰Pavel a Silas tedy vyšli z vězení, přišli k Lydii, kde se uviděli s bratry, povzbudili je a odešli.

Tesalonika

17 Přes Amfipolis a Apolonii pak přišli do Tesaloniky, kde byla židovská synagoga. ²Pavel tam podle svého zvyku šel a po tři soboty k nim promlouval z Písem. ³Vysvětloval a dokazoval jim, že Mesiáš musel trpět a vstát z mrtvých a že „toto je Mesiáš: Ježíš, kterého vám kážu!“ ⁴Někteří z nich se dali přesvědčit a připojili se k Pavlovi a Silasovi, stejně jako veliké množství bohobojných Řeků i nemálo předních žen.

⁵Ostatních Židů se ale zmocnila žárlivost. Sehnali nějaké pouliční povaleče, vyvolali sročení davu, vzbouřili město a přitáhli k Jásonovu domu. Hledali tam Pavla a Silase, aby je mohli odvést před lidový soud. ⁶Když je však nenašli, odvěkli Jásona a některé bratry k městským radním s křikem: „Tito lidé rozvracejí celý svět! Teď přišli sem ⁷a Jáson je přijal! Ti všichni porušují císařské nařízení, protože se hlásí k jinému králi – Ježíšovi!“

⁸Ta slova dav i městské radní vylekala. ⁹Když ale Jáson a ostatní složili záruku, propustili je.

Beroa

¹⁰Bratři pak hned v noci vyslali Pavla i Silase do Beroje. Také tam po svém příchodu navštívili židovskou synagogu. ¹¹Tito Židé však byli ušlechtilější než tesaloníci. Přijali Slovo s velikou dychtivostí a každý den zkoumali Písma, zda je to všechno opravdu tak. ¹²Mnozí z nich pak uvěřili, stejně jako nemálo vážených řeckých žen a mužů.

¹³Když se ale Židé z Tesaloniky dozvěděli, že Pavel káže Boží slovo i v Beroji, přišli také tam a začali podněcovat a bouřit dav. ¹⁴Bratři proto Pavla hned poslali k moři, ale Silas a Timoteus tam zůstali. ¹⁵Ti, kdo Pavla doprovázeli, ho dovedli až do Athén. Odtud se vrátili se vzkazem pro Silase a Timotea, aby co nejrychleji přišli za Pavlem.

Athény

¹⁶Když na ně Pavel čekal v Athénách a viděl, jak je to město plné model, jeho duch se bouřil. ¹⁷Diskutoval tedy s Židy i bohabojnými Řeky v synagoze a každý den také s lidmi, které potkával na náměstí. ¹⁸Debatovali s ním rovněž někteří epikurejští a stoíctí filosofové. Jedni říkali: „Co nám chce ten žvanil povídat?“ a jiní: „Zdá se být zvěstovatelem cizích božstev!“ (Kázal jim totiž Ježíše a vzkříšení z mrtvých.)

¹⁹Chopili se ho a vyvedli na Areopag se slovy: „Mohli bychom vědět, jaké nové učení to hlásáš?“ ²⁰Zní nám to nějak zvláště, a tak chceme vědět, co to má být.“ ²¹(Všichni Athéňané i cizinci, kteří tam pobývali, se totiž nezabývali ničím jiným, než aby říkali nebo poslouchali něco nového.)

²²Pavel se postavil doprostřed Areopagu a řekl: „Athéňané, vidím, že jste v každém ohledu velmi nábožní lidé. ²³Když jsem se tu procházel a pozoroval vaše náboženství, našel jsem také oltář, na němž je napsáno: NEZNÁMÉMU BOHU. Nuže, koho ctíte, aniž ho znáte, toho vám zvěstuji.

²⁴Bůh, který stvořil svět i všechno v něm, je Pánem nebe i země. Nebydlí v chrámech udělaných rukama ²⁵ani si nedává lidskýma rukama sloužit, jako by něco potřeboval, protože sám všem dává život i dech a všechno. ²⁶Z jednoho člověka učinil celé lidstvo, aby žilo na celém zemském povrchu. Vyměřil jim určená období a hranice jejich života, ²⁷aby hledali Boha, zda by se ho snad mohli dotknout a nalézt ho – ačkoli není daleko od žádného z nás. ²⁸Vždyť jím žijeme, hýbeme se a trváme.“^a Jak řekli někteří z vašich básníků: „Jsme přece jeho rodina.“^b

²⁹Když tedy jsme Boží rodina, nemůžeme si myslet, že by se božská bytost mohla podobat zlatu, stříbru nebo kameni, výtvaru lidské zručnosti a důvtipu. ³⁰Bůh ale přehlédl časy této nevědomosti a nyní ukládá všem lidem všude, aby činili pokání. ³¹Určil totiž den, v němž bude spravedlivě soudit svět skrze muže, kterého k tomu ustanovil, o čemž podal každému důkaz, když ho vzkřísil z mrtvých.“

³²A jakmile uslyšeli o vzkříšení z mrtvých, jedni se začali posmívat, ale jiní řekli: „Poslechneme si to od tebe někdy jindy.“ ³³Tedy je Pavel opustil. ³⁴Někteří se ale k němu připojili a uvěřili; mimo jiné i Dionýsios Areopagita, žena jménem Damaris a ještě další.

Korint

18 Potom se Pavel vydal z Athén do Korintu. ²Tam se setkal s jedním Židem jménem Akvila, původem z Pontu, který se s manželkou Priscillou nedávno přistěhoval z Itálie (císař Klaudius totiž nařídil, že všichni Židé musí opustit Řím). Pavel se k nim přidal, ³protože jeho řemeslem, stejně jako jejich, bylo šití stanů. Bydlel tedy a pracoval u nich ⁴a každou sobotu hovořil v synagoze a přesvědčoval Židy i Řeky.

⁵Když pak z Makedonie dorazili Silas a Timoteus, Pavel se zcela oddal kázání Slova a dokazoval Židům, že Ježíš je Mesiáš. ⁶Když mu však odporovali a rouhali se, setřásl si prach z pláště se slovy: „Vaše krev na vaši hlavu, já jsem od ní čistý! Od této chvíle půjdu k pohanům.“

⁷Odešel odtud a vstoupil do domu jistého bohabojného muže jménem Titus Justus, jehož dům sousedil se synagogou. ⁸Krispus, představený

^a28 citace z díla *Cretica* krétského filosofa Epimenida (6. stol. př. n. l.)
z díla *Phaenomena* kilikijského básníka Arata (asi 310–240 př. n. l.)

^b28 citace

synagogy, pak s celou svou domácností uvěřil Pánu. Stejně tak mnozí Korinťané, kteří naslouchali Pavlovi, uvěřili a dali se pokřtít.

⁹Jedné noci Pán řekl Pavlovi ve vidění: „Neboj se, mluv a nemlč! ¹⁰Já jsem s tebou a nikdo se tě ani nedotkne, aby ti ublížil. Mnozí v tomto městě totiž patří mně.“ ¹¹A tak tu Pavel zůstal půldruhého roku a vyučoval mezi nimi Boží slovo.

¹²Když se však řeckým^a prokonzulem stal Gallio, Židé se svorně postavili proti Pavlovi a přivedli ho před soud ¹³s žalobou: „Tento muž navádí lidi, aby ctili Boha v rozporu se Zákonem!“

¹⁴Pavel se chystal něco říci, ale Gallio se obrátil k Židům: „Ach, vy Židé! Kdyby šlo o nějaké bezpráví nebo vážný zločin, měl bych důvod vás vyslechnout. ¹⁵Když se ale přete o slovech a jménech a o vašem Zákoně, vyřešte si to sami. Já takové věci soudit nehodlám!“ ¹⁶A s tím je vyhnal ze soudní síně.

¹⁷Všichni se pak vrhli na představeného synagogy Sostena a bili ho přímo před soudem, ale Gallio na to vůbec nedbal.

Návrat do Antiochie a třetí cesta

¹⁸Když tam Pavel pobyl ještě nějakou dobu, rozloučil se s bratry a vyrazil s Priscillou a Akvilou na zpáteční cestu do Sýrie. V Kenchrejích si kvůli slibu, který složil, dal ostříhat vlasy.^b ¹⁹Když dorazil do Efesu, nechal je oba tam; sám šel do synagogy a hovořil se Židy. ²⁰Přemlouvali ho, aby ještě nějaký čas zůstal, ale on nesvolil. ²¹Při loučení jim řekl: „Bude-li Bůh chtít, znovu se k vám vrátím.“ Vyplul z Efesu ²²a poté, co přistál v Cesareji, se vydal do Jeruzaléma. Tam pozdravil církev a odešel do Antiochie.

²³Když tam strávil nějaký čas, vypravil se znovu na cestu. Postupně procházel Galacii a Frygii a posiloval všechny učedníky.

²⁴Do Efesu zatím přišel jeden Žid jménem Apollos, výmluvný muž a znalec Písma, původem z Alexandrie. ²⁵Byl obeznámen s Pánovou cestou, a tak vroucně mluvil a přesně učil o Ježíši. Znal však jenom Janův křest. ²⁶Když začal směle mluvit v synagoze, uslyšeli ho Priscilla s Akvilou, vzali ho k sobě a vysvětlili mu Boží cestu ještě přesněji.

²⁷Apollos se potom chtěl vydat do Řecka,^c a tak ho bratři povzbudili a napsali učedníkům, aby ho přijali. Když tam dorazil, velmi prospěl těm, kdo z Boží milosti uvěřili. ²⁸Mocně totiž překonával Židy, když veřejně dokazoval z Písma, že Ježíš je Mesiáš.

Pavel v Efesu

19 Zatímco byl Apollo v Korintu, Pavel prošel hornatým vnitrozemím a dorazil do Efesu, kde našel nějaké učedníky. ²Zeptal se jich: „Přijali jste Ducha svatého, když jste uvěřili?“

„Nikdy jsme o Duchu svatém ani neslyšeli,“ řekli mu na to.

³„Jak jste tedy byli pokřtěni?“ ptal se.

„Janovým křtem,“ odpověděli.

⁴Pavel jim řekl: „Jan svým křtem vedl lidi k pokání a vyzýval je k víře v toho, který měl přijít po něm – v Ježíše.“

^a12 dosl. *achajským*

^b18 Num 6:5

^c27 dosl. *do Achaje*

⁵Když to uslyšeli, dali se pokřtít ve jménu Pána Ježíše. ⁶Když pak na ně Pavel položil ruce, sestoupil na ně Duch svatý, takže začali mluvit v jiných jazycích a prorokovat. ⁷Těch mužů bylo celkem asi dvanáct.

⁸Pavel pak šel do synagogy a tři měsíce tam směle mluvil; hovořil s lidmi a přesvědčoval je o Božím království. ⁹Když však někteří zatvrzele odmítali víru a veřejně tu Cestu haněli, Pavel se od nich odvrátil. Odvedl učedníky s sebou a každý den pak promlouval v poslušárně jistého Tyranna. ¹⁰To se dělo po dva roky, takže všichni obyvatelé Asie, jak Židé, tak Řekové, slyšeli Pánovo slovo.

¹¹Bůh konal skrze Pavlovy ruce neobyčejné zázraky. ¹²Lidé dokonce odnášeli šátky a zástěry z jeho těla na nemocné; nemoci je opouštěly a zlí duchové vycházeli.

¹³Nějací potulní židovští zaklínači^a se pak pokusili vzývat jméno Pána Ježíše nad těmi, kdo měli zlé duchy: „Zaklínáme vás Ježíšem, kterého káže Pavel!“ ¹⁴Tak to dělalo sedm synů židovského vrchního kněze Skévý. ¹⁵Zlý duch jim odpověděl: „Ježíše znám, o Pavlovi vím, ale kdo jste vy?“ ¹⁶A ten člověk, ve kterém byl zlý duch, se na ně vrhl, přemohl je a zbil tak, že z toho domu utekli nazí a zranění.

¹⁷Když se to rozneslo mezi všemi Židy i Řeky bydlícími v Efesu, na všechny padla bázeň a jméno Pána Ježíše bylo ve velké vážnosti. ¹⁸Mnozí z těch, kdo uvěřili, pak přicházeli a vyznávali a odhalovali své praktiky. ¹⁹Také mnozí z těch, kteří se zabývali magií, přinášeli své knihy a přede všemi je pálili. Když pak spočítali jejich cenu, zjistili, že stály padesát tisíc stříbrných.^b ²⁰Tak se mocně šířilo Pánovo slovo a rozmáhalo se.

Efeská Artemis

²¹Po těchto událostech se Pavel veden Duchem rozhodl, že se přes Makedonii a Řecko^c vydá do Jeruzaléma. „Až tam pobudu,“ řekl, „musím se také podívat do Říma.“ ²²Dva ze svých pomocníků, Timotea a Erasta, tehdy poslal do Makedonie, ale sám zůstal ještě načas v Asii.

²³Někdy v té době nastal kvůli té Cestě nemalý rozruch. ²⁴Jeden stříbrotepec jménem Demétrios totiž vyráběl stříbrné napodobeniny Artemidina chrámu, což řemeslníkům přinášelo nemalý výdělek. ²⁵Svolal je tedy stejně jako výrobce z příbuzných oborů a promluvil k nim: „Pánové, víte, že z tohoto řemesla pramení náš blahobyt. ²⁶Jak ale vidíte a slyšíte, onen Pavel přesvědčil a odvrátil veliké množství lidí nejen v Efesu, ale skoro po celé Asii. Že prý, bohové vyrobení rukama nejsou žádní bohové!“ ²⁷Nejenže je tím ohrožena pověst našeho řemesla; hrozí také, že chrám veliké bohyně Artemis už nebude nic znamenat, a tak se sníží věhlas té, kterou ctí celá Asie a celý svět!“

²⁸Když to uslyšeli, popadl je hněv a začali křičet: „Veliká je efeská Artemis!“ ²⁹Město zachvátil zmatek. Všichni se společně hnali do divadla a vlekli s sebou Pavlovy společníky na cestách, Makedonce Gaia a Aristarcha. ³⁰Pavel chtěl vyjít k lidu, ale učedníci ho nenechali. ³¹Také někteří jeho přátelé z asijských nejvyšších kruhů mu naléhavě vzkazovali, ať se neodvažuje do divadla.

^a13 řec. *exorcisté*

^b19 50 000 drachem odpovídalo mzdě dělníka asi za 160 let

^c21 dosl. *Achaja*

³²Tam jedni křičeli to, druhí ono, ve shromáždění vládl zmatek a mnozí ani nevěděli, proč se sešli. ³³Z davu pak vytáhli jistého Alexandra, který zastupoval Židy. Alexandr pokynul rukou a chtěl před lidem pronést obhajobu. ³⁴Jakmile však poznali, že je to Žid, všichni začali jednohlasně křičet: „Veliká je efeská Artemis!“ Trvalo to asi dvě hodiny.

³⁵Městský tajemník pak uklidňoval dav slovy: „Občané Efesu! Kdo by nevěděl, že město Efes je strážcem chrámu veliké Artemis a její sochy spadlé z nebe? ³⁶Tyto věci jsou nepopíratelné, a tak je třeba, abyste zachovali klid a neprovedli nic unáhleného. ³⁷Přivedli jste sem tyto muže, ti se však nedopustili žádné svatokrádeže ani rouhání proti vaší bohyni. ³⁸Chce-li Demétrios a ostatní řemeslníci někoho žalovat, od toho jsou tu veřejné soudy a místodržitelé. Tam ať se soudí. ³⁹Máte-li nějaké další požadavky, budou projednány v zákonném shromáždění. ⁴⁰Hrozí nám totiž, že kvůli dnešku budeme obviněni ze vzpoury. Pro toto sročení není žádný důvod a nevíme, jak bychom je mohli obhájit.“ A po těchto slovech shromáždění rozpustil.

V Makedonii, Řecku a Asii

20 Jakmile to pozdvižení skončilo, Pavel svolal učedníky, rozloučil se s nimi a vyrazil do Makedonie. ²Prošel ty kraje, mnohokrát povzbudil místní učedníky a dorazil do Řeka, ³kde strávil tři měsíce. Potom se chystal odplout do Sýrie, ale kvůli židovským úkladům se rozhodl vrátit přes Makedonii. ⁴Doprovázeli ho:

Sopater z Beroje,
Aristarchos a Sekundus z Tesaloniky,
Gaius a Timoteus z Derbe
a Tychikos a Trofimos z Asie.

⁵Ti šli napřed a čekali v Troadě na nás, ⁶kteří jsme po Svátku nekvašených chlebů^a vypluli z Filip. Během pěti dnů jsme dorazili k nim do Troady a strávili jsme tam týden.

⁷Když jsme se prvního dne po sobotě sešli k lámání chleba,^b Pavel k nim mluvil, a protože se druhý den chystal odejít, protáhl svou řeč až do půlnoci. ⁸V horní místnosti, kde se shromáždili, svítilo hodně lamp. ⁹Jeden mladík jménem Eutychus seděl v okně a při Pavlově dlouhé řeči se o něj pokoušel hluboký spánek. Nakonec ho spánek přemohl a on spadl z třetího poschodí dolů. Když ho zvedli, byl mrtev. ¹⁰Pavel sešel dolů a objal jej; potom ho vzal do náruče a řekl: „Buďte klidní, je v něm život!“ ¹¹Pak vystoupil nahoru, lámal chléb a po jídle ještě dlouho mluvil, až do rána, kdy odešel. ¹²Toho chlapce pak přivedli živého a byli nesmírně potěšeni.

¹³My ostatní jsme vyrazili napřed. Vypluli jsme na lodi k Assu, kde jsme měli přibrat Pavla; přál si tam totiž jít sám pěšky. ¹⁴Když jsme se v Assu setkali, vzali jsme ho na palubu a připluli do Mitylény. ¹⁵Odtud jsme pokračovali dál a druhého dne jsme se přiblížili k ostrovu Chios. Nazítří jsme připluli k Samu a dalšího dne jsme dorazili do Milétu. ¹⁶Pavel se totiž rozhodl minout Efes, aby se v Asii nezdržel. Spěchal do Jeruzaléma, kam se chtěl dostat pokud možno na den Letnic.

^a6 viz pozn. Skut 12:3

^b7 Skut 2:42, 46

Pavel se loučí

¹⁷Z Milétu poslal zprávu do Efesu a zavolal k sobě starší církve. ¹⁸Když k němu přišli, řekl jim: „Sami víte, jak jsem strávil všechen čas, kdy jsem byl s vámi, od prvního dne, kdy jsem přišel do Asie: ¹⁹Jak jsem sloužil Pánu se vši pokorou, v slzách a uprostřed mnoha zkoušek, které mě potkaly kvůli židovským úkladům; ²⁰jak jsem vám nezamlčel nic užitečného, ale kázal vám a učil veřejně i po domech; ²¹jak jsem Židům i Řekům vydával svědectví o pokání k Bohu a o víře v našeho Pána Ježíše.

²²Teď ale jdu, puzen Duchem, do Jeruzaléma. Nevím, co mě tam čeká, ²³ačkoli mi Duch svatý v každém městě potvrzuje, že mě čekají pouta a soužení. ²⁴Já však na to nedbám; v životě mi nejde o nic víc, než abych dokončil svůj běh a službu, kterou jsem přijal od Pána Ježíše: abych byl svědkem evangelia o Boží milosti.

²⁵Teď vím, že nikdo z vás, mezi nimiž jsem chodil a kázal o Božím království, mě už nikdy neuvidí. ²⁶Proto před vámi dnešní den prohlašuji, že jsem čistý od krve všech, ²⁷neboť jsem nic nezamlčel, ale oznámil vám veškerou Boží vůli. ²⁸Dbejte tedy na sebe i na celé stádo, jehož správci vás Duch svatý ustanovil, abyste pásli Boží^a církev, kterou vykoupil svou vlastní krví. ²⁹Vím, že po mém odchodu mezi vás přijdou draví vlci, kteří nebudou šetřit stádo. ³⁰I z vás samotných povstanou lidé, kteří budou překrucovat pravdu, aby strhli učedníky za sebou. ³¹Proto bděte a pamatujte, že jsem po tři roky dnem i nocí bez přestání v slzách napomínal jednoho každého z vás.

³²Teď vás tedy svěřuji Bohu a slovu jeho milosti, které má moc vybudovat vás a dát vám dědictví mezi všemi posvěcenými. ³³Od nikoho jsem nechtěl stříbro, zlato ani šaty. ³⁴Sami víte, že jsem těmato rukama vydělával na potřeby své i svých společníků. ³⁵Tím vším jsem vám ukázal, že máme poctivě pracovat, pomáhat slabým a pamatovat na slova Pána Ježíše, který řekl: „Požehnanější je dávat než dostávat.“

³⁶Po těch slovech s nimi všemi poklekl a modlil se. ³⁷Všichni se dali do velkého pláče, objímali Pavla a líbali ho. ³⁸Nejvíce se rmoutili nad jeho slovy, že už ho nikdy neuvidí. Tak ho doprovázeli až k loď.

Připraven zemřít

21 Když jsme se konečně rozloučili, zvedli jsme kotvy a vypluli přímým směrem na ostrov Kós. Druhý den jsme dorazili na Rhodos a odtud do Patary. ²Tam jsme našli loď, která plula do Fénicie, nalodili se a vypluli. ³Přiblížili jsme se na dohled ke Kypru, nechali je vlevo a plavili se dál do Sýrie. Když jsme pak přistáli v Týru, kde měla loď vyložit náklad, ⁴vyhledali jsme místní učedníky a týden u nich zůstali. Ti Pavla skrze Ducha varovali, ať nechodí do Jeruzaléma. ⁵Když jsme po týdnů měli pokračovat v cestě, všichni nás i s ženami a dětmi vyprovodili za město, kde jsme na břehu poklekl i a modlili se. ⁶Po rozloučení jsme nastoupili na loď a oni se vrátili domů.

⁷Z Týru jsme zamířili do Ptolemaid, kde naše plavba skončila. Pozdravili jsme bratry a strávili s nimi jeden den. ⁸Nazítří jsme pokračovali pěšky do Cesareje. Navštívili jsme evangelistu Filipa (jednoho z oněch sedmi)^b a zůstali u něj v domě. ⁹Filip měl čtyři mladé dcery, které prorokovaly.

^a28 mnoho rukopisů *Pánovu* ^b8 Skut 6:5

¹⁰Když jsme tam strávili několik dní, dorazil z Judska jeden prorok jménem Agabos. ¹¹Přišel k nám, vzal Pavlův pás a svázal si ruce i nohy se slovy: „Tak praví Duch svatý: Muže, jemuž patří tento pás, takto spoutají židovští vůdci v Jeruzalémě a vydají ho do rukou pohanů.“ ¹²Když jsme to uslyšeli, prosili jsme ho spolu s místními učedníky, ať nechodí do Jeruzaléma.

¹³„K čemu ten pláč?“ odpověděl Pavel. „Proč mi lámete srdce? Pokud jde o mě, jsem připraven nejen být svázan, ale také v Jeruzalémě zemřít pro jméno Pána Ježíše!“ ¹⁴Protože se ale nedal přesvědčit, nechali jsme toho se slovy: „Děj se vůle Páně!“

Pavel v Jeruzalémě

¹⁵Po několika dnech jsme byli připraveni, a tak jsme se vydali vzhůru do Jeruzaléma. ¹⁶Několik učedníků z Cesareje šlo s námi, aby nás dovedli k jistému Mnásonovi z Kypru, dávnému učedníkovi, u něhož jsme měli být ubytováni.

¹⁷Když jsme došli do Jeruzaléma, bratři nás tam vřele přijali. ¹⁸Druhého dne šel Pavel s námi k Jakubovi, kde se shromáždili všichni starší. ¹⁹Pavel je pozdravil a vyprávěl jim postupně všechno, co Bůh skrze jeho službu vykonal mezi pohany.

²⁰Když to uslyšeli, vzdali slávu Bohu. Potom mu řekli: „Vidíš, bratře, kolik tisíc Židů už uvěřilo, a ti všichni jsou horliví milovníci Zákona.“ ²¹O tobě ale mají zprávy, že učíš všechny Židy mezi pohany, aby odpadli od Mojžíše. Prý je navádíš, aby nedávali obězat své syny a nezachovávali naše zvyky. ²²Co s tím? Určitě se doslechnou, že jsi přišel. ²³Udělej tedy, co ti říkáme: Máme tu čtyři muže, kteří na sebe vzali slib. ²⁴Podrob se spolu s nimi očištěnímu obřadu a zaplat' za ně, co je potřeba, aby si oholili hlavy.“ Tak všichni poznají, že na těch zprávách o tobě nic není a že naopak žiješ řádně a zachovááš Zákon. ²⁵Pokud jde o věřící z pohanů, těm jsme napsali rozhodnutí, ať se vyhýbají masu obětovanému modlám, dále krvi, masu zardoušených zvířat a smilstvu.“

Zatčen v Chrámu

²⁶Druhého dne se tedy Pavel spolu s oněmi muži podrobil očištěnímu obřadu. Potom šel do chrámu ohlásit, kdy uplyne doba jejich očišťování a za každého z nich bude přinesena oběť.

²⁷Když už těch sedm dní mělo uplynout, uviděli ho v chrámu Židé z Asie. Vzbouřili všechen lid a vrhli se na něj ²⁸s křikem: „Izraelité, pomozte! To je ten člověk, který všude všechny učí proti tomuto lidu, Zákonu i tomuto místu! Navíc ještě do chrámu přivedl Řeky, aby toto svaté místo poskvrnil!“ ²⁹(Předtím s ním totiž ve městě viděli Trofima z Efesu a domnívali se, že ho Pavel přivedl do chrámu.)

³⁰Byl z toho rozruch po celém městě. Lidé se sběhli, chopili se Pavla a táhli ho ven z chrámu. Dveře se za ním ihned zavřely. ³¹Už se ho chystali zabít, když k veliteli římské posádky dorazila zpráva, že se celý Jeruzalém bouří. ³² Ihned vzal vojáky a setníky a seběhl k nim. Jakmile uviděli velitele s vojáky, přestali Pavla bít. ³³Velitel přistoupil, zatkl ho a dal ho spoutat dvěma řetězy. Potom se ptal, kdo to je a co udělal. ³⁴V davu však jedni křičeli to a druzí ono. Nemohl kvůli hluku zjistit nic jistého, a tak poručil, ať

ho odvedou do pevnosti. ³⁵Po schodišti ho vojáci kvůli násilí davu museli nést. ³⁶Šla za ním totiž spousta lidí a křičeli: „Pryč s ním!“

³⁷Když už měl být Pavel zaveden do pevnosti, oslovil velitele: „Mohu s tebou mluvit?“

„Ty umíš řecky?“ odpověděl velitel. ³⁸„Takže ty nejsi ten Egypťan, který nedávno vzbouřil a odvedl na poušť ty čtyři tisíce hrdlořezů?“

³⁹„Jsem Žid z Tarsu v Kilikii, občan onoho významného města,“ odvětil Pavel. „Proto tě žádám, dovol mi promluvit k lidu.“

Jsem Žid

⁴⁰Pavel se s velitelským svolením postavil na schodišti a pokynul rukou lidu. Když se rozhostilo ticho, promluvil k nim hebrejsky:“

22 „Bratři a otcové, vyslechněte prosím mou obhajobu před vámi!“

²Když uslyšeli, že k nim mluví hebrejsky, ztišili se ještě více.

Pavel pokračoval: ³„Jsem Žid narozený v kilikijském Tarsu, ale vychovaný zde v tomto městě. Zákonu našich otců jsem byl vyučen v největší přísnosti u nohou Gamalielových a byl jsem horlivcem pro Boha, jako jste dodnes vy všichni. ⁴Tu Cestu jsem pronásledoval až k smrti. Zatýkal jsem muže i ženy a dával je do vězení, ⁵jak může dosvědčit i velekněz a všichni starší. Od nich jsem také přijal dopisy pro naše bratry v Damašku, kam jsem se vypravil, abych i tamější přívržence přivedl v poutech do Jeruzaléma k potrestání.

⁶Když už jsem se cestou blížil k Damašku, okolo poledne mě náhle obklopilo veliké světlo z nebe. ⁷Padl jsem na zem a uslyšel hlas: ‚Saule, Saule, proč mě pronásleduješ?‘ ⁸Zeptal jsem se: ‚Kdo jsi, Pane?‘ a on odpověděl: ‚Já jsem Ježíš Nazaretský, kterého ty pronásleduješ.‘ ⁹Moji společníci viděli světlo; hlas, který ke mně mluvil, ale neslyšeli. ¹⁰Zeptal jsem se: ‚Pane, co mám dělat?‘ a Pán mi řekl: ‚Vstaň a jdi do Damašku; tam se dozvíš všechno, co máš dělat.‘ ¹¹Byl jsem oslepen jasnem toho světla, a tak mě moji společníci museli do Damašku odvést za ruku.

¹²Jistý Ananiáš, zbožný stoupenec Zákonu s dobrou pověstí u všech místních Židů, ¹³přišel za mnou. Postavil se ke mně a řekl: ‚Bratře Saule, prohlédni!‘ Hned v tu chvíli jsem ho uviděl ¹⁴a on řekl: ‚Bůh našich otců tě vyvolil, abys poznal jeho vůli, spatřil jeho Spravedlivého a uslyšel hlas z jeho úst. ¹⁵Přede všemi lidmi mu budeš svědkem toho, co jsi viděl a slyšel. ¹⁶Na co ještě čekáš? Vstaň, dej se pokřtít, smyj své hříchy a vyzvěj jeho jméno!‘

¹⁷Potom jsem se vrátil do Jeruzaléma. Při modlitbě jsem v chrámu upadl do vytržení ¹⁸a viděl jsem Pána. Řekl mi: ‚Pospěš si! Rychle opusť Jeruzalém, neboť tvé svědectví o mně tu nepřijmou.‘ ¹⁹Namítl jsem: ‚Pane, oni vědí, že jsem v synagogách zatýkal a bičoval ty, kdo věřili v tebe. ²⁰Když byla prolévána krev tvého svědka Štěpána, stál jsem tam, schvaloval to a hlídal pláště těch, kdo ho zabíjeli.‘ ²¹Na to mi Pán řekl: ‚Jen jdi. Pošlu tě k dalekým národům.‘“

Římský občan

²²Až po to slovo mu naslouchali. Teď ale začali křičet: „Pryč s ním ze světa! Nemá právo žít!“ ²³Když takto křičeli, rvali si pláště a házeli do vzduchu prach, ²⁴velitel ho nechal odvést do pevnosti. Nařídil, ať ho vyslychájí

⁴⁰ nebo *aramejsky* (dosl. *židovským jazykem*)

bičováním, aby zjistil, proč na něj tolik křičeli. ²⁵Poté, co ho připoutali řemeny, Pavel oslovil velícího setníka: „Vy smíte bičovat římského občana – navíc bez soudu?“

²⁶Jakmile to setník uslyšel, odešel to ohlásit veliteli: „Dej si pozor, co děláš. Ten člověk je římský občan!“

²⁷Velitel se šel Pavla zeptat: „Pověz mi, ty jsi římský občan?“

„Ano,“ odpověděl Pavel.

²⁸Velitel mu řekl: „Já jsem získal občanství za spoustu peněz!“

„Já jsem se tak už narodil,“ odpověděl Pavel.

²⁹Ti, kdo ho měli vyslyšet, od něj okamžitě ustoupili. I velitel dostal strach, když si uvědomil, že nechal spoutat římského občana.

Před Veleradou

³⁰Velitel chtěl zjistit, z čeho přesně jej Židé obviňují. Nazítří ho proto nechal vyvést z vězení a nařídil, ať se sejdou vrchní kněží i celá Velerada. Pak přivedl Pavla a postavil ho před ně.

23 Pavle se pozorně rozhlédl po Veleradě a řekl: „Bratři, v každém ohledu mám čisté svědomí; až dodneška jsem se řídil Božími zákony.“

²Velebněz Ananiáš hned prikázal těm, kdo stáli u něj, aby ho bili přes ústa. ³Pavel mu odpověděl: „Tebe bude bít Bůh, ty zbílená stěno! Sedíš tu, abys mě soudil podle Zákona, a proti Zákonu mě nařizuješ bít!“^a

⁴Ti, kdo stáli u něj, mu řekli: „Ty spíláš Božímu veleknězi?“

⁵„Nevěděl jsem, bratři, že je to velekněz,“ odpověděl Pavel. „Je přece psáno: Vůdci svého lidu nespíjej.“^b

⁶Pavel věděl, že ve Veleradě je jedna strana saduceů a druhá farizeů, a tak zvolal: „Bratři, já jsem farizeus, farizeův syn. Stojím před soudem kvůli naději zmrtvýchvstání!“ ⁷Jakmile to řekl, farizeové se začali se saduceji hádat, a tak se shromáždění rozdělilo. ⁸(Saduceové totiž tvrdí, že není žádná vzkříšení ani anděl nebo duch, ale farizeové to obojí vyznávají.)

⁹Strhl se veliký křik. Z farizejské strany povstali někteří znalci Písma a bojovali za něj: „Nenašli jsme na něm nic zlého. Co když k němu mluvil duch nebo anděl?“ ¹⁰Hádka narůstala tak, že se velitel začal obávat, aby Pavla neroztrhali. Poručil tedy vojákům, ať jdou dolů, vyrvou jim ho a odvedou do pevnosti.

¹¹Tu noc před ním stanul Pán. „Buď statečný,“ řekl mu. „Jako jsi o mně svědčil v Jeruzalémě, musíš svědčit i v Římě.“

Spiknutí

¹²Když se rozednilo, někteří Židé se spojili a zapřísáhli se, že nebudou jíst ani pít, dokud Pavla nezabijí. ¹³Těch spiklenců bylo nejméně čtyřicet. ¹⁴Přišli k vrchním kněžím a starším a řekli: „Složili jsme přísahu, že se nedotkneme jídla, dokud nezabijeme Pavla. ¹⁵Vy teď spolu s Veleradou vkažte veliteli, ať ho přivede k vám, jako byste chtěli jeho věc důkladněji prozkoumat. Ještě než k vám dojde, jsme připraveni ho zabít.“

¹⁶O té léčce se však doslechl syn Pavlovy sestry. Vydal se tedy za Pavlem do pevnosti a pověděl mu to. ¹⁷Pavel pak k sobě zavolał jednoho ze setníků a řekl mu: „Vezmi toho mladíka k veliteli. Má pro něj zprávu.“

^a3 Lev 19:15 ^b5 Exod 22:27

¹⁸Setník ho dovedl za velitelem s hlášením: „Vězeň Pavel mě zavolal a požádal, abych k tobě přivedl tohoto mladíka, že ti má něco říci.“

¹⁹Velitel ho vzal za ruku, poodešel s ním stranou a ptal se: „Co mi chceš povědět?“

²⁰Mladík mu řekl: „Židé se dohodli, že tě požádají, abys zítra přivedl Pavla do Velerady, jako by chtěli jeho věc důkladněji prozkoumat.“²¹Ty jim ale nevěř! Číhá na něj nejméně čtyřicet mužů, kteří se zapřísáhli, že nebudou jíst ani pít, dokud ho nezabijí. Jsou už připraveni a čekají jen na tvé rozhodnutí!“

²²Velitel pak mladíka propustil a přikázal mu: „Nikomu neříkej, že jsi mi to prozradil!“

Odeslání do Cesareje

²³Zavolal si dva setníky a řekl jim: „Na devátou večer připravte dvě stě vojáků k cestě do Cesareje. Vezměte také sedmdesát jezdců a dvě stě lehkoooděnců.“²⁴Přiveďte mezky pro Pavla a bezpečně ho dopravte k prokurátoru Felixovi.“

²⁵Potom napsal dopis tohoto znění:

²⁶Klaudius Lysias zdraví vznešeného prokurátora Felixe.

²⁷Tohoto muže se zmocnili Židé a chtěli ho zabít. Když jsem se dozvěděl, že je to římský občan, zasáhl jsem se svým oddílem a zachránil ho.²⁸Protože jsem chtěl zjistit, z čeho jej obviňují, přivedl jsem ho do jejich Velerady.²⁹Shledal jsem, že jej obviňují kvůli sporným otázkám jejich Zákona a že nespáchal nic, zač by zasloužil smrt nebo vězení.³⁰Když jsem se pak dozvěděl, že se ho chystají úkladně zavraždit, ihned jsem ho odeslal k tobě. Jeho žalobcům jsem přikázal, ať svá obvinění vůči němu přednesou tobě.

³¹Vojáci vzali Pavla a podle rozkazu ho v noci odvedli do Antipatridy.

³²Nazítří se vrátili do pevnosti a zanechali ho v doprovodu jezdců.³³Ti po příjezdu do Cesareje doručili dopis prokurátorovi a předali mu Pavla.

³⁴Poté, co si dopis přečetl, zeptal se, z které je provincie. Když zjistil, že z Kilikie,³⁵řekl: „Vyslechnu tě, jakmile se dostaví tvoji žalobci.“ Zatím ho nechal hlídat v Herodově paláci.

Souzen před Felixem

24 Po pěti dnech do Cesareje dorazil velekněz Ananiáš s některými staršími a s jistým řečníkem Tertullem, aby Pavla obvinili před prokurátorem.

²Jakmile byl Pavel předvolán, Tertullus přednesl obžalobu: „Vznešený Felixi! Díky tobě již dlouho zakoušíme pokoj a díky tvé prozíravosti vše v tomto národě spěje k lepšímu,³což bezvýhradně a všeobecně přijímáme s nehlubší vděčností.⁴Abych tě však příliš nezdržoval, prosím, abys nás krátce vyslyšel s vlídností sobě vlastní.“

⁵Shledali jsme, že tento muž je nesmírně nebezpečný. Jakožto vůdce té sekty nazaretských vyvolává nepokoje mezi všemi Židy po celém světě.

^{6[7]}Pokusil se dokonce znesvětit chrám, a tak jsme ho zajali.^a ⁸Když provedeš výslech, sám se budeš moci přesvědčit o všem, z čeho jej žalujeme.“

⁹Židé s tou řečí souhlasili a potvrzovali, že je to pravda.

¹⁰Prokurátor tedy pokynul k Pavlovi a ten se ujal slova: „Vím, že náš národ spravuješ již řadu let, a tak se budu hájit s klidnou myslí. ¹¹Jak si můžeš ověřit, v Jeruzalémě, kam jsem přišel uctívat Boha, jsem nepobyl více než dvanáct dní. ¹²Nikdo mě neviděl hádat se s někým v chrámu nebo podněcovat davy, ať už v synagogách, nebo ve městě. ¹³To, z čeho mě tu obviňují, nemohou nijak prokázat.

¹⁴Přiznávám však před tebou, že sloužím Bohu našich otců jako stoupelec té Cesty, kterou oni nazývají sektou. Věřím všemu, co je psáno v Zákoně a v Prorocích, ¹⁵a mám v Bohu naději, kterou chovají i oni, že nastane vzkříšení spravedlivých i nespravedlivých. ¹⁶Proto se snažím, abych měl vždy čisté svědomí před Bohem i před lidmi.

¹⁷Po letech jsem se vrátil do Jeruzaléma, abych svému národu přinesl dary pro chudé a oběti. ¹⁸Někteří Židé z Asie mě zastihli v chrámu, když jsem se bez davu a hluku podrobil očištnému obřadu. ¹⁹Pokud proti mně něco mají, měli by tu stát před tebou a žalovat mě. ²⁰Anebo ať řeknou zde tito, jaký zločin na mě našli, když jsem stál před Veleradou. ²¹Snad šlo o to jediné, co jsem mezi nimi zvolal: „Dnes jsem před vámi souzen kvůli vzkříšení z mrtvých!“

²²Felix (který o té Cestě leccos věděl) pak případ odročil: „Rozhodnu vaši při, až se dostaví velitel Lysias.“ ²³Pak poručil setníkovi, který Pavla střežil, ať mu ulehčí vazbu a nikomu z jeho přátel ať nebrání postarat se o něj.

²⁴Po několika dnech pak Felix přišel se svou manželkou Drusillou, která byla Židovka. Poslal pro Pavla a vyslechl si ho ohledně víry v Mesiáše.

²⁵Když ale Pavel mluvil o spravedlnosti, o zdrženlivosti a o nadcházejícím soudu, Felix dostal strach. „Prozatím odejdi,“ řekl mu. „Zavolám si tě, až budu mít čas.“ ²⁶Přitom ovšem doufal, že mu Pavel nabídne nějaký úplatek. Proto si ho také nechával často zavolat, aby si pohovořili.

²⁷Po dvou letech Felixe v úřadu vystřídal Porcius Festus. Felix se ovšem chtěl zavděčit Židům, a tak nechal Pavla ve vězení.

Odvolávám se k císaři!

25 Tři dny poté, co se Festus ujal vlády v provincii, vypravil se z Cesareje vzhůru do Jeruzaléma. ²Vrchní kněží a přední Židé mu tehdy oznámili žalobu proti Pavlovi. Prosili ho ³a dožadovali se té laskavosti, aby ho nechal poslat do Jeruzaléma (chystali totiž léčku, že ho po cestě zabijí). ⁴Festus odpověděl: „Pavel je ve vazbě v Cesareji, kam se sám chystám brzy odjet. ⁵Ať se tam vaši zástupci vypraví se mnou, a pokud ten muž provedl něco zlého, ať ho žalují.“

⁶Poté, co mezi nimi strávil osm nebo deset dní, vrátil se do Cesareje. Druhého dne zasedl k soudu a poručil, ať předvedou Pavla. ⁷Jakmile se dostavil, obstoupili ho Židé, kteří přišli z Jeruzaléma, a vznášeli proti němu těžká obvinění, která však nemohli dokázat.

⁸Pavel se hájil: „Ani proti židovskému Zákonu ani proti chrámu ani proti císaři jsem se v ničem neprovinil.“

⁹Festus, který se chtěl zavděčit Židům, Pavlovi odpověděl: „Chceš jít do Jeruzaléma a tam být ohledně toho přede mnou souzen?“

^a6 Něktr. rukopisy přidávají *a chtěli ho soudit podle našeho Zákona*. ⁷Velitel Lysias ale zasáhl, násilně nám ho vzal z rukou ^a a přikázal, ať jeho žalobci jdou za tebou.

¹⁰Pavel na to řekl: „Stojím před císařským soudem, jemuž podléhám. Židům jsem nijak neublížil, jak sám velmi dobře víš. ¹¹Jsem-li skutečně vinen a spáchal jsem něco, zač si zasloužím smrt, neodmítám zemřít. Jestliže však na tom, z čeho mě obviňují, nic není, nikdo mě jim nemůže vydat. Odvolávám se k císaři!“

¹²Festus to probral se svými poradci a odpověděl: „K císaři ses odvolal, k císaři půjdeš!“

Festus a Agrippa

¹³Za několik dní do Cesareje dorazil král Agrippa^a s Bereniké, aby pozdravili Festa. ¹⁴Zdrželi se tam delší dobu, a tak Festus králi vyprávěl o Pavlově při: „Felix tu zanechal jednoho vězně. ¹⁵Když jsem byl v Jeruzalémě, vrchní kněží a židovští starší mi o něm řekli a žádali jeho odsouzení.

¹⁶Odpověděl jsem jim, že Římané nemají ve zvyku odsoudit člověka, aniž by obžalovaný stanul svým žalobcům tváří v tvář a dostal možnost hájit se proti jejich obvinění. ¹⁷Jakmile se tu sešli, beze všech odkladů jsem příštího dne zasedl k soudu a poručil, ať toho muže předvedou. ¹⁸Když ale vystoupili jeho žalobci, nevznegli proti němu nějaké těžké obvinění, jak bych očekával. ¹⁹Vedli s ním jen spor o nějakých otázkách toho jejich náboženství a o nějakém mrtvém Ježíši, o kterém Pavel tvrdil, že žije. ²⁰Protože se v těch věcech nevyznám, navrhl jsem mu, zda by chtěl jít do Jeruzaléma, kde by to mohl soud projednat. ²¹Pavel se však odvolal, že chce zůstat ve vazbě až do rozhodnutí Jeho Veličenstva. Nařídil jsem tedy, ať zůstane ve vazbě, dokud ho nepošlu k císaři.“

²²Agrippa Festovi řekl: „Toho člověka bych si také rád poslechl.“

„Uslyšíš ho zítra,“ odpověděl Festus.

Před králem Agrippou

²³Druhého dne přišli Agrippa a Bereniké s veškerou nádherou a spolu s veliteli a význačnými muži města vstoupili do jednací síně. Když byl na Festův rozkaz přiveden Pavel, ²⁴Festus zahájil: „Králi Agrippa a všichni přítomní, vidíte tu muže, o něhož mě v Jeruzalémě i zde žádala celá židovská obec s křikem, že nesmí zůstat naživu. ²⁵Shledal jsem, že neprovedl nic, za co by zasloužil smrt, ale když se sám odvolal k Jeho Veličenstvu, rozhodl jsem se ho k němu poslat. ²⁶Nemám však nic určitého, co bych o něm svému vladaři napsal. Proto jsem ho přivedl před vás a zvláště před tebe, králi Agrippa, abych po tomto slyšení měl co napsat. ²⁷Zdá se mi totiž nerozumné posílat vězně a neuvést, z čeho je obviněn.“

26 Potom Agrippa vyzval Pavla: „Smíš promluvit sám za sebe.“

Pavel pokynul rukou a začal svou obhajobu: ²„Jsem šťasten, králi Agrippa, že se dnes mám hájit proti všem židovským obviněním právě před tebou, ³zejména proto, že jsi znalcem všech židovských zvyků a záležitostí. Proto tě prosím, vyslechni mě trpělivě.

⁴Všichni Židé vědí, jaký život jsem od mládí vedl, nejdříve ve své vlasti a potom v Jeruzalémě. ⁵Znají mě odedávna a kdyby chtěli, mohou dosvědčit, že jsem žil podle nejpřísnějšího proudu v našem náboženství jako farizeus. ⁶A teď tu stojím, abych byl souzen kvůli naději, že Bůh splní zaslíbení, které dal našim otcům. ⁷Dvanáct našich pokolení přítom dnem i nocí vroucně slouží Bohu

^a13 Herodes Agrippa II., poslední herodovský vládce v Judeji (asi 53–92 n. l.)

v naději na splnění právě tohoto zaslíbení. Kvůli této naději mě Židé žalují, králi Agrippu! ⁸Co je podle vás neuvěřitelného na tom, že Bůh křísí mrtvé?

⁹Sám jsem se ovšem také domníval, že se musím všemožně stavět proti jménu Ježíše Nazaretského, ¹⁰což jsem také v Jeruzalémě dělal. Z pověření vrchních kněží jsem uvěznil mnoho svatých a hlasoval jsem pro jejich smrt. ¹¹Po všech synagogách jsem je často nechával bičovat a nutil je k rouhání. Ve svém nepřipraveném hněvu jsem je začal pronásledovat dokonce i v jiných městech.

¹²Jednou jsem se s plnou mocí a pověřením od vrchních kněží vypravil do Damašku. ¹³Cestou jsem, králi, uviděl světlo z nebe. I když to bylo kolem poledne, zářilo jasněji než slunce a obklopilo mě i můj doprovod. ¹⁴Když jsme všichni padli k zemi, uslyšel jsem hlas, který mi hebrejsky^a řekl: „Saule, Saule, proč mě pronásleduješ? Marně kopeš proti bodcům!“ ¹⁵Zeptal jsem se: „Kdo jsi, Pane?“ a on řekl: „Já jsem Ježíš, kterého ty pronásleduješ.“ ¹⁶Zvedni se však a stůj. Ukázal jsem se ti, abych tě učil služebnictvem a svědkem toho, co jsi viděl, i toho, v čem se ti ještě ukážu. ¹⁷Budu tě vysvobozovat od tohoto lidu i od pohanů, ke kterým tě posílám, ¹⁸abys otvíral jejich oči, aby se obrátili od tmy ke světlu a od satanovy moci k Bohu, aby vírou ve mne přijali odpuštění hříchů a podíl mezi posvěcenými.“

¹⁹A tak jsem, králi Agrippu, nebyl neposlušný tomu nebeskému vidění. ²⁰Začal jsem zvěstovat nejdříve v Damašku, potom v Jeruzalémě, po celé judské zemi a také pohanům, že mají činit pokání, obrátit se k Bohu a svými skutky prokazovat své pokání. ²¹To je důvod, proč se mě Židé v chrámu chopili a pokoušeli se mě zabít. ²²Díky Boží pomoci, kterou až dodnes zakouším, tu však stojím a vydávám svědectví malému i velkému. Neříkám nic než to, co předpověděli proroci i Mojžíš: ²³že Mesiáš má trpět, jako první vstát z mrtvých a zvěstovat světlo tomuto lidu i pohanům.“^b

²⁴Festus však Pavlovu obhajobu přerušil: „Pavle, ty šílíš!“ vykřikl. „Tvá veliká učenost tě přivádí k šílenství!“

²⁵„Nešílím, vznešený Feste,“ odpověděl Pavel. „Má slova jsou pravdivá a rozumná. ²⁶Král, před nímž tak otevřeně mluvím, těm věcem dobře rozumí. Jsem si jist, že mu nic z toho neuniklo, neboť se to nedělo někde v ústraní. ²⁷Věříš prorokům, králi Agrippu? Víím, že věříš.“

²⁸„Téměř jsi mě přesvědčil, abych se stal křesťanem,“ odpověděl mu Agrippa.

²⁹„Kéž by Bůh dal!“ řekl na to Pavel. „Kéž by ses nejen ty, ale každý, kdo mě dnes slyší, stal ne téměř, ale úplně tím, co já – ovšem bez těchto pout.“

³⁰Nato král vstal a s ním i prokurátor a Bereniké a ostatní přísedící. ³¹Cestou odtud si povídali: „Ten člověk nedělá nic, zač by si zasloužil smrt nebo vězení!“

³²Agrippa na to Festovi řekl: „Kdyby se neodvolal k císaři, mohl být propuštěn.“

V mořské bouři

27 Jakmile bylo rozhodnuto, že vyplujeme do Itálie, svěřili Pavla s několika dalšími vězni setníku Juliovi z císařského praporu. ²Nastoupili jsme na adramyttskou loď, která měla plout podél pobřeží Asie, a vypluli jsme. Byl s námi také Makedonec Aristarchos z Tesaloniky.

^a14 nebo *aramejsky* (dosl. *židovským jazykem*)

^b23 Luk 24:25–27, 44–47

³Druhého dne jsme přistáli v Sidonu. Julius se k Pavlovi choval vlídně a dovolil mu zajít k přátelům, aby se o něj postarali. ⁴Když jsme odtud vyrazili, museli jsme kvůli protivětru obeplout Kypr. ⁵Míjeli jsme pobřeží Kilikie a Pamfyliie až do přístání v lykijské Myře. ⁶Tam setník našel alexandrijskou loď mířící do Itálie a přivedl nás na ni.

⁷Rádu dní jsme se plavili pomalu a s obtížemi, až jsme se dostali naproti Knidu. Vítr nám nedovolil pokračovat tím směrem, a tak jsme obepluli Krétu podél Salmony. ⁸Po obtížné plavbě kolem pobřeží jsme dorazili na místo zvané Pěkné přístavy poblíž města Lasaia.

⁹Ztratili jsme hodně času; minul už dokonce i Půst^a a další plavba by byla nebezpečná. Pavel je proto varoval: ¹⁰„Pánové, podle mého by plavba skončila neštěstím a velkou škodou nejen na lodi a nákladu, ale i na našich životech!“ ¹¹Setník ale více důvěřoval kormidelníkovi a majiteli lodi než Pavlovým slovům. ¹²Protože přístav nebyl vhodný k přezimování, většina rozhodla, že odtud vyplují a pokusí se dorazit do Fénixu, kde by mohli přezimovat. Tento krétský přístav byl totiž obrácený k jihozápadu a severozápadu.

¹³Když se zvedl lehký jižní vítr, zdálo se jim, že se mají držet svého předsevzetí. Zvedli kotvy a pluli těsně podél Kréty. ¹⁴Od ostrova ale znenadání udeřil orkán zvaný Euroklydon ¹⁵a opřel se do lodi. Ta mu nemohla čelit, a tak jsme se nechali unášet, ¹⁶až jsme se dostali do závětrí jednoho ostrůvku zvaného Kauda.^b Tam jsme s vypětím sil ovládli vlečný člun ¹⁷a vytáhli ho na palubu. Lodníci pak stáhli loď lany, aby ji zpevnili. Ze strachu, aby nenarazili na Syrtskou mělčinu, spustili vlečnou kotvu a nechali se unášet dál. ¹⁸Bouře námi zmítala tak prudce, že jsme druhého dne začali vyhazovat náklad. ¹⁹Třetího dne jsme vlastníma rukama vyhodili lodní vybavu. ²⁰Bouře nepřestávala zuřit ani po mnoha dnech. Nebylo vidět slunce ani hvězdy, až se nakonec ztrácela všechna naděje, že se zachráníme.

²¹Když už dlouho ani nemohli jíst, Pavel se postavil doprostřed a řekl: „Pánové, měli jste mě poslechnout. Kdybychom nevypluli z Kréty, ušetřili bychom si toto neštěstí a škodu. ²²Teď vás ale vyzývám, abyste se vzchopili. I když bude loď zničena, nikdo z vás nepřijde o život. ²³Dnes v noci mě navštívil anděl toho Boha, jemuž patřím a sloužím, a ²⁴řekl mi: ‚Neboj se, Pavle, dostaneš se před císaře.‘ A hle, Bůh se z dobroty k tobě rozhodl zachovat všechny, kdo se plaví s tebou.“ ²⁵Proto se vzchopte, pánové! Věřím totiž Bohu, že vše dopadne, jak mi bylo řečeno. ²⁶Musíme ale narazit na nějaký ostrov.“

²⁷Už čtrnáctou noc jsme byli unášeni napříč Adriatikem. Kolem půlnoci měli námořníci dojem, že se blíží země. ²⁸Spustili olovnici a naměřili dvacet sáhů;^d o kousek dál ji spustili znovu a naměřili patnáct sáhů.^e ²⁹Z obavy, abychom nenarazili na útesy, spustili ze zádi čtyři kotvy a toužebně očekávali den. ³⁰Tehdy se námořníci pokusili uniknout z lodi. Pod záminkou, že chtějí roztahovat kotvy také z přídí, spustili člun na moře, ³¹ale Pavel řekl setníkovi a vojákům: „Pokud nezůstanou na lodi, nezachráníte se!“ ³²Vojáci tedy přesekli lana a nechali člun uplavat.

³³Před svítáním Pavel všechny vyzýval, aby pojedli: „Dnes je to čtrnáct dní, co samou úzkostí nic nejíte. ³⁴Proto vás prosím, v zájmu své záchrany

^a9 tj. *Den Smíření* (Lev 16:29–34; 23:27–32) na přelomu září a října ^b16 někt. ruko-pisy *Klauda* ^c24 srov. Skut 23:11; 25:11 ^d28 asi 37 m ^e28 asi 27 m

něco snězte; nikdo z vás nepřijde ani o vlasek!“ ³⁵Po těch slovech vzal chléb, přede všemi vzdal díky Bohu, lámal a začal jíst. ³⁶Všechny to povzbudilo a něco pojedli. ³⁷(Na lodi nás bylo celkem 276 osob.) ³⁸Posilněni jídlem pak sypali pšenici do moře, aby odlehčili loď.

³⁹Konečně se rozednilo. Nemohli tu zem poznat, ale viděli jakousi zátku s plochým břehem. Na ten se chtěli pokusit s lodí najet. ⁴⁰Odsekli kotvy a nechali je v moři. Uvolnili také provazy u kormidel, přední plachtu napnuli do větru a pustili se ke břehu. ⁴¹V mořské úžině však loď najela na mělčinu. Příklad pevně uvízla a nemohla se pohnout, zatímco záď se tříštila pod nápořem vln.

⁴²Vojáci se rozhodli pobít vězně, aby některý neuplaval a neunikl. ⁴³Setník jim ale v tom úmyslu zabránil, protože chtěl zachránit Pavla. Nařídil, aby ti, kdo umí plavat, vyskočili první a dostali se ke břehu. ⁴⁴Ostatní je měli následovat na prknech nebo jiných troskách lodi. Tak se nakonec všichni v pořádku dostali na břeh.

Na Maltě

28 Když jsme se zachránili, zjistili jsme, že se ten ostrov jmenuje Malta. ²Domorodci se k nám zachovali neobyčejně laskavě. Zapálili oheň a všechny nás k němu pozvali, protože pršelo a bylo chladno. ³Pavel nasbíral hromadu roští. Když přikládal na oheň, zakousla se mu do ruky zmije unikající před žárem. ⁴Když domorodci uviděli, jak mu od ruky visí had, říkali si: „Ten člověk je určitě vrah! Zachránil se z moře, ale Spravedlnost ho nenechala naživu.“ ⁵Pavel však hada setřásl do ohně a nic zlého se mu nestalo. ⁶Domorodci očekávali, že oteče anebo náhle padne mrtev. Když ale dlouho čekali a viděli, že se mu nic zlého neděje, změnili názor a začali říkat, že je to bůh.

⁷V těch místech měl pozemky přední muž toho ostrova jménem Publius. Ten nás přijal a po tři dny nás přátelsky hostil. ⁸Publiův otec byl právě na lůžku sužován horečkou a úplavicí. Pavel ho navštívil, po modlitbě na něj vložil ruce a uzdravil ho. ⁹Po té události začali přicházet i ostatní nemocní z toho ostrova a byli uzdravováni. ¹⁰Zahrnuli nás mnoha poctami, a když jsme měli vyplout, naložili nám, co jsme potřebovali.

Konečně Řím

¹¹Po třech měsících jsme odtud vypluli na alexandrijské lodi se znakem Blíženců, která na tom ostrově zůstala přes zimu. ¹²Na tři dny jsme zastavili v Syrakusách, ¹³odkud jsme pokračovali do Regia. Po jednom dni se zvedl jižní vítr, a tak jsme dalšího dne přistáli v Puteolech. ¹⁴Tam jsme našli bratry a na jejich pozvání jsme u nich týden zůstali.

A tak jsme dorazili do Říma. ¹⁵Když o nás uslyšeli tamější bratři, vyšli nám naproti až k Appiově tržišti^a a další ke Třem krčmám.^b Jakmile je Pavel uviděl, vzdal díky Bohu a nabyl odvahy. ¹⁶V Římě Pavel dostal povolení bydlit v soukromí s vojákem, který ho hlídal.

¹⁷Po třech dnech Pavel svolal místní židovské představené. Když se sešli, řekl jim: „Bratři, ačkoli jsem se nijak neprovinil proti našemu lidu ani proti otcovským zvykům, byl jsem v Jeruzalémě zatčen a vydán Římanům. ¹⁸Ti mě po výslechu chtěli propustit s tím, že jsem nespáchal nic, za co

^a15 asi 70 km od Říma ^b15 asi 57 km od Říma

bych zasloužil smrt. ¹⁹Židé však byli proti, a tak jsem byl nucen odvolat se k císaři – ovšem ne proto, abych žaloval na svůj národ. ²⁰Pozval jsem vás tedy, abychom se poznali a promluvili spolu, neboť jsem tímto řetězem spoután kvůli naději Izraele.“

²¹Odpověděli mu: „Nedostali jsme o tobě žádný dopis z Judska a nikdo z bratrů k nám nepřišel se zprávou nebo žalobou na tebe. ²²Chceme si však poslechnout tvé názory; o té sektě“ totiž víme, že je všeobecně odmítána.“

²³V den, který mu určili, se jich u něj doma sešlo ještě více. Vykládal jim a svědčil o Božím království a od rána až do večera je z Mojžíšova zákona a Proroků přesvědčoval o Ježíši. ²⁴Někteří se jeho slovy dali přesvědčit, ale jiní nevěřili. ²⁵Když se nemohli shodnout a začali se rozcházet, Pavel jim pověděl ještě toto: „Duch svatý správně řekl našim otcům skrze proroka Izaiáše:

²⁶ „Jdi k tomuto lidu a řekni:

Sluchem uslyšíte, ale nepochopíte,
zrakem uvidíte, ale neprohlédnete.

²⁷ Neboť srdce tohoto lidu ztvrdlo;

ušíma ztěžka slyšeli a oči pevně zavřeli,
jen aby očima neuviděli, ušíma neuslyšeli,
srdcem nepochopili a neobrátili se,
abych je nemohl uzdravit.“^b

^{28 [29]} Proto vězte, že Boží spása byla poslána pohanům. Oni uslyší!“^c

³⁰Pavel pak zůstal celé dva roky ve vlastním pronájmu a přijímal všechny, kdo za ním přicházeli. ³¹Kázal o Božím království a učil o Pánu Ježíši Kristu se vši smělostí a bez překážek.

^a22 srov. Skut 24:5, 14 ^b27 Iza 6:9–10 (Mat 13:14–15; Marek 4:12; Luk 8:10; Jan 12:40; Řím 11:8) ^c28 Někt. rukopisy přidávají v. 29 *Po těchto jeho slovech Židé s velikým dohadováním odešli.*

LIST ŘÍMANŮM

PAVEL, SLUŽEBNÍK Krista Ježíše, povoláný apoštol, oddělený pro Boží evangelium, ²které Bůh skrze své proroky již dávno zaslíbil ve svatých Písmech. ³Toto evangelium je o jeho Synu – který tělem pocházel z Davidova semene, ⁴Duchem svatým však byl Boží Syn, jak se mocně ukázalo jeho vzkříšením z mrtvých – o našem Pánu Ježíši Kristu. ⁵Skrze něj a pro jeho jméno se nám dostalo této milosti, totiž apoštolství, aby lidé ze všech národů došli k poslušnosti víry; ⁶k nim patříte i vy, povolání Ježíšem Kristem.

⁷Všem Bohem milovaným povolaným svatým v Římě:

Milost vám a pokoj od Boha, našeho Otce, a od Pána Ježíše Krista.

Nestydím se za evangelium

⁸Především za vás všechny děkuji svému Bohu skrze Ježíše Krista – vždyť o vaší víře mluví celý svět! ⁹Bůh, jemuž sloužím svým duchem v evangeliu jeho Syna, je mi svědkem, že se o vás neustále zmiňuji ¹⁰ve svých modlitbách. Stále prosím za to, aby se mi konečně už někdy podařilo přijít z Boží vůle k vám. ¹¹Toužím se s vámi setkat, abych se s vámi podělil o nějaký duchovní dar k vašemu posílení, ¹²to jest, abychom se navzájem povzbudili: vy mojí vírou a já vaší.

¹³Nechci, bratři, abyste nevěděli, že jsem vás už mnohokrát chtěl navštívit (ale dosud mi v tom vždy bylo zabráněno), abych přinesl užitek i mezi vámi tak jako mezi ostatními národy. ¹⁴Jsem dlužníkem Řeků i barbarů, vzdělaných i prostých, ¹⁵takže pokud jde o mě, jsem odhodlán kázat evangelium i u vás v Římě.

¹⁶Nestydím se za evangelium – vždyť je to Boží moc ke spasení každého, kdo věří, předně Žida, ale i Řeka. ¹⁷V něm se totiž zjevuje Boží spravedlnost z víry k víře, jak je psáno: „Spravedlivý pak bude žít z víry.“^a

Lidská zvrácenost

¹⁸Z nebe se zjevuje Boží hněv proti každé bezbožnosti a nepravosti lidí, kteří svévolně potlačují pravdu. ¹⁹Co se dá o Bohu poznat, je jim zřetelné, neboť jim to Bůh odhalil. ²⁰Jeho neviditelné znaky – jeho věčnou moc a božství – lze už od stvoření světa rozumem postřehnout v jeho díle. Nemají tedy výmluvu. ²¹Ačkoli Boha poznali, nectili ho jako Boha. Místo aby byli vděční, propadli ve svých myšlenkách marnosti a jejich nerozumné srdce se ocitlo ve tmě. ²²Prohlašují se za moudré, ale jsou blázni. ²³Slávu nesmrtelného Boha vyměnili za pouhé obrazy smrtelného člověka, ptáků, zvíře i plazů. ²⁴Bůh je proto vydal nečistotě, po níž v srdci toužili, aby si navzájem prznili těla, ²⁵když vyměnili Boží pravdu za lež a ctili stvoření a sloužili mu raději nežli Stvořiteli, který je požehnaný navěky. Amen.

²⁶Bůh je proto vydal hanebným vášním. Jejich ženy vyměnily přirozené obcování za to, které je proti přírodě. ²⁷Stejně tak muži opustili přirozené

obcování se ženou a vzpláli touhou k sobě navzájem; muži páchají nestydatost s muži a za svou zvrácenost na sebe přivádějí nevyhnutelnou odplatu.²⁸Když jim známost Boha nebyla dost dobrá, Bůh je vydal jejich zvrácené mysli, aby dělali, co není správné.²⁹Jsou prolezlí nepravostí, podlostí, chamtivostí a záští; jsou plní závisti, vraždychtivosti, svárливosti, lsti a zlomyslnosti;³⁰štváči a pomlouvači, odpůrci Boha, zpušní, arogantní, vychloubační, vynalézaví ve zlu, vzpurní k rodičům;³¹nerozumní, nespolehliví, bezcitní a nemilosrdní.³²Přestože znají Boží rozsudek smrti nad pachateli těchto věcí, nejenže je sami dělají, ale ještě to ostatním schvalují.

Bůh nikomu nestrání

2 Chceš-li však někoho soudit, člověče, věz, že sám nemáš výmluvu, ať jsi kdokoli. Tím, že soudíš druhého, odsuzuješ sám sebe – vždyť sám děláš to, co soudíš!²Víme, že Boží soud nad pachateli těch věcí se zakládá na pravdě.³Myslíš si snad, člověče, že unikneš Božímu soudu, když soudíš druhé, ale sám děláš totéž? ⁴To si nevážíš jeho laskavosti, shovívavosti a trpělivosti? Nechápeš, že tě Boží dobrota vede k pokání?

⁵Ty si ale svou tvrdostí a nekajícím srdcem proti sobě hromadíš hněv, který se zjeví v den hněvu a Božího spravedlivého soudu. ⁶On „odplatí každému podle jeho skutků“^a – ⁷těm, kdo vytrvale konají dobro a hledají slávu, čest a nesmrtelnost, věčným životem; ⁸těm, kdo ve svém sobectví odmítají pravdu a řídí se nepravostí, však odplatí zuřivým hněvem. ⁹Souzení a úzkost čeká duši každého člověka, který koná zlo, předně Žida, ale i Řeka. ¹⁰Každého, kdo koná dobro, předně Žida, ale i Řeka, pak čeká sláva, čest a pokoj. ¹¹Bůh totiž nestrání nikomu.

¹²Všichni, kdo hřešili bez Zákona, bez Zákona také zahynou; všichni, kdo hřešili pod Zákonem, budou souzeni Zákonem. ¹³Před Bohem totiž nejsou spravedliví ti, kdo Zákon slyší, ale ti, kdo Zákon plní. ¹⁴Pohané nemají Zákon, ale když sami přirozeně dělají, co Zákon žádá, pak jsou Zákonem sami sobě. Nemají sice Zákon, ¹⁵ale prokazují působení Zákona zapsaného v jejich srdcích. Dosvědčuje to i jejich svědomí: jejich vlastní myšlenky je někdy obviňují a jindy obhajují. ¹⁶Takto bude podle mého evangelia v onen den Bůh soudit lidská tajemství skrze Krista Ježíše.

Má Žid výhodu?

¹⁷Ty si ovšem říkáš Žid, spoléháš na Zákon a chlubíš se Bohem. ¹⁸Znáš jeho vůli a víš, co je správné, neboť se učíš ze Zákona. ¹⁹Pokládáš se za vůdce slepých a světlo zatemněných, ²⁰vychovatele nevědomých a učitele nedospělých, neboť máš Zákon za ztělesnění poznání a pravdy. ²¹Když poučuješ druhého, proč se nepoučíš sám? Kážeš: „Nekraď“,^b a přitom sám kradeš? ²²Říkáš: „Necizolož“,^c a sám cizoložíš? Štítíš se model, a přitom pácháš svatokrádež? ²³Chlubíš se Zákonem, a přitom zneuctíváš Boha porušováním Zákona? ²⁴Jak je psáno, „Pohané pohrdají Božím jménem kvůli vám“.^d

²⁵Obřízka má totiž cenu, jen pokud dodržuješ Zákon. Pokud Zákon porušuješ, z tvé obřízky nic nezbylo. ²⁶Kdyby neobřezaný člověk dodržoval ustanovení Zákona, nebude se mu to počítat za obřízku? ²⁷Není tělesně obřezán, ale plní Zákon, a tak odsoudí tebe, který i s literou a obřízkou Zákon porušuješ.

^a6 Žalm 62:13; Přís 24:12; Jer 17:10
^b21 Exod 20:15; Deut 5:19
^c22 Exod 20:14; Deut 5:18
^d24 Iza 52:5; Eze 36:20–23

²⁸Pravý Žid totiž není ten, kdo je jím zjevně, a pravá obřízka není ta zjevná na těle. ²⁹Skutečným Židem je ten, kdo je jím v nitru a má srdce obřezané Duchem, ne literou. Takový dojde chvály, nikoli od lidí, ale od Boha.

3 Má tedy Žid nějakou výhodu? Má obřízka nějakou cenu? ²Každopádně, velikou! Především jim byla svěřena Boží slova. ³Jistě, někteří z nich byli nevěrní, ale copak jejich nevěrnost může zrušit Boží věrnost? ⁴V žádném případě! Ať si je každý člověk lhář, Bůh bude pravdomluvný. Jak je psáno:

„Ve svých výrocích budeš ospravedlněn,
ve svém soudu budeš vítězem.“^a

⁵Když ale naše nepravost dokazuje Boží spravedlnost, co na to řekneme? Není Bůh (lidsky řečeno) nespravedlivý, když nás trestá svým hněvem? ⁶V žádném případě! Vždyť jak by potom Bůh soudil svět? ⁷Někdo namítne: „Proč ale mám být souzen jako hříšník, když se mou lží jen potvrzuje Boží pravdomluvnost k jeho slávě?“ ⁸To už by se mohlo rovnou říci: „Páchejme zlo, ať přijde dobro.“ Někteří pomlouvači o nás tvrdí, že právě takto mluvíme, ale čeká je spravedlivý trest.

Nikdo není spravedlivý

⁹Nuže, jsme na tom lépe než pohané? Ani v nejmenším! Právě jsme přece usvědčili Židy i Řeky, že jsou všichni poddaní hříchu. ¹⁰Jak je psáno:

„Nikdo není spravedlivý, není ani jediný;
¹¹nikdo nechce porozumět, Bůh nikomu nechybí.

¹²Všichni zabloudili z cesty, dočista se zkazili;
není, kdo by konal dobro, není vůbec žádný.“^c

¹³„Zející hrob je hrdlo jejich,
nástroje klamu jejich jazyky.^d
Hadí jed skrývají pod svými rty,^e
¹⁴hořké kletby z úst jim tryskají.“^f

¹⁵„Prolévat krev spěchají jejich nohy,
¹⁶zkáza a bída jsou jejich průvodci,
¹⁷cestu pokoje ale neznají;^g
¹⁸na Boží bázeň vůbec nehledí.“^h

¹⁹Víme, že cokoli Zákon říká, říká těm, kdo jsou pod Zákonem, aby tak byla zacpána každá ústa a aby byl celý svět vystaven Božímu soudu. ²⁰Na základě skutků Zákonu před ním nebude ospravedlněn nikdo; Zákon totiž přináší jen poznání hříchu.

Víra ospravedlňuje

²¹Nyní je však mimo Zákon zjevena Boží spravedlnost, kterou Zákon i Proci dosvědčují – ²²Boží spravedlnost, která skrze víru v Ježíše Kristaⁱ přichází ke všem, kdo věří.

^a4 Žalm 51:6 ^b9 Řím 1:18–32; 2:17–29 ^c12 Žalm 14:1–3; 53:2–4; Kaz 7:20

^d13 Žalm 5:10 ^e13 Žalm 140:4 ^f14 Žalm 10:7 ^g17 Iza 59:7–8 ^h18 Žalm 36:2 ⁱ22 nebo věrnost Ježíše Krista

Není totiž rozdíl: ²³všichni zhřešili a chybí jim Boží sláva. ²⁴Jsou však zdarma ospravedlňováni jeho milostí, skrze vykoupení v Kristu Ježíši. ²⁵Jeho Bůh určil za oběť smíření pro ty, kdo věří v jeho krev, aby tak prokázal svou vlastní spravedlnost. Bůh totiž ve své shovívavosti prominul předešlé hříchy, ²⁶aby nyní prokázal svou spravedlnost, aby se ukázalo, že je spravedlivý a ospravedlňuje toho, kdo věří v Ježíše.

²⁷Kde je tedy chloubka? Byla vyloučena. Jakým zákonem? Snad skutků? Nikoli, ale zákonem víry. ²⁸Máme tedy za to, že člověk je ospravedlňován vírou bez skutků Zákona. ²⁹Je snad Bůh jen Bohem Židů? Není i Bohem pohanů? Jistěže i pohanů! ³⁰Je přece jediný Bůh;^a ten ospravedlní obřezané díky víře a neobřezané skrze víru. ³¹Rušíme tedy vírou Zákon? V žádném případě! Naopak, Zákon potvrzujeme.

Abrahamův příklad

4 Co na to řekneme? Co získal náš tělesný praotec Abraham? ²Kdyby byl Abraham uznán za spravedlivého na základě skutků, měl by se čím chlubit, ale ne před Bohem! ³Co však říká Písmo? „Abraham uvěřil Bohu a to mu bylo počítáno za spravedlnost.“^b

⁴Ten, kdo koná skutky, nedostává odplatu z milosti, ale z povinnosti. ⁵Kdo ale místo skutků věří v Toho, který ospravedlňuje bezbožného, tomu se za spravedlnost počítá jeho víra. ⁶Vždyť i David blahoslaví člověka, kterému Bůh přičítá spravedlnost bez skutků:

⁷ „Blaze těm, jimž byly odpuštěny viny
a jejichž hříchy byly přikryty.

⁸ Blaze tomu, komu Hospodin
nepočítá jeho hřích!“^c

⁹Platí toto blahoslavení jen pro obřezané, nebo i pro neobřezané? Říkáme, že Abrahamovi byla jeho víra „počítána za spravedlnost“. ¹⁰Nuže, kdy mu byla počítána? Poté, co byl obřezán, anebo předtím? Nebylo to po obřizce, ale před ní! ¹¹Znamení obřizky pak přijal jako pečeť spravedlnosti, kterou měl díky víře už před obřezáním. Je tedy otcem všech neobřezaných věřících, kterým je spravedlnost přičtena, ¹²a otcem těch obřezaných, kteří nemají jen obřizku, ale také kráčí ve šlépějích víry, kterou měl náš otec Abraham ještě před obřizkou.

¹³Když se Abrahamovi a jeho semeni dostalo zaslíbení, že mu bude patřit svět, nebylo to na základě Zákona, ale na základě spravedlnosti z víry. ¹⁴Kdyby jeho dědici měli být lidé Zákona, byla by ta víra zmařena a zaslíbení zrušeno. ¹⁵Zákon přináší hněv; vždyť kde není Zákon, není přestupek.

¹⁶Zaslíbení tedy vychází z víry, aby se řídilo milostí, aby bylo zaručeno všemu semeni – nejen stoupencům Zákona, ale také následovníkům Abrahamovy víry. Ten je otcem nás všech ¹⁷(jak je psáno: „Učinil jsem tě otcem mnohých národů“)^d před Bohem, kterému uvěřil, který oživuje mrtvé a volá věci, které nejsou, aby byly.

¹⁸V naději proti vši naději Abraham uvěřil, že bude otcem mnohých národů; bylo mu totiž řečeno: „Tak početné bude tvé símě.“^e ¹⁹I když mu bylo skoro sto let, neochaboval ve víře při pohledu na své už nemohoucí tělo a na

^a30 Deut 6:4; Iza 45:5–6; Mal 2:10

^b3 Gen 15:6

^c8 Žalm 32:1–2

^d17 Gen 17:5

^e18 Gen 15:5

neplodnost Sářina lůna. ²⁰Nepochyboval nevěřicně o Božím zaslíbení, ale posílil se ve víře, a tak vzdal slávu Bohu. ²¹Byl totiž přesvědčen, že co Bůh zaslíbil, dokáže i splnit, ²²a právě to „mu bylo počítáno za spravedlnost.“^a

²³Že mu to „bylo počítáno“ však není napsáno jen kvůli němu, ²⁴ale také kvůli nám, jimž má být počítáno, že věříme v Toho, který vzkřísil z mrtvých našeho Pána Ježíše. ²⁵On byl vydán pro naše provinění a vzkříšen pro naše ospravedlnění.

Bůh dokazuje svou lásku

5 Nyní, když jsme ospravedlněni z víry, máme pokoj s Bohem skrze našeho Pána, Ježíše Krista. ²Skrze něj jsme také vírou získali přístup k této milosti, v níž stojíme a chlubíme se nadějí Boží slávy. ³A nejen to; chlubíme se i souzením, neboť víme, že souzení působí vytrvalost, ⁴vytrvalost spolehlivost a spolehlivost naději. ⁵Tato naděje není klamná; vždyť Bůh do našich srdcí vylil svou lásku skrze Ducha svatého, jehož nám daroval.

⁶Kristus zemřel za bezbožné ještě v době, kdy jsme byli bezmocní. ⁷Sotva kdo zemře za spravedlivého, i když za dobrého člověka by se snad někdo zemřít odhodlal. ⁸Bůh ale dokazuje svou lásku k nám: Kristus zemřel za nás, když jsme ještě byli hříšníci.

⁹Jsmo-li teď jeho krví ospravedlněni, čím spíše jím budeme zachráněni před Božím hněvem! ¹⁰Jestliže jsme ještě jako nepřátelé byli s Bohem smíření smrtí jeho Syna, čím spíše nás, již smířené, zachrání jeho život!

¹¹A nejen to; chlubíme se samotným Bohem díky našemu Pánu, Ježíši Kristu, který nás s ním usmířil.

Adam a Kristus

¹²Hřích přišel na svět skrze jediného člověka a s hříchem přišla smrt. Smrt se pak rozšířila na všechny lidi, poněvadž všichni zhřešili. ¹³Hřích byl ovšem na světě už před Zákonem, ale když není Zákon, hřích se nepočítá. ¹⁴Od Adama až po Mojžíše tedy vládla smrt, a to i nad těmi, kdo nezhrěšili stejným proviněním jako Adam.

Adam byl předobrazem Toho, který měl teprve přijít. ¹⁵Mezi milostí a proviněním je ovšem rozdíl. Ano, proviněním jednoho mnozí propadli smrti. Boží milost je ale mnohem větší – mnohem spíše tedy byli mnozí obdarováni milostí toho jednoho člověka, Ježíše Krista! ¹⁶Mezi Božím darem a následkem lidského hříchu je také rozdíl. Jediné provinění vedlo k soudu a odsouzení, ale Boží dar vede k ospravedlnění z mnoha provinění! ¹⁷Kvůli provinění jediného člověka vládla skrze toho jednoho smrt. Čím spíše tedy ti, kdo přijímají hojnou milost a dar spravedlnosti, budou vládnout v životě skrze toho jediného, Ježíše Krista!

¹⁸Ano, skrze jediné provinění přišlo na všechny lidi odsouzení. Stejně tak ovšem skrze jediný spravedlivý čin přišlo na všechny lidi ospravedlnění a život. ¹⁹Jako se neposlušností jednoho člověka mnozí stali hříšnými, tak se také poslušností jednoho mnozí stanou spravedlivými.

²⁰Když přišel Zákon, provinění se rozmnožilo, ale kde se rozmnožil hřích, tam se ještě více rozmnožila milost! ²¹Proto tak jako hřích vládł ve smrti, milost teď skrze spravedlnost vládne k věčnému životu skrze našeho Pána, Ježíše Krista.

Mrtví hříchu a živí Bohu

6 Co na to řekneme? Budeme pokračovat v hříchu, aby se rozmnožila milost? ²V žádném případě! Jak bychom mohli nadále žít v hříchu my, kdo jsme mu zemřeli? ³Nevíte snad, že když jsme byli pokřtěni do Krista Ježíše, byli jsme všichni pokřtěni do jeho smrti? ⁴Křtem jsme s ním pohřbeni do smrti, abychom – tak jako byl Kristus vzkříšen z mrtvých Otcovou slávou – i my vkročili do nového života.

⁵Jsmeli s ním ztotožnění ve smrti, jistě s ním budeme ztotožnění i v jeho vzkříšení. ⁶Víme přece, že naše staré já bylo ukřižováno s ním, aby hříšné tělo pozbylo moci, abychom již dále nesloužili hříchu. ⁷(Kdo zemřel, je přece zbaven hříchu.) ⁸Když jsme s Kristem zemřeli, věříme, že s ním také budeme žít. ⁹Víme, že Kristus vstal z mrtvých a už nikdy nezemře – smrt nad ním už nemá moc. ¹⁰Svou smrtí jednou provždy zemřel hříchu, ale teď žije a jeho život patří Bohu. ¹¹Stejně tak se i vy považujte za mrtvé hříchu a živé Bohu v Kristu Ježíši.

¹²Nenechte proto ve svých smrtelných tělech vládnout hřích, nepodléhejte jeho žádostem. ¹³Své údy už nevydávajte hříchu za nástroje nepravosti, ale jako zmrtvýchvstalí vydejte sami sebe i své údy Bohu za nástroje spravedlnosti! ¹⁴Hřích už nebude vaším pánem, protože nejste pod Zákonem, ale pod milostí.

Odměna hříchu a Boží dar

¹⁵Nuže, budeme hřešit, když nejsme pod Zákonem, ale pod milostí? V žádném případě! ¹⁶Nevíte, že když někomu sloužíte, musíte ho poslouchat? Stáváte se služebníky toho, koho posloucháte, ať už hříchu ke smrti anebo poslušnosti ke spravedlnosti. ¹⁷Ano, byli jste služebníci hříchu, ale díky Bohu, že jste celým srdcem uposlechli to učení, do něhož jste byli uvedeni. ¹⁸Tak jste byli osvobozeni od hříchu a stali se služebníky spravedlnosti. ¹⁹S ohledem na vaši lidskou slabost to řeknu ještě názorněji: Jako jste své údy vydávali do služby nečistoty a nepravosti k páchání nepravosti, tak teď vydávajte své údy do služby spravedlnosti k posvěcení.

²⁰Jako služebníci hříchu jste byli svobodní od spravedlnosti. ²¹Co jste měli z toho všeho, za co se teď stydíte? Vedlo to jen ke smrti. ²²A co teď máte z toho, že jste svobodní od hříchu a sloužíte Bohu? Výsledkem vašeho posvěcení je věčný život! ²³Odměnou hříchu je totiž smrt, ale Božím darem je věčný život v Kristu Ježíši, našem Pánu.

Duch a litera

7 Nevíte snad, bratři (mluvím přece k těm, kdo znají Zákon), že Zákon panuje nad člověkem jen po dobu jeho života? ²Vždyť i manželka je zákonem vázána ke svému muži, jen dokud dotýčný žije. Jakmile manžel zemře, je manželského zákona zproštěna. ³Oddá-li se jinému muži, dokud její manžel žije, bude označena za cizoložnici. Pokud však její muž zemře, je od toho zákona svobodná a může se oddat jinému muži, aniž by cizoložila.

⁴Právě tak je tomu s vámi, bratři moji. Skrze Kristovo tělo jste pro Zákon mrtví a můžete se oddat jinému, totiž Tomu, který byl vzkříšen z mrtvých. Konečně tedy můžeme nést ovoce Bohu. ⁵Dokud jsme žili tělesně, Zákon

v nás probouzel hříšné vášně, které působily v našich údech tak, že jsme nesli ovoce smrti. ⁶Tedy však, když jsme zemřeli tomu, co nás drželo, jsme Zákona zproštěni, abychom sloužili Bohu novou cestou Ducha namísto staré cesty litery.

Zákon hříchu

⁷Co na to řekneme? Že Zákon je hřích? V žádném případě! Avšak nebýt Zákona, nebyl bych hřích poznal. Například o dychtivosti bych nevěděl, kdyby Zákon neřikal: „Nedychti!“^a ⁸Hřích se chopil příležitosti, kterou mu to přikázání skýtalo, a vzbudil ve mně všemožnou dychtivost. Bez Zákona je ovšem hřích mrtvý. ⁹Sám jsem kdysi žil bez Zákona, ale jakmile přišlo přikázání, hřích ožil ¹⁰a já jsem zemřel. Přikázání, které mělo být k životu, je mi tedy nakonec ke smrti. ¹¹Hřích se totiž chopil příležitosti, kterou mu to přikázání skýtalo, oklamal mě a jeho pomocí mě zabil. ¹²Zákon je ovšem svatý, přikázání je svaté, spravedlivé a dobré.

¹³Přineslo mi tedy to dobré smrt? V žádném případě! Hřích se však projevil jako hřích: tím, co bylo dobré, mi způsobil smrt. Díky přikázání se tedy ukázalo, jak je hřích nevýslovně hrozný.

¹⁴Víme, že Zákon je duchovní, ale já jsem tělesný, zaprodaný hříchu. ¹⁵Sám nerozumím tomu, co dělám; vždyť nedělám to, co chci, ale to, co nenávídím. ¹⁶Jelikož dělám to, co nechci, souhlasím s tím, že Zákon je dobrý. ¹⁷Nedělám to tedy už já, ale spíše hřích, který je ve mně. ¹⁸Vím totiž, že ve mně (to jest v mé tělesnosti) není nic dobrého. Chtít dobro, to umím, ale konat je už ne. ¹⁹Nekonám totiž dobro, které chci, ale zlo, které nechci. ²⁰Jelikož tedy dělám to, co nechci, nedělám to už já, ale hřích, který je ve mně.

²¹Objevuji tedy zákon, že když chci konat dobro, je mi nablízku zlo. ²²Ve svém nitru radostně souhlasím s Božím Zákonem, ²³ale ve svých údech vidím jiný zákon, který bojuje proti zákonu mé mysli a činí mě zajatcem zákona hříchu, který je v mých údech. ²⁴Jak ubohý jsem člověk! Kdo mě vysvobodí z tohoto smrtelného těla? ²⁵Díky Bohu – on to udělá skrze Ježíše Krista, našeho Pána!

Sám o sobě tedy svou mysl sloužím Zákonu Božímu, ale tělem zákonu hříchu.

Zákon Ducha

8 A proto již není žádné odsouzení pro ty, kdo jsou v Kristu Ježíši. ²Zákon Ducha života v Kristu Ježíši tě^b totiž osvobodil od zákona hříchu a smrti. ³Co bylo pro Zákon kvůli slabosti těla nemožné, to vykonal Bůh: Poslal svého vlastního Syna, aby se vypořádal s hříchem v těle, jaké má hříšný člověk. Na tomto těle odsoudil hřích, ⁴aby spravedlivý požadavek Zákona byl naplněn na nás, kdo nežijeme podle těla, ale podle Ducha.

⁵Lidé těla myslí na věci těla, ale lidé Ducha na věci Ducha. ⁶Tělesné smýšlení vede ke smrti, ale smýšlení Ducha k životu a pokoji. ⁷Tělesné smýšlení je Bohu nepřátelské, neboť není a ani nemůže být poddáno Božímu zákonu. ⁸Ti, kdo žijí v těle, se tedy Bohu líbit nemohou.

⁹Přebývá-li však ve vás Boží Duch, pak nežijete v těle, ale v Duchu. Kdo nemá Kristova Ducha, ten není jeho. ¹⁰Je-li Kristus ve vás, pak je sice tělo kvůli hříchu mrtvé, ale duch žije díky spravedlnosti. ¹¹Přebývá-li ve vás

^a7 Exod 20:17; Deut 5:21

^b2 někt. rukopisy mě

Duch Toho, který vzkřísil Ježíše z mrtvých, pak Ten, který vzkřísil z mrtvých Krista, obživí i vaše smrtelná těla svým Duchem, který ve vás přebývá.

¹²Nuže, bratři, nejsme nikterak povinni žít podle těla. ¹³Žijete-li podle těla, zemřete; umrtvujete-li skutky těla Duchem, budete žít. ¹⁴Všichni, kdo se dají vést Božím Duchem, jsou totiž Božími syny. ¹⁵Nepřijali jste přece ducha otroctví, abyste se znovu báli. Naopak, přijali jste Ducha synovství, v němž voláme Abba,^a Otče! ¹⁶Sám Duch dosvědčuje našemu duchu, že jsme Boží děti. ¹⁷A jsme-li jeho děti, pak jsme i dědicové, totiž dědicové Boží a spoludědicové Kristovi. Máme-li tedy podíl na jeho utrpení, budeme mít podíl i na jeho slávě.

Utrpení a sláva

¹⁸Mám totiž za to, že naše nynější utrpení nejsou srovnatelná se slávou, která se na nás má zjevit. ¹⁹Všechno stvoření s toužebným očekáváním vyhlíží zjevení Božích synů. ²⁰Stvoření je totiž podrobeno marnosti, ne dobrovolně, ale kvůli tomu, který je marnosti podrobil. Chová však naději, ²¹že jednou bude vysvobozeno z otroctví zkázy do slavné svobody Božích dětí. ²²Víme přece, že všechno stvoření až dosud společně sténá v porodních bolestech. ²³A nejen ono, ale i my, kteří okoušíme první ovoce Ducha, i my ve svém nitru sténáme, zatímco očekáváme přijetí za syny, to jest vykoupení svého těla. ²⁴Byli jsme totiž spaseni nadějí. Naděje, kterou je vidět, ovšem není žádná naděje. Když někdo něco vidí, proč by v to ještě doufal? ²⁵Když ale doufáme v to, co nevidíme, pak to trpělivě očekáváme.

²⁶Právě tak nám také Duch pomáhá v naší slabosti. Když ani nevíme, za co a jak se správně modlit, sám Duch prosí s nevýslovným úpěním za nás. ²⁷Ten, který zkoumá srdce, ovšem rozumí smyslu Ducha, že podle Boží vůle prosí za svaté.

²⁸Víme, že těm, kteří milují Boha, všechno^b napomáhá k dobrému – totiž těm, které povolal podle svého záměru. ²⁹Ty, které předem znal, totiž předurčil, aby přijali podobu jeho Syna, aby se tak stal prvorozeným mezi mnoha sourozenci. ³⁰A které předurčil, ty také povolal, a které povolal, ty také ospravedlnil, a které ospravedlnil, ty také oslavil.

Co nás oddělí?

³¹Co na to řekneme? Když je Bůh s námi, kdo proti nám!? ³²Neušetřil svého vlastního Syna, ale vydal ho za nás za všechny; jak by nám s ním tedy nedaroval i všechno ostatní? ³³Kdo obviní Boží vyvolené? Vždyť Bůh ospravedlňuje! ³⁴Kdo nás odsoudí? Vždyť Kristus Ježíš zemřel, ale hlavně byl vzkříšen z mrtvých, je po Boží pravici a prosí za nás! ³⁵Co nás oddělí od Kristovy lásky? Snad soužení, úzkost nebo pronásledování, hlad, nahota, nebezpečí nebo meč? ³⁶Jak je psáno:

„Pro tebe nás zabíjejí v kteroukoli chvíli,
za ovce na porážku mají nás.“^c

³⁷V tom všem ale skvěle vítězíme skrze Toho, který nás miluje! ³⁸Jsem si jist, že smrt ani život, andělé ani démoni, věci přítomné ani budoucí,

^a15 aram. *Otče* (Marek 14:36; Gal 4:6)

^b28 někt. rukopisy *Bůh za všech okolností*

^c36 Žalm 44:23

žádná moc, ³⁹výšina ani hlubina ani nic jiného v celém stvoření nás nemůže oddělit od Boží lásky v Kristu Ježíši, našem Pánu!

Izrael – Boží vyvolený

9 Říkám pravdu v Kristu, nelžu; i mé svědomí v Duchu svatém potvrzuje, ²že v srdci nosím hluboký zármutek a neustálou bolest. ³Přál bych si sám být zavržen od Krista ve prospěch svých bratrů, svých tělesných příbuzných, ⁴Izraelitů! Jim totiž patří synovství, sláva i smlouvy, jim byl dán Zákon, bohoslužba i zaslíbení, ⁵jejich jsou praotcové a z nich tělesně pochází Kristus, který je nade vším, Bůh požehnáný navěky! Amen.

⁶Ale ne že by Boží slovo selhalo. Ne všichni z Izraele jsou totiž opravdu Izrael. ⁷Ne všichni jsou jeho dětmi jen proto, že jsou símě Abrahamovo. Říká přece: „Tvé símě bude povoláno v Izákovi.“ ^{a 8}To znamená, že Božími dětmi nejsou děti těla, ale za símě se počítají děti zaslíbení. ⁹Ono zaslíbení znělo: „V tento čas přijdu a Sára bude mít syna.“ ^{b 10}A to není vše. Z téhož muže, našeho otce Izáka, počala Rebeka dva syny. ¹¹Ještě se nenarodili a neudělali nic dobrého ani zlého – aby se však Boží rozhodnutí opíralo o vyvolení ¹²(nešlo totiž o skutky, ale o Toho, který povolává), bylo jí řečeno: „Starší bude sloužit mladšímu.“ ^{c 13}Jak je psáno: „Jákoba jsem si zamiloval, Ezaua jsem však zavrhl.“ ^d

¹⁴Co na to řekneme? Není Bůh nespravedlivý? V žádném případě! ¹⁵Už Mojžíšovi přece řekl:

„Smiluji se, nad kým se smiluji,
a slituji se, nad kým se slituji.“ ^e

¹⁶Nezáleží tedy na tom, kdo chce, nebo na tom, kdo se snaží, ale na Bohu, který se smilovává. ¹⁷Faraonovi přece Písmo říká: „Proto jsem tě pozdvihl, abych na tobě ukázal svou moc a aby mé jméno bylo rozhlášeno po celé zemi.“ ^{f 18}Smilovává se tedy, nad kým chce, a koho chce, zatvrzuje.

Hrnčář a nádoby

¹⁹Možná mi řekneš: „Co mu tedy ještě vadí? Copak se někdo vzepřel jeho vůli?“

²⁰Ale člověče, kdo vůbec jsi, že odmlouváš Bohu? Řekne snad výtvar svému tvůrci: „Proč jsi mě udělal takhle?“ ^{g 21}Nemá snad hrnčář hlínu ve své moci? Ze stejné hroudy může udělat jednu nádobu na ozdobu a druhou na smetí. ²²A co když Bůh, ačkoli byl odhodlán projevit svůj hněv a ukázat svou moc, snašel s velikou trpělivostí nádoby hněvu, určené ke zničení? ²³Co když chtěl ukázat bohatství své slávy na nádobách milosrdenství, které připravil ke slávě, ²⁴totiž na nás, které povolal nejen z Židů, ale i z pohanů?

²⁵Jak stojí u Ozeáše:

„Ne svůj lid nazvu lidem svým,
nemilovanou budu milovat.“ ^h

²⁶„Na místě, kde slýchali: „Nejste můj lid,“
syny živého Boha se budou jmenovat.“ ⁱ

^{a7} Gen 21:12

^{b9} Gen 18:10, 14

^{c12} Gen 25:23

^{d13} Mal 1:2–3

^{e15} Exod 33:19

^{f17} Exod 9:16

^{g20} Iza 29:16; 45:9

^{h25} Oze 2:23

ⁱ²⁶ Oze 1:10

²⁷Izaiáš pak volá ohledně Izraele:

„I kdyby synů Izraele bylo jak písku v moři,
jen hrstka z nich se zachrání.

²⁸Hospodin učiní rázný konec,
vykoná svůj soud nad zemí.“^a

²⁹A ještě předtím Izaiáš řekl:

„Kdyby nám Hospodin zástupů
nenechal aspoň símě naživu,
už bychom byli jako Sodoma,
dopadli bychom jako Gomora!“^b

Kámen úrazu

³⁰Co na to řekneme? Že pohané, kteří o spravedlnost neusilovali, dosáhli spravedlnosti, a to spravedlnosti z víry. ³¹Izrael usiloval plnit Zákon, jenž měl vést ke spravedlnosti, ale tohoto cíle nikdy nedosáhl. ³²Proč? Protože ji nehledali na základě víry, ale na základě skutků. Narazili na kámen úrazu, ³³jak je psáno:

„Hle, pokládám na Sionu
kámen úrazu a skálu pohoršení;
kdokoli však v něj věří,
se jistě nezklame.“^c

10 Bratři, z celého srdce toužím a modlím se k Bohu za spásu Izraele. ²Mohu dosvědčit, jak horlí pro Boha, jenže v nevědomosti. ³Jelikož neznají Boží spravedlnost, snaží se udržet svou vlastní spravedlnost, místo aby se poddali té Boží. ⁴Kristus je totiž završením Zákona, aby byl ospravedlněn každý, kdo věří.

Slovo je ti blízko

⁵O spravedlnosti ze Zákona píše Mojžíš takto: „Člověk, který ty věci plní, z nich bude žít.“^d ⁶Spravedlnost z víry však mluví takto: „Neříkej si v srdci: Kdo vystoupí do nebe?“ (totiž přivést Krista dolů) ⁷ani: „Kdo sestoupí do propasti?“ (totiž vyvést Krista z mrtvých). ⁸Co tedy říká? „Slovo je ti velmi blízko; je ve tvých ústech a ve tvém srdci“^e (totiž to slovo víry, které kážeme).

⁹Vyznáš-li svými ústy, že Ježíš je Pán, a uvěříš-li v srdci, že ho Bůh vzkřísil z mrtvých, budeš spasen. ¹⁰Víra v srdci vede ke spravedlnosti, vyznání ústy pak vede ke spásu. ¹¹Vždyť Písmo říká: „Kdokoli v něj věří, se jistě nezklame.“^f ¹²Mezi Židem a Řekem tedy není rozdíl: všichni mají téhož Pána, štědrého ke všem, kdo ho vzývají. ¹³Vždyť „Každý, kdo vzývá Hospodinovo jméno, bude zachráněn.“^g

^a28 Iza 10:22–23

^b29 Iza 1:9

^c33 Iza 8:14; 28:16

^d5 Lev 18:5; Eze 20:11

^e8 Deut 30:12–14

^f11 Iza 28:16

^g13 Joel 3:5 (Skut 2:21)

Kdo uvěřil naší zprávě?

¹⁴Jak ale mohou vzývat Toho, v něhož neuvěřili? A jak mohou uvěřit v Toho, o němž neslyšeli? A jak uslyší bez kazatele? ¹⁵A jak jim může někdo kázat, aniž by byl poslán? Jak je psáno:

„Jaká nádherná podívaná
je příchod poselů dobrých zpráv!“^a

¹⁶Ne všichni ale přijali evangelium. Vždyť už Izaiáš říká: „Kdo, Hospodine, uvěřil naší zprávě?“^b ¹⁷Víra je tedy ze slyšení zprávy a tou zprávou je slovo Kristovo.

¹⁸Ptám se ale: Copak neslyšeli? Právě naopak:

„Po celé zemi se jejich hlas šíří,
v nejzazších končinách jejich slova zní.“^c

¹⁹Ptám se tedy: Copak Izrael nerozuměl? Už Mojžíš kdysi řekl:

„Kvůli těm, kdo nejsou národ,
vzbudím ve vás žárlivost,
kvůli nevědomému národu
vás popudím k hněvu.“^d

²⁰Izaiáš to říká ještě odvážněji:

„Dal jsem se najít těm, kdo mě nehledali,
ukázal jsem se těm, kdo o mě nestáli.“^e

²¹O Izraeli však říká:

„Po celý den jsem vztahoval ruce
k lidu nevěřícímu a vzpurnému.“^f

Zavrhl Bůh svůj lid?

11 Ptám se tedy: Zavrhl Bůh svůj lid? V žádném případě! Vždyť i já jsem Izraelita, ze semene Abrahamova, z pokolení Benjamínova.

²Bůh nezavrhl svůj lid, který odedávna znal. Znáte přece vyprávění Písma o tom, jak si Eliáš Bohu stěžoval na Izrael: ³„Pane, tvé proroky pobili a tvé oltáře rozbořili; zůstal jsem jen já, a i mně usilují o život!“^g ⁴Jak mu tehdy Bůh odpověděl? „Ponechal jsem si sedm tisíc mužů, kteří neklekali před Baalem.“^h ⁵Stejně tak i nyní zůstala hrstka vyvolených milostí. ⁶Je to díky milosti, ne díky skutkům – jinak by milost už nebyla milost.

⁷Co dodat? Izrael stále nenašel to, co hledá. Vyvolení toho dosáhli, ale ostatní byli zatvrzení. ⁸Jak je psáno:

„Bůh otupil jejich ducha:
jejich oči dodnes nevidí,
jejich uši neslyší.“ⁱ

^a15 Iza 52:7; Nah 2:1
65:1 ^f21 Iza 65:2

^b16 Iza 53:1

^c18 Žalm 19:5

^d19 Deut 32:21

^e20 Iza

³ 1.Král 19:10, 14

⁴ 1.Král 19:18

⁶ 8 Deut 29:4; Iza 29:10

⁹A David říká:

„Jejich stůl ať se jim stane léčkou a pastí,
kamenem úrazu a odplatou.

¹⁰Ať se jim v očích zatmí, tak aby neviděli,
a jejich záda sehní navždycky.“^a

¹¹Ptám se tedy: Klopýtli snad Židé tak, aby nevstali? V žádném případě! Vždyť jejich selháním dospěla spása k pohanům, aby to v nich vzbudilo žárlivost. ¹²Když tedy jejich selhání obohatilo svět a jejich umenšení obohatilo pohany, co teprve jejich naplnění!

Větve téže olivy

¹³Teď mluvím k vám pohanům. Sám jsem přece apoštol pohanů a jsem na svou službu náležitě hrdý. ¹⁴Kéž bych ale skrze ni mohl vzbudit žárlivost svých příbuzných a některé z nich přivést ke spáse! ¹⁵Když totiž jejich odmítnutí znamená smíření světa, co jiného může znamenat jejich přijetí nežli život z mrtvých?

¹⁶Jsou-li svaté prvotiny, je svaté i těsto. Je-li svatý kořen, jsou svaté i větve. ¹⁷Ano, některé větve byly vylomeny a ty, planá oliva, jsi byl naroubován mezi ně. Čerpáš z vydatného kořene téže olivy, ¹⁸a tak se nad ty větve nepovyšuj. Chceš-li se povyšovat, věz, že ty neneseš kořen, ale kořen tebe.

¹⁹Možná řekneš: „Ty větve byly vylomeny, abych já byl naroubován.“

²⁰Dobře. Byly vylomeny kvůli nevěře, ty však stojíš díky víře. Nebuď domýšlivý, ale boj se. ²¹Když Bůh neušetřil původní větve, tím spíše neušetří tebe! ²²Uvědom si tedy laskavost i přísnost Boží: k těm, kdo padli, přísnost, ale k tobě Boží laskavost, pokud ovšem v této laskavosti zůstaneš. Jinak budeš vyřat i ty, ²³zatímco oni budou naroubováni, nezůstanou-li v nevěře. Ano, Bůh je může naroubovat zpět! ²⁴Když jsi ty mohl být vyřat z původní plané olivy a proti přírodě byl naroubován do ušlechtilé olivy, čím spíše budou oni jakožto původní větve naroubováni do své vlastní olivy?

Tajemství spásy

²⁵Nechci, bratři, abyste nevěděli o tomto tajemství (abyste nespolehali na vlastní moudrost): Část Izraele se zatvrdila, ale jen dokud se nenaplní počet pohanů. ²⁶Nakonec však bude spasen celý Izrael, jak je psáno:

„Vysvoboditel přijde ze Sionu,
aby od Jáкова odňal bezbožnost.

²⁷Toto pak bude má smlouva s nimi,
jakmile odstraním jejich hřích.“^b

²⁸Pokud jde o evangelium, stali se ve váš prospěch Božími nepřáteli; ale pokud jde o vyvolení, zůstávají díky praotcům jeho přáteli. ²⁹Bůh nelituje svých darů a povolání! ³⁰Vy jste kdysi Boha neposlouchali, ale pro jejich neposlušnost teď přišlo milosrdenství na vás. ³¹Právě tak teď neposlechli oni, aby pro milosrdenství prokázané vám přišlo milosrdenství i na ně. ³²Bůh zahrnul všechny lidi pod neposlušnost, aby se nade všemi smiloval.

^a10 Žalm 69:23–24

^b27 Iza 59:20–21; 27:9; Jer 31:33–34

³³Ta hloubka Božího bohatství, jeho moudrosti a vědění! Jak nevyzpytatelné jsou jeho soudy, jak nepopsatelné jeho cesty! Vždyt:

³⁴ „Kdo poznal Hospodinovu mysl?
Kdo mu kdy v něčem poradil?“^a

³⁵ „Kdo mu co dal jako první,
aby mu za to Bůh zaplatil?“^b

³⁶Všechno je z něj, skrze něj a pro něj! Jemu buď sláva navěky! Amen.

Údy jednoho těla

12 Pro Boží milosrdenství vás vyzývám, bratři, abyste vydávali své životy^c Bohu jako živou, svatou a příjemnou oběť; to bude vaše pravá bohoslužba. ²Nenechte se formovat tímto světem – raději se nechte proměňovat obnovou své mysli, abyste dokázali poznat, co je Boží vůle – co je dobré, náležité a dokonalé.

³Pro milost, jíž se mi dostalo, říkám každému z vás, ať si o sobě nemyslí více, než by měl. Každý ať smýšlí střízlivě, v souladu s mírou víry, kterou mu Bůh udělil. ⁴Jako máme v jednom těle mnoho údů, ale všechny údy nemají stejný úkol, ⁵tak i nás je mnoho, ale v Kristu jsme jedno tělo a jako jednotlivé údy patříme k sobě navzájem. ⁶Podle milosti, jíž se nám dostalo, máme rozdílné dary: kdo má prorockví, ať je užívá v souladu s vírou; ⁷kdo má službu, ať slouží; kdo je učitel, ať učí; ⁸kdo umí povzbuzovat, ať povzbuzuje; kdo rozdává, ať je štědrý; kdo pečuje, ať je pilný; kdo pomáhá potřebným, ať to dělá s radostí.

Přemáhej zlo dobrem

⁹Láska ať je bez přetvářky. Mějte odpor ke zlu, tíhněte k dobru. ¹⁰Milujte se navzájem bratrskou láskou, projevujte si navzájem uctivost. ¹¹V pilnosti buďte vytrvalí, ve službě Pánu horliví, ¹²v naději radostní, v soužení trpěliví, v modlitbě vytrvalí, ¹³přispívejte svatým v nouzi, věnujte se pohostinnosti.

¹⁴Dobrořečte těm, kdo vás pronásledují – nezlořečte, ale dobrořečte. ¹⁵Radujte se s radujícími, plačte s plačícími. ¹⁶Berte na sebe navzájem ohled, nebuďte domýšliví, ale mějte sounáležitost s obyčejnými. Nespoléhejte na vlastní moudrost.

¹⁷Nikomu neodplácejte zlo zlem. Ať všichni vidí, že vám jde o dobro. ¹⁸Pokud záleží na vás, mějte se všemi lidmi pokoj. ¹⁹Nemstěte se sami, milovaní, ale dejte místo Božímu hněvu – je přece psáno: „Má je pomsta, já zjednám odplatu, praví Hospodin.“^d ²⁰Právě naopak:

„Hladoví-li tvůj nepřítel, dej mu jíst,
a pokud žízní, dej mu pít.
Tím, že to učiníš,
shrneš mu na hlavu žhavé uhlí.“^e

²¹Nenech se přemáhat zlem, ale přemáhej zlo dobrem.

^a34 Iza 40:13
25:21–22

^b35 Job 41:3

^c1 dosl. *svá těla*

^d19 Deut 32:35

^e20 Přís

Komu čest, tomu čest

13 Každý ať se podřizuje vládnoucí moci. Veškerá moc je totiž od Boha.^a ²Kdo odmítá vládu, bouří se tedy proti Božímu zřízení; a vzbouřence čeká jistý trest. ³Vládcové přece nejsou postrachem pro ty, kdo konají dobro, ale zlo. Chceš se nebát vlády? Konej dobro, a vláda tě pochválí; ⁴je přece Božím služebníkem pro tvé dobro. Pácháš-li však zlo, boj se! Vláda netřímá meč nadarmo; je přece Božím služebníkem, jenž po zásluze trestá pachatele zla.

⁵Proto se musíme podřizovat – nejen kvůli hrozbě trestu, ale i kvůli svědomí. ⁶Proto také platíte daně – vždyť jsou to Boží služebníci a pilně se věnují své práci. ⁷Každému dávejte, co jste povinni: komu daň, tomu daň, komu clo, tomu clo, komu vážnost, tomu vážnost, komu čest, tomu čest.^b

Kdo miluje, naplnil Zákon

⁸Nikomu nedlužte nic než vzájemnou lásku; kdo miluje druhého, totiž naplnil Zákon. ⁹Vždyť přikázání „Necizolož, nezabíjej, nekrad, nezávid“^c a všechna ostatní jsou shrnuta ve větě: „Miluj svého bližního jako sám sebe.“^d ¹⁰Láska bližnímu nikdy neublíží – proto je naplněním Zákona láska.

¹¹A ještě něco. Rozumějte, jaká je doba, protože přišel čas probudit se ze spánku. Spása je nám teď blíže, nežli když jsme uvěřili. ¹²Noc pokročila a den je blízko. Odložme proto skutky tmy a oblečme zbroj světla! ¹³Žijme poctivě jako ve dne: ne v obžerství a opilství, ne zhýrale a nestydatě, ne ve svárech a závistí. ¹⁴Místo starostí o tělesné touhy se oblečte do Pána Ježíše Krista.

Nesud' bratra

14 Přijímejte ty, kdo jsou choulostiví ve víře, a to bez hádek o názorech. ²Někdo věří, že smí jíst všechno, ale choulostivý jí jen zeleninu. ³Kdo jí všechno, ať nepohrdá tím, kdo nejí, a kdo nejí, ať nesoudí toho, kdo jí – vždyť Bůh jej přijal! ⁴Kdo vůbec jsi, že soudíš cizího služebníka? Před svým vlastním pánem obстоj, či selže. A on obстоj – Pán jej dokáže podepřít!

⁵Někdo si cení jednoho dne nad jiné, pro někoho je den jako den. Každý ať je přesvědčen o vlastním názoru. ⁶Kdo drží svátek, drží ho Pánu. Kdo jí, jí Pánu, neboť děkuje Bohu, a kdo nejí, nejí Pánu a děkuje Bohu. ⁷Nikdo z nás totiž nežije sám sobě a nikdo sám sobě neumírá. ⁸Žijeme-li, žijeme Pánu; umíráme-li, umíráme Pánu. Ať už tedy žijeme či umíráme, patříme Pánu. ⁹Vždyť proto Kristus zemřel a znovu ožil – aby byl Pánem živých i mrtvých.

¹⁰Proč tedy soudíš svého bratra? Anebo ty, proč pohrdáš svým bratrem? Všichni přece staneme na soudu před Božím trůnem. ¹¹Jak je psáno:

„Jakože jsem živ, praví Hospodin,
každé koleno přede mnou poklekne
a každý jazyk se vyzná Bohu.“^e

¹²Každý z nás tedy složí Bohu účet sám za sebe.

Nepohoršuj bratra

¹³Přestaňme proto soudit jedni druhé. Raději posuďte, jak bratra ničím neurazit a nepohoršit. ¹⁴Vím a v Pánu Ježíši mám naprostou jistotu, že nic^f

^a1 Dan 2:21; Jan 19:11
19:18 ¹¹ Iza 45:23

^b7 Marek 12:17

^c9 Exod 20:13–17; Deut 5:17–21

^d9 Lev

^f14 tj. žádný jídlo (srov. v. 2–3, 20)

není nečisté samo o sobě; pokud to však někdo má za nečisté, je to pro něj nečisté. ¹⁵Trápí-li se tvůj bratr kvůli tomu, co jíš, pak už se neřídíš láskou. Přestaň svým jídlem hubit člověka, za kterého zemřel Kristus! ¹⁶Ať se o tom, co je pro vás dobré, nemluví zle. ¹⁷V Božím království přece nejde o jídlo a pití, ale o spravedlnost, pokoj a radost v Duchu svatém. ¹⁸Kdo takto slouží Kristu, je milý Bohu a uznávaný lidmi.

¹⁹Usilujme tedy o to, co vede k pokoji a vzájemnému budování. ²⁰Nenič Boží dílo kvůli jídlu! Jistě, „všechno je čisté,“ ale je špatné pohoršovat člověka jídlem. ²¹Je lepší nejíst maso, nepít víno a vyvarovat se všeho, co tvého bratra uráží. ²²Víru, kterou máš, si tedy nech před Bohem pro sebe. Blaze tomu, kdo se sám neodsuzuje za to, co schvaluje. ²³Kdo má ale při jídle pochybnosti, je odsouzen, protože se nechová podle své víry. A cokoli není z víry, je hřích.

15 My silní musíme nést slabosti těch, kdo silní nejsou. Nemějme ohled jen sami na sebe, ²ale každý se snažme vyhovět bližnímu. Usilujme o prospěch a posílení druhých. ³Vždyť ani Kristus nebral ohled sám na sebe; naopak, je psáno: „Urážky těch, kdo uráží tebe, na mě dopadly.“^a ⁴Všechno, co bylo v minulosti zapsáno, bylo zapsáno pro naše poučení, abychom díky vytrvalosti a povzbuzení, které je v Písmu, měli naději.

⁵Kéž vám Bůh trpělivosti a útěchy daruje vzájemnou svornost ve shodě s Kristem Ježíšem, ⁶tak abyste svorně a jednomyslně oslavovali Boha a Otce našeho Pána Ježíše Krista.

Naděje Židů i pohanů

⁷Přijímejte se tedy navzájem, jako Kristus přijal vás do Boží slávy. ⁸Říkám vám, že Kristus se pro Boží věrnost stal služebníkem Židů,^b aby potvrdil zaslíbení daná otcům ⁹a aby i pohané slavili Boha za jeho milosrdenství. Jak je psáno:

„Budu tě vyznávat mezi národy,
tvé jméno písní oslavím.“^c

¹⁰A jinde Písmo říká:

„Jásejte, národy, tak jako jeho lid!“^d

¹¹A ještě jinde:

„Chvalte Hospodina, všechny národy,
ať ho všichni lidé veleblí!“^e

¹²A jinde Izaiáš říká:

„Vypučí výhonek Jišajův,
vztyčí se, aby vládl národům.
Národy se na něj s nadějí spolehnou.“^f

^a3 Žalm 69:10

^b8 dosl. *obřízky*

^c9 2.Sam 22:50; Žalm 18:50

^d10 Deut 32:43

^e11 Žalm 117:1

^f12 Iza 11:10

¹³Kéž vás tedy Bůh naděje naplní veškerou radostí a pokojem ve víře, tak aby vaše naděje rostla mocí Ducha svatého stále víc a víc.

Pavlovo posláni

¹⁴Mám o vás jistotu, bratři moji, že jste plni dobroty, máte hojnost veškerého poznání a sami se dokážete napomínat navzájem. ¹⁵Přesto jsem se vám osmělil v dopise připomenout některé věci jako ten, komu Bůh udělil milost ¹⁶být služebníkem Krista Ježíše mezi pohaný. Smyslem mé kněžské služby při Božím evangeliu je, aby Bůh přijal pohaný jako libou obětí, posvěcenou Duchem svatým.

¹⁷Pokud jde o službu Bohu, mám se v Kristu Ježíši čím chlubit. ¹⁸Neodvážil bych se něco říkat, kdyby to skrze mě Kristus také nekonal k přivedení pohanů k poslušnosti slovem i skutkem, ¹⁹v moci znamení a zázraků, v moci Božího Ducha, takže jsem od Jeruzaléma až po Illyrii vše kolem dokola naplnil Kristovým evangeliem. ²⁰Šlo mi o to, kázat evangelium tam, kde o Kristu ještě neslyšeli, abych nestavěl na cizím základě. ²¹Jak je psáno:

„Ti, kterým nebyl ohlášen, jej spatří,
ti, kdo nikdy neslyšeli, pochopí.“^a

Plány do budoucna

²²To vše mi dlouho bránilo přijít k vám. ²³Teď už ale v těchto krajích nemám místo, a protože vás už mnoho let toužím navštívit, ²⁴rád bych to udělal cestou do Španěl. Pevně doufám, že se s vámi setkám a že mě vypravíte na další cestu; především se ale těším na chvíle s vámi.

²⁵Teď ovšem cestuji do Jeruzaléma, abych posloužil svatým. ²⁶Církve v Makedonii a Řecku^b se totiž rozhodly uspořádat sbírku pro chudé, kteří jsou mezi svatými v Jeruzalémě. ²⁷Rozhodli se sami, zároveň však i proto, že jsou jejich dlužníky. Když jako pohané získali podíl na jejich duchovních věcech, musí jim zase pomoci hmotně. ²⁸Jakmile ten úkol splním a předám jim výtěžek sbírky, vypravím se přes vás do Španěl. ²⁹A vím, že až k vám přijdu, přijdu s Kristovým plným požehnáním.

³⁰Bratři, pro Pána Ježíše Krista a pro lásku Ducha vás prosím, abyste mi pomohli v mém boji. Modlete se za mě k Bohu, ³¹abych byl vysvobozen od nevěřících v Judsku a aby svatí tuto mou službu Jeruzalému přijali. ³²Dá-li Bůh, s radostí pak přijdu k vám a odpočinu si mezi vámi.

³³Bůh pokoje kéž je s vámi všemi. Amen.

Pozdravy

16 Doporučuji vám naši sestru Fébé, služebnici církve v Kenchrejích. ²Přivítejte ji v Pánu, jak se na svaté sluší, a buďte jí nápomocni, v jakékoli záležitosti by vás potřebovala, neboť je to zastánkyně má i mnoha dalších.

³Pozdravujte Priscillu s Akvilou, mé spolupracovníky v Kristu Ježíši, ⁴kteří pro mě nasadili vlastní krk, takže jsem jim zavázán nejen já, ale i všechny církve z pohanů.

⁵Pozdravujte i církve u nich doma.

^a21 Iza 52:15

^b26 dosl. Achaji

Pozdravujte mého milovaného Epeneta, který je prvním Kristovým ovocem v Asii.

⁶Pozdravujte Marii, která se pro vás tolik napracovala.

⁷Pozdravujte Andronika s Junií, mé krajany a spoluvězně, významné mezi apoštoly, kteří patřili Kristu dříve než já.

⁸Pozdravujte Ampliata, kterého miluji v Pánu.

⁹Pozdravujte našeho spolupracovníka v Kristu, Urbana, a mého milovaného Stachyna.

¹⁰Pozdravujte Apella, osvědčeného v Kristu.

Pozdravujte všechny doma u Aristobula.

¹¹Pozdravujte mého krajana Herodiona.

Pozdravujte všechny, kdo patří Pánu v Narkisově domě.

¹²Pozdravujte Tryfénu a Tryfósu, které pracují pro Pána.

Pozdravujte milovanou Persidu, která se pro Pána tolik napracovala.

¹³Pozdravujte Rufa, vyvoleného v Pánu, a jeho i moji matku.

¹⁴Pozdravujte Asynkrita, Flegonta, Herma, Patroba, Hermu a všechny sourozence tam od nich.

¹⁵Pozdravujte Filologa a Julii, také Nerea a jeho sestru, Olympa i všechny svaté tam od nich.

¹⁶Pozdravte se navzájem svatým polibkem.

Pozdravují vás všechny církve Kristovy.

¹⁷Prosím vás, bratři, dávejte si pozor na ty, kdo působí roztržky a kladou překážky učení, které jste poznali. Vyhýbejte se jim! ¹⁸Takoví lidé neslouží Kristu, našemu Pánu, ale svému břichu. Jde jim jen o to, aby svými lahodnými řečmi a pochlebováním oklamali srdce bezelstných. ¹⁹O vaší oddanosti se ale ví všude! Mám z vás proto radost, ale přeji si, abyste byli moudří, pokud jde o dobro, a nevinní, pokud jde o zlo. ²⁰Bůh pokoje už brzy rozdrtí satana pod vašima nohama.^a

Milost našeho Pána Ježíše s vámi.

²¹Pozdravuje vás můj spolupracovník Timoteus a moji krajané Lukios, Jáson a Sozipater. ²²Pozdravuji vás v Pánu já, Tercius, který jsem tento dopis psal. ²³^[24]Pozdravuje vás Gaius, hostitel můj i celé církve. Pozdravuje vás městský pokladník Erastus a bratr Kvartus.^b

²⁵Tomu, který má moc vás posílit podle mého evangelia a kázání Ježíše Krista, podle zjevení tajemství, které bylo po věčné časy skryto, ²⁶ale nyní je zjeveno, a podle nařízení věčného Boha je skrze prorocká Písma oznámeno všem národům k poslušnosti víry – ²⁷jedinému moudrému Bohu buď sláva skrze Ježíše Krista navěky! Amen.

^a20 Gen 3:15; Luk 10:18–19; Ef 1:22; Zjev 20:10

^b24 Některé rukopisy přidávají v. 24
Milost našeho Pána Ježíše Krista s vámi všemi. Amen.

1. LIST KORINTSKÝM

PAVEL, z Boží vůle povoláný apoštol Krista Ježíše, a bratr Sostenes
²církvi Boží v Korintu, posvěceným v Kristu Ježíši, povoláným svatým
a také všem, kdo na jakémkoli místě vzývají jméno našeho společného
Pána Ježíše Krista:

³Milost vám a pokoj od Boha, našeho Otce, a od Pána Ježíše Krista.

Je Kristus rozdělen?

⁴Stále za vás děkuji svému Bohu, totiž za to, jaké Boží milosti se vám do-
stalo v Kristu Ježíši: ⁵byli jste v něm obohaceni v každém ohledu, každým
slovem a veškerým poznáním. ⁶Kristovo svědectví je mezi vámi tak pevně
ustaveno, ⁷že nemáte nedostatek v žádném daru, zatímco očekáváte zje-
vení našeho Pána Ježíše Krista. ⁸Ten vás bude posilovat až do konce, aby
vám v den našeho Pána Ježíše Krista nebylo co vytknout. ⁹Bůh je věrný. On
sám vás povolal ke společenství se svým Synem Ježíšem Kristem, naším
Pánem!

¹⁰Bratři, jménem našeho Pána Ježíše Krista vás prosím, abyste všichni
spolu souhlasili a namísto vzájemných roztržek byli spojeni jednou myslí
a jedním záměrem. ¹¹Z domu Chloé jsem se o vás, bratři moji, dozvěděl,
že mezi sebou máte sváry. ¹²Mám na mysli to, že jeden z vás říká: „Já jsem
Pavlov,“ jiný: „Já jsem Apollův,“ další: „Já jsem Petrův“^a a další „Já zase
Kristův.“

¹³Copak je Kristus rozdělen? Byl snad za vás ukřižován Pavel? Byli jste
snad pokřtěni v Pavlově jménu? ¹⁴Díky Bohu, že jsem nikoho z vás nekřtil,
kromě Krispa a Gaia, ¹⁵aby ještě někdo neřekl, že jste byli pokřtěni v mém
jménu. ¹⁶Pokřtil jsem vlastně i Štěpánovu rodinu, ale nevím, že bych křtil
ještě někoho dalšího. ¹⁷Kristus mě totiž neposlal křtít, ale kázat evange-
lium, a to bez moudrých řečí, aby snad nebyl zmařen Kristův kříž.

Bláznivé kázání

¹⁸Ano, pro ty, kdo spějí k záhubě, je poselství kříže bláznovstvím, ale pro
nás, kdo docházíme spásy, je to Boží moc. ¹⁹Je přece psáno:

„Zahubím moudrost moudrých,
zavrhu rozum rozumných.“^b

²⁰Kde zůstal mudrc? Kde je učenec? Kde zůstal světový myslitel? Copak
Bůh neobrátil moudrost světa v bláznovství? ²¹Bůh se ve své moudrosti ne-
dal světu poznat jejich vlastní moudrostí. Namísto toho se Bohu zalíbilo,
že spasí ty, kdo uvěří tomuto bláznivému kázání. ²²Židé požadují zázračná
znamení, Řekové hledají moudrost, ²³ale my kážeme Krista ukřižova-
ného – pro Židy pohoršení, pro pohany bláznovství, ²⁴ale pro povolané, ať

^a12 dosl. *Kéřův* (viz Jan 1:42)

^b19 Iza 29:14

Židy či Řeky, Krista – Boží moc a Boží moudrost. ²⁵Boží bláznovství je totiž moudřejší než lidé a Boží slabost je silnější než lidé.

²⁶Podívejte se, bratři, jak vás Bůh povolal: podle lidských měřítek mezi vámi není mnoho moudrých, mocných nebo urozených. ²⁷Bůh ale vyvolil bláznivě tohoto světa, aby zahanbil moudré. Bůh vyvolil slabé tohoto světa, aby zahanbil silné. ²⁸Bůh vyvolil neurozené a opovržené tohoto světa, ba dokonce to, co nic není, aby obrátil vniveč to, co je, ²⁹aby se před Bohem nikdo nechlubil.

³⁰Jen díky němu jste v Kristu Ježíši, který se stal naší moudrostí od Boha, naší spravedlností, posvěcením a vykopením. ³¹A proto, jak je psáno:

„Kdo se chlubí,
ať se chlubí v Hospodinu.“^a

Kristova mysl

2 Ani já jsem vám, bratři, po svém příchodu nezvěstoval Boží tajemství^b nějak zvlášť vznešenými nebo moudrými řečmi. ²Rozhodl jsem se totiž neznat mezi vámi nic než Ježíše Krista, a to toho ukřižovaného. ³Přišel jsem mezi vás ve slabosti, v bázni a velmi rozechvřen. ⁴Mé poselství a kázání nespočívalo v přesvědčivých a moudrých řečech, ale v prokázání Ducha a jeho moci, ⁵neboť jsem nechtěl, aby se vaše víra zakládala na lidské moudrosti, ale na Boží moci.

⁶O moudrosti mluvíme mezi dospělými, ovšem není to moudrost současného světa ani jeho pomíjivých vůdců. ⁷My mluvíme o tajemné moudrosti Boží, o skryté moudrosti, kterou Bůh před věky předurčil k naší slávě ⁸a kterou nikdo z vůdců současného světa nepoznal; kdyby ji totiž znali, neukřižovali by Pána slávy. ⁹Ale jak je psáno:

„Co oko nevidělo, co ucho neslyšelo,
co člověku nikdy ani na mysl nepřišlo,
to Bůh připravil těm, kdo jej milují.“^c

¹⁰Nám to však Bůh zjevil skrze Ducha, neboť Duch zkoumá všechny věci, i Boží hlubiny. ¹¹Kdo z lidí rozumí člověku než jeho vlastní duch? Stejně tak Boha nezná nikdo než Boží Duch. ¹²My jsme však nepřijali ducha světa, ale Ducha, který je z Boha, abychom rozuměli, čím nás Bůh obdaroval. ¹³O tom právě mluvíme (nikoli slovy, jimž učí lidská moudrost, ale slovy, jimž vyučuje Duch), když vykládáme duchovní věci duchovními slovy.^d ¹⁴Neduchovní člověk ovšem nepřijímá věci Božího Ducha, neboť jsou pro něj bláznovstvím, a nemůže je pochopit, neboť se jim dá rozumět jen duchovně. ¹⁵Kdo však je duchovní, může rozumět všemu, ačkoli jemu nikdo nerozumí. ¹⁶Vždyť:

„Kdo poznal Hospodinovu mysl,
kdo by mu mohl poradit?“^e

My ale máme mysl Kristovu!

^a31 Jer 9:23 ^b1 jiné rukopisy *svědectví duchovním lidem* ^c16 Iza 40:13

^d9 Iza 64:3

^e13 nebo *duchovní věci*

Jeden sázel, druhý zaléval

3 Jenže já jsem s vámi, bratři, nemohl mluvit jako s duchovními, ale jako s tělesnými, jako s nemluvnaty v Kristu. ²Krmil jsem vás mlékem, ne hutným pokrmem, neboť jste ho ještě nemohli snést a ani dosud nemůžete, ³neboť jste stále tělesní. Copak nejste tělesní a nechodíte po lidských cestách, když mezi sebou máte závist a svár? ⁴Když jeden říká: „Já jsem Pavlův“ a druhý „Já zas Apollův“, nechováte se jen jako obyčejní lidé?

⁵Kdo je vůbec Apollos? Kdo je Pavel? Služebníci, skrze něž jste uvěřili, a to každý, jak mu dal Pán. ⁶Já jsem sázel, Apollos zaléval, ale vzrůst vám dal Bůh. ⁷Vůbec nejde o to, kdo sází, ani o to, kdo zalévá, ale o to, že Bůh dává vzrůst. ⁸Ten, kdo sází, a ten, kdo zalévá, jsou jedno; každý však dostane svou vlastní odplatu za svou vlastní práci. ⁹Jsmo tedy Boží spolupracovníci; vy jste Boží pole, Boží stavba.

¹⁰Podle Boží milosti, jíž se mi dostalo, jsem jako zkušený stavitel položil základy, na kterých pak staví další. Každý však ať dává pozor, jak na nich staví. ¹¹Nikdo nemůže položit jiný základ, mimo ten, který je již položen, a to je Ježíš Kristus. ¹²Ať už kdo na tom základě staví ze zlata, stříbra, drahého kamení, z dříví, sena nebo ze slámy, ¹³dílo každého vyjde najevo. V onen den se to ukáže; bude to zjeveno ohněm, neboť oheň vyzkouší dílo každého člověka. ¹⁴Zůstane-li něčí dílo, které postavil, získá odplatu. ¹⁵Shoří-li něčí dílo, utrpí škodu; sám sice bude zachráněn, ale jen jako skrze oheň.

¹⁶Copak nevíte, že jste Boží chrám? Vždyť ve vás přebývá Boží Duch! ¹⁷Kdokoli ničí Boží chrám, toho zničí Bůh, neboť Boží chrám je svatý, a to jste vy.

¹⁸Ať se nikdo neplete: kdo z vás si myslí, že je na tomto světě moudrý, ať se raději stane bláznem. Pak teprve bude moudrý, ¹⁹neboť moudrost tohoto světa je u Boha bláznovstvím. Je přece psáno:

„On chytá chytráky v jejich vychytralosti.“^a

²⁰A jinde:

„Hospodin zná úmysly moudrých –
ví, že neznamenaají vůbec nic.“^b

²¹Ať už se proto nikdo nechlubí lidmi. Všechno je přece vaše: ²²ať Pavel, Apollos či Petr,^c ať svět, život nebo smrt, ať už přítomnost nebo budoucnost – všechno je vaše, ²³vy jste Kristovi a Kristus Boží.

Blázni pro Krista

4 Považujte nás tedy za Kristovy služebníky a za správce Božích tajemství. ²Od správce se žádá jen jedno – aby byl shledán věrným. ³Co o mně soudíte vy anebo lidé vůbec, to pro mě znamená velmi málo; nezáleží mi dokonce ani na vlastním úsudku. ⁴Mé svědomí je čisté, ale tím ještě nejsem ospravedlněn; mým soudcem je přece Pán. ⁵Nevynášejte tedy předčasné soudy. Až přijde Pán, osvětlí, co je skryté ve tmě, zjeví úmysly srdcí a tehdy každého ocení Bůh.

^a19 Job 5:13

^b20 Žalm 94:11

^c22 dosl. *Kéfa* (Jan 1:41)

⁶Bratři, použil jsem tu sebe a Apolla jako příklady, abyste se na nás mohli poučit, co znamená „nejít nad to, co je psáno“. Ať se tedy nikdo kvůli jednomu z nás nepovyšuje nad druhého. ⁷Kdo tě udělal tak důležitým? Máš snad něco, co jsi nedostal? A když jsi všechno dostal, jak to, že se chlubíš, jako bys to nedostal?

⁸Už máte všechno, už jste zbohatli! Bez nás kralujete! Kéž byste ale kralovali tak, abychom mohli kralovat s vámi. ⁹Připadá mi, že Bůh nám apoštolům určil poslední místo v řadě, abychom se jako odsouzcenci k smrti stali podívanou světa – lidem i andělům. ¹⁰Z nás jsou kvůli Kristu blázni, ale vy jste v Kristu rozumní; my jsme slabí, vy však silní; vy máte slávu, my však ostudu. ¹¹Do této chvíle trpíme hladem a žízní, chodíme v hadrech, snášíme rány, nemáme domov. ¹²Vlastníma rukama těžce pracujeme; když nám spílají, zhevňáme; když nás pronásledují, my to snášíme; ¹³když nás pomlouvají, povzbuzujeme. Dosud jsme bráni za špínu světa, za vůbec nejhorší spodinu.

¹⁴Nepíšu to proto, abych vás zahanbil, ale abych vás napomenul jako své milované děti. ¹⁵I kdybyste v Kristu měli tisíce pěstounů, neznamená to, že máte mnoho otců. Byl jsem to já, kdo vás skrze evangelium zplodil v Kristu Ježíši, ¹⁶a tak vás prosím, řiďte se mým příkladem. ¹⁷Proto také za vámi posílám Timotea, svého milovaného a věrného syna v Pánu, který vám připomene mé způsoby v Kristu Ježíši, jak je učím v každé církvi, kam přijdu.

¹⁸Někteří se začali povyšovat, jako bych k vám už neměl přijít. ¹⁹Ale dá-li Pán, přijdu k vám už brzy, a poznám ne řeči těch povýšenců, ale jejich moc. ²⁰Boží království totiž není v řeči, ale v moci. ²¹Co chcete? Abych k vám přišel s holí, anebo s duchem lásky a mírnosti?

Kvas v těstě

5 Proslýchá se dokonce, že je mezi vámi smilstvo, a to takové smilstvo, jaké se nenajde ani mezi pohany – někdo prý žije s manželkou vlastního otce! ²A vy jste ještě pyšní! Neměli byste raději truchlit a vyloučit toho, kdo to spáchal, ze svého středu?

³Ačkolí jsem od vás tělem daleko, v duchu jsem s vámi a ohledně toho, kdo to spáchal, jsem již rozhodl, jako bych byl přítomen: ⁴Až se shromáždíte ve jménu našeho Pána Ježíše, budu v duchu s vámi a bude s vámi moc našeho Pána Ježíše. ⁵Tedy dotyčného vydejte satanovi k záhubě těla, aby jeho duch byl spasen v Pánův den.

⁶Vaše chlubení není namístě. Copak nevíte, že trocha kvasu prokvasí celé těsto?^b ⁷Zbavte se starého kvasu, abyste byli novým, nekvašeným těstem. Vždyť Kristus, náš velikonoční Beránek, byl již obětován! ⁸Proto slavme Velikonoce bez starého kvasu, bez kvasu špatnosti a ničemnosti, ale s nekvašenými chleby upřímnosti a pravdy.^c

⁹V dopisu jsem vám napsal, abyste se nestýkali se smilníky. ¹⁰Nemyslel jsem ale vůbec smilníky tohoto světa ani lakomce, vydřiduchy nebo modláře – vždyť to byste museli ze světa utéci! ¹¹Tedy vám tedy píšu, abyste se nestýkali s někým, kdo si říká bratr, ale je to smilník, lakomec, modlář, pomlouváč, opilec nebo vydřiduch. S takovým ani nejezte.

¹²Proč bych měl soudit ještě ty venku? Nemáte snad soudit ty, kdo jsou uvnitř? ¹³Ty venku bude soudit Bůh. „Toho zlého vylučte ze svého středu.“^d

^a20 srov. 1.Kor 2:4–5

^b6 Mat 16:6; Gal 5:9

^c8 Exod 12:14–20; Deut 16:1–4

^d13 Deut 17:7; 19:19; 21:21; 22:21, 24; 24:7

Soudy v církvi

6 Jak se někdo z vás odvažuje, když má s někým spor, soudit se před nespravedlivými, a ne před svatými? ²Copak nevíte, že svatí budou soudit svět? Když máte jednou soudit svět, to nejste schopní rozsoudit takové malíčkovosti? ³Nevíte, že budeme soudit anděly? Čím spíše běžné životní záležitosti! ⁴Vy ale s takovými věcmi chodíte k soudu a přijímáte za soudce lidi, kteří v církvi nic neznamenají! ⁵Říkám to k vaší hanbě. To mezi vámi není ani jeden moudrý, který by své bratry mohl rozsoudit? ⁶Ale bratr se soudí s bratrem, a to před nevěřícími!

⁷Už vůbec to, že se spolu soudíte, je vaše prohra. Proč raději nesnášíte křivdu? Proč raději netrpíte škodu? ⁸Vy ale křivdíte a škodíte, a to vlastním bratrům!

⁹Copak nevíte, že nespravedliví nebudou mít podíl na Božím království? Nepleťte se: Smilníci, modláři, cizoložníci, rozkošníci, zvrhlíci, ¹⁰zloději, lakomci, opilci, pomlouvači ani vydřiduchové nebudou mít podíl na Božím království. ¹¹A takoví jste někteří byli, ale jste omyti, jste posvěceni a jste ospravedlněni jménem Pána Ježíše Krista a Duchem našeho Boha.

Nepatříte sami sobě

¹²„Všechno smím“ – budiž, ale ne všechno je prospěšné. Všechno smím, ale ničím z toho se nedám ovládnout. ¹³„Jídlo břichu a břicho jídlu – Bůh jednou zruší obojí.“ Budiž, tělo však nepatří smilstvu, ale Pánu a Pánu tělu. ¹⁴Tentýž Bůh, který vzkřísil Pána, vzkřísí svou mocí i nás.

¹⁵Copak nevíte, že vaše těla jsou Kristovými údy? Mohu snad vzít údy Kristovy a učinit je údy nevěstky? To nikdy! ¹⁶Copak nevíte, že kdo se spojuje s nevěstkou, je s ní jedno tělo? Vždyť Písmo říká: „Ti dva budou jedno tělo.“ ¹⁷Kdo se však spojuje s Pánem, je s ním jeden duch.

¹⁸Utíkejte před smilstvem! Žádný jiný lidský hřích se netýká těla; kdo ale smilní, hřeší proti vlastnímu tělu. ¹⁹Copak nevíte, že vaše tělo je chrámem Ducha svatého, který je ve vás a kterého máte od Boha? Už nepatříte sami sobě; ²⁰byli jste draze vykoupeni! Proto svým tělem vzdávejte čest Bohu.

Dar manželství

7 Pokud jde o to, jak jste psali: „Pro muže je lepší obejít se bez ženy“ – ²budiž, ale abyste se vyvarovali smilstva, ať má každý muž manželku a každá žena manžela.

³Muž ať své ženě plní manželskou povinnost, stejně jako žena svému muži. ⁴Ženino tělo už nepatří jí, ale manželovi, stejně jako mužovo tělo už nepatří jemu, ale manželce. ⁵Neodpírejte se jeden druhému – jediné po vzájemné shodě, že se na čas uvolníte pro modlitbu. Potom zase buďte spolu, aby vás nepokoušel satan, kdybyste se nemohli ovládnout. ⁶To, co tu říkám, však není příkaz, ale svolení. ⁷Přál bych si, aby všichni byli jako já, každý má ale od Boha svůj vlastní dar, jeden tak a druhý jinak.

⁸Svobodným a vdovám říkám, že je pro ně lepší zůstat, jako jsem já. ⁹Pokud se však nemohou ovládnout, ať vstoupí do manželství. Je přece lepší vstoupit do manželství než být spalován touhou.

¹⁰Pro ty, kdo žijí v manželství, mám nikoli své, ale Pánovo přikázání: Manželka ať od muže neodchází. ¹¹Pokud přece odejde, ať zůstane nevdaná

anebo ať se smíří s manželem. Stejně tak muž ať neopouští manželku.^a

¹²Ostatním říkám já, nikoli Pán: Má-li některý bratr nevěřící manželku a ta je ochotná s ním zůstat, ať ji neopouští. ¹³Stejně tak, má-li některá žena nevěřícího manžela a ten je ochoten s ní zůstat, ať ho neopouští. ¹⁴Nevěřící manžel je totiž posvěcen svou ženou; stejně tak nevěřící manželka je posvěcena svým věřícím manželem. Jinak by totiž vaše děti byly nečisté, jsou ale přece svaté. ¹⁵Pokud však nevěřící chce odejít, ať odejde. Bratr ani sestra nejsou v takových případech vázáni. Bůh vás^b povolal k pokoji. ¹⁶Copak víš, ženo, zda zachráníš manžela? Copak víš, muži, zda zachráníš manželku?

Zůstaň, jak jsi

¹⁷Ať tedy každý žije, jak mu Pán určil a jak ho Bůh povolal. Toto pravidlo předkládám všem církvím. ¹⁸Kdo byl povolán jako obřezaný, ať se nedělá neobřezaným. Kdo je povolán jako neobřezaný, ať se nedává obřezat. ¹⁹Nezáleží přece na obřízce nebo neobřízce, ale na poslušnosti Božích příkázání. ²⁰Ať každý zůstává v postavení, ve kterém byl povolán. ²¹Byl jsi povolán jako otrok? Nedělej si s tím starosti. Pokud se ale můžeš stát svobodným, určitě toho využij. ²²Koho Pán povolal jako otroka, ten je v Pánu osvobozen. Podobně toho Kristus povolal jako svobodného, ten se stal jeho otrokem. ²³Byli jste draze vykoupeni; nestávejte se otroky lidí. ²⁴Bratři, ať každý před Bohem zůstává tak, jak byl povolán.

²⁵Pokud jde o neprovdané, nemám od Pána žádný příkaz, ale dám vám radu jako někdo, komu Pán pomohl být věrným. ²⁶Myslím si, že vzhledem k současné tísní je pro člověka lepší zůstat, jak je. ²⁷Jsi v manželském svazku? Nesnaž se o rozvod. Jsi rozveden? Nesnaž se najít ženu. ²⁸I když se ale oženíš anebo když se dívka vdá, není to žádný hřích. Jen se vás snažím ušetřit běžných potíží.

Času je málo

²⁹Říkám vám, bratři, už nezbyvá moc času. Ať tedy i ženatí jsou jako neženatí, ³⁰ti, kdo oplakávají, jako by neoplakávali, ti, kdo oslavují, jako by neoslavovali, ti, kdo kupují, jako by nevlastnili ³¹a ti, kdo se zabývají věcmi tohoto světa, ať to nepřehánějí. Svět, jak ho známe, totiž končí.

³²Proto bych rád, abyste se nezatěžovali starostmi. Svobodný se stará o věci svého Pána, aby se líbil Pánu, ³³ale ženatý se stará o věci světa, aby se líbil své ženě, ³⁴a tak je rozpolcen. Nevdaná žena a svobodná dívka se stará o věci svého Pána, aby byla svatá tělem i duchem, ale vdaná se stará o věci světa, aby se líbila svému muži. ³⁵Neříkám to proto, abych vás nějak omezoval, ale abych vám pomohl vést počestný život v bezvýhradné oddanosti Pánu.

³⁶Pokud má někdo za to, že vůči své snoubence jedná nečestně, že už je nejvyšší čas a není zbytlí, pak ať udělá, po čem touží – jen ať se vezmou, to přece není hřích. ³⁷Kdo je však vnitřně přesvědčen a nic ho nenutí, ale sám se v srdci dobrovolně rozhodl, že si tu dívku nevezme, je to v pořádku. ³⁸Zkrátka, kdo se žení, dělá dobře, a kdo se nežení, dělá ještě lépe.

³⁹Žena je vázána zákonem, dokud její muž žije. Pokud její muž zemře, je svobodná; může si vzít, koho chce, ale pouze v Pánu. ⁴⁰Osobně si ale myslím, že bude šťastnější, když zůstane, jak je. A mám za to, že i já mám Božího Ducha.

^a11 Mat 5:32; 19:9; Marek 10:11–12; Luk 16:18 ^b15 někt. rukopisy *nás*

Svoboda a ohleduplnost

8 Pokud jde o maso obětované modlám: Ano, víme, že „všichni jsme došli poznání“. Poznání ovšem nadýmá, zatímco láska buduje. ²Kdo si myslí, že něco ví, ještě neví tak, jak by vědět měl. ³Kdo ale miluje Boha, ten má poznání^a od něj.

⁴Pokud tedy jde o požívání masa obětovaného modlám: Víme, že „modla neznamená vůbec nic“^b a že „není žádný Bůh než jediný“.^c ⁵Na nebi i na zemi jsou sice různí takzvaní bohové (a takových „bohů“ a „pánů“ je celá řada), ⁶pro nás je ale jen jediný Bůh – Otec, z něhož je všechno, i my pro něj; a jediný Pán – Ježíš Kristus, skrze něhož je všechno, i my skrze něj.

⁷Všichni ale k tomuto poznání nedošli. Někteří jsou dosud tak zvyklí na modly, že jsou k požívání takového masa choulostiví a mají pak špatné svědomí. ⁸Jídlo nás ovšem k Bohu nepřiblíží. Pokud nejíme, nejsme o nic horší, a pokud jíme, nejsme o nic lepší.

⁹Dejte ale pozor, aby se ta vaše svoboda nestala pro slabší kamenem úrazu. ¹⁰Co kdyby tě někdo viděl – tebe, který jsi „došel poznání“ – jak sedíš u jídla v chrámě modloslužby? Nenechá se ten slabší proti svému svědomí strhnout, aby jedl maso obětované modlám? ¹¹Kvůli tvému „poznání“ tak hyne tvůj slabší sourozenec, za kterého zemřel Kristus! ¹²Když takto zraňujete choulostivé svědomí svých sourozenců, nehřešíte jen proti nim, ale proti Kristu! ¹³Pokud mého bratra svádí jídlo k hříchu, nedotknu se masa už nikdy v životě, abych snad svého bratra nesvedl.

Svoboda a obětavost

9 Nejsem snad i já svobodný? Nejsem snad apoštol? Neviděl jsem snad našeho Pána Ježíše? Nejste snad vy mé dílo v Pánu? ²I kdybych pro jiné nebyl apoštolem, určitě jím jsem pro vás: pečetí mého apoštolství jste vy v Pánu.

³Zde je má obhajoba před těmi, kdo mě soudí: ⁴Nemáme snad právo na jídlo a pití? ⁵Nemáme snad právo mít s sebou věřící manželku jako ostatní apoštolové a Pánovi bratři i Petr?^d ⁶Nebo snad jen já a Barnabáš nemáme právo přestat pracovat? ⁷Kdo kdy bojoval na vlastní náklady? Kdo sází vinici, a neokusí její hrozny? Kdo pase stádo, a nepije jeho mléko?

⁸Dávám tu jen lidské příklady? Copak to neříká i Zákon? ⁹V Mojžíšově zákoně je přece psáno: „Mlátícímu dobytčeti nedávej náhubek.“^e Copak se Bůh stará o dobytek? ¹⁰Neříká to spíše kvůli nám? Bezpochyby je to napsáno kvůli nám. Kdo oře, musí přece orat v naději, a kdo mlátí obilí, musí to dělat v naději, že bude mít podíl z úrody. ¹¹Rozsévali jsme u vás duchovní sítě; bylo by snad příliš, abychom sklízeli vaši hmotnou úrodu? ¹²Mohou-li toto právo vůči vám uplatňovat druzí, čím spíše my? My jsme však toto právo nevyužili. Raději všechno mlčky snášíme, abychom nekladli žádnou překážku Kristovu evangeliu.

¹³Copak nevíte, že ti, kdo slouží v chrámu, smejí jíst chrámové pokrmy? Nevíte, že ti, kdo slouží u oltáře, mají podíl z oltářních obětí? ¹⁴Právě tak Pán určil, že kazatelé evangelia mají žít z evangelia.^f ¹⁵Já jsem však nic z toho nevyužil.

Nepíšu o tom proto, že bych chtěl, aby se to změnilo. To bych raději umřel, než aby mě někdo připravil o tuto mou hrdost. ¹⁶Když totiž kážu

^a3 nebo je poznán nebo uznán (1. Kor 13:12; 14:38) ^b4 Iza 41:22–24 ^c4 Deut 4:35, 39; 6:4; Iza 45:5–6 ^d5 dosl. Kéfa (Jan 1:41) ^e9 Deut 25:4 ^f14 Mat 10:9–10; Luk 10:7

evangelium, nemám nač být hrdý – je to má povinnost a běda mně, kdybych nekázal! ¹⁷Kdybych to dělal z vlastní vůle, měl bych nárok na odměnu; já však neplním vlastní vůli, ale svěřený úkol. ¹⁸Zač tedy mohu získat odměnu? Za to, že kážu evangelium zadarmo, aniž bych využíval práva, které při kázání evangelia mám.

¹⁹Ode všech jsem svobodný, ale všem jsem se vydal jako otrok, abych jich co nejvíce získal. ²⁰Pro Židy jsem jako Žid, abych získal Židy; pro lidi pod Zákonem jsem jako pod Zákonem, abych získal ty, kdo jsou pod Zákonem (sám ovšem pod Zákonem nejsem). ²¹Pro lidi bez Zákona jsem jako bez Zákona, abych získal ty, kdo jsou bez Zákona (sám ovšem nejsem bez Božího Zákona – podléhám zákonu Kristovu). ²²Pro slabé jsem slabý, abych získal slabé. Pro všechny jsem vším, abych jakýmkoli způsobem aspoň některé zachránil. ²³A to všechno dělám kvůli evangeliu, abych na něm získal svůj podíl.

²⁴Copak nevíte, že všichni závodníci běží, ale jen jeden zvítězí a získá odměnu? Běžte tak, abyste ji získali. ²⁵Každý závodník má přísnou sebekázeň – oni to dělají pro věnec, který zvadne, my ale pro ten, který nezvadne. ²⁶Takto tedy běžím, ne jako bych neměl cíl; takto bojuji, ne jako bych rozrážel jen vzduch. ²⁷Raději své tělo tužím a podmaňuji, abych snad, když kážu druhým, sám nebyl vyřazen.

Svoboda a svatost

10 Nechci bratři, abyste nevěděli, co se stalo s našimi otci. Všichni byli zastíněni oblakem a všichni prošli mořem.^a ²Všichni byli křtem v oblaku a moři spojení s Mojžíšem. ³Všichni jedli tentýž duchovní pokrm^b ⁴a všichni pili tentýž duchovní nápoj^c (pili totiž z duchovní skály, která je provázela, a tou skálou byl Kristus). ⁵Ve většině z nich ale Bůh nenašel zalíbení – vždyť „byli pobiti na poušti“.^d

⁶To vše se stalo nám pro výstrahu. Proto nepropadejme zlé lačnosti tak jako kdysi oni.^e ⁷Také nebuďte modláři jako někteří z nich, jak je psáno: „Lid se posadil, aby jedl a pil, a pak vstali, aby se povyrazili.“^f ⁸Také nesmilněme, jako někteří z nich smilnili a v jediný den jich padlo třiatřacet tisíc.^g ⁹Také nepokoušejme Krista,^h jako někteří z nich pokoušeli a byli zahubeni hady.ⁱ ¹⁰Také nereptejte, jako někteří z nich reptali a byli zahubeni zhoubcem.^j ¹¹To všechno se jim stalo pro výstrahu a bylo to zapsáno pro poučení nám, kdo jsme se octli na konci věků.

¹²Kdo si tedy myslí, že pevně stojí, ať dává pozor, aby nepadl. ¹³Jak vidíte, nezmocnilo se vás pokušení, které by pro lidi nebylo běžné. Ale Bůh je věrný! Nedovolí, abyste byli pokoušeni nad své možnosti; uprostřed zkoušky vám poskytne východisko, abyste mohli obstát.

¹⁴A tak, moji milovaní, utíkejte před modlářstvím. ¹⁵Mluvím jako k rozumným lidem; sami posuďte, co říkám. ¹⁶Kalich požehnání, za který děkujeme – není to snad společenství Kristovy krve? Chléb, který lámeme – není to snad společenství Kristova těla? ¹⁷Jako je jeden chléb, tak jsme jedno tělo. I když je nás mnoho, sdílíme jeden chléb. ¹⁸Všimněte si tělesného Izraele: copak ti, kdo jedí z obětí, nesdílejí společenství oltáře?

¹⁹Co se tu snažím říci? Že maso obětované modlám něco znamená? Anebo že modla něco znamená? ²⁰Nikoli. Říkám však, že pohané nepřinášejí své

^{a1} Exod 14:19–22

^{b3} Exod 16:4, 15, 35

^{c4} Exod 17:1–7; Num 20:11

^{d5} Num

14:28–35 ^{e6} Num 11:4, 34

^{f7} Exod 32:6

^{g8} Num 25:1, 9

^{h9} někt. rukopisy

Pána (Deut 6:16)

ⁱ⁹ Num 21:4–6

^{j10} Num 14:2, 36–37; 17:6–14

oběti Bohu, ale démonům. A já nechci, abyste měli co společného s démony.
²¹Nemůžete pít kalich Páně i kalich démonů; nemůžete mít podíl na stolu Páně i na stolu démonů! ²²Nebo snad chceme Pána popouzet k žárlivosti?“ Jsme snad silnější než on?

Svoboda a zodpovědnost

²³„Všechno smím“ – budiž, ale ne všechno je prospěšné; všechno smím, ale ne všechno pomáhá. ^b ²⁴Nikomu ať nejde o vlastní prospěch, ale o prospěch toho druhého.

²⁵Jezte, cokoli se prodává na masném trhu, a na nic se kvůli svědomí nevyptávejte, ²⁶vždyť „Hospodinova je země i všechno na ní.“ ^c ²⁷Když vás někdo nevěřící pozve a vám se chce jít, jděte. Jezte, cokoli vám nabídnou, ^d a na nic se kvůli svědomí nevyptávejte.

²⁸Kdyby vám ale někdo řekl: „Tohle bylo zasvěceno bohům,“ pak to nejezte. Mějte ohled na toho, kdo vás upozornil, a na svědomí. ²⁹Nemluvím ovšem o tvém svědomí, ale o svědomí toho druhého.

„Proč by ale mou svobodu mělo určovat cizí svědomí? ³⁰Vždyť ten pokrm jím s vděčností! Proč bych měl být odsuzován kvůli něčemu, za co vzdávám díky?“

³¹Nuže – ať už jíte nebo pijete, ať už děláte cokoli, všechno to dělejte k Boží slávě. ³²Nebudte kamenem úrazu Židům ani Řekům ani církvi Boží. ³³Vždyť i já vždycky vycházím všem vstříc, neboť nehledám vlastní prospěch, ale prospěch mnohých, aby byli spaseni.

11 Řiďte se mým příkladem, tak jako já Kristovým.

Pokrývka hlavy

²Chválím vás, že na mě stále pamatujete a držíte se učení, které jsem vám předal. ³Chtěl bych však, abyste si uvědomili, že hlavou každého muže je Kristus, hlavou ženy její muž a hlavou Krista Bůh.

⁴Každý muž, který se modlí nebo prorokuje s pokrytou hlavou, dělá ostudu Tomu, který je mu hlavou. ⁵Stejně tak každá žena, která se modlí nebo prorokuje s nezahalenou hlavou, dělá ostudu tomu, který je jí hlavou; je to úplně stejné, jako kdyby se oholila. ⁶Pokud se žena nechce zahalovat, pak ať se rovnou ostříhá. Pokud se ovšem stydí ostříhat nebo oholit, pak ať se tedy zahaluje. ⁷Muž si nemá zahalovat hlavu, neboť je obrazem a slávou Boží. Žena je ale slávou svého muže. ⁸Muž přece nebyl stvořen z ženy, ale žena z muže. ^e ⁹Muž také nebyl stvořen kvůli ženě, ale žena kvůli muži. ^f ¹⁰Proto ať si žena zahaluje hlavu na znamení autority kvůli andělům.

¹¹V Pánu ovšem není žena bez muže ani muž bez ženy. ¹²Vždyť jako je žena z muže, tak je zas muž skrze ženu – a všechno společně je z Boha. ¹³Posuďte sami: je vhodné, aby se žena modlila k Bohu nezahalená? ¹⁴Co-pak vás neučí sama přirozenost, že pro muže jsou dlouhé vlasy ostudou? ¹⁵Pro ženu jsou však dlouhé vlasy slávou; jsou jí totiž dány jako pokrývka. ¹⁶Pokud se o tom někdo chce hádat, my to ve zvyku nemáme a církve Boží také ne.

^a22 Exod 20:5; 34:14; Deut 4:24; 5:9; 6:15; 32:21

^b23 1.Kor 6:12

^c26 Žalm 24:1

^d27 Luk 10:7–8

^e8 Gen 2:21–23

^f9 Gen 2:18

Večeře Páně

¹⁷Když už jsem u napomínání, nemohu vás pochválit za to, že vaše shromáždění jsou spíše ke škodě než k užtku. ¹⁸Především se doslýchám, že když se scházíte v církvi, máte mezi sebou roztržky, a skoro tomu věřím. ¹⁹Musí totiž mezi vámi být i rozdělení, aby se ukázalo, kteří z vás jsou spolehliví. ²⁰To, co probíhá na vašich společných shromážděních, není žádná večeře Páně. ²¹Každý má k jídlu svou vlastní večeři, a pak někdo hladoví a jiný se opil. ²²Copak nemůžete jíst a pít doma? To pohrdáte Boží církví natolik, že ponižujete ty, kdo nic nemají? Co na to mám říci? Mám vás pochválit? Za toto vás nechválím!

²³Předal jsem vám to, co jsem sám přijal od Pána: Pán Ježíš v tu noc, kdy byl zrazen, vzal chléb, ²⁴vzdal díky a lálal se slovy: „Toto je mé tělo, které se dává za vás. To činite na mou památku.“ ²⁵Právě tak vzal po večeři kalich se slovy: „Tento kalich je nová smlouva v mé krvi. Kdykoli z něj pijete, činite to na mou památku.“ ²⁶Kdykoli jíte tento chléb a pijete tento kalich, zvěstujete Pánovu smrt, dokud nepřijde.

²⁷Kdo by tedy jedl tento chléb a pil Pánův kalich nehodným způsobem, takový se proviní proti Pánově tělu a krvi. ²⁸Ať každý sám sebe prověří, než bude jíst z toho chleba a pít z toho kalichu. ²⁹Kdo totiž jí a pije, aniž by si uvědomoval, že jde o Pánovo^a tělo, takový jí a pije své vlastní odsouzení. ³⁰To proto je mezi vámi tolik slabých a nemocných, a mnozí dokonce umírají. ³¹Kdybychom se ovšem soudili sami, nebyli bychom souzeni. ³²Když nás však soudí Pán, je to k naší nápravě, abychom nebyli odsouzeni se světem.

³³Nuže, bratři moji, když se scházíte k jídlu, čekejte jedni na druhé. ³⁴Kdo má hlad, ať se nají doma, abyste se nescházeli k odsouzení. Ostatní pokyny vám dám, až přijdu.

Různé dary téhož Ducha

12 Pokud jde o duchovní dary, bratři, nechci, abyste zůstali v nevědomosti. ²Víte, že jste ještě jako pohané chodili k němým modlám, jak jste k tomu byli vedeni. ³Proto chci, abyste věděli, že nikdo, kdo mluví v Duchu svatém, nemůže zlořečit Ježíši, tak jako nikdo nemůže prohlásit „Ježíš je Pán,“ jedině v Duchu svatém.

⁴Jsou různé dary, ale tentýž Duch, ⁵jsou různé služby, ale tentýž Pán, ⁶jsou různá působení, ale všechno ve všech působí tentýž Bůh. ⁷Každý ovšem dostává projev Ducha ke společnému užtku: ⁸jednomu je skrze Ducha dáno slovo moudrosti, jinému od téhož Ducha slovo poznání, ⁹dalšímu víra v tomtéž Duchu, jinému dary uzdravování v tomtéž Duchu, ¹⁰jinému konání zázraků, jinému prorockví, jinému rozlišování duchů, jinému různé druhy jazyků, jinému výklad jazyků. ¹¹To vše ale působí jeden a tentýž Duch, který obdarovává každého jednotlivě, jak sám chce.

Různé části téhož těla

¹²Tělo tvoří jeden celek, i když se skládá z mnoha částí; i když je všech těch částí mnoho, přece tvoří jedno tělo. A právě takové je to s Kristem. ¹³Ať už jsme totiž Židé či Řekové, otroci nebo svobodní, všichni jsme jedním Duchem pokřtěni do téhož těla a jeden Duch se nám všem stal nápojem.

^a29 Pánovo v někt. rukopisech chybí

¹⁴Tělo se přece neskládá z jedné části, ale z mnoha. ¹⁵Kdyby noha řekla: „Když nejsem ruka, nepatřím do těla,“ nepatří snad kvůli tomu do těla? ¹⁶A kdyby ucho řeklo: „Když nejsem oko, nepatřím do těla,“ nepatří snad kvůli tomu do těla? ¹⁷Kdyby bylo celé tělo okem, kam by se poděl sluch? Kdyby bylo celé sluchem, kam by se poděl čich? ¹⁸Bůh ale dal tělu různé části, každou jednotlivou tak, jak chtěl. ¹⁹Kdyby všichni byli jednou částí, kam by se podělo tělo? ²⁰A tak je sice mnoho částí, tvoří však jedno tělo.

²¹Oko nemůže říci ruce: „Nepotřebuji tě,“ stejně jako hlava nemůže říci nohám: „Nepotřebuji vás.“ ²²Naopak! Mnohem spíše jsou potřebné ty části těla, které vypadají slabší. ²³Těch částí těla, které považujeme za méně cti-hodné, si o to více všímáme. Částem našeho těla považovaným za neslušné věnujeme o to větší pozornost, ²⁴kteřou ovšem ty slušné části nepotřebují. Bůh ale složil tělo tak, že dal větší pozornost těm podřadnějším, ²⁵aby v těle nevládlo rozdělení, ale aby si jeho jednotlivé části navzájem prokazovaly stejnou péči. ²⁶Vždyť trpí-li jedna část, všechny části trpí s ní, a je-li jedna část počtěna, všechny části se s ní radují.

²⁷Vy jste tedy tělo Kristovo a jednotlivě jeho části. ²⁸Bůh v církvi ustanovil jedny za apoštoly, druhé za proroky, třetí za učitele, potom zázraky, dary uzdravování, pomocné služby, vedení a různé druhy jazyků. ²⁹Jsou snad všichni apoštolové? Jsou snad všichni proroci? Jsou snad všichni učitelé? Konají všichni zázraky? ³⁰Mají všichni dary uzdravování? Mluví snad všichni jazyky? Vyládají snad všichni?

³¹Horlete po těch nejlepších darech. Ukážu vám však ještě mnohem vyšší cestu:

Bez lásky nejsem nic

13 Kdybych mluvil v jazycích lidí i andělů, bez lásky je to jen dunění zvonu, řinčení činelů. ²Kdybych uměl prorokovat, rozuměl všem tajemstvím, měl všechno poznání a víru, že bych i hory přenášel, bez lásky nejsem nic. ³Kdybych rozdál vše, co mám, kdybych dal i vlastní tělo, abych se proslavil, ⁴bez lásky je mi to k ničemu.

⁴Láska je trpělivá, je laskavá, láska nezávidí, láska se nevychloubá ani nepovyšuje; ⁵není hrubá, nehledá svůj prospěch, není vznětlivá, nepočítá křivdy, ⁶není škodolibá, ale raduje se z pravdy; ⁷všechno snáší, všemu věří, vždycky doufá, všechno vydrží.

⁸Láska nikdy neskončí. Avšak prorocství – ta zaniknou, jazyky – ty umlknou, poznání – to pomine. ⁹Jen z části totiž poznáváme a jen z části prorokujeme; ¹⁰jakmile však přijde dokonalé, tehdy to částečné zanikne. ¹¹Dokud jsem byl dítě, mluvil jsem jako dítě, myslel jsem jako dítě, měl jsem dětské názory; když jsem však dospěl, s dětinskými věcmi jsem se rozloučil. ¹²Teď totiž vidíme jako v zrcadle, nejasně, ale potom tváří v tvář. ^bTeď poznávám částečně, ale potom poznám plně, tak jako Bůh zná mě.

¹³Do té doby nám zůstává víra, naděje a láska, tato trojice; ale největší z nich je láska.

Jazyky a prorocství

14 Následujte lásku, horlete po duchovních darech, nejvíce však, abyste prorokovali. ²Kdo mluví v jazycích, nemluví totiž k lidem, ale

^a3 někt. rukopisy *tělo ke spálení*

^b12 srov. Num 12:6–8

k Bohu. Je puzen Duchem, ale nikdo mu nerozumí; co říká, zůstává tajemstvím. ³Ten, kdo prorokuje, však mluví k lidem, aby je posílil, povzbudil a potěšil. ⁴Kdo mluví v jazycích, posiluje sám sebe, ale kdo prorokuje, posiluje církev. ⁵Chtěl bych, abyste všichni mluvili v jazycích, ale ještě více, abyste prorokovali. Prorocství je totiž cennější než mluvení v jazycích, ledaže by je někdo vykládal pro posílení církve.

⁶Co kdybych k vám, bratři, přišel a mluvil v jazycích? K čemu vám budu, pokud vám neřeknu nějaké zjevení, poznání, prorocství či učení? ⁷Podobné je to s neživými hudebními nástroji, jako je flétna nebo lyra: pokud nevydají jasné tóny, jak má kdo poznat, co se hraje? ⁸A pokud polnice vydá nezřetelný zvuk, kdo se bude chystat do boje? ⁹Stejně je to s vámi: nevydá-li váš jazyk srozumitelné slovo, jak má kdo poznat, co se říká? Vždyť budete mluvit do větru! ¹⁰Na světě je koneckonců tolik různých řečí a žádná z nich není beze smyslu. ¹¹Mluví-li však někdo řečí, které nerozumím, zůstaneme jeden druhému cizincem. ¹²Stejně je to s vámi. Když jste tedy tak horliví po duchovních darech, snažte se v nich vyrůst pro posílení církve.

¹³Kdo mluví v jazycích, ať se proto modlí, aby je mohl vykládat. ¹⁴Když se totiž modlím v jazycích, modlí se můj duch, ale má mysl zahálí. ¹⁵Co s tím? Ano, budu se modlit duchem, ale budu se modlit i myslí. Budu zpívat duchem, ale budu zpívat i myslí. ¹⁶Kdybys totiž dobrořečil jen duchem a byl by přítomen někdo nezasvěcený, jak řekne „Amen“ ke tvému díkůčinění, když neví, co říkáš? ¹⁷Děkuješ sice krásně, ale druhým to nepomáhá.

¹⁸Děkuji Bohu, že mluvím v jazycích více než vy všichni; ¹⁹v církvi bych ale pro poučení druhých raději promluvil pět slov srozumitelně než tisíce slov v jazycích.

²⁰Bratři, přestaňte myslet jako malé děti. Pokud jde o zlo, buďte jako nemluvnata, myšlením však buďte dospělí. ²¹V Zákoně je psáno:

„Cizími jazyky, cizími rty
k tomuto lidu promluví,
ani tak mě však neposlechnou,“^a
praví Hospodin.

²²Jazyky tedy nejsou znamením pro věřící, ale pro nevěřící; prorocství naopak není pro nevěřící, ale pro věřící. ²³Co kdyby na společném shromáždění církve všichni mluvili v jazycích? Když tam přijdou nezasvěcení nebo nevěřící, neřeknou snad, že blouzníte? ²⁴Když ale budou všichni prorokovat a přijde někdo nevěřící nebo nezasvěcený, bude tím vším přesvědčován a usvědčován. ²⁵Až vyjde najevo, co skrývá v srdci, padne na kolena, pokloní se Bohu a vyzná: „Opravdu, Bůh je mezi vámi!“

Pořádek při shromáždění

²⁶Co s tím, bratři? Když se scházíte, každý něco přináší – někdo píseň, někdo vyučování, někdo zjevení, někdo jazyk a někdo výklad. Ať se to všechno děje k vzájemnému posílení. ²⁷Chce-li někdo mluvit v jazycích, ať mluví postupně dva nebo nejvýše tři a někdo ať vykládá; ²⁸když tam ale nebude, kdo by to vykládal, pak ať ve shromáždění mlčí a mluví jen pro sebe a pro Boha. ²⁹Proroci ať mluví dva nebo tři a ostatní ať to rozsuzují.

³⁰Dostane-li zjevení někdo jiný z přítomných, pak ať ten první mlčí. ³¹Můžete přece jeden po druhém prorokovat všichni, aby se všem dostalo poučení a povzbuzení. ³²Proroci mohou své puzení ovládat; ³³Bůh přece není Bohem zmatku, ale pokoje – tak je tomu všude, kde se shromažďují svatí.

³⁴(Vaše ženy ať při shromážděních zůstávají tiché. Nemají povídat, ale být poslušné, jak ostatně říká i Zákon. ³⁵Když jim něco není jasné, ať se ptají doma svých manželů. Je to přece ostuda, když žena při shromáždění povídá.)^a

³⁶Vyšlo snad Boží slovo od vás? Dorazilo snad jen k vám? ³⁷Kdo si myslí, že je prorok nebo duchovní, měl by poznat, že to, co vám píšu, je Pánovo přikázání. ³⁸Kdo to neuznává, nebude uznán.^b

³⁹Nuže, bratři moji, horlete po proroctví a nebraňte mluvit v jazycích.

⁴⁰Ve všem ať panuje slušnost a pořádek.

Kristovo vzkříšení

15 Bratři, chci vám připomenout evangelium, jež jsem vám kázal, jež jste přijali, v němž stojíte ²a jímž jste spaseni (pokud se ovšem držíte slova, které jsem vám kázal – jinak byste uvěřili zbytečně).

³Předal jsem vám to hlavní, co jsem sám přijal: Kristus zemřel za naše hříchy podle Písem, ⁴byl pohřben a třetí den byl vzkříšen podle Písem.^c

⁵Ukázal se Petrovi,^d potom Dvanácti, ⁶poté se ukázal více než pěti stům bratrů najednou (někteří už zesnuli, ale většina z nich ještě žije), ⁷poté se ukázal Jakobovi, potom všem apoštolům ⁸a naposledy ze všech se ukázal i mně, nedochůdčeti.

⁹Jsem totiž ze všech apoštolů ten nejposlednější; nezasloužím si ani být apoštolem nazýván – vždyť jsem kdysi pronásledoval Boží církev! ¹⁰Boží milostí jsem ale to, co jsem, a jeho milost ke mně nevyšla naprázdno. Pracoval jsem více než oni všichni, avšak ne já, ale Boží milost, která je se mnou. ¹¹Toto kážeme – jak já, tak oni – a tomuto jste uvěřili.

Naše vzkříšení

¹²Když se tedy káže o Kristu, že byl vzkříšen z mrtvých, jak mohou někteří z vás popírat zmrtvýchvstání? ¹³Jestliže není zmrtvýchvstání, pak nebyl vzkříšen ani Kristus! ¹⁴A jestliže nebyl vzkříšen Kristus, pak je naše kázání k ničemu; celá vaše víra je k ničemu! ¹⁵Z nás se pak stávají falešní Boží svědkové, protože jsme o Bohu tvrdili, že vzkřísil Krista, jehož nevzkřísil – pokud totiž mrtví nemohou být vzkříšeni. ¹⁶Jestliže mrtví nemohou být vzkříšeni, pak nebyl vzkříšen ani Kristus! ¹⁷A jestliže nebyl vzkříšen Kristus, vaše víra je marná – ještě jste ve svých hříších. ¹⁸Pak tedy i ti, kteří zesnuli v Kristu, zahynuli. ¹⁹Máme-li v Kristu naději pouze pro tento život, jsme nejubožejší ze všech lidí.

²⁰Kristus ale byl vzkříšen jakožto první ze všech zesnulých. ²¹Jako skrze člověka přišla smrt, tak skrze člověka přišlo zmrtvýchvstání. ²²Jako v Adamovi všichni umírají, tak v Kristu všichni ožijí. ²³Každý však ve svém pořadí: Kristus jako první, při jeho příchodu pak ti, kdo jsou Kristovi. ²⁴Potom přijde konec: až Kristus přemůže veškerou vládu, vrchnost a moc, předá království Bohu a Otci. ²⁵Musí totiž kralovat, než mu Bůh položí všechny nepřátele k nohám.^e ²⁶Poslední nepřítel, jenž bude přemožen, je smrt. ²⁷Vždyť, všechno

^a35 Některé rukopisy umísťují v. 34–35 za v. 40. ^b38 některé rukopisy *Kdo neví, ať neví*

^c4 Luk 24:45 (Žalm 22; Iza 53; Oze 6:1–2) ^d5 dosl. *Kéfovi* (Jan 1:41)

položil k jeho nohám“.^a (Když ovšem říká, že je mu všechno poddáno, je zřejmé, že je to všechno kromě Toho, který mu to poddal.)²⁸ Až mu tedy bude všechno poddáno, pak se i sám Syn poddá Tomu, který mu všechno poddal, aby Bůh byl všechno ve všem.

²⁹A vůbec, co si počnou ti, kdo se nechávají křtít za mrtvé? Proč se za ně křtí, jestliže mrtví nebudou vzkříšeni? ³⁰Proč my sami každým okamžikem podstupujeme nebezpečí? ³¹Při chloubě, kterou mám ve vás v Kristu Ježíši, našem Pánu, prohlašuji, že denně čelím smrti. ³²K čemu mi to z lidského pohledu je, že jsem bojoval s těmi šelmami v Efesu? Jestliže mrtví nebudou vzkříšeni, pak:

„Jezme a pijme,
vždyť zítra zemřeme!“^b

³³Nepleťte se: „Špatné vztahy kazí mravy.“^c ³⁴Opravdu se vzpamatujte a zanechte hříchu. Někteří totiž Boha vůbec neznají – říkám to k vaší hanbě!

Způsob vzkříšení

³⁵Někdo ale řekne: „Jak budou mrtví vzkříšeni? A v jakém přijdou těle?“
³⁶Blázně! To, co seješ, neožije, dokud to nezemře. ³⁷A co seješ? Ne to tělo, které vyrostě, ale holé zrno – třeba zrno pšenice nebo nějaké jiné. ³⁸Bůh mu pak dává tělo, jak sám chce, každému z těch semen jeho vlastní tělo. ³⁹Není tělo jako tělo. Jiné je tělo lidské, jiné tělo zvířecí, jiné tělo ptačí a jiné zase rybí. ⁴⁰Jsou také těla nebeská a těla pozemská; ale jiná je sláva nebeských a jiná pozemských. ⁴¹Jiná je sláva slunce, jiná sláva měsíce a jiná sláva hvězd, i samotné hvězdy se jedna od druhé ve slávě liší.

⁴²Tak je to také se zmrtvýchvstáním. Pohřbívá^d se smrtelné tělo, křísí se nesmrtelné. ⁴³Pohřbívá se odpudivé, křísí se slavné; pohřbívá se bezvládné, křísí se mocné. ⁴⁴Pohřbívá se tělo přirozené, křísí se tělo duchovní.

Je-li přirozené tělo, je i tělo duchovní. ⁴⁵Jak je psáno: „První člověk, Adam, se stal živou duší“,^e ale ten poslední Adam se stal obživujícím duchem. ⁴⁶Nejdříve však není to duchovní, ale to přirozené, teprve potom to duchovní. ⁴⁷První člověk byl z prachu země, druhý člověk je z nebe. ⁴⁸Jaký byl ten z prachu země, takoví jsou ti pozemští, a jaký ten nebeský, takoví i nebeští. ⁴⁹Jako jsme nesli obraz toho, kdo byl z prachu země, tak ponese^f i obraz toho nebeského.

⁵⁰Říkám vám, bratři, že tělo a krev nemůže mít podíl na Božím království a smrtelnost nemůže mít podíl na nesmrtelnosti. ⁵¹Prozradím vám teď tajemství: Všichni nezemřeme, ale všichni budeme proměněni – ⁵²naráz, v okamžiku, za zvuku polnice ohlašující konec. Až zatroubí, mrtví budou vzkříšeni k nesmrtelnosti a my budeme proměněni. ⁵³Toto pomíjivé musí obléci nepomíjivost, toto smrtelné musí obléci nesmrtelnost. ⁵⁴A až toto pomíjivé oblékne nepomíjivost a toto smrtelné oblékne nesmrtelnost, tehdy se naplní, co je psáno:

„Smrt je pohlcena,
přišlo vítězství!“^g

^a25 Žalm 110:1; Mat 22:44 ^a27 Žalm 8:7 ^b32 Iza 22:13 ^c33 citace ze hry *Thais* athénskému dramatikovi Menandru (342–291 př. n. l.) ^d42 dosl. *Rozsívá* (tak i ve v. 43–44) ^e45 Gen 2:7 ^f49 někt. rukopisy *nesme* ^g54 Iza 25:8

⁵⁵ „Kde je teď, smrti, to tvé vítězství?
Kde je teď, peklo, ta tvá zbraň?“^a

⁵⁶Onou zbraní smrti je hřích a silou hříchu je Zákon. ⁵⁷Ale díky Bohu, který nám dává vítězství v našem Pánu Ježíši Kristu!

⁵⁸Proto, moji milovaní bratři, buďte pevní a nepohnutelní, rozrůstajte se v Pánově díle a vězte, že vaše práce pro Pána není zbytečná.

Plány a pozdravy

16 Pokud jde o sbírku na svatě, řiďte se stejnými pokyny, jaké jsem dal církvím v Galacii: ²Prvního dne v týdnu ať každý z vás dá stranou, kolik si může dovolit, aby se sbírky nekonaly teprve, když přijdu. ³Jakmile přijdu, dám vámi schváleným mužům doporučující listy a pošlu je s vaším darem do Jeruzaléma. ⁴Bude-li potřeba, abych šel s nimi, půjdou se mnou.

⁵Přijdu k vám, až projdu Makedonií. Makedonii totiž jen procházím, ⁶ale u vás snad nějakou dobu zůstanu, možná i přes zimu, abyste mě mohli vypravit, kamkoli půjdu. ⁷Tentokrát se u vás nechci jen zastavit cestou; dá-li Pán, doufám, že u vás nějaký čas pobudu. ⁸Až do Letnic ale zůstanu v Efesu, ⁹neboť se mi tu otevírají veliké a slibné možnosti,^b i když je tu mnoho protivníků.

¹⁰Jestli k vám přijde Timoteus, postarejte se, ať se u vás cítí dobře, vždyť se věnuje Pánovu dílu tak jako já; ¹¹ať jím tedy nikdo nepohrdá. Vypravte ho v pokoji na cestu za mnou, neboť tu na něj s bratry čekám.

¹²Pokud jde o bratra Apolla, velmi jsem ho prosil, aby za vámi s bratry přišel. Právě teď k vám ale rozhodně nechtěl jít; přijde však, až bude mít možnost.

¹³Bděte, stůjte ve víře, buďte stateční, buďte silní. ¹⁴Všechno ať se mezi vámi děje v lásce.

¹⁵Bratři, víte, že Štěpánova rodina je prvním ovocem Řecka^c a že se vydali službě svatým. Prosim vás tedy, ¹⁶abyste takové lidi následovali, a stejně tak i každého, kdo se podílí na tomto díle. ¹⁷Mám velikou radost, že dorazil Štěpán, Fortunát a Achaikos, protože mi vynahradili vaši nepřítomnost. ¹⁸Občerstvili mě na duchu a jistě i vás. Takových lidí si važte.

¹⁹Pozdravují vás sbory v Asii. Velmi vás v Pánu pozdravuje Akvila s Priscillou i církev u nich v domě. ²⁰Pozdravují vás všichni sourozenci. Pozdravte se navzájem svatým polibkem.

²¹JÁ PAVEL PŘIDÁVÁM POZDRAV SVOU VLASTNÍ RUKOU.

²²Kdo nemá rád Pána, ať je proklet. Maranatha!^d

²³Milost Pána Ježíše s vámi.

²⁴Má láska je s vámi všemi v Kristu Ježíši.^e

^a55 Oze 13:14 ^b9 dosl. *dveře* (2.Kor 2:12; Kol 4:3; Zjev 3:8)

^d22 aram. *Pane, přijď!* ^e24 Někt. rukopisy přidávají *Amen*.

^f15 dosl. *Achaje*

2. LIST KORINTSKÝM

PAVEL, PODLE BOŽÍ VŮLE apoštol Krista Ježíše, a bratr Timoteus
církvi Boží v Korintu a všem svatým v celém Řecku:^a

²Milost vám a pokoj od Boha, našeho Otce, a od Pána Ježíše Krista.

Utrpení a potěšení

³Požehnán buď Bůh a Otec našeho Pána Ježíše Krista, Otec milosrdenství a Bůh veškerého potěšení! ⁴V každém našem soužení nás potěšuje, abychom ty, kdo mají jakékoli soužení, mohli povzbuzovat tímtež potěšením, které jsme sami přijali od Boha. ⁵Vždyť čím více utrpení pro Krista zakoušíme, tím více povzbuzení skrze Krista přijímáme.

⁶Když tedy máme soužení, je to pro vaše povzbuzení a spásu, a když jsme potěšováni, je to opět pro vaše povzbuzení (které se projevuje, když snášíte stejná utrpení jako my). ⁷Proto máme ohledně vás neochvějnou naději, neboť víme, že jako máte podíl na utrpení, tak budete mít podíl i na potěšení.

⁸Bratři, nechceme, abyste nevěděli o soužení, které na nás dolehlo v Asii tak těžce a nesnesitelně, že jsme už přestali doufat, že přežijeme; ⁹v nitru jsme už vlastně očekávali rozsudek smrti. To vše se stalo, abychom nespolehali sami na sebe, ale na Boha, který křísí mrtvé ¹⁰a který nás z tohoto smrtelného nebezpečí vysvobodil a ještě vysvobodí. Máme v něm naději, že nás i nadále bude vysvobozovat, ¹¹když nám i vy budete společně pomáhat svými modlitbami. Mnozí pak budou moci děkovat Bohu za ten dar, který nám byl udělen díky modlitbám tolika lidí.

V něm je „ano“

¹²Naší chloubou je svědectví našeho svědomí, že jsme na světě a zvláště u vás žili v ryzosti^b a upřímnosti Boží, ne v tělesné moudrosti, ale v Boží milosti. ¹³Nepíšeme vám přece nic než to, co čtete a čemu rozumíte. Doufám, že jednou porozumíte dokonale ¹⁴(tak jako nám zatím rozumíte zčásti), že v den Pána Ježíše budeme vaší chloubou právě tak jako vy naší.

¹⁵V této jistotě jsem k vám už dříve chtěl přijít, abyste přijali další milost. ¹⁶Přes vás jsem chtěl jít do Makedonie a z Makedonie se zase vrátit k vám, abyste mě vypravili do Judska. ¹⁷Myslíte, že jsem to rozhodnutí nemyslel vážně? Nebo že se rozhoduji tělesně, takže říkám „ano, ano“ a zároveň „ne, ne“?

¹⁸Jakože je Bůh pravdomluvný, naše řeč k vám nebyla „ano a ne“.^c ¹⁹Boží Syn Ježíš Kristus, kterého jsme u vás já, Silvanus^d a Timoteus zvěstovali, přece nebyl „ano a ne“. V něm bylo a je pouze „ano“! ²⁰V něm je „ano“ ke všem Božím zaslíbením a skrze něj zní naše „amen“ ke slávě Boží. ²¹Ten, kdo nás spolu s vámi utvrzuje v Kristu a kdo nás pomazal, je Bůh, ²²který nás také označil svou pečeti a dal nám do srdcí Ducha jako záruku.

^a1 dosl. *v celé Achai*

^b12 někt. rukopisy *svatosti*

^c18 srov. Mat 5:37; Jak 5:12

^d19 tj. *Silas* (Skut 15:22; 16:19 aj.)

Odložená návštěva

²³Bůh je mi svědek – na mou duši, že jsem do Korintu ještě nepřišel jen z ohledu k vám. ²⁴Nechceme panovat nad vaší vírou, ale pomáhat vaší radosti; ve víře přece pevně stojíte.

2 Rozhodl jsem se, že k vám znovu nepřijdu se zármutkem. ²Kdybych vás totiž zarmoutil, kdo by mi zbyl, aby mě potěšil, než ten, koho jsem zarmoutil? ³Proto jsem vám o tom napsal, abych se, až přijdu, nemusel rmoutit nad těmi, z nichž bych se měl radovat. Jsem o vás všech přesvědčen, že má radost je radostí vás všech. ⁴Psal jsem vám s velikou úzkostí, se sevřeným srdcem a s mnoha slzami, ne abyste byli zarmoucení, ale abyste poznali lásku, kterou k vám přetékám.

⁵Pokud někdo někoho zarmoutil, nezarmoutil mne, ale zčásti (abych nepřeháněl) vás všechny. ⁶Takovému stačí trest, který dostal od většiny z vás. ⁷Teď mu už ale raději odpusťte a potěšte ho, aby snad nebyl přemožen přílišným zármutkem. ⁸Prosím vás, ukažte mu, že ho stále milujete.

⁹Psal jsem vám totiž proto, abych vás vyzkoušel a poznal, zda jste ve všem poslušní. ¹⁰Komu vy odpouštíte, tomu odpouštím i já. Stejně tak já, když jsem někomu odpustil, udělal jsem to před Kristovou tváří kvůli vám. ¹¹Nenechme se oklamat satanem – jeho úmysly nám přece nejsou neznámé.

Kristova vůně

¹²Když jsem přišel s Kristovým evangeliem do Troady, měl jsem tam od Pána otevřené dveře, ¹³ale v duchu jsem neměl klid, protože jsem tam nenašel svého bratra Tita. Proto jsem se s nimi rozloučil a vydal se do Makedonie.

¹⁴Ale díky Bohu, který nás stále vodí v Kristově vítězném průvodu a všude skrze nás šíří vůni svého poznání! ¹⁵Pro Boha jsme totiž Kristovou líbeznou vůní mezi těmi, kdo jsou zachraňováni, i mezi těmi, kdo hynou. ¹⁶Jedněm jsme smrtelnou vůní ke smrti, druhým jsme vůní života k životu. Kdo je ale k takové službě způsobilý? ¹⁷My na rozdíl od mnohých nekupčím s Božím slovem, ale mluvíme před Boží tváří v Kristu z upřímných pohnutek, z Božího pověření.

Duch a litera

3 Začínáme se opět chválit? Myslíte, že potřebujeme doporučující listy k vám nebo od vás tak jako někteří? ²Vy jste náš list napsaný v našich srdcích, list, který všichni mohou znát a číst. ³Je přece zjevné, že jste Kristův list vzniklý naší službou, napsaný ne inkoustem, ale Duchem živého Boha, ne na kamenných deskách, ale na deskách lidských srdcí.

⁴A takovouto důvěru máme skrze Krista k Bohu: ⁵Ne že jsme sami o sobě způsobilí (tak abychom si mohli něco myslet sami o sobě), ale naše způsobilost je z Boha, ⁶který nás učinil způsobilými služebníky Nové smlouvy – ne litery, ale Ducha. Litera totiž zabíjí, ale Duch oživuje.

⁷Litera tesaná do kamene měla svou slávu. Ta se zračila v Mojžíšově tváři, na niž synové Izraele kvůli té pomíjející slávě nemohli ani pohlédnout. Jestliže ta služba byla tak slavná, ačkoli vedla ke smrti, ⁸oč slavnější je služba Ducha! ⁹Jestliže služba vedoucí k odsouzení měla svou slávu,

služba spravedlnosti má slávu nesrovnatelně větší! ¹⁰To, co tehdy bylo slavné, ve srovnání s touto nesmírnou slávou vlastně ani slavné nebylo. ¹¹Jestliže to pomíjející přišlo se slávou, oč slavnější je to, co zůstává!

¹²Právě díky této naději jsme tak směle otevření, ¹³ne jako Mojžíš, který si zakrýval tvář rouškou, aby synové Izraele nepozorovali konec toho, co mělo pominout. ¹⁴Jejich myšlení se ovšem zatvrdilo. Až do dnešního dne zůstává při čtení Staré smlouvy ta rouška neodkrytá – odnímá se totiž jen v Kristu. ¹⁵Až do dneška jim při čtení Mojžíše na srdci leží rouška, ¹⁶ale jakmile se člověk obrátí k Pánu, rouška mizí.

¹⁷Pán je Duch, a kde je Pánův Duch, tam je svoboda. ¹⁸My všichni s odkrytou tváří jako v zrcadle odrážíme Pánovu slávu a tehdy jsme Pánovým Duchem proměňováni k jeho obrazu, od slávy k slávě.

Poklad v hliněných nádobách

4 Taková je služba, kterou jsme z Božího milosrdenství přijali, a proto se nevzdáváme. ²Odmítáme hanebné tajnůstkářství, vychytralé praktiky a překrucování Božího slova. Místo toho jasně říkáme pravdu před Bohem a každý, kdo má svědomí, to může sám uznat.

³Pokud je naše evangelium pro někoho zahalené, je to pro ty, kdo hynou. ⁴Těmto nevěřícím zaslepil bůh tohoto světa mysl, aby jim nezazářilo světlo evangelia slávy Kristovy, který je obrazem Božím. ⁵(Nehlásáme přece sami sebe, ale Ježíše Krista jakožto Pána, a pokud jde o nás, jsme vaši služebníci pro Ježíše.) ⁶Tentýž Bůh, který řekl: „Ať ze tmy zazáří světlo!“^a ten zazářil v našich srdcích, aby nás osvětil poznáním Boží slávy ve tváři Ježíše Krista.

⁷Tento poklad však máme v hliněných nádobách, aby bylo zřejmé, že ta úžasná moc je Boží, a ne z nás. ⁸Ze všech stran zakoušíme soužení, ale nebýváme zdrceni; býváme bezradní, ale ne zoufalí; ⁹býváme pronásledováni, ale ne opuštěni; býváme sráženi, ale nejsme zničeni. ¹⁰Stále na vlastním těle zakoušíme Ježíšovu smrt, aby byl na našem těle zjeven také Ježíšův život. ¹¹My živí jsme pro Ježíše stále vydáváni na smrt, aby byl na našem smrtelném těle zjeven také Ježíšův život. ¹²V nás tedy působí smrt, ale ve vás život.

¹³Protože však máme stejného ducha víry, o níž se píše: „Uvěřil jsem, a tak jsem mluvil,“^b i my věříme, a tak mluvíme. ¹⁴Víme totiž, že Ten, který vzkřísil Pána Ježíše, vzkřísí s Ježíšem i nás a spolu s vámi nás přivede před svou tvář. ¹⁵To všechno se děje pro vás, aby se milost šířila ke stále dalším lidem, a k Boží slávě tak rostla i vděčnost.

¹⁶Proto se nevzdáváme. Ačkoli totiž navenek podléháme zkáze, uvnitř se obnovujeme den co den. ¹⁷Toto naše lehoučké soužení trvá jen chvíli, ale vytváří nám s ničím nesrovnatelné břemeno slávy, jež potrvá věčně. ¹⁸Proto se nedíváme na to, co je vidět, ale na to, co vidět není. Vše viditelné je totiž dočasné, ale neviditelné je věčné.

Nebeský domov

5 Víme, že až ten pozemský stan, v němž přebýváme, bude stržen, máme od Boha věčné stavení v nebi, příbytek, jenž nebyl vytvořen rukama. ²Proto, dokud jsme v tomto stanu, sténáme touhou ocitnout se už

^a6 Gen 1:2–3; Jan 1:4–5

^b13 Žalm 116:10

v našem nebeském příbytku – ³až jej totiž oblečeme, nezůstaneme nazí. ⁴Dokud jsme v tomto stanu, sténáme tíhou, protože nechceme být svlečení, ale oblečení, aby to, co je smrtelné, bylo pohlceno životem. ⁵Vždyť právě proto nás Bůh stvořil a dal nám Ducha jako záruku!

⁶Proto stále chováme smělou důvěru, i když víme, že dokud jsme doma v tomto těle, nejsme doma u Pána. ⁷Žijeme totiž vírou, a ne viděním. ⁸S touto smělou důvěrou rádi své tělo opustíme, abychom byli doma u Pána. ⁹Ať už tedy zůstáváme doma anebo odcházíme, jde nám o to, abychom se mu líbili. ¹⁰Všichni přece musíme stanout před Kristovým soudem, aby každý z nás dostal odplatu za to, co v těle vykonal, ať už to bylo dobré anebo zlé.

Vše je nové!

¹¹Víme, co je to bázeň před Hospodinem, a proto přivádíme lidi k víře. Bohu je zřejmé, kdo jsme, a doufám, že je to zřejmé i vašemu svědomí.

¹²Nechceme se před vámi znovu chválit, ale chceme vám dát příležitost chlubit se námi, abyste měli co odpovědět těm, kdo se mohou pochlubit zevnějškem, ale ne srdcem. ¹³Jsme-li bez sebe, je to kvůli Bohu; jsme-li rozvášní, je to kvůli vám. ¹⁴Kristova láska nás zavazuje. Jsme totiž přesvědčeni, že jeden zemřel za všechny, a tak zemřeli všichni. ¹⁵On zemřel za všechny, aby ti, kdo žijí, nadále nežili sami pro sebe, ale pro toho, který za ně zemřel a vstal z mrtvých.

¹⁶Od nynějška již proto nikoho neposuzujeme tělesně. I na Krista jsme kdysi měli tělesný názor, teď už ho ale známe jinak. ¹⁷Kdo je v Kristu, je nově stvořen. Staré pominulo – hle, je tu nové! ¹⁸A to všechno je z Boha, který nás se sebou smířil skrze Krista a pověřil nás, abychom sloužili to-muto smíření. ¹⁹Bůh v Kristu uzavřel se světem mír! Přestal lidem počítat viny a zprávu o tom smíření svěřil nám.

²⁰Proto tedy jako Kristovi velvyslanci prosíme na místě Kristově, jako by skrze nás žádal Bůh: Smiřte se s Bohem. ²¹On toho, který byl bez hříchu, učinil hříchem kvůli nám, abychom se my v něm stali Boží spravedlností.

6 Jako jeho spolupracovníci vás však také vyzýváme, abyste nepromarnili milost, kterou vám Bůh dává. ²Říká přece:

„V čas milosti jsem tě vyslyšel,
v den spásy jsem ti pomohl.“^a

Hle, čas milosti je tu, ten spásný den je teď!

Srdce dokořán

³Nikomu nechceme klást do cesty žádnou překážku, aby naší službě nebylo co vytknout. ⁴Naopak, ve všem se osvědčujeme jako Boží služebníci: ve veliké vytrvalosti, v souženích, nedostacích a úzkostech, ⁵v ranách, vězeních a zmatcích, ve vyčerpáních, bděních a hladověních, ⁶v čistotě, porozumění, trpělivosti a laskavosti, v Duchu svatém, v upřímné lásce, ⁷ve slově pravdy a v Boží moci, s výbrojím spravedlnosti napravo i nalevo, ⁸se slávou i pohanou, se špatnou i dobrou pověstí, jako bludaři, a přitom pravdomluvní, ⁹jako neznámí, a přitom dobře známí, jako umírající, a hle, žijeme, jako trestaní, smrti však unikající, ¹⁰jako zarmoucení, stále se však

radující, jako chudí, avšak mnohé obohacující, jako nic nemající, a přitom všechno vlastníci.

¹¹Mluvíme k vám otevřeně, drazí Korintští, naše srdce je dokořán! ¹²Nebyli jste námi nijak utlačováni – jste to vy, kdo potlačuje své city k nám. ¹³Řeknu vám to jako vlastním dětem: Na oplátku se teď otevřete vy.

Chrást živého Boha

¹⁴Nesprahejte se s nevěřícími. Jaký může být spolek spravedlnosti s nepravostí? Jaký může mít vztah světlo s temnotou? ¹⁵Jaká je shoda Krista s Belialem? Co mají věřící a nevěřící společné? ¹⁶Jaká je jednota Božího chrámu s modlami? My jsme přece chrám živého Boha, jak řekl sám Bůh:

„Budu v nich přebývat a chodit mezi nimi.
Budu jejich Bohem a oni budou můj lid.“^a

¹⁷Proto:

„Vyjděte z jejich středu a oddělte se,
praví Hospodin.
Nesahejte po ničem nečistém,
a přijmu vás.“^b
¹⁸„Já pak budu váš Otec a vy mí synové a dcery,
praví Všemohoucí Pán.“^c

7 Milovaní, když tedy máme taková zaslíbení, očistíme se od každé poskvrny těla i ducha a posvěcujeme se v bázni Boží.

On potěšuje sklíčené

²Přijměte nás. Nikomu jsme neublížili, nikomu neuškodili, nikoho nepodvedli. ³Neříkám to jako výčitku – jak jsem už řekl, máme vás v srdcích, takže jsme s vámi spojeni v životě i ve smrti. ⁴Jsem k vám velmi otevřený, velmi se vámi chlubím. Jsem naplněn potěšením, přes všechna naše soužení přetékám radostí!

⁵Když jsme dorazili do Makedonie, neměli jsme tam klid. Ze všech stran na nás doléhalo soužení: zvenku boje, zevnitř obavy. ⁶Ale Bůh, který potěšuje sklíčené, nás potěšil příchodem Tita, ⁷a nejen jeho příchodem, ale také tím, jak byl mezi vámi povzbuzen. Když nám vyprávěl, jak se vám stýská, jak všeho litujete a jak horlivý zájem o mě máte, má radost neznala mezí.

⁸I když jsem vás svým dopisem zarmoutil, nelituji toho. Ano, litoval jsem, když jsem poznal, jak vás ten dopis na čas zarmoutil, ⁹ale teď se raduji – ne z vašeho zármutku, ale z toho, že váš zármutek vedl k pokání. Zarmoutili jste se v souladu s Bohem, takže jste kvůli nám neutrpěli žádnou škodu. ¹⁰Zbožný zármutek totiž působí pokání, jež vede ke spáse, takže není čeho litovat. Světský zármutek však působí smrt.

¹¹Jen se podívejte, jakou ve vás ten zbožný zármutek způsobil snahu a ochotu k nápravě, jaké rozhořčení a znepokojení, jakou touhu a horlivost, jaké úsilí potrestat viníka! V každém ohledu jste dokázali, že jste v té věci nevinní. ¹²Když jsem vám psal, nebylo to vlastně kvůli viníkovi nebo

^a16 Lev 26:12; Jer 32:38; Eze 37:27

^b17 Iza 52:11

^c18 2.Sam 7:14

kvůli postiženému, ale spíše kvůli tomu, aby se před Bohem projevila vaše oddanost k nám. ¹³Proto jsme velmi povzbuzeni.

Ještě mnohem více nás ale potěšilo, jakou radost z vás měl Titus. Všichni jste ho obcerstvi na duchu, ¹⁴takže se nemusím stydět, že jsem se mu vámi chlubil. Jako jsme vám všechno říkali pravdivě, tak se také naše chlouba před Titem ukázala pravdivou. ¹⁵Přetéká k vám láskou, když vzpomíná na poslušnost vás všech a na to, jak jste ho přijali s posvátnou úctou. ¹⁶Mám takovou radost, že se na vás mohu plně spolehnout!

Jde mi o rovnost

8 Bratři, chci, abyste věděli o Boží milosti, které se dostalo církvím v Makedonii. ²Ačkoli procházeli krutou zkouškou soužením, jejich překypující radost a hluboká chudoba přerostly v úžasnou štědrost. ³Mohu dosvědčit, že z vlastní vůle dávali, co mohli, ba i víc, než mohli. ⁴Snažně nás prosili o tu výsadu, aby se také směli podílet na pomoci svatým. ⁵Udělal mnohem více, než jsme doufali – dali sami sebe především Pánu a z Boží vůle také nám.

⁶Proto jsme požádali Tita, aby to dílo milosti, které u vás již dříve započal, nyní také dokončil. ⁷Když ve všem tolik vynikáte – ve víře, ve slově, v poznání, v největší horlivosti i v lásce, kterou jsme ve vás vzbudili – vynikejte tedy i v tomto díle milosti. ⁸Nic vám nepřikazuji, chci jen vyzkoušet upřímnost vaší lásky zmínkou o horlivosti druhých. ⁹Znáte přece milost našeho Pána Ježíše Krista – kvůli vám zchudl, sám bohatý, abyste vy jeho chudobou zbohatli.

¹⁰Řeknu vám, co by podle mého názoru bylo pro vás nejlepší. Před rokem jste přece byli první, kdo s tím začali, ale hlavně jste to chtěli. ^a ¹¹Nuže, dejte se do díla, vykonejte to! Jako jste byli připraveni chtít, tak také buďte připraveni jednat. Dávejte podle toho, co máte, ¹²vždyť to, co se počítá, je ochota. Dar je vzácný podle toho, co člověk má, ne podle toho, co nemá.

¹³Nejde mi o to, aby se druhým ulehčilo a vy se octli v nesnázích, ale jde mi o rovnost. ¹⁴V tuto chvíli vaše hojnost doplní jejich nedostatek, aby zase jejich hojnost mohla doplnit váš nedostatek. Tak nastane rovnost, ¹⁵jak je psáno: „Kdo nasbíral hodně, tomu nepřebýlo, a kdo málo, neměl nedostatek.“ ^b

¹⁶Díky Bohu, že dal Titovi do srdce stejně horlivý zájem o vás. ¹⁷Nejenže vyhověl naší prosbě, ale je tak horlivý, že k vám jde z vlastní vůle. ¹⁸Posíláme s ním jednoho bratra, který si, pokud jde o evangelium, vysloužil uznání po všech církvích. ¹⁹Navíc ho církev vybrala, aby nás doprovázel na cestách s touto sbírkou, kterou pořádáme k oslavě Pána a jako projev naší ochoty pomáhat. ²⁰Chráníme se tak, aby nám někdo vyčítal, jak s tímto štedrým darem zacházíme. ²¹Snažíme se totiž být bezúhonní nejen před Pánem, ale i před lidmi.

²²Posíláme proto s nimi dalšího našeho bratra, o jehož horlivosti jsme se mnohokrát a v mnoha ohledech sami přesvědčili. Teď je však ještě mnohem horlivější, neboť k vám získal velikou důvěru. ²³Pokud jde o Tita, je to můj společník a pomocník v práci pro vás. Pokud jde o naše bratry, jsou to vyslanci církvi – jsou sláva Kristova! ²⁴Podejte jim tedy před očima všech církví důkaz své lásky a oprávněnosti naší chlouby vámi.

^a10 1.Kor 16:1–4

^b15 Exod 16:18

Bůh miluje štědré

9 Je vlastně zbytečné, abych vám psal o této službě svatým. ²Znám přece vaši ochotu, díky níž se mohu chlubit Makedoncům, že Řecko^a je připraveno už od loňska. Vaše horlivost zatím podnítila mnohé. ³Posílám tedy zmíněné bratry, aby se ukázalo, že naše chloubka vámi nebyla v tomto ohledu prázdna, ale že jste připraveni, jak jsem říkal. ⁴Nerad bych, abychom se za tu chloubu museli stydět (o vás ani nemluvě), kdyby se mnou přišli Makedonci a zjistili, že nejste připraveni. ⁵Proto jsem považoval za nutné požádat tyto bratry, ať k vám jdou napřed a připraví tento váš dávno slíbený dar, aby se ukázalo, že jde právě o dar, a ne o něco vynuceného.

⁶Říkám vám, že kdo skoupě rozsévá, bude skoupě sklízet, ale kdo rozsévá štědrě, bude sklízet štědrě. ⁷Každý ať dává, jak se v srdci rozhodl, ne s lítostí anebo z povinnosti. Vždyť Bůh miluje ochotného dárce. ⁸Bůh je schopen rozhojnit k vám veškerou milost, abyste vždycky a ve všem měli veškerý dostatek a mohli se štědrě účastnit každého dobrého díla. ⁹Je přece psáno:

„Rozdělil štědrě, chudým dal,
jeho spravedlnost navždy zůstává.“^b

¹⁰Ten, který dává zrno k rozsévání i chléb k jídlu, opatří a rozmnoží vaši setbu a dá dozrát plodům vaší spravedlnosti. ¹¹Budete obohaceni v každém ohledu k bezvýhradné štědrosti, která pak naším prostřednictvím působí vděčnost Bohu.

¹²Zprostředkování této oběti totiž nejenže naplňuje potřeby svatých, ale také rozhojňuje vděčnost mnoha lidí Bohu. ¹³Přesvědčení upřímností této vaší pomoci budou oslavovat Boha za vaši jednomyslnou poddanost Kristovu evangeliu a za vaše štědré sdílení s nimi i se všemi lidmi. ¹⁴Budou se za vás modlit a toužit po vás pro tu nesmírnou milost, kterou vám Bůh dal.

¹⁵Díky Bohu za jeho nepopsatelný dar!

Nemám tu drzost

10 Já Pavel vás při mírnosti a vlídnosti Kristově vyzývám – já, který se prý k vám tváří v tvář chovám poníženě, ale z dálky si na vás troufám: ²Nenuťte mě, prosím, abych vás, až přijdu, musel přesvědčit, jak směle si mohu troufnout na ty, kdo si myslí, že žijeme podle těla. ³Žijeme sice v těle, ale nebojujeme podle těla. ⁴Zbraně našeho boje nejsou tělesné, ale od Boha mají sílu k boření hradeb. Jimi boříme výmysly ⁵i každou nadutost, která se staví proti poznání Boha. Jimi podmaňujeme každou myšlenku k poslušnosti Kristu, ⁶a jakmile bude vaše poslušnost úplná, budeme připraveni potrestat každou neposlušnost.

⁷To si vidíte jen na špičku nosu? Kdo je přesvědčen, že patří Kristu, ať si uvědomí, že jako patří Kristu on, tak mu patříme i my. ⁸Mohl bych se tou pravomocí, kterou mi Pán dal k vašemu budování, a ne k boření, chlubit ještě více a nebyl bych zahanben. ⁹Nechci ale, aby to vypadalo, že vás v dopisech zastražuji. ¹⁰Mé dopisy jsou prý působivé a mocné, ale osobní přítomnost chabá a řeč ubohá. ¹¹Kdo to říká, ať si uvědomí, že jací jsme na dálku ve svých dopisech, takoví budeme i v činech, až k vám přijdeme.

¹²Nemáme ovšem tu drzost přiřadit se anebo se i jen podobat těm, kdo chválí sami sebe. Beze vší soudnosti se sami sebou poměřují, srovnávají se sami se sebou! ¹³My se však nehodláme chlubit něčím nepřiměřeným, ale jen v mezích působistě, které nám vyměřil Bůh – působistě, které zahrnuje i vás. ¹⁴Není pravda, že se neúměrně rozpínáme, když do svého působistě zahrnujeme i vás – vždyť jsme k vám s Kristovým evangeliem přišli jako první! ¹⁵Nechceme se nemístně chlubit prací druhých. Naopak doufáme, že jak vaše víra poroste, naše působistě se rozšíří ještě daleko za vás. ¹⁶Pak budeme zvěstovat evangelium i tam dál za vámi, místo abychom se chlubilí tím, co už je hotové v cizím působistě.

¹⁷„Kdo se chlubí, chlub se v Hospodinu.“^a ¹⁸Důvěryhodný přece není ten, kdo se chválí sám, ale ten, koho chválí Pán!

Žárlím na vás

11 Kéž byste ode mě snesli trochu pošetilosti – mějte se mnou prosím strpení. ²Žárlím na vás Boží žárlivostí, neboť jsem vás zasnoubil jedinému muži – Kristu, k němuž vás chci přivést jako neposkvřenou pannu. ³Bojím se ale, abyste se v mysli nenechali svést od upřímné a čisté oddanosti Kristu, tak jako se kdysi hadovou vychytralostí nechala oklamat Eva. ⁴Když totiž někdo přijde kázat jiného Ježíše, než kterého jsme kázali, nebo když se vám nabízí jiný duch, než kterého jste dostali, nebo jiné evangelium než to, které jste přijali, rádi to snášíte!

⁵Myslím, že si s těmi veleapoštoly v ničem nezadám. ⁶Nemám sice výřečnost, ale zato mám poznání, jak jste se při každé příležitosti mohli vždycky přesvědčit. ⁷Anebo jsem spáchal něco zlého, když jsem vám zvěstoval Boží evangelium zadarmo? Ponižoval jsem se, abyste se vy dostali výš. ⁸Jiné církve jsem odíral – bral jsem od nich výplatu, abych mohl sloužit vám. ⁹Když jsem se u vás ocitl v nouzi, nebyl jsem nikomu na obtíž; co jsem potřeboval, mi přinesli bratři z Makedonie. Za všech okolností jsem se střežil a budu se střežit i nadále, abych pro vás nebyl břemenem. ¹⁰Jakože je při mně pravda Kristova, o tuto svou chloubu se v celém Řecku^b nedám připravít. ¹¹Proč? Protože vás nemiluji? Bůh ví, že ano.

¹²V tom, co dělám, budu pokračovat i nadále, abych vzal vítr z plachet těm, kteří se nám pod nějakou záminkou chtějí ve své chloubě podobat. ¹³Takoví rádoby apoštolové jsou ve skutečnosti podvodníci, kteří se vydávají za apoštoly Kristovy. ¹⁴A není divu, vždyť sám satan se vydává za anděla světla! ¹⁵Není tedy nic zvláštního, když se i jeho služebníci vydávají za služebníky spravedlnosti. Nakonec ale dopadnou, jak si zaslouží.

Mluví jako blázen

¹⁶Opakuji, ať mě nikdo nemá za blázna. A i kdyby, přijměte mě aspoň jako blázna, abych se i já trochu pochlubil. ¹⁷Pokud jde o chlubení, nemluví teď z Pánova pověření, ale jako blázen. ¹⁸Když se mnozí chlubí tak tělesně, pochlubím se i já. ¹⁹Vy, takoví mudrci, si přece na blázny potrpíte! ²⁰Klidně snášíte, když vám někdo poroučí, když vás někdo vyjídá, okrádá, ponižuje, fackuje! ²¹Zahanbeně přiznávám, že já na něco takového sílu nemám.

Čím se však někdo tak troufale chlubí – teď mluví jako blázen – na to si troufám i já. ²²Jsou to Hebrejové? Já také! Jsou to Izraelité? Já také! Jsou

^a17 Jer 9:23 (srov. 1.Kor 1:31)

^b10 dosl. v achajských krajích

símě Abrahamovo? Já také! ²³Jsou Kristovi služebníci? Teď mluvím jako pomatenec: Já více! Pracoval jsem mnohem víc, ve vězení jsem byl častěji, nesčetněkrát jsem byl bit, znovu a znovu na prahu smrti. ²⁴Pětkrát jsem od Židů dostal devětatřicet ran. ²⁵Tříkrát jsem byl bit holemi, jednou jsem byl kamenován, třikrát jsem ztroskotal, noc a den jsem vydržel na širém moři. ²⁶Stále na cestách, ohrožován řekami, ohrožován lupiči, ohrožován svými rodáky, ohrožován pohany, ohrožován ve městě, ohrožován na poušti, ohrožován na moři, ohrožován mezi falešnými bratry. ²⁷Tolik dřiny a vyčerpání, tolik bezesných nocí! Víím, co je hlad, žízeň a časté pusty, víím, co je chlad a nahota. ²⁸Kromě toho všeho na mě denně doléhá ještě starost o všechny církve. ²⁹Když je někdo slabý, neslábnu snad s ním? Když někdo hřeší, nesžírám se snad?

³⁰Když už se musím chlubit, pochlubím se svými slabostmi. ³¹Bůh a Otec Pána Ježíše ať je požehnaný navěky – on ví, že nelžu! ³²Když jsem byl v Damasku, místodržitel pověřený králem Aretou dal hlídat město, aby mě zajal. ³³Oknem v hradbě mě ale spustili dolů v koši, a tak jsem mu utekl.

Síla ve slabosti

12 Musím se chlubit, i když to není prospěšné. Přejdu tedy k viděním a zjevením od Pána: ²Vím o člověku v Kristu, který byl před čtrnácti lety vytržen až do třetího nebe – nevím, zda v těle nebo mimo tělo, to ví Bůh. ³A vím, že ten člověk – nevím, zda v těle nebo bez těla, to ví Bůh – ⁴byl vytržen do ráje, kde slyšel nepopsatelné věci, které člověk ani nemůže vypovědět. ⁵Tímto se tedy budu chlubit, ale sám sebou se chlubit nehodlám, jedině snad svými slabostmi. ⁶I kdybych se chtěl pochlubit, nebyl bych pošetilý, řekl bych pravdu. Raději ale pomlčím, aby si někdo o mně nemyslel víc, než co u mě vidí nebo ode mě slyší.

⁷Aby mi ta úžasná zjevení příliš nestoupla do hlavy, byl mi dán do těla osten,^a satanův posel, který mě sráží, abych si o sobě příliš nemyslel. ⁸Tříkrát jsem kvůli tomu prosil Pána, aby to ode mě odešlo, ⁹ale řekl mi: „Moje milost ti stačí. Má moc se plně projevit uprostřed slabosti.“ Milerád se tedy budu chlubit svými slabostmi, aby na mně spočívala Kristova moc. ¹⁰S radostí snáším slabosti, příkoří, strádání, pronásledování a úzkosti pro Krista – vždyť má síla je v mé slabosti!

Záleží mi na vás

¹¹Dělám tu ze sebe blázna, ale vy jste mě k tomu donutili. Mohli jste mě přece chválit sami – i když nic neznamenanám, s těmi veleapoštoly si v ničem nežadám. ¹²Důkazů o mém apoštolství jste dostali dost. Vzpomeňte na všechno, co jsem vydržel, na všechna znamení, divy a zázraky. ¹³O co jste přišli oproti jiným církvím? Jen o to, že jsem vám nebyl na obtíž – odpusťte mi tu křivdu!

¹⁴Právě se k vám chystám už potřetí a ani tentokrát vám nebudu na obtíž. Nestojím o vaše peníze, ale o vás! Děti přece nemají vydržovat rodiče, ale rodiče děti. ¹⁵Pokud jde o mě, milerád se vydám z posledního, i sám sebe vydám za vaše životy, i když čím více vás miluji, tím méně jsem milován.

¹⁶Budiž, nikdy jsem vás nezatěžoval. Jako chytrák jsem vás prý ale obeštil! ¹⁷Jak asi? Podvedl jsem vás skrze někoho, koho jsem k vám poslal?

¹⁸Požádal jsem o pomoc Tita a poslal jsem s ním jednoho bratra. Že by vás podvedl Titus? Nejednali jsme ve stejném duchu? Nešli jsme ve stejných šlépějích?

¹⁹Myslíte, že se před vámi celou dobu hájíme? Milovaní, my mluvíme před Boží tváří v Kristu, a to všechno pro vaši posilu. ²⁰Bojím se totiž, abych z vás, až přijdu, nebyl zklamaný a také vy abyste nebyli zklamaní ze mě. Bojím se svárů, nevraživosti, zloby, soupeření, urážek, pomluv, zpupnosti a zmatků. ²¹Bojím se, aby mě můj Bůh, až přijdu, před vámi znovu neponížil, kdybych musel truchlit nad tolika dřívějšími hříšníky, kteří nečinili pokání z nečistoty, smilstva a nestydatosti, kterou páchali.

Spějte k dokonalosti

13 Toto bude má třetí návštěva u vás. „Každé slovo potvrdí výpověď dvou nebo tří svědků.“^a ²Co jsem řekl, když jsem byl u vás podruhé, to teď opakuji, když jsem pryč: Až se k vám vrátím, nebudu brát ohled na ty, kdo zůstali v hříchu, ani na nikoho jiného. ³Žádáte přece důkaz, že ve mně mluví Kristus. Ten vůči vám není slabý – naopak je mezi vámi mocný! ⁴Byl sice ukřižován jako slabý, ale teď žije Boží mocí; i my jsme v něm slabí, ale pro vás s ním budeme žít Boží mocí.

⁵Samí sebe prověřujte, přesvědčujte se, zdajste sami ve víře. Nepoznáváte sami na sobě, že je ve vás Ježíš Kristus? Pokud ne, pak jste ovšem selhali.

⁶Doufám, že poznáte, že my jsme neselhali.

⁷Modlím se k Bohu, abyste se nezachovali špatně. Nejde mi o to, aby se ukázal náš vlastní úspěch – budu raději, když se budete chovat správně a my budeme jako ti, kdo selhali. ⁸Nemůžeme přece stát proti pravdě, jediné za pravdou. ⁹Rádi budeme slabí, jen když vy budete silní; proto se modlíme za vaši nápravu. ¹⁰Toto vám píšu, zatímco jsem pryč, abych až budu u vás, nemusel přísně užít té pravomoci, kterou mi Pán dal k budování, a ne k boření.

¹¹Závěrem, bratři, buďte zdraví. Spějte k dokonalosti, povzbuzujte se, buďte svorní, žijte v pokoji, a Bůh lásky a pokoje bude s vámi.

¹²Pozdravte se navzájem svatým polibkem. ¹³Pozdravují vás všichni svatí.

¹⁴Milost Pána Ježíše Krista, Boží láska a společenství Ducha svatého s vámi všemi.

LIST GALATSKÝM

PAVEL, APOŠTOL (poslaný ne od lidí ani skrze člověka, ale skrze Ježíše Krista a Boha Otce, který ho vzkřísil z mrtvých), ²a všichni bratři, kteří jsou se mnou,

církvím v Galacii:

³Milost vám a pokoj od Boha, našeho Otce, a od Pána Ježíše Krista, ⁴ který dal sám sebe za naše hříchy, aby nás vysvobodil z nynějšího zlého věku podle vůle našeho Boha a Otce, ⁵ jemuž buď sláva na věky věků. Amen.

Žádné jiné evangelium

⁶Žasnu, jak rychle se uchylujete od Toho, který vás povolal Kristovou milostí, k jinému evangeliu. ⁷Žádné jiné evangelium ale není; to se vás jen snaží zmást ti, kdo chtějí převrátit evangelium Kristovo. ⁸Kdyby vám kdokoli – ať už my sami nebo třeba anděl z nebe – kázal jiné evangelium než to, které jsme vám kázali, ať je proklet! ⁹Znovu opakuji, co jsme už řekli: Pokud vám někdo káže jiné evangelium než to, které jste přijali, ať je proklet!

¹⁰Chci si teď naklonit lidi, nebo Boha? Copak mi jde o lidskou přízeň? Kdybych se ještě snažil zalíbit lidem, nebyl bych Kristův služebník! ¹¹Ujišťuji vás, bratři, že evangelium, které jsem kázal, nepochází od člověka. ¹²Nemám je převzaté ani naučené od člověka, ale skrze zjevení Ježíše Krista.

Pavlovo povolání

¹³Jistě jste slyšeli, jak jsem si počínal ještě jako stoupenec judaismu, jak nesmiřitelně jsem pronásledoval Boží církev a snažil se ji vyhladit. ¹⁴Ve svém národě jsem v judaismu předčil většinu svých vrstevníků, patřil jsem k nejhorlivějším stoupencům otcovských tradic.

¹⁵Bůh, který mě oddělil už v matčině lůně a povolal mě svou milostí, se ale rozhodl, ¹⁶že mi zjeví svého Syna, abych ho kázal mezi pohany. Nesspěchal jsem se tehdy poradit s tělem a krví, ¹⁷nevypřavil jsem se ani do Jeruzaléma za těmi, kdo se stali apoštoly dříve než já, ale odešel jsem do Arábie a později se vrátil do Damašku.

¹⁸Teprve po třech letech jsem přišel do Jeruzaléma, abych se seznámil s Petrem. ¹⁹Strávil jsem u něj dva týdny, ²⁰ale s žádným jiným apoštolem jsem se nesetkal, kromě Jakuba, Pánova bratra. ²¹Bůh je mi svědek, že vám nepíšu žádnou lež!

²²Poté jsem odešel do Sýrie a Kilikie. ²³Slyšeli jen, že „naš dřívější pronásledovatel teď káže víru, kterou předtím potíral,“ ²⁴a oslavovali kvůli mně Boha.

¹⁶ tj. s žádným člověkem (srov. Mat 16:17)

¹⁸ dosl. Kéfou (Jan 1:42)

Bůh nikomu nestrání

2 Po čtrnácti letech jsem se pak vrátil do Jeruzaléma s Barnabášem a vzal jsem s sebou i Tita.^a ²Přišel jsem tehdy na základě zjevení. Sešel jsem se soukromě s váženými vůdci a seznámil je s evangeliem, které kážu mezi pohany, aby snad můj dosavadní ani další běh nebyl zbytečný. ³Žádnou obřízku tehdy nikdo nevnucoval ani mému řeckému společníku Titovi. ⁴To jen ti vetřelci, ti falešní bratři se mezi nás vloudili, aby vyslídili svobodu, kterou máme v Kristu Ježíši, a aby nás zotročili. ⁵Ani na chvíli jsme jim neustoupili a nepoddali se, aby pro vás byla zachována pravda evangelia.

⁶Pokud jde o ty, kdo jsou považováni za vůdce (ať už jsou cokoli, mně na tom nezáleží, Bůh nestrání nikomu), mně osobně nic nepřidali. ⁷Naopak uznali, že mi bylo svěřeno evangelium pro neobřezané, tak jako Petrovi pro obřezané. ⁸Ten, který působil skrze Petrovo apoštolství vůči obřezaným, působil přece i skrze mne vůči pohanům. ⁹Jakub, Petr^b a Jan, považovaní za sloupky církve, tedy poznali, jakou jsem dostal milost, a podali mně i Barnabášovi pravice jako společníkům s tím, že my půjdeme k pohanům a oni k obřezaným. ¹⁰Chtěli jen, abychom pamatovali na chudé, o což jsem se opravdu pilně snažil.

Neodmítám tu milost

¹¹Když ale Petr přišel do Antiochie, otevřeně jsem se mu postavil. Jeho chování bylo odsouzenfodné: ¹²nejdříve běžně jedl s pohany, ale když dorazili Jakubovi lidé, začal se držet zpátky a odděloval se, protože se bál obřezanců. ¹³Stejně divadlo začali hrát i ostatní Židé, až se tím jejich pokřtectvím nechal strhnout i Barnabáš.

¹⁴Když jsem uviděl, jak pokulhávají za pravdou evangelia, řekl jsem Petrovi přede všemi: „Ty že jsi Žid? Sám nežiješ jako Žid, ale jako pohan! Proč tedy nutíš pohany k židovství? ¹⁵I když jsme rodilí Židé, žádní hříšní pohané, ¹⁶víme, že člověka nemohou ospravedlnit skutky Zákona, ale jen víra v Ježíše Krista^c. Proto jsme sami uvěřili v Ježíše Krista, abychom byli ospravedlněni Kristovou vírou^d, a ne skutky Zákona. Skutky Zákona přece nikoho neospravedlní!“

¹⁷Když tedy hledáme ospravedlnění v Kristu, poněvadž se ukazuje, že i my jsme hříšní, znamená to, že Kristus napomáhá hříchu? V žádném případě! ¹⁸Kdybych znovu stavěl, co jsem předtím zbořil, usvědčoval bych sám sebe jako viníka. ¹⁹Díky Zákonu jsem ale pro Zákon mrtvý, abych byl živý pro Boha. ²⁰Jsem ukřižován s Kristem. Nežiji už já – Kristus žije ve mně! Svůj život v tomto těle žiji ve víře v Božího Syna, který si mě zamiloval a vydal za mě sám sebe. ²¹Neodmítám tu Boží milost. Spočívá-li totiž spravedlnost v plnění Zákona, potom Kristus zemřel zbytečně.

Skutky a víra

3 Blázniví Galatští! Kdo vás tak obloudil? Vás, kterým byl přímo před očima vykreslen Ježíš Kristus ukřižovaný! ²Chtěl bych se od vás dozvědět jedno: Přijali jste Ducha díky skutkům Zákona, anebo díky víře v to, co jste slyšeli? ³Přišli jste o rozum? Začali jste Duchem, a teď končíte tělem? ⁴Tolik jste prožili – bylo to k ničemu, úplně k ničemu? ⁵Uděluje vám

^a1 Skut 15:2 ^b9 dosl. Kéfa (Jan 1:42); též ve v. 11, 14

^c16 nebo: věrnost Ježíše Krista

^d16 nebo: vírou v Krista; nebo: Kristovou věrností

Bůh Ducha a působí mezi vámi zázraky díky skutkům Zákona, anebo díky víře v to, co jste slyšeli?

⁶Abraham, jak je psáno, „uvěřil Bohu a ten mu to počítal za spravedlnost“.^a ⁷Z toho vidíte, že synové Abrahamovi jsou lidé víry. ⁸Písmo předvídalo, že Bůh ospravedlní pohany na základě víry, a tak předpovědělo Abrahamovi: „V tobě dojdou požehnání všechny národy.“^b ⁹Lidé víry tedy docházejí požehnání s věrným Abrahamem.

¹⁰Všichni, kdo spoléhají na skutky Zákona, jsou ale pod prokletím, neboť je psáno: „Proklet buď každý, kdo neplní a nedodržuje vše, co je zapsáno v knize Zákona.“^c ¹¹Že Zákon před Bohem nikoho neospravedlní, je zřejmé z toho, že „Spravedlivý bude žít z víry.“^d ¹²V Zákoně ovšem nejde o víru, ale o skutky: „Ten, kdo je plný, z nich bude žít.“^e

¹³Kristus nás vykoupil z prokletí Zákona, když se stal prokletím za nás (jak je psáno: „Proklet buď každý, kdo visí na dřevě“),^f ¹⁴aby tak Abrahamovo požehnání přišlo v Kristu Ježíši na pohany a abychom skrze víru přijali zaslíbení Ducha.

Zákon a zaslíbení

¹⁵Řeknu to po lidsku, bratři. Lidskou smlouvu^g po schválení také nikdo neruší ani k ní nic nepřidává. Totéž platí pro ¹⁶zaslíbení daná Abrahamovi a jeho semeni. Písmo tu neříká v množném čísle: „a semenům,“ ale v jednotném: „a tvému semeni,“^h čímž je míněn Kristus. ¹⁷Chci tím říci toto: Zákon zavedený po 430 letechⁱ nemůže zrušit smlouvu předtím schválenou Bohem, a odvolat tak zaslíbení. ¹⁸Vyplývá-li dědictví ze Zákona, nevyplyvá už ze zaslíbení. Abrahama však Bůh obdaroval skrze zaslíbení.

¹⁹K čemu tedy Zákon? Byl přidán kvůli proviněním až do příchodu toho zaslíbeného semene. Byl vyhlášen pomocí andělů skrze prostředníka; ²⁰prostředník ovšem není pro jednoho, a Bůh je jeden.

²¹Je tedy Zákon proti Božím zaslíbením? V žádném případě! Kdyby tu byl Zákon, který by dokázal přinést život, potom by spravedlnost opravdu vyplývala ze Zákona. ²²Písmo ale zahrnuje všechny lidi pod hřích, aby všem věřícím nabídl zaslíbení založené na víře v Ježíše Krista.^j

Boží dědicové

²³Než přišla víra, byli jsme střeženi pod dozorem Zákona až do doby, kdy měla být víra zjevena. ²⁴Zákon nás jako pěstoun vychovával ke Kristu, abychom mohli být ospravedlněni vírou. ²⁵Po příchodu víry už ale nejsme pod pěstounem.

²⁶Všichni jste se vírou v Krista Ježíše stali Božími dětmi. ²⁷Všichni, kdo jste pokřtěni do Krista, jste se do Krista oblékli. ²⁸Nejde už o to, kdo je Žid nebo Řek, otrok nebo svobodný, muž nebo žena – všichni jste jedno v Kristu Ježíši. ²⁹A když jste Kristovi, jste símě Abrahamovo a dědicové podle zaslíbení.

4 Snažím se říci, že dokud je dědic nedospělý, ničím se neliší od otroka. Je sice pánem všeho, ²ale až do času určeného otcem zůstává pod poručníky a správci. ³Dokud jsme byli nedospělí, byli jsme i my takto zotročeni principy tohoto světa.

^{a6} Gen 15:6 ^{b8} Gen 12:3; 18:18; 22:18 ^{c10} Deut 27:26; Jer 11:3 ^{d11} Abk 2:4

^{e12} Lev 18:5; Eze 20:11 ^{f13} Deut 21:22–23 ^{g15} nebo *závěť* ^{h16} Gen 12:7; 13:15; 15:18; 24:7 ⁱ¹⁷ Exod 12:40 ^{j22} nebo *na věrnosti Ježíše Krista*

⁴Když se však čas naplnil, Bůh poslal svého Syna, narozeného z ženy, narozeného pod Zákonem, ⁵aby vykoupil ty, kdo byli pod Zákonem, abychom přijali právo synovství. ⁶A protože jste synové, Bůh poslal do našich srdcí Ducha svého Syna, volajícího: „Abba,“ Otče!“ ⁷A tak už díky Bohu nejsi otrok, ale syn, a když syn, pak také dědic.

Bojím se o vás

⁸Dokud jste ještě neznali Boha, otročili jste těm, kdo přirozeně nejsou žádní bohové. ⁹Teď jste ale Boha poznali (lépe řečeno: Bůh poznal vás). Proč se tedy znovu obracíte k těm chabým a ubohým principům a chcete jim znovu otročit? ¹⁰Dbáte na dny, měsíce, období a roky! ¹¹Bojím se o vás, aby snad všechna moje dřina pro vás nebyla zbytečná.

¹²Bratři, prosím vás, buďte jako já; vždyť i já jsem jako vy. Nijak jste mi neublížili. ¹³Jak víte, na začátku jsem vám kázal evangelium v tělesné slabosti. ¹⁴I když můj stav byl pro vás zkouškou, nepohrdli jste mnou a neodmítli mě. Přijali jste mě jako Božího anděla, jako Krista Ježíše! ¹⁵Kam se podělo to vaše nadšení? Mohu dosvědčit, že kdyby to šlo, vyloupli byste si oči a dali mi je! ¹⁶Stal jsem se snad vaším nepřítelem, když vám říkám pravdu? ¹⁷Tamti o vás mají horlivý zájem, ale nemyslí to dobře. Chtějí vás odloučit ode mě, abyste horlili pro ně. ¹⁸Je dobré horlit v zájmu dobra, a to vždycky, nejen když jsem u vás.

¹⁹Děti moje, znovu vás v bolestech rodím, dokud ve vás nebude zformován Kristus. ²⁰Chtěl bych teď být s vámi a změnit svůj tón, neboť jsem nad vámi bezradný.

Dvě smlouvy

²¹Takže vy chcete být pod Zákonem? Povězte mi, slyšíte vůbec, co Zákon říká? ²²Je psáno, že Abraham měl dva syny, jednoho z otrokyně a druhého ze svobodné. ^{b 23}Ten z otrokyně se ale narodil jen podle těla, kdežto ten ze svobodné skrze zaslíbení.

²⁴Je to jinotaj; ty ženy jsou dvě smlouvy. Jedna je z hory Sinaj a tak jako Hagar rodí své děti do otroctví. ²⁵Tato Hagar představuje horu Sinaj v Arabii a odpovídá nynějšímu Jeruzalému, neboť je se svými dětmi v otroctví. ²⁶Nebeský Jeruzalém je ale svobodný a ten je naší matkou. ²⁷Je přece psáno:

„Raduj se, neplodná, ty, jež nerodíš,
jásej a křič, jež nemáš bolesti!
Dětí opuštěné je totiž mnoho,
více než té, jež muže má.“^c

²⁸Vy, bratři, jste tedy jako Izák dětmi zaslíbení. ²⁹Dnes je to stejné jako tehdy: ten narozený podle těla pronásleduje narozeného podle Ducha. ³⁰Co ale říká Písmo? „Vyžeň otrokyni i jejího syna. Syn otrokyně nebude dědit se synem svobodné!“^d

³¹A tak, bratři, nejsme dětmi otrokyně, ale té svobodné.

^a6 aram. *Otče* (Marek 14:36; Řím 8:15)

^b22 Gen 16:2, 15; 21:2–3

^c27 Iza 54:1

^d30 Gen 21:10

Stůjte ve svobodě

5 V této svobodě, do níž nás Kristus vysvobodil,^a pevně stůjte; nenechte se znovu zapřáhnout do otrockého jha.

²Já Pavel vám teď něco řeknu: dáte-li se obřezat, Kristus vám nebude k ničemu! ³Každému, kdo se chce dát obřezat, znovu potvrzuji, že je povinen dodržovat celý Zákon. ⁴Zbavili jste se Krista, vy všichni, kdo se ospravedlňujete Zákonem; odpadli jste od milosti! ⁵My ale očekáváme naději spravedlnosti skrze Ducha, na základě víry. ⁶V Kristu Ježíši přece nezáleží na obřízce nebo neobřízce, ale na víře, která se projevuje láskou.

⁷Běželi jste výborně. Kdo vás zastavil v následování pravdy? ⁸Ty přesvědčivé řeči nejsou od Toho, který vás povolává. ⁹Trocha kvasu prokvasí celé těsto!^b ¹⁰Jsem si o vás v Pánu jist, že se nenecháte přesvědčit; ten, kdo se vás ale snaží zmást, neujde soudu, ať je to kdokoli. ¹¹Bratři, jestli i já dosud kážu obřízku, proč jsem tedy ještě pronásledován? Kříž by pak nebudil už žádné pohoršení. ¹²Ať se ti, kdo vás navádějí k obřízce, jdou rovnou vyřezat!

Žijte Duchem

¹³Ano, bratři, byli jste povoláni ke svobodě. Tu svobodu ovšem nemějte za záminku pro svou tělesnost, ale raději si navzájem v lásce pomáhajte. ¹⁴Celý Zákon je totiž obsažen v jediné větě: „Miluj svého bližního jako sám sebe.“^c ¹⁵Když ale jeden druhého koušete a žerete, pozor, ať se navzájem nerozsápete!

¹⁶Říkám vám: Žijte Duchem, a nepodlehnete tělesným sklony. ¹⁷Tělesné sklony míří proti Duchu a Duch proti tělu; navzájem si odporují, abyste nemohli dělat, co chcete. ¹⁸Když jste však vedeni Duchem, nejste pod Zákonem.

¹⁹Projevy tělesnosti jsou zřejmé. Patří sem smilstvo, nečistota, nestydatost, ²⁰modlářství, čarování, nepřátelství, svárliвість, nevraživost, zloba, soupeřivost, roztržky, sekty, ²¹závidění, opilství, obžerství a další podobné věci.^d Varuji vás; jak už jsem vám říkal, ti, kdo tohle dělají, nebudou mít podíl na Božím království.

²²Ovocem Ducha je pak láska, radost, pokoj, trpělivost, laskavost, dobrota, věrnost, ²³mírnost a zdrženlivost. Tomu se žádný zákon nevyrovná. ²⁴Ti, kdo patří Kristu Ježíši, ukřižovali svou tělesnost s jejími vášněmi a sklony. ²⁵Žijeme-li Duchem, pak se Duchem také řídme. ²⁶Nebudme ješitní, nesoupeřme spolu a nezávidíme si.

Kristův zákon

6 Bratři, upadne-li někdo z vás do hříchu, vy duchovní mu pomozte v nápravě. Dělejte to ovšem ve vlídném duchu a každý si dávej pozor, abys sám nepodlehł pokušení. ²Neste břemena jedni druhých – tak naplníte Kristův zákon. ³Kdo si myslí, že je něco, a přitom nic není, ten si něco nalhává. ⁴Každý ať posoudí své vlastní jednání; ať se pak chlubí jen sám sobě a nesrovnává se s druhými. ⁵Každý musí nést svůj vlastní náklad.

⁶Kdo je vyučován Slovu, ať se dělí o vše dobré se svým učitelem.

⁷Nepleťte se, Boha nikdo neošálí. Člověk sklídí to, co zasel. ⁸Kdo zasívá pro své tělo, sklídí z těla záhubu; kdo zasívá pro Ducha, sklídí z Ducha

^a1 Jan 8:32–36

^b9 Mat 16:6; 1.Kor 5:6

^c14 Lev 19:18; Mat 22:39

^d21 Marek

věčný život. ⁹Nepolevujme tedy v konání dobra, neboť v patřičný čas budeme sklízet bez ustání. ¹⁰Dokud je čas, prokazujeme dobro všem, a zvláště členům rodiny víry.

¹¹PODÍVEJTE SE, JAK VÁM VELKÝMI PÍSMENY PÍŠU SVOU VLASTNÍ RUKOU.

¹²Ti, kdo vás nutí k obřízce, se chtějí ukázat před lidmi a vyhnout se pronásledování pro Kristův kříž. ¹³Jsou sice obřezaní, ale oni sami Zákon nedodržují! Chtějí po vás obřízku, jen aby se mohli pochlubit vaším tělem. ¹⁴Já se však nechci chlubit vůbec ničím – kromě kříže našeho Pána Ježíše Krista, skrze nějž je mi svět ukřižován a já světu. ¹⁵To, na čem záleží, totiž není obřízka nebo neobřízka, ale nové stvoření. ¹⁶Na všechny, kdo se budou řídit tímto pravidlem, ať přijde pokoj a milosrdenství jakožto na Boží Izrael.

¹⁷Ať už mě s tím nadále nikdo neobtěžuje. Jizvy na mém těle jsou znamením, že patřím Ježíši.

¹⁸Milost našeho Pána Ježíše Krista s vaším duchem, bratři. Amen.

LIST EFESKÝM

PAVEL, z Boží vůle apoštol Krista Ježíše,
svatým, kteří jsou v Efesu,^a věrným v Kristu Ježíši:

²Milost vám a pokoj od Boha, našeho Otce, a od Pána Ježíše Krista.

Chvála a sláva!

³Požehnán buď Bůh a Otec našeho Pána Ježíše Krista, který nás v Kristu požehnal veškerým duchovním požehnáním v nebesích! ⁴V něm nás vyvolil ještě před stvořením světa, abychom před ním byli svatí a bezúhonní v lásce. ⁵Ve své laskavé vůli nás předurčil, abychom skrze Ježíše Krista byli přijati za jeho vlastní. ⁶Chvála jemu za tu slavnou milost, kterou nás obdařil ve svém Milovaném!

⁷V něm se nám skrze jeho krev dostalo vykoupení, totiž odpuštění hříchů, podle bohatství jeho milosti, ⁸kteřou nás štědře zahrnul se vši moudrostí a prozíravostí. ⁹Ve své laskavosti nám dal poznat tajemství své vůle – předsevzal si, ¹⁰že až se naplní čas, uskuteční svůj plán a shromáždí všechno na nebi i na zemi do jednoty v Kristu. ¹¹Právě v něm se i nám dostalo podílu na vyvolení; byli jsme předurčeni podle předsevzetí Toho, který rozhodnutím své vůle působí všechno. ¹²My, kdo jsme složili naději v Kristu, se tedy stáváme jeho chválou a slávou.

¹³V něm jste i vy (když jste uslyšeli slovo pravdy, totiž evangelium o vaší spáse, a uvěřili mu) byli označeni pečeti zaslíbeného Ducha svatého. ¹⁴Ten je závdavkem našeho dědictví: zaručuje, že Bůh vykoupí své vlastnictví. Chvála a sláva jemu!

Abyste ho znali

¹⁵Proto také od chvíle, kdy jsem uslyšel o vaší víře v Pána Ježíše a o vaší lásce ke všem svatým, ¹⁶nepřestávám za vás děkovat, kdykoli se o vás zmíním ve svých modlitbách. ¹⁷Kéž vám Bůh našeho Pána Ježíše Krista, Otec slávy, dá ducha moudrosti a zjevení, abyste ho znali. ¹⁸Kéž osvítlí váš vnitřní zrak, abyste viděli, k jaké naději vás povolal, jak slavné je bohatství jeho dědictví mezi svatými ¹⁹a jak nepřekonatelně veliká je moc, jejímž mohutným vlivem působí vůči nám věřícím.

²⁰Tuto moc dokázal na Kristu, když ho vzkřísil z mrtvých a posadil po své pravici v nebesích, ²¹vysoko nad každou vládu, mocnost, moc a panství i nad každé jméno, které se vyslovuje, ať už v tomto věku nebo v budoucím.

²²Bůh „poddal všechno pod jeho nohy“^b a jako hlavu všeho jej dal církvi,

²³která je jeho tělem, totiž plností Toho, který naplňuje všechno ve všech.

Spaseni milostí

2 I vy jste byli mrtví ve svých vinách a hříších, ²jimž jste se kdysi věnovali podle způsobu tohoto světa, pod vlivem onoho ducha, který mocně ovládá ovzduší a který nyní působí v neposlušných lidech. ³My všichni jsme

^a1 v Efesu v několika nejstarších rukopisech chybí (list měl zřejmě putovat i do jiných sborů, srov. Kol 4:16) ^b22 Žalm 8:7; 110:1

kdysi spolu s nimi podléhali svým tělesným žádostem. Plnili jsme přání těla a mysli, a tak jsme svou přirozeností byli odsouzeni k Božímu hněvu stejně jako ostatní.

⁴Ale Bůh je tak nesmírně milosrdný! Zamiloval si nás tak velikou láskou, ⁵že spolu s Kristem obživil i nás, mrtvé ve vinách – jste spaseni milostí! ⁶Spolu s ním nás vzkřísil a posadil na nebesích v Kristu Ježíši, ⁷aby svou laskavostí k nám v Kristu Ježíši projevil v budoucích dobách nepřekonatelné bohatství své milosti.

⁸Touto milostí jste skrze víru spaseni. Není to z vás – je to Boží dar; ⁹není to ze skutků, aby se nikdo nechlubil. ¹⁰Jsmo přece jeho dílo! Bůh nás v Kristu Ježíši stvořil k dobrým skutkům, které předem připravil, abychom se jim věnovali.

Pokoj vzdáleným i blízkým

¹¹Pamatujte, že pokud jde o tělo, byli jste původně pohané (které ti, kdo patří k obřízce, ručně vykonané na těle, nazývají neobřezanci). ¹²V té době jste byli bez Krista, oddělení od společnosti Izraele, cizí pokud jde o smlouvy zaslíbení, bez naděje a bez Boha na světě. ¹³Nyní jste ale v Kristu Ježíši! Kdysi jste byli vzdálení, ale teď jste díky Kristově krvi blízcí.

¹⁴On sám je náš pokoj; on spojil oba tábory v jedno a zbořil hradbu, která je rozdělovala. ¹⁵Vlastním tělem zrušil nepřátelství, totiž Zákon spočívající v příkázáních a předpisech, aby z těch dvou stvořil sám v sobě jednoho nového člověka. Takto nám přinesl pokoj. ¹⁶V jednom těle usmířil oba tábory s Bohem, když svým křížem ukončil jejich nepřátelství. ¹⁷Přišel a vyhlásil „pokoj vám vzdáleným i pokoj blízkým,“ ^a ¹⁸neboť skrze něj můžeme všichni přistupovat v jednom Duchu k Otci.

¹⁹A tak již nejste cizinci a přistěhovalci, ale spoluobčané svatých a členové Boží rodiny. ²⁰Byli jste postaveni na základ apoštolů a proroků, kde je úhelným kamenem sám Kristus Ježíš. ²¹V něm se celá stavba spojuje a roste ve svatý chrám v Pánu. ²²V něm se i vy společně budujete, abyste byli Božím příbytkem v Duchu.

Kristovo tajemství

3 Proto jsem já Pavel vězněm Krista Ježíše – pro vás pohany. ²Jistě jste už slyšeli o milosti, kterou mi Bůh podle svého plánu světil pro vás, ³když mi skrze zjevení dal poznat tajemství, o němž jsem se už krátce zmínil dříve. ^b ⁴Během čtení budete sami moci poznat, jak rozumím Kristovu tajemství, ⁵které Bůh v předchozích dobách lidem neodhalil, ale nyní je skrze Ducha zjevil svým svatým apoštolům a prorokům: ⁶že totiž pohané jsou skrze evangelium spoludědicové, součástí téhož těla a spoluúčastníci jeho zaslíbení v Kristu Ježíši.

⁷Tohoto evangelia jsem se stal služebníkem díky Boží milosti, již jsem byl obdarován, a díky jeho moci, jež ve mně působí. ⁸Mně, zdaleka nejmenšímu ze všech svatých, byla dána ta milost, abych mezi pohany hlásal Kristovo nepopsatelné bohatství ^a abych všem vysvětlil jeho plán, to tajemství od věků skryté v Bohu, Stvořiteli všeho.

¹⁰Bůh teď chce skrze církev ukázat vládám a mocnostem v nebesích svou přerozmanitou moudrost. ¹¹Tento svůj odvěký záměr uskutečnil v Kristu

^a17 Iza 57:19

^b3 Ef 1:9–10; Kol 1:26–27

Ježíši, našem Pánu – ¹²v něm a skrze víru v něj máme možnost přistupovat k Bohu směle a s důvěrou. ¹³Prosím tedy, abyste neklesali na mysli kvůli mým soužením, neboť jsou pro vás, pro vaši slávu.

Poznat jeho lásku

¹⁴Proto klekám na kolena před Otcem, ^a ¹⁵jehož jméno nese veškerá rodina^b na nebi i na zemi. ¹⁶Kéž vás jeho Duch podle bohatství jeho slávy posilní ve vašem nitru. ¹⁷Kéž Kristus přebývá skrze víru ve vašich srdcích! Kéž jste zakořenění a ukotveni v lásce, ¹⁸abyste spolu se všemi svatými mohli postihnout, jaká je šířka, délka, výška i hloubka, ¹⁹a poznat Kristovu lásku přesahující chápání, abyste byli naplněni do veškeré plnosti Boží.

²⁰Ten, který v nás působí svou mocí, je schopen učinit nesrovnatelně mnohem více než cokoli, oč prosíme nebo si představujeme. ²¹Jemu buď sláva v církvi a v Kristu Ježíši ve všech dobách na věky věků! Amen.

Jedno tělo, jeden Duch

4 Jako vězeň v Pánu vás tedy prosím, abyste svým životem dělali čest tomu povolání, které jste přijali. ²Buďte vždy pokorní a mírní, trpělivě se navzájem snášejte v lásce ³a usilujte zachovávat jednotu Ducha, spojení poutem pokoje. ⁴Je jedno tělo a jeden Duch, jedna naděje, k níž jsme byli povoláni, ⁵jeden Pán, jedna víra, jeden křest, ⁶jeden Bůh a Otec všech, který je nade všechny a skrze všechny a ve všech.

⁷Každému jednotlivému z nás byla dána milost podle míry Kristova obdarování. ⁸Písmo přece říká:

„Vystoupil do výšin,
zmocnil se zajatých,
dary lidem rozdělil.“^c

⁹To, že „vystoupil“, musí znamenat, že předtím také sestoupil dolů na zem. ¹⁰Ten, který sestoupil, je právě ten, který vystoupil vysoko nad všechna nebesa, aby naplnil všechno. ¹¹To on rozdal své dary – apoštoly, proroky, evangelisty, pastýře a učitele – ¹²pro přípravu svatých k dílu služby, aby se Kristovo tělo budovalo, ¹³abychom nakonec všichni dospěli k jednotě víry a poznání Božího Syna, k dokonalému lidství, k plné míře Kristovy dospělosti.

¹⁴Nesmíme proto nadále zůstat nemluvnaty zmítanými a unášenými kdejakým poryvem učení, lidskou prohnaností a vychytralým sváděním k bludu. ¹⁵Místo toho máme mluvit pravdu v lásce a v každém ohledu růst v Krista, který je hlavou. ¹⁶Z něj celé tělo, spojené a svázané pomocí všech tkání, roste a buduje se v lásce, když každá jednotlivá část plní úkol, který jí náleží.

Staré a nové já

¹⁷Naléhavě vás proto v Pánu vyzývám, abyste už nežili jako pohané podle svých marných myšlenek. ¹⁸Nevědomost pramenící z jejich zatvrzelého srdce jim zatemnila mysl, takže jsou odcizení od Božího života. ¹⁹Otupěli

^a14 Někt. rukopisy přidávají *našeho Pána Ježíše Krista*.
odvozeno od *pater* (otec) ^c8 Žalm 68:19

^b15 řec. *patria* (rodina) je

a oddali se nestydatosti; páchají všemožnou nečistotu, ale nemohou se nasytit.

²⁰Tomu jste se však od Krista nenaučili! ²¹Poněvadž jste ho uslyšeli a poznali pravdu, která je v Ježíši, ²²odhodte už svůj dřívější způsob života i to staré já, které je zkažené a plné klamných tužeb. ²³Obnovujte ducha své mysli ²⁴a oblékněte se do nového člověka stvořeného k Božímu obrazu, plného spravedlnosti, svatosti a pravdy.

²⁵Odhodťte tedy lež a každý „říkajme jeden druhému pravdu“^a – jsme přece údy téhož těla! ²⁶„Hněváte-li se, nehřešte;“^b zkroťte svůj hněv, než slunce zapadne. ²⁷Nedávejte místo ďáblu. ²⁸Zloděj ať přestane krást a začne pracovat. Ať se slušně živí vlastníma rukama, aby se měl oč podělit s tím, kdo má nouzi. ²⁹Z vašich úst ať nevychází nic zlého; vaše slova ať jsou dobrá, posilující tam, kde je potřeba, a užitečná těm, kdo je uslyší. ³⁰Nezarmucujte svatého Božího Ducha,^c jehož pečetí jste byli označeni ke dni vykoupění. ³¹Veškerá hořkost, hněv, zuřivost, křik i urážky ať vás opustí spolu s veškerou záští.

³²Buďte k sobě navzájem laskaví a milosrdní. Odpouštějte si navzájem, tak jako Bůh v Kristu odpustil vám.

Děti světla

5 Jakožto milované děti se řiďte Božím příkladem ²a žijte v lásce, tak jako Kristus miloval nás a vydal sám sebe za nás jako dar a oběť příměnně vonící Bohu. ³Smilstvo, veškerá nečistota a chamtivost ať mezi vámi nejsou ani zmiňovány, jak se sluší na svaté. ⁴Stejně tak není namístě sprostota, hloupé řeči a dvojsmyslné nářky, ale raději díkůčinění. ⁵Můžete si být jistí, že žádný smilník ani nečistý nebo chamtivý člověk (což je modlár) nemá dědictví v Kristově a Božím království.

⁶Nikoho nenechte, aby vás klamal prázdnými řečmi, neboť kvůli těmto věcem přichází na neposlušné lidi Boží hněv. ⁷Nemějte s takovými nic společného. ⁸Kdysi jste byli tmou, ale teď jste v Pánu světle. Žijte jako děti světla, ⁹neboť ovoce světla spočívá vždy v dobrotě, spravedlnosti a pravdě. ¹⁰Rozlišujte, co se líbí Pánu; ¹¹neúčastněte se neplodných skutků tmy, ale raději je odhalujte. ¹²Vždyť o tom, čeho se potají dopouštějí, je hanba i jen mluvit. ¹³Všechno, co je vystaveno světlu, však vychází najevo ¹⁴a všechno, co vychází najevo, se stává jasným. Proto se říká:

„Probud' se, ty, kdo spíš,
vstaň z mrtvých
a zazáří ti Kristus!“

¹⁵Pečlivě dbejte na to, jak žijete: nechovejte se jako hlupáci, ale jako moudří lidé. ¹⁶Využívejte svěřený čas, protože doba je zlá. ¹⁷Nežijte v nevědomosti, rozumějte Pánově vůli. ¹⁸Neopíjejte se vínem (což vede k prostopášnosti), ale nechávejte se naplnit Duchem. ¹⁹Promlouvejte k sobě navzájem v žalmech, chvalozpěvech a duchovních písních; svým srdcem zpívejte a hrajte Pánu. ²⁰Vždycky za všechno děkujte Bohu a Otci ve jménu našeho Pána Ježíše Krista.

^a25 Zach 8:16

^b26 Žalm 4:5

^c30 Iza 63:10

Pán nikomu nestraní

²¹Z úcty ke Kristu se poddávejte jedni druhým.

²²Manželky, poddávejte se svým mužům jako Pánu. ²³Muž je hlavou své ženy, jako je Kristus hlavou církve, která je jeho tělem a on jejím zachránce. ²⁴Jako se tedy církev poddává Kristu, tak ať se i manželky vždy poddávají svým mužům.

²⁵Muži, milujte své ženy, tak jako Kristus miloval církev. On vydal sám sebe za ni, ²⁶aby ji posvětil očistnou koupelí svého slova, ²⁷aby ji před sebou postavil jako slavnou církev bez jakékoli poskvrny a vrásky, aby byla svatá a bez úhony. ²⁸Stejně tak musí muži milovat své ženy jako svá vlastní těla. Kdo miluje svou ženu, miluje sám sebe. ²⁹Nikdo nikdy neměl své vlastní tělo v nenávisti, ale každý je živí a opatruje, tak jako Kristus svou církev. ³⁰Jsme přece údy jeho těla. ³¹„Proto muž opouští otce i matku – aby přilnul ke své manželce, aby se ti dva stali jedním tělem.“^a ³²Toto je veliké tajemství; já však mluvím o Kristu a o církvi. ³³Ať ovšem každý jednotlivý z vás miluje svou manželku jako sám sebe. A žena ať má svého manžela v úctě.

6 Děti, poslouvejte své rodiče v Pánu^b – tak je to správné. ²„Cti svého otce i matku,“ to je první přikázání se zaslíbením: ³„aby se ti vedlo dobře a abys žil dlouho na zemi.“^c

⁴Vy, otcové, nedrážděte své děti, ale vychovávejte je v kázni a v Pánově učení.

⁵Služebníci, poslouvejte své pozemské pány s posvátnou úctou, s upřímným srdcem, jako Krista. ⁶Neslužte naoko jako ti, kdo se chtějí zalíbit lidem, ale jako Kristovi služebníci konejte Boží vůli celou duší. ⁷Služte s ochotnou myslí jako Pánu, a ne lidem. ⁸Vězte, že cokoli kdo učinil dobého, za to dostane odplatu od Pána, ať už byl otrok nebo svobodný.

⁹Vy, páni, se k nim chovejte také tak. Zanechte výhrůžek – víte přece, že jak oni, tak i vy máte Pána v nebesích a ten nestraní nikomu.

Oblečte Boží zbroj

¹⁰Závěrem, posilněte se v Pánu a v jeho nesmírné moci. ¹¹Oblečte si celou Boží zbroj, abyste se mohli postavit ďáblovým úkladům. ¹²Náš zápas totiž není proti krvi a tělu, ale proti vládám, mocnostem a světovládcům přítomné temnoty, proti duchovním silám zla v nebeských sférách.

¹³Vezměte si celou Boží zbroj, abyste ve zlý den mohli odolat, všechno splnit a zůstat stát. ¹⁴Stůjte přepásání na bedrech pravdou, oblečení pancířem spravedlnosti a ¹⁵obutí připraveností kázat evangelium pokoje. ¹⁶Nadto vždy trávejte štít víry, jímž budete moci uhasit všechny ohnivé šipy toho Zlého. ¹⁷Vezměte si také prilbu spasení a meč Ducha, jímž je Boží slovo. ¹⁸Za všech okolností se modlete v Duchu; proto vždy vytrvale bděte a v každé své modlitbě a prosbě se modlete za všechny svaté.

¹⁹Modlete se i za mne, aby mi bylo dáno slovo, abych mohl otevřít ústa a směle oznamovat tajemství evangelia ²⁰(jehož vyslancem jsem v těchto řetězech), abych je hlásal tak směle, jak mám.

²¹Chci, abyste věděli, jak se mi daří a co dělám. Všechno vám to poví milovaný bratr Tychikos, věrný služebník v Pánu. ²²Posílám ho k vám, abyste se dozvěděli, jak se máme, a aby potěšil vaše srdce.

^a31 Gen 2:24

^b1 v Pánu v někt. rukopisech chybí

^c3 Exod 20:12; Deut 5:16

²³Pokoj všem sourozencům a láska s vírou od Boha Otce a od Pána Ježíše Krista. ²⁴Boží milost a nesmrtelnost všem, kdo milují našeho Pána Ježíše Krista! Amen.

LIST FILIPSKÝM

PAVEL A TIMOTEUS, služebníci Krista Ježíše,
všem svatým v Kristu Ježíši, kteří jsou ve Filipech, se správci a služeb-
níky:

²Milost vám a pokoj od Boha, našeho Otce, a od Pána Ježíše Krista.

Děkuji za vás Bohu

³Kdykoli si na vás vzpomenu, musím děkovat svému Bohu. ⁴Stále se za vás všechny modlím a při každé své modlitbě se raduji ⁵z toho, jak se od prvního dne až doposud podílíte na evangeliu. ⁶Jsem si jist, že Ten, který ve vás začal dobré dílo, je dovede až do konce v den Krista Ježíše. ⁷Právem takto smýšlím o vás všech, protože mě nosíte v srdci;^a vy všichni máte se mnou podíl na Boží milosti, jak v mém vězení, tak v obhajobě a potvrzování evangelia. ⁸Bůh je mi svědkem, jak po vás všech toužím; cítím k vám lásku Krista Ježíše!

⁹Modlím se, aby i vaše láska stále víc a více rostla spolu s poznáním a hlubokou vnímavostí, ¹⁰abyste uměli rozeznat, co je správné, abyste byli ryzí a bezúhonní až do Kristova dne ¹¹a dali se od Ježíše Krista naplnit ovocem spravedlnosti ke slávě a chvále Boží.

Žít je pro mě Kristus

¹²Chtěl bych, bratři, abyste věděli, že to, co mě potkalo, přispělo spíše k prospěchu evangelia. ¹³Celý palác i všichni ostatní tu vědí, že jsem vězněn pro Krista. ¹⁴Mé okovy dodaly mnoha sourozencům v Pánu jistotu, takže teď káží Slovo mnohem směleji a beze strachu.

¹⁵Někteří sice kážou Krista ze závisti a soupeřivosti, jiní však s dobrým úmyslem. ¹⁶Jedni hlásají Krista ze ctižádosti, neupřímně, v domnění, že mi k mým okovům přidají soužení; ¹⁷druzí však z lásky a s vědomím, že jsem tu proto, abych obhajoval evangelium. ¹⁸Ale co na tom! Hlavně že se jakýmkoli způsobem, ať už naoko nebo opravdově, káže Kristus.

Raduji se tedy a budu se radovat i nadále, neboť ¹⁹vím, že díky vaší modlitbě a pomoci Ducha Ježíše Krista to vše povede k mé záchraně. ²⁰Už se nemohu dočkat! Mám totiž naději, že v ničem nebudu zahanben, ale že nyní, tak jako vždy, bude na mém těle veřejně oslaven Kristus, ať už skrze život anebo smrt. ²¹Žít – to je pro mě Kristus, a umřít – to je zisk! ²²Zůstanu-li naživu v tomto těle, znamená to pro mě plodnou práci. Proto nevím, čemu dát přednost, ²³neboť mě přitahuje obojí. Mám touhu odejít a být s Kristem, což je zdaleka nejlepší; ²⁴zůstat v tomto těle je ale potřebnější kvůli vám.

²⁵Proto vím jistě, že tu ještě pobudu. Kvůli vašemu prospěchu a radosti ve víře tu s vámi všemi zůstanu, ²⁶aby vaše chloubka v Kristu Ježíši díky mně ještě vzrostla, až se k vám vrátím.

^a7 nebo protože vás nosím v srdci

²⁷Jen prosím, abyste svým jednáním dělali čest Kristovu evangeliu. Když k vám přijdu, rád bych viděl (a když nepřijdu, alespoň o vás slyšel), že pevně stojíte v jednom duchu a že společně jako jedna duše vedete zápas o víru evangelia. ²⁸Nedejte se nijak vystrašit svými protivníky; to jim bude jasným znamením záhuby, ale vám záchrany, a to od Boha. ²⁹Bylo vám totiž dopřáno, abyste v Krista nejen věřili, ale také pro něho trpěli. ³⁰Svádíte stejný boj, jaký jste viděli u mě,^a a jak slyšíte, vedu jej i nadále.

On zmařil sám sebe

2 Je-li v Kristu nějaké povzbuzení, nějaké potěšení lásky, nějaké společenství Ducha, nějaký soucit a milosrdenství, ²pak mi prosím udělejte radost: mějte ke všem stejný ohled, stejnou lásku, jednu duši, jednu mysl. ³Nikdy se nedejte vést soupeřivostí nebo ješitností, ale raději žijte v pokoře: važte si druhých víc než sebe. ⁴Ať si každý nehledí jen sebe, ale také druhých. ⁵Smýšlejte tak, jak smýšlel Kristus Ježíš:

⁶Ačkoli sdílel Boží podstatu,
na své rovnosti s ním netrval.

⁷Místo toho se vzdal sám sebe:
přijal podstatu služebníka,
vzal na sebe lidskou podobu.

⁸Ocitl se v těle jako člověk,
ponížil se a byl poslušný,
a to až k smrti – k smrti na kříži!

⁹Proto jej Bůh povýšil nade všechno,
jméno nad každé jméno mu daroval,

¹⁰aby před jménem Ježíš kleklo každé koleno
na nebi, na zemi i pod zemí

¹¹a každý jazyk aby ke slávě Boha Otce vyznal,
že Ježíš Kristus je Pán.

Světla ve světě

¹²Proto, moji milovaní, jako jste byli vždycky poslušní, když jsem byl s vámi, buďte mnohem spíše poslušní i teď, když jsem pryč. S posvátnou úctou uvádějte svou spásu ve skutek. ¹³Bůh sám totiž ve vás působí, abyste nejen chtěli, ale i dělali, co se mu líbí!

¹⁴Všechno dělejte bez reptání a dohadování, ¹⁵abyste byli nezkažení a nevinní jako neposkvřené Boží děti uprostřed pokřiveného a zvráceného pokolení, ve kterém záříte jako světla ve světě.

¹⁶Pevně se držte Slova života,^b abych v Kristův den mohl být hrdý, že můj běh a moje námaha nebyly zbytečné. ¹⁷Mám-li však svou obět a službu Bohu, totiž vaši víru, skropit svou krví, raduji se – raduji se s vámi všemi. ¹⁸Stejně tak se radujte i vy – radujte se se mnou.

Timoteus a Epafrodites

¹⁹Mám v Pánu Ježíši naději, že k vám brzy budu moci poslat Timotea, abych se také já potěšil zprávami o vás. ²⁰Nemám nikoho, jako je on, kdo

^a30 Skut 16:16–24

^b16 Jan 1:1–4; 1.Jan 1:1

by měl o vás tak opravdovou starost. ²¹Všichni si totiž hledí jen svého, a ne toho, co je Ježíše Krista. ²²O něm ale víte, jak se osvědčil: pomáhal mi ve službě evangelia jako syn otci. ²³Doufám, že ho k vám pošlu, jakmile se dozvím, co se mnou bude. ²⁴Spoléhám ovšem v Pánu na to, že k vám brzy přijdu i sám.

²⁵Mezitím však pokládám za potřebné poslat k vám Epafrodita, svého bratra, spolupracovníka a spolubojovníka, kterého jste ke mně vyslali, aby se staral o mé potřeby. ²⁶Tesknil po vás všech a trápil se, že jste se do-slechli o jeho nemoci. ²⁷Ano, byl nemocný až na smrt, ale Bůh se nad ním smiloval, a nejen nad ním, ale i nade mnou, abych neměl zármutek na zármutek. ²⁸Posílám ho bezodkladně; vám udělá radost, že ho zase uvidíte, a mně se uleví. ²⁹Přivítejte ho v Pánu s patřičnou radostí a takových, jako je on, si važte. ³⁰Vždyť málem umřel pro Kristovo dílo; dal v sázku vlastní život, aby mi posloužil za vás za všechny.

Chci ho znát

3 Dále pak, bratři moji, radujte se v Pánu. Psát vám znovu stále totéž^a mi není nijak zatěžko a pro vás to znamená jistotu.

²Dejte si pozor na ty psy, dejte si pozor na ty zločince, dejte si pozor na ty řezníky! ³Obřízku v pravém smyslu máme totiž my, kdo sloužíme Bohu duchem, chlubíme se Kristem Ježíšem a nespolehnáme na tělo.

⁴Vždyť právě já bych mohl spoléhat na tělo. Zdá-li se někomu, že může spoléhat na tělo, já bych mohl mnohem spíše: ⁵obřezán osmého dne, z rodu Izraelova, z pokolení Benjamínova, Hebrej z Hebrejů, co do Zákona farizeus, ⁶co do horlivosti pronásledovatel církve, co do spravedlnosti Zákona jsem byl bez chyby.

⁷Cokoli však pro mě bylo ziskem, to teď pro Krista pokládám za ztrátu.

⁸A vůbec všechno pokládám za ztrátu vzhledem k té nevýslovné hodnotě poznání Krista Ježíše, mého Pána. Pro něj jsem to všechno ztratil a pokládám to za hnůj, abych získal Krista! ⁹V něm se ocitám bez vlastní spravedlnosti založené na Zákoně, ale zato s tou, která vyplývá z víry v Krista,^b s tou spravedlností, jež přichází od Boha a zakládá se na víře. ¹⁰Chci ho znát, znát moc jeho vzkříšení i účast na jeho utrpení! Chci se s ním ztotožnit i v jeho smrti, ¹¹abych, ať už jakkoli, dospěl ke vzkříšení z mrtvých.

Běžím k cíli

¹²Ne že bych už toho dosáhl anebo už byl dokonalý, ale ženu se vpřed, abych přece jen uchvátil to, k čemu jsem byl uchvácen Kristem Ježíšem.

¹³Nemyslím si, bratři, že bych to už získal, ale jde mi jen o jedno: zapomínaje na to, co je za mnou, vztahuji se k tomu, co je přede mnou. ¹⁴Ženu se k cíli, k vítězství odměně Božího nebeského povolání v Kristu Ježíši.

¹⁵Všichni, kdo jsme dospěli, tedy sdílejme tento postoj. Pokud v nějakém ohledu smýšlíte jinak, Bůh vám zjeví i to. ¹⁶K čemu jsme ale už došli, toho se držíme.

¹⁷Bratři, následujte společně můj příklad a všímejte si těch, kdo žijí podle našeho vzoru. ¹⁸Mnozí totiž žijí jako nepřátelé Kristova kříže; často jsem vám o nich říkal a nyní vám to s pláčem opakuji. ¹⁹Jejich konec je záhuba, jejich bůh břicho a jejich sláva v jejich hanebnostech. Takoví myslí jen na

^a1 srov. Flp 2:17–18, 28–29

^b9 nebo z Kristovy věrnosti

pozemské věci, ²⁰my ale máme občanství v nebi, odkud očekáváme Spasitele – Pána Ježíše Krista. ²¹Ten promění naše ubohé tělo do podoby jeho slavného těla, a to mocí, kterou je schopen podmanit si vše.

Radujte se vždycky

4 Jak vás miluji, jak po vás toužím, bratři moji! Jste mou radostí a korunou! Takto tedy stůjte v Pánu, milovaní.

²Prosím Evodii a prosím Syntychu, aby měly stejné smýšlení v Pánu. ³Ano, prosím i tebe, věrný spojenče, abys jim pomáhal. Bojovaly přece za evangelium spolu se mnou, s Klementem a s mými dalšími spolupracovníky, jejichž jména jsou v knize života.

⁴Radujte se v Pánu vždycky; znovu říkám: Radujte se! ⁵Všichni lidé ať znají vaši vlídnost. Pán je blízko.

⁶O nic nemějte starost,^a ale za všechno se modlete. O své potřeby prostě s vděčností Boha, ⁷a Boží pokoj přesahující všechno chápání bude střežit vaše srdce i mysl v Kristu Ježíši.

⁸Závěrem, bratři, cokoli je pravdivé, ušlechtilé, spravedlivé, čisté, milé, cokoli má dobrou pověst, je-li nějaká ctnost a nějaká chvála – o tom přemýšlejte. ⁹Čemu jste se naučili a přijali, co jste slyšeli a viděli na mně, to dělejte a Bůh pokoj bude s vámi.

Kristus mě posiluje

¹⁰Udělovalo mi v Pánu velikou radost, že váš zájem o mě konečně znovu vzkřivil. Zájem jste měli už dříve, ale chyběla příležitost. ¹¹Neříkám to proto, že bych trpěl nedostatkem; naučil jsem se totiž být za všech okolností spokojen. ¹²Umím se uskromnit a umím užívat hojnost. Do všeho jsem v každém ohledu zasvěcen: být sytý i hladový, mít nadbytek i nedostatek. ¹³Všechno mohu v Kristu, který mě posiluje. ¹⁴Zachovali jste se ale krásně, že jste mi pomohli v tísní.

¹⁵Vy Filipští sami víte, jak to bylo v počátcích evangelia, když jsem se vydal na cestu z Makedonie. Žádná církev se nepodílela na mých výdajích a příjmech, jen vy jediní. ¹⁶I do Tesaloniky jste mi vícekrát poslali na mé potřeby. ¹⁷Neříkám to proto, že bych toužil po darech; toužím ale, aby rostl zisk, který se připisuje na váš účet. ¹⁸Potvrzuji, že jsem vše dostal a ještě mi zbývá; mé potřeby jsou naplněny, když jsem od Epafrodita přijal, co jste poslali – je to líbezná vůně, oběť, která je Bohu vzácná a příjemná. ¹⁹Můj Bůh pak podle svého bohatství slavně naplní i každou vaši potřebu v Kristu Ježíši.

²⁰Našemu Bohu a Otci buď i sláva na věky věků! Amen.

²¹Pozdravte všechny svaté v Kristu Ježíši. Pozdravují vás bratři, kteří jsou tu se mnou. ²²Pozdravují vás všichni svatí, zvláště ti z císařova dvora.

²³Milost Pána Ježíše Krista s vaším duchem.^b

^a6 Mat 6:25; Luk 12:22

^b23 Někt. rukopisy přidávají *Amen*.

LIST KOLOSKÝM

PAVEL, z Boží vůle apoštol Krista Ježíše, a bratr Timoteus
²svatým a věrným bratrům v Kristu, kteří jsou v Kolosách:
Milost vám a pokoj od Boha, našeho Otce.^a

Ovoce evangelia

³Kdykoli se za vás modlíme, děkujeme Bohu, Otci našeho Pána Ježíše Krista, ⁴neboť jsme se doslechli o vaší víře v Krista Ježíše a o lásce, kterou máte ke všem svatým. ⁵Obojí pramení z naděje, která je pro vás uložena v nebi, jak už jste slyšeli, když slovo pravdy, totiž evangelium, ⁶přišlo k vám. To nese ovoce a rozrůstá se po celém světě a stejně tak je tomu u vás již ode dne, kdy jste je uslyšeli a opravdově poznali Boží milost.

⁷Toto vše jste se dozvěděli od našeho milovaného spoluslužebníka Epafra, který je vůči vám věrný Kristův služebník ^aa který nám také pověděl o vaší lásce v Duchu.

⁹Ode dne, kdy jsme o vás uslyšeli, proto nepřestáváme v modlitbách prosit, abyste byli ve vši moudrosti a duchovním porozumění naplnění poznáním jeho vůle ¹⁰a abyste svým životem vždy dělali Pánu čest a radost: abyste stále nesli ovoce dobrých skutků, rostli v poznání Boha, ¹¹byli všemožně posilováni mocí jeho slávy, abyste mohli všechno trpělivě překonat a abyste s radostí ¹²děkovali Otci, který vám umožnil podíl na dědictví svatých ve světle. ¹³On nás vysvobodil z nadvlády temnoty a přenesl do království svého milovaného Syna, ¹⁴v němž se nám^b dostalo vykoupení, totiž odpuštění hříchů.

On je přede vším

¹⁵On je obraz neviditelného Boha,
prvorozený všeho stvoření.

¹⁶Vše v nebi i na zemi bylo stvořeno jím –
to, co je vidět, i to, co vidět není,
trůny i panství, vlády i mocnosti.
Skrze něj a pro něj bylo stvořeno vše
¹⁷a on je přede vším a jím všechno stojí.

¹⁸On je hlavou těla církve,
on je počátek a prvorozený z mrtvých,
aby tak ve všem držel prvenství.

¹⁹Bohu se zalíbilo všechnu plnost složit v něm
²⁰a skrze něj se sebou smířit vše.
Krví jeho kříže, jím samým, pokoj způsobil
tomu, co je na zemi i na nebi.

^a2 Něk. rukopisy přidávají *a od Pána Ježíše Krista.*
skrze jeho krev (Ef 1:7)

^b14 Něk. rukopisy přidávají

Slavné tajemství

²¹I vás, kteří jste mu kdysi byli cizí a svými myšlenkami i zlými skutky nepřátelští, nyní již usmířil. ²²Ve svém lidském těle podstoupil smrt, aby vás před sebou postavil svaté, bez poskvrny a úhony – ²³pokud ovšem zůstáváte pevně ukotveni ve víře a neuchylujete se od naděje evangelia, jež jste slyšeli, jež bylo vyhlášeno všemu stvoření pod nebem a jehož jsem se já Pavel stal služebníkem.

²⁴Proto se teď raduji ve svých utrpeních pro vás, neboť na svém těle nesu část Kristových soužení, jež má nést jeho tělo, totiž církve. ²⁵Jejím jsem se stal služebníkem podle pověření, které mi Bůh udělil: abych vám plně vyjevil Boží slovo.

²⁶Toto tajemství bylo po věky a pokolení skryté, nyní však bylo zjeveno jeho svatým. ²⁷Jim, a to i mezi pohany, se Bůh rozhodl svěřit bohatství tohoto slavného tajemství: Kristus je ve vás! Ta naděje slávy! ²⁸Jeho kážeme: ve vši moudrosti napomínáme a učíme každého člověka, abychom každého člověka přivedli k dokonalosti v Kristu. ²⁹To je to, oč usiluji a bojuji veškerou silou, kterou on ve mně mocně působí.

Prázdná filosofie

2 Chci, abyste věděli, jaký boj svádím za vás i za ty, kteří jsou v Laodikeji, a za všechny, kdo mě osobně neznají. ²Toužím, aby byli povzbuzeni v srdci a spojeni láskou, aby dospěli k veškerému bohatství plné jistoty porozumění a k poznání Božího tajemství – Krista, ³v němž jsou skryty všechny poklady moudrosti a poznání.

⁴Toto říkám, aby vás nikdo neklamal přesvědčivými řeči. ⁵Ačkoli jsem totiž tělem vzdálený, v duchu jsem s vámi a raduji se, když vidím váš řád a pevnost vaší víry v Krista.

⁶Když jste přijali Krista Ježíše jako Pána, pak v něm také žijte. ⁷Zapustěte v něm kořeny a budujte se na něm, posilujte se ve víře, jak jste se naučili, a s vděčností v ní rostěte.

⁸Dejte si pozor, aby vás někdo neunesl prázdným klamem filosofie založené na lidské tradici, na principech světa, a ne na Kristu. ⁹V něm je tělesně přítomná veškerá plnost Božství, ¹⁰a tak jste naplněni v Tom, který je hlavou každé vlády a mocnosti.

Okázalá nábožnost

¹¹V něm jste také obřezáni, a to obřízkou, již nelze vykonat ručně; jde o odložení tělesné přirozenosti, o obřízku Kristovu. ¹²Křtem jste spolu s ním pohřbeni; vírou v moc Boha, který ho vzkřísil z mrtvých, jste spolu s ním vzkříšení.

¹³Ano, i vás, mrtvé v hříších a neobřízce vašeho těla, spolu s ním obživil: odpustil nám všechny viny ¹⁴a smazal ten nepřátelský dlužní úpis, jehož předpisy byly proti nám. Navždy jej zrušil, když jej přibil na kříž! ¹⁵Tak odzbrojil vlády a mocnosti, veřejně je odhalil a slavil nad nimi vítězství.

¹⁶Nenechte se tedy nikým odsuzovat kvůli jídlu nebo pití, kvůli svátkům, novoluním nebo sobotám. ¹⁷Ty věci jsou stínem toho, co mělo přijít, ale podstata je v Kristu. ¹⁸Nenechte se připravít o vítěznou odměnu nikým,

kdo si libuje ve falešné pokoře a v andělském náboženství; nikým, kdo se zabývá svými viděními, nesmyslně se pyšní svou vlastní tělesnou myslí¹⁹ a nedrží se Hlavy, z níž celé tělo, zásobované a propojené klouby a tkáněmi, roste Božím vzrůstem.

²⁰Když jste s Kristem zemřeli principům světa, proč si necháváte předpisovat, jako byste ještě žili ve světě: ²¹„Toho se nedotýkej, to neokoušej, na to nesahej!“²²Všechno to jsou jen lidské příkazy a nauky, jejichž zneužívání je škodlivé. ²³Pro svou okázalou nábožnost, falešnou pokoru a tělesné odříkání sice působí zdáním moudrosti, ale nemají žádnou cenu kromě uspokojení těla.

Staré a nové já

3 Když jste byli vzkříšeni s Kristem, vztahujte se k nebeským výšinám, kde Kristus sedí po Boží pravici. ²Myslete na nebeské věci, ne na pozemské, ³vždyť jste zemřeli a váš život je s Kristem ukryt v Bohu. ⁴Až se ukáže Kristus, váš život, tehdy se s ním ve slávě ukážete i vy.

⁵Umrťte proto své pozemské sklony^a – smilstvo, nečistotu, vášeň, zlé choutky a hlavně chamtivost (což je modlářství), ⁶neboť kvůli takovým věcem přichází na neposlušné lidi^b Boží hněv. ⁷I vy jste se tak dříve chovali; kdysi jste takto žili. ⁸Teď ale to všechno – zuřivost, hněv, zášť, urážky i sprosté řeči – odstraňte ze svých úst. ⁹Nelžete jedni druhým, když jste již odložili své staré já s jeho skutky¹⁰ a oblékli se do nového člověka, který se poznáním obnovuje k obrazu svého Stvořitele. ¹¹Zde už není žádný Řek a Žid, obřezaný a neobřezaný, barbar a divoch,^c otrok a svobodný. Všechno a ve všech je Kristus!

¹²Proto se jako Boží vyvolení, svatí a milovaní oblečte niterným soucitem, laskavostí, pokorou, mírností a trpělivostí. ¹³Buďte mezi sebou snášenliví, a má-li někdo k někomu výhrady, odpouštějte si navzájem. Tak jako Pán odpustil vám, odpouštějte i vy. ¹⁴Nadto vždy buďte oblečeni láskou, která je poutem dokonalosti.

¹⁵Ve vašich srdcích ať vládne Kristův pokoj – právě k němu jste byli povoláni v jednom těle. Buďte vděční. ¹⁶Slovo Kristovo ať ve vás přebývá v hojnosti. Navzájem se ve vši moudrosti vyučujte a napomínejte. S vděčností v srdci zpívejte Bohu žalmy, chvalozpěvy a duchovní písně. ¹⁷Cokoli děláte, ať už ve slovech či skutcích, všechno to činite ve jménu Pána Ježíše a děkujte skrze něj Bohu Otci.

Bůh nikomu nestrání

¹⁸Ženy, poddávejte se svým mužům, jak se v Pánu sluší.

¹⁹Muži, milujte své ženy a nebuďte k nim hrubí.

²⁰Děti, poslouchajte vždy své rodiče – tak se to Pánu líbí.

²¹Otcové, nepřivádějte své děti svým hněvem k zoufalství.

²²Služebníci, poslouchajte vždy své pozemské^d pány. Neslužte naoko jako ti, kdo se chtějí zalíbit lidem, ale s upřímným srdcem a z úcty k Pánu. ²³Cokoli děláte, činite to celou duší, jako Pánu, a ne lidem. ²⁴Vězte, že vaši odplata bude dědictví od Pána; a Pán, jemuž sloužíte, je Kristus. ²⁵Odplata nespravedlivých však bude odpovídat jejich nespravedlnosti. Bůh nestrání nikomu.

^a5 dosl. *údy* ^b6 na neposlušné lidi v někt. rukopisech chybí (srov. Ef 5:6)

^c11 dosl. *Skytha* ^d22 dosl. *tělesné*

4 Páni, chovejte se k služebníkům spravedlivě a slušně. Pamatujte, že i vy máte Pána v nebi.

Využívejte čas

²V modlitbě buďte vytrvalí, zůstávejte v ní bdělí a vděční. ³Modlete se přitom i za nás, aby nám Bůh otevřel dveře ke kázání slova, abych mohl mluvit o Kristově tajemství (pro něj jsem právě ve vězení), ⁴abych je odhaloval tak, jak mám.

⁵K těm, kdo k vám nepatří, se chovejte moudře; využívejte svěřený čas. ⁶Vaše slova ať jsou vždy vlídná a ochucená solí, ať víte, jak máte mluvit s každým člověkem.

⁷O tom, jak se mi daří, vám podrobně poví milovaný bratr Tychikos, můj věrný pomocník a spoluslužebník v Pánu. ⁸Posílám ho k vám proto, abyste se dozvěděli, jak se máme, a potěšil vaše srdce ⁹spolu s věrným a milovaným bratrem Onezimem, vaším krajanem. Ti vám poví o všem, co se tu děje.

¹⁰Pozdravuje vás můj spoluvězeň Aristarchos, Barnabášův bratranec Marek (o něm jste už dostali pokyny: pokud k vám přijde, přijměte jej) ¹¹a také Jesus zvaný Justus. Ti jsou jediní z obřezaných, kteří se mnou spolupracují pro Boží království; stali se mi útěchou.

¹²Pozdravuje vás Kristův služebník Epafras, váš krajan. Neustále za vás bojuje na modlitbách, abyste se zralostí a pevným přesvědčením stáli ve veškeré Boží vůli. ¹³Mohu dosvědčit, jak moc se namáhá pro vás i pro ty, kdo jsou v Laodikeji a v Hierapoli.

¹⁴Pozdravuje vás milovaný lékař Lukáš a také Démas.

¹⁵Pozdravte sourozence v Laodikeji i Nymfu a církev v jejím domě.

¹⁶Až u vás bude tento dopis přečten, zařídte, ať je přečten také v laodikejském sboru, a vy zase přečtete ten laodikejský.

¹⁷Archipovi vyřídte: „Hleď, abys naplnil službu, kterou jsi v Pánu přijal.“

¹⁸JÁ, PAVEL, PŘIDÁVÁM POZDRAV SVOU VLASTNÍ RUKOU.

Pamatujte na mé vězení. Milost s vámi.

1. LIST TESALONICKÝM

PAVEL, SILVANUS^a A TIMOTEUS
církvi Tesalonických v Bohu Otci a v Pánu Ježíši Kristu:
Milost a pokoj vám.

Stali jste se vzorem

²Neustále za vás všechny děkujeme Bohu a vždycky vás zmiňujeme ve svých modlitbách. ³Vzpomínáme před naším Bohem a Otcem na vaše skutky víry, práci lásky a vytrvalost naděje v našem Pánu Ježíši Kristu.

⁴Víme, milovaní bratři, že vás Bůh vyvolil, ⁵neboť naše evangelium k vám nepřišlo jen ve slově, ale také v moci, v Duchu svatém a v plné jistotě. Sami víte, jak jsme u vás žili pro vás. ⁶A vy jste následovali náš i Pánův příklad; přes mnohá soužení jste přijali Slovo s radostí Ducha svatého, ⁷takže jste se stali vzorem pro všechny věřící v Makedonii a Řecku.^b ⁸Nejenže se od vás Pánovo slovo rozeznělo po celé Makedonii a Řecku, ale všude se roznesla také vaše víra v Boha, takže nemusíme nikomu nic říkat. ⁹Všichni totiž sami vyprávějí, jak jsme k vám přišli a jak jste se obrátili od model k Bohu, abyste sloužili Bohu živému a pravému ¹⁰a očekávali z nebe jeho Syna, jehož vzkřísil z mrtvých – Ježíše, našeho Vysvoboditele od nadcházejícího hněvu.

Jako matka, jako otec

2 Bratři, víte sami, že jsme k vám nepřišli zbytečně. ²Víte, že jsme předtím trpěli a strádali ve Filipech, ale přesto jsme ve svém Bohu našli odvalu přínést vám i přes mnohé zápsy Boží evangelium. ³Za naším kázáním nebyl žádný blud ani nečisté pohnutky, nebyl to žádný podvod. ⁴Naopak! Bůh nás poctil tím, že nám svěřil evangelium, a tak je kážeme – ne abychom se líbili lidem, ale Bohu, který zkoumá naše srdce.

⁵Víte, že jsme nikdy neužívali lichotky ani přetvářku k zakrývání chamtivosti – Bůh je náš svědek! ⁶Také jsme nestáli o lidskou chválu, ať už od vás nebo od jiných, ⁷ačkoli jsme jako Kristovi apoštolové mohli vyžadovat uctivost. Byli jsme k vám vlídní jako matka, jež kojí své děti v náručí. ⁸Tolik nám na vás záleželo, že jsme vám chtěli dát nejen Boží evangelium, ale i své vlastní životy – tak moc jsme si vás zamilovali!

⁹Bratři, jistě si vzpomínáte na naši námahu a dřinu. Dnem i nocí jsme pracovali, abychom nikomu z vás nebyli na obtíž a mohli vám kázat Boží evangelium. ¹⁰Vy i Bůh jste svědkové, že jsme s vámi věřícími jednali zbožně, spravedlivě a bezúhonně. ¹¹Víte, že jsme se k jednomu každému z vás chovali jako otec ke svým dětem; ¹²napomínali jsme vás, povzbuzovali a zapřísahali, abyste svým životem dělali čest Bohu, který vás volá do slávy svého království.

^a1 tj. Silas (Skut 15:22; 16:19 aj.)

^b7 dosl. *Achaji* (též ve v. 8)

¹³Neustále děkujeme Bohu také proto, že jste přijali Boží slovo, které jste od nás slyšeli. Přijali jste je ne jako lidské slovo, ale jako to, čím skutečně je, totiž slovo Boží, které koná své dílo ve vás věřících.

¹⁴Vy, bratři, jste následovali příklad Božích církví v Kristu Ježíši, které jsou v Judsku, neboť jste od svých krajanů vytrpěli totéž, co oni od Židů. ¹⁵Ti zabili Pána Ježíše stejně jako proroky, nás vyhnali, Bohu se nelíbí a staví se proti všem lidem, ¹⁶když nám brání mluvit k pohanům o spáse. Tím stále jen dovršují míru svých hříchů, ale Boží konečný hněv už na ně dopadá.

Bez vás jsme osaměli

¹⁷Bratři, bez vás jsme na čas osaměli, i když jen tělem, nikoli srdcem. O to horlivěji jsme se snažili setkat se s vámi tváří v tvář. ¹⁸Opravdu jsme k vám chtěli přijít – já Pavel více než jednou – ale satan nám to překazil. ¹⁹Co jiného je naše naděje, radost a koruna chlouby než právě vy před tváří našeho Pána Ježíše při jeho příchodu? ²⁰Ano, právě vy jste naše sláva a radost!

3 Když už jsme to odloučení nemohli déle snést, rozhodli jsme se zůstat v Athénách sami ^{2a}a poslali jsme Timotea, našeho bratra a Božího spolupracovníka v Kristově evangeliu, aby vás upevnil a povzbudil ve vaší víře, ^{3a}aby se nikdo z vás nenechal těmito souženými zviklat. Víte přece, že je to náš úděl. ⁴Ještě když jsme byli u vás, říkali jsme vám předem, že nás čeká soužení. To, jak sami víte, také přišlo. ⁵Když jsem to tedy už nemohl snést, poslal jsem k vám Timotea, abych se dozvěděl o vaší víře, zda vás snad nepokouší Pokušitel a zda naše úsilí nepřišlo nazmar.

⁶Teď se ale Timoteus vrátil s radostnou zprávou o vaší víře a lásce. Vyprávěl nám, jak na nás pořád vzpomínáte v dobrém a toužíte nás vidět stejně jako my vás. ⁷Kdybyste věděli, bratři, jak nás ve všem našem strádání a soužení vaše víra povzbudila! ⁸Teď znovu žijeme, když pevně stojíte v Pánu! ⁹Jak máme Bohu dost poděkovat za všechnu radost, kterou z vás máme před naším Bohem? ¹⁰Dnem i nocí se horlivě modlíme, abychom vás mohli znovu navštívit a posílit vaši víru, jakkoli bude potřeba.

¹¹Kéž sám Bůh, náš Otec, i náš Pán Ježíš připraví naši cestu k vám. ¹²Kéž Pán bohatě rozhojní vaši lásku k sobě navzájem i ke všem lidem stejně jako naši lásku k vám. ¹³Kéž Bůh, náš Otec, posílí vaše srdce ve svatosti, abyste před ním byli bez úhony až do příchodu našeho Pána Ježíše se všemi jeho svatými.

Život, jaký se líbí Bohu

4 Dále vás, bratři, prosíme a vyzýváme v Pánu Ježíši, abyste stále rostli v tom, co jste od nás přijali a co už děláte – žijte tak, abyste se líbili Bohu. ²Víte přece, jaká přikázání jsme vám dali od Pána Ježíše Krista.

³Boží vůle je toto: vaše posvěcení. Vyhýbejte se smilstvu. ⁴Každý se naučte zacházet se svým tělem^a v posvěcení a úctě, ⁵nikoli v žádostivé vášni jako pohané, kteří neznají Boha. ⁶Nikdo ať v této věci nepřekračuje meze a nepodvádí svého bratra. Jak jsme vám už dříve zdůrazňovali, Pán všechny takové věci přísně trestá. ⁷Bůh nás totiž nepovolal k nečistotě, ale k posvěcení. ⁸Kdo to odmítá, neodmítá člověka, ale Boha, který vám dává svého svatého Ducha.

^a4 dosl. *nástrojem* (nebo *nádobou*)

⁹O bratrské lásce vám není potřeba nic psát. Sami jste se totiž od Boha naučili milovat jedni druhé, ¹⁰jak to také prokazujete všem bratrům po celé Makedonii. Prosíme vás, abyste v tom stále rostli. ¹¹Snažte se žít pokojně, starejte se o své věci a pracujte vlastníma rukama, jak jsme vám uložili. ¹²Před těmi, kdo k vám nepatří, tak povedete poctivý život beze všeho nedostatku.

Pánův den

¹³Nechceme, bratři, abyste nevěděli o našich zesnulých. Nemusíte nad nimi truchlit jako jiní, kteří nemají naději. ¹⁴Ježíš, jak věříme, zemřel a vstal z mrtvých; právě tak věříme, že Bůh přivede s Ježíšem k životu i ty, kdo zesnuli v něm.

¹⁵Máme pro vás slovo od Pána: My, kdo se dožijeme Pánova příchodu, nepředejdeme ty, kdo zesnuli. ¹⁶Ozve se burčující povel, hlas archanděla a Boží polnice, sám Pán sestoupí z nebe a tehdy jako první vstanou mrtví v Kristu. ¹⁷My živí budeme spolu s nimi uchvázeni do oblak vstříc Pánu; potom už budeme s Pánem navždycky. ¹⁸Povzbuzujte se navzájem těmito slovy.

5 O časech a dobách vám není potřeba nic psát, bratři. ²Sami dobře víte, že Pánův den přijde jako zloděj v noci. ³Až lidé budou říkat: „Mír! Bezpečí!“ náhle je překvapí záhuba, jako když na těhotnou přijdou bolesti, a nebude úniku.

⁴Vy, bratři, ale nejste ve tmě, aby vás ten den překvapil jako zloděj. ⁵Všichni jste lidé světla, lidé dne. Nepatříme noci ani tmě! ⁶Nespíme tedy jako ostatní, ale bdíme a budme střízliví. ⁷Spáči spí v noci, v noci se opíjejí opilci. ⁸My ale patříme dni! Proto budme střízliví a oblečme si pancíř víry a lásky a přilbu naděje spasení. ⁹Bůh přece pro nás nemá hněv, ale ochranu skrze našeho Pána Ježíše Krista, ¹⁰který za nás zemřel, abychom – ať už bdíme nebo spíme – žili společně s ním.

¹¹Povzbuzujte se tedy a posilujte se navzájem tak jako dosud.

Následujte dobro

¹²Prosíme vás, bratři, mějte uznání pro ty, kdo mezi vámi pracují, v Pánu se o vás starají a napomínají vás. ¹³Za to, co dělají, si jich nesmírně važte. Mějte mezi sebou pokoj.

¹⁴Vyzýváme vás, bratři, napomínejte neukázněné, těšte malomyslné, podporujte slabé a se všemi mějte trpělivost. ¹⁵Dejte pozor, ať nikdo neoplácí zlo zlem; raději vždy následujte, co je dobré – jak pro vás, tak pro všechny.

¹⁶Vždycky se radujte. ¹⁷Neustále se modlete. ¹⁸Za všech okolností buďte vděční, neboť to je Boží vůle pro vás v Kristu Ježíši. ¹⁹Ducha neuhašujte. ²⁰Proroctvími nepohrdejte. ²¹Všechno prověřujte; dobrého se držte, ²²zla v každé podobě se varujte.

²³Sám Bůh pokoje kéž vás cele posvěť a zachová vašeho ducha, duši i tělo zcela bez úhony až do příchodu našeho Pána Ježíše Krista. ²⁴Ten, který vás volá, je věrný; on to udělá.

²⁵Bratři, modlete se za nás.

²⁶Pozdravte všechny sourozence svatým polibkem. ²⁷Zapřísahám vás v Pánu, abyste tento dopis nechali přečíst všem sourozencům.

²⁸Milost našeho Pána Ježíše Krista s vámi.

2. LIST

TESALONICKÝM

PAVEL, SILVANUS^a A TIMOTEUS

církvi Tesalonických v Bohu, našem Otci, a v Pánu Ježíši Kristu:

²Milost vám a pokoj od Boha, našeho Otce, a od Pána Ježíše Krista.

Spravedlivý soud

³Bratři, musíme za vás stále děkovat Bohu. Je to jediné správné, neboť vaše víra úžasně roste a všichni máte stále více lásky k druhým. ⁴Sami se vámi v Božích církvích chlubíme – vaší vytrvalostí a věrností ve všech pronásledováních a souženích, která snášíte.

⁵To vše je důkazem, že při Božím spravedlivém soudu budete uznáni za hodné Božího království, pro něž právě trpíte. ⁶Bůh je spravedlivý: těm, kdo vás trápí, bude odplaceno trápením, ⁷ale vy ztrápení se spolu s námi dočkáte odpočinutí. Pán Ježíš se zjeví z nebe se svými mocnými anděly ⁸v ohnivém plameni, aby potrestal ty, kdo neuznávají Boha a nepřijímají evangelium našeho Pána Ježíše. ⁹Jejich trestem bude věčná záhuba v odloučení od Pána a od jeho úžasné moci. ¹⁰V ten den Pán přijde, aby byl oslaven svými svatými a obdivován všemi věřícími – vždyť i vy jste uvěřili našemu svědectví.

¹¹Proto se za vás stále modlíme. Prosíme našeho Boha, aby vás uznal za hodné svého povolání a aby mocně naplnil každý váš ušlechtilý záměr i každý skutek víry. ¹²Tak bude jméno našeho Pána Ježíše oslaveno ve vás a vy v něm díky milosti našeho Boha a Pána Ježíše Krista.

Tajemství bezbožnosti

2 A teď ohledně příchodu našeho Pána Ježíše Krista a našeho shromáždění k němu. Bratři, prosíme vás, ²nenechte se tak snadno vyvádět z míry a lekat, ať už proroctvím, ^bkázáním^c nebo dopisem (údajně od nás), že prý Pánův den už přišel. ³Nenechte se od nikoho žádným způsobem oklamat. Než ten den přijde, musí nastat odvrácení od Boha. Musí se objevit ten bezbožník^d a zatracenec, ⁴který se postaví na odpor a povýší se nade všechno, čemu se říká Bůh a co se uctívá. ^eUsadí se dokonce v Božím chrámu a bude se vydávat za Boha!

⁵Nevzpomínáte si, jak jsem vám to říkal, když jsem byl ještě u vás? ⁶Víte, co mu dosud brání – smí se totiž objevit až v daný čas. ⁷Tajemství této bezbožnosti už ale působí; čeká jen na to, až zmizí ta překážka. ⁸Až se pak objeví ten bezbožník, Pán Ježíš ho zahubí dechem svých úst, zničí ho jasem svého příchodu. ⁹Za příchodem toho bezbožníka bude stát satanovo působení, všechna jeho lživá moc, znamení a zázraky. ¹⁰Všemi těmi hanebnostmi bude klamat ty, kdo míří do záhuby, protože nechťeli milovat pravdu, která je mohla zachránit. ¹¹Proto je Bůh vydá napospas bludu, aby uvěřili lži. ¹²Tak budou odsouzeni všichni, kdo neuvěřili pravdě, ale našli zálibu v hanebnosti.

^a1 tj. Silas (Skut 15:22; 16:19 aj.)
rukopisy *hříšník*

^b2 dosl. *duchem*

^c2 dosl. *slovem*

^d3 někt.

^e4 Dan 11:36

Stůjte pevně

¹³Za vás, bratři milovaní Pánem, však musíme stále děkovat Bohu. Ten vás od počátku^a vyvolil, abyste skrze posvěcení Duchem a víru v pravdu byli spaseni. ¹⁴Právě k tomu vás povolal naším evangeliem, abyste došli slávy našeho Pána Ježíše Krista. ¹⁵A proto, bratři, stůjte pevně a držte se učení, které jsme vám předali, ať už ústně nebo dopisem.

¹⁶Náš Pán Ježíš Kristus a Bůh, náš Otec, který si nás zamiloval a ze své milosti nám daroval věčné potěšení a nádhernou naději, ¹⁷kež potěší vaše srdce a posilní vás v každém dobrém skutku i slovu!

3 Dále vás, bratři, prosíme, modlete se za nás. Ať se Pánovo slovo rychle šíří, ať je přijímáno s úctou tak jako u vás ^{2a}a ať jsme vysvobozeni od podivných a zlých lidí; neboť ne všichni věří.

³Pán je však věrný – on vás posílí a ochrání od Zlého. ⁴Jsmo o vás v Pánu přesvědčeni, že se řídíte našimi pokyny a budete tak činit i nadále. ⁵Kež Pán vede vaše srdce k Boží lásce a ke Kristově vytrvalosti!

Kdo nechce pracovat, ať nejí

⁶Přikazujeme vám, bratři, ve jménu našeho Pána Ježíše Krista, abyste se vyhýbali každému bratru, který žije v zahálce, a ne podle učení, které jste přijali od nás. ⁷Sami víte, jak je potřeba následovat náš příklad. My jsme u vás nezaháleli ^{8a}a nikoho jsme jen tak nevyjídali. Naopak: dnem i nocí jsme se namáhali a dělali, abychom nikomu z vás nebyli na obtíž. ⁹Ne že bychom na nic neměli právo, ale chtěli jsme vám dát příklad k následování.

¹⁰Když jsme ještě byli u vás, dali jsme vám přece toto pravidlo: Kdo nechce pracovat, ať nejí! ¹¹Ted' se ale doslýcháme, že někteří z vás žijí v zahálce; na práci nesáhnou, ale do všeho se pletou. ¹²Takovým přikazujeme a vyzýváme je v Pánu Ježíši Kristu, aby si vydělávali na živobytí řádnou prací.

¹³Vy, bratři, pak nepolevujte v konání dobra. ¹⁴Kdyby někdo neposlechl, co vám říkáme v tomto dopise, dejte si na něj pozor a nestýkejte se s ním, ať se zastydí. ¹⁵Nemějte ho však za nepřítele, ale napomínejte ho jako sourozence.

¹⁶Kež vám sám Pán pokoje vždy a ve všem daruje pokoj. Pán s vámi všemi.

¹⁷JÁ PAVEL PŘIDÁVÁM POZDRAV SVOU VLASTNÍ RUKOU. TAKHLE SE POZNÁ KAŽDÝ MŮJ DOPIS – TAKHLE PÍŠU.

¹⁸Milost našeho Pána Ježíše Krista s vámi všemi.

^a13 někt. rukopisy jako první

1. LIST

TIMOTEOVI

PAVEL, APOŠTOL Krista Ježíše z pověření Boha, našeho Spasitele, a Krista Ježíše, naší naděje,

²Timoteovi, vlastnímu synu ve víře:

Milost, milosrdenství a pokoj od Boha Otce a od Krista Ježíše, našeho Pána.

Cílem přikázání je láska

³Jak jsem tě už prosil cestou do Makedonie, zůstaň v Efesu a zakaž jistým lidem šířit odlišná učení. ⁴Ať už se přestanou zabývat bájemí a nekonečnými rodokmeny, které vedou jen k dohadování namísto naplňování Božího záměru ve víře. ⁵Cílem přikázání je přece láska z čistého srdce, z dobrého svědomí a z upřímné víry. ⁶Někteří ale z této cesty zbloudili a uchýlili se k prázdnému tlachání. ⁷Chtěli by být učiteli Zákona, přitom ale vůbec nechápou, co říkají ani na čem trvají.

⁸Víme, že Zákon je dobrý, pokud se dobře užívá. ⁹Je třeba mít na paměti, že Zákon není určen pro spravedlivého. Vztahuje se na zločince a buřiče, na bezbožné a hříšné, na bezvěrce, na ty, kterým není nic svaté, na otcovrahy, matkovrahy a vrahy vůbec, ¹⁰na smilníky, zvrhlíky, obchodníky s lidmi, na lháře, křivopřísežníky a na všechno ostatní, co je v rozporu se zdravým učením ¹¹podle slavného evangelia požeňnaného Boha, které mi bylo svěřeno.

Přišel spasit hříšníky

¹²Jsem vděčný Tomu, který mě zmocnil – Kristu Ježíši, našemu Pánu – že mě poctil tou výsadou, abych mu mohl sloužit. ¹³Předtím jsem byl rouhač, pronásledovatel a tyran, ale Bůh se nade mnou smiloval, neboť jsem ve své nevěře nevěděl, co dělám. ¹⁴Náš Pán mě pak ve své nesmírné milosti zahrnul vírou a láskou, která je v Kristu Ježíši.

¹⁵Je to jistá pravda – kéž by ji každý přijal: Kristus Ježíš přišel na svět, aby spasil hříšníky. Já jsem z nich nejhorší, ¹⁶ale proto se nade mnou Bůh smiloval, aby Kristus Ježíš na mně nejhorším ukázal svou bezmeznou trpělivost pro příklad těm, kdo v něho mají uvěřit k věčnému životu. ¹⁷Králi věků, nesmrtelnému, neviditelnému, jedinému Bohu buď čest a sláva na věky věků! Amen.

¹⁸Timoteji, synu, dávám ti tyto pokyny v souladu s proroctvími, jež o tobě zazněla. S jejich pomocí bojuj dobrý boj; ¹⁹uchovej si víru a dobré svědomí, které někteří zahodili, a proto ztroskotali ve víře. ²⁰Mezi nimi je i Hymenaios a Alexandr, které jsem vydal satanovi, aby se odnaučili rouhat.

Modlitby za všechny lidi

2 Především prosím, aby se konaly prosby, modlitby, přímlyvy a díkůvzdání za všechny lidi, ²za krále i za všechny vysoko postavené, abychom mohli vést klidný a pokojný život ve vši zbožnosti a počestnosti. ³Tak je to správné a milé našemu Spasiteli Bohu, ⁴který chce, aby všichni lidé byli spaseni a došli k poznání pravdy. ⁵Je přece jediný Bůh a jediný prostředník mezi Bohem a lidmi, člověk Kristus Ježíš, ⁶který dal sám sebe jako výkupné za všechny lidi. Toto svědectví přišlo v pravý čas, ⁷a právě proto jsem byl určen za kazatele a apoštola (říkám pravdu, nelžu), za učitele pohanů ve víře a pravdě.

⁸Kdekoli se sejdete k modlitbě, chci, aby muži zvedali ruce ve svatosti, bez hněvu a dohadování. ⁹Pokud jde o ženy, ať se zdobí upraveným oděvem, cudně a rozumně, ne nápadnými účesy, zlatem, perlami nebo drahými róbmami, ¹⁰ale dobrými skutky, jak se sluší na ženy, které se hlásí ke zbožnosti.

¹¹Žena ať přijímá vyučování tiše a s veškerou poslušností. ¹²Nestrpím, aby žena poučovala nebo sekýrovala manžela. Ať je raději tiše, ¹³vždyť první byl stvořen Adam, teprve potom Eva. ¹⁴A nebyl to Adam, kdo se nechal svést, ale jeho žena byla svedena a padla do hříchu. ¹⁵V jejím mateřství je ovšem záchrana – její i všech těch, kdo vedou rozumný život ve víře, lásce a svatosti.

Krásná práce

3 Je pravda, že kdo chce spravovat církev, má zájem o krásnou práci. ²Správce však musí být bezúhonný: věrný manžel, ^astřídmý, rozvážný, pořádný, pohostinný a schopný učit. ³Nesmí to být opilec ani hrubián, ale vlídný, snášenlivý a nezištný člověk, ⁴který se dobře stará o rodinu a má poslušné a dobře vychované děti. ⁵(Když se někdo neumí postarat o vlastní rodinu, jak by mohl pečovat o Boží církev?) ⁶Nesmí to být nováček, aby nadut pýchou neupadl do ďáblova odsouzení. ⁷Musí mít dobrou pověst i mimo církev, aby neupadl do pomluv a do ďáblovy pasti.

⁸Služebníci^b v církvi ať jsou právě tak ušlechtilí: žádní pokrytci, opilci nebo prospěcháři, ⁹ale lidé, jejichž tajemství víry je v čistém svědomí. ¹⁰Ať jsou také nejdříve vyzkoušeni, a když se osvědčí, ať potom slouží. ¹¹Jejich ženy^c ať jsou právě tak ušlechtilé, ne klevetivé, ale střídmé a naprosto věrné. ¹²Služebníci musí být věrní manželé, kteří se dobře starají o své děti a rodiny. ¹³Ti, kdo se ve službě osvědčí, totiž získávají dobré postavení a významný hlas, pokud jde o víru v Krista Ježíše.

Tajemství zbožnosti

¹⁴Toto ti píšu v naději, že k tobě brzy přijdu. ¹⁵Kdybych se ale zdržel, chci, abys věděl, jak je třeba si počínat v Božím domě, což je církev živého Boha, pilíř a základna pravdy.

¹⁶Tajemství zbožnosti je bezesporu veliké:

On^d byl zjeven v těle,
ospravedlněn v Duchu,

^a2 dosl. manžel jedné ženy (též v. 12) ^b8 nebo Pomocníci (Skut 6:1–7; Flp 1:1)

^c11 nebo Ženy v této službě ^d16 někt. pozdější rukopisy Bůh

ukázán andělům,
zvěstován pohanům,
vírou přijat ve světě
a vyzvednut do slávy.

Buď příkladem

4 Duch říká jasně, že v posledních časech někteří lidé opustí víru, aby následovali bludné duchy a démonické nauky. ²Prolhaní pokrytci s cejchovaným svědomím ³budou lidi zrazovat od manželství a zakazovat jim jíst, co Bůh stvořil. Ti, kdo věří a znají pravdu, to však mají požívat s vděčností, ⁴neboť vše, co Bůh stvořil, je dobré a nic, co se přijímá s důkuvzdáním, není třeba odmítat; ⁵posvěcuje se to Božím slovem a modlitbou.

⁶Když budeš tyto věci připomínat sourozencům, budeš dobrý služebník Krista Ježíše, odkojený slovy víry a správného učení, které sis osvojil. ⁷Světské babské báje odmítej a raději se cvič ve zbožnosti. ⁸Tělesné cvičení má skrovný užitek, ale zbožnost je užitečná v každém ohledu, neboť má zaslíbení nynějšího života i toho budoucího. ⁹Kéž by každý přijal tuto pravdu. ¹⁰Proto se tak namáháme a svádíme takový boj, ¹¹že máme naději v živém Bohu, který je Spasitelem všech lidí, a zvláště věřících.

¹²To jim předávej a uč. ¹³Nikdo ať tě nepodceňuje pro tvé mládí. Naopak, buď pro věřící příkladem ve slovu i skutku, v lásce, víře a čistotě. ¹⁴Než přijdu, věnuj se předčítání, kázání a vyučování. ¹⁵Nezanedbávej dar, který je v tobě; byl ti dán skrze proroctví a vkládání rukou staršovstva. ¹⁶O tom přemýšlej, v tom zůstávej, a všichni uvidí, jak rosteš. ¹⁷Všímej si sebe a svého učení. Pokračuj v tom, a tvá vytrvalost přinese spásu tobě i těm, kdo tě poslouchají.

Prokazujte úctu

5 Staršího nekárej, ale domlouvej mu jako otci, mladším jako bratrům, ²starším ženám jako matkám, mladším jako sestrám, ve vši čistotě.

³Prokazuj úctu osamělým vdovám. ⁴Pokud má vdova děti nebo vnuky, musejí se učit prokazovat zbožnost především vůči vlastní rodině a oplácet péči svým rodičům. Tak se to Bohu líbí. ⁵Skutečně opuštěná vdova spoléhá na Boha a dnem i nocí setrvává v prosbách a modlitbách. ⁶Ta, která si užívá, je ale mrtvá zaživa. ⁷Také toto jim klad na srdce, ať jsou bezúhonné. ⁸Kdo se nestará o své blízké, a zvláště o vlastní rodinu, zapřel víru a je horší než nevěřící.

⁹Mezi vdovy v péči církve ať je zahrnuta nejméně šedesátiletá, pokud byla věrnou manželkou, ¹⁰je známá dobrými skutky, vychovala děti, přijímala hosty, myla nohy svatým, pomáhala souženým a věnovala se každému dobrému dílu.

¹¹Mladší vdovy ale započítat odmítej. Když je smyslnost odvede od Krista, budou se chtít vdát ¹²a trestuhodně poruší svůj původní slib věrnosti. ¹³Také by se učily marnit čas chozením po domech; a nejen marnit čas, ale klevetit, plést se do cizích věcí a říkat, co se nepatří. ¹⁴Proto bych rád, aby se mladší vdovy vdávaly, rodily děti, vedly domácnost a nedávaly nepříteli žádnou příležitost k pomluvám. ¹⁵Některé se už totiž odvrátily za satanem.

¹⁰ někt. rukopisy *snášíme urážky*

¹¹9 dosl. *manželkou jednoho muže*

¹⁶Jestliže má někdo věřící v příbuzenstvu vdovy, ať se o ně stará. Církev tak nebude přetížena a bude se moci postarat o vdovy, které jsou osamělé.

¹⁷Starší, kteří se dobře starají o církev, si zaslouží dvojnásobné uznání, zvláště ti, kdo mají namáhavou službu kázání a vyučování. ¹⁸Písmo přece říká: „Mláčícímu dobytčeti nedávej náhubek,“^a a jinde: „Dělník si zaslouží svou mzdu.“^b

¹⁹Obvinění proti staršímu nepřijímej, jedině když s ním přijdou dva nebo tři svědkové.^c ²⁰Ty, kteří hřeší, kářej přede všemi, aby i ostatní měli bázeň. ²¹Zapřísahám tě před Bohem, před Kristem Ježíšem i vyvolenými anděly, abys tyto věci dodržoval bez předsudků a nikdy se nechoval předpojatě.

²²Na nikoho nevkládej ruce ukvapeně a neměj účast na cizích hříších; zachovávej si čistotu.

²³Nepij už samotnou vodu, ale s ohledem na svůj žaludek a své časté nemoci užívej trochu vína.

²⁴Hříchy některých lidí jsou zjevné, ještě než přijde soud; hříchy jiných ale až potom. ²⁵Stejně tak i dobré skutky; některé jsou zjevné a ty ostatní nezůstanou skryty.

6 Všichni, kdo nosí otrocké jho, ať prokazují svým pánům veškerou úctu, aby Boží jméno a učení nemělo špatnou pověst. ²Mají-li za pány věřící, ať je jakožto bratry nectí o nic méně. Naopak, ať slouží tím lépe, neboť jejich dobrá práce přinese užitek věřícím a milovaným.

Kořen všeho zla

Těmto věcem vyučuj a na nich trvej. ³Učí-li někdo odlišně a nesouhlasí se zdravými slovy našeho Pána Ježíše Krista a tímto zbožným učením, ⁴je nadut pýchou a ničemu nerozumí. Libuje si jen v hádkách a slovních potyčkách, které jsou zdrojem nevraživosti, neshod, urážek, zlých domněnek ⁵a neustálých třenic. Tito lidé s porušenou myslí a zbavení pravdy se domnívají, že zbožnost je zdrojem zisku.

⁶Opravdu velikým ziskem je ovšem zbožnost, která umí být spokojená s tím, co má. ⁷Nic jsme na svět nepřinesli a nic si také neodneseme. ⁸Máme-li tedy jídlo a oděv, můžeme být spokojeni. ⁹Ti, kdo touží zbohatnout, upadají do pastí pokušení a do mnoha pošetilých a škodlivých tužeb stahujících lidi do zkázy a záhuby. ¹⁰Láska k penězům je totiž kořenem všeho zla; v honbě za nimi někteří zbloudili z cesty víry a sami si způsobili nesčetná muka.

Chop se věčného života

¹¹Ty ale jako Boží člověk od takových věcí utíkej a následuj spravedlnost, zbožnost, víru, lásku, trpělivost a mírnost. ¹²Bojuj ten dobrý boj víry. Chop se věčného života, k němuž jsi povolán a k němuž ses přihlásil jasným vyznáním před mnoha svědky.

¹³Před Bohem, který všemu dává život, a před Kristem Ježíšem, který pronesl jasné vyznání před Pontským Pilátem, ti kladu na srdce, ¹⁴abys toto přikázání zachovával bez poskvrny. Zůstaň bez úhony až do příchodu našeho Pána Ježíše Krista, ¹⁵který nastane v pravý čas, jenž určí ten požehnaný a jediný Vládce, Král kralujících a Pán panujících, ¹⁶který

^a18 Deut 25:4

^b18 Luk 10:7

^c19 Deut 19:15

jediný má nesmrtelnost a přebývá v nepřístupném světle, kterého nikdo z lidí neviděl ani vidět nemůže a kterému patří čest a věčná moc. Amen.

¹⁷Těm, kdo jsou v tomto světě bohatí, klad' na srdce, ať nejsou domýšliví. Ať nespolehají na nejisté bohatství, ale na Boha, který nám dává hojnost všeho k užívání. ¹⁸Ať se věnují dobročinnosti, bohatnou v dobrých skutcích, jsou štědrí a dělí se s ostatními. ¹⁹Tak si nastřádají dobrý základ pro budoucnost a chopí se opravdového života.

²⁰Timoteji, opatruj, co ti bylo svěřeno. Vyhýbej se světským tlachům a rozporům toho, co je mylně nazýváno „poznáním“. ²¹Ti, kdo se stali jeho vyznavači, zbloudili ve víře. Milost s vámi.

2. LIST TIMOTEOVI

PAVEL, z Boží vůle apoštol Krista Ježíše, poslaný zvěstovat život zaslíbený v Kristu Ježíši,

²milovanému synu Timoteovi:

Milost, milosrdenství a pokoj od Boha Otce a od Krista Ježíše, našeho Pána.

Nestyd' se za evangelium

³Ve dne i v noci děkuji Bohu, jemuž sloužím s čistým svědomím tak jako naši předkové, když na tebe vzpomínám ve svých modlitbách. ⁴Nemohu zapomenout na tvé slzy; toužím tě znovu vidět a být naplněn radostí. ⁵Vzpomínám na upřímnou víru, kterou měla už tvá babička Lois, tvá matka Eunike a kterou, jak jsem přesvědčen, máš i ty.

⁶Proto ti připomínám, abys v sobě rozněcoval ten Boží dar, který jsi přijal skrze vkládání mých rukou. ⁷Bůh nám nedal ducha strachu, ale ducha síly, lásky a rozvahy. ⁸Proto se nestyd' za svědectví našeho Pána ani za mě, jeho vězně, ale v Boží síle se mnou snášej útrapy pro evangelium.

⁹Vždyť on nás spasil a povolal svatým povoláním; ne díky našim skutkům, ale díky jeho vlastnímu záměru a milosti, kterou nám v Kristu Ježíši udělil před začátkem věků. ¹⁰Tato milost se nyní projevila v příchodu našeho Spasitele, Krista Ježíše, který zrušil vládu smrti a skrze evangelium zjevil život a nesmrtelnost. ¹¹Právě to jsem povolán zvěstovat jako kazatel, apoštol a učitel. ¹²Proto snáším toto všechno a nestydím se za to, neboť vím, komu jsem uvěřil. A jsem si jist, že on je schopen zachovat to, co jsem mu svěřil, až do onoho dne.

¹³To, co jsi ode mě slyšel, měj za příklad zdravého učení. Zůstávej ve víře a lásce, která je v Kristu Ježíši. ¹⁴Skrze Ducha svatého, jenž v nás přebývá, opatruj ten vzácný poklad, který ti byl svěřen.

¹⁵Jak víš, všichni v Asii včetně Fygela a Hermogena se ode mě odvrátili. ¹⁶Kéž Pán prokáže milosrdenství Onesiforovu domu. Často mě přicházel povzbudit a nestydl se za mé řetězy. ¹⁷Naopak, když přišel do Říma, usilovně mě hledal, dokud mě nenašel. ¹⁸Kéž Pán dá, aby u něj v onen den došel milosrdenství. A jak moc mi pomohl v Efesu, víš nejlépe sám.

On zůstává věrný

2 Synu můj, čerpej sílu z milosti, která je v Kristu Ježíši. ²Co jsi ode mě slyšel před mnoha svědky, to svěřuj věrným lidem, kteří budou schopni učit zase další.

³Snášej útrapy jako dobrý voják Ježíše Krista. ⁴Nikdo v bojové službě se neplete do civilních záležitostí; jinak by s ním velitel nebyl spokojen. ⁵Ani žádný závodník nezíská věnec, nezavodí-li podle pravidel. ⁶I rolník musí

těžce pracovat předtím, než okusí úrodu. ⁷Přemýšlej o mých slovech; Pán ti dá, abys to všechno pochopil.

⁸Pamatuj, že Ježíš Kristus z Davidova semene byl vzkříšen z mrtvých – to je mé evangelium. ⁹Pro ně snáším útrapy, dokonce i okovy jako zločinec; ale Boží slovo není v okovech. ¹⁰Proto jsem ochoten všechno vydržet kvůli vyvoleným, aby i oni došli spásy a věčné slávy v Kristu Ježíši.

¹¹Toto je jistá pravda:

¹²Jestli jsme s ním zemřeli, budeme s ním žít.

Jestli vytrváme, budeme s ním kralovat.

¹³Jestli jej zapřeme, i on nás zapře.

Jestli jsme nevěrní, on zůstává věrný –
nemůže přece popřít sám sebe!

Boží základ stojí

¹⁴Tyto věci připomínej a zapřísahej bratry před Bohem, ať se nehádají o slova – nevede to k žádnému užitku, jen ke zkáze posluchačů. ¹⁵Usiluj, aby ses mohl před Bohem postavit jako osvědčený dělník, který se nemá zač stydět a který správně vykládá slovo pravdy. ¹⁶Vyhýbej se světským tla-
chům, které odvádějí lidi stále dál od Boha. ¹⁷Takové řeči se šíří jako rako-
vina. Vedou je lidé jako Hymenaios a Filetos, ¹⁸kterí zbloudili z cesty pravdy
a podvracejí víru některých lidí řečmi o tom, že už nastalo vzkříšení.

¹⁹Boží základ však pevně stojí a nese tento nápis: „Hospodin ví, kdo mu patří,“ a „Každý, kdo vyznává Pánovo jméno, ať opustí nepravost.“ ²⁰Ve
velikém domě nejsou jen zlaté a stříbrné nádoby, ale také dřevěné a hli-
něné; některé jsou na ozdobu a jiné na smetí. ²¹Kdo si zachová čistotu
od věcí, které jsem zmínil, bude vzácnou nádobou, posvěcenou a velmi
užitečnou pro Pána, připravenou pro každé dobré dílo.

²²Utíkej tedy od mladických tužeb a následuj spravedlnost, víru, lásku
a pokoj spolu s ostatními, kdo vzývají Pána z čistého srdce. ²³Hloupé a ne-
smyslné debaty odmítej; víš přece, že plodí jen hádky. ²⁴A Pánův služebník
nemá být hádavý, ale ke všem přívětivý a snášenlivý a má být schopen učit
²⁵a s vlídností napravovat odpůrce. Kdo ví? Bůh je může přivést k pokání,
aby poznali pravdu ²⁶a probrali se z ďáblovy pasti, do níž se nechali lapit,
aby konali jeho vůli.

Poslední dny

3 Buď si jist, že v posledních dnech nastanou těžké časy. ²Lidé budou
milovat jen sami sebe a své peníze; budou vychloubační, arogantní,
urážlivé, vzpurní k rodičům, nevděční, bezbožní, ³bezcitní, nesmiřitelní,
pomlouvační, nevázaní, bezuzdní, nepřátelé dobra, ⁴zrádci, lehkomyšní,
domýšliví, milovníci rozkoše spíše než milovníci Boha. ⁵Navenek sice
budou ztělesněná zbožnost, ale její moc budou popírat. Od takových se
odvracej.

⁶Jsou mezi nimi i tací, kteří se vtírají do rodin, aby si získávali všelijaké
ženské tížené vlastními hříchy a vedené nejrůznějšími touhami, ⁷které
se pořád chtějí učit, ale nikdy nemohou dojít k poznání pravdy. ⁸Tito lidé
se zkaženou myslí a falešnou vírou nyní odporují pravdě, tak jako kdysi

Jannes a Jambres odporovali Mojžíšovi. ⁹Daleko se však nedostanou; jejich pošetilost bude zřejmá všem tak jako kdysi pošetilost těch dvou.

Poslední výzva

¹⁰Ty sis však osvojil mé učení, můj způsob života, můj záměr, mou víru, trpělivost, lásku a vytrvalost. ¹¹Poznal jsi pronásledování a utrpení, která mě potkala v Antiochii, v Ikoniu a v Lystře. Jaká pronásledování jsem přestál! Pán mě ale ze všech vysvobodil. ¹²Právě tak budou pronásledování všichni, kdo chtějí žít zbožně v Kristu Ježíši. ¹³Se zlými lidmi a šarlatány to bude stále horší – budou svádět druhé, sami svedeni.

¹⁴Ty však zůstávej v tom, čemu ses naučil. Víš, že je to pravda, neboť víš, od koho ses učil. ¹⁵Od dětství přece znáš svatá Písma, která ti dokáží dát moudrost ke spasení skrze víru v Krista Ježíše. ¹⁶Veškeré Písmo je vdechnuté Bohem a je nanejvýš užitečné. Vyučuje nás a usvědčuje, napravuje a vychovává ve spravedlnosti, ¹⁷aby byl Boží člověk dokonale připraven a vybaven ke každému dobrému dílu.

4 Zapřísahám tě před Bohem a před Kristem Ježíšem, který bude soudit živé i mrtvé, až přijde nastolit své království: ²Hlásej Slovo, buď připraven vhod i nevhod, usvědčuj, napomínej, povzbuzuj a vyučuj s nejvyšší trpělivostí. ³Přijde totiž doba, kdy lidé nestrpí zdravé učení, ale budou se podle vlastních chutí obklopotvat učiteli, kteří jim budou lechtat sluch. ⁴Odvrátí uši od pravdy a uchýlí se k bájím. ⁵Ty však buď ve všem střízlivý, snažej útrapy, konej dílo kazatele evangelia, naplň svou službu.

Dokončený běh

⁶Já už totiž budu brzy obětován; přišel čas mého odchodu. ⁷Bojoval jsem dobrý boj, svůj běh jsem dokončil, víru jsem zachoval. ⁸Teď na mne čeká koruna spravedlnosti, kterou mi v onen den udělí Pán, ten spravedlivý soudce – a nejen mně, ale všem těm, kdo s láskou vyhlíží jeho příchod.

⁹Udělej vše, abys ke mně brzy přišel. ¹⁰Démas si zamiloval tento svět a opustil mě; odešel do Tesaloniky, Krescens do Galacie, Titus do Dalmácie. ¹¹Jediný Lukáš se mnou zůstal. Vyzvedni Marka a přiveď ho s sebou; velmi potřebuji jeho pomoc. ¹²(Tychika jsem totiž poslal do Efesu.) ¹³Až půjdeš, přines mi plášť, který jsem nechal v Troadě u Karpa, a knihy, zvláště pergameny.

¹⁴Kovář Alexandr mi velmi ublížil; Pán mu odplatí podle jeho skutků. ¹⁵Dávej si na něj pozor, protože tvrdě odporoval našim slovům.

¹⁶Při mé první obhajobě se za mne nikdo nepostavil. Všichni mě opustili – kéž jim to není počítáno! ¹⁷Pán ale stál při mně a posílil mě, aby mé kázání bylo završeno a mohly je slyšet všechny národy. Byl jsem tedy vysvobozen ze lví tlamy. ¹⁸A Pán mě vysvobodí od všeho zlého a zachová mě pro své nebeské království. Jemu buď sláva na věky věků! Amen.

¹⁹Pozdravuj Priscillu s Akvilou i Onesiforův dům. ²⁰Erastos zůstal v Korintu, Trofima jsem nechal nemocného v Milétu.

²¹Udělej vše, abys ke mně přišel, než začne zima. Pozdravuje tě Eubulos, Pudens, Linus, Klaudia a všichni sourozenci.

²²Pán buď s tvým duchem. Milost s vámi.

LIST TITOVÍ

PAVEL, Boží SLUŽEBNÍK a apoštol Ježíše Krista, poslaný zvěstovat Božím vyvoleným víru, aby poznali pravdu a žili zbožně² v naději věčného života. Bůh, který nikdy nelže, nám tento život zaslíbil před začátkem věků³ a toto své slovo zjevil v pravý čas skrze kázání, jež mi z nařízení našeho Spasitele Boha bylo svěřeno.

⁴Titovi, vlastnímu synu v obecné víře:

Milost a pokoj od Boha Otce a od Krista Ježíše, našeho Spasitele.

Čistým vše čisté

⁵Nechal jsem tě na Krétě proto, abys dal do pořádku to, co ještě zbývá, a podle mých pokynů ustanovil po městech starší. ⁶Takový člověk musí být bezúhonný: věrný manžel,^a který má věřící děti, jimž nelze vytknout prostopášnost nebo vzpouru. ⁷Představený musí být jakožto Boží správce bezúhonný: nesmí být samolibý, vznětlivý, opilec, hrubián ani prospěchář,⁸ ale pohostinný, milovník dobra, rozvážný, spravedlivý, svatý a ukázněný. ⁹Musí se pevně držet spolehlivých slov Pánova učení, tak aby uměl nejen povzbuzovat zdravým učním, ale i přemáhat odpůrce.

¹⁰Je totiž spousta buřičů, žvanilů a svůdců, zvláště mezi obřezanými, ¹¹a těm se musejí zacpat ústa. Pro mrzký zisk učí nemístným věcem a rozvracejí tak celé rodiny. ¹²Jeden z nich, jejich vlastní prorok, řekl: „Krétané jsou věční lháři, zlé bestie, líné pupky!“^b ¹³Měl úplnou pravdu. Proto je přísně napomínej, ať jsou zdraví ve víře ¹⁴a nezabývají se židovskými báje a příkazy lidí, kteří se odvracejí od pravdy.

¹⁵Čistým je vše čisté; nečistým a nevěřícím však není čisté nic – nemají totiž čistou mysl ani svědomí. ¹⁶Prohlašuji, že znají Boha, ale svými skutky to popírají. Jsou nesnesitelní, nepovlní a nepřipravení konat jakékoli dobro.

Jak žít na tomto světě

2 Ty ale vyučuj, co patří ke zdravému učení. ²Starší muži ať jsou střídmí, ušlechtilí, rozvážní a zdraví ve víře, lásce a trpělivosti.

³Také starší ženy ať se chovají, jak se sluší na svaté: ať nepomlouvají a nepropadají opilství, ale jsou vzorem dobroty. ⁴Ať učí mladé ženy milovat své muže a děti, ⁵být zdrženlivé a cudné, pečovat o domácího, být laskavé a poddané manželům, aby Boží slovo nemělo špatnou pověst.

⁶Podobně napomínej ke zdrženlivosti i mladíky. ⁷Ty sám buď vždy příkladem správného jednání. V učení měj poctivost a vážnost, ⁸mluv zdravé slovo, proti němuž nelze nic namítnout, aby byl každý protivník zahanben a nemohl o nás říci nic zlého.

⁹Služebníky uč, ať se podřizují svým pánům, ať jsou vždy příjemní, ať neodmouvají ¹⁰a neokrádají, ale jsou věrní a naprosto spolehliví. Tak budou vždy ozdobou učení našeho Spasitele Boha.

^a6 dosl. manžel jedné ženy
př. Kr.)

^b12 výrok krétského filosofa Epimenida z Knóssu (6. stol.

¹¹Boží spásná milost se totiž zjevila všem lidem. ¹²Učí nás, abychom se zřekli bezbožnosti a světských žádostí a žili na tomto světě rozvážně, spravedlivě a zbožně, ¹³v očekávání té pozeňnané naděje – slavného příchodu našeho velikého Boha a Spasitele Ježíše Krista. ¹⁴On dal sám sebe za nás, aby nás vykoupil z veškeré nepravosti a očistil si pro sebe zvláštní lid, horlivý konat dobro.

¹⁵Toto uč. Povzbuzuj je a napomínej s veškerým důrazem. Nikdo ať tebou nepohrdá.

Koupeľ znovuzrozeň

3 Připomínej jim, ať se poslušně podřizují vládcům a vrchnostem, ať jsou vždy připraveni konat dobro, ²ať o nikom nemluví zle, ať jsou snášenliví, laskaví a vůči všem lidem ať vždy prokazují vlídnot.

³I my jsme přece bývali nerozumní, nepovolní a oklamání. Otročili jsme vášním a rozkoším, žili jsme v zášti a závisti, byli jsme odporní a plní vzájemné nenávisti. ⁴Když se však ukázala laskavost a lidumilnost našeho Spasitele Boha, ⁵spasil nás – ne pro naše spravedlivé skutky, ale pro své milosrdenství. Poskytl nám koupeľ znovuzrozeň a obnoveň Ducha svatého, ⁶kterého na nás vylil v hojnosti skrze našeho Spasitele Ježíše Krista. ⁷Jeho milostí jsme takto ospravedlněni, abychom se stali dědici věčného života, který očekáváme.

⁸Toto je jistá pravda a chci, abys na ní trval: ať se ti, kdo věří v Boha, usilovně věnují správnému jednání. To je totiž dobré a užitečné pro lidi. ⁹Hloupým hádkám, vykládání rodokmenů, svárům a zákonickým sporům se ale vyhýbej, neboť jsou neplodné a marné. ¹⁰Rozvratníka po prvním a druhém napomenutí vyobcuj. ¹¹Věz, že takový člověk je zkažený a hřeší, odsouzen sám sebou.

¹²Až k tobě pošlu Artema nebo Tychika, udělej vše, abys ke mně přišel do Nikopole, neboť jsem se rozhodl strávit tam zimu. ¹³Právníka Zenu a Apolla pečlivě vyprav na cestu, aby jim nic nescházelo. ¹⁴Ti, kdo patří k nám, ať se učí věnovat správnému jednání, aby uměli pomáhat v nouzi a nebyli neužiteční.

¹⁵Všichni, kdo jsou se mnou, tě pozdravují. Pozdrav ty, kteří nás milují ve víře.

Milost s vámi všemi.

LIST FILEMONOVI

PAVEL, VĚZEŇ Ježíše Krista, a bratr Timoteus
Filemonovi, našemu milému příteli a spolupracovníku, ²sestře Apfii,
našemu spolubojovníku Archipovi i církvi ve tvém domě:

³Milost vám a pokoj od Boha, našeho Otce, a od Pána Ježíše Krista.

Štědrost víry

⁴Kdykoli tě zmiňuji ve svých modlitbách, děkuji svému Bohu, ⁵neboť se doslýchám o tvé víře v Pána Ježíše a lásce ke všem svatým. ⁶Modlím se, aby se sdílení tvé víry naplno projevilo díky poznání všeho dobrého, co máme v Kristu. ⁷Tvá láska nám přináší velikou radost a povzbuzení, bratře, neboť jsi potěšil srdce svatých.

Prosba za Onezima

⁸Proto ačkoli bych ti mohl v Kristu směle přikázat, co se patří, ⁹pro lásku raději prosím – já Pavel, už stařec a teď také vězeň Krista Ježíše. ¹⁰Prosím tě ohledně svého syna, jehož jsem zplodil ve vězení, Onezima,^a ¹¹který ti kdysi nebyl prospěšný, ale nyní je velmi prospěšný tobě i mně.

¹²Posílám ti ho zpět jako své vlastní srdce. ¹³Chtěl jsem si ho nechat u sebe, aby mi v mém vězení pro evangelium sloužil místo tebe, ¹⁴ale nechtěl jsem nic udělat bez tvého vědomí, aby tvůj dobrý skutek nebyl vynucený, ale dobrovolný. ¹⁵Snad proto ti byl načas vzdálen, abys ho přijal navždy – ¹⁶ne již jako otroka, ale jako někoho, kdo je více než otrok, a sice milovaný bratr. Je mi obzvlášť drahý, a čím spíše tobě, ať už v lidském smyslu nebo v Pánu.

¹⁷Máš-li mě za společníka, přijmi ho jako mne. ¹⁸Pokud ti způsobil nějakou škodu nebo něco dluží, přičti to mně. ¹⁹TOTO PÍŠU JÁ PAVEL SVOU VLASTNÍ RUKOU: JÁ TO ZAPLATÍM! Snad ti nemusím připomínat, že mi dlužíš i sám sebe.

²⁰Nuže, bratře, ať z tebe mám v Pánu užitek i já; potěš mé srdce v Pánu.

²¹Píšu ti v jistotě o tvé poslušnosti a vím, že uděláš více, než žádám.

²²A ještě něco – připrav pro mě pokoj. Doufám totiž, že se k vám díky vašim modlitbám budu moci vrátit.

²³Pozdravuje tě Epafras, můj spoluvězeň v Kristu Ježíši, ²⁴a moji spolupracovníci Marek, Aristarchos, Démas a Lukáš.

²⁵Milost Pána Ježíše Krista s vaším duchem.

^a10 řec. *Onezimos* znamená *Užitečný*

LIST ŽIDŮM

MNOHOKRÁT A MNOHA ZPŮSOBY mluvil kdysi Bůh k otcům skrze proroky, ²ale v těchto posledních dnech promluvil k nám skrze svého Syna, jehož ustanovil dědicem všeho a skrze něhož stvořil celý svět. ³On je jasem jeho slávy a vyjádřením jeho podstaty; svým mocným slovem nese vše, co je. On se postaral o očištění hříchů a poté usedl po pravici Velebnosti na výsostech.

Vznešenější než andělé

⁴Tento Syn o tolik převyšuje anděly, oč vznešenějšího jména se mu dostalo. ⁵Vždyť kterému z andělů Bůh kdy řekl:

„Ty jsi můj Syn,
já jsem ode dneška Otcem tvým“?^a

A znovu:

„Já jemu budu otcem
a on mi bude Synem.“^b

⁶A znovu, když přivádí Prvorozeného na svět, říká:

„Klanějte se mu všichni Boží andělé!“^c

⁷O andělech sice říká:

„Ze svých poslů činí vichry,
ze svých služebníků plameny,“^d

⁸ale o Synu říká:

„Tvůj trůn, Bože, trvá na věčné věky,
žezlo spravedlnosti je žezlo vlády tvé.

⁹Miluješ spravedlnost a zlo nenávidíš;
to proto tě Bůh, tvůj Bůh, pomazal
olejem radosti nad společníky tvé.“^e

¹⁰A dále:

„Na počátku jsi, Pane, zemi založil,
dílem tvých rukou jsou nebesa.

^a5 Žalm 2:7 ^b5 2.Sam 7:14; 1.Let 17:13 ^c6 Žalm 97:7 ^d7 Žalm 104:4

^e9 Žalm 45:7–8

- ¹¹ Ona pomínou, ty budeš vždy,
všechna se jako šaty obnosí.
¹² Svineš je jako plášť
a jako roucho budou změněna,
ty však jsi tentýž –
tvá léta neskončí!“^a

¹³ A kterému z andělů kdy řekl:

„Seď po mé pravici,
než ti tvé nepřátele k nohám položím“?^b

¹⁴ Andělé jsou ovšem pouzí služebníci, duchové posílání sloužit těm, jimž se má dostat spásy.

Co je člověk?

2 Proto se musíme tím pečlivěji držet toho, co jsme slyšeli, a nenechat se proudem unášet pryč. ²Jestliže už slovo, které zvěstovali andělé, bylo závazné, takže každý přestupek a každou neposlušnost stihl spravedlivý trest, ³jak bychom tedy unikli my, kdybychom opomíjeli takového spasení? Na počátku je zvěstoval sám Pán a nám je potvrdili ti, kteří jej slyšali, ⁴což Bůh podle své vůle zároveň dosvědčoval znameními a divy, různými zázraky a udílením Ducha svatého.

⁵Ten budoucí svět, o němž mluvíme, Bůh nesvěřil andělům. ⁶Písmo na jednom místě prohlašuje:

„Co je člověk, že na něj pamatuješ,
co je lidský tvor, že tě zajímá?
⁷ O málo nižším než anděly jsi jej stvořil,
slávou a ctí jsi korunoval jej,^c
⁸k jeho nohám jsi složil vše.“^d

Když tedy vše položil do jeho moci, nezbylo nic, co by mu nepoddal. Teď ovšem ještě nevidíme, že by vše bylo v jeho moci. ⁹Vidíme ale Ježíše – který se stal o málo nižším než andělé – jak je nyní pro utrpení smrti korunován slávou a ctí, neboť z Boží milosti zakusil smrt za nás za všechny.

Kristovi sourozenci

¹⁰Ten, pro něhož a skrze něhož je všechno, se totiž rozhodl přivést mnoho synů do slávy, a tak považoval za vhodné přivést původce jejich spasení k cíli skrze utrpení. ¹¹Ten, který posvěcuje, i ti, kteří jsou posvěcováni, jsou totiž všichni z jednoho Otce. Proto se nestydí nazývat je svými sourozenci, ¹²když říká:

„Svým bratrům budu zvěstovat tvé jméno,
uprostřed shromáždění tě budu velebit.“^e

^a12 Žalm 102:26–28
rukou jsi jej ustanovil.

^b13 Žalm 110:1
^d8 Žalm 8:5–7

^c7 Někt. rukopisy přidávají *nad dílem svých*
^e12 Žalm 22:23

¹³Jinde říká:

„Já na něj budu spoléhat,“

a pokračuje:

„Hle, já a děti, které mi dal Bůh.“^a

¹⁴A protože děti jsou si příbuzné tělem a krví, právě tak se i on stal člověkem, aby svou smrtí zlomil moc toho, který měl moc smrti (to jest ďábla),¹⁵a osvobodil ty, které strach ze smrti po celý život držel v otroctví. ¹⁶Neužívá se přece andělů, ale Abrahamova semene se ujímá. ^b¹⁷Proto se musel ve všem připodobnit svým sourozencům, aby se před Bohem stal jejich milosrdným a věrným veleknězem a mohl vykonat obět smíření za hříchy lidu. ^c¹⁸Protože sám trpěl ve svých zkouškách, může teď pomoci těm, kdo procházejí zkouškami.

Věrnější než Mojžíš

3 A proto, moji svatí bratři, společníci v nebeském povolání, hleďte na apoštola a velekněze našeho vyznání, Ježíše, ²kteřý byl věrný Tomu, jenž ho ustanovil, tak jako Mojžíš byl věrný v celém Božím domě. ^d³On si ovšem zaslouží větší slávu než Mojžíš, tak jako má větší čest stavitel než sám dům. ⁴Každý dům přece někdo postavil a stavitелеm všeho je Bůh. ⁵Ano, Mojžíš byl jako služebník věrný v celém Božím domě, aby dosvědčil to, co mělo být řečeno později, ⁶ale Kristus byl jakožto Syn věrný nad svým domem. A jeho dům jsme my, pokud si udržíme tu smělou důvěru a hrdou naději.

Nebudte zatvrzelí

⁷Proto, jak říká Duch svatý:

„Dnes, když ho uslyšíte mluvit,

⁸nebudte zatvrzelí jako tehdy při vzpouře,
v den pokušení na poušti.

⁹Vaši otcové mě dráždili a pokoušeli –
co umím, viděli po čtyřicet let!

¹⁰Roztrpčen tím pokolením jsem tehdy řekl:
Srdce těch lidí jen stále bloudí,
mé cesty vůbec neznají.

¹¹Rozhněván jsem tenkrát odpřisáhl:
Do mého odpočinku nikdy nevtroučí!“^e

¹²Dávejte pozor, bratři, aby někdo z vás neměl zlé a nevěrné srdce, které by se odvracelo od živého Boha. ¹³Raději se navzájem denně povzbuzujte, dokud ještě platí ono „Dnes“, aby se někdo z vás nedal oklamat hříchem a zatvrdit. ¹⁴Jsmo přece Kristovými společníky – pokud si tu počáteční jistotu neochvějně udržíme až do konce. ¹⁵Jak říká:

^a13 Iza 8:17–18

^b16 Iza 41:8–10

^c17 Lev 16:30, 32

^d2 Num 12:7

^e11 Žalm

95:7–11

„Dnes, když ho uslyšíte mluvit,
nebuďte zatvrzelí jako tehdy při vzpouře.“^a

¹⁶Kdo se však vzbouřil, i když ho slyšel mluvit – nebyli to snad všichni, kdo s Mojžíšem vyšli z Egypta? ¹⁷Kdo jej roztrpčoval po celých čtyřicet let? Kdo jiný než ti hříšníci, jejichž těla padla na poušti? ¹⁸A komu odpřisáhl, že nev kročí do jeho odpočinku? Přece těm, kdo odmítali poslechnout! ¹⁹Vidíme tedy, že nemohli vejít kvůli nevěře.

Vejděme do odpočinku

4 Zaslíbení o vstupu do jeho odpočinku stále platí, a tak si dejme pozor, aby se neukázalo, že je někdo z vás minul. ²I nám přece byla zvěstována dobrá zpráva, stejně jako jim. Slyšené slovo jim ale nepomohlo, neboť se u posluchačů nesetkalo s vírou. ³Do odpočinku tedy vcházíme jen my, kteří jsme uvěřili. On přece řekl:

„Rozhněván jsem tenkrát odpřisáhl:
Do mého odpočinku nikdy nev kročí!“^c

Jeho dílo je ovšem hotové už od stvoření světa. ⁴Písmo přece na jednom místě mluví o sedmém dni takto: „Sedmého dne Bůh odpočinul ode všech svých skutků,“^d a jinde zase: „Do mého odpočinku nikdy nev kročí!“^e

⁶Možnost vejít do odpočinku tedy stále trvá, ale ti, jimž byla tehdy zvěstována dobrá zpráva, do něj kvůli své neposlušnosti nevešli. ⁷Proto Bůh znovu označuje nějaký den jako „Dnes“, když o mnoho později říká Davidovými ústy (jak už bylo řečeno):

„Dnes, když ho uslyšíte mluvit,
nebuďte zatvrzelí.“^e

⁸Kdyby je totiž Jozue uvedl do odpočinku, Bůh by pak už nemluvil o jiném dni. ⁹Proto tedy Božímu lidu nadále zůstává svátek. ¹⁰Vždyť ten, kdo vstoupil do jeho odpočinku, odpočinul od svých skutků, tak jako Bůh odpočinul od svých. ¹¹Usilujme tedy vejít do toho odpočinku, aby snad někdo po jejich příkladu nepadl kvůli neposlušnosti.

¹²Boží slovo je živé, mocné a ostřejší než každý dvojsečný meč. Proniká až k rozhraní duše a ducha, až do morku a kloubů, až do srdce, kde zkoumá jeho myšlenky a úmysly. ¹³Nic v celém stvoření před ním není skryté; všechno je nahé a obnažené před očima Toho, jemuž musíme složit účet.

Soucitnější než Áron

¹⁴Když máme tak úžasného velekněze – Božího Syna Ježíše, který vešel až do nebe – držíme se pevně svého vyznání. ¹⁵Nemáme ovšem velekněze neschopného cítit s našimi slabostmi, ale takového, který byl v každém ohledu zkoušen jako my, avšak zůstal bez hříchu. ¹⁶Proto přistupme k trůnu milosti se smělou důvěrou, abychom došli milosrdenství a naši milost, když potřebujeme pomoci.

^a15 Žalm 95:7–8

^b2 mnoho raných rukopisů *neboť nesdíleli víru těch, kdo poslechli*

^c3,5 Žalm 95:11

^d4 Gen 2:2

^e7 Žalm 95:7–8

5 Každý velekněz bývá vybírán z lidí, aby jako jejich zástupce přinášel Bohu dary a oběti za jejich hříchy. ²Dovede být shovívavý k nevědomým a zbloudilým – vždyť i on sám podléhá slabosti, ³a proto musí obětovat nejen za hříchy lidu, ale i za vlastní. ⁴Tuto čest si nikdo nemůže přivlastnit, ale musí ho povolat Bůh tak jako Árona.

⁵Právě tak si ani Kristus nepřivlastnil slávu velekněze, ale dal mu ji Ten, který mu řekl:

„Ty jsi můj Syn,
já jsem ode dneška Otcem tvým.“^a

⁶A jak říká zase jinde:

„Jsi knězem navěky
podle řádu Melchisedechova.“^b

⁷On za svého pozemského života přinášel s hlasitým křikem a slzami modlitby a prosby Tomu, který ho mohl uchránit před smrtí, a ve své úzkosti byl vyslyšen. ⁸Ačkoli byl Boží Syn, naučil se z toho, co vytrpěl, poslušnosti. ⁹Jakmile dosáhl cíle, stal se pro všechny, kdo jej poslouchají, původcem věčného spasení, ¹⁰když ho Bůh jmenoval veleknězem podle Melchisedechova řádu.

Směřujme k dospělosti

¹¹Měli bychom o něm ještě mnoho co říci, ale je to těžké vysvětlovat, protože jste líní naslouchat. ¹²Po takové době už byste sami měli být učiteli, ale potřebujete, aby vám někdo znovu vysvětloval základní pravdy Božího slova. Jsou z vás kojenci – potřebujete mléko, a ne hutný pokrm. ¹³Kdokoli se živí mlékem, protože nepřivykl slovu spravedlnosti, je ještě nemluvně. ¹⁴Hutný pokrm je ale pro dospělé, to jest pro ty, kdo mají smysly zkušeností vycvičené k rozeznání dobrého a zlého.

6 Nechme už tedy úvodních řečí o Kristu a směřujme k dospělosti. Nepokládejme znovu základy – ať už je to pokání z mrtvých skutků, víra v Boha, ²učení o křtech, vkládání rukou, vzkříšení z mrtvých a o věčném soudu. ³Dá-li Bůh, vydáme se dál.

⁴Pro ty, kdo byli už jednou osvíceni, kdo okusili ten nebeský dar, získali podíl na Duchu svatém, ⁵okusili dobrotu Božího slova i moc budoucího věku, ⁶a přesto odpadli, pro ty je nemožné znovu se vrátit k pokání. Znovu by tak pro sebe křížovali Božího Syna, znovu by ho vydávali potupě! ⁷Když země vsákně vydatné deště a vydá zemědělcům dobrou úrodu, je na ní Boží požehnání. ⁸Pokud však plodí jen bodláčí a trní, je bezcenná a blížká prokletí – nakonec ji čeká spálení.

⁹Milování, přestože takto mluvíme, jsme si o vás jisti něčím lepším – tím, co se týká spasení. ¹⁰Bůh není nespravedlivý, aby zapomněl na vaši námahu a na lásku, kterou jste prokazovali jeho jménu, když jste sloužili a dosud sloužíte svatým. ¹¹Toužíme však, aby každý z vás tuto horlivost projevoval až do konce, kdy se splní naše naděje. ¹²Proto nebuďte líní, ale řiďte se příkladem těch, kdo skrze víru a trpělivost dosáhli zaslíbení.

Boží přísaha

¹³Když totiž Bůh dával zaslíbení Abrahamovi, neměl, při kom větším by přísahal, a tak přísahal sám při sobě:

¹⁴ „Jistě ti nesmírně požehnám
a nesmírně tě rozmnožím.“^a

¹⁵Abraham pak díky trpělivosti dosáhl zaslíbení.

¹⁶Lidé vždy přísahají při někom vyšším a přísaha je pro ně potvrzením, o němž nemůže být spor. ¹⁷Bůh ovšem chtěl dědicům zaslíbení přesvědčivě ukázat nezvratnost svého rozhodnutí, a tak svůj slib stvrdil přísahou. ¹⁸A protože je nemožné, aby Bůh lhal, stávají se tyto dvě nezvratné věci mocným povzbuzením pro nás, kdo jsme našli útočiště v nabídnuté naději.

¹⁹Tuto naději máme jako kotvu duše, bezpečnou, pevnou a sahající až dovnitř za oponu, ²⁰kam za nás vstoupil náš předchůdce Ježíš, který se na věky stal veleknězem podle Melchisedechova řádu.

Melchisedech

7 Tento Melchisedech, král Sálemu a kněz Nejvyššího Boha, vyšel vstříc Abrahamovi, který se vracel od vítězství nad králi; dal mu požehnání ^{2a}a Abraham mu ze všeho oddělil desátek. ^bJeho jméno se v první řadě vykládá jako „Král spravedlnosti“, dále je to také král Sálemu, což znamená „král pokoje“. ³Bez otce a matky, bez rodokmenu, bez narození a úmrtí, podoben Božímu Synu zůstává knězem navždycky.

⁴Považte, jak vznešený musel být, když mu sám otec Abraham dal desátek z kořisti! ⁵Synové Leviho, kteří zastávají kněžský úřad, mají podle Zákona oprávnění přijímat desátky od lidu, to jest od svých bratrů, kteří tak jako oni vzešli z Abrahamových beder. ⁶Melchisedech, který ani nepochází z jejich rodokmenu, však přijal desátek od samotného Abrahama a dal požehnání tomu, který měl zaslíbení od Boha! ⁷Je nesporné, že požehnání přijímá menší od většího. ⁸Zde tedy přijímají desátky smrtelní lidé, ale tam někdo, o kom se tvrdí, že žije. ⁹Dalo by se dokonce říci, že skrze Abrahama dal desátek i Levi, který desátky přijímá, ¹⁰neboť byl ještě v otcových bedrech, když mu Melchisedech vyšel vstříc.

Lepší kněžství

¹¹Kdyby levitské kněžství vedlo k dokonalosti (kvůli níž byl lidu dán Zákon), proč by ještě bylo potřeba, aby povstal jiný kněz podle Melchisedechova řádu, a nebyl jmenován podle Áronova řádu? ¹²Se změnou kněžství ovšem nutně nastává i změna Zákona. ¹³Ten, o kom se tu mluví, přece patří k jinému pokolení, z něhož nikdy nikdo u oltáře nesloužil. ¹⁴Jak známo, náš Pán pochází z Judy, a ohledně toho pokolení se Mojžíš o kněžích vůbec nezminil.

¹⁵Je tedy nade všechnu pochybnost zřejmé, že nastupuje jiný kněz, podobný Melchisedechovi, ¹⁶ne podle tělesných pravidel Zákona, ale podle moci nesmrtelného života. ¹⁷Jak dosvědčuje Písmo:

^a14 Gen 22:17 ^b2 Gen 14:17–20

„Jsi knězem navěky
podle řádu Melchisedechova.“^a

¹⁸Tím se ruší to staré přikázání jako nedostatečné a neúčinné ¹⁹(Zákon přece nikoho k dokonalosti nepřivedl) a zároveň se zavádí něco lepšího: naděje, která nás přibližuje k Bohu.

²⁰A navíc, nestalo se to bez přísahy. Oni se totiž stávali kněžími bez přísahy, ²¹on však skrze přísahu. Bylo mu přece řečeno:

„Hospodin přísahal a nebude litovat:
Jsi knězem navěky.“^a

²²A tak se Ježíš stal ručitelem mnohem lepší smlouvy.

²³A dále: levitských kněží muselo být mnoho, protože jim smrt bránila zůstat v úřadu, ²⁴ale jeho kněžství je trvalé, protože žije navěky. ²⁵Proto také může dokonale spasit ty, kdo skrze něj přistupují k Bohu, neboť je stále živ, aby se za ně přimlouval.

²⁶Přesně takového velekněze jsme potřebovali! Je svatý, nevinný, neposkrvněný, oddělený od hříšníků a vyvýšený nad sama nebesa. ²⁷Nemusí jako tamti velekněží denně obětovat nejprve za své vlastní hříchy a potom za hříchy lidu, neboť to udělal jednou provždy, když obětoval sám sebe. ²⁸Zákon ustanovuje za velekněze lidi, kteří mají své slabosti, ale slovo přísahy, jež přišla po Zákonu, ustanovuje Syna, který je dokonalý na věky.

Lepší smlouva

8 To hlavní, o čem tu mluvíme, je ovšem to, že máme takového velekněze, který usedl po pravici trůnu Velebnosti v nebesích. ²On je služebníkem té pravé svatyně – stánku, který nepostavil člověk, ale Hospodin.

³Každý velekněz je pověřen přinášet dary a oběti. Bylo tedy potřeba, aby i on měl co obětovat. ⁴Zde na zemi by však ani nemohl být knězem, neboť zdejší kněží obětují dary podle Zákona, ⁵čímž slouží obrazu a stínu toho, co je v nebi. Tak to přece bylo sděleno Mojžíšovi, když měl dokončit stánek: „Hleď, abys vše udělal podle vzoru, který jsi viděl na této hoře.“^b

⁶Ježíši však byla svěřena mnohem vznešenější služba, neboť se stal prostředníkem lepší smlouvy, založené na lepších zaslíbeních. ⁷Kdyby té první smlouvě nebylo co vytknout, nebylo by ji potřeba nahrazovat jinou.

⁸Bůh ale svůj lid kárá, když říká:

„Hle, přicházejí dny, praví Hospodin,
kdy uzavřu novou smlouvu
s domem Izraele a s domem Judy.
⁹Ne ovšem takovou smlouvu,
jakou jsem uzavřel s jejich otci
v den, kdy jsem je vzal za ruku
a vyvedl je z Egypta.
Vždyť oni tuto mou smlouvu nedodrželi,
a já jsem se od nich odvrátil, praví Hospodin.

^a17, 21 Žalm 110:4

^b5 Exod 25:40

- ¹⁰ Nuže, toto je smlouva, kterou po těch dnech uzavřu s domem Izraele, praví Hospodin: Své zákony vložím do jejich mysli a napíšu jim je na srdce. Pak budu jejich Bohem a oni mým lidem.
- ¹¹ Jeden už nebude druhého poučovat, každý už nebude bratra nabádat: „Poznej Hospodina!“ Všichni, od nejmenšího až po největšího z nich, mne totiž budou znát.
- ¹² Tehdy se slituji nad jejich vinami a na jejich hříchy nevzpomenu nikdy víc.“^a

¹³Když tedy Bůh mluví o „nové smlouvě“, prohlašuje tu první za starou; a to, co stárne a chátrá, nutně zaniká.

Lepší bohoslužba

9 Ta první smlouva měla svá pravidla bohoslužby a také svatyni, ovšem pozemskou. ²Byl vztyčen stánek, v jehož první části, zvané svatyně, byl svícen, stůl a chleby předložení. ³Za oponou pak byla druhá část, zvaná nejsvětější svatyně. ⁴K ní patřil zlatý kadidlový oltář a truhla smlouvy, ze všech stran obložená zlatem, v níž byl zlatý džbán s manou, Áronova hůl, která rozkvetla, a desky smlouvy. ⁵Nad truhlou byli cherubové Boží slávy, kteří zastíňovali slitovnici. O tom všem ale teď není třeba mluvit podrobně.

⁶Od doby, kdy byl stánek vztyčen, vcházejí kněží neustále do jeho první části, kde konají bohoslužbu. ⁷Do té druhé však jen jednou za rok vchází samotný velekněz, a to ne bez krve, kterou obětuje za sebe i za hříchy lidu, spáchané v nevědomosti. ⁸Tím Duch svatý ukazuje na to, že dokud stál ten první stánek, nebyla ještě zjevena cesta do pravé svatyně. ⁹V rámci toho dočasného podobenství se obětují dary a oběti, které však nikdy nemohou dokonale očistit svědomí toho, kdo se té bohoslužby účastní. ¹⁰Všechna ta tělesná pravidla o pokrmech, nápojích a různých omýváních platila jen do času nápravy.

¹¹Kristus však, jako velekněz dobra, jež mělo přijít, prošel větším a dokonalejším stánkem, který nebyl postaven rukama,^b to jest stánkem, který nepatří k tomuto stvoření. ¹²Jednou provždy vstoupil do nejsvětější svatyně, a to ne s krví kozlů a telat, ale se svou vlastní krví, a tak nám zajistil věčné vykoupení. ¹³Může-li pokropení krví kozlů a býků spolu s popelem jalovice tělesně očišťovat a posvěcovat poskvrněné,^c ¹⁴čím spíše krev neposkvrněného Krista, který sám sebe obětoval Bohu skrze věčného Ducha, očistí naše svědomí od mrtvých skutků ke službě živému Bohu?

Lepší oběť

¹⁵Kristus zemřel, aby vykoupil hříchy spáchané za první smlouvy, a tak se stal prostředníkem nové smlouvy, aby všichni povolání mohli přijmout zaslíbené věčné dědictví. ¹⁶U závěti^d se totiž musí prokázat smrt toho, kdo

^a12 Jer 31:31–34

^b11 Marek 14:58 (Skut 7:48; 17:24)

^c13 Lev 16:11–19; Num 19:1–9

^d16 řec. *diathéké* znamená *smlouva* (v. 15) i *závěť* (v. 16–17)

ji pořídil. ¹⁷Účinnost má pouze závěť zemřelých; dokud zůstavitel žije, závěť nenabývá platnosti.

¹⁸Proto ani ta první smlouva nebyla uzavřena bez krve: ¹⁹Když Mojžíš přednesl všemu lidu všechna přikázání Zákona, vzal krev telat a kozlů s vodou, rudou vlnou a yzopem a pokropil knihu Zákona i všechny lid ²⁰se slovy: „Toto je krev smlouvy, kterou s vámi Bůh uzavřel.“^a ²¹Právě tak pokropil tou krví i stánek a všechno bohoslužebné náčiní. ²²Podle Zákona se téměř všechno očišťuje krví a bez prolití krve není odpuštění.

²³Takto bylo potřeba očišťovat obrazy nebeských věcí; samy nebeské věci však vyžadují lepší oběti. ²⁴Kristus přece nepřišel do svatyně udělané rukama (jež je pouhým zobrazením té pravé), ale do samotného nebe, aby se za nás postavil před Boží tvář. ²⁵Také tam nepřišel proto, aby se obětoval znovu a znovu, jako když velekněz každoročně vchází do nejsvětější svatyně s cizí krví ²⁶(to by pak musel od stvoření světa trpět už mnohokrát), ale ukázal se teď na konci věků, aby svou obětí jednou provždy smazal hříchy.

²⁷Lidem je určeno jednou zemřít, a potom je čeká soud. ²⁸Právě tak se Kristus jednou obětoval, aby sňal hříchy mnohých, a podruhé se ukáže ne už kvůli hříchu, ale pro spásu těch, kdo na něj čekají.

Konec všech obětí

10 Zákon je pouhým stínem dobra, jež mělo přijít, nikoli jeho skutečným obrazem. Neustálé každoroční obětování přece nikdy nemůže ty, kdo je přináší, přivést k dokonalosti. ²(Jinak by je účastníci této bohoslužby už dávno přestali přinášet, protože by byli jednou provždy očištěni od hříšného svědomí.) ³Těmito obětmi se ale hříchy jen každoročně připomínají; ⁴krev býků a kozlů přece nemůže hříchy nikdy odstranit.

⁵A proto Kristus, když přichází na svět, říká:

„Oběti ani dary sis nepřál,
místo toho jsi mi tělo připravil;
⁶zápaly a oběti za hřích neoblíbil sis.

⁷Tehdy jsem řekl: Zde jsem, Bože,
jako je o mně v Knize napsáno,
přicházím konat vůli tvou.“^b

⁸Nejprve řekl: „Oběti ani dary, zápaly ani oběti za hřích“ (jež se obětují podle Zákona) „sis nepřál a neoblíbil,“ ⁹a potom dodal: „Zde jsem, abych konal tvou vůli.“ Tak ruší to první, aby ustanovil to druhé. ¹⁰A to je ta vůle, v níž jsme jednou provždy posvěceni skrze obětování těla Ježíše Krista.

¹¹Každý kněz denně pokračuje v bohoslužbě, při níž znovu a znovu přináší stejné oběti, které nikdy nemohou odstranit hříchy. ¹²Kristus však obětoval za hříchy jedinou obět a usedl navždy po Boží pravici. ¹³Od té doby čeká, až mu budou nepřátelé položeni k nohám,^c ¹⁴neboť jedinou obětí přivedl ty, které posvěcuje, k věčné dokonalosti.

¹⁵Totéž nám dosvědčuje i Duch svatý. Nejdříve totiž říká:

¹⁶„Toto je smlouva, kterou s nimi
po těch dnech uzavřu, praví Hospodin:

^a20 Exod 24:8 (srov. Mat 26:27)

^b7 Žalm 40:7–9

^c13 Žalm 110:1

Své zákony vložím do jejich srdce
a vepíší jim je do mysli,^a

¹⁷a potom dodává:

„Už nikdy nevzpomenu
na jejich hříchy a zločiny.“^a

¹⁸Tam, kde jsou hříchy odpuštěny, nejsou už za ně potřeba oběti.

Nová a živá cesta

¹⁹Bratři, díky Ježíšově krvi teď máme svobodný přístup do té pravé svatyně ²⁰tou novou a živou cestou, kterou nám otevřel skrze oponu, to jest své tělo. ²¹Máme také velikého kněze nad Božím domem, ²²a proto přístupme s opravdovým srdcem, v plné jistotě víry, se srdcem očištěným od špatného svědomí a s tělem omytým čistou vodou.

²³Držme se neochvějně naděje, kterou vyznáváme – vždyť Ten, který dal zaslíbení, je věrný. ²⁴Věnujme se jedni druhým, povzbuzujme se k lásce a k dobrým skutkům ²⁵a neopouštějme naše společné shromáždění, jak mají někteří ve zvyku. Raději se napomínejme, a to tím více, čím více vidíme, že se blíží ten den.

²⁶Jestliže totiž poté, co jsme poznali pravdu, vědomě pokračujeme v hříchu, nezbyvá nám už žádná oběť za hříchy, ²⁷ale jen hrozné očekávání Božího soudu, kdy zuřící oheň pohltí jeho odpůrce. ²⁸Kdokoli pohrdl Mojžíšovým zákonem, na základě výpovědi dvou nebo tří svědků bez milosti umírá.^b ²⁹Představte si, čím přísnější trest zasluhuje ten, kdo pošlapal Božího Syna, přestal si cenit krve smlouvy, jíž byl posvěcen, a potupil Ducha milosti! ³⁰Víme přece, kdo řekl:

„Má je pomsta, já zjednám odplatu,“

a dodal:

„Hospodin bude soudit svůj lid.“^c

³¹Jak hrozné je upadnout do rukou živého Boha!

³²Rozpomeňte se na dřívější dny – kolik zápasů a utrpení jste po svém osvícení museli podstoupit! ³³Někdy vás veřejně vystavovali urážkám a ponižování, jindy jste se sami postavili za ty, s nimiž se takto zacházelo. ³⁴Poznali jste utrpení vězňů a s radostí jste snesli ztrátu svého majetku, vědomi si toho, že vás čeká lepší a trvalé bohatství.

³⁵Nezahazujte proto svou smělou důvěru – vždyť bude bohatě odměněna! ³⁶Potřebujete však vytrvalost, abyste vykonali Boží vůli, a tak dosáhli zaslíbení. Vždyť:

³⁷„Už velmi, velmi brzy
přijde Ten, který má přijít, a neopozdí se.

^a17 Jer 31:33–34

^b28 Deut 17:2–7

^c30 Deut 32:35–36; Žalm 135:14

³⁸Můj spravedlivý bude žít z víry,^a
odpadlík je mi však z duše protivný.^{“b}

³⁹My ovšem neodpadáme k záhubě, ale věříme k záchraně.

Co je víra

11 Víra je podstata věcí, v něž doufáme, důkaz skutečností, jež nevidíme. ²Díky ní naši předkové došli u Boha uznání.

³Vírou rozumíme, že vesmír byl stvořen Božím slovem, takže to, co vidíme, nevzniklo z ničeho viditelného.

⁴Vírou Ábel přinesl Bohu lepší oběť nežli Kain. Díky ní byl uznán za spravedlivého (neboť Bůh přijal jeho dary), a přestože zemřel, díky ní dosud mluví.

⁵Vírou byl Enoch odsud vzat, aby nespatřil smrt: „zmizel, neboť ho Bůh vzal.“^c Ještě než byl vzat, měl pověst Božího oblíbence ⁶a bez víry si přece jeho oblibu nikdo nezíská. Kdo přichází k Bohu, musí věřit, že Bůh je a že odměňuje ty, kdo jej hledají.

⁷Vírou Noe, varován o tom, co ještě nebylo vidět, v Boží bázni postavil archu, v níž se zachránila jeho rodina. Tak zahanbil svět a stal se dědicem spravedlnosti, která je z víry.

⁸Vírou Abraham poslechl Boží volání, aby šel na místo, jež měl dědičně získat. Přestože nevěděl, kam jde, vydal se na cestu. ⁹Vírou se přistěhoval do zaslíbené země, jakkoli byla cizí, a bydlel v ní ve stanech stejně jako Izák a Jákob, dědicové téhož zaslíbení. ¹⁰Vyhlížel totiž město, které má základy, město, jehož stavitelem a tvůrcem je Bůh.

¹¹Vírou také neplodná Sára i přes svůj pokročilý věk přijala moc k početí potomka, přesvědčena o věrnosti Toho, který dal zaslíbení. ¹²A tak z jednoho už nemohoucího muže vzešlo bezpočet potomků, jako je hvězd na nebi a písku na mořském břehu.^d

¹³Tito všichni zemřeli ve víře, aniž dosáhli zaslíbení. Jen je zdálky zahlédli, vítali je a vyznávali, že jsou na zemi cizinci a přistěhovalci. ¹⁴Ti, kdo takto mluví, dávají najevo, že touží po vlasti. ¹⁵Kdyby měli na mysli tu, kterou opustili, měli přece dost času k návratu. ¹⁶Oni však toužili po lepší vlasti – po té nebeské. Sám Bůh se proto nestydí nazývat se jejich Bohem, neboť jim připravil město.

¹⁷Vírou Abraham ve své zkoušce obětoval Izáka. Ten, který přijal zaslíbení, obětoval svého jediného syna, ¹⁸o němž bylo řečeno: „Tvé símě bude povoláno v Izákovi.“^e ¹⁹Počítal totiž s tím, že Bůh je schopen i křísit z mrtvých; a odtud ho také (obrazně řečeno) přijal.

²⁰Vírou Izák požehnal Jákobovi a Ezauovi ohledně budoucích věcí.

²¹Vírou umírající Jákob požehnal každému z Josefových synů a „poklonil se, opřen o svou hůl.“^f

²²Vírou se Josef, předtím než skonal, zmínil o odchodu Izraelitů z Egypta a řekl jim, jak mají naložit s jeho kostmi.

²³Vírou byl Mojžíš po narození tři měsíce ukrýván svými rodiči. Když viděli, jak je to dítě krásné,^g nenechali se zastrašit královým rozkazem.

²⁴Vírou se Mojžíš, jakmile dospěl, zřekl postavení faraonova vnuka.

²⁵Dal přednost útrapám Božího lidu před pomíjivým hříšným požitkem.

^a38 nebo *žít díky své věrnosti* ^b38 Abk 2:3–4 ^c5 Gen 5:24 ^d12 Gen 15:5; 22:17

^e18 Gen 21:12 ^f21 Gen 47:31 (LXX) ^g23 Exod 2:2

²⁶Kristova potupa mu byla dražší než všechny egyptské poklady, neboť se díval až k odplatě. ²⁷Vírou opustil Egypt a nedal se zastrašit královým hněvem. Vytrval, jako by viděl Neviditelného. ²⁸Vírou slavil Hod beránka a skropení krví, takže se jich zhoubce prvorozených nedotkl.

²⁹Vírou přešli Rudé moře jako po suché zemi; když se však o to pokusili Egyptané, zmizeli v hlubině.

³⁰Vírou padly zdi Jericha, když je obcházeli sedm dní.

³¹Vírou nevěstka Rachab pokojně přijala špehy, a tak nezahynula s neposlušnými.

³²Mám pokračovat ještě dál? Není dost času, abych vyprávěl o Gedeonovi, Barákovi, Samsonovi, Jiftachovi, Davidovi, Samuelovi a prorocích. ³³Ti skrze víru dobývali království, konali spravedlnost, docházeli zaslíbení, zavírali tlamy lvům, ³⁴přemáhali žár ohně, unikali ostří meče, bývali posilnění v slabosti, stávali se silnými v boji a obraceli na útěk vojska cizinců. ³⁵Ženám se jejich mrtví vraceli vzkříšení.

Jiní šli na mučidla, když odmítli propuštění, aby dosáhli něčeho lepšího – vzkříšení. ³⁶Další zakoušeli výsměch a bičování a také okovy a vězení. ³⁷Bývali kamenováni, řezáni pilou,^a zabíjeni mečem, chodili v ovčích a kozlích kůžích – strádající, pronásledovaní a trpící. ³⁸Svět jich nebyl hoden. Bloudili po pustinách a horách, po jeskyních a zemských roklinách.

³⁹Ti všichni díky víře došli u Boha uznání. Přesto však nedosáhli zaslíbení, ⁴⁰neboť Bůh zamýšlel něco lepšího pro nás – proto neměli dojít k cíli bez nás.

Boží výchova

12 Když jsme tedy obklopeni takovým zástupem svědků, odhodme i my každou přítěž i hřích, který nás tak snadno svazuje, a vytrvale pokračujme v běhu, ležícím před námi. ²Nespouštějme oči z Ježíše, původce a završitele naší víry, který pro radost, ležící před ním, nedbal na hanbu, podstoupil kříž a usedl po pravici Božího trůnu. ³Uvědomte si, jaké nepřátelství hříšníků vůči sobě vydržel, abyste neochabli a neklesali na duchu.

⁴Ještě jste se v souboji s hříchem nevzepřeli až do krve. ⁵Copak jste zapomněli na povzbuzení, kterým vás oslovuje jako své syny?

„Hospodinovo poučení, synu, neodmítej,
když tě napravuje, nezoufej.

⁶Vždyť koho miluje Hospodin, toho vychovává
a trestá každého, koho přijímá za syna.“^b

⁷Když podstupujete zkoušky, je to pro vaši výchovu; Bůh se k vám chová jako k vlastním dětem. Je snad dítě, které otec netrestá? ⁸Výchovou procházejí všichni; bez ní byste tedy nebyli jeho děti, leda nevlastní. ⁹Když jsme si vážili svých tělesných rodičů, kteří nás vychovávali, neměli bychom se tím spíše poddat Otci duchů a získat život? ¹⁰Oni nás vychovávali krátce a podle svého uvážení, on ale pro náš vlastní prospěch, abychom došli podílu na jeho svatosti. ¹¹Výchova se v dané chvíli nikdy nezdá příjemná, ale krušná, později však těm, kdo jí prošli, přináší ovoce spravedlnosti a pokoje.

^a37 někt. rukopisy *pokoušení* ^b6 Přís 3:11–12

¹²Proto „dodejte síly ochabujícím rukám i podlomeným kolenům“
¹³a „zaveďte své kroky na přímé cesty,“^a aby to, co kulhá, zcela neochrnulo, ale raději bylo uzdraveno.

Neotřesitelné království

¹⁴Usilujte o pokoj se všemi lidmi a o svatost, bez níž nikdo neuvidí Pána.
¹⁵Dávejte pozor, aby se někdo nepřipravil o Boží milost a aby se nerozbujel nějaký kořen hořkosti, který by nakazil a poškodil mnohé. ¹⁶Ať se z nikoho nestane nevěrník nebo bezbožník jako Ezau, který prodal své prvorozenství za jediný pokrm. ¹⁷Víte přece, že když potom chtěl zdědit požehnání, byl odmítnut (ačkoli se jej s pláčem dožadoval), neboť nenašel příležitost k pokání.

¹⁸Nepřistoupili jste přece k hmatatelné hoře, k hořícímu ohni, k mračnu, temnotě a vichřici, ¹⁹k troubení polnice a k hlasu znějícímu tak, že když jej slyšeli, prosili, aby k nim už nemluvil. ²⁰(Nemohli totiž snést to, co se jim přikazovalo: „Kdyby se i jen zvíře dotklo té hory, bude ukamenováno.“^b)

²¹Byla to tak hrozná podívaná, že Mojžíš řekl: „Až se třesu hrůzou.“^c)

²²Přistoupili jste ale k hoře Sion a k městu živého Boha – nebeskému Jeruzalému, k nespočetnému zástupu andělů, ²³k slavnostnímu shromáždění, k církvi prvorozených, kteří jsou zapsáni v nebesích, k Bohu, soudci všech, k duchům spravedlivých, kteří došli cíle; ²⁴k prostředníku nové smlouvy Ježíši a ke skropení krví, která mluví lépe než Ábelova.

²⁵Hleďte, abyste neodmítli Toho, který k vám mluví. Jestliže neunikli ti, kteří odmítli toho, kdo na zemi vydával Boží pokyny, čím spíše neunikneme my, odvracíme-li se od Toho, který je z nebe. ²⁶Jeho hlas tehdy otřásal zemí, nyní však slibuje: „Ještě jednou otřesu nejenom zemí, ale i nebem.“^d ²⁷A to, že řekl „ještě jednou...“, ukazuje na odstranění všeho, co je otřesitelné (to jest udělané), aby tak zůstalo to, co je neotřesitelné.

²⁸My však přijímáme království, jež je neotřesitelné, a proto budme vděční a služme Bohu tak, jak se mu líbí, s úctou a posvátnou bázní.
²⁹Vždyť náš Bůh je stravující oheň.^e

Žijte v lásce

13 Bratrská láska ať zůstává. ²Nezapomínejte na pohostinnost – díky ní někteří nevědomky hostili anděly! ³Pamatujte na vězně, jako byste byli ve vězení s nimi; pamatujte na trpící jako ti, kdo sami také mohou cítit bolest.

⁴Manželství ať si všichni váží a manželské lože ať je bez poskvrny, vždyť smilníky a cizoložníky čeká Boží soud. ⁵Veďte nezištný život a buďte spokojeni s tím, co máte. Vždyť on řekl:

„Nikdy tě neopustím
a nikdy nenechám,“^f

⁶takže můžeme vyznat s důvěrou:

„Hospodin je můj zastánce, nebudu se bát.
Co by mi mohl člověk udělat?“^g

^a13 Iza 35:3; Přís 4:26

^b20 Exod 19:12–13

^c21 Deut 9:19

^d26 Ageus 2:6

^e29 Deut 4:24; 9:3

^f5 Deut 31:6, 8

^g6 Žalm 118:6

⁷Pamatujte na své vůdce, kteří vám předložili Boží slovo; všímejte si výsledku jejich života a berte si příklad z jejich víry. ⁸Ježíš Kristus je tentýž včera, dnes i na věky.

⁹Nenechte se unášet všelijakým podivným učením. Je lepší posilovat své srdce milostí než pokrmy, které svým stoupencům nijak nepomohly. ¹⁰Máme oltář, z něhož nemají právo jíst ti, kdo slouží stánku. ¹¹Těla zvířat, jejichž krev přináší velekněz do nejsvětější svatyně jako oběť za hřích, bývají pálena venku za stany. ^a ¹²Proto také Ježíš trpěl venku za branou, aby posvětil lid svou vlastní krví. ¹³Vyjděme tedy k němu ven za stany a nesme jeho potupu, ¹⁴neboť zde nemáme trvalé město, ale toužíme po tom budoucím. ¹⁵Skrze něj neustále přinášíme Bohu oběť chvály, totiž ovoce rtů, ^b vyznávajících jeho jméno. ¹⁶Nezapomínejte ovšem na dobročinnost a štědrost, neboť takové oběti jsou Bohu příjemné.

¹⁷Poslouchejte ty, kteří vás vedou, a buďte poddajní; bdí totiž nad vašimi životy jako ti, kdo budou muset složit účty. Ať to mohou dělat s radostí, a ne s naříkáním – to by vám přece nebylo prospěšné.

Bůh pokoje

¹⁸Modlete se za nás. Jsme si jisti, že máme čisté svědomí, neboť se za všech okolností snažíme jednat správně. ¹⁹Velice vás tedy prosím o modlitby, abych se k vám mohl co nejdříve vrátit.

²⁰Bůh pokoje, který pro krev věčné smlouvy vzkřísil z mrtvých našeho Pána Ježíše, toho velikého Pastýře ovcí, ²¹kež vás opatří vším dobrým, abyste konali jeho vůli, a působí v nás, co je v jeho očích příjemné, skrze Ježíše Krista, jemuž buď sláva na věky věků. Amen.

²²Prosím vás, bratři, přijměte toto slovo povzbuzení; vždyť jsem vám napsal jen krátce. ²³Vězte, že náš bratr Timoteus už je propuštěn. Přijde-li brzy, navštívím vás s ním.

²⁴Pozdravte všechny, kteří vás vedou, i všechny svaté. Pozdravují vás bratři z Itálie.

²⁵Milost s vámi všemi.

LIST JAKUBŮV

JAKUB, SLUŽEBNÍK BOHA a Pána Ježíše Krista, zdraví dvanáct pokolení v diaspoře.

Zkoušky a pokušení

²Mějte z toho jen radost, bratři moji, kdykoli upadáte do různých zkoušek. ³Víte přece, že zkoušení vaší víry přináší vytrvalost. ⁴Nechte však vytrvalost dozrát, abyste byli dokonalí a úplní a nic vám nescházelo.

⁵Schází-li někomu z vás moudrost, ať žádá Boha, a ten mu ji dá – je přece štědrý ke všem a bez výhrad! ⁶Ať ale žádá ve víře a bez pochybností. Kdo pochybuje, podobá se totiž mořské vlně, větrem bičované a hnané sem a tam. ⁷Ať nikdo takový nečeká, že od Pána něco dostane – ⁸člověk s dvojakou myslí je totiž ve všem nestálý.

⁹Ať se bratr, který je nízko, raduje ze svého povýšení ¹⁰a bohatý ze svého ponížení; pomine totiž jako polní květ. ¹¹Když vyjde slunce a přijde žár, usychá tráva a vadne květ; ze vši té nádhery nic nezbyvá. Právě tak uvadne boháč při všech svých počinech.

¹²Blaze člověku, který prochází zkouškou! Až se osvědčí, získá korunu života, kterou Pán zaslíbil těm, kdo ho milují. ¹³Když je však někdo pokoušen, ať nikdy nefíká, že to pokušení je od Boha. Jako Bůh nemůže být pokoušen zlem, tak také sám nikoho nepokouší. ¹⁴Když je někdo pokoušen, vždycky jej vleče a vábí jeho vlastní chtíč. ¹⁵Chtíč, jakmile počne, rodí hřích a hřích, když dospěje, plodí smrt.

¹⁶Nepleťte se, milovaní bratři! ¹⁷Všechno dobré a dokonalé je dar shůry od Otce světél, u něhož není žádná změna, žádný proměnlivý stín. ¹⁸Ze své vůle nás zplodil slovem pravdy, abychom byli prvotinou jeho stvoření.

Ryzí zbožnost

¹⁹Víte, milovaní bratři, že každý člověk má být pohotový k slyšení, ale pomalý k mluvení, pomalý k hněvu. ²⁰Lidský hněv přece k spravedlnosti před Bohem nevede. ²¹Odhoďte proto všechnu špinu a spoustu špatností a s krotkostí přijímejte zaseté Slovo, které má moc spasit vaše duše.

²²Tím slovem je ale potřeba se řídit – nenamlouvejte si, že mu stačí naslouchat! ²³Kdo Slovu naslouchá, ale neřídí se jím, podobá se člověku, který se vidí v zrcadle, ²⁴ale když odejde, hned zapomene, jak vypadal. ²⁵Kdo však zahlédl dokonalý zákon svobody a drží se jej, blaze jemu ve všem, co dělá! Nezapomíná totiž, co slyšel, ale naplňuje to skutkem.

²⁶Pokud si někdo myslí, že je zbožný, a přitom neumí zvládnout vlastní jazyk, ten klame sám sebe a jeho zbožnost je k ničemu. ²⁷Čistá a ryzí zbožnost před Bohem a Otcem je toto: pomáhat sirotkům a vdovám v jejich nouzi a chránit se před špinou světa.

Víra a předpojatost

2 Bratři moji, nespojujte víru našeho slavného Pána Ježíše Krista s předpojatostí. ²Co když do vašeho shromáždění přijde člověk v nádherných šatech a se zlatým prstenem a za ním chudák ve špinavých hadrech? ³Budete-li se věnovat tomu nádherně oblečenému a řeknete mu: „Posaď se prosím sem,“ ale tomu chudákovi řeknete: „Někde si stoupni nebo si sedni na zem“ – ⁴copak tím mezi sebou neděláte rozdíly? Neposuzujete lidi špatným měřítkem?

⁵Poslouchejte, milovaní bratři: Copak Bůh nevyvolil chudáky tohoto světa, aby byli bohatí ve víře? Nemají právě oni zdědit království, které Bůh zaslíbil těm, kdo jej milují? ⁶Vy ale chudého klidně ponížíte! Nejsou to přitom právě bohatí, kdo vás utiskuje a vládí po soudech? ⁷Nerouhají se převešeni oni tomu vzácnému jménu, kterým jste označeni?

⁸Pokud opravdu plníte královský zákon, jak praví Písmo: „Miluj svého bližního jako sám sebe,“ ^a dobře děláte. ⁹Jste-li však předpojatí, hřešíte a Zákon vás usvědčuje jako viníky. ¹⁰Kdo by totiž dodržoval celý Zákon, ale v jednom bodě selhal, provinil se ve všech. ¹¹Tentýž, kdo řekl: „Necizolož,“ řekl také: „Nezabíjej.“ ^bPokud tedy necizoložíš, ale zabíjíš, přestupuješ Zákon.

¹²Proto mluvte a jednejte jako lidé, kteří mají být souzeni podle zákona svobody. ¹³Toho, kdo nebyl milosrdný, čeká nemilosrdný soud. Milosrdenství však nad soudem vítězí.

Víra a skutky

¹⁴K čemu to je, bratři moji, když někdo tvrdí, že má víru, ale neprojevuje se to skutky? Copak ho taková víra zachrání? ¹⁵Co když bratr nebo sestra nebudou mít co jíst anebo co na sebe? ¹⁶Když jim řeknete: „Jděte v pokoji, ať je vám teplo a dobře se najeďte,“ ale nedáte jim, co potřebují k životu, k čemu to bude? ¹⁷Právě tak víra bez skutků, víra sama o sobě, je mrtvá.

¹⁸Někdo na to řekne: „Jeden má víru, druhý zase skutky.“

Nuže, ukaž mi tu svou víru bez skutků a já ti ukážu svou víru na svých skutcích. ¹⁹Ty věříš, že je jediný Bůh? Dobře děláš. Tomu ale věří i démoni – a třesou se! ²⁰Kdy už pochopíš, ty blázne, že víra bez skutků je jalová? ^d

²¹Nebyl snad náš otec Abraham ospravedlněn na základě skutků, když přinesl svého syna Izáka na oltář? ²²Vidíš? Víra podporovala jeho skutky a díky těm skutkům jeho víra došla naplnění! ²³Tak se stalo, co říká Písmo: „Abraham uvěřil Bohu a to mu bylo počítáno za spravedlnost“ ^e a byl označen za Božího přítele. ^f ²⁴Vidíte? Člověk je ospravedlňován díky skutkům, a ne jen díky víře.

²⁵Nebyla podobně na základě skutků ospravedlněna také nevěstka Rachab, když přijala ony špehy a potom je poslala pryč jinudy? ²⁶Takže: jako je tělo bez ducha mrtvé, stejně tak je mrtvá i víra bez skutků.

Jazyk je oheň

3 Nesazte se mnozí stát učiteli, bratři moji – vezte, že budeme souzeni přísněji. ²Všichni přece v mnohém chybujeme. Kdo nechybuje ve slově, dosáhl dokonalosti a je schopen se ovládat v každém ohledu. ³Když dáme koním do huby udidlo, abychom je zkrotili, můžeme pak ovládat

^a8 Lev 19:18 (Mat 5:44; 22:37–40)

^b11 Exod 20:13–14; Deut 5:17–18

^c19 Deut 6:4

^d20 někt. rukopisy *mrtvá*

^e23 Gen 15:6

^f23 2.Let 20:7; Iza 41:8

celé jejich tělo. ⁴I mohutné lodě hnané prudkým větrem řídí malé kormidlo, kamkoli kormidelník chce. ⁵Stejně tak i jazyk je malý sval, ale co všechno dokáže!

Považte, jak dokáže maličký oheň zapálit veliký les. ⁶I jazyk je oheň! Mezi všemi orgány našeho těla představuje jazyk svět zla. Poskvřňuje celé tělo a spaluje celý běh života, neboť je rozpalován pekle. ⁷Lidstvo se pokouší zkotit každý druh zvířat, ptáků, plazů i mořských tvorů a daří se mu to, ⁸ale jazyk žádný člověk zkotit neumí. Je to nezládnutelné zlo, plné smrtelného jedu. ⁹Jím dobrořečíme Pánu a Otci, jím také zlořečíme lidem stvořeným k Boží podobě. ¹⁰Ze stejných úst vychází žehnání i proklínání. Bratři moji, tak to nemá být! ¹¹Chrlí snad pramen ze stejného ústí sladkou i hořkou vodu? ¹²Může snad, bratři moji, fíkovník plodit olivy anebo vinná réva fíky? Stejně tak slaný pramen nevydává sladkou vodu.

Moudrost shůry

¹³Kdo je mezi vámi moudrý a rozumný? Ať to prokáže svými skutky – ušlechtilým životem ve vlídné moudrosti. ¹⁴Máte-li však v srdci hořkou závist a svárliivost, nechlubte se a nelžete proti pravdě. ¹⁵To není moudrost přicházející shůry, ale ta pozemská, pudová a ďábelská. ¹⁶Kde je totiž závist a svárliivost, tam vzniká nepokoj a kdejaká špatnost.

¹⁷Moudrost, která je shůry, je ale především čistá, dále pokojná, vlídná, povolná, plná milosrdenství a dobrého ovoce, nestranná a nepokrytecká. ¹⁸Ti, kdo rozsévají pokoj, sklídí ovoce spravedlnosti.

Pokorné zahrne milostí

4 Odkud pocházejí boje a sváry mezi vámi? Nepůsobí je snad vaše choutky, které se ve vás perou? ²Dychtíte, ale nemáte, vraždíte a závidíte, ale nemůžete dosáhnout, bojujete a válčíte, ale nemáte, protože neprosíte. ³Prosíte, ale nedostáváte, protože prosíte zle, abyste uspokojili své vlastní choutky.

⁴Vy nevěrníci! Nevíte, že přátelství se světem znamená nepřátelství s Bohem? Kdokoli se rozhodne být přítelem světa, stává se Božím nepřítelem. ⁵Anebo si myslíte, že Písmo mluví naprázdno? Copak Duch, který v nás přebývá, vede k nevraživosti? ⁶Naopak, nabízí úžasnou milost! Říká přece:

„Bůh se staví proti pyšným,
pokorné ale zahrne milostí.“^a

⁷Poddejte se tedy Bohu. Vzepřete se ďáblu a uteče od vás, ⁸přiblížte se Bohu a přiblíží se vám. Umyjte své ruce, hříšníci, a očistěte svá srdce, vy, kdo máte dvojakou mysl. ⁹Dejte se do bědování, truchlete a plačte! Váš smích ať se obrátí v nárek a vaše radost v sklíčenost. ¹⁰Pokořte se před Pánem a on vás povýší.

Tři varování

¹¹Bratři, nepomlouvejte jedni druhé. Kdo pomlouvá nebo soudí svého bratra, pomlouvá a soudí Zákon. Pokud soudíš Zákon, přestal jsi být plnítelem

^a6 Přís 3:34

Zákona a stal ses jeho soudcem. ¹²Zákonodárce a soudce je ale jen jeden! On může zachránit i zničit. Kdo vůbec jsi, že soudíš svého bližního?

¹³A teď vy, kdo říkáte: „Dnes nebo zítra se vypravíme do tamtoho města. Strávíme tam rok a vyděláme si obchodem“ – ¹⁴vy přece ani nevíte, co bude zítra! Co je váš život? Nic než pára. Na chvílku se ukáže a pak mizí. ¹⁵Raději máte říci: „Dá-li Pán a budeme živí, uděláme to či ono.“ ¹⁶Vy se ale chlubíte ve své namyšlenosti. Všechno takové chlubení je zlé. ¹⁷Když někdo umí jednat správně, ale nejedná, je to hřích.

5 A teď vy, boháči – plačte a naříkejte nad bídami, jež vás čekají. ²Vaše bohatství shnilo, šaty vám sežrali moli, ³vaše zlato a stříbro zrezivělo. Ta rez bude svědčit proti vám a stráví vaše těla jako oheň. Nahromadili jste si poklad pro poslední dny! ⁴Slyšíte? To křičí mzda, kterou jste odepřeli dělníkům, kteří dřeli na vašich polích!^a Volání ženců došlo sluchu Hospodina zástupů! ⁵Žili jste na zemi v rozkoši a v požitcích; vykrmili jste se ke dni porážky! ⁶Odsoudili jste a zavraždili spravedlivého; on se nebránil.

Soudce přichází

⁷Bratři, buďte trpěliví až do Pánova příchodu. Víte, jak rolník očekává drahocennou úrodu země – trpělivě na ni čeká, dokud nepřijde raný i pozdní déšť. ⁸I vy tedy buďte trpěliví a pevní. Pánův příchod je blízko.

⁹Nestěžujte si, bratři, jeden na druhého, abyste nebyli odsouzeni. Hle, Soudce už stojí ve dveřích! ¹⁰Za příklad odolnosti a trpělivosti si, bratři, vezměte proroky, kteří mluvili v Hospodinově jménu. ¹¹Víte, že říkáme: „Blaze těm, kteří vytrvali.“^b Slyšeli jste o Jobově vytrvalosti a viděli jste, co pro něj nakonec Pán připravil,^c vždyť „Hospodin je nesmírně milosrdný a soucitný.“^d

¹²Především však, bratři moji, nepřísahajte – ani při nebi, ani při zemi, ani žádnou jinou přísahou – ale ať vaše „Ano“ znamená ano a „Ne“ ne, abyste nebyli odsouzeni.^e

Modlitba dokáže mnoho

¹³Má někdo z vás trápení? Ať se modlí. Je někdo šťastný? Ať zpívá chvály.

¹⁴Je někdo z vás nemocný? Ať zavolá starší sboru a ti ať se za něj modlí a mažou ho olejem v Pánově jménu. ¹⁵Modlitba víry uzdraví nemocného, Pán ho pozdvihne, a pokud spáchal nějaké hříchy, bude mu odpuštěno.

¹⁶Vyznávejte si navzájem své hříchy a modlete se jedni za druhé, abyste byli uzdraveni. Vroucí modlitba spravedlivého dokáže mnoho. ¹⁷Eliáš byl člověk jako my, a když se horlivě modlil, aby nepršelo, na zemi nezapršelo tři a půl roku. ¹⁸Když se pak modlil znovu, nebe vydalo déšť a země úrodu.

¹⁹Bratři moji, může se stát, že někdo z vás zbloudí od pravdy a někdo ho obrátí zpět. ²⁰Vězte, že ten, kdo odvrátí hříšníka od jeho bludné cesty, zachrání jeho duši před smrtí a přikryje množství hříchů.^f

^a4 Lev 19:13; Deut 24:14–15; Mal 3:5 ^b11 Mat 10:22; 24:13 ^c11 Job 42:12–17

^d11 Exod 34:6; Num 14:18 ^e12 Mat 5:34–37 ^f20 Přís 10:12 (1.Pet 4:8)

1. LIST PETRŮV

PETR, APOŠTOL Ježíše Krista,
přistěhovalcům rozptýleným v Pontu, Galacii, Kappadokii, Asii a Bitynii, ²vyvoleným prozřetelností Boha Otce skrze posvěcení Ducha k poslušnosti a skropení krví Ježíše Krista:

Milost vám a hojný pokoj.

Živá naděje

³Požehnán buď Bůh a Otec našeho Pána Ježíše Krista, který nám ve svém velkém milosrdenství daroval nový život, když vzkřísil Ježíše Krista z mrtvých. Povolal nás k živé naději, ⁴k nepomíjivému, neposkvrněnému a nevadnoucímu dědictví, které vás čeká v nebi, ⁵zatímco vás Boží moc skrze víru opatruje ke spáse, která se zjeví na konci času.

⁶Proto se radujte, i kdybyste teď museli nakrátko snášet různé zkoušky. ⁷I pomíjivé zlato se přece zkouší ohněm – vaše víra je ale mnohem vzácnější, a když se ukáže její ryzost, bude vám to ke chvále, cti a slávě v den zjevení Ježíše Krista. ⁸Nikdy jste ho neviděli, a přece ho milujete. Ani teď ho ještě nevidíte, a přece v něj věříte. Radujte se tedy nevýslovnou, velkolepou radostí, ⁹protože dosahujete cíle své víry – spásy duší.

¹⁰Tuto spásu se pečlivě a pilně snažili vystihnout proroci, když prorokovali o milosti připravené pro vás. ¹¹Pídili se po tom, na koho a na kdy jim ukazoval Kristův Duch, který byl v nich a předpovídal Mesiášovo utrpení a následnou slávu. ¹²Bylo jim zjeveno, že ne sobě, ale vám tím zprostředkují poselství, které vám teď přinesli ti, kdo vám kázali evangelium v Duchu svatém seslaném z nebe. Tyto věci by rádi zahlédli sami andělé!

Poslouvejte Boha

¹³S odhodlanou myslí a ve vši střízlivosti se proto spolehněte na milost, kterou vám přinese zjevení Ježíše Krista. ¹⁴Poslouvejte Boha jako jeho děti; nepoddávejte se choutkám, které vás ovládaly v době vaší nevědomosti. ¹⁵Ten, který vás povolal, je svatý – právě tak buďte svatí v celém svém životě i vy. ¹⁶Je přece psáno: „Buďte svatí, neboť já jsem svatý.“^a

¹⁷Bůh nikomu nestraní, ale každého soudí podle jeho skutků. Jestliže jej nazýváte svým Otcem, hleďte, abyste svůj dočasný pobyt zde prožili v posvátné úctě. ¹⁸Víte přece, čím jste byli vykoupeni ze svého marného životního způsobu, zděděného po předcích – nebylo to pomíjivými věcmi, stříbrem ani zlatem, ¹⁹ale vzácnou krví Kristovou! Ten byl jako beránek bez vady a poskvrny ²⁰předem vybrán už před stvořením světa, ale teď na konci časů byl zjeven kvůli vám. ²¹Díky němu věříte v Boha, který ho vzkřísil z mrtvých a oslavil jej, aby tak vaše víra a naděje směřovala k Bohu.

^a16 Lev 11:45; 19:2; 20:7

Živé slovo

²²Když jste poslušností pravdě očistili své duše k nepředstírané bratrské lásce, milujte vroucně jedni druhé z čistého^a srdce. ²³Nejste přece znovuzrozeni z pomíjivého semene, ale z nepomíjivého, skrze živé a trvalé Boží slovo. ²⁴Vždyť:

„Každý člověk je jako tráva,
všechna jeho sláva jako polní květ.
Usychá tráva, kvítí uvadá,
²⁵slovo Hospodinovo však věky přetrvá.“^b

A to slovo je evangelium, které vám bylo zvěstováno.

2 Odhodte proto všechnu zlobu, každou lest, pokrytectví, závist i všechno pomlouvání^{2a} a jako čerství novorozenci se dožadujte neředěného mléka Božího slova, abyste jím rostli ke spáse – ³pokud jste ovšem okusili, jak laskavý je Pán.^c

Živé kameny

⁴Když přicházíte k němu, k živému kameni zavrženému lidmi, ale vyvolenému a vzácnému před Bohem, ⁵sami se stáváte živými kameny ve stavbě duchovního chrámu a svatým kněžstvem přinášejícím duchovní oběti přijatelné před Bohem díky Ježíši Kristu.

⁶V Písmu přece stojí:

„Hle, pokládám na Sionu
úhelový kámen vyvolený a vzácný,
a kdokoli věří v něj,
se jistě nezklame.“^d

⁷Pro vás věřící je tedy vzácný, ale pro nevěřící je to

„Kámen staviteli zavržený,
jenž se stal kamenem úhelným,“^e

^{8a}a také

„Kámen úrazu a skála pohoršení.“^f

To platí pro ty, kdo se nad Slovem urážejí a odmítají je, což se stalo jejich údělem.

⁹Vy jste však vyvolený rod, královské kněžstvo, svatý národ, lid získaný do vlastnictví,^g abyste hlásali ctnosti Toho, který vás povolal ze tmy do svého podivuhodného světla. ¹⁰Kdysi jste ani nebyli lidem, ale teď jste lid Boží; nedocházeli jste milosrdenství, ale teď jste milosrdenství došli.^h

^a22 *čistého* v někt. rukopisech chybí ^b25 Iza 40:6–8 (Žalm 103:15–17) ^c3 Žalm 34:9 ^d6 Iza 28:16 ^e7 Žalm 118:22 ^f8 Iza 8:14 ^g9 Exod 19:5–6; Iza 43:20–21; Mal 3:17 ^h10 Oze 1:6, 9; 2:25

V jeho šlépějích

¹¹Milovaní, jsme tu jen cizinci a přistěhovalci, a tak vás vyzývám: Zdržujte se tělesných žádostí, jež ohrožují duši, ¹²a vedte mezi pohany poctivý život. Místo aby vás pomlouvali jako zločince, ať raději oslavují Boha v den navštívení, protože viděli vaše dobré skutky.

¹³Kvůli Pánu se podřizujte veškerému lidskému zřízení, ať už císaři jakožto hlavě státu ¹⁴nebo těm, které pověřil trestat zločince a odměňovat ty, kdo jednají dobře. ¹⁵Vždyť Boží vůle je, abyste svým dobrým jednáním umlčovali hloupé řeči nevědomých. ¹⁶Žijte jako svobodní lidé, ne ovšem jako ti, kdo údajnou svobodou zastírají vlastní špatnost, ale jako Boží služebníci. ¹⁷Všechny ctěte, sourozence milujte, před Bohem mějte bázeň, k císaři úctu.

¹⁸Služebníci, s nejvyšší vážností se podřizujte svým pánům – nejenom dobrým a vlídným, ale i zlým. ¹⁹Když někdo nevině trpí kvůli zbožnému svědomí, zaslouží si chválu. ²⁰Co je ale záslužného na tom, když budete bití za vlastní chyby? Trpíte-li ovšem kvůli dobrým činům, je to před Bohem vzácné. ²¹Vždyť právě k tomu vás povolal!

Sám Kristus trpěl za vás, a tak vám dal příklad, abyste šli v jeho šlépějích:

²²„On se nikdy nedopustil hříchu
a v ústech neměl žádnou lest.“^a

²³Když ho uráželi, neodpovídal, když trpěl, nehrozil, ale ponechával vše Tomu, který soudí spravedlivě. ²⁴On sám na svém těle vzal naše hříchy na kříž, abychom zemřeli hříchům a ožili spravedlností. Jeho rány vás uzdravily! ²⁵Byli jste přece jako bloudící ovce, ale teď jste se vrátili k Pastýři a Strážci svých duší.^b

Prožít šťastný život

3 Vy, ženy, se podřizujte svým manželům. Někteří z nich odmítají Slovo, ale mohou být získáni beze slov jednáním svých žen, ²když uvidí, jak čistý a uctivý život vedete. ³Vaše krása nespočívá ve vnějších věcech – v okázalých účesech, zlatých špercích a nádherných šatech – ⁴ale ve vašem srdci. Ozdobte své nitro nepomíjivou krásou krotkého a pokojného ducha, který je před Bohem velmi vzácný. ⁵Tuto krásu mívaly kdysi ony svaté ženy, které doufaly v Boha. Podřizovaly se svým manželům, ⁶tak jako Sára poslouchala Abrahama a mluvila o něm jako o svém pánu.^c I vy jste jejich dcerami, když jednáte dobře a nedáte se ničím zastrašit.

⁷A vy, muži, mějte ke svým manželkám porozumění. Prokazujte jim úctu jakožto slabšímu pohlaví a jako spoludědičkám daru života, aby vašim modlitbám nestálo nic v cestě.

⁸Konečně, buďte všichni svorní, soucitní, plní bratrské lásky, milosrdní a skromní. ⁹Neodplácejte zlo zlem ani zločenení zločenením, ale naopak žehnejte. K tomu jste přece povoláni a za to máte obdržet požehnání.

¹⁰Vždyť:

„Chce někdo prožít šťastný život,
chce někdo okusit dobré dny?

^a22 Iza 53:9

^b25 Iza 53:4–6

^c6 Gen 18:12

- Takový ať chrání svůj jazyk před zlem,
v jeho ústech ať není žádná lest.
¹¹ Ať odmítá zlo a koná dobro,
usiluje o pokoj a nechá se jím vést.
¹² Hospodinovy oči hledí ke spravedlivým,
uši naklání k jejich modlitbám,
Hospodinova tvář je ale obrácená
proti pachatelům zla.“^a

Důvod vaší naděje

¹³Kdo by vám ublížil, když budete horlivě konat dobro? ¹⁴I kdybyste však měli pro spravedlnost trpět, blaze vám. „Nemějte strach z toho, čím vás straší, nenechte se tím vylekat.“^b ¹⁵Zasvěťte svá srdce Pánu Kristu a buďte připraveni podat odpověď každému, kdo se vás zeptá na důvod vaší naděje. ¹⁶Vždy ovšem s vlídností a úctou a s dobrým svědomím, aby se ti, kdo vás pomlouvají, zastyděli, že napadali váš poctivý život v Kristu. ¹⁷Je-li však Boží vůle, abyste trpěli, je lepší trpět za dobré činy nežli za zlé.

¹⁸Vždyť i Kristus, sám spravedlivý, jednou trpěl za hříchy nespravedlivých, aby vás přivedl k Bohu. V těle podstoupil smrt, ale v Duchu dostal život. ¹⁹Tehdy přišel kázat duchům v žaláři – ²⁰těm, kteří kdysi za Noemových dnů nechťeli uposlechnout, zatímco Bůh trpělivě čekal, než se postaví archa, v níž se skrze vodu zachránilo jen několik (totiž osm) duší. ²¹Naplněním tohoto předobrazu je křest, který nám teď přináší záchranu – nejde o omytí tělesné špíny, ale o závazek dobrého svědomí před Bohem – skrze vzkříšení Ježíše Krista, ²²který odešel do nebe a je po Boží pravici, kde jsou mu poddáni andělé, vlády i moci.

Nadešel konec

4 I Kristus podstoupil tělesné utrpení, a tak se stejným odhodláním vy-
zbrojte i vy. Ten, kdo trpěl v těle, skoncoval s hříchem, ²takže zbytek svého života v těle už nevěnuje lidským tužbám, ale Boží vůli. ³Už máme dost toho marnění času, v jakém si libují pohané: života v nestydatých vášních, v opilství a obžerství, v pitkách a v nechutné modloslužbě. ⁴Když už se s nimi nevrháte do bezbřehé prostopášnosti, je jim to divné a pomlouvají vás. ⁵Jednou však musí složit účty Tomu, který je připraven soudit živé i mrtvé. ⁶Proto bylo evangelium zvěstováno i těm, kdo jsou už mrtví – ačkoli byli jako lidé v těle odsouzeni, v Duchu jsou živí u Boha.

⁷Všemu nadešel konec. Proto se vzpamatujte a probuďte se k modlitbám, ⁸především si ale zachovejte vzájemnou lásku, vždyť „láska přikryje množství hříchů.“^c ⁹Projevujte si navzájem pohostinnost se vši ochotou. ¹⁰Každý z vás dostal nějaký dar, a tak si jimi navzájem služte jako dobří správci rozmanité Boží milosti. ¹¹Když někdo mluví, ať jsou to Boží slova; když někdo slouží, ať je to v síle, kterou dává Bůh, aby byl Bůh vždy oslavován skrze Ježíše Krista, jemuž patří sláva i moc na věky věků! Amen.

Zkouška ohněm

¹²Milování, nedivte se té zkoušce ohněm, jež na vás přišla – není to přece nic divného. ¹³Spíše se radujte, že máte podíl na Kristově utrpení, vždyť až

^a12 Žalm 34:13–17

^b14 Iza 8:12

^c8 Přís 10:12

se zjeví jeho sláva, budete jásat radostí! ¹⁴Když nesete urážky pro Kristovo jméno, blaze vám, neboť na vás spočívá Duch slávy, Duch Boží. ^a ¹⁵Ať nikdo z vás netrpí jako vrah, zloděj, zločinec nebo udavač. ¹⁶Trpí-li však jako křesťan, ^b ať se za to nestydí, ale chválí za to jméno Boha.

¹⁷Přišel čas soudu a první na řadě je Boží dům. Je-li to, co se děje nám, teprve začátek, jaký konec čeká ty, kdo odmítají Boží evangelium?

¹⁸ „Je-li spravedlivý stěží spasen,
co bude s bezbožným a hříšníkem?“ ^c

¹⁹Ať proto ti, kdo trpí podle Boží vůle, svěřují své duše věrnému Stvořiteli a pokračují v dobrém jednání.

Pokorné zahrne milostí

5 Starší mezi vámi prosím jako váš spolustarší, svědek Kristových utrpení a účastník slávy, která bude zjevena: ²Paste Boží stádo, které je u vás, a bděte nad ním – ne z povinnosti, ale dobrovolně, jak se to Bohu líbí, ne kvůli prospěchu, ale nezištně. ³Nepanujte nad svěřeným stádem, ^d ale jděte mu příkladem, ⁴abyste, až se ukáže ten nejvyšší Pastýř, přijali nevadnoucí věnec slávy.

⁵Vy, mladší, se podřízujte starším a všichni se oblékněte pokorou vůči sobě navzájem, vždyť

„Bůh se staví proti pyšným,
ale pokorné zahrne milostí.“ ^e

⁶Pokořte se tedy pod mocnou Boží ruku, a on vás v pravý čas povýší. ⁷Všechnu svou starost svěřte jemu, vždyť jemu na vás záleží. ^f

⁸Probudte se, mějte se na pozoru! Váš protivník ďábel chodí kolem jako řvoucí lev a hledá kořist. ⁹Postavte se mu jakožto silní ve víře a vězte, že stejné utrpení zakoušejí vaši bratři po celém světě.

¹⁰Když projdete tímto krátkým utrpením, Bůh veškeré milosti, který vás v Kristu Ježíši povolal do své věčné slávy, vás obnoví, upevní, posílí a ukotví. ¹¹Jemu náleží moc navěky! Amen.

¹²S pomocí Silvana, ^g kterého považuji za věrného bratra, jsem vám napsal tento krátký list, abych vás povzbudil a ujistil vás, že toto je pravá Boží milost. Stůjte v ní pevně.

¹³Pozdravuje vás vaše spoluvyvolená církev v Babylonu ^h a Marek, můj syn. ¹⁴Pozdravte se navzájem polibkem lásky.

Pokoj vám všem, kdo jste v Kristu.

^a14 Některé rukopisy přidávají *kterému se oni rouhají, ale vy ho oslavujete.* ^b16 řec. *christianos* znamená (původně hanlivě) *kristovec*; srov. Skut 11:26 ^c18 Příis 11:31

^d3 Eze 34:4; Mat 20:25–26 ^e5 Příis 3:34 ^f7 Žalm 37:5; 55:23; Mat 6:25–34

^g12 tj. *Silase* (Skut 15:22; 16:19 aj.) ^h13 nejspíše symbolické označení Říma

2. LIST PETRŮV

ŠIMON PETR, SLUŽEBNÍK a apoštol Ježíše Krista, těm, kteří dosáhli stejně vzácné víry jako my díky spravedlnosti našeho Boha a Spasitele Ježíše Krista:

²Milost vám a hojný pokoj skrze poznání Boha a Ježíše, našeho Pána.

Účast na Boží povaze

³Všechno, co potřebujeme k životu a zbožnosti, nám darovala jeho božská moc, když jsme poznali Toho, který nás povolal ve své slávě a ušlechtilosti. ⁴Takto nám byla darována vzácná a veliká zaslíbení, abyste skrze ně získali účast na Boží povaze a unikli zkáze, do níž se svět ve své žádosti vosti řítí.

⁵Proto se ze všech sil snažte přidat ke své víře ušlechtilost, k ušlechtilosti poznání, ⁶k poznání zdrženlivost, ke zdrženlivosti vytrvalost, k vytrvalosti zbožnost, ⁷ke zbožnosti bratrskou náklonnost a k bratrské náklonnosti lásku. ⁸Když v těchto věcech porostete, dojdete k poznání našeho Pána Ježíše Krista a to vám zabrání v nečinnosti a neplodnosti. ⁹Komu však tyto věci chybí, ten je slepý a krátkozraký, neboť zapomněl na to, jak byl očištěn od svých starých hříchů.

¹⁰Bratři, snažte se stále více potvrzovat své povolání a vyvolení, protože když to budete dělat, nikdy nepadnete. ¹¹Takto se vám dokořán otevře přístup do věčného království našeho Pána a Spasitele Ježíše Krista.

Lampa v temnotách

¹²Tyto věci vám chci i nadále bez přestání připomínat, ačkoli je znáte a pevně stojíte v pravdě, kterou jste přijali. ¹³Dokud přebývám v tomto stanu, považuji za svou povinnost burcovat vás a upomínat, ¹⁴neboť vím, že stan mého těla bude brzy složen, jak mi oznámil náš Pán Ježíš Kristus. ¹⁵Vynasnažím se tedy, abyste si i po mém odchodu mohli tyto věci stále připomínat.

¹⁶Když jsme vám pověděli o moci našeho Pána Ježíše Krista a o jeho příchodu, nedrželi jsme se vymyšlených bájí, ale mluvili jsme jako očití svědkové jeho slávy. ¹⁷Tu slávu a čest přijal od Boha Otce, když k němu z velkolepé slávy zazněl hlas: „Toto je můj milovaný Syn, kterého jsem si oblíbil.“^a ¹⁸My jsme s ním byli na oné svatě hoře a ten hlas z nebe jsme sami slyšeli.

¹⁹Tak se nám spolehlivě potvrzuje slovo proroků a vy děláte dobře, že se ho držíte jako lampy zářící v temnotách, dokud se nerozběskne den a ve vašich srdcích nevzejde jitřenka. ²⁰Především vězte, že žádné proctví Písma nevzniklo z vlastního názoru proroka. ²¹Proctví totiž nikdy nepřišlo z lidské vůle, ale Boží lidé mluvili, jak byli puzeni Duchem svatým.

^a17 Mat 17:5; Marek 9:7; Luk 9:35

Falešní proroci

2 V Božím lidu však bývali i falešní proroci, stejně jako mezi vámi budou falešní učitelé, kteří pokoutně zavedou zhoubné bludy. Budou dokonce zapírat i Pána, který je vykoupil, a tak na sebe přivedou rychlou záhubu. ²Mnozí je budou v jejich nestydatosti následovat a cesta pravdy se kvůli nim ocitne v opovržení. ³Budou se s vámi pokoušet chamtivě kupčit vymyšlenými řečmi, ale jejich odsouzení už dávno nezahálí a jejich záhuba nespí.

⁴Bůh přece neušetřil anděly, když zhřešili, ale svrhl je do pekla, kde v okovech temnoty čekají na soud. ⁵Neušetřil ani ten starý bezbožný svět, když jej zaplavil potopou, ale kazatele spravedlnosti Noema a sedm lidí s ním zachránil. ⁶Města Sodomu a Gomoru obrátil v popel, když je pro výstrahu budoucím bezbožníkům odsoudil ke zkáze, ⁷ale spravedlivého Lota, ztrápeného nestydatým chováním těch zvrhlíků, vysvobodil. ⁸Dokud ten spravedlivý mezi nimi bydlel, jeho spravedlivou duši den co den trápily zločiny, které viděl a slyšel páchat.

⁹Pán tedy umí vysvobozovat zbožné ze zkoušek, ale nespravedlivé čeká jeho trest v den soudu, ¹⁰zvláště pak ty, kdo se podvolují nečistému tělesnému chtíči a přezírají Pánovu vládu. Tito samolibí drzouni se dokonce nebojí vysmívat se nebeským mocnostem. ¹¹Přitom ani andělé, o tolik větší v síle a moci, nad nimi před Pánem nevynášejí potupný rozsudek.

¹²Tihle se však chovají pudově jako nerozumná zvířata, určená k ulovení a na porážku. Čemu nerozumějí, tomu se vysmívají, ale jejich vlastní zkaženost je zničí – ¹³odplata za jejich špatnost je nemine. Jejich zálibou je denní hýření; na vašich hodech jsou poskvrnou a hanbou, když na nich hýří ve svých rozmarech. ¹⁴S očima plnými cizoložství nenasytně baží po hříchu, se srdcem vycvičeným v chamtivosti lákají nestálé duše. Proklatci! ¹⁵Opustili přímou cestu a zabloudili. Vydali se cestou Balaáma, syna Beorova, ^a jemuž se zalíbila odměna za špatnost. ¹⁶Za své provinění byl ovšem napomenut: nemá oslice promluvíla lidským hlasem a proroka v jeho nepřičetnosti zastavila.

¹⁷Jsou to prameny bez vody, mraky hnané vichřicí, které čeká jen černá tma. ¹⁸Když honosně řeční o marnostech, lákají tělesným chtíčem a nestydatostmi lidi, kteří právě unikli životu v bludu. ¹⁹Slibují jim svobodu, ale sami jsou otroky zkázy – čemukoli se kdo poddá, to ho zotročí! ²⁰Když lidé skrze poznání našeho Pána a Spasitele Ježíše Krista uniknou špíně světa, ale potom se do ní znovu zapletou a podlehnou jí, budou na tom nakonec hůře než na začátku. ²¹Bylo by pro ně lepší nepoznat cestu spravedlnosti, než se po jejím poznání odvrátit od svatého přikázání, které dostali. ²²Stalo se jim, co se říká v tom pravdivém přísloví: „Pes se vrátil ke svým zvratkům“ ^a „Umytá svině se znovu válí v bahně.“

Pánův den

3 Milovaní, píšu vám už druhý dopis. V obou jsem se vás snažil upomínat a burcovat vaši ryzí mysl, ²abyste pamatovali na to, co předpověděli svatí proroci, a na to, co vám skrze vaše apoštoly přikázal Pán a Spasitel.

³Především vězte, že v posledních dnech přijdou nehorázní posměvači vedení svými vlastními choutkami ⁴a budou říkat: „Co je s tím slibem

^a15 většina rukopisů *Bosorova*; srov. však Num 22:5 aj.

^b22 Přís 26:11

o jeho příchodu? Otcové už zemřeli a všechno zůstává, jak to bylo od počátku stvoření!“ ⁵Takoví si nechtějí uvědomit, že nebe a země kdysi dávno vznikly Božím slovem z vody a skrze vodu; ⁶a tou vodou byl tehdejší svět zatopen a zničen. ⁷Totéž slovo udržuje a uchovává nynější nebe a zemi pro oheň, který je čeká v den soudu a záhuby bezbožných lidí.

⁸Jednu věc si uvědomte, milovaní: u Pána je jeden den jako tisíc let a tisíc let jako jeden den.^a ⁹Pán neotálí splnit svůj slib, jak si někteří myslí, ale prokazuje vám svou trpělivost. Nechce totiž, aby někdo zahynul, ale aby všichni došli k pokání. ¹⁰Pánův den ovšem přijde jako zloděj.^b Toho dne se nebesa s rachotem zřítí, živly se rozpustí žárem a země se všemi svými skutky bude odhalena.^c

¹¹Má-li být všechno takto zničeno, jak svatě a zbožně tedy musíte žít vy, ¹²kterí dychtivě vyhlížíte příchod Božího dne! Nebesa se tehdy rozplynou ohněm a živly se roztaví žárem, ¹³my ale vyhlížíme nové nebe a novou zemi – domov spravedlnosti.

Chraňte se

¹⁴Nuže, milovaní, vyhlížejte to všechno a snažte se, aby vás Pán zastihl v pokoji, neposkvrněné a bezúhonné. ¹⁵Trpělivost našeho Pána chápejte jako příležitost ke spáse. (Tak vám to také s moudrostí, kterou dostal, píše náš milovaný bratr Pavel, ¹⁶který tyto věci zmiňuje ve všech svých listech. Některé z nich jsou nesnadno srozumitelné, a tak je nevědomí a nestálí lidé k vlastní záhubě překrucují stejně jako ostatní Písma.)

¹⁷Vy, milovaní, to víte předem, a tak se chráňte. Nenechte se strhnout bludem těch zvrhlíků, neodpadejte od své stálosti. ¹⁸Kéž stále rostete v milosti a poznání našeho Pána a Spasitele Ježíše Krista.

Jemu buď sláva nyní i navěky. Amen.

^a8 Žalm 90:4
spálena

^b10 Mat 24:42–44; 1.Tes 5:2–4; Zjev 3:3; 16:15

^c10 někt. rukopisy

1. LIST JANŮV

Prolog

CO BYLO od počátku,
co jsme slyšeli,
co jsme na vlastní oči viděli,
co jsme pozorovali,
čeho jsme se vlastníma rukama dotýkali –
o Slovu života:

²Ten život byl zjeven, my jsme jej viděli a svědčíme o něm. Zvěstujeme vám věčný život, který byl u Otce a byl nám zjeven. ³Zvěstujeme vám, co jsme viděli a slyšeli, abyste i vy měli spolu s námi podíl na společenství, které máme s Otcem a s jeho Synem Ježíšem Kristem.

⁴Toto píšeme, aby naše^a radost byla dokonalá.

Bůh je světlo

⁵Toto je poselství, které jsme slyšeli od něj a které vám předáváme: Bůh je světlo a není v něm žádná tma. ⁶Ríkáme-li, že s ním máme společenství, a přitom žijeme ve tmě, lžeme a nežijeme v pravdě. ⁷Žijeme-li však ve světle, jako je on ve světle, máme společenství mezi sebou a krev Ježíše, jeho Syna, nás očisťuje od každého hříchu.

⁸Ríkáme-li, že žádný hřích nemáme, klameme sami sebe a není v nás pravda. ⁹Když ale své hříchy vyznáváme, Bůh je věrný a spravedlivý – odpustí nám naše hříchy a očistí nás od každé nepravosti. ¹⁰Ríkáme-li, že jsme nehřešili, děláme z něj lháře a jeho slovo v nás není.

2 Toto vám píšu, moji drazí, abyste nehřešili. Kdyby někdo zhřešil, máme u Otce přímluvce, Ježíše Krista, toho Spravedlivého. ²On je smírnou obětí za naše hříchy, a nejen za naše, ale i za celý svět.

³Jak můžeme vědět, že ho známe? Podle toho, zda dodržujeme jeho přikázání. ⁴Kdo říká: „Znám ho,“ a přitom se nechová podle jeho přikázání, ten je lhář a není v něm pravda. ⁵Kdo ale zachovává jeho slovo, v tom se láska k Bohu opravdu naplnila. Podle toho se pozná, zda jsme v něm. ⁶Kdo říká, že v něm zůstává, musí žít, jako žil on.

Nové přikázání

⁷Nepíšu vám, milovaní, žádné nové přikázání, ale to staré, které jste měli od počátku – je to ono staré přikázání, to slovo, které jste slyšeli od počátku. ⁸To, co vám píšu, je však zároveň nové přikázání, neboť se naplňuje v něm i ve vás. Tma pomíjí a pravé světlo už svítí.

⁹Kdo říká, že je ve světle, a přitom nenávidí bratra, je až dosud ve tmě. ¹⁰Kdo miluje bratra, zůstává ve světle a nikomu není kamenem úrazu.

^a4 někt. rukopisy *naše*

¹¹Kdo ale bratra nenávidí, zůstává ve tmě. Chodí tmou a neví, kam jde, neboť mu oči zaslepile tma.

¹²Píšu vám, drazí,
že jsou vám pro jeho jméno odpuštěny hříchy.

¹³Píšu vám, otcové,
že jste poznali Toho, který je od počátku.
Píšu vám, mládenci,
že jste zvítězili nad tím Zlým.

¹⁴Napsal jsem vám, děti,
že jste poznali Otce.
Napsal jsem vám, otcové,
že jste poznali Toho, který je od počátku.
Napsal jsem vám, mládenci,
že jste silní a Boží slovo ve vás zůstává
a zvítězili jste nad tím Zlým.

¹⁵Nemilujte svět ani to, co je v něm. Kdo má v lásce tento svět, nemá v sobě lásku k Otci. ¹⁶Svět je samá touha těla, touha očí, namyšlenost života – nic z toho není z Otce, vše je to ze světa. ¹⁷Svět pomíjí tak jako jeho touhy, ale kdo plní Boží vůli, zůstává navěky.

Kdo zapírá Syna, nemá ani Otce

¹⁸Drazí, je tu poslední hodina. Slyšeli jste, že přijde Antikrist?^a Teď se objevila spousta antikristů, a tak víme, že je poslední hodina. ¹⁹Odešli od nás, ale nepatřili k nám. Kdyby patřili k nám, zůstali by s námi; oni však od nás odešli, aby se ukázalo, že nikdo z nich nepatřil k nám.

²⁰Vy ale máte pomazání od Svatého a všichni^b rozumíte. ²¹Nepíšu vám proto, že byste neznali pravdu, ale protože ji znáte a protože žádná lež nemá nic společného s pravdou. ²²Kdo jiný je lhář než ten, kdo popírá, že Ježíš je Mesiáš? To je ten antikrist, který zapírá Otce i Syna. ²³Žádný, kdo zapírá Syna, nemá ani Otce. Kdo však vyznává Syna, ten má i Otce. ²⁴Ať ve vás tedy zůstává, co jste slyšeli od počátku. Když ve vás zůstane, co jste slyšeli od počátku, pak i vy zůstanete v Synu a v Otci. ²⁵A to je to zaslíbení, které máme od něj: věčný život.^c

²⁶Tyto věci jsem vám napsal o těch, kteří vás svádějí. ²⁷Ve vás však zůstává to pomazání, které jste přijali od něj, a nepotřebujete, aby vás někdo poučoval. To pomazání vás učí všemu a je skutečné – není to žádný klam! Jak vás naučilo, zůstávejte v něm.

²⁸Ano drazí, zůstávejte v něm, abychom očekávali jeho zjevení se smělou důvěrou a nemuseli se stydět, až přijde. ²⁹Víte přece, že on je spravedlivý. Vězte také, že každý, kdo žije spravedlivě, se narodil z něj.

Boží děti

3 Pohleďte, jakou láskou nás Otec zahrnul: smíme se nazývat Božími dětmi – a také jimi jsme! Proto nás svět nezná, že nepoznal jeho. ²Milovaní, teď jsme Boží děti, ale ještě se neukázalo, co budeme. Víme však, že

^a18 2.Tes 2:3–4

^b20 někt. rukopisy *všemu*

^c25 Jan 3:14–16; 6:40

až se ukáže, budeme podobní jemu, neboť ho uvidíme tak, jak je. ³Každý, kdo k němu upíná tuto naději, usiluje být čistý, jako je čistý on.

⁴Každý, kdo páchá hřích, páchá zločin, vždyť hřích je zločin! ⁵Víte, že on se ukázal, aby naše hříchy sňal, a v něm žádný hřích není. ⁶Kdo v něm zůstává, tedy nehřeší, ale kdo hřeší, ten ho neviděl ani nepoznal.

⁷Nenechte se nikým oklamat, draží. Kdo žije spravedlivě, je spravedlivý, jako je spravedlivý on. ⁸Kdo páchá hřích, je z ďábla, neboť ďábel od počátku hřeší. Proto se ukázal Boží Syn, aby zrušil skutky ďábla. ⁹Kdo se narodil z Boha, nepáchá hřích, neboť v něm zůstává Boží símě; nemůže hřešit, protože se narodil z Boha. ¹⁰Podle toho se poznají děti Boží a děti ďábla: kdo nežije spravedlivě a nemiluje svého bratra, není z Boha.

Milujme jedni druhé

¹¹To je to poselství, které jste slyšeli od počátku: Milujme jedni druhé.^a

¹²Ne jako Kain, který patřil tomu Zlému a zavraždil svého bratra. A proč ho zavraždil? Protože jeho skutky byly zlé, ale skutky jeho bratra spravedlivé.

¹³Nedivte se, bratři, pokud vás svět nenávidí. ¹⁴My víme, že jsme přešli ze smrti do života, protože milujeme své bratry. Kdo nemiluje, zůstává ve smrti. ¹⁵Kdo nenávidí bratra, je vrah; a víte, že žádný vrah v sobě nemá věčný život.

¹⁶Takto jsme poznali, co je láska, že on za nás položil svůj život. I my tedy musíme pokládat život za bratry. ¹⁷Když si někdo žije dobře a vidí svého bratra v nouzi, ale odepře mu milosrdenství, jak v sobě může mít Boží lásku? ¹⁸Nemilujme pouhými slovy, draží, ale opravdovými skutky.

¹⁹Takto poznáme, že patříme pravdě, a ujistíme své srdce před ním. ²⁰Kdyby nás odsuzovalo naše vlastní srdce, co teprve Bůh, který je větší než naše srdce a ví všechno! ²¹Milování, jestliže nás srdce neodsuzuje, máme k Bohu smělou důvěru ²²a přijímáme od něj vše, oč prosíme, neboť dodržujeme jeho přikázání a děláme, co se mu líbí.

²³A to je to jeho přikázání: abychom věřili jménu jeho Syna Ježíše Krista^b a milovali jedni druhé, jak nám přikázal.^c ²⁴Kdo dodržuje jeho přikázání, zůstává v něm a on zas v něm. A jak můžeme vědět, že v nás zůstává? Podle Ducha, kterého nám dal.

Nevěřte všemu

4 Milování, nevěřte všemu, co je duchovní, ale rozlišujte, zda jsou ti duchové z Boha. Do světa totiž vyšla spousta falešných proroků. ²Podle tohoto poznávejte Božího Ducha: každý duch, který vyznává Ježíše Krista přišlého v těle, je z Boha. ³Žádný duch, který Ježíše nevyznává, ovšem není z Boha, ale je to ten duch Antikrista, o němž jste slyšeli, že má přijít. Už teď je na světě!

⁴Vy jste však z Boha, draží, a zvítězili jste nad nimi. Ten, který je ve vás, je totiž větší než ten, který je ve světě. ⁵Oni jsou ze světa; proto mluví světsky a svět je poslouchá. ⁶My jsme z Boha. Kdo zná Boha, poslouchá nás; kdo není z Boha, neposlouchá nás. Podle toho poznáváme ducha pravdy a ducha bludu.

^a11 Jan 13:34; 15:12

^b23 Jan 6:29

^c23 viz v. 11

Bůh je láska

⁷Milujme jedni druhé, milovaní – vždyť láska je z Boha. Každý, kdo miluje, se narodil z Boha a zná Boha. ⁸Kdo nemiluje, nezná Boha – vždyť Bůh je láska. ⁹V tom se projevila Boží láska k nám, že svého Syna, toho jednorozecného, poslal Bůh na svět, abychom skrze něj získali život. ¹⁰V tom je láska, ne že my jsme milovali Boha, ale že on miloval nás a poslal svého Syna jako smírnou oběť za naše hříchy.

¹¹Milovaní, jestliže Bůh takto miloval nás, musíme i my milovat jedni druhé. ¹²Boha nikdy nikdo neviděl. Když ale milujeme jedni druhé, Bůh v nás zůstává a jeho láska v nás došla naplnění.

¹³Jak můžeme vědět, že zůstáváme v něm a on v nás? Podle toho, že nám dal díl svého Ducha. ¹⁴A my jsme viděli a svědčíme, že Otec poslal Syna, Spasitele světa. ¹⁵Kdokoli vyznává, že Ježíš je Syn Boží, v tom zůstává Bůh a on v Bohu. ¹⁶A my jsme poznali lásku, kterou k nám Bůh má, a uvěřili jsme jí.

Bůh je láska. Kdo zůstává v lásce, zůstává v Bohu a Bůh v něm. ¹⁷Takto láska mezi námi došla naplnění, takže smíme mít smělou důvěru v soudný den – vždyť jsme na tomto světě takoví, jako je on. ¹⁸V lásce není žádný strach. Láska, jež došla naplnění, zahání strach pryč, neboť strach přináší muka. Kdo se však bojí, nedošel v lásce k naplnění.

¹⁹My milujeme, neboť on první miloval nás. ²⁰Kdo říká „Miluji Boha“ a přitom nenávidí bratra, je lhář. Když někdo nemiluje bratra, kterého vidí, nemůže přece milovat Boha, kterého nevidí. ²¹Máme tedy od něj toto prikázání: Kdo miluje Boha, ať miluje i bratra.^a

Víra přemáhá svět

5 Každý, kdo věří, že Ježíš je Mesiáš, se narodil z Boha. Každý, kdo miluje toho, který zplodil, miluje i toho, který se z něj narodil. ²To, že milujeme Boží děti, se pozná podle toho, že milujeme Boha a plníme jeho prikázání. ³Láska k Bohu je v tom, abychom plnili jeho prikázání – a jeho prikázání nejsou těžká. ⁴Všechno, co se narodilo z Boha, přece přemáhá svět. A to je to vítězství, které přemohlo svět: naše víra. ⁵Kdo jiný přemáhá svět než ten, kdo věří, že Ježíš je Syn Boží?

⁶To je ten, který přišel skrze vodu a krev, Ježíš Kristus – nejen skrze vodu, ale skrze vodu a krev. Duch je ten, který to dosvědčuje, protože Duch je pravda. ⁷Jsou tu tedy tři svědkové:^b ⁸Duch, voda a krev – a ti tři jsou za jedno. ⁹Když přijímáme lidské svědectví, oč větší je svědectví Boží! A toto je svědectví, které Bůh vydal o svém Synu.

¹⁰Kdo věří v Božího Syna, má svědectví sám v sobě. Kdo Bohu nevěří, udělal z něj lháře, neboť neuvěřil svědectví, které Bůh vydal o svém Synu.

¹¹A to svědectví je toto: Bůh nám dal věčný život a ten život je v jeho Synu.

¹²Kdo má Syna, má život, kdo nemá Syna Božího, nemá život.

¹³Tyto věci píšu vám, kteří věříte ve jméno Božího Syna, abyste věděli, že máte věčný život.

Epilog

¹⁴Toto je smělá důvěra, kterou k němu máme: Kdykoli o něco prosíme podle jeho vůle, slyší nás. ¹⁵A když víme, že nás slyší, kdykoli o něco prosíme, pak víme, že to, oč jsme jej prosili, dostáváme.

^a21 Jan 13:34; 15:12 ^b7 Několik velmi pozdních rukopisů (nejstarší je ze 14. stol.) přidává na nebi: Otec, Slovo a Duch svatý a ti tři jsou jedno. A tři jsou svědkové na zemi:

¹⁶Když někdo vidí svého bratra hřešit, ovšem hříchem, který není k smrti, ať se modlí a Bůh mu dá život. To platí o těch, kdo nehřeší k smrti. Je ovšem i hřích k smrti a neříkám, aby se modlil za takový. ¹⁷Každá špatnost je hřích, ale ten hřích nemusí být k smrti.

¹⁸Víme, že žádný, kdo se narodil z Boha, nehřeší. Kdo se narodil z Boha, opatruje se, aby se ho ten Zlý nedotýkal. ¹⁹Víme, že my jsme z Boha, ale celý svět leží v moci Zlého. ²⁰A víme, že Boží Syn přišel a dal nám schopnost znát pravého Boha, a tak jsme v něm, totiž v jeho Synu Ježíši Kristu. On je ten pravý Bůh a věčný život.

²¹Vyvarujte se model, draží!

2. LIST JANŮV

JÁ STARŠÍ
píšu vyvolené paní i jejím dětem, které miluji v pravdě (a nejen já, ale všichni, kteří poznali pravdu), ²kvůli pravdě, která v nás zůstává a bude s námi navěky:

³Milost, milosrdenství a pokoj od Boha Otce i od Ježíše Krista, Otcova Syna, ať je s námi v pravdě a lásce.

Pravda a blud

⁴Udělal mi nesmírnou radost, když jsem zjistil, jak některé z tvých dětí žijí v pravdě, podle přikázání, které jsme dostali od Otce.

⁵Prosím tě tedy, paní, ne jako bych ti psal nové přikázání, ale jen to, které jsme měli od počátku: Milujme jedni druhé. ⁶V tom je láska, abychom žili podle jeho přikázání. To přikázání jste slyšeli od počátku, a tak podle něj žijte.

⁷Do světa totiž vyšla spousta bludařů, kteří nevyznávají Ježíše Krista příslého v těle. Každý takový je bludař a antikrist. ⁸Proto si dejte pozor, abychom neztratili to, oč jsme usilovali; nenechme se připravit o plnou odplatu. ⁹Každý, kdo nezůstává v Kristově učení, ale opouští je, ztrácí Boha. Kdo zůstává v jeho učení, ten má Otce i Syna. ¹⁰Pokud k vám někdo přichází s jiným než tímto učním, nepřijímejte ho do domu ani ho nevítejte. ¹¹Kdo takového vítá, stává se jeho spoluvíníkem.

¹²Napsal bych vám ještě mnohem více, ale nechci to svěřit papíru a inkoustu. Mám totiž naději, že se k vám dostanu a promluví s vámi tvář v tvář, aby naše radost byla dokonalá.

¹³Pozdravují tě děti tvé vyvolené sestry.

3. LIST JANŮV

JÁ STARŠÍ
píšu milovanému Gaiovi, kterého miluji v pravdě.

²Milovaný, především si přeji, abys ve všem prospíval a byl zdrav, tak jako prospívá tvá duše.

Chceme pomáhat pravdě

³Udělal mi nesmírnou radost, když přišli bratři a vydávali svědectví o tvé opravdovosti a o tom, jak žiješ v pravdě. ⁴Nemám větší radost než slyšet, že mé děti žijí v pravdě!

⁵Milovaný, prokazuješ svou věrnost v tom, jak se chováš k bratrům a zvláště k hostům. ⁶Oni sami vydali před církví svědectví o tvé lásce. Uděláš dobře, když je vypraviš na cestu, jak se to Bohu líbí. ⁷Jsou přece na cestách kvůli jeho jménu a od pohanů nic nepřijímají. ⁸Chceme-li tedy pomáhat pravdě, musíme takové lidi přijímat.

⁹Psal jsem o tom vaší církvi, ale Diotrefes, který tak rád poroučí druhým, nás neuznává. ¹⁰Proto až přijdu, připomenu, co dělá, když o nás šíří ty zlé nesmysly. A jako by toho nebylo dost, nejenže sám bratry nepřijímá, ale druhým to zakazuje a vyhání je z církve.

¹¹Milovaný, neber si příklad ze zlého, ale z dobrého. Kdo jedná dobře, je z Boha; kdo jedná zle, Boha vůbec neviděl. ¹²Demétrios má dobré svědectví ode všech, i od samotné pravdy. I my mu vydáváme svědectví a víš, že naše svědectví je pravdivé.

¹³Napsal bych ti ještě mnohem více, ale nechci ti psát inkoustem a perem.

¹⁴Mám totiž naději, že tě brzy uvidím a promluvíme spolu tvář v tvář.

¹⁵Pokoj tobě. Pozdravuji tě přátelé. Pozdravuj každého z přátel osobně.

LIST JUDŮV

JUDA, SLUŽEBNÍK Ježíše Krista a bratr Jakubův,
povolaným, kteří jsou milovaní v Bohu Otci a zachovaní pro Ježíše Krista:
²Milosrdenství vám a pokoj i láska v hojnosti.

Bojujte o víru

³Milovaní, jakkoli jsem toužil napsat vám o našem společném spasení, považuji teď za nutné napomenout vás, abyste ze všech sil bojovali o víru, která byla jednou provždy darována svatým. ⁴Vloudili se totiž mezi nás jistí lidé, jejichž odsouzení bylo už dávno popsáno. Tito bezbožníci zaměňují milost našeho Boha za nestydatost, a tak zapírají toho jediného Panovníka, našeho Pána Ježíše Krista.

Odpadlíci od víry

⁵I když to všechno už sami víte, chci vám připomenout, že Pán^a sice vysvobodil svůj lid z Egypta, ale ty z nich, kteří mu nevěřili, potom zahubil. ⁶Právě tak to bylo s anděly, kteří nezůstali ve svém původním stavu, ale opustili své určené místo. Bůh je uvěznil ve věčných okovech, aby v nejhlubší tmě čekali na soud toho velikého dne. ⁷Právě tak to bylo se Sodomou a Gomorou a s okolními městy, která se podobně jako tito oddala smilstvu a propadla zvrhlosti. Nyní slouží jako varování před trestem věčného ohně.

⁸Stejně tak tito blouznivci przní své tělo, nedbají na Pánovu vládu a vysmívají se nebeským mocnostem. ⁹Přitom ani archanděl Michael, když se s ďáblem přel o Mojžíšovo tělo, neodvážil se vynést potupný rozsudek, ale řekl: „Ztrestej tě Hospodin!“^b ¹⁰Tito se však vysmívají tomu, co neznají, a to, co znají pudově jako nerozumná zvířata, je vede do záhuby. ¹¹Běda jim! Vydali se Kainovou cestou, pro zisk propadli bludu jako Balaám, zahynuli ve vzpouře jako Korach!

¹²Tito lidé hyzdí vaše hody lásky, kterých se bezostyšně účastní. Jsou to pastýři pečující sami o sebe, jsou to mraky bez vody unášené větry, podzimní stromy bez ovoce, dvakrát mrtvé a vykořeněné, ¹³divoké mořské vlny chrlící své vlastní hanebnosti, bludné hvězdy, jež navěky čeká jen černá tma.

¹⁴V sedmé generaci od Adama o nich prorokoval Enoch, když řekl:

„Hle, Pán přichází
s nesčíslnými tisíci svých svatých,

¹⁵aby soudil všechny lidi

a každého usvědčil

ze všech jejich bezbožných skutků,

které bezbožně páchali,

a kvůli všem tvrdým slovům,

která ti bezbožní hříšníci proti němu mluvili.“^c

^a5 mnoho raných rukopisů *Ježíš* (srov. 1.Kor 10:4) ^b9 odkaz na apokryfní knihu Nanebevstoupení Mojžíšovo (srov. Zach 3:2) ^c15 citace z apokryfní 1. knihy Enochovy

¹⁶To jsou ti reptáci a nespokojenci vedení vlastními choutkami, honosní mluvkové, ziskuchtiví pochlebovači!

Budujte na víře

¹⁷Ale vy, milovaní, pamatujte, že to předpovídali apoštolové našeho Pána Ježíše Krista. ¹⁸Řekli vám, že v posledních časech se vyskytnou posměvači vedení svými bezbožnými choutkami. ¹⁹To jsou ti rozvraceči, tělesní lidé bez Ducha.

²⁰Ale vy, milovaní, budujte svůj život na své nejsvatější víře, modlete se v Duchu svatém, ²¹uchovávejte se v Boží lásce a očekávejte, že vás milosrdenství našeho Pána Ježíše Krista dovede k věčnému životu. ²²S těmi, kdo pochybují, mějte soucit. ²³Jiné zachraňujte jako z ohnivých plamenů. I s nimi jednejte soucitně, ale zároveň obezřetně – ať se vám oškliví i šaty poskvrněné tělem!

²⁴Tomu, který má moc uchránit vás před pádem a dovést vás do své slávy neposkvrněné a šťastné – ²⁵jedinému Bohu, našemu Spasiteli – jemu buď skrze našeho Pána Ježíše Krista sláva a velebnost, vláda i moc přede všemi věky, nyní i po všechny věky. Amen.

ZJEVENÍ

JANOVO

Prolog

ZJEVENÍ JEŽÍŠE KRISTA, které mu svěřil Bůh, aby ukázal svým služebníkům, co se musí brzy stát. Ukázal je skrze svého anděla, kterého poslal ke svému služebníkovi Janovi ²a ten vydává svědectví o všem, co viděl – je to Boží slovo a svědectví Ježíše Krista. ³Blaze tomu, kdo čte, i těm, kteří slyší slova tohoto proroctví a drží se toho, co je v něm napsáno. Ten čas je blízko.

⁴Jan sedmi církvím v Asii:

Milost vám a pokoj od Toho, který je, který byl a který přichází, a od sedmi duchů před jeho trůnem, ⁵a od Ježíše Krista, jenž je věrný svědek, ten Prvorozený z mrtvých a vládce králů země.

Tomu, který si nás zamiloval, který nás osvobodil od našich hříchů svou vlastní krví ⁶a který nás učinil králi a kněžími svému Bohu a Otci – jemu buď sláva a moc na věky věků. Amen.

⁷Hle, přichází s oblaky^a
a spatří ho každé oko,
i ti, kdo jej probodli.

Všechna pokolení země se pro něj rozplácí.^b
Ano, amen.

⁸„Já jsem Alfa i Omega,“ praví Pán Bůh, který je, který byl a který přichází, ten Všemohoucí

Tvář jako slunce

⁹Já Jan, váš bratr a společník v Ježíšově soužení, království a vytrvalosti, jsem se kvůli Božímu slovu a kvůli svědectví o Ježíši ocitl na ostrově zvaném Patmos. ¹⁰V den Páně jsem byl ve vytržení Ducha a uslyšel jsem za sebou mocný hlas, jako zvuk polnice, ¹¹jak říká: „Co vidíš, napiš do knihy a pošli sedmi církvím: do Efesu, do Smyrny, do Pergamonu, do Thyatir, do Sard, do Filadelfie a do Laodikeje.“

¹²Obrátil jsem se tedy, abych viděl ten hlas, který se mnou mluvil. Když jsem se obrátil, spatřil jsem sedm zlatých svíců ¹³a uprostřed těch svíců jakoby Syna člověka, oděného dlouhým rouchem a přepásaného na prsou zlatým pásem. ¹⁴Vlasy na hlavě měl bílé jako bílá vlna, bílé jako sníh. Oči měl jako plamen ohně, ¹⁵nohy jako bronz rozžhavený v peci a hlas jako zvuk mohutných vod. ¹⁶V pravé ruce měl sedm hvězd a z úst mu vycházel ostrý dvoječný meč. Jeho tvář zářila jako slunce v poledne.

¹⁷Když jsem ho spatřil, padl jsem mu k nohám jako mrtvý. Tu na mě položil svou pravici a řekl: „Neboj se. Já jsem Ten první i poslední, ¹⁸ten Živý. Byl jsem mrtvý, a hle, jsem živý na věky věků. Já mám klíče smrti i záhrobí.

^a7 Dan 7:13

^b7 Zach 12:10–14 (Mat 24:30; Marek 14:62; Jan 19:34–37)

¹⁹Zapiš tedy, co jsi viděl, co se děje a co se bude dít potom. ²⁰Toto je tajemství těch sedmi hvězd, které jsi viděl v mé pravici, a těch sedmi zlatých svícňů: Sedm hvězd jsou andělé sedmi církví a sedm svícňů je sedm církví.“

Církví v Efesu

2 „Andělu církve v Efesu napiš: Toto praví Ten, který drží ve své pravici těch sedm hvězd, který se prochází uprostřed těch sedmi zlatých svícňů:

²Znám tvé skutky, tvou práci i tvou vytrvalost. Vím, že nemůžeš snést zlé lidi; vyzkoušel jsi ty, kdo si říkají apoštolové, ale nejsou, a shledal jsi, že jsou lháři. ³Vytrvale jsi snášel těžkosti pro mé jméno a nepodlehł jsi únavě.

⁴Mám ale proti tobě, že jsi ztratil svou počáteční lásku. ⁵Proto si vzpomeň, odkud jsi odpadl, čiň pokání a dřívější skutky. Nebudeš-li činit pokání, přijdu k tobě a pohnu tvým svícнем z jeho místa. ⁶Máš ovšem k dobru, že nenávidíš skutky nikolaitů; i já je nenávidím.

⁷Kdo má uši, slyš, co Duch praví církvím: Kdo vítězí, tomu dám jíst ze stromu života v Božím ráji.“

Církví ve Smyrně

⁸ „Andělu církve ve Smyrně napiš: Toto praví Ten první i poslední, který byl mrtvý a ožil:

⁹Znám tvé soužení a chudobu (ale jsi bohatý), i rouhání těch, kteří si říkají Židé, a nejsou, ale jsou shromáždění satanovo. ¹⁰Nic se neboj toho, co máš vytrpět. Hle, ďábel uvrhne některé z vás do vězení, abyste byli vyzkoušeni, a budete mít soužení po deset dní. Bud' věrný až do smrti a dám ti korunu života.

¹¹Kdo má uši, slyš, co Duch praví církvím: Kdo vítězí, tomu druhá smrt neublíží.“

Církví v Pergamonu

¹² „Andělu církve v Pergamonu napiš: Toto praví Ten, který má ostrý dvojsečný meč:

¹³Vím, že bydlíš tam, kde je satanův trůn, a že se držíš mého jména a nezapřel jsi mou víru ani v těch dnech, kdy byl Antipas, můj věrný svědek, zabit u vás, kde bydlí satan.

¹⁴Mám proti tobě jen to, že u sebe máš přívržence učení Balaá-mova, který učil Baláka svádět syny Izraele k modlářským hodům a ke smilstvu.^a ¹⁵Podobně i ty máš přívržence učení nikolaitů.

¹⁶Proto čiň pokání. Jinak k tobě brzy přijdu a budu s nimi bojovat mečem svých úst.

¹⁷Kdo má uši, slyš, co Duch praví církvím: Kdo vítězí, tomu dám jíst skrytou manu a dám mu bílý kamének a na tom kaménku napsané nové jméno, jež nezná nikdo než ten, kdo je přijímá.“

^a14 Num 22–25; 31:16

Církvi v Thyatirech

¹⁸„Andělu církve v Thyatirech napiš: Toto praví Syn Boží, který má oči jako plamen ohně a jehož nohy jsou jako bronz:

¹⁹Znám tvé skutky – tvou lásku, službu, věrnost a vytrvalost, i to, že tvých posledních skutků je více nežli dřívějších.

²⁰Mám ale proti tobě, že necháváš ženu Jezábel, která si říká prokyně, aby učila a sváděla mé služebníky ke smilstvu a k modlářským hodům. ²¹Dal jsem jí čas, aby činila pokání ze svého smilstva, ale ona nechce. ²²Hle, uvrhnu ji na lůžko a ty, kteří s ní cizoloží, vydám velikému souzení, nebudou-li činit pokání ze svých skutků. ²³Až zahubím její děti, všechny církve poznají, že já jsem Ten, který zkoumá mysl i srdce, a že každému z vás odplatím podle vašich skutků. ²⁴Ale vám ostatním Thyatirským, vám, kteří nemáte toto učení a nepoznali jste to, čemu se říká hlubiny satanovy, pravím: Nevložím na vás jiné břemeno. ²⁵Držte se ale toho, co máte, dokud nepřijdu.

²⁶Kdo vítězí a zachovává mé skutky až do konce, tomu dám vládu nad národy. ²⁷Bude je pást železnou holí a rozbíjet je jako hliněné nádoby^a ²⁸– jak jsem to i já přijal od svého Otce – a dám mu jitřní hvězdu. ²⁹Kdo má uši, slyš, co Duch praví církvím.“

Církvi v Sardách

3 „Andělu církve v Sardách napiš: Toto praví Ten, který má sedm duchů Božích a těch sedm hvězd:

Znám tvé skutky – podle jména jsi živý, ale jsi mrtvý. ²Probud se a posilni umírající zbytek, neboť jsem shledal, že tvé skutky před mým Bohem zdaleka nejsou naplněné. ³Vzpomeň si, co jsi slyšel a přijal; drž se toho a čiň pokání. Pokud se neprobudíš, přijdu jako zloděj!^b Ani se nedozvíš, ve kterou hodinu na tebe přijdu.

⁴Máš ale v Sardách několik osob, které neposkvrnily svá roucha. Ti se budou se mnou procházet v bílém rouchu, neboť si to zaslouží.

⁵Kdo vítězí, bude se oblékat bílým rouchem a jeho jméno nikdy nevymažu z knihy života, ale vyznám jeho jméno před tváří svého Otce i před jeho anděly. ⁶Kdo má uši, slyš, co Duch praví církvím.“

Církvi ve Filadelfii

⁷„Andělu církve ve Filadelfii piš: Toto říká ten Svatý a Pravý, který má klíč Davidův, který otvírá, a nikdo nezavře, a zavírá, a nikdo neotevře:“

⁸Znám tvé skutky. Hle, postavil jsem před tebe otevřené dveře, které nikdo nemůže zavřít. Neboť máš sice malou moc, ale zachoval jsi mé slovo a nezapřel jsi mé jméno. ⁹Hle, dávám ti ze shromáždění satanova ty, kteří si říkají Židé, a nejsou, ale lžou. Hle, způsobím, že přijdou a pokloní se u tvých nohou a poznají, že jsem si tě zamiloval.

^a27 Žalm 2:8–9

^b3 Mat 24:42–44; 1.Tes 5:2–4; 2.Pet 3:10

^c7 Iza 22:22

¹⁰Protože jsi zachoval slovo mé vytrvalosti, i já tě zachovám od hodiny zkoušky, která má přijít na celý svět, aby byli vyzkoušeni obyvatelé země. ¹¹Přijdu brzy. Drž se toho, co máš, aby ti nikdo nevzal vítěznou korunu.

¹²Kdo vítězí, toho učiním sloupem v chrámu svého Boha a nevyjde již nikdy ven. Napíšu na něj jméno svého Boha a jméno města svého Boha, Nového Jeruzaléma sestupujícího z nebe od mého Boha, i své nové jméno. ¹³Kdo má uši, slyš, co Duch praví církvím.“

Církví v Laodikeji

¹⁴„Andělu církve v Laodikeji napiš: Toto praví Amen, ten věrný a pravý svědek, prvopočátek Božího stvoření:

¹⁵Znám tvé skutky – nejsi studený ani horký. Kéž bys byl studený anebo horký! ¹⁶Ale že jsi vlažný a ani studený ani horký, vyplivnu tě ze svých úst. ¹⁷Říkáš totiž: Jsem bohatý, zbohatl jsem a nic nepotřebuji – a nevíš, že jsi ubohý a politováníhodný, nuzný, slepý a nahý. ¹⁸Radím ti, aby sis ode mě koupil zlato přetavené v ohni, abys byl bohatý, a bílé roucho, abys byl oblečen a neukazovala se hanba tvé nahoty; a své oči pomaz mastí, abys viděl. ¹⁹Já všechny, které miluji, kárám a vychovávám. Rozhorli se tedy a čiň pokání.

²⁰Hle, stojím u dveří a tluču. Kdokoli uslyší můj hlas a otevře mi dveře, vejdu k němu a budu s ním večeřet a on se mnou.

²¹Kdo vítězí, tomu dám usednout se mnou na mém trůnu, jako jsem i já zvítězil a usedl se svým Otcem na jeho trůnu. ²²Kdo má uši, slyš, co Duch praví církvím.“

Nebeský trůn

4 Potom jsem se podíval, a hle, v nebi se otevřely dveře. Vtom ke mně jako polnice zazněl ten hlas, který jsem slyšel předtím: „Vystup sem a ukážu ti, co se musí stát potom.“ ²A hned jsem byl ve vytržení Ducha:

Hle, v nebi stál trůn a na tom trůnu někdo seděl. ³Ten, který seděl na trůnu, byl na pohled podobný kameni jaspisu a karneolu, a kolem trůnu byla duha, na pohled podobná smaragdu. ⁴Okolo trůnu bylo čtyřiaadvacet jiných trůnů a na těch trůnech sedělo čtyřiaadvacet starců oblečených do bílých rouch a na hlavách měli zlaté koruny. ⁵Z trůnu vycházelo blyškání a hlasy hromobití. Před trůnem hořelo sedm ohnivých pochodní – těch sedm duchů Božích.

⁶Před trůnem bylo také skleněné moře jakoby z křišťálu a uprostřed trůnu i kolem trůnu čtyři bytosti plné očí zepředu i zezadu. ⁷První bytost byla podobná lvu, druhá teleti, třetí měla tvář jako člověk a čtvrtá se podobala letícímu orlu.“ ⁸Každá z těch čtyř bytostí měla po šesti křídlech dokola a v sobě plno očí. Bez přestání, dnem i nocí, říkaly:

„Svatý, svatý, svatý je Pán Bůh Všemohoucí,^b
který byl, který je a který přichází.“

^{a7} Ezd 1:5–10

^{b8} Iza 6:2–3

⁹A kdykoli ty bytosti vzdají slávu, čest a díky Sedícímu na trůnu, Živému na věky věků, ¹⁰padne těch čtyřia dvacet starců před obličejem Sedícího na trůnu, klanějí se Živému na věky věků a hází své koruny před trůn se slovy:

¹¹ „Hoden jsi, Pane a Bože náš,
přijmout slávu a čest i moc,
neboť jsi stvořil všechny věci,
z tvé vůle byly stvořeny a trvají.“

Zapečetěná kniha

5 Na pravici Sedícího na trůnu jsem viděl knihu popsanou zevnitř i zvenčí, zapečetěnou sedmi pečeti. ²Potom jsem viděl silného anděla, jak volá mocným hlasem: „Kdo je hoden otevřít tu knihu a rozlomit její pečeti?“ ³A nikdo na nebi, na zemi ani pod zemí nemohl tu knihu otevřít ani do ní nahlédnout.

⁴Velmi jsem plakal, že se nenašel nikdo, kdo by byl hoden otevřít tu knihu a nahlédnout do ní. ⁵Jeden z těch starců mi však řekl: „Neplač. Hle, zvítězil Lev z pokolení Juda, kořen Davidův!“ On otevře tu knihu a jejich sedm pečeti.“

⁶A hle, spatřil jsem, jak uprostřed trůnu a těch čtyř bytostí a uprostřed těch starců stojí Beránek jako zabitý a má sedm rohů a sedm očí, což je sedm duchů Božích poslaných na celou zem. ⁷Přišel a vzal tu knihu z pravice Sedícího na trůnu, ⁸a jakmile ji vzal, ty čtyři bytosti a těch čtyřia dvacet starců padlo před Beránkem na kolena. Každý měl loutnu a zlaté misky plné kadidel, což jsou modlitby svatých ⁹a zpívali novou píseň:

„Jsi hoden vzít tu knihu a otevřít její pečeti,
neboť jsi byl zabit a vykoupils Bohu svou krví
lidi z každého pokolení a jazyka, lidu i národa.
¹⁰ Učinil jsi nás králi a kněžími našemu Bohu
a budeme kralovat nad zemí.“

¹¹Okolo trůnu, těch bytostí a starců jsem viděl a slyšel hlas mnoha andělů. Byly jich miliony a miliardy ¹²a volali mocným hlasem:

„Hoden je ten zabitý Beránek
přijmout moc a bohatství, moudrost a sílu,
slávu, chválu a čest!“

¹³Také všechno stvoření, které je na nebi, na zemi, pod zemí i v moři, všechno, co je v nich, jsem slyšel volat:

„Sedícímu na trůnu a Beránkovi
chvála a čest, sláva i vláda
na věky věků!“

¹⁴A čtyři bytosti řekly: „Amen!“ A starci padli na kolena a klaněli se.

Prvních šest pečeti

6 Dále jsem viděl, jak Beránek otevřel první ze sedmi pečeti, a slyšel jsem jednu z těch čtyř bytostí, jak řekla hromovým hlasem: „Pojď!“² A hle, spatřil jsem bílého koně a ten, který na něm seděl, měl luk. Byla mu dána koruna a on vyjel ve vítězství, a aby zvítězil.

³Když otevřel druhou pečeť, slyšel jsem druhou bytost říci: „Pojď!“⁴ A vyšel jiný kůň, ohnivě rudý. Tomu, kdo na něm seděl, bylo dáno odejmout mír ze země, aby se navzájem vraždili; a byl mu dán veliký meč.

⁵Když otevřel třetí pečeť, slyšel jsem třetí bytost říci: „Pojď!“ A hle, spatřil jsem černého koně a ten, který na něm seděl, měl v ruce váhy. ⁶Zprostřed těch čtyř bytostí jsem uslyšel hlas, jak říká: „Za denní mzdu“ jen mírka^b pšenice, jen tři mírky ječmene za denní mzdu; olej a víno však nech!“

⁷Když otevřel čtvrtou pečeť, slyšel jsem hlas čtvrté bytosti: „Pojď!“⁸ A hle, spatřil jsem koně mrtvolně bílého a jméno toho, který na něm seděl, bylo Smrt a za ním šlo Záhrobí. Byla jim dána moc nad čtvrtinou země, aby zabíjeli mečem, hladem, morem a divokými šelmami.

⁹Když otevřel pátou pečeť, viděl jsem pod oltářem duše zavražděných pro Boží slovo a pro svědectví, jehož se drželi. ¹⁰Hlasitě volali: „Jak dlouho ještě, Pane, ty svatý a pravý, nebudeš soudit a trestat obyvatele země za naši krev?“¹¹ Tu bylo každému z nich dáno bílé roucho a bylo jim řečeno, ať odpočívají ještě krátký čas, dokud se nenaplní také počet jejich spoluslužebníků, jejich bratrů, kteří mají být zabiti tak jako oni.

¹²Když otevřel šestou pečeť, spatřil jsem, jak nastalo velké zemětřesení. Slunce zčernalo jako žíněný pytel, měsíc byl celý jako krev¹³ a nebeské hvězdy padaly na zem, jako když fíkovník zmítaný velkým větrem shazuje své pozdní fíky. ¹⁴Nebe zmizelo, jako když se zavírá kniha, a všechny hory i ostrovy se pohnuly ze svého místa. ¹⁵Králové země a velmoži, boháči, vojevůdci i mocní, každý otrok i každý svobodný se ukryli do jeskyní a do horských skal. ¹⁶Tehdy říkali horám a skalám: „Padněte na nás a skryjte nás před Tím, jenž sedí na trůnu, a před hněvem Beránka!“¹⁷ Přišel ten veliký den jeho hněvu, a kdo obstojí?“

Sto čtyřiačtyřicet tisíc

7 Potom jsem uviděl čtyři anděly, kteří stáli ve čtyřech koutech země a drželi čtyři zemské větry, aby vítr nevál na zem ani na moře ani na žádný strom. ²Spatřil jsem také jiného anděla, který vystupoval od východu slunce a měl pečetidlo živého Boha. Ten zavolal mocným hlasem na ty čtyři anděly, jimž bylo dáno, aby škodili zemi a moři: ³„Neškodte zemi ani moři ani stromům, dokud neoznačíme služebníky našeho Boha na jejich čelech!“

⁴A slyšel jsem počet označených: sto čtyřiačtyřicet tisíc jich bylo označeno ze všech pokolení synů Izraele:

⁵ z pokolení Juda	12 000 označených,
z pokolení Ruben	12 000 označených,
z pokolení Gád	12 000 označených,
⁶ z pokolení Ašer	12 000 označených,
z pokolení Neftalí	12 000 označených,

^a6 dosl. za denár (Mat 20:10)

^b6 asi 1 kg

^c16 Iza 2:19; Oze 10:8

z pokolení Manases	12 000 označených,
⁷ z pokolení Šimeon	12 000 označených,
z pokolení Levi	12 000 označených,
z pokolení Isachar	12 000 označených,
⁸ z pokolení Zabulon	12 000 označených,
z pokolení Josef	12 000 označených,
z pokolení Benjamín	12 000 označených.

Nesčíslný zástup

⁹A hle, potom jsem spatřil veliký zástup, který by nikdo nemohl sečíst, ze všech národů a pokolení a lidí i jazyků, jak stojí před trůnem a před Beránkem, oblečení do bílých rouch. V rukou měli palmové ratolesti ¹⁰a hlasitě volali:

„Spasení náleží našemu Bohu,
jenž sedí na trůnu, a Beránkovi!“

¹¹Všichni andělé, kteří stáli okolo trůnu, starců i těch čtyř bytostí, padli před trůnem na tváře a klaněli se Bohu ¹²se slovy:

„Amen! Chvála a sláva,
moudrost a díkůčinění,
čest a moc i síla našemu Bohu
na věky věků. Amen!“

¹³Jeden z těch starců pak promluvil a zeptal se mě: „Kdo jsou ti oblečení do bílých rouch a odkud přišli?“

¹⁴Odpověděl jsem: „Pane můj, ty víš.“

Tehdy mi řekl: „To jsou ti, kteří přišli z velikého soužení. Vyprali svá roucha a vybělili je v krvi Beránka. ¹⁵Proto jsou před Božím trůnem a slouží mu v jeho chrámu dnem i nocí. Ten, který sedí na trůnu, jim bude přístřeším. ¹⁶Nebudou už nikdy hladovět ani žíznit, slunce ani horko je nespálí, ¹⁷neboť je bude pást Beránek, který je uprostřed trůnu. Povede je k pramenům živých vod a Bůh jim setře každou slzu z očí.“^a

Sedmá pečeť

8 Když pak otevřel sedmou pečeť, nastalo v nebi ticho asi na půl hodiny. ²Pak jsem uviděl, jak těch sedm andělů, kteří stojí před Boží tváří, dostalo sedm polnic.

³Tehdy přišel jiný anděl se zlatou kadidelnicí a postavil se k oltáři. Bylo mu dáno množství kadidla, aby je s modlitbami všech svatých položil na zlatý oltář, který je před trůnem, ⁴a dým kadidla s modlitbami svatých vystoupil z andělovy ruky před Boží tvář. ⁵Anděl pak vzal tu kadidelnici, naplnil ji ohněm z oltáře a shodil ji na zem. Tehdy nastaly hlasy, hromobití, blýskání a zemětřesení.

^a17 Iza 49:10; 25:8

První čtyři polnice

⁶Těch sedm andělů se sedmi polnicemi se pak připravilo k troubení.

⁷Když zatroubil první anděl, nastalo krupobití a oheň smíšený s krví a bylo to svrženo na zem. Shořela třetina země, shořela třetina stromů a shořela veškerá zeleň.

⁸Když zatroubil druhý anděl, jako by byla do moře vržena veliká ohnivě planoucí hora. Třetina moře se obrátila v krev ⁹a v tom moři zemřela třetina stvoření majících duši a třetina lodí byla zničena.

¹⁰Když zatroubil třetí anděl, spadla z nebe veliká hvězda hořící jako pochodeň a padla na třetinu řek a na prameny vod. ¹¹Jméno té hvězdy je Pelyněk. Třetina vod se tehdy obrátila v pelyněk a mnoho lidí kvůli těm vodám zemřelo, neboť zhořkly.

¹²Když zatroubil čtvrtý anděl, byla zasažena třetina slunce, třetina měsíce a třetina hvězd, aby se jich třetina zatměla a třetina dne neměla světlo a podobně i noc.

¹³Potom jsem uviděl, jak prostředkem nebe letí jakýsi orel, a slyšel jsem ho hlasitě křičet: „Běda, běda, běda obyvatelům země! Ještě tři andělé mají zatroubit na své polnice!“

Pátá polnice

9 Když zatroubil pátý anděl, uviděl jsem hvězdu, jež spadla z nebe na zem a byl jí dán klíč od bezedné propasti. ²Když tu bezednou propast otevřela, vystoupil z propasti dým jako dým z veliké pece a dýmem té propasti se zatmělo slunce i ovzduší.

³Z toho dýmu pak vyšly na zem kobylinky, jimž byla dána moc, taková moc, jakou mají pozemští štíři. ⁴Bylo jim řečeno, aby neškodily travě na zemi ani žádné zeleni ani žádnému stromu, jenom lidem, kteří nemají na čele Boží znamení. ⁵Nemohly je zabít, ale trýznily je po pět měsíců a jejich trýznění bylo jako trýznění od štíra, když bodne člověka. ⁶(V těch dnech budou lidé hledat smrt, ale nenaleznou ji; budou toužit zemřít, ale smrt od nich uteče.)

⁷Vzhledem byly ty kobylinky podobné koním připraveným k boji. Na jejich hlavách byly jakoby koruny podobné zlatu a jejich tváře byly jako tváře lidí. ⁸Měly vlasy jako vlasy žen a jejich zuby byly jako lví. ⁹Také měly pancíře jako pancíře ze železa a zvuk jejich křídel byl jako zvuk vozů, když množství koní běží do boje. ¹⁰Měly ocasy s bodci jako mají štíři a v těch ocasech měly moc ubližovat lidem po pět měsíců. ¹¹Měly nad sebou krále, anděla propasti, který se hebrejsky jmenuje Abaddon a v řečtině má jméno Apollyon, Zhoubce.

¹²První „běda“ pominulo, hle, dvojí „běda“ se blíží!

Šestá polnice

¹³Když zatroubil šestý anděl, uslyšel jsem jakýsi hlas ze čtyř rohů zlatého oltáře, který je před Boží tváří, ¹⁴jak řekl šestému andělu s polnicí: „Rozvaž ty čtyři anděly, kteří jsou svázáni u veliké řeky Eufrat!“ ¹⁵Tehdy byli rozvázáni ti čtyři andělé, připravení pro tu hodinu, den, měsíc a rok, aby pobili třetinu lidí. ¹⁶Jejich vojsko čítalo dvě stě milionů jezdců – zaslechl jsem totiž jejich počet.

¹⁷Ve vidění jsem spatřil koně a na nich jezdce s pancíří v barvě ohně, hyacintu a síry. Hlavy těch koní byly jako hlavy lvů a z tlam jim vycházel oheň, dým a síra. ¹⁸Těmito třemi ranami, ohněm, dýmem a sírou, jež jim vycházely z tlam, byla pobita třetina lidí. ¹⁹Moc těch koní je v jejich tlamách a ocasech. Jejich ocasy jsou jako hadi s hlavami, a těmi šíří zkázu.

²⁰Ostatní lidé, kteří nezemřeli těmito ranami, však nečinili pokání ze skutků svých rukou; nepřestali se klanět démonům a modlám ze zlata, stříbra, mědi, kamene a dřeva, které nevidí, neslyší ani nechodí.^a ²¹Nečinili také pokání ze svých vražd ani ze svého čarování, ze svého smilstva ani ze svých krádeží.

Anděl s otevřenou knížkou

10 Uviděl jsem také jiného silného anděla, jak sestupuje z nebe, oblečen oblakem. Na hlavě měl duhu, jeho tvář byla jako slunce a jeho nohy jako ohnivé sloupy. ²V ruce měl otevřenou knížku a postavil se pravou nohou na moře a levou na zem. ³Vykřikl mocným hlasem, jako když řve lev, a poté, co vykřikl, promluvil svými hlasy sedm hromů.

⁴Když zaznělo těch sedm hromů, chtěl jsem psát. Uslyšel jsem ale hlas z nebe: „Zapečet, co řeklo těch sedm hromů, a nepiš to.“

⁵Tehdy ten anděl, kterého jsem viděl stát na moři a na zemi, pozvedl pravou ruku k nebi ⁶a přísahal při Živém na věky věků, který stvořil nebe i to, co je v něm, zemi i to, co je na ní, a moře i to, co je v něm, že už nebude více času, ⁷ale že ve dnech hlasu sedmého anděla, až bude troubit, bude dokonáno Boží tajemství, jak to oznámil svým služebníkům prorokům.

⁸Ten hlas, který jsem předtím slyšel z nebe, pak ke mně znovu promluvil: „Jdi, vezmi z ruky anděla stojícího na moři a na zemi tu otevřenou knížku.“

⁹Šel jsem tedy k tomu andělu a řekl mu: „Dej mi tu knížku.“ Odpověděl: „Vezmi ji a sněz. V břiše ti způsobí hořkost, ale v ústech ti bude sladká jako med.“^b ¹⁰Vzal jsem tedy tu knížku z ruky anděla a snědl jsem ji. V ústech mi byla sladká jako med, ale když jsem ji snědl, měl jsem v břiše hořko.

¹¹Poté mi bylo řečeno: „Musíš znovu prorokovat mnoha lidem, národům, jazykům i králům.“

Dva svědkové

11 Byla mi dána hůl jako měřicí tyč a bylo mi řečeno: „Vstaň a změř Boží chrám i oltář i ty, kteří se v něm klanějí. ²Nádvoří, které je venku před chrámem, však vynech a neměř ho, neboť bylo dáno pohanům a ti budou šlapat po svatém městě dva a čtyřicet měsíců. ³Zmocním ale dva své svědky, kteří budou prorokovat tisíc dvě stě šedesát dní, oblečení pytlouinou.“

⁴To jsou ty dvě olivy a dva svícny stojící před tváří Pána vsí země.^c ⁵Kdyby jim chtěl někdo ublížit, vyjde z jejich úst oheň a pohltní jejich nepřátele. Kdyby jim chtěl někdo ublížit, musí takto zahynout. ⁶Ti dva mají moc zavírat nebe, aby za dnů jejich prorokování nepršel déšť. Mají také moc nad vodami, aby je obraceli v krev a aby zasáhli zemi jakoukoli ranou, kdykoli budou chtít.

⁷Až ale dokončí své svědectví, ona šelma vystupující z propasti proti nim povede válku, zvítězí nad nimi a zabije je. ⁸Jejich mrtvolky budou ležet

^a20 Žalm 115:4–7; 135:15–17

^b9 Eze 3:1–3

^c4 Zach 4:1–4, 11–14

na ulici toho velikého města, které se duchovně nazývá Sodoma a Egypt, kde byl také ukřižován náš Pán. ⁹Mnoho lidí z různých kmenů, jazyků a národů se bude dívat na jejich mrtvoly po tři a půl dne a nedovolí jejich mrtvoly pochovat do hrobu. ¹⁰Obyvatelé země se nad nimi budou radovat a veselit a budou si navzájem posílat dary, protože ti dva proroci trýznili obyvatele země.

¹¹Po třech a půl dnech do nich ale ke zděšení těch, kdo to viděli, vstoupil duch života od Boha. ¹²Uslyšeli mocný hlas z nebe: „Vystupte sem!“ a před zraky svých nepřátel vystoupili v oblaku do nebe. ¹³V tu hodinu nastalo veliké zemětřesení a desetina města padla. Sedm tisíc lidí v tom zemětřesení zahynulo a ostatní dostali strach a vzdali slávu nebeskému Bohu.

¹⁴Druhé „běda“ pominulo, hle, třetí „běda“ se rychle blíží:

Sedmá polnice

¹⁵Tehdy zatroubil sedmý anděl a v nebi zazněly mocné hlasy říkající:

„Království světa
se stala královstvím našeho Pána
a jeho Mesiáše,
jenž bude kralovat na věky věků!“

¹⁶Tehdy těch čtyřiaadvacet starců, kteří sedí na svých trůnech před Božím obličejem, padlo na tváře a klanělo se Bohu ¹⁷se slovy:

„Děkujeme tobě, Pane Bože Všemohoucí,
který jsi a kterýs byl,
že ses chopil své veliké moci
a ujal ses kralování!“

¹⁸Národy se vzbouřily,“ ale přišel tvůj hněv,
přišel čas soudu nad všemi mrtvými
a čas odplaty pro tvé služebníky, proroky a svaté
i pro všechny, kdo ctí tvé jméno, malé i veliké,
přišel čas zkázy těch, kdo kazí zem.“

¹⁹Tehdy se otevřel Boží chrám v nebi a v jeho chrámu byla vidět truhla jeho smlouvy. Nastalo veliké blýskání, hlasy a hromobití, zemětřesení a veliké krupobití.

Žena a drak

12 Na nebi se ukázalo veliké znamení: žena oděná sluncem, pod jejíma nohama měsíc a na hlavě měla korunu dvanácti hvězd. ²Byla těhotná a křičela bolestí, neboť začínala родit.

³Pak se na nebi ukázalo jiné znamení: hle, veliký rudý drak se sedmi hlavami a deseti rohy, a na těch hlavách sedm korun. ⁴Jeho ocas smetl třetinu nebeských hvězd a svrhl je na zem. Tento drak se postavil před ženu, která měla porodit, aby její dítě sežral, jakmile ho porodí. ⁵Ale když porodila syna, muže, který má pást všechny národy železnou holí, ⁶byl její

syn vytržen k Bohu a jeho trůnu. ⁶A ta žena utekla na poušť, kde měla od Boha připravené místo, aby ji tam živili tisíc dvě stě šedesát dní.

⁷V nebi nastal boj: Michael a jeho andělé bojovali s drakem. A drak bojoval, i jeho andělé, ⁸ale nic nezmohli. Na nebi už se pro ně nenašlo místo ⁹a ten veliký drak – ten dávný had, zvaný ďábel a satan, který svádí celý svět – byl svržen. Byl svržen na zem a jeho andělé byli svrženi s ním.

¹⁰A uslyšel jsem mocný hlas, jak v nebi říká:

„Teď přišlo vítězství, moc
a království našeho Boha
a vláda jeho Mesiáše,
neboť byl svržen žalobce našich bratrů,
který je dnem i nocí obviňoval před Bohem.

¹¹Zvítězili však nad ním krví Beránka
a slovem svého svědectví
a nelpěli na svém životě až do smrti.

¹²Veselte se proto, nebesa
i vy, kdo v nich přebýváte.
Běda však těm, kdo bydlí na zemi a na moři,
neboť k vám sestoupil ďábel s velikým hněvem,
neboť ví, že má málo času.“

¹³Když drak uviděl, že byl svržen na zem, začal pronásledovat tu ženu, která porodila toho muže. ¹⁴Žena však dostala dvě mocná orlí křídla, aby před tím hadem uletěla na poušť, na své místo, kde bude živena čas a časy a půl času. ¹⁵Had ze své tlamy vychrlil za tou ženou vodu jako řeku, aby ji strhl proud. ¹⁶Země však ženě pomohla: otevřela ústa a pohltila řeku, kterou ze své tlamy vychrlil drak. ¹⁷Tehdy se drak na ženu rozhněval a odešel svést boj s ostatními z jejího semene, kteří zachovávají Boží přikázání a drží se Ježíšova svědectví. ¹⁸Zastavil se^b na mořském břehu.

Šelma vystupující z moře

13 Vtom jsem spatřil, jak z moře vystupuje šelma se sedmi hlavami a deseti rohy; na těch rozích měla deset korun a na hlavách rouhavé jméno. ²Šelma, kterou jsem spatřil, byla podobná pardálu, ale její nohy byly jako medvědí a její tlama jako tlama lva. Drak jí dal svou sílu, svůj trůn i velikou moc.

³Jedna z jejích hlav vypadala jako smrtelně zraněná, ale její smrtelná rána se uzdravila. Celá země šla v úžasu za tou šelmou ⁴a lidé se klaněli draku, který dal té šelmě moc; klaněli se i šelmě se slovy: „Kdo je podobný té šelmě? Kdo s ní může bojovat?“

⁵Dostala ústa, jež vedla pyšné a rouhavé řeči, a byla jí dána moc působit dva a čtyřicet měsíců. ⁶Ta ústa otvírala, aby se rouhala Bohu a urážela jeho jméno, jeho stánek i ty, kteří přebývají v nebi. ⁷Bylo jí dáno, aby svedla boj se svatými a přemohla je. Dostala moc nad každým kmenem, lidem, jazykem i národem: ⁸Budou se jí klanět všichni obyvatelé země, každý, jehož jméno není od stvoření světa zapsáno v knize života zabitého Beránka.

^a14 Dan 7:25; 12:7

^b18 někt. rukopisy Stanul jsem

⁹Má-li někdo uši, slyš:

¹⁰Kdo má jít do zajetí,
do zajetí půjde.
Kdo má být zabit^a mečem,
ten mečem padne.^b

Zde je zapotřebí vytrvalosti a věrnosti svatých.

Šelma vystupující ze země

¹¹Potom jsem spatřil jinou šelmu, jak vystupuje ze země: měla dva rohy jako Beránek, ale mluvila jako drak. ¹²Ta vykonává všechnu moc té první šelmy před její tváří a působí, že se země i její obyvatelé budou klanět té první šelmě, jejíž smrtelná rána se uzdravila. ¹³Koná zázračná znamení, působí dokonce i to, aby před zraky lidí sestupoval oheň z nebe na zem. ¹⁴Těmi znameními, které jí bylo dáno konat před tváří šelmy, svádí ty, kdo bydlí na zemi. Říká obyvatelům země, aby vytvořili obraz té šelmy, která měla ránu od meče, ale ožila.

¹⁵Bylo jí dáno, aby obrazu té šelmy vdechla život, takže obraz šelmy začal mluvit a nechal zabít všechny, kdo se mu neklaněli. ¹⁶Všem malým i velkým, bohatým i chudým, svobodným i otrokům nechá dát znamení na pravou ruku nebo na čelo, ¹⁷takže nikdo nebude moci kupovat ani prodávat, nebude-li mít to znamení – jméno šelmy nebo číslo jejího jména.

¹⁸Zde je zapotřebí moudrosti. Kdo tomu rozumí, ať spočte číslo té šelmy, neboť je to číslo člověka. To číslo je 666.

Píseň Beránkových paniců

14 A hle, spatřil jsem Beránka, stojícího na hoře Sion, a s ním sto čtyřiačtyřicet tisíc těch, kteří měli na čelech napsané jeho jméno a jméno jeho Otce. ²Uslyšel jsem také hlas z nebe jako zvuk mnohých vod, jako zvuk velkého hromu. A ten zvuk, který jsem slyšel, byl jako když hudebníci hrají na loutny.

³Zpívali jakoby novou píseň před trůnem a před těmi čtyřmi bytostmi i před těmi starci. Tu píseň se nikdo nemohl naučit, jen těch sto čtyřiačtyřicet tisíc vykoupených ze země. ⁴To jsou ti, kteří se neposkvřili se ženami, neboť jsou panicové. To jsou ti, kteří následují Beránka, kamkoli jde; ti byli vykoupeni z lidí jako prvotiny Bohu a Beránkovi. ⁵V jejich ústech nemá místo lež; jsou bez vady.

Tři andělé

⁶Spatřil jsem také jiného anděla, letícího středem nebe, který měl věčné evangelium, aby je kázal obyvatelům země – každému národu, kmenu, jazyku i lidu – ⁷jak říká mocným hlasem: „Bojte se Boha a vzdejte mu chválu, neboť přišla hodina jeho soudu. Klanějte se Tomu, který stvořil nebe, zemi, moře i prameny vod!“

⁸Za ním letěl druhý anděl se slovy: „Padlo, padlo to veliké město Babylon, ^cneboť napájelo všechny národy vínem svého vášnivého smilstva!“

^a10 někt. rukopisy *Kdo zabíjí*

^b10 Jer 15:2; 43:11

^c8 Iza 21:9

⁹Za nimi pak letěl ještě třetí anděl a volal mocným hlasem: „Klaní-li se někdo šelmě a jejímu obrazu a přijímá-li její znamení na čelo nebo na ruku, ¹⁰i ten bude pít neředěné víno Božího hněvu, které je vlito do kalichu jeho rozhorlení; bude trýzněn ohněm a sírou před tváří svatých andělů a před tváří Beránka. ¹¹Dým jejich muk bude stoupat na věky věků! Ti, kdo se klanějí šelmě a jejímu obrazu, a kdokoli přijme znamení jejího jména, nebudou mít odpočínutí dnem ani nocí!“

¹²Zde je zapotřebí vytrvalosti svatých, kteří se drží Božích přikázání a Ježíšovy víry.

¹³Potom jsem uslyšel hlas z nebe: „Piš: ‚Blaze mrtvým, kteří od této chvíle umírají v Pánu.‘ Ano, praví Duch, ať si odpočinou od své námahy; vždyť jejich skutky je provázejí.“

Sklizeň země

¹⁴A hle, spatřil jsem bílý oblak a na tom oblaku seděl jakoby Syn člověka.^a Na hlavě měl zlatou korunu a v ruce ostrý srp.

¹⁵Z chrámu vyšel další anděl a volal mocným hlasem na toho, který seděl na oblaku: „Napřáhni srp a žni, neboť nadešla hodina sklizně. Sklizeň země dozrála.“ ¹⁶Tehdy ten, který seděl na oblaku, mrštil svůj srp na zem a země byla sklizena.

¹⁷Z chrámu, který je v nebi, pak vyšel další anděl a také on měl ostrý srp. ¹⁸A od oltáře vyšel ještě další anděl, který měl moc nad ohněm, a zavolať mocným hlasem na toho, který měl ostrý srp: „Napřáhni svůj ostrý srp a sklid hrozny vinice země, neboť její hrozny dozrály!“ ¹⁹Tehdy ten anděl vrhl svůj srp na zem, sklídl víno země a vhodil je do velikého lisu Božího hněvu.^b ²⁰Ten lis byl šlapán venku za městem a z lisu tekla krev až po uzdy koní na šestnáct set honů^c daleko.

Mojžíšova a Beránkova píseň

15 Potom jsem na nebi uviděl jiné znamení, veliké a předivné: sedm andělů, kteří mají sedm posledních ran; neboť skrze ně má být dokonán Boží hněv.

²Uviděl jsem jakoby skleněné moře smíšené s ohněm a také ty, kteří zvířezili nad šelmou, nad jejím obrazem a nad číslem jejího jména. Stáli na tom skleněném moři, měli Boží loutny³ a zpívali píseň Božího služebníka Mojžíše a píseň Beránkovu:

„Veliké a předivné jsou tvé skutky,
Pane Bože Všemohoucí,
spravedlivé a pravé jsou tvé cesty,
Králi národů!“^d

⁴Kdo by tě nectil, Pane,
kdo by tvé jméno nechválil?
Vždyť ty jediný jsi svatý!
Všechny národy přijdou
a před tebou se skloní,
neboť tvé spravedlivé soudy byly zjeveny!“

^a14 Dan 7:13

^b19 Iza 63:3, 6

^c20 asi 300 km

^d3 někt. rukopisy *Králi věků*

⁵Potom jsem spatřil, jak se v nebi otevřel chrám stánku svědectví. ⁶Z chrámu vyšlo sedm andělů, kteří měli těch sedm ran, a byli oblečeni běloskvoucím plátnem a na prsou byli přepásáni zlatými pásy. ⁷Jedna z těch čtyř bytostí dala těm sedmi andělům sedm zlatých číší plných hněvu Boha živého na věky věků. ⁸Chrám se naplnil dýmem od Boží slávy a od jeho moci; nikdo nemohl vejít do chrámu, dokud se nevykoná sedm ran těch sedmi andělů.

Sedm číší Božího hněvu

16 Tehdy jsem uslyšel z chrámu mocný hlas, jak říká těm sedmi andělům: „Jděte, vylijte těch sedm číší Božího hněvu na zem.“

²První odešel, vylil svou číši na zem a na lidech, kteří měli znamení šelmy, i na těch, kteří se klaněli jejímu obrazu, vyvstaly zlé a zhoubné vředy.

³Druhý pak vylil svou číši do moře. To se obrátilo jakoby v krev mrtvého a veškerá živá duše v moři zemřela.

⁴Třetí pak vylil svou číši na řeky a na prameny vod a obrátily se v krev.

⁵A slyšel jsem anděla vod, jak říká:

„Jsi spravedlivý, ty Svatý,
ty, který jsi a kterýs byl,
že jsi to usoudil!

⁶Protože prolévali krev svatých a proroků,
tys jim dal pít krev, jak si zaslouží.“

⁷Tehdy jsem uslyšel, jak se od oltáře ozvalo:

„Ano, Pane Bože Všemohoucí,
tvé soudy jsou pravdivé a spravedlivé.“

⁸Čtvrtý pak vylil svou číši na slunce a bylo mu dáno pálit lidi ohněm. ⁹Lidé byli pálení velikým žárem a rouhali se jménu Boha, který má moc nad těmi ranami, avšak nečinili pokání, aby mu vzdali slávu.

¹⁰Pátý pak vylil svou číši na trůn té šelmy a její království bylo zatemněno. Lidé se bolestí kousali do jazyka ¹¹a rouhali se nebeskému Bohu pro své bolesti a pro své vředy, avšak nečinili pokání ze svých skutků.

¹²Šestý pak vylil svou číši na tu velikou řeku Eufrat a její voda vyschla, aby byla připravena cesta králům od východu slunce. ¹³Tehdy jsem uviděl z úst draka, z úst šelmy a z úst falešného proroka vycházet tři nečisté duchy podobné žabám. ¹⁴Jsou to duchové démonů, kteří konají zázračná znamení a vycházejí ke králům země a celého světa, aby je shromáždili k bitvě toho velikého dne Všemohoucího Boha.

¹⁵„Hle, přicházím jako zloděj.“ Blaze tomu, kdo bdí a střeží svá roucha, aby nechodil nahý a nebyla vidět jeho hanba.“

¹⁶A shromáždil je na místo, které se hebrejsky jmenuje Armagedon.^b

^a15 Zjev 3:3

^b16 Har Megiddo v severním Izraeli

¹⁷Sedmý pak vytil svou číši na ovzduší a z chrámu zazněl od trůnu mocný hlas: „Stalo se!“ ¹⁸Nastaly hlasy, hromobití, blýskání a veliké zemětřesení – tak veliké zemětřesení, jaké nebylo, co jsou lidé na zemi. ¹⁹To veliké město se tehdy roztrhlo na tři díly a města národů padla. Veliký Babylon byl připomenut před Boží tvář a Bůh mu dal kalich s vínem svého vášnivého hněvu. ²⁰Tehdy zmizely všechny ostrovy a hory se nedaly najít. ²¹Z nebe padaly na lidi veliké kroupy těžké jako cent. A kvůli ráně těch krup se lidé rouhali Bohu, neboť ta rána byla nesmírně veliká.

Nevěstka sedící na šelmě

17 Tehdy přišel jeden z těch sedmi andělů, kteří měli sedm číší, a promluvil ke mně: „Pojď, ukážu ti odsouzení veliké nevěstky, která sedí na mnohých vodách, ²se kterou smilnili králové země a obyvatelé země se opili vínem jejího smilstva.“ ³A odnesl mě v Duchu na poušť.

Tehdy jsem uviděl ženu sedící na rudé šelmě, jež byla plná jmen rouhání a měla sedm hlav a deset rohů. ⁴Ta žena byla oblečena purpurem a šarlatem a pokryta zlatem, drahokamy a perlami. V ruce měla zlatý kalich plný ohavností a nečistoty svého smilstva ⁵a na čele měla napsané tajemné jméno:

VELIKÝ BABYLON,
MATKA NEVĚSTEK A OHAVNOSTÍ ZEMĚ.

⁶Takto jsem viděl tu ženu opilou krví svatých a krví Ježíšových mučedníků. Když jsem ji spatřil, strnul jsem v naprostém úžasu.

⁷„Proč se tak divíš?“ řekl mi anděl. „Já ti povím tajemství té ženy i šelmy, která ji nese, jež má sedm hlav a deset rohů. ⁸Šelma, kterou jsi viděl, byla a není a má vystoupit z propasti a jít do záhuby. A obyvatelé země, ti, jejichž jméno není od stvoření světa zapsáno v knize života, užasnou, až uvidí tu šelmu, která byla a není, ale znovu se objeví.

⁹Zde je zapotřebí moudré mysli: Těch sedm hlav je sedm hor, na kterých ta žena sedí. Je také sedm králů. ¹⁰Pět jich padlo, jeden je a další ještě nepřišel; a až přijde, musí zůstat na krátký čas. ¹¹Šelma, která byla a není, je osmý král; je z těch sedmi a jde do záhuby. ¹²Deset rohů, které jsi viděl, je deset králů, kteří se ještě neujali kralování, ale mají přijmout moc jako králové v jednu hodinu spolu se šelmou. ¹³Ti mají jedno mínění a svou sílu a moc dají šelmě. ¹⁴Ti budou bojovat s Beránkem, a Beránek nad nimi zvítězí – neboť je Pán pánů a Král králů – a s ním i jeho povolání, vyvolení a věrní.“

¹⁵Potom mi řekl: „Vody, které jsi viděl a kde ta nevěstka sedí, jsou lidé a zástupy, národy a jazyky. ¹⁶Těch deset rohů, které jsi viděl na šelmě, začne tu nevěstku nenávidět a nechá ji zpusťšit a obrát donaha; budou požírat její tělo a spálí ji ohněm. ¹⁷Neboť Bůh vložil do jejich srdcí, aby vykonali jeho záměr, a tak budou jednoho mínění a předají své království šelmě, dokud se nenaplní Boží slova. ¹⁸Žena, kterou jsi spatřil, je to veliké město, které kraluje nad králi země.“

Pád Babylonu

18 Potom jsem spatřil jiného anděla, jak sestupuje z nebe: měl velikou moc a země byla ozářena jeho slávou. ²Ten vykřikl mocným hlasem:

„Padla, padla ta veliká říše Babylon
a stala se přibýtkem démonů,
doupětem všech nečistých duchů,
doupětem všech nečistých ptáků,
doupětem všech nečistých a ohavných šelem!“

³Z vína jejího vášnivého smilstva
totiž pily^b všechny národy,
králové země s ní smilnili
a kupci země zbohatli z mohutnosti jejího hýření.“

⁴Tehdy jsem uslyšel jiný hlas z nebe:

„Vyjděte z ní, můj lide, abyste unikli jejím hříchům,
abyste nedostali z jejích ran!“

⁵Vždyť její hříchy dosáhly až k nebi
a Bůh si připomenul její zločiny.

⁶Odplaťte jí tak, jak sama splácěla,
a podle jejích skutků jí dejte dvojnásob;
do kalichu, jenž namíchala,
jí namíchejte dvojnásob!

⁷Nakolik se chlubila, nakolik hýřila,
tolik jí dejte muk a kvílení.
Myslí si o sobě: „Trůním, jsem královna!
Nejsem vdova a nevím, co je žal.““^d

⁸V jediný den proto přijdou její rány: smrt, nářek a hlad; a bude spálena ohněm, neboť Pán Bůh, který ji soudí, je silný. ⁹Králové země, kteří s ní smilnili a hýřili, ji budou oplakávat a budou nad ní kvílet, až uvidí dým jejího pálení. ¹⁰Pro hrůzu jejích muk zůstanou stát zdálky a řeknou:

„Běda, běda, město veliké,
Babylone, město mocné –
tvůj ortel přišel v jedné hodině!“

¹¹I kupci země nad ní budou plakat a truchlit, neboť už nikdo nekoupí jejich zboží: ¹²náklady zlata, stříbra, drahokamů a perel; kmentu, purpuru, hedvábí a šarlatu; veškeré vonné dříví, všechno zboží ze slonoviny a všechno zboží z nejdražšího dřeva, mědi, železa i mramoru; ¹³skořici a vonné koření, voňavky, mast i kadidlo; víno, olej, mouku i pšenici; dobytek, ovce, koně i vozy; a těla i duše lidí.

¹⁴„Sklizeň, po níž jsi prahla, tě opustila,
všechn lesk a nádheru jsi ztratila,
vše nenávratně zmizelo!“

^{a2} Iza 13:19–22; 21:9

^{b3} něk. rukopisy *padly*

^{c4} Jer 51:45

^{d7} Iza 47:7–8

¹⁵Obchodníci s těmito věcmi, kteří na ní zbohatli, se pro hrůzu z jejích muk zastaví v povzdálí a budou plakat, truchlit ¹⁶a naříkat:

„Běda, běda, město veliké,
oblékané kmentem, purpurem a šarlatem,
pokryté zlatem, drahokamy a perlami –
¹⁷takové bohatství zničeno v jedné hodině!“

Každý kormidelník i veškeré množství těch, kdo se plaví na lodích, námořníci a všichni, kdo pracují na moři, zůstali stát v povzdálí, ¹⁸a když viděli dým jejího pálení, začali volat: „Které bylo podobné tomuto velikému městu?“ ¹⁹Sypali si prach na hlavu a s pláčem a kvílením křičeli:

„Běda, běda, město veliké,
z jehož blahobytu zbohatli
všichni námořní rejdaři –
bylo zničeno v jedné hodině!“

²⁰Vesel se nad tím městem, nebe,
svatí apoštolové i proroci –
Bůh je odsoudil za to,
jak odsuzovalo vás!

²¹Tehdy jeden silný anděl zvedl balvan veliký jako mlýnský kámen a vrhl jej do moře se slovy:

„Tak prudce bude svržen Babylon, město veliké,
tak nenávratně zanikne!

²²Hlas hráčů na loutnu, zpěváků, píšťců a trubačů
už v tobě nikdo neuslyší,
žádný řemeslník kteréhokoli řemesla
se v tobě už nikdy nenajde,
ani zvuk mlýnského kamene
se v tobě už nikdy neozve.

²³Světlo lampy
se v tobě už nikdy nerozsvítí,
hlas ženicha a nevěsty
už v tobě nikdo neuslyší,
neboť tví obchodníci byli pány země
a tvá kouzla sváděla všechny národy.

²⁴To město je potřísněno krví proroků a svatých
i všech zavražděných na zemi.“

Svatba Beránkova

19 Potom jsem uslyšel mocný hlas velikého zástupu v nebi:

„Haleluja!

Vítězství, sláva i moc našemu Bohu!

² Pravdivé a spravedlivé jsou jeho soudy,
neboť odsoudil tu velikou nevěstku,
která svým smilstvem zkazila zemi,
a pomstil krev svých služebníků,
kterou měla na rukou!“

³ A znovu opakovali:

„Haleluja!

Její dým stoupá na věky věků.“

⁴ Těch čtyřiaadvacet starců a ty čtyři bytosti padli a klaněli se Bohu sedícímu na trůnu:

„Amen! Haleluja!“

⁵ A od trůnu se ozvalo:

„Chvalte našeho Boha,
všichni jeho služebníci
a vy, kdo jej ctíte, malí i velcí!“

⁶ Tehdy jsem uslyšel hlas jakoby velikého zástupu, jako zvuk mnohých vod a jako zvuk silných hromů:

„Haleluja!

Pán Bůh Všemohoucí se ujal kralování!

⁷ Radujme se, jásejme a vzdejme mu slávu,
neboť nadešla svatba Beránkova!

Jeho manželka se připravila,

⁸ a bylo jí dáno, aby si oblékla zářivě čistý kment.“

(A ten kment jsou spravedlivé činy svatých.)

⁹ Tehdy mi řekl: „Piš: Blaze těm, kteří jsou pozváni k Beránkově svatební večeři.“ A dodal: „Toto jsou pravá Boží slova.“

¹⁰ Padl jsem tedy k jeho nohám, abych se mu klaněl, ale on mi řekl: „Pozor, nedělej to! Jsem jen Boží služebník, tak jako ty a tvoji bratři, kteří mají Ježíšovo svědectví. Klaněj se Bohu!“ Vždyť Ježíšovo svědectví je duchem prorocství.

Jezdec na bílém koni

¹¹ Uviděl jsem otevřené nebe, a hle, bílý kůň, a ten, který na něm seděl, se jmenoval Věrný a Pravý, jenž spravedlivě soudí i bojuje. ¹² Jeho oči byly

jako plamen ohně, na hlavě měl množství korun a měl napsané jméno, které nezná nikdo kromě něj. ¹³Byl oblečen rouchem nasáklým krví a jeho jméno je Slovo Boží. ¹⁴Za ním jela nebeská vojska na bílých koních, oblečená bílým a čistým kmentem. ¹⁵Z jeho úst vycházel ostrý meč, aby jím bil národy. On sám je bude pást železnou holí;^a on sám bude šlapat vinný lis planoucím hněvu^b Všemohoucího Boha. ¹⁶Na svém rouchu a na boku má napsané jméno: KRÁL KRÁLŮ A PÁN PÁNŮ.

¹⁷Potom jsem uviděl jednoho anděla, jak stojí ve slunci; a vykřikl mocným hlasem na všechny ptáky létající středem nebe: „Pojďte, shromážděte se k hostině velikého Boha, ¹⁸abyste jedli těla králů, těla vojvodců, těla silných, těla koní i těch, kdo na nich sedí, a těla všech lidí, svobodných i otroků, malých i velkých!“

¹⁹A uviděl jsem šelmu a krále země i jejich vojska, jak se sjeli, aby svedli boj s Tím, který seděl na tom koni, a s jeho vojskem. ²⁰A ta šelma byla zajata a s ní ten falešný prorok, který před ní dělal divy, jimiž svedl ty, kdo přijali znamení šelmy a kdo se klaněli jejímu obrazu. Ti dva byli zaživa uvrženi do ohnivého jezera hořícího sírou ²¹a ostatní pobil meč vycházející z úst Toho, který seděl na koni. Všichni ptáci se nasýtili jejich těly.

Tisíc let

20 Potom jsem uviděl anděla sestupujícího z nebe, který měl v ruce klíč od propasti a veliký řetěz. ²Ten se zmocnil draka, toho dávného hada, jenž je ďábel a satan, a svázal jej na tisíc let. ³Uvrhl ho do propasti, zamkl a zapečetil ji nad ním, aby už nesváděl národy, dokud se nenaplní těch tisíc let; potom totiž musí být nakrátko propuštěn.

⁴Spatřil jsem trůny a ty, kdo se na nich posadili, a byl jim svěřen soud. Viděl jsem také duše popravených pro Ježíšovo svědectví a pro Boží slovo, duše těch, kteří se neklaněli šelmě ani jejímu obrazu a nepřijali její znamení na čela ani na ruce. Ti ožili a kralovali s Kristem tisíc let. ⁵Ostatní mrtví však neožili, dokud se nenaplnilo těch tisíc let. To je první vzkříšení. ⁶Požehnaný a svatý, kdo má podíl na prvním vzkříšení. Nad těmi ta druhá smrt nemá moc, ale budou kněžími Boha a Krista a budou s ním kralovat tisíc let.

⁷Až uplyne těch tisíc let, satan bude propuštěn ze žaláře. ⁸Vyjde svádět národy ve čtyřech koutech země, Goga a Magoga,^c aby je shromáždil k boji – takové množství, jako je písku v moři. ⁹Zaplnili celý obzor, obklíčili ležení svatých i to milované město, ale z nebe sestoupil oheň a pohltit je. ¹⁰Ďábel, který je sváděl, byl uvržen do jezera ohně a síry, kde je i šelma a falešný prorok; tam budou trýzněni dnem i nocí na věky věků.

Poslední soud

¹¹Tehdy jsem uviděl veliký bílý trůn a Toho, kdo na něm seděl, před jehož tváří zmizela země i nebe a nebylo pro ně nalezeno místo. ¹²Potom jsem spatřil mrtvé, malé i velké, jak stojí před trůnem, a byly otevřeny knihy. A byla otevřena ještě jiná kniha, totiž kniha života, a mrtví byli souzeni podle toho, co bylo zapsáno v těch knihách, totiž podle svých skutků.

¹³Tehdy moře vydalo mrtvé, kteří byli v něm, také Smrt a Záhrobí vydaly mrtvé, kteří byli v nich; a každý byl souzen podle svých skutků. ¹⁴Smrt

^a15 Žalm 2:9

^b15 Iza 63:3, 6

^c8 Eze 38–39

i Záhrobí byly uvrženy do ohnivého jezera – to je ta druhá smrt. ¹⁵Kdokoli nebyl nalezen zapsán v knize života, byl uvržen do ohnivého jezera.

Činím všechno nové

21 Potom jsem uviděl nové nebe a novou zemi.^a Neboť první nebe a první země pominuly a moře již nebylo. ²Uviděl jsem svaté město, Nový Jeruzalém, jak sestupuje od Boha z nebe, připravený jako nevěsta okrášlená pro svého muže.

³Uslyšel jsem mocný hlas z trůnu: „Hle, Boží příbytek mezi lidmi. Bude přebývat mezi nimi a oni budou jeho lid; Bůh sám bude s nimi a bude jejich Bohem.“^b ⁴On jim setře každou slzu z očí a smrt už nebude, ani nářek ani křik ani bolest už nikdy nebude; neboť minulé věci pominuly.“^c

⁵Ten, který seděl na trůnu, řekl: „Hle, činím všechno nové.“ Řekl také: „Napiš, že tato slova jsou věrná a pravdivá.“ ⁶Pak mi řekl: „Stalo se. Já jsem Alfa i Omega, počátek i konec. Já dám žíznícímu zdarma napít z pramene vody života.“

⁷Kdo vítězí, dostane toto vše za dědictví. Já mu budu Bohem a on mi bude synem. ⁸Ale bázlivi, nevěrní, ohavní, vrazi, smilníci, čarodějové, modláři i všichni lháři mají svůj díl v jezeře, které hoří ohněm a sírou – to je ta druhá smrt.“

Zářící město

⁹Tehdy ke mně přišel jeden z těch sedmi andělů, kteří měli těch sedm číší plných sedmi posledních ran, a promluvil ke mně: „Pojď, ukážu ti Nevěstu, manželku Beránkovu.“

¹⁰Odnesl mě v Duchu na velikou a vysokou horu a ukázal mi svaté město, Jeruzalém, sestupující od Boha z nebe ¹¹a zářící Boží slávou. Jsem se podobal nejdražšímu kameni, jako kameni jaspisu jasnému jako křišťál. ¹²Měl mohutnou a vysokou hradbu s dvanácti branami, na těch branách dvanáct andělů a napsaná jména dvanácti pokolení synů Izraele. ¹³Tři brány byly z východu, tři brány ze severu, tři brány z jihu a tři brány ze západu. ¹⁴Městská hradba měla dvanáct základů a na nich jména dvanácti Beránkových apoštolů.

¹⁵Ten, který se mnou mluvil, měl zlatou měřicí tyč, aby změřil město, jeho brány i jeho hradbu. ¹⁶(Město je rozloženo do čtverce: jeho délka je stejná jako šířka.) Změřil tedy město tou tyčí a jeho délka, šířka i výška byly stejné – 12 000 honů.^d ¹⁷Potom změřil jeho hradbu: 144 loket^e lidské míry, která je mírou anděla.

¹⁸Jeho hradba byla postavena z jaspisu, ale město bylo čisté zlato podobné čistému sklu. ¹⁹Základy městské hradby byly ozdobeny všemi drahokamy: první základ byl jaspis, druhý safír, třetí chalcedon, čtvrtý smaragd, ²⁰pátý sardonix, šestý karneol, sedmý chrysolit, osmý beryl, devátý topas, desátý chrysopras, jedenáctý hyacint, dvanáctý ametyst.

²¹A těch dvanáct bran bylo dvanáct perel: každá z těch bran byla z jedné perly. Ulice toho města byla ze zlata, čistého jako průhledné sklo.

²²V tom městě jsem ale neviděl žádný chrám. Jeho chrámem je totiž Pán Bůh Všemohoucí a Beránek. ²³To město nepotřebuje slunce ani měsíc, aby v něm svítily, neboť ho rozzářila Boží sláva a jeho lampou je Beránek.

^a1 Iza 65:17 ^b3 Lev 26:11–12; Jer 32:38; Eze 14:11; 37:23, 27 ^c4 Iza 25:8 ^d16 asi 2 220 km ^e17 asi 65 m

²⁴Národy se budou procházet v jeho světle a králové země do něj přenesou svou slávu. ²⁵Jeho brány se ve dne nikdy nebudou zavírat, a noc tam nebude. ²⁶Přenesou do něj slávu a čest národů, ²⁷avšak rozhodně do něj nevejde nic znečišťujícího ani působícího ohavnost a lež, ale jen ti, kteří jsou zapsáni v Beránkově knize života.

22 Potom mi ukázal řeku s vodou života, jasnou jako křišťál, tekoucí z Božího a Beránkova trůnu ²prostředkem ulice toho města. Po obou stranách řeky je strom života, jenž nese dvanáctero ovoce. Ten strom vydává ovoce každý měsíc a jeho listí je k uzdravení národů.^a

³A tak již nebude žádné prokletí. V tom městě bude stát Boží a Beránkův trůn a jeho služebníci mu budou sloužit. ⁴Budou hledět na jeho tvář a na čelech budou mít jeho jméno. ⁵Nebude tam noc, takže nebudou potřebovat světlo lampy ani světlo slunce, neboť je osvětluje Pán Bůh; a budou kralovat na věky věků.

Přijdu brzy

⁶Tehdy mi anděl řekl: „Tato slova jsou věrná a pravdivá.“ Pán Bůh, který dává Ducha prorokům, poslal svého anděla, aby ukázal svým služebníkům, co se musí brzy stát.

⁷„Hle, přijdu brzy! Blaze tomu, kdo zachovává slova proroctví této knihy.“

⁸Já Jan jsem to všechno viděl a slyšel. Když jsem to uslyšel a uviděl, padl jsem, abych se klaněl u nohou toho anděla, který mi tyto věci ukazoval. ⁹On mi však řekl: „Pozor, nedělej to! Jsem jen Boží služebník, tak jako ty a tvoji bratři proroci a jako ti, kdo zachovávají slova této knihy. Klaněj se Bohu.“

¹⁰Potom mi řekl: „Nezapečetuj slova proroctví této knihy,^b neboť ten čas je blízko. ¹¹Kdo škodí, ať škodí dál, a kdo je špinavý, ať se dál špiní. Spravedlivý ať dál koná spravedlnost a svatý ať se dál posvěcuje.“

¹²„Hle, přijdu brzy a má odplata se mnou, abych odplatil každému podle jeho skutků. ¹³Já jsem Alfa i Omega, počátek i konec, první i poslední.“

¹⁴Blaze těm, kteří perou svá roucha, aby měli přístup ke stromu života a mohli vejít branami do města. ¹⁵Psi, čarodějové, smilníci, vrahové a modláři však zůstanou venku stejně jako každý, kdo miluje a provozuje lež.

¹⁶„Já Ježíš jsem poslal svého anděla, aby vám v církvích svědčil o těchto věcech. Já jsem ten kořen a rod Davidův, jasná jitřenka.“

¹⁷Duch a Nevěsta říkají: „Přijď!“ Kdo slyší, ať také řekne: „Přijď!“ Kdo žízní, ať přijde, a kdo chce, ať zdarma nabere vodu života.

^a2 Eze 47:12

^b10 srov. Dan 12:4

Epilog

¹⁸Každého, kdo slyší prorocká slova této knihy, ujišťuji: Kdokoli k nim něco přidá, Bůh mu přidá ran v této knize zapsaných. ¹⁹Kdokoli z prorockých slov této knihy něco odejme, Bůh odejme jeho díl ze stromu života a ze svatého města a z dobrých věcí v této knize zapsaných.

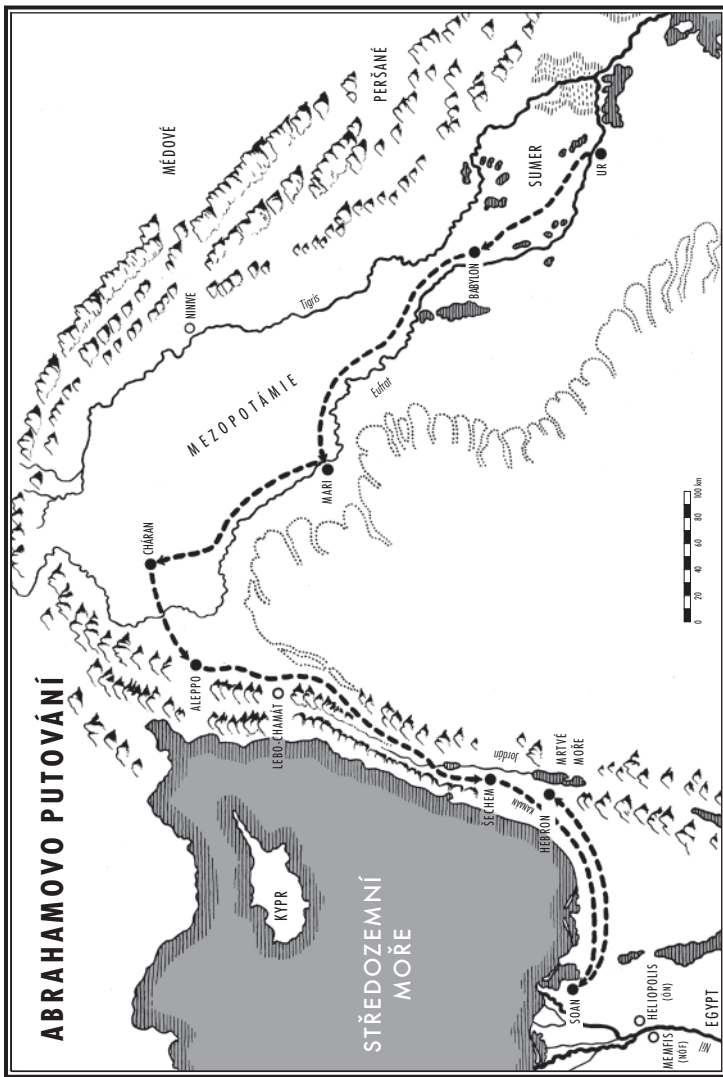
²⁰Ten, který vydává svědectví o těchto věcech, říká: „Přijdu brzy.“

Amen, přijď, Pane Ježíši!

²¹Milost Pána Ježíše se všemi.^a

^a21 Některé rukopisy se *svatými*, jiné se *všemi svatými*. Některé rukopisy přidávají *Amen*.

ABRAHAMOVO PUTOVÁNÍ

VYVEDENÍ IZRAELE Z EGYPTA

STŘEDOZEMNÍ
MOŘE

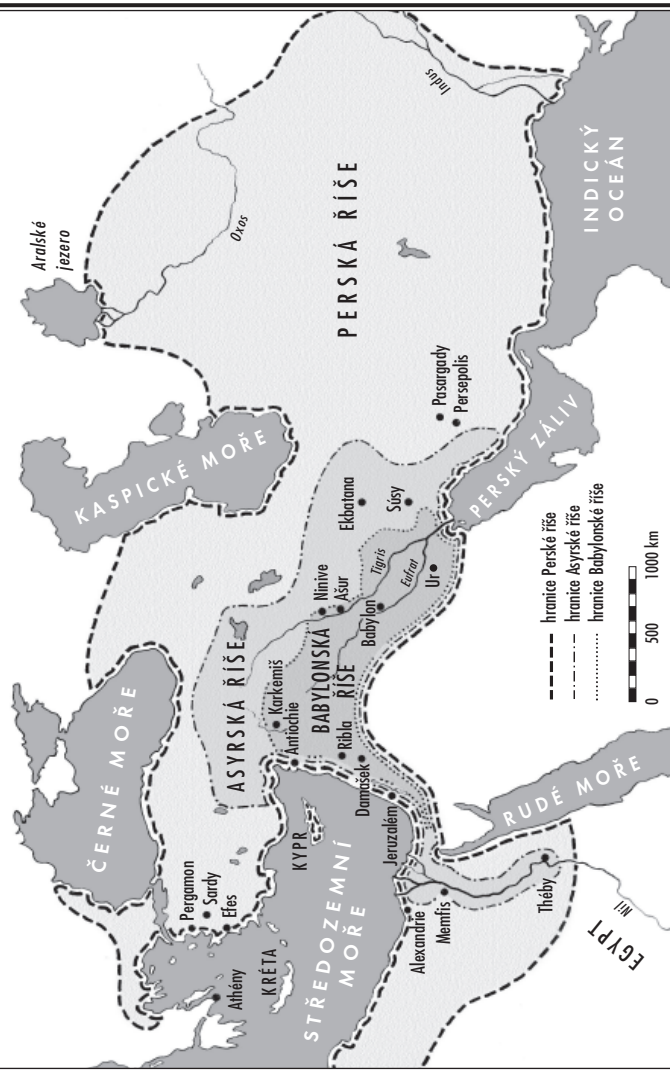

OSÍDLENÍ ZASLÍBENÉ ZEMĚ

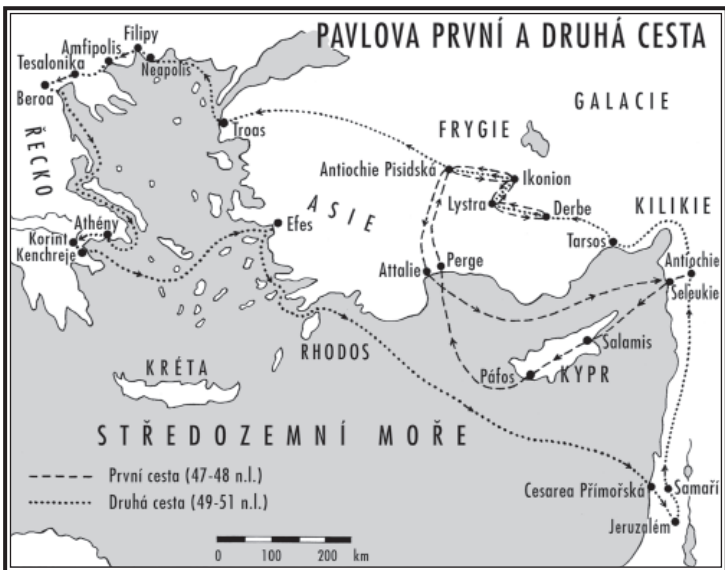

STAROVĚKÝ PŘEDNÍ VÝCHOD

IZRAEL V DOBĚ JEŽÍŠOVĚ

Bible

Překlad 21. století

Vedoucí projektu:
Alexandr Flek, B.A., M.Th.

Překlad Deuterokanonických knih:
PhDr. Jiří Pavlík, Ph.D.

Odborná spolupráce:
Mgr. Jiří Hedánek, Ph.D. (hebrejšтина, aramejšтина)
Pavel Hoffman, B.A., M.A., M.Div. (řečtina)
Zdeněk Sýkora, M.Div. (textová kritika)

Jazyková redakce:
Markéta Horňáková, DiS., MgA. Klára Jířhová,
PaedDr. Anna Kendrová, Mgr. Lydie Marešová, Ph.D.,
Mgr. Aneta Mladějovská, Mgr. Markéta Pytlíková, Ph.D.,
PaedDr. Věra Šlangalová, Mgr. Marta Ungermanová,

Obálka a logo: Petr Stiegler, Designology.cz
Sazba písmem Utopia: Luboš Kendra
Tisk: C.H.BECK, Nördlingen, Německo

Vydal BIBLION, o. s., © 2015
Thákurova 3, 160 00 Praha 6
za podpory Nadačního fondu Bible21

2. opravené vydání, včetně DTK, 2015

Citace nepřesahující 500 biblických veršů nebo 50% díla, ve kterém jsou užity, je možné publikovat v jakékoli formě bez písemného svolení vydavatele, pokud taková citace neobsahuje celou knihu nebo více knih Bible. V díle citujícím tento překlad uveďte laskavě následující anotaci: „Citáty označené zkratkou B21 jsou z Bible, překladu 21. století © 2015 BIBLION, o. s. Použito se svolením vydavatele. Všechna práva vyhrazena.“ Pro kratší citace v neprodejných materiálech není výše uvedená plná anotace nutná, citát je však na konci potřeba označit zkratkou „Bible21“ nebo „B21“.

www.bible21.cz